This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at http://books.google.com/

11.6

KE 38603 (6)

3106

HARVARD
COLLEGE
LIBRARY

Digitized by Google

GLOSSARIVM MANVALE

AD

SCRIPTORES

MEDIAE ET INFIMAE

LATINITATIS,

EX MAGNIS GLOSSARIIS

CAROLI DU FRESNE,

DOMINI DU CANGE,

ET CARPENTARII

IN

COMPENDIVM REDACTVM,

MVLTISQVE VERBIS

ET DICENDI FORMVLIS AVCTVM.

TOMVS VI. ET VLTIMVS.

HALAE,

IMPENSIS IOANNIS IACOBI GEBAVERI.

MDCCLXXXIV.

Digitized by Google

KE.38603 (6)
5292.3
B

HARVARD COLLEGE LIBRARY
GIFT OF
DR. JOHN RATHBONE OLIVER
AUGUST 4, 1941

HARVARD
UNIVERSITY
LIBRARY
MAY 2 1962

Digitized by Google

S.

S. (1) Littera numeralis quae VII. denotat. Vnde verſus:

S. vero ſeptenos numeratos ſignificabit.

Seu vt habet Vgutio:

Ebdomadae ſpecie S ſuſcipit ordine ſeptem.

At in Notis numerorum antiquis dicitur littera S conficere ſeptuaginta. Eidem ſi recta linea ſuperaddatur, 70. millia ſignificat. (2) *S. in ſuperſcriptione cantilenae, ſuſum uel ſurſum ſcandere, ſibilat.* Ita Notkerus Balbulus in Opuſc. *Quid ſingulae litterae ſignificent in ſuperſcriptione cantilenae.* Vide *A.* (3) s pro c ſaepius in MSS. Codicibus praemittitur vocalibus e, i, y, et viciſſim c pro s ante eaſdem vocales non raro occurrit. s pro h ſcriptum aliquando monet Eccardus, in Notis ad Pactum Leg. Sal. pag. 15. Hinc Germani *Sutte* vel *Sude* dicunt a Saxon. *Hudde.* s in r mutatum legitur in *was* pro *war*, in *virlos* pro *virlor.* Vide eumdem Eccard. ibid. pag. 47. 48. et Schilter. in Gloſſ. Teuton. (4) s notis arithmeticis poſtpoſitum, ſemiſſem denotat. (5) s. vocibus etiam a conſona incipientibus ex craſſiore pronunciatione praefixum, ut pluribus oſtendit Claubergius in tractatu de ſibilo veterum Germanorum. Exempla praeterea proferunt laudati Eccardus pag. 32. 75. et Schilterus.

SA, Perſica lingua, *Rex*; quo nomine donantur plerique e Sultanis. Vide Will. Tyrium lib. 3. cap. 1. Reyneccium in Stemmate Perſicorum Sultan. in Appendice ad Aitonum.

† SAARI, haeretici Valdenſium ſectarii, in Conſtit. Frider. Imp. ex Cod. Reg. 10197. V. *Sabatati.*

SABAJA, cereuiſiae, vel potus ſpecies apud Illyrios. Ammianus lib. 26. *Cuius è muris probra in eum jaciebantur, et injurioſe compellebatur, ut ſabajarius. Eſt autem Sabaja ex ordeo vel frumento in liquorem converſus paupertinus in Illyrico potus.* Vide ibi Henr. Valeſium. S. Hieronymus in Iſaiae c. 19. de Zytho: *Genus potionis ex frugibus a quoque con-*

confectum, et vulgo in Dalmatiae Pannoniaeque prouinciis gentili barbaroque ſermone appellatur Sabajum.

SABAJARIUS, vide in *Sabaja.*

SABANA, vide mox in *Sabanum.*

SABANUM, mappa, uel *facitergium*, Ugutioni et Ioanni de Ianua. Gloſſarium Gr. Lat. Σάβανον, *Sabanum, linteum.* Gloſſae MSS. *Sabanum, linteum villoſum.* Gloſſae antiquae MSS. *Manutergium, ad tergendas manus vocatum, Sabanus autem Graecum eſt.* Gloſſae ad lib. 1. Alexandri Iatroſophiſtae de Paſſionibus: *Sabanum, pannus ſubtilis.* Alibi: *Sabanum, pannus factus de cotone.* Denique Papias: *Sabanum, lavamentum.* In MSS. *lavamentum*: ſed legendum *linteamentum.* Vegetius lib. 3. Artis veterinariae: *Sabanis validioribus abſtergatur.* Gregorius M. lib. 3. Dial. c. 17. *Veſtimentis indutum, et conſtrictum Sabano, ſupervenieute veſpere, ſepelire nequiverunt.* Ita enim legendum pro *Sabbato* conuincit Graecus Paraphraſtes, *καὶ τῷ σαβάνῳ περιλίσαντες.* SABANA, in Charta Aldegaſtri, filii Sylonis Regis Overenſis an. 781. apud Sandovallium, quomodo Hiſpani *Sabanas* etiamnum hac notione uſurpant. *Sabanes*, eadem notione. Vide *Galnabis. Savanum* non ſemel dixit, Graeca ſcilicet enunciatione, Apitius lib. 6. cap. 2. et 8. lib. 7. c. 6. lib. 8. c. 7. Varii uſus fuit *Sabanum*, ut ex allatis colligitur: quod ut apertius rurſum pateat, potiores annotabimus. Ac primo quidem eo utebantur ad ſuſcipiendum infantem de fonte baptiſmi. Paulus I. PP. in Epiſt. ad Pippinum. In balneis ad abſtergendum corpus. Paſchaſ. Radbert. de Corp. et Sang. Dom. apud Marten. to. 9. Ampliſſ. Collect. col. 418. Eo involvebantur corpora defunctorum: unde Siculi, *b* in *v* mutato, *Inſavanare*, pro ſepelire dicunt, ut obſervant Macri in Hierolex. Vita S. Bibiani Sancton. Epiſc. apud eumd. Marten. tom. 6. eiuſd. Collect. col. 768.

SABARIUM, *atrium templi.* Gloſſ. Iſidori. Vide *Paſtophorium*, et infra *Saſarium.*

SABATATI, INSABATATI, haeretici Valdenſium aſſeclae et ſectarii, dicti, *non quod in Sabbato judaizarent*, ut volunt quidam, aut quod nullum Sabbatum obſervarent, ſed ſolum diem Dominicum, ut Vignerius ann. 1159. et Perrinus: verum ut Prateolus, *quod qui inter eos perfectiores erant, ſignum quoddam in ſuperiore parte ſui ſotularis, quod Sabbatem appellabant, deferre ſolerent.* Huic conſentit Ebrardus Bethunienſis contra Valdenſ. cap. 25. *Quidam autem, qui Vallenſes ſe appellant, eo quod in Valle lacrimarum maneant: . . . . et etiam Xabatenſes, à Xabata potius, quam Chriſtiani a Chriſto, ſe volunt appellari. Sotulares cruciant, cum membra potius debeant cruciare, calceamenta coronant, caput autem non coronant.* Conſtitut. Petri I. Reg. Aragon. an. 1197. in Append. ad Marcam Hiſpan. col. 1384. *Valdenſes, qui vulgariter dicuntur Sabatati: qui et alio nomine ſe vocant Pauperes de Lugduno, et omnes alios haereticos . . . ab omni regno et poteſtativo noſtro . . . exire ac fugere diſtricte et irremeabiliter praecipimus.* In Concilio Tarraconenſi ann. 1242. INZABBATTATI perpetuo dicuntur, adeo ut hanc Valdenſium ſectam in Hiſpania praeſertim viguiſſe par ſit credere, quorum haereſis propria fuiſſe ibi annotatur, quod dicerent *in aliquo caſu non eſſe iurandum, et poteſtatibus Eccleſiaſticis vel ſecularibus non eſſe obediendum, et poenam corporalem non eſſe infligendam in aliquo; et ſimilia.* INSABBATI dicuntur Groppero lib. de Euchar. art. 4. c. 36. quam appellationem ſortiti videntur ab ea calceorum ſpecie, quos Gall. *Sabots* vocant, id eſt, calceis ligneis, quibus potiſſimum utebantur. De vocis *Sabot* etymo vide conjecturas Oct. Ferrarii in CIABATTA.

† SABATERIA. (1) Sabateriorum ars et opificium, in Stat. ſabater. Carcaſſ. a. 1402. (2) SABBATERIA, vicus ſeu regio vrbis, vbi *Sabaterii* habitant. Ch. Mſ. a. 1375. (3) SABATERIA et SABINA, *navis,*

nis, genus ligni. Gloſſ. vet. Cod. reg. 7613.

SABATERIVS, SABBATERIVS, *Sabbatorum* ſeu calceorum ſutor, vel ſartor, Gall. *Cordonnier*, *Savetier*. Vide *Sabbatum* 1. Enumerat. Iur. Comit. Biterr. a. 1252. *Leuda cordonariorum, Sabateriorum, et merceriorum, etc. Ita videlicet quod fabri, Sabaterii, textores, etc.* in Charta ann. 1288. ex Tabul. Epiſc. Auxit. SABATHERIVS, eadem notione, in vet. Catalogo MS. Confratern. B. M. Deauratae Toloſ. SABATIVS, pro *Sabaterius*, in Statuto Iohannis XXII. PP. apud Fanton. Hiſt. Avenion. tom. 1. pag. 175.

SABBAS, ut *Sabbatum* 1. Vide *Sabatati*.

SABBATARIVS LVXVS, apud Sidon. lib. 1. Epiſt. 2. id eſt maior et uberior, qualis feſtis diebus ſolet eſſe. Vide ibi Sirmondum pag. 9. et infra *Sabbatum* 2.

SABBATIANI, haeretici, quorum auctor fuit *Sabbatius* quidam e Iudaeo Chriſtianus factus ann. circ. 399. Paſcha cum Iudaeis celebrabant. De his mentio eſt in Cod. Theod. tit. de haeret. leg. 59. et 65. Vide Niceph. Hiſt. Eccl. lib. 12. cap. 31. et Stockman. Lex. Haereſ.

SABBATINAE, conſeſſus judicum in Parlamento Toloſano die Sabbati pomeridianis horis, ubi ſportulae accipiebantur. Vide Bertrandum de Vir. Iuriſperit. cap. 5. num. 6.

SABBATINVS. (1) Sabbaticus, feſtivus, quo ab opere vacatur, ad Sabbatum pertinens. Litterae Iohannis Regis Franc. an. 1351. to. 2. Ordinat. pag 409. SABBATIVVS, eadem notione, in vet. Catalogo Confratern. B. M. Deauratae Toloſ. (2) † Lib. de Mirabil. Romae ex Cod. reg. 4188. *In medio cantari eſt pinea aerea. — In quam pineam ſubterranea fiſtula ſubminiſtrabat aquam ex forma ſabbatina, quae toto tempore plena praebebat aquam per foramina.*

SABBATISMVS, SABBATIZARE, vide infra *Sabbatum* 2.

SABBATVM. (1) Calçeus, Gall. *Soulier*, Provincialibus *Sabbato*, Vaſconibus *Sabaton*. Statuta Arelat. MSS. art. 167. *Sabbaterii accipiant pro ſolandis Sabbatis groſſis nunciorum . . . Arelatis III. den. tantum.* Vide *Sabatati*. (2) SABBATVM apud Hebraeos pro tota hebdomade, et pro ſeptimo hebdomadis die ſumitur. Cum hebdomadam ſignificat, in dies dividitur, quorum primus *Prima Sabbati*; ſecundus, *ſecunda Sabbati*, et ſic deinceps; ſeptimus denique, *Sabbatum*, ut obſervatum à S. Hieronymo in Epiſtola ad Hedibiam, quaeſt. 4. et S. Auguſtino in Pſalm. 80. *Vna Sabbati*, Dies Dominicus, Gloſſae Gr. MSS. in Cod. Regio 2062. Μίαν σαββάτων, τὴν κυριακὴν καλεῖ ὁ Απόςολος. S. Auguſtinus Epiſt. 86. *Una Sabbati tunc appellabatur dies, qui nunc Dominicus appellatur, quod in Evangeliis apertius invenitur: nam dies Reſurrectionis Domini prima Sabbati a Matthaeo, a caeteris autem Una Sabbati dicitur, quem conſtat eum eſſe, qui Dominicus poſtea appellatus eſt.* † SABBATVM SABBATORVM, requies vitae aeternae, t. 2. Aug. p. 687.

SABBATVM SANCTVM, dicitur illud, quod Paſcha praecedit. Rupertus lib. de Divin. Offic. cap. 35. SABBATVM, *requies Dominici corporis* appellatur, etiam in veteri Miſſali Gallicano pag. 464: et in Miſſali Gothico pag. 324. SABBATVM IN ALBIS, quod praecedit Dominicam primam poſt Paſcha, quia hac die Baptizati in *Sabbato Sancto*, deponebant in *Sabbato in albis* albas ſtolas, ſeu veſtes, quas in baptiſmo ſuſceperant. Beletus cap. 121. et ex eo Durandus lib. 6. Rat. cap. 81 num. 16. et cap. 95. Vide *Alba* 4. SABBATVM MAGNVM, quod Dominicam Paſchae praecedit. Exſtat Amphilochii Epiſcopi Iconienſis ſermo, dictus τῷ μεγάλῳ Σαββάτῳ. Idem dicitur SABBATVM LVMINVM, in Chronico Orientali pag. 125. quod in eo baptiſmi fierent, quos φωτισμοὺς vocant Graeci. SABBATVM XII. LECTIONVM. Ita appellatum Sabbatum Quatuor Temporum auctor eſt Amalarius lib. 2, cap. 1. SABBATVM IN TRA-

Digitized by Google

TRADITIONE SYMBOLI, quod Dominicam Palmarum praecedit, in Ritu Ambroſiano: cum Medioſani eo die Catechumenis ſymbolum addiſcendum traderetur, quod alibi in die palmarum dabatur. Vide *Symbolum.* SABBATUM VACAT, ita dictum Sabbatum ante Palmas, ſeu Diem Dominicum, qui Paſcha praecedit, in Sacramentario Gregoriano, quia proprio officio caret; propterea quod Papa ipſo die occuparetur eleemoſyna eroganda. Vide Alcuinum lib. de Divin. Offic. SABBATUM, quodvis feſtum; unde *luxum Sabbatarium* dixit Sidonius lib. I. Epiſt. 2. qui diebus feſtis potiſſimum obtinebat. Deus apud Iſaiam: *Sabbata veſtra odivit anima mea.* SABBATUM, Solſtitium dicitur, quia tunc temporis ſol immobilis videtur. Chron. Ioh. Whethamſtedii, pag. 405. SABBATUM, pro Pace. Domeſday, tit. *Sudſex.* SABBATISMUS, Sabbati celebratio apud Iudaeos. Agobardus de Inſolentia Iudaeor. SABBATIZARE, Papiae, *Sabbatum colere*, ab opere vacare. otiari, feriari: idem enim valet vox *Sabbatum*, quod *Requies.* Ioan. de Garlandia in Aequivocis:

Sabbata dicuntur requies, et vita perennis.

SABBATISARE, dicitur de corporibus quae in ſepulcro quieſcunt, in Exordio Monaſt. S. Medardi Tornac. inter Inſtr. tom. 3. novae Gall. Chriſt. col. 66.

SABEA, lorica, vide *Zaba.*

SABELINUS, vide in *Sabelum.*

SABELLIANI, haeretici poſt tertium ſaeculum medium nati, quorum praecipuus error fuit ut unam tantum in SS. Trinitate perſonam eſſe dicerent. Vide S. Auguſt. haer. 41. Epiph. haer. 62. Philaſtrium cap. 54. et infra *Unionitae.*

SABELLUM, ὑποπόδιον, in Gloſſ. Lat. Gr. Leg. *Scabellum.* Eadem notione qua *Sabelum*, vide in *Schuba.*

SABELUM, martes, Gallis *Marte*, muſtelae ſpecies, nobili pelle inſignis: Anglis et Gallis olim, *Sable*, tametſi martes a ſabelo diſtinguant ferme Scriptores omnes. Alanus Inſulanus in Planctu naturae: *Illic martes et Sabelo ſemiplenam palliorum pulchritudinem, eorum poſtulantem ſubſidia, ſuarum nobilitate pellium, ad plenum deducebant.* SABELINAE PELLES: Rogerus Hovedenus pag. 758. SEBELINUM INDUMENTUM, in Statutis antiquis apud Marten. tom. 4. Anecdot. col. 1189. GEBELLINICA PELLIS, apud Petrum Damian. lib. 2. Epiſt. 1. Idem lib. 5. Epiſt. 16. *Hic itaque nitidulus, et ſemper ornatus . . . incedebat, ita ut caput ejus nunquam niſi Gibellinica pellis obtegeret.* Almuciam intelligit, nam de Clerico loquitur. ZEBELLINA PELLIS. Paulus Venetus lib. 3. cap. 47. ZOBELLINA PELLICULA, apud Arnoldum Lubec. lib. 2. cap. 5. SOBOLUS. Michalo Lithuanus de Moribus Moſcovit. Fragm. 2.

SABER, *ſabrum*, *aſperum*, *nodoſum.* Papias, et ex eo Ioan. de Ianua. Forte pro *Scaber.* Catholicon parvum: *Saber*, *aſpre*, *ſabloneux.*

SABES, SEBES, λέρος. Gloſſ. Lat. Gr. Legendum ſuſpicantur viri docti, *Sebum*, λῖπος. Eaedem Gloſſ. *Sebrum*, λῖπος.

† SABINA, V. SABATERIA 3.

SABIONUM, ab Ital. *Sabione*, ut infra *Sablo.* Vide in hac voce.

SABLAE, f. fabae nigrae, ut videtur Bollandiſtis. Acta S. Franciſci de Paula tom. 1. April. p. 137. *Quod eſſet dies jejunii, et mare fluctibus agitaretur, et propterea appoſitae eſſent Sablae, quia piſces deerant.*

SABLERIA, a Gall. *Sabliere*, tignum, tabulati trabs. Charta an. 1417. ex Tabul. Sangerm. *Ad faciendum fieri cathenas et corbeyos de lapidibus talliatis et Sablerias ligneas ſubtus eorum ſolivas.*

SABLO, arena, ſabulum, Gallis *Sablon*; † interdum locus arenoſus, forte et incultus.] Memoriale poteſt. Regienſ. ad an. 1218. apud Murator. tom. 8. col. 1087. SABULO. Gloſſ. Lat. MS. SABLUM pro Sabulum, ἄμμος, in Gl. Lat. Gr. SABIONUM, SABLONUM, ut *Sablo* Statuta Mont. Regal. fol. 205. SA-

BLO-

Digitized by Google

BLONATVS, areonoſus, *ſabulo* abundans. Charta an. 1207. apud Stephanot. tom. 1. Antiquit. Bened. Occitan. MSS. pag. 406. SABVLONOSVS. *Terra ſabuloſa*, in Fleta lib. 2. cap. 76. §. 3.

† SABOGA, Hiſpanis piſcis ſpecies, V. *Aloſa*.

† SABONVS, ſapo, Gall. *Savon*. Leudae maior. Carcaſſ. Mſ.

SABRIERIVM, condimentum acuti ſaporis, ni fallor, Gallis *Saupiquet*. Conſtitut. pro Abbatia S. Pauli Narbon. ann. 1127. inter Inſtrum. tom. 6. Gall. Chriſt. novae edit. col. 33.

SABRINVS, contracte, ni fallor, pro *Saburrinus*, ſabuloſus, ſaburralis. Vita MS. S. Winwaloei: *Cui ſoli foecunditas ſuberat, et Sabrina actamenta fluvii per plana diffuſi.* Vbi *actamenta* idem ſonat quod Latinis *Acta* et Graecis *ἀκτή*.

SABVCVS, ἀκτὴ, εἶδος βοτάνης. ἀκτὴ, τὸ φυτόν. Gl. Lat. Graec. † Eſt pro Sambucus. V. *Sacucus*.

SABVLARIA, SABVLONARIA, arenariae, Gall. *Sablonniere*. Ch. Mſ. a. 1255. V. *Sablo*.

SABVLONOSVS, V. *Sablo*.

SABVLVM, γῆ μιλλίνη, ἀμμώδης, in Gloſſis Latino-Graec. Ejuſmodi videtur Sabulum, quod aqua delibutum vini colorem referre poterat, de quo in Vita B. Alcuini ſaec. 4. Benedict. part. 1. p. 157. *Mandavit . . . proviſoribus monaſterii, ut tenerent interim ductores vini, quouſque coram eis de vaſculis, in quibus ipſum vinum adduxerant, in alia mutaretur: quia aliqui ex eis inde furtive ſumentes, in vaſcula, quatenus plena eſſent cum ad monaſterium pervenirent, Sabulum aquae miſcuerant.*

SABVRRARE. Fortunatus in Epiſt. ad Martinum Epiſc. Galliciae lib. 5. poëm. *Paradiſiaci horti odoramenta Saburrans, etc.* ubi Gloſſ. MS. i. ſpirans, odorans.

SABVTA, SAMBVTA, SAMBVCA, currus, quo nobiles feminae vehebantur, ſpecies: item currus vel equi ornatus. Gloſſae Iſonis Magiſtri ad Prudentium pag. 824. *Eſſedum genus vehiculi Gallicani, i. Sambuch, quaſi aſſedum, ab aſſidendo dictum.* Diarium Theſauri Reg. an. 1299. *Pro Sabutis, lorenis, paleſfredis, et aliis neceſſariis ad equitandum.* Aliud an. 1300. M. Febr. *Pro curribus, chariotis, et Sambutis, etc.* SAMBVCA. Ordericus Vitalis l. 8. p. 604. *Mannos et mulas cum Sambucis muliebribus proſpexit.* SAMBVA. Rotulus pro expenſis coronamenti Reginae apud Senonas an. 1234. SAVBVA. Computa ann. 1237. ex Bibl. reg. CAMBVCA, vel ÇAMBVCA. Vincentius Bellov. lib. 30. c. 85. ubi deſcribit ornatum mulierum Tartariae.

SABUUM, ſabuletum, arenariae, Gallis *Sablonniere*. Tabul. Veteris villae. Vide in *Sablo*.

SAC, SACA, SACHA, mulcta judiciaria, vox deducta a Saxonico *Sace*, cauſa, lis, Germanis *Sache*, unde *Sacha* cum aſpiratione in Legibus Edwardi Confeſſ. cap. 21. Willel. Thorn. in Chronic. p. 2030. *Sake, hoc eſt placitum et emenda de tranſgreſſione hominum in Curia domini; quia* Sak *Anglice*, Encheyſon *Gallice et Sak dicitur pro forfait.* Eadem pene habet Raſtallus. Leges Edwardi Confeſſ. cap. 22. *Saca eſt, quod ſi quilibet nominatim de aliquo calumniatus fuerit, et illi negaverit, foriſfactura probationis vel negationis, ſi evenerit, ſua erit.* SACA generaliter dicitur cognitio, quam dominus habet in Curia ſua de cauſis et litibus, quae inter vaſſallos emergunt, qui eorum ratione amerciamenta ſeu mulctas et emendas iis imponendi et ab iis levandi et colligendi jus habet. Cowello lib. 2. Inſtit. tit. 2. §. 7. eſt regale privilegium, quo qui gaudet, poenam actori calumnioſo, ſi crimen alteri objectum non probaverit, aut reo, ſi vere eum accuſari conſtet, impoſitam ſibi vindicat. Hinc paſſim *Sacam*, et *Socam*, *thol*, *theam*, et *infangthefe*, habere dicuntur domini feudales, quibus eae juriſdictiones competunt.

SACA. Charta Mathildis Comitiſſae ann. 1096. in Bullario Caſinenſi to. 2. p. 117. *Ab aquilone contra cur-*

Digitized by Google

currente aqua eundo uſque ad illam viam, quae antiquitus per Sacam ibat Gubernulum: per quae loca ſigna arborum et lapidum poſita ſunt, ſupradicta via per Sacam a ſolis occaſu extenditur uſque ad jam dictam reverinam, etc. Vide *Sac.*

SACABVTA, armorum ſpecies, quam ſic deſcribit Ioannes Abbas Laudunenſis in Speculo Hiſtoriali MS. l. 10. (ejus hiſtoria deſinit in an. 1380.) in Philippo IV. *Li Roux de Fauquemont ſcent cette affaire par un eſpie que il avoit, adonc fiſt ſa gent armer, et il auſſi s'arma, et fiſt faire dales le fer de ſa lance un graouet de fer pour les garçons ſachier jus de leurs chevaus: et cele lance fut appellée Sachebonte, dont depuis Flamens ſirent faire pluſieurs d'iceux baſtons.*

† SACANDRVS, *pudendum muliebre*, apud Laur. in Amalthea, nec alibi inuenitur, niſi in enodatione aliquot vocabulorum Suſannaei, vbi: *Clitorium, Sacandrus, pudendum muliebre.*

SACARIVM, vide *Sacorium.*

SACBORGH, vide *Saccabor.*

SACCA. Martinus Didacus Daux Iuſtitia Aragon. l. 4. Obſervantiar. Regni Aragon. tit. de Conſortib. §. 9. *De renditionibus factis per Curiam, non habet locum Sacca de conſuetudine regni.* † Hiſpanis *Saca* eſt extractio, exportatio.

SACCABOR, SACHIBER, Stanfordio lib. 1. de Placit. Coronae c. 21. *Sacaburth* aliis *Sakeber*, et *Sakebere*, Brittoni in Legib. Angl. p. 22. v. 72. v. Bracton. lib. 3. tract. 2. cap. 32. n. 2. *Furtum vero manifeſtum eſt, ubi latro deprehenſus eſt ſaiſitus de aliquo latrocinio, ſcilicet Hondhabende, et Bacherende, et inſecutus fuerit per aliquem, cuius res illa fuerit, quae dicitur Sakaburth, et ſi ſine ſecta cognoverit, ſe inde eſſe latronem coram Vicecomite vel Coronatore Regis, cum teſtimonio bonorum et proborum hominum, ex tunc furtum dedicere non poſſit, quia tales in hoc habent recordum.* Huc etiam ſpectat vox SACRABARVM apud Spelmannum; ubi *implacitari per Sacrabarum* ſignificare videtur teneri ad dandum pignus vel plegium de ſtando iuri: *Concedo etiam quod nec Prior nec tenentes ſui per aliquam actionem, querelam vel Sacrabarum in curia de Thornton in valle de Pickering, nec alibi ubicunque in com. Ebor. implacitentur, nec aliqua occaſione, exactione, vel demanda, per me vel haeredes meos diſtringentur.*

SACCAGERE, a Gall. *Saccager*, depopulari, vaſtare, diripere. Conſilium Maſſil. an. 1376. ex Tabular. eiuſd. urbis. Vide infra *Saccomanare.*

SACCAGIVM, vide infra *Saccare.*

SACCAGO. Inventar. ann. 1342. in Tabular. S. Victoris Maſſil. *Apud focariam duo incepienda, unam Saccaginem, etc.* Sed legendum *Sartaginem.*

SACCAMANNVM, vide *Saccomannum.*

SACCAMENVM, ſordidum quoddam amiculum, Gall. *Sac.* Chronic. Petri Azarii apud Murator. to. 16. col. 394. Vide *Saccus* 3.

SACCARE, in ſaccum mittere, et per ſaccum colare et exprimere: INSACCARE, in ſaccum mittere, vel conſummare: DESACCARE, extra ſaccum ponère. Ioan. de Ianua: Gloſſ. Arabico-Lat. *Sacco, exprimo.* Gloſſ. Lat. Graec. *Sacco*, διηθῶ, διϋλίζω, id eſt, deſeco, percolo. Vide *Saccatum.* SACCAGIVM, *droit de Sacquage*, in Conſuetudine Tervannenſi art. 7. quod pro iis ſpeciebus, quae in ſaccum mittuntur, penſitatur. In Gloſſario Iuris Gallici definitur Ius, quod ex quolibet frumenti ſacco competit domino pro menſuratione frumentaria. Vide in *Saccus* 1.

SACCARIA, quantum homo ferre poteſt in ſacco. Conventiones civit. Saonae ann. 1526. Vide *Saccarii* et *Saccus* 2.

SACCARII, σακκοπλόκοι, in Gloſſ. Graec. Lat. *Portatores Saccorum*, in Vita Eugenii IV. PP. apud Baluz. tom. 7. Miſcell. pag. 507. *Saccarii portus Romae*, de quibus eſt titulus in Codice Theodoſiano 22 lib. 14. qui ſpecies aliunde advectas comportant, et ſaccis geſtandis operam ſuam

Digitized by Google

ſuam mercede locant. Ita *Saccarios* habet Paulus Lege 40. §. 3. D. de contrahenda emptione; et *ſaccariam facere* dixit Apulejus lib. 1. metamorphoſ.

SACCATELLVS, ſacculus, in Statut. Venetor. lib. 5. cap. 7.

SACCATI, vide *Sacci*.

SACCATVM. Iſidorus lib. 20. cap. 23. *Saccatum, liquor eſt aquae facti vini admixtus, ſacco expreſſus. Saccatum vinum, per ſaccum expreſſum*, in Gloſſ. MSS. Sangerm. num. 501. Scribonius Largus cap. 122. *Poſtea vini Falerni non Saccati cyathus adjicitur*. V. *Vinum Saquatum*.

SACCATVS, vide infra *Scatatus*.

SACCEBORO, vide *Sagibarones*.

SACCELLARE, ſaccos medicinales affectae parti apponere. Vox medicorum. Garioponrus lib. 1. cap. 16. Hinc SACCELLATIO, ſaccellorum impoſitio, apud Veget. l. 2. c. 11. *Saccellationibus caput vaporare*.

SACCELLARIVS, vide in *Saccus* 4.

SACCELLVM, vide in *Saccus* 4. et *Sacellum*.

SACCELLVS, ſacculus, Gall. *Sachet*. Fragm. ex libris Herberti inter opera S. Bernardi tom. 2. col. 1225.

SACCHI, pro *Scachi*, in Statutis Vercell. lib. 1. fol. 6. vo. Vide *Scaci*.

SACCI, SACCINI, SACCITAE, SACCATI, ita appellati monachi quidam, quod *Saccis* pro veſte uterentur, qui *de Poenitentia Ieſu Chriſti*, *vel de Saccis*, dicuntur in Bulla Ioannis an. 1319. apud Cognatum lib. 4. Hiſt. Tornac. cap. 22. *Fratrum Saccorum Pariſienſium* mentio eſt in Teſtamentis S. Ludovici Regis Fr. an. 1269. et Philippi Regis ann. 1284.

SACCIA, σάκκος, in Gloſſ. Lat. Graec.

SACCIBVCCIS, bucculentus. Arnobius lib. 3. pag. 108. *Buccarum cumulatione Saccibucces*.

SACCINEVS, ſaccos ſpectans. Vide *Saccus* 3.

SACCINVS, vide infra *Sacinus*.

SACCIPERIVM, pera paſtoralis, pera in modum ſacci, vel ſaccus in modum perae. Acta S. Marcelli PP. lib. 1. num. 13.

SACCITAE, vide *Sacci*.

SACCO (1) ſaccus, crumena. Cencii Ordo Roman. cap. 43. Vide in *Saccus* 4. (2) Vt infra *Saccus*, culcitra ſtraminea, Gallis *Paillaſſe*. Vide *Fiſco*, et *Laneus*. (3) † Puluinus, vt videtur. Canonizat. S. Ludov. Epiſc. Toloſ. Mſ. V. *Sacconus*.

SACCOMA DOTIS, IC. dicitur donatio, quae uxori a marito fit in compenſationem dotis ab ea acceptae, a voce *Sacoma*, Graec. σάκωμα, quae aequipondium notat.

SACCOMANARE, SACCOMANNARE, Italis eſt depopulari, vaſtare, diripere, Gall. *Saccager*. Vide *Saccagere*. Chron. Andr. Danduli apud Murator. tom. 12. col. 481.

SACCOMANNVM, SACCOMANUM, depopulatio, expilatio, Gall. *Saccagement*. Chronicon eiuſd. Azarii col. 348. Vide *Saccum*.

SACCAMANNVM, eadem notione, niſi etiam legendum eſt *Saccomannum*, in Appellatione Cardinalium an. 1408. apud Marten. to. 2. Anecdot. col. 1396.

† SACCOMANNVS, idem qui *Ribaldus*, praedator, qui quoties occaſio fert ad praedam, ſaccum deferendo conuolat. Ita Murator. quem conſule t. 2. Antiq. med. aeui p. 528. ſeq.

SACCONALIA. Charta Conradi Imper. an. 1027. apud Ughellum in Epiſcopis Feſulanis: *Cum omnibus ſuis pertinentibus, curtis videlicet, titulis, caſtellis, villis, terris cultis et incultis, Sacconalibus, aquis, aquarumque decurſibus, etc.* Forte *ac canalibus*. Vide *Sacharia*. † Forte melius legeretur *Sationalia*. V. in hac V.

† SACCONVS, culcitra ſtramentitia, vel puluinus, Ital. *Saccone*. Conſtit. Mſ. Caroli reg. Sicil. V. *Sacco* 3.

SACCOPHORI, (1) haeretici, Manichaeorum aſſeclae, de quibus in Cod. Th. l. 7. 9. 11. de Haereticis,

 ſic

ſic dicti forte, quod *ſaccis* pro veſte uterentur. Horum meminit S. Baſilius in Epiſt. ad Amphiloch. cap. 47. et Balſamon ad eamdem Epiſt. cap. 72. Eo nomine potiſſimum deſignati *Meſſaliani*, qui ſingularem ſanctitatem affectantes ſaccis induebantur. Vide Stockmanni Lex. Haereſ. (2) Iidem qui ſupra *Saccarii portus Romae*. Vide *Saccarii*.

SACCVLARII, Ulpiano lib. 9. de Offic. Proconſ. dicuntur *qui vetitas in ſacculo artes exercentes, partem ſubducunt, partem ſubtrahunt*. Gloſſ. Latino-Graec. *Saccularii*, ζαδιῦργοι: ζαδικεργοὶ legit Martinius ex Gloſſ. Graec. Lat. ζαδικεργὸς, falſarius. Vide Cujac. lib. 10. Obſervat. cap. 27. et Struvium Exercit. 48. cap. 80. *Saccularius* interdum nuncupatus *Sacculi* ſeu fiſci cuſtos, idem proinde qui *Sacellarius* infra in *Saccus* 4.

✝ SACCVLI. Annal. Victor. Mſſ. ad an. 1215. *Ordo fratrum de monte Carmeli, qui prius dicebantur Sacculi.*

SACCVLVM, SACCVLVS, V. *Saccus* 1. 2. et 4.

SACCVM, Italis *Sacco*, Gall. *Sac*, eadem notione qua *Saccomannum*. Acta S. Venantii to. 7. Maji pag. 805.

SACCVS. (1) *Sacculi*, *Sacci*, in miniſteriis Eccleſiaſticis recenſentur. Ordo Romanus de Pontifice ex Secretario ad altare precedente: *Acolyti autem, qui inde fuerint, obſervant, ut portent chriſma ante Pontificem, Evangelia, ſindones, et Sacculos, et aquam manus poſt eum.* Mox enarrat, vt eae oblationes ab Acolytis confringantur, et ex iis populus communicet. V. Mabill. Commentar. in Ordinem Roman. p. LIV. LV. et CV. SACCVLVS *ad reponenda corporalia*, in Charta an. 1197. apud Ughellum tom. 7. pag. 1275. SACCORVM CONSVETVDO, ſeu praeſtatio ſaccorum ad frumentum dominorum adducendum. Tabularium Eccleſiae Carnotenſis ann. 1207. ch. 91. Neſcio, an aliud fuerit *ſaccagium*, ſeu *le droit de ſaccage*, quod ad Epiſcopum Morinenſem pertinere dicitur in Conſuetudine Tarvannenſi art. 7. Aliam notionem vide ſupra in *Saccare*. SACCVS CVM BROCHIA, ſeruitii ſpecies debiti a tenentibus domino, cum in exercitum proficiſcitur. V. *Brochia*, et infra in *Sagma*. (2) Ponderis lanarii ſpecies. Conſtat autem 28. petris, *petra* vero 12. libris et dimidia, in Fleta lib. 2. c. 12. §. 1. cap. 79. §. 10. At Spelmannus ait, *ſaccum lanae* apud Anglos continere 26. petras: petram libras 14. ex 1. Statuto Edw. III. cap. 21. SACHVS, eadem notione, in Epiſtola Simonis Buchanigrae Ducis Ianuenſ. ann. 1358. ex Tabular. Maſſil. SACCVS SALIS. *Le ſel ſe met aucunes fois en ſacs, et contient chaſcun ſac, les ungs un quintal de grenier, les autres trois quartes*, in Charta ann. 1445. to. 1. Hiſt. Dalph. pag. 90. col. 2. SACCVLVM VINI, vas vinarium, ſeu potius menſurae vinariae ſpecies. Charta ann. 1266. ex Chartul. S. Vandregeſ. to. 2. pag. 1411. In Gloſſis Lat. Graec. *Saccus vinarius*, ὑλιστὴς, eſt colum, ſeu ſaccus, per quem vinum expurgatur. v. *Saccare*. (3) SACCVS, inter veſtes regias recenſetur in Ordine ad conſecrandum Regem Franciae: ubi Renatus Benedictus vertit, *un ſac, ou manteau, etc.* *Saccus* eo loco idem quod Gallis olim *Sercot*, ut perſpicuum fit ex vernacula Ordinat. eadem de re in Cod. MS. Sangerman. fol. 15. Σάκκοι etiam ſeu *Saccum* induebant Imperatores Conſtantinopolitani, ut eſt apud Codinum de Offic. c. 6. n. 35. ubi Goarus: *Talaris tunica ex villoſo ſerico totum corpus obtegens, nulliſque ſinuum undis circa illud ludens, aut mota, verum nonnihil anguſta, liberos, ut videtur, inceſſus non permittens, ac denique Sacci figuram referens, Saccus eſt.* Fuit etiam *Saccus* apud Graecos veſtis Patriarcharum, vel Epiſcoporum, de qua Phranzes lib. 3. cap. 23. Hiſt. Polit. pag. 80. et alii a Meurſio laudati Scriptores. SACCVS, vulgo inter monachicas veſtes recenſetur, diciturque fuiſſe ſordidum quoddam amiculum, quod caeteris

ceteris veſtimentis ſuperaddebatur: in quo a cilicio differebat, ſeu tunica, e pilis caprinis texta, quae carni nudae adhaerebat. *Saccinea tunica*, apud S. Hieronymum in Vita S. Hilarionis cap. 38. Alibi *Saccum* vocat S. Auguſtin. in Pſalm. 29. enarrat. 2. *Saccus de capris conficitur et hoedis.* SACCVS, pro eo lecti inſtrumento, qud *Paillaſſe* vocant Galli, Strohſack Germani. Regula Ordinis Canonicorum S. Marci de Mantua in Regeſto Alexandri IV. PP. anni 7. Epiſt. 24. ex Bibl. Regia. V. *Fiſco.* (4) Fiſcus, theſaurus. Auguſtinus in Pſalm. 146. et ex eo Iſidor. lib. 20. cap. 9. *Fiſcus, Saccus eſt publicus.* SACCVLVS, eadem notione. Arnobius in Pſalm. 118. *Nummus non eſt in Sacculo, veſtimentum in conditis non eſt, etc.* SACCELLVM et SACELLVM, eodem etiam ſignificatu. Corippus lib. 4. SACELLVM, eſt crumena. Gloſſ. Graec. Lat. βαλαντίδιον, *Sacellum.* Gloſſae S. Benedicti, cap. de veſtimentis; *Sacellum*, μαρσύπιον. Paulus lib. 2. Sentent. *Si Sacellum vel argentum depoſuero.* SACELLARIVS, ſacelli, ſeu fiſci cuſtos. Gloſſ. Graec. Lat. βαλαντιοφύλαξ, *Sacellarius.* SACCELLARIVS PAVPERVM, qui *Saccellum* ſeu marſupium defert, unde pauperibus eleemoſynam erogat. Vita S. Ramuoldi ſaec. 6. Bened. part. I. pag. 13. (5) Inſtrumentum piſcandi, retis genus. Litterae Philippi Auguſt. Reg. Franciae ex Tabul. S. Quintini de inſula pag. 79. *Ad vervilia rotunda et ad Saccum piſcari poterunt.*

† SACCVTELLA, ſacculus, pera. t. 2. Aug. pag. 120.

SACEBARO, SACEBORO, V. *Sagibarones.*

SACELLA SACRA, Monialium clauſura. *Iſte* (magnus Sacellarius) *adminiſtrat et curat Sacellas ſacras, nempe Monaſteria monialium*, apud Macros in Hierolex. ex quodam MS. Auguſtano *Turco-Graecia* nuncupato pag. 203. Ineptum eſſe gloſſema, nemo non videt: ibi enim *Sacella* idem omnino eſt quod *Sacellum*, fiſcus regius ſeu publicus.

SACELLANVS, Capellanus, ſacello praefectus, in Charta Henrici VIII. Reg. Angl. ann. 1531. apud Rymer. to. 14. pag. 419.

SACELLARIVS, fiſci cuſtos, V. *Saccus* 4.

SACELLVM, ciſtula reliquiis recondendis aptata. Saec. 4. Bened. Part. I. pag. 405. Leg. forte *Saccello.* Alia notione v. in *Saccus* 4.

† SACELLVS, ſacculus, apud Alex. Iatroſoph. Mſ. l. 2. Paſſion. c. 7.

SACER. (1) Species Falconis, quibusdam *Britannicus*, aliis *aërius*; *Hierax*, Thuano de Re accipitraria, Gallis *Sacre*, Anglis *Saker.* Deſcribitur a Frid. II. Imper. lib. 2. de Arte venandi cap. 22. Alberto M. lib. 23. de Animalib. cap. 5. et ab eodem Thuano pag. 22. (2) Pro Sacerdos, Epiſcopus. Ermoldi Nigelli carmen elegiacum pro Ludovico Imperatore apud Murator. tom. 2. part. 2. col. 30. (3) V. *Sacra* et *Sacrum.*

SACERBORO, V. *Sagibarones.*

SACERDOS, ut ait Honorius Auguſtod. lib. 1. cap. 182. et ex eo Rhabanus lib. 1. de Inſtit. Cleric. cap. 5. *vocari poteſt, ſive Epiſcopus ſit, ſive Presbyter.* Cujus vocis etymon ſic profert Atto apud Acher. tom. 8. Spicil. pag. 126. *Sacerdos, quaſi ſacrum dans Dei miniſteria adminiſtrando.* Olim vero et in primitiua Eccleſia id nominis pro Epiſcopo uſurpatum teſtantur paſſim Cyprianus, Auguſtinus, etc. S. Ambroſius lib. 5. Epiſt. 30. Hinc promiſcue *Epiſcopum* vel *Sacerdotem Eccl. Cenoman.* ſe ipſum inſcribit Hamelinus in Chartis ex Tabular. Majoris Monaſt. ut et Reginaldus Epiſcopus Carnot. SACERDOTIVM, pro Epiſcopatu uſurpat Lex 35. 44. Cod. Th. de Epiſcopis, l. 3. de Fide Cathol. l. 1. Ne ſanctum Baptiſma. SACERDOTIVM, titulus honorarius Epiſcoporum, apud S. Auguſtinum Epiſt. 143. SACERDOTES CANTARIALES, cantores. Teſtam. Rotherami Eborac. Epi-

Digitized by Google

Epiſcopi ann. 1498. in Lib. nig. Scaccarii pag. 670. Iidem qui SACERDOTES CHORALES dicuntur ibid. pag. 671. *Sacerdotes Chorales non obligo ad aliquod ſpirituale.* SACERDOTES CONVENTVALES, et SACERDOTES OBEDIENTIAE, in Ordine S. Ioannis Hieroſol. de quibus in Statutis eiuſd. Ordin. tit. 2. §. 2. SACERDOTES DECUMANI. Vetus Charta apud Pucinellum in Vita S. Simpliciani Arch. Mediol. *Tunc omnia ſicut ſupra dicta ſunt, in poteſtate decumanorum Sacerdotum tranſeunt, etc.* V. *Decumani.* SACERDOTES MAGNI, apud Mabill. tom. 2. Annal. pag. 566. dici videntur Epiſcopi. SACERDOS MISSALIS, in Charta Edw. I. Reg. Angl. apud Prynneum in Libertat. Eccl. Anglic. to. 3. pag. 668. V. *Miſſae Presbyter.* SACERDOS PAROCHIANVS, Parochus, apud Alexandrum III. PP. in Appendice ad Concilium Lateranenſe III. part. 31. cap. 6. Interdum *Sacerdos* nude appellatur, ut in Charta de Iuribus Canonicorum Eccl. Ambian. in villa *de Camons*, ex Tabulario eiuſd. Eccl. SACERDOS PRIMVS, Primas. Pelagius II. PP. in Epiſt. ad Sapaudum Arelat. Epiſcop. SACERDOS SVMMVS, eadem notione: ut ab ea vero appellatione abſtineant primae ſedis Epiſcopi, praecipitur in Concilio Carthag. III. cap. 26. Interdum tamen Epiſcopi nude *Summi Sacerdotes* nuncupati, ut in Charta ex Tabulario S. Albini Andegavenſ. SACERDOS PROPRIVS dicitur Epiſcopus, vel Parochus, qui in dioeceſi aut parochia ſua ex officii ratione munus ſuum exſequitur. Gelaſius PP. ad Sabinum Epiſcop. apud Holſtenium in Collectione Romana. SACERDOS SECVNDI ORDINIS, Presbyter non Epiſcopus. Leo IX. PP. Epiſt. 4. Iidem dicuntur SACERDOTES SECVNDI, in Appendice ad Codicem Theodoſ. Conſtit. 20. SACERDOTES MINORES, apud Aeneam Pariſienſem lib. aduerſus Graecos quaeſt. 7. *In ſublimitate majoris Pontificis conſiſtit etiam honor minoris Sacerdotis.* Ita *majoris ordinis Sacerdotes* Epiſcopos vocat Agobardus lib. de Sacerdotio cap. 11. SACERDOTES, ſeu *Presbyteri villani*, qui rurales Eccleſias regunt, in Edicto Piſtenſi cap. 30. SACERDOS, pro mago ac divino, non ſemel in Querolo pag. 34. 54. 1. edit. V. *Presbyter.*

† SACERDOTALE, officium, vel munus, quod ſacerdos exſequitur, apud Murat. t. 4. Antiq. Ital. med. aeui p. 894.

SACERDOTALES. (1) Veſtes omnes, quibus ſacerdos in diuinis utitur. Bulla Alexandri III. PP. in Chartular. Gemetic. to. 1. fol. 116. (2) SACERDOTALES LITTERAE, Papiae ἱερατικαὶ, id eſt, Epiſtolae Canonicae, formatae, de quibus ſuo loco.

SACERDOTALIA BENEFICIA, obventiones, quae ſacerdoti ſeu parocho competunt. Charta Iohannis Epiſc. Maclov. in Tabular. Major. Monaſterii. V. *Sacerdotium*, et in *Feudum.*

SACERDOTALIS. (1) Liber, in quo ritus ad ſacerdotem pertinentes continentur, recentiori rituali copioſior. Eodem praeterea vocabulo denotant Praemonſtratenſes verſiculum, quem initio Laudum recitant. Ita Macri in Hierolex. (2) Qui ſacerdotio in Provincia functus eſt; ita interpretantur Viri docti apud Ammianum lib. 28. Gruterum 20. 3. 325. 12. et in Cod. Theod. non ſemel. V. Gloſſarium nomicum Iacobi Gothofredi, et notas Lindenbrogii et Henrici ad eumdem Ammianum.

SACERDOTALITER. (1) More Sacerdotis, ut ſacerdotem decet. Vita S. Leobini Epiſc. Carnot. ſaec. 1. Bened. pag. 123. (2) † Officia ſacerdotis peragendo, in Ch. a. 1127.

SACERDOTARE, ad ſacerdotium promoveri. Chron. Corn. *Zantfliet* ad ann. 1364. apud Marten. tom. 5. Ampliſſ. Collect. col. 284.

SACER.

Digitized by Google

SACERDOTATUS, Sacerdotium. Vita S. Chartaci Epiſcopi to. 3. Maii pag. 279.

SACERDOTISSA. (1) Chron. Rotomag. ad annum 1251. apud Labbeum to. 1. Bibl. pag. 377. *Die Paſchae in ſero quaſi in media nocte coepit ignis in vico Sacerdotiſſarum, qui totum combuſſit.* Huiusce nominis vicum quondam Rotomagi extitiſſe, qui hodie vicus veteramentariorum dicitur, etiam aliunde conſtat. Obſoletae nomenclaturae originem probabiliter omnino repetendam exiſtimo a S. Romani Canonicis mulieribus, quae ibi vitam communem tunc agentes habitabant. V. *Preſbyterae.* (2) † Uxor ſacerdotis ſ. preſbyteri, in Tabul. Major. monaſt. V. *Preſbyterae.*

SACERDOTIUM. (1) Beneficium eccleſiaſticum, *praebenda* ſacerdotis. Vita S. Guillelmi Archiep. apud Surium. V. *Sacerdos.* (2) Obventiones ſacerdotis parochialis. Tabular. Vindocin. Charta 484. V. *Sacerdotalia Beneficia.* (3) † Sacerdotis parochialis electio et nominatio, in Ch. Mſ. an. 1206.

SACERNUS, *Sacer, a, um, et dicitur hic Sacernus, ni, i. ſacer animus, vel excellentior pars animae. Et videtur componi ex ſacer et animus.* Ioh. de Ianua.

SACHA, ut ſupra *Sac.* V. in hac voce.

SACHARIA. Conſuetudines Aquarum mortuarum: *Quilibet habitator loci illius, poſſit bladum, quod habebit de terris ſuis et Sachariis, per aquam et terram portare, quocumque voluerit omni tempore, etc.* Eaedem Conſuetudines editae to. 4. Ordinat. pag. 51. habent, *Facheriis*: quae lectio legitima eſt. V. *Facheria.*

† SACHATA, ſaccus plenus, in Stat. Auellae a. 1496.

SACHEIRATA, menſurae agrariae ſpecies. Enumeratio bonorum Vicariae Brignol. ann. 1245. *Item unum pratum ibidem contiguum circa duas Sacheiratas.* Idem ſ. quod *Falcata*, quantum unus ſector per diem *falcare* ſeu ſecare poteſt. V. infra in *Secare.* † Mendum eſſe videtur pro *Sechoirata*, quantum unus ſector per diem ſecare poteſt. V. in hac voce.

SACHELLUS, SACHETTUS, Sacculus, Ital. *Sacchetto*, Gallis *Sachet.* Statuta Vercell. l. 7. fol. 205.

SACHIBARO, V. *Sagibarones.*

SACHIBER, V. *Saccabor.*

SACHINUS PANNUS, rudis, ſaccis conficiendis aptus. V. in *Sacci.*

SACHONUS. Statuta Cadubrii cap. 12. *de Sachonis et aliis mercimoniis conducendis per rodullum. Obtentum et affirmatum fuit, quod totum vinum de Baſſano et vinum navigatum et Sachoni, et alia mercimonia, etc.* V. *Sacconus.*

SACHUS. (1) pro Saccus. Statuta Vercell. lib. 3. fol. 72. vo. V. *Saccus* 2. (2) † Inſtrumentum piſcandi, retis genus. Ch. a. 1386. apud Pez. t. 6. Anecd. Part. 3. p. 76.

† SACHUSFAGUS, fagi ſpecies. Ch. Mſ. Rob. comit. Alenc. *Medietatem de albaſpina, de aprella, de ſachofago.*

SACIANI, qui et *Anthropomorphitae*, Haeretici, de quibus Facundus Hermianenſis lib. 8. cap. 7. ubi conſulendus Sirmondus.

SACIBARO, V. *Sagibarones.*

SACIMA, pro *Sagma*, V. in hac voce.

SACIRE. Formula ſolemnis precariae 29. *Et ipſam rem dum advivo pro veſtro beneficio tenere, et uſufructuare faciam, in ea ratione, ut alicubi ipſas res nec vendere, nec donare, nec alienare, nec ad alias caſas Dei delegare, nec in naufragium ponere, nec ad proprium Sacire; nec haeredibus meis in alode derelinquequere, pontificium habeam ad faciendum.* Eadem verba habentur form. 30. *Alterius rem ad proprietatem Sacire*, form. 150. quod Lex Bajwar. dixit, *ſibi in patrimonium ſociare.* Ubi formulae Parenſales Bignonii cap. 20. et 21. habent *ad proprium ponere. Saccire*, inquit Salmaſius ad Hiſtoriam Auguſtam, dicebant veteres τὸ σακκίζειν, Galli *ſaiſir*, et infima latinitas *ſaiſire.* Videant igitur eruditi, an *Sacire* poſitum fuerit pro ſociare; an vero a *ſacci-*

Digitized by Google

ſaccire deducatur: denique an inde vox *ſaiſire* ortum ducat.

SACIS, *Clyſter*, in Gloſſ. Arabico-Lat.

† SACIVM, f. ager ſationi idoneus. Gloſſae Caeſar. Heiſterbac. in Reg. Prum. t. 1. Hiſt. Treuir. p. 678. *Eſt in Puzol manſus vnus et Sacium vnum.* V. *Satienalia.*

SACLA, ſervitii genus, quo tenentes terras dominorum *ſarclare* ſeu ſarrire debent, Gallis *Sarclage*. V. *Sarculare*. Charta Reneti domini de Haconvilla an. 1261. in Hiſt. Mediani Monaſt. pag. 327.

† SACLARE, ſarrire, Gall. *Sacler* et *Sarcler*. Reg. S. Iuſti in Cam. Comput. Pariſ. V. *Sacla* et *Sarcolare*.

SACMA. Charta plenariae ſecuritatis, ſcripta ſub Iuſtiniano apud Briſſon. lib. 6. formul. *Uno albiolo ligneo, valente nummos aureos 40. Sacma valente aſprione aureo uno, etc.* Forte pro *Sagma*. V. in hac voce.

SACMINA, Θαλλὸς, σπονδεῖα ἀρχῆς, in Gloſſ. Lat. Graec. Leg. *Sagmina* ex Feſto. V. ibi Scaliger.

† SACO, ſaccus, in Serm. Gabr. Barel. V. *Sacco*.

SACORIVM. Vetus Charta plenariae ſecuritatis, ſcripta ſub Iuſtiniano apud Briſſon. lib. 6. form. pag. 647. *Una catena ferrea deſuper foco penſante libras duas ſemis, Sacorio valente ſiliqua vna aſprionis, cute olearia valente ſiliquas duas aſprionis, etc.* *Sacario*, non clarius, edidit Mabillonius in Supplement. Diplom. pag. 91.

SACRA. (1) Epiſtola, Diploma Principis. *Sacra Epiſtola*, apud Vegetium lib. 2. cap. 7. *Tribunus major per Epiſtolam Sacram Imperatoris iudicio deſtinatur.* Liberatus Diaconus cap. 4. *Et ſcripſit quidem ad eum Sacram Imperator, arguens eum, etc.* Cap. 5. *Poſt haec ſcripſit aliam Sacram ad Epiſcopos. Sacra Imperialis*, apud Petrum Diaconum lib. 4. *Sacra juſſio Imperialis*, in Epiſtola Gregorii IV. PP. ad Epiſcopos Regni Francor. SACRAS regum Gallorum aliorumque Principum Epiſtolas vocant etiam interdum Scriptores alii, ut Lupus Ferrarienſis Ep. 18. 78. Fulbertus Carnotenſis Epiſt. 13. 85. 95. etc. Sed et Romanorum Pontificum Epiſtolae eodem nomine donantur, apud Anaſtaſium in Epitome Chron. Caſin. tom. 2. Muratorii pag. 355. col. 2. SACRA, plur. neutr. generis. Paſſio S. Felicis Epiſcopi Tabyzacenſis: *Tunc cognitor iuſſit, ut Sacra Imperatorum recitarentur. Sacra Generalia*, in Indiculo poſt Epiſtolam 4. Hormiſdae PP. SACRA nude vocantur vaſa, quae miniſteriis eccleſiaſticis inſerviunt, in Charta an. 933. inter Inſtrum. tom. 6. Gall. Chriſt. nouae edit. col. 127. SACRAE abſolute interdum dicuntur theſauri ſeu *largitiones* Principis *privatae*, quibus qui praeerat, *Comes Sacrarum largitionum* dicebatur, interdum *Comes Sacrarum* nude, ut in leg. 120. Cod. Theod. de Decurionib. Ita *Palatini Sacrarum*, in l. 13. de Indulg. debitor. *Sacrarum privatarum vel largitionum Palatina officia*, l. 17. de Exaction. eod. Cod. V. *Comes Sacrarum.* (2) Miſſa. Guidonis Diſcipl. Farf. lib. 1. cap. 1. (3) Conſecratio pontificia, Gallis *Sacre*, Bernard. Guido in Vita S. Caeleſtini V. PP. apud Murator. to. 3. pag. 635. V. *Sacrum* 2. (4) SACRA, num. plur., auctoritas, poteſtas patris in filium. Charta ann. 1257. apud Acher. to. 10. Spicil. pag. 186. V. Gothofredum ad leg. 1. tit. 18. lib. 8. Cod. Theod.

SACRABARVM, V. *Saccabor*.

SACRALE OPVS. Eugippius in Vita S. Severini cap. 14. de muliere reſuſcitata ab eodem ſancto: *Mulier vero ſanitate percepta, opus Sacrale die tertio juxta morem provinciae propriis coepit manibus exercere.* Ubi Velſecus: *Agnoſce*, inquit, *vulgare, fronem, ad verbum, opus Sacrale, fron arbeit, etc.* Apud Bollandum habetur *agrale*, qui tamen *Sacrale* MSS. codices aliquot praeferre agnoſcit.

SACRAMENTAGIVM. (1) Praeſtatio, quae ab eo fit, qui Sacramento alicujus ſeruitio ſeſe addidit: neque enim viri feudales modo, ſed et

Digitized by Google

et ſervi domino fidelitatem jurabant, ut videre eſt in voce *Hominium*, et apud *de Lauriere* in Gloſſ. Iur. Gall. V. *Serment.* Tabular. S. Eparchii Inculiſm. fol. 72. (2) Poena pecuniaria, qua damnatur qui Sacramento, quod *calumniatur*, impoſitum crimen a ſe amoliri vult. Charta ann. circ. 1080. ex Tabulario S. Albini Andegav.

SACRAMENTALE. (1) Ipſum Sacramentum, jusjurandum. Capitulare 2. an. 802. ſub finem: *Sacramentale promiſſionis factae Imperatori. Sacramentale qualiter promitto ego, quod ab iſto die inantea fidelis ſum Domino Karolo, etc.* (2) Tractatus de Sacramentis. Laur. Byzynius in Diario Belli Huſſit. apud Ludewig. tom. 6. Reliqu. MSS. pag. 178. *Et Guillelmus de Monte Laudino in ſuo Sacramentali, etc.* (3) † Inſtrumentum praeſtiti ſacramenti, V. mox *Sacramentales litterae* et *Sacramentum* 1. (4) † Congregatio eorum, qui ad aliquod officium praeſtandum, ad quod ſacramento adſtricti ſunt, conuocantur. Conſt. Mſ. Ferdin. reg. Aragon.

† SACRAMENTALIA, quaedam curatorum functiones, in Ch. Mſ. an. 1308.

SACRAMENTALIS. *Sacramentalia pietatis opera, ut pedum lotio et peregrinatio*, apud Lucam Tudenſem lib. 2. contra Valdenſes cap. 2. SACRAMENTALIS, ad *Sacramentum* ſeu juramentum pertinens. Occurrit paſſim. V. *Lex Sacramentalis.* SACRAMENTALES LITTERAE, quae ſacramentum ſeu juramentum continent. *Charta jurata*, in Foris Beneharnenſibus tit. 1. art. 25. Baudovinia in Vita S. Radegundis cap. 6. V. in *Charta.* SACRAMENTALES ſeu *Compurgatores.* V. *Iuramentum.* † SACRAMENTALIS DOMUS, aedes ſacra, in Ch. Mſ. a. 1136.

SACRAMENTALITER, vox Theologorum, Sacramentali more. Alberti M. Tractat. de Sacrament. Altar. in Bibl. Heilsbr. pag. 68.

SACRAMENTARE, SACRAMENTARI, Sacramento fidem, pactum aſtruere, confirmare. Charta ann. 1192. apud Stephanot. to. 8. Fragm. Hiſt. pag. 16. *Item comes priorque ſancti Laurentii caſtrum ſibi ad invicem Sacramentant.*

SACRAMENTARIUM. (1) Liber eccleſiaſticus, in quo ſacrae Liturgiae ad ſacramentum conficiendum continentur. Occurrit paſſim. (2) Lapis, in quo SS. ſacrificium peragitur. Synod. Exon. ann. 1287. c. 12.

SACRAMENTARII, dicuntur haeretici omnes, qui errant circa ſacramenta. V. Stockmann. in Lex. Haereſ. Alia notione V. in *Iuramentum.*

† SACRAMENTATUS, dicitur de Chriſto, qui euchariſtiae ſacramento ſeſe fidelibus communicat, to. 1. Sept. pag. 316.

† SACRAMENTORIUM, V. *Sacramentum.*

SACRAMENTUM, *dupliciter dicitur*, inquit Hugo a S. Victore l. 2. Speculi Eccl. cap. 22. *Aliquando enim Sacramentum dicitur ſacrae rei ſignum, velut in Baptiſmo exterior ablutio, quae interiorem ſignificat emundationem. Aliquando dicitur Sacramentum quaſi ſacrum ſecretum, velut Sacramentum Incarnationis et huiusmodi.* Gloſſae Caſin. Monaſterii. *Sacramenta ſunt Baptiſmus et Chriſma, Corpus et ſanguis, quae ob id Sacramenta dicuntur, quia ſub tegumento corporalium rerum virtus divina ſecretius ſalutem eorumdem ſacramentorum operatur.* SACRAMENTUM CATECHUMENORUM, apud S. Auguſtinum lib. 2. de peccatorum meritis et remiſſione cap. 26. ubi de Catechumenis: *Et quod accipiunt, quamvis non ſit corpus Chriſti, ſanctum eſt tamen et ſanctius, quam cibi, quibus alimur.* Quod Cellotius et alii de Eulogiis interpretantur, cum de ſale dictum contendat ſupra laudatus frater, quod unum et perpetuum erat Catechumenorum Sacramentum, et ad Eulogias iis niſi poſt baptiſmum aſpirare non licuerit. SACRAMENTUM SYMBOLI. S. Auguſtinus lib. de Catech. rudib. cap. 13. *Acce-*

Digitized by Google

ſeparatim a ſanguine porrecto: *mixto* vero *ſacrificio* corpore Chriſti ſanguini ejus intincto. V. *Miſſa ſicca.* SACRIFICIVM VESPERTINVM, Miſſa, quae in Quadrageſimae feriis ad veſperam differebatur. V. Mabill. Liturg. Gall. p. 54. et 126. SACRIFICII OPVS, Miſſa. V. poſt *Opus* 6. (3) Quaevis oblatio fidelium. Charta Edmundi Regis Angl. pro Monaſterio Glaſtonenſi tom. 2. Monaſt. Angl. pag. 838.

SACRIFVS, V. infra *Sacrivus.*

SACRILEGARE, ſacrilegium admittere, ex Gloſſ. Cyrilli apud Voſſium de Vitiis ſerm. lib. 4. cap. 23. ἱερόσυλος, *Sacrilegus.* ἱεροσυλῶ, *Sacrilego.*

SACRILEGIVM, mulcta quae a Sacrilegis Epiſcopo exſolvebatur. Charta an. 1062. apud Lobinell. to. 2. Hiſt. Britan. p. 257.

SACRILEGI NVPTIARVM nuncupantur adulteri, in lege 5. Cod. Theod. lib. 11. tit. 36.

SACRIM, ἀπαρχὴ γλεύκους, in Gloſſ. Lat. Graec. Ex Feſto *Sacrima* emendat Vulcanius: ſic appellabant *muſtum, quod Libero ſacrificabant pro vineis, et vaſis et ipſo vino conſervandis.* Eaedem Gloſſae: *Sacrimum,* νέος οἶνος.

SACRIMENSIS, ἱερομηνία, in Gloſſ. Graec. Lat. Omnis dies in menſe ſacer, Martinio, quem conſule.

SACRIMONIVM, ἱερωσύνη, in vett. Gloſſ.

SACRISCRINIARIVS, SACRISCRINIVS, Sacriſta. Charta 145. in Appendice ad Capitular. Reg. Franc.

SACRISCRINIVS, idem. Geſta Synodi Aurelianenſ. an. 1017.

SACRISTA, dignitas eccleſiaſtica. Vgutio: *Sacriſta, ſacrorum cuſtos.* Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm. *Sacriſta, ſacriſtarius, Secretain.* Idem qui *Theſaurarius,* Durando lib. 2. Ration. cap. 1. n. 14. et Ioanni de Deo in Poenitentiario lib. 5. cap. 12. *Apocriſiarius,* (vel *Apocriſarius,* ut in edit.) apud Bernardum Monach. in Conſtit. Cluniac. c. 51. et 52. ubi officium ejus deſcribitur, ut et apud Vdalricum lib. 3. et S. Willelm. lib. 2. Conſtit. Hirſaug. c. 34. Concil. Tolet. in lib. 1. Decret. tit. 26. c. 1. *Sacriſta* praecipua poſt Abbatem dignitas in Capitulo de Romanis, ut docet Charta an. 1274. to. 1. Hiſt. Dalph. pag. 127. col. 1. SACRISTA APOSTOLICI PALATII, officium perpetuum, inquit Auctor libri Ceremoniarum Capellae Pontificiae, *qui ſemper conſuevit eſſe Praelatus.* De hac dignitate multa commentatur Waddingus in Annalibus Minorum ann. 1303. num. 3. 4. 5. 6. 7. 8. SACRISTA HEBDOMADARIVS, qui per hebdomadam majoris Sacriſtae adjutor conſtituitur, apud laudatum Bernardum Mon. cap. 52. SACRISTANVS, ut *Sacriſta.* Chron. Farf. apud Murator. to. 2. part. 2. col. 551. SACRISTES, eadem notione, in Chartulario S. Martini Pontiſar. SACRISTIANVS, eodem intellectu. Litterae ann. 1410. apud Ludewig. to. 6. Reliqu. MSS. p. 66. SEGRESTANVS, SEGRESTARIVS, eodem ſignificatu. Tabular. S. Petri de Cella Froini in Comit. Engoliſm. V. *Secretarius* 1. SACRISTANA, SACRISTARIA, quae *ſacriſtiae* praeeſt apud Sanctimoniales. Tabul. S. Albini Andegav. V. *Sacreſtana.* SEGRESTA, eadem notione, in Charta Giſlae Abbatiſſae Romaricimontis laudata a Mabill. to. 3. Annal. pag. 604. SACRISTARIA, Sacriſtae munus Monachicum, cum reditu ac praediis annexis. Gervaſius Dorobernenſis ann. 1187. SACRISTANIA, eodem ſignificatu. Chartar. Auxit. Eccl. Ch. 109. SACRISTERIA, idem. Chartul. S. Vandreg. to. 1. pag. 84. SACRISTERIATVS, eodem intellectu. Charta Sacriſtae Montisbertodi in Dombis an. 1466. SACRISTIA, eadem notione, apud Will. Thorn. ann. 1128. SACRISTARIA DOMVS, apud laudatum Bernardum cap. 51. SACRISTARIAE OBEDIENTIA, ut *Sacriſtaria.* Charta an. 1138. apud Marten. tom. 1. Anecdot. col. 391. SACRISTVRA, eadem notione, in Charta ann. 1205. ex Chartular. S. Vandreg. tom. 1. pag. 782. SEGRESTIA, apud Stepha-

Digitized by Google

phanot. to. 3. Antiquit. Bened. Pictav. MSS. pag. 331. SEGRESTANIA, t. 2. novae Galliae Chriſt. col. 445. SACRISTERIA, Sacrarium, *Sacriſtie*. Hiſt. Tranſlat. S. Edmundi Cantuar. apud Marten. to. 3. Anecd. col. 1866. SACRISTIA, eadem notione, paſſim occurrit. SAGRESTIA, eodem ſignificatu, vox Italica, in Chronico Modoet. apud Murator. tom. 12. col. 1092.

SACRISTIA. (1) Sacriſtae munus, V. paullo ante *Sacriſta*. (2) Scrinium, Tabularium publicum, Gall. *Greffe*. Statuta Aſtenſia cap. 58. fol. 32. V. in *Sacrarium* et in *Sacriſta*.

✝ SACRISTISSA, quae *ſacriſtiae* praeeſt apud ſanctimoniales, in Ch. Mſ. a. 1420.

SACRITECTA. V. *Sartatectum*.

SACRIVUS, SACRIFUS, Sacer. Lex Salica tit. 2. §. 14. *Si quis maialem Sacrivum, qui dicitur Votivus, furaverit, et hoc cum teſtibus ille qui eum perdidit poterit approbare quod Sacrivus fuiſſet*, DCC. *ſol. culp. jud.* Et §. ſeq. *Si quis maialem non Sacrivum furaverit, etc.* In edit. Heroldi, *Sacrifus*. *Votiva pecora*, dicuntur Gregorio Turon. lib. 2. de Mirac. c. 3. quae ad Monaſteria aut Eccleſias pertinent, Plauto in Menaechm. Varroni, et Feſto *Porci ſacri* appellantur, qui ſunt ad ſacrificium idonei. In Gloſſ. apud Pithoeum, *ſacrivus* exponitur, *qui eſt defenſor aliorum porcorum*: forte quia porcus ſacer et votivus aliis non ſacris nec votivis tutelam praeſtat, propter Eccleſiarum reverentiam. FONS SACRIVUS, ARBOR SACRIVA, ſacer, ſacra. S. Audoënus lib. 2. Vitae S. Eligii c. 15. V. *Arbor* 1.

SACROBARRA. Liber MS. de officio coronatoris laudatus a Spelmanno: *Inquirendum eſt per 12. juratos pro Rege ſuper ſacramentum ſuum, quod fideliter praeſentabunt ſine ullo concelamento omnes fortunas, abjurationes, appella, murdra, Sacrobarra, felonias factas, per quos et quot, etc.* Ubi Spelmannus pro *ſacrilegio* poni hanc vocem putat.

SACROCOLA, qui ſacra colit, Sacerdos, clericus. Odo Cluniacenſis.

SACROSANCTA, ſancta Evangelia, ſacrae Reliquiae, Crux, et alia, ſuper quae ſacramenta in Eccleſiis peragebantur. Conſuet. Furnenſes MSS. ex Tabular. Audomar. V. in *Iuramentum*. SACROSANCTI, eadem notione, in Charta ann. 1248. ex Chartul. S. Vandreg. tom. 1. pag. 352.

SACRUM. (1) SACRUM DEI, donatio facta eccleſiae. Tabular. Brivatenſe Ch. 171. (2) Conſecratio Epiſcopi, χειροτονία, quomodo vulgo *ſacre* dicunt Galli. Utitur Steph. Torn. Epiſt. 274. 275. 2. edit. V. *Sacra* 3. (3) SACRUM PALATIUM, curtis regia, vel potius ſacrum aerarium, fiſcus Principis. Leg. Liutprandi apud Murator. tom. 1. part. 2. pag. 53. V. *Sacrarium*.

✝ SACRUS, pro ſacer. in Invent. a. 1449.

SACTIO, pro *Saſſo*, ni fallor, V. in hac voce. Charta Yvonis et Lotharii Reg. Ital. ann. 932. apud Eccardum in Orig. familiae Habſburgo-Auſtr. pag. 152. *Terris, vineis, campis, pratis, paſcuis, ſilvis, ſalictis, Sactionibus, aquis, aquarumque decurſibus, etc.*

✝ SACUCUS, ſambucus, Hiſp. *Sauco*, t. 7. Iul. p. 286.

SACUDIRE, excutere, Gall. *Secoüer*, Hiſpan. *Sacudir*. Fori Alcaçonenſes aerae 1267. *Et qui non fuerit ad final de judice, et pignos Sacudiret, ad ſayon pectet.* Rurſum: *Qui in villa ter pendença pindeat cum ſayone, et Sacudiderit ei pignos, autorguet el ſayon, etc.*

✝ SACURBA, ſpecies veſtis ex tela, i. q. Gallis *Sarrau*. Lit. remiſſ. Mſ. a. 1456.

SACUS, pro Saccus, in Litteris Philippi Pulcri Reg. Franc. ann. 1291. to. 4. Ordinat. pag. 19.

SAD-HANNESO, *ita dumtaxat, vel ſine dubio*, in Gloſſ. ad calcem Collect. canon. Apoſt. ex Bibl. DD. *Chauvelin* Sigillorum Regiorum Cuſtodis.

SADO, menſura agri, V. *Sazo*.

Digitized by Google

† SADONARE, bene formare, parare, in Gloſſ. Conſuet. Perpin. Mſ. c. 38. Gallis olim *Sade* erat iucundus, gratus. V. *Saiſonare* et *Saſonare*.

SAECULARIS. (1) Mundanus. Gloſſ. Gr. Lat. κοσμικός, *Saecularis*. ἀρχὴ κοσμικὴ apud Gregor. Nazianz. de Vita ſua. Salvianus lib. 4. de Gubernat. Dei: *Quis eſt, oro, hominum ſaecularium praeter paucos, qui non ad hoc ſemper nomen Chriſti in ore habeat ut pejeret? Saeculariſſimus*, apud S. Bernardum in Epiſt. 276. (2) Qui alicui regulae addictus non eſt. *Abbas Saecularis et abſque monachi habitu*, apud Mabill. tom. 4. Annal. pag. 370. *Saecularis perſona*, Gall. *Prêtre ſeculier*, in Charta ann. 1328. to. 2. Hiſt. Eccl. Meld. pag. 213.

SAECULARITAS. (1) Ordericus Vitalis lib. 4. pag. 518. *Parum a Saecularitate converſatio Monachorum differebat.* V. *Saecularis* 1. (2) *Saecularium* conditio monachali oppoſita. Charta ann. 1093. apud Lobinell. to. 2. Hiſt. Britan. pag. 314. (3) † Bona eccleſiis conceſſa. Areſt. Mſ. a. 1385. (4) † Actus qui ad laicos pertinet. Stat. S. Flori Mſ.

SAECULARITER, *Saecularium* ſeu mundanorum more. Chron. Farf. apud Murator. tom. 2. part. 2. col. 547. † *Saeculariſſime*, idem, in Conſtit. Carmelit. Mſ.

SAECULATUS. Anonymus de Revelatione reliquiarum S. Genovefae num. 6. *Revelata eſt . . . . menſe Ianuario 10. menſis in octavis ejuſdem ſanctiſſimae virginis, et a fratribus eſt dulciter Deo Saeculata.* Id eſt forte *in ſaeculum*, ſeu e ſepulcro in apertum elata; modo ſana ſit lectio.

SAECULUM, SECULUM, monachis praeſertim dictum, quidquid extra clauſtrum: quia qui vitam monaſticam amplectuntur, mori ſaeculo dicuntur. S. Cyprianus Epiſt. 7. *Saeculo renuntiaveramus, cum baptizati ſumus: ſed nunc vere renuntiaveramus Saeculo, quando tentati et probati a Deo, noſtra omnia relinquentes*, etc. *Saeculum relinquere, dimittere, Saeculum ſectari* in Capitul. 1. an. 805. cap. 8. in Capitul. 2. an. 811. cap. 5. 6. 7. 8. in Concilio Moguntiac. cap. 16. 17. *Ad Saeculum reverti*, apud S. Hieron. in Epiſt. ad Ruſticum. SAECULA, pro Anni, uſurpat Ionas Epiſcopus Aurelian. in Tranſlat. S. Hucberti ſaec. 4. Benedict. part. 1. pag. 296. *Quod quantum ſub ipſius* (Carolomanni) *Principis tempore erga praefati viri ſancti corpus per tot elapſa ſaecula incorrupte ſervatum virtus divina claruerit, etc.* Nondum enim, ut ibi obſervat Mabillonius, duo ſaecula ab Hucberti morte tum effluxerant.

SAEPIA, pro Sepia, piſcis genus; Ch. inter Probat. to. 4. Annal. Bened. pag. 733. col. 1. *Medietatem quoque* (delegamus) *noſtrae partis de cenſibus Saepiarum per univerſum pagum Santonicum.*

SAEPISSIMUS, frequentiſſimus. Mirac. B. Heldradi to. 2. Mart. pag. 337.

SAETTIA, SAETYA, V. *Sagitta* 1.

SAFARIUM, *atrium templi*, in Gloſſis Iſid. *Saforium*, apud Ioan. de Ianua. Papias *Sapharium* legit, V. Iacob. Gotofred. ad l. ult. de operibus public. et ſupra *Paſtophorium* et *Sabarium*.

SAFFIUM, ornamentum caſulae; idem quod *Aurifrigium*, Gall. *Orfroy*, in crucis modum aptari ſolitum. Inventar. anni 1377. ex Tabul. S. Victoris Maſſil. V. *Aurifrigia*. † Leg. videtur *Safrum*, ſeu *Saffrum*, uti habetur in Teſt. Mſ. Phil. epiſc. Sabin. a. 1372.

† SAFFRANARE, croco aſpergere, Gall. *Saffraner*. Comput. Mſ. a. 1488.

† SAFFRUS, SAFRUS, V. *Saffium*.

SAFIRUS, lapis pretioſus, vulgo *Saphir*. Charta Ademari Comit. regnante Rodulpho Reg. Indict. 12. ex Tabul. Silvaniac.

SAFORIUM, V. *Safarium*.

SAFRANUM, crocus, Gall. *Safran*. Curia gener. Catalaniae ſub Iacobo 1. Reg. Aragon. ann. 1291. V. *Sofferana* et *Zafframen*.

SAFURIUM, ut ſupra *Safarium*, V. *Paſtophorium* et *Paſtorium*.

SAGA. (1) *Nomen gemmae*. Gloſſ. Iſid. Leg. *Sagda* ex Plinio lib. 37. Hiſt. cap. 67. monet Graevius. (2) Nar-

Digitized by Google

(2) Narratio, relatio, quodvis dictum, Anglo-Sax. eſt depoſitio teſtium; ſubinde fabulam ſignificavit; a German. ſagen. V. Schilteri Gloſſarium Teuton. in hac voce. (3) Pro panni ſpecie et lecti ſtragulo; V. in *Sagum* 2. (4) SAGA, SAIGA, alia, nec ſatis nota, ſignificatione, niſi ſit pro examen, diſceptatio. V. *Sagemannus*. Statuta Ardacenſia apud R. Duellium to. 1. Miſcell. pag. 121. *Tunc idem ſic officialis ex iis* (canonicis) *in curiis Sagae ipſius capituli ordinari poterit, prout occurrerit ordinandum, nullusque canonicorum tempore Sagae in ipſius curiis ipſam curiam viſitare, vel accedere debet, vel audeat, ipſius decani licentia ſuper hoc prius non habita vel requiſita; ſi autem pro tunc ipſum decanum forte in loco adeſſe non contingeret, tunc ipſum capitulum de conſilio cellerarii ipſius capituli, de ipſa Saiga bladi ſe intromittere debent, ordinationem debitam ſecundum ipſorum conſcientias de eadem faciendo.*

† SAGACULUS, *dimin. a ſagax*, in Gloſſ. Provinc. Lat. Cod. reg. 7657. V. *Scitulus*.

† SAGAMEN, vas, ut videtur, in quo ſagimen ſ. adeps reponitur, in Invent. Mſ. a. 1320.

SAGANA. Ioan. de Ianua *Saga et Sagana, ingenioſa, incantatrix*. Ebrardus Betunienſis: *Sagana gummi, Sagana veſtis, Sagana vates*. Catholicon parvum: *Sagana, idem eſt quod vates, et dicitur de ſagio, gis: inde ſagax: vel dicitur eſſe gummi, ſcilicet unguentum, quod multum ſagaciter operatur. Vel poteſt eſſe quoddam genus veſtis, qua antiquitus ſagaces induebantur.*

SAGARIA, χλαμυδουργική, in Gloſſ. Lat. Graec. Ars conficiendi ſaga: qui vero ea vendit, *Sagarius*, χιτωνοπώλης dicitur in iiſdem Gloſſ. V. *Sagum* 1.

SAGARIUS CANIS, V. Meurſium in Ζαγάριον.

SAGATA, ſ. pro *Segata* vel *Secata*, Servitii ſpecies, quo vaſſalli *blada* domini ſui *ſecare* tenentur. Statuta caſtri de Seguno an. 1291. ex Tabul. Archiep. Auſc. V. *Secare*.

SAGATIO, V. in *Sagus* 2.

SAGBARONES, V. *Sagibarones*.

SAGED, ut *Saied*. V. in hac voce.

SAGELLUM, V. *Sagum* 2.

SAGEMANNUS, accuſator, delator, ex Saxon. *Sageman*. Gloſſ. Saxon. exaratum ſub Edw. III. *Sagemannus, ille per quem ſcitur*. Leges Henrici I. cap. 63. *Sine accuſatore, ſive Sagermanno*.

SAGENA. (1) Rete, vox Latinis nota. Papias: *Sagena, retia, verundum Graece, vulgo everclum dicitur*. Gloſſ. Lat. Gall. Sangerman. *Sagena, Nets. Inde Sagenarius, ria, rium*, Gallis *Seine*, vel *Senne*. Teſtamentum Edonis Argent. Epiſcopi regnante Pippino apud Eccardum in Orig. Habsburgo-Auſtr. col. 144. *Piſcationes agere cum noſtris piſcatoribus, capturam etiam piſcium cum Sagena, in omnibus medietatem*. Charta Henrici Imperat. ann. 1111. ibid. pag. 549. *Dedit et tres Sagenas, unam Sebach, etc.* Ubi ſagena nude videtur ſumi pro *Piſcaria*. (2) Navigii ſpecies. Diploma Chilperici Regis Franc. pro Eccleſia Tornac. apud Miraeum in Cod. donat. piar. pag. 16. *Teloneum de navibus ſuper fluvio Scalt, . . . vel quolibet commercio ſeu et de cariagio, vel de Sagenis, nec non et de ponte ſuper fluvio Scalt, etc.* Idem Diploma rurſum editum apud eundem to. 2. pag. 1310. ubi legitur, *et de carrigio vel de Saginis*. Charta Caroli C. an. 859. in Tabulario Abb. Belliloci in Lemovicibus n. 4. *Ut nullus exactor vel judex publicus nec de navibus, nec de Saginatibus, vel carris, ſeu quibuslibet exactionibus undecumque fiſcus aliquid exire poteſt, quiſquam ab eis accipiat*. Ita *Sagena piſcatoris*, apud Hugon. Flaviniac. pag. 193. quae *Sagena B. Petri*, Petro Damiano apud Baronium an. 1062. n. 57. Laurentius Veron. L. 1. de Bello Balearico:

Barcae, currabii, lintres, grandeſque Saginae.

Niſi quis *Sagittae* legat. SAGENULA, eadem notione. Papias: *Sagenula pro navi ponitur*. Vita S. Aldhelmi to. 6. Maii pag. 88.

Digitized by Google

SAGENTIA, SAGETIA, V. *Sagitta* 1.

† **SAGERIA**, Gall. *Sagerie*, f. locus iuncis paluſtribus abundans, vel fundus pinguis et humidus, in Ch. Mſ. a. 1361. V. *Sagna* 2. et *Saignia*.

† **SAGETTA**, mendoſe pro *Sagena*, retis ſpecies, in Ch. a. 1279.

SAGGOLUM, diminut. a *Sagum*, panni ſpecies. Gloria poſthuma S. Mariae Magdalenae tom. 6. Maii pag. 322.

SAGIA. Ioan. de Ianua: *Sagum, quoddam genus panni, vel veſtis tenuis et abraſa, ... unde quoſdam pannos aſperos Sagias dicimus.* Ianua haec hauſit ex Petro Comeſtore in Hiſt. Eccl. cap. 54. Exodi. V. *Sagum* 2. et *Saiga*.

† **SAGIATOR**, ponderator, examinator, officium in moneta Florentina, Ital. *Saggiatore*. Ch. a. 1317. ap. Mann. de Sigill. ant. t. 4. p. 77. V. *Sagium* 3.

SAGIBARONES, SACHBARONES, Cauſarum judices, qui in mallis publicis jus dicebant. Varie haec vox effertur apud Eccardum in Pacto Leg. Sal. dicuntur *Sacceborones*, *Sacebarones*, *Sacerborones*, *Sachibarones*, *Sacibarones*, *Sagbarones*. Vetus Gloſſ. *Sagibarones dicuntur quaſi Senatores.* Lex Salica tit. 56. §. 2. *Si quis Sagibaronem, qui puer Regis fuerat, occiderit.* §. 9. *Si quis Sagibaronem qui ingenuus eſt, et ſe Sagibaronem poſuit, occiderit, etc.* §. 4. *Sagibarones in ſingulis mallobergiis, id eſt plebs, quae ad unum mallum convenire ſolet, plusquam tres eſſe non debent: et ſi cauſa aliqua ante illos ſecundum legem fuerit definita, ante Grafionem removere eam non licet.* Ubi *Sagibarones pueri Regis* dicuntur, quomodo *pueri noſtri qui judicia exequuntur*, in Lege Burgund. tit. 56. §. 1. 4. Ex Lege vero Salica colligitur, *Sagibarones* in judiciis plusquam tres eſſe non debere; de quibus intelligendum c. 46. §. 1. *Grafiones* vero cum ſeptem judicaſſe, ex cap. 52. §. 2. *Sagibaronum* mentio eſt praeterea in Legibus Inae Regis cap. 6. apud Spelmannum: *Si quis in Eccleſia pugnet, 120. ſol. emendet. Si in domo Aldermanni vel alterius Sagibaronis pugnat, 60. ſol. emendet, et alios 60. pro wita.* Idem Spelmannus, Wendelinus, et alii vocem deducunt a *Saech*, ſive *Saek*, cauſa de qua litigatur, et *Baro*, homo: ita ut *Sachibarones* Iuriſperiti fuerint, ſive *legis Doctores*, uti nuncupantur; Gall. *Hommes de loy*, qui *Sageshommes* dicuntur apud *des Fontaines* in Conſ. cap. 21. A *Saga*, narratio, relatio, quod cauſas judiciales referrent, accerſit Schilter. in Gloſſ. Teuton. Alii a *Saio*, de quo ſuo loco.

SAGIMEN, adeps, ſagina, arvina. Ioan. de Garlandia in Synonymis:

Sumen, et arvina, Sagimen, pinguedo, ſagina.

Ubi interpres: *Sagimen eſt pinguedo, quae expellitur ex carne in frixorio per ignem.* Catholicon parvum, *Sagimen, ſain.* Praeſertim pinguedo, qua uti Monachis interdum conceſſum, ut obſervat Haëftenus lib. 10. Diſqu. Monaſt. tract. 6. diſqu. 4. Bernardus Monach. in Conſuet. Cluniac. MSS. c. 48. *Soli converſi ſunt in coquina, Cantores autem in Eccleſia, qui lardum prius aliquantulum cum oleribus coctum, et Sagimen faciunt.* Charta ann. 1301. pro Epiſcopo Ambianenſi: *Communitas boucheriorum Ambian. debent miniſtrare Sagimen optimum ad praeparandos dictos bouchellos.* Ubi Gallica habent, *doit trover l'ointure à conreer les bouchiaus.* V. *Unctum*.

SAGIMENTARIUM, lucerna, quae *Sagimine* alitur. Hiſt. Vicon. Monaſt. apud Marten. tom. 6. Ampliſſ. Collect. col. 305.

† **SAGIMENTUM**, V. *Sagrimentum*.

SAGIMINATUS, in *Sagimine* decoctus. Caeſarius lib. 6. Mirac. cap. 4. V. *Sagimen*.

SAGINA. (1) Pro *Saiſina*. *Ponere in Saginam* aliquem, in vet. Charta apud Ughellum tom. 7. Ital. Sacr. pag. 571. niſi mendum ſit. V. in *Saiſire*. (2) **SAGINA**, *ſunt herbae quaedam quas legati populi Romani portabant interlocutores pacis, quia nemo illas herbas portantes laedebat, ſicut delegati Graecorum, qui ſolebant ea quae vocatur celicia ferre.* Vocabul.

Digitized by Google

bul. utriuſque Iuris. Haec unde deſumta ſit, neſcio: norunt omnes verbena coronatos feciales fuiſſe, ramumque olivae manu geſtaſſe; ſed *Saginam* ignorant. V. alia notione in *Sagena* 2. et *Sagimen*.

SAGINACIA SILVA, glandium ſaginandis porcis ferax. Codex Cenſualis Folquini ex Tabulario S. Bertini.

SAGINALE, Italis eſt Calamus milii, in Vita B. Andreae de Caterannis num. 16. ubi forte legendum *Sagittale*. V. *Sagitta* 6.

SAGINARII, V. in *Sagmarius*.

SAGINAS, V. *Sagena* 2.

SAGINATIO, ius ſaginandi porcos in ſilva. Charta Ottonis II. Imp. ann. 990. apud Pezium tom. 1. Anecdot. part. 3. col. 57.

SAGINUM, adeps ſuillus, Gall. *Sain*. Tabularium S. Remigii Remenſis. V. *Sagimen*, et *Sainum*.

SAGIONES, SAGIONIA, V. *Saiones*.

SAGIOTA, ornamenti genus. Ioh. Demuſſis Chron. Placent. ad an. 1388. apud Murator. to. 16. col. 580. *Aliquae portant Sagiotas de perlis valoris florenorum* L. *uſque in* C. V. *Sagitta* 4.

† SAGIPOLUS, arcus, Ital. *Saeppolo*. Stat. ant. Florent. l. 3. c. 177.

SAGIS, *σωρὸς, ςρῶμα τῶν νεκρῶν*. Gloſſ. Lat. Graec. Emendant viri docti, *Strages*.

SAGITIA, V. mox in *Sagitta* 1.

SAGITTA. (1) SAGITTA, SAGITTEA, navigii ſpecies: *Barca ſottile*, Italis; *Saettia*, Io. Villaneo, lib. 7. cap. 29. *Saetya*, in legibus Alfonſinis part. 2. tit. 25. lege 7. ſic dicta, quod velox ſit, inquit Acariſius. Ea notione, interprete Eccardo, occurrit in Pacto Leg. Salicae tit. 14. num. 3. ubi de raptu mulierum: *Qui cum Sagittis fuerint, unusquisque illorum CXX. den. qui faciunt ſol. III. culpabilis judicetur.* Otto Friſing. lib. 1. de Geſtis Frid. cap. 33. *Aptatis triremibus et biremibus, quas modo Galeas ſeu Sagittas vulgo dicere ſolent, aliiſque navibus bellicis onerariis, etc.* SAETTIA, Italis, eadem notione. Breviar. Hiſt. Piſanae ad ann. 1163. apud Murator. tom. 6. col. 174. SAGETIA, apud Gaufredum Malaterram lib. 4. cap. 2. SAGITIA, SAGITTIA, in Chron. Piſan. an. 1163. SAGITTARIA. Radulphus de Diceto ann. 1176. SAGITTEA, in Caffari Annal. Genuenſ. lib. 1. apud Murator. to. 6. col. 249. SAGITTINA. Anonymus de Geſt. Frider. II. Imper. *Sagittiam* edidit Murator. to. 8. col. 597. (2) SAGITTA BARBATA. Ugutio: *Catapulta, vas eſt, ut dicunt, vel potius ſagitta eſt cum ferro, bipenni, quam Sagittam barbatam vocant.* In clientelae profeſſionem dominis ſaepius exhibitam a vaſſallis *Sagittam barbatam* diſcimus ex pluribus Chartis. (3) Fulmen. Chron. Parmenſe ad ann. 1292. apud Murator. to. 9. col. 825. (4) SAGITTA, in veſtibus dicitur pars ea quae contrahitur in ſinus, quod ſagittae ſpeciem effingat. *Rugoſi ſinus*, in leg. 12. Cod. Th. de Scaenicis. Udalricus lib. 2. Conſuet. Cluniac. c. 11. *Sedens ad lectionem . . . anteriora frocci ſui ſemper in gremium ita attrahit, ut pedes poſſint bene videri. Girones quoque, vel quos quidam Sagittas vocant, colligit utrinque, ut non ſparſim jaceant in terra.* V. ſupra *Sagiota*. (5) SAGITTA, Flebotomus, quo venae equorum percutiuntur, paſſim apud Veget. de Arte veter. (6) SAGITTA, *ruſticis*, inquit Ioh. de Ianua, *noviſſima pars ſurculi in ſarmento, vel quod longius a matre, ex qua proſiliit, receſſit: vel quod acuminis tenuitate teli ſpeciem praeferat.* Ugutio praefert *Sagutta.*

SAGITTAMEN. (1) Sagittarum materia vel multitudo. Knygthon an. 1389. (2) Sagitta. Breviar. Hiſt. Piſanae ad ann. 1264. apud Murator. to. 6. col. 195.

SAGITTAMENTUM, eadem notione. Charta vetus Hiſt. Bonon. apud Carolum de Aquino in Lexic. milit.

SAGITTARE. (1) Otto Morena pag. 58. *Ipſe Imperator optime ſciens Sagittare, multos de Cremenſibus interfecit.* Utuntur praeterea Plautus in Trinum. act. 2. ſc. 1. Iuſtinus lib. 41. et Curtius lib. 7. (2) † Mendoſe

Digitized by Google

doſe pro *saginare*, in Stat. Vercell. l. 3. p. 75.

SAGITTARIA, navis, V. *Sagitta* 1.

SAGITTARIVS. (1) SAGITTARII LIBERI, Gallis *Francs-archers*, in Chron. Beccenſi ann. 1467. De iis conſulendi Monſtrelletus 3. vol. pag. 13. et Berrius in Carolo VII. pag. 165. (2) Venator cum Sagittis, in Ch. Mſ. a. 1260. (3) Sagittarum artifex, V. *Sagitta* 2.

SAGITTEA, SAGITTIA, SAGITTINA, navis ſpecies, V. *Sagitta* 1.

SAGIUM. (1) Pondus, certa quantitas determinata, Ital. *Saggio*. Georg. Stella in Annal. Genuenſ. apud Murator. to. 17. col. 1114. *Inſuper quod anno ſingulo, dum vita fuerit eidem. a Republica Peyrae ſuſcipiat eum pecuniae numerum, quem ipſo ſtantes loco, perperos centum ad Peyrae Sagium nominant.* (2) Linteum ſubtile in quo farina excernitur. Statuta Ord. Praemonſtrat. diſt. 1. cap. 11. V. *Sagum* 2. (3) † Experimentum, examen, exagium in re monetaria, Ital. *Saggio*. Ch. a. 1240. inter Probat. t. 3. Hiſt. Occit. p. 395. V. *Sagiator*.

† SAGLINVM, ſecale, Gall. *Segle*, in Ch. Mſ. a. 1336. V. *Sigalum*.

SAGMA, SALMA, SAUMA, SAGMARIUS, SALMARIUS, SOMMARIUS, SUMMARIUS, etc. Voces unius ejuſdemque originis. SAGMA, (1) Onus, ſarcina, in Gloſſis MSS. Gloſſae Gr. Lat. Σάγμα, *Sagma*. Gloſſ. Lat. Gr. *Sagma*, παραπλήρωμα. Perperam utrobique editum *Salina*. Eginhardus in Vita Caroli M. *Facto ſupellectili, ut ſunt cortinae, ſtragula, tapetia, fulcra, coria, Sagmata.* SAGMA, fem. gen. Papias ex Iſidoro l. 20. cap. 16. *Sagma, quae corrupte Salma dicitur, a ſtratu Sagorum nuncupatur, unde et equus ſagmarius dicitur.* Mamotrectus 15. Levit. *Hoc ſagma, tis, eſt ſtratura aſini: haec Sagma, quae corrupte dicitur ſalma, eſt ſella vel pondus et ſarcina quae ponitur ſuper ſellam.* Gloſſ. vetus apud Carolum de Aquino in Lexic. milit. *Sagma, ae, et Sagma, atis, ſella, quam vulgus baſtum vocat, ſuper quo componuntur ſarcinae: clitellas alii vocant.* SACIMA, eadem notione, in Ordine Romano Cencii cap. 43. ubi leg. *Sagmas*, ut ex cap. 47. facile conjicitur: *Debet habere Papa ſex ſaſtios mortulae.* SALMA. Vgutio, ex Iſidoro lib. 20. cap. 16. *Sagma, quae corrupte vulgo dicitur Salma, ſcilicet ſella, vel pondus et ſarcina, quae ſuper ſellam ponitur eis, et dicitur ſic a ſtratu ſagorum, i. ſellarum, vel quia ſellae ſago ſolent ſterni.* Charta ann. 1179. apud Vghellum to. 7. pag. 706. *Concedimus ut praedictâ Eccleſia unoquoque die ſemper capiat duas Salmas lignorum de foreſta noſtra.* SAMA, ut *Salma*. Chartular. Kemperleg. SAVMA, idem quod *Sagma*: Gallis *Saume*. Papias: *Ephippia, equorum freni, Saumae, vel pectoralia.* Ioh. de Ianua: *Sagma, corrupte vulgo dicitur Sauma, vel ſalma; i. ſella, vel pondus, vel ſarcina quae ſuper ſellam ponitur, etc.* Alibi: *Sauma, onus.* Rhenanus lib. 2. Rer. German. p. 95. *Saumarum nomine clitellaria jumenta intelliguntur.* SAVMA VINI, inquit Brolius, ea eſt quam appenſis ad latera vaſis, vulgo *Barres* nuncupatis, equus ferre ſolet. Et apud Cenomannos dicitur eſſe unius et 90. pintarum cum ſemiſextariolo: quatuorque ſummas praegrande vas vinarium, ab eis *Pipe* appellatum, ac tot pintas, quot ſunt in anno dies, continens. Ita ille ex Tabulario S. Petri de cultura Dei. Falco Beneventanus ann. 1124. *Tanta fuit fertilitas vini, quod . . . centum Saumae pro 30. denariis vendebantur.* V. infra *Salma*. SOMA, ut *Sauma*, onus, ſarcina. Charta Archambaldi Borbonii pro hominibus Villae-francae. SOMMA VINI. Chronic. Eſtenſe apud Murator. tom. 15. col. 468. V. ſupra *Sauma vini*. SVMA, ut *Sauma*, in Leg. Liutprandi apud Murator. to. 1. part. 2. pag. 67. SUMMA, idem quod *Sagma*. Will. Brito lib. 9. Philipp. pag. 208. *Ducere quadrigas quibus eſt Summaſque neceſſe Expedit, etc.* † SOMILAGIUM, idem in Ch. Mſ. a. 1299. † SOMALIS VINI,

VINI, quantum *Somarius* ferre poteſt, in Ch. Mſ. a. 1318. SAVMA, iumentum ipſum ſarcinale, Provincialibus maxime aſinus. Inventar. an. 1294. ex Tabular. S. Victoris Maſſil. (2) SAGMA, theca ſcuti, Lactantius ad 9. Thebaid. Statii: *Corytos*, theca *arcus ſolius dicitur*, ſicut pharetra *ſagittarum*, *et Sagma ſcuti*. Suidas: Σάγμα, θήκη τοῦ ὅπλου. Notum vero ὅπλον ſaepe ſumi pro ſcuto.

SAGMARE, Sagmarios onerare. Gloſſ. Lat. Graec. *Sagmat aſinum*, σάσσει ὄνον. *Sterne equum*, ἐπίσαξον τὸν ἵππον. *Sagmatus*, σεσαγμένος; perperam *ſaginat* et *ſaginatus* editum. SVMMARE, *Sagmare*, *ſummarios* onerare. Chartular. SS. Trinitat. Cadom. fol. 46. ubi *Summare* eſt Summario vehere.

SAGMARIVM, idem quod *Sagma*, Στρωματόδεσμον, Vlpiano ad Demoſthenem. Odo Cluniac. lib 1. de Vita S. Geraldi cap. 33. *Omne ſtipendium quod in Sagmariis Geraldi delatum fuerat*, *paulatim defecit*. Nolim tamen praeſtare hoc loco *equos Sagmarios* non intelligi. SALMARIA, Sarcina, Gall. *Bagage*. Breviar. Hiſt. Piſanae ad ann. 1171 apud Murator. to. 6. col. 184. SALMATA, onus *Salmarii*, Gallis *Saumée*; Provincialibus aliiſque, quibus *Saume* aſinum ſonat, idem non raro ſignificat quod *Aſinata*, ſeu onus aſini. Charta ann. 1164. to. 1. Hiſtor. Dalph. pag. 16. col. 2. Hinc emendanda videtur Charta Edwardi I. Regis Angl. ann. 1283. apud Rymer. to. 2. pag. 262. *Dabit venditor extraneus* .... *de Salmaca bladi* 1. *den*. ... *de Salmaca coriorum groſſorum* 2. *den*. ... *de Salmaca de onere hominis de praedictis rebus et ſimilibus* 1. *d*. ubi leg. *Salmata*. V. mox *Saumata*. SAVMARIVM, onus, ſarcina. Chron. apud Calmet. inter Probat. tom. 2. Hiſt. Lothar. col. 50. SAVMATA, onus equi ſagmarii, *la charge d'un cheval*. *Saumata ſalis*, in Charta Ildefonſi Comitis Toloſae ann. 1141. apud Catellum in Hiſt. Toloſ. p. 192. 194. SAVMADA, eadem notione, Gall. *Saumade*, pluries ... rit in Charta ann. 1197. ex ... lario Monaſt. Villaemagnae. ... MARIATA, eodem ſignificatu ... bul. Eccl. Auxit. SAVMANI... eodem intellectu. Vita S. T... Aquin. to. 1. Martii pag. 68... MATA, onus Somarii. Chart... 1309. tom. 1. Hiſt. Dalph. pa... col. 2. SOMATVM. Tabular. ... moſynae S. Pauli Viennenſ. ... TVM. Tabularium Priorat. d... mina in Delphinatu fol. 120... *Sometum*, quod *Somey* in al... ſtrumentis ejuſdem Provinciae ... tur, eſt ſervitium, quo vaſſalli ... tur praeſtare *Somarios* ad exp... das res dominorum. Inquiſi... Moras ann. 1262. ex Regeſt. ... fol. 42. SOMMATICA, eade... videtur, notione, ſeu eadem p... tio in ſummam pecuniariam c... tata. Charta Widonis Abbat. ... caſii Rem. ann. 1158. ex Ta... ejuſd. Monaſt. *Pro prefata* ... *vel Eccleſia a predictis canonici*... *nibus annis Sommatica eſt ſol*... V. mox *Summata*. SVMMAG... Sarcina, onus *Summarii*. C... ann. 1413. apud Rymer. t... pag. 30. SVMMARIVM, eaden... tione, in Teloneo S. Berti... Tabular. Audomar. SVMM... vt ſupra *Sommatica*, apud ... mereum in Auguſta Virom. ... 1116.

SAGMARIVS. (1) Equus clitell... *Sarcinarium jumentum*, Caeſari ... *Sarcinale jumentum*, Ammiano ... *Sarcinulator equus*, Willelmo B... l. 12. Philipp. pag. 241. *Sagm*... *mulus*, *Sagmaria mula*, apud ... vium ad 1. Aeneid. Gloſſ. Ael... *Sagma*, *Seam-Sadol*. *Sagmarius* ... *Seam-Hors*, ubi perperam e... *ſugma* et *ſugmarius*. Lampridiu... Heliogabalo: *Quae pilento*, *qua*... *Sagmario*, *quae aſino veheretur*. ... GINARIVS, eadem notione ... *Sagmarius*, uti et ſcribendum v... viri docti; an recte, haud ſatis ... cum apud non paucos Scrip... occurrat haec vox: unde *Sagin*... a *Sagis* portandis dici potuit ... Sarcinarius. Bernardus Monac...

Digitized by Google

Ord. Cluniac. part. 1. cap. 2. SALMARIUS, idem, equus clitellarius. Ricobaldus Ferrar. in Hiſtor. Imper. apud Murator. to. 9. col. 135. SAMARIUS, ut *Salmarius*, jumentum ſarcinale, in Charta Ebehardi Salisburg. Archiep. ann. 1160. apud Hanſiz. to. 2. Germ. ſacrae pag. 258. SAMERIUS, eadem notione, apud Willel. *de Baldenzeel* in Hodoeporico Terrae ſanctae. SAUMARII, equi *ſagmarii*, Gall. *Somiers*. Fortunatus in Vita S. Germani Epiſc. Pariſ. cap. 3. SAUMERII, in Concilio Biterrenſi ann. 1351. ſub finem. SOMARIUS, idem. Charta Theobaldi Comit. Bleſenſ. ann. 1215. in Tabular. Calenſi. SOMMARIUS, eadem notione. Comput. ann. 1202. apud D. *Bruſſel* tom. 2. de Uſu feud. p. CLXVI. SOMERIUS, SOMMERIUS, eodem ſignificatu. Charta an. 1339. to. 1. Hiſt. Dalph. pag. 65. col. 1. SOUMARII, pro *Somarii*, in Charta Caroli III. Imp. an. 990. pro expeditione Romana §. 5. 7. apud Goldaſtum. SUMERIUS, jumentum ſarcinale. Teſtament. Bartholomaei de Lega apud *Madox* Formul. Anglic. pag. 423. SUMMERIUS, eadem notione, in Polyptycho Fiſcamn. an. 1235. SUMMARIUS, idem. Charta Theobaldi Comit. Bleſenſ. ann. 1186. apud Marten. tom. 1. Anecd. col. 627. (2) SAGMARIUS, qui *ſagmarium* equum vel jumentum agit. Deſtructorium vitiorum cap. 96. SALMARIUS, idem, qui *Salmarium*, equum ſeu jumentum agit, in Miraculis S. Eutropii Epiſcopi Sautonenſis num. 14. SALMERIUS, eadem notione. Itinerarium Gregorii XI. PP. SAUMALERIUS, idem, qui *Saumarium* agit et curam illius habet. Teſtament. Bertrandi de Turre ann. 1285. apud Baluz. to. 2. Hiſt. Arvern. pag. 531. SAUMATERIUS, eadem notione, apud *Lafaille* inter Probat. to. 1. Annal. Toloſ. pag. 16. SUMMATARIUS, in Computis Epiſcopi Anicienſis ex Tabular. ejusd. Eccl. SOMELERIUS, SOMELLERIUS, idem. Ordinat. Hoſpitii Dalph. an. 1336. to. 2. Hiſt. Dalphin. pag. 308. col. 1. SOMMELARIUS, eodem intellectu, apud Baluz. to. 2. Hiſt. Arvern. pag. 269. (3) SAGMARIUS, Sagmatum confector, Σαγματοποιός, in Gloſſ. Lat. Gr.

SAGMEGIUM, praeſtatio *ſagmariorum* ſeu *ſummariorum* ad exportandas res dominorum, vel *teloneum de ſarciniis*, uti paſſim appellatur. Concilium Bituricenſe an. 1031. cap. 15. ubi *vectigalia* ſunt *vecturae*. SAUMATICUM, vel SAUMATICUS, idem. Charta Dagoberti Reg. apud Doublet. pag. 656. SOMA, eadem notione, in Chartulario S. Vincentii Cenom. fol. 29. SUMMAGIUM, idem. Conſuet. Solemniaci in Arvernis. MSS. *Item pro Summagio tenetur quilibet dare in dicta villa prout dare in eadem villa alias legitime conſuevit*. SUMAGIUM, eadem notione, in Charta Ricardi 1. Reg. Angl. in Monaſt. Anglic. tom. 2. pag. 264. V. *Hanig*. SUMMAGIUM, in Iuribus et Conſuet. Normanniae cap. 34. ubi Gallica editio: *Les fiefs de par deſſous ſont, qui deſcendent des fiefs chevels, et ſont ſoubmis à eux: ſi comme les vavaſſouries qui ſont tenues par Sommage, et par ſervice de cheval*. Ubi vetus interpres: *Et par ce à ſac et à ſomme, lesquels on appelle communement Sommages*. Cap. 53. *Nul qui tient ſon fief par villain ſervice, ne doit avoir la Cour de ſes tenans de ce meſme fief: ſi comme ſont les bordiers, et ceux qui ſervent à ſac et à ſomme et les autres qui doivent les villains ſervices*. Ubi editio Latina, *ſervientes ad ſaccum et ſommam*. *Sommes* dicuntur in Conſuetud. Beneharn. art. 4. Polyptych. Fiſcamn. ann. 1235. *Paulus de Valle tenet unam vavaſſoriam et facit duo Summagia ad Natale et Paſcha, et liberum careum et corveias aratri ſi habet*. Atque inde *ſumma* Gallis ſumitur pro certa ac rata granaria menſura, ſcilicet equi ſagmarii onere. Charta Anglica apud Prynneum in libertatib. Anglic. to. 2. pag. 255. *Mandatum eſt . . . quod permittant. . . . vendere blada ſua per Summas uſque ad feſtum S. Katharinae*.

SUMMA-

SVMMATICVM, idem, quod pro ſarcinis Summariorum exſolvitur. Charta Friderici II. Imperat. 1214. pro Eccleſia Viennenſi apud Sammarthanos.

SAGMEN. (1) Vt *Sagimen*, adeps, ſagina; ſi tamen aſſerta lectio eſt. Charta Geraldi Abbat. Angeriac. ann. 1385. ex Tabular. ejuſd. Monaſt. (2) Vt *Sagma*, onus. Acta SS. tom. 7. Maii pag. 59. ubi de SS. Voto et Felice Eremit.

SAGNA. (1) Vt *Saca*, in Charta Henrici Reg. Angl. tom. 4. Hiſt. Harcur. pag. 1409. *Sciatis quod ego concedo S. Petro Iumeticenſi harengiam et omnia quae ad illam pertinent cum Sagna et ſoqua et tolla et team*, etc. V. *Sac*. (2) Herbae, ſeu junci paluſtris genus, Typha paluſtris major, Gallis *Maſſe*, Garidello Hiſtor. plantar. Aquenſ. pag. 476. Provincialibus *Sagno*, vel *Saigno*. Charta Hugonis *des Baux* an. 1210. ex Schedis Praeſ. *de Mazaugues*.

SANIA, eadem natione. Sententia arbitralis inter Archiep. Arelat. eiusque Capitulum et Monaſt. S. Caeſarii ann. 1221. ex iisdem Schedis: ubi leg. videtur *Saina*. V. in hac voce et *Saignia*. SAGNERIVS, qui *Sagna* inter operandum utitur. Inqueſta an. 1268. ex Schedis Praeſid. de *Mazaugues: Vidit ibi Sagnerios colligentes ſagnam*.

† SAGNADERIVS, qui *ſagnam*, iunci paluſtris genus colligit, et inter operandum vtitur. Inquiſit. Mſ. a. 1268.

SAGNARE, V. infra *Saignare*.

SAGNERIVS, V. in *Sagna* 2.

† SAGNIA. (1) *Adeps, pinguedo*, in Gloſſ. Provinc. Lat. Mſ. (2) Forte pro *Sagitia*, nauigii ſpecies, in Teſtam. Mſ. a. 1228. V. *Sagitta* 1.

SAGNIO, apud Rather. Veron. Epiſcop. lib. 1. Praeloq. to. 9. Ampliſſ. Collect. Marten. col. 807. *Quis illius militis pater, ariolator an piſtor, aliptes an auceps, cetarius an ſigulus, ſartor an fartor, mulio an Sagnio fuerit, etc.* Ubi *Sagmio*, qui *Sagmarium* equum agit, leg. recte ſuſpicatur idem Martenius.

SAGO, ut *Saio*, V. *Saiones*.

SAGOCHLAMYS, indumentum militare, quod partim ſagi Romani vel Gallici, et chlamydis Graecanicae formam referebat. Epiſtola Valeriani apud Pollionem in Claudio: *Tunicas ruſſas militares annuas, Sagochlamydes annuas, etc.* V. Carolum de Aquino in Lex. milit.

SAGOMA, vaſis genus, in Inventar. ann. 1294. ex Tabular. S. Victoris Maſſil.

SAGONA, Araris, Gall. *la Saone*, in Charta Caroli C. ann. 875. inter Inſtr. to. 4. novae Gall. Chriſt. col. 225.

SAGRABA. Vetus Agrimenſor, pag. 310. *Termini autem montes nec uno modo, nec uno tenore ſunt conſtituti in trifinium aut quadrifinium, et Sagrabam, quam appellant Alluvionem.*

SAGRARIAE, decimae, primitiae, oblationes eo nomine intelligi videntur in Charta ann. 1116. Append. Marcae Hiſp. col. 1244. *In quo die conſecrationis dedit iamdictus praeſul praefatae eccleſiae decimas, primitias et oblationes fidelium tam vivorum quam etiam defunctorum, et inſuper ex omni parte cimiterium habens triginta legitimos paſſus. Et confirmavit illud donum quod quondam Bernardus Comes Biſuldunenſis fecit ipſi eccleſiae, . . . cum ipſas Sagrarias, et cum ipſo cimiterio etc.* Ab Hiſp. *Sagrado*, quod Deo ſacrum ſonat. Eiuſdem originis.

SAGRARIVS, locus ſacer, in Charta ann. 983. inter Probat. to. 2. novae Hiſt. Occitan. col. 137. *Sic dono ipſa terra ad ipſo Sagrario, et eſt ipſa terra in territorio Narbonenſe.*

SAGRESTIA, ſacrarium, V. *Sacriſta*.

† SAGRIMENTVM, pro *Sagimentum*, vt videtur, ius ſaginandi porcos in ſiqua. Ch. a. 1126. in Inſtr. t. 11. Gall. Chriſt. p. 235.

† SAGVEN, axungia, Occit. *Saï*, Gall. ol. *Sain*. Leudae Min. Carcaſſ. Mſ. V. *Sagnia* 1.

SAGVLA, SAGVLARE. Hiſtoria Obſidionis Iadrenſis lib. 1. cap. 38.

Digitized by Google

Tandem hic carabus ad quirinalem urbis partem ſe traxit, juxta, imo praeteriens Sagulas. Et mox: *Sed Sagulare, in quo erat,* * *congredat, et confixus recedere non ſinebat.*

SAGVLVM. Guillelmus Bibliothec. in Stephano VI. pag. 236. *Obtulit in ea crucem auream ſuper altare cum gemmis et ſmalto, et Sagulum ad pendendum in regno, et ceroſtata veſtita de argento paria duo.*

SAGVM, vel SAGVS. (1) Militare indumentum, quod armis ſuperinduebatur, Gallis proprium, ut teſtantur Varro, Diodorus Siculus, et alii. Ejus forma quadrata erat ſeu quadrilatera: unde *quadrati Sagi* dicuntur Afranio. Iſidorus lib. 19. Orig. cap. 24. *Sagum, Gallicum nomen eſt: dictum autem Sagum quadrum, eo quod apud eos primum quadratum, vel quadruplex erat.* Nectebatur illud fibula circa humerum. Varro apud Nonium: *Cum neque aptam mollis humeris fibulam Sagus ferret.* Erant hyberna ſaga, ut Auctor eſt Diodorus, denſiora, ex lana ſcilicet craſſa et villoſa, uti deſcribuntur a Strabone lib. 3. et 4. Sagum vero aeſtivum fuit levius, cujuſmodi deſcribitur a Statio lib. 7. Thebaid. SAGA FRESONICA, quae breviſſima fuiſſe innuit Monachus Sangall. lib. 1. cap. 36. lib. 3. cap. 41. *Pallia Freſonica*, eod. lib. cap. 14. Bonifacius Moguntinus Archiep. Epiſt. 42. *Quare non tranſmiſiſti veſtimenta, quae debuiſti mittere de Freſarum provincia?* Le Roman *d'Auberi* MS.

Mantel ot cher que teiſſirent Friſon.

SAGVM SCVTVLATVM, V. *Scutulata* et Martinii Lexicon in hac voce. SAGVM, veſtis ſeu penula viatoria, qua pro itineris neceſſitate maxime muniebantur Hippocomi ſeu ii qui equorum curſus publici curam gerebant. V. Cod. Theod. tit. 5. de Curſu publico leg. 37. 48. 50. et ibi Gothofredum. SAGARIVS, *Negotiator*, Sagorum venditor veteri interpreti Iuvenalis Sat. 6. v. 589. SAGVM. Annales Francorum Fuldenſes ann. 888. *Ob id ergo et a Rege eſt clementer ſuſceptus, nihilque ei antequaeſti regni abſtrahitur. Excipiuntur curtes, navium et Sagum.* (2) SAGVM, SAGA, SAGIA, SAIA, SAIVM, panni ſpecies, Gall. *Saie*, unde Picardis *Saieteur*, Saiarum confector. Academici Cruſcani: *Saia, ſpetie di panno lano, il più ſottile, e Saia drappata dicono a una ſorte di panno lano fino, chiamato da i foraſtieri Peluzzo di Siena.* SAGVM. Adalardus in Statutis Corbeienſib. lib. 1. cap. 3. *Cappam vero de Sago, et pelliciam.* SAGA. Vetus Rotulus an. 1267. SAIA. Hugo de S. Victore lib. 2. de Clauſtro animae: *In illos etiam qui tunicis induuntur, voluptas pedem poſuit, non quod camiſiis induantur, ſed quodam delicato panno, qui vulgo Saia vocatur.* SAYA, in Epitome Conſtitut. Eccl. Valent. inter Concil. Hiſp. to. 4. pag. 175. SAYO, veſtis ex ejuſmodi panno, in Conc. Tarracon. an. 1591. inter Hiſpan. to. 4. pag. 615. Locus eſt in *Scotatus*. SAGIA. Chronicon Fontanellenſe cap. 15. *Pallia diverſa 12. Sagiam unam, fanones duos, etc.* SAXVM. Statuta Ordinis S. Gilberti *de Sempringham* p. 771. *Sorores laicae tunicas ſubtiles de Sacco inde pro infirmitate ſui corporis habentes.* Forte leg. *Sayo*. SAY, in Computo ann. 1425. apud Kennett. in Antiquit. Ambroſd. pag. 574.

SAGVNTIA, navigii genus, idem quod *Sagitta* 1. niſi etiam ita legendum ſit. Salles Malaſpinae lib. 4. Rer. Sicul. apud Baluz. tom. 6. Miſcell. pag. 308.

SAGVS. (1) Adject. Magicus. Poëma de Nomine Ieſu in Append. Operum S. Paulini pag. 25. Pro *praeſagus*, occurrit apud Statium Achill. 1. 58. et Prudentium Apoth. v. 298. (2) SAGVS, SAGVM, Stragulum lecti. Papias: *Sagum, ſtragulum, coopertorium.* Varroni dicitur fuiſſe *majus Sagum et amphimallon*. Exod. cap. 26. *Facies et Saga cilicina undecim ad operiendum tectum tabernaculi.* Ubi Graecus inter-

Digitized by Google

interpres δέῤῥεις τριχίνοις habet. Marcellus Empiricus, cap. 22. *Aliquamdiu, jaceat, et cooperiat ſe Sagis.* Adde cap. 26. Caſſianus lib. 5. de Coenob. Inſtit. cap. 31. SAGA, Eadem notione, in Mirac. S. Cuthberti ſaec. 4. Bened. part. 2. pag. 276. SAGELLUM, eadem notione. Capitulare triplex Caroli M. ann. 808. cap. 5. SAGO IACTARI, Ludus veterum, quo ſcilicet diſtento ſago impoſitus aliquis in ſublime jactatur, apud Suetonium et Martialem, et in Collatione Legis Moſaicae tit. 1. qui *Sagatio*, καλμὸς, dicitur in Gloſſ. Lat. Graec. uti obſervatum a Petro Pithoeo. Galli *Berner* eadem notione uſurpant, a veteri voce Gall. *Berne*, ut vult Cujacius, quae *Sagum* ſonat. V. ſupra *Berniſcriſt*. (3) † Lecticae ſpecies, in Act. SS. to. 2. Sept. p. 265.

SAGUTA, ruſticis dicitur noviſſima pars ſarculi in ſarmento, vel quia longius a matre, ex qua proſiluit, proceſſit, vel quia a culminis tenuitate coeli (teli) ſpeciem praeferat. Summitates vitium et fruticum etiam *flagella* dicuntur, quia flatu agitentur. Haec Ugutio. V. *Sagitta* 6.

SAHINUS, vox Arabica, quae falconum ſpeciem deſignat. Liber cui titulus, *Conference des Fauconniers: Les Sahins ſont des faucons de haute maille, qui ont la teſte plate au deſſus, et le pennage bordé de blanc, et encores egalé de roux . . . . Ce ſont les faucons qu' anciennement on nommoit pelerins ou faucons Tartares, bien que ce fus improprement.* V. Hofmannum et Menagium.

SAIA, panni ſpecies, V. *Sagum* 2.

SAJA, glans, vox Langobardica. Leges Rotharis apud Murator. to. 1. part. 2. pag. 40. col. 2. *Si quis roborem, aut cerrum, ſeu quercum, quod eſt modula, iſcol, aut glandem, quod eſt Saja inter agrum alienum, aut inter culturam, vel clauſuram, in cujus vicino inciderit, componat pro arbore tremiſſes duos.*

SAJALIS, ut *Sagum* 2. ni fallor, Hiſpan. *Sayal*. Charta Ferdinandi Gonzales Principis Caſtellae inter Concil. Hiſp. tom. 3. pag. 177. *Maja Oppia cum ſuis villis ad ſuas alfoces pertinentibus, Sajales per omnes domos ſingulos cubitus.*

SAICA. (1) Monetae Germanicae ſpecies. Charta ann. 825. apud Meichelbec. to. 2. Hiſt. Friſing. pag. 255. *Una friskinga valente Saicas duas.* Leges Portoriae Ludovici IV. Imp. ann. 904. apud Aventinum lib. 4. Annal. Bojorum, et Goldaſtum to. 1. Conſtitut. Imperial. pag. 210. *Venedi qui de Rugiis Boiemis mercandi gratia veniunt, de clitella unum ſcutatum tribuunt: de mancipio, caballis vendidis, Saicam unam.* Eadem forte quae *Saiga*, de qua mox. (2) Navigii Turcici genus, vulgo *Saïque*, apud Leunclav. in Onomaſt. Turcic.

SAIED, ut infra *Sanguis*, merum imperium, major juſtitia, ſeu juſtitia ſanguinis. Charta Auſtindi Archiep. Burdegal. apud Marcam in Hiſtor. Benearn. lib. 4. cap. 7. *Ne unquam clam, nec Saied, nec juſtitiam, nec conſuetudinem aliquam in omni Nugarolenſi villa facere praeſumant.* *Saged* editum ex eadem Charta inter Inſtrum. tom. 1. novae Gall. Chriſt. pag. 161. col. 1.

SAIGA, in Lege Aleman. tit. 6. §. 3. definitur *quarta pars tremiſſis, hoc eſt denarius unus. Duae autem Saigae duo denarii dicuntur.* Charta Alamannica Goldaſti 60. *Friſcinga Saiga valente.* Charta alia apud eundem Goldaſtum to. 3. Alamannicorum pag. 58. *Cenſumque inde ſolvam annis ſingulis unam Saigam, in quocumque pretio potuerim.* *Saigata*, in Charta 67. apud eumdem. SAGIA, pro *Saiga*, in Capitul. ad Legem Alaman. cap. 33. V. *Saica* 1. SEIGA, eadem notione, in Charta donationis ſub Carolo Pipini filio. SEIGIT. Charta 60. inter Alamannicas Goldaſti: *Hoc eſt de annona ſpelda modios 10. et de accina 20. et friſginga Seigit valenti.* Quod vero Vadianus de vocibus iſtis commemoratur pag. 60. lib. de Monaſteriis Germaniae, nihili eſt. *Saiga* vel *Sagia* Teutoni-

bus

Digitized by Google

bus ſerra dicitur, quam Germani hodie *Sæge* vocant: unde Schilterus in Gloſſario *Sæigam* interpretatur denarium ſerratum olim Germanis maxime in uſu, cujus Tacitus de Morib. Germ. cap. 5. meminit: *Proximi ob uſum commerciorum aurum et argentum in pretio habent, formaſque quaſdam noſtrae pecuniae agnoſcunt atque eligunt: inferiores ſimplicius et antiquius permutatione mercium utuntur. Pecuniam probant veterem et diu notam, Serratos bigatoſque.* *Saiga*, alia notione, vide in *Saga* 4.

SAIGNARE, SAGNARE, dicitur de animalibus quae laniis jugulantur, *Saigner* eadem notione uſurpant Galli. Chartular. SS. Trinit. Cadom. fol. 88. *Osbertus ſolebat Saignare boves abbatiae praedictae, et ea die qua Saignabat boves, habebat liberationem ſuam de abbatia, ſcilicet panem et cerevisiam.*

SAIGNETUM, V. mox in *Saignia*.

† SAIGNETUS, panni ſpecies, i. q. *Sagum* 2. Teſt. a. 1389. in Inſtr. t. 10. Gall. Chriſt. pag. 71. V. *Saius*.

SAIGNIA, idem quod infra *Saina*. *Saigne* Bellijocenſes vocant viam imbribus excauatam, Gallis *Ravine:* Lemovicibus eſt fundus pinguis et humidus, planities; unde Abbatiae Bonae-Sagniae, vulgo *Bonne-Saigne*, nomen, quod in paludoſa planitie extructa ſit. Burgundiones vero *Saigne* dicunt humores ſeu ſuccum ſambuceum. Charta dom. Luyriaci in Foreſio ann. 1417. *Item quemdam alium campum, ſive terram, et Seigniam, etc.* SAIGNETUM, diminut. a *Saignia*, eadem notione, in Terragio Bellijoc. V. *Sagna* 2.

SAILLIA, a Gall. *Saillie*, Prominentia, projectura. Charta ann. 1388. ex Tabulario Sangerman. V. *Salia* 1. † SAILLEYA, in Ch. Mſ. a. 1319.

† SAILLIRE, pro ſalire. Lit. remiſſ. Mſ. a. 1389.

SAINA, Locus juncis paluſtribus abundans, Arvernis vulgo *Saigne*. Tabular. Camaler. V. *Sagna* 2. et *Saignia*.

SAINUM, Adeps ſuillus. Gall. *Sain*. Charta ann. 1197. inter Inſtrum. tom. 6. Gall. Chriſt. novae edit. col. 144. V. *Saginum*.

SAIONES, vel SAGIONES, apud Gothos et Wiſigothos, dicti apparitores, regii videlicet et Magiſtratus miniſtri, qui ad eorum juſſa exequenda ſemper praeſto erant: quod prae caeteris docet Senator lib. 12. Epiſt. 3. Iſidorus lib. 10. Orig. *Saio, ab exigendo dictus.* Gloſſæ vett. *Saio, poenator, tortor*, ut apud hodiernos Hiſpanos. Inepte prorſus ab exigendo vocem hanc accerſit Iſidorus; nec felicior Hickeſii conjectura Diſſert. p. 153. cui *Saio* dictus videtur quaſi *Sakio*, a Scano-Gothico *Sakan*, quod in forenſi ſenſu accuſare, perſequi ſonat. Longe probabilius *Saiones* vel *Sagiones* a Saio vel Sago, ipſorum veſte propria, nuncupati videntur; quomodo apud Gallos *Hoquetons* appellati ii; qui veſte ejuſdem nominis utuntur. Id praeterea innuit Senator lib. 4. Epiſt. 47. ubi *Saiones* et *Veredarios* promiſcue appellat Hippocomos, quos a Sago nominatos *Saiones* vix dubium eſt V. in *Sagum* 1. SAIONES, in judicio ann. 783. in Append. ad Capitul. Ch. 16. col. 1396. *Ordinavimus Milone Comite, ut de ipſas villas . . . . Daniele Archiepiſcopo per ſuum Saionem reveſtire feciſſet.* SAYO, ut *Saio*, in Conc. Legion. ann. 1012. inter Hiſp. tom. 3. pag. 193. SAION, eodem ſignificatu. Charta ann. 1006. inter Probat. novae Hiſt. Occit. to. 2. col. 164. SAGIONES, ut *Saiones*. Vitalis Epiſcopus Oſcenſis de Alamino Saracenorum judice: *Et exercet in Curia Zavalachen apparitoris officium, vel Sagionis.* SAGO, eadem notione, in Concil. Coyacenſi ann. 1040. inter Hiſpan. tom. 3. pag. 211. SAIONITIUM, SAONITITIUM, SEONITIUM, *Saionum* exactiones, vel juriſdictio. Charta Beremundi II. Regis aerae 1028. apud Ant. *de Yepez* in Chron. Ord. S. Benedicti to. 5.

Digitized by Google

5. *Inſuper Saonititium abſtrahimus ab eo, et omni merito prohibemus ne intret in eum, aut in cautum ejus, vel in aliquam villam, abſque permiſſu Abbatis, ſive aliorum patrum.* Alia aerae 1176. ibid. *Seonitium* habet. Charta Alfonſi VI. Imp. Hiſpan. ann. 1096. apud eumdem de *Yepes* to. 6. *Qui pro Saione ipſa die directum non dederit, det quinque.* SAIONIS INGRESSUS, eodem ſignificatu, apud Ioſeph. Moret. Antiqu. Navarrae pag. 537. ex Tabulario Millan. fol. 205. SAIONIA, Officium *Saionis*. Charta ann. 1210. in Append. Marcae Hiſpan. col. 1397. SAGIONIA, eadem notione. Curia generalis Catalaniae celebrata in villa Montiſalbi ab Alphonſo Rege Aragon. ann. 1333.

SAISIA, invaſio, Gall. *Saiſie*. Charta apud Lobinell. tom. 2. Hiſt. Britan. col. 345. V. *Saiſire*.

SAISIMENTUM, praeſtationis ſpecies, vel potius Facultas et ius res alicujus *ſaiſiendi* ſeu ad manum ſuam ponendi, vel res obſignatas cuſtodiendi. Tabularium Majoris Monaſterii Ch. 174. *Hilgodus cogn. Cunearius, acceptis 15. ſolidis, dimiſit quamdam conſuetudinem, id eſt, Saiſimentum, quod ipſe injuſte immiſerat in terra D. Fulberti Monachi, etc.* V. in *Saiſire*. SASIMENTUM, eadem notione, in Charta Ludovici VI. Reg. Franc. ann. 1115. apud Martenium to. 1. Ampliſſ. Collect. col. 633. SAISIMENTUM, SAYSIMENTUM, obſignatio, manucaptio, *Saiſie*. Charta ann. 1294. to. 1. Hiſtor. Dalph. pag. 124. col. 1. V. *Saximentum*.

SAISINA. (1) Miſſio in poſſeſſionem, paſſim. SAYSINA, idem, in Actis SS. tom. 7. Maii pag. 128. SEISINA. Charta ann. 1271. apud Kennett. in Antiquit. Ambrosd. pag. 275. (2) Poſſeſſio, jus ad rem. Philippi Auguſt. Epiſt. ann. 1207. apud Marten. to. 1. Anecdot. col. 804. SAYSYNA, eodem ſignificatu. Gualterus Hemingford. de Geſtis Edw. 1. Reg. Angl. pag. 34. SAZINA, pari intellectu, in Charta Iohan. Comitis Forenſis ann. 1310. ex Cod. Colbert. 2591. SAISIVA, f. pro *Saiſina*, in Charta ann. 1273. to. 4. novae Gall. Chriſt. col. 149. *Ex parte dom. Regis tenutam et Saiſivam totius juſtitiae meri et mixti imperii . . . reſtituerunt.* SESINA, Poſſeſſio. Charta ann. 1231. apud Lobinell. to. 2. Hiſtor. Britan. col. 1636. (3) SAISINA, Res ipſa *ſaiſita*, ſeu obſignata. Chartular. S. Vincentii Cenoman. fol. 51. V. *Deſaiſina*. SAISINA VIVA. Concilium Bituricenſe ann. 1336. cap. 12. *Ponitur temporalitas Eccleſiae ad manum ſecularem, et ſic poſita detinetur cum Saiſina viva, quouſque dicta ceſſatio ſit amota.* SASINA, SAZINA, Poſſeſſio, ſeu bona quae legitima *ſaiſina* poſſidentur. Charta ann. 1216. apud Marten. tom. 1. Anecdot. col. 857. SESINA, manucaptio, obſignatio. Mandatum Philippi Pulcri Reg. Franciae ann. 1299. to. 1. Ordinat. pag. 332.

SAISIO, a Gall. *Saiſon*, Tempeſtas, apud Stephanot. Antiquit. Bened. Aurelian. MSS. pag. 549. ex Charta ann. 1169. V. *Saiſonia* et *Satio*. SAISIO, SASIO, *nis*, obſignatio, Gall. *Saiſie*. Sugerius Abb. S. Dionyſii Epiſt. 160. SAYSIO, eadem notione, in Charta ann. 1280. Hiſt. Dalph. 1. edit. pag. 39.

SAISIRE, vox mera puta Gallica, *Saiſir*, cuius etymon a *Sacire*, de qua voce ſupra, quidam deducunt. (1) Mittere aliquem in poſſeſſionem, inveſtire. Will. Malmesbur. lib. 1. de Geſt. Pontific. *Rex ergo Archiepiſcopum Saiſivit.* Occurrit paſſim. SASIRE, inveſtire. Primordia Calmoſiac. Monaſt. apud Marten. tom. 3. Anecdot. col 1166. V. infra *Saſio*. SEISIARE, ut mox *Seiſinare*, in Charta apud *Madox* Formul. Anglic. pag. 183. V. infra *Seiſincio*. SEISINARE, idem. Aſſerus de Rebus Geſt. Aelfredi. SESIRE, inveſtire, mittere in *ſeſinam*, ſeu poſſeſſionem. Chartular. S. Vincentii Cenoman. fol. 91. Charta ann. 1254. ex Tabulario Pontiſar. (2) SAISIRE, occupare, poſſidere, obſignare, ad manum Re-

Re-

Digitized by Google

Regis ponere, *Saiſir*. Ivo Carnot. Ep. 101. *Cujus reculas Saiſivit.* Idem Epiſt. 121. *In vico Coriariorum Saiſierunt.* V. *Deſaiſire.* SAISIARE, eadem notione, in Legibus Henrici I. Regis Angl. cap. 26. 29. 43. apud Ordericum Vitalem lib. 9. pag. 721. etc. SAISINARE. Synodus Salmurienſis an. 1294. c. 5. SAISISCERE, et DISAISISCERE, in Concilio Illebonenſi cap. 47. SAISIZARE, Obſignare. Statuta Eccl. Meldenſ. apud Marten. to. 4. Anecdot. col. 907. SAIZIRE. Charta an. 1233. ex Schedis Praeſid. *de Mazangues.* SASCIRE, in Litteris Gaſtonis Vicecomit. Bern. SASIRE, obſignare, manum in aliquam rem apponere, *Saiſir.* Concil. Trevir. ann. 1152. apud Marten. to. 7. Ampl. Collect. col. 73. SERIRE, eodem intellectu, in Mandato Philippi Pulcri Reg. Franc. an. 1299. to. 1. Ordinat. pag. 332. SEYSIRE, apud Gualterum Hemingford. de Geſt. Edw. I. Reg. Angl. ad ann. 1293. pag. 41. SAYSIRE, Charta ann. 1294. to. 1. Hiſt. Dalph. pag. 124. col. 1. SASIRE SE, occupare, *Se ſaiſir*, in Teſtamento Bertrandi de Turre ann. 1328. apud Baluz. tom. 2. Hiſt. Arvern. pag. 709. SEISIRE, Poſſidere, occupare. Charta ann. 1493. apud *Madox* Formul. Angl. pag. 71. SEISIRE, ſub cuſtodis manum ponere, tradere. Chartular. S. Vincentii Cenom. fol. 133. SAZINARE, apprehendere; Gall. *Saiſir quelqu' un* eadem notione. Inqueſta ann. 1268. ex Tabular. Eccl. Maſſil. SAZIRE, in Concilio Coprinacenſi cap. 28.

SAISITIA, poſſeſſio, Gall. *Saiſine.* Charta Mathildis Comit. Nivern. ann. 1244. inter Inſtrum. to. 4. novae Gall. Chriſt. col. 104. SAISITIO, eadem notione. Tabularium S. Florentii ann. 1136. SEISIACIO, Charta qua rei alicujus poſſeſſio traditur alicui: *Seiſina*, ipſa traditio. Charta apud *Madox* Formul. Anglic. pag. 183. SEISITIO, Manucaptio, obſignatio. Charta ann. 1280. ex Tabul. S. Medardi Sueſſion.

† SAISIUM, poſſeſſio, proprietas, dominium. Ch. Mſ. a. 1198.

† SAISONARE, parare, aptare, in Areſt. Mſ. a. 1393. V. *Sadonare*, et *Saſonare.*

SAISONIA, a Gall. *Saiſon*, Tempeſtas. Charta XI. ſaeculi in Tabul. S. Victoris Maſſil. V. *Saiſio*, *Saizo*, et *Satio.*

SAISSAGNESIA CARRERIA, Strata ad urbem S. Aniani in Occitania, Gall. *S. Chinian.* Statuta villae Montis-Olivi ann. 1231. apud Marten. to. 1. Anecd. col. 967.

SAITUM, pelvis, ut videtur, Gall. *Baſſin*, apud Marten. de Antiqu. Eccl. Rit. to. 2. p. 630. *Incipit ordo ad ſponſam benedicendam. Cum venerint ante valvas eccleſiae ſponſus et ſponſa, veniens ſacerdos alba et ſtola et manipulo ornatus, anulum argenteum ſuper Saïtum poſitum benedicas, etc.*

SAITUS, perperam pro *Saiſitus*, in Leg. Norman. apud Ludewig. tom. 7. Reliqu. MSS. pag. 319. V. *Saiſire.*

† SAIUS, panni ſpecies, i. q. *Sagum* 2, in Stat. Auen. a. 1243.

† SAIZIMENTUM, inueſtitura, poſſeſſio, t. 1. Prob. Hiſt. Brit. p. 562. V. *Saiſitio.*

SAIZO, ut ſupra *Saiſonia.* Charta ann. 1469. ex Schedis D. *le Fournier.*

SAKE, inquit Fleta lib. 1. c. 47. §. 7. ſignificat *acquietantiam de ſecta ad Comitatum et hundredrum.* Raſtallo, eſt placitum de emenda et transgreſſione hominum in curia alicujus, quia, inquit, *Sake* Anglice, eſt *Acheſon* Gallice, et dicitur *pur ſicke ſacke*, idem quod *pur quel acheſon*, et *ſake* dicitur *par forfait.* Regeſt. Priorat. Cokesford. ap. Thom. *Blount* in Nomolexic. Anglic. *Saka, hoc eſt, quod prior habet emendas et amerciamenta de transgreſſionibus hominum ſuorum in curia ſua litigantium, tam liberorum, quam villanorum.* V. *Sac.*

SAKONES. Michalo Lituanus de Moribus Tartaror. fragm. 7. *Non*

inju-

Digitized by Google

injuria igitur progenitores S. Majeſtatis V. libertatem licentiamque hanc haereditatum (tenendi et tuendi arces) *non permittebant mulieribus, ſed eas nuptui tradebant, ſuo, non illarum arbitrio, non opibus nec genere, ſed virtute nobilioribus viris, qui ſe nobilitabant profundendo in bello et ſuo et hoſtium ſanguine. Itaque agaſonibus et am, qui ſe bene in re bellica geſſerunt, dabantur hic heroidae uxores: vocati quidam Sakones et Saugaelones.*

SAL. Conſtantinus Africanus lib. de Gradib. ſub fin. *Sal quatuor modis eſt: eſt enim ſal quod fit in ſalinis, id eſt commune: eſt et Indicum, cujus color pertinet nigredini, lucidum tamen et durum eſt: eſt et aliud quod Nanticum, id eſt, aqua coagulata de puteolo.* Capitul. Caroli M. lib. 4. cap. 8. *De terra in littore maris, ubi Salem faciunt, etc.* SAL AMPLVM, craſſum, in Charta Rudolphi Archiducis Auſtr. ann. 1359. in Chronic. Mellic. pag. 238. Idem quod SAL GROSSVM, in Hiſt. MS. Monaſt. Beccenſis pag. 627. SAL TERRAE, apud Adamnanum lib. 2. de Locis SS. cap. 18. SAL, Catechumenorum Sacramentum non ſemel a veteribus nuncupatum, quod eis eſſet Euchariſtiae loco, cum fideles communicarent, praeſertim in feſtis Paſchalibus. V. ſupra in *Sacramentum*. SAL juxta *projectos*, ſeu *expoſitos*, apponi praecipitur in ſignum baptiſmi non ſuſcepti, in Concilio Nemocienſi ann. 1298. SALEM in fidelitatis ſignum edebant olim qui fidem Regibus jurabant, ut ex aliorum opinione refert Leidradus Epiſcop. Lugd. lib. de Sacram. bapt. tom. 3. Analect. Mabill. pag. 5. SALIS conſperſione ad ignominiae notam olim vitiabantur perduellium agri et civitates, cum antiquitus muris dirutis aratrum circumduceretur, ut loca illa tanquam fulgurita vitanda ſignificarent. V. Lib. Iudic. cap. 9. S. Hieronym. in Matth. cap. 5. et Gloſſar. milit. Caroli de Aquino.

SALA. (1) Domus, aedes quaevis, ampla tamen et inſtructa, palatium, caſtrum, curtis praecipua. Gloſſarium Theotiſcum Lipſii, *Salethu, Tabernacula.* Lex Alaman. tit. 81. *Domum ejus incendat, ſeu Salam.* Lex Longobard. lib. 1. tit. 11. §. 7. *De Sala propria exire.* Edictum Rotharis Regis Longob. tit. 48. *Si quis bovolcum de Sala occiderit, componat ſol. 20.* Charta ann. 783. apud Marten. to. 1. Ampliſſ. Collect. col. 16. *Quod mihi ex paterno jure legitime provenit, hoc eſt caſa:as XL. cum Sala et curtile meo.* Leo Oſt. lib. 2. cap. 81. *Curtem in Sala ad ipſi Porcari.* Ermenricus in Vita S. Soli cap. 4. *Quod licet exiguum ac vile viſui haberetur* (loci ſitus) *proprio tamen ſtratis palatiis hoc delectabiliter patitus eſt. In pago namque, Suala, vel domo ipſe locus ſitus eſt.* Ubi *forte* pro *Suala* legendum *Sala*, ut idem fuerit cum *domo*, tametſi haec minus cohaerent. Ericus Upſalienſis lib. 5. Hiſt. Suecicae: *Sequenti aetate fecerunt Duces Ludeſiae Salam pulcherrimam, et magnitudinis admirandae, cum cellariis et caeteris principalibus habitaculis pro glorioſa curia tenenda.* Scribit Freherus in Notis ad Petrum de Andilo, lib. 1. cap. 12. Palatium Ingelnheimenſe, etiamnum ab incolis *Saalam* appellari: ſed et hodie in inferiore Navarra, ſeu Vaſconia, *Salas* vocant, nobilium domos. De vocis etymo vide Goropium Bekan. lib. 2. Francicor. pag. 46. 47. Ita etiam noſtri *Sale*, pro domo vel palatio, uſurparunt. SALA PROPRIA, Domus vel familia, in Leg. Rotharis Reg. apud Murator. to. 1. part. 2. pag. 24. *De illis vero paſtoribus dominicis, qui ad liberos homines ſervierunt et de Sala propria exeunt, etc.* SALA, curia, ſenatus, quomodo Galli dicunt *la Cour de Parlement*; unde *Sala Curingiana* ſaepius nuncupatur nobilium curia, quae Curingiae ſedebat. V. Statuta Loſſenſia part. 3. Hiſt. ejuſdem Comitat. pag. 118. et ſeqq. SALA PVBLICA, Domus judiciis expediendis deſtinata. Charta Longobardica ex Tabulario Lucenſis Eccleſiae, apud Ughellum to. 7. pag. 1295.

Digitized by Google

1295. Hinc *Sala* pro Iudicium in aula ſeu curia, apud Schilterum in Gloſſar. Teutonic. ex Traditionibus Fuldenſibus. Sunt praeterea qui putant ab ejusmodi *Sala*, ſeu aula Regia, *Salicae terrae*, aut *Legis*, appellationem manaſſe, ita ut *terra Salica* illa ſit, quae iudiciis et legibus in Sala publica redditis et obſervatis obnoxia ſit, quam ſententiam pluribus diſcuſſimus in Diſſert. 17. ad Joinvillam. V. *Lex*. Nunc vero a priſca et generali ſignificatione deflexit vox, et pro parte tantum domus, puta quam coenaculum vocamus, uſurpatur. Gloſſ. Gr. Lat. MS. Reg. τρίκλινος, *Sala*, *triclinium*, *coenaculum*. Bullar. Caſin. to. 2. pag. 54. *Actum . . . in caſtro Gunzaga, in caminata majore Sala Adelberti Comitis.* SALA pro Capella uſurpari videtur in Chronico Caſaur. apud Acher. to. 5. Spicil. pag. 365. *Accepit ab eo ad proprium jus Auguſti in ipſa Romana urbe ſolarium habitationis ſuae, cum area et curte, Sala ſeu capella S. Blaſii etc.* SALA, f. contracte ſcriptum pro *Salicia*; certe ea notione accipienda videtur in Charta Guillelmi et Fulconis Vicecomit. Maſſil. ann. circ. 1000. apud Marten. tom. 1. Ampliſſ. Collect. col. 356. *Et ipſe alodis habet terminos in fluvio, quem dicunt Welena, et pergit per ipſum rametalem, qui eſt ultra ipſam Salam, et pervenit ad ipſum iliam, etc.* SALLA, ut *Sala*, in Statutis Cadubrii l. 1. cap. 42. (2) Temo, Gall. *Fleche*, ut videtur; († Rectius axis, Ital. *Sala*.) Statuta Mutin. rubr. 217. fol. 40. *Ordinamus, quod nulla arbor, quae ſit magnitudinis majoris, quam poſſit eſſe Sala currus, non poſſit eſſe vel ſtare juxta ripam dicti fluminis Situlae . . . Quod omnes homines, arbores . . . magnitudinis majoris, quam poſſit eſſe Sala currus . . . incidere debeant . . . Quaelibet perſona habens terras et poſſeſſiones, arbores aliquas majoris magnitudinis, quam poſſit eſſe Sala currus, ... condemnetur pro qualibet arbore et qualibet vice in XX. ſolidos Mutinae.*

SALABARRA, V. infra in *Sarabella*.

SALABRAE, ἐν ταῖς ὁδοῖς ἀνωμαλίαι, καὶ βάθυνοι, in Gloſſ. Lat. Graec. Papias: *Salabra, via inaequalis, lapidoſa, loca lutoſa.* Melius utrobique legeretur *Salebrae*. V. Martinii Lex. in hac voce.

SALACATTABIA, Condimenti ſpecies, apud Apitium lib. 4. cap. 1. ubi Humelbergius *Salacaccabia* reſtituit, id eſt ἁλακακκάβια, ſeu *ſalſitiae ollaria*, et ſalſa cacabularia, hoc eſt, quae in cacabis vocatis ollis coquuntur.

SALACIA, V. *Salatia*.

SALACIANUM. Necrologium Eccleſiae Pariſienſis 8. Kl. Febr. *Inſuper praefata Haildis S. Mariae dedit tapetum Salacianum, et duo mantilia cum bordis.* Forte coerulei coloris.

SALACIUM. (1) Adeps, Gallis *Graiſſe*, ut videtur. Statuta Montis Regal. ubi de *intratis* portarum, fol. 308. *Item pro quolibet rubo olei, ſevi candellarum, ſevi et Salacii axungiae, ſol. den. octo.* (2) † Quantum ſalis alicui neceſſarium eſt. Conſuet. Carcaſſ. Mſ. V. *Salagium* 2.

† SALADA, militare capitis tegumentum, galeae ſpecies, depreſſa caſſis, Gall. *Salade*, *Sale*. Proceſſ. Egid. de Rayenſ. Mſ. a. 1440. V. *Celata* 2.

SALADINAE DECIMAE, V. in *Decimae*.

SALAGIUM. (1) Vectigal, quod ab iis qui ſal vendebant, praeſtabatur. *Conſuetudo Salis*, in Charta Ademari Vicecomit. Lemovic. ann. 1184. in Tabulario Dalonenſi fol. 11. Charta Hugonis Comitis Campaniae ann. 1104. *Praeterea concedo redditus venditionis ſalis, id eſt, Salagium, de Barro ſuper Albam et iuſtitiam eiusdem Salagii, ſi quis inde forisfecerit.* V. *Salarium* 2. SALLAGIUM, eadem notione. Tabul. S. Iacuti. (2) Quantum ſalis in uſu quotidiano expenditur. Charta ann. 1309. tom. 1. Hiſt. Dalphin. pag. 91. col. 1.

SALAMANDRA, cujus mentio fit in Epiſtola Iohanni Preſbytero ſeu Regi

gi

gi Abiſſinorum falſo adſcripta, quaedam tribuuntur, quae in vulgari ſalamandra non agnoſcunt Hiſtoriae naturalis Scriptores: *In alia quadam* (provincia) *juxta torridam zonam ſunt vermes, qui lingua noſtra Salamandrae dicuntur. Iſti vermes non poſſunt vivere niſi in igne et faciunt pelliciam quamdam circa ſe ſicut alii vermes qui faciunt ſericum. Haec pellicula a dominabus palatii noſtri ſtudioſe operatur. Et inde habemus veſtes et pannos ad omnem uſum excellentiae noſtraè. Iſti panni non niſi igne accenſo fortiter lavantur.* V. Martinii Lexic. in hac voce.

SALAMANNUS, delegator. Charta Conradi Epiſcopi Patavienſis ann. 1159. in Metropoli Salisburgenſi to. 3. pag. 11. *Haec itaque per manus Salamanni ſui Goteboldi de Oſtechnen nobis praeſentibus ſuper confeſſionem praedictorum confeſſorum ipſa die Dedicationis praedicti altaris delegavit, etc.* Alia an. 1274. to. 2. pag. 340. *Notum facimus quod fidelis noſter . . . per juramentum ſuum coram nobis ſecundum dictatum ſententiam, quod villae ſuae in Durchaim auctorem delegatorem, quod vulgo dicitur Salman, non habeat, in nos jus delegatoris talis allodii, ſeu proprietatis praedictae, ſine contradictione omnium transfudit voluntarie, libere, et quiete, etc.* A voce *Sala*, Curia, aula, palatium, auditorium, et *Man*, homo, *Salamanni* dicti teſtes, ſcabini, aſſeſſores, advocati, procuratores, curiales, teſtamentorum executores. Documenta Friſingenſ. apud Schilter. in Gloſſ. Teuton. v. *Sala*: *Chunrad de Wazerburch fuit executor, quod vulgariter Salman dicitur.* Pag. 19. *Dederunt praedictas poſſeſſiones cum manibus Salamannorum Welchuni de Riding, qui fuit Salman memoratae Albaidis et Dietericus de Winhaim, qui fuit Salamannus Utonis.* Ibid. tom. 1. pag. 13. *Per manum legatoris, qui vulgo dicitur Salman, Hermannum de Pfetten.* Hinc FIDES SALAMANNICA, vel *Salmannica*, dicitur ea, quam praeſtant *Salamanni*, hoc eſt, Curiales ſeu vaſſalli miniſteriales juris curialis, in Iure feudali Saxon. cap. 82. §. 2. et Aleman. cap. 113. Eodem nomine nuncupatur fides quam pro feudo advocatiae Monaſterii Lucellenſis praeſtitit ann. 1326. Albertus Dux Auſtriae, apud Schilter. loco ſupra laudato.

SALAMBO, *genus monſtri.* Papias.

SALAMBONA, Hiſpanis Venerem ſonat, ut auctores ſunt Macri in Hierolex. ex S. Iſidoro in Vita SS. Iuſtae et Rufinae: *Per forum more ſuo circulatorio idolum Salambonae Deae circumferrent, etc.* Nota etiam Venus apud Babylonios ſub eadem appellatione.

SALAMEN, παράβρεχον, in Gloſſ. Lat. Graec. Legendum *Salſamen* putat Martinius, et maceratum interpretatur.

SALAMENTUM, idem eſſe videtur quod *Salſamentum*, in Capitul. gener. MSS. S. Victoris Maſſil. *Diſpenſator Monaſterii debeat providere conventui de duobus pulmentis et de piſcibus et alia pitantia competenti et ſufficienti et de Salamentis et condimentis condeſcendentibus. Salame* Italis, eadem notione. SALLAMENTUM, eodem ſignificatu. Conc. Pariſ. ann. 1212. apud Marten. to. 7. Ampliſſ. Collect. col. 100.

SALANDRA, SALANDRIA, navigii ſpecies. V. *Chelandium.*

SALANGRA, arbuſculae ſpecies. Vita S. Wolbodonis to. 2. April. pag. 863. *Manſionarius ſuprascriptus arbuſculam quandam quam vulgo Salangram vocant, dixerat infra longitudinem eccleſiae includendam.*

SALAPITTA, ῥάπισμα, in Gloſſ. Lat. Graec. Gloſſæ Graec. Lat. ῥάπισμα, *Salapitta, alapa.* Arnobius lib. 7. adv. Gentes: *Delectantur, ut res eſt, ſtupidorum capitibus raſis, Salapittarum ſonitu, atque plauſu.* Ita legendum, non vero *Salapictarum*, probant viri docti ex Tertulliano lib. de Spectac. cap. 23. ubi ad hunc hiſtrionum morem os praebendi ad *Salapittam* ſeu alapam accipiendam, ut riſum moverent, haud dubie reſpexit: *Faciem ſuam in-*

Digitized by Google

... *inſuper contumeliis alaparum ſic obiicit, quaſi de praecepto Domini ludat. Docet ſcilicet et diabolus verberandam maxillam patienter offerre.* Magiſtro ſuo concinit S. Cyprianus. V. Martinium in hac voce.

SALARE. (1) Nom. Salinum, Gall. *Saliere.* Charta aerae 1101. apud Ant. *de Yepez* in Chron. Ordin. S. Bened. tom. 6. V. *Salaria.* (2) Verb. Sale condire, Gall. *Saler.* Statuta Arelat. MSS. art. 102. SALLARE, eadem notione, in Statutis Placent. lib. 6. fol. 72.

† SALARGA, menſura ſalis. Ch. Mſ. a. 1346.

SALARIA. (1) Salinum, Gall. *Saliere*: *Vas ſalarium*, Ioanni Sariſberienſi Epiſt. 75. Liber Ordinis S. Victoris Pariſ. MS. cap. 17. *Bacinos et Salarias, et candelabra et menſalia, et manutergia . . . . habere debet.* V. *Saleria.* SALARIOLA, diminut. a *ſalaria.* Hiſtoria Epiſcoporum Autiſiodorenſium cap. 20. V. *Salarium* 1. (2) † Vectigal a ſale pendendum. Lib. cenſ. eccl. Rom. V. *Salagium* 1. et *Salarium* 2.

SALARIARE, vox Italica, *Salarium* dare, Gallis olim *Salarier.* Vita B. Iacobi de Oldo tom. 2. April. pag. 609. Alias *Solariari.* V. *Salariatus.* SALARIZARE, eadem notione, in Charta Franciſci I. Reg. Franc. an. 1520. apud Lobinell. to. 3. Hiſt. Pariſ. pag. 147.

SALARIARIVS, Gothofredo idem qui fideicommiſſarius, legatarius, aliis melius, ut videtur, cui ſalarium ſolvitur, pretio conductus, quod ipſa verba indicant. Ulpian. Dig. lib. 17. tit. 1. leg. 10. §. 9. *Sed et, ſi ad vecturas ſuas, dum excurrit in praedia, ſumptum fecit, puto, hos quoque ſumptus reputare eum oportere, niſi ſi Salariarius fecit, et hoc convenit, ut ſumptus de ſuo faceret ad haec itinera, hoc eſt, de Salario.* V. ibi Martinium.

SALARIATVS, cui conſtitutum eſt *Salarium*, ſtipendium. Charta Bonifacii IX. PP. an. 1396. apud Illuſtr. Fontan. in Antiquit. Hortae pag. 445.

SALARICIA TERRA, ex qua ſal eruitur. Vetus Notitia apud Willelmum Hedam in Hiſt. Traiectenſ. pag. 246. 1. edit. V. *Salinaris terra*, in *Salinaria.*

SALARIOLA, V. in *Salaria.*

SALARIVM. (1) Salinum, Gall. *Saliere*, Ital. *Saliera.* Charta ann. 1416. apud Rymer. to. 9. pag. 356. V. *Salerium.* SALARIVM, inter Miniſteria ſacra. Inventarium Eccleſiae Eboracenſis to. 3. Monaſt. Anglic. pag. 171. *Unum Salarium argenteum intus deauratum, pro ſale in dominicis diebus benedicendo, ponderis 3. unciarum et dimidii.* V. *Salaria.* (2) Vectigal, quod ab iis qui ſal vendunt penditur. Charta ann. 1112. inter Probat. to. 2. novae Hiſt. Occitan. col. 384. V. ſupra *Salagium* 1. (3) Stipendium militiae, vel ſervitii, Gall. *Salaire, gages*, paſſim occurrit apud Scriptores mediae et infimae Latinitatis: pro Dono, Gall. *Preſent*, in Litteris Philippi VI. Reg. Fr. an. 1340. to. 3. Ordinat. pag. 172. *Abſque aliquarum levatione ſportularum ſeu Salariorum.* Acta S. Wernheri to. 2. April. pag. 700. *Ipſi tamen muneribus et Salario valde multo liquefecerunt iudicem.*

SALARIVS. (1) Menſura ſalaria. Charta an. 1249. in Biblioth. Sebuſiana, centur. 2. cap. 65. V. *Salex.* (2) SALARIVS, ταριχοπώλης, in Gloſſ. Lat. Graec. Qui ſal vel Salſamenta vendit. Utitur Mart L. 1. Epigr. 42. (3) Ad ſalem pertinens. Gloſſ. Lat. Graec. *Salarius* ἁλώδης. *Navis Salaria*, ſale onerata, in Annal. Genuenſ. Bartholomaei Scribae apud Murator. to. [illegible] col. 497. Vox nota Varroni, Suetonio aliiſque. (4) Pro *Salariarius*, ni fallor, eadem certe notione Statuta Vercell. lib. 1. fol. 25. *Et ſalvo quod praedicta locum non habeant in ambaſiatoribus, nunciis, Spiis et Salariis ordinatis per commune Vercellarum.*

SALARIZARE, V. in *Salariare.*

† S

† SALATA, SALATVM, ſalictum, vt videtur, in Ch. Mſ. a. 937.

SALATARIVS, *Portator armorum*, in Gloſſis Iſidori: quam vocem ad *ſaladarios* Caeſaris referre videtur Wendelinus in Natali ſolo Legum Salicarum p. 88. ſed legendum *Solidarius*. V. *Solidata*.

SALATIA, pro *Salacia*, voce nota Varroni et Feſto, pro aquae Dea, ipſa aqua, vel mari. Gloſſar. Lat. Graec. *Salmacidus*, ἁλμυρές. *Salmaticum*, ἁλμυρόν. Supra: *Salacia*, Ἀμφιτρίτη, Νηρεὶς, Ἀμφιτρίτη. *Salamacia aqua*, ἁλμυρὸν ὕδωρ. Ubi in omnibus *m* literam expungendam puto, ut voces hae effictae fuerint a *Salacia*. Scio Salmaſium *m* in *in* conficere, ut ſit *Salinacidus*, *Salinacia*, *etc.* ſed videat lector, utra arrideat conjectura. Adamnanus l. 2. de Vita S. Columbae cap. 25. *Lugaidus mane poſtera die ad retrahendum de mari utrem pergit, quem tamen Salatia noctu ſubtraxit unda*, ubi f. *Salacia*. Mox: *Uter quem Salatia ſuſtulit, ad ſuum locum poſt tuum egreſſum reportabit venalia.*

SALATICVS, idem quod *Salaginum* 1. Praeſtatio quae fit ab iis qui navigio ſal devehunt vendendum. Charta Caroli Calvi an. 16. regni eiusdem, apud Mabill. to. 3. Annal. pag. 671. col. 1.

SALBANVM, ut ſupra *Sabanum*, apud Guibertum lib. 3. de Vita ſua cap. 10. *Et quia nudus .... jacuerat, jubetur tandem a magiſtro levari, et Salbano ſuperiecto ad S. Vincentium deportari.* Forte ex *Sabbano* in Cod. MS. male exſcriptum fuit *Salbanum*.

SALBMVNDIA, V. *Selpmundio*.

SALCEDA, Salictum, Gall. *Sauſſaie*, locus ſalicibus conſitus. Charta Ugonis Sacerdotis apud Baluz. Hiſt. Arvern. to. 2. pag. 41. V. *Salcida*.

SALCEIA, SALCEYA, SALCEIVM, SALICEIA, ut *Salceda*. Tabul. Foſſatenſe: *Apud Foſſatum ... Salceias, inſulas, gurgites ... habet.*

SALCENOMANIA, cenomania, Gallis vulgo *le Maine*. Charta ann. 1492. apud Rymer. to. 12. pag. 487. Perperam pag. ſequ. *Salcenomianiae*.

SALCES, *Salcitiae*, Iſitia, Gall. *Sauciſſes*. Chronicon Windesheimenſe lib. 2. cap. 6. *Salcibus recentibus, aut in cavilla fumatis ſatis bene ad comedendum dedit.* V. *Salſitia*.

SALCIA, Gall. *Sauſſe*. V. *Salſa*.

† SALCICCIA, i. q. *Salcitiae*, in Act. SS. t. 2. Mart. p. 170.

SALCIDA, Salicetum. Tabular. Celſinianenſe. V. *Salceda*.

SALCITIAE, Lucanicae, Gall. *Sauciſſes*, Italis *Salcizza*. Papias: *Tuſceta*, *eſcae regiae*, *Salcitiae vulgo*. Io. de Ianua: *Lucanica*, *genus cibi*, *ut dicunt*, *Salcitia*. Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm. *Salſicia*, *Saucice*. Vox vero haud multum abludit ab alia Latinis nota, *inſitia*, ſiue *iſitia*, de quibus copioſe egit Apicius lib. 12. qui ea duplici modo fieri ſcribit; ex variis nempe carnibus tritis et pipere commixtis, ut Athenaeus quoque ſcribit, vel ex piſcibus diverſis, ſicut Alexander Trallianus docet; de Iſiciis agit etiam Macrobius lib. 7. Saturn. cap. 8. V. Oct. Ferrarium in *Salcizza*.

† SALDATIO, confectio, perfectio, abſoluta ſolutio, ab Ital. *ſaldare*. Stat. ant. Florent.

SALDEBA, ut *Sala* 1. V. in hac voce. Pactus Leg. Salicae edit. Eccardi tit. 19. §. 7.

† SALDIONARICIVS, ſeruus integre abſolutus, manumiſſus, ap. Ughell. t. 1. Ital. S. p. 1428. edit. a. 1717. V. *Saldatio*.

SALDIVUS, V. mox in *Saldus*.

SALDVM, palus, Gall. *Marais*. Statuta Mutin. rubr. 80. fol. 15. vo. Hinc

SALDVS, adiect. (1) Paluſtris, paludoſus, ibid. rubr. 55. fol. 11. vo. (2) † Integer, ſolidus, t. 1. Iun. p. 33.] SALDIVUS, eadem notione, in Statutis caſtri Redaldi lib. 3. fol. 49.

† SALEBRA, *Briſeure*, in Gloſſ. Lat. Gall. Cod. 7692.

Digitized by Google

† SALEBRARE, *croter ſoi*, *Gallicè*. *Salebroſus*, *Cocous*, *Gall*. Gloſſ. Lat. Gall. Cod. reg. 521.

SALEBRATVS, ſalebroſus, locus aſperitate impeditus. Sidonius lib. 2. Epiſt. 2. edit. Colvii: *Fluvius Salebratis ſaxorum obicibus anfractus, ſpumoſo caneſcit impulſu*. Ubi *Salebratim* ad verb. legit Sirmondus.

SALEBVRGIO, V. *Saliburgio*.

SALECARE, V. infra *Salegare* 1.

SALECTVM, pro *Salictum*, ſalicetum, locus conſitus ſalicibus, Gall. *Sauſſaie*. Charta ann. 951. in Addit. ad Chron. Caſaur. apud Murator. to. 2. part. 2. col. 953.

SALEFACIENTIES. Smaragdus in Praefat. ad Vitam S. Bened. Anian. ſaec. 4. Bened. part. 1. pag. 193. *Nos ruſticitatis vitium redolentes peritorum aggravent aures*, *ſed urbanitatis Saleſacientie condita proferant verba*; hoc eſt, urbanitatis ſale, facetiis et lepore condita; ubi etiam forte legendum *ſale et facetiis*.

SALEFICVS, Mare. Monachus Florentinus de Expugnat. Acconenſi.

SALEGARE. (1) Vox Italica, Plateas, vias pavimentis munire. Gall. *Paver*. Annal. vett. Mutin. apud Murator. tom. 11. col. 66. SALECARE, eadem notione, in Chron. Veron. ad an. 1242. apud eumdem Murator. to. 8. col. 632. (2) Auxilium, juvamen praeſtare, Gall. *Secourir*. Charta Caſimiri Reg. Polon. an. 1335. apud Ludewig. to. 5. Reliq. MSS. pag. 588.

SALEMANNICA FIDES, V. *Salemannus*.

SALEMO, pro Salmo, Gall. *Saumon*, in Conſuetud. Audomar. MSS.

† SALEPETRA, SALLEPETRA, SALPETRA, Salnitrum, Salpeter, in Comput. a. 1373.

SALERA. Epiſt. Panormit. ad Martinum IV. PP. in Chron. Siciliae apud Marten. to. 3. Anecdot. col. 35. *Secundus autem* (Pharao) *ad impoſſibilia obligabat populum Siculorum*, . . . *quoniam de Salera tritici et hordei data per regios maxarias violenter agricolis certam expetebat in areis ſupradictorum victualium quantitatem*. Ubi legendum eſſe *Salma*, innuit locus eadem de re in *Salina* 1. relatus. V. *Sagma* et *Salinata*.

SALERGIA. Chronic. Monaſterii Boneaevallis Carnutenſis n. 6. *Item ipſe dedit* . . . *ad Cloiſellos* 4. *arpennos vineae inſtructae*, *et in alio loco unam Salergiam*, *ubi navis quaedam receptabat*, *in alodum perpetualiter habendam*. Vadum, an tugurium? inquit Mabillonius in Onomaſt. vocum barbar. ſaec. 4. Bened. part. 2. ad hunc locum ibid. p. 506. *Salergia* ex Cod. MS. infra ediderat Cangius noſter, cui jam exciderat *Salergiam* hic exſcripſiſſe: unde locum expunximus; ſine cauſa enim iteraretur.

SALERIA, Salinum, Gallice *Saliere*. Comput. ab an. 1333. ad an. 1336. to. 2. Hiſt. Dalph. pag. 276. V. *Saleria*.

SALERIVM. (1) Ut *Saleria*. Teſtam. Beatricis de Alboreya Vicecom. Narbon. an. 1367. to. 1. Anecd. Marten. col. 1524. (2) Herbae ſale, aceto et oleo conditae, Gall. *Salade*. Leges Palat. Iacobi II. Regis Maioric. inter Acta SS. to. 3. Iun. pag. XXX. V. *Salgama*.

SALERIVS, exactor tributi ex ſale, vel etiam cuiusvis vectigalis. Statuta Vercell. lib. 5. fol. 50.

SALES. Charta Alaman. Goldaſti n. 77. *Quidquid in pago* . . . *habuimus*, *id eſt*, *campis*, *ſilvis*, *cuntis*, *curtilibus*, *caſis*, *Salibus*, *pratis*, *paſcuis*, *etc.* Ubi Goldaſtus notat *Salibus* ſcriptum eſſe pro *Salicis*; quidni pro *Salicibus* vel *Salictis*? niſi etiam idem ſit quod *Sala* 1.

† SALESARE, SALIZARE, i. q. *Salegare* 1., in Append. ad Monum. Eccleſ. Aquil. p. 22.

SALETRVM. (1) Pro *Sale nitro*, apud Thwroczium in Chron. Hungar. (2) Pro *Salectum*, Salictum, Gall. *Sauſſaie*, eadem ſaltem notione, in Actis conſecrat. Eccl. Urgell. an. 819. Append. ad Marcam Hiſpan. col. 765.

† SALETVM, i. q. *Salagium* 1, in Probat. to. 1. Annal. Praemonſtr. p. 46.

Digitized by Google

SALEXETUM, Salictum, Ital. *Salceta.* Statuta Vercell. lib. 5. fol. 121. V. *Salceda.*

SALEZ, fitulae ſpecies definitae capacitatis, qua *muria* ſeu aqua ſalſa ex puteo hauritur. Charta Stephani Burgundiae Comit. an. 1173. ex Tabul. Accinct. fol. 57. *Iohannes Ledonis . . . dedit in elemoſinam domui Acey vineam de parrigne*, (l. parragine) *et XV. Salez murie.* V. *Salarius* 1.

SALGAMA, Columellae lib. 10. in Carminibus et lib. 12. cap. 4. et Auſonio, dicuntur herbae et fructus conditi, vel herbae ſale et aceto conditae, quas vulgo Salat dicimus. Quod nomen traductum poſtea a militibus ad rerum ad victum neceſſariarum praebitiones, quas ab hoſpitibus ſuis exigebant. Lex 3. Cod. Theod. de Salgamo hoſpitibus non praebendo: *Nemo militans a ſuo hoſpite Salgami aliquid poſtulet, id eſt, ne lignum, aut oleum, culcitamve poſcantur.* V. Martinii Lex.

SALGAMARII, qui *ſalgama* condiebant et vendebant, apud eumd. Columellam lib. 1. cap. 44. 54. Gloſſ. Graec. Lat. παντοπώλης, *Seplaſiarius, Salgamarius.* Salvianus lib. 4. ad Eccl. Cathol. *Si mutuum a te quippiam propola aut Salgamentarius poſtularet, redditurum eum diffideres quae dediſſes.*

SALGAMENTARIUS, V. in *Salgamarius.*

SALGAMUM, cellarium, locus ubi *Salgama* aſſervantur, apud Gregor. M. lib. 5. Epiſt. 44. *Paracellarium* dicitur alibi. V. in hac voce.

†SALGANIUM, tunicae ſpecies. Gloſſar. Prov. Lat. Cod. 7657. *Salganium, a gauior et ſaluo, Prov. Cotada.*

†SALGARIUM, riuus, riuulus vt videtur, vel via imbribus excauata. Ch. Mſ. ad mort. Caroli VII.

SALIA. (1) Projectio aedificii, ex Gallico *Saillie.* Charta Philippi Reg. Franc. an. 1272. pro Monaſterio S. Germani de Pratis. (2) Veſtis muliebris ſpecies, in Statut. Mediolan. 1. part. cap. 292. Niſi tamen panni ſpecies ſit ſubfuſci coloris; qua notione occurrit in Litteris an. 1483. ex Bullar. Carmelit. pag. 387. col. 2. *Poſtea quamdam ſuae Sanctitatis* (Sixti IV. PP.) *veſtem panni coloris aliquantulum fuſci, Salia nuncupati, quae etiam aliquantulum de griſeo colore participare videbatur, partibus praedictis oſtendendam . . . mandavit.* Eadem notione occurrit in Statutis datiariis Riperiae cap. 12. fol. 3. vo. *Item pro qualibet petia Saliae Dirlandae, pro introitu vel exitu, ſoldi duo.* A Gall. *Sale*, ſordidus, *Salia* non abſurde deduci poſſe videtur: quomodo Galli colorem cinereum, *Gris ſale* nuncupant, quod panni hujuſce coloris non ita facile ſordeſcunt.

SALIALIUM, στρατιωτικὸν, φιλάνθρωπον, in Gloſſ. Lat. Graec. Vbi leg. *Salarium.* V. Cujac. lib. 11. Obſervat. cap. 18.

SALIARES, Saltatores, Gall. *Sauteurs.* Ioh. Sariſber. lib. 1. Policrat. cap. 8. A ſaliendo ſic dicti, ut *Salii*, Martis ſacerdotes.

SALIARIS, ἁλικὸς, in Gloſſ. Lat. Graec. Salſus, marinus.

SALIBA, Leoni Imp. cap. 7. idem eſt ac *Martiobarbulus: Ad conjicienda, inquit, eminus jacula et matzarbulum, quod nunc dicitur Saliba, etc.* Hiſt. Belli ſacri apud Mabill. Muſei Ital. to. 1. pag. 140. *Arma vero illorum ex omnibus generibus erant, ſcilicet lanceis, enſibus, loricis, clypeis, galeis, arcubus, giſarmis, Salibis etiam et accettis.* V. *Martiobarbuli*, et Gloſſ. med. Graecit. in Σαλίβα.

SALIBUM, pro *Saliva*, in Lege Aleman. tit. 63. §. 2. edit. Heroldi. Gall. *Salive.*

SALIBURGIO, SALEBURGIO, fidejuſſor. Vox conflata ex Theutonico *Bürge*, quod idem ſonat, et *ſala*, id eſt, praetorium judiciarium, ita ut *Saleburgiones* fuerint fidejuſſores dari coram judicibus. Ita auguratur Wendelinus. Charta Theodonis ann. 962. apud Marten. tom. 1. Ampliſſ. Collect. col. 316. *Acta autem haec traditio . . . . per fidejuſſores, quos vulgariter Salaburgiones vocamus.* Charta Sigifridi Comitis Lutzelburgenſis

Digitized by Google

genſis an. 993. apud Miraeum in Diplom. Belg. pag. 53. in Notit. Eccleſ. Belgii c. 74. *Sub fideiuſſoribus, quas vulgo Salisburgiones vocamus.* Eadem Charta apud Ducheſnium in Hiſt. Luxenburgenſi habet *Saliburgiones*: aliae ex Tabulario S. Maximini Trevirenſis apud eumd. pag. 9. *Saleburgiones.*

SALICATA, Saliſtum, Gall. *Sauſſaie.* Charta conventionis inter Iacobum Aragon. Reg. et Berengarium Magalon. Epiſc. ann. 1272. V. *Salicia.*

SALICATVS, Saburratus, Gall. *Lesté*, ab Ital. *Salicato*, ſilex, Gall. *Caillou.* Ordo ad benedicendum oleum infirmorum, etc. ex MSS. Pontificalibus an. 600. vel 500. apud Marten. de Antiquit. Eccl. Diſcipl. pag. 244.

SALICHVS, ut *Salicus*, in Chron. Fartenſi apud Murator. to. 2. part. 2. col. 403.

SALICIA, Salicetum, Gall. *Sauſſaie.* Tabularium Brivatenſe ch. 242. V. *Salicata.*

SALICVS, occurrit inter epitheta, quae Chriſto tribuuntur in Orat. cuiuſdam librarii ad calcem libri Theogeri Epiſc. Metenſ. de Muſica apud Pezium in Praefat. tom. 1. Anecd. pag. XV. SALICAE DECIMATIONES, eaedem quae *Dominicae*, ſeu quae domini vel Regis ſunt. Charta Othonis Imper. ann. 956. apud Calmet. inter Probat. to. 1. Hiſt. Lothar. col. 362. V. in *Decimae.* † SALICA OPERA, quae a domino exigi poſſunt, apud Oefel. t. 2. Script. rer. Boic. p. 30.] SALICI HOMINES. *Salica lex*, *Salica perſona*, *Salica terra*, V. in voce *Lex.*

SALIDARE, ſolidare, claudere, ab Ital. *Saldare*, Gall. *Fermer, guerir une plaie.* Mirac. B. Simonis Eremit. to. 2 April. pag. 831.

† SALIENSE, ſalicetum, in Chartul. S. Ioann. Angeriac.

† SALIFER. *Salifera navis*, quae ſalem deuehit, in Ch. Andr. reg. Hung. a. 1214.

† SALIFODINA, ſalina, fodina ſalis, in Ch. a. 1233.

† SALIGIVM, vectigal a ſale ſoluendum. Hiſt. Burg. t. 1. Prob. p. 85.

SALIGO. (1) Vt *Salicus*, qui Salica Lege vivit. Chartar. Caſaur. apud Mabill. Diplom. pag. 87. (2) Pro Siligo, in Teſtam. Armandi *d'Alegre* an. 1263. apud Marten. tom. 1. Anecd. col. 1118.

† SALIMENTVM, tributum ex ſale, i. q. *Saligium.* Ch. Mſ. a. 1115.

SALINA. (1) Statutum Ricardi I. Regis Angl. pro Cruceſignatis: *Si autem aliquis bladum emerit, et de eo panem fecerit, tenetur lucrari in Salina unum teruncium et brannum.* Ubi legendum videtur *ſalma*, ut et apud Baluz. tom. 6. Miſcell. pag. 347. *Secundo vero anno et deinceps quolibet* XXX. *Salinas frumenti et totidem ordei magiſtro maſſario curiae repreſentet.* V. in *Sagma*, et *Salinata.* (2) Salinum, Gall. *Saliere. Dedit nobis LX. ſcutellas et IX. Salinas argenteas*, in Necrolog. Corbeienſi. V. *Saleria.* (3) *Gabella*, tributum ex ſale. Charta Caroli Simplicis Reg. Franc. an. 898. in Append. Marcae Hiſpan. col. 830. V. *Salinaria.* (4) SALINA, diminut. eſſe videtur a *Sala*, domus, aedes quaevis. Charta Roſtagni Archiep. Aquenſ. an. 1075. inter Inſtr. to. 1. novae Gall. Chriſt. pag. 64. col. 2. *Donamus .... unusquisque noſtrum unas Salinas, illas ſcilicet quas incolit homo Pontius; et praedictus Amelius illas quas tenet homo Andreas.*

SALINAGIVM, SALINARE, V. in *Salinaria.*

SALINARIA, *gabella*, tributum ex ſale, in Teſtamento Guillelmi D. Montiſpeſſulani ann. 1212. V. *Salina* 3. et *Salinaticum.* SALINAGIVM, eodem ſignificatu. Charta an. 1300. to. 1. Hiſt. Dalph. pag. 54. SAVNARIA, eadem notione. Charta ann. 1202. apud Chiffletium in Trenorchio pag. 455. Ubi tamen neſcio an *Saunaria* ſignificet Laniarium, Gall. *Tuerie*, quae Provincialibus, quibus *Saunar* eſt mactare, *la Saunarié* dicitur: ea certe notione occurrit in Tranſact. ann. 1292. inter Reg. Carolum II. Comit. Provinc. et Capitulum S. Salvatoris, ex Schedis Pr. de

de Menangues. Item domus Sanciae quae ſita eſt in Saunaria. SALINARIVM, *ſeù gabella ſalis*, in Concilio Avenionenſi an. 1209. cap. 6. in Charta Sancii Regis Majoricar. ann. 1311. et apud Gregor. de Verbor. ſignific. cap. 26. lib. 4. SALINARIVS, Salis venditor. Fori Bigorrenſes art. 29. Hinc *Salinarius* dictus eſt Philippus VI. Rex Fr. quod aliquot ſalinaria horrea intra regni fines an. 1331. inſtituerit, unde ſal emeretur ſtatutumque vectigal ſolveretur, quo facilius bellorum impenſis ſubveniret. V. *Gabella ſalis* in *Gablum*. SAUNARIVS, ut *Salinarius*, Gall. *Saunier*. Codex redditruum Epiſc. Autiſſ. an. circ. 1290. SALINARIS TERRA. Bovo Abbas Sithienſis de Inventione S. Bertini cap. 11. V. *Salaricia terra*. SALINARE, ſalem conficere, Gall. *Sauner*. Vetus Charta apud Ughellum tom. 4. in Append. pag. 7.

SALINATA, pro *Salmata*, onus *ſagmarii*, ut videtur. V. *Sagma*. Sallas Malaſpinae Rer. Sicul. lib. 6. apud Baluz. to. 6. Miſcell. pag. 348. V. *Salera* et *Salina* 1.

SALINATICVM, tributum ex ſale. Charta Caroli Calvi an. 848. inter Probat. tom. 1. nouae Hiſt. Occit. col. 95. V. *Salinaria*.

SALINATIO, eruptio, ex Gall. *Saillie*. Epiſt. Comitis S. Pauli de primâ CP. expugnat. Ubi leg. *Saltationes*. V. *Saltatio* et *Adſalire*.

SALINATOR, *qui ſalem facit aut vendit*. Papias. *Salinator*, ἁλυάτωρ, in Gloſſ. Lat. Graec. *Salinatores civitatis Menapiorum* memorat vetus Inſcript. apud Elmenhorſt. in Obſervat. ad Arnobium. V. Cuperi Monumenta antiqua pag. 230. et ſupra *Salinarius* in *Salinaria*.

† SALINERIVM, tributum ex ſale, in Ch. a. 1358. V. *Salinum 2*.

† SALINERIVS. (1) Salinae dominus, in Ch. a. 1372. Alibi ſalis venditor, aut is qui rem ſalinariam curat. (2) Salinum, in Invent. Mſ. a. 1476.

SALINITRARIVS, officium in aula Reg. Franc. Acta S. Franciſci de Paula, tom. 1. April. pag. 149. V. *Salſarius*.

SALINVM. (1) Locus ubi ſal venum exponitur. Statutum Ioannis Reg. Franc. ann. 1363. to. 3. Ordinat. pag. 623. ubi *Salina* locus eſſe videtur ubi ſal conficitur. (2) Vectigal ex ſale, ſeu jus de eo tributum exigendi. Teſtam. Rogerii Vicecom. Biterr. ann. 1193. apud Baluz. to. 2. Hiſt. Arvern. pag. 500. V. *Salmum*. (3) Salis benedictio. Conſuet. Canonic. Regular. apud Marten. tom. 1. Collect. novae vett. Script. part. 2. pag. 318. Pro vaſe, in quo benedicendum ſal ponitur, vide in *Sparſorium*.

† SALIRE, inire feminam, Gall. *Saillir*, quod de copulatione animalium dicitur. Ch. a. 1194. inter Probat. t. 2. Annal. Praemonſtr. p. 525.

† SALISA, agger, ſeu terra palis fulta et pallata, unde SALISARE, molem conſtruere et palis fulcire. Ch. Mſ. a. 1285.

SALISATIO, palpitatio. Gloſſ. Lat. Graec. *Saliſſatio*, παλμός. Marcellus Empiric. cap. 21. *Cordis pulſus, ſive Saliſatio*. Hinc SALISATORES, apud Iſidor. lib. 8. Orig. cap. 9. vocati qui *dum eis membrorum quaecunque partes ſalierint, aliquid ſibi exinde proſperum ſeu triſte ſignificare praedicunt*. Horum meminit S. Auguſt. lib. 2. de Doctr. Chriſt. et Ioan. Sariſber. lib. 1. Policrat. cap. 12. V. Martinii Lexic.

SALISBVRGIO, V. *Saliburgio*.

SALISPARSIO, SALISPERSIO, f. Aquae benedictae aſperſio. Concil. Compoſtell. ann. 1031. inter Hiſpan. to. 3. pag. 199.

SALISSVS, pro Salſus, apud Stephanot. Antiq. Vaſconiae MSS. part. 1. pag. 207.

SALITIA (1) Papias: *Salinum, vas aptum ſalibus, id eſt Salitia, quaſi ſalsica*. (2) † Lucanica, in Gloſſ. Lat. Gall. Cod. 521.

† SALITICVS, tributum ex ſale, Ch. Mſ. Caroli M. a. 805. V. *Salinaticum*.

SALITO FACERE, idem quod *Guerpire*, poſſeſſionem rei alicujus dimit-

Digitized by Google

mittere, quaſi ex ea ſalire. Charta Adeleydae Imperat. in Bullar. Caſin. to. 2. pag. 45. col. 1.

SALITOR, *ταριχευτὴς*, in Gloſſ. Lat. Graec.

SALITUDO, lepos in dicendo, gratia ſermonis, *Sales*. Glaber Rodulphus in Vita S. Guillelmi Abbatis Divion. cap. 24. Rectius *habitudo* editum apud Mabill. ſaec. 6. Bened. part. 1. p. 331. V. *Salſitudo*.

SALITURA, *ἅλισις*, in Gloſſ. Lat. Graec.

SALIVARIS, pars freni, quae ſaliva equi humectatur, unde vocis etymon. Acta SS. to. 1. Maii pag. 447. *Accipe hos clavos et fac eos Salivares in fraeno equi.* Gloſſ. Graec. Lat. *Σαλιβάριον*, *Lupa*. V. Gloſſ. med. Graecit. in *Σαλιβάριν*.

✝ SALIVARIUM, linteum excipiendae ſaliuae deſtinatum. Gloſſar. Lat. Gall. Cod. 521.

SALIVE, V. infra *Seleve*.

SALIUNCA, *ἀγριόχορδον*, *λευκόχορδον*, in Gloſſ. Lat. Graec. Ibidem: *Saliuncula*, *ἀνεμώνη*. V. *Calcacrepa*, et Martinii Lexic. in his vocibus.

SALIZARE, V. *Saleſtare*.

SALLA, ut *Sala* 1, V. ibi.

SALLADA, herbae ſale, oleo et aceto conditae, Gall. *Salade*, Germ. Sallat. Menoti Sermones fol. 64. vo. *Ioannes Baptiſta ante Chriſti adventum fuit in deſerto ad comedendum Salladam, ſed non fuit oleum.*

SALLAGIUM, V. *Salagium* 1.

SALLAMENTUM, V. *Salamentum*.

SALLARE, ut *Salare* 2. V. ibi.

SALLARIATUS, V. *Salariatus*.

SALLARINUM. Charta Libertatum oppidi Dimontis in Biturigib. ann. 1190. apud Thomaſſerium pag. 433. *Et aliquis de Dimonte ſi duxerit Sallarinum ſuum Aurelianis, pro quadriga unum denarium dabit tantum.* Carnes ſalitas forte. [Sed mendum eſt Typographi apud Thomaſſerium, qui, ut ipſe monet loco laudato, hanc Chartam ex Gallando de Franco Alodio pag. 377. edit. 1637. exſcripſerat, ubi legitur: *Et aliquis de Dimonte ſi duxerit Sal vel vinum ſuum Aurelianis, etc.* Ita etiam habent Chartae aliae omnes, quae ad eamdem rem ſpectant, apud eumdem Thomaſſ. ibid. pag. 416. 417. 420. et in Libertatib. Boſcum. inter Ordinat. Reg. Franc. to. 4. p. 76.]

✝ SALLARIUM, locus ubi ſal conficitur, vel puteus unde eruitur. Teſtam. a. 1256. V. *Saligium* et *Salina*.

✝ SALLERIA VIA, porticus, locus tectus. Ch. Mſ. a. 1385.

SALLEPETIR, Salnitrum, Angl. *Saltpeter*, Gall. *Salpêtre*. Litterae ann. 1412. apud Rymer. to. 8. pag. 754.

SALLERE, pro Pſallere, quomodo infra *Salmus* pro Pſalmus. Petri Diaconi Diſcipl. Caſin. *Nullus Sallat, niſi juſſus.*

SALLIA. Charta ann. 1522. *Seſe et omnia bona ſubmiſerunt viribus, coërcitionibus, carceribus, cenſuris, rigoribus et Salliis curiarum regiarum, etc.* Haud ſcio an a vulgari Gallico *Donner la Sale*, quod de publica caſtigatione intelligi ſolet, deducenda ſit haec vox; uſitata enim haec formula in prohibitionibus juridicis, *A peine de punition exemplaire et corporelle*: an mendum ſit pro *Stylis?*

✝ SALLICIUM, ſalictum. Ch. Mſ. a. 1287. V. *Salceium*.

✝ SALLINARIUM, ſalinum, in Actis diſſolut. matrim. Lud. XII. V. *Salinerius* 2.

✝ SALLINUM, tributum ex ſale. Lit. a. 1369.

SALLIRE, pro *Salire*, Gallis *Saillir*. Lex Bajwar. tit. 13. §. 2

SALLITA, ſalix, Gall. *Saule*. Charta ann. 1278. in Tabular. S. Mariani Autiſſ.

SALLIUM, decus, dignitas, ut ex oppoſito opprobrium judicare licet, vocis tamen origine incomperta. Sallas Malaſpinae Rer. Sicul. lib. 2. apud Baluz. tom. 6. Miſcell. pag. 227. *Vel ſi ſunt inquam ſubito dies ſolemnitatis ejus in luctum, Sallia in opprobrium, honores in nihilum.*

SALLOSUS, profundus, ſordidus. Elmham. in Vita Henrici V. Reg. Angl. edit. Hearnii c. 68. p. 196.

SALMA. (1) Ut *Sagma*, V. in hac voce. (2) ✝ Forte pro *Salnia*, ſalictum, in Ch. a. 1063. V. *Salnaria*.

SALMACIDVS, SALMACIVS, etc. V. ſupra *Salatia*.

SALMAN, V. *Salamannus*.

SALMARIA, SALMARIVS, SALMATA, V. *Sagma*.

SALMATICVS, pro *Salinaticus*, vel *Salmacius*. Beka in Willebrordo.

SALMEDINA, Praetor urbis. V. *Zavalmedina*.

SALMENTVM, in Gloſſ. Iſidori, *Salſamentum*. In Gloſſis antiquis MSS. *Piſcis confectio*.

SALMERIVS, equus ſarcinarius, V. *Sagmarius*.

SALMITRIVM, Salnitrum, Gall. *Salpêtre*, Graecis recentioribus Σαλμίτριον. Chron. Tarviſ. apud Muratar. to. 19. col. 754.

SALMVM. Teſtamentum Rogerii Vicecom. Biterr. an. 1150. apud Marten. to. 1. Anecd. col. 411. *Salmum vero, et totos uſaticos noviter miſſos, videlicet illos, quas ego ſive dominus Bernardus Atonis pater meus, malè impoſuimus, pro remiſſione peccatorum meorum dimitto et abſolvo.* Ubi legendum videtur *Salinum*, vectigal ex ſale. V. *Salinum* 2. et *Salinaria*.

SALMVS, SALTERIVM, pro *Pſalmus*, et *Pſalterium*, in Charta an. 1228. apud Petrum Mariam Campum in Hiſt. Eccl. Placentina to. 2. Inventar. an. 1260.

SALNARIA. (1) Salictum, Gall. *Sauſſaie*, Normannis vulgo *Saulnaie*, vel *Saulaie*. Geſta Cenoman. Epiſc. apud Mabillon. to. 3. Analect. pag. 54. V. *Salicata*. (2) † Tributum ex ſale, i. q. *Salaria* 2. in Ch. Mſ. a. 1376. (3) † Vicus, in quo eſt horreum ſalinarium, ubi ſal diſtrahitur, Gall. *Saunerie*. Ch. Mſ. a. 1272.

† SALNERIA, tributum ex ſale. Ch. Mſ. a. 1318. V. *Salnaria* 2.

SALNERITIA, tempus quo ſalices ſecantur, ni fallor. V. *Salnaria*. Tabularium S. Remigii Remenſis: *Donat annis ſingulis . . . in hoſtelitia den. 10. in Salneritia 3. ligni cart. 2* Alibi: *Donat annis ſingulis ſpeltae mod. 12. in Salneritia denar. 3. in praeteritia den. 2. etc.*

† SALOMO, ſalmo, in Terrear. S. Maurit. in Foreſ.

SALOMON, vaſis ſpecies, operis pretioſioris, forte cujuſmodi fuere vaſa Salomonis in Templo ab eo aedificato, quaeque in urbem Carcaſſonenſem in Galliis, Roma capta, tranſtulerat Alaricus Wiſigothorum Rex, uti refert Procopius lib. 1. de Bello Gothico c. 12. unde forte manavit ut pretioſa vaſa Salomoniaca appellarent Galli. Guillelmus Bibliothecarius in Stephano VI. p. 237. *Contulit ibidem cantharum exauratum unum, Salomonem unum, regnum aureum unum cum gemmis pretioſiſſimis, et veſtem unam cum auro et gemmis albis, atque ſermonum librum unum, geſtarum librum unum, Evangeliorum unum cum Epiſtolis.* Ubi tamen neſcio an hoc loco *Salomon* intelligatur liber Salomonis, ut *Regnum*, liber Regnorum, ſeu Regum in veteri Teſtamento appellatur. Monaſt. Angl. to. 1. p. 210. *Duas patenas argenteas, cum duobus urceolis pretioſiſſimis ex operibus Salomonis, et cruſto aureo, columnis deliciis octoginta ſedecim, etc.* Charta Aldegaſtri, filii Sylonis Regis Ovetenſis an. 781. apud Sandovallium: *Quatuor tapetes, et tres vaſos Salomóniegos, et 12. curiales argenteos, etc.* Alia Stephaniae Reginae uxoris Garſiae Regis Navarrae aerae 1060. apud eumd. in Epiſcop. Pampilonenſib. *Et vendant illos vaſos vel forteras Salmonaticas in duplum pro plata, etc.* Apud Nicetam in Alexio lib. 3. num. 6. τράπεζα Σαλωμόντειον occurrit. V. *Fortera*.

† SALOMONIACVS RITVS, dicitur de opere pretioſo. Richera muſiva eccleſ. S. Mariae apud Ciampin. oper. muſiv. Part. 2. c. 19. p. 123.

† SALONIA, *dea maris*, in Gloſſ. Lat. Gall. Cod. 521. V. *Salatia*.

SALOR, color inter viridem et caeruleum, qualis eſt aquarum maritimarum. Mart. Capella lib. 1. *Perlucentis vitri Salor.*

SALORGIA, V. ſupra *Salergia*.

SALPA, χρυσόπλευρος, in Gloſſ. Lat. Gr. Piſcis genus, Gallis *Merluche*. V. Plinium lib. 9. cap. 18. et Martinii Lexic.

Digitized by Google

SALPETA, Salnitrum, Gall. *Salpêtre*. Adrianus de Veteribuſco Rer. Leod. apud Marten. tom. 4. Ampliſſ. Collect. col. 1274. Leg. forte *Salpetra*.

† SALPINGAE, *cornua in ſummo perforata*, in Gloſſ. ad Alex. Iatroſoph.

SALPICTA, SALPISTA, Tubicen, ex Graec. σαλπιγκτής. Papias: *Salpino*, *Graece*, *tubicino*. *Salpiſta*, *Graece*, *cantor*, *tubicinator*. Iulius Firmicus lib. 8. *Salpiſtas reddet*, *ſed qui in bello confeſſi moriantur*. Fulcherius Carnot. lib. 2. Hiſtor. Hieroſ. cap. 12. *Praeceptum movente Salpiſta Ioppem regredi*. Adde Vopiſcum in Carino.

SALPINX, SALPIX, Tuba, ex Graec. σάλπιγξ. Althelmus de octo principalibus vitiis.

SALPIZARE, Tubicinare, V. *Salpiſta*.

† SALPRESA, piſcis genus, in Act. Inquſit. Carcaſſ. Mſ. a. 1308.

SALSA. (1) SALSA, SALCIA, condimentum, Gallis *Sauce*. Auctor Breviloqui: *Salcia*, *dicitur a ſalſus*, *quod Salſa*. Poëma MS. infimi aevi:

> *Salvia*, *ſerpillum*, *piper*, *allia*, *ſal*, *petroſillum*.
> *His bona ſit Salſa*, *vel ſit ſententia falſa*.

Ioan. Hocſemius in Adolpho a Marka Epiſc. Leodienſi cap. 4. *Satis riſum fuit de cognominibus*, *quae carnes bovinas cum propria ſua Salſa notabant*. Loquitur de duobus Scabinis Francofurtenſibus, quorum alter *Caro bovina*, alter *Alliano* appellabatur. SALSA CAMELINA. Ordinat. ſuper ordine menſar. Dalph. to. 2. Hiſt. Dalph. pag. 312. *Item*, *volumus quod fiat unum intromeyſium . . . de linguis boum*, *. . . et dictae linguae ſint paratae in roſto cum Salſa camelina*. (2) Quae *Salſis* ſeu condimentis inſerviunt, videlicet piper, ſinapi, etc. Gall. *Aſſaiſonnement*. Computus ann. 1324. tom. 1. Hiſt. Dalphin. pag. 132. col. 2. V. *Salſamentum*. (3) Salſamentum, carnes ſalſae, Gall. *Saline*. Litterae Henrici VIII. Regis Angliae an. 1530. apud Rymer. to. 14. pag. 369. *Boum*, *ovium*, *vitulorum*, *Salſarum*, *piſcium*, *ſeu aliorum victualium*, *etc.* ubi forte omiſſa eſt vox *carnium*.

SALSACIO, ταριχευτής, in Gloſſ. Lat. Graec.

SALSAMEN, ταρίχιον, in iiſdem Gloſſ. *Salſamentarius*, ταριχοπώλης, ibidem.

SALSAMENTUM, condimentum, Gall. *Sauce*; Item quae iis condiendis inſerviunt. Ordinat. ſuper ordine menſar. Dalph. to. 2. Hiſt. Dalph. pag. 311. V. *Salſa* 2.

SALSARE, ſale condire, Gall. *Saler*. Litterae an. 1490. apud Rymer. tom. 12. pag. 382. V. *Salare* 2.

SALSARIA. (1) Locus ubi ſal conficitur. Charta an. 1317. apud Argentraeum lib. 5. Hiſt. Britan. cap. 34. (2) † Officium in coquina regia, ad quod ſpectant condimenta, in Ch. Mſ. a. 1304.

SALSARIUM. (1) Salinum, *Salt-cellar*, et *Salt-ſeller*, Anglis; Gallis *Saliere*: niſi ſit quod *Sauciere* dicunt, diſculus in quo *ſalciae* reponuntur. Matth. Paris an. 1181. *Cyphi argentei 9. tria Salſaria argentea*, *tres cuppae murinae*, *etc.* V. *Salſayronus*. (2) Menſura aridorum. *Unum Salſarium ſ fabarum ſeu farinae plenum*, in Monaſt. Anglic. tom. 3. pag. 89. V. *Salura*.

SALSARIUS, cui *ſalſariae* cura commiſſa eſt in coquina Regia, in Fleta lib. 2. cap. 14. §. 3. Ordinat. Hoſpitii S. Ludovici Regis Franc. an. 1261. *Salſarii 2. in propria coquina Regis pro quaerendis neceſſariis ad ſalſam Regis*. Ubi idem ſonat quod *Salinarius*, ſalis venditor. V. *Salinaria*.

† SALSAROLIUM, diſculus in quo *ſalſae* reponuntur, Gall. ol. *Sauſſeron*. Invent. Mſ. theſ. Sed. Apoſto a. 1295.

† SALSATOR MERCATOR, ſalinator, ſalis venditor. Leg. Polon. t. p. 163.

† SALSAYRONUS, i. q. *Salſarolium* in Ch. a. 1438.

† SALSEIA, i. q. *Salceia*, Sa ctum, in Invent. Chartar. re a. 1482.

Digitized by Google

SALSERATVS, ferus, ut interpretantur Bollandiſtae. Acta S. Afrae to. 5. Maii pag. 275. *Tunc juſſit introduci in amphitheatrum quinquaginta tauros Salſeratos, quorum magnitudo et furor magnus erat, dantes mugitum ingenti voce.* Legendum forte *exaſperatos*: ſolebant quippe beſtias in damnatos ſtimulis irritare.

SALSERIVS, ut *Salſarium* 1. Continuator Chron. Ioh. Iperii apud Marten. tom. 6. Ampliſſ. Collect. col. 616.

† SALSIDONIA, Cymatium, ſima. Proceſſ. Egid. de Rays a. 1440.

SALSILAGO, Salina, locus ubi ſal conficitur. Monaſt. Anglic. to. 1. pag. 27. col. 2.

SALSITVDO, lepos, jucunditas ſermonis, urbanitas ſale, facetiis et lepore condita, ex Vita S. Guillielmi Abbatis, apud Macros fratres in Hierolexico: quam lectionem mendoſam eſſe perſpicies ex iis quae obſervantur ſupra in v. *Salitudo.*

SALSSAYRONVS, diſculus *ſalciis* reponendis aptus. Charta an. 1337. ex Tabul. Epiſc. Maſſil. V. *Salſerias* et *Salſayronus.*

SALSVGINATVS, marino ſale imbutus, Gall. *Mariné.* Charta apud Schannat. Vindem. Litter. pag. 164.

SALSVTIA, ut *Salcitiae*, Lucanicae, Gall. *Sauciſſes.* Conſuetud. MSS. Eccl. Colon.

† SALTA, ſalix, in Ch. Occit. Mſ. a. 1298.

SALTANS, SALTARIVM, retis vel decipulae venatoriae ſpecies. Charta Edw. III. Regis Angliae pro Eccleſia Coventrenſi in Monaſt. Angl. to. 3. pag. 236. *Ita quod Epiſcopus, et ſucceſſores ſui Epiſcopi loci praedicti boſcos illos includere, et parcos inde pro voluntate ſua facere, et eos ſic factos et incluſos tenere poſſint ſibi et ſucceſſoribus ſuis Epiſcopis ejusdem loci in perpetuum, dum tamen Saltantia non faciant in eisdem.* Infra: *Dum tamen Saltaria non faciant in eisdem.* Ibidem: *Ita quod . . . liberam chaciam habeant, ſicut et in boſcis illis, extra parcos, quos ibidem fieri contigerit, Retia non tendant, ſeu tendi faciant ad aliquas feras capiendas.* V. mox *Saltatorium.*

† SALTARIS, liber continens *Salmos*, Pſalterium. Ch. ex Tabul. Caſſin. V. *Salmus.*

† SALTARIVM, Gall. *Sautoir*, lignum transverſim poſitum, quo ſolis animalibus tranſitus prohibetur. Liber rub. domus publ. Abbavil.

SALTARIVS, SALTVARIVS, villicus, cuſtos praedii, qui *fructuum ſervandorum gratia* praedio praeeſt, in l. 12. D. de Inſtructo vel inſtrumento legato, a *ſaltus* σύγκτησις, in vett. Gloſſis. *Procurator ſaltuum*, in Notitia imperii Orient. cap. 87. Gloſſ. S. Bened. cap. de Agricultura: *Saltuarius*, ἀγροφύλαξ. Gloſſ. Graec. Lat. χωροφύλαξ, *Saltuarius.* Alibi κτηματοφύλαξ. Regula Magiſtri cap. 11. *Sicut Dominus ordinat Majores familiae, quos Vicedomini minores timeant, id eſt, Vicedominum, Villicum, Saltuarium, et Majorem domus, etc.* SALTARIVS, in Lege Longob. lib. 1. tit. 14. §. 7. tit. 25. §. 50. 73. lib. 2. tit. 38. §. 2. Gloſſ. Lat. Graec. *Saltarius*, ὀρεοφύλαξ. Ubi leg. ὀροφύλαξ monet Caſaubonus ad Theophraſti characteres pag. 228. nam et ſaltuariorum erat fines cuſtodire, et invigilare ne a vicinis agri occuparentur: τοὺς ὅρους ἐπισκοπεῖσθαι, ut habet idem Theophraſtus. V. in *Saltgravius.* SALTARIVS, SALTVARIVS, Meſſium, vitium, totiusque territorii cuſtos, Gall. *Meſſier.* Statuta Murin. rubr. 370. fol. 74. vo. Adde Statuta Cadubrii lib. 1. cap. 19.

SALTATIO, invaſio, irruptio, aſſultus, Gall. *Saillie, ſortie.* Epiſtola Anonymi de capta urbe CP. an. 1204. apud Marten. to. 1. Anecd. col. 786. V. *Salinatio* et *Saltus* 2.

SALTATORIVM. Fleta lib. 2. cap. 41. §. 14. *Inquiratur qui poſt placita praedicta fecerint metas foreſtae, vel prope foreſtam, ad nocumentum foreſtae, parcum, vel boſcum ſuum, vel warennam, vel Saltatorium, vel aliquem boſcum afforeſtavit ſine waranto Regis.* Placit. apud Ceſtriam an. 31. Edw. III. *Clamat habere liberum*

Digitized by Google

berum parcum ſuum apud Halton cum duobus Saltatoriis in eodem. V. *Saltons.* SALTATORIA, ſeu *Sauteirs* Galli vocabant *ſtapedes*, ſeu *ſtaphas*, quibus equus inſcenditur, uti in Diſſertat. 1. extrema ad Ioinvillam docuit; Cangius. *Satoir*, apud Hemricurtium de Bellis Leodienſibus cap. 41. Σαυτηρίαι Graecis recentioribus, voce a Gallis hauſta. Hinc figura hocce nomine donata in armorum inſignibus, tametſi Spelmanno aliter videatur, qui *Saltatorium* eſſe ait *machinam, qua in ſaltibus praedabantur ferae, unde*, inquit, *et nomen*. Sed peritiores haec de re ſtatuant. V. infra *Samna*.

SALTATRICES NOCTURNAE. Vita S. Iohannis Valent. Epiſc. apud Marten. tom. 3. Anecd. col. 1701. *Si de ſurdis, de caecis, de ſciaticis, . . . ſterilibus quoque et impotentibus, arrepticiis, et nocturnis Saltatricibus, ceteriſque hujuſmodi incommoditatibus enumerare praeſumpſero, in quibus vir Dei Iohannes ope pari ſubvenit.* Sortilegii ſpecies eſſe videtur, non multum abſimile ab eo de quo in voce *Diana*. V. *Saltus* 5.

† SALTEM, pro tandem, t. 4. Iun. p. 371.

SALTERELLUS, a Gall. *Sauterelle*, Locuſta. Petrus de Mura in Computo Eccleſ.

SALTERIUM, pro Pſalterium, V. *Salmus*.

† SALTERIUS, iudex minor, ſ. civilis, i. q. *Saltarius*, in Ch. Mſ. a. 1356.

SALTGRAVIUS, idem qui *Saltarius*, finium cuſtos. Charta Wichmanni Archiep. Magdeb. an. 1178. apud Ludewig. to. 5. Reliq. MSS. pag. 8.

SALTICUS, Saltator, Gall. *Danſeur*. Tertull. in Scorp. cap. 8. Minus recte *Pſalticae* edidit Rigaltius. V. *Saltria*.

SALTIM, nunc, modo. Camillus Peregrinus in Hiſt. Langob. apud Murator. to. 2. pag. 296. *Eſt etiam Saltim adverbium praeſentis temporis, ſicut nunc, modo. Saltim*, pro *ſaltem*, non ſemel occurrit in Cod. Theod. et alibi.

† SALTINA, ſaltatrix, apud Murat. t. 2. Antiq. med. aevi p. 893.

SALTORA, Saltus, enunciatione Longobardica, apud Meichelbeck. Hiſt. Friſing. to. 2. pag. 33. *Saltura* ibid. pag. 45. *Saltores* apud eumd. to. 1. pag. 69. ex Charta ann. 770.

SALTRIA. (1) Saltatio, ars ſaltandi. Papias MS. Bituric. (2) Saltatrix, Gall. *Danſeuſe*. Poëta MS. infimi aevi, poſt Summam Willel. Brittonis ex Biblioth. Collegii Navarraei. V. *Salticus*.

† SALTUARIS, ſaltus cuſtos, in Ch. a. 1103.

SALTUARIUS, V. *Saltarius*.

SALTUATICUM, V. *Salutaticum*.

SALTUENSES FUNDI, in Novella 2. Theodoſii et Valentiniani, vbi mentio fit fundorum, qui *limitrophi, patrimoniales*, et *Saltuenſes* vocantur, et ad jus privatum transferri vetantur.

SALTURA, V. ſupra *Saltora*.

SALTUS. (1) Silva, vox Latinis nota. Charta Gaufridi Comitis Mauritaniae in Bibliotheca Cluniac. pag. 543. (2) Secundae declinat. in Praecepto Caroli M. Marten. to. 1. Ampliſſ. Collect. col. 37. (3) SALTUS DEBITUM, Paſtionaticum. Tabularium Dervenſis Monaſterii. (4) Latifundium 800. jugerum, apud Pancirolum lib. 1. Theſauri var. Lect. cap. 77. ex Varrone lib. 1. de Re ruſt. cap. 10. l. creditor. ff. de act. empt. etc. (5) SALTUS LUNAE, computiſtis, ὑπετομὴ ἡμέρας, vel σελήνης. Auctor Queroli: *Mercurius huic iratus, Sol rotundus, Luna in Saltu eſt.* Cummianus Hibernus de controverſia Paſchali: *Alium in Epacta, alium in augmento lunari, quod vos Saltum dicitis, etc.* [*Et hoc vocatur Saltus lunae, eo quod ſemel in 19. annis accidit praeter communem omnium aliarum lunationum . . . et praeter naturalem primationem, quod luna ibi dicatur prima, ubi dici deberet trigeſima. Et ſic debet luna tranſilire, non ſecundum veritatem curſus in coelo, ſed ſecundum ſignificationem primationis in libro . . . Et ſic metaphora eſt Saltus lunae.* Ita Petrus de Mura in Comput. Ec-

Eccleſ.] V. Bedam tom. I. pag. 108. Contigit autem hic Saltus lunae 31. Iulii anni cuiuslibet decimi noni cycli lunaris, ut ex hoc verſiculo a Durando relato docemur:

Luna facit Saltum Quintilis luce ſuprema.

SALTVS DE ECCLESIA *ad eccleſiam*, cum Epiſcopus relicta Eccleſia ad aliam promovetur, in Concilio Tricaſſino an. 878. act. 2. ORDINARI PER SALTVM dicitur qui ordinem ſuperiorem, inferiore praetermiſſo, ſuſcipit: quod prohibuit Alexander II. PP. Epiſt. 32. † SALTVS MOLENDINI, praeceps aquae lapſus, in Ch. a. 1322. (6) SALTVS, pro ASSVLTVS. Fori Morlanenſes cap. 28. *Quicumque domui vicini Saltum dederit, vel violenter domum intraverit, quot erunt in Saltu illo, tot 18. ſol. donabunt domino domus.* V. *Saltatio.* (7) SALTVS, Gall. *Saut*, vox quidem Latinis nota, non vero *Saltum facere*, pro Proſilire, *Sauter*, Gerardus apud Marten. to. 6. Ampl. Collect. col. 1077. (8) Alia notione Albert. Muſſatus de Geſtis Henrici VII. apud Murator. to. 9. col. 472. *Interea Florentini, ut gentibus Caeſaris pervagandi praedandique Saltus auferrent, utque frumentandi de Aretii finibus vias praecluderent, Feſulanam arcem . . . munire praeſidiis.* Phraſis Pataviis uſitata, uti monet Cl. Editor, *Togliere li Salti*, quod Itali *levare li paſſi* dicunt, pro impedire, auferre poteſtatem. (9) SALTVS S. VITI, morbi genus. Miracula S. Bennonis to. 3. Iulii pag. 223. *Totum annum horrendo morbo, quem Saltum S. Viti dicunt, conflictatus eſt: quod malum illum ſaepe decies una die corripuit.* An idem qui morbus comitialis, Gallis aliquando *Danſe de S. Jean?* V. *Saltatrices.*

SALVA. (1) SALVA, SALVARE, voces Fori Hiſpanici: *Salva*, idem quod Anglis *Iurata*, inquiſitio, vel potius probatio per teſtes de re aliqua, qua quis *Salvum* ſibi eſſe cominatur: *Salvantes* vero ſunt teſtes ipſi, qui pro reo deponunt. Fori Oſcae 1247. tit. de Proditionibus: *Hae ſunt tres proditiones ſcite, de quibus per pacem non poteſt aliquis ſe Salvare, ſed per conſimilem: ſcilicet qui occiderit dominum ſuum, etc.* Alibi: *Mulier habens maritum, ſi quis accuſaverit eam, tenetur ſe Salvare viro ſuo, et non toti conſilio, ſi eam accuſaverit. Etſi forte non fuerit parata, ut ſe Salvet de dicto crimine contra eum.* Martinus Didacus *Daux* Iuſtitia Aragon. in Obſervant. l. 1. p. 22. *Unus ſatus Miles non poteſt Salvare pro infantione, ſed duo Milites.* Paſſim alibi. *Salvationes* non multum abſimili notione Practicis Gallicis uſitata, cum ſcilicet refutatorum teſtium fides iterum aſſeritur et defenditur. V. *Salvationes.* (2) SALVA, ut infra *Salvamentum*, Praedium quod *ſalvatur*, protegitur: interdum villa, pagus. Charta ann. 1153. ex Bullar. Fontanell. fol. 96. *In Caſneio totum feodum Reſtoldi . . . tam in terris, quam in Salva cum hoſpitibus.* († Leg. *Silua* ex Bullar. Fontanel.) Charta Thoſſiac. ann. 1404. *Debet 11. den. pro adaquagio Salvae ſuae ſitae verſus Champenel.* † *Salva* hic eſt locus, ubi piſces *ſalvantur*, i. q. *Salvarium* et *Serva* 2. Nihil ergo in locis allatis, quod ad interpretationem Cangii pertineat.

† SALVACANA, praeſtatio pro *Salvamento* ſ. tutela, in Ch. a. 1310. Leg. fortaſſis *Salvatana.*

SALVAGARDIA, SALVAGVARDIA, Protectio, tutela, *ſalvus conductus*, Principis privilegium, quo, ne alicui vis inferatur, cavetur. Charta Caroli Regentis ann. 1358. to. 3. Ordinat. Reg. Franc. pag. 318. *Sub protectione et ſpeciali Salvagardia regia et noſtra, . . . ſuſcipimus per preſentes, etc.* V. *Salvus-conductus.* SALVIGARDIA, eadem notione, Diploma ann. 1386. apud Tolner. inter Inſtr. Hiſt. Palat. p. 124.

SALVAGIVM. (1) Praemium quod iis debetur, quorum opera merces ex

ex naufragio ſalvae ſunt. Tabular. Gemmet. Alibi *Salvage* vel *Sauvelage* dicitur. (2) † Protectio, tutela, in Ch. Mſ. a. 1370.

SALVAGIVS, SALVAGNIA, V. *Sylvaticus*.

SALVAGO, Gall. *Sauvagine*, Ferina caro, ferae ſilveſtres, ut infra *Salvaſina*. Charta an. 1442. ex Schedis Praeſ. *de Mazaugues*. V. infra *Sylvaticus*.

SALVAMENTVM. (1) Tutela, immunitas, protectio. Capitula Caroli C. tit. 26. part. 2. cap. 5. (2) Praeſtatio a tenentibus facta dominis, pro tutela ac protectione perſonarum ac rerum ſuarum, quae etiam *Commendatio* dicitur. Tabularium Dervenſe: *Ne aliquis iniquorum pervaſione ſua hoc ſibi quaſi pro Salvamento uſurpare voluerit, etc.* Chronicon Beſuenſe pag. 602. *Salvamentum ſive commendationem quam in Nerontis villa accipiebant, etc.* SALVAMENTVM, SAUVAMENTVM, *Droit de Sauvement*, in Areſto Conſilii Regii ann. 1582. Idem quod *Vintenum*, quo iure dominus feudi percipit viceſimam fructuum in terris vaſſallorum, eoque tenetur muros caſtrorum reficere ſuis ſumtibus ad ſubditos ſuos ab hoſtium incurſibus *ſalvandos*. Charta Guillelmi Comit. Nivernenſ. an. 1165. ex Tabular. S. Germani Autiſſ. Quae quidem praeſtatio cum in avenis exſolvebatur, *Salvamentum avenarum* nuncupabatur; quod alibi dicitur *Avenagium*, vel *Coſtuma avenae:* cum in vino, *Salvamentum de vino* vocabant, ut in Enumeratione bonorum eiusdem Capituli Autiſſ. 13. ſaec. legitur: *Salvamentum de vino apud Merriacum*. V. Salvaingum de Uſu feud. pag. 222. 231. et Choppin. lib. 2. tit. 4. pag. 95. (3) Praedium ipſum, quod *ſalvatur*, vel protegitur, pagus, villa. Tabularium Prioratus de Paredo fol. 95. SAUVAMENTVM, in Codice cenſuali Epiſc. Autiſſ. ann. circ. 1290. SALVATIO, eadem notione. Hiſtor. Abbatiae Condomenſis pag. 463. V. *Menſura*. (4) Conditio, exceptio, Gallis *Reſerve*. Charta Ansbaldi Abb. Prum. ann. 867. apud Marten. to. 1. Ampliſſ. Collect. col. 185. *Ut res memoratas et mancipia cum tali tenore et Salvamento, uſufructuario teneas et excolas, ut nullum detrimentum aut calumniam domus Dei ubi conlatae ſunt ſuſtineat.* V. *Salvare* 6. (5) Vox nautica, *Sauvement*, locus in quo naves a ventis *ſalvantur*. Miracula MSS. Urbani V. PP. ex Tabulario S. Victoris Maſſil. (6) *Ponere debitum in Salvamento curiae*, id eſt, pecuniam debitam deponere apud curiam, Gall. *Mettre en dépôt, Conſigner*. Statuta Cadubrii lib. 2. cap. 55.

SALVANS, teſtis apud Hiſpanos. V. *Salva* 1.

SALVARE. (1) Pro *Servare*, vel *reſervare*. Teſtamentum Riculfi Epiſcopi Helenenſis an. 905. *Scrindos* (legendum *Scrinios*, vel *Scrinia*) *paria* 1. *ad veſtimenta ſacra Salvandum*. Statuta Mutin. rubr. 370. f. 74. vo. *Saltarii teneantur cuſtodire et Salvare clauſuras, terras, etc.* Itali *Salvare* eadem notione uſurpant. (2) Salvum et incolumem praeſtare. Capitula Caroli Calvi tit. 42. part. 2. c. 2. Pluries occurrit. (3) SALVARE DEBITA, ſolvere, nomina ſua expedire, Gall. *Acquitter ſes dettes*. Statuta Vercell. lib. 1. f. 13. (4) De ſalute falſo ſecurum reddere, Gall. *Flatter du ſalut*. S. Bonaventura lib. 2. Compend. Theol. verit. c. 52. (5) Pro *Salutare*, ſalutem impertiri, Gallis *ſalüer*. Vita S. Cuthberti Epiſc. lib. 2. n. 3. *Frater autem ſic vovens et perficiens, benedictus et Salvatus ab eo exiit.* V. *Salvatio* 4. (6) Excipere, ſecernere, Gall. *Excepter, reſerver*. Conſuet. Brageriac. art. 20. V. *Salvamentum* 2. (7) Vox fori Hiſpanici, V. *Salva* 1.

SALVARIA, Refugium, Gallis *Refuge*. Dicitur de eo quod occulte recipitur ut *ſalvetur*. Statutum Caroli Comit. Provinc. ann. 1278. ex Cod. MS. D. *Brunet* fol. 68. vo. SALVATARIA, quod ob eius modi refugium praeſtitum exſolvitur. Charta ann. 1178. inter Inſtrum. tom.

Digitized by Google

tom. 6. Gall. Chriſt. novae edit. col. 196.

SALVARIUM, locus ubi piſces *ſalvantur* ſeu ſervantur, Gallis *Sauvoir*. Charta Matthaei Abbat. Fuſniac. ann. 1125. ex Tabular. S. Medardi Sueſſion. V. *Salvatorium*.

SALVASINA, ferina caro ſeu ferarum ſilveſtrium, Gall. *Sauvagine*. Ital. *Salvaggina*. Statuta Maſſil. lib. 1. cap. 49. §. 3. *Salvaſina caſſa*, in vet. Inqueſta apud Columbum in Epiſc. Vaſion. lib. 2. num. 26. 29. *Chaſſe ſauvagine*. V. *Salvago*, *Salvaticina* et *Sylvaticus*.

SALVATARIA. (1) Praeſtatio a tenentibus facta dominis, pro tutela ac protectione perſonarum ac rerum ſuarum. Charta an. 1262. ex Schedis Pr. *de Mazaugues*. V. *Salvamentum* 1. Alia notione occurrit in *Salvaria*. (2) † Exemptio, immunitas, quae tutela obtinetur. Ch. Mſ. a. 1337.

† SALVATELLA, *pellicula involvens cerebrum*, in Gloſſ. Lat. Gall. Cod. 521.

† SALVATERIA, i. q. *Salvataria* 2, in Ch. Mſ. a. 1361.

SALVATERRA. (1) Dicta Maſſiliae campana, cuius ſono monebantur incolae, ut intra aedes ſuas, nocte adveniente, ſeſe reciperent, ſicque a furtis nocturnis *ſalvarentur*: unde vocis etymon. Statuta Maſſil. lib. 5. cap. 4. (2) SALVAETERRAE, Gall. *Sauveterres*, appellata quaedam caſtella munita, quod incolas ſalvos ab hoſtium incurſionibus praeſtarent. V. Valeſium Notit. Gall. pag. 499. et infra *Salvitas*. (3) † Gladii ſpecies, acinaces, Gall. *Sauveterre*. Io. Chartier in Carolo VII.

SALVATGE, Salvamentum, ſalvus conductus, protectio, tuitio. Iacobus I. Rex Aragon. in Conſtitutionibus Cataloniae MSS.

SALVATICINA, Italis etiam *Salvaticcina*, ut ſupra *Salvaſina*. Statuta Vercell. lib. 3. fol. 75. vo. SALVATIZINA, eadem notione, in Chron. Placent. Ioan. Demuſſis apud Murator. to. 16. col. 581.

SALVATICUS. (1) V. *Sylvaticus*. (2) † Panni ſpecies, in Stat. Orviet. a. 1491.

SALVATIO. (1) Salus, vita aeterna, Gall. *Salut*. Concil. Overenſe inter Hiſpan. tom. 3. pag. 159. *Et ante ſaecula ad fidelium Salvationem praeſcivit*. (2) Salus, incolumitas. Charta Ludovici Pii ann. 814. inter Probat. tom. 1. novae Hiſt. Occitan. col. 41. Capitula Caroli Calvi tit. 19. §. 1. (3) Immunitas data loco, vel Eccleſiae, aut Monaſterio. Charta ann. 1045. inter Inſtrum. tom. 6. Gall. Chriſt. novae edit. col. 105. *Sunt autem termini eiusdem*, *quos omnium decrevimus eſſe Salvationem*, *ex una parte*, *etc*. V. *Salvitas*. (4) Praedium ipſum quod *ſalvatur* vel protegitur. V. in *Salvamentum* 1. (5) Pro Salutatio, eadem certe notione, in Conſuet. antiquit. Canon. Regul. apud Marten. tom. 4. Anecd. col. 1219. *Quodſi forte aliquis iuſſu Abbatis Salvationem Epiſcopi vel Abbatis capitulo praeſentaverit, humilians ſe, pro Epiſcopo quidem ponendo manus uſque ad terram; ſed ad Salvationem Abbatis inclinans ſe tantum*. V. *Salvare* 5. *Salutem mandare* poſt *Salus* 4.

SALVATIONIS BREVE, Litterae quae navigantibus concedebantur. V. *Brevetus*.

SALVATIONES, Gall. *Salvations*, vox forenſis, Adverſae infirmationis refutatio. Areſtum Parlamenti an. 1484. apud Baluz. tom. 2. Hiſt. Arvern. pag. 236. *Titulis et munimentis partium praedictarum contradictionibus litterarum ex Salvationibus earumdem*. Vox etiam in reddendis rationibus uſurpata, qua ſignificantur ſcripta ad tuendas debiti et expenſi rationes prolata. V. Conſuet. Hannon. c. 64. 68. et ſupra *Salva* 1.

SALVATIZINA, V. *Salvaticina*.

SALVATOR. (1) In Gloſſ. Lat. Gr. Σωτήρ. Ita Ieſum Chriſtum paſſim vocant SS. Patres, etſi vocem parum Latinam cenſeant nonnulli. Sed eos a calumnia liberat Paulus Manutius in haec verba Ciceronis in Ver-

Digitized by Google

Verrem orat. 2. *Eum non ſolum Patronum iſtius inſulae, ſed etiam Sotera inſcriptum vidi Syracuſis. Hoc quantum eſt? Ita magnum, ut Latino verbo exprimi non poſſit: is enim Soter, qui ſalutem dedit.* Ubi Manutius: *Soter Graecum nomen eſſe, et eum ſignificare, qui ſalutem dedit, ipſo conſtat interprete Cicerone: quo patet communis error eorum, qui Ieſum Chriſtum, cuius immortalia merita nullo ſatis uno verbo exprimi Latine queunt, Servatorem appellant; aliud enim eſt ſervare, aliud ſalutem dare; ſervat is, qui ne ſalus amittatur, aliqua ratione praeſtat: ſalutem dat, qui amiſſam reſtituit.* Sane habetur vetus Inſcriptio, in qua Iupiter *Salvator* dicitur: *Iovi cuſtodi Quirino Salvatori pro ſalute Caeſaris Nervae Trajani Aug. Col. Sarmiz.* V. Iulium Nigronium in Regulas Societatis Ieſu, ubi diſſertationem hac de re inſtituit, ut et Olaum Borrichium lib. de Lexicis Latinis, et lib. de variis linguae Latinae aetatibus. (2) Dominus, qui *ſalvamentum* (de quo ſupra) percipit. Chron. Beſuenſe pag. 595. *Hugo qui pro ſalvamento Critiacenſis villae, Salvator dicebatur.*

SALVATORIA. (1) Tutela, protectio. Charta Guillelmi *de Baux* Principis Arauſ. an. 1202. ex Schedis Praeſ. *de Mazaugues*. V. ſupra *Salvamentum* 1. (2) Praeſtatio pro tutela, in Ch. Phil. Pulc. a. 1304. V. *Salvataria*.

SALVATORIUM. (1) Vivarium piſcium. Charta Henrici Archiep. Senonenſis an. 1257. apud Sammarthanos. V. *Salvarium* et *Servatorium*. (2) SALVATORIUM dicitur de Monaſterio ubi quis a mundi periculis tutus *ſalvatur* ſeu ſervatur. Vita S. Bernardi inter eiusdem Opera to. 2. col. 1202.

SALUCIUS, nummus aureus Francicus, Gall. *Salut*. V. in *Moneta regia*. Proceſſus de B. Petro de Luxemburgo tom. 1. Iulii pag. 622. *Sexcentos Salucios auri acceperat*. V. *Salus* 3. et *Salutia*.

SALUDADOR, vox Hiſpanica, Praeſtigiator, incantator. Conc. Mexic. ann. 1585. inter Hiſpan. tom. 4. pag. 373. *Nemo itidem in poſterum eorum officium exerceat, qui per verba aut per benedictionem mederi morbis dicuntur, Hiſpanice Saludadores, Enſalmadores o Santiguadores nuncupati.*

SALVE REGINA, Sequentia, quam compoſuit Petrus Epiſcopus Compoſtellanus, ut auctor eſt Durandus lib. 4. Ration. cap. 21. Quando is vixerit, non comperi: ſed iſtius ſequentiae, ut et alterius *Alma Redemptoris*, etc. meminiſſe videtur Abbo lib. 1. de Bellis Pariſiacis pag. 507. edit. Ducheſnii. V. *de Moleon* in Itin. Liturg. pag. 194.

† SALVESIA, SALVEYSIA, tutela, protectio, interdum et praeſtatio pro tutela. Ch. Mſ. a. 1310. V. *Salvexia*.

† SALVESIUM, idem, in Ch. Mſ. a. 1248.

SALVETAS, V. *Salvitas*.

SALVEZIA, commodum, tuitio, cuſtodia, Gall. *Conſervation*, *garde*. Charta ann. 1321. tom. 2. Hiſt. Dalph. pag. 192. col. 1. Ibidem infra: *Ad ſalvum et commodum ipſius dom. Fucigniaci.*

SALVIA. (1) Menſura vinaria; niſi mendum ſit pro *Salma*, in Charta ann. 1220. apud Stephanot. to. 1. Fragm. Hiſt. MSS. *Ebolus Vicecomes de Ventadorio aſſignavit de foreſta X. modios ſiliginis, XII. Salvias vini, et V. ſol. annuatim recipiendos.* (2) † *Salvia quaſi ſalvans vitam, Sauge Gall.* Gloſſ. Lat. Gall. Cod. 521.

SALVIARIA, perperam pro *Salinaria*, in Vocabul. utriuſque Iuris. *Salviaria dicuntur ea quae dantur pro ſale. Etiam dicuntur poſtoria.*

† SALVIARIUM, locus ubi *ſalvia* abundat. Gloſſar. Lat. Gall. Cod. 521.

SALVIATUM, leguminis ſpecies. Ceremoniale MS. Eccl. Vivar. ann. 1360. *Die vero Veneris cicera rubea, et die Sabbati Salviatum comedebant.*

† SALVICARE, ſalvum facere, in Gloſſ. Lat. Gall. Cod. 7692.

Digitized by Google

SALVICINA PRATA, Salinaria, ni fallor, Gall. *Marais Salans:* unde *Salaricia* legendum puto. V. *Salaricia terra.* Diploma Willelmi Ducis Aquit. an. 1026. inter Inſtr. to. 2. novae Gall. Chriſt. col. 268. *Concedo . . . alteram* (villam) *quae vocatur Solaco . . . cum mariſco, et cum montaneis, cum pineta, cum piſcatione, cum cuncta prata Salvicina capiente.*

SALVIETA, Mantile, Gall. *Serviette.* Statuta Card. Trivultii pro Monaſt. S. Victoris Maſſil. ann. 1531.

SALVIFICARE, Salvum facere, apud Vulg. Interpr. Ioan. 12, 27. et in Translat. S. Iacobi to. 3. Concil. Hiſpan. pag. 123.

SALVIFICATIO, σωτηρία, in Gloſſ. Lat. Graec.

SALVIFICATOR, Salvator, apud Tertull. de Pudicit. cap. 2. *Salvificator* (Deus) *omnium hominum, et maxime fidelium.* V. *Salvator* 3.

SALVIGARDIA, V. *Salvagardia.*

SALVINCA, ut *Salunca*, quomodo etiam forte legendum eſt. Geſta Tancredi apud Marten. to. 3. Anecdot. col. 162.

SALVIOR, Comparat. ex *Salvus.* Capitula Caroli M. lib. 6. cap. 285. *Sed magis eis, ſi Dominus poſſe dederit, augere deſideramus, ut et ipſi, ſalvos, et nos Salviores ſimus, et Deo potius, ipſo adminiculante, placere mereamur.*

SALVISTRUM, mendoſe pro *Salpiſtrum*, vel quid ſimile, Salnitrum, *Salpêtre.* Litterae Richardi II. Reg. Angl. an. 1380. apud Rymer. to. 7. pag. 233. *Unam pipam pulveris Salviſtri, etc.* V. *Sallepetir.*

SALVITAS, immunitas data loco vel Eccleſiae aut Monaſterio a Principibus. Tabularium Monaſterii de Regula fol. 39. *Sint igitur iſti Monachi in ſubiectione Regis, ad locum Salvum faciendum, non etiam ad aliquod perſolvendum.* Charta Guillelmi Ducis Aquitaniae ann. 1027. *Concedo ad Baſilicam S. Crucis Burdegalae Salvitatem illius loci, et allodium liberum, et villam S. Macarii, ubi ipſe B. Macarius . . . requieſcit.* Tabularium S. Petri Generenſis: *Gaſto Vicecomes Bearnenſis juravit Salvitatem in Caſtello .. cum omnibus ſui Vicecomitatus optimatibus.* V. *Bannus ſacer* et *Salvatia* 2.

SALVETAS, eadem notione. Charta ann. 1015. inter Probat. to. 2. novae Hiſt. Occit. col. 169. SALVITAS, caſtrum, cuius munimentis ab externa vi defendi et *ſalvari* poſſunt incolae. Charta ann. 1228. inter Inſtr. tom. 2. novae Gall. Chriſt. col. 288. V. *Salva terra.*

SALUM, *mare*, ἅλς, in Gloſſ. Lat. Gr. Charta Pipini II. ann. 762. apud Calmet. inter Probat. tom. 1. Hiſt. Lothar. col. 275. *Hunc beatus Petrus ex huius mundi Salo, hamo fidei ad tranquillum ſanctae Eccleſiae tranſtulit portum.* Latinis notior vox pro ora maris, tametſi pro mari uſurpat Virgilius.

SALUMEN, Ital. *Salume*, Salſamentum, Gall. *Salins.* Conventiones civitatis Saonae ann. 1526.

SALVO. (1) Praeter, quomodo Galli *Sauf* dicunt. Martinus Didacus *Daux* Iuſtitia Aragon. lib. 1. Obſervantiar. Regni Aragon. *Habentes cavallerias, ubique tenentur ſervire Domino Regi, Salvo in mari, etc.* (2) Diligenter, tute, Gall. *Seurement, en Seureté.* Charta Henrici III. Reg. Angl. an. 1219. apud Rymer. tom. 1. pag. 228. *Teneantur in priſona noſtra, et Salvo cuſtodiantur.*

† SALVOSA, tuitio, cuſtodia, protectio, in Ch. a. 1251.

SALURA, menſura aridorum, in Informat. pro paſſagio tranſmar. ex Cod. MS. Sangerm. *Item portabit* (navis de tribus copertis) *MMM. Saluras bladi et plus.* Haud invitus *Salmas* reſtituendum putarem, ni *Salſarium* eadem occurreret notione. V. *Salſarium* 2.

SALUS. (1) Graecis σαλὸς, Stultus. Hinc ſancti quidam διὰ τὸν Χριστὸν σαλοὶ appellati, quod μωρίαν ſimulando, pietatem inſignem hoc ſtultitiae velo pro Chriſto occultaverint. In iis Graeci memoriam colunt in Menáeis S. Symeonis 21. Iulii, et S. Theodori 25. Februar. Adde Evagrium lib. 4. cap. 33. 34. etc.

Digitized by Google

etc. Palladius in Hiſt. Lauſiaca c. 42. Ὑμεῖς ἐστε σαλοί, ubi vetus Interpres: *Vos eſtis fatuae.* (2) Ita Baptiſmi Sacramentum appellant Chriſtiani. S. Auguſtinus contra Pelagianos lib. 2. cap. 24. *Optime Punici Chriſtiani baptiſmum ipſum nihil aliud quam Salutem, et Sacramentum corporis Chriſti nihil aliud quam Vitam vocant.* Idem de Urbis excidio cap. 6. *Baptiſmum extorquebat quisque a quo poterat. Non ſolum in Eccleſia, ſed etiam per domos, per vicos ac plateas Salus Sacramenti exigebatur.* (3) SALVS, et SALVT, nummus aureus in Francia ab Henrico V. Rege Angliae cuſus, ſic dictus quod in ea effičta eſſet Annunciationis Deiparae ſeu ſalutationis Angelicae figura. Occurrit in Chronico ſub ann. 1420. Vetus Inſtr. inter Acta SS. tom. 1. Maii p. 64. V. *Saluctus* et *Salutia.* (4) Preces veſpertinae, Gall. *Salut*, apud Robert. *Goulet* in Compend. Iuris Univerſit. Pariſ. (5) SALVTEM ET APOSTOLICAM BENEDICTIONEM, Formula in Epiſtolis Summorum Pontificum a Gregorio VII. primum inducta, non a Cleto, ut falſo olim credebatur; ac demum ab exeunte ſaeculo XI. in brevibus epiſtolis, ſeu reſcriptis tantum uſurpata. V. Iohan. Garnerium ad Diurnum Rom. Mabill. lib. 2. Diplom. cap. 2. num. 20. et alios. SALVTEM MANDARE, Salutare. Capitul. Caroli Calvi tit. 20. §. 1. Rurſum tit. 21. §. 1. V. *Salvatio* 4. (6) SALVTES, eulogiae, xenia, exenia, ſeu praeſtationes, quae fiebant ultra debitum cenſum, aut debitam penſitationem, ſtatutis temporibus, ſic dictae, quod qui eas deferebant dominis, *ſalutem* iis cum eiusmodi xeniis impertirentur. Chartae Parenſales for. 24. *Nos et noſtri ſervientes veſtri, in Domino vobis dirigimus Salutes.* V. infra *Salutatio* 3. et *Viſitatio.*

SALVTABILITER. Gloſſ. Graec. Lat. Σωτηρίως, *Salubriter*, *Salutabiliter.*

SALVTARE, Salvator. Charta apud *Madox* Formul. Anglic. p. 28. *Univerſis ſanctae matris Eccleſiae filiis . . . . W. Abbas de Stankia . . . . ſalutem in vero Salutari.* Charta MS. Wolfgeri Patav. Epiſc. ann. 1204. *Omnibus Chriſti fidelibus perpetuam in vero Salutari ſalutem.* V. *Salvator* 1.

SALVTATICVM, idem quod *Salus*, vel ius exigendi eiusmodi *ſalutes*, ſive xenia: perperam enim Goldaſtus *vectigal pro ſale* interpretatur. Hugo Flaviniacenſis an. 755. *Ut nullis hominum Flaviniacenſis Eccleſia in omni regno ſuo teloneum daret, ... nec de rotatico, barganatico, pulveratico, mutatico, Salutatico, laudatico, etc.* Charta Dagoberti Regis apud Doubletum pag. 656. *Laudaticos, ſaumaticos, Salutaticos, etc.* Alia Pipini Regis apud Chifſletium in Tornutio pag. 193. *Aut portaticum, aut Salutaticum, aut ceſpitaticum, etc.* Occurrit crebro in Chartis Caroli M. et aliorum. Huc videtur ſpectare Formula Manumiſſionis ſervi apud Rollandinum in Notaria c. 7. rubr. 4. *Et ab omni conditione, gravamine operis, et operarum impoſitione, tam obſequialium, quae conſiſtunt in faciendo, ut in aſſurgendo, Salutando, et ſimilium: quam eorum quae conſiſtunt in non faciendo, utpute de non vocando in ius manumiſſorem venia non petita, etc.* Perperam vero *Saltuaticum* legit Lindenbrogius in formula ſolemni 12. et apud Aimoinum lib. 5. cap. 1.

SALVTATIO. (1) Capitulare Aitonis Epiſc. Baſil. cap. 3. *Ut ad Salutationes ſacerdotales congruae reſponſiones diſcantur, ubi non ſolum Clerici et Deo dicatae Sacerdoti reſponſionem offerant, ſed omnis plebs devota conſona voce reſpondere debet.* Concilium Wormatienſe an. 868. cap. 69. *Lectores populum non Salutent.* In Synodo Ticinenſi ann. 850. c. 12. vetantur *Poenitentes publice vacare Salutationibus.* Dubium nemini eſt hac voce ſignificari verba, *Dominus vobiſcum*, quibus Sacerdos in ſacris Liturgiis populum

ſum ſalutat. Idem apertius docet Ceremoniale MS. B. M. Deauratae Toloſ. ubi de Miſſa Sabbati Quatuor temporum, cuius prima oratio abſque *Dominus vobiſcum* dici ſolet: *Primo dicitur officium* (i. e. Introitus) *ut moris eſt*, et Kyrie eleiſon, *deinde dicitur oratio ſine Salutatione; et poſt dicitur lectio prima per puerum.* Conſule Rerum Liturgic. Scriptores. (2) *Salutationem* vocabant Litteras, quibus Epiſcopo praeſentabatur qui in aliquod beneficium electus fuerat ab iis qui iure patronatus gaudebant. Eodem nomine nuncupabantur Litterae, quibus quis alterius procurator conſtituebatur. Harum Litterarum formulae extant in Chartulario Meldenſi ſub hoc titulo: *De ſalutatione Abbatiſſae Farementſterii.* (3) Munus, donum. Ambroſ. Autpertus lib. de Cupiditate, apud Marten. tom. 9. Ampl. Collect. col. 226. *Solent quoque hi muneris ipſius nomen immutare, et dicunt ſe non munus accepiſſe, ſed Salutationem, quos utique neſcio utrum magis ſtultos, an verſutos appellem.* V. *Salutes* poſt *Salus* 4. et *Salutaticum*. (4) SALUTATIO, ADORATIO. Duplex ſalutandi ratio Albigenſibus uſitata, apud quos *Salutatio*, Credentium, ut aiebant, erat; *Adoratio*, nondum Credentium. Haec pluribus variiſque in locis deſcribit Limborchius in Hiſt. Inquiſit. Toloſ. ac praeſertim pag. 54. *Item quando heretici de novo veniebant, vel quando recedebant ab eo, Salutabat eos modo heretica abſtracto caputio, ſcilicet amplexando et tenendo manus ſuper brachia heretici, vertendo et inclinando caput ter, nunc ad dextram, nunc ad ſiniſtram heretici, et dicendo ter Benedicite.* Et pag. 61. *Adoravit eum flexis genibus, iunctis manibus inclinando ſe ter ſuper unam bancham coram eo et dicendo, etc.* Reſpondebat hæreticus, *Benedicat vos Chriſtus et nos;* quibus ſubiungebant diſcipuli, *Bone Chriſtiane rogate quod perducat nos ad bonum finem.*

SALUTATORIAE EPISTOLAE, quibus quis alicui ſalutem impertit. Geſta Felicis Epiſcopi Aptungitani: *Inde cathedram tulimus, et Epiſtolas Salutatorias, et oſtia omnia combuſta ſunt, etc.* Infra: *Quam Galatinus unus ex lege veſtra publice Epiſtolas Salutatorias de Baſilica protulerit.* Ubi videntur intelligi Epiſtolae, quas ſibi invicem ſcribebant Chriſtiani, quas cum eorum libris igni tradebant Gentiles. Utitur etiam Fortunatus lib. 5. Poëm. 18. cui et *ſalutatorium* dicitur lib. 8. Poëm. 16. 17. 18.

SALUTATORIUM, *locus, in quo ad ſalutandum advenientes excipiebantur*, Papiae. *Salutatorium cubile*, Plinio lib. 15. c. 11. Gallis *Sale d'entrée*. Gloſſ. Lat. Graec. MSS. *Salutatorium*, ἀσπαστικόν. Ordericus Vitalis lib. 2. pag. 412. *Ecce ianuas hic diſponam, et ad ortum ſolis ingreſſum; primo Praeulam, ſecundo Salutatorium, in tertio Conſiſtorium, in quarto Tricorium, in quinto aetas hyemales, etc.* Ita *Salutatorium* in Monaſteriis virginum appellatur in Regulis S. Caeſarii, S. Aureliani, et S. Donati, et in Concilio Matiſcon. I. c. 2. Praeſertim vero ita appellata exedra Eccleſiae adiuncta, ubi Epiſcopi priuſquam ſacra peragerent, fidelium ſalutationes excipiebant, uti colligitur ex Gregorio M. lib. 4. Epiſt. 54. et 98. et aliis quos laudavimus in Deſcript. aedis Sophianae n. 88. In *Salutatorio*, ut obſervat Mabillonius, non modo veſtes ſacras induebant, ſed et cauſas audiebant, Synodos celebrabant, ibidemque aliquando manebant: quod de Namatio Arvernorum Antiſtite tradit Gregorius in Hiſt. lib. 2. cap. 21. et de Eberulfo in lib. 7. cap. 22. V. *Secretarium* 3. Aliud tamen *Salutatorium* abs *domo Eccleſiae*, cuius meminit variis in locis idem Gregorius, haud dubie Epiſcopalis aedes eccleſiae adhaerens. Conſule, ſi placet, Card. Bona Rer. Liturg. lib. 1. cap. 24. n. 2. et Menardum in Concord. Regul. c. 5. §. 25. *Salutatorium*, alia notione, occurrit apud Fortunatum. V. *Salutatoriae Epiſtolae.*

Digitized by Google

SALVTATORIVS DIGITVS, *vel index, quod eo fere ſalutamus aliquid, vel aliquid monſtramus.* Ugutio.

SALVTIA, nummus aureus Franciſcus, vulgo *Salut.* Miracula S. Servatii Epiſc. tom. 3. Maii p. 228. *Et duas Salutias obtulerunt B. Servatio.* Charta ann. 1430. apud Rymer. to. 10. pag. 454. V. *Salucius* et *Salus* 3. SALVTIVM, eadem notione, apud Stephanot. in Antiquit. MSS. Aurelian. p. 540. *Dedit nobis duo Salutia auri redditus.*

SALVTIFICATOR, Salvator, apud Tertull. de Carne Chriſti cap. 14. de Reſurrect. carnis cap. 47. V. *Salvificare.*

SALVTIGERVLVS, ἐπισκέπτης, in Gloſſ. Lat. Graec. Vox a Plauto uſurpata Aulul. act. 3. ſc. 5. pro eo qui alterius nomine ſalutem fert. *Salutigerus*, eadem notione, apud Apuleium de Deo Socratis.

SALVVM. (1) Ut ſupra *Salvamentum*, Praeſtatio pro tutela et protectione. Teſtament. Iacobi Aragon. Regis ann. 1272. apud Marten. tom. 1. Anecd. col. 1142. (2) Tuitio, cuſtodia, Gall. *Conſervation, garde*, in Charta ann. 1321. to. 2. Hiſt. Dalph. pag. 192. col. 1. Charta ann. 1401. ex Tabulario Taurin. V. *Salvenia.* (3) AD SALVVM SVVM IVRARE, id eſt, ſuper ſalutem ſuam, Gall. *ſur ſon Salut.* Charta an. 1258. to. 2. Hiſt. Dalph. pag. 21. col. 1. V. in *Iuramentum.* (4) † Superius dominium in Ch. a. 1342. to. 9. Ordinat. reg. Franc. p. 38. (5) † Exceptio, conditio, in Ch. a. 1383. ap. Lam. in Delic. erud.

SALVVS. (1) SALVVS CONDVCTVS, a Gall. *Sauf-conduit*, Principis privilegium, quo, ne alicui vis inferatur, cavetur, Ital. *Salvo condotto.* Annal. Eſtenſ. Iacobi Delayto ad an. 1404. apud Murator. to. 18. col. 997. *Cittadellam dedidit* (Ugolotus) *cum pactione ſalutis perſonarum et rerum, ſuique Salviconductus libere abeundi cum rebus. Securus ducatus* dicitur in Tabulario S. Albini Andegav. *Securus conductus*, in Epiſtola Gregorii X. PP. an. 1272. inter Probat. tom. 6. Gall. Chriſt. novae edit. col. 70. Idem aliis verbis exprimitur in Chron. S. Medardi Sueſſion. ad ann. 1225. apud Acher. to. 2. Spicil. pag. 793. *Ad ultimum vero colloquium habuit* (Bertrannus de Raiz, qui ſe Comitem Flandriae Balduinum ſimulabat) *cum Rege Francorum Ludovico apud Caſtrum Peronne, Salvo ire, et Salvo venire, et Salvo redire.* V. *Salvagardia.* 2) SALVVS LOCVS, liber, immunis ab omni praeſtatione. Charta donationis Bernardi Comitis Petragoric. et uxoris Garſindae pro Monaſterio Sarlatenſi: *Sunt et ipſi Monachi in ſubiectione Regis ad locum Salvum faciendum, et non ad aliud perſolvendum, niſi ſolas orationes.* V. *Salvamentum* 1. et *Salvitas.* 3) SALVVS LOTVS, verba irriſoria Gentilium in Martyres Chriſti ſanguine ſuo conſperſos, quibus familiare erat martyrium ſecundum baptiſma vocare. Paſſio SS. Perpetuae et Felicitatis cap. 21. apud Ruinart. pag. 95. *Et ſtatim in fine ſpectaculi, leopardo obiectus de uno morſu eius tanto perfuſus eſt ſanguine, ut populus reverenti illi ſecundi baptiſmatis teſtimonium reclamaverit: Salvum lotum, Salvum lotum. Plane utique Salvus erat, qui hoc ſpectaculo claruerat.* 4) SALVVS RESPECTVS, Gall. *Sauf-reſpit*, Prorogatio, quam dominus vaſſallo concedit ad praeſtandum hominium. V. *Reſpectus.*

† SALZEDA, SALZETA, SAVZEDA, ſalictum, Gall. Sauſſaie. Ch. Mſ. an. 1343. V. *Salſeia* et *Salicium.*

SALZERIA. Vaſculum *ſalciis* ſeu condimentis reponendis aptum, Gall. *Sauciere.* Comput. ab an. 1333. ad an. 1336. to. 2. Hiſt. Dalph. pag. 273. V. *Salſaria* 2.

SAMA, ut *Sagma*, V. in hac voce.

SAMADINVS, f. Holoſericus. Nicolaus Lankmannus in Hiſt. deſponſationis Frederici III. Imper. cum Leonora Portugalliae Infantiſſa. *Exametum.*

Digitized by Google

SAMARDACUS. (1) Afris impoſtor, morio, πλάνος. S. Auguſtinus lib. 3. contra Academic. cap. 15. *Ille autem caſu planus erat, de iis quos Samardacos iam vulgus vocat.* Edit. praefert, *Sarmadacos*, ita ut vocem confectam ex *Sarmatis* et *Dacis* liceret augurari, quaſi *Sarmatodaci* dicti fuerint, qui hac aetate ex hiſce profecti provinciis errorum inſtar ubique diſcurrerent ac vagarentur: ſed *Samardacus* exerte praeferunt Acta S. Quirini Mart. n. 5. *Video enim te ſicut ruſticanum, quaſi a Samardaco inductum, qui et te et ſe decepit*; ut et Chryſoſtomus Homil. 18. ad Epheſios: Οὐχ ὁρᾷς τοὺς λεγομένους γελωτοποιοὺς, σαμαρδάκους, οὗτοί εἰσιν εὐτράπελοι, ubi pro morionibus vox haec uſurpatur. (2) Terminus bifurcus, apud Latinum de terminis: *Terminus ſi bifurcus fuerit, Samardacus dicitur.* SAMARTIA etiam ibidem dicitur.

SAMARIUS, iumentum ſarcinale. V. *Sagma*.

SAMARRA, veſtitus damnati a tribunali Inquiſitionis, aliis *Samarretta*, vel *Sambenito*. Hunc ſic deſcribit Hofmannus in Lexico ex Hiſt. Inquiſit. Goanae cap. 26. Eadem eſt forma, qua ſaccus benedictus, ſed notis diuerſis, colore atro, flammis appictis, interdum etiam in medio flammarum haeretico condemnato ad vivum depicto; nonnunquam daemones appinguntur, haereticum ad inferos detrudentes, ut et alia quaedam, quo magis homines horrendo hoc ſpectaculo ab haereſi deterreantur.

SAMARTIA, V. *Samardacus* 2.

SAMBUA, SAMBUCA, V. *Sabuta*.

SAMBUCA. (1) SAMBUCA, SAMBUCISTRIA. Papias: *Sambuca, genus cytharae ruſticae. Sambucinarius, ipſe qui dicit. Sambuciſtria, quae in cythara ruſtica canit.* Iſidorus lib. 2. Orig. cap. 20. *Sambuca in Muſicis, ſpecies eſt ſymphoniarum. Eſt enim genus ligni fragilis, unde et tibiae componuntur.* Gloſſae eiuſdem: *Sambuciarius, ipſe qui dicit.* (Ubi leg. ex Graevio: *Sambucinarius, ipſe qui canit.*) *Sambuciſtria, quae cythara ruſtica* (ſic leg.) *canit. Sambuciſtrio, ſaltator. Sambucus, ſaltator.* V. Feſtum, Marcianum Capellam lib. 9. etc. SAMBUCUS, *Saltator*, in Gloſſis antiquis MSS. Quod falſum omninò videtur Graevio, qui ex *Sambuciſta*, ſambuca cantans ſimul et ſaltans, male exſcriptum opinatur. (2) Machina bellica, πορθητικὴ μηχανή, in Gloſſ. Graec. Lat. V. Martinii Lexic. (3) Baculus paſtoralis. Paſſio S. Guigneri to. 3. Mart. pag. 458. V. *Cambuta*.

SAMBUCCA, navigii ſpecies. Balth. Spingeri Iter Indicum apud Marten. Itiner. pag. 373. *Viceſima octava die navigantes relinquimus a latere emporium deſtructum Calecot, a quo ſequenti die ſequebantur nos multae Sambuccae, ſic enim vocant in Calecot ſuas naves.*

SAMBUCIARIUS, SAMBUCINARIUS, SAMBUCISTRIA, SAMBUCISTRIO, V. *Sambuca* 1.

† SAMBUSSUS, pro Sambucus, in Ch. Mſ. a. 1466.

SAMBUTA, V. *Sabuta*.

SAMERIUS, V. *Sagma*.

SAMETUM, Pannus holoſericus, V. *Exametum*.

SAMIA. (1) Placentae genus. Tertull. lib. 3. adverſus Marc. c. 5. *Et terram audimus lacte et melle manantem; non tamen ut de glebis credas te unquam placentas et Samias coacturum.* A Samo, ut obſeruat Iunius, ſic dictae placentae, quod ibi Iunoni ſolemnes eſſent. (2) SAMIA, AE, *Deriſio, quae facit vultum rugoſum*, Papiae MS. et edit. F. *Sanna*. V. in hac voce.

SAMIARE, acuere, Nonio cap. 4. num. 434. unde *ferramenta ſamiata*, Vopiſco in Aureliano c. 7. V. Voſſium de Vitiis Serm. lib. 4. c. 23.

SAMICA, *Pulvis*. Gloſſ. Iſid. Emendant viri docti *Pelvis* ex Papia: *Samia, vaſa a Samo, vilia vaſa bibendi.* Idem: *Samia terra, a Samo dicta, glutinoſa et candida, medicamentis et vaſculis neceſſaria.* Quae hodie,

Digitized by Google

die, ut monet Graevius, terra ſigillata dicitur.

SAMINATOR. Adalardus lib. I. Statutor. Corbeienſ. cap. I. *Sutores duo, ſcutarii duo, pergaminarius unus, Saminator unus, fuſarii tres.* Ubi videtur legendum *Samiator*, ἀκονητὴς, ut eſt in Gloſſ. Lat. Gr. Aliae Gloſſae, ἀκονητὴς, *Samiarius*, *cotiarius*, *acutiator.* V. Scriverium ad Vegetium, lib. 2. cap. 14. et Turnebi Adverſ. lib. 18. cap. 17.

SAMIRVS. Epiſt. Henrici Imper. Conſtantinopol. an. 1205. apud Miraeum to. I. pag. 405. col. 2. *Praeterea mitto vobis per eundem Danielem ſupradictum tres Samiros et duos annulos, unum ſmaragdum, et alium rubinum.* Forte pro Saphirus.

SAMIS. Pactus Leg. Salicae cap. 55. ex Cod. MS. Guelferbyt. apud Eccardum pag. 133. *Si quis graſionum occiderit (malb. leodo Samitem) ſunt dinar.* XXIIII. *etc.* Ubi ex Latino Comitem corruptum eſſe coniicit Cl. Editor, et *leodo Samitem*, componat comitem, interpretatur; an recte, haud ſatis ſcio. Haec quippe ſpectare videntur ad haec verba form. 40. Marculfi lib. I. *Et leode et ſamio,* quae minime diſtinguenda docet Cangius in voce *Leudeſamium.* V. ibi. *Samis*, alia notione, occurrit in v. *Exametum*

SAMITIVM, pannus holoſericus, ut ſupra *Exametum.* Comput. ann. 1239. ex Bibl. Reg. *Pro uno Samitio poſito in coffris, XVIII. lib.* SAMITTVM, SAMITVM, eadem notione, V. in *Exametum.*

SAMNA. (1) Stapes, ni fallor, quo quis in equum tollitur, Gall. *Eſtrier.* Chron. Trudon. apud Acherium tom. 7. Spicil pag. 458. *Debet et alia minuta ſervitia ad utenſilia camerae Abbatis, ſcilicet quidquid de ferro ad ſellam equitariam eius et de calcaria et ad Samnas componitur.* Leg. forte *Scalas*. V. *Saltatorium* et *Scala.* (2) ✝ Vectigalis ſpecies. Ch. a. 1429. to. 4. Hiſt. Occit. Probat. p. 437. Forte leg. *Saunia*, vt ſit tributum ex ſale. V. *Salinaria.*

SAMNATICVM, pro *Saumaticum*, vel *Saumarium*, Onus, ſarcina iumenti ſarcinalis, V. in *Sagma.* Charta Ludovici Pii ann. 816. pro Eccleſia S. Martini Turon. apud Marten. to. I. Ampliſſ. Collect. col. 65.

SAMNIA, pro *Sunnia*, V. *Sunnis.*

SAMPSIA, herbae genus, V. *Briſia.*

SAMPVLLA. Charta Creſmiri Regis Dalmatiae apud Mucros in Hierolex. *Excepto quod gratia caritatis in ſolemnitate eiusdem Eccleſiae Epiſcopo loci ipſius agnus unus, Sampulla vini largiens tribuatur.* Mendum eſſe nemo non videt ortum ex littera *S* vocis praecedentis; itaque legendum eſt *ampulla.*

SANAMVNDA, V. in *Avantia.*

SANANTER, integre, ſanitate plane recuperata. Mirac. S. Wernheri, to. 2. April. pag. 711.

SANARE. (1) Curare aliquem ut ſanetur. S. Hieronymus in cap. 17. Ierem. (2) Solvere: *Sanatio*, Solutio. Veteres Chartae Italicae apud Ughellum to. 7. pag. 262. 397. 414. *Unde et in praeſenti accipimus a vobis plenariam noſtram Sanationem, id eſt auri ſolidos* 310. *etc.* Hinc SANARE CAVTIONEM, eam perſolvere, liberare; *Purger* eadem notione paſſim uſurpant Conſuet. municipales Gall. Leges Luitprandi apud Murator. tom. I. part. 2. pag. 64.

✝ SANATIO, ſolutio, in Ch. a. 903. apud Murat. to. 3. Antiq. p. 114. V. *Sanare* 2.

SANATIVVS. (1) Qui ſanat. Epiſt. Gaufridi Abb. apud Marten. to. I. Anecd. col. 502. (2) Ex morbo convaleſcens, qui infirma valetudine eſt. Ioh. Sariſber. lib. 7. Policrat. cap. 10. *Conducere ſanis et Sanativis.*

SANATVRA, Cura, Gall. *Pancement.* Charta an. 1326. tom. I. Hiſt. Dalph. pag. 210.

SANAVIVARIA, vna e duabus maioribus portis Amphitheatri, per quam victores ſani ac vivi exibant. Paſſio SS. Perpetuae et Felicitat. cap. 10. apud Ruinart. pag. 91. *Et coepi ire cum gloria ad portam Sanavivariam.* Adde ibid. cap. 20.

SAM-

Digitized by Google

SANCA, *Fitug*, *Fatua*, in Gloſſ. MSS. 13. ſaec. Monaſt. S. Andreae Avenion.

SANCENISSAT, *Laetatur*, *triumphat*. Ita Gloſſ. Lat. MS. Cod. 1013. et Gloſſae Iſidor. an *Saraceniſſat?* Id videntur indicare Gloſſae Pithoeanae, in quibus haec vox additur, *erreniſſat*, pro *ſaraceniſſat*. [Tametſi non diſplicet Cangii coniectura, addam nihilominus quae ex aliis ad hunc locum obſervavit Graevius. Excerpta habent: *Sanciviſſat*, *laetatur*, *triumphat*, *erreniſſat*. La Cerda legit: *Encaeniſſat*, quod dies encaeniorum feſti et cum laetitia omnique adeo lubentia publice agitentur. At Reineſius mavult, *Sicinniſſat*, a σικιννίζειν, quod eſt, cantabundum ſaltare. Hinc *Sicinniſtae* et *Sicinnium genus ſaltationis veteris fuit*, ut ait Gellius Noct. Att. 19. 3. Saltabundi autem canebant, quae nunc ſtantes canunt. Σίκιννις eſt Satyrica ſaltatio apud Athenaeum.

† SANCETTI, i. q. *Sancheti*, apud Murat. t. 5. Antiq. p. 888.

SANCHATUS, membris attractus, in Miraculis B. Simonis Tudertini n. 3. Galli dicerent *Deshanché*, Ital. *Sciancato*, eadem notione.

SANCHETI, moneta Navarrae Regni, a Sancio ſeu *Sanchez* Rege dicta. Charta an. 1239. ex Chartar. Eccl. Auxit. *Recognoſcunt ſe recepiſſe XX. ſolidos Sanchetorum a ſupradicta Agnes.*

SANCIRE, Sanctificare. Tertull. lib. de Reſurrect.

† SANCITUS, Sanctio, decretum, t. 9. Collect. Hiſt. Franc. p. 171. V. *Sanctentia*.

SANCIVISSAT, V. *Sanceniſſat*.

SANCTA. (1) Indeclinabile, τὰ ἅγια Graecis, Hoſtia ſancta, ſacra, quae in Miſſa offertur. Ordo Romanus. Hinc formula *Sancta Sanctis*, quam olim ante communionem inclamabat Diaconus; quamque hodie apud Graec. uſurpat Sacerdos. Conſule Rer. Liturg. Scriptores. (2) Sanctorum reliquiae. Leges Kanuti Regis cap. 57. *Si quis falſum iuramentum ſuper Sancta iurabit, et convictus inde fuerit, etc.* V. *Iuramentum*. (3) Chorus, pars Eccleſiae, in qua Clerus conſiſtit ac concinit. Iperius in Chron. S. Bertini cap. 28. apud Marten. tom. 3. Anecdot. col. 560. SANCTA SANCTORUM, *locus Templi ſecretorum, ad quem nulli erat acceſſus, niſi tantum ſummo Sacerdoti*, Ugutio. Sanctuarium, locus maioris altaris. Mirac. S. Bertini ſaec. 3. Bened. part. 1. pag. 149. SANCTA SANCTORUM nuncupata Baſilica Lateranenſis a Iohanne Diacono lib. de Eccl. Lateran. apud Mabillon. to. 2. Muſei Ital. pag. 560. SANCTUS SANCTORUM, Sanctiſſimum Veronicae ſudarium, ex Macris in Hierolex. Vetus Inſcriptio apud Torrigium de Crypt. Vatic. edit. 2. pag. 81. et 83.

† SANCTANTIA, ſententia, iudicium, in Ch. Mſ. a. 1263.

SANCTIFICARE. (1) Signo Crucis benedicere. Miſſale Mozarabum apud Mabill. Liturg. Gall. p. 443. Hinc SANCTIFICATIO, benedictio per ſignum Crucis, ibid. *Ponat calicem ſuper aram, et accipiat filiolam ſine Sanctificatione, et ponat ſuper calicem dicendo ſic, etc.* Sebaſtian. Peruſinus in Vita S. Columbae to. 5. Maii pag. 349. *Poſt Sanctificationem vero Secretarius gubernatoris ſtupefactus venit ad cathedram, etc.* Ubi Bollandiſtae thurificationem primam ad introitum Miſſae, vel extremam ſuper populum benedictionem intelligunt. Malim de ipſa conſecratione interpretari, qua notione occurrit in Collat. S. Maximi edit. Sirmondi pag. 123. *Neque poſt Sanctificationem panis exaltat eum dicens, Sancta Sanctis.* SANCTIFICARE SYNODUM, cogere, congregare. Geſta Abbat. Lobienſ. apud Acher. to. 6. Spicil. pag. 600.

† SANCTIFICATOR, qui ad ſanctitatem excitat, hortatur. B. de Amoribus, in ſpec. ſacerd. Mſ.

SANCTIFICIUM. (1) Templum, aedes Sanctorum. Vita Gregor. VII. PP. tom. 6. Maii pag. 114. V. *Sanctuarium* 1. (2) Sanctitas, ſan-

Digitized by Google

ſanctificatio, apud Tertull. de Reſurrect. carnis cap. 47. et alibi.

SANCTIFICUS, Sanctificans. Paulinus Petrocor. lib. 5. de Vita S. Martini.

✝ SANCTILATERIUM, theca reliquiarum, in Gloſſ. Lat. Gall. ann. 1352.

SANCTILOQUUS, Sancta loquens. S. Paulinus in Poëmat. de S. Felice.

SANCTIMONIA, res ſancta, theca Reliquiarum. Libellus de Sanguine Chriſti Augiae aſſervato tom. 3. Annal. Mabill. p. 702. V. alia notione in *Sanctimoniales*, *Sanctimonium* 3. et *Sanctuarium* 5.

SANCTIMONIALES, dictae olim feminae aut virgines, quae *ſanctimoniae* et vitae integritati potiſſimum dabant operam: interdum certis, ſaepe nullis illigatae monaſticis votis. Ugutio: *Sanctimonialis, femina ſanctitati dedita.* Epiſtola Zachariae PP. ad Bonifacium Mogunt. *Cum Sanctimonialibus feminis, id eſt, Monachis.* Lex Bajwar. tit. 1. cap. 12. *Si quis Sanctimonialem, hoc eſt, Deo dicatam de Monaſterio traxerit.* SANCTIMONIALIUM HABITUS, profeſſio monaſtica. Charta Rodulfi Comit. Turen. ann. 824. apud Baluz. Hiſtor. Turel. col. 308. SANCTIMONIA, ipſa Sanctimonialium regula, vel officium. Charta apud Hermannum Stangefolium l. 2. pag. 151.

SANCTIMONIUM. (1) Sanctimonia, Sanctitas, Virginitatis profeſſio. Gloſſ. Graec. Lat. *ἁγιασμὸς*, *Sanctimonium*, *ἁγιότης*, *Sanctimonium.* S. Auguſtinus in Pſal. 99. *Nunquid ideo Sanctimonium reprehendendum eſt?* Idem in Serm. 188. novae edit. *Bona eſt enim foecunditas in coniugio, ſed melior eſt integritas in Sanctimonio.* V. in *Sanctimoniales.* (2) Feſtivitas in honorem Sanctimonialis inſtituta. Miſſa de S. Radegunde apud Mabill. to. 1. Annal. pag. 697. col. 2. (3) SANCTIMONIUM, et SANCTIMONIA, titulus honorarius Pontificum Romanorum, Epiſcoporum, et Preſbyterorum. Paſtor Preſbyter in Epiſtola ad Timotheum. V. *Sanctitas.*

SANCTIRE. (1) *Affirmare*, in veteribus Gloſſis. (2) ✝ Sancire, in Ch. a. 913.

SANCTISONUS. *Hymnus ter ſanctiſonus*, in quo ter *Sanctus* reſonat, Graecis *τρισάγιον.* Gocelinus mon. in Miracul. S. Auguſt. Cantuar. tom. 6. Maii pag. 404. V. *Hymnus.*

SANCTITAS. (1) Titulus honorarius Epiſcoporum, in Epiſtola Liberii ad Euſebium apud Conſtant. p. 422. apud Auguſtinum p. 78. 88. *Sanctos* autem etiamnum ſuperſtites compellatos Epiſcopos, docemur ex Avito Viennenſi Epiſt. 28. 66. Sidonio, et aliis. Theophilus Patr. Alexandrinus in Commonitorio: *Eccleſia pacem habente, decet praeſentibus Sanctis ordinationes fieri in Eccleſia.* Et id quidem moris, ab ipſis Eccleſiae incunabulis repetere licet, ut quivis fideles Sancti compellarentur. Eo nomine paſſim in Epiſtolis ſuis utuntur Apoſtoli, virique Apoſtolici; quibus referendis ultro ſuperſedemus: res enim eſt notiſſima. At rarius uſurpata vox *Sanctitas*, niſi Epiſcopos alloquendo; quod et Abbatibus ſubinde conceſſum eſt, ut ex Valafrido Strabo de Viſione Wetini Monachi Augienſis ſaec. 4. Bened. part. 1. pag. 272. et ex Epiſtola Haimonis Archidiac. Catal. ad S. Bernardum inter Opera eiusdem tom. 1. col. 382. colligitur. Penes Pontificem Romanum manſit tandem haec appellatio, quam ipſi praeter caeteros tributam fuiſſe a primordio, docemur ex pluribus epiſtolis, quae ſuperſunt ad ipſos directis. Epiſt. Synodi Arelat. ann. 314. apud Conſtant. pag. 341. Eum vero alloquendo utebantur formula *Sanctitas tua.* SANCTITATIS titulum Imperatoribus Conſtantinopolitanis adſcribi ſolitum, pluribus docuit Cangius in Diſſertat. de Byzantinis nummis: quem etiam Anglorum Regi attribuit Iohannes Sariſberienſis Epiſt. 61. Eodem elogio donatum legimus Ludovicum Pium, ab Atto-

Digitized by Google

Actona preſbytero in epiſtola quae eſt 1. poſt Frotharianas, et Belam Hungariae Regem a Stephano Tornac. Epiſt. 34. Quin etiam *Sanctiſſimi* dicti ſunt ab Epiſcopis catholicis Principes tum profani, tum haeretici, ut obſervat Mabillon. lib. 2. Diplom. cap. 6. num. 7. ex Alemanni notis in Procop. pag. 73. et 113. Sed et *Sanctitatis* titulo Senatum proſecutus eſt Conſtantinus M. in leg. 4. lib. 15. Cod. Theod. tit. 14. *Placuit veſtrae Sanctitati iudicium examenque mandare.* (2) † Sanctorum reliquiae, vel theca reliquiarum, tom. 1. Sept. p. 170.

SANCTITVDO, titulus honorarius Epiſcoporum, apud Iulianum Toletan. in Epiſtola praefixa libris Prognoſtic. et in Epiſtolis Idalii Epiſcopi Barcinonenſis, et Suitfreni Epiſcopi Narbonenſ. eisdem ſubiectis. V. *Sanctimonium* 3. et *Sanctitas.*

SANCTIVAGIVM. Geſta Abbat. Mediani Monaſt. apud Marten. tom. 3. Anecdot. col. 1100. *Denique Sanctivagium iam tunc erat ſpirituali monachorum exercitio inſtitutum. Stivagium* ediderunt Bollandiſtae tom. 3. Iulii pag. 232. Quae ſit genuina lectio, haud facile eſt divinare: utrique enim voci affingi poteſt non abſurda notio; ita ut *Stivagium* ſit pro *Aeſtivagium*, locus umbroſus: porro in ſilvis maxime habitabant Monachi: *Sanctivagium* vero tranſmigrationem ex loco in locum, vel peregrinationem ſonet; atqui ibi mentio fit cuiusdem Deodati, qui Nivernenſi Epiſcopatu abdicato in ſaltu Voſagi ſeceſſerat: ſi peregrinationem malis intelligere; erat certe huius temporis religio, ut errando facilius ſe pietatem conſecuturos exiſtimarent.

SANCTIVVS, V. *Sanguinus.*

SANCTORALIA, libri continentes Vitas Sanctorum. Ita quidam indigitantur qui in Bibliothecis latent.

SANCTVALE, V. *Sanctuarium.*

SANCTVARIVM. (1) Templum, aedes Sanctorum. S. Eulogius lib. 2. Memorial. cap. 9. V. *Sanctiſicium.* SANCTVARIVM ALTARIS, in Concilio Bracarenſi 1. cap. 13. et apud Martinum Bracar. c. 55. quod Graecis *ἄδυτον*, *βῆμα*, Latinis *Preſbyterium.* Adam Bremenſis cap. 85. *Sepultus eſt in medio chori, ante gradus Sanctuarii.* (2) Coemeterium. Synodus Ciceſtrenſis ann. 1292. cap. 1. (3) Ius aſyli, quo gaudebant Eccleſiae Anglicanae, prinſquam illud abrogaſſet Henricus VIII. Statuto an. 32. cap. 12. Willelmus Stanfordius lib. 2. de Placitis coronae c. 38. (4) Bona ad Eccleſiam pertinentia. Charta Henrici III. Regis Angliae: *Dedimus et conceſſimus . . . Eccleſiam de Lecchelade, cum toto Sanctuario ad Eccleſiam illam pertinente.* (5) Sanctorum reliquiae, ſeu potius Theca reliquiarum. Hormiſdas PP. tom. 1. Epiſt. Roman. Pontif. *Sanctuaria beatorum Apoſtolorum Petri et Pauli ſecundum morem ei largiri praecipite. Iurare ſuper Sanctuarium*, in Legibus Ethelredi c. 4. V. *Sanctimonia.* SANCTVALE, idem quod *Sanctuarium*, Sanctorum reliquiae. Othlonus in Vita S. Bonifacii Archiep. Moguntini cap. 5. (6) Sanctius et ſecretius Regis Conſilium. Chronic. Trivetti apud Acher. tom. 8. Spicil. pag. 463. (7) Tabularium, apud Agrimenſores, ex Spelmanno.

SANCTVARIVS, ad Sanctos, ſeu ad Eccleſiam pertinens. *Sanctuaria terra*, quae ad Sanctos, ſeu ad Eccleſiam pertinet. Tabularium S. Victoris Maſſil. SANCTVARIA CAVSA, ius *Sanctuarii* ſeu Eccleſiae ad aliquid. Placitum ann. 968. apud Marten. to. 1. Ampliſſ. Collect. col. 323. SANCTVARIA FAMILIA, in Diplomate Henrici IV. Imperat. quod exſtat in Actis Murenſis Monaſt. pag. 22. *Miniſtri et familia Sanctuarii*, in Charta Henrici Imper. ann. 1075. pro Monaſterio Hirſaugienſi apud Trithemium. SANCTVARII, Eccleſiarum Tenentes. Concilium Burdegalenſe, an. 1255. cap. 18. *Item inhibemus Laicis decimariis univerſis, ne de Sanctuariis Eccleſiarum decimas exigant, vel recipiant ullo modo, etc. Homines San-*

Digitized by Google

Sanctuarii, in Regeſto Feodorum Campaniae fol. 82. SANCTI, iidem qui *Sanctuarii*. Libertates Regni Maioricae ann. 1248. apud Ioh. Dametum in Hiſt. Regni Balear. l. 2. pag. 269. † SANCTVARIVS, i. q. *Sacriſta*, in Ch. Mſ. ann. 1439.

† SANCTVCIAE, ſanctimoniales Benedictinae, a B. Sanctuccia earum fundatrice nuncupatae. Teſtam. a. 1304. ap. Garamp. in Ind. ad hiſt. B. Chiarae.

SANCTVLVS, Patrinus, ab Ital. *Santolo*, eadem notione, apud Thomaſium in Reſponſ. p. 211.

SANCTVS, ut *Sanctuarius*. V. in hac voce. SANCTVS OMERVS, a Gall. *Saint Omer*, pro Sanctus Audomarus, in Charta Edw. III. Regis Angl. ann. 1333. ap. Rymer. to. 4. pag. 557. SANCTI. Expoſitio brevis antiquit. Liturg. Gall. apud Marten. tom. 5. Anecdot. col. 100. *Et pro hac cauſa in Quadrageſima pro humiliatione non utetur* (ſtola Diaconus) *ſicut nec Alleluia in noſtra Eccleſia, Sanctus vel prophetia, hymnum trium puerorum, vel canticum maris rubri illis diebus decantantur ... Alleluia vel Sancti tacentur ergo in poenitentia.* Ubi breves orationes illas intelligit Martenius quae a verbo *Sanctus* incipiebant, quales cantabantur ante Prophetiam, ante et poſt Evangelium.

† SANDALARIVS, officium in eccleſia Romana. Ch. ap. Cenc. inter Cenſ. eccl. Rom. V. *Sandaligerula* et *Sandialarius*.

SANDALE. (1) Tela ſubſerica, vel Pannus ſericus, Gallis *Cendal*. V. *Cendalum*. Inſtrum. ann. 1461. inter Acta SS. tom. 2. Iun. pag. 64. V. in *Sandalicus* et *Sandalum*. (2) Linteolum ſericum, quo ſacerdos poſt communionem calicem extergit. Statuta Eccleſ. Andegav. ann. 1507. pag. 196.

SANDALIA. (1) Ugutio, et ex eo Ioh. de Ianua, et Auctor Breviloqui: *Sandalium, quidam pannus quo equi nobilium ſolent operiri, ut Papae et Cardinalium. Sandalia etiam dicuntur ſubtalares, quibus Papa et Epiſcopi ſolent Miſſas celebrare, quales beatus Bartholomaeus deferebat.* Ex his Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm. *Sandalium, ſaudales, c'eſt ſolers d'Eveſque quant il celebre, une maniere de converture de chevaux de nobles, ou de quoy l'en couvre les plaies ou les corps des mors, ou ſoler à cordelier.* Papias: *Sandalia, Graece alti ſubtalares, caligae, calciamenta, quae non habent deſuper corium.* Durandus lib. 3. Ration. cap. 8. n. 5. *Sandalia quae pedibus imponuntur, ſic vocantur ab herba, vel Sandalico colore, quo depinguntur. Habent autem deſubtus integram ſoleam, deſuper vero corium feneſtratum.* SANDALIORVM ut et chirothecarum in praecipuis feſtivitatibus uſum Abbatibus interdum conceſſum habent non ſemel Scriptores, atque in eis Leo Oſtienſis lib. 2. Chr. Caſin. cap. 82. 97. Omnibus Eccleſiae miniſtris olim communis fuit ſandaliorum uſus, ut ex ſupra allatis diſcimus. De preſbyteris Miſſam celebrantibus idem docet lib. 5. Capitul. cap. 311. *Unuſquiſque preſbyter Miſſam ordine Romano cum Sandaliis celebret.* Sed diverſa erant ſandalia pro diverſis ordinibus. Utebantur etiam ſandaliis Sanctimoniales, ex Vita S. Rictrudis ſaec. 3. Bened. pag. 948. SANDALIA itinerantium fuiſſe ſcribit Iſaias Abbas Inſtit. ad Fratres orat. 3. De forma ſandaliorum ac uſu apud veteres, ut et apud Chriſtianos, vide Benedictum Balduinum in Calceo antiquo c. 12. Salmaſium ad Tertullianum de Pallio, Angelum Roccam ad Imagines S. Gregorii M. etc. SANDALIA EXCVTERE. Lambertus Schafnaburg. ann. 1053. de Legato Apoſtolico: *Egreſſus urbem* (CP.) *Sandalia ſua more Apoſtolorum publice ſuper eos excuſſit.* V. Notata ad Cinnamum pag. 481. SANDALIS, pro *Sandalium*. In Capitulis Adalhardi Abbat. cap. 38. *de Sandalibus* inſcribitur. (2) Navis ſubſidiariae ſpecies, Gallis *Sandale*, Italis *Sandolo*. Geſta Tancredi apud Marten. tom. 3. Anecdot. col. 207.

Para-

Digitized by Google

Paratur ergo navigium, habent remiges paratos denae biremes, quibus trinae ſimplicis remigii ſocientur, quas vulgo Sandalias vocant. V. in *Sandalis*, et *Sandones*.

SANDALICVS, pro *Cendalicus*. Necrolog. S. Victoris Pariſ. 12. Kal. Decembr. V. *Cendalum* et *Sandale*.

SANDALIGERVLA, cuius officium circa *Sandalia* verſabatur, inter ancillas familiae Urbanae recenſetur, apud Laurent. Pignor. Comment. de Servis. Utitur Plautus.

SANDALIS, Sandalum, Plinio lib. 18. c. 7. Genus farris, quod Galli *Brance* vocabant. Charta Rogerii Regis Siciliæ ann. 1137. apud Ughellum tom. 7. pag. 564. *Ut deinceps nec Salernitani nec eorum homines pro mediatico aliquid perſolvant, ſed ſemper ab hac conditione liberi et abſoluti permaneant, plateaticum etiam, Sandalium, et lenticum, quae veniunt de Calabria, Sicilia, et Lucania, ſimiliter eis condonamus.* V. alia notione in *Sandalia* 1. Σανδαλὶς, ut etiam hoc obiter moneam, quod Meurſium vox haec fugerit, navigii ſpecies fuiſſe dicitur in Chronico Alexandrino pag. 902. quod σανδάλιον appellatur in Nicetae Codice Barbaro-Graeco pag. 142. et 411. edit. 1593. V. in *Sandalia* 2.

SANDALVM, ut ſupra *Sandale*, Pannus ſericus. Inventar. Eccl. Noviom. ann. 1419. V. *Pata* et *Sandalicus*.

✝ SANDALVS, navis ſubſidiariae ſpecies, Ital. *Sandalo*. Stat. Mant. Mſ. l. 1. V. *Sandalia* 2. et *Sandalis*.

SANDAPELO, νεκροθάπτης, in Gloſſ. Lat. Gr. Qui mortuorum cadavera *Sandapila* portat et humo mandat. SANDAPILARIVS, eadem notione. Sidonius lib. 2. Epiſt. 8. SANDAPILA, νεκροφόριον, in Gloſſ. Lat. Graec. *Sandapila, Feretrum vel loculum, in quo defuncti portantur.* Gloſſ. MSS. Sangerm. num. 501. *Sandapila, biere, Serqueuls*, in Gloſſ. Lat. Gall. eiusdem Monaſt. V. Kirchman. de Funer. Roman. l. 2. p. 148.

SANDARAX, Matth. Silvatico eſt *herba de qua tingitur blavus color*. V. *Sandaraca* in Lexico Martinii.

SANDEL, Lignum Indicum infectoribus in uſu, Gall. *Sandal*. Iter Indic. Balth. Spingeri apud Marten. Itiner. Litter. pag. 365. *Hic* (in inſula Thanagora ſive Naguaria) *creſcit lignum . . . rubrum quod Sandel nominamus.*

SANDIALARIVS. Excerpta ex lib. Petri Mallii ad Alexandrum III. PP. apud Mabill. tom. 2. Muſei Ital. pag. 162. *In reſarciendo tecta et mutandis trabibus dantur duo denarii Papienſes unicuique magiſtrorum et manualium in unoquoque die, donec opus compleatur. Quomodo Sandialarii capiunt trabes, duos ſolidos denariorum Papienſium, et quatuor libras cerae.* An pro *Sandapilarii*, vel *Sandalarii*, qui a Sandaliis miniſtri erant?

SANDONES, Italis *Sandoni*, Navigia oneraria, et maxime ea quae pontis vicem praebent et in quibus molendina extruuntur. Charta Ayſtulfi Reg. Longob. apud Ughellum in Mutinenſib. Epiſcop. tom. 2. pag. 105. *Et ne ullus . . . molendina vel portum cum Sandonibus: aut naves in ipſo fluvio vel in lavatrinam aedificare audeat, etc.* V. *Sandalia* 2. SANDONI, eadem notione, in Chronic. Tarviſ. ad ann. 1379. apud Murator. tom. 19. col. 770.

SANDRIVM, vel SVNDRIVM, ambigue enim ſcriptum monent Bollandiſtae in Charta Ottonis I. Imp. an. 964. inter Acta SS. to. 5. Maii pag. 68. ubi tamen SANDRIVM praeferunt, et Arenarias interpretantur a Longob. *Sand*, arena: *In Saltule manentes quinque, et unam petiam de vinea, et unum Sandrium dominicatum . . . concedimus.* Paulo ſupra *Sundrium* ediderunt.

SANGALLA, telae genus, ab Ital. *Sangallo*, Gall. *Bougran*. Acta S. Iuvenalis tom. 1. Maii pag. 401. *Haec tamen* (capſula) *poſita fuit immediate in aliam capſam magnam et craſſam ligneam, intus tela, ut dicitur*

Digitized by Google

tur Sangalla, rubea indutam et extrinſecus munitam laminis ferreis.

SANGVIFLVVS, Sanguineus. Vita B. Lidwinae to. 2. April. pag. 338.

SANGVIMINVERE, *Sanguinem minuere, vel ſanguine minuere*, Ugutioni. Catholicon parvum: *Sanguiminuere, ſaingner, amendrir le ſang*. V. ſupra *Minuere*.

† SANGVIMINVTOR, qui *ſanguinem minuit* venam aperiendo, in Ch. a. 1294.

SANGVINABILIS, Sanguinarius, ſanguinis ſitiens. Locus eſt in *Supercapitare*.

SANGVINARE. (1) Sanguinem emittere, Gall. *Saigner*. Lex Saxon. cap. 1. §. 3. *De ictu nobilis, . . . livor et tumor ſi Sanguinat, etc.* (2) Cruentare, ſanguine inquinare. Roland. Patav. Chron. lib. 7. cap. 5. apud Murator. tom. 8. col. 274. (3) Venam percutere. Gloſſ. Gr. Lat. Φλεβοτομῶ, *Sanguino*. Φλεβοτομοῦμαι, *Sanguinor*. Ugutio: *Sanguinare, i. ſanguinem minuere.*

† SANGVINARIA, *Poligonia, eo quod ad ſanguinem ſtringendum praeſtet; quamvis quidam ſic vocant aliam plantam, quae Burſa paſtoris dicitur.* Gloſſ. med. Mſ. Simon. Ianuenſ.

SANGVINATOR. Chartæ 27. ex Chartular. Dunenſi ſubſcribunt *Ganſbertus coquus, Durandus mariſcalcus, Hildemarus Sanguinator*. Forte qui venam percutit, vel lanius, Gall. *Boucher*. V. *Saignare* et *Riſellus*.

SANGVINETVM, V. *Sanguinus*.

SANGVINIA, juſtitia ſanguinis, idem quod *Sanguis* 2. V. in hac voce. Charta an. 1147. inter Probat. to. 2. novae Hiſt. Occitan. col. 518.

SANGVINITAE, conſanguinei, agnati, cognati, ſanguine conjuncti. Caeſarius Heiſterbach. lib. 6. cap. 5. *Noverat enim paucos eſſe Clericos, qui canonice intraſſent, ita ut non eſſent Sanguinitae, id eſt, a cognatis introducti; vel Choritae, id eſt, per potentiam magnorum intruſi: ſive Simoniaci, pecunia ſcilicet vel obſequiis intromiſſi.* Ubi pro *Choritae* legendum puto *curitae*, a curia, vel *Chortitae*, a corti, ſeu aula, vel palatio.

SANGVINITAS, conſanguinitas, cognatio. Vita S. Hugonis to. 2. April. pag. 765. V. intra *Sanguis* 3.

SANGVINOLENTVS, infans expoſitus, recens natus, qui cum ad Eccleſiam expoſitus fuiſſet, in matriculariorum poteſtatem ita redigebatur, ut eum venumdare ipſis liceret. De *Sanguinolentis* exſtat tit. 8. lib. 5. Cod. Theod. In formula 48. ex Andegavenſibus titulus ita concipitur: *Incipit Charta de Sanguinolento, quem de Matricola ſuſcipi.* In contextu: *Invenimus ibidem* (in matricula Sancti illius) *Infantolo Sanguinolento, cui adhuc vocabulum non habetur, etc.* Adde Pancirolum l. 1. Theſ. var. Lect. cap. 77. V. *Collectias*.

SANGVINOSVS, qui ſanguine abundat. Coel. Aurel. Acut. lib. 3. cap. 4. *Sanguinoſi phlebotomandi.*

SANGVINVS. (1) Ioh. de Ianua: *Sanguinus, quaedam parva arbor, quod cortex et fructus ejus ſit ſanguinei coloris: unde hoc ſanguinetum, locus ubi abundant ſanguini.* Lex Longob. lib. 2. tit. 38. §. 1. *Qui ad arborem, quam ruſtici Sanguinum vocant, atque ad fontanas adoraverit, etc.* Ita meliores codd. at editio Heroldi habet *Sanctivum*. V. *Sacrivus*. (2) † Panni ſpecies a ſanguineo colore dicta, in Litt. remiſſ. a. 1390.

SANGVIS. (1) Vita. Ebrardus in Graeciſmo c. 29.

Sit tibi peccatum ſanguis, Sanguis quoque vita.

Geſta Purgationis Felicis Epiſcopi Aptungitani: *Caecilianus reſpondit, Conſtat, Domine, non mentior in Sanguine meo.* Galli dicerent, *ſous peine de ma vie*. (2) Merum imperium, ſeu major juſtitia, vel juſtitia ſanguinis, quae a domino feudi exercetur in caſibus, in quibus ſanguis defluit. Stephanus Torn. Epiſt. 132. *Iuriſdictionem civilem uſque ad rigorem, quam imperium mixtum quidam appellant, ſub poteſtate Comitis Flandrenſis procuratorio nomine diu exercuit, ubi ex officio qualitercumque ſuſcepto tenebatur et innocentes abſolvere, et noxios condemnare, neminem tamen, ut ipſe confitetur, ad effuſionem*

Digitized by Google

uem Sanguinis ore proprio condemnavit, ſed confeſſos aut convictos de crimine, *Communiae Ambianenſi*, *ad quam judicium Sanguinis ſpectat*, *ſecundum quod meruiſſet reus*, *judicandos expoſuit et plectendos*. SANGVINEVM CRIMEN, quod ſanguine et morte rei luitur. *Crimina quae ſanguinis poenam ingerunt*, in l. 18. C. de Tranſact. Poenitentialis Gregorii II. PP. cap. 20. SANGVINEM FACERE, vulnerare. Charta Caroli VIII. Reg. Franc. ann. 1494. ex Chartular. Belliloc. (3) Cognatio. *Sanguinis jura*, in lege 58. Cod. Th. de Haeret. *Nexus ſanguinis*, in lege 122. de Decurion. eod. Cod. et alibi non ſemel. *Sanguinis propinquitas*, in Legibus Wiſigoth. lib. 7. tit. 2. §. 19. et in lib. 6. Capitul. cap. 130. *Sanguine proximus*, apud Liberatum Diaconum cap. 16. *Sanguine mixti*, qui vel quae matrimonia cum agnatis et cognatis intra prohibitos gradus contraxerunt. V. *Sanguinitas*. (4) Origo, genus, ſtirps. Ebrardus in Graeciſmo cap. 9.

Sanguis, progenies: ſanguis quoque dicitur humor.

Geſta Purgationis Caeciliani: *Origo noſtra de Sanguine Mauro deſcendit*. *Equi Hiſpanici ſanguinis* in lege 1. Cod. Th. de Equis curulibus, et apud Vegetium lib. 4. de Arte veter. cap. 6. quos Hiſpanos vocat Ammianus lib. 20. SANGVINES, non agnoſcit priſca Latinitas, ut eſt apud Priſcianum. Occurrit tamen non ſemel in ſacris Literis: Qui non ex *Sanguinibus*, *etc*. *Viri Sanguinum*, *etc*. (5) SANGVINIS CHRISTI PRETIVM. Leges Hoeli Boni Regis Walliae c. 11. *Sanguis cuiuslibet hominum pretium eſt 24. denarior. Sanguis Chriſti pretium eſt 30. denarior.* *Scilicet indignum videtur ; et Dei Sanguis, hominis minoris pretii eſt.* Ubi Preſbyteri, ni fallor, intelliguntur, quorum pretium majori pretio aeſtimatum fuit. SANGVIS DRACONIS, Gall. *Sang de Dragon*, Cinnabaris, vel reſinae ſpecies. Statuta Aſtenſia, ubi de *intratis* portarum: *Sanguis Draconis ſolvat pro qualibet libra ponderis lib. 1. ſol. 10.* V. Lexicon Martinii v. *Cinnabaris*. (6) Tranſactio inter Abb. et Monachos Craſſenſes ann. 1351. *Item debet dare dictus dom. Abbas . . . duodecim libras de Sanguine.* Mendum haud dubie pro *Sagimine*. (7) † Mens, ratio, iudicium, Gall. *Sens*, in Chartul. S. Steph. Droc.

SANGVISVGA, *vermis eſt aquatilis, ceno alitur*. Gloſſ. MSS. Sangerm. num. 501. Gall. *Sangſuë*, Latinis Hirudo. *Sanguiſuga*, Βδέλλα λιμναία. Βδέλλα ὕδατος, in Gloſſ. Lat. Graec. Utitur Plinius aliique non purioris latinitatis. V. Iſidorum lib. 12. origin. cap. 5.

SANGVITTA. Inſcriptio an. 1257. Romae in Eccleſia SS. Lucae et Martinae refert Alexandrum IV. illam Eccleſiam conſecraſſe, ibique inter alias Reliquias de *Sanguitta* S. Macarii repoſuiſſe. Id de habitu interpretatur Torrigius de Crypt. Vatican. pag. 358. 2 edit. quod Fr. Macro non placet, vocemque corruptam eſſe ex *Samitus* ſuſpicatur, niſi *Segmitta* reponendum quis cenſeat, ſitque diminut. vocis *Segmum*, quod genus eſt veſtis. Quid ſi ſimplicius legas, *de Sanguine?*

SANGVLARIVS, Aper, a Gall. *Sanglier*, niſi *Singularius* legendum ſit, in Gloſſ. Gaſp. Barthii ex Baldrici Hiſtor. Palaeſtinae apud Ludewig. tom. 3. Reliqu. MSS. pag. 171. V. *Singularis*.

SANGVLENTVS, pro *Sanguinolentus*, in Capitul. ad Legem Alamannor. cap. 26. edit. Baluz. Ita Galli *Sanglant* dicunt.

SANHA, f. Scandula, Gall. *Bardeau*, vel ſtipula, *Chaume*. Statuta Arelat. art. 59. *Nullus habeat furnum, neque furni domos cohopertas de Sanha*. † Eſt iunci paluſtris genus, et locus ubi eiusmodi iunci creſcunt. V. *Sagna* 2.

SANIA, V. *Sagna* 2.

SANINVS, pro *Samitus*, ni fallor, in Meiſterlini Hiſt. Rer. Noriberg. apud Ludewig. tom. 8. Reliqu. MSS. pag. 28. *Imperatrix vero . . . . etiam adornata pallio ſaniderino, quod purpura-*

Digitized by Google

appellabant civitatum cives primarios, quorum conſilio publicæ res gerebantur: nunc *Conſervatores* dicuntur. Hieronymus Rubeus lib. 6. Hiſtor. Ravennat. an. 1297. Sed longe antea illud obtinuit in aliis Lombardiae civitatibus, ut colligere licet ex Ottone et Acerbo Morena in Hiſt. Rerum Laudenſium p. 4. 5. 93. 104. 123.

SAPIENTIA, Chriſtus. Rupertus lib. 10. de Divin. Offic. c. 15. *Filium Dei dicimus veram et incommutabilem Sapientiam, per quam univerſam condidit creaturam.* Sed haec nota. SAPIENTIA interdum dicitur Spiritus ſanctus. Rufinus Palaeſtinae provinciae Presbyter in Libello fidei c. 1.

SAPINA, linter abiegnus, Gall. *Sapiniere*, qua in Ligeri praecipue utuntur. Computus ann. 1324. to. 1. Hiſt. Dalph. p. 132. col. 1.

SAPINUS (1) *πίτυς*, in Gloſſ. Lat. Graec. V. Lexic. Martinii in hac voce. (2) † Abies, Gall. *Sapin*. Areſt. Mſ. a. 1338.

SAPIRE. (1) Charta ann. 1103. inter Probat. tom. 1. novae Hiſt. Occitan. col. 361. *Vicarius, nec illi qui placitabunt placita pro vicario, non prendent ullum averum de homine, neque de foemina Montiſpeſſuli propter placita, poſtquam Sapiens illa placita, praeter juſtitiam domini, etc.* V. mox *Sapitor*, et infra *Sarire*. (2) † Forte pro *ſarire*, terram incultam excolere. Chartul. 21. Corb.

SAPITOR, Sapiens, peritus aeſtimator; *Sapiteur* etiamnum uſurpatur ea notione in foro Aquenſi. Charta an. 1471. ex Schedis Pr. de *Mazaugues*.

SAPLUTUS. Fragmenta Petronii p. 13. *Ipſe neſcit quid habeat, adeo Saplutus eſt.* A Graeco *ζάπλουτος*, valde dives. V. Schefler in Not. pag. 73.

SAPO, vox Gallica vetus, unde Germ. Seepe, Seife, Gall. *Savon*. Gloſſae MSS. ad Alexandrum Iatroſoph. *Sapo Gallicus, i. albus.* Aretaeus lib. ult. de Cura paſſion. *Nitroſos illos factitios globos, quibus velaminum ſordes expurgantur, Saponem Galli vocant.* Horatianus lib. 1. Rerum Medicar. cap. 3. *Gallico Sapone caput lavabis.* Plinius lib. 28. cap. 12. ait *Gallos* ſapone capillos rutilaſſe, ut et Martialis lib. 14. Epigr. 26.

Cauſtica Theutonicos accendit ſpuma capillos.

V. Capitulare de Villis c. 43. et 44.

SAPONUS, eadem notione, in Convent. civitatis Saonae ann. 1526.

SAPO CONSTANTINIANUS, de quo Polomeus Silvius in Laterculo: *Conſtantinus ſenior, . . . diadema capiti ſuo propter refluentes de fronte propria capillos (pro qua re Saponis ejuſdem cognominis odorata confectio eſt) quo conſtringerentur, invenit.* V. Myrepſum ſect. 40. cap. 11.

SAVO. Gloſſae MSS. *Nitrum, a Nitra inſula, ſalis ſpecies. Quidam dicunt eſſe Savonem, qui mundat hominem.*

SAPONARIA. Alexander Iatroſophiſta lib. 1. Paſſionum: *Gutta prima Saponariae trita et ſuppoſita ſutis bene operatur et curat.* Ubi Gloſſæ MSS. *Saponaria eſt lixivia, de qua fit ſapo. Fit autem hoc modo: pone in vaſe de virgis facto, vivis cineris 2. partes, tertiam de calce viva, et aquam deſuper. Quae prima manat, eſt prima Saponaria, et de hac dicitur. Ad ſaponem vero faciendum, ſepum arietinum, in qua illa pones, et diu agitabis.*

SAPONARII, ſaponis confectores, apud Plinium Medic. lib. 1. cap. 21. et Gregor. M. lib. 8. Epiſt. 27. Capitulare de Villis cap. 45.

SAPOR, Condimentum, ut videtur, Gall. *Sauce*. Veteres Conſuetud. Floriacenſes: *Ipſe die ab Armario reficimur, unum tamen generale piſcium, et Saporem cum copia boni vini.* Alibi: *Quotiens habemus ova alia, toties debemus habere Saporem, excepto ad coenam.* Ceremoniale Roman. lib. 1. ſect. 1. *Cum ſalſamentis, Sapore, caſeo, herbis crudis, etc.*

SAPORARE. (1) Guſtare, ſapere, Gall. *Savourer*. Epiſt. Cyricii Epiſc. ad Ildephonſum inter Conc. Hiſpan. to. 2. pag. 533. *Memoratus ſum noſtri muneris, quod cum ardua inten-*

tione

Digitized by Google

tione percurrerem, ac mentis acie deſſa univerſa quae in morem pigmentorum redolentia exſtabant, Saporare conarer. (2) Sapore imbuere. S. Petrus Chryſolog. Serm. 157. *Per epiphaniam Chriſtus in nuptiis aquas Saporavit in vinum.* Conc. Tolet. XI. inter Hiſpan. to. 2. pag. 661. *Sed ſenſibus ſanae intelligentiae reperiantur inſtructi, ut in differendo praecipue hujus ſanctae Trinitatis arcano plus evidentia quam eloquentia eos efficiat Saporatos.*

SAPOROSUS, Sapidus, cui ineſt ſapor. Conſtant. Afric. de Febr. c. 4. *Sanguis temperatior eſt omnibus elementis et Saporoſior.*

SAPPA. (1) Polemicis Scriptoribus dicitur muri fundamentorum effoſſio, ſubverſio, Gall. *Sappe.* V. Lexic. milit. Caroli de Aquino. (2) Alia notione occurrit in *Sapa* 1. (3) † *Muſtum coctum uſque ad conſummationem duarum partium*, in Gloſſ. med. Simon. Ianuenſ. V. *Sapa* 2.

SAPPAPPA, *quaſi Sarculo.* Gloſſ. Iſid. Emendat Graevius. *Seppa, quaſi Sarculus.* V. *Sapa* 1.

† SAPPETUS, abies, *Sapinus*, in Sent. MS. a. 1500.

SAPPINUS, πεύκη, in Gloſſ. Lat. Graec.

SAPPUS. (1) Uligo, ex Anglico *Sap*, quae vox etiam *ſuccum* et *alburnum* ſonat. Fleta lib. 2. cap. 73. §. 18. *Sciendum quòd duae ſunt terrae, quae mature debent ſeminari, ad ſemen praecipue Quadrageſimale; terra ſcilicet marloſa et lapidea, ne forte per fervidum Martium damnum contingat, et ideo tempeſtive debent hujusmodi terrae ſeminari, ut per Sappum et virtutem hiemis naturale recipiant nutrimentum.* (2) Abies, Gall. *Sapin.* Ordericus Vitalis lib. 13. pag. 906. *Pro qua* (abiete) *vulgaris locutio villam Sappum nuncupare ſolebat.* SAPUS, eadem notione, in Statutis Montis Regal. fol. 232. V. *Sapetum.*

SAPPUTURA, modus vineae. Pactum inter Thomam Comitem Sabaudiae et Abbatem Pinarolenſem an. 1246. *Item pronuntiaverunt quod Comes poſſit emere ad opus Caſtri Podii Oddonis 4. Sapputuras vinearum factarum ab eorum poſſeſſoribus ſine tertio et affaytamento et ficto proinde Monaſterio dando, etc.*

SAPSONATUS, pro *Sablonatus*, V. *Sablo.*

SAPUS, abies, V. *Sappus* 2.

SAQUA, ut *Saca*, V. in *Sac.* Chartular. Gemmetic. to. 3. p. 24. *Et omnia quae ad illum pertinent cum Saqua et ſoca, et tolla et team.*

SAQUETUS, Sacculus, Gall. *Sachet.* Statutum ann. 1455. ex Tabular. Maſſil.

SAQUUS, Saccus, in Inſtrum. an. 1404. ex Tabulario S. Victoris Maſſil.

SARA, Praeſtationis ſpecies, apud Normannos. Charta Henrici Abbatis Fiſcanenſis in Tabul. Fiſcan. fol. 34. *Iurabunt quod Saras et omnes alias rectitudines ſuas pro poſſe ſuo cum juſtitia ſua Abbatem habere facient, nec patientur aliquem in villa manentem piſcari, niſi Saras dederit in hac forma. De omni piſcatione, quamcumque exercuerint, haec lex reddendarum Sararum erit. De omnibus navibus 26. remorum 2. Saras, de navibus vero 18. ſeu 16. remorum Saram et dimidiam, etc.*

SARABAITAE, Monachi, qui nulla Regula approbati, adhuc operibus ſervantes ſeculo fidem, mentiri Deo per tonſuram noſcuntur: qui interdum bini aut terni paſſim per urbes aut caſtella proprio arbitratu vivunt, ut eſt in Regula S. Benedicti cap. 1. et in Regula Magiſtri cap. 1. Iſidorus lib. 2. de Offic. Eccl. cap. 15. et ex eo Papias, ex Caſſiano Collat. 18. cap. 7. *Sextum genus Monachorum, quod per Ananiam et Saphiram pullulavit, i. Sarabaitae, quique ab eo quod a coenobiali diſciplina ſemetipſos ſequeſtrant, ſuasque liberi appetunt voluptates, abuſive dicti ſunt lingua Aegyptiaca.* Gloſſae MSS. *Sarabaitae, renuentes aliorum diſciplinam.* Hi ab Hieronymo ad Euſtochium de Cuſtodia Virginit. appellantur *Remoboth*, a quo deſcribuntur. Ejusmodi *Sarabaitas* exagitant paſſim Scriptores. V. Capitulare 1. Caroli M. ann. 802. cap. 22. Perperam *Sarabettae*, pro *Sarabaitae*, editum in Apo-

Digitized by Google

Apologia Henrici IV. Imper. quod non advertere Freherus et Spelmannus. De vocis etymo variae ſunt ſententiae, quas vide apud Gazaeum ad Caſſianum, Haëftenum lib. 3. Diſq. Mon. tract. 2. diſqu. 2. Altaſerram, et alios.

SARABALLA, SARABARA. Ugutio: *Saraballum, lingua Chaldaeorum vocantur crura et tibiae. Unde brachiales, quibus haec teguntur, dicuntur Saraballa, quaſi crurales et tibiales. Unde in Daniele cap. 3. Saraballa eorum non ſunt immutata: Saraballa enim dixerant Aquila et Theodotion non corrupte ut legitur apud quosdam in Sarabara. Et ſunt Sarabara fluxa et ſinuoſa veſtimenta, vel capitum tegmina, qualia videmus in capite Magorum picta, et ſunt proprie puerorum.* Catholicon parvum: *Saraballum, Braie.* Ita utramque vocem pro capitum et crurum tegumentis promiſcue uſurpant: ſed praeſertim pro capitis tegumento, quomodo apud S. Auguſtinum lib. de Magiſtro c. 10. et S. Hieronymum Epiſt. 49. *Circa quorum Saraballa, ſanctamque caeſariem innoxium luſit incendium.* V. eumdem in Daniel. c. 3. Commodianus Inſtr. 9. *Mercurius veſter fiat cum Sarabello depictus.* Adde Rodulfum in Vita S. Richardi Epiſcopi Ciceſtrenſis n. 50. Metellum in Quirinalibus p. 63. etc. SARABELLA, pro braccis uſurpat Chronicon Novalicenſe lib. 6. *Sarabalia* editum ex eod. Chron. apud Murator. to. 2. part. 2. col. 761. SARABOLA, eadem notione, in Statutis Aſtenſ. Collat. 7. c. 5. fol. 23. vo. SERABULA, eodem ſenſu. Acta S. Raynerii, to. 3. Iunii pag. 431. SARABARA, eodem ſignificatu. Gloſſae antiquae MSS. *Sarabara, crura, tibiae, ſive brace, quibus crura teguntur et tibiae.* Gloſſae MSS. *Sarabarae vocantur tibiae vel crura. Brachis, operimentum ipſarum tibiarum.* Gloſſ. Lat. MS. Reg. *Sarabara, fluxa ac ſinuoſa veſtimenta, ſive capitum tegmina, ut Magi habuerunt.* Quippe *Barbacanas* hodie *Braies* dicunt Galli. SARAVARA, neſcio qua notione, [f. quodvis indumenti genus.] Ethelwerdus lib. 4. cap. 3. *Superata tandem lues immunda, auxilia quaerunt, Rex juſſit Saravara duci equis non exiguis littora, petunt proprias ſedes.* SALABARRA, *eſt veſtis groſſa, Eſclavine Gallice, de pilis barri facta, ad modum ſalis aſpera.* Ita Gloſſa MS. ad diſticha Mag. Cornuti. SERABARA. Matth. Weſtmonaſterienſis an. 1295. Ita utraque editio, pro *Saraballis.*

SARABOTTAE, pro *Sarabaïtae*, V. ibi.

SARACA, genus pallii, aut veli, vel etiam tunicae, idem quod infra *Sarica.* V. in hac voce. Anaſtaſius in Benedicto III. PP. pag. 206. *Gabathas Saxiſcas de argento exaurato quatuor, Saraca de olovero cum chryſoclavo 2. camiſias albas, etc.* V. *Sarantaſmum* et *Sarca.*

SARACENALLUS, SARACENATUS. V. infra *Saraceni.*

SARACENESCA, cratis ferrea ad portas urbium. Italis *Saraceneſca, quel tavolato che nelle fortezze ſi tien legato con catene ſopra le porte per calarlo, e chiudere le a i biſogni.* Hiſtoria Cortuſiorum lib. 4. c. 5. *Dum vero porta ab intrinſecis clauderetur, miles unus Theutonicus ſe oppoſuit, qui calata portae levatura, ſeu Saraceneſca, inter utranque partem vivus remanſit incluſus.* V. Portenarium lib. 2. *delle Felicità di Padova* cap. 9. SARACINESCA, SARACINESCHA, eadem notione. Chron. Eſtenſe ad an. 1371. apud Murator. to. 15. col. 495. V. *Saracina.* Hinc SARASINESCA, pro quovis repagulo, in Statutis Mutin. cap. 41. fol. 54.

SARACENI. (1) Populi notiſſimi, qui a *Sara* Abrahami uxore legitima id nominis ſibi aſſumpſerunt. Hieronymus in Ezech. lib. 8. cap. 25. *Agareni, qui nunc Saraceni appellantur, falſo ſibi aſſumpſere nomen Sarae, ut de ingenua et domina videantur generati.* Alii a Σαρὰχ Arabico, quod eſt λῃστὴς, unde Σαρακηνοὶ quaſi λῃστρικοί. Alii a voce Hebraica *Sarak*, quae *vacuum et inane* ſonat, ita ut Saraceni dicti fuerint quaſi viri inanes, minimeque frugi homines, aut vitam pauperem, duram et incultam agentes, qualis

qualis eorum plerumque eſt, qui rapto vivere ſolent, locaque deſerta et horrida incolunt. *Saracenorum* vocabulo Ungaros etiam, atque adeo gentes paganas promiſcue donant interdum Scriptores, ut Hepidannus, Eckehardus junior de Caſibus S. Galli cap. 15. etc. SARACENI, in Hiſpania, Regis olim vel dominorum erant, ut *Iudaei* apud noſtros, proinde etiam in commercio. Michael *del Molino* in Repertorio pag. 303. c. 1. (2) SARACENVS, moneta Saracenorum. Iacobus de Vitriaco lib. 3. pag. 1125. *Cui unusquisque fratrum ſingulis annis pro certo reditu dignitatis ſuae transmittit mille Saracenos, et duos dextrarios bene praeparatos.* Infra: *Et quilibet omni anno pro certo tributo ſolvit ei 20. mille Saracenos in fiſco patris, et pater dat omni anno unicuique filiorum tantum auri, unde poſſit fieri unus annulus, in quo ſculpitur imago ipſius.* SARACENATVS, SARRACENATVS, ſimili notione, eidem Iacobo de Vitriaco pag. 1126. V. *Byzantii ſaracenati.* SARACENALLVS, eodem ſignificatu. Charta ann. 1163. ex Tabular. Maſſil. (3) † Pannus Saracenici operis. Teſtam. Mſ. a. 1251.

SARACENIA, *multitudo et ſocietas Saracenorum, vel ritus eorum, vel regio eorum.* Ugutio.

SARACENICVM, pannus Saracenici operis, *Sarcener*, in Inventario Eccl. Eboracenſis an. 1530. in Monaſtico Anglic. to. 3. pag. 177. V. *Sarantaſmum.*

SARACENISMVS, terra, gens Saracenorum. Memoriale Poteſtat. Regienſ. ad an. 1270. apud Murator. to. 8. col. 1131.

SARACENVM, velamen Sanctimonialium. Compus an. 1239. ex Bibl. Regia. *Abbatiſſa S. Antonii pro VI. ſupertunicalibus emptis apud Pontiſarum, pro Saracenis, camiſiis, braccis, ſotularibus et caligis, etc. Saracenum* dici videtur quod Saracenis mulieribus maxime ſolitum erat caput velamento operire, ut teſtatur *le Roman de la Roſe* MS. Niſi malis vocis originem deducere a *Saracenicum,* quod ex panno Saracenici operis erant eiusmodi velamina. V. Gloſſ. med. Graec. v. σχαράνικον.

SARACINA, cataracta, Gall. *Sarraſine*, vel *Herſe*. *Saracina portae mercati*, in Charta an. 1365. ex Tabular. S. Victoris Maſſil. V. *Saraceneſca.*

SARACINESCA, ut *Saraceneſca.* V. ibi.

† SARACINESCVM, idioma Saracenorum, t. 1. Cod. Ital. diplom. p. 1122.

SARAIVM, palatium quodvis, ſed praecipue Turcorum Sultani, Gall. *Serrail*, Ital. *Serraglio*. V. Gloſſ. med. Graecit. V. Σεράγιον.

SARALHERIVS, Serarius, Gall. *Serrurier*, in Catalogo MS. an. 1328. Confraternit. Nativit. B. Mariae Deauratae Toloſ.

SARANTASMVM, corrupte fortaſſis pro *Saraceniſmum*, vel *Saracenicum*; certe videtur eſſe panni genus Saracenici operis, ſeu aulaeum Saracenicum, *Saraſinois* Gallis, quibus magno habetur in pretio. Iohannes Diac. de Eccleſ. Lateran. apud Mabillon. tom. 2. Muſei Ital. pag. 568. *Inde non poſt multum Sarantaſmum optimum ad altaris ornamentum* (obtulit Lucius II. PP.) Infra: *Tarantaſmum ad cooperimentum altaris.* Ubi leg. *Sarantaſmum.* Ibid. pag. 570. *Poſt aliquantum temporis intervallum obtulit* (Anaſtaſius IV. PP.) . . . . *Sarantaſmum unum praeclarum et optimum.* V. *Saraca* et *Scaramanga.*

SARAPIA, *Rapinae.* Gloſſ. Iſidori.

SARAPVLVS, ſerum lactis, ni fallor; unde legendum ſuſpicor *Saraculum*, vel *Seraculum*. V. *Seracium.* Chron. Eſtenſe apud Murator. to. 11. col. 188. *Vidi in quadam vigilia nativitatis Domini, quod dictus Guilielmus miſerat dicto Guidoni XX. paria boum cum carris oneratis odorifero vino, farina tritici, mezenis ſalatis, et habuit Sarapulos et coagulos.*

SARASINESCA, repagulum. V. *Saraceneſca.*

† SARASTOCHVM, uſurae ſpecies, lucrum illicitum. Berel. ſermon.

SARAVARA, V. *Saraballa.*

SARAVISA. Hiſtor. Epiſcopor. et Comit. Engoliſmenſium c. 27. *Inter caetera donaria obtulit . . . candelabra argentea Saraviſa fabrefacta penſantia libras 15.* Locus, ni fallor, corruptus. Legendum forte *Salaria*, quae inter miniſteria ſacra interdum recenſentur. V. *Salarium* 1.

SARBOA, ut mox *Sarbuiſſinum*. Vincentius Belvacenſis lib. 31. cap. 143.

SARBVISSINVM, veſtis genus, braccae, idem quod *Saraballa*. Radulphus *Coggesbale*, in Chron. T. S. apud Marten. to. 5. Ampl. Collect. col. 563. V. *Sarboa*.

SARCA. S. Audoënus lib. 1. Vitae S. Eligii cap. 12. *Habebat quoque zonas ex auro et gemmis comptas, nec non et burſas eleganter gemmatas, lineas vero metallo rutilas, oraſque Sarcarum auro opertas, etc.* Idem videtur quod *Saraca*, de qua voce ſupra. V. infra *Sarica*.

SARCALOGVS, Chriſtus, Verbum quod caro factum eſt; vox compoſita ex σὰρξ, caro, et λόγος, verbum. Dudo lib. 3. de Actis Norman. in Praefat.

SARCELLVS, circulus, Gall. *Cerceau*. Charta S. Ludovici Reg. Franc. ann. 1269. ex Regeſt. 91. Chartophyl. regii Ch. 448.

SARCENARIVS, pro *Salcenarius*, ni fallor, qui *Salcias*, Gall. *Sauces*, parat. Charta Adami Abbat. S. Faronis Meld. an. 1313. ex Tabular. ejuſd. Monaſt.

SARCHA, arca ſepulcralis, a vet. Gall. *Sarqueil*, nunc *Cercueil*, German. Sarg. Proceſſus de SS. Virg. Eiſchellenſ. to. 3. Iun. p. 128. V. *Sarcophagus*.

† SARCHAMON, *idoneus artis profeſſor*, in vet. Gloſſ. Cod. reg. 7613. Leg. *Sarga, non idoneus* etc. V. *Sarga*.

† SARCHARE, perſcrutari, excutere, Gall. *Chercher*. Litt. remiſſ. Mſ. a. 1358.

† SARCHO, veſtis ſpecies, in Act. Mſ. a. 1284. V. *Sarcilis*.

SARCIA. (1) Gloſſae Graeco-Barbarae: ἀχεροσόλια, τὰ ἄχρεα τῆς νηός, τὰ ξάρτια. Conventiones inter Michaëlem Imper. et Genuenſes an. 1261. editae poſt Villharduinum: *Et Commune Ianuae teneatur debito dictis galeis apparare bene et integre de totis Sarciis earum et apparatu:* ubi verſio Gallica vetus habet, *de toutes Sarchies*. Informat. pro paſſagio transmarino ex Cod. MS. Sangerm. *Et coſtabit quodlibet vyſſerium munitum omnibus Sarciis et apparatu ſeu corredis, M. CC. lib.* Nautae Gallici *agreils*, et *ſarties*, armamenta, quae navis cauſa parantur, vocant, Itali *Sarti*, Hiſpani *Xarcia*, vel *jarcia, armas y aparejos*; ἐξάρτυσιν Graeci recentiores: de qua voce Cangius in Conſtantinopoli Chriſtiana. Eodem nomine ſignificatur funalis navium apparatus, Gallis *Cordages*. Ogerius Panis in Annal. Genuenſ. ad ann. 1216. apud Murator. tom. 6. col. 410. *Et alias veteres galeas reparare fecerunt de lignamine, et Sartia et ceteris omnibus neceſſariis.* Statuta Maſſil. lib. 3. cap. 16. cujus titulus ſic concipitur: *De Sarcia non facienda niſi de canabo femello.* V. *Exarcia* et *Sarco*. Sed et ipſum rudens ſeu funis nauticus, quo naves religantur, Gall. *Cable, amarre, Sarcia* interdum nuncupatur. Ogerius Panis ſupra laudatus col. 415. *Viſa galea, Vintimilienſes, abſciſſa Sarcia, dimiſerunt, etc.* Bartholomaeus Scriba in Annal. Genuenſ. ad ann. 1242. apud eumd. Murator. ibid. col. 500. *Nocte illa ſteterunt ad anchoras; et quum anchorae vel Sartia eas* (galeas) *tenere non poſſent, iverunt ad litus Arenzani.* V. *Sarcus*. (2) † Onus, in Litt. remiſſ. Mſ. a. 1379. (3) † *Superfluum carnis*, in Gloſſar. Provinc. Lat. Cod. 7657. f. pro *Sarcoma*.

SARCIATVS. Speculum Saxonicum lib. 1. art. 24. §. 4. *Pannum autem non Sarciatum, ad mulierum veſtimenta competens, et aurum per aurificem non operatum, ad ipſas mulieres non pertinebit.* Ubi ad marg. *Al. pannum autem Sarciatum ſeu inciſum.* V. mox *Sarcilis*.

SARCILIS, veſtis, vel potius panni ſpecies. Chrodegangus Epiſcopus in Regula Canonicor. Metenſium cap. 29. *Et illi ſeniores illas cappas quas red-*

Digitized by Google

reddere debent non commutent. Sarciles accipiant ibi Presbyteri, qui ibidem in domo aſſidue deſerviunt, et illi Diaconi ſeptem, qui in eorum gradu conſiſtunt, aut lanam unde ipſos Sarciles binos in anno habeant: et ille alius Clerus unusquisque ſingulos. Camiſiles autem accipiant illi Presbyteri, etc. Charta an. 1322. in Maceriis Mon. Inſulae Barbarae Lugdun. pag. 203. *Una eſtamina, et una raſa Sarcilis.* Unde conficitur *ſarciles* fuiſſe laneos, aliudque veſtis genus a *Camiſili*, de quo ſupra egimus. V. *Sarcitus Pannus.* SARCILE, eodem ſignificatu, in Vita S. Bardonis Archiep. Mogunt. ſaec. 6. Bened. part. 2. pag. 11. SARZIL, eadem notione, in Charta ann. 1212. apud Ioh. Mariam *de la Mure* in Hiſt. Eccleſ. Lugdun. pag. 321. SARCILIVS, eodem intellectu, to. 1. Hiſt. Dalph. p. 138. col. 1. SARCILLVS. Capitulare 2. ann. 813. cap. 19. SARCILVS, ut *Sarcilis*, in laudato ſupra Irmin. Codice fol. 83. vo.

SARCINA, onus quodvis. Italis *Sarcina*, eadem notione; unde pro rei alicujus copia interdum uſurpatur. Annal. Eſtenſ. Iac. de Layto apud Murator. tom. 18. col. 1042. Occurrit paſſim. V. *Sagma.* SARCINATA, eadem notione. Litterae Officialis Vabrenſis ann. 1342. Occurrit ibi non ſemel.

SARCINALIS, ad ſarcinas pertinens. *Sarcinale jumentum.* Equus clitellarius, Ammiano lib. 15.

SARCINARE. (1) Sarcinis onerare; item opprimere ceu ſarcina. Vita S. Girardi to. 3. April. pag. 212. *Senectutis gravedine Sarcinatus.* Vita S. Dunſtani, to. 4. Maii p. 349. *Gravi morbo finitimae vitae Sarcinatus eſt.* V. Ludewig. to. 3. Reliq. MSS. pag. 534. (2) In ſarcinam colligere, t. 7. Iul. p. 268.

SARCINATOR. Gloſſ. Lat. Gr. σκευοφόρος, ἀνεραλες. Ubi Martinius legendum cenſet ἀνεῤῥάπτης: ipſum conſule.

SARCINATRIX, ἠπήτρια, ἀνέςρια, ἡ καλλωπίςρια, in iisdem Gloſſis. *Sartrix* legit Vulcanius. V. Martinii Lexic.

SARCINVLARE, Sarcinulis onerare. *Sarcinulati equi*, apud Britonem Philip. 12. 25.

SARCITATOR, V. mox *Sarcitector.*

SARCITECTOR, vel SARTITECTOR, SARCITECTVS, *dictus*, inquit Papias ex Iſidoro lib. 19. c. 19. *quia multis hinc inde tabulis conjunctis tecti ſarciat corpus. Idem et tignarius.* Gloſſae Iſidori: *Sarcitator, qui tecta reſarcit.* Leg. *Sartitector.* Ugutio et Ioh. de Ianua: *Sarcitector, qui tecta facit. Idem et tignarius; qui tectoria lignis inducit.* Catholicon parvum: *Sartatector, vel Sarcitector, vel ſarcitectus, Couvreur de maiſons.* V. *Sartatectum.*

SARCITOR, idem qui *Sarcitector*, vel *Sarcinator*, vel *Sartor*, in Inſcript. apud Fabrettum pag. 753. M. EVPIVS. M. L. URBANVS. SARCITOR. SIBI. ET. CLARAE. CONLIBER. ET LAVRENTINAE. F.

SARCITVRA, de panno reſuto et reſarcito dicitur, in Statutis Maſſil. lib. 2. c. 40. §. 2. *Et ſi ſciverint* (draperii) *aliquam Sarcituram, vel malefacturam in aliquo panno, quod ea non vendant, niſi eam dicerent et emptori manifeſtarent.*

SARCITVS PANNVS, idem qui *Sarcilis*, V. in hac voce. Statuta Montis Regal. fol. 277.

SARCIVNCVLA, Sarcinula. Charta ann. 1484. apud Rymer. tom. 12. pag. 235.

SARCLARE, SARCLEARE, V. *Sarcolare.*

† SARCLETA, ſarculus, in Invent. a. 1476. V. *Sarcolare.*

† SARCLVS, idem, in Ch. ex Tabul. Caſſin.

SARCO, idem videtur quod *Exarcia*, et *Sarcia*, funalis apparatus navium. V. in his vocibus. Willelmus Thorn. *Haſtingus debet invenire 21. naves, in qualibet navi 21. homines, cum Sarcone qui dicitur, ad quem pertinent tanquam membra eius Vicus in Seford, etc.* Occurrit ibi pluries. Infra: *Summa navium 57. hominum in eisdem 1188. ſumma Sarconum in eisdem 57.* V. *Sarcus.*

SARCOFAGARE, SARCOFAGVS. V. infra *Sarcophagus*, etc.

SARCOGRAPHIA, a Graec. σαρκογραφία, deſcriptio per membra carnalia. Ioh. Sariſbérienſ. lib. 7. Policrat. cap. 24. *Figurae, quae Sarcographia dicitur, vis in eo conſiſtit, quod rebus incorporalibus corporis lineamenta licenter adtribuit.*

SARCOLARE, SARCLARE, pro *Sarculare*, Sarrire, Gallis *Sarcler*. Adalardus lib. 2. Statutorum Corbeienſium. c. 1. V. *Sarculare*. SARCLARE. Vetus Charta apud Sommerum in Tractatu de *Gavelkind* pag. 89. SARCLEARE, eodem ſignificatu. Chartular. SS. Trinit. Cadom. fol. 48. vo.

SARCOMA eſt ſuperfluum carnis incrementum, quo ultra modum corpora ſaginantur, Iſidoro lib. 4. c. 7. Gloſſ. Graec. Lat. σάρκωμα, *pulpamentum*. Iohannes Mon. Bertin. in Vita S. Bernardi Poenitentis num. 35. *Morbum illum Graeco nomine Sarcoma, id eſt vitioſam carnis ſuperabundantiam vocant.*

SARCOPHAGARE, Sarcophago includere, ſepelire. Fortunatus in Epiſtola ad Siagrium Auguſtod. lib. 5. SARCOFAGARE, eodem intellectu, in Actis S. Willibaldi to. 2. Iulii p. 497.

SARCOPHAGUS, Sepulcrum: interdum et capſa major Sanctorum reliquias continens: Gallis *Sarcueil*, (melius *Cercueil*) *Sarcu*, in Hiſt. Merlini MS. Roberti Bourroni. Iſidorus lib. 8. Orig. cap. 1. *Arca in qua mortuus ponitur, Sarcophagum vocant.* Lex Salica tit. 17. §. 3. *Si quis mortuum hominem aut in noſſo, aut in petra, quae vaſa ex uſu Sarcophagi dicuntur, ſuper alium miſerit, etc.* Anaſtaſius in S. Silveſtro PP. *Et manſoleum, ubi beatiſſima mater ipſius ſepulta eſt Helena Auguſta, in Sarcophago porphyretico, etc.* SARCOFAGUS, eadem notione. Chron. ad ann. 1215. apud Calmet. inter Probat. to. 2. Hiſt. Lothar. col. 37. SARCOFAGUS ARCUS dicitur in Laudibus Papiae apud Murator. to. 11. col. 13.

SARCOTIUM, veſtis Eccleſiaſticae ſpecies, tunica linea, Gall. *Rochet*; ſic dicta quod aliis veſtibus ſuperinduetur. Synodus a Godefrido Epiſc. Patav. celebrata ann. 1284. apud Hanſiz. to. 1. Germ. ſacrae p. 427. V. *Sarrotus*.

SARCOTUM, ut infra *Sarcotium*. Locus eſt in *Garnachia*.

SARCULARE, Sarrire, Gall. *Sarcler*. Charta apud Kennett. in Antiquit. Ambroſden. pag. 320. V. *Sarcolare*. Hinc

SARCULATURA, ſervitium, quo tenentes debent agros domini *Sarculare*. Redditus et ſervitia cuſtumariorum, apud eumd. Kennett. pag. 401. V. *Sacla*. Plinio lib. 18. cap. 21. *Sarculatio*, Columellae lib. 11. c. 2. *Sarritura*, dicitur ipſa *Sarritio*.

SARCULUM. Anonymus in Vita S. Liudgeri Epiſcopi Mimigard. n. 6. *Erat ibi Sarculum quoddam opacitate et ſilvarum denſitate undique concluſum.* Ubi viri docti reſtituunt *Sartulum*, quaſi diminutivum a *Sartum*, ſeu *Sart*, quae vox Germanis ſilvam denotat.

SARCUS, rudens, Gall. *Cable*. Memoriale Poteſtat. Regienſ. ad ann. 1218. apud Murator. tom. 8. col. 1101. *Nocte proxima fuit captus quidam Ianuenſis traditor, qui debebat incidere catenas et Sarcos et alia ingenia, quibus poſtea peractis debebant recipere a Soldano VI. mille Biſantos.* V. *Sarcia* et *Sarco*.

SARDA. (1) Piſcis genus, Gall. *Sardine*. Gloſſ. Lat. Gr. *Sarda*, πηλαμύς. Proceſſus de S. Thoma Aquinat. to. 1. Martii pag. 702. SARDELLA, eadem notione, in Chron. Richardi de S. Germano apud Murator. to. 7. col. 1030. (2) V. *Sarga*.

SARDANIUM, in Gloſſ. Aelfrici, *Butere*, i. Butyrum.

† SARDARIUS, mimus. Petrus Cantor in Summa Mſ.

SARDESCHUS, Sardonius, ab Italico *Sardeſco*. Statuta Aſtenſ. collat. 11. cap. 92. fol. 34. vo. Quod a Sardinia earum virgarum uſus effluxerat, *Sardeſchae* nuncupantur.

SARDIATA. Vetus Agrimenſor: *Praeterea vicum ſaprinum et clinivatium, in terra voratos, et Sardiatas teſtimoniis*

Digitized by Google

monüs dimidi, *ripis*, *rivis*, *arboribus*, *etc.*

SARDINA, locus, ni fallor, ubi ſal conficitur. Charta Raimundi Comit. S. Aegidii ann. 1164. inter Inſtr. tom. 6. Gall. Chriſt. novae edit. col. 300. *In octo ſextariis de ſale, quae in Sardinis accipere ſolens, etc.* V. *Sartago*.

✝ SARDINALIS, rete quo capiendis Sardinis utuntur Maſſilienſes. Stat. a. 1291.

SARDOCOPARE, SARDOCOPATOR, V. mox in *Sardocopus*.

SARDOCOPUS, SARDOSALICUM. Gloſſa MS. ad diſticha Magiſtri Cornuti: *Dicitur Sardocopus, mercator corii, quaſi intendens coriis, et poteſt dici a copos, quod eſt inciſio, et nunc Sardocopus idem quod ſutor, inde Sardocopo, as, formare ſotulares: Sardocopator, qui vendit corium per fruſta deciſum: et inde Sardoſalica, aſſer ſuper quem corii ſcinduntur, et dicitur a Sardo, quod eſt corium, et ſalix, cis, etc. et hic Sardocopus: cultellus, Gall. Trencheors? unde verſus:*

Dic corium Sardon, et ab illo Sardocopus ſit,
Sardocopas, Sardoſalicum, Sardocopumque.

SARDUS. Chartar. Eccleſ. Auxit. cap. 83. *Dedit duodecim denarios ad IIII. ſardos ſid. Anezans e Sancio filio ejus.*

SARECA, V. infra *Sarica*.

SAREZA, pro *Sariſſa*, lanceae ſpecie veteribus nota, in Notis Tyronis pag. 126. *Sarezonium*, eadem, ut videtur, ſignificatione pag. 199.

SARGA. (1) Papiae et Iſidoro in Gloſſ. *Non idoneus cujuslibet artis profeſſor.* Gloſſae antiquae MSS. *Sarga, non idoneus cuilibet arti: non idoneus artis ſuae profeſſor.* Hincmarus Laudun. Episc. to. 2. p. 336. *Nec recognoſco me alicui parentum meorum, velut Sargae, dediſſe beneficium, ex quo et reipublicae probitas et Eccleſiae, cui licet indignus praeſideo, utilitas non reſpondeat.* V. *Arga* 1. (2) ✝ SARGA, SARGIA, panni ſpecies, Gall. *Sarge*. Invent. Mſ. a. 1356. SARDA in alio a. 1476. V. *Serga*.

SARGANTUS. V. in *Serviens*.

SARGEA, SARGIA, etc. V. *Sargineum*.

SARGINEUM, SARGIUM, ex Gallico *Sarge*, vel *Serge*, Pannus *Sericolaneus*, unde nomen. Polyptychus S. Remigii Remenſis: *Calix ſtagneus cum patena, corporale* 1. *planeta de Sargineo rubea* 1. *albae* 2. *naſtolae* 2. *ſtolae* 2. *fanon*. 2. *etc.* SARGIA, eodem ſignificatu, Limborch. Hiſtor. Inquiſit. pag. 160. SARGEA, SARGIA, ſtorea, teges, quia ex panno ejusdem nominis aliquando erant. Charta ann. 1432. apud Rymer. to. 10. pag 516. *Sargeas*, *lectos*, *apparaturas*, *cameraria*, *robas . . . et alia domus utenſilia*, *etc.* SARGICUM, ut *Sargineum*, in Ordinat. an. 1348. to. 2. Hiſt. Dalph. pag. 578. col. 2. SARGIUM, eadem notione. Monaſticum Anglicanum tom. 1. pag. 419.

✝ SARIA, vaſis ſeu ciſtae ſpecies, qua equi clitellarii onerentur, Occit. *Sarrie.* Stat. Mſ. a. 1354. V. *Sarria* et *Seria* 1.

SARIANDUS, SARIANTES, V. in *Serviens*.

SARICA, SARECA, tunicae ſpecies; unde hodieque *Sariga* Romae dicitur vilis ſemitunica linea ac rudis, quam aliis veſtibus, ut iis in opere parcant, ſuperinduunt operarii, ut notant Macri in Hierolex. Vetus Chartula plenariae ſecuritatis ſcripta ſub Iuſtiniano, apud Briſſon. lib. 6. formul. V. Salmaſium ad Spartian. in Caracalla cap. 9. et ſupra *Saraca*, it. *Serica*.

SARICILIS, pro *Sarcilis*. V. in hac voce. Charta an. 855. in Append. Marcae Hiſp. col. 788.

SARIRE, terram incultam ſuccisis dumetis excolere. Gall. *Eſſarter*. Charta apud Acherium tom. 6. Spicil. pag. 524. et Mabillon. ſaec. 6. Bened. part. 1. pag. 602. V. *Exartus* et *Sartare*.

SARISSA, haſta oblonga, Gall. *Pique*. Gloſſar. Lat. Graec. *Sariſſa*, ἄζυτον δόρυ. Chriſtoph. Marcelli Oratio ad Leon. X. PP. apud Marten. to. 2. Anecdot. col. 1806. *Elvetiorum fortiſſimae*, *ſtipatiſſimaeque phalanges*

Digitized by Google

noſtri erunt exercitus moenia, et longis illis, quarum Turcae nullam habent experientiam, interfectis (leg. interſertis) *Sariſſis, etc.* Notum eſt Macedonum propriam fuiſſe *Sariſſam:* unde Gloſſ. Lat. Graec. *Sariſſa, ἀκόντιον Μακεδονικόν.*

SARISSATUS, haſtatus miles, Gall. *Piquier*, apud Lobinell. to. 2. Hiſt. Brit. col. 1604.

SARITIUM, pro Aſarotum. Vetus Epitaphium Mediolani, apud Puccinellum.

SARIUM, vel **SARIUS**, an idem quod Sarius, piſcis genus, an Machina bellica, Gall. *Sarre?* Comput. an. 1202. apud D. *Bruſſel* to. 2. de Uſu feud. pag. CLXXII. *Pro Sario ducendo Pariſius, XXVI. ſol.*

SARKAS, iudex olim ſic dictus, in *Somegh*, apud Hungaros. V. Decreta S. Ladiſlai Reg. Hungar. lib. 3. cap. 2.

SARLETUM, pro *Scarletum*, pannus coccineus, Gall. *Eſcarlate*. V. *Scarlatum* apud Marten. tom. 5. Ampliſſ. Collect. col. 89.

SARMADACUS, V. *Samardacus*.

SARMATICUS PANNUS rarae et tenuis erat texturae, ut ex Gregorio Turon. in Vitis Patrum cap. 20. colligitur.

SARMENTITII, V. *Semiaxiarii*.

SARNA, *Impetigo*. Papias. V. *Ferma* 16. et infra *Sarrenna*.

SAROTUM, gremium, ventrale, Gall. *Tablier*. Chron. *Zantfliet* apud Marten. tom. 5. Ampl. Collect. col. 347.

SARPA, *Sarculum, quod et ſirpa invenitur, a ſarrire dicitur*, Ugutio et Ioh. de Ianua. *Sarpa*, *Sarpe*, in Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm. Chartular. S. Vandreg. tom. 2. pag. 1397. *Et etiam quaſdam corthecas et unam Sarpam, quas mihi perſolvere conſueverunt.* Litterae Caroli Ioh. Reg. primogeniti ann. 1357. to. 3. Ordinat. pag. 208. *De ſotularibus, de calderiis, anderiis, . . . falſibus, Sarpis, . . . duos denarios.* Feſto *Sarpa* eſt *vinea putata*, vel potius *Sarpta*, uti etiam legendum eſt in Gloſſ. Lat. Graec. pro *Sarpa*, *ἀμπέλος*. V. Martinii Lexic. in hac voce.

SARPEILLERIA, V. *Sarpilleria*.

SARPERE, *Sarpa* purgare. Feſtus: *Sarpere antiqui pro purgare dicebant*. Gloſſ. Lat. Graec. *Sarpo, κλαδεύω ἀμπέλους*. V. Martinii Lexic.

SARPILLERIA. Catholicon parvum: *Sagum*, *Serpilliere, ou robe, vieille ſarge*. Dona et Herneſia an. 1233. *Pro Sarpilleriis ad pannos involvendos, 24. ſ.* V. *Serpelleria*.

SARPEILLERIA, eadem notione. Statuta Maſſil. lib. 3. p. 313.

† **SARPIA**, ut *Sarpa*, falx, in Ch. Mſ. a. 1325.

SARPLARE, **SARPLARIUS**, ponderis lanarii ſpecies ſacco maior, dicitur, quod lanis involvendis *ſarpilleriis* ſtatutae menſurae utuntur praecipue apud Anglos. V. Skinneri Etymol. ad voc. *Sarpler*. Litterae Edw. III. Regis Angliae ann. 1335. apud Rymer. to. 4. pag. 652. V. *Saccus* 2. **SARPLERIUM**, eadem notione, in Charta ann. 1478. apud eumd. Rymer. to. 12. pag. 81.

SARPUS. Vetus Charta in Vita S. Domitiani fundatoris Monaſterii S. Ragnaberti: *Et habet in longitudine cum colle et ſilva ſupra viam, ſecundum virilem manum perticas agripedales centum duodecim in latitudine, et parte meridiana cum Sarpo perticas agripedales 72.* Supra in *Pertica* 1. monuit doctiſſimus Cangius pro *Sarpo* legendum eſſe *carpo*, id eſt, palmo.

SARRA. (1) Pro Serra, Gall. *Scie*. Vita Brachii apud Murator. to. 19. col. 461. (2) Pluries, eadem notione qua *Serra* 2. niſi etiam ita legendum ſit, in Charta Lotharii Imp. ann. 1137. ex Bullar. Caſin. pag. 154. col. 1. *A ſecunda parte eſt finis per Sarram de monte Ciſino, et ſic pergit per Sarram de monte Aquilone, etc.*

† **SARRABAE**, *ſunt veſtimenta Saracenorum*, in Gloſſ. Lat. Gall. an. 1348. V. *Sarabella*.

† **SARRABARRAE**, idem, in Gloſſ. Lat. Gall. Cod. 7679.

SARRACENATUS, **SARRACENUS**, V. *Saraceni*.

SAR-

Digitized by Google

SARRACHORIDES, Servi militares apud Turcas. Laonic. Chalcocon. de Reb. Turc. l. 7.

SARRACIUM, V. *Superpellicium.*

† **SARRACUM**, *genus vehiculi, quo feruntur lapides et ligna.* Gloſſar. vet. Cod. 7613.

SARRACUS. Mirac. S. Philipp. Archiep. Bituric. apud Marten. to. 3. Anecdot. col. 1987. *Stephanus autem pater Iſabellis breviter ſcribitur dixiſſe idem quod dicta Oſanna, excepto de manibus Sarracis et ſabulo plenis.* Ubi legendum arbitror *Serratis*, a Gall. *Serrer*, occludere. V. *Serare.*

† **SARRALHERIUS**, ferarius, Gall. *Serrurier.* Comput. a. 1334. V. *Saralherius.*

† **SARRALHIA**, fera, in Inuent. a. 1476.

SARRALIA. Papias: *Lactuca . . . quae et Sarralia dicitur, quia deorſum eius in modum Serrae eſt. Sarralia* habet MS. Eccl. Bituric.

SARRARE. (1) Pro *Sartare*, V. in *Exartus.* (2) † Serra deſecare, in Ch. Mſ. a. 1391.

SARRARIUS. V. in *Sitularius.*

SARRATA, in Charta an. 1141. apud Guichenonum in Hiſt. Breſſenſi p. 222. pro *Serrata.* V. *Serra* 2.

SARRATURA. (1) Sera, Gall. *Serrure.* Bulla Bened. XII. ann. 1337. ex Tabular. S. Victoris Maſſil. V. *Serra* 1. et *Serratura.* (2) † Scobis lignea, in Dialog. creatur.

SARREA, Sepimentum ex virgultis. V. *Serra* 2. Charta Iterii dom. de Tociaco ann. 1147. ex Tabul. Abbat. de Rupibus.

† **SARRERIA**, locus ſepibus vel muris cinctus, ab Ital. *ſerrare*, claudere. Ch. Mſ. a. 1263.

SARREUNA. Papias MS. Bituric. *Impetigo ſicca ſcabies, prominens cum aſperitate et rotunditate formae; haec vulgo Sarreuna dicitur, et membrorum decorem foedat.* Unde ſuſpicari licet *Sarna*, ut habetur in edito, perperam ex *Sarreuna* contracte ſcripto factum fuiſſe. V. ſupra.

† **SARREURIA**, ſerra, Gall. *Serrure*, in Conſuet. vicar. Bitur.

SARRI, Arabes, ex Gloſſ. Monſ. p. 417. apud Schilter. in Gloſſ. Teuton. V. *Saraceni.*

SARRIA, f. ut *Seria* 1. Vaſculi ſpecies. Epiſtol. Bajuli Reg. Maioric. ad Maſſilienſes an. 1327.

SARRITORIUM, terra, ut videtur, in culturam redacta, vel locus ſepimento concluſus. († Rectius molendinum ad ligna ferra deſecanda.) Terrag. Belliioc. *Iuxta plateam Sarritorii du Moulin ex Occidente. Item pro et ſuper ſexta parte indiviſim cum conſortibus du Moulin molendini, Sarritorii, platearum exitus, etc. Item pro et ſuper univerſis et ſingulis domibus, ſtabulis, grangiis, molendino, Sarritorio, curte, curtili, etc.* V. *Sartum.*

SARROCIUM, V. *Superpellicium.*

SARROTUS, veſtis Eccleſiaſticae ſpecies, tunica linea, cuius manicae ſtrictae ſunt, Gall. *Rochet*, vulgo olim *Sarrot.* Varias pro variis temporibus *Sarroti* formas, videſis in Notis Cl. de Vert ad cap. 2. Expoſit. Caeremon. Eccl. to. 2. pag. 263. et ſeqq. Statutum MS. Stephani de Firomonte Abb. S. Eligii ann. 1276. *Conceſſum ab omnibus quod omnes in ſtallis ſuperioribus ſedentes poſſint habere ſi velint, et veſtire Sarrotos ſimplices ſine aliqua curioſitate.* V. *Sarcotium* et *Superpellicium.*

SARSOR, Sarſoriorum artifex. Acta Cirtenſia Numarii Felicis. Eſt autem

SARSORIUM, opus ex variis quodammodo materiis contextum et confectum, cuiusmodi ſunt ut plurimum *Sartorum* opera. A *ſarcio* enim dicitur *Sarſum* et *ſartum*, uti obſervat Turnebus lib. 24. Adverſar. c. 22. unde *Sarſura*, apud Varronem. Aliter tamen Caper de verbis dubiis: *Sartum, non ſarſum.* S. Caeſarius Arelat. in Regula ad Virgin. cap. 24. *Nihil aliud in ipſis* (Monaſteriis) *niſi cruces aut nigrae, aut lactinae tantum opere Sarſorio de pannis, aut linteis apponantur.* Gregorius Turon. lib. 2. Hiſt. cap. 16. *Parietes ad altarium opere Sarſorio ex multomarmorum genere exornatos habet.* Epigram-

gramma 91. Ennodii inſcribitur *de marmoribus opere Sarſorio*, ex quo etiam colligitur, ita appellari varias diſcolorum marmorum cruſtas invicem commiſſas, ut unum corpus et unam quaſi picturam efficiant, uti deſcribitur a Senatore lib. 1. Epiſt. 6. Idem proinde quod *Muſivum opus* alibi dicitur. V. in hac voce.

SARTAGIA, Praeſtatio quae ob ius terram *Sartandi*, ſeu in culturam redigendi, domino penditur. V. infra *Sartare*. Charta ann. 1163. apud Calmet. inter Probat. tom. 2. Hiſt. Lothar. col. 362. V. *Exartus*, et *Sartum*.

SARTAGO, [locus in quo ſal conficitur, ſalina,] idem quod *Patella*, in re ſalinaria, de qua voce ſupra egimus. Wiguleius Hondius in Epiſcopis Friſingenſibus ex vetere Charta: *Inſuper tradidit ei omne ius quod habuit in loco Hall dicto cum Sartaginibus.* Charta Arnulfi Imper. ann. 898. ibid. pag. 128. *Hoc eſt ſal, quod ab hac die deinceps, vel a Sartaginibus, aut locis Sartaginibus, vel de areis eiusdem iam dictae Eccleſiae redimatur, etc.*

SARTALIA, V. *Sarralia*.

SARTANEA. Thwroczius in Carolo Rege Hungariae c. 99. *Et tandem antedicti dextrarii ſolemnes cum armis et operimentis omnibus ipſorum glorioſiſſimis, ſeu attinentiis, cum Sartanea, curru, ſeu mobili aut oſtiario, regnali ſigno regio deſuper forma avis ſtruthionis deaurato, et gemmis adornato, etc.* Videtur legendum *Sambuca*. V. *Sabuta*.

SARTARE, terram incultam excolere, Gall. *Eſſarter, defricher*, in Charta ann. 1202. ap. Lobinell. tom. 4. Hiſt. Pariſ. pag. 183. Charta Ludovici VIII. Reg. Franc. ann. 1218. ex Bibl. reg. *Ita tamen quod nemus illud neque Sartare neque havvare poterunt.* V. in *Exartus* et *Sartum*.

† SARTARII HOMINES, qui fundos *ſarta* nuncupatos poſſidebant, et in iis alienandis interueniebant, vt feudatarii in feudorum alienatione. Ch. Mſ. a. 1231.

SARTATECTOR, V. *Sarcitector*.

SARTATECTUM, unica voce, interdum *Sarta tecta* disjunctis vocabulis. Operum publicorum tuitio vel refectio. Papias: *Sartatectum, reſtauratio templi, reparatio fabricae, Sartum enim conſutum dicitur.* Gloſſ. MS. *Sartatecta, reſtauratio aedificii, vel interruptiones domus.* Catholicon parvum: *Sartatectum, vel ſartitectum. Reparation de tait ou de temple, (ou taille pour ce levée*, in Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm.) SACRITECTA, pro *Sartitecta*, in Capitul. 6. an. 819. cap. 4.

SARTATORIUS, *Lancea Sartatoria*, Menſurae agri ſpecies. V. ſupra in *Lancea*.

† SARTELLULUM, diminut. a *Sartum*, terra in culturam redacta. Ch. Mſ. a. 1178.

† SARTELLUM, idem, Gall. *Sarteil*. Ch. Mſ. a. 1257.

SARTIA, SARTIUM, V. *Sarcia*.

SARTICORAE, *Harſtium ſenuum*, in Miſcell. Theodiſcis apud Pezium tom. 1. Anecd. part. 1. col. 408.

SARTIRE, pro Sarcire, ut videtur, in Statutis Saonae c. 3. fol. 2. *Qui ſtatuant de quantitate, et amplius Sartiant impenſas parti ac damna.*

† SARTOCOLLA, *acrimonia*, in vet. Gloſſ. Cod. 7613.

SARTOR, vel SARTORIUS, farcinator, veſtiarius, Gall. *Sartre, conſturier*, in Gloſſ. Lat. Gall. Sangerman. Buſchius de Reformat. Monaſt. apud Leibnit. to. 2. Script. Brunſuic. pag. 939. *Dederunt mihi . . . cappam magnam et latam a Sartore noſtro factam.* Monet autem Nonius cap. 1. *Sartores* dici non ſolum a farciendo, unde Plautus in Captivis, *Sartor ſcelerum.*

† SARTORESSA, SARTRESSA, ſarcinatrix, in Ordinat. a. 1329.

SARTORIA, V. *Sartrinum*.

SARTORIUM. (1) *Sartrerie, locus Sarciendi*, in iiſdem Gloſſ. Lat. Gall. V. *Sartrinum*. (2) Sarculus, inſtrumentum quo in terris *ſartandis* utuntur, Gallis *Sarcloir*. Miracula S. Zitae to. 3. April. pag. 523.

† SAR-

Digitized by Google

† SARTOTECTUM, materiaria ſtructura, in Ch. Mſ. a. 1294. V. *Sartatectum*.

† SARTRINARIUS, qui rei veſtiariae praeeſt apud monachos. Reg. viſitat. Odon. archiep. Rotomag. Mſ.

SARTRINUM, officina ſartoris, († vel locus in monaſteriis, vbi farciuntur, vel reponuntur veſtes. SARTORIA, in Cod. reg. Mſ.) Liber Ordinis S. Victoris Pariſienſis MS. cap. 18. Sartores *Sartres* vocant Occitani. V. in *Sartorium* I.

SARTULA, in Epiſt. adv. Sigiſmundum Imper. inter Epiſt. Ioh. de Monſterolio apud Marten. tom. 2. Ampliſſ. Collect. col. 1445. *Quamquam denariis plurimis ſub extorſionibus iniquiſſimis ſalvorum conductuum huiuſmodi Sartulas emiſſent*. V. *Satalia*. † Leg. Forte *Cartula*, pro Chartula.

SARTUM, vel SARTUS, terra dumetis purgata, et in culturam redacta. Charta Liſiardi Epiſc. Sueſſion. an. 1121. ex Chartul. Nantol. f. 21. V. *Exartus* et *Sartare*.

SARTURA, refectio, reparatio. *Si per Sarturas ſuccurrendum ſit alicui monumento*, in Cod. Theod. leg. 2. de Sepulcr. violat. Utuntur praeterea Seneca de Vit. Beat. cap. 25. Columella lib. 4. c. 26. et alii.

SARTURATOR, ut *Sartor*, Gall. *Tailleur*. Conſuet. Lemovic. art. 42. in Cuſtumar. gen. Franciae tom. 4. part. 2. pag. 1153.

SARTUS, V. *Exartus* et *Sartum*.

† SARVALGIUM, i. q. *Salvagium* 2, in Lit. remiſſ. Mſ. a. 1378.

SARZANA, navigii genus, ut videtur. Chron. Parmenſe ad an. 1276. apud Murator. to. 9. col. 790. *Communis Parmae miſit Sarzanam ad ducendum frumentum emtum per commune in Apulia*.

SARZIL, vt *Sarcilis*, V. in hac voce.

SASIMENTUM, SASIO, SASIRE, V. *Saiſimentum* et *Saiſire*.

SASONARE, vox Italica, condire, apparare, Gall. *Aſſaiſonner*, *accommoder*. Statuta Placent. lib. 6. fol. 82. vo. V. *Saxonare*.

SASSINAMENTUM, idem quod invaſio, uſurpatio, *Saiſimentum*. Charta Philippi Ducis Tuſciae ann. 1195. in Bullario Caſinenſi tom. 2. p. 226.

SASSO. Charta ann. 1211. ap. Ughellum tom. 1. part. 1. pag. 785. *Piſcariam et piſcatores Fundani Epiſcopatus et piſces piſcariae et partem de Saſſone non capiemus, nec capi faciemus*. *Saſſo* Italis eſt petra, rupes, qua notione accipienda videtur vox ſequens.

SASSUM, in Notitia ann. 1144. apud Rocchum Pirrum in Archiep. Maſſan. *In quo (vallone) via regalis deſcendit ad fontem de Maltru et recipit ſeriam Saſſi, etc.*

† SASSUS, 4tae declin. munimenti genus ex ſaxis, Ital. *Saſſo*, in Ch. Montiſpel. a. 1349.

SATALIA. Epiſtola Philippi VI. Franc. Regis ad Edwardum Reg. Angl. apud Marten. to. 1. novae veter. Script. Collect. part. 2. pag. 130. *Quae iam multis in locis facinoroſis operibus . . . expleverunt; ſaiſinas noſtras in multis locis vituperabiliter infringendo, . . . Satalias viliter pertractando, etc.* V. *Sartula*.

SATALLIN, pannus ſericus raſus, ut videtur, Gall. *Satin*. Teſtamentum Guidonis dom. de Turre ann. 1375. ap. Baluz. Hiſtor. Arvern. to. 2. pag. 616. V. *Satinus* et *Zatony*.

SATARTIA, ut infra *Sitarchia*. V. ibi.

SATELLES. (1) In Gloſſ. Gr. Lat. Βασιλικῦ σώματος φύλαξ. Alibi: δορυφόρος, *Satelles*, Annales Francorum Fuldenſes ann. 880. *Normanni ſuperiores exiſtentes, duos Epiſcopos . . . et duodecim Comites his nominibus appellatos . . . occiderunt. Praeterea 18. Satellites Regios cum ſuis hominibus proſtraverunt, quorum iſta ſunt nomina, etc.* Ubi *Satellites* videntur fuiſſe Palatini proceres, dignitate tamen Comitibus inferiores, ſed quibus alii ſuberant, adeo ut Regii corporis cuſtodiae praefectos fuiſſe liceat coniicere,

Digitized by Google

iicere, eoſque quos hodie *Capitaines des Gardes* dicunt Galli. V. Gaufredum Voſienſem in Chron. 1. part. c. 73. SATELLES, vaſſallus minoris dignitatis. Charta Gaufredi Comitis Andegav. ann. 1062. ex Tabulario S. Florentii veteris: *Remiſſa ſunt omnia bidanna, omne genus bannitionis, niſi cum omnes ruſtici Satellitum meorum cauſa belli contra inimicos ierint, etc.* V. Guibertum Epiſt. 11. SATELLES, qui feudum *Serjanteriae*, ut aiunt, poſſidet, quod *Satellitio* dicitur, in Charta Roberti Comit. Mellenti in Tabul. Leproſariae Pontis Audomari. V. in *Serviens.* SATELLITES dicuntur Communiarum homines, ſeu etiam vaſſalli, quos in praelium ſub vexillis ſuis conducebant eorum domini, quorum cuſtodiae potiſſimum adſtricti erant, unde *Satellites* ſunt nuncupati. Rigordus ubi de praelio Bovinenſi to. 5. Ducheſn. pag. 60. *Praemiſit idem Electus* (Belvacenſis) *de conſilio Comitis S. Pauli* 150. *Satellites in equis ad inchoandum bellum, ea intentione, ut praedicti milites egregii invenerint hoſtes aliquantulum motos et turbatos. Indignati ſunt Flandrenſes . . . quod non a Militibus, ſed a Satellibus primo invadebantur, nec ſe moverent de loco quo ſtabant, ſed eos ibidem expectantes acriter receperunt . . . Erant Satellites illi probiſſimi de valle Sueſſionenſi, nec minus pugnabant ſine equis, quam in equis.* Hinc SATELLITIUM dicitur eiuſmodi Satellitum caterva, apud eumd. Will. Briton. lib. 6. (2) † Sponſus, qui vxoris ſocius eſt, ap. Gregor. Turon. l. 1. c. 2.

SATERRICUS, pro Satyricus, in Epiſt. Abbonis Floriac. ad Miciacenſes, laudata apud Mabill. tom. 4. Annal. pag. 110.

SATHANIANI, vel SATINIANI, dicti interdum Meſſaliani haeretici, quod Satanam mundi gubernatorem et praefectum eſſe ſomniabant. Vide S. Epiphan. haer. 80. et Stockmanni Lexic. Haereſ. Dubium tamen eſt, an non ſic nuncupati fuerint quod Seth Chriſtum fuiſſe mentiebantur, adeo ut iidem ſint qui *Sethiani* vel *Sethaniani*. V. in hac voce.

† SATHANICUS, SATHANISSUS, malignus, in Formul. Mſ. Cod. reg. 7657.

SATIARE, explere, et per metaphoram, probare ex abundantia. S. Cyprianus Epiſt. 76. pag. 154. edit. Baluz. *Satiat adhuc in Evangelio ſuo Dominus et maiorem intelligentiae lucem manifeſtat, quod, etc.* Idem de Oper. et Eleemoſ. pag. 238. *Oſtendit . . . deprecationes ſolas parum ad impetrandum valere, niſi factorum et operum acceſſione Satientur.*

SATICUM. Charta Everacli Epiſcopi Leod. ann. 961. apud Marten. tom. 2. Ampliſſ. Collect. col. 47. *Abba Werenfridus ceterique fratres Stabulenſis Eccleſiae noſtram adeuntes manſuetudinem, omnimodis expetierunt quatenus . . . aliquod civitatis noſtrae Saticum, in quo e diverſis partibus venientes, confugium facerent . . . Contulimus eis quoddam Saticum in confinibus ſcilicet Adelberonis et Bozonis atque Adelardi ſitum, cum omnibus caſtitiis ſuperpoſitis ad partem ipſorum Eccleſiae tenendum. Ea videlicet ratione, ut ab hac die et deinceps ipſum praedictum atque integrum Saticum in uſus ipſorum ſine cenſu aliquo teneant.* Spatium amplum, aream ad aedificandum interpretatur Martenius: malim ego domum ſeu manſum, ubi quis *ſtat* et manet, intelligere, unde *Staticum* ſcribendum eſſe ſuſpicor. V. *Stare* 2.

SATIETAS UNIUS DIEI, Quantum cibi per unum diem ſufficit. Addit. 3. ad Capitul. c. 88. † SATIETAS, cibi ſumtio, coena, t. 6. Iul. p. 485.

SATIGER, *Iocularius, cilicio veſtitus.* Papias. Sed leg. *Setiger*, ut monet Cangius in V. *Iocularis.*

SATIL, pondus duorum ſextariorum, apud Saladinum de Ponderib.

SATIMANA, pro Septimana, hebdomada. Statuta Cluniac. MSS. ann. 1301. ex Tabul. B. M. Deauratae Toloſ.

SATI-

Digitized by Google

SATINVS, pannus ſericus raſus, Gall. *Satin*. Necrolog. Parthenonis S. Petri de Caſis. **SATTINVS**, eadem notione, in Actis S. Franciſci de Paula tom. 1. April. pag. 161. V. *Setinus*.

SATIO, tempus ſationis, unde Gallis *Saiſon*, pro quavis anni tempeſtate. Virgilius:

Vere fabis Satio.

Charta Roberti Reg. Franc. ann. 1028. ex Tabulario Abbatiae Colombenſis. V. *Saiſio* et *Sazo* 2. **SATIONALIS TERRA**, Sationi idonea, cui opponitur *vineis conſita*, in Tabulario Eccleſiae Carnotenſis anno 1186. ch. 99. V. *Sationalia*. **SEISONA**, ex Gallico *Saiſon*. Ingulfus p. 852. *Cum communa paſtura pro omni genere animalium omnibus Seiſonis*. V. *Saiſona*. **SESONA**, eadem notione, in Charta eiusdem Reg. ann. 1341. apud eumd. Rymer. to. 5. col. 231. **SESO**. Extenta manerii de *Garringes*. V. in *Seiſo*.

SATIONALIA, agri ſationi idonei: *Sementiva*. Ioh. Sariſber. lib. 1. Policrat. cap. 4.

SATIRVS. Charta Pontii Comitis Toloſani ann. 936. apud Catellum pag. 89. *Et tallias, et omnes actus, et ſegnis, et iuſtitias, et omnes Satiros, et leudas, et perſultra, et venationes, etc.* *Satyros* editum inter Probat. to. 2. novae Hiſt. Occit. col. 76.

SATIS. (1) Valde, omnino. Miſſale Gothic. apud Mabill. Liturg. Gall. pag. 266. *Vere dignum et iuſtum eſt. Satiſque eſt dignum, etc.* (2) † Fere, propemodum, in Ch. Mſ. a. 1349. (3) † Nimis, plus aequo, ap. Alex. Iatroſoph.

SATISAGERE, Satagere. Lucifer Calaritanus ad Conſtantium lib. 2.

SATISDATIO, ius quod ex *Satisdationibus* domino competebat. Charte Ademari de Muro-veteri ann. 1191. apud Acher. to. 8. Spicil. pag. 205. **SATISDATIONIS RELIGIO**, in Charta ann. 1165. ex Tabular. Maſſilienſi: *Facta ab utraque parte Satiſdationis religione.*

SATISFACERE. (1) Excuſare. **SATISFACTIO**, Excuſatio. Gloſſ. Graec. Lat. ἀπολογια, *Excuſatio, purgatio, ſatiſfactio*. S. Ambroſius ſerm. 46. Ubi Theophanes habet ἀπελογεῖτο. (2) **SATISFACERE AD EVANGELIA**, tactis, vel coram Evangeliis iurare. Leg. Luitprandi ap. Murator. to. 1. part. 2. p. 60. (3) Satiſdare. Hincmarus Remenſis apud Flodoard. lib. 3. cap. 26. *Illi Eccleſiam dabo, et tunc illum ordinabo, ſi mihi talis Clericus Satiſfactionem fecerit, quod nullum pretium inde donaverit.*

SATISFACTIO. (1) Compenſatio. Concilium Wormatienſe cap. 60. (2) **SATISFACTIONE DESERVIRE**, cum plauſu rem gerere. Charta Alani Ducis Britan. apud Lobinell. tom. 2. Hiſt. Britan. col. 79.

SATISFACTORIA, Satiſfactio, excuſatio, purgatio. Chron. Epiſc. Claromont. ad ann. 1405. apud Stephanot. tom. 4. Fragm. Hiſtor. MSS. pag. 399.

SATIVS, Satur, Italis *Satio*. Acta S. Franciſcae Rom. tom. 2. Mart. p. 194.

SATNICVS, V. infra *Setnicus*.

SATRAPA. (1) Chartam Aethelredi Regis Angliae poſt Duces ſubſcribunt aliquot viri nobiles, cum hoc titulo, *Satrapa Regis*. Quae appellatio eadem eſt forte quae *Miniſtri*, V. in hac voce. S. Bernardus de Conſiderat. lib. 4. *Quid illud ſit dicam, et non proderit. Cur? quia non placebit Satrapis, plus maieſtati quam veritati faventibus.* Hinc (2) **SATRAPA**, pro quovis Miniſtro ſeu Satellite. Lambertus Ardenſis apud Ludewig. to. 8. Reliq. MSS. pag. 420.

SATRAPIA, praefectura. Charta ann. 1405. to. 3. Hiſt. Harcur. pag. 1089.

SATRAPIZARE, divinare, augurari. Vita S. Bedae tom. 1. April. pag. 868.

SATRINVM, piſtrinum, Gall. *Boulangerie*, interprete D. *Bruſſel* de Uſu feud. to. 1. pag. 564. ex Charta Alberti Abbat. Latiniac. ann. 1223. in

Digitized by Google

in Chartul. Campaniae Biblioth. reg. fol. 280.

† SATRIX, f. monialis rei cibariae praefecta, t. 5. Aug. p. 221.

SATTA, ponderis vel menſurae ſpecies, († f. ſexta pars librae.) Statuta Cadubrii lib. 1. c. 16. *Quod quilibet homo et perſona, qui vendunt aliquas res ad pondus vel ad menſuram debeant infra tertiam diem a die proclamationis portare ſive portari facere ad domos ipſorum iuratorum calveas, concios, libras, medias, quartarolos, Sattas, mezetinos a ſale, et alias menſuras quas exercent, et ipſas menſuras adjuſtare ad menſuram ipſius iurati.* V. *Satum* et *Scatto.*

SATTALLES, pro *Satelles*, in Litteris Henrici VI. Reg. Angl. ann. 1446. apud Rymer. tom. 11. pag. 128.

SATTINUS, V. ſupra *Satinus.*

SATTORNARE, pro *Attornare*, Procuratorem conſtituere. V. *Atturnatus.* Charta ann. 1098. apud Menag. in Hiſt. Sabol. p. 359.

SATULARES, pro *Sotulares*, Calcei, in Charta ann. 855. Append. Marcae Hiſp. col. 788. *Satulares parilia XV.* Occurrit praeterea in Statutis Eccl. Aquenſis ann. 1259. V. *Subtalares.*

SATUM, *genus menſurae iuxta morem provinciae Palaeſtinae, unum dimidium modium capiens: cuius nomen ex Hebraeo ſermone tractum eſt. Satum vero apud eos nominatur ſumtio vel elevatio: eo quod qui metitur eandem menſuram, ſumat, vel levet. Et eſt aliud Satum menſurae ſextariorum 22. capax quaſi modius. In 17. Gen. dicitur, Accelera, tria ſata farinae ſimilae commiſce, et fac ſubcineritios panes.* Ioh. de Ianua: unde Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm. *Satum, une maniere de meſure, muy et demi ſecundum Paleſtinos, ou de XXII. ſettiers.*

SATURA, Νέμος πολλὰ περιέχων, κέρος, in Gloſſ. Lat. Graec. Feſtus: *Satura, et cibi genus ex variis rebus conditum eſt, et lex multis aliis legibus conferta.*

SATURATIM, *Adfatim*, ἐκκατακόρως, in Gl. Graec. Lat. SATURANTER, eadem notione. *Saturantius* dixit Fulgentius lib. 3. Mytholog. *Haec Saturantius Apuleius enarravit.*

† SATURIES, ſatietas, to. 1. Apr. p. 92.

SATURITAS DOMINICA, de Communione Corporis et Sanguinis Chriſti dicitur, in Epiſt. Synodica Eccl. Africanae ad Cornelium PP. *Quos tutos eſſe contra adverſarium voluimus, munimento Dominicae Saturationis armemus.*

SATURNIANI, SATURNILIANI, et SATURNINIANI, Gnoſticorum ſectarii, qui a Saturnio vel Saturnilo et Saturnino ſic appellati ſunt. Multa cum Simone Mago et Menandro communia habuere dogmata, de quibus videſis S. Auguſt. de Haereſ. c. 3. Philaſt. Haer. 31. S. Epiphan. Haer. 23. Stockmanni Lexic. Haereſ. etc.

SATURNUM. Comput. ann. 1336. to. 2. Hiſt. Dalph. p. 325. col. 2. *In dicto aedifitio ſunt aedificata unum palatium bene coopertum et muratum, in quo ſunt unum ſtabulum et unum Saturnum.* Ubi Editor legendum cenſet *Suturnum*, et hypogeum, Gall. *Souterrain* interpretatur.

SATYRICI. Eckeardus jun. de Caſib. S. Galli c. 1. *Saltant Satyrici, pſallunt ſymphoniaci.* Ubi *Satyrici* dicuntur ludiones, hiſtriones, et mimi. *Sunt enim Satyri leves, ludificantes, deriſores, ſaltores*, Balbo in Catholico. Gloſſ. Gr. Lat. *Σατυριστὴς, ὁ σκηνικὸς, Ludio.* Gloſſ. Gr. MS. Reg. Cod. 1673. *Σάτυρος, χορευτής.* Papias: *Setiger, ioculatius.* Adhibitos Satyros in Latinis fabulis teſtatur hic verſus apud Marium Victorinum:

Agite, fugite, quatite Satyri.

SATYRUS, V. *Satirus.*

SAVANA, SAVANUM. Idem quod *Sabanum*, apud Apicium lib. 5. cap. 1. 5. 6. 7. c. 6. Teſtament. Guiſlae Comit. Ceritan. ann. 1020. in Append. ad Marcam Hiſpan. col. 1020. *Illic relinquo . . . . meas ambas Savanas quas habeo meliores.*

SA-

Digitized by Google

SAVARDA, terrae incultae, ni fallor, Gall. *Savarts*. *Heritage en Savart, friche ou ruine*, in Conſuetud. Remenſi art. 264. *En friez et Savart*, in Claromont. art. 120. Charta Nevelonis Epiſc. Sueſſionenſis an. 1180. *Compoſitum eſt in hunc modum; quod praefatus Albericus univerſa Savarda, etc. . . . . . parata, et brochas, quae ſunt apud Chacriſiam, libera et quieta, et abſque ulla contradictione a praedicta Eccleſia debere perpetuo poſſideri recognovit, laudavit, et conceſſit: hoc unico retento, quod non niſi ad proprios uſus Eccleſiae praefatae ſive hominum apud Chacriſiam manentium excolenda dabuntur*. Ex Adverſariis Andr. Duchesnii.

† SAVARRETUM, Gall. *Savarret*, i. quod Saluarium, locus vbi piſces ſeruantur, in Ch. a. 1273.

SAVATERIUS, a Gall. *Savetier*, veterum calceorum ſutor, in Charta ann. 1353. ex Regeſto 80. Chartophylacii reg. n. 688. V. *Savetarius*.

SAUBUA, ut *Sabuta*, V. in hac voce.

† SAUCEA, SAUCHEIA, ſalictum, Gall. *Sauſſaie*, in Obituar. Mſ. S. Iac. Meledun.

SAUCER, SAUCERIA, vaſculum, diſculus in quo *ſalciae* ſeu condimenta menſae apponuntur, Gall. *Sauciere*. Teſtam. Ioh. *de Nevill* ann. 1386. apud *Madox* formul. Angl. p. 427. V. *Salſarium*. 1. et *Sauſa*.

† SAUCETUM, i. q. *Saucea*, in Ch. Mſ. a. 1196.

SAUCIA, Salicetum, Gall. *Sauſſaie*. Charta Lotharii et Ludovici Reg. an. circ. 980. apud Lobinell. to. 3. Hiſt. Pariſ. p. 40. Nomen loci prope Pariſios, a ſalicibus ſic appellatum.

SAUCIOLUS, *Atrium Sauciolum*, forum iudiciale, in quo rei capite damnantur. V. *Atrium* 1.

SAUCIONARE, Servare, cuſtodire, ut videtur. Chron. Eſtenſe ad ann. 1351. apud Murator. to. 15. col. 465.

SAUCUNCULUS. Fragmentum Petronii pag. 55. *Habuimus tamen in primo porcum, poculo coronatum, et circa, Saucunculum, et gizeria optime farta, etc.*

SAUDADERI, milites, qui ſtipendio merent, Gall. *Soldats*. Charta ann. 1442. ex Tabular. S. Victoris Maſſil.

SAVELLARIUS, f. pro *Sacellarius*, Fiſci cuſtos V. *Saccus* 4. Anonymus de Mirabilibus Romae in Diario Ital. D. *de Montfaucon* pag. 290. *Savellarius debet habere curam monaſteriorum et ancillarum Dei, et in feſtivitatibus debet introducere honores ad Imperatorem.*

SAVENA, ut *Savana*, V. *Sabanum*. Tabular. S. Victoris Maſſil. *Septem Savenas altaris, et tres tonalos de ſeda, etc.*

SAVETARIUS, a Gall. *Savetier*, in Codice cenſuali Epiſc. Autiſſiod. an. circ. 1290. V. ſupra *Savaterius*.

SAUGINARIUS, pro *Saugmarius*. V. *Sagma*. Charta Caroli C. ann. 911. apud Doublet. pag. 778.

SAVILUBRIS, Gloſſae Pithoeanae: *Savilubris, artibus*. *Salvilubre, artificio*. [*Samelubro, artificio*, in Gloſſ. Iſid. Utrobique nihil ſani.]

SAVINA. (1) Charta Ricardi Regis Angl. apud Sammarthan. in Archiepiſc. Turonenſ. *Et ſoagium de Maumine et unam Savinam mellis, cum vaſis quae dicuntur Coſtares.* F. *Saumam*. V. in *Sagma*. Occurrit rurſum apud Cencium in Cæremoniali MS. unde colligitur genus eſſe menſurae ſimul et ponderis, proinde nihil eſſe mutandum: *Senatores, quando comedunt, debent habere Savinae mediam vini, et mediam claretti*. Idem ubi de cenſibus: *Eccleſia S. Baſilii duas Savinas piſcium*. (2) † Pilos ſignificat, quibus aſperſorium inſtruitur. Ordinar. Mſ. eccleſ. Camerac.

SAVINERIUS. Bartholom. Scribae Annal. Genuenſ. ad ann. 1225. apud Murator. to. 6. col. 439. *Ex decreto conſilii milites ccc. optime armatos quemlibet cum Savinerio et duobus ſcutiferis, item baliſtarios XX. equitantes, et alios C. pedites cum baliſtis tamen de cornu, in ſervitium Aſtenſium et inimicorum offenſio-*

Digitized by Google

ſenſionem tranſmiſit. † Leg. procul dubio *Saumerius*, iumentum ad ſarcinas deſtinarum.

SAVIRUM, Scientia, Gall. *Savoir*, ex *ſapere*. Sacramentum fidelitatis, in Capitul. Caroli C. tit. 15. V. *Sapere*.

SAVIUM, *Oſculum uxorioſum*. Gloſſ. Iſid. Occurrit non ſemel apud Apuleium, ut et diminut. *Saviolum*, Gloſſ. Lat. Gr. *Savium*, φίλημα ἑταιρικόν.

† SAULEIA, ſalictum, Gall. ol. *Saulaie*. Ch. Mſ. a. 1350. SAULIA, in Terrear. Apchonii.

† SAULO, ſalix, Gall. *Saule*, in Comput. Mſ. a. 1402.

SAUMA, SAUMARIATA, SAUMARIUS, etc. V. *Sagma*.

SAUMATINUS, V. *Submanicatus*.

† SAUMATIZARE, onerare, to. 6. Sept. p. 503. V. *Sagma*.

SAUMERIUS, V. in *Sagma*.

† SAUMO, ſalma, Gall. *Saumon*, t. 11. Gall. Chriſt. Inſtr. p. 246.

SAUNARIA, SAUNARIUM, etc. V. *Salinaria*.

SAVO, f. Linteum quo lecti ſterni ſolent, Hiſpanis vulgo *Savana*. V. *Sabanum*. Acta S. Petri Confeſſ. to. 4. Iulii p. 667. *Illo autem parvo tempore, quo quieſcebat non ſuper pannos laneos aut lineos, ſive ſuper culcitras aut Savones, ſed ſuper duriſſimos lapides in campanili maioris eccleſiae.* Alia notione V. in *Sapo*.

SAVONUM, Sapo, Gall. *Savon*. Statuta Aſtenſ.

SAVORNARI. *Loquitur de carico quod ponitur in fundo navis.* Ita Gloſſ. Fr. Barber. ad *Docum. d'Amore* edit. Ubaldini pag. 260. Italis *Savorna* et *Saorna* eſt Saburra, glarea, Gall. *Saorra* vel *leſt*. V. *Saorra*.

SAVOTIENSIS, pro Sabaudienſis, Sabaudus. Vita Margaritae Burgundae apud Marten. to. 6. Ampliſſ. Collect. col. 1203.

SAVOYA, Sabaudia, Gall. *Savoie*. Charta Frederici Imp. ann. 1157., inter Inſtr. tom. 4. novae Gall. Chriſt. col. 17.

SAURA. Chronicon Fontanellenſe pag. 246. *Ad infirmorum curam manſionilem, qui dicitur Bothmeregus, et quantumcumque decet Sauram, id eſt, de porcis, muuones, berbices, pullos, ova . . . conceſſimus.* Cangio legendum videtur *ſtaurum*, V. in hac voce; at haud ſcio an emendatione locus indigeat, cum haec vox rurſum occurrat in Annal. Genuenſ. Ogerii Panis apud Murator. to. 6. col. 400. *Marſilienſes, audito eo, navem unam magnam quam praeparaverant, cum duabus galeis in curſum mittere, et quae iam erat ad Pamagum ad Marſiliam, extra buccam timore noſtrarum navium duxerunt, et ibi cum tota Saura et vianda inter portum Archerium et Turretam naufragium paſſa fuit.* Ubi eadem notione qua *Staurum* intelligi debere nemo non videt.

SAURARIUM. Charta ann. 1292. in Tabular. S. Dionyſii: *De aliis autem ingeniis ad piſcandum, ſcilicet de Saurario ad crocham, de Saurario cum * de retibus ad ableias, de mucetis et eſcronellis contra iuramentum eorum dicere non audemus.* † Inſtrumentum piſcatorium vel retis genus, Gall. ol. *Saure*.

SAURATUS. Gobelinus Perſona in Coſmodromio aetate 6. cap. 77. de Nuceria Italiae oppido: *Unde locum ipſum, cum in dioeceſi Salernitana tunc extitit, quidam ſubſannative Miſeriam Sauratae, quod lingua vulgari ſtultae, vel taedioſae ſonat, dioeceſis appellabant.*

SAURES, *Saurices*. Gloſſ. Iſid. Papias: *Saurex antiquitus, nunc ſorex.* Gloſſ. Lat. Gr. *Saurix*, μῦς: ubi leg. *Saurix*. Lexic. Graec. MS. cod. 2062. Ασκαλαβὼ, τὸ ζοίφιον ἐοικὸς σαύρα, ἐν τοῖς τοίχοις ἀνέρπον, ἢ καὶ ὁ Ποντικὸς, καὶ ἡ Νυμφίτζα.

† SAURETUS, fumo exſiccatus, Gall. *Saure*, in Comput. a. 1488.

SAURILUBRO, *Artificio*, in Gloſſ. Pithoeanis. V. *Saulubris*.

SAURINUM. Epiſtola Gogonis 16. inter Epiſtolas Francicas Freheri et Ducheſnii: *Ergo dum ſcientiam noſtram*

Digitized by Google

ſtram falſis laudibus adornatis, et paternali affectu oſtenditis, et magiſtra inſtitutione inſcitum caſtigatis: quatenus illum poſſitis ad verum provocare praeconium, qui veſtris cupit iudiciis parere per meritum. Et quemlibet circa Saurina nemorum ſuccisa purgetis, noſtra quoque pectora ſermone dialectico aperuiſtis. Ita praeferre Codd. MSS. monent editores. V. *Saura.*

SAVRVS. (1) Vel SORVS, Gall. *Sor.* Vox in Falconaria venatione notiſſima, in qua *falco ſaurus* dicitur anniculus, et primarum pennarum; quae coloris ſunt, quem *Sor* Galli dicebant. Fridericus II. Imp. lib. 1. de Arte venandi c. 54. *Eadem avis dum habet plumas et pennas Sauras, ſeu primas, etc.* Cap. ult. *Plumagium autem Saurum, ſeu non mutatum, differt a mutato, in eo quod generaliter plumae et pennae poſt mutam ſunt meliores et alterius coloris, etc.* Petrus de Creſcentiis lib. 10. de Agricult. c. 3. de accipitr. *Secundi meriti eſt is, qui poſtquam de nido volavit, captus fuit, raro conſuevit antequam pennas in feritate mutaret, qui vocatur Sorus.* Verba quae mendo non carent, ſic reddidit vetus eius Gallicus interpres: *Et celui qui a volé, et* (eſté) *prius depuis, avant qu'il ait mué ſes pennes en cruauté, n' eſt pas ſi bon, et eſt appellé Sor.* SORIVS, eadem notione, in Computo an. 1237. ex Biblioth. reg. SORVS. Bracton. lib. 5. tract. 1. c. 2. §. 1. (2) ✝ Piſcis ſpecies, Gall. *Maquereau baſtard*, in Tract. Mſ. de Piſcib.

SAVSA, condimentum, Gall. *Sauce.* Statuta Aſtenſ. Collat. 11. c. 96. fol. 35. V. *Salſa* 1. Hinc

SAVSARIA, diſculus, in quo *Sauſae* reponuntur, Gall. *Sauciere.* Charta ann. 1405. apud Rymer. tom. 8. pag. 384. V. *Saucer.*

✝ SAUVAGERIA, ager incultus, dumetis aſper, in Ch. Mſ. a. 1243. V. *Sylvaticus.*

SAUVAGINA, V. in *Sylvaticus.*

SAUVAMENTUM, V. *Salvamentum* 1.

✝ SAUVERIUM, tignum, Gall. *Solive*, in Inquiſ. Mſ. a. 1363.

SAUVINIACENSIS MONETA, V. in *Moneta Baronum.*

SAVUS. Vita Mathildis apud Leibnit. to. 1. Script. Brunſuic. pag. 693. *Savos etiam honoravit pontifices, clerumque valde dilexit, et praecipue monachos.* Ubi *Savos* ſapientes interpretatur Editor; niſi tamen legendum ſit *Sanctos.*

SAUZETUM, Salicetum, Gall. *Sauſſaie.* Charta an. 1362. apud Baluz. to. 2. Hiſt. Arvern. pag. 436. *Pratis, paſcuis, nemoribus, Sauzetis, viveriis, etc.* ✝ SAUZAIUM, in Ch. a. 1377.

SAXA, cultellus, gladiolus. Gotefridus Viterbienſ. part. 15. pag. 363.

Ipſe brevis gladius apud illos Saxa vocatur,
Unde ſibi Saxo nomen peperiſſe notatur.

Eadem fere Engelhuſius:

Quippe brevis gladius apud illos Saxa vocatur,
Unde ſibi nomen Saxo traxiſſe putatur.

Saxones longis cultellis pugnaſſe auctor eſt etiam Continuator Florentii Wigornienſis ann. 1138. indeque genti datum nomen: *Mutato denique nomine, quae ad id tempus Turingia, ex longis cultellis, ſed victorioſis, poſtmodum vocata eſt non Saxonica, ſed Anglico elemento Sexonia.* Neque aliter Lambertus Schafnaburgenſis ann. 1075. *Reliquam partem gladiis, qua bellandi arte plurimum excellit Saxonia, peragunt.* Aliunde tamen, licet minus vere, Saxoniae vocis etymon arceſſunt alii, a *ſaxo* videlicet, ſeu *lapide.* Tidericus Langenius in Saxonia:

Reſtat laudanda Saxonia magnificanda,
A Saxo dicta, gens Saxoniae benedicta,
Eſt fortis, dura, gens bellica, vix ruitura.

Ita Roſwitha de Geſtis Odon. c. 1.

Ad claram gentem Saxonum nomen habentem
A Saxo, per duritiem mentis bene firmam.

Papias ex Iſidoro lib. 9. c. 2. *Saxones dicti, quod ſit dura et validiſſima gens.* V. *Seramaſaxus*, et Lexicon Runicum Olai Wormii in v. *Sax.* Reineccius de Orig. Saxon. a *Sack* ob adminiſtrationem juſtitiae, appellatos Saxones exiſtimat. V. Schilteri Gloſſ. Teuton.

SAXAGONUS, pro *Sexagonus*, ſeu Sexangulus: vox hibrida. Brompronus: *Ibi quoque gignitur lapis Saxagonus, etc.*

SAXAROLI, columbarum ſpecies, de qua Petrus de Creſcentiis lib. 9. de Agricult. cap. 88. ubi veteri Gallico Interpreti *Cendrins*, ſeu cinericii coloris dicuntur: Italis *Saſſaivoli.*

SAXELLUS, pennae ſpecies. V. *Vani.*

SAXESCERE, lapideſcere. Scriban. de Paſſ. Chr. cap. 9.

SAXIMENTUM, obſignatio, manucaptio, ſequeſtratio, Galli *Saiſie, dépôt;* ✝ imo res quaevis quoquo modo ablata.] Statuta Montis Regal. fol. 112. Hinc

SAXIRE et SAKIRI, obſignare, ſequeſtrare. Statuta Vercell. lib. 2. fol. 32. V. *Saiſire.* DISAXIRE, obſignationem ſolvere, bona obſignata liberare, Gall. *Lever une Saiſie.* Statuta Vercell. lib. 2. fol. 32.

SAXISCUS, Anaſtaſius Bibl. in Gregorio III. PP. *Id eſt gabathas aureas duas, alias Saxiſcas numero quinque.* In Gregorio IV. *Obtulit* 3. *gabathas Saxiſcas.* In Leone III. *Turibulum aureum exauratum unum, dextram Saxiſcam unam, coronas aureas* 12. *etc.* In Nicolao I. *Gabatham Saxiſcam de argento puriſſimo, etc.* Ubi Bulengerus: *Cur vocet Saxiſcas, ignoro, niſi forte quia imitantur conchulas illas et patinas, quae in rupibus et antris reperiuntur.* Sed potior eſt coniectura, ita dictas eiuſmodi gabatas, quod opere *Saxonico* elaboratae eſſent: nam *Saxiſcus* dicitur pro *Saxonicus.* Bulla Benedicti VIII. PP. an. 1023. in Bullario Caſinenſi tom. 1. pag. 7. *Nec non et calicem Saxonicum majorem, cum patera ſua, quem Theodoricus Saxonum Rex B. Petro olim tranſtulerat.*

SAXIVOMUM, machina bellica ſaxis emittendis apta, Graecis λιθοβόλος, Gallis *Perriere.* Elmham. in Vita Henrici V. Reg. Angl. cap. 4. edit. Hearnii p. 9. V. *Petraria* 3.

SAXONARE, ut ſupra *Saſonare*, in Statutis Vercell. lib. 3. fol. 72.

SAXONIA TRANSMARINA, dicitur Anglia, quod a Saxonibus occupata fuerit. Epiſt. Bonifacii Epiſc. ad Zachariam PP.

✝ SAXONIZARE, lingua Saxonum uti, eorum more agere, t. 6. Sept. p. 500.

SAXORUM VENERATIO, paganis conſueta, interdicta in Concilio Agathenſi c. 5. et lib. 7. Capitul. Caroli M. c. 236. V. *Petra.*

SAXUM, panni ſpecies. V. *Sagum* 2.

SAXUS, Salſus, niſi etiam ita legendum ſit. Charta Leduini Abb. S. Vedaſti Atrebat. de cenſu an. 1036. ex Chartul. V. ejuſdem Monaſt. fol. 243. *Quinque ſolidatae Saxae carnis,* 1. *den.*

SAYA. (1) Forte *Laya*, ſeu ſilva, in Actis S. Petri Caeleſtini PP. to. 4. Maii p. 427. *Hic Regi Carolo multum devotus in quadam Saya ſuum habuit habitaculum.* (2) Panni ſpecies. V. *Sagum* 2.

SAYO, V. *Sagum* 2. et *Saiones.*

✝ SAYRACIUM, ſerum lactis, in Stat. Aſt. V. *Seracium.*

SAYRIE. Catholicon parvum: *Geneceinm poteſt dici Sayrie, ubi manent mulieres de ſero nendo.* Ubi indicari videntur ſerotini conventus, in quibus ruſticae puellae lanificio una vacant, quos Picardi etiamnum *Series* appellant.

SAYSIMENTUM, SAYSIO, SAYSYNA, SAZINA, SAZIRE, etc. V. *Saiſire.*

✝ SAYUS, veſtis ſpecies, t. 2. Cod. Ital. diplom. p. 1838.

Digitized by Google

SAZIVM, manucaptio, Gall. *Saiſie.* Statuta Vercell. lib. 7. fol. 182.

SAZO, et SADO. (1) Menſura agri apud Aquitanos. Charta ann. 1273. in Regeſto Homagiorum Aquitaniae p. 9. *Tenet ab ipſo 7. Sazones terrae et vineae.* SADO appellatur in Regeſto Conſtabulariae Burdegal. fol. 111. Occurrit ibi pluries. (2) Satio, annus: proprie anni tempeſtas, Gall. *Saiſon*, qua feritur. Charta ann. 1296. V. *Satio.*

SAZVS, eadem notione, pro quavis anni tempeſtate, Chartar. Eccl. Auxit. c. 83.

† SAZONATOR, coquus, ab Hiſpan., *ſazonar*, condire. Lit. remiſſ. Mſ. a. 1460.

SBA, contracte ſcriptum pro Subſtantia, in Charta ann. 1336. *Dabit unum exemplum eodem tenore, facti tamen Sba non mutata.*

† SBADAGIARE, ori lignum indere, in Stat. crimin. Cuman. c. 39.

SBADAGIVM. Vita S. Francae Abbatiſſae n. 42. *Cumque in os illius de aqua S. Franchae fuiſſet injecta, non retinuit eam, ſed enormiter projecit, quouſque cum uno Sbadagio compulſum fuit os ejus apertum ſtare.* Tanquam ſcilicet ſi oſcitaret: eſt enim *Sbadaglio* Italis oſcitatio.

SBANDARE, navem harpagone retinere, ut videtur. Chron. Tarviſ. apud Murator. tom. 19. col. 861.

SBANDITVS, proſcriptus, extorris, ab Italico *Sbandire*, Gall. *Bannir.* Memoriale Poteſtat. Regienſ. ad an. 1286. apud Murator. tom. 8. col. 1168.

† SBARA, faber lignarius, cujus eſt *Sbarras* ſeu repagula fabricare, t. 4. Antiq. Ital. med. aevi p. 668.

SBARALIVM, repagulum, ſeu munimentum ad urbium et caſtrorum introitus ex palis, et *barris*, quas Itali *Sbarras* vocant; unde *Sbaraglio*, de qua voce Academici Cruſcani. Sanutus lib. 3. part. 12. c. 21. V. *Sbarra.*

SBARARE VRBEM, omnes eius aditus praecludere, eam obſidere, Gall. *Bloquer, inveſtir.* Vita Eugenii IV. PP. apud Baluz. to. 7. Miſcell. pag. 507. Haud dubie ab Italico.

SBARRA. (1) Repagulum, Gallice *Barriere.* Item, Crates ſeu ſepimentum ex ferreis repagulis intertextis. Chron. Eſtenſe ad ann. 1305. apud Murator. to. 15. col. 353. *Invenit ſtipendiarios ſuos clauſos Sbarris circa totam plateam.* V. *Sbaralium.* (2) † Faſcia, limbus, taenia, in Invent. Mſ. a. 1295.

SBARRATA, Italis obex, Gall. *Barricade.* Chron. Domin. de Gravina apud Murator. to. 12. col. 589.

SBERNIA, veſtis ſpecies, eadem quae *Bernia* Hiſpanis: hanc ſic definit Covarruvias in Theſ. linguae Caſtellanae: *Es una capa larga à modo de manto, groſſera come manta fraçada.* Matthaeus de Afflictis deciſ. 315. V. *Berniſtriſt.*

SBINDALA, ab Ital. *Binda*, Gall. *Bende*, limbus, faſcia. Statuta Aſtenſ. Collat. 4. cap. 5. fol. 17. V. *Bindae.*

SBRONDATVS, foliis nudatus, ab Ital. *Sfrondare*, Gall. *Effeuiller.* Statuta Montis Regal. fol. 241.

SBVRLARE, irridendo aliquem leviter percutere, ab Ital. *Burlare*, Gall. *ſe moquer, ſe joüer.* SBVRLATIO, ipſa levis percuſſio. Statuta Caſtri Redaldi lib. 2. fol. 37. V. *Burlare.*

† SCAANTIA, emolumentum quodvis quod caſu obvenit, in Ch. Mſ. a. 1232. V. *Eſcaeta.*

SCABA, SCAVA, foſſa. Tabularium Abbatiae Conchenſis in Ruthenis Ch. 59.

SCABARE, pro *Cavare*, fodere, non ſemel in Vita S. Eligii. V. *Cabare.*

SCABEA, pro *Scabies.* Paulus Warnefridus lib. 4. c. 47. V. *Scabredo.*

SCABELLARE, *decidere.* Ita Papias edit. at MS. habet *deridere*, quomodo forte *ſe gaber* dicunt Galli. Sed potior editi lectio: idem enim quod *Capellare.* V. in *Capulare.*

SCABELLIZARE, ſuſtinere inſtar ſcabelli. Galfridus in Vita S. Godrici to. 5. Maii p. 77. V. *Scamellum.*

Digitized by Google

SCABELLUM. (1) Modus agri, quantum uno die excoli poteſt. Charta ann. 1147. apud Calmet inter Probat. to. 2. Hiſt. Lothar. col. 330. (2) Alia notione. V. *Scamellum*.

SCABIDUS, qui ſcabie laborat. Charta Emehardi Epiſc. Herbipol. ann. 1097. apud Schannat. Vindem. Litter. p. 178.

SCABIEDO, pro Scabies, apud Folcardum in Vita S. Ioannis Epiſcopi Eboracenſis num. 2. Leg. f. *Scabredo*, V. in hac voce.

SCABILLUM, vel SCABILLUS, V. *Scamellum*.

SCABINAGIUM. (1) Collegium Scabinorum, item eorumdem officium et dignitas, in Ch. a. 1272. SCABINATUS, in Ch. a. 1200. SCABINIUM, ap. Aegid. de Roya. (2) ✝ Domus publica, ubi conveniunt Scabini, in Comput. Mſ. a. 1450. SCABINIUM, in Ch. a. 1241. (3) ✝ Territorium, pagus, diſtrictus Scabinorum, in Ch. Mſ. a. 1355.

SCABINALIS, ad *Scabinos* ſpectans. *Litterae ſcabinales*, quae a Scabinis conceduntur, in Ch. ann. 1376.

SCABINI, SCABINII, SCABINEI, etc. Sic olim dicti iudicum Aſſeſſores, atque adeo Comitum, qui vices iudicum obibant. Capitulare 2. an. 805. c. 6. *De clamatoribus vel cauſidicis qui nec iudicium Scabiniorum acquieſcere nec blaſphemare volunt, etc.* Capitulare 2. ann. 813. c. 13. *Poſtquam Scabini eum* (latronem) *diiudicaverint, non eſt licentia Comitis vel Vicarii ei vitam concedere.* Leg. Longob. lib. 2. tit. 52. §. 7. *Exceptis illis Scabinis qui cum iudicibus reſidere debent.* Hos porro in mallis publicis ſeptem fere ſemper fuiſſe iudicum Aſſeſſores docent Capitularia Caroli M. lib. 3. cap. 40. *Ut nullus ad placitum banniatur, niſi qui cauſſam ſuam quaerit, aut ſi alter ei quaerere debet; exceptis Scabineis ſeptem, qui ad omnia placita praeeſſe debent.* *Scabinos* etiamnum iudices urbanos, ſeu aedilitios, appellant, Gall. *Eſchevins*. Germ. Schöppe. Thomas Walſinghamus ann. 1296. *Majores Flandriae, qui Scabini dicuntur in villis.* Cuius quidem vocis etymon a Theutonico arceſſunt viri docti, ex Gloſſario Theotiſco Lipſii: *Scepeno*, *iudex*. Hodie, inquit idem Lipſius, *Scepenen*, Scabini dicuntur. Kilianus: *Schepen*, *Iudex*, *Senator*, *Decurio*, *Iuratus*, *vulgo Scabinus*. Amerbachius a *Schaffer*, *Scaffen*, vel *Scaper* Germanico deducit. Ii in pleriſque civitatibus inquilini ac cives eſſe iubentur, et ex utroque parente civibus editi, quod Chenutius obſervavit in Antiquitat. Bituricenſibus pag. 128. 129. Ita tradit Aelianus lib. 6. Var. cap. 10. Periclem legem tuliſſe, ut nemo ad Reipublicae adminiſtrationem accederet, niſi qui utroque parente ἀςοῖς natus eſſet. V. Brummeri Diſſertationem de Scabinis. *Scabini* interdum cum *Iuratis* confunduntur, interdum ab iis diſtinguuntur: cum *Iuratis* promiſcue accipiuntur in Litteris Alaidis Comit. Burgundiae an. 1227. inter Ordinat. Reg. Franc. to. 4. pag. 386. ubi iidem *Scabini*, *Iurati* et *Electi* nuncupantur. *Scabinos* a *Iuratis* ſecernit Philippus Auguſtus in Charta Communiae Peron. ann. 1209. V. in *Iuratus*. SCAVINI, in veteri Iudicato ann. 840. apud Sammarth. in Maſſilienſib. Epiſcopis. SCABIONES. Conſtitut. Leduini Abbat. S. Vedaſti Atrebat. ann. circ. 1020. apud Marten. to. 1. Ampliſſ. Collect. col. 381. SCABINIONES, ut praefert Charta ann. 966. apud Calmet. inter Probat. to. 1. Hiſt. Lothar. col. 379. SCAVIONES. Charta Henrici Imper. ann. 1056. pro Monaſterio S. Maximini Trevir. SCAPIONES, in Charta Henrici Imper. ann. 1004. in Metropoli Saliſburgenſi to. 2. p. 22. ESCHIVINI, in Charta Communiae Rotomagi et Faleſiae poſt Ordericum Vitalem p. 1066. SCABINI PALATII, qui iudiciis Comitis Palatii intererant, et cum eo iudicabant. Chronicon S. Vincentii de Vulturno lib. 2.

SCA

Digitized by Google

SCABOLARIUS. Charta concordiae inter Abbatem et Sacriſtam Craſſenſes ann. 1381. ex Tabul. ejusd. Monaſt. *Dictus ſacriſta debet et conſuevit recipere ab eadem dom. Abbate qualibet die in refectorio panem et vinum pro uno Scabolario.* Sic vocant Craſſenſes eum qui aeri campano argute pulſando praeeſt, Gall. *Carilloneur* : vocis origine ducta a *Scaba*, foſſa, quod *Scabolarii* etiam ſit foſſorem agere, ubi aliquis e vivis exceſſit. † Potius a *ſcoba*, campanas pulſare et eccleſiam *ſcobis* ſeu ſcopis purgare, V. *Eſcobolerius* et *Scobolerius*.

† SCABOTUM, grex, V. *Eſcabotum*.

SCABRA, lancea, ſeu potius lanceae cuſpis. Geſta Tancredi apud Marten. tom. 3. Anecdot. col. 174. *Habebat autem ipſe clam apud ſe cuſpidis Arabicae ferrum, de cujus inventione fortuita materiam fallendi ſibi aſſumſerat: Scabram quippe intuitus exeſam, annoſam, uſui noſtro forma et quantitate diſſimilem, auſpicatus eſt illico hinc fidem novis figmentis adhaeſuram.*

† SCABREA, tignum quoddam, ut videtur, in Ch. Mſ. Phil. III. a. 1283.

SCABREDO, idem quod aliis *Scabritia*, *ſcabrities*, aſperitas ſordida. Vita S. Aldhelmi tom. 6. Maii pag. 79. V. in *Scabiedo*.

SCABRIDUS, Scaber, in Mirac. S. Deſiderii Epiſc. Cadurc. cap. 12.

SCABRO, Scarabaeus, ut videtur. Acta S. Leonis IX. PP. to. 2. April. pag. 669.

† SCABROSITAS, ut *Scabredo*, apud Voſſ. de Vit. ſerm. Hinc SCABROSUS, pro ſcaber, apud Theodulf. et Veget. Veterin.

SCABULARE, pro *Scapulare*. Vita S. Caſtoris Epiſc. Apt.

SCACACUS, pro *Scacatus*, V. ibi.

SCACARIUM. (1) Vel SCACCARIUM, tabula in qua *ſcacis* luditur, alternis quadris albi et nigri coloris diſtincta, vel ludus ipſe ſcacorum, Gall. *Eſchiquier*, Germ. Schach. Nicolaus Trivettus in Chronico ann. 1273. *Ludo ſcacarii intentus.* Liber de Miraculis S. Fidis c. 19. *Tabulam Scacorum ibi pendentem, etc.* Thwroczius in Carolo Rege Hungar. cap. 97. *Et una Tabula pro Scacis mirabili.* V. *Scacatus.* (2) SCACARIUM etiam appellatum olim in Normanniae Ducatu, ſuprema Curia, in qua appellationes ab inferioribus judicibus ſupremo jure dijudicabantur. Litterae Ludovici X. Regis Franc. ann. 1314. to. 1. Ordinat. pag. 552. *Item cauſae diſfinitae in Scacario Rothomag. ad noſtrum Parlamentum Pariſius nullatenus deferantur.* Bina autem ſingulis annis tenebantur *Scacaria*, primum ad Paſcha, alterum in feſto S. Michaelis. Charta S. Ludovici Reg. Franc. ann. 1259. apud Marten. tom. 1. Ampl. Collect. col. 1348. (3) SCACARIUM apud Anglos varie ſumitur: interdum enim, et proprie dicitur Curia in qua res fiſci pertractantur, ut auctor eſt Cowellus: in aula ſcilicet Weſtmonaſterienſi, ubi de rebus et reditibus fiſcalibus Barones quatuor definiunt, *The Eſchecquier*, vel *Ther cherker*. Fleta lib. 2. cap. 25. *Habet etiam Rex Curiam ſuam et juſtitiarios ſuos in Scacario apud Weſtmonaſterium reſidentes, cujus loci capitalis eſt Theſaurarius, . . . ipſe namque principaliter oneratur de omnibus loca Scacariorum tangentibus, et praecipue de exitibus, receptis, et computis omnium ibidem computantium.* Matth. Weſtmonaſterienſis ann. 1209. *Amotum eſt Scacarium a Weſtmonaſterio uſque Northamptonam per Regem, in odium Londonienſium, uſque ad Natalem.* Neque tantum de rebus fiſcalibus cognoſcunt Scacarii Anglici judices, quos *Barones ſcacarii* vocant, ſed etiam de feodis, juribus, et libertatibus regni: praeterea de *querelis conquerentium de Vicecomitibus, Eſcaëtoribus, Ballivis, et aliis miniſtris Regis praeſentibus exiſtentibus, de perſonalibus injuriis civilibus, praeterquam de falſis judiciis*, ut eſt in Fleta lib. 2. c. 27. §. 4. ubi varii *officiarii Scacarii* recenſentur, de quorum *officiis* ac muniis agit, nempe, *Theſaurarius*, *Cancellarius*, *Barones Scacarii*, *Clericus Regis*, *duo Camerarii*, *Conſtabularii*, et *Mareſcalli*, *Clerici ſcriptores rotulorum*,

Digitized by Google

rum, Miles argentarius, etc. Sed et idem auctor Fletae docet *Scacarium* iſtud Anglicum bis in anno teneri, in Paſchate, et feſto S. Michaëlis, quo tempore Vicecomites computa ſua reddere tenentur: de quibus Glanvilla lib. 7. cap. 10. et Statuta Roberti III. Regis Scotiae cap. 26. V. *Barones Scacarii*, et quae obſervat Watſius ad pag. 278. Matthaei Paris. SCACARIUM iisdem Anglis pro ipſo fiſco ſeu aerario regio interdum ſumitur, quod aerarium Regis Angliae in eadem aede, ubi judices ſcacarii conſident, aſſervetur, ut docet Fleta lib. 2. cap. 27. Bromptonus ann. 1175. *Et ibi ipſi Reges redditum mille marcarum argenti ad Scacarium Angliae recipiendum, quem praedicto Comiti dederant, cartis ſuis inde ſibi confectis, plenarie confirmarunt.* Aerarium Regium dictum quoque eſt apud Normannos *Scacarium*, ut diſcimus ex veteri Chartular. Normanniae fol. 190. SCACARIUM IUDAEORUM. Charta Henrici III. Regis Angliae apud Spelman. *Rex de communi conſilio attornavit Ric. de Oili Mag. Alexandrum de Dorſet, et Eliam de Cuminges ad Scacarium Iudaeorum cuſtodiendum, et omnia negotia quae ad illud pertinent tractanda per Angliam, ſicut fieri ſolebat tempore de Warenna, Thomae de Newill, et Galfr. de Norwico.* Iam vero unde *Scacarii* nomenclatura Normannicae juridicae, et Anglicae rationum ſeu fiſcali Curiae indita ſit, variae ſunt ſcriptorum ſententiae, quarum pleraeque vix arrident. Quis enim cum Terrieno ad Conſuetud. Normannicam lib. 15. cap. 1. Normannicam Curiam dictam velit, quod in judiciis actor reum, vel e contra reus actorem *matet*, ut fit in ſcaccorum ludo? Aut cum Nicodio, quod Curia juridica variis conſtet perſonis ſeu judicibus, ut ſcaccorum ludus? Neque alii a Germanicis vocibus etymon probabiliori conjectura arceſſunt: Pithoeus et Chopinus lib. 2. de Doman. tit. 15. n. 2. a *Schicken*, mittere, quod Scacarii judices a Principe mitterentur *ad juſtitias faciendas*, ut Miſſi Dominici: Spelmannus, Watſius et Somnerus a *Schatz*, Theſaurus, ex quo *Scattarium* ſcribendum cenſuit Polydorus Virgilius: alii a *Schaeken*, quod eſt rapere, inquit Somnerus, quia fiſci eſt rapere; denique ab Anglo-Saxonico *Scapa* ſymbolum, impoſitio, taxatio. Sed hae, inquam, etymologiae nimis a vero abſunt. Longe ſane probabilior videtur ſententia, *Scacarium*, Normannicum praeſertim, nomen accepiſſe a loco ſeu aedificio publico, in quo judicia ſuprema exercebantur, ita nuncupato, quod ejusdem pavimentum teſſerulis quadratis diverſicoloribus inſtratum eſſet, tabellae inſtar, in qua ſcacorum ludo luditur, quod *Scacarium* perinde appellamus, uti ſupra docuimus, quomodo vocem hanc uſurpari obſervare eſt in Necrologio Eccleſiae Carnotenſis 8. Id. Ian. *Scacarium de auricalco et marmore in pavimento chori de proprio fecit.* Vel certe a menſa, cui adſidebant judices, a qua *Scacarium* Anglicanum denominatum teſtatur Gervaſius Tilleberienſis: *Scacarium*, inquit, *tabula eſt quadrangula, quae longitudine quaſi decem pedum, et quinque latitudine ad modum menſae circumſedentibus appoſita, undique habet limbum latitudinis quaſi 4. digitorum. Supponitur* (f. ſuperponitur) *Scacario pannus in termino Paſchae emptus non quilibet, ſed niger, virgis diſtinctus, diſtantibus a ſe virgis, vel pedis, vel palmæ ſpatio.*

SCACATUS, quadris diverſi coloris diſtinctus, ut *Scacarium*. V. mox in *Scacci* 1. Concil. Trevir. ann. 1310. apud Marten. to. 4. Anecd. col. 240. *Preſbyteri canonici et clerici rigatas et Scacatas veſtes geſtantes, etc.* Statuta Eccl. Leod. an. 1360. *Item prohibemus ne aliquis de dicto clero veſtes aut togas particas* (partitas) *ſeu interciſſas, ſeu Scacacas . . deferat.* Ubi leg. *Scacatas.*

SCACCI. (1) SCACI, et SCACHI, ſeu *Scaccorum* ludus, Gall. *le jeu des Echecs*, ſic appellatus a voce Arabica vel Perſica *Scach*, quae Regem ſonat, quod praecipua Scaccorum, uti

uti vocant, perſona Rex ſit, quod a Cangio obſervatum in Notis ad Ioinvillam pag. 59. et ad Alexiadem pag. 383. 384. quamquam non deſunt, qui a Germanico *Scach*, i. latro, de quo mox, dictum putant, ut ſit *latrunculorum* ludus, quem eundem eſſe cum ludo ſcachorum viri docti exiſtimant, ex Ovid. *ſive latrocinii ſub imagine calculus ibit*. Salmaſius vero ad Hiſtor. Aug. p. 459. ait, *Scachios* Italos et Gallos hodie vocare ludum latrunculorum, voce a *calculis* detorta. Hunc expende ſi lubet. Conſule etiam Menag. in Etymol. Gall. v. *Echeis* et praeſertim Carolum de Aquino in Lex. milit. v. *Latrunculi*. Robertus Monachus lib. 5. Hiſt. Hieroſol. pag. 51. *Aleae, Scaci, veloces curſus equorum flexis in frenum gyris non defuerunt*. Petrus Damianus lib. 1. Ep. 10. *Venatus, aucupium, alearum inſuper furiae, vel Scachorum, quae nimirum de toto quidem ſacerdote exhibent mimum*. Et mox: *Ille autem ex diverſitate nominum, defenſionis ſibi faciens ſcutum, ait: Aliud Scachum eſſe, aliud aleam. Aleas ergo auctoritas illa prohibuit, Scachos vero tacendo conceſſit*, etc. Sed et obſervo perſonas ſcacarii *familiam* vocari in areſto Pariſ. 9. Mai ann. 1320. *Item unum Scacarium de jaſpide et calſidonio cum familia, videlicet una parte de jaſpide, et alia parte de criſtallo*. (2) SCACCI, grallae, furculae, Gall. *Eſchaces*, Italis *Zancke*, *Stampoli*. Miracula B. Gregorii X. PP. apud Petrum Mariam Campum in Hiſt. Eccl. Placent. *Propter infirmitatem, quam habuit, non potuit ire, nec redire ſine baculo, ſive Scaccis*. V. infra *Scacia*.

† SCACCUM, f. pro *Saccum*, depraedatio, depopulatio, V. in hac v. Ch. a. 1090. apud Lam. in Delic. Erud. SCACHUM, *raptus*, *praedatio*, apud Vredium in Hiſt. Comit. Flandr. p. 302.

SCACH, SCACHUS, latrocinium, vox Germanica. Lex Longob. l. 2. tit. 55. §. 37. *De furto aut Schaco, ſi ultra 6. ſolid. fuerit, ſimiliter ut per pugnam veritas inveniatur praecipimus*. Leg. *Scaco*: nam *Schalt*, in Gloſſario Theotiſco Lipſii ſervum ſonat. Charta MS. Ludovici Imp. ann. 1329. pro Monetariis Papienſib. *Excepto homicidio, raptu virginum, robaria ſeu Scacho, quibus caſibus teneantur ſubire ſuorum judicum examen et judicium*.

SCACHCATOR, Latro. Capitula Caroli C. tit. 12. §. 13.

† SCACHERIUM, abacus, alveus, alveolus, ab Ital. *Scacchiere*. Invent. Mſ. a. 1295.

† SCACHINUM, i. q. *Scacherium*, in eod. Invent.

SCACHUM, V. *Scaccum*.

SCACIA, ut ſupra *Scacci* 2. Acta S. Veroli to. 3. Iun. pag. 387. *Erat autem unus pedum per genu-juncturam recurvus, ita ut juxta nates ſuſpenſum nullo modo extendere praevaleret. Verum ligneo pede quem vulgo Scaciam vocant, vice naturalis pedis utebatur*.

SCACIARIUS, Venator, ut videtur, Italis *Scacciatore*, quibus *Scacciare* venari ſonat. *Manſum Geraldi Scaciarii*, in Charta an. 1019. ex Chartular. Aptenſ. fol. 41. V. *Scachia*.

SCACIUS. Statuta Montis Regalis fol. 312. *Item pro quolibet centenario gerborarum Scaciorum, ſolid. duos den. etc.*

SCADAFALE, ut ſupra *Scafaldus*. Charta ann. 1225. inter Probat. tom. 2. Novae Hiſt. Occitan. col. 437.

SCADAFALTUM, ut *Scadafale*. Iudicatum ann. 1279. apud *la Faille* inter Probat. Annal. Toloſ. pag. 101.

SCADENTIA, *Scaditio*, V. *Excadentia*.

† SCADUCUS, SCADUTUS, dicitur de re, quae licitatione alicui obvenit. Ch. Mſ. a. 1307.

SCADUS, menſura et pars vinearum, apud Schilterum in Gloſſ. Teut. v. *Schaz*, ex Regeſto redituum Argent. ſaecul. 14. *Item in banno R. ſiti ſunt 250. Scadi vinearum, qui vulgariter dicuntur Schetze, locati diverſis colonis pro media parte vini, quod excreſcit in eis*. V. *Scala* 8. *Scamellus* et *Skaza*.

† SCADUTA, haereditas decedentium ſine haerede. Ch. Mſ. a. 1213. Ital. *ſcadere*, lege venire, devolvi.

Digitized by Google

SCADVTVS, V. *Scaducus*.

SCAENOFACTORES, vox ibrida, a Gr. σκηνὴ, tabernaculum, tentorium, et Lat. facere: haud ſatis tamen ad rem, cum ibi non de tentoriorum fabricatoribus, ſed de domorum ſtructoribus ſermo ſit. Vita S. Iohannis Valent. Epiſc. apud Marten. to. 3. Anecd. col. 1694.

SCAETA, bona quae domino feudi ex delicto vel ex defectu haeredis obveniunt. V. *Eſcaeta*. Chartular. SS. Trinitat. Cadom. fol. 62.

SCAETTA, monetae genus, V. *Sceatta*.

SCAEVA, ἀριστερὰ χεὶρ, λαιὰ, in Gloſſ. Lat. Graec. id eſt, Manus ſiniſtra. V. Feſtum.

SCAEVITAS, *Iniquitas*, Gloſſae Iſid. Pro Fortunae malignitas, infelicitas, apud Apuleium lib. 3. Metamorph. *Sed mihi cum fide memora, oro, quod tuum factum Scaevitas conſecuta in meum convertit exitium.* Item lib. 4. *Sed agilis atque praeclarus ille conatus fortunae meae Scaevitatem anteire non potuit.* Occurrit rurſum lib. 7. et 9. *Artium ſcaevitas*, id eſt, earum abuſus ad vitia et pravos mores, apud Ammianum lib. 30. c. 12. Arnobius lib. 2. adv. Gentes: *Scaevitas innumerabilis vitiorum.*

SCAEVUM, crimen, noxa. Miracula S. Walarici to. 1. April. pag. 28.

SCAEVUS, pro *Scemus*, vel *Semus*, Mutilatus. V. *Secus*.

SCAFA, vas culinarium, Gallice *Cuillier à pot*. Fortunatus lib. 6. Poëm. 10.

SCAFALDVS, tabulatum altius eductum, theatrum, Gallis *Eſchafaud*. Hiſtoria Tranſlationis S. Bertiliae Virg. n. 19. De vocis etymo vide conjecturam Cangii in Notis ad Ioinvillam pag. 70. SCALFAVDVS, eadem notione. Acta Conc. Piſani ann. 1409. apud Marten. tom. 7. Ampliſſ. Collect. col. 1105. V. *Scadafale*. SCAFARDVS, eodem intellectu, in Chron. Corn. Zantfliet, ubi de eadem coronatione ſcribit, apud eumdem Marten. ibid. to. 5. col. 396. Sed legendum eſt *Scafaldus*.

SCAFFA. (1) SCAFFIA, menſura. V. *Scapha*. (2) SCAFFA, Italis Siliqua. Georg. Stella in Annal. Genuenſ. apud Murator. to. 17. col. 1039. *Cum pluribus Scaffis aduſtis in una magna hoſtium navi ignem imponunt, et totam cremarunt.* V. *Piſtatus*.

† SCAFFALE, vox Italica, tabulatum altius eductum, ſuggeſtus, t. 1. Maii p. 350. V. *Scafaldus*.

† SCAFILVS, pro *Scapilus*, menſurae frumentariae ſpecies, Germ. Scheſſel. Murat. t. 3. Antiq. Ital. med. aevi, p. 565. V. *Scapilus* et *Scapha*.

† SCAFLVS, idem, apud Oefel. to. 1. Script. rer. Boic. p. 718.

SCAFONES. Innocentius III. PP. lib. 1. Epiſt. pag. 29. edit. Colon. de Canonicis Regularibus: *Cortibaldum inſuper, ſubaros quoque in hyeme, ſotulares habeant in aeſtate, caligas tam lineas quam laneas, et Scafones ſimiliter habeant duplicatos, capas nigras ſinguli de mansellario*, etc. Regula Ordinis Canonicorum S. Marci de Mantua, in Regeſto Alexandri IV. PP. anni 7. ex Bibl. Regia: *Item duo femuralia, duo caligae laneae; et quatuor lineae ſine pedulibus, quatuor Scuffones*, (ſic) *et duo ſubtellares et duo bottae filtratae, etc.* Italis *Scuffione*, eſt major *Coiffia*: ſed hic *Scaffones*, vel *Scuffones*, pedes ſpectare videntur. † Item quod *Chiffones*, V. in hac v. et *Scoffones*.

SCAFWARDVS, oeconomus, procurator, cellerarius, ab Aleman. *Schaffi*, armarium, et *warden*, vel *warten*, cuſtodire. Charta Burchardi Abb. S. Emmerammi apud Bern. Pezium to. 1. Anecdot. part. 3. col. 77. *Hoc autem vinum ſive illud hic praedicti ſervi emant, ſive ad Pannonia emptum pergant, tale debet eſſe ut ad libitum Scafwardi ſub juramento conſtricti totum probetur et ſic in cellario collocetur.*

† SCAGIALE, V. *Schiagiale*.

SCAGLIONVS, Scala, gradus, ab Ital. *Scaglione*. Statuta Mont. Regal. fol. 198. V. *Scaliones*.

† SCAGNA, inſtrumentum quo filum involvunt, Gall. ol. *Eſcagne*, in Invent. Mſ. a. 1294.

† SCAGNETVM, aſſula ut videtur, ab Ital. *Scaglia*. Stat. Avellae a. 1496.

SCAHENTIA, ius *Scaetam* ſeu *Eſchetam* percipiendi, Gall. *Droit d'Eſcheite*. V. *Scaeta*. Charta ann. 1417. ex Muſeo Dom. *de Flamarens*.

SCAILGAE, lapides ſectiles, quos *Ardoiſes* dicunt Galli. V. infra *Scaliae*. Hiſt. Monaſt. S. Laurentii Leod. apud Marten. tom. 4. Ampl. Collect. col. 1151.

SCAKANA, ſecuris militaris. Hiſt. pacificationis inter Rudolphum II. Imper. et Turcarum Imper. apud Ludewig. tom. 6. Reliqu. MSS. pag. 326.

SCALA. (1) Vox variae notionis apud Scriptores mediae aetatis. Eſt enim SCALA apud Gallos una ex altioris, uti vocant, juſtitiae, ſeu ſupremi dominii, notis. Scala quippe pro criminum quorundam aut malefactorum punitione erigitur intra dominorum, qui jus gladii habent, jurisdictionem aut diſtrictum, quam aſcendere coguntur rei, qui ejusmodi poena (quae *Scalatio* infra dicitur) mulctantur, ut univerſae plebi expoſiti, infamiae notam ſubire cogantur. Concilium Turonenſe ann. 1236. c. 8. de his qui binas nuptias contrahunt: *Firmiter injungentes, quod ſi qui reperiantur talia perpetraſſe, nominatim denuntientur infames, et in Scalà ponantur, poſtea publice fuſtigentur.* Proſtat etiamnum in urbe Pariſienſi *Scala* ejusmodi, quam *Scalam Templi* appellant, quod fuerit Templariorum olim, nunc vero Hoſpitalariorum Pariſienſium ſupremae juſtitiae nota. De hujusmodi Scalis aiunt non ſemel Conſuetudines Franciae municipales. (2) SCALA pro Urbis regione, apud Monſpelienſes. Conventio inter Epiſcopum Magalonenſem et Conſules Montipeſſulanos ann. 1210. 6. Id. Febr. (3) Patera, Longobardis, ut ſcribunt Paulus Warnefridus de Geſtis Langobardorum lib. 1. cap. 27. Iſidorus lib. 20. c. 5. Papias in verbo *Vaſa*. Etiamnum hodie Schale Germanis. Vincentius Belvac. lib. 31. c. 150. *Habebat autem Soldanus 40. bigas oneratas loricis, exceptis Scalis argenteis et vaſis ad bibendum mirae magnitudinis.* (4) Trutina, ſeu trutinae lanx, in *ſcalae*, ſeu paterae formam confecta, Anglis vox nota. Liber Scacarii, cujus auctor eſſe creditur Gervaſius Tilleberienſis. (5) Lecticae ſpecies in Scalae ſpeciem confecta. Vita S. Filiberti lib. 2. cap. 2. *Fit populi concurſus non modicus, gaudent omnes vel Scalam qua vehebatur* (corpus S. Filiberti), *ſeu etiam linteum quo tegebatur, ſe poſſe contingere.* Cap. 27. *Videres . . . . aliquos carrucis, corbeculis, ſellis geſtatoriis, atque Scalis advehi.* Denique cap. 28. *Interim venerandum ſepulchrum cum ſacratiſſimo pignore de Scala deponitur, et in dextro cornu Eccleſiae . . . . collocatur, atque in ſiniſtro latere Eccleſiae Scala ipſa appenditur.* (6) Ordo cujusque, Gall. *Rang*. Iacobus Cardin. de Coronat. Bonifacii VIII. PP. ubi de proceſſione, apud Murator. to. 3. pag. 652.

> . . . . , *et legem ſtatuunt, ne forte vagentur*
> *Immemores, redeuntque ſua conſiſtere Scala.*

Hinc SEDERE AD SCALAM dicitur Monachus, qui cum aliis in refectorio (ſuo ordine) ſedet, in veteri Scheda MS. Corbeienſi de Menſa Abbatis. (7) SCALA, manipulus militaris, ſeu quaevis militum turma ſive equitum, ſive peditum dicitur, Gall. *Eſcadron*, vel potius *Corps de troupes*, olim *Eſchielle*. Charta ann. 1393. apud Lobinell. to. 2. Hiſt. Britan. col. 861. *Suumque exercitum in duas Scalas ſeu partes diviſit, aliam vero Scalam in qua erant Britones Gallicani, etc.* Will. Brito lib. 3. Philippid.

> . . . . *Ut ſubſit quoque Tribuno*
> *Scala ſuo.*

Gregorius Decanus Bajocaſſenſis in Vita Urbani IV. PP. apud Maſſonum pag. 225. *In aciebus Scalaribus ordinatis, ſe ad invicem hoſtiliter ſunt aggreſſi.* Ita intelligendus videtur Caffarus in Annal. Genuenſ. ad ann. 1157. apud Murator. to. 6. col. 269. *Amicum de Mirta Conſtantinopoli legatum miſerunt pro exigendis Scalis*

Digitized by Google

et embolo promiſſis. (8) SCALA, modus agri, in Charta Longobardica apud Ughellum tom. 7. pag. 1294. *Quod eſt per menſura ad juſta pertica menſuratas Scalas duo, et pedes duo in integrum, etc.* Occurrit etiam to. 3. pag. 47. *Per menſuram ad juſtam particam menſuratam Scalarum centum in integrum cum inferioribus et ſuperioribus.* (9) Portus minor: ſeu proprie *trajectus*, vel *πέραμα*, in majori portu: quomodo variae exſtitere *Scalae* in portu Conſtantinopolitano, quem *Ceratinum* vocabant, de quibus non ſemel agit vetus ejusdem Urbis deſcriptio, et Cangius multa congeſſit in Notis ad Alexiadem pag. 312. 313. 314. 315. Sed et Galli *Scalas*, *Eſcales*, etiamnum vocant portus, ad quos applicant naves ex occaſione aliqua, cum longius iter arripiunt, ſive recipiendarum virium, ſive recipiendarum mercium, vel exonerandarum gratia, idque *faire eſtale* dicunt. SCALETTA, eadem notione, diminut. a *Scala.* Iohan. Stellae Annal. Genuenſ. apud Murator. tom. 17. col. 1300. (10) Scandula, Stapha, Stapes, quo ſcilicet quis in equum tollitur: *Σκάλα*, Leoni Imper. in Tacticis cap. 6. §. 10. c. 12. §. 53. ubi recte Phil. Pigafetta *Staffa* vertit, et Leoni Grammatico in Baſilio Macedone pag. 470. Teſtam. Beatricis de Alboreya Vicecomit. Narbon. ann. 1367. apud Marten. to. 1. Anecd. col. 1527. *Item* (legamus) *unam ſellam equitandi deauratam et argentatam, et unam Scalam deauratam.* (11) Chron. Trivetti ad ann. 1293. apud Acher. to. 8. Spicil. p. 662. *In Angliam adducitur* (claſſis navium Normannicarum) *feria ſexta ante vigiliam Pentecoſtes ſubmerſis aut caeſis hominibus omnibus, qui erant in navibus, ſolis illis exceptis, qui in Scalis vix ſalvi fuerant fugiendo.* Ubi legendum omnino videtur Scapha, Gall. *Chaloupe*, *eſquif.* (12) SCALA, pro *Scilla*, Campanula, Germ. Schelle. Uſus Monaſt. Sangerm. inter Probat. Hiſt. ejusd. p. 135. col. 2. *Finito potu Prior percutiet Scalam tribus vicibus vel quatuor, etc.* V. *Skella.* (13) Glaber Rodulph. in Vita S. Guillelmi Abbatis Divion. c. 2. *Conſtituitur enim divini Officii aſſiduus cuſtos, ac Scalae capitalis illius loci.* Leg. forte *Scholae.* (14) † Aedificium quo gradibus aſcenditur, apud Murat. t. 1. Antiq. Ital. pag. 1023. (15) † Veſtis quaedam epiſcopis propria, t. 1. Prob. Hiſt. Nem. p. 66. (16) † SCALA AMBULATORIA, machinae bellicae ſpecies, in Tract. Mſ. de re milit.

† SCALAGIUM, SCALATICUM, praeſtatio pro facultate applicandi naves ad *ſcalam*, ſ. portum, in Ch. a. 1269.

SCALAMATUS, equinus morbus, *qui equi interiora deſiccat, et corpus macerat, et fimum ejus plusquam hominis foetere facit, etc.* Iordanus Ruſus Calaber MS. lib. 2. de Medicam. equor. et ex eo Petrus de Creſcentiis lib. 1. de Agricult. c. 22. Adde c. 32. Italis *Scalmatura* eſt macies, etc.

SCALAMENTUM, ſcalis admotis in muros irruptio, Gall. *Eſcalade.* Litterae Henrici VI. Reg. Angl. ann. 1448. apud Rymer. tom. 11. pag. 207. V. *Scalare* 1.

SCALAPIUS, V. infra *Scapolus.*

SCALARE. (1) Scalis muros aſcendere, Gall. *Eſcalader.* SCALATOR, qui ſcalas admovet, applicat. Chron. Aſtenſe apud Murator. to. 11. col. 269. V. ſupra *Scalamentum.* (2) Scalae, gradus, *Eſcalier.* Miracula S. Zitae to. 3. April. pag. 525. V. *Scalarium.* (2) † *Scalae* poena reum damnare, Gall. *Eſchaller*, in Ch. Mſ. a. 1327.

SCALARIA. Ugutio et Ioh. de Ianua: *Scalaria, navis piratica, et dicitur a ſcala, quia ibi ſunt tranſtra diſpoſita ad modum ſcalarium in ſcala.*

SCALARIUM, gradus, *Eſcalier.* Gravamina Eccleſiae Anglicanae art. 22. SCALERIUM, eadem notione. Charta Guillelmi D. Montiſpeſſulani ann. 1188. Octob.

† SCALATICUM, V. SCALAGIUM.

SCALATINUM, tributum pro *ſcalis*, ſeu pediminibus vitium, ex Gallico *Eſchalas*, ſeu *Eſcaras.* Charta Roberti

Digitized by Google

berti Regis Siciliae ann. 1327. apud Vghellum in Epiſcop. Caſertanis.

SCALATIO, poena ſcalae, de qua ſupra in *Scala* 1. Statuta Petri Nannet. Epiſc. ann. 1478. apud Marten. tom. 4. Anecdot. col. 1015.

SCALATOR, V. ſupra *Scalare* 1.

SCALCHVS, SCALCVS, pincerna, *Echanſon*: item Major domus, architriclinus, *Majordome*. Acta B. Ioannis Tauſſiniani Epiſc. to. 5. Iulii p. 808. *Pietas Raynerii de Scarſis, nobilis Piſani, pincernae ſeu Scalchi, etc.* Itiner. Adriani VI. PP. apud Baluz. to. 3. Miſcell. p. 437. *Et cum Scalcus, id eſt, architriclinus, ſacellariorum ac ſacri palatii ſcutiferorum proſpiciens tumiditatem cadaveris, acclamaſſet Pontificem toxico interemptum, etc.* V. infra *Scancio*.

SCALCIATVS. Ordericus Vitalis lib. 8. pag. 682. *Sincipite Scalciati ſunt, vt fures, occipite autem prolixas nutriunt comas, ut meretrices.* Vbi *Scalciatus* forte eſt quaſi *excalceatus*, quomodo *calceatum caput* contra dixit Martialis lib. 12. Epigr. 45. Cangii conjecturam firmat vox ſequens.

SCALCIVS, diſcalceatus, Italis *Scalcio*, vel *Scalzo*, Gall. *Déchauſſé*. Acta S. Bertrandi to. 1. Iunii pag. 800. *Si de dicta infirmitate liberaretur, pedibus Scalciis una cum dicta ſua filia viſitaret ſepulcrum B. Bertrandi.*

SCALCVS, pincerna, V. ſupra *Scalchus*.

SCALDINGI, Dani ſeu Normanni, ſic appellati quod ad Scaldim amnem poſitis caſtris diu ibi morati ſunt ann. 883. vt eſt apud Simeonem Dunelmenſem. Ita porro appellantur in Hiſtoria S. Cuthperti ſemel et iterum.

SCALDRI, ſic dicti vetuſtiſſimi Danorum Poëtae, a ſono et murmure, quod canendo edebant. V. Stephanium in Notis ad Saxonem Grammaticum pag. 11. 12. 130. et Olaum Wormium.

† SCALENVS, gradus, to. 3. Aug. p. 583.

SCALERA. Charta Henrici I. Regis Angl. in Tabulario Fiſcanenſi fol. 5. *Et inde ſicut Regale chiminum ſe extendit uſque ad Scaleram, quae eſt ſuper feodum Briti Palmarii, et a dicta Scalera per quamdam ſemitam, etc.* Idem videtur quod *Scallaria*. V. *Scaliae*.

SCALERIVM, vt *Scalarium*. V. ibi.

SCALETTA, V. *Scala* 9.

SCALFARIVS, panni ſpecies. Statuta Cluniacenſia Petri Venerabilis cap. 16. *Statutum eſt ut nullus fratrum noſtrorum pannis qui dicuntur Galambruni vel Iſembruni, veſtiatur, nec iis qui vocantur Scalfarii, vel Friſii.*

SCALFAVDVS, *Echafaut*, V. *Scafaldus*.

SCALIA. (1) SCALIA, SCALIARE, voces Fori Aragonici. Fori Aragonenſes lib. 3. ex Foris Oſcenſibus ann. 1247. tit. de Scaliis: *De Scaliis factis in heremo, ſive in monte, ſi quis ſignaverit locum, et arando proſecutus fuerit, valeat ſibi quantum araverit, etc.* Lib. 7. tit. de Expeditione infantionum: *Item in compenſatione eorum quae ſuperius continentur, et debent infantiones Regi facere, conceditur infantionibus ſarcire, quod vulgo dicitur Scaliare, in villis regalibus, civitatibus, ſive caſtris, et in pertinentiis et terminis eorundem, et emere ab hominibus regalis ſervitii, ſive ſigni.* Infra: *In illis tamen locis vel villis infantionem tantum poſſe Scaliare intellige, unde eſt vicinus; nam ubi vicinus non eſt, liceat ibi emere ſub forma praedicta, Scaliare tamen nullatenus permittitur.* Obſervantiae lib. 6. de Privileg. Militum §. 15. *Poſſunt et Scaliare in villis regalibus ubi ſint vicini.* V. *Scalis*. Haud ſcio an *Scalia* ibi idem ſit quod *Eſcleſche* dicitur in Conſuet. Inſulenſi art. 79. *Fief Eſcliché*. et *Eſcliſchement*, in Tornac. tit. de feudis art. 8. quod diſtractum, diviſum ſonat: adeo ut *Scalia* pars ſit et portio feodi vel cujusvis haereditatis, quam obtinere Infantionibus certis conditionibus conceſſum erat. (2) SCALIA, ſquama, Ital. *Scaglia*, Gall. *Ecaille*. Conventiones civitatis Saonae ann. 1526.

SCALIAE, SCALLIAE, lapides ſectiles, quos *Ardoiſes* dicunt Galli. Vnde

Digitized by Google

Vnde SCALLIARIA, Lapidicinae, *Eſcaillere*. Ex Italico *Scaglia*, ſquama. *Tegularia lapidea*, in Charta Hugonis Epiſcopi Leod. an. 1202. apud Barthol. Fizen. in Hiſtor. Leod. pag. 447. Charta an. 1222. in Tabulario Abbatiae Fuſniacenſis dioeceſis Laudun. *Ego dedi et conceſſi Fratribus Fuſniacenſibus lapidicinam quae alio nomine dicitur Scalliaria, centum pedes in fronte habentem, ſiquidem in terra quae mea eſſe dinoſcitur, propria Scalliaria tantae latitudinis poterit inveniri.* Et infra: *Fratres Fuſniacenſes accipere poterunt Scallias in praefata ſcalliaria.* V. *Ardeſia*, *Scailgae*, *et Squillarii.*

† SCALIDVS, pro ſqualidus, apud Ludew. to. 11. Reliq. pag. 36. V. *Scalor.*

SCALIGRADIVM, Scalae, gradus. Addit. ad Vitam S. Antonini to. 1. Maii pag. 344.

SCALINGA. Monaſticum Anglican. to. 2. pag. 130. *Et communem paſturam totius morae, cum liberis hominibus meis, et unam Scalingam thyemalem in competenti loco ultra Hertingburn.* Et p. 633. *In boſco, in plano, in pratis, in paſcuis, in muſſis et Scalingis, etc.* V. *Scalia* 1.

SCALINVS. (1) Palus, pedamen vitium, ut videtur, Gall. *Echalas.* Statuta Riperiae c. 12. fol. 5. *De qualibet libra aeſtimationis perticarum pro faciendo Scalinos pro exitu denarii ſex.* V. *Scallatus* 2. (2) † Nauis et illud ad quod nauis religatur. Cathol. et Breucl. Leg. forte *Scalmus.*

SCALIONES, gradus, ſcala, Petro de Creſcentiis lib. 5. p. 209. *Eſchelle*, veteri Gallico interpreti cap. 1. extremo. *Scaglioni*, et *Scaloni*, Senenſibus. V. *Scaglionus.*

SCALIS. Teſtament. Tellonis Epiſc. Curienſ. apud Mabill. to. 2. Annal. Bened. pag. 709. col. 1. *Item ſiluas, Scales fructiferas, quas damus ad ipſum monaſterium.* V. *Scalia* 1.

† SCALLATA pro *Scarlata*, in Reg. S. Iuſti Cam. Comput. Pariſ.

SCALLATICIVS, in modum Scalae diſpoſitus, virgis quibusdam diſtinctus. Geſta Gaufredi Cenoman. Epiſc. apud Mabillon. to. 3. Analect. p. 377. V. mox *Scallatus*, et infra *Virgatus.*

SCALLATVS. (1) Vt *Scallaticius.* Rotulus Camerae Comput. Pariſ. (2) Vt ſupra *Scalinus.* Bulla Pauli III. PP. an. 1537. inter Inſtrum. to. 4. novae Gall. Chriſt. col. 117.

SCALLIA, SCALLIARIA, V. ſupra *Scaliae.*

† SCALMVS, *lintea nauis*, in vet. Gloſſ. Cod. reg. 7641. V. *Linteum.*

SCALNARE, pro *Scalvare*, V. in hac voce. Charta Italica ann. 1345.

SCALONES, dentium equi ſpecies, de quibus Petrus Creſcentius lib. 9. de Agricult. cap. 1. *Eſcalognes* veteri Interpreti Gallico.

SCALONGIA, *Echalotte*, V. *Aſcaloniae.*

SCALOPVS, V. infra *Scapolus.*

SCALOR, pro Squalor, in Charta Ludouici Reg. Sicil. ann. 1359. ex Cod. MS. D. *Brunet* fol. 125.

SCALPELLVM, inſtrumentum quo diruendis muris utuntur. Charta an. 1479. apud Ughellum tom. 1. Ital. ſacrae edit. an. 1717. col. 508.

SCALPITARE, *crebro ſcalpere*, ex vett. Gloſſ. apud Voſſium lib. 4. de Vitiis ſermon. cap. 24.

SCALPO. Anonymi Salernit. Chron. apud Murator. tom. 2. part. 2. col. 207. *Scalponem nempe argenteum cum ducentis ſolidis tulit, atque ipſi Principi detulit.* Vbi legendum eſſe *Scaptonem* autumat Cl. Editor. V. *Scapton.*

SCALPVS, apud Aelfricum in Gloſſ. Anglo-Saxon. *Scip* vel *Sceigl.* Vbi Somnerus, forte *Sceigth*, i. *Scapha.*

SCALTVS, *Impetigo.* Papias MS. et edit. † SCANTVS praefert vetus Gloſſar. Cod. reg. 7641.

SCALVAMEN, ramus, Gall. *Branche.* Statuta Aſtenſia fol. 9. vo.

SCALVARE, ramos arboris amputare, arborem decacuminare, Gall. *Ebrancher.* Statuta Placentina lib. 3. fol. 37. SCLAVARE, mendoſe pro *Scalvare*, in Statutis crimin. Saonae cap. 42. fol. 93.

† SCALVAYTAE, excubiae ut videtur. Stat. Avellae MS. ann. 1496. *Capi*

Digitized by Google

Capi poſſit per dictas Scalvaytas et familiares curiae praedictae.

SCALVS, pro *Stallus*, ni fallor, Sedes uniuscujusque Monachi aut Canonici in choro Eccleſiae. Uſus Monaſt. Sangerm. inter Probat. Hiſt. eiusd. p. 135. col. 2.

SCAMA. (1) Pro Squama, Gall. *Ecaille*, apud Marten. to. 1. Anecd. col. 906. Aliis notionibus, vide in *Scamma* 1. (2) † Lapis ſectilis, Schieſer, in Complut. Mſ. ann. 1399. V. *Scaliae*. (3) † Scamnum ſedile, in Lit. remiſſ. Mſ. an. 1352. V. *Scamnum*.

† SCAMARE, ſquamas tollere. Gloſſ. Lat. Gall. Cod. reg. 7684.

SCAMARES, SCAMARATORES, praedones, qui Menandro de Legat. et Theophani pag. 367. Σκαμάρεις. Eugippius in Vita S. Severini cap. 10. SCAMARAE, apud Papiam MS. et edit. dicuntur *Piones legis*, vbi forte legendum *Spiones Regis*, Gall. *Eſpions*: niſi Lex intelligatur Longobardorum, ad quam ita Boerius: *Scameram, id eſt, exploratorem, ſive ſpionem.* Eadem Lex lib. 1. tit. 1. §. 4. *Si quis Scameram intra provinciam celaverit, aut annonam dederit, animae incurrat periculum.* SCAMARAE, aut SCAMERAE, Depraedationes. Capitulare Sicardi Principis Beneventani an. 836. SCAMARATORES, Praedones, in eod. Capitulari Sicardi Principis Beneventani artic. 2. V. *Scarani*.

† SCAMARIA, imbrex porci, idem videtur quod Ital. *Scamerita*. Murat. to. 4. Antiq. Ital. med. aevi p. 895. V. *Scapula*.

SCAMBIATIO, SCAMBIVM, permutatio, Gall. *Eſchange*. V. in *Cambiare*. Charta ann. 1043. apud Marten. to. 1. Ampl. Collect. col. 407. † SCAMBIO in Ch. a. 1181.

SCAMBIVM, nummularia officina vel menſa, Gall. *Change*. Charta ann. 1195. apud D. *Bruſſel* to. 1. de Uſu feud. p. 198. V. *Cambium*.

SCAMBIATOR, nummularius, V. in *Cambiare*.

SCAMBSOR, eadem notione. V. in *Stallum*.

SCAMELLVM, SCAMELLA, SCAMMELLVM, ſcabellum. Gloſſ. Gr. Lat. MSS. ὑποπόδιον, *Scabellum, ſubſellium, ſcamellum.* Cod. edit. *Scamillum* habet. Venericus Vercellenſis in Apologia Henrici IV. Imp. *Certatum eſt pugnis atque Scamellis, pro herilis ſedis poſitione, etc.* Sed proprie uſurpatur pro iis ſcabellulis, quibus repentes manibus innituntur: Germ. Schemmel. Rodulphus Tortarius Monachus Floriac. de Miracul. S. Benedicti n. 17. SCABELLVM, eadem notione. Vita S. Walpurgis ſaec. 3. Bened. part. 2. p. 294. SCABELLVLVM, diminut. a *Scabellum*. S. Gerardus in Mirac. S. Adalhardi ſaec. 4. Bened. part. 1. pag. 359. *Scamellulae*, in Actis SS. to. 5. Maii pag. 236.

SCAMELLVS, modus agri, f. pro *Scamnellus*. Charta ann. 1126. apud Calmet. inter Probat. to. 2. Hiſt. Lothar. col. 280. *Vineam ad Wanein ſepem, vineam et duos Scamellos in coſta, . . . tres Scamellos in alterius vineis, etc.* V. *Scammum* 1.

SCAMERA, V. ſupra *Scamares*.

SCAMILLVM, V. *Scamellum*.

SCAMIVM, permutatio, V. *Cambiare*.

SCAMMA. (1) Hiſtoria MS. excidii Acconis ann. 1191. *Portantes ibidem . . . . lanceas, falcaſtra, caſſides, et loricas, Scammata et perpuncta, ſcuta cum clypeis, etc.* Vbi *Scammata et propunctos* edidit Marten. to. 5. Ampliſſ. Collect. col. 765. In Gloſſ. Graec. Lat. σκάμμα, *foſſum*, ſeu foſſa redditur; ſed aliud hoc loco ſonat, et, ni fallor, loricas ipſas, quarum catenulae *ſquamae* dicuntur Virgilio et aliis, ita vt legendum ſit *loricas ſquamatas*. SCAMMA, Graec. σκάμμα, proprie eſt locus foſſis incluſus, a Gr. σκάπτω, fodio: unde arena luctantium, ut et foſſa caſtrenſis, Gall. *Trenchée*, *Scamma* dicta eſt. († Interdum pugnam, conflictum ſonat, vt in pleriſque locis hic prolatis.) Gloſſ. Iſid. *Scammata, arenae, ubi athletae luctantur.* S. Paulinus in Epiſt. ad Seuerum: *Noli interim dum in Scammate ſumus, dum foris pugnae, intus*

verba iniurioſa, alicui de majori Nobilitate illata, quod caeteris quibuscumque propter perſonae laeſae ſplendorem et dignitatem, graviorem poenam meretur. (2) Lex Burgundion. tit. 73. in Lemmate: *De caballis, quibus oſſa aut Scandala ad caudam ligata fuerint.* Sed legendum *Scandula*, docet omnino Papianus Reſp. tit. 29. *Si quis caballo ligando oſſum, aut Scandulam, vel pannum rubrum, ita eum turbaverit ut pereat, etc.* V. infra *Scandula* 2.

SCANDEFIERI, pro Candefieri. Agnellus de S. Vrſino apud Murator. to. 2. p. 101.

SCANDELA, († pro Candela.) Charta Alexandri III. PP. in Tabulario Prioratus S. Nicaſii Mellenti fol. 10. *In navibus vinum ferentibus 3. den. in ſingulis navibus pontem deſcendentibus à Eſnotre 1. den. pro remige; in praefectura 10. ſol. pro eleemoſyna; et pro Scandela Comitis 13. ſol.* V. *Scandula* 1.

† SCANDELARE, ſcandulis ſ. aſſeribus tegere. Ch. a. 952. apud Murat. t. 3. Antiq. Ital. med. aevi pag. 147. V. *Scindula.*

SCANDELLA, V. *Scindula*, et *Scandula* 1.

SCANDELLAE, crepitaculum e ſcandulis ligneis confectum, quali utuntur leproſi, ne propius quis ad eos accedat. Ita Bollandiſtae in Notis ad Mirac. S. Antonii de Padua to. 2. Iun. pag. 733.

† SCANDELLVM, ſcamnellum, in Invent. an. 1476.

SCANDICVS, de Chriſto dicitur in Orat. cuiusdam librarii ad calcem libri Theogeri Epiſc. Metenſ. apud Bern. Pezium to. 1. Anecd. Praefat. p. XV.

SCANDILE, SCANCILE, ſeu potius *Scanſile*, Stapes, quo in equum quis tollitur. Ugutio: *Scancile, ſtrepa, ferrum, per quod equum aſcendimus. Scanſilia ſunt etiam gradus honorati, vbi in ſedibus ſedent.* Ita pariter Ioh. de Ianua. Vnde emendandae Gloſſae Iſid. *Scanſuae, ferrum, per quod equus ſcanditur.* Gloſſae Pithoei habent: *Scanſa, per quod equus ſcandit.* SCANDILE. Aimoinus lib. 2. de Miraculis S. Benedicti c. 20. SCANSOR, ſtrator, Ἀναβολεὺς, qui dominum in equum tollit. Gloſſ. Lat. Graec. *Scanſor*, καταςρωτης. Geſta Gaufredi Cenoman. Epiſc. apud Mabill. to. 3. Analect. p. 382. *Quidam e contra clericus in domo cujusdam Scanſoris manens, etc.* V. *Strepa.* SCANDILE, ſcalarum gradus. Caeſarius Heiſterb. lib. 8. c. 90. SCANSILE. Papias: *Scanſilia, Gradus ſunt, ubi honoratiores in diebus ſedent.* Leg. *In ſedibus*, ut ſupra, vel ut in Gloſſ. MS. Sangerm. n. 501. *in aedibus.*

† SCANDILHARE, SCANDILLARE, i. q. *Scandaglare*, in Privil. civit. Cadurc. an. 1344.

SCANDOLA, pro *Scandula*, tegulae ligneae ſpecies, Gall. *Eſchandole*, Germ. Schindel. Statuta Cadubrii lib. 1. cap. 30. V. *Scindula.*

SCANDVLA. (1) *Quoddam genus annonae, quod et ſcandella dicitur dimin. et dicitur Scandula, quaſi ſcindula, quod ſcindatur et dividatur.* Ioh. de Ianua. † Academ. Cruſc. *Scandella* hordeum diſtichum; Muratorio to. 2. Antiq. Ital. pag. 351. hordeum cantherinum. V. *Scandela.* (2) Papias: *Scindulae, quod ſcindantur, Scandulae vulgo.* V. *Scindula.*

SCANDVLARIS, ex *Scandulis* factus. *Tectum Scandulare*, apud Apuleium lib. 3. Metamorph.

SCANDVLARIVS, qui *Scandulis* tecta contegit, († immo et faber lignarius.) leg. vlt. D. de Iur. Immunit.

SCANGIVM, pro *Excambium*, in Domeſdei, Gall. *Eſchange.* V. *Cambiare.*

SCANNA, SCANNATVS, V. *Scamnum* 1.

† SCANNALE, ſtragulum ſ. inſtratum *ſcanni* ſeu ſcamni. Cerem. vet. eccl. Carnot. V. *Scamnale.*

SCANNELLVM, ut *Scamellum* ſupra. Miracula S. Antonii de Padua to. 2. Iun. p. 718.

SCANNIVM, idem ac *Cambium*, permutatio, *Echange.* Charta ann. circ. 965. ex Chartular. Matiſcon. fol. 98. V. *Cambiare.*

SCAN-

Digitized by Google

SCANNVM, pro Scamnum, in Chron. Bertin. Ioh. Iperii apud Marten. to. 3. Anecd. col. 608.

SCANSA, SCANSOR, etc. V. in *Scandile.*

† SCANSARE, vox Italica, amouere, defendere. Inquiſit. ann. 1252. apud Murat. to. 1. Antiq. Ital. pag. 813.

SCANTELLATVS, truncatus, mutilatus, *Ecorné.* Fori Aragon. lib. 9. p. 177.

SCANTIA. Anonymus Continuator Laurentii Leod. apud Calmet. inter Probat. to. 1. Hiſt. Lotharing. col. 248. *Epiſcopus igitur his et conſimilibus in iram concitatus, videns ſe nihil poſſe inferre grauaminis ciuitati et ciuibus, omnem Scantiam et totum ſuburbium ſuperius vſque ad ſanctum Amantium . . . igni fecit concremari.* Locus editior ſignificari videtur, a ſcandendo *Scantia* dictus.

SCANTVS, V. *Scaltus.*

SCANVS. Charta Adelgaſtri Principis inter Conc. Hiſp. to. 3. pag. 90. *Demus . . . . quinque feltros, et ſeptem lectules et tres Scanos.*

SCANVSIA, veſtis monaſtica. Statuta Ordinis Praedicat. an. 1311. apud Marten. tom. 4. Anecd. col. 1931. *Item quod Sacerdotes, diaconi et ſubdiaconi in Miſſis conuentualibus portent Scanuſias vel ſcapularia cum induunt ſacras veſtes. Hoc idem etiam in Miſſis priuatis faciant omnes alii ſacerdotes.* V. *Capularis* in *Scapulare.*

† SCANZELLARE, i. q. *Cancellare,* inductis cancellatim lineis obliterare, delere. Stat. Mant. l. 1. c. 43.

† SCANZONERIVS, pincerna, Gall. *Echançon.* Ch. Mſ. Caroli reg. Sicil. an. 1269. V. *Scancio.*

† SCAPELA, i. q. *Scapulare,* monachorum veſtis propria, quae ſcapulas regeret, in Stat. ord. milit. de Aviz a. 1162.

SCAPELIAE, laqueorum ſpecies, quibus capiuntur aues, apud Petrum de Creſcentiis lib. 10. de Agricult. c. 26. vbi deſcribitur. V. *Scarbellas.*

SCAPELLARE, caedere, incidere, frangere. Excerpta ex Leg. Longob. cap. 8. V. *Capulare* et *Scapillare.*

SCAPHA et SCAPHVLA, Menſurae aridorum ſpecies: eadem quae *Scapilus. Scapha ſiliginis, bladi,* in Metropoli Salisburgenſi to. 1. p. 206.

SCAPHVLA. Leges Portoriae Ludouici IV. Imp. ann. 904. apud Auentinum lib. 4. Annalium Boiorum, et Goldaſtum to. 1. Conſtitut. Imperial. p. 210. SCAFFIA. Metropolis Salisburg. tom. 3. pag. 40. SCAFFA *tritici, auenae,* ibidem pag. 416. V. in *Scapula.*

SCAPHARIVS, qui *Scaphis* negotiatur. Inſcriptio 1. apud Gruter. pag. 258.

SCAPHINVS, vt *Scabinus,* in Placito ann. 918. inter Probat. to. 2. nouae Hiſt. Occitan. col. 56.

SCAPHISMVS, ſupplicii genus apud Perſas, quo ſontes in *Scaphis* cibo et potu, muſcis et vermibus ad necem cruciabantur. V. Drexelium in Prodr. mortis cap. 1. §. 24. Gallonium de Martyr. cap. 1. pag. 21. et Baronium in Notis ad Martyrol. 28. Iulii.

SCAPHISTERIVM, alueolus ligneus, quo mulieres lotos pannos a fonte aut fluuio referunt. V. *Capiſterium* 1. et 3.

SCAPHON, Somnero, *Septum, clauſtrum, quo in cratibus facto, paſtores noctu includunt oues, tum ad ſtercorandum arua, tum ne in ſegetes ſpatientur. Scaphon, ouile,* in Gloſſ. Lipſii.

SCAPHVLA, V. ſupra *Scapha.*

SCAPILLARE. (1) Verberare, ſcapis ſeu fuſtibus caedere. Statuta Cadubrii lib. 3. cap. 18. In capitis lemmate legitur, *de poena Scapulantis, vel Scarpuzantis ſine armis, etc.* Italis *Scappuzzare* eſt ad aliquid offendere, Gall. *Broncher.* (2) † Capillos euertere vel per capillos trahere, Ital. *Scapigliare,* in Stat. Mant.

SCAPILLATVS, ſolutus crines, ab Ital. *Scapigliare,* Gall. *Echeveler.* Acta S. Franciſcae Rom. tom. 2. Mart. p. 161*.

SCAPILVS, menſurae frumentariae ſpecies, eadem forte quae *Scapha.*

Digitized by Google

Capitulare Caroli M. an. 797. edit. ab Holſtenio, c. 11. *De annona vero bertrinis pro ſol. 1. Scapilos 40. donant, et de ſigale 20. Septentrionales autem pro ſolido Scapilos 30. dent, et ſigale 15.* SCOPELLVS, eadem notione. Charta an. 1345. V. *Sceſſilum.*

SCAPINVS, ſolea calcei, Gall. *Semelle.* Acta S. Bertrandi to. 1. Iunii pag. 801.

SCAPIO, V. *Scabini* et *Stapio.*

SCAPOARDVS, nomen dignitatis, ſeu Officii Palatini in Francia, quod inter minora miniſteria reponitur ab Hincmaro de Ord. Palatii cap. 17. Forte is, cui vaſorum cuſtodia credita erat, ex *Schap*, Teutonico, promptuarium, armarium, vas, theca, σκεῦος, Kyliano, et *Ward*, cuſtos: iungitur enim *Oſtiariis, Sacellariis* et *Diſpenſatoribus.*

SCAPOLATVS, V. *Scapolus.*

† SCAPOLERIVS, aeris campani pulſator, i. q. *Scabolerius*, in Comput. an. 1482.

SCAPOLVM, V. infra *Scopelum.*

SCAPOLVS, SCAPOLATVS. Viſitatio Theſaurariae S. Pauli London. ann. 1295. *Calix argenteus Henrici de Northampton deauratus, cum pede coclea to et Scapolato, et pineato ponderis cum patena 30. ſol.* Alibi: *Scandalia de Indico ſameto cum caligis brendatis, cum Scapolis et leonibus.* Rurſum: *Capa . . . de rubeo ſameto brendata cum Scalopis.* Alibi: *Frontale de rubeo ſendato, cum firmaculis et Scalapiis.*

SCAPSORIVM, ſepulcrum, a *Capſa*, vt videtur, ſic dictum. M. VERIDIVS M. L. NAZARISCVS SELLVLARIVS SCAPSORIVM FECIT SIBI, etc. in Inſcript. Gudii CCXXV. 1. V. indic. pag. XLIV.

SCAPTON, vas quoddam. Charta in Monaſtico Anglic. to. 1. pag. 24. et in Chron. Wilhelmi Thorn. pag. 1762. *Miſſurum etiam argenteum, Scapton aureum: item ſellam cum fraeno aureo, . . . quod mihi xenium de D. PP. Gregorio directum fuerat.* Ignotus Caſinenſis in Hiſtor. Longob. c. 10. de Siconolfo Principe Beneuentano: *Abſtulit de S. Benedicto . . . in Agrifis baciam vnam, et Scaptonem vnum, Conſtantinopolitano deaurata fabrefacta vaſa opere.* *Scapton* mendoſe, pro *Sceptrum*, his locis ſcriptum putat Somnerus, vix tamen eſt vt aſſentiar, tametſi nihil aliud ſuccurrit.

SCAPVLA. (1) Acta Murenſis Monaſterii p. 40. *Vnusquisque* (ruſticus) *dat duas Scapulas plenas de carne, et duos panes, et quartam partem metretae de cereniſia.* Pag. 61. *Et de manſo ipſius tres modii ſpeltae, et duae auenae, et quatuor Scapulae.* V. *Scapilus*, *Scapha.* SCAPVLAS DARE, fugam inire, *Tourner les eſpaules.* Radulfus de Diceto ann. 1040. (2) † SCAPVLA PORCINA, imbrex porci. Lib. cenſ. eccleſ. Rom. V. *Scamaria.*

SCAPVLARE, Vgutioni, *veſtis, ſcapulas tantum tegens. Veſtis apoſtolica inſtar crucis* dicitur in Vita S. Willelmi Ducis ſaec. 4. Bened. part. 1. pag. 83. Mamotrectus ad Legendam S. Hilarionis: *Palliolum, id eſt, Scapularium.* Monachorum veſtis propria cum labori et operi inſiſtebant, loco cucullae, vt quae breuior eſſet, et minus ampla, et caput tantum et ſcapulas tegeret. Sigebertus Gemblac. pag. 120. edit. Baſil. an. 1566. *Propter opera tantum conſtituit S. Benedictus alteram cucullam, quae dicitur Scapulare, eo quod huiusmodi veſtis apta ſit caput tantum et ſcapulas tegere.* Vbi *Scapulare* nomine cucullae interdum deſignari aduertere eſt. Vt veſtibus parcerent dum operi vacabant, Monachis primo conceſſum eſt ſcapulare, quo praeterea non vtebantur. Idem poſterioribus ſaeculis obtinuiſſe docet Vita B. Stephani Abbat. Obazin. apud Baluz. to. 4. Miſcell. pag. 163. Eadem de cauſſa, propter laborem ſcilicet, Canonicis Regularibus Scapulare tribuitur in antiquis Conſuetud. eorumdem apud Marten. tom. 4. Anecd. col. 1221.

SCAPVLARIS, in Vita B. Petri Damiani ſaec. 6. Bened. part. 2. pag. 252. CAPVLARIS, eodem ſignificatu, in Capit. gener. MS. S. Victoris Maſſil. ann. 1313. Latiori acce-

Digitized by Google

acceptione interdum vſurpata eſt vox *Scapulare*, pro veſte ſcilicet quae ſcapulas praeſertim tegeret: vnde alii praeter Monachos ea vſi ſunt. Vita B. Edmundi Cantuar. Archiep. apud Marten. tom. 3. Anecd. col. 1794. V. *Scapillare*. SCAPVLARIVM, vt *Scapulare*. Chron. Farfenſe apud Murator. to. 2. part. 2. col. 662. CAPVLARIVM, vt *Scapularium*, Veſtis ſcapulas tegens. Computus ann. 1202. apud D. *Bruſſel* to. 2. de Vſu feud. p. CLXXXIII.

† SCAPVLATVS, ſcapuloſus, ſcapulis dilatatus. Alex. Iatroſoph. Mſ. lib. 2. Paſſion.

† SCAPVLVS, pro capulus, in Gloſſ. Lat. Gall. Cod. 521.

SCAQVA, menſurae ſpecies apud Occitanos. Sententia arbitralis ann. 1292. inter Abbat. et Conſul. Gimont. Occitani *Eſcach* vulgo vocant reliquum frumenti, quod menſuram excedit, vnde *Scaqua* accerſenda videtur.

SCAQVARIVS, vt *Scacarium*. Charta an. 1230. apud Marten. tom. 1. Ampliſſ. Collect. col. 1245. V. in *Scacci* 1.

SCAQVERIVM. Eadem notione, in Statutis MSS. Capituli Audomar.

SCAQVETI, vt *Scacci* 1. Statuta Eccleſ. Helen. inter Conc. Hiſpan. to. 3. p. 592.

† SCAQVI, i. q. *Scacci* 1. in Stat. a. 1352. V. *Scaquati*.

SCAR, vel SCARE, agger ad ripam, Gall. *Quai*. Statuta Maſſil. lib. 1. cap. 51. §. 3. *Decernentes ſimiliter quod nullus a modo audeat vel poſſit diſcaricare lignamina aliqua pro vendendo in Maſſilia alicubi infra portum, vel prope illum, aut infra Maſſiliam, niſi in Scari vel Scaribus communis Maſſiliae*.

SCARA. (1) Papiae, *Combuſtio ignis*. Gloſſae MSS. ad Alexandrum Iatroſoph. *Scara, vel eſcara, i. vſtura*. Galli *Eſcare* dicunt vulneris cruſtam. *Scara vulnerum*, apud Gariopontum lib. 3. c. 53. V. Lexic. Martinii. (2) Virgultorum ſilua, Henſchenio. († Rectius ius vtendi ſilua alterius, vt colligitur ex Ch. Otton. com. Ravesberg. a. 1166. inter Probat. to. 2. Annal. Praemonſtr. pag. 698. *Obtuli curtim cum iure nemoris vicini quod vulgariter Scara vocatur.*) Charta Germanica ann. 794. apud eumd. in Comment. ad Vitam S. Ludgeri Epiſc. Mimigard. §. 4. *Id eſt, honam illam integram Alfgating hona, cum paſcuis et perviis et aquarum decurſibus, et Scara in ſilua, iuxta formam honae plenae*. Quo iure Henſchenius *Scaram* hic virgultorum ſiluam intelligat, non percipio. Agrum paſcendis porcis deſtinatum interpretatur editor Cangii a German. **ſcharren**, fodere: terram quippe fodiendo paſcuntur porci. Charta ann. 855. apud Marten. to. 1. Ampl. Collect. col. 141. *In ſilua quae dicitur Puthem Scaras viginti octo, in villa Irmenlo, in illa ſilua Scaras ſexaginta*. SCHARA, eadem notione, in Charta an. 838. apud Miraeum to. 1. p. 499. (3) Acies, cuneus, copiae militares. Hincmarus in Epiſtola ad Dioeceſis Remenſis Epiſcopos c. 3. *Bellatorum acies, quas vulgari ſermone Scaras vocamus*. Aimoinus lib. 4. c. 26. *Collegit e Franciae bellatoribus Scaram, quam nos Turmam, vel Cuneum appellare poſſumus*. Auctor Mamotrecti 2. Reg. *Acies, eſt militia ordinata, quae dicitur Schera*. V. infra *Squadra* 1. SCARRA, eadem notione, in Annal. vett. Franc. ad ann. 806. apud Marten. tom. 5. Ampliſſ. Collect. col. 910. SCHERA, eodem intellectu. Memoriale Poteſtat. Regienſ. ad an. 1218. apud Murator. to. 8. col. 1101. (4) *Angaria in equis vel aliis ſeruitiis*, in Gloſſ. Monſ. apud Schilter. in Gloſſar. Teuton. Hinc Caeſario Heiſterb. *Scaram facere, eſt domino, quando ipſe iuſſerit, ſeruire, et nuncium eius ſeu literas ad locum ſibi determinatum deferre*. V. in *Harmiſcara*. Fragm. Breuiarii rerum fiſcalium Caroli M. inter Collect. Etymol. Leibnit. pag. 320. *Secat de foeno in prato dominico carradas* 1. *et introducit. Scaram facit*. V. *Scararii*. (5) Familia, genus, a Germ. **Schaar**. Miracul. S. Genulfi ſaec. 4. Bened. part. 2. pag. 226. *Hic* (Wifredus) *ex illa nobilium Scara Francorum,*

Digitized by Google

quam glorioſus Rex domnus Pipinus . . . in vrbe Biturica ad Guaiferii Ducis Aquitaniae partes expugnandas reliquerat, originem trahens, regali quoque proſapia oriundus erat. V. *Squadra* 2.

SCARAFONVS. Chron. Petri Azarii apud Murator. tom. 16. col. 398. *Sed ſic tarde et tempeſtiue, ſicut ipſis Scarafonis etiam officialibus ſuis praecepit, praedicta cum ſummo ſtudio exſequuntur.* V. *Scarani.* † Forte pro *Scarafaldonus*, ab Ital. *Scarafaldone*, ſatelles, miles.

SCARAGVAYTA, Germanis Schaarwache, ex *Schaar*, agmen, cohors, et *Wache*, excubiae, quaſi excubiae cohortium. Charta Galeacii Comitis Virtutum ann. 1371. *Dictus Emanuel inueſtitus, poſſit et valeat in praedicto caſtro . . . . imponere fodra, et taleas, regias, et caregia, guaytas, Scaraguaytas, exercitus et caualcatas.* Occurrit non ſemel in Regeſto, vnde excerpta haec Charta, vbi interdum *Scheraguayta* ſcribitur. ESCHARGAITA. Charta G. Comitis Niuernenſis et Forenſis an. 1228. *Nec in noſtrum exercitum, chaualgiam, gaytiam, Eſchargaitiam ire teneantur.* V. *Gayta*, *Wacta*, et Thomaſſerium in Conſuet. Bituric. pag. 436. ESCHAVGVETA, in Tabular. Briuat. ann. 1282. fol. 48. vo. *Guetas, Eſchauguetas ſiue excubias, etc.* EXCHALGAYTA, EYCHALGAYTA. Charta ann. 1306. to. 2. Hiſt. Dalph. pag. 126.

SCARAMANGA, SCARAMANGVM, veſtis, quam viri militares geſtant ſupra veſtes alias interiores ad arcendas pluuias, niues, gelu, caetera denique aëris incommoda, Leunclauio in Pandecte Turcico n. 17. ex Theodoſio Zygomala. Penulam certe vel Pallii genus fuiſſe, quo totum operiretur corpus, videntur innuere ſcriptores, cum Graeci, tum Latini. Luithprandus lib. 6. c. 5. *Quorum primus vocatus eſt Rector domus, cui non in manibus, ſed in humeris poſita ſunt numiſmata, cum Scaramangis quatuor.* Infra: *Hi itaque paris numeri, quia dignitas par erat, numiſmata et Scaramanga ſuſcipientes, etc.* Rurſum: *Et 12. numiſmatum libris cum Scaramanga vna donatus.* Hiſtoria Miſcella lib. 18. pag. 557. ex Theophane: *Multas praeterea ſpathas auro circumcluſas, et zonas aureas cum gemmis, et ſcutum Razatis totum auro reſperſum acceperunt, et loricam ipſius auro contextam, et Scaramaggin eius detulerunt, cum capite ipſius, etc.* Omitto alios Scriptores a Meurſio laudatos. Moneo tantum, vt *pallium* recentioribus Latinis pro panno, ex quo pallia conficiebantur, ita et *Scaramangam* videri vſurpari pro panni ſpecie, in Chronico Caſinenſi lib. 3. cap. vlt. V. Gloſſ. med. Graecit. v. σκαραμάγγιον.

SCARAMANNI, vel SCAREMANNI, ſeruientes, miniſtri iudicum, ſic dicti quaſi *Schar-man*, id eſt, homines ſcarae. Charta Henrici III. ann. 1056. et Henrici IV. Impp. an. 1065. ex Tabulario S. Maximini Treuir. *Seruientes vero, qui Scaramanni dicuntur, nulli Aduocato pro quibuslibet culpis, aut rebus, reſpondeant.* Infra: *Si villani debitum cenſum Abbati volunt denegare, primum per alios iudices ac miniſtros, qui Scaramanni dicuntur, ad viam reducantur, ſi poſſint, etc.* V. *Scararii.*

† SCARAMANTICVS, f. idem qui *Scaramannus*, in Decret. Luitpr. a. 715. vel 730. apud Murat. tom. 2. Antiq. Ital. p. 24.

SCARAMPI dicti quidam Vſurarii publici ſub Iohanne Rege Franc. qui Edicto eiusdem Regis an. 1353. to. 2. Ordinat. pag. 583. proſcripti fuerunt: *Contra quas quidem ſocietates Scaramporum, Angoiſſolorum ac Faletorum* (vel Falctorum) *et Th. le Bourguignon, ac eorum ſocios et fauitores, adeo in Curia Parlamenti extitit proceſſum quod ipſos et eorum fauitores ſuo et fauitorio nomine, fore vſurarios publicos et vſurarum prauitate nocentes, culpabiles et conuictos, praedicta curia, per ipſius deffinitiuam ſententiam pronunciauit.*

SCARAMVTIA, leuis conflictus, Italis *Scaramuccia*, Gallis *Eſcharmouche*, Germ. Scharmützel, quaſi *Scaramuccia*, militaris cohors occultata: eſt enim

enim Italis *Muccire* occultare, Gall. *Muſſer*. Sunt igitur proprie *Scaramucciae* conflictus eorum, qui ex inſidiis emergunt. Hiſtoria Obſid. Iadrenſis ann. 1345. lib. 1. cap. 14. *Nullus fere praeteribat dierum, quin inimici mixtim Scaramutias ſeu badalatios conficiebant.* Adde cap. 28.

SCARMVTIA, eodem ſignificatu. Memoriale pro Mag. Alberto apud Marten. tom. 1. Anecd. col. 1671.

SCARAMVZARI, velitari, ab Ital. *Scaramucciare*, Gall. *Eſcarmoucher*. Caſtellus in Chron. Bergom. ad an. 1402. apud Murator. tom. 16. col. 899.

SCARANI, iidem videntur qui *Scamares*, praedones. Chron. Petri Azarii ad ann. 1363. ap. Murator. tom. 16. col. 413. *Vniuerſa Italia ipſum* (Comitem) *formidauit, et a Scaranis et inermibus peditibus indiſcrete ipſe Comes aſtutus extitit ſuffocatus.* Hinc firmatur coniectura Muratorii to. 6. col. 987. ad Ottonis Morenae Hiſtor. vbi pro *Scaronos* legendum cenſet *Scaranos*: *Ceperunt Mediolanenſes Scaronos*, (Codex Oſii *Staranos*) *de Papia, qui Serezanum depraedauerant, et plerasque caſas ipſius loci exarſerant, multosque etiam ex ipſis interfecerunt.* V. *Starani*.

SCARANTIA, SCARANZIA, vox Ital. Angina, Gall. *Eſquinancie*. Mirac. B. Pii V. PP. to. 1. Maii pag. 717. V. *Scinanticus*.

SCARAPSVS, pro *Scarpſus*, V. ibi.

SCARARII, iidem forte qui *Scaramanni*, de quibus ſupra. († Minime, *Scaramanni* enim ſunt iudices et praepoſiti villarum, Anglo-Sax. *Scyrman*, a *Scyr*, villa, Angl. Shire; *Scararii* vero ruſtici, ab eadem voce.) Charta Ottonis III. Imp. an. 990. pro Monaſterio S. Maximini Treuir. apud Nicol. Zylleſium. *Scararii* dicebantur qui *Scaram*, ſeu ſeruitia eo nomine deſignata, debent. V. *Scara* 4. Iidem qui *Miniſteriales*, quorum varia fuit conditio, vt in hac voce videre eſt. Regiſtrum Prumienſe inter Collect. Etymol. Leibnit. pag. 420. *Sciendum eſt quod omnes homines, villas et terminos noſtros inhabitantes, tenentur nobis curuadas facere; non ſolum manſionarii, verum et Scararii, id eſt, Miniſteriales.* Ibidem pag. 424. *Ille habet manſum vnum, qui ſimiliter Scaram facit, ſicut caeteri Scararii.* Rurſum pag. 425. *Sunt ibi Scararii duo, qui ſimiliter ſeruiunt, niſi quod ſuales, nec pullos, nec oua ſoluunt.*

† SCARATVS, pedamentum, cui vitis innititur, Gall. olim *Eſcharas*. Lit. remiſſ. Mſ. a. 1352. V. *Eſchara* et *Scallatus* 2.

† SCARAVELLVS, gradus, apud Guid. de Vigevano de modo expugn. T. S.

SCARBELLVS, Inſtrumentum ad capiendas *porzanas* in cannoſis vallibus, vbi morantur, ex duobus arcubus valde plicatis confectum ab inuicem diſtantibus, inter quos modicum poſtponitur fructus herbae *cochae*, ſimilis per omnia ceraſis, quem accipere volunt, et collo ſtringuntur. Ita Petrus de Creſcentiis lib. 10. de Agricult. cap. 28. Vetus Interpres Gallicus legit *Scarpellus*.

SCARCELLA, pera coriacea peregrinorum, Italis *Scarſella*, Gall. *Eſcarcelle*. Iuncta Beuagnas in Vita B. Margaretae de Cortona num. 7. *Et viſitabis me cum baculo peregrino, Scarcellis pendentibus ab humeris veſtris.* V. Oct. Ferrarium in *Scarſella*.

SCARSELLA, eadem notione. Boncompagnus in Arte Dictaminis MS. lib. 2. extremo.

† SCARDAVO, ſcarabaeus, ab Ital. *Scardafone*, t. 2. Sept. p. 475.

SCARDIVM, iudicium. V. *Eſgardium*.

SCARDOLA, vox Italica, piſciculi ſpecies. Petrus Azarius de Bello Canepic. ap. Murator. to. 16. col. 428.

† SCARDOTIVM, pecten lanarius, Ital. *Scardaſſo*, Germ. Karte, Kartätſche. Gabr. Bareleta in Serm.

SCARDVS, auarus, parcus, Gallis *Eſchard*, vel *Eſchars*, forte a Saxon. *Sceard* fragmen, quod auari res minimas tantum erogent, vel ab Armorico *Scars*, paruum, et *Scarſa*, parum vel parce dare; niſi legendum malis *Scarſus*, et ab Italico *Scarſo*,

Digitized by Google

Scarſo, parcus, accerſ..s. Ratherius Veron. Epiſcop. in Qualit. coniectu-rarum pag. 206. *Cumque illi Epiſcopus, ut eſt vtique Scardus, remandaſſet, non ſe illi amplius daturum aliquid, niſi de Archiepiſcopatu Mediolanenſi*, etc. V. *Scarno*.

SCARE, vt ſupra *Scar*, V. ibi.

SCARELLA, V. *Scarcella*.

SCAREMANNI, V. *Scaramanni*.

SCARESCELLVS, vinearum adminiculum, pedamen, Gall. *Echalas*. Charta Communiae Meldenſis ann. 1179. conceſſa ab Henrico Comite Campaniae, in Tabulario Campaniae Thuano f. 290. *Scharoſcellos* editum apud D. Bruſſel tom. 1. de Vſu feud. p. 186. *Schareſtellos*, to. 2. Hiſt. Eccl. Meld. pag. 657. V. *Scaratus*.

SCARIA. (1) Puſtella, turpedinis ſpecies apud medicos. Gloſſae MSS. ad Alexandrum Iatroſophiſtam. V. *Scara* 1. (2) † Forte pro *Stacia*, vectigalis ſpecies, apud Lam. in Delic. erud. in Chron. Leon. Vrbeuet. p. 273. V. *Scalagium*.

SCARIATVS, V. in *Scario*.

SCARIFARE, SCARIFICARE, V. *Scariffum*.

SCARIFFVM, in Notis Tironis pag. 150. Inſtrumentum forte, quo *ſcarifant* Chirurgi. Heſychius, σκαριφᾶσθαι, ξύειν, σκάπτειν, γράφειν, ὅθεν καὶ σκάριφος. Gloſſ. Lat. Graec. *Scarifat*, κατασχίζει, καταχίζει, καταχαράσσει. *Scariſo*, χαράσσω, καταχίζω. Sic vocem hanc in MSS. codd. Plinii legi aſſerit Salmaſius, vbi editi *Scarificare* praeferunt. V. an vox σκάριφιον apud Conſtant. Porph. de Admin. Imp. inde deducatur.

SCARILIONES, V. *Scarliones*.

SCARILIONVS, ab Ital. vt videtur, *Scariola*, Intubus, Gall. *Endive*. Statuta Vercell. lib. 5. fol. 126. vo. *Item ſi comparius per ſe vel per alium furatus fuerit .... rebias, vel Scariliones, vel vendiderit*, etc. Neque aliud eſt

SCARILIS in iiſdem Statutis fol. 122. *Pro Scarili et aſſali, vel ſimili planta, ſolidos quinque*. V. *Scarlionus*.

SCARIMENTVM, pars, portio. Tabularium Abbatiae Conchenſis in Ruthenis, ch. 32. V. *Scarire* 1.

SCARIO. (1) Oſtiarius. Monachus Sangallenſis lib. 1. de Carolo M. c. 20. *Tunc dixit nominatus, non renuera Epiſcopus, ad Oſtiarium vel Scarionem ſuum, (cuius dignitatis aut miniſterii viri apud antiquos Romanos Aedilitiorum nomine cenſebantur,) voca ad me illum pileatum hominem*, etc. Sumitur etiam haec vox crebrius pro miniſtris iudicum, quos perinde eadem notione *Huiſſiers* dicunt Galli: vel certe pro minoribus iudicibus. Charta Caroli M. Imper. in Chron. S. Vincentii de Vulturno tom. 3. Hiſtor. Franc. pag. 675. Ex his omnibus videntur *Scariones* fuiſſe Eccleſiarum Monaſteriorumue ſeruitio addicti. † *Scario* potius idem videtur ac *Scaramannus*, (V. in *Scararius*,) qui vice alterius res gerit, quique praediis ruſticis praefectus eſt. Hinc SCARIATVS, villae ipſae quae *Scarionis* curae commiſſae ſunt, apud Murat. to. 1. Script. p. 397.] Sed alterius conditionis ſunt *Scariones* memorati in Charta Gaufredi Comitis, vt et in Charta Mathildis Comit. to. 2. Bullar. Caſin. Conſtit. 124. *Si quis autem Comes, Vicecomes, Gaſtaldio, Scario, alicuius inſuper conditionis*, etc. Militum enim genus et quidem praenobile, vt obſeruat Carolus de Aquino in Lexic. milit. videtur hoc nomine indicari. V. Murator. in Notis ad Leg. Aiſtulphi Reg. tom. 1. part. 2. pag. 92. et infra *Scaritus* 1. SCHERIONES, iidem qui *Scariones*. Iura Eccleſiae Bambergenſis pro Aduocatia, in Metropoli Salisburgenſi to. 3. p. 50. (2) Ordei ſpecies, Gall. *Eſcourgeon*, quo cereuiſia conficitur. Charta ann. 1303. ex Tabular. Corbeienſi: *Super receptione et cuſtodia vechiarum et Scarionis, cuſtodire competenter, et etiam quamdiu placeret portionariis debet*.

† SCARIOBALA, *ſunt quidam fuſi ſiue nodi fixi in rota inferiori, qui mouent fuſum molendini*. Gloſſ. Lat. Gall.

Digitized by Google

Gall. Cod. 7679. *Scoriobella* in alio an. 1348.

SCARIOTICUM IUS, quo e numero militum quis expungitur, ſiue exauctoratur, interprete Acherio. Ratherius Veron. Epiſc. de contemptu Canonum part. 1. to. 2. Spicil. pag. 166.

SCARIRE. (1) Proprie res in *ſcaras* ſeu partes diſtribuere; *Scaritus*, in *ſcaram* diſtributus, ſelectus, *Scarimentum*, de quo ſupra, pars, portio. (2) Capitula Caroli Calui tit. 45. c. 4. *Id eſt, vt fidelitatem nobis promittant, ſicut tunc Scariuimus, et ſcriptam Comitibus noſtris dedimus.* Quo loco *Scarire* idem valet quod *definire*, peculiariter ſtatuere.

SCARITIO. V. infra *Scarritio.*

SCARITUS. (1) In *Scaras* conſcriptus, et diſtributus, idem qui *Scario.* Chronic. Fredegarii c. 37. (2) Alia, vt videtur, notione, vſurpatur in Charta MS. ann. 1179. exarata Papiae: *Et custodire debent omnes Perſonas Papiae, et terrae Papienſis in auere et perſonis, et non debet vltare aliquem praedictorum locorum garnitum vel Scaritum.* Alia ann. 1235. *Promiſerunt et conuenerunt . . . de caetero dare Communi Terdonae Caſtrum Grondonae, guarnitum et Scharitum, quandocunque fuerit neceſſe ipſi Communi pro aliqua guerra.* V. *Scarritio.* Idem videtur quod munitus, inſtructus, vt rurſum colligitur ex Charta an. 1203. apud Murator. delle Antic. Eſtenſi pag. 181. *Quod ſaepe dicti domini de Venano debeant dare praefatis domino Epiſcopo et Marchionibus, vel eorum certis nunciis omnia caſtra de praedictis poſſeſſionibus et podere guarnita et Scarita ad faciendam guerram et pacem cui vel quibus voluerint.*

† SCARIUS, famulus, qui vt balnea calida ſint, curat, apud Murat. to. 4. Antiq. Ital. med. aeui p. 890.

SCARIZARE, ſalire. Gloſſ. Gr. Lat. Σκαρίζω, *Palpito.* Vetus S. Irenaei interpres lib. 1. cap. 22.

SCARLACTEUS, SCARLATEUS, V. infra *Scarlatum.*

SCARLATUM, SCARLATA, SQUALATA, Coccus, vel Coccinus, vel pannus coccineus, Germ. Scharlach, Francis *Eſcarlate.* Matth. Silvaticus: *Coccus vel Kermes, Arab. Karmas, vel Nernas, Hermen, Latine vero grana tinctorum, vnde tingitur Scarlatum; vnde dicitur de Chriſto, quod fuit veſtitus veſte coccinea, i. tincta cocco, ſcilicet granis de Scarlato, ... eſt autem bonus coccus Galeticus et Armenus, et ſecundus Aſianus, et Licius: Hiſpanus vero omnium nouiſſimus eſt.* Quidam ex Arabico *Yxquerlat*, quod idem ſonat, deductam vocem volunt. Will. Brito lib. 9. Philippid. pag. 206.

Et quas huc mittit varias Hungaria pelles,
Granaque vera quibus gaudet Squalata rubere.

SCARLETUM, eadem notione. Chron. Zantfliet apud Marten. to. 5. Ampliſſ. Collect. col. 356. SQUARLATUM, eodem intellectu, in Teſtamento Hugonis Aycelini Cardinalis ann. 1297. ESCALLATA, pari ſignificatione. Comput. a. 1239. ex Biblioth. Reg. ESCARLETUM. Matth. Paris ann. 1237. SCARLATUS, adiect. Coccineus. Chron. Andr. Danduli apud Murator. tom. 12. col. 522. SCARLACTEUS, SCARLATEUS, eodem intellectu. Vita S. Petri Parentii tom. 5. Maii pag. 92. SCARLATICUS, SCARLATINUS, eadem notione. Acta B. Chriſtinae, tom. 4. Iunii, pag. 448.

† SCARLIONES, SCARILIONES. ligna inciſa, intra quorum exſectiones ea inſeruntur quae fulcire debent. Guido de Vigeu. Ms. de modo expugn. T. S.

SCARLIONUS, vt ſupra *Scarilionus.* Statuta Mediolanenſia part. 2. cap. 366.

SCARMUS, pro *Scalmus.* Gloſſ. Graec. Lat. Σκαλλὸς, ἔνθα ἡ κώπη δεσμεῖται, *Scalmus, ſtrurus.* Forte *ſtrupus.* Ethelwerdus lib. 4. c. 3. *Inſiſtunt remis, deponunt Scarmos, vnde coacta rutilant arma, etc.*

SCARMVTIA, vt *Scaramutia*, V. ibi.

SCARONI, V. ſupra *Scarani*.

SCARPA, vox Italica, Calcei ſpecies, Gallis *Eſcarpin*. Statuta Placent. lib. 6. fol. 82. vo. V. *Scarpus*.

SCARPELLINVS, latomus, ſeu ſculptor, ab Ital. *Scrapellino*, eadem notione. Miracul. B. Gregorii Verucul. to. 1. Maii pag. 538.

SCARPELLVM, pro Scalpellum. Liber Ordinis S. Victoris Pariſienſ. MS. cap. 19. de Scriptoribus Monachis: *Sed nec ſcriptoria, nec arcavos, nec cultellos, nec Scarpellia, nec membranas . . . ſuſcipiat*.

SCARPELLVS, V. *Scarbellus*.

SCARPILLA, linamentum, Gall. *Charpie*. Miracula MSS. Urbani V. PP. ann. 1372. ex Tabular. S. Victoris Maſſil.

SCARPINARE, *fodere, more gallinarum*, in vet. Gloſſ.

SCARPSINARE. Gundramnus in Epiſt. ad Ermenricum, praefixa Vitae S. Soli: *Efflagito . . . . vt et vera et manifeſta Dei opera luculento ſermone depingas, et in corrigendis et augendis Ruodolfum adeſſe depoſcas, ad eius perſonam prologum Scarpſinans*. Id eſt, ei prologum inſcribens.

SCARPSVS, excerptus. Concilium Turonenſe II. cap. 21. *Placuit etiam de voluminibus librorum pauca perſtringere, et Canonibus inſerere, vt Scarpſa lectio de aliis in vnum recitetur ad populum*. Sic enim praefert Codex Bellouac. vt monet Sirmondus, vbi alii *excepta*. Ita alibi Collectio Andegauenſis: *Scarpſum de Epiſtola Leonis ad Ruſticum*. Atque ſic forte legendum in Teſtamento Heccardi Comitis Auguſtodun. in Tabulario Perſiacenſi in Burgund. *Vna buxta eburnea minore, et libro paſtorale vno, Canones, Scarſus quartenio vno, etc.* Vbi *Scarſus* idem valet ac *excerptorum*. Hinc etiam emendandus titulus libelli Abbatis Pirminii: *De ſingulis libris Canonicis Scarapſus*, leg. *Scarpſus*. V. *Excarpſus*.

SCARPVS, itinerarii calceamenti ſpecies, quod Galli *Eſcarpins* vocant, Itali *Scarpa* vel *Scarpetta*. Gaufridus Malaterra lib. 1. c. 16. *Nullo ſciente conſurgens vili veſte, et Scarpis, quibus pro calciariis vtuntur, ad ſimilitudinem abeuntium ſeſe aptans, illis mediis adiungitur*. V. Oct. Ferrarium in *Scarpa*, et eamdem vocem ſupra.

SCARPVZARE, V. *Scapillare*.

SCARRA, V. ſupra *Scara* 3.

SCARRAE, Hearnio, idem quod partes ſiue diuiſiones, Angl. *Shares*. Gualter. Hemingford. in Edwardo I. Reg. Angl. ad ann. 1290. p. 20.

SCARRENE, f. pro *Carena*, V. *Starrene*.

SCARRITIO. Hugo Flauiniacenſis in Chronico p. 243. *Hic Flauiniacum veniens, honeſte a nobis ſuſceptus eſt, et in eadem nocte Dominicae diei, cum ei honeſte ſeruiſſem in Treua Dei, bannos et Scarritiones mercati homines eius fregerunt et tulerunt, quia erat ante domum Epiſcopalem: et terra ipſa, antequam domus ibi fuiſſet, cenſita erat hominibus pro mercato eorum, etc.* Infra: *Videntes homines, quorum terra erat cenſita, quia ego eis primus, qui defendere debebam, de conſuetudine et vſu eorum deficiebam, ipſimet in terra cenſuali ſua Scarritiones firmauerunt, et carnes repoſuerunt*. SCARITIO, eadem, vt videtur, notione. Polyptychus S. Remigii Remenſis.

SCARSALIS. Charta Pibonis Epiſcopi Tullenſis ann. 1079. in Append. ad Capitul. Reg. Franc. num. 153. *Cum caeteris vtenſilibus interioribus, videlicet indumentis, calice, miſſali, Scarſali, etc.* V. *Scharſya*.

SCARSELLA, V. ſupra *Scarcella*.

SCARSVS, imminutus, cui aliquid deficit. Statuta Aſtenſ. Collat. 17. cap. 61. fol. 61. AD SCARSVM, minimum, vt videtur, Gall. *Pour le moins*. Conuent. ciuit. Saonae an. 1526.

SCARTABELLVS. (1) Codex chartaceus, Ital. *Scartabello*. Acta S. Antonini Archiepiſc. to. 7. Maii pag. 682. (2) † Miles ſecundi ordinis apud Polonos, in Stat. Caſim. ann. 1347.

SCARTAFACIVM, pro *Chartafacium*, Liber rerum factarum vel faciendarum. Statuta Genuenſ. lib. 4. c. 12.

† SCAR-

Digitized by Google

† SCARTALAGIVM, lignum in quadratum redactum, in Comput. Mſ. a. 1483.

SCARTANEA, lorum. Thwroczius in Chron. Vngar. cap. 99. V. Lexic. Martinii, et Voſſium lib. 2. de Vitiis ſerm. c. 17.

† SCARTAVRATVS, in quadras diuiſus, Gall. *écartelé*. Inuent. Mſ. a. 1356.

SCARTIA, meſſis. Italic. in Proceſſu de Vita S. Thomae Aquin. num. 64.

SCARTIO, idem forte quod *Scarritio*, de qua voce ſupra. Charta Ingelranni D. Cociaci ann. 1235. pro Libertatibus villae de Solers, etc. apud Thomaſſerium lib. 1. 103. [Malim de locis in culturam redactis vel redigendis intelligere: quae notio voci *ſcarritio* non conuenit. V. *Scartus*.]

SCARTVENSE IVS. Charta Epiſc. Brandeburg. pro Monaſterio B. M. in Lizeke, apud Ludewig. to. 2. Reliqu. MSS. pag. 433. *Atteſtamur etiam ſcripto praeſenti quod memorati fratres curiam quandam villae Twergowe contiguam a domino W. Magdeburgenſi Archiepiſcopo Scartuenſi Iure comparauerunt, cum ſiluis, aquis, aquarum decurſibus, paſcuis et omnibus ſuis attinentiis.* An eo iure ſeu ea conditione, vt locum *eſſartarent*, id eſt, excolerent? V. mox *Scartus*.

SCARTVS, ager in culturam redactus, Gall. *Eſſart*. Charta Roberti Epiſcopi Ambian. ann. 1167. ex Tabular. Corbeienſi. V. *Exartus*.

SCARVM. Statuta Maſſil. lib. 4. cap. 7. *Sed et de periculo, vel damno, ſi quod naui, vel ligno ſine* (ſine) *culpa contigerit non teneatur, et hoc intelligimus et dicimus de naue, vel ligno ad Scarum conducto vel conducto.* V. *Scar*.

SCARZO. Charta Henrici Imper. an. 1081. apud Vghellum to. 3. Ital. ſacr. pag. 419. *Hominibus in villis habitantibus de eorum Comitatu fodrum non tollemus, nec aliquam conſuetudinem ſuperimponemus, niſi quantum tres meliores homines propter Scarzones, per villas et caſtella iurauerint.* Vbi *propter* idem valet ac *praeter*: proinde *praeter ſcarzones*, i. omiſſis, nec admiſſis *garcionibus* et hominibus nihili. V. *Scardus*.

SCASORES, referuntur inter artifices, quibus immunitates conceduntur, in l. 2. Cod. Th. de Excuſat. artif. *Quadratarii, barbaricarii, ſcaſores, pictores, ſculptores.* Sed qui ii fuerint, incertum.

SCASSA. Miracula MSS. Vrbani V. PP. ex Tabular. S. Victoris Maſſil. *Cum nullomodo poſſet ambulare pedibus ſuis, poſitus eſt in quadam carabinta ſiue Scaſſa cum qua ſe lunatet.* Videtur de lecto verſatili, Gall. *Roulette*, intelligi poſſe. V. *Eſchaſſa*.

SCASSARNOVA, vnum e 12. auguriis, de quibus in voce *Venta*, quod ſic deſcribitur a Michaele Scoto de Phyſionomia cap. 56. *Scaſſarnoua eſt augurium, quando vides poſt te hominem vel auem, et antequam perueniat ad te, et tu ad eam, in loco repauſet, te vidente: ſignificat bonum ſignum ſuper negotio.*

SCASSARVETVS, vnum ex iisdem 12 auguriis, quod *eſt*, inquit Michael Scotus, *quando vides hominem praeterire, vel auem in loco pauſantem, ita quod ſit tibi in ſiniſtro latere tui: eſt tibi malum ſignum ſuper negotio.*

SCASSVM. Charta Caroli II. Regis Siciliae ann. 1303. apud Vghellum in Epiſcopis Caſertanis: *Et pecunia fidantiae foreſtarum, Scaſſo de omnibus armentis iumentorum, bubalorum, vaccarum, etc.* Occurrit ibi rurſum. Italis *Scaſſo* eſt ager cultus, laboratus: verum aliud hic innuitur.

SCASTLEGI, ceſſatio ab armis, armorum depoſitio: vox formata ſecundum Spelmannum, a Saxonico *Ceaſt*, i. certamen, contentio, et *legen*, i. deponere, vt ſit legitima ab exercitu diſceſſio. Iſaacus Pontanus in Chorographica Daniae deſcriptione p. 772. obſeruat ex Tacito, apud Germanos *ſcutum reliquiſſe, praecipuum* fuiſſe *flagitium*: idque obtinuiſſe apud Francos Gallicos, apud quos, inquit, Conſtitutio eſt *de armorum depoſitione*, et iis, qui militiam declinantes, arma abiiciunt: arma autem quaecunque per *Scutum* vulgo intelligi in legibus Francicis, quae

G 5 qui-

quidem vox eſt etiam Danis hodieque vſitata: ſcuti poſitionem quippe *Schotlage* ſeu *Schiotlegge* nuncupare, ex *Schiolt*, et *Schilt*, ſcutum, clypeus, et *legen*, vel *leggen*, et *neder-leggen*, deponere. Capitul. Wormacienſe ann. 829. c. 13. et Additio IV. Capit. c. 81. al. 114. V. *Heriſliz*.

SCATA, V. infra *Sceatta*.

SCATABRA. Papias: *Scatabrae, ebullitiones, quae fiunt, cum aqua calida in aliquas rimas fluxerit.* Idem: *Scatabra; emanantiae aquarum, i. ortus ſcaturientibus ſit aquis.* Lat. *Scatebra*.

SCATABVLATVS, f. Fultus, nixus. Charta ann. 1365. apud Steyerer. in Comment. ad Hiſt. Alberti II. Ducis Auſtr. col. 499.

SCATATVS. Concilium Senonenſe ann. 1320. c. 4. *Caligis rubeis, viridibus, Scatatis, croceis ſeu albis non vtantur .... Clerici.* Concilium Pariſienſe ann. 1323. c. 4. *Clericos qui caligas rubeas ac Scatatas et alias inhoneſtas publice deferunt.* Mox eadem habentur quae in Senonenſi. Concilium Londinenſe ann. 1342. c. 2. *Caligis etiam rubeis, etiam Saccatis*, (ſic) *viridibus ſotularibus etiam roſtratis et inciſis multimode, etc.* Vbi legendum cenſuerim *ſcallatis*, i. coccineis, vel certe *ſcaccatis*, id eſt, in *Scaccarii* ſpeciem variegatis. V. *Scacatus*.

SCATEI, pro *Scacci*, niſi etiam ita legendum ſit, in Conſuetud. Furnenſ. MSS. *Protracti de ludo talorum* XX. *ſol. emendabit Comiti: ſed licet cum tabulis et Scateis ludere.*

† SCATIA, fulcri ſubaxillaris ſpecies, t. 6. Aug. p. 539. V. *Scacia*.

† SCATICELLI, *vel* SCATVMCELLI, *vocatur vmbilicus Veneris anbalaria.* Gloſſ. Medic. Mſ. Simon. Ianuenſ.

SCATICVM, V. *Scatz*.

† SCATINENTVM, vermium genus, in Stat. Mſ. eccleſ. S. Laur. Rom.

SCATIONARIA. Martinus Didacus Daux Iuſtitia Aragon. l. 6. Obſeruantiar. fori Aragon. tit. Interpretationes, etc. §. 6. de Notariis: *Sed non debent tenere Scationarium, nec publice ſe ponere ad recipiendum cartas.* Eadem habentur lib. 9. tit. de Priuilegio generali §. 27. V. *Scatz*.

† SCATISSA, tabulatum, German. *Geſchoß*, in Stat. Mſ. a. 1358.

SCATIVA AQVA, ſcaturiens, in Vita S. Poſthumii c. 8.

SCATIVM. Rainardus Abbas Ciſtercienſis in Inſtitut. Capitul. eiusd. Ordin. ann. 1134. c. 14. vbi de pane quotidiano: *Vbi autem frumentum defuerit, cum Scatio liceat fieri.* Leg. *Seatium*. V. in hac voce.

SCATTO, Italis, Scutella, qua arida venditores metiuntur, vt lupinos, et ſimilia. Leo Oſt. lib. 1. cap. 24. V. *Scatula*.

† SCATVCIA, pro *Statucia*, ſtatutum, edictum, in Lit. a. 1328. V. *Statutio*.

SCATVITA, foſſa, excauatio, ni fallor, Gall. *Creux*, *cavité*. Caſtellus in Chron. Bergom. apud Murator. to. 16. col. 939.

SCATVLA, Pyxis, Ital. *Scatola*. Vita S. Gualfardi to. 3. April. p. 831. V. *Scatto*.

SCATVM, V. infra in *Scatz*.

SCATVMCELLI, V. *Scaticelli*.

SCATVRICARE, SCATVRIZARE, ſcaturire. Acta S. Roberti tom. 3. April. p. 663.

SCATVRIZARE. *Scaturizatus*, aduſtus, puſtuloſus. Litterae Haquini Noruegiae Reg. ann. 1316. apud Rymer. to. 3. pag. 566. Hinc haud ſcio an emendanda ſit haec vox, tametſi alio ſenſu accipienda videtur, in Litteris Philippi Auguſti Reg. Franc. to. 3. Ordinat. p. 260. *Poterunt illi carnifices habere ſeruientes ad ipſas carnes ſcoriandas, Scaturizandas, etc.* V. *Scara* 1. et *Scaria*. Pro Scaturire exſtat in *Scaturicare*.

SCATVRRIO, *Lepra*, in Gloſſ. Iſidori.

SCATVS. (1) *Impetigo, ſicca ſcabies.* Gloſſ. Iſid. vox eiusd. originis, cuius prior. (2) Charta Willelmi Comitis Pontiui an. 1203. in Tabulario Abb. S. Iudoci: *Et notandum, quod Comes Monſteroli et Pontini extra villam B. Iudoci, per totum Comitatum praedictae Eccleſiae, debet habere aſſultum, murdrum, Scatum, et raptum* (raptum) *violentiam ſcilicet mulie-*

Digitized by Google

mulieris vi oppreſſae, etc. A furto diſtinguitur in Charta ann. 1230. ex Tabular. Centulenſi: *Exceptis muldro et latrone, et rato, et Scato, et lege duelli quae ad Abbatem et Conventum pertinent.* Vbi cum de incendio, quod inter memorata delicta recenſeri ſolet, nihil dicatur, haud ſcio an ea voce, huius incerta licet origine, illud ſignificetur. V. *Scaturizare.*

SCATZ, SCAZ, SCATICVM, Pecunia, pretium, ex Germanico *Schatz*, collatio, nummus, pecunia. Hincmarus Laudunenſis Epiſc. pag. 594. Vbi *Scatz*, et *Scaz*, pretium ſonat. Inde SCATICVM, pro Tributo. Charta Ludouici Pii Imper. in Chron. Farfenſi pag. 657. *Sine datico, herbatico, Scatico, vel glandatico.* STATICA, eadem, vt videtur, notione. Charta Hiſpanica an. 1135. in Addit. ad Capitularia Reg. Franc. n. 156. SCATVM, vox eiusdem originis, in Charta Caroli C. pro nouo ponte Pariſienſi in paruo Tabulario Eccleſiae Pariſ. V. etiam *Eſtaticum.*

SCAVA. (1) *Arborum denſitas nimia*, in Gloſſis Pithoeanis. Barthius *Schema* emendat, non male, vt videre eſt in hac voce. Iſidorus habet *Scama*, atque ita legendum cenſet Voſſius, cui accedunt Martinius et la Cerda. (2) Foſſa, V. *Scaba.* (3) *Ζυγός*, in Gloſſ. Lat. Graec. *Scama* emendant viri docti. V. Scaliger ad Feſtum in *Examen.*

SCAVAGIVM, tributum quod a mercatoribus exigere ſolent nundinarum domini, ob licentiam proponendi ibidem venditioni mercimonia, a Saxon. *Sceavian*, id eſt, oſtendere, inſpicere, Anglis *Scevage*, et *Skewage.* Brompton. *Scheawing*, *i. mercimonii poſitio, ſiue demonſtratio, i. deſpliance de marchandiſe. Eſcewinga*, in Charta Henrici II. Regis Angl. pro ciuibus Cantuar. *Oſtenſio* dicitur in Legibus Ethelredi Regis. V. in hac voce.

† SCAVELLA, ſcabellum, in Inuent. Mſ. a. 1476.

SCAVER, *ψωρός*, in Gloſſ. Lat. Graec. pro Scaber, ſcabioſus. V. *Scabidus.*

SCAVERE, *Frigere; Scavet, ψώχει*, in iisdem Gloſſis, affrictu detergere, in Charta Conſulum Toloſ. ann. 1192. inter Conſuetud. eiusdem vrbis MSS. ex Bibl. D. de Crozat.

SCAVEZZARE, SCAVIZARE, Italis, rumpere, frangere: dicitur etiam de via quae interſcinditur. Caſtellus in Chron. Bergom. apud Murator. to. 16. col. 945.

† SCAVEZZVS, ſicarius, t. 2. Cod. diplom. Ital. p. 2179.

† SCAVFFAGIVM, pro *Cauſagium*, ius capiendi ligna furno calefaciendo neceſſaria, in Ch. a. 1235.

SCAVIA, *ψώρα*, in Gloſſ. Lat. Gr. Scabies. V. ſupra *Scabea.*

SCAVILLVM, *Praeda*, Ioh. de Ianua.

SCAVINI, SCAVIONES, V. *Scabini.*

SCAVIZARE, V. *Scavezzare.*

† SCAVLVS, caulis, in Ch. Mſ. a. 1240.

† SCAVPOLVS, aſſula, reciſamentum, imo et rami arborum ſucciſſarum, in Ch. Mſ. a. 1263.

SCAVRVM, V. infra *Sceurum.*

SCAZ, Pretium, V. *Scatz.*

SCAZO, Theſaurus, Germanis *Schatz*, in Quaeſt. vett. Iuriſperit. ad Leg. Langob. apud Murator. to. 1. part. 2. p. 164. V. *Scatz.*

SCAZVDIA, Praeſtatio annua, *Eſchet* dicitur in Barenſi tractu. Statuta Eccleſ. Glandat. ann. 1307. ex Regeſt. 74. vol. 11. Peireſcii: *Dominus Praepoſitus . . . habet iurisdictionem in hominibus breuis Praepoſiturae et ab ipſis ſeruitium recipit et alias Scazudias et alia iura in eis et in eorum bonis quae tenentur ſub ipſa Praepoſitura.*

SCEATTA, SCÆTTA, nummi genus apud Anglo-Saxones, *Sceatte*, a Saxon. *Sceat*, pars, ſymbolum, nummus, pecunia. Leges Aethelſtani Regis cap. 7. *Regis ſimplum Weregeldum in Mercenorum laga, hoc eſt 30. millia Sceatta, hoc eſt totaliter 120. librae: ſed pro regni emendatione in cenegildo ipſam weram debent habere parentes eius, et regalem emendationem ipſius terrae populus.* Apud Lambardum *Scata* legitur: *Scætta* in Legibus Aethelberti. Conſule Gloſſ. Saxonicum Somneri in hac voce.

SCE-

Digitized by Google

SCEBRVM, V. *Sceurum.*

SCEDA, pro Scheda, pagina, in antiquo Miſſali Eccleſ. S. Saturnini Toloſ.

SCEDVLA, tabula. Miracula S. Vrbani Mart. to. 6. Maii pag. 19.

SCEDVLVS, pro ſedulus, in Agnelli lib. Pontif. apud Murator. tom. 1. pag. 182.

SCEFFILVM, Menſurae annonariae ſpecies: Germ. Scheffel. Lex Saxonum tit. 18. *Secalis Sceffila 30. ordei 40. auenae 60.* V. *Scapha*, *Scapilus*, *Sceppa.*

SCEFUALIS. Charta ann. 1231. in Tabular. S. Victoris Maſſil. *Dono omnes poſſeſſiones . . . . . aut alia ſeruitia pecuniaria, ſiue ſint bladi, vel pecuniae, ſiue ſit ſeruitium Scefuale bladi, vel gallinarum.* An *Scauuale?* V. *Scaudia.*

SCEITHMANNVS, vox ex Saxon. *Seitman*, vel *Scægtman*, vel *Scæthman*, pirata; a *Scætha*, fur, latro. Pactum Ethelredi Regis Angl. cum Analano etc. c. 9. *Si dicatur in compatriota, quod furtum fecerit, vel hominem occiderit, et hoc dicat Sceithmannus, vel vnus Landmannus, tunc non ſit aliqua negatione dignus.*

SCELERATOR, Sceleratus, in Formula 32. ex Andegauenſib.

SCELERATVS. (1) V. *Scelerosus.* (2) † Infelix, infortunatus, miſer, in vett. Inſcript. Conf. Mabill. in Muſeo Ital. p. 80. Murat. t. 3. Collect. magn. Inſcr. p. 1280.

SCELERITAS. Gloſſ. Graeco-Lat. Ἀνομία, *Scelus*, *ſceleritas*, *iniquitas.* Occurrit in Leg. 3. D. de Bonis eor. qui ante ſent. mort.

SCELEROSVS, pro Sceleratus, vox Lucilio vſurpata apud Nonium. Vgutio: *Sceleratus, in quo ſit ſcelus; ſceleſtus, per quem ſit; Scelerosus, qui facit, et eſt Scelerosus plus quam ſceleratus.* Donato dicitur *auctor ſceleris.*

SCELESTIS, pro Sceleſtus, apud Steph. Eddium in Vita S. Wilfridi cap. 26.

SCELETVS, Σκέλετος, in Gloſſ. Lat. Graec. Larua nudis oſſibus cohaerens, Gallis *Squelete.* Apuleius in Apologia. *Et cum ſit Sceleti forma turpe et horribile, etc.* Infra: *Hiccine eſt Sceletus? haeccine eſt larua?*

SCELIO, Scheffero, praedo. Petron. Fragment. Trag. c. 50. *Annibal homo vafer, et magnus Scelio.* Reineſius legit *Scelero.*

SCELO, *Emiſſarius*, in Gloſſ. Monſ. Gloſſ. Leg. Alem. cap. 69. *Emiſſarium, i. e. equum, qui praeeſt armento equarum, i. e. Scelo.* (* A germ. Beſchäler.)

SCEMA. (1) Pro *Schema*, forma, ſpecies, ornatus, veſtitus, habitus, quomodo σχῆμα Graeci vſurpant. Alexander Iatroſophiſta lib. 3. Paſſionum de Freneticis: *Neque in lecto Scemata iacendi appetunt.* SCHEMMA, ornatus, veſtitus. Agnellus lib. Pontif. in Vita S. Iohannis apud Murator. tom. 2. p. 65. col. 2. SCEMA, vel SCHEMA, proprie vſurpatur pro habitu monachico. Hugo Flauiniac. p. 266. *De quo monachicum Scema ſuſceperat.* Ordericus Vitalis lib. 5. pag. 577. *Alberada Scema religionis ſuſcepit.* Infra p. 581. *Monachile Scema ſuſcepit.* SCEMARI, ornatu ſuo oblectari. Regula Magiſtri cap. 81. *Si quis autem frater in ſpecie ſua ſibi viſus fuerit Scemari, vel ſatis gauiſci, mox a Praepoſitis ſuis ei tollatur, etc.* ASCEMARE, S. Columbanus inſtr. 1. de Chriſto: *Quia naturam Aſcematus eſt, qui eam ex nihilo creauit*, i. e. induit, ea ſe quaſi ornauit. (2) Figura rhetorica, Gloſſ. Aelfrici: *Volubile Scema; Scema locutionis.* Fragmenta Petronii pag. 22. *In Curia autem, quomodo ſingulos vel pilabat, tractabat, nec Scemas loquebatur.* (3) Egbertus Eboracenſis Archiep. in Excerpt. c. 138. *Scemata dicuntur ramuſculi in genere, cum gradus cognationum partiuntur, et puta ille filius, ille pater, ille auus, ille agnatus, quorum figurae in Scematibus apparent.* Hauſit ex Iſidoro lib. 9. Orig. c. 6. apud quem *Stemmata* ſcribitur, quomodo vſurpat Plinius lib. 35. c. 2. (4) *Inductio*, *repraeſentatio*, in Gaſp. Barthii Gloſſ. apud Ludewig. tom. 3. Reliqu. MSS. pag. 35. ex Papiniano Scholiaſte ad lib. 3. The-

Digitized by Google

Thebaid. *Dicit nunquam tantum Scema infelicitatis accidiſſe Thebanis.* (5) Eidem Barthio ibid. pag. 11. ex Hiſtor. Palaeſt. lib. 4. cap. 18. eſt Vaticinii genus recentioribus Graecis familiare, quod numeris atque calculis putat fieri: *Noviſſime vero congregati omnes maiores natu qui Conſtantinopoli erant, timentes ne ſua priuarentur patria, repererunt in ſuis conſiliis atque operoſis Scematibus, quod noſtrorum Duces, Comites ſeu omnes maiores, Imperatori ſacramentum fideliter facere deberent.* (6) Arenatum, intrita, ſigninum, Gall. *Ciment:* vnde *Scemata* dicuntur aedificia ex ea conſtructa. Elmhamus in Vita Henrici V. Reg. Angl. edit. Hearnii cap. 54. p. 135. *Et dum importunis concuſſibus, et foſſuris continuis, Scemata firmiſſima cogerentur cedere, etc.* Rurſum cap. 95. p. 276. *Alias vero partes horrendae profunditatis foſſata vtrimque muris validiſſimis, bituminoſo Scemate glutinatis, laterata, etc.*

Scematio, membri mutilatio. Itali etiamnum *Scemare* dicunt pro *Mancare, diminuire, da ſemis, Latino, il quale non ſolamente la metà, ma ancora ſignifica diminuzione*, inquit Acariſius. V. Ferrarium. Lex Longobard. lib. 2. tit. 55. §. 16. *Si vero ipſa mulier in hac illicita cauſa* (ſtupro) *conſentiens fuerit, habeat poteſtatem eius maritus in eam vindictam dare, ſiue in diſciplina, ſiue in venditione voluerit: veruntamen non occidatur, nec ei Scematio corporis fiat.* Infra: *Et ipſe in eum faciat vindictam in diſciplina vel venditione; nam non in occiſione, aut Scematione corporis.* Vbi *ſcematio* pro *ſematio* ſcribitur; vox enim orta a *Semus*, de qua infra.

Scematizare. Alexander Iatroſophiſta lib. 2. Paſſion. *Neque enim ſunt ſupradicta ſymptomata, ſed ſecundum directionem ipſum adhuc videtur Conſcematizare in muſculis flegmon, extrinſecus manifeſtius ſubiacet.* Vbi Gloſſae MSS. *Schematizare, i. ſignum oſtendere: ſcema enim eſt figura per directionem.* V. infra *Schematizare ſe.*

† **Scementarius**, pro *caementarius*, V. *Sceme* 6, in Ch. Mſ. a. 1212.

Scemus, pro *Semus*, V. *Secuus*.

Scena, Σκηνή, porticus. Papias: *Scena, eſt camera, quae obumbrat locum in theatro. Item arborum in ſe cohaerentium quaſi concamerata denſatio.* V. Caſſiod. lib. 4. Var. Epiſt. vlt. V. *Scaua*.

Scenaca, V. infra *Sceneca*.

Scenatorius, inter officiarios Abbatis S. Claudii recenſetur in Statutis eiusd. Monaſterii pag. 56. *Item, Scenatorio domini Abbatis duo quartalia frumenti.*

Scendatum, pro *Sendatum*, in Clement. de ſtatu Monach. cap. 1. vbi Gloſſa: *Scendatum omne ſericum comprehendit.* V. *Cendalum.*

Sceneca, Scenaca. Anaſtaſius in S. Silueſtro PP. pag. 18. *Omnia Sceneca deſerta, vel domos intra vrbem Albanenſi ſanctae Eccleſiae donum obtulit Auguſtus.* Codex Thuanus habet *Scenaca*, alii *Senica*; ſed videtur legendum *Scenica*, ex Graeco, ni fallor, σκηνικὰ, id eſt, loca luſibus publicis addicta, vt ſunt Circi, Theatra, et eiusmodi.

Scenifactor, V. *Scenofacere*.

Scenix, pro Choenix, in Charta ann. 1469. to. 8. Spicil. Acher. pag. 339.

Scenobata, Hiſtrio, a Gr. σκηνοβάτης. Mirac. S. Iohannis Gualbert. tom. 3. Iul. p. 434.

† **Scenobates**, *ille qui graditur ſuper funes nauis*, in Gloſſ. vet. Cod. 521.

Scenofacere, *facere funes*, ex Graec. σχοῖνος, funis, vox ibrida. *Vnde Scenofactor, funium factor, et ars ſcenofactoria. Vnde in Actibus Apoſtolorum* cap. 18. v. 3. *legitur de Paulo, quod erat ſcenofactoriae artis.* Ita Vgutio: at aliter Graeca verſio habet: ἦσαν γὰρ σκηνοποιοὶ τὴν τέχνην. Vbi Eraſmus: *Erat autem ars illorum texere tabernacula.* Ita etiam legit Arator lib. 2. Hiſt. Euangel. V. Lexic. Martinii.

Scenofactoria ars, acu ſcilicet pingendi. Agnellus lib. Pontif. apud Murator. tom. 2. pag. 57.

† Sce-

Digitized by Google

✝ SCENONIA. Act. SS. t. 1. Sept. p. 171. *Alter autem — venit neſciens, cum caballo ad Scenoniam proprii ſenioris.* An pro *Seinoria?* V. in hac voce.

✝ SCENOPHEGIA, f. idem quod *Scenofactoria* ars, t. 1. Sept. p. 771.

SCEPHONANNES, *Inſtitores.* Gloſſar. Monſ. apud Schilter. in Gloſſ. Teuton.

SCEPHONES, Scabini, ni fallor: *Scepeno* enim iudex eſt, et *Schepen*, vel *Scheffen*, Scabinus, vt in hac voce obſeruauimus. Charta Ludouici III. Landgr. Turing. ann. 1174. apud Schannat. Vindem. Litter. pag. 117. *Cuius rei actio et taxatio non ſolum coram mea ipſius praeſentia, mihique aſtipulanti, non tam liberorum quam miniſterialium clariſſimorum Baronum, verum etiam inter Scephones promulgata et confirmata eſt.*

SCEPPA, menſura ſalis, aliorumque aridorum, vnius ſcilicet cochlearis. Monaſtic. Anglic. tom. 2. p. 824. *Et quinque Sceppas ſalis per annum de ſalinis meis de Wſtretun per traditionem meam et haeredum meorum ad Vincula S. Petri in autumno.* ✝ SKEPPA, in Ch. Mſ. a. 1223. V. *Eſcheppa*, *Scapha*, *Scapilus*, *Sceſſilum.*

SCEPTOR, *Notarius: vnde Sceptorius, et Sceptoria, Ciſterna,* Vgutioni, pro *exceptor*, et *exceptoria.*

SCEPTORIAE, *Ciſternae*, *receptoriae*, in Gloſſ. Iſid. et Pithoei, δεξαμεναὶ Graecis. V. *Exceptoria.*

SCEPTRATUS, Sceptro donatus. Saxo Grammaticus l. 14.

SCEPTRIFER, qui *Sceptrum* ſeu virgam praefert, apparitor, *bedellus*, Gallis *Porteverge*, *bedeau*. Conc. Mexic. anh. 1585. inter Hiſp. to. 1. pag. 391.

SCEPTRIGERARE, imperare. S. Geraldus in Vita S. Adalhardi ſaec. 4. Bened. part. 1. pag. 346.

SCEPTRINUS, V. mox in *Sceptrum.*

SCEPTRUM, pro *virga*, aut *flagrum*. Althelmus de Laud. Virg. cap. 25.

> .... *Sceptrorum flagra beatus*
> *Ictibus argutis martyr non ſenſit acerba.*

Idem de Virgin. *Sceptrinae virgae, quae prius nodoſa duritia rigebant, pluma molliores, et papyro effectae ſunt leniores.* SCEPTRUM, Auctoritas ipſa, cuius ſceptrum inſigne eſt. Praeceptum Henrici Imper. an. 1023. apud Marten. tom. 1. Anecd. col. 143. Occurrit etiam ad ſignificandum Abbatis regimen, in Geſtis Abbat. Lobienſ. apud Acher. tom. 6. Spicil. pag. 638. *Qui* (Iohannes) *cum Scepta geſtaſſet, etc.* Vbi leg. *Sceptra.* SCEPTRUM CRUCIFIXI, baculus, ni fallor peregrinantium Hieroſolymam. Memorabilia Humberti Pilati, to. 2. Hiſtor. Dalph. pag. 623. col. 2. V. in *Burdones.* SCEPTRUM a baculo aliud fuiſſe pluribus probat doctiſſ. Cangius in voce *Baculus* col. 922. Quonam vero tempore Sceptrum in ſigillis regiis inductum fuerit, videſis apud Mabillon. Diplom. lib. 2. cap. 17. num. 3.

SCEPTUM, pro *Sceptrum*, V. ſupra.

✝ SCERPUM, ager in culturam redactus, ab Ital. *ſcerpare*, extirpare. Ch. a. 793. apud Murat. t. 5. Antiq. Ital. p. 412. V. *Scartus.*

✝ SCERTUM. Ch. a. 1368. in Acceſſ. ad Hiſt. Caſſin. P. I. p. 425. *Teneantur homines dictae terrae — — reparare caput Scerti molendini.* An excluſa vel alueus, quo aqua ad molendinum currit?

SCESCLA, *Sextula*, Sexta pars, apud Rabanum lib. de Computo to. 1. Miſcell. Baluz. pag. 13.

✝ SCESTAYRIATA, pro *Sextayriata*, in Ch. a. 1390.

SCESUS, pro Caeſus, in Ch. Mſ.

SCETA. Vita S. Comgalli Abbatis Benchorenſis num. 54. *Ductus eſt ad S. Fiachra, vt baptizaret eum, aperiensque iam S. Fiachra Scetam ſuam ad ducendum inde librum baptiſmi, brachium S. Comgalli in aëre ſurſum auolauit.* Vbi haec vox pro *armario* videtur vſurpari.

SCETRA, quid ſit docet Guagninus in Epiſt. ad Fr. Ferrebout ann. 1468. apud Marten. to. 1. Anecd. col. 1839. *Nam plebei atque humillimus quisque diuitiis cuiusdam familiaritatem plurimum expetit, cui meliori*

parte

Digitized by Google

parte aetatis obnoxius tenui victu atque veſtitu contentus, inops tandem egenusque moritur: quippe cui ſolum ſupereſt Scetra, hoc eſt, ſcutum ex corio factum, enſis, pugio, etc.

† SCEVOCHARTALIS, in Lib. pontif. cum notis Io. Vignol. vbi in nota: Vox Graeco - Lat. ex *σκευος*, ſcrinium, et *chartalis*, qua ſcilicet epiſtolae atque alia ſcripta mitti ac deportari ſolebant. V. *Sceurum.*

SCEVOPHYLAX, ſacrorum Eccleſiae vaſorum cuſtos, *σκευοφύλαξ*, de qua in Eccleſia Graecanica dignitate, multa Gretzerus et Goarus ad Codinum de Officiis, et Meurſius in Gloſſ. Occurrit non ſemel in Hiſtor. Miſcella VII. Synod. act. 4. SCEVOPHYLACIVM, *σκευοφυλακιον*, *vaſorum cuſtodiarium* vertit Anaſtaſius in Hiſt. Eccleſ. pag. 35. V. Deſcriptionem noſtram aedis Sophianae num. 89.

SCEVRVM, ex Germanico *Scheure*, vel *Scheuer*, Horreum, granarium, penaria cella, reconditorium. Ingulfus in Hiſt. pag. 862. *Coepit largiente domino bonis omnibus abundare, vt tam in theſauris ac Sceuris poſtmodum duplicia redderentur.* Quaedam editiones habent *ſcauris.* Anaſtaſius in Sergio PP. pag. 60. de Actis Concilii: *Miſſis in locellum, quod Scebrum chartale vocitatur.* Alii codd. *Haec itaque miſſa in locello, quod Scheuro carnali vocitatur.* Alii, *Scebro carnali*, pro *Scebro cartali*, i. Chartophylacio. V. Gloſſ. med. Graecit. v. *σκεβριον*, et Combefiſium ad S. Maximum to. 1. p. 699.

† SCHACHARE, latrocinari, vnde SCACHATOR, latro, in Stat. Crimin. Cumanae. V. *Scachcator.*

SCHACHTA, fouea profundiſſima, a German. 𝔖𝔠𝔥𝔞𝔠𝔥𝔱, puteus rei metallicae, ex Franc. Iunio in Willer. pag. 218. Laur. Byzynius in Diario belli Huſſitici apud Ludewig. tom. 6. Reliqu. MSS. pag. 151.

SCHACI, de pecunia dici videtur, a Germ. 𝔖𝔠𝔥𝔞𝔱𝔷, in Teſtamento Ermengaudi Comit. Vrgell. ann. 1010. Append. Marcae Hiſpan. col. 974. *Et ad ſancti Aegidii coenobio ipſos meo Schacos* (dono) *ad ipſa opera de Eccleſia.*

SCHACIA, SCHACIARE, pro *Chacia*, venatio, *Chaciare*, venari, to. 2. Monaſt. Anglic. p. 102. V. *Caciare.*

SCHACVS, latrocinium, V. *Scach.*

SCHAFA, SCHAFFA, pro Scapha, nauicula, in Breuiario Hiſt. Piſana apud Murator. tom. 6. col. 171. et in Itiner. Hieroſol. Bernardi de Breydenbach pag. 234.

† SCHAFFINNARIVS, oeconomus, procurator, a German. 𝔖𝔠𝔥𝔞𝔣𝔣𝔫𝔢𝔯 Ch. a. 1234. t. 2. geneal. diplom. gent. Habsb. p. 248.

SCHAJALE, SCHAJALECTVM, V. *Schiagiale.*

SCHALCVS, latrocinium, V. *Scach.*

SCHALLA, ſcala, in Correct. Statut. Cadubrii cap. 43.

SCHALVATVS. *Arbor Schaluata*, vnde rami abſciſſi ſunt. Statuta Montis Regal. fol. 241. V. *Scaluare.*

SCHAMATHA, SCHAMMATA, V. *Samatha.*

SCHAMBIVM, pro *Cambium*, permutatio, in Charta an. 1154. Append. Marcae Hiſp. col. 1316.

SCHANCERIA, nauigii ſpecies. Laudes Papiae apud Murator. tom. 11. col. 22. *Docti ſunt etiam valde tam in aqua quam in terra pugnare; ſcientes, cum neceſſe fuerit, . . . naues acutas curſuque veloces, quas Schancerias vocant ad pugnandum in aqua.*

† SCHANDALIA, i. q. *Sandalia* apud Hontheim t. 1. Hiſt. Treuir. p. 313. vbi minus bene de gradibus explicatur.

SCHAPHA, pro *Scapha*, apud Gualter. Hemingford in Edwardo II. Reg. Angl. pag. 320.

SCHAPMANSVS, pro *Capmanſus*, *Caput manſi*, domus praecipua, quae pertinet ad primogenitum. Bulla Alexandri III. PP. ann. 1165. apud Stephanot. to. 1. Antiq. Bened. Lemouic. MSS. p. 721. V. in *Caput.*

SCHARA, vt *Scara* 2. V. ibi.

SCHARESCELLVS, SCHARESTELLVS, V. *Scareſcellus.*

SCHARITVS, V. ſupra *Scaritus* 2.

SCHARLATUM, i. q. *Scarlatum*, apud Pez. t. 1. Script. Auſtr. pag. 1212.

SCHARLYATICUS, coccineus, German. ſcharlachen. Ioh. Longinus in Vita B. Kingae to. 5. Iul. pag. 780. V. *Scarlatum*.

† **SCHARREIA**, pro *Charreia*, onus carri, in Ch. Mſ. a. 1258.

SCHARSYA. Teſtament. Ludouici Decani S. Petri Moguntin. ann. 1306. to. 2. Rer. Moguntin. p. 497. *De vtenſilibus vero ſupra poſitis quaedam ſunt ſpecialiter excepta. Nam lego meliorem meam Scharſyam ad dorſale S. Crucis in ſuperiori parte Eccleſie mee S. Petri. Item lego meliorem Scharſyam, quam habeo poſt illam, et duos cuſſinos de ſerico, et ſex alios cuſſinos in ſuperficie contextos . . . Mechtildi de Confluentia conſanguinee mee*. V. *Scarſalit*.

SCHEDA TESTIMONIALIS, teſtificatio, teſtimonium, Gallis *Atteſtation*. Synodus Limenſis ann. 1584. inter Concil. Hiſp. tom. 4. p. 280.

SCHEDARE, in Schedas referre, exſcribere, apud Mabill. tom. 1. Muſei Ital. pag. 57.

SCHEDIA, a Graec. σχεδία, Feſto, *Genus nauigii inconditum, id eſt, trabibus tantum inter ſe nexis factum*; cui accedit quod Galli *Radeau, train*, dicunt. Vlpian. leg. 1. §. 6. ff. de exercit. act. *Siue in ſtagno nauiget, ſiue Schedia ſit*. Saxon. *Scegth*, Danis vett. *Skeid*, eſt Nauis contracta et militaris.

SCHEDIUM, pars, portio. Sententia arbitralis ann. 1292. inter Abbat. et Conſules Gimont.

SCHEDIUS, Gr. σχέδιος, Extemporalis, ſubito factus, inelaboratus. Apuleius in Floridis.

† **SCHEDULA TESTAMENTALIS**, i. q. *Scheda teſtimonialis*, in Ch. Mſ. a. 1099.

SCHEFFA, Praeſtationis ſpecies apud Germanos: *Ius, quod dicitur die Scheffa*, apud Albertum Argentin. pag. 170.

SCHELA, vt *Skella*, V. in hac voce.

† **SCHELFA**, ſucceſſio, haereditas, vt videtur, in Stat. ant. Cumanae.

† **SCHELLINGUS**, i. q. *Schillingus*, quod V.

SCHELPUS. Decreta Placent. ad calcem Statut. fol. 113. *Quinimo ipſa talia bona parefernalia donata ſeu Schelpa venientibus ab inteſtato ſuperſtitibus vsque ad quartum gradum, gradu ſecundum iura ciuilia deputato, reuertantur*.

SCHEMA, SCHEMMA, V. in *Scema* 1.

SCHEMATICI, haeretici, iidem S. Ioh. Damaſceno lib. de Haer. qui ſupra *Iacobitae*. V. in hac voce et Bohem. Hiſt. Eccl. p. 872.

SCHEMATIZARE SE. (1) Formam et ſpeciem mutare, *Se transformer*; a *Schema*, forma, ſpecies. Graecis σχῆμα. V. *Scema* 1. Acta SS. Cypriani et Iuſtinae apud Marten. to. 3. Anecdot. col. 1633. V. *Scematizare*. (2) **SCHEMATIZARE**, *figurate, vmbratice loqui*, in vet. Gloſſar. apud Voſſium lib. 4. de Vit. Serm. cap. 24.

SCHENA, V. infra *Schina*.

SCHERA, V. *Scara* 3.

SCHERIA, portus, ſeu locus in quo naues tutae ſunt. Lanfranci Pignoli Annal. Genuenſ. ad ann. 1266. apud Murator. to. 6. col. 540.

SCHERIO, V. *Scario* 1.

SCHESALIS, pro *Chaſalis*, vt videtur, Caſa, vel tenementum. V. *Caſale* et *Caſamentum* 1. Charta apud Stephanot. tom. 2. Antiquit. Bened. Lemouic. MSS. pag. 286. *Et dedit quandam Scheſalem et in nouem bord. de Cluſoil, in vnaquaque IV. den.*

SCHEVRUM, vt *Sceurum*, V. ibi.

† **SCHIAGIALE, SCAGIALE, SCHAJALE**, cingulum, zona, Ital. *Scheggiale*, in Stat. Eugub. **SCHAJALECTUM**, ibidem.

SCHIASIS, V. *Sciaſis* in *Scia*.

SCHIENCHERIA, armorum ſpecies, qua tibiae muniuntur. Statuta Vercell. lib. 3. fol. 107. vo. *Defenſibilia autem* (arma) *intelliguntur coracia, panceria, ceruelleria, . . . Schiencherie et his ſimilia*. V. *Schineria*.

SCHIETAS, vox Italica, ſimplex, vniuſmodi, Gall. *Uni*. Statuta Placent. lib. 6. fol. 80. verſo.

SCHIFATUS, V. *Scyphati*.

Digitized by Google

SCHIFFA, munimenti genus, ſ. ſpecula, Gall. *Guerite.* Charta ann. 1341. tom. 2. Hiſt. Dalph. pag. 429. col. 1. *Item, quod muri, chasfallia, Schiffae, muctae, et alia omnia facta et conſtructa ad reſiſtendum dicto dom. Dalphino . . . tollantur omnino.*

SCHILLA, V. *Skella.*

SCHILLINGUS, monetae ſpecies, Gall. *Schelin*, Germ. Schilling, cuius vſus praeſertim obtinet in Alemannia, Anglia et Hollandia, licet vbique non eiusdem pretii. Charta ann. 1378. apud Schlegel. de Nummis Salfeld. etc. edit. 1697. *Anniverſarium pro 48. Schillingis nummulorum Provincialium.* V. *Skillingus.*

SCHILPOR, V. *Schitonos.*

SCHINA, SCHINALE, ſpina dorſi, dorſum, Gall. *Echine*, Ital. *Schiena.* Acta S. Vitaliani Epiſcopi to. 4. Iulii p. 171. *Item ſeptem vertebrae dorſi tam integrae quam fractae. Item tria fruſta vertebrarum Schinae.* SCHENA, eadem notione. Miracula B. Gregorii Verucul. to. 1. Maii pag. 539. Hinc SCHENA, onus hominis, quantum dorſo ferre poteſt. Statuta Mont. Regal. fol. 316.

SCHINATA, piſcis genus, ſ. Perca, Gallis *Perche*, Italis *Schinale*, quod quibusdam aſellum ſonat, Gall. *Merlus.* Statuta Aſtenſ. vbi de introitis portarum: *Piſces ſalati, videlicet lucii, tenchae, Schinatae ſolvant pro quolibet rubo lib. 6.*

SCHINDULA, pro *Scindula*, Gall. *Bardeau.* Chron. Mellicenſe p. 476. col. 2.

† SCHINERIA, vox Italica, tibiale, armorum genus, in Stat. Mutin. a. 1328. V. *Sciencheria.*

† SCHINO, pro *Sion*, colatorium, vt coniectat Ge. Rhodigin. de Liturg. Rom. Pont. c. 26. V. *Sium.*

SCHINUS, arboris ſpecies, vulgo lentiſcus, cuius mentio eſt Daniel. cap. 13. 54.

SCHIOPETUS, i. q. *Sclopetum*, Ital. *Schioppetto.* Barel. ſerm.

SCHIPPA, nauta, qui nauem, quam Angli *Ship* vocant, remis impellit, *Shipmann* vulgo iisdem. Ordericus Vitalis lib. 12. pag. 868.

SCHIRA, V. *Schyra.*

SCHIRMANNUS, Lambardo, Senator, Saxonic. *Scirman*, ex *Scire*, *Satrapia*, regio, pagus, et *man*, homo. Leges Inae Regis Weſt-Saxiae cap. 9. *Si quis ſibi rectum roget coram aliquo Schirmanno, vel alio iudice, et habere non poſſit, etc.* V. *Scyra.* SCIRMAN, quid ſit docet Teſtam. Aelfegi apud Hickeſium Diſſert. pag. 59. *Per teſtimonium Vulfſii presbyteri, qui tum vocatus eſt Scirman, id eſt, Iudex Comitatus.* Infra: *Ipſum vero iuramentum Archiepiſcopi accepit Vulſi Scirman, id eſt, Iudex provinciae, ad opus Regis.*

SCHISMA, SCHISMATICUS. Gloſſ. MS. Regium cod. 1197. *Schiſma, ſciſſura animarum. Schiſmaticus, qui abſciſſus eſt a Deo.* Iſo Magiſter in Gloſſis: *Diſtat inter Sciſmaticum et haereticum. Sciſma, i. ſciſſio: inde Sciſmaticus, qui a corpore Eccleſiae aliqua novitate, ſicut ille,* (Novatus,) *qui dicebat, hominem ſemel prolapſum criminali peccato nunquam poſſe reſurgere. Haereticus namque qui ſectam ſuam colit. Haereſis enim ſecta, videlicet non credens vnum Deum eſſe Patrem et Filium et Spiritum ſanctum, ſicut Arius.* Sanctus Hieronymus in c. 3. Epiſt. ad Titum: *Schiſma ab Eccleſia ſeparat; haereſis vero perverſum dogma habet.* SCHISMARCHAE, in Geſtis Innocentii III. PP. p. 142. ſchiſmatum ſeu motuum auctores. SCHISMATIARCHA, ſchiſmatis auctor, princeps. S. Bernardus Epiſt. 126.

SCHITONOS, Slauis, Armiger ſeu *Scutarius Regis*, in veteribus Chartis Dalmaticis apud Ioh. Lucium in Hiſt. Dalmat. pag. 96. 99. 100. qui in aliis Creſcimiri Regis Croatiae et Dalmat. ann. 1067. *Scutobaiulus* dicitur, apud eumdem pag. 77. Idem igitur qui Longobardis *Schilpor*, quae vox Armigerum perinde ſonat, vt auctor eſt Paulus Warnefridus lib. 2. de Geſtis Longobard. c. 28. vnde conſtat vtramque eiusdem eſſe originis, nempe Saxonicae. Nam *Scild*, ſcutum ſonat, *Scildenave*, ſcuti miniſter, *Scilpor*, ſcuti puer; *Por* quippe Longobardis eſt *puer*, famu-

famulus. V. Gryphiandrum de Weichbildis Saxonicis cap. 67.

SCHIVINARIVS, Scabinus, *Echevin.* Charta Wifridi Abbat. Centul. ann. 1166. ex Tabular. eiusd. Monaſt. V. *Scabini.*

† SCHIVIDVLA, lapis ſectilis, German. Schiefer, niſi idem ſit, quod *Scindula.* Ch. a. 927. apud Murat. t. 3. Antiqu. p. 1045. V. *Scandola.*

SCHIZA. Lucifer Calaritanus lib. I. pro S. Athanaſio, pag. 35. *Et conſtipavit Schizas ſuper altare*, i. collegit ligna, quae ſecuerat et ſciderat ſuper altare: ex σχίζειν, ſcindere, σχίζα, lignum ſectum, et in particulas diſciſſum. Vrbem hac appellatione in Bithynia memorat Anna Comnena in Alexiade pag. 57. de qua etiam quaedam adnotauit Cangius in Notis ad Willharduinum num. 350. quod in agro a continenti quodammodo diuulſo conſtructa eſſet.

SCHLAVVS, V. infra *Sclauus.*

SCHOLAE, generaliter dicebantur aedificia, vbi conuenire ſolent homines plurimi, aut ſtudendi, aut praeſtolandi, aut conferendi, aut alterius rei gratia, quod probare conatur Henricus Valeſius ad lib. 14. Ammiani: ita vt a loco deinde eorum, qui in hiſce ſcholis conſiſtebant, cateruae *Scholae* appellatae fuerint: verbi gratia *Scholae Palatinae*, ſeu cohortes variae ad Palatii et Principis cuſtodiam deſtinatae, quae ſingulae in ſuis *Scholis* excubabant, quarum dignitas varia fuit, pro modo ſtipendiorum, quae merebant, ac gradus, quem eae obtinebant. Nam, vt ait Vegetius lib. 2. c. 21. *quaſi in orbem quemdam per diuerſas cohortes et diuerſas Scholas milites promouebantur, ita vt ex prima cohorte ad gradum quempiam promotus vadat ad decimam cohortem, et rurſus ab ea creſcentibus ſtipendiis cum maiore gradu per alias recurrat ad primam.* S. Ambroſius in Epiſt. I. ad Corinth. cap. I. initio: *Scholae enim ſunt, quae poſitis in ſe dant dignitatem, vt loci honor hominem faciat glorioſum, non propria laus.* Alii *Scholas* dictas putant propter diſciplinam, qua eae regebantur: atque vt Scholae publicae, ipſique adeo Scholaſtici in varias *Scholas*, quas *Claſſes* vulgo dicimus, pro facultatum, quae in iis docebantur, varietate diſtinguebantur, ita Schola Palatina in varias claſſes diſtributa erat, ſuis ſingulas nominibus appellatas. Quo ſpectant verba in Epiſtola Epiſcopor. Franc. ad Ludouic. II. Reg. cap. 12. At contra Alemannus ad Procopii Anecdota, ſcholas eiusmodi dictas cenſet, quod, qui in iis militabant, quaſi σχολάζοντες, ſeu a bellico opere vacantes, et veluti feriati milites, ad pompam tantum in Palatiis militarent, vti deſcribuntur ab Agathia lib. 5. Atque hae Palatinae Scholae omnes erant ſub diſpoſitione Magiſtri officiorum. Senator l. 6. form. 6. de Magiſtro officiorum. SCHOLA DE REGE, idem quod *Schola Palatina.* Chartam apud Moretum Antiquit. Nauarrae pag. 333. teſtes ſubſcribunt *Schola de Rege et de ſuos germanos teſtes Sancio Galindonis et Ioſeph teſtes, et omnes qui fuerunt in exercitu Regis, teſtes.* A Scholis Palatinis, *Scholae* nomen tranſiit ad militiam ciuilem, ſeu ciuilium Magiſtratuum ac dignitatum, quarum maior erat numerus: erant enim Scholae Silentiariorum, Exceptorum, Chartulariorum Agentium in rebus, et aliae, de quibus paſſim in vtroque Codice, et in Notitia Imperii. Tranſiit denique vox eadem ad Eccleſiaſticos ordines. Hinc SCHOLA ADEXTRATORVM, V. ſupra in *Addextratores.* SCHOLA CANTORVM, quae *Schola* nude in veteribus Conſuetudinibus Floriacenſis Monaſterii pag. 404. dicitur, pro Cantorum Eccleſiae ordine. Ea notione legitur etiam in Rituali MS. Eccleſ. Cathedral. Toloſanae. V. in *Scholares.* SCHOLA CRVCIS, eorum ſcilicet qui in proceſſionibus Cruces praeferunt. Cencius Camerarius in Ord. Rom. apud Mabill. to. 2. Muſei Ital. pag. 182. V. in *Crux.* SCHOLA DOMINICA, ordo Eccleſiaſticus. Rabanus lib. 3. de Inſtit. Cleric. cap. 18. SCHOLA GVIDONVM, V. *Guido.*

SCHO-

SCHOLA LECTORUM, V. in *Lector* 4. SCHOLA MAPPULARIORUM, eorum nempe qui *mappam* lauaturo porrigunt. Cencius ſupra laudatus pag. 173. SCHOLA REGIONARIA. Benno Cardinalis in Vita Hildebrandi, ſeu Gregorii VII. PP. *Poppo Prior Scholae Regionariae cum omnibus ſuis Subdiaconis.* V. *Regionarii.* SCHOLA SACERDOTUM dicta per excellentiam Congregatio Clericorum Eccleſiae Veronenſis. V. Vghellum to. 5. Ital. Sacrae pag. 751. 752. SCHOLA STIMULATI. Cencius pluries laudatus p. 128. *Maiorentes vero mantellis ſericis et baculis, qui vocantur Schola ſtimulati, cuſtodientes proceſſionem, ne aliquis ſe intromittat.* Pag. 140. *Delmargariis quoque, id eſt, praefectis naualibus et maiorentibus, qui dicuntur Schola ſtimulati, et ceteris laicis principibus.* SCHOLA VIRGARUM, vel VIRGARIORUM: Idem Cencius pag. 204. *Et quieſcit* (Papa) *lecto ibi a Schola virgarum praedicto modo aptato.* SCHOLAE MONASTICAE paſſim etiam memorantur, in quibus ſcilicet, qui ad monachicam vitam inſtituebantur, quos *Pueros* vulgo vocabant, iique vt plurimum ex iis quos *Oblatos* nuncupabant, in literis humanioribus et Theologicis ſecundum aetatis cuiusque capacitatem informabantur. Conuentus Aquisgran. an. 817. cap. 45. *Vt Schola in Monaſterio non habeatur, niſi eorum qui oblati ſunt.* SCHOLA MONASTERII, pro ipſo Monaſterii conuentu, in Epiſtola Iohannis XIII. PP. in Bullario Cluniacenſi pag. 5. SCHOLA CHRISTI, dicitur Monaſterium, in dialogo Euticii et Theophili a Iohanne Cordeſio cum quibusd. Hincmari Rem. opuſculis edito. SCHOLA, pro Dormitorio Monachorum, in Concilio Turonenſi II. cap. 14. SCHOLA, Confratria, Sodalitas, ſocietas. Andr. Dandulus in Chron. MS. ann. 1110. *Dum igitur Venetias applicaſſent, . . . in monaſterio S. Georgii corpus* (S. Stephani) *deuotiſſime collocarunt: ſub cuius vocabulo innumeri ciues Scholam celeberrimam perfecerunt.* V. eumdem an. 1113. † SCHOLA, collegium, ſocietas quorumuis artificum. Ch. a. 943. apud Murat. t. 6. Antiq. p. 455.] SCHOLAE, dictae Iudaeis, eorum Synagogae, vt habet Rigordus in Philippo Aug. ann. 1182. *Nam omnes Synagogae Iudaeorum, quae Scholae ab ipſis vocantur, vbi Iudaei ſub nomine fictae religionis cauſa orationis quotidie conueniebant, prius mundari iuſſit.* SCHOLA, pro Secta, apud Pancirolum lib. 1. Theſauri var. lect. cap. 77.

† SCHOLACES, pro *Scolaces*, t. 4. Sept. p. 333.

SCHOLANUS qui dictus ſit in quibusdam Hiſpaniae Eccleſiis, diſcimus ex Synodo Valent. ann. 1566. inter Concil. Hiſpan. to. 4. pag. 126. *Quia vero intelleximus, in quibusdam noſtrae dioeceſis eccleſiis miniſtrum quem Scholanum vocamus, ſuum munus ob minorem aetatem exſequi non poſſe; mandamus vt is in poſterum habeatur, qui et deferendae Cruci et aliis faciendis quae miniſterio eccleſiae ſunt neceſſaria, ſufficere poſſit.* V. infra in *Scholaſticus.*

SCHOLARES, qui in Scholis Palatinis militabant, et in aula ad Imperatoris cuſtodiam excubabant. Sulpitius Seuerus lib. 1. cap. 1. de S. Martino: *Armatam militiam in adoleſcentia ſecutus, inter Scolares alas ſub Rege Conſtantio, deinde ſub Iuliano Caeſare militauit.* SCHOLARES DE CANTU, qui ſunt ex Schola Cantorum. Statuta Eccl. Barchin. ann. 1332. apud Marten. to. 4. Anecdot. col. 612. V. in *Caput* et ſupra in *Schola.* SCHOLARES, Scholaſtici, qui in Scholis docentur, Germ. Schüler. Stephanus Tornac. Epiſt. 61. *Amplector Scholarem, proſequor Archidiaconum, deoſculor Abbatem, aſſurgo Epiſcopo, reuereor Cardinalem.* Ita porro proprie dicti in Monaſteriis Nouitii Monachi, qui in Scholis Monaſticis erudiebantur, in Martyrologio Fuldenſi apud Browerum p. 139. SCHOLARII, iidem dicti in Statutis Corbeienſibus Adalardi lib. 1. cap. 6. *de pulſantis, de Scolariis, de reliquis Clericis, ſeu Laicis*

cis noſtris, *etc.* Mox totam ait Monaſterii familiam diuidi in *Famulos*, vel *Matricularios*, *Fratres*, *Vaſſallos*, *Hoſpites*, *Pulſantes* vel *Scholarios*, et in *Prouendarios*. Habebant etiam Presbyteri, ſeu Curiones, ſuos *Scholarios*, de quorum muniis agit Caroli M. Capit. admonit. ad Epiſc. c. 5. SCHOLARES, Tirones, Gall. *Apprentifs*. Statuta Arelat. MSS. art. 29. SCHOLARES VAGI, ſectarii, neſcio qui, quorum ordo ſeu *ſecta* reprobatur et damnatur in Concilio Herbipolenſi ann. 1287. c. 34. et in Salisburgenſi ann. 1274. c. 16. et ann. 1290. c. 3. vbi eorum praui mores et doctrina recenſentur. SCHOLARES, in Eccleſiis ruralibus, qui vulgo *Clerici*. V. *Clerici Scholares*. SCHOLARIS LIBER, ad vſus ſcholarum. Bernardus Mon. in Ord. Cluniac. part. 1. cap. 17.

SCHOLARI, ſcholas tenere, docere. Vita Hugonis Abb. Marchianenſis apud Marten. tom. 3. Anecd. col. 1713.

† SCHOLARIS, puella quae ad vitam monaſticam inſtituitur. Murat. t. 5. Antiq. p. 519.

SCHOLARITAS, ſtudium, *Scholarium* ius et priuilegium, Gallis *Scholarité*. Litterae Philippi VI. Reg. Fr. in gratiam Vniuerſit. Pariſ. ann. 1340. to. 2. Ordinat. pag. 155. *Concedimus . . . ne quisquam laicus . . . praefatos Magiſtros et Scholares, . . . de quorum Scholaritate conſtabit, per proprium iuramentum, in perſona, familia . . . inquirant*, *etc.*

SCHOLARIVS, qui ſcholis Eccleſiaſticis praeeſt, vt infra *Scholaſticus*, in Charta ann. 1093. ex Chartular. S. Martini Pontiſar. V. alia notione in *Scholares*.

SCHOLARIZARE, Scholas frequentare, ſtudere. Charta Edwardi I. Reg. Angl. ann. 1305. apud Rymer. tom. 2. pag. 957. V. *Scholizare*.

SCHOLASTER, vt mox *Scholaſticus*, dignitas Eccleſiaſtica, apud le Braſſeur Hiſtor. Comitat. Ebroic. pag. 60.

SCHOLASTICVS. (1) Dictus Latinis Scriptoribus, qui in vmbra circa fictas hypotheſes ſe occupat, Declamator, qui circa lites fictas verſatur, vt docet Caſaubonus ad Sueton. de Grammat. et ad Capitolinum. Sed poſtmodum appellatus quiuis eloquens, diſertus, oratoriae facultatis et politioris literaturae ſtudiis eruditus. Gloſſ. Lat. MS. *Scholaſticus*, *Literatus*, *Sapiens*. Papias: *Scholaſticus*, *Eruditus*, *Literatus*, *Sapiens*. S. Auguſtinus in Dialectico: *Cum Scholaſtici ſolum proprie et primitus dicantur ii*, *qui adhuc in ſchola ſunt*, *omnes tamen qui in literis viuunt*, *nomen hoc vſurpant*. Ionas Epiſcopus in Praefat. ad Vitam S. Huberti: *Palatina Scholaſticorum facundia*. *Scholaſticus ſermo*, apud Paulum Diacon. Emeritenſem in S. Maſona Epiſc. Emerit. c. 7. *Scholaſtica eruditio*, apud Alcuinum in Epiſtola ad Carolum M. Hinc SCHOLASTICISSIMVS, in Actis S. Sebaſtiani c. 21. *Fortunatus* in lib. 3. de Miraculis S. Dionyſii dicitur *Latinorum Scholaſticiſſimus*, vt *Sedulius vir Scholaſticiſſimus* in Chronico Fontanellenſi c. 12. et *Agano vir Scholaſticiſſimus* in Inſcript. lib. de Mirac. B. Veroli. (2) Aduocatus, Patronus, qui cauſas in foro agit: ſed proprie peritus, eloquens, diſertus patronus. Tranſiit enim adiectiuum in ſubſtantiuum. Codex Theod. leg. 2. de Concuſſ. Aduocat. *Nec latet Manſuetudinem noſtram*, *ſaepiſſime Scholaſticos vltra modum*, *acceptis honorariis*, *in defenſione cauſarum omnium*, *etc.* S. Auguſtinus in Ioannem c. 7. *Qui habent cauſam*, *aut volunt ſupplicare*, *quaerunt aliquem Scholaſticum*, *a quo ſibi preces componantur*. (3) Dignitas Eccleſiaſtica, qua qui donatus eſt, Eccleſiaſticis praeeſt, Gall. *Ecolâtre*. Baldricus lib. 3. Chron. Camerac. cap. 61. *Et vt amplius eum in ſententia confirmaret*, *regendas Scholas S. Mariae ei commiſit*. Mox: *Cognita vero Epiſcopo Scholaſtici induſtria*, *ſeparauit eum a puerorum doctrina*, *etc.* Cum autem Capellanorum munus eſſet, vt alibi docuimus, amanuenſis vices agere, inde forte eſt quod legimus, Palladium quemdam Herbani Archiepiſcopi σχολαστικὸν, quem

Digitized by Google

quem Alexandria is adduxerat, diſputationem, quam habuit cum Iudaeo, a Gregentio deſcriptam, *τὰ ῥήματα ἑκατέρων σημειούμενον*, *verba vtriusque notantem* excepiſſe. Exſtat Diſputatio Zachariae Scholaſtici, poſtmodum Mytilenenſis Epiſcopi, vbi Genebrardus *Scholaſtici* munus Eccleſiaſticum eſſe annotat, idemque eſſe ac *Protonotarii*. Addit. 2. ad Capitul. c. 5. MAGISTER SCHOLARVM, eadem dignitas dicta in Eccleſia Cadurcenſi, ab Innocentio IV. PP. ann. 1252. inſtituta, apud Cruceum n. 118. V. *Caput Scholae*. SCHOLASTERIA, Scholaſtici Eccleſiae dignitas, apud Caeſarium Heiſterb. lib. 4. de Mirac. cap. 62. SCHOLASTRIA, eadem notione, in Statutis Eccleſ. Traiect. Batau. ſacrae p. 136. (4) Qui eſt ex *Schola Cantorum*, in Ordine Romano non ſemel. Amalarius de Ordine Antiphon. c. 57. (5) Qui ſcholas frequentat, diſcipulus, Gall. *Ecolier*. Altfridus in Vita S. Liudgeri ſaec. 4. Bened. part. 1. pag. 31. V. in *Schola*.

SCHOLENTES, iidem qui *Scholares*, in Diariis MSS. Brocardi Cantoris, teſte Macro in Hierolex.

SCHOLIZARE, ſtudere. Vita MS. S. Gaugerici Epiſc. Camerac. lib. 1. c. 2. V. *Scholarizare*.

SCHOLTETVS, vt infra *Sculteتus*, Praetor, Praefectus, Bailliuus, Iudex oppidi. Charta Friderici III. Imper. an. 1573. apud Miraeum to. 2. pag. 463. col. 2.

SCHOPOZA, vt mox *Schoppa*. Charta apud Eccardum in Orig. Habsburg. familiae pag. 83. SCOPOSSA, eodem ſenſu, in Actis Murenſis Monaſterii apud Eccardum in Orig. Habsburgo-Auſtr. col. 221. SCOPOZA, eodem ſignificatu, in Charta Rudolfi Laugr. Alſatiae apud Laguille inter Probat. Hiſt. Alſat. p. 32. col. 1.

SCHOPPA, officina, Anglis *Shope*, Gall. *Eſchoppe*, Germ. Schoppen; item, tugurium, caſa, aedificium ruſticum, in Charta an. 1287. apud Will. Thorn. in Chron. *De duabus Schoppis ſuis iuxta domum ſuam*. SCOPA, vt *Schoppa*. Charta Willelmi Betun. dom. ann. 1214. ex Tabular. S. Barthol. Betun. SCOPPA, eadem notione, in Charta Ricardi Regis Angl. apud Radulfum de Diceto ann. 1194. SHOPA, ex Anglico *Shope*. Monaſticum Anglicanum tom. 1. p. 1013. V. *Eſchopa*.

SCHOPPARIVS, qui *Schopam* tenet, Gall. *Eſchoppier*. Vetus Conſuetudo municipal. Ambian.

† SCHORILLA. Stat. antiq. Flor. l. 3. c. 141. *Si quis - - ad aliquam terram miſerit pelles, ſtamen vel ſchorillas, ſeu alias res ad artem lanae vel pannorum pertinentes* etc.

SCHOTO, pro *Schato*, in Pacto Leg. Salicae tit. 10. §. 6. edit. Eccardi. V. *Scach*.

SCHRINEVS, vt *Schrinium*, Arca, Gall. *Coffre*. Statuta Placent. lib. 6. fol. 74. vo.

SCHVBA, togae, vel pallii Turcici aut Perſici ſpecies. Aeneas Syluius in Hiſt. Bohemica c. 70. *Neque de more ſuo indutus prodierat, linea tantum indumenta ſuſceperat, et deſuper Perſicum habitum, quem vocant Schubam*. Germ. Schaube.

SCHVDEZOLVM, ſcutum, Gall. *Ecuſſon*, ab Ital. *Scudiccivolo*, eadem notione. Anonymi Annal. Mediol. apud Murator. tom. 16. col. 812.

SCHVISARA CHROGINO, in Pacto Legis Salicae tit. 28. §. 2. edit. Eccardi, vbi doctiſſimus Editor audacter legendum monet *vas Schara trogino*, quod comae abſciſſionem fraudulentam interpretatur. Ipſum conſule.

† SCHVLTARE, proferre, pronuntiare, ab Ital. *Scultare*. Placit. a. 902. apud Murat. t. 5. Antiq. p. 309.

SCHVLTETVS, Praetor vrbanus, iudex, Germ. Schultheiß, Schulze. Charta Willelmi Comitis Hollandiae ann. 1204. apud Will. Hedam. Alia Hugonis Epiſcopi Leodienſis an. 1227. apud Chapeauillum. V. *Scultetus*.

SCHVMA, Spuma, Ital. *Schiuma*, Gall. *Ecume*, Germ. Schaum. Mirac. B. Simonis Eremit. to. 2. April. p. 820.

† SCHVRLETVM, pannus purpureus, i. q. *Scharletum*. Suppl. ad Miraeum p. 192.

† SCHVRRA, pro *Scurra*, mimus. Ch. Mſ. Phil. com. Flandr.

SCHVTARIVS, vt *Scutarius*, Scutorum artifex, in Statutis Genuenſ. lib. 4. cap. 84. fol. 136. vo.

SCHYNTENEVS. S. Columbanus Epiſt. 5. *Miror, fateor, a te hunc Galliae errorem, ac ſi Schynteneum, iamdiu non fuiſſe raſum, etc.* Graecam vócem σχινοτενὴς putat Editor, id eſt, tanquam ſi rectum et legitimum eſſet.

SCHYRA, V. infra in *Scyra*.

SCIA. (1) Pars corporis, de qua ſic Frideric. II. Imp. lib. 1. de Arte venandi cap. 33. *Dictum eſt, quod in loco lumborum ſint duo oſſa ancharum, longa, concaua, inferius lata, habentia circa ſui medium quandam concauitatem, quam medici dicunt Sciam, et in illa Scia locatur vertebrum ſuperius coxae.* (2) SCIA, pro *Sciatica*, Coxendicus morbus, vulgo Medicorum *Schiaſis*, vel *Sciaſis*, perperam pro *iſthias*, a Graec. ἰσχίον, coxa. Hermannus lib. 2. de Miracul. S. Mariae Laudun. c. 18. Hinc SCIATICVS, Iſchiadicus, dolore coxendicis affectus. Acta S. Franciſci de Paula tom. 1. Aprilis p. 130. V. *Syatica*.

SCIAMITVM, V. *Exametum*.

SCIANCATVS, vox Italica, Claudus, Gall. *Boiteux*, *Déhanché*. Mirac. S. Zitae to. 3. April. pag. 511.

† SCIAQVATOR, inter veſtes recenſetur, in Stat. XIV. ſec. eccl. Sabin. rubr. 27.

SCIATICVS, V. ſupra in *Scia*.

† SCIBALA, ſtercora, in vet. Gloſſ. Cod. reg. 7613.

SCIBILIS, notus, cognitus. Chron. Andreae Danduli apud Murator. to. 12. col. 514. *Sed ſi iuerit, vel non, hoc non eſt de certo Scibile apud nos.* Pro eo quod ſcientia comprehendi poteſt occurrit apud Tertull. lib. 5. adu. Marc. cap. 16. Mart. Capell. lib. 4. p. 111. etc.

SCICLARIVS. Tabularium Foſſatenſe: *Quilibet tenens de dicta terra obliarum debet pro quolibet arpento 3. Sciclarios.* V. *Sicla*, *Siclus*.

SCIDA, ſcheda. S. Althelmus Sax. Epiſcop. de 8. Vitiis.

SCIDVLA, pro Schedula, in Inſcript. libror. Abbonis de obſid. Pariſ.

SCIENASSVMERE, pro Scienter aſſumere, quomodo etiam legendum videtur. Charta Henrici III. Reg. Angl. ann. 1253. apud Rymer. tom. 1. pag. 488.

SCIENTIA. (1) Charta Henrici Reg. Angl. tom. 3. Hiſt. Harcur. p. 151. *Sciant me reddidiſſe et praeſenti carta confirmaſſe Balduco filio Gisleberti ſeruienti meo totas egentias ſuas et miniſteria ſua cum liberationibus atque miniſtris et Scientiis pertinentibus.* Vbi legendum eſſe videtur *Sergentiis* vel *Seruitiis*. (2) Titulus honorarius, maxime vbi de appellationibus ad Principem ſermo eſt. Codex Theod. lib. 11. tit. 29. leg. 2. *Si quis iudicum duxerit eſſe referendum, nihil pronuntiet, ſed magis, ſuper quod haeſitandum putauerit, noſtram conſulat Scientiam.* Pluries occurrit eod. titulo.

† SCIENTIALIS, ad ſcientiam pertinens, t. 2. Aug. p. 467.

SCIENTIATVS, ſcientia praeditus, doctus, peritus. Chron. Petri Azarii apud Murator. to. 16. col. 320. SCIENTICVS, eodem ſenſu, niſi legendum ſit vt mox *ſcientificus*, apud Cigaltium de Bello Ital. SCIENTIFICVS, Gallis etiam *Scientifique*. Georg. Stella in Annal. Genuenſ. apud Murator. to. 17. col. 970.

† SCIENTIOSE, ſcienter, in Ch. a. 1367.

† SCIESTVM, pluteus, in Gloſſar. Gall. Lat. a. 1352.

SCIFATVS, V. *Scyfati*.

SCILINDRIVM. Conſuetud. MSS. Eccleſ. Colon. ex Bibl. Atrebat. *Magiſter coquinae omni die dat canonico incarcerato XXV. Scilindria, et ſingulis noctibus 1. librum de ſepo qui in carcere ardebit.*

SCILLA, V. *Skella*.

SCILLAE, *Saxa latentia in mari.* Gloſſ. Iſid. et Papias. A Scylla haud dubie, ſcopulo notiſſimo. *Scilla, peril de mer,* in Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm.

SCIL-

Digitized by Google

SCILLINGVS, V. *Skillingus*.
SCILLVLA, V. infra *Scitulla*.
SCILTOR, V. ſupra *Schitonas*.
SCIMASARNOVA, vel *Sciſmaſarnoua*, et *Scimoſarnoua;* (ita enim varie ſcribitur,) vna e 12. auguriorum ſpeciebus, de quibus in verbo *Venta*, quae ſic deſcribitur a Michaele Scoto de Phyſionomia cap. 56. *Scimaſarnoua eſt augurium, quando tu vides hominem vel auem poſt te, et te conſequi, et tranſire te, et antequam perueniat ad te, vel tu ad eam, alicubi ſe repauſet te vidente in dextro latere tui: et tunc eſt tibi bonum ſignum ſuper negotio*. V. *Scaſſarnoua*.
SCIMOSARNOVA, V. in *Scimaſarnoua*.
SCIMPODIVM, Scaligero Epiſt. 145. non lectus diſcubitorius, ſed ἀνάκλιντρον videtur eſſe, ex ſella et lecto compoſitum, in quo ſemiſupini, pedibus in ſuppedaneo quieſcentibus cubabant. V. Mercurialem lib. 3. Artis gymnaſticae cap. 12. Acta S. Triphyllii tom. 2. Iunii pag. 681. *Cum neceſſe haberet in medium adducere dictum illud Saluatoris*, Tolle grabatum tuum et ambula; *mutato nomine pro grabato Scimpodium dixit*. Lectulorum eiusmodi formas exhibet Anton. Boſius in Roma ſubterranea pag. 83. 91. et 101. Conſule Hofmanni Lexic. in hac voce.
† SCIMPVS, inter arma vetita recenſetur, in Stat. Ferrar. a. 1268. apud Murat. t. 2. Antiq. Ital. p. 515.
SCINANTICVS MORBVS, angina, Ital. *Schinanzia*, Gall. *Esquinancie*. Acta SS. tom. 6. Maii p. 32. V. *Scarantia*.
SCINCVS, animal reptile, crocodilus terreſtris, Graec. σκίγκος; quibusdam male *Stincus*. V. Martinii Lexic.
SCINDA, SCINTA. (1) Ager proſciſſus. Capitula Ludouici Pii ann. 829. cap. 12. apud Baluzium: *De illo, qui agros dominicos, id eſt, ad fiſcum pertinentes, propterea neglexerit excolere, vt nonas exinde non perſoluat, et alienas terras ad excolendum propter hoc accepit, etc.* Quo loco Amerbachius et Heroldus habent *Scindas*, vel *Scintas*, vbi Goldaſtus terras cenſuales, a colonis conductas, pro cenſu annuo quaſi *cenſitas* interpretatur. Sed ſi vera eſt lectio, videntur *Scindae* fuiſſe agri proſciſſi, ſeu quod Leges Wiſigoth. lib. 10. tit. 1. §. 9. *quod ad culturam ſciſſum eſt*, vocant. Acta Monaſterii Murenſis: *In prima ſciſſura et ſeminatione arant*. Varro lib. 1. de re ruſt. c. 29. *Terram cum primum arant, proſcindere appellant; cum iterum, offringere dicunt, etc.* Virg. 2. Georg.

> . . . . . *Et validis terram proſcinde iuuencis.*

Proſciſſio apud Columellam lib. 2. cap. 13. 17. lib. 6. c. 2. (2) SCINDA, apud Barbaro-Lat. Geometras, teſte Goclenio in Lexic. Philoſoph. eſt *Pars ſpherae quanta duobus ſemicirculis ipſius maximis ſuper axe ſeu diametro in angulum coeuntibus interſepitur*.
SCINDALA, V. infra *Scindula*.
† SCINDELINGA, lapis ſectilis, vel idem quod *Scindula*, in Gloſſ. Caeſar. Heiſterbac.
† SCINDENS, acies, pars cultri qua ſcindit, in Ch. Mſ. a. 1335.
SCINDERATVS, in Leg. Rotharis apud Murator. tom. 1. part. 2. pag. 22. pro *Sideratus*, V. in hac voce.
SCINDERE, nude pro Sectoris menſarii officio fungi. Charta de Coronat. Reg. ann. 1377. apud Rymer. to. 7. pag. 160. V. *Sciſſor* et *Scutiferi*.
SCINDICATVS, SCINDICVS, V. *Syndicus*.
SCINDOLA, V. mox in *Scindula*.
SCINDVLA. Iſidor. lib. 19. c. 19. *Aſſeres ab aſſe dicti, quia ſoli ponuntur atque coniuncti: Scindulae, eo quod ſcindantur et diuidantur*. Vgutio: *Scindula, eſt latus aſſer, quo domus cooperitur, et Scindula eſt genus quoddam annonae, quae et ſcandella dicitur, et ſcandula poteſt dici idem quod Scindula, vel quod frangit ſaxum*. Lex Longob. lib. 1. tit. 25. §. 27. *Si quis de caſa erectum lignum quodlibet aut ſcindalas furatus fuerit, etc.* *Scindulas* editum apud Murator.

 tor.

Digitized by Google

tor. to. I. part. 2. p. 40. SCINDVLAE, in cenſu paſſim occurrunt in Polyptycho S. Remigii Remenſis: *Donant de argento ſ. 19. et den. 2. . . . ſcaritiones car. vs. circulos perticas 115. Scindolas 575. de jornariis ſol.* 7. d. 8. Occurrit alibi non ſemel.

SCINIFES, pro *Cinifes*. Gloſſ. Aelfrici: *Scinifes vel tudo*, *Gnaet*. Vbi Somnerus leg. *Cynips*. *Scinifes* etiam habet Iohannes de Ianua: vnde Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm. *Scinifes, une maniere de mouche, ſcinterelle*. Peraſinus in Vita B. Columbae Reatinae to. 5. Maii pag. 367*. *Vnus pulex veſtem candidat, deturpat, et Scinifex limpidum fontem. Sciniphes*, in Ep. 4. Hugonis Metelli tom. 2. Monum. ſacr. Antiq. pag. 332. Papias: *Ciniphes, hirci maiores a flumine Africae, vbi plurimi ſunt et magni*. Olla patella:

Crabro, Culex, Brucus, Cinifes,
Cynomia, Cicada.

SCINTA, V. ſupra *Scinda* 1.

† SCINTERIVM, vallum, foſſa, qua aliquid cingitur. Comput. Mſ. a. 1450.

SCINTHIAE, *naeuus, macula*. Gloſſ. Iſidori.

SCINTILLA. (1) † Paullulum, in Statut. Colleg. Fux. Toloſ. (2) Breuis ſententia ex alio deprompta, V. *Scintillaris*. Hinc

SCINTILLARE. Laurentius Leodienſis in Praefat. ad Hiſtor. Epiſc. Leodienſium: *Laudanda eſt tamen Berthariі pia induſtria, qui de ipſis cineribus et ruinis incenſae vrbis et Eccleſiae, omnia, prout potuit, praedeceſſorum ſaltem Praeſulum vel nuda nomina eruit, vel quaedam geſtorum nobis Scintillauit*, i. quaſi per *ſcintillam*, ſeu breuiter elucidauit.

SCINTILLARIS, SCINTILLARIVS, liber continens ſententias ex Scriptura ſacra et SS. Patrum ſcriptis excerptas: cuiusmodi eſt Venerabilis Bedae opuſculum, cui titulus, *Scintillae ſiue loci communes*. V. hac de re Vanleium in Antiquit. Litterat. Septentr. p. 180. vt et Frid. Iunium in Praefat. ad Gloſſ. Gothicum. Librum itidem edidit Defenſor Monachus quem inſcripſit, *Liber Scintillarum ſeu ſententiarum catholicorum Patrum*, cuius inſcriptionis rationem ſic expedit in Prologo apud Mabill. Annal. Bened. tom. 2. pag. 704.

SCINTVLA, V. *Scindula*.

SCIOLDRI, dicti olim apud Danos *Bardi*, *Eubages*, et *Druydes*. V. Pontanum in Chorographia Daniae pag. 779. 780.

SCIOLVM. Papias MS. Bituricenſ. *Martyria* (i. Martiſia) *in mortario ex piſce fiunt, vnde et dicuntur Sciola parua*.

SCIOLVS. Inter varias Notariorum ſubſcribendi Chartis formulas, haec occurrit in Litteris Henrici I. Franc. Regis an. 1052. apud Stephanot. Antiquit. Bened. Claromont. MSS. pag. 349. *Seguinus Sciolus ſcripſit ad vicem Balduini regii Cancellarii XII. Kal. Octobris*.

† SCIOPERATVS, ſ. qui artem ſuam non exercet, ab Ital. *Scioperato*, otioſus, in Stat. ant. Flor.

SCIPHATVS, V. infra *Scyfati*.

SCIPIO, *virga ante triumphantes delata*. *Scipiones*, *virgae Conſulum*. Gloſſ. Iſid.

SCIPSA. Meſſianus in Vita S. Caeſarii pag. 255. *Turbatae igitur ancillae Dei, quibus foras exire non licebat, libros, et res, cellas* (*ſellas*) *et Scipſas per ciſternas iactabant*. Forte leg. *capſas*. V. edit. Mabillonii.

SCIRA. (1) SCIRA, SCIREMOTOS, etc. V. *Scyra*. (2) † Serra, in Lit. remiſſ. Mſ. a. 1357.

SCIRBVM, Arabibus vocatur ventris pinguedo. Conſtantin. Africanus lib. 2. Commun. loc. med. cap. 15. lib. 3. c. 27.

SCIRE. (1) † Pro poſſe, a Gall. *Scavoir*, t. I. Sept. p. 169. (2) SCIRE FACIAS, formula fori Anglici. Charta Henrici Regis Angl. ann. 1457. in Chron. Iohan. Whethamſtedii pag. 427. *Propter quam cauſam ipſe vellet voluntarie, quod le Scire facias, vel aliqua alia accio, eſſet proſequuta nomine noſtro . . . Per ipſos* (conſiliarios) *cogitatum fit et conſideratum, quod dicta Scire facias ſiue accio erit facta, et nomine noſtro*

Digitized by Google

noſtro proſequuta. V. Th. Blount in Nomolex. Anglic.

SCIRIDA, Machina bellica. Acta S. Herlembaldi tom. 5. Iunii pag. 304. *Conſtituunt ergo petrarias, et omnis generis bellici machinas, Sciridas quoque, balliſtas, milleque mortis parant inſidias.*

SCIROTEGA, vt Chirotheca. Charta apud Madox Formul. Anglic. pag. 186.

SCIRPHA, Palea, forte ex Gr. κάρφος. Leo III. PP. Epiſt. 3.

SCIRPUM, pro *Scrippum*, V. ibi.

SCIRPUS, Gregorius Turon. de Gloria Mart. cap. 32. *Lychnus etenim inibi poſitus, atque inluminatus, ante locum ſepulturae ipſius, perpetualiter die noctuque diuino nutu reſplendet, a nullo fomento olei Scirpique accipiens, neque vento extinguitur, neque ardendo minuitur.* Pro Ellychnio, *Scirpus* enim hic papyrum ſonat, vt ex Gloſſ. Lat. Graec. colligitur: *Scirpus*, πάπυρος. Porro papyrum vice ellychnii in lucernis adhibitam ſupra obſeruatum eſt in verbo *Papyrus*.

SCIRTUM, armorum ſpecies. Capitulare de Villis cap. 64. *Et ad vnumquodque carrum, Scirtum, et lanceam, cucurum, et arcum habeant.* *Scutum* edidit Baluzius, quomodo legendum eſſe omnino videtur.

SCIRUPPUS, Syrupus, Gall. *Sirop.* Vita B. Andreae de Galeranis to. 3. Martii pag. 53. V. *Syrupus.*

SCISA, pro *Aſſiſa*, Impoſitio, praeſtatio tributi. Charta an. circ. 1185. ex paruo Chartulario S. Victoris Maſſil. pag. 146. V. *Siſa.*

† SCISALHAE, quae forfice ex monetis ſciſſa ſunt, in Lit. remiſſ. a. 1332. V. *Sciſſiliae.*

SCISCI. Abbo de Obſid. Luret. lib. I. vbi de turre exſcindenda:

> *Ima dehinc ardent eius diſcindere Sſciſci.*
> *En immane foramen, hians, maius quoque dictu.*

SCISELUM, ſcalprum, Gallis olim *Ciſel*, hodie *Ciſeau.* Geruaſius Dorobernenſis de Reparatione Dorobern. Eccleſiae.

† SCISIO, pars ſecuris, qua ſcindit, in Ch. Mſ. a. 1317. V. *Scindens.*

SCISMA. (1) Modus, ratio. Acta paſſionis I. C. ex Cod. MS. Bibl. S. Vedaſti Atrebat. V. *Scema* 1. (2) Pro *Schiſma.* Diuiſio Roland. Patau. Chronic. Taruiſ. apud Murator. tom. 8. col. 315.

SCISMASARNOVA, V. *Scimaſarnoua.*

SCISMASAR-VETUS, vnum e 12. auguriis, de quibus in verbo *Venta*, quod ſic deſcribitur a Michaële Scoto de Phyſionomia cap. 56. *Sciſmaſar vetus, eſt augurium, quando tu vides hominem poſt te, vel auem pauſantem, ita quod ſit tibi dextro latere: iſtud enim tibi malum ſignum ſuper negotio.*

SCISMATICUS, V. in *Schiſma.*

SCISOR ROBARUM, veſtium ſartor, Gallice *Tailleur.* Inqueſta pro canonizat. Caroli Bleſenſ. apud Lobineſl. to. 2. Hiſt. Britan. col. 561. † SCISOR, qui monetarum typum ſcalpro incidit, Gall. *Graveur*, in Ch. Mſ. a. 1341. V. *Sciſſus.*

SCISPADUM, *Jupatum.* Gloſſ. Iſid. Excerpta: *Lycoſpadum, lapatum;* vbi Reineſius Var. lib. II. cap. 14. emendat, *lupatum.* Graecis λύκος eſt lupatum, fraenum ſcilicet, inquit Papias, durius inaequalium et aſperrimorum dentium ad domandos equos, a lupinis dentibus dictum. Inde, vt infert Graeuius ad Gloſſ. Iſid. λυκόσπαδες equi ſunt ferociores, qui lupatis ſunt domandi. V. Reineſium loco laudato.

† SCISSILIAE, i. q. *Sciſalhae*, in Stat. Ludou. VIII. a. 1225.

SCISSOR. (1) *Scindendi obſonii Magiſter*, Senecae, Gallis *Eſcuier trenchant*, Germ. Vorſchneider. Petronius, et Fragmentum eiusdem Petronii pag. 12. *Proceſſit ſtatim Sciſſor, et ad ſymphoniam geſticulatus ita lacerauit obſonium, etc.* INCISOR, eadem notione. Auitus Viennenſis Epiſtola 77. V. *Scindere.* (2) Ars mechanica, neſcio quae, in Fleta lib. 2. cap. 52. §. 35. *De abbatoribus* (forte *albatoribus*) *coreorum, praeterquam in ciuitatibus et burgis, et etiam de iis, qui duobus vtuntur officiis, videlicet ſutoriae et tan-*

tanneriae, vel tanneriae et carnificis, vel officio Sciſſoris, et dub. . . etiam dub. . . praeterquam in burgis et locis communibus. Idem videtur qui Lanius, Gall. *Boucher*.. V. *Scindere* et *Sectator*.

SCISSORIVM, orbiculus menſorius, in quo conuiuae dapes ſibi appoſitas vel praeſumtas *ſcindunt*, Gallis olim *Trenchoir*. Auctor Translat. S. Iſidori Hiſpal. num. 19. V. *Ciſſorium*.

SCISSVS, ſculptus. Acta SS. to. 3. Iun. pag. 133. in Proceſſu de SS. Virg. Eiſchell. *Sed viderunt imagines Sciſſas et ſuper ſepulturas earumdem poſitas.*

† SCISVRA, ſilua caedua, in Ch. Mſ. a. 1311.

SCITAMENTVM, Edulium ſciti ſaporis. *Complura Scitamenta mellita*, apud Apuleium l. 10. Metamorph. *Scitamenta*, ἡδύσματα, in Gloſſ. Lat. Gr.

SCITARE, pro *Citare*, in ius vocare. Charta ann. 1268. apud Thomaſſer. in Bitur. pag. 197.

SCIT DEVS, formula recepta in iuramentis. Vetus Interpres Iuliani Anteceſſoris cap. 178. *Sacramentum de calumnia fit ita: In primis quidem actor iuret: Hanc litem, quam moui, calumniandi animo non moui; ſed exiſtimo me bonam habere cauſam: . . . . Scit Deus.* Ita clauditur ſacramentum rei.

SCITIA, pro Scotia, quomodo et *Scitae*, pro Scoti, in antiquis codicibus occurrere, teſtis eſt Spelmannus: vnde a Scythis originem habuiſſe Scotos innuitur.

SCITIVA, V. infra *Scitica*.

† SCITIVATA PRATI, quantum homo per vnum diem ſuccidere poteſt, Gall. *Scitive*, in Ch. a. 1473. V. *Scitina*.

SCITVATVS, ſitus, poſitus, Gall. *Situé*. Excerpta e Iohanne a Bayono in Hiſtor. Mediani Mon. pag. 289. V. *Situare*.

SCITVLLA: Bernardus Monachus in Ord. Cluniac. part. 2. cap. 30. *In huiusmodi feſtis tantum illae cappae deauratae, in aliquibus quarum etiam aureae Scitullae dependent, ab Armario et his qui cum eo, induuntur.* Vbi legendum videtur vt in MS. Sangerm. *Scillulae*, diminut. a *Scilla*, campanula. V. infra *Skella*.

SCITVLE, eleganter. *Puellae Scitule miniſtrantes*, apud Apuleium lib. 2. Metamorph. et alibi.

SCITVLVS, diminut. a Scitus, peritus, gnarus. Arnobius lib. 3. adu. Gentes.

† SCITVRA. (1) f. q. *Scitinata*, in Ch. Mſ. a. 1266. (2) Actio ſcindendi vel ſecandi, in Conſtitut. Frid. Mſ.

SCITVS. (1) Locus aliquis, quoquo modo ſe habet. Charta apud Madox Formul. Anglic. p. 148. (2) Scientia, cognitio, notitia. Litterae Edwardi III. Reg. Angl. ann. 1337. apud Rymer. tom. 4. pag. 798. (3) Pro Situs, Gall. *Situé*. Charta Ludouici Reg. Siciliae ann. 1359. ex Cod. MS. D. Brunet fol. 108. V. *Situare*.

† SCIVIA, verſatile tympanum apud moniales. Ch. a. 1486. inter Probat. t. 2. Annal. Praemonſtr. p. 364.

SCIVVS, pro Scyphus, in vet. Gloſſ. MS. Sangerm. num. 501.

† SCLAFFITORIVM, canalis ad educendas aquas ſuperfluas, ſ. alueus molendini. Ch. Mſ. a. 1391. V. *Eſclatidor* et *Eſclauſa*.

SCLANDONICIA TECTORA, Domus, caſa *Scandulis* cooperta. Locus eſt in *Tectora*. V. ſupra *Scindula*.

† SCLAPA, ſcindula, aſſula, in Inquiſit. Mſ. a. 1363. V. *Sclata*.

SCLAPVS. (1) In Comment. Caroli Carafa Epiſcopi Auerſani de Germ. ſacr. reſtaurata, pro *Sclopus*. V. in hac voce. (2) † Canalis, vt videtur, in Stat. Ferrar. a. 1288.

SCLATA, ſcindula, Gall. *Bardeau*, Angl. *Shingle*; forte *Sclata* dicitur a Gall. *Eclat*, aſſula: eſt enim ſcindula ligni fragmentum. Charta Henrici V. Reg. Angliae ann. 1413. apud Rymer. tom. 9. pag. 40.

SCLATARIA, *nauis piratica*, Papiae.

SCLAVA, captiua, ſerua, V. *Sclauus*.

SCLAVARE, pro *Scaluare*. V. ibi.

† SCLAVE, piſcis genus, in Tract. Mſ. de Piſcib.

Digitized by Google

SCLAVINA, SCLAVINIA, veſtis longior, ſagi militaris inſtar, Sclauis, vt videtur familiaris, vnde nomen manſit. Vgutio: *Amphibalus veſtis villoſa, ſicut eſt Sclauina.* Iohan. de Ianua: *Armelauſa, Sclauina.* Italis *Schiavina.* Corona pretioſa, *σκλαβίνια, ſtragulum, σισύρα.* Henricus de Knyghton: *Venire videbant virum elegantem curſantem, de vna Sclauina alba veſtitum.* Quo loco perperam *Sclauma* legit Somnerus. Hac potiſſimum vtebantur peregrinantes, vt obſeruat Malbrancus L. 10. de Morinis cap. 12. Rabbi Kimchius *Eſclauinam* pro veſte vili vſurpauit. V. Bernardum Iuſtinian. in Vita S. Laur. Iuſtiniani cap. 5. Vitam S. Andreae Corſini c. 5. etc. Italis *Schiavina*, eſt teges, *coperta groſſa di letto.* *Σκλαβινίαι* vero et *Σκλαβινίσκιον*, pro iaculo leuiori, cuiusmodi vtebantur Sclaui, apud Mauricium et Leonem ſumi, annotarunt pridem Rigaltius et Meurſius.

SCLAVIS, vt *Sclaua*, ſerua. Charta ann. 1358. ex Tabular. Maſſil.

SCLAVMA, V. *Sclauina.*

† **SCLAVONIA,** i. q. *Sclauina*, apud Ludewig. t. 11. Reliq. p. 118.

SCLAVONICVS, ſeruilis, V. in *Sclauus.*

SCLAVONIVS. *Anaphi Sclauonii* in pretio fuere, vt colligitur ex Teſtamento Ermengaudi Archiep. Narbon. ann. circ. 1005. inter Probat. tom. 2. nouae Hiſt. Occitan. col. 163. *Fredeloni Epiſcopo anaphum vnum Sclauonium.*

SCLAVVS, captiuus, ſeruus, Italis *Schiavo*, Gallis *Eſclave.* Matth. Paris ann. 1252. *Cum Chriſtianis Sclauis, ſic namque vocantur captiui, etc.* Mox: *Cum omnibus Chriſtianis captiuis, quos vulgariter Eſclauos appellamus, etc.* **SCLAVI SERVIENTES.** Vetus Charta apud Aegidium Gelenium in Colonia pag. 69. *Sclaui ſeruientes legationem Epiſcopi facient; ſi ſemel neglexerint, 30. ſol. ſi ter paruipenderint, beneficia ſua perdant.* **SCHLAVVS,** vt *Sclauus*, captiuus. Bernhard. de Breydenbach Iter Hieroſol. pag. 217.

† **SCLEIDA,** vehiculi ſpecies, Germ. Schlitten. Comput. Mſ. a. 1508.

SCLINGERE, anſerum vox, V. *Baulare.*

SCLODIA, *χαμουλκὶς*, in Gloſſ. Lat. Graecis. V. *Chamulcus.*

SCLOPETVM, SCLOPETVS, tormentum bellicum manuale, Gall. *Eſcopette.* Chron. Eſtenſe ad ann. 1334. apud Murator. to. 15. col. 396. *Interim praeparari fecit maximam quantitatem baliſtarum, Sclopetorum, etc.* V. *Scopeta.* **SCLOPVS,** eadem notione. Miracula S. Angeli tom. 2. Maii pag. 73. Addit. ad Chron. Eſtenſ. an. 1377. ap. Murator. to. 15. col. 545. *Cum Sclopis et ſtridis in ſignum maximae laetitiae.* A ſono, quem edit *Sclopus* non diſſimilem a ſtrepitu qui fit comploſis buccis, quique *Scloppus* dicitur, vocis origo deducenda videtur Carolo de Aquino. V. Martinii Lexic. in hac voce. **SCLOPPVS,** idem in Ch. a. 1432. **SCLOPETARIVS,** qui *Sclopeto* vtitur, apud Ludewig. tom. 6. Reliqu. MSS. pag. 358.

SCLOSA, vt *Scluſa*, in Charta apud Meneſter. Hiſt. Lugdun. pag. 6. inter Inſtr.

SCLVSA, locus in quo concluduntur aquae, Gall. *Ecluſe*, Germ. Schleuſe. Charta ann. 1140. ex Tabulario Burgi-medii: *Comes Theobaldus dedit . . . decimam piſcaturae et Scluſae.* V. *Excluſa.*

SCOARSARE, corticem auferre, Gall. *Ecorcer.* Statuta Montis Regal. fol. 241. V. *Scorzare.*

SCOBA, pro Scopae. Catholicon paruum: *Scoba, bae, Balay, ramon ou arbre.* Vbi Codex MS. habet *Scopa.* Vindicianus Comes Archiatrorum pro *Scobe* vſurpat:

> *Polline, farre, Scobis, lino,*
> *ſcobe, vellere, cornu.*

SCOBILLAE, eadem notione, ſeu quaeuis ſordes, purgamenta, Gall. *Ordures, balayeures*, Prouincialibus *Eſcoubilles.* In Statutis Maſſilienſis vrbis MSS. lib. 4. eſt caput: *De fimo, vel terra, vel Scobillis proiiciendis in certis locis extra Maſſiliam.*

SCOBACES, ſortilegi, ſeu potius ii delirantes, qui ad nocturnos illos con-

Digitized by Google

conuentus, quos *Sabbats* dicunt, *Scopis* ſe deferri ſomniant: vnde vocis origo. V. *Scoba*. Anonymus Cartuſ. de Relig. origine, apud Marten. to. 6. Ampliſſ. Collect. col. 57. *Memini me, mater, in adoleſcentia, antequam hunc ordinem ingrederer, multa de huiusmodi ſortilegis, qui vulgo Scobaces dicuntur, audiſſe. Nam tunc et deinceps plures capti fuerunt in noſtra prouincia et combuſti, qui prius in arcta poſiti quaeſtione, horrenda fatebantur.* V. *Sortiarius*.

SCOBARE, *Scobis* purgare, verrere, Gallis *balayer*, Prouincialibus *eſcoubar*.

SCOBERE. (1) Guido II. Prior Cartuſienſis in Statutis eiusdem Ordinis cap. 20. §. 2. *Habeat itaque Martha laudabile quidem, ſed tamen non ſine ſollicitudine et perturbatione miniſterium; nec ſororem ſollicite Chriſti veſtigiis inhaerentem, et quoniam ipſe eſt Deus vacando videntem ſpiritum ſuum Scobentem, ſuamque orationem in ſinum ſuum conuertentem, etc.* Ex Pſal. 77. v. 7. vbi: *Et ſcopebam ſpiritum meum.* Sic porro praefert emendatior editio Guigonis ann. 509. V. Martinii Lexic. v. *Scopo*. (2) Tributi ſpecies, V. *Eſcober*. Charta Altmanni Epiſcopi Tridentini ann. 1126. in Metropoli Salisburgenſi to. 3. pag. 384. *Exceptis ſtabularibus, curtibus, quarum vna Meenhenſteine, ſex vero aliae ſingulae quatuor, quod vulgariter Scobere dicitur, dare debent.* V. *Scobrones*.

SCOBILLAE, V. *Scoba*.

† SCOBOLANVS, i. q. *Scabolerius*, in Gloſſ. Prouinc. Lat.

SCOBOLERIVS, Scoparius, qui *Scobis* purgat, Gallis *Balayeur*, Prouincialibus *Eſcoubilié*. Teſtament. Guillelmi dom. Montiſpeſſulani ann. 1202. ex Schedis Peireſc. apud Praeſ. de Mazaugues. Hinc emendandus Acherius qui to. 9. Spicil. ex voce contracte ſcripta, *Scobolium* edidit, pro *Scobolerium*.

SCOBRONES, agri tributo *Scobere* dicto obnoxii. Charta Iohannis Merſeburg. Epiſc. ann. 1166. apud Ludewig. to. 2. Reliqu. MSS. pag. 197. V. *Scobere* 2.

† SCODELLA, vox Ital. pro Scutella, in Ch. a. 1221.

† SCODERE BLADVM, flagello excutere, in Lit. a. 1378.

SCODVS, ERIS, *Scelus*, in Gloſſ. MSS.

† SCOFFONES, pedum indumenta. Ital. *Scoffoni*, apud Murat. t. 5. Antiq. p. 267. V. *Scafones*.

SCOGILVM, GLADIVS SCOGILATVS. Lex Ripuar. tit. 36. §. 11. *Spatham cum Scogilo pro 7. ſolid. tribuat. Spatham absque ſcogilo pro tribus ſolidis tribuat.* Vbi quidam codd. praeferunt *ſcoilo*, *ſoilo*, *ſcogillo*. *Gladius ſcogilatus*, in Legibus Henrici I. c. 83. *Si inter aliquos .... diſſenſio conſurgat, ex quo aliquis eorum gladium Scogilatum euaginat, non eſt etiam expectandum, vt percutiat.* *Scogilum* interpretatur Eccardus ſpatae ſeu gladii vaginam, quod diminutiuum eſſe putat a voce Anglo-Sax. *Scoh*, calceus, qui quaſi eſt vagina vel tegumentum pedis, quomodo *Scogilum* gladii.

SCOILVM, V. *Scogilum*.

SCOLANDA, V. *Scrutlanda*.

SCOLAPIVS, pro Aeſculapius, in Paſſione S. Philippi Epiſc. apud Mabill. to. 4. Analect. pag. 140.

SCOLARE, vox Italica, effluere, Gall. *Ecouler*. Statuta Saluciar. Collat. 8. cap. 246. Pluries ibi.

SCOLAROLVM, canalis, per quem effluunt aquae, vt infra *Scolatura* 2. Statuta Mutin. rubr. 259. fol. 49. vo.

† SCOLASTIA, pro *Scholaſtia*, ſcholaſtici eccleſiae dignitas, in Ch. a. 1253.

SCOLASTICIA, in Ch. a. 1323.

SCOLASTRIA, in alia a. 1258.

SCOLATORIVM. (1) Vt *Scolarolum*. Statuta Saluciar. Collat. 3. cap. 111. V. *Scurſorium*. (2) Papias MS. Bituric. *Frus canatorium, aut turris, Scolatorium.*

† SCOLATRIA, i. q. *Scolaſtia* in Lit. a. 1395.

SCOLATVRA. (1) Pars veſtis circa collum. Regula Tertiariorum a S. Franciſco edita c. 3. apud Waddinguin

Digitized by Google

gum to. 1. p. 256. Vox Italica, *ſcollatura*, inciſuram circa collum denotans. (2) Canalis, per quem effluunt aquae; vox Italica. Charta an. 1180. apud Petrum Mariam Campum in Hiſt. Eccleſ. Placentinae in Regeſto 2. part. Chart. 29. V. *Scoluroluum*.

SCOLAX. Papias, ex Iſidoro lib. 20. c. 10. *Scolaces*, *quod nos Funes vel funalia dicimus*, *eo quod ſcoliae ſint*, *i. intorti*. Vgutio, ex Gloſſis Iſidori: *Scoliaces*, (ſic) *funes*, *quos Funalia dicimus*, *quia ſunt torti et excepti*. Vita S. Cypriani: *Cum cereis et Scolacibus*. Petrus Damian. lib. 6. Epiſt. 17. *Quis Scolacibus vtitur*, *vt ſtellarum micantium videat claritatem*. Σκολάκιν babent Apophthegmata Patrum in Paemene c. 10. apud Ioan. Bapt. Cotelerium to. 1. Monumentor. Eccl. Graecae.

SCOLDASCIO, SCOLDASCHIVS, V. *Scaldais*.

SCOLIVM, ſcopulus, Italis *Sceglio*, Gallis *Eſcueil*. Sanutus lib. 2. part. 4. cap. 25. Ex Graeco σκόλιον.

SCOLNA, V. infra *Sculna*.

SCOLTETVS, vt *Scultetus*, V. ibi.

† SCOLZARE, purgare, mundare, in Stat. ciuit. Cumanae.

† SCOMARZERE, putreſcere, in Gloſſ. Prouinc. Lat.

SCOMBRA, vox fori Hiſpanici. Michael Molinus in voce *Scombra*: *Scombra rei furatae vel malefactoris*, *non ſolum poteſt fieri ſemel*, *ſed etiam bis*: *et licet in prima Scombra non fuerit malefactor*, *vel res furata reperta*, *tamen poteſt per officialem iterum fieri Scombra*. Idem in *Talator*: *Talari poſſunt loca et caſtra Virorum per Supraiunctarios congregata iuncta ſua*: *et hoc propter rebellıam loci vel Alcaidi nolentium dare Scombram Supraiunctariis inſequentibus malefactores*. Perquiſitio.

SCOMBRARE, V. ſupra in *Scombra*.

† SCOMFLARE, inflare, tumefacere, Ital. *gonflare*, in Stat. Vallis-Ser. V. *Sconflare*.

SCONATIO. Leges Norman. cap. 39. §. 9. apud Ludewig. tom. 7. Reliq. MSS. pag. 352. *Si de iure patronatus alicuius eccleſie contencio inter perſonam laicalem et eccleſiaſticam fuerit procreata breuii viſio per quatuor milites et quatuor probiores loco propinquiores et fide digniores*, *qui nulla digna Sconatione a iurea debeant amoueri*. Vbi legendum videtur *Saonnatio*, quod idem eſt ac Reprobatio teſtis. V. *Sconium* et *Sonare* 3.

SCONDEGARDA, ſtatio, Gall. *Corps de Garde*. Anonymus in Annal. Genuenſ. ad ann. 1330. apud Murator. to. 16. col. 705.

SCONDIMENTVM, excuſatio, ſatisfactio, in Conſuetud. Catalaniae MSS. V. in *Excondicere*.

SCONDIRE. (1) Denegare, recuſare, qua notione *Econduire* vſurpant Galli. Leges Balduini Comit. Flandriae ann. 1200. apud Marten. to. 1. Anecd. col. 766. (2) † Abſcondere, in Gloſſar. Prouinc. Lat.

SCONFICTA, pugna, praelium. Annal. vett. Mutinenſes apud Murator. tom. 11. col. 72.

SCONFIGERE, vox Italica, Hoſtes fundere, profligare, Gallice *Déconfire*. Chronicon Parmenſe apud Murator. to. 9. col. 762. SCONFLIGERE, SCVNFLIGERE, eadem notione. Ioh. de Bazano in Chron. Mutin. ad ann. 1235. apud eund. Murator. tom. 15. col. 560. SCONFITTVS, profligatus. Regimina Paduae ad ann. 1315. apud Murator. to. 8. col. 429.

SCONFITTA, clades, vox Italica, Gallis *Deſconfiture*. Chronica Piſana ann. 1173. V. *Sconficta*.

SCONFLARE, inflare, ſufflare, Ital. *Gonfiare*, Gall. *Enfler*. Statuta Riperiae fol. 15. vo.

SCONFLIGERE, V. *Sconfigere*.

SCONIVM, f. pro *Saonnium*, vel *Saonnitium*, Reprobatio, recuſatio, maxime teſtium. Leges Normann. c. 30. §. 5. apud Ludewig. tom. 7. Reliqu. MSS. pag. 324.

SCONNA, V. *Sculna*.

SCONSA, caeca laterna. V. *Abſconſa*.

SCONTRARE, vox apud Mercatores Italos vſitata, cum de pecunia ſoluenda agitur. Statuta ciuit. Genuenſ. lib. 4. c. 14. fol. 117. *Scontro* Italis eſt liber, quem mercatores Extractum vocant.

SCO-

Digitized by Google

SCOPA. (1) Vt *Scoppa*, V. ibi. (2) SCOPAE, ſeu *Scoparum* vel virgarum diſciplina in Monaſteriis. Petrus Damian. lib. 1. Epiſt. 19. *Saepe poenitentiam centum ſuſcipiebat annorum, quam ſcilicet per viginti dies alliſione Scoparum, caeteriſque poenitentiae remediis redimebat.* Idem in Vita S. Romualdi cap. 8. *Quia iuſſus fueras a Priore quot Scopas accipere, quas nondum acceperat.* (3) † Betula, quod ſcopas ex illa conficiunt, in Ch. a. 1198. V. *Scopetum*.

SCOPALATIVS, qui Scopis verrit, mundat, Gall. *Balayeur*. Cencius Camerac. in Ord. Rom. apud Mabill. to. 2. Muſei Ital. pag. 200. *Scopolarius*, ex eodem Cencio in Hierolex. Macrorum. V. *Scoparius*.

SCOPAR. Lex. Bajwar. tit. 9. cap. 2. §. 5. *De minore vero* (ſcuria) *quod Scopar appellant, etc.*

SCOPARE, ſcopis verrere, mundare, apud Interpretem Iſaiae c. 14. v. 23. et in Pſal. 76. v. 7. Fortunatus in Vita S. Radegundis lib. 1.

SCOPARI, ſcopis caedi. Andreas Vallis vmbroſae Monachus in Vita S. Arialdi.

SCOPARIORES, a vulgo nuncupati Eremitae Auguſtiniani dicti de S. Saluatore, quos confirmauit Gregorius XII. PP. teſte la Roque de Orig. nominum pag. 244.

SCOPARIVS, vt ſupra *Scopalatius*. Epitome Conſtitut. Eccl. Valent. inter Concil. Hiſpan. tom. 4. pag. 186.

SCOPASSA. Acta Murenſis Monaſterii pag. 39. *Ruſtici autem, qui habent Scopaſſa, ſeruiunt diem in Ebdomada, et qui dimidiam in ſecunda, vel cenſum dant.* Vbi legendum *Scopoſſa*. V. *Schopoza*.

SCOPATICVM, tributi ſpecies. Charta Willelmi Comitis Pictauenſis apud Beſlium pag. 269. *Cellarium etiam, quod noſtris vſibus ſeruiebat, ſancto Hilario reddimus, vt Canonici ibidem miniſterialem conſtituant, qui neque Scopaticum accipiat, nec iniuſtas menſuras habeat, neque annonas permutare praeſumat.* Vbi *Scopaticum* videtur illud eſſe, quod ex menſuris ſupereffluit, vel ex ventilatione remanet, atque vna cum aliis purgamentis a ſcopario verritur, ipſique ea ratione competit. *Eſconvers* dicuntur eiusmodi purgamenta in Charta ann. 1408. ex Cod. Colbert. 2591.

SCOPATVRA, in Statutis Vercell. lib. 7. fol. 177. vo. *Et ſi Scopaturam vel remanſam aliquam habuero, illum ſalem extraham de ipſa gabella ipſa die vel ſequenti.* V. *Arſura* 1. Pro quibusuis ſordibus occurrit ibid. fol. 150. vo. *Item ſtatutum eſt quod ſi quis homo vel aliquis de familia ſua aliquas Scopaturas vel letamen . . . in viis proiecerit; dabit pro banno pro qualibet vice ſol. 5. Pap.*

SCOPATVS, apertus, f. pro *Scopertus*, ab Ital. *Scoperto*, Gall. *Découvert*. Gualuan. Flamma apud Murator. to. 12. col. 1033.

SCOPELISMVS, a Graec. σκοπελισμὸς, Lapidum poſitio. Sic vocatur crimen eius qui lapides aut alias materias per inſidias diſponit in loco, in quo praeuidet ſuum inimicum accedentem aliquid ſubmouendo aut tangendo facile obrui poſſe. V. Vlpian. l. 9. Dig. de extraord. crimin.

SCOPELLVS. (1) Scalprum, Gall. *Ciſeau*, Ital. *Scopello*. Statuta Vercell. lib. 3. fol. 77. (2) Menſurae ſpecies, V. *Scapilus*.

SCOPELVM, *fuſtis longus*, in Gloſſis Pithoeanis. Gloſſae Iſid. habent *Scapolum*. Vtrumque emendat Barthius, legendumque cenſet *Scapulium*, quo docet notari fuſtem longum, a quo breuior toroſiorque fuſtis dependet, quibus excutiunt frumenta ruſtici. Firmat Reineſius in Variis loco ex Chron. CP. Φέρουσα ἐπὶ τῶν ὤμων σκαπέλιον καὶ πτύον ἐν τῇ χειρὶ, id eſt, ferens in humeris Scapulium et vannum in manu; qui eſt habitus triturantium. Haec Graeuius ad Gloſſas Iſid.

† SCOPERIRE, detegere, nudare, Ital. *ſcoprire*, t. 5. Sept. p. 737.

SCOPETA, tormentum bellicum manuale. Conc. Tarracon. an. 1591. inter Hiſpan. to. 4. pag. 511. V. *Sclopetum*.

† SCOPETINI, religioſi ſub regula S. Auguſtini. Gabr. Barel. in Sermon.

SCO-

Digitized by Google

SCOPETUM, Locus, vnde *Scopae* eruuntur, boſci ſpecies. Ioh. de Ianua: *Scopetum, locus vbi abundant ſcopae.* V. Vghellum to. 3. Ital. ſacr. pag. 404.

† SCOPETUS, SCOPETTUS, i. q. Scopeta, in Tract. Mſ. de re milit. Hinc SCOPPETTARIUS et SCOPPETTERIUS, miles *ſcoppeto* armatus, ibid. SCOPITARUS, idem, ibidem.

SCOPHA, pila, Gall. *Bale.* Statuta Collegii Turon. an. 1540. apud Lobinell. tom. 3. Hiſtor. Pariſ. pag. 419. V. in *Scoptrum.*

SCOPITARE, ſcopis mundare, verrere, Gall. *Balayer.* Statuta Capituli Tull. an. 1497. MSS. cap. 34.

SCOPOLARIUS, V. *Scopalatius.*

SCOPOSSA, SCOPOZA, V. *Schopoza.*

SCOPOTAE, qui *Scopam* tenent, ni fallor. V. *Schoppa.* Acta Murenſis Monaſt. apud Eccardum de Orig. familiae Habsburgo-Auſtr. col. 234. *Cenſus de Gangolſswile de primo praedio C. piſces Scopotae.* V. *Scopulicola.*

SCOPPA, V. *Schoppa.*

SCOPTRUM. Charta Gaufridi Epiſcopi Aptenſis an. 1246. apud Sammarthanos: *Reſtituendis loricis, baliſtis, et cayrellis, et Scoptris, et poſſeſſionibus, et munimentis aliis, quae de dicto caſtro tempore captionis fuerunt abſtracta, etc. Scopetis* editum eſt tom. 1. nouae Gall. Chriſt. inter Inſtr. pag. 80. col. 1. at in Charta MS. quae eſt penes Pr. de Mazaugues legitur *Scophis.* Nullibi recte: emendandum eſt haud dubie *Scrophis,* quo ſignificatur Machina ad ſuffodiendos vrbium obſeſſarum muros. V. *Scropha.*

† SCOPULANOSUS, quaſi ſcopulis aſper, t. 7. Sept. p. 578.

SCOPULARE, idem quod *Capellare,* de quo vide Petrum Comeſtor. in Hiſt. Scholaſt. lib. 3. reg. c. 8. *Latomi in lapicidina lapides grandes et pretioſos, id eſt, marmoreos Scopulabant et quadrabant, etc.*

SCOPULICOLA, ancilla vilioribus ſeruitiis addicta. Charta Eberhardi Comit. apud Laguille inter Probat. Hiſtor. Alſat. pag. 12. col. 1. V. ſupra *Scopotae.*

SCOPULUM, pro *Scopulus,* in Vita S. Soli ſaec. 3. Bened. part. 2. pag. 436.

SCOPULUS. (1) Cippus. Willel. de Podio Laurentii cap. 37. (2) † F. idem quod *Copulus* vel *Copula,* pars ſcilicet forcipis, qua ambae illius partes ſimul copulantur ſ. iunguntur. Acta SS. t. 2. Aug. p. 463. V. *Copula* 1.

SCOPUS, menſura vinaria, idem quod *Copus,* Cyathus, Gall. *Coup.* Conſuetud. Sangerm. inter Probat. Hiſt. eiusd. Monaſt.

SCORA. Charta Caroli C. ann. 845. inter Conc. Hiſp. tom. 3. p. 132. col. 2. *Dum ſimulanter atrox nepos ſacramentum glorioſo auo noſtro Carolo multiplex dicebat,* (Lupus Dux Vaſconiae) *ſolitam eius, maiorumque ſuorum perfidiam expertus eſt in reditu eius de Hiſpania: dum cum Scora latronum comites exercitus ſacrilege trucidauit, propter quod poſtea iam dictus Lupus captus, miſere vitam in laqueo finiuit.* Leg. *Scara,* ni fallor. V. *Scara* 3.

† SCORADA, viſcera, Occit. *Scouradillos.* Leud. min. Carcaſſ. Mſ.

SCORCIUM, cortex, vt videtur, Gall. *Ecorce.* V. *Scorza.* Correct. Statut. Cadubrii c. 100. *Iubemus, quod nemo cuiuscunque conditionis exiſtat, audeat vel praeſumat accipere Scorcia tallearum ſine licentia mercatorum, . . . ſub poena ſol. duorum pro quoque Scorcio, et ſub eadem poena Segati . . . . debeant aptare dicta Scorcia ſeriatim ſuper talleis et aſſibus.*

SCORDALIA. Fragmentum Petronii: *Coeperat Aſcyltos reſpondere conuitio; ſed Trimalcio delectatus colliberti eloquentia: Agite, inquit, Scordalias de medio, ſuauiter ſit potius.* Vbi foedam contentionem et rixam, vt Faber in Theſauro, interpretor, tametſi doctiſſ. Cangio videtur eſſe pro Ferocia.

SCORDALUS, *ferox,* in Gloſſis Iſidori, vbi Pithoeanae habent *Scordatus.* Papias vero *Incordatus.* Iſidoriano cenſu *Scordalum* vſurpat Petronius

nius cap. 95. *Eumolpum excludo, redditaque Scordalo vice, ſine aemulo ſcilicet, et cella vtor et nocte.* Seneca Epiſt. 83. *Tullius Cimber et nimius erat in vino et Scordalus.*

SCORDISCALE, ἐφίππιον, in Gloſſ. Graec. Lat. Gloſſae Lat. Gr. *Scordiſcus*, ἐφίππιον. Gloſſae Iſid. *Scordiſcum, corium crudum. Scordiſcum, Scortum.* Id eſt, pellis, vnde vox *Scordiſcus* formata. Papias: *Scordiſcum, corium peſſimum, vel crudum.* V. Turneb. lib. 24. Aduerſ. c. 3.

† SCORIA. (1) Stabulum equorum vel etiam horreum, Germ. Scheuer. Ch. a. 822. ap. Pez. t. 6. Anecd. Part. 1. p. 52. V. *Scura* et *Scuria.* (2) Forte i. q. *Scoriata*, ſcortea, flagellum ex corio, niſi legendum *Storia.* Hiſt. Nem. Probat. t. 1. p. 34.

SCORIARE, corium, pellem detrahere, Gall. *Ecorcher.* Litterae Philippi Aug. Reg. Franc. to. 3. Ordinat. pag. 261.

SCORIATA, ſcortea, flagellum ex ſcorto, ſeu corio. Papias: *Scutica, ſcorjata, genus flagelli.* Gall. *Eſcourgée*, σκυρτζιὰ, in Gloſſis Graeco-Barbaris.

† SCORIATI, SCORIZATI, qui ſcutica, Ital. *Scorreggia* ſe flagellant, in Teſt. a. 1329.

SCORIATIO, excoriatio, Gall. *Excoriation.* Vita B. Iohannis Tauſſiniani to. 5. Iul. pag. 799.

SCORIATOR, lanius, Gall. *Boucher.* Conſtit. Phryg. ad ann. 1413. V. *Scortiare.*

SCORIES, V. *Scorio.*

SCORIETAS. Charta Philippi Reg. Franc. ann. 1307. de variis controuerſiis pro dominio vrbis Lugdunenſis: *Non poterimus intra ciuitatem et Baroniam Eccleſiae Lugdunenſis in futurum, nos vel ſucceſſores noſtri, domum, fortalitium, vel caſtrum acquirere, vel conſtruere, conſtrui noſtro nomine permittere, quoquo modo et caſu feodum, retrofeodum, Scorietatem, vel pavagium, ſeu alias quaſcunque res immobiles quouis nomine ſeu titulo acquirere ſeu recipere, ſine conſenſu Archiepiſcopi, etc.* Vbi legendum *Societatem.*

SCORIO, *ſtultus, fatuus*, in Gloſſis Iſidori. Addit Ioh. de Ianua: *Et deriuatur a Scoria.* Eaedem Gloſſae, et Papias: *Scories, ſtulti, ſtolidi, fatui.* Vbi leg. *Scoriones.*

SCORIOBELLA, V. *Scariobola.*

† SCORIUM, pro Corium in Conſuet. Norman. V. *Eſcoeria.*

SCORLITIUM, V. *Superpellicium.*

SCOROFIO, V. infra *Scorpio* 3.

† SCOROPETUM, ager ſcopis vel dumetis conſitus, t. 1. Hiſt. Caſſin. p. 233. V. *Scopetum.*

SCORPIACES. Lucifer Calarit. de Non parcendo in Deum delinq. pag. 244. *Non, inquam, poſſumus metuere minas Imperii tui, quia nullae ſunt vires tuae, Scorpiaces aduerſum nos, quos Dei virtute tegi cernas, quorum eſſe defenſorem ac protectorem Deum aduertas.* F. *Scorpiax*, vel *Scorpio, es, etc.*

SCORPIO. (1) Papias: *Scorpiones, genus duplicis flagelli, vel magni fuſtes.* Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm. *Scorpio, eſcorpion ou fouet.* Magiſter quidam in Hiſtoriis, laudatus a Ioh. de Ianua, ad illud 3. Reg. cap. 12. *Pater meus cecidit vos flagellis, ego autem caedam vos Scorpionibus: Scorpius eſt rubens, aculeatus, vel flagellum virgarum nodoſarum, vel ſcutica, habens in ſummitate glandes plumbeas, etc.* Ita ſane Auctor Mamotrecti. Honorius in ſerm. de S. Laurentio: *Victima Chriſti in cataſta extenditur, cum Scorpionibus, id eſt, flagellis, in modum Scorpionum aculeatis, caeditur.* (2) Telum militare, quod a Cretenſibus inuentum tradit Plinius lib. 7. c. 56. († Vt et machina bellica, qua tela proiiciuntur.) Gloſſ. Lat. Gall. Sangerman. *Scorpio, Saiette enveninée.* Σκορπίδιον inter machinas bellicas recenſetur, ab Anonymo poſt Theophanem pag. 434. V. Meurſium, et Gloſſ. med. Graecit. (3) SCORPIO, SCOROFIO, voces Agrimenſorum. Siculus Flaccus de condit. agror. *Congeries lapidum pro terminis obſeruant, et Scorpiones appellant.* Idem: *Congeries lapidum aceruatim congeſtae, quos Scorpiones appellant.* Mago et Vegoia: *Congeries petra-*

potratum, *quas Scorſiones vocamus.* Ita alibi non ſemel. A Graeco σκορπίος, quo, teſte Scaligero, ſignificatur quidquid in metam aut conum faſtigiatum eſt, ad modum caudae ſcorpii: vnde et tutulus capillorum in pueris ſic vocabatur. V. Aleandr. Explic. Tabular. Heliac. pag. 44.

† SCORPIONARIUS, SCORPIONISTA, qui *ſcorpione* vtitur in praeliis, apud Murat. t. 20. Script. p. 970.

SCORTA. (1) Militum praeſidium, comitatus, Gall. *Eſcorte.* Litterae Richardi II. Reg. Angl. an. 1398. apud Rymer. to. 8. p. 48. *Quin potius, ſi egeant, eis in eorum agendis, miniſtrare dignemini conſilium, auxilium, et fauorem ac Scortam, ſaluumque et ſecurum conductum, per paſſus, loca, etc.* V. *Scortum* 1. (2) Pro Scortum, in Capitul. lib. 6. §. 49. *Nec ingrediatur eam* (Eccleſiam) *manzer, hoc eſt de Scorta natus.* (3) Sordes, purgamenta. Statuta Arelat. MSS. art. 184.

SCORTATORIUM, *lupanar*, Vgutioni.

† SCORTELLA, pera coriacea peregrinorum, t. 1. Aug. p. 79.

SCORTEUM, V. infra *Scortiſarius.*

SCORTIA. (1) Vas olearium, eo quod ſit ex corio factum, Iſidoro lib. 20. Orig. cap. 7. et Papiae. (2) † Cortex, Ital. *Scorza*, Gall. *Ecorce*, t. 1. Aug. p. 80. V. *Eſcorça.*

SCORTIARE, vt mox *Scorticare*, Excoriare, pellem detrahere, Gall. *Ecorcher.* *Scortiator*, lanius, Gall. *Boucher.* Statuta Aſtenſ. c. 12. V. *Scoriator.*

SCORTICARE, excorticare, vel excoriare, virgis vsque ad carnis excoriationem caedere. Concilium Liptinenſe ann. 743. c. 6. et Capitula Caroli M. lib. 5. cap. 2. lib. 7. c. 316. V. *Excoriare.*

SCORTICARIA, retis ſpecies, qua capiuntur piſces in mari, iuxta planum littus. Deſcribitur a Petro de Creſcentiis lib. 10. de Agricult. cap. 37. Vetus Gallicus Interpres vertit *Eſcorcherie.*

† SCORTICATORIUM, f. locus vbi animalibus pelles detrahuntur, ab Ital. *Scorticare*, pellem detrahere. Cod. Ital. diplom. t. 3. p. 1572. V. *Eſcorcheria.*

SCORTICINIUM, πορνεία. Breuiarium Capuanum, de S. Vitaliano Epiſcopo Capuano 16. Iul. *Conſilio hoc inito, ſalſiloqui accuſauerunt eum, Scorticinium cum meretricibus commiſiſſe.*

SCORTILATUS, morbus equinus, *cum iunctura cruris iuxta pedes laeditur ex percuſſione, quam facit in aliquo loco dura, vel ex praecipitatione eius in curſu vel motu, aut quia quandoque pes indirecte premitur verſus terram.* Petrus de Creſcentiis lib. 9. de Agricult. cap. 41.

SCORTISARIUS, veſtium ſcortearum confector. S. Hieronym. Epiſt. 60. c. 3.

SCORTUM. (1) Militum praeſidium, ductus et praeſtatio, quae ob conductum dabatur. Murat. t. 2. Antiq. p. 17. V. *Scorta* 1. Amelgardi Excerpta ex Geſtis Ludouici XI. Franc. Reg. apud Marten. to. 4. Ampliſſ. Collect. col. 831. (2) Pro Puero meretricio vtuntur Suetonius in Vitellio c. 3. et Victor de Viris illuſtr. in Catone, et in Domitiano.

SCORZA, vox Italica, Cortex, Gall. *Ecorce.* Statuta datiaria Riper. cap. 12. fol. 4. vo. *De qualibet ſtora Scorzarum a ſubris pro introitu ſoldi ſex.* V. *Scorcium.* Hinc

SCORZARE, Italica vox, Gallis *Eſcorcer*, corticem auferre. Charta ann. 1345. V *Scoarſare.*

SCOT, SCOTTE, SCOTUM, SCOTTUM, Contributio, *coniectus*, Saxon. *Scot*, German. *Schoſs*; voces formatae ex Anglo-Saxonico *Sceat*, pecunia, cenſus, pars, ſymbolum, quae varie in libris ſcriptae leguntur. SCOT. Breuiloquus Saxonicus MS. apud Eccardum in Notis ad Leg. Salic. pag. 174. *Exactio dicitur, quando aliquis accepit a ſuis ſubditis minus iuſte, quod dicitur Teut. Scot.* Matthaeus Weſtmonaſterienſis ann. 77. *Ex Pictis et Hibernenſibus Scoti originem habuerunt, quaſi ex diuerſis nationibus compacti: Scot etenim illud dicitur, quod ex diuer-*

Digitized by Google

diuerſis rebus in vnum aceruum congregatur. ESCHOT, in Legibus Guillelmi cap. 2. SCOTTVM. Monaſtic. Anglic. tom. 1. pag. 169. Abbo lib. 2. de Obſidione Lutetiae. SCOTVM, dicitur *ſymbolum ad opus baillivorum Domini Regis*, Bromptono p. 957. Charta Guillelmi Nothi pro fundatione Monaſterii de Bello: *Ita liberum et quietum . . . ſcilicet ab omni geldo, et Scoto, et hidagiis, et Danegeldis, etc.* SCOTTARE, dicuntur tenentes de praediis et agris, qui *Scoti* penſitationi ſunt obnoxii. Charta Henrici II. Regis Angl. in Monaſtico Anglic. tom. 1. pag. 666.

SCOTA. Patriarchium Bituricenſe cap. 30. vbi de S. Auſtregiſilo ex eius Vita: *Quidam etiam molendinarius . . . die dominico, temerario ſpiritu volens iuxta ſuae artis induſtriam emendare molam, accepto ancipiti ferro, quod vulgus Scotam vocat, coepit eam terere.* Ex Lat. forte *Cos, cotis. Scottam* editum apud Mabill. ſaec. 2. Bened. p. 98. et Bollandiſtas to. 5. Maii pag. 231. vbi *Scottam* malleum ferreum ad molarem acuendum recte interpretantur. V. *Scottae.*

SCOTALLVM, SCOTALE, SCOTALIVM. Matth. Paris an. 1213. *Denunciatum eſt praeterea Vicecomitibus, Foreſtariis, aliisque miniſtris Regis, ... ne a quoquam aliquid violenter extorqueant, vel alicui iniuriam irrogare praeſumant, aut Scotalla alicubi in regno faciant, ſicut facere conſueuerunt.* Charta Ioannis Reg. Angl. de libertatibus Foreſtae ann. 1215. *Nullus Foreſtarius vel Budellus faciat de caetero Scotallum, vel colligat garbas, vel auenam, vel bladum aliud, vel agnos, vel porcellos, nec aliquam collectam faciat, etc.* Vbi Watſius *Scotallum* tabellam cereuiſiariam interpretatur, ex *Scot*, Symbolum, et *ala*, cereuiſia. Manwodus: *Scotall dicitur, vbi ſaltuarius, aut quis foreſtae miniſter tabernam tenens cereuiſiariam, infra metas foreſtae, conuolare huc ad pecuniae ſuae expenſas homines cogit per circuitum, ne alioquin ſibi forent in offenſione.* Hanc ſententiam improbat Spelmannus, praeſertim quod *Scotallum* cum duplici *l* ſcribitur, *ala* vero cum vnico: cenſetque *Scotallum* eſſe formatum ex *ſcot*, et *tallia*, i. tributum, exactio, Gallis *taille:* ſic vt *Scotallum* ſit quaſi *Scottallum*, i. pecunia, vel rei alicuius exactio, redditio, contributio. Huic ſententiae concinit Brompton. *Scot, i. ſymbolum, ad opus Ballivorum D. Regis, et inde dicitur Scotale. Scotalis* igitur vox eſt generica, vt *garba ſcotalis*, in Fleta lib. 2. c. 41. §. 25. de qua in Charta foreſtae laudata, quae ſcilicet pro *Scoto* exigitur. Fatendum tamen particulatim *Scotallum* et *Scotalium* cereuiſiam ſignificare, quam quidam fructuarii, ſeu conuaſalli communibus expenſis comparant, dominum ſuum, vel eius vicarium excipere obligati, ſiue vox formata ſit ex *ſcot* et *ala*, ſiue per ſe eiusmodi praeſtationi tributa ſit. *Quietum eſſe a Scotallis regalibus*, in Monaſtico Anglic. to. 1. p. 922. Vtcumque ſit de vocis etymo, id conſtat, in Conciliis Anglicanis, et Statutis Epiſcopalibus *Scotallam* ſumi pro compotationibus. Statuta Concilii Lambethenſis ann. 1206. cap. 2. *Prohibitionem Scotaliarum, ſeu Scotallarum et aliarum potationum . . . . proſequentes etc. . . Communes autem potationes declaramus, quoties virorum multitudo numerum denarium exceſſerit etc. . . . . Communes potationes quas Scotallas, mutato nomine, Caritatis, appellant, deteſtantes, etc.* SCOTALLAE. Concilium Oxonienſe ſub S. Edmundo Cantuar. Archiep.

SCOTARE, et SCOTATIO, quid ſit, vel fuerit, apud Danos, docet inprimis Andreas Suenonis Archiep. Lundenſis lib. 4. Legum Scaniae cap. 13. *Quid ſit Scotatio: In venditione terrarum ad tranſitionem dominii, eſt neceſſe vt interueniat quaedam ſolennitas, in qua terrae modicum cum emptoris pallio extento manibus aſſiſtentium, qui ſi factum reuocetur in dubium, perhibere poſſunt teſtimonium veritati, apponit venditor, qui deſigna*

Digitized by Google

deſignatam terram, quam diſtrahit in emptorem, in ipſius ſe transferre dominium profitetur: haec autem ſolemnitas ex vulgari noſtro producto vocabulo competenter ſatis poteſt Scotatio nominari. Et cap. 12. *Reperitur et alius caſus, in quo ſufficit, quantumlibet breuis poſſeſſio, ad defenſionem huiuſmodi obtinendam, qua munitur emptor contra proprium venditorem, quibusdam pro iure volentibus obſeruare: quod ſtatim dimiſſo pallio poſt factam Scotationem, non poſſit venditor conuictus duobus legitimis teſtibus, qui praeſentes fuerunt, quod factum fuerat deſiteri, ſed cogatur potius adimplere.* Et paulo ſupra: *Dubitari ſolet, vtrum in tali iuramento debeat quoque Scotatio, quae ad translationem dominii, praeterquam in haereditaria ſucceſſione vbique reperitur, comprehendi.* V. *Scot.*

SCOTATVS, inciſus, in orbem diminutus, Gall. *Echancré, Ecolleté.* Concil. Tarracon. ann. 1591. inter Hiſp. to. 4. pag. 615.

SCOTE, V. ſupra in *Scot.*

SCOTELLA, V. *Scutella.*

SCOTERIA, SCOTERII. *Clerici de Scoteria*, qui fuerint, facile colligitur ex Statutis MSS. Capituli Audomar. Vocis originem haud dubie habes in voce *Scot.* Hi enim ad victum quotidianum de acceptis marellis ſymbolas receptori dare tenebantur. Vſum vocis huius apud Audomarenſes probat Charta Guillelmi Comitis Flandriae ſupra in *Scot* laudata. SCOTERIA dici videntur agri, qui *Scoti* penſitationi obnoxii ſunt, vel quorum fructus in aequales portiones diuiduntur, niſi ſit nomen loci proprium, in Charta Ingelranni Decani Ambian. an. 1178. ex Tabulario Corbeienſi: *Winmarus ſub fidei religione promiſit quod in duabus partibus totius decimae de Maiſeroles nihil amplius reclamabit, nec in decimis de Scoteriis.*

SCOTI, dicti non modo Scotiae incolae, ſed et Hiberni. V. *Eſcotus.* Ita Beda lib. 1. c. 1. ait Hiberniam *proprie patriam eſſe Scotorum.* Eadem habet Radulfus de Diceto ann. 1186. Brompton. de Hibernia: *Dicta eſt etiam aliquando Scotia, a Scotis eam inhabitantibus, priusquam ad aliam Scotiam Britannicam deuenerunt. Vnde in Martyrologio legitur, Tali die apud Scotiam Natalis S. Brigidae.* SCOTI PEREGRINI, non modo Scoti genuini, ſed et Hiberni. Vita B. Mariani Abbatis Ratisponenſis n. 2. de Scotis. SCOTORVM HOSPITALIA, V. *Hoſpitale.*

SCOTICA, ligo. V. *Foſſorium.*

SCOTOMA, Graec. σκότωμα, capitis vel oculorum vertigo, viſus obtenebratio et hebetudo. Iſidorus lib. 4. Orig. cap. 7. SCOTOMIA, eadem notione. Gloſſae ad Alex. Iatroſoph. lib. 2. Paſſionum: *Caſus, i. Scotomiam, quia omnia videntur eadem.* SCOTOMATICVS, qui vitio *Scotomatis* laborat. Aldhelmus de Virg. c. 11. SCOTOMARE, circumuertere, vertigines procreare. Theod. Priſcian. de Diaeta cap. 12.

SCOTOMATVS. Papias MS. *Arotheus interpretatur Scotomatus.*

SCOTOMIA, SCOTONIA, V. *Scotoma.*

SCOTOPITAE, haeretici. V. *Circellio.*

SCOTTA, vt ſupra *Scota.* V. ibi.

SCOTTAE. Charta Henrici II. Regis Angl. in Monaſtico Angl. to. 2. pag. 978. *Ex dono Valonis medietatem Scottarum iuxta Rotomagum.* Exſtat haec eadem Charta to. 3. Chartul. Gemmet. pag. 31. vbi *Scotarum* legitur. Haud ſcio an idem ſit quod *Scotallum.* V. in hac voce.

SCOTTARE, SCOTTVM, SCOTVM, V. *Scot.*

SCOTTONA. Conuent. ciuit. Saonae ann. 1526. *Pro vnoquoque vitella, denarios triginta vnum cum dimidio, pro vnoquoque boue, et qualibet Scottona, groſſos tres, etc.*

SCOTVS. (1) Monetae ſpecies. Charta Bolkonis Ducis Sileſiae ann. 1299. apud Ludewig. to. 6. Reliqu. MSS. p. 375. *Item .... noſtram villam .... ſingulis annis in feſto S. Michaëlis archangeli octo maldratus et nouem Scotos currentis monetae ſoluentem cenſualiter .... damus in perpetuum poſſidendam.* Charta alterius Bolkonis itidem Ducis Sileſiae ann. 1397. ibid. pag. 421. Quan-

Digitized by Google

Quandam ſuam villam . . . . ſingulis annis ſex marcas et nonem Scotos plene ſoluentem in cenſu (vendidit). † SCOTTVS, in Stat. Caſimiri a. 1347. (2) Ludi genus. Adrianus de Veteri-Buſco in Rebus Leodienſ. apud Marten. tom. 4. Ampliſſ. Colle&t. col. 1313. *Primi igitur inuenerunt aliquos dormientes ſuper ſcamna, et aliquos ludentes ad Scotum, qui nihil ſuſpicabantur mali.*

† SCOVALIVM, ſordes quaeuis, purgamenta, in Stat. Taurin. a. 1360.

SCOVARE. (1) *Scobare*, Scobis purgare, verrere, in Statutis Aſtenſ. collat. 19. c. 15. V. *Scoba.* (2) † *Scopare*, ſcopis ſ. virgis caedere. Murat. t. 6. Antiq. p. 471.

† SCOVTETA, SCOVTHETA, i. q. *Scultetus*, in Ch. Mſ. Phil. comit. Fland.

SCOZZA, *Plagunculа*, in Gloſſ. Monſ. apud Schilter. in Gloſſ. Teuton.

SCRAGAE, fulcra, Teuton. *Schrage*, Latinis eſt capreolus, Gall. *Chevron.* Acta S. Gudwali to. 1. Iun. pag. 748. *Suſtentaria ſcrinii, quas Scragas dicunt, tenens, ſenſim ſenſimque in ſurſum repebat.*

SCRAITE, *deſpecte, nugatorie.* Papias MS. et edit.

SCRAMA, ſpathae latioris ſpecies, qua caeſum vulnus infligebatur, quod *Schramme* dici annotat Kylianus: vnde apud Gallos, qui hac ratione vulnera infligunt, *Eſcrimer* dicuntur. Lex Wiſigoth. lib. 9. tit. 2. §. 9. *Sic quoque vt vnusquisque de his, quos ſecum in exercitum duxerit, partem aliquam zauis vel loricis munitam: pleroſque vero ſcutis, ſpatis, Scramis, lanceis, ſagittisque inſtructos, . . . habuerit.* Hinc

SCRAMASAXVS, cultellus vulnificus, German. *Schramſax.* Gloſſ. Theotiſcum Lipſii: *Scher-ſahs, nouacula.* Gregorius Turon. lib. 4. Hiſt. cap. 46. *Cum cultris validis, quos vulgus Scramaſaxos vocant, infectis veneno . . vtraque ei latera feriunt.* Vbi Geſta Francor. cap. 32. habent *Scramaxaxos.* Eadem Geſta cap. 35. *Pergentibus reliquis perſonis ad metata ſua, ipſi gladiatores percuſſerunt Regem in aluum Scramſaxis.* Vox confecta ex *Scrama*, et *Saxa*, de qua poſtrema voce ſupra egimus; quae ſpatam cum mucrone et cuſpide denotat.

SCRAPEDVS, *ſcabioſus.* Papias MS. et edit.

SCREA, *pituita*, in Gloſſis Iſid. Ita etiam Papias; at Conſtantienſis: *Screta, pituita.* Catholicon paruum, *Screa, Eſcume, crachat.* Gocelinus in Translatione S. Auguſt. Cantuar. to. 6. Maii pag. 428. V. *Crea 1.*

SCREO, SCREONA, SCREVNA. Lex Salica tit. 14. §. 1. *Si tres homines ingenuam puellam de caſa aut de Screuna rapuerint, etc.* Tit. 29. §. 33. *Si quis Screonam, quae clauem habet, effregerit, et aliquid furauerit, etc.* §. 35. *Si vero Screonem, quae ſine claue eſt, effregerit.* Vbi monet Bignonius legi in Cod. Thuano *Screnna.* Lex Friſionum tit. 22. *Qui Screonem effregerit.* Ex his emendare licet Capitulare de Villis c. 49. *Vt genitia noſtra bene ſint ordinata, id eſt, de caſis, piſtis, et tuguriis, id eſt, Screones et ſepes bonas in circuitu habeant, et portas firmas, qualiter opera noſtra bene peragere valeant.* Legendum enim *Screones.* Sed quid haec vox ſonet, non conſtat inter interpretes. Sicama in Lege Friſionum *Screonem* ſcrinium eſſe cenſet: quo modo legitur in Lege Burgund. tit. 29. §. 3. edit. Tilianae et Lindenbrogii: *Effractores omnes, qui aut domos aut Scrinia expoliant, iubemus occidi.* At Pithoeus ad Legem Salicam hoc loco legit *Screunias:* aitque *Eſcrenes* etiamnum hodie ruſticis Campanis dici cameras illas demerſas in humum, multo item ſuper fimo oneratas, in quibus hyeme puellae ſimul conuenientes peruigilant ad mediam noctem. (Eodem nomine vocantur Diuionenſibus ruſticis eiusmodi peruigiliae, vt ex libro, quem Tabourot inſcripſit *Ecraignes Dijonnoiſes*, colligitur.) Quod ex Taciti loco iam olim Germanis in vſu fuiſſe collegit Hieronymus Bignonius. Addit Wendelinus Taxandris *Scrane* denotare tugurium opere ſubitario in metam acuminatum condendis frugibus vel foen

At *Screones* ex Capitulari de Villis videntur fuiſſe idem quod ſepes, quibus ruſticae curtes clauduntur, quomodo *Schrancke*, vallum, ſeptum, conſeptum vocant Teutones, apud Kilianum. Vt ſe res habeat, ex Salica Lege aliud eſſe a ſcrinio, et pro quodam aedificio vſurpari ſatis patet. V. Notas Eccardi ad Pactum Legis Salicae tit. 14. §. 1. Neque aliud videtur SCRVA in Capitulari de Miniſterialibus Palatinis edito a Baluzio c. 2. *Vt Ratbertus actor per ſuum miniſterium, id eſt, domos ſeruorum noſtrorum, tam in Aquis, quam in proximis villulis noſtris ad Aquis pertinentibus, ſimilem inquiſitionem faciat: Petrus vero et Gunzo per Scruas et alias manſiones ſeruorum noſtrorum ſimiliter faciant.*

SCRETA, V. ſupra *Screa.*

SCREVNA, V. *Screo.*

SCRIBA. Geſta Hugonis Epiſc. Cenoman. apud Mabill. to. 3. Analect. pag. 352. *In domo Nicolai praepoſiti fantaſia, quod in libris gentilium faunus ſolet appellari . . . ſaepe teſtarum fragmentis, ſeu quibuslibet Scribis immundis iaculatoribus admirantibus et incredulis illudebat.* Vbi legendum cenſeo *Scrupis.*

SCRIBAE. (1) Iidem qui infra *Scribones:* viri certe non vulgaris dignitatis, vt ex Canonibus Hibern. colligitur, apud Marten. tom. 4. Anecd. col. 6. (2) Notarii publici, tabelliones. Leges Liutprandi apud Murator. tom. 1. part. 2. p. 68.

† SCRIBANARIA, *ſcribae* ſ. notarii officina. Hiſt. Nem. t. 3. Prob. p. 288.

SCRIBANIA, Tabularium forenſe, Gallis *Greffe: Eſcrivenage*, in Aſſiſis Hieroſol. c. 8. vbi de officio Seneſcalli. Charta ann. 1259. SCRIVANIA, in Statutis Communit. Genuenſ. lib. 4. cap. 64. fol. 116. vo. Pluries occurrit eadem notione, ab Ital. *Scrivania.*

SCRIBANS, ſcriba, Gallice *Greffier.* Regeſt. 1. feudorum Campaniae fol. 73.

SCRIBANVS, ſcriba nauis, Italis *Scrivano*, Gallis *Eſcrivain:* qui in *quaterno*, ſeu *capitulari*, merces omnes, quibus onerata eſt nauis, *naulum, quod Patroni debent habere a naulizantibus*, victualia et alia eiusmodi deſcribit. V. Statuta Venet. lib. 6. c. 68. et 75. Pro *Scriba*, Gall. *Greffier*, occurrit in Annal. Genuenſ. Caffari apud Murator. tom. 6. col. 247.

SCRIBARIA, officium Scribae, Gall. *Greffe.* Statuta Eccl. Barcin. ann. 1341. apud Marten. to. 4. Anecd. col. 622. V. *Scribania.*

SCRIBERE, pro Inſcribere, in Cod. Theod. tit. 4. leg. 13. lib. 6. et tit. 1. leg. 31. lib. 15.

SCRIBONES, apud Theophylactum Simocattam lib. 1. c. 4. Suidam in Gloſſis Baſilicorum, dicuntur *τῶν σωματοφυλάκων τοῦ βασιλέως ὑπερφερόμενοι.* Ita etiam fere idem Simocatta lib. 7. c. 3. et lib. 8. c. 5. *Scribones* vero ab Imperatoribus in prouincias mitti ſolitos, ad mandata perferenda vel exequenda, legimus apud Gregor. M. a quo *viri magnifici* indigitantur lib. 8. Epiſt. 57. 60. 61. lib. 12. Epiſt. 30. Anaſtaſium Biblioth. in Vigilio, et in Theodoro PP. in Hiſt. Miſcella lib. 16. p. 458. edit. Caniſii. Atque inde forte *Deputati* iidem appellati, vt eſt apud Leonem in Tacticis cap. 4. §. 15. Tametſi aliud muneris habuere *Deputati* iſti militares, vt qui vulneratos milites curarent, proindeque vice medicorum eſſent. V. *Scribae.*

SCRIBTVRARIVS, V. *Scripturarius.*

SCRICTOFINNI, V. *Scrikkofinni.*

SCRIGNOLVS, SCRIGNVS, arca, arcula, Gall. *Coffre, Coffret*, Italis *Scrigno, Scrignolo.* Caſtellus de Caſtello in Chronic. Bergom. apud Murator. to. 16. col. 839. V. *Scrinium.*

SCRIKKOFINNI dicti Septentrionales populi, apud Paulum Warnefridum de Geſt. Longobard. lib. 1. cap. 5. a Teuton. *Scrikken*, ſalire, vt vult Schilterus, quod ſaltibus vtentes arte quadam ligno incuruo ad arcus ſimilitudinem feras aſſequuntur. Hinc potior videtur haec lectio: alii quippe legunt, *Scrictofinni*,

Digitized by Google

ſinni, *Scriſinii*, vel *Scriphinii*, et *Scritobini*, a German. ſchreiten.

✝ SCRIMA, i. q. *Scrama*, in Gloſſ. Prouinc. Lat.

SCRIMALIA, V. *Serimalia.*

SCRIMATVR, *rugit*, *aut bucinat*. Papias MS. et edit.

✝ SCRIMITOR, gladiator, in Inuent. Mſ. theſ. Sed. Apoſt. a. 1265.

SCRINARIVS. (1) Vt *Scriniarius*. V. *Scrinium*.. (2) ✝ *Scriniorum* ſeu arcarum opifex, Germ. Schreiner. Comput. Mſ. a. 1479.

SCRINDVS. Teſtamentum Riculfi Epiſcopi Helenenſis an. 915. apud Baluzium: *Scrindos paria* 1. *ad veſtimenta ſacra ſaluandum.* Sed legendum *ſcrinios*, pro *ſcrinia*.

SCRINEVM, SCRINEVS, V. *Scrinium.*

SCRINGAE. Vetus Agrimenſor: *Alioqui, qui neſciunt, quid eſt in lectionibus, negant eſſe in finibus conſtitutos. Is in tempore, quando milites occidebantur in bello publico, alibi, qui maxime non ponebantur, niſi circa fines et in centuriis: et quando milites ponebant, tantos lapides figebant. Ideoque Scringis et aſſabinibus et centuriis ſigna proponebantur.* V. Coniecturas Rigaltii.

✝ SCRINIA, i. q. *ſcrinium*, feretrum, t. 6. Sept. p. 266.

✝ SCRINIALIS, i. q. *Scriniarius* in eccleſia Romana, in Ch. Mſ. Ioann. XII. PP.

SCRINIARIVM, V. *Scrinium.*

SCRINIATOR, qui *Scrinia* ſeu arcas operatur. Anonymus de Reb. Altahenſ. Monaſt. ex Schedis Mabill. Regeſt. 1. V. in *Scrinium*, vbi *Scriniator* dicitur ſcriptor.

SCRINIARII, dicti, qui in *ſcriniis* operam ſuam locabant, et *ſcriptorum* vices agebant. Papias: *Scriniarii, libellarii, cartularii publici.* SCRINIARII, in Eccleſia Romana duodecim erant, qui ſcrinia publica ſcripturarum curabant, epiſtolas a Cancellario et Protoſcriniario dictatas ſcribebant; inſtrumenta, donationes, et reliqua huiusmodi conficiebant; quorum primus, ſeu qui aliis praeerat, *Primiſcrinius* dicebatur. V. in hac voce. Iſidorus lib. 20. Orig. c. 9. *Scrinia ſunt vaſa, in quibus ſeruantur libri vel theſauri; vnde apud Romanos illi, qui libros ſacros ſeruant, Scriniarii nuncupantur.* SCRINARIVS, vt *Scriniarius*, in Bulla Vrbani II. PP. an. 1097. inter Inſtrum. tom. 6. nouae Gall. Chriſt. col. 27.

SCRINIVM, apud Papiam, *quaſi ſecretorium*, *ſiue ſcriptorum publicorum reconditio.* Gloſſ. Lat. Graec. *Scrinium*, χαρτοφυλάκιον. Scholiaſtes Iuliani Anteceſſ. *Quatuor ſcrinia ſunt, primum quod dicitur Libellorum, ſecundum Memoriae, tertium Diſpoſitionum, quartum Epiſtolarum: vnde et quatuor Antigrafei ſunt .... nam magiſtri.* Vbi quidam reponunt, ſeu *Scriniorum Magiſtri.* De hiſce quatuor ſcriniis agunt paſſim Notitia vtriusque Imperii, Cod. Theod. et Iuſtin. et Scriptores alii. Hinc *Scriniarius ab epiſtolis*, *Scriniarius a libellis*, in antiquis Inſcriptionibus, quas laudat Salmaſius ad Lampridii Alexandrum cap. 31. Praeter ſcrinia iſta Palatina, quae *Auguſta* vocat Symmachus L. 4. Epiſt. 53. *Sacra* Sidonius carm. 5. erant *Scrinia Magiſtratuum*, de quibus in iisdem Codd. tit. de Numerariis, etc. vbi multa Cuiacius et Iacobus Gothofredus commentantur. Erant praeterea Scrinia Eccleſiarum et Monaſteriorum, in quibus reponebantur illa Inſtrumenta, quae ad Eccleſias ſeu Monaſteria pertinebant, quomodo in regiis ſeu publicis illa, quae magis ſolemnia erant. SCRINEVM, vt *Scrinium.* Memor. Poteſtat. Regienſ. ad ann. 1226. apud Murator. tom. 8. col. 1105. SCRINIVM, SCRINEVM, aerarium, theſaurus, fiſcus Principis. Charta Humberti Epiſcopi Gratianopol. an. 1034. apud Mabill. to. 4. Annal. Bened. pag. 730. *Mirum in modum deliberani, et admodum delegi monaſterium fieri ex ſanctae ſedis Scrinio, illudque pulchre confici ex eccleſiaſticis rebus.* SCRINIARIVM, eadem notione, in Menoti Serm. fol. 15. vo. SCRINIVM, feretrum, in quo reliquiae ſacrae reconduntur, Gallis *Eſcrin.* Honorius Auguſtod. lib. 1. de

Digitized by Google

de Miſſa cap. 69. V. *Screo.* SCRINIVM, arca, arcula, Gall. *Coffre*, olim *Eſcrin.* Litterae Iohannis Franciae Regis ann. 1360. to. 3. Ordinat. pag. 479. *Niſi reperta fuerit dicta res in Scrinio vel archa firmitatis, de quibus clauem deferas dominus vel domina domus.* SCRINEVM, SCRINEVS, eadem notione. Laudes Papiae apud Murator. to. 11. col. 26. V. *Scrignolus.* SCRINVM, vel SCRINVS, eodem ſignificatu. Teloneum S. Bertini.

SCRIPATVRA. Michaël Scotus de Phyſionomia cap. 20. *Animalium quaedam habent dentes in ore, vt homo, canis, etc. Quidam Scripaturam, et non dentes, vt anſer.* V. *Crepatura.*

SCRIPNEA, vagina, vt videtur, Gall. *Gaine*, quia eſt gladii *ſcrinium* ſeu arca. Statuta Vercell. lib. 4. fol. 86. Nec *tenere* (debeat) *in Scripnea gladium maiorem vna ſpanna computato mambrio ad taliandum gruppos.*

SCRIPNVM, V. mox *Scrippum* 2.

SCRIPPVM. (1) Pera, ſacculus, in quo, quae ad victum neceſſaria erant, recondebant peregrini, Anglis *Scrip.* Capitulare Metenſe ann. 757. cap. 6. *Nec propter Scrippa ſua vllo peregrino calumniam faciatis.* Synodus ſub Pipino Rege c. 26. *Et de peregrinis ſimiliter conſtituimus, vt quando propter Deum ad Romam, vel alicubi vadunt, ſic ordinamus, vt ipſos per nullam occaſionem ad pontes, vel excluſos, aut nauigatio detineatis nec propter Scrippa ſua, etc.* Vbi *Scirpa* edidit Baluzius: quomodo etiam legendum ſuſpicatur Sirmondus; *Scrippa* enim, forte per metatheſin vnius litterae ſcriptum fuit pro *Scirppa*, quae erant cophini ſeu corbes ex ſcirpo factae, quas geſtabant viatores ad ſarcinas reponendas. (2) Arca, Gall. *Coffre.* Acta SS. to. 1. Iun. p. 772. vbi de S. Gerardo: *Date mihi veſtitum meum pulcrum, quem habetis in Scrippo clauſum. Scripnum* editum apud Murator. to. 12. col. 1172. ex Chron. Modoet. Bonincontri. V. *Scrinium* et *Scripnea.*

† SCRIPTA, index, perſcriptio, Ital. *Scritta.* Stat. Mant. l. 1.

SCRIPTALIS, ſcriptus, litteris commendatus, apud Marten. to. 8. Ampl. Collect. col. 505.

SCRIPTANES. Charta Ariberti Archiepiſcopi Mediolanenſis apud Puricellum in Monumentis Baſilicae Ambroſianae pag. 369. *Ad Notarios ſolidos 5. ad Presbyteros Decumanorum ordine libr. 4. et dimidiam, ad Lectores ſolid. 5. ad Cuſtodes ſol. 4. ad Veglones den. 40. ad Scriptanes maiores et minores, quod ſunt breues 5. ſolidos 50. ad Magiſtrum, qui ipſum breuem detinet, 12. den.* Occurrunt eadem verba infra.

SCRIPTELLVM, diminut. a Scriptum, Scheda, ſchedula. Areſtum Parlamenti Pariſ. 19. Iun. an. 1332.

SCRIPTIO. (1) Archiuum, tabularium, locus vbi *ſcripta* ſeu Chartae aſſeruantur, vel polyptychus. Canones Hibern. apud Acher. to. 9. Spicil. pag. 33. (2) Charta contractus, conuentionis, etc. Leges Pippini Regis apud Murator. to. 1. part. 2. pag. 124. V. *Scriptura.* (3) Epiſtola. Littera miſſilis Iohannis de Arecio apud Ludewig. to. 5. Reliq. MSS. pag. 476. (4) Aeſtimatio, modusque praeſtationis, quae cuique imponebatur. Ita Gothofredus ad leg. 12. Cod. Theod. tit. 26. de Proximis, etc. (5) Inſcriptio, ſtigma. Dicitur de notis, quae faciei, manibus, fronti damnatorum inſcribebantur, quas penitus ſuſtulit Conſtantinus M. V. Gothofredum ad leg. 2. eiusd. Cod. tit. 40. de poenis.

SCRIPTIOMA, ſcriptionis character, ſtylus, ratio ſcribendi, apud Longinum in Actis S. Stanislai Epiſcopi Cracouienſis num. 65.

SCRIPTIONALE, theca calamaria, Gall. *Ecritoire.* Statutum Capituli generalis Monaſt. Gellon. ann. 1150. apud Stephanot. tom. 8. Fragment. Hiſtor. MSS. pag. 175. V. *Scripturale.*

SCRIPTIONALIS, ad ſcriptionem pertinens. *Scriptionalis ſpecies*, apud Martian. Capellam lib. 5. pag. 150.

SCRIPTITARE, nude pro Scribere. Charta donationis Abbatiae S. Egidii ex Schedis Praeſid. de Mazaugues:

Digitized by Google

Girardus monachus rogitatus Scriptitauit. Vtitur Cicero pro ſaepius ſcribere.

† SCRIPTITATIO, iterata ſaepius ſcriptio, t. 10. Collect. Hiſt. Franc. p. 460.

SCRIPTOGRETENSI. Charta Guarini Epiſc. Ebroic. inter Probat. Hiſt. Ebroic. pag. 9. Vbi legendum *Scripto gratanti duximus inſinuandum.*

SCRIPTORATVS, officium *Scriptoris*, ſeu notarii. Epiſtola Sixti PP. IV. ad Regem Aragon. ann. 1475. apud Marten. to. 2. Ampliſſ. Collect. col. 1478.

SCRIPTORES PVBLICI, Notarii. Capitula poſt Concilium Rauennenſe ann. 904. c. 5., SCRIPTORES REGII, iidem Notarii interdum nuncupati: cuius nomenclaturae mentio primum nobis occurrit in Charta homagii ab Humberto de Chiotriaco praeſtiti Abbatiae Trenorchienſi 18. Iunii ann. 1401. SCRIPTORES praeterea dicti in Monaſteriis; qui in *Scriptorio*, cella ita nuncupata, de qua mox, librorum ſcriptioni operam dabant. Monachorum enim alii, cum eorum nemo eſſet, qui non re aliqua occuparetur, manuum operibus, officinarum monaſticarum alii muniis, alii denique librorum ſcriptioni vacabant, certo numero ad id delecti ab Abbate, tum vt libros eccleſiaſticos, quo eorum eſſet ſemper copia, tum alios, qui ad literarum humaniorum et eccleſiaſticarum ſtudia neceſſarii eſſent, deſcriberent. Quin etiam ea monachorum occupatio operibus manuum accenſebatur.

SCRIPTORIA, V. mox in *Scriptorium 1.*

SCRIPTORIVM. (1) Cella in Monaſteriis ſcriptioni librorum deſtinata. Alcuinus, in locum, vbi Scriptores ſedent, Poëm. 126. et apud Caniſium. SCRIPTORIA, femin. gen. Eadem notione. Tangmarus in Vita S. Bernwardi Hildesh. Epiſc. apud Leibnit. to. 1. Script. Brunſuic. pag 444. (2) Pars lecti interior, quae alias pluteum, exterior vero ſponda dicitur. Papias: *Pluteum, interior pars lecti, Scriptorium.* Ioh. de Ianua: *Plumacium, ceruical, vel Scriptorium.* Vnde Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm. *Plumatium, cheveciel, c'eſt coiſſin de plume, ou Eſcriptoire.* (3) Pro Arca, aut ciſta quauis. Statuta Ordin. Praemonſtratenſ. diſt. 1: cap. 9. *Porro in clauſtro carolae, vel huiusmodi Scriptoria, aut ciſtae cum clauibus in dormitorio, niſi de Abbatis licentia, nullatenus habeantur.* (4) † Cubiculum ſecretius, vbi quis ſtudio vel ſcripturae vacat. Ch. Mſ. a. 1440.

† SCRIPTVARIVS, i. q. *Scrinialis* et *Scriptor*, t. 4. Cod. Ital. diplom. p. 418.

SCRIPTVLVS, et SCRIPTVLVM, Scrupulus, minima pars vnciae veteribus dictus, vt auctor eſt Soſipater. Gloſſ. Graec. Lat. *γράμμα, τέταρτον τοῦ χρυσίνου, Scrupulum.* Occurrit paſſim. V. *Scripulum.* † SCRIPTVLVM, diminut. a ſcriptum, ſchedula, t. 2. Aug. p. 594.

SCRIPTVRA. (1) Vt varia fuit apud antiquos materia, in qua olim excepta eſt Scriptura, ita et multiplex in vſu fuit apud ipſos ſcribendi ratio. Quod ad Scripturam antiquiorum temporum ſpectat, fuſe proſecutus eſt in Diplomat. Mabillonius, quem hic exſcribere non eſt animus. At variarum ab vndecimo ſaeculo ſcriptionum nomina, quarum et ſpecimina edidit Leonardus Wirſtlin Monachus S. Vdalrici, ex inſtituto noſtro litterarum ordine hic referenda duximus poſt Bern. Pezium in Praefat. tom. 1. Anecd. pag. 35. qui ea eruit ex Cod. Vdalricano, cui titulus: *Proba centum Scripturarum diuerſarum vna manu exaratarum.*

Abſciſa.
Abſciſa Poſterialis.
Alta Poëticalis.
Altana.
Altana ſemis Maior.
Altana Minor.
Antiqua Craſſana.
Antiqua Curtana breuis.
Antiqua Curualis.
Antiqua Durana.
Antiqua Formata media.

Anti-

Antiqua Formoſalicana.
Antiqua Maior.
Antiqua Polita.
Antiqua Priſca.
Antiqua Realicana.
Antiqua Serrata.
Antiqua Simpliciana.
Biſaricalis.
Bullicalis Minor.
Cardinalicana.
Ceſpalicana.
Chppalicana Galeata.
Chpalicana Maior.
Codicalis Simplex.
Compoſterialis Maior.
Compoſterialis Minor.
Curſiua Italicana.
Curſiua Litteralis.
Curſiua Rotundalis.
Curtana Flacca.
Curtana Praeniſſalica.
Curualica Simplex.
Curuana Inaequalis.
Dilatana Media.
Euerſalicana.
Euerſalicana Media.
Euerſalica Minor.
Extenſiua Inaequalis.
Extenſiua Inaequata.
Flacana Antiqua.
Fractura Germanica.
Gippalicana.
Globata Rotalis.
Groſſana.
Imperatoricalis.
Inaequalicalis Variana media.
Inaequalicana.
Italicana Formata.
Italicana Notalis.
Litteralis Curſalica.
Litteralis Italicana.
Litteralis Simplex.
Macrana Alta.
Media Rotalis.
Mediana Serrata.
Mediana Vtralis.
Neutralicalis.
Neutralicana.
Notula Codicalis.
Notula Codicalis Polita.
Notula Curtana.
Notula Formata.
Notula Formata Simplex.
Notula Poëticalis Media.
Notula Poëticalis Preſſa.
Notula Semifracta.
Notula Semis Formata.
Notula Submiſſa.
Palliata Tenſa.
Papalicana.
Pictoricalis Maior.
Pictoricalis Minor.
Pillicana.
Poëtica Vera.
Poëticalis Curſiua.
Poëticalis Mediana.
Poëticana Serrata.
Polita Media.
Poſtericalis Serrata.
Priſca Caudalis Lata.
Priſca Pilicalis.
Regia Pullicalis.
Rotalis Curſiua.
Rotalis Globata.
Rotalis Minor.
Rotulana Curualica.
Rotunda.
Rotundalis Alta Media.
Rotundalis Inaequata.
Saltana Poſtericalis.
Semifractura.
Spiſſalica Poſtericalis.
Tenuiſſana.
Textus Italicus.
Textus Italicus Altus.
Textus Italicus Biſtractus.
Vagalicana Extenſiua.

Steganographiae inferioris aeui rationem qui noſſe voluerit, huius non contemnendum ſpecimen exhibet Martenius to. 1. Anecd. col. 1553. quod conſulere cuiuis licet. (2) SCRIPTVRA DIVINA dicti Libri SS. Patrum, in Vita Vener. Olberti Abbat. Gemblac. ſaec. 6. Bened. part. 1. pag. 605. † Interdum et nude SCRIPTVRAE, t. 4. Aug. p. 394. (3) SCRIPTVRA LEGALIS. Charta ann. 933. inter Inſtrum. to. 6. nouae Gall. Chriſt. col. 127. *Certum quidem et manifeſtum eſt, quia nobis iniunxit . . . Reginardus Epiſcopus . . . vt nos ſimul in vnum ſupra nominati eleemoſynarii, vt nos Scripturam Legalem faciamus ad canonicos S. Nazarii, ſicuti et facimus, ac legitime manibus tradimus in regno Septimaniae, in comitatu Biterrenſi S. Petrum a Pullo cum ſuo terminio.*

Digitized by Google

Infra *Charta donationis vel traditionis* dicitur. SCRIPTVRA REDITORIA, Charta quae bona ab alio vſurpata ad priſtinum et legitimum poſſeſſorem rediiſſe teſtatur. Concil. Cabilon. ann. 915. apud Marten. to. 4. Anecd. col. 71. SCRIPTVRA, charta, inſtrumentum, ſcheda. Summaria Priuileg. Eccl. Rom. apud Marten. to. 2. Ampl. Collect. col. 1233. (4) Pro Chirographo, ſeu chirographi litteris, in l. vnic. Cod. Theod. tit. 27. lib. 2. pro ſigno, quo in ſubſcribendo quis vtitur, occurrit in Charta Ludouici VII. Regis Franc. ann. 1173. inter Inſtr. to. 6. Gall. Chriſt. nouae edit. col. 328. (5) Pro Reſponſis aruſpicum, in l. 1. eiusdem Cod. tit. 10. de Paganis, etc. (6) Scripta, ſeu litis inſtrumenta, Gallis etiam *Ecritures.* Charta Ludouici X. Regis Franc. ann. 1315. apud la Faille Annal. Toloſ. to. 1. inter Inſtrum. pag. 63. (7) Tabularium forenſe, Gall. *Greffe.* Statutum Caroli Iohannis Franc. Reg. primog. ann. 1357. to. 3. Ordinat. pag. 180. V. ſupra *Scribania.*

SCRIPTVRABILIS, ad ſcribendum aptus. Senator lib. 11. Epiſt. 38.

SCRIPTVRALE, theca calamaria, Gall. *Ecritoire.* Regula reform. Monaſter. Mellic. in Chron. eiusd. pag. 344. V. *Scriptionale.*

SCRIPTVRALITER PRAEDICARE, pro *per ſcripturas ſacras.* Anaſtaſius in Leone III. PP. p. 121.

SCRIPTVRARIVS. Nonius: *Scripturarios, quos nunc tabularios dicimus, dici volunt veteres, quod Scripturis et commentariis omnia vel vrbium vel prouinciarum complecterentur.* Lucilius lib. 26. *Publicarum rerum aſſueſiam, vt Scripturarius.* Adiectiue etiam vſurpatur. Feſtus: *Scripturarius ager, publicus appellatur, in quo vt pecora paſcantur, certum aes eſt: quia publicanus ſcribendo conficit rationem cum paſtore. Scripturarius*, ὁ διαγραφεὺς, in Gloſſ. Lat. Graec.

SCRIPTVRIRE, ſcribere. Gloſſ. Lat. Graec. *Scripturio*, γραψείω. Sidonius lib. 7. Epiſt. 18.

† SCRIPTVRIVM, i. q. *Scriptorium* 1., t. 3. noui Tract. de re diplom. p. 190.

SCRIPVLA, *Epiſtola*, in Gloſſ. Iſid. Forte *Scriptula.* Addunt eaedem Gloſſae: *Scripula, ſollicitator:* quod ita emendat Graeuius: *Scripulator, ſollicitatur*, ex Papia: *Scripulor, ſollicitor.*

SCRIPVLARE. Lambertus Ardenſis pag. 260. *Apum ſiue etiam formicarum more in mariſco paſſim currere et recurrere, et terram in terra, et mariſcum in mariſco cum foſſariis in foſſatum Scripulare et perfodere, etc.* Neſcio an melius *Scrupulare* legitur ex eodem Lamberto edit. Ludewig. to. 8. Reliq. MSS. pag. 600. *Inuicem ad laborandum inſtigantes praeeuntibus ſemper operis magiſtris et geometrice Scrupulantibus operantur.* Vbi *Scrupulare* opus delineare ſignificare videtur.

SCRIPVLARI, V. in *Scripula.*

SCRIPVLVM, SCRIPVLVS, vt ſupra *Scriptulus*, vigeſima quarta vnciae pars. Gloſſ. Lat. Graec. *Scripulum*, γράμμα, σταθμός. Arnobius lib. 6. pag. 207. vbi de ſpoliato a praedonibus Apolline: *Ex tot auri ponderibus, quae infinita congeſſerant ſaecula, ne vnum quidem habuit Scripulum.* V. alia notione in *Scrupulus* 3.

SCRIPVS, Papiae, *Difficultas:* vnde *Scrupulus*, niſi ita ibi legendum ſit.

SCRITOBINI, V. *Scrikkoſinni.*

SCRITVARIVS, vt ſupra *Scriniarius*, niſi etiam ita legendum ſit. Charta ann. 1265. to. 1. Corp. Diplom. p. 223. V. in *Scrinium.*

SCRIVABILIS, aptus ad ſcribendum. Charta Richardi II. Reg. Angl. ann. 1380. apud Rymer. to. 7. pag. 233.

† SCRIVANARIA, *ſcribae* ſ. notarii officium, in Stat. Auenion.

SCRIVANIA, V. *Scribania.*

SCRIVARIVS, Ital. *Scrivano*, ſcriba, notarius. Caffari Annal. Genuenſ. ad ann. 1159. apud Murator. to. 6. col. 274.

† SCRIVEARIVS, notarius, in Ch. Mſ. a. 1262.

† SCROA, ſchedula, commentarius, t. 2. Prob. Hiſt. Nem. p. 262. V. *Scroua.*

SCRO-

Digitized by Google

SCROBA, foſſa ferraricia, a Lat. Scrobs: vnde etiam Matiſconenſibus *Crob*, et aliis *Croton*, interior carcer, Gall. *Cachot*, *baſſe foſſe*. V. *Foſſa* 1.

SCROBS, puluis, pro *Scobs*. Fragmentum Petronii.

SCROBVLLA, veſtis muliebris. B. Odoricus de Foro Iul. Peregrinat. num. 4. *Iſtae vero mulieres ambulant diſcalceatae, portantes Scrobullas vsque ad terram.*

SCROELLAE, SCRVELLAE, ſtrumae, ſcrofulae, Gall. *Ecroëlles*. Gloſſ. Lat. Gall. Sangerman. *Scrofulla, Eſcroelle, une maladie qui vient au col, c'eſt le mal le Roy.* Gualbertus in Miracul. S. Rictrudis to. 3. Maii pag. 133. SCROFOLAE, ab Ital. *Scrofola*, Eadem notione. Acta S. Franciſcae Rom. to. 2. Mart. pag. 99*. SCROPHVLAE, SCRVPHVLAE, eodem ſignificatu. Oratio Legator. Caroli VII. Reg. Franc. apud Acher. to. 9. Spicil. pag. 325.

SCROFA, V. infra *Scropha*.

SCROFINA, *quoddam inſtrumentum carpentarii, quod haerendo ſcrobem facias.* Iohan. de Ianua. In Catholic. paruo: *Scrophina, inſtrument à charpentier, à graver*, (*rocynne*, in Gloſſ. Sangerm.)

✝ SCROFIPASCVS, ſubulcus, ap. Henr. ab Heers Obſeruat. XI.

SCROFOLAE, V. *Scroellae*.

SCROPHA, SCROFA, machina ad ſuffodiendos vrbium obſeſſarum muros. Will. Tyrius lib. 3. c. 5. *Machinas ad ſuffodiendum murum habiles et neceſſarias, quas vulgo Scrophas appellant.* Lib. 17. cap. 24. *Scrophas quoque ex eadem contexunt materia, quibus impune ad complanandos aggeres accedebatur.* Fulcherius Carnot. L. 1. c. 18. *Machinis autem paratis, arietibus ſcilicet et Scrofis, ad aſſiliendum ſe parauerunt.* Matth. Paris an. 1226. *Petraria, baliſta, Scrofa, catus, etc.* V. Notas ad Alexiadem pag. 391. SCROFA DVCARIA, Ductrix aliarum Scrofarum. V. *Ducarius*.

SCROPHIO, vt *Scorpio* 3. apud vet. Auct. rei agrariae pag. 147. 213. etc. V. *Scurpiones*.

SCROPHVLAE, V. *Scroellae*.

SCROTER, nauigii ſpecies apud Danos. Saxo Grammaticus lib. 5. *Rex nauigium donat, Scroter remiges vocitabant.*

✝ SCROVA, i. q. *Scroa*, Gall. ol. *Eſcroe*, nunc *Memoire*. Ch. Mſ. a. 1341. V. *Eſcroa*.

SCROVA, pro Scrofa, pluries in Leg. Salica tit. 1. §. 6. 7. 13.

SCROZIA, fulcrum ſubaxillare, Ital. *Gruccia*, Gall. *Groſſe*, *bequille*. Vita vener. Catharinae de Palantia to. 1. April. pag. 653.

SCRVA, V. *Scroa*.

SCRVDLAND, V. *Scrutlanda*.

SCRVELLAE, vt *Scroellae*, V. ibi.

SCRVFERARII, Papiae MS. *Viles atque contempti*. Perperam in edito, *Scruferatirii*.

✝ SCRVFVLA, i. q. *Scrofula*, in Act. SS. t. 2. Aug. p. 308.

SCRVNTISSA. Gloſſae MSS. ad Boëtium de Conſolat. ex Bibl. S. Germani Pariſ. *Rimula, Scruntiſſa. Scruntuſſa, fiſſura, rima*, ex Gloſſar. Monſ. apud Schilter. in Gloſſ. Teut. A German. Schrunde.

SCRVNTONNES. Tabularium S. Germani Pariſ. *Qui cuſtodiunt preſſorium Regis apud S. Stephanum habent IV. minas auenae ad paruam menſuram, quarum duae raduntur, et duae cumulantur, XII. quoque denarios et IX. panes, quales habent monachi, IX. etiam Scruntonnes candelae ſemel in anno.* Certum pondus ſignificari videtur. V. *Teſa candelae*.

SCRVNTVSSA, V. *Scruntiſſa*.

SCRVPHVLAE, V. *Scroellae*.

SCRVPVLARE, V. *Scripulare*.

SCRVPVLOSITAS, conſcientiae ſtimulus, ſolicitudo, difficultas, dubitatio. Codex Tradit. S. Emmerammi apud Bern. Pezium to. 1. Anecd. part. 3. col. 107.

SCRVPVLOSVS, intricatus, difficilis. Ernulfus Roffeus Epiſt. 2. to. 2. Spicil. Acher. pag. 440. Vox Latinis non ignota eodem ſignificatu. *Scrupuloſa diſputatio*, apud Quintilianum 9. 1.

SCRVPVLVS. (1) Negotium, difficultas. Chron. Epiſcop. Metenſ. apud Acher.

Digitized by Google

Acher. tom. 6. Spicil. pag. 644. (2) Suſpicio. Gall. *Soupçon.* Atto Epiſcopus Vercell. Ep. 10. apud eumd. Acher. to. 8. Spicil. p. 131. (3) Menſura agraria, quae ex Columella lib. 1. cap. 1. centum continet pedes. Charta Lotharii I. Imper. an. 840. apud Murator. to. 2. part. 2. col. 390. *Ex fundo Braſſuli vncias IX. et Scrupulos* III. SCRIPVLVS, eadem notione. Tabul. Landeuenec.

† SCRVTA, *vaſis ſpecies*, in vet. Gloſſ. ex Cod. reg. 7613. Alia notione vtuntur Latini. V. *Scrutaria.*

SCRVTAMEN, inquiſitio. Vita S. Dunſtani to. 4. Maii p. 348. V. *Scrutatio.*

SCRVTARIA, ars ſcruta ſeu veteramenta vendendi. Apuleius lib. 4. Metamorph.

SCRVTARIVS, γρυτοπώλης, in iisdem Gloſſis. Gellius lib. 3. cap. 14. ex Lucilio: *Scruta quidem vt vendat Scrutarius laudat.* Memorantur praeterea *Scrutarii*, quorum erat operimenta librorum ſubminiſtrare, inter artifices monaſterii Centulenſis apud Mabill. tom. 2. Annal. Bened. pag. 333. vt et monaſterii Corbeienſis ibid. pag. 466.

SCRVTATIO, inquiſitio, exploratio. Charta an. 1419. apud Rymer. tom. 9. pag. 769. V. *Scrutamen.*

SCRVTATOR. (1) Idem, qui *Circator*, et *ſummus ſpeculator*, in Monaſteriis, *Viſitator*. V. Statuta Ordinis de Sempringham c. 5. 7. et capitulo de ſummis ſcrutatorib. c. 1. 2. 3. 4. SCRVTATRICES DE CARETA, in Regula eiusdem Ordinis de Sempringham cap. 4. *Scrutatrices Clauſtri*, cap. 8. (2) SCRVTATORES, qui in electionibus, quae per *ſcrutinium* fiunt, ſecrete vota et ſuffragia ſingulorum eligentium colligunt, eaque ne fraus obrepat, examinant, Gall. *Scrutateurs.* Ericus Vpſalenſis lib. 6. Hiſt. Suecicae pag. 195. V. in *Scrutinium.*

SCRVTILLVS, V. *Scrutulus.*

SCRVTINARE, pro Scrutari, inquirere, apud Luciferum Calaritanum lib. 1. pro S. Athanaſio pag. 72. V. *Scrutatio* et mox in *Scrutinium.*

SCRVTINIVM. (1) Gloſſ. Graec. Lat. ζήτησις, *Scrutinium, quaeſtio.* Gloſſ. Lat. Gall. Sangerman. *Scrutinium, Scrutine, enſerchement, inquiſicion.* Charta an. 1281. apud Kennett. Antiquit. Ambroſd. pag. 297. *Idem Prior facto inde per vicinos diligenti Scrutinio, certioratus per eosdem de dicto in-hoc ad nocumentum et grauamen ſeu impedimentum, etc.* Apuleius lib. 9. *Scrutinium* vocat exactam furti perquirendi formam per lancem et licium. Lex Burgundiae tit. 16. §. 7. de eo, qui in vineam alterius furti cauſa intrare praeſumpſerit: *Si ingenuus non viſus fuerit, et poſtea aut per vim, aut per Scrutinium inuentum fuerit, iubemus, vt ad redimendum ſe, etc.* Lex Ripuar. tit. 47. de Veſtigio minando: *Quodſi* (animal) *in domo fuerit, et ei Scrutinium, cuius domus eſt, contradixerit, vt fur habeatur.* Ita *Scrutinium* pro perquiſitione rei furto ablatae vſurpat Andreas Suenonis lib. 7. Legum Scaniae c. 2. 3. SCRVTINIVM, inquiſitio, interrogatio, Gallis *Examen.* Statuta Eccl. Valent. inter Concil. Hiſp. to. 3. p. 510. Hinc SCRVTINIA *Catechumenorum* dicuntur interrogationes, examinationes et inſtructiones Catechumenorum. Papias: *Scrutinium, iter Baptiſmi, a ſcrutando dictum, vtrum firma mente teneant, quae a Magiſtris didicerunt.* Hauſit ex Amalario Fortunato c. 8. *Examen Catechumenorum* vocat S. Auguſtinus lib. 2. de Symbolo ad Catechum. vbi de exorciſmo loquitur. SCRVTINII DIES, quarta feria maioris hebdomadae, ſic nuncupata, *quia*, vt ait Hugo de S. Victore lib. de Sacrament. c. 17. *praedicta quarta feria de fide inquiruntur, et inſtruuntur* (Catechumeni) *ideo dies illa Dies Scrutinii, et officium illud Scrutinium appellatur.* SCRVTINIVM, electionis forma etiam dicitur, cum videlicet omnibus praeſentibus, qui debent, volunt, et poſſunt intereſſe, commode aſſumuntur de collegio tres fide digni, qui *Scrutatores* appellantur, qui ſecrete ſingulorum vota et ſuffragia

Digitized by Google

fragia diligenter inquirunt, eaque in ſcripta redigunt. Ab huiusmodi ſcrutatione et inueſtigatione diligenti *Scrutinii* nomen huic formae eligendi impoſitum eſt, quod paſſim reperitur in Decret. tit. de Elect. V. *Scrutatores*. SCRVTINARE, Scrutinium agere. Iacob Gaietanus in Ord. Rom. apud Mabill. to. 2. Muſei Ital. pag. 247. (2) SCRVTINIVM, quaſi diminut. a *Scrinium*, arcula. Paſſio S. Thomae Cantuar. apud Marten. to. 3. Anecdot. col. 1749. *Quicquid in ſcriniis ſiue in Scrutiniis, aut ciſtellis Archiepiſcopi et ſuorum potuit inueniri . . . ſtupendo auſu deripientes, etc.*

SCRVTITVM, *Pellica*, in Gloſſ. Iſid. *Pellicium*, in Pithoeanis: vnde emendat Graeuius: *Scorteum, pelliceum*. V. *Scortiſarius*.

SCRVTLANDA, Somnero eſt terra, cuius prouentus veſtibus emendis aſſignati ſunt: a Saxon. *Scruth*, veſtitus, et *Land*, terra, fundus. Charta Eadſii preſbyt. pro Eccl. Cantuar.

SCRVTVLVS, *ventriculus fartus*. Gloſſ. Iſid. Legendum *Scrutillus* ex Feſto: *Scrutillus, venter ſuillus condito farre repletus*: quod ex Plauto eruit. Id iam monuerat Graeuius.

SCRVTVM. (1) Vt *Grutum*, niſi ita legendum ſit, Flandris *Grutten* et *Gorte*, Hordeum ſiccatum, ex quo conficitur cereuiſia; vel Tributum quod pro cereuiſia penſitatur. Charta Adalberonis III. Epiſcopi Metenſis ann. 1059. apud Meurſſium pag. 364. et Miraeum in Cod. Donat. pag. 181. et in Notitia Eccl. Belg. pag. 171. V. *Grutum*. (2) SCRVTVM, in Catholico paruo, *Robe deſpecée*. Vox Lat. Sed in plurali tantum vſurpata a Scriptoribus purioris aetatis.

SCVAGIVM, vt *Scutagium*. V. in hac voce.

SCVBIAE, pro Excubiae. Mirac. MSS. Vrbani V. PP. ex Tabular. S. Victoris Maſſil. V. *Excubiae 1.* Ita

SCVBITOR, pro *Excubitor*. V. in hac voce. Acta S. Reparatae apud Marten. tom. 6. Ampliſſ. Collect. col. 742.

SCVCCA, Anglo-Saxon. Daemon, diabolus, Gothis *Skohſal*, daemones: hodie *Scheuhſal*, terriculamentum. Ita Schilter. in Gloſſario Teutonico.

SCVCHEO, SCVCHO, ſcutum gentilitium, Angl. *Scutcheon*, Gall. *Ecuſſon*. Litterae Edwardi III. Regis Angl. ann. 1338. apud Rymer. to. 5. pag. 60.

SCVCHONNETVS, diminut. a *Scucho*, Scutulum. Inuentar. Eccl. Noviom. ann. 1419. V. *Eſcuchonetus*.

SCVDATI, aurei, moneta Regum Galliae, *Eſcus d'or*: apud Ioh. a Leydis lib. 32. Chr. c. 14. Deliberatio trium Statuum Occit. inter Probat. to. 1. Annal. Toloſ. SCVDATA, eadem notione, apud Buſchium de Reformat. Monaſt. tom. 2. Scriptor. Brunſuic. Leibnit. pag. 938.

SCVDAZOLIVM, diminut. ni fallor ab Ital. *Scudo*, ſcutum gentilitium, Gallis *Ecuſſon*. Funus Iohannis Galeaz ann. 1402. apud Murator. tom. 16. col. 1032. V. *Scudetum*.

SCVDELARIA, ſcutella, Gall. *Ecuelle*. Statuta Placent. lib. 6. fol. 83. *Item de Scudelariis rami vltra videlicet pro libra ſol. den.*

SCVDELLA, SCVDELLINA, voces Italicae eiusdem notionis ac *Scudelaria*. Iohannis Demuſſis Chron. Placent. ad ann. 1388. apud Murator. to. 16. col. 583.

† SCVDELLORIVS, parua ſcutella, V. *Eſcudellorius*.

† SCVDELO, idem, in Comput. a. 1334. V. *Eſcudelonus*.

† SCVDERE, pro cudere, in Ch. Mſ. a. 1356.

SCVDERIVS, armiger, Ital. *Scudiere*, Gall. *Ecuyer*, apud Murator. to. 16. col. 1026. V. *Scutarius*.

SCVDETVM, ſcutum gentilitium, Ital. *Scudo*, Gall. *Ecuſſon*. Petrus Amelius in Ordine Roman. apud Mabillon. tom. 2. Muſei Ital. pag. 537. V. *Scudazolium*. (SCVDETVS, in Ch. a. 1380.) Alia notione, vt videtur, forte pro lamina ferrea qua focus munitur, quia ſcuta gentilitia vt plurimum in iis referuntur, occurrit in Computo ann. 1379. ex Sche-

Digitized by Google

Schedis Praeſid. de Mazaugues: *Item vnum cremaſtalum cum quadam alia quantitate ferri. Item vnum Scudetum.*

✝ SCVDICCIVOLVS, inſtrumentum capiendis coturnicibus idoneum, Ital. *Scudiccivolo.* Stat. ant. Florent.

SCVDITIA. Iſidorus lib. 20. Orig. cap. 14. et ex eo Papias: *Foſſarium, dictum, quod foveam faciat, ipſa eſt Scuditia.* Idem Papias: *Scuditia, dicta, quod circa caudicem terram aperiat. Hanc alii Foſſarium dicunt, qui foſſam faciat.* Gloſſ. Anglo-Sax. Aelfrici: *Scuditia vel foſſorium, Strath.*

✝ SCVDOZOLVS, i. q. *Scudetum*, t. 3. Cod. Ital. diplom. p. 360. V. *Scudazollum.*

SCVDVLA, pro *Scindula*, V. in hac voce.

SCVFERVS, STVFERVS, et vide in hac voce, Monetae genus. Adrianus de Veteri-buſco de Reb. Leod. apud Marten. to. 4. Ampliſſ. Collect. col. 1373. *Concluſum fuit . . . quod de quolibet domiſtadio ſolveretur vnus Scuferus . . . Fuit cariſtia in omnibus partibus. Modius ſpeltae vendebatur* (Leodii) *32. Scuferis et 28. in Namurco, aliquando 36. et plus.* ✝ Perperam pro *Stuferus*, ſolidus. V. in hac voce.

SCVFFIVM, V. infra *Scufia.*

SCVFFONES, V. *Scafones.*

SCVFIA, tributi ſpecies apud Longobardos, (✝ et onus publicum, cui ciues addicti ſunt; alibi SCVPHIA.) Charta Adelchiſi Regis Longob. in Bullario Caſinenſi to. 2. pag. 18. *Concedimus per ipſa Monaſteria omnes Scufias publicas, et angarias, atque operas, et dationes vel collectas, etc.* Rurſum occurrit lib. 2. fol. 32. vo. SCVFFIVM, SCVFIVM, eadem notione. Statuta Aſtenſ. fol. 10. verſo. Hinc *Scufii* nomine Seruitii etiam genus ſignificari colligitur. SCVFVM, eodem intellectu, in Charta Friderici II. Imper. an. 1239. inter Priuil. Ordin. S. Iohan. Hieroſol. pag. 29.

✝ SCVGIVS, i. q. *Cugnus* 1. Gall. *Coin*, typus, quo nummi cuduntur. Ch. a. 1382.

✝ SCVISORIVM, pro *Scinſorium*, vel potius *Sciſſorium*, orbiculus menſorius, in quo dapes ſcinduntur. Areſt. Parlam. a. 1421.

SCVLCAE, pro *Excalcae*, Excubiae. V. in *Collocare.* Pro mulcta pecuniaria ob inobedientiam militarem, in leg. ſi quis in exercitu de exercitalibus, teſte Macro in Hierolex. V. Gloſſar. med. Graecit. in σκούλκαι. Hinc

SCVLCATOR, excubitor, vel *Sculcator* et *Exculcator*, ita enim variat lectio, apud Vegetium lib. 2. cap. 15. et 17. Vnde etiam

SCVLCATORIVS, exploratorius. *Sculcatoriae naues*, apud Senator. lib. 2. Epiſt. 20. V. Voſſium lib. 3. de Vitiis ſermon. cap. 47.

SCVLDACHIVS, SCVLDAEVS, V. *Sculdais.*

SCVLDAIS, Papiae, *Rector, lingua barbara*, alias *Longobardana.* Ita ſcribitur haec vox in Lege Longob. Perperam vero *Sculdalis* alibi pro *Sculdahis.* Adrianus Iunius et Kilianus: *Schuld-heys, i. Schoudheet, Praetor noxae debitine exactor: qui poenas irrogat et mulctas expoſcit ab iis, qui deliquerunt.* Nam iudicum officio functos eiusmodi rectores ex ſcriptoribus paſſim colligitur. SCOLDASCHIVS, apud Ratherium Veronenſem in Qualitat. coniect. pag. 211. SCVLDACHIO, in Charta Henrici II. Imper. ann. 1055. apud Murator. delle Antic. Eſtenſi p. 7. SCVLDACHIVS, in Charta Bonifacii Marchionis, apud Franciſcum Mariam in Mathildi L. 3. pag. 120. SCVLDAEVS, in Leg. Rotharis apud Muratorium to. 1. part. 2. pag. 30. SCVLDAHIS. Paulus Warnefrid. L. 6. de Geſt. Langob. c. 24. SCVLDALISII, male, opinor, in Synodo Romana an. 904. c. 6. SCVLDASCIVS, in Charta Ottonis III. Imperat. apud Murator. to. 2. part. 2. col. 496. SCVLDASIONES, in Charta Ludouici apud Puricellum in Baſilica Ambroſiana pag. 216. SCVLDASIVS, in Synodo Ticin. ann. 850. SCVLDASSIO, apud Eccardum in Orig. familiae Habsburgo-Auſtr. ex Charta Hugonis et Lotharii Reg. Ital. an. 943. SCVLDASSIVS, in Diplom. Con-

Digitized by Google

Conradi Imperat. ann. 1027. apud Illuſtr. Fontanium Append. ad Antiquit. Hortae pag. 388. SCVLDAXES, in Chronico Noualicenſi cap. 18. SCVLTASIVS, vt *Sculdaſius*, in Leg. Luitprandi apud Murator. tom. 1. part. 2. pag. 67. SCVLDASSIA, diſtrictus *Sculdais*, in Charta Berengarii Imp. ann. 923. apud Georg. Pilonum et Vghellum in Epiſc. Bellun. V. *Scultetus*.

† SCVLELLA, ſiliqua, niſi leg. *Scutella*. Serm. Gabr. Berel. in Septuag.

SCVLINGVS, f. pro *Scyllingus*, eadem ſaltem notione. Eſt autem *Scyllingus* Anglo-Saxon. teſte Hickeſio, ſexageſima pars librae. Inuentar. Eccl. Nouiom. ann. 1419. V. *Skillingus* et *Schillingus*.

SCVLNA, SCOLNA, Συνθηκοφύλαξ. Ita in Gloſſ. Lat. Graec. et in Gloſſ. MS. Graec. Lat. vbi edit. habet *Sculna*. Gloſſae antiquae MSS. *Scolna*, *ſponſus*. Gloſſae Pithoeanae: *Sconna*, *ſponſus*, *vel ſculna*, *ſponſor*. Papias MS. *Scoma* (ſic) *ſponſus*, *ſconna ſponſa*. *Sculna* pro ſequeſtre dixit Varro: ſed inter ſordida repoſuit P. Lauinius apud A. Gellium L. 16. c. 7.

SCVLPATOR, γλυπτής, Sculptor; γλύψον, *Sculpa*, in Gloſſ. Gr. Lat.

SCVLPITIA, κορυδαλὸς, in Gloſſ. Lat. Graec. ita et Graec. Lat. quae addunt *Bardalia*, *alauda*. Cod. Sangerman. *Sulpitia*, *bardella*, κορυδαλλός: Regius, *Sulpitia*, κορδαλός.

SCVLPITVS, pro Sculptus. Statuta Vercell. lib. 4. fol. 82. vo.

SCVLPRE, ſcalprum, Maſſilienſibus *Scaupre*, in Inuentar. ann. 1294. ex Tabular. S. Victoris Maſſil. Leg. forte *Scalpre*.

SCVLPTVRATVS, ſculptus. Vita S. Iohannis Valentin. Epiſc. apud Marten. tom. 3. Anecd. col. 1698.

SCVLSCARA, expeditio militaris. Edictum Rotharis Regis Longobard. tit. 9. §. 2. V. *Scara 3*.

SCVLTA, SCVLTATOR, V. *Collocare*.

SCVLTECIA, V. in *Scultetus*.

SCVLTEDVM, idem quod *Schuld* Teutonibus, Culpa, peccatum, noxa, reatus. Charta Caroli Comitis Flandriae an. 1125. in Tabulario Monaſterii S. Bertini.

SCVLTELLA, V. infra *Scutella*.

SCVLTERIA. Charta Caroli IV. Imp. ann. 1348. apud Miraeum in Diplomat. Belgic. lib. 1. c. 94. *Oppidum Sinizegle pro 15. millibus florenorum, et Sculteriam ciuitatis Aquenſis pro 12. millibus florenorum . . . titulo pignoris obligarunt.* Infra: *Ac alia quaecunque beneficia ſupraſcriptis oppidis, caſtro, Sculteriae pertinentia.* Sed legendum videtur *Scultetia*, balliuia, diſtrictus *Sculteti*. V. in hac voce.

SCVLTETA, SCVLTETIA, V. mox *Scultetus*.

† SCVLTETATVS, praefectura, dignitas vel officium *Sculteti*. Ch. a. 1323.

SCVLTETVS, vox eiusdem originis ac *Sculdais*, Praetor, Praefectus, Balliuus, Iudex oppidi. Browerus lib. XII. annal. Treuir. p. 670. 1. edit. *Scultetus*, *Praetor*, *iudex*, *ex Theudiſco Scholtaiß*. Goldaſtus: *Scultetus*, *ſcultes*, *quaſi Schultherſe*, *qui Latinis praetor*. *Praefecti* nomine non ſemel donatur in Speculo Saxonico lib. 3. art. 52. §. 5. *Iudex abſque Praefecto*, *i. e. Sculteto legitimum iudicium habere non poteſt*, *etc.* Artic. 64. §. 12. *Sculteto ſeu Praefecto*, *etc.* §. 12. *Sculteta*, *qui et Praefectus ruſticorum dicitur*. *Baillivus* nuncupatur apud Aegidium de Roya: *Fernandus dedit Brugenſibus priuilegium*, *quod Balliuus*, *vel Scultetus poſſit eſſe de non natis in ea villa*. A *Balliuo* diſtinguitur in Charta ann. 1298. apud Miraeum to. 2. p. 876. *Praecipientes vniuerſis Bailiuis*, *Scultetis*, *etc.* *Villicus* vocatur in Charta ann. 1307. apud eumdem in Donat. Belgic. cap. 113. *Inſuper Villicus noſter*, *qui Scultetus vocatur*, *habet inſtituere Scabinos*, *etc.* Iudiciis praeſidere ſolitum docet Speculum Saxonicum lib. 1. art. 59. §. 6. SCOLTETVS, in Charta ann. 1248. apud Miraeum to. 2. pag. 1324. col. 2. SCVLTETIA, Praefectura, dignitas vel officium Sculteti. Ius Feudale Saxon. cap. 41.

Digitized by Google

SCVLTVRA, pro Sculptura, in Statutis Ciſterc. ann. 1213. apud Marten. to. 4. Anecd. col. 1312. Ita *Scultus*, pro Sculptus, in Charta Rudeſindi Epiſc. Dumienſ. aerae 1016. apud Yepez in Chron. Ord. S. Bened. tom. 5.

SCVMARIVM. Andreas Monach. lib. 1. Vitae S. Ottonis Epiſc. Bamberg. cap. 31. *Ita concuſſa eſt* (Eccleſia) *vt lapis magnus in frontiſpicio vel culmine Scumarii ſubito lapſu proruens totius monaſterii ruinam minaretur.* Mendum ſubeſſe in hac voce ſuſpicor; vt vt eſt, Porta, amplior et decumana, Gallis *Portail*, intelligenda videtur. V. *Ciborium.*

SCVMVM, f. Locus vbi vilia quaeque et quiſquiliae aſſeruantur, ab Anglic. *Scum*, quod ſpumam, et metaphorice quaeuis reiectanea ſonat. Inuentar. Eccleſ. Nouiom. ann. 1419. *Et ſunt omnia praenominata in paruo ſcrinio dicti Scumi.* Neque enim infrequenter in hocce Inuentario occurrunt voces Anglicae.

SCVNA, vox Belgica. Statuta Eccleſ. Camerac. apud Marten. to. 7. Ampl. Collect. col. 1306. *Non diuertant* (Clerici) *etiam ad tabernas, nec inter Scurnarias ſedeant, nec domunculas frequentent, quae Scunae vocantur.* F. pro *Stuba*. V. ibi.

SCVNDAPSVS, vel **SCINDAPSVS**, blitra, interprete Martenio, vox nullius ſignificationis. Acta Conc. Romani ann. 1078. apud Marten. tom. 4. Anecdot. col. 107. *Et ſi dicas, quod aiunt Scundapſus, nullum ſubiectum hoc nomine demonſtraſti, nulli rei exiſtenti hoc quod demonſtraretur inueniſti.*

† **SCVNDIRE**, excuſare, ſatisfacere, purgare ſe ſacramento vel duello. Conſtit. Mſ. Iacobi II. reg. Arag. a. 1321.

SCVNFLIGERE, V. *Sconfigere.*

SCVNO, contracte, inſolenter tamen, ſcriptum pro *Secundo*, in Charta ann. circ. 1124. tom. 2. Gall. Chriſt. nouae edit. col. 1491.

SCVPEA. Paulus Bernriedenſis in Vita Gregorii VII. PP. ſaec. 6. Bened. part. 2. pag. 412. *Scupea vero eius* (ſerpentis) *non depicta, ſed extra corticis* (oui) *ordinem poſita, manu deprehendi et tractari, velut alia materialis res, poterat.* Vbi de figura ſerpentis in ouo ſculpta ſermo eſt: vnde *Scupea* idem ſonare videtur, quod Gallis *Grouppe* dicitur.

SCVPHA. Petrus Bleſenſis Epiſt. 74. *Dolent aures, et Scuphae humeris apponuntur.* Legendum *Cuphae*, id eſt, *Cucurbitae*, Gall. *Ventouſes.* Petrus Aurelianus Siccenſis lib. 4. Tardarum paſſion. c. 7. *Vaporationes cucurbitae apponendae leues, quas Graeci Cuphas vocant.*

SCVPHIA, V. *Scufia.*

† **SCVPIENHA**, *Prou. ſcrea, ſputum. Scupir, Prou. ſcreare, ſpuere.* Gloſſar. Prou. Lat. Cod. reg. 7657.

† **SCVPIS**, pro Cuſpis, in Litt. remiſſ. a. 1359.

SCVPTVRA, pro Sculptura. Vita B. Edmundi Cantuar. apud Marten. to. 3. Anecd. col. 1797.

SCVRA, equile, *Eſcurie.* Item horreum, in quo fruges reconduntur, Germ. Scheuer. V. *Scuria.* Capitulare de Villis cap. 19. *Ad Scuras noſtras de villis Capitaneis pullos et aucas habeant non minus centum, . . . ad manſionales vero pullos habeant non minus* 50. Ita cap 58. Charta exarata anno 5. Radulfi Regis Franc. in Tabulario Briuatenſi ch. 60. *Caſam meam indominicatam cum curtis, ortis, coquinariis, Scura, exitu, et regreſſu, etc.* In Ch. 161. habetur *Scurra: Cum curte, et orto, et Scurra, et appendariis, etc.* **SCVRA**, Gloſſ. Latino-Theotiſc. *Scuria, vbi manipuli vel foenum reponitur: Scura.* **SCVRARII**, quibus *ſcurarum* cura commiſſa eſt. Capitulare de Villis cap. 62.

† **SCVRALHA**, V. *Curalha.*

SCVRARE, purgare, ſordes abluere, Gall. *Curer, Ecurer*, Germ. ſcheuern. Charta ann. 1192. inter Conſuetud. Toloſ. MSS. ex Bibl. D. de Crozat, fol. 29. vo. V. *Curare* 3.

SCVRARIVS, V. in *Scura.*

† **SCVRELLIVS**, i. q. *Scuriolus*, in Stat. S. Capellae Bitur. a. 1407.

SCVRIA, idem quod *Scura*, Stabulum equorum, vnde Gall. *Eſcurie.* Lex Sali

Digitized by Google

Salica tit. 18. §. 3. *Si quis ſudem cum porcis, Scuriam cum animalibus, vel fenile incendit, etc.* Vbi Wendelinus *ſcuriam* ait hoc loco ſumi generatim pro horreo amplo condendis frugum manipulis, intra quod per hiemem grana flagellis extunduntur, intra quod boum ſtabula erant, quod etiam in Texandria vſurpari paſſim conſtat; vnde Teutones *Schuere* eadem notione dicunt, vt *Schuer*, et *Schuerenære*, pro arca, in qua excutiuntur manipuli. (Proprie *Scuria*, vt obſeruat Eccardus in notis ad Pactum Legis Salicae p. 44. eſt locus tectus. *Schur* enim Saxonibus adhuc quiuis locus, vbi aliquid ab iniuria aëris defendi et tegi poteſt.) Lex Alemannor. tit. 81. §. 2. *Si enim domum infra curtem incenderit, aut Scuriam, aut graneam, vel cellaria, etc.* §. 5. *Scuriam vel graneam ſerui ſi incenderit, etc.* V. *Scura.*

SCVRIOLVS, Sciurus, Gall. *Eſcurieu*, vel *Ecureuil.* Concilium Salmurienſe ann. 1276. SCVROLIVS, SCVROLLIVS, eadem notione, Ital. *Scuriato.* Statuta Aſtenſ. V. *Squirolus*, et *Eſcurellus.*

† SCVRIRE BLADVM, frumentum flagello excutere. Litt. remiſſ. Mſ. a. 1386. V. *Scura* et *Scodere.*

SCVRLATA, vel SCVRZATA, nauigii genus. Ottoboni Annal. Genuenſ. ad ann. 1191. apud Murator. tom. 6. col. 365. *Quum autem appropinquaret monti Cercellii, ecce Margaritus . . . cum galeis LXXII. et duabus ſagitteis et duabus Scurlatis apparuit, et praedictis XXII. galeis dedit inſultum.* Vbi alter Codex MS. habet *Scurzatis.*

SCVRNARIA, V. *Scuna.*

SCVROLA, V. *Szurola.*

SCVROLIVS, SCVROLLIVS, V. *Scuriolus.*

SCVROLVM quid ſit docet Io. Ant. Caſtellionaeus in Antiquit. Mediolan. p. 73. *Succedente aeuo fideles ſuas conſtruxerunt cryptas, easque peculiari nomine Confeſſiones appellauerunt, quandoque etiam ab obſcuritate vocabulo, vulgique ſermone corrupto, Scurola, id eſt, obſcura loca, tum ad reponenda his in locis ſanctorum corpora, tum ad peragendas in iisdem procul a ſtrepitu, et hominum prophano commercio remotis ſtationes, vigilias, etc.* Ab Ital. *Scuro*, obſcurus. V. Diarium Ital. D. de Montfaucon p. 27.

SCVRPIONES, *vbi duo fines cuneati ſe iungunt*, apud veterem Agrimenſorem pag. 157. V. *Scrophio.*

SCVRPVS, γῆ ἔχουσα χάλικα. Gloſſ. Lat. Gr. editae: MSS. vero *Scrupus*, vti legendum eſt.

SCVRRA, SCVRRO. Liberat. Diac. c. 23. *Rhodo Auguſtalis . . . iuſſit eum ab Scurrone duci, et foras regiam ciuitatem occidi.* Acta MSS. Paſſionis S. Eulaliae Mart. *Sed ne gloriari putet, educite eam, et Scurronem adducite, et ducatur antequam patiatur decaluata et diſcincta per publicum, et eius virginitas reueletur, etc.* Acta Paſſionis S. Martini Mart. MSS. *Et flectens genua ſpiritum Domino tradidit, Scurro vero aſtans percuſſit eum iam mortuum, et amputauit.* Paſſio S. Victoris n. 5. *Tunc Maximianus Imperator iuſſit vocari Scurrones, et iuſſit eis, vt duceretur ad ſiluulam, et ibi decollaretur.* Vetus Martyrolog. de eodem S. Victore: *Amputatum eſt caput eius ab Scurrone.* Infra: *Fecit eas incendi ante ſe ab Scurrone.* Ex quibus patet *Scurronem* appellari, qui in Actis Martyrum vulgo *Spiculator* dicitur, voce, quae ſtipatorem, apparitorem, ſatellitem, et carnificem ſonat. Vnde coniicere licet, eosdem eſſe ſcurrones, quos *Scurras* vocant Lampridius et Spartianus, apud quos pro apparitoribus et ſatellitibus accipiuntur, tametſi de nomine quicquam certi non occurrat Salmaſio. Gloſſae Iſidori: *Scurra, Paraſitus, Buccellarius:* quae vox poſtrema ſatellitem etiam ſignificat, ſeu *Confectorem.* Gloſſae Baſilicae: Ὁ ἀποςελλόμενος καὶ φῶν τινα. Neque videtur *Scurra* his locis alius ab eo, qui δήμιος τῆς τάξεως dicitur Athanaſio in Epiſt. ad Solitar. pag. 868. *Hiſtriones, ſiue Scurrones*, in Concil. Cabilon. II. cap. 9. Papias: *Scurra, irriſor. Scurronem ergo irriſorem*

ſorem dicimus. MS. *irriſio* praefert: ita etiam Gloſſae antiquae MSS. Gloſſ. Iſid.: *Scurra, qui incopriatur;* qui vana ſcilicet et inepta multa de ſe iactat ad riſum excitandum. Gloſſ. Lat. Gall. Sangerman. *Scurra, lechierres*. *Scurra*, *Scurrus*, γελωτοποιὸς, ἐυτράπελος, in Gloſſ. Lat. Gr. Idem Papias: *Scurra, a ſequendo dictus, qui ſectari ſolet quemdam cibi gratia*. Auctor Mamotrecti: *Scurra, qui aliquem ſequitur, qui etiam dicitur aſſecla, irriſor, vaniloquus, paraſitus, ſiue leccator. Scurra, Scurrus*. Et quidem *Scurrae* primum dicti ex Feſto homines tenuioris fortunae, qui diuites honoris cauſa ſequebantur. Hinc pro famulo vſurpatur, in Vita S. Bernardi Poenit. to. 2. April. p. 680. *Scurra hoſpitarii noſtri quatuor annis vno oculo priuatus, ſancti exuuias ſuper locum incommodi ſui poni petiit, etc.* Exinde vero, cum dictis ridiculis ſtuderent diuiteſque more paraſitico ſectarentur, *Scurrae* nuncupati ſunt paraſiti. Denique cum non dictis tantum, ſed et geſtu riſum diuitibus mouere ſatagerent, *Scurrae* nomen ad mimos tranſiit. SCVRRVLA, diminut. a *Scurra*, apud Arnobium lib. 6. p. 206. et Apuleium lib. 10. Metamorph. SCVRRILITAS, *Lecherie*, *vilté*, in Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm. ex Iohanne de Ianua. Auctor Dialog. de Orat. c. 22.

† SCVRRAMENTVM, SCVRREMENTVM, excurſus, in Ch. Mſ. a. 1283. et 1303.

SCVRSORIVM, canalis per quem aquae excurrunt. Statuta Mutinenſ. rubr. 407. fol. 90.

SCVRVM, panni ſpecies, vt videtur. Chronic. Eſtenſe ad an. 1302. apud Murator. to. 15. col. 349. *Dominus Marchio et frater iuerunt ad prandium . . . . induti quadam medietate ſcarlati et viridis Scuri cum capezulis ad modum Franciae, ſicut portabat dominus Karolus.*

SCVRVS, color equi, V. in *Equus*.

SCVRZATA, V. *Scurlata*.

SCVS, indecl. *Rotundum vel rotunditas*. Iohannes de Ianua.

SCVSSELLI, dicti Denarii aurei, in Conuentione ann. 1339. inter Edward. III. Reg. Angl. et Gaſtonem de Inſula apud Rymer. to. 5. p. 133. *Tria millia denariorum auri, vocatorum Scuſſellorum*. V. *Scutella*.

SCVSSELLVS, ſarcinator, Gall. *Couturier*, ab Ital. vt videtur, *Cuſcire*, ſuere, Gall. *Coudre*. Statuta Vercell. lib. 7. fol. 212.

† SCVSSO, ſcutum gentilitium, in Comput. a. 1502. V. *Excuſſo* et *Scacheo*.

SCVSSVS, excuſſus, Gallice *Eſcous*. Charta Alemann. Goldaſti lib. 2. *Duas carradas de grano bono non Scuſſo*, hoc eſt, adhuc in ipſis ſpicis exiſtente. V. *Scutere*.

SCVTA. (1) Veſtis eccleſiaſticae ſpecies. Iac. Gaietanus in Ord. Rom. apud Mabillon. t. 2. Muſei Ital. p. 363. *Epiſcopi in pluuialibus, capellani in Scutis et cotta ſeu ſuperpelliceo*. Forte a forma ſic dicta; *Scuta* enim Ioanni de Ianua eſt *forma rotunda*. † *Succam* legendum eſſe, pluribus probat Ge. Rhodig. l. 2. de Liturgia Rom. Pontif. locumque laudatum emendat ex eod. Ord. Mſ. in Bibl. Card. Imperialis. V. *Socca* 1. et *Succa*. (2) † Nauis ſpecies in Ch. Mſ. a. 1163. *De naue, quae vocatur Scuta*.

SCVTAGIVM, militaris ſeruitii ſpecies, quae communibus perſonis perinde ac Regi debetur, a *Scuto* dicta. Qui autem huic ſubditus eſt, tenetur dominum ſuum in bellum contra Scotos ad certum numerum dierum propriis impenſis ſequi: et, qui integrum feudum militare tenent, hi ſcutagio 40. dierum obnoxii ſunt. Qui autem dimidium feudi militaris poſſident, ſeruitio 20. dierum, et ſic deinceps. Ita Cowellus lib. 2. Inſtit. tit. 3. c. 5. et Raſtallus verbo *Eſcuage*. SCVTAGIVM non tamen ſemper ſumitur pro ipſa obligatione eundi in exercitum; ſed et interdum, vt plurimum, pro ea praeſtatione, quae fit a militibus ratione feodi militaris, ſi ipſimet, vel eorum loco alii in exercitum non pergant, atque adeo vt a ſeruitio immunes ſint. Quae quidem praeſtatio

ſtatio *Diſtrictum pro Scutagio* dicitur in Monaſtico Anglic. to. 2. p. 99. *Scutagium aſſiſum per regnum*, p. 878. Atque ita *Scutagium* crebro vſurpant Scriptores. Charta an. 1226. apud Kennett. Antiquit. Ambroſd. pag. 200. Hanc *ſcutagii* praeſtationem cum Regi perſoluerant Barones vel Milites, parem a vaſſallis ſuis pecuniae ſummam exigebant, quo ſibi res ſuae ſaluae forent, vt obſeruat Kennettus in Antiquit. Ambroſd. ex Charta ann. 1169. p. 126. SCVTAGIVM REGALE aliis interdum quam Regi praeſtitum, vt colligitur ex Charta Prioris B. M. de Bryutone apud Madox Formul. Anglic. p. 12. *Faciendo nobis* . . . *homagium*, *fidelitatem*, *Scutagium regale*, *wardam*, *etc.* SCVTAGIVM etiam appellatum *auxilium* conſuetum et *rationabile*, quod dominus a vaſſallis ſuis, Militaria feuda tenentibus, exigebat. Matthaeus Paris ann. 1242. *Scutagium* eiusmodi, ſeu ſeruitium Militare, *incertum* et indefinitum vocabant, quod reuera incertum eſſet, ad quam pecuniae quantitatem a Parlamento redigeretur, vt habet Littleton ſect. 98. 99. 154. *Scutagium* vero *certum*, *Socagium* appellabant. Idem ſect. 120. Hinc eae, vt vocant, *Maximae* apud Anglos, *Scutagium incertum facit ſeruitium Militare:* contra, *Scutagium certum facit Socagium*, apud Chriſtophorum de S. Germano in Dialogo de fundamentis Legum Angliae c. 8. p. 28.

SCVTANEI TERMINI. Vetus Agrimenſor: *Scutanei ſunt*, *hoc eſt dolatiles*, *alii qui ſunt lapilli facti tornatiles ſine alia factura breuiores*, *hoc eſt minores et in fine poſiti.*

SCVTARIVM, ſcutum minus. Conſtitutio Caroli Craſſi de Expedit. Romana §. 3. V. *Surtaria.*

SCVTARIVS. (1) Gloſſae Gr. Lat. *Ἀξίωμα ϛρατιωτικὸν φέρων*, (deeſt ϛίγνον vel ὅπλον) *Stipendarius*, *Scutarius.* Ibidem: *ἀξίωμα ϛρατιωτικὸν*, *Scutarium*, leg. *Scutarius.* Gloſſae aliae: *Scutatius*, *ὁπλίτης.* *Scutariorum* inter Palatinas Scholas mentio eſt non ſemel apud Scriptores, *Scutariorum gentilium*, *clibanariorum*, *ſagittariorum*, *etc.* Vide Henricum Valeſium ad Ammiani lib. 14. p. 33. (2) Armiger, ſpatharius. Iulius Firmicus lib. 4. c. 14. Vide *Armigeri.* SCVTARIORVM TRIBVNVS, praefectus, in Chron. Romualdi II. Archiep. Salernit. apud Murator. tom. 7. col. 87. SCVTARII, armigeri, *Eſcuyers.* Vetus Charta apud Catellum lib. 5. Rerum Occitan. p. 883. *Et armigeri illorum*, *qui vulgo Scutarii appellantur.* (3) *Ἀσπιδοποιὸς*, in Gloſſ. Gr. Lat. Scutorum Artifex. Ita accipitur in Conſtitut. Sicul. lib. 3. tit. 36. §. 1. ESCVTARIVS, eodem intellectu, in Charta an. 1152. inter Inſtr. to. 6. Gall. Chriſt. col. 138. SCVTERIVS, idem, qui *Scutarius*, ex Gallico *Eſcuyer*, Italis *Scudiere*, quam vocem ab *excubare* perperam deducit Acariſius. Occurrit apud Petrum de Vineis lib. 5. Epiſt. 37. 49.

SCVTATOR. (1) Scutorum confector. Capitulare de Villis c. 45. (2) Scuto armatus. Vegetius lib. 2. cap. 17.

SCVTATVM, vt infra *Scutum*, Moneta Regum Francorum. Leges portoriae Ludouici IV. Imper. ann. 904. apud Goldaſt. to. 1. Conſtitut. Imper. p. 210.

SCVTATVS, armiger, ſcuto inſtructus. Gloſſ. Lat. Graec. *Scutatus*, *ἀσπιδιώτης.* Apud Donatum ad 1. Aeneid. *Scutati*, *armati*, ſunt. Ammianus lib. 31. *Punito Scutato proditore*, *qui feſtinare Principem ad Illyricum barbaris indicarat.*

SCVTEFER, pro *Scutifer*, in Charta ann. 1497. apud Rymer. to. 12. pag. 655.

SCVTELLA. (1) Vox Latinis Scriptoribus nota, patena in modum cauitatis ſcuti; vnde nomen; Gall. *Eſcuelle.* Probatur etiam Alexandro in Explic. tab. Heliac. p. 18. haec vocis ſcutellae origo, quam et a veteribus Grammaticis tradi docet: *Scudel* eadem notione vſurpant Cambro-Britanni, vnde *Scutellam* deducere malunt nonnulli. Vita S. Villehadi cap. 8. SCOTELLA. Vetus Char-

Charta plenariae ſecuritatis, apud Briſſon. lib. 6. form. SCVLTELLA, eadem notione, in Litteris Caroli Iohannis Reg. Franc. primog. ann. 1357. to. 3. Ordinat. p. 208. SCVTELLVM, apud Eckehardum Iun. de Caſibus S. Galli cap. vlt. SCVTELLVLA, diminut. a *Scutella.* Guidonis Diſcipl. Farf. cap. 18. SCVTELLA, inter miniſteria ſacra reponitur ab Vdalrico lib. 1. Conſuet. Cluniac. c. 12. SCVTELLAE, inter cenſus dominis debitos non ſemel occurrunt. Charta ann. 1167. apud Lobinell. to. 2. Hiſt. Britan. col. 307. *Inſuper dimiſit eis ſciphos et Scutellas quae ipſi reddebant annuatim de foreſtagio ſuo de Tanoart ad curiam ſuam tenendam.* SCVTELLAE dictae cibi ac potus portiones diurnae, quae preſbyteris aliisque clericis erogantur ex Eccleſiae facultatibus; alibi *ſportulae* vel *praebendae* nuncupantur. Anaſtaſius in Bonifacio II. SCVTELLA CLOSERIAE, praeſtatio, vt videtur, quae fit a *Cluſas* tenentibus. V. *Cluſa* 2. et *Cluſiaticum.* Tabular. Capituli Cabilon. pag. 269. *Item Vicedominus duas partes Scutellae cloſeriae percipiet: Maior vero tertiam partem.* Vnde vocem *Scutella*, vt in aliis eiusmodi vocibus ſaepe factum eſt, ad quoduis tributum ſignificandum detortam eſſe colligitur. (2) SCVTELLA. Vgutio: *Laganum, quoddam genus cibi, quod prius in aqua coquitur, poſtea in oleo frigitur, et ſunt lagana de paſta, quaſi membranulae, quum ſtatim in * eo deo friguntur. Illa vulgo dicuntur Scutella iſta laſania, et dicuntur ita, poſtea melle condiuntur, etc.*

SCVTELLARIVM, Locus, vel vas, vbi reponuntur *Scutellae*, Iohanni de Ianua: Gall. *Eſcuellier*, in Catholico paruo; *Eſculier*, in Gloſſ. Sangerman.

SCVTELLARIVS. (1) Officium in coquina regia, cui *Scutellarum* cura incumbit, in Ordinat. Hoſpitii S. Ludou. Reg. ann. 1261. in Fleta lib. 2. c. 14. §. 3. et in lib. nigro Scacarii p. 349. vbi *Portator Scutellae* dicitur pag. 346. (2) Qui facit vel vendit *ſcutellas.* Ioh. de Ianua.

SCVTELLATA PISCIVM; certus piſcium numerus. Tabular. S. Florentii. V. *Pulmentum.* ☩ SCVTELLATA, diſcus vnus ex cibis, qui in nuptiis apponuntur, idem quod *Miſſus* 1. Ch. Mſ. a. 1250.

SCVTELLIFER, qui *Scutellas* menſae apponit, officium in aula Iacobi II. Regis Maioric. Leges Palat. eiusd. Reg. inter Acta SS. to. 3. Iunii pag. XVIII. V. in *Scutella.*

☩ SCVTELLINA, diminut. a *Scutella*, in Ch. Mſ. a. 1305.

SCVTELLONVS, diminut. a *Scutella.* Inuentar. ann. 1379. ex Schedis Cl. V. Lancelot.

SCVTELLVLA, V. *Scutella* 1.

SCVTELLVM, ſcutulum gentilitium, Gall. *Ecuſſon.* Teſtamentum Iohannis de Turre ann. 1365. apud Baluz. to. 2. Hiſt. Aruern. pag. 716. V. alia notione in *Scutella* 1. ☩ SCVTELLVS, in Ch. a. 1330.

SCVTERE, pro Excutere. Codex cenſualis Irminonis Abbat. Sangerm. fol. 128. vo. V. *Scuſſus.*

SCVTERIVS, V. *Scutarius.*

SCVTETVM, ſcutum, Gall. *Ecuſſon.* Inuentar. ann. 1347. to. 2. Hiſt. Dalph. pag. 555. V. ſupra *Scutellum.*

SCVTETVS, in Necrolog. Laureshamenſi, idem qui ſupra *Scultetus.* V. in hac voce.

SCVTIFERI, quos Galli *Eſcuyers* dicunt. Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm. *Scutifer, portant eſcu, ou eſcuier.* Fulcherius Carnot. lib. 2. Hiſtor. Hieroſol. c. 2. *Monente Rege, quicumque potuit de Armigero ſuo Militem fecit.* SCVTIFERI iidem ſunt qui *Armigeri*, atque eiusdem proinde conditionis. *Scutiferi* igitur primum dicti qui ſcuto inſtructi pro palatio excubabant: praeſertim vero ita ſunt appellati, qui Principum enſem et Scutum deferebant, viri ſummae dignitatis. At poſterioribus ſaeculis *Scutiferos* nuncuparunt nobiles inferioris ordinis, qui in bello Militum ſeu Equitum arma gererent. Apud Anglos penultima eſt nobilitatis appellatio, hoc eſt inter Equitem et Generoſum. Valſingham. i[n] Hen[r.]

Digitized by Google

Henrico IV. *Scutiferi* denique nuncupati quiuis ſeruientes non modo laicorum, ſed et eccleſiaſticorum et monachorum. Concil. Tarracon. ann. 1591. inter Hiſp. to. 4. p. 613. *Nec alios clericos vel Scutiferos et officiales inferiores vel ſcholares* (induamus) *de panno, cuius commune pretium vltra duodecim libras.* SCVTIFERI AD SCINDENDVM. Officium in aula Regis Maioric. Gall. *Ecuyers trenchans.* Leg. Palat. Iacobi II. Reg. Maioric. inter Acta SS. to. 3. Iunii p. XVII. V. *Scindere* et *Sciſſor.* ✝ SCVTIFER SCINDENS, in Ch. a. 1408.

SCVTIFERIA. (1) Officium in Aula regia, complectens quodcumque pertinet ad *Scutiferos*, eorum famulos, ſtabula, equos, equorum ferraturas, etc. Gall. *Eſcurie.* Occurrit paſſim in Ordinationibus Hoſpitior. Reg. (2) Stabulum equorum, equile, Gall. *Ecurie.* Mandamentum Philippi Pulcri Reg. Fr. ann. 1305. to. 1. Ordinat. pag. 434. *Mittentes .... equos et harneſia in Scutiferia noſtra ſine ſpe recuperationis eisdem applicanda.*

SCVTIGERI, vt *Scutiferi*, apud Fulcherium Carnot. lib. 1. cap. 18.

SCVTLATVS, pro *Scutulatus*, V. *Scutula.*

SCVTOBAJVLVS, V. *Schitonos.*

✝ SCVTOR, f. ſculptor, vel ſcutorum artifex. Lit. Mſ. a. 1375. *Emit dictus Cardinalis a Ioh. de Bartays ſcutore — vnum hoſpicium.* V. *Scutator.*

SCVTRA, *vas aeneum, aequale in fundo, latum, apertum deſuper*, Papiae. Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm. *Scutra, une maniere de vaiſſel, ſcilicet aequalis amplitudinis in ore et in fundo.* Gloſſae S. Benedicti cap. de aeneis: *Scutra,* χαλκίον. Guibertus lib. 1. de Vita ſua cap. 10. Vtitur Plautus in Perſa. V. Lexicon Martinii.

SCVTTER, vox Belgica, Sarelles, Gall. *Archer.* Charta ann. 1298. apud Miraeum to. 2. pag. 876. col. 1.

SCVTVLA, *monile ex auro compoſitum*, Papiae. 1 Machab. c. 4. v. 57. *Et ornauerunt faciem templi coronis aureis et Scutulis.* Gr. ἀσπιδίσκαις. Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm. *Scutula, fermais, vent.* Caſſian. collat. 1. cap. 5. *In paruiſſima quadam Scutula, quae depicta in ſe continet praemia, iacula vel ſagittas intorquere contendunt.*

SCVTVLATA, eidem Papiae, *genera veſtimentorum, dicta quod orbiculos quosdam habent in ſimilitudinem Scutulorum.* Ezechiel 27. *Et purpuram, et Scutulata, et byſſum, et ſericum, etc. Scutellatae veſtes*, eaedem ſunt quae alibi *virgatae* appellantur, quae ſcilicet virgis ſeu viis tranſuerſim decuſſatimque ſunt diſtinctae. Eiusmodi veſtes mimis permittuntur in Cod. Theod. leg. 11. tit. 7. de Scaenicis: *Vti ſane hisdem* (mimis) *Scutlatis, et variis coloribus ſericis, . . . non vetamus.* Leg. *Scutulatis.* Harum praeterea meminit Iuuenalis Sat. 2.

Caerulea indutus Scutulata, aut
galbana raſa.

Scutulatas Gallos inueniſſe auctor eſt Plinius lib. 11. c. 24. *Scutulis diuidere inſtituit Gallia.* V. Lexicon Piriſci in v. *Veſtis* et infra *Virgatus.*

SCVTVM, pro Scutato milite, armigero. Domnizo lib. 1. de Vita Mathild. cap. 6.

Exiit ex Lucis cum quingentis
fere Scutis.

SCVTVM et LANCEA, arma praecipua Longobardorum et Francorum, in Lege Longob. lib. 1. tit. 37. §. 2. *Scuta* erant ex ligno, et ex pluribus minutisque tabellis iuncta, vti docent Varro de Ling. Lat. lib. 4. cap. 24. *Scutum minute confectum tabellis.* Et Ammianus lib. 21. cap. 2. SCVTVM, tabella in formam ſcuti confecta, orbicularem nempe, quomodo eiusmodi ſcuta imagines habentia deſcribit Paulus Silentiarius in ἐκφράσει aedis Sophianae part. 2. v. 298. Anaſtaſius in Leone III. PP. p. 140. *Hic vero pro amore et cautela orthodoxae fidei fecit, vbi ſupra Scuta argentea duo, ſcripta vtraque Symbolo, vnum quidem literis Graecis, et alium Latinis, ſedentia dextra laeuaque ſuper ingreſſum corporis penſ. mihi libras 94.* Infra: *Fecit et*

Digitized by Google

ſupra in ingreſſu corporis Scutum ex auro puriſſimo, in quo orthodoxae fidei Symbolum ſcribi fecit, quod penſ. libr. 38. SCVTVM, inter miniſteria ſacra reponitur ab Adamo Bremenſi cap. 161. *Tres calices aureos, in quibus erant librae auri* 10. *vnum vas chriſmale argenteum, Scutum argenteum deauratum, pſalterium aureis ſcriptum literis, etc.* SCVTVM, vas, quod lychnis in Eccleſiis pendentibus ſubſternitur, apud Durandum lib. 1. Ration. cap. 3. num. 30. SCVTVM, moneta Regum Francorum ita appellata, quod in ea deſcripta eſſent Franciae inſignia in ſcuto. Knighton. ann. 1351. V. *Scutatum.* SCVTVM CENSVALE, quod pro annuo cenſu exſoluitur. Charta an. 1406. in Comitatu Marchiae. SCVTVM BELLICVM, feudum, dignitas feudalis. Speculum Saxonic. lib. 3. art. 59. §. 1. *Cum electus fuerit Epiſcopus, Abbas, Abbatiſſa, qui Scuto fruuntur bellico, tales primo tenentur a Rege feudum recipere, et poſtea ab Eccleſia curam ſpiritualem.* Art. 65. §. 3. *Si quis ſibi in generatione aequali infeudatur, non ſuam originem, aut ciuilia iura, ſed tantummodo feudi dignitatem, id eſt, Scutum bellicum, minorauit.* Dicuntur autem *vti ſcuto bellico*, vel *frui*, qui feudum poſſident, vel qui *nati ſunt ad ſcutum feudale, ita quod ius feudi facere valeant*, vt eſt in Iure feudali Saxon. cap. 26. §. 2. vt contra mulier, et clericus, qui ſeruitii feudalis incapaces habentur, *Scuto bellico carere*, cap. 40. §. 6. Adde cap. 2. 3. 16. 17. 41. 44. *Feudum ſcuti cum ſcuto ceſſare* dicitur in eodem Iure feudali Saxon. cap. 42. §. 1. V. *Scutagium.* SCVTVM DE CERA PLENVM. Charta ann. 1149. apud Saniulianum in Matiſcone p. 251. *Negabat quoque hominium Epiſcopi, et caſamenta, pro quibus hominium debebat Epiſcopo: et plenum Scutum de cera ſingulis annis in feſto S. Vincentii, etc.* V. ſupra *Ceragium.* SCVTA BELLORVM, inter obuentiones curionum; ea forte, quae finito bello a militibus in Eccleſiis appendebantur, vel potius a campionibus qui duello decertauerant. Charta ann. 1078. in Tabular. Vindocinenſi fol. 224. CVM SCVTO *et fuſte contendere*, Campionum fuit, vti in voce *Campiones* monuimus. SCVTVM ANCEPS. Capitula Caroli M. lib. 3. c. 89. *Armati veniant, id eſt, quia poteſt habere, cum lorica et Scuto ancipite, atque fuſte.* Vbi *Scutum anceps* trigonum interpretatur Cangius, vti Gallorum veterum, et Francorum fuit; quemadmodum dixerat in Notis ad Alexiadem. SCVTVM ARMORVM, Gentilitium, Gall. *Ecuſſon.* Charta ann. 14. Henrici VI. Reg. Angl. apud Th. Blount in Nomolex. Anglic. SCVTVM, pro Duello, ſeu duelli iudicio, maxime Campionum. Lex Longob. lib. 1. tit. 9. §. 23. Adde lib. 2. tit. 55. §. 1. 2. 3. et Edictum Rotharis tit. 59. SCVTVM FIDEI, Charta, qua facti alicuius fides aſſeritur. Vetus Notitia inter Inſtrum. tom. 1. Gall. Chriſt. nouae edit. p. 50. col. 2. SCVTVM LIBERTATIS. Leges Foreſtarum Canuti Regis, cap. 25. *Si vero occiderit* (feram regalem) *amittat liber Scutum libertatis; ſi ſit illiberalis, careat libertate; ſi ſeruus, vita.* SCVTVM POTESTATIS. Lex Longob. lib. 3. tit. 15. *Omnes Waregangi, qui de exteris finibus . . . . ſe ſub Scuto noſtrae poteſtatis ſubiecerint, etc.* SCVTVM DE QVARTERIIS, Gall. *Eſcu de quartier*, Figuris diſtinctum, Gall. *Blaſonné*, apud Lobinell. to. 2. Hiſt. Britan. col. 148. SCVTVM PERDERE, V. *Arma amittere* in *Arma* 3. SCVTVM PVNICEVM ad malum ſuſpenſum, pacis indicium fuit apud Danos. Saxo Grammaticus lib. 3. Hiſt. Dan. p. 37. SCVTVM RVBEVM. Charta ann. 635. to. 1. Rer. Mogunt. p. 182. *Ego Bilehilt . . . . aream vnam . . . a Sigeberto Archiepiſcopo auunculo meo acquiſiui cum rubeis Scutis duodecim, auro paratis, et totidem equis nigris.* SCVTVM. Bracton. lib. 2. cap. 35. *Tenementorum autem aliud tenetur per ſeruitium Militare, aliud per ſerjantiam, de quibus homagium faciendum erit domino capitali, pro-*

pter

per ſeruitium forinſecum, quod dicitur Regale, et quod pertinet ad Scutum et Militiam, ad patriae defenſionem. Eſt etiam aliud genus tenementi, eius ſcilicet quod tenetur in ſocagio libero, et vbi fit ſeruitium in denariis capitalibus Dominis, et nihil inde omnino datur ad Scutum et ſeruitium Regis. SCVTORVM REDDITVS, idem forte quod *Scutagium*. Charta Henrici II. Regis Angl. in Regeſto Normannico Camerae Comput. Pariſ. ſignato P. SCVTVM, Tabulatio, quae foribus et officinis rerum venalium praetenditur, cum ad excutiendos imbres, tum ad impediendum lumen. Aſſiſa menſurarum apud Rogerum Houedenum. Sed vide an per *ſcuta* intelligat *ſigna*, quae officinis apponuntur, Gallis *Enſeignes*.

SCVTVS, vt *Scutum*, Moneta Regum Francorum. Litterae Edw. III. Reg. Angl. ann. 1359. apud Rymer. tom. 6. pag. 153.

SCYLLINGVS, V. *Sculingus* et *Skillingus*.

SCYNDICVS, vt *Syndicus*. V. ibi.

SCYPFILLED, V. *Navipletio*.

SCYPHATI, nummi aurei, ita opinor dicti, quod ex ſpecie illorum eſſent, quos *κauκιus* vocat Iuſtinianus, a *cauco*, quae vox idem ſonat quod *ſcyphus*, quod ſcilicet caui eſſent, et *cauci*, vel *ſcyphi* formam praeferrent. Chronicon Caſin. lib. 3. cap. 56. (al. 58.) *Donauit ei Dux . . . . gemmas atque margaritas complures pro Scyphatis ſeptingentis*. Occurrit ibi pluries, vbi in editione Angeli a Nuce *Schifatus* perpetuo ſcribitur. Bulla Anacleti Antipapae apud Baron. an. 1130. SYPHATI, in Charta exarata Conſtantino et Baſilio fratribus imperantibus, apud Vghellum tom. 7. Italiae ſacrae p. 1362. SQVIFATI, apud Baronium to. 11. alicubi occurrit, et in Bulla Nicolai IV. PP. an. 3. de Cenſibus Eccleſiae Romanae in Regno, Campania, et Maritima, vbi promiſcue *Scifati* et *Squifati* dicuntur: vnde emendanda Charta Innocentii IV. PP. ann. 1245. qua Fridericum III. Imp. excommunicat, apud Matth. Paris: *Poſſet etiam merito reprehendi, quod mille Squiuatorum annuam penſionem, in qua pro eodem regno ipſi Romanae Eccleſiae tenetur, per nouem annos et amplius ſoluere praetermiſit*. Legendum enim *Squifatos*.

SCYPHI in candelabris *Acetabula* ſunt. Exod. cap. 25. v. 31. SCYPHVS inter vaſa ſacra vulgo recenſetur, in quem vinum, quod ad Miſſae ſacrificium offerebatur, ex maiori calice refundebatur. Ordo Romanus. *Scyphos* interdum habuerunt ad reponendas Sanctorum Reliquias, vt colligitur ex Geſtis Epiſcopor. Cenoman. apud Mabill. tom. 3. Analect. pag. 335.

SCYPHICATIO. Herimannus de Reſtaurat. S. Martini Tornacenſis c. 92. *Foragia vero cambarum, vel quod Scyphicationes apothecarum alii vocant, redditus vaſorum vini inter vtroſque aequis partibus diuiſit*.

SCYPHO. Anaſtaſius Biblioth. in Leone III. pag. 126. *Item calicem maiorem fundatum cum Scyphone penſ. libr.* 37. Sed legendum videtur *ſiphone*, id eſt, fiſtula, qua ſanguis dominicus hauriebatur: niſi fuerit maior ſcyphus, in quem vinum ad Miſſae ſacrificium oblatum ex maiori calice refundebatur. V. *Scyphi*.

SCYRA, SCHIRA, SHIRA, Prouincia, Comitatus: a voce Saxon. *Schyre*, partitio, diuiſio, et *ſcyran*, partiri. Alvredus quippe Rex, cum Guthruno Daco foedere inito, Angliam primus in Satrapias ſiue Comitatus, Centurias et Decanias partitus eſt. Satrapias *Scyras*, Centurias *Hundreda*, et Decanias *Tienmentale* vocauit. Leges Edwardi Confeſſoris c. 13. *Diuiſiones Scyrarum Regis proprie cum iudicio 4. cheminorum regalium ſunt*. Adde Radulfum de Diceto. Atque hanc vocem *Shire* fere ſemper addunt Angli ipſorum Comitatuum propriis appellationibus, vt *Gloceſtreſhire*, *Staffordeſhire*, *Oxnefordſhire*, *Lancaſtreſhire*, *Yorkſhire*, quem *Eboraci ſciriam* vocat Simeon Dunelmenſis ann. 1138. et ſic de caeteris. V. Edward. Cokum ad Littletonem ſect. 848. SCYRA praeterea praeſtationem

Digitized by Google

nem ſonat, ſeu mulctam, quae indicebatur iis, qui ad *Scyram* ſeu Comitatum vel placitum non veniebant: quo tenentes omnes conueniri tenebantur. Monaſt. Anglic. to. 2. pag. 993. SYRE, eodem intellectu. Vocabul. Anglic. ex Tabular. Beccenſi.

SCYREMOTVS, Placitum ſeu Conuentus publicus *Scyrae*, qui alias *Comitatus* dicitur. Leges Kanuti Regis c. 38.

† SCYRPATVS, ſcirpo ſeu iunco ſtratus. Conſuet. monaſt. S. Crucis Burdegal. V. *Scirpus*.

SCYTALOSAGITTIPELLIFER, his vocibus Herculem deſignat Tertull. de Pallio cap. 4. quod clauum, Gr. σκυτάλη, ſagittas et pellem geſtaret: *Adoratur a vobis, qui erubeſcendus eſt, Scytaloſagittipellifer, qui totam epitheti ſui ſortem cum muliebri cultu compenſauit.* V. ibi, ſi placet, Rhenanum.

SDAMATON *nominamus*, inquit Papias, *Tumorem mollem carnis inflatae ſine dolore, ſicut frequenter mortuos videmus.* Ita MS. editus habet *Sdamatum*.

SDVGARIVM, meatus, aquaeductus, canalis per quem fluunt aquae. Gall. *Conduit*. Statuta Mutin. rubr. 12. fol. 2. vo. *Sdugaria diſtrictus Mutinae et foſſata Poteſtas fodi et deradi facere teneatur.*

SE. (1) Pro *Eum*, vel *eos: Sui* pro *eius*, vel *illorum: Suus, ſua, ſuum*, pro *eius*, vel *illorum*, paſſim occurrunt in Chartis, interdum et in Scriptoribus medii aeui; quod monuiſſe ſufficiat. (2) Pro *Si*, in antiquioribus Inſtrumentis; quod ex vitioſa pronuntiatione, vel ſcriptione ortum exiſtimo.

SEACIVM, V. infra *Seatium*.

SEAF, ſpicarum manipulus, Angl. *Sheaf*, Gall. *Gerbe*. Matthaeus Weſtmonaſter. p. 166.

† SEANCIA, dilatio, mora, in Litt. remiſſ. Mſ. a. 1361.

SEANT, pro *Sint*, in Capitul. ad Legem Salicam §. 10. 12.

† SEARA, f. pro *Scara*, familia. Teſt. a. 1256. t. 1. Probat. hiſt. geneal. domus reg. Portug. p. 32. *Do quintanam meam — cum ſua ſeara et ſuis cazalibus.*

† SEATERIA, ars quae circa ſericum verſatur, in Leg. reipubl. Genuenſ. a. 1576. V. *Cederia*.

SEATIVM, ſigala, Gall. *Seigle*. Statuta Aſtenſ. Collat. 7. c. 17. fol. 25. vo. *Et illi qui fecerint panem album, non poſſint facere panem de vno Seacio.* V. *Scatium*.

SEBASMIVS, *Sebaſtus, ſebaſtes, veneratione dignus, auguſtus, dignitatis nomen.* Papias.

SEBASTVS, dignitas in Aula Conſtantinopolitana notiſſima, σέβαστος. Auctor expeditionis Aſiaticae Friderici I. Imp. *Et alios quatuor Graecorum principes ratione dignitatis, Graeco vocabulo Sebaſton, cum eis denuntiat aduenire.* Eodem nomine donantur Duces Amalphitani in Chron. Amalphit. ad ann. 1096. vbi memoratur *Marinus Penſabuſtus, Sebaſtus et Dux Amalphitanus.* Vnde contractam fortaſſe et corruptam vocem *Vaſti*, qua non ſemel appellantur iidem Duces, obſeruat Brencmannus Diſſert. de Republ. Amalph. pag. 19. poſt Capacium Hiſt. Neapolit. lib. 1. cap. 13. V. *Vaſti*.

SEBELINVS, V. ſupra *Sabelum*.

SEBES, SEBRVM, V. *Sabes*.

SEBRA, *Vetuſta*, in Gloſſ. Iſid.

SECA, vox Italica, Serra, Gall. *Scie*, Teuton. Säge, V. *Saiga*. Vita S. Petri Parentii to. 5. Maii pag. 96. *Nec poſſent vicini et parentes eius a pede altero ferrum eruere, et deliberarent balneum Regis pro Seca mittere, etc.* Hinc SECCA, locus ſeu officina, vbi *ſecca*, id eſt, ſerra ad deſecandum vtuntur: vnde *Seccator, Segator* et *Segatus*, Sector, vel eiuſmodi officinae dominus. Statuta Cadubrii cap. 23. fol. 57. V. *Scortium* et *Seitorium*.

† SECACES, ſequaces, ſocii, in Lit. remiſſ. Mſ. a. 1390. SECASSES, in Ch. a. 1384.

SECALE, V. *Sigalum*.

SECANA, recentioribus pro Sequana, Gall. *la Seine*. Occurrit in Chronico Triuetti to. 8. Spicil. Acher. pag. 470. et alibi.

Digitized by Google

SECARE. (1) Caſtrare: Gr. *τέμνειν*. Leges Wiſigoth. lib. 8. tit. 4. §. 4. *Qui .... vel bouem, vel quae non Secantur, caſtrauerit, etc.* (2) Proprie de meſſe aut prato dicitur. Eaedem Leges Wiſigoth. lib. 8. tit. 3. §. 12. *Qui in pratum eo tempore, quo defenditur, pecora miſerit, vt poſtmodum ad Secandum non poſſit herba ſuccreſcere, etc.* SECCARE, eadem notione. Statuta Mutin. rubr. 80. fol. 115. vo. SEGARE, eodem intellectu, vox Italica. Caſtellus in Chronico Bergomenſi ad ann. 1402. apud Murator. to. 16. col. 910. SEGARE, pro Iugulare, gladio collum ſecare, in Chron. Parm. apud eumd. Murat. t. 9. col. 869. SECATORES, meſſium ſectores, Gall. *Scieurs*. Tabularium Fiſcanenſe fol. 60. V. in *Selio*. SECATVRA, SEGATVRA, ipſa meſſium ſectura, ſeu Seruitium, quo vaſſalli vel tenentes debent *ſecare* meſſes aut prata dominorum ſuorum. Sententia arbitralis ann. 1202. inter Abbatem et Conſules Gimont. SECCATVRA, res ipſa ſecta, de meſſe aut prato dici poteſt. Statuta Cadubrii lib. 2. c. 94. SECTVRA PRATI, idem quod *Falcata prati*, de qua voce ſupra. Chronicon Beſuenſe p. 559. *Vnum manſum, ad quem appendunt nouem iugera de terra aratoria, et vna Sectura prati.* V. *Sechoirata*.

SECASSES, V. *Secaces*.

SECCA, V. in *Seca*.

† SECCARE, ſecca ſeu ſerra ſecare, in Ch. Mſ. a. 1303.

SECCATVRA, V. in *Secare* 2.

SECCHERIA. Charta Ricardi II. Reg. Angl. ann. 1396. apud Rymer. to. 7. p. 833. *Cum per certum tractatum, factum et concordatum inter nos et Iohannem Ducem Britanniae, pro et de cauſa caſtri de Breſt, quod idem Dux nobis dedit et deliberauit vna cum breuibus Britanniae, Seccheriis, et omnibus aliis dominiis et proficuis ad idem caſtrum ſpectantibus, etc.* Vbi legi omnino videtur *Senheriis* vel *Senheriis*. V. in hac voce. SEVHERIAE perinde emendanda vox in Charta eiusd. Regis ann. 1382. ibid. pag. 360. *Vna cum breuibus Britanniae, Senheriis, et omnibus aliis dominiis et proficuis, etc.*

SECCHIARIA, f. ab Italico *Seccia*, Reiectanea, purgamenta, dumeta. Statuta Riper. cap. 154. fol. 22. vo.

SECCVBA, pro *Succuba*, in Gloſſ. Iſid. *Ancuba*, *Seccuba*. V. *Ancuba*.

† SECENA, grani vel bladi ſpecies. Inquiſit. a. 1270. in Acceſſ. ad Hiſt. Caſſin. Part. 1. p. 316. *Decima — de grano, ordeo, mileo, granofarro, ſpelta, Secena, et fabis.*

SECESPITA, culter ad ſecandas victimas in ſacrificiis, cuius formam accurate deſcribit Feſtus. Paſſio Alberti pueri to. 2. April. p. 836.

SECESSVS, latrina, *Ceſſo* Italis: Graec. *ἀπόπατος*, *ἄφοδος*, vnde *ἀφοδεύειν*, *ἀποπατεῖν*, *ἀποσχυβαλίζειν*. Papias: *Seceſſus, latrina, ſtercutium*. Gloſſae antiquae MSS. *Latrina, ſeceſſus publicus*. Gloſſ. Lat. Gall. Sangerman. *Seceſſus, lieux ſecrez.* Gregor. Turon. lib. 2. Hiſt. cap. 23.

SECHES, ſepia. V. *Sicca* 1.

† SECHETA, ſepia, piſcis, Gall. *Seiche*. Reg. Cam. Comput. Pariſ. V. *Sicca* 1.

SECHOIRATA, quantum vnus ſector per diem *ſecare* poteſt de prato, Prouincialibus vulgo *Soucherée*. Regeſt. *Columba* Camerae Comput. Aquenſ. fol. 282. V. *Sectura* in *Secare* 2. et *Sectorata*.

SECHVRA, eadem notione, in Tabul. S. Victor. Maſſil.

SECIA, et SECIVS, ſerra, Gall. *Scie*, Ital. *Seca*. V. in hac voce. Statuta Aſtenſ.

† SECIVS, inſtrumentum ferreum quo ſecatur, diſtinctum a ſerra, falcis ſpecies. Stat. Auellae a. 1496. V. *Secia*.

† SECLVM, veſtis vel ornatus ſpecies. Teſtam. a. 1197. *Lego — vnum meum mantellum et vnum Seclum et vnum lanezium.*

SECMARIVS, pro *Sagmarius*, in Charta Aldrici Epiſc. Cenoman. in illius Vita p. 89. V. *Sagma*.

SECORDIA, diſcordia. Willel. Recellus de Miraculis S. Iohannis Beuerlac. num. 3. *Secordiae libentius*

quam concordiae cupiens exercita cedibus inſiſtere.

✝ SECRESTANUS, ſacriſta, in Ch. Mſ. a. 1133.

✝ SECRESTARE, ſocietate, rerumque ſuarum adminiſtratione priuare, pro *ſequeſtrare*, ſeparare, ſeponere, t. 8. Ordinat. reg. Franc. p. 90.

✝ SECRESTARIUS, i. q. *Secreſtanus*, in Ch. Mſ. V. *Secretarius*.

SECRETA. (1) Oratio, quae poſt *Praefationem* in ſacra Liturgia ſecrete et ſubmiſſa voce a Sacerdote dicitur. Ευχὴ προσκομιδῆς, in Liturg. Chryſoſtomi. Amalarius lib. 1. de Eccl. Offic. c. 20. *Secreta ideo nominatur, quia ſecreto dicitur.* Idem in Eclogis de offic. Miſſae editis a Baluzio: *Secreta dicitur, eo quod ſecretam orationem dat Epiſcopus ſuper oblationem, vt Deus velit reſpicere ſuper oblationem propoſitam, et deputare eam futurae conſecrationi.* Ex his haud obſcurum eſt *Secretam* dici Canonem, quod eum Sacerdos ſubmiſſa voce, et quidem ſolus, recitaret. Idem firmare licet aliis argumentis, in quibus referendis ne longior ſim, vnum vel alterum ſeligam. Herardus Turon. in Collect. cap. 16. *Et vt Secreta preſbyteri non inchoent antequam Sanctus finiatur, ſed cum populo Sanctus cantent.* Laudatus Amalarius in Eclogis: *Ab illo loco vbi Secretam dicit epiſcopus, vsque ad Agnus Dei, totum illud vocat Auguſtinus orationes.* V. Le Brun Diſſertat. 15. de Reb. Liturg. art. 1. Latiori etiam ſignificatione acceptam fuiſſe hanc vocem, diſcimus ex Petro Cancellario Carnot. in Manuali MS. de Myſteriis Eccl. *Quando ſacerdos incipit Secretum, inclinato capite ante altare dicit, In ſpiritu humilitatis, etc.* Vbi oblationis tempus indicatur, quo Sacerdos ſubmiſſiori voce orare incipit. Hinc Canon *ſecunda Miſſae Secreta* nuncupari videtur a Petro Damiano in Vita S. Romualdi num. 78. *Poſtera igitur die ſacrificare incipiens, cum ad ſecunda Miſſae Secreta peruentum eſſet, in ecſtaſim raptus . . . ſiluit.* SECRETELA, eadem notione, apud Durandum lib. 4. Ration. cap. 27. num. 1. c. 35. n. 5. SECRETELLA, oratio quae etiamnum *Secreta* appellatur, quam ſubſequitur Praefatio. Statutum MSS. Augerii Epiſc. Conſeran. an. 1280. (2) SECRETA REGIA, aerarium. Annales Piſanorum Vghelliani pag. 861. *Fecit inquiri a Theſaurariis D. Papae in Theſaurario, ſiue Secreta ipſius domini, etc.* V. *Secretia.* SECRETA dicebatur praeterea, Curia ſeu Conſeſſus iudicum de re aeraria et fiſcali. Aſſiſiae Hieroſol. MSS. 2. part c. 27.

SECRETAGIUM, *Secretae*, in Regno Cypri, locus. Sanutus lib. 3. part. 13. cap. 11. *Fecit igitur dictus gubernator per inſulam banna proclamari, et Secretagium inuito Rege ſurripuit.*

SECRETALIS. (1) *Secretorum conſcius*, apud Andr. Monach. in Vita S. Ottonis Epiſc. Bamberg. lib. 1. c. 3. 6. (2) Secretus, abſconditus, Gall. *Caché*, *ſecret.* Maceriae inſulae Barbarae to. 1. pag. 25. V. infra *Secretarium* 2. (3) SECRETALIS DENARIUS, V. in *Denarius*.

SECRETANIA, Secretarium Eccleſiae, ſeu quidquid ad illud ſpectat. Charta Falconis de Ialigniaco anno 1056.

SECRETARIA. (1) Secretarium Eccleſiae, *Sacriſtia*. Statuta Lanfranci pro Ordine S. Benedicti. Bernardus Mon. in Ord. Cluniac. part 1. cap. 3. V. *Secretarius* 3. (2) Alia notione V. in *Secretarius*.

✝ SECRETARIATUS, officium et dignitas eius, qui eſt a Secretis, apud Murat. t. 20. p. 79.

✝ SECRETARIENSIS, f. ad *ſecretariam* foreſtae pertinens, in Ch. Mſ. a. 1065.

SECRETARIUM. (1) *Locus, in quem Senatus collectus eſt*, vt habent Anaſtaſii Biblioth. Collectanea, locus ſcilicet, in quo iudices conſidebant: *Iudiciale ſecretum*, Ammiano lib. 15. *Secretarium Iudicis*, in Actis S. Eupli 12. Auguſti, et in Concilio Mileuitano II. cap. 16. *Arae in Secre-*

Digitized by Google

Secretariis et pro tribunali poſitae, apud Lactantium de Mortibus perſecut. n. 15. (2) Penetrale, locus ſecretus, remotior. Apuleius de Mundo: *Illi etiam ignes, qui terrae Secretariis continentur, etc.* Idem in Floridis: *Auibus haec Secretaria vtique magis congruerint merulis, et luſciniis, et oloribus.* (3) Aedicula ſeu camera vice exedrae templo ſeu aedi ſacrae adiuncta, in qua ſacra Eccleſiae miniſteria reconduntur, et in qua etiam Sacerdotes et Clerici, priusquam ad ſacra procedant, veſtes Eccleſiaſticas induunt. Vetus Inſcriptio in Eccleſia Viennenſi: *Ex voto Flauius Lucanius vir Conſularis cum ſuis fecit de proprio baſilicam, Secretaria, atque porticum.* In Eccleſiarum *Secretariis* interdum conſidebant Epiſcopi et Sacerdotes de rebus Eccleſiaſticis deliberaturi, et ſic Concilia et Synodos agebant. Synodus Carthag. ann. 525. *Carthagine in Secretario baſilicae S. Martyris Agilei, cum Bonifacius Epiſcopus Eccleſiae Carthaginenſis cum Coëpiſcopis ſuis diuerſarum prouinciarum Africanarum conſediſſet, etc.* Concilia praeterea et Synodos in Secretariis aedium ſacrarum egiſſe Pontifices, teſtantur paſſim Concilia ipſa et Synodi. Iſidorus Pacenſis Epiſcop. in Chron. *Hiſpalenſem Iſidorum Metropolitanum Pontificem clarum doctorem Hiſpania celebrat, qui anno ſeptimo ſuprafati Principis Siſebuti, contra Acephalorum haereſim magna auctoritate Hiſpalim in Secretario Sanctae Hieruſalem Concilium agitat, etc.* *Secretaria* proinde Eccleſiarum perampla fuiſſe, non modo colligitur; ſed et quod in ea interdum Sacerdotes diuerterent, in iisque manſionem facerent. Sulpitius Seuerus lib. 3. de Vita S. Martini: *Praeteriens ergo Martinus in Secretario Eccleſiae habuit manſionem. Poſt diſceſſum vero illius, cunctae in Secretarium illius virgines irruerunt, adlambant ſingula loca, vbi ſederat vir beatus, vbi ſteterat, ſtramentum etiam, in quo quieuerat, partiuntur.* Quod ita reddidit Fortunatus lib. 3. de Vita eiusd. Martini:

Manſio forte fuit Martino praetereunti
Eccleſiae Domini qua Secretaria pollent.

Iam vero *Secretaria* vocat Paulinus Epiſt. 12. ad Seuerum binas conchas, quae maiori, in qua altare erat, adiungebantur, in quarum altera veſtes et cimelia Eccleſiae recondebantur; in altera Sacerdotes ſacrorum librorum lectioni operam dabant. V. *Salutatorium.* SECRETARIVM EPISCOPII, ſeu τȣ̃ ἐπισκοπείȣ. Domus Epiſcopi, in Concilio Calchedon. act. 1. pag. 63. edit. 1618. SECRETARIVM MONASTERII, in Fragmento Hiſtoriae Comitum Capuae apud Camillum Peregrinum in Hiſtor. Longobard. lib. 1. pag. 125. (4) Theca reliquiarum, ſeu feretrum, in quo reliquiae ſacrae reconduntur. V. in *Scrinium.* Mirac. S. Adalhardi ſaec. 4. Bened. part. 1. p. 370. (5) † Locus ſubterraneus, crypta, t. 7. Iul. p. 278.

SECRETARIVS. (1) Qui Eccleſiae ſecretum curat, Sacriſta. Guidonis Diſcipl. Farf. lib. 1. cap. 18. *Sonet ſquillam Cuſtos Eccleſiae. Pueri exeant, lauent manus, atque in eccleſiam pergant. Tum Secretarius denuo pulſet ſignum, quousque veniant facere orationem.* V. *Sacriſta.* (2) Officium et dignitas in Aula Dalphinali, qui eſt a Secretis, Gall. *Secretaire.* Ordinat. Humberti II. an. 1340. to. 2. Hiſt. Dalph. pag. 399. SECRETARIVS SCACARII, qui poſtmodum *Cancellarius*, de qua poſtrema nomenclatura conſulendus auctor Fletae lib. 2. cap. 29. Matth. Paris ann. 1234. SECRETARIVS, Scriba, in laudata Humberti Ordinat. ibid. (3) Officium in *foreſtis*, ſeu ſiluis, *Segrayer*, in Statutis Henrici II. ann. 1558. et Henrici III. an. 1575. 1578. 1583. pro foreſtis. Quidam *Secretarios* eiusmodi, eſſe partiarios, ſiue ex parte ſiluae dominos volunt. Tabularium Vindocinenſe Charta 388. *Goffredus Comes Andegauenſis congregauit vniuerſos naturales maioresque natu de Vindocino, praecipueque Secretarios et foreſtarios, praecepitque . . . . vt*

fore-

Digitized by Google

foreſtam Waſtinae iuſte et ſine aliqua falſitate diuiderent, et quid poſt mortem eius quacumque inuaſione fuiſſet exemplatum (eſſarté) *certa et veridica demonſtratione ſecernerent.* SEGREARIVS. Geſta Guillelmi Maioris Epiſcopi Andegauenſis cap. 29. SEGGREAGIVM. Areſta Candeloſae ann. 1257. in Regeſto Parlamenti p. 90. Vnde videtur colligi, *Segreagium* fuiſſe *tertiam* partem *expleti*, quae ad ſuperiorem dominum pertinebat, et Gallis *tiers* et *danger* vocitatur. *Segreage*, *et Segorage*, in Conſuetudine inſulae Sauaricae art. 10. et Turonenſi. SEGREALIS, *Segreagii* iuri obnoxius. Areſtum ſupra laudatum. SECRETARIA, Secretarii foreſtae officium et reditus. Charta ann. 1209. apud Menagium Hiſt. Sabol. pag. 364. Idem quod SEGRECHERIA, ex Gallico *Segrairie*, in Statutis Henrici II. et Henrici III. Regum Franc. pro foreſtis. (4) † Adiect. ſecretus, abditus, t. 2. Aug. p. 420. (5) † Secreti tenax, in Act. Mſ. Inquiſit. Carcaſſ. a. 1308.

SECRETELA, V. *Secreta* 1.

SECRETI DVANAE, inter miniſtros et officiales regios recenſentur in Conſtitut. Siculis lib. 1. tit. 36. 58. *Iuſtitiarii*, *Secreti*, *et Officiales alii Aprutii*, in Charta Caroli II. Regis Siciliae, apud Vghellum to 1. part. 1. p. 429. † Sunt aerario praepoſiti, V. mox.

SECRETIA, aerarium Principis. Charta ann. 1315. to. 2. Hiſt. Dalph. pag. 152. col. 2. V. ſupra *Secreta* 2.

SECRETIO, ſocietas, coniunctio, pactio. Monumenta vetera apud Ludewig. to. 8. Reliqu. MSS. pag. 159.

SECRETVM. (1) Vgutioni, *Locus, vbi dantur, vel ſeruantur Secreta:* praeſertim ita appellatum Secretarium, ſeu locus, in quo iudices ius dicturi, vel alii de rebus ſeriis deliberaturi, conſident. *Iudiciale ſecretum*, apud Ammianum lib. 15. Conſtitutio 2. in Appendice Cod. Theod. *Sit huiusmodi perſonis tenore huius legis inlicitum ſacra noſtra adire Secreta, et impetrare reſcripta.* V. *Secretarium* 1. et Gloſſ. med. Graecit. in Σέκρετον. SECRETA COELESTIA, eccleſiae. Conſtit. 11. in Append. Cod. Theod. *Quippe illius vſurpationis contumelia depellenda eſt, ne praedia vſibus coeleſtium Secretorum dicata, ſordidorum munerum faſce vexentur.* Eadem pene verba habent Capitulare 2. Caroli M. incerti anni c. 4. SECRETVM POLI, eadem notione. Inuentio corporis S. Baudelii, inter Inſtr. to. 6. Gall. Chriſt. nouae edit. col. 169. SECRETVM MISSAE, Diptychon, ſeu tabella continens Canonem Eccleſiae, in Decretis Concilii Eboracenſis ann. 1195. c. 2. SECRETVM NATVRAE, exoneratio alui, vel ipſa latrina. Leges Palat. Iacobi II. Regis Maioric. inter Acta SS. tom. 3. Iun. pag. XXVIII. V. *Seceſſus*. SECRETVM, V. *Sigillum ſecreti.* (2) † Interdictum iudicis ſententia decretum, t. 8. Ordinat. reg. Franc. p. 90. (3) † Arcula in organis vbi ventus colligitur, Gall. *Secret*, in Comput. Mſ. a. 1473.

SECTA. (1) Opinio ab aliorum ſententia diuerſa, haereſis. Papias: *Sectas dicimus, habitus animorum, ac inſtituta circa diſciplinam, vel propoſitum, longe alia in religionis cultu quam caeteri opinantes.* Fauſtus Manichaeus apud Auguſtinum lib. 20. contra eumd. c. 3. *Secta eſt longe alia opinantem quam caeteri, alio etiam ſibi ac longe diſſimili ritu diuinitatis inſtituiſſe culturam.* Tertullianus de Pallio cap. vlt. *diuinam Sectam ac diſciplinam* dixit. Sed et SECTA dicitur praua ipſa opinio chartae indita. Concilium Toletanum I. *Symphoſius Epiſcopus dixit, ... Ego Sectam, quae recitata eſt, damno cum autore.*

(2) Vitae inſtitutum, agendi ratio. Gloſſae Gr. Lat. τρόπος, *Secta, mos*. Vnde emendandae Gloſſae Lat. Graec. *Sectum*, τρόπον, vbi leg. *Sectam*. Alibi: *Sectae*, φιλοσόφων ἤθη, pariter legendum pro ἐνδιλοσοφωνῆθη. §. ult. Inſtit. de Legat. *Huiusmodi autem teſtatorum voluntates valere Secta meorum temporum non patitur.* Alexander Imper. in l. 2. C. ad Leg. Iul.

Iul. Maieſt. *Alienam Sectae meae ſollicitudinem concepiſti, etc.* Epiſtola Aedinii Iuliani Praefecti Praetorio ad Iun. Comnianum: IN PROVINCIA. LVCDVNESS. QVINQVE. FASCALIA . . . . (leg. GALLIAR.) CVM. AGEREM. PLEROSQ. BONOS. VIROS. PERSPEXI. INTER. QVOS. SOLEMNEM. ISTVM. ORIVNDVM. EX. CIVITATE. VIDVC. . . . . SACERDO . . . . IA . . . . QVEM. PROPTER. SECTAM. GRAVITA . . . . I . . . . ET. MORES. HONESTOS. AMARE. COEPI. etc. Caeterum *Sectam* pro vitae inſtituto ſeu agendi ratione vſurpat Valer. Max. lib. 2. cap. 7. *Eam Sectam Metellus ſecutus.* Neque aliter vocem Graecam αἵρεσιν vertit Cicero, vt obſeruat Caſaubonus ad Athen. lib. 5. cap. 4.

(3) SECTA, SECTATOR, SEQVELA, voces Fori Anglici. SECTA CVRIAE, *ſeu Secta ad curiam*, eſt ſeruitium, quo feudatarius ad frequentandam curiam domini ſui tenetur. Ita Cowellus l. 2. Inſtitut. tit. 3. §. 29. *Seruitium placiti* vocant Galli, vt in v. *Placitum* docuimus, quo ſcilicet vaſſallus ad Placita domini ſui venire tenetur. Grauamina Epiſcoporum Angliae: *Ratione huiusmodi poſſeſſionum, Rex et alii Magnates nituntur compellere Epiſcopos, Praelatos et Religioſos, et Rectores Eccleſiarum facere ſectam ad Curiam laïcalem. Item ad Sectam et alia onera facienda, et ad comparendum in foro vetito, compelluntur per captionem animalium ſuorum, etc.* Aliud eſſe videtur a *ſeruitio placiti*, *Secta curiae*, de qua mentio eſt in Charta apud Kennett. Antiquit. Ambroſd. pag. 320. *Item facient Sectam curiae domini de Hedingdon de ſex ſeptimanis, et ſi breue domini Regis in dicta curia attachietur, tunc ſectam illam facient de tribus ſeptimanis in tres ſeptimanas, et ad praefatam curiam ſingulis annis inter feſtum S. Michaëlis et S. Martini venient cum toto ac pleno dyteno, ſicut hactenus facere conſueuerunt.* Vbi *Secta curiae* idem eſſe quod *Stagium* exiſtimo. Eiusmodi ſectarum numerus erat fere ſemper definitus in Chartis infeodationis. Fleta lib. 2. cap. 71. §. 14. *Item qui praedictorum faciunt Sectas ad Curiam domini, et quot ſectas per annum, etc.* Interdum enim vnica, interdum binae, vel ternae ſectae debebantur: *Si haereditas aliqua, de qua vnica ſecta tantum deberetur, ad plures haeredes participes illius haereditatis deuolueretur, ille qui eneyam, id eſt, capitalem partem illius haereditatis habebat, vnicam Sectam faciebat pro ſe et participibus ſuis*, ex primis Statutis Roberti I. Regis Scotiae c. 3. Eadem habet Fleta lib. 2. c. 66. §. 5. 6. 7. Sed cum tria potiſſimum *Placita Capitalia* tenerent domini in feudis ſuis, totidem ſectae fere ſemper debebantur a vaſſallis, qui ad ea conuenire tenebantur, etiam *ſine ſubmonitione: alias nullus ſectator tenebatur venire ad curiam domini ſui, ſine ſubmonitione legali*, vt eſt in Quoniam Attachiamenta cap. 33. §. 3. 5. 7. Non omnes tamen vaſſalli *Sectis Curiae* erant obnoxii; ſed ii tantum, qui per chartas ſub hac conditione feoffati erant, vt eſt in Fleta lib. 2. c. 66. §. 1. 2. 3. etc. Tametſi id oneris omnibus aeque tenentibus in Anglia inferre tentauerit Willelmus de Eboraco Epiſcopus Sariſberienſis. SECTA CONSVETA, cum ex conſuetudine, cuius memoria non exſtat, curiam alterius ſectari aliquis tenetur, Anglis IC. *Suit Couſtume.* Idem quod SECTA CVSTVMARIORVM. V. Fletam lib. 2. cap. 71. §. 15. SECTA CONVENTA, ſeu ex conuentione, Anglis IC. *Suit convenant*, cum ex aliqua conuentione, cum anteceſſoribus inita, quis tenetur curiam alterius ſequi. Raſtallus. SECTA HVNDREDI, Seruitium, ſeu obligatio, qua Hundredis aliquis intereſſe tenetur. Charta apud Madox Formul. Angl. p. 225. SECTA LAVHVNDREDORVM. V. *Lawehundredum*. SECTA MERCATI. Monaſt. Anglic. tom. 1. pag. 117. *Anno 1220. Lex Henricus filius Iohannis Regis conceſſit Monachis S. Petri Glouceſtr. mercatum de Nortlech cum Secta, ſcilicet duo Apoſtolo-*

rum

rum Petri et Pauli, etc. SECTA AD MOLENDINVM, ſeruitium, quo feudatarii grana ſua ad domini molendinum ibi molenda perferre ex conſuetudine aſtringuntur. Ita Cowellus lib. 2. tit. 3. §. 30. Monaſtic. Anglic. to. 1. p. 113. SECTA MOVTAE, eadem notione. Charta ann. 1258. ex Chartular. S. Vandreg. to. 2. p. 1965. SEQVELA, eodem ſignificatu, in Charta Richardi Regis Angl. ann. 1197. apud D. Bruſſel to. 2. de Vſu feud. p. XIX. SECTA REGALIS, qua omnes *turnum* Vicecomitis vel *Letas* bis quotannis adire tenentur, vt non ignorent, quae ad pacem Reipublicae hic geruntur. Regalem autem appellatam volunt, quia fit *Ligeantiae* erga Principem praeſtandae cauſa. Nam illic omnes, qui annum 12. praeteruecti ſunt, *Ligeantiae* ſacramentum ſubeunt. Cowellus et Raſtallus. SECTA REGIS, denuntiatio rei, vna e duabus viis reum ſiſtendi de aliquo crimine, quarum prima eſt accuſatio, quae *Appellum* dicitur: altera denuntiatio, quam *Sectam Regis* appellant. Cowellus lib. 4. Inſtitut. tit. 18. §. 34. SECTA SERVITII, ea dicitur, qua vaſſallus curiae Vicecomitis, vel *Letae*, vel Domini, ratione tenementi intereſſe tenetur. Anglis IC. *Suit ſervice.* Idem Raſtallus. SECTA SCHIRARVM, ſeu Prouinciarum. Charta Henrici II. Reg. Angl. ann. 1156. apud Kennett. Antiquit. Ambroſd. p. 114. V. *Scyra.* SECTA SWANEMOTI, V. *Swanimotum.* SECTA VTHESII, V. *Huefium.* SECTAM PRODVCERE, *hoc eſt, teſtimonium legalium hominum*, ſuper re, de qua lis eſt. In Fleta lib. 2. tit. 63. §. 10. 61. §. 2. SECTATOR, qui *Sectam* facit, vel qui *Sectae curiae* obnoxius eſt, ratione tenementi vel feoffamenti: in Quoniam Attachiam. c. 13. et 33. in Fleta lib. 2. c. 66. §. 22. etc. *Sectatores litium*, litigantes vocat Sidonius lib. 4. Epiſt. 6. *Negotiorum forenſium Sectatores*, Iſidorus de Summo bono lib. 3. c. 60. SECVTIO, idem quod *Secta.* Vetus Placitum ſub Guillelmo I. Rege Angl. apud Seldenum ad Eadmerum p. 199. SEQVELA, eadem notione. Matth. Paris.

(4) Ius perſequendi aliquem in iudicio de re aliqua, maxime de criminali: Vox veteris Iuriſprudentiae. Plinius in Panegyr. *Dicitur actori atque procuratori ſuo, in ius veni, Sequere ad tribunal.* Bracton. lib. 3. tract. 2. c. 11. §. 1. de homicida fugitiuo: *Non erit ſtatim vecundus ſine Secta alicuius, etc.* §. 82. *Cum autem malefactor fugam coeperit, oportet quod ſit, qui Sequatur fugientem, qui loquatur de viſu et auditu, etc. . . . Ad huiusmodi vero Sectam faciendam non admittitur quilibet de populo, niſi ad ipſum pertineat ſequi propter parentelam forte, etc.* Paſſim ibi. SEQVELA, eadem notione. Leges Malcolmi II. Regis Scotiae c. 14. §. 4. SEQVELA, alia notione. Monaſtic. Anglic. t. 2 pag. 306. *Donationem . . . . terrae ſuae . . . . cum communi paſtura, aueriis cum Sequela vnius anni,* [illegible] *30. ouibus, cum Sequela ſua vnius anni, 10. equabus cum Sequela ſua vnius anni, 12. capris cum Sequela ſua vnius anni, etc.* Forte eadem notione, qua SEQVELA in Charta ann. 1234. apud Kennett. Antiquit. Ambroſd. pag. 216. *Confirmaui . . . totam terram quam habui in Wrechwich cum omnibus pertinentiis, cum villanis et eorum Sequelis et catallis.* Charta ann. 1277. ibidem pag. 288. *Confirmaui Waltero priori de Berncestria . . . totam terram illam, pratum et villanos cum villanagiis, omnibus catallis et tota Sequela ipſorum.* Vbi *Sequela* dicitur, ni fallor, de rebus ad aliquem pertinentibus, ac praeſertim de animalibus: quo ſignificatu *Suite* occurrit in Conſuet. Turon. art. 100. SEQVELA, ius, quod domino competit perſequendi ſuos homines, cum eo inconſulto ad alium dominum tranſierunt: quod *Secta fugitiui* alibi dicitur. V. *Fugaces.* Practicis Gall. *Droit de Suite.* Charta Libertatum oppidi S. Karterii in Biturigibus ann. 1251. SECVTIO, eadem notione, in Charta Ludouici Comitis Sacricaeſaris ann. 1219.

(5) Hen-

Digitized by Google

(5) Henricus de Knyghton ann. 1346. *Sicque ductus eſt de ſtrata in ſtratam cum magno tripudio honoris, poſtremoque ad turrim procedens, ſubſequente populo, et quolibet artificio pro ſe in propria Secta veſtitus honorifice adducitur.* An. 1348. *Dominarum cohors affuit . . . in tunicis partitis, ſcilicet vna parte de vna Secta, et altera de alia Secta, cum capuciis breuibus, etc.* Idem ann. 1357. *Ciuesque obuiarunt ei vltra mille equeſtres meliori modo, quodlibet artificium ſimul veſtiti in vna Secta.* Hinc forte *ſectarum* nomine appellatum olim apud Metenſes quoddam hominum genus, cuiusmodi fuit Lutetiae Pariſiorum *Capetorum* in Collegio Montacutiano, quos *les Sectes* dictos ſcribit Meuriſſius in Epiſcopis Metenſibus pag. 399. Forteſcutus de Laudibus legum Angliae c. 50. *Et vltra hos ipſi dant anulos aliis amicis ſuis, ſimiliter et libratam magnam panni vnius Sectae, quam ipſi tunc diſtribuunt in magna abundantia, etc.* Id praeterea nominis rebus aliis attribuitur quam veſtibus. Indentura de vaſis argenteis, apud Willelm. Thorn. ann. 1321. *Item 2. potella, vnum de vna Secta. Item vnum potellum argenteum de alia et maiori Secta cum 1. emall. in ſummitate . . . Salſarium de alia Secta, etc.* Addo verſus de Velo Chintilanis Regis tom. 1. Analector. Mabillon. p. 376.

Aurea concordi, quae fulgent fila metallo
Sectarum cumulis conſociare volo.

Vbi editio Pithoei in vet. Poëm. habet *Setarum.* Ex quibus omnibus perſpicuum eſt, *Sectam* dici, vbi de veſtibus ſermo fit, veſtimentorum ſimilitudinem, qua ſocietas a ſocietate, claſſis a claſſe diſtinguitur, quod apertius oſtenditur in ſequentibus. Charta Edw. II. Reg. Angl. ann. 1322. apud Rymer. to. 3. pag. 945. *Ad ordinandum quod iidem pedites certis armis muniantur, et vna Secta veſtiantur.* Litterae Edw. III. an. 1338. apud eumd. to. 5. pag. 7. *Omnes Wallenſes praedicti, bene muniti, et arraiati, ac de vna Secta veſtiti ſint.* At vero vbi aliae res eodem nomine ſignificantur, ea intellige, quae eiusdem ſunt ſpeciei, formae ſeu figurae, Gall. *de même ſorte, de même façon.* SECTA VESTIMENTORVM, idem quod Galli dicunt *Habit, ornement complet*, cuius ſcilicet omnes partes eiusdem ſunt panni, coloris, formae. Teſtament. Rotherami Eborac. Epiſc. ann. 1498. in lib. nig. Scaccarii pag. 674.

(6) Infractio, f. a verbo *Secare. Secta pacis*, cum ſcilicet pax a Rege indicta violatur. Charta ann. 1322. apud Rymer. to. 3. p. 938. *Induxit dominum Regem ad pardonandum Sectam pacis ſuae verſus ipſum, . . . quamuis idem Thomas prius iurauerit de quibusdam ordinationibus tenendis, ne dominus Rex Sectam pacis ſuae remitteret.* V. in *Pax.*

(7) Inquiſitio, rei geſtae acta, Gall. *Information, procès verbal.* Charta ann. 1293. apud Rymer. to. 2. pag. 613.

(8) Veſtimenti tractus, ſyrma, Gall. *Queuë.* Charta Edw. II. Reg. Angl. ann. 1326. apud eumd. Rymer. to. 4. p. 209.

(9) Pars, portio, *appenditiae.* Charta ann. 1181. apud Lobinell. to. 2. Hiſt. Britan. col. 132.

(10) † Ius quod domino competit perſequendi ſuos homines, i. q. *Secuta* 3. Ch. a. 1375. t. 6. Ordinat. reg. Franc. p. 320. V. *Sequela* in *Secta* 4.

(11) † Perſecutio, caedes, apud Mabill. ſaec. 4. Bened. Part. 2. p. 199.

(12) † SECTA, SEVTA, ſeries, ordo, dependentia, acceſſio; vel vſus, iurisdictio. Ch. Mſ. Phil. Pulc. a. 1299. SVITA, in Ch. a. 1236.

(13) † Oblatio, quae curioni ex ipſius officiis obuenit, in Chartul. Arremar.

SECTANTIA, idem quod *Secta* 9. Charta ann. 1178. apud Kennett. Antiquit. Ambroſd. pag. 132.

SECTATIO, ſequela, imitatio. S. Paulinus Epiſt. 2. ad Seuerum.

SECTA-

Digitized by Google

SECTATOR, ſ. Lanius, Gall. *Boucher*. V. *Sciſſor* 2. Charta Iuſtitiarii Angliae apud Skenaeum de Verborum ſignific. pag. 82. V. alia notione in *Secta* 3.

SECTICVS, V. *Seticus*.

SECTILE, *Gremium*, *arma*, *pluteum*, in Auctario Gloſſ. Iſidori.

SECTIO, ius, vt videtur, ſcindendi ligna in ſiluis alienis. Charta Henrici Imp. an. 1073. apud Meichelbec. to. 1. Hiſtor. Friſing. pag. 265. *Haec omnia cum omni iure tradidit cum . . . . ſiluis, venationibus, Sectione, ſaginatione, etc.*

SECTOR. (1) Interfector. Conſultatio Zachaei lib. 1. cap. 19. SECTORES, apud Papiam, ex Gloſſis antiquis MSS. *proprie dicuntur, qui bona proſcriptorum et ſecant et diuidunt.* Idem: *Sector, diuiſor, abſciſſor, cultor, vſurpator.* (2) † Veruex, quia exſectus eſt, in Ch. Mſ. a. 1078. V. *Sectus*.

SECTORATA, quantum vnus ſector per diem *ſecare* poteſt de prato. Chartul. Bituric. fol. 161. V. *Sechoirata* et *Sextarata*.

SECTVRA PRATI, V. *Secare* 2.

SECTVS, Eunuchus factus. Canones Niceni inter Conc. Hiſp. to. 1. pag. 131.

† SECVBO, Scarabaei ſpecies, Gall. *Eſcarbot*, in Gloſſ. Lat. Gall. Mſ. a. 1352.

SECVLA. Geſta Conſulum Andegau. tom. 10. Spicil. Acher. p. 460. *Cum flabris lembus ſerenum vndique conſiſteret coelum, repente ſuperuenit a plaga auſtrali vehementiſſimus turbo ipſam repellens Seculam, ac replens eam turbido aëre, diu multumque concutiens, etc.* Haec ex Glabro lib. 2. Hiſt. c. 4. vnde deſumta ſunt, reſarcire licet: *Cum flabris lenibus . . . ipſam impellens Eccleſiam, etc.*

SECVLARIS, SECVLARITAS, V. in *Saeculum*.

SECVLAT, *temperat*. Papias MS. Editus habet *temptat*.

SECVLVM, vt *Saeculum*, V. ibi.

SECVNDA. Charta Luſitanica apud Brandaonem to. 3. pag. 286. *Laborator ſine equo dat de vnoquoque bone vnum ſextarium, medium tritici, et medium Secundae.* An *ſecalis* intelligitur?

SECVNDARE. (1) Iterare. Gocelinus in Tranſlat. S. Auguſt. Epiſc. Cantuar. to. 6. Maii p. 415. (2) Secundo loco dicere, referre, Sequi. Sugerius de Adminiſt. ſua c. 20.

SECVNDARIVS, qui ſecundum obtinet locum: vt *ſecundum imperii* dixit Lampridius in Diadumeno. Aſſerus in Vita Aelfredi Regis ann. 781.

SECVNDATIO LEGIS, pro *Deuteronomium* dixit Auctor Vitae S. Maioli Abbat. Cluniac. n. 21.

SECVNDATVS, ſecundus locus. Tertull. de Anima c. 27. *Si alteri primatum damus, alteri Secundatum, etc.*

SECVNDICERIVS, qui poſt primicerium eſt in Schola qualibet, *Secundicerius Notariorum*, in leg. 21. Cod. Th. de Petition. *Secundicerius Diaconorum*, in Ordine Romano. V. Gregorium M. lib. 6. Epiſt. 29. *Secundicerius Notarius Eccleſiae*, apud eumdem lib. 9. Epiſt. 33.

SECVNDINAE, quae *Secundae* dicuntur Plinio, Columellae, Apuleio, Sexto Platoni, et aliis, δευτέριον Paulo-Aegin. l. 6. cap. 75. Membranae, quae foetum ſequuntur. Auctor Mamotrecti ad 28. Deuteron. *Secundina eſt folliculus, quo puer inuoluitur in vtero, et ſequitur naſcentem.* Editio recentior Bibliorum habet *illuuiae ſecundarum*.

SECVNDITAS, *Felicitas, vel proſperitas*, in Gloſſis MSS. S. Germani Pariſ. cod. 524.

SECVNDOGENITVS, natu minor, in Charta ann. 1499. apud Madox Formul. Anglic. p. 337.

SECVNDVS HAERES, *Nepos*, in Gloſſis antiq. MSS. † SECVNDVS, pro ſequendus, in Lit. a. 1369.

SECVNX, *ſiue ſeſcuncia, i. vncia et ſemis*, apud Rabanum lib. de Computo tom. 1. Miſcell. Baluz. pag. 13.

SECVPLVM, ἡμιόλιον, in Gloſſ. Lat. Graec. *Seſcuplum* Latinis.

† SECVRANS, ſecurus, t. 5. Sept. p. 75.

SECVRARE. (1) Idem quod *Aſſecurare*, pignore vel fideiuſſione interpoſita ſecurum facere; de qua voce ſupra

Digitized by Google

ſupra, in Obſeruantiis Regni Aragon. fol. 32. V. *Securis*. (2) Nude pro Securum reddere. Vita B. Humiliatae to. 4. Maii p. 391. SECVRIARE, eadem notione. Geſta Franc. lib. 4. c. 13.

SECVRATIO, tuitio, cautio. Chron. Iohan. Whethamſtedii pag. 382.

SECVRES DANICAE, quibus Dani vtebantur, et quas in humero ſiniſtro deferebant, vt habet Willelmus Malmesburienſis lib. 2. de Geſtis Anglor. c. 12. et ex eo Rogerus Hovedenus p. 439. *Securim Danicam in humero ſiniſtro, haſtile ferreum dextra manu geſtantes*. A Danis eiusmodi ſecures accepere Angli et Scoti; vnde Anglicas vocat idem Malmesburienſis lib. 3. p. 98. *Secures biſacutae* apud Thomam Walſingham. p. 105. Quae quidem ſecures longioribus manubriis inſtructae erant. Has auro gemmisque adornatas geſtabant, praeſertim proceres. Sueno in Legib. Caſtrenſib. c. 2. de Canuto Magno Rege Daniae. Dudo lib. 1. de Morib. Normannor. p. 65. *Gemmis auroque politos Secures enſesque exponite*. Has vulgo *Hallebardas* vocant, voce a Germanis ducta, quibus *Halle* eſt Palatium, aula, et *bard*, bipennis, quaſi aulicas lanceas, vel bipennes. Ita Loccenius lib. 3. Antiq. Sueoic. c. 2. SECVRIS TRANSVERSA, in Leg. Bajwar. tit. 21. §. 8. SECVRIM SAIGA valentem iactare, in Lege Bajwar. tit. 11. c. 6. §. 2. et tit. 16. c. 1. §. 2. quod faciebat is, qui alium in ſuo agro aedificare prohibere volebat, *donec contentio legali iudicio determinata* fuiſſet: quo ritu agrum ſibi ipſe vindicabat. SECVRICVLARIVS, *qui ſecures fert*. Gloſſ. Iſid. Excerpta: *qui ſecures facit*; addi poteſt et qui vendit.

SECVRIARE, vt *Securare*, V. ibi.

SECVRIONVS, hordei ſpecies, Picardis *Scourgeon*, vulgatius *Eſcourgeon*. Charta ann. 1244. ex Tabul. Compend.

SECVRIS. (1) V. *Secures*. (2) Fideiuſſor. Tabular. Roton. V. *Securare* et *Securitas* 2.

SECVRITAS. (1) Idem quod Emunitas, firmitas, in veteribus Chartis: Graecis ἔγγυαφος βεβαίωσις, certum atque indubitatae fidei ſcriptum; Gall. *Sauvegarde*. Rathbertus de Caſibus S. Galli c. 5. Adde Statuta Genuenſ. lib. 1. c. 9. fol. 12. Sed et nomine et ratione *Securitatis* indultae, a Monaſteriis penſitabatur Principi quotannis cenſus. Idem Rathbertus c. 8. V. Salmaſium de Vſuris p. 131. (2) Vadimonium, fideiuſſio, Gall. olim *Aſſurement*, nunc *Sureté, caution*. Charta Edw. II. Reg. Angl. ann. 1319. apud Rymer. tom. 3. pag. 400. (3) Obſes ipſe, vel fideiuſſor. Barthol. Scribae Annal. Genuenſ. ad ann. 1263. apud Murator. to. 6. col. 531. V. *Securis*. (4) Apocha, ſeu inſtrumentum quo creditori debitum ſecurum praeſtatur, in Cod. Theod. lib. 11. tit. 26. l. 2. ibid. tit. 1. l. 19. Reliqu. MSS. p. 594. SECVRITAS dicta Epiſtola, quae homicidae a parentibus occiſi concedebatur, vt ſecurus eſſet a qualibet inquietatione, in Formul. 18. Marculfi lib. 2. Adde eiusd. Marculfi Append. form. 23. 51. SECVRITAS EVOCATORIAE, licentia a Principe conceſſa alicui ad eius conſpectum veniendi, in Cod. Theod. lib. 6. tit. 23. l. 3. V. ibi Gothofredum. SECVRITAS SEXVS, eiusdem obtentus. Cod. Theod. leg. 3. tit. de Accuſat. (5) † Fiducia, in epiſt. Lud. XI. a. 1477.

SECVRVS. (1) Certus. Cigaltius de Bello Ital. *Ego ſum Securus quod Rex Chriſtianiſſimus pater pauperum et amator populi vocatur*. Phraſis Gallica, *Je ſuis ſûr*. (2) Saluus, († niſi mendum eſt pro *ſcurus*, Ital. *ſcuro*, obſcurus.) Statuta Genuenſ. lib. 3. c. 5. fol. 68. (3) Fidus, in epiſt. Lud. XI. a. 1477. SECVRVS-STATVS, V. *Status* 12.

† SECVRITER, ſecure, in Ch. a. 896.

† SECVRSELLA, parua ſecuris, in Stat. Vallis-Ser.

SECVS, *Malum*. Gloſſ. Iſid.

SECVSARE. Gloſſ. Lat. MS. in Biblioth. Regia cod. 1013. *Abnuat*, *Secu-*

Secuſat, nolit. Abnuere, Secuſare, refutare.

† SECVTA. (1) SECVTA, SEVTA, i. q. *Secta* 4. in Ch. Mſ. a. 1228. (2) Obligatio qua vaſſallus dominum in *hoſtem* ſeu exercitum ſequi tenebatur, in Ch. Mſ. a. 1334. V. *Sega* et *Segua*. (3) Idem quod *Sequela* in *Secta* 4.

SECVTIO, V. *Secta* 4.

SECVTIVA, comitatus, Gall. *Suite*. Charta Philippi Pulcri Reg. Franc. an. 1293. ex Camera Chartophylacii Atrebat.

SECVTOR. (1) Actor. Leges Normann. apud Ludewig. Reliqu. MSS. to. 7. pag. 415. V. *Secta* 4. et *Sequi*. (2) SECVTORES, Haeredes, poſteri. Traditiones Fuldenſes lib. 1. tract. 26.

SECVVS. Lex Longob. lib. 1. tit. 6. §. 6. *Si vero coxam ruperit ſupra geniculum, . . . ſi autem ſubtus geniculum, quod eſt tibia, componat ſol. 6. ſi autem Secuus aut claudus fuerit, componat ſicut in hoc edicto legitur, id eſt, quartam partem pretii ipſius.* Editio Boërii habet *Seuus*. Sed legendum videtur *Semus*, vt eſt in Edicto Rotharis Regis tit. 121. §. 19. V. in hac voce. *Scaeuus* ex iiſdem Legibus apud Murator. to. 1. part. 2. pag. 48. vbi Cl. Editor *Scemus* et *Simus* in Codd. MSS. ſcriptum eſſe obſeruat.

SEDA. (1) Vox Hiſpanica, Seta, Gall. *Soye*. Inuentar. Prioratus S. Michaëlis de Fallio in Hiſpan. ann. 1297. ex Tabul. S. Victoris Maſſil. *Tres toualos de Seda*. Tabular. Voſienſe fol. 7. vo. *Deditque ei Rainaldus filius ſuus per hoc vnam cluellam de Seda.* (2) Charta fundationis Abbatiae S. Amandi Rotomag. *Concedimus eidem Monaſterio ſiluam illam, quae habetur . . . et Sedam cum terra culta, quae pertinet ad eam.* Alia pro eodem Monaſterio: *Tribuit in Monacharum S. Amandi praeſidio omnes poſſeſſiones, quas in Lamberti villa et Seda habuit.* V. *Sedes* 4. (3) † Idem quod *Camera paramenti*, in Ch. a. 1377.

SEDALARE, inter ornamenta Eccleſiaſtica recenſetur in Tradit. Fuldenſibus lib. 1. p. 472. *Betin* III. *pa villi* V. *Sedalare* III.

SEDALIS ECCLESIA, V. in *Sedes*.

† SEDANEA, res immobiles, apud Murat. t. 3. Antiq. Ital. p. 752.

SEDARE, componere, to. 2. Hiſ Dalph. p. 244. V. *Sedator*.

SEDATIO, SEDATIVM. Canon Hibernienſes lib. 2. c. 14. *Synod Hibernienſis decreuit, vt vnicuiq mortuo de ſubſtantia eius pars den Sacerdotibus . . . . Sedatium com mune de ſubſtantia omnis mort dandum.* Et cap. 15. quod inſcrib tur *de Sedatione: Synodus Karthag nenſis ait: Sedatium commune, modicum fuerit, reſpui non debet; magnum, accipiendum vſque pretiu vaccae. Hoc Sedatium aufugit Reg et Epiſcopum, qui Monachus eſt, fratres. Synodus Hibernienſis in h Sedatium ouem, aut pretium eius ſt tuta dimenſione ſtatuit.* Adde lib. 1 c. 7. V. *Pretium ſepulchri*.

SEDATOR, qui rebus componend eſt praepoſitus. Charta ann. 133 to. 2. Hiſt. Dalph. pag. 244.

† SEDAZIVS, cribrum, ſetaciun Ital. *Sedazzo*, Gall. *Sas*. Ch. a. 128 V. *Sederius* et *Setaciare*.

SEDECENNITAS, numerus ſedecin S. Cyrillus in Prologo libri Con put. apud Petau. in Append. a Doctr. Temp.

SEDECVM, ἔπιδε, in Gloſſ. Lat. Gr. *Sed eccum*, ἔπιδε, rectius legit Vul

SEDELLA, diſcus, vt videtur, Gal *Plat*, in quo aliquid *ſedet*. Anony mi Annal. Mediol. ann. 1389. apu Murator. to. 16. col. 812.

† SEDELLVS, f. diſcus. Ch. a. 101 t. 1. Hiſt. Caſſin. p. 81. *Cum vn ſedello argenteo ſuper altare S. Petr* V. *Sedentilis*.

SEDENTARII, *qui ſedes facium* Vgutio. Gloſſ. Lat. Gr. *Sedentariu* ἑδρεύσιμος.

SEDENTIA, res immobiles. Curi Montiſſoni per Alfonſum II. Rege Aragon. an. 1389. MS. *Poſſeſſion Se denta*, id eſt immobilium, in Con ſuet. Beneharn. rubr. de Notar. ar 18. V. Michaëlem del Molino. Et in fra in *Stabilia*.

SEDEN

Digitized by Google

SEDENTVLVS, *Iam ſine dentibus*. Papias in Amalthea. Leg. *Edentulus*, Gall. *Edenté*.

SEDERE. (1) Aptum eſſe. Ordo Romanus cap. 6. *Primicerius autem et ſecundicerius componunt veſtimenta eius* (Pontificis) *vt bene Sedeant*. V. infra *Sedet*. (2) Commodum vel gratum eſſe. Litt. Henrici III. Reg. Angl. ann. 1222. apud Rymer. to. I. p. 256. *Si vero ad inſulas illas non Sedeat vobis venire* (*quod erit nobis ingratum*) *tunc, ſi placet, expectare velitis, etc.* (3) Incidere, Gall. *Tomber*. Chartul. Abbat. de Precibus c. 18. *Anniuerſarium Philippi Regis Sedendo II. Id. Iulii. Anniuerſarium Comitiſſae Bleſenſis Sedendo IV. Id. Iulii.* (4) Pacifice poſſidere. Bullar. Caſin. to. 2. Conſtit. 22. *Cum omnes fretos conceſſos valeant reſtrices monaſterii quiete viuere et Sedere.* (5) Sedem Epiſcopalem obtinere. V. infra *Sedes* 2. (6) † Stare, in Ordinar. Mſ. Petri Aureae-vall.

SEDERIVS, et **SEDESSERIVS**, Occitanis *Sedaſſaire*, Incerniculorum bombycinorum opifex, in vet. Catalogo MS. B. M. Deauratae Toloſ.

SEDES. (1) Dignitas, quae vox maxime tribuitur Praefecto Praetorio et Praefecto vrbis, quorum *Sedes eminentiſſimae, excelſae, inluſtres, magnificae, magnificentiſſimae, etc.* paſſim dicuntur in vtroque Codice, vbi *ſedes veſtra, ſedes veſtra magnifica, inluſtris, etc.* SEDES, tribunal, forum, *Siége* eadem notione vſurpant Galli. Statutum Caroli V. Reg. Franc. ann. 1368. tom. 5. Ordinat. p. 140. (2) Eccleſiae dictae maiores, ſeu quod in iis Epiſcopi *ſederent* in thronis, vnde et θρόνοι dictae, ſeu quod eſſent *Apoſtolorum vel Martyrum ſedes*, id eſt, memoriae, vt eſt in l. 6. Cod. Th. de Sepulchris violat. quomodo etiam Ammianus lib. 22. *Sedem* dixit *extrui* Martyrum reliquiis. Adde l. 8. eod. Cod. de Haereticis. SEDES dictae κατ' ἐξοχὴν, quinque Patriarchales Eccleſiae, Romana, Alexandrina, Antiochena, Hieroſolymitana, et Conſtantinopolitana. Ac Romana quidem *Prima ſedes* proprie dicta. Gelaſius PP. in Concilio Romano: *Eſt ergo prima Petri Apoſtoli ſedes, . . . ſecunda autem Sedes apud Alexandriam, . . . tertia vero Sedes apud Antiochiam, etc.* Qua quidem *primae ſedis* appellatione non ſemel Romana donatur apud eumdem Gelaſium Epiſt. 4. ad Fauſtum, et Epiſt. 13. Hadrianum I. in Canonibus, Nicolaum I. Epiſt. 6. in Vita S. Sahini Epiſcopi Canuſini c. 2. etc. PRIMAE SEDES praeterea dictae Primatum ſedes, eorum ſcilicet Epiſcoporum, qui promotionis aetate caeteros ſuae dioeceſis Epiſcopos anteibant, eoque nomine *Primates* vocabantur, quod in Africa maxime obtinuit, apud S. Auguſtinum Epiſt. 162. 165. in Concilio Carthag. III. c. 2. in Concil. Afric. c. 35. SEDES, Eccleſia Cathedralis. Concilium apud Saponarias, ann. 859. c. 13. *Vt pro eo* (Epiſcopo) *qui deceſſerit, in Sedibus ſeptenae Miſſae . . . . Domino perſoluantur.* Charta Aimari Epiſcopi Ebredun. ann. 1213. inter Inſtr. to. 3. nouae Gall. Chriſt. col. 208. *Actum apud Sedem in choro maioris eccleſiae*, ſcilicet Ebredunenſis. *Acta ſunt haec apud Sedem Vticenſem an. Incarn. D. 1139.* ibid. to. 6. col. 322. SEDALIS ECCLESIA, eodem intellectu. Charta 1133. apud Lobinell. to. 3. Hiſt. Pariſ. p. 59. *Sediales Eccleſiae* dicuntur in Mirac. B. Zitae to. 3. April. p. 511. maiores Baſilicae prope et extra vrbem, interprete Florentino, vbi Epiſcopi aliquando cum Clero Eccleſiae Cathedralis per feſtiuitates cuiuſque illarum reficiebantur et ſedes fixas habebant: *Cum iret ad eccleſias ciuitatis Luccenſis Sediales et maiores, etc.* Hinc CIVITAS DE SEDE, dicitur Vrbs Epiſcopalis, in Statutis MSS. Capit. Glandatenſis ann. 1327. SEDERE, Sedem Epiſcopalem obtinere. Epitaphium S. Valent. Epiſcopi Veronenſis apud Vghellum. SEDES APOSTOLICAE, Eccleſiae quae Apoſtolum conditorem agnoſcunt. S. Auguſtin. lib. de Doctr. Chriſt. c. 8. SEDES nude pro Eccleſia ſeu conuentu etiam haereticorum, in

Digitized by Google

leg. 8. Cod. Theod. tit. 5. de Haeret. *Omnia loca fiſcalia ſtatim fiant, quae ſacrilegi huius dogmatis* (Eunomianorum et Arrianorum) *vel Sedem receperint, vel miniſtros.* SEDES ECCLESIASTICA, clerus loci alicuius, vt videtur. Lex Bajwar. tit. 10. §. 1. *Si quis preſbytero vel diacono, quem Epiſcopus in parrochia ordinauit, vel qualem plebs ſibi recepit ad ſacerdotem, quem Eccleſiaſtica Sedes probatum habet, iniuriam fecerit, vel plagauerit, tripliciter eum componat.* SEDES MAIESTATIS. Ita nuncupatur in antiquo Rituali MS. Eccl. Viuarienſis ann. 1360. ſedile, in quo ſacra celebraturus ſedet, dum in choro *Kyrie.*, *Gloria*, et *Credo* decantantur: vnde quoties aſſurgebat, ipſi capillos pectebat Diaconus *amoto eius capello ſeu almucio*, licet id officii iam in ſecretario, antequam ad altare procederet, ſollicite ei praeſtitiſſet. V. *Tribunal* 3. SEDES POTENTIAE, id eſt, Abbatis, in Vita Nockeri Balbuli num. 19. (3) Obſidio, ex Gallico *Siege.* Epiſtola Stephani Comitis Bleſenſis de Obſidione Antiochiae, tom. 4. Spicilegii Acheriani. Dicitur autem exercitus *Sedem tenere*, vel *facere*, cum in caſtris ſedet. Vegetius lib. 2. c. 5. V. obſeruata a Lindenbrogio ad Ammiani lib. 14. p. 10. et p. 99. edit. Valeſii. Vſurpatur praeterea haec vox de militibus, qui in oppidis ſtant et ſtabiles ſunt, Gall. *qui ſont en garniſon:* quo ſenſu intelligendus videtur Vegetii locus iam laudatus. Certe idem alibi habet: *Eruditi in Sedibus milites.* Et Ammianus: *Militares numeri deſtinatas remearunt Sedes.* Vbi vox *Sedes* de ſtatiua accipienda eſt, vt et in Cod. Theod. Leg. 2. de Domeſt. et Protect. *Quaternas etenim annonas eos quos armis geſtandis et procinctibus bellicis idoneos adhuc non eſſe conſtiterit, in Sedibus iubemus adipiſci.* V. *Sedetum*, *Sedita* et *Stabilitas.* SEDEM TENERE, a loco, in quo quis *ſedet*, non dimoueri. Charta Caroli Reg. Hungar. an. 1327. apud Ludewig. to. 5. Reliqu. MSS. p. 478. (4) Locus idoneus ad conſtruendum aedificium, Gall. *Maſure.* *Sella manſi*, in Edicto Piſtenſi c. 30. Charta Lotharii Imp. ann. 977. apud Locrium in Chron. Belg. SEDILE, SEDIOLVM, eadem notione. Charta Caroli C. apud Hemeraeum in Auguſta Viromanduorum in Regeſto p. 28. V. *Huba.* SESSVRA, eodem ſenſu, in Charta Henrici Leod. Epiſcopi ann. 1163. apud Marten. to. 1. Ampl. Collect. col. 866. SESSVS, eadem pariter notione. Charta Caroli Cal. in Tabulario Deruenſi. SESSIO, idem quod *Seſſus.* Epiſtola Gaufridi de Meduana to. 2. Spicilegii Acheriani p. 507. Ex his omnibus haud difficile quis percipere poteſt, vocem *Sedes* et alias, quas hic congeſſit Vir eruditus, non tantum ſignificare locum idoneum ad conſtruendum aedificium, ſed et deſignare Modum agri qui colitur, idem proinde eſſe quod ſupra *Pecia* et *Platea.* His addere placet Terragium Belliioc. *Super quodam prato . . . . continente Sedem octo maſſotarum feni.* Infra: *Continente plateam duarum maſſodatarum.* SEDIVS, SEDILIVS, eodem intellectu. Praeceptum Ludouici Imp. ann. 836. apud Marten. to. 1. Ampl. Collect. col. 96. SEDES MOLENDINI, ſeu locus idoneus ad conſtruendum molendinum, vel vbi ſtat molendinum, in Chronico Andrenſi p. 345. 347. SEDIVM, SEDILIVM DE MOLINO, in Charta ann. 1160. apud Vghellum to. 7. p. 575. SEDILE, vel SEDILIVM, nude, pari ſignificatu. Charta Alexandri PP. ann. 1257. apud Vghellum edit. 1717. to. 1. Ital. Sacrae col. 280. SESSIO, ſitus. Tabularium Prioratus de Paredo. SEDES BLADORVM, Praeſtationis ſpecies exſoluenda, vt videtur, pro loco vbi reconduntur *blada.* († Proprie area; vnde dicitur de Iure colligendi grana, quae in area e manipulis excidunt, vel granorum trituratorum reliquiae. Neque aliter intelligenda videtur *Sedes curiae.*) Charta an. 1253. in Tabular. Floriac. *Girardus quittat et concedit quicquid habet . . . in grangia de Figiaco, . . . ſcilicet*

pile-

piletum, *guapandum*, *Sedes bladorum*, *etc.* Neque aliud forte eſt SEDES CVRIAE, in Charta ann. 1220. ex Chartul. S. Auiti Aurel. *Rambaldus dicebat ſe debere . . . habere . . . Sedem curiae poſt paleam ſuae ſcopa.* SEDES CAMBAE, vbi cereuiſia conficitur. Charta Garini Epiſcopi Ambianenſis ann. 1138. ex Tabular. Abbatiae S. Fuſciani. SEDES INTIMA, imus carcer, Gallice *Cachot;* Prudentio lib. 2. contra Symmachum v. 469. SEDES SALINARIAE, loci, in quibus ſal conficitur, ſeu in quibus Patellae et Caldariae ſalinariae conſiſtunt. Vita Ioannis Gorziae Abbatis p. 764. SESSA et SESSVS, eadem notione. Teſtamentum Fuldradi Abbatis S. Dionyſii: *Patellas ad ſal faciendum in vico Bobatio ſeu Marſallo, vna cum Seſſis eorum.* SEDES SIMVLACRORVM, loca, in quibus fixa erant paganorum ſimulacra, Gall. *Niches*, in leg. 19. Cod. Theod. de Pagan. Interdum eadem voce ſignificantur ſolia et throni, quibus ſimulacra circumferebantur in pompa, vt apud Tertullian. lib. de Spect. cap. 7. SEDES NAVIVM, reditus de ſtatione nauium in portu, quomodo vocatur in Charta Ottonis Imper. ann. 1006. apud Chapeauillum to. 1. Hiſt. Leod. *Aut reditus de ſtatione nauium exigere*, *etc.* *Segiagium*, vel *Groundagium*, Spelmanno. Areſta ann. 1257. in 1. Regeſto Parlamenti fol. 5. *Cum Abbas et Conuentus S. Iudoci ſuper mare dicerent, ſe fuiſſe ſpoliatos a D. Rege de Sedibus nauium inter S. Iudocum et medium aquae de Cabanche, de quibus erant in poſſeſſione et mainagio ratione emptionis, factae ab eis a Wermundo Dom. de S. Iudoco.* SEDILE, eodem ſignificatu, in Charta Ludouici Reg. an. 874. apud Marten. to. 2. Ampl. Collect. col. 29. (5) † Proprietas, dominium, poſſeſſio, in Ch. a. 952. t. 1. Hiſt. Treuir. p. 285.

SEDESSERIVS, V. *Sederius.*

SEDET, decet, ex Gall. *Sied.* Bernardus Silueſter de gubernatione rei familiaris: *Male Sedet in iuuene, vina cognoſcere.* Andreas Aulae Regiae Capellanus in Amatoriis: *M in menſa regia Sedet aurum*, *in pauperis domo*, *vel ruſticano gurio*, *etc.* V. *Sedere* 1.

SEDETVM, locus, ſeu ſedes ca rum, vbi conſiſtit exercitus, nude Ammiano lib. 14. Vegeti aliis. Lex 18. Cod. de Epiſcop. *Milites*, *qui praeſunt*, *et in cuſ conſiſtunt*, *in ſuis*, *vt vocant*, *S tis*, *ſiue ſtationibus*, *etc.* vbi Gr habent ἐν τοῖς σεδέτοις αὐτῶν, qua voce Graecobarbara co Gloſſar. med. Graecit. V. *Sed* et *Sedita.*

† SEDIA, vox Ital., ſedes in c eccleſiaſtico. Ch. a. 1349.

SEDICEM, pro Sedecim, niſi dum ſit librarii, in Actis Epiſ Cenoman. apud Mabillon. to Analect. p. 127.

SEDICVLVM, Sedes minor. S. rardus in Adhalardi Vita c. 9. n

SEDILE, SEDILIVM, etc. V. *Sed*

† SEDILLA, vagina, quaſi glad des. Gloſſ. Lat. Gall. a. 1348.

SEDIMEN. (1) *Vrina*, *et di a ſedeo*, *eo quod in fundo* Matth. Siluatico: Latinis *Sedi tum*, Graec. ὑπόςασις, vox me familiaris. (2) Sedimentum, dus, grauitas, aſſiduitas, dili tia: ſed proprie grauitas in d do, eruditio, ſtudium, dilige ingenium. Ita non ſemel vſurpa dericus Vital. in prologo ad Hi (3) Idem quod *Sedes*, ſeu l quiuis vacuus, idoneus ad a candum vel plantandum, etc. Ch Farf. apud Murator. to. 2. par col. 511. *Sedimen terrae ad c faciendam*, *etc.* SEDIMEN, do vbi quis *ſedet*, habitat. Acta S. rardi to. 1. Iunii p. 771. SEDI NA, 1. declinat. in Teſtament 742. apud Mabill. to. 2. Annal ned. p. 704. Charta an. 1097. Murator. delle Antic. Eſtenſi p SEDVMEN, vt *Sedimen.* Caſt in Chron. Bergom. ad ann. 1 apud Murator. tom. 16. col. 8

SEDIMONIVM, idem quod *Sed* 3. Charta ann. 1083. apud V lum to. 4. p. 1457.

Digitized by Google

SEDIOLVM, etc. V. ſupra *Sedes* 4.

SEDIPES, ſtapes, cui pede innititur eques, vt in equum aſcendat. Vita S. Bonae to. 7. Maii pag. 158.

SEDITA, Praeſidium militare, Gall. *Garniſon*. Iſidorus Pacenſis Epiſcopus in Chronico aerae 757. V. *Sedes* 3. et *Sedetum*.

† SEDITIALITER, ſeditioſe, in Areſt. Mſ. a. 1380.

SEDITIO. (1) Conſpiratio in mortem aut damnum alicuius. Bractono lib. 3. tract. de Corona cap. 2. vbi Fleta lib. 1. c. 21. §. 2. 3. habet *Seductio*. At §. 8. habet *Seditio*, vt et Radulphus de Hengham in Magna c. 2. *Conſtat, quod placita de crimine laeſae maieſtatis, vt de nece vel Seditione perſonae Domini Regis, etc.* (2) † Praeſidium militare, Germ. Beſaßung. Collect. Hiſt. Franc. t. 6. p 86.

† SEDITIONABILITER, ſeditioſe, in Ch. a. 1379.

† SEDITIONALIS, ad ſeditionem pertinens. Collect. Hiſt. Franc. t. 7. p. 546.

SEDITIONARI, στασιάζειν, in Gloſſ. Graec. Lat. *ſeditionem* excitare. † SEDITIONARE, in Ch. a. 1379.

SEDITIONARIVS, δημηγέρτης, in eodem Gloſſario qui *ſeditionem* excitat. Conc. Toletan. XVII. inter Hiſpan. tom. 2. p. 760.

SEDITIOSVM, cauſa diſſenſionis, contentionis. Iuſtinianus in 2. Praefat. Digeſt.

† SEDITOR, ſeditionis auctor, in Ch. a. 1379.

SEDITVRVS, pro Seſſurus, in Vita B. Auguſti nouelli to. 4. Maii p. 622.

SEDIVM, SEDIVS. (1) V. *Sedes* 4. (2) † Seditio, in Lit. Soldani pro Piſanis.

SEDNICVS, centurio, Slauis. V. Hiſtoria Preſbyteri Diocleatis pag. 290. edit. Io. Lucii, (et infra *Setnicus*.)

SEDOPROFETA, pro Pſeudopropheta, in lib. 2. Iſid. de Offic. c. 17. ex Cod. MS. Corbeienſi laudato a Mabill. Diplom. p. 350.

† SEDVCIBILIS, ſeductor, corruptor, in Ch. a. 1251.

SEDVLA, pro Schedula, in Conſuet. Vniuerſit. Pariſ. per Robert. Goulet fol. 5. vo.

SEDVLARIVM, ſedile. Paulus D. L 33. tit. 10. leg. 4.

SEDVMEN, V. ſupra *Sedimen* 3.

SEDVS, *ſine dolo, id eſt, virtus*. Papias.

SEENS, res immobiles, V. *Sedentia*.

SEERVS. Comput. an. 1202. apud D. Bruſſel to. 2. de Vſu feud. p. CLIII. *De Seero de Gant*. XX. l. Nomen loci proprium eſſe videtur.

SEGA, SEGOHA, etc. Obligatio, qua vaſallus, vel tenens, dominum in *hoſtem* ſeu exercitum ſequi tenebatur; Germ. die Folge, Heeresfolge. V. *Hoſtis* 2. Charta Guigonis Comitis Forenſis ann. 1253. pro Libertatibus Villarezii: *Homines praedictae libertatis tenentur venire in canakatam noſtram, ... et Sequi mandatum noſtrum per totum Comitatum Forenſem, etc. Sega et ſequuta cum armis*, in Charta an. 1350. apud Iuſtell. in Hiſt. Turenenſi p. 104. Alia ann. 1275. in Tabul. S. Flori Aruern. *Ab omni atallia, collecta, leuda, Segoha, manobra et ſeruicio*. Alia: *Excipimus etiam libertatem a Seguoa, manobro et ſeruicio*. Homagium factum Henrico Comiti Rutenenſi a Petro de Panaco Domicello an. 1280. *Praeterea ego et ſucceſſores mei debemus vobis et ſucceſſoribus pro quolibet praedictorum caſtrorum facere albergam cum 5. militibus, et Segoam facere cum aliam terram veſtram manueritis, ad haec nos vel noſtri, etc.* SEGVIS. Charta Pontii Comitis Toloſani ann. 936. apud Catellum p. 89. Ita legendum pro *Segnis*. SEGVIVS, eadem notione. Charta Raymundi Bernardi Vicecom. Biterr. ann. 1070. in Append. ad Marcam Hiſp. col. 1157. SEQVIMENTVM, SEGIMENTVM, SEGVIMENTVM. Charta Friderici II. Imp. an. 1220. apud Vghell. to. 2. pag. 23. SEQVITIO. Libertates villae Martelli in Lemouicibus an. 1219. apud Iuſtellum.

SEGALE, SEGALLVM, etc. V. *Sigalum*.

SEGAR-

Digitized by Google

SEGARDI, haeretici, de quibus ita M. Chronicon Belgicum an. 1323. *Segardi multi combuſti ſunt Pariſiis propter haereſim pauperum de Lugduno, quia ſub ſpecie boni mala ſuſcitare conabantur.* Sed legendum *Begardi*, de quibus ſupra.

SEGARE, SEGATURA, V. *Secare* 2.

SEGATOR, SEGATUS, V. *Seca*.

SEGEL, vt *Sigalum*, V. ibi.

† **SEGELATIUS**, ſecalitius, in Ch. Mſ. a. 1097.

† **SEGENTES**, meſſores, a *ſegare*, in Ch. Mſ.

† **SEGERZONUM**, inter arma numeratur in Stat. Vallis-ſer.

SEGES. (1) Menſura agraria. Charta Werfrithi Epiſcopi ann. 892. apud Hickeſ. Grammat. Anglo-Sax. pag. 174. (2) † Granum quod ad molendum defertur, in Ch. Mſ. an. 1196.

SEGESTRUM, *pileum ſtramineum*, in Amalth. ex Suppl. Antiquarii: neſcio quo vade. In Gloſſ. Lat. Gr. *Segeſtrum*, Σίγεστρον, γεράδερμον, vetus pellis. V. Scaliger. ad Feſtum in *Deris*, et Caſaubon. ad Sueton. in Aug. c. 83.

SEGGREAGIUM, V. in *Secretarius* 3.

† **SEGHA**, f. officina, vbi ſerra ad deſecandum vtuntur. Cod. Ital. diplom. t. 3. p. 1945.

SEGHIA, terra inculta, vepribus et dumetis abundans, ab Ital. *Seccia*, dumetum, Gall. *Brouſſailles*. Statuta Vercell. lib. 5. fol. 128.

SEGIA. (1) Vt *Seghia*, ni fallor, niſi ſit Modus agri, idem proinde quod *Segus*. Vide in hac voce. († Neutrum, idem enim videtur ac infra *Sequia*.) Charta ann. 1285. in Tabul. S. Ioh. Angeriac. V. *Sedes* 4. (2) Situla ex aere Cyprio, aquae hauriendae idonea, Ital. *Secchia*. Statuta Vercell. lib. 7. fol. 152. V. infra *Selha*. (3) Quod Commentarienſi pro incarceratione praeſtatur. Charta Caroli Principis Montis S. Angeli ann. 1284. ex Cod. MS. D. Brunet fol. 75. vo.

SEGIAGIUM, V. *Sedes nauium* in *Sedes* 4.

SEGIMENTUM, vt ſupra *Sega*, V. ibi.

SEGLA, menſura liquidorum. V. *Sicla*.

SEGLARIUM, emiſſarium aquarium, Gall. *Evier*, vel quid ſimile. Statuta Placent. lib. 4. fol. 40. vo. V. *Scolarolum*.

SEGLE, SEGLIA, SEGLUM, V. *Sigalum*.

SEGMENTATUS, *Segmentis* ornatus. Dicitur de veſte *ſegmentis* variegata, ſimul et de homine eiusmodi veſtimentis induto. *Segmenta* autem intelligo ornamenta diſſecta vel etiam diuerſi coloris ſeu textus. Hinc *Segmentatus* idem quod acupictus ſonat Ernaldo in Vita S. Bernardi to. 2. Oper. eiusdem col. 1112. edit. an. 1690. *Segmentata ei circumferebantur puluinaria*. Probus *Segmenta* interpretatur faſciolas, quae extremis veſtium oris aſſuuntur, Gall. *Franges*. Eo ſenſu occurrit in Conc. Mexic. ann. 1585. inter Hiſpan. to. 4. p. 339. *Segmentatas cunas* dixit etiam Iuuenalis Sat. 6. 89. hoc eſt, inquit Perottus, tenuiſſimis ligneis ramentis ac verſicoloribus depictis: niſi *cunas Segmentatas* malis *Segmento* tectas interpretari.

SEGNIATA. Charta Pacis communiae oppidi Farae, ab Ingeranno de Couciaco indulta ann. 1207. *Capitagia hominum noſtrorum, et tria placita generalia, et panem, quem mihi debebant, ... et ſtallagia ſotulariorum, et Segniatam piſcatorum, circadam etiam nemorum, et aquae cuſtodiam: haec omnia eis quitta clamauimus, etc.* Apud Thomaſſerium in Conſuet. Bituric. P. 3. c. 22. Forte legendum *Sogniatam*, ex Gall. *Soing*. V. *Soniare*.

SEGNIORESSA, Domina. Teſtam. Raymundi Trencauelli ann. 1154. inter Probat. nouae Hiſtor. Occit. to. 2. col. 550. Itali *Signoreſſa* eo ſenſu non niſi ridendo vſurpant. V. infra *Senior*. **SEIGNORESSA**, eodem intellectu, in Teſtamento Florentii de Caſtellana ann. 1398. ex Schedis Pr. de Mazaugues. V. *Signoreſſa*.

SEGNIORIUUM, vt infra *Segnoria*. Charta an. 1138. inter Probat. nouae Hiſt. Occitan. tom. 2. col. 486. V. *Se-*

Digitized by Google

V. *Segnorium*. SEIGNORIVVM, eadem notione, in Charta ann. 1139. ibid. col. 487. V. *Senior*.

SEGNIS, pro *Segnis*. V. *Sega*.

SEGNITVDO, Segnities, deſidia. Conc. Emerit. inter Hiſpan. to. 2. p. 629.

SEGNOA, vt ſupra *Sega*. V. ibi.

† SEGNORARE, SEIGNORARE, *ſenioris*, ſeu domini iura exercere, in Inquiſit. Mſ. a. 1268. V. *Seniorare* in *Senior*.

SEGNORIA. (1) Dominatio, dominium; ex Gallico *Seigneurie*. Charta Raymundi Berengarii Marchionis Prouinciae an. 1234. V. *Senior*. SEIGNEVRIA, in Charta ann. 1305. to. 1. Hiſt. Dalph. p. 21. col. 2. Occurrit ibidem bis *Seignoria*. SEIGNIORIA. Charta an. 1290. apud Spon. to. 2. Hiſt. Geneu. p. 61. SEIGNORIA, Ital. *Signoria*. Charta ann. 1223. ex paruo Chartular. S. Victoris Maſſil. (2) † Carcer, quia praecipuum eſt *ſegnoriae* ſ. dominii ſignum. Ch. Mſ. a. 1268. (3) † Ius dominicum, praeſtatio, in Ch. iam laudata. (4) † SEGNORIA, SEYGNORIA, praeſtatio quae a monetae fabricatoribus domino ſoluitur ex monetae prouentibus. Ch. Mſ. a. 1349. V. *Seignoria*.

SEGNORITVM, vt *Segnoria*. Statuta Aſtenſ. c. 52. fol. 11. vo.

SEGNORIVVM, dominium, idem quod *Segnoria*. Conc. Turiaſon. an. 1229. inter Hiſp. to. 3. p. 494. V. *Segnioriuum*.

SEGNVM, genus veſtis, Macris in Hierolex. Breuis tunica, quae ſub cappa a Regularibus defertur, Italis *Snio*. Vita S. Brigidae to. 1. Febr. p. 125. *Alia vero puella dedit Segnum ſuum leproſo.* Legendum forte *Sagum*.

SEGOA, vt *Sega*, V. in hac voce.

SEGOHA, V. ſupra *Sega*.

SEGONNA, Araris, *la Saone*. Translat. S. Gorgonii Mart. ſaec. 4. Benedict. part. 1. pag. 594.

† SEGREAGIVM CAPRARVM, praeſtatio quae *ſegreario* foreſtae penditur, vt caprae depaſcere poſſint in ſylua. Ch. Mſ. a. 1258. V. in *Secretarius* 3.

SEGREARIVS, SEGREAGIVM, SEGREALIS, SEGRECHERIA, V. *Secretarius* 3.

† SEGREERIA, reditus emolumentum ex officio *Segrearii*, in libro eccleſ. Turon. V. in *Secretarius* 3.

† SEGREERIVS, i. q. *Secretarius* 3, in Reg. Cam. Comput.

SEGREGALLVS, f. pro *Seneſcallus*, vt coniicit Acherius to. 9. Spicil. p. 183. Vt vt eſt, idem ſonat quod *Villicus*, cuius, vt et Seneſcalli, fuit reditus fiſci dominici eiuſdemque iuſtitiam adminiſtrare. Charta MS. Humberti D. Belliioci ann. 1233. pro libertatibus Bellaeuillae: *Si Burgenſes commune faciant ad opus villae ſuae, nec Praepoſitus, aut Villicus debet intereſſe. Si vero Praepoſitus vel Segregallus requiſiti fuerint a Burgenſibus, quod accipiant vadimonia ab illis, qui commune noluerunt ſoluere, facere debent ſine contradictione.* Rurſum: *Praepoſitus, Segregallus, . . . non poteſt ferre teſtimonia contra Burgenſem in curia domini accuſatum.*

† SEGREGARE, amicitiam diſcindere. Litt. remiſſ. Mſ. a. 1386.

SEGREGVS, vt infra *Segrex*. Gloſſ. Iſid. *Diſgrex*, *Segregus*. Occurrit etiam apud Auſonium Parental. Carm. 9.

SEGRESTA, SEGRESTANVS, SEGRESTARIVS, SEGRESTIA, SEGRESTARIA, V. in *Sacriſta*.

SEGREX, Segregatus. Sidonius lib. 5. Epiſt. 12. V. *Segregus*.

† SEGVA, i. q. *Secuta* 2., in Ch. a. 1399.

SEGVIMENTVM, SEGVIS, SEGVIVS, V. ſupra *Sega*.

SEGVLA, V. *Sigalum*.

† SEGVM, pro ſagum, panni ſpecies, Gall. *Saie*. Comput. Mſ. a. 1514.

SEGVNDVS, pro Secundus, in Charta Principis Aldegaſtri inter Concil. Hiſp. to. 3. p. 90.

SEGVS, modus agri. († Potius locus, in quo aquae ad ſal conficiendum idoneae continentur. Gloſſ. Lat. Gall. a. 1352: *Segus*, *Mouries*.) Charta Ludouici Pii Imper. apud Mabillon. ad Vitam S. Benedicti Anianenſis p. 224. *Item in eodem pago*

Digitized by Google

pago illos Seges cum ipsa piscatoria, et plagis maris, et fiscum nostrum adhaerentem illis, etc. V. *Segia* 1.

SEGVSIVS, V. *Canis ſegusius.*

† SEIARVM, ſ. officina, vbi ſerra diſſecatur, in Ch. Mſ. a. 1303. V. *Seilerium.*

SEIGA, SEIGIT, V. *Saiga.*

SEIGNEVRIA, SEIGNIORIA, V. *Segnoria.*

SEIGNORARE, V. *Segnorare.*

SEIGNORESSA, Domina. V. *Segnioreſſa.*

SEIGNORIA. (1) Gallis *Seigneuriage*, Praeſtatio quae a monetae fabricatoribus domino, cuius eſt moneta, exſoluitur ex monerariae fuſionis et ſignaturae prouentibus, idem proinde quod *Monetagium.* V. in hac voce. Extractum Computi ann. 1338. to. 1. Hiſt. Dalph. p. 95. col. 1. SIGNORIA, eadem notione, in Statuto ann. 1340. ibid. tom. 2. p. 417. col. 1. (2) Dominium, V. *Segnoria.*

SEIGNORIVIVM, V. *Segnioriuum.*

SEILLA, perperam pro *Scilla*, in Monum. Sacr. Antiquit. to. 2. p. 433. et 434. V. in *Skella.*

SEILLETVM, vas, in quo aqua benedicta defertur, Gallis *Seillet*, voce ex *ſitula* formata. Acta Capitularia Eccleſiae Lugdun. ann. 1343. V. *Cedellus.*

SEILLO, SEILLVM, SEILO, V. *Sello.*

† SEINGLARE, aper, Gall. *Sanglier*, in Ch. Mſ. ſec. 14. V. *Singularis.*

† SEINIORA, dominium, in Ch. Mſ. a. 1214. V. *Segnoria.*

SEINTELVS, corrupte prorſus pro S. Clodoaldus, Gall. *S. Clou*, vicus prope Pariſios. Chron. Th. Otterbourne p. 269. *Iacuit non procul Aurelianenſis Dux prope villam de Seintelo, in qua conſtituta fuit magna pars eius exercitus.* Infra: *Villa de Sentelo.* Propius ad Gallicum accedit Walſinghamus, apud quem legitur *Seynclo.*

SEJORNARE, SEJOVRNARE, Commorari, manere, diem ducere, Gall. *Sejourner.* Comput. ann. 1202. apud D. Bruſſel tom. 2. de Vſu feud. p. CXLVIII. V. *Subjurnare.*

SEJORNVM REGIS, ita appellatus locus, vbi erant ſtabula regia, in quibus equi regii alebantur, et morabantur, donec Rex iis indigeret. Locum autem *ſejorni Regis* fuiſſe aiunt paulo vltra palatium, quod *de Beauté* appellabant, ad Matronam fluuium. Huic praeerat *Cuſtos Sejorni Regis*, cui ſuberant *Mareſcallus*, cuius munus erat, equos ferreis ſoleis inſtruere, *Pagii* ſeu famuli, et alii. Memorialia Camerae Comput. Pariſienſ. Regeſto 8. Hinc *Sejornare* dicuntur equi, quamdiu in equili morantur: qui inde adducebantur, Gall. *Chevaux ſejournez*, quaſi recentes et non fatigati.

SEISIACIO, SEISIARE, SEISINA, SEISINARE, SEISITIO, V. *Saiſire.*

SEISO, SEISONA, V. *Satio.*

SEITORIVM, vel SEYTORIVM, locus vbi ſerra diſſecantur arbores, vel Molendinum ad id operis deſtinatum. Charta MS. inter Aduerſaria Dom. Aubret: *Iuxta Seytorium fratris ſui, etc.* V. *Seca.*

SEITVNGA, *Gladius.* Gloſſ. Monſ. apud Schilter. in Gloſſ. Teuton.

SEJVGA, ἑξάιππον. Gloſſ. Lat. Gr. Papias: *Sejugae maxime currus Iouis.*

SEIZENVM, Regio vrbis, apud Maſſilienſes, quorum vrbs olim in ſex partes diſtributa erat, Gall. *Sezain. Seizenum S. Iohannis, de Acuis, drapariae, S. Iacobi, S. Martini, et Callatae*, in Regeſt. Communitat. Maſſil. an. 1301. V. *Sexterium* 2. SEXENVM, eodem ſignificatu, in laudato Regeſto Maſſil.

† SELADA, militare tegumentum capitis, galeae ſpecies, Gall. *Salade.* Inuent. Mſ. a. 1476.

SELANVS inter miniſtros recenſetur in Charta viſitat. abbatiae *de Gar* in Tabular. S. Victoris Maſſil. *Vno ſcutifero, tribus garciferis, clauario, coco, cogaſtrano, portario, eccleſiae Selano, fornerio, etc.* Vbi f. legendum eſt *Sclano.* † Potius *Seclanus*, V. in hac v.

SELARIVM, pro *Salarium*, occurrit non ſemel in Computo Theſaurariae vrbis Bononiae in Italia ann. 1364. in Bibl. Regia.

Digitized by Google

† SELARIVS, ſellarum equeſtrium artifex, Gall. *Sellier*. Areſt. a. 1304. V. *Sellarius* 4.

SELAS, vox Graeca, iubar, fulgor. Apuleius de Mundo: *Selas autem Graeci vocant incenſi aëris lucem*. Occurrit apud Glabrum Rodulphum lib. 5. c. 1.

SELATVS, *enſis more terrarum fulgidus*. Ita Papias MS. et edit. Forte *Stellatus*, et *Stellarum*.

SELAVE. Pactus Legis Salicae tit. 58. *Si quis Cheriſtaduna ſuper hominem mortuum capulauerit, vel mandoado, aut Selaue, quod eſt porticulus, ſuper hominem mortuum deiecerit, etc.* Editio recentior tit. 57. §. 3. *Si quis ariſtatonem, hoc eſt, ſtaplum ſuper mortuum miſſum capulauerit, aut manduale̅m, quod eſt ſtructura, ſiue Selaue, qui eſt ponticulus, ſicut more antiquorum faciendum fuit, etc.* Quidam codd. denique praeferunt *Salive*, vel *Sillabe*, (Edit. Eccardi, *Silave*:) quarum vocum incertae ſunt origines, licet ex Lege conſtet, ita dictum aedificium, quod tumulo ſuperponebatur. Wendelinus a *Sala* deducit, quaſi fuerit *parua ſala*, ſiue atriolum. Sed vix eſt, vt aſſentiar. V. *Porticulus*. Probabili omnino coniectura Eccardus in Notis ad hunc locum cenſet vocem eſſe compoſitam ex *Sel*, vel *ſiel*, anima, et *Lave*, ſeu *laube*, porticulus: vnde facile componitur *Selave*, quo aedicula vel aedificiolum tumulo alicuius ſuperpoſitum ſignificatur, quaſi eſſet defuncti porticulus ſeu tegmen animae.

† SELCLARE, pro *ſerclare*, ſarrire, Gall. *ſarcler*, in Ch. MS. V. *Sarcolare*.

SELDA, taberna mercatoria, ex Saxonico *Selde*, ſedile, ſedicula, ſcamnum, *ſtallum*. Aſſiſa Ricardi I. Regis Angl. de Menſura, apud Matth. Paris pag. 134. et Rogerum Houedenum p. 774. *Prohibitum eſt, . . . ne quis mercator praetendat Seldae ſuae rubros pannos, vel nigros, vel ſcuta, vel aliqua alia, per quae viſus emptorum ſaepe decipiuntur ad bonum pannum emendum.* In maioribus Chronicis, vbi locus hic vertitur, Seldae *Window* exponitur, i. *Feneſtrae*. Monaſtic. Anglican. to. 2. pag. 80. *Domum lapideam . . . . quae ſita eſt contra Seldas de Donegata.* Pag. 230. *Et vnam Seldam mercatoriam, et vnam bouatam terrae, etc.*

† SELEGIA, potus ſpecies, ſ. cereuiſia, in Ch. a. 1055., t. 1. Probat. Hiſt. Brit. p. 406.

† SELELARE, obſignare, communire, Gall. *Sceller*. Comput. a. 1362.

SELENE, luna, ex Graec. Σελήνη. Ioannes Scotus Erigena in Praefat. ad lib. S. Dionyſii.

SELENITIS, eadem notione, apud Agnellum in Vita S. Damiani to. 2. Murator. p. 156. col. 2.

SELENTIOSES. Inſcriptio ſepulcralis Lugduni reperta, in Diar. Treuolt. Menſis Septembr. ann. 1731. *Optato et Paulino Conſulibus Kal. Febraris depoſ. Selentioſes.* Videtur eſſe nomen proprium.

SELESEI. Eadmerus in Vita S. Wilfridi cap. 47. *Quo tempore Rex Elidwalh donauit ſeruo domini terram octoginta ſeptem familiarum, vocabulo Seleſei, quod Latine dicitur Inſula vituli marini.* Angl. *Seacalf* eſt vitulus marinus.

SELGA. Vetus Charta ann. 7. Rodulfi Regis Burgundiae apud Ioan. Mariani de la Mure in Hiſt. Eccleſiaſtica Lugdunenſi p. 382. *A mane iam dictae villae, quae Conziacus vocatur, finibus terminatur: a medio die finibus terminatur de Verſennaco et Apinnaco: a ſero die Amantiniaco, a cercio de terra ipſius S. Sauiniacenſis Martini: et a Selga riuulo voluente.* († Leg. vnica voce *Aſelga*, riuuli nomen, vulgo etiam *Azergue*.)

SELHA, ſitula, aquae ex puteo hauriendae idonea. Tabular. Dalonenſis Monaſterii fol. 66. *Dederunt 4. Selhas fabarum ad menſuram del ſolier.* V. *Seilletum*, et *Sellus*.

SELICHVS. Monaſticum Anglic. to. 2. p. 1055. *Volo itaque, vt omnes oblationes, quae ad maius altare eiusdem Eccleſiae offerentur, ſine calumnia liberaliter habeant, et de Selichis, qui ad Aldkingorne capientur, poſtquam decemati fuerint, concedo, vt omnes ſeptimos Selichos habeant; ſalis quoque*

que

Digitized by Google

que et frumenti, qui ad opus meum ad Dunfermlin allata fuerint, omnem decimam concedo. V. *Selures.*

SELIO, SELLIO, modus agri, forte ex Gallico *Seillon*, Lira, porca, arula. Edw. Cokus ad Littletonem: *By the grant of a Selion of land*, Selio terrae, *à rig de of land which containeth no certainty, for ſome de greater and ſome he leſſer, hant by the grant de* una porca, *à ridge deth paſſe.* Selio *is derived of the French word* Sellon *for à ridge. Selio*, inquit Spelmannus, *agri portio, ſulcos aliquot non certos continens: Anglis aliis, à ſtiche of lande, aliis à ſelion, aliis à ridge.* Covellus vero ait, aliàs acram integram, ſeu iugerum, aliàs plus minus, dimidiam continere. Tabularium Eccleſiae Gratianop. ſub Hugone Epiſc. fol. 58. Non abſurda certe eſt vocis originatio, quae modo ex Scriptoribus Anglicis proponebatur; at mihi veriſimilior videtur, quae a Gallico *Siller*, ſecare, deducitur; adeo vt *Selio* modus ſit agri, quantum ſcilicet vnus *Sector* per diem *Secare* poteſt: qua ratione *Secturam prati* vſurpari ſupra obſeruatum eſt. Certe *Silleur*, pro Meſſium ſector, dixerunt Galli, quod a Secando, non a Gallico *Sillon*, lira, porca, accerſendum exiſtimo. SELIVNCA, diminut. a *Selio.* Monaſtic. Anglic. to. 1. p. 773. *Et 3. Seliuncas infra curtem grangiae.* Occurrit ibi pluries, vt et *Seliuncula.* SEILLO, SEILO. Charta apud Madox Formul. Anglic. p. 255. SEILLVM. Idem Monaſticum to. 1. pag. 676. SELLIVVS. Monaſtic. Angl. to. 3. pag. 161. SELLONVS. Tabularium Eccleſiae Gratianopolitanae ſub Hugone Epiſcopo fol. 56. SILLONVS, in Tabular. Abſienſi, fol. 155.

SELIPHTARI, genus Turcici equitatus. Iouius Hiſt. lib. 14. *Oglanis pari prope authoritate ſuccedunt Vlufphagi, Seliphtari, Caripigi et Mutpharachae, qui dextra laeuaque diſtinctis agminibus equitantis Imperatoris latera praecingunt.*

SELIQVASTRVM, Sellae genus, Caſaubono ad Sueton. Sella muliebris aperta, cuius domi vſus fuit. Arnobius lib. 2. adu. Gentes: *Quid arquata, ſi ſellula, acus, ſtrigil, pelluvium, Seliquaſtrum?* Vtitur etiam Hyginus Aſtron. lib. 2. de Caſſiopeia.

SELIQVATICVM, V. in *Siliqua.*

SELIVNCA, SELIVNCVLA, V. in *Selio.*

SELLA. (1) *Sellae familiaricae*, pro latrinis et priuatis, apud Varron. lib. 1. de Re ruſt. c. 14. et Vitruuium lib. 6. cap. 10. vbi *ſellae* legendum, non *cellae*, monuit Cuiacius lib. 10. Obſeru. cap. 18. Martialis lib. 12. Epigr. 78.

Sellas ante petit Patroclianas,
Et pedit deciesque, viciesque.

Purgare per vomitum, aut per Sellas, apud Marcellum Empiricum. (2) SELLA, Ἐφίππιον, Equitum inſtratum. Vegetius lib. 4. Art. veterin. c. 6. de Equis: *Aphrica Hiſpani ſanguinis velociſſimos praeſtare conſueuit ad vſum Sellae.* Sidonius lib. 3. Epiſt. 3. *Alii ſanguine ac ſpumis pinguia frena ſuſcipiunt, alii Sellarum equeſtrium madefacta ſudoribus fulcra reſupinant.* Obſeruatum iam pridem a viris eruditis, *ſellarum* equeſtrium haud fieri mentionem apud veteres Scriptores, atque adeo eſſe nuperum inuentum: ita vt earum nulla fere occurrat ante tempora Valentiniani Imperatoris memoria, (l. 47. Cod. Theod. de Curſu publ.) vt et *ſtaffarum* ſeu *ſtapedum.* Antea quippe ſtragulis quadrangulis equorum dorſa inſternabantur, cuiusmodi in ſtatua Antonini, quae Romae in Capitolio exſtat, conſpiciuntur, quibusque hodie famuli, equos aquatum ducturi, inſidere ſolent. Xenophon lib. περὶ ἱππικῆς, ſeu de re equeſtri, monet, vt qui equo, ſiue nudus ille ſit, ſiue ephippio ſtratus, inſederit, rectus ſemper ſtet, non vero ſedeat veluti in ſella, ὥσπερ ἐπὶ τοῦ δίφρου ἕδραν. Ex quibus patet, non ſemper ephippio equites vſos, atque ipſum denique ἐφίππιον leue quid fuiſſe, nec in ſellae noſtratis modum compoſitum. Quod vero Goropius Becanus

Digitized by Google

canus lib. 2. Francicor. pag. 48. ſellae equeſtris inuentionem Saliis Francicis adſcribit, et ab eorum appellatione *Sellae* nomen accerſit, vix fidem meretur, cum procliuius multo ſit, *ſellam* dictam credere, quod eques in ea veluti in quauis ſella ſedeat: vnde ad diſcrimen caeterarum ſellarum, *Equeſtris* Sidonio, *Equitatoria* Iornandi dicitur. V. Io. Tzetzem Chil. 9. c. 290. (3) INTER DVAS SELLAS CORRVERE, Gall. *Etre entre deux ſelles le cul à terre*, Prouerbii genus: dicitur de eo qui duplici ratione rem aliquam perſequitur, quam tamen non obtinet. S. Bernardus Epiſt. 114. edit. 1690. tom. I. col. 123. SELLAM GESTARE. Vetus fuit conſuetudo, et pro lege apud Francos et Sueuos olim inoleuit, vt, ſi quis nobilis, aut miniſterialis, vel colonus incendiarius, aut praedo, vel grauioris criminis reus, coram ſuo iudice inuentus eſſet, antequam mortis ſententia puniretur, confuſionis ſuae ignominiam, Nobilis canem, Miniſterialis ſellam, de Comitatu in proximum Comitatum geſtare cogeretur. Verba ſunt Ottonis Friſing. Epiſc. lib. 2. de Geſtis Frider. c. 28. quae ſuo more exſcripſit, ſtrictaque oratione reddidit Guntherus, Ligurini lib. 5. pag. 112. Viris denique nobilibus eiusmodi ſellae geſtationem in poenam indictam euincere videtur Decretum Ludouici III. Imp. quod exſtat in Hiſt. Langobard. ignoti Caſin. edita a Camillo Peregrino pag. 101. *Quicunque caballum, bouem, friſcingam, veſtes, arma, vel alia mobilia tollere auſus fuerit, triplici lege componat, et liberum armiſcara, id eſt, Sella ad ſuum dorſum ante nos a ſuis ſemotus bis dirigatur, et vsque ad noſtram indulgentiam ſuſtineatur, ſerui vero flagellentur et tundantur.* Quo loco *liberum armiſcara* dicitur poena, quae liberis et ingenuis ſeu nobilibus irrogari ſolet. Eſt enim *armiſcara* poena quaeuis a iudice decreta et impoſita. *Sellae* igitur eiusmodi *geſtatio* viros potiſſimum nobiles ſpectauit, non vero plebeios et obnoxiae conditionis hominem. Verum cum id ab Ottone Friſingenſi exertis verbis aſſeratur, dicendum forte *miniſterialibus* primitus, et ad maiorem infamiae notam viris etiam nobilibus poſtea poenam hanc irrogatam. At cur ſella viris plebeis data fuerit in poenam ferenda, qui non equis vehi, ſed pedes incedere ſolent: deinde cur velut ſignum confuſionis et ad dedecus ſellae geſtationem adinuenerint maiores noſtri, nemo, quod ſciam, hactenus expoſuit, nec eſt promtum moris iſtius rationem aſſequi: niſi forte dicamus per ſellam dorſo et humeris impoſitam omnimodam rei ſubiectionem indicare voluiſſe, qui, tanquam equus aut iumentum factus, iugum ſubit, et ad perpetuam ſeruitutis conditionem deductum ſe vltro confiteretur. Certe ii, quibus haec poena imponebatur, dominorum, quos criminibus ſuis offenderant, non pedibus modo aduoluebantur, pronique in terram procidebant, quo calcarentur ab iis, et veluti protererentur; ſed et, vt ita loquar, obequitarentur in equi modum, vt Chronicon vernaculum Normanniae ſatis oſtendit. Ita Fulco Andegauenſium Comes Gaufridum filium, qui ſellam dorſo euehens pronus ſe cum ſarcina ante eius pedes expoſuerat, *aſſurgens, et pede iacentem pulſans: Victus es, tandem victus, ter quaterque ingeminat.* V. ſupra *Harmiſcara.* (4) SELLA, SELLVLA MANSI, domus coloni in ſingulis manſis: Schilterus in Gloſſis Teuton. v. *Sedal* minus recte interpretatur Praedium emphyteuticum hubarii. *Sella alta*, in Actis B. Lucae tom. 2. Monument. ſacr. Antiq. pag. 6. V. in *Manſus* col. 442. et *Sedes* 4. (5) SELLA VIDVALIS, Praecipuum, quod ſuperſtiti viro, vel vxori, prae aliis cohaeredibus ex mobilibus competit. Leg. municipales Mechlin. tit. 16. de haeredibus et iure ſuccedendi, art. 14. (6) Scamnum, Gall. *Selle. Ad ſellam comedere*, Genus poenitentiae. Index MS. benef. dioeceſis Conſtant. fol. 68. vo. (7) † Idem quod *Menſa*, quidquid ex bonis alicuius eſt,

Digitized by Google

eſt, bona ipſa, dominicum. Ch. MS. a. 1372. V. *Menſa*.

SELLARE, officina ſellarum, ſeu locus vbi ſellae conficiuntur, vel aſſeruantur. Statuta Equit. Teut. apud Duellium tom. 2. Miſcell. pag. 56.

SELLARE. (1) SELLARE, INSELLARE, Sella, ſeu ephippio equum inſtruere: Auctor Mamotrecti cap. 22. Geneſ. *Strauit*, *i. Sellauit*, Cap. 31. *Stramentum*, *Inſellatura equi*. Will. Brito in Vocabul. MS. *Sterno*, *is*, *dicitur pacificare*, *praeparare*, *Inſellare*, *obruere*. Alibi: *Stramentum dicitur inſellatura*, *i. quo equus ſternitur et Inſellatur*. *Inſellatus equus* in Legibus Kanuti Regis cap. 98. et in Legibus Henrici I. c. 14. (2) Equi *ſellae* inſidere. Conſuetud. Furnenſes ex Tabular. Audomar. *Praeterea concedit Comes vsque ad voluntatem ſuam*, *quod quicumque eques incedet et Sellatus gladium deferat*. INSELLARE, eadem notione. Baldricus in Geſtis Alberonis Archiepiſc. Treuirenſis: *Iubensque ſubito coram Comite Inſellari*, *ad Regem properando peruenit*, *etc*.

SELLARIS, equus ſella inſtratus, Gall. *Cheval de Selle*. *Sellare iumentum*, apud Vegetium lib. 1. de Arte veterin. c. 56. cui opponit *Currule*. Ita lib. 4. c. 8. *currulium* et *ſellarium* equorum meminit. Anaſtaſius Bibl. in Conſtantino PP. pag. 65. *Pontifex et eius primates cum Sellaribus imperialibus*, *ſellis*, *et fraenis inauratis*, *ſimul et mappulis*, *ingreſſi ſunt ciuitatem*. ANIMAL AD SELLAM. Equus, in Conſtitut. Frederici Regis Siciliae cap. 36.

SELLARIVS. (1) Διφροφόρος, in Gloſſ. Graec. Lat. Qui in ſellula operatur, ſedentarius. (2) Equus ſella inſtructus, *Sellaris*, vt ſupra: Gall. *Cheval de ſelle*, qui *Sellifer*, in veteri Epigrammate apud Salmaſium:

Currere Selliferum per iuga cogis equum.

(3) Eques. Vita S. Anaſtaſii Perſae Martyris cap. 5. In alia verſione habetur *Caballarius*. (4) Sellarum confector, Gall. *Sellier*, in Capitulari-de Villis c. 62. in Conſtitut. Neapolit. lib. 3. tit. 36. et in Itinere Camerarii Scotici cap. 27. Σελλοποιοί, apud Heronem in παρεκβολ. Vita S. Gualfredi Solitarii num. 1. SELLERIVS, eadem notione. Comput. ann. 1328. ex Schedis Cl. V.

SELLATORES, Sellarum artifices, Gall. *Selliers*. Teſtament. Aſini editum a Petro Lambecio lib. 2. Comment. de Bibl. Caeſarea c. 8. V. *Sellarius* 4.

SELLICVS. Papias: *Inſellis*, *ſine ictu Sellici corporis*.

SELLIFER, equus, V. *Sellarius* 2.

SELLIO. Vgutio et Ioan. de Ianua: *Sellio*, *onis*, *i. caballus*, *a ſella dictus*. Catholicon paruum: *Sellio*, *cheval*. V. alia notione in *Selio*.

SELLISSARE, iactare, oſtentare: quod Suidas ſumtum monet a moribus Selli cuiuſpiam, qui cum re eſſet perquam tenui, tamen affectabat haberi diues. Σελλίζειν, eadem notione, vſurpatum a Graecis. V. Eraſmi Adagia.

SELLISTERNVM, inſtratum aut ſtragulum ſellae. Gloſſ. Graec. Lat. MSS. Σελλάστρωσις, *Selliſternum*, *iugum*. Editum *Selliſternium* praefert.

SELLIVVS, SELLONVS, V. *Selio*.

SELLVLA MANSI, V. *Sella* 3.

SELLVLARIVS, eques, vel ſellarum confector, vt *Sellarius* 3. vel 4. Locus eſt in *Scapſorium*.

SELLVS. (1) Menſura liquidorum: Galli *Seilles* maiores cados vocant, quibus aqua ex puteis hauritur. Tabularium Prioratus de Domina in Delphinatu Ch. 210. *Quinque partes de carne*, *et 5. panes*, *et 5. Sellos de vino*. Ch. 214. *1. Cartallum de melle* .... *1. Sellum de melle*, *et 1. denarium*, *etc*. Adde Ch. 217. V. *Seilletum* et *Selha*. (2) † IN SELLVM SVVM ERIGI, attolli in ſedentis ſitum, t. 11. Gall. Chriſt. p. 223.

SELPMVNDIO, in Edicto Rotharis Regis Longob. tit. 83. §. 3. *Nulli mulieri libere .... liceat in ſui poteſtatis arbitrium*, *id eſt*, *Selpmundio vivere*, *etc*. Rectius Lex Longob. lib. 2. tit. 10. *Sine mundio*. *) Potius a Germ. ſelbſt et obſol. Mund, poteſtas,

Digitized by Google

teſtas, quaſi diceres Selbſtgewalt, eigene Gewalt.

† SELQVALE, menſura frumentaria, i. q. *Sextarium*. Ch. a. 1295. t. I. Hiſt. Caſſin. p. 138.

SELVATICVS, ab Ital. *Selvatico*, Silveſtris, Gall. *Sauvage*. Chron. Parmenſe ad ann. 1291. apud Murator. to. 9. col. 821. V. *Syluaticus*.

SELVRES, piſcis fluuiatilis ſpecies, cuius mentio eſt apud Wandelbertum in lib. de Miraculis S. Goaris cap. 8. vbi forte *Seloces* legendum eſt.

SEMAISIA, menſura vinaria, quae Lugduni duas menſuras, quas Galli *pots* dicunt, continet.

SEMALIS, vaſis genus ad vſus diuerſos aptum. Reparationes factae in Seneſcallia Carcaſſonae ann. 1435. ex Cod. MS. Cl. V. Lancelot: *Ab eodem pro duobus vaſibus vocatis Semalx, in quibus portantur aqua et morterium ab ipſo emptae pretio pro quolibet III. ſol. IX. den. Turon.* Eodem vtuntur in vindemiis deferendis. Transactio inter Abbat. et Mon. Craſſenſes ann. 1351. *Dictus dominus abbas debet habere ibi Semales, lagenas, embutum, cancillum et acetum, et vas in quo teneatur.* V. *Semalum*.

SEMALVM, vel SEMALVS, idem quod *Semalis*. V. in hac voce. Guill. de Podio-Laurentii in Chron. c. 40.

SEMANTERIVM, Gr. Σημαντήριον, ſignum quo Graeci fideles ad Eccleſiam conuocant, loco campanarum. V. Gloſſ. med. Graecit.

SEMARE, V. infra in *Semus*.

SEMATIO, V. *Scematio*.

SEMAXVM, ἡμίκενον, ἀπηρημένον, in Gloſſ. Lat. Gr. Semiuacuus, ſemiplenus.

SEMAXII, V. infra *Seminxiarii*.

SEMBA. Ordericus Vitalis l. 12. pag. 870. *Et nequam Giſulfus Semba Regis, aliique plures.* Forte *Scriba*.

SEMBEJANVS, apud Scotos, ſi fides Borello in Theſauro Antiquit. dicitur, qui primo vel altero anno ſtudiis vacat. V. *Beanus*.

SEMBELLINVM, pro Sabellina pelle, vſurpant Conſtitutiones Catalaniae MSS.

SEMBVLVM. Inquiſitio de vita et moribus B. Ioannis de Cazenfronte Abbat. an. 1223. *Pannum lini non induebat, niſi Sembulum.*

SEME. (1) Vt *Sagma*, onus, ſarcina. Charta ann. 3. Henrici V. Reg. Angl. apud Th. Blount in Nomolex. Anglic. (2) SEME, apud Andegauenſes et Pictones dicitur officium, quod per ſeptem dies continuos pro defunctis celebratur, idem proinde quod *Septenarius*; a *Seminia*, Gall. *Semaine*. Teſtament. Ioh. Leſſillé dom. de Juigné, ann. 1382. apud Menagium Hiſt. Sabol. p. 389. V. *Septimus*.

† SEMEBLATOR, ſeminator, ſator, Hiſp. *Sembrador*. Form. Mſ. Cod. reg. 7657.

SEMEL. (1) Aliquando, Gall. *une fois, un jour*. Inſtrum. an. 1300. apud Marten. tom. 1. Anecdot. col. 1333. (2) Pro Semper, paſſim apud Barbaro-Latinos Scriptores, teſte Goclenio in Lexico philoſ.

† SEMELATVS, ſolea inſtructus, V. *Caligae ſemelatae* in *Caliga*.

SEMELGARE, fulgurare, vt videtur, Gall. *Eclairer*. Caſtellus in Chron. Bergom. ad annum 1394. apud Murator. to. 16. col. 887.

† SEMELIA, SEMELLA, fulcimen, munimentum terreum vel ligneum, a Gall. *Semelle*. Comput. eccleſ. Pariſ. a. 1381.

SEMELLA, f. Panum ſimilaceorum, qui *Simenelli* dicebantur, (Germ. Semmel,) diſtributio, vel certa quantitas. Conſuet. MSS. Eccl. Colon. *De panibus cenalibus cuilibet canonico et aliis vicariis . . . in Ianuario XIIII. Semellae, in Februario XVII. Semellae. Cuilibet magnae praebendae annuatim ſupercreſcunt VIII. Semellae et IV. panes.* V. *Simenellus*.

SEMELLATOR, ſutor, qui calceos ſoleis inſtruit, Gall. *Cordonnier*, a Gall. *Semelle*. Charta an. 1344. ex Schedis Cl. V. Lancelot.

SEMEN, maris dicitur; poſteritas vero, mulieris, in Iure Hungarico. Albert. Molnarus.

Digitized by Google

† SEMENALHANA, tantum ſeminis, quantum ad ſationem cuiusdam agri ſatis eſt. Ch. Mſ. a. 1334.

SEMENATVRA, terra arabilis et ſeminabilis, ſeu quae ſeri poteſt. Charta aerae 1175. apud Stephanot. to. 8. Fragm. Hiſt. MSS. p. 49.

SEMENS, Sationis tempus, Gall. *Semailles.* Tabular. Aquicinenſe, fol. 45. V. infra *Sementerium.*

SEMENSTER, SEMENSTRIS, *ἑξαμηνιαῖος*, in Gloſſ. Lat. Graec. Vox ambigua, qua et Semimenſis et ſpatium ſex menſium ſignificatur. Gloſſ. Iſid. *Luna Semenſtris, luna medii menſis.* V. Lexic. Martinii v. *Semeſtris*, et infra *Semus.*

SEMENSTRA, *liber in quo actiones ſex menſium continentur.* Papias. Leg. forte *Semeſtria.*

SEMENTA, Sementes, Gall. *Semailles.* Laur. Byzynius in Diario belli Huſſit. apud Ludewig. to. 6. Reliqu. MSS. p. 189. V. *Seminalia.*

SEMENTARE. Gloſſ. Lat. Graec. *Semento, σπερματίζω.* V. Lexic. Martinii.

SEMENTARICIVS. *Terra Sementaricia*, Seminalis, quae ſeri poteſt. Chron. Farfenſe apud Murator. to. 2. part. 2. col. 395. V. *Semenatura.*

† SEMENTARIVS, ſationis tempus, vel ager ſationi aptus. Ch. a. 1093.

† SEMENTATICIVS, ſeminalis. Ch. a. 1070. t. 1. Hiſt. Caſſin. p. 233.

SEMENTATIO, Sementis, apud Tertull. de Spectac. cap. 8. *Seſſias a Sementationibus, Meſſias a meſſibus.*

SEMENTERIVM, ſationis tempus, Gall. *Semailles.* Saiſimentum Comit. Toloſ. an. 1271. to. 1. Annal. Toloſ. inter Inſtr. p. 22. V. *Semens*, et *Seminatura* 2.

SEMENTIA, *ae*, Sementis, Gall. *Semaille.* Tabular. S. Bertini Audomar. *Sunt ibi de ſpelta ſupra Sementiam hennae XVI.* V. *Sementura.* SEMENTIA, *orum*, eadem notione, in Capitul. Caroli M. de Villis §. 51. V. *Sementatio.*

SEMENTIATVM. Comput. an. 1239. ex Bibl. Reg. *Pro Sementiatis roſatis gariofilit. factis Pariſ. XX. lib. Tur.* Leg. forte *Semicinctiis.*

SEMENTINVS, SEMENTIVV minis patronymicus, a ſemin ginem ducens. Can. Denique I *Par autem eſt vt nos qui his* (Quadrageſimae) *a carnibus lium abſtinemus, ab omnibus quae Sementinam habent ori carnis ieiunemus, a lacte vi caſeo, et ouis.*

SEMENTIVM, Σπόριμον, Gloſ Gr. in MSS. *Sementiuum.*

SEMENTVRA, ſemen, ſem Gall. *Semaille.* Charta an. 121 Tabular. Portus Reg. V. *Se* et infra *Seminatura* 1.

SEMEOVRA, vt *Sementura.* C ann. 1230. ex eod. Tabular. A tunc temporis vſitato *Semeour Semeure*, pro *Semence.* SEME eadem notione. Chartul. Caſt fol. 80.

SEMETRVM, interuallum, Bol ſtis ad Vitam S. Dunſtani to. 4 p. 368. SEMETRVM, Papia *perfecta menſura.* Prudent. Pſy v. 829. *Diſſona Semetra.*

SEMEVRA, V. ſupra *Semeoura.*

† SEMEVRVS, ſeminalis. *Ter meura*, quae ſeri conſueuit. C a. 1282.

SEMIACIA, Semitabula, vt vi Gall. *Bout de planche.* Acta chelinae to. 3. Iunii p. 931. *quoque erat plana terra, int tabula quadam interpoſita, vel bus Semiaciis, tippo vtens lign ceruicale.*

SEMIALTER, vnus et medius. B. Simonis de Lipnica to. 4. 559. *Magnis febribus per Se rum annum obuoluta fuit.*

† SEMIALTILE, ſemiſaginatu Ch. Mſ. a. 1188. V. *Altile.*

SEMIARMATVS, V. *Semiermis.*

SEMIAXIARII, appellati Chriſ Gentilibus. Rationem nomi prodit Tertullianus Apol. c. 5 *cimus cum occidimur, licet nu mentitios et Semiaxiarios app quia ad ſtipitem dimidii axis r ſarmentorum ambitu exurimur Semaxios* edidit Rigaltius.

SEMIBOLVS, oboli pars media, Iſidorum lib. 16. Orig. c. 2 *Cerates.*

s

Digitized by Google

SEMIBONUS, non peſſimus. Chron. Dominici de Grauina apud Murator. tom. 12. col. 693. *Et multi quidem, qui in Semibonorum virorum manibus incidebant, ſalui fiebant a caede pecunia redimendi.*

† **SEMICCIA**, f. pro *Semicinctia*, t. 5. Aug. p. 560.

SEMICINCTIUM, SEMICINCTIA, SEMICENTIA, SEMICINCTA, Praetenta ventri caſtula, quam Galli *Tablier* dicunt, quod tabulae formam referat: Picardi vero etiamnum *Demiceint*. Iſidorus lib. 19. Orig. c. 33. et ex eo Papias: *Cinctus*, (al. *Cinctura*) *lata zona*, *minus lata*, *Semicinctium: minima, cingulum.* Idem Papias: *Semicinctium, minus lata zona, dictum, quod dimidium cingat.* Gloſſae MSS. *Semicincta, quod medium cingit.* Ioannes de Ianua: *Semicincium dicitur eo quod dimidium cingat. In Gloſſa autem Actor. 19. dicuntur Semicincia veſtes ex vno latere dependentes, vel zonae, ſiue veſtes nocturnae, vel genus ſudarii, quo Hebraei vtuntur in capite.* Gloſſae Lat. Graec. *Semicinctium* ἡμιζώνιον. Aliae: *Semicinctum* ὑπόζωμα. Gloſſ. Lat. Gall. Sangerman. *Semicinctium, deinde ceinture. Veſtis praecinctoria*, S. Auguſtino. S. Bernardus de Moribus Epiſcopor. c. 2. **SEMICINCTIUM**, veſtibus Sacerdotalibus vulgo accenſetur. Idem porro quod *Orarium*, ſeu ſudarium, quod auro et gemmis diſtinctum, ad dextrum femur a cingulo dependens conſpicitur in tabellis Graecanicis, quas ad ſuam Conſtantinopolim chriſtianam aeri incidi curauit Cangius. Gloſſae MSS. *Semicincia, ſudarium.* Nicephorus Conſtantinopolitanus ad Leon. III. PP. *Miſimus fraternae veſtrae Beatitudini encolpium aureum, tunicam candidam, et penulam caſtaneam, inconſutilem ſtolam, et Semicinctia auro variegata. Semicinctium* Epiſcopis proprium fuiſſe docet Charta Anacleti II. PP. in Chronico Beneuentano S. Sophiae p. 689.

SEMICIPIUM, ἡμικεφάλιον, in Gloſſ. Lat. Gr. Semi-caput, Gall. *Moitié de la tete.*

SEMICOLUMNIUM. Gloſſ. Iſid. *Cilindrum, Semicolumnium.*

SEMICORS, *minus habens cor*, in Gloſſis antiquis MSS. Gloſſ. Lat. Gall. Sangerman. *Semicors, qui a demi arme* (*ame*). Occurrit apud Ioh. de Ianua.

SEMICUMULATUS, Gall. *Demicomblé*. Litterae Ludouici VIII. Reg. Franc. ann. 1224. tom. 1. Ordinat. p. 49.

SEMICUPIUM, cupa breuior. *Eſt*, inquit Papias, *vas, in quo poteſt homo reſupinus iacere in modo lintris.*

SEMIDECIMA, quae a decimo ad quintum numerum reducitur. Statuta S. Claudii p. 19. V. *Dimidius.*

SEMIDUPLEX, dimidius. Charta fundat. Capellae Vicennarum ann. 1387. apud Lobinell. to. 3. Hiſt. Pariſ. pag. 192. V. in *Feſtum.*

SEMIERMIS, *Semiarmatus*, *minus armatus*, in Gloſſis antiquis MSS. Gloſſ. Iſid. *Semiermis, ſine armis.* Vtitur etiam Liuius. Tacito *Semermus* eſt male armatus.

SEMIFACIES, effigies obliqua, Gall. *Viſage de profil*, apud Mabill. to. 5. Annal. p. 619. vbi de ſigillo, cui *Sancti Galli Semifacies* impreſſa erat.

SEMIFORTIS, male vel parum munitus. Chron. Domin. de Grauina apud Murator. to. 12. col. 674.

SEMIFRACTURA, ſcripturae ſpecies. V. ſupra *Scriptura.*

SEMIFRATER. (1) Qui ex altero patre, vel ex altera matre eſt. Chron. Angl. Th. Otterbourne pag. 79. (2) † Apud Carmelitas, frater ſ. *Donatus* ſecundi ordinis. Conſtit. Carmelit. Mſſ.

† **SEMIFRUMENTUM**, frumentum miſcellum, in Ch. Mſ. a. 1319.

SEMIINTEGER, dimidiatus, mutilus. Epiſt. 3. S. Paciani ad Symphron. inter Conc. Hiſp. to. 2. p. 89.

SEMIJUSTUS, *dimidium iuſti.* Gloſſ. Iſid. Sed leg. *Semiuſtus, dimidium vſtus.* Papias: *Semiuſtus, ex parte combuſtus.* Varroni *Semiuſtulatus*. Haec poſt Graeuium.

† **SEMILANCEA**, haſta, Gall. *Demi pique*. Litt. remiſſ. Mſ. a. 1395.

SEMILOTUS, menſura liquidorum, in quibusdam locis Belgii, *Demilot*,

lot, quae Pariſienſi *pintae* reſpondet. Hiſt. Monaſt. Viconienſis apud Marten. tom. 6. Ampl. Collect. col. 302. *Sic ſtatuit adeſſe praebendam, quod ſacerdos Semilotum ad menſuram in prandio obtineat. Nam antea in ſcyphis magnis vinum fundebatur.* V. *Lotum.*

SEMIMENSTRVVS. Leg. municipales Mechlin. tit. 13. art. 8. *Apparitor vero qui renuntiationem illam fecerit, id ipſum ſe ita feciſſe apud acta pro religione ſui iuramenti conteſtabitur, nomenque eius cui nuntium detulit exprimet et actis inſinuari curabit, ac tum demum liberum erit creditori detentionem illam perſequi, quantum attinet ad bona mobilia, a die iuridico ad diem iuridicum, hoc eſt per interualla octiduana: quantum vero ſpectat ad bona immobilia, per interualla Semimenſtrua, hoc eſt a decima quarta nocte ad decimam quartam noctem: opusque erit vt Ammanus trinis vel hebdomadariis vel Semimenſtruis vicibus debitorem eiusue haeredes caeterosque omnes qui aliquid iuris in ea bona praetendant, euocet.*

SEMIMODIATA, V. in *Semodiata.*

SEMINALATVS, vox corrupta apud Cumeanum de Menſura Poenitentiarum c. 3. vbi pro *Seminalatis* legendum forte *Amigdalis.*

SEMINALIA, ſationes, *Semailles.* Statuta Ordinis S. Gilberti de Sempringham: *In caeteris grangiis interim excuſſione ceſſante, niſi quantum ad Seminalia pertinet.* SEMINALIAE, eadem notione. Charta an. 1119. V. *Sementa* et *Senailia.*

† SEMINARE, ſemen, in Act. Mſſ. a. 1283.

SEMINARIVM, ſemen, cultura. Nicolaus de Iamſilla de Geſtis Frider. II. Imp. apud Murator. to. 8. col. 558.

SEMINATIO. *Terra ſeminationis*, ſeminalis, quae ſeri conſueuit. Ch. Mſſ. a. 1192.

SEMINATVRA. (1) Sementis, *Semaille.* Charta Laurentii Abbat. Centul. ann. 1180. ex Tabular. eiusd. Monaſt. V. *Sementura.* (2) Sationis tempus, ſeu ſeruitium quod ea anni tempeſtate domino a vaſallis debetur. Charta apud Madox in Formul. Anglic. p. 47. V. *Sementerium.* (3) † Idem quod *Seminatio*, in Chartul. Floriac.

SEMINELLVS, vt *Simenellus.* V. ibi.

SEMINIA, ex Gall. *Semaine*, Hebdomada. Gilbertus Criſpinus Abbas Weſtmonaſt. in Vita S. Helluini Abb. Beccenſis.

SEMINIVERBIVS, concionator, σπερμόλογος, *Seminans verba*, Papiae. Mamotrectus ad Actus Apoſtol. c. 17. *Seminiuerbius, i. ſeminator verborum, quaſi ſermologus.* Alcuinus Poëm. 5. de S. Paulo:

Plurima frugiferis diſpergens
Semina verbis.

Petrus Bleſenſis Serm. 43. *Erudiat Seminiuerbius; definiat, quia Praelatus; intercedat, quia Aduocatus; Seminiuerbius in Cathedra, Praelatus in Curia, Aduocatus in Miſſa.*

SEMIPANIS, panis ſtatuti ponderis dimidia pars. Canones Poenitent. apud Marten. tom. 4. Anecdot. col. 55. V. *Tenucla.*

† SEMIPANNVS, panni tot vlnarum dimidia pars. Litt. remiſſ. a. 1391.

SEMIPAR, qui dimidii feudi ratione domino ſubditus eſt. V. in *Par.*

SEMIPLAGIVM, *minus rete, vel lineae adiunctae retibus. Nam retia plagae dicuntur.* Papias. Hinc emendandus Iſidorus lib. 19. Orig. cap. 5. *Minus rete Implagium dicitur a plagis.* Vbi *Semiplagium* legendum, vt et in eiusdem Iſid. Gloſſis, pro *Simplagium:* tametſi occurrit apud Angel. Rumplerum in Hiſt. Formbac. Monaſt. tom. 1. Anecd. Pezii part. 3. col. 433.

SEMIPLANTARIA CHARTA, ea ſcilicet qua ager ad *medium plantum* conceditur. V. in *Complantare.*

SEMIPLENE PROBARE, Gall. *Prouver à demi.* Statuta Palauic. lib. 1. cap. 5. fol. 8.

SEMIPLENVS, ſimulatus. Willel. in Philippo Auguſt. to. 5. Hiſt. Franc. p. 81.

SEMIPLOTIA, Feſto, *Soleae dimidiatae, quibus vtebantur in venando.* V. Turn.

Digitized by Google

V. Turn. Aduerſ. lib. 19. cap. 19. et ſupra *Plautus*.

SEMIPOISA, Semilibra. V. *Poiſa*.

SEMIPRAEBENDAE, V. *Praebendae*.

SEMIRASVS, *Menſura ſemiraſa*, Gall. *Demi-raſe*, in Ch. a. 1224.

SEMIRE, pro Serere, ſeminare, ex Gallico *Semer*. Charta Caroli Reg. Burgundiae filii Lotharii Imp. to. 12. Spicil. Acher. p. 127.

SEMISOLIDVS, dimidius, V. in hac voce.

† SEMISOLIVM, ſolium latrinae; ſella familiarica, apud Murat. t. 21. Script. p. 27.

SEMISONARII, *dimidium obſonium capientes*. Ita Vgutio MS. forte leg. *Semiobſonarii*.

SEMISPATHIVM, Iſidoro lib. 18. c. 5. Papiae et Ioh. de Ianua *Gladius eſt a media longitudine ſpathae appellatus*. Gloſſ. Theotiſc., *Semiſpathium*, *ſahs*. Vegetius lib. 12. c. 15. *Gladios maiores, quos Spathas vocant; et alios minores, quos Semiſpathas*. Lex Burgund. tit. 37. *Quicunque ſpatham aut Semiſpathium eduxerit ad percutiendum alterum, etc.* Chron. Fontanellenſe c. 10. Vbi legendum *Semiſpathium*.

SEMISSARE, dimidiare, bipartiri, apud Veget. lib. 1. c. 28. et 38.

SEMISSARIVS. (1) Dimidius, in Chron. Iſidori Pacenſ. an. 731. (2) Dimidia ex parte haeres. Florent. JC. D. lib. 30. tit. 1. leg. 116.

SEMISSECLA, *dimidium ſicli*, in Vita S. Wiboradae apud Goldaſtum.

SEMISSIS. Gloſſ. Lat. Gr. *Semiſſem*, ἡμισείας, καὶ τὸ ἥμισυ τῦ νομίσματος. Ebrardus in Graeciſmo, c. 12.

SEMISVMMISSARIVS, V. *Summiſſarius*.

SEMITARIVS, ſemita, Hiſpanis *Sendero*, Gall. *Sentier*, in Charta Hiſpanica aerae 1016. apud Anton. de Yepez, in Chron. Ordin. S. Benedicti tom. 5. p. 444. V. infra *Simitarius*.

SEMITAS, imperfectio, V. *Semus*.

SEMITRIA, duo et dimidium. Miracula B. Kingae to. 5. Iulii pag. 753. V. *Dimidius*.

SEMIVECORS, *minimus a vecorde*, Gloſſ. Iſid. Emendandum ex Papia. *Semiuecors, minus habens cor*, vt monet Graeuius. V. *Semicors*.

† SEMIVIGILARE, interuigilare. Litt. remiſſ. Mſ. a. 1355.

SEMIVIVVS, vox contemtus vſurpata a Burchardo in inſcriptione epiſtolae ad Ottones, apud Mabill. tom. 3. Annal. p. 619. *Summae poſt Deum maieſtatis dominis meis regnum aeternum, Burchardus abbas Semiuiuus*.

† SEMIVSATVS, SEMIVSVS, ſemitritus. Inuent. Mſ. a. 1450.

SEMMINIA, inſtrumentum eſſe videtur in ſacrificiis adhibitum, pu[…] culter quo mactabatur porca. Odo in Carm. de varia Erneſti Ducis Bavar. fortuna apud Marten. to. 3 Anecd. col. 359.

Ruſticus agricolae Cereri para[…]
exta ruentis
Semminia porcae, foeda bo[…]
ſacra piatur
Tellus, etc.

SEMNISTES, pro *Symmiſtes*, e[…] Graec. συμμίστης. Paſſio S. Berchar[…] apud Camuſatum p. 69. de S. N[…]vardo Archiepiſc. Remenſi.

SEMNIVM, ex Graec. Σεμνεῖον, Monaſterium, in quo *venerandi* degu[…] Monachi. Gloſſae antiquae MSS. [...] Gloſſ. Lat. MS. Reg. cod. 101[…] *Semnium, Monaſterium, ſiue hon[…]ſtorum conuenticulum*. Perperam Sc[…]mnium, apud Papiam. Lexicon aliu[…] Gr. MS. cod. 2062. Σεμνεῖον, Μ[…]ναςήριον. Ioan. Hieroſ. de Inſtit. Monach. c. 36. *Diruentes eorum Semn[…]um antiquum, aedificauerunt h[…] primae virgini Deo dicatae capella[…] etc.* SIMNIO. Vita S. Boniti Ep[…]ſcopi Aruern. c. 10. Bollandus leg[…] *Symnionem*.

SEMO, *nis*, quaſi *Semihomo*, Vguti[…]ni. Martianus Capella: *Quosque S[…]mideos, quosque Latine Semones d[…]cunt*.

SEMODIALE, SEMODIALIS, Sem[…]modius, Gall. *Demi-muid*; ite[…] menſura agraria, ager ſeu terra [...] mimodii ſementis capax. V. in *M[…]dius*. Charta ann. 790. apud Mabi[…]

to. 2. Annal. p. 714. col. 1. V. *Semodius*.

SEMODIATA, idem quod *Semodiale*, ager *ſemimodio* conſtans. Modius vero, vt videre eſt in hac voce, pro variis regionibus variae fuit capacitatis. Charta ann. 899. inter Probat. tom. 2. nouae Hiſt. Occitan. col. 41. *In pago Biterrenſi in villa Lunatis dono campum vnum habentem Semodiatam vnam, etc.* V. *Modiata* in *Modius*.

SEMODIVS, Semimodius, V. *Semodiale*. Charta ann. circ. 1097. ex Chartular. Eccl. Aptenſis fol. 34. V. *Modius 2.*

SEMOLLA, Italis *Semola*, Furfur, vel grani genus. Statuta Aſtenſ. vbi de *Intratis* portarum: *Semolla ſoluat pro quolibet rubo lib. 1. ſol. 10.* V. *Semuncium*.

SEMONCIA, inuitatio, a Gall. *Semonce*. Statuta Eccl. Autiſſ. MSS. V. in *Submonere*.

† SEMONERE, SEMONITIO, pro *ſubmonere*, *ſubmonitio*, in Ch. Mſ. a. 1163. V. *Semontio*.

SEMONITVS. Marculſus lib. 1. form. 35. *Iuxta, quod propriorem etiam praeceptionem noſtram erga ſe perhibentes, Semonitum propriam ſtabilitatem decreuimus roborare.* Leg. diuiſis vocibus *Se munitum*, vti edidit Baluzius.

SEMONTIO, Monitio, a Gall. *Semonce*. Charta Manaſſis de Garlanda Epiſc. Aurel. ann. 1164. V. in *Submonere*.

SEMORARI, ſeorſim *morari*, degere. Vita S. Landelini Abb. Criſpinienſis c. 7.

† SEMOSSA, monitio, citatio, Gall. *Semonce*. Lit. a. 1356.

† SEMOSTA, idem, in Ch. Mſ. a. 1334.

SEMOTARE, ſemouere. Vita S. Aicadri Abb. Gemetic. c. 28.

SEMOTIM, ſeorſim, ſeparatim. Leges Ludouici Imper. apud Murator. to. 1. part. 2. p. 129.

SEMOTVS, nude pro Defunctus, mortuus. Appendix ad Chron. Epiſc. Metenſ. apud Acher. to. 6. Spicil. pag. 673.

SEMPECTAE, in Regula S. Benedicti c. 27. dicuntur *ſeniores ſapientes fratres:* maxime qui quinquaginta annos in ordine exegerant, (quos annum iubilaeum exegiſſe vulgo dicimus,) quibus eo nomine maior indulgentia tribuebatur, ab omnibus oneribus caetera immunes. Diuidebant enim totum conuentum in tres gradus, quorum primus erat *iuniorum*, qui vsque ad annum 24. profeſſionis omnia onera chori, clauſtri, et refectorii ſubibant: quippe in Monaſteriis *non aetas quaeritur, ſed profeſſio*, vt eſt in Regula S. Pachomii c. 3. Alter eorum erat, qui 24. annos a ſua conuerſione exegerant; qui per 16. annos ſequentes medium gradum tenebant: *Atque hi abſoluti erant ab officiis paruis Cantariae, Epiſtolae, Euangelii, et aliis minoribus laboribus.* Hos, vt aetatis perfectae, et conſummati iudicii Monachos, potiſſimum ſpectabat *magnitudo negotiorum, et prouidentia conſiliorum, ac totius loci ſolicitudo.* In tertio gradu erant, qui 40. annum attigerant vsque ad quinquageſimum, peculiari nomenclatura *Seniores* appellari. Excuſabantur porro ii ab omni officio forinſeco, ſcilicet Prouiſoris, Procuratoris, Cellarii, Eleemoſynarii, Coquinarii, etc. tanquam *milites emeriti, qui portauerant pondus diei et aeſtus in ſeruitio Dei, et pro ſtatu Monaſterii ſui carnem et ſanguinem ſuam expenderant.* Hos denique accipiebant *Quinquagenarii*, qui ſcilicet 50. annos in ordine exegerant, quibus, vt diximus, omnimoda immunitas conceſſa erat, *Sempectae* nuncupati. Hos Monaſtici ordinis gradus explicat ac deſcribit Ingulfus p. 886. Occurrit praeterea haec vox non absque mendo, et alia notione, apud Ordericum Vitalem lib. 8. p. 624. *Hoc aduertentes Cenomani valde laetati ſunt, et maiorem ei metum Sempectas incuſſerunt.* Loquitur de iuniore Comite Cenomanenſi, qui, deſpectum ſe a ſubditis et exoſum ſciens, fugam meditabatur. Vbi indubie *Sempectae* legendum, vt omnino intelligantur Comitis συμπαίκται, *Colluſores*, ſodales,

dales, ſocii, quibuscum familiariter verſabatur. Nam Quinquagenarios Monachos *Sympaectas* appellatos, admodum veroſimile eſt; non quod ipſi *Sympaectae* eſſent, ſed quod ad aetatis prouectioris ſolatium darentur eis συμπαίκται, ſeu iuniores Monachi, qui eis miniſtrarent, et cum iis menſae aſſiderent, vt exerte ſcribit Ingulfus: quomodo eiusmodi ſeniorum Monachorum συμπαίκτας habet Palladius in Hiſtoria Lauſiaca c. 24. 83. quos *Colluſores* vertit vetus Interpres c. 24. vnde liquet, ab Aegyptiis et Orientis Monachis id vocabuli acceptum. Probabiliſſima tametſi videtur vocis *Sempectae* interpretatio, quam ad mentem Ingulfi exponit Vir eruditus: mirum nihilominus eſt, *Sempectas* nuncupatos non iuniores qui eo nomine deſignandi erant, ſed ſeniores, quibus ad ſolatium ii concedebantur. Vt vt eſt, aliud ſonat *Sempecta* in Regula S. Benedicti: eo quippe loci de excommunicatis ſermo eſt, quibus Abbas fratres ſubmittit, qui iis conſolationem exhibeant; vnde *Sempectas* hic intelligo ſodales, ſocios ſeu familiares, qui amicum facilius ad meliorem frugem adducere valeant: qui tamen, vt vult S. Benedictus, inter ſeniores ſapientes potiſſimum eligendi ſunt. V. Menardum in Concordia Regul. et Martenii Commentar. in Regul. S. Benedicti p. 378. SENIPETAE, in Vita S. Iacobi Eremit. ſaec. 4. Bened. part. 2. pag. 151. *Iniit conſilium cum Senipetis fratribus, etc.* Varie effertur haec vox in Codd. MSS. *Senipeta, ſenpecta, ſimpecta,* vel *ſympecta:* quod argumento eſt, vocis etymon non percepiſſe librarios.

SEMPER, tamen. *Toujours* eadem notione Galli dicunt. Charta Henrici IV. Reg. Angl. an. 1403. apud Rymer. to. 8. pag. 331. *Ita Semper, quod arcus, ſagittas . . . vobis reddant.*

SEMPER-BARO, qui a nullo feudum habet, ſed alii ab ipſo tenent. V. *Baro.*

SEMPITERNALITER, in Vita S. Iſidori Epiſc. Hiſpalenſis num. 11.

SEMPITERNITAS. Vtitur Claudianus Mamertus lib. 1. de Statu animae cap. 3. lib. 2. c. 1.

SEMVNCLVM, Grani ſpecies. Chron. Farfenſe apud Murator. to. 2. part. 2. col. 545. V. *Semolla.*

SEMVNIA, V. infra *Sennumia.*

SEMVS, imperfectus, non plenarius, non plenus. *Illud enim*, ait Vgutio, *Semum eſt, quod vltra medietatem, et citra perfectionem eſt. Vnde Semitas, et Semo, as, i. imperfectum facere, aliquantulum diminuere, et euacuare. Quidam:*

Samam, Semi-Deus, ſtemus, ſtemus quoque Semo.

Gloſſ. Lat. Gr. *Semum*, ἡμίκενον. Vetus interpres Iuuenalis ad Sat. 6. *Semeſtris autem Luna dicitur, cum menſis medium permenſa eſt ſpatium: aut Xemum* (leg. Semum) *dicis, cui, vt plena ſit, parum admodum deeſt.* Formulae veteres Pithoei MSS. c. 36. *Conceſſimus tibi olca, in villa noſtra illa, quam illa femina quondam tenuit, et dum requiſimus, quod abſa eſſet et Sema, conceſſimus tibi, qui ſubiungit ab vno fronte, etc.* SEMVS, mutilatus, qui non integro eſt corpore. Concilium Aurelian. III. c. 6. SIMARE, pro *Semare*, mutilare. Capitula ad Legem Alamannor. edit. Baluzianae. V. *Secuus, Sentus, Scematio.*

SEN, i. e. Ieruſalem. V. *Paſſimae.*

SENA. (1) *Lamia vel Sena in Iſaia. Genus monſtri.* Papias. (2) † Scena, et SENVS, pro Scenicus. Ch. Mſ. a. 1319.

SENACVLVM. (1) Iurisdictio Curialium, ſeu locus vbi conueniebant. Leg. Mechlin. tit. 1. art. 13. (2) Pro Mulierum ſenatu ſeu conuentu, apud Lampridium in Heliogabalo.

SENAILLIA, ſementis. Gall. *Semaille*, ruſticis Dombenſibus etiam hodie *Senaille*. Charta MS. ex Aduerſ. D. Aubret. V. *Seminalia.*

SENALE. (1) *Funis cum quo caricatur, ſeruit etiam arbori.* Gloſſ. Fr. Barberini ad *Docum. d'Amor.* edit. Vbaldini pag. 258. Informat. pro Paſſagio transmar. ex Cod. MS. Sangerman. *Pro minuendis Senalibus, etc.*

(2)

Digitized by Google

(2) ✝ Signum, quo aliquid venale indicatur, ab Ital. *Segnale*. Bulla MS. Gregor. PP.

SENAPE, SENAPIVM, ſinapi. Codex Cenſualis Irminonis Abb. Sangerman. fol. 84.

SENARA. Charta Henrici Comitis Portugalliae apud Brandaonum to. 3. pag. 281. vo. *De ſtabilitate veſtra et foro, atque ſeruitio nunquam faciatis vobis Senaram, et de preda de foſſato non detis nobis plus quam quintam partem.* V. *Senhairare*.

✝ SENARIVM, SENARIVS, de tributo dici videtur, quod ex ponderibus et menſuris prouenit, t. 2. Annal. Praemonſtr. Prob. v. 20.

SENASCALLIA, pro *Seneſcallia*, in Areſto Parlament. an. 1394. apud Meneſter: Hiſtor. Lugdun. pag. 73. V. in *Seneſcalcus*.

SENATIO, herbae genus. Matth. Silvaticus: *Olus aquae, id eſt, Senationes, vel creſſones.* V. *Creſſo* et *Senecio* 2.

SENATORES, Nobiles, ex Senatorio et Nobilium ordine: *Ex ordine Senatorio*, in leg. 10. Cod. Th. de Malefic.: *Senatorii ſeminis homo*, apud Sidonium lib. 1. Epiſt. 6. Vita S. Nicetii Archiep. Lugdun. *Natus erat ex Senatorio genere.* Eucherius lib. de contemtu mundi: *Clemens vetuſta proſapia Senatorum.* Ita Nobiles ipſi *Senatores* paſſim appellantur apud Gregor. Turon. lib. 1. Hiſt. c. 29. *Senatores vel reliqui meliores loci*, vrbis ſcilicet Bituricenſis. Lib. 2. c. 15. *Multi tunc filii Senatorum in hac obſidione dati ſunt.* Et c. 20. *Eucherius Senator.* Iam vero qui fuerint *Senatores* iſti, non omnino conſtans eſt doctiorum ſententia, quamquam probabilis admodum videtur Ambroſii Moralis ad Vitam S. Eulogii coniectura, vbi cenſet ita appellari ab illorum temporum Scriptoribus, qui ex antiqua Romanorum ſtirpe eſſent prognati, Senatorum forte Romanorum, qui e Prouinciis in Senatum allecti fuerant. Conſtat enim temporibus Auguſti infinitos propemodum ex Prouinciis, praeſertim Narbonenſi, in Curiam allectos: vnde natum ſcomma: *Galli braccas in Curia depoſuerunt, latum clauum ſumpſerunt.* Atque hi quidem tanta apud Principem gratia valuiſſe dicuntur, vt Galliae Narbonenſi, ob egregiam in Patres reverentiam, datum fuerit, vt Senatoribus eius Prouinciae, non exquiſita Principis ſententia, res ſuas inuiſere liceret: cum caeteris, Conſtitutione Auguſti, ſine commeatu ius abeundi non eſſet, vt liquet ex Tacito lib. 12. et Dione lib. 52. Claudius Imperator in Oratione ſuper ciuitate Gallis danda, de Vienna: *Ornatiſſima ecce colonia valentiſſimaque Viennenſium, quam longo iam tempore Senatores huic Curiae confert.* Atque inde dictam *Viennam Senatoriam* plerique opinantur. Ex quo licet coniicere, quamplurimos in Prouinciis populi et Imperii Romani, hac donatos dignitate, a quibus in poſteros transmiſſa poſtmodum, ita vt *Senatores* vniuerſim perinde appellarentur, qui ab iis originem ducerent, qui primitus Senatores dicti fuerant, adiecta interdum Romani Senatus nota, vt ab ciuitatum aliarum Senatoribus diſtinguerentur, quorum longe inferior erat nobilitas. Ita Spartianus de Adriano Imperatore, qui natales ab Hiſpanienſibus arceſſebat: *Auus eius Marcellinus, qui primus in ſua familia Senator populi Romani fuit.* Et Trebellius Pollio in Vopiſco: *Victorina Tetricum Senatorem populi Romani ad Imperium hortata eſt.* SENATORES vero *Nobiles* vnice appellatos, vt *Nobilitatem* pro *Senatu* vſurpari apud Victorem Schotti, docuit Salmaſius ad Capitolinum. SENATRIX, Nobilis femina, ex genere Senatorio orta. Vita S. Deſiderii Epiſc. Cadurc. c. 16. SENATORES, apud Britannos, ſeu Anglos, dicti, qui poſtea *Aldermanni*, voce compoſita ex *Alder*, Senior, et *man*, homo, Magnates, viri praecipui, vti in hac voce docuimus. Leges Edwardi Confeſſ. c. 35. V. Canones Hibernienſes lib. 7. cap. 3. SENATOR, Dignitas ſuprema Romae, Magiſtratus, qui toti populo Romano praeerat, ſequioribus ſcilicet ſaeculis.

Digitized by Google

Lexicon Gr. MS. Reg. Cod. 2062. Σενάτωρ, ὁ τῶν Ῥωμαίων ἡγεμών. Hodie *Senatorem* vocant Romani Praetorem vrbanum. Is in diuo reſidet Capitolino, et Romanis ciuibus ordinaria facultate ius dicit. Tres habet vicarios ſubſtitutos ſuos, quorum duos, qui priuatis praeſunt iudiciis, *Collaterales* vocant: hi gradu differunt; vnus enim vocatur primus, alter vero ſecundus, tertius eſt Latrunculator. V. Octauianum Veſtrium lib. 2. de Iudiciis Aulae Romanae, et Albertum Argentin. p. 167. SENATRIX ROMANORVM, vxor Senatoris, apud Vghellum tom. 1. pag. 1087. 1099. SENATVS, officium, dignitas Senatoris Romae. Codex Vatican. in Lucio II. apud Baron. ann. 1144. Acta Innocentii III. PP. SENATOR IMPERIALIS, dignitas in aula Conſtantinopolitana, qua donatus legitur Goffridus Comes Cannarum ann. 1105. apud Vghellum to. 7. Ital. ſacr. p. 1071. et 1082. PRIMVS SENATOR, antiquior inter Senatores Clericos, *Doyen des Conſeillers-clercs.* Epitaph. inter Notas Gothofredi ad Hiſtor. Caroli VII. p. 889. SENATOR, Decanus Chriſtianitatis. Chron. Senonienſe lib. 3. cap. 3. SENATORES *Reipublicae S. Galli* nuncupantur eiusdem Monaſterii Monachi principales, quorum collegium *Senatus* dicitur, apud Ekkeard. Iuniorem c. 1.

† SENATORIA CVRIA, monaſterium, apud Andr. Floriac. Mſ.

SENATORIVM. (1) Locus in eccleſia a parte auſtrali, cancellis infra presbyterium proximior, vbi Senatores et Principes conſiſtebant. Ordo Roman. c. 13. (2) Libellus de Viſitationibus Monaſteriorum, quem ita inſcripſiſſe videtur Martinus Abbas Scotorum, quod in eo Senex iuuenem alloquitur ipſumque plurima docet. Hunc in Chr. Mellic. tranſcriptum p. 430. legeſis.

SENATRIX, SENATVS, V. in *Senatores.*

† SENATVS nomine deſignatur Camera Computorum Pariſ. in Ch. Phil. Pulcri a. 1294.

SENAX, ὀρθόπληξ. Gloſſ. Lat. Graec. Codex Reg. habet *Senex*, ſed leg. *Sternax.* V. Salmaſium ad Plinium p. 894.

SENCHA. (1) Gall. *Senche*, piſcandi modus: proprie eſt Circuitus cuiusdam retis quo inter piſcandum vtuntur. Charta Renati Reg. Comit. Prouinc. ann. 1479. inter Priuileg. MSS. Piſcator. Maſſil. *Pro euidenti commodo et vtilitate hominum dictae ciuitatis Maſſiliae et aliorum quorumcumque ad Senchas, de quibus in dicta ſupplicatione mentio habetur, piſcationis gratia, etc.* Ibidem: *Fecerunt Senchas tunnorum in magna quantitate.* V. *Corre.* (2) † Porcorum ſtabulum, vbi ſaginantur. Gall. *Sench.* Litt. remiſſ. Mſ. a. 1356.

SENCIA, V. infra *Sentia.*

SENDA, V. *Renda* 1.

SENDADVM, Sindon. Vita S. Gerardeſchae to. 7. Maii pag. 180.

SENDAL, Tela ſubſerica, V. *Cendalum.*

SENDALES, Sandalia, Gall. *Sandales*, vel *Sendales.* Inuentar. ann. 1419. ex Tabul. Eccl. Nouiom. V. *Sandalia* 1.

SENDAPILLVM, SENDAPILVM, panni ſerici ſpecies. Teſtamentum Michaëlis de Creneio Epiſc. Autiſſiod. an. 1409. ex Regeſt. Capitul. eiusd. Eccl. *Item tunicam et dalmaticam pro Epiſcopo de ſerico rubeo plano ſiue Sendapilo.* Inuentar. ann. 1419. ex Tabul. Eccl. Nouiom. *Item duae cappae panni ſerici viridis . . . quarum vna eſt duplicata de Sendapillo viridi.* Ibidem: *Quatuor panni croiſiati nigro Sendapillo ad ponendum ſupra corpora defunctorum.* Rurſum: *Item vnus draco cum cauda Sendapilli rubei ad deferendum in proceſſionibus Rogationum.*

SENDATVM, pannus ſericus, Gallis *Cendal.* Ordinatio Humberti II. to. 2. Hiſt. Dalph. pag. 315. col. 2. *Corſetum ſit fodratum de Sendato.* Statuta Maſſil. lib. 2. c. 39. *Item, de bliſaudo Sendati cum frezio, II. ſol. et VI. den.* Infra: *De clamide hominis cum Sendato et frezio, II. ſol.* Pluries ibi. V. *Cendalum.*

† SEN-

Digitized by Google

✝ SENDRVS, cinereus, Gall. *cendré*, in Inuent. Mſ. a. 1476.

SENEBIVS, inter vtenſilia recenſetur in Inuentar. an. 1342. ex Tabul. S. Victoris Maſſil. *Item XII. ſeſſora, XII. paraxodia, item XII. Senebios.* Forte legendum *Scuchios*, quo ſcutellam ſignificari poſſe exiſtimo.

✝ SENECHAVCIA, tabularium forenſe, vt videtur, Gall. *Greffe*. Ch. Mſ. a. 1319. V. in *Seneſcalcus*.

SENECIA, inquit Ioh. de Ianua, *a Senecio, quod eſt aliquantulum ſenex. Dicitur haec Senecia, ae, quaſi pilatura labiorum, vel labium, vel verbum ſenis: vel illud rubrum, quod eſt ſub aure piſcis, per quod diſcernitur an ſit recens vel non. Alii dicunt, quod Seneciae dicuntur ſalinae defluentes per genas ſenis, quas prae ſenectute retinere non poteſt, et eas emittis per molares dentes, qui Canini, i. detractores dicuntur, quod congruit inuidis: de quorum molaribus frequens immunditia detractionis emittitur. Vnde Hieron. in Prologo Ezech. Sed vereor, ne illud eis veniat, quod Graece ſignificantius dicitur, vt vocentur Fagoloidoroi, hoc eſt manducantes Senecias. Secundum vero Papiam Seneciae herbae ſunt, cito areſcentes, quae per macerias naſcuntur.* Vetus Hieronymi Scholiaſtes ad locum citatum *Senecias* interpretans addit *hoc eſt, San:* quod veteribus Gallis foenum ſonabat; vnde etiamnum *Senegrè*, pro *San-Grec*, foenum Graecum, in vſu eſt. Neque aliunde accerſenda videtur vox Aremorica *Sanail*, qua locum vbi foenum aſſeruatur ſignificant: a quo diminutiuum *Sanic*, minutum foenum: ex quibus quaſi ſponte naſcitur *Senecia*. V. *Fagolidori*.

SENECIO. (1) Γεροντάριον, γερόντιον. Gloſſ. Lat. Graec. in MSS. *Senectio*. (2) Piſcis genus. Rumpleri Hiſtoria Monaſtica Formbac. apud Bern. Pezium to. 1. Anecd. part. 3. col. 433. *Nec deeſt* (piſcis) *quem ab herba Senecionem appello, rarior tamen inuenitur.* V. *Senatio*.

SENECTITVDO, Senectus, in Epiſtola Caroli M. ad Faſtradam Reginam de Victoria Auarica.

SENECTVS SERPENTIS, *id eſt exuviae*, inquit Marcellus Empir. cap. 9.

SENELLIO. Fleta lib. 2. c. 12. §. 8. *Lunda pellium continet 32. timbria, et Senellio cuniculorum et de griſis continet 40. pelles.*

SENESCALATVS, SENESCALCIA, etc. V. mox poſt *Seneſcalcus*.

✝ SENESCALCIA, praefectura, in Ch. Mſ. a. 1277.

SENESCALCVS, SENESCALLVS, officialis in aulis Regis vel Procerum, atque adeo etiam priuatorum, cui domus cura incumbebat; Gallis *Seneſchal*, Italis *Scalco*. Varie autem haec vox apud veteres Auctores, et in Tabulis antiquis ſcribitur. *Seniſcalcus*, in Placito Chlodouei III. Regis Francor. to. 4. Vitar. SS. Ord. S. Bened. p. 617. 619. *Siniſcallus*, in Annalib. Francor. Tilianis ann. 787. *Sineſcalcus*, in Loiſellianis et Bertinianis an. 786. et in Capitul. de villis cap. 16. *Siniſcalcus*, ibid. cap. 47. *Senechalus*, in Spicil. Fontanell. MS. pag. 435. *Seneſcalcus*, in Vita Caroli M. ann. 786. apud Hincmarum de Ord. Palatii c. 16. etc.

Seneſcallorum, vt dixi, munus primitus fuit circa domus curam, et familiam dominicam. Lex Alamann. tit. 79. §. 3. *Si alicuius Seniſcalcus, qui ſeruus eſt, et dominus eius 12. vaſſos infra domum habet, occiſus fuerit, 40. componat.* Mox agit *de Mariſcalco, qui ſuper 12. caballos eſt.* Atque hi quidem, *Seneſcalli communes* dicuntur in Fleta lib. 2. cap. 72. vbi eorum munus circa praedia dominica praeſertim deſcribitur, ad diſcrimen Magnorum Seneſcallorum, qui Principum familiis, menſis, et militiae praeerant. Lindenbrogius, cui Voſſius ſubſcribit, vocem *Seniſcalchus*, ex *ſen*, vel *ſeneſte* et *ſenıe*, grex, armentum, et *ſcalchus*, ſeruus, conflatam putat. Vt de poſtrema voce conſtat, de priore licet dubitare, cum *Seniſcalchi*, non armentis, ſed toti domui ruſticae praefuiſſe legantur. V. Radulphum in Vita S. Richardi Epiſcopi Ciceſtrenſis num. 35. Huic proxima eſt origina-

Digitized by Google

ginatio, quam proponit Eccardus in Notis ad Pactum Legis Salicae tit. 2. §. 11. a *Son* nempe, quo non tantum grex, armentum ſignificatur, ſed congregatio et collectio quaeuis, et a *Sende*, familia dominica, *Seniſcalcum* oriri. Addam Hickeſii opinionem, vtpote viri hac in re verſatiſſimi; priorem ſcilicet vocis *Siniſcalli* partem accerſendam eſſe vel a veteri Septentrionali *Sinn*, quod vicem vel vices ſonat, vel a pronomine *Sin*, ſui vel ſuus; adeo vt *Sineſcalcus* vel *Seneſcalcus* idem ſit ac miniſter domini vicarius, vel miniſter in aliquo munere domini vices gerens. Erant praeterea adminiſtratores redituum totius fiſci dominici, atque adeo rationibus reddendis obnoxii, cuiusmodi Seneſcalcos ſeu Dapiferos *Truchſeſſen* in quibusdam locis Palatinatus vocari auctor eſt Henricus Meibomius ad Chron. Markanum n. 30. Eo etiam nomine *Seneſcalci* rectores erant dominii totius dominorum ſuorum. Apud Silueſtrum Giraldum in Topograph. Hiberniae diſt. 3. c. 38. Hinc *Seneſcallus* idem qui oeconomus ſeu rei familiaris adminiſtrator, in Tabular. Kemperleg. *Cum Dumguallonus Echonomus, qui vulgo Seneſchal appellabatur, calumniam intuliſſet Benedicto abbati, etc.* Sub prima Regum ſtirpe inter regni optimates, qui placitis atque iudiciis regiis intererant, accenſentur *Seneſcalci*, a Marculfo lib. 1. form. 25, vt et in duobus placitis Chlodovei III. apud Mabillon. to. 4. Vitar. SS. Ord. S. Benedicti p. 617. et 619. Sub ſecunda vero ſtirpe occurrunt etiam *Seneſcalci* inter *Miniſtros*, per quos *Sacrum Palatium disponebatur*, apud Hincmarum de Ordine Palatii cap. 16. vbi poſt *Comites Palatii* nominantur, et ante *Buticularium*, *Comitem ſtabuli*, *Manſionarium*, *Venatores*, *et Falconarios*.

Seneſcalci munus circa dapes et menſam Principis fuiſſe, arguit ipſum nomen *Dapiferi*, quod vt priori ſynonymum ſemper efferunt Scriptores. Ebrardus Betunienſis in Graeciſmo cap. 9.

Praeſentat Dapifer epulas, Cocus excoquit illas,
Eſtque Seneſcallus cuius ſit ſub Duce iuſſus.

Hinc *Magiſtri* et *Praepoſiti Regiae menſae* promiſcue appellantur.

Seneſcalli munus, in rebus etiam bellicis, praecipuum fuit. Hugo de Cleeriis de Maioratu Franciae: *Comes* (Andegauenſis M. Seneſcallus Franciae) *cum in exercitu Regis fuerit, vel ierit; protutelam faciet, et in reditu retutelam: et quidquid ei acciderit ſiue bonum, ſiue malum, ore domini Regis inde non vituperabitur.* Vbi *protutela* et *retutela* ſunt, vti vocamus, *antegarda* et *retrogarda*.

Seneſcalli praeterea vexillum Principis ac Domini in praelia efferebant. Radulfus de Diceto ann. 978. et Geſta Conſulum Andegauenſium, de Gaufrido Griſagonella c. 6. *Qui ob inſignia ſummi et ſingularis meriti a Rege in praeliis Signifer, et in coronatione Regum Dapifer tam ipſe, quam eius haeredes conſtituuntur.*

Seneſcalli etiam nuncupati vrbium prouinciarumque Praefecti, qui eas ab hoſtibus tuebantur et ciuibus Principis nomine ius dicebant. Translat. S. Medardi to. 2. Iun. p. 103. *Nobili viro domino Carolo de Belloy . . . magno Seneſcaldo in Picardia prouincia, Conſiliario regio.*

Seneſcallorum denique erat ius reddere Principis ſubditis, eoque nomine caeteris iudicibus praeerat. Lambertus Ardenſis p. 147. *Vnde propter eminentem eius in militia fortitudinem, temperantiam atque ſapientiam, eum in loco ſuo vniuerſae terrae ſuae Seneſcallum et Iuſtitiarium ſibi ſubſtituit atque Balliuum.* S. Bernardus Epiſt. 78. de Stephano Dapifero: *Qui Clero militiam, forum anteponit Eccleſiae, diuinis profecto humana, coeleſtibus praeferre terrena conuincitur.*

Apud Anglos *Seneſcallus* tenet locum Capitalis Iuſtitiarii, cuius vices gerit, et proprias cauſas Regis terminare conſueuit, et falſum iudicium ad veritatem reuocare, et conquerentibus abſque Breui iuſtitiam exhi-

Digitized by Google

exhibere, et alia facere, quae habet Fleta lib. 2. §. 2. cuius iuriſdictio *Virgata Regia* dicitur, continetque 12. leucas in circuitu Regis, vbicumque fuerit. Adde cap. 3. §. 4. etc. Hinc in Legibus Henrici I. Reg. Angl. *Dapiferum*, Regis aut Baronum iudiciis praeſidentem legimus, cap. 7. 33. 42.

Seneſcallos etiam ſuos habuere Eccleſiae, vt eſt apud Hemereum in Auguſta Viromand. p. 187. et in Charta Guarini Epiſcopi Ambian. ex Tabulario Abbatiae S. Fuſciani. Epiſtola Ioannis de Vitriaco de Captione Damiatae: *Salutant vos ſocii noſtri et amici . . . . Ioannes de Cameraco Cantor noſter, Henricus Seneſcallus Eccleſiae noſtrae, etc.* V. Vill. Thorn. ann. 1197. Duo diſtinguendi videntur in Eccleſiis Seneſcalli: vnus ſecularis qui deſcriptis ſupra muniis fungebatur, hoc eſt, ius Eccleſiae ſubditis dicebat caeteris iudicibus praefectus, vexillum deferebat in exercitu, Epiſcopo in ſolemnioribus caeremoniis ad menſam miniſtrabat. Eiusmodi fuit Eccleſiae Dienſis Seneſcallus, vt colligitur ex Charta an. 1201. to. 1. Hiſt. Dalph. pag. 121. col. 1. *Siluio de Criſta habet ab antiquo feudum ab Eccleſia B. Mariae Dienſis et Epiſcopo; . . . pro hoc feudo . . . cum Epiſcopus Dienſis vel Eccleſia exegerit infra XIIII. diem, nulla obſtante exceptione vel dilatione, . . . debet ipſius Epiſcopi vexillum deferre, et cum de nouo ciuitatem conſecratus intrauerit, ad menſam prima cibaria ante ipſum ponere.* Eiusdem dignitatis fuiſſe videtur *Hugo Dapifer Epiſcopi Pariſienſis*, qui cum Balduino Regis Dapifero ſubſcribit Chartam Goffridi Epiſc. Pariſ. ann. 1070. inter Inſtr. Hiſt. Sangerm. pag. 31. Alter Seneſcallus Clero adſcriptus erat: quia etiam aliquando inter dignitates eccleſiarum annumeratus, vt docent Statuta Clementis IV. PP. ann. 1267. pro Eccleſ. Anicienſi, apud Marten. to. 2. Anecd. col. 480. *Stephanus Archidiaconus et Dapifer* ſubſcribit Chartam ann. 1151. apud Seuert. Hiſt. Epiſc. Matiſcon. p. 139. Huius nihilominus eccleſiaſtici Seneſcalli munus circa dapes et menſam Canonicorum verſabatur; vnde *dignitas temporaria* dicitur ab Hemereo loco citato. Chartular. Eccleſ. Matiſcon. ſub Ludouico IV. Reg. Franc. *Ego Teobaldus Comes et vxor mea Berta damus Eccleſiae Matiſconenſi . . . . ſeruum Arlemanum et vxorem eius cum infantibus quinque ad miniſterium Seneſthalli ibi ad refectorium ſeruientis.*

SENESCALLI, neſcio an iidem, de quibus ſupra, apud Ingulfum pag. 865. *Duoque milites Seneſcalli Wiburtus et Leofricus, etc.* Infra: *Ipſeque cum ſuis Seneſcallis in acie media verſabatur.* († SENESCALLVS, etiam qui alterius vices gerit, quae primaria eſt huius vocis ſignificatio iuxta Hickeſium. Ch. Mſ. a. 1426.)

SENESCHALIATVS, vt *Seneſcallus*, in Obituario MS. Eccl. Morin. fol. 21. SENESCAL[illegible], dignitas *Seneſcalci*, apud Hugonem de Cleeriis, et in Chronic. Mauriniacenſi. († SENESCAVCIA, in Ch. Mſ. a. 1229.) SENESCALATVS, Knygthon. lib. 2. cap. 2. SENESCARIA, lib. 1. cap. 5. SENESCALLIA, et SENESCALEA, apud Will. Thorn. an. 1197. SENESCALLIA, munus *Seneſcallorum*, quos *Communes* vocabant. Silveſter Giraldus in Itinerario Cambriae p. 853.

SENESCALDVS, V. ſupra in *Seneſcalcus*.

† SENESCALLA, mulier, quae iure ſucceſſionis *Seneſcalliam* in feudum poſſidet. Chartular. in Menag. Hiſtor. Sabol. p. 213. SENESCALISSA, idem, vel vxor Seneſcalli, in Ch. a. 1210.

SENESCANTIA, conuiuium, idem quod *Procuratio*. Charta ann. 1203. to. 2. Chartul. S. Vandreg. p. 1271.

SENESCARIA, SENESCHALIATVS, V. in *Seneſcalcus*.

SENESPASIVM, V. *Semiſpathium*.

SENESPIO, rubentium puſularum ſpecies, Gall. *Rougeolle*. Miracula MSS. Vrbani V. PP. ex Tabulario S. Victoris Maſſil. *Exiſtens Auenione*

in oſtalaria de Poſa, infirmabatur de febre et Seneſpione.

SENETA, piſcis genus, vt videtur. Statuta Placentina lib. 6. fol. 79. vo. *Item ſtrigios et Senetas, pro qualibet libra IIII. den.* V. *Senecio* 2.

SENEVCIA, viduitas, Gall. *Veuvage.* Placitum an. 17. Edw. III. apud Th. Blount in Nomolex. Anglic.

SENEVICA. Conſtantinus Africanus lib. 2. Pantech. c. 4. *In dorſi ſpondilibus duo tantum ſunt*, (oſſa) *a quibus alia ſicut ſpina contorta exeunt. Haec contorta medicis appellantur Seneuica.*

SENEX. *Senes*, vel *Senes Epiſcopi*, in Africa dicti Epiſcopi promotionis aetate caeteris antiquiores, qui eo nomine Primates erant: quorum Sedes *Prima* vocabatur. Leo IX. Epiſt. 4. *Sed de Africae Primatibus aliter intelligendum eſt, quia in ſingulis eius prouinciis antiquitus Primates inſti[illegible]antur, non ſecundum potentiam [illegible]cuius ciuitatis, ſed ſecundum tempus ſuae ordinationis, quibus tamen omnibus praeterea vnus, ſcilicet Carthaginenſis Archiepiſcopus, qui etiam non incongrue dici poteſt Metropolitanus, propter Carthaginem Metropolim totius Africae.* SENEX, Abbas. Petrus Abaelardus Epiſt. 8. Hinc liber γεροντικὸν dictus. SENEX, vel *Vetulus de Montanis*, dictus Gallis *Aſſaſinorum* Princeps, *le Vieil de la Montagne* Ioinuillae et aliis, non ob aetatem ingraueſcentem; ſed quod lingua Arabica *Seich* vel *Scheic* indigitaretur, voce quae *Seniorem* et Dominum ſignificat, de qua quaedam attigit Cangius ad Ioinuillam p. 70. *De Montanis* vero cognominabatur, quod reuera in montibus habitaret, vti apud eumdem Ioinuillam docuit noſter pag. 87. ex Scriptoribus, licet contra cenſeat vir doctus apud Menagium in Originibus Italicis pag. 1089. VETVLVS DE MONTANIS. Vincentius Beluac. lib. 31. cap. 93. ANTIQVVS DE LA MONTAGNE, vocatur apud Willebrandum ab Oldenborg in Itinerario Terrae Sanctae pag. 129. Haud ſcio an idem ſit qui *Vetus de Muſſa* dicitur in Litteris Henrici III. Reg. Angl. an. 1238. apud Rymer. tom. 1. pag. 382. *Rex Tath. nuncio Veteris de Muſſa, ſalutem. Significamus vobis quod bene placet nobis, quod ad nos in Angliam veniatis, vna cum gente veſtra propria, quam vobiſcum ducetis, ad exponendum nobis nuncium veſtrum, quod vobis iniunctum eſt ex parte praedicti Veteris de Muſſa domini veſtri.*

† SENGLA, cingulum ephipparium, a Gall. *Sangle*, t. 2. Hiſt. Nem. Prob. p. 85.

SENGLARIS, SENGLARIVS, SENGLERIVS, V. infra *Singularius.*

† SENGLARSIVS, aper, in Ch. MS. a. 1501. V. *Singularis.*

SENHAIRARE. Charta ann. 1327. ex Tabular. S. Victoris Maſſil. *Vſum paſcendi, paſtorgandi et Senhairandi et alia faciendi in Arboſtis.* Hiſpanis *Senara*, ſemen, ſeu quod ſeri poteſt, ſonat; vnde *Senhairare* effectum videtur; niſi noctem ſub dio tranſigere ſignificet, quia ibi de animalibus paſcendis ſermo eſt. V. *Senara.*

SENHERA, vexillum, Hiſpanis *Senera.* V. in *Partita* 1.

SENHORIA. (1) Vt *Senhera*, in Charta ann. 1293. tom. 2. Hiſt. Dalph. pag. 107. col. 2. V. *Senieria.* (2) Dominium, dominatio, ex Hiſp. *Sennoria*, Gall. *Seigneurie.* Charta ann. 1233. apud Baluz. tom. 2. Hiſt. Aruern. pag. 496. V. *Segnoria* et infra *Senior.* (3) Reditus, praediorum ſeu dominiorum commoda. Charta ann. 1245. ex Cod. MS. D. Brunet fol. 79.

† SENHORIVM, SENHORIVVM, dominium, Gall. *Seigneurie.*

SENIA, grauia, ſapientia, quae ſenem decent. Acta SS. Viti et Modeſti to. 2. Iunii pag. 1023. *Hic in breui conſummatus infans et vix ablactatus, puer egit Senia.*

SENICA, V. ſupra *Sceneca.*

SENICES, pro Senes, apud Ioſ. Moret. Antiquit. Nauarrae p. 466.

SENICIS, Academicis Cruſcanis *Senici*, *malum in partibus glanduloſis gulae, latine angina dicta.* Miracul. S. Humilianae to. 4. Maii p. 407. *Quidam homo . . . patiebatur quamdam*

dam infirmitatem, quae dicitur Senicis, physice autem Squinantia.

SENICVS. Monet Bignonius, in Codice Regio Marculfi, formulas, alias complures veteres excipere cum hac epigraphe, *Cartas Senicas*, quarum vocum vim ſe neſcire fatetur vir doctiſſimus. Monet Stephanus Baluzius in Notis ad easdem formulas, in veteri codice Notarum, quae Tyroni adſcribuntur in Bibliotheca Regia, haec haberi: *Incipit Prologus de Notis Senicis.* Et Labbeus in Specimine antiquarum lectionum pag. 44. in Cod. Puteano: *Liber notarum Senici.* Apud Nonium *Senicus* idem eſt, quod *Senex.*

SENIDOCIVM, *Coetus aſtrificus.* Ita Gloſſae antiquae MSS. V. *Sinodochium.*

SENIERIA, vexillum, vt ſupra *Senhera.* Homagium Raymundi de Agouto praeſtitum Berengario Epiſc. Carpent. pro caſtro de Muris 3. Maii 1312. ex Schedis D. de Remerville a S. Quintino. V. *Senhoria* 1.

SENILLOSVS, V. infra *Suſurrator.*

SENIO, ludi ſeu aleae ſpecies. Iohan. Sarisberienſ. lib. 1. Policrat. cap. 5. V. Fabri Theſaurum in voce *Sex.*

SENIOR. (1) Dominus, Gall. *Seigneur.* Salomon Conſtantienſis in Lexico: *Veteres principes, antiqui principes, ſenes, Seniores.* Vnde Reges Francorum maxime Carlouingi nonnunquam *Seniores* dicuntur, in Manuali Duodanae paſſim. Gregorius Turon. lib. 8. c. 30. *Nullus Regem metuit, nullus Ducem, nullus Comitem reueretur. Et ſi fortaſſis alicui iſta diſpliceant, . . . ſtatim ſeditio in populo, ſtatim tumultus exoritur, et in tantum vnusquisque contra Seniorem ſaeva intentione graſſatur, vt vix ſe credat euadere, ſi tandem ſilere nequiuerit.* Sed et *Seniorem* Chriſtum vocat S. Columbanus, quem vulgo alii *Dominum.* SENNIOR, eadem notione, ex Hiſpan. *Señor.* Charta Athonis Garſeani pro Monaſter. S. Mariae Maon. inter Concil. Hiſp. to. 3. pag. 136. SENIORISSA, Domina. Charta an. 810. to. 1. nouae Hiſt. Occitan. inter Inſtrum. col. 35. V. infra *Signoreſſa.* SENIOR, cum adiectione loci, quomodo Galli dicunt, *Seigneur d' un tel lieu.* Vetus Charta in Chronico Beſuenſi p. 575. *Sig. Fulconis Senioris Bellimontis; Sig. Giſleberti Senioris Reſetae. Sig. Vallonis Senioris Beriae.* (2) Abbas, ſeu Praefectus Monaſterii. Caeſarius Arelat. ſerm. 7. ad Monachos Lerinenſes: *Dura tibi videntur praecepta Senioris: quanto tibi duriora erunt conſilia deceptoris?* (3) SENIORES, Primates: quomodo *Seniores* dicuntur in Edicto Marcellini Notarii, qui Synodo Carthag. praefuit, et in Nouella Maioriani de Curialibus, quos Auguſtinus Ep. 44. *Decuriones et primates ciuitatis* vocat. Hiſt. Miſcella *Seniores* appellat, qui Theophani οἱ ἐν τέλει dicuntur. Hieron. Blanca in Comment. Rer. Aragon. p. 718. V. etiam *Maiores, Primates, Primi, Senatores, etc.* (4) Dignitatis etiam ſeu officii nomen apud Scotos. Placitum ann. 1293. apud Rymer. to. 2. pag. 614. *Iacobus Senior Scotiae et Ioannes de Soules venerunt, etc. Inuenit plegium de releuio ſuo . . . Iacobum Seniorem Scotiae.* (5) Presbyter; vis Graecae vocis πρεσβύτης. S. Cyprianus Epiſt. 75. *Qua ex cauſa neceſſario apud nos fit, vt per ſingulos annos Seniores et praepoſiti in vnum conueniamus ad diſponenda ea, quae curae noſtrae commiſſa ſunt.* SENIORES quoque dicti, ex Hofmanno in Lexico, apud Fratres Bohemos, qui principem ſacrorum curam geſſerunt. (6) SENIORES *Monaſteriorum* dicti, vt eſt apud Vigilium Diaconum in Regula Orientali c. 2. Monachi duo, aetate prouectiores et ſcientia ac vitae probitate inſignes, quibus *praeſente vel abſente Abbate omnium fratrum diſciplina et omnis cura Monaſterii pertinebat.* V. *Sempectae.* (7) Maritus, coniux. Paſſio S. Vitalis Mart. n. 7. *Cum S. Martyris coniux B. Valeria Senioris eius victoriam, quam inſpectante Deo apud Rauennam promeruit, Mediolani comperiſſet, etc.* Helgaudus in Roberto Rege p. 66. vbi Conſtantia Regina ſic *Dominum ſuum*, id eſt, coniugem compellat; *Heu Senior bone,*

Digitized by Google

bonte, quis inimicorum Dei vos aureo veſtitu deturpanis honeſto? (8) Primus, praecipuus. V. Aldrici Epiſc. Cenoman. n. 1. *Et ſuadente, ſiue exhortante, Epiſcopo ſuo Dregone, licet coacte, Senior Cantor ibi ſublimatur*, id eſt, *Praecentor.* Infra: *Eum Seniorem Sacerdotem ſuumque confeſſorem praeeſſe conſtituit.* V. *Eccleſia ſenior.*

SENIORALE. Concilium Meldenſe ann. 845. c. 7. et Synodus ad Theudonis-villam ann. 5. Caroli C. c. 1. *Vigorem regium ac Seniorale, et ſuper veſtros, et ſuper impugnantes poteſtatem veſtram optatis habere, etc. Senioralis reuerentia*, in Synodo apud Vermeriam cap. 1.

SENIORARE, Dominari, Gall. *Exercer la Seigneurie.* Charta Tabularii S. Sophiae Beneuent. ann. 41. Imperii Baſilii, Chr. 1013.

SENIORATICVM. (1) Ius quod *Seniori*, ſeu domino, ratione *Senioratici* ſeu dominii debetur. Charta an. 1015. inter Probat. to. 2. nouae Hiſt. Occitan. col. 169. (2) Dominium, dominatio, Gall. *Seigneurie.* Charta apud Marcam lib. 6. Hiſt. Beneharn. c. 4. SIGNORATICVM, in Charta Henrici Imper. ann. 1081. apud Vghellum to. 3. pag. 419. *Segnorage*, in Libertatibus villae Peruſienſis ann. 1260. apud Thomaſſerium pag. 98.

SENIORATICVS, *Senior*, dominus, vel potius aduocatus. Charta ann. 1050. apud Marten. to. 1. Ampliſſ. Collect. col. 447.

SENIORATVS, dominium, dominatio. Capitula Caroli C. tit. 16. c. 13. *Et mandat vobis noſter ſenior, quia, ſi aliquis de vobis talis eſt, cui ſuus Senioratus non placet, et illi ſimulat, vt ad alium Seniorem melius, quam ad illum accaptare poſſit, veniat ad illum, et ipſe tranquillo et pacifico animo donat illi commeatum.* Adde tit. 18. c. 6.

SENIORIA, vt *Senioraticum.* Teſtament. ann. 1156. inter Probat. tom. 2. nouae Hiſt. Occitan. col. 558. V. *Signoria.* SENNORIA, eadem notione. Charta ann. 1213. ex Tabul. Maſſil. V. *Senhoria* 2.

SENIORITAS, dominium, dominatio. Charta Roſtagni Aquenſis Archiep. ann. 1085. inter Inſtr. to. 1. Gall. Chriſt. nouae edit. pag. 65. col. 1.

SENIORIVVS, dominium, *Senioraticum*, *Seigneurie.* Charta Guillelmi D. Montiſpeſſulani ann. 1109. *Detis omnes caſtros veſtros de terris veſtris, et omnes forcias, et Seniorivos, et poteſtativos, quae modo habetis.* SENNORIVVS, eodem intellectu, in Pacto inito an. 1169. tom. 8. Spicileg. Acher. p. 165. Infra legitur *Sennorias.*

SENIOVORE. Vita S. Praeiecti Epiſc. ex Cod. Atrebat. *Cumque de sancta veneratione Hector cognouiſſet, maximeque quia Wlfoardo Senionore domus fiducia peruſus erat, . . . vterque fugam inerunt.* Pro *Seniore*, ſeu *Maiore domus*, qua dignitate in Auſtria donatus erat Wlfoardus; vti etiam editum legitur apud Mabill. ſaec. 2. Bened. p. 644. *Quia Wlfoaldi Senioris Domus fiducia peruſus erat.*

SENIPETAE, V. ſupra *Sempectae.*

SENISCALCVS, V. in *Seneſcalcus.*

SENISSIMVS, valde ſenex. Vita S. Landoaldi to. 3. Mart. p. 37.

† SENISTERIVS, ſiniſter. Gloſſar. Prou. Lat. Cod. reg. 7657. V. *Siniſterius.*

SENIVM, a *Senectute* diſtinguit Ioannes de Deo, Doctor Decretorum Bononienſis, in Poenitentiario lib. 1. cap. 7. ita vt *Senectus* ſit a 60. annis vſque ad 80. *Senium* vero poſt 80. annos.

SENIVRAGIVS, idem qui *Senior*, Dominus. Charta apud Madox Formul. Anglic. p. 192.

SENIVS ALTARE, praecipuum. V. *Senior.*

SENIX, pro *Segnis*, occurrit apud Leonem Oſt. lib. 3. c. 20. edit. Angeli a Nuce.

SENNENSIS, pro *Senonenſis*, vt colligitur ex Nicolai PP. Littera *Egiloni Sennenſi Epiſcopo* inſcripta, apud Sirmondum to. 3. Concil. Galliae.

SENNIOR, V. ſupra in *Senior.*

SENNIS. Fridegodus in S. Wilfrido cap. 40.

Digitized by Google

. . . . . . *Mox Paſtor ſcripſit eons*
Sedibus abreptis reddi debere beatum
Chriſti mathiten poſt tanta pericula Sennem.

Id eſt, ni fallor, *ſanum*, incolumem, quod ſequentia ſuadent.

SENNORIA, SENNORIVVS, V. *Senioria*, *Senioriuus*.

SENNVMIA, *triſtitia*, in Gloſſ. Iſid. Excerpta: *Semunia.* Papias et Conſtantienſis: *Sennunia.* Martinius emendat *Senium*, Vulcanius *Senturnia.* Sed legendum *Sennia*, ex Graec. σύννοια.

SENODICVM. Teſtamentum Fulradi Abbatis S. Dionyſii, editum a Mabillonio to. 4. pag. 341. *Vt in alimonia eorum, et ſuſceptionem hoſpitum, vel in eleemoſina Senodicorum, pauperum, viduarum, orfanorum, et in lumen Eccleſiarum conferre debeam.* Id eſt, *Xenodochiorum.* Ita *Senodochium* in Legibus Luithprandi Regis Longobardor. tit. 15. §. 14. *Senodochium*, in Capitulari 6. ann. 819. c. 5. V. *Sinodochium.*

SENODOCHIVM, V. *Sinodochium.*

SENODOXIVS, a Graeco Ξενοδόχος, Titulus Magni Hoſpitaliorum ſeu Templariorum Magiſtri. Charta Petri Abbonis. V. *Sinodochium.*

SENPECTAE, pro *Sempectae.* V. ibi.

SENSALES, Proxenetae, *Courtiers.* Synodicon Nicoſienſe c. 29. *Cenſal* proxenetam vocant Prouinciales: quod etiam alibi in vſu eſt. V. *Savary* in Dictiion. Commercii.

† SENSARIA, proxenetae merces, Ital. *Senſaria*, t. 1. Cod. Ital. diplom. p. 1122.

SENSARIVS, qui ad *cenſum* ſeu ſub aliqua praeſtatione elocat, Gall. *Cenſier.* Statuta Genuae lib. 1. c. 19. fol. 26. vo. V. in *Cenſus.*

SENSATICVM, pro *Cenſaticum*, ſemel ac iterum in Vita Aldrici Epiſc. Cenoman. num. 56. V. *Senſus 2.*

SENSATIO. (1) Intellectus, intelligentia, cognitio, Gr. νόησις. Vetus Irenaei Interpres lib. 2. cap. 13. n. 2. Idem lib. 5. c. 20. n. 2. V. *Senſibilitas* 2. et *Senſus.* (2) Forma, apud eumdem Interpr. lib. 2. cap. 14. num. 6. *Et altera quidem ſubſtitutionis initia eſſe, altera autem Senſationis et ſubſtantiae.* V. *Senſibilitas 1.*

SENSATVLVS, ſenſui ſuo deditus, ſeu opinioni ſuae inhaerens, apud Hincmarum Rem. Opuſc. LV. Capitulor. aduerſus Hincmarum Laudun. c. 43. p. 547.

SENSATVS, ſenſu pollens, prudens. Gloſſ. Graec. Lat. νουνεχὴς, *Cordatus*, *ſenſatus*, *intelligens.* Sic Galli dicunt *Senſé.*

† SENSEITVS, pro *cenſitus*, qui ad *cenſum* tenet. Ch. Mſ. an. 1404. V. *Senſarius* et *Senſiuus.*

SENSIBILIS, ſenſu praeditus. Vetus Irenaei Interpres lib. 2. cap. 14. n. 6. V. *Senſatus.*

SENSIBILITAS. (1) Senſus, Gr. αἴσθησις. Idem Interpres l. 1. c. 8. n. 2. V. *Senſatio 2.* (2) Vt *Senſatio 1.* apud eumdem lib. 1. cap. 30. n. 14. V. infra *Senſuabilitas.*

SENSIFICARE, ſenſus capacem reddere, ſentire facere. Mart. Capella lib. 9. pag. 308. SENTIFICARE, eadem notione, apud Claudium Mamert. de Statu animae, lib. 1. cap. 17. SENTIFICVS, apud Macrob. Saturn. lib. 7. cap. 9. et Mart. Capell. lib. 2. pag. 43.

SENSIO, *Sententia.* Gloſſ. Iſid.

SENSIRE, pro *Saiſire*, obſignare, ad manum Regis ponere, Gall. *Saiſir.* Charta Philippi Pulcri Reg. Franc. ann. 1302. tom. 2. Chartular. S. Vandreg. pag. 1844.

† SENSIVVS, pro *cenſiuus*, cenſui obnoxius, in Ch. a. 1126.

SENSVABILITAS, vt *Senſatio 1.* Vetus Irenaei Interpres lib. 2. c. 13. n. 3.

SENSVABILITER, ex ratione et ſenſu, apud eumd. lib. 5. cap. 18. n. 3.

SENSVALITAS. (1) Senſus, appetitus, facultas ſentiendi, Gall. *Senſualité.* Tertull. de Anima cap. 17. *Plato irrationalem pronuncians Senſualitatem, etc.* (2) Elmham in Vita Henrici V. Regis Angl. edit. Hearnii c. 54. p. 135. *Quidam Anglicus, vel*

Digitized by Google

vel virilis animoſitatis induſtria, ſeu temerariae praeſumptionis, ſeu Senſualitate ductus, muri latus attingens, etc. Id eſt, ſuo ſenſu. V. ſupra *Senſuabilitas.* (3) † Senſus, intellectus. Litt. remiſſ. Mſ. a. 1376.

SENSVS. (1) Intellectus, *νοῦς*, Gallis *Sens*, *bon ſens.* Ita vſurpant S. Hieronymus in Indice Haereſeon c. 17. 28. Ruffinus in Expoſit. Symboli, et Eucherius Homil. 1. de Aſcenſione et Homil. de Pentecoſte. V. ſupra *Senſuabilitas.* IN SENSV, ſenſibiliter, manifeſte. Vetus Irenaei Interpres lib. 5. c. 17. (2) SENSVS, pro *Cenſus*, penſitatio, ex agris et praediis. Charta ann. 764. apud Marten. tom. 1. Ampliſſ. Collect. col. 29. V. *Senſaticum.* SENSVS TERRAE, illius declaratio ſeu inquiſitio iudiciaria. Charta Guidonis Comit. Flandr. ann. 1237. ex Tabul. S. Barthol. Betun.

SENTELLA, pro *Scutella*, vt videtur. V. in hac voce. Charta Roberti Comit. Mellenti ann. 1183. to. 4. Hiſt. Harcur. p. 1346. *Conceſſi praefatis monachis poma colligenda ad perpetuum potum eorum et ſeruientium ipſorum per totam foreſtam meam, et Sentellam elemoſynae menſae meae ad ipſam pertinentem, quandocunque ego ero apud Wauteuillam.*

SENTELVS, V. *Seintelus.*

SENTENA, SENTHA, SENTONA, pro *Sentina*, fundum nauis, in Informat. pro paſſagio transmarino ex Cod. MS. Sangerm.

SENTENTIA. (1) Sapientia, Gr. *σύνεσις.* Vetus Irenaei Interpres lib. 1. c. 10. n. 3. *Qui vere ſunt deſerti a diuina Sententia magiſtri.* (2) Compendiaria rei alicuius expoſitio. Capitul. Attonis cap. 97. (3) Excerpta ex Terrario S. Petri Piperac. apud Acher. to. 2. Spicil. p. 704. *Sententiam igitur eccleſiarum, et donum earum, ſi auſu temerario quis improbare praeſumpſerit, a corpore Chriſti et Eccleſiae ſegregatus, etc.* Vbi leg. forte *Senſina*, pro *Saiſina*, poſſeſſio. V. *Senſire.* (4) SENTENTIA IVDICIORVM, Liber Eccleſiaſticus, in quo continentur, quae ad poenitentiam imponendam et ad reconciliandum poenitentem ſpectant. V. *Poenitentiale.*

SENTENTIABILIS, per *ſententiam* redditus. Mirac. S. Walarici tom. 1. April. p. 29.

SENTENTIALITER, per *ſententiam*, vel iudicium, in Diurno Romano p. 38. vbi infra *ſyn ialiter* idem ſonat. V. *Sententionaliter.*

SENTENTIARE. (1) Sententiam proferre, dare, lata ſententia condemnare, Gall. *Sententier.* Statuta Auſcior. MSS. art. 7. *Baiuli et Conſules praedicti capere poterunt criminoſos ſimul et diuiſim; inquirere autem vel Sententiare non niſi ſimul.* Charta ann. 1463. *De omnibus inquiſitionibus ſiue enqueſtis terminatis et Sententiatis, ſeu terminandis et Sententiandis, etc.* (2) Statuere, iudicare, decernere. Acta ad Concil. Baſileenſe apud Marten. tom. 8. Ampliſſ. Collect. col. 363. (3) Conſentire. Literae Edwardi I. Reg. in Chron. Angl. Th. Otterbourne pag. 105.

SENTENTIARIVS. (1) Arbiter. Statuta Monaſt. S. Claudii an. 1448. p. 45. V. *Sententiator.* (2) SENTENTIARII, qui libris Sententiarum Petri Lombardi ſtudent. V. *Baccalarii 3.* (3) † Qui ſententias iudiciarias exſcribit, ſcriba. Ch. a. 1403.

SENTENTIATOR. (1) Vt *Sententiarius.* Charta ann. 1298. apud Rymer. to. 2. pag. 819. (2) † Officium in moneta Florentina. Ch. a. 1317. *Sententiatores dictae monetae auri.*

SENTENTIONALITER, vt *Sententialiter.* Diploma Ruperti Reg. Rom. ann. 1401. apud Tolner. Hiſt. Palat. p. 145.

SENTENTIONATVS *ab Eccleſia, diuo Thomae eſt Eccleſiaque ſententia damnatus.* Goclenii Lexic. Philoſoph. V. *Sententiare.*

SENTENTIOSVS. Gloſſ. Lat. MS. Regium Cod. 1013. *Suſurrio, Sententioſus, bilinguis, vel alicuius naturae.*

SENTERIVM, ſemita: ſupra *Semitarium*, ex Gallico *Sentier*: in Charta Philippi Franciae Reg. ann. 1184. in Probat. Hiſt. Monmorenc. p. 48.

SENTE-

Digitized by Google

SENTERIUS, eadem notione, in Statutis Mutin. rubr. 63. fol. 13.
SENTHA, pro *Sentena*, V. ibi.
SENTIA, locus ſentibus refertus. Gloſſ. Gr. Lat. MS. ἀκανθῶν ὁ τόπος, *Sentia.* Edit. *Haec ſencia.*
SENTIFICARE, V. ſupra *Senſificare.*
SENTILIS. Informat. de paſſagio transmarino ex Cod. MS. Sangerm. *Item tallas ad fornimentum arborum ſauales et Sentiles LX. tallas.* Telae ſpecies eſſe videtur.
SENTIMENTUM. (1) Sententia, opinio, Gall. *Sentiment.* Chron. Corn. Zantfliet apud Marten. to. 5. Ampl. Collect. col. 495. (2) Senſus, animi affectio, qua etiam notione *Sentiment* vſurpant Galli. Gerſonius de Conſolat. Theol. lib. 4.
† SENTINA, meretricum habitatio. Stat. ſynod. Tornac.
SENTINACULUM, ſentinae receptaculum, vel inſtrumentum, quo exhauritur ſentina. S. Paulinus Epiſt. 49. n. 3.
SENTINARE, ſentinam aquis exhaurire. S. Auguſtinus ſerm. 34. de Diverſ. c. 13.
SENTINATOR, qui ſentinam exhaurit, apud S. Paulinum.
SENTINOSUS. *Sentinoſum nauigium,* dixit S. Ambroſius in Orat. funebri de obitu fratris, pro rimoſo, et in quo exhaurienda ſaepius ſit ſentina.
SENTIRE. (1) Gall. *Sentir*, olfacere. Vita B. Coletae to. 1. Mart. p. 563. (2) † Scire, noſſe. Murat. t. 3. Antiq. p. 1099.
SENTIS, fibula. Vita S. Brigidae tom. 1. Febr. p. 139.
SENTITARE, *in animo ſenſim indicare.* Gloſſ. Iſid.
SENTITUS. (1) Proſpectus, viſus. Regimina Paduae ad ann. 1320. apud Murator. to. 8. col. 433. (2) † Senſus, Gall. *ſenti.* Litt. remiſſ. Mſ. a. 1356.
† SENTURARIUS, zonarum artifex. Ch. Mſ. a. 1374.
SENTURMIA, V. *Sennumia.*
SENU, *Senium*, in Gloſſ. Lat. MSS. Regiis.
SENUS. (1) Pro Senex, in Append. ad Marculfum form. 31. (2) Neruus, chorda, qua in ſcamno torquendus ligatur, German. Sehne. Gloſſ. MSS. Florentinae: *Arcus, corda, Senua.* Pactus Leg. Salic. c. 39. ex Cod. Guelferbyt. apud Eccardum pag. 129. *Et Senum et ſcamnum praeſtet, vbi ſeruum tendere dibiat.* (3) Pro Scenicus, V. *Sena 3.*
SENYAL, V. infra *Signale.*
SEO. (1) *Lacus*, Germ. See, ex Gloſſ. Monſ. apud Schilter. in Gloſſ. Teuton. (2) SEO, pro ſeu, ſiue, in vett. Formul. Andegau. et in aliis antiquioribus Inſtrumentis.
† SEODA, pellis Species, f. ſebo praeparata, t. 4. Collect. Hiſt. Franc. p. 694.
SEONITIUM, V. *Saiones.*
SEONIUM, V. ſupra *Sonare 3.*
SEONNUM, furfur, ex Gallico *Son. Panis de obolo, et de rebureto, et de Seonno, etc.* in Charta ann. 1243. Hiſt. Monmorenciac. p. 101.
SEORSIVUS, ſeorſum poſitus, ſeparatus. Sententia Sigiſmundi III. Reg. Polon. apud Ludewig. to. 6. Reliqu. MSS. p. 222.
SEOSINABILE TEMPUS, commodum, opportunum, apud Spelm. in v. *Carua.*
SEPA, idem quod infra *Separale.* Charta an. 1108. apud Stephanot. to. 1. Antiquit. Bened. Vaſcon. MSS. p. 692. V. *Separia.*
SEPALIS. Charta Amalfitana apud Vghellum tom. 7. Ital. ſacr. p. 393. *Dedit atque tradidit . . . de ipſa Sepalem veterem in vſu vſque intus mare, etc.* Infra: *Tradidimus atque confirmamus ſupraſcripta plagia inclyta de cantu in cantum, et vnde fuit ipſa Sepalis veteris, etc.* Videtur ſcribendum *Separalem*, et *Separalis.* V. in hac voce.
SEPAR, diuiſus, ſeparatus. Gloſſae antiquae MSS. *Separia, pro ſeparata, aut diſcreta.* Ioan. de Ianua: *Separ, i. ſeorſim a pari, i. diſſimilis, vnde ſeparitas.*
SEPARABILITAS, Separatio, diuiſio. Concil. Tolet. XVI. inter Hiſpan. to. 2. p. 738.
SEPARALE. (1) Eſt quod *ſeparat*, ſeu diuidit tenementum a tenemento, ſeu rem ab alia re, terminus, limes. Ita vſurpat Fleta lib. 1. c. 12. §. 21. Inter-

Digitized by Google

Interdum. (2) Sumitur pro ipſo tenemento, aut re, quae ab alia ſeparatur, ſeu ſuis terminis definitur, vt in eodem libro Fletae lib. 2. c. 49. §. 1. *Quod aueria capta fuerunt in ſuo Separali.* Adde lib. 4. c. 1. §. 21. c. 20. §. 5. c. 27. §. 17. *Piſcaria Separalis*, apud Ingulfum p. 852. 874. 881. *Sedes ſeparalis Abbatiae* p. 860. (3) SEPARALES CHARTAE, Separatae, diſtinctae, a diuerſis hominibus ſcriptae. Charta apud Madox Formul. Anglic. p. 396.

SEPARALITER, disiunctim, Gall. *Separément*, apud Ingulfum p. 875. 881. V. *Sewera*.

SEPARATIO, praerogatiua, priuilegium. Statuta criminalia Riperiae c. 3. fol. 5. vo.

SEPARATVS, V. *Separale*.

SEPARIA, vt *Separale*. Charta ann. 1299. apud Kennett. Antiquit. Ambroſd. p. 336.

SEPARITAS, V. ſupra *Separ*.

SEPE, Sepes, Gall. *Haie*. Acta S. Bertrandi to. 1. Iunii p. 796.

SEPEDIVM, *Refugium*. Papias.

† SEPELIATIO, actio ſepeliendi mortuum, in Stat. eccl. Tull.

SEPELICIO. (1) Ius ſepulturae, ſeu obuentio quae ſacerdoti ob ſepulturam contingit. Charta Willelmi Angl. Reg. an. 1083. ex Tabular. SS. Trinit. Cadom. (2) † Sepultura ipſa, humatio, apud Murat. t. 5. Antiqu. Ital. p. 267.

SEPELIRI *ſubtus mortuum*, poena olim homicidae, apud Beneharnenſes, qui viuus ſub cadauere illius, quem occiderat, ſepeliebatur. Fori Morlanenſes art. 31. et 32. *Si vero iſtas leges dare nequiuerit* (homicida), *quidquid habet, ſit in curſu meo, et Sepeliatur ſubtus mortuum.* Idem obtinuit apud Bigorritanos ex inſtituto Boſonis Comitis Bigorr. vt obſeruat Marca lib. 9. Hiſt. Beneharn. c. 11. n. 4. quod et teſtatur Charta B. de Majeſtad Comitis Bigorenſis an. 1238. in Regeſto cenſuum Bigorrae Camerae Comput. Pariſ. fol. 27. *Item ſtatuimus, quod ſi aliquis in praedicta villa interficiat aliquem, interfector ſub mortuo, omni occaſione remota, viuus Sepeliatur.*

SEPERALIS, V. in *Separale*.

† SEPERALITAS, i. q. *Separale*, quod *ſeparat* ſeu diuidit tenementum a tenemento, terminus, limes. Annal. Praemonſtr. t. 2. Prob. p. 719.

SEPHORA, *Gallina*. Papias.

SEPIA. (1) Cepa, vel condimentum ex cepis. Bern. Mon. Ordo Cluniac. part. 1. c. 6. (2) SEPIAE TABVLARIAE, cenſus ex Sepiis in Tabulis recenſitus. Pancharta S. Stephani de Vallibus apud Xantones Ch. 69. *Abbati vel eius mandato ſolvent quinquaginta Sepias tabularias cenſuales apud caſtrum Oleronis.* Vbi *Sepia* piſcis eſt, Gall. *Seche*, quae eiusmodi ſigno apud Monachos deſignabatur, ex Bern. Ord. Cluniac. part. 1. cap. 17.

SEPIATICVM, quod ſcriptori vel Notario pro ſcriptura datur: *Sepium* enim pro atramento ſumi obſeruant Scholiaſtes Perſii, et Iſidorus lib. 12. cap. 6. Fulgentius in Mytholog. *Redde, quod Sepiaticum debes.*

SEPIOLA, *parua ſpes*. Ioh. de Ianua. In edit. ann. 1506. legitur, *parua ſepes*. Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm. *Sepiola*, *petite Seiche*.

SEPLASIARIVS, qui *Seplaſia* vendit, ſeu pigmenta. Vgutio: *Seplaſiarius, negotiator, qui pigmenta vendit.* Vetus Gloſſ. MS. Sangerm. n. 501. *Seplaſſarius*, *negotiator*, *qui multa venundat.* Ita etiam Gloſſ. Lat. Graec. *Seplaſſarius*, παντοπώλης. In Gloſſ. Graec. Lat. παντοπώλης, *Seplaſiarius, ſalgamarius*. V. Salmaſium de Vſuris c. 19. *Supplaſarius* perperam ſcribitur apud Vegetium lib. 3. Art. veterin. c. 2.

SEPLASIVM, παντοπωλεῖον, in Gloſſ. Lat. Gr.

SEPLATIARIVM, μυρεπώλιον, ibid. vbi leg. *Seplaſiarium*.

SEPNEVS, vox ignota, V. in *Crauis*.

SEPOSITIO, datio in pignus, in Lege Wiſigoth. lib. 5. tit. 4. §. 12. 13.

SEPTA. (1) Vrbis iurisdictio ſeu diſtrictus, Gall. *Banlieuë*. Vita B. Caroli Boni Com. Fl. to. 1. Mart. p. 198. item p. 202. vbi fortaſſis contracte ſcriptum pro *Septena*. V. infra. (2) † Conſpiratio, Ital. *Setta*. Stat. Mant.

SEPTA.

Digitized by Google

† SEPTARIATA, modus agri, i. q. *Sextarata*. Annal. Praemonſtr. t. I. Prob. p. 578.

SEPTARIUM, a Gall. *Septier*, pro *Sextarium*. Charta apud Lobinell. to. 2. Hiſt. Britan. col. 128.

† SEPTARIUS, a Gall. *Septier*, menſura tam vini quam annonae. Gall. Chriſt. t. 10. Inſtr. p. 216.

SEPTATUS, vt Septus. *Culmen ſeptatum*, apud Mart. Capellam lib. 2. pag. 46.

SEPTELANIUS. *Septelanii tapites*, in Charta ann. 855. Append. Marcae Hiſp. col. 788. A textura ſic dici videntur.

SEPTEMIUM, pro Septennium, ſpatium ſeptem annorum. Charta ann. 1424. 28. Martii apud Rymer. to. 10. p. 329.

SEPTEMOLA. Charta Pippini Maioris Palatii apud Felibian. inter Inſtrum. Hiſt. Sandion. pag. 24. *Eo quod ipſa Ragana vel agentes monaſtherii ſui Septemolas S. Dionyſii poſt ſe malo ordine retinebat in vico qui dicitur Carborius.* Vbi leg diuiſis vocibus *ſeptem molas*. V. *Mola* 2.

† SEPTEMPEDA, pertica ſeptem pedum, vt *Decempeda* decem. Annal. Praemonſtr. t. 2. Prob. p. 132.

SEPTEMPLICITER, ſepties tanto, Gall. *Sept fois autant*. Epiſtola Adriani II. PP. apud Marten. Collect. nouae part. 1. pag. 51.

SEPTEMPRESBYTER, vnus ſcilicet e ſeptem presbyteris inferioribus ſeu Vicariis in Eccleſia Niuern. Calendarium MS. XVII. ſaec. ad XIV. ſeptembris.

† SEPTEMTIRIUS, ſeptentrionarius, vt videtur, in Stat. Vniu. Aurel. a. 1367.

† SEPTEMVIRI, magiſtratus, officio diſtincti a veteribus Romanorum ſeptemuiris. Murat. Script t. 21. p. 12.

SEPTEMZODIUM, V. *Septizonium*.

SEPTENA. (1) Mulctae Monaſticae ſpecies, ſeptem dierum ieiunium. Statuta Ordinis Hoſpital. S. Ioan. Hieroſol. tit. 18. §. 51. (2) Alia notione, († Litania ſcilicet, in qua ad ſingulas inuocationes, ſeptena inuocatio habetur.) Concilium Lemouicenſe, ann. 1031. ſeſſ. 2. *Vbi enim cereus Paſcalis conſecratur, et baptiſmus, ibi honeſtius Paſchalis ordo perficitur, et tres Litaniae, quae in Sabbatis Paſchae et Pentecoſtes nulla ratione praetermitti poſſunt, ne, quod abſit, autoritas Spiritus ſancti vileſcat, aptius perſoluuntur. Poſt ſex enim lectiones, Septena fit in choro a pluribus cantoribus ſolenniter indutis. Deinde cum terna ipſi Cantores et Sacerdotes, ac caeteri miniſtri procedunt ad Fontes: facto vero baptiſmo de tribus tantum infantibus . . . cum terna a Fontibus regrediuntur, qui ad chorum ad chorum, qui ad altare ad altare, cum cereis nondum luminatis, ſonantibus interim omnibus ſignis. Finita enim ipſa terna, etc.* (3) Septima pars fructuum ex agris vineisue domino perſoluenda. Charta ann. 1313. SEPTENUS, eadem notione. Pactum inter Iacobum Aragon. Reg. et Berengar. Magalon. Epiſc. ann. 1272. V. *Quarto* 6. (4) SEPTENA appellata peculiari nomenclatura diſtrictus iuriſdictionis vrbis Bituricenſis, et aliquot oppidorum in eodem tractu, Gallis *la ſeptaine*: de cuius vocis origine varii varia tradunt: quidam enim a 7. *pagis* vel *vicis*: alii *a ſeptimo miliario*, alii denique *a ſeptis vrbis*, vt Chaumellus in Hiſt. Bituric. lib. 6. c. 13. et Thomaſſerius in Conſuetud. local. lib. Bituric. p. 72. *Septenae Bituricenſis* mentio fit in Litteris Ludouici Iunioris ann. 1145. to. 1. Ordinat. p. 10. *Septimaniam* appellari in hymno S. Guillelmi Bituricenſis Archiepiſcopi obſeruat idem Chaumellus. Sed videtur haec vox ad *Septimaniam* Narbonenſem, ſeu Occitaniam prouinciam pertinere.

SEPTENARIUS. (1) Vel SEPTENARIUM, Officium pro mortuis per ſeptem dies continuos. S. Stephanus in Regula Grandimontenſium cap. 5. *Tricenarium, Septenarium, annuale, vel quodlibet pretium pro Miſſa nominatim vobis oblatum nullatenus accipiatis.* V. in *Tricenarium*. SEPTENNALE, in Concilio Pariſienſi an. 1212. c. 11. (2) † TALLIA SEPTENARIA, quae quo-

quolibet ſeptennio penſitabatur. Ch. Mſ. a. 1479.

SEPTENVS, V. *Septena 3.*

✝ SEPTERIVM, menſura annonaria, a Gall. *Septier.* Ch. Mſ. a. 1482.

SEPTETVS, ita appellatus neſcio quis Princeps, apud Gregor. II. Epiſt. ad Leonem Iſaurum Imp. praefixa VII. Synodo: *Nuper ſiquidem ab interiore occidente preces illius, quem Septetum appellant, accepimus, qui vultum expetit noſtrum Dei gratia, et vt ad impertiendum ei ſanctum baptiſma illuc proficiſcamur.* Leg. forte *Mepetus.* V. *Mepe.*

SEPTICENTVM. Iudicium an. 983. in Addit. ad Chron. Caſaur. apud Murator. to. 2. part. 2. col. 980. *In quo recepi ego Iohannes epiſcopus per conſenſum de ſupradictis ſacerdotibus a te Romaldo in commutatione de re proprietatis tuae in caſale nomine Canani ad proprietatem ſupradicti epiſcopi terram per menſuram modiorum Septicentum in vno ſe tenentem.* An centum et ſeptem?

SEPTIDOMVS. Octauius Horatian. lib. 4. Rer. Medicar. de partu: *Tempore autem inſtante concipi atque collocari manifeſtum eſt, Septidomum vero ſeptem ſpatiis contineri, ſeptimo menſe dentes naſci, aliquibus nono: ſeptimo anno infanti dentes cadere: bis ſeptenis pubeſcere, Septidomis aegros periclitare.*

SEPTIFLVVS, Epitheton Spiritus ſancti, vtpote a quo ſeptem ſapientiae dona effluunt. Dudo de Ducibus Normannorum. V. *Spiritus Septiformis.*

SEPTIMAGIVM, ius ſeptimi percipiendi in foreſtis. Tabular. Savignei.

SEPTIMALE, idem quod *Septenarius.* de qua voce ſupra. Charta Fulconis Comitis Andegauenſ. pro fundat. Abbat. Roncerei an. 1028. apud Sammarthanos: *Beneficia vero, quae de ſepulturis mortuorum euenerint, de animabus, de tricenariis, de Septimalibus, de Miſſis defunctorum, etc.* Sed leg. videtur *Septimanalibus.* Occurrit tamen rurſum in Charta apud Lobinell. to. 2. Hiſt. Britan. col. 348. Vnde nihil temere immutandum videtur.

SEPTIMANA. (1) Vt *Septena 4.* Iurisdictio et diſtrictus vrbis, Gall. *Banlieuë.* Litterae Philippi Aug. Reg. Franc. ann. 1186. to. 4. Ordinat. p. 77. V. *Septimanalis.* (2) Hebdomas, Gall. *Semaine.* Roland. Patau. Chronic. Taruiſ. lib. 5. apud Murator. to. 8. col. 243. SEPTIMANA AGENDAE et *Inceptoris*, in Statutis S. Martini Turon. ex Cod. MS. Sangerm. num. 1307. *Abbas S. Martini Rex Franciae eſt canonicus de conſuetudine, ... et debet pro eo fieri Septimana inceptoris et agendae.* V. *Agenda.* SEPTIMANA POENALIS, in qua Chriſti paſſionis myſteria recoluntur, et quae idcirco ieiuniis et laboribus tranſigitur. Concil. Piſanum apud Acher. to. 6. Spicil. p. 260. V. *Hebdomada poenalis.* SEPTIMANA DECIMA, decima pars pecuniae ex vectigalibus quaque *ſeptimana* collectae a publicanis in Bohemia. Charta Boleslai Ducis Bohemiae an. 993. apud Ludewig. to. 6. Reliq. MSS. pag. 50. Hinc SEPTIMANALIS EXACTIO, PECVNIA. Charta Henrici Reg. Rom. ann. 918. apud Eccardum de Orig. famil. Habsburgo-Auſtr. col. 170. *Conceſſimus ... omnem exactionem comitatus eiusdem ciuitatis, annalis videlicet ſeu Septimanalis, thelonii, queſtus, etc.* Diploma Conradi an. 1354. apud eumd. Ludewig. ibid. p. 36.

SEPTIMANALIS. (1) *Mercatum Septimanale*, quod in *Septena*, ſeu vrbis diſtrictu, vel quaque *Septimana*, ſiue hebdomada habetur. Chartular. S. Sulpitii Bituric. fol. 30. *Concedimus ... ex mercato quoque Septimanale illam redebitionem quae ad ipſum pertinet locum.* V. *Septimana* 1. et 2. (2) SEPTIMANALE dicitur de eo quod per *ſeptimanam* in vſu eſt, quotidianum. Charta an. 1061. apud Mabill. to. 4. Annal. p. 616.

SEPTIMANALITER, hebdomadatim. Thomas Archidiac. in Hiſt. Salonitana, c. 24. V. *Septimanatim.*

SEPTIMANARII, SEPTIMANII, dicti quidam ex opificibus electi ſingulis *ſeptimanis*, qui rebus non tantum ſuae artis, ſed et ciuilibus inuigila-

Digitized by Google

vigilarent. Statuta Maſſil. lib. 1. cap. 1. n. 9.

SEPTIMANARIVS, idem qui *Hebdomadarius*, Gall. *Seminier*, *Semainier*. Ioannes Eremita in Vita S. Bernardi c. 17. V. *Hebdomadarius*.

SEPTIMANATIM, hebdomadatim, vnaquaque hebdomada. Charta ann. 1374. apud Ludewig. to. 1. Reliqu. MSS. p. 389. V. *Septimanaliter*.

SEPTIMANIA, V. *Septena 4.*

SEPTIMANIVS, hebdomadarius. Vita S. Columbae Abbatis to. 2. Iun. p. 215. V. *Septimanarii*.

SEPTIMAS, vt Hebdomas. Vita MS. S. Leonorii.

SEPTIMIANVM, locum ſiue marmoreum conſpectum in Vaticana baſilica ſignificat, vbi oſtendebantur Reliquiae. Haec Macri in Hierolexico poſt Torrigium de Crypt. Vatic. 2. edit. p. 81. et 83.

†SEPTIMVM, oblatio quae ſacerdoti fit ob *Septimale*. Chartul. Celſin.

SEPTIMVS, dies nempe ſeptimus ab obitu, quo ſacra, quae pro mortuis peragi ſolent, abſoluebantur. Andegauenſes et Pictones *Seme* vocant. V. in hac voce. Charta Petri Epiſcopi Inculiſm. ann. 1160. ex Tabular. S. Eparchii fol. 11. *Baptiſteria, Septimos, ſolus Sacerdos habeat. Tricenarios etiam, ſi alia eleemoſyna, quam monacho et Sacerdoti relinquitur, tantundem valeat, alioquin tam eleemoſyna quam tricenarii diuidantur.* Olim apud Paganos in nonam diem iuſta defunctis et μνημόσυνα perſoluebantur, idque *Novendial* vocabant, quo elapſo coenae funebres et epulae fiebant, quae *Nouendiales coenae* dicuntur Tacito 6. Annal. idque poſtmodum ab Ethnicis ad Chriſtianos promanauit, vt auctor eſt Auguſtinus in Quaeſt. ſuper Geneſ. V. Nouell. Iuſtiniani 115. c. 5. et ibi Cuiacium et Gothofredum.

SEPTINOCTIVM, ſpatium 7. noctium, *Sibennaht* in Gloſſis Keronis.

SEPTIZODIVS. Ita computiſtae, ac inprimis Beda lib. de Emboliſmorum ratione, laterculum literarum dominicalium vocant: *Laterculus hic, qui vocatur Septizodius.* Vbi Scaliger in Canonibus Iſagogicis p. 176. et 181. *Septizonius* ſcribendum contendit. Hunc vide, ſi lubet.

SEPTIZONIVM, omnis ſeptenarius ordo, moles aliis ſuperſtructae. Ammianus lib. 15. de Septizonio Seueri: *Septizonium operis ambitioſi nymphaeum.* Vbi MSS. codices *Septemzodium* praeferre monet Henricus Valeſius: vt apud Capitolinum in Seuero, et Hieronymum in Chronico *Septizodium*, Scaliger et Salmaſius. Docet Pitiſcus in Lexico, *Septizonium* dici aliquando aedificium pauciorum quam ſeptem ordinum. Exſtat apud Commodianum inſtructio 7. cum ea inſcriptione, *de Septizonio et ſtellis*, qua indicantur ſeptem planetae.

SEPTIZONIVS, V. *Septizodius*.

SEPTOR, vinitor, vel qui vineam ſeptis munit. Vita MS. S. Wenwaloei fol. 110. ex Tabular. Landeuen.

SEPTRIGVS. Charta Edwini Regis Angl. in Monaſtico Angl. to. 3. p. 120. *Exin aureo tempore finito, nec non et aeneo ferrei ſequaces modo vi praeeuntes, modo mechanica arte caeteros fallentes, et perſaepe vtroque omnem ſubigerunt cenſum reddere vulgus vsque ad calcem: ac ſi fortuna ludente mancipari immobilis, patitur terra ſubditis habenis in Septrigo voluntatis arbitrio.* Videtur legendum *Sceptrigero*, vel *Sceptrigeri*.

SEPTVAGESIMA, inquit Alcuinus de Diuin. Offic. *Computatur ſecundum titulationem Sacramentarii et Antiphonarii, nouem hebdomadibus ante Paſcha in ſeptimam Sabbati.* Ordo Romanus: *Septuageſima videtur dici poſſe propter 70. dies, qui ſunt ab ipſo die ad Sabbatum ante Octauas Paſchae, quo die alba tolluntur veſtimenta a nuper baptizatis.* Septuageſimae inſtitutionem Teleſphoro PP. adſcribit Liber Pontific. Roman. *Hic conſtituit, vt ſeptem hebdomadas ante Paſcha ieiunium celebraretur.* Eadem habet Euſebius in Chronico.

SEPTVAGESIMVS, mendum eſſe videtur pro *Septenarius*. V. in hac voce. Statuta Cadubrii c. 6. f. 54. vo. *De proviſione et ſolario ſacerdotum*

tum . . . . Pro ſepultura XX. ſol. pro Septuageſimo ſol. XII. pro trigeſimo XII. habere et percipere debeatis.

† SEPTVARIVS, menſura annonaria, i. q. Septarius. Ch. Mſ. a. 1269.

† SEPTVM, ager quo aliquid continetur et includitur. Ch. Mſ. a. 1336.

SEPTVS. (1) Pro Septunx, ſeptem vnciae, apud Rabanum de Computo. (2) SEPTVS, μάνδρα, in Gloſſ. Lat. Graec. Aliae Graec. Lat. μάνδρα, Septus, ſpelunca.

SEPVLCHRARE, ſepelire, ſepulcro condere. Epitaph. Caroli Ducis Burgund. ann. 1476. inter Probat. lib. 5. Comment. Philippi de Comines p. 224.

SEPVLCHRVM SEPTIFORME, dicta Eccleſia ſuper ſepulcrum Chriſti conſtructa, in Charta Rodulphi Leod. Epiſc. ann. 1173. apud Miraeum to. 2. p. 1179. col. 1.

SEPVLCRETVM, ſepultura, locus ſepulcrorum. Monaſt. Angl. to. 1. p. 23. Vtitur Catull. carm. 60.

SEPVLTARE, ſepelire, apud Fortunatum lib. 8. Hymno de Vitae aeternae gaudiis.

† SEPVLTIO, ſepultura, humatio, to 2. Iun. p. 223.

SEPVLTOR, qui mortuos ſepelit. Statuta Aſtenſ. Collat. 9. c. 12. fol. 87.

SEPVLTORIVM, Θαπτήριον, in Gloſſ. Graec. Lat.

SEPVLTVARIVS, ſepulcralis, V. Cinerarium.

SEPVLTVRA, idem quod Atrium, et Coemeterium, ſcilicet obuentiones, quae Sacerdotibus ob ſepulturam contingunt. Nam olim Cadauera defunctorum in baſilicis ſanctorum ſepeliri vetitum, in Concilio Braccarenſi ann. 563. cap. 18. vbi Garſias Loayſa. Vetus Notitia in Tabulario Eccleſiae Viennenſis fol. 58. Cum ergo illi Eccleſiam cum tertia parte decimae et Sepultura poſſiderent, etc. V. Coemeterium. Quae quidem exactiones ne in immenſum creſcerent, modum adhibuerunt non ſemel leges cum ciuiles, tum eccleſiaſticae. Harum omnium inſtar ſint Statuta Cadubrii c. 6. fol. 54. vo. V. Iudicium defunctorum. Notandum videtur Statutum Augerii Epiſcopi Conſeran. ann. 1280. quo cuiuis presbytero praecipitur vt initio ſui presbyteratus veſtes ſacerdotales ſibi fieri faciat, cum quibus obitus ſui tempore valeat ſepeliri. Eadem iubent Statuta Arnaldi Epiſcopi Magalon. ann. 1339. inter Inſtr. to. 6. Gall. Chriſt. nouae edit. col. 383. Monet omnes vt infra annum habeant breuiarium, ſuperpelliceum, almunciam ſacerdotalem, veſtem propriam qua ſepelientur. SEPVLTVRA CRVCIFIXI, ſepulcri Ieſu Chriſti imago et repraeſentatio, quae fieri ſolet in aedibus ſacris die Paraſceues. Vetus Charta in Monumentis Paderbornenſibus p. 134. SEPVLTVRA ASINI, extra coemeterium, ſepultura excommunicatorum. Hugo Flauiniacenſis in Chronic. pag. 268. V. Imblocatus. † SEPVLTVRA, tumulus, lapis ſepulcralis, in Ch. a. 1444.

SEPVLTVROLA, diminut. a Sepultura. Teſtam. Bertichramni Cenoman. Epiſc. apud Mabillon. to. 3. Analect. pag. 141.

SEPVM, ita dicitur vulgo Sebum, i. adeps, pinguedo, axungia. Ioh. de Ianua. Occurrit paſſim. Lapis Sepi, certum ſeui pondus. V. Petra. Charta an. 1309. apud Ludewig. to. 1. Reliq. MSS. pag. 261.

SEQVA. Tabular. S. Victoris Maſſil. Et vlterius pro bono ciuitatis quod in Maſſilia amodo eſſet vna Sequa monetae, vt erat antiquitus. † Forte tabula nummularia.

SEQVACES, haeredes, poſteri, ſucceſſores. Tradit. Fuld. lib. 1. trad. 3. Occurrit ibi crebrius. V. Secutor.

SEQVACITAS. (1) Obſequium, obſeruantia. Sidon. lib. 4. Epiſt. 9. (2) Celeritas. Idem Sidon. lib. 9. Ep. 9.

SEQVACITER, ordinatim. Arnobius aduerſ. Gent. lib. 2. p. 49.

SEQVALTALIA, ἡμιολία, in Gloſſ. Lat. Gr. Vbi leg. ex viris doctis Seſqualtera.

SEQVAX. (1) Sectator. Paulus Diacon. l. 1. Hiſt. Longob. c. 26. (2) Obediens, apud Sidon. l. 7. Epiſt. 17.

SEQVELA. (1) Exemplum, in Gloſſ. Iſid. Papias: Sequela, mos, ritus, exem-

Digitized by Google

exemplum, inſtitutum, conſuetudo. (2) Obſequium, miniſtrorum et famulorum coetus, apud Petrum Bleſenſem ſerm. 43. Gloſſ. Lat. Graec. *Sequela*, ἀκολυθία. Hinc Frontinus lib. 2. c. 4. *Sequelas* vocant ſeruos militares: *Lixas calonesque et omnis generis Sequelas conclamare iuſſit.* (3) Conſecutio, conſequentia. Tertull. de Patient. c. 5. (4) Opinio, ſententia, ſuffragium. Adrianus de Veteribuſco de Reb. Leod. apud Marten. to. 4. Ampliſſ. Collect. col. 1267. (5) Pro *Squilla*, Tintinnabulum, campanula, in Inventar. ann. 1342. ex Tabular. S. Victoris Maſſil. V. *Skella.* (6) Diverſis notionibus, V. in *Secta* 3. 4. et in voce *Hueſium.* (7) † Dicitur de pullis equinis, vitulinis, aliisque animalibus, quae matrem ſequuntur. Ch. Mſ. a. 1303. (8) † Rei cuiuslibet appendix, acceſſio, i. q. *Secta* 12. V. *Sequentia* 3. (9) † SEQVELA PEREGRINORVM, emolumentum, quod ex benedictione perae, baculi peregrinorum, ſacerdoti obuenit. Ch. Mſ. a. 1257. (10) † SEQVELA DECIMAE, ius exigendi decimam ex agris alterius territorii, cum a ſuis hominibus coluntur. V. *Decimae.*

† SEQVELLA, i. q. *Squilla*, tintinnabulum, campanula. Conſtitut. Carmelit. Mſſ. V. *Sequela* 5. et *Skella.*

SEQVENTER. (1) Continenter, Gall. *Tout de ſuite.* Lex Alaman. tit. 97. §. 5. (2) Exinde, Gall. *Enſuite.* Vita MS. S. Wenwaloei fol. 107. vo.

SEQVENTERIANVS, V. *Sequentrianus.*

† SEQVENTES, pulli equini, vitulini et alii qui matrem ſequuntur. Chartar. Normann. Mſ. V, *Sequela* 7.

SEQVENTIA. (1) Canticum exultationis, quae et *Proſa* dicitur, ſic appellatum, *quia pneuma iubili ſequitur*, inquit Durandus lib. 4. c. 21. Ordo Romanus, et Alcuinus lib. de Diuin. Offic.: *Sequitur iubilatio, quam Sequentiam vocant.* Obſeruat idem Durandus *Sequentias* a Notkero Abbate S. Galli primum compoſitas, et Nicolaum PP. ad Miſſam cantari praecepiſſe, (quod de Nicolao II. accipiendum opinatur Papebrochius.) Huc ſpectant, quae habet Eckehardus de Vita B. Notkeri Epiſcopi Salzburg. c. 17. *Sequentias, quas idem pater ſanctus fecerat, deſtinauit per baiulum vrbis Romae Nicolao.* Cap. 18. *Sequentiam dico, quae eſt de Spiritu ſancto: Sancti ſpiritus aſſit nobis gratia.* SEQVENTIAE, *quas Metenſes vocant*, apud Eckehardum iunior. de Caſib. S. Galli c. 4. SEQVENTIARIVS, Liber, ſeu Codex, in quo continentur *Sequentiae.* Eckehardus iunior de Caſib. S. Galli c. 11. SEQVENTIALIS, eadem notione, apud Schannat. in Vindem. Litter. p. 8. (2) Comitatus, Gall. *Suite.* Vita B. Mariae de Malliaco to. 3. Mart. p. 744. Vbi *Sequentia*, ſi ad vxorem referatur, Comitem, ſociam ſonat. (3) SEQVENTIA AVENARVM. Praeſtatio quae in auenis exſoluitur, in Cod. cenſuali Epiſc. Autiſſiod. an. circ. 1290. V. *Avenagium* 1. (4) † Salarium, quod canonicis, qui proceſſioni vel officio interſunt, conceditur. Ordinar. eccleſ. Camerac. Mſ.

SEQVENTIALIS, SEQVENTIARIVS, V. *Sequentia* 1.

SEQVENTRIANVS, qui optimum excipit, mediae conditionis, vel medii pretii. Lex Alamann. tit. 75. Editio Heroldi (quam ſecutus eſt Baluzius,) habet *Sequenterianam.*

SEQVERTA, f. Comitatus, Gall. *Suite.* Statuta Vercell. lib. 3. fol. 87. vo. *Quod autem capitulum addatur in ſcripto Sequerte villarum*, Ibid. lib. 4. fol. 116. vo. *Item ſi quis de ciuitate vel diſtrictu Vercellarum iuraverit malicioſe non facere Sequertam Poteſtati, ſoluat pro banno libras decem Pap.*

SEQVESTER. (1) Teſtamentum Aelfredi Regis Angl. *Inſuper de Aethelfredo Principi militiae meae vnum gladium, et 200. marcas; et meo Sequeſtri, cum quo iam Paſcha imminens pactum firmaui, de 200. libras, vt ipſe det et diſtribuat inter omnes illos, vbi placitum eſt ſibi ſubire ſepulcrum, etc.* V. in *Equeſter.* (2) Imitator, diſcipulus. Iohan. Blakman. de

Digitized by Google

de Virtut. Henrici VI. Reg. Angli pag. 303. Hinc SEQVESTER, pullus, quod matrem ſequitur ſic dictus. Charta ann. 1490. ex Schedis Praeſ. de Mazaugues. V. in *Secta* 4. (3) Forte filius extra domum paternam ſepoſitus et educatus, cuius idcirco ortus dubius eſt. Compend. benefic. Expoſit. fol. 46. *Dubitatur vero de excommunicatis, naturalibus, Sequeſtris, ſpuriis, legitimatis, collateralibus;* (ſcilicet qui eccleſiae benefecerint, an patroni eſſe poſſint) *ſed benignum eſt eos omnes admittere.*

SEQVESTRARE. (1) Separare, ſeponere, Gall. *Sequeſtrer, mettre à part.* Capitul. Caroli M. de Villis §. 55. *Volumus vt quicquid ad noſtrum opus iudices dederint, vel ſervierint, aut Sequeſtrauerint, in vno breui conſcribi faciant.* (2) Deponere. Tertull. de Reſurr. carnis c. 26. *Corpora medicata mauſoleis et monumentis Sequeſtrantur.*

SEQVESTRARIVS, ad *Sequeſtrum*, ſeu depoſitum ſpectans, apud IC.

SEQVESTRATIM, ſeparatim. Caſſiodor. lib. 11. Epiſt. 1.

SEQVESTRATIO, ſeparatio, in Capitul. lib. 6. cap. 409. et lib. 7. c. 141.

SEQVESTRATOR SACRI PALATII. Ottonem Rufum Imp. in colligendo Iure Wichbildico vſum eſſe opera Burchardi a Mangefeld, *Sequeſtratoris Palatii*, ſcribit Gloſſ. ad art. 10. et 139. in fine Wichbild. Quod officium pro *Cancellarii* munere accipiunt Crantzius lib. 2. Saxon. c. 21. Brotuff lib. 1. Chron. Merſeburg. c. 10. et Coler. in orat. de iure Saxon. V. Gloſſ. med. Graecit. in Μεσίτης, et in Μεσάζων. Certe apud Epiſcopos Anglicanos, qui *Sequeſtratores* perinde habuerunt, alius fuit *Sequeſtrator* a Cancellario, vt colligitur ex Charta an. 1317. apud Madox Formul. Anglic. pag. 11.

SEQVESTRATORIVM, locus, vbi aliquid deponitur. Tertull. de Reſurr. carnis cap. 52.

SEQVESTRVM. (1) Depoſitum, vox IC. familiaris. Correct. Statut. Cadubrii cap. 98. (2) Separatio. Longinus in Vita B. Kingae, to. 5. Iulii pag. 741.

SEQVI, perſequi aliquem in iudicio. Leges Normann. apud Ludewig. to. 7. pag. 292. *Viri autem de maleficiis vxoribus ſuis illatis Sequi poſſunt in omnibus caſibus ſupradictis, et eas defendere, ſi fuerint appellatae.* V. *Secta* 4. et *Secutor.*

† SEQVIA, canalis, per quem aqua decurrit. Ch. Mſ. a. 1331.

SEQVIENTES, τὰ ἑξῆς, in Gloſſ. Lat. Graec.

SEQVIMENTVM. (1) V. ſupra in *Sega.* (2) † Statutum quod executioni mandari debet, ab Ital. *ſeguire* pro *eſſeguire*, exequi. Ch. a. 1218. apud Murat. t. 4. Antiq. Ital. med. aeui p. 411. (3) † Comitatus, cuſtodia, Ital. *Seguimento.* Ch. Mſ. a. 1290.

SEQVIPES. (1) Qui alium ſequitur, Pediſſequus. Anaſtaſius in S. Hadriano pag. 103. *Vnde ego Sequipedes veſtros dirigere ſtudebo meos miſſos ad eumdem veſtrum Regem, etc. Canis ſequipeda*, apud Ioan. Sarisber. lib. 1. Policrat. c. 13. V. eumd. lib. 3. c. 6. (2) SEQVIPEDES, ſectatores, ſequaces, diſcipuli, etc. Acta SS. Iuliani et Baſiliſſae in Praefat. *Vt per anguſtam viam eorumdem Sanctorum valeamus Sequipedes eſſe.*

SEQVITAS, παρεδρία, σπουδή, ἐπιείκεια. Gloſſ. Lat. Graec. *Aequitas, diligentia*, in Amalth.

SEQVITIO, V. ſupra in *Sega.*

SEQVITVS. (1) Via, quam quis ſequitur. Hiſtor. Cortuſior. lib. 2. apud Murator. to. 12. col. 809. (2) † Comitatus, Ital. *Seguito.* Murat. t. 4. Antiq. Ital. p. 1129.

† SEQVVS, vel *Segus*, ſiccus. Ch. Mſ. a. 1334.

SEQVVTA, vt *Sega.* V. in hac voce.

SEQVVTVLEIA MVLIER, quae virum appetit, et ſectatur, ex Petr. Comm. in Amalth.

SER, dominus, quae vox praeponitur nominibus appellatiuis apud Italos: efformata, vt videtur, ex Graeco κύριος, ſeu, vt recentiores Graeci efferunt, κῦρις, vnde Galli *Sire*, Itali *Meſſer*, Galli etiam *Meſſire.* Vita B. Torelli Papienſis n. 24. *Ipſe Nota-*

Digitized by Google

Notarius, qui vocabatur Ser Aloyſius. Occurrit ibi pluries. Charta ann. 1373. apud Lobinell. tom. 3. Hiſt. Pariſ. pag. 487. *Acta ſunt haec apud villam S. Antonii, Viennenſis dioeceſis, . . . praeſentibus diſcretis viris . . . Ser Nicolao, Ser Andreae de Piſtoyo, et pluribus aliis fide dignis.* Italis vero *Ser* idem ſonat quod Gallis *Maitre*, vbi de opificibus ſermo eſt. V. *Siriaticus.*

SERA. (1) Veſpera, Gall. *Soir.* Gloſſ. Lat. Graec. *Sera*, *ἑσπέρα.* Regula S. Benedicti cap. 41. V. *Serale 2.* Hinc (2) Occidens, in Charta ann. 962. apud Murator. delle Antic. Eſtenſi p. 140. (3) Menſa, vt videtur. Chron. Eſtenſe ad ann. 1302. apud Murator. tom. 15. col. 349. *Item* (dom. Marchio praeſentari fecit) *ſuper quadam Sera cinturas multas argenti, item in manibus domicellorum ſuorum portari coppas argenti et perlarum.* (4) *Remoratrix.* Gloſſ. vett. edit. vbi Sangerm. habent *demoratrix.* V. *Seritas.* (5) SERA VIRGINITATIS, V. *Devirginare.*

SERABAITAE, haeretici Valdenſium ſectarii, ſic dicti quod vt Sarabaitae Monachi per vrbes et caſtella vagantes proprio arbitratu viuebant. V. *Sarabaitae.* Articuli probat. contra fr. Vbertin. to. 1. Miſcell. Baluz. p. 295. V. *Beghardi* et *Bulgari.*

SERABARA, SERABVLA, V. *Sarabella.*

SERACIVM, ſerum lactis. Acta Murenſis Monaſterii p. 54. V. *Seſter.*

SERACVLA, ſera minor. Guidonis Diſcipl. Farf. c. 48.

SERAGARENTIVM. Acta S. Philippi Epiſc. Adrianop. tom. 4. Analect. Mabill. p. 144. *Tunc Iuſtinus tradi eum vinctum pedibus iuſſit. Qui acceptis tot ſilicum offenſione vulneribus, et per ſingula corporis membra laceratus, rurſus ad carcerem fratrum manibus reportatur. Sed paullo poſt admodum Seragarentium conſuluerunt.* Vocem mendoſam eſſe aſteriſco ſignificauit Mabillonius: videtur tamen ea deſignare medicamentum aliquod quo vulneribus Philippi conſuluerunt fratres.

SERAGIVM, clauſtrum, incluſio. Correct. Statut. Cadubrii c. 127. V. mox *Serale 1.*

SERALE, SERRALE. (1) Anguſtiae et clauſtra itineris vel montium. Chron. Andr. Danduli ad an. 1404. apud Murator. to. 12. col. 519. *Inde Veneti crearunt in eorum Imperatorem Paulum Sabellum, qui ductor in his caſtris erat, et auctor fuerat praecipuus tranſeundi Seralia hoſtilia.* V. *Serra 2.* (2) Vt *Sera 1.* Veſpera. Areſtum Parlamenti ann. 1472. ex Tabul. Sangerm. *Idem, de non eundo de nocte abſque lumine poſt groſſum Serale.* Galli dicunt *Nuit fermée.*

SERALHA, Sera: *Seralherius*, Serarius. V. infra in *Serralherius.*

† SERALIA, ſera, id quo aliquid occluditur. Stat. Mant.

† SERALIVM, SERALLIVM, vallum, ſeptum, munitio, Ital. *Serraglio.* Stat. iamiam laudata.

SERAMEN, ſemen, quidquid ſeritur. Charta Aliſiae dom. de Tilleyo ann. 1262. ex Tabul. Pontiſar. V. *Serimen.*

SERAMPELINAE VESTES, *ſunt veſtes inueteratae.* Gloſſ. ad Doctr. Alexandri de Villa-Dei. V. *Serapellinae.*

SERANTA, pro *Saranta*, quadraginta, ex Graeco vulgari *σάραντα* pro *τεσσαράκοντα* de qua voce Meurſius. Abbo lib. 1. de bellis Pariſiac.

SERAPELLINAE, *ſunt veteres pelles, vel dicuntur pelles parui valoris:* Catholicon paruum. V. *Xerapellinae*, in *Xerampinus* et *Serampelinae.*

SERAPELLVIES, *id eſt*, *Pelles*, in Gloſſar. MS. S. Andr. Auenion. V. *Serapellinae.*

SERAPIVM, iuſculum medicum. V. *Syrupus.*

SERARE, SERRARE. (1) Occludere; *Seris* claudere; hinc Gallis *Serrer*, pro aliquid ſub *ſera* recondere, *ἀσφαλίζειν.* Brito in Vocabul. *Vectis a verbo dicitur, i. ferrum, quo in firmatura oſtii vehitur huc et illuc, cauſa Serandi vel reſerandi.* Papias: *Serare, claudere, opponere.* V. *Serra 1.* Hinc INSERATVS, ſub *ſera* reclu-

recluſus. Rodericus Toletanus lib. 5. de Reb. Hiſp. cap. 24. de Sancio Rege Nauarrae. V. infra *Serrare* 1. IN SERA ESSE, pro ſub *ſera* recondi, Galli dicunt *Etre ſous la clef.* Commonit. Epiſc. apud Marten. to. 7. Ampliſſ. Collect. col. 5. DESERARE, aperire, recludere, apud Apulei. lib. 1. Metamorph. (2) Arctare, conſtringere, Gallis *Serrer.* Chron. Saxon. apud Mabill. tom. 4. Annal. p. 431. *Fratricidas autem et parricidas, . . . ſine per manum et ventrem Serratos de regno eiiciant.* Vbi alii Scriptores, qui de homicidarum poena agunt, habent: *Venter atque brachia ſtrictim innectantur ex ipſis ferreis vinculis.* (3) Concludere, in anguſtum claudere, Gallis etiam *Serrer.* Statuta Mutin. rubr. 212. fol. 39. vo. *Foſſata quae vadunt et ſunt iuxta ſtratam Ganaceti, Serrentur et ſerrata teneantur, ita quod aqua diſcurrat in lamam.* (4) Ferro munire, vnde *Ferrare* legendum videtur. Reparat. factae in Seneſcall. Carcaſſ. ann. 1435. ex eod. MS. V. Cl. Lancelot. (5) SERARE, Gall. *Serrer*, Seruare, in Conc. Auenion. an. 1457. apud Marten. to. 4. Anecd. col. 385.

SERASTYRAX. Codex Epiſtolarum S. Bonifacii Archiep. Mogunt. Epiſt. 147. *Grato animo dignemini ſuſcipere coſtum, cinnamomum, et Seraſtyracem.* Vbi Serrarius putat, confictum nomen ex *cera* et *ſtyrax*, quaſi cerae inſtar ſtyrax fuerit. De ſtyrace agit Plinius lib. 12. cap. 18. et 26. lib. 24. cap. 6. et 17.

SERATOR, Serarius faber, Gall. *Serrurier*, apud Bollandiſtas in Onomaſtico. Haud ſcio an eadem notione in Chron. Noualic. apud Murator. tom. 2. part. 2. col. 752. *Terras et vineas dominicales, quem Jocos Serator noſter in ceſſione, et Opilonicus vsque nunc in beneficium habuit, etc.* Vbi pro villico, qui rebus *Serandis* ſeu ſeruandis inuigilat, accipi poteſt.

SERATVRA, Sera. V. *Serratura.*

SERVADA, *Cremium.* Gloſſ. Lipſ. Somnerus: *Huic reſpondet noſtratium Scare wood, pro cremio, vel ramale, a Sax. ſearan, areſcere, et wudu, ſilua, lignum, vulgo wood.* Haec Schilter. in Gloſſ. Teuton.

SERCAPOS, harpago, V. *Arrapax.*

SERCENTES, *Sergenti*, Italis; *Sercentes ſiue habitatores domorum, inquilini*, in Statutis Venetor. l. 6. c. 25. 27. Infra *Serſentes* ex iiſdem Statutis.

SERCHELLVM, Gall. *Serchel*, *Serſſel* et *Cherſſel.* Locus eſt in *Circulagium.* Vt autem manifeſtior fiat natiua huius vocis ſignificatio, quaedam ſubiicimus ex Inſtrumentis, quae Areſtum Parlamenti Pariſ. ann. 1466. ibi laudatum praeceſſerunt. Inſtrum. ann. 1451. ex Tabular. Corbeienſi: *Il avoit vendu ou fait vendre . . . deux pieches de vin au prix de VIII. deniers chacun lot, dont en appartenoit à iceulx demandeurs pour leur dit droit de tonlieu et forage de chacune pieche deux ſeptiers, qui ſont quatre ſeptiers, en chacun deſquels ſeptiers y a quattre lots meſure de la ditte ville qui ſont XVI. lots qui valoient et valent audit prix de VIII. deniers le lot la ſomme de X. ſols VIII. deniers. Et auſſi avoit et a mis ou fais mettre ledit . . . au devant et au dehors du lieu et maiſon là où il a fait vendre leſdits vins foeulle et verdure ou Charſſel, parquoy eſtoit deub auxdits demandeurs pour leur dit droit de Cherſſel deux ſols. Ainſi eſtoient et ſont en tous pour les dits droits de tonlieu, forage et Serchel la ſomme de XII. ſols VIII. deniers.* Ex quibus certum eſt hac voce ſignificari ſignum aliquod vini venalis, pro quo apponendo certa domino loci praeſtatio penſitabatur.

† SERCHIA, pro *Cerchia*, vigiliae, excubiae. Ch. a. 1191.

SERCINOLA, pro Sercinula, in Charta ann. 1496. apud Rymer. tom. 12. pag. 579.

SERCIVM. Leges Normann. apud Ludewig. to. 7. Reliqu. MSS. pag. 267. *Quaedam enim ſubmoniciones ſunt ad reddendos redditus, vel Sercia, ſiue debita dominorum.* Vbi leg. videtur *Seruicia.* V. infra *Sericium.*

† SER-

Digitized by Google

† SERCLATERCES, mulieres, quae *ſarclant*, ſeu ſarriunt, t. 2. Hiſt. Nem. Prob. p. 65.

SERCLETUS, piſcis minutioris ſpecies. Statuta Maſſil. lib. 6. cap. 17. *Statuimus quod nemini liceat piſcem vel piſces emere in Maſſilia, vel eius diſtrictu de nocte, vel de die cauſa reuendendi . . . niſi eſſent . . . piſces minuti, ſcilicet ſardinae, jarreti, Sercleti, boguae, etc.*

† SERCOLIUM, feretrum, a Gall. *Cercueil.* Areſt. Mſ. a. 1320.

SERCULUS, pro Circulus. V. *Flagium.*

† SERDIA, pro *Sargia*, in Inuent. a. 1476. V. *Sarga* 2. et *Serga.*

SEREA, V. *Seria* 1.

SERECIA, f. dominium, V. *Sererus.* Cod. Ital. diplom. t. 2. p. 1069.

SERENA. (1) Menſura liquidorum. Charta inter Schedas Lobinelli: *Rivar pater ipſius Vorcomin dedit duas Serenas de medone, panes XXXIV. et multones tres.* V. *Sericum.* (2) Charta ann. 1494. ex Schedis V. Cl. Lancelot: *Dictosque ſuos armigeros iuxta locum de Palude in Serena cubire fecerunt.* Id eſt ſub dio. (3) † *Serena, Prov. Apiſtra, auis viridis coloris, apes edens.* Gloſſar. Prou. Lat. Cod. reg. 7657.

SERENARE, clarificare, clarum reddere, Gall. *Eclaircir.* Miracula S. Caſſiani apud Illuſtr. Fontaninum in Antiquit. Hortae p. 367. *Quo facto Serenati ſunt oculi.*

SERENATIO, pax, tranquillitas. Litterae Edwardi I. Reg. Angl. ann. 1284. apud Rymer. to. 2. p. 275.

SERENIFICARE, ſerenum reddere, ſerenare. Lambertus Ardenſis apud Ludewig. to. 8. p. 587. *Et ceſſant pluuiae coelo Serenificato.*

† SERENISSIMUS, clariſſimus, illuſtriſſimus, luculentiſſimus. Chron. Pontif. Leon. ap. Lam. in Delic. erud. p. 104.

SERENITAS, titulus honorarius Imperatorum et Regum, apud Facundum Hermianenſem l. 5. c. 2. et in veteribus Chartis apud Besliutn in Comitib. Pict. p. 211. in Regibus Aquitan. p. 25. 26. et alios paſſim. Fortunatus lib. 3. Poëm. 2.

Nubila nulla grauant populum ſub Rege ſereno.

Eodem titulo donatur dominus caſtri Camiliaci in Litteris Pontificis Romani ex Tabular. Maioris Monaſterii. Sed et Archiepiſcopi Epiſcopiue *Serenitatis* titulum ſibi tribuerunt. Charta Seuini Archiep. Senon. an. 980. apud Acher. to. 2. Spicil. p. 732. V. Mabill. Dipl. p. 89. *Sereniſſimi Principis* titulo cohoneſtatur Humbertus Dalphinus in Litteris procuratoriis capituli S. Bernardi de Romanis ann. 1348. inter Ordinat. Reg. Franc. to. 3. p. 290. Alios huiusce tituli recentiores vſus ſilebimus, vtpote qui ad noſtrum inſtitutum non ſpectant.

SERENIUS. Litterae Bonifacii VIII. PP. in Chronico Angl. Th. Otterbourne p. 93. *Et quod in tuis patentibus litteris, inde confectis, haec plenius et Serenius noſcuntur contineri.* Vbi Cl. Editor recte monet leg. eſſe *Serioſius.* V. infra *Serioſe.*

SEREONES, V. *Screo.*

† SERERIA, SERERIUM, ceraſum, Gall. *Ceriſe*, in Comput. a. 1362.

† SERERUS, dominus, Ital. *Sere.* Gloſſ. Prou. Lat. V. *Siriaticus.*

† SERESUM. (1) Locus, vt videtur, ceraſis conſitus. Ch. Mſ. a. 1320. V. *Sereria.* (2) *Sereſum vocat Stephanus Aſſodillum, ſed nec Graecum nec Arabicum.* Gloſſ. med. Simon. Ianuenſ.

† SERGA, ſtoria, teges, quia ex panno eiusdem nominis ſaepe erant. Necrol. Mſ. V. *Sarga* 2.

SERGANDUS, SERGANTERIA, etc. V. in *Serviens.*

SERGIA, oliuae genus, in Amalth. ex Colum.

SERHAILLA, ſera catenaria, Gall. *Cadenat.* Proceſſus aperturae tumuli Vrbani V. PP. ann. 1381. ex Tabul. S. Victoris Maſſil. V. *Serralherius.*

SERIA, SEREA. (1) Vaſculi ſpecies. Ioannes de Ianua: *Seria a Syria dicitur, i. olla, quaſi Syria, quod ibi primo facta eſt, etc.* Papias: *Serea, ſing. vaſis genus, orca, inde ſeriola.* In Agrimenſoribus vox *Seria* occurrit, vbi vaſculum effingitur. *Seriolam*

 inde

Digitized by Google

inde habet Perſius, et ex eo Iſidorus lib. 29. c. 6. Gloſſ. vett. Sangerm. n. 501. *Seriola, eſt orcarum directus ordo, vel vas fictile vini apud Siriam primum excogitatum.* V. Donatum ad Terent. et IC. (2) SERIA, pro Series. Gloſſ. *Seriam,* ἀκολουθίαν. *Seria,* ὁρμαθὸς, vbi perperam *fteria.* *Series,* τάξις, . . . ὁρμαθός. Rhythmi in obitum Henrici VII. Imp.

Exponit Florentinis
Totius facti Seriam,
Proceſſus, et materiam
Intoxicationis.

Atque inde coniicit Salmaſius ad Solin. in Agrimenſoribus ſcribendum *Seria*, vbi *ſerra* legitur. Apud Vitalem: *A ſextaneo ſi vis ſequi limitem, rectam Serram ſequeris ped.* 150. vbi emendat *Seriam*. Huic emendationi fauet vetus Notitia ſub Rogerio Rege Siciliae ann. 1144. apud Rocchum Pirrum in Archiepiſc. Maſſan. *Et deſcendit per pedem montis, vbi ſunt multi lapides, exinde Sericam foreſtae, vsque ad culturam Eccleſiae, etc.* Infra: *Et a praedicto vallone recipit Roccam magnam vsque ad Seriam blagi, in quo via regalis deſcendit ad fontem de Maltru, et recipit Seriam ſaſſi, etc.* V. *Serra* 2.

SERJANTES, SERJANTERIA, etc. V. *Seruiens.*

SERIARE, ordinare, diſponere, quaſi in ſerie ponere. Statuta Canonic. Regul. art. 51. apud R. Duellium to. 1. Miſcell. pag. 95.

SERIATIM, Ordinatim, *Ordenneement*, in Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm. Charta ann. 1014. apud Murator. tom. 2. part. 2. col. 519.

SERICA. (1) V. *Seria* 2. (2) † Nude pro tunica ſerica, t. 7. Sept. p. 118.

SERICALIS PANNVS, Gallis *Serge*, aut *Sarge*, Alamannis *Sarewat*. Eckehardus iunior de Caſib. S. Galli c. 3. SERICALE, nude, eadem notione, apud Schannat Hiſt. Fuld. pag. 20. V. *Sericatus*.

SERICARIVS, ſericorum textor. Gloſſ. Lat. Gr. *Sericarius*, σηρικοπλόκος. *Sericarius textor*, apud Iul. Firmic. lib. 8.

SERICATVS, ſericus, Gall. *de Soie*. Leges Normann. apud Ludewig. to. 7. Reliqu. MSS. p. 188. V. *Chlamydati*.

† SERICEGINOSVS, ſericus, in Chron. Guil. Bardini ad a. 1303.

SERICEVS, eadem notione, in Regeſt. 87. Camerae Comput. Pariſ.

SERICINVS, eodem ſenſu, apud Odonem Cluniac. lib. 1. de Vita S. Geraldi cap. 16. V. *Sericalis*.

SERICIVM, f. Seruicium. Libertates Pontis-Vrſonis inter Ordinat. Reg. Fr. to. 4. p. 641. *Ille qui facit Sericium, panat annonam.* V. *Sercium*.

† SERICIVS, vt *ſerioſius*, fuſius, in Form. Mſ. V. *Serioſe*.

SERICLA, V. in *Seria* 1.

SERICOBLATTA, in l. 10. Cod. Iuſtin. de Murilegul. vbi in l. 13. Cod. Th. eod. tit. *Serica blatta*, ſericum *blattae*, ſeu purpura infectum. V. in *Blatta*.

SERICOPVLATAE, *dicuntur veſtimenta quae inſeruntur et texuntur ſerico.* Vocabul. vtriusque iuris.

† SERICORNOSVS, ſericus, i. q. *Sericeginoſus*, in Chron. ibidem citato.

SERICVM, menſurae liquidorum ſpecies. Philippus Eyſtetenſis in Vita S. Walpurg. c. 34. *Sacratiſſimus liquor, qui infra ſpatium vnius anni nequaquam deſtillauerat, nec vllo modo ſeſe oſtenderat, adeo abundanter erupit, vt ampullam dimidiae pintae capacitatis, vel vnius Serici adimpleret.* Alter codex MS. habet *ſeriti*, vti monet Gretzerus. V. in *Serena* 1. et *Seria* 1.

SERICVS, V. *Siricus*.

SERIES. (1) Notitia iudicati an. 843. in Append. ad Marcam Hiſpan. col. 780. *Tunc iterum praecepimus ſcribere conditiones, vt ea quae ipſi teſtes teſtificauerunt, ipſi teſtes ad Seriem conditionum hoc iurare ſtuderent; ſicuti et fecerunt.* Alia an. 874. ibid. col. 797. *Qui* (teſtes) *iurauerunt a Serie conditione, ſicut ibidem inſertum eſt.* Formula eſt haud infre-

Digitized by Google

frequens in eiusmodi Notitiis, quam clarius exhibet Notitia ann. 1032. ibid. col. 1053. *Teſtimonium noſtrum per Seriem harum conditionum iureiurando confirmauimus*, etc. (2)

SERIES, pro Veritas. Gualter. Hemingford. in Edwardo I. ad ann. 1298. pag. 163. *Cognita tamen rei Serie et Regem modicum eſſe laeſum, compatiebantur ei.*

SERIETAS, ſeriarum rerum meditatio, grauitas, apud Sidonium lib. 1. Epiſt. 9. lib. 9. Ep. 13. et Ioann. Sarisber. Epiſt. 81. in Metalogico lib. 1. c. 6. lib. 3. in Prologo, et in Policratico. V. *Serioſitas.*

SERILLA, nauiculae vel lintres, qui rimas ſtupa ſuffocatas habent, Spelm.

SERIMALIA, SERMIALIA, machinae bellicae ſpecies. Otto Morena in Hiſtor. Rerum Laudenſium p. 51. *Laudenſes, quos captos habebant, de carcere ſuper Sermialias et machinas ipſius caſtri deduxerunt.* Pag. 54. *Multosque petrerios ibi compoſuit, per quos baliſtariis ſuis foras trahentibus, fere nullus ex Cremonenſibus ibi ad Serimalios, ſeu machinas ipſius caſtri appropiare poterat.* Pag. 55. *Super Serimalias et machinas*, etc. Infra: *Qui fere omnes manganos et petrerias, Serimalias, ſeu machinas, caeteraque defenſionis Cremae inſtrumenta ſuo mirabili ingenio compoſuerat. Scrimalia* ex eodem Morena editum a Muratorio to. 6. col. 1039. 1043. etc. Mendum eſſe pro *Serpentina* lubens crediderim, cum nullibi, quod ſciam, praeter apud Morenam occurrat haec vox. † Leg. SCRIMALIA, vt apud Murat. loco cit., ab Ital. *Scrimaglia*, propugnatio, defenſio.

SERIMEN, *Semen*, in Amalth. ex Salmaſio. V. *Seramen.*

SERINGA, *Virga in arundine.* Gloſſae vett. Sangerm. num. 501.

SERIOLA. (1) Diminut. a *Seria.* V. ibi. (2) † Canaliculus, per quem aqua decurrit, i. q. *Sequia.* Stat. Vallis-Ser.

SERIOSE. (1) Fuſe, minutatim, articulatim, Gall. *En détail.* Litterae Bonifacii VIII. PP. an. 1295. ex Bibl. Reg. *Per alias noſtras litteras tibi deſcribimus Serioſe.* V. *Serenius.* (2) Grauiter, lente. Charta fundat. Cantoriae S. Capellae ann. 1319. apud Lobinell. to. 3. Hiſt. Pariſ. pag. 132.

SERIOSITAS, grauitas morum. Acta S. Hemmae tom. 5. Iun. p. 501. V. *Serietas* et mox *Serioſus.*

SERIOSVS, ſerius, grauis, ex Gallico *Serieux.* Vincentius Beluac. lib. 3. cap. 33. V. *Serioſitas.*

SERISAPIA. Fragmentum Petronii: *Allata eſt Seriſapia et contumelia aerophragiae*, (l. acrophagiae) *ſaeledatae ſunt, et cenſus malo, porri, Perſica, etc.* Monſtra verborum, cuiusmodi complura habentur in hoc male compacto centone.

SERITAS. Gloſſ. Galat. βραδύτης, *Mora, remora, Seritas, tarditas.* Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm. *Seritas, tardites.* V. *Sera* 2.

SERITVM, V. ſupra *Sericum.*

SERITVRA, anguſtia, arctatio. Charta ann. 1351. in Regeſt. 80. Chartophylacii regii: *Diritatem et Serituram carcerum et queſtionum perhorreſcens, etc.*

† SERIVNCVLA, diminut. a *Seria* pro Series, t. 2. Aug. p. 639.

SERIVS, *vtilis, neceſſarius: vnde Serie, vtiliter, intente, ſedulo.* Ioh. de Ianua. Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm. *Serius, neceſſaire, proffitable. Serius,* σπουδαῖος, in Gloſſ. Lat. Graec.

SERMENS, Sarmentum, Gall. *Sarment.* Vita B. Henrici Baucen. tom. 2. Iun. pag. 373.

SERMENTATVS, iuratus, ſacramento adſtrictus: ex Gallico *Sermenté.* Baldricus in Chronico Camerac. lib. 3. cap. 49. *Ipſe namque, pariterque Abbas Richardus, ambo videlicet Sermentati, etc.*

SERMENTVM, a Gallico *Serment,* Sacramentum. Charta ann. 1410. ex Schedis Praeſid. de Mazaugues.

SERMO. (1) Tuitio, conductus, *Sauvegarde:* ἀσυλίας λόγος, apud Iuſtinianum in Edicto 2. Λόγος ἀσφαλείας, apud Annam Comnenam pag. 158. 249. 292. Lex Salica tit. 59. *Vbi calcauerit ſolem, et iſta omnia compleuerit, qui eum admallat, et ille, qui admallatur, ad nullum placitum*

Digitized by Google

tum venire . . . noluerit, tunc Rex, ad quem mannitus eſt, extra Sermonem ſuum eum eſſe diiudicet, et ita ille culpabilis, et omnes res ſuae erunt in fiſco, aut cui fiſcus dare voluerit. V. *Verbum*, et quae notauit Cangius ad Alexiadem pag. 308. (2) Homilia, concio ad populum in Eccleſia, Gallis *Sermon.* Gloſſ. Lat. Graec. *Sermo*, ὁμιλία. S. Auguſtinus Ep. 77. *De Sermone Presbyterorum, qui te praeſente populo infunditur, etc.* Infra: *Vt iubeas ſingulos, quos volueris, Sermones ſeorſum conſcriptos et emendatos mitti nobis.* SERMO VIVVS. Capitulare 5. Caroli M. incerti anni c. 1. *Admonendi ſunt* (Epiſcopi) *de rectitudine fidei ſuae, vt eam et ipſi teneant et intelligant, et ſibi ſubiectis populis viuo Sermone annuntient.* V. *Viuus.* SERMO IMPLICITVS, *occultus*, γρίφος, in Gloſſ. Lat. Graec. (3) Ratio, Gr. λόγος. Vetus Irenaei Interpres lib. 2. cap. 19. *Aptum ad ſuſceptionem perfecti Sermonis expediri.* Vtuntur paſſim antiqui Patres. (4) SERMO PVBLICVS, ſeu *Sermo generalis de fide*, dictus apud Toloſates vltimus et ſolemnis Inquiſitionis actus aduerſus haereticos variis poenis aut ſuppliciis afficiendos: quod a ſermone de fide inciperet ſic nuncupatus; idem quod alibi vocatur *Actio fidei*, Hiſpanis *Auto de inquiſicion*, Luſitanis *Auto da fé.* Limborch. in Hiſt. Inquiſit. p. 13. *Lata fuit haec ſententia . . . in praeſentia . . . cleri et populi in Sermone publico congregati.* Paſſim ibi occurrit. (5) † Contentio, lis, controuerſia. Chartul. Maior. mon.

SERMOCINALES DISCIPLINAE, Logicae. Fridericus II. Imp. in libro Reſcriptorum c. 74. §. 3. † SERMOCINALIS LIBER, ſermones ſ. homilias continens, t. 12. Gall. Chr. Inſtr. p. 398.

SERMOCINANTER, Sidon. lib. 8. Epiſt. 6. *Cum quo dum tui obtentu aliquid horarum Sermocinanter extrahimus.* Id eſt confabulando. *Sermonicantes* ex ead. Epiſt. editum apud Leibnit. to. 1. Script. Brunſuic. pag. 86.

SERMOCINATIO, διάλεκτος, Gloſſ. Lat. Graec.

SERMOCINATOR, orator ſacer, concionator, Gallice *Predicateur.* Ceremoniale MS. B. M. Deauratae Toloſ.

SERMOLOGVS, Liber Eccleſiaſticus, continens Sermones, quos Papae et alii plures Sancti compoſuerunt, qui legitur in Eccleſia in Feſtis Confeſſorum a Natali vsque ad octauas Epiphaniae, in Purificatione B. Mariae, et in Feſto omnium Sanctorum, et pluribus aliis. Ita Beletus cap. 59. et ex eo Durandus lib. 6. Ration. c. 1. n. 32. V. *Seminiuerbius.*

SERMONARI, ſermonem facere. Gloſſ. Lat. MS. regium.

SERMONARIVM, vt *Sermologus*, in Conc. Limano ann. 1591. inter Hiſpan. to. 4. pag. 661.

SERMONICANTES, V. *Sermocinanter.*

SERMONIZARI, vt *Sermonari.* Acta S. Ioannis Mart. to. 3. Iulii pag. 202. V. *Sermocinanter.*

† SERMOSINARI, orationem habere, in Comput. a. 1380.

SERMOTIM, perperam pro Semotim, in Epiſt. Friderici II. Imper. apud Marten. tom. 2. Ampl. Collect. col. 1201.

SERNA, V. *Serra* 2.

SERNIOSVS, *ſernia* ſeu pruriginoſa ſcabie laborans. Priſcianus lib. 1. cap. 12. *Sernioſos quos nos petiginoſos dicimus et aſperitatis vitio ſimili laborantes curare.* V. Reineſ. Var. lect. lib. 3. c. 11. et *Sarna.*

SERO, occidens, apud Rollandinum in Summa Notariae, et Anonymum in Vita S. Domitiani, apud Guichenonum in Hiſt. Breſſenſi non ſemel. V. *Mane*, et *Sera* 1.

SERON, *ſepulchrum*, *vel Idolum*, Ioh. de Ianua, forte ex ἱερόν.

† SEROSIVS, pro *ſerioſius*, fuſius. Inuent. Mſ. a. 1366. V. *Serioſe.*

SEROTHECA, pro Chirotheca, in Chartular. S. Vandreg. to. 1. p. 140.

SEROTINARE, ſero aduenire, vel Noctem tranſigere, ex Epiſt. Seneſcalli Prouinc. an. 1329. in Tabular. S. Victoris Maſſil.

Digitized by Google

SERPE, vox Italica, ſerpens. Annal. Mediolan. Anonymi apud Murator. to. 16. col. 812.

SERPEDO, *rubor cutis cum membrorum extantia.* Ioh. de Ianua. V. *Serpigo.*

SERPELLERIA, a Gall. *Serpilliere*, vt *Sarpilleria*. V. in hac voce. Litterae Henrici VII. Reg. Angl. ann. 1506. apud Rymer. to. 13. p. 138. SERPLERIA, eadem notione, in Litteris eiuſd. Reg. an. 1499. apud eumd. Rymer. to. 12. p. 714. V. in *Sarplare.*

SERPENS. (1) Virga lignea in modum ſpirae fabrefacta, vnde nomen, qua in benedictione cerei paſchalis vtuntur. Ceremoniale MS. B. M. Deauratae Toloſ. (2) Draconis effigies in vexillis. V. in *Draco* 1.

† SERPENTELLA, diminut. a Serpens. Inuent. S. Capellae Pariſ. a. 1363.

SERPENTINA. (1) Lapis pretioſus, Gallis *Serpentine*. Charta Henrici V. Reg. Angl. ann. 1416. apud Rymer. to. 9. p. 356. *Vna longa Serpentina, per pondus Troie, duas libras et XI. vncias ponderantia, etc.* (2) Tormentum bellicum maius, Gallis *Serpentin* vel *Coulevrine*. Adrianus de Veteri-buſco in Reb. Leod. ad an. 1464. apud Marten. to. 4. Ampl. Collect. col. 1277. *Duxit ſecum currus portantes bombardam et Serpentinam ac tentoria, etc.*

SERPENTINVM, V. mox *Serpentum*.

SERPENTVM. Iſidorus lib. 19. c. 31. *Monile, ornamentum ex gemmis eſt, quod ſolet ex feminarum pendere collo, dictum a munere. Hoc etiam et Serpentum dicitur, quia conſtat ex amphorolis quibusdam aureis, gemmisque variis in modum facturae ſerpentis.* Papias: *Munilia, pectoralia equorum, vel ornamenta in ceruice mulierum; hoc Serpentum dicitur.* SERPENTINVM, habet Gloſſar. Saxon. Aelfrici: *Monile, vel Serpentinum*, i. *Collare.*

SERPIGO, vt ſupra *Serpedo*, in Medic. Salern. edit. 1622. pag. 242.

† SERPILLVM, *Puleium, vel alia ſiluatica*, in vet. Gloſſ. Cod. 7641.

SERPLERIA, V. ſupra *Serpelleria.*

SERPODIVM, Ptiſana. Io. Buſchius in Chronico lib. 2. *Groſſum tantum panem in cibum, et tiſinam ſeu Serpodium in potum . . . aſſumere conſueuerunt.* Ex Theutonico forte *Scher-pot*, acer potus, quomodo *Scherpbier* tenuem cereuiſiam dicunt.

SERRA. (1) Pro Sera, qua ianuae occluduntur. Gloſſae Lat. Gr. *Serra*, πρίων καὶ μόχλος θύρας. Ita legitur in l. Nam et ſi ramos, §. 1. D. Quod vi aut clam. Hinc SERRARE, pro ἀσφαλίζειν. Acta S. Erconwaldi Epiſcopi apud Capgrauium, n. 16. *Sed introitus eis non patuit, pictor enim ianuam Serrauit, etc.* V. ſupra *Serare.* (2) SERRA, interdum pro *Clauſura* ſumitur, in lib. Iudith c. 4. vbi Graeca ἀπέναντι τοῦ πρίονος τοῦ μεγάλου τῆς Ἰουδαίας. Vitalis Agrimenſor: *A ſextaneo vero ſi vis ſequi limitem, rectam Serram ſequeris ped. 150.* Innocentius de Caſis literarum: *Siniſtra parte montem ſuper alueum habet tribus alueis deſcendens de ſiniſtra parte lapides grandes, quae in alueo ex duas Serras habent cauas de vna caua ſacra paganorum.* Vbi monet Rigaltius in aliquot codd. legi *Serra Paganorum*. *Serras* autem *clauſuras* dictas vult Salmaſius ad Solinum, non a *ſera*, ſeu ἀπὸ τοῦ πρίονος, ſed a *ſerra*, vel *ſera*, id eſt, μόχλῳ, qua ianuae clauduntur, quod eiusmodi anguſtiae aditum in loca vicina occluderent; vnde *Clauſurae* et *Cluſurae* dictae. V. *Seria* 2. Alii *Serras* Cluſuras dictas volunt, quod montes, *ſerra* quaſi diſſecti, haſce anguſtias conficiant. Vetus Agrimenſor de limitibus: *Terminus ſi aliquam ſciſſuram, hoc eſt, saliaturam habuerit, montem ſciſſum, id eſt, saltatum oſtendit.* Alii denique *ſerras* eſſe putant *ſeries*, vel *ſerias*, ὁρμαθοὺς, montium vel vallium, quomodo *ſerras cauas* dixit Innocentius. Exinde (3) SERRA, pro Monte, vel colle vſurpari coepit: qua notione Hiſpani etiamnum *Sierras* dicunt, fortaſſe, ait idem Salmaſius, quod male reddiderint ex Graeco πρίων, quod *montem* ſignificat, et *ſeram,*

Digitized by Google

ſerram, ſeu *ſerram*. Vita S. Romani Abbatis Iurenſis c. 1. SERRICELLA, collis, minor *ſerra*. Charta Italica apud Vghellum in Epiſcopis Anglonenſibus n. 1. SERRATA, in Charta an. 1141. apud Guichenonum in Hiſt. Breſſenſi pag. 222. *Quae etiam terra Gondalmodis, . . . eaſdem terminos territorii attingeret, et ex altera parte vſque ad Serratam de Arandato perueniret.* Sed legendum *Serrata*, montium ſeu collium ſeries. SERNA, promiſcue pro *Serra*, occurrit in Chartis Hiſpanicis apud Anton. de Yepez in Chronico Ordinis S. Benedicti, Colmenareſium in Hiſt. Segouienſi, c. 15. §. 12. c. 16. §. 1. et alios. (4) Septum, Gall. *Enclos*. Statuta Cadubrii fol. 51. vo. V. *Serratura* 2. (5) Apotheca reconditoria, Gall. *Serre*, locus vbi ad victum neceſſaria reconduntur. Charta ann. 984. inter Inſtrum. to. 4. Gall. Chriſt. nouae edit. col. 7. (6) Falcula, Gall. *Faucille*. Acta S. Benedictini Aueniōn. to. 2. April. p. 259. V. *Serriculum*. (7) † Impetus, tumultus, vox Ital. Stat. ant. Florent.

† SERRABARRIUM, SERRABARUM, i. q. *Serabola*, apud Murat. t. 4. Antiq. Ital. p. 890.

SERRACULUM. (1) Palaemon in Gloſſis: *Clauſtrum, Serraculum oſtii.* Alias *Serraculum* Latinis dicitur Contus, quo nauis impellitur. *Serraculum*, πηδάλιον, in Gloſſ. Lat. Graec. V. Cuiacium lib. 9. Obſeru. c. 10. et ſupra, *Serra* 1, et *Seruaculum*. (2) Epiſtomii vertibulum, alias *Duciculus*. V. in hac voce. Ionas in Vita S. Columbani apud Mabill. ſaec. 2. Bened. p. 16.

SERRAGO, ramentum, ſcobs ſerraria, puluis, qui ex re qualibet *ſerra* diuiſa dilabitur, Gallis *Sieure*, vel *Scieure*. Caelius Aurelianus lib. 4. Chr. cap. 8. *Cum cernini cornu Serragine aſperſa, quam Graeci Rhinen vocant.* Vbi viri docti *Rhinema* emendant, ex Gr. ῥίνημα.

SERRALE, V. ſupra *Serale* 1.

† SERRAILLA, SERRALHA, ſera, qua ianuae occluduntur. Inuent. Mſ. a. 1449.

SERRALHERIUS, ſerrarius, Gall. *Serrurier*. Reparat. factae in Seneſcallia Carcaſſ. an. 1435. ex Cod. MS. V. Cl. Lancelot. V. *Serura*. SERALHERIUS, eodem intellectu: *Seralha*, Sera, in Charta ann. 1370. ex Tabular. S. Victoris Maſſil. V. *Serhalha*.

SERRANIA. Michael del Molino in Repertorio fororum Aragon. *Sententia dicitur lata ad modum Serraniae, quando ſine expenſis partes comparent coram iudice, et dicunt, Domine, ſententietis nobis iſtud debitum, etc.*

SERRARE. (1) V. *Serare*, et *Serra* 1. (2) † SERRARE GRANUM, frumenti pretium minuere. Stat. Taurin. a. 1360.

SERRARIUM, collis, monticulus, in pago Fuxenſi *Serri*. Teſtam. Rogerii Vicecom. Bitter. ann. 1193. apud Baluz. to. 2. Hiſt. Aruern. p. 500. V. *Serra* 2. et *Serrum*.

† SERRARIA, ſera, Gall. *Serrure*, in Ch. a. 1327.

SERRARIUS. (1) Gloſſ. Graec. Lat. λιθοχειστὴς, *Serrarius*, *lapidarius*. Qui *ſerra* lapides findit. (2) † Cui ſerarum ſeu portarum claues committuntur. Ch. Mſ. a. 1360.

SERRATA, collis. V. in *Serra* 2.

SERRATA ANTIQUA, genus ſcripturae. V. ſupra *Scriptura*.

† SERRATIO, ſecatio quae ſerra fit; SERRATOR, qui ſerra ſecat. Comput. Mſ. a. 1479.

SERRATORIA, ſera, id quo aliquid occluditur. Inuentar. an. 1377. ex Tabular. S. Victoris Maſſil. V. *Serratura*.

SERRATORIUS, ad ſerram ſpectans, ad inſtar ſerrae. Ammian. lib. 23. c. 4. V. *Serreus*.

† SERRATUM, mons, collis, in Ch. Mſ. a. 1313. V. *Serra*.

SERRATURA, SERATURA. (1) Sera, vt *Serratoria*. Tabul. Dunenſe: *Tunc vnus ex famulis qui vocabatur ſurrerius vi extorſit mortalium de Serratura, et aperuit archam.* V. *Serratura* et *Serra* 1. IN SERRATURA TENERE, ſub ſera claudere, († ſeu potius in vinculis conſtrictum tenere.) Chron. Petri Azarii ad ann. 1361. apud Murator. tom. 16. col. 370.

Digitized by Google

970. V. *Serare*. (2) Septum quoduis, *clauſura*. Statuta Cadubrii lib. 2. cap. 66. V. in *Serra* 2.

SERRATVS. (1) Confertus, Gallis *Serré*, *preſſé*. Vincentius Beluac. lib. 30. cap. 71. (2) Clauſus, Gall. *Fermé*. *Plaga clauſa fuit et Serrata*, in Miracul. MSS. Vrbani V. PP. ex Tabular. S. Victoris Maſſil. V. *Serare* et infra *Serrinus*.

SERRERIA, mons, collis, idem quod *Serra* 2. Charta ann. 1438. ex Schedis Praeſid. de Mazaugues. V. *Serrarium* et *Serrum*.

† SERREVRA, ſera, Gall. *Serrure*. Chartul. eccl. Carnot. V. *Serrura*.

† SERREVRARIVS, ſerrarius, in Ch. Mſ. a. 1312.

SERREVS, ad inſtar ſerrae. Vita B. Columbae Reat. to. 5. Maii p. 352*. V. *Serratorius*.

SERRICELLA, minor *Serra*. V. ibi.

SERRICVLVM, falcicula, qua herbae ſecantur, in modum ſerrae dentata. Gloſſ. Lat. Gr. *Serriculum*, δρέπανον χορτοκοπικόν. Sic enim legendum pro *Serticulum*. V. *Serra* 4.

SERRINVS PVLSVS, ἐμπρίων σφυγμὸς, alias *Serratus*: ita deſcribitur ab Aegidio Corbolienſi lib. de Pulſibus:

> *Occurrit digito ſpecies Serrina priori*
> *Debilis, in reliquo fit languida, nulla ſequenti.*
> *Hic trahit a ſerra cognata vocabula pulſus*
> *Cuius cum primis inciſio dentibus acta,*
> *Eſt grauis, in reliquis grauior, funeſta ſupremis,*
> *Corporis hoc pulſu fatalis ſerra vigorem*
> *Amputat, et vitam nubes lethalis obumbrat.*

† SERRIS, ſera, qua portae occluduntur. Teſt. Mſ. a. 1250.

SERRO, γεννὸς, in Gloſſ. Lat. Graec. Codex Regius habet *Scrupuloſus*.

SERRVM, mons, collis; Prouincialibus *Serre*. Charta ann. circ. 1063. ex Schedis Praeſid. de Mazaugues. V. *Serra* 2. et *Serrarium*.

SERRVRA, a Gall. *Serrure*, ſera, qua ianuae occluduntur. Reparat. factae in Seneſcallia Carcaſſon. an. 1435. ex Cod. MS. V. Cl. Lancelot. V. *Serra* 1. *Serratura* et *Serura*.

† SERRVS, faſciculus. Leudae Mai. Carcaſſ. V. *Cerrus*.

SERSA, SERSVS, perperam pro *Seſſa* et *Seſſus*, locus vbi ſal conficitur. Charta Theodorici Epiſcopi Metenſis pro Monaſt. Alteriac. inter Schedas Mabill.: *Inſuper tres Serſas, quas apud Vicum praedicta domus poſſidet, liberas ab omni reditu et exactione conceſſimus in perpetuum*. V. in *Sedes* 4. col. 173.

SERSENTES, apparitores, in Statutis Venetor. qui alibi *Seruientes*. V. *Sercentes*.

SERTA. (1) Corona Ducalis. Franciſcus Dux Andrienſis in Hiſt. Translat. S. Richardi Epiſc. Andr. to. 2. Iun. p. 248. V. *Sertum*. (2) † Ficuum ſertum, quantum manu continetur. Cod. reg. 4189.

SERTARE. (1) Claudere, quaſi *ſera* occludere. Tabularium Caſaurienſe. V. *Sertura*. (2) Sertum imponere, coronare. Gloſſ. Lat. Graec. *Sertat*, στεφανοῖ. Mart. Capella lib. 5. *Caput regali maieſtate Sertatum*.

SERTICVLVM, V. ſupra *Serriculum*.

SERTIS, falcicula, Gall. *Serpe*. Inuentar. ann. 1294. ex Tabular. S. Victoris Maſſil. V. *Serra* 4. et *Serriculum*. † Leg. *Serris*, V. in *Serra*.

SERTOR, pro Sartor, vt videtur, in Statutis Vercell. lib. 7. fol. 212.

SERTORA, V. *Sertura*.

SERTVM, ſeries, breuis narratio. Anaſtaſius in Epitome Chron. Caſin. apud Murator. tom. 2. p. 366. col. 1.

SERTVM IMPERII, corona imperialis, diadema. Anonymus de Laudibus Berengarii Aug. apud eumdem Murator. ibid. pag. 496. col. 1. V. *Serta*.

SERTVRA, clauſura. Tabularium Caſaurienſe. V. *Serraculum*, et *Sertare* 1.

SERTVS. (1) Situs, poſitus. Charta Caroli Calui an. 859. apud Marten. to. 1. Anecd. col. 30. (2) Pro Inſer-

Digitized by Google

Inſertus. Charta Caſimiri Reg. Polon. an. 1356. apud Ludewig. to. 5. Reliqu. MSS. p. 500.

SERVA. (1) Ancilla. Epiſt. Mathildis Reginae ad S. Anſelmum ex Hiſt. Beccenſ. Monaſt. p. 231. V. *Seruenta* et in *Seruus*. (2) Locus vbi colliguntur et aſſeruantur aquae, vt infra *Seruatorium*. Charta Humberti I. ann. 1299. pro fundat. Monaſt. Saletar. tom. 2. Hiſt. Dalph. p. 91. col. 2.

SERVACVLVM, pro *Serraculum nauis*, in l. 29. D. ad Leg. Aquil.

SERVAGIVM, *terra ſeruagii*, pro qua ſeruitium domino debetur. Statuta Willelmi Regis Scotiae c. 9. §. 3. de Molendinis.

SERVALITER, ſeruiliter, more ſeruorum. Tabul. S. Clodoaldi ad ann. 1301.

SERVANS, vt *Seruiens*, Cuſtos. Charta Guillermi de Linieriis ann. 1268. apud Thomaſſerium in Biturig. p. 196. V. *Siruens*.

† SERVANTAGIVM, praeſtatio, quae ſeruitii nomine penſitatur. Ch. Mſ. a. 1319.

SERVANTIA, vt *Seriantia*, infra in *Seruiens*. Codicillus Bertrandi de Turre an. 1281. apud Baluz. to. 2. Hiſt. Aruern. p. 508 V. infra *Seruentagium* et *Siruentia*.

SERVARE, (1) f. pro *Seruire*, eadem ſaltem notione, in Charta Henrici Reg. Angl. an. 1457. ex Chron. Iohan. Whethamſtedii pag. 420. *Et quamuis ita ſit* (quod) *nos* .... *quae Seruare poterunt pro bono noſtro et regni noſtri*, *procedere libere poſſemus*. V. *Seruire* 2. (2) SERVARE SE, ſe gerere, Gall. *Se comporter*. Laur. Byzyn. in Diario belli Huſſit. an. 1421. apud Ludewig. to. 6. Reliq. MSS. p. 184. (3) † SERVARE PLACITVM, habere, tenere, in Inſtr. a. 1385.

SERVATIO. (1) Exceptio, Gall. *Reſerve*. Charta an. circ. 1000. apud Marten. to. 1. Ampl. Collect. col. 356. (2) † Tutela, protectio, immunitas. Ludew. t. 12. Reliq. p. 474.

SERVATOR, locum tenens, vicarius. Gregor. M. lib. 12. Epiſt. 3. *In Panormitana autem parte loci Seruatorem tui me ſufficit elegiſſe*. Eodem ſenſu occurrit in leg. ſi quis furem, de furtis. V. ſupra *Saluator* 1.

SERVATORIVM, piſcina, *Reſervoir d'eau*, in Charta Manaſſis Lingon. Epiſc. an. 1190. apud Perardum p. 263. V. *Saluatorium* 1. et *Serua* 2.

SERVORIVM, eadem notione, piſcina, in Fleta lib. 2. cap. 73. §. 20. lib. 5. cap. 24. §. 12. SERVATORIVM, penus, arca. Statuta Ordinis de Sempringham p. 747.

SERVELERIA, SERVELLERIA, caſſidis ſpecies, quae ſuperiorem capitis partem operit, Ital. *Cervelliera*, Gall. *Cervelliere*. Extractum Computi ann. 1336. to. 2. Hiſt. Dalph. pag. 326. col. 1. V. *Ceruellerium*.

† SERVELLIA, i. q. *Serueleria*, in Formul. Mſ.

SERVENTA, ancilla, famula, Gall. *Servante*. Statuta Aſtenſ. c. 27. fol. 30. V. *Serua* 1.

SERVENTAGIVM, SERVIENTELA, ſeruitium, *Seruientis* feudum, beneficium, ſeu reditus propter eiusdem officium. Charta ann. 1100. to. 10. Spicilegii Acher. p. 165. *Cum filuis et foreſtiis*, *et cum omnibus ſentalibus et vicariis*, *et Seruentagiis*, *etc.* Tabularium Nobiliacenſis Abbatiae: *Medietas Seruientelae decimariae*, *etc.* V. in *Seruiens*. SERVIENTAGIVM, eadem notione. Charta ann. 942. inter Probat. to. 2. nouae Hiſt. Occitan. col. 85. SIRVENTAGIVM, in Charta Guillelmi IV. Comit. Toloſ. an. 1079. ibidem inter Probat. col. 307. SERVENTIA, eodem intellectu, in Charta inter Probat. Hiſt. MS. S. Cypr. Pictau. p. 449. V. *Siruentia*. SERVIENTARIA, eodem ſenſu. Teſtam. ann. 1315. apud Baluz. tom. 2. Hiſt. Aruern. p. 538.

† SERVERIVM, i. q. *Serua* 2, viuarium piſcium. Litt. remiſſ. Mſ. a. 1355.

† SERVESIA, pro Cereuiſia, in Litt. remiſſ. Mſ. a. 1356.

† SERVIANVS, ſeruiens, miniſter, famulus. Ch. Mſ. a. 1373.

† SER-

Digitized by Google

†SERVIATURA, ſeruientis officium. Ch. a. 1290.

SERVICIA, pro Ceruiſia, non ſemel occurrit in Charta an. 1492. apud Rymer. to. 12. p. 471.

SERVICIABILIS, qui ſeruit et colit. Epiſtola Iani Regis Cypri ad dom. de Sylly inter Acta SS. to. 3. Mart. p. 753. V. *Seruitialis.*

SERVICIUS, pro Seruitium, in Placito an. 918. inter Probat. to. 2. novae Hiſt. Occit. col. 57.

SERVIDA, Seruitium, Gall. *Service.* Adalardus in Statutis Corbeienſibus lib. 2. cap. 1. *De caetero vnusquisque frater, quidquid de horto ſuo poterit acquirere ſupra Seruidas, quas fratribus facere debent, pleniter absque vlla deminoratione deferant opportuno tempore Abbati*, i. vltra quod fratrum vſibus addictum, eſt: vnde legendum putauerim *ſeruiſas.*

SERVIENCIA, V. *Seruientia.*

SERVIENS, Miniſter, famulus. Apud Fortunatum Epiſt. 3. ad Mumolenum lib. 10. Poëm. ſic inſcribitur: *Dominis illuſtribus cunctisque magnificis omni deſiderio complectendis, Seruientibus Dominorum.* SERVIENS DE PANE ET MENSA, Famulus domeſticus, in Chartul. Gemmetic. to. 2. pag. 5. SERVIENS, Armiger, *Eſcuier*, ſic dictus quod *Militi* quodammodo *ſeruitium* exhiberet et obſequium; eius quippe ſcutum et arma deferebat, vnde *ſcutifer* dictus. Math. Paris p. 396. *Armigerorum autem et Seruientium centies occurrit.* Radulfus de Diceto ann. 1191. *De caſtrorum excubiis ſumme ſollicitus, Militibus 20. Seruientibus 50. etc.* SERIANTUS, Eadem notione. Epiſtola Henrici Imp. CP. an. 1206. apud Marten. to. 1. Ampl. Collect. col. 1074. SERVIENTES, Vaſſalli. Tabularium Conchenſis Abbatiae in Ruthenis Ch. 70. *Et vero Raymundus et Willelmus frater meus, et ego Vnzandus iſtius honoris Seruientes damus, etc.* SERVIENTES, Milites pedites, qui vulgo Scriptoribus Gallicis *Sergeans.* Geſta Francorum expugn. Hieruſal. c. 46. *Congregati ergo ſimul fuerunt 120. millia equitum, et peditum 30. millia praeter clientes et Seruientes.* Erant etiam SERVIENTES EQUITES. Rogerus Houedenus in Richardo I. *Willelmus cognomento Cocus, ſeruiens Richardi Regis Angliae, in cuſtodiendo Caſtellum de Leuns, cepit de familia Regis Franciae 24. Seruientes equites, quos Rex Franciae miſerat ad muniendum Caſtellum de Nouomercato.* SARIANTES, eadem notione. Godefridus Monachus S. Pantaleonis ann. 1167. SERIANTES, eodem intellectu. Litterae ann. 1197. apud Marten. to. 1. Anecd. col. 664. SERIANTI, in Epiſtola Henrici Balduini Imp. CP. fratris in Geſtis Innoc. III. SARGANTI, in Charta Henrici IV. Imp. apud Goldaſtum to. 1. Conſtitut. Imp. p. 287. SERGANTI, in Chron. Bonae Spei p. 266. SERVIENTES, vel *Seruientes fratres*, in Ordinibus Militaribus Hoſpitalariorum, Templariorum, et Teutonicorum Militum, dicti, qui non ex genere militari, vel nobili, in eo ordine militabant. Will. Tyrius L. 12. cap. 7. de Templariis: *Tam equites, quam eorum fratres, qui dicuntur Seruientes.* SARIANDI, eodem ſenſu, in Statutis Equit. Teuton. art. 52. apud R. Duellium to. 2. Miſcell. pag. 54. SERVIENTES, Apparitores Regii, Gallis *Sergeans.* Edictum Philippi Reg. Franc. an. 1302. c. 28. Eiusmodi Seruientium alii erant *equites*, alii *pedites.* De iis pluribus agit laudatum Philippi Edictum a Cl. V. de Lauriere editum to. 1. Ordinat. Reg. Franc. pag. 357. Exſtat ibid. pag. 352. eiusd. Regis Statutum, quo *Seruientes equites* Caſtelleti ad 80. reducuntur, vt et *Seruientes pedites.* Inter Notarios et Aduocatos recenſentur *Seruientes*, in Litteris Caroli Reg. Franc. ann. 1325. Tom. 2. Ordinat. pag. 3. SERIANDUS, ex Gallico *Serjant*, in Statutis ſecundis Roberti I. Regis Scotiae c. 28. SERVIENS, Locumtenens, in Charta Archembaldi dom. Borbonii ann. 1233. inter Inſtr. tom. 2. Gall. Chriſt. nov. edit. col. 137. SERGEANTIUS, eodem ſenſu, in Actis S. Fran-

Franciſci de Paula tom. 1. April. p. 231. V. infra *Seruientes armorum.* SERVIENS dictus Tiro, Gall. *Apprenti*, quod magiſtro ſuo *ſeruitia* exhibere teneatur. Charta apud Madox Formul. Angl. pag. 98. SERVIENTES ARMORVM, qui *ſeruientes de armis* dicuntur Thomae Walſinghamo p. 316. *Seruientes ſiue clientes cum armis*, Bartholomaeo Scribae in Annal. Genuenſ. apud Murator. to. 6. col. 524. Gallis *Sergeans d'armes. Seruientes armorum*, vt iis corporis ſui cuſtodiam committeret, inſtituiſſe Philippum Auguſtum docet R. P. *Daniel* to. 2. Milit. Franc. lib. 9. c. 12. quem conſule, ſi placet. Adde Obſeruat. Andr. Duchesnii in Alanum *Chartier* p. 864. et 865. CLIENS ARMORVM *Domini noſtri Regis*, in Charta an. 1401. apud Hemereum in Auguſta Viromanduorum p. 307. Scribit Nangius in S. Ludouico, Ingerrannum de Codiciaco ſubmonitum fuiſſe, *non per Pares, nec Milites, ſed per Clientes aulicos.* Vbi Chronicon Sandionyſianum *Clientes aulicos* vertit, *des Sergens d'armes.* Interdum enim Seruientes armorum ad magnatum ſubmonitiones adhibitos colligere eſt ex Chronico Flandriae cap. 63. Suos etiam Seruientes armorum habuit Dalphinus Vienneñſis: quorum munia et priuilegia eadem erant atque Seruientium armorum Regis Francorum. Litterae Humberti ann. 1347. to. 2. Hiſt. Dalph. pag. 566. Angli *the Sergeants of armes* etiamnum vocant, qui robuſtiores ferunt ex argento baculos, interdum deauratos, corona et inſignibus regni in ſummitatibus exornatos, vt qui non niſi iuſſu ipſius Regis vel Concilii eius Curiae parlamentariae, et Cancellarii, vel Theſaurarii, atque hoc in rebus grauioribus, emittuntur. *Sergents à maſſes d'argent*, occurrunt etiam in conſuet. Hannon. cap. 48. SERVIENTES AD CLAVAM, apud Anglos, qui Gallis *Sergeans à maſſe*, in libro inſcripto *Juſtice of peace* p. 122. et alibi. SERVIENS CVRIAE, is fortean qui praedium poſſidet ſeruitio viliori obnoxium, cuiuſmodi eſt *Sergentaria.* Notitia iudiciaria ann. 1149. ſub Rogerio Siciliae Rege, apud Camillum Peregrinum in Hiſt. Longob. Alii ſunt *Seruientes curiae* memorati in Tabul. Elnon. ii quippe intelliguntur feudatarii, qui ad frequentandam curiam domini ſui tenentur, eiusque placitis intereſſe, vti ſtatuunt Chartae infeodationis. V. *Placitum* et *Secta* 3. SERVIENTES ECCLESIAE. Charta apud Meneſter. Hiſt. Lugdun. p. 18. *Item cum magiſter operis Eccleſiae Lugduni ſit Seruiens Eccleſiae Lugduni, etc.* V. infra in *Paruae Sergentiae.* SERVIENTES EXCVBIARVM, *Sergens du Guet*, in Statuto Philippi Pulcri Reg. Franc. ann. 1302. to. 1. Ordinat. p. 353. SERVIENTES FEODATI, Certis ac definitis ſeruitiis obnoxii ratione feudorum ac praediorum, quae dicuntur *Serientiae*, et *Serganteriae. Seruiens feodaliter*, in Tabular. Pontis Otranni: *Rainaudinus Grosler dedit in elemoſinam octo ſextariatas terrae . . . Fideiuſſores extant Petrus Vaslet feodaliter Seruiens terrae illius, et Albinus praetor Maumoconii. Sergentiarum* vero aliae *Magnae*, aliae *Paruae.* MAGNAE SERGENTIAE, inquit Bracton. libr. 2. cap. 16. §. 6. *ſunt, quae exercitum Regis aut patriae tuitionem ſpectant, et hoſtium deprehenſionem: vt ſi quis ita feoffatus fuerit per Sergentiam inueniendi Domino Regi vnum hominem vel plures, ad eundum cum eo in expeditionem ad exercitum, equites, vel pedites, etc.* Littleton. lib. 2. c. 9. *Tenure per graund ſerjeantie eſt l'ou un home tient ſes terres ou tenemens de noſtre Seigneur le Roy, per tiels ſervices que il doit en ſon propre perſon faire al Roy, comme de porter banner noſtre Seigneur le Roy, ou ſa lance, ou d'amener ſon hoſte ou d'eſtre ſon Marchal, ou de porter ſon eſpée devant lui à ſon coronement, ou ſon carver, ou ſon buther, . . . ou faire autres tiels ſervices.* Mox addit, ideo *Magnam Seriantiam* appellari, quod longe praecellat ſeruitium tenurae per ſcutagium. Deinde ſeruitium Scutagii non

Digitized by Google

non eſſe ratum ac definitum, vt eſt ſeruitium *Magnae ſeriantiae*. Seruitium praeterea *Scutagii* extra regni limites, ſeruitium vero *Magnae ſerientiae* fere ſemper fieri intra regnum. Sed et *Magnam ſeriantiam* non niſi a Rege teneri: denique tenentes per *Magnam ſeriantiam* tenere a Rege per ſeruitium Militis, eoque nomine Regem habere ab iis *wardam*, *maritagium*, *et releuium*, ſecus vero de Scutagio, niſi a Rege nude pendeat. Similia habet Britton. p. 162. 164. Meminit Rogerus Houedenus p. 779. *Seriantariarum Regis, quae non erant de feodis Militum.* Eiusmodi ſunt *Sergentiae*, quarum mentio occurrit apud eumd. Kennett. pag. 292. *Per Seriantiam eſpicurnantiae Cancellariae dom. Regis.* Et pag. 308. *Per Serjantiam ſcindendi coram dom. Rege die Natalis Domini et habere cultellum dom. Regis de quo ſcindit.* Rurſum pag. 569. *Per Seriantiam mutandi vnum hoſtricum dom. Regis, vel illum hoſtricum portandi ad curiam dom. Regis.* PARVAE SERGENTIAE ſunt eae, quarum ſeruitium ad dimidiam marcam debeat appretiari, vel quae non reſpiciunt Regem, nec patriae defenſionem, vt equitare cum domino, vel domina, et portare breuia, paſcere leporarios et canes domini, mutare aues, inuenire arcus et ſagittas vel portare, etc. apud Bracton. lib. 2. cap. 16. §. 6. c. 35. §. 6. c. 37. §. 5. Adde Fletam lib. 1. c. 10. 11. lib. 3. cap. 14. §. 7. Littletonem ſect. 159. 160. 161. Cowellum lib. 2. Inſtit. tit. 3. §. 2. 3. et Raſtallum verbo *Grand Serjanty*. Eiusmodi *Paruarum Sergentariarum* paſſim mentio occurrit. SERVIENTES FRANCI, Gallice *Francs Sergeans*, V. ſupra in *Paruae Sergentiae*. SERVIENTES GENERALES, iidem qui Apparitores Regii, quorum iurisdictio nullis limitibus coercetur. Statutum Ludouici Hutini ann. 1315. to. 1. Ordinat. pag. 622. SERVIENS CVM GLADIO, idem qui *Seruiens armorum*. *Robertus de Noviller armiger, debet ſeruitium X. dierum, tanquam Seruiens cum gladio*, apud D. Bruſſel de Vſu feud. to. 1. p. 172. SERVIENTES HVNDREDI, dicti olim apud Anglos, qui poſtea *Balliui*. Spelman. ex Bractono lib. 5. tract. 1. c. 4. n. 2. p. 330. et alibi. SERVIENTES AD LEGEM, dicti olim in Anglia Doctores, vel iuris Anteceſſores, vt cenſet Ioh. Seldenus in Prolegomenis ad Hiſtoricos Anglicos pag. 44. tametſi, inquit, *Iudices* noſtros *Doctoribus*, et *Seruientes* Bacalariis reſpondere dicat Ioannes Roſſus Warwicenſis. Spelmannus Cauſidicorum ſpecies tres ſtatuit, inferiorem eorum qui *ad barros* vocantur: ſecundam *Apprentitiorum*: tertiam *Seriantorum*, vel *Servientium ad legem, qui olim Seruientes Narratores* dicebantur, hoc eſt, Aduocati. Forteſcutus de Legibus Angliae cap. 8. *Aduocati, qui in regno Angliae Seruientes ad legem appellantur.* Atque hi, inquit idem Spelmannus, ſummum obtinent gradum in Legum Anglicarum profeſſione, ſicut in Iure Ciuili, qui *Doctores* appellantur. Et licet *Seruiens* quis huiusmodi opibus nonnunquam magis pollet, quam integrum fere *Doctorum* Collegium, etiam et multa hodie antecedit aeſtimatione: Doctorum tamen inſtitutio nobilior fuiſſe videtur, et antiquis honoratior: *Doctoris* etiam appellatio eſt Magiſterii: *Seriantis*, Miniſterii. *Doctores* ſedentes cathedrati infra curiam et pileati diſputant. *Serianti* ſtantes promiſcui extra repagula curiae, quae *barras* nuncupant, absque pilei honore, ſed tenui calyptra, quam *Coifam* vocant, induti cauſas agunt et promouent. SERVIENTES DE MANERIO, Villici, quibus manerii cura incumbit. *Seruiens, qui cuſtodiebat manerium*, in Regeſto S. Iuſti fol. 21. vo. Capitul. de Villis Caroli M. c. 39. *Volumus vt pullos et oua, quos Seruientes vel manſuarii reddunt, etc.* Capitul. lib. 3. §. 191. *Auditum habemus qualiter et Comites et alii homines . . . faciunt ſeruire ad ipſas proprietates Seruientes noſtros de eorum beneficio, et curtes noſtrae remanent deſertae.* SERVIENTES NARRATORES, Aduocati,

Digitized by Google

iidem qui *Seruientes ad legem*, apud Th. Blount in Nomolex. Anglic. V. *Narratores* et *Praelocutor*. SERVIENTES OFFICII VEL STAGII, in Ordine Militari S. Iohannis Hieroſol. de quibus Statuta eiusd. Ordinis tit. 2. §. 2. SERVIENTES PACIS, id eſt, *Banleucae* ſeu diſtrictus vrbis, *Sergents de la paix*, in Conſuet. Valentin. art. 138. Placitum apud Th. Blount in Nomolex. Anglic. V. *Pax*. SERVIENTES QVERELAE, *Sergents de la querelle*, in Conſuet. Normann. art. 63. Beraldo dicitur Apparitor ordinarius loci, in quo orta eſt querela ſeu controuerſia. SERVIENTES REGIS. Bracton. lib. 3. tit. 2. c. 32. *Si ſine ſecta cognouerit ſe inde eſſe latronem, coram Vicecomite, vel Coronatore, vel Seruiente Domini Regis cum teſtimonio bonorum et proborum hominum, extunc furtum dedicere non poſſit, quia tales habent recordum.* Ibid. cap. 28. *Virgo rapta . . . et ſic debet ire ad Praepoſitum Hundredi, et ad Seruientem domini Regis, et ad Coronatores, et ad Vicecomitem, et ad primum Comitatum faciet appellum ſuum.* Vbi haec Spelmannus ſubdit: videlicet Regem habuiſſe in ſingulis Comitatibus *Seruientem ad legem*, in nomine ſuo Coronae placita proſequentem. Gallis SERVIENTES REGIS dicuntur Regii Apparitores, qui alias *Seruientes armorum* vocantur. Continuator Nangii ann. 1323. SERVIENTES SPATHAE, vel *ſpadae*, in Charta Ludouici Hutini ann. 1315. pro Normannis. *Seruiens ſpatarius*, in Litteris eiusd. Regis ann. 1314. to. 1. Ordinat. pag. 552. *Serjant du plait de l'eſpée*, in Mandamento Philippi Pulcri Regis Franc. an. 1309. ibid. p. 464. De horum officio vid. vetus Conſuetudo Normann. MS. 1. part. ſect. 1. c. 11. SERGANTERIA, *Seruientis* feudum, beneficium, ſeu reditus propter eiusdem officium. Chartul. SS. Trinit. Cadom. fol. 86. verſo. V. *Seruentagium*. SERGANTIA, eadem notione, in Lib. nig. Scaccarii pag. 183. SERGENTERIA, pari ſignificatu. Regeſt. *Olim* ad ann. 1293. fol. 195. vo. SERGENTVRA, eodem intellectu. Regeſt. Magn. Dierum Campaniae fol. 50. SERIANTARIA, eodem ſenſu, in Charta ann. 1249. ex Tabular. B. M. de Bono-Nuntio Rotomag. SERIANTIA, SERIEANTIA, vt *Sergenteria*. SERGENTARIA, SERGENTERIA, *Seruientis* ſeu apparitoris officium, *Sergentiſe*, apud Butiller. in Summa rurali. Litterae Ioh. Reg. Franc. ann. 1361. to. 3. Ordinat. p. 554. SERGENTARIVS, ad *ſeruientem* ſeu apparitorem pertinens. Charta ann. 1307. apud Stephanot. to. 2. Fragm. Hiſt. MSS. SERGENTARE, Apparitoris officio fungi, Gallice *Sergenter*, executioni Judicis decretum mandare, in Chronico Flandrenſi. Charta Philippi Reg. Franc. ann. 1307. pro Lugdunenſib.

SERVIENTAGIVM, V. *Seruentagium*.

SERVIENTALIS, ad *Seruientes* ſeu ſeruos ſpectans. V. *Libra Seruientalis*.

SERVIENTARIA, SERVIENTELA, V. *Seruentagium*.

SERVIENTIA, quoduis *ſeruitium*. Tabul. eleemoſynariae Montismorilionis fol. 48. V. *Seruentagium* et *Siruentia*.

† SERVIENTVRA, ſeruientis feudum, beneficium. Ch. Mſ. a. 1231.

SERVIETA, a Gall. *Serviette*, Mantile. Inuentar. MS. Eccleſ. Anicienſis ann. 1444. *Item quaedam Servieta modici valoris cum borris de perſico.*

SERVIETVM, pro Seruitium. Charta ann. 1231. ex Tabular. S. Victoris Maſſil.

† SERVIGIA, cereuiſia, in Ch. an. 1470.

SERVILIS, (1) Officioſus, Gall. *Serviable*. Regula reformat. Monaſt. Mellic. in Chron. eiusd. pag. 354. (2) Ignobilis, Gall. *Roturier*. Charta apud Marten. to. 1. Anecd. col. 32. *Manſum vnum indominicatum, ſeu alterum Seruile in pago Turonico. Seruilis et cenſualis*, id eſt, ſeruitiis et cenſibus obnoxius, in Hiſtor. Nouient. apud eumd. Marten. to. 3. Anecd. col. 1128. V. *Seruitialis*.

Digitized by Google

SERVIMEN; pro Seruitium. Vita Burchardi Epiſcopi Wormacienſis.

SERVIRE. (1) Aliquid nomine *Seruitii* miniſtrare, praeſtare, exſoluere. Tabul. Principis de Rohan: *Item vnam cartam frumenti, vnam cartam ordei, et II. denar. quos Seruiunt dicti heredes. Item vnam cyminam frumenti, et V. pictas quas Seruiunt Petrus Verderii, etc.* (2) SERVIRE dicitur Sacerdos, qui Eccleſiae deſeruit eamque adminiſtrat, in Leg. Bajwar. tit. 1. c. 1. V. in *Seruitor.* (3) Pro Seruare. Capitul. Francoford. Caroli M. an. 794. §. 52. *De eccleſiis quae ab ingenuis hominibus conſtruuntur, licet eas tradere, vendere, tantummodo vt eccleſia non deſtruatur, ſed Seruiuntur cotidie honores.* Vbi *Seruentur* edidit Sirmondus: ſed *ſeruire* et *ſeruare* promiſcue ſcribi obſeruat Baluz. in Notis ad Capitul. V. *Seruare.*

SERVITAE, Ordo Religioſorum. V. *Serui B. Mariae*, in *Seruus.*

SERVITIALIS, 1) Seruitio alicui obnoxius, qui ſeruitium debet. Charta fundationis Monaſterii S. Petri Geneuenſis. 2) Gloſſema ad Ennodium L. 9. Epiſt. 9. edit. Baſil. *Vernula ſeruitialis, hoc eſt, ſerua editus. Servigiale*, Italis. 3) Seruus, famulus. Charta ann. 1403. ex Schedis Praeſid. *de Mazaugues: Item Seruitiali quae tulit vinum . . . . Seruitialibus duabus conuentus.*

SERVITICVM, vt *Seruitium*; quomodo etiam f. legendum eſt. Charta ann. 1153. inter Probat. to. 2. nouae Hiſt. Occitan. col. 543. *Item Ugo Eſcafredi et frater eius dicebant duos furnos eiusdem villae ſuos eſſe, et D. Raymundus Trencavelli in eis nihil habere niſi Seruiticum eorum.*

SERVITIES, pro *Seruitium.* Vtitur Otfridus in Epiſtola Euangeliis Theotiſcis praefixa ſub finem.

SERVITIO, Officium. Vita S. Cuthberti to. 3. Mart. p. 119.

SERVITIVM, Chariſio eſt *multitudo ſeruorum:* addunt Gloſſae Iſid. *et ingenuorum obſequium.* SERVITIVM, Miniſterium, officium. Gregor. Turon. lib. 5. cap. 3. V. *Seruitus* 2. SERVITIVM, Miniſter ipſe. Codex Carolinus Epiſt. 72. V. in *Seruitus* 2. SERVITIVM, Officium Eccleſiaſticum, Sacra Synaxis; Gall. *Service d'Egliſe.* Concil. Narbonenſe ann. 1235. c. 29. *Aut Seruitio eorumdem* (Valdenſium) *vbi Maiore ipſorum librum tenente apertum, per ipſum, quaſi ſub generali confeſſione remiſſionem intelligunt fieri peccatorum . . . affuerunt.* V. *Seruitus* 1. SERVITIVM, Officium eccleſiaſticum et annuale pro defuncto. *Service* eadem notione dicunt Galli. Charta Margaretae Comit. Flandr. ann. 1194. apud Miraeum to. 1. p. 556. SERVITIVM, Redditus, tributum, quaevis praeſtatio, Gall. *Redevance.* Libertates hominum de Priſſeyo ann. 1362. inter Ordinat. Reg. Franc. to. 3. p. 597. V. *Seruire* 1. SERVITIVM regulariter accipitur pro quolibet obſequio, quod a vaſſallis et tenentibus debetur ratione feodi vel tenurae. Ita Conſuetudo Andegav. art. 128. 129. Normanniae cap. 26. 28. 53. 93. Britanniae art. 840. etc. De eiusmodi ſeruitio feudali copioſe etiam agit Philippus Bellomanerius in Conſuet. Bellouacenſi MS. c. 29. Charta ann. 1248. in Regeſto Comitum Toloſae fol. 1. *Pro praedictis feudis vobis fidelis exiſtam, et fidele Seruitium faciam, videlicet, guerram et placitum ad commonitionem veſtram, vel cuiuscunque certi nuntii veſtri.* Obſeruandum omnino eſt, voce *Seruitium*, vbi nude occurrit in Chartis clientelarum, vt plurimum ſignificari Seruitium militare, quo vaſſallus dominum ſuum in exercitum pergentem ſequi tenebatur. Eo ſenſu vſurpatur in Regeſto feodorum Campaniae fol. 71. *Dux Lotharingiae, fiduciam, iuſtitiam et Seruitium* (debet). V. in *Hominium.* SERVITIVM, quoduis munus. Obſeruantiae Regni Aragon. lib. 9. p. 40. SERVITIVM ANNVVM, quod quotannis praeſtatur domino. Bracton. lib. 5. tract. 1. cap. 1. §. 1. SERVITIVM ANTIQVI DOMINICI, eſt illud quod praeſtant feudatarii de antiquo Regis domi-

nuere. † SERVITIVM PRO MONETA, praeſtatio quae domino monetae penditur ex monetariae fuſionis et ſignaturae prouentibus. Ch. Mſ. a. 1208. † SERVITIVM DE MOTA, quo vaſſalli ad cuſtodiam *motae* ſeu caſtelli dominici tenentur. Lit. Mſ. a. 1376. † SERVITIVM NATIVITATIS, praeſtatio, quae ad natale domini ſolvitur, quaeque in placentis maxime conſiſtebat. Ch. Mſ. a. 1270. SERVITIVM NATVRALE, quod jure exigitur. Capitul. pro Monaſt. S. Crucis Pictav. apud Mabill. to. 1. Analect. p. 300. SERVITIVM NVMMORVM, illud appellatum, quod in pecunia ac nummis pro impenſis bellicis, aliisve, domino a vaſallis ac tenentibus exſolvebatur. Conſuetudines Toloſae. Ita etiam praeſtatio, quae ab Eccleſiis Epiſcopo fit quotannis in quibusdam dioeceſibus, *Servitium* appellabatur. Charta Alexandri Archiep. Viennenſis apud Iacobum Petitum p. 381. V. *Auxilium Epiſcopi.* SERVITIVM PLACITI. V. *Placitum.* SERVITIVM PLANVM, Cenſus ſeu praeſtatio ex fundo talliae et aliis quibusvis ſervitiis non obnoxio. Charta an. 1344. † SERVITIVM PLENARIVM, V. *Plenarium* 1. SERVITIVM PLENVM, quod et *Corredium Regale* dicitur, Procuratio, convivium, quo Rex excipitur. Anonymus Haſenrietanus de Epiſcopis Eyſtetenſibus de Henrico Imp. SERVITIVM PRAEPOSITVRAE. *Service de Prévoſté*, in Conſuet. Normann. V. in *Praepoſiti.* † SERVITIVM PRATI, quo vaſſallus ad falcandum pratum domini ſui, aut foenum ex eo colligendum tenetur. Conſuet. Norman. SERVITIVM PVBLICVM, idem quod *Regale.* V. infra. Excerpta ex Lege Longob. c. 20. V. *Angaria* 3. SERVITIVM RECOGNOSCIBILE, quod ad quamlibet domini vel tenentis mutationem ratione *recognitionis* praeſtatur. Charta D. Barbarelli an. 1407. SERVITIVM REGALE, idem quod *forinſecum*; Servitium militare, quod Regi debetur a ſubditis et vaſallis. *Regale obſequium*, in Capitulari 4. ann. 805. c. 13. Ita in Capitul. ad Legem Salicam tit. 3. §. 10. et apud Bractonum lib. 2. c. 35. §. 1. 6. Praeceptum Ludovici Pii Imper. pro Monaſterio S. Columbae Senonenſi. SERVITIVM DE RONCINO, dicitur de vaſſallo, qui equum ſemel in vita domino debet, vel etiam quolibet anno. Charta Philippi Aug. an. 1221. V. *Servitium equi* et *Runcinus.* SERVITIVM SCVTI, V. *Scutagium.* SERVITIVM SERVILE, cujusmodi eſt tallia, corvata, &c. cui obnoxia ſunt tenementa villanorum. Charta Sigefridi Comitis Luxemburgenſis ann. 993. SERVITIVM SOCII, ſeu *Service de compagnon*, cum vaſallus ſecum in exercitum ſocium ducere tenetur. Aſſiſiae Hieroſolymitanae MSS. c. 130. SERVITIVM TEMPORALE, in Capitul. pro Monaſt. S. Crucis Pictav. apud Mabill. tom. 1. Analect. p. 299. *Vt a nemine temporale Servitium exterius vllo modo quaeratur, niſi tantum ab eis quaeſivi, poſtquam eas ſub regulari norma vivere conſtitui.* Infra: *Vt temporale Servitium in opere femineo ab eis ad partem dominicam nullatenus quaeratur.* Vbi dona et militiam recte intelligit Mabillonius. † SERVITIA THELONEARIA, tributa vectigalia, in Ch. Mſ. a. 1087. SERVITIVM VICINALE, quod a *vicinis* ſeu civibus praeſtari ſolet. Libertates conceſſae Barcinonenſibus a Petro Rege Aragon. ann. 1283. MSS. V. *Vicinus.* SERVITIVM VILLANVM, V. Lambardum in *Paganus.* SERVITIVM WARDAE *et relevii*, idem quod *Servitium Militare*, quia, vt ait Littleton. ſect. 103. *tenura per Servitium Militis, trahit ad ſe wardam, maritagium, et relevium, etc.* V. praeterea ſect. 48. et Skenaeum ad Regiam Majeſt. lib. 2. c. 21.

SERVITOR, Famulus, Gall. *Serviteur.* Dicitur non raro de eo, qui alicujus Sancti ſeruitio ſe mancipauit. Iſo Magiſter in Gloſſis: *Cliens, ſervus vel ſocius, Servitor, amicus minor.* Inſcriptio Romae in Roma ſub-

Digitized by Google

ſubterr. lib. 2. c. 12. *Euſebius humilis peccator Servitor B. Marcellini Martyris. Servitor Chriſti*, in Epiſtola Gildae ad Rabanum Monachum inter Hibernicas 21. *Servitor Eccleſiae*, in Synodo Romana II. ſub Silveſtro c. 17. SERVITORES dicuntur apud Monachos Hebdomadarii menſae miniſtri. Capitul. Monach. Augienſ. n. 5. SERVITOR, qui eccleſiae alicui deſeruit, Gall. *Deſſervant*. Concil. Senon. ann. 1239. apud Marten. tom. 7. Ampl. Collect. col. 138. V. in *Servire* 1. SERVITORES, familiares, honorarii, qui non ex officio alicui, ſed ad honores tantum ſeruiunt. Charta an. 1409. ex Schedis Praeſid. de Mazaugues. SERVITORES, devoti, qua notione *Serviteurs* etiam dicunt Galli, in Statut. criminal. Saonae p. 113.

† SERVITORIA, i. q. *Capellania*. Stat. ant. eccl. cathedr. S. Petri Redon.

SERVITRIX, Famula. Rolandinus Patav. in Chr. apud Murator. to. 8. col. 181.

SERVITUDO, *ſervitus*, δȣλεία, in Gloſſ. Graec. Lat.

† SERVITURA. (1) Seruientis officium vel feudum. Regeſt. epiſc. Nivern. (2) Mendoſe pro *ſerratura*, ſera, t. 5. ordin. reg. Franc. p. 723.

SERVITUS. (1) *Servitium*, ſeu officium Eccleſiaſticum. Charta ann. 1085. apud Stephanot. to. 1. Antiquit. Lemovic. MSS. p. 699. V. *Servitium*. (2) Miniſterium, officium. Charta ann. 1229. to. 1. Chartul. S. Vandreg. p. 10. (3) Miniſter ipſe. Epiſt. Alexandri III. PP. inter Concil. Hiſp. to. 3. p. 382. V. *Servitium*. (4) SERVITUTES EXACTORIAE *et coactitiae*, Praeſtationes, vel operae ſeruiles, Gall. *Corvées*. Ordericus Vitalis lib. 6. p. 604. (5) † Officium, obſequium. Ch. Carlom. reg. a. 879. inter Probat. Hiſt. S. Emmer. Ratiſb. p. 62. (6) † Cenſus, praeſtatio. V. *Servire*. Ch. Mſ. a. 1345. (7) † SERVITUS ISONORUM, i. q. *Conſuetudo* 4. penſitatio debita, cuius initium ignoratur. Ch. Mſ. a. 1325.

SERVIUNCULUS, diminut. a Seruus, in Monaſt. Anglic. to. 1. p. 11. *Ego Patricius humilis Seruiunculus Dei, etc.*

SERUM, occidens. Chron. Parmenſe ad ann. 1274. apud Murator. to. 9. col. 788. V. *Sero*.

SERVORIUM, V. *Servatorium*.

SERURA, Sera, ex Gall. *Serure*. Comput. an. 1202. apud D. *Bruſſel* to. 2. de Vſu feud. pag. CCVII. V. *Serrura*.

SERURARIUS, Seratius, ſerarum fabricator, Gall. *Serrurier*. Acta S. Franciſci de Paula to. 1. April. p. 151. V. *Serator*.

SERVUS, *Serui*, apud veteres Gallos et Germanos alii fuere a ſeruis Romanis, eorumque conditio longe diverſa. Tacit. de morib. Germanor. *Seruis, non in noſtrum morem, deſcriptis per familiam miniſteriis utuntur, ſuam quisque ſedem, ſuos penates regit: frumenti modum dominus, aut pecoris, aut veſtis, vel colono injungit, et ſervus hactenus paret.* Quibus quidem verbis ſatis deſignantur ejusmodi ſerui, quos *Adſcriptitios glebae* vocabant, quales ferme fuere apud noſtros, qui ſeruorum nomine cenſebantur. *Serui* porro, ut eſt in Legibus Henrici I. Regis Angliae c. 76. *alii natura, alii facti, alii emptione, alii redemptione, alii ſua vel alterius datione.* De hisce omnibus fere ſeruorum ſpeciebus egit Cangius noſter variis in locis, ac praetertim in vv. *Capitalis*, *Nativus*, *Originarius*, *Obnoxiatio*, *etc.* Ad eos vero, qui *redemptione* facti hic dicuntur, referri debent, quae habent Aſſiſiae Hieroſol. MSS. c. 191. SERVI ARATORES, Agrorum cultores, in Cod. Theod. tit. 30. de Pignor. leg. 1. V. *Servi miniſteriales*. SERVI BENEFICIARII, *Beneficiis* ſeu praediis datis ad beneficium, addicti, et qui in iis ſerui glebae erant, et cum praedio ad beneficiarium transferant, in Lege

Digitized by Google

Longob. lib. 1. tit. 9. §. 30. 36. in Capitul. 1. Ludovici Pii an. 819. c. 1. et in Capitul. 3. ejuſdem anni cap. 7. SERVI CASATI, *Caſis*, ſeu praediis addicti. Charta diuiſionis Imperii Caroli M. cap. 6. V. Traditiones Fuld. L. 2. trad. 40. 70. SERVI CENSVALES, Villani, cenſui obnoxii. Charta an. 963. apud Calmet. inter Probat. Hiſt. Lotharing. to. 1. col. 371. V. in *Cenſus*. SERVI CIVITATIS fiſcalibus aequiparantur, in lib. 4. Cod. Theod. tit. 9. leg. 4. SERVI COMITVM memorantur in Edicto Piſtenſi cap. 15. SERVI CONSVETVDINARII, *Serfs couſtumiers*, in Conſuet. Marchenſi art. 126. dicuntur, qui domino tres tallias in pecunia, et avenam et gallinam debent, aut praeſtant, quolibet anno propter praedium ſervituti obnoxium. V. *Conſuetudinarii* in *Conſuetudo* 4. SERVVS DISRATIONARIVS, V. *Diſrationarius*. SERVI DOMINICI, *id eſt, compulſores exercitus, quando Gothos compellunt in hoſtem exire, etc.* in Legibus Wiſigoth. lib. 9. tit. 2. §. 2. *Qui in hoſtem exire compellunt*, §. 5. SERVI ECCLESIASTICI, appellati ii, qui ad Eccleſiam pertinebant, in Decretione Childeberti Regis cap. 13. in Lege Longob. L. 1. tit. 9. §. 30. 36. in Capit. Caroli M. lib. 6. cap. 335. *Servi Eccleſiae*, in Decreto Childeberti §. 8. 13. V. *Eccleſiaſticus* 4. et *Oblati* 2. SERVI FISCALES, vel *fiſci*, dicti ii, qui ad fiſcum, Regem vel Dominum ſpectabant, in L. 3. et 4. Cod. Th. Ad ſenatusconſ. Claud. in Lege Wiſigoth. lib. 5. tit. 7. §. 15. 16. *Servi fiſcalini*, in Decreto Childeberti §. 13. *Homines fiſcalini Regii*, in Capitulo 2. ad Legem Salicam §. 7. *Servi, qui regalibus ſervitiis mancipantur*, quorum ea erat praerogatiua, vt eorum ſacramentis crederetur, et Palatinis officiis honorari poſſent, in Lege Wiſigoth. lib. 2. tit. 4. §. 4. Id autem erat Regis priuilegium in ſervos ſuos, vt nulla praeſcriptione eos amitteret, ſed ei reſtitui deberent, in cujuſcumque terra inuenirentur, quod contra obtinebat de caeteris ſeruis, qui ſeptennio in aliorum dominorum terris exacto, nulla facta de iis reclamatione, libertatem conſequebantur, vt eſt in Regiam Majeſtat. lib. 2. c. 12. §. 14. 15. 16. V. Rhenanum lib. 2. Rer. German. p. 87. SERVI FVGITIVI, V. *Fugaces*. SERVI FVNDORVM, Coloni, in Cod. Theod. leg. vnica de communi diuidundo. V. in *Servi aratores*. SERVI GREGARII, Lixae. Geſta Conſulum Andegav. cap. 11. apud Acher. to. 10. Spicileg. p. 493. † SERVI IVDICES, iidem qui *ſervi vicarii*, qui vices domini agunt. † SERVI MANVALES, iidem qui *Miniſteriales*, certis miniſteriis domeſticis addicti. Ch. a. 867. apud Murat. t. 5. Antiq. Ital. p. 514. SERVI MASSARII, Maſſae, ſeu praedio addicti, ſerui glebae, in Lege Longob. lib. 2. tit. 38. §. 3. *Servus de maſara*, vel de *maſſaritia*, ſeu *manſo*, in Charta Tirpimiri Ducis Croatiae apud Ioannem Lucium lib. 2. de Regno Dalmat. cap. 2. SERVI MINISTERIALES, qui domi miniſtrabant. *Aldio vel ſervus miniſterialis*, in Lege Longob. lib. 1. tit. 8. §. 1. 2. 3. &c. *Servus miniſterialis probatus, et doctus domi*, lib. 1. tit. 11. §. 2. Adde Recapitul. Legis Salicae c. 11. 15. et Papianum lib. Reſp. tit. 3. vbi *Servus miniſterialis* poſt *ſervum actorem* ponitur. *Servorum* autem *miniſterialium*, vel etiam eorum, quos *Artifices* vocat Paulus l. ult. de oper. ſervor. is erat ſtatus, vt certis miniſteriis addicerentur: vnde cum vaenum exponebantur, ſciſcitabantur emptores, *quid operis ſcirent*, vt eſt apud Gregorium Turon. lib. 3. Hiſtor. cap. 15. Hinc *Servus arator*, in Lege Burgund. tit. 10. et in l. 1. Cod. Th. de Pignorib. vbi Anianus *ſervos cultores* habet. *Servus argentarius*, ibid. tit. 21. §. 2. *Servus aurifex*, ibid. tit. 21. §. 2. *Aurifex electus*, apud Papian. lib. Reſp. tit. 3. *Servus herbicarius*, in Lege Alamann. tit. 98. *Virvicarius*, apud Papianum lib. Reſp. tit. 3. *Servus bubulcus de ſala*,

in

Digitized by Google

in Lege Longob. lib. 1. tit. 11. *Servus caprarius*, in Lege Longob. lib. 1. tit. 1. §. 7. *Servus carpentarius*, in Lege Salica tit. 11. §. 5. et apud Papianum tit. 3. *Servus cuſtos equorum*, apud Gregor. Turon. lib. 2. Hiſt. cap. 15. *Servus faber aerarius*, in Lege Burgund. tit. 21. §. 2. *Servus ferrarius*, ibid. et apud Papinianum tit. 3. *Servus molinarius*, in Lege Salica tit. 11. §. 5. *Servus porcarius*, in Lege Burgund. tit. 10. Lege Salica tit. 11. §. 5. Alamann. tit. 98. §. 2. Longob. lib. 1. tit. 8. §. 29. 30. tit. 11. §. 7. et apud Papianum tit. 3. *Servus ruſticanus, et qui ſub Maſſario eſt*, in Lege Longob. lib. 1. tit. 6. §. 4. tit. 8. §. 17. 24. tit. 11. §. 3. 5. *Servus ſartor*, in Lege Burgund. tit. 21. §. 2. *Servus ſtotarius*, in Lege Alamannor. tit. 98. *Servus ſutor*, in Lege Burgund. tit. 21. §. 2. *Servus vaccarius*, in Lege Alamann. tit. 98. *Servus venator*, in Lege Salica tit. 11. §. 5. Horum omnium *operaria ſervitus* videtur appellari, in l. 6. Cod. Th. de Annonis civicis. SERVI PALATII, qui in palatio miniſtrabant. Breviar. diviſionis theſaur. Caroli Magni. SERVI POENAE, qui ob crimen aliquod fiſco adſcribuntur, in Cod. Theod. tit. Si vagum leg. 2. SERVI STIPENDIARII, dicti ii apud Schannat. in Tradit. Fuld. pag. 331. qui pretio ſeu beneficio conducti ſervitium praeſtabant. SERVI TESTAMENTALES. Leges Athelſtani Regis poſt cap. 34. *Et ſecundum dictionem, et per menſuram ſuam convenit, vt Servi teſtamentales operentur ſuper omnem ſchyram, cui praeeſt* (Dominus). Vbi Somnerus *Servum teſtamentalem* idem valere ac pacto conductum, Anglis, *a convenant ſervant*. SERVI TRIBVTARII, apud eumdem Schannat. ibid. pag. 332. qui praeter operam manualem, ad certas res ſub annui cenſus nomine praeſtandas tenebantur. SERVI TRIDVANI, ibidem, qui tres dies ſibi et totidem in dominicali ſerviebant: quomodo *Biduani*, qui duos tantum dies; et qui nullo tempore a ſervitio immunes ſunt, *quotidiani* dicuntur. SERVI VICARII, qui vices domini agunt in villis, ejusque nomine aliis jus dicunt. Acta S. Rodulfi tom. 4. Iun. p. 124. V. *Vicarii ſervi* in *Vicarius* et *Villicus*. SERVVS APOSTOLORVM, id eſt, Eccleſiae Romanae. Charta Ottonis III. Imper. an. 1001. apud Vghellum to. 2. pag. 357. Ex quo loco reſtituendus alter pag. 644. vbi idem Otto perperam inſcribitur *Servus populorum*, pro *Apoſtolorum*. SERVVS CRVCIS CHRISTI. Ita Robertus ſancti Stephani in Celio monte Preſbyter Cardinalis Legatus Apoſtolicae Sedis ſeſe inſcribit Tabulario Campaniae an. 1214. in Tabul. Praemonſtratenſi. SERVI DEI, Clerici, Monachi, in Concilio Liptinenſi cap. 2. 7. in Concilio ſub Carlomanno an. 742. et alibi paſſim: qui Dionyſio Areopagitae θεραπευταὶ dicuntur, ἐκ τῆς τῦ Θεῦ καθαρᾶς ὑπηρεσίας καὶ θεραπείας. Caeſarius Arelat. Homil. 4. ad Monach. SERVVS SERVORVM DEI, Titulus, quem Pontifices Romani ſibi vulgo aſſerunt, cujus moris auctorem Gregorium M. fuiſſe ſcribit Ioannes Diacon. lib. 2. de Vita ejusdem Gregorii c. 1. vt Ioannis Patriarchae CP. qui ſe *Oecumenicum* jactabat, thraſonicam oſtentationem et faſtum ſugillaret. V. praeterea Matthaeum Weſtmonaſter. ann. 605. Serrarium ad Epiſt. 2. S. Bonifacii Archiepiſc. Moguntini, Guſſanvillam ad Epiſt. 64. Petri Bleſenſis, Altaſerram ad ejusdem Gregorii lib. 9. Epiſtol. &c. Eo etiam uſi non ſemel leguntur Epiſcopi alii. Exſtat in hanc ſententiam Lupi ad Sidonium Apollinarem Epiſtola in Spicilegio Acheriano tom. 5. pag. 579. Braulius Caeſarauguſtanus Epiſcopus in Epiſt. ad Iſidor. Hiſpalenſ. *Redde, quod debes; nam Servus es ſervorum et Chriſtianorum, vt illic ſis major noſtrorum.* Denique *Servus ſervorum Dei* ſeſe pariter inſcribunt Adelardus Veronenſis Epiſcop. in Synodo Ticinenſi ann. 876. Maurus Ceſenatenſis Epiſcopus in Epiſt. ad Martinum I. PP. in Concilio Lateranenſi, Ioan-

Digitized by Google

Ioannes Epiſcopus Ravennenſis an. 898. in Bullario Caſinenſi to. 2. pag. 87. Wibertus ejusdem Eccleſiae Epiſcopus an. 1086. apud Hieronymum Rubeum lib. 5. Hagano Epiſcopus Bergomenſis apud Mabill. et alii complures. Denique in Formulis 17. 18. 19. ex Baluzianis, Epiſcopus, *Vltimus ſervorum Dei Servus*, inſcribitur. Iis omnibus, ipſis etiam Romanis Pontificibus, praeiverat S. Auguſtinus in Epiſt. 130. ad Probam et 217. ad Vitalem Carthaginenſem. Eundem titulum vſurpauere etiam Reges ac Principes. Charta Adelfonſi Regis Hiſpaniae ann. 830. apud Sandovallium: *Ego Adefonſus Servus omnium ſervorum Dei, etc.* Henricus Imp. in Charta ann. 1041. apud Celeſtinum lib. 22. Hiſtor. Pergamen. *Servum Servorum Dei* ſe inſcribit, vt et Sancius Rex Aragonum in Charta ann. 1070. et Ordonius Rex in alia ann. 923. apud Anton. de Yepez in Chronico Ordinis S. Benedicti to. 4. et quidam Berlaius, in alia ann. 1105. in Hiſtoria Monaſterii S. Nicolai Andegav. pag. 40. SERVA CHRISTI. Io. Mariana lib. 4. de Rebus Hiſpaniae cap. 4. *Non ita pridem in Cantabriae montibus repertus eſt lapis hac inſcriptione*, HIC IACET CORPVS BILELAE SERVAE IESV CHRISTI. *Serviſſima omnium ancillarum veſtrarum*, in Formul. 8. novae Collect. apud Baluz. tom. 2. Capitul. col. 562. V. in *Serva* 1. FAMVLVS CHRISTI. Inſcriptio in Sacello S. Ioannis Evangeliſtae in Baptiſterio Conſtantiniano: *Liberatori ſuo beato Ioanni Evangeliſtae Hilarus, Epiſcopus Famulus Chriſti.* SERVI B. MARIAE, qui alias *Servitae*: quorum Ordo inſtitutus in dioeceſi Maſſilienſi ſub regula S. Auguſtini a Benedicto Maſſilienſi an. 1257. poſtmodum abrogatus in Synodo Lugdunenſi ſub Gregorio X. PP. Scribit Chopinus lib. 1. Monaſtic. tit. 1. n. 6. aedem Servorum B. Mariae Pariſiis a Bonifacio VIII. datam Willelmitis, qui ab albis, quibus vtebantur, palliis, Gallis *Blans manteaux*, nuncupabantur. V. Miraeum in Originib. Ordinum Monaſt. lib. 1. cap. 19. et Vghellum to. 4. Italiae ſacr. p. 547.

SESARE, pro Ceſſare, in Charta Petri de Natalibus an. 1350. *Vi, dolo, et fraude, et quacumque alia machinatione Seſantibus.*

SESCALCVS, SESCALLVS, pro *Seneſcalcus* et *Seneſcallus*. V. in hac voce. Inquiſition. de Iur. Dalphin. in loco Viſiliae to. 1. Hiſtor. Dalphin. p. 122.

SESCVM, *Dimidium*, in Gloſſis MSS. ad Canon. Concil.

SESCVPLVS, vt Seſcuplex. Abbo de Obſid. Pariſ. apud Ducheſn. Hiſtor. Normann. p. 37.

SESIGNARI, *Deſignari*, in Gloſſis antiq. MSS.

SESILLVS, *Parvus ſtatura, quia non videtur ſtare, ſed ſedere.* Ioan. de Ianua. Sed legendum *Seſſilis*. V. infra.

SESINA, SESIRE, non vna notione. V. ſupra in *Saiſire*.

SESMARIVS. Lib. 9. Obſeruantiar. regni Aragon. tit. de Privilegio generali §. 4. *Rex poteſt inquirere contra juratos et Seſmarios Turoli, Calataiubi, etc.*

SESO, SESONA, V. in *Satio*.

SESPERABILIS, SESPERALIS, perperam pro *Suſpiralis*, a Gall. *Souſpirail*, Spiraculum. Charta ann. 1443. apud Rymer. tom. 11. p. 31.

† SESQVIALTERA, ſeſcuplum. Concil. Nicen. can. 17.

SESQVIMILLESIMVS, pro Milleſimus quingenteſimus, in Compoſit. Cardinalis Turnonii cum Monachis Sangerm. ann. 1543.

SESQVIOCTOLIVM, Octolium et dimidium. V. *Octalium*. Engelbert. Maghe in Chronico Bonae Spei.

SESQVIVOLVS, Animal quadrupes, in lib. de Mirabil. ſacrae Scripturae apud S. Auguſtinum in Append. tom. 3. p. 7.

SESSA, SESSES. V. *Sedes* 4.

SESSICARE, Siccare, ex Gallico *Seſcher*. *Pannos in flumine ablui, et Seſſicari in ripis*, in Teſtam. Guill. D. Montiſpeſſulani ann. 1146. Apud Acher. to. 9. Spicil. p. 143. vbi *Leſſivari* legendum ſuſpicatur pro *Seſſicari*: recte, ni fallor.

Digitized by Google

SESSILIS, *Puſillus ſtatura, paruus, modicus*, in Gloſſis antiquis MSS. Gloſſarium S. Germani Pariſ. Longob. ex Iſidoro: *Seſſilis dicitur, quod non videtur ſtare, ſed ſedere.* Quo ſpectant iſta ex Nalone:

> *Si breuis es, ſedeas, ne ſtans videare ſedere.*

V. *Seſſilus.*

SESSINA, Poſſeſſio, jus. Item Praeſtatio, quae domino pro poſſeſſione adepta exſolvitur. Comput. ann. 1261. apud D. Bruſſel to. 1. de Vſu feud. pag. 475. *De venda et Seſſinis ibidem*, VI. *lib.* VI. *ſol.* VIII. *den.* Chartular. S. Vincentii Cenoman. fol. 123. V. in *Saiſire.*

SESSIO. (1) *Synodi ſeſſio*, V. in *Actio* 3. (2) Locus idoneus ad aedificandum et conſtruendum. V. in *Sedes* 4. (3) † SESSIO, SESSIS, locus vbi ſal conficitur. Ch. a. 1142.

SESSIVA. Epiſtola Gregorii XI. PP. apud Marten. tom. 1. Anecd. col. 948. *Nequiſſimum juramentum praeſtitis, et recepit ab eis, quod ſervabant Seſſivas ſuas, nec de cetero eccleſiaſticorum ſopriſas tolerabunt: vt ſic ſub velamento juſtitiae quod de bonis eccleſiaſticorum habent, inique retinerent, et qui tenentur reddere, non perſoluant.* Vbi leg. videtur *Seſſina*, ſaltem eadem notione accipiendum.

SESSORIVM. (1) Sedes. Will. Brito lib. 3. Philipp. de vlmo ad Giſortium. (2) Praeſtatio, quae domino exſoluitur pro rebus vaenum exponendis; vel Ius pretium iis imponendi. Charta Friderici I. Imp. ann. 1159. apud Tolnerum Hiſtor. Palat. pag. 54. inter Probat. V. in *Stantia* 3. (3) Orbiculus menſorius, Gall. *Trenchoir*, in Inventar. MS. ann. 1342. ex Tabular. S. Victoris Maſſil. pro *Sciſſorium.* V. in hac voce.

SESSVRA, SESSVS, V. in *Sedes* 4.

SESTACE. Ordo V. Romanus apud Mabillonium to. 2. Muſei Ital. pag. 64. *Seſtace in manu portat, item calciamenta.* Infra: *Tunica alba, orarium, et Seſtace in ſiniſtra manu.* Sudarium, quod extremis digitis ſacerdotes ac miniſtri ferebant, intelligit Mabillonius.

SESTAILARLCVM, V. *Sextarale*, in *Sextariaticum.*

SESTAIRADA, ut *Sextarata.* V. ibi.

SESTAIRALATICVM, SESTAIRALE, &c. V. *Sextariaticum.*

SESTARADA, V. in *Sextarata.*

SESTARAGIVM, SESTARIALE, V. *Sextariaticum.*

† SESTARITA, V. *Sextarata.*

SESTARIVM, SESTARIVS, V. *Sextarium.*

SESTEIRALE, V. *Sextariaticum.*

SESTELLAGIVM, SESTERLAGIVM, V. in *Sextariaticum.*

SESTER. Acta Murenſis Monaſterii pag. 53. *Habemus in Trophenſee, quantum ad duo officia pertinet, . . . et ad Sagelſtat, in vnoquaque, quod ad vnam Seſter pertinet. Si quaeris, quid ſit Seſter, dictum eſt quaſi dicatur conſtitutio, vel firmiter ſtatutum. Ipſi enim armentarii ſecundum ſuam conſuetudinem habent nomina inuenta, quibus vtuntur, vtpote tantum lactis, quod ſeracium poſſit fieri, vocant Immi, et octo Immi dicunt Seſter, idemque Seſter nihil eſt aliud, niſi 8. Seracia, vnumquodque autem Seracium ſequuntur octo caſei.*

SESTERADA, vt *Sextarata*, V. ibi.

SESTERAGIVM, SESTERAGVM, V. *Sextariaticum.*

SESTERIVM, V. *Sextarium.*

SESTERTIARIVS, V. *Sextertiarius.*

SESTEYRATA, V. in *Sextarata.*

SESTOC, Sexaginta. V. *Chunna.*

† SESTRA, i. q. *Sextarata*, Gall. *Seſtrée*, et *Strée.* Ch. a. 1342.

SESTRIX. Dudo de Obſid. Pariſ. apud Ducheſn. Hiſt. Norman. pag. 41. col. 2.

> *Expulſis Seſtrice ſacra vitiis procul atris.*

Vrbem Pariſiorum, in qua Germanus Epiſcopus ſedebat, ſignificare videtur.

SESVERIVM, in Geſtis DD. Ambaſiae c. 5 n. 1. *Sub talamo turris noctu abſtruſi, Seſuerio perforato, ſummo diluculo tabulis impoſitis ad ſumma aſcenderunt.* Canalis forte, quo ege-

ſeruntur domus aquae ac ſordes, Gallis *Eſvier*. Niſi legendum exiſtimes *Solerium;* quod ſatis arridet.

SET, pro Sed, in Charta ann. 425. to. 1. Monaſt. Anglic. p. 11. et in Diplom. Ludovici Pii an. 814. inter Probat. tom. 1. novae Hiſtor. Occitan. col. 41. Occurrit paſſim.

SETA. (1) Vgutio, *Sericum*, *quod vulgo dicitur Seta*. Italis *Seta*, Gallis *Soie*. Charta Dalmatica ann. 1118. apud Ioh. Lucium lib. 2. de Regno Dalmat. c. 8. *Tributum dare omni anno libras de Seta ſerica decem*, *etc.* Alia ann. 1197. apud Vghellum to. 7. pag. 1275. *Vnam zonam de Seta rubea*, *etc.* *Seta cruda*, apud Richardum de S. Germano ann. 1221. Non deſunt, qui opinantur vocem hanc Graecam eſſe: quippe Heſychio et Suidae, σῆς, σῆτος, eſt σκώληξ, ſeu vermis, qui net ſericum. Malim a ſetis porcorum: vnde SETA pro quouis pilo vſurpatur. Edictum Rotharis Regis Longobardorum tit. 105. §. 23. *Si quis caballo alieno caudam capellaverit, id eſt, Setas traxerit, etc.* PER CERAM ET SETAM *commendare*, hoc eſt, per Chartam cui ſigillum cereum appenſum eſt cum filis ſericis, in Chartulario Aptenſi fol. 119. V. *Cera* 2. (2) Charta an. 1219. ex Tabul. Epiſcopat. Maſſil. *Sicut vadit Seta montis vſque ad portale macelli novi, quicquid a Seta ſuperius eſt, dirigitur via publica vſque ad Crotam S. Laurentii . . . . Sicut vadit Seta montis ſupra ſtare hoſpitalis S. Iohannis.* Sed legendum *Sera*, vel *Serra*, collis, mons. V. ſupra in hac voce. (3) SETA, pro *Secta*, V. ibi n. 5. et infra *Setta*. (4) † Animal quodvis habens *ſetas* ſ. pilos. Ch. Mſ. a. 1312. (5) † Tantum prati, quantum vnus ſector per diem *ſecare* poteſt. Ch. Mſ. a. 1258. V. *Sethorata* et *Setura*.

† SETACEUM. ſpecies canterii, fonticuli, aliis *Seto*, *Setones*. Glandorp. in Gazophyl.

SETACIARE, *Cribrare*, in Gemma, quod Cribra ex ſetis porcinis vel potius pilis equinis confecta ſint. Ioh. de Ianua: *Setatium inſtrumentum purgandi farinam*. *Setatiare*, *farinam purgare*.

SETARCIA, V. *Sitarcha*.

SETARIUS. *Mercator Setarius*, *Marchand de ſoye*, in Menoti Serm. fol. 120.

SETATIUM, SETATIUS, V. *Setaciare*.

SETENA, V. *Hundredus*.

† SETENUM. *Dare ad Setenum*, ad ſeptimam partem fructuum. Ch. Mſ. a. 1271. V. *Septena*.

SETERIATA, SETEYRATA, V. *Sextarata*.

† SETEZENUS, dicitur de panno ad ſeptem fila contexto. Stat. a. 1466.

SETHIANI, Haeretici qui Chriſtum fuiſſe Seth Adami filium delirabant. V. S. Auguſt. de Haer. c. 19. et S. Epiphan. haer. 39. V. *Sathaniani*.

† SETHORATA, i. q. *Seta* 5. Ch. Mſ. a. 1305.

SETICUS, modus agri. Charta Caroli C. pro Eccleſia Centulenſi apud Hariulphum L. 3. c. 7. *In pago Belvacenſe in loco*, *qui dicitur Gellis*, *Setici ſex*, *et de vinea aripennes* 8. *et in Riviſcurte Seticis duobus*, *et de vinea aripennes* 6. *et in Quenenrico Seticis duobus*, . . . *in Aſco Seticis duobus*, *in Aviſnis manſum vnum*, *etc.* Alia ejuſdem Caroli c. 9. *Roconis montem cum Seticis et terris*. Alia rurſus c. 16. *In villa*, *quae dicitur Vallis*, *Seticum indominicatum habentem quadrellos* 130. *et de vineis bunnaria* 2. Notitia ann. 937. Indict. 11. in Tabulario Eduenſis Eccleſiae: *Invenerunt . . . . in villa Tillonaco Seticum indominicatum ſupra fluvium Ararim cum grancea, et horto, et curti.* SECTICUS. Charta Ludovici Vltramarini Regis Francor. pro Eccleſia Noviomenſi apud Vaſſorium in Annal. Eccl. Noviom. p. 695.

SETIGER, *Iocularius*. Papias. V. *Satyrici*.

† SETINA. (1) *Caprarum genitus*, in vet. Gloſſ. Cod. reg. 7613. (2) Sedile, ſcabellum. Inuent. a. 1476.

SETINUM. De Laudibus Berengarii Aug. apud Murator. tom. 2. p. 411.

Templa

Digitized by Google

Templa petit ductor poſt haec, ubi fercula dono
Paſtoris digeſta nitent, Setina propinant, etc.

Vbi annotatur Germanis etiam hodie nuncupari *Setten*, vel *Satten*, ingentia vaſa lignea, in quibus lac atque etiam aqua ſeruatur.

SETINVS, vt ſupra *Satinus*, in Concil. Tarracon. an. 1591. inter Hiſpan. to. 4. p. 612. *Canonici cathedralium eccleſiarum deferant almucias ſolratas ex Setino carmeſino.*

SETNICVS, vel SATNICVS, Dignitas in Regno Croatiae et Dalmat. cujus non ſemel mentio in vett. Chartis Regum Dalmatiae apud Ioh. Lucium de Regno Dalmat. p. 85. et 99. Sic autem dicebatur, qui praeerat regioni, quae centum armatos dare poterat. Huic poſtea ſucceſſit illa, quae *Kneſorum* dicta eſt: ita Comites vocant.

SETOLA, Fiſſura cutis. Acta S. Raynerii tom. 3. Iun. p. 461. *Habebat ragadias in volis manuum et inter omnes digitos earumdem, quae vulgo Setolae dicuntur.*

SETTA. (1) Pro *Secta*, Opinio ab aliorum ſententia diverſa, in Epiſtola Calixti III. PP. ann. 1456. ad Carolum VII. Reg. Franc. ex Bibl. Reg. V. *Secta* 1. (2) Idem quod *Sequela* 7. Charta Roberti Comit. Mellenti ann. 1183. to. 4. Hiſtor. Harcur. pag. 1346. *Dedi . . . quietantiam propriorum pecorum et quietantiam decem vaccarum cum tauro et cum Setta eorum vſque ad tertium annum.* V. in *Secta* 4. (3) Teſtament. Ioh. de Nevill ann. 1386. apud Madox Formul. Anglic. pag. 427. *Radulfo filio meo lego vnam aulam bleu cum torellis cum lecto ejusdem Settae.* Infra: *Cum tapetibus ejusdem Settae.* Id eſt, ejusdem ſpeciei. V. *Secta* 5. (4) Obturamentum ex pilis factum, vt videtur. Statuta Mutin. c. 41. p. 54. *Nec aliquis praeſumat cluſam facere vel impedimenta aliqua imponere in dictis canalibus, puta Settas facere vel aſſides ponere cum palis infixis in canalibus praedictis.* V. *Seta* 1. (5) † Comitatus, Gall. *Suite*. Chartul. S. Ioann. Laudun.

† SETTINA, vox Italica, numerus ſeptenarius, exactio ſeptem ſolidorum, ſeu nummorum. Stat. ant. Florent.

† SETVRA. (1) Ager dumetis et vepribus obſitus, quibus ſuccisis et *ſecatis* in culturam redigitur. Ch. Mſ. a. 1264. (2) Tantum prati, quantum vnus ſector per diem ſecare poteſt. Ch. Mſ. a. 1281. V. *Seta* 5.

SETZENA. (1) († Praedium, vnde pars ſeptima fructuum domino redditur.) Charta ann. 1210. apud Columbum in Epiſcopis Viuarienſibus: *Ad haec praedictus Comes reddidit Epiſcopo vnam Setzenam, quam ſibi acquiſierat a Stephano de Tauriaus de feudo de Tauriaus, retenta ſibi quarta parte, etc.* V. *Sexagena*. (2) † Menſura annonaria, alterius menſurae pars ſeptima. Ch. Mſ. a. 1307.

SEV, pro *Et*, conjunctiua. Occurrit paſſim.

SEVCIS, V. *Canis Seguſius*.

SEVDATVM, pro *Sendatum*, apud Limborch. Inquiſit. Toloſ. Hiſt. p. 318.

SEVDOAPOSTOLI, pro Pſeudoapoſtoli, apud Iſidor. de Offic. lib. 2. c. 17. ex Cod. MS. Corbeienſi a Mabillon. laudato Diplom. p. 350.

SEVDOTYRVM, V. *Pſeudothyrum*.

SEVERARE, pro Seruare, in Capitul. Caroli M. de Miniſter. Palat. c. 3.

SEVERIA. Ioh. Longinus in S. Staniſlao Epiſcopo Cracouienſi n. 65. *Nec invidorum laudes affectemus, aut ipſorum vituperia paveſcamus: ſed ipſis in patientia noſtra reſpondeamus, ut ſuas manducent Severias.* An fraenos? quomodo Galli dicunt, *ronger ſon frein*; an *reveriae*, ineptiae? vt conjectant Bollandiſtae ad hunc locum to. 1. Maii p. 274.

SEVERIANI, Haeretici, a Severo quodam Marcionis et Tatiani diſcipulo ſic nuncupati. Hic multa magiſtrorum impiis delirationibus adjecit. V. S. Auguſt. haer. 24. S. Epiph. haer. 45. Baron. ad ann. 57. num. 132. et alios.

SEVERINUS? *a ſeveritate judiciaria dicitur.* Papias.

† SEVERITAS, ſaevitia. Ch. a. 875.

SEVGIVS, V. *Canis Segutius.*

SEVHERIA, V. *Seccheria.*

SEVIDARIVS, Scriba; vnde legendum videtur *Scribanus.* V. in hac voce. Charta apud Du Bouchet inter Probat. Domus Franciae p. 310.

SEVILTOSVS, V. in *Suſurrator.*

SEVIR, Dignitatis nomen, vt *Duumvir*, *Decemvir*, *etc.* Capitol. in Antonino Philoſ. cap. 6. *Conſulem ſecum Pius Marcum deſignauit, et Caeſaris appellatione donauit: et Seuirum turmis equitum Romanorum jam Conſulem deſignatum creauit.* Splendidam fuiſſe militiae dignitatem ex his facile colligitur, tametſi videntur ſingulae turmae *Seuiros* ſuos habuiſſe: legitur enim in vett. Inſcriptionibus apud Gruter. *Seuirum primae, Seuirum quintae turmae.* Erant praeterea alii *Seuiri*, vt ex antiquis lapidibus diſcimus: *Seuir juri dicundo*, *Seuir vrbanus*, *Seuiri Auguſtales.* V. Theſaur. Fabri in hac voce, et infra *Sexviri.*

SEVIRALIS. (1) Vt *Seuir*, in vet. Inſcript. apud Gruter. pag. 1. P. *Numerius Martialis Aſtigitanus Seuiralis.* (2) Ad *Seuiros* ſpectans. *Seuirales ludi.* Capitol. in Marco c. 6. quos ſcilicet *Seuiri* edebant.

SEVIRATVS, Dignitas *Seuirorum*, in vet. Inſcript. apud Gruter. pag. 400.

SEVIRE vrſi dicuntur. V. *Baulare.*

SEVISIR. Tabular. Major. Monaſt. *Maino de Poleio et uxor ejus Aeliſa .... dederunt totam decimam totius Seuiſir de ſolo Gaulo Deo et S. Martino.* An idem quod *Sewerae?*

† SEVLLVRA, tignum, trabs laquearia, Gall. *Solive*, *Seule.* Comp. a. 1441.

† SEVPVM, ſebum. Ch. a. 1287.

SEVRPRISIA, tributi ſtati ac ordinarii ſpecies, ſic appellata, quod domini vltra conſueta tributa tenentibus ſuis impoſuerint, vt *Superpriſia.* Charta ann. 1244. ex Tabul. Calenſi; V. infra *Sorpriſia.*

SEVRSTA, f. qui ſeruat, cuſtos: niſi ſit pro *Sacriſta.* Notitia de Raimundo Abbate ex Cod. MS. S. Martialis Lemouic. n. 58. pag. ult. *Noua recipientes vetera reddant, excepto primo anno in quo de pelliceis ſcilicet a Seurſta receptis nihil reddant, ſed ſecundum regulam B. Benedicti vtentur eis, vt poſtea in veſtiario reſtituat.*

SEVSIVS, V. *Canis Segutius.*

† SEVTA. (1) Series, dependentia, acceſſio. V. *Secta* 12. (2) Actio qua quis aliquem in iudicio perſequitur. V. *Secuta* 1.

SEVTILITAS, pro Subtilitas, vt videtur, in Diplom. Childerici II. Reg. Franc. in Hiſtor. Mediani Monaſterii p. 13.

SEVVM, Gall. *Suif*, Monachis dari ad vngendos calceos docet conſtitutio Anſegiſi Abbat. Fontanell. ſaec. 4. Bened. part. 1. pag. 639. V. *Sapo.*

† SEWARE, rigare, aquam ad irrigationem deducere. Ch. Mſ. a. 1220. V. *Sewerae.*

SEWERAE, foſſae, inquit Spelmannus, in locis paluſtribus ad eliciendas aquas: ſic, opinor, dictae, quod limitum loco eſſent, et *mariſcos* a ſe inuicem diuiderent, a *Sewwiere*, voce Gallo-Belgica, quae canalem denotat. V. *Seware.* Charta Ethelbaldi Regis apud Ingulfum: *Cum aqua vocata Aſendik, verſus Aquilonem, vbi communis Sewera eſt inter Spaldelinge, et dictam inſulam.* Charta Edwardi III. Regis Angl. to. 2. Monaſt. Anglic. p. 815. *Ad ſuperuidendum wallias, foſſata, gutteras, Seweras, pontes, calceta, et gurgites in partibus de Keſtewene, etc.* V. *Landea.* † SEWERIA, idem, in Ch. MS. a. 1264.

SEWERALIS. Monaſtic. Anglic. to. 2. pag. 509. *Et praedictas 40. acras terrae praedictas Sewerales.* V. *Separale.*

SEWERIA, V. *Sewerae.*

† SEXA, i. q. *Seſſa*, locus vbi ſal conficitur. Bulla Alex. PP. a. 1180. t. 2. Annal. Praemonſtr. Prob. p. 455. V. *Sedes* 4. et *Seſſio* 3.

SEXAGENA. (1) Speculum Saxon. lib. 2. art. 48. §. 8. *Vbi decima ſoluitur in campo, decima Sexagenae dabitur*

Digitized by Google

bitur aeque bona, vel decimus manipulus. §. 10. *In multis locis deputata et certa annona in Sexagenis, ſub certo numero, nomine decimae, et agnus de ovili vnius curiae pro decima datur.* §. 11. *Vbi decima ſolvitur, vt diximus, in Sexagenis, funiculus duarum debet eſſe vlnarum a pollice incipientium, per quem manipuli ligabuntur.* Alii Codd. habent: *Si ſolvitur decima, vt dictum eſt, in capitibus, ſeu Sexagenis, etc.* Chronicon Montis Sereni p. 172. *Accidit autem die quadam, vt vnus fratrum ex junioribus lignum vnum ex his, quae per Sexagenas numerari ſolent, vt operis quippiam ex eo faceret, petiturus, etc.* V. *Setzena.* (2) Monetae ſpecies, f. quod pretii 60. ſolidorum eſſet; Germ. ein Schock Groſchen. Charta Caſimiri Polon. Regis an. 1335. apud Ludewig. tom. 5. Reliqu. MSS. p. 594. *Recognoſcimus . . . nos teneri et remanere obligatos . . . . Regi Boëmiae et ſuis haeredibus de ſumma et quantitate viginti millium Sexagenarum groſſorum denariorum Pragenſium, in qua dicto dom. Regi Boemiae decem mille Sexagenas dictorum denariorum jam ſolvimus in vna parte.*

SEXAGENARII qui dicantur, pluribus diſquirit Iacob. Gothofredus ad leg. 1. de Exactionibus, in Cod. Theod. Ipſum conſule.

SEXAGESIMA, inquit Alcuinus lib. de Divin. offic. *initium ſumit ſequenti dominica poſt Septuageſimam, et finitur quarta feria Hebdomadae Paſchalis.* Ordo Romanus: *Inde dici poteſt, quia 60. ſunt dies vsque ad medium Paſchae, quod eſt feria quarta Paſchalis Hebdomadae.* V. Alcuin. in Epiſt. ad Carolum M. Amalarium lib. 1. de Eccl. Offic. c. 2. SEXAGESIMALIS DOMINICA, in Charta ann. 1042. inter Inſtrum. to. 6. Gall. Chriſt. novae edit. col. 348. *Chriſtiano populo celebrante Dominicam Sexageſimalem.*

† SEXCALLVS, pro *Seneſcallus*, in vet. Cod. Mſ. V. *Seſcalcus.*

† SEXCAMBIVM, pro *Excambium*, permutatio, in Ch. Mſ. a. 1358.

SEXCLIRIVM. Charta ann. circit. 1226. ad calcem Annal. Edwardi II. Regis Angl. pag. 266. *Cum tota terra arabili quae ad praedicta molendina pertinent, cum vno Sexclirio prati ad dicta molendina pertinente.* Locum apertum interpretatur Editor Hearnius, vocisque etymon ab Anglo-Sax. *Seax*, gladius ſive gladiolus, et Lat. *clarus*, accerſit. Sed haec longius petita mihi videntur; malim *Sexclirium prati* ſcriptum eſſe pro *Sextario prati.* V. *Sextarata.*

† SEXENA, i. q. *Sexenus*, in Ch. a. 1310.

SEXENVM, vt *Seizenum*, V. ibi.

SEXENVS, Sexta pars fructuum, quam dominus ex agris vineisve percipit, Gall. *Sixain.* Pactum inter Iacobum Aragon. Reg. et Berengarium Magalon. Episc. ann. 1272. V. *Quarto* 6. SEYSENVS, eadem notione. Charta ann. 1317. to. 2. Hiſtor. Dalph. pag. 166. col. 1. SEZENVS, eodem ſignificatu, in Charta ann. 1288. ex Tabular. S. Victoris Maſſil.

SEXTA. (1) Officium Eccleſiaſticum diurnum, quod hora ſexta canitur. Gregor. Turon. lib. 10. vbi de Epiſcopis Turon. n. 15. (2) Menſura liquidorum. V. *Sicla* 1. (3) *Sextarum ludus.* Statuta Piſtor. lib. 5. rubr. 71. de poena ludentis, p. 184. *Si apparuerint aliqua indicia, vnum vel plura, quod aliquis luſerit ad aliquem ludum prohibitum, puta Sextarum, tabularum vel taxillorum, etc.*

† SEXTAGIVM, quod pro ſingulis frumenti aut alterius grani ſextariis domino ſolvitur. Ch. Mſ. a. 1482. V. *Sextariaticum.*

SEXTAIRADA, vt *Sextarata.* V. ibi.

SEXTAIRALAICVM, SEXTALAGIVM, SEXTALARICVM, SEXTALARIVM, &c. V. in *Sextariaticum.*

SEXTALERIVS, qui *Sextariaticum* colligit: niſi idem ſit atque *Sextanalerius*, qui ejusmodi tributi immunis eſt, in Statutis Avenion. MSS. *Sextalerii teneantur per ſacramentum dicere ſi quem habuerint ſuſpectum quod retineat ſextarii . . . quod ſi aliquis vendiderit bladum et dixerit*

eſſe ſuum, et conuictus fuerit alienum, vlterius non habeat libertatem de Sextanalagio, etc. Statuimus quod illi qui habent libertatem dictam ſextarii, qui vocantur Sextanalerii, etc. V. *Sextariaticum.*

SEXTANEVS LIMES. V. Gloſſarium Rigaltii ad Agrimenſores.

† SEXTANVM, vectigalis ſpecies, in Stat. Taur. a. 1360.

SEXTANVS, pro *Sextarius*, Menſura aridorum et liquidorum. Charta Galterii Archiep. Rotomag. an. 1201. to. 4. Hiſt. Harcur. p. 1638.

SEXTARAGIVM, SEXTARALE, &c. V. *Sextariaticum.*

SEXTARATA, SEXTARADA, SEXTARIATA, Modus agri, ager certi ſementis ſextariorum numeri capax, tametſi ad ſilveſtres et pratenſes terras vox poſtmodum translata. Charta ann. 879. in Append. ad Marcam Hiſpan. col. 807. *Inſeruit donationem de terra Sextariatas* VI. *ſuptus ipſa carte.* Epiſtola Gaufridi de Meduana to. 2. Spicilegii Acher. p. 507. *Dedi etiam ducentos modios terrae ad opus ruſticorum veſtrorum, quos Sextariatas dicitis.* Tabularium S. Andreae Viennenſis: *Donat praeterea vnum cortile juxta eandem Eccleſiam, et quandam partem telluris, quam agricolae tres Sextariatas dicunt, etc.* Tabularium Prioratus de Paredo fol. 10. *Et in augmento dederunt vnam Sextaradam terrae juxta praedictum manſum, etc.* Varia eſt in variis locis *Sextarata:* in tractu Dombarum et Breſſiae ſignificatur hac voce ager octo *bichetorum* capax, in Biturigibus octo *boiſſellorum*; diverſa perinde eſt vbi de terra pratenſi agitur: in Bugia et Geſia *Sexterata* prati, quam *Seterée*, vel *Setine* vocant, tantum foeni continet, quantum per vnum diem ſex homines ſecare poſſunt; Geneuenſibus quantum vno die vnus homo ſecat. V. *Sectorata.* SESTAIRADA, vt *Sextarata.* Chartular. Aptenſe fol. 112. vo. V. *Sexteria.* SEXTAIRADA, in Chartul. Bituric. fol. 160. SEXTARAIDA, in Charta apud Stephanot. Antiquit. Bened. Lemovic. MSS. part. 2. p. 365. SESTARADA. Charta an. 1118. inter Probat. to. 2. nouae Hiſtor. Occitan. col. 403. SESTERADA, in Charta ann. 947. Append. Marcae Hiſpan. col. 861. SESTEYRATA, in Terrario Apchonii. Pluries ibi. SESTAIRIATA, in Charta an. 1032. ex Tabular. S. Victoris Maſſil. SETERIATA, in Chartul. S. Vincentii Cenomanenſis fol. 82. SETEYRATA. Charta ann. 1339. ex Tabul. S. Victoris Maſſil. SEXTARIETAS, apud Stephanot. Antiquit. Bened. Lemovic. MSS. part. 2. p. 349. SEXTELLATA. Charta Nicolai Maricolenſ. Abbat. ann. 1184. ex Tabular. S. Quintini in Inſula. SEXTERATA, in Charta fundat. Prioratus Barbezilli inter Inſtr. to. 2. Gall. Chriſt. novae edit. col. 270. SEXTEIRADA, SEXTEIRATA. Charta ann. circ. 1063. ex majori Chartul. S. Victoris Maſſil. p. 91. SEXTERTIATA, in Charta Anſelmi Epiſcopi Laudun. an. 1223. e Chartul. S. Quintini in Inſula. SEYTERATA, in Charta ann. 1339. ex Tabular. S. Victoris Maſſil.

† SEXTARIA. (1) Modus agri, i. q. *Seſtarita.* Ch. Mſ. in Tabul. Albienſi. V. *Sextarata.* (2) Menſura annonaria, in Ch. Mſ. a. 1246. V. *Sextarium.*

SEXTARIALE, V. mox in *Sextariaticum.*

SEXTARIATICVM, quod pro ſingulis frumenti aut alterius grani ſextariis domino exſoluitur. Idem eſt quod latiori ſignificatu *Menſuraticum* dicitur, ius ſcilicet quod pro menſuris a domino exigitur, vt ex infra allatis colligere eſt. *Sextariaticum* jus illud vocant vbi *Sextario* metiuntur, *Minagium* vbi *mina*, *Modiaticum* vbi *modio*. V. in his vocibus. *Menſura ſextarii*, in Charta an. 1298. to. 1. Hiſt. Dalph. p. 91. col. 2. Gregor. M. lib. 1. Epiſt. 42. *Valde autem iniquum et iniuſtum eſſe proſpeximus, vt a ruſticis Eccleſiae de Sextariaticis aliquid accipiatur, et ad maiorem modium dare compellantur, quam in horrea Eccleſiae infertur. Vnde praeſenti admonitione praecipimus, vt plus quam decem et octo Sextario*

ſtariorum modii nunquam a ruſticis Eccleſiae de frumento debeant accipi. Nihili eſt, quod hic auguratur Ludouic. de la Cerda. Neſcio an huc pertineat vetus inſcriptio, quam profert Gruterus 223. 2. adſcripta ſextario aereo rotundo infra largiori P. VI. alto IVS. craſſo tertia parte grani: SETARIALIS EXACTA. T . . . . . DD. NN. ARCADII. ET. HONORII . . . SEXTARALE, SEXTARIALE. Charta Michaëlis Archiep. Arelatenſ. ann. 1214. in Regeſto Carcaſſonenſi, qua Comiti Montis Fortis concedit Bellumcadrum, *et pedagia ſive in aqua, ſive in terra, leſdas, quintale, cordam, furnos, Sextariale, iuriſdictionem, iuſtitias, firmancias, trezenos, etc.* SEXTARALE, apud Plantavitium in Epiſcopis Lodovenſibus p. 240. Aliud videtur ſignificare SESTAIRALE in Chartâ Alamannica Goldaſti 33. *Confinit . . . . de alium in via, et 2. medarios, in ipſo loco, in ipſo agro, et 1. Seſtairale in roncale confinit in Leones ex alia parte ipſo Magno.* Vbi *Seſtairale* idem videtur, quod *Sextarata terrae.* V. in hac voce. SEXTERALE, in Charta an. 1241. to. 10. Spicil. Acher. pag. 181. SESTARIALE. Charta an. 1230. inter Inſtrum. to. 6. Gall. Chriſt. novae edit. col. 152. SESTEIRALE. Pactum inter Iacobum Aragon. Reg. et Berengar. Magalon. Epiſc. ann. 1278. SESTAILARATICUM. Charta Willelmi Montiſpeſſulani Domini an. 1103. Apud D. Bruſſel to. 2. de vſu feud. p. 728. Vbi SESTERALITICVM habet eadem Charta MS. inter Schedas noſtras. SEXTAIRALAICVM, in Charta ann. 1145. inter Probat. to. 2. novae Hiſtor. Occitan. col. 508. SEXTARALICVM, apud Plantavit. in Epiſcop. Lodovenſibus p. 106. V. *Medalla.* SEXTARALAGIVM, in Statutis Avenion. MSS. Infra SEXTANALAGIVM dicitur. SESTARALARIVM. Charta ann. 1204. apud Stephanot. to. 1. Antiquit. Bened. Occitan. MSS. p. 407. SEXTEYRALITIVM, in veteri Charta apud Gariellum in Epiſcopis Magalon. p. 90. SEXTALAGIVM, in Charta Guillelmi Archiep. Remenſis ann. 1182. SEXTALEGIVM, in Bulla Lucii PP. ex Tabul. S. Nicaſii Remenſis. SEXTELLAGIVM, in Charta Henrici Archiep. Rem. ann. 1175. ex eodem Tabular. SEXTELLARIVM, in Bulla Lucii III. PP. ex laudato S. Nicaſii Tabul. SESTELLAGIVM, in Charta an. 1280. ex eod. Tabul. SESTERALAGIVM, in Charta an. 1203. in 30. Regeſto Tabularii Regii Ch. 240. SESTERLAGIVM, in Charta Radulphi Comitis Sueſſion. an. 1209. SEXTERLAGIVM, in Bulla Alexandri III. PP. ann. 1168. in eod. Tabul. STRELAGIVM, apud Hemereum in Auguſta Viromand. pag. 132. SEXTARAGIVM, in Charta Philippi I. Reg. Franc. ann. 1079. SEXTERAGIVM, in Charta cenſuali Leduini Abb. S. Vedaſti ann. 1036. ex Chartul. ejusd. Monaſt. V. p. 243. SESTERAGIVM, in Charta an. 1270. in M. Paſtorali Eccleſiae Pariſienſ. lib. 23. ch. 37. SESTERAGVM, in Charta an. 1217. inter Probat. Hiſt. Bleſenſ. auctore Bernier pag. 4. SEXTARIATVM, in Charta Philippi Aug. Reg. Franc. ann. 1181. pro Communia Noviom. apud Baluz. to. 7. Miſcell. p. 299.

SEXTARIETAS, vt *Sextarata.* V. ibi.

SEXTARIVM, vel SEXTARIVS, Menſura liquidorum et aridorum. Gregor. Turon. lib. 1. Miracul. c. 5. *Ita et vnius horae ſpatio plus quam vnum Sextarium* (olei) *redderet vaſculum, quod quartarium non tenebat.* Adelardus in Statutis Corbeienſibus lib. 1. c. 4. *De potu autem quotidie detur modius dimidius, id eſt, Sextaria 8. etc.* Apud Anglos *Sextarius vini continet 4. ſalones,* in Fleta lib. 2. c. 12. §. 11. *Sextarius farinae,* apud Walafridum Strabum in Vita S. Galli c. 28. V. *Modius* 2. SEXTARIVS VINI, Praeſtationis ſpecies apud Ambianos, quae a rei cuiuſpiam immobilis, ſeu praedii, vel domus venditione, domino fiebat. Charta anni 1172. in Tabular. Eccl. Ambian. SEXTARII IVS, idem quod

quod *Sextariaticum*, in Charta an. 1246. apud Plantavit. in Epiſc. Lodovenſ. p. 171. Charta ann. 1156. inter Inſtr. to. 6. Gall. Chriſt. novae edit. col. 198. SEXTARIVM, quod ex cenſu debetur. Charta ann. 1344. in Tabular. Gellon. SESTAIRALIS, vt *Sextarium*. Charta Willelmi dom. Montiſpeſſul. ann. 1103. apud D. Bruſſel de vſu feud. to. 2. pag. 728. SESTARIVS, eadem notione. Charta ann. 1194. inter Inſtrum. to. 6. Gall. Chriſt. novae edit. col. 143. SESTERIVM, in Teſtamento Roberti I. Comitis Claromont. an. 1262. apud Baluz. tom. 2. Hiſt. Arvern. pag. 269. SEXTERCIVM, vt *Sextarium*. Tabular. S. Vincentii Cenoman. SEXTERIVM, in Charta ann. 1171. ex Tabular. S. Petri Autiſſ. SEXTVARIVM, in Charta ann. 1450. ex Tabul. Sangerman. SISTERIVM. Elenchus Eccl. Cellae Cariloci ſubditarum in Hiſt. MS. Montis Majoris. SEXTARIVM, Forum, ni fallor, vbi frumentum aliave grana venduntur et *Sextario* metiuntur. Statuta Avenion. ann. 1570. lib. 1. rubr. 13. art. 2. *Item quod non liceat magiſtro Sextarii pro jure ſextaragii exigere ab habitatoribus Avenionis, et illius territorii, aliquod Sextaragium, ſed tantum pro cuſtodia vnum ſolidum Turon. pro qualibet ſalmata tritici vel leguminis, ſi in dicto Sextario vendi contingat.*

† SEXTAYRALIVM, *ſextarium*, menſurae genus, in Ch. MS. a. 1338.

SEXTAYRATICVM. (1) Vt *Sextariaticum*, vel potius, quoduis tributum, vectigal. Statuta Aſtenſ. Collat. 9. c. 6. fol. 26. vo. (2) *Sextarium*, vt videtur, Menſura, in iisdem Statutis Collat. 15. cap. 26. fol. 45.

SEXTEIRADA, SEXTEIRATA, V. *Sextarata*.

SEXTELLAGIVM, SEXTELLARIVM, V. *Sextariaticum*.

SEXTELLATA, SEXTERATA, V. *Sextarata*.

SEXTERAGIVM, SEXTERALE, V. *Sextariaticum*.

SEXTERARIVS, V. *Sextulararius*.

SEXTERCIVM, vt *Sextarium*. V. ibi.

SEXTERIA, modus agri, idem qui *Sextarata*. Tabular. Eleemoſynae S. Pauli Viennenſis. SEXTERIVM, eodem intellectu, apud Guichenon. Hiſt. Breſſiae inter Inſtr. p. 19. ex Charta an. 1272.

SEXTERIVM. (1) Vt *Sextarium*. V. ibi. (2) Pars ciuitatis, quaſi ſexta pars, vt *quarterium* quarta. Vox nota Venetiis. Concilium Ravennenſe an. 1311. c. 30. (3) † Mendoſe pro *Sagitta* aut *Sagittarius*, vt videtur, t. 5. Cod. diplom. Polon. p. 24.

SEXTERLAGIVM, V. *Sextariaticum*.

† SEXTERLATA, modus agri, i. q. *Sextarata*. Ch. Mſ. a. 1216.

† SEXTERNA, ſeſtercius, vti videtur, in Lib. Mſ. de Mirabil. Romae.

SEXTERNVS, Codex ſex foliorum. Inſtrum. ann. 1418. apud Rymer. to. 9. pag. 610. V. *Quaternio*.

SEXTERTIARIVS, *ipſe qui erogat*. Gloſſ. Iſid. Pro *Seſtertiarius*, qui Seſtertia erogat. V. Martinii Lexicon.

SEXTERTIATA, V. in *Sextarata*.

SEXTEYRALITIVM. V. *Sextariaticum*.

SEXTORIVM. Iuncta Bevagnas in Vita B. Margaretae de Cortona c. 3. *Saepe in cella nuda remanſit, nunc involuta Sextorio, nunc alterius coloris operta tunicula, vel mantello.* Vbi viri docti legendum putant *textorio:* ego vero malim *Sercotio;* fuit enim *ſercotium* veſtis mulierum. † SEXTORIVM panni vel telae craſſioris ſpeciem ſignificare videtur, Gall. olim *Sextiaus*.

SEXTVARIVM, V. in *Sextarium*.

SEXTVS, vox juris canonici. Ita appellatur Collectio Decretalium facta ſub Bonifacio VIII. PP. quaſi ſit liber ſextus alterius collectionis Gregorii IX. PP. curis elaboratae et in quinque libros diſtributae. Haec nota ſunt.

SEXTVSDECIMVS, Panni ſpecies, ſic dicti quod totidem filis textus eſſet. Charta ann. 1246. ex Tabul. S. Victoris Maſſil. *Cellerarius tenetur in feſto S. Michaëlis ſingulis annis aſſignare pro veſtiariis albis* . . . . capel-

Digitized by Google

capellani et coterii de panno S. Pauli vulgariter appellato Sextodecimo.

SEXVIRI. Ita appellantur Scabini ſeu vrbis Conſiliarii, vbi ſex ad id officii eliguntur. Charta Burchardi Epiſcopi Camerac. ann. 1120. apud Miraeum to. 2. p. 815. col. 2.

SEXVS. (1) Genus, ſpecies, vel potius diverſitas. Conſtitutio Chlotarii Regis ann. 560. c. 3. *Nec quicquam aliud agere aut judicare, quam ut haec praeceptio ſecundum Legum Romanarum ſeriem continet, vel Sexus quarundam gentium juxta antiqui juris Conſtitutionem olim vixiſſe dinoſcitur, ſub aliqua temeritate praeſumant.* Neque forte aliter vox *ſexus* capienda in Concilio Duziacenſi I. p. 292. edit. Cellotii, vbi *generis diverſi ac ſexus pecunia* idem videtur, quod in Teſtamento Aldrici Epiſcopi Cenomanenſis *pecunia diverſi generis* appellatur, hoc eſt, pecudes diverſi generis, boves, caballi, oves, et ſimiles: *Omnia, quae ibi habuit, aurum, argentum, veſtimenta, pannos plurimos, annonam, vinum, et generis diverſi ac Sexus pecuniam, . . . per vim abſtulit.* Vbi *pecunia diverſi generis ac Sexus* non poteſt ſumi pro auro et argento, quod antea expreſſum eſt, vt vult Cellotius. Eadem, ni fallor, ſeu potius contraria ratione capienda verba formulae 7. ex Baluzianis: *Et aliam rem quantumcumque viſus ſum habere, aut inantea laborare potuero, tam peculium, praeſidium vtriusque generis Sexus, aurum, argentum, drapalia, etc.* Nam cum *praeſidium* quasvis facultates ſignificet, ac praeſertim pecuniam numeratam, voce *praeſidii vtriusque generis Sexus* videntur intelligi *aurum et argentum*, quae conſequenter deſcribuntur explicationis gratia. Nolim tamen id praefracte aſſeverare, praeſertim ex form. 28. vbi *omne genus pecudum habetur.* (2) Pars corporis, qua quis vir eſt aut mulier, apud veterem Interpretem Moſchionis, qui *φύσις* voce vti ſolet. Gloſſ. Lat. Graec. *Sexus naturae, εἶδος φύσεως.* V. Harmoniam Gynoeciorum part. 1. c. 9. n. 5. et alibi.

Hinc SEXV DEBILITATVS, *caſtratus*, in Gloſſis antiquis MSS.

SEXVS PERFECTIOR Maſculi appellantur ab Amalario in Ecloga de officio Miſſae, tom. 2. Capitul. col. 1353.

SEXXAVDRVS. Pactus Legis Salicae tit. 73. *de cultello Sexxaudro: Si quis alteri cultellum furaverit, etc.* Vox, inquit Wendelinus, compoſita ex *Seiſſe*, Germanis *Sachs*, falx, falcatus gladius ad feriendum caeſim, quod *hauen* dicunt, vnde *hauer*, vel *hauder*, id genus gladii, Gallis *Coutelas*. V. ſupra *Saxa*. Eccardo in Notis ad hunc locum pag. 112. *Sexxaudrus* nude ſignificat *Culter alterius.* Ipſum conſule. Gloſſae Aelfrici: *Cultellus, Sex.*

† SEYATVS, ſerratus, Gall. *Scié*. Ch. Mſ. a. 1361. V. *Seyta.*

SEYGNORIA, V. *Segnoria* 4.

† SEYNA, ſagena, Gall. *Seine*. Ch. Mſ. a. 1482.

† SEYNATA, quantum ſinu, Ital. *Seno*, portari poteſt. Stat. Avell. a. 1496.

SEYNCLVS, V. *Seintelus.*

SEYSENVS, vt *Sexenus*. V. in hac voce.

SEYSINA, Poſſeſſio. Charta apud Madox in Formul. Anglic. p. 90. V. *Saiſire.*

SEYSIRE, vt *Saiſire*. V. ibi.

SEYSSENVS, Gall. *Sixain*, Monetae ſpecies. Ordinat. Humberti II. ann. 1343. to. 2. Hiſt. Dalph. p. 516. col. 2. SEZENVS, eadem notione, in Sanleger. Reſolut. civil. cap. 5.

† SEYSTORIA, i. q. *Setura* 2. Ch. Mſ. a. 1343. V. *Seytorata.*

† SEYTA, ſerra, et officina vbi ſerra ſecatur. Libert. villae de Alavardo.

SEYTERATA, vt *Sextarata*. V. ibi.

SEYTERIVM, Modus agri. V. *Sexteria.*

† SEYTORATA, tantum agri aut prati, quantum vnus ſector per diem *ſecare* poteſt. Ch. Mſ. a. 1256. V. *Sethorata* et *Setura* 2.

SEYTORIVM. V. ſupra *Seitorium.*

† SEZANA, ſexta pars rei cuiuslibet. Ch. Mſ. a. 1338. V. *Sexena.*

SEZCVLVS. Charta an. 3. Rodulfi Reg. apud Stephanot. tom. 3. Antiquit.

Digitized by Google

quit. Benedict. Pictav. MSS. pag. 346. *Qui praeſens ſaeculo oneratur flagitii Seſculo.* In alia ibid. p. 345. habetur *ſerculo*, vnde leg. videtur Circulo. V. *Flagium.*

SEZE, modus piſcandi. V. *Batuda.*

SEZENCIA, a vet. Gall. *Séance*, Decentia, nunc *Bienſéance*. Charta Aſcelini de Machis an. 1380. apud Baluz. to. 2. Hiſt. Arvern. p. 173.

SEZENVS, V. *Sexenus* et *Seyſſenus.*

† SFALONGOSIS *vocatur inflexio capillorum palpebrarum ad interiora interpedum Sfalagii, i. e. aranei.* Gloſſar. med. Simon. Ianuenſ.

SFIBLALIVM, Fibula, qua veſtis ſubligatur. Teſtam. Ermengaudi Comit. Vrgell. ann. 1010. in Append. Marcae Hiſpan. col. 973. V. *Fibulatorium.*

SFLORATVS. *Calcina Sflorata*, Calx exſtincta. Statuta Riperiae cap. 222. fol. 29. vo. *Quilibet fornaſarius teneatur bene coquere calcem, ſeu calcinam, et calcinam Sfloratam cum ſcopatura non commiſcere.*

† SFOIA. Tract. Mſ. de Piſc. c. 93. *Solea — — Venetiis Sfoia, a folii alicuius maioris ſimilitudine dicitur.*

† SFORCIARE, vim inferre, praeſertim virgini, Ital. *Sforzare*. Leg. Portug. ſub Alphonſ. rege. Hinc SFORCIAMENTVM, vis, violentia, Ital. *Sforzamento.* Steph. de Infeſtura Mſ.

SFORCIVM, vis, violentia, Gall. *Force*, Italis *Sforzo.* Statuta Cadubrii cap. 127. V. *Exforcium.*

SFRESATVS EQVVS, canterius, ab Ital. *Sfregiare*, vulnere deturpare. Teſtam. a. 1352.

SFRIDVM, Timor, tremor, ni fallor. Chron. Domin. de Gravina apud Murator. tom. 12. col. 608. *Quis ergo vos fugat? quis vos ſequitur? vt ciuitatem iſtam ſic ponatis in Sfrido?*

SFVNGIA. (1) Panis ſpecies, V. *Iſungia.* (2) † *Lapis creatus ex aquis, leuis ac fiſtulatus.* Gloſſ. vet. Cod. reg. 7613. Germ. Bimſtein.

SGALONATVS. V. *Sgolonatus.*

† SGARBELLATVS, ab Ital. vt videtur *Sgarbato*, inconcinnus, inuenuſtus; dicitur de vitio oculorum ex nimia vini potatione nato. Barel. ſerm.

SGARDENA, Piſcis ſpecies videtur. Statuta Placent. lib. 6. fol. 79. verſo: *Item Sgardenas pro qualibet lib. III. den. et med.*

† SGARDIVM, SGARDVM, arbitrium, ſententia, iudicium, t. 7. Ordinat. reg. Franc. p. 660. V. *Regardum* 5. Hinc SGARDIVM iudicii genus, t. 2. Cod. Ital. diplom. p. 1811.

SGARLATARE, Subneruare, vt infra *Sgarretare*, ab Ital. *Garletto*, Poples, Gall. *Jarret.* Statuta Riperiae cap. 81. fol. 16.

SGARMIGLIATVM, Tributi ſpecies apud Italos. Computum Theſaurariae vrbis Bononiae in Italia an. 1364. ex Bibl. Regia: *A Primirano . . . conductore dacii Sgarmigliati pro vno anno incoepta, etc.*

SGARRETARE. Mamotrectus ad cap. 11. Ioſue, et ad 1. Paralip. c. 15. *Subneruare, Sgarretare per inciſionem neruorum tibialium.* Itali *Sgarretare* dicunt. V. *Sgarlatare.*

SGAVARE, euellere, ab Ital. *Cavare*, Gall. *Arracher.* Statuta Cadubrii lib. 3. cap. 77.

SGOLONATVS, vox Italica, Elumbis. Occurrit in Miraculis B. Simonis Tudertini num. 16. *Sgalonatus* editum to. 2. April. p. 820.

SGOMBRARE, Italis eſt Vacuare, exhaurire, purgare, Gall. *Vuider, Nettoïer.* Statuta Mutin. rubr. 129. pag. 23.

SGRAFIGNARE. (1) Vnguibus diſcerpere, Ital. *Sgraffignare*, Gall. *Egratigner.* Statuta Palavic. lib. 2. c. 18. fol. 88. (2) Clepere, furari, Ital. *Sgrafignare.* Barel. in Sermon.

SGVANZARE, Malas alicui frangere, Italis *Sguanciare.* Statuta Riperiae c. 81. fol. 16.

SGVRARE, vox Italica, Mundare, purgare, Gall. *Ecurer, nettoïer.* Anonymi Chron. Cremon. apud Murator. to. 7. col. 635.

SHELINGA, vt *Swollynga.* Charta ann. 1403. apud Rymer. to. 8. p. 290. V. *Sidelinga.*

SHEPHIRDIS, ovium cuſtos, Gall. *Berger*, Angl. *Shepherd.* Teſtament. Iohann.

Digitized by Google

Iohann. de Nevill ann. 1386. apud Madox in Formul. Angl. p. 428.

SHIRA, V. *Scyra.*

SHOPA, V. *Schoppa.*

SHREDARE, putare, reſecare. Vox Anglica, *Shred.* Modus tenendi hundredum p. 124.

SI. (1) Subſtantiue pro Conditio, exceptio, vſurpatur in Charta Gallica ann. 1255. laudata a Mabillon. Diplom. lib. 2. cap. 1. num. 13. (2) ✝ Quamuis, licet, in Ch. a. 1105.

SIACATA, inter miniſteria ſacra recenſetur in Charta Adelgaſtri Principis pro Monaſt. S. Mariae de Obona inter Concil. Hiſpan. to. 3. p. 90. *Damus . . . . tres hacelelias et duas Siacatas et vna cappa ſerica et tres calices, etc.* V. *Sium.*

SIARE, mingere, Gloſſ. Lat. Graec. *Siat*, οὐρεῖ, ἐπὶ βρέφους. Alibi: *Siſſiat.* V. Martinii Lexicon.

SIATUS, ab Ital. vt videtur, *Sciatto*, deformis, Gall. *Malfait.* Ioh. Demuſſis Chron. Placent. ad ann. 1373. apud Murator. to. 16. col. 518. *Et omnes erant ſtracchi, et jejuni, et Siati, et ibi non habebant quid comederent, etc.*

SIBADA, Hordeum, vel auena, apud Beneharnenſes. V. *Civada.*

SIBI. (1) Pro *ſe*, quod habent aliae loquendi formulae, vbi de Sacramentis. Lex Friſion. tit. 1. §. 9. *Sibi duodecimus juret*, vbi tit. 14. §. 1. 3. 4. 5. *Sua duodecima manu juret.* Tit. 2. §. 5. *Sibi quarto ſacramentum juret.* (2) Pro *illi*, in Charta an. 1262. apud Rymer. tom. 1. pag. 741. *Dominica vero ſequenti adinimus dom. Reginam Franciae apud S. Germanum in Laya, et negotia veſtra, prout nobis injunctum fuerit, Sibi expoſuimus.* (3) ✝ Secum, t. 5. Cod. diplom. Polon. p. 30.

SIBIA, *Equorum frena*, in Gloſſis MSS.

SIBILIA, Hiſpalis, vrbs Hiſpaniae, Gallis *Seville*, in Litter. Edwardi III. Regis Angl. an. 1348. apud Rymer. to. 5. p. 601.

SIBILINUS, pro *Sebelinus*, Martes, Gall. *Zebeline.* Anonymi Annal. Mediol. ad ann. 1358. apud Murator. to. 16. col. 729. V. *Sabellum.*

✝ SIBILLACIO, irriſionis genus. Stat. Vniu. Andegau. a. 1398.

✝ SIBILUM, f. riuus. Chartul. Celſin. Ch. 94. *Habent terminationes ipſae res ſupradictae ex vna parte via publica et Sibilum in medium.*

SIBLOTUS, Tibia militaris, ni fallor, Gallice *Fifre.* Continuatio Chronici Andr. Danduli apud Murator. tom. 12. col. 450. *Nauigantibus nobis abſque ſtrepitu et cum ordine magno, impoſito etiam comitis, vt Sibloti ſiue falſceti ſilerent.* V. infra *Siſflotus.*

✝ SIBULA, pro fibula, in Stat. Praemonſtr. Mſ.

✝ SIBULARE, pro *ſibilare*, ſignum quo Albigenſes ſeſe cognoſcebant. Acta Mſ. Inquiſ. Carcaſſ.

✝ SIBULUS, ſibilus, in Ch. Mſ. a. 1450.

SIBYNA, Telum, venabulum, haſta. Gloſſ. Graec. Lat. σιβύνη, *venabulum.* Tertull. lib. 4. adv. Marc. cap. 1. ex Iſaia c. 2. v. 4. vbi vulgata habet *lanceas.* V. Gellium lib. 10. cap. 25.

SICA. Monaſticum Anglic. tom. 2. pag. 130. *Scilicet de muro antiquo per longum ſuum* (f. ſicam) *et ita per Irthin vſque ad locum, vbi Cambec cadit in Irthin, et ſurſum per Cambec vſque ad Sicam, quae deſcendit de nigra quercu, . . . et ex alia parte nigrae quercus vsque ad Sicam Palterkeved, quae cadit in King, etc.*

SICHA. Idem Monaſtic. Anglic. to. 1. p. 883. *Cum toto dominico in boſco et plano, in pratis et paſcuis, in viis et aquis, in Sichis et moris, etc.* Somnerus in Gloſſ. Saxon. *Sich*, ſulcum, vel potius ſulcum aquarium, lacunam, liram, elicem, &c. interpretatur, indeque vocem SICHETUS ortam cenſet, quam habet Monaſticum Anglic. to. 1. p. 764. *Et ſic a dicta inferiore parte dicti montis directe ex transverſo vſque ad quemdam Sichetum verſus Auſtrum juxta inferius caput de le Nonepolle, etc.* Infra: *Et ſic ſequendo quendam Sichetum, qui currit vſque ad boſcum, etc.* Mox: *Et ſequendo ſic quendam Sichetum vſque ad quandam aquam, quae vocatur, etc.* SICHETA,

Digitized by Google

TA, SICHETUM, in Charta ann. 1201. apud Madox in Formul. Anglic. p. 88. SIKETTUS. Idem Monaſt. Anglic. to. 2. pag. 426.

✝ SICAGIUM, quod pro re qualibet in furno ſiccanda ſoluitur. Ch. Mſ. a. 1240.

SICACYRALIS, vaſis ſpecies, cujus vſus in miniſteriis ſacris. Locus eſt in *Lito*.

SICALE, SICALUM, V. in *Sigalum*.

SICAMBRI, canis ſpecies, V. *Canis Petrunculus*.

SICARIA. (1) Idem quod *Siccaria*. Charta Philippi Regis Fr. ann. 1317. apud Argentraeum in Hiſtor. Armoric. lib. 5. c. 34. *Item villam et caſtellaniam de Pontrieu, ac ſalſariam de ſancto Gilda, cum omnibus feodis et retrofeodis, dominiis, firmis, bladis, molendinis, Sicariis, juribus et aliis emolumentis, etc.* Vide an idem ſonet quod *Sica* et *Sichetus*. V. *Siccaria*. (2) Alia notione, Societas, congregatio, vt videtur, apud Buſchium de Reform. Monaſt. to. 2. Script. Brunſv. Leibnitii pag. 836. *In Magdeburgenſi vero Sicaria blaueis vtuntur* (Praemonſtratenſes) *cappis . . . Abbas Praemonſtratenſis ſuperior eſt omnium monaſteriorum ſui ordinis; ſed Praepoſitus B. Virginis praefatus cum tota ſua Sycaria eſt exemtus ab ejus obedientia; huic Praepoſito B. virginis omnes de Sicaria ſua tenentur obedire.* ✝ Leg. f. *Secaria*, i. q. *Secta* 2, vitae inſtitutum.

SICARIATUS, Sicae ſeu pugionis confixus. Epiſt. 25. lib. 6. Henr. Corn. Agrippae.

SICARIE, Proditorie, per *Sicarios*. Laurentius Leodienſis in Hiſtor. Epiſcopor. Virdunenſium.

SICATOR BOSCI, pro *Secator*, qui ligna caedit, Gall. *Bucheron*, in Charta ann. 1354. ex Chartophyl. Reg. Regeſt. 82. Ch. 670. V. *Secare* 2.

SICCA. (1) Sepia, piſcis, Gall. *Seiche*. Regeſtum Caſtri Lidi in Andibus p. 31. (2) Pro *Sica*, Pugio, enſis. Gregorius Turon. lib. 9. cap. 19.

SICCAMEN. (1) Charta Caroli Craſſi ann. 884. apud Calmet, to. 1. Hiſt. Lothar. inter Probat. col. 318. *Conſtituimus . . . per ſingulos annos in feſtiuitate S. Apri Epiſcopo ciuitatis exhiberi conuiuium inibi peragendum, ad quod dentur de rebus fratrum panis modii X. vini modii X. . . . . bacco 1. cum Siccamine, porcelli II. etc.* An caro ſicca, vt fumoſa perna? an condimenti ſpecies? V. *Siccum*. (2) ✝ Materia omnis, quae ſicca et arida eſt, t. 9. Collect. Hiſt. Franc. p. 120.

SICCARE, ſenſu paſſiuo, in Actis SS. tom. 3. Mart. pag. 462. *Et in ipſo meatu exitus ſui illico lacrymae Siccaverunt.*

SICCARIA, agri portio, vbi ſiccantur panni elori. Areſtum Parlamenti Pariſ. 10. Ian. 1320. *Super debato ſaiſinae quarundam Siccariarum pertinentium ad dictum Militem, etc.* Mauult editor Cangii eo loci *Siccariam* interpretari locum, vbi ſiccantur piſces, vulgo *Secherie*, vel tributum quod ex iis locis percipitur, vt in Charta ann. 1317. apud Lobinell. to. 2. Hiſt. Britan. col. 472. *Item villam et caſtellanias de Pontrieu et de Rupederiani . . . . cum omnibus feodis, et retrofeodis, firmis, bladis, molendinis, Siccariis, juribus et aliis emolumentis, etc.* *Siccatura piſcium*, dicitur in Charta ann. 1295. inter Schedas eiusd. Lobinelli.

SICCATORIA, vbi ſiccanda appendunt. Guibertus L. 3. de vita ſua cap. 11.

SICCATORIUM, in Gloſſis Saxon. Aelfrici, *cyln*, vel *aſt*, i. fornax vel . . . Canones Hibern. l. 51. c. 9. de Balliuis: *Si vero foras exierint vltra Siccatorium, dominus reddet, ſi aliquid mali fecerint.* Libellus de ſucceſſoribus S. Hildulfi cap. 16. in Hiſt. Mediani Monaſt. p. 215. *Sed omne domus ſuae aedificium cum ipſo Siccatorio vltricibus traditum flammis inuenit.* Locus vbi aliquid ſiccatur, hypocauſtum, vaporarium.

SICCATURA, V. in *Siccaria*.

SICCINA, apud Mabill. to. 3. Annal. Bened. p. 358. ex Charta Aldenae cujusdam nobilis feminae, qua alodem

Digitized by Google

dem filio ſuo Amelio tradit, eo pacto, vt per vnumquemque annum *Siccinas* donare faciat ad domum S. Mariae Vrbionenſis. V. *Siccamen* et *Siccum*.

SICCISCVS. Chronicon Fontanellenſe p. 246. *Ad ſaccos quindecim comparandum griſeos Sicciſcos, vnde cappae fiant, lib. 10.* V. *Sextusdecimus*.

SICCVM. Capitulare de Villis Caroli M. cap. 34. *Omnino prouidendum eſt cum omni diligentia vt quicquid manibus laborauerint aut fecerint, id eſt, lardum, Siccum, ſulcia, . . . cum ſummo nitore ſint facta et parata.* V. *Siccamen* et *Siccina*.

SICCVS CENSVS, V. in *Cenſus*.

SICELA, diminut. a Sica; vnde

SICELATVS, Parua ſica armatus, apud Capitolinum in Maximo et Balbino. V. ibi Salmaſium.

SICERA. Iſidoro lib. 20. Orig. cap. 3. eſt *omnis potio quae extra vinum inebriare poteſt; cuius licet nomen Hebraeum ſit, tamen Latinum ſonat, pro eo quod ex ſucco frumenti vel pomorum conficiatur, aut palmarum fructus in liquorem exprimantur, coctisque frugibus aqua pinguior, quaſi ſuccus colatur: et ipſa potio Sicera nuncupatur.* Conſtitut. S. Anſegiſi ſaecul. 4. Bened. part. 1. p. 640. *Sicera, humolone, quantum neceſſitas expoſcit.* V. *Canaticarii*.

SICERATORES, *id eſt, qui ceruiſiam, vel pomatium, ſiue piratium, vel aliud quodcunque liquamen ad bibendum aptum fuerit facere ſciant*, in Capitulari de Villis cap. 45.

SICERE. Charta Zuenteboldi Reg. ann. 869. apud Marten. tom. 1. Anecd. col. 55. *Licentiam eis damus, quod Sicere eiusdem monaſterii domini magis ad illorum victum conquirere poſſint . . . de ipſis rebus monaſterii faciant.* Sed haec non videntur ſana.

SICEVS. Chronicon Magdeburg. laudatum a Mabillonio, vbi de Hildeberto Archiep. Moguntiacenſi: *Duces ac Praefectorum Principes cum manu principum ac militum congregati in Siceo baſilicae magni Karoli cohaerenti, etc.* Vbi monet vir doctus alias *Xiſto* legi.

SICHA, vt *Sica*, V. in hac voce.

SICHALIS, V. infra in *Sigalum*.

SICHEL, Monetae ſpecies, V. *Siclus*.

SICHELA. Gloſſ. MS. Lindenbrog. *Falx, falcinula, Sichela*, Germanis Sichel. Gloſſ. Keronis: *Securi, Sihhure*. V. *Sicilis*.

SICHETA, SICHETVS, V. in *Sica*.

SICHIA, Nauis ſpecies. Sanutus l. 3. part. 13. cap. 10. *Sequenti vero anno idem Rex cum Hoſpitalariis et Templariis armauerunt ſeptem galeas et quinque Sichias, etc.* Forte *ſagittas*. V. *Sagitta*.

SICIA, Cucurbita, ventoſa. V. *Cuſa* 2.

SICILIANI, Siculi, Gallis *Siciliens*. Chron. Parmenſe ad ann. 1282. apud Murator. to. 9. col. 802. *Siciliani miſerunt pro dicto Rege Arragonae, quod veniret ad accipiendum Siciliam.*

SICILICVS, SICILIVM, V. *Siclus*.

SICILIS, αϱβηλον, in Gloſſario Graec. Lat. MS. Editum ἀϱβῆλον, *Ficilis*, praefert. Eſt autem αϱβηλον *Culter ſutorius*, apud Nicandrum. V. *Sichela*.

SICINIVM *dicitur, quaſi ſingularis cantilenae vox, id eſt, cum vnus canit, quod Graecis monodia dicitur*, in Gloſſ. Arabico-Lat. V. *Bicinium* et infra *Sincinnium*.

SICINNISSAT, V. *Sanceniſſat*.

SICLA, SICLVS, SIGLA. (1) Menſura liquidorum. Apud Graecos et Latinos *Sicel* eſt quarta pars vnciae, et ſtateris medietas, drachmas appendens duas: apud Hebraeos vero eſt vnciae pondus. V. Cuiacium lib. 12. Obſerv. c. 40. Lex Alamannor. tit. 22. *Serui Eccleſiae tributa ſua legitime reddant 15. Siclas de ceruiſa, porcum valentem tremiſſe vno, etc.* Capitula Caroli M. ann. 797. edita ab Holſtenio cap. 11. *Mel vero pro ſolido bortrenſi Siglae 1. et medio donant: Septemtrionales autem 2. Siclos de melle pro 1. ſolido donent.* Chartae Alamannicae Goldaſti *Siclas, Siglas*, et *Seglas ceruiſae*, promiſcue habent num. 42. 49. 59. 67. et 69. Σίκλα etiam hac notione occurrit apud Graecos Scriptores.

Digitized by Google

ptores. SICVLA, Eadem notione occurrit in Capitulari de Villis c. 9. SICLVS, Eadem perinde notione. Capitula Caroli M. ann. 797. edita ab Holſtenio cap. 11. CICLVM, pro SICLVM. Notitia ann. 1113. apud Perardum in Burgund. pag. 106. (2) Moneta, ſeu Aedes, in qua cuditur: Ital. *Laſeca*, ſic dicta Arelatenſibus a ſiclo vulgari Judaeorum ibi habitantium. Conuentiones inter Ludouicum II. Regem Siciliae et Arelatenſes anno 1385. art. 26. V. *Siclus* 1.

† SIÇLADA. Gloſſ. Prouinc. Lat. Cod. 7657. *Illa*, *Prov. inſula*, *mediannis*, *Siclada*.

SICLADES, panni ſpecies, V. *Cyclas*.

SICLAE, *aues minores perdicibus*, *maiores vero turdis*. In Gloſſ. Medico MS. Reg. cod. 1486. SICLINVS COLOR, cuiuſmodi eſt ſiclarum, auium ita dictarum. Conſtantinus Afric. lib. de Vrinis c. 1. *Siclinus autem coleram nigram abundare ſignat*.

SICLARII APVLIAE, apud Petrum de Vineis L. 3. Epiſt. 14. Forte iidem qui Monetarii. V. *Sicla* 2.

SICLINVS, V. *Siclae*.

SICLO, idem quod *Siclus*, ſeu vncia apud Hebraeos. At aliud ſonat apud Anaſtaſium in Gregorio IV. p. 167. *Canthara cum thymiamaterio penſ. lib. tres*, *Siclonem vnum penſ. libras tres*. V. *Sigla* 2.

SICLVM, pro *Sicalum*, vt videtur, Secale. Regeſt. Prumienſe apud Leibnit. to. 1. Etymol. pag. 431. *Ducit de Cuchheme de Siclo modios quinque*, *ducit etiam de Calburne de annona modios decem*. V. *Sigalum*.

SICLVS. (1) Apud Hebraeos moneta notiſſima, de cuius pondere et pretio multa commentati ſunt, qui de re numinaria ſcripſere, Budaeus, Scaliger, Villeboldus Snellius, et alii. Gloſſae MSS. *Siclus vncia apud Hebraeos; apud Latinos quarta pars unciae. Secundum alios ſiclus 4. obolos continet*, *obolus 12. denarios*. Gloſſ. Lat. Gr. *Sicilium*, ἔγχιας τέταρτον; in MSS. *Secilicum*, *ſicilicus*. Apud IC. vſus erat C auerſo *ſicilicum* denotare in hunc modum Ɔ, vt diſcimus ex Maeciano lib. de Aſſe: *Centeſimam commodi vſurarum nomine ad ſortem applicari*, *et Sicilico*, *id eſt*, *C auerſo notari*. *Sicilicus* VI. *ſcripuli*, apud Raban. lib. de Computo cap. 8. Ita porro etiam, neſcio quam monetam, appellarunt recentiores, atque inprimis Germani, quibus *Sichel* dicta. Gloſſae antiquae MSS. *Sicilicus*, *qui Latina lingua corrupte Siclus dicitur: idem et Sichel*. Annales Francor. Fuld. an. 850. *Vnus modius de frumento Moguntiaci vendebatur* 10. *Siclis argenti*. Henricus Imp. de Conuentione pacis publicae ann. 1051. apud Goldaſtum: *Si quis Sicli vnius aut duorum pretii furtum aut praedam fecerit*, *etc.* SICLVS, etiam apud veteres Anglos monetae ſpecies fuit. *Siclus* apud Anglo-Saxones pretii erat duorum denariorum argenteorum, ex Hickeſii Praefat. ad Grammat. Anglo-Saxon. pag. 21. Albinus, ſeu Alcuinus, in Epiſtola ad Colcum, inter Hibernicas: *Et per ſingulos Anachoritas tres Siclos de puro argento*. (2) Situlus aeneus, Ital. *Secchio*. Agnellus in Vita S. Maximiani apud Muratorium to. 2. pag. 109. V. in *Sicla* 1.

SICOFANTICVS, pro *Sycophanticus*, Sycophantarum more. Tabularium S. Iuliani Turon.

SICTOR. Tabularium Briuatenſe ch. 405. *Habet cenſum alode porcos* 2. *multones* 2. *civada ſſ. agnum* 1. *gallinam* 1. *inter carrei et civadiae den.* 12. *panes* 2. *de Sictore den.* 2. *gerbas* 4. Infra: *Et civadam totam*, *et gallinas* 3. *et Sictores*, *et* 5. *panes*, *etc.* Vide an idem ſit quod *Sigalum*.

SICVLA. (1) V. *Sicla* 1. (2) † Vaſis genus ad vſum eccleſiae, f. pro ſitula, t. 11. Gall. Chriſt. p. 219.

SICVLVS. Pactum inter Philippum Regem Franciae et Almarricum Vicecomitem Narbonenſem, ſuper Iudaeis et eorum bonis, 5. Iunii ann. 1309. in Regeſto Chartophylacii Regii: *Videlicet quod ex cauſa et nomine tranſactionis*, *pro bonis ipſorum Iudaeorum nos damus*, *et dare et ſoluere tenemur* 5000. *ll. Turonparvorum fortis bonae monetae*: *Item*

domus

Digitized by Google

domus liberorum Salomonis de Melgorio, in quibus ſunt tres Siculi, et tres ſolarii, quae coniunguntur cum Palatio dicti Vicecomitis, etc. † Leg. *Sotulus*, pars domus inferior, V. *Sotulum*.

† SICVS, SICVM, ſulcus aquarius, lacuna, lira, i. q. *Sica* 1. Ch. MS. Florent. epiſc. Glasg.

SICVT ALIAS, Formula in iterato iuſſu vſurpari ſolita. Charta Caroli Regis apud Th. Blount in Nomolexic. Anglic. *Praecipimus tibi (Sicut alias praecipimus) quod non omittas propter aliquam libertatem in balliua tua, quin eam ingrediaris et capias.*

SICVT AMAT SE ET SVA, Formula alia quae occurit in lib. nigro Scaccarii p. 367. *Quod nullus praeſumat, Sicut amat ſe et ſua, facere ſecundam, niſi, etc.* Non ſemel ibi legitur.

† SIDELIA, IAE, *Channeteil*, in Gloſſar. Lat. Gall. a. 1352.

SIDELINGA, modus agri aquis proximus, a Saxon. *Sid* et *Side*, latus, Anglis *Side-ling*, flexuoſe, oblique, Gall. *de côté*, *de biais*. Inquiſitio terrae de Brunceſtre an. 1399. apud Kennett. Antiq. Ambroſd. pag. 531. *Cuius aqua manat vltra et praeter dictas buttes, et ideo Sidelinges vocantur, nec pertinent ad furlong de Longſtanford, nec ad buſtames furlong; ſi iacent inter medium.* Ibidem pag. 532. *Deinde tranſeundum eſt ad furlong de Thromwell cum le Sidelyng adjacente.* Rurſum: *Ab hoc furlong procedunt le Sidelyngs, de quibus patet ſuperius.* V. *Swollynga.*

SIDEN, potus ſpecies, Belgis. Teloneum S. Bertini: *Quicunque tulerit per villam cum Siden (alias Zeichen) 1. ob.*

SIDERATVS, Paralyſi percuſſus, ἡμίξηρος, in Gloſſ. Gr. Lat. vox Latinis ſcriptoribus nota. Gloſſ. Saxon. Aelfrici: *Sideratus, vel ictuatus, faerunge aſtorfen.* Somnerus haec verba Saxonica interpretatur, *forte cadaueroſus*. Marcellus Empir. cap. 14. *Facit ad linguam Sideratam, quod genus morbi Paralyſin Graeci vocant.* Vegetius lib. 2. de Re veterin. c. 39. *Inuentum ſi fuerit Sideratum, his agnoſcitur ſignis.* Ibid. *Maxilla Siderata.* Adde Plinium lib. 3. de Medicina c. 16. Lex Longob. lib. 1. tit. 8. §. 25. *Si . . manus aut pedes, vel quodlibet membrum plagatum aut percuſſum, ſi fuerit Sideratum, et non percuſſerit a corpore, etc.* V. editionem Heroldi p. 166. 170. 171. ASSIDERATVS, eadem notione, Italis *Aſſiderato*. Miracula S. Simonis Tudertini n. 14. V. Oct. Ferrarium in *Aſſidrarſi*. SIDEROSVS. Gloſſ. Lat. Graec. *Sideroſus*, ἀςρόπληξ, ἐπιληπτικός.

SIDERCVNDVS, V. *Sithcundus*.

† SIDERE, *chanser vel rechigner, vel reſplendir*, in Gloſſ. Lat Gall. Cod. reg. 7692.

† SIDIPEDIVM, cultellus calamarius, in Gloſſ. Lat. Gall. a. 1352.

† SIDRATVS, paralyſi percuſſus, to. 6. Iul. p. 660. V. *Sideratus*.

† SIDRVS, potus ex ſucco malorum vel pirorum confectus, Gall. *Cidre*. Reg. S. Iuſti Cam. Comput. Pariſ. V. *Sicera*.

SIENNA, Sequana, Gall. *la Seine*. Charta Philippi V. Regis Franc. an. 1319. in Indice MS. beneficiorum Eccl. Conſtant. fol. 70.

SIERVM, Serum lactis. Iacobus I. Rex Aragoniae in Foris Oſcae ann. 1247. fol. 15.

SIFFA. Charta Conradi II. Imp. ann. 1039. apud Eccardum Hiſt. Landgr. Thuring. col. 314. *Deinde verſus Aquilonem ad quamdam Siffam iuxta Machanonna, vſque ad binium, etc.*

SIFFIARE, V. ſupra *Siare*.

SIFFLOTVS, Fiſtula, Gall. *Sifflet*, occurrit apud Raphanum de Careſinis in Chron. MS. an. 1379. Seu potius tibia militaris, Gall. *Fifre*. V. *Siblotus*.

SIFFVLS. Species menſurae Anglicanae. Monaſticum Anglic. tom. 1. pag. 14. *Debent habere monachi ad VIII. feſtiuitates principales, octo ſummas frumenti, . . . et in eisdem feſtiuitatibus ſingulos Siffuls de frumento ad waſtellos de granario.*

SIFON, *Vas appellatum, quod aquas ſufflando fundat. Vtuntur enim hos* (his in) *Oriente. Nam vbi ſenſerint domum ardere, currunt cum Sifones* (ſic)

Digitized by Google

(ſic) *plenis aquis et extingunt incendia.* Gloſſ. Sangerm. n. 501. Pro *Siphon.*

SIFORI, V. *Silſori.*

SIGALINVS, Secalitius, Gall. *de Segle.* Charta ann. 1034. apud Meichelbec. tom. 2. Hiſtor. Friſing. p. 523. V. mox *Sigalum.*

SIGALVM, SIGALIS, SIGELIS, SIGILVM, SEGVLA, etc. Voces vnius eiusdemque notionis: Lat. Secale, Gallis *Segle.* SIGALVM. Vgutio, et ex eo Ioannes de Ianua: *Sigalum, quaedam annona, quia videtur latere et ſilere inter ſpicas propter ſuam vilitatem: vnde Sigalinus, Sigaliceus, Sigalonius. Vnde et terra, quae tali annona abundat, dicitur Sigalonia:* ſcilicet pagus ad Aurelianum, qui hodie *la Salogne* appellatur. In Sangerman. *Sigalum maniere de blé, Seigle.* Concilium Francoford. an. 794. c. 4. *De modio Sigali denarii 3. Panes ſigalatii*, ibidem. *Panis Sigali, qui Turta vulgariter appellatur*, apud Vdalricum lib. 2. Conſuet. Cluniac. cap. 4. SIGALIS. Capitulare Caroli M. ann. 797. editum ab Holſtenio c. 11. SIGELIS. Capitul. Caroli M. l. 1. c. 132. SICALIS. Statuta Vercell. lib. 3. fol. 73. SICALVM, in Statutis Genuenſ. lib. 4. c. 58. fol. 114. SICHALIS. Iohannis Demuſſis Chron. Placent. ad ann. 1185. apud Murator. tom. 16. col. 456. SIGALA. Chronic. Novalic. apud eumdem tom. 2. part. 2. col. 735. SIGALE. Vita Aldrici Epiſc. Cenoman. num. 56. apud Baluz. to. 3. Miſcell. p. 144. SIGILVM, Tabularium S. Remigii Remenſis. SIGILA. Charta ann. 1016. ex Tabul. S. Martialis Lemouic. SIGILINA. Chartular. Kemperleg. SIGILLA. Chronicon Malleacenſe ann. 1122. SIGILLO. Chartular. S. Petri de Domina fol. 121. vo. SIGLA, in eod. Chartul. fol. 106. vo. SEGALIS. Capitul. 5. Caroli M. ann. 806. c. 19. SEGEL, in Charta an. 1085. apud Baluz. Hiſt. Tutel. p. 427. SEGLE. Diſpoſitio rei familiaris Cluniac. facta a Petro Abbate apud Baluz. to. 5. Miſcell. pag. 448. SEGLIA. Tabular. Caſae Dei. SEGLVM. Tabular. Voſienſe fol. 3. SEGVLA. Hiſt. Monaſt. S. Nicolai Andegau. p. 161. SIGVLA. Tabular. S. Albini Andegav. SEGALLVM. Ratherius Veron. in Apologetico p. 237. SECALE, apud S. Hieronymum in Ezech. c. 4. et in Lege Saxon. tit. 18. *Segale*, Senenſibus.

SIGAVDA, veſtis ſpecies. Statuta Eccl. Conſtant. c. 18. apud Marten. tom. 4. Anecd. col. 806. *Reprehendimus presbyteros, qui per parochias vadunt in ſupertunicalibus apertis, nimia breuitate notandis, et in Sigaudis, et etiam in habitu tali coram nobis venire non formidant: in quo habitu potius videntur albaleſtrii, vel pugiles, quam clerici vel presbyteri.* V. *Paragauda.*

SIGELIS, vt *Sigalum.* V. ibi.

† SIGERA, *purgamenta metallorum in igne, ſiue rubigo.* Gloſſar. vet. Cod. reg. 7613.

SIGERONES. Conſtantinus Africanus L. 5. de Morbor. curat. c. 1. *In hac quinta* (parte) *dicere diſpoſuimus, quos morbos ſecunda in epate patiatur, et Sigerones et curas ſecundum antiquorum autoritates.*

SIGILA, vt *Sigalum*, V. ibi.

SIGILINA, SIGILLA, V. *Sigalum.*

SIGILLARE, Diplomate, ſeu litteris ſigillo munitis rem confirmare. Chartular. S. Vincentii Cenoman. fol. 62.

SIGILLARIA, V. *Sigillus* 2.

SIGILLARIARIVS, V. *Sigillarius* 2.

† SIGILLARIS, qui ſigillo ſuo chartam ſigillat, apud Oefel. t. 1. Script. rer. Bauar. p. 714.

SIGILLARITIVS, V. in *Sigillus* 2.

SIGILLARIVS. (1) Cuſtos ſigilli. Petrus Bleſenſis Epiſt. 131. *Cum in Sicilia eſſent Sigillarius et Doctor Regis Guillelmi* II. *tum pueri.* Apud Radulfum de Diceto ann. 1180. *Walterus de Conſtantiis* dicitur *Regis Angliae Sigillarius.* (2) Sigillorum ſeu ſignorum conflator. Gloſſ. Lat. Graec. *Sigillarius*, ἀγαλματοποιός. V. *Sigillus* 2. SIGILLARIARIVS, SIGILLIARIARIVS, eadem notione, in Inſcript. apud Fabrettum p. 243.

Digitized by Google

SIGILLIARIVS, in Inſcript. apud Reineſ. 11. 19. *Flatuario Sigillario.* (3) Adiect. ad *Sigilla* ſ. ſigna ſpectans, V. *Sigillus* 2. Tertull. adv. Valent. c. 18. SIGILLARITIVS, idem, ap. Spartian. in Adriano c. 17.

SIGILLATICVM. Capitularis Sicardi Principis Beneuent. an. 836. caput 27. eſt *de Sigillatico et de nupriatico.* Sed cum textus in MS. deſit, quid haec vox ſonet, non facile eſt aſſequi. ſ. Tributum, quod pro ſigillo publico domino exſoluebatur.

SIGILLATIO, Sigilli appoſitio. Charta Alberti Auſtriae Ducis ann. 1341. apud Ludewig. tom. 5. Reliq. MSS. p. 531.

† SIGILLATOR, ſigillorum ſeu ſignorum ſculptor. Liber pitent. S. Germ. Prat. V. *Sigillarius* 2.

SIGILLATVM. (1) Ex Gallico *le Scellé.* Cognitio de *Sigillato*, dicitur de actis quae ſigillo publico muniuntur. Vetus Areſtum apud Paradinum lib. 2. Hiſtor. Lugdun. cap. 71. de Archiepiſc. Lugdun. *Tribunal etiam notabile in dicta domo noſtra Rodanae nobis cum Delphinatu Viennenſi acquiſita conſtrui fecerat, in quo de omnibus caſibus etiam de Iudaeis, et de Sigillato Matiſconenſi in ſolidum cognoſcere ſatagebat.* Alias in Gloſſis Gr. Lat. *Sigillatum*, ζωδιωτὸν exponitur, id eſt ſigillis ſeu ſignis adornatum. (2) † Epiſtola, quia ſigillo obſignatur. Acta diſſolut. matrimon. Ludov. XII. V. *Sigillum* 1.

SIGILLATVS. (1) adiect. Sigillis ſ. figuris ornatus, quomodo *vaſa ſigillata* dixit Cicero. *Sigillatae ſericae*, veſtes pictae, leg. 11. Cod. Theod. de Scaenicis. † SIGILLATVS LEPRA, lepra affectus. Ch. Mſ. a. 1188. (2) † ſubſt. Sigilli publici emolumentum, in Ch. a. 1180.

† SIGILLIFABER, ſigillorum artifex, in Ch. a. 1359.

SIGILLIFER, cuſtos ſigilli, vt ſupra *Sigillarius* 1. Chron. Triuetti ann. 1191. apud Acher. to. 8. Spicil. pag. 503. V. in *Sigillum.* SIGILLIFERI nuncupati Scribae, Gall. *Greffiers*; quod penes eos eſſet ſigillum iuriſdictionis, cuius erant ſcribae. Charta Guillelmi de Burgo Canonici Matiſcon. ann. 1322. tom. 1. Macer. Inſulae Barbarae pag. 201. Apud Eccleſiaſticos, vt ex allatis colligitur, potiſſimum obtinuit haec nomenclatura; aliis *Cancellarii* vel *Notarii* dicebantur. V. in hac vltima voce.

SIGILLIO, veſtis ex ſimplici panno, ſeu non duplicato, Bollandiſtis interpretibus. Caeſar Baronius in Vita S. Gregorii Nazianz. to. 2. Maii p. 411. *Dari volo camaſum vnum, tunicas duas, pallia tria, Sigillionem.* V. *Singiliones.*

SIGILLIOLVM, diminut. a Sigillum, imaguncula. Arnobius lib. 6. p. 197. V. *Sigillus* 2.

SIGILLO, vt *Sigalum*, V. ibi.

SIGILLVM. (1) Praeceptum, epiſtola, diploma, literae ipſae ſigillo munitae, vt *Bulla*, diploma bulla ſua inſtructum. Gloſſ. Graec. Lat. σύνθεμα, *Sigillum, Euectio.* Lactantius de Mort. perſecut. n. 24. *Dedit illi Sigillum inclinante iam die, praecepitque vt poſtridie mane acceptis mandatis proficiſceretur.* Charta Vnfredi Comit. to. 5. Annal. Bened. pag. 668. *Vnde pro ipſius ſacri monaſterii et Abbatum eius ſecuritate et firmitate hoc Sigillum ſcribere iuſſimus per manum Michaëlis noſtri notarii.* Hinc formula illa vſitata, *Sigillum ſuper aliquem mittere, praiicere*, pro Scripto, vel Charta ſigillo munita, aliquem in ius vocare. Ladislaus Vngariae Rex in lib. 1. Statut. cap. 32. SIGILLVM *in ſubſtantia alicuius imponere*, apud Gregor. M. lib. 9. Epiſt. 31. quod Practici Gallici dicunt, *Appoſer le Scellé.* Charta Aldefonſi VI. Regis, aerae 1118. apud Anton. de Yepez in Chronic. Ordin. S. Benedicti tom. 3. SIGILLVM RECOGNOSCERE, Formula in Teſtamentis maxime vſurpata, ex lib. 2. Marculfi form. 17. SIGILLVM, Sigilli emolumentum. Teſtament. Guillelmi dom. Montiſpeſſulani ann. 1202. ex Schedis Peireſc. apud Praeſ. de Mazaugues: *Sacriſta vero habeat quartam Sigilli et bullae,* et

Digitized by Google

ſerm. 29. 83. 93. etc. Ditmarus lib. 4. de Ottone III. Imper. *Solus ad menſam, quaſi ſemicirculum factam, loco caeteris eminentiori ſedebat.* V. Savaronem ad Sidonium, Salmaſium ad Lampridium etc.

SIGNACEVM, vt mox *Signaculum*, in Praefat. Bern. Pezii to. I. Anecdot. p. 39.

SIGNACVLVM. (1) Gloſſae Graec. Lat. σφραγιςήριον, *Signaculum, Signatorium.* Papias: *Signaculum, quod alicuius rei ad hoc imprimitur, vt lateat, quouſque reſeratur.* Tertull. lib. de Pallio c. 4. *Pectus ſquamarum Signaculis diſculptum.* S. Hieronym. Epiſt. 16. *Aurum vſque ad annuli Signaculum repudians.* Idem Epiſt. 8. *Vt et claudas cubiculum pectoris, et crebro Signaculo crucis munias frontem tuam, etc.* (2) Signum crucis. Statuta Ordinis de Sempringham. (3) Baptiſmus. Tertull. de Spect. c. 4. *Ne quis argumentari nos putet, ad principalem auctoritatem conuertar ipſius Signaculi noſtri, Cum aquam ingreſſi Chriſtianam fidem in legis ſuae verba profitemur.* SIGNACVLVM CORPORIS, circumciſio dicitur, Tertull. Apolog. c. 21. (4) Nota militiae, ſeu, qua quis in militem adſcribebatur. Paſſio S. Maximiliani. Ex qua colligi poſſe videtur, Signaculum iſtud plumbeum aliud fuiſſe a ſtigmate, quo notari tirones conſueuiſſe obſeruant, qui de militia Romana ſcripſerunt, atque in primis Stewechius, Salmaſius, et alii. Nam eiusmodi Signaculum plumbeum collo aptabatur. Cuiusmodi vero illud fuerit, neſcio traditum.

SIGNALE. (1) Signum, Gall. *Signal.* Fori Oſcae ann. 1247. fol. 3. (2) Charta Willelmi Comitis Pontiui ann. 1205. in Hiſt. Eccleſ. Abbauillenſi c. 26. *Cenſus annuales tam in Abbauilla, quam alibi: Signalia in Cambiis Abbauillae, quatuor modios frumenti in feſto omnium SS. de molendino, qui dicitur Comitis, etc.* † Signum vini alteriusue rei venalis.

SIGNANTER. (1) Aperte, diſtincte, Hieronym. adv. Iouinian. lib. I. c. 7. extr. (2) Praecipue, in primis. Byzynius in Diario belli Huſſit. apud Ludewig. tom. 6. Reliqu. MSS. p. 147. SIGNATE, eodem ſignificatu, in Charta ann. 1307. ex Chartul. S. Vandreg. to. I. p. 914.

SIGNANVS, pro *Anteſignanus.* Ioh. Mon. in Vita S. Odonis Abbatis Cluniac. lib. I.

SIGNARE. (1) Signum crucis digitis ac manu effingere. Tertull. lib. 2. ad vxorem c. 5. *Cum lectulum, cum corpuſculum tuum Signas.* (2) Subſcribere, V. infra *Signum.* (3) Signum crucis ad peregrinationes vel expeditiones Hieroſolymitanas, veſtibus aſſuere, apud Caeſarium lib. I. Miracul. cap. 6. (4) Idem quod *Conſignare*, Confirmationis Sacramentum conferre, apud Martinum Bracarenſem cap. 52. in Concilio Hiſpalenſi II. can. 7. etc. (5) SIGNARE TERRAS, dicitur cum certis ſignis ſignificatur non licere in eas animalia paſcenda immittere. Prouinciales dicunt *Signar lei reſtouble*, cum aceruis terreis indicant agrum non depaſcendum. Charta ann. circ. 1317. ex Schedis Praeſ. de Mazaugues. V. *Wiffa.* (6) Στιγματίζειν, Reis ſtigma vel ſignum imprimere. Conſuetudines Valentiae in Aginnenſi pago, deſcriptae in Regeſto Conſtabulariae Burdegal. fol. 142. V. *Signatio.* (7) *Signum* facere, i. e. ſignis aliquid petere aut innuere, apud Caeſar. Heiſterbac. paſſim; vt RESIGNARE, reſpondere per ſigna. SIGNIFICARE, i. q. ſignare hoc ſenſu, in Vſibus ant. Ord. Ciſterc. V. *Signum* 9. (8) † Prodere, palam facere, t. 7. Iul. p. 258.

SIGNARIVS. (1) Ζωδιόγλυφος, in Gloſſ. Gr. Lat. id eſt ſignorum ſeu ſtatuarum artifex, qui *Signifex* dicitur Marciano Capellae lib. 2. Apuleio lib. 2. Arnobio lib. 6. Sidonio L. 6. Epiſt. 12. et aliis. (2) Signifer, vexillarius. Veget. lib. 2. c. 16.

SIGNATE, V. ſupra in *Signanter.*

SIGNATI. Capitulare 3. ann. 803. cap. 24. lib. 4. Capit. Append. 2. §. 15. *De Signatis, qui mentiendo vadunt.*

Digitized by Google

vadunt. Qua voce intelligi videntur ii, qui Catechumeni per ſignum crucis, quo in frontibus ſignabantur, facti, a propoſito et Chriſtianae religionis amplectendae conſilio recedebant, et ad priorem vomitum reuertebantur. Catechumenos autem per ſignum crucis, quo in fronte et pectore ſignabantur, ad religionem Chriſtianam admiſſos, teſtatur S. Auguſtinus lib. 1. Confeſſ. c. 11. L. 2. de Symbolo ad Catechumenos, lib. de Catechizandis rudibus cap. 20. 26. et lib. 2. de Peccator. merit. et remiſſ. cap. 26. V. *Signatus*.

SIGNATICVS. Iulius Africanus lib. 6. Hiſt. Apoſtolicae extremo: *Fuerintque omnia ex quadratis marmoribus Signaticis extructa, et camera ipſa laminis aureis ſuffixa.* Id eſt, ni fallor, ſculptis.

SIGNATIO. (1) Benedictio quae fit ſigno crucis. Vetus Caeremoniale MS. B. M. Deauratae Toloſ. Nude pro ſigno crucis, apud Tertull. L. 2. ad Vxor. cap. 9. V. *Signatus*. (2) Sigilli impreſſio, in Cod. Theod. leg. 19. de Annona tit. 1. V. *Signum* 2. (3) Reis ſtigmatis vel ſigni impreſſio. Charta ann. 1070. apud Stephanot. to. 3. Antiquit. Bened. Pictav. MSS. p. 888. V. *Signare*. (4) † Subſcriptio. Stat. Comit. Venaiſſ.

SIGNATOR, (1) qui menſuras publicas obſignabat, vt legitimae oſtenderentur. Charta S. Ludouici ann. 1229. apud Marten. tom. 1. Ampl. Collect. col. 1228. (2) Bulla Vrbani II. PP. ann. 1088. inter Inſtrum. tom. 6. (3) Teſtis. V. infra *Signum* 2.

SIGNATORIVM, annulus ſignatorius. Gloſſ. Graec. Lat. σφραγιστήριον, *Signaculum*, *Signatorium*. Occurrit apud Auitum Epiſc. Viennenſem Epiſt. 78.

SIGNATVRA. (1) Subſcriptio. Acta S. Alenae to. 3. Iunii p. 397. Occurrit apud Sueton. Ner. c. 17. pro ſigilli impreſſione. (2) Vox Curiae Romanae, Breue apoſtolicum, quo ſupplicanti aliquid conceditur ſub hac forma ab ipſo Pontifice ſcripta, *Fiat vt petitur*; vel ſub hac voce, *Conceſſum*, ab alio coram Papa ſupplicationi adſcripta. *Simplices Signaturae, aut ſine plumbo diplomata*, in Conuentu Epiſc. Gall. apud Melodunum ann. 1548. to. 7. Miſcell. Baluz. pag. 106. et 115.

SIGNATVS. (1) V. *Signati*. (2) Signo crucis benedictus, conſecratus. *Candela Signata*, in Miracul. MSS. Vrbani V. PP. V. *Signare* et *Signatio*. (3) † Haeredes, poſteri, ſucceſſores. Ch. Mſ. a. 1090. Forte a Gall. vet. *Signance* pro *Suite*.

SIGNETVM. (1) SIGNETA ORATIONIS, Globuli ſerti precatorii, Gall. *Chapelet*. Sebaſt. Peruſinus in Vita B. Columbae Reatinae tom. 5. Maii p. 376. (2) Conſuetud. Vniverſit. Pariſ. per Robert. Goulet fol. 15. *Praeterea magna cum pompa fit modus Signetorum in qualibet facultate; quoniam licentiandi eligunt inter ſe aliqua certa loca, vtpote collegia honorabiliora pro dictis Signetis celebrandis, et in quolibet quinque, ſex aut ſeptem, vel octo prout exigit numerus: idque expenſis communibus praeparantur loca cum tapetis et vaſis aureis et argenteis, optimoque vino et ſpeciebus ſumendis per dom. Doctores et alios aſſiſtentes, vel ingredientes et per omnes poſt ipſum actum debite completum, Rectore ſemper ipſius Vniuerſitatis aſſiſtente. Signeta autem dicuntur ille actus ſolennis, qui fit pridie licentiarum, vbi comparent illi de illo Signeto recti ſecundum ordinem ſcolae, et ibidem dom. Rector . . . et infiniti alii in ſcannis ornatis ſedentes. Et hora aſſignata venit paranimphus ſeu legatus dom. Cancellarii cum ornamento ad hoc deputato . . . . per quem licentiandi inuitantur . . . . ex parte praedicti Cancellarii ad diem craſtinam in aula dom. Pariſienſis Epiſcopi gradum licentiarum accepturi.* V. ſupra in *Paranymphus* 2. (3) Paruum ſigillum, quod *Secreti* vulgo appellant, quo *literae clauſae* ſigillantur, ex obſoleto Gallico *Signet*. Charta ann. 1387. ap. Meneſter. Hiſt. Lugdun. p. 130. *In quibus* (literis) *affixa ſunt Signeta dictorum dominorum.*

Digitized by Google

rum. Charta ann. 1399. ex Tabul. B. M. de Bono-nuntio Rotomag. *Datum ſub ſigillo magno curiae noſtrae Rothomagenſis vna cum Signeto noſtri officialatus.* SIGNETVS, eadem notione. Statuta S. Claudii an. 1448. p. 49. (4) Chirographum, Gall. *Seing*. Charta an. 1454. ex Tabular. Sangerm. *Teſte Signeto meo manuali huic praeſenti ſcedulae appoſito.* (5) Alia notione. Ordinar. vetus Ambianenſe: *Quia firmarius theſaurariae cum duobus clericis parochialibus huius eccleſiae debent cantare quotidie, et ob hoc dictus firmarius debet habere tres denarios ſuper quodlibet Signetum Purificationis.* V. in *Signum* 2.

SIGNIFER. (1) Zodiacus, apud Rhabanum lib. de Computo cap. 38. (2) SIGNIFER CVRIAE, dignitas apud Luſitanos. Charta aerae 1142. Alphonſi Regis Luſitaniae pro Monaſt. Claraeuallenſi ex eiusd. Tabul.

SIGNIFERIA, dignitas *Signiferi*, Vexillarii. Occurrit in Geſtis Conſulum Andegauenſium cap. 8. num. 25.

SIGNIFICANTIA. (1) Res, negotium. Anonymus in Miracul. S. Bertini lib. 2. c. 4. (2) † Significatio, ſenſus. Glab. Rodulph.

SIGNIFICARE, V. *Signum* 7.

SIGNIPOTENS, Miraculorum patrator, epitheton S. Martini. Geſta Conſulum Andegav. cap. 3. n. 10.

SIGNOCHRISTVS, V. in *Signum* 1.

SIGNORATICVM, V. in *Senior*.

SIGNORESSA, Domina. Teſtam. Roſtagni de Podio alto ann. 1261. apud Acher. tom. 8. Spicil. p. 243. V. in *Senior* et *Segnioreſſa*.

SIGNORIA. (1) Dominium, dominatio, Gallis *Seigneurie*. Charta ann. 1239. apud Stephanot. to. 10. Fragment. MSS. pag. 443. V. *Segnoria*. (2) Gall. *Seigneuriage*. V. ſupra in *Seignoria*.

† SIGNVLVM, campanula, dimin. a *ſignum*, campana. Ch. a. 1092.

SIGNVM. (1) Conſignatio, ſignum crucis. Honorius Auguſtod. lib. 1. cap. 57. SIGNVM DEI, *Signum Domini*, *Signum Chriſti*. Vgutio: *Signum Dei*, *ſignum crucis*, vel *Crux*: quem, neſcio an recte argueerit Lazarus Baifius lib. de Vaſculis p. 106. tametſi conſtet, ſi Legem Titiam, quam laudat, is reſpexerit, in qua *ſignum Dei* pro cuiusuis Dei ſimulacro ſumitur, falſum fuiſſe. Lactantius lib. de Mortibus Perſecutor. n. 44. Occurrit praeterea in Vita S. Valerici c. 21. SIGNVM DOMINI, eadem notione, apud Paulinum Epiſt. 12. et eumdem Africanum lib. 7. SIGNVM DOMINICVM, eodem intellectu, in Actis S. Saturnini apud Baluz. to. 2. Miſcell. pag. 57. SIGNVM CHRISTI. Iulius Africanus lib. 6. Hiſt. SIGNVM FIDEI dicitur Aluaro in Hymno in S. Eulogium. (2) SIGNVM, veteres appellabant *ſigillum*, quo *ſignabantur* teſtamenta aliaue acta: vnde *Signatores* Senecae lib. 2. de Benefic. dicti, qui ad ſyngraphas firmandas vel ipſa teſtamenta aduocabantur, eaque ſigillis ſuis appoſitis firmabant. Collatio Carthagin. II. cap. 53. *Cuſtodes edicant, vtrum Signa cognouerint? Leo Epiſcopus Eccleſiae Catholicae dixit: Agnoſco ſigillum meum. Marcellinus V. C. Tribunus et Notarius dixit: Quoniam ab vtraque parte impreſſionem Signorum agnitam conſtat, ea, quae praecepi, a Notariis relegantur. Petilianus Epiſcopus dixit: Sic ſolent teſtamenta, non geſta reſerari.* Vbi *ſignum* et *ſigillum* idem ſunt, vt et in Collat. III. c. 220. Proinde *Signare teſtamentum*, apud Iuſtinianum, recte σφραγίζειν vertit Theophilus. Hinc *ſubſcriptionem* ſemper a *ſignatione* diſtinguunt Iuriſconſulti, cum aliud ſit *ſuperſcribere*, aliud *ſignare*. *Subſcribebatur* enim teſtamentum, deinde clauſum lino circumducto *ſignabatur*. V. ſupra *Sigillum recognoſcere*, et Briſſon. de Formul. pag. 572. 655. Sed et teſtes, qui ſignabant, iidem et ſubſcribebant teſtamentum. Vnde in lib. 3. Cod. Th. de Teſtamentis, *Signatores* et *Subſcriptores* promiſcue appellantur. Atque ita apud veteres obtinuiſſe, ait Salmaſius lib. de modo Vſurar. c. 11. poſtmodum vero eum inualuiſſe morem, vt priuati teſtamenta aliaque

Digitized by Google

que acta ſubſcriberent, et affixa in imo cera, iuxta ſubſcriptionem *Signum* ſuum imprimerent, quod cum in multis non fieret, ſed ſola ſubſcriptio apponeretur, ac vice *Signi*, nota aliqua, quam hodie *Paraſum* dicimus, manu propria deſcriberetur; *Signum* pro ipſa ſubſcriptione vſurpari coepiſſe contendit, idque firmat ex Porcelli Corocottae teſtamento, in quo teſtes ita ſubſcribunt; *Lucanicus ſignauit. Tergillus ſignauit, etc.* Et ex teſtamento S. Remigii, quod ſic clauditur: *Remigius Epiſcopus teſtamentum meum relegi, ſignaui, ſubſcripſi.* Vbi ſignat, antequam ſubſcribat, quod dici non poteſt de ratione veterum in obſignandis teſtamentis, quae ſubſcribebantur, antequam obſignarentur; alias eſſet ὕςερον πρότερον. Itaque exiſtimat, *ſignare* et *ſubſcribere* idem vnumque hoc loco ſonare, et vtrumque coniungi ἐπεξηγήσεως gratia. Quod ſane ſequentia videntur firmare, vbi ita teſtes ſubſcribunt: *V. C. Pappolus interfui et ſubſcripſi. V. C. Ruſticolus interfui et ſignaui, V. C. Eulodius interfui et ſignaui.* Et ſic caeteri, vbi *Pappolus* voce *ſubſcripſi*, alii *ſignaui* vtuntur, adeo vt idem fuerit *ſubſcribere* et *ſignare*. Ita in altero teſtamento Widradi Abbatis Flauiniacenſis apud Mabillonium, teſtes nude ſe illud *ſubſcripſiſſe* teſtantur, non *ſignaſſe*. Sed quod rem extra controuerſiam ponere videtur, illud eſt, quod teſtamento Remigii appoſitum legitur: *Poſt conditum teſtamentum, imo Signatum, occurrit ſenſibus meis, vt Baſilicae domnorum Martyrum Timothei et Apollinaris miſſorium argenteum ſex librarum ibi deputem, vt ex eo ſedes futura meorum oſſium componatur.* Vix enim probabile, haec adſcripta, poſt clauſum et lino circumducto obſignatum teſtamentum, quod etiam hac aetate obtinuiſſe docent primum Widradi teſtamentum, et Marculfus lib. 2. for. 17. Perpetuus Turonenſis Epiſcopus in teſtamento ſuo, a D. Luca Acherio edito, illud ſua *manu ſcriptum et ſubſcriptum*, non etiam ſignatum ſcribit, tametſi *claudendum* innuat, cum *aperiendum* coram Presbyteris et Diaconibus ſtatuat. Signum tamen a ſubſcriptione diſtinguit Concilium Toletanum X. cap. 4. *Scriptis profeſſionem ſuam faciat a ſe, aut Signo, aut Subſcriptione notatam.* Vbi *Signum* eſt, quod *paraſum* dicimus, *ſubſcriptio* vero nominis deſcriptio. SIGNVM LEVARE, Sigillum ſoluere, vt videtur, Gall. *Lever le ſcellé.* Conſuet. Furnenſes ex Tabul. S. Audomari. V. *Sigillum* 1. (3) Limes, terminus, finis. Lex Wiſigoth. lib. 10. tit. 3. §. 3. V. *Procxorius* et *Woſſa.* (4) Inſigne. Conc. Hiſpal. inter Hiſpan. tom. 4. pag. 12 Hinc SIGNVM pro Gentilitium inſigne. Litterae Caroli V. Reg. Franc. ann. 1366. to. 4. Ordinat. pag. 676. (5) Milliare, in Hiſt. Miſcella in Mauricio Imp. an. 5. *At vero duces exercitus obuiam venerunt ei cum bandis, duobus Signis.* (6) SIGNVM SERVITIVM. *Vaſſalli, ſeu Homines de ſigno ſeruitio, vel de Signo et ſeruitio*, qui Gallis *Conſuetudinarii*, ſeu *Couſtumiers*, qui ſeruitium domino debent. Eximinus Petri de Salanoua Iuſtitia Aragonum: *Si aliqui ſunt terras tenentes in aliquo loco, qui terras tenentes ſunt de Signo ſeruitio, dubitatur, in quibus teneantur contribuere cum aliis de Signo ſeruitio illius loci, vbi ſunt terras tenentes, etc.* Vitalis Oſcenſis Epiſcopus. *Sicut quidam infanciones, ſicut quidam homines Signa ſeruitii, etc.* (7) Compendium literae: cuiusmodi fuit ars eorum, qui *notis* ſcribebant. Gloſſae Graec. Lat. Σημεῖον, *Signum*, Σημειογράφος, *Notarius*. S. Hieronymus de Vitando ſuſpecto contubernio. (8) Campana, nola, Italis *Segno*. Lex Salica tit. 35. §. 2. *Si quis ceruum domeſticum Signum habentem aut occiderit, aut furauerit.* Vbi *Signum* pro *nola* interpretatur Bignonius, quod Eccardo non arridet: nec iniuria; ibi enim ſermo eſt de ceruo domeſtico, cui nota aliqua imprimebatur, vt dignoſci poſſet, cum ad alios ceruos alliciendos emittebatur, quos nolae ſonus exterruiſſet. S. Eulogius

logius in Apologet. *Baſilicarum turres euerteret, templorum arces dirueret, et excelſa pinnaculorum proſterneret, quae Signorum geſtamina erant ad Conuentum Canonicum quotidie Chriſticolis innuendum.* Ericus Monachus de Miracul. S. Germani Autiſſiod. cap. 51. *Signa quoque Eccleſiae interdum nullo ſonante pulſantia, etc.* SIGNVS, eadem notione, in Teſtamento S. Rudeſindi an. 978. inter Concil. Hiſp. to. 3. p. 184. V. *Frontale.* (9) SIGNVM apud Monachos dicebatur forma quaedam, manu aut digitis res quaslibet, et quae haberent in mente, vel petere deberent, deſignandi. Nam cum perpetuum fere ſilentium obſeruaretur in Monaſteriis, et loqui rariſſime Monachis liceret in Eccleſia, dormitorio, refectorio, coquina, aliisque clauſtri officinis; ſed et ne vel vnam antiphonam aut reſponſorium, vel aliquid aliud tale absque libro nominare, vnde forte σιωπῶντες κήρυκες dicuntur Gregorio Nazianzeno orat. 12. qui ſcilicet, vt infra ait, σιωπῇ λόγυ longe τιμιωτέραν obſeruabant, inſtruebantur nouitii, ſi quidpiam petere aut dicere neceſſe haberent, id ſignis innuere, et *manu loquaci*, vt ait Petronius, ſeu *linguoſis digitis*, vt Senator lib. 4. Epiſt. 51. complicatis nimirum diverſimode, aut expanſis digitis indicare. Vdalricus lib. 3. Conſuet. cap. 3. SIGNVM IN FRONTE *et in facie* furis *ponere*, στιγματίζειν, in Lege Longob. lib. 1. tit. 24. §. 54. Charta Henrici Imp. ann. 1023. in Chronic. Laurisham. SIGNVM DE CORIO equi inuenti et mortui *conſeruare, vt cum venerit certus dominus, habeat quod ei reſpondeat:* in Lege Longob. lib. 1. tit. 23. §. 1. SIGNVM VERI dicitur Purgationis genus per ferrum candens. V. ſupra *Ferrum candens.* (10) Clamor militaris, inclamari ſolitus ab eo, qui *ſignum* ſeu vexillum militare in acie praeferebat. Interdum nude, vt apud Gilonem Pariſienſem lib. 4. Viae Hieroſol. interdum cum alicuius alterius vocis adiunctione, vt *Signum militare, Signum clamoris, Signum bellicum, Signum exclamationis, Signum caſtrorum*, locis auctorum indicatis in Diſſertat. Cangii 11. ad Ioinuillam. Tertull. adv. Iudaeos cap. 9. *Scilicet vagitu ad arma eſſet conuocaturus infans et Signum belli, non tuba, ſed crepitacillo daturus.* Chronicon Senonienſe lib. 3. c. 16. *Alemanni vero ſua Signa fortiter inclamantes; viriliter, ſicut moris eſt eorum, Francis reſiſtentes, etc.* (11) Chronicon Beſuenſe pag. 618. *Vt donum iſtud teneretur, vxor Theoderici inde pro Signo habuit vnum annulum de auro, et Richardus filius eius vnum cyphum de refectorio.* Pag. 621. *Et Dom. Odilo Monachus noſter, qui nunc regebat obedientiam, dedit ei pro Signo medietatem eminae frumenti, etc.* Pag. 627. *Et pro Signo dedit illis duobus fratribus Wido Monachus, qui Panliacum tenebat, vndecim ſolidos nummorum.* Adde p. 630. vbi *ſignum* dicitur, quidquid datur iis, qui venditionem vel donationem ab altero factam approbant, in conſenſus ab iis praeſtiti notam. Vetus Charta apud Mabillon. to. 5. Vitarum SS. Ord. S. Bened. p. 765. (12) Symbolum ſeu teſſera, vt videtur, quae praebendario datur, vt quod illi competit percipiat. Epitome Conſtitut. Eccleſ. Valent. inter Conc. Hiſpan. to. 4. p. 168. V. *Metallus.* (13) *Scopus ictibus petendus.* Gloſſar. Gaſp. Barthii apud Ludewig. to. 3. Reliqu. MSS. p. 8. ex Hiſtor. Palaeſt. *Alios miſerunt ad Signum et ſagittabant eos.* Gloſſ. Lat. Graec. *Signum*, Σημεῖον, ὁ σκοπός. (14) SIGNVM SALOMONIS, frutex in montibus naſcens, Graecis πολυγόνατον, dictus herbariis *ſigillum Salomonis.* V. Ruellium lib. 3. de Natura ſtirpium cap. 79. (15) SIGNVM SALOMONIS. Michael Scotus de Phyſionomia c. 19. *Nato infante, ſi viſitetur a perſona Signum Salomonis habente, ante nonum diem puer moritur penitus in breui. Si etiam praegnans ſupertranſeat Signum Salomonis, abortitur cito.* (16) † Edictum, proclamatio, quod appoſitione ſigni ſeu vexilli domini fieret.

Digitized by Google

ret. Raym. de Alceſto Mſ. a. 1217. (17) ✝ Moneta, quia ſignata, in Ch. Mſ. a. 1481.

SIGOLTARIVM. Monachus Sangallenſis, lib. 1. de Carolo M. c. 24. *Cum autem ipſa feſtiuitate Paſchali . . . Alaſacienſi illo Sigoltario ſe indulſiſſet, et ſimul cum illo fortiori falerno cuiusdam venuſtiſſimae feminae vultus et meretricios geſtus (heu!) nimis eneruiter in ſe pertraxiſſet, etc.* Quo verbo videtur innui *vinum Alſaticum*, quod *Rhenanum* vulgo appellamus.

SIGVLA, vt *Sigalum*, V. in hac voce.

SIGVLVS, pro *Siguſius*, V. *Pactum.*

SIGVSIVS, V. *Canis ſeguſius.*

SIIPARIVM, pro *Typarium*, V. in hac voce.

SIKETTVS, V. *Sica.*

✝ SIKIA, *cucurbita*, in Gloſſar. med. Simon. Ianuenſ. V. *Sicia.*

SILAE, Galeae, ſic dictae quod introrſum apertae et repandae eſſent, ab eorum ſimilitudine qui repando ſunt naſo, id eſt ſurſum verſus ſublato. Feſtus: *Silus appellatur naſo ſurſum verſus repando: vnde galeae quoque a ſimilitudine Silae dicebantur.*

SILANVM, Cloaca, eluuies. (Germ. infer. Siel eſt canalis.) Gloſſ. Lat. Graec. *Silanum*, ὑδρεῖον. Leges municipales Mechlin. tit. 14. art. 24.

SILATARVS, πλανὸς, in Gloſſ. Lat. Gr. Sed legendum *Stlatarus.* V. Pontanum in Macrob. lib. 6. c. 1.

SILATVM *antiqui pro eo quod nunc ientaculum dicimus appellabant, quia ieiuni vinum Sili conditum ante meridiem obſorbebant.* Feſtus. V. Salmaſium ad Solinum pag. 1157. et 1158.

SILAVE, V. ſupra *Selave.*

SILEMSIS, a Graeco σύλληψις, Rhetoricae figura Grammaticis nota. Epiſt. Gunzonis ad Augienſes ann. 960. apud Marten. to. 1. Ampliſſ. Collect. col. 297.

SILENTIARE, Silentio inuoluere, premere, tacere. Stephanus III. PP. in Epiſt. de Reuelat. S. Dionyſii. Vtitur et Dudo lib. 3. de Act. Norman. initio.

SILENTIARIVM, SILENTIARIVS, V. in *Silentium.*

SILENTIVM, Conuentus priuatus, in quo diſſertationes de rebus publicis agebantur, vnde et διάλεξις dicitur Zonarae p. 146. Gallis *Conference:* ſed praeſertim de rebus eccleſiaſticis, vnde κατηχητήριος λόγος definitur apud Nicetam in Man. lib. 7. n. 5. quod Σιλέντιον vocauit Cinnamus p. 316. Landulphus Sagax L. 16. *Fecit Imperator Silentium, adducens Patriarcham, et iubens eorum recitari confeſſiones.* Idem de Leone: *Silentium contra ſanctas ac venerabiles celebrauit Iconas.* Lib. 23. *Facto Imperator Silentio, apud Magnauram, expoſuit populo, quae de ſe fuerant dicta.* Lib. 24. *Eirene Imperatrix Silentio in Triclinio Iuſtiniani facto, prohibuit omnem, qui militaret, adhaerere Stauratio.* V. quae notauit Cangius ad Cinnam. p. 493 vbi obſeruat ex Iuliano Anteceſſ. *Silentium* et *Conuentum* idem ſonare. SILENTIVM, Secretarium. *Silentium B. Petri Apoſtoli*, ſeu Secretarium Eccleſiae S. Petri, apud Anaſtaſium in Vita Stephani III. PP. IN SILENTIVM MITTI, poena Monaſtica. Regula Monialium B. Mariae Sopwell in Anglia, ann. 1327. *Et pour ce, que nous avons entendus, que une abuſion eſt entre vous, que ſi une de vous ſoit miſe en Silence pour ſa culpe, elle ne deveroit lire, ne chanter, ne veer le Sacrement de la Meſſe, etc.* SILENTIARIVM, locus, vbi *Silentiarii* ſtabant, primum et exterius cubiculum, quod Conſiſtorio obuerſabatur. Landulphus Sagax lib. 16. et Anaſtaſ. in Hiſt. Eccl. *Occidant eos, habentes homines ſuos ſibi cooperantes, Indos abſconditos in Silentiario.* SILENTIARIVS, ἡσυχοποιός, in Gloſſ. Lat. Graec. *Qui Palatio vel alibi ſilentium indicit: et eſt nomen dignitatis*, inquit Vgutio: qui *admonere ſilentium iubetur*, vt loquitur Marcianus Capella lib. 7. qui ad cubiculum Principis excubias agit, cauetque, ne quodpiam murmur excitetur: Ἐπιστάτης τῆς ἀμφὶ τὸν βασιλέα σιγῆς, Agathiae: εἰς

Digitized by Google

τὴν ἡσυχίαν ὑπηρετοῦντες, Procopio lib. 2. de Bello Perſico c. 21. Claudianus: *Sacroque adhibere ſilentia ſomno.* Horum munus indicat Anſelmus Hauelbergenſis Epiſcopus lib. 2. Dialogor. c. 1. vbi de collatione ab eo habita cum Graecis Conſtantinopoli: *Conuenientibus itaque pluribus ſapientibus in vico, qui dicitur Piſanorum, iuxta Eccleſiam A. Eerinee, quae lingua Latina ſanctae Pacis nuncupatur, poſitisque Silentiariis, ſicut ibi mos eſt, et datis arbitris, et ſedentibus Notariis, qui omnia, quae hinc inde dicerentur, fideliter exciperent, etc.* Silentiarii porro erant plures; ſed 30. ordinarii in 3. decurias diuiſi, quibus ſingulis praeerat vnus Decurio. Hinc titulus in Cod. Iuſtin. *de Silentiariis et Decurionibus eorum*, qui in Theodoſiano *de Decurionibus et Silentiariis* inſcribitur. SILENTIARII praeterea videntur ex loco quodam Ioannis Lydi appellari, qui in *ſilentiis*, ſeu collationibus, vel etiam conſiſtoriis Principum conſidebant, ac deliberabant, quomodo apud Hariulfum in Vita S. Angilberti c. 1. vſurpatur haec vox: *Praefatus ergo Rex Carolus in tantam amicitiam eum tenuit, vt quocunque iret vel rediret, Dominum Angilbertum ſemper ſecum haberet, ... et haec tanta dilectio adeo proceſſit, vt eum ſecretorum conſcium et primatem Capellanorum faceret: ſibi quoque eundem Silentiarium ſtatueret, vt in quo compererat prudentiae altitudinem, eius conſilio componeret totius regni vtilitatem.* Neque aliter intelligendus, ni fallor, Radulfus de Diceto, et ex eo Math. Paris ann. 1171. *Inſtante tandem feria ante Paſcha, in qua de conſuetudine Romanae Eccleſiae ſolet Papa publice vel abſoluere, vel excommunicare, quibusdam Domini Papae Silentiariis ad aures nuntiorum Regis perferentibus, deuenit, quod Papa eodem die decreuerat, in Regem Angliae nominatim . . . interdicti ferre ſententiam.* SILENTIARII dicti etiam interdum vrbis Conſiliarii. Caffari Annal. Genuenſ. ad ann. 1158. apud Murator. to. 6. col. 270. *Conſules autem, ciuitatisque Silentiarii experti ſaepius obſidentes quibus coërcerentur obſeſſi, ſoldaderios, baliſterios et archiferos tot ad ciuitatem conduxerunt, etc.* SILENTIARII apud Senecam in Epiſt. 47. ſerui nuncupantur, *qui in familia caeterorum ſeruorum murmur cohibebant.* Horum meminit Saluianus de Gubernat. Dei lib. 4. pag. 70.

SILERA, quae et *nullis*, Guttae, ſeu fluxionis, ſpecies, in falconibus, apud Albertum M. lib. 23. de Animalib. cap. 18.

SILERE, locum non habere, in Cod. Th. tit. 1. de Iure fiſci leg. 3. *Iam calumniae priuatorum eo ſaltem arceantur exemplo, quo iuſtas fiſci lites Silere praecipimus.*

SILFORI. Varie haec vox effertur a ſcriptoribus. Anaſtaſius in Nicolao I. PP. p. 221. *Et in ciborio Conſtantinianae baſilicae optimos de Siſeri, et de fundato quatuor pannoſ appendit.* Leo Oſtienſis lib. 1. c. 26. *Sericam inſuper Sericam de Silfori, cum auro et gemmis, etc.* Anonymus Caſinenſis in Hiſt. Longob. c. 10. de Siconolfo Princ. Beneuentano eamdem rem enarrans: *Abſtulit de S. Benedicto . . . ſpara par vnum, ſericamque ſericam de Silfori cum auro et gemmis. Filſori* editum apud Murator. to. 2. p. 266. et *Sylphori* ibid. p. 366. A *σίλφη* voce Graeca vox videtur deducta, quae Graecis *blattam* ſonat, vt colligitur ex Gloſſis Latino-Graecis, et Graeco-Latinis, ita vt terminatio Longobardica ei adiuncta ſit.

SILICA, vt *Siliqua.* V. in hac voce.

SILICARIVS, Μυλουργὸς, in Gloſſ. Graec. Lat. Gloſſ. Lat. Graec. *Silex*, *μυλίτης λίθος*. *Silicida*, *σκληρουργός*. *Silicarios* inter opifices aquaeductuum refert Frontinus de Aquaeduct. Romae lib. 2. p. 256.

SILICERNIVS, SILICERNVS, Senex, aetate grauis. Fridegodus in S. Wilfrido ſaec. 4. Bened. part. 1. pag. 723.

Optabatque grauem Silicernius
affore mortem.

Quod

Quod ſilices cernat ſenex incuruus, *Silicernium* nuncupari volunt Fulgentius et alii: ſed hanc originationem improbat Nonius c. 1. n. 235. atque a *Silicernium*, quod eſt conuiuium funebre, accerſendam hanc vocem contendit. Conſule Scaliger. ad Feſtum et Kirchmannum de Rom. Funer. lib. 4. c. 4. *Silicernium*, pro *Silicernius*, apud Terent. Adelph. Act. 4. ſc. 2.

SILICIDA, V. ſupra *Silicarius*.

SILICTARII, Milites Turcici, ex quibus poſtea Ianizeri, ſeu milites Praetoriani creabantur. Laonicus Chalcocond. lib. 9. Neque alii ſunt

SILICTORIDES, de quibus idem Laonic. lib. 8. *Ex quibus deinde ſtipendium accipiunt peregrini et Iamae milites, Caripides, Silictorides.*

SILIGA, Secale, Gall. *Segle.* V. *Sigalum.*

✝ SILIGENEVS COLOR, Gall. *Couleur d'ocre.* Alex. Iatroſoph. Mſ. l. 3. Paſſion. c. 11.

SILIGER, SILIGERIA, vt *Siliga*, ni fallor. Charta ann. 1271. tom. 1. Chartular. S. Vandreg. p. 901. *Ego Ricardus Leſcout . . . quitaui et dimiſi ſine perpetuo ſine exigentia aut aliqua reclamancia mei a modo aut haeredum meorum Ricardo Boilli et Beatriciae Leſcot eius vxori vnam minam Siligeris quam ipſi mihi debebant.* Charta ann. 1277. ibid. p. 1188. *Et pro hac feodatione praedicti Religioſi et eorum ſucceſſores tenentur ſoluere mihi et haeredibus meis quolibet anno vnum centum ſtraminis de Siligeria.* SILLIGERVM, eodem intellectu, in Charta ann. 1275. tom. 1. eiusd. Chartul. p. 215.

✝ SILIGINALIS, ſecalitius. Ch. Mſ. a. 1351. V. *Siliga*.

SILIGINARIVS, Siliginis venditor, vel diſtributor, apud Vlpian. Leg. 52. §. 11. Dig. de Furtis. Sponius Erud. Antiqu. pag. 64. ad vet. Inſcript. *Colleg. Siliginariorum* eos interpretatur qui panem ſiligineum conficiunt.

SILIGINEVS, *Panis ſiligineus*, e ſecali confectus: Plinio, ex ſiligine. Vita B. Meinwerci tom. 1. Iun. p. 546.

SILIGO, Latinis ſcriptoribus eſt ſelecta farinae medulla, ex ſiligine frumenti genere, de quo Plinius lib. 18. c. 8. et alii. Iſidorus lib. 17. c. 2. *Siligo, genus tritici a ſelecto dictum.* Adde lib. 20. c. 2. At poſtremi aeui auctoribus vſurpatur pro *Secali*, Gall. *Segle.*

SILINA. Bromptonus ann. 1189. *Et quoddam tentorium de ſerico adeo magnum, quod ducenti milites poſſent in eo comedere, et 60. millia Silinas de frumento, et totidem de hordeo, etc.* Vbi Rogerus Houedenus habet *ſalinas de frumento;* vnde procliuis emendatio in *ſalmas.* V. in voce *Sagma.*

SILIQVA. (1) Iſidoro lib. 16. cap. 24. *Vigeſima quarta pars ſolidi, ab arboris* (ſiliquae, de qua Victor lib. 1. de Perſecut. Vandal. quam *Cornum* vocant,) *ſemine vocabulum tenens.* Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm. *Siliqua, un arbre portant fruit profitable à pourceaux, ou ce fruit, ou un pois, la XXIIII. partie d'un ſolt.* Gregor. M. lib. 9. Epiſt. 14. *Praecipimus, ut ad tres Siliquas aureas factis libellis ei vineolam ipſam locare debeas, etc.* SILICA, eadem notione, apud Marten. de Ant. Eccl. Rit. p. 180. SILIQVATICVM, κερατισμὸς, id quod in nundinis exigitur ob venditionem proponendam. Tributum inductum a Valentiniano et Theodoſio, augendo aerario, quod fuerat exhauſtum: vt nundinis quibusque, decreto prouincialium, loco et tempore conſtituto, ex qualibet mercium negotiatione fiſco in ſingulos ſolidos venditor dimidiam ſiliquam, ac ſimiliter emptor alteram dimidiam ſiliquam inferret: vt eſt in eorum Nouella 48. et apud Cuiacium lib. 16. Obſeruat. cap. 23. Senator lib. 8. Epiſt. 19. *Siliquatici namque praeſtationem, quam rebus omnibus nundinandis prouida definivit antiquitas, etc.* Ita etiam legendum apud Agnellum in Vita S. Reparati tom. 2. Murator. p. 148. vbi habetur *Siliquatio.* COMES SILIQVATARIORVM, apud Senatorem lib. 2. Epiſt. 12. SILIQVARIVS, vel *Siliquatarius*, qui *Siliquaticum* exigit

Digitized by Google

exigit vel colligit, apud eumdem lib. 2. Ep. 26. (2) † Secale, in Chartar. Mſ.

SILITVS, tacitus, in Actis S. Anſelmi tom. 2. April. p. 923.

SILIVA, palus. Tabular. Eccleſiae Viennenſis fol. 51. *In alio latus terra S. Ioannis; in vna fronte terra Aſterio; in alia terra adque Siliua, quaè aeſtiuum tempus ſiccat, habet in longum perticas agripedales* 51. *etc.*

SILLABE, V. ſupra *Selave.*

SILLIGERVM, vt *Siliger*, V. ibi.

SILLOGIZARE, V. *Syllogizare.*

SILLONVS, V. in *Selio.*

SILLVS. Anaſtaſius in Vita S. Silueſtri apud Murator. tom. 3. p. 108. *Olei nardi libras* 300. *balſami lib.* 100. *lini ſaccos* 100. *caſei Sillum libras* 150.

SILODVNI, pro *Soldurii.* Milites ſtipendiarii, apud Athenaeum ex Nicolao Damaſceno lib. 6. c. 13. V. *Solidare.*

SILVA, SILVAGIVM, etc. V. *Sylua.*

SILVANVS, κερουνὸς, in Gloſſ. Lat. Gr. Gloſſ. Gr. Lat. κερυνὸς, *Fluor, tubus, Siluanus, aquilegium.* V. Cuiac. lib. 11. Obſeru. c. 2.

SILVARIVS, V. in *Sylua.*

SILVATICVS, SILVAYSINA, V. *Syluaticus.*

SILVESTRA, machinae bellicae, ſeu baliſtae ſpecies. V. infra *Spingarda.*

SILVIA, potionis ſpecies, († f. pro *ſaluia*, vinum ſaluia mixtum. V. *Saluia* 2.) Charta Aldrici Epiſcopi Cenoman. in eius Vita num. 31. *Et de vino optimo modios quatuor, et inſuper de potione, quae dicitur Siluia, medium vnum.* An *Celia?*

SILVINVS, Silueſtris. Elmham. in Vita Henr. V. Reg. Angl. cap. 6. pag. 12.

SILVITATICVM, V. *Syluagium* in *Sylua.*

SILVIU, Annonae ſpecies. Praeceptum Caroli Simplicis ann. 919. apud Mabill. Diplom. p. 563. *Et de eodem fiſco Compendio totius conlaboratus noſtri nonam partem, videlicet in annona, feno, ſegalibus, et de hoc quod ruſtice dicitur Silviu, nec non etiam de hoſtilitio noſtro.*

† SILVOLA, ſiluulà, in Ch. a. 1005.

SILVOSVS, Silueſtris, incultus. Acta Murenſis Monaſterii apud Eccardum de Origin. famil. Habsburgo-Auſtr. col. 203.

SIMA, concauitas hepatis. V. *Gedeola.*

SIMACI. Liberatus Diacon. c. 23. *Per portitores literarum velociſſimos pedeſtres, quos Aegyptii Simacos vocant, omnia molimina Pauli, Eliae ſcribebat.*

SIMARE, mutilare. V. *Semus.*

† SIMASIA, menſura vinaria, Gall. *Simaiſe*, ſex menſuras continens, ſ. octo ſextarios Pariſienſes. Vet. cod. Mſ. V. *Symaiſia.*

SIMATIDES, *Condiſcipulus*, in Gloſſ. MSS.

SIMBALVM, Campana, qua Monachi cientur ad refectorium, quaeque appenditur in clauſtro, pro *Cymbalum.* V. in hac voce. Transactio inter Abb. et Mon. Craſſenſes ann. 1351. SIMBOLVM, SYMBOLVM, eadem notione. Caeremoniale MS. B. M. Deauratae Toloſ.

SIMBOLA, V. *Symbola.*

SIMBOLVM, V. *Simbalum* et *Symbolum.*

SIMELLA, vt mox *Simenellus*, panis ex *ſimila.* Necrolog. Monaſt. Mollenbec. inter Vindem. Litter. Fred. Scannati p. 139.

SIMENELLVS, panis ſimilaceus, ex *Simila*, Graecis σεμιδαλίτης, cui ſecundum inter panes bonitatis locum aſſignat Galenus lib. 1. de Aliment. Capitulare de Villis c. 45. *Piſtores, qui Similas ad opus noſtrum faciunt, etc.* Conſtantinus Afric. lib. 5. Loc. commun. med. c. 15. *Panis, qui de granorum fit medullis, et Simila vulgo ſolet vocari, nutribilior eſt et indigeſtibilior.* Iter Camerarii Scotici cap. 9. §. 5. de Piſtoribus: *Non faciunt quodlibet genus panis, vt Lex burgi inquirit, videlicet quachetum, Siminellum, vaſtellum, panem azymum, purum panem, panem mixtum, etc.* Vbi perperam edit. *ſymmellum.* Ita male etiam *ſimerellus*, pro *ſimenellus*, edit. in Hiſtor. Monmorenc. p. 101. Fleta lib. 2. c. 9. §. 1. *Panis de Simenel* (ponderabit) *minus*

Digitized by Google

minus waſtello de 2. ſ. quia bis coctus erit. SIMENELLVS SALVS. Liber niger Scaccarii pag. 341. *Cancellarius* (habebit) V. *ſolidos in die, et* I. *Simenellum dominicum, et* II. *ſalum.* Vbi Editor Hearnius *Simenellos ſalos* intelligit quotidianos, in quibus conficiendis ſale vtebantur, vnde *Simenellos ſalinos* legendum eſſe ſuſpicatur. Cum vero nonnunquam in iis ſimenellis effigiem Saluatoris vel Virginis Mariae imprimebant; hinc forte nomen ſunt ſortiti quod Salutationis Angelicae figuram prae ſe ferrent, quomodo Galli *Salutes* nuncupabant nummos illos qui eadem forma erant inſigniti. *Simenelli ſali* longe diuerſi a *Simenellis dominicis*, qui abſque fermento erant, conſtabantque optima farinae parte. V. *Michia* in *Mica* 1. SEMINELLVS, eadem notione, in Charta ann. 1282. apud Rymer. to. 2. p. 191. SIMINELLVS, apud Skenaeum de Verborum ſignificatione pag. 151.

† SIMENTORIVM, pro *Coemeterium*, in Lit. remiſſ. Mſ. a. 1390. V. *Simmiterium.*

SIMERELLVS, pro *Simenellus*. V. ibi.

SIMFONIACI, *Cantatores muſici.* Gloſſ. Iſid. vitioſa ſcriptura, pro *Symphoniaci.*

SIMIAMA. Charta Hecardi Comitis Auguſtodunenſis apud Perardum in Burgundicis pag. 26. *Burſa cum bruſdano, et Simiama, drape plumato ſuper luitrino, etc.*

† SIMIANVS, *Daemon, Daemoni, Prov.* Gloſſar. Prov. Lat. Cod. reg. 7657.

SIMIATICVS, ſimulatus, fictus; († vel potius a Daemone iniectus, a *Simianus.*) Iohannes Abbas de Profeſſ. Monachorum apud Pezium to. 1. Anecd. part. 2. col. 624.

SIMICHENIVM. Epiſtola Nicephori Patriarch. CP. apud Baron. ann. 811. n. 58. *Tunicam candidam, et penulam caſtaneam inconſutilem, ſtolam, et Simichenium auro variata.* Vbi ad marginem obſeruatur, Graecum exemplar habuiſſe ἐγχείριον. Vnde confici videtur legendum *ſemicinctium*, i. ſudarium, quod ἐγχείριον vocari a Graecis dictum eſt in *Manuale.*

SIMICIPIVM, ἡμικεφάλιον, in Gloſſ. Lat. Gr.

SIMILA, vt *Simenellus*, Panis ex *ſimila*, vel etiam placentulae ſpecies, quae alibi *foliata* dicitur. Notitia ann. 1101. apud Schannat. in Vindem. Litter. p. 61. *Quoad vixero ad Miſſam S. Martyni 15. Similas cum vrna dimidia vini.* Charta an. 1134. ibid. pag. 76. *In eius anniuerſario 30. Similas, vrnamque vini perſoluat, ſeu 15. Similas ſingulis nummis comparatas.* Rurſum infra et pag. 59. 77. etc. V. *Simenellus.*

SIMILAGO, vt *Simila*, Panis ex *ſimilagine.* Gloſſ. Lat. Gr. *Similago*, σεμίδαλις. Vita S. Gerardi Epiſcopi Tullenſ. to. 3. April. p. 210.

SIMILARE. (1) Gloſſae antiquae MSS. *Similare, effingere, repraeſentare, imitari, exprimere.* Vgutio: *A ſimilis dicitur Simulare, id eſt, facere ſimilem, vel eſſe, vel repraeſentare.* Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm. *Similare, Sembler.* Liciani Epiſc. Epiſt. ad S. Gregor. PP. inter Concil. Hiſp. to. 2. p. 428. *Nolo te Similare indecoro pictori pulchra pingenti, etc.* Marcellus Empiricus c. 8. p. 69. *Piſciculi, qui equum marinum Similat, fel, etc.* Vetus interpres Epiſtolae S. Barnabae: *Nequando Similemus illis.* SIMVLARE, eadem notione. Papias: *Imitari, Simulare, aut ſequi.* Gloſſ. Lat. MS. Regium cod. 1013. *Adumbrat, effingit, Simulat, deſignat.* Vgutio: *Figmentare, fingere, Simulare.* Willelm. ab Oldenborg in Itinerar. Terrae Sanctae p. 126. *Pauimentum habet ſubtile, marmoreum, Simulans aquam leni vento agitatam.* SIMVLATIO, Similitudo. Paſchaſius in Vita Ven. Walae Abb. Corb. ſaec. 4. Benedict. part. 1. pag. 474. SIMVLATOR, imitator, aemulator. Spicil. Fontanell. MS. (2) Alia videtur eiusdem vocis notio in Legibus Aluredi Regis Weſt-Saxon. c. 21. apud Bromptonum: *Si quis praeſtet arma ſua ad occidendum aliquem, licet ei, ſi velit, weram mor-*

Digitized by Google

tui coniectare. Si Similari nolit, reddat, qui arma praeſtiterit tertiam partem werae, etc. Saxonicum habet *geremnen*, quod *congregare, conuenire*, ſonat: Gallis *Aſſembler*. V. in *Aſſimulare*.

SIMILARIA. Inſtrumentum medicum, de quo Iſidorus lib. 4. cap. 11. Laudatur a Petro Lambecio lib. 6. de Bibl. Caeſarea, pag. 21. ex Conſtantino Harmenopulo.

SIMILARIVS, piſtor *ſimilae*, in Miracul. S. Vdalrici Epiſc. Auguſtan. cap. 10.

SIMILATIO, pro Simulatio, in Charta ann. 1511. apud Madox Formul. Anglic. p. 342.

SIMILIGENVS, Eiuſdem generis. Coelius Aurel. Acut. lib. 2. c. 19. *Admiſcere ſibi Similigena.*

SIMILIMEMBRIVS, Vniformis, ſibi in omnibus aequalis. Vetus Irenaei Interpres lib. 2. cap. 13. n. 3.

SIMILITVDINARIE, ad ſimilitudinem, ad inſtar. Alanus de Inſulis in Planctu naturae.

SIMILITVDINARIVS, Similis, vniformis. Bulla Leonis X. PP. ann. 1519. in Hiſt. S. Benezeti.

† SIMILITVDO. imago, effigies, ſimulacrum. Vita.Mſ. S. Martial. Lemouic.

SIMILLVS, Similis. Nouae Collect. Form. 48.

SIMINELLVS, V. *Simenellus*.

SIMISSATOR, σιρωτὴς οἴνȣ, ἢ ἄλλȣ τινὸς ὑγρȣ̃, in Gloſſ. Lat. Graec. MSS. habent *Simuſator*. V. Martinii Lexic.

SIMITARIVS, Semita. Tabul. S. Victoris Maſſil.

SIMMA, *Camera. Vita S. Silueſtri: Tarquinio in Simma prandente, vltio diuina manifeſtata eſt. Vbi quidam corrupte legunt ſima, et dicitur a ſima curuum.* Ita Ioh. de Ianua. Vide Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm. *Simma, camera. Simmiſta, camerarius.* Sed *Simma* nihil aliud eſt quam *ſigma*, menſa in ſigmatis ſeu hemicycli ſpeciem confecta, quomodo non ſemel vſurpant Lampridius et alii: ita enim praefert Graeca editio Combefiſii pag. 262. Τȣ̃ Ταρκυϊνίȣ ἐν ᾧ λεγομένῳ Σίγματι ἀριστῶντος, etc.

SIMMERA, Inferioribus Rhenenis menſura eſt quartam modii partem continens, ex Goldaſto in Gloſſ. ad Eckehardum c. 1. pag. 181. Haec Spelm.

† SIMMITERIVM, coemeterium, in Ch. Mſ. a. 1405. V. *Simentorium.*

SIMNIO, Monaſterium, V. *Semnium.*

SIMNONES, Delphines, apud Papiam, a ſimis naribus et repandis. V. Barthium L. 24. Aduerſar. cap. 8. et Ferrarium in *Simoni.*

SIMONIA, a Simone Mago dicta Sacrorum venditio; vnde etiam *Simoniaci* appellati, qui hac labe infeſtantur. Vide Canoniſtas. Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm. *Simoniacus*, *Simoniaux.*

† SIMOSA, veſtis ſpecies, in Inuent. Mſ. a. 1449.

SIMPECTAE, V. *Sempectae.*

SIMPHONIARIVS, SIMPHONIZARE, V. *Symphonia.*

SIMPINIVM, *Genus poculi, quod et gabata dicitur.* Papias. Sed leg. *Simpuuium*; vt et apud Arnob. adu. Gentes lib. 7.

SIMPLAGIVM, V. *Semiplagium.*

SIMPLARE, a *Simpla*, vel *Simplum.* Sedulius L. 1. Operis Paſchalis, de Trinitate:

> *Semper vt vna manens deitatis forma perennis,*
> *Quod ſimplex triplicet, quodque eſt triplicabile Simplet.*

V. mox *Simplicare.*

SIMPLARIS, vnicus, ſingularis, *Simplaris armatura*, miles qui vnicam annonam accipiebat, apud Veget. de Re milit. L. 2. c. 7. V. *Candidatus* 1.

SIMPLARIVS, eadem notione. *Simplariae venditiones*, apud Pompon. leg. 48. §. vlt. ff. de aedilit. edicto.

SIMPLASIARIVS, pro *Seplaſiarius*, in Gloſſis Iſidori: *Pentapola, Simplaſiarius.*

SIMPLEX. (1) Purus, ſincerus. Vetus Irenaei Interpres L. 3. c. 21. n. 3. *Seruauit nobis* (Deus) *Simplices Scripturas in Aegypto, in qua adoleuit et domus Iacob.* (2) SIMPLEX CHARTA, non *indentata*, ſeu deciſa

Digitized by Google

ſa in modum dentium. V. *Indentura.* Charta ann. 22. Edwardi III. Regis Angl. apud Th. Blount in Nomolex. (3) SIMPLEX POPVLVS, Vulgus, Gall. *le ſimple peuple.* Ordericus Vitalis lib. 4. pag. 514. *Minor populus*, in Capitulari Lotharii Imp. ann. 855. cap. 5. (4) SIMPLICES, nude pro Priuati non Nobiles, in Chron. Iohann. Whethamſtedii p. 342. V. *Singulares* 2.

SIMPLICARE. Gloſſ. Graec. Lat. ἁπλῶ, *Simplico, pando.* Pallad. 2. tit. 16. *Lapis ſubter vel teſta ponenda eſt, vt radicem non Simplicet, ſed repercuſſa reſpergat.* V. *Simplare.*

SIMPLICIANA ANTIQVA, Scripturae genus. V. in *Scriptura.*

✝ SIMPLICIARIVS, in plantis medicinalibus, Gall. *Simples*, verſatus. Io. Faber Bamberg. de Nardo et Epithymo.

SIMPLICITAS. (1) Vox contemtus, Gregorius M. lib. 4. Epiſt. 75. ad Mauricium Imper. conqueritur, ſe *Simplicem* ab illo appellatum fuiſſe, tanquam in contemtum, *quia* (vt ait,) *Simplicitatis vocabulo fatuus quis dicitur.* Ita vulgo nouos ac rudes *Simplices* appellamus, vt etiam Vlpianus Leg. 14. §. 5. D. de Relig. Vide l. 1. C. de Iur. et facti ignorant. &c. (2) Alia notione. Lex Longob. lib. 1. tit. 9. §. 37. *De homicidio, vnde lex pro Simplicitate probationem trium teſtium quaerit, ſi teſtes habere non poterit, concedimus, vt cum 12. iuratoribus iuret, et ab eadem Simplicitate ſit abſolutus: proprium tamen non amittat.* Eadem habent Capitula Ludovici Pii, an. 826. cap. 4. et Conuentus Ticinenſis ann. 854. cap. 4. Locum obſcurum illuſtrare tentat Muratorius, hunc prae modeſtia explicare non auſus tom. 1. part. 2. pag. 148. *Simplicitas* eo loci, inquit vir doctiſſimus, mihi appellata videtur homicidii actio peracta ad defenſionem ſui, quae non peruerſo animo, ſed ſimpliciter fit. Huiusmodi homicida hactenus compoſitionem facere cogebatur; hac lege mulcta eidem remittitur, modo 12. coniuratores adhibeat, qui iurent illum eſſe fide dignum.

SIMPLICITER. (1) Omnino, in totum. Chron. Angl. Th. Otterbourne p. 33. (2) ✝ Pacifice, tranquille. Lit. remiſſ. Mſ. a. 1376. (3) ✝ Negligenter, incaute, t. 6. Iun. p. 262.

SIMPLICVS, Simplex. Litterae Henrici IV. Reg. Angl. an. 1402. apud Rymer. to. 8. p. 277. Niſi mendum ſit pro *Simplicia.*

SIMPLIFICARI, Simplicem fieri, in Imitat. Chriſti lib. 1. c. 9. *Quanto quis magis vnitus ſibi et interius Simplificatus fuerit, etc.*

SIMPLO, Conuiua, apud Fulgentium de priſco ſerm. num. 49. V. *Simpulator.*

SIMPLVS, Simplex, ſingularis, vnicus. Charta ann. 1263. ex Tabul. Portus regii: *Simpli equi*, ſolitarii, ad eorum diſcrimen, qui iunguntur ad currum, in vet. Epigram. de Circo apud Carolum de Aquino in Lexico milit. V. *Singulator.*

✝ SIMPVLARIARIVS, qui ſimpula ad liquores in ſacrificiis libandos conficiebat, ap. Murat. t. 3. Inſcript. p. 331.

SIMPVLATOR, in Gloſſar. Iſidor. *Amicus ſponſi, aſſiduus cum eo in conuiuio. Simpulator, conuiua.* Notum, quid ſit *Simpulum* apud Feſtum et alios. V. *Simplo.*

SIMPVLSARE, V. *Pulſare* 3.

SIMPVVIVM, V. *Simpinium.*

SIMRILIVS, Aeſalon, Gall. *Emerillon*, Accipitris ſpecies, minima omnium, ſed velociſſima. Aeſalonem ab accipitre, quem Gallice vocant *Epervier*, non ſatis diſtinguebant veteres. Papias MS. Bituric. *Alietus, a Graeco alietos, auis qui Simrilius dicitur, vel Spaverius.* V. in *Sparvarius* et *Smeriliones.*

SIMVLA, Panis ſimilaceus, qui et *ſimenellus*, de qua voce ſupra. Charta Henrici Epiſcopi Ratisbonenſis ann. 1278. in Metropoli Salisburgenſi to. 1. pag. 264. V. *Simila.*

SIMVLACRVM. (1) In Indiculo Superſtitionum et Paganiarum in Capitulari Karlomanni ann. 743. paragraphi 26. 27. 28. inſcribuntur:

Digitized by Google

tur: *De Simulacro de conſparſa farina: De ſimulacris de pannis factis:* et *De Simulacro, quod per campos portant.* Quae ſuperſtitio non longe abludere videtur ab ea quae etiam nunc viget apud ruſticos in Irlandia. Antiquiſſimo quippe vſu apud eos receptum eſt, vt in praecipuis ſolemnioribusque feſtuis diebus panem in formam porci efficiant, quem poſtea exſiccatum, atque in puluerem redactum, et vna cum ſemine permiſtum terris mandant verno tempore: famulos denique equosve, qui agrorum culturae deputantur, eo pane veſci jubent. Ita conjicit Keyslerus in Diſſert. de Cultu ſolis, &c. ad calcem Eliae Schedii de Diis Germanicis. (2) † Actio ſcenica, qua res aliqua *ſimulatur.* Stat. eccl. Tull. Mſ. a. 1497.

SIMVLARE, SIMVLATIO, SIMVLATOR, V. *Similare.*

SIMVLATITIVS, Simulatus, fictus. Vita S. Guthlaci to. 2. April. p. 43. V. *Simultaneus.*

SIMVLATIVE, in libro fundationis Monaſterii Gozecenſis p. 30. *Simulando.*

SIMVLTANEVS, Simulatus, fictus, non aequus. Longinus in Vita B. Kingae, to. 5. Iul. p. 717. V. *Simulatitius.*

SIMVLTARE, Simultatem cum aliquo gerere, vel inter ſe ſimultatem exercere. Gemma.

SIMVLTAS, Conſpiratio, factio. Acta S. Seueri Epiſc. Abrinc. to. 1. Febr. pag. 193.

SIMVLTIM, Simul, eodem tempore. Vita B. Lidwinae to. 2. April. p. 360.

SIMVLTVM, *Vermis in cornibus arietum, qui facit eos cornupetare.* Ioh. de Ianua. Hinc Gloſſ. Lat. Gall. Sangerman. *Simultum, le ver qui eſt ès cornes du mouton.*

† SIMVM, extremitas, ſummitas, Gall. *Cime.* Ch. Mſ. a. 1341.

SIMVS, V. ſupra *Secuus.*

SIMVSATOR, V. *Simiſſator.*

SINAIDA, Inciſio, facta in arboribus ad limites deſignandos, a Saxon. *ſnitan,* vel *ſnidan, incidere, ſecare.* Vnde *ſnid, ſerra, ſnite, inciſio.* Lex Longob. lib. 1. tit. 26. §. 5. *Si quis propter intentionem ſigna noua, aut theclaturam, aut Sinaidam in ſilua alterius fecerit, et ſuam non probauerit, componat ſol. 40.* Et §. 6. *Si ſeruus extra juſſionem domini ſui theclaturam, aut Sinaidam in ſilua alterius fecerit, manus ejus incidatur, etc.* Vbi Edictum Rotharis Regis Longob. tit. 97. habet SNAIDA, vt SNEIDA Traditiones Fuldenſ. lib. 2. cap. 8.

SINAPIZARE, ex Sinapi componere, apud Veget. lib. 2. cap. 6.

SINARE, σινηχι, in Gloſſ. Lat. Gr.

SINASPISMVS, Vox Graecae originis, vſurpata quandoque a Latinis Scriptoribus, qua ſignificatur inſtructio aciei magis ſpiſſa confertaque, in qua milites invicem diſtant non niſi pedem et ſemis. Haec poſt Carolum de Aquino in Lexico milit.

SINATIO, Conceſſio, donatio. Chartular. S. Vandreg. tom. 1. p. 972.

SINCERA perperam pro *Sicera,* in eod. Chartular. tom. 1. p. 844.

SINCERATVS, pro Sincerus, in Vitis Patrum Emerit. inter Concil. Hiſpan. to. 2. p. 652.

SINCERIS, pro Sincerus. S. Fulgentius Epiſt. 2. ad Gallam.

SINCERITAS, Titulus Rectorum Provinciae, in l. 8. Cod. Th. de Iuriſd. et l. 33. de Curſu.

SINCERITER, Sincere. Vitae Patrum Emerit. inter Conc. Hiſpan. to. 2. p. 654. Occurrit etiam apud Gellium lib. 13. cap. 15.

SINCHETVS, V. *Suichetus.*

SINCINNIVM, *quaſi ſingularis cantilenae vox, cum vero multi, chorus:* Papias. Feſto: *Sincinia, cantio ſolitaria.* V. *Sicinium.*

SINCOPATVS, V. in *Syncopa.*

SINDABVLVM, al. *Sindabulum, Fundibalum:* Papius. Sed legendum videtur *fundabulum.* V. in hac voce.

SINDALVM, Tela ſubſerica, vel pannus ſericus, vt *Cendalum.* V. in hac voce. Inventar. an. 1419. ex Tabular. Eccl. Nouiom.

SINDICAMENTVM, SINDICARE, SINDICATIO, SINDICATOR, V. *Syndicare.*

Digitized by Google

SINDICTVS, SINDICVS, V. *Syndicus*.

SINDMANNI. Chartae Ludouici Regis ann. 892. et Henrici Imper. ann. 1039. in Metropoli Saliſburgenſi to. 1. p. 130. 147. *Cum curtis et caſis, aliisque aedificiis, familiis, et utriusque ſexus mancipiis, barſchalcis, Sindmannis, hengiſwoteris, cenſibus, capiticenſibus, aquis, campis, vineis, etc.* Adde pag. 151. Vox forte conflata ex German. *Seinde*, Synodus, et *man*, homo: ita *Sindmanni* fuerint homines Synodales. V. Kilianum. Meichelbecko to. 1. Hiſt. Friſing. p. 151. *Sindmanni* ii ſunt qui ad nuncia aut alia perferenda tenebantur.

SINDONARIVS eſt Artifex ſyndonum, ni fallor, apud Recuperum de Mirac. S. Ambroſii Seneuſ. num. 57.

SINDONES, miniſterio Eccleſiaſtico accenſentur. Sic autem appellabant linteamina, in quibus recipiebant et reponebant panes, qui a fidelibus ad diuinum ſacrificium offerebantur. Ordo Romanus: *oblationes autem a Pontifice ſuſcipit Subdiaconus, et ponit in Sindonem, quae eum ſequitur.* Hinc oratio, quae ſuper oblatos panes in Sindone collectos fiebat, dicitur *Oratio ſuper Sindonem.* V. Acta SS. to. 3. Iulii p. 282.

SINDON, pro Specie panni, byſſus tenuis. Vetus Charta apud Rocchum Pirrum in Epiſcopis Agrigentinis: *Vnam cappam de diaſpero auriſamito, vel Tartariſco aureo de Sindone foderatam, etc.* **SYNDON**, eadem notione, in Ordinar. Humberti II. ann. 1340. to. 2. Hiſt. Dalph. p. 406. col. 2.

SINE, extra, praeter, quomodo Galli *Sans* vſurpant. Cumeanus Abbas de Menſura Poenitentiarum cap. 1. et 12. *Sine quadrageſimis 40. dies poeniteat.* V. *Anni ſubditi*.

SINECILIONES, V. *Smerilliones*.

† **SINERE**, dimittere. Gabr. Bareleta.

SINESCALCVS, V. *Seneſcalcus*.

SINGILIONES DALMATENSES, inter veſtes recenſentur in Epiſtola Gallieni apud Trebellium Pollionem in 30. Tyrannis: Σιγιλλίωνες, in Teſtamento S. Gregorii Nazianzeni dici putantur: σιχέρια β. πάλλια γ. σιγιλλιῶνα α. Ita quidam Codices MSS. praeferre, pro σεγίλλιον, vti aliquot editi habent, ſcribunt Baronius ann. 489. n. 31. et Caſaubonus ad Pollionem, vbi ſententiam ſuam de ejusmodi ſingilionibus prodit. Hunc conſule, ſi lubet. V. *Cingillus*. Salmaſius vero *Singiliones*, vel potius *Sigillones*, vt ſcribendum eſſe cenſet, interpretatur veſtes *Sigillatas*, id eſt, ſignis vel figuris ornatas. V. *Sigillus* 2. Alii veſtes eſſe volunt ex ſimplici panno, ſeu non duplicato, vt ſupra obſeruauimus in *Sigillio*.

SINGLARE. (1) V. *Singularis*. (2) † Conſtringere, firmare, a Gall. *Sangler*. Ch. a. 1264.

SINGNARE, SINGNVM, pro *Signare* et *Signum*. Charta ann. 1421. ex Tabular. D. de Flamarens.

SINGVLA, f. pro *Cingula*, vel *Sigla*, Vexilli pars extrema. Geſta Conſulum Andegav. c. 6. num. 13.

SINGVLARE. (1) Sequeſtrare. Acta S. Georgii to. 3. April. pag. 110. V. *Singulizare*. (2) *Seorſum conſtituere, ſingillatim memorare*, apud Papiam et in Gemma.

† **SINGVLARE**, adj. quidquid praeter morem et vſum fit. Ch. Mſ. a. 1245.

SINGVLARES et SINGVLARII. (1) Inter poſtrema officia Praefectorum praetorio Orientis, et Italiae et vrbis, recenſentur in Notitia Imperii, de quorum officio multa habet Pancirolus lib. 1. c. 20. p. 14. quae non exſcribo. V. etiam Cujacium lib. 12. Obſeruat. c. 40. et Brencmannum in Hiſt. Pandect. lib. 2. c. 5. (2) Priuati, Gallis *Particuliers*. Charta ann. 1357. inter Ordinat. Reg. Franc. to. 4. p. 447. V. in *Simplex*. (3) **SINGVLARIS**, dictus *Aper*, Graecis μόνιος, quod delectetur ſolitudine, vel quod ſolus et *Singularis* primis duobus annis vagetur, Gallis *Sanglier*. Ita Cujacius ad l. 1. de Feud. et Fullerus lib. 6. Miſcellaneorum ſacrorum cap. 6. οἱ μοναδικοὶ τῶν συῶν, apud Nice-

Digitized by Google

Nicetam Choniat. in Andronico l. 2. n. 2. Odilo lib. 2. Vitae S. Odonis Cluniac. Abbat. lib. 2. *Ecce immaniſſimus Singularis de ſylua egreſſus, etc.* Vita S. Deicoli Abb. n. 24. *Cum multi optimatum, venatu nobili, Singularem maximum inſequerentur. Porcus Singularis.* Tabularium Monaſterii S. Sauini Leuitanenſis apud Marcam. Ita *fera Singularis* apud Hariulfum lib. 3. c. 21. *Aper ferus Singularis* apud Cogitoſum in Vita S. Brigidae Virg. cap. 4. n. 21. *Singularis ferus*, in Pſalmo 79. 14.

SINGLARE, eadem notione, Gaufredus Malaterra lib. 2. cap. 40. SENGLARIS PORCUS, eodem ſignificatu, in Charta ann. 1399. ex Tabular. S. Victoris Maſſil. SENGLARIUS, ex Gallico *Sanglier*. Monaſticum Anglic. to. 1. p. 841. SENGLERIUS, in Chron. Salernit. apud Murat. tom. 2. part. 2. col. 231.

SINGULARITAS, Monachatus, vita monaſtica. Litterae Cleri Rauennatis apud Mabill. to. 3. Annal. Bened. p. 124.

SINGULARIUS, Monachus. Transactio inter Abbatem et Monachos Craſſenſes ann. 1351.

SINGULATOR, Ἱππαστής, κέλης, in Gloſſ. Gr. Lat. vbi Salmaſius *Singulatorem* exponit *equitem, qui ſolo ac ſingulari equo vehit*, quem μονάτορα vocaſſe Heſychium putat: Ἵππος καὶ ἱππαστής, καὶ εἶδος νεὼς, καὶ μονάτωρ. Gloſſae Iſidori: *Aureax, equus ſolitarius*. V. eundem Salmaſium apud Vopiſcum, et ſupra *Simplus*. Occurrit praeterea vox *monator*, in Gloſſ. Graec. Lat. vbi exponitur σημαντὴρ, ſed videtur legendum *monitor*.

SINGULIZARE. Alcuinus in Praefat. ad lib. de 7. Artibus: *Quapropter opere Dei Singulizato, magnificae neceſſaria definitione concluſae ſunt, etc.* V. ſupra *Singulare*.

SINGULOGISTICUS, *Clauſtra Singulogiſtica*, vbi ſinguli monachi ſingulatim degunt. Poëma 198. inter Alcuini Poëm.

SINGULTINUS, Lacrymoſus. Vita S. Macarii to. 1. April. p. 881.

SINGULTIZARE, Singulſare, Gall. *Sanglotter*. Vita S. Catharinae Senenſ. tom. 3. April. p. 903.

† SINGULUS, vnusquisque. Ch. Mſ. a. 1257.

SINIMUM, an Cinnamomum, Gall. *Canelle*? Litterae Ricardi II. Reg. Angl. ann. 1380. apud Rymer. tom. 7. col. 233. *Quinque balas Sinimi, vnam pipam pulueris ſaluiſtri, et quinque balas buſti.*

SININUS, Caementitius, vt videtur. Chron. Farfenſe apud Murator. to. 2. part. 2. col. 525. *Et recepit ab eis curtem et domum cum puteo aquae vinae, et majori cripta, poſt eam Sinino opere cooperta, ſicut a pariete antiquo circumdata videbatur.*

SINISCALCUS, SINISCALIS, apud Marten. to. 1. Ampl. Collect. col. 67. Murator. to. 15. col. 346. et Lobinell. tom. 2. Hiſt. Britan. col. 337. pro *Seneſcalcus*. V. in hac voce.

SINISTERITAS, Infelicitas, ſiniſtra fortuna, peruerſitas. Sidonius lib. 1. Ep. 5.

SINISTERIUS. Gloſſ. Lat. Gall. *Siniſterius, Seneſtre, potier.* V. *Siniſteritas*.

SINISTIMUS, Siniſter. V. *Dextimus*.

SINISTRARE. (1) Aduerſari. Chron. Richardi de S. Germano apud Murator. to. 7. col. 971. (2) Ad ſiniſtram comitari, vt *dextrare*, ad dextram. Radulfus de Diceto an. 1193.

† SINISTRUM, malum, damnum, incommodum, in Ch. a. 1384.

SINISTUS, Ammianus lib. 28. cap. 5. *Sacerdos apud Burgundios omnium maximus vocatur Siniſtus: et eſt perpetuus, obnoxius diſcriminibus nullis vt Reges.* V. *Sinſter*.

SINJUGARE, *Conjugare. Sinjugia, Copula*, in Gemma. Vtrumque a Graec. συζυγία, et συζυγεῖν. Gloſſ. vett. *Sinjugiare, copulare, conjugare, confederare.*

SINKELLUS, pro *Syncellus*. V. in hac voce. Vita S. Leucii Epiſc. to. 1. Ianuarii p. 673.

SINNICHIUM, Vmbella acuminata. Relatio de Translatione S. Gregorii Nazianzeni: *Ante Patriarchalem Lateranenſem Crux Baſilicae Vaticanae cum Conopoeo, quod Sinnichium vocant.*

Digitized by Google

vocant. Vbi conſulendus Papebrochius.

SINODOCHIVM, SYNODOCHIVM, in Synodo Ticin. ann. 850. c. 15. 16. in Chron. S. Sophiae Benev. pag. 608. &c. Praeceptum Caroli M. ann. 773. apud Marten. to. 1. Ampl. Collect. col. 38. *Inſuper adjungimus ad praefatum locum Sinodochium illum inter Padum et Ticinum, quod eſt in honore S. Mariae conſtructum.* Chronicon Farfenſe: *Cum monaſteriis, cellulis, Synodochiis, Eccleſiis, etc.* Charta Romualdi Ducis Beneuentanorum in Chronico S. Sophiae Beneuent. *Vt neque a Monaſterio ſubdatur, neque Synodochio defendatur.* Occurrit praeterea in Chartis Ludouici Pii in Vita Aldrici Epiſcopi Cenoman. num. 11. apud Pontium de Larazio de Excidio Saluanienſis monaſterii num. 4. in Actis Epiſcopor. Cenoman. p. 111. 127. 147. Atque forte ita legendum in Vita MS. Magnobodi Epiſc. Andegav. cap. 41. *In quo etiam Syntochia atque brephotofia conſtruxit.* Niſi legatur *ptochia.* SENODOCHIVM, in Capitul. 6. an. 819. cap. 5. V. Murator. tom. 1. part. 2. p. 112. vnde facile colligitur, *Synodochia* ſaepiſſime nuncupari *Obedientias* a maiori monaſterio dependentes. SINODOXVS, Pauper, qui in *Synodochio* nutritur. Gloſſ. ad calcem collect. Canonum ex Bibl. DD. Chauvelin Reg. Sigillorum Cuſtodis: *Sinodoxis, pauperibus Eccleſiae.* V. *Synodicus.*

SINOPIS, Color viridis, Galli in teſſeris armariis vocant *Simple.* Vita S. Willelmi to. 6. Maii pag. 817. *Qui enim ſolebat paulo ante in palatiis degere, auro radiantibus ac depictis Sinopide.*

SINORDI, Seruientium genus. Charta Annoni Archiep. Colon. ann. 1057. apud Marten. tom. 1. Ampliſſ. Collect. col. 447. *Illud quoque firma ratione conſtituens, vt liberis vel Sinordis venatoribus, ſiue cujuscunque generis hominibus ad hanc dominationem pertinentibus, quae ſuis temporibus jura et optimas conſuetudines habuiſſe probare potuerint.*

SINOSITAS. Bromptonus: *Ad Septonam deducitur, quae temporibus Britonum Paladur vocabatur, et a Caſſibeliano Rege aedificata, magnae Sinoſitatis erat ciuitas.* Leg. forte *famoſitatis*, vel *ſinuoſitatis.*

† SINQVENVM, pro *Cinquenum*, quinta pars, in Ch. a. 1408.

SINSIPIVM, Sinciput. Vita MS. S. Caſtoris Aptenſis Epiſc.

SINSTER. Petrus Damianus Ep. 9. edit. 1610. pag. 17. *Pleriquae Pontificatus jura non deſerunt, et de Sinſtris ſunt.* Forte pro *Siniſtris.* V. *Siniſtus.*

† SINTA, zona, cingulum, in Inuent. MS. a. 1419.

SINTATVS, Cinctus, ab Occitanico *Sintat*, vel *Cintat*, Gall. *Ceint.* Vetus Ceremoniale MS. B. M. Deauratae Toloſan.

SINTEX, *Βάτος*, in Gloſſ. Lat. Gr. *Senٍsis* emendat Cujacius: alii *Sandix.* V. *Batus* 3.

SINTHICIA, Pactum, conuentio. Heſychius: Συνθεσίαι, συνθῆκαι. Συνθεσιάων, ἐντολῶν, συνθηκῶν. Gregor. M. lib. 1. Ep. 30. *Sicut peccata mea merebantur, non Romanorum, ſed Longobardorum Epiſcopus factus ſum, quorum Sinthicine ſpathae ſunt, et gratia poena.* Vbi Iameſius monet in MSS. haberi *Synthiciae:* ita vt vox a Graecia videatur deducta.

SINTHOMA, pro *Symptoma*, a Graec. σύμπτωμα, Gall. *Symptome*, vox Medicorum. Statutum Iohannis Reg. Franc. ann. 1352. to. 2. Ordinat. pag. 609. V. *Symptoma.*

SINTRALIA. Chartular. Eccl. Auxit. c. 136. *Dederunt tertiam partem decimationis eccleſiae S. Georgii iuxta Bazianum et Sintralia eiusdem pro ea.* Rurſum cap. 143. *Mediam partem eccleſiae d' Antaiag . . . . huic eccleſiae B. Petri de Vico de cetero poſſidendam et Sintralia eiusdem eccleſiae pro ſe et ſuis ſucceſſoribus manumiſit.* Vtrobique pro *Cintralia*, vel *Centralia*, vt habetur in eodem Chartul. cap. 114. quod ſupra ſuo loco videre eſt: vbi minus recte *Cenſualia* legendum eſſe opinati ſumus; probabilius hac voce ſignificari videtur certus loci ambitus,

Digitized by Google

tus, intra quem conſtructae erant memoratae eccleſiae.

SINV, *Mortarium*, in Gloſſ. ad Doctr. Alexandri de Villa Dei.

† SINVA, SINVARE, pro *Senia* et *Soniare*, ſaltem eodem ſenſu. Ch. Mſ. Phil. Comit. Flandr. V. *Sunnis*.

† SINVAMEN, motus flexuoſus, t. 1. Aug. p. 266.

SINVM, *Vas in quo butyrum conficitur*. Gloſſ. Iſid.

SINVS, V. in *Limbus 1*.

SION, Oriens, quod mons *Sion* verſus Orientem et in Oriente ſit. Vetus Agrimenſor pag. 273. *Sequeris curſum ejus a Sion*; *hoc eſt ab Oriente*. V. infra in *Sium*.

† SIPARE, ponere, SIPATIO, poſitio. Leg. Polon. t. 1. p. 411.

SIPESSOCNA. Leges Henrici I. Regis Angl. cap. 6. *Comitatus* (in Anglia) *in centurias et Sipeſſocna diſtinguuntur*. Membranae veteres de tempore Henrici II. *Sipeſoca* dictum, quod *Hundredus* hodie, docent apud Somnerum, qui *Sither-ſocna*, vel *Siver-ſoca*, ex Saxonico legendum contendit.

SIPHAC, vox Arabica, Medicis mediae aetatis familiaris, pro *Peritonio*, ſeu panniculo tenuiſſimo, qui ſtatim ſub muſculis reperitur, cui muſculus transuerſus iungitur. Alias *Membrana*. Conſtantinus Africanus lib. 5. de Morbor. curat. c. 5. *Vnde ſpatia inter inteſtina et pelliculam, quae Syphac dicitur, implentur*. Ita lib. 6. c. 8. At *Siphac* ſcribitur l. 5. c. 13.

SIPHONES, ſunt proprie canales, vel fiſtulae, quae concepto ſpiritu aquam vel alium liquorem emittunt. Memorantur in re bellica inter armamenta nautica militaria. Ignem cum fragore et violentia aduerſus hoſtes et eorum nauigia euomebant. Leo Imper. in Tacticis: *Multae molitiones a veteribus repertae ſunt, vt ignis cum tonitru et fumo ignito per Siphones emiſſus naues incenderet*. Haec poſt Carol. de Aquino in Lexico milit.

SIPHORVS, Genus textilis. Anaſtaſius in Nicolao PP. *In ciborio Conſtantinianae baſilicae optimos de Siphoris et de fundato pannos appendit*. Quidam *Syrophoris* legunt, byſſumque ex Syria interpretantur: nonnulli *Serophoris*; alii denique *Setophoris*.

SIPIA, pro Sepia, piſcis ſpecies, Gallis *Seche*. Chron. Farfenſe apud Murator. to. 2. part. 2. col. 409.

SIPILLVS, Nouacula, ξυρὸν, in Gloſſ. Lat. Graec.

† SIPVM, pro *Sepum* ſ. Sebum, Germ. Seiſe. Ch. Mſ. a. 1295.

† SIQVARE, ſecare, in Ch. Mſ. a. 1343.

SIRA. (1) Σαῦρα, τὸ αἰδοῖον παιδικόν. Gloſſ. Lat. Graec. (2) Pro *Scyra*. V. in hac voce. Charta Henrici Reg. Angl. apud Madox Formul. Anglic. p. 47.

SIRASCVLA, *Vas aquarium*, in Gloſſis Iſidori. In Gloſſ. Sangerm. num. 501. *Soriſcula, vaſculum aquae*.

† SIRIA, i. q. *Sira* 2, prouincia, comitatus, t. 7. Iul. p. 295. V. *Scyra*.

SIRIATICVS TVRGOR. Baldricus Nouiomenſis in Chron. lib. 2. cap. 36. *Siriatico turgore inflatus*. Id eſt, qui, quod *Dominus* nuncupetur et compelletur, inflatur ac turget, a voce Gallica *Sire*, qua donabantur magnates, et generatim, qui militari dignitate gaudebant, cum caeteri proprio nomine indigitarentur, vt fuere *Scutiferi*, et qui nondum militarem ordinem conſecuti fuerant. Epitaphium Abbatiſſae S. Scholaſticae Barenſis ann. 1308. apud Antonium Beatillum lib. 3. Hiſtor. Barenſ.

Filia virgo fuit haec quondam Sire Ioannis,
Deque tuis Dominis Miles Caſamaſſima, magnus.

SIRICA, Pannus ſericus. Vita B. Auguſtini nouelli tom. 4. Maii p. 622. V. *Siricus*.

SIRICELLA, Veſtis ſacra, a *Sirico* ſic dicta. Vetus Necrolog. Placent. in Hiſtor. Eccleſ. Placentin. to. 2. p. 138.

† SIRICHVS, pro *ſericus*, in Stat. ant. Florent.

SIRICVM, *Rubri coloris pigmentum, ex quo librorum capita ſcribuntur*. Ita Gloſſae

Gloſſae Arabico-Lat. V. mox *Siri-cus.*

SIRICVS. (1) Pro *Sericus*, σηρικὸς. S. Valerianus de Bono diſciplinae. Ita *Siricus* pro *ſericus* perpetuo ſcribi in veterib. codd. Paulini annotat Iuretus ad lib. 1. de Vita S. Martini. Sed quod interdum *Syricus* pro *Siricus* ſcribitur, id vitium ſcriptorum eſt: cum, vt ait Iſidorus lib. 19. c. 17. *aliud ſit ſericum, aliud Syricum. Nam ſericum lana eſt, quam Seres mittunt: Syricum vero pigmentum, quod Phoenices in Rubri maris litteribus colligunt.* Incertum porro, an de poſteriori intelligi debeat Lex Aleman. tit. 59. §. 7. *Si autem ex ipſa plaga cervella exierit, ſicut ſolet contingere, vt medicus cum medicamento aut Sirico ſtupauit, et poſtea ſanauit, etc.* Ibi enim *Siricum* licet interpretari lineum tomentum, quod Galli *Charpie* dicunt. (2) Delicatus, vel opulentus, *qui veſtibus Sericis vtitur, ſeu grauatur*, vt habet vetus Interpres Iuuenalis Sat. 6. Auctor Hiſt. Apollonii Tyrii: *O iuuenis Sirice! qui amore tuae carnis ductus cito animam amiſiſti.* Serici enim vſus rarus adeo primitus fuit, vt penes ſolos ditiores et delicatiores eſſet: et Galenus lib. 13. Meth. ſcribat ſua tempeſtate, ſub ditione Romana, in magnis ciuitatibus penes ſolas mulieres opulentas inueniri potuiſſe.

† SIRIMPIA, rubentium puſularum ſpecies, ap. Iſidor. l. 4. Orig. c. 8. V. *Seneſpio.*

SIRIONES, Vermiculi, qui oriuntur in dentibus, Matthaeo Siluatico. Gall. *Sirons.*

SIRNVMJVGIVS. Charta Pontii Comitis Toloſani an. 936. apud Catellum: *Cum ſiluis et foreſtis, et cum omnibus finalibus et mercariis, et Sirnumjugiis, et cum hominibus et famulabus inde naturalibus, etc.*

SIROCCVS, SIROCHVS, ab Italis *Sirocco*, Ventus, qui Latinis Euronothus, Germ. Südoſt, dicitur. Iac. Auriae Annal. Genuenſ. lib. 10. ad ann. 1283. apud Murator. to. 6. col. 581. V. *Syrocus.*

† SIROGALVS, cuniculus, f. pro *Sirogrillus*. Ch. Mſ. a. 1241.

SIROGRILLVS, cuniculus, Gall. *Lapin*, olim *Conil.* Transactio Florentii de Caſtellane domini de Maſalguis cum hominibus eiusdem loci ann. 1438. ex Schedis Praeſ. de Mazaugues.

SIROMASTES, Heſychio ſpecies jaculi, haſta, lancea, a Graeco σειρομάστης. S. Hieronymus Epiſt. 53. *Legi enim Siromaſtem Phinees, auſteritatem Heliae, zelum Simeonis Chananaei, Petri ſeueritatem.* Vbi reſpicit ad Numer. c. 25. v. 7. quo loco LXX. habent σειρομάστης, Vulgata vero *Pugio.* V. Martinii Lexic.

SIRPA, vt *Sarpa.* V. in hac voce.

SIRVENS, SIRVENTVS, vt ſupra *Seruiens.* V. in hac voce. *Siruens ad arma*, in Regeſto *Probus.* Charta ann. 1139. inter Probat. tom. 2. novae Hiſt. Occitan. col. 390.

SIRVENTAGIVM, V. *Seruentagium.*

SIRVENTALIS, V. in *Feudum.*

SIRVENTIA, idem quod *Seruitium.* Liber Chirographorum Abſiae fol. 8. *Dederunt fratribus Abſiae, quicquid habebant in ſupradictis donis, ſcilicet Sirventiam ſuam.* V. *Serventagium* et *Seruientia.* SIRVENTARIA, eodem intellectu. Regeſt. Mandat. fol. 77. V. in *Seruientia.*

SIRVPPVS, Iuſculum medicum, Gall. *Syrop*, pro *Syrupus.* V. in hac voce. Ordinatio Humberti II. ann. 1340. to. 2. Hiſt. Dalph. p. 405. col. 2. SYRVPPVS, in Statutis Auenion. lib. 1. rubr. 21. art. 9. p. 84.

SIRVRGIA, SIRVRGICA, pro Chirurgia. Leges Palat. Iacobi II. Regis Majoric. inter Acta SS. tom. 3. Iunii p. XXXII. Hinc

SIRVRGICVS, pro Chirurgus, ibid. p. VIII. in Inſtrum. an. 1371. apud Lobinell. tom. 2. Hiſt. Britan. col. 567. et alibi.

SIRYCVS, vt *Siricus.* V. ibi.

SISA, pro *Aſſiſa*, Impoſitio, praeſtatio tributi. Conuentiones inter Carolum I. Comitem Andegav. et Provinciae et Arelatenſes ann. 1251. art. 59. V. *Aſſiſa.* SIZA, eadem notione.

Digitized by Google

tione. Statutum Iohannis Regis Franc. an. 1361. to. 3. Ordinat. p. 498.

SISAGA, Vuae ſpecies, de qua Petrus de Creſcentiis lib. 4. cap. 4.

SISARA, pro *Sicera*. Will. Thorn. *Canapis*, *oleium*, *pomorum*, *Siſarae*, *mercimoniorum*, etc.

SISARRA, Πρόβατον μεῖζον ἐνιαυτῦ, in Gloſſ. Lat. Gr. V. Martinii Lexicon.

SISCALCVS, in Chronico Eſtenſi apud Murator. to. 15. col. 347. pro *Seneſcalcus*. V. in hac voce.

SISCIDENSES, Valdenſium aſſeclae, qui concordabant cum iis fere in omnibus, niſi quod recipiebant Eucharistiae *Sacramentum*, apud Reinerum contra Valdenſes cap. 6.

SISCIPLATOR, nude in Gloſſ. Arabico-Lat. pro *Seſcuplator*.

SISCONVS, perperam pro *Fiſconus*, Culcitra straminea, vulgo *Paillaſſe*. Conſtitut. Caroli II. Reg. Siciliae: *Lectus integer intelligatur materatium*, *vel Siſconus*, *vel culcitra*, *etc.* V. *Fiſco*.

SISENAL, f. ad *Siſam* ſeu praeſtationem pertinens. Charta ann. 1246. in lib. 1. Feudorum Burbonenſis dominii fol. 96. *Gerardus de Beria duas copas ordei Siſenals*, *et duos denarios*, *etc.* Infra: *B. Raymundi* 4. *copas Siſenals ſiliginis*, *etc.* Occurrunt haec verba pluries.

† SISIA, i. q. *Aſſiſia*, tributi impoſitio et exactio. Ch. a. 1353.

SISINNVS, pro Cincinnus. Vita S. Amalbergae tom. 3. Iul. p. 100.

SISISMA, Aſthma. Acta S. Franciſci de Paula to. 1. April. p. 179.

SISIT, pro *Saiſierit*, apprehenderit, in Addit. ad Leges Alamann. cap. 22. V. *Saiſire*.

SISMA, pro Schiſma, in Vita B. Iohannis Tauſliani Epiſcopi to. 5. Iulii, pag. 791.

SISMVSILVS, V. *Ciſimus*.

† SISMVSINVS, veſtis certis pellibus munita, in Capitul. a. 808. t. 5. Collect. Hiſt. Franc. p. 679. vbi Rhenanus habet *Siſmuſilus*. V. *Ciſimus* et *Ciſinus*.

SISPES, *Soſpes*, *ſanus*. Gloſſ. Iſidori.

SISPETATICVM, in Praecepto Theoderici Reg. Franc. an. circ. 688. apud Mabill. Diplom. lib. 6. Ch. 12. pro *Ceſpitaticum*. V. in hac voce.

SISSA, SISSARII, V. *Aſſiſa*.

SISSIARE, pro Siſſitare, ſedere. Gloſſ. Lat. Gr. *Siſſiat*, κάθηται, ἐπὶ βρέφυς.

SISTARCHIA, SISTARCIA. V. *Sitarchia*.

SISTARIVM, pro *Sextarium*, Brabantis *Siſteren*. Charta an. 1206. apud Miraeum to. 1. pag. 294. col. 2.

SISTAROA, Auis ſpecies apud Fridericum II. lib. 1. de Arte Venandi cap. 1.

† SISTENTER, continuo, in Lit. Rob. reg. Sicil. a. 1324.

SISTERE. (1) Conſiſtere, emergere, Graec. συνίςασθαι. Vetus Irenaei Interpres lib. 2. cap. 5. num. 3. (2) † Exiſtere, eſſe. Ch. Mſ. a. 1388.

† SISTERENIS, menſura frumentaria, i. q. *Sextarium*. Reg. S. Iuſti ex Cam Comput. Pariſ.

SISTERIVM, vt *Sextarium*. V. ibi.

† SISTERNVS, codex ſex foliorum, vt *Quaternus*, quatuor. Stat. Vniu. Toloſ. Mſ.

SISTERTIVM, perperam pro *Siſterium*, in Chartular. S. Vandreg. tom. 1.

SISTILLAGIVM, pro *Sextellagium*, ni fallor. V. *Sextariaticum*. Charta Rogeri dom. de Roſeto an. 1210. ex Tabul. S. Medardi Sueſſionenſ. *Praedicta vero eccleſia ſingulis annis in teloneo et Siſtillagio noſtro Montis Cornuti* 28. *libras Laudunenſes paciſice percipiet*.

† SISTORIORA, modus agri, i. q. *Sextarata*, in Ch. a. 1122.

SISTORIVM. (1) Pro Conſiſtorium. Witikindus lib. 2. Geſtor. Saxoni *Congregati in Siſtorio baſilicae Magn. Caroli*. Editio Reineccii habet *Xyſto* (2) † Pro *Storium*, i. q. Storea, t. 2. Aug p. 462. V. *Storia* 1.

SISVRNA, vulgaris ſtragula, vel tunica, ex pellibus. Ammian. lib. 16. de Iuliano: *Nocte dimidiata ſemper exurgens*, *non e plumis vel ſtragulis ſericis ambiguo fulgore nitentibus*, *ſed ex tapete et σισύρα*, *quam vulgaris ſimplicitas Siſurnam appellat*. Vide Lindenbrog. et Valeſium ad hunc locum. Adde Octav. Ferrarium de Re veſtiar. part. 2. lib. 3. c. 9. et

Digitized by Google

et Voſſium de Vitiis Serm. lib. 3. c. 49.

† SIT, pro ſiue, ſeu, Gall. *Soit*, in Ch. Mſ. a. 1238.

SITA. (1) Terminus, limes, vt videtur. Fori Oſcae Iacobi I. Reg. Aragon. ann. 1247. fol. 18. *Et ſecundum forum non tenetur ibi aliquid pediare, aut per bogas ſiue Sitas aliquid demonſtrare, quia non ſunt talia loca, quae aliter poſſent diuidi.* (2) † Pro *Seta*, pilus, in Comput. Mſ. a. 1470.

SITACIVM, pro *Sitarcium*, vt mox *Sitarchia*. Agnellus in Vita S. Petronacii apud Murator. to. 2. p. 185. *Sedere fecit illum ſuper alium jumentum ſtrata via; flaſcones et Sitacium ad ſellam ligatum.*

SITAMENTVM, mendoſe pro *Sagittamentum*, ſagittarum materia vel multitudo, t. 3. Cod. Ital. diplom. p. 1946.

SITARCHIA, SITARCIA, SISTARCIA, &c. Sacculus vel Ciſtella, qua panis cibusve defertur. Apud Apuleium lib. 2. *ſitarchia* ſumitur pro alimento, annona, ſeu cibo, quo in nauibus vice commeatus vtebantur nautae: eſt enim efficta vox a *σῖτος*, *frumentum, annona*, et *ἀρχέω*, *ſufficio*, quaſi dicas, quod ad victum ſufficit. S. Hieronymus de captiuo Monacho: *Aſcenſis camelis, et nona Sitarchia in annona refocillati.* S. Auguſtinus de Cantico nouo c. 11. *Praeparemus Sitarcias, apprehendamus et aſcendamus nauem fidei ſimul et crucem, nec deſit anchora ſpes noſtrae ſalutis, etc.* V. Gloſſar. med. Graecit. in Σιτάρχιον. Poſtea pro ipſis, in quibus recondebantur cibaria, aut alimenta, vaſis ac ſportellis, vox vſurpari coepit apud poſteriores Latinos, qui vocabulum ipſum paſſim deformauerunt. Occurrit enim SITARCHIA, in Gloſſ. Angl. Saxon. Aelfrici, *mete fætels*, id eſt, *pera cibi.* SITARCIA. Gloſſae Biblicae MSS. *Sitarciis, arcis cibariis.* Gloſſ. Arabico-Lat. *Sitarchia, ſaccus vel pera;* perperam editum *Sitarcia.* Vita S. Genulfi lib. 1. c. 2. Hinc emendandus videtur Fulcherius Carnot. lib. 3. Viae Hieroſol. cap. 31. *Quod ipſe, qui in Starcia ſua detulit vſque Tyrum . . . nobis enarrauit.* Legendum enim *Sitarcia*. SITARCIVM, in Mirac. S. Germani Pariſ. to. 6. Maii p. 790. SISTARCHIA, SISTARCIA. Papias, (ex Iſidoro lib. 20. c. 9. qui habet *Sitarciae*,) *Siſtarchiae proprie ſunt nautarum, dictae, quod ſint ſutae, ſubſtantiae, vel vaſcula, in quibus portantur cibi.* Eadem prope Vgutio. Ioh. de Ianua: *Siſtarcia, vas et repoſitorium, ſicut ſaccus, vel pera, etc.* Catholicon paruum: *Siſtarcia, Sac, repoſitoire, bourſe*, Regum c. 9. *Panis defecit in Siſtarciis noſtris.* SATARTIA, in Vita S. Albini, ex Fortunato to. 1. Martii p. 57. CISTARCHA. Will. Brito in Vocabul. MS. *Ciſtarcha, ſecundum Alexandrum Nequam, componitur a ciſta et archa: Vnde fecit tales verſus:*

Ciſtarcis tactis, vel peris, jungere ciſtam
Si cures archae, Ciſtarchis ſic dabit ortum.

CISTARTIA. Will. Tyrius lib. 22. c. 15. SETARCIA, in Vita S. Lupicini Abbat. Iurenſis num. 7. 9. PSITARCIVM. Guibertus lib. 1. Hiſtor. Hieroſol. c. 1.

SITELLA, Situlae ſpecies. Laudes Papiae apud Murator. to. 11. col. 26.

SITHCVNDVS, SITHERCVNDVS, SIDERCVNDVS HOMO, SITHCVNDMANN. Leges Inae Regis Weſtſaxiae c. 49. *Burgi fractura debet emendari 120. ſol. . . . Aldermanni 80. ſol. Thayni Regis 60. Sidercundi hominis terram habentis 25. aut per id negare.* Cap. 56. *Si homo Sithercundus agat cum Rege, vel cum Regis Aldermanno pro familia ſua, etc.* Cap. 57. *Si homo Sithercundus terrarius expeditionem ſuperſedeat, emendet 120. ſol. et perdat terram ſuam.* Adde cap. 60. *Geſithcundman* dicitur cap. 55. 64. et 67. Leges Athelſtani Regis: *Et ſi Waliſcus . . . Ceorlman promoueatur, vt habeat 5. hidas terrae, et habeat weram Regis, et occidatur, reddantur 2. millia thrimſa: et ſi aſſequatur, vt ha-*

Digitized by Google

beat loricam et galeam, et deauratum gladium, ſi terram non habeat, tamen eſt Ceorlus. Et ſi filius ejus, vel filius filii ejus hoc aſſequatur, vt tantum terrae habeat poſtea, eſt qui naſcetur ex eis Sithercunde generationis ad 2. millia thrimſarum, etc. Ex quibus patet *Sithercundum* dici hominem, qui tantum terrae habeat, vt ſeruitium militare inde exhibere poſſet, ideoque viris nobilibus accenſeretur. Lambardus *Cuſtodem paganum* vertit, alibi *Armiferum* et *Ducem paganum*. Sed vide, quae Somnerus ibi commentatur. SITHCVNDMAN, Vox ejuſdem notionis et originis. Concilium Bergamſtedenſe ann. 697. c. 7. *Si acciderit virum militarem, qui Sithcundman appellatur, finito hoc Concilio . . . in adulterio deprehendi*, etc.

SITHIA, Nauis ſpecies. Sanutus lib. 3. part. 13. cap. 13. *Eodem anno Soldanus Babyloniae per flumen Tampnis inter galeas et Sithias miſit vſque ad 20. etc.* V. *Sagitta*.

SITICINES, Tubicinum genus: de qua nomenclatura ita Gellius lib. 20. c. 2. *Nos autem in Capitonis Atei conjectaneis inuenimus Siticines appellatos, qui apud ſitos canere ſoliti eſſent, hoc eſt, vita functos et ſepultos; eoſque habuiſſe proprium genus tubae, a caeterorum differens.* Hanc tubam reliquis longiorem latioremque fuiſſe docet Hieronym. Magius Miſcell. lib. 1. cap. 13.

† SITITOR, ſitiens, auidus. Matth. Pariſ. ad a. 1213.

SITOCOMI, Rei frumentariae curatores, a Graec. σῖτος, frumentum, et κομεῖν, curare: quorum praefectura *Sitocomia* dicitur, apud Vlpian. Dig. lib. 50. tit. 5. leg. 5. Alii erant

SITONES, qui ſcilicet frumento emendo praefecti erant: quorum officium *Sitonia* nuncupabatur, ibid. tit. 5. leg. 2. et tit. 8. leg. 9. §. 6.

SITONICVM, Stipendium, annona: quomodo σιτωνικὸν vſurpat Chronic. Alexandrinum an. 36. Theodoſii Iun. niſi locum ſignificet in quo frumentum publico nomine emtum reconditur: quod innuere videtur Gregorius M. lib. 1. Epiſt. 2. *De frumentis autem quae ſcribitis, longe aliter vir magnificus Ciridanus aſſerit; quia tantummodo ſola tranſmiſſa ſunt, quae pro tranſactae indictionis debito ad replendum Sitonicum ſufficerent.*

SITTA, f. Situla, in Inuentar. vtenſil. ex Tabular. Compend. *Duos caminos, et duas Sittas et vnum coopertorium ferratum, et 12. ſcutellas plumbeas magnas*, etc.

SITTO, pro Sederit, a Saxon. *ſitten*, ſedere, Germ. *Sitzen*, in Pacto Legis Salicae edit. Eccardi tit. 26.

SITVARE. (1) Ponere, collocare, conſtituere, Gall. *Situer, placer, établir, aſſigner.* Chron. Comodoliac. apud Stephanot. tom. 2. Fragm. Hiſt. MSS. *Cumque ipſe Yterius artes . . . . aſcendiſſet, vt videret qualiter ipſi operarii lapides . . . Situabant*, etc. Elmham. in Vita Henrici V. Reg. Angl. c. 54. pag. 134. *Sedibus aptiſſimis plurima grandia ſaxinoma . . . . Situari conſtituit.* SITVATVS, pro *Situs*, ex Gall. *Situé*. Litterae Caroli primogeniti Iohannis Reg. Fr. ann. 1358. tom. 3. Ordinat. pag. 296. (2) † Manere, habitare, in Stat. a. 1317.

SITVATIO. (1) Situs, Gall. *Situation*. Charta Caroli VI. Reg. Fr. ann. 1380. apud Meneſter. Hiſt. Lugdun. p. 129. (2) Conſtitutio, Gall. *Aſſignation*. Codicillus Beraudi dom. de Mercorio an. 1320. apud Baluz. tom. 2. Hiſt. Aruerniae p. 539. V. *Situare*.

SITVLA, Menſura liquidorum. Anamodus lib. 2. Tradit. S. Emmerammi apud Pezium to. 1. part. 3. Anecd. col. 273. *Camiſam quoque et cottum ſimiliter* I. *de vino caradam* I. *id eſt Situlas* XXX. *farinae modios* X. Charta S. Annonis Colon. Archiep. an. 1066. apud Miraeum to. 2. p. 1133. col. 2. *In Strala modius tritici . . . . pulli duo, ova decem, Situla vini, ama cereuiſiae dimidia*, etc. V. *Situs*.

† SITVLARIVS, ſitularum artifex, qui etiam *Serrarius* dicitur, quod eas circulis *ſerrat*. Ch. Mſ. a. 1336.

SITVLLA. Statuta Riperiae cap. 12. fol. 5. *De qualibet libra aeſtimationis*

Digitized by Google

nis Sitularum pro introitu denarii quatuor.

SITVLVS, Situla, vas aquae benedictae. Inventar. an. 1419. ex Tabular. Eccl. Nouiom.

SITVS. (1) († Locus, in quo patellae et caldariae ſalinariae conſiſtunt.) Charta Radulfi Reg. an. 1029. apud Marten. to. 1. Anecd. col. 147. *Ad praeſens quoque quatuor ferreas vel caldarias, Situsque earum in ſalinis.* V. *Sedes Salinariae* in *Sedes* 4. (2) † Locus ad aedificandum idoneus, Ital. *Sito.* Hiſt. Caſſin. t. 2. p. 627. (3) † Adiect. ſtans. Ch. Mſ. a. 1303. (4) † Mendoſe pro *Sicus.* V. in hac voce.

SIVADA, SIVATA, Auena: *Sibada*, in Foris Beneharn. rubr. 1. art. 20. Charta ann. 1111. inter Probat. novae Hiſtor. Occitan. col. 380. V. *Civada.*

† SIVARA, nauis ſpecies, in Ch. Mſ. a. 1163.

SIVE, pro *Et* conjunctiua. Occurrit paſſim.

SIVI, pro *Sibi*, mutatione haud infrequenti *b* in *v*, in Iudicio ann. 873. inter Probat. tom. 1. nouae Hiſt. Occitan. col. 124.

SIVM, SION, inter miniſteria ſacra recenſetur in Teſtamento S. Euerardi Ciſonienſis: *Duo phylacteria in cruce pendentia, Euangelium de auro paratum, Sia aurea, armillas duas auro paratas, Miſſale cum auro et argento paratum.* Teſtamentum Riculfi Epiſcopi Helenenſis: *Et alium calicem cotidianum, Sion argenteum optimum vnum, incenſarios duos, etc.* Galli *Sion* vulgo ramulum dicunt. Martialis Pariſienſis in Areſtis Amorum, Areſto 1. *Et battu par les carrefours de Cions de vert olivier, etc.* Eiusdem vaſculi mentio occurrit in antiquo Rituali Eccl. S. Martini Turon. apud Marten. de Antiq. Eccl. Rit. to. 1. p. 568. *Praepoſitus qui legit epiſtolam et portat Syon loco manipuli.* Ibid. p. 569. ex eodem Rituali: *Vinum per Sion in calicem mittitur.* Pro *Sion, Cochlear* habet Ordinarium Laudunenſe ibid. p. 388. Vnde colligitur *Sion* idem eſſe quod *Cochlear.* V. in hac voce. Sed id aperte docent Geſta Epiſc. Cenoman. c. 37. apud Mabill. to. 3. Analect. p. 354.

SIZA, vt *Siſa.* V. in hac voce.

SKAZA, vt *Scadus.* Acta Murenſis Monaſterii pag. 62. V. *Scala* 8. et *Scamellus.*

SKELLA, 1) tintinnabulum, campanula, Italis *Squilla*, vnde *Squillare*, reſonare. Papias: *Tintinnabulum, a ſona vocis dictum, Sichilla vulgo dicitur.* Vbi puto legendum *Schilla.* 2) In ſpecie equorum clitellariorum tintinnabulum. Occitani *Eſquilo, Eſquileto, Eſquilou*, tintinnabulum, quod mulorum collis appenditur, etiamnum appellant. Lex Salica tit. 29. §. 3. *Si quis Skellam de caballis furauerit, etc.* Vbi editio Heroldi *tintinnum* habet. SKILLA, apud Hariulfum lib. 2. cap. 10. Lanfrancus in Decretis pro Ord. S. Benedicti c. 1. ſect. 1. SCHELA, apud Anonymum in Chron. Cremon. apud Murator. to. 7. col. 636. SCHILLA. Hincmarus Remenſis Epiſt. 7. ex Labbeanis. ESQVILLA. Miſſale Moſarabum fol. 173. SCILLA. Eadmerus lib. 1. Vitae S. Anſelmi Cantuar. cap. 8. SQVILLA. Ardo Mon. in Vita S. Bened. Anian. c. 58. V. *Inſquilla.* SQVILIA, in Synodo Nemauſenſi an. 1284. cap. de Euchariſtia. STILA. Conſuetud. Monaſt. Fontanell. MSS. *Finita Miſſa de Beatiſſima, abbas vel prior debet pulſare Stilam, quae vocatur Stila colloquii, et debent conuenire in medio capituli, etc.* Haud ſcio an eadem notione accipienda ſit haec vox in Teſtam. Guillelmi dom. Montispeſſul. ann. 1146. apud Acher. to. 9. Spicil. p. 141. *Ac de meo iure in eius ius in perpetuum transfero cameram ſcilicet meam, quae eſt prope ipſam eccleſiam, et totum illud quod pertinet ad ipſam cameram, et porticum qui eſt ante cameram, ſicut determinatum eſt a pilari vſque ad parietem Stilae, etc.* Vbi forte *Stila* eſt Aquaeductus. V. *Stillariae.* STILLA, vt *Skella.* Statuta Ordin. S. Auguſt. apud R. Duellium to. 2. Miſcell. p. 359. Leg. videtur *Scilla.* Atque inde facile quiuis aduertat

Digitized by Google

Trunculos, quibus Galli vulgo ludunt, et quos *Quilles* vocant, a *Squillis* nomen accepiſſe, quod earum formam referant, ima parte, qua humo haerent, latiores, ſuperiori minutiores, et in acumen deſinentes.

† SKEPPA. V. *Sceppa.*

SKERDA, idem videtur quod Gallis *Eſcare*, vulneris cruſta, Germ. Schorf. Bracton. lib. 3. Tract. 2. c. 24. §. 2. *Et ſi os frangatur, quod facile perpendi poterit per renoduram, vel teſta capitis frangatur, ita quod extrahantur oſſa, vel Skerda magna leuetur.* Infra: *Si oſſa extrahantur a capite, et Skerda magna leuetur, vt praedictum eſt.* Haec poſt Spelmannum, qui vim vocis non intellexit. *Skerda* enim in locis allatis eſt ſchidia, aſſula, ſeu pars oſſis fracti aut contriti minuta, quae Gallice *Eſquille* dicitur. *Skerdo*, vel *Squerdo*, vocant Occitani fragmentum minutiſſimum et acutiſſimum ligni haud laeuigati, quod ſpinarum inſtar digitis incautorum ſeſe inſerit.

SKILLA. V. *Skella.*

SKILLINGVS, Genus monetae apud Suecos, (Germ. Schilling,) de qua vide Ioan. Stiernhookum lib. 1. de Iure Sueonum vetuſto c. 11. pag. 132. Anglis *Schelling*, pro *Eſterlingus*. SCHILLINGVS, eadem notione, in antiquo Miſſali MS. apud Hickeſ. Diſſert. Epiſt. pag. 13. V. *Schillingus.*

SKIPIAMENTVM, Nauis armamentum et inſtructio, annona ſcilicet cibaria, arma, et caetera ad victum et defenſionem neceſſaria, Gall *Equippage*, *Equippement*. Charta Edwardi I. Regis Angl. ann. 1302. apud Rymer. tom. 2. p. 911. V. *Eſkipare.*

SKOTTARE, V. *Scotare.*

SKVVINAGIVM, Reditus ex officio et dignitate *Scabinorum*. Charta ann. 1431. apud Rymer. to. 10. p. 490. V. in *Scabini.*

SLADE, Modus agri, qui in longum porrigitur, a Saxon. *Slæd.* Charta ann. 1347. apud Kennett. in Antiquit. Ambroſd. p. 465. 537. et 572.

SLAVVS, Seruus, *ſeruiens.* Charta Ottonis Regis an. 939. apud Eccardum inter Probat. Hiſtor. Marchionum Oriental. col. 137. V. ſupra *Sclauus.*

† SLEYAGIVM, f. pro *Strelagium*, ius menſurae, quae ſextario fit. Ch. Mſ. a. 1310. *Item montonnagium, Sleyagium, cum vno boiſſello bladi annui redditus.*

SLOPETVM, apud Schannat. in Dioeceſi Fuld. p. 114. pro *Sclopetum.* V. in hac voce.

SLVSA, Locus vbi concluduntur aquae, vt et

SLVSAGIVM, Penſitatio quae a domino feudi exigitur pro iure habendi *Excluſam.* V. in hac voce.

SMACARE, SMACCARE, vox Italica, Vulnerare, mutilare, debilitare. Statuta Cadubrii c. 112. Hinc

SMACATVRA, Vulnus, membri mutilatio, vel debilitatio. Statuta Cadubrii lib. 3. c. 24. V. *Mahamium.*

SMALDVS, V. *Smaltum.*

SMALTVM, Encauſtum, liquati coloratique metalli pigmentum, Italis *Smalto*, Germanis *Schmelt*, Gallis *Eſmail.* Vox forte formata a *malto*, ſeu *malta*, quae vox Architectis *ſolidamentum* ſonat. Apud Palladium de Architectura habetur caput *de compoſitione maltorum et ſolidamentorum*, deinde: *Compoſitio maltorum, id eſt ſolidamentorum, ad ſolidandas quaslibet res, etc.* vbi Cod. MS. Pithoeanus *maltarum* praefert. Anaſtaſius in Leone IV. PP. p. 182. *Fecit denique tabulam de Smalto, etc.* Guillelm. Biblioth. in Stephano VI. *Cantharam auream vnam cum pretioſis margaritis et gemmis, ac Smalto, etc.* V. *Limogia.* ESMALCTVM, eadem notione. Annales Mediolan. Anonymi ad ann. 1389. apud Murator. tom. 16. col. 807. V. *Eſmaillus.* SMALDVS. Vetus Scheda in Bibl. Cluniac. p. 563. SMALTATVS, Italis *Smaltato*, Gall. *Eſmaillé*, Encauſto diſtinctus. Conſuet. Frederici Reg. Siciliae c. 94. SMALTITVS, eadem notione. Anaſtaſius in Benedicto III. PP. SMALTVS, eodem intellectu, in Conſtitut. Frederici Reg. Siciliae c. 92.

SMA-

Digitized by Google

SMANIARE, Vox Italica, Ira excandeſcere, fremere, furere, Gall. *Enrager*. Bunincontrus in Chron. Modoet. apud Murator. to. 12. col. 1095.

SMANTACOMPAGNVS. Acta Alexandri III. PP. apud Baronium ann. 1159. de Octauiano Pſeudopontifice: *Mulieres quoque blaſphemantes, ipſum haereticum appellantes, eadem verba repetebant, et alia deriſoria verba decantabant, nominantes eum lingua vulgari Smantacompagnum*, i. cui *mantum* ablatum fuerat, ex Ital. *Smantellare*. V. *Mantum*.

SMARAGDINA, locus vbi ſmaragdi eruuntur. Guillelmus de Baldenzeel in Hodoeporico.

SMARAGDINES, pro *Smaragdi*, Ioanni de Ianua. Occurrit non ſemel apud Sugerium de Rebus in adminiſtr. ſua geſtis. V. *Smeraldinus*.

SMARAGDVS, Liber, cui titulus *Smaragdus*. Teſtamentum Eucrardi Comit. ann. 837. apud Miraeum tom. 1. pag. 21. col. 1.

SMARAVDA, Smaragdus, a Gall. *Emeraude*. Geſta Epiſcopi Cenoman. cap. 37. apud Mabillon. tom. 3. Analect. pag. 354.

SMEGMA, SMIGMA. Ioh. de Ianua: *Smigma eſt quoddam vnguentum, vel confectio vnguenti, vel ſaporis, vel aliquarum aliarum rerum boni odoris. Inuenitur etiam migma, ſed aliud ſignificat*. Gloſſ. Gr. Lat. Σμῆγμα, *Lomentum*; Σμηγματοπώλης, *Lomentarius*. Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm. *Smigma, un oingnement*. V. *Migma*.

SMELIDO. Lex Friſion. addit. 3. de Vulneribus §. 35. *Si brachium aut crus percuſſum fuerit, et ex ipſa percuſſione decreuerit a ſua groſſitudine, quam prius habuerit, quod Smelido dicunt, ter 4. ſolid. componat*. Vox formata ab Anglo-Saxon. *Smal*, paruus, exiguus, exilis, tenuis, gracilis, minutus, vnde *Smallunge*, minutio, diminutio, attenuatio, apud Somnerum. Germani et Belgae *ſmal* et *ſmael*, gracile, etiam vocant. Sicama vero legendum cenſet *geſmelet*, extenuatum, contractum, gracile redditum.

SMELO, Menſura vnius ſpithamae. Lex Friſion. addit. 3. de Vulneribus §. 56. *Si et ſuperior* (articulus pollicis) *adiiciatur, quod vocant Smelo, hoc eſt vnius ſpannae longitudinem habuerit, ter 8. ſol. componatur*. Agitur ibi de magnitudine et longitudine vulnerum, ſecundum quam fiebat compoſitio.

SMERALDINVS, SMERALDVS, Smaragdus, Gall. *Emeraude* Iac. de Voragine in Chron. Ianuenſi apud Murator. to. 9. col 32.

SMERE, Adeps: Belgis *Smeer*. Teloneum S. Bertini: *De penſa adipis, id eſt, Smere, 2. den.*

SMERILIONES. Fridericus lib. 2. de Arte venandi cap. 7. *Sunt etiam aliae aues rapaces paruae, ſicut ſunt Smerliones, vbleti, et huiusmodi: et tam his, quam maioribus praedictis homines non vtuntur, niſi ad delectationem tantum, etc.* Vbi legendum videtur *Smeriliones*, pumili, minimi et velociſſimi accipitrum. Deſcribuntur ab Auguſto Thuano lib. 1. de Re accipit, pag. 25. *Mirle* dicuntur Alberto Magno l. 23. de Animalib. c. 14. et Germanis: *Iſmerli*, Petro de Creſcentiis, l. 10. cap. 13. V. *Simrilius*.

SMIGMA, SMIGMATOR. V. ſupra *Migma* et *Smegma*.

SMIRALDVS, Smaragdus. V. *Balaſcus*.

SMIRIGLIVS. Comment. Caroli Caraſae Epiſc. Auerſani de Germ. ſacra reſtaurata: *Miles caſu in bombardam, quam Smiriglium vocant, ignito fomite ſui ſclopi ignem intulit*.

SMOLTVS. Prima Statuta Roberti I. Regis Scotiae cap. 12. *Omnes illi qui habent croias, vel piſcarias, ſeu ſtagna, aut molendina in aquis, vbi mare aſcendit, et ſe retrahit vbi ſalmunculi, ſeu Smolti, vel friae cuiuscunque generis piſcium maris, vel aquae dulcis aſcendunt vel deſcendunt, etc.* V. *Fria*.

† SMVRDVS, ſeruus glebae, homo *manus mortuae*, a Slauon. voce *Smurt*, mors. Ch. a. 1279. ap. Schilter. t. 1. Inſt. Iur. publ.

Digitized by Google

† SMVTITIO, nominatio, declaratio, a *ſmutare*, nominare, declarare. Cod. Ital. dipl. to. 2. p. 1830.

SMYRNA, a Graec. σμύρνης, Myrrha, apud vet. Interpr. Irenaei lib. 2. cap. 24. n. 3.

SNAIDA, SNEIDA, V. *Sinaida.*

SNEBERGII, dicti apud quosdam groſſi cenſuales, Germ. Schneeberger, ab vrbe Saxon. *Schneeberg*, teſte Fabricio Orig. Saxon. l. 7. p. 700.

SNESA. Charta ann. 1186. in Tabulario S. Bertini: *De intercluſionibus meatuum aquarum eiusdem Eccleſiae, quae vulgo Warren dicuntur, de quibus 24. Sneſas anguillarum annuatim perſoluebatur, etc.* Hollandis *Snees* vicenarium, ſeu viginti, ſonat.

SNORVLI, SNVORVLI, Muraenulae, i. e. funiculi, qui de argenteis plexis filis, vt in thuribulis fieri ſolet, apud Schilterum in Gloſſ. Teuton.

SNODARE, Italis Nodum ſoluere ſonat. Locus eſt infra in *Straſſignare.*

SNODEN, Glomus, Gall. *Peloton*, a Saxon. *Snod*, eadem notione. Comput. an. 1425. apud Kennett. Antiquit. Ambroſd. p. 574.

SNYRTIR, Enſis ſpecies. Saxo Grammatic. lib. 2.

Ecce mihi videor ceruum penetraſſe ferocem
Theutonico certe, qui Snyrtir dicitur, enſe.

Apud Kilianum *Snider* cultrum ſonat.

SOAGLVS. *Teiſa ſoaglorum*, Telae groſſioris genus. Statuta Montis Regalis fol. 277. *Item ſtatutum eſt, quod quilibet textor ſeu textrix capiat tantum . . . de teiſa Soaglorum ſolidos tres.*

SOALAGIVM, pro *Stalagium*, Praeſtatio pro *ſtallis*, in Charta Ricardi I. Reg. Angl. inter Ordin. Reg. Fr. to. 5. p. 317. vt ſuſpicatur Cl. Editor.

SOALIS, pro *Sualis*, Sus, porcus. Polyptychus S. Remigii Remenſis.

SOATVS, Italis *Soatto*, Corium loris et corrigiis faciendis aptum. Statuta Aſtenſ. de Intratis portarum: *Soati albi ponantur et ſoluant pro qualibet dozena lib. 6.*

SOAXIS. Annal. Mediolan. Anonymi apud Murator. to. 16. col. 813. *Alia buſſula deaurata cum Soaxiis granatis. Salinus vnus deauratus cum Soaxe ſtraforato.* An Operculum?

SOBIORNVS, Commoratio, manſio vnius diei, Gall. *Séjour.* Extractum computi ann. 1238. ex Schedis Cl. V. Lancelot. V. *Sejornum* et *Subjurnare.*

SOBOLVS, pro Soboles. Charta Ludouici Reg. ann. 875. apud Calmet. inter Probat. Hiſt. Lothar. tom. 1. col. 312. V. alia notione in *Sabelum.*

SOBRA. Menſurae ſpecies videtur. Conſuet. Solemniac. *Translatio S. Martialis ſepias et oua farſata et inſtas dem. Sobre* III. *eminas frum. Lemon. quam debet Iunchada. Sobre*, pro ſupra, crebro occurrit in Terrario Apchonii.

SOBREVERSVM, idem quod *Superverſum*, quod menſuram excedit. Statuta Arelatenſ. MSS. art. 74. V. *Sobra.*

SOBRIARE, Vigilare. Gloſſ. Lat. Graec. et Graec. Lat. *Sobrio*, νήφω.

SOBRIISSA. Fragment. Petronii: *Vltimo etiam periſcelides reſoluit, et reticulum aureum, quam ex Sobriiſſa eſſe dicebat.* Id eſt *auro obryzo.*

SOBRIVS, Prudens, grauis, ac moderatus. Ioſephus, ſeu Hegeſippus lib. 1. de Excidio Hieroſol. de Hircano.

† SOBVRINA, f. manſio, domus. Ch. a. 720. in Suppl. ad Miraeum p. 560. *Dedi — cum terris, duas ſoburinas, &c.*

SOC, V. *Soca* 4. et *Soccus* 4.

SOCA. (1) Charta plenariae ſecuritatis ſub Iuſtiniano ſcripta, apud Briſſon. lib. 6. formul. p. 647. *Armario vno valente ſiliquas quatuor, Socas tortiles duas valentes ſiliquas aureas ſex, ſella ferrea, plictile, etc.* Ital. *Soca* eſt funis. V. *Soga.* (2) Modus agri, vt infra *Soga.* V. in hac voce. Chron. Farfenſe apud Murator. to. 2. part. 2. col. 439. (3) SOCA, SOCCA, SOQVA, Stipes,

Digitized by Google

pes, truncus, Gall. *Souche*. Statuta Arelat. ex Cod. MS. D. Brunet. Prouinciales *Souquo* dicunt. (4) SOCA, SOK, SOKE, inquit Fleta lib. 1. c. 47. §. 6. *ſignificat libertatem curiam tenentium, quam Sokam appellamus*. Leges Edwardi Confeſſ. cap. 23. *Soca eſt, quod ſi aliquis quaerit aliquid in terra ſua, etiam furtum, ſua eſt iuſtitia, ſi inuentum, an non.* Eſt autem *ſok*, idem quod *ſecta*, quam dominus habet de hominibus ſuis in Curia. Anonymus MS. apud Spelmannum: *Soc eſt ſecta de hominibus in curia domini, ſecundum conſuetudinem regni.* SOCA, Manerium, dominium, locus priuilegio et immunitate *Socae* donatus. Regeſt. S. M. de Pratis Leiceſtriae tom. 4. Hiſt. Harcur. p. 2198. SOCA MOLENDINI. Monaſticum Anglican. tom. 2. p. 10. V. *Secta molendini*, in *Secta* 3. SOCA PLACITORVM, Ius tenendi curiam in ſuo dominio. Leges Henrici I. c. 9. V. *Secta placitorum* in *Secta* 3. et *Placitum*. SOCAM et *ſacam habere* dicuntur Barones in iisdem Legibus Henr. I. cap. 9. 20. 24. *Socnam* c. 24. 25. Eſt enim SOCNA idem quod *Soca*, ex Saxon. *Socn*, libertas, priuilegium, immunitas, &c. Bromptonus. SOCHA, eodem intellectu. Charta apud Madox Formul. Anglic. p. 43. SOQVA, in Charta Henrici Reg. Angl. to. 4. Hiſt. Harcur. p. 1409.

SOCAGIVM. (1) Idem quod *ſeruitium ſocae*, Littletoni ſect. 119. Eſt autem *Soca* Aratrum, Gallis *Soc de charruë*, Germ. Sög, culter aratri. Olim enim qui *per ſeruitium ſocae* terras poſſidebant, dominis in exercenda agricultura inſeruire, et cum ſocco et aratro proprio agrum domini arare et colere tenebantur, cuiusmodi ſeruitia poſtea in cenſus pecuniarios, (aliaue dona) ex mutuo vaſſallorum et dominorum conſenſu commutata ſunt. Charta ann. 1253. apud Kennett. Antiquit. Ambroſd. p. 262. SOCAGIVM LIBERVM, quod *Socage en Franc tenure* Angli vocant, illud eſt, vt ait Bracton. lib. 2. cap. 35. §. 1. *quod tenetur quidem in Socagio; ſed non fit ſeruitium dominis capitalibus, niſi in denariis, et nihil inde omnino datur ad ſcutum et ſeruitium Regis.* De villano Socagio idem lib. 2. cap. 8. n. 2. *Non mutat ſtatum liberi villanum Socagium non magis quam liberum. Quamuis autem de villano Socagio fiat certum ſeruitium, propter hoc non habebis liberum tenementum, quia hoc facit ratione tenementi, licet non ratione perſonae.* SOCHOGIA. Monaſticum Anglic. tom. 1. pag. 835. *Duas ſartas, cum magna cultura, quae ibi iuxta adiacet, et communem paſturam ad centum oues numero 120. in Sochogia de Maltebi, etc.* Pro *ſocagio* forte. Malim de territorio, quod *ſocae* priuilegio donatum eſt, intelligere. V. ſupra. SOCOMANNVS, SOCAMANNVS, SOCMANNVS, SOKEMANNVS, Tenens ſeu Vaſſallus, qui domino ſuo inſeruit in exercenda agricultura, ſeu qui fundum *per ſoccagium* poſſidet, hoc eſt, per aratrum, *par le ſoc de la charuë*, ſeu *par ſervice de charruë*, vt habet Raſtallus. Eſt enim *Soc*, aratrum, *man*, homo. Natura Breuium apud Spelmann. *Sokmannus proprie talis eſt, qui eſt liber et tenet de Rege, ſeu de alio domino in antiquo dominico, terras, ſeu tenementa villenagia; et eſt priuilegium ad hunc modum: quod nullus debet eum eiicere de terris nec de tenementis ſuis, dum poterit ſeruitia facere, quae ad terras et tenementa ſua pertinent: Et nemo poteſt eius ſeruitia augere, aut eum conſtringere ad faciendum plura ſeruitia quae non debet facere. Et propter Sokmanni iſti ſunt cultores terrarum dominorum ſuorum in antiquo dominico: et non debent ſummoneri nec inquietari in iuratis vel inquiſitionibus, niſi in maneriis ad quae ipſi ſunt appendentes. In placitis vero transgreſſionis, debiti, et aliis actionibus perſonalibus, ſummoniti ſunt, vt alii homines. Et de iſtis tenentibus in vilenagio.* SOCMANARIA. Britton. p. 164. *Sokemanrie, ſount terres et tenements, qui ne ſount mie tenus par fée de Chevalier, ne par grandes ſerjanties, ne par peti-*

petites, mès par ſimples ſervices, ſi come terres enfraunches par nous, ou nos predeceſſours, dans nos inciennes demeines. SOKMANRIA, apud Ioh. Skenaeum de Verborum ſignific. pag. 153. vbi vim vocis ſic explicat: *Sokmanria ſiue ſoccagium, eſt quoddam genus tenendi terras, ſcilicet cum quidam libere infeodatur ſine vllo ſeruitio, cuſtodia, auxilio, maritagio; et ſoluit domino debitum quod vocatur Petite ſerjantie: vel cum tenet ſuas terras nomine burgagii aut in libera eleemoſyna.* SOKEMARA, vt legendum videtur apud Kennett. Antiquit. Ambroſd. pag. 418. (2) † SOCAGIUM, tributum ex rebus et bonis venditis et expenſis. Ch. Mſ. a. 1349.

SOCAYNALE, f. Canalis per quem aquae currunt. Libertates conceſſae Barcinonenſibus a Petro Rege Aragon. ann. 1283. MSS.

SOCCA, (1) Veſtis muliebris ſpecies, quae aliis ſuperinduebatur. Ricobaldus Ferrarius de Rit. antiquit. apud Murator. tom. 9. col. 247. V. in *Socha.* (2) Stipes. V. *Soca* 3. (3) Vt *Soccus* 1. ni fallor, in Charta ann. 855. Append. ad Marcam Hiſp. col. 788. *Bulgas dua parilia, et Soccas* VIII.

SOCCEDA, SOCCEDARIUS, V. *Socida.*

SOCCIA, SOCCIARE, Sagina, Saginare: vnde Gallis *Suin*, Sagina, quaſi *Soing.* Capit. de Villis cap. 35.

SOCCIDA, vt *Socida.* V. ibi.

SOCCITARE, turdorum clamor. V. *Baulare.*

† SOCCIVM, i. q. *Socida*, ab Ital. *Soccio.* Act. Mſ. a. 1283.

SOCCOMANNUS, V. *Soca* 4. et *Soccus* 2.

SOCCULUS, V. mox *Soccus* 1.

SOCCUS. (1) Iſidorus L. 19. c. 34. et ex eo Papias: *Talares calcei Socci ſunt, qui inde nominati videntur, quod eâ figura ſint, vt conſtringant talum.* Infra: *Socci non ligantur, ſed tantum intromittuntur Cernui Socci ſunt ſine ſolo.* (Pap. *ſola.*) *Lingulatos, quos nos foliatos vocamus. Clauati, quaſi caluiati, eo quod minutis clauis, id eſt acutis, ſoleae caligae vinciantur.* Vbi Papias: *Eo quod de minutis clauis ſola colligetur.* Adalardus in Statutis Corbeienſib. lib. 1. cap. 3. *Femoralia duo, Soccos filtrinos duos, calcearios 4. cum ſolis nouis, etc.* SOCCOS CRISPANTES dixit S. Hieronymus Epiſt. 7. Et Epiſt. 23. *Soccus vilior auratorum pretium calceorum egentibus largitur.* SOCCULUS, diminut. a *Soccus.* Caeremon. MS. Ciſterc. c. 18. apud Macrus in Hierolex. (2) Vomes, ferrum aratri, Gallis *Soc de charuë*, Germ. Sech, Säg. Alexander Necham: *Supponatur dentile vel dentale, cui Soc, vel vomis infigatur.* Charta Alaman. Goldaſti 50. *In ea ratione, vt dum aduixero, ipſas res habere debeam: et cenſui me pro hoc ſingulis annis, de feſtiuitate S. Galloni in alia, Soccum vnum, aut 4. denarios.* Τζόκος apud Heronem in παρεκβολαῖς, et apud Iohann. Cananum p. 194. Apud Anglos et Scotos, Barones dicuntur *tenere curias ſuas cum Socco, et ſacca, furca, et foſſa, etc.* vt eſt in Regiam Maieſtat. lib. 1. c. 4. §. 2. Vbi haec Skenaeus: *Qui habet donationem terrarum vulgo in feofamentum ſibi a Rege conceſſum, cum Socco poteſt habere vaſſallos, vel colonos, quos cogere poteſt, vt cum Socco ſeu vomere, id eſt aratro, agrum ſuum colant, qui propterea Soccomanni vocantur, lib. 2. cap. 27. Alii per ſoccum intelligunt ſectam,* Soyt of court, *vt ſit priuilegium regale, tenendi curias, in quibus ſectatores comparere debent, vt in iure dicendo, et iuſtitia adminiſtranda, iudici adſint ſuo conſilio.* V. ſupra in *Soca* 4.

SOCEDA, vt *Socida.* V. ibi.

† SOCERA, ſocrus. Teſt. Mſ. an. 1481.

SOCHA. (1) Veſtis muliebris ſpecies, in Statutis Mediolan. 1. part. c. 292. V. in *Socca* 1. (2) † Ius tenendi curiam in ſuo dominio, t. 3. Febr. p. 751. V. in *Soca* 4.

SOCHEMANUS, apud Seldenum in Praefat. ad Eadmeri Hiſt. pag. 15. idem qui *Socomannus* ſupra in *Soca* 4. V. *Cotarius* in *Cota* 2.

† SO-

Digitized by Google

† SOCHEYRATA, tantum prati, quantum vnus ſector per diem ſecare poteſt. Ch. Mſ. a. 1501.

SOCHIRE. Memorabilia Humberti Pilati ann. 1344. ex Schedis Cl. V. Lancelot: vbi verba *ipſe non Sochivit ja*, idem ſonare videntur ac ſi diceret, quod iam non curaret de Rege Francorum, eumque nihili faceret; Gall. *qu'il ne s'en ſoucioit plus. Souche*, pro *Souci*, ni fallor, moleſtia, ſollicitudo, cura, apud Guillelmum de la Perene de Bello Ital. ann. 1378. part. 2. Collect. nouae Martenii pag. 333.

SOCHOGIA. V. ſupra in *Socagium*.

SOCIA. (1) Vxor. Burchardus Epiſc. Wormacienſ. in Lege familiae. (2) Grex, examen, Formula 11. exorciſm. apud Baluz. tom. 2. Capitul. col. 663. (3) † Famula, pediſequa, in Form. Mſ.

† SOCIALES, militarium turmae, quae *Compagniae* appellabantur. Annal. Victor. Mſ. ad a. 1258.

SOCIALITAS, ſocietas, congregatio, communitas. Ch. Caroli C. a. 28. regni eiusd.

SOCIALITER. (1) Communiter, vna. Rolandinus Patav. in Chron. Taruiſ. apud Murator. tom. 8. col. 345. (2) Societatis cauſa, Gall. *par Compagnie*. Statuta MSS. Augerii Epiſc. Conſeran. an. 1280.

SOCIARE. (1) *Sociare ſibi in patrimonium rem aliquam*, in Lege Bajwar. tit. 17. c. 2. pro Adiungere, ſibi aſſerere. Ita *fiſco ſociare*, pro *confiſcare*, formula vulgatiſſima, de qua in voce *Fiſcus*. Capit. 2. ann. 813. cap. 6. V. *Socire*. (2) Socium ſibi adiungere. Capitul. ann. 807. c. 2. (3) Comitari. Gall. *Accompagner*. Bartholomaei Scribae Annal. Genuenſ. ad ann. 1244. apud Murator. to. 6. col. 506. (4) † Sequi vt famulus. Ch. Mſ. a. 1459.

SOCIDA, Italis *Soccità*, quaſi Societas *accommandita di beſtiame, che ſi dà alla cuſtodia altrui à mezzo pro et danno*, vt eſt apud Cruſcanos. Habetur apud Rollandinum in Summa Notariae c. 5. formula *inſtrumenti Socidae ad ſalvum capitale*. V. Statuta Mediolan. 2. part. c. 483. 484. SOCCEDA, SOCCIDA, eodem intellectu. Statuta Cadubrii c. 2. p. 54. V. *Societas* 1. et *Sociſa* 2. SOCEDA, eadem notione. Statuta caſtri Redaldi lib. 1. fol. 17. SOCIDVM, ipſa *ſocidae* pactio, conuentio. Statuta Riperiae c. 7. f. 9. vo. SOCCIDARIVS, qui in *ſoccidam* accipit, Italis *Soccio*. Correctiones Statut. Cadubrii c. 30. V. *Societarius* in *Societas* 1. SOCIDAVVS, eodem ſenſu. Statuta Placent. lib. 5. fol. 66.

SOCIETARIVS. V. mox *Societas* 1.

SOCIETAS. (1) Eadem notione qua Italis *Socida*. V. in hac voce. *Tenere ad Societatem*, eſt tenere ad medietatem fructuum. Hinc *Societarius* dicitur eiusmodi ſocietatis particeps. Litterae Offic. Atrebat. ex Chartul. Montis S. Eligii p. 146. V. *Medietarius*, et *Soiſtura*. Hinc IN SOCIO DARE, *Donner à moitié*. Edictum Rotharis Regis tit. 95. §. 3. et Lex Longob. lib. 2. tit 32. (2) SOCIETAS inter Monachos variorum monaſteriorum, qua ſua ſibi inuicem bona ita communicabant, vt tanquam fratres alterius monaſterii haberentur. V. *Fraternitas* 3. (3) Militarium turma. Plures exſtitere eiusmod ſocietates, inter quas celebriores ſunt *Societas Britonum* in Mirac. MSS. Vrbani V. PP. *Nobilis Iohannes de la Chalma dioceſis Valentinenſis ann.* 1374. *cum Societates Britonum cepiſſent caſtrum appellatum Sahon ſuper Rodanum, manus eorum euadere volens, etc. Societas Catalanorum*, quae et *Vniuerſitas foelicis Francorum exercitus exiſtentis in partibus imperii Romaniae* inſcribitur in Litteris an. 1314. to. 2. Hiſt. Dalph. p. 151. col. 2. (4) *Exercitus*, in Gloſſ. Gaſp. Barthii ex Hiſt. Palaeſt. Roberti Mon. apud Ludewig. to. 3. Reliq. MSS. p. 110. (5) Coetus, caterua, Gall. *Bande*. Charta an. circ. 853. apud Chorier de ſtatu polit. Dalphin. to. 1. pag. 111. (6) † Comitatus, das Gefolge. Teſt. a. 1444.

SOCINA. Bulla Honorii III. PP. ann. 3. apud Vghellum in Epiſc. Interamn. tom. 1. p. 823. *Item quicunque eſt, vel erit ferrarius, qui habeat*

Digitized by Google

beat Socinum, debit unum par de ferris cum clauis Epiſcopo Interamnae. Ita forte dicta *officina* quaeuis, quomodo vocem hanc vſurpare videtur Vetus Conſuetudo Ambianenſis localis MS. V. *Socius.*

SOCINVS. S. Andoënus lib. 2. Vitae S. Eligii c. 15. *Nulla mulier praeſumat Socinos ad collum dependere, nec in vela*, (f. tela) *vel in tinctura, ſiue quolibet opere Mineruam, vel infauſtas caeteras perſonas nominare.* Quidam codd. habent hoc loco *ſuccinos.*

SOCITA. (1) *Gener, dictus a ſocietate generis.* Papias. (2) Vt ſupra *Socida*. V. in hac voce. Conſtitut. Fr. Praedicat. part. 1. col. 66.

SOCIVS, dignitatis vel officii nomen in Eccleſia Toletana, niſi idem ſit qui alibi *Frater* dicitur, qui nimirum in fraternitatem ſeu participationem orationum aliorumque bonorum ſpiritualium admiſſus eſt: quod in Eccleſiis Cathedralibus, vti in Monaſteriis obtinuiſſe ſupra obſeruauimus in v. *Frater.* Inſcriptio cuiusdam ſigilli apud Praeſ. de Mazaugues haec praefert: S. PET. MICHAEL SOCII ECCE TOLET. *Socii* in re nautica recenſentur inter eos qui aliquam in naui habent praeeminentiam. Charta ann. 1525. apud Rymer. to. 14. pag. 73. *Capitaneus, magiſter, ſubmagiſter, burſarius, Socii et alii praeeminentiam in naui habentes, etc.* Alibi pro *Socii*, vbi eadem fit enumeratio, legitur *Marinarii:* vnde eosdem eſſe colligitur qui Gallis *Officiers Mariniers* dicuntur, ad quos nauis gubernatio eiusque miniſterium potiſſimum ſpectat. SOCIO FISCO, Formula quae paſſim in veteribus tabulis occurrit, qua res fiſco publico adiuncta aut adiungenda innuitur. V. *Fiſcus* et *Sociare* 1.

SOCKEMANNVS, SOCMANARIA, SOCNA, SOCOMANNVS. V. *Soca* 4. et *Socagium.*

† SOCRATES. Inter vtenſilia recenſentur, in Inuent. Mſ. *Item duos anderios de ferro, item quinque Socrates.*

† SOCRIA, ſocrus. Ch. Mſ. a. 1264.

SOCTANVM, vt *Sotanum*, V. in hac voce.

† SOCVLVS, ſolum, pars domus inferior. V. *Sotulum.*

SOCVS. (1) Stipes, truncus, Gallis *Souche.* Charta Raimundi de Montesquiuo an. 1279. V. *Soca* 3. Pro calcei genere occurrit in *Soccus* 1. (2) † Cella, promptuarium, locus remotus et depreſſus. Inuent. Mſ. a. 1476.

SODA, morbus capitis, Gall. *la Migraine*, ex Graec. ἡμικρανία. Michaël Scotus de Phyſionomia cap. 2. *Contingit dolor capitis, quae dicitur Soda, ſiue Emigranea.* Albertus M. lib. 23. de Animalibus cap. 18. *Prima autem falconum infirmitas eſt dolor capitis, qui in hominibus Soda vocatur. Huius ſignum eſt, quod falco claudit oculos, et mouet caput in partes diuerſas, etc.* Vox Arabica, Auicennae, Albucaſi parte 1. Chirurg. c. 2. et aliis Medicis ſat familiaris.

SODADERIVS, miles, qui ſtipendio meret. Chron. Parmenſe ad annum 1290. apud Murator. to. 9. col. 820. V. in *Solidata.*

SODALES, Aponius L. 2. in Cantica Canticorum, vbi de Haereſiarchis: *Qui hac de cauſa Sodales appellantur, quod vnusquisque eorum daemonum vicarius vel collega per ſuperbiam effectus eſt, et quod omnes hi cibos doctrinae apud ſenſum ſuum, de quo cuncta meditando promunt, deceptis animabus, praeparatos, ſinguli ad vnam menſam, legis diuinae teſtimoniis male interpretatis, deferunt comedendos. Propria enim pulmentaria ad vnam menſam multi propter commune conuiuium deferentes, ab antiquis Sodales ſunt nuncupati, ad quorum comparationem, malorum dogmatum inuentores, Sodales Chriſti Eccleſia appellauit, quia dulcia verba ſanctae Scripturae venenoſis ſenſibus ſuis inficientes, diuerſo ſapore lethali inter ſe variante, vnius mortis aeternae conuiuium praeparant animarum.*

SODALICIARIVS, Sodalis. V. *Filetius.*

† SO-

Digitized by Google

† SODAMENTVM, Ital. *Sodamento*, cautio, ſatisdatio. Stat. Florent. l. 5. c. 36.

SODANNVS, vt *Sultanus*, V. in hac voce.

† SODANVM, herba vitrearia ſilueſtris, Ital. *Soda*, Gall. *Soude*. Leudae Maior. Carcaſſ. Mſ.

SODANVS, V. *Syndicus*.

SODARIA, Meretrix. V. in *Sodes*.

SODELLAE, Scrofarum morbus, Gall. *Eſcroüelles*. Nangius in Vita S. Ludouici p. 369. *In tangendo infirmitates, quae vulgo Sodellae vocantur, ſuper quibus curandis Franciae Regibus Dominus contulit gratiam ſingularem, etc.* Videtur legendum *ſcroëllae*, vel *ſtrouellae*, niſi vox formata ſit a voce *ſoda*, de qua ſupra.

SODES, SODARIA. *Sodes*, Sodalis, amicus, ſocius. Gloſſae Graec. Lat. φίλτατος, *Amantiſſimus, Sodes.* Vita S. Wlſtani Epiſc. Wigorn. n. 21. *Deſiſte, Sodes Aiſuine.* Eckeardus iunior de Caſibus S. Galli cap. 5. *Mi Sodes care.* Cap. vlt. *Bene, iſte ait, mi Sodes, narras.* Vide p. 46. et 47. et ibi Goldaſtum ab eodem fonte. SODARIA, Amica, meretrix. Chron. Senonienſe lib. 3. cap. vlt. *Quamdam meretricem, quam Sodariam vocant, poſt Ducem direxit.* Sic enim appellata vt plurimum vilia ſcorta: cuius appellationis auctores exiſtimantur Athenienſes, rei odioſae ſpecioſum nomen ἑταιρῶν dantes, vt eſt apud Plutarchum in Solone. Athenaeus lib. 13. cap. 4. καλοῦσι δὲ τὰς μισθαρνούσας, ἑταίρας. V. Martialem lib. 7. Epigr. 69. Ita ἑταιρεῖον *lupanar* vocabant. Haec docte quidem: ſed forte legendum *Soldaria* a *Soldada*, merces, ſtipendium: vnde meretrix *Soldataria* nuncupata, vt videre eſt infra in hac voce. CONSODES. Verſus MSS. de Cobone et Lantfrido, in Bibl. Eccl. Bellouac. *Quodam tempore fuerunt duo viri nobiles, ſicut fabulae teſtantur, et ſcurrarum complices, vnus Cabbo vocabatur, Lantfridus, et Conſodes, etc.*

† SODINGA. Ch. a. 1130. ap. Murat. t. 4. Antiq. Ital. p. 909. *Et ſimiliter duas chirothecas et vnum bonum cereum illi, qui in ipſo die impoſiturus eſt menſae ſuae prius ferculum, i. e. Sodingum, quae fertur a S. Ambroſii abbate.*

SODIS Form. 57. ex Lindenbrog. *Caballos tantos, boues tantos, vaccas cum vitulis tantas, ouium capita tanta, Sodis capita tanta, lectarios, condignos ac lectos tantos, etc.* Vbi *ſodis* pro *ſuum* videtur vſurpari, vel certe ex *ſude*, id eſt, porcorum ſtabulo. V. *Sudis*.

† SODVM, ager incultus, Ital. *Sodo*. Form. Mſ. V. *Sodus* 1.

SODVS. (1) *Terrae Sodae*, incultae, Ital. *Terreni Sodi*, Gall. *Terres en friches*. Charta an. 1358. inter Probat. Hiſt. familiae de Gondi tom. 1. p. 156. (2) † Firmus, ſtabilis, Ital. *Sodo*, a *Sodare*, ſolidare. Tract. Mſ. de re milit.

SOESTES. Deſcriptio bonorum dom. de Eska ex Tabul. Audomar. *Diuiditur namque tota terra de Eska et de ſuis antedictis ypepis, in Soeſtis, quae Flaminge dicitur mente, en terage, quod Flaminge dicitur lansſcoef . . . Illa terra quae dicitur Soeſtes . . . continet in vniuerſo* 336. *menſuras.* V. *Soiſtura*.

† SOFFA, SOLFA, nota muſicalis, Ital. *Solfa*. Ch. Mſ. a. 1245. V. *Solfizare*.

SOFFERANA, SOFFRANIA, crocus, Ital. *Zafferano*, Gall. *Safran*. Chron. Foſſae-nouae apud Murator. to. 7. col. 882. V. *Zaffranen*. SOFRANVM, eadem notione, in Statutis datiariis Riperiae c. 12. fol. 5. V. *Safranum*.

SOFFRATA, SOFRAYTA, culpa, vel mulcta in Eccleſia Lugdunenſi dicitur, quae a Canonicis ob culpam aliquam, vel abſentiam a choro, cum aliquod officium praeſtandum erat, exſolui debebatur, a vet. Gall. *Souffratge*, penuria, vel potius *Soferir*, abſtinere; a choro quippe et refectorio abſtinebant, etiam mulcta pecuniaria exſoluta, qui in culpa erant. Statuta Eccl. Lugdun. an. 1175. ex Cod. MS. Coislin. nunc Sangerman.

SOFISTA, V. infra *Sophiſtae*.

SOFOSORIVM, pro *Suffoſſorium*, Liges Canones Hibern. cap. 7. lib. 38. apud

Digitized by Google

apud Acher. to. 9. Spicil. p. 28. *Aratra trahentes et Soſoſoria figentes terrae.* V. *Foſſorium.*

SOFRANUM, V. ſupra *Sofferana.*

SOFRAYTA, vt *Soffrata.* V. ibi.

SOGA, 1) Reſtis. Gloſſ. *Soga, funis.* Vox Italis et Hiſpanis etiam in vſu. Lex Longobardorum lib. 1. tit. 25. §. 33. *Si quis Sogas furatus fuerit de boue iunctorio, componat ſol.* 6. Innocentius III. PP. lib. 13. Epiſt. 61. *Culcitram vnam, mantilia 4. Sogam carralem de corio, ferrum caldurarium.* 2) Tabularium ſancti Mauricii Agaunenſis apud Guicheoonum in Probat. Hiſt. Sabaud. p. 4. *De quarto terra S. Mauricii habet Sogas 5. vnaquaeque Soga habet pedes 100.* Vbi *Soga* eſt funis, funiculus, agri modus, quomodo Perſae σχοῖνον, menſuram terrae ſtadiorum 60. vocabant, vt auctor eſt Herodotus.

SOGALIS. (1) Cenſus ex quauis *ſoga*, ſeu agri modo, pendi ſolitus. Capitulare de Villis cap. 10. (2) Pro *Soalis*, vel *Sualis*, Sus, porcus. Codex cenſualis Irminonis Abb. Sangerm. fol. 11. vo. *Qui ſoluunt omni anno ad hoſtem carra VI. ad tertium annum Sogales* CVIII. V. *Soalis.*

SOGARE, Secare, a Gall. *Soyer;* niſi legendum ſit *Segare.* V. *Secare* 2. Charta ann. 1372. ex Tabul. Aulc.

SOGNEIA, praeſtatio, quae primum fiebat vice procurationis; exinde vero pro quauis penſitatione et ſeruitute eſt vſurpata; eadem notione et origine, qua *Sonniata.* V. *Soniare.* Charta ann. 1224. ex Tabular. Corbeienſi. SOIGNIA, eadem notione. Charta Margaretae Flandr. Comit. ann. 1269. apud Miraeum tom. 2. p. 1238. col. 1. SOIGNEIA, SOIGNENA, eodem intellectu, in Charta an. 1246. ex eodem S. Medardi Tabular.

SOGNETUM, in Areſto Parlamenti Toloſ. pro Conſulibus villae de Miranda ann. 1400. *Et quod dicti Conſules eorum conſilia abſque praeſentia officiariorum dicti Comitis* (Altariaci) *facere non deberent; certamque aydam ſeu conceſſionem nuncupatam Sognetum in dicta villa exiſtentem, et per quam tredecima pars vini venditi in eadem villa ad detaillum recipiebatur, renocaretur coram certo executore a dictis Conſiliariis noſtris deputato, petiiſſes.* Vbi legendum *Soquetum.* V. in hac voce.

SOIESTURA, V. *Soiſtura.*

SOIGNA, SOIGNIA, SOIGNENA, vt *Sogneia.* V. ibi.

SOILUM, pro *Scogilum.* V. ibi.

SOINUS, V. in *Sunnis.*

SOISTURA, SOIESTURA, vt ſupra *Societas* 1. Tabular. Montis S. Eligii.

† SOITURA, tantum prati, quantum vnus ſector per diem ſecare poteſt, Gall. *Soiture, Soipture.* Interdum pratum nude. Ch. Ml. a. 1314. V. *Sethorata.*

SOJURNARE, morari, diem ducere, Gall. *Séjourner.* Literae Henrici IV. Reg. Angl. an. 1411. apud Rymer. to. 8. col. 667. V. *Sejornare* et *Subjurnare.*

SOK, SOKA, SOKE, V. *Soca* 4.

SOKAGIUM, SOKEMANNUS, SOKEMARA. V. ſupra in *Socagium.*

SOKEREUA. Fleta lib. 2. c. 55. §. 2. . . . *Quamdiu aliquid inueniatur in huiuſmodi feodis, per quod diſtingui poſſint. Si autem nihil inueniatur, tunc implacitentur ipſi Tenentes de Galenecto, per quod breue de conſ. . . . . et ſeruitiis, quod fieri poteſt per Sokereves eorum in huſtenge praeſentatos ad cuſtodiam Sokereuae ſuae ad redditus ſuos colligendos, etc.* V. *Socagium.*

SOKMANNUS, SOKMANRIA, V. in *Socagium.*

SOL. (1) Pro Die, quomodo a Latinis Scriptoribus, Poëtis praeſertim, vſurpari obſeruarunt Seruius ad Virgil. et Lutatius ad 3. Thebaïd. Vetus Gloſſarium laudatum a Fabroto exercit. 1. p. 11. *Tres Soles, tres dies.* Ioh. de Ianua: *Quia Sol eſt cauſa diei, ideo ponitur aliquando pro die; ſed frequentius in plurali.* Luithprandus lib. 3. c. 5. *Paucis interpoſitis Solibus.* SOLEM CULCARE, vel potius *Collocare*, pro Diem conſtituere. V. *Collocare.* (2) Gregorius Turon. lib. 4. Hiſt. c. 31. *Tres aut quatuor ſplendores magni circa ſolem*

Digitized by Google

.lem apparuerunt, quos ruſtici Soles vocabant, dicentes: Ecce tres vel quatuor Soles in coelo. Rodericus Toletanus in Hiſtor. Arabum c. 17. Omnes Cordubae habitantes tres Soles lucis mirificae conſpexerunt, etc. V. Iſidorum Pacenſem aera 784. Aimoin. de Translat. SS. Georgii et Aurelii n. 16. Matth. Paris ann. 1236. Et videbatur iuxta ſolem, quidam Sol nothus collateralis. Ammianus lib. 20. Sol autem geminus ita videri exiſtimatur, ſi erecta celſius ſolito nubes, aeternorumque ignium propinquitate collucens, orbis alterius claritudinem tanquam a ſpeculo puriore formauerit. V. Liuium lib. 17. et Plinium lib. 11. c. 31. (3) Stilus ferreus, vnde ſolet excuti ignis ſilice, vt eſt in lib. Miracul. S. Bertini c. 10. apud Mabillonium to. 3. Act. SS. Ord. Bened.

SOLA. (1) Pro Solea calcei, Gallis *Semele*. Charta Ludouici Pii Imp. apud Doubletum: *Ad cordoveſos, et in Solas eorum componendas, modia vncti ducenti.* Chrodogangus Metenſis Epiſc. in Regula Canonicor. c. 41. *Calceamenta vero omnis clerus annis ſingulis, pelles buccinas, et Solas, paria quatuor accipiunt.* V. *Soccus* 1. SOLA, pro ipſo Calceo, ſeu aliqua calceamenti ſpecie, in Charta an. 855. in Append. ad Marcam Hiſp. col. 788. *Solarum parilia XL.* Teſtam. ann. 1518. in Sicil. ſacra apud Rocchum Pirrum p. 187. *In qua* (arca) *erant veſtis vna zindari ad inſtar iubbae, velum vnum liſtiatum et Solae* (*vulgo calceamentum,*) *illius B. Martyris.* V. *Solarius.* (2) Piſcis marini ſpecies, ſolea, Gall. *Sole*, quod *ſolae* formam refert ſic dicta. Charta ann. 1197. inter Inſtrum. to. 6. Gall. Chriſt. nouae edit. col. 144. (3) † Quadratus later, quo pauimentum ſternitur. Statuta Montis Regal. fol. 270. V. *Solerare.* (4) † Solum, fundus, in Ch. Mſ. a. 1326. (5) † Planus nauis fundus, Gall. *Sole*. Stat. a. 1378. (6) † Trabs, tignum, Gall. *Solive*. Ch. Mſ. a. 1324. V. *Salina.* (7) † Pila vel globulus ligneus, Gall. *Soule*, Litt. Mſ. a. 1348.

SOLACENTIO. Charta ann. 709. apud Calmet. inter Probat. to. 1. Hiſt. Lothar. col. 264. *Bene antiquitus divitum principum decreta et legum ita ſanxerunt, vt tantummodo loca manus donatoris Solacentio in ſubſcriptione certa monſtraretur, nec ſine geſtarum allegatione, pleniſſima voluerunt firmitate mancipare.*

† **SOLACERIUM**, cella ſeu obedientia monaſtica, vel praedium ruſticum ab abbatia pendens; vnde *Solacerius* illius habitator. Ch. Mſ. a. 1325.

SOLACIAMENTUM, Solatium, animi remiſſio. Codex MS. de dictis contra Albigenſes ex Bibl. D. de Chalvet Seneſcalli Toloſ.

SOLACIARI, V. infra *Solatiari.*

SOLADIRE, pro *Solſatire.* V. in hac voce.

† **SOLAGIAMENTUM**, Solatium, levamentum, Gall. *Soulagement.* Ch. a. 1473.

SOLAGIUM, Agrarium, praeſtatio ex agris, a *ſolum* ſic dictum; idem quod alibi *Araticum, Terragium* nuncupatur, vt videre eſt in his vocibus: niſi tamen tributum ſit, quod ex area, Dombenſibus *Suel*, penſitabatur. V. *Solium* 4. Chartul. Matiſcon. fol. 220. vo.

SOLAIARIUS, an qui *ſoleas* vendit ſeu conficit? Vetus Inſcriptio apud Baronium ad 22. Aug. in Martyrolog. *Magno et inuicto Imp. . . . Conſtantino . . . corpus coriariorum, magnariorum, Solaiariorum deuoti numini maieſtatique eius.* V. *Magnarius* et *Sola* 1.

SOLAMENTUM, vt *Solanum* infra, Solum, fundus. Charta ann. 941. apud Murator. delle Antic. Eſtenſi p. 147. V. *Solare* 2. et *Soliditas.*

SOLAMEUM, Annonae genus. Chartar. Eccl. Auxit. c. 88. de Oblationibus ad ſacriſtam pertinentibus: *Decima quoque tam panis, quam annonae, ſiue frumenti, et Solamei.*

SOLANUM, Solum, fundus. Charta Sanctii Regis Aragonum aerae 1118. apud Hieron. Blancam p. 626. V. *Solamentum.*

SOLARATUS, V. infra in *Solarium* 1.

SOLARE. (1) Vt *Solarium* 1. V. in hac voce. (2) Solum, fundus. Conc.

Digitized by Google

Conc. Legion. ann. 1012. inter Hiſpan. to. 3. p. 191. V. *Solamentum*. (3) Calceos *ſolis* ſeu ſoleis inſtruere. Statuta Arelat. MSS. art. 167. V. *Solerare*. (4) SOLARI, Conſolatione affici, recreari. Taion. Epiſc. in Praefat. ad ſuos quinque libros Sentent. inter Conc. Hiſp. to. 2. p. 531. V. *Solatiari*.

† SOLAREATUS, *ſolariis* inſtructus, aedificatus. Stat. Mſ.

† SOLARIA, vectigal, quod pro ſolo penditur. Ch. a. 822. t. 6. Collect. Hiſt. Franc. p. 528. V. *Solarium* 2.

SOLARIARI, pro *Salariare*. V. in hac voce.

SOLARIATUS, V. in *Solarium* 1.

SOLARIOLUM, dimin. a *Solarium* 1. V. ibi.

SOLARIS. (1) SOLARIS AUREUS, nummus aureus, ſcutum cum ſole, Gall. *Ecu au Soleil*. Regeſt. Parlamenti ann. 1533. apud Baluz. tom. 2. Hiſt. Aruern. p. 693. Alia notione vide in *Solarium* 1. (2) SOLARIS IUSTITIA, quae ſolum ſeu fundum ſpectat, Gallice *Juſtice fonciere*. Charta ann. 1211. ex Tabul. S. Germani a pratis. (3) † Idem quod *manſus*, agri portio cum habitatione coloni, Hiſp. *Solar*. Ch. a. 1107. V. alia notione in *Solarium* 1.

SOLARITER, inſtar ſolis. Gocelinus in Vita S. Auguſt. Cantuar. tom. 6. Maii p. 377.

SOLARIUM. (1) Domus contignatio, vel cubiculum maius ac ſuperius, tabulatum, Söller olim Germanis. Chronica Auſtralis an. 869. *Ludovicus Imperator de Solario cecidit*. SOLARIUS, vt *Solarium*. Charta ann. 1017. in Append. ad Marcam Hiſpan. col. 1003. SOLARE, eadem notione. Charta ann. 1043. ex Tabul. S. Victoris Maſſil. SOLERIUM, eodem intellectu. Albertus Aquenſis lib. 1. c. 28. SOLARIOLUM, dim. a *Solarium*. Vita S. Auſtrulfi Abb. Fontanell. ſaec. 3. Bened. part. 2. p. 134. SOLARIS, locus idoneus *ſolario* aedificando, Gallis *Maſure*. Charta Sanctii Reg. Aragon. aerae 1090. in Hiſt. Pinnatenſi lib. 3. c. 9. SOLARIUM, eadem notione. Charta Willelmi dom. Monſpeſſul. ann. 1103. apud D. Bruſſel tom. 2. de Vſu feud. p. 727. SOLARIATUS, et SOLERATUS, *Solariis* inſtructus, aedificatus. Charta Ioannis Epiſc. Ticinenſis. an. 922. apud Vghellum in Epiſc. Veronenſib. Vide Oct. Ferrarium in *Solaro*. SOLARATUS, eodem ſignificatu. Charta Theodobaldi an. circ. 901. apud Murator. to. 3. p. 86. (2) Vectigal, quod pro ſolo penditur, apud Vlpian. ff. ne quid in loco publ. leg. 2. §. Si quis, 17. V. *Solagium*. (3) *Solarium* nonnumquam pro *ſalarium* ſcriptum occurrit, vt in Conſtitut. Vdalrici Epiſc. Patav., ann. 1470. apud Hanſiz. to. 1. German. ſacrae, p. 555. Ita etiam legendum videtur apud Marten. de Ant. Eccleſiae Diſcipl. p. 128. vbi haec habet ex Ordinar. MS. Eccl. Siluanect. *Modo fiunt breves lectiones ad Matutinum, et per diem vnus de clericis vel capellanis eccleſiae, Solario mediante, legit reſiduum in choro retro maius altare*. (4) † Suggeſtum, ap. Garamp. in Diſſ. 1. ad Hiſt. B. Chiarae, p. 125.

SOLARIUS. (1) Calcei ſpecies. Comput. ab an. 1333. ad ann. 1336. to. 2. Hiſt. Dalph. p. 284. *Item pro duobus paribus ſtiualorum et duodecim paribus Solariorum pro domino, III. flor*. V. *Sola* 1. (2) † SOLARIUS, SOLERIUS, domus contignatio, tabulatum. Ch. Mſ. a. 1309.

SOLARUS, nummus argenteus Mantuanus. Acta B. Aloyſii Gonzagae to. 4. Iunii p. 883.

SOLATIARE. (1) SOLATIARI, Conſolari. Radulfus de Diceto pag. 607. V. *Solari*. (2) Fideiubere, apud Macros in Hierolex. ex leg. 3. de exercitalibus. V. *Solatium* 4. (3) SOLATIARE, et SOLATIARI, Auxilium vel *ſolatium* impertiri, praebere. Lex Longob. lib. 1. tit. 14. §. 3. *Si dux exercitalem ſuum moleſtauerit iniuſte, Gaſtaldius eum Solatiet, etc*. Adde §. 5. Codex Carolinus Epiſt. 6. *Non nos patiaris perire, et ne moreris aut differas nobis Solatiandum*. (4) SOLATIARI, animum relaxare, Gall. *Se divertir*. Arnulfus Lexouienſis Epiſcopus

ad

Digitized by Google

ad Radulſum de Diceto Londonienſem Archidiac. cuius exſtat hiſtoria.

SOLATIATIM, *Solatiandi* ſeu animum relaxandi cauſa. Epiſt. Caroli de Monteſtis ann. 1410. apud Marten. tom. 7. Ampliſſ. Collect. col. 1169.

SOLATIATOR, Auxiliator. Capitula Caroli C. tit. 1.

SOLATIOSE, i. q. *Solatiatim*. Vita S. Humilitatis to. 5. Maii p. 206.

SOLATIOSVS, delectabilis, iucundus. Epiſtola Ducis Burgundiae an. 1401. apud Marten. to. 1. Anecdot. col. 1675. V. *Solativus*.

SOLATIVM. (1) Salarium, quod ἐν παραψυχῆς λόγῳ datur, vt habet Procopius in Anecdotis. Vtitur non ſemel Iulianus Anteceſſor Conſtit. 115. 123. 124. vt et l. 4. Cod. de Sportul. Capitula Caroli Cal. apud Tuſiacum c. 13. *Et ſi illi duo miſſatici ad hoc non ſuffecerint, nobis ad tempus hoc mandent, qualiter aut per nos, aut per filium noſtrum, aut ſicut viderimus, eis neceſſarium Solatium transmittamus.* (2) Ludus, ſpectaculum, Gall. *Jeu, divertiſſement.* Regimina Paduae apud Murator. to. 8. col. 427. (3) Quoduis auxilium, *Beneficium*, Gall. *Ayde.* Iornandes de Rebus Geticis cap. 32. (4) Fideiuſſio, apud Macros in Hierolex. ex leg. 3. de exercitalibus. V. in *Solatiari.* (5) Refectio. Teſtamentum Bertichramni Epiſc. Cenoman. *Et Abbati loci illius Solatium praebeant, et poſtea in craſtinum Abbas det illis digniſſimam refectionem.* V. *Conſolatio* 1. (6) Colloquium. Epiſt. Roberti Prioris Celſinienſis ad Abbat. Cluniac. ann. 1409. apud Marten. to. 7. Ampliſſ. Collect. col. 1114. (7) SOLATIVM, SOLACIVS, SOLATIA, Gallis *Aide*, qui vel quae Monachis aut Monialibus officium et munus aliquod peragentibus in adiumentum datur. Chrodogangus Metenſis Epiſc. in Regula Canonic. cap. 9. Statuta Ordinis S. Gilberti p. 745. 758. etc. vbi et *Solatius* interdum dicitur. SOLATIA, de Moniali, p. 776. *Licet infirmariae monialium Solaciam habere.* Habetur rurſum p. 764. (8) Ager cultus, f. pro *Solanum*. Chron. Siciliae ad ann. 1326. apud Marten. to. 3. Anecdot. col. 95. *Deinde redierunt vſque ad mare Tonnariae Solantis de tenimento Panormi, per ipſam eamdem viam damnificantes vineas et Solatia maritimarum diverſarum locorum Siciliae.*

SOLATIVS, V. *Solatium* 7.

SOLATIVVS, qui ſolatium affert. Elmham. in Vita Henrici V. Reg. Angl. c. 67. p. 193. V. *Solatioſus*.

SOLATVRA, pulueres et ſiliquae granarii, ab Ital. *Solaro*, granarium. Acta S. Franciſcae Rom. tom. 2. Martii p. 93*.

SOLATVRVS, pro Solandus. Vita S. Dunſtani tom. 4. Maii p. 356.

SOLATVS. (1) *Caligae Solatae*, f. Apertae, pro ſolutae. Acta ad Concil. Baſileenſe apud Marten. tom. 8. Ampliſſ. Collect. col. 244. *Nullus portet .... corrigias auri vel argenti ornatum habentes, nec caligas Solatas, nec mitras ſiriceas.* (2) † Pavimentis ſtratus. Stat. Taurin. Mſ. a. 1360. V. *Solerare* et *Solere* 2.

SOLDA. (1) Taberna mercatoria, idem quod *Selda*: niſi etiam ita legendum ſit, in Charta an. 19. Richardi II. Reg. Angl. apud Th. Blount in Nomolex. (2) † Fex vinaria, Prov. *Saudo*. Index Mſ. a. 1378.

SOLDADA, SOLDADERIVS, SOLDADERIVS, V. infra in *Solidata*.

SOLDANA, Araris, Gall. *la Saone*. Charta ann. 1364. ex Regeſt. 98. Chartophyl. Reg. num. 3.

SOLDANARIA, SOLDANATVS, SOLDANIA, V. in *Sultanus*.

SOLDANVS, V. ibidem et in *Syndicus*.

SOLDARE. (1) Solidare, reficere. Anonymus Salern. apud Murator. to. 2. part. 2. col. 228. (2) Vid. *Solidata*.

† SOLDARIVM, agrarium, praeſtatio ex ſolo ſeu agris, i. q. *Solagium*. Ch. Mſ. a. 1071. V. *Soldator*.

SOLDARIVS, SOLDATA, V. infra *Solidata*.

SOLDATARIA, SOLDADERA, Meretrix: ab Hiſpan. *Soldada*, merces, ſtipendium: a merendo enim dictas mere-

Digitized by Google

ratori. to. 8. col. 321. (3) Stipendium praebere; vt et SOLDARIVS, Stipendiarius. V. in *Solidata.*

SOLIDATA, valor vnius ſolidi. Charta ann. 1069. apud Sammarthanos in Archiep. Aquenſib. num. 22. *Conſtitutum eſt ab vtrisque, vt Abbas Rotlannus et Monachi Archiepiſcopo Roſtagno tunc temporis 240. Solidatas darent, et omni anno perſoluerent in cenſum ſanctae Aquenſi Eccleſiae in die Sabbati ſancti duas libras legales incenſi optimi, etc.* Raimundus de Agiles pag. 153. *Coria vero boum et equorum, et alia neglecta ex longo tempore illa ſimiliter diu cocta, cariſſime vendebantur, adeo vt duas Solidatas quilibet comedere poſſet.* Tabularium Lucenſe, apud Marcam in Hiſt. Beneharn. lib. 4. cap. 6. *Inde accepit Vicecomes ipſe vnum mulum de mille ſolidis, et duos equos de mille Solidatis.* *Solidatam* accipi debere pro valore vnius ſolidi ſuadent cum ipſa vocis origo, tum Chartae veteres plurimae, in quibus haec vox occurrit. Aliae nihilominus exſtant, quae *Solidatam* a ſolido diſtinguunt, et maioris vel minoris eſſe pretii quam ſolidus innuere videntur; adeo vt rem lectoris iudicio permittendam eſſe ſatius exiſtimemus. Vnum eſſe cum ſolido probant Charta ann. 1118. inter Probat. to. 2. nouae Hiſt. Occitan. col. 405. *Et propter hoc accepimus a te quingentas Solidatas.* Alia an. 1140. ibid. col. 492. *Propter hoc mihi firmaſti dare quinque millia Solidatas ad primam feſtiuitatem S. Michaëlis.* Teſtamentum Ermengaudi Epiſc. Agathenſis ann. 1149. inter Inſtrum. to. 6. Gall. Chriſt. nouae edit. col. 323. *Nepoti meo Guillelmo de Subiras relinquo equum et mulum et ducentos ſolidos vel Solidatas.* Charta ann. 1237. tom. 1. Hiſt. Dalph. pag. 19. *Dominus Comitatus eisdem centum Solidatas, vel centum ſolidos dare tunc teneatur in reuerſo ſuo citra bornam.* At vero a ſolido ſecernunt aliae Chartae. *Solidata* pro 12. ſolidis computari videtur in Ch. an. 1134. ex Chartul. Sauiniac. *Vt ipſa die centum Solidatae ab abbate illi darentur. Pro hac acquiſitione donauimus ei 1200. ſol.* SOLIDATVS, eodem ſignificatu. Chartular. S. Vandreg. to. 1. p. 387. SOLIDATA, idem quod *pondus*, libra, cuius valor aeſtimatur vno ſolido. Charta cenſualis Leduini Abb. S. Vedaſti ann. 1036. ex Chartul. V. eiusd. Mon. fol. 243. *Quinque Solidatae lanae, 1. den. Quinque Solidatae fileti, 1. den. Quinque Solidatae ſaxae carnis, 1. den.* Tabular. Gemmet. *Comes Robertus, vel quicumque terram tenebit haeres ſuus ex deuotione, recognitione etiam, quod ſaepedictum caſtellum in terra Gemmeticenſis Monaſterii eſt ſitum, ſingulis annis in feſto Apoſtolorum Petri et Pauli decem Solidatas terrae tradet Priori de Bec, vnde fiet cereus, quem idem Prior ad Gemmeticenſe Monaſterium deferet, vt accenſus in die feſto ad memoriam et honorem ibi effulgeat.* SOLIDATA TERRAE, modus agri ad valorem annuum vnius ſolidi. Monaſtic. Anglic. tom. 1. p. 112. *Anſelmus de Gorney dedit . . . quinque Solidatas terrae in Beuerſtona, cum aduocatione eiusdem villae, etc.* Tom. 2. p. 98. *Quadraginta Solidatas in villa de Hebi, etc.* Infra: *Terram de Riſeberga, quae ſolebat reddere 30. ſolidos, etc.* Charta Seguini Epiſcopi Matiſcon. an. 1260. *Cum Guillelmus de Oblato Miles ab Eccleſia Cluniacenſi 60. Solidatas terrae teneret in feudum, etc.* Regeſtum feodorum Campaniae fol. 69. *Debet facere continuum eſtagium apud S. Menoldum, et domina Comitiſſa debet ei aſſignare centum Solidatas terrae.* V. *Libra terrae* et *Denariata.* SOLIDATA, Stipendium vnius ſolidi, quod datur militi. Eadmerus lib. de Similitudinib. S. Anſelmi cap. 39. *Illa vero ſeruiunt ei velut militantes pro Solidatis, etc.* SOLDATA. Iacobus I. Rex Aragon. in Foris Oſcae ann. 1247. fol. 8. *Tunc debet ei dare integrum ſalarium ſecundum forum, ſcilicet quandam Soldatam conuenit, pro quanto debebat ei ſeruire.* SOLDADA, apud Brandaonem tom. 4. Monarch. Luſitan. p. 304. Galli *Sodée*, *Soudée* et *Soldée* dicunt. SOLIDVM, idem

idem quod *Solidata*. Albertus Aquenſis lib. 7. c. 58. *Nec longo poſt haec interuallo Rex a militibus ſuis in vrbe lapſus pro pecunia anguſtiatus eſt, quam illis debebat pro conuentione ſolidorum*, etc. SOLDVM. Conradus Vſperg. in Henrico VI. *Imperator vero C. millia marcarum ſibi ab eodem data fecit militibus dari in Soldum.* Rolandinus Patav. in Chron. Taruiſ. apud Murator. tom. 8. col. 308. *Aperte lamentari coeperunt, quod Soldum ſiue ſalarium a ſuo ſibi Communi promiſſum penitus habere non poterant.* SOLDVS, eadem notione. Barthol. Scribae Annal. Genuenſ. ad ann. 1224. apud Murator. to. 6. col. 437. SOLIDVS, eodem intellectu. Epiſtola Friderici II. Imp. apud Marten. tom. 2. Ampliſſ. Collect. col. 1200. SOLIDARE, Stipendium praebere, Gall. *Soudoier*, Italis *Soldare*. Senator lib. 3. Var. 51. *Menſtrua eum duximus largitate Solitandum.* Petrus de Vineis lib. 1. Epiſt. 1. *Per ſatellites ſuos de pauperum patrimonio Solidatos.* SOLDARE, SOLDEARE, eadem notione. Sallas Malaſpinae de Rebus Sicul. lib. 2. cap. 15. tom. 6. Miſcell. Baluz. p. 245. *Multos de ipſa decima equites cum dicto Karolo venturos in regnum Soldat.* SOLIDARII, milites qui ſtipendio merent, qui *Solidatam* accipiunt pro ſtipendio, *Soudoiers*, Froiſſarti 1. vol. c. 147. Leges Henrici I. Reg. Angl. c. 8. *Conductitii, vel Solidarii, vel ſtipendiarii.* Ordericus Vitalis lib. 4. *Solidarios milites conuocauit, omnesque, regali munificentia pro militari ſeruitute muneratos, domum abire benigniter permiſit.* SOLIDARII REGIAE *priuatae Maſnedae*, aliquot ſubſcribunt Diplomata Willelmi Regis Siciliae ann. 1183. apud Rocchum Pirrum in Archiepiſcopis Montisregal. SOLDARIVS, ex Gallico obſoleto *Soldar*. Hugo Flauiniacenſis de Carolo Martello: *Tanta dedit militibus, quos Soldarios vocari mos obtinuit, qui ex omnibus mundi partibus cauſa quaeſtus ad eum concurrebant*, etc. SOLDADERIVS, eodem ſignificatu. Caffari Annal. Genuenſ. ad ann. 1158. apud Murator. to. 6. col. 270. SOLDAREIVS, in Memor. Poteſtatum Regienſ. ad ann. 1284. apud eumd. Murator. tom. 8. col. 1161. SOLDATES, in Chronico Veronenſi ibid. col. 649. SOLDATVS, ex Gallico *Soldat*. Thwroczius in Colomano Rege Hungar. c. 62. SOLDEARIVS, in Charta apud Lobinell. tom. 2. Hiſt. Britan. col. 241. SOLDENARIVS, eadem notione, ex Gall. *Saudenier*, (Germ. Söldner,) quae vox occurrit in Chronico Flandr. cap. 85. Geſta Philippi III. Regis Franc. p. 538. SOLDERIVS. Barthol. Scribae Annal. Genuenſ. apud Murator, to. 6. col. 493. SOLDITIARIVS, in Literis Edwardi II. Regis Angl. ann. 1315. apud Rymer. tom. 3. pag. 543. † SOLIDATARIVS. in Lit. remiſſ. Mſ. an. 1356. † SOVDERARIVS, in alia an. 1358.

SOLIDATIO, deciſio, confirmatio. Charta ann. 1377. ex Bibl. Reg.

SOLIDATVM. (1) Quidquid in ſolidum poſſidetur. Geſta Dagoberti Regis c. 13. *Reddensque ei Solidatum, quod aſpiciebat ad regnum Auſtraſiorum, hoc totum exinde, quod citra Ligerim, vel Prouinciae partibus ſitum erat, ſuae ditioni retinuit.* SOLIDE HABERE, eſt iure proprietatis et allodii poſſidere, in Charta ann. 1116. ex maiori Chartul. S. Victoris Maſſil. (2) Papias: *Fuſum, Solidatum, ſtratum.*

† SOLIDATVRA, ferrumen; a Gall. *Soudure*. Ch. Mſ. a. 1367.

SOLIDATVS, vt *Solidata*, V. ibi.

SOLIDITAS. (1) Solum, fundus, ni fallor. Charta Pipini Reg. ann. 763. apud Calmet. inter Probat. tom. 1. Hiſt. Lothar. col. 276. *Donamus ad ipſum monaſterium* (Prumienſe) *villam noſtram in pago Effinſe, qui dicitur Sarabodis villa, vna cum terminis, vel Soliditate, vel appendiciis ſuis*, etc. V. *Solanum*. SOLEDETAS, eadem notione, in Charta ann. 690. inter Probat. Hiſt. S. Germ. Pariſ. pag. 5. *Cum omne merito, vel ageciencias et Soledetates ſuas, ſicut a nobis praeſente tempore eſt poſſeſſum.* (2) Stabilitas, conſtantia.

Digitized by Google

ſtantia. Ch. Mſ. an. 876. (3) † Gelu, congelatio, t. 6. Sept. p. 480.

† SOLIDITER, ſolide, vel in ſolidum. Ch. Mſ. an. 1266. V. *Solidanter.*

SOLIDUM. *In ſolidum*, Gall. *Solidairement.* Charta ann. 1353. apud Ludewig. to. 5. Reliqu. MSS. pag. 540. *Promittentes in Solidum bona fide, etc.* V. in *Solidata.*

SOLIDUS. (1) Ligius, vaſſallus in ſolidum. Charta Oldegarii Epiſcopi Barcinon. in illius Vita n. 37. *Nulla erit licentia alicui extraneae perſonae donare, . . . niſi illi, qui ita ſit fidelis et Solidus homo Eccleſiae noſtrae, ſicut tu.* Ibidem: *Iuro ego, . . . quod ab hac die et deinceps fidelis homo et Solidus ero tibi et Eccleſiae tuae.* V. *Hominium ſolidum*, et *Solidantia.* (2) SOLIDUS, pro Aureo ante Conſtantinum M. vſurpatus vix legitur, vti obſeruatum a Scaligero lib. de Re nummaria: quo tum imperante vulgo obtinuit, quod etiam attigit Cangius in Diſſertatione de Imperatorum Conſtantinopolitanorum numiſmatibus, ex Codice Theodoſiano. Gregorius M. lib. 1. Dial. c. 9. *Repente in ſinu ſuo 12. aureos inuenit ita fulgentes, tanquam ex igne producti eadem hora fuiſſent. Qui mox de Eccleſia egreſſus, eos in ſinum furentis Preſbyteri proiecit, dicens: Ecce habes Solidos, quos quaeſiſti, etc.* *Solidum* pariter pro *aureo* vſurpat Fortunatus in Vita S. Germani Pariſienſis c. 22. SOLIDI AUREI pretium apud Gallos et Francos diverſum fuit pro temporum ratione. In Lege Salica, paſſim, *Solidus* conſtitiſſe dicitur 40. *denariis* argenteis. Hincmarus in Vita S. Remigii: *In teſtamento, a B. Remigio condito, lector attendat, quia Solidorum quantitas numero 40. denariorum computatur, ſicut tunc ſolidi habebantur,* (al. *agebantur*,) *et in Francorum Lege Salica continetur: et generaliter in ſolutione vſque ad tempora Karoli perdurauit, velut in eius capitulis continetur*, (al. *inuenitur*,) Ita in Capitulo Ludouici Pii an. 819. de interpretat. Legis Salicae c. 2. et 4. ſolidus etiam accipitur. Pretium igitur ſolidi immutatum, a Pipino Rege ſcilicet. Synodus Remenſis cap. 41. *Vt dominus Imperator ſecundum ſtatutum bonae memoriae Pipini miſericordiam faciat, ne Solidi, qui in Lege habentur, per 40. denarios diſcurrunt, quoniam propter eos multa periuria multaque falſa teſtimonia reperiuntur.* Taxata enim fuit tunc temporis ſolidi quantitas 12. denariis, idque firmatum a Carolo M. lib. 4. Capit. c. 75. *Vt omnis ſolutio atque compoſitio, quae in Lege Salica continetur, inter Francos per 12. denariorum Solidum componatur: excepto, vbi contentio inter Saxones, et Friſiones exorta fuerit. Ibi volumus, vt 40. denariorum quantitatem Solidus habeat; quem vel Saxo, vel Friſio, ad partem Salici Franci cum eo litigantis ſoluere debet.* Ita fere in Lege Longobard. lib. 2. tit. 82. §. 1. 2. et 3, niſi quod pro 40. den. 60. praeferunt editiones Boërii et Lindenbrogii; ſed perperam, vt opinor. Capitula eiusd. Caroli ann. 797. edita ab Holſtenio §. 11. *In argento 12. denarios Solidum faciant: et in aliis ſpeciebus ad iſtud pretium omnes aeſtimationes compoſitionis ſunt.* Id etiam firmatum deinceps a Ludouico Pio c. 3. tit. 75. Hinc *ſolidus 12. denariorum* fuiſſe dicitur, in Capitul. 2. Karlomanni c. 2. in iisdem Capitul. Caroli M. lib. 3. c. 30. lib. 5. c. 3. in Addit. 1. Ludouici Pii cap. 57. et in Synodo Liptinenſi c. 2. Sed et apud Hungaros, aureus, qui idem cum ſolido, 40. denariis argenteis valuit ſub Bela I. Rege, vt auctor eſt Thwroczius cap. 45. (Errantem Lindenbrogium, cui non pauci acceſſerunt, minus caute ſecutus eſt Vir doctiſſimus. Exiſtimat ille vnum eumdemque eſſe ſolidum, qui a 40. denariis, quibus primum conſtabat, ad 12. denarios a Pipino eſt adductus: quod falſum omnino eſt; primus aureus erat, alter argenteus. Et quidem abſurda et hactenus inaudita eiusmodi imminutio. Errandi occaſionem praebuit laudata Synodus Remenſis, cuius mentem minime aſſecutus eſt Lindenbrogius. Id quippe vnum docet, multas, quae

prius

prius 40. denariorum fuerant, a Pipino Rege ſagaciſſimo ad 12. denarios reductos fuiſſe, vt ſibi populos arctius deuinciret. In vſu publico erant ſolidi aurei etiam ſub Philippo I. Rege Franc. vt ex Literis an. 1077. conſtat: *Cui litem intulerit mille Solidos auri componat.* Iis ſucceſſere floreni. V. le Blanc Tract. de Monetis pag. 39. et ſeqq.) SOLIDI AVREI diuiſio alia fuit apud Romanos, nempe, in 6000 denarios aereos, quos λεπτὰ Graeci vocant, in quot τάλαντον, ſiue ſolidum diuidi ſcribit Suidas. Senator lib. 1. Epiſt. 10. *Sex millia denariorum Solidum eſſe voluerunt.* SOLIDI ARGENTEI, in Bulla Benedicti VII. PP. in Bullario Cluniacenſi p. 6. Aeuo ſequiori, ſolidi ex argento, et quidem ſubaerato, cudi coeperunt; quibus aſſignati denarii perinde 12. ac aureo; ſed ii aurei minutuli. Atque ita *ſolidum* vſurpatum docet Couarruuias lib. de Collat. veterum numiſmat. c. 3. §. 2. n. 7. et ſeqq. Charta fundationis Monaſterii S. Seueri in Vaſconia apud Marcam lib. 3. Hiſt. Benehern. cap. 8. *Dando illis trecentos Solidos duos denarios argenti, quadraginta quinque vaccas cum multis aliis rebus.* SOLIDVS apud Saxones duplex fuit; vnus enim habuit 2. tremiſſes, alter tres tremiſſes. Maiori ſolido aliae compoſitiones, minori homicidia componebantur. Ita Lex Saxonum tit. 18. Adde Capitulare Saxonum Caroli M. an. 797. c. 11. SOLIDI ANGLICANI, *Sols Engleis*, in Legibus vernaculis *W*illelmi Nothi cap. 13. vbi 40. denariis conſtitiſſe innuitur: *De li Dei après le peloier 30. Sols de ſols Engleis, ço eſt quatre deniers.* Quae quidem verba vltima de 40. denariis capienda exiſtimo, vt *quer* ſit pro *quarante*, vt tunc efferebant. Mentio eſt praeterea ſolidorum Anglicanorum c. 19. 21. 41. Vt tamen non temere affirmem, facit Caius de Antiquit. Cantabrig. Academiae pag. 209. *Illud interim ſcire licet, aliam fuiſſe rationem ſolidorum aetate Aelfrici, quam noſtra: nam per ea tempora 90. denarii faciebant ſex Solidos, noſtra vero duos tantum et ſemiſſem.*

SOLIDI FRANCI, in Formula 82. apud Lindenbrogium. *Franciſci ſeu Francici*, in Tabulario Caſaurienſi, in Charta exarata ſub Carolo et Pipino Regibus, et Ildebrando Duce Spoletano: *Idcirco conſtat, me Peſſido vendidiſſe tibi Aderiſi Sculdaſio cartularios, et vinearios in loco qui dicitur in Vico, hoc eſt, pro Solidis 7. Franciſcis et boue vno, et grano modiorum 12.* Alibi: *Et pretium recepi a te, valente Solidos 20. Franciſcos.* Occurrit ibi pluries. Iidem videntur qui *ſolidi Galliarum* appellantur apud Gregor. M. lib. 5. Epiſt. 10. SOLIDI GENAVENSES, *Gothici, Ardaricani*: V. Diſſertationem Cangii de Imperatorum Conſtantinopolitanorum Monetis. SOLIDI INFERENDALES. V. *Inferenda.* SOLIDI OBOLORVM, in Charta Balduini Episc. Nouiom. an. 1154. ex Tabular. Corbeienſi. *Quinquaginta Solidos obolorum, quos pro terra, pratis et nemore de Albincort . . . pro quinquaginta libris obolorum nobis in perpetuum induliſit.* Charta apud Stephanot. tom. 3. Antiquit. Bened. Pictau. MSS. p. 129. *Dom. Radulphus de Tilia Miles habet ad miſericordiam Abbatum 30. Solidos obolorum veterum, pro quibus habuit 15. ſolidos Marchenſes.* Ita etiam leg. videtur in Charta Edw. I. Reg. Angl. ann. 1283. apud Rymer. to. 2. p. 263. *Quicumque voluerit, poterit facere furnum in dicta villa et in barris dictae villae . . . . Dabit, cuius erit, nobis quolibet anno ſemel 10. Solidos obolorum.* SOLIDI REGIS, dicitur quaedam tributi et vectigalis ſpecies, quae Regi, pro ingruente aliqua neceſſitate, praeſtatur: qua notione dicimus *Deniers royaux*. Chartul. AB. Sangerman. fol. 5. vo. SOLIDI RUMANI, Imperatorum Romanorum. Praefatio ad Legem Burgundionum. DE SOLIDO et *denario ſponſare.* Lex Salica tit. 4. §. 1. *Qui viduam accipere voult, cum tribus teſtibus, qui adprobare debent, tres Solidos aeque penſantes et denarium habere debet, et hoc facto, ſi eis conuenit, viduam accipiat.* Formulae vet. Pithoei c. 35. in MS. Cap. 60.

Eo quod ante hos dies filiolam nomine illa per Solido et denario et enarras habui deſponſata. Infra: *Conuenit, vt ipſe ille ipſo Solido et denario de ipſas arras ante plures bonis hominibus, et pro ipſo exenio ſcilicet tant.* etc. V. Form. Lindenbrogii 75. Fredegar. in Epit. c. 18. IN SOLIDO, *et Libra contribuere*, Gall. *Au ſol la livre*, in Charta ann. 1405. ex Tabul. S. Victoris Maſſil. (3) † Pondus, libra, cuius valor vno ſolido aeſtimatur, in Areſt. a. 1379.

SOLIDVS, prudens, ſapiens. Chron. Ioh. Whethamſtedii p. 429. *Gaudens congaudeo . . . quia . . . iam meis in temporibus per fratrem Solidum, ſobrium et modeſtum*, etc. Occurrit rurſum pag. 434.

SOLIFOSSOR, qui terram fodit. Mantuanus.

SOLIFVGVM ANIMAL, idem quod Iſidoro lib. 12. Orig. c. 3. *Solifuga*, Feſto *Solipunga*, quod genus eſt, inquit, *beſtiolae maleficae, quod acrius concitatiusque ſit feruore ſolis: vnde etiam nomen traxit.* *Solipuga* Plinio lib. 8. cap. 43. *Solpuga* apud Lucanum lib. 9. v. 837. Geruaſius Tilber. in Otiis Imper. ap. Leibnit. to. 1. Script. Brunſuic. p. 929. *In Sardinia nec lupus ex antiquo nec ſerpens gignitur. In ea eſt Solifugum animal, morſu homines perimens.*

SOLIGRADVS, qui ſolus graditur, apud Notkerum Balbulum lib. de Interpret. Script. cap. 4. Locus eſt in *Latigradus*.

SOLILOQVIVM, *eſt, cum ad interrogationem ipſi nobis reſpondemus.* Ita Papias et Gloſſ. Arabico-Lat. Eiusmodi eſt *Soliloquium* S. Auguſtini.

SOLINVM. (1) Vmbraculum, quo *ſol* arcetur, Gall. *Dais, Paraſol.* Vincentius Beluac. lib. 32. c. 22. V. *Solechon.* (2) SOLINVM, vel SOLINVS TERRAE, in Domesday vbi 7. *Solini* vel *ſolina terrae* ſunt 7. *carrucatae:* ſic enim legendum puto apud Edw. Cokum ad Littletonem ſect. 1. pro 17. Somnerus quippe *Solinum* cum *ſwolinga* confundit, id eſt, *hyda*, ſeu *carrucata*. Will. Thorn. ann. 1206. *Fuit enim cum hundredo antiquis temporibus, pertinens ad cameram Monachorum S. Auguſtini, et defendebat ſe pro 5. Solinis, et fuit appretiatum ad 19. lib. vt patet in Domesday Regis Willelmi.* V. *Swolbynga.* (3) Charta Tancredi Principis Antiochiae, apud Vghellum to. 4. p. 1166. *Tertiam partem cuncti reditus Solini, qui inde exierit, maris et terrae, et rugam Antiochiae vna cum Eccleſia S. Iohannis, etc.* Infra: *Et ſecunda pars portus Laodiceae, portus et terrae, vt de Solino rugam Antiochiae cum Eccleſia ſimiliter, etc.* V. *Solamen.*

† SOLIS, pro ſolus, errabundus, ap. B. de Amoribus Mſ.

SOLITANEVS, Rarus, inuſitatus, ſingularis. *Solitanei dolores ſtomachi*, apud Marcell. Empir. c. 20. Octavius Horatianus lib. 3. Rerum Medicar. in Praefat.

SOLITARITAS, ſimplicitas. Otto Friſing. in Friderico I. apud Murator. to. 6. col. 644.

† SOLITARIVS, pro *Solidarius*, miles qui ſtipendio meret. Petroburg. in Henr. II. ad an. 1188. V. in *Solidata*.

SOLITVDO. (1) Vaſtum, terra erema. Charta Caroli Comitis Flandr. in Chron. Andreaſi p. 423. (2) Pro Soliditas. Acta S. Procopii tom. 2. Iulii p. 142. (3) SOLITVDINIS MOEROR, coelibatus; in Cod. Theod. leg. 2. de repudiis tit. 16.

SOLIVA, Trabs, Gall. *Solive.* Geſta Tancredi apud Marten. to. 3. Anecd. col. 187. *Quae vulgo Soliua, quaſi quia per ſolum vadat, nuncupatur, trabs fiſſa latus alterum enervat, quippe latus parieti pro fundamento ſubiecta.* V. *Sulina.*

SOLIVAGI, Coelibes, opponuntur *Coniugatis*, in veteri Charta apud Aegid. Gelenium in Colonia p. 69. *Siue Solivagi, ſiue coniugati, in tempore meſſis debent colligere meſſes, etc.*

† SOLIVARE, trabes ponere. Comput. Mſ. a. 1381.

SOLIVM. (1) Limen. Areſtum an. 1299. in Tabul. Epiſcopat. Ambian. fol. 126. *Idem Epiſcopus aſſerebat ſe eſſe in poſſeſſione, . . . quod nullus caſtichiare poteſt, in ciuitate Ambianenſi*

in

in terra, nec Solium ponere, niſi a gentibus noſtris, et ab ipſo Epiſcopo petitus licentia. A Saxonico Sull, quod Angli Sill, Galli Suil dicunt, vocis originem accerſit Eccardus in Notis ad Pact. Leg. Salicae pag. 104. Neſcio, an idem ſonat, vel potius ambonem, et ſuggeſtum, in Vita S. Theodardi Archiep. Narbonenſis: Facit etiam et valde mirificum ex praeclariſſimo marmore editum, et ſublimi faſtigio alte porrectum Solium, in quo et haec ſcripta ſunt:

> Hoc Solium dompnus Theodardus marmore fecit,
> Egregius Praeſul, ſurgunt hinc inde peralte
> Terni politi ſatis ex ordine gradus.

V. Limen. Incertum etiam, quid ſit (2) SOLIVM in Epitaphio Guillelmi de Cottis Abbatis, apud Puccinellum, niſi idem ſit quod Solarium 1.

> Non uno tantum Solio clauſtrum decoravit.

Alibi:

> Hoc Solium Cottis Guilielmus condidit ortus.

(3) Pro Solario, ſeu Camera, videtur vſurpaſſe Albertus Aquenſis lib. 5. c. 20. Duo ſolummodo ex duodecim ſe virili et multa repugnatione a manibus hoſtium extorquentes, ſubito in Solium, quod feneſtratum in vallem reſpiciebat, eiaſerunt, gladiis eductis, ſe ab inſequentibus hoſtibus valide adeo defendentes, etc. V. Solarium 1. (4) Area, Gall. Aire, Dombenſibus ruſticis hodie Suel. Praeceptum Ludouici Pii an. 815. inter Inſtrum. to. 4. Gall. Chriſt. nouae edit. col. 264. Cum caſa indominicata, curtis, Soliis, pratis, pervviis, exitibus, etc. V. ſupra Solagium. (5) † Vmbraculum, quo ſol arcetur, tentorium. Ch. Mſ. a. 1197.

SOLLARIVM, vt Solarium 1. in Charta ann. 1335. part. 2. Hiſt. Comit. Loſſenſium pag. 40.

SOLLATA. Vſatici Barcinonenſes MSS. cap. 14. Vſaticum .... tenere in perpetuum mandaverunt, ſcilicet; vt tenerent curiam et magnam familiam, et feciſſent conductum, et darent Sollatas, et facerent emendas, et tenerent iuſtitiam et indicarent per directum, etc. Forte ſoldatas. V. Solidata.

SOLLECTIO, Bollandiſtis quaſi Sublectio, Syncope, deliquium. Miracula S. Zitae to. 3. April. pag. 526.

† SOLLEMPNITAS, celeberrimum nomen, in Comput. a. 1403.

† SOLLEMPNIZARE, ſolemni ritu approbare, ratum habere, in Ch. Mſ. a. 1243.

SOLLEMPNIZATIO, V. in Solemnizare.

SOLLIARDVS, vt Soliardus. V. in hac voce.

SOLLICIO, pro Solutio, in Litteris Ioh. Reg. Franciae an. 1360. to. 3. Ordinat. p. 449.

SOLLICITARE, SOLLICITATOR. Petronius Arbiter:

> Et qui Sollicitat nuptas ad praemia, peccat.

Sollicitatores affectus alieni, apud Senatorem lib. 9. Epiſt. 18. Sollicitare nuptias, in L. 1. Cod. Th. de Nuptiis. Sollicitatores ingenuarum filiorum, in Lege Wiſigoth. lib. 7. tit. 3. §. 3. Puellarum vel viduarum, §. 11. Sollicitatores rerum alienarum, in Lege Burgund. tit. 4. §. 1. etc. Adde Leg. 58. Cod. Th. de Curſu publ. Papianum lib. Reſp. tit. 3. etc. SOLLICITATOR CVRIAE, qui cauſas alienas apud Iuriſconſultos ſollicitat, id eſt, exponit, promouet, ſubſequitur. Inſtrum. ann. 1532. apud Lobinell. to. 2. Hiſt. Britan. col. 1602.

SOLLICITATVS, animi anxius, in Gloſſ. Gaſp. Barthii ex Baldrici Hiſt. Palaeſt. apud Ludewig. tom. 3. Reliqu. MSS. p. 197.

† SOLLICITATE, ſollicite, in Inſtr. a. 1308.

† SOLLICITATIO, actio litem promouendi et ſubſequendi. Ch. a. 1550. V. in Sollicitare.

† SOLLICITATOR, V. in Sollicitare.

† SOLLICITATOR EXERCITVS, qui exercitui cibariam annonam ſuppeditat; vel qui milites conſcribit. Pezii t. 6 Anecd. part. 3. p. 222.

SOLLITVDO, contracte pro Sollicitudo, in Literis Caroli Iohannis Reg. Franc. primogen. an. 1358. tom. 3. Ordinat. p. 320.

✝ SOLLVS, piſcis ſpecies, ab Hiſp. *Sollo*, lucius. Ch. Mſ. a. 1165.

SOLMATA, pro *Salmata*, V. in *Sagma*. Charta ann. 1341. ex Archiuo D. de Flamarens: *Duas Solmatas vini renduales debitas, et ſolui et reddi conſuetas.*

SOLMENTARIVS, idem, vt videtur, atque *Somarius*, qui cellarii vinarii curam habet, noſtris *Sommelier*. V. in *Sagma*. Teſtam. ann. 1302. apud Marten. tom. 1. Ampliſſ. Collect. col. 1409.

SOLMIFACIO, cantandi per notulas ratio, Italis *Solfeggiamento*. Chronographia bipartita pag. 149. V. *Solfizare*.

✝ SOLOBORDA, ſcabellum a ſolo parum diſtans illudque contingens. Stat. Toloſ. a. 1457.

SOLOMONIEGVS. Charta Aldegaſtri, filii Sylonis Reg. Ouetenſis ann. 781. apud Sandouallium: *Quatuor tapetes, et tres vaſos Solomoniegos, et duodecim curiales argenteas.* V. *Salomon*.

SOLORIVM. Literae Philippi Pulcri Reg. Franc. ann. 1304. inter Inſtr. tom. 1. Gall. Chriſt. nouae edit. p. 39. col. 1. *Item quod ſi decimam vel aliud onus ad opus noſtrum per Romanam Eccleſiam praelatis praedictis, et aliis perſonis eccleſiaſticis, durantibus terminis Solorium decimarum nobis conceſſarum, vel concedendarum, ab eisdem, vt praemittitur, imponi contingat, etc.* V. *Solatium* 3.

SOLOTENVS, quaſi Ad terram proſtratus. Epiſt. Halinardi Archiep. Lugdun. ad Canonicos eiusd. Eccleſiae ann. 1051. inter Inſtrum. tom. 4. Gall. Chriſt. nouae edit. col. 8.

SOLOX, ἱερὸν καὶ παχύς, in Gloſſ. Lat. Graec. Leg. ἔριον παχύ. V. Scaliger. ad Feſtum.

SOLSADIRE, SOLSADIVM, V. in *Solſatire*.

SOLSATIRE *reum* dicebatur actor, cum in ius vocatus vadimonium ille deſeruerat, nec iuri ſteterat, neque placitum cuſtodiuerat; tum enim actor coram iudice reum, ſi is ſunniam, ſeu excuſationem legitimam non miſiſſet, cauſa excidiſſe contendebat. Marculfus lib. 1. form. 37. *A quo placito veniens memoratus ille, ibi in palatio noſter, et per triduum ſeu amplius, vt lex habuit, placitum ſuum cuſtodiſſet, et memoratus ille abiectus ſit, vel Solſatiſſit, ipſe nec veniſſet ad placitum, nec nulla ſunnia nuntiaſſet, adfirmat.* Formula ſecundum Legem Romanam cap. 33. *Sed memoratus quidem ille per triduum ſuum cuſtodiuit placitum, et iam dictum illum ſecundum legem adiectiuis*, (l. abiectiuit) *vel Solſateuit, qui nec ecſonia nuntiauit, nec ſuum placitum adimplevit.* Habentur inter formulas Andegauenſes, 12. 13. 14. quae de *ſolſadio* inſcribuntur: In poſtrema: *Qui illi ad placitum adfuit vna cum teſtis ſuis pro legibus triduum cuſtodivit et Solſadiuit.* Neque aliud ſonant verba *ſubſadire* et *ſubſadina*, ſi recte exſcripta ſunt, in Charta Chlodouei III. Regis apud Mabillonium: *Sed venientes ad eorum placitum ipſi Agentes, iam dicto Abbati Noniento in ipſo Palatio noſtro per triduas, per plures dies, vt lex habuit, placitum . . . . cuſtodiſſent, et ipſo Ermenoaldo Abbati abiectiſſent, vel Solidaſſent*, (ſolſatiſſent) *ipſi nec veniſſet ad placitum, nec miſſo in vice ſua direxiſſet, etc.* Alia eiusdem Regis, ibidem: *Et ipſo Amelberto abiectiſſit, vel Subſadiſſit.* Item: *Niſi innotum fuit, quod contra rationis ordinem ipſa Subſadina contradixiſſit, vel in hac cauſa introiſſet, ſicut fuit indecatum, etc.* Vbi *ſubſadinam* ſeu *ſolſatinam contradicere*, eſt, quod practici Gallici dicunt, *demander que le defaut ſoit rabatu:* Sed vnde eae voces ortae, non omnino planum eſt diuinare. Bignonius *ſolſatire* pro *ſolem calcare* dictum opinatur: ita vt cum actor reum *ſolſatiſſit*, ei *ſolem calcatum*, vel occaſum denuntiat: *Il lui ſignifie, ou objecte le defaut.* Wendelinus vero putat, vocem conflatam eſſe ex *ſol*, et *ſatis*, ſic vt actor contendat reum *ſolis ſatis* habuiſſe, ſeu idoneum ac legibus praeſcriptum tempus, quo iuri ſtare poſſet. *Solſatire Diem* conſtituere

tuere interpretatur Eccardus in notis ad Pact. Legis Salicae p. 75. vnde *Solſadia* idem est atque diei constitutio. Vocis etymon accerſit a Saxonico *Setten*, ponere, conſtituere; et *Sol*, quam vocem pro die vſurpatam ſupra obſeruatum eſt.

SOLSEQVIUM, Helibtropium, *quia in ſole naſcente ſuos flores aperit, et in fero claudit, cum ſol occubuerit. Ipſum quidam Latini Inſibium ſilvaticum vocant.* Vgutio, ex Iſidoro lib. 17. c. 9.

SOLSI, pro Solui, in vet. Deſcriptione Caſinenſis Monaſterii laudata a Mabillonio to. 1. Annal. Bened. pag. 635. col. 1. Occurrit praeterea infra in *Soluere* 2.

SOLSTITIUM, inter ſuperſtitiones paganicas recenſet S. Audoënus lib. 2. de Vita S. Eligii Nouiom. Epiſc. c. 15. *Nullus in feſtiuitate S. Ioannis, vel quibuslibet Sanctorum ſolemnitatibus, Solſtitia, aut vallationes, vel ſaltationes aut caraulas, aut cantica diabolica exerceat.*

SOLTA. (1) Solutio, ex Gallico *Soute*. Concilium Auenionenſe ann. 1282. cap. 1. Editum *ſeſtam* in poſtrema Conciliorum editione; haud ſcio an ita male. V. *Soſta* ſuo ordine. (2) † Pecunia, quae in permutationibus, compenſationis gratia, rei commutatae additur, Ital. *Saldo*. V. *Sonta*. Ch. Mſ. a. 1248.

† SOLTARE, a debito abſoluere. Ch. Mſ. a. 1304. V. *Soluere* 2.

SOLVBILIS, (1) ſoluendus; exhibendus. Tabular. S. Quintini in Inſula a. 1302. (2) † Qui eſt ſoluendo idoneus, Gall. *Solvable*. Areſt. Mſ. a. 1285.

SOLVERE. (1) Idem quod *Guerpire*, Poſſeſſionem alicuius rei dimittere. Vetus Charta apud Gariellum in Epiſcopis Magalon. p. 96. *Quicquid in decimis, in prioratu et coemeterio S. Stephani de Pinjano habebant, Soluerunt in manu Galteri Epiſcopi, ſeu potius reſtituerunt, etc.* (2) Nude pro Abſoluere, liberum declarare. Charta Comitat. Marchiae ann. 1406. (3) † Finire, peragere. Rituale Mſ. eccl. Senon.

SOLVIMENTUM, Abdicatio, rei poſſeſſae dimiſſio, idem quod *Guerpitio, Deguerpiſſement*. V. in *Guerpire* et ſupra *Soluere* 1. Placitum ann. 1119. inter Probat. to. 2. nouae Hiſt. Occit. col. 411.

SOLVISARE, V. *Solſizare*.

SOLVM. (1) Vt ſupra *Solarium*, Locus idoneus *Solario* aedificando. Charta ann. 1043. ex Tabul. S. Victoris Maſſil. *Id ſunt caſas cum Solis et ſuperpoſitis et cum caſalicibus.* (2) † SOLVM AQVATICVM, ſolum canalis, ſtagni etc. Ch. Mſ. a. 1327.

SOLVMEN. Gloſſae Gr. Lat. Πέρας, *Terminus, finis, effectum ſolamen.* Forte pro *Solutio*.

† SOLVQRAGIVM, f. mendoſe pro *Folraginm*, ſtramen, pabulum equorum, to. 8. Ordin. reg. Franc. pag. 162.

SOLVRVS, *Genus ſpicis*, (leg. piſcis) Gloſſ. vetus Sangerm. num. 501.

SOLVS. (1) SOLVS DOMORVM, earumdem cenſus. Charta ann. 1108. apud Stephanot. to. 1. Antiquit. Vaſcon. Bened. MSS. p. 692. (2) Pro *Solutus*, Abſolutus, liber, *quittus*, Gall. *Quitte*. Charta apud Madox Formul. Angl. p. 48. V. alia notione in *Solerare*.

SOLVTIO, abdicatio, V. in *Soluere* 1.

SOLVTIVM, Solutio, Gall. *Payement*. Correct. Statut. Cadubrii cap. 82. V. *Solutum*

SOLVTOR, debitor, ad ſoluendum obligatus. Codex Theod. tit. 7. de Exact. leg. 3.

SOLVTVM, Solutio, debiti liberatio, Gallice *Payement*. Teſtament. Iacobi Reg. Aragon. an. 1272. apud Marten. to. 1. Anecd. col. 1141. *Ipſi creditores recipiant illud in Solutum dictorum ſuorum debitorum.* Vtitur Seneca Epiſt. 8. Vlpian. L. 2. tit. 2. leg. 3. §. 12. et alii. V. *Solutium*.

SOLVTVS. (1) Coelebs, qui vxorem non duxit. Charta ann. 1253. apud Madox Formul. Angl. p. 309. (2) Stipendiarius. Charta vet. 1468. apud Lobinell. tom. 2. Hiſt. Britan. col. 1299. V. in *Solidata*. (3) † *Solutus, ventoſus, vanus, garulus*, in Gloſſ. vet. Cod. 7613.

Digitized by Google

SOMA. (1) Ex Graeco σῶμα, Corpus. Papias: *Soma, i. corpus.* Gloſſ. Aelfrici: *Soma: Lichoma, i. corpus.* Dudo de Morib. Norman. *Dum vegetaniſ fomite ſacra. Aqua ſalubri Somatis artus.* ZOMATA, pro *ſomata*, in Charta Athelſtani Reg. Angl. tom. 3. Monaſt. Anglic. pag. 117. (2) Membrana. Gloſſ. Graec. Lat. Σωμάτιον, *liber, membrana.* Amalarius lib. 1. de Ordine Antiphonarii cap. 58. *De reſponſoriis pſalmorum, ſcripſi in prologo huius Somatis.* (3) SOMA, SOMMA, Summa, Gall. *Somme d'argent.* Charta ann. 1428. ex Schedis Praeſid. de Mazaugues: *Ratione dictae Somae, ſive quantitatis, etc.* (4) Idem quod *ſagma*, onus, V. in *Sagma.*

SOMALIS VINI, V. in *Sagma.*

SOMARIUS. (1) Iumentum ſarcinale, V. in *Sagmarius.* (2) Qui cellarii vinarii curam habet, Gall. *Sommelier.* Theodor. Camped. in vita S. Magni c. 3. SUMELARIUS, SUMMELARIUS, alibi occurrunt eodem ſignificatu.

✝ SOMASA, ſarcina, Ital. *Soma.* Murat. t. 3. Antiq. Ital. p. 1212.

✝ SOMBRUM. (1) Menſurae annonariae ſpecies, Germ. Simmer. Honth. Hiſt. Trev. t. 1. p. 514. (2) Anni tempeſtas, qua ager primum proſcinditur, Gall. *Sombre.* Ch. Mſ. an. 1328.

SOMEGIA, Praeſtatio, ut videtur ex ſummis, v. g. bladi, frumenti: (✝ Forte i. q. *Sognegia*, V. in hac v. et mox *Sonagium*, ut et *Sonegia* in *Soniare.*) Charta Philippi Reg. Franc. an. 1210. *Idem etiam Sanaricus detinet ſibi cenſus ſuos, et venditiones, et quosdam reditus, qui Somegiae vocantur; et avenam, et captagia hominum et foeminarum ſuarum, qui reditus cum una Somegiarum in feſto B. Remigii perſolverentur, deinde ſecunda Somegia in viceſima die Natalis Domini, et tertia in Octabis Reſurrectionis Dominicae ei ſimiliter perſolventur, caponum etiam ſuorum in craſtino Natalis Domini percipiet ſolutionem; unaquaeque vero Somegiarum quatuor denarios bonae monetae valet.* V. ſupra *Summagium* in *Sagma.*

SOMELERIUS, V. in *Sagmarius.*

✝ SOMERARIUM, ſ. promptuarium, vel Stratum *Someriorum*, V. in *Sagma.* Ch. Mſ. a. 1362.

SOMERIUS, (1) V. in *Sagmarius.* (2) Tignum, trabs, Gall. *Sommier*, Provincialibus *Saumié.* Charta an. 1509. ex Schedis Praeſ. de Mazaugues. V. *Sommerium.*

SOMETA, menſura liquidorum. Charta Thomae Comitis Maurienae an. 1216. 10. *Sometas vini meri apud Aquam bellam de ſuo clauſo.* V. *Somma* in *Sagma.*

SOMETUM, V. in *Sagma.*

SOMEZARE, *Somam* deferre, Ital. *Someggiare.* Statuta Ripériae cap. 6. fol. 9. vo. V. *Summare* in *Sagma.*

SOMILAGIUM, V. in *Sagma.*

SOMMA. (1) V. in *Sagma* et *Soma* 3. (2) Pro *Summa*, V. in hac voce.

SOMMARE, citare, vocare, Gallice *Sommer.* Charta ann. 1468. ex Tabul. B. M. de Bono-nuntio Rotomag. V. *Summare.*

SOMMARIUS, SOMMATICA, SOMMELARIUS, V. in *Sagma* etc.

SOMMERIUM, Tignum, Gall. *Sommier.* Reparationes factae in Seneſcallia Carcaſſonae an. 1435. ex Schedis V. Cl. Lancelot. V. *Somerius.*

SOMMERIUS, V. in *Sagmarius.*

SOMNESCERE, dormitare, Gallis *Sommeiller.* Vita B. Luchesii tom. 3. April. pag. 606.

SOMNIALIA, Liber ſuperſtitioſus ita inſcriptus, in quo ſomniorum obſervationes continebantur, ſub nomine Danielis Prophetae falſo divulgatus. *Sive qui attendunt Somnialia ſcripta, et falſo Danielis nomine intitulata*, in Can. non obſervetis 26. quaeſt. 7. Haec poſt Macros in Hierolexico. V. *Somniarius.*

✝ SOMNIALITER, ſomniando. Fulgent. Mytholog. l. 1.

SOMNIARI. Gloſſ. Lat. Graec. *Somnior*, ὀνειρῶ. Ubi emendant viri docti *Somnior.* V. Gloſſar. mediae Graecit. et infra *Soniare.*

SOMNIARIUS, ὀνειροκρίτης, ὀνειροπόλος, (ὀνειροκαίπηλος, S. Baſilio Epiſt. 190.) *Somniorum Interpres*, Ennio, apud Priſcianum: *qui narrandis ſomniis occultas artem aliquam divinan-*

vinandi, in lib. 6. Cod. Theod. de Maleſic. Gloſſae Graec. Lat. ὀνειροκρίτης, *conjector*, *ſomni ſolutor*, *ſomniorum interpres*. Germ. Traumdeuter. Capitula Herardi Archiep. Turonenſ. cap. 3. *De maleficis*, *incantatoribus*, *ſortilegis*, *Somniariis*, *tempeſtuariis*, *etc.* Capitulare 1. Caroli M. incerti anni c. 40. *Vt nemo ſit, qui ariolos ſciſcitetur, vel Somnia obſervet, vel ad auguria intendat.* Ioan. Sariſber. L. 2. Policrat. cap. 12. *Coniectores ſunt, qui artificio quodam ſibi vendicant ſomniorum interpretationem.* *Ars ſomnolenta*, apud eumdem lib. 2. cap. 16. V. S. Hieronymum in cap. 23. Hieremiae.

SOMNIATA, SOMNIATICA, V. in *Soniare*.

SOMNIATOR, vt *Somniarius*. S. Hieronymus in cap. 27. Hierem. *Ne audiant Prophetas ſuos atque diuinos, et Somniatores, et augures, et maleficos.* SOMNIORTATOR, ὀνειροπόλος, in Gloſſ. Lat. Graec. vbi Sangerm. habent, *Somni potator*.

SOMNIS, pro *Summis*. V. in hac voce.

† SOMNOLENTER, ſomniculoſe, ap. Gabr. Barel.

SOMNIVM, V. in *Soniare*.

SOMNVS VENEREVS; ita Medici Latini appellant, quum Graeci ὀνειρόγονον, cum ſcilicet *per ſomnos inanibus viſis affecti aegrotantes, ſeminis lapſu vexantur.* Ita praeter Plinium, a quo *Veneris ſomnum* appellatur, Caelius Aurelian. lib. 5. Chron. c. 5.

SOMONIARE, vt *Submonere*, citare. Charta Henrici IV. Reg. Angl. ann. 1407. apud Rymer. tom. 8. p. 901.

SOMPNEIA, vt *Somnium*. V. in *Soniare*.

SOMVM, pro Summum, in Antiquit. Nauarrae Ioſ. Moreti p. 901.

SOMNVS PRIMVS, V. *Picaſſa* et in *Primus* 2.

SONA. (1) Veſtis Eccleſiaſticae vel Monachicae ſpecies. Hiſtoria Glaſtonenſis Abbatiae tom. 1. Monaſtici Angl. p. 6. de reliquiis, quae ibi aſſernabantur, de S. Thoma Archiep. Cantuar. *De cuculla, flamine, Sona, pedulibus quibus vtebatur. Item ſunt pulveres.* Et infra: *De cuculla, carne et ſanguine, et Sona Pontificali B. Vlfrani Epiſcopi.* Legendum forte *ſtola*. (2) Pax, compoſitio, pactum, foedus; Germ. Sühne. Charta Erici Regis Danorum ann. 1317. apud Iſaac. Pontanum lib. 7. Hiſt. Dan. pag. 419. V. *Durafuna*. (3) Mulcta, quae ob inflictum vulnus imponebatur, quod ex compoſitione saepius perſoluebatur, ſic nuncupata; Germ. ol. Sühne. Conſuetud. Furnenſes ex Tabular. Audomar. *Pro vulnere penetratiuo . . . in capite, vel in corpore dimidia Sona debetur laeſo, et de reſiduo erit in gratia Comitis.* Ibidem: *Qui oculum vel membrum perdiderit, dimidiam Sonam debet habere, et de reſiduo bonorum ſuorum erit in gratia Comitis malefactor.*

† SONAGIVM, *procuratio*, *giſtum*, vel praeſtatio, quae fiebat vice procurationis, V. *Somniata* in *Soniare*. Ch. a. 1137.

† SONAGLIA, tintinnabulum; Ital. *Sonaglio*. Stat. Peruſ.

† SONAYTA, SONALLA, idem. Inquiſ. Mſ. a. 1268.

SONALHA, campanula, tintinnabulum, Gall. *Sonnette*. Charta ann. 1344. ex Schedis Cl. V. Lancelot: *Qui habeat vel teneat boves, teneatur portare de nocte pro pari boum, mularum, vel roncinorum, unam Sonalham apertam cum matalho.*

SONALIVM, Tintinnabulum orbiculare, Italis *Sonaglio*, Gall. *Grelot*. Conſtitut. Frederici Reg. Siciliae c. 115.

SONARE. (1) Lex Longobard. lib. 2. tit. 52. §. 2. *Si Comes in ſuo miniſterio iuſtitiam non fecerit: tunc Miſſus noſter de hac cauſa Sonare faciat, vſque dum iuſtitia ibi fiat.* Vbi Gloſſae, *Sonare*, *inquirere*. (2) Dicere, dici. Concilium Ticinenſe ſub Benedicto VIII. PP. in Praefat. *Quia vſuale eſt apud eos Sonare, Filii matrem ſequuntur.* Notitia iudicati ann. 843. in Append. Marcae Hiſp. col. 780. *Et quando ipſe Epiſcopus Wimar ab hoc ſeculo migrauit, plenam veſtituram exinde habebat de omnia quae ſuperius Sonauit.* Charta ann. 1066. in Notis ad Concilia Narbon. *Sicut Sonat*

aut in praeceptis Regum, id eſt, ſupr ſcriptum eſt. RESONARE, idem quod *Sonare*. Verſus ſcripti in fronte Bibliorum Metenſis Eccleſiae:

> *Et praeſens tranſacta canit, praeſentia monſtrans,*
> *Singula iura ſolet, ſingula ſed Reſonat.*

(3) In veteri Conſuetudine Normanniae cap. 68. idem valet ac teſtes improbare, *reprocher les teſmoins*. Vbi editio Latina habet *Saonnare*, et *Saonnium*. Occurrit ruſum c. 108. 109. SONARE et SEONIUM, in edit. Latina apud Ludew. to. 7. Reliqu. MSS. pag. 281. *Et auditis dictis eorum, et in ſcriptis redactis, criminoſus coram eis debet adduci et ab eo debet quaeri, ſi quem eorum Sonare voluerit, et ſi ſufficiens Seonium ſuper aliquem miſerit, dictum eius pro nullo debet reputari.* V. in *Recordum*. (4) SONARE PECVNIAM. Leges Ethelredi Regis apud Venetyngum editae cap. 27. *Et praecipimus, ne quis pecuniam puram et recte appendentem Sonet, monetetur, in quocumque portu, monetetur in regno meo, ſuper overhirneſſam meam.* Vbi *Sonare pecuniam* eſt reſpuere, vel certe examinare per illius *ſonum*, an proba ſit, quod fieri etiamnum ſolet. (5) SONARE SIGNA, Campanas pulſare, Gall. *Sonner*. Charta ann. 1122. apud Lobinell. tom. 2. Hiſt. Britan. col. 343.

† SONATIO, pro *Saonatio*, teſtis improbatio, in Conſuet. Normann. V. *Sonare* 3.

SONDRVM, Solum, fundus, vt videtur; († vel potius Domanium, vt *Dominicum* 3. V. *Sundrialis*.) Teſtamentum Tellonis Epiſc. Curienſis ann. 766. apud Mabillon. to. 2. Annal. Bened. pag. 708. col. 1. *Agri, prata, et quidquid ad ipſas colonias pertinet, cum omni Sondro ſuo ex integro.* Pluries occurrit ibidem. V. *Solanum*.

SONEGIA, vt *Sonniata*. V. in *Soniare*.

† SONELLA, SONETA, campanula, et animal cuius collo appenſa campanula. Inquiſ. Mſ. a. 1268.

SONERA, *Cochlea, quam deferunt peregrini a ſancto Iacobo.* Matth. Silvaticus.

SONESTE, SONISTA, a vet. Teut. *Sen*, *Geſun*, grex, numerus praefinitus animalium. Pactus Legis Salicae tit. 41. *Si quis admiſſarium cum grege, hoc eſt, cum 7. aut 12. equabus furaverit, malbergo Haiſte Soniſta.* Quae poſtrema verba deſunt in Lege Salica tit. 40. §. 5. Lex Ripuar. tit. 18. qui eſt de Soneſti: *Quod ſi ingenuus Soneſti, id eſt, 12. equas cum admiſſario, aut 6. ſcrofas cum verre, vel 12. vaccas cum tauro furatus fuerit, etc.* V. Capitul. 4. ann. 809. cap. 3.

SONGEIA, vt *Sonniata*, V. in *Soniare*.

SONGIA, Ital. *Songia*, Gall. *Oing*, Adeps, vnguen. Ioan. Laudenſis in Vita S. Petri Damiani num. 4.

SONGINA, SONGNIA, SONIACA, vt *Sonniata*. V. in *Soniare*.

SONIA, vt *Sunnis*. V. in hac voce.

SONIARE, Hoſpitio excipere, *procurare*, *giſtum* praebere vel procurationem. Gloſſae MSS. ad Legem Longob. *Soniare, curare.* Recte, quidquid dicant viri docti. Vett. Formulae Pithoeanae MSS. cap. 108. *In ea ratione, vt vos, vel ipſi Presbyteri, qui ipſa Eccleſia cuſtodire videntur, annis ſingulis ad Miſſa ſancti, quae eſt in menſe illo, dilectione nobis et paſta Soniare debeat, vna cum tantos homines, vna die et nocte paſcere faciat.* Formula 57. ex Andeg. *Hac tamen conditione, vt dum advixero, mihi in omnibus tam de victo, quam et de veſtito, Soniare mihi debeat, etc.* Capitulare an. 779. cap. 21. *Si Comes in ſuo miniſterio iuſtitias non fecerit. Miſſos noſtros in ſua caſa Soniare faciat, vſque dum iuſtitiae ibidem factae fuerint.* Capitulare de Villis cap. 27. *Et Comes de ſuo miniſterio, vel homines illi, qui antiquitus conſueti fuerunt Miſſos aut Legationes Soniare, ita et modo inantea et de paraveredis, et omnia eis neceſſaria ſolito more Soniare faciant, qualiter bene et honorifice ad palatium venire vel redire poſſint.* Vbi *Soniare* eſt Gall. *Soigner*, curare, procurare,

Digitized by Google

re, eundem habere. Vox deducta a *ſoin*, cura: illa vero a *ſoinus*, *ſun-nis*, *ſonnis*, excuſatio: quod qui *ſoinum* ſeu *exonium* habent, vel circa rerum domeſticarum curam occupati ſint, vel morbo detenti. V. *Sunnis*. Hic vero *Soniare* dicitur is, qui circa hoſpitis exceptionem ac procurationem curam adhibet, ac proinde, qui eum excipit vel paſcit, quomodo Galli dicunt *Soigner quelqu'un*. Certe non diffitebor, Gall. *Soin* a voce Latina *Somnium* deduci poſſe. Lego enim in Gloſſ. Lat. Graec. *Somnium*, Φροντὶς, ἰδιωτικῶς: in aliis Gloſſis, *Somnior*, μεριμνῶ. Gloſſ. Gr. Lat. Φροντὶς, ἰδιωτικῶς. *Somnium, cura*. Ibidem μεριμνᾶ, *curat*. Hinc *Somnium* peculiari notione pro *cura*, *ſolicitudo*, acceptum conſtat; quod forte qui *ſomniant*, varias, vt fieri ſolet, ſolicitudines ac anxietates animo peruoluant. Vnde *Songer à quelque choſe* etiamnum vulgo dicunt Galli, cum rei alicui incumbunt, vel de ea cogitant. Denique ſi inde etiam *Sunnis* vocem quis ortam contendat, non magnopere repugnem. Vt vt ſit, ex *Soniare* deducta vox alia, SONNIATA, pro Procuratione, vel giſto, vel potius pro ea praeſtatione, quae fiebat vice procurationis, ac deinde pro quauis penſitatione, vſurpata in veteribus tabulis. Charta Hugonis Epiſcopi Sueſſionenſis ann. 1096. V. ſupra *Soguttia*. SONNIATICA, vt *Sonniata*. Charta Samſonis Archiep. Rem. ann. 1148. apud Marten. to. 1. Ampl. Collect. col. 805. SOMNIATICA, eodem intellectu, in Charta Manaſſae Archiep. Remenſ. ann. 1076. apud Marlot. Hiſtor. Rem. to. 2. p. 172. SOMNIATA, in Charta Lamberti Epiſcopi Nouiom. ann. 1122. ex Tabul. S. Quintini in Inſula pag. 41. SOMPNEIA. Charta Radulfi Militis an. 1239. ex Tabul. Corbeienſi. SONEGIA, in Charta Nicolai Epiſc. Camerac. ann. 1137. inter Inſtrum. to. 3. Gall. Chriſt. nouae edit. col. 39. Occurrit rurſum ibidem p. 715. et 716. SONGEIA. Charta ann. 1111. ex Tabul. Elnon. SONGINIA. Statuta Eccl. Sueſſion. ann. 1403. apud Marten. tom. 8. Ampliſſ. Collect. col. 1536. SONGNIA, eadem notione, in Charta Alberici Archiep. Remenſis ann. 1207. in Tabul. Foiſniac. SVMPNIATA, eodem ſignificatu. Stephanus Tornac. Epiſt. 287. 2. edit.

SONISTA, V. in *Soneſti*.

SONITIZARE, Campanas argute pulſare. Guidonis Diſcipl. Farf. lib. 1. cap. 19. SONNIZARE, eadem notione, ibidem cap. 1.

SONITVS, Murmur. Conuentus Aquiſgranenſis an. 817. et Additio 1. Ludouici Pii c. 41. *Vt qui negligenter Sonitum fecerit, aut aliud quid exceſſerit in refectorio, mox a Priore veniam petat*. Vbi quidam *Sonitum* crepitum ventris interpretantur; ſed perperam. SONITVS CAMPANAE, quo aduerſus hoſtes congregantur homines alicuius diſtrictus, inter iura dominorum recenſetur in Charta ann. 1335. part. 2. Hiſt. Comit. Loſſenſ. pag. 37.

SONIVM, SONIVS, SONNA. V. *Sunnis*.

† SONNEIA, i. q. *Sonniata* in *Soniare*. Ch. Mſ. a. 1200.

SONNIATA, SONNIATICA. V. *Soniare*.

SONNIS, V. *Sunnis*.

SONNIZARE, V. *Sonitizare*.

† SONNVLA, campanula. Ch. Mſ. a. 1361.

SONOPAIR, verres, dux gregis: ex Teuton. *Son*, grex, et *Pair*, *Baer*, verres, hodie Eber. Lex Longob. lib. 1. tit. 25. §. 47. *Si quis verrem alienum furatus fuerit, componat ſol. 12. ipſum, qui dicitur Sonopair, qui omnes alios verres in grege battit et vincit, tantum in vno grege, quamvis multitudo porcorum ſit, vnus computetur Sonopair, etc.* Vbi Edictum Rotharis Regis Longob. tit. 105. §. 39. *Sonorpaib* praefert. Alias variantes lectiones exhibet Murator. to. 1. part. 2. p. 44. ex Codd. MSS. Mutinenſis habet, *Sonarpair*: Ambroſ. *Sonorfair*: Eſtenſis, *Senerpaiz*. V. *Soniſta*.

SONORIOR, comparat. vocis Sonorus, apud Iohannem Abrinc. de Offic. Eccleſiaſt. pag. 185.

Digitized by Google

SONORITA, Cantor. Vita S. Dunstani tom. 4. Maii p. 358.
SONORITAS, Sonor canorus. Capitulare Karlomanni tit. 3.
SONOROSVS, ψοφώδης, in Gloſſ. Lat. Graec. *Sonoſus*, in Sangerman. pro Sonorus.
SONORPAIR, V. *Sonopair*.
† SONS. Gloſſae Caeſar. Heiſterbac. ap. Hontheim t. 1. p. 681. *Si datus fuerit ipſe cenſus, colligit Sontes tres et medium.*
SONTICVS, *Verax*. Gloſſ. Iſid. Ita etiam legendum in Gloſſ. Lat. Graec. vbi habetur: *Sontius*, ἀληθής. V. *Cauſa* 11.
SONTICVS MORBVS, V. in *Morbus*.
SONVS. (1) Rumor, fama, Gallis *Bruit*. Gregorius Turon. lib. 8. Hiſt. cap. 18. V. *Sonare* 2. SONVM FACERE, in Poenitentiali S. Columbani cap. 14. et in Capitulis Aquisgran. ann. 817. cap. 31. eſt murmurare, aut murmur excitare: *Faire du bruit*. (2) Clamor inconditus multitudinis, quo reum alicuius criminis inſectatur, vt fuit *Huteſium*, apud Anglos, et *Clamor de Haro*, apud Normannos. Prima Curia Generalis Catalaniae ſub Iacobo Rege Aragon. an. 1291. MS. V. *Huteſium*. (3) Pſalmus Dauidicus, *Venite exultemus*, *etc.* qui in Matutinis canitur, forte ſic dictus, inquit Garſias Loaiſa, quia ſonora voce decantatur, vt contra *nullo Sono interueniente* orationem dici ait Amalarius in Eclogis de officio Miſſae, quae voce ſubmiſſa dicitur. Concilium Emeritenſe c. 2. (4) † Campana. Ch. a. 1233. (5) † Differentia, diſcrimen, in Inſtr. a. 1391.
† SONZIA, adeps, vnguen. Stat. Vallis-Ser. c. 20.
† SOONIVM, excuſatio, quam affert quiſpiam, quo minus iuri ſtare poſſit. Conſuet. Normann. V. *Sonare* 3. et *Sunnis*.
† SOPA, SOPPA. (1) Locus vbi merces venum exponuntur. Gall. *Sope*, *Echoppe*, Germ. Schoppen. Necrol. Rotomag. (2) Fartis craſſior, in Lit. remiſſ. a. 1399. (3) SOPA, SVPA, in vet. Gloſſ. Cod. 7613: tunicae vel pallii ſpecies. V. *Chopa*, *Schuba* et *Zuppa* 2.
SOPANVS, V. *Zupa*.
SOPARIA, Vaſis ſpecies. V. *Lito*.
SOPECHON, V. *Soupechon*.
SOPHIA, a Graeco σοφία, Sapientia. ſcientia. Charta Bertrandi Comit. Forcalquer. ann. 1044. ex magno Chartul. S. Victoris Maſſil. fol. 148. vo.
SOPHISMA, *ae*, Sophia, ſcientia. Vita S. Fructuoſi Epiſc. cap. 7.
SOPHISMATICARE, *Decipere ſophiſmate*. *Sophiſticare*, *decipere verborum intricatione*. Vgutio. V. *Sophiſticare*.
† SOPHISMVM, fraus, ſimulatio, cauillatio, Ital. *Sofiſmo*. Ch. a. 1214.
SOPHISTAE, inquit S. Auguſtinus lib. 2. Locutionis de Exod. *appellantur Latinarum litterarum eloquentiſſimi auctores*. Gloſſ. Lat. MS. Reg. *Sofiſta*, *Orator*, *vel ſapiens*. Iſo Magiſter: *Sophiſta*, *ſapiens*. Lex 3. Cod. Th. de Studiis liber. vrbis Romae. *Habeat igitur auditorium ſpecialiter noſtrum, in his primum, quos Romanae eloquentiae doctrina commendat: Oratores quidem tres numero, decem vero Grammaticos: In his etiam, qui facundia Graecitatis pollere noſcuntur, quinque numero ſint Sophiſtae, et Grammatici aeque decem.* Id eſt, Oratores Latini tres, Graeci quinque. Neque aliter vocem hanc vſurpat Lex vn. de Profeſſorib. etc. eod. Cod. SOPHISTA, Concionator. Miracul. S. Gibriani tom. 7. Maii p. 623.
SOPHISTICARE. (1) Adulterare, corrumpere, *Sophiſtiquer* Gallis eadem notione. Statuta Maſſil. lib. 5. cap. 22. V. infra *Sophiſticatio*. (2) Decipere, ſimulare. Epiſt. Conradi II. Reg. Sicil. in Chron. Sicil. apud Marten. tom. 3. Anecd. col. 21. V. *Sophiſmaticare*.
SOPHISTICATIO, Adulteratio. Statuta Maſſil. lib. 5. c. 22.
SOPHISTRIA, Graec. σοφίστρια, Magiſtra ſophiſtices. Chron. Angl. Th. Otterbourne pag. 266. *Quibus etiam aſſociandus eſt tertius tractatus, quem edidit* (Ioh. Wicleſus) *ſuper Sophiſtria*. Non extat in Catalogo, quem de

Digitized by Google

de Scriptis Wiclefi texuit Guil. Cave in Hiſt. Litter.

SOPHOS, acclamatum in theatris docet non vno loco Martialis; quam vocem haud omnino diſpari notione vſurpat Sidonius Apollinaris lib. 1. Epiſt. 9. lib. 8. Epiſt. 6. lib. 9. Epiſt. 13. Carm. 8. et alibi, vt et Fortunatus Pictauenſ. lib. 3. Poëm. 21. lib. 6. Poëm. 12. lib. 8. Poëm. 23. lib. 9. Poëm. 1. quibus interdum pro elegantia ſermonis ac dictionis vſurpatur. Adde Architrenium lib. 1. c. 5.

✝ SOPHYMA, pro *Sophiſma*, fraus, fallacia. Ch. a. 1015.

SOPHYRVS. Vita S. Willibaldi ſeu Wnebaldi Abbatis Heidenheimenſis, cap. 4. *Ille vir Dei ſenſu Sophyrus, agone argutus, etc.* Hodoeporicum eiusdem S. Willibaldi n. 3. *Diuinae legis hagiographorum armariola indagando, ſiue legendo procaci ſenſu Sophyrus, mente moderatus indagabat.* Et num. 31. *Sed et in multis monachorum manſionibus, quas ipſe ſolers et Sophyrus vaſta per rura rimando explorabat, etc.* Vbi Caniſius hac voce, σοφὸν, ſeu ſapientem indicari obſeruat.

SOPITALIS *reuelatio*, quae fit inter dormiendum. Vita S. Dunſtani to. 4. Maii p. 355. V. *Soporare.*

SOPITIVVS, Soporem ſeu ſomnum concilians, inducens. Petrus Cellenſis Epiſt. 2. l. 3. V. infra *Soporifluus.*

SOPORARE, dormire. Proceſſus de Vita et Miracul. vener. Mariae de Malliaco, to. 3. Mart. p. 749. V. *Sopitalis.*

SOPORIFLVVS, Soporifer, vt *Sopitiuus.* Vita metrice ſcripta S. Winwaloei ex Cod. MS. Landeuenec. fol. 117. verſo.

SOPPA, vt ſupra *Schoppa*, officina. Charta ann. 1295. apud Madox Formul. Angl. pag. 425. V. *Sopa* 1.

✝ SOPRALECTA, ſtragulum, in Ch. Mſſ. an. 1266. V. *Superlectile.*

SOPRISA, iniuſta captio, exactio. Epiſt. Gregorii PP. IX. ann. 1228. apud Marten. tom. 1. Anecd. col. 948. V. *Superprendere* et *Superpriſa.*

SOQVA, V. *Soca* 3. et 4.

SOQVETVM. (1) Charta Raimundi iudicis Maioris Seneſcalliae Toloſae ann. 1448. *Quoddam emolumentum, Soquetum vini vulgariter nuncupatum, quod eſt diminutio quartae partis menſurae vini, quod venditur ad tabernam et in minuto.* V. *Sognetum.* *Soquetum* eſt ſubſidium ſeu vectigal, quod ex imminutione menſurarum percipitur, vt plurimum in vſus ceſſurum ciuitatis, cui a Rege vel Domino conceſſum eſt; *Souquet* in Literis Caroli VII. Regis Franc. an. 1431. (✝ Seu potius tributum, quod ex quibusdam rebus venalibus exigendum alicui oppido a rege conceditur.) SOQVOTVS, eadem notione, pro *Soquetus.* Literae Iohan. Fr. Reg. ann. 1361. tom. 3. Ordinat. p. 498. (2) ✝ *Soquetum, acies haſtae,* in Gloſſar. Matth. Pariſ.

SOQVVS, vt *Soccus* 1. Calceamenti ſpecies. Statuta MSS. Raymundi Epiſc. Maſſil. ann. 1271. ex libro rubro Capituli eiusd. Eccl.

SORA, f. pro Hiſp. *Sorua*, Sorbum, Gallis *Corme*, vel *Sorbe.* Synodus Limenſis ann. 1585. inter Conc. Hiſp. tom. 4. p. 426. *Poſt hac nemo vel Hiſpanus vel Indus . . . faciat azva ex Sora cum miſtura yucae; quoniam non ſolum ſanitati nociua eſt, ſed . . . . etiam pernicioſa; quae nimirum Indis ebrietatem et mortem aliquando aſſerre ſolet.*

✝ SORARE, f. ſeparare, disiungere; niſi ſit pro *Serare*, arctare, Ital. *Serrare.* Stat. Vallis-Ser. c. 61.

SORATA, pro *Staurata*, ni fallor. V. *Storax.* Statuta Vercell. lib. 2. fol. 27. vo. *Culcidra vna et cuſſinum vnum ſuper quibus dormit, linteamina duo, coopertorium vnum, vel Soratam vnam, etc.*

SORATOR, SORATORIVM. Statuta Mediolanenſia part. 1. cap. 245. *Ad tranſuerſum fluminis tam publici quam priuati, vel alicuius ragiae vel Soratoris . . . liceat vicino habenti terras ab vtraque parte aquam ducere.* Cap. 247. *Et manutenere pontes, et Soratoria, et aggeres, etc.* Adde cap. 329. Idem quod

Digitized by Google

SORATORIVM, Receptaculum per quod aqua exundans deſluit, Gallis *Décharge*. Statuta Mutin. rubr. 353. fol. 69.

SORBELLVM. (1) SORBELLVM, SORBINVM. Kerhardus in Synonymis: *Ius, inſtilium, Sorbinum, Sorbellum, ſorbium, offa, offella, etc.* Berta Sanctimonialis in Vita ſanctae Adelheidis Virg. num. 14. *Tumidos autem et pene deſperatos vita recreauit Sorbellis mixtis aqua, modica etiam farinula et ſagina.* (2) Quantum vno hauſtu quis ſorbere poteſt, Gall. *Gorgée*. Vita B. Lidwinae tom. 2. April. p. 274. SORBILLVM, eadem notione, in Vita MS. ſancti Amatoris Epiſc. Autiſſid.

† SORBERIVS, Sorbus, Ital. *Sorbo*, Gall. *Sorbier*. Ch. Mſ. a. 1264.

SORBICINA, V. mox *Sorbicium*.

SORBICIVM; Ius, iuſculum, quidquid hauriendo ſorbetur. Philippus Eyſtetenſis in Vita S. Willibaldi cap. 4. Gloſſ. Graec. Lat. ῥόφημα, *Sorbitio, ſorbicina*. Vbi MSS. *ſorbitium*.

SORBILLATOR, *Degulator*. Gloſſar. Iſidori, f. pro *Deglutiator*.

SORBILLVM, SORBINVM, V. *Sorbellum*.

† SORBITIVNCVLA, dimin. a *Sorbicium*. Vita S. Bonon. abb.

SORBIVM, V. ſupra in *Sorbellum*.

SORCEDILIS. Statuta Mediolanenſia part. 2. cap. 142. *Nullus de caetero facere poſſit caput alicuius Sorcedilis penes flumen publicum per citatos quatuor.* V. an idem ſit quod *Sorator*.

SORCERIA. Sortilegium, *Sorcherie*, in Viaticis MSS. Ambianenſ. laudatis in voce *Campiones*. Leges Norman. apud Ludewig. tom. 7. pag. 279. V. in *Duellum*.

† SORCINA, origo, cauſa, Gall. *Source*. Stat. Mſ. comit. Venaiſſ.

† SORCIRE, SORTIRE, exagitare, ſuccutere. Litt. remiſſ. Mſ. a. 1457.

SORCIVM, Feretrum, vt videtur, in quo mortui cadauer deponitur. Notitia ex Chartul. S. Iohannis Angeriac. p. 428. *Item quod Sorcia ſiue arcas parochianorum dictae villae qui apud ipſos elegerint ſepulturam, quas cum corporibus non contigerit ſubterrari, infirmario dicti monaſterii reddant.* Niſi fortaſſis contracte ſcriptum ſit pro *Sorcotia*.

SORCOTIVM, Veſtis ſpecies, Italis *Sorcotta*, Gall. *Sarcot*, vel *Surcot*, ita dicta forte quod *Cotto* ſuperadderetur. Chriſtianus Epiſc. Moguntin. in Chronico Moguntino.

SORDA, († litura ex calce compoſita.) Reparationes factae in Seneſcallia Carcaſſonae ann. 1435. ex Schedis V. Cl. Lancelot: *Pro reparando omnes Sordas tegulorum a parte ventorum, videlicet quia inter duas Sordas non remanſit niſi vna canalis tegulorum dumtaxat.* Hinc

SORDARE, ibidem: *In recoperiendo, in terrando, in Sordando totum hoſpitium.* Rurſum: *In reparando, in terrando et in Sordando coperturam dicti caſtri de fuſtibus, tegulis, morterio, etc.* Denique: *In terrando, in Sordando, et recoperiendo bene et ſufficienter de terra, fuſtibus, ferraturis, tegulis et morterio.*

† SORDEMANDA, vox forenſis, cum dominus feudi maiorem cenſum, quam ei debetur, vel indebitum ſervitium a vaſſallo exigit. Scacar. ap. Cadomum ex Cod. reg. 4653. V. *Superdemanda*.

SORDIDARI, infamari. Leges Henrici I. Regis Angl. cap. 57.

† SORDICVS, infamis. Bulla Mſ. Ioann. XXII.

SORDITIES, Sordes. Gloſſ. Graec. Lat. ῥυπαρία, *Sordiditia*, (leg. *ſorditia* vt in MSS.) *pedor*, *ſqualor*. Vtitur Petrus Cellenſis lib. 8. Epiſt. 7.

SORDVLENTVS, Sordidus, in Paraeneſi Paciani ad Poenit. inter Concil. Hiſp. to. 2. p. 97.

SORDVS, retis venatorii ſpecies. Vetus Inqueſta pro Epiſcopo Vaſionenſi apud Columbum p. 388.

SORELLVS, modulus agri, vt videtur, diminut. a *Sors*, eadem notione. V. *Sors* 4. Regeſt. *Olim* ann. 1260. fol. 109. vo. *Defuncto Roberto de ſancto Claro iuniore tenebat de conqueſtu ſuo Sorellum cum pertinentiis; quaeſtione mota inter patrem dicti Roberti et dominam de Bello-Saltu eius ſororem ad quem pertinebat dictus Sorellus, quia dicta ſoror dice-*

Digitized by Google

dicebat ad eam pertinere per litteras donationis, per quas dictus Robertus ei dederat, ſi decederet ſine haeredibus, omnia quae habebat, ſiue quae habere poterat.

SOREVARIVM, f. Hernia, ilium procidentia, Gall. *Rupture.* (Non videtur, nam *Soreuarium* cauſa herniae dicitur.) Miracula B. Simonis Eremit. Auguſt. to. 2. April. p. 828. *Eius filius occaſione vnius Soreuarii ſeu chazetinae crepauit, . . . et ſic ſtetit crepatus et denaſtatus vſque ad tempus mortis B. Simonis.*

✝ SORGES, vox excitatoria, ab Ital. *Sorgere.* Barel. in Sermon.

SORGIE, actio iaciendi anchoram; *Sorgire*, anchoram iacere, *Jetter l'ancre:* forte a Gall. *Surgir*, nauem ad portum appellere. Miracula MSS. Vrbani V. PP. ex Tabul. S. Victoris Maſſil.

SORIAMNAIRE. Bullar. Fontanell. MS. fol. 39. vo. *Concedimus redditus auenarum, garbarum bladi, tortellarum, gallinarum et ouorum quos et quas ratione miſterii Soriamnaire in foreſta Brotonne, in parrochiis et in villis de Borneville . . . habemus.*

SORICINA CAVDA, Medicis, Pulſus ratio. V. in *Cauda* 2.

SORILEGVS, Murilegus. Andreas mon. lib. 2. Vitae S. Ottonis Epiſcopi Bambergenſ. c. 40. V. *Murilegus.*

SORISCVLA, V. *Siraſcula.*

✝ SORITA, *proprie minutiſſimarum rerum in vnum collectio; ponitur pro minutiſſimis queſtionibus.* Gloſſ. vet. Cod. 7613.

SORINS, color equi. V. *Saurus.*

SOROPHAGVS, *Lapis dictus, eo quod corpora defunctorum condita in eo infra quadraginta dies adſumantur.* Gloſſ. Sangerm. n. 501. vbi leg. *abſumantur.* A Graec. σορὸς, loculus, ſepulcrum, et φαγεῖν, comedere.

SOROR. (1) Eiuſdem dignitatis et inſtitutionis, par. Conſuetud. Vniuerſit. Pariſ. per Robert. Goulet. fol. 3. vo. *Haec autem artium facultas per quatuor nationes diſtinguitur, quae ſunt Sorores et aequales.* Galli eadem notione *Soeur* vſurpant. V. *Sorores*, et *Sororiare*, (2) SORORES appellatae Presbyterorum, vel Epiſcoporum vxores, a quibus ii abſtinebant, in Concilio Auernenſi cap. 19. et Matiſconenſi I. c. 11. Turonenſi II. c. 12. etc. Quippe, vt eſt in Poenitentiali Halitgarii, *ſi quis Clericus. i. cuius ſuperior gradus eſt, qui vxorem habet, et poſt conuerſionem vel honorem iterum eam cognouerit, ſciat ſe adulterium commiſiſſe.* Fortunatus lib. 1. carm. 15. de Leontio Santonenſi Epiſcopo, et Placidina vxore:

Quae tibi tunc coniux, eſt modo chara Soror.

Vita S. Seueri Epiſc. Rauennatis n. 19. *Vxor quippe in Sororem verſa eſt.* (3) Mulieres *extraneae*, quas συνεισάκτους vocant Graeci, quarum conſortium vitare iubentur Clerici in Concilio Ancyrano can. 19. Nicaeno c. 3. et aliis ſubſequentibus Conciliis. Lex 19. cap. de Epiſcopis. (4) SORORES a Monachis appellatae virgines ac mulieres, quae pietatis ac deuotionis intuitu, eorum diſciplinae ac regulae ſeſe addicebant, ita vt domicilia ſecluſa omnino haberent a Monachorum aedibus, ne qua praua oriretur ſuſpicio. Auctor Actorum Murenſis Monaſterii pag. 17. SORORES GRISEAE, NIGRAE, in Obituario MS. Eccleſ. Morin. fol. 37. vo. SORORES DE SACCO. V. *Sacci.* SORORES, quaeuis Sanctimoniales. Fortunatus lib. 5. Poem. 1. SORORES appellabant Monachi mulieres quaſuis, quibus orationum beneficia concedebant. Tabul. Abſienſe fol. 105. V. *Conſoror*, et *Fraternitas* 5. (5) *Sororum* appellatione Regum ſeu Principum vxores donabantur, cum de iis verba facerent Principes exteri, aut ſi ad eas ſcriberent, quemadmodum earum coniuges, *fratres* appellitabant. V. Epiſt. 39. inter Francicas tom. 1. Hiſt. Franc. et *Fraternitas* 7.

SORORGIA, vxoris ſoror, vel ſoror mariti, Gallice *Belle-ſoeur.* Charta an. 1285. ex Tabular. Verzeliac. Eiuſdem originis eſt

SORORGIVS, Sororis maritus, Gall. *Beau-frere*, olim *Sororge*, *Serourge.*

ge. V. *Sororinus*. Charta ann. 1120. ex Tabular. Maioris Monaſt.

SORORIA. (1) Soror. Literae Edwardi III. Reg. Angl. ann. 1351. apud Rymer. tom. 5. pag. 731. Alibi legitur *Soror*. (2) † Vxoris vel mariti ſoror, aut fratris vxor. Ch. Mſ. a. 1098.

SORORIARE, ſimul grandeſcere, aſſimilari. Gerardus in Vita S. Adalhardi c. 50. vbi de vtraque Corbeia. De mammis puellarum, cum primum tumeſcunt, *Sororiare* dixit Plautus. Vide Feſtum. SORORISARE, eodem intellectu, in Vita S. Auguſtini Cantuar. to. 6. Maii p. 378. Ioh. de Ianua: *Sororiſſare, vel Sororizare, imitari morem ſororis*: vnde Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm. *Sororizare*, *Enſuigre la ſuer*. V. *Soror*.

SORORICIDIVM, *ἀδελφοκτονία*, in Gloſſ. Lat. Graec.

SORORIGER, vxoris frater, Gall. *Beau-frere*. Tabul. Aurelienſe in Lemouic. fol. 5. V. *Sororgia* et *Sororius*.

SORORINA, vxor fratris. Vita S. Catharinae Senenſis to. 3. April. pag. 928. V. mox *Sororinus*.

SORORINVS. (1) Sororis maritus. Vita Caroli IV. Imp. *Rex vero Franciae indignatus propter expulſionem ſororis ſuae et Sororini, etc. Serourge* Gallis. V. *Sororgius*. (2) Vxoris frater. Charta ann. 1237. ex Chartular. S. Vandreg. tom. 1. pag. 910. V. *Sororiger* et *Sororius*. (3) † Filiolus ſororis, to. 3. Aug. p. 362.

SORORISARE, vt *Sororiare*. V. ibi.

SORORISSA, monialis. Sebaſt. Peruſinus in Vita B. Columbae Reatinae to. 5. Maii p. 335*. V. in *Sorores*.

SORORITATIS *beneficium ſuſcipere*, in *Sororum* ſeu Sanctimonialium album admitti, conſcribi. Thomas Walſinghamus p. 490. V. *Fraternitas* 5.

SORORIVS. (1) Sororis maritus. *Sororius*, *Serourge*, in Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm. Charta ann. 1080. apud Lobinell. to. 2. Hiſt. Britan. col. 232. V. *Sororgius* et *Sororinus*. (2) Vxoris frater. Charta Edw. I. Reg. Angl. ann. 1295. apud Rymer. to. 2. pag. 687. V. *Sororiger*. (3) † Sororis filius, in vet. Gloſſ. Cod. 7613.

SORPRISIA, vt ſupra *Seurpriſia*. V. in hac voce. Transactio an. 1255. in Tabular. Blein. V. *Superpriſia*.

SORRATORIVM, V. ſupra *Sorator*.

SORRENTIALIS, Carnifex. Romanus Vatic. baſilicae canonicus in Tract. de ead. Baſilica c. 42. apud Macros in Hierolex.

SORRVS, fumo exſiccatus, Gall. *Seré*. Charta ann. 1214. ex Tabul. S. Vincentii Cenoman. fol. 38

SORS. (1) Sortilegium. *Sortem dare*, in Legibus Adelſtani Regis c. 6. pro *immittere* ſortilegium in rem quampiam. MALA SORTE PRENDERE, quaſi per *ſortem* et maleficium aliquid inuadere, Gall. *de mauvaiſe ſorte*, praua aliqua ratione. Pactum Childeberti et Chlotarii §. 6. Hinc (2) SORS, modus, ratio: vnde vox Gallica *Sorte*, eadem notione. Charta Henrici V. Reg. Angl. ann. 1418. apud Rymer. to. 9. p. 542. (3) Iudicium Dei, purgatio vulgaris. Pactum Childeberti et Chlotarii: *Si ſeruus in furto fuerit inculpatus, requiratur a domino, vt ad 20. noctes ipſum in mallum praeſentet, et, ſi dubietas eſt, ad Sortem ponatur. Ad Sortem ambulare*, §. 8. *Ad Sortem venire*, in Decretione Childeberti Regis §. 6. 8. *Ad ignem ſeu Sortem ſe excuſare*, in Lege Ripuar. tit. 31. §. 5. *Sortes ſuper altare Dei mittere, etc.* in Lege Friſion. tit. 14. §. 1. 2. SORTES SANCTORVM. Sic appellatur Euangelii aut cuiuslibet libri ſacri inſpectio, *ῥαψῳδομαντεία* ſpecies: cum ſcilicet aperto libro quicquid oculis ſe ſubiiciebat, pro ſorte, id eſt, oraculi loco, habebatur: cuiusmodi edita ſunt ex Pithoeo poſt Canones veteres edit. Reg. Quae quidem diuinationis ſpecies a Paganis fluxit, vt ex S. Auguſtino lib. 4. Confeſſ. cap. 3. colligitur. Eiusmodi ſunt *Virgilianae ſortes*, apud Spartianum. Idem Auguſtinus Epiſt. 109. ad Ianuarium c. 20. Atque inde forte fluit mos ille, qui diu ſeruatus eſt in Eccleſia, vt dum eligerentur Epiſcopi, per

per inſpectionem Euangelii, quid de eius moribus, vel conuerſatione in adminiſtratione, futurum eſſet, inquireretur. Quod ſcilicet hac ratione primitus in electionibus Epiſcoporum Dei iudicium exquireretur, et an has probaret; quod fortaſſe videtur velle Rainerus c. 5. de Valdenſibus, dum ait, hoſce haereticos: *Laicos, qui ſorte ſanctos eligunt, in altari deridere.* Nam a Laicis perinde ac Clericis Epiſcopos electos conſtat. Extitit denique alia diuinationis per *Pſalmos* ſpecies, quam *Enſalmo*, ſeu *Inpſalmum* vocant Hiſpani, quae Sebaſtiano de Cobarruuias dicitur *cierto modo de curar con oraciones, unas vezes ſolas, otras aplicando juntamente algunos remedios.* Vt *Enſalmadores, los que curan con Enſalmos.* Mox ſubdit: *Dixeronſe Enſalmos, porque de ordinario uſan de verſos de pſalterio, y dellos con las letras iniciativas de letra por verſo, o per parte, hazen unas Sortijas para diverſas enfermedades.* SORS DE PANE. V. *Cornſmed.* SORS DE LIGNO. V. *Tenus.* (4) Pittacium, vel Schedula, in qua, quod quis ſortiri debeat, inſcribitur. Hinc *inſcribi in ſortem* praedia dicuntur, quae ſorte diuidenda ſunt: et *ſortes tollere* ii, qui ſortiuntur, apud Hygenum de Limitib. Conſtit. Capitolinus in Albino: *Cum ille Sortem de ſuo fato tolleret*, i. de ſuo fato ſciſcitaretur. Inde poſtmodum (5) SORS pro Modulo agri, apud veterem Agrimenſorem pag. 337. in l. vlt. Cod. Th. de Locat. fund. iur. emphyt. in l. 15. de Annona et tribut. eodem Cod. Κλῆροι γῆς apud Iulianum in Myſopog. *Sortes* enim proprie appellabant Romani agros, quos in prouinciis a ſe deuictis occuparant, ſorte Militibus diuiſos ac aſſignatos. Scribit Procopius lib. 1. de Bello Vandalico c. 5. Gizericum poſt captam Romam, in Africa muris vrbes exuiſſe, agris Afros ſpoliaſſe, plurimos ac optimos Vandalis diuiſiſſe, qui ſua aetate *Vandalorum κλῆροι* ſeu *ſortes* vocabantur. Sed praeſertim *ſortis* nomenclatura donata agrorum pars apud Gothos et Burgundiones, quae in debellatis prouinciis tum victoribus, tum antiquis poſſeſſoribus ſortito euenerat: ii quippe tertia fundorum parte deuictis Romanis relicta, reſiduas ſibi vſurpauere. *Sorte* autem diuiſos eiuſmodi agros negat Dominicus de Praerogatiua alodiorum cap. 5. §. 11. idque elicit praeſertim ex eo, quod portio Romani *Sors* etiam appelletur: quaſi vero totum agrum victores cum antiquis poſſeſſoribus ſortiri, et ſingulorum portiones *ſortis* vocabulo donari non potuerint. V. *Tertia.* Lex Wiſigoth. lib. 8. tit. 8. §. 5. *Sortem ſuam claudere.* Lib. 10. tit. 1. §. 7. *Si vineam in aliena terra quis plantauerit, in qua Sortem non habet.* In textu, *in quo* (territorio) *ipſe conſors non eſt. Terra ſortis titulo adquiſita*, in Lege Burgund. tit. 1. §. 1. Eadem Lex tit. 84. §. 1. *Vt nulli vendere terram ſuam liceat, niſi illi, qui alio loco Sortem aut poſſeſſionem habet. In ſortem alterius ingredi*, in Lege Ripuar. tit. 60. §. 5. SORTES inter terras incultas recenſentur in Statutis Vercell. lib. 5. fol. 128. SORTES STARE dicuntur, quae ſuis terminis ac limitibus ſemel finitae ac circumſcriptae, deinceps ratae permanent. Lex Longob. lib. 2. tit. 29. §. 3. V. *Sortiſſare* in *Sortiri.* Ab his fundis ducta metaphora, ipſa etiam regna, quae victoribus ceſſerant, *ſortis* nomen adepta ſunt, vt *Gothica ſors*, apud Sidonium lib. 7. Epiſt. 6. *Sortes Vandalorum*, apud Victorem Vitenſem lib. 2. et 3. pag. 19. 35. Eiuſdem originis eſt nomenclatura, qua Clerus *Sors Dei* paſſim appellatur a Scriptoribus Eccleſiaſticis. De laudibus Berengarii Auguſti apud Murator. tom. 2. pag. 399.

Interea Sors lecta Dei circumdata ſaccis,
Vota facit, etc.

(6) SORS idem videtur quod *Vſagium*, ius vtendi foreſta. Chartul. S. Andreae Vienn. *Tribuo Sortem in ſylua quae vocatur Eruxia, vt habitatores Ialzinii et habitatores S. Geneſii fruantur ſilua, ſeu beſtiae eorum,*

Digitized by Google

torum, quemadmodum neceſſe fuerit.

SORTELIA, SORTILIA, Annulus, Hiſpanis *Sortijuella*. Charta Alfonſi Regis Portugall. aerae 1260. apud Brandaon. lib. 13. Monarch. Luſitan. c. 24.

† SORTELLUM, plantae vel corricis ſpecies quae tinctoribus prohibetur, in Stat. Carcaſſ. a. 1466.

† SORTIARE, ſortiri, in Litt. remiſſ. a. 1350.

SORTIARIA. (1) Venefica, Gall. *Sorciere*. Capitula Caroli C. tit. 39. §. 7. *Malefici homines et Sortiariae.* Hincmarus de Diuortio Lotharii. (2) † Sortilegium, maleficium. Ordinar Mſ. S. Petri Aureaevall.

† SORTIARIUM, i. q. *Sortiaria* 2, apud Pet. Subeſti Mſ.

SORTIARIUS, magus, ſortilegus, *Sorcier*. Statuta Eccl. Nannet. apud Marten. to. 4. Anecd. col. 961. V. *Diana* et *Scobaces*.

† SORTICELLUS, modulus agri, ap. Murat. to. 5. Antiq. Ital. pag. 281.

SORTICULARIUS, V. in *Sortiri*.

SORTILIA, vt *Sortelia*. V. in hac voce.

† SORTIMEN, fons, ſcaturigo, ap. Ludewig. t. 10. Reliq. p. 179.

† SORTIO, haereditatis portio, quae ſorte alicui obuenit, apud Murat. t. 5. Antiq. p. 631.

SORTIRE. (1) Pro Sortiri. Capit. Synodor. Orient. can. 6. inter Concil. Hiſp. tom. 2. p. 327. (2) V. *Sorcire*.

SORTIRI, per ſortes rei euentum experiri, inquirere. Capitula Caroli M. de diuerſis rebus ann. 789. c. 4. SORTISSARE. Leges Luithprandi Regis Longob. tit. 48. §. 2. SORTICULARIUS, diuinator, veneficus, Gall. *Sorcier*. Concilium Narbon. ann. 589. cap. 14. INSORTIARE. Decretum Taſſilonis Ducis Bajwar. de Popularib. Legib. §. 5. *De pugna duorum, quod Wehadinc vocatur, vt prius Inſortiantur, quam parati ſunt, ne forte carminibus vel machinis diabolicis, vel magicis artibus inſidiantur.* Vbi *inſortiare* non videtur eſſe, *faſcinare*, ſortibus diabolicis innectere, Gall. *Enſorceller*: ſed aduerſus *ſortes* munire. INSORTICARE, in *ſortem* mittere, *Enſorceller*. Leges Henrici I. Regis Angl. c. 71. *Si autem Inſorticatus non fuerit mortuus, etc.*

SORTIVIDUS, *qui videt per ſortes*, in Gloſſ. Iſid. Id eſt Graeuio, qui iudicat de rebus futuris ex oraculi ſententia, qui conſulit oraculum.

SORTITOR, qui rem aliquam ſortitur. Conuentus ann. 1038. inter Concil. Hiſp. to. 3. p. 203.

SORTIVIS, fons, ſcaturigo, Ital. *Sortiva*, vel *Sorgiva acqua*, Gall. *Source*. Statuta Placent. lib. 5. fol. 58. vo.

SORTUMEN, vt *Sortiuis*. Charta Sigiſmundi Rom. Reg. ann. 1432. in Bullar. Caſinenſ. tom. 2. pag. 304. col. 1. *Prata, paſcua, aquas, fontes, Sortumina, etc.* Supra *Surtumina* legitur. V. in *Surgere*.

SORTUS, modulus agri. V. *Sors* 4.

SORUCULA, diminut. a Soror Guido Aretinus in Form. modorum.

SORUS, V. *Saurus*, et *Allex*.

SOSARIUM, Lorica. Vita Caroli M. *Inſignia victoriae ſuae, Soſaria, mulos, captiuosque Mauros miſit.* Vbi *Soſania* legendum videtur, a Graec. σωσάνιον, quod eodem ſignificatu vſurpant Graeci recentiores. V. Gloſſar. med. Graecit. in σῶσον, et Voſſium lib. 3. de Vitiis ſerm. cap. 49.

SOSCALLUS, canis ſpecies. Matth. Weſtmonaſt. ann. 940. *Cum in ſilua corniculantium ſtrepitus reſonabat venatorum, latratusque Soſcallorum,* (ita vtraque editio) *multi cerui fugam leuiter inierunt.*

SOSCANIA, genus veſtis muliebris, *Souquenille* vero Gallis dicitur veſtis groſſior ex tela vel lana confecta. Teſtament. G. Comit. Montisferrandi ann. 1199. apud Baluz. to. 2. Hiſt. Aruern. p. 257. *De his legatis ſoluta ſunt . . . Iohannae de Mollie vna culcitra et vna Soſcania pro XXX. ſolidis. Souſquenie* vocat le Roman de la Roſe MS. V. *Succa* et Gloſſ. med. Graecit. in σουκανία.

† SOSCIA, SOSCITIA, SOSICIA, feneſtrae ſpecies, ſ. ſpiraculum. Conſuet. Neapol. Mſ. *Si quis habet parietem*

Digitized by Google

rietem; in quo ſit feneſtra, Soſcitia vel quaelibet alia apertura pro conſpectu vel lumine ingrediendo etc. *Soſſia* ſupra in *Doſſitia*. Ad marginem ſcriptum legitur manu alicuius notatoris *Suſſaca;* legi etiam poteſt *Suſſura.*

SOSDALERIVS. Sententiam arbitralem ann. 1292. inter Abbatem et Conſules Gimont. ſubſcribunt Monachi *fr. Oliuerius ſacriſta*, *fr. B. de Monte acuto furnerius*, *fr. Iulianus cellarius meianus*, *fr. Arnaldus de Mota Sosdalerius.* Is forte qui hoſpitibus ſuſcipiendis praeerat.

SOSPES, *is.* Candidus in Vita Eigilis Abb. Fuld. ſaec. 4. Bened. part. 1. p. 245.

SOSPITALE, f. Proiectum. Gall. *Soupente.* Statuta Genuenſ. lib. 4. cap. 42. fol. 106. vo. *Prohibeant ipſi Poteſtates, ne aliqua perſona ſibi ſubdita vendat alicui foritaneo . . . aliquod lignamen, ex quo naues, galeae, vel aliud vas nanigabile, domus, capſia, Soſpitale, banchale, vel torcularia conſtitui poſſit.*

SOSPITARE, Salutare, *ſoſpitatem*, incolumitatem et ſanitatem alicui adprecari. Eulogius Cordubenſis lib. 3. Memor. Sanctor. cap. 17. V. *Soſpitus.*

† SOSPITATICVM, pro *Ceſpitaticum*, in Ch. a. 1059.

SOSPITATIO, Salutatio. Epiſt. Ruricii Epiſc. ad S. Aprunculum inter Acta SS. to. 3. Maii p. 369.

SOSPITATOR, qui *Soſpitatem*, ſalutem dat. Vtitur Apuleius. *Soſpitatorem* vocant Chriſtum Ieſum Lactantius lib. 4. c. 26. Arnobius adv. Gentes lib. 2. et alii.

SOSPITVS, Incolumis. Mirac. S. Vrſmari to. 2. April. p. 567. V. ſupra *Soſpitare.*

SOSSIA, V. *Soſcia.*

SOSTA. *Facere Soſtam*, Mutuum dare cum fenore, ab Italico *Soſta*. V. *Solta.* Statuta Maſſil. lib. 1. cap. 12. n. 1. Eſt etiam Italis *Soſta*, funis nautici ſpecies: vnde

SOSTARIVS, *qui attendit ad Soſtam*, in Notis Fr. Barberini ad Docum. d'Amor. edit. Vbaldini pag. 257.

SOSTOVM. Reparat. factae in Seneſcallia Carcaſſ. ann. 1435. ex Cod. MS. Cl. V. Lancelot. *Item pro faciendo Soſtoum nouum vnius mole dicti molendini, etc.*

SOSTRALE, Stramentum pecuarium ex foeno et paleis, Fuxenſibus ruſticis *Souſtre.* Gall. *Litiere. Ad Soſtralia colligenda*, in Charta fundat. Monaſt. Fontis-Guillelmi ann. 1124. to. 1. Gall. Chriſt. nouae edit. inter Inſtrum. p. 190. col. 1.

SOSTRI, Seruorum ſpecies apud Suecos, quorum optima erat conditio, vt quibus peculium et familiam habere conceſſum eſſet, et teſtari liceret. V. Ioh. Stiernhookum lib. 2. de iure Suconum vetuſto p. 217.

† SOSTRVM, a Gr. σωςρον, merces medico debita, i. q. *Soleria*, munera ſcilicet quae Deo vel ſanctis eius dantur ob recuperatam valetudinem, t. 2. Sept. p. 779.

† SOTA, i. q. *Sotta* 2. Areſt. Mſ. an. 1351.

SOTANVM, SOTTANVM, Togae ſeu tunicae ſpecies, vulgo *Soutane*, Ital. *Sottano.* Ricobaldi Ferrar. Hiſt. Imp. apud Murator. tom. 9. col. 128. vbi in MS. legitur *Soctanum*, apud Stephanot. to. 7. V. *Soutana* et *Subtaneum.*

SOTHALE, V. *Fikſtale.*

SOTILARIA, vt *Subtalares.* V. ibi.

SOTTVS. (1) Stolidus, bardus, Gallis *Sot.* Theodulfus Aurelianenſis Epiſcopus lib. 3. Carm. 1. (2) † Simplex, hinc *Carolus ſottus*, qui vulgo *ſimplex*, in Chronolog. Eman. Schelſtrat.

SOTVLARES, V. *Subtalares.*

SOTVLVM, vel SOTVLVS, Locus inferior, f. diminut. a *Sotus.* V. in hac voce; († ſolum, pars domus inferior.) Limborchii Hiſt. Inquiſit. Toloſ. pag. 57. V. *Subtulum.*

† SOTVM. (1) Nemus, Hiſt. *Soto.* Ch. Mſ. a. 1302. (2) Scutum, V. in hac voce.

SOTVS. (1) Silua, parcus, ſepes, *haia*, Hiſpanis *Soto.* Charta Sanctii Reg. Nauarrae, apud Oyenartum in Notitia Vaſconiae pag. 99. *Cum pratis, et paſcuis, et Sotis, et aquis aqua-*

Digitized by Google

aquarumque meatibus, *cum eremo et populatu*, *cum ingreſſibus et egreſſibus*. (2) † SOTVS, SOCVS, ſtipes, truncus. Litt. remiſſ. a. 1473. V. *Socus* 1. (3) † *Tenere de ſoto*, f. ſub tutela habere, ap. Murat. to. 4. Antiq. Ital. p. 711.

SOVBRA, SOVTRA, SOTRA, voces Aruernicae. Tabular. Solemniac. *Tenementum de Soubra*, *et tenementum de Soutra*. Hoc eſt, ſuperius et inferius. Charta ann. 1215. ex Tabular. S. Illidii Claromont. *Habebamus querimoniam del bos Sotra*, id eſt, de nemore inferiori.

† SOVCRIO, hordei ſpecies, Gall. *Soucrion*. Comput. Mſ. a. 1473. V. *Sucrio*.

SOVDANVS, V. in *Syndicus*.

SOVDERARIVS, V. in *Solidata*, ſtipendium.

SOVFFLETVS, a Gall. *Soufflet*, Follis. Inuentar. an. 1260.

† SOVFLICVLVS, a Gall. *Soufflet*, follis. Comput. Mſ. a. 1472.

SOVFRE, pars molendini, neſcio quae. Reparat. factae in Seneſcallia Carcaſſonae ann. 1435. ex Cod. MS. Cl. V. Lancelot: *Pro preparando et reſſiciendo le Soufre et reicum eiusdem molendini*, *et reparando circulum dicte mole*, *qui in pluribus fregebatur*, *etc.*

SOVINCTA, in veteri Charta apud Perardum. Locum vide in *Andecinga*.

† SOVLA, pila vel globulus ligneus, interdum etiam follis, Gall. *Soule* et *Soulle*, inde SOVLARE, Gall. *Souler* et *Souller*, iis inſtrumentis ludere. Litt. remiſſ. Mſ. a. 1361. V. *Choulla*, *Sola* 7. et *Solere* 1.

SOVLDIARIVS, pro *Soldarius*, qui ſtipendio meret. V. in *Solidata*. Litterae Edw. VI. Reg. Angl. an. 1548. apud Rymer. to. 15. p. 177.

SOVMARIVS, V. in *Sagmarius*.

SOVPECHON, SOPECHON, vox Gallica, Suſpicio, ſuſpectio, *Soupçon*. Inqueſta ex Tabul. B. M. de Bono-nuntio Rotomag. V. *Suſpicioſus*.

SOVPERIVM, coena, Gall. *Souper*, apud Bruſſel to. 1. de vſu feud. p. 555.

† SOVRANNVS, anniculus, Ital. *Sovranno*, *Sopranno*. Murat. to. 2. Antiq. Ital. med. aeui p. 902.

SOVRELLVS, V. mox *Sourus*.

SOVRVS, Dama mas. Litterae Edw. III. Reg. Angl. ann. 1356. apud Rymer. tom. 5. pag. 870. *In parco — vnum Sourum et vnum Sourellum ceperit*. SOVRELLVS, dimin. a *Sourus*. Dama triennis, Angl. *Sorel*. Litterae eiusd. Regis ann. 1355. ibid. p. 828.

SOVSPRESSVRA, SVSPRESSVRA, dolus, fallacia, fraus. Gall. *Surpriſe*; *tromperie*. Charta Hugonis Militis de Beeloy ann. 1223. ex Tabul. Corbeienſi.

SOVTA, Gall. ol. *Soulde*, vel *Soulte*, in Conſuetud. municipalibus, Pecunia quae in permutationibus rei commutatae additur. Codex cenſualis Epiſcopat. Autiſſ. ann. circ. 1290.

SOVTANA, Togae ſeu tunicae ſpecies, vt ſupra *Sotanum*. Acta S. Amalbergae to. 3. Iul. pag. 67. V. *Subtaneum*.

SOVTRA, infra, V. *Soubra*.

SOVTVRA, Soliditas, firmitas, vt videtur. Charta ann. 1229. ex Tabular. Strumenſi: *Ego tradidi eccleſiae Strumenſi* XXVI. *menſuras Terniſienſes iacentes in ſartis ad effilicandum in perpetuam Souturam libere et pacifice poſſidendas*.

SOYLLARDVS, vt *Soliardus*. V. ibi.

SOZAVOLVS, qui in *Socida* ſeu ſocietate animalia curanda accipit. Statuta datiaria Riperiae c. 7. fol. 9. vo. V. *Socida* et *Societas* 1.

† SOZIDVM, i. q. *Socidum* in *Socida*, ſocietas, ab Ital. *Sozio*, ſocius; vnde SOZARE, ad ſocietatem ſeu medietatem fructuum dare. Stat. Vallis-Ser. V. *Aſozare* et *Sozavolus*.

SOZVS, pro *Sorus*. V. *Saurus*. Litterae Henrici V. Reg. Angl. an. 1413. apud Rymer. tom. 9. pag. 17.

SPACAARI, pro Spatiari, ni fallor. Literae Henrici III. Reg. Angl. ann. 1258. apud Rymer. to. 1. pag. 665. *Et exinde ad nos venire poſſitis vſque London*, *nobiſcum ibidem Spacaaturi*. Hoc eſt, ſpatiando animum relaxaturi. V. *Solatiari*.

Digitized by Google

SPACERIVM, Prouincialibus *Eſpacië*, *Spacier*, Spatium, ſeu locus per quem aqua deducitur, aquae ductus, vel id quo aqua continetur. Charta ann. 1459. ex Schedis Praeſid. de Mazaugues. SPASSERIVM, eodem intellectu. Statuta Auenion. rubr. 48. art. 7.

SPACHI, vulgo *Spahi*. Equitatus Turcici robur praecipuum et validiſſimum. Iouius Hiſt. lib. 14. V. Comment. bellic. Montecucculi.

SPACIARE, Amplificare, Gall. *Accroitre*. Teſtamentum Bertichramni Epiſcopi Cenoman. apud Mabillon. tom. 3. Analect. p. 126.

SPACILIA. Statuta Eccleſiae Auxit. MSS. *Quia in volatu et garritu auium, in Spacilibus, vel oſſibus animalium, in verbis ſeu reſponſis fatidicis quorumdam, qui vulgariter diuini et diuinae vocantur, etc.* V. *Venta*.

SPADA. (1) Equus caſtratus, Gall. *Hongre*, *ſpadatus*. Teſtamentum Bertichramni Epiſcopi Cenoman. V. in *Spadare*. (2) Gladii genus. V. *Spatha* 1. (3) † SPADA LEGIS SARACENORVM, titulus honorarius principis militiae apud Saracenos, i. q. Protector, Defenſor. Ch. apud Lam. in Delic. erud. inter not. ad Hiſt. Sicul. Bonincont. part. 1. p. 206. V. *Spatha* 1.

SPADACIA, SPADASSIA, campana, quae Nemauſi pulſabatur ad vrbis negotia. Stat. a. 1352.

SPADARE, Spadonem facere. Lex Salica tit. 40. §. 13. V. *Spaſſare*. SPADATVS. Gloſſ. Anglo-Sax. Aelfrici: *Spadatus, vel eunuchizatus, beliſnod. Caballus ſpadatus*, in Lege Salica eodem tit. 40. §. 3. et in Capitul. 3. ann. 813. cap. 24. Cuiusmodi ſunt ii, quos *Ungres* dicunt Galli (Wallachen Germani) quod ex Pannonia ſeu Vngaria plurimi in alias Prouincias adducantur. Ammianus lib. 17. de Quadis ac Sarmatis: *Equorum plurimi ex vſu caſtrati, ne aut feminarum viſu exagitati raptentur, aut in ſubſidiis ferocientes, prodant hinnitu denſiore veſtores*. SPADO, pro Equo *ſpadato*. Vita Caroli IV. Imp. *Valentemque Spadonem Carolo ante portam ciuitatis transmiſit*. Vbi Freherus equum ſpadicei coloris perperam interpretatur. Vocem *ſpadare* Celticae vel Germanicae originis eſſe ſcribit Eccardus in Notis ad Pactum Legis Salicae pag. 76. ab inuſitato ſcilicet verbo *Spahen*, quod findere, ſecare ſonat, cuius etiamnum exſtant plurima deriuata.

SPADARII. Charta Lewelini Norwalliae Principis ann. 1198. tom. 1. Monaſtici Angl. p. 920. *Conceſſit etiam eisdem, quod licite poſſint recipere ad habitum ſuum, et ad famulatum ſuum, et ſeruitia, liberos meos Spadarios, et homines de aduocatione mea, atque omnes primam tonſuram habentes, cuiuscumque conditionis extiterint*. V. *Spatharius*.

SPADDRAPOR, f. Pannus Phrygius. Miracula B. Henrici Baucenenſ. to. 2. Iun. pag. 376. *Sanguis pretioſiſſimus et odoriferus de ſuo corpore reuoluto in Spaddrapore et in caſſa noua poſita, emanauit*.

SPADERNAE, Inſtrumenta, quibus capiuntur piſces, ac tincae potiſſimum, apud Petrum de Creſcentiis lib. 10. de Agricultura cap. vlt. Itali *Spaderno* dicunt.

SPADICARII, qui *palmatas* veſtes texunt, conficiunt, nam *ſpadix* eſt palma. Iulius Firmicus l. 13. c. 7. *Facit . . . aut Spadicarios, aut textores, vel pigmentorum inuentores*. Niſi intelligas eos qui inficiunt ſpadiceo colore: *Spadix* quippe genus eſt coloris. Gellius lib. 2. cap. 26. *Et rutilus et Spadix Choenicei Synonyma ſunt*. V. Seruium ad Virgil. Georg. lib. 3. 81.

SPADLARIS, V. *Spadula*.

SPADO. (1) Equus ſpadatus, V. *Spadare*. (2) Coelebs. Expoſit. compendioſa benef. f. 18. *De quibus Spadonibus ſeu coelebibus, etc.* Vtitur Tertull. lib. de Monogamia cap. 3. Hinc SPADONATVS, coelibatus, apud eumdem Tertull. lib. 2. de Cultu femin. c. 9. (3) † Veruex, in Ch. Mſ. an. 1240. (4) † *Spadones ſunt ſurculi vitium fruge*

Digitized by Google

ge carentes dicti quod ſint ſterilitate affecti. Gloſſ. vet. Cod. 7613.

SPADONARE, *Caſtrare.* Gemma. V. *Spadare.*

SPADULA, Humerus, Gallis *Eſpaule*, in Vita S. Emeranni apud Caniſium to. 1. Antiq. lect. pag. 145. V. Cironum in Obſeruat. p. 4. SPADULARIS, pro *Spadularis*, eadem notione. Tabular. S. Sauini Leuitanenſis an. 945. V. *Spatula.*

SPAGNOLUS, Hiſpanus, Ital. *Spagnuolo.* Memoriale Poteſtat. Regienſ. ad ann. 1218. apud Murator. tom. 8. col. 1095. V. *Spaniſcus.*

SPALA, vt *Spalla.* V. in hac voce.

SPALAGUS. Aldhelmus cap. 11. *Simulque truculenta regulorum et aſpidum venena, ad quae quadrupedis rubetae, et Spalagi peſtifera confectio, humanae naturae nocitura habebatur.* Vbi *Spalagum*, talpam, ex Graeco ἀσπάλαξ, viri docti interpretantur. Heſychius ἀσπάλαξ, ζῶον ἐστερημένον ὄψεως. V. Dioſcorid. lib. 15. cap. 19.

SPALANCARE, Vallo munire, Ital. *Palancare*, Gall. *Paliſſader.* Chron. Parmenſe ad ann. 1308. apud Murator. to. 9. col. 872. V. ſupra *Palancatum.*

SPALANGIA, Araneae ſpecies. Bern. de Breydenbach in Itiner. Ieroſol. p. 31. † SPALANGIUS, *muſca venenoſa*, in vet. Gloſſ. Cod. 7613. Mendoſe *Spalargius*, to. 3. Aug. p. 217. V. *Spalagus.*

SPALARIUS, in Eccleſia Tullenſi dicitur Oeconomus, qui eccleſiae bona adminiſtrat: cuius officium *Spalaria* nuncupatur. Statutum Riquini Epiſc. Tull. ann. 1118. in Hiſt. Tull. p. 138.

SPALDATUS, V. mox in *Spaldum.*

SPALDUM, SPALDUS, murus exterior, vel prominens. propugnaculi ſpecies, ex Italico *Spaldo.* Charta ann. 1320. *Refectiones Spaldorum, foſſatorum, ſpinatorum, baliſtrarum, ambaxiatorum, plauſtrorum, etc.* Infra: *Item pro aptandis Spaldis et fortificatione ciuitatis Aſtenſis, etc.* Vox etiam nota in re nautica. Barthol. Scribae Annal. Genuenſ. apud Murator. tom. 6. col. 499. *Et puppes galearum volens de verſus exercitum Ianuae, proras cuiuscumque ipſarum, in quantum potuit, trahens ad ripam Sauonae cum Spaldis antenarum et arborum poſitis in mari, et cum bricolis erectis in muris Sauonae, etc.* SPALTUM, vt *Spaldum*, in Annal. Genuenſ. Caffari ibid. col. 270. SPALDATUS, *Spaldis* munitus. Ant. Godi Chronic. apud eumd. Murator. to. 8. col. 72.

SPALERIA. (1) Peripetaſma, Gallis *Tapiſſerie:* eadem voce ſignificantur ligna, quibus affiguntur tapetes, ex Bollandiſtis, ab Italico *Spalliera*, quod quidquid ad murum expanditur, ad *Spallas*, id eſt humeros reclinandum ſonat. Acta S. Theophili tom. 3. April. pag. 495. *Et parietes ſtratarum erant omnes aulicis Spaleriis contectae.* (2) † SPALERIA et SPALLERIA, armorum genus, quo *Spallae* ſ. humeri teguntur, Gall. *Epauliere.* Lit. remiſſ. Mſ. an. 1335. V. *Spallarium.*

SPALION, genus operimenti machinarii, leſis et pluteis non abſimile, Gallis *Gallerie*, ex Carolo de Aquino in Lexico milit. Agathias l. 3. Hiſt. Rom. *Romani vero Spaliones parauerunt, et magnorum ſaxorum iacularia tormenta. Spalion autem eſt quoddam textum ex viminibus ad formam tecti confectum, et denſitate ſolidum, et vtrinque tectum; vtrinque latera deorſum ſunt extenſa, et repellunt omne telum, quod incidit, ac ferit illam machinam. Pelles autem et coria ſuperne iniicientes vndique circumtegunt, vt ſit firmius munimentum, et excutiat repellatque tela.*

SPALLA, idem quod *Spadula*, Italis *Spalla*, Gallis *Eſpaule*, Armus. In plerisque veterum Chartarum ſumitur pro armo, aut membro ferarum, vel aprorum, aut ceruorum, quod praeſtari domino ſolet, pro iure vel facultate venandi in ſiluis dominicis. Tabularium Prioratus de Domina in Delphinatu fol. 64. SPALA, eodem ſignificatu. Miracula MSS. Vrbani V. PP. ex Tabular. S. Victoris Maſſil. SPATLA, pari intellectu, ſi tamen aſſerta eſt lectio, pluries occurrit in Charta ann. 1054. ex eod.

Digitized by Google

eod. Tabular. et in alia eiuſdem circiter anni ibidem.

SPALLACIAE, morbus equorum in tergo, Ital *Spallato*, de quo Iordanus Rufus Calaber lib. 2. de Medicaminibus equorum ad Fridericum Imperat. et ex eo Petrus de Creſcentiis lib. 9. cap. 29.

SPALLARIUM, SPALLERIUM. Armorum genus, quo *ſpallae* ſeu humeri teguntur, Gall. *Epauliere*. Statuta Equitum Teuton. art. 73. apud R. Duellium tom. 2. Miſcell. p. 59. V. *Spatalaria*.

SPALLATURA, vox Italica, *Spallae* ſeu humeri luxatio. Rolandini Patav. Chron. apud Murator. tom. 8. col. 271.

SPALLERE, pro Pſallere. V. *Spalmus*.

SPALLERIA, V. *Spaleria* 2.

SPALLERIUM, vt *Spallarium*. V. ibi.

† SPALMA pro *Palma* ſaepius in Conſtitt. Mſ. Caroli reg. Sicil.

SPALMARE, Palmis excutere pulueres a veſtibus. Leg. Palat. Iacobi II. Reg. Maioric. inter Acta SS. to. 3. Iun. pag. XXXVI. Hinc SPALMATOR, qui id ex officio praeſtat, ibidem pag. XXIX.

SPALMATA, Actio qua emtor et venditor, data palma, de re aliqua inter ſe conueniunt. V. *Palmata* 2. Statuta Cadubrii lib. 2. cap. 53.

SPALMATOR, V. *Spalmare*.

SPALMITUS, Audax, ſuperbus, vt videtur. Charta Petri Azarii ad ann. 1362. apud Murator. tom. 16. col. 382.

SPALMUS, SPALMODIA, pro *Pſalmus* et *Pſalmodia*, perpetuo ſcriptum in Heitonis Epiſcopi Baſileenſis viſione Vettini, obſeruat Goldaſtus ad Valerianum de Bono diſciplinae. Ita etiam legere eſt apud Andream Monach. lib. 1. Vitae S. Ottonis Epiſc. Bamberg. cap. 5. vbi *Spalmus*, *Spallere*, *Spalterium*, *Spalmodia*, promiſcue ſcribitur.

SPALTUM. (1) Vt *Spaldum*. V. in hac voce. (2) † SPALTUM vel SPALTUS, f. *parcus*, locus muris, ſepibus aut foſſis circumſeptus et defenſus. Ch. Mſ. a. 1062.

† SPALVRARE, forte pro *Spalmare*, nauem vngere, Ital. et Gall. *Spalmer*. Ch. Mſ. a. 1335.

† SPAMARE, animo deficere, ſyncope affici, Gall. *Paſmer*. Ch. Mſ. an. 1476. V. *Spaſma*.

SPANA, V. *Spanna*.

SPANARE, Italis *Spannare* proprie eſt veſtibus ſpoliare; vnde dicitur de vrbe foſſis denudata, cum ſcilicet cumulantur. Chron. Parmenſe ad ann. 1307. apud Murator. tom. 9. col. 865.

SPANDERE. (1) Expandere, Gall. *Eſtendre*, vel *Eſpandre*, Italis *Spandere* eadem notione. Chron. Caſin. lib. 2. cap. 99. (2) † Vox Italica, effundere, t. 2. Aug. p. 585.

SPANDIDATIO, († i. q. *Pandiculatio*, V. *Pandicularius*.) Conſtantinus Afric. lib. 6. Pantechn. c. 23. *Oſcitatio eſt ex fumoſis humoribus in lacertis, maſticantibus infuſis. Spandidatio ſimiliter de fumoſis eſt humoribus in totis corporis membris vel pluribus incluſis. Atque vtraque natura monetur expellere.*

SPANENUS, pro *Spauenus*. V. ibi.

SPANGA. (1) Fibula, ex Teutonico *Spange*, quod idem ſonat. Rudolphus Presbyt. in Vita Hrabani Abbat. (2) Trabs exterior, quae muros inuicem continet, ex eadem voce Teutonica *Spange*, fibula, quod aedificium connectat. Lex Bajwar. tit. 9. c. 7. et 8 *Trabes vero ſingulae cum 3. ſol. componantur. Exteriores vero, quas Spangas vocamus, eo quod ordinem continent parietum, cum 3. ſol. componat.* (3) Vt infra *Spanna*. Chron. Corn. Zantflier ad ann. 1456. apud Marten. tom. 5. Ampliſſ. Collect. col. 492.

SPANI, SPANIA, pro Hiſpani, Hiſpania, paſſim apud Scriptores medii aeui, Anglis *Spain*, V. in *Spaniſcus*.

SPANISCUS, Pannus Hiſpanicus. Nam *Spaniam* pro Hiſpania vſurparunt Scriptores aeui medii, vt *Speria* pro *Heſperia*, apud Iſidorum Pacenſem aera 753. Anaſtaſius in Leone IV. PP. *Vela 7. duo quidem de fundato, et alia duo de ſtauraci, et tria de Spaniſco.* SPANISCUS

FER-

FERRVS, Trutina, ex ferro Hiſpanico. V. ſupra *Ferrum* 2.

SPANNA, SPANNVS, SPANA, Spithama, Italis *Spanna*. Spatium inter pollicem et minimum digitum extenſos, vnde nomen: *Spannen* enim Teutonibus eſt extendere, vt *Spannan* Anglo-Saxonibus Spithama metiri. Sed et Galli *Pan*, vel *Empan*, ab eodem fonte videntur hauſiſſe, quibus idem ſonat. Lex Friſionum tit. 22. §. 65. *Vulnus, quod longitudinem habeat, quantum inter pollicem et complicati indicis articulum Spannum non impleat, 3. ſol. componatur, quod integrae Spannae longitudinem habuerit, hoc eſt, index et pollex extendi poſſunt, 6. ſol. compon.* §. 66 *Quod inter pollicem et medii digiti ſpatium longum fuerit, 23. ſol. componatur.* Rurſum *Spanna* in Addit. ad eamdem Legem tit. 3. §. 56. Statuta Vercell. lib. 4. fol. 86. *Item quod aliquis teſtor non debeat .... tenere in ſcripnea gladium maiorem vna Spanna computato manubrio, ad taliandum gruppos.* SPANA, in Vita B. Torelli Poppienſis n. 22. V. Oct. Ferrarium in *Spanna*.

SPANNALE, Clauus, quo immiſſo clauduntur pedicae et arctiſſime adſtringuntur. Acta S. Raynerii to. 3. Iun. pag. 445.

SPANOCLYSTVS, Corona deſuper clauſa, ex Graeco ἐπανόκλειςος. Anaſtaſius in Leone III. PP. pag. 133.

SPANSIGIL. Charta Heccardi Comitis Auguſtodun. ex Tabulario Perſiacenſi in Burgundia apud Perardum pag. 26. *Theodorico aut Richardo filio meo donate ſpada, Spanſigil, et ficuſios 2. etc.* Vbi recte Eccardus in Notis ad Leg. Ripuar. tit. 36. §. 11. legendum monet *Spada cum ſcogilo.* V. ſupra *Scogilum.* † Falconetus legendum monet *Spangiſil*, idemque eſſe quod *Spanga* 1.

SPANTORIACOS. Cummianus Hibernus de Controuerſia paſchali: *Luna 14. primi menſis, qui eſt apud Hebraeos Niſan, apud Macedones Spantoriacos, apud Aegyptios Parmothi, qui apud Latinos interdum Martii, interdum Aprilis obtinet partem.* Quid hac voce denoretur, non omnino percipio: quippe Syromacedonibus menſis Martius eſt Δύςρος, Aprilis vero Ξανθικός.

SPARA. (1) Hiſt. Longobard. Ignoti Caſinenſis cap. 10. de Siconolfo Principe Beneuentano: *Abſtulit a S. Benedicto ... baziam argenteam vnam, vaucas par vnum ... Sparas par vnum.* V. *Sparro.* (2) Repagulum, *barra*, Italis *Sparango*: hinc *Sparapetto*, repagulum, quod pectus protegit, Gall. *Parapet.* Vita S. Iohannis Epiſcopi Traguirienſis edita Romae a Io. Lucio V. Caroli de Aquino Lexic. milit. in voce *Sparne*.

SPARACLVM. Teſtament. Andreae Epiſcopi Dertonenſis, ſcriptum Vgone et Lothario regnantibus, apud Vghellum in Appendice tom. 4. *Id ſunt Bibliotheta integram vnam, ſuper Matthaeum librum vnum, Sparaclum vnum, lectionarii tres.* Legendum puto, *ſuper Marcum vnum.*

SPARA-FOSSA, Foſſa prior, Gallis *Avant-foſſé*. Statuta Palauic. lib. 2. c. 70. fol. 127.

SPARAGA, SPARANGA, Ital. *Sparango* et *Spranga* eſt Repagulum, obex, tignum, lignum tranſuerſum. Chron. Andreae Danduli ad an. 1405. apud Murator. tom. 12. col. 520. V. *Spara* 2., et *Sprangha*.

SPARAGVS, pro Aſparagus, Summitas plantae dum eſt in teneritate ſua: iuxta Galenum. Math. Siluaticus. Heſychius: Ασπάραγος, τὸ ἐκ τῶν ἀκανθῶν φυόμενον τραχύ. V. Gorraeum in Definit. Medic. et Ruellium lib. 1. c. 20.

SPARANA, V. ſupra *Parana*.

SPARANGA, vt *Sparaga*. V. ibi.

† SPARATA, f. pro *Strata*. Ch. an. 1226, apud Murat. to. 4. Antiq. p. 217. *Perueniendo a mane dictae villae S. Mariae per Sparatam abbatis Nonantulae vſque ad eccleſiam S. Antonii.*

† SPARAVERARE, cum *Sparaueriis* aucupari. Stat. noua crimin. Cumanae.

SPARAVERIVS, SPARAVETOR. V. infra *Sparuarius*.

SPAR-

SPARCIA. Vegetius lib. 2. Artis veterin. cap. 45. *Mittatur in piſcinam, ... vt natet, cum Sparcia et pannis vincto pede.* Cap. 57. *Sparciam veterem contundet.*

SPARDA, pro *Spatha*, in Charta an. 1511. *Guillelmus petit vnum goyardum et vnam Spardam.*

SPARGA, *Pannus*, in Gloſſ. MSS.

SPARGANA, Semina, a verbo ſpargère. Fridegodus in Vita S. Wilfridi ſaec. 3. Bened. part. 1. pag. 195. V. *Spargena.*

SPARGENA, *Infantia, et dicitur a ſpargo, is.* Ita Io. de Ianua: perperam, quippe a σπάργανα, faſciae, quibus infantes inuoluuntur. Ita de *Sparga* dicendum. Gloſſ. Iſidori: *Spargana, initiorum infantia.* Emendat Martininius ex Papia, *Spargenae, infantiae initia.*

SPARGERE, pro Spargi, Gall. *Se repandre.* Memoriale Poteſtatum Regienſ. apud Murator. tom. 8. col. 1138.

SPARGICIA. Charta Odonis D. Burgund. ann. 1206. apud Perardum in Tabulis Burgundicis pag. 229. *Spargicia Caſtellionis communis eſt duobus dominis, ſimiliter et paſtura, etc.* In alia Hugonis Ducis ann. 1182. pag. 301. *In eadem villa,* (Caſtellion.) *Dux neque Pargyas* (ſic habetur) *neque ius hoſpitalitatis debet; ſed illud iuris Pargyae, quod in terra Francorum habuerat, cum Hieroſolymam peteret, praedictae Eccleſiae in perpetuum acquittauit.* Libertates Oppidi Caluimontis in Barrenſi pago ann. 1190. apud Thomaſſerium in Conſuetud. Bituric. pag. 429. *Pargia pratorum durabit; ex quo cuſtodes conſtituti fuerint, donec prata incipientur falcari. Pro Pargia ſegetum edictum ponitur, ex quo cuſtodes eorumdem conſtituti fuerint, donec meſſores incipient metere ſegetes.* Legi in Aduerſariis MSS. Auguſti Gallandi, *Pargie* appellari in Diplomatibus Ducatus Barrenſis, ius quoddam, quod domino competit ratione *emendarum*, quae pro damno animalium in agris et paſcuis irrogari ſolent, abſque tamen praeiudicio aeſtimationis damni, ei exſoluendae, cui illud factum eſt. Eo ſenſu occurrit vox *Pargie* in Statuto Iohannis Domini Commerciaci ann. 1362. *Item nous etabliſſons que les amendes que on appelle les Pargiez ſoient en tel eſtat et de blés et des preiz, comme elles eſtoient avant que ces lettres fuſſent faites.*

SPARGILLVM, Aſpergillum, quo aqua benedicta ſpargitur, Gallis *Aſperſoir, goupillon.* Rituale Ciſterc. V. *Sparſorium.*

SPARGITARE, *Frequenter ſpargere, aſperginare*, in vet. Gloſſ. V. *Spargo.*

SPARGIVM. (1) Statuta Capituli Tullenſis an. 1497. *Tranſeundo ante Domum Dei et portam plateae procedendo per pontem cordigerorum et ſupra Spargium recta via ad eccleſiam noſtram.* (2) † Aſparagus, in Gloſſ. Prouinc. Lat. Cod. 7657.

† SPARGNIA, a Gall. *Eſpargne*, aerarium publicum, regium. Ch. Mſ. a. 1409.

SPARGO. Vita S. Guthlaci c. 19. *Sulphureos glaciali grandine miſtos vertices, globis ſparginibus ſydera pene tangentes.* Vbi forte legendum *ſpargilibus.* Sed et *ſpargines* vox Latina eſt. Gloſſae Graec. Lat. περιῤῥαίνω, *conſpargo*; περιῤῥαντὴς, *ſpargine.* Bollandiſtae ediderunt *globoſis Sparginibus*, et *Spargines* recte aſperſiones interpretantur. Occurrit praeterea apud Fortunatum lib. 3. Epiſt. ad Felic. Epiſc. *Eliſa ſalis Spargine.* Et in Actis S. Reginſwindae to. 4. Iul. p. 93. *Neque veteris fermenti aliquo Spargine nouam conſperſionem aeruginaſcere.* V. in *Spargitare.*

† SPARGVS. Tract. Mſ. de Piſcibus, c. 98. *Piſcis qui dicitur Plinio Sparus, aliis Spargus, Aeliano additis litteris Aſpargus - - Ital. Sparto nuncupatur, Hiſp. Spargoil.*

SPARIVERIVS, vt *Sparuarius.* V. ibi.

SPARODORSVM. Scribit Valerius Andreas in Bibliotheca Belgica; ex Fulcuino, Ratherium Veronenſem Epiſcopum librum ſcripſiſſe de *arte Grammatica*, quem *Sparodorſum* inſcripſit, vulgari, inquit, loquendi more, quod puerorum dorſum a flagris

Digitized by Google

flagris ſeruet. Galli dicerent, *qui pare le dos*, vnde forte legendum *Parodorſum* vel *Paradorſum*.

† SPARRA, repagulum, Gall. *Barre*, *Eſparre*. Cat. Mſ. Epiſc. Carnot. V. *Spara*.

SPARRO, *onis*, pro *Spara*, aut *Sparus*: Telum ruſticum, in modum pedis recuruum, Germanis *Speer*, Anglis *Spear*, haſta ex Saxonico *Spera*. Vgutio: *Sparus, telum ruſticanum, miſſile, quod ſpargatur, i. mittatur.* Gloſſ. Graec. Lat. *ἀκόντιον εἶδος*, *Gaeſa*, *ſpiculum*, *ſparus*. Gloſſae Iſonis: *Tigillis*, *ſparen*. Feſtus: *Spara, minimi generis ſunt iacula, a ſpargendo dicta, quod paſſim pugnando iacerentur. Sparus* Virgilio dicitur l. 5. SPARRONES. Eckehardus de Caſibus S. Galli cap. 5. V. Cluverium in Germania antiqua pag. 302.

† SPARSARIVS, cenſuum dominicorum, qui Gall. *Eparſes* appellantur, quod in pluribus locis diſperſi ſint, exactor. Comp. Mſ. a. 1306.

SPARSIO, *χρόκος ὁ ξαινόμενος* l. *Στυπτεροις*, *Spartum*, *λευκαιας*. Ita legit Salmaſius ad Hiſt. Aug. p. 51. V. Marſil. ad 1. Martial. Epigr.

SPARSO, vt mox *Sparſorium*. Vetus Ceremoniale MS. B. Mariae Deauratae Toloſ. V. in *Spargillum*.

SPARSORIVM, SPERSORIVM, Ioan. de Ianua, *id, cum quo aliquid ſpargitur.* Bernardi Mon. Ordo Cluniac. part. 1. cap. 45. *Poſtquam ſacerdos primo Sparſorium inde abſtraxit, etc.* V. *Spargillum* et *Sparſo*.

SPARSVM, Stupa. Alexander Iatroſophiſta lib. 2. Paſſion. Eaedem lib. 2. *Sparſum*, *paſtam* interpretantur.

SPARSVRA, Herbarum florumque ſtratura, quae in quibuſdam eccleſiis fieri ſolet, Gallice *Jonchée*. Obituar. MS. Eccleſ. Morin. fol. 32.

† SPARTA, f. pro *Spelta*, f. *Speuta*, hordei ſpecies. Ch. Mſ. a. 1226.

SPARTARIVS, qui ex Sparto reſtes texit, vel qui ſpartum vendit. Gloſſ. Lat. Graec. *Spartarius*, *σχοινοπώλης*: apud Martin. *σπαρτοπώλης*. Vita apocrypha Pachomii iun. tom. 3. Maii pag. 359. V. *Spatarius* 1.

SPARTEA, calceus ex ſparto confectus, de quo Plinius lib. 9. c. 2. S. Iſidorus in Regula c. 17.

SPARTEOLI. Vetus Interpres Iuuenalis Sat. 14. v. 303.

> *Diſpoſitis prodiues hamis vigilare cohortem*
> *Seruorum noctu Licinius iubet, etc.*

Per translationem diſciplinae militaris Sparteolorum Romae, quorum cohortes in tutelam vrbis cum hamis et cum aqua vigilias curare conſueruns vicinis. Vbi P. Pithoeus pro *vicinis* legendum putat *cauſa ignis*, obſervatque apud hunc duntaxat Scriptorem *Sparteolorum* fieri mentionem, quos *στενοπάρχους* ſeu *viocuros* eſſe exiſtimat. At vox ipſa ſatis indicat a *vaſis ſparteis*, pice illitis, quibus aqua deferebatur, appellatos, quorum etiamnum vſus in reſtinguendis incendiis perdurat.

SPARVARIVS, ſpecies accipitris, quibusdam *Fringilarius* dictus, Gall. *Eſprevier*, Germ. Sperber. Lex Salica tit. 7. §. 4. *Si quis Sparuarium furauerit, etc.* Adde Leg. Bajwar. tit. 20. §. 4. Capitulare de Villis cap. 36. *Accipitres et Sparuarios ad noſtrum profectum prouideant.* SPARAVERIVS, SPARAVIERVS, SPARIVERIVS, Ital. *Sparviere*. Rolandini Patav Chron. L. 6. cap 4. apud Murator. to. 8. col. 255. *Spariuerius* apud eumdem lib. 10. cap. 4. ibid. col. 314. ESPERVARIVS, in Charta Iohannis Regis Angl. de Libertate foreſtarum. SPAVERIVS, contracte, vt videtur, pro *Sparauerius*, apud Papiam MS. SPAREVARIVS, vt *Sparuarius*. Codex cenſualis Irminonis Abbat. Sangerm. fol. 72. vo. SPREVERIVS, in Charta Philippi Pulcri Regis Fr. ann. 1293. ex Camera Chartophylacii Atrebat. SPERVERVS, in Monaſtico Anglic. tom. 2 pag. 288. De vocis etymo vide Voſſium, et Orig. Ital. Menagii et Ferrarii. Aliud etymon proponit Eccardus in Notis ad Pactum Leg. Salicae tit. 7. §. 4. *Sparuarium* nempe ſic dictum a *Spare*, vel *Sparwa*, paſſer, et *Ar*, acci-

Digitized by Google

cipiter, adeo vt Sparuarius idem ſit atque accipiter paſſeritius, vtpote qui auium rapacium minimus, paſſeres praecipue et aues minores inſectatur. SPARAVETOR, qui *ſparauerios* nutrit, curat. Statuta Vercell. lib. 5. fol. 127. vo.

† SPARVS, *genus gladii ad modum magni cultri vel falcis, Gall. Fauchon*, in Gloſſ. Lat. Gall. Cod. 7679.

SPARZATA, Septum clatratum. Acta SS. Maii to. 5. pag. 189.

SPASMA. (1) Ital. *Spaſmo*, Deliquium, Gall. *Pâmoiſon*. *Feſtum B. Mariae de Spasma*, apud S. Antonin. vbi de Feſtis to. 3. *Noſtre Dame du Pâme*, alicubi dicitur. (2) † *Spaſma vocatur Puluis conſolidatiuus, qui vulneribus recentibus aſpergitur.* Gloſſ. med. Mſ. Simon. Ianuenſ. (3) † SPASMA, SPASMVS, contractio. rigor vel diſtentio neruorum, a Gr. σπασμος. Alex. Iatroſoph. Mſ. V. *Spaſmare*.

SPASMARE, contrahere, ex Graeco σπασμὸς, contractio. M. Iuſtinus Lippienſis in Lippiflorio p. 142.

SPASMEA, conuulſio, contorſio. Seuerus Sulpitius Epiſt. ad Claudiam ſororem de Virginitate. Ex σπάσμα, τος.

SPASMOSVS, in Vita S. Iohannis Valentini Epiſc. apud Marten. tom. 3. Anecd. col. 1698.

SPASSARE, male accipere, caſtigare. Concilium Triburienſe an. 821. *Si quis Presbyterum calumniatus fuerit, et Spaſſauerit, ſeptem quadrageſimas ſine ſubditis annis poeniteat.* Alibi: *Si Presbyter male tractatus fuerit, et Spaſſauerit, ſecundum eius Epiſcopi ſententiam poeniteat, in cuius territorii poteſtate eſſe dignoſcitur.* Videtur Gall. *Eſpouſſeter*, pro *Caſtigare*, V. *Pulſare*. Perperam enim Bignonius ad Legem Salicam, *ſpadauerit* emendat in Statutis apud Theodonis villam, vt *ſpathauerit* Antonius Auguſtinus. Italis *Spazzare*, eſt verrere, purgare: *Spazzo*, *pauimentum*, *et ſpatium*. Ita terga pueri verrenda dicimus, quod ſcopis, quibus verritur pauimentum, nates vapulent. V. Oct. Ferrarium et Menagium in Orig. Ital.

SPASSERIVM, vt *Spacerium*. V. ibi.

SPASSVM, *Adeps, pingue*, ςέαρ, in Gloſſ. Graec. Lat. Forte pro *Spiſſum*, vt coniectat Vulcanius.

SPATA. (1) Vt *Spatha* 1. V. in hac voce. (2) † *Eſt illud inſtrumentum, de quo ſericus texendo percutitur, vnde Spatula diminutiuum eſt.* Gloſſar. Lat. Gall. a. 1340.

† SPATAFERIVS, i. q. *Spatharius*, qui enſem domini fert, to. 10. Collect. Hiſt. Franc. p. 124.

SPATANGIVM, Echini genus maximum, Heſychio, in Cod. Theod. tit. 20. leg. vnic. de pretio piſcis. V. *Spatarius* 2.

SPATARIVS. (1) Vita B. Poſthumii, in Vitis Patrum c. 1. *Fuerat reſtium Spatarius, etc.* Mox cap. 2. *Plectam de ſpato plectebat.* Vbi Rosweidus coniicit legendum *Spartarius*, qui e ſparto reſtem plectat, aut diſtrahit, qui σχοινοπώλης dicitur in Gloſſ. Graec. Lat. Euſtathius: πλέγματά τινα ἀπὸ σχοινίων, ἢ ſσπάρτων, ἢ καννάβεω. V. *Spartarius*. (2) Piſcis genus, idem forte quod *Spatangium*. Rumplerus in Hiſt. Monaſter. Formbac. apud Pezium to. 1. Anecdot. part. 3. col. 433. *Spatarii non infrequentes ſunt* (in Mittich.). V. alia notione in *Spatharius*.

SPATHA. (1) Maior gladius, enſis, Italis *Spada*, Hiſpanis *Eſpada*, Gallis *Eſpée*. Gloſſ. Graeco-Lat. σπάθα, τὸ ξίφος. Vgutio, ex Iſidoro lib. 18. c. 6. *Spata, Gladius, quod ſit ſpatioſa, ampla et lata.* Ioannes de Ianua ex eodem Iſidoro: *Spata, gladius eſt longus, ex vtraque parte acutus, vel ipſa eſt rhomphaea.* Alibi: *Spatha, eſt gladius ſpatioſus et latus.* Ita Vegetio *Spatha* longior gladius dicitur lib. 2. c. 15. lib. 3. c. 14. Epiſtola Clericorum Italiae directa Legatis Gallorum ann. 552. *Spathas nudatas et arcus tenſos portantes.* *Spatham* Gallorum veterum propriam fuiſſe ſcribit Diodorus lib. 5. SPATA ET CONVCVLA ex Lege Ripuar. tit. 58. c. 18. offerebantur ſeruae, quae ſeruum ſecuta fuerat, vt ſi conuculam eligat,

Digitized by Google

gat, in ſeruitio perſeueret: ſi ſpatam, ſeruum interficiat. AD SPATHAS METIRI. Geſta Regum Francor. cap. 41. et Geſta Dagoberti Regis c. 15. Quippe qui Spathae longitudinem attigerant, militiae idonei cenſebantur. Vnde apud Bohemos, qui gladii longitudinem attigerant, militare cogebantur, vt ſcribit Aeneas Syluius in Hiſtor. Bohem. c. 10. SPATHIS APPREHENSIS *rem firmare*. Charta Alamannica Goldaſti 85. V. in *Iuramentum*. SPATHIS TANGERE terram de qua contentio eſt, priusquam lis duello dirimatur, in vſu fuiſſe diſcimus ex Lege Alemann. tit. 84. CVM TRACTA SPATHA *ſe idoneare contra alium, ſe defendere*, in Lege Alaman. tit. 44. §. 1. tit. 56. §. 1. tit. 84. 89. *Ad ianuam cum Spatha tracta accedere*, in Lege Ripuar. tit. 32. §. 4. DE PLANIS SPATHIS FERIRE, Gall. *Donner des coups de plat d'épée*, in Chron. S. Petri Viui apud Acher. to. 2. Spicil. pag. 757. SPATHA IN FVSTE, id eſt, cui fuſtis pro vagina eſt, cuiusmodi vtuntur etiam quidam in Gallia. Ita inſcribitur Epigramma Ennodii 131. *Ferrum cauatis baculis condendum*, dixit Saxo Grammaticus lib. 6. Hiſtoriae Danicae. SPATHA S. PETRI. Annales Fr. Bertiniani ann. 877. et Continuator Aimoini cap. 36. *Richildis Compendium ad Ludouicum veniens . . . attulit ei praeceptum, per quod pater ſuus illi regnum ante mortem ſuam tradiderat, et Spatam, quae vocatur S. Petri, per quam eum de regno reueſtiret.* SPATHA, idem qui *Spatharius*, Dignitas Spatharii, de qua mox. Vetus Charta apud Vghellum to. 7. Ital. Sacr. p. 977. Sic *Protoſpatha*, pro *Protoſpatharius*. V. in hac voce. SPADA, ex Italico *Spada*. Atto Vercellenſis lib. de Preſſuris Eccleſiaſt. V. *Spadare*. SPATHIVM, ex Graec. σπαθίον. S. Auguſtinus in Pſal. 149. *Framea, quam vulgo Spathium vocant*. SPATHA, Spathula, Gladiolus, quo martyrum carnes diſſecabantur et incidebantur. Acta S. Priſcae Mart. num. 11. (2) SPATHA, ſeu SPATA, Piſtillus, rudis, vel inſtrumentum coquinarium, quo cibi, in ollis ad ignem feruentes, deſpumantur, apud Apicium lib. 4. c. 3. Anonymus de Re Architectonica cap. 30. vtitur non ſemel.

SPATHARIVS. (1) Qui ſpathas conficit, in Lege Aleman. tit. 79. §. 7. (2) Imperatorii corporis cuſtos, Σωματοφύλαξ Cedreno: dignitas in Imperio Conſtantinopolitano ſat illuſtris. *Glorioſi Spatharii* dicuntur Alcuino. SPADARII, pro *Spatharii*, in Epiſtol. 3. Leonis III. PP. (3) Armiger, qui enſem domini defert. Papias: *Armiger, vulgo Spatarius*. Apud Anaſtaſium in S. Martino PP. *Spatharius Olympii Exarchi*, mox *Armiger* nuncupatur. Lex Burgundion. tit. 52. *Fredegeſilum Spatharium noſtrum, etc.* V. *Armiger*. (4) SPATHARII, dicti *Milites* Ordinis Militaris *S. Iacobi de la Spatha*, inſtituti in Hiſpania circa annum 1158. Radulfus de Diceto ann. 1184.

SPATHAROCANDIDATVS, Spatharii ſimul et Candidati munere fungens. Gregorius II. PP. Epiſt. ad Leonem Iſaurum, praefixa ſeptimae Synodo. Σπαθαροκανδιδάτος Graecis Scriptoribus. V. Conſtantinum de Adminiſtr. Imp. cap. 42. 50. 51. 52.

SPATHAROCVBICVLARIVS, Σπαθαροκουβικουλάριος, in VIII. Synodo act. 4. *Spatharii cubicularius*, Anaſtaſio in verſione. Vbi forte leg. *Spatharocubicularius*.

SPATHATVS, *Spatam habens, vel ſpata armatus*, Vgutioni. Σπαθάτος, Africano in Tacticis: *Spatha cinctus*, Ennodio Epigr. 132.

SPATHIVM, Enſis. V. in *Spatha* 1.

SPATHOGLANI, Milites Turcici. V. ſupra *Siliſtarii*.

SPATHVLA, σπάθη, τὸ ξίφος. Gloſſ. Lat. Graec. in Cod. Sangerman. *Spatha*. V. in hac voce, et infra *Spatula* 1.

SPATHVS, in Lege Salica edit. Eccardi, tit. 41. §. 2. pro *Spadatus*. V. *Spadare*.

SPATIAMENTVM. (1) Deambulatio, animi relaxatio. Carthuſienſibus

bus *Spaciments.* Statuta Capitul. Autiſſ. MSS. ann. 1336. V. infra *Spatium.* † Pro ioco occurrit in Litt. remiſſ. Mſ. a. 1350. Pro compotatione in alia a. 1357. (2) Pro *Spatium*, Gall. *Eloignement*, *diſtance.* Vtitur Claudius Taurin. Epiſc. in Epiſt. nuncupatoria Commentarii ſui in Matthaeum. (3) † Venatio, Ius venationis. Inuent. Mſ. a. 1482.

SPATIARE, diducere, complanare, dilatare, *ſpatium* dare. Leo Oſt. lib. 3. cap. 28.

† SPATIARI, ludere, genio indulgere, Ital. *Spaſſare*, Germ. ſpaßen. Lit. remiſſ. Mſ. a. 1353.

† SPATIATIM, SPACIATIM, per ſpatia, vbique, t. 10. Collect. Hiſt. Franc. p. 3.

SPATIATORIVS, Amplus, Gall. *Spacieux.* Iohannes de Monſterolio in deſcript. Monaſt. Caroli - loci apud Marten. to. 2. Ampl. Collect. col. 1388.

SPATIATVS, liber, expeditus. Chron. Siciliae apud eumd. Marten. to. 3. Anecd. col. 37.

SPATIO, vagatio, venatio, apud Rhegin. lib. 11. Chron. *Venatu*, *ac Spatione*, *victum quotidianum quaeritant.* V. *Spatiamentum.*

† SPATIOSE, lente, moderate, ſpatiis interpoſitis. Miſſale Burdeg. Mſ.

SPATIVM, Deambulatio, animi relaxatio. Translat. S. Thomae Aquinat. tom. 1. Mart. p. 726. V. ſupra *Spatiamentum* 1.

SPATLA, V. in *Spalla.*

SPATOMELE, SPATOMELLE, Inſtrumentum chirurgicum. V. *Gnoda* et *Raſpatorium.*

† SPATSERIVM, canalis, quo aqua ad molendinum ducitur, vel contextus ac feries palotum, i. q. *Paxeria.* Ch. Mſ. a. 1229. V. *Spacerium.*

SPATVLA. (1) In Gloſſ. Graec. Lat. Σπάθη, τὸ ξίφος. Charta Philippi Auguſt. ann. 1194. pro Atrebat. *Quicumque cultellum cum cuſpide, vel curtam Spatulam, vel miſericordam, vel huiusmodi arma multritoria portauerit*, LX. *libras perdet.* Eaedem Gloſſae: σπάθη, ἡ τῶ ἀνθρώπω, *Coſta*, *humerus: armus*, *proprie in pecoribus*, *quod lata ſit*, inquit Ioh. de Ianua: Gall. *Eſpaule.* Miracula MSS. Vrbani V. PP. ex Tabulario S. Victoris Maſſil. *Ponens manum ſuam ſuper Spatulam dextram*, *etc.* V. Conſtantinum Africanum lib. 2. Pantechn. cap. 6. vbi *ſpatularum* oſſa deſcribuntur. De *vena ſpatuloſa*, quae et *cephalica*, agit idem cap. 12. SPATVLOSVS, *Magnas et diffuſas habens ſpatulas*, *vel delitioſus*, *ſive delicatus.* Ioh. de Ianua. SPATVLARI, *Delitiari*, *vel in Spatula diuinare.* Idem. Hinc, niſi me fallo, *Spatulati poenitentes*, apud Reinerium in Catalogo haeretic. pro Delicati, ſeu delicias ſectantes: *In ſecunda ſecta ſunt*, *qui ſe fingunt peregrinos S. Iacobi*, *plumbati* (l. palmati) *vt vltramarinos et Spatulatos poenitentes.* SPATVLAE, Vox Agrimenſorum, metae, termini in acumen ſurrecti, apud Frontinum. SPATVLA, latus, Gall. *Epaule* eadem notione, in Breſſia apud Guichenon. SPATVLAE, armi porcorum, *Pernae.* Tabular. Conchenſis Abbatiae in Ruthenis Ch. 26. *Medietatem de veſtitionibus*, *et medietatem de Spatulis et agnis*, *etc.* (2) F. Tugurium, agreſte habitaculum: niſi idem ſit quod infra *Spatulum.* Libellus de remediis peccatorum apud Marten. to. 4. Anecd. col. 22. *Poenitentia manducandi vel dormiendi* (l. manducantis vel dormientis) *in vna domu vel Spatula cum laico laicaue*, XL. *dies in pane et aqua poeniteat.* (3) Alia notione V. in *Spata.*

SPATVLARI, V. in *Spatula* 1.

SPATVLARIA, inter veſtes ſacras recenſetur in Monaſtico Anglicano to. 3. pag. 331. Gallis *Eſpauliere.* V. *Spallarium.*

SPATVLOSVS, V. in *Spatula* 1.

SPATVLVM. Felix Gyrwenſis in Vita S. Guthlaci n. 11. *Tunc indutos artus agreſti de Spatulo ſurgens arrexit*, *etc.* Legendum forte *ſpartulo:* ex *ſparto*, iunco. Vt vt eſt, lectus ſignificatur. V. *Spatula* 2.

SPATVM, pro *Spartum.* V. *Spatarius.*

SPAVA, V. infra *Spaniae.*

SPAVANDVS, expauefactus, exterritus: Italis *Spaventare*, exterrere, Gall.

Digitized by Google

Gall. *Epouvanter*. Memoriale Poteſtatum Regienſ. ad ann. 1218. apud Murator. to. 8. col. 1098.

SPAVENVS, morbus equinus vulgaris, quem Galli *Eſparvin* dicunt, *cum circa garectum intrinſecus ex latere garecti paulo inferius inflationem adducens, etc.* Ita Petrus de Creſcentiis lib. 9. de Agricultura c. 36. *De morbo ſpaneni*, vbi legendum *ſpaneni.* Vetus interpres Gallicus, qui vixit Carolo V. regnante, *Eſpavin* vertit. Italis *Spavano*.

SPAVERIVS, V. in *Sparuarius*.

SPAVIAE, animalia vagantia et errantia, quae *expauefacta*, et metu, ſeu *pauore*, (vnde vocis etymon) e dominorum ſuorum domibus erumpunt, et in aliena dominia transeunt, in incerto, cuius iuris ſint, et quae eo nomine domino, in cuius praedio reperiuntur, addicuntur, Gallis *Eſpaves*, *beſtes eſgarées*, *qui ne ſont advoüées d'aucun Seigneur*, vt eſt in Conſuetudine Laudunenſi art. 3. Regeſtum 1. Parlamenti fol. 22. ſub ann. 1260. *Iuſtitia latronis*, *campi*, *duelli*, *Spaniae*, *quod Gallice dicitur Eſtrahere*, *ſanguinis*, *de melleia*, *etc.* Charta Radulphi Comitis Sueſſion. ann. 1233. pro Communia Nantolienſi: *Si Eſpaua inueniatur apud Nantolium*, *reddetur mihi vel ſervienti meo ab inuentore*, *etc.* Eodem nomine intelliguntur errantes beſtiae, quae intra alicuius dominium reperiuntur a venatoribus fugientes, ſi perſequentes venatores non adſunt. Charta Philippi I. Regis Franc. ann. 1092. ex Chartular. Audomar. Sed et quaeuis bona mobilia, quorum dominus non apparet, ea voce ſignificantur. V. *Eſpaua.* SPAVA, in Litteris ann. 1236. ex Tabul. S. Quintini in Inſula.

† SPAVIVM, quidquid iuri *Spauiae* obnoxium eſt. Ch. Mſ. a. 1142.

SPAVLA, V. *Spatularia*.

† SPAVMETA, hordei ſpecies, in Inuent. Mſ. a. 1476. V. *Paumeta* et *Speauta*.

† SPAVVS, errabundus, vagans, cuius dominus ignoratur. Litt. remiſſ. Mſ. a. 1354. V. *Spauiae*.

SPAZARE, Italis *Spazzare*, verrere, Gall. *Balayer*. Statuta Aſtenſ. Collat. 19. cap. 15. fol. 66. V. *Spaſſare*.

SPAZERIVS, qui ſpathas conficit, († vel i. q. *Eſpazerius*, aquaeductuum exſtructor, V. *Spacerium*,) in vet. Catalogo Confratriae Natiuitatis B. M. inſtitutae in Eccleſia B. M. Deauratae Toloſ. V. *Spatharius*.

SPEAVLTA, hordei ſpecies, Germ. Spelt, Gall. *Epeautre*. Charta ann. 1304. ex Tabul. S. Andreae Auenion. *Decimae omnium frumentorum*, *ſiliginum*, *leguminum*, *ordeorum*, *Speaultarum*, *etc.* V. *Spelta* et *Speuta*. † SPEAVTA, in Ch. Mſ. a. 1501.

SPEBVS, pro Speciebus, Gall. *Forme*, *image*. Fridegodus in Vita S. Wilfridi ſaec. 4. Bened. part. 1. pag. 724.

SPECCIBILIS, V. *Spectabilis*.

SPECERIA, Res quaeuis aromaticae, aromatum mercatura, Gall. *Eſpicerie*. Conſuetud. Lemouic. art. 70. V. *Speciaria* in *Species* 6.

† SPECES, a *ſpeciendo*, i. e. videndo, dicebantur quidam officiales, quales etiam hodie in eccleſia Senonenſi plures Gallice nominantur *des Specs*, pueris choralibus praepoſiti. V. Propyl. ad Acta SS. Maii pag. 48. In Ceremoniali eccl. Pariſ. occurrit vox *Spex*, qua ſignificatur Puer ſymphoniacus prior, Gall. *Spe*.

SPECIA, vt *Speceria*. Statuta Montis Regalis fol. 288. V. *Species*.

SPECIALIS, Gall. *Eſpicier*, V. in *Species* 6.

† SPECIALISSIMVS, neceſſitudine et familiaritate coniunctiſſimus. Teſtam. Mſ. a. 1329.

SPECIALITAS. (1) Vox Fori Anglici, de qua Cowellus. Ea voce, vt plurimum, Chirographi cautio, ſcripti obligatio, vel quid ſimile inſtrumentum ſignificatur. (2) Oppoſitum vniuerſitati. Tertull. aduerſ. Marcionem lib. 5. cap. 8. *In diſtributione facienda et in Specialitate interpretanda.* Concil. Toletan. XI. inter Hiſpan. to. 2. pag 665. *Caeterum Specialitatis ordinem perſequentes*, *etc.* (3) Perſona, in Vita S. Adalberti to. 5. Iun. p. 98. *Dehinc articulum eius Specialitati*, *prout* Domi-

Digitized by Google

Dominus conceſſerit, accommodemus. (4) Familiaritas, neceſſitudo coniunctiſſima, Gall. *Amitié particuliere.* Literae Edwardi II. Reg. Angl. ann. 1316. apud Rymer. to. 3. pag. 574. V. *Plumale.*

SPECIALITER, ſpeciatim, expreſſe, Gall. *Specialement*, in Cod. Theodoſ. leg. 176. de Decurion. tit. 1. Gloſſ. Lat. Graec. *Specialiter*, *ἰδικῶς*. Charta ann. 1340. ex Archiuo D. de Flamarens. V. *Speciatiue.*

† SPECIARATVS, *ſpecierum* ſeu aromatum mercatura, in Lit. Mſ. an. 1380. V. *Speceria.*

SPECIARIA, SPECIARIVS. V. *Species 6.*

SPECIATIVE, vt *Specialiter.* Regeſtum Philippi Pulcri 13. ex Chartophyl. Reg.

SPECIATOR, vt *Speciarius.* V. *Species 6.*

SPECIATVS, Specie, forma decorus. Tertull. aduerſ. Hermog. cap. 40. INSPECIATVS, qui ſine ſpecie eſt, Irenaeo *ἀνείδεον*, apud eumd. adv. Valentin. cap. 10. *Sed informem et Inſpeciatam*, *etc.*

SPECIES. (1) Vox IC. notiſſima: quibus idem ſonat, quod veteribus fruges, vt ſunt vinum, oleum, frumentum, legumina: vnde *Species annonariae*, apud Vegetium lib. 3. c. 3. et in Codice non ſemel. Senator lib. 12. Epiſt. 22. *Et ideo memoratae Species* (vini, olei, etc.) *in tot ſolidos data pro tributaria functione . . . reputentur.* Gregor. Turon. lib. 5. c. 5. *O ſi te habuiſſet Maſſilia Sacerdotem, nunquam naues oleum, aut reliquas Species detuliſſent, etc.* (2) Res, vel quaeuis ſupellex pretioſior. Lex Wiſigoth. lib. 5. tit. 5. §. 3. *Si alicui aurum, argentum, aut ornamenta, vel Species fuerint commendatae, ſiue cuſtodiendae traditae, etc.* Idem Gregor. Turon. lib. 6. cap. 5. *Iudaeus quidam . . . qui ei ad Species coëmendas familiaris erat, aduenit.* Vox Ammiano, Capitolino, et aliis vſurpata, et in veteri Chartula plenariae ſecuritatis deſcripta a Briſſonio lib. 6. Formular. pag. 647. (3) Facies. Canon. Hibern. apud Marten. to. 4. Anecd. col. 6. (4) Forte pro Vices. Formula 36. inter Andegav. *In vtilitate domnorum partibus Britanici ſeu Waſconici hoſtiliter ordine ad Specie mea fuiſti, etc.* (5) Materia ſacrificii Corporis et Sanguinis Chriſti, Gall. *Eſpeces.* Miſſale Gothicum apud Mabill. Liturg. Gallic. p. 283. col. 1. (6) Aromata, vel res quaeuis aromaticae, Gallis *Eſpices*, Germ. Spezerey. Marcianus IC. l. 16. §. 7. D. de Publ. et Vectigalib. *Species pertinentes ad vectigal, cinnamomum, piper longum, piper album.* Porro haec *Specierum*, ſeu *Eſpices*, appellatio ſumitur apud Gallos hodie pro Salariis Iudicum, quibus, cum iis nulla ex legibus praeberentur a litigantibus, quorum lites diiudicabant, aut inſpiciebant, licitum tamen erat, leuioris momenti et pretii donatiua recipere, cuiusmodi ſunt *condimenta, eſculenta, aut poculenta, quorum valor in vna hebdomada 10. ſolid. Pariſ. non excederet*, vt eſt in Edicto S. Ludouici ann. 1254. apud Nangium in eius Vita: ſeu vt habet aliud Philippi Pulcri ann 1302. pro reformatione Regni, in ſtylo Curiae Pariſ. part. 3. tit. 6. §. 36. *excepto eſculento et poculento, et aliis ad comedendum et bibendum ordinatis, et de talibus cum moderamine, ſecundum conditionem cuiuslibet, et cum tali quantitate ea recipiant, quod infra vnam diem poſſint abſque illicita deuaſtatione conſumi.* SPECIES, quidquid diebus ieiuniorum veſpere apponitur, vt bellaria, fructus, cichoreum acero et oleo conditum, etc. Transactio inter Abbatem et Monachos Craſſenſes ann. 1351. SPECIES, Res ad medicinam ſpectantes. Mirac. S. Berthae ſaec. Bened 3. part. 1. p. 460. Hodie *Speciem* ſtrictius ſumunt de acribus tantum et morſicantibus, vt ſunt piper, canella et ſimilia. Macrobius lib. vlt. Saturn. *Species, et acres, et calidae ſuper faciem cum apponuntur, exulcerant.* SPECIARIA, res aromataria, aromatum mercatura, Gall. *Eſpicerie.* Sanutus. SPECIARIVS, qui omne genus ſpecierum vendit, Latinis *Seplaſiarius*,

Digitized by Google

rius, *κωττοκώλης*, Gall. *Epicier*. Statuta Aſtenſ. cap. 25. fol. 75. SPECIATOR, eadem notione. Pactum inter Iacobum Aragon. Reg. et Berengar. Magalon. Epiſcop. ann. 1272. SPECIALIS, eodem ſignificatu, Italis *Speziale*. Statuta Piſtorienſ. lib. 5. rubr. 65. (7) Recapitulatio Legis Salicae: *Sciendum eſt, quod in quibusdam Libellis Salicis . . . continentur Capitula in quibusdam codicibus* 99. *in quibusdam vero plus minus* 95. *habent etiam Species, in quibusdam libellis* 20. *et* 7. *in quibusdam vero minus, vel paulo plus*. Vbi *Speciei* voce innuuntur *varietates*, vti mox vocantur, *compoſitionum*, ſeu mulctarum, quae in ea recapitulatione ad 31. excurrunt. (8) † Potio medica, apud Pez t. 6. Anecd. part. 2. p. 25.

SPECIETAS. (1) Fronto vetus Grammaticus: *Species diuiſio eſt generis, Specietas qualitatis*. (2) † Pulchritudo, amoenitas, vel aſpectus, t. 1. Sept. p. 281.

† SPECIFFICATVS, factus, fabricatus, in Ch. Petri III. reg. Arag. a. 1343.

SPECIFICARE, Speciatim notare, exprimere, Gall. *Specifier*. Io. de Ianua: *Specificare, ſegregare, diuidere, ſeparare, deſignare, vel ſpeciem facere*. Conſuet. Auſcior. MSS. ann. 1301. art. 81. *Quicumque vult emere tales* (carnes) *vadat ad talem locum Speciſſicando mortem qua illa beſtia mortua ſit*.

SPECIFICATIO. (1) Enumeratio, expreſſa declaratio, Gall. *Specification*. Charta Guidonis de Mazeroles ann. 1277. apud Stephanot. to. 3. Antiquit. Bened. Pictav. MSS. pag. 929. (2) SPECIFICATIO dicitur, *cum quis de aliena materia ſpeciem aliquam ſibi fecerit*, qui modus eſt acquirendi, *factor* enim *dominus erit ſpeciei*. Fleta lib. 3. c. 2. §. 14. Bracton. lib. 2. c. 3. §. 1.

† SPECIFICATVS, f. memoratus, aut facie immutatus, quaſi in ecſtaſin raptus, t. 3. Aug. p. 772.

SPECIFICE, Speciatim. Charta ann. 1329. apud Ludewig. to. 5. Reliqu. MSS. p. 633. V. ſupra *Specialitas* 2.

† SPECIFIRE, ſpeciatim notare, exprimere. Stat. eccl. Tull. Mſ.

SPECILITAS. Chronic. Modoet. Bonincontri apud Murator. to. 12. col. 1155. *Et in Specilitate diligunt nobilitatem ſanguinis DD. Imperatoris*. Hoc eſt, prae caeteris, ſpeciatim. Leg. forte *Specialitas*. V. in hac voce.

SPECILLVM, Μήλη, in Gloſſ. Lat. Graec. Hinc emendandae Gloſſae Gr. Lat. vbi *Sperillum* legitur.

SPECIOSITAS, Species, forma. Agnellus in Vita S. Damiani apud Murator. to. 2. p. 155.

SPECIVS, f. pro *Pecius*, modus agri, Gall. *Piece de terre*. V. *Pecia*. Teſtament. Tellonis Curienſis Epiſcopi ann. 766. apud Mabillonium to. 2. Annal. Bened. p. 709. col. 1.

SPECLA, († forte locus editus, collis.) Charta an. 1181. apud Vghellum to. 9. p. 98. *Inde reuertitur vſque ad occidentem per viam tenementi de Surbo, et vadit per Speclam et per ripam ſerrae de Runiaco, etc.* Infra: *Et vadit vſque ad paludicellam, et venit iuxta Speclam vſque ad viam Turcaruli*.

SPECTABILIS, Titulus dignitatis, quo ornantur varii Magiſtratus in vtroque Codice, inter *Illuſtris* et *Clariſſimi* titulos medius. Gloſſ. Graec. Lat. *περίβλεπτος*, *Speccibilis*, (leg. *Spectabilis*,) *luſtrabilis*. *Damaſcius vir Spectabilis Tribunus et Notarius*, apud Liberatum Diacon. c. 10. Victor Vitenſis lib. 3. de Perſecut. Vandal. *Vt illuſtres ſingillatim auri pondo quinquagena darent, Spectabiles auri pondo quadragena, Senatores auri pondo tricena, etc.*

SPECTABILITAS, *περιβλεπτότης*, in Gloſſ. Graec. Lat. *Spectabilitatis honor*, apud Senatorem lib. 2. Epiſt. 28.

SPECTARE, pro *Expectare*. Vtitur Thwroczius.

SPECTIARIVS, pro *Speciarius*, vt videtur. V. in *Species* 6. Mirac. B. Henrici Baucenenſ. tom. 2. Iun. p. 387. *Maria qu. Michaelis Spectiarii de S. Zumano de Malo-paſſo, a canabulis cecidit de alto*.

SPE-

Digitized by Google

SPECTRVM, Aſpectus, in Medicina Salernit. edit. 1622. p. 19.

SPECVLA. (1) Ambo, pulpitum, tribunal Eccleſiae, Gall. *Tribune, jubé*. Charta ann. 1340. to. 2. Hiſt. Dalph. p. 390. col. 2. (2) Metaphorice pro Prouidentia, Gall. *Prévoïance*. Mandatum Philippi Pulcri Reg. Franc. ann. 1304. to. 1. Ordinat. p. 422.

SPECVLAR et SPECVLARE, gypſea, vel vitrea feneſtra. Gloſſ. MSS. 13. ſaec. ex Tabul. S. Andreae Auenion. *Specular, feneſtra*. Gloſſ. Graec. Lat. διαφανῆ, *Specularia*. Rurſum: Διαφανὴς, *Limpidus, lucidus, ſpecularis*. Papias: *Specularis, feneſtra, foramen per vitrum translucens*. SPECVLAR dictus etiam Vgutioni *locus apertus vel altus, vnde quis poteſt ſpeculari: vnde et feneſtra et vehicula, de quibus ſpeculamur, ſpecularia dicuntur*. Papias: *Specularia, grava vehiculorum, de quibus ſpeculantur*. SPECVLIA, apud Aelfricum in Gloſſ. Saxon. dici videntur Caſſidum feneſtrellae: *Scea were*.

SPECVLARII, magi, qui rerum quaeſitarum figuras in ſpeculis politis exhibent, κατοπτρομάντεις. Petrus Bleſenſis lib. de Praeſtigiis fortunae, ſeu potius Ioh. Sarisberienſis lib. 1. de Policrat. c. 12.

SPECVLARIS, contemplatiuus. Acta S. Hugonis tom. 2. Aprilis p. 766. V. infra *Speculatiuus*.

SPECVLARIVS, Speculorum confector, σπεκλοποιὸς, in Gloſſ. Graec. Lat. Eiusmodi ſpeculariorum meminit Paternus IC. in L. vlt. de Iure immunit. et Lex 2. Cod. Th. de Excuſat. artif.

SPECVLATIO. (1) Ita nuncupatur Opus Guillelmi Duranti, quod *Speculum iuris* ann. 1271. inſcripſit, vnde *Pater Praxis* et *Speculator* dictus eſt. Inſtrum. ann. 1433. apud R. Duellium tom. 1. Miſcell. pag. 225. *Promittit dominus Abbas dirigere corpus iuris pro domo, . . . item Speculationem; item ſummam Oſtienſis*. Vide R. P. Echard in Scriptoribus Ordin. Praedicat. tom. 1. pag. 480. (2) † Praeſtatio pro excubiis ſeu cuſtodia caſtri, i. q. *Suetagium*. Ch. a. 1248. V. in *Waſtae*.

SPECVLATIVVS, vt *Specularis*. Epitaph. Reinoldi, apud Marten. Iun. Litter. pag. 46.

SPECVLATOR. (1) Epiſcopus. Candidus in Vita S. Eigilis ſaec. 4. Bened. part. 1. p. 237. (2) Eccleſiaſticorum bonorum adminiſtrator, Aduocatus. Capitulare 3. Caroli Magni incerti anni cap. 1. (3) Teſtis oculatus, in Charta ann. 1054. laudata a Mabillonio tom. 4. Annal. Bened. pag. 548. V. *Videntes*. (4) Carnifex, tortor. Gloſſae antiquae MSS. *Speculator, carnifex*. Gloſſae Lat. Graec. *Speculator*, ἐπόπτης, κατάσκοπος, δήμιος. Mox: *Speculatus*, κατάσκοπος, καὶ ὁ ἀποκεφαλίζων. Vbi forte etiam legendum *Speculator*. Firmicus lib. 8. cap. 26. *Speculatores faciet, qui nudato gladio hominum amputant ceruices*. Cur autem ita *Speculatores* dicti ſint carnifices, multis diſquirit Salmaſius ad Spartianum. Adde praeterea Cuiacium lib. 6. Obſeruat. cap. 33. Meurſium in σπεκυλάτωρ, et Iacobum Gothofredum ad Legem 16. Codicis Theodoſiani de Cohortalibus. V. *Speculatio*.

SPECVLATORIA, caliga militaris, ſic dicta, quod eorum, qui inter Speculatores militabant, eſſet propria. Tertull. de Corona c. 1.

SPECVLATVRA. Papias: *Inſpectura, viſura, Speculatura*.

SPECVLATVS. *In ſpeculatu*, id eſt, in conſpectu, coram oculis. Vetus Irenaei Interpres lib. 2. cap. 31. n. 3. V. *Speculator* 4.

SPECVLIVM, V. in *Specular*.

SPECVLVM. (1) Anaſtaſius in Sergio PP. p. 62. *Similiter et Specula eiusdem Eccleſiae*, (S. Petri) *quae ſuper ſedem ſunt, vel regios arcus maiores ſunt, renouauit*. Vbi legendum videtur *Specularia*, id eſt, vitreas vel gypſeas feneſtras. V. in hac voce. (2) Graec. ἰθυντὴς, in re typographica, idem quod *Regiſtrum*, vel *Regeſtum* vocabant, quo ſcilicet bibliopegis ſeries chartarum indicabatur. V. Mich. Maittaire Annal. Typogr. pag. 265. (3) SPECVLVM

PVERORVM, Liber quidam, cuius auctor eſt Iſembardus Floriacenſis Monachus. Andreas Floriac. in Vita MS. S. Gauzlini Bituric. Archiep. lib. 1.

† SPEDICARE, vox Ital., expedire, apud Lam. in Delic. erud.

† SPEDVS, ſpiculum, venabulum, Ital *Spiedo*. Stat. Piſtor. a. 1107.

SPELAEVM, Antrum, ex Graec. σπήλαιον. Leo Oſt. lib. 1. c. 1. de S. Benedicto. SPELEA, eodem ſignificatu. Charta ann. 998. apud Marten. to. 1. Ampliſſ. Collect. col. 353. SPELEVM, pro *Crypta* Eccleſiae. Candidus Monachus Fuldenſis. SPELARVM, pro Cellula Monachica, quomodo σπήλαιον vſurpat Nilus Narrat. 5. pag. 70. Ita Petrus Cluniac. lib. 1. Epiſt. 20. *Clauſus tenebris Speleo tuo, et in codicibus tuis terras ac maria peragrabis.*

SPELDA, vt *Spelta*. V. ibi.

SPELDOLVM, vncus, per quem catena ſerae immittitur. Acta S. Raynerii to. 3. Iun. p. 448.

SPELEA, SPELEVM, V. *Spelaeum.*

SPELTA, Latinis Far, Graecis Ζέα, Germanis *Spelt*, Italis et Hiſpanis *Spelta; Eſpeautre*, in Statutis Leodienſ. art. 1. 7. 17. Gloſſ. S. Bened. cap. de Agricultura: *Spelta*, ὄλυρα. Gloſſae Medicae MSS. *Alica, granum, quod dicitur Spelta.* S. Hieron. in cap. 4. Ezechielis: ζέαν ſiue ζειὰν, *nos vel far, vel gentili Italiae Pannoniaeque ſermone Spicam Speltamque dicimus. Annona ſpelda*, in Charta Alamannica Goldaſti 60. Ita *Spelda* rurſum ch. 62. V *Speaulta*. SPELTINVS PANIS, ex *ſpelta* confectus. Charta anu. 1034. apud Meichelbec. tom. 2. Hiſt. Friſing. p. 523.

SPELVM, an idem quod *Spelaeum?* Charta vetus apud Mabillon. Diplomat. p. 460. *Qui ſpatius agri . . . . maximus eſt finibus terminis, Spelis, ſaltibus, paſcuis, etc.*

† SPELVNCA, ſepulcrum, in Obituar. Mſ.

SPENACIVS, qui vendit paniculas plumarias, Gall. *Panache*, Ital. *Spennacchio*, in Statutis Vercell. lib. 7. fol. 212.

SPENDA, Germ. Spende, diſtributio. Chriſtoph. Mulleri Introduct. in Hiſt. Sand-Hippolit. apud Duellium tom. 1. Miſcell. p. 374. *Deducitur hic cur duplex quotannis in regulari noſtra collegiata celebretur agape, quam protrito vocabulo minus Latino Spendam vocat recentior aetas, quaſi diſpenſationem diceret.* V. infra *Spenta* 1. et *Spinda*.

SPENDERE. (1) Libare, ex Graec. σπένδειν. Ioannes Scotus Erigena ad Carolum Caluum in Praefat. ad Areopagitica. (2) † Vox Ital., impendere, erogare, Stat. crimin. noua Cumanae.

SPENDIBILIS MONETA, vſualis, quae curſum habet, quae in communi vſu expenditur. *Denarii boni argentei Spendibiles*, non ſemel in Charta ann. 922. apud Vghellum in Epiſcopis Veronenſibus.

† SPENDIVM, impenſa, ſumtus, Ital. *Spendio*. Ch. a. 1174.

SPENSA. (1) Penaria, V. *Diſpenſa* 2. (2) † Idem quod *Spendium*, in Ch. Mſ. a. 1409.

SPENSATOR, in palatiis Regum aut Principum Oeconomus, Maior domus, idem qui *Diſpenſator*. V. in hac voce. Chron. Anglic. Th. Otterbourne, p. 110.

SPENTA. (1) Eleemoſyna, forte quaſi *Expenſa*, Erogatio, Germ. Spende. Henricus Rebdorffenſis, ann. 1356. *Spenta*, agapas, in Gloſſ. Monſ. p. 374. expenſas, pag. 413. a *Spenden*, erogare, diſtribuere, expendere. V. Gloſſ. Teuton. Schilteri in v. *Spentari* et ſupra *Spenda*. (2) Tributum, penſitatio. Vetus Notitia in Metropoli Saliſburg. to. 3. p. 468.

† SPENTVM, pilum, haſtile, ſpiculum, i. q. *Eſpietus*. Ch. Mſ. a. 1343. V. *Spetum*.

SPERA. (1) Vox Italica, pro *Sphaera*, ſeu globo. Gloſſ. Aelfrici: *Emiſperia, Healf trendſel.* Vbi fruſtra viri docti *Hemiſphaerium* reponunt, *Hemiſperium* enim habet etiam Vgutio. Ioan. de Garlandia in Synonymis. Idem Vgutio: *Spera, circuli circumductio, id eſt, rotunditas, et dicitur Spera, quaſi ſpatium rotundum,*

Digitized by Google

dum, et rotunditas mundi dicitur Spera mundi. Matth. Siluaticus: *Sphaera*, Graece *Spera*. Auctor Mamotrecti in Iſaiam cap. 29. *Speram, formam rotundam.* Idem in Exod. cap. 25. *Sperula, parua rotunditas volubilis, ſicut ſolet fieri in cathedris et archis.* Palladii de Architectura caput inſcribitur in Cod. MS. Pithoeano, *de Spera, vel hemiſperio*, vbi edit. *de ſphera coeleſtis circuli.* Aliud ſignificat in Charta, quae refertur in Chronico Beſuenſi p. 679. *Porro media pars baptiſterii, mediaque pars Sperarum eidem Presbytero conceſſa eſt, quatinus monacho fidelis exiſteret.* Quae fortuito et caſu parochiis obueniunt, *le Caſuel*, hic intelligi cenſet editor: ſed legendum *perarum*, nempe peregrinorum, qui reuerſi a peregrinatione Hieroſolymitana, *peras* ſuas et *burdones* Eccleſiae Parochianae conferebant. V. *Pera.* Galli etiam *Spere* dicebant. SPERICVS, pro Sphaericus. Bern. de Breydenbach Iter Ieroſol. p. 238. SPERIVM, idem quod *Spera*. S. Audoënus in Vita S. Leodegarii lib. 1. SPERVLA, pro *Sphaerula*, apud Honor. Auguſtod. l. 1. cap. 219. et 220. SPERVLATVS, f. Sphaerulatus, quod ſphaeris ſeu globis inſtar rotularum promoueatur. Acta S. Vdalrici to. 2. Iulii p. 101. (2) SPERA, f. Exſpectatio, in Foris Oſcenſibus Iacobi I. Regis Aragon. ann. 1247. fol. 11. *Sed dicat: Ecce fidantiam de torna, et iuſtitia accipiat ipſam, et qui negat ſimiliter, det fidantiam de Spera, et iuſtitia accipiat ipſam, etc.* Obſeruantiae Regni Aragon. lib. 8. tit. 1. §. 4. *Et debet dare fidantiam de la Spera, et petere per reptatorem dari fidantiam de la torna, etc.* V. *Sperare* 3. (3) SPERA, vox Italica. Franc. Barberinus in Documenti d' amore edit. Vbaldini, p. 273.

In luogo di timoni
Fa Spere, e in aqua poni.

Vbi Gloſſae: *Ligantur plures faſces, et proiiciuntur in aquas retro naues, vt non ſic naues currant fractis themonibus: et dicuntur Sperae, quaſi res quae faciunt tardare progreſſum.* V. *Spira* 2. (4) † Terminus, praeſtitutus dies, Gall. *terme.* Dicitur de pecunia mutuo data cum fenore ad praefinitum tempus. Ch. Mſ. a. 1325. (5) † Speculum, vox Italica. Beſtiar. Mſ c. 2. (6) † Menſurae liquidorum ſpecies. *Spera olei* in Cenſ. eccleſ. Reat.

SPERADORSVM, perperam pro *Sparodorſum*, in Annal. Bened. tom. 3. pag. 412. V. *Sparodorſum.*

SPERARE. (1) Credere. Concilium Compendienſe ann. 757. c. 5. *Si Francus homo accepit mulierem, et Sperat, quod ingenua ſit, etc.* Hincmarus Remenſis in Epiſtola de Synodo apud Tuſiacum: *Qui oſtendit mihi librum, quem, vt Spero, Canones appellant.* V. Ammianum lib. 20. pag. 174. (2) Timere, metuere. Cariſius: *Sperare, timere eſt.* Auctor Breuiloqui: *Achyrogia, eſt dictio improprie poſita; vt timeo requiem, Spero laborem.* Virgil. lib. 4. Aeneid.

.... *Si tantum potui Sperare dolorem.*

(3) Expectare. Domnizo lib. 2. de Vita Mathildis cap. 15.

Mortem non Sperans, demum tamen ipſa catena
Mortis eum ſtrinxit, rapuit de corpore triſti.

Huc ſpectat formula vſurpata in Charta a Mabillonio to. 4. Annal. Bened. pag. 43. ad ann. 987. laudata, quae acta dicitur *die Dominico poſt Aſcenſionem Domini XI. Kal. Iunii, Luna II. Deo regnante et Rege Sperante.* Id eſt, ſperato, vt monet idem Mabillonius: nondum quippe agnitus erat Rex Hugo ab Aquitanis et finitimis populis. (4) Petere. Regula Pauli et Stephani c. 4. *Nulli liceat abſque Prioris permiſſu de opere Dei diſcedere; ſed quem cauſa manifeſta compulerit, oratione a Priore Sperata et conceſſa obtineat.* Cap. 5. *Nec bini, nec terni; ſed ſingillatim exeuntes orationem Sperent.* (5) Pro Spectare. Charta Dagoberti Regis Fr. in Actis Epiſc. Cenom. p. 186. *Aut quae per ipſam*

Digitized by Google

Eccleſiam Sperare videntur. (6) forte, Solere, vſum habere. Alypius Antioch. ſeu Auctor Deſcript. Orbis cap. 14. *Horum autem prope Saracenorum gens viuit, rapina Sperantium ſuam vitam transfigere.*

† SPERATIO, ſpes, to. 6. Sept. p. 510.

† SPERGENSSERE, diſpergere, diſtribuere, to. 2. Hiſt. Nem. pag. 260.

† SPERGERE pro ſpargere, V. *Ager naturae.*

† SPERGIA, aſpergillum, in Comput. a. 1473

SPERICVS, SPERIVM. V. *Spera* 1.

† SPERIFICARE, ſpem iniicere, ap. Pez. t. 1. Script. p. 1231.

† SPERLAGIVM, pro *Sporlagium*, id quod propter inueſtituram, aut ratione releuii ſoluitur. Ch. Mſ. a. 1326. V. *Sportare* et *Sporta* 2.

SPERILLVM, pro *Specillum.* V. ibi.

SPERMA, a Graec. σπέρμα, Semen. Engelbertus de Longaeuitate ante diluuium c. 3. apud Pezium tom. 1. Anecd. part. 1. col. 445.

SPERMOLOGIVS, SPERMOLOGVS, qui ſerit verba; ſermocinator, praedicator verbi. Glaber Rodulphus lib. 3. Hiſt. c. 5.

† SPERNACITAS, contemtio, in Gloſſ. Gall. Lat. Cod. 7684.

† SPERNACVLVS, contemptor, in Gloſſ. Prouinc. Lat. Cod. 7657.

SPERNATVS, pro Spretus. Gloſſ. Lat. Graec. *Spernatus*, ὑπερορασθεὶς, etc.

SPERNAX, ſpretor, contemtor. Sidonius lib. 4. Epiſt. 9. V. *Spernuus.*

† SPERNOSVS, aſpernans, deſpiciens, in Litt. remiſſ. a. 1358.

SPERNVLIS, καταφρονητὴς, in Gloſſ. Lat. Graec. in Graec. Lat. *Contemptor, Spernulis, contumax, detrectator.* V. *Spernax.*

SPERNVVS, vt *Spernax*, ſi tamen ſana eſt lectio, in Cod. Theod. leg. 8. tit. 4. de Cohortalibus: *Partes pro virili captu Spernui laborum procurent.* Vbi non diſpliceret *ſtreuui.*

SPEROIDES. Liutprandi Hiſt. Longob. apud Murator. tom. 2. p 454. *Hoc denique tam turpe facinus, atque inauditum, quum, auertentibus oculis proborum, nemo conſpiceret, ſeruorum quidam directo obtutu, purpuream ſecus natium Speroidem, id eſt curuaturam, vidit dependere corrigiam, quam impudenter arripiens, foediterque trahens e ſecretiori parte corporis eam ſecutus eſt balteus egreſſus.* Pro *Sphaeroides*, Gr. σφαιροειδης, globoſus, in modum ſphaerae.

SPERONALIA, morbus in calcaneo, ab Italico *Sperone*, calcar. Acta S. Franciſcae Romanae tom. 2. Mart. pag. 101*.

SPERONISTAE, haeretici, V. *Paroniſtae.*

† SPERONVS, calcar, Gall. *Eſperon.* Probat. Hiſt. Nem. to. 2. pag. 261.

SPERSORIVM, vt *Sparſorium.* V. ibi.

SPERVERVS, V. *Sparuarius.*

SPERVLA, SPERVLATVS, V. *Spera* 1.

SPERVM, *genus vaſorum rotundum, a ſpera dictum.* Vgutio. V. *Spera* 1.

† SPES, animus, voluntas, propoſitum, in Lit. remiſſ. Mſ. a. 1350.

SPETIALIS, SPETIARIVS. V. *Species* 6.

SPETLECA, pro *Spelta*, vt videtur. Charta Gerardi Morin. Epiſc. ann. 1084. apud Acher. to. 9. Spicil. pag. 344. *Praefatus etiam Comes* (Balduinus) *ibidem attribuit terram de Hantengehem cum hoſpitibus liberam, et duas partes decimae de Spetleca.* V. mox *Speuta.*

† SPETVM, pilum, ſpiculum, venabulum, Ital. *Spiedo.* Stat. Mutin. V. *Spentum.*

SPEVDVS. Charta Heccardi Comitis Auguſtodun. ex Tabulario Perſiacenſi apud Perardum p. 26. *Ademaro fratre ſuo, Speudo vno, et cano, et ſugios duos, ſparuario vno*, etc. Canis ſpecies. V. *Canis Seguſius.*

SPEVTA, hordei ſpecies, idem quod *Spelta.* Charta ann. 1339. ex Tabul. S. Victoris Maſſil. V. *Speaulta* et *Spetleca.*

SPEX, V. *Speces.*

SPEZABANDVM. Statuta Riperiae cap. 97. fol. 11. vo. *Statutum eſt quod banniti vel condemnati de Spezaban-*

ſubando ſeu occaſione victualium, vel de eundo de nocte, vel de ludo biſchatiae. vel cauſa inobedientiae, etc. Italis *Speſa* idem quod Sumtus, expenſa.

SPEZZARE, ab Italico *Speſſare*, vt videtur, Spiſſare, Gall. *Epaiſſir;* († ſeu potius diſcindere, diſſoluere, incidere.) Chron. Parmenſe ad ann. 1247. apud Murator. tom. 9. col. 773.

SPHAERA ITALICA. Caelius Aurelian. l. 3. Chron. c. 6. *Raptorio machinamento geſtetur, ac deinde recuſſabili ſera vtatur, quam Italicam vocant.* Lib. 5. cap. vlt. *Atque longo vel raptorio machinamento, quod Macron ſparton vocauerunt, item Italica Sphaera, et luctatione celebri, etc.* Mercurialis l. 3. Artis Gymnaſt. c. 13. fatetur ſe ignorare quid his locis ſit *raptorium machinamentum* et *Sphaera Italica recuſſabilis.*

SPHAERISTA, qui *Sphaera* ſeu pila ludit. Sidonius lib. 2. Epiſt. 9.

SPHAERISTERIVM, locus vbi *ſphaerae* ludus exercetur, apud eumdem Sidonium lib. 2. Epiſt. 2. Vtuntur praeterea Sueton. in Veſpaſ. c. 20. Lampridius in Alexandro cap. 30. et alii.

SPHINX, fibula. V. *Spinulus.*

SPHONGATVM, Placentae ſpecies. Miracula S. Georgii Mart. tom. 3. April. pag. 142. *Tranſiere mercatores, qui viſo Sphongato gratiſſimum odorem ſpirante; comedamus, inquiunt, hanc tortam.*

SPHRAGITIS, vox Graeca, Signum, ſignaculum. Prudent. Periſtephan. hymn. 14. v. 1075. *Quid cum ſacrandus accipit Sphragitidas?*

SPIA. (1) Explorator, delator; interdum generaliter quiuis nuntius; ex Italico *Spia*, et Germ. ſpähen, vnde Gallis *Eſpion*, et *Eſpie.* Epiſtola Senenſium, ann. 1313. apud Corium in Hiſt. Mediolanenſi: . . . *Intimamus, quod Dominus Henricus per varias Spias et nuntios et literas amicorum, quod Romanorum Rex . . . . in borgio de Bonconuento deceſſit, etc.* V. Menagium et Oct. Ferrarium in Origin. Ital. in *Spia*, ſupra *Eſpia* et infra *Spio.* (2) † Exploratio, *Spiae* officium in Ch. Mſ. a. 1348.

SPIACHIA, an *Specula*, vel lecti ſpecies? Vita S. Paterni Epiſc. Venet. ex Breuiario Coriſopit. tom. 2. April. p. 380. *Vigilat, meditatur, dormit in Spiachia, genuflectit altiſſimo domino, etc.* V. infra *Spinga.*

† SPIARE, explorare, ſpeculari, vox Ital. Germ. ſpähen. Comput. an. 1372.

SPICA. (1) Vt *Spelta.* V. in hac voce. (2) Spiculum. Mirac. S. Ambroſii Senenſis to. 3. Mart. p. 232. V. *Spiculare* et *Spicum.*

† SPICARI, ſpicas flagello excutere. Lit. remiſſ. a. 1396.

SPICARIVM. (1) Flandris *Spiicker*, Germ. Speicher, Gallis *Grange:* locus recondendis ſegetibus, a *ſpicis* dictus; item, quaeuis cella penaria, armamentarium. Lex Salica tit. 18. §. 2. *Si quis Spicarium aut macholum cum annona incenderit, etc.* Quo loco Pithoeus, *Spicarium*, horreum cum tecto, *macholum* vero horreum ſine tecto interpretatur. Lex Alamann. tit. 81. §. 6. *Si Spicarium ſerui incenderit, etc.* (2) † Cenſus annuus et antiquiſſimus, qui ex agris debetur comitibus Flandriae, quod in ſpicis ſeu granis ſolueretur, ſic appellatus. Suppl. ad Miraeum p. 89. in Ch. a. 1230.

SPICATVS NARDVS, V. *Piſticus.*

SPICELIA, Specillum, inſtrumentum paruum ac teres, quo medici vtuntur ad vulnerum aut fiſtularum viam vel profunditatem perquirendam. Sextus Platonic. L. 1. de Medicina animalium c. 9. n. 23.

SPICEPLATE, vas, vt videtur, in quo aromaticae ſpecies reponuntur. Charta ann. 1402. apud Rymer. to. 8. p. 277.

SPICVLA, pro Spiculum. Gl. Lat. Graec. Reg. *Spicula, ſparus, ἀκοντίου εἶδος.* Vbi Sangerman. habent *Spiculum.*

SPICVLARE, *Spiculâ, ſeu minutiores haſtas emittere*, in Gloſſ. Gaſp. Barthii, apud Ludewig. to. 3. Reliqu. MSS. p. 13. ex Hiſtor. Palaeſt. lib. 4. c. 18. V. *Spica* 2.

Digitized by Google

† SPICULATURA, i. q. *Spigulatura*, ſpicae poſt meſſem ex agris collectae. Murat. t. 2. Antiq. p. 893.

SPICULUS. (1) Fornix acuminatus, ab acumine ſpicae dictus, vel quod *ſpicum*, quidquid in acumen deſineret, veteres dicerent. Chron. Caſin. lib. 3. c. 26. (al. 28.) (2) † Piſcis ſpecies, a ſpiculo, quo munitus eſt, ſic dictus. Chartul. S. Ioann. Angeriac. V. *Spigola*.

SPICUM, Veru. Herbertus lib. 1. de Mirac. c. 5. *Is vero qui praecedebat, gallinam aſſatam in Spico portabat. Porro in ipſo veru ingens coluber per caput et caudam infixus erat, qui gallinam eandem hinc inde cingebat.* Legendum forte *Spitum*. V. in hoc verbo. De voce vero *ſpicum*, vel *ſpicus*, apud Latinos Scriptores, conſule Steph. Stephanium in Notis ad Saxonem Grammaticum p. 60. V. ſupra *Spica* 2.

SPICUS. (1) Nardus, ſeu herba odorifera, humilis et allios floſculos proferens, ex Bollandiſtis, Germ. Spiek. Sebaſt. Perufinus in Vita B. Columbae Reatinae, to. 5. Maii p. 381. Ibid. p. 388. V. ſupra *Piſticus*. (2) † *Spicus, frondator, anis eſt*. Gloſſ. vet. Cod. 7613. Germ. Specht.

SPIDO. Lex Friſion. addit. 3. §. 34. *Si quis alium vulneraverit, et ipſum vulnus ſanatum, cicatricem depreſſam, et non reliquae carni aequam duxerit, quod Spido dicunt*, 4. *ſol. componat*.

SPIDROMUM, *locus poſt dromum ſecretus, ſicut ad requiſita naturae, idem dicitur ypodromus*. Ita Ioan. de Ianua. Aliter Gloſſ. Saxon. Aelfrici: *Ypodromum: Gold hord hus; vel ſpondoromum, digle gang ern*. i. ad verbum, occultus latrinae locus. Non procliue eſt diuinare, vnde voces hae ortae; tametſi a Graeco δρόμος. Putabam legendum ὀπισθόδομος, et apud Iohan. de Ianua *locus poſt domum ſecretus*. Aliud tamen ſonat vox ὀπισθόδομος apud Heſychium.

† SPIFINIUM, perquiſitio, inueſtigatio. Hiſt. Leod. t. 2. p. 389.

SPIGNA, f. Acumen, Gall. *Pointe*. Anonymus in Annal. Mediol. apud Murator. to. 16. col. 809. *Cotardita una drappi viridis lanae, tota laborata ad Spignas perlarum cum diamantis*.

SPIGOLA, vox Italica, Lupus marinus, apud Paulum Iouium de Romanis piſcibus cap. 9.

SPIGORNELLUS, V. in *Spigurnellus*.

† SPIGUA, i. videtur ac *Spicarium* 2, in Ch. Mſ. a. 1318.

SPIGULATURA. Statuta Vercell. lib. 3. fol. 104. vo. *Teneatur poteſtas ſuper blaua et aliis rebus interdictis ducendis ad mercata conſtituta in diſtrictu Vercellarum et etiam reducendis, et ſuper araturis et Spigulaturis conſilio credentie tempore congruo providere.* Quibus verbis ſignificari videtur tempus quo agri occantur: tametſi vox *Spiculatura* propius accedit ad Italicum *Spigolare*, quod ſpicas legere, Gall. *Glaner*, ſonat.

SPIGULUS, f. Talus. Mirac. B. Henrici Baucenenſ. tom. 1. Iun. p. 380. *Natalia . . . habebat a quatuor annis circiter cicatricem in tibia et Spigulo dextro, ita quod quando ambulabat, ſentiebat magnam puncturam pedis*. V. *Spinella*.

SPIGURNELLUS, vox obuia in libro Ioannis de Weſterham, Prioris Eccleſiae Roffenſis, qui poſtmodum Epiſcopus Roffenſis fuit, edito an. 1314. Vbi *Spigurnellus* eſt obſignator Regiorum edictorum; huius officium *Eſpicurnantia* dicitur. V. in hac voce. († Nomen a Gothofredo Spigurnello regiorum ſigillorum cuſtode ſub Henrico III. rege Angliae ad ſucceſſores ſuos manſit, vt teſtis eſt Thoyras t. 3. Hiſt. Angl. p. 393) SPIGORNELLUS, eadem notione, in Charta ann. 1275. apud Rymer. to. 2. p. 49.

SPILA, pro *Pila*, Pyramis. Tabul. S. Martialis Lemouic. *Willelmus la Concha fecit Spilam ſuper feneſtram S. Martialis*.

SPILABRA, βώτομοι, ζώμνοι, in Gloſſ. Lat. Gr. Sed leg. *Spinalba*. V. Salmaſium ad Plinium p. 524.

† SPILETUM, SPILETUS, acicula, Ital. *Spiletto*. Par. de Graſſis Ceremon. Capellae Papal.

Digitized by Google

SPILIA, vt *Spia*, Explorator. Chron. Parmenſe ad ann. 1308. apud Murator. to. 9. col. 869. V. *Spie*.

✝ SPILLARE, dolio *ſpillum* ſeu epiſtomium apponere, Ital. *Spillare*. Stat. colleg. Fuxenſ. a. 1457.

SPILLORIVM, columbar, nouella verſatilis, Gall. *Pilori*. Conſuet. Brageriac. art. 91. V. *Pilorium*.

SPILO, Purgamentum frumenti, ſeu ſpicae remanentes poſt ventilationem. Charta Philippi Regis ann. 1221. ex Tabul. Eloriac. V. *Piktum*, *Pilo* et *Gaſpaleum*.

SPILORIVM, vt *Pilorium*. V. ibi.

SPINA. (1) Dolii epiſtomium, quod ſpinae maioris ſpeciem referat: vox Italica, de qua Oct. Ferrarius. Aribo Epiſc. Friſingenſis in Vita S. Corbiniani n. 2. V. *Spineta*. (2) Dorſum: de equis dicitur apud Elmham in Vita Henrici V. Reg. Angl. c. 23. p. 51. V. *Spinale*. (3) SPINA VENTOSA, morbi genus. Miracula S. M. Magdalenae de Pazzis to. 6. Maii p. 313. *Puer trimulus pati coeperat Spinas ventoſas, quae brachium pedemque ſic exederant, vt latus quinque vel ſex plagis in directum apertis hiaret, atque aſſulae ab ipſo oſſe decederent*. (4) SPINIS CIRCVMDARE *cruces et imagines*, ſignum excommunicationis et interdicti. Roger. Houedenus in Richardo I. ann. 1197. pag. 775.

SPINACA ALBA. Statuta Auenion. ann. 1570. edit. ann. 1612. rubr. 21. art. 23. *Item quod in cereis, ſiue rotundis, ſiue quadratis, pro vna cerae libra ponantur tantum ſex fila bombacis et ſex filamenta fili, quod vocant Spinacam albam*.

SPINACHIVM, nauigii ſpecies, Gall. *Pinaſſe*, Anglis *Pinnace*. Henr. de Knygthon ann. 1338.

SPINALE, Pars dorſi, vbi *ſpina* procurrit. Michael Scotus de Phyſionomia c. 84. V. *Spina* 2.

SPINARGIVM, Spinachium, leguminis ſpecies, Gall. *Epinard*, Ital. *Spinàccio*. Transactio inter Abbatem et Monachos Craſſenſes an. 1351. ex lib. viridi fol. 53.

✝ SPINARIVM, ſpinachium, leguminis ſpecies, Germ. Spinat. Conſuet. Mſ. S. Crucis Burdegal.

SPINATA, vox Italica, Clauſura ex ſpinis. Statuta Aſtenſia Collat. 9. cap. 13. fol. 27. SPINETA, eadem notione, in Statutis Vercell. lib. 5. fol. 145. verſo. SPINATVM, eodem ſignificatu. Charta an. 1320.

SPINATICVS, piſciculi ſpecies, is forte, qui Picardis *Eſpinocle* dicitur. Ioh. Sariſber. L. 8. Policrat. c. 7. *Quis Caeſare Auguſto frugalior, qui in ſummo faſtigii culmine ſecundario pane, et piſciculis, quos vulgo Spinaticos vel Ripiliones vocant, contentus erat*. Quae de piſciculorum ſpecie Suetonio in Auguſt. c. 76. ſubdidit. *Ripilliones* vero, ſeu *Ripillons*, reliquias piſcium vulgo vocant iidem Galli.

SPINATVM, vt *Spinata*. V. ibi.

SPINCTVRA, SPINCTVS, V. *Spingere*.

SPINDA, Eleemoſyna, erogatio, idem quod *Spenta* 1. Acta S. Adelheidis to. 1. Febr. p. 713. V. *Spenda*.

SPINDVLA, SPINDVLATVS, V. *Spinula*.

SPINELLA, morbus equinus, *qui fit ſubtus garectum in iunctura oſſis eiuſdem garecti in vtroque latere, etc.* Petrus de Creſcentiis lib. 9. de Agricult. c. 38.

SPINETA. (1) Idem, vt videtur, quod *Spina* 1. vel etiam eiuſdem vocis diminut. Statuta Aſtenſ. *Quod nullus tabernarius, vel hoſpes, vel alius vendens vinum ad minutum debeat tenere in ſuis tabernis vel hoſpitiis brochetas vel Spinetas in carrariis aliquibus, ex quibus poſſit extrahere vinum, niſi ſolummodo in illis quae bullate erunt cauſa vendendi*. Statuta Placent. l. 6. fol. 67. *Teneantur omnes portatores et menſuratores vini habere vrnos bullatos bulla communis, in quibus ſit ſignum menſurae vnius ſtari et duorum ſtariorum cum Spinetis ſitis in ipſis ſignis, etc.* V. alia notione in *Spinata*. (2) ✝ Fibula, acicula. Inuent. S. Capellae Pariſ. a. 1363.

SPINETICVM, ludi genus apud Inſulenſes celeberrimum, de quo conſulen-

Digitized by Google

ſulendus Buzelinus in Gallo-Flandria lib. 3. c. 23.

SPINETRUM. Inuentarium ornamentorum Eccleſiae Eboracenſis an. 1530. in Monaſt. Anglic. tom. 3. p. 170. *Vnum Chriſmatorium argenti ornatum et deauratum. Item 8. Spinetra de auro, tria de auro, tria eorum cum lapidibus pretioſis. Item duo Spinetra argentea, et duo monilia argentea, etc.* Idem videtur quod *Spinula*. V. in hac voce.

SPINGA, pro Sphinx. Iſidorus lib. 20. cap. 11. de lecticis et ſellis: *Spingae ſunt, in quibus ſunt ſpingatae effigies, quas nos Grifos dicimus.*

SPINGARDA, SPINGARDUS, Machinae bellicae, ſeu baliſtae ſpecies. Sanutus l. 2. part. 4. c. 8. *Indiget dictum nauigium tam aedificiis baliſtrarum, ſilueſtrarum, vel Spingardarum, quam etiam machinarum, et potiſſime ex eis, quae vt longius proiiciant, facta ſunt penitus fortiora, id eſt, reforzata, etc.* Chronicon Eſtenſe apud Murator. to. 15. col. 396. *Interim praeparari fecit maximam quantitatem baliſtarum, ſclopetorum, Spingardarum, etc.* Hiſtoria Obſidionis Iadrenſis lib. 1. c. 38. *Confecéruntque plus quam 15. trabuchos in vallatione ciuitatis, architectaut multos Spingardos in gyro ciuitatis, vbi flebilioris apparebat virtutis.* Et lib. 2. c. 12. *Aliquos trabuchos mirabiliter exercent, ... et quam plures baliſtarum et Spingardorum properant opponere.* *Eſpringale*, Scriptoribus Gallicis. Gloſſ. Lat. Gall. *Baliſta: Bricole, ou Eſpringale.* † SPINGARDELLA, diminut. a *Spingarda*, baliſtae ſpecies, et id quod *Spingardella* proiicitur. Murat. t. 20. Script. p. 967. SPRINGALDUS, eadem notione. Charta Edw. II. Reg. Angl. ann. 1325. apud Rymer. to. 4. pag. 140. SPRINGALIS, eodem ſignificatu. Genealogia Comit. Flandriae apud Marten. to. 3. Anecd. col. 410. *Spingarda* veterum profecto fuit baliſtae genus, vt obſeruat Carolus de Aquino in Lexico milit. at recentis militiae tormentum eſt pulnerarium, non ita ponderoſum, vt maioribus bombardis aequari poſſit, nec ea leuitate, vt geſtari manibus valeat. Vocis etymon a Germanico *Sprintz*, quod muſcetam, genus accipitrum, ſignificat, deducit Ferrarius: malit idem Carolus a verbo Etruſcorum veterum *Spingare*, quod eſt crebro pulſu repulſuque obniti, accerſere: quae non male conueniunt inſtrumento muris vel nauibus diſtringendis idoneo. Nihil definio.

SPINGATUS, V. in *Spinga*.

SPINGERE. (1) Vox Italica, Pellere, trudere, Gall. *Pouſſer*. Hiſtor. Cortuſior. lib. 11. apud Murator. to. 12. col. 949. *In vno ictu nauiculam Spingendo, etc.* V. *Sburlare*. (2) † Obvertere. Lit. remiſſ. Mſ. a. 1409.

† SPINGLA, acicula, Gall. *Epingle*. Inuent. Mſ. a. 1363.

† SPINGUALA, i. q. *Spingardella*, t. 2. Hiſt. Nem. Prob. p. 181.

† SPINGUIS, ſimiae ſpecies. Beſtiar. Mſ. c. 14.

SPINGUM, nardus vulgaris, vt videtur, ab Ital. *Spigo*. Statuta Aſtenſ. vbi de intratis portarum: *Spingum ſoluat pro qualibet libra pond. l. 1. ſol. 10.* V. *Spicus*.

SPINLA, idem videtur quod *Spinula*, acicula: niſi ſit Carbunculi ſpecies, Hiſpanis *Eſpinela*. Teſtam. Guiſlae Comit. Ceritan. ann. 1020. in Append. ad Marcam Hiſp. col. 1020. *Relinquo ... ad ſanctum Petrum de Biſuldune ambas meas Spinlas valentes vnciam vnam.* Occurrit rurſum col. 1021.

SPINORA. Polyptychus S. Remigii Remenſis: *Silua minuta map. 11. paſtura cum Spinoris map. 30.* An Spineta, dumeta?

SPINOSULUS, diminut. a Spinoſus, difficilis. S. Hieronymus Epiſt. 83. ad Oceanum.

SPINTARIA, acicularum artificium, Gall. *Epinglerie*. Litterae Iohannis Regis Franc. an. 1353. to. 3. Ordinat. p. 125. V. infra *Spinula*.

SPINTER, ſinus, ruga, vt videtur; tametſi Feſto eſt armilla muliebris. († Neutro ſenſu, acicula enim eſt.) Statuta Ordinis Ciſterc. ann. 1481. apud Marten. tom. 4. Anecd. col. 1637. *Vt ipſae moniales caput velatum peplis ſeu capitegiis non pretioſis,*

Digitized by Google

ſis, ... et deſuper, quae profeſſae fuerint, velum nigrum de lino vel canabo, et non de ſerico, abſque ſuperfluis Spinteribus, habeant et ferant.

† SPINTERVS, idem in Comput. a. 1498.

SPINTRIA, monſtroſi concubitus excitator, apud Suetonium in Tiberio cap. 43. in Caligula cap. 16. et Vitellio cap. 3. V. Turnebi Aduerſ. lib. 5. cap. 1.

† SPINTVRA, pulſus, impulſus, Ital. *Spinto*. Stat. Mant. l. 1. c. 56.

SPINVLA, acicula, vnde Gallis *Eſpingle*, a ſpinis ſcilicet, quae priſcis et rudibus illis ſeculis, nondum reperto aciculae fibulaeue conficiendae artificio, vtriusque vicem ſuppleuerunt. Tacitus de Morib. Germ. *Tegmen omnibus ſagum, fibula, aut, ſi deſit, ſpina conſertum.* Maxime vero haec vox vſurpatur pro iis aciculis, quibus Pallium Archiepiſcopale conſtringitur. Honorius Auguſtod. lib. 1. cap. 222. *Spinulae, quibus Pallium affigitur.* SPINDVLA, eadem notione. Geruaſius Dorobern. in Pontificibus Cantuar. SPINDVLATVS, id eſt, Pallio Archiepiſcopali ornatus. Idem Geruaſius de Reparatione Eccleſ. Cantuar.

SPINVLVS, idem quod *Spinula*. Bernardus Scholaſt. Andegav. in Miracul. S. Fidis ann. circ. 1005. inter Probat. tom. 2. nouae Hiſt. Occitan. col. 6.

SPIO, Explorator, vt ſupra *Spia*, Gall. *Eſpion*. Rolandini Patav. Chron. lib. 8. cap. 6. apud Murator. to. 8. col. 288.

SPIOCARIVS, Pannorum pexor, Bollandiſtis. Acta S. Michelinae to. 3. Iunii p. 936.

SPIPHIO. Octauianus Horatianus lib. 4. Rerum medicar. p. 101. *Ocimum, Luna prima tritum, et miſſum in ollam nouam, florebit, permanens vſque ad pleniluninm. Quodſi duplato tempore ſupradicto condantur in nigra terra, generat Spiphiones.*

SPIRA. (1) Eucherius Lugdun. de variis vocabulis ſacrae Scripturae: *Spiras, capitella columnarum, vel, ſicut puto, fulturam earum.* (2) Gloſſar. MS. Sangerm. num. 50 *Spire, funes, quibus in tempeſtatib[us] vtuntur, quos nautici ſuo more cu[…] cubas vocant.* Bern. de Breydenbac[h] Iter Ieroſol. p. 242. *Ad receſſum [.] parabant, leuando anchoras, ſurſu[m] trahendo barcas et ſcaphas, erigen[do] vela, ſoluendo et complicando Spira[s,] quae omnia fiunt cum violentia, [.] ſtinantia et continuis ac altis clamor[i]bus.* V. *Spera* 3. (4) Intortitiu[m] id eſt, haſtile ductili ac longo cer[a] circumuolutum, vt plurimum [i]ſpiram, vnde vocis etymon, effo[r]matum. Acta S. Petri Coeleſtini [t.] 4. Maii p. 436.

SPIRACVLVM, *Flatus vel ſpiritus*, [i.] Gloſſ. MSS. Sangerm. num. 50 Occurrit Geneſi c. 2. v. 7. c. 7. 22. Prouerb. c. 20. v. 27. et alibi

† SPIRARE, Italis, animam efflar[e] t. 7. Sept. p. 937.

† SPIRATIO, conſpiratio, in St[at.] Auen. a. 1243.

SPIRATVS, ſine ſpiritu, qui exſp[i]rauit, Ital. *Spirare*, ſpiritum exh[a]lare, Gall. *Expirer*. Miracula S. Paulini et Seueri to. 3. Iul. p. 27 *Cum ego fui in curia B. Alexand[ri] ego vidi eum finitum, Spiratum mortuum.*

SPIRAVCA, mali ſeu pomi ſpeci[es] in Capitulari de Villis c. 70.

SPIRINGA, retis genus, vt videt[ur] ad capiendos *Spiringos*; vnde [.] dictus. Charta Winemari Ganden[ſis] Caſtellani in Probat. Hiſtor. Guine[n]ſis pag. 66. *Vnum ſtele in Valha[.] ad piſces, in Spiringa eandem piſca[n]di poteſtatem quam illius loci do[mi]nus habet.*

SPIRINGVS, piſciculus, Teut. *S[p]ringen*. Chron. Montis S. Agne[tis] ann. 1450. *Piſcatores noſtri ceper[unt] in magna copia multos Spiringos.* Kilianum in *Spierinck*.

SPIRIOLVS. Galbertus in Vita Caroli Comitis Flandr. n. 107. *A[…] culas capere, Spiriolos et vulpes [.] gittare, et huiusmodi puerilia rec[re]ando ſatagere.* Forte *Sciuriolus*, ſc[iu]rus, Gall. *Ecureuil*. V. *Eſperiolus*.

SPIRITALIS, vox frequens ap[ud] Scriptores Eccleſiaſticos, Ad men[tem] ſpectans. Vtuntur Tertull. Apol. [c.]

Digitized by Google

22. Prudent. in Romano v. 14. Sidonius l. 7. Ep. 9. et alii paſſim.

SPIRITATVS, daemone correptus, energumenus, ab Ital. *Spiritáto*, Gall. *Poſſedé*. Acta S. Franciſci de Paula tom. 1. April. p. 168.

SPIRITVALES, Eccleſiaſtici dicuntur ad diſtinctionem Laicorum, qui vocantur *Temporales*. Barthol. Scribae Annal. Genuenſ. ad an. 1230. apud Murator. to. 6. col. 465.

SPIRITVALIA (1) EPISCOPI, Spelmanno ſunt quae functioni eius Epiſcopali debentur, non temporalium iurium vel dignitatum poſſeſſioni: hoc eſt quae iure percipit divino ſeu eccleſiaſtico, non iudicio fori temporalis. V. Th. Blount in Nomolex. Anglic. (2) † Bona eccleſiaſtica, et praeſertim oblationes, quae eccleſiis fiunt. Ch. Mſ. ann. 1240.

SPIRITVALITAS. (1) Iurisdictio Epiſcopalis ſeu Eccleſiaſtica. Charta fundat. Monaſter. S. Mariae Alaon. inter Concil. Hiſp. tom. 3. p. 131. (2) Spiritualis ſtatus. Charta Adami Epiſc. Meld. ann. 1297. ex Tabul. eiusd. Eccl. (3) Virtus, ni fallor, apud Guibertum in Vita ſua c. 16. *Cum tamen otii impatiens eſſem, quaſi de neceſſitate reiectis imaginationibus, Spiritualitate recepta, ad exercitia commodiora perveni.*

SPIRITVALITER. *Catechumeni . . . ſymbolum, quod eſt* Credo in Deum Patrem, *Spiritualiter doceantur*, in Canone ante viginti de conſecrat. diſtinct. 4. Vbi Gloſſa, id eſt, quod non de verbo ad verbum memoriter retineri debet, ſed tantum ſufficit apprehendere ſenſum.

SPIRITVALIVS, conſultius, prudentius, maturius. Charta Ioannis Reg. Franc. ann. 1350. in Memor. Camerae Comput. fol. 91. vo.

SPIRITVS, eo nomine quidquid ad cultum diuinum pertinet ſignificatur, in Conſtitut. pro Abbatia S. Pauli Narbon. ann. 1127. inter Inſtrum. to. 6. Gall. Chriſt. nouae edit. col. 33. *Et faciant omne ſeruicium ipſius* (Eccleſiae) *canonice in Spiritibus et in ceteris ſecundum conſuetudinem anteceſſorum ſuorum, etc.* SPIRITVS SEPTIFORMIS. Liber 1. ſacramentor. Eccleſiae Rom. cap. 44. vbi de Ritibus baptiſmi: *Poſtea cum aſcenderit a fonte infans, ſignatur a Presbytero de chriſmate, ... deinde ab Epiſcopo datur eis Spiritus Septiformis, ad conſignandum imponit eis manum in his verbis: . . . . Tu, Domine, immitte in eos Spiritum S. tuum, et da eis Spiritum ſapientiae et intellectus, Spiritum conſilii et fortitudinis, Spiritum ſapientiae et pietatis, etc.*

SPIRVLA, Farciminis ſeu botuli ſpecies. Locus eſt in *Caſtellamentum.*

† SPISA NVPTIARVM, oblatio quae curioni fit a nubentibus; ſi modo bene lectum eſt Ch. Mſ. a. 1207. In alia an. 1281. legitur *vina nuptiarum.*

SPISSALICA POSTERICALIS, Scripturae ſpecies. V. ſupra in *Scriptura.*

SPISSAMENTVM, frequentia, multitudo. Ernaldus in Vita S. Bernardi l. 2. V. infra *Spiſſus.*

SPISSEA. Chron. Farfenſe apud Murator. to. 2. part. 2. col. 484. *Item conceſſit in Novubiano vocabulo Ficlini terras modiorum CCXXX. cum Spiſſeis et vineis.* Hac voce ſignificari videtur quicquid cum ſpica naſcitur.

SPISSITVDO, compreſſio, Gall. *Serrement.* Ioh. de Trokelowe in Annal. Edw. II. Reg. Angl. p. 25.

SPISSVM, ſpiſſitudo, Gallice *Epaiſſeur.* Charta Petri de Roceys Vicarii Toloſ. ann. 1272. inter Conſuet. eiusdem vrbis MSS.

SPISSVS, frequens. Vita S. Adalberti tom. 3. April. p. 188. V. *Spiſſamentum.*

SPITALERIVS, pro Hoſpitalerius, in Teſtam. ann. 1342. ex Tabular. S. Victoris Maſſil.

SPITVM, veru. Gloſſarium Cambronenſe: *Aſſum, veru, id eſt, Spitum.* V. *Spicum.*

† SPIZATVM, munimenti genus, f. agger. Hiſt. Placent. to. 1. Append. p. 461.

† SPIZIARIVS, qui omne genus ſpecierum vendit, Gall. *Epicier.*

Stat.

Digitized by Google

Stat. crimin. noua Cuman. V. *Species* 6.

SPLAGIA, ab Ital. *Spiaggia*, Ora, aeſtuarium. V. *Plagia*. Chron. Andr. Danduli apud Murator. tom. 12. col. 393.

SPLANARE, pro Planum reddere, vox Italica. Regimina Paduae ad ann. 1320. apud Murator. to. 8. col. 433. *Splanare foueam*, in Hiſtor. Cortuſior. lib. 2. c. 16.

SPLANATA, pro eo quod Galli dicunt *Eſplenade*, locus planus, apertus, lib. 6. c. 8. eiusdem Hiſt. Cortuſior.

SPLANEIRA TERRA, planities, planus ager. Charta ann. circ. 1039. ex Tabular. S. Victoris Maſſil.

SPLECA. Chron. Domin. de Grauina apud Murator. tom. 12. col. 689. *Vbi per bonam horam permanens dormiendo, euigilans ſe ſurrexit, et depoſitis lorica et aliis armis ſuis ibidem ſub Spleca, enſem tantum habens in manibus abiit, etc.*

SPLECHA, ius paſtus, venationis, piſcationis, lignationis, et aliarum vſualium commoditatum, quas *aiſantias* vocant, in foreſta vel dominio alterius. Sententia arbitralis inter Dominum et homines Calliani ann. 1497. V. *Expleta* et infra *Spleta*.

SPLENCHARE, *Splechas* percipere, ſeu iure *Splecharum* vti, in Charta ann. 1206. Locus eſt in *Eſplencha*. V. in hac voce.

SPLENDICARE, ſplendere, coruſcare, nitere. Apuleius lib. 5. Metamorph.

SPLENDICITAS. Alanus de Inſulis in Planctu naturae: *Haec veſtium ornamenti quamuis plenis ſuae Splendicitatis flammarent ardoribus, earundem tamen ſplendor ſub puellaris ſplendoris ſidere patiebatur eclipſim.*

SPLENDIDARE, Splendidum reddere. Apuleius in Apol. V. *Splendificare*.

SPLENDIDISSIMVS, Titulus Ordinis Senatorii, in Cod. Theod. leg. 4. de Piſtor. hinc *Splendidiſſima Curia* nuncupatur Senatus ibid. l. 12. de Agentibus. Eodem nomine donatur Papinianus in Praefat. Digeſt. *Splendidiſſima Vrbs* dicitur Conſtantinopolis, in eod. Cod. leg. 51. de Oper. publ.

SPLENDIFICARE, vt *Splendidare*. Mart. Capella lib. 9. *Lumina ambroſium Splendificant diem*.

SPLENDIFICVS, Splendidus. Epiſtola Quirici Epiſc. inter Concil. Hiſp. to. 2. p. 532.

† SPLENDIFLVVS, ſplendorem ſpargens, t. 3. Aug. p. 250.

SPLENDOCLASTVS. Rainerus de Inuentione Reliquiarum SS. Eutycheris et Acutii: *Crucem Domini ex auro puriſſimo fecit admirabili artificio compactam, quod Splendoclaſtum et Antipenton vocabatur.* De *antipento* diximus ſuo loco: *Splendoclaſtum* vero *aurum* videtur eſſe, quod in tenuiſſima folia dilatatur, ita vt vox ibrida fuerit, ex *ſplendor*, et Gr. κλαστὸς, *fractus*. Obryzum autem *ſplendor auri* appellatur in Gloſſis Iſidori, in *Abrigeum*, quod idem valet ac obryzum. Ioh. de Ianua: *Obryzum aurum dictum ſic, quod obradiet ſplendore.* Conſtantinus Manaſſes: Ἔστιλβεν ἥλιος λαμπρὸν ὡς ὄβρυζον χρυσίον.

SPLENDONA, Vgutioni *Gladius, ſic dictus, quod ſplendeat. Vnde Ioſephus in* 10. *ait, vndique iaculatorii arcus, et loricae, areae et Splendones.* Gloſſae Iſidori: *Sica, cluniculus, machaera, Splendona.* Deceptum Iſidorum, aut librarii alicuius inſcitia ſcriptum fuiſſe *Splendona*, pro *Sphendona*, auctor eſt Carolus de Aquino in Lex. milit. Eſt autem Sphendona apud Graecos, addit ille, funda, non gladius.

† SPLENS, forte plana camporum, planities. Ch. Mſ. Ric. reg. Angl.

SPLETA, vt *Splecha*. Charta ann. 1141. inter Inſtr. to. 1. Gall. Chriſt. nouae edit. p. 172. col. 1.

SPLETVM, reditus, prouentus terrae, praedii, praebendae, etc. Conſuetud. Eccl. Barcinon. V. *Expletum* 2.

† SPLORARE, explorare, t. 2. Hiſt. Nem. Prob. p. 243.

† SPODIVM. (1) *Quidam vocant aeruginem aeris, vt liber antiquus de ſimplici medicina.* Gloſſ. med. Simon. Ianuenſ. (2) *Res cuius origo nos latet,*

Digitized by Google

latet, res tamen aduſta. In eodem Gloſſ.

SPOLA, fuſus, cui ſubtegmen circumvoluitur, Teuton. *Spule.* Acta S. Bertrandi to. 1. Iun. p. 790.

SPOLIARIA, *exteriores balneorum cellulae, in quibus balneantium ſpolia reponuntur.* Papias. Ἀποδυτήριον, Graecis: et ἀπόδυτρον Nicetae in Man. lib. 4. num. 7. Gloſſ. Lat. MS. Reg. *Spoliarium, vbi ſpolia ponuntur.* Britannicus ad Iuuenal. Sat. 1. *Iuxta balnea locus erat, qui Apodyterium, latine vero Spoliarium vocabatur. Vbi, qui balnea ingreſſuri erant, veſtes deponebant apud Capſarium, qui, vt ſcribit Vlpianus, mercede ſeruanda in balneis veſtimenta ſuſcipiebat.* V. Cuiac. lib. 5. Obſeruat. cap. 8. Erat praeterea *Spoliarium* locus, vbi conficiebantur, quos arena ſemiuiuos dimiſerat, vt docet Seneca Epiſt. 94. Lampridius, mortuo Commodo, acclamatum ſcribit: *Hoſtis patriae, parricida, gladiator, in Spoliario lanietur.*

SPOLIATORIVM, *locus, vbi ſe denudant religioſi ad diſciplinam recipiendam.* Ita Gloſſa MS. ad diſticha Mag. Cornuti. Vgutioni: *Spoliatorium eſt locus, vbi ſpolia ponuntur, i. exterior balnearum vel balneorum cellula.* Gloſſ. Lat. Graec. *Spoliatorium*, ἐκδυτήριον. Lat. Gall. *Spoliatorium, Lieu à deſpollier.* V. *Spoliaria.*

SPOLIVM. (1) Rerum ablatio, in Speculo Saxon. lib. 3. art. 31. §. 2. *Furtum aut ſpolium.* Ibid. lib. 1. art. 39. lib. 2. art. 60. 64. 72. lib. 3. art. 5. etc. *Spoglio* Italis, eadem notione, in Ital. Sacra tom. 8. in Epiſcop. Beneuent. (2) Quidquid ex agris colligitur, meſſis, tempus quo agri eorum fructibus ſpoliantur: *Dépouille* eadem notione dicunt Galli. Charta Curiae Sueſſion. ann. 1277. *Confeſſus eſt ſe retinere . . . quoddam pratum ſeu Spolium cuiusdam prati ſiti in prataria, quae eſt inter villas.* (3) Supellex quaeuis. Leges Grimoaldi Reg. Longobard. tit. 2. §. 3. *Et ſi Spolia hominis ſepulti ſeruus de ſepulchro tulerit, etc.* i. veſtimenta. Lex Alaman. tit. 87. *Si quis res ſuas apud alium hominem invenerit, quicquid ſit, aut mancipia, aut pecus, aut aurum, aut argentum, aut alia Spolia, etc.* SPOLIA COLLI, quaſi veſtis et ſupellex colli. Lex Anglior. et Werinor. tit. 6. §. 6. EXSPOLIA, in Concilio Bracarenſi ann. 572. c. 7. pro *Spolia.* (3) Ius quod ex bonis mobilibus defunctorum Praelatorum Camerae Apoſtolicae, vel Curatorum decedentium Archidiaconis obuenit, Practicis Gallicis *Dépouille*, Germ. der Todfall. Charta ann. 1409. ex Tabular. S. Victoris Maſſil.

† SPONCETA, f. fibula, ita vt legendum ſit *Spinceta.* Comput. MS. Pariſ. *Cum cingulis, capiſtris, ſponcetis.*

SPONDA. (1) Regeſtum cenſuum Bigorrae ex Camera Comput. Pariſ. fol. 17. et Tabular. Palenſe, apud Marcam lib. 4. Hiſt. Benearn. c. 11. *Quod bellum* (duellum) *fiet, non in Ripa Soulenſi, ſed in Sponda Navarrenſi.* Vbi Marca *la rive de Navarreux* vertit. Eadem notione occurrit in Charta ann. 879. in Append. ad Marcam Hiſp. col. 810. *Terra in eleemoſyna qui infrontat in Sponda et in [illegible]uite et in prato, et in fines de villare Curcuga plus minus modiatas ſex ab integre.* V. *Sponna.* (2) Loculus mortui, Gall. *Biere.* Translat. SS. Arſacii et Quintini ſaec. 3. Bened. part. 1. p. 669. (3) Italis Agger, crepido lapidea, repagulum, Gall. *Digue, Quai, Gardefou.* Item, Trabeculae ſeu partes exteriores, quibus res aliqua, puta nauis, pons, munitur in lateribus. V. *Spondalia.* Guido de Vigeuano de Modo acquirendi et expugnandi T. S. c. 5. ex Cod. Colbert. 5080. Chronic. Parmenſe ad ann. 1287. apud Murator. tom. 9. col. 812. *Palatium nouum Communis verſus S. Georgium, ſcilicet Sponda quae diruerat, refecta fuit et completa.* Hinc *Spondae*, ἐνήλατα, in Gloſſ. Lat. Graec. dicuntur ligna recta, in quae defiguntur et adiguntur gradus ſcalae; vel Paxilli ſeu claui qui axi infiguntur ad retinendam rotam, ne exeat. Neque aliam ob cauſam (4)

Digitized by Google

SPONDA foedus ad mutuam defenſionem initum nuncupatur, ibid. col. 860.

SPONDALARIVS, vt *Spondarius.* V. ibi.

SPONDALIA. Raimundus de Agiles in Hiſtoria Hieroſol. p. 147. *Audivi ego a multis, qui ibi fuerant, quod 30. Turcos et amplius, de ponte fluminis Spondalibus in flumine obruiſſent.* Vt Iſidoro lib. 20. c. 11. *Sponda* dicitur exterior pars lecti; ita *Spondalia* trabeculas, ſeu partes exteriores pontis, quibus munitur in lateribus, licet interpretari: (eadem proinde notione qua *Sponda* 3. et *Spondilia* 2.)

SPONDALIS, Spondae lecti inſtratum. Teſtamentum Heccardi Comitis Auguſtodun. apud Perardum in Burgundicis p. 26.

† SPONDALIVS, executor teſtamenti. Teſtam. Mſ. a. 1251. V. *Spondarius.*

SPONDARE, *Spondis* ſeu aggeribus munire. Ogerii Panis Annal. Genuenſ. ad ann. 1215. apud Murator. tom. 6. col. 408. V. *Sponda* 3.

† SPONDARITICVM, tutela teſtamentaria, ſ. eius adminiſtratio. Hiſt. Occit. to. 3. Probat. pag. 273. V. *Spondalius.*

SPONDARIVS, SPONDERIVS, tutor, qui pro pupillo *ſpondet.* Conſuetudines Toloſae parte 1. *Tutor teſtamentarius, qui vulgariter appellatur Spondarius.* SPONDARII AD PIAS CAVSAS, executores teſtamentorum. Teſtamentum Raimundi Comitis Toloſae ann. 1249. apud eumdem Catellum. SPONDALARIVS., in Foris Oſcae ann. 1247. fol. 13. *Spondalarii, cabeçalarii, aut teſtes, etc.* V. in *Cabeçalarii.* Obſervantiae Regni Aragon. lib. 5. tit. de Tutoribus §. 8. SPONDERAGIVM, Tutela teſtamentaria, ſeu ipſa tutelae adminiſtratio. Conſuetud. Toloſae part. 1. tit. de *Iureiur.*

SPONDEDISSET, pro Spopondiſſet, in Charta Chlodouaei III. Franc. Reg. ann. 692. apud Felibian. inter Probat. Hiſt. S. Dionyſii p. 12.

SPONDERAGIVM, SPONDERIVS, V. ſupra *Spondarius.*

† SPONDERIA, i. q. *Spondaraticum,* in Ch. Mſ. a. 1240.

SPONDILIA. (1) Colli vertebrae, in Miraçul. S. Godehardi Epiſcopi pag. 19. Gall. *Spondile.* V. *Cruppones.* (2) Anterides, ereiſmata, Gall. *Arc-boutans.* Gualuaneus Flamma apud Murator. tom. 12. col. 1015. V. *Sponda* 3. et *Spondalia.*

SPONDIVS, Spondens, vt videtur. Formulae vett. apud Baluz. tom. 6. Miſcell. p. 546. *Vel quod memorare minime poſſimus indicibus breuis noſtras Spondiis incolcationibus vel alias ſtromentas, etc.* In iisdem Formul. p. 551. *Spondo* pro Spondeo vſurpari videtur: *Vnde me Spondo vel ſubter firmauit vt contra praeſente cartola patrociniale neque ego neque de herebus meis ne quislibet vlla oppoſita perſona prae ac die ambulare non debeamus.*

SPONDOROMVM, V. *Spidromum.*

SPONEA OCCASIO, ἀφορμή, in Gloſſ. Lat. Graec. et Graec. Lat. vbi Sangerm. habent *Occaſio Spontea.*

† SPONGIA, macula, vnde veſtis ad modum retis contexta *Spongia* appellatur, in Hiſt. translat. S. Vandreg.

SPONGIARE, SPONGIZARE, Spongia detergere, emundare, apud Apicium lib. 1. c. 26. lib. 7. c. 16.

† SPONGIARIVS, *attractiuus,* in Gloſſ. ad Alex. Iatroſoph.

† SPONIVM, *eſt cinis aqua maceratus, qui in fornacibus ſubſternitur, cum affinatur aurum et argentum.* Gloſſ. med. Simon. Ianuenſ.

SPONNA, vt *Sponda* 1. Charta ann. 890. in Append. ad Marcam Hiſp. col. 825. *Sicuti aſcendit per ipſum pnialem de Beders vſque ad ipſam Sponnam de ſuper riuo et vſque in viam de Boxaza.*

SPONSA CHRISTI, Sanctimonialis, in Lege Bajwar. tit. 1. c. 12. Capitul. 6. c. 424. Canon. Iſaaci Epiſc. Lingon. tit. 7. cap. 8. et alibi. SPONSA SOLIS. Gloſſae MSS. ad Alexandr. Iatroſoph. *Intiba, i. cicorea, Sponſam ſolis intellige.*

SPONSALIA, donatio facta ſponſae, donatio propter nuptias: ἕδνα, in Gloſſ. Lat. Graec, *Sponſales tabulae,* apud

apud Hieronym. Epiſt. 10. vel *arrae* a ſponſo ſponſae datae, quomodo *ſponſalia* vſurpantur in tit. Cod. Iuſtin. *Si rector prouinciae, vel ad eum pertinentes Sponſalia dederint*: quae *pignora* dicuntur in leg. 6. Cod. Theod. de Sponſalibus. *Arrae ſponſaliorum*, apud Papianum lib. Reſp. tit. 28. *Sponſalicia largitas*, in leg. 4. Cod. de ſec. nupt. Vt varia fuit pro variis locis iſthaec donatio, ita diuerſis nominibus in diuerſis regionibus eſt appellata: quae voces cum ſuo ordine hoc in Gloſſario occurrunt expoſitae, eas iterum hic attexere ſuperfluum exiſtimamus. Itaque monuiſſe ſufficiat, haec verba *Sponſalia*, *Arrae ſponſalitiae*, *Sponſalitia*, et *Munera ſponſalitia*, quae vt plurimum promiſcue habentur, interdum diſtinguenda eſſe, vt docet Cuiacius in tit. 2. lib. 5. Cod. quem conſule.

SPONSALICIA CHARTA, qua ſponſalia contrahuntur, et quae inter iura Epiſcopi Biterrenſis recenſetur, in Charta Aldefonſi Comitis Toloſ. an. 1131.

SPONSALITAS, V. in *Sponſalia*.

SPONSALITIVM. (1) Idem quod *Sponſalia*, Donatio propter nuptias. Charta Caroli C. apud Ioan. a Boſco in Vienna. SPONSALITIVM DELIBRVM, Deliberatum, ſtatutum, in Teſtam. Raymundi Trencavelli an. 1154. inter Probat. to. 2. nouae Hiſtor. Occitan. col. 550. SPONSALITIVM, pro Dote Eccleſiae, in Charta ann. 1030. apud Sammarthanos in Archiepiſcopis Aquenſibus, et apud Columbum in Epiſcopis Siſtaricenſibus lib. 2. n. 11. vbi ſic clauditur: *Factum Sponſalitium iſtud anno, etc.* V. in *Sponſare*. (2) † Rerum inter ſe permiſtio, vox chymica, apud Arnald. in Roſar.

SPONSALITIVS, ad *Sponſalitium* pertinens. Charta ann. 1402. apud Rymer. to. 8. p. 266. V. in *Sponſalia*.

† SPONSALIVM, tempus, quo licitum eſt, *ſponſalia* ſeu nuptias contrahere. Contract. matrimon. an. 1462.

SPONSAMENTVM, Sponſalia, nuptiae, Gall. *Epouſailles*. Chron. Modoet. apud Murator. tom. 12. col. 1166.

SPONSARE. (1) Sponſalia contrahere, in leg. 38. D. de Ritu nuptiar. Leg. Liutprandi apud Murator. tom. 1. part. 2. p. 53. (2) In matrimonium collocare, in iisd. Leg. ibid p. 74. (3) SPONSARE ECCLESIAM, eam dotare, annuos reditus illi attribuere, Gall. *Doter*, *fonder une Egliſe*. Charta ann. 1096. inter Inſtrum. tom. 6. Gall. Chriſt. nouae edit. col. 183. V. in *Sponſalitium*. (4) SPONSARE ECCLESIAM, eam ſibi in ſepulturam eligere. Litterae Folcaldi apud Stephanot. to. 7. Fragm. Hiſt. MSS.

SPONTALIS, ſpontaneus, vltroneus. Gloſſ. Lat. Graec. *Spontalis*, αὐθαίρετος. Vtitur Apuleius lib. 4. Metamorph. et lib. 11. circa finem.

SPONTALITER, ſponte, apud Sidonium lib. 8. Epiſt. 9.

SPONTO, SPVNTO, pugio, apud auctorem Mamotrect. ad 2. Paralip. cap. 22. Vox Italica, de qua Ferrarius.

SPONTONVS. (1) Fuſtis ferro munitus, Ital. *Spontóne*, Gall. *Bâton ferré*. Statuta caſtri Redaldi lib. 2. fol. 39. vo. (2) Scalprum ſignatorium, Ital. *Pontóne*, Gall. *Poinçon*, quo in ſignandis monetis vtuntur. Statuta Genuenſ. lib. 2. c. 31. de Monetis fol. 61.

SPONTVALITAS. Areſtum Parlamenti ann. 1531. inter Priuilegia Ord. S. Ioannis Ieroſol. p. 253. *Dicti vero intimati originale computorum de Spontualitate memorati Epiſcopatus Laudunenſis, per eos productorum . . . penes dictam Curiam noſtram . . . . ponerent*. Legend. videtur *Spiritualitas*. V. ibi.

† SPONZONVS, doliaris fiſtula, Germ. Spund, t. 2. Aug. p. 585.

SPORA, V. *Sporones*.

† SPORCA, retis, ſeu inſtrumenti piſcatorii ſpecies. Ch. a. 1353. ap. Ludewig. to. 9. Reliq. p. 530.

SPORCITIAE, pro *Spurcitiae*, immunditiae, Gall. *Ordures*, in Bulla Euge-

Eugenii IV. PP. ann. 1437. ex Bullar. Carmelit. p. 194. col. 1.

SPORLA, Sporta, Gall. *Corbeille*. Statuta Montis Reg. fol. 312. V. *Sporta* 2.

† SPORLAGIVM, V. *Sperlagium*.

† SPORLARE, *Sporlam*, ſeu id quod propter inueſtituram, aut ratione releuii domino capitali debetur, praeſtare. Ch. Mſ. Henr. V. reg. Angl. V. *Eſporlare* et *Sporta* 2.

SPORTA. (1) Inter alia veterum monachorum opificia, ſeu manualia opera, frequens eſt mentio *Sportarum*, quas vimine, aut iunco, ſparto, aut alia quauis materia texebant, quo earum pretio victum et alia neceſſaria ſibi compararent, quod teſtantur Regula S. Pachomii c. 74. S. Hieron. Epiſt. 4. Caſſian. l. 4. de Inſtit. Coenob. c. 29. et alibi. Sozom. lib. 6. cap. 29. etc. SPORTA PEREGRINATIONIS, quae alias *Pera*. Papias: *Pera, ſportella, ſacculus paſtoralis, mantica.* Tabularium S. Victoris Maſſilienſis apud Gueſnaium ann. 855. n. 3. V. *Pera* 1. SPORTARVM BENEDICTIO, inter obuentiones presbyterorum recenſetur, in Chartul. Bituric. fol. 82. quod ſcilicet pro benedictione *Sportae* ſeu perae peregrinantium presbyteris fiebant oblationes. V. in *Pera* 1. SPORTELLA, dimin. a *Sporta*, Pera minor. Charta Sancii Reg. apud Morett. Antiquit. Nauarrae p. 616. SPORTA, SPORLA, id quod propter inueſtituram, aut ratione *releuii* conceditur a vaſſallo domino capitali. In Regeſto Conſtabulariae Burdegalenſis: *Iſti ſunt, qui debent Sportam in dioeceſi Burdegalenſi. Dominus Bertrandus de Nouelliano Miles debet pro Caſtro de Nouelliano vnam lanceam de Sporta; et pro his, quae habet in parochia de Salas vnum auſtorium*, (autour) *vel* 60. *ſol. de Sporta.* Ita de caeteris feodatis, quorum alii lanceam, alii calcaria aurata, aut chirothecas, vel certam nummorum ſummam debent pro *Sporta*. In Regeſto homagiorum nobilium Aquitaniae fol. 18. vbi agitur de Burgi (vrbis ita dictae) incolis: *Cum ſecundum noſtram conſuetudinem non ſit feodum, niſi ſit ibi Sporla, ſiue inueſtitura. Eſporle*, etiam interdum Gallice effertur ibidem fol. 58. Charta Edwardi Regis Angliae in 84. Regeſto Philippi Pulcri Regis Franc. ex Tabulario Regio n. 43. *Reddendo inde nobis et haeredibus noſtris vnam lanceam ad Sporlam in mutatione domini, vti Sporlae de Vaſata fiunt.* SPORTVLA, eadem notione, in Charta ann. 1317. tom. 2. Hiſt. Dalph. p. 166. col. 1. SPORLANVM, eodem ſignificatu. Charta Edwardi I. Reg. Angl. ann. 1289. apud Rymer. to. 2. p. 425. Eodem nomine aliquando ſignificatum quodvis ſeruitium a tenentibus domino debitum, vt colligitur ex Codice cenſuali Irminonis Abb. Sangerman. fol. 64. vo. *Hic mos eſt de bobus apud Mediacum et villanorum, quod vulgo dicitur Sporles, quod vinum colligent miniſteriales S. Germani tempore vindemiarum, et deliberabunt exceptoribus et conductoribus eiusdem Widonis in eadem villa, et ipſi exceptores conducent vinum ad conductum ſuum quo dominus eorum voluerit.* Hanc porro vocem a *ſportula* Latinorum manaſſe nemo inficias ierit, quibus, maxime paulo inferioris aeui Scriptoribus, ita munuſcula, dona, ſalaria et honoraria, nuncupantur, quod docuere pridem Iuretus ad Symmachum lib. 9. Epiſt. 124 Sirmondus ad Sidonium lib. 8. Epiſt. 5. et Alexander Wilthemius ad Diptychon Leodienſe, vbi obſeruant *ſportulas*, a *ſportis* ſeu caniſtellis, vti vocantur a Symmacho lib. 2. Epiſt. 81. appellari, quod in *Sportulis* honoraria vel munera offerrentur, quod praeterea ex Corippo colligunt. V. Notas Gothofredi ad leg. 1. tit. 9. de Expenſis ludor. Cod. Theod. Atque hac notione poſterioribus etiam ſaeculis *Sportulas* appellari conſtat. Concilium Vernenſe ann. 755. c. 27. *Vt nec Epiſcopus, nec Abbas, nec vllus Laicus, pro iuſtitia facienda Sportulas contradictas accipiat.* Id eſt, *vetitas.* Hinc *ſportulantes fratres*, apud Cyprianum, Epiſt. 28. 34. 66. dicuntur Clerici, quibus *Sportulae* pro ſtipendiis praebebantur,

Digitized by Google

tur, quæ poſtmodum *praebendae* dictae Gregor. M. lib. 1. Epiſt. 64.

SPORTALIA, διανομή, in Gloſſ. Lat. Graec. Aliae Graeco-Lat. διανομή, *Diuiſio*, *diſtributio*, *ſportulia*, *Sportalia*.

† SPORTATIVM CVBILE, ſporta in qua quis cubat, to. 6. Sept. p. 503.

† SPORTELLA, ſacrarum reliquiarum capſa, to. 2. Aug. p. 646.

SPORTELLARIVS, κοπχιαίρετος, in iisdem Gloſſis.

† SPORTELLVM, oſtiolum, Ital. *Sportello*. Tract. Mſ. de re milit. c. 178.

SPORTVLA, V. in *Sporta* 2.

SPORTVLARE, Sportulam accipere, apud S. Cyprianum Epiſt. 66. V. in *Sporta* 2.

SPORTVLIA, V. *Sportalia*.

SPOVRONES, Calcaria, Saxon. *Spora*, Germanis *Sporen*, Anglis *a Spurle*, Italis *Sperone*, Gall. *Eſperons*. Teſtamentum Euerardi Ducis Foroiulienſis: *Baltheum vnum de auro et gemmis, Spourones duos de auro et gemmis, veſtitum vnum de auro paratum, etc.* Sermo ſynodalis ann. 1009. *Nullus cum calcarriis, quos Sporones ruſtici vocant, et cultellis extrinſecus dependentibus Miſſam cantet.* SPORA, in Teſtamento Ranimiri Regis Aragon. aerae 1099. ESPERONNVS, a Gall. *Eſperon*, in Computo ann. 1239. ex Bibl. Reg.

SPRANGA. (1) Subſcudis genus ex ligno vel ferro, repagulum, vox Italica. Guido de Vigeuano de Modo acquirendi et expugnandi T. S. cap. 6. ex Cod. Colbert. 5080. SPRANGHA, eadem notione. Translatio S. Leonis I. PP. tom. 2. April. pag. 21. V. in *Sparaga*. (2) † Italis lamina, vnde *ſprangatus*, eiusmodi laminis munitus et ornatus. Inuent. Mſ. theſauri Sed. Apoſt.

SPRANGATVS, Vox Italica, V. *Spranga* 2. Anonymi Annal. Mediolan. apud Murator. tom. 16. col. 812. *Botacii duo argenti deaurati cum eſmaillis duobus in bottis, et cum litteris Graecis et corrigiis Sprangatis*, id eſt, laminis argenteis munitis et ornatis.

SPRENO. Gloſſ. Graec. Lat. ἐξυδενῶ, *Aduichilo*, *Spreno*, *ſperno*, *reſpuo*. Ἐξυθενῶ, *Sperno*, *reſpuo*, *aduichilo*, *Spreno*, *adſperno*.

† SPRETVS, ſpretio, contemtio, to. 5. Collect. Hiſt. Franc. p. 504. Vtuntur Apuleius et Sidonius.

SPREVARIVS, SPREVERIVS, V. *Sparuarius*.

SPREZIA, f. pro *Spezia*, Nummus. Caſtellus in Chronico Bergom. ad ann. 1406. apud Murator. tom. 16. col. 968. *Similiter inuenerunt vxorem Moroni de Ventraria, quam in capite vulnerauerunt et ſcauezzauerunt, vnum brachium, et acceperunt vnam Spreziam auri, et dimiſerunt ire.*

SPRINGALDVS, SPRINGALIS, V. *Spingarda*.

SPRIV, *Peripſema*, in Gloſſ. Monſ. ex Schiltero in Gloſſ. Teut.

SPRIVZA, *Fulcra*, in iisdem Gloſſ. apud eumdem, Germ. *Sprieſſen*.

† SPROCARIVS, piſcatorum genus, qui potiſſime vtuntur inſtrumentis ex viminibus confectis, ab Ital. *Sprocco*, germen. Stat. Mant. l. 1. c. 126.

SPVDAEVM, Academia, a Graec. σπυδάζω, ſtudeo. Vita S. Stephani Sabait. to. 3. Iul. p. 549. Hinc

SPVDIVS, Studioſus, induſtrius, a Graec. σπυδαῖος. Ratherii Epiſcopi Veron. Praeloqu. lib. 5. apud Marten. tom. 9. Ampliſſ. Collect. col. 933.

† SPVLGA, f. riuulus. Hiſt. Occit. t. 4. Prob. p. 51.

SPVLVM. Iſidorus Pacenſis aera 788. *Tunc capita damnatorum ad Abdellam dirigentes, ſuo Spulo re fuerunt bellatores, atque cunctos priſtinos digne pacificantes.* An *Spolio*? Haec male ſana ſic emendari poſſe videntur: *Tunc capita damnatorum ad Abdellam dirigentes, ſuo ſupplicio reduxerunt bellatores, etc.* Sed haec diuinando.

SPVMATICVM. Gloſſ. Saxon. Aelfrici: *Spumaticum: mete of melwe, of ban geroden.* Somnero *mete* eſt cibus, eſca: *melwe*, forte, inquit, ſimilago: *geroden*, elixus.

SPVM-

Digitized by Google

SPVNLIA. Ordonius Monachus lib. de Mirac. S. Rudeſindi Epiſc. Dumienſis n. 24. *Cum quaedam in eius naribus infirmitas, quae vulgo Spunlia dicitur, naſceretur.*

SPVNTO, V. *Sponto.*

SPVRARIVM, Calcar, Gall. *Eperon.* Charta ann. 1292. apud Kennett. Antiquit. Ambroſd. pag. 321. V. *Spourones.*

SPVRCALIA IN FEBRVARIO, Superſtitionis ſpecies et paganiae, interdicta in Capitul. Carlomanni ann. 744. cap. 3. Aldelmus de Virgin. cap. 12 *Cui paganorum decepta gentilitas, ad ſedandam furoris veſaniam, fanaticae luſtrationis Spurcalia thurificabat.* SPVRCICIAE GENTILITATIS, et *Gentilium*, Paganicae ſuperſtitiones, in Capitulari 1. ann. 769. cap. 6. 7.

SPVRCAMEN, Paganica ſuperſtitio. Dudo lib. 1. Hiſtor. Normann.

SPVRCIDVS, Spurcus. Vita S. Gerardeſchae to. 7. Maii p. 175.

SPVRIVS, incerto patre natus, vox IC. nota. Occurrit praeterea apud Apuleium l. 6. Metamorph. in Hiſtor. Cortuſior. lib. 8. et alibi. Sed et adiectiue ſumitur, vt apud Auſon. Epiſt. 2. *Spurii verſus*, id eſt, incerti auctoris.

SPVRTIS, f. pro *Curtis.* Charta Edwardi III. Reg. Angl. to. 2. Monaſt. Anglic. p. 832. *Vſque ad ſtagnum molendini ipſius Willelmi cum buttorio* (battorio) *et agardino ſuo vbique vſque ad diuiſas inter Bereſod. et Waſperton, cum Spurte, etc.*

SPVTACVLVM, Sputum. Euagrius in Vita S. Antonii.

SPVTAMENTVM, vt *Sputaculum.* Concil. Tolet. XVI. inter Hiſpan. to. 2. pag. 739.

SPVTARIVM, *Sputum.* Gloſſ. Iſid.

✝ SPVVIA, inſtrumentum fabrile; vox haud certo lecta, f. pro *Sguvia*, inſtrumentum ferreum fabrorum lignariorum. Lit. remiſſ. Mſ. a. 1353.

SQVADRA. (1) Acies, cuneus, copiae militares, vox Italica, Gallis *Eſcadron.* Chron. Taruiſinum apud Murator. to. 19. col. 862. V. *Scara* 3. (2) Caterua, turba, cohors, Gallis *Bande*; item Plaga, regio, qua etiam notione, in re nautica praeſertim, *Bande* vſurpant Galli. Statuta criminalia Riperiae cap. 16. fol. 7. V. *Scara* 5. (3) Norma, gnomon, Gall. *Equerre.* Guido de Vigeuano de Modo expugnandi T. S. cap. 12. ex Cod. Colbert. 5080. V. *Squaratus.* (4) V. *Squaia.*

✝ SQVADRARE, exponere, vel ad *ſquadram* f. normam notare. Murat. t. 20. Script. p. 942.

✝ SQVAGNA, menſura agraria, modus agri. Ch. Mſ. a. 1303.

✝ SQVAJA, piſcis genus. Tract. Mſ. de Piſc. c. 40. *Squatinam noſtri, Maſſilienſes, Galli, Ligures, angelum vocant - - Veneti Squaquam, alii Squajam, alii Squadram.* V. *Scarlatum.*

SQVALATA, V. *Scarlatum.*

✝ SQVALETVM, pannus coccineus, t. 5. Aug. p. 544. V. *Scarlatum.*

SQVALLA. Conſtitut. Lateran. apud Mabillon. to. 2. Muſei Ital. p. 580. *Beneficiati vero et capellani, qui ſeruire tenentur in choro, indutas deferant cappas nigras cum ſuperpelliceo ſeu cotta et almucias de Squallis nigris.* Id eſt, vt videtur, de pellibus nigris.

✝ SQVAMATA, *eſt lorica ferrea ex laminis ferreis aut aereis concatenata in modum ſquamae piſcis.* Gloſſ. vet. Cod. 7613.

SQVAQVA, V. *Squaja.*

SQVAQVARIVM, pro *Scacarium.* V. in *Scacci* 1. Inquiſitio ann. 1247. ex Tabul. Gemmet. V. *Scaquarius.*

SQVARATVS, quadratus, in quadrum efformatus, Gallis *Equarri.* Statuta Cadubrii fol. 51. vo.

SQVARLATVM, vt *Scarlatum.* V. ibi.

SQVAROSVS, *Aſper, vel inaequalis.* Ioh. de Ianua. Leg. *Scaroſus a ſcaro* viſce aſpratili. Alii nihil immutandum cenſent. Et quidem praeterquam quod *Squarroſa roſtra* dixit Lucilius, facile *Squaroſus* deducitur a *Squarus*, piſcis aſperrimi genus. Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm. MSS. *Squarus, un poiſſon, qui a la pel aſpre de quoy l'en polit le boys.* V. *Squatus.*

Digitized by Google

SQVARTARE, vox Italica, Quadratim diſſecare, dilaniare in quadrantes, Gall. *Ecarteler*, ſupplicii genus. Iac. de Layto Annal. Eſtenſ. ad ann. 1396. apud Murator. tom. 18. col. 935.

SQVARZARE, ab Ital. *Squarciare*, Lacerare, diſcerpere, frangere, rumpere, Gall. *Dechirer*, *Briſer*. Statuta Cadubrii lib. 3. cap. 56.

SQVASSVS, ſuccuſſio, Italis *Squaſſo*, Gallis *Secouſſe*. Mirac. B. Simonis Erem. Aug. tom. 2. April. p. 830. Videtur eſſe ſupplicii genus.

SQVALIT, *Ebullit*, in Gloſſ. Sangerm. n. 501. Sed leg. *Scatet*.

SQVATVS, piſcis genus, Plinio *Squatina*, Italis *Squato*, Gall. *Raye*. Gloſſ. Lat. Graec. *Squatus*, ζίνα, εἶδος ἰχθύος. Vbi *Squarus* emendat Cuiacius. Ita etiam fortaſſis legendum eſt pro *Squatus*, in Actis SS. Ananiae et Petri to. 3. Februar. p. 493. V. *Squaroſus*.

SQVAYLINVS. Statuta Vercell. lib. 4. fol. 84. *Item quod aliquis cuiuscumque conditionis exiſtat, non audeat vel praeſumat ludere . . . . ad ludum catini ſine Squaylini cum taxillis ſubtus vel alia re.*

SQVELLA, Corbis, vt videtur. Eadem Statuta lib. 2. fol. 102.

SQVERA, an Radius, vel Funiculus ad metiendum, Gall. *Equerre?* Ita Bollandiſtae ad Acta S. Ettonis tom. 3. Iulii p. 49. V. *Squadra* 3.

† SQVIBALA, *dura egeſtio*, in Gloſſ. Iatricis Mſ.

SQVIERIVS, Armiger, Eques, Gall. *Ecuyer*. Charta apud Madox Formul. Anglic. p. 79.

SQVIFATVS, SQVINATVS, V. *Scyphati*.

SQVILATVS, SQVILIA, V. *Skella*.

SQVILLA, Anguilla, aliis Lucius. Translat. S. Genulfi ſaec. 4. Bened. part. 2. pag. 232. V. alia notione in *Skella*.

SQVILLARV, ſeu *Latomi*, in Monaſtico Anglic. tom. 3. part. 2. p. 8. Forte pro *Scalarii*, ſeu *Ardeſiarum*, ſectores, paratores. V. *Scaliae*.

† SQVILLATVS, animalis genus. Dial. creatur. *Varius licet ſit paruus, propter nobilitatem pellis ſuae animal excellentiſſimum eſt: ſimiliter et Squillatus. Hi duo ſocietatem ſtatuerunt.*

† SQVINA, ſpina dorſi et renès, a Gall. *Eſchine*, Gall. *Schiena*. Ch. Mſ. a. 1326.

SQVINANTIA, Angina, Ital. *Squinanzia*, Gall. *Eſquinancie*. Acta S. Beneuenuti tom. 5. Iun. p. 328.

SQVINANCIALIS PASSIO, eadem notione, apud Longinum in Vita B. Kingae to. 5. Iul. p. 734.

† SQVINANTICVS MORBVS, angina; *Squinaticus*, qui eo morbo laborat, Ital. *Squinantico*. Acta SS. t. 3. Aug. p. 349.

SQVINANTVM, pro *Squinanthum*, Iuncus odoratus. Gloſſ. MS. ad Alex. Iatroſophiſt. l. 1. Paſſion. *Migma, eſt Squinantum, palea camelorum.*

SQVIRELVS, SQVIROLVS, Sciurus, Gall. *Ecureuil*. V. *Scuriolus*. Charta ann. 1410. apud Rymer. tom. 8. p. 634. V. *Eſquirolus*.

SQVIRIO, eadem notione, in Charta ann. 1061. ex Tabul. S. Apri Tullenſis apud Mabill. tom. 4. Annal. Bened. p. 616.

SQVIRS, veteribus idem quod Regula, vt colligitur ex Charta an. 977. apud Labbeum to. 2. Bibl. p. 543. *Idcirco cum antiquitus idem locus dictus fuerit Squirs, modernis temporibus dicitur Regula.* Hodie Gall. *la Reole*. A voce *Squirs* Gallicum fortaſſe *Equerre*, norma, gnomon.

† SQVITATOR; armiger, eques, Gall. *Ecuyer*. Ch. Mſ. a. 1291. V. *Squierius*.

SQVYBOLA, *duriora excrementa, quae medici vocant σκύβαλα*. Ioachim. Camerac. in Lexico Philoſ. Goclenii. V. *Squibala*.

SRADVS. Gloſſar. Aelfrici: *Sradus, vel ſurdaſter, deaf.* Sed leg. Surdus.

STA, pro Iſta, in Pactu Leg. Salic. edit. Eccardi cap. 42. p. 130. vt *Ste*, pro iſte, ſaepe occurrit apud Scriptores aeui medii, vnde *ſete* primum, exinde Gallicum *Cet* efformatum obſeruat Cl. Editor.

† STABELARIVS, apparitor eccleſiaſticus, *Bedellus*, a Germ. Stab, quem defert, dictus. Ch. Mſ. an. 1404.

Digitized by Google

1404. Ibidem appellatur *Bacularius.*

STABELLVM, Lanionis pluteus, menſa, Gall. *Eſtablier*, pro *Tablier*: Tabularium. Iter Camerarii Scotici c. 8. de Carnificibus. † STABELLVM PLACITI, locus vbi iudices ſedent, vnde f. leg. *Scabellum.* Ludew. t. 12. Reliq. p. 176.

STABILIA. (1) Bona immobilia, Italis *Stabili*, quibus opponuntur mobilia. Bulla Bonifacii VIII. PP. ann. 1295. ex Bibl. Reg. (2) STABILIA, ſeu *Breue* DE STABILIA, Gall. *Bref d'eſtablie*, quod dari ſolet ei, cui vir aliquis potens feudum vel tenementum, quod legitime poſſidere ſe aſſerit, *calumniat*, ſeu repetit: tum enim is *recognoſcendum, quis maius ius habet, ſtabilium Ducis Normanniae petit*, hoc eſt, vt ponatur in manu Regis, donec controuerſia iudicio deciſa fuerit. V. ius Normannicum cap. 115. Huc forte pertinet Charta Henrici Reg. Angl. apud Guill. Prynneum in Libertatibus Angl. tom. 1. pag. 1204. *Et omnes decimas de omni venatione praedictarum foreſtarum, excepta decima illius venationis, quae capta fuerit cum Stabilia in foreſta de Windeshora.* V. *Stabilimentum* 5. et *Eſtablia.*

STABILIATVM, Status, conditio, ſtabilimen. Charta Philippi Pulcri Reg. Franc. ann. 1309. ex Regeſto eiusd. in Chartophyl. Reg.

† STABILICVM, tributum, quod pro *Stabilimento* ſ. praeſidio militari a vaſſallis exigitur. Ch. Mſ. a. 1313. V. *Stabulatio.*

STABILIDAE, V. *Stabilitates* in *Stabilitas.*

STABILIMENTVM. (1) Edictum, ſtatutum, conſtitutio, Gall. *Ordonnance*, olim *Etabliſſement*, vt ex Ioinuilla pag. 122. aliisque paſſim colligitur. Praeceptum S. Ludouici ann. 1228. apud Marten. to. 1. Ampliſſ. Collect. col. 1222. V. *Scacamentum.* (2) Suaſio, iuſſus, Gallice *Commendement*. Charta an. 1150. inter Probat. tom. 2. nouae Hiſt. Occit. col. 535. (3) Inſtitutio, Gallis *Etabliſſement.* Statuta Eccl. Barcinon. ann. 1341. cap. 6. apud Marten. tom. 4. Anecd. col. 623. (4) Praeſidium militare. V. infra in *Stabilitas.* De Caſtro Saphet apud Baluz. to. 6. Miſcell. pag. 365. (5) Vt *Stabilia* 2. Leg Norman. apud Ludewig. tom. 7. Reliqu. MSS. pag. 372.

STABILIRE. (1) Votum *Stabilitatis* in Monaſterio emittere. V. *Stabilitas.* Regula reformat. Monaſt. Mellic. in Chron. eiusd. p. 350. (2) † Ordinare, conſtituere, Gall. *établir.* Vſat. Barcin. Mſ. c. 24. V. *Stabilitare* 3. (3) † Inſtituere, reditus aſſignare ad rem aliquam, Gall. *établir.* Necrol. Mſ. Heder. (4) *Stabilita* ſeu praeſidio militari caſtrum munire. Comput. a. 1383.

STABILITA, ae. (1) In Statutis Delphinalibus p. 38. videtur idem ius quod *Reſeandiſia*; quo ſcilicet dominus feudalis vaſſallum ſeu tenentem cogere poteſt, vt intra feudi ſui terminos habitet aut manſionem habeat; quod interdum pecunia redimebatur. Comput. Caſtellan. Viennenſ. ann. 1322. *Die 27. Auguſti computauit Albertus de villa de Stabilita quam tenuit apud Vezeron.* Charta ann. 1341. to. 2. Hiſt. Dalph. p. 435. col. 1. *Ipſos ſuos quoscumque ſubditos . . . a praedictis omnibus et ſingulis Stabilitis, ſocagiis, doniis, . . . liberaniis, etc.* V. *Reſidentia* in *Reſidentes.* (2) Praeſidium militare, Gall. *Garniſon.* Statutum Philippi Pulcri Reg. Franc. ann. 1314. tom. 1. Ordinat. p. 539. V. in *Stabilitas.* (3) † Vox fori Normannici, cum ſcilicet res, de qua eſt controuerſia, in manus regis ponitur, donec iudicio deciſa fuerit. Scacar. apud Cadom.

STABILITARE. (1) Praeſidia militaria collocare, Gall. *Mettre des Garniſons.* Charta ann. 1342. tom. 2. Hiſtor. Dalph. p. 443. col. 1. V. *Stabilita* 2. (2) Pro certo habere, tenere; *Tabler* eodem ſignificatu vſurpant Galli. Vita S. Guthlaci to. 2. April. p. 39. (3) † Ordinare, conſtituere. Litt. remiſſ. Mſ. an. 1361.

Digitized by Google

STABILITAS. (1) Votum, quod inter caetera emittit Monachus in Capitulo, ſeſe in Congregatione, vt loquitur Petrus Damianus, et in ipſo Monaſterio, in quo profeſſionem emittit, permanſurum, ſiue in vita coenobitica, quae ſtatum eremiticum excludit, qui licet Monaſticus ſit, non eſt tamen Coenobialis, inquit Hugo Menardus. Quippe, vt ait Adam, Abbas Perſeniae, Epiſt. 1. ex Baluzianis: *Per locum promiſſae Stabilitatis, tanquam pia iuramenta ad coeleſte praeſepium religantur. Stabilitatem* etiam in locis, ad quos ordinabantur, promittebant Presbyteri. Liber Epiſtolarum S. Bonifacii Archiep. Mogunt. Epiſt. 107. *Traxerunt me ad altare S. Remedi, et fecerunt me iurare Stabilitatem ad illam Eccleſiam.* (2) Confirmatio, Sententia, qua quis in re poſſeſſa *ſtabilitur*; († vel potius idem quod *Stabilia* 2. et *Stabilita* 3.) Iudicatum ann. 1208. apud D. Bruſſel tom. 2. de Vſu feud. p. 1028. Haud multum abſimili notione occurrit in Cod. Theod. l. 13. tit. 1. leg. 20. et tit. 10. leg. 7. (3) STABILITATES, STABILIDAE, praeſidia militaria in caſtris et oppidis, in quibus *ſtant et ſtabiles* ſunt milites: *Statiua*, Ammiano, Lampridio, Hegeſippo et aliis: *Sedes*, in l. 2. Cod. Th. de Domeſt. et Protect. Gallis *Garniſons*. Concilium Toloſanum ann. 1229. cap. 29. V. *Stabilita* 2. (4) AD STABILITATEM VENIRE. Leges Henrici I. Regis Angl. c. 17. *de placitis foreſtarum. Placitum quoque foreſtarum multiplici ſatis eſt incommoditate vallatum de eſſartis, de caeſione, de combuſtione, de venatione, ... ſi quis ad Stabilitatem non venit. Si quis pecurum ſuam recluſam dimiſerit de aedificiis in foreſta, etc.* i. e. vbi ſtare debet. (5) STABILITAS DOMVS, domus ipſa vti ſtat. Hiſtoria Abbatiae Condomenſis p. 467. *Quae vinea et terra ſimul ſunt in vno clauſo, et Stabilitatem domus, quae eſt in eodem loco, ... dederunt.* Occurrit ibidem ſemel. Vbi, niſi me fallo, ſignificantur domus ruſticae appenditiae, puta curtes, horti etc. quae nomine *Eſtraige*, vel *Eſtaige*, aut *Eſtage* deſignantur in Conſuet. Perticenſi art. 158. V. *Stabuletum.* (6) STABILITAS CARRI, ipſius compages, to. 7. Iul. p. 285.

STABILITIONES, vt *Stabilitates.* V. *Stabilitas.*

STABILO. Pſeudo-Ouidius lib. de Vetula:

> *Nunc volucrum turmis mihi mors erat inſidiari,*
> *Ventilabro modo paſſim Stabilone ligato*
> *Fila ſupertracturus eis, ſi forſitan illic*
> *Oblectarentur.*

Sed legendum videtur *ſabulone.*

STABLIDVM, et STABLIDVS, Domus, habitatio. Statuta Cadubrii lib. 3. c. 71. V. *Stabuletum.*

STABVLA. (1) Pro Stabulum. Tabul. Calenſe ann. 1273. (2) Forte Nauis onus, Gall. *Cargaiſon, facture des marchandiſes chargées.* († Leg. *Tabula* ex iisdem Statut. Mſ.) Statuta Maſſil. l. 4. cap. 26. §. 7. *Qui ſcriptor iuret, et teneatur ſacramento fideliter ſcribere in ſuo cartulario omnia auera quae in dicta naue mittentur, vel onerabuntur, et nomina et cognomina illorum, quorum erunt dicta auera, ... et denuntiare ſcriptori Stabulae dictae nauis ipſa die qua dicta auera fuerint onerata, quae dies in qua onerabuntur dicta auera ſcribatur ab ipſis ſcriptoribus in cartulariis ſuis.*

STABVLANVS, *Stabularius*, in Gloſſis Lat. MSS.

STABVLARE, Stabulum, in Leg. Bajwar. tit. 1. cap. 14. §. 6. Locus eſt in *Granea.*

STABVLARIS CVRIA, Chors, Gallicé *Baſſe-cour*, vbi Stabula extructa. Charta ann. 1073. apud Meichelbec. to. 1. Hiſt. Friſing. p. 265. V. *Curtes ſtabulariae* in *Curtis.*

STABVLARIVS. (1) Qui *Stabulorum*, vel equorum et iumentorum curam habet, in Lege Wiſigoth. lib. 2. tit. 4. §. 4. Carolus M. lib. 2. de Imagin. c. 25. *Apoſtolus denique Paulus, Euangelicus ille Stabularius, ...* cui

Digitized by Google

cui Redemptor duplicis ſcientiae, ſiue duorum teſtamentorum pecuniam concedit, etc. Vbi *pecunia* idem valet quod *pecus*. (Res haud omnino certa: ibi enim reſpicere videtur ad *Stabularium* Euangelicum, cui duos denarios protulit Samaritanus vt hominem a latronibus vulneratum curaret; vnde *Stabularius* ibi idem qui caupo, Gall. *Hôtellier*, vt et apud Apuleium lib. 1. Metamorph.) Vdalricus lib. 3. Conſuet. Cluniac. c. 23. *Eſt frater, cui commiſſa eſt obedientia, vt de ſolis curam habeat caballis et mulis, quem et Stabularium appellant.* (2) † Paſtor gregis, t. 2. Aug. p. 577.

† STABVLATA, pro *Stabularius*, is qui ſtabulo ſeu equili ſeruit. Cerem. Rom. Mſ.

STABVLATIO, praeſtationis ſpecies, i. ſ. quod ſupra *Stabilicum*. Charta ann. 1012. pro fundatione Abbatiae S. Ambroſii Bituricenſis apud Sammarthanos: *Relinquo quoque omnes conſuetudines, videlicet villicationem, Stabulationem, et ita liberum reddo eundem burgum, . . . vt nullus deinceps auſus ſit accipere pretium vnius gallinae, nec pretium vnius oui.*

STABVLATOR, Stabuli Magiſter, Comes. Gunther. lib. 7. Ligurini.

STABVLATVM. Will. Malmesbur. lib. 2. de Geſtis Regum Angl. cap. 13. de Edw. Confeſſ. *Dum quadam vice venatum iſſet, et agreſtis quidam Stabulata illa, quibus in caſſes cerui vrgentur, confudiſſet: Per Deum, inquit, et Matrem eius, tantundem tibi nocebo, ſi potuero.* Forte *Tabulata*. Angli *Buck-ſtal* vocant Retis maioris genus.

STABVLETVM. Domus ruſtica, eius appenditiae. Charta ann. 1066. apud Calmet. inter Probat. to. 1. Hiſtor. Lothar. col. 462. V. in *Stabilitas* 3. et *Stablidum*.

STACA. (1) Leges Athelſtani, vbi de Ordalio et iudicio ferri ardentis. Vbi *Staca* eſt palus, vel fuſtis terrae infixus, quomodo olim *Eſtaches* Galli vocabant, cum de Duellis agunt, a quo nouem pedes, quos, qui iudicium ferri initurus erat, emetiri debebat. *Marca* autem eſt locus, vbi 9. pedes finiebant. V. *Ferrum candens*, et infra in *Stalum*. Hinc STACHA, Palus, poſtis, paxillus, Gallis *Eſtache*, Ital. *Stacca*. Statuta Pallauic. lib. 2. cap. 77. fol. 136. V. *Delicia* et *Eſtecha*. (2) † Praeſtatio pro facultate figendi *Stacas* ſeu palos et ad illos nauem aliaque alligandi. Hiſt. Leod. to. 2. p. 421. STACHA in Ch. Mſ. an. 1224. V. *Eſtecha* et mox

† STACAGIVM eadem notione, in Ch. Mſ. a. 1318.

STACAMENTVM, vadium, ſeu vadimonium, pignus quod iudex vel dominus a litigaturis, vel duello decertaturis recipiebat. Charta Petri Reg. Aragon. an. 1212. apud Acher. to. 10. Spicil. p. 178. ESTACAMENTVM, ESTACAMENTVS, eodem intellectu, Litterae Bernardi Archiep. Tarracon. ann. 1151. in Append. ad Marcam Hiſpan. col. 1313. Hinc ESTACARE PLACITVM, illud, *vadiis* receptis, firmare, ligare, vt alii loquuntur. Idem iudicium ann. 1165. ibidem. V. *Eſtachada Batalia*.

STACARE, palis ſeu paxillis munire, (vel potius ad palos ligare.) V. *Staca*. Charta Berardi et Raimundi Conſulum Toloſan. ann. 1192. ex Cod. Conſuetud. eiuſdem vrbis fol. 29. vo. V. *Eſtachamentum*.

† STACASIVM, i. q. *Stacagium*, in Suppl. ad Miraeum p. 93.

STACATVS. Charta Aldegaſtri, filii Sylonis Regis Ouetenſis ann. 781. apud Sandouallium: *Ad ornamentis eccleſiae damus octo veſtimentis, . . . et ſex ſabanas, duas litiſatas, et quatuor ſine ſerico, et tres acelexas, et duas Stacatas, etc.* Vbi forte legendum eſt *Scacatas*. V. ſupra *Scacatus*.

STACHA. (1) Acicula, Italis *Stacca*, id quo veſtis conſtringitur, Prouincialibus aliiſque *Eſtaque*. Annal. Mediolan. apud Murator. to. 16. col. 808. Hinc (2) STACHA, pro Capiſtrum, Gall. *Licou*, in Miracul. MSS. Vrbani V. PP. ex Tabular. S. Victoris Maſſil. *Inueniens equos cum gladio ſcidit Stacham de collo.* (3) Alia notione vide in *Staca*.

Digitized by Google

STACHARE, conſtringere, alligare, Gallis *Attacher*. Eadem Miracula: *Erat armatus de iupone, de tunica ferrea, et jaque de veluto, et cum bacineto ligato et Stachato, vt moris eſt.* V. *Eſtachare.*

STACIA. (1) Vectigalis ſpecies. V. *Staca* 2. Bulla Clementis VII. PP. ann. 1524. inter Inſtr. to. 5. Gall. Chriſt. nouae edit. col. 538. *De introducendo et vendendo in dicto oppido Weiſſemburgo et extra illud vina, grana et omnia alia neceſſaria praepoſito, decano, capitulo, canonicis, vicariis, et perſonis eccleſiae erectae huiuſmodi in toto vel in parte ad minutum abſque dacii, Staciae, gabellae ſeu tributi, quae prius abbas et conuentus monaſterii . . . habuerunt.* V. *Statia* 3. (2) † Forte manſio, Ital. *Stanca*, in Teſtam. Mſ. an. 1213.

STACIVM, Statio nauium in portu, vt videtur. Charta Lotharii Imper. ex Tabul. S. Victoris Maſſil. *Nec non teloneum de nauibus ad Stacia venientibus, quae ad eamdem eccleſiam arripere videntur.* V. *Sedes nauium* in *Sedes* 4.

STACVMA. Charta vetus: *Concedo . . . et Stacumam, quantum feodo meo pertinet.*

STADAL, STADALLVS, candela maior. Miracul. Vrbani V. PP. ex Tabular. S. Victoris Maſſil. *Offeram tumulo Sancti memorati Stadal de candelis de longitudine mei.* Infra: *Sepulcrum dom. Vrbani V. PP. viſitaret offerens ibidem candelas ſuae longitudinis pro Stadal.* Leges Palatin. Iacobi II. Regis Maioric. inter Acta SS. tom. 3. Iunii p. LIX. Vbi *Stadallus* a ſtando dici videtur viris doctiſſimis, qui praeterea monent in Italia lampadarum frequentem vſum eſſe, quarum ſcapus ſuperne oleo fartus, et formam et vicem candelae praebet candelabro impoſitae.

STADARIVS. Charta Arichis Principis Longobard. apud Vghellum in Archiep. Beneuentanis: *Nec non et in Hiarino caſas de caballariis, cum caballis et Stadariis, hae ſunt, caſa, quae regitur per Vrſum cum vxore et filiis ſuis, etc.* Videtur legendum *Stotariis*, i. equis admiſſariis. V. in hac voce.

STADERIA, Statera, verticulum, Gall. *Peſon*, Italis *Stadéra* et *Stadieria*. Statuta Placent. lib. 6. fol. 68. vo. V. *Stadirola*.

† **STADIA**, domus, manſio, i. q. *Stans* 1. Ch. Mſ. a. 1466. V. *Stadium* 3.

† **STADICHIVM**, pignus, ab Ital. *Stadico*, obſes. Ch. Conr. II. reg. Sicil. a. 1269.

STADINGI, STEDINGI, populi in confinio Friſiae et Saxoniae ſiti, paludibus inviis et fluminibus circumcincti, qui pro ſuis exceſſibus et ſubtractionibus decimarum multis annis excommunicati, contemtores clauium Eccleſiae ſunt inuenti. Qui cum eſſent viri ſtrenui, vicinos populos, imo et Comites et Epiſcopos pluries ſunt aggreſſi, ſaepe victores, raro victi. Ob quam cauſam auctoritate populi verbum Crucis contra eos fuit per multas dioeceſes praedicatum. Haec Godefridus Monachus S. Pantaleonis ann. 1234. cui interdum *Stagingi* dicuntur, *Stedingi* in Hiſt. Archiepiſcoporum Bremenſium ann. 1204. 1211. 1230. 1233. 1234. et in Priuilegiis Eccleſiae Hammaburgenſis pag. 196. 197. V. praeterea Ioannem de Beka pag. 63. Will. Hedam pag. 339. 1. edit. et Albertum Stadenſem ann. 1234.

STADIODROMOTVS, pro σταδιοδρόμος, qui in ſtadiis decurrit, apud Iulium Firmicum lib. 8. c. 8. *Hunc locum ſi Mars reſpexerit, Stadiodromotos facit: ſi vero luna cum Marte, Pictomacharios.*

† **STADIOTTA**, f. pro *Stradiotta*, miles Graecanicus, V. *Stratiotae*. Steph. de Infeſt. Mſ.

STADIROLA, Bilaux, Italis *Stadera*. *Conductor dacii Stadirolae*, in Computo Theſaurariae vrbis Bononiae in Italia ann. 1364. ex Biblioth. Reg. V. *Staderia*.

STADITIVS, a Gallico *Eſtadit*, non recens. Statuta Auenion. MSS. *Ne aliquis miſceat piſces vel fructus recentes cum piſcibus vel fructibus non recentibus et Staditiis.*

Digitized by Google

† STADIVA. Caeſ. Heiſterbac. in Reg. Prum. *De cyconia vel ſtadiua dominica, id eſt, locus vbi ſtat quando haurit aquam.*

STADIVM. (1) Pro *Stagium*, certum et definitum tempus pro reſidentia Canonicorum, in Statutis Eccleſiae Leichefeldenſis in Monaſt. Anglic. to. 3. ſemel ac iterum. V. *Auentura* 2. (2) Pomarium. Tertull. de Corona c. 4. vbi de Suſanna: *Ceterum in Stadio mariti non putem velatam deambulaſſe, quae placuit.* Vulgata Daniel. cap. 13. habet *Pomarium.* (3) Menſurae ſpecies, ſed ignota prorſus. Litterae Philippi Pulcri Reg. Franc. an. 1291. to. 4. Ordinat. pag. 21. *Praeterea in domo qualibet ſeu ayrali dicte ville, longo de 15. Stadiis, et ampla de quinque, debet habere dominus Rex et Abbas praedictus annuatim in feſto O. SS. quinque denarios Tholoſanos cenſuales.* (4) Sedile in choro. Locus eſt in *Decamani.* STADIVS, eadem notione. Vita ven. Catharinae de Palantia to. 1. April. p. 653. (5) † *Stadium equi*, f. quod a communi ſtadio differt, ſtadium maius, t. 3. Aug. p. 306. (6) † Spatium quodcumque. Lit. remiſſ. Mſ. an. 1357. (7) † Portus, locus vbi naues ſtare poſſunt, ripa, littus, to. 4. Cod. Ital. diplom. p. 11. V. *Stagium.* (8) † Pluteus vel ſuggeſtum. Murat. to. 4. Antiq. p. 870. (9) † Labor, in vet. Gloſſ. Cod. reg. 7613.

STADIVVM, idem quod *Sedes ſalinaria*, de qua ſupra. Charta Caroli Reg. Franc. apud Doubletum p. 779. *Et Adalungicella cum patella vna et Stadino vno in vico Bodeſio, etc.* V. in *Sedes* 4.

STADVM. Formulae veteres Pithoei c. 77. *Propterea cautionem de Stado meo tibi emitto;* i. de iuri ſtando.

STAFA, vt *Staffa* 2. V. in hac voce.

STAFFA. (1) Baculus, ſcipio, German. et Danis *Stab.* Proceſſus de B. Petro Luxemb. tom. 1. Iulii p. 574. *Staffis non poterat ambulare.* (2) STAFFA, STAPHA, Stapes, quo quis in equum tollitur, Italis *Staffa*, vnde *ſtafiere*, qui ad *ſtaffam* ſtat. *Staffer*, apud Ioh. Molinetum in Itinere Neapolitano, ex Germanico et Danico *ſtab*, baculus, cui quis innititur, quod ſtapedes, quibus equites ſuffulciuntur, baculi iis vicem praeſtent. Ita quidam cenſent. De vocis etymo vide praeterea Gorop. Becan. lib. 2. Gallicor. p. 49. Epiſt. Alexandri PP. apud Radulfum de Diceto an. 1177. *Et cum aſcenderemus palefridum noſtrum, Staffam tenuit.* Idem ann. 1170. *Cum autem Rex et Archiepiſcopus ſeceſſiſſent in partem, biſque deſcendiſſent, bis Stapham Rex tenuit Archiepiſcopo. Staphas* nouitium inuentum eſſe, vel certe veteribus incognitum, iam olim pluribus obſeruarunt viri docti, atque in iis Ioannes Tortellius Aretinus, Brodaeus lib. 4. Miſcellan. cap. 26. Goropius Becanus lib. 2. Francicorum pag. 48. 49. Voſſius lib. 1. de Vitiis Sermon. p. 32. 33. Santamantius to. 3. Comment. Hiſtor. et alii. Auctor eſt Richardus Stanihurſius lib. 1. de Rebus Hibernicis, Hibernos *ferreis ſcalis, quae a nonnullis ſtapedes dicuntur, in equos minime aſcendere; ſed iubarum ſetas, quae frontibus imminent, aut equorum auriculas ſiniſtra apprehendere, atque dum equi obſtipis capitibus quiete inclinant, (nam ad talem facilitatem, vt eſt eorum docilitas, a domitoribus finguntur) equites, etiam ſagis, aut loricis amictos, mira corporis agilitate ſe efferre, diuaricatisque cruribus, ephippia clitellis non diſſimilia ſubito occupare.* Galli porro ſtaphas *Sautoirs* appellarunt, vt a Cangio obſeruatum in Diſſert. 1. ad Ioinuillam, quod ex iis equi inſiliantur. *Salitionem equorum, inſilire et deſilire*, dixit Vegetius lib. 1. c. 18. Conſule etiam Notas ad Cinnamum p. 470. vbi pluribus auctorum locis adductis docuit noſter, iam olim in more fuiſſe Imperatoribus, Regibus, atque adeo principibus viris, vt equitantibus ſummis Pontificibus, Archiepiſcopis et Epiſcopis, et ſtaphas, et frena tenerent. STAFA, eodem intellectu, in Chron. Siciliae apud Marten. to. 3. Anecd. col. 23. STAPHIVM, eadem notione,

Digitized by Google

tione, in Geſtis Conſulum Andegav. c. 3. n. 5. STAPHA. Leges Adelſtani Regis, vbi de examine per ferrum candens: *Sed iaceat ferrum ſuper carbones, poſtea mittatur ſuper Staphas, et non ſit illic alia locutio, etc.* Vbi Saxon. habet *ſtapelum*, quod eſt fulcrum menſarium ex ſtipitibus. Atque fortean etiam hinc ſtapedes *Staphas* appellarunt, quod pedibus equitantium fulcri ſpeciem praebuerint. Sed videtur legi *ſtacas*. V. *Staca*. STAFILE, STAPHILE. Italis *Staffile, ſtriſcia di cuoio, o d' altro alla quale ſta appiccata la ſtaffa*. Academicis Cruſcanis. Ordo Rom. 13. apud Mabill. to. 2. Muſei Italici p. 122. *Habere debet caligas de rubeo panno ſine pedulibus et cum Stafilibus, etc.* Acta S. Margaritae Scotiae Reginae to. 2. Iunii p. 336. *Cum aliquando paratus ire venatum, pede in Stafili poſito equum vellet aſcendere, etc.* V. *Staphilum*.

STAFFETA, vox Italica, Tabellarius, Gall. *Eſtafête*. Vita B. Columbae Reatinae to. 5. Maii p. 370.

STAFFILARIS, V. in *Staphilum*.

STAFFILE, vt *Staffa*, Stapes. V. in hac voce.

STAFFILVM, vt *Staphilum*. V. ibi.

† STAFILIS, i. q. *Staphilum*, in Bulla Lucii III. PP. a. 1182.

STAFOLIVM, V. *Staplus* et *Conſtapholarii*.

STAGA, V. *Stagia* 3.

STAGATVS, († ab Ital. *Stancatus*, defeſſus, oppreſſus.) Annales Franc. Loiſelliani ann. 802. *Lucerna quoque frequenti obſidione Stagata, et ipſa in deditionem venit*. Annales alii habent *fatigata*.

STAGERIA, quicquid ob *Stagium* a Canonicis peractum diſtribuitur. Statuta MSS. Capituli Audomar. ex Tabul. eiusd. Eccleſiae. V. in *Stagium*.

STAGERIVS, V. in *Stagium*.

STAGGON, Ceruus, Anglis *Stagge*. Leges Kanuti Regis Angl. de Foreſtis cap. 24. *Si regalem feram, quam Angli Staggon appellant, alteruter coëgerit anhelare, etc.*

STAGI, V. infra in *Stagium*.

STAGIA. (1) Domus, habitatio. Charta Occitanica ann. 1298. in Regeſto Philippi Pulcri Regis Franc. ann. 1299. num. 13. ex Tabulario Regio. V. *Stagium*. (2) Commoratio aſſidua, domicilium, Gallice *Réſidence, domicile*. Statuta Maſſil. lib. 1. c. 8. V. infra in *Stagium*. (3) Palus, ſeu tigillum, quo rete ad capiendas aues ſuſtentatur, Italis *Staggio*. V. Petrum de Creſcentiis lib. 10. de Agricult. cap. 19. et infra in *Stanga*. (4) † Pluteus, librorum loculamentum. Teſtam. a. 1459.

STAGIARIVS. (1) V. in *Stagium*. (2) † Idem qui alibi *Commendator*. Lit. remiſſ. Mſ. a. 1388. (3) † Qui *ſtagium* ſeu domum incolit ſub annuo cenſu, i. q. *Hoſpes*. Ch. Mſ. a. 1358.

STAGIATOR, V. in *Stagium*.

STAGILE, idem forte quod *Stagia* 3. niſi malis intelligere domum vel praeſtationem ex *Stallis*. Charta Raymundi Comitis Toloſ. ann. 1149. apud Gallandum de Franco alodio pag. 197. *Et de omnibus rendis, et de omnibus quae pertinent ad dominum Montis-Albani, nunc et in perpetuum, foris meum Stagile, quod ibi retinui, et adhuc retineo, etc.* V. *Stare*.

† STAGIMENTVM, ſequeſtrum, ſequeſtratio, et STAGIRE, ſequeſtro ponere, Ital. *Staggimento, Staggire*. Stat. ant. Florent. Mſ.

STAGINGI, vt *Stadingi*. V. ibi.

† STAGITVS, domus, vel locus domui aedificandae aptus. Acta capit. eccleſ. Lugd. Mſ. a. 1337. V. *Stagia* 1.

STAGIVM, (1) Coenaculum, Gallis *Eſtage*. *Stagium* vero quaſi στέγιον dictum quidam autumant: vnde διστέγιον, binis conſtans coenaculis, vel tabulatis. Athanaſius in Libello ad Leonem PP. in Concilio Calchedonenſi act. 3 ait, ἐν τετάρτῃ στέγῃ manſionem ſuam fuiſſe; nos diceremus im vierten Stock. Gall. Chriſt. nouae edit. to. 4. col. 434. *Tertio Nonas Octobris an. Dom. 1327. obiit bonae memoriae dom. Ioannes de S. Valeriano quondam decanus Eduenſis*,

Digitized by Google

ſis, *qui conſtruxit et aedificauit de ſuis propriis tria Stagia contigua granario*, *etc.* STAGIVM, praeſertim vſurpatur pro ea obligatione, qua vaſſallus tenetur *ſtare* in caſtro domini ſui, ſiue pro eo tuendo contra hoſtes, ſiue ex alio debito. Tabularium S. Genouefae Pariſ. ann. 1211. *Quod Dominus Caſtri et Milites feodati, qui tenebantur ratione feudorum ſuorum facere Stagium pro cuſtodia caſtri*, *etc.* (3) Feudum *ſtagio* obnoxium. Charta Balduini Comit. Flandr. ann. 1198. apud Miraeum to. 1. p. 783. col. 1. *Euſtacius vero in mea conſtitutus praeſentia Montibus in caſtro*, *ſub teſtimonio Parium ſuorum*, *quia haec praenominata de feodo paritatis ſuae et Stagii Montenſis a me tenebat*, *ipſa in manum meam libere reportauit.* (4) Domus, in qua quis *ſtat*, habitat. Conſuetud. Lemouic. art. 42. *Item conſuetudo eſt quia fullones ſeu ſarturatores pannorum debent cuſtodire in Stagiis ſeu domibus ſuis per ſeptem dies pannos emptos in loco vbi videri poſſint publice.* (5) Manſio, commoratio. Charta Curiae Sueſſion. an. 1262. *Habebit Stagium ſiue manſionem ſuam in dicta domo.* (6) STAGIVM FACERE, et *complere*, praeterea dicuntur Canonici qui faciunt *reſidentiam*, quae ad aliquot dies in anno computatur. Tabularium Eccleſiae S. Aniani Aurelian. an. 1254. STAGIVM CONCEDERE, in Tabulario S. Aniani Aurelian. ann. 1269. eſt abſoluere a reſidentia, verbi gratia, Canonicum, qui pro ſeruitio Eccleſiae peregre proficiſcitur. STAGIARIVS, STAGIATOR, Canonicus qui in *Stagio* eſt, qui *ſtagium* ſuum decurrit. Obituar. MS. Eccleſ. Morin. fol. 43. vo. *Canonicis vero vere reſidentibus et qui ſuum Stagium compleuerunt*, *cuilibet X. ſol. aliis denique Stagiariis et paſſiageriis*, *cuilibet intereſſenti* II. *ſol.* STAGERIVS, qui debet *ſtagium*, *ſtagio* obnoxius vaſſallus: vel qui domum habet in aliquo loco. Feoda Campaniae fol. 1. (7) Litterae Philippi III. Reg. Franc. ann. 1277. tom. 3. Ordinat. p. 61. *Item quod conſuetudines et ſtagia quae dicta Maria et vir ſuus eius nomine*, *habent in caſtro ſeu villa predictis* (Lemouic.) . . . *cum omnibus emolumentis inde prouenientibus*, *nec non foris et pretiis carnium*, *galinarum et aliarum rerum venalium . . . . pro certis pretiis habendarum*, *ac certis temporibus ſibi competentibus ad venditionem feni ſui ſeu aliarum rerum*, *de quibus eſt conſuetum*, *quae tempora Stagium vſualiter appellantur*, *etc.* Hinc *Stagium facere* dicuntur qui trimeſtre ſeruitium Principi exhibent; qua etiam notione vox Gallica *Saiſon* vſurpatur in Charta ann. 1404. apud Lobinell. to. 2. Hiſtor. Britan. col. 817. STAGI, primarii quidam e Conuentu Cathedralis Eccleſiae, qui moderandis ſtatuendisque eiusdem rebus neceſſario requiruntur, ſcilicet *Decanus*, *Subdecanus*, et 2. vel 3. maiores Canonici; alias *Reſidentiarii.* Sic in Paulina Eccleſia Londinenſi. Ita Spelmannus. (8) † Portus, locus, vbi naves ſtare poſſunt. Ch. Mſ. an. 1342.

STAGIS, vt *Stagium.* V. *Stare* 1.

STAGIVS, obſes, Gall. *Otage*, ab Ital. *Staggio*, eadem notione. Chron. Domin. de Grauina apud Murator. to. 12. col. 591.

STAGMEN. (1) Stannum, ni fallor. V. *Stagnum* 2. et *Stamen.* Charta Henrici III. Reg. Angl. ann. 1255. apud Rymer. tom. 1. pag. 544. *Ad conuentionem emptionis Stagminis*, *quod ab ipſo* (Comite Cornubiae) *emimus fideliter obſeruandum*, *etc.* (2) † *Stamen*, panni ſpecies. Gloſſar. Gall. Lat. Cod. reg. 7679. V. *Staminea.*

STAGNACVLVM, STAGNALIS, V. infra *Stagnum* 1.

STAGNARE. (1) *Stagno* ſeu ſtanno obducere, Gall. *Etamer.* V. *Stagnum* 2. (2) Sanguinem ſiſtere, ne fluat, Gall. *Etancher.* Vox Italica. Lex Alaman. tit. 65. §. 6. V. Ferrarium in *Stagnare.*

STAGNARIVM. Charta Henrici III. Reg. Angl. ann. 1. *Conceſſimus Dominae Reginae matri noſtrae cuneum et Stagnarium Deuon. ad ſe ſuſtinendum.* Vbi *cuneum* monetam, *ſtagnarium*, ſtannariam fodinam interpretor. Quo-

Quomodò etiam Spelmannus *Stannaria*, *orum*, et *Stannarium* vſurpari obſeruat. V. *Stagnum* 2. et *Stannaria*.

STAGNATOR, STAGNATVS, V. *Stagnum* 2.

STAGNEVS, Stagnans. Vita S. Dunſtani to. 4. Maii p. 347. V. alia notione in *Stagnum* 2.

† STAGNIFABER, vaſorum ſtanneorum opifex. Ch. Mſ. a. 1344.

† STAGNIOLVM, diminut. a *Stagnum*, t. 9. Collect. Hiſt. Franc. p. 444.

STAGNIVM, pro Stagnum, in Charta ann. 798. apud Vghellum to. 1. Ital. Sacrae col. 50. edit. an. 1717.

STAGNOLVS, diminut. a *Stagnum*, Foſſa. Caſtellus in Chron. Bergom. apud Murator. to. 16. col. 918.

STAGNVM, (1) Mare. Tidericus Langenius in Saxonia:

Sulcatum Stagnum per multa pericula magnum,
Tertia proceſſit claſſis, pars indeque ceſſit.

STAGNACVLVM, diminut. a *Stagnum*. Epiſt. Petri de Condeto apud Acher. to. 2. Spicil. p. 559. STAGNALES CIVITATES, maritimae, apud Ericum Vpſalienſem lib. 5. Hiſt. Suecicae pag. 190. (2) Pro Stannum, κασσίτερον, Gall. *Eſtain*. Gloſſ. Lat. MS. Reg. *Stagnum*, *lacus*, *qui non effluit*, *vel genus metalli*. Gloſſ. Lat. Graec. *Stagnum*, κασσίτερον, λίμνη, ὑδρεγάσιον. *Stagnea*, κασσιτερινά. Gloſſar. Graeco-Lat. *Stagnum*, κασσίτερον, *Stagnea*, κασσιτερινά. *Stagno*, περιπεταλῶ. Vbi *Stagnare* eſt *Stagno* ſiue ſtanno inducere, Gallis *Eſtamer*. Geruaſius Dorobern. ann. 1182. *In ſignum vero ſectae*, *vel ordinis habitum*, *lineum habebant capucium*, *in quo B. Virginis imaginem paruulam plumbo impreſſam vel Stagno in pectore geſtabant*. V. Cuiacium lib. 11. Obſeruat. cap. 1. STAGNATVS, Gallis *Eſtamé*, *Stagno* fuſo perlitus. Geſta ſub nomine Acacii. V. *Stanneatus*. STAGNEVS, pro Stanneus. Riccobaldi Ferrar. Hiſtor. Pontif. Roman. apud Murator. tom. 9. col. 150. STAGNVM, Iſidoro dicitur, quod metallum ſecernit. *Stagni etymologia*, inquit, ἀποχωρίζων, *id eſt ſeparans dicitur et ſecernens: mixta enim et adulterata inter ſe per ignem metalla diſſociat*, *et ab auro et argento aes plumbumque ſecernit*. Hinc STAGNARE, in eiusdem Gloſſis, *metalla ſecernere*. V. Voſſii Etymolog. in *Stannum*. †STAGNATOR, Stagni opifex. Liber niger Scaccarii p. 360. (3) Charta Ioannis Abbatis S. Bertini: *Dicimus*, *quod foſſatum ſemper remaneat foſſatum*, *nec Stagna ibi poſſint figi*, *niſi partes conſentiant*, *vt dicta Stagna remaneant ibidem*. Mendum eſſe ſuſpicor pro *Staqua*, qua voce pali vel fuſtes terrae infixi ſignificantur, quos Galli *Eſtaches* vocabant, vt ſupra obſeruatum eſt in *Staca*; niſi idem ſit quod infra *Stalaria* 1. (4) Sedes, ſedile. V. ſupra *Scamnum* 4. et infra *Stallum* 1. Charta ann. 1249. ex Tabul. Caſae Dei. † *Stagnum* hic idem quod *bannum vini*.

STAGNVS. (1) Pro *Scaquus*, ni fallor. V. *Scacci* 1. et *Scaqueti*. Statuta Guidonis Abb. Craſſenſis an. 1377. apud Stephanot. tom. 10. Fragm. Hiſt. MSS. *Item Statuimus et ordinamus vt nullus ſubditorum noſtrorum Monachorum infra ſepta dicti monaſterii vel extra vbicumque ad taxillos ludat*, *ſine ille ludus fiat cum ſolis taxillis vel cum aleis ſeu Stagnis*, *vel alio quocumque nomine nuncupentur*. *Alias in contra facientes ſententiam excommunicationis ferimus in his ſcriptis; quam ſententiam contra tales ludentes ad taxillos ſic intelligimus et etiam declaramus*, *quod ludentes ad aleas ſeu Stagnos*, *licet cum taxillis*, *ad comeſtibilia et potabilia*, etc. V. *Stater*. STAGNVS, adiect. Strictus, preſſus. Guido de Vigeuano de modo expugnandi Terram S. c. 8. ex Cod. Colbert. 5080. (3) STAGNVM FERRVM. Canones Hibern. apud Marten. tom. 4. Anecdot. col. 18. *Si quis ancillam alterius apprehenderit fugientem*, *et a domino ſuo potuerit euadere*, *Stagnum ferrum merito accipiat*. Hoc eſt fortaſſis, calido ferro ſignetur. V. *Scara* 1.

STAGVETA, Scopus, Gall. *Blanc*, *But*. Charta ann. 1353. ex Regeſto 81.

Digitized by Google

ſr. Chartophyl. Reg. n. 727. † Leg. *Staqueta*.

STAGVS, V. in *Stagium* 7.

† STAJARIA, obſes, ab Ital. *Staggio*, in Cenſ. eccl. Rom.

STAINVM, Stannum, Gall. *Eſtain*. Charta ann. 1248. apud Vghellum to. 7. pag. 611. *Calice vno de Staino ſine patena*.

† STALA, i. q. *Stalla*, mercatorum ſedes, in Ch. Mſ. a. 1390.

STALACA, STALACHA, ſpecies furti circa caballos, apud Schilter. in Gloſſ. Teuton. ex Lege Salica tit. 10. §. 2. Sed Eccardus emendat *Malazha*, quod *pinxeris* ait interpretari.

STALAGIVM, V. infra in *Stallum* 1.

† STALANVM, i. vt videtur ac *Stallum* 1. in Ch. an. 1322. t. 8. Ordin. reg. Franc. p. 476.

STALAREA, vt mox *Stalaria* 1. Charta ann. 1107. apud Calmet. inter Probat. to. 1. Hiſt. Lothar. col. 524. *Cum terris arabilibus, cultis et incultis, paſcuis, ſylvis et Stalareis*.

STALARIA, STALLARIA. (1) Vett. Gloſſae: *Stallaria, ſalicetum vel ceretum*. Lex Longob. l. 1. tit. 19. §. 26. *Si quis Stalariam* (al. *Stallariam*) *capellaverit, componat ei, cuius Stalaria fuerit, ſolid. ſex*. (Editio Heroldi p. 222. habet *Stalario*) vbi Boherius: *Stalaria eſt arboretum ſiue arbuſtum, ex quo pali inciduntur*. Tabularium Caſaurienſe ann. 14. Lud. Imp. F. Lotharii: *Cum ... vineis, ſilvis, paſcuis, Stalariis, cetinis, calortis, etc.* V. *Stellaria* 2. STALICIA, eadem notione, in Charta ann. 993. apud Marten. to. 1. Ampliſſ. Collect. col. 347. (2) Pro Viuario piſcium vſurpare videtur vetus Notitia in Tabulario Fiſcamnenſi f. 69. *Omnes iurati dixerunt et recognouerunt, quod quaedam Stalaria fuit inter Aſinum et Wateuillam, vbi Sequana modo reliquit mariſcum, et vbi tunc temporis habebat curſum ſuum et de conſuetudine piſcium illius Stalariae habebat Comes de Mellent medietatem etc.* Rectius intelligitur de palis in fluuio fixis ad ſuſtinendum rete eisdem annexis in piſcium capturam: qua notione Gall. *Eſtaliere* occurrit in Chartular. Gemmet. to. 1. pag. 16. V. *Eſtalarius*, *Stagia* 3. et *Stanga*.

† STALHATA, i. q. *Stalarea*, in Stat. Auenion. Mſ.

STALIS, ὀρχὲς, in Gloſſ. Lat. Graec. vbi Vulcan. ſ. Colei, ὄρχεις.

STALLA, (1) Mercatorum ſedes. V. *Stallum* 1. (2) Stabulum, Saxon. *Stal*, Ital. *Stalla*, eadem notione. Vita S. Bonae to. 7. Maii p. 162.

STALLAGIVM, quod pro *ſtallando* ſeu ſtabulando equo ſoluitur, Germ. Stallgelt. Conſtitut. Caroli II. Regis Siciliae, Rubr. *de palea non auferenda, et ſoluendo Stallagio. Item pro Stallagio equi die ac nocte ſoluatur granum vnum*. (2) Coenaculum, tabulatum, Gall. *Etage*. V. *Stagium*. Tractat. de expugnat. vrbis CP. ann. 1453. apud Marten. tom. 5. Ampl. Collect. col. 790. (3) Praeſtatio pro *ſtallis*, ſeu iure ea habendi in foris, mercatis et nundinis. Charta Philippi Aug. ann. 1185. apud Morinum in Hiſt. Vaſtinenſi lib. 5. pag. 707. *Carnifices reddent Stallagia, quae debent*. ESTALLAGIVM, idem quod *Stallagium*, ex Gallico *Eſtallage*. Tabularium Eccleſiae Ambianenſ. *Et in illis villis habet Eccleſia bannum et ſanguinem, et Eſtallagium, et herbagium*. Alibi: *Eſtalagium panum totum eſt Eccleſiae*. (4) Anglis vſurpatur pro Quietum eſſe de quadam Conſuetudine exacta pro platea capta, vel aſſignata in nundinis, et mercatis. Ita Raſtallus, Monaſtic. Anglic. to. 2. pag. 187.

STALLANGIARIVS, STALLANGIATOR, qui habet *ſtallum* et locum in publica via tempore nundinarum. Iter Camerarii Scotici cap. 39. §. 63. *Si Stallangiarii emunt et vendunt libere in Burgo, etc. Stallangiator*, in Legib. Burgor. Scoticor. c. 40. 58.

STALLARE. (1) Vt *Inſtallare*. Regeſt. Capitul. Rotomag. to. 4. Hiſt. Harcur. p. 1439. (2) Stabulari. *Stallant equi*, apud Goclen. in Lex. Philoſ.

STALLARIA, V. *Stalaria* 1.

STALLARIVS. (1) Simeon Dun. Florentinus Wig. et Hov. ann. 1008. *Eadno-*

Eadnothus, *qui fuit Haraldi Regis Stallarius*, *occurrit cum exercitu.* Richard. Monach. l. 3. Hiſt. Elienſis: *Alfgarus quidam Stallere, eam* (villam *de Eſtre*) *inuaſit.* Infra *Conſtabularius* appellatur: vnde coniicit Spelmannus *Stallere* appellari, quaſi *ſtalhere*, Praefectum ſtabuli; cui accedit Ianus Dolmerus in Notis ad Ius Aulicum Norvegicum vetus cap. 1. qui auctor eſt apud Norvegos et Danos *Stall*, ſtabulum equorum aut pecorum ſignificare, vbi plura de *Stallariis* Danicis. De Suecicis vero egit etiam Ioh. Loccenius lib. 2. Antiquit. Sueco-Goth. c. 11. V. *Stalla* 2. (2) Idem quod Stallangiarius, in Litt. Ioh. Reg. Franc. ann. 1360. to. 3. Ordinat. p. 449.

STALLATI, STALLIATI, forte pro *talliati*, talliis obnoxii: aut potius qui *ſtallum*, id eſt reſidentiam in loco debent, qui glebae adſcripti ſunt, aut qui in aliquo loco morantur. Charta Tancredi Comitis Licii ann. 1182. apud Vghell. to. 9. pag. 102. V. infra *Stellatus*.

STALLATIA, vt ſupra *Stalaria* 2. Chartular. S. Vandreg. tom. 1. p. 978. *Quae ſunt haec, videlicet ex venditione Iohannis du Noyer ſupra Stallatiis ſuis ſitis in aqua Secanae.* Vbi leg. videtur *Stallariis*. V. *Eſtalarius*.

STALLERE, vt *Stallarius*. V. in hac voce.

STALLIER. Reparat. factae in Seneſcallia Carcaſſ. ann. 1435. ex Schedis Cl. V. *Lancelot*: *Eidem* (*Bernardo ſerralherio*) *pro* . . . *preparando ſecundam portam Narboneſiam ponendo vnam ſerturam in magno Stallier*, *etc.*

† STALLIGIVM, i. q. *Stallagium* 3, in vet. Reg. Parlam. Pariſ.

† STALLIVM, i. q. *Stallo*, in Chartul. Neronisuillae.

STALLO. Charta Caroli C. ann. 18. Ind. 2. in Tabul. Deruenſi: *Concedimus etiam eisdem Dei ſeruis in Vico ſeſſum vnum indominicatum ad accipiendum ſalem cum proprio*, *vti vulgo dicitur*, *Stallone et furca ſuperpoſita*, *vt ſine aliquo contradictore muriam licenter habeant.* Camuſatus p. 85. habet *Stalone* cum vnico l. Vbi forte *Stallo* eſt menſura, quae Gallis *Eſtallon* dicitur. V. *Stalo*.

STALLVM. (1) Locus, vbi quis habitat, ſedet, ſtat. Praeſertim ita appellatae in foris et nundinis mercatorum ſedes vel apothecae: vox, vt videtur, contracta ex *ſtabulum*. Charta Philippi Aug. Reg. Franc. ann. 1195. pro Communia S. Quintini: *Tale eſt forum noſtrum*, *quod quisquis in forum venerit*, *Stallum ſuum ſtatuere poſſit*; *vbi terram vacuam reperiet*, *ſuumque ſoluat ſtallagium*, *ſaluis et liberis exitibus domorum et camerarum*, *in quibus manebant.* STALLVS, eadem notione, in Charta cenſuali Leduini Abb. S. Vedaſti ann. 1036. STALLA, eodem ſignificatu. Regeſt. Prioratus de Cokesford. apud Th. Blount in Nomolex. Anglic. (2) STALLVM interdum pro *Stallagio* ſumitur, hoc eſt, tributo, quod ex *Stallis* mercatorum eruitur. Ita in aliquot Chartis obſeruare eſt apud Miraeum in Diplom. Belg. lib. 2. cap. 31. et 44. (3) STALLVM, aut STALLVS, ſumitur apud Scriptores pro ſede vniuscuiusque Monachi, aut Canonici in choro Eccleſiae. Humbertus l. 2. de Miracul. cap. 1. *Solito more venit in chorum*, *et ecce inuenit Spiritum immundum in Stallo ſuo*, *ſimilantem fratri qui iuxta ſe manebat in choro.* Et mox: *Innuit ei vt in aliud Stallum ſeſe transferret.* VINVM STALLI. Charta ann. 1180. ex Tabular. Audomar. *Capellanum Comitis de Rubec canonicum conſtituimus*, *et conceſſimus etiam ipſi omnes obuentiones*, . . . *omnes emendationes*, *teſtimonia*, *vina Stalli et praebendarum.* Id eſt, quod Canonico debetur ex praebenda. (4) † Fundus, ſolum. Ch. Mſ. a. 1224. V. *Stallus*.

STALLVS. (1) Apud Petrum de Vineis lib. 6. Epiſt. 9. *Et terras omnes circumquaque iacentes*, *exceptis C. et P. quas N. et N. fideles noſtri habere noſcuntur ad praeſens*, *vel habituri ſunt in antea*, *de Stallis et recompenſationibus vaſſallorum ſuorum*, *quos ibidem hactenus habuerunt.* Pro habitatione vel domicilio ſumi hic videtur. V. Hiſtoriam Eccleſiaſticam Abbatie-

Digitized by Google

Haſtuilliae p. 90. 114. Hinc STALLVM FACERE, TENERE, Hoſpitari, manere, habitare. Statuta Aſtenſ. collat. 4. c. 1. fol. 16. V. *Stagium.* (2) Cubiculum, cella, cellula. Caſtellus in Chron. Bergom. apud Murator. to. 16. col. 982. V. *Stallum* 1. et 2.

STALO, Ponderum et menſurarum exemplar, modulus, Gall. *Etalon.* Areſtum Parlamenti ann. 1282. ex Tabulario Corbeienſi: *Maior vero et iurati cuſtodient exempla ſeu Stalonem de praedictis ponderibus et menſuris, nec poterunt denegare maior et iurati exhibitionem, et traditionem Stalonis praedicti cum abbas vel gentes ipſius vel ſcabini volent adiuſtare vel iuſtificare menſuras vel pondera ſupradicta.* V. *Stallo.*

† STALONNVS, idem, in Areſt. Parlam. a. 1275.

STALONVS, equus admiſſarius, ex Gallico *Eſtalon*, in Monaſtico Anglicano to. 1. p. 841.

STALPA. Gloſſ. Graec. Lat. MS. et editum: *σταλαγμὸς*, *Stilla*, *hoc ſtillicidium*, *haec Stalpa*, (*ſtiria*, *ſtilla*. *Stalpa*, *σταλαγμὸς*, in Gloſſ. Lat. Graec.)

STALTICVS, a Graec. *σταλτικὸς*, Contrahens, reprimens. Priſcian. lib. 2. cap. 29. *Fouemus calidis mediocriter et Stalticis.* Lib. 3. cap. 7. *Locis uſque ad mammillas cucurbitas Stalticas imponere.*

† STALVM, chalybs, Germ. Stahl, in Ch. Flandr. a. 1163.

STAM, Tributi ſpecies apud Polonos. Locus eſt infra in voce *Strofa.*

STAMARRIA, perperam pro *Stannaria*, fodina, vnde Stannum eruitur, in Libro nigro Scaccarii p. 360.

STAMBECHVS, ab Ital. *Stambecco*, Rupicaprae ſpecies, Gall. *Chamois.* Statuta Vercell. lib. 3. fol. 75. vo. *Item quod becharii ciuitatis Vercellarum non debeant nec poſſint emere vel vendere aliquas ſaluaticinas in ciuitate nec diſtrictu ciuitatis Vercellarum exceptis caprialis, apris ſilueſtribus, Stambechis*, etc.

† STAMBOCHINA, minoris baliſtae ſpecies, in Stat. Crimin. Cuman.

† STAMBVCINVS, ad rupicapram pertinens. Murat. t. 5. Script. Vbi fruſtra idem vir doctus t. 2. Antiq. Ital. med. aeui p. 412. ſuſpicatur reſtituendum *Scambucinus.*

STAMEGNA, STAMEGNIA, vt infra *Staminea*, Ital. *Stamigna.* Statuta Aſtenſ. vbi de intratis portarum: *Stamegne de becarie et aliunde ſoluant pro qualibet petia ad aeſtimationem officialium.* Statuta Riperiae cap. 12. fol. 4. *De qualibet petia bugatorum et Stamegniarum brachiorum duodecim, ſol. duo.*

STAMEN, Stannum, Gall. *Etain.* V. *Stagnum* 2. Mandatum Philippi Pulcri ann. 1304. tom. 1. Ordin. pag. 423. Alia notione V. in *Staminea.*

STAMENTVM, Ordo, Gall. *Etat*, Hiſp. *Eſtamento.* Conſtitut. Eccleſ. Valent. inter Concil. Hiſpan. to. 4. pag. 188. V. *Eſſe* 1.

† STAMESERICVS, holoſericus, ex ſerico contextus, ap. Murat. to. 5. Antiq. p. 829.

STAMETA, panni ſpecies, idem quod *Staminea*, Gallis *Etamine*, Italis *Stametto.* Conuent. ciuitatis Saonae ann. 1536. *Item pro pannis conductis in Sauona den. 4 pro ſingula libra, excluſis Stametis pro quibus ſoluuntur den. 6. pro ſingula libra.*

STAMFORTIS, pro *Stamen forte*, panni ſpecies. V. in *Staminea.* Comput. ann. 1202. apud D. Bruſſel de Vſu feud. tom. 2. pag. CLVI. V. *Stanium.*

† STAMIGNOLA, dimin. ab Ital. *Stamigna*, ſtaminea, panni ſpecies. Murat. t. 2. Antiq. p. 897.

STAMINA, vt *Staminea.* V. ibi.

STAMINARIVS, *ὑφης*, *ὁ τὸν στήμονα* . . . in Gloſſar. Lat. Gr. Vbi *ὑφὴν* excidit, vt monet Martinius.

STAMINEA, STAMINEVM, lanea interula, ſeu Camiſia, qua Monachi quidam vice cilicii vtebantur: nam Benedictinis *lineas camiſias* interdixit Innocentius III. PP. Gall. *Eſtamine*: ex voce Latina *Stamen*, *στήμων.* Varie autem haec vox effertur. STAMINEA, in Regula Solitariorum cap. 49. STAMINEVM. Vdalricus lib. 3. Conſuetud. Cluniac. cap. 5. STAMINIA. Guidonis Diſcipl. Farſ. cap.

Digitized by Google

cap. 47. STAMINIVM. Dialogus inter Cluniac. et Ciſterc. apud Marten. to. 5. STAMINA, in Monaſtico Anglic. tom 1. pag. 26. V. *Eſtamina*. STAMINVM, in eodem Monaſt. Anglic. tom. 1. p. 6. 999. Vſurpatur etiam ſaepe haec vox pro ſpecie panni, quam interdum STAMEN vocabant. Concilium Autrionenſe ann. 1209. cap. 12 *Firmiter inhibemus, ne panno de Stamine forti, aut alio colorato vel ſumptuoſo, ſeu aliquo ſerico in futurum utantur* (Religioſi). V. *Stamfortis* et *Stanium*.
STAMEN, lanea intercula. Bernardi Monachi Ordo Cluniac. part. 1. c. 5. STAMEN, lana carminata, Gall. *Eſtain*. Litterae Philippi VI. Reg. Franc. ann. 1335. tom. 2. Ordinat. p. 114.

STAMIO, *Partus*. Gloſſ. Iſidor. *Stanio* ſcribitur in Pithoeanis: Emendat La Cerda: *Statio, portus*; cui aſſentitur Graeuius.

STAMMA. Ordo de Diogilo lib. 3. de Profect. Ludouici VII. in Orientem: *Hic primo (in Graecia) cupream monetam et Stammas offendimus, et pro vna earum 5. den. et pro 12. ſolidis marcam triſtes dabamus.* Idem lib. 4 *Ante palatium, vel etiam in tentoriis habebamus congruum, ſi duraret, concambium; minus quam duobus denariis Stammam vnam, et earum 24. ſolidos propter marcam.* Graecis recentioribus σάμενα eſt pecunia, moneta, vt pluribus docet Meurſius. Vnde pro *Stamma* apud Odonem Drogilum *ſtamina* legendum putem, procliui librarii lapſu.

STAMMELARIVS, f. a Germanico *Stammler*, lingua haeſitans, balbus. Necrolog. Laureſham. apud Freder. Schannat. in Vindemiis Litter. p. 36. *III. Kal. Septembris Godefredi Stammelarii qui dedit nobis equum.*

STAMMIA, ταυτολογία. Gloſſ. Lat. Graec. Addunt Sangerman. *Iteratio ſermonis*.

STAMNVM, f. pro *Scammum*, idem quod *Stallum* 1. Charta Thoſſiac. ann. 1404. *Debet pro ſuo Stamno in quo ſolitus eſt vendere carnes, etc.* V. *Scammum* 4. et *Stannum* 2.

STAMPA, (1) vox Italica, Typus quo moneta ſignatur, Gallis *Coin*. Statuta criminalia Riperiae cap. 129. fol. 20. V. *Stampus*. (2) STAMPAE, Scabellula, quibus repentes manibus innituntur. Miracula S. Bernardini tom. 5. Maii p. 286. V. *Scamellum*.

STAMPVS, nota, impreſſio, ſignum, character, exemplar. Angl. *Stamp*, Ital. *Stampa*: vnde *Stampillas* vocabant tabulas celatas, quibus, vt nomen ſuum Chartis apponerent illiterati, vtebantur. V. Praefat. Ludewigi ad to. 1. Reliqu. MSS. Charta ann. 1546. apud Rymer. to. 15. pag. 101. V. *Stampa* et *Standardum* 2.

† STAMVLA, mendoſe pro *Scamula*, ſquamula, apud Ludew. t. 11. Reliq. p. 26.

STAMVLTVM, calceamenti ſpecies videtur. Epiſt. Obſcuror. virorum pag. 57. *Et non ſtaret bene, ſi vnus ſartor vellet facere calceos vel Stamulta.*

† STAMVM, ab Ital. *Stame*, ſtamen, lana purior, Gall. *Etaim*. Stat. Taurin. Mſ. a. 1360.

STANCA. Charta Balduini Comitis Flandriae ann. 1193. in Tabulario Monaſterii S. Bertini: *Stancam, vnde aqua exit, poterunt praeparare, et aquam in prato ſuper Stancam eodem termino congregare.* Agger aquis oppoſitus, vel id quo aqua continetur. V. *Eſtanchia*, et infra *Stanka*.

STANCARE, στυφοῦν, ſanguinem ſiſtere ne fluat, pro *Stagnare*. Apud Serenum Sammonicum in veteribus libris, ſic lemma capitis 20. legi monet Salmaſius: *Ad medendam reiectionem cibi, et ſanguinem Stancandum.* Vbi edit. *Reiectionibus cibi aut ſanguinis abſtinendis*. Italis *Stancare* eſt defatigare. V. *Stagnare*.

† STANCARIVM, agger aquis oppoſitus, V. *Stanca*. Ch. Mſ. a. 1341. V. *Eſtanchia*.

† STANCHATORIA, agger itinerarius. Ch. a. 1326.

STANCIA, STANCIARE, etc. V. *Stantia*.

STAN

STANDA, vas vel dolium vinarium, ex Teutonico *Stande*, Kiliano, labrum, alueus ſtatarius, orca, cadus; a *Standen*, ſtare, vt habet Vita MS. S. Romarici: *Vas, quod a ſtando Standam nuncupant, plenum reperit, etc.* V. infra *Standaris*.

STANDALE, STANDALIS, etc. V. *Standardum* 1.

STANDARDVM, STANTARVM, STANDARVM, STANDALE. (1) Vexillum praecipuum totius exercitus, vulgo Gall. *Eſtendart*. STANDARDVM Scriptores rerum Hieroſolymitanarum Saracenis ac Sultanis vulgo adſcribunt. Tudebodus lib. 5. extremo. STANDARDVM pro *Carrocio* vſurpabatur, vel certe eiusdem fuit formae. Simeon Dunelmenſis ann. 1138. Iam vero quod *Standardum* ſignum et vexillum fuerit ſtatorium, a veteri Teutonico *ſtanda*, et *ſtanta*, quod eſt *ſiſtere*, deducit Loccenius lib. 3. Antiquit. Suecicar. cap. 2. Hugo vero Eboracenſis Archidiaconus a Latino *Stare*. Apud Anglos praecipuum Regis vexillum *Standardum* etiam dictum fuit. Hinc *Signum regium, quod vocatur Standard*, apud Scriptores rerum Anglicarum, Radulfum de Diceto pag. 480. STANDALE. Rigordus ann. 1190. STANDALIS, vt *Standardum*. Nicolaus Specialis de Reb. Siculis lib. 5 cap. 14. apud Murator. to. 10. col. 1026. STANDERIVM, eodem intellectu. Adrianus de Veteri-buſco de Reb. Leod. apud Marten. tom. 4. Ampliſſ. Collect. col. 1294. Occurrit rurſum col. 1316. et 1377. STANTARIVS, eodem ſignificatu. Iac. Auriae Annal. Genuenſ. ad ann. 1282. apud Murator. tom. 6. col. 580. STENDARDVS, eadem notione, in Charta ann. 1430. tom. 1. Hiſt. Dalph. pag. 64. col. 2. STINDARDVM, eodem ſenſu, in Annal. Eſtenſ. Iac. de Layto apud eumdem Murator. tom. 18. col. 971. EXTENDARIVM VEXILLVM, apud Albertinum Muſſatum lib. 5. de Geſtis Italicor. rubr. 2. (2) STANDARDVM, alia notione, ſcilicet pro Ponderum et menſurarum exemplari et modulo. Gall. *Etalon*, Angl. *Standard*, vſurpat Fleta lib. 2. cap. 8. *Committitur alicui Clerico vel Laico cura et cuſtodia menſurarum regiarum, quae pro Standardis et exemplaribus menſurarum regni habentur, vlnarum videlicet, lagenarum, ponderum, etc.* V. ſupra *Stampus*.

STANDARDVS. (1) Cognomen cuiusdam Guillelmi Militis, quem ita appellatum ob animi ferocitatem innuere videtur. Sallas Malaſpinae de Reb. Sicul. apud Baluz. tom 6. Miſcell. p. 314. (2) Forte Caſtellum, aquae receptaculum; Gall. *Regard*. Charta ann. 1443. apud Rymer. to. 11. pag. 33. *Augeas, ſuſpirales, Standardos, caeteraſque machinas ſub et ſupra terraneas, dictis conductibus quouis modo neceſſarias, etc.* Alia eiusdem ann. ibid. *Diverſos aquae recentis conductus, cum Standardis caeteriſque machinis et pipis plumbeis . . . conſtruere . . . proponens.*

STANDARIS, vt ſupra *Standa*. Buſchius de Reformat. Monaſt. apud Leibnitium tom. 2. Script. Brunſvic. p. 889.

STANDERIVM, vt *Standardum* 1. V. ſupra in hac voce.

STANETE. Charta ann. 944. apud Vghellum to. 1. Ital. ſacrae col. 551. edit. ann. 1717. *Quod ſunt ipſe Stanete res inter terra et vinea modiorum ducentorum, etc.* Leg. videtur *Stantes*, poſitae.

✝ STANFORTIS, i. q. *Stamfortis*, in Ch. a. 1227.

STANGA, tigillus, pertica, vectis, vinculum, Germanis *Stange*, Italis *Stanga*, vt *Stangare*, vecte munire. Mamorrect. ad 23. Iud. *Sudes eſt pertica, ſiue Stanga.* Habetur in Vita B. Andreae de Galerannis num. 22. et apud Petrum de Creſcentiis lib. 10. de Agricult. cap. 33. V. *Staca*.

✝ STANGARE, vox Ital., vecte munire. Comput. a. 1362.

STANGARIA, eadem notione vſurpari videtur in Lege Longob. edit. Heroldi pag. 193.

STANGIVM, idem videtur quod *Stallagium*, Praeſtatio quae fit ob merces

X 2

ces venum expoſitas. V. in *Stallum* 1. Charta Ludouici Iunioris Reg. Franc. ann. 1154. ex Tabular. Montis Mart. *In earum capitulo multis praeſentibus Barbariacum villam, Stangium cum iuſtitia et diſtrictis.* Charta ann. 1293. tom. 1. Hiſt. Dalph. p. 35. col. 2. *Sine praedicta caſtra et feuda conſiſtant in caſtris, caſtellis, ... pedagiis, teloneis et gabellis, Stangiis, ripariis, aquarum ductibus, etc.* V. *Stantia* 3.

STANGNVM TERRAE, modus agri eſſe videtur, etſi pro *Stagnum*, Gall. *Etang*, ſcriptum eſſe vult Madox. Charta ann. 1281. in Formul. Anglic. pag. 137. *Dictus Robertus dimiſit dicto Simoni vnum Stangnum terrae in clauſo ſuo in Lelle ... habendum et tenendum dictum Stangnum terrae dicto Simoni et haeredibus ſuis ... Et dictus Robertus et haeredes ſui, dictum Stangnum terrae dicto Simoni et haeredibus ſuis ... warantizabimus.*

STANHOGIA, mons lapidoſus. V. *Hoga*.

STANIVM, panni ſpecies. Statuta Raymundi Comitis Toloſae et Legati Apoſtolici ann. 1233. apud Catellum: *Canonicis etiam regularibus prohibemus, ne ſit eorum habitus notabilis, ... ſed ſecundum Statuta Concilii Auenionenſis et Montiſpeſſulani, capis, tunicis, palliis, caligis, de aliqua bruneta etiam vel nigra, vel etiam Stanio forte, vel cameloto, vel aliquo alio colorato panno, ſeu ſumptuoſo, vel aliquo ſerico de caetero non vtantur, etc.* Videtur legendum *Staminio*. V. *Stamfortis*, *Staminea*, et *Stanum*.

STANKA, vt ſupra *Stanca*. Deſcriptio bonorum dom. de Eska ex Tabul. Audomar.

STANNARIA, Stanni fodina. Litterae Henrici III. Reg. Angl. ann. 1220. apud Rymer. to. 1. pag. 243. V *Stagnarium*. STANNARIA CVRIA, quae ad ſtannifodinas ſpectat. Charta Edwardi III. Reg. Angl. ann. 1337. apud eumdem tom. 4. p. 736.

STANNEATVS, ſtanno fuſo perlitus. Statuta Ord. Ciſterc. an. 1233. apud Marten. tom. 4. Anecdot. col. 1355. V. in *Stagnum* 2.

† STANNIFEX, vaſorum ſtanneorum opifex, in Comput. Mſ. a. 1484. V. *Stagnifaber*.

STANNVM. (1) Pro Stagnum. Vgutio: *Stannum, eſt aqua ſtans, artificio piſces habens. Piſcina eſt aqua ſtans artificio non habens, ſed carens piſcibus.* Charta ann. 1263. in Hiſt. Monmorenciaca pag. 113. (2) Sedes et apotheca, vbi merces venum exponuntur, idem quod *Stallum* 1. Litterae Philippi III. Franc. Regis ann. 1277. tom. 3. Ordinat. pag. 61. *Quod Stanna ſeu ſtalla eiusdem caſtri ſeu villae, ad vendendum panem ſeu carnes, aut piſces, vel quelibet mercimonia .... ad dictam Mariam et virum ſuum pertineant.* *Stannum draperiae*, in Charta Calomontis ann. 1399. In alia Thoſſiac ann. 1404. *Charreria tendens a Stanno Perret verſus S. Deſiderium.* V. *Stamnum*. (3) Vas ſtanneum, quaeuis ſupellex ex ſtanno. Statuta Eccleſ. Nannet. apud Marten. to. 4. Anecd. col. 958. (4) † Stamen in Gloſſ. Lat. Gall. a. 1348. V. *Stamen*.

STANS. (1) Domus, habitatio. Statuta Auenion. MSS. V. *Stagia*. (2) *Non Stantia*, Graec. ἀλλοκότα, Monſtroſa, abſurda. Vetus Irenaei Interpres lib. 1. cap. 1. n. 2. *Et aliis occaſionem dabimus .... ad euertendum eam* (ſententiam) *non Stantia, neque apta veritati oſtendentes ea, quae ab iis dicuntur.* (3) et (4) V. *Stantes*.

STANTAREVM, STANTARIVM, pro *Statarium*, Candelabrum maius, quod per ſe ſtat. Gloſſae Lat. Graec. *Statarius*, ὀρθοστάτης. Vetus Charta Cornutiana, edita a Suareſio. V. *Cereoſtata*.

STANTARIA, V. *Stanga*.

STANTARIVM, STANTARVM, vt *Standardum* 1. V. in hac voce.

STANTES. (1) Apud S. Cyprianum dicuntur, qui in fide perſtiterunt, vti e contrario *Lapſi*, qui a fide defecerunt, Epiſt. 14. (2) Stagna († Petrae, rupes, quae per ſe ſtant, vt patet ex Ch. a. 1038. in Chartul.) Ch. an. 1004. ex maiori Char-

Digitized by Google

Chartulario S. Victoris Maſſil. fol. 82. Vide aliis notionibus in *Stans*.

STANTIA. (1) Camera, ex Ital. *Stanza*. Gualuaneus Flamma in Chron. Mediolan. cap. 284. (2) STANTIA perperam ſcribitur in Legibus Rachiſi Regis Longobard. tit. 4. §. 2. pro *Sententia*, vti praefert Lex Longob. lib. 2. tit. 21. §. 28. Haec ſunt legis praelaudatae verba: *Quia ſi Stantia, quam ante liberos homines tres aliquis fecerit, ſtare debet; quanto magis ea cauſa quae per guadiam firmatur.* Quibus verbis minus conſonare videtur Cangii emendatio: quam cum eam ob cauſam, tum ob conſentientes in hanc lectionem Codices editos et MSS. reiicit Muratorius, qui obſeruat *Stantiam* dixiſſe Longobardos, quod Itali appellant *Accordo*, hoc eſt conuentionem ſiue pactionem coram tribus liberis teſtibus, notario nullo adſtante, initam. Vox deriuata a *Stat*, addit idem Muratorius, quod ſignificat decretum eſt, deliberatum eſt. His addi poteſt Gloſſa in l. ſi quis debitorem, de debitis et gaudimoniis, vbi *Stantia* intelligitur Pactum obligatorium, in quo omnino ſtare debetur. (3) STANTIA, STANCIA, Statutum pretium, praeſcripta aeſtimatio, ab Ital. *Stanziāre*, ſtatuere. V. *Sefforium* 2. Statuta Saluciar. collat. 2. cap. 55. (4) † Domicilium, habitatio, Ital. *Stanza*, t. 3. Cod. Ital. dipl. p. 1090.

† STANTIAMENTVM, ſtatutum, conſtitutio, ſanctio, Ital. *Stanziamento*, ap. Lam. in Delic. erud.

STANTIARE. (1) Statuere, definire. Chron. Parmenſe ad an. 1287. apud Murator. tom. 9. col. 813. (2) Menſuras ad exemplar exigere. Statuta Montis Regal. fol. 272.

STANTIATOR, qui ex officio mercibus pretium indicit. Eadem Statuta fol. 33. V. ſupra.

STANTIVVS, ſtans, erectus. Chartular. Kemperleg.

STANTOR. Ordericus Vitalis lib. 9. de Balduino, a Principe Edeſſano adoptato: *Turgidus igitur Princeps, liuore perfidiaque coecatus, Chriſtianis inſidias praetendit, et Stantori ſuo in expeditione eunti imperauit, vt . . . Balduinum . . . interficeret.* Vbi legendum *Stratori*, id eſt *Mareſcallo*, ſeu copiarum duci, quomodo *Stratorem* vel *Protoſtratorem* appellatum obſeruauit noſter ad Cinnamum pag. 475.

STANVM, panni genus, Gall. *Etamine*. Concil. Dertuſ. ann. 1429. inter Hiſpan. to. 3. pag. 663. *Nullus . . . clericus . . . veſtiri audeat veſtibus alterius panni, quam de lana vel Stani, non rubei vel viridi coloris.* V. *Staminea* et *Stanium*.

STAPELLA, Emporium, forum publicum. V. *Stapula* 1. Auesbur. in Hiſtor. Edw. III. Regis Angl. pag. 194.

STAPES, STAPEDIVM, STAPEDA, *Stapha* aliis, qua quis in equum tollitur. V. *Staffa* 2. STAPES. Miracula S. Quirini Mart. lib. 2. n. 30. *Conſcenſo equo, dum Stapedi pedem inderet.* STAPEDIVM. Clemens IV. PP. apud Rainaldum ann. 1311. n. 13. STAPEDA. Iter Camerarii Scotici cap. 27.

STAPPOLVS, V. infra *Staplus*.

STAPHA. (1) STAPHA, STAPHILE, V. *Staffa* 2. (2) † Inter vaſa coquinaria vel menſaria recenſetur in Gloſſ. Lat. Gall. a. 1348. V. *Staupus*. (3) † Fulcimentum, fulcrum ex ſtipitibus, cui baliſta innititur, to. 4. Cod. Ital. dipl. p. 46.

STAPHILVM. Leo Oſt. lib. 1. c. 47. *Aſcendit inde ad ipſum Staphilum de Maiella.* Capitulare Radelchiſi Principis Beneuentani, cap. 10. *Inter Beneuentum et Conſiam fit finis ad ipſum Staffilum.* Charta Creſimiri Regis Croatiae et Dalmat. ann. 1067. ap. Ioan. Lucium l. 2. de Regno Dalmat. c. 8. *Territorium . . . a quercu, quae ſtat ſupra vallem rabioſam, vſque ad Staphilum, qui hac de cauſa ſitus eſt in triuio, quod eſt contra Sablatam, etc.* Charta ann. 1141. apud Vghellum in Epiſcopis Cumanis: *Et ab alio latere parte ſeptentrionis finiuntur in terra dominica, incipiens a Staphilo, et vt deſcendat directum.* Alia apud eumdem in Teatinis Epiſcopis: *Sicut antiquis et iuſtis limitibus terminatur, ſcili-*

Digitized by Google

ſcilicet a Staſlo inter montes, *etc.* Ita to. 5. p. 848. 876. etc. Vim vocis ignorare ſe fatetur Angelus a Nuce, in Notis ad Chronicon Caſinenſe. Quaedam de eodem vocabulo commentatus eſt Holſtenius in Diſſertat. *de pila ſtaffilari*, edita cum Notis ad Stephanum, quae, neſcio, an omnibus arrideant. STRAFILVM, pro *Staphilum*, habetur, ni fallor, in Charta Longobardica in Chronico Beneuentano S. Sophiae p. 573. *A fine Venatoris per ſerra vſque in Straſilum inter duo rora, etc.* Pag. 383. habetur *Straſilium*.

✝ STAPHYLOMA, *paſſio vueae tunicae*, in Gloſſ. ad Alex. Iatroſoph. Mſ.

STAPIA, Stapes, ſtapha, ſcala, qua in equos tollimur. Vetus Inſcriptio a Wolphango Lazio, et Hieron. Magio lib. 2. Miſcell. cap. 14. allata: *Dum virgunculae placere cuperem, pes haeſit Stapiae, et tractus interii.* Recens eſt haec inſcriptio, quam vti veterem laudarunt nonnulli Scriptores, vtpote quae parentem agnoſcat Franc. Columnam in Somnio Polyph. lib. 1. cap. 19. vbi alias ex eadem officina congeſſit. V. Menagiana to. 4. p. 83.

STAPIO. Fortunatus in Vita S. Radegundis c. 13. *Accedens ad cellam S. Iuneris, die vno, quo ſe ornabat felix Regina, compoſito ſermone, vt loquar barbaro, Stapionem, camiſas, manicas, coſeas, fibulas, cuncta auro ornata . . . ſancto tradit altari.* Mabillonius ad hunc locum ſaec. 1. Bened. p. 321. *Stapionem* interpretatur pedum ornamenta: niſi quis ſcribendum malit *Scapionem*, a Germanico *Scappel*, vitta, capitis redimiculum, quo regium diadema deſignaretur.

✝ STAPLA, menſa, ab Angloſax. *Stapel*, V. *Stapula.* Hinc *vendere ad ſtaplam*, particulatim vendere. Areſt. Mſ. a. 1351.

STAPLE, V. infra *Stapula* 1.

✝ STAPLERIVS, miles pedeſtris, vt videtur, apud Murat. to. 20. pag. 977.

✝ STAPLETVS, tapes, in Comput. Mſ. 1434.

✝ STAPLVM, emporium, forum publicum, Germ. Stapel; ſeu quod a mercatoribus domino fori ſoluitur. Ch. Mſ. vet. ex Cod. reg. 10197. V. *Stapula.*

STAPLVS, palatium, domus, aedes, vt quibusdam placet, ex Germanico *Stapel*, locus ſtabulandarum mercium: ſic autem proprie vocabant aedificia tumultuario opere extructa, aliquot ſtipitibus innixa, quos Anglo-Saxones *Steaple* dicunt, vt mox docemus. Lex Salica tit. 57. §. 3. *Si quis ariſtatonem, hoc eſt, Staplum ſuper mortuum miſſum capulauerit, aut manduałem, quod eſt ſtructura, ſiue ſclave, qui eſt ponticulus, etc. . . . ſuper hominem mortuum deiecerit, etc.* Lex Ripuarior. tit. 33. §. 1. de intertiata re: *Si autem extra regnum ſuper* 80. (noctes) *ad Regis Staplum, vel ad eum locum, vbi mallus eſt, auctorem ſuum in praeſente habeat.* Vbi Lindenbrogius et Baluzius monent in aliis Codd. legi *Stapplum, ſtafolium, ſtappolum, ſtaffolum, et ſtapſolum.* Ex variis hiſce lectionibus coniicere licet *Staplum* aeque a Germanico *Stapel* et *Staffel* deduci poſſe: quod poſtremum *erectum, ſtatutum, conſtitutum, ſtatuam*, itidem et *gradum, tribunal, ſolium* deſignat. *Staf, Staffel, gradus*, in Gloſſ. Teuton. Schilteri, vbi et *Staffalun, paſſibus*, et *Staph, paſſum*, ex Gl. Monſ. laudatur. *Staffel* praefert Eccardus qui Cangium in vocis *Staplus* interpretatione cum ex Lege Salica, tum ex Lege Ripuariorum erraſſe contendit: hic ſiquidem, ipſo teſte *Staplus* gradum, tribunal ſonat; in Lege vero Salica pro Statua honoraria ſepulcro impoſita vſurpatur. V. *Ariſtato.*

STAPRON, ventrale craſſum. Computus ann. 1425. apud Kennett. Antiquit. Ambroſd. p. 576.

STAPVLA. (1) Emporium, forum publicum, in ciuitatibus praeſertim maritimis conſtitutum, vbi merces extraneae publice diſtrahuntur; Gall. *Eſtaple*, Germ. Stapel, a verbo ſtapelen, quod *in vnum aliquid concernare* deſignat. Salmaſius in Obſer-

ſerunt. ad Ius Atticum et Romanum, ſcribit *Stapen* exponi in veteri Lexico Saxonico - Latino *forum:* vnde *facere ſtopam* vulgo dicimus, inquit, quod Graecis erat *ἀγορὰν παρέχειν*, Latine *commeatum praebere.* Iisdem Anglo - Saxonibus *Staple* et *Stapeler*, fulcrum menſarium ſonat, et *ſtapeler*, ſtipites iidem dicunt: vnde forrean foris ac nundinis publicis nomen inditum, ab apothecis, ſeu, vt noſtri vocabant, *Stallis*, quae in locis vrbium, aut pagorum publicis tumultuario opere ſupra ſtipites erigebantur, quomodo de *Hallis* diximus. Boxhornius in Theatro Holland. pag 100. *Stapula eſt ius, in quo poteſtas conceditur aliunde inuectis mercibus quaſi manum iniiciendi, ab inſtituto curſu retrahendi, ac denique ita ſiſtendi, vt non prius, quam publico foro diuenditae ibi fuerint, alio transferantur. Ita autem dicitur a Stapelen, quod in vnum aliquid coacervare deſignat, etc.* V. *Stapella.* STAPVLAE MAIOR, qui collegio *ſtapulae*, ſeu mercatorum praeeſt. Charta apud Madox in Formular. Anglic. pag. 20. SCRIPTVM DE STATV STAPVLI, IC. Anglis et Cowello lib. 3. Inſtitut. tit. 22. §. 6. eſt obligatio inſinuata ſiue de recordo, quae coram Maiore ſtapuli in praeſentia alterius duorum Conſtabulariorum recognita, et per eum ſigillata. Cuius obligationis vi, ſi debitor in ſolutione defecerit; creditor auctoritate Praetoris corpus, terras, et bona eius ſibi vſque ad ſatisfactionem arripit et detinet, modo infra limites ſtapuli ipſe reperiatur, vel bona eius prehendi poſſint. Eiusmodi vero ſcriptum non modo inter mercatores; ſed interdum inter omnes Regis ſubditos locum habet. (2) Inſtrumentum quoddam naui inſtruendae neceſſarium: Angli *Staple* vocant quod Galli *Gache* dicunt. Charta Edw. III. Regis Angl. ann. 1338. apud Rymer. tom. 5. pag. 6. *Tibi praecipimus quod tot pontes, cleias, bordas, raccos, cordas, canenacia, Stapulas, anulos, clauos ferreos, dolia vacua, et alia quae pro huiusmodi eſkippamento equorum neceſſaria . . ., in nauibus poni facias.*

STAPVLARIVM, Series, ni fallor, *ſtallorum* ſeu ſedium in choro. Obituar. MS. Eccl. Morin. fol. 44. vo.

† STAQVETA, V *Stagueta.*

STARA, STARIVM, Sextarius, Gall. *Seſtier.* Charta an. 1195. apud Vghellum to. 7. p. 2321. STARIVM, eadem notione. Tabularium Caſauriense an. 1159. Pro Sextario, menſura liquidorum, occurrit in Chron. Aſtenſi apud Murator. tom. 11. col. 163. STARIVS, eodem ſignificatu. Chron. Mutin. apud Murator. tom. 11. col. 99.

STARANI. Otto Morena in Hiſtor. Rerum Laudenſium pag. 19. *Sequenti igitur feſto SS. Geruaſii et Protaſii . . . . ceperunt Mediolanenſes Staranos de Pauia, qui Serexanum depraedati fuerant, etc.* Vbi loci *Scaranos*, a *Scara* militari, legendum putat Felix Oſius, ex MS. Cod. Mediolanenſi. V. *Scara* 3. et *Scarani.*

STARARIA. Vetus Charta apud Baronium ann. 1188. *De Capitaneis ſit ſaluum vrbi et populo Romano, quidquid ab eis conuentum eſt et permiſſum Romae per ſcriptum et iuramenta et pleraſias, et Stararias ac praecones.* Idem forte quod *Stantia* 2. V. in hac voce. † Locum integrum emenda ex eadem Ch. in v. *Stajaria.*

STARCIA, V. ſupra *Sitarchia* et infra *Startia.*

STARE. (1) Eſſe, permanere. Canones Hibern. c. 9. apud Acher. to. 9, Spicil. pag. 3. STARE IN ARBITRIO ALICVIVS, recte diceretur deleta particula *in.* Oberti Cancellarii Annal. Genuenſ. ibid. col. 325. STARE AD CRVCEM, V. in *Crux.* STARE PEDES, vbi ſuperfluum eſt *Pedes.* Vetus Ceremoniale MS. B. M. Deaur. Toloſ. STARE RECTO, vel *ad rectum*, pro ſtare iuri, *Ster en droit*, in Statutis Loſſenſ. ann. 1548. art. 11. V. in *Rectum.* † STARE MALE, inimicitias inter ſe habere, in Ch. a. 1196. (2) Habitare, domicilium habere. Charta ann. 1405. ex Tabular. S. Victoris Maſſil.

ſil. Hinc STARE dicebantur tenentes, qui reſeandiſiam debebant dominis ſuis, ſeu ſtagium: ex Charta ann. 1162. to. 13. Spicilegii Acheriani pag. 314. V Stagium, *Reſidentes* et *Remanentia*. Hinc (3) STARE, ESTARE, Domus, vbi quis *ſtat*, ſeu manet. Charta ann. 1095. apud Gariellum in Epiſcopis Magalonenſibus p. 89. *Ac pro illa guerpitione dedit Epiſcopus Dalmatio vnum Stare, quod ibi habebat*. V. infra *Starrum* 2. (4) Sextarius, in Chartis Italicis. V. Hiſtoriam Placentinam libro 15. pag. 76. et ſupra *Stara*.

STARELLVS, Sextarius. Charta ann. 1267. ex Tabulario S. Victoris Maſſil. V. *Stara* et *Stare* 4.

STARIA. Charta Bonſilii Fulginatenſis Epiſcopi apud Vghellum: *In Staria et campo S. Martini modiola tres*. V. *Startia*.

† STAROLVS, ſextarius, menſura frumentaria, in Ch. a. 1249. V. *Starellus*.

STARIORA. Sextarius, enuntiatione Longobardica, in Charta an. 1289. inter Probat. Hiſt. famil. de Gondi pag. 46. V. *Stara*.

ST[illegible]IVM. (1) Vt *Stare* 3. Charta Ordonii Regis Nauarrae aerae 930. apud Ant. de Yepez tom. 4. Chron. Ordin. S Bened. p. 435. V. *Starrum* 2 (2) STARIVM, STARIVS, V. *Stara*.

STARLINGVS, vt *Eſterlingus*. V. ibi.

† STARNA, auis ſpecies, ſturnus, in Stat. ant. Florent.

STARRE, vt *Starrum* 2. V. in hac voce.

† STARRENE, vel SCARRENE, aluus ſ. fundus nauis, vt videtur, inde f. pro *Carena* in Contract. nauium Maſſil. Mſ. vbi in alio codice legitur *Sterreria*.

STARRVM. (1) Chirographum, vel inſtrumentum, quo Iudaei pactiones ſuas rerumque transactiones conficiebant, apocha, ſcriptura, charta, cuiusmodi multa haberi Hebraice conſcripta in arce Londonienſi hoc titulo obſeruant Warſius et Spelmannus. (2) Idem quod *Stare*, de quo ſupra, Domus, aedes, in Charta ann. 1215. apud Saluaingum Boiſſium. V. *Starium* 1.

STARTIA, STARCIA. (1) Charta Roberti II. Principis Capuani ann. 1156. in Sanctuario Capuano pag. 617. *Hoc eſt, integram vnam peciam terrae, quae eſt Startia noſtrae curiae pertinens, et appellatur ea Campus ſeu Startia de Maiano, habetque hos fines, etc.* Alia Guillelmi Regis Siciliae ann. 1182. apud Vghellum: *Et ſine aliquo ſeruitio caſtrum illud, ſicut praedictum eſt, cum Startia turris palatii teneat et cognoſcat*. Apud eumdem tom. 8. pag. 47. *Starsia*. Adde to. 6. p. 643. et ſeqq. Charta Philippi Principis Tarentini ann. 1313. poſt Hiſt. Cangii Gallo-Byzantinam p. 77. *Cum ciuitatibus, villis, caſtris, . . . iuribus, territoriis, Starciis, et pertinentiis ſuis omnibus, etc.* V. *Stare* 3. (2) † Beneficii eccleſiaſtici ſpecies, in Formul. Mſ. Inſtr.

† STASTARITVS, in ſequeſtro, vel ſub cuſtodia poſitus, ap. Murat. to. 4. Antiq. p. 397. V. *Stagimentum*.

STATARII. (1) Qui alias *Stagiarii*, qui *reſidentiam* debent. Charta Aimerici Vicecomitis Caſtri-Airaldi ex Tabulario S. Dionyſii de Vallea. V. in *Stagium*. (2) Alia notione vide in *Cereoſtata* et *Stantareum*.

STATER, STATERVM LVDVS. Vetus Scheda apud Caniſium tom. 4. Antiquar. Lection. *Qui cum coaeuo iamdicti Regis filio aſſidue luderet ludum Staterum, et ſemper obtineret, exitialis irae fomitem miniſtrauit. Cum vero quadam die huic ludo operam dediſſet, et filius Regis multoties victus eſſet, ira praeruptus, Rochum filium Ducis ſuper tempora percuſſit, ictum mortiferum ſecuta eſt mors.* Incertum, qui fuerit hic *ludus Staterum*, niſi *ſcacorum* forte, atque ita legendum ſit. V *Stagnus* 1. Apud Will. Malmesburienſem in Vita S. Aldhelmi Epiſc. cap. 9. *Wintonienſis Praelatus Daniel, qui eſſet eiusdem regionis oriundus, et Staterum non egenus*, i. nummorum, ex Graeco στατὴρ.

STATERA, V. ſupra in *Stater*.

† STA-

† STATERARE, ad ſtaterum expendere. Areſt. Mſ. a. 1410.

† STATGIA, habitatio, coenaculum. Anniu. S. Martial. Lemouic. V. *Stagia* 1.

STATHES, portus, nauium ſtatio. Charta ann. 1431. apud Rymer. to. 10. p. 488.

STATICA. (1) STATICA, STATICVM, V. *Scata*. (2) † Praeſidium militare, in Vſat. Barcin. Mſ. (3) † Commoratio, domicilium, in Conſuet. Perpin. Mſ.

STATICVLVM, V. infra *Statunculum*.

STATIO. (1) Ieiunium dicitur Scriptoribus Eccleſiaſticis. Iſidorus lib. 6. Orig. cap. vlt. et Rabanus lib. 2. de Inſtitut. Cler. c. 18. *Ieiunium et Statio dicitur.* Gloſſae Arabico-Lat. *Statio*, *ieiunium.* Atque ita pro quouis ieiunio vſurpant Caſſianus lib. 5. de Coenob. Inſtit. c. 20. 24. Alii diſtinguunt *ſtationem* a ieiunio: *Ieiunium enim*, iidem Iſidorus et Rabanus aiunt, *eſt indifferenter cuiuslibet diei abſtinentia, non ſecundum Legem; ſed ſecundum propriam voluntatem. Statio autem eſt obſeruatio ſtatutorum dierum, vel temporum: dierum, vt quartae et ſextae feriae ieiunium ex vetere lege praeceptum: temporum autem, vt ieiunium quarti, quinti, ſeptimi et decimi menſis, et obſeruatio Quadrageſimae, quae in vniuerſo orbe inſtitutione Apoſtolica obſeruatur.* Tertullianus lib. 2. ad vxorem: *Vt ſi Statio facienda eſt, maritus de die condicat ad balneas, ſi ieiunia obſeruanda ſunt, maritus eadem die conuiuia exerceat.* Idem contra Pſychicos: *Arguunt nos, quod ieiunia propria cuſtodiamus, quod Stationes plerumque in veſperam producamus.* Et cap. 14. eiusdem libri: *Cur Stationibus quartam et ſextam Sabbati dicamus, et ieiuniis Paraſceuen?* Vbi exerte Tertullianus *ſtationem* a ieiunio diſtinguit, oſtenditque *ſtationem* praeſcriptam a lege: *ieiunium* ex mero arbitrio et propria deuotione obſeruatum. Exſtant in Bibliotheca Caſinenſi Auxilii Preſbyteri Quaeſtiones Theologicae, in quibus quaerit: *Quid interſit inter Stationem et ieiunium?* Cur autem *Statio* dictum ſit ieiunium indictum, docet Ambroſius Serm. 25. *Caſtra nobis ſunt noſtra ieiunia, quae nos a diabolica infeſtatione defendunt: denique Stationes vocantur, quod Stantes et commorantes in eis inimicos inſidiantes repellamus.* Iſidorus loco citato: *Statio autem de militari exemplo nomen accepit pro eo, quod nulla laetitia obueniens caſtris ſtationum militum reſcindat: nam laetitia libentius, triſtitia ſollicitius adminiſtrat diſciplinam. Vnde et milites, nunquam immemores ſacramenti, magis ſtationibus parent.* V. quae Allatius obſeruat de Miſſa Praeſanctificatorum pag. 1550. et 1570. ex Ioan. Phurne et Matth. Blaſtare. (2) STATIO, veteribus dictus Coetus, ſiue conuentus fidelium in Eccleſia, maxime is, qui dominico fiebat die, apud Tertullian. lib. de Corona militis: ita autem vocantur eiusmodi conuentus, metaphora ſumta a militibus, qui dum praeſidium certo loco collocant, *ſtationem facere* dicuntur. (3) *Stationes* praeterea dicuntur Eccleſiae, oratoria, ſeu quaeuis loca, vbi proceſſiones Eccleſiaſticae moram faciunt, in quibus orationes fiunt, aut decantantur Antiphonae, vel denique ſacrum Miſſae Miniſterium peragitur: ex quo proceſſiones ipſas *Stationes* paſſim dictas obſeruare eſt. Atque hac notione *Stationis* vocem accipiendam cenſent viri docti apud Cyprianum Epiſt. 31. et 42. Ioannes Diacon. lib. 3. Vitae Gregorii M. c. 18. STATIONALIS CRVX, quae ad ſtationes deferebatur, et ſuper altare reponi ſolebat. Benedictus in Ordine Rom. apud Mabill. tom. 2. Muſei Italici p. 124. STATIONARI, *Stationem* ſeu proceſſionem peragere. Eckehardus Iunior de Caſibus S. Galli c. 1. (4) Communio, ſeu ordo a communionem accepturis ſeruandus. Ordo Rom. II. apud Mabill. tom. 2. Muſei Ital. pag. 50. (5) Locus in Monaſteriis educandis pueris deſtinatus. Vita B. Stephani Obazin. Abbat. apud Baluz. tom. 4. Miſcell. pag. 157. (6) Idem quod

Stagium, de qua voce ſupra. Sugerius lib. de Rebus in Adminiſtr. ſua geſtis cap. 12. V. *Status* 9. (7) Conuiuium, paſtus, praebenda panis et vini. Charta Hugonis Epiſcopi Gratianopolitani ex Tabul. Eccl. Gratianopol. *In Eccleſiis B. Mariae de Arniſio, et S. Ioannis, et de deſerto, retinui Stationem cum ſociis ſex a feſtiuitate Apoſtolorum Petri et Pauli, vſque ad Aſſumptionem B. Mariae.* (8) Minuti quidam Canonicorum reditus hac voce deſignantur, in Charta Mauricii Epiſcopi Pariſ. ex Tabul. S. Clodoaldi (9) Domus, vbi quis *ſtat*, habitat. Charta Rodulfi Epiſc. Cabilon. ann. 980 inter Inſtr. to. 4. Gall. Chriſt. nouae edit. col. 226. V. *Stare* 3. et *Statica*. (10) Tabulatum, Gall. *Eſtage*. Charta Ludouici Craſſi Reg. Franc. ann. 1134. ex Tabul. Montis Mart. V. *Stagium* et *Triſtega*. (11) Idem quod *Mutatio*, in l. 36. et 65. Cod. Theod. de Curſu publ. et l. 1. de Curioſ. vbi Iacob. Gothofredus.

STATIONARIVS, in Gloſſis Graeco-Lat. dicitur, Ἐπιϛαθμος, *ὁ τῶ ϛαθμῶ ἡγέμενος, ὁ ἡγέμενος τῆς μονῆς, manceps:* qui ſcilicet in *manſionibus* equorum publicorum curam gerit: *Qui curſui publico praeeſt*, in lege 1. Cod. Th. de Curſu publ. Adde leg. 2. de Cohortal. l. 31. de Epiſc. eod. Cod. vbi Iacob. Gothofred. (12) Apotheca. *Stationarius*, Apothecarius. S. Fulgentius Homil. 66 *Temporalis medici Statio videtur eſſe defixa, vbi herbarum redolent medicamina, et in tectis curationis incluſa renitent ferramenta, etc.* (13) Pro Viuario piſcium, in Charta an. 1057 apud Meichelbec. tom. 1. Hiſtor. Friſing. p. 516. *Aquis, aquarum decurſibus, piſcationibus, Stationibus, id eſt, giſtellis piſcium, quos huſones dicimus.* (14) † Locus publicus vbi mercatores merces ſuas venum exponunt, in Ch. Mſ. an. 1375.

STATIONALIS, *μόνιμος*, in Gloſſ. Lat. Graec. Aſiae Graec. Lat. *μόνιμος, ſedulus, efficioſus, Stationalis.* V. in *Statio* 1.

STATIONARE, ab Italico, vt videtur, *Statiera*, Statera, verticulum, Gallis *Peſon*, vel a *Stazzonare*, tractare, Gall. *Manier;* dicitur de pane minoris, quam par eſt, ponderis; vel minus bene tractato et ficto, in Statutis Pallauic. lib. 2. cap. 63. fol. 124. V. in *Stantia* 3.

STATIONARI, V. in *Statio* 1.

† STATIONARIA, officina libraria, in Stat. Vniv. Toloſ.

† STATIONARIATVS, librarii officium, in Stat. Vniv. Aurel.

STATIONARIVS. (1) *Stationarii*, Milites, apparitores, et officiales Praeſidum, qui diſpoſiti per prouincias certis locis denunciabant magiſtratibus, quid ageretur. Horum mentio eſt in Cod. Theod. et Iuſtin. non ſemel, et in Append. Cod. Th. Conſtit. 14. SVPERSTATIONARIVS, apud Optatum l. 1. extremo, qui *Stationariis* Praeſidum praefectus erat. (2) Iidem, qui *Manſionarii*, ſeu *manenses*, de quibus ſuo loco. Tabularium Redonenſe apud Auguſtinum du Pas in Stemmat. Armoric. pag. 823. (3) Librorum venditores, Librarii, a *ſtationibus*, ſeu officinis librariis: Anglis a *Stationers*, quomodo appellabant mercium viliſſimarum inſtitores, qui in foro *ſtationes* habebant, vt notatum a Cuiacio lib. 2. Obſeruat. cap. 40. Statutum Vniuerſitatis Pariſienſis promulgatum ann. 1275. *De Stationariis, ſiue Librariis: et Stationarii, qui vulgo appellantur, ſiue Librarii . . . corporale praecedant ſacramentum, quod libros recipiendo venales, cuſtodiendo, exponendo eosdem et vendendo, . . . fideliter et legitime ſe habebunt, etc.* STATIONARII, quiuis inſtitores. Io. Carmeſſonus in Vita S. Petri Thomaſii cap. 3. (4) Canonicus, qui *reſidentiam* facit, aut facere debet. V. in *Stagium*. Lambertus Ardenſis apud Ludewig. to. 8. Reliqu. MSS. pag. 534. V. in *Statio* 9. (5) Subdiaconus dictus in Eccleſia Romana, qui, hebdomada ſua in ſtationibus Romano Pontifice Miſſam celebrante, Epiſtolam cantabat. Anaſtaſius in Benedicto III. PP. STATIONARIVS ACOLYTHVS

THVS eadem de cauſa dicitur in Ordine Rom. 1. apud Mabillon. to. 2. Muſei Italici pag. 4. STATIONARIVS CANTOR, in Charta Philippi Auguſt. ann. 1204. pro Eccleſia S. Aniani Aurelian. id eſt, qui *reſidentiam* facit.

STATIOSE, diu, cum mora. Anaſtaſius Bibl. in Gregorio IV.

STATIVA, Domus, vbi quis *ſtat*, manet. Charta ann. 1153. inter Probat. tom. 2. nouae Hiſtor. Occitan. col. 545. V. *Statio* 7.

STATIVM, ſedile, ſedes. Proceſſus de ſanct. et doct. S. Catharinae Senenſ. apud Marten. tom. 6. Ampliſſ. Collect. col. 1321.

STATIVNCVLVM, diminut. a *Statio*, Apotheca, ſedes vbi merces venum exponuntur. Charta Gilberti Abbatis S. Pauli Senon. ann. 1236.

STATIVVS EQVVS, quem alii Refractarium, Galli *Retif*, vocant. Wichbild Magdeb. art. 99.

STATORES, Apparitores, officiales Magiſtratuum, vel quiuis famuli, ſic dicti, quod ſtarent ad iuſſa parati, vel quod ſinguli in ſtationibus, quibus addicti erant, ſtarent. Vetus Inſcriptio L. MARIO. VERNO. STATORI. PR. Alia: FORTVNATO STATORI AVGVSTORVM. Petronius in Satyrico: *Quaedam foeminae ſordibus calent, nec libidinem concitant, niſi aut ſeruos viderint, aut Statores altius cinctos.* V. Ciceronem lib. 2. Epiſt. famil. vlt. Baron. ann. 261. n. 26. et quae de iis annotauit noſter ad Cinnamum.

STATORIVM, pro *Scacarium*, vt videtur, in Indice MS. benefic. Eccleſ. Conſtant. fol. 41. *Supra quibus debatis et litibus obtinuit contra ipſos dictus de Hamas, videlicet in aſſiſiis regiis de iure patronatum contra dom. de Leſeaux et contra Regem in Statorio Paſchali tento Cadomi anno nonageſimo ſecundo, in quo Statorio procurator Regis procurauerat huiusmodi cauſam aduocari.*

STATVA. (1) Lex Salica tit. 29. §. 32. *Si quis Statuam aut tremaclum, vel vertuolum de flumine furauerit,* etc. Ita in edit. Heroldi tit. 27. §. 34. Vbi Wendelinus ait, *Statuam* hic appellari, quod Teutones *Staff* et *Stave* dicunt, *contum* ſcilicet, ſiue longurium, quo nauicularii per paludes et flumina lintres ſuos propellunt: a *Stooten*, protrudere. *Stavam* praeferre veteres codices quidam obſeruant, vt Pithoeus in Gloſſ. Leg. Salicae, vbi *Stavam*, genus maioris retis, Gall. *Eſtave*, interpretatur. Certe quidquid ſit de etymo, conſtat, hanc vocem pro virga longiori vſurpari in Speculo Saxonico l. 3. art. 45. §. 10. in margine: *Aceruus tritici, duodecim habens Statuas, quarum quaelibet per vnum paſſum ab alia diſtet: et quaelibet Statua clauos contineat duodecim a ſe inuicem diſtantes, in altitudine vnius hominis ſtaturae vſque ad humeros.* In textu *virga* habetur pro *Statua*, ſic: *Duodecim vero virgarum cumulus tritici, ita vt virga vna paſſum diſtet ab alia.* V. Acta SS. to. 1. Iun. p. 869. col. 1. (2) Columna. Epiſt. Imp. CP. ad Robertum Comit. Flandr. ann. 1095. apud Marten. tom. 1. Anecd. col. 268. (3) Σταμένα, in Gloſſ. Lat. Graec. et Graec. Lat. Emendat Vulcanius, *Statuta*, ἑςαμένα.

STATVALIS. (1) Stupidus, inſtar ſtatuae: hinc adagium: *Statuâ taciturnior.* Liber de Diſciplina Scholarium, falſo Boëtio adſcriptus, cap. 6. (2) STATVALIS, et STATVARIVS CERVVS, qui ad *ſtatuam* ſeu altitudinem alicuius effictus eſt. Mirac. S. Simonis Eremit. Auguſt. tom. 2. April. pag. 828. V. *Statuarium* 4.

STATVARE, Statuere, praeſcribere. Acta ad Concil. Baſil. apud Marten. to. 8. Ampl. Collect. col. 383.

STATVARII, vt infra *Statutarii*, quomodo etiam forte legendum eſt. Conſtitut. Frederici Imp. in Litteris Ludouici X. Regis Franc. tom. 1. Ordinat. p. 611.

STATVARIVM. (1) *Conflatorium.* Papiae MS. Perperam in edito *Staturarium.* Occurrit haec vox nude in Gloſſ. Arabico-Lat. (2) Sepulcrum, monumentum mortuorum ſtatuis adornatum. Ingulfus pag. 853. (3) Zachariae cap. 11. v. 13. *Et appende-*

Digitized by Google

ponderrant mercedem meam triginta argenteos; et dixit Dominus ad me: Proiice illud ad Statuarium. Vbi Graecus interpres, κάθες αὐτοὺς εἰς τὸ χωνευτήριον, vbi ſcilicet conflari ſtatuae ſolent. (4) *Candela, cum qua cingitur ſtatua, et circumdatur vel crux, vel altare.* Ita Vgutio, et ex eo Will. Brito in Vocabulario MS. et Mamotrectus ad 2. Paralip. c. 3. Vita S. Stephani Obazin. lib. 3. c. 25. apud Baluz. tom. 4. Miſcell. p. 200. Vbi de cereis ad menſuram ſeu *ſtaturam* boum curandorum effictis, atque ad ſepulcrum Sancti cuius opem inclamabant ar- ſuris ſermo eſt. V. *Statualis* 2. Gloſſ. Lat. Graec. *Staturium*, ὀρθοστάτης, Gloſſ. Graec. Lat. ὀρθοστάτης, *Statuarius.* Sed legendum videtur vtrobique *Statarius.* V. *Statarii* 2.

STATVARIVS, V. *Statuarium* 4. *Statualis* et *Statuarii.*

STATVITIO, Statutum, Edictum. Continuatio Chron. Andr. Danduli apud Murator. to. 12. col. 419. V. *Statutio.*

STATVNCVLVM, STATVNCVLVS, paruula ſtatua. Gloſſ. Lat. MS. Reg. cod. 1013. *Statuncula, idola, Staticulum*, Plauto in Perſa. Vita S. Concordii Mart. num. 8. STATVNCVLAM habent Gregor. Turon. lib. 1. Hiſt. Franc. cap. 5. et Acta S. Thyrſi cap. 6. STATVVNCVLA, in Actis S. Vrbani PP. tom. 6. Maii pag. 13.

STATVRA. (1) Hominis altitudinis menſura. Gloſſ. Lat. Graec. *Statura*, ἀνάστημα, μέγεθος σώματος, μῆκος ἡλικίας. Gloſſae aliae: *Statura*, σώματος στάσις. Anaſtaſius in S. Hadriano ſub finem, de Tiberi fluuio exundante: *Et per plateas, ſe extendens vſque ad Pontem Antonini, ipſumque euertens murum, egreſſus in ſuo ſe iterum vniuit alueo, ita vt in via lata amplius quam duas Staturas eiusdem fluminis aqua excreuiſſet, etc.* Habetur eadem notione paulo ante. (2) Statua, imago. Teſtamentum Guillelmi Narbon. Vicecomitis ann. 1397. apud Marten. to. 1. Anecdot. col. 1629.

STATVRARIVM, STATVRIVM. V. *Statuarium* 1. et 4.

STATVROSVS, elegantis ſtaturae. S. Auguſtin. Pſ. 33. *Forte habes ſeruum formoſum, Staturoſum, bene compoſitum.* V. *Statutus.*

STATVS. (1) Statura. Lactantius de Mortibus Perſecut. n. 9. *Erat etiam corpus moribus congruens, Statu celſus, caro ingens, etc.* Fredegarius in Chron. cap. 51. *Formam ſtaturae meae laudaſti.* Alii codd. habent, *Status mei.* (2) Hominis ſtantis ſpecies. S. Cyprianus ad Demetrianum. (3) Regnum, imperium, ditio, Gall. *Etat*, Germ. Staat. Litterae Edw. III. in Chron. Angl. Th. Otterbourne pag. 123. (4) Curia, Comitatus, Aula Regia. Iacobus de Vitriaco lib. 3. pag. 1136. de Saphedino: *Primo die recipit ipſos* (Legatos Chriſtianorum) *in prima ſcala de Cayron, vbi ſemper eſt Status eius.* (5) Comitia generalia regni, vel prouinciae alicuius, Gall. *les Etats.* Proſper Sanctacrucius de ciuilibus Galliae diſſenſionibus apud Marten. tom. 5. Ampliſſ. Collect. col. 1449. (6) Ordo. Charta ann. 1361. (7) Apparatus, comitatus, familia; Germ. Staat. Polyptychus Eccleſ. Viuar. *Vidit .... Hugonem Meruli qui erat vicarius, tenebat ita magnum Statum ſicut vnus Epiſcopus.* (8) Reditus, prouentus, fiſcus regius. Charta ann. 4. Henrici V. Regis, apud Madox in Formul. Anglic. pag. 68. (9) Sedes, i. q. *Stagium. Statum facere, tenere*, Sedere, morari. Ethelwerdus lib. 4. cap. 3. V. in *Stagium* et *Statio* 4. (10) Pro *Stallo* monachorum et Canonicorum in Eccleſia. Galbertus in Vita Caroli Comitis Flandr. num. 72. (11) Sedes, apotheca, Gall. *Etau*; idem quod *Stallum* 1. Charta Ludouici Craſſi Reg. Franc. ann. 1134. apud Lobinell. tom. 3. Hiſt. Pariſ. pag. 61. (12) IN STATV TENERE, Gall. *Tenir en Etat*, curare, tueri, ſuis ſtipendiis ſeruare. Charta Henrici III. Reg. Angl. ann. 1225. apud Rymer. tom. 1. pag. 280. (13) † Dilatio, induciae, quod res in

eo

Digitized by Google

eo ſtatu, quo ſunt, maneant, Gall. *Eſtat*; inde *ſecurus Status*, ſecuritas, qua ſibi inuicem per certum temporis ſpatium fideiubent. Lit. remiſſ. a. 1356. (14) † Honoris et dignitatis gradus, in Teſtam. a. 1390. V. *Homo ſtatus* et *Statica* 2. (15) † Miniſterium, artificium, in Areſt. Parl. Pariſ. a. 1416.

STATVTARII, Magiſtratus, qui ſtatuta edunt, vel horum obſeruationi inuigilant, vel ſecundum ea iudicia ſua edunt. Charta ann. 1208, apud Murator. delle Antic. Eſtenſi pag. 390, *Statutarii, qui pro tempore fuerint, hoc ſtatutum et ſupradicta teneantur firmare et ſcribi facere in volumine ſtatutorum Communis ciuitatis Ferrarie.* STATVTERII, eodem ſignificatu, in Statutis Vercell. lib. 6. fol. 141.

STATVTARIVM, Archiuum, in quo reponuntur Statuta, ſeu acta publica. Innocentius IV. PP. in Epiſtola ad Poteſtates, etc. ſub finem.

STATVTARIVS. *Lex ſtatutaria*, V. in *Lex*.

STATVTIO. (1) Statutum, Edictum. Charta Olibae Comit. apud Acher. tom. 8. Spicil. pag. 267. V. *Statuitio*. (2) † Iuriſdictio iuratorum communiae in Ch. a. 1070. (3) † Aſſignatio, addictio, in Ch. Mſ. a. 1238.

STATVTORES, vt *Statutarii*. Statuta Arelat. MSS. art. 110.

STATVTVM LOCALE, Inſtitutum, conſuetudo recepta in loco, Gallis *Coutume locale*. Charta Bolkonis Ducis Sleſiae ann. 1336. apud Ludewig. to. 5. Reliqu. MSS. pag. 559.

STATVTVS, magnae ſtaturae, apud Plautum in Rudente:

> *Recaluum ac Silenum ſenem, Statutum, ventrioſum.*

V. *Staturoſus*.

STATVVNCVLA, V. *Statunculum*.

STAVA, V. *Statua* 1.

STAVARIVS, ὀρθοςάτης. Gloſſ. Lat. Graec. Leg. *Statarius*. V. *Statuarium* 4.

† STAVDELLVM, fulcrum menſarum, in Stat. eccleſ. Caſtrenſ. an. 1358.

STAVERA, qui iuraturo formulam ſacramenti praeſcribit, vel dictat, a Belgico *Staven den eedt*, ſacramentum dictare. Conſuet. Furnenſes ex Tabulat. Audomar.

STAVLVS. (1) *Stallus*, ſedes Canonicorum vel monachorum in choro Eccleſiae, Gall. *Stalle*. Charta ann. 1227. tom. 2. Hiſt. Eccleſ. Meld. p. 120. V. *Stallum* 2. STOLVS, eadem, vt videtur, notione. Statuta S. Martini Turon. ex Cod. MS. Sangerman. num. 1307. *Debet autem* (Rex) *donare theſaurariam vel decanatum vacantem infra annum et canonico non de terra, ſed de Stolo.* (2) *Stallum*, apotheca; Gallis *Eſtal*. Libertates MSS. villae S. Deſiderii in Campania ann. 1228. V. *Feneſtra*, *Stallum* 1. STAVLLVS, eodem ſignificatu. Geſta Guillelmi Epiſc. Cenoman. apud Mabillon. to. 3. Analect. pag. 373.

STAVPVLVS, V. mox *Staupus*.

STAVPVS, et STOVPVS, Scyphus, crater, poculum, menſura liquidorum, Germanis *Stauff*. Kero Mon. in Gloſſ. *Stoupus*, *tiphus certae menſurae*. Vetus Gloſſar. Saxon. apud Somnerum, *Stapul*, *batis*. Eſt autem *batis* vas, vel etiam vas potorium. Charta Abbatis Laurisham. apud Freherum in Origin. Palatinis: *Vndecima vero huba villicationi attinet, quatenus inde 8. paropſides, 8. Staupi, vnum mortarium. in Natali Domini, 40. quoque ſcutellae in Paſcha fratribus miniſtrentur.* STAVPVM, eadem notione, in Charta ann. 1221. tom. 2. Rer. Mogunt. p. 668. STOVPVS. Ephemerides Monaſterii S. Galli, 3. Non. April. STVPVS, in Statutis antiquis Canonicorum S. Quintini in Viromanduis. STOPA, eodem ſignificatu, apud Ludewig. to. 1. Reliqu. MSS. p. 354. STOPELLVS, diminut. a *Stopus*. Statuta Placentiae lib. 6. fol. 67. STAVPVLVS, diminut. a *Staupus*, in Miraculis S. Valburgis Virg. lib. 2. cap. 5. apud Caniſium et Stewartium vſurpatur pro *Cicindile*, aut lucerna ardente ante corpus S. Valburgis, quod eſſet in modum *ſtaupi*, ſeu crateris, effictu. STIPVS, apud

Digitized by Google

apud Papiam dicitur *calix conſperſus*. Sed an eiusdem originis, cuius *ſtaupus*, non auſim definire. Leg. forte *Scriptus*.

STAVRACIN, STAVRACINVS, STAVRACIS, STAVRACIVM, V. in *Storax*.

STAVRAMENTVM, quidquid non ad vitae duntaxat, ſed et ad agrorum culturam, et praedii ſupellectilem pertinet, idem quod *Inſtaurum*. V. in hac voce. Tabularium Cadomenſe: *Willelmus mentum recepit in Stauramento, IV. boues, et XL. bidentes, etc.* V. *Eſtoramentum*.

STAVRARE, inſtruere, adornare, Gall. *Eſtorer*. Anaſtaſius in Hadriano apud Murator. tom. 3. p. 195. V. *Staurum* et *Inſtaurare* in *Inſtaurum*.

STAVRIA, Crux. *Fratres de Stauria*, iidem qui *Fratres crucis*. V. in *Crux*. Leges Opſtalbomicae c. 20. *Fratres Ordinis Praedicatorum, et Fratres Minores, et Fratres de Stauria, . . . admittere decreuimus.*

STAVROFERI, iidem qui mox *Staurophori*. V. *Baiulus* 1.

STAVROFORIA, V. in *Staurophori*.

STAVROPHORI, qui crucem in proceſſionibus Eccleſiaſticis portant, ex Graeco σταυροφόροι, Gall. *Portecroix*. Gislebertus Monachus in Vita S. Romani Abbat. Autiſiod. cap. 7. *Sicque* (corpus S. Romani) *inde levatum, et cum Staurophora, cereoſtataſa . . . . ad praefatum coenobium deportatum eſt.* Perperam edit. *Staurophona*. Rectius to. 5. Maii p. 156 editum a Bollandiſtis, *Cum Staurophoria et cereoſtata*. Sic porro hoc loco intelligitur Crux ipſa delata. V. Meurſium, et Gloſſ. med. Graecit. STAVROFORIA, *Portatio Crucis*, in Gloſſ. MSS.

STAVROPHYLAX, Graec. σταυροφύλαξ, Crucis cuſtos, dignitas in Eccleſia Ieroſolymitana: eo etiam nomine interdum donatur Patriarcha Ieroſolymorum. V. *Cuſtos Crucis* in *Cuſtos* 4. et Gloſſ. mediae Graecit.

STAVRVM, quicquid ad vitae neceſſaria conducit, Anglis *Store*. Item, quicquid ad agriculturam, vel ad praedii ſupellectilem pertinet, vt ſunt animalia, pecora, ſerui, etc. V. *Staurementum*. Elmham. in Vita Henrici V. Regis Angl. cap. 68. p. 195. *Largiſluae Cereris copioſa fertilitas, cuncta ſua granaria infra vrbem omni Stauro ſpoliata perpendens, etc.* Chron. Ioh. Whethamſtedii pag. 505. *A dextra, aut in praediis, aut in grangiis, aut alicubi alibi in Stauro pro exhibitione veſtra, etc.*

STAVRVS, Crux, ex Graec. σταυρός. Gloſſ. Aelfrici Anglo-Sax. *Crux*, vel *Staurus: rod*.

STAVSARE, f. Proponere, obiicere. Charta ann. 1506. apud Vghellum tom. 1. Ital. ſacrae col. 1362. *Habeat in omnibus licentiam et firmiſſimam poteſtatem in omni loco iſtud munimen oſtendere et Stauſare, agere, etc.* Leg. fortaſſis *Stanſare*, ab Italico *Stanziare*, decernere, conſtituere.

† STAZONATICVM, praeſtatio pro *Statione* ſeu *Stallo* in foris et nundinis, i. q. *Stallagium*, ab Ital. *Stazione*. Murat. t. 2. Antiq. p. 32.

STE, V. ſupra *Sta*.

STECCARE. Charta ann. 1287. in Miracul. S. Ambroſii Senenſis: *Stando ante altare S. Ambroſii, fuit ita compreſſa, et Steccata, quod nullo modo poterat diſcedere.* Id eſt *fixa*, ex Italico *Stecca*, baculus, ſtipes, ſeptum. V. Cruſcanos, Menagium, et Ferrarium in Orig. Ital. STECHETVM, ex Italico *Steccato*, palus, repagulum, apud Petrum de Creſcentiis l. 10. cap. 26. Hinc STECCATA, palorum ſeries, vallatio ex palis, locus palis circumſeptus, Gallis *Eſtacade*. Annal. Caeſenat. ad ann. 1305. apud Murator. tom. 14. col. 1126. STECHATA, STECHATVM, eadem notione. Caſtellus in Chron. Bergom. ad an. 1404. apud eumdem Murator. tom. 16. col. 948.

† STECCARIA, i. q. quod *Steccata*, in Ch. a. 1414.

STECCATA, V. *Steccare*.

STECCO, vox Italica, Spina, feſtuca, palus. Vita S. Franciſci Fabrian. to. 3. April. p. 989.

STECHATA, STECHATVM, STECHETVM, V. *Steccare*.

STE-

Digitized by Google

STEDINGI, V. *Stadingi*.

STEGMA, pro Stemma. Chronicon Noualicenſe lib. 5. c. 8.

STELAGIUM, V. mox in *Stele*.

† **STELAREA**, ſalictum, ap. Murat. t. 1. Antiq. p. 419.

STELE, f. Retis genus, vel Pali in fluuio diſpoſiti ad capiendos piſces. V. *Stellinus* Charta Winemari Gandenſis Caſtellani in Probat. Hiſtor. Guinenſis pag. 66. *Et vnum manſum terrae inter Broelaut et Geſtlant, praeter ius ad dicum, nec non et vnum ſack ad turvas et ad ſiluam, vnum Stele in Valkam ad piſces, in ſpiringa eandem piſcandi poteſtatem quam illius loci dominus habet.* Hinc forte **STELAGIUM**, in Charta Henrici II. Regis Angl. pro Abbatia S. Mariae de Voto.

STELENGARDA, locus palis circumſeptus. V. *Steccare*. Iacobus De Layto in Annalib. Eſtenſ. apud Murator. tom. 18. col. 991. V. *Stellata*.

STELGIAE, f. pro *Scailgae*, vel *Scaliae*, lapides ſectiles, quos *Ardoiſes* dicunt Galli. V. in his vocibus. Hiſtor. Monaſt. S. Laurentii Leod. apud Marten. to. 4. Ampliſſ. Collect. col. 1120. *Item, pro XC. M. Stelgiarum emtarum ad opus clauſtri, C. ſcuta antiqua.*

STELLA. (1) **SOCIETAS STELLAE**, Ordo Militaris inſtitutus a Ioanne Reg. Franc. ann. 1351. *Stellifera Congregatio Militaris*, in Charta eiuſdem Regis 5. Iun. ann. 1356. Habetur apud Carolum de Lelis in Familiis Neapolitanis tom. 1. pag. 296. Epitaphium Iacobi Bozzuti Militis an. 1358. vbi dicitur fuiſſe *de Societate Stellae illuſtris domini Ioannis Regis Francorum, et Collateralis Conſiliarius Ludouici Ducis Duracii.* **STELLAE FESTUM**, Dies Epiphaniae in Codice MS. S. Victoris Pariſ. Quo quidem die celebratur officium, quod *Officium ſtellae* appellatur apud Ioannem Epiſcopum Abrinc. de Officiis Eccleſ. pag. 30. **STELLAE APPARITIO**, veſper, ſolis occaſus. Fori Oſcenſes Iacobi I. Regis Aragon. ann. 1247. fol. 12. **STELLA GROSSA DE SERO**, eadem notione. Chron. Parmenſe apud Murator. to. 9. col. 764. **STELLA** Iunior, Agrimenſoribus, eſt Decuſſis conduplicatus diductusque; iunior vero ſtella dicta, quaſi ab ipſis menſoribus condita, adeoque poſt caeteras ſtellas nata. Caius et Theodoſius: *Stellam iuniorem ſuper picatos palos conſecrauimus, etc.* Idem Caius: *Et ſignatim vt inueniantur pali ipſi Stellam conſecrauimus, et ipſa Stella iunior nomine vocatur.* (2) **STELLA**, Gall. *Eſtelle*, in Eccleſiis quid ſit aperte docet Rituale Sueſſion. apud Marten. de Diuinis Offic. pag. 497. *Funiculus inſuper a capite vſque ad pedes eccleſiae protendatur, in quo circulus quidam ferreus habens 7. cereos ſuper oſtium ſepulcri in altum dependeat. Circulus autem iſte, qui et Stella a nobis nuncupatur, verum luciferum, qui mane reſurrexit, deſignat.* Statuta MSS. Eccleſ. Anic. ann. 1410. *Matricularius omni die Matutinis, Miſſae et Veſperis ad pulſandum campanas chori, Stellam illuminandum . . . . teneatur intereſſe.* V. ſupra in *Stellae feſtum*. (3) *Stellae* dicuntur bacilli, quibus alligatur crus poſt rupturam conſolidandum. Miracul. B. Henrici Baucenenſ. to. 2. Iunii p. 391. (4) † Machina lignis duobus tranſuerſis conſtans. Tract. Mſ. de re milit. (5) † Piſcis genus, V. *Ilancus*.

STELLARE. (1) Stellis micare. Symmachus lib. 3. Epiſt. 11. (2) Alia notione. Memoriale Poteſtatum Regienſ. ad ann. 1247. apud Murator. to. 8. col. 1115. *Parmenſes et omnes milites et populares armata manu exierunt de Parma, et per forciam cazauerunt Imperatorem de Victoria, et omnes ſuos milites et pedites; et multi fuerunt ibi mortui et vulnerati, et totum carrocium Cremonenſium ibi Stellauerunt, et deſtruxerunt, et in Parmam duxerunt.* Leg. forte *Steccauerunt*, id eſt, in fruſta conciderunt. *Stecca* enim Italis fruſtum ligni ſonat: niſi malis *Strabucauerunt*. V. infra *Strabucare*.

STELLARIA. (1) **STELLARIA, STELLATA, STELLATOR.** Vgutio: *A ſterno, haec ſtellata, i. mare, vel purpura; vnde Stellaria, nauis mari-*

Digitized by Google

marina, vel via in mari; vel via in coelo quae ducit nautas, vel purpura quae per mare fertur, vel veſtis ex purpura: et Stellarius, marinus, vel purpureus, et Stellator, compoſitor navis marinae, vel purpureae veſtis; ſive regularum ſtellarum. V. Papiam in *Siletaria.* STELLARIA, vt ſupra *Stalaria.* V. in hac voce. Charta ann. 1097. apud Murator. delle Antic. Eſtenſi pag. 82.

STELLARII, et *Stelliferi Hoſpitalarii*, dicti fratres ſeu Milites Ordinis Teutonici, in veteri Chronico laudato a Bohuslao Balbino in Epitome Rerum Bohemicarum pag. 270. quod ii deferant ſtellam rubram ſupra crucem, ex ſtatuto Innocentii IV. Papae.

STELLATA. (1) Palus, repagulum. Iacobus de Layto in Annal. Eſtenſ. apud Murator. tom. 18. col. 1023. Hinc (2) STELLATA, pro Vallatio ex palis, locus palis circumſeptus, in Chron. Eſtenſi ad an. 1332. apud eumdem tom. 15. col. 393. V. *Steccare*, *Stelengarda* et *Stellonata*.

STELLATA CAMERA, Gall. *Chambre des Eſtoiles*, Iuriſdictio apud Weſtmonaſterium, a loco ſtellis ornato vbi ſedebant iudices ſic dicta, quae abolita eſt ann. 1641. ſub Carolo I. Rege Angl. V. Blount in Nomolex. Anglic.

† STELLATICVS PANNVS, ſegmentis in modum ſtellae poſitis diſtinctus. Gloſſar. Lat. Gall. Cod. 7679.

STELLATVRA, V. *Stillatura*.

STELLATVS. (1) Qui *ſtallum* habet, Mercator qui in *ſtallo*, ſeu merces ſuas venum exponit. Bracton. lib. 4. Tract. 1. cap. 46. V. *Stallati*. (2) V. *Stellata Camera*.

STELLIATA, ſepimentum, clauſura, vt videtur, (ſeu potius intertignium.) Gall. *Cloiſon*. Charta Radulfi Abb. de Viconia ann. 1206. ex Tabular. S. Quintini in Inſula: *Vaccariam quoque quae in curte S. Quintini eſt, duabus Stelliatis ampliare et lateribus tegere debemus.* V. *Stellata*, et *Stellonata*.

STELLIFERI, V. *Stelligeri*.

STELLIFICARE, in Diuorum numerum referre, ſtellis et aſtris inſerere. Ericus Vpſalienſis lib. 4. Hiſt. Sueciae p. 139.

STELLIGERI, STELLIFERI, nomen factionis Baſileae in Heluetia, cui oppoſita *Pſittacorum* factio. Albertus Argentinenſis ann. 1218.

STELLIGVS, vnciae pars vigeſima, Gall. *Eſtelin*. Comput. an. 1245. ex Bibl. Reg. V. *Eſterlingus*.

STELLINGA. Nithardus lib. 4. Hiſt. de Lothario Imp. *Hinc etiam in Saxoniam miſit Frilingis Lazzibusque, quorum infinita multitudo eſt, promittens ſi ſecum ſentirent, vt legem quam anteceſſores ſui tempore quo idolorum cultores erant, habuerant, eandem illis deinceps habendam concederet: qua ſupra modum cupidi nomen nouum ſibi, id eſt, Stellinga impoſuerant, et in vnum conglobati, dominis e regno pene pulſis, more antiquo, qua quisque volebat lege viuebant.* Infra: *Ludouicus etenim ſeditioſos, qui ſe, vti praefatum eſt, Stellinga nominauerant, nobiliter, legali tamen caede compeſcuit.* Rurſum: *Eodem tempore Stellinga in Saxonia contra dominos ſuos rebellarunt.* Vox formata forte ex *Stel*, Kiliano, vetus, vetuſtus; et *Ling* filius, vti in *Adalingus* docuimus, quod *Stellingae* leges et mores antiquos affectarent.

STELLINVS. (1) Vt *Eſterlingus*, V. in hac voce, et infra *Sterlinus*. Charta Iuhelli de Meduana ann. 1189. apud Marten. to. 1. Ampliſſ. Collect. col. 982. (2) † Vnciae pars vigeſima, Gall. *Eſtelin*. Necrol. eccl. Pariſ. Mſ. V. *Eſterlingus* et *Stelligus*.

STELLIO, *dicitur qui animo inconſtans et varius eſt verbo vel facto.* Vocabul. vtriusque iuris.

STELLIONATOR, ἐπιθέτης, in Gloſſ. Lat. Graec. Aliae Graec. Lat. ἐπιθέτης, *Impoſtor*, *Stellionator*.

STELLIONATVS. (1) *Crimen Stellionatus nomen ſumſit a quodam animali reptili, quod dicitur Stellio, et eſt quaſi ſimile ſerpenti, et Stellionatum animal dicitur, quod ex diuerſis coloribus pictum, ſicut coelum ſtellis.* Ioan. Berberius in Viatorio vtriusque

que iuris. Vlpianus leg. 3. D. Stellionat. *Stellionatum obiicj poſſe his, qui dolo aliquid fecerunt, ſciendum eſt, ſcilicet, ſi alind crimen non ſit, quod obiiciatur: quod enim in priuatis iudiciis eſt de dolo actio, hoc in criminibus Stellionatus perſecutio. Vbicumque igitur titulus criminis deficit; illic Stellionatum obiiciemus.* (2) † Sortilegium, in Gloſſar. Lat. Gall. Cod. 521.

STELLONATA, Sepimentum, ſeu vallatio ex palis. Statuta Montis Regal. fol. 198. V. *Stellata* et *Stelliata*.

† STELLVM, locus palis circumſeptus. Stat. Auen. a. 1242.

STELLVTIA, Stellula. Sebaſt. Peruſinus in Vita B. Columbae Reatinae tom. 5. Maii pag. 325*.

STELTA, pro Idiomate, lingua vel ſtilo; ſi tamen mendoſe non ſcribitur, vt monet Spelmannus, in Charta Edgari pro Eccl. Elienſi: *Quae etiam noſtra vſitata ſermocinatione deſcribi mandauimus, hoc eadem Stelta, quae poſſit in auribus vulgi ſonare.*

STELZIA, Gralla, vel baculus cui quis innititur, Germ. *Stelze.* Capitula ad Legem Alamannor. c. 27. edit. Baluzii: *Si quis alteri pedem truncauerit, ſoluat ſolid. 40. Et ſi maneat, ſoluat ſolid. 20. Et ſi foris villa ambulare potuerit, et in campo ſuo cum Stelzia ambulare poterit, ſoluat ſol. 25. etc.*

STEMA. (1) Poena reis inflicta, vel ius eam infligendi. V. *Eſtema* 1. (2) Pro *Stemma*. Tabular. Landeuenec. (3) Pro *Scema*, ni fallor. V. in hac voce prima notione. Charta Caroli Calui in Bibl. Reg. ex Cod. Colbert. 5080. *Sed etiam noſmetipſos debemus qui nos et praedeceſſores noſtros Imperatores et Reges nullo noſtro merito, ſed ſua benigniſſima gratia regium in Stema euehere dignatus eſt.*

STEMMA. (1) Pro *Schema*, ſeu σχῆμα, non ſemel vſurpat Ordericus Vitalis. *Monachile Stemma*, lib. 4. pag. 543. V. *Scema* 1. (2) STEMMA, ae, generis ſeries. Charta electionis Iohannis in Abbatem S. Pontii ann. 1004. ex Schedis Peireſc. *Eligimus hunc monachum nomine Ioannem, vultu decorum, illuſtrum ſenſu, Stemma ſublimem, moribus inſignem, etc.* (3) Charta ann. 1156. apud Ludewig. to. 4. Reliqu. MSS. p. 202. *Si ſeruus eccleſiae occiderit conſeruum ſuum, Stemma ex integro eccleſiae reſtituatur, &c. de ſubſequenti vero emendatione duae partes ad eccleſiam, tertia ad aduocatum pertinebit. Si de ceteris quiſpiam ſeruum eccleſiae occiderit, reſtitutio* (l. reſtituto) *itidem Stemmate, ſubſequentis compoſitionis duae partes ſunt aduocati, tertia eccleſiae.* Id eſt, ni fallor, reſtituto alio ſeruo, etc. (4) STEMMA, a Graec. ςέμμα, Corona, diadema. Translatio S. Sebaſtiani, etc. ſaec. 4. Bened. part. 1. pag. 406. *A Stemmate vſque ſubuculam cultu regali exuti* (Ludouicus Pius et eius vxor) *vterque Martyri inibi repoſuere.* Vtuntur etiam Firmicus Matheſ. lib. 3. c. 8. Prudent. Hymno 1. περὶ ςεφάνων, et alii.

STEMPHIACI, *id eſt, vinatia*, apud Papiam MS. Perperam in edito *Steniphiaci, id eſt, uniacia*: eſt enim vox Graeca, ςέμφυλα, vnde conſtat legendum *Stemphyla*.

STENDARDVS, vt *Standardum* 1. V. ibi.

STENDATVS. *Marca Stendata*, ad *Standardum* ſcilicet examinata. Locus eſt in *Marca*. V. *Standardum* 2.

STENIPHIACI, V. *Stemphiaci*.

STENTARI, diſtineri, occupari, vox Italica. Acta S. Franciſcae Rom. to. 2. Martii pag. 139.

STENTARIVM, vt *Standardum* 1. Iacob. de Voragine in Chron. Ianuenſi apud Murator. tom. 9. col. 16.

STENTINAE, ἔντερα, in Gloſſ. Lat. Graec. Sed leg. *Inteſtina*, vt patet ex Gloſſ. Graec. Lat. ἔντερα, *Inteſtina, interanea, Stentinae.*

STEPA, ESTEPA, ESTAVT, palus, tigillum, fulcrum, Gall. *Estaye.* Reparat. factae in Seneſcallia Carcaſſonae ann. 1435. ex Schedis Cl. V. Lancelot: *Item pro quinque Stepis et quinque cabeſtris de coral, quilibet ex longitudine duarum cannarum.*

STEPHADIVM. Hiſtoria Epiſcoporum Autiſiodor. cap. 20. *Dedit et alium miſſorium ſimiliter anaglyptum penſant. lib. 40. et dimid. qui habet in medio rotam cum Stephadio, et in gyro homines et feras.* An ex Gr. στεφάδιον, vt ſit coronula; vel quod *Scacarium*, quod *Stephadium* etiam vocabant, efformatum fuerit? V. *Stipadium*. † Pro menſa occurrit in Vita Mſ. S. Laudi Conſtant. epiſc. V. *Stipadium*.

STEPHANIENSES, vetus moneta Comitum Burgundiae.

STEPHANIZARE, coronari, Gr. στεφανίζω, corono, a στέφανος, corona. Acta S. Anſueri to. 4. Iul. pag. 102.

STERA. (1) *Pellicula in qua inuoluitur puer in ventre matris et moratur. Vnde Macer: Sterae ſed ſubditur herba.* Vgutio. Alius: *Obſtetrix, femina quae Steram tractat.* A Graeco-Barbaris, qui στέρα, pro ὑστέρα, dixerunt, tranſiit haec vox ad Latinos. V. Gloſſ. med. Graecit. et Lexicon Martinii. (2) Vt ſupra *Stara*, ſextarius, Ital. *Staro*. Statuta Vercell. lib. 4. fol. 57.

STERBERE. Gualterius Hemingford, de Geſtis Edwardi II. Reg. Angl. ad ann. 1307. p. 241. *Quibus auditis, reſpondit ille nobilis conſiliator, Comes Lincolnienſis, qui eſſe Sterbebat capitalis conſiliarius Regis mortui.* Vbi Cl. Editor Hearnius, *f. Sciebatur*.

STERCIDIVM, Κοπρισμὸς, in Gloſſ. Lat. Graec.

STERCIDVM, ὀχετὸς, in iisdem Gloſſ. at in Gloſſ. Graec. Lat. ὀχετὸς, *Riuus canalium, clabuta, riuus, Stercidum.*

STERCOLA, nutrix, quae cunas purgat. Ita pro *Sterceia*, vel *Stercoia* reſtituit Rigaltius apud Tertull. adverſ. Valentin. c. 8. *Quare non et Stercolae et ſyntrophi nominantur?*

STERCOLINVM, vel STERCOLINIVM, pro Sterquilinium: Fimus, quo ſtercorantur agri: κόπρος. Gloſſ. Lat. Graec. *Sterculinum*, κοπροδοχεῖον, κοπρία. Iulianus Anteceſſor Conſtitut. 5.

STERCORACES, Stercora. Indiculus Superſtitionum et Paganiarum, in Concilio Liptinenſi ann. 743. *De auguriis vel auium, vel equorum, vel boum Stercoracibus.* Apud Baluz. to. 1. Capitul. col. 151. legitur, *vel boum ſtercore, vel Sternutatione.* STERCORATIVM, eadem notione. Geruaſius Tilleberienſis part. 1. de Otiis Imperial.

STERCORANISTAE, haeretici, qui Euchariſtiae Sacramentum ſeceſſui obnoxium eſſe cenſebant. Algerus lib. 2. de Euchariſt. c. 1.

STERCORARE, aluum exonerare, ſtercore inquinare, in Canon. Poenitent. apud Marten. to. 4. Anecdot. col. 45. STERCORISARE, STERCORIZARE, eadem notione. Byzynius in Diario belli Huſſitici apud Ludewig. tom. 6. Reliqu. MSS. p. 199. *Stercorizare* in Gemma occurrit pro Agros fimo ſtercorare.

STERCORARIA SEDES, lapidea, ſeu marmorea, quae Romae eſt ante porticum Baſilicae Saluatoris Patriarchatus Lateranenſis, ad quam deducitur electus Romanus Pontifex, priusquam pergat ad S. Petri aedem; ſic dicta, quod dum in ea ſedet, a Cardinalibus inde eleuetur dicentibus hunc verſiculum, *Suſcitat de puluere egenum, et de ſtercore erigit pauperem, vt ſedeat cum principibus, et ſolium gloriae teneat.*

† STERCORARIVM, *privé*, in Gloſſ. Lat. Gall. Cod. 7692.

STERCVRA, σκύβαλα, in Gloſſ. Lat. Graec. σκύβαλα, *Scercura, quiſquiliae*, in Gr. Lat.

STERCVS, Narium excrementum. Vita MS. S. Wenwaloei ex Tabul. Landeuenec.

STERCVTIVM, Latrina. V. *Seceſſus*.

STERENATES. V. *Strauaces*.

STERIA, ὄρμαθος, in Gloſſ. Lat. Graec. Leg. *Seria*. V. Salmaſ. ad Inſcript. Herod. pag. 15. et ad Plinium pag. 809.

STERIFIVM, Stapes, quo in equum quis tollitur. Hiſtor. Nouient. Monaſt. apud Marten. tom. 3. Anecd. col. 1127.

Digitized by Google

STERILENSIS MONETA, V. *Eſterlingus.*

† STERILES, *inteſtina*, in Gloſſ. ad Alex. Iatroſoph. Mſ. V. *Stentinae.*

† STERILLVM, *barba Deo apta*, in vet. Gloſſ. Cod. 7613. Monſtra verborum, pro *Barba caprae.* V. *Stivillum.*

† STERIS, *i. e. pellicula, quae vocatur matrix*, in nota ad Comoed. ſine nomine Mſ.

STERIVM. (1) *Statio, i. ſolitarii habitatio.* Papias. (2) † Aeſtuarium, V. *Eſterium.*

† STERLA, *auis eſt ſimilis grui: magnum enim habet roſtrum et periculoſum.* Dial. creaturar. Mſ.

STERLINGARIS, vt *Eſterlingus.* V. in hac voce. Litterae Raymundi Comit. Toloſ. ann. 1248. apud Marten. tom. 1. Anecd. col. 1040.

STERLENCVS, eadem notione, in Compoſitione inter Gaufridum II. Apténſ. Epiſc. et Raubaudum de Agouto ann. 1233. ex Schedis Praeſid. de Mazaugues.

STERLINGVS, V. *Eſterlingus.*

STERLINQVVS. Eodem ſignificatu ac *Eſterlingus*, in Charta ann. 1341. apud Rymer. to. 5. p. 259.

STERLINVS, vt ſupra *Stellinus.* V. in hac voce. Vita dom. Hildeburgis apud Acher. tom. 2. Spicil. pag. 690.

STERMENTORIVM, *Stabulum iumentorum. Vnde Ioſephus in 10. Annalium: Ioſephus haec audiens poſuit idola in Stermentorio Cameli. Et etiam Stermentoria dicuntur, quae in lectis ſolent ſterni.* Vgutio.

STERNATVS, pro Stratus; Gall. *Jonché.* P. Amelius in Ord. Rom. apud Mabill. tom. 2. Muſei Ital. p. 535. V. infra *Sternutus* 2.

STERNAX, (1) *Caballus pauidus, qui homines reiicit de dorſo ſuo*, in Gloſſis MSS. Aliae Iſidori: *Sternaces, pauidi.* Ita etiam Gloſſae Antiquae MSS. Sueno in Hiſtor. Danica cap. 5. *Caſu inopinato, equi Sternacis praecipitio, arbori illiſus interiit.* (2) Humilis, qui ſe ſternit, apud Sidon. lib. 5. Epiſt. 14.

STERNERE. (1) *Pacificare, praeparare, inſellare, obruere.* Will. Brito in Vocabul. MS. Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm. *Sternere, Pacifier, preparer, enſeler, accraventer.* (2) Pro Scribere. Paſſio S. Maximiliani: *Dion dixit, Sterne nomen eius. Cumque Stratum fuiſſet, Dion dixit: quia indeuoto animo militiam recuſaſti, congruentem accipies ſententiam, caeterorum exemplum.* V. Gloſſar. mediae Graecitatis in *καταςρατεύειν.* (3) Subiicere, vltimo gradu et loco collocare, in Cod. Theod. tit. de Domeſticis leg. 5.

† STERNICIVM, ſtramentum, palea quae equis ſternitur, in Stat. Auellae. Ibidem habetur *Externicium.* V. *Steriura.*

† STERNITVS, ſtratus, ad terram deiectus, Ital. *ſternato.* Stat. ciuit. Cumanae. V. *Sternatus.*

STERNOMENTVM, STERNOTVM, STERNVMEN, *πταρμὸς*, in Gloſſ. Graec. Lat. Sternutamentum.

STERNVM, *torus, toral, ſtratus,* *ςρωμνὴ*, in Gloſſ. Graec. Lat.

STERNVTVS. (1) Eadem notione qua *Sternutatio.* Pirminii libellus apud Mabillonium tom. 4. Analect. p. 586. (2) Pro Stratus, in Rythmo de Verona, to. 1. Analector. Mabillonii, pag. 371.

STEROLOGIA, *Poſtloquium*, in Gloſſ. Sangerm. num. 501. a Graeco-barbaro *ςερολογία*, pro *ὑςερολογία*, vnde efformatum *Sterologia*, pro hyſterologia. V. *Stera* 1.

† STERPARE, vox Italica, extirpare. Stat. Taurin. a. 1360.

† STERPERE, idem, ap. Murat. to. 3. Antiq. p. 41. V. *Stirpere.*

STERPIAE, *Caudae ſerpentis*, in Gloſſis antiquis MSS.

STERPVS, ab Italico *Sterpo*, Stirps, truncus, Gall. *Souche.* Acta S. Bertrandi tom. 1. Iun. pag. 796.

STERQVILINIVM, Stercorum receptaculum. Notitia iudicati ann. 994. in Append. ad Marcam Hiſp. col. 950. Vtitur Columella lib. 1. cap. 6.

STERRERIA, V. *Starrene.*

† STERTINA, aratri culter, quo terra *ſternitur* ſeu verſatur. Gloſſar.

Digitized by Google

Lat. Gall. Cod. 7692. *Sterſiaa*, *tane* (leg. ſ. coutre,) *de cherue*. *) *Sterſina* potius eſt ſtiua aratri, Germ. Sterze, et Gall. *cou*, idem eſt ac *queue*, cauda.

STERTOR, pro *Strator*, niſi me fallo. V. in hac voce. Epitaphium Gerbirgae Abbat. Geiſenfeldae apud Mabill. to. 4. Analect. p. 51.

Hic iacet in tumba Gerbirgis filia Regis
Graeci Stertoris, Eberhardique fuit
Neptis, huius loci prima fertur Praelata fuiſſe.

STERTVRA, Subſtramen, Gall. *Litiere*. Charta Maioris de Doulaincourt ann. 1244. in Tabular. Compend.

STEVRA, STIVRA, vectigal, tributum, collatio, etc. ex Germanico *Steuer*. Statuta Ardacenſia an. 1356. apud R. Duellium tom. 1. Miſcell. pag. 111. *Steurae vel collectae*. Charta Alberti Ducis Auſtriae an. 1286. apud Ludewig. tom. 4. Reliqu. MSS. p. 267. *Ad nullas teneantur collectas, contributiones, dacias ſiue Steuras. Steura ſeu precaria*, in aliquot Conſtitutionibus Adolphi Imperat. ann. 1293. et 1299. apud Goldaſtum to. 1. Conſtitut. Imper. STEWRA, eadem notione, in Charta Matthiae Reg. Bohemiae apud Ludewig. tom. 1. Reliqu. MSS. p. 509. STEYRA, pro *Steura*, in Charta Alberti Ducis Auſtr. ann. 1342. apud Steyerer. in Comment. ad Hiſtor. Alberti II. col. 63. STVRA, apud Georg. Chriſtianum to. 1. Rerum Mogunt. p. 649. STIVRA, Vetus Charta in eadem Metropoli Salisburgenſi to. 2. p. 30.

STEYGNATVS. Monaſticum Anglicanum to. 3. part. 2. pag. 80. *Vna fanona de panno ſerico, praeter frontellum, pro Miſſis ibidem, cum frontello Steygnato .... Vna fanona de panno ſerico, cum frontello Steygnato*. Hoc eſt fortaſſis, notis variegato ac diſtincto, vel punctis interſtincto, ita vt legendum ſit *Stigmatus*. V. in hac voce.

STEYRA, vt *Steura*, V. in hac voce.

STHANERIVS, Stannarius, Gall. *Potier d' étain*, in vet. Catalogo Confraternitatis B. M. Deauratae Toloſ. V. *Stagnum* 2.

STHEMA, pro *Schema*, Habitus, veſtitus, ornatus. Ioannes Biclarienſis in Chron. V. *Scema* 1. et *Stemma* 1.

STIBA, ἐχέτλη, in Gloſſ. Lat. Graec. pro *Stiua*.

STIBADIVM. V. *Stipadium*.

STIBVLATIO, vt infra *Stipulatio*. Charta ann. 23. Ludouici Pii apud Stephanot. to. 3. Antiquit. Bened. Pictav. MSS. pag. 220.

STICA. (1) *Tunica*, in Gloſſ. Iſid. Papias, et Gloſſae Lat. MSS. ex Bibl. Reg. Cod. 1013. habent *Stiga*. Alibi: *Strigium, genus veſtimenti*. Savaro *ſtriga* legendum cenſet. V. *Striga* 1. *Stigia, tunica, Stigium, genus veſtimenti*, in iisdem Iſidori Gloſſ. Voſſio de Vitiis ſermon. c. 50. nimis laxa videtur Iſidori interpretatio, *Sticam*que pro *Sticta*, χιτὼν κατάστικτος, ſcriptum ſuſpicatur, et tunicam notis variegatam ac diſtinctam intelligit. A Graeco στιχὰ accerſit Salmaſius, quem conſule in Exercit. Plin. p. 748. edit. Traiect. Italiae Moniales *Stecca* appellant lineam faſciam, quam circumligant in fronte. A *Stica* vero videtur formata vox στιχάριον apud Graecos, quibus perinde eſt *tunica*. STICHARIVM. Gloſſ. Graec. Lat. Στιχάριον, *tunica*. Gloſſ. Lat. Graec. *Strictoria*, στιχάριον: *Sticharium* praeterea appellatur praeſertim, apud Graecos, veſtis ſtrictior eccleſiaſtica, quae eſt antiſtitum, presbyterorum, diaconorum et ſubdiaconorum propria. V. Gloſſar. med. Graecit. voce στιχάριον. Acta S. Leonis III. PP. tom. 2. Iunii pag. 588. *Acceſſit his candidum Sticharium et caſtanei coloris contextum phenolium*. STICCHA, vt *Stica*, apud Cencium in Ord. Rom. cap. 53. tom. 2. Muſei Italici Mabill. pag. 200. (2) STICA, STIKA, certus numerus Anguillarum, Anglis *Sticke*, Germ. infer. eine Stiege, i. e. numerus XX.

Digitized by Google

XX. indiuiduorum. Fleta lib. 2. cap. 12. §. 7. *Laſta anguillarum conſtat ex 10. Stikis, et quaelibet Stika ex 20. anguillis.* Glanuilla lib. 2. cap. 9. *Vnum ſextarium mellis, et duas Sticas anguillarum.* (3) Pro *Strica*, vel *Striga*, venefica, in Hiſtor. Monaſt. Gemmetic. pag. 53.

STICARE. (1) Correctiones ſtatutorum Cadubrii c. 117. *Iubemus quod nullus hoſpes aut tabernarius .... in eius taberna ſeu hoſpitio ludere nec Sticare permittat tam de die quam de nocte ſub poena librarum 25. Pap. ... Qui vero ludent ſeu Sticabunt, in qualibet taberna ſeu hoſpitio tam de die quam de nocte cadunt ad poenam lib. 25. Pap. ... et hancmet poenam incurrere intelligatur quicumque non eſſet hoſpes ſiue tabernarius, qui in eius domo Sticare ſeu ludere permitteret.* *) Germanis Riemenſtecher olim erant et quibusdam in locis adhuc ſunt agyrtae lori conuolutione decipientes. (2) Pro palis munire occurrit ſupra in *Batifolium*.

STICATA, Dalmatis, Propugnaculum, munimentum, *Baſtida*, Italis. Hiſtoria Obſidionis Iadrenſis ann. 1345. lib. 1. cap. 24.

STICCARE, Palis et ſudibus munire, Italis *Steccáre*. Chron. Domin. de Grauina apud Murator. to. 12. col. 714. V. *Steccare*.

STICCATELLVS, diminut. ab Italico *Steccato*, Palus, ſudes, aſſula lignea. Acta S. Raynerii to. 3. Iunii pag. 448.

STICCHA, STICHARIVM. V. *Stica* 1.

STICHATVS, Contextus ac ſeries palorum. Anonymus de Geſtis Friderici II. Imper. V. *Steccare*.

† STICVLARIVS, *ſtigularum* ſeu ligularum artifex. Ch. Mſ. a. 1280.

† STICVS, piſcis fluuiatilis, tinca, in Gloſſ. Gall. Lat. a. 1348.

STIER, Sextarius, V. *Stera* 2.

STIFA, pro Stiua aratri. Flodoardus lib. 14. Carmine 19.

STIGA. Iohan. de Ianua: *Stiga, i. aculeus, ſtimulus, incitatio, moleſtatio.* Inde *inſtigare*. Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm. *Stiga, aguillon. Stigare, anguillonner.* V. *Stica* 1.

† STIGARE, inſtigare, in Inſtr. a. 1384.

† STIGARIVS, ſecundus inter officiales fodinarum ſalis; an qui operarios incitat, quomodo Gallis *Piqueur*. Leges Polon. to. 1. p. 166. *) Procul dubio eſt a Germ. Steiger, quae vox praefectum fodinae metallicae denotat.

STIGINA, V. infra *Stigna*.

† STIGIO, f. ſtirpium eradicandarum venditio, in Libert. Mſ. loci de Mirabello.

† STIGLVS, *Stilus*, Ital. *Stile*, lignum teres et longum. Tract. Mſ. de re milit.

STIGIVM, genus veſtimenti. V. *Stica* 1.

STIGMA. (1) Pro Stemma, in Chron. Salernit. Anonymi apud Murator. to. 2. part. 2. col. 224. (2) Signum, character, nota. Andreas Floriac. MS. lib. 3. Mirac. S. Bened. (3) Modus, ratio. Translatio S. Audoeni apud Marten. tom. 3. Anecdot. col. 1674. (4) Nicol. Vptonus lib. 1. de Militari officio cap. 3. *Milites qui creantur per balneum portant de conſuetudine in humero ſiniſtro ſuum Stigma militare album, quod quidem Stigma dictus Tiro portabit, quouſque fecerit aliquod notabile factum, niſi aliqua nobilis domina illud tollat, vt eſt conſuetudo Angliae.* Quod vero *Stigma* hic ſcriptor vocat, *Lac* ſeu lemniſcus nodatus dicitur in veteri Ceremoniali MS. vbi de Militari inauguratione. Qui enim Miles cum balneorum ceremonia creatus fuerat a Principe, longiori tunica induebatur, eique lemniſcus albus ad ſiniſtrum humerum alligabatur. (5)

STIGMATA, Praeſtigiae, characteres magici. Anonymus in Vita S. Brigidae c. 10. *Venit ad S. Brigidam Conaldus, ſuis ſatellitibus circumdatus, ſub Stigmatibus malignis, et dixit, etc.*

STIGMARE, notam infligere. Prudentius in Romano. STIGMATIZARE, eadem notione, Graec. στιγματίζειν. Acta S. Reginswindae to. 4. Iul. p. 99.

Digitized by Google

STIGMATVS, punctis interstinctus. Bonifacius Moguntinensis Episc. Epist. 17.

STIGNA, *Pallia operosiora.* Papias MS. et edit. Gloss. Isid. *Stigina, ornamenta regia.*

STIGVLA, Ligula, Gallis *Aiguillette. Stigularii, Faiseurs d'aiguillettes.* Habetur in primo Registro *des mestiers de Paris* fol. 89. Arestum pro *Stigulariis, seu Aquiletariis vrbis Parisiensis ann.* 1421. 7. *Febr.*

STILA, campanula. V. *Skella.*

† STILARE, vox Ital. obtinere, in vsu esse, vsurpari. Probat. t. 3. Hist. Nem. p. 221.

STILBON, vox Graeca, Splendens, splendidus. Fridegodus in S. Wilfrido saec. 4. Bened. part. 1. pag. 722.

† STILIARE, *is*, i. q. *Graphium* 1, stilus. Glossar. Lat. Gall. a. 1352.

STILICIDIVM, V. *Stillicidium.*

STILINQVADRVM, *id est, quadrum.* Gloss. Isidori. V. *Stilinquadrum.*

STILLA. (1) Campanula. V. *Skella.* (2) STILLAE, glacies, stillae glaciatae, t. 3. Aug. p. 772.

STILLARIAE, aquarum ductus. Charta Conradi Imper. ann. 1023. apud Vghellum in Episcopis Vicentinis. Legendum videtur *Stellariis.* V. *Stellaria* 2.

STILLATVM, Sorbitiuncula. Acta S. Franciscae Rom. tom. 2. Martii pag. 100*.

STILLATVRA, Compendium vel lucellum, quod Duces seu Tribuni ex annona singulorum militum quasi *sub gratia donationis*, licito decerpebant, vt est in l. 28. 29. et vlt. Cod. Theod. de Erogat. milit. annonae. Quam vocem hac notione vsurpant etiam Spartianus in Pescennio, cui *Stellatura* dicitur, et Lampridius in Alexandro Seuero. De vocis etymo multa commentatur Iacobus Gothofredus ad d. l. 28. vbi varias scriptorum sententias expendit.

† STILLICIDARE, stillare. Gloss. Prov. Lat. Cod. 7657.

STILLICIDIVM. (1) Momentum, punctum temporis. Vetus Irenaei Interpres lib. 2. cap. 32. n. 3. *Et ne quidem Stillicidio temporis perseuerantia, non Iesu Domino nostro, sed Simoni mago similes ostenduntur.* (2) † Vel STILICIDIVM, ludicra pugna, hastiludium. Ch. Ms. a. 1314. (3) † Morbi genus oculorum, f. Aegilops, t. 3. Aug. p. 308. (4) † Aquae decurrentis murmur, in Comoed. sine nomine Ms. (5) † Area ante aedem sacram, alias *Impluuium.* Instr. t. 11. Gall. Christ. p. 224. V. *Atrium* 1.

STILLVS. (1) Stylus, formula, methodus conficiendi acta forensia, († vel Scribae officium.) Mandatum Caroli IV. Reg. Franc. ann. 1322. to. 1. Ordinat. pag. 773. (2) STILLVS, STILVS, palus, sudes. Miracul. B. Henrici Baucenens. to. 2. Iun. p. 387. *Ipsa naua ducta sine remigio allisa fuit ad Stillos pontis et fissa in duas partes.* Iac. De Layto in Annal. Estens. ad annum 1397. apud Murator. tom. 18. col. 941. *Qui ambo exercitus, postquam non erat sibi possibile pontem occupare illum, vastissimis bombardis continue contundebant, rumpendo et sternendo diaetim Stilos et alia ipsius pontis robora.* Vbi pontis pilae seu columnae intelligi possunt, a Graec. στύλος, columna: at pro palo certum est vsurpari hanc vocem in Charta Desiderii et Adelgisi Regis Longob. an. 772. in Bullario Casin. tom. 2. p. 14. col. 2. *Per prato in Stilo ficto, et pero seclato, et per runco in furca ficta, vsque in pero similis seclato, deinde in Stilo, et rouere seclata. Stili caeci*, apud Hirtium in bello Africano, Pali sunt praeacuti ambustique, ac terrae defixi in castrensi munitione. De iisdem Silius:

Et Stilus occulitur, caecum in vestigia telum.

(3) † Stilus, graphium, i. q. *Stiliare*, in Ch. Ms. a. 1294. (4) † Consuetudo, mos, Ital. *Stile*, in Inquis. a. 1288.

STILPONES, στίλπωνες, in Gloss. Lat. Graec. Pusilli, homunciones.

† STILVM, instrumentum calceandis equis aptum, apud Murat. t. 2. Antiq. p. 476.

Digitized by Google

STILVS. (1) Titulus, Gall. *Titre*, Angl. *Style*; († vel potius reditus, emolumentum, ſalarium.) Litterae Caroli V. Reg. Franc. ann. 1370. to. 5. Ordinat. pag. 325. *Nec non omnes conſuetudines, libertates, ſaiſinas, et Stilos in ſeu de quibus viſi* (uſi) *ſunt pacifice ab antiquo.* V. *Stilus* 2. et *Stylus.* (2) † Ius, quod magiſtris Camerae computorum aliisue competit in venditionibus vel locationibus rerum ad dominium pertinentium, etiamnum *Stipes.* Iura gentium Compot. Mſ. V. *Vinagium* 6. (3) V. *Stiglus.*

STIMARE, STIMATOR, Aeſtimare, Aeſtimator. Inqueſta ann. 1268. ex Schedis Praeſ. de Mazaugues.

† STIMATIO, aeſtimatio, to. 7. Ordinat. reg. Franc. p. 662.

STIMPLO, extemplo. Paſchaſius in Vita S. Adalhardi ſaec. 4. Bened. part. 1. p. 342.

STIMVLATI, V. *Schola ſtimulati.*

STIMVLATVS, feruens. Vita B. Ioh. Bonuiſii tom. 5. Maii pag. 110.

STINARII, *dicuntur amatores. Idem dicuntur carmarii.* Vocabul. vtriusque iuris.

† STINCA, carcer apud Florentinos, Ital. *Stincha.* Stat. ant. Flor.

† STINCIVS, *piſcis*, *Gall. Eſpinoque*, in Gloſſar. Lat. Gall. Cod. 7679. V. *Sticus.*

† STINCTVS, extinctus, a *ſtinguere*, in Gloſſ. Prouinc. Lat. Cod. 7657.

STINCVS. Acta antiqua apud Vghellum tom. 7. Ital. ſacrae pag. 1361. *Et a pede Arpi ferit ad caput Fatneoli, vbi eſt copia Stincorum, et vadit vſque ad locum, qui vocatur antiqua Eccleſia, etc.* Infra: *Vbi ſurgit fons, et tendens ad ſeram de Stinchis, etc.* Italis *Stinca* eſt montis apex.

STINDARDVM, vt *Standardum* 1. V. ibi.

STIOPHIVM, pro *Strophium*, apud Ludewig. tom. 6. Reliqu. MSS. pag. 311. linteum ad emungendum naſum, Gall. *Mouchoir.*

STIOPVS, *Inflatio oris. Vnde,*

Nec Stiopo tumidas intendis rumpere buccas,
Vel braccas.

Ita Ioh. de Ianua; vnde Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm. *Stiopus*, *Enfleure de bouche.* Sed leg. *Stlopo.*

STIOSVS, *quaſi mitiſſimus, non ſuperſtitioſus*, in Gloſſis antiquis MSS.

STIPA. (1) *Quaedam parua arbor, vt dicunt copa, quia ex ea ſtipentur tecta.* Ioh. de Ianua. Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm. *Stipa*, *un petit arbre bon pour balaier. Scopa.* (2) † Obturamentum, id quod *ſtipatur* ſeu occluditur. Comput. Mſ. a. 1381.

STIPABILIS, *ςοιβάσιμος*, in Gloſſ. Lat. Graec.

STIPADIVM, vel STIPARIVM, *id eſt, ſcaccarium, quia hominibus ſpectantibus lupum ſtipetur, vel ſtipet, ſi demus fiat. Vel Stipadium eſt purus abacus, et hoc Sipadium, genus menſae.* Vgutio, et ex eo Ioh. de Ianua. Catholicon paruum: *Stibadium*, *Eſchequier.* Graeci *ςιβάδιον* vocant torum, vel cubile ex herbis confectum. Papias: *Stiphadium, a ſtipitibus, quaſi ſtipiadium, prandium.* In MS. *Stephadium.* Sidonius lib. 2. Epiſt. 2. *In hac* (diaeta) *Stibadium, et nitens abacus.* V. *Stephadium.*

† STIPALIA BONA, quae ex ſtirpe paterna vel materna proueniunt, Germ. Stammgüter. Hiſt. Loſſenſ. Mantel. Part. 3. p. 17. 51.

STIPARE. (1) Beda in Vita S. Guthberti Epiſc. n. 68. *Sumpto foeno vel argilla, vel quidquid huiusmodi materiae reperiſſet, Stipauerat rimulas, ne quotidianis imbrium ſiue ventorum iniuriis ab orandi retardaretur inſtantia.* Vbi *Stipare* eſt ſtupa vel *ſtipa* rimas occludere, Gall. *Eſtoupper.* V. *Stuppare.* (2) Vt infra *Stirpare.* Charta ann. 1125. inter Probat. tom. 2. nouae Hiſt. Occit. col. 438. (3) † Stipitibus claudere, munire. Gloſſar. Lat. Gall. Cod. 521.

STIPARIVM, V. *Stipadium.*

STIPARIVS, STVPARIVS, *ςυπτικὸς*, in Gloſſ. Lat. Graec. Stypticus, aſtringens.

Digitized by Google

STIPATE, Contracte. Geſta Tancredi apud Marten. tom. 3. Anecd. col. 126.

STIPATORES. (1) *Praebendarii, vel compoſitores, dicti a ſtipe, id eſt, praebenda.* Ita Gloſſae MSS. (2) *Stipatores* praeterea dicuntur milites, qui Inquiſitori ad inquirendos et puniendos haereticos auxilium et comitatum praeſtant. Hi crucem in extima veſte deferunt: vnde *Crucesignati* interdum, qui alibi *Familiares*, vel *S. Petri Martyris Scholares*, nuncupantur. V. Iacob. Simancatem Pacenſem Epiſc. de Catholicis Inſtitut. tit. 41. §. 15. et Limborch. Hiſt. Inquiſit. lib. 2. cap. 9.

STIPATVS. Concil. Londinenſe ann. 1342. cap. 2. de abuſu Clericorum in veſtibus: *Et ſuis digitis annulos indifferenter portare publice, ac zonis Stipatis pretioſis ſupercingi.*

STIPENDIALIS, ad ſtipendium pertinens. *Foedus ſtipendiale*, apud Sidon. lib. 8. Epiſt. 9.

STIPENDIARI, ſuſtentari, tueri, Gall. *Entretenir.* Chron. S. Trudonis apud Acher. to. 7. Spicil. pag. 375.

STIPENDIARIE, in ſtipendium. Praeceptum Theodorici Reg. inter Acta Epiſcop. Cenoman. apud Mabillon. to. 3. Analect. p. 206.

STIPENDIARIVS. (1) Qui alicuius ſtipendiis meret. Chronic. Eſtenſe ad ann. 1305. apud Murator. to. 15. col. 353. (2) † Oeconomus, procurator penus, to. 2. Sept. pag. 454.

STIPENDIVM. (1) Quidquid vitae ſuſtentandae eſt neceſſarium. Charta ann. 850. in Append. ad Marcam Hiſp. col. 785. *Vt noſtris futuriſque temporibus ipſae res eiuſdem monaſterii reſterumque ſuorum et monachorum ibidem degentium proficiat vtilitatibus Stipendiiſque in augmentum.* (2) Via, ratio, modus aliquid comparandi. Saxo Grammat. in Hiſtoria Danica: *Vnicum ſalutis Stipendium in aeris abiectione repoſitum, nec fugae ſubſidium niſi rerum damno carpendum.* (3) STIPENDIA PATRIAE, munera curialia, quae et *Neceſſitates municipales* dicuntur in Cod. Theod. de Decurion. leg. 57.

STIPES. (1) Furca, patibulum. Charta Caroli C. ann. 863. apud Miraeum to. 1. pag. 248. (2) Pro Stips, in Gloſſ. Lat. Graec. *Stipes ſodalium*, ἔρανος. *Stips* in MSS. Sangermen. (3) † *Stipes altaris*, eius baſis. Pontif. Mſ. Elnenſ. eccl.

STIPHA. Theodericus Monachus de Miraculis ſancti Celſi Epiſcopi Trevir. n. 14. *Cum de lecto ſurgere caperet, et nemo ſibi miniſtrantium afforet, niſi quo potuit, Stipham lectuli apprehendit.* f. Lecti columna, fulcrum.

STIPHADIVM, V. *Stipadium.*

† STIPHANIVM, idem videtur ac *Stephadium*, vel *Stipadium*, in Miſſal. S. Iohann. in valle.

† STIPODIVM, ſtapes, f. pro *Stapedium.* Inſtr. a. 1520. V. *Stapes* et *Staffa* 2.

STIPPA. Anaſtaſius in S. Silueſtro: *In medio fontis columnas porphyreticas, quae portant phialam auream, vbi candela eſt, penſans eſt ex auro puriſſimo libras 52. vbi ardet in diebus Paſchae balſamum lib. 200. nixum* (l. myxum) *ex Stippa amianti.* Id eſt ex papyro ſeu *ſtuppa* immaculata, pura. Alii codd. praeferunt *ſtuppa.*

† STIPS. (1) *Stipes*, furca, patibulum in Ch. Dagoberti a. 627. inter Inſtr. t. 5. Gall. Chriſt. p. 451. (2) Monetae minutioris ſpecies, Romanis etiam nota. Ch. Mſ. a. 1165.

† STIPTERIA, *alumen ſciſſum*, in Gloſſ. ad Alex. Iatroſoph. Mſ.

STIPTICVS, pro Stypticus, Graec. στυπτικός. Alexander Iatroſophiſta lib. 2. Paſſion. c. 79. *Cibi . . . qui Stiptici ſunt, bene digeſtibiles et euanadoti.*

STIPVLA. (1) Pro *Stipulatio.* Traditiones Fuldenſes lib. 2. form. 22. STIPVLAS E MANIBVS EIICERE. V. *Feſtuca.* (2) † *Impoſtura; ſignificat aridos ad fidem.* Gloſſar. vet. Lat. Gall. Cod. 7613.

STIPVLAGIVM, praeſtatio pro ſtipulis. Polyptych. Fiſcam. an. 1235.

STIPVLARE, pro Stipulari. Charta ann. 968. ex maiori Chartul. S. Victoris

Digitized by Google

Bonis Maſſil. fol. 7. V. mox *Stipulatio.*

STIPVLATIO. (1) Gloſſ. Graec. Lat. *Stipulationes*, ἐπερωτήσεις. *Stipulatio*, ἱκανοδοσία. Iſidor. lib. 4. Orig. cap. 24. *Stipulatio eſt quaſi promiſſio vel ſponſio: vnde et promiſſores ſtipulatores vocantur. Dicta autem ſtipulatio a ſtipula: veteres enim quando ſibi aliquid promittebant, ſtipulam tenentes frangebant, quam iterum iungentes, ſponſiones ſuas agnoſcebant.* Charta ann. 1240. apud Miraeum to. 1. pag. 580. col. 2. *Nos per Stipulationem ſolemnem, fide et iuramento interpoſitis, promittimus, etc.* Hinc formula vulgaris, *Stipulatione ſubnixa*, quae crebro occurrit in donationibus, et aliis actis vel inſtrumentis, et apud Marculfum. (2) STIPVLATIO ſaepe etiam pro *ſubſcriptione* vſurpatur. Chron. Gemblacenſe pag. 510. *Omnia quae B. Wibertus legali teſtamento delegauit commiſſae ſibi Eccleſiae Dei, Imperialis et Apoſtolicae manus Adſtipulata fecit perpetualiter corroborari.*

STIPVLVM, καλάμη, in Gloſſ. Lat. Graec. *Stipulus*, in MS. Sangerman. pro Stipula.

STIPVS. (1) *Mendicus.* Ioh. de Ianua, *Mendiant*, in Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm. Qui ſtipem emendicat. V. alia notione in *Staupus.* (2) † *Calix conſecratus*, in vet. Gloſſ. Cod. 7613. (3) † Stirps, principium, cauſa. Lit. remiſſ. a. 1322.

† STIRATVRA, vox Italica, torſio, tortura. Vtitur Card. de Luca pro cauillatione.

STIRILLVM, *Barba caprae*, *dicitur a ſtiria, quia pendet ad modum ſtiriae, i. guttae.* Ioh. de Ianua. *Barbe de chevre*, in Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm.

STIRPALIS, vt infra *Stirpaticum* in *Stirpare.* Charta ann. 1076. apud Calmet. inter Probat. to. 1. Hiſtor. Lothar. col. 476.

STIRPARE, pro *Exſtirpare*, ſtirpitus euellere, quomodo Salmaſius ad Hiſtor. Auguſtam p. 284. ait ſe reperiſſe apud Prudentium in vetuſtiſſimo codice S. Ambroſius lib. 9. in Lucam: *Stirpare agrum ſolitus, ne ſentibus gemma laedatur, ne luxuries vmbra foliorum.* Vita S. Agrippani Epiſcopi: *Accepto nempe tanto dignitatis officio, toto poſſe prauitatem haereticam Stirpare ſatagebat.* V. *Styrpus.* STIRPATOR, pro *Exſtirpator*, Decoctor, Gallice *Diſſipateur.* In Miraculis S. Ludgeri Epiſc. Mimigard. num. 9. Liber Ordinis S. Victoris Pariſienſis MS. c. 11.

STIRPATICVM, Silua *exſtirpata*, alias *Eſſartum.* Charta Frider. I. Imp. ann. 1175. apud Guichenonum in Epiſcopis Bellicenſib. V. *Exartus.* STIRPARIVM, idem quod *Stirpaticum.* Charta Roberti Comitis Palatini Loretelli ann. 1179. STIRPETVM, eadem notione. Charta Conradi Imp. ann. 1108. to. 3. Italiae ſacr. p. 455.

† STIRPERE, vt *ſtirpare*, ſtirpitus euellere, in Stat. Taurin. Mſ.

† STIRPES, i. q. *ſtirpaticum*, ſilua exſtirpata, in Ch. Rob. reg. Mſ.

† STIRPIGENA, e ſtirpe genitus, t. 6. Sept. p. 495.

STIRPIX, qui ſtirpes effodit, radicum ſector. Gloſſ. Lat. Graec. *Stirpices*, ῥιζοτόμοι.

STIVA. (1) Stapes, quo in equum quis tollitur. Chronicon Reicherſpergenſe ann. 1160. *Imperatore frenum equi et Stiuam ſellae tenente.* Vbi neſcio an non legendum ſit *Striuam*, ex Gallico *Eſtrié.* Alias Latinis *Stiua dicitur manica aratri: Stiuarius, qui tenet aratrum per Stiuam.* Ioh. de Ianua et alii. (2) Inſtrumentum muſicum, Gall. ol. *Eſtive.* Domnizo lib. 1. de Vita Mathildis cap. 10.

Tympana cum cytharis, Stiuisque lyriſque ſonant hic.

(3) Neuma, quod poſt antiphonas cantatur. Bernardus de Muſica. (4) Alia notione, in Charta apud Stephanot. to. 1. Antiq. Bened. Vaſcon. MSS. p. 678. *Cum quodam abbate Bernardo habuit litem pro Stiuas et ſyluas, quae ſunt in Caldareu, eo quod ipſe diceret, quia deberet colligere prae-*

Digitized by Google

praedium pro ſe ſine conſilio abbatis vel monachorum. V. *Stiuarium* 2.

STIVAGIVM, V. *Sanctiuagium.*

STIVALE, ocrea leuior, calceorum ſpecies, Germ. Stiefel, Italis *Stiuale*, Gall. olim *Stivelé*. Chron. Domin. de Grauina apud Murator. tom. 12. col. 684. V. *Aeſtiualia.*

STIVALLVS, STIVALVS, eadem notione. Statuta Saluciar. Collat. 5. c. 143.

✝ STIVANDARIVS, cuſtos pecorum, Occitan. *Eſtivandié*, in Ch. Mſ. a. 1318. V. *Aeſtiua* et *Stiuarium* 2.

STIVARIVM. (1) Vt *Stiuale*. Chronic. Cauenſe apud Murator. to. 7. col. 958. (2) Pecorum ſtabula aeſtatis tempore. Charta Gaſtonis Vicecom. Beneharn. ann. 1281. in Tabulario Palenſi. V. *Aeſtiua.*

STIVRA, V. *Steura.*

STIVVS, *Semita, tramis, trames,* ςενὴ ὁδὸς, in Gloſſ. Graec. Lat.

STLACTARIVS, ἐργόμαχος, Gloſſ. Lat. Graec. *Adulator, ambicioſus, ancillula, Stlactarius, fuco. Stlattarius*, in Gloſſ. Graec. Lat. Vtrobique legitur *Stlatarius.*

STLATA, *genus nauigii latum, a latitudine dictum. Inde Stlataria purpura dicitur, id eſt marina, vel nauis piratica.* Papias. V. Feſtum. Gloſſ. Lat. Graec. *Stlatta*, πειρατικοῦ σκάφους εἶδος. Hinc emendandae Gloſſae Iſidori: *Stlataria, veſtis piratica:* vbi *veſtis*, pro *nauis*. *Stlataria purpura*, apud Iuuenal. Sat. 7. v. 134. quae *Stlata* ſeu naui aduehitur.

STLINQVADRVVM, σκληρὸν, ἀυςηρὸν, in Gloſſ. Lat. Graec. V. *Stilinquadrum.*

STLIPES, δικαιάρχαι, in Gloſſ. Lat. Graec. Emendat Vulcanius, *Stlites*, δίκαι, ἀρχαῖαι.

STLOPPVM, *genus vaſis, rotundum os habens.* Gloſſae MSS. idem forte quod *ſtaupus* et *ſtopus*. V. in *Staupus*. Dictum porro videtur, quod effingat eum qui *Stloppum* edit, ſeu qui buccas inflat. V. *Stolpus.*

STLVDIO, χαμευάκιον, in Gloſſ. Lat. Graec. leg. χαμεύλκιον. Genus carpenti humilis. V. ſupra *Chamulcus.*

STOACES, *Ruina Colliſionum.* Papias.

STOBIA, Stipula, Gall. *Chaume, éteule*, Ital. *Stoppio*. Statuta Montis Regal. fol. 226.

STOCAGIVM, arborum et ſtipitum extirpatio, euulſio, Charta ann. 1322. ex Tabul. S. Medardi Sueſſion. V. *Eſtochagium.*

STOCEA, apud Martinium in Lexico ex Bart. Comm. Rer. Germ. lib. 2. c. 16. de Suecis: *Norunt ipſi calceos ſuere, veſtem conficere, ex iunco Stoceam texere.* Sed leg. *Stoream.*

STOCHVS, Ital. *Stocco*, Gall. *Eſtoc* vel *Eſtocade*, Enſis ſpecies. V. Menagium et Ferrarium in *Stocco*. Statuta caſtri Redaldi lib. 2. fol. 39. vo. *Declaramus quod arma vetita ſint infraſcripta, videlicet, lancea, ſpata, cultellus, ſine daga et cultelleſſia, Stochus, . . . et omne alius* (ſic) *ferrum ſtrictum et acutum ſimili Stoco.*

STOCIVS, *Stultus.* Gloſſae Arabico-Lat.

✝ STOCMEDVS, qui virgam defert, qui apparitoribus praeeſt, ſeu potius carceris cuſtos, a Germ. Stockmeiſter. Ludew. to. 12. Reliq. p. 322.

STOCVS, vt *Stochus*. V. in hac voce.

STOCVM. *De ſtoco*, punctim, Gall. *d'Eſtoc*. Lit. remiſſ. Mſ. an. 1362.

STOQVVM, in alia a. 1364.

STOFARE, inſtruere, ornare. Lit. remiſſ. Mſ. a. 1366. V. *Stuffare.*

STOFFA, inſtructus quiuis, in Ch. Mſ. a. 1207. V. *Eſtoffa.*

STOFFATVS, STOFFVRA, V. *Stuffare.*

STOFFIA, pannus, Gall. *Etoffe.* Statuta antiqua Monaſt. Sangerm. inter Probat. eiusd. Hiſt. pag. 174. col. 2.

STOFFVS, STOFVS, Pila luſoria, Gall. *Eſteuf.* Aduiſamenta ſtyli curiae Eccl. Brioc. Regeſt. 82. Charrophyl. Reg. Charta ann. 1356. *Luderet ad coulam ſeu pilam*, (et cum) *pilam ſeu Stofum portaret, etc.* V. *Strophus* 2.

STOGARIVS, V. infra *Stotarius.*

STO-

Digitized by Google

STOLA. (1) Cuſtodia. Iohannes de Bayonna in Hiſt. Mediani Monaſt. c. 73. (2) Vna e veſtibus Eccleſiaſticis, quae et *Orarium* dicta. Honorius Auguſtod. l. 1. c. 104. *Deinde circumdat collum ſuum Stola, quae et Orarium dicitur, etc.* Stephanus Eduenſis Epiſcopus lib. de Sacram. altar. cap. 10. vbi de veſtibus ſacerdotalibus: *Stola circundata collo, ad interiora deſcendens, ſignificat obedientiam filii Dei, et iugum ſeruitutis, quod pro ſalute hominum portauit.* *Stola* et *Orarium* licet promiſcue vſurpari ſolent apud Scriptores Eccleſiaſticos, interdum tamen diſtinguuntur, vt in Vita S. Liuini ſaec. 5. Bened. pag. 455. STOLA autem propria eſt Diaconorum veſtis, vt obſeruat Amalarius lib. 2. de Eccleſ. offic. c. 10. vnde in Vita S. Altmanni Epiſcopi Patauienſis legimus eundem Epiſcopum, cum Diaconus aduentitius et ſiniſtrae famae lecturus Euangelium benedictionem ab eo peteret, ſtolam de collo eius abſtuliſſe, et alteri praecepiſſe vt legeret. STOLAS vero *Diaconi et Subdiaconi ſuper humerum ſiniſtrum* ferunt, vti monet Gillebertus Lunicenſis Epiſcopus lib. de Vſu Eccleſiaſtico. Veneti etiamnum *Stola* appellant panni ſegmentum oblongum dodrantali latitudine, quod ſiniſtro humero iniiciunt. V. Oct. Ferrarii Orig. Ital. in *Stola*. SVB STOLA EXCOMMVNICARE, i. ſtola ſumta, ad maiorem excommunicationis ceremoniam. Charta ann. 1214. in Hiſt. Guinenſi p. 135. STOLA et BANNO *interdicere*. Chron. Trudonenſe lib. 2. pag. 366. SVB STOLA IVRARE. Otto Morena in Hiſtoria Rerum Laudenſ. pag. 64. V. *Iuramentum*. STOLA, pro Pallio Archiepiſcopali. Eadmerus lib. de Anſelmi ſimilitud. c. 188. de eodem S. Anſelmo Archiepiſcopo Cantuarienſi: *Et vt Romam ad Papam Vrbanum pro Stola ſui Archiepiſcopatus eundi ſibi licentiam daret, humiliter et manſuete petiit.* (3) † Oblationes, quae curionibus caſu obueniunt, Gall. *l'Etole blanche*. Ch. a. 1452. ap. Pez. t. 6. Anecd. part. 3. p. 271.

STOLATVS, Stola indutus, Chron. Trudon. apud Acher. to. 7. Spicil. pag. 365.

†**STOLDVS,** menſura vinaria. Ch. Mſ. circ. 1200. *Duos panes et duos Stoldos vini cotidie.*

STOLEVM, vt *Stolus* 2. V. in hac voce.

STOLEZARVS, vt *Stolizaz*. V. ibi.

STOLICHERI, STOLICI, ita in Germania appellati aliquando Fratres Ord. Praedicatorum: rationem huius nomenclaturae exhibent Geſta Treuir. Archiep. apud Marten. to. 4. Ampliſſ. Collect. col. 241. *In diebus illis venerunt in partes iſtas primum Praedicatores et poſtea Nudipedes, et ſubito impleuerunt mundum. Et primo quidem Praedicatores venerunt Coloniam, et datus eſt eis locus et hoſpitale quoddam in platea Stolicorum, vt aedificaretur eis ibi habitatio. Vnde a loco nomen aliquando habuerunt, vt vocarentur Stolici et Stolicheri, putantibus multis, quod a paupertate ſic vocarentur.*

STOLIDITAS, in agendo tarditas. Chron. Triuetti apud Acher. to. 8. Spicil. col. 639.

STOLIVM, V. infra in *Stolus* 2.

STOLIZAZ, Magiſtratus, apud Longob. *Stolizaz* Lindenbrogio dici videtur quod loco Regis in iudicio praeſideat ſacraque vice iudicet. Gloſſ. *Stolizaz, id eſt Miſſus Regis.* Gloſſae aliae: *Ab Stolizan, ab eo qui panem miniſtrat.* Sed videtur legendum *pacem*, *Paciarius*, εἰρηνάρχης. Leg. Longob. l. 1. tit. 19. §. 5. *Si quis molinum alterius ſcapellauerit, aut clauſuram ruperit, . . . componat ſol. 20. in palatio Regis diſtrictus ab Stolizaz.* Vbi Spelmannus monet in aliquot MSS. codd. legi *abſtorizat*, et *abaztorizat*. Sed nihil mutandum monet Charta Arichis Ducis Longobard. in Chronico Beneuentano S. Sophiae: *Conceſſimus nos Dominus vir glorioſiſſimus Arrichis, ſummus Dux gentis Longobardorum, per rogum Griſeniſci Stolezari* (forte *Stolesazi*) *noſtri, tibi*

bi Maniculono Gaſtaldo noſtro puttos duos, etc. *) Vox compoſita a Germ. Stuhl, ſolium, tribunal, Gerichtsſtuhl, et Saß, ſedens, poſſeſſor, ita vt Stuhlſaß fere idem ſit ac iudex, comes, vel potius prorex, prouinciae praefectus.

† STOLLVM, i. videtur quod *Secida*, conceſſio ad medietatem fructuum, in Formul. Inſtr. Mſ.

STOLNA. Charta de Vrburis poſt Decreta Hungarica: *Ita tamen, vt Stolnas haereditarias, aquaeductus omnes pro conſeruatione regalium montanorum ſuis impenſis debito intertenerent.* *) Vox *Stolnus* deducta eſt a Germ. Stollen, cuniculus metallicus; *Stolnus haereditarius* Germanis foſſoribus audit Erbſtollen, i. e. cuniculus qui poſſeſſionis ius habet.

STOLPVS. Marcellus Empir. cap. 27. in carmine ad roſas: *Stolpus a caelo cecidit, etc.* Vbi Caſaubonus in Comment. ad Perſii Sat. 5. reponit *ſtlopus*, ſcilicet ſonus ille quem buccae inflatae et ictu colliſae edunt. Gloſſ. Graec. Lat. *Stloppus*, ποππυγμός. V. *Stloppum*.

STOLVS. (1) Sedes in choro. V. *Staulus* 1. (2) *Claſſis*, *nauis*, Vgutioni, ex Graec. στόλος. *Stolus Alexandrinus*, in l. 7. Cod. Th. de Nauicular. Codex Carolinus Epiſt. 24. *Quod ſex Patricii, deferentes ſecum trecenta nauigia, ſimulque et Sicilienſem Stolum, in hanc Romanam vrbem abſoluti a Regia vrbe, ad nos properant.* Vetus Inſcriptio Piſis, apud Vghellum to. 3. p. 411.

Anno quo Siculas eſt Stolus factus ad oras.

Quo vltimo loco pro expeditione nauali accipitur, vt et pag. 858. eiusd. tomi et in Annal. Piſanis ad ann. 1138. ibidem. STOLVM, eodem ſignificatu. Bartholomaei Scribae Annal. Genuenſ. ad ann. 1230. apud Murator. tom. 6. col. 467. ESTOL, apud Raimundum Montanerium in Chron. Catalanico Regum Aragon. c. 186. et alibi non ſemel. STOLIVM, eadem notione. Romualdus Salernitanus in Chron. MS. Interdum STOLIVM vſurpatur pro Exercitu terreſtri, quomodo Itali *Stuolo* dicunt pro quibusuis copiis militaribus. Chronic. Foſſae-nouae ann. 1185. STOLEVM, vt *Stolus*, in Continuat. Chron. Andr. Danduli apud Murator. to. 12. col. 436. EXTOLEVM, EXTOLIVM, non ſemel apud Raphaynum de Careſinis in Chron. MS. pro *Stolium* ann. 1362. 1379. etc. et Andr. Dandulum in Chron. MS. ann. 1312. STORIVM, eodem perinde ſignificatu, Claſſis. Rogerus Houedenus pag. 670. (3) † *Pumellus ſupra domum*, in Gloſſ. Lat. Gall. a. 1352.

STOMA, a Graec. στόμα, os. Paulus Diaconus lib. 18.

† STOMACHOSVS, moleſtus, nauſea plenus, Ital. *ſtomacoſo*, t. 3. Aug. p. 680.

STONDEGARDA, STONDEGARDA, munimenti genus, Gall. *Redoute*. Gualuaneus Flamma apud Murator. to. 12. col. 1001. *Super ripam Ticinelli fecit conſtrui Stondegardas magnas et bathefreda XL.* Ibidem col. 1016. *In circuitu ciuitatis quinque exercitus ordinauit: foſſata fodi iuſſit; Stondegardas et battifreda erexit, etc.*

STOPA. (1) Stupa, Gall. *Etoupe*, Ital. *Stoppa*. Statuta Vercell. lib. 3. fol. 85. vo. V. *Stopinus*. (2) Vt *Stanpus*. V. in hac voce. (3) Obſtructio, ſeu ius obſtruendi riuos deſluentes. Charta ann. 1207. in Tabular. S. Bertini.

STOPARE, obſtruere, occludere, a Germ. ſtopfen. Statuta Vercell. lib. 3. fol. 93. V. *Stupare*.

STOPASSIS, Topazius, Gall. *Topaſe*, lapis pretioſus. Inuentar. an. 1379. ex Schedis V. Cl. Lancelot: *Item duo alii annuli auri, videlicet vnus cum lapide vocato Stopaſſi, et alius cum quodam lapide vocato cornalina.*

STOPELLVS, diminut. a *Stopus*. V. *Stanpus*.

STOPHARIVS. Vetus Gloſſ. *Tributarius Romanus et Stopharius nominatur, qui cenſum Regi ſoluit.*

† STO-

Digitized by Google

† STOPEVS, id quo fenestra stupatur ſeu occluditur, vt videtur. Comput. Mſ. a. 1403.

STOPINVS, Italis *Stoppino*, Ellychnium, Gallis *Mêche, lumignon*. Caſfari Annal. Genuenſ. apud Murator. tom. 6. col. 150. V. in *Stopa* 1.

STOPLVM, *Granis ſenus*. Papias. Leg. *Stoppum*.

STOPVLA, Stipula. Otto Morena in Hiſt. Laudenſ. apud Murator. to. 6. col. 1607.

STORVS, V. *Staupus*.

STOQVVM, V. *Stocum*.

STORA, vox Italica, vt infra *Storia* 1. Statuta datiaria Riperiae cap. 12. fol. 4. vo. *De qualibet Stora ſcoriarum a ſubris pro introitu ſoldi ſex*. V. alia notione in *Veterana*.

STORACINVS, STORACIS, V. *Storax*.

STORARIVS, V. infra *Stotarius*.

† STORATA, STORATICA, praeſtatio pro *Storea* mercibus in foro exponendis neceſſaria. Murat. to. 2. Antiq. p. 873.

† STORATIA, ſtorea, to. 3. Sept. p. 902.

STORAX, Papiae, *lacryma eſt. Vnde eadem nomine dicitur ſimilis mali cydonii, cuius diſtillatio illa quae virgis et calamis inhaeſerit, Storax Calamites dicitur, i. munda. A ſtorace* vero dictus color ipſe *Storacis*, vel *ſtauracis, ſtauracius, ſtoracinus, ſtauracinus*. Idem. STAVRACIVM, Papias: *Stauracium genus palliorum depictorum ex ſtorace, quae gutta ſimilis eſt mali cydonii.* STAVRACIS, STAVRACINVS. Anaſtaſius in Sergio PP. pag. 61. *Loculum aperuit, in quo interius plumacium ex holoſerico ſuperpoſitum, quod Stauracis dicitur, inuenit.* Idem vero *Plumacium* videtur, quod *Opus plumarium*. V. *Plumarium* 2. Ex his apparet perperam Bulengero, *veſtes ſtauracinas*, dici auro et ſerico pampinatas, corimbiatas, filicatas, quia Graecis recentioribus, vt auctor eſt Moſchopulus περὶ σχεδῶν, ςυράκια, ἕλικες, corymbi et pampini vocantur. Non placet doctorum Hagiographorum interpretatio ad Acta SS. Maii tom. 3. p. 394. et 7. p. 421. quibus *Stauracis* Pannus eſt crucibus intextus, a Graec. σταυρὸς, crux; tametſi eis accedunt Macri fratres in Hierolex. et Torrigius de Cryptis Vaticanis p. 184. 2. edit.

STORCIDIVM, χαμαιστρωμὸς, in Gloſſ. MSS. Sangermanenſ.

STORDATVS, obtuſus, obſtupefactus, ex Gallico *Eſtourdi*, Italico *Stordito*. Ita porro Galli appellabant, qui a praelio quod *Eſtour* vocabant, recens venerant, tamquam qui nondum ſui compotes eſſent prae certaminis horrore et fragore. Scio alias originationes dediſſe viros doctiſſimos, quas probent alii per me licet. Epiſtola Petri de Condeto Capellani Regis tom. 2. Spicilegii Acheriani pag. 558. *Et qui erant extra muros, adeo erant fatigati et Stordati, quod vix poterant ſe ſuſtinere.*

STORIA. (1) STORIVM, idem quod *Storea*. STORIVM, Vgutioni et Ioh. de Ianua, *dicitur a ſterno, eo quod terrae ſternatur: nondum enim lancis ſtramentis ſtratis, in his accubabant*. (2) STORIA, contracte pro Hiſtoria, in vet. Inſcriptione inter notas Variorum ad Anaſtaſ. to. 3. pag. 198. (3) † Certa rei cuiuſuis quantitas. Vna ſtoria *de feno, quae voluat pedes* VIII, in Ch. Mſ. a. 1268.

STORICVS, pro Hiſtoricus, in Vita S. Landeberti Epiſc. Traiect. ſaec. 3. Bened. part. 1. p. 70.

† STORINVS, color ſturni, qui *Stornello* Italis dicitur, to. 2. Sept. p. 434.

† STORIO. (1) Aſellus, acipenſer, Ital. *Storione*, in Ch. 943. apud Murat. to. 6. Antiq. p. 456. V. *Sturgio*. (2) Stultus, ineptus, in Gloſſ. Prouinc. Lat. Sed leg. *Scorio*, V. in hac voce.

STORIVM. (1) Pro Claſſe. V. *Stolus*. (2) Occurrit alia notione ſupra in *Storia* 1. (3) † Vmbraculum ligneum, t. 6. Iul. p. 17.

STORME, STORMENVM, V. *Stormus*.

STORMVS, bellum, pugna, ex Italico *Stormo, moltitudine adunata inſieme con arme per combattere*. Germ. Sturm.

minibus inſtructum, aut magnus ſtramineus. Ch. Mſ. a. 1388.

STRANIVS, vt *Straneus*. V. in hac voce.

STRANTVM, *Inguen*, ζύγωμα πλοῖα, in Gloſſ. Lat. Graec. Leg. *Tranſtrum*.

STRAPA, porta tabulati, vulgo Gall. *Trappe*. Geſta Conſulum Andegau. c. 11. n. 10. *Ad portam ſcalae, quae vulgo Strapa vocatur, remanentibus*. Occurrunt eadem fere verba in Geſtis DD. Ambaſiae c. 5. n. 2.

STRAPES, pro Stapes, apud Fr. Marium Grapaldum fol. 98. edit. Parmenſis.

STRAPODIVM, Straminea culcita, Gall. *Paillaſſe*. Chron. Mellic. ad ann. 1451. pag. 413.

STRAPONTA, STRAPONTINVS, culcitrae ſpecies, Ital. *Strapontino*. Statuta Aſtenſ. vbi de introitis portarum: *Straponte de cendalis vel de bocarame ponantur et ſoluant pro qualibet Straponta ad eſtimationem officialium*. Mirac. S. Mariae Magdalenae de Pazzis to. 6. Maii pag. 344. *Tres Strapontini pro triremi a tempeſtate ſeruata donati*.

STRASCINARE, trahere, raptare, Gall. *Trainer*, Ital. *Straſcinare*, Supplicii genus. Hiſtor. Corruſior. lib. 2. apud Murator. to. 12. col. 802. STRASSINARE, STRASSIGNARE, eadem notione. Statuta Cadubrii lib. 3. c. 40. STRAXINARE, eodem ſignificatu, apud Murator. to. 16. col. 491.

STRASTVRA, Beatus Rhenanus lib. 2. Rerum German. p. 95. *Ad Regem vel in bellum proficiſcens, aut rediens, a vectigali quod Straſturam vocant immunis eſto. Straſturam Germani hodie et wegſturam appellant.*

STRATA, Via publica lapidibus, ſeu *ſilice* munita, vt praeter Suetonium et alios loquitur Procopius, lib. 2. de Bello Perſico c. 1. Paulinus Nolanus, Carmine ad Cytherium, vbi de Via Appia:

Poſt haec et ad nos pergere inceptam viam,
Qua ſternit aggerem ſilex,
Cui munitor Appius nomen dedit.

Vett. Inſcriptiones 149. 5. 150. 4. 5. *Viam ſilice ſternendam curarunt . . . Viam quae ducit in villam magnam ſilice ſua pecunia ſtrauerunt*. Papias: *Strata, dicta quaſi pedibus vulgi trita: ipſa et dilapidata, id eſt, lapidibus ſtrata, quam prius Poeni, poſt Romani per omnem pene orbem diſpoſuerunt, propter rectitudinem itinerum, et ne plebs otioſa eſſet. Strata viarum* dixere Lucretius et Virgilius. STRATA, vicus, via, Germ. Straße. Chron. Parmenſe ad ann. 1300. apud Murator. tom. 9. col. 842. STRATA de mari etiam dicitur, in Annal. Genuenſ. Ogerii Panis ad ann. 1203. apud Murator. to. 6. col. 403. *Et poſtmodum alias tres* (galeas armauerunt) *pro Strata maris aſſecuranda propter blanam, quae multo plus ſolito carior erat*. STRADA pro *Strata*: quomodo Itali dicunt. Charta Dagoberti Regis Franc. apud Doubletum pag. 655. † STRATA GROSSA, agger itinerarius, Gall. *Chauſſée*, in Ch. Boſon. epiſc. Catalaun. Mſ. † STRATAM FRANGERE, crimen in ea committere, in Stat. Taurin. a. 1360. STRATA, vt infra *Strataticum*: Charta Philippi Auguſti Reg. Franc. ann. 1211. STRATA, Papias: *Galathea, lactea quaedam coeli zona, alba hoc nomine dicitur, quae vulgo Strata nominatur*. Germ. die Milchſtraße.

STRATATECTA, κατακέραμα, in Gloſſ. Lat. Graec. melius in Sangerm. *Sartatecta*.

STRATATICVM, Teloneum *ſtratarum*, ſeu *Plateaticum*. Charta Ottonis M. ann. 964. apud Vghellum tom. 5. pag. 1582. *Terram ipſius Comitatus, et publicam fornitionem,* (f. functionem) *a Stratatico, et muris in circuitu, et foſſato, et alueum aquae a 4. milliariis rationatum foris et extrinſecus, etc.* Gregor. VII. PP. apud Vghellum in Archiep. Bonon. n. 52. *Donamus Fraternitati tuae portam in ciuitate Bononiae cum omni*

omni reditu, quem antiquitus perſoluere ſolent ipſi homines, qui per praenominatas Stratas ire vel redire ſoliti ſunt. Eadem Charta deſcripta a Ghirardacco lib. 2. Hiſt. Bonon. pag. 54. haec praefert: *Et ſtratam, quae nominatur ſalaria, cum Stratatico, et cum omni reditu, etc. Straticum* ex eadem Charta editum apud Vghellum edit. ann. 1717. tom. 2. col. 16. V. *Strata.*

STRATEGVS, STRATICVS, STRATIGVS, STRATIGOTVS, etc. Praefectus ſeu Rector ciuitatis alicuius, vel prouinciae, ex Graec. Στρατηγός. Haec vox ita varie effertur, vt non auſim cum Brenmanno in Diſſertat. 1. de Republ. Amalphit. pag. 26. pronuntiare corruptis vocabulis *Straticogos* et *Stratigotos* a Freccia appellari, maxime cum vltimum non ſemel occurrat. STRATEGI. *Schola ſtrategorum*, apud Guill. Bibliothecar. in Hadriano II. PP. pag. 228. στρατηγοί, pro vrbium rectoribus, apud Harmenopulum lib. 5. tit. 11. §. 19. STRATICOTVS, in Conſtitut. Frederici Reg. Sicil. c. 9. STRATICVS. Charta Dalmatica ann. 1036. apud Ioh. Lucium. STRATIGVS, STRATIGO. Leo Oſtienſ. l. 1. cap. 50. STRATEGOTVS, STRATIGOTVS. Hugo Falcandus pag. 663. STRATICOTIA CIVITATIS, Strategi praefectura, in Charta Frider. III. Regis Siciliae ann. 1302. apud Roccum Pirrum in Archiep. Meſſan. STRATIGARI, regi vel iudicari per *Stratigos.* Charta Rogerii Regis Siciliae ann. 1094. apud Vghellum in Epiſc. Tropeienſ.

† STRATELLA, diminut. a *Strata* via. Formul. vet. Mſ.

† STRATICCIOLA, idem in Ch. a. 1408.

STRATICVM, V. ſupra *Straticum.*

STRATICVS, STRATIGARI, etc. V. ſupra in *Strategus.*

STRATILATES. (1) Exercituum dux, *Dux militiae*, apud Ioh. de Ianua: *Militum dux*, in Gloſſis antiquis MSS. et apud Papiam, ex Graeco στρατηλάτης. Ioannes Diaconus in Vita S. Nicolai Epiſc. Myrenſis: *Tres militiae Principes, quos Dolopes Stratilates vocant.* Alia, vt videtur, notione Ioh. Sarisberienſ. lib. 6. Policrat. c. 1. *Apparitores itaque licenter exigunt, quod eis debetur ex ſportulis, et omnium Stratilatum ordines ſalarium conſtitutum iuſte accipiunt.* Vbi *Stratilatae*, militares dicuntur. V. *Stratopedarcha.* (2) Satellites, in Actis S. Willelmi Archiep. to. 2. Iun. p. 144.

STRATILECTILIA, Stragula, inſtrata, inſtrumenta lecti, *lectualia* vel *lectaria*, ſupellex lectuaria. Matth. Paris ann. 1233. V. *Stramentum* 1.

† STRATIOTAE, militum genus, Gall. *Stradiots*, *Eſtradiots*, a Gr. στρατιώτης. Murat. to. 21. p. 1201. V. *Strategus.*

STRATOPEDARCHA, praefectus militum, apud Nicephorum l. 7. *Magno Stratopedarcha, cum tribus equitum millibus miſſo*, etc. Quinque Stratopedarchas in Aula Byzantina recenſet Meurſius ex Codino, quorum nouiſſimum, qui *Magnus Stratopedarcha* dicebatur, etiam cognatione ſibi adiungere Principes non indignabantur. V. Gloſſar. med. Graecit. et ſupra *Stratilates.*

STRATOR, equorum curator, domitor. Catholicon paruum: *Stratores, i. compoſitores. Stratores etiam a ſternendo dicuntur, quia cuſtodientes in carcere reos, condemnatos puniebant. Vel Stratores dicuntur iſti, qui ſtabulis vel equis ſtantibus in eis praeſunt.* Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm. *Strator, apaiſeur, enſeleur, ochraneneur.* Paulus Warnefridus lib. 4. de Geſtis Longob. c. 27. *Equus eius in portae medio concidens, quamvis calcaribus ſtimulatus, quamuis hinc inde ab Stratore verberibus caeſus, non poterat eleuari.* Stratorum munus fuiſſe, equos Imperatoris curare, auctor eſt etiam Ammianus lib. 29. ſic dicti, quod equum domini ſternerent, vel ei ſellam et ſtragulum iniicerent. Papias: *Stratores, compoſitores ſellae regiae.* Eorum etiam munus fuit, dominos, equum inſcenſuros, manu erigere et alleuare, unde ἀναβολεῖς dicti. Sugerius

in

in Ludouico VI. pag. 318. *Barones vero Eccleſiae noſtrae feodati, et Caſtellani nobiles, Stratores humillimi pedites eum equitantes fraeno deducebant.* *Stratorem* a *Mareſcalco* diſtinguit Pactus Leg. Salicae edit. Eccardi tit. 11. §. 6. ita vt *Mareſcalcus* is eſſe intelligatur, cui omnium equorum cura commiſſa erat; *Strator* vero, qui ſternendis tantum equis et domino adducendis praeerat: *Si quis Maiorem, Infertorem, Scantionem, Mariſcalcum, Stratorem, etc. furauerit, etc.* STRATORES, praeterea appellari in exercitibus, qui caſtra praeibant, vt loca accommodatiora ad exercitum traducendum facerent, et idonea caſtris praepararent. V. Cangii Notas ad Cinnamum. STRATOR, Mareſcalcus, qui ſtratoribus ſeu exercitus vel caſtrorum metatoribus praeeſt. Ordericus Vitalis lib. 11. Neque aliter accipiendi videntur *Stratores* apud eundem ſcriptorem, locis aliis, quam pro copiarum militarium ductoribus praecipuis. Lib. 10. p. 778. STRATORES, qui ad probandos equos ex prouinciis adducendos mittebantur, in Cod. Th. leg. 4. tit. 8. lib. 8. STRATORES, dicti etiam carcerum cuſtodes, in eodem Cod. leg. 2. tit. 3. lib. 9. V. ibi Gothofredum. STRATORES LAGVNCVLARVM, apud Hierem. cap. 48, 12. *Parateres craterum*, apud auctorem Mamotrecti, vbi codex editus male praefert *carcerum*. *Stratores laguncularum, i. Compoſitores*, in Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm. † STRATOR, apparitoris adiutor, in Stat. comit. Venaiſſ. † STRATOR, graſſator, praedo *ſtratarum*, in Edict. Comit. Toloſ. a. 1233.

STRATORIVM. (1) *Stabulum iumentorium*, Ioan. de Ianua. Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm. *Stratorium, Eſtable.* (2) *Lectiſternium*, Will. Britoni in Gloſſis MSS. Papias: *Stratoria, lectaria, quae ſterni ſolent in lectis.* (3) Stramentum ſellae equeſtris, ſeu ſtragulum, quo illa inſternitur. Vetus Interpres Ioſephi lib. 1. *Rachel hoc audiens, poſuit idola in Stratorio cameli*, i. ſub. Vita S. Benedicti Abb. Anian. c. 6. *Vidimus ſaepe eum ſedentem aſinum ſuum flaſconem vini in Stratorio deferre.* V. Stramen 2. STRATVRA, eadem notione, apud Fredegarium Scholaſtic. in Chron. cap. 38. *Equusque eius cum Stratura regia . . . Berthario conceditur.*

† STRATORIVS, ſtratus, ad terram deiectus. Gloſſae Caeſar. Heiſterbac.

STRATRA, ἐπίππιον, in Gloſſ. Lat. Graec. Leg. ἐφίππιον.

† STRATVM, i. q. *Strataticum*, teloneum ſtratarum, in Ch. Mſ.

STRATVRA. (1) Mulcta, vt videtur, ob delictum in *ſtrata* commiſſum. Inqueſta ann. 1235. ex Tabul. Corbei. *De 55. ſolidis de Stratura, quos ipſi coeperant de Petro Lorgneſſens de Praaiſt pro foriſfacto ſuo, fuit recognitum quod dom. Abbas habebat in dictis denariis medietatem, et eſſet locus reſaiſitus, et eſſet ad dictum ſcabinorum, et ipſi ſcabini iudicarent quod ſi eſſent Straturae dom. Abbas haberet medietatem, et ſi non eſſet Stratura, fieret ad dictum ſcabinorum.* (2) V. alia notione in *Stratorium* 3. et in *Tranſitus* 2. (3) † Florum, herbarumue ſparſio in eccleſia. Calendar. Eccleſ. Camer. Mſ. (4) † Mendoſe pro Statera, V. in *Saluator* 3.

STRATVS. (1) Lectus. Geſta Berarii Epiſc. Cenoman. apud Mabillon. to. 3. Analect. p. 172. (2) Opus, officium, ni fallor. Conſuetud. Ord. S. Bened. apud eumd. tom. 4. Analect. pag. 460.

STRAVA. Iornandes de rebus Geticis cap. 49. de Attila: *Poſtquam talibus lamentis eſt defletus, Strauam ſuper tumulum eius, quam appellant ipſi, ingenti comeſſatione concelebrant, et contraria inuicem ſibi copulantes, luctum funereum mixto gaudio explicabant, noctuque ſecreto cadauer eſt terrae reconditum.* Lactantius ad illud Statii lib. 12. Thebaidos:

. . . . . . *Sed bellicus agger*
Curribus et clypeis, Graiorumque omnibus armis

Ster-

Seruitur. Hoſtiles ſuper ipſe it victor aceruos,
Pacifera lauro crinem, vitisque decorus
Accubat.)

Aceruos, exuuiarum hoſtilium moles. Exuuiis enim hoſtium extruebatur Regibus mortuis pyra: quem ritum ſepulturae hodie quoque barbari ſeruare dicuntur, quem Strabas dicunt lingua ſua. Ita hoc loco *Straua* erit *exuuiarum hoſtilium moles.* At Wormius in Monumentis Danicis lib. 1. cap. 6. pag. 36. per *ſtrauam* conuiuium, in honorem defuncti celebratum, intelligi contendit: quod indicare videntur verba quae mox ſequuntur apud Iornandem: *Cuius fercula, etc.* ad *ſtrauam* referuntur. Nec diſſentit Martinus Schodelius in Diſquiſit. Hiſtor. de Regno Hung. cap. 181. qui ait, *Strauam* eſſe purum Scythico-Hunnicum, et ſic conſequenter Vngaricum vocabulum, quo Hunni Silicernium, quod ingenti commeſſatione concelebrabant, denotabant. V. Capitul. Caroli M. lib. 6. cap. 194. vbi de eiusmodi conuiuiis ad mortuorum ſepulcra. *Sdrauam* mallet Carolus de Aquino, vtpote qui a *Sdraw*, quod lingua Illyricorum ſaluum ſonat, vocis originem acceſſit. Hinc *Sdrauiza* iisdem ſalus, et proprie quae nunciari ſolet inter bibendum. Alii alia diuinando proponunt, quibus referendis ſuperſedemus.

STRAVACES, *Cupidi,* in Gloſſis Iſid. Pithoeanis: *Strennares, cupidi, δωροφόροι.* Papias edit. *Strenates,* MS. *Strenaces,* alter MS. *Strenates.* V. *Stranaces.*

STRAVRA. Charta Iſabellae de Fortibus Comitiſſae Albemarlae in Monaſt. Anglic. to. 1. pag. 941. *Cum eorum ſeruiciis . . . . vinariis, alnetis, moris, vaſtis, brueriis, turbariis, Straurís, et Weif, etc.*

STRAVTA. Leges Norman. apud Ludewig. tom. 7. Reliqu. MSS. p. 187. *Videlicet aurum, argentum tam in vaſis maſſa quam in moneta Francos, Strautas, lanes, ebur, roballum, lapides pretioſos, etc.* V. mox *Strautum.*

STRAVTVM, *θύρα δερματίνη βαλῶν,* in Gloſſ. Lat. Graec. Leg. *Scrautum.* V. Salmaſium ad Plin. pag. 371.

STRAWSSA, menſurae ſpecies. Chron. Salzburg. apud R. Duellium tom. 2. Miſcell. pag. 132. *Eodem anno 1415. valebat vna Strawſſa ſiliginis V. libras et XL. den. Lambuette.*

STRAXINARE, vt *Straſcinare.* V. ibi.

STRAY. Th. Blount in Nomolex. Anglic. ex Regeſt. Priorat. Cokestord. *Stray, i. ſi aliquod animal caſu erraverit, et infra libertatem Prioris aduenerit, et a balliuis eius captus fuerit, ducetur ad Pynfoldam, et ibi ſeruabitur per vnum annum et diem; ſi nemo illud clamauerit infra illud tempus, erit Priori: ſi autem venerit quis et legitime probauerit illud eſſe ſuum, dabit pro qualibet pede vnum denarium, et ſoluet expenſas, quae factae fuerant, et rehabebit beſtiam ſuam.* Monaſticum Anglic. tom. 1. pag. 977. *Conceſſimus inſuper, quod . . . habeant wreccum maris, et Stray inuenta in villa praedicta et in terris et dominiis, etc.* V. Ingulfum pag. 875. 881. *Eſtraieriae* et *Straiatus.*

STRAZANDVS, ex laciniis confectus, Italis *Strazzi,* vel *Stracci,* Lacinia. Statuta Aſtenſ. vbi de intratis portarum: *Papirus ponatur, et ſoluat pro qualibet riſma vt ſupra, ... et riſme due de Strazando pro vna de bona lib. 5.* V. *Stracia* 1.

STRAZAROLVS, Venetis, Veſtium interpolator, vel qui laceras reſarcit. Statuta crimin. Riperiae cap. 126. fol. 19. vo. V. *Regrataríi.*

STRAZZARE, lacerare, vox Italica. Statuta Caſtri Redaldi lib. 2. fol. 37.

STREBA, Stapes, vt infra *Strepa.* V. in hac voce. Conſtitut. Frederici Regis Siciliae cap. 87. *Item, quod nemini ipſius regni incolae liceat portare calcaria deaurata, et in equitatura ſua frenum, et ſellam, et Strebas deauratas, niſi forſan ſit miles decoratus cingulo militari, ſub poena amiſſionis eorum.*

STREBVLVS, obliquus, inuerſus, a Graec. *στρεβλός.* Arnobius lib. 7. pag.

Digitized by Google

pag. 290. *Caro Strebula, quae taurorum e coxendicibus demitur.* V. Feſtum.

STREGVA, idem quod *Stepha*, aut *Staffa*, *Strepa*. Acta Hadriani IV. Italis *Stregua* eſt equus ſagittarius.

STREIKA, Stapes, Gall. *Etrier*, in Annal. Genuenſ. Oberti Cancellarii apud Murator. tom. 6. col. 295. ex Cod. MS. a Cl. Editore laudato.

STRELAGIVM, V. *Sextariaticum.*

STRELICI, Pedites Ruſſici, ex Hornio Orb. Politic. cum notis Menckenii pag. 45.

STRELOIQVE DENARIVS, pro *Sterlingus denarius.* Locus eſt in *Denarius.*

STREMITA, Conclamatio ad arma, Gall. *Alarme.* V. ſupra *Stormus* et *Stramita.* Statuta Vercell. lib. 1. fol. 22. STRVMITA, eodem ſignificatu in Annal. Genuenſ. Bartholom. Scribae ad ann. 1241. apud Murator. tom. 6. col. 490. V. *Strumum.*

STREMITAS, pro Extremitas. Concil. Maſſil. ann. 1381. ex Tabul. Maſſil.

† STREMVLA, index, vt coniiciunt Editores, t. 1. Aug. p. 264.

STREMVS, in Leg. Rotharis Reg. tit. 58. §. 11. edit. Boherii, pro *Threus.* V. in hac voce.

STREMYO. Charta ann. 1428. apud Rymer. tom. 10. pag. 391. *Vult dom. noſter Rex quod dom. Comitiſſa, ac patria Flandriae teneantur cuſtodire mare Flandrenſium, portus ac fluminibus illorum (Stremyo vulgariter nuncupatis) ſaluum, etc.*

STRENA. (1) Gloſſ. Graec. Lat. εὐαρχισμὸς, *Strena.* Falcandus de Calamit. Siciliae, de Maione Amiralio: *Falſum enim quidquid ipſe caediſque factae ſocii aduerſus Admiratum confinxerant, nec illum inuenta in theſauris eius diademata ſibi praeparaſſe, ſed Regi, vt eadem in Calendis Ianuarii Strenarum nomine ei transmitteret.* S. Maximi Taurin. Homil. 5. de Kalendis Ianuarii: *Illud autem quale eſt, quod ſurgentes mature ad publicum, cum munuſculo, hoc eſt cum Strenis, vnusquiſque procedit: et ſalutaturus amicum, ſalutat illum praemio antequam oſculo.* V. *Strenua* et *Strina.* STRENA, munus quoduis. Concil. Mexic. ann. 1585. inter Hiſpan. to. 4. pag. 369. Eo etiam nomine appellantur munuſcula, quae Cardinalibus recens electis offeruntur. V. Notas Godefredi ad Hiſtor. Caroli VIII. Reg. Franc. pag. 713. et infra *Strenare.* STRENAE DIABOLICAE, in Concil. Autiſſiod. c. 1. (2) † Tractatio, apud Murat. to. 4. Antiq. p. 144.

STRENACES, V. ſupra *Stranaces.*

STRENARE, *Strenam nouo anno mittere, et vniuerſe munuſculum dare,* Gemma. V. *Strena.*

STRENATES, V. ſupra *Stranaces.*

STRENESCERE, Strenuum fieri. Anonymus de Geſtis Manfredi et Conradi Reg. apud Murator. tom. 8. col. 594.

STRENICVS, *Strenis vel Strenarum cupidus,* Ioh. de Ianua: vnde Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm. *Strenicus, ſtrenarum cupidus.*

STRENITA, vt *Strata,* Via lapidibus munita. Statuta Aſtenſ. cap. 15.

STRENVA, εὐαρχισμὸς, in Gloſſ. Lat. Graec. Leg. *Strena* vel *Strenna.* V. Caſaubon. ad Sueton. in Tiberio pag. 371. et ſupra *Strena.*

STRENVARES, V. ſupra *Stranaces.*

STRENVITAS, Titulus honorarius, quo Radulfus Archiepiſcopus Turon. compellatur ab Vrbano II. PP. in Epiſt. ad eumdem ex Tabulario Maioris Monaſterii.

STRENVTA, *Strepa,* Stapes. Lupus Protoſpata in Chron. ann. 1046.

STREPA, Stapes, quo quis in equum tollitur, cui inſiſtunt pedes equitantium. Anglis *Stritrop* eſt *Strepa*: *Straep,* corrigia,. Germ. Stribpe. Acta Hadriani PP. IV. *Decretum eſt . . . quod idem Rex pro Apoſtolorum Petri et Pauli reuerentia praedicto PP. Hadriano exhiberet ſtratoris officium, et eius Strepam teneret ad conſcendendum equum.* Vbi *Strenga* ſemel et iterum edidit Muratorius to. 3. pag. 443. col. 1. STREPES dixit Stephanus Tornac. Epiſt. 230. a. edit.

Digitized by Google

edit. STREPVS, eodem intellectu. Homagium ann. 1110. inter Probat. tom. 2. nouae Hiſt. Occit. col. 376.

STREVA, in Regula Templariorum editionis Labbei cap. 37. STREVGA, eadem notione, apud Baluz. tom. 6. Miſcell. pag. 204.

STREPARE, Exſtirpare. W. Thorn. ann. 1264. V. *Stirpare*.

STREPERVS, Lupus in Epiſt. ad Sidonium, apud Acher. to. 5. Spicil. pag. 579. *Tu . . . honorificus, et inter Streperos plauſus* (praefecturas) *exercuiſti.* Id eſt, ingentes, multiplices, repetitos.

STREPES, vt *Strepa*, V. in hac voce.

STREPIA. (1) *Cauda ſerpentis.* Ioh. de Ianua. *Queue de ſerpent*, in Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm. (2) Vt *Strepa*, Stapes. Comput. ann. 1237. ex Biblioth. Reg.

STREPITARE. Gloſſ. Lat. Graec. *Strepito*, χομπῶ: in Cod. Sangerm. *Crepito.*

STREPITVALIS, Tumultuoſus. Prolog. Richardi de Furnellis ad Commentar. in lib. Numer. apud Mabill. tom. 5. Annal. Bened. pag. 436.

STREPITVS, vox fori Anglici, Deſtructio, proſtratio, mutilatio, idem quod *Eſtrepamentum*. V. in hac voce. *Strepitum et vaſtum facere*, in vett. reſcriptis forenſibus apud Spelmann. et Th. Blount in Nomolex. Anglic. STREPPVS, eadem notione, in Charta Edwardi Reg. Angl. apud Rymer. tom. 14. pag. 545. STREPITVS IVDICIALIS, ambages forenſes, formulae. Charta ann. 1300. apud Kennett. Antiquit. Ambroſd. pag. 344.

STREPVS, πξοκωτὴς, in Gloſſ. Lat. Graec. Leg. *Stropus*, vel *Strupus*. V. Scaliger ad Feſtum in hac voce, et infra *Strupiar*. Occurrit alia notione in *Strepa*.

† STRETTA, via ſtricta, locus anguſtus; vox Italica. Murat. t. 3. Antiq. p. 1208.

STREVA, STREVGA, V. in *Strepa*.

† STREVIA, i. q. *Strepa*, t. 3. Sept. p. 163.

STREYSA, vt ſupra *Stray*. Charta Henrici IV. Reg. Angl. ann. 1399. apud Rymer. to. 8. p. 95. V. *Eſtraieriae*.

STRIA. (1) Strix, *Striga*, Venefica. Lex Salica tit. 57. §. 2. *Si quis mulierem ingenuam Striam clamauerit aut meretricem, etc.* §. 3. *Si Stria hominem comederit, etc.* Capitula ad Leg. Alamann. cap. 22. *Si quis alterius ingenuam decriminat, ſeu Stria aut herbaria ſi ſit, et eam priſerit, etc.* V. *Striga* 1. Θριαὶ Graeci vocant calculos ſortilegos. V. Callimachum hymno in Apollinem v. 45. et ibi Scholiaſtem, et Thomam Magiſtrum in Θριάσιον. *Eſtries* magos et veneficos appellat le Roman de la Roſe MS. STRIOPORTIVS, qui *Strias* ad nocturna ſacra deportare creditur. Lex Salica tit. 57. §. 1. *Si quis alterum hereburgium clamauerit, hoc eſt Strioportium, aut qui aeneum portare dicitur, vbi ſtriae concinunt, etc.* V. *Strioportus*. (2) STRIAE, prominentiae, ſeu ſulci columnarum, Vitruuio et aliis. V. Sauaronem ad Sidonium lib. 4. Epiſtol. 8.

STRIBILIGO, σολοικισμὸς, in Gloſſ. Lat. Graec. Soloeciſmus; *Striblige* vetuſtioribus Latinis ex Gellio lib. 5. cap. 20.

STRICA. (1) Denſa turba, conferta multitudo, Gall. *Preſſe.* Chron. Parmenſe ad ann. 1268. apud Murator. tom. 9. col. 783. *Et in ſero propter laetitiam in ſeparatione conſilii ſuper ſcalis palatii fuit ita maxima Strica, quod multi in ipſa necati et mortui fuerunt.* (2) Oſtium portus, ni fallor. V. *Strictum.* Statuta Arelat. MSS. art. 144. *Si aliquod lignum . . . ſteterit ad Stricam vel ad moriandum de Paſſono propter ventum contrarium, etc.* (3) Vt *Striga* 1. V. in hac voce.

STRICARE. (1) Regula Magiſtri cap. 79. extremo: *Si contenti ſunt pannos ſuos vel indumenta in alieno opere Stricare;* id eſt, conſumere. (2) Impedire, pro *tricare*. V. in hac voce. Capitulare 1. Caroli M. an. 802. cap. 8.

STRICCITAS, Sterilitas, quaſi *ſtrictitas*, quomodo *un temps eſtroit* dicunt Galli. Decretale precum, ann. 779. in Capitul. Caroli M. lib. 5. c. 207. et Addit. 4. cap. 143.

† **STRICHO**, menſura annonaria, modius, a Germ. Strich. Pez. t. 6. Anecd. part. 3. p. 75.

STRICLATA, ξυστωτὰ, in Gloſſ. Lat Graec. Vulcanius emendat *Striata*. Vtrumque habent Gloſſ. Graec. Lat. ξυστωτὰ, *ſtriata*, *ſtriclata*.

STRICTA. (1) Vt infra *Strictum*. V. in hac voce. Praeceptum Ludovici Imper. ann. 817. apud Marten. to. 1. Ampl. Collect. col. 67. *Inde* (extenditur) *in Melena per ipſum riuulum, inde per Melena ipſum vſque ad Strictam*. (2) † Puteus anguſtus, Ital. *Stretto*. Stat. ciuit. Cuman.

STRICTERE, Radere, ſtrigillare. Gl. Lat. Graec. *Stricto*, ξύω; vbi Cod. Sangerman. *Strigo*. Gloſſ. vero Graec. Lat. ξύω, *rado*, *Stricto*, *ſtrigillo*.

STRICTINNIRE dicitur hirundo. V. *Vekyare*.

STRICTIO. (1) *Genus auis maximae*. Gloſſ. vet. Sangerman. num. 501. Sed leg. *Struthio*. (2) † *Strictitus*, *ſtrictura*, in Gloſſ. Gall. Lat. Cod. reg. 7684.

STRICTOLA. Charta Roberti II. Principis Capuani ann. 1128. in Sanctuario Capuano pag. 642. *Et finis Strictola communalis aquaria: namque eſt finis tranſeunda publica, quae dicitur*, etc. Charta ann. 1197. apud Vghellum to. 7. p. 1272. *Cum horticello, in quo ſunt arbores pomorum iuxta eandem curtem a parte meridiei, et Strictola a parte Occidentis eiusdem Curtis*, etc. Infra: *Extra parietem ipſius curtis, et nominatam Strictolam*, etc. Forte ſemita, via ſtricta. V. *Strictum*. Quid ſi riuum, riuulum, Gallis *Rigole*, intelligas?

STRICTORIA, Στιχάρια, in Gloſſ. Graec. Lat, Tunicae, quae ad corpus ſtringerentur, Gall. hodie *Juſtaucorps*. V. *Stica* 1.

STRICTORIVM, σφιγκτὴρ, in Gloſſ. Lat. Graec. Addunt Graeco-Lat. *Contractorium*. Fibula. Hinc

STRICTOSVS, σφιγκτὸς, in iiſdem Gloſſis.

STRICTVM, Via ſtricta, montium fauces, Gall. *Détroit*. Guillelmus de Podio-Laurentii c. 52. V. *Diſtrictum*, *Stricta* et *Strictus* 1.

STRICTVRA. (1) Gloſſ. Iſid. *Alopecia*, *paſſio Stricturae*. Ita etiam lib. 4. Orig. c. 8. Gloſſ. vet. Sangerm. n. 501. *Alocipia eſt capillorum fluor circumſcriptus, quem Graeci Pſilofin vocant. Eſt autem paſſio Stricturae*. Qua vltima voce ſignificari opinor vehemens capillitii continue pectendi deſiderium ex immoderata cutis prurigine ortum. *Stricturam* videntur dixiſſe, vt et *Strigilem*, a *Stringendo*. Eſt autem ſtrigilis, inſtrumentum quo corpus diſtringimus, id eſt, radimus vt equos: atque propter ſimilitudinem vſus ad alia transfertur, vt ad pectines, monente Martinio in Lexico. Strigilibus vtebantur veteres ad fricanda et polienda corpora in balneis; de iis paſſim mentio occurrit apud Scriptores Latinos. Vide D. de Montfaucon in Antiquit. Expl. vbi de balneis et eorum ſupellectili. Italis *Strettura* eſt praeſuffocatio, ſuffocatio. Alias *Strictura* dicitur τὸ ἀπὸ τῦ σιδήρυ λίπτον, ὥσπερ σπινθῆρες, in Gloſſar. Latino-Graec. (2) Σφίγξις, φῦσα χαλκέων. Gloſſar. Lat. Graec. Follis. (3) Via ſtricta, montium fauces, Gall. *Détroit*. Sicardi Epiſc. Cremon. Chron. apud Murator. to. 7. col. 609. V. *Stricta* et *Strictum*. (4) Tributum, penſitatio. Praeceptum Henrici Imper. an. 1023. apud Marten. to. 1. Anecd. col. 143. V. *Diſtrictus*. (5) † *Terra ferri in maſſam cocta*, in Gloſſ. vet. Cod. 7613.

STRICTVRATOR. Chartular. S. Vincentii Cenoman. fol. 38. *Conceſſi . . . abbatiae B. Vincentii . . . omne ius meum tam in plateam et Stricturatore, quam in tractu et monilibus* (mobilibus) *rebus aliis*. An qui menſuras radio exaequat? Certe *Stricher* ea notione occurrit in

Digitized by Google

in Statutis Loſſenſibus art. 73. §. 2. *Item, d'un ſtier de waſſend que le meunier ou ſon ſerviteur a ven meſurer et Stricher, etc.*

STRICTVS. (1) Vt *Strictum*. Litterae Henrici VI. ann. 1460. apud Rymer. tom. 11. pag. 438. V. *Stricta* et *Strictura*.3. (2) Aſtrictus, Gall. *Aſtreint*. Capituli S. Iacobi Hoſpit. Statuta ann. 1388. apud Lobinell. tom. 3. Hiſt. Pariſ. pag. 340. (3) Arctus, anguſtus, Gallis *Estroit*. Inventar. ann. 1379. ex Schedis V. Cl. Lancelot.

STRICVLVS, pro Hyſtriculus, pilis veſtitus. Arnobius lib. 5. pag. 174. *Facit ſumere habitum puriorem et in ſpeciem lenigari nondum duri atque Striculi puſionis.* Minus recte Turnebus lib. 7. Aduerſ. cap. 20. dictum vult a ſtricta quadam corporis ſoliditate et duritie; nec melius lib. 11. cap. 22. duriuſculum et ſtrigoſum interpretatur. V. Heraldi Animaduerſ. p. 215.

STRIDA, Clamor, Italis *Strido*. Addit. ad Chron. Eſtenſe apud Murator. tom. 15. col. 545.

STRIDARE, vox Italica, per praeconem ſubmonere, ciere, Gall. *Crier quelqu'un*. Occurrit in Statutis Venetis ann. 1242. lib. 1. cap. 23. etc. lib. 5. cap. 7. 10. etc.

STRIDERE, *Inconditum et horrendum clamorem edere, quod faciunt Turcae paulo ante praelium.* Gaſp. Barthii Gloſſar. apud Ludewig. to. 3. Reliq. MSS. pag. 21. ex Anonymi Hiſt. Palaeſt. cap. 18.

STRIDOR, *Clamor bellicus Turcarum.* Idem Gloſſ. ibid. p. 447. ex Guiberti Hiſt. Palaeſt.

STRIGA. (1) Venefica. Vgutio: *Stricae quaedam monſtra dicuntur, quae magicis cantibus in feras transeunt.* Gloſſae Lat. Graec. *Striga*, λαιςρυγὼν, καὶ γυνὴ φαρμακίς. Synodus S. Patricii et Auxentii can. 16. *Chriſtianus, qui crediderit eſſe lamiam in ſpeculo, quae interpretatur Striga, excommunicandus, quicumque ſuper animam famam iſtam impoſuerit.* V. *Stria*. (2) Caper: *Striga in turma, vbi equi diſtringuntur.* Papias: *Striga, Caſtrenſe vocabulum, vel interuallum turmarum, in quo equi ſtringuntur: vnde et ſtrigoſi dicuntur corpore macilenti.* Ex Beda lib. de Orthogr. *Striga, Caſtrenſe vocabulum eſt, interuallum turmarum ſignificans, in quo equi ſtringuntur: vnde equi ſtrigoſi dicuntur corpore macilento.* Hinc STRIGARIVM, in quo docentur et exercentur equi. Italis *Maneggio*, quomodo quidam legendum vel accipiendum cenſent *Trigarium ſepta*, apud Victorem in 9. regione vrbis Romae. (3) Vox Agrimenſorum, Feſto nota. Papias: *Striga, longitudo maior latitudine. Strigatus ager eſt, qui per Strigas creſcit a Septentrione in Meridiem.* Ex Aggeno pag. 60. Frontinus de Agrorum qualitate: *Ager per Strigas et per ſcamna diuiſus, etc.* (4) STRIGA, STRIGVLA, *Genus veſtis*, in vett. Gloſſis apud Sauaronem ad Sidonium. Gloſſae Iſidor. *Strigium, genus veſtimenti. Striges,* Hiſpanorum veſtes, eidem Iſidoro lib. 19. cap. 23. et Iuuenali. V. *Stica* 1.

STRIGARIVM, STRIGATVS. V. *Striga* 2. et 3.

STRIGILARIVS, qui ſtrigiles facit. Gloſſ. Lat. Graec. *Strigilarius*, in Cod. Sangerman. *Strigiliarius*, ζυστροποιός.

STRIGILECVLA, diminut. a Strigilis. Vtitur Apuleius lib. 1. Flor. Gloſſ. Lat. Graec. *Strigilecula*, ςλεγγίδιον.

STRIGIO, *mimarius, ſcenicus*, in Gloſſ. Iſid. qui *Strigam* imitatur. Vbi leg. *Strio* cenſet Graeuius, pro *hiſtrio*.

STRIGIVM, genus veſtis, V. *Striga* 4.

STRIGIVS, piſcis ſpecies, Italis *Strigio*. Statuta Placent. lib. 6. fol. 79. vo. *Item Strigios et ſenetas pro qualibet libra, IIII. den. Item Strigios a vino pro qualibet lib. II. den.* V. *Strionas*.

STRIGLIA, Strigilis; vox Italica. Acta S. Helerii to. 4. Iul. pag. 152. V. *Strilla*.

STRIGNA, *pallia operoſiora*, Papias. (*Operoſiora*, in vet. Gloſſ. Sangerm. n. 501.) V. *Striga* 4.

Digitized by Google

STRIGVLA, genus veſtis. V. *Striga* 4.

† STRILHA, piſcis ſpecies. Tract. Mſ. de Piſcibus: *Mulus — a Nicenſibus Strilha — dicitur.*

STRILIARE, quaſi *ſtrigiliare*, Strigili defricare, quomodo apud Vopiſcum in Aureliano: *Equum ſuum ſagmarium defricet*, ex Gallico *Eſtriller*. Fleta lib. 2. cap. 76. §. 9. V. *Eſtriliare.*

STRILLA, Strigilis, Gall. *Etrille*, Statuta Maſſil. lib. 5. cap. 52. V. *Striglia.*

† STRIMA, ſtapes, i. q. *Strepa*, to. 1. Aug. p. 266.

STRIMVLENTVS, Stridulus. Vita S. Guthlaci to. 2. April. pag. 43.

STRINA, STRINNA, Tributi ſeu vectigalis ſpecies apud Dalmatas et Croatas, quod Venetis vel Hungariae Regibus, quibus ſubinde paruere, vice vltroneae penſitationis, ac *ſtrenarum*, (vnde vocabuli etymon) penſitabatur. Nam auctor eſt Conſtantinus Porph. lib. de Adm. Imp. cap. 29. Baſilium Imperatorem auctorem fuiſſe Dalmatis, vt quae Praetori ſoluebant, ea Slauis darent pacis cauſa, et Praetori exiguum illud penderent, quo debitam Romano Imperio ſubiectionem teſtarentur. Vgutio: *Strena, quod vulgo dicitur Strenna, ſcilicet quod datur alicui in Kalendis Ianuarii.* Charta an. 1133. *Tolta, quae apud Commune erat pro vrbe reparanda, et aliis expenſis fiendis, et Strina Venetis danda, etc.* Charta Seb. Ziani Ducis Venetor. pro Ciuibus Tragur. ann. 1147. apud Ioh. Lucium lib. 3. de Regno Dalmat. cap. 10. *Nolumus, vt aliquo modo offendantur, neque tollatur eis aliqua inconſueta Strinna, niſi quam ipſi ſponte dare voluerint.* Statuta Raguſii lib. 7. cap. 56. *Volumus, quod ſi aliqua nauis, vel lignum, in quo eſſent mercatores, darent aliquid alicui pro Strina, vel pro peſſolchia, vel aliquid aliud, etc.* V. *Strena.*

STRINARE, Denſare, Gall. *Serrer.* Locus eſt ſupra in *Spezzare.*

STRINCTORIVM, Σφιγκτὴρ, in Gloſſis Lat. Graec. MSS. S. Germani Pariſ. *Fibula.* In MSS. vt in editis *Strictorium* legitur. V. in hac voce.

STRINDERE, pro Stringere, ni fallor. Tranſactio ann. 1316. ex Schedis Praeſ. de Mazaugues: *Item convenerunt . . . quod nemo audeat blanchiam Strindere, vel ſiccas arrabare, etc.*

STRINGA, V. *Striga* 1.

STRINGENTIA, *Aſtringentia*, in Gloſſ. Lat. Graec.

STRINGERE. (1) STRINGERE MANVM MVLIERIS. In pacto Legis Salicae tit. 23. ſic inſcribitur, *de manu mulierum non Stringenda.* §. 1. *Si homo ingenuus feminae ingenuae digitum aut manum Inſtrinxerit, etc.* (Lex Salica tit. 22. habet *Strinxerit.*) §. 2. *Et ei ſi brachium Deſtrinxerit, etc.* (Lex Salica *Strinxerit.*) §. 3. *Si ſuper cubitum manum Strinxerit, etc.* (Lex Salica *miſerit.*) Denique §. 4. *Si quis mulieri mamillam capulauerit, etc.* (Lex Salica *Strinxerit.*) Ibi *Stringere* de laſciua contrectatione exponit Lindenbrogius, quem errare auctor eſt Eccardus in Notis ad hunc titulum Legis Salicae: vnde ligare, loro vel reſte conſtringere interpretatur, atque de violenta et illicita manuum mulierum ligatione, quae fit animo eas violenter ſtuprandi, vel alias ipſis nocendi intelligit. (2) Cogere, Gall. *Contraindre.* Acta S. Franciſcae Rom. tom. 2. Mart. p. 137*. (3) STRINGERE SE AD TERRAM, Virgilio Aeneid. lib. 8. v. 63. *Stringere ripas*, Gall. *Côtoïer les bords.* Bartholomaei Scribae Annales Genuenſ. apud Murator. to. 6. col. 500. *Et exiuit cum galeis vſque ad plaziam, ſemper Stringens ſe ad terram.* (4) STRINGERE VRBEM, in anguſtum concludere. Galli dicunt *Serrer une ville.* Laur. Byzynius in Diario belli Huſſit. apud Ludewig. to. 6. Reliqu. MSS. pag. 168. (5) † STRINGERE IGNEM, incendium inhibere, Ital. *Strignere.* Tract. Mſ. de re milit.

STRINGES, veſtes, Hiſpanis propriae, vt *Sarabarae* Parthis, *Lineae* Gallis, *Rhenones* Germanis, *Maſtrucae*

Digitized by Google

-tae Sardis. Papias in *Veſtimentum*. Leg. *Striges*. V. *Striga* 4.

STRINGI, id eſt, Perſtringi, *alieni criminis infortunio*, in Cod. Theod. leg. 1. de bonis proſcript. 9. tit. 42.

STRINGINA, *Reſtrictio Vrinae*, in Gloſſ. Iſidori: δυσουρία. Leg. *Strangeria* cenſet Graeuius. V. in *Stranguiria*.

STRINIARI, Inſoleſcere. Bibl. Patrum Aſcet. edit. ann. 1661. to. 3. pag. 380.

STRINNA, vt *Strina*. V. in hac voce.

STRINNVS, f. pro *Thainus*, Baro, vir nobilis. V. in hac voce. Legi etiam poteſt *Strenuus*, atque eadem notione accipi. Charta Iohannis IV. PP. ann. 641. apud Mabill. tom. 1. Annal. Bened. pag. 689. col. 1.

STRIONVS, piſcis ſpecies, idem forte qui *Strigius*. V. in hac voce. Statuta Montis Regal. fol. 280. *Et teneantur dicti piſcatores ſeu vendentes piſces dare libram boearum, Strionum et piſcium minutorum, pro vno ſolido.*

STRIOPORTAS, qui *ſtrigas* portat, vel deducit ad locum congregationis. Goldaſt. V. *Stria*.

STRIOPORTIVS, eodem intellectu. V. *Stria*.

† STRIPARIVM, ein Stegriff, in Gloſſ. Mſ. Anon. V. *Strepa*.

† STRIPATICVS, pexus, pectinatus, ap. Ludew. to. 11. Reliq. pag. 626.

STRITITVM, Flagellum ex funibus. Chronic. Foroliu. apud Murator. tom. 19. col. 874.

STRITVS, f. varius, permiſtus. Veronae deſcriptio rythmica, apud Murator. to. 2. part. 2. col. 1095. *Tumulum aureum coopertum circumdat praeconibus, color Stritus mulget ſenſus hominum, modo albus, modo niger inter duos purpureos.*

STRO, *Stipula*, *palea*, in Gloſſ. Monſ. pag. 335. et 339. apud Schilter. in Gloſſ. Teuton.

† STROBILVS, *conum*, in vet. Gloſſ. Cod. 7641.

STROBO, γῦρος ἀμπέλου, in Gloſſ. Lat. Graec. Addit Codex Reg. *girus*, *circulus*, *ambitus*. Sangerm. vero legit *Scrobe*.

STRODA, Tributi ſpecies apud Polonos. († *Stroza* editum t. 1. Annal. Praemonſtr. Probat. p. 480.) Charta Boleslai Cracouiae et Sandomeriae Ducis ann. 1255. apud Odor. Rainaldum n. 6.

STROFARIVS, STROFOSVS, V. *Strophus*.

† STROFVS, *tortimen*, in vet. Gloſſ. Cod. 7641. V. *Strophus* 1.

STROGAV. Pactus Leg. Salicae tit. 34. ex Cod. MS. Guelferbit. Edit. Eccardi p. 127. *Si quis vaſum ad miniſterium quod eſt Strogau . . . furaverit, etc.* Hic haeret Cl. Editor.

STROMA. (1) Pro Stratagema, in Vita S. Vdalrici Epiſc. Auguſt. cap. 12. num. 41. niſi in MSS. vox abbreuiata fuerit. (2) Culcitra, auleum, tapes, Graec. στρῶμα. Capitol. de Vero Imper. cap. 4. *Vt leuatus cum Stromatibus in cubiculum perferretur.*

STROMANARIA, V. *Strumanaria*.

STROMEATREVS, vox perperam efficta, ni fallor, in Cod. MS. Vitae Petri Vrſeoli Ducis Venetiae n. 15. *Aufert ab eo huiuſmodi ſycophantas cogitationes, adduxit illi Stromeatreas actiones, cogitque in craſtinum veniam petere, etc.* forte leg. *Strophateas.*

STROMENTA, vt infra *Strumentum*, pro Inſtrumentum, Charta. Veteres formulae apud Baluz. to. 6. Miſcell. p. 546. V. *Strumenta*.

STROND. Charta Ricardi Reg. Angl. apud Th. Blount in Nomolex. Angl. *Noueritis facimus vobis nos conceſſiſſe . . . . omnes terras ſuas et omnes homines ſuos cum ſacha, ſoca, over Strond et ſtreme, on wode et felde.* In haec verba Gloſſarium laudat idem Blount, in quo haec leguntur. *Voces Anglicae veteres et in antiquioris aeui Chartis crebro repertae; Priuilegium ſapiunt, ſeu potius priuilegii latitudinem ſiue amplitudinem, et ſic latine legantur, in litore, in fluvio, in ſylua et campo.*

STRONVS, Sturnus. Gloſſarium Aelfrici: *Stronus*, *Stern*.

STROP, V. infra *Stropus*.

STROPATURA, V. *Strupatura*.

STROPHA, STROPHAEUM, STROPHARIUS, STROPHATUS, V. *Strophium* et *Strophus* 1.

STROPHICUS, de Chriſto dicitur, in lib. de muſica Theogeri Epiſc. Metenſ. apud Pezium tom. 1. Anecd. Praefat. p. 15. Alia notione V. in *Strophus* 3.

STROPHIOLUM, mantile, linteum, quo manus abſterguntur. Regula conſueta Toribii Archiep. Limae inter Concil. Hiſp. to. 4. p. 674. *Ad altare maius bis in ſeptimana eodemque ordine apponent Strophiola ſeu mappas ad manus tergendas.*

STROPHIUM, STROPHEUM, *Pallium virginale*, Ioh. de Ianua. Gloſſ. vet. Sangerm. n. 501. *Stropha*, *palleum virginale*. Zona. Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm. *Strophium*, *Ceinture*. Ebrardus Betunienſis:

> *Zonam dic Strophium, palmam dic eſſe Strophaeum.*

Trophaeum ſcribendum fuit. Theodulfus Aurelian. lib. 1. Carm. 1.

> *Huic ferrugineo eſt, apta huic quoque lutea veſtis,*
> *Lacteolum Strophium haec vehit, illa rubrum.*

V. Ferrarium in *Stropare*.

STROPHUS. (1) STROPHARIUS, STROPHOSUS; voces ex *Stropha*, dolus, fraus, et Graec. στροφὴ, deductae. Papias: *Strophus*, *tortus*, *fraudator*. *Stropha*, *nequitia*, *fraus*. *Stropharius*, *impoſtor*, *fraudator*. Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm. *Stropha*, *fraude*, *decepcion*, *male ſouvence*. Vita vener. Idae tom. 2. April. pag. 159. *Ad antiquae deceptionis Stropham ſe convertit.* Vtitur Seneca Epiſt. 16. Gloſſ. Lat. Gr. *Strofoſus*, δόλιος. *Strofarius*, *ſtrofoſus*, *impoſtor*, *fraudator*, in Gloſſar. Iſidori. Althelmus de Laude virginum in praef.

> *Ne fur Strophoſus foveam detrudat in atram.*

STROPHATUS, ſubtilis. Vita S. Deicoli apud Eccardum in Orig. familiae Habsburgico-Auſtr. pag. 167. (2) Follis, Gall. *Ballon*. Statuta Synodalia Radulphi Epiſcopi Trecens. ann. 1440. apud Marten. tom. 4. Anecdot. col. 1151. V. *Stoffus*. (3) † *Converſio*, mendoſe pro *contorſio*, in Gloſſ. ad Alex. Iatroſoph. *Strophicas paſſiones*, *i. volutiones inteſtinorum gracilium*, in Gloſſar. med. Sim. Ianuenſ. V. *Strufus*.

STROPIATUS, Mancus, Ital. *Stroppiato*, Gall. *Eſtropié*. Vita vener. Catharinae de Palantia to. 1. April. pag. 653.

STROPODIUM, pro *Strepodium*. V. ibi.

STROPOLOT, *Horror*, in Gloſſ. Monſ. pag. 362. apud Schilter. in Gloſſ. Teuton.

STROPPUS, a Graec. στρόφιον, Inſigne, quo ornabantur capita ſacerdotum; corona. V. Feſtum in hac voce.

STROPUS, certus ovium numerus, vt videtur; Grex, Gallice *Troupeau*, f. ab Italico *Truppa*, *turba*, Gall. *Troupe*. Statuta Montis Regal. fol. 222. *In vineis*, *ortinis*, *planteriis*, *bladis*, *vel leguminibus*, *qualibet beſtia porcina et caprina incurrat poenam ſolidos duos*, *et pro qualibet beſtia lanuta*, *ſolidum unum et totidem pro emenda*, *vſque ad Stropum*, *et a Stropo ſupra quantacunque ſit quantitas*, *libras duas de die et de nocte duplum*, *et totidem pro emenda*; *et intelligatur Stropus a decem beſtiis ſupra*. Inqueſta ann. 1268. ex Schedis Praeſid. de Mazaugues: *Et ceperunt eas* (oues) *et duxerunt eas vſque ad alias*, *et ibi ceperunt Strop de dictis ovibus*, *et duxerunt illud Strop ad Bancium et alias ibi paſtoribus reliquerunt.*

STROZA, V. *Strofa*.

STRUBLUS. Leges Henrici I. Reg. Angl. cap. 78. vbi de libero, qui in ſeruum tranſit: *In ſignum vero tranſitionis huius billum*, *vel Strublum*, *vel deinceps ad hunc modum ſeruitutis arma ſuſcipiat*, *in manus Domini mittat*, *et caput.*

STRUCIOS, Herba, V. *Lauarcha*.

† STRU-

Digitized by Google

† **STRVCIVM**, *braſica*, *caulus agreſtis*, in Gloſſ. ad Alex. Iatroſoph.

STRVCTOR, *dicitur*, inquit Papias, *inciſor carnium*, *vel infertor*, Gloſſ. Gr. Lat. παραθέτης, *Structor*, *infertor*. Gloſſae antiquae MSS. *Penum inſtruere; et proprie inſtrui conuiuium dicitur, et qui huic rei praeſunt*, *Inſtructores dicuntur*. Epiſtola Valeriani apud Trebell. Pollionem in Claudio: *Structorem*, *quem refundat vnum*. Fragmentum Petronii de Coena Trimalcionis: *Rotundum enim repoſitorium 12. habebat ſigna in orbe diſpoſita*, *ſuperque proprium conuenientemque materiae Structor impoſuerat cibum*. Occurrunt eiuſmodi *Structores* non ſemel in vett. Inſcript. 646. 1002. 1. 1117. 10.

STRVCTORES, in l. 2. Cod. Th. de Excuſat. artific. vbi Tribonianus *aedificatores* repoſuit: qui ſcilicet aedificia conſtruunt. V. Vegetium lib. 2. c. 11.

STRVCTVARIVS, **STRVCTVRARIVS**, cui aedificiorum cura demandata eſt, idem etiam qui alibi *Cellerarius* dicitur. Excerpta ex Necrolog. ap. Leibnit. to. 2. Scr. Brunſu. p. 105.

STRVCTVRA, Cancelli, (immo ſeptum quoduis,) interprete Eccardo, quod non a Latino *Struere*, ſed a Germ. *Stricken*, innectere, implicare, accerſit. Lex Salica tit. 57. §. 3. *Si quis ariſtatonem*, *hoc eſt*, *ſtapplum qui ſuper mortuum miſſus eſt*, *capulauerit*, *aut manduālem*, *quod eſt ea Structura ſiue ſelaue*, *etc.*

STRVCTVS, Apparatus. Ordericus Vitalis lib. 4.

† **STRVDERE**, ſuppeditare, ſuggerere, in Ch. Mſ. a. 1392.

STRVDIS. Lex Ripuar. tit. 32. §. 3. *Quod ſi ad ſeptimum mallum non venerit*, *tunc ille*, *qui eum mannit*, *ante Comitem cum tribus rachinburgiis in arabo coniurare debet*, *quod eum ad Strudem legitimam admallatum habet*, *et ſic iudex fiſcalis ad domum illius accedere debet*, *et legitimam Strudem exinde auferre*, *et ei tribuere*, *qui eum interpellauit*, *hoc eſt*, *ſeptem rachinburgiis*, *vnicuique* 15. *ſolid. et ei*, *qui cauſam proſequitur*, 45. Ibid. §. 4. *Quod ſi ipſe Strudem contradicere voluerit*, *et ad ianuam ſuam cum ſpatha tracta acceſſerit*, *etc.* Tit. 51. §. 1. *Si quis iudicem fiſcalem ad res alienas iniuſte tollendas*, *antequam ei fidem fecerit*, *aut ad Strudem admallatum habuerit*, *inuitare praeſumpſerit*, *etc.* Vocis originem ab Anglo-Sax. repetendam docet Eccardus in notis ad hunc locum. Benſonius in Vocabul. *Strudan*, *ſpoliare; Strudend*, *direptor; Strudere*, *graſſator*, *lucrio*, *raptor; Strudunge*, *rapina*. Vnde colligit *Strudem* exponi debere direptionem, rapinam, quae iudicialiter in bonis poſt ſeptem citationes non comparentis rei fiebat.

STRVDO-CAMELON, pro *Struthio-Camelus*, Germ. der Strauß. Ratherius Veron. de contemptu mundi part. 2. apud Acher. to. 2. Spicil. pag. 195.

† **STRVDVS**, ſturnus, in Gloſſ. Lat. Gall. Cod. 7692.

† **STRVES**, compages lignea, ratis ſpecies. Stat. a. 1504. inter Leg. Polon. t. 1. p. 298.

STRVFVS, *id eſt*, *tortio ventris*, apud Plinium lib. 2. de Medicina c. 22. ex Graec. στρόφος, *tormina*. V. *Strophus* 3.

STRVGVLA, mendoſe pro *Stragula*, in Statutis Equitum Teuton. art. 79. apud R. Duellium tom. 2. Miſcell. pag. 60. V. *Stragulum*.

† **STRVLA**, interius ſubligaculum, in Gloſſar. Lat. Gall. an. 1352. V. *Striga* 4.

STRVMA. (1) *Opus varie contextum*. Ita Gloſſae Arabico-Lat. vbi Vulcanius reſtituit *Stroma* .... *contextum*. V. *Stroma* 2. (2) † Sporta doſſuaria, in Gloſſar. Lat. Gall. a. 1352.

STRVMANARIA, **STROMANARIA**, officium, munus notarii, qui *Strumenta* conficit. Statuta Auenion. MSS.

STRVMENTA, vt mox *Strumentum*. Charta Haruichi ann. 804. apud Marten. tom. 1. Ampl. Collect. col. 56. V. *Stromenta*.

STRVMENTARIVM, locus in quo Inſtrumenta reconduntur et ſeruantur.

Digitized by Google

tur. Charta ann. 1148. apud Marten. to. 2. Ampl. Collect. col. 177.

STRVMENTVM, Inſtrumentum, Italis *Strumento*. Regula S. Iſidori cap. 19. Praeſertim pro chartis ac tabulis. Gloſſ. Graeco-Lat. *Dotale Strumentum*, προικῷον. Perperam reponit Goldaſtus *Inſtrumentum*. Teſtamentum Widradi Comitis et Abbatis ann. 1. Theoderici Regis.

STRVMITA, vt *Stremita*. V. ibi.

STRVMO. Michael Scotus de Phyſionomia, c. 99. *Gibbus, id eſt Strumo, ſignificat hominem ſagacem, valde ingenioſum, etc.*

STRVMVM, velitatio, leue proelium, ſeditio, turba, Gallis *Eſcarmouche*, *Emeute*. Chron. Parmenſe apud Muraton. tom. 9. col. 763. V. in *Stormus*, *Stremita* et *Sturma*.

† STRVNCO, faſciculus, certa rei alicuius quantitas in vnum collecta. Chartul. S. Germ. Prat.

STRVNDIVS, *ſine ſtruntus*, σκύβαλος. Ita Gloſſ. Lat. Graec. Stercus, vnde Gallis vox eadem notione familiaris, *Eſtron*, Italis *Stronzo*. Vulcanius emendat *Trunicus*, σέλεχος: alii nihil mutandum volunt. V. Salmaſ. et Scaliger. ad Catalecta p. 204.

STRVNVS. (1) Loculus, feretrum. Chron. Ioh. Iperii, apud Marten. tom. 3. Anecd. col. 604. (2) STRVNVS, STRVNVVS, ψάρ, τὸ ὄρνεον, in Gloſſ. Lat. Gr. rectius in Cod. Sangerm. *Sturnus*, Gall. *Etourneau*.

STRVPATVRA, STROPATVRA, Septum, in Statut. Cadubrii lib. 2. cap. 66. V. *Stuppare*.

STRVPIAR, STRVPPVS. Gloſſ. Saxon. Aelfrici cap. *de Nauibus*, *Strupiar*, *midla*, i. frenum. *Struppus*: *Strop*, vel *Arwiththe*. Vgutio: *Strupi ſunt vincula ex loro, vel lino facta, quibus remi ad ſcalmos alligantur, de quibus Linius: Quinque remos iuſſit alligare Struppis*. Germ. Strüppe.

† STRVPVM, pro *Stuprum*, Ital. *Strupo*, in Ch. a. 1312.

STRVRVS, V. ſupra *Scarmus*.

STRVSARE, collidere, illidere, conterere. Caſtellus in Chron. Bergom. ad ann. 1406. apud Murator. tom. 16. col. 968.

STRVTHIO, piſcis, qui Gall. *Eſturgeon*, apud Vdalricum l. 2. Conſuet. Clun. c. 4. V. *Sturgio*.

STRVZA, *Struthiones*, in Gloſſ. Monſ. p. 338. apud Schilter. in Gloſſ. Teut. Germ. *Strauſs*.

† STVARE, ſtatuere, vel cogitare, perpendere. Chartul. S. Ioann. Angeriac.

STVBA, vaporarium, hypocauſtum: vox German. *Stube*, vnde Gall. *Eſtuue*. Lex Alamann. tit. 81. §. 3. *Si quis Stubam, ouile, porcariſiam domum alicuius concremauerit, etc.* Ditmarus lib. 7. *Crebro a ſuis paene deſperatus, in Stuba vix recreabatur*. *Stupa baliniaris*, pro *balnearis*, to. 1. Rer. Mogunt. p. 649. Lindenbrogius laudat Palladium de Architectura in capite, cui titulus eſt de *balneis et Stufis*. At ſi Palladius non alius eſt a Palladio, qui de re ruſtica ſcripſit, vox *ſtufis* non habetur in edito l. 1. cap. 40. quod inſcribitur nude *de Balneis*. STVBA, fornacula, caminus, vt videtur. Correct. Statut. Cadubrii c. 37. STVPA, vt *Stuba*, in Statutis Maſſil. lib. 5. cap. 13. STVPHA, in Serm. Menoti fol. 94. vo. STVBAE dictae in Monaſteriis Camerae Capituli, ſeu, vt vocant, ipſa Capitula, quod in iis eſſent aeſtuaria ac hypocauſta. Ericus Vpſal. l. 4. Hiſtor. Suecicae pag. 145. STVFFA, eodem intellectu. Acta ad Conc. Baſil. apud Marten. to. 8. Ampliſſ. Collect. col. 1. STVFFA, STVPA. Bernardus Monachus in Conſuet. Cluniac. MSS. cap. 25.

STVBELLA, diminut. a *Stuba*, Officina, coenatiuncula. Chronic. Mellic. pag. 426. col. 2.

† STVBIERA. Libert. MSſ. Barcinon. a. 1283. *De Stubiera. Item concedimus capitulum, quod ceſſet factum de Stubiera, et quod ulterius non ſit Stubiera in molendinis.*

STVBIRE, Seruare. Inuentar. ann. 1419. ex Tabul. Eccl. Nouiom.

STVBVLA, Papiae *Stupula*, Culmus. Catholicon paruum. *Stipula*, *Eſteuble*, *Chaume*. V. *Stupla*.

STV-

Digitized by Google

STVCHI, *Sciſſura, fragmen*, in Gloſſ. Monſ. pag. 328. et 339. apud Schilter. in Gloſſ. Teuton.

STVDENTER, diligenter, libenter. Vita S. Bernardi Menthon. to. 2. Iunii pag. 1083.

STVDERE, STVDIARE, Curare, Gall. *Penſer.* Gregor. Turon. lib. 6. Hiſt. cap. 32.

† STVDIALIS, ad ſtudium ſpectans. Ch. Mſ. a. 1402.

† STVDIALITER, conſulto, de induſtria, ap. Murat. t. 4. Antiq. p. 591.

STVDINI, vepres, dumeta. Acta S. Diſibodi ſaec. 3. Bened. part. 2. p. 496.

STVDIOLVM, cellula, muſeum, conclaue, vbi ſtudetur. Charta an. circ. 1500. to. 2. Hiſt. Eccl. Meldenſ. p. 268. V. infra *Studium.*

STVDIOSITAS, diſcendi cupiditas. Philippus Eyſtetenſis in *Pater noſter*, Bibl. Heilsbr. pag. 16.

STVDIOSVS. (1) Expetendus, opportunus. Praefatio in Digeſt. (2) Pro Bonus, probus, aliquoties apud Iuſtinianum legitur, teſte Voſſio lib. 1. de Vitiis ſerm. cap. 33.

STVDIVM. (1) Academia publica, Vniuerſitas, immo ſchola. Capitolinus in Antonino Philoſ. *Apud Aegyptios ciuem ſe egit et Philoſophum in omnibus Studiis, templis, locis.* Vlgerius Scholaſticus deinde Epiſcop, Andegau. in Epitaphio Marbodi Epiſcopi:

> *Curans vt fieret virtutem quod redoleret,*
> *Tranſtulit huc Studium, tranſtulit ingenium.*

(2) Conclaue vbi ſtudetur. Acta B. Petri de Luxemburgo tom. 1. Iul. pag. 513. (3) AD STVDIVM, ſtudioſe, diligenter. Bartholomaei Scribae Annal. Genuenſ. ad ann. 1247. apud Murator. to. 6. col. 513.

STVFAE, V. mox *Stuffae.*

STVFERVS, STVPHERVS, Solidus; Belgis *Stuyver.* Leg. Mechlin. tit. 10. art. 1.

STVFFAE, STVFAE, Balnea calida: Saxon. *Stofa*, Gallis *Eſtuves*: vox eiusdem originis ac *Stuba*, de qua ſupra. Michael Scotus de Phyſion. c. 11. *Valent ſibi Stuffae, quia faciunt ceſſare dolores, etc.* Extitat apud Palladium de Architectura titulus capitis *de Balneis et Stuphis*, vbi Cod. MS. Pithoeanus habet *de fabricis balnearum.* V. Ferrarium in *Stufa*, et ſupra *Stuba.*

STVFFARE, inſtruere, Gallis *Eſtoffer. Stuffatus, ſtoffatus*, inſtructus, *Eſtoffé.* Prima Statuta Roberti I. Regis Scotiae c. 5. §. 5. *Et quod quiſque dominus veniat Stuffatus ad exercitum de cariagiis et victualibus.* Henric. de Knyghton ann. 1338. *Naves de viris armatis ad plenum Stuffatas.* Et ann. 1357. *Cum tribus navibus bene Stoffatis.* V. ſupra *Eſtoffatus.* INSTVFFARE, idem quod *Stuffare.* Thomas de la Moor in Edwardo II. Reg. Angl. pag. 599. STOFFVRA, Inſtructus, apparatus. Henric. de Knyghton ann. 1332. STVFFVRA, eadem notione. Charta Henrici IV. Reg. Angl. an. 1405. apud Rymer. to. 8. pag. 384. Vocis etymon Voſſius lib. 2. de Vitiis ſerm. c. 5. deriuat, vt et *Eſtouerium*, quod materiem, alimentum, fomentum ſignificat, a German. *Stoffe*, quo materies, ſiue id ex quo aliquid fit, intelligitur.

† STVIVA, vectigal, tributum, i. q. *Steura.* Ch. a. 1323. apud Oefel. t. 1. Script. Boic. p. 741.

STVKA. Vetus Charta apud Ioh. Schefferum ad Chron. Vpſalienſe p. 152. *Duas pallas de panno aureo. Item duas Stukas de panno aureo inferius ornatas de argento aurato.* Infra; *Item obtulit . . . . duas pallas, alteram cum altare bruno, duas Stukas de ſerico intextas, et duo ſuppellicea.*

STVLITES. Vita S. Willibaldi Epiſc. apud Caniſium: *Ibi ſedebant duo ſolitarii in Stulite, id eſt fabricata atque firmata cum muro magno de lapidibus valde ſummo.* Vbi Mabillon. ſaec. 3. Bened. part. 2. p. 378. legit poſt Gretſerum, *in ſilice*: at obſeruat in correctionibus, rectius forſan a Caniſio editum *in Stulite*, a Graec. στύλη, columna.

STVL-

Digitized by Google

STVLLO, *Herus*, in Gloſſ. Monſ. pag. 341. apud Schilter. in Gloſſ. Teuton.

STVLTATVS, in Gloſſis antiquis MSS. *qui differre neſcit.* Legendum videtur, *qui diſcere neſcit.*

STVLTICINIA, Stulta cantica, amatoria. Ioh. Sariſber. lib. 1. Policrat. c. 6. STVLTICINES, apud eumdem Ioh. Sariſber. lib. 6. cap. 16.

STVLTILOGVS, Stultus, vel Stulta loquens. Dudo Decanus S. Quintini in Praefat. ad Acta Normann. Vtitur etiam Plautus.

STVLTITIA. Tabular. S. Vincentii Cenomanenſ. *Vitalis de Doſcela praepoſitus noſter dedit nobis medietatem patrimonii ſui quod apud Domnolium habebat poſt obitum ſuum: aliam vero medietatem, ſi ſoror ſua, quae aliquantulum a conſilio ſuo deuiauerat, in Stultitia ſua, id eſt, in concubitu non legali, permanere volebat, nihilominus pollicitus eſt ſe nobis daturum.*

STVLTIZARE, Inſanire, in furiam verti, apud Auctorem Mamotrecti in Sapient. c. 14.

STVLTO-MALVS, *Stultus malus*, in Gloſſ. Iſid. Gloſſae antiquae MSS. *Stulto-malus, qui ſtultus et malus eſt.* Gloſſar. Saxon. Aelfrici: *Stulto malus; yſel-dyrig*, i. malus ſtultus.

STVLTVLVS, diminut. a *Stultus*, apud Belet. de Diuinis Offic. cap. 100.

STVLTVS, iocularis, qui Principi eſt a iocationibus. Extractum Computi ann. 1327. tom. 2. Hiſt. Dalph. pag. 216. col. 2. STVLTORVM FESTVM. V. *Kalendae.*

STVMBLVM. Leges Henrici I. cap. 80. de via regia: *Tanta vero debet eſſe, vt inibi duo carri ſibi poſſint obviari, et bubulci de longo Stumbli ſui poſſint aſſimulare.* Gloſſ. Lat. Graec. *Stumbulum*, κέντρον: in Gloſſ. vero Graec. Lat. κέντρον, *Stimulus, acumen, Stumbulum.* Notum eſt bubulcos ſtimulis boues excitare.

STVMMIA, ταυτολογία, in Gloſſ. Lat. Graec. eiusdem ſermonis repetitio.

STVMONES, in Charta Philippi Regis Franciae ann. 1182. pro Communia Bellouacenſi, apud Loiſellum. Sed ex Charta Gallica et alia, quae de eadem re eſt, Ludouici VII. Reg. Franc. ann. 1147. legendum *Iuniores.*

STVMPHA, baſes, pedes, in Gloſſ. Monſ. pag. 365. apud Schilterum in Gloſſar. Teut.

† STVMVLLVS, ſtimulus, in Lit. remiſſ. a. 1400.

† STVNVLVS, f. etiam pro ſtimulus, in Act. SS. t. 6. Sept. p. 145.

STVNVM. Charta Eccardi Comitis Auguſtodun. ex Tabulario Prioratus Perſiaci in Burgundia apud Perardum pag. 26. *Vno fanone viridi, cum bruſdo vno de gliſo, vno de Stuno cum ſirico anniſtrare*, etc. Panni ſpecies videtur.

STVPA, vt *Stuba.* V. in hac voce.

STVPARE, Stupa occludere, et vniverſe pro Obſtruere, Gallis *Eſtouper.* Lex Alemann. tit. 59. §. 7. V. *Stopare.* STVPPARIVS, Gloſſ. Graec. Lat. *καναβὶς*, *Stuppa*, *καναβάριος*, *Stupparius.* STVPACIVM, pannus ex ſtupis confectus. Auctor de Vita Eremitica tom. 1. Operum S. Auguſtini c. 20.

† STVPARIVS, qui *ſtupam* ſ. *ſtubam* tenet, balneator. Liber pitent. S. Germ. Prat.

† STVPATVM, a ſtupa, cannabum, in Ch. a. 1371.

† STVPEFACTIVVS, ſtuporem generans, in Diar. Montisfalc. pag. 157.

† STVPELLVS, crater, ſcyphus, menſurae ſpecies. Murat. to. 20. p. 908. V. *Stopellus* in *Stoupus.*

STVPERARE, V. *Stupperare.*

STVPERE, *Stupa* vti. V in *Stuba.*

STVPHA. (1) Stagni obturamentum, in quo ſtagnum occluditur, a Germ. *ſtopfen.* Charta Dombenſis an. 1541. (2) Vt *Stuba*, vnde STVPHARE, *Stupha* vti. V. in *Stuba.*

STVPHERVS, vt *Stuferus.* V. ibi.

STVPIDARE, *Frequenter ſtupere*, ex Gloſſarii membranis laudat Voſſius lib. 4. de Vitiis ſermon. cap. 26. Vtitur Martian. Capella lib. 1. p. 235.

† STV-

Digitized by Google

† STVPINVM, STVPINVS, ellychnium, Ital. *Stoppino*. Murat. to. 4. Antiq. p. 865. V. *Stopinus*.

STVPITVS, Stupidus. Sebaſt. Peruſinus in Vita B. Columbae Reatinae to. 5. Maii p. 330*.

STVPLA. Edictum Rotharis Regis tit. 108. *Si caballos iter facientes de Stupla, aut de ipſa paſcua . . . monere praeſumpſerit.* Vbi *ſtipula* habebatur in Lege Longob. l. 3. tit. 4. §. 1. Gallis *Eſteules*. *Stipula*, apud Papiam, et in vet. Kalend. ruſtico apud Gruter. 139. *Meſſes frumentar. item triticar. Stipulae incendunt ſacrum ſpei ſaluti Deanae*, etc. V. *Stubula*.

STVPOR, pro Tumor, ſuperbia. S. Cyprianus Epiſt. 40.

STVPPA, STVPPARIVS, V. *Stuba* et *Stupare*.

STVPPERARE. Gloſſ. Graec. Lat. MS. φλεγμαίνω, *Stupporo*, *Stuppero*: φλεγμονή, *Stupperatio*. Edit. habet *Suppuro*, et *Suppuratio*. Gloſſae antiquae MSS. *Stuperatus*, *ſtupefactus*, forte pro *ſtuperatus*.

STVRA, vt *Steura*. V. ibi.

† STVRCO, auis ſpecies. Tract. Mſ. de re milit. de mach. bell. *Sturcones faciunt equis fugam, et irruunt in eos ac pungunt cum aculeis in ſummitate alarum dictos equos.*

STVREMANNVS, Gubernator nauium, Germ. *Steurmann*, Angl. *Steersman*. Liber nig. Scaccarii p. 369.

STVRGIO, STVRIO, piſcis, qui maximo in menſis honore habetur apud eos, in quorum fluminibus capitur: ſubit enim e mari flumina. Germ. Stöhr. Hunc *ſilurum* Paulus Iouius Auſonii exiſtimauit, vt et Voſſius: Hermolaus *Hiccam* apud Athenaeum, alii *Turſionem* Plinii: *Lupum* nonnulli: quidam *Attilum* Padi; denique Rondeletus *Acipenſerem* Romanorum literis nobilitatum Sturionem eſſe volunt. V. Salmaſium ad Plinium p. 1315. Alanus de Inſulis in Planctu naturae: *Illic Sturgio ſui corporis nobilitatem indiuiduali ſui corporis benedictione, menſis offerebat regalibus.* STVRIONVS, vt *Sturgio*. Statuta Placent. lib. 6. fol. 79. vo. STVRIOLANENSIS, ad *Sturionem* pertinens. Charta Stephaniae Comit. Prouinciae ann. 1063. in Hiſtor. MS. Montis Maioris.

STVRIA (1) f. Canalis. Statuta Vercell. lib. 3. fol. 93. *Item ſtatutum et ordinatum eſt, quod aqua Sturie que fluit per locum Tridini, fluere debeat recta via per alueum veterem.* (2) Stores. Teſtam. ann. 1389. ex Tabul. S. Antonii Maſſil.

STVRIONVS, STVRIOLANENSIS. V. ſupra *Sturgio*.

STVRMA, STVRMVM, STVRMVS, Seditio, leue praelium, impetus, conclamatio ad arma. V. *Stormus*, *Stremita* et *Strumum*. Litterae Reginardi Leod. Epiſc. an. 1034. apud Marten. to. 4. Ampl. Collect. col. 1172. *Nunquam niſi ab Abbate et Miniſtris eius ſe intromittèt* (Aduocatus) *de aliqua iuſtitia ibi facienda, vel de Sturma, ſiue burma, niſi euocatus pro hoc ipſo fuerit.* STVRMVM. Memoriale Poteſtat. Regienſ. ad ann. 1244. apud Murator. tom. 8. col. 1112. STVRMVS. Ottoboni Annal. Genuenſ. ad ann. 1192. apud eumdem Murator. tom. 6. col. 366.

STVRMINARE, *Strumento*, vt videtur, proiicere. Statuta Aſtenſ. collat. 11. cap. 126. fol. 73. vo.

STVRMVM, STVRMVS, V. *Sturma*.

STVRNELLVS, diminut. a *Sturnus*, Gall. *Etourneau*. Rolandini Patav. Chron. apud Murator. tom. 8. col. 328.

STVRNINVS, Sturnus, vel ad Sturnum pertinens. S. Hieron. in cap. 66. Iſaiae.

STVRNVS, pro *Sturmus*, in Charta Henrici Imper. ann. 1012. de iuribus Aduocati Monaſt. Florin. ex Schedis D. Maillard. V. *Sturma* et *Stormus*.

STVROLAE, vel SCVROLAE, Puſulae, Gallis *Rougeolle*. Michael Scotus de Phyſionomia cap. 10. *Oportet de neceſſitate, quod quilibet homo natus tempeſtiue aut tarde habeat quatuor paſſiones ineuitabiles, ſcilicet variolas, Sturolas, ferſas, et ſcabiem humidam vel ſiccam.* Infra *Scurolae* ſcribitur.

Digitized by Google

STVS, ictus, Germ. *Stoſs*, a *Stoſſen*, tundere, ferire. Pactus Legis Salicae tit. 17. ex Cod. Guelferbyt. edit. Eccardi: *Si quis ingenuus ingenuum de fuſte percuſſerit, vt ſanguis non exiat, III. colobus, hoc eſt, ſemper vnusquisque Stus ternus ſolidus ſolbat.*

STVSTARE, pulſare. Ceremoniale MS. B. M. Deauratae Toloſ. *Poſtea Prior Stuſtat inſquillam ter vel quater, vt omnes ad ſonum inſquillae ſurgant.* Rectius alibi *Tuſtare*. V. in hac voce.

STVTA, equile, vt videtur; *Stuot* quippe equum et *Stute* equam vocant Germani. Gloſſ. MSS. Florent. *Equaritia*, *Stuot*. Teſtam. Tellonis Epiſcopi Curienſis an. 766. apud Mabill. tom. 2. Annal. Bened. pag. 708. col. 1. *In primis ſalam cum ſolario ſubter caminata, deſuper alias caminatas ſubter cellarium, coquina, Stuta, circa curtem ſtabulum, tabulata, etc.* V. *Stuot*.

† STVVA, i. q. *Stuffa*, balneum calidum, in Ch. Mſ. a. 1312. V. *Stuba*.

STYCA, aerea moneta minutiſſima Anglo-Saxonum: octo *Sticae* aequabant *peningum*. V. Hickeſium Diſſert. p. 109.

STYLISONVS, Stylo conſcriptus. Paulinus Aquileienſis Epiſc. in Epiſtol. Synodali.

STYLVS, vel STILVS. (1) Praefatio Aelfredi, Reg. Angl. ad S. Gregorii Paſtoralem ſub finem: *In anglicum ſermonem eum converti, et ad vnamquamque Epiſcopi ſedem in regno vnum miſi, ſuperque ſingulos libros Stilum, qui eſt 50. mancuſſae. Et ego praecipio in Dei nomine, ne quis de libris hunc Stilum tollat, neque librum de templo, etc.* Vbi Saxon. *aeſtel* praefert, id eſt *aeſtimatio*, ex *aſto*, eadem notione. (2) Studium. Acta S. Franciſcae Rom. tom. 2. Mart. p. 140*. *Cum caritate diuina anima transformatur in diuina maieſtate, et ibi ponit ſuum Stylum, quia amat ipſum in veritate.*

STYRPALIS, vt *Stirpalis*, V. ibi.

STYRPVS, Silua exſtirpata, idem quod *Exartus*. V. in hac voce. Codex cenſualis MS. Irminonis Abbat. Sangerm. fol. 108. V. *Stirpare*.

SVA. (1) *Domus, in qua Scholaſtici ſtudent*, in Gloſſis MSS. (2) Sus. Charta ann. 1442. ex Schedis Praeſid. de Mazaugues: *Et ſi porcus fuerit, ſus vel Sua, etc.* V. *Sica*.

SVADELA, Suaſio, oratio perſuadendi vim habens, Graec. πιθανότης, πιθανολογία. Vetus Irenaei Interpres in Praefat. ad lib. 1. n. 3.

SVADENA, σφύραινα, in Gloſſ. Lat. Graec. Leg. *Sudena*, vt colligitur ex Gloſſ. Graec. Lat. σφύραινα, *Sudis*, *ſuadena*. V. Salmaſ. ad Plinium pag. 231.

SVADENTER, ad ſuadendum appoſite, apud vet. Irenaei Interpret. in Praefat. ad lib. 1. num. 1.

SVADIBILIS, Veriſimilis, probabilis, apud eumdem Interpretem lib. 1. cap. 4. n. 4.

† SVADORIVM, ſudarium, mappa parua Sacerdotum, in Stat. Synod. Tornac. a. 1366.

SVAIGERE, pro Suadere, vt videtur. Camillus Peregrinus in Hiſtor. Longob. apud Murator. to. 2. pag. 258. *De fugacibus ita ſtetit; vt ſi liberi aut liberae fugiens a partibus noſtris et vobis Suaicentibus res alienas ſecum detulerint, etc.*

SVALA, V. ſupra in *Sala* 1.

SVALHA, vt infra *Suelha*. V. ibi.

SVALIS, vt *Sualis*, V. *Porcus*.

SVANEGEIA. Chartul. Monaſt. Wimondham. p. 58. apud Spelm. *Praeterea dedi eis totam turbariam, quam dominus meus Comes Arundel tertius mihi dedit in Suanegeia.* Forte loci alicuius nomen proprium.

SVANIMOTVM, V. *Swanimotum*.

SVAPTIM, Suapte, ſua ſponte. Ioh. Diaconus in Vita S. Greg. M. lib. 4. c. 75. V. *Suatim*.

SVARE, Abſtergere, Gall. *Eſſuyer*, Ital. *Sciugare*. Statuta Vercell. lib. 2. fol. 27. vo.

SVARIA, hara, ſuile, Plinio *Suarium*; vel, quod probabilius videtur, Sus. Charta ex Tabular. Voſienſi apud Stephanot. to. 2. Antiquit. Bened. Dictav. MSS. p. 286. *Et dominus Abbas Petrus dedit illi XX. ſol. et Suariam, quae valebat quinque ſolidos.* V. *Sus* 2.

SVA-

SVARII, qui ex officio tenebantur populo Romano praebere animalia, porcos, laridum, carnes porcinas, etc. De iis exſtat tit. in Cod. Theod. lib. 14. tit. 4. V. ibi Gothofredum.

SVASORIVM, *Συμβολὴ*, in Gloſſis Lat. Graec. MSS. S. Germani Pariſ.

SVASSVS, pro Suaſus, in Concil. Hiſpan. tom. 3. pag. 293.

SVATIM, intra ſe, apud ſe, penes ſe. Nicolaus PP. Epiſt. 52. *Quorum privilegiorum tenorem, ſi non Suatim frater Hincmarus partim celaſſet, etc.* V. *Suaptim.* Alias *Suatim* eſt inſtar ſuis.

SVAVILVDIVS, qui ludis delectatur, vel qui ludum ſuadet. Tertull. de Spectac. cap. 20.

SVAVITER. (1) *Poſtea dom. Archiepiſc. incipiat ad Veſperas mediocri voce Calicem, etc. . . . Et chorus ſuaviter dicat Veſperas*, id eſt, Remiſſa voce, ad calcem Iohannis Abrinc. de Offic. Eccl. pag. 193. (2) ✝ Placide, ſedate, manſuete, in Lit. remiſſ. Mſ. a. 1409.

SVB. (1) Pro Super, Gall. *Sur.* Chron. Epiſc. Metenſ. to. 6. Spicil. Acher. pag. 648. *Trabes vetuſtate diſſoluta, ſubito Sub altare S. Stephani lapſa, etc.* (2) *Per ſub*, Subter, ni fallor, Gall. *Par deſſous.* Conſuet. Monaſt. S. Germani a Pratis inter Probat. Hiſt. eiuſdem Monaſt. p. 145. col. 1. *Nos tranſibimus per Sub capſam, et ipſam oſculabimur, et ſtabimus ordinatim in naui monaſterii, et incipietur Gloria laus.* (3) ✝ Cum ablat. ſubſtant. pro aduerbio. *Sub breuitate*, breuiter, *ſub feſtinatione*, feſtinanter, *ſub celeritate*, celeriter. Occurrit paſſim.

SVBABVNDARE, ſupplere, perficere. Acta S. Caſſiani ap. Illuſtr. Fontanin. in Antiquit. Hortae p. 344.

✝ SVBACASARE, i. q. *ſubinfeodare*, Gall. ol. *ſuracaſer*. Ch. Mſ. a. 1275. V. *Caſamentum* 1.

SVBACELLARE, Gloſſ. Iſid *Clanculare, occultare, palliare, Subacellare.* Id eſt, ſub *axilla* condere; vnde Vulcanius legit *Subaxillare.* V. infra *Subaſcellatus.*

SVBACTI, V. *Molles.*

SVBACTVM, SVBACTIO, Dominium, *Seigneurie.* Charta Romualdi Ducis Longobardor. ex Chron. Beneuentani Monaſterii S. Sophiae 3. part.

SVBADIVVA, Adiutor Adiutoris, ὁ τῦ βοηθῦ βοηθός. Sic autem appellabatur, qui aliquo officio Magiſtratus praecipuo *Adiutori* ſuberat, eiuſque vices agebat. Notitia Imp. Occident. c. 29. *Adiutor, Subadiuuae Adiutoris, Subadiuuae fabricarum diverſarum, etc.*

SVBADVOCATVS, V. *Aduocatus.*

✝ SVBAETAS, minor aetas, in Memor. D. Cam. Comput. Pariſ.

SVBAGITARE, ſubdubitare. Sebaſt. Perul. in Vita B. Columbae Reatinae to. 5. Maii pag. 379*.

SVBAIVLVS, V. in *Suballius.*

SVBALA, V. *Sublurcus.*

SVBALARIS ECCLESIA, quae Gallis *Egliſe ſuccurſale* dicitur. V. in *Eccleſia.*

SVBALLIGATVRAE, Amuleta. V. *Ligaturae.*

SVBALLIVS, qui *Ballio* ſubeſt, *Balliui* vices gerens. V. in *Baiulus* 4. Charta ann. 1133. inter Probat. to. 2. nouae Hiſt. Occitan. col. 471. V. *Vicebaillinus.* SVBBALLIVVS, eadem notione, in Geſtis Guillelmi Maioris Epiſc. Andegav. apud Acher. tom. 10. Spicil. p. 314. SVBAIVLVS, SVBBAIVLVS, eodem ſignificatu. Statuta Maſſil. lib. 1. cap. 61. SVBBALLIVA, *Subballiui* diſtrictus, iuriſdictio. Epiſt. Mauricii Rotomag. Archiep. apud Acher. tom. 2. Spicil. p. 522.

SVBALTERNARE, Alternis ſuperiorem eſſe ac inferiorem. Pſeudo-Ouidius de Vetula lib. 1.

SVBALTERNVS, ex alio dependens, ſecundarius, inferior. Charta Innocentii II. PP. in Chartul. Epiſc. Pariſ. fol. 35.

SVBANCA, Menſa. Statuta Auenion. MSS. *Panni autem lanei cannentur in hunc modum; pannus extendatur ſuper arcam vel Subancam, et non trahatur et ſuperponatur canna, et cannentur.*

† SVBANNARE, praefinitum tempus praetergredi, vox Cancellariae; vnde *Subannatio*, Gall *Surannation*, dicitur de Literis, quae ſingulis annis renouari debent, vt valeant. Hiſt. Nem. t. 4. Probat. p. 84.

SVB ANNIS, minor annis, Gall. *Sous-âgé*. Continuator Nangii ann. 1347. *Et ſic iuuenis habet iuuenem in vxorem impuberem et Sub annis.*

SVBARATVS, Subſcriptus, infra ſcriptus. Charta ann. 1246. apud Ludewig to. 4. Reliq. MSS. p. 94.

SVBARCHICHORVS, qui *Archichoro* ſubeſt, ſuccentor, in libris antiquis Eccleſ. Baiocenſis. V. *Archichorus.*

† SVBARE et SVBIGERE, *ſoer Gallice.* Pro *ſuer*, Gloſſar. Lat. Gall. Cod. 521.

SVBAREVS, V. mox in *Subari.*

SVBARI, calceamenti ſpecies, Gallis, vt videtur, *Pantoufle*, apud Innocent. III. PP. lib. 1. Epiſt. Forte quod ex Subere compactum erat iſtud calceamentum. SVBAREVS, eadem forte notione. Pſeudo-Ouidius lib. 3. de Vetula.

† SVBARITVM, locus ſuberibus conſitus, in Acceſſ. ad Hiſt. Caſſin. part. 1. p. 284. V. *Suber.*

SVBARMALIS, SVBARMALE. (1) Veſtis ſic dicta, vt quidam putant, quod ſub armis geſtaretur, vt Turnebus lib. 18. Aduerſ. c. 19. qui exiſtimat fuiſſe craſſum ſagulum, quod *ſub armis* indueretur, vt eorum duritiés corpus minus offenderet, vt fuere *Gambeſones*, quae ſententia arridet Octauio Ferrario, de Re veſtiaria 2 part. lib. 3. c. 17. Et certe Papias *Subarmales* fuiſſe ait *tunicas ſubtinctas*, id eſt, *curtas*, quomodo fuere etiam *gambeſones*. Spartianus: *Cum Romam Seuerus veniſſet, praetorianos cum Subarmalibus inermes ſibi iuſſit occurrere.* Ex Herodiano et aliis, pacificum fuiſſe habitum, εἰρηνικὸν σχῆμα, quidam volunt: alii ſic nuncupatam eiusmodi veſtem opinantur, quod armis aptaretur, quemadmodum *Armilauſam* dictam vult Iſidorus, *quod ante et retro diuiſa atque aperta eſſet, in armos tantum clauſa.* Vtcumque ſit, fuiſſe ſubarmalem veſtem Ducum ac Tribunorum, ſatis prodit Valerianus Aug. in Epiſt. ad Zozimonem, qua Claudio etiamnum Tribuno dari iubet inter alia, *albam ſubſericam vnam, cum purpura Succumbitana, Subarmale vnum cum purpura Maura ... Haec autem omnia ideirco ſpecialiter non quaſi Tribuno, ſed quaſi Duci, detuli, quia vir talis eſt, vt ei plura etiam deferenda ſint.* Nec Ducum duntaxat, ſed Conſulum quoque fuiſſe propriam veſtem, innuit idem Valerianus Aug. in Oratione pro Aureliano apud Vopiſcum: *Cape tunicam palmatam, togam pictam, Subarmalem profundum, ſellam eburatam: nam te Conſulem hodie deſigno, etc.* V. quae obſeruauit Cangius in Diſſertat. de Nummis Imperator. Byzantinor. (2) SVBARMALE, alia notione, videtur vſurpare Geruaſius Tilleberienſis in Otiis Imperialibus MSS. *Quinquaginta millia mulorum Caſtrenſium ad Subarmalia et ſarcinas militum vehendas.* Vbi *Subarmalia* dicuntur militum arma, ſarcinae, caſtrorum impedimenta.

SVBARMATVS, occultis armis munitus. Charta ann. 1316. apud Rymer. tom. 3. pag. 566.

SVBARRA, Repagulum, ex Ital. *Sbarra*, Gallis *Barre*. Albertinus Muſſatus de Geſtis Henrici VII. lib. 8. rubr. 5.

SVBARRARE. (1) Arrhabone ſibi vxorem deſponſare. Auctor Graeciſmi:

> *Pars arrabo venit pretii dum*
> *..res bona vaenit,*
> *Quam ſponſus ſubarrat, prius*
> *arrabone Subarrat.*

S. Hieronymus in Virginitatis laude: *Humanorum ſponſaliorum pignoribus Subarratur.* *Annulo Subarrare*, in Lege Longob. lib. 2. tit. 37. §. 1. SVBARRHARE, eadem notione. Chronic. Balduini Diac. to. 2. Monum. ſacrae Antiq. pag. 85. (2) † Subſcribere, ſubiicere. Ch. Mſ. a. 1224. V. *Subaratus.*

SVBARRATVS, Irretitus, Gall. *Gagné*. Laur. Byzynius in Diario Belli Huſſit.

Digitized by Google

fit. apud Ludewig. to. 6. Reliqu. MSS. pag. 128.

SVBASCELLATVS. Geruaſius Abbas Praemonſtrat. Epiſt. 57. vbi *Subaſcellatus* idem valet ac *res quasuis aſcellis poſitas* reportans. V. ſupra in *Subacellare*.

SVBASI, praefecturae equeſtris genus apud Turcas. Iouius lib. 14. Hiſt. *Sanzachis Subaſi obediunt, qui centenarias turbas ductant.* SVBASIDAE, eodem intellectu, in Epiſtola Lauri Quirini de Turci potentia ad Pium II. PP. ex Biblioth. Reg.

SVBASTARE, SVBASTATIO, V. *Subhaſtare*.

SVBATVM. Praeceptum Odonis Reg. ann. 889. apud Baluz. Hiſt. Tutel. p. 320. *Ideoque conſtituimus vt nulli liceat . . . Belloloco commanentibus neque diſtricte nec aliquam redibitionem loco manu noſtrae Subatum aliquando inferre praeſumat.* Haec parum ſana ſunt. V. *Subactum*.

SVBAVDIRE, *aliud audire, aliud intelligere*, Gemma. Voſſius l. 4. de Vitiis ſerm. c. 26. monet ante tempora Antoninorum non inueniri hac notione. Primus vſus eſt Vlpianus l. 1. in fin. ff. de haered. inſtit. *Sed et ipſa valebit, Subaudito iubeo.*

SVBAVDITIO, pro *Superauditio*, Contumacia, deſpectus. V. *Ouerherneſſa*.

SVBAVLA, Aedificium, quod aulae adiacet. Vitae Abbatum S. Albani p. 92. V. *Proaula*.

SVBAVRICVLARE, in aurem inſuſurrare. Epiſtola Monachorum S. Aniani Thomer. de electione Guillelmi Abbatis ann. circ. 1120. inter Inſtrum. to. 6. Gall. Chriſt. nouae edit. col. 84.

SVBAVXILIVM quid ſit, docent Leges Normann. apud Ludewig. to. 7. Reliq. MSS. p. 239. *Subtenentes non tenentur auxilium perſoluere domino capitali, ſed domino intermedio tenentur auxiliari, ad auxilium ſuum domino capitali perſoluendum. Et tale auxilium Subauxilium nuncupatur et debet fieri per dimidium auxilium capitale.* V. *Auxilium*.

† SVBAX, goſſipium, in Gloſſ. Prouinc. Lat. Cod. 7657.

SVBBAIVLVS, SVBBALLIVVS, V. *Suballius*.

SVBBAPATARE, V. mox *Subbatere*.

SVBBASILICANI, *qui habitant circa baſilicam.* Ioh. de Ianua.

SVBBASTARE, SVBBASTATIO, V. *Subhaſtare*.

SVBBATERE, *Porcellos in ventre matris occidere*; in vett. Gloſſ. quaſi ſubter ventrem ſcrofam *battere*, ferire, vt abortum faciat. Lex Salica tit. 2. §. 6. *Si quis ſcrouam Subbatit in furto, hoc eſt, porcellos a matre ſubtrahit, etc.* Recapitulatio eiusdem Legis §. 9. *Si quis ſcrofam alterius Subbatit, vt porcellos non habeat, etc.* *Subbapatit* edidit Eccardus; cui *Subbapatere* eſt vellere, prenſare, trahere, rapere, vnde vett. Gloſſarum interpretatio illi non placet.

SVBBEDELLVS, V. *Bedelli*.

† SVBBENEFICIARIVS, qui *ſubbeneficium* ſeu *retrofeudum* poſſidet, apud Chopin. de Leg. Andium.

SVBBIBERE, *Guſtare*, in Gloſſ. Arabico - Lat.

SVBBOSCVS, ſilua caedua, Germ. Unterholz, Anglis *Underwood*; *Subbois*, apud Raſtallum in verbo *Haybote*: quia quod caeditur in ſiluis, maioribus arboribus ſubeſt. Fleta lib. 1. cap. 24. §. 8. *Non ſint hagae,* (in viis regalibus) *foſſati, Subboſcus, aut dumeta.* SVBNEMVS, eadem notione. Rogerus Houedenus pag. 784.

SVBBOTELLERIVS, qui eſt loco *Botellerii*. V. *Botellarius*, et *Buticularius* in *Butta* 3. Leges Palatinae Iacobi II. Regis Maioric. to. 3. Iunii p. XVI.

SVBBVRGERMEISTER, Proconſul. Proceſſus canonizat. B. Notkeri to. 1. April. p. 597. V. *Burgimagiſter*.

† SVBBVRGVS, locus burgo inferior, in Ch. a. 1214.

SVBCAMERARIVS, V. *Camerarius*.

SVBCANCELLARIVS, V. *Cancellarius*.

SVBCAPELLANVS, V. *Capellanus*.

SVBCASTELLANVS, qui vices *Caſtellani* agit. V. in *Caſtellum* 1.

SVBCAVALERIVS, Caſtrenſis miles, vel Apparitor, ni fallor. Statuta Genuenſ. lib. 3. cap. 6. pag. 72. *Qui detineri fecerit debitorem ſuum per nuntium, et exinde alia die per Subcaualerium, habeat a detento impenſas omnium detentionum, et qui detineri fecerit per caualerium absque nuntio et Subcaualerio, ſoluere teneatur de ſua mercedem dicti caualerii.*

SVBCAVDARE, excutere, ſubcutere, vel potius equum ad caudam et nates flagello vrgere, ex Gall. *Secoüer*, vel *Soucoüer*. Leges Henrici I. Reg. Angl. cap. 90.

SVBCEDENS, pro Succedens, in Charta pro Aquariatu de Talmundo ann. 1366.

SVBCELLATVS. Statuta Henrici Siſtaric. Epiſc. apud Marten. tom. 4. Anecdot. col. 1080. *Item clerici beneficiati aut in ſacris ordinibus conſtituti . . . manicis vel Subcellatis, vel conſutitiis, aut roſtratis . . . non vtantur.* † Leg. *Subtellariis*, i. e. *Sotularibus*. V. ſupra in *Conſutii*.

SVBCENDERE, pro Succendere. Gloſſ. Lat. Graec. *Subcendo*, ὑφάπτω, ὑφάπτει, *Succendit*, in Gloſſ. Gr. Lat. Hinc pro

SVBCENSIA, *Fomenta*, in Gloſſ. Iſid. emendandum ex Papia, *Succendia*, *fomenta*, ſcilicet ignis, a Succendere.

SVBCENSVS, Cenſus excedens, Gall. *Surcens*. Charta an. 1266. ex Tabul. Calenſi. V. infra *Supercenſus*.

SVBCERNICVLVM, cribrum. Gloſſ. Lat. Gr. *Subcerniculum*, κόσκινον.

SVBCICIVIVM. Petrus Damianus lib. 7. Epiſt. 18. *Dum praefata Comes in Caſtrenſis valli ſederet ſecura crepidine, . . . repentino mox Subciciuio munitionis ager obruitur*, etc. Concilium Osborienſe ann. 1062. *Dicatur etiam ſi placet, quod ſi coelum rueret, terra Subciciuium pateretur.* Vtrobique forte legendum *ſubſidium*, a voce *ſubſidere*, Gall. *Croulement*, Concuſſio.

SVBCIDANEVM, ἀποκόψιμον, in iisdem Gloſſ.

SVBCINCTA, SVBCINCTVM, V. *Subcingulum*.

SVBCINGVLVM, SVBCINCTORIVM, quod *Perizoma*, et *ſubcinctorium* dicitur: et *circa pudenda duplex ſuſpenditur*, inquit Honorius Auguſt. l. 1. cap. 206. Idem cap. 82. de Sacerdote: *Cingulo pro arcu ſe cingit, Subcingulum pro pharetra ſibi appendit.* Adde Hugonem a S. Victore in Specul. Eccl. lib. 1. cap. 49. Gloſſ. Lat. Graec. *Subcinctum*, ὑπόζωμα: in Graeco - Lat. ὑπόζωμα, *Subcinctum*, *Succinctum*, *ſemicinctum*. V. *Praecinctorium* et *Succinctorium*. SVBCINCTA, SVCCINCTA, idem quod *Subcingulum*. Teſtamentum Heccardi Comitis Auguſtodun. apud Perardum in Tabulis Burgundicis p. 26.

SVBCISIVVS, *malus interpres*. Gloſſ. Iſid.

SVBCLAMATIO, Supplicatio, querela, in Cod. Theod. leg. 4. tit. 5. de Exactionibus.

SVBCLAVARIVS, qui *Clauario* ſubeſt. Statuta Arelat. MSS. art. 72. V. *Clauarius*.

SVBCOCHVS, pro *Subcoquus*, coqui adiutor. Statuta Vercell. lib. 1. fol. 2. vo.

SVBCOLLECTOR, Miniſter ſecundarius in colligendis pecuniis. Litterae Iohannis Reg. Franciae an. 1351. to. 2. Ordinat. pag. 482.

SVBCONFESSIO, Sacellum ſubterraneum, crypta, quae ſub *Confeſſione*, ſeu aedis ſacrae altari, exſtructa eſt. Vghellus in Acheruntinis Archiep. p. 10.

† SVBCONSERVATOR, qui iura monaſterii poſt abbatem conſeruat ac tuetur, i. q. *Aduocatus*. Pez. t. 6. Anecd. part. 3. p. 97.

SVBCONSVL, Proconſul. Inſcriptio Brigantii reperta, *Seuerius Seuerianus Subcos. Leg. III. Ital. F. Gordian.* Ita Ioſeph. Scaliger Epiſt. 66.

† SVBCOQVVS, coquus ſecundarius, in Chartul. eccleſ. Carnot.

SVBCVLTRARE, cultello concidere. Apicius lib. 4. cap. 2. *Pulpas, quas Subcultraſti, in ius mittes.*

SVBCVMBVS, Terminus cauus. V. *Cumba* 2.

SVB-

SVBCVRATOR, qui ſub alio curatore res alterius curat, in leg. 30. Digeſt. de Negot. Geſt.

† SVBCVRATVS, qui curati ſeu parochi vices agit, vicarius, in Ch. a. 1481.

† SVBCVRSA, ſuccuſſus, in Lit. remiſſ. a. 1399.

SVBCVS, *Subcutaneus*, *ſubcirratus*; *Intercus*, *intercutaneus*, *intercutatus*; *Subtercus*, *ſubtercutaneus*. Gl. Iſid. V. *Ignis*.

SVBCVSSATOR, *equus trotator*, *et Subcuſſatura*, *trotatura*, Vgutioni, qui ſeſſorem gradu ſuo ſubcutit. Addit Ioh. de Ianua: *Vnde illud: Gradarius, eſt equus mollis inceſſus, ſine ſuccuſatura innitens.* V. *Trotare*.

† SVBCVSTOS, aedituus ſecundarius, t. 6. Iun. p. 262.

SVBDARIOLVM, pro *Sudariolum*, linteolum quo manus abſterguntur. Statuta Eccl. Leod. ann. 1287. apud Marten. to. 4. Anecdot. col. 838.

SVBDECANVS, V. *Decanus* 4.

SVBDEFENSOR, V. *Defenſor* 2.

SVBDEFENSVS, vt ſimplum *Defenſus*. Dicitur de agro, ſilua vel prato, vbi quidpiam agere, quod iis noceat, non licet. Sallas Malaſpinae de Reb. Sicul. apud Baluz. to. 6. Miſcell. p. 346. V. *Defenſa* 3.

SVBDELEGARE, a Gall. *Subdéléguer*, vicem ſuam alteri demandare. Charta Henrici IV. Reg. Angl. ann. 1407. apud Rymer. to. 8. pag. 480.

SVBDERE SE, ſe dedere, Gall. *ſe rendre*, *ſe ſoumettre*, Laurent. Byzyn. in Diario belli Huſſit. apud Ludewig. tom. 6. Reliq. MSS. p. 166.

SVBDESCENDERE. Leges Luithprandi Regis Longob. tit. 66. §. 4. *Et quicumque de Lege ſua Subdeſcendere voluerit, et pactiones aut conuenientias inter ſe fecerint, etc.* Vbi Lex Longob. lib. 1. tit. 29. §. 2. habet *Deſcendere*. Hoc eſt, ni fallor, qui legem ſuam eiurauerit, vel ea vti noluerit, etc.

SVBDIACONALIA, veſtes, quibus Subdiaconi in ſacris Liturgiis vtuntur. Ordo Romanus. V. *Diaconale*.

SVBDIACONI, qui Graecis ὑποδιάκονοι, in Concilio Laodic. cap. 22. ὑπηρέται. vti vocem hanc interpretatur Dionyſius Exiguus. Horum Ordo in Eccleſia haud recentis eſt inſtituti, cum Subdiaconorum meminerint Canones Apoſt. cap. 42. et 43. S. Ignatius Epiſt. ad Antioch. S. Clemens in Conſtit. Apoſt. S. Cyprianus Epiſt. 24. etc. S. Epiphanius in Expoſit. fidei Catholicae, etc. Eorum officium ſic deſcribit Alcuinus lib. de Diuin. offic. *Subdiaconus, ſubminiſter, eo quod ſub Diacono ſit, illius miniſterium eſt, vt miniſtret Diacono, id eſt, deferat ei linteum, ſuper quod conſecrandum eſt corpus et Sanguis Domini: deferat ei patenam cum oblatis, et calicem, in quo vinum et aqua habeatur, quia de latere Domini proceſſit ſanguis et aqua. Peracto ſacrificio, myſterium corporis et ſanguinis Domini, quae ſuperfuerint, a Diacono colligenda vel deportanda ſuſcipit.* Adde Amalarium lib. 2. cap. 11. Rhabanum lib. 1. de Inſtit. Cleric. c. 8. Iuonem Carnot. ſerm. de Excellentia Ordinum Eccl. Honorium Auguſtod. lib. 1. cap. 179. Stephanum Eduenſem Epiſcop. lib. de Sacramentis altaris cap. 5. Canones Hibernic. lib. 10. c. 13. Gillebertum Lunicenſem Epiſcop. de Vſu Eccleſiaſtico, etc. SVBDIACONI REGIONARII, dicti Romae, qui per regiones vrbis diebus ſtationum Pontifici miniſtrabant celebranti, *qui per manus eorum mutabat veſtimenta ſolemnia*, cum ſacra facturus eſſet, vt colligitur ex Ordine Romano. Amalarius lib. 2. de Eccl. Offic. cap. 11. SVBDIACONI PALATINI. Vetus Codex Vaticanus apud Baronium ann. 1057. num. 22. *Subdiaconi omnes numero viginti et vnus, ſeptem Regionarii, qui Epiſtolas et lectiones cantant in ſtationibus; ſeptem Palatini, qui idem munus praeſtant in Eccleſia Lateranenſi; ſeptem alii, qui dicuntur Schola cantorum, qui cantant tantummodo, quando ſummus Pontifex celebrare conſueuit.* SVBDIACONI BASILICARII, iidem, qui *Regionarii*, ſic nuncupati, quod Pontifici certis officiis aſſiſterent et ſeruirent, vt in camera, in menſa, et in proceſſione crucem ante ipſum defer-

deferrent. Eosdem cum Palatinis eſſe volunt. SVBDIACONVS DE ARMARIO, cui *armarii* ſeu Bibliothecae cura demandata erat. Concilium Romanum ann. 904. apud Mabillon. tom. I. Muſei Ital. p. 87. V. *Armaria* 3. SVBDIACONISSA, vxor ſubdiaconi, a qua tamen abſtinet, in Concilio Turon. II. c. 19. Caſtitatem autem obſeruare, perinde ac Diaconi, iuſſi Subdiaconi, vt eſt apud Gregorium M. l. I. Epiſt. 42. l. 3. Ep. 34. Iuonem, Gratianum, et alios.

† SVBDICTIO, ſubiectio, ſeruitus, fides, hominium. Hiſt. Occit. t. 3. probat. p 258.

SVBDICTVS, pro *Subditus*, vaſſallus, cliens. Terragium Belliioc. ann 1529. ex Bibl. Reg. n. 1640. V. *Subditi*.

SVBDIGA, *ſecundarius*, ὑποκριτής, in Gloſſ. Lat. Graec. MSS. Sangerm. In editis Graec. Lat. ὑποκριτὴς, *ypocrita*, *ſecundarius*, *Subdiga*, *ludius*.

SVBDITAS, *pigneratio*, ἐνεχυρίασις, in Gloſſ. Graec. Lat. Mox ἐνεχυριασμὸς, *Clarigatio*, *Subditatio*, *pigneratio*. (In Sangerm. legitur *Subtas*.) De fideiuſſore, qui in alterius locum *ſubditur*.

† SVBDITATVS, i. q. *Capellania* vel *Vicaria*, beneficium eccleſiaſticum, alteri ſubiectum, in Ch. a. 1310.

SVBDITI, vaſſalli, clientes, qui alterius iuri ac poteſtati ſubſunt, quomodo *Sujets* Galli dicunt et Germani Unterthanen. *Subiecti*, in Capitulari ann. 807. c. 4. Flodoardus lib. 4. cap. 23. *Heribertus Anſelmum, Boſonis Subditum, qui praedictum cuſtodiebat caſtrum, cum ipſo caſtello recipit.* Quaerit Dionyſius Saluaingus in Tract. de Iurib. Domin. et Vſu Feudor. c. 17. an domini feudales iure poſſint vaſſallos, vel certe praediorum ſuorum incolas, *Subiectos*, aut *Subditos* appellare, contenditque iam ab olim in vſu fuiſſe. Certe praeter iam allatos locos probari etiam id poteſt ex Gregorio Turon. lib. 10. c. 3. ex Capit. Caroli M. lib. 2. c. 37. ex Capit. Dilecti 4. Extr. de Arbitr.

SVBDITIO, Subiectio, ſeruitus. S. Gregor. M, in Regeſt. l. 12. c. 23.

SVBDIVAL, vt *Subdiale*, pars domus ſine tecto. Gloſſ. Graec. Lat. ὑπαίθριον, *ſubdiale*, *Subdiual*. Mox: ὑπαίθρον, *area*, *ſubdiuum*, *Subdiual*, *impluuium*. *Subdiual domus*, apud Tertull. lib. adv. Iudaeos c. II.

SVBDOCTOR, V. *Proſcholus*.

SVBDOMINIVM, Secundarium dominium. Conſuet. Brageriac. art. 70.

SVBDOMNVS, Vicedominus. Ita indigitatur *Lieuinus Cameracenſis Vicedominus*, in Charta ann. 1096. in Hiſtoria Cameracenſi Ioan. Carpentarii 4. part. p. 15. *Subdompnus* ex eadem Charta legitur apud Miraeum tom. 2. p. 1145. col. 2.

SVBDVCTIO, Remotio. Sententia ann. 1182. apud Marten. tom. 7. Ampl. Collect. col, 89.

† SVBDVCTVRA, lacinia extremitati veſtis aſſuta, vel aſſutus intrinſecus veſti pannus. Pez t. I. Script. p. 1212.

SVBDVLVS, pro *Subdolus*, Impoſtor, fallax. Capitula ad Legem Alamann. cap. 21. edit. Baluzianae.

SVBDVPLVM. Hiſtor. Translat. SS. Wandregeſili, etc. n. 13. *Et ſatis forſan congrue, vt quod deſuper datum eſt, daretur duplum, quod vero deorſum, Subduplum*, id eſt paulo minus, quam duplum.

SVBDVX, in Hiſt. Miſcella, qui Theophani in Tiberio ὑποςρατηγός.

SVBELEEMOSYNARIVS, ſecundus Eleemoſynarius. Charta Caroli V. Reg. Franc. ann. 1376. ex Bibl. Reg. V. *Eleemoſynarius*, I.

† SVBER, SVBERIES, pro cortice, in Gloſſ. Lat. Gall. Cod. 7692.

SVBERIA. Chartul. Eccleſ. Auxit. c. 134. *Decem et octo ſolidos de Suberia huius Eccleſiae acceperunt.* Contracte fortaſſis ſcriptum fuit *Subſtia* pro *Subſtantia*. V. in hac voce num. 5.

SVBESCAETOR, locum tenens ac Vicarius *Eſcaëtoris*, V. *Eſcaëtor*.

SVBEX, Subiectus, Gall. *Soumis*. Inventio S. Celſi to. 3. Febr. p. 399. Vtitur Ennius ex Feſto.

SVBEXECVTOR, qui ab *Executore* ad vices ſuas gerendas delegatur. Charta ann. 1345. ex Tabul. Gellon. Decanus S. Guillelmi Abbas aſſenſum praebet. V. *Executores*.

† SVB-

† SVBEXPECTARE, expectare, in Lit. remiſſ. a. 1359.

SVBEXTARE, eminere, Canonizat. ſancti Petri Coeleſtini inter Acta SS. to. 4. Maii pag. 476.

† SVBFARCINARE, occultare, abſcondere, in Gloſſar. Lat. Gall. Cod. reg. 7692.

SVBFARRATVS. Teſtament. Angeli de Salſen, apud Schannat. in Dioeceſi Fuld. p. 307. *Praefatus Angelus legauit monaſterio veſtes ſuas rubicundas Subfarratas.* Leg. *Subfurratas*, vel *Suffuratas*, id eſt, Pellitas, Gall. *Fourrées.* V. *Foderatus*, *Furratus.*

SVBFEODARE, Gall. *Donner en arrière-fief.* V. in *Feudum.* Hinc SVBFEVDATARIVS, Gall. *Arrière-feudal*, qui *retrofeudum* poſſidet; in Charta ann. 1410. ex Schedis Praeſid. de Mazaugues.

SVBFIBVLVM, vel *Subligaculum*, *underh vrædel*, in Gloſſario Saxonico Aelfrici. *Subfibulum, ſubligaculum,* in vett. Gloſſ. Sangerm. n. 501.

SVBFLAMEN, τροχῶν ἀγκύλιον; in Gloſſ. Latino-Gr. *Suffulmen* emendat Salmaſ. ad Plinium pag. 233. V. *Sufflamen.*

† SVBFORIOMERIVS, clericus inferioris ordinis in eccleſia Lugdunenſi, quia in *ſtallis* inferioribus ſedet. Acta Mſ. capit. eccleſ. Lugd. a. 1342.

SVBFORNARIVS, Miniſter furni. Charta Ildefonſi Reg. Aragon. ann. 1187. in Regeſto Ludov. Hutini Regis Franc. fol. 7. vbi de Molendinariis. V. *Furnarius.*

SVBFRAGAMEN, *Auxilium*; in Gloſſar. Gaſp. Barthii ex Hiſtor. Palaeſt. Fulcherii Carnot. apud Ludewig. to. 3. Reliqu. MSS. p. 293.

SVBFVGIVM, Refugium. Eberhardi Abb. Tegernſ. Epiſt. 14. apud Mabill. to. 4. Analect. p. 354. In Epiſt. 16. pag. 355. legitur *Suffugium.*

SVBFVMARE, Suffumigare. Gloſſ. Lat. Graec. *Subfumo*, ὑποκαπνίζω.

SVBGAMBA, Pars pedis. V. *Gamba* 1.

SVBGARDA MONETARVM, qui ſub *Magiſtro Gardae* iis quae ad monetam ſpectant inuigilat. Charta Humberti II. ann. 1345. Hiſt. Dalph. p. 516. col. 1. V. *Magiſter Monetarum.*

SVBGILLATVS, pro Suggillatus. Gloſſ. Lat. Graec. *Subgillatus*, ὑπωπιασθεὶς.

SVBGLVTIO, ſingultus, Matthaeo Siluatico, Gallis *Souglout.*

SVBGREGARIVS. Charta Gerbergae Reginae ann. 959. apud Mabill. Diplom. lib. 6. Ch. 139. *Evrardus Subgregarius et Cancellarius ſcripſit et ſubſcripſit.* Forte Secretarius, vel familiaris, ex familia.

SVBGRVNDIVM, *Pars tecti prominens, qua ſtillicidia a parietibus arceutur* (qua aquae a muro proiiciuntur). Laur. in Amalthea ex Budaeo. V. *Subrunda* et *Subundra.* SVGGRVNDIVM, eadem notione, in Leg. municipal. Mechlin. tit. 14. art. 44. V. *Grunda.* † SVBGRVNDA, in Ch. a. 1271.

† SVBGVARNIMENTVM, quidquid vile et nomine *guarnimenti* ſ. apparatus bellici aut rerum ad muniendam arcem intelligitur. Ch. a. 1231. V. *Garnire.*

† SVBGVLTIRE, ſingultire, t. 2. Aug. p. 426.

SVBHASTARE, haſtae ſubiicere, per auctionem vendere. Statuta criminalia Saonae cap. 40. fol. 82. SVBASTARE, SVBBASTARE, eadem notione. Statuta Cadubrii f. 52. SVBHASTATIO, auctio. Charta ann. 961. inter Inſtrum. tom. 2. Gall. Chriſt. nouae edit. col. 409. SVBHASTARIVS, ſub haſta ſeu auctione poſitus. *Subhaſtariae poſſeſſiones*, in Cod. Theod. l. 3. tit. 6.

SVBHASTATOR, auctionarius, Gall. *Juré Priſeur.* Statuta Auenion. lib. 1. rubr. 14. art. 1. pag. 43.

† SVBHAVTO, i. q. *ſecundus Hauto* dicitur in Ch. Mſ. a. 1170. hoc eſt ſpicae non omnino trituratae aliaque minora ſtramina, quae ſecunda ventilatione a frumento ſeparantur. Ch. Mſ. a. 1182. V. *Hauto.*

SVBHEBDOMADA, Hebdomada altera. Statuta Capituli Senon.

SVBHIRCVS, inquit Papias, *Aſcellae dictae, quod fœtorem in quibusdam reddant.* Gloſſae Graec. Lat. μασχάλη, ὑπομάσχαλα, *Subrato*, *Subala*, vbi legen-

Digitized by Google

legendum *Subhirco*. Mamotrectus ad 19 Prouerb. *Aſcella*, i. *Subala*. Guibertus lib. 3. de vita ſua cap. 22. de Fulmine: *In quorumdam ſinus flamma ſubintroiit, et pilos vniverſos adurens, et aſcellarum, quas Subhircos nominant, ſuccrementa conflagrans, pedules ac ſoleas pertuſando per extrema progreditur.*

† SVBHOMAGIVM, clientelaris profeſſio, ab eo, qui *retrofeudum* obtinebat, praeſtita. Ch. Mſ. a. 1258.

† SVBHOSPES, qui per medium hoſpitis a domino ſuperiori tenet, nec propriam poſſidet haereditatem. Ch. a. 1208.

SVBHOSPITARIVS, *Hoſpitarii* adiutor. V. *Hoſpitarius* in *Hoſpitale* 2.

SVBHVMATVS, Humatus, Gall. *Inhumé*. Charta ann. 1358. ex Regeſto Iohan. Comit. Pictav. in Camera Comput. V. *Subterrare*.

SVBIACENTIAE, appendices, acceſſiones, Gall. *Appartenances*, *Dépendances*. Charta Caroli Craſſi Imper. ann. 881. in Chron. Farſ. apud Murator. to. 2. part. 2. col. 381. *Confirmamus etiam eidem monaſterio omnes res quae pertinent de curte S. Gethalii ſeu de curte S. Benedicti, . . . cum omnibus illarum pertinentiis et Subiacentiis.* V. *Subpertinentia*.

SVBIACERE. Vetus S. Irenaei Interpres lib. 2. cap. 28. *Subiacet ergo haec reſponſio Deo.* Id eſt, penes Deum eſt, ſoli Deo nota.

SVBICINIVM. Chronicon Gemblacenſe: *Fecit . . ſtolas, tapetia, et alia, quae quamuis numerentur inter Subicinia; eius tamen induſtria et ſtudio ſunt comparata.* Vbi editor emendat *Subciſiua*.

SVBICVLA, *χολόβιον*, in Gloſſ. Lat. Graec.

SVBIECTANEVS, qui alteri ſubeſt, ſubiectus. Guidonis Diſcipl. Furſ. cap. 43.

† SVBIECTARE, dominium alicuius agnoſcere, in Ch. a. 1288.

SVBIECTI, Vaſſalli. V. *Subditi*.

SVBIECTIO. (1) Dicitur de eo, quod alicui conceditur et ſubiicitur. Vita MS. S. Winwaloei ex Tabular. Kemperleg. (2) SVBIECTIO CANONICA, quae erga Epiſcopum a canonibus praeſcribitur, in obedientia et reuerentia, in ordinationibus ſacris et conſecrationibus eccleſiarum, aliiſque ſimilibus poſita. Fulbert. Carnot. in Epiſt. 41. ad Fulcon. Aurel. Epiſcop. (3) SVBIECTIO, SVBIESTIO, pro *Suggeſtio*, quaeſtio, poſtulatio. Tabul. Elnon.

SVBIECTOR, miniſter imponendis et colligendis tributis deſtinatus. Charta Humberti Dalphini an. 1299. apud Stephanot. to. 7. Fragm. Hiſtor. MSS. pag. 270.

SVBIECTVS, obtemperatio. Offenſionum condonatio rebellibus Carcaſſonae incolis a Rege Carolo indulta, anni 1383. apud Marten. tom. 1. Anecdot. col. 1591.

SVBIESTIO, V. *Subiectio* 3.

SVBIGITARE, ſubigere. Gloſſ. Lat. Graec. *Subigito*, *προβάλλω γυναικί*. Vbi Codex Sangerman. habet *Subigo*.

SVBIMAGINATIO, Sigillum imaginem alicujus exhibens. Charta Liethardi Epiſcop. Camerac. ann. 1132. apud Miraeum tom. 1. p. 97. col. 2.

SVBINDIVS. Papias: *Subinde, frequenter, ſaepius, ingeminanter. Subindius, frequentius.*

SVBINTHRONIZARE, in *throno* locare, in *thronum* inducere. Charta S. Aldelmi ann. 705. inter Acta SS. tom. 6. Maii pag. 78. V. in *Inthroniſare* et *Thronus*.

† SVBINTRARE. (1) Poſſeſſionem adipiſci, t. 10. Collect. Hiſt. Franc. p. 323. (2) Intrare, in Ch. a. 1215.

SVBINTRODVCTAE, *Συνεισάκτας* in Concilio Nicaeno I. c. 3. quas *Extraneas* vocant Synodus Carthag. 1. cap. 3. Ilerdenſis c. 15. Hiſpalenſis 1. c. 3. Braccarenſis 3. c. 5. et Lex 19. Cod. de Epiſc. et Cleric. quarum commercium et habitationem vitare iubentur Clerici. Concilium Romanum ſub Zacharia PP.

Digitized by Google

c. 2. *Presbyteri vel Diaconi Subintroductas mulieres nullo modo ſecum audeant habitare, niſi forſitan matrem ſuam, aut proximitatem generis ſui habentes.* Conſule, quae de eiusmodi *Extraneis* et *Subintroductis* mulieribus paſſim annotarunt, qui concilia expenderunt, Iuſtellus, Binius, etc. Iis adde Muratorium in Diſquiſit. de Syniſactis et Agapetis inter Anecd. Graeca p. 218. V. etiam infra *Superinducta*.

SVBINVITATORIANVS, V. *Invitatorianus*.

SVBINVOLANS, doloſus, fallax, Graec. ἐπικλοπος, apud vet. S. Irenaei interpretem lib. 2. cap. 21. vlt. edit.

SVBIORNARE, V. *Subiurnare*.

SVBIORNATVS, commoratio, Gall. *Séjour*. Charta Maſſil. ann. 1481. V. *Seiornum*.

SVBIRI, extolli. Charta S. Annemundi apud Stephanot. tom. 5. Fragm. Hiſt. MSS.

SVBITARE. (1) Re quapiam inſolita et ſubitanea percelli, expaveſcere. S. Cyprianus Epiſt. 57. (2) Subito venire ac inſperato. Pontius Diaconus in Vita S. Cypriani. V. *Deſubitare*.

SVBITILLVS, ἐνθυτος, in Gloſſ. Lat. Graec.

SVBITVS, pro Sopitus, in Chartis Childeberti ann. 697. et 703. apud Mabill. Diplomat. pag. 480.

SVBIVDEX, Iudex inferior. Conc. Pictav. ann. 1030. apud Marten. to. 4. Anecd. col. 80. V. *Subiuſtitiare*.

SVBIVGA, Ζεύγλη, in Gloſſ. Graec. Lat. Lignum propendens a iugo boum, ſeu pars ima iugi, in quam boues vel iumenta colla immittunt.

SVBIVGALE, equus, iumentum. Auctor Mamotrecti ad 1. Eſdrae cap. 5.

SVBIVGALIS, Subiectus. Praeceptum Caroli M. an. 789. to. 1. Capit. col. 246. V. *Subiugale*.

SVBIVGARE, verbum nec antiquum, nec nouum, aiunt viri docti. Claudianus:

> . . . *Nulla eſt victoria maior*
> *Quam quae confeſſos animo quoque Subiugat hoſtes.*

SVBIVGATVS, ad rem aliquam aſtrictus, Gall. *Obligé*. Caeremoniale vetus B. M. Deauratae Toloſ.

SVBIVGATIO. (1) Vt ſupra *Subiectio* 1. Charta ann. circ. 1039. ex Tabulario S. Victoris Maſſil. *Donat in Subiugatione monaſterii Maſſilienſis, etc.* (2) Seruitium, exactio, *Malatolta*. Charta Petri Epiſc. Salernit. apud Vghellum tom. 7. pag. 501.

SVBIVGIVM, *Iumentum*, ὑποζύγιον, in Gloſſ. Graeco-Lat.

† SVBIVGVS, ſubiectus, ap. Lami in Delic. erud. t. 3. p. 24. V. *Subiugalis*.

SVBIVNCTA, V. infra *Subuincta*.

SVBIVNCTORIVM, Vehiculum, in l. 10. Cod. Th. de Curſu publico: quod ſcilicet ab ὑποζυγίοις trahitur.

† SVBIVNGERE, male pro ſubmergere, t. 11. Gall. Chriſt. Inſtr. p. 117.

SVBIVRNARE, morari, diem ducere, Gallis *Séjourner*. Gloſſae MSS. *Perendinare*, *Subiornare*. Charta Edw. 1. Regis Angl. to. 2. Monaſt. Anglic. pag. 1045. V. *Seiornare* et *Seiornum*.

SVBIVS, ſubulae ſpecies, qua vtuntur pannorum textores, Italis *Subio*. Statuta Montis Regal. fol. 217.

SVBIVSTITIARE, Iuſtitiam exercere ſub alio ſuperiore iudice: vnde *Subiuſtitiarius* dicitur iudex inferior. Leges Norman. apud Ludewig. tom. 7. Reliqu. MSS. pag. 154. V. *Iuſtitiare* et *Iuſtitiarius*.

SVBLA, vt *Subula*. V. in hac voce.

SVBLARDATVS, nimia pinguedine, quaſi larido fartus. Iohannes Monachus Bertinianus in Vita S. Bernardi Poenitentis num. 35.

SVBLATERALIS, ſubditus. Charta Creſimiri Regis Dalmatiae ann. 1059. apud Ioann. Lucium lib. 2. p. 97. (V. *Sublatus*.)

SVBLATVR, pro Tollitur, aufertur. Capitula ad Augiam directa cap. 8.

SVBLATVS, ſubditus. Charta Benedicti III. PP. an. circ. 855. to. 6. Spicil. Acher. pag. 406. V. *Sublateralis*.

SVBLECTILE, pro ſupellectile, in Charta apud Meichelbec. to. 2. Hiſt. Friſing. pag. 33.

Digitized by Google

SVBLEGYRVS, in Foedere Alfredi et Godrini Regum c. 5. qui foedo ſe polluit inceſtu: ex Saxon. *ſybleger*, quippe *ſyble* eſt cognatus et conſanguineus, et *leger* concubitus, ſeu *accubitor*, vt vult Spelmannus: vnde, inquit, Legatos reſidentes *Legers* vocamus.

SVBLEMENTVM, pro Supplementum, in Charta Ottonis Imper. ann. 1000. apud Calmet. inter Probat. tom. 1. Hiſt. Lothar. col. 398.

SVBLESTIA, *Infirmitas, triſtitia*, in Gloſſ. Iſidori. Ibidem *Subleſtis, infirmus, triſtis*. Vbi pro *triſtitia* et *triſtis* Graevio ſcribendum videtur *tenuitas* et *tenuis*. Henricus Roſla in Herlingsberga:

Per loca pax fruges, peſtem Subleſtia ſparget.

V. Feſtum, et Latinos ſcriptores.

SVBLESTVS, ſubditus, in Catalogo Epiſcop. apud Mabill. to. 4. Analect. pag. 530.

Advena ſim licet, exilis, viliſſimus, excors;
Subleſtus veſtris ſum tamen obſequiis.

SVBLEVARE, exigere, Gall. *Lever*; de tributis dicitur. Tabul. B. M. de Bono-Nuntio Rotomag. V. *Levare* 3.

✝ SVBLEVATOR, qui ſubleuat t. 10. Colleſt. Hiſt. Franc. p. 351.

SVBLEVITA, Subdiaconus, apud Hemereum in Auguſt. Viromand. pag. 161. ex Charta ann. 1146. et apud Miraeum to. 2. p. 1196. col. 2. ex Charta ann. 1195.

SVBLIGAMENTVM. V. *Suffibulatorium*.

SVBLIGAR, cingulum, quo equus ſubligatur, vel ligula caligae. Ioannes de Garlandia in Synonymis:

Subligar eſt ligula, caligas quia ſubligat alte.

SVBLIGATORIVM, V. *Suffibulatorium*.

SVBLIMARE. (1) Coctione vel igne perpurgare, Gall. *Sublimer*. Petrus Creſcentius L. 1. de Agricult. c. 3. (2) In ſublime ferre, extollere, ſublimem facere. *Quos magiſtri equitum ac peditum pompa Sublimat*, in Cod. Theod. tit. 5. de Curſu leg. 44.

SVBLIMATIO. (1) Amplitudo. Chron. Farfenſe apud Murator. tom. 2. part. 2. col. 628. V. ſupra *Sublimare* 1. (2) In Regem inauguratio, Gall. *Couronnement*. Charta ann. 1132. apud Lobinell. tom. 2. Hiſt. Britann. col. 282. (3) † Amplificatio, incrementum, t. 9. Collect. Hiſt. Franc. p. 585. (4) ✝ Excoctio, percoctio, vox chimica. Arnald. de Villanoua in Roſar. Mſ.

SVBLIMATOR, qui alium ſublimem facit, alterius protector. Saluianus L. 1. de Gubernat. Dei cap. 8.

SVBLIMIS. *Sublimes poteſtates* dicuntur Praefecti Praetorio, in Cod. Theod. tit. 27. de Indulg. debit. leg. 6. Iisdem titulus *Sublimitatis* tribuitur ibidem leg. 18. de Agent. V. Praef. in Digeſt.

SVBLIMES SCHOLAE, Theologicae, in Chron. Mauriniac.

SVBLIMITAS, titulus honorarius Regum, apud Nicolaum I. PP. Epiſt. 36. 50. V. *Sublimis*.

SVBLINGIVM, SVBLINGVA, V. *Sublinguium*.

SVBLINGVIVM, Papiae, *Operculum gurgulionis, quaſi parua lingua, quae foramen linguae recludit, vulgo Lividula dicitur. Sublinguium, ſonitus qui ſub lingua ſonat, quaſi bonus aut rectus ſonitus, aut ſubmurmur.* Addit Vgutio, *vel folium, vel aliud quod ſub lingua ponit et cantat, vt decipiat*. Gloſſ. Gr. Lat. ὑπογλώσσιον, *ſublingua*. Idem Vgutio: *Sublinguium locus ſubtus linguam. Sublingium* nude habent Gloſſae Arabico-Lat.

SVBLIPPVS, ὑπόπτιλλος, in Gloſſ. Lat. Graec.

SVBLOCVMTENENS, Locumtenentis vices agens, Gall. *Souslieutenant*, in Litteris ann. 1558. apud Rymer. to. 15. pag. 485.

SVBLONES, Ὀρυγες, θήλεια ἐργαλίατα, in Gloſſ. Lat. Graec. Emendat Caſaubonus, θηρία, ἐργαλεῖά τε. Sunt autem eidem *Sublones*, hinnuli, cum primum cornua iis prorumpunt.

SVB-

SVBLVCARE, ſublucere. Gloſſ. Lat. Graecae: *Subluco*, *ὑποκαθαίρω*.

SVBLVCVLVS, *Obſcurat*, *ὑπόμαυρος*, *ὑποσκότεινος*, in Gloſſ. Graec. Lat.

† SVBMAGISTER, ſecundus magiſter, in Ch. a. 1315.

† SVBMAGISTRATVS, prioratus *Submagiſtro* attributus, in Bulla Pauli III. a. 1535.

SVBMAIOR, Vrbis ſubpraefectus, cuius dignitas *Submajora* dicitur. Charta an. 1288. apud Rymer. to. 2. p. 402. V. *Maiora* in *Maior*.

SVBMANENTES, V. *Manentes*.

SVBMANICATVS, Ligatus manicis, ſiue vinculis. Gloſſarium Aelfrici Saxonicum. Lex Longob. Lib. 1. tit. 16. §. 7.

SVBMANSOR, V. *Manentes*.

SVBMANVM FVLGVR, *κεραυνοβόλιον ἀπὸ πρωὶ νυκτέρινον*, in Gloſſ. Graec. Lat.

SVBMEIES, in Gloſſ. Iſid. *Qui in lectulo mingit*. In Gloſſ. Lat. Graec. habetur *Submeiulus* hac notione: locus non ſuccurrit. Rem reſarcit Graeuius in notis ad Gloſſas Iſidori, vbi *Submeles* legit, ex Marcello Empirico lib. de medicamentis cap. 26. *Leporis teſticuli torrefacti, et ex vino poti par remedium Submeiulis praeſtat*. Ibidem: *Vngues aprugni exuſti tritique in potione ſumti efficaciter Submeiulis proſunt*. Rurſum: *Vrinae propriae quantumcunque ignoranti Submeiulo offertur*.

SVBMEN, V. *Subuentile*.

SVBMENTVM, V. *Summentum*.

SVBMERGIVM, poena ſubmerſionis, olim ſatis in vſu. Florarium SS. apud Bollandum 3. Ian.

† SVBMERINVS, qui *merini* ſ. maioris vices agit. Ch. Mſ. a. 1322. V. *Maiorinus*.

SVBMERSVS, *ὑποβρύχιος*. Gloſſ. Lat. Graec. In Sangerm. legitur *Summerſus impeſſum*.

SVBMILITONES, vaſſalli. Tabularium Abbatiæ Conchenſis in Ruthenis c. 15.

SVBMINISTRATIO, auxilium, ſubſidium, apud vet. S. Irenaei Interpretem in Praefat. ad lib. 1. num. 3. vbi Irenaeus habet ἐφόδιον, quod proprie viaticum auxiliumque viae ſonat.

SVBMINOR. (1) Minoris pretii. V. ſupra *Plumacium*, *Galnabis*. (2) Parum minor. Charta Rudeſindi Epiſc. inter Concil. Hiſpan. to. 3. pag. 180.

SVBMISSARE. Gloſſ. Lat. Graec. *Submiſſo*, *ὑπογογγύζω*. In Sangerm. *Summiſſo*. Leg. *Submuſſo*, vel *Summuſſo*.

SVBMISSIO. (1) *Submiſſionum Curia*, quae olim *Curia Camerae* dicebatur, ex Statutis Prouinc. L. 2. c. 3. p. 122. edit. 1658. Iuriſdictionis ſpecies, quae etiam hodie obtinet in Seneſcalliis Prouinciae, non abſimilis ab ea quae apud Montempeſſulanum *Parui ſigilli* nuncupatur; a verbo *Submitto*, quod idem atque *Obligo* ſonat, ducta, vt videtur, vocis origine. V. Margaletum et Mourgum in eadem Statuta. (2) † Inductio fraudulenta. Stat. Mant. l. 1. c. 6.

SVBMISSVS, ſtatutus, definitus. Charta ann. 1357. apud Rymer. to. 6. p. 44.

SVBMITTENTES PERSONAE, V. *Sumittentes*.

SVBMOLINARIVS, miniſter molendini. Tabul. Briuat. fol. 198.

SVBMONERE, SVMMONERE, citare, vocare, Gall. *Semoner*. Leges Edwardi Confeſſ. et Guill. Nothi cap. 1. 10. 35. SVBMONERE ad exercitum, in Conſtitut. Sicul. lib. 2. tit. 20. Bromptonus ann. 1178. SVBMONERE *pro feſto faciendo* vaſallos ſuos poterant Domini capitales, vt colligitur ex Charta an. 1210. ex Tabul. Corbeienſi. SVBMONERE, in ius vocare per apparitorem, *implacitare*, citare. Quoniam Attachiamenta cap. 2. *Eſt autem Summonitio, certi diei et loci exhibitio, partibus facta ad diem legalem*. Leges Henrici I. Regis Angl. cap. 41. *Qui reſidens eſt, ad domum ſuam Submoneri debet de quolibet placito cum teſtibus. Ad rectum Summoneri*, cap. 42. 55.

SVBMONITIO. (1) In ius citatio, vocatio. Charta Ludouici VI. Reg. Franc. ann. 1123. in Hiſtor. Bleſenſ. p. 95.

p. 95. SVMMONICIO, in Charta apud Modax Formul. Anglic. p. 12. SVMMONCIO, eadem notione, in Charta Richardi Reg. Angl. Locus eſt in *Superaſſiſae*. SVMMOSA, pro *Submonitione*, in Charta Roberti Guiſcardi, apud Baron. an. 1093. n. 20. (2) f. Suppeditatio. Necrolog. Eccl. Carnot. *Acquiſiuit etiam apud Meuueſin generaliter quicquid Maior habebat in granica capituli, . . . praeter vnam minam auenae, quam habet propter Submonitionem ſaccorum.*

SVBMONITOR. (1) Gallis *Semonneur*. Κλητὴρ, apud Harpocrationem, κλητῆρες οἱ ἄνδρες, δι' ὧν εἰς τὰς δίκας προσκαλοῦνται οἱ διαδικαζόμενοί τισι. *Legalis Summoniter*, in Regiam Maieſt. lib. 1. c. 6. §. 2. Tabularium Vindocinenſe: *Per ordinarium Submonitorem in curiam vocatus*. (2) Idem qui *Proſcholus*. V. in hac voce. Huius erat admonere pueros officii ſui antequam ad Magiſtrum accederent, eorum lectiones excipere, priusquam ii in ſcholam venirent; vnde *Submonitor* dictus. Statuta Scholarum Pariſ. ann. 1357. apud Lobinell. to. 3. Hiſt. Pariſ. pag. 447.

SVBMONITORIAE, Epiſtolae, quibus Epiſcopi ad Concilium ſubmonentur, et euocantur. Radulfus de Diceto.

† SVBMONTES, montes, loca montana. Murat. t. 3. Antiq. p. 1202.

SVBMOTIO, V. *Summotio*.

SVBMVNTORIA BRACHIORVM, Axillae, Gall. *Aiſſelles*, f. pro *Submatoria*. Sebaſt. Peruſinus in Vita B. Columbae Reatinae to. 5. Maii p. 392*. † Leg. videtur *Submunctoria*.

SVBMVRMVR, V. *Sublinguium*.

SVBMVRVM, vel SVBMVRVS, Praedium, quod eſt ad vrbis muros. Chron. Farfenſe apud Murator. to. 2. part. 2. col. 482. V. infra *Suburbanum*.

SVBNEMVS, V. *Subboſcus*.

SVBNERVARE, Willelmo Britoni in Vocab. MS. eſt *neruos poplitum ſuccidere*. *Tunc equus Subneruatur, cum nerui poplitum praeciduntur. Veredos truncare*, in Anonymo Valeſiano de Conſtantino M. p. 471. V. *Expeditare* et *Sgarretare*.

SVBNOTARE. Charta Caroli III. ann. 903. inter Probat. Hiſt. Sangerm. p. 21. *Ernuſtus Notarius ad vicem Askerici Epiſcopi Subnotauit.* Quae formula huic longe vſitatiori reſpondet: *ad vicem N. recognouit.*

† SVBNOTATIO, ſubſcriptio. Ch. Mſ. a. 1147.

SVBOBSITVS, tectus, opertus. Vita S. Mariae Aegypt. to. 1. April. p. 85.

SVBOCVLARE, Pars, quae ſubeſt oculis, Graecis ὑπώπιον. Ioannes Diaconus in Vita Gregorii M. lib. 4. c. 84. *Suboculares venae*, apud Vegetium lib. 4. Artis veterin. cap. 4.

SVBOFFICIALIS, Officialis vicarius. Honorii IV. PP. Statuta pro Neapol. a. 1285. apud Raynaldum num. 45.

SVBOLA, Vaſconibus, Regio ſylueſtris, ex Valeſio in Notit. Gall. p. 535. col. 2.

† SVBOLERE, creſcere. Gloſſ. Lat. Gall. Cod. 7692.

SVBOPERARIVS, qui operibus publicis ſub magiſtro operarum vacat. Conſtitut. Eccleſ. Valent. inter Concil. Hiſp. to. 4. p. 191. V. *Operarius*.

† SVBORDINATIO, pro Subornatio, t. 5. Cod. diplom. Polon. p. 81.

† SVBORNARE. (1) *Sigillo Subornare*, munire, illud apponere, in Chartul. Buxer. (2) F. pro ſubrogare, ſaltem eo ſenſu, t. 2. Aug. p. 686.

SVBORTIARI. Concil. Rotomag. ann. 1231. apud Marten. to. 4. Anecd. col. 181. *Nec procurabit* (Aduocatus) *quod falſitates vel Subortiari, ſeu falſa inſtrumenta in cauſa ſua producantur.* Vbi legendum videtur, *quod falſi teſtes vel ſubornati.*

SVBPEDIRE, baculis ſubnixus gradi. Miracula S. Roberti to. 3. April. pag. 332.

SVBPEDITARE, vincere, ſuperare, quaſi ſub pedes ponere. Will. Wyrceſter. Anecd. V. *Suppeditare*.

SVBPEDITATIO, contemtio, deſpectus. Depoſitio Guill. Catellani ex Bibl. Reg.

SVB-

Digitized by Google

SVBPELLICIVM, vt infra *Superpellicium*, apud Marten. P. I. Collect. nouae p. 307.

SVBPERTINENTIA, Appendices, Gall. *Appartenances*. Charta Ludouici Germanici, apud Eccardum in Orig. Habsburgo-Auſtr. col. 109.

SVBPHRAGIVM, V. in *Suffragium* 6.

† SVBPISCIONARIVS, officium monaſticum, cui piſcium miniſtrandorum cura poſt *piſcionarium* incumbit. Ch. Mſ. a. 1349.

SVBPLACITARE, V. *Placitum*.

SVBPORTVLANI, Tributorum exactores. Conſtitut. Frederici Reg. Siciliae, cap. 32. V. *Portulani*.

SVBPOSITORIVM. Gloſſae Graec. Lat. ὑποπόδιον, *Scabellum*, *ſubſellium*, *ſcamillum*, *Subpoſitorium*; ſed legendum videtur *Suppeditorium*, vel *Suppoſitorium*. V. in hac voce.

SVBPOSTVRIVM, V. *Suppoſitorium*.

SVBPRESTES, pro *Superſtes*, in Concil. Hiſpan. tom. 4. p. 390. 479. V. *Supreſtes*.

† SVBPRIMATES, optimates ſecundi ordinis, t. 9. Collect. Hiſt. Franc. p. 306. V. *Primas*.

SVBPRIMVS, ſecundus, inferior, apud Pezium in Praefatione ad tom. I. Anecd. V. *Supprimus*.

SVBPRIOR, qui abſente Priore coetui Monaſtico praeeſt. Orderic. Vitalis lib. 5.

SVBPRISIA, vſurpatio, iniuſta occupatio. Teſtam. an. 1262. apud Lobinell. to. 2. Hiſt. Britan. col. 400. V. *Suppriſa*.

SVBPVLMENTARIVS. Quid eiuſmodi voce veteres ſignificare voluerint, haud certo ſcio, inquit Panvinius, niſi is *Subpulmentarius* fuerit, qui pauperibus ea eleemoſynarum genera e Palatio Pontificis diſtribuebat, quae vel menſae ſuperfuerant, vel ad cibum pertinebant: quod innuere videtur Bibliothecarius in Hadriano. Mox addit eumdem eſſe cum Paracellario. Meminit Benno Cardinalis in Hiſtor. Gregor. VII. *Subpulmentarii*, Officialis Eccleſiae Rom. vt et Luithprandus lib. 6. c. 6.

SVBRACO, V. ſupra *Subhircus*.

SVBRECITARE, ſubmiſſa voce recitare, legere. Gloſſ. Lat. Gr. ὑπαναγινώσκω, *Subrecito*. In Gr. Lat. additur *Sublego*.

SVBRECTVS, congelatus. Vita B. Notkeri to. I. April. p. 588.

SVBREFECTORARIVS, qui *Refectorio* ſubeſt, in Monaſteriis, V. in *Refectorium*.

SVBREGNARIVS, qui officiales hebdomadarios in tabula annotabat, ex Ordinario Eccl. Laudun. apud Marten. de Ant. Eccl. Ritibus lib. I. cap. 3. art. 8. n. 4.

SVBREGVLVS, Princeps regali ferme poteſtate. Ammianus lib. 17. de Zizai Regali Pannonum: *Duxerat potior cum caeteris Sarmatis etiam Rumonem, et Zinafrum, et Fragiledum Subregulos, plurimosque optimates etc.* SVBREGVLI praeterea appellabantur Maiores-domus ſub prima Regum Francorum ſtirpe, quod rerum ſumma penes eos eſſet. Vita S. Arnulfi Epiſcopi Metenſis c. 4. de Gundulfo Maiore Palatii: *Gundulfo Subregulo, ſeu etiam Rectori Palatii, vel Conſiliario Regis exercitandus in bonis artibus traditur.* V. *Regales*, *Regulus*. SVBREGVLI apud Anglos etiam nuncupantur Duces, Comites et Barones. Th. Walſinghamus p. 103. *Cum Edgarus Rex Angliae, Regem Scotorum et alios Subregulos ſubiugaſſet, etc.*

SVBRELICTORVM LIBER, qui vulgo *Paralipomenon*, apud Luciferum Calaritanum de non conueniendo cum Haeretic. p. 197. I. edit.

SVBREPTIVE, doloſe, ſubrepta ratione, Gall. *Subrepticement*. Charta Vrbani II. PP. ann. 1089. ex Tabular. S. Victoris Maſſil.

SVBRICVLA, Συβρίκιον, in Gloſſ. Graec. Lat.

SVBRIPINVS, Locus ad ripam poſitus, ripae vicinus. Acta B. Ceslai Odrouantii to. 4. Iulii p. 192.

SVBROGARI, reddi, reſtitui, in Codice Theod. tit. I. de Decurion. leg. 120.

SVBROGATIO, *eſt rei litigioſae in alium translatio, quam a Bonifacio VIII. reiectam Gallicus forenſis vſus recepit.* Compendioſa benef. Expoſitio, quae conſuli poteſt.

SVB-

SVBRVCCIONES, ὑποφαϐεὶ, in Gloſſ. Lat. Gr. *Subſtrucciones* in Cod. Theod. tit. 1. de oper. publ. l. 19.

SVBRVGARE, f. pro *Subruncare*, Gloſſ. Lat. Gr. *Subrugo*, ὑπορύσσω. In Graec. Lat. ὑπορύσσω, *Effodio*, *ſubruo*, *Subrugo*.

SVBRVNDA, pro *Subgrunda*. V. *Subgrundium*. Gloſſ. Lat. Gr. *Subrunda*, ὑπόστεγον. Aliae Gr. Lat. ὑπόστεγον, *Grunda*, *Suggrunda*, *Subrunda*. V infra *Subundra*.

SVBRVS, Suber, ni fallor, Ital. *Sobero*. Statuta datiaria Riperiae c. 12. fol. 4. vo. *De qualibet ſtora ſcorzarum a Subris pro introitu ſoldi ſex*.

SVBSADINA, SVBSADIRE, V. *Solſatire*.

SVBSANIVM, V. infra *Subſannum*.

SVBSANNATIO, vt mox *Subſannium*. Gloſſ. Lat. Gr. *Subſannatio*, μυκτηρισμός. Occurrit in Pſal. 34, 16. 43, 14. etc. vt *Subſannare*, irridere, 4 Reg. 19, 21. 2 Paralip. 30, 10. etc. et *Subſannator*, irriſor, Eccli. 33, 6. *Subſannare*, *rechiner*, *moquer*, *eſcharnir*, in Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm.

SVBSANNATIVE, irridendo, in Excerptis ex Geſtis Ottonis Tarentini apud Leibnit. to. 2. Script. Brunſvic. pag. 58.

SVBSANNIVM, deriſio, *ſubſannatio*. Indiculus Luminoſus. V. *Subſannum*.

SVBSANNVM. Acta paſſionis S. Felicis Tubyzacenſis Epiſcopi: *Tunc Felix Epiſcopus nauem conſcendit, catenarum duris nexibus colligatus, et fuit in Subſanno nauis quatuor diebus et quatuor noctibus, iacens ſub pedibus equorum, etc.* Vbi quidam ita haec interpretantur, tanquam is fuerit in *ſubſannio* eorum qui in navi erant. *Subſanium* edidit Baluzius to. 2. Miſcell. p. 80. ex tribus vett. exemplaribus: alter Codex habet *Subſannium*. Vt vt eſt, hac voce ſignificari videtur ima pars nauis, Gall. *le fond de cale*: vnde apud Surium legitur: *Et fuit in capſa nauis diebus quatuor*.

† SVBSCALPERE, titillare. Dudo de Morib. Normann.

SVBSCITATVS, pro ſuſcitatus, tom. 4. Ordinat. pag. 167.

SVBSCRIBENDARIVS, vnus in Notitia Imperii, omnibus per Orientem Comitibus et Ducibus rei militaris tribuitur. Huius etiam mentio fit in leg. 1. Cod. Th. de Erogat. militar. annonae, et in l. 8. de Cohortalib. eod. cod. *Subſcribendarii* vero proprium munus haud omnino certum. V. coniecturas Iacobi Gothofredi ad d. l. 1.

SVBSCRIBERE, infra ſcribere, ſubiicere. Epiſtola Abbatis de Eboru. SVBSCRIBERE SE, nomen ſuum apponere. Inſtrum. ann. 1381. apud Acher. to. 6. Spicil. p. 48.

SVBSCRIPTI, dicebantur Baptiſmi candidati, quia qui baptiſmum poſtulabant, ſcripto nomen edere tenebantur, vt liquet ex Concilio IV. Carthag. can. 25. Cyrillo in Prologo Catecheſeon, etc. V. *Competentes*.

SVBSCRIPTIONVM varias formulas exhibet Mabillonius lib. 2. Diplom. quas pluribus capitibus expendit. Hunc conſule: nihil quippe addendum ſuccurrit.

SVBSCRIVATOR, Scriba, notarius. Gualuaneus Flamma apud Murator. to. 12. col. 1046.

† SVBSECIVI *agri*, *quos in pertica diuiſos recuſant, quaſi ſteriles vel paluſtres. Item obſecini, qui in diuiſione agrorum efficiuntur centuriae, i. iugera ducenta*. Gloſſar. vet. Cod. reg. 7613.

† SVBSECRETARIVS, i. q. *ſubtraſtos*, t. 7. Iul. p. 791.

SVBSEDERE, ſuperſedere, omittere. Gocelinus in Translat. S. Auguſt. Cantuar. to. 6. Maii. p. 420.

SVBSELLIAE, clitellae, quae *ſub ſella* equi aut aſini ponuntur. Fori Bigorritani art. 33. V. *Subtuſſellia*.

SVBSELLIO, ſubſidium, firmamentum, tutor, vt videtur. Paſſio S. Leopardini MS.

SVBSELLIVM. (1) Equus ſeſſilis. Vita S. Hugonis Cluniac. tom. 3. April. p. 644. (2) *Ornamentum equi ſub ſella poſitum*, Vgutioni. Statuta Ordinis S. Gilberti de Sempringham p. 748. V. infra *Subtuſſellia*. (3) Charta Hugonis Epiſc. Sueſſionenſis; ex Tabul. Prioratus S.

Digitized by Google

S. Sulpicii de Petrafonte: *Vt eam (terram) quantum voluerit, colat, et de ea quantum voluerit, et quibus voluerit, colendam tradat; ita tamen vt terragium et Subſellia accipiat, et ius omne ſibi vendicet, etc.* Forte *Subſidia.*

SVBSENESCALLVS, V. in *Seneſcaltus.*

SVBSEQVENTER, deinde, poſtea. Iac. Auriae Annal. Genuenſ. apud Murator. to. 6. col. 589. *Subſequenter vero die vltima dicti menſis invenit, etc.*

SVBSEQVIVM, *Seruitium*, Vgutioni, et in Catholico paruo. *Subſequium, ſervices*, in Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm.

SVBSEQVIVVS, Subſequens. *Subſequiua ſecula*, apud Iulianum Toletanum in Hiſtor. Vambae Regis pag. 821.

† SVBSERGENTERIA, *ſervientis* ſ. apparitoris ſecundarii officium. Ch. Mſ. a. 1290.

SVBSES. (1) *Qui ſubtus ſedet.* Gloſſ. Iſid. V. *Suſſes.* (2) † Subſidiarius, vices alterius gerens. Ch. a. 1142.

SVBSESSAE, inſidiae. Gloſſ. MSS. ex Seruio: *Subſeſſores, qui occiſuri aliquem deliteſcunt. Hinc Subſeſſae, doli inimicorum.* Vegetius lib. 3. c. 6. *Aduerſarii in his locis, quae ſibi opportuna intelligunt, Subſeſſas occultius collocant.* V. Turneb. lib. 5. Adu. c. 8.

SVBSESSOR, SVBSIDERE, V. *Subſeſſae.*

SVBSIDES, ſubſidium, auxilium. Fridegodus in S. Wilfrido cap. 55.

Subſidibus patris ex omni regione coactis.

Haud ſcio, an melius hic intelligantur Clientes, vaſſalli, vel etiam villici; quo ſignificatu occurrit haec vox in Charta Nicolai Epiſc. Miſn. an. 1379. apud Ludewig. to. 1. Reliq. MSS. p. 398. *Quorum ſiquidem ... tyrannidis importunitate dicti abbas et conuentus, ipſorumque Subſides vſque adeo opprimuntur gementes, vt etc.*

SVBSIDIALIS, ſubſt. Subſidium, auxilium, vel potius praeſtatio auxilii nomine. Charta Ludouici Pii Imp. pro Eccleſ. Mutinenſi, apud Vghellum.

SVBSIDIALIS, adiect. Subſidiarius, apud Ammian. lib. 14. *Poſt iaculatores, vltimasque Subſidiales acies.*

SVBSIDIARE, milites ſubſidiarios conſcribere. Oratio Legatorum Reg. Franc. habita coram Pio II. PP. ann. 1459. apud Acher. to. 9. Spicil. p. 320.

SVBSIDIARI, Subſidio eſſe, ſuccurrere, apud Hirtium lib. 8. Bell. Gallic. V. Gloſſar. Barthii apud Ludewig. to. 3. Reliqu. MSS. p. 196.

SVBSIDICTVS, Subditus. Litterae Ioannis Reg. Franc. ann. 1361. to. 3. Ordinat. p. 536.

SVBSIDIO, Obſidio. Vita S. Antidii Archiep. Biſontie. c. 6.

SVBSIDIOSE, inſidioſe, doloſe, apud Muratdr. to. 8. col. 612. V. *Subſeſſae.*

SVBSIDIVM, Praeſtatio auxilii nomine, Gallis *Subſide*, tom. 5. Ordinat. Reg. Franc. pag. 277. *Vt ipſi quitti ſint, liberi et immunes ab omni praeſtatione fogagii, Subſidii, gabelle et impoſitionis cuiuscumque. Subſidium gratioſum*, in Statutis S. Claudii an. 1448. pag. 89. Apud Anglos *Subſidium* dicitur Tributum, quod ob grauiora regni negotia auctoritate Parlamentaria Regi erogatur, ex integra aeſtimatione cuiuslibet ſubditi, vel ſecundum annuum praediorum eius valorem. V. *Subſidialis.*

SVBSIGILLVM, V. in *Sigillum* 1.

SVBSIGNARE, idem interdum quod *Subſcribere*, aliquando quod *Obſignare.* V. Salmaſ. de Modo vſur. p. 397. 436. 437. 438. et 441. Adde Mabill. Diplom. lib. 2. cap. 22. n. 17.

SVBSILIS, perperam pro *Subtilis.* V. in hac voce. Ordin. Eccl. Argent. apud Marten. de Ant. Eccl. Diſcipl. in div. Offic. p. 208.

SVBSILLES. Lambertus Ardenſis pag. 152. *Altaria quoque de Hondeſcoto, et Subſilles circa eiusdem villae atrium et morum ſiue mariſcum.* Feſto *Subſilles ſunt, quas aliter ipſiles vocant, lamellae neceſſariae ſacris,* quae

quae ad rem diuinam conſtrui dicuntur, maxime ſpecie virum et mulierum.

SVBSISTENTIA. (1) Stabilitas, firmitas. Bulla Eugenii IV. PP. ann. 1431. in Bullar. Carmelit. p. 184. col. 1. (2) Exiſtentia, conſtitutio. S. Irenaei vetus Interpres lib. 1. c. 5. n. 4.

SVBSISTERE, exiſtere, eſſe, ſuſtentari. Charta ann. 1336, apud Ludewig. to. 5. Reliqu. MSS. pag. 523. *Quas et quae* (litteras et inſtrumenta) *etiam ex nunc caſſas et irritas eſſe volumus ac deinceps nullius Subſiſtere firmitatis.*

SVBSOLANEVS, *Qui inferiorem ſolum colit*, apud Feſtum.

SVBSOLANVS, ἀφηλιώτης, in Gloſſ. Lat. Graec. Occurrit apud S. Hieronym. in Ierem. 25.

† SVBSONVS, vox muſicorum, f. hemitonium. Odo Mſ. de Muſica.

SVBSTANS, praeſens, in Cod. Theod. tit. 4. de erogat. milit. annon. leg. 28.

† SVBSTANTARE, ſuſtentare, in Ch. a. 1456.

SVBSTANTIA, (1) Alimentum. Lex Wiſigoth. lib. 8. tit. 5. §. 7. *Quantum in Subſtantia ipſius caballi expendiſſe iurauerit. Victualis Subſtantia*, in Cod. Theod. tit. 3. leg. vlt. de cuſtod. reorum, et tit. 27. leg. 2. de alim. *Subſtantialis victus*, in Form. 1. Marculfi lib. 2. (2) Gr. ὑπόςασις, Coagmentatio, apud vet. S. Irenaei Interpr. lib. 1. cap. 14. n. 2. Pro Perſona, in Cod. Theod. 10. de Cenſu leg. 7. Hinc pro Seruis vſurpatur in Chronico Farfenſi apud Murator. tom. 2 part. 2. col. 428. *In Carolongo Subſtantiae duae, Iordanus, Aldo. In Marruce Subſtantiae* XL. *Taxo, Traſo, etc. Iſtae omnes ſerui S. Mariae et Subſtantiae* CV. *De Interumnia Autepertus Subſtantia vna, Seuerus Subſtantia vna, etc.* (3) Materia, maſſa, apud eumdem Interpretem lib. 1. cap. 8. n. 3. lib. 2. cap. 10. n. 3. *Fabricandi Subſtantia*, in Cod. Theod. tit. 17. de Sepulcr. violat. leg. 3. *Panificii Subſtantia*, tit. 3. de piſtor. eod. Cod. leg. 4. Pro forma occurrit apud laudatum Interpret. lib. 2. c. 14. n. 6. (4) Foecunditas, opimitas, in Cod. Theod. tit. 1. de an. leg. 4. *Si quis ab emphyteuticariis, ſeu patrimoniali poſſeſſore, priuati iuris quippiam comparauerit, cuius Subſtantia alias poſſeſſiones ſuſtentare conſueuerat, etc.* (5) Bona, Gallis *Subſtance*. Vetus Teſtamentum apud Scaevolam l. 17. D. de doli mali et metus except. *Hoſtes qui mihi fere omnem Subſtantiam abſtulerunt.* Lex Longob. lib. 1. tit. 25. §. 60. *Diſſipauit Subſtantiam ſuam.* Vtitur etiam non ſemel Senator. V. Lex Iur. SVBSTANTIOLA, apud Hieronymum Epiſt. 25. c. 5. (6) Praedium, vnde bona percipiuntur. Charta ann. 983. apud Vghellum tom. 1. Ital. Sacrae col. 443. edit. 1717. (7) Veſtis linea, *Superpellicium*. Buſchius de Reformat. Monaſt. cap. 31. lib. 2. V. *Subtile*. † Mendum eſſe videtur pro *Subſtanea*, vel *Subtanea*.

SVBSTANTIALIS, Primus, principalis, potiſſimus, Gallis *Eſſentiel*. Litterae Bonifacii VIII. PP. ann. 1295. ex Bibl. Reg. *Sub illius tamen conditionis adiectu, ſi conuenta et promiſſa . . . in principalibus et Subſtantialibus ad effectum debitum ducerentur.*

SVBSTANTIALITER. (1) Potiſſimum. Capitul. Caroli C. an. 859. tit. 30. §. 2. (2) Summatim, Gall. *en ſubſtance*. Ordinat. Reg. Franc. t. 3. pag. 272.

SVBSTANTIFICARE, Subſtantiam dare, creare. Arnoldus in Vita B. Angelae de Fulginio to. 1. Ian. p. 233.

SVBSTANTIOLA, V. *Subſtantia* 5.

SVBSTANTIVALIS, SVBSTANTIVVS, Subſtantiam habens, apud Tertull. aduerſ. Valentin. cap. 27. adu. Prax. c. 26. Gloſſ. Lat. Gr. *Subſtantiuus*, ὑπαρκτικός.

† SVBSTEMNIVM, i. q. *Subſternium*, t. 3. Sept. p. 162.

SVBSTENTAMEN, Suſtentaculum, ſubſidium. Rolandini Patau. Chron. apud Murator. tom. 8. col. 287.

Digitized by Google

SVBSTENTARE, pro Suſtentare, Gall. *Entretenir*. Ch. apud D. Bruſſel tom. 2. de Vſu feud. p. 11.

SVBSTENTATIO, pro *Suſtentatio*, Alimentum. Charta Adami Epiſc. Meldenſ. an. 1297. ex Tabul. eiuſd. Eccl. V. *Subſtantia* 1.

SVBSTENTVS, pro Suſtentus, in Charta ann. 1487. tom. 2. Macer. inſulae Barbarae p. 279. Ita *Subſtinens*, pro *Suſtinens*, occurrit in Chron. Roland. Patav. apud Murator. to. 8. col. 250.

SVBSTERNIVM. (1) Stramentum equi, *Litiere*. Geruaſius Tilleberienſis MS. in Otiis Imperialibus Deciſ. 3. cap. 94. (2) ✝ Tropice, animi demiſſio, ſubmiſſio, in Act. S. Gaugerii.

SVBSTILLARE, SVBSTILLATIO, V. *Culbare*.

SVBSTILLVM. (1) Δυσυχία, in Gloſſ. Gr. Lat. (2) *Tempus ante pluuiam iam pene vuidum, et poſt pluuiam non perſiccum, quod iam ſtillaret, aut nondum deſiiſſet*. Feſtus Gl. Lat. Gr. *Subſtillum*, ὑποσέον. Tertull. de Pallio c. 2. *Dehinc Subſtillum, et denuo ſudum*. V. Salmaſ. in hunc locum.

SVBSTINCTIO, ὑποςιγμὴ, in Gloſſ. Lat. Gr.

SVBSTINCTVS, f. pro *Subexſtinctus*, ſuppreſſus. Acta S. Franciſcae Rom. tom. 2. Mart. p. 105*.

SVBSTIO, ὑποχέλαμμα, in Gloſſ. Lat. Graec. Infra: *Sublumen*, *Subſutio*, ὑποχέλαιμμα, ὑποςαφὴ, ἀνακολαφή. Salmaſius emendat, *Subſtructio*. V. ſupra *Subructiones*.

SVBSTITVTIO. (1) Materia. Vetus S. Irenaei Interpres lib. 2. cap. 14. num. 6. *Et altera quidem Subſtitutionis initia eſſe; altera autem ſenſationis et ſubſtantiae: ex quibus primis omnia perfecta dicunt, quemadmodum ſtatuam de aeramento et de formatione*. SVBSTITVTIO PERSONARVM, Praeſtatio quae Epiſcopo fit in mutatione Perſonarum, *altarium redemtio* dicta. V. in *Perſona*. Charta Burchardi Camerac. Epiſc. an. 1124. apud Miraeum to. 1. p. 86. col. 2.

SVBSTRATORIVM. (1) Mappa altaris, cui Corporale inſternitur. Ordo Romanus: *Pallae vero quae ſunt in Subſtratorio, in alio vaſe debent lauari, in alio corporales pallae*. Ex his forte emendandus Anaſtaſius in S. Hormiſda PP. ex cod. Mazarino: *Chlamydem Imperialem, i. ſtolam et Subſutorium ſuper confeſſionem B. Petri Apoſtoli*. Alii Codd. habent *ſuffitorium, et ſuccinctorium*. Vbi legendum videtur *Subſtratorium*. Durando lib. 1. Ration. cap. 3. n. 23. *Subſtratoria*, ſunt *tapeta*, quae pedibus ſubſternuntur, et praecipue Epiſcoporum, quaſi ſtratio pedum. (2) ✝ Stratus, lectica, t. 4. Aug. p. 830.

✝ SVBSTRATORIVS, ſtratus, ad terram deiectus, in Gloſſ. Caeſar. Heiſterbac.

SVBSTRATVM, idem quod *Subſternium*, Stramentum equi. Tabularium S. Remigii Remenſis.

✝ SVBSTVS, i. videtur ac *Subſternium*, ap. Oefel. t. 1. Script. Boic. p. 397.

✝ SVBSVLTIM, vno ſaltu, in Hiſt. Caroli VIII. p. 256.

SVBSVMEN, V. in *Subſtio*.

SVBSVMMATIM, ſtatim. Vita S. Wunebaldi cap. 7.

SVBSVTIO, V. ſupra *Subſtio*.

SVBSVTORIVM, V. *Subſtratorium*.

SVBSYNDICVS, V. *Syndicus*.

SVBTA. Caffari Annal. Genuenſ. apud Murator. to. 6. col. 290. *Illico Saraceni de ciuitate, vti promiſerant, exiuerunt, et vexilla Ianuenſium et Comitis in Subta poſuerunt et ſe reddiderunt*. Vbi leg. *Suda*, vt habet alter Codex MS. V. in hac voce.

SVBTAL, Cauum pedis, perperam pro *Subtel*. V. Voſſium de Vit. Serm. lib. 1. cap. 14. et infra *Subtalares*.

SVBTALARES, Calcei, Gall. *Souliers*; Pedulium genus, quibus maxime Monachi per noctem vtebantur in aeſtate. Ita etiam paſſim nuncupantur calceamenta Epiſcoporum ſacra peragentium. Papias: *Subtalares, genus calciamenti, quaſi ſub talo proprie*. Gloſſae Latino-Barbaricae Rabani Mauri: *Tali, id eſt ancli, de quibus caligae nocturnales* Sub-

Subtalares vocantur, quia ſub talis ſunt. SVBTELARES, apud Ioannem de Ianua, *quaſi ſubtalaris, i. calcaneus, vel dicitur Subtularis, quaſi Subtalaris, quia ſub talo eſt.* Chron. Domini de Grauina apud Murator. tom. 12. col. 677. *Nouae militiae Subtelares induit pedes ſuos.* SVBTELARIA, in Regula Solitariorum c. 49. SVBTELLARIVS. Michaël Scotus lib. de Phyſion. c. 12. SVTTELLARIVS, in Bulla Honorii III. PP. apud Vghell. to. 1. Ital. ſacrae p. 823. V. *Calſolarius.* SVBTILARES, in Bulla Innocentii IV. PP. an. 1243. apud Waddingum. SVBTILLARES. Chron. Modoet. apud Murator. to. 12. col. 1120. SVBTOLARES, apud Ordericum Vitalem l. 8. p. 683. lib. 11. p. 815. Iſidorus lib. 19. c. 34. SVBTOLARIA, apud Baldricum Nouiom. l. 3. cap. 20. SVBTVLARES, apud Galbertum in Vita Caroli Boni Comitis Flandr. cap. 1. SVTELLARES, apud Murator. to. 8. col. 1153. SVTILARES. Acta S. Bertrandi to. 1. Iun. p. 801. SVTVLARES, apud Guibertum lib. 1. de Vita ſua cap. 13. SOTILARIA, in Charta ann. 1138. apud Madox Form. Angl. p. 316. SOTTVLARES. Miracula S. Eutropii to. 3. April. p. 740. SOTVLARES. Ioan. de Ianua et Breuiloqu. *Sotularis a ſolea.* Item *dicitur per apocopem ſolear, vnde in Doctrinali:*

His ſotular ſocies, ſpecular breuiabis origo.

SOTVLARES CONSVTITII, certa ratione conſuti, vt in Synodo Rotomag. ann. 1299. SOTVLARES CORDELATI, certis ſuturis ornati: apud Marten. to. 4. Anecd. col. 726. V. *Cordulatio.* SOTVLARES CORDVLANI, Ex pelle de Corduba, apud Ordericum Vitalem l. 5. p. 591. 596. *Sotulares de Courdouan*, in Cod. cenſuali Epiſcopat. Autiſſiod. V. *Cordebiſus.* SOTVLARES CORRIGIATI, quorum vſus erat in equitando, in Statutis Cluniac. Hugonis V. Abb. an. 1467. SOTVLARES EXCOLATI, Collari ornati, in Statutis MSS. Gardia. Triuultii Abbat. S. Victoris Maſſil. ann. 1531. SOTILARES FOCILARES, f. Lignei. Laudes Papiae apud Murator. tom. 11. col. 43. *Certis diebus venduntur Sotilares focilares noui in platea.* SOTVLARES INTALIATI, inciſi, in Concil. Complut. ann. 1325. V. *Intalia.* SOTVLARES LAQVEATI, Laqueis exornati, apud Marten. tom. 4. Anecd. col. 1600. V. ſupra *Laqueatae veſtes.* SOTVLARES ROSTRATI, V. *Roſtra calceorum.* SOTVLARES SCOTATI, V. *Scotatus.*

SVBTANA, vt mox *Subtaneum.* Bulla Vrbani VIII. PP. ann. 1624. V. *Sutana.*

SVBTANEVM, Togae ſeu tunicae ſpecies, quam etiamnum *Soutane* vocant Galli, quod forte *Saracenorum* ſeu Turcorum veſtis propria fuerit. V. Menag. in Etymolog. Gall. et *Sotanum.* Chron. Nonantulanum MS. de inſtitutis et ritibus ſub Frid. I. Imper. *Virgines in parentum domibus tunica de pignolato, quae appellatur Subtaneum, et paludamento lineo, quod Xocam dicebant, erant contentae.*

SVBTANVS, Inferior; vt *Supranus,* Superior. Caffari Annal. Genuenſ. apud Murator. to. 6. col. 288. V. *Subterior* et *Subtranus.*

SVBTEGMEN, Induſium, interula, Gall. *Chemiſe*, apud Mabill. to. 5. Annal. Bened. p. 103. V. *Subtile.*

SVBTEL, V. *Subtalares.*

SVBTELA, in Catholico paruo, *Culiere de cheval.* Catholicon Armoricum: *Cropier, Gall. Cropiere, Lat. Subtela.* Gloſſae Iſid. *Sutela, corrigia, quae tenditur ſub cauda equi.* V. *Antela.*

SVBTELARES, SVBTELARIA, SVBTELLARIVS, vt *Subtalares.* V. in hac voce.

† SVBTELLA, calliditas, aſtutia. Miſſale MS. S. Ioann. in valle.

SVBTENENTES, vt infra *Subuaſſores.* Leg. Normann. apud Ludewig. tom. 7. Reliqu. MSS. p. 239.

† SVBTERALES, pro *Subtelares*, in Bulla a. 1147. V. *Subtalaris.*

SVB-

SVBTERCVTANEVS, V. *Subcus.*

SVBTERFIRMARE, Subſcribere, ſigno ſuo, vel ſigillo infra appoſito Chartam firmare. Mabillon. to. 3. Analect. pag. 85. V. *Firmare* 2.

SVBTERFVGIVM, Effugium, Gall. *Subterfuge.* Ioh. Sarisber. Epiſt. 118.

SVBTERIOR, Inferior. Verus Charta apud Perardum. V. *Subtanus.*

SVBTERIVS. (1) Infra. Charta ann. 855. apud Marten. tom. 1. Ampl. Collect. col. 143. (2) Subterraneus, Gallis *Souterrain.* Martyrol. Eccl. Autiſſ. apud eumd. Marten. tom. 6. Ampl. Collect. col. 705.

SVBTERNVS, Inferior. Necrolog. S. Petri de Caſis. V. *Subtanus,* et *Subtranus.*

SVBTERRARE, humo mandare, ſepelire, Gall. *Enterrer.* Io. de Ianua: *Subterrare, ſub terra ponere, ſepelire, terrae infodere.*

† SVBTERRATIO, ſupplicium, quo foeminae humo viuae mandabantur. Annal. Victor. Mſ. V. *Foſſa* 1. *Humari* et *Infoditus.*

SVBTHESAVRARIVS, V. *Theſaurarius.*

† SVBTICERE, ſilere, tacere, in Bulla a. 1308.

SVBTILARES, vt *Subtalares.* V. ibi.

SVBTILE, SVBTILIS, Veſtis Subdiaconorum, quae et *ſtricta tunica* dicitur, inquit Honorius Auguſtod. lib. 1. c. 229. lib. 3. c. 1. et 85. Durandus lib. 3. Ration. c. 10. *Tunica quae alibi Subtile, in lege vero ποδήρης.* Idem cap. 11. n. 3. *Dalmatica Diaconi ampliores habet manicas, quam tunicella Subdiaconi, quae alibi Subtile vocatur.*

SVBTILIARE. (1) *Tenuem facere,* Vgutioni. Auctor Mamotrecti ad 1 Esdrae cap. 5. *Attenuatus, i. Subtiliatus.* (2) SVBTILIARE, et SVBTILIARI, argutari, ſubtiliter agere, Gallis *Subtiliſer.* Petrus Cellenſis lib. 7. SVBTILIZARE, eadem notione. Roland. Patav. Chron. apud Murator. tom. 8. col. 326.

SVBTILILOQVIVM, Subtilis ſermo, arguriae. Verus S. Irenaei Interpres lib. 3. cap. 14. num. 4. vlt, edit.

SVBTILIS. *Subtiles merces,* aromaticae dicuntur in Staturis Genuae l. 4. c. 16. p. 120. V. *Subtile.*

SVBTILITAS. (1) Calliditas, aſtutia. Murat. to. 8. col. 253. (2) † Similitudo, in Stat. Tornac. a. 1366.

SVBTILITER, occulte, apud Anonymum Hiſt. Palaeſt. cap. 34. to. 3. Reliqu. MSS. Ludewig. p. 33.

SVBTILIZARE, vt *Subtiliare* 2. V. ibi.

SVBTILLARES, vt *Subtalares.* V. in hac voce.

SVBTILLVM. Gloſſ. Graec. Lat. *Ἴχος, Carmen, Subtillum.* Ita MS. In edito vox *Subtillum* abeſt.

SVBTITVLARE, Subtus ſcribere, infra referre. Charta Ottonis Imper. ann. 965. inter Inſtrum. to. 3. Gall. Chriſt. nouae edit. col. 15.

SVBTOLARES, SVBTOLARIA, V. *Subtalares.*

SVBTOLLERE, auferre, tollere. Leges Liutprandi apud Murator. to. 1. part. 2. p. 68. col. 1.

† SVBTONIA, f. pro *Subtanea,* togae ſ. tunicae ſpecies, in Ch. Mſ. a. 1341.

† SVBTRABES, feni meta, aceruus. Reg. S. Iuſti in Cam. Comput. Pariſ.

SVBTRAGI, SVPTRAGI, pro Subtrahi, in Chartis ann. 1002. et 1011. apud Murator. delle Antic. Eſtenſi p. 195. et 200.

SVBTRAHERE, Protrahere. Regula S. Benedicti c. 13.

SVBTRANVS, Inferior, vt *Subterior,* Statuta Montis Regal. fol. 268. V. *Subtanus* et *Subternus.*

SVBTVLARES, vt *Subtalares.* V. ibi.

SVBTVLVM. Charta ann. 1316. apud Fantinum Caſtruccium in Hiſt. Auenion. tom. 1. pag. 166. *Subtulum cum ſolario eiusdem.* Infra: *Subtulum pro tribus equis domus Petri Guillermi.* Occurrit ibi pluries. *Cum ſtaribus, hoſpitiis, ſtabulis, etc.* Rurſum: *Item vnum Subtulum domus D. Raimundi de Aramons, item Subtulum domus Guillermi Ruffi.* Locus inferior, idem quod *Sotulum.* V. in hac voce.

SVBTVMVLARE, *Humo condere,* in Gloſſar. Gaſp. Barthii ex Baldrici

Digitized by Google

Hiſt. Palaeſt. apud Ludewig. to. 3. Reliqu. MSS. pag. 173. V. *Subterrare*.

† SVBTVNICALE, veſtis quae ſub tunica defertur, i. q. *Cota* 1. Acta diſſolut. matrim. Ludou. XII.

SVBTVS MANVM, ſecreto, clam, Gall. *Sous-main*. Chronic. Domin. de Grauina apud Murator. tom. 12. col. 610. † SVBTVS, pro ſuper, in Ch. a. 1355.

SVBTVSSELLIA, vt *Subſellium* 2. Chartul. maius S. Victoris Maſſil. fol. 140. V. *Subſelliae*.

SVBTVTVS. Commodianus Inſtruct. 30.

..... *Subtutus in proſperis eſto*.

Id eſt, ſubtriſtis, Rigaltio: malim *Subtutum eſſe*, hoc loco eſſe *cauere ſibi*.

SVBVASSORES, Armigeri, qui tenent de Militibus. Leges Malcolmi II. Regis Scotiae cap. 8. §. 8. V. *Subtenentes*.

SVBVBERES, Infantes, qui adhuc ſunt ſub vbere, in Gloſſ. Iſidori.

† SVBVCA, f. fabrica ferraria, t. 11. Gall. Chriſt. Inſtr. p. 356.

SVBVCVLARES, Calcei, pro *Subtalares*, in Vita S. Heldredi Abbat. Noualicenſis num. 14.

SVBVECTARE, Subminiſtrare, adiuvare, auxiliari. *Auxilium Subuectare*, apud Galfridum Monemuthenſem lib. 2. cap. 4. *Niſi ingenium artem Subuectaret*. Adde lib. 6. c. 6. lib. 7. c. 1. 6.

† SVBVECTOR, qui ſubuehit, lator, to. 10. Collect. Hiſt. Franc. p. 158.

SVBVECTORIVM. V. mox *Subuectus*.

SVBVECTVS, Vectura. Leges Luithprandi Regis Longob. tit. 107. §. 1. de jumento: *Qui eam ad Subuectum acceperat*. *Subuectorium*, eadem notione apud Stephanum Tornacenſem Epiſt. 27.

SVBVELLAMEN: Gloſſ. Graec. Lat. ὑποκοίλιον τῶ πρoβάτυ, *Subuellamen*. In MS. *Subuellanenm* habetur. V. *Subuentrile*.

SVBVELLERE. Gloſſ. Lat. Graec. *Subuello*, ὑποσπῶ.

SVBVENDA, Praeſtatio minor *venda*, quae domino feudali exſoluitur pro diſtractionis ſeu venditionis praedii facultate. Charta S. Andreae Clarom. ann. 1440. V. *Venda* 2.

SVBVENIMEN, pro Subuentio, auxilium, apud Gunzonem in Miraculis B. Gingulfi n. 18.

SVBVENIRE *in caſibus conſuetis* domino capitali, hoc eſt, Auxilia quae a lege et Conſuetudine inducta erant, pollicentur vaſſalli in hominiis, maxime in Delphinatu. Homagium ann. 1309. ex Schedis D. de Flammarens: *Quod debemus eidem dare et Subuenire ſuper quatuor caſibus generalibus*. Haec fuſius exponuntur in voce *Auxilium*.

SVBVENTIO. (1) Praeſtatio extraordinaria pro ſubſidio Principis in neceſſitatibus ſuis; Gallis vulgo *Subvention*, vt fuit illa, quae ann. 1303. ſub Philippo Pulcro pro bello contra Flamingos ab nobilibus perinde ac ignobilibus exacta eſt, de qua conſulendum 36. Regeſtum Chartophylacii regii Charta 56. 140. et alibi. In Charta 145. mentio fit *Superintendentium negotio Subventionis noniſſimae*. In Charta vero 245. *Superintendentium negotii decimalium Subuentionum ann.* 1305. SVBVENTIONEM appellari aiunt feſtum Relationis corporis S. Martini Turones, quod occultauerant Monachi propter Danorum incurſus. Odo Cluniacenſis in praefatione ad Tractatum de Reuerſione B. Martini a Burgundia. (2) † Impenſa, in Ch. Mſ. a. 1223.

SVBVENTOR, Auxiliator, in Inſcript. Gruter. 459. 1. *Populi Subventori*. Et 1095. 7. *Subuentori ciuium neceſſitatis*.

SVBVENTRILE, SVBVENTRILIS. Gloſſ. Graec. Lat. ὑποκοίλιον, *ſubmen*, *Subuentrile*. Marcellus Empiricus c. 28. *Ad inteſtina rupta, leporinum ſtercus, atque etiam pili, vel lana eius de Subuentrili cum melle decocta, etc.* Alexander Iatroſoph. lib. 2. Paſſion. *Oportet autem non ſolum Subuentrilem et lumbos vngi, etc.*

Digitized by Google

SVBVERTERE IVDICIVM, Vnctionibus S. chriſmatis aliiſue aduerſus ignis ſenſum roborantibus manum alicuius iudicium ſeu purgationem ferri candentis ſubituri munire, ne igne laedatur. Capitul. 2. Caroli M. ann. 809. c. 10. V. *Iudicium* 3.

SVBVIARIVS, V. *Viarius*.

SVBVICARIVS, V. *Vicarius*.

SVBVICECOMES, V. *Vicecomes*.

SVBVICVLA, ὑποδύτης, in Gloſſ. Lat. Graec. Leg. *Subucula*, vt in Gloſſ. Gr. Lat. ὑποδύτης, *Subucula*, *Subuicula*, *ſubula*.

† SVBVIGERIVS, qui *vigerii* vices agit, in Ch. a. 1363.

SVBVILLICVS, V. *Villicus*.

SVBVINCTA, Appenditiae, pertinentiae, vt videtur. Placitum Pippini Regis ann. 752. apud Mabillon. lib. 6. Diplom. pag. 491. *Subiuncta* dicuntur in Charta ann. 791. ibid. p. 503. Vbi etiam intelligi poſſunt comparata et acquiſita, ſi tamen voce *Vinctum* proprium, *alodis* ſignificetur. V. *Comparare* 2.

SVBVLA, et SVBLA, Veru, vel ferrum longius ac praeacutum, cuiusmodi eſt cerdonum ſubula. Adreualdus lib. 1. de Miraculis S. Benedicti cap. 16. SVBVLAE etiam inter arma recenſentur, quibus ſcilicet loricarum defectus ſcrutarentur. Will. Brito lib. 11. Philipp. pag. 234.

† SVBVLCITAS, ſubulcorum ruſtica et impura locutio. Stat. Colleg. Fuxenſ. Toloſ. a. 1457.

SVBVLCVS STILVS, Impurus, exilis. Paſchaſius in Epiſt. ad Carolum Caluum apud Mabillon. to. 2. Annal. Bened. pag. 537.

SVBVLTANEVS, ἠθικὸς, in Gloſſ. Lat. Graec. Aliae Gr. Lat. ἠθικὸς, *Moralis*, *Subultaneus*, *moratus*.

† SVBVMBRACVLVM, *ſuburbium*, vel territorium vrbi adiacens, in Chartul. S. Vrſini Bitur.

SVBVMBRARI, obumbrari. Albert. Muſſatus apud Murator. to. 10. col. 597.

SVBVNCVLA, Papiae, *Pannus addititius*, *a ſubiiciendo*, *vel ſubſuendo dictus*. Ioan. Buſchius in Chron. lib. 2. cap. 6. *Veſtimenta et calceamenta ſine petiis et Subunculis minime reddiderunt*.

SVBVNCVLARE, Reſarcire, ſegmenta locis veſtium vel calceorum attritis apponere. Idem Buſchius lib. 1. cap. 6.

SVBVNDRA. Gloſſae antiquae MSS. *Subgrunda*, *inter tectum et parietes ſubgrunda dicitur*, *vulgo vero Subundra*. V. *Subgrundium*.

SVBVOCATVS, pro *Subaduocatus*. V. *Aduocatus*. Charta an. circ. 1060. apud Marten. tom. 1. Anecd. col. 189.

SVBVRBANI. Charta Henrici V. Regis Angl. pro Abbatia de Exaquio in Normanniae Ducatu to. 2. Monaſt. Angl. p. 969. *Et terram duarum bercariarum*, *quam paſtores tenent*, *et ſex Suburbanos cum alodiis ſuis*, *etc.* Iidem videntur, qui Gallis *manentes* et *ſubmanentes*. V. in *Manentes*. SVBVRBANI, unde dicuntur *Presbyteri ex Suburbanis*, vt habet Ordo Romanus cap. 6. in Ceremon. Eccl. Vienn. apud Marten. de Ant. Eccl. diſcipl. in div. Offic. pag. 504. *Ad maiorem Miſſam debent eſſe ſex Suburbani*, *diaconi ſeptem etc.*

SVBVRBANVM. (1) Praedium, quod ad vrbem eſt, προάστειον, in Gloſſ. Auctor Mamotrecti ad c. 30. Numeror. *Suburbanus*, *a*, *um*, *quaſi ſub vrbe*, *ſicut ſunt burgi*. *Suburbanum praedium*, apud Varronem et Columellam lib. 1. cap. 1. Vtitur etiam Cicero non ſemel. Senator lib. 3. Epiſt. 53. (2) Vrbis territorium, tractus vrbi ſubiectus. Ionas in Vita S. Euſtaſii Luxou. ſaec. 2. Bened. pag. 128. SVBVRBIVM, pari ſimiliter notione. Vita S. Salabergae ſaec. 2. Bened. pag. 426.

SVBVRBANVS, qui *Suburbanum* habitat, ruſticus. Translat. S. Sebaſt. etc. ſaec. 4. Bened. part. 1. p. 405.

SVBVRBICARIAE, Regiones ac Provinciae ſic dictae in Italia, quod *Vrbis Vicarii* iuriſdictioni ſubditae eſſent, vt *Vrbicariae*, quae a Praefecto vrbis adminiſtrabantur. Vide quae in hanc rem congeſſerunt Baronius ann. 325. num. 134. 135. Iacob. Gothofredus, Alexander iunior, Salma-

Digitized by Google

Salmaſius, Sirmondus, Morinus lib. 1. Exercit. 30. et alii, qui famoſam hanc, et inter eruditos agitatam diu controuerſiam ſcriptis ſuis illuſtrarunt. V. infra *Vrbicariae*.

SVBVRBII, pro Suburbia. Charta ann. 1125. inter Probat. tom. 2. Hiſt. Occitanicae col. 429.

SVBVRGIVM, pro *Suburbium*. Tabularium Monaſterii S. Andreae Viennenſis.

SVBVRIA, *Sonus quilibet*, Papias.

SVBVSTIO, calefactio, in Cod. Theod. tit. 1. de Oper. publ. leg. 32. vbi Codices nonnulli haud male habent *Subſtructio*.

SVBVSTIVVS. Alexander Iatroſoph. l. 1. Paſſion. *Eis, quos Subuſtiuos contingit habere oculos.* Vbi Gloſſ. MSS. *rubeos*.

SVBZEMBLERIVS, qui ſubeſt *Zemblerio*, ſeu curatori iumentorum ſarcinariorum. V. locum in *Embla*.

SVCCA, Veſtis ſpecies. Bulla Nicolai II. PP. pro Canonicis Baſilicae S. Petri Romae, apud Bzovium ann. 1289. n. 5. V. *Soſcania* et *Socca* 1.

SVCCAMA, vt *Succa*. Statuta vetera Domus Dei Pariſ. MSS. † Leg. *Succania*, Gall. *Souquenie*.

SVCCARE, Sugere, Gall. *Succer*, Ital. *Succhiare*. Sebaſt. Peruſin. in Vita B. Columbae Reatinae to. 5. Maii pag. 340*.

SVCCARVM, SVCHARVM, Saccharum, Gall. *Sucre*. Iter Indic. Balth. Spingeri, apud Marten. Itiner. 2. pag. 362. Hinc emendanda Charta ann. 1380. apud Rymer. tom. 7. pag. 233. *Vnam caſſeam Succuri candidi.* Leg. enim *Succari*. V. *Zucara*.

SVCCEDANEVS, *Succeſſor*, in Gloſſ. MS. Sangerman. n. 501. *Succedaneus*, ἀντανδρος, in Gloſſ. Lat. Graec. *Succedaneae vices*, in Cod. Theod. tit. 5. de nauicul. leg. 14.

SVCCEDENTIA, Succeſſio, ſeries, in Charta Caroli Simplicis an. 912. apud Calmet. inter Probat. tom. 1. Hiſtor. Lothar. col. 334.

SVCCEDERE. (1) Accedere, in Cod. Theod. tit. 29. de Curioſ. leg. vlt. (2) Cedere, abire. Vetus S. Irenaei Interpres lib. 2. cap. 29. n. 1.

SVCCENTOR, Ioanni de Ianua, *qui in Eccleſia poſt Praecentorem ſiue principalem Cantorem ſubſequenter canendo reſpondet, vel qui facit officium principaliter in choro ſiniſtro.* Durandus lib. 2. Ration. cap. 2. n. 1. *Cantorum duo ſunt in arte muſica genera, Praecentor ſcilicet, et Succentor. Praecentor vocem praemittit in cantu; Succentor canendo ſubſequenter reſpondet; Concentor vero, qui conſonat.*

SVCCENTORIA, Succentoris dignitas, in Hiſt. Epiſcopor. Autiſſiod. c. 59. Adde Bullam Pauli III. PP. ann. 1538. pro ſecularizat. Eccl. S. Aegidii.

SVCCENTRIO. Meſſianus Presbyter de Vita S. Caeſarii Arelat. Epiſc. p. 254. *Deuoluto itaque tempore, venit ad agrum Eccleſiae noſtrae, vbi dioeceſes ſunt, qui Succentriones vocantur: balnearia ibidem grandibus faſtigiis conſtructa ſunt, etc.* Nomen, vt videtur, regionis.

SVCCENTVRIA, *Alia aliam ſubſequens caterna*, in Gloſſ. Gaſp. Barthii ex Baldrici Hiſt. Palaeſt. apud Ludewig. to. 3. Reliqu. MSS. pag. 170.

SVCCENTVRIATVS, *In ſubſidium coactus*, ex eod. Gloſſ. ibid. p. 195.

SVCCESSATRIX, quae alteri in aliquo munere ſuccedit. Charta Paſchalis II. PP. ann. 1107. in Bullar. Caſin. to. 2. p. 124.

SVCCESSIO, pro Filiis ſeu ſucceſſoribus, in Cod. Theod. tit. 7. de div. Officiis leg. 19. et tit. 7. de Collegiatis leg. 1.

SVCCESSIVE, Poſtea, Gall. *Enſuite*. Litterae Pii II. ann. 1459. apud Ludewig. to. 6. Reliqu. MSS. p. 61. Pro progreſſu temporis ſaepius vſurpant Philoſophi.

SVCCESSORIVS, Haereditarius. Litterae Edwardi III. Reg. Angl. an. 1337. apud Rymer. tom. 4. p. 818.

SVCCIDIMENTVM, quod ab alio dependet, eius appendices, Gall. *Appartenances*. Teſtament. Almeradi ann. 1052. inter Probat. tom. 2. nouae Hiſt. Occitan. col. 219. V. *Subpertinentia*.

Digitized by Google

SVCCIDIRE, pro Succedere, in Charta Theodorici Reg. ann. 690. apud Felibian. inter Probat. Hiſtor. Sandion. p. 9.

SVCCIDIVM. (1) Vita S. Rigoberti Archiepiſc. Remenſis, cap. 1. *Statuit ligna caedere, aquasque comportare ad faciendum eis balneum: inſuper et ad Succidium occurrere, et ſi quid huiusmodi neceſſe ſit in eorum culina, quod facto opus ſit.* Perperam editum *ſuicidium*. V. *Subſidium*, niſi ita legendum ſit. (2) Alia notione vtitur Petrus Damianus lib. 4. Epiſt. 3. *Vos eſtis daemonum victimae, ad aeternae mortis Succidium deſtinatae.* (3) † Excidium, ruina, euerſio, t. 9. Collect. Hiſt. Franc. p. 510.

SVCCIDIVS, pro *Succedaneus*, Succiduus. Marculfus l. 1. form. 2.

SVCCIDVM, ἐνδύναζον. Gloſſ. Lat. Graec. Vbi Vulcanius ἐγχυπαζόν, vel ξέμον οἰσιπηρὸν legendum ſuſpicatur. Haec vox de potionibus vſurpatur.

SVCCINCTA, vt *Subcingulum*. V. ibi.

SVCCINCTIM, *Breuiter*, *ſuccincta ratione*, ex Gemma, apud Voſſium de Vitiis ſerm. l. 4. c. 35.

SVCCINCTORIVM. Papias: *Succinctorium veſtimentum, quo tantum genitalia teguntur.* Alibi: *Subcinctorium, dictum quod ſub brachiis dictum alarum ſinum ambit, atque hinc inde ſubcingit.* Gloſſae MSS. *Succinctorium, bracae.* Durandus lib. 3. Ration. c. 4. *Pontificis cingulo duplex dependet Succinctorium.* Infra: *Succinctorium, quod alias περίζωμα, vel ſuccingulum vocatur.* Caſſianus ait *reticulas duplices lineo plexas ſubtegmine, quas Graeci ἀναλάβους vocant,* Latinos ſui aeui *Succinctoria ſeu redimicula, vel proprie rebrachiatoria appellaſſe.* V. *Rebrachiatorium et Subcingulum.*

SVCCINCTVS, diligens, ſtrenuus, apud Acher. to. 10. Spicil. p. 567.

SVCCISVS, figurate pro Attritus, debilitatus, in Cod. Theod. tit. vlt. de Cenſitor. leg. 8.

SVCCLAMATIO, Submonitio, citatio in ius. Diploma Zuenteboldi Regis ann. 898. in Monument. Paderbornenſib p. 45.

SVCCVLCARE, *Sub ſe calcare*, ex Gemma, apud Voſſium lib. 4. de Vitiis ſerm. cap. 26.

SVCCYMBENTIA dicitur de eo, qui cauſa cadit. Statuta criminalia Saonae c. 14. fol. 15.

† SVCCVRIO, i. q. *Soucrio*, hordei ſpecies, in Ch. Mſ. a. 1266.

† SVCCVRIS, ſaccharum, in Ch. a. 1399.

SVCCVRRERE, V. *Monachi ad Succurrendum*, in *Monachi.*

SVCCVRSIVVS, Subſidium, auxilium, ſuppetiae, Gallis *Secours.* Elmham. in Vita Henrici V. Reg. Angl. c. 117. p. 309.

SVCCVRSVS, vt *Succurſiuus.* Charta ann. 1257. ex Schedis Praeſid. de Mazaugues. Hinc SVCCVRSVS dicitur Eccleſia quae alteri potiori auxilio eſt in adminiſtrandis plebi Chriſtianae ſacramentis, Gall. *Secours, Egliſe Succurſale.* Charta ann. 1170. inter Inſtrum. tom. 4. Gall. Chriſt. nouae edit. col. 184. † Eſt potius i. quod alibi dicitur *Deportus*, quo ſenſu rurſum occurrit t. 10. Gall. Chriſt. p. 442.

SVCCVRVM, pro *Saccarum.* V. ibi.

SVCCVS, mons, collis. Terrarium Apchonii in Aruernia: *Iuxta Succum de las Chabroles.* Ibidem: *Iuxta Sucum vocatum le Suc Reaue.* Charta domin. Luriaci in Foreſio an. 1417. *Quamdam terram ſitam in Succo, id eſt, ſuper montem et in altitudine montis.* Exſtat etiam hodie domus in parochia S. Stephani in pago Dombenſi quae *le Suc* dicitur, quod ſit in procliuio montis. *Suque, Sommet de la tête*, vertex, apud Borellum.

SVCCVSATIO, Succuſſio, Gallis *Secouſſe.* Geruaſius Tilber. in Otiis Imper. apud Leibnit. to. 1. Script. Brunſuic. pag. 1004.

SVCCVSSATOR, *Succuſſatura.* V. *Subcuſſator*, et *Trotare.*

SVCERDA, Χοιρεία κόπρος, in Gloſſ. Lat. Graec. Stercus porcinum, aliis *Succarda.*

Digitized by Google

SVCHILES, f. qui colligendis tributis inuigilat, exactor, ab Hiſpan. *Eſtacher*, vigilare. Conc. Mexican. ann. 1585. inter Hiſp. tom. 4 pag. 34. *Nec occupare poſſit, exigere aut petere quaſcunque exactiones, Indi Suchiles aut Tamalaliatli, etc.*

SVCHORNA, Veſtis ſpecies, V. in *Surcotium*.

SVCTIM, Sugendo. Acta S. Bonifacii tom. 1. Iunii pag. 464.

SVCVS, Stercus, lutum, coenum. Litterae ann. 1345. inter Ordinat. Reg. Franc to. 3. pag. 158. *Item quod poſſint et valeant dictum caſtrum S. Geneſii, videlicet plateas et carreyrias et pontes facere mundare et auferre femuratia, Sucos et alias orduras prout indigebunt.* Vbi Editor legendum ſuſpicatur *Sutos*, qua voce ſtabulum porcorum intelligeretur, quod Occitani etiamnum *Soute* appellant: at nihil immutandum videtur; neque enim de Stabulis porcorum, ſed de quouis ſtercore vel luto hic ſermo ſit. V. *Succus* et *Sucerda*.

SVDA. (1) Foſſa, ſeu potius vallum, vel ſudes, quibus vallum ipſum et caſtra muniuntur, vt apud Ammianum lib. 51. *Vallo, Sudibus foſſaque firmato.* Ethelwerdus lib. 1. ann. 449. *Tum aſtuta gens Scottorum gnara quid faceret pro imminente muro, ac Sudae profundo ſaltu, ferreos in menſura arte mechanica ſtruunt aculeos, ſuperſtantesque muro deorſum trahentes auide interimunt.* Sic Graeci recentiores vocem, σοῦδα, vſurpant interdum pro foſſa, interdum pro vallo et ſudibus foſſam munientibus. (2) Chronica Piſana Vghellana ann. 1115. *Quarta vero ciuitatula, quae circa regiam Sudam, quae Caſſaron dicitur, erat conſtructa.* Caſtrum ſudibus, ſeu vallo et foſſa munitum intellige. Pro Stabulo porcorum occurrit infra in *Sudis*. V. in hac voce.

SVDATVS, *Sudibus armatus vel ornatus*, Ioan. de Ianua, vnde Gloſſ. Lat. Gall. Sangerman. *Sudatus, Garnis de pels, i. ſudibus.*

SVDARE, *ris*, Sudium compago, vel contextus. Acta S. Thyrſi Mart. n. 38.

SVDARIA, Stragulum, quo equus inſternitur, ne eius ſudor equitem inficiat. Sephanus Epiſc. Redonenſis in Vita S. Guillelmi Firmati n. 26.

SVDARII, apud Firmicum lib. 3. c. 7. dicuntur, qui ex palaeſtra venerea ſudant. *Faciet infames, libidinoſos, et puerorum amatores, et ex coitu Sudarios.* Ita enim legi in ſcripto Codice monet Salmaſius.

SVDARIVM, Veſtis ſacerdotalis, quae alias *Mappula*. V. Amalarium lib. 2. de Eccl. Offic. c. 24. Eſt etiam *Sudarium*, veli, quo caput tegitur, ſpecies, quod σουδαρικέφαλον appellatur in Nomocanone edito tom. 1. Monum. Eccl. Graecae, cap. 251.

SVDATORIVM, Vaporarium, hypocauſtum. Gloſſ. Lat. Graec. *Sudatorium*, ἱδρωτήριον. Nicol. de Iamſilla de Friderico Imp. apud Murator. to. 8. col. 504. Vtitur Seneca Epiſt. 51. et cap. 7. de Vita beata. V. *Stuba*.

SVDATVS, pro Sutus, vt videtur. († Leg. videtur *Sudarium*.) Conſuetud. Fontanell. MSS. p. 424. *Capellum cucullae deſuper Sudatum et faciem ex vtraque parte conſuitur.* V. alia notione in *Suda*.

SVDES, *tis, qui facit ſudes*, Ioan. de Ianua.

SVDIS, Porcorum ſtabulum, Gall. *Sou*, vel *ſeu à pourceaux*. Locus ſudibus conſeptus, vnde forte nomen: niſi a Teutonico *Sau*, ſus, quaſi *ſuarium*. Lex Salica tit. 2. §. 3. *Si quis porcellum de Sude furauerit, etc.* Editio Heroldi habet *de ſutten*. Tit. 18. §. 3. *Si quis Sudem cum porcis . . . . incenderit, etc.* Edit. Heroldi *Sudem* praefert. Liber Proportionum Arithmet. qui Gerberto tribuitur: *Pater familias ſtabiliuit curtem nouam quadrangulam, in qua poſuit ſcrofam, quae peperit porcellos 7. in media Suda.* V. *Sodis*, et *Sucus*.

SVDORARE, *ſudare, ſudorem emittere*, ex Gemma apud Voſſium de Vitiis ſerm. lib. 4. c. 26.

SV-

SVDRIALIS, V. *Sundrialis*.

SVDVS. *Seta ſuda*, nondum abluta, nondum tincta. Gall. *Cruë*, vt videtur. Conſtitut. Catalaniae MSS.

SVEGALVM, *Fiſtula*, in Gloſſ. Rhabani Mauri. Gloſſ. Florentinae: *Suegelo*, *ſiſtrum*; *Suegila*, *fiſtula*, *calamus*.

SVEILHA, SVELHA, Fimetum, ſterquilinium, foſſa vbi fimus congeritur, Maſſilienſibus *Sueilles*. Statuta Maſſil. lib. 6. c. 80.

SVELLIVM, area, Gall. *Aire*, vbi frumentum teritur. Terrarium Humberti de Villars domini du Chatelard ann. 1391.

SVEOR, Sutor, Gall. *Cordonnier*, olim *Sueur*. Charta Ludouici Iunioris Reg. Franc. ann. 1160. apud D. Bruſſel to. 1. de Vſu feud. pag. 536. SVERIVS, eadem notione, in Charta Philippi Reg. Franc. ann. 1345.

SVER, f. iuxta, niſi mendum ſit librarii. Charta ann. 1242. tom. 2. Chartular. S. Vandreg. p. 1841. *Ego Gaufridus de Ponte de Condé Suer Vire dimiſi . . . viris Religioſis R. Dei gratia abbati S. Vandregeſilli et eiuſdem loci conuentui totam illam terram, quam reclamabam apud Livre.*

SVERIVS, vt *Sueor*, V. in hac voce.

SVESSI, pro Sueſſiones, Gall. *Soiſſonnois*, apud Baluz. to. 5. Miſcell. pag. 297. et 302.

SVESTRI, an qui more ſuum viuunt? Concil. Conſtant. to. 1. col. 717.

SVETENSES, SVITENSES, Gall. *Suiſſes*, Heluetii. *Heluetii ſiue Suetenſes*, apud Rymer. tom. 13. p. 464. et 482.

SVETQVA, f. quae ad ſues pertinent. Charta Alamann. Goldaſti 39. De iure paſcendi porcos ibi agi videtur. V. *Succus*.

SVETTA, a Gall. *Suitte*, vt *Secta* 3. Charta ann. 1263. apud Kennett. Antiquit. Ambroſd. pag. 262.

SVFFA, V. ſupra in *Bigera*.

SVFFACIATVS, pro *Suffaſciatus*, Faſce onuſtus: apud Ordericum Vital. lib. 3. pag. 499.

SVFFARCINATVS, inſtructus, Gall. *Fourré*. *Manticae Suffarcinatae*, apud S. Bernhardum tom. 1. col. 538. edit. an. 1690.

SVFFECTIO, ἐντονία, in Gloſſ. Lat. Graec. Addunt Gr. Lat. *Animadverſio*.

SVFFECTIVVS, ſufficiens, Gall. *Suffiſant*. Gocelinus in Translat. S. Auguſt. Cantuar. tom. 6. Maii p. 429.

SVFFECTVS. (1) Latinis, qui pro alio ſubſtituitur. Nouella Valentiniani de Epiſcopali iudicio: vbi Fori Hiſpanici habent *al ſervitio*. (2) SVFFECTVS, *us*, Perfectio, exſecutio. Felix in Append. ad libr. S. Iſidori de Viris Illuſtr. to. 3. Conc. Hiſp. p. 82.

SVFFERENTIA. (1) Patientia, tolerantia. Euagrius Monach. in Sententiis: *Sufferentia viri generat ſpem*. (2) Voluntas, arbitrium, conſenſus. Charta ann. 1136. apud Calmet. inter Probat. tom. 2. Hiſt. Lotharing. col. 311. V. *Sufferta* 1. (3) Mora, prorogatio diei, Gall. *Délai*, *répit*. Item, Induciae. Litterae Edwardi I. Reg. Angl. ann. 1295. apud Rymer. tom. 2. p. 689. Hiſt. Dalph. p. 537. col. 1.

Sed maxime haec vox vſurpatur a Iuriſperitis, vbi de re feudali, aut rei aerariae rationibus agitur: hinc ſuſpenſae rationes in *ſufferentia* poſitae dicuntur; quod et de cliente beneficiario itidem dicunt, cui dicendi ſacramenti prolata eſt dies, ne ſcilicet ob clientelam nondum profeſſam in ſubdita praedia domini feudalis iniiciantur manus. V. *Reſpectus* 4.

SVFFRENTIA, vt *Sufferentia*, in Charta ann. 1187. apud Spon. to. 2. Hiſt. Genev. p. 46. SVFRENTIA, eodem ſignificatu, Induciae. Charta Ioh. Reg. Caſtellae ann. 1410. apud Rymer. to. 8. p. 618.

SVFFERRARE, *Ferreas equo ſoleas ſubdere vel ſuppingere*, ex Gemma, apud Voſſium lib. 4. de Vitiis ſerm. c. 26. Occurrit apud Marten. tom. 1. Ampliſſ. Collect. col. 838. et alibi. V. ſupra in *Ferrum* 1.

SVFFERRATVRA. Statuta Facultatis Iuris Ciuilis Academiae Viennenſis in Auſtria tit. 11. §. 5. *Item quod nullus doctorandus doctori ipſum praeſentanti varium, vel aliquas Sufferraturas ſoluere tentantur.* Sed le-

Digitized by Google

gendum *ſufferraturas*, vel nude *ferraturas*, quod ſatis vox *varium* arguit. V. *Federatus*.

SVFFERRE, Sufficere. Gloſſ. Lat. Gr. *Suffero*, ἀντικαθίςαμαι. Vbi MSS. habent, *Suffecto*, *ſufficio*: quibus conſonant Gloſſ. Graec. Lat. ἀντικαθίςαμαι, *Suffero*, *ſufficio*.

SVFFERTA. (1) Voluntas, conſenſus. Statuta Maſſil. lib. 1. c. 63. §. 1. V. *Sufferentia* 1. et 2. (2) Vt *Sufferentia* 3. V. in hac voce. Epiſt. Henrici de Villariis ann. 1347. tom. 2. Hiſt. Dalph. p. 558. col. 2. Vtuntur etiam hac voce in re feodali, eodem ſignificatu quo ſupra *Sufferentia*. Terrarium feudorum Caſtillionis an. 1463.

SVFFERTVS, Toleratus, Gall. *Supporté*. Vita B. Humilianae tom. 4. Maii p. 391.

SVFFIBVLATORIVM, Ioanni de Ianua, *Subligatorium*, *Subſibulum*, *i. ſubligaculum*. Papias: *Subſibulum*, *ſubligamentum*.

† SVFFIBVLVM, *veſtimentum album praetextum*, *quadrangulum oblongum*, *quod in capite veſtales virgines ſacrificantes habebant*, Feſtus.

SVFFICERE, Poſſe. Anaſtaſius Bibl. in Hiſtoria de exilio S. Martini PP.

SVFFICIENS ALIQVARE, contentus, cui res ipſa ſatis eſt. S. Irenaei vetus Interpres lib. 2. c. 1. num. 5.

† SVFFICIENS, natalitiis et dignitate inſignis, in Ch. a. 1353.

SVFFICIENTER. Anonymus in Vita Edw. III. Angl. p. 395. *Cui eccleſiae Papa prouidit de Roberto de Wyveley*, *qui ſcripſit ſpeciales litteras Reginae matris*, (matri) *viro vtique Sufficienter (vt dicebatur) literato*. Id eſt, Mediocriter, interprete Editore Hearnio. Pro Satis, Gall. *Suffiſamment*, occurrit apud Vlpianum et alios.

SVFFICIENTIA. (1) Facultas, excellentia. Chron. Angl. Th. Otterbourne p. 4. (2) Quod ſatis eſt. Oratio habita ann. 1378. apud Marten. tom. 1. Ampliſſ. Collect. col. 1504. (3) † Suppeditatio rei alicuius, quantum ſatis eſt, l. 1. Prob. Hiſt. Brit. p. 377. (4) † Doctrina, intelligentia, ingenii facultas, in Comput. a. 1403.

SVFFINGILARE. Gloſſ. Lat. Graec. MS. Reg. *Suffingilo*, ὑπαλέγω.

SVFFIRMATVS, *Suffultus*, *munitus*. Papias MS.

SVFFITORIVM. Anaſtaſius in Hormiſda PP. *Pallia olobera blattea cum tabulis auro tectis*, *de chlamyde vel de ſtola Imperiali*, *Suffitorium ſuper confeſſionem B. Petri Apoſtoli. Haec omnia a Iuſtino Auguſto orthodoxo votorum gratia oblata ſunt.* Quidam Codd. habent *ſuccinctorium*. Alii *chlamydem Imperialem*, *i. ſtolam et ſubſutorium*. Sed legendum forte *ſuffuſorium*. Vide in hac voce. Rectius ſupra, tametſi ex coniectura, legendum monet *Subſtratorium*. Vide ibi.

SVFFLAMEN. (1) Adminiculum, ſuſtentaculum, Gall. *Appuy*. Papias in Praefat. ex Cod. MS. Bituric. Vide *Subflamen* et mox *Sufflare*. (2) † *Illud quod rotae opponitur*, *ne currat*, *oppoſitio*. Gloſſ. vet. Cod. 7613.

SVFFLARE. (1) Vgutio: *Sufflare*, *i. appodiare*, *fulcire*, *appodiamentum ſupponere*, *vel hoc Sufflamen*, *appodiamentum*, *quod cui innititur*, *vt ſuſtentetur*. Gloſſ. Lat. Gr. Sangerm. *Sufflare*, *appoier*, *attaier*. Vide *Exſufflare*. (2) † Iactare, laudibus efferre. S. Aug. ep. 56. ad Dioſc.

SVFFLATOR, Officium in coquina Regia, in Ordinat. Hoſpitii S. Ludouici Regis Fr. ann. 1261. Gall. *Souffleur*.

SVFFLATORIVM. (1) In Catholico paruo, *Soufflet à ſouffler*. (2) Fornax. Litterae encyclicae de obitu Oduini Abbat. Cellenſis inter Inſtr. tom. 3. Gall. Chriſt. nouae edit. col. 18.

SVFFLETVS, SVFFLVS, Sibilus, Gall. *Sifflet*: quod maxime colligitur ex ſimilibus hominiis, quae etiamnum obtinent in Normannia: vnum referre ſufficiat. Vſus eſt quotannis vt aliquis ex vaſſallis Dom. de Belhomme de Graulay prope Sagium ad veſperam vigiliae Natalis Domini ſtipitem ad eius coquinae focum deferat; ſtatimque tenetur ſalcare,

Digitized by Google

tare, crepitum edere et ſibilum, quod vulgo dicitur *un ſault*, *un pet et un Siflet*, vel, vt Normanni efferunt, *un Souffllet*.

† SVFFOCARE. (1) Infodere, humo mandare. Ludew. t. 7. Reliq. p. 196. (2) Extinguere. Stat. Maſſil. Mſ. a. 1348. (3) Metaphorice, opprimere: vim inferre, in Ch. Mſ.

SVFFOSSOR, vel *ſuffuſus equus*, Vgutioni. Alibi: *Affuſus equus, qui vulgo infuſus eſt*.

SVFFOSSORIVM, Ligo quo terra ſuffoditur. Lethaldus in Mirac. S. Maximini Abbat. Miciac. num. 34. *Operante eo, Suffoſſorium, quod beſſam dicunt, ſumit*. V. *Foſorium*.

† SVFFRA, via luſtrandis vigiliis comparata, in Ch. a. 1358. t. 2. Hiſt. Nem. Prob. p. 213. V. *Alata*.

SVFFRAGANEI, Epiſcopi Metropolitano ſubiecti, in Capitul. an. 779. c. 1. in Capitul. Aquiſgran. an. 789. c. 8 lib. 1. Capit. c. 7. etc. Acta Conciliabuli Romani an. 963. ſuper depoſitione Ioannis XII. *Tunc Romani Pontifices, Epiſcopi ſcilicet Suffraganei, et Cardinales Presbyteri ... dixerunt, etc.* Sub finem: *Romani Pontifices, Suffraganei ſcilicet Epiſcopi, etc.* Sic porro intelliguntur Epiſcopi dioeceſis Romanae, quique Suburbicariis Eccleſiis praeerant. *Vrbes et Eccleſiae Suffraganeae*, apud Will. Tyrium in Notitia Epiſcopatuum Patriarchatuum Antiochiae et Hieroſol. Sed ibidem ſcribit Hieroſolymitanum Patriarchatum erectum fuiſſe ſub Iuſtiniano in Synodo Conſtantinopolitana, eique attributos Metropolitanos quatuor ex Antiochena et Alexandrina Eccleſiis: *Et quoniam*, ſubdit ille, *iterum eundem Patriarcham oportebat habere praeter ſupradictos Metropolitanos familiares ſuffraganeos, quos Graeci Syncellos vocant, ſubtraxerunt praedictis Metropolitanis quosdam Epiſcopos, et quosdam de nouo creauerunt vſque ad viginti quinque*. *Suffraganeos* porro dictos putant Gretzerus et alii, quod a Metropolitano ad Synodum vocati, ſuffragii ius habeant: vel quia abſque Metropolitani ſuffragio conſecrari non poterant. Malim ego ſic appellatos, quaſi Metropolitanorum *adiutores*, quomodo vocantur apud Lupum Ferrarienſem Epiſt. 81. maxime in conſecrandis Epiſcopis, quod ſoli facere non poſſunt Metropolitani. Id firmat prae caeteris Anonymus in Vita S. Remberti Archiepiſcopi Hamburg. n. 13. SVFFRAGANEI, quilibet Vicarii Praelatorum in re aliqua exſequenda, apud Vdalricum in Conſuet. Cluniac. lib. 1. c. 27. lib. 2. c. 30. lib. 3. c. 5. 6. 18. Bernardum in Conſuet. eiusdem Monaſterii MSS. cap. 3. et alibi ſaepe. SVFFRAGANEI PAPAE, dicti praeterea Epiſcopi aliarum Dioeceſeon Romanae Sedi immediate ſubiecti, vt eſt in Gallia Anicienſis, etc. Charta an. 1233. *Nos Stephanus Dei gratia Anicienſis Epiſcopus, D. Papae Suffraganeus ſpecialis*. In hac fit mentio Matrimonii initi inter Pontium Vicecomit. Podempniaci et Aliciae de Triangulo. Vide *Suffragium* 5. SVFFRAGANEI dicti praeterea Epiſcoporum *adiutores*, titulares ſcilicet Epiſcopi, et in Epiſcopalibus functionibus cooperatores, ſeu Vicarii. Io. de Ianua: *Suffraganeus, auxiliarius, et proprie in verbis. Vnde Epiſcopi Suffraganei aliorum Epiſcoporum, quod debent eos iuuare non ſolum opere, vel etiam verbis: vel ſi non poſſunt opere, ſaltem verbis*. CONSVFFRAGANEVS, apud Iuonem Carnot. Epiſt. 59. *Me et Conſuffraganeos meos ſic litteris veſtris inſtruatis*. Vbi Hugonem Lugdun. Archiepiſc. alloquitur. SVFFRAGANEA ECCLESIA, Oratorium, vt videtur, minor Eccleſia. Vita S. Alferii ſaec. 6. Bened. part. 1. pag. 734.

SVFFRAGANTIA. Vide *Suffragium* 4.

SVFFRAGATIO. Vide mox *Suffragator* 1.

SVFFRAGATOR. (1) Interceſſor, qui honorem aucupanti ſuffragatur. Codex Theod. lib. 2. tit. 29. leg. 1. SVFFRAGATIO, Suffragatoris officium. *Meriti Suffragatio*, in leg. 10. de Praetor. lib. 6. tit. 4. Cod. Theod. (2) Idem qui *Suffraganeus*, in Epiſt. 9. Pelagii II. PP.

SVF-

Digitized by Google

SVFFRAGILATIO, *eſt aliquorum fidem ſuſcipere, qui ſunt fideiuſſores.* Papias. Andreas Floriac. MS. lib. 2. Mirac. S. Benedicti: *Tunc a multitudine totius plebis ad patibulum raptus, ab Aymone fideiuſſoria legis Suffragillatione redimitur.*

SVFFRAGINARE, *Flectere genua*, Iohanni de Ianua, et in Gemma. Gloſſ. Lat. Gr. *Suffragino*, ἀγκυλοκτόμικα, neruos incido. Hinc

SVFFRAGINATIO, Incuruatio genuum. Vide *Fragus.*

SVFFRAGINE VNCA, id eſt, Flexo poplite, apud Fridegodum in Vita S. Wilfridi ſaec. 3. Bened. part. 1. p. 195. *Qui tellure cubans vnca Suffragine ſuda.*

SVFFRAGIVM. (1) Pecuniae, quae ſuffragii titulo ab Imperatoribus accipiebantur, cum honores deferebant, quae δεσποτικὰ vocantur in formula iurisiurandi Nouellae Iuſtiniani 8. cuius titulus eſt, *vt iudices ſine Suffragio fiant*, quem Iulianus Anteceſſor vertit, *vt Magiſtratus ſine pecunia fiant.* Vbi Graeca habent, χωρὶς δόσεως. Gloſſae Lat. Gr. *Suffragium*, ψηφοφορία, δόγμα, δόσις, vbi f. δωρεὰ pro δόγμα. Ita praeterea vſurpatur in Nou. 6. qua cauetur, vt qui emerit Praeſulatum *per Suffragium*, non modo Epiſcopatu, ſed et ordine Eccleſiaſtico, quem prius habebat, excidat. Sed et vox *Suffragium* eo ſignificatu latius patet; neque enim pecuniae duntaxat, ſed res etiam immobiles et fundi interdum aſſignabantur cum Imperatoribus, tum iis quorum ſuffragia ambiebantur rei cuiusuis obtinendae cauſa. *Praeſidium* dicitur Lampridio in Alex. Seuero. Vide *Praeſidium* 4. *Suffragii* nomine Patronorum ſtipendia intelligit Butillerius in Summa rurali: *Action Suffragant, ſi comme la peine et labeur*, fol. 44. vo. Plura vide in hanc rem apud Iac. Gothofredum tit. 29. Cod. Theod. lib. 2. Adde Panciroluni lib. 1. Theſ. var. lect. cap. 77. (2) Pro quauis praeſtatione. Leo III. PP. Epiſt. 5. *Quia omnia ſecundum quod ſolebas Dux, qui a nobis eras conſtitutus per diſtractionem* (leg. *diſtrictionem*) *cauſarum tollere, et nobis more ſolito annue tribuere, ipſi eorum homines peregerunt, et multam collectionem fecerunt de ipſo populo: vnde ipſi duces minime poſſunt Suffragium nobis pleniſſime praeſentare.* Charta Conradi Imp. an. 1029. apud Vghellum in Epiſcopis Aemonenſibus: *Cum placitis et diſtrictibus, collectis et angariis, foro, Suffragio, herbatico, eſchatico, caeteriſque publicis fructuationibus, etc.* Occurrit infra rurſum. (3) Pro Alimonia, Suſtentatione. Concilium Toletanum II. can 3. *Si quid vero quod vtilitatem non grauet Eccleſiae pro Suffragio Monachorum, vel Eccleſiarum ad ſuam parochiam pertinentium dederint, firmum permaneat.* Regula cuiusdam Patris cap. 12. *Operandum namque eſt omni tempore praeter dies feſtos, vt habeatur vel propriae neceſſitatis vſus, vel egenis, vnde detur Suffragium.* (4) Auxilium. Synodus apud Vermeriam: *Statuimus illi Oeconomum perſuadere, qui ei Suffragium, et Eccleſiae ſibi commiſſae cuſtodiam debitam et canonicam exhiberet.* SVFFRAGANTIA, et SVFFRAGIVM, in Capitulari 1. Caroli M. an. 802. cap. 30. pro alimonia, vel auxilio. (5) Diſtrictus Metropolitani, ſeu Eccleſiae ſuffraganeae. Praeceptum Caroli Simplicis pro Eccleſia Narbonenſi: *Venerabilis ſanctae Narbonenſis Eccleſiae Archiepiſcopus Arnuſtus noſtram adiit ſerenitatem, innoteſcens auribus Clementiae noſtrae, quod in ſua parochia, ſeu in cunctis Epiſcopiis, qui in Suffragio ipſius poſiti ſunt, grauiſſima quaedam contra iura Canonum atque inſtituta Legum increuerit conſuetudo, etc.* Vide *Suffraganea Eccleſia.* (6) Privilegium, in Cod. Theod. lib. 14. tit. 2. de Priuil. Corpor. leg. 3. *In honorem aeternae Vrbis, Corporatis indulta Suffragia valere praecipimus.* (7) SVFFRAGIA EXTREMA, Sacramenta quae in extremo poſitis concedebantur, in eodem Cod. lib. 15. tit. 7. de Scaenicis leg. 1. *Sedula exploratione quaeratur, an indulgere his* (Scaenicis) *neceſſitas poſcat extrema Suffragia.* (8) SVFFRAGIA, Ora-

Digitized by Google

Orationes, quibus Dei Sanctorum ſuffragia, ſeu auxilia implorant. Vgutio: *Suffragia proprie ſunt orationes Sanctorum, quas pro nobis fundunt ad Dominum, et rogationes pro Chriſtianis, quas eis fundimus.* Euervinus Steinfeldenſis de Haereticis ſui temporis p. 457. *In Suffragiis Sanctorum non confidunt, etc. Suffragia precum*, in Epiſt. 73. inter Francicas to. 1. Hiſt. Franc. *Suffragia Sanctorum* apud Honorium Auguſtod. lib. 2. c. 41. SVBPHRAGIA, eadem notione, in vet. Caeremon. MS. B. M. Deauratae Toloſ. *Non dicuntur Subphragia ſanctorum*, etc. (9) Orationes Monachorum, aliaque eorumdem pia opera, in quorum participationem admittebantur laici. Charta ann. circ. 1063. ex Schedis Praeſ. de Mazaugues: *Volentes participem facere beneſactorum ſeu Suffragiorum dicti Ordinis, ſtatuerunt*, etc. (10) SVFFRAGIA appellantur etiam Orationes, quae pro defunctis dicuntur, quod pro iis Sanctorum ſuffragia inuocentur. Liber Ordinis S. Victoris Pariſienſis MS. c. 55. (11) † Perfugium. Will. Gemetic. Hiſt. Normann. l. 5. c. 10.

† SVFFRANTIA, induciae, in Ch. a. 1356. V. *Sufferentia.*

† SVFFRATOR, *adiutor, protector*, in vet. Gloſſ. Cod. 7646. V. *Suffragium.*

† SVFFREARE, pro ſufflare, flatu extinguere. Lit. remiſſ. Mſ. a. 1452.

SVFFRENATVS. Acta MSS. paſſionis S. Eulaliae Mart. *Tunc pro camo capillis Suffrenata ad paſſionem ducitur*, id eſt quaſi fraeno tracta.

SVFFRENTIA, vt *Sufferentia* 3. Vide ibi.

SVFFVGARE. Concilium Foroiulienſe an. 791. *Ac per hoc pullulantia dominici ruris triticeae meſſis virentia ſata, adhuc, vt ita dixerim, infra ſtipulae thecam ſpiritualium fructuum turgentibus ſpicis, necdum in flauentes culmos aureas erumpentes ariſtas, necdum ſterilium zizaniorum manipulis in vno faſce ignitis funibus colligatis traditis in pabulum flammis, vmbroſis nihilominus Suffugare falſitatum rheumaticalis moliuntur.* Videtur vox vſurpata pro *ſuffundere*, vel certe pro *offuſcare.* CONSVFFVGARE. Actu S. Thyrſi n. 25. *Cambricius fere ardens reddidit animam, et omnes, qui videbant corpus eius, dicebant, quod ab igne Conſuffugatum erat.* Bollandus emendat ex coniectura, *conſuffocatum.*

SVFFVGIVM. Gariopontus l. 2. c. 13. *Dyſpnia* (δύσπνοια) *autem Suffugium nominatur, ſemper interius ad ſe trahens anhelitum.* Infra: *Aliquotiens Suffugium ſequitur ſuffocatio faucium cum anhelitu.* Gloſſ. Gr. Lat. *Δύσπνοια, ſuſpirium, δυσπνοϊκὸς, ſuſpirioſus. Aſthmatici et ſuſpirioſi*, apud eumdem Gariopont. l. 2. c. 12. SVFFVGIVM, alia notione, vide ſupra in *Subſugium.* † SVFFVLTARE, ſuffulcire, t. 4. Collect. Hiſt. Fr. p. 67.

SVFFVMARE, Redolere, Gall. *Sentir.* Epiſtola apud Acher. to. 2. Spicil. p. 408.

SVFFVMIGIVM, Suffumigatio, fumi diffuſio. Vita S. Syncleticae tom. 1. Ianuar. p. 252.

SVFFVRATVRA, Pellitium, quo veſtis ornatur, Gall. *Fourrure.* Concil. 1. Saliſburg. Vide *Fodratura*, et *Sufultra.*

SVFFVSA, vide infra *Suffuſum.*

SVFFVSORIVM, *Vas, in quo eſt oleum, quod ponitur in lucernis, idem eſt infuſorium. Item Suffuſorium dicitur, per quod proiicitur ablutio calicis. Idem infuſorium, et fuſorium.* Ita Vgutio, et Ioan. de Ianua, et Catholicum paruum: *Suffuſorium, Vaiſſeau à huile, ou autre liqueur.* Gloſſ. Lat. Gr. *Suffuſorium, ἐπίχυσις.* Graec. Lat. *ἐπίχυσις, infuſio, Suffuſorium, infundibulum.* Vide *Suffitorium.*

SVFFVSVM. Formula 11. ex Marculfo l. 1. *Itemque victum ad caballos eorum, foeno carra tanta, Suffuſo modios tantos.* Vetus Charta Aldrici Epiſc. Cenoman. n. 56. *Et debentur inde de paſtione inter frumentum et ſigale modii 34. et ſextaria nouem Suffuſo de auena modii 444.* Annonae ſpecies videtur. SVFFVSA, eadem, vt videtur, notione, tametſi in-certa: neque

neque enim putem huc pertinere vocem *ſuperſuſum*, in l. 4. Cod. Th. de Cenſitoribus, pro eo, quod ſupra quam aequum eſt, imponitur. Charta ann. 950. apud Meuriſſium in Epiſcopis Metenſibus p. 137. *Foreſtam nihilominus, quae dicitur Heis, cum integro banno eidem loco concedimus, in omnes vſus cum reditibus ſuis, id eſt croada et Suffuſa, quas debent ſoluere, quicumque de adiacentibus exinde voluerit focariam de mortua ſilua habere, et plauſtra ad aratra ſua, ſtabula etiam facere.* Alia Leonis IX. PP. ibid. p. 356. *Cum ſilua, quae vocatur Heis, et cum omni vtilitate vel Suffuſa eiusdem ſiluae.* Aliud a *Suffuſo* videtur eſſe: nec abſurde de iure ſuffundendi vel caedendi ligna intelligeretur. † Mallem de opera, quam ſubditi terram ſuffundiendo dominis praeſtant, intelligere.

SVFFVSVS, Vide ſupra *Suffoſſor.*

SVFIVS, Follis, Gall. *Soufflet.* Statuta Aſtenſ. Collat. 7. c. 50. fol. 23. *Nec in eam* (beſtiam) *ſuflabunt aliquo modo ſeu Suſio vel aura.*

SVFRACEMATVS. Statuta vetera Chirurgorum Pariſienſium art. 26. apud Steph. Paſchaſium in Diſquiſitionib. Franc. lib. 9. cap. 30. *Chirothecas etiam purpureo colore coloratas, ſericeis pariterque et mixtim aureis, vt moris eſt, munitas, ſubſarcitas, Sufracematas pendulis, vt exinde eorum liberalitas appareat, largiri tenebuntur.* Legendum puto *ſupraſematas*, ex Gallico *Surſemées.*

SVFRENTIA, vt *Sufferentia* 3. Vide ibi.

SVFVLA, Calceus, Gallice *Soulier.* Charta ann. 1316.

SVFVLTRA, vt ſupra *Suffuratura.* Statuta datiaria Riperiae fol. 4.

SVFVSVM, vide ſupra *Suffuſum.*

SVGA, βδέλλα, in Gloſſ. Lat. Gr. βδέλλα, *Suga, hirudo, ſanguiſuga*, in Gloſſ. Gr. Lat.

SVGGECTIO, vt *Subiectio* 1. Vide in hac voce. Codex cenſualis MS. Irminonis Abbat. fol. 126. col. 2. *Pertinet autem eadem terra per Suggectionem ad fiſcum Spicarias.*

SVGGELLA, ὑπώπιον. **SVGGELLATIO**, ὑποπιασμός. Gloſſ. Lat. Gr. Codex Sangerm. *Suggilla, Suggillatio*; Regius: *Sugilla, ſugillatio.* Vide *Suggillare.*

SVGGERA. Lex 3. Cod. Th. de Calcis coctor. *Hoc autem excepto a Terracinenſis praeſtationis Canone Suggera, qua vetuſto praeberi Fari et Portus vſibus more conſueuit.* Monſtrum vocis, inquit Iacobus Gothofredus, cuius vide incertas admodum coniecturas.

SVGGERENDA, libellus ſupplex, Bollandiſtis. Victor Vitenſis in Vita S. Eugenii tom. 3. Iulii p. 500. *Si cor barbarum molliretur, Suggerenda daretur tali textu conſcripta.* Vide *Suggeſtio.*

SVGGERERE. (1) Fundere. Miſſale Francor. vetus p. 398. *Accipias et orciolum ad Suggerendum vinum Eucharistiae corporis Christi.* Ordo Romanus de Ordinatione Acolythi: *Dicente ſibi Epiſcopo, Accipite urceolum ad Suggerendum vinum et aquam in Eucharistiam Corporis Christi.* Ita etiam legi in aliquot Codd. libri Sacramentorum monet Mainardus: vbi alii *ad fundendum* praeferunt. Cui conuenit illud Iſidori Iunioris ad Laudefredum: *Ipſe Suggeſta pro Eucharistia Subdiaconis ſubminiſtras.* Qua voce vinum et aquam ad Sacramentum deſignari ait etiam Spelmannus. Vide *Suggeſtum.* (2) † Deſignare, nominare, in vet. Comm. eccleſ. Carnot.

SVGGESSIO, in veteribus Codicibus Conciliorum Gallicanorum legi monet Sirmondus ad Concil. Pariſienſe IV. pro *ſuggeſtio.* Vide Baluzii Notas ad Capitul. col. 985.

SVGGESTIO. (1) Libellus ſupplex, *litterae rogatoriae*, relatio, conſultatio ad Principem in Cod. Theod. lib. 8. tit. 1. leg. 9. et lib. 11. tit. 29. leg. vlt. de relation. Charta 4. Append. ad Capitul. *Dum a ciuitate et loco Epiſcopus fuerit defunctus, a populo ciuitatis eligitur alius, et fit a ſacerdotibus, clero et populo decretum: et veniunt ad Archiepiſcopum, adducentes ſecum et Suggeſtionem, hoc eſt, rogatorias litteras, vt eis Epi-*

ſcopus

ſtopis conſecretur quem ſecum deportati ſunt. Vide Baluzii Notas ad Capitul. col. 985. *Rogatoriae litterae, et Suggerenda.* (2) † Conſilium, t. 7. Collect. Hiſt. Franc. p. 581. (3) † Scriptum quodvis, argumentum, ibid. p. 396.

SVGGESTOR, qui ſuggerit, impulſor. Oratio pro electione Abbatis in Conſtit. Hirſaug. S. Wilhelmi lib. 2. cap. 1. *Eſto, Domine, ſalus et Suggeſtor et effector iudiciorum noſtrorum.*

SVGGESTVM. Iſidorus Iunior in Epiſt. ad Laudefredum Epiſc. inter Conc. Hiſp. to. 2. p. 554. *Ad acolythum pertinet praeparatio luminariorum in ſacrario; ipſe cereum portat, ipſe Suggeſta pro Euchariſtiae calice praeparat.* Vbi neſcio an intelligi debeat tabula ſeu menſa, in qua vaſa altaris reponuntur, Gall. *Credence;* an *Suggerenda,* id eſt, infundenda in calicem, vinum ſcilicet et aqua. Vide *Suggerere.*

SVGGESTVS. *Suggeſta vrbs,* in qua ſunt *Suggeſtus,* ſeu publicae ſcholae, ni fallor. Vita Hugolini IC. apud Ludewig. to. 5. Reliq. MSS. p. 283. *Leges ibidem didicit et decreta moraleſque diſciplinas, caeteraſque liberales doctrinas, et ſic didicit, vt quocumque ad Suggeſtas ſtudiorum vrbes proficiſcitur, ita eius celebratur aduentus, vt famam ingenii quam habet maximam, ipſiuſque exſpectationem praeſentia ſuperaret.*

SVGGILLARE, Suffocare, ſtrangulare. Gloſſ. Gr. Lat. ἄγχω, *Suggillatio, ſuffocatio.* Gloſſae Biblicae MSS. *Suggillo, tractum eſt a gula, quaſi ſuggullo: vnde Suggillare proprie eſt ſtrangulare.* Papias: *Strangulat, ſuffocat, gulam manu premit, Suggillat. Suggillare, gulam ſtringere, gulae manum iniicere.* Gregorius Turon. lib. 4. Hiſt. c. 28. *Ad extremum eam Suggillari iuſſit a puero, mortuamque reperit in ſtrato.* Lib. 3. c. 2. *Cui dormienti orarium ſub collo poſitum, ac ſub mento ligatum, trahentibus ad ſe inuicem duobus pueris, Suggillatus eſt.* Quidam Codd. habent *ſuffocatus eſt.* V. *Suggella.*

SVGGILLATIO. (1) Exactio, *Malatolta.* Charta Sancii Regis Nauarrae aerae 1045. apud Sandouallium in Epiſcopis Pampilon. V. *Sugilatio.* (2) † Infamia, dedecus, t. 7. Collect. Hiſt. Fr. p. 548.

SVGGREMIARE, *Surſum gremium faciendo pannos eleuare, et ſuccingere.* Vgutio.

SVGGRVNDIVM, vt *Subgrundium.* V. ibi.

SVGILATIO. Charta Roberti Archiep. Rotomag. to. 3. Hiſt. Harcur. p. 30. *Hanc autem Sugilationem, vel vt ita dicam, ſigillationem ſingulis ſingulorum nominibus coepiſcoporum ſubſcribi decernimus.* Sic Chartam vocat Robertus, qua eccleſiam ab exactionibus Epiſcopi et Archidiaconi immunem eſſe iubet. V. *Suggillatio.*

SVGIVS, V. *Canis ſeguſius.*

SVGMA, SVGMARIVS, pro *Sagma* et *Sagmarius.* V. in *Sagma.*

SVGRVNDIA, SVGRVNDARIA. Gloſſ. Iſid. *Sugrundia, fundamenta. Sugrundaria, ſepulchra.* Haec emendat Graeuius: neque enim *Subgrundia* ſunt fundamenta, ſed partes tecti prominentes. V. *Subgrundium. Sugrundaria* vero ſunt ſepulcra infantum, vt poſt Fulgentium docet Papias: *Suggrundarium dicebatur ſepulchrum infantium nondum 40. dies implentium, quod nondum buſtum, vel tumulus poterat dici.* V. Voſſii Etymolog. in vtramque vocem.

† SVIANCIA, praeſtationis ſpecies, Gall. *Suiance,* in Ch. Mſ. a. 1303.

SVIATARIVS, Subditus, Gallice *Sujet.* Notitia iudicati ann. 850. in Append. ad Marcam Hiſp. col. 783.

† SVICHETVS, vel SINCHETVS, monetae ſpecies, f. pro *Sanchetus.* Ch. Mſ. a. 1317. *Sancetti.*

SVICIDIVM, V. *Succidium.*

SVILLINVS, Suillus, ad ſuem pertinens. Gregor. Turon. lib. 10. Hiſt. cap. 24.

SVILLVS, Sus, porcus. Charta Rudeſindi inter Conc. Hiſp. tom. 3. p. 181.

SVITA, V. in *Secta* 3.

SVITAS, vox IC. frequentiſſima, quae *extraneitati* opponitur. *Heredes in iure*

Digitized by Google

iure alii Sui, *alii extranei*, Iohanni Raynaudo in Tractatu *Suitatis et extraneitatis*. V. Lexic. Caluini et Comment. Iohannis Schneidewin in Inſtitut. lib. 2. tit. 19. p. 592. edit. Argent. ann. 1652.

† SVIVISNVS, ſuillus, ſuinus, in Ch. a. 1309.

SVLANDRIA, nauis ſpecies, V. *Chelandium*.

† SVLATVRA, fons, ſcaturigo. Ludew. t. 10. Reliq. p. 179.

SVLCARE, Sulcos in pergamento ducere. Chron. Trudonenſe lib. 8. p. 441. V. *Punctare*.

SVLCELLVS, diminut. a Sulcus. Vita S. Trudperti tom. 3. April. n. 13.

SVLCEVS, certum pondus, vt videtur, in Charta Leduini Abbat. S. Vedaſti Atrebat. ann. 1036. ex Tabul. eiusd. Monaſt. *De penſa alarum*, 2. *den. Centum de aloſis*, 4. *den. Sulceus balenae*, 1. *den.*

SVLCI CIRCA VILLAS, Superſtitionis ſpecies, in Indiculo Superſtitionum et Paganiarum c. 23. V. *Vrbatus*.

SVLCIA, Sal, ſalina. Capitulare de Villis, cap. 34. *Lardum*, *ſiccum*, *Sulcia*, *minſaltus*, *vinum*, *acetum*, *etc.* Helmodus lib. 1. cap. 77. *Idem conqueruntur ii*, *qui ſunt Luneburg*, *quod Sulcia noſtra deuorata ſit propter Sulciam*, *quam coepiſtis habere Thodeslo*. Ad marginem editor: *Salina Luneburgenſis*. V. *Sulſus* et *Sulzica*.

SVLCITA. Albertinus Muſſatus lib. 5. de Geſtis Italicor. rubr. 2. *Cum armorum virorumque Sulcitis*, *e Principatu galeis* 40. *e Prouincia galeis* 7. *etc.* Legendum forte *ſcaritis*. V. *Scara* 3.

SVLCVS. (1) Riuulus. Charta ann. 1399. apud Kennett. Antiq. Ambroſd. pag. 531. (2) † Linea, quae inſtar ſulci ducitur, t. 4. Aug. p. 381.

SVLDVNIS, Exolidunum, Exoldunum, Gall. *Iſſoudun*, in Charta an. 1028. apud Lobinell. tom. 2. Hiſt. Britan. col. 272.

† SVLFVRACHA, *vel* SVFVRACHA, *dens equinus*. Gloſſ. med. Sim. Ianuenſ.

SVLFVTARE, f. pro *Sulfurare*, Sulfure fumigare, vt color immutetur, Ital. *Solforáre*. Statuta Cadubrii lib. 3. cap. 83.

† SVLIRE, furere. Gloſſ. vet. Cod. 7641.

SVLIVA, Trabs, tignum, Gallis *Soliue*: ex Saxon. *Sul*, vel *Syll*, columna, Germ. Säule. Ernulfus Epiſcopus Roffenſis de Eccleſia Roffenſi.

SVLLIMIS, pro Sublimis, apud Gualterum Hemingford, de Geſtis Edwardi I. Regis Angl. p. 13. et alibi.

SVLLYNGATA, V. *Swollynga*.

SVLPHVRIVM, Θέαφος, *Sulpurium*, θεάφιον, in Gl. Graec. Lat. MS. In edito eſt *Sulphurium*.

SVLPHVRIVOMVS, qui Sulphur euomit, in Miracul. S. Seruatii to. 3. Maii p. 225.

SULFOR VIVVM, θεῖον ἄπυρον, in Gloſſ. Lat. Graec. Leg. *Sulfor*, vel *Sulfur*.

SVLPVRIVM, V. *Sulphurium*.

SVLSVS. Michaël Scotus de Phyſiognomia c. 12. *Et hic ſimiliter acetum nocet et Sulſus*, *id eſt*, *nerui pedum boum*, *et lac et cucumer*, *etc.* Germ. Sülze. V. *Sulcia*.

† SVLTA, i. q. *Solta* 2, vt videtur, in Ch. ap. Schwartz. de fin. princip. Rug. p. 222.

SVLTANVS, SOLDANVS, apud Turcos eſt ſupremus Princeps: vnde Nicephorus Briennius lib. 1. n. 9. et alii vocem Turcicam eſſe opinati ſunt, ſignificareque aiunt παντοκράτορα καὶ βασιλέα βασιλέων, et hunc titulum primum ſibi arrogaſſe Tangrolipecem, poſt fugatos Saracenos, eorumque Principem Maſgudum ann. 1055. At longe ante haec tempora Sultanorum mentio fit, nempe ſub Baſilio Porphyrogenito, apud Conſtantin. lib. 2. de Themat. cap. 11. Scylitzem et Zonaram. Quin et vocem eſſe Perſicam probat vetus numiſma Choſrois, Cabadae filii, Regis Perſarum, a Santamantio et a Cangio in Diſſerta 16. ad Ioinuillam deſcriptum, in quo *Aſſoltan* inſcribitur, id eſt, *Rex Regum*. SODANNVS, apud Iac. de Vitriaco lib. 3. Hiſtor. Orient. to. 3. Anecd.

Digitized by Google

Anecd. Marten. pag. 274. SOLDANVS CVRIAE ROMANAE, Praefectus palatii, Magiſtratus cui carcerum cuſtodia commiſſa, meretricum et quarumdam rerum criminalium iudex. Ceremoniale Romanum l. 1. ſect. 3. V. Octauium Veſtrium lib. 2. de Iudic. Aulae Romanae cap. cuius titulus eſt: *De iudice Mareſcalli vrbis, quem hodie Turris nouae Iudicem vocamus.* SOLDANVS, Moneta Sultanorum. Willelmus de Nangiaco in S. Lud. Vita ann. 1249. SOLDANATVS, Soldani dignitas, apud Will. Tyrium lib. 4. cap. 11. lib. 18. cap. 9. SOLDANARIA, eadem notione. Chronicon Nangii ann. 1290. SOLDANIA, eodem ſignificatu. Iac. Auriae Annal. Genuenſ. ad ann. 1289. apud Murator. to. 6. col. 597. SOLDANVS, idem qui *Syndicus*, V. ibi.

SVLTOR, *Cultor.* Gloſſae Iſidori.

SVLZA, *Murium.* Gloſſ. Monſ. pag. 400.

SVLZICA, apud Papiam, vel vt codex MS. praefert, *Sulzita*, inter vaſa eſcaria recenſetur, in v. *Vaſa.* Alibi: *Sulzica, a ſalibus dicta, quaſi ſalzica, i. ſalinum.*

SVMA, vt *Sagma*, V. in hac voce.

SVMACH, arbuſculae ſpecies, apud Bern. de Breydenbach in Itiner. Ieroſ. et in Statutis Aſtenſ. vbi de Intratis portarum.

SVMAG, V. ſupra in *Carno.*

SVMAGIVM, V. in *Sagma.*

SVMBERINVS, SVMBRINVS, menſurae ſpecies. Conſuet. Eccl. Colon. MSS. *Quatuor qui vocantur nuncii, quorum quilibet recipit tres Sumberinos auenae . . . Sumberinus albae pyſae, etc.* *) Germanis ſuperioribus ein Simmer. V. *Simmera.*

SVMELARIVS COQVINAE, V. *Sagma.*

† SVMELLA, calcei ſolea; Gall. *Semelle.* Ch. Mſ. a. 1245.

SVMERIVS, Iumentum Sarcinale. V. *Sagma.*

SVMILVS. Litterae ann. 1358. to. 4. Ordinat. Reg. Franc. p. 189. *Quod dicta pecunia non* (cum) *fuerit leuata ſeu exacta, apportetur per Sumilus communitates cuiuslibet Seneſcalliae.* Mendum eſſe pro *Singulas*, vidit Cl. Editor.

SVMINATA, Scrofa. Lampridius in Alex. Seuero c. 22. *Iuſſit ne quis Suminatam occideret.* Adiectiue vſurpatur apud Arnobium lib. 2. *Suminata caro*, id eſt, ſuilla.

SVMIS, in Pacto Leg. Salicae edit. Eccardi tit. 1. §. 1. pro *Sunnis.* V. in hac voce.

SVMITAS, pro *Summitas*, Gall. *Sommet*, in Statutis criminal. Saonae cap. 42. fol. 93.

SVMITTANTES PERSONAE, pro Submiſſae, ni fallor, delegatae. Charta Henrici I. Imp. ann. 1014. apud Murator. delle Antic. Eſtenſi pag. 112.

SVMMA. (1) Sors pecuniae creditae. *Summa crediti*, in l. 1. Cod. Th. de Vſuris. *Capitis ſumma*, apud Paulum in Collect. Sentent. (2) Summarium, breuiarium, Gall. *Somme.* Teſtam. an. 1271. inter Inſtrum. to. 3. Gall. Chriſt. nouae edit. col. 180. SVMMA, epitome, ſynopſis, compendium, Gall. *Sommaire*, apud Acher. tom. 5. Spicil. pag. 529. in Chron. Caſaur. (3) SVMMA MONTIS, Vertex, Gall. *Sommet.* Chronic. Farf. apud Murator. to. 2. part. 2. col. 539. V. *Summum.* (4) SVMMA, SVMMAGIVM, onus. V. *Sagma.* (5) † Deliberatio ſummarium exacta. Stat. Vniu. Aurel.

SVMMARE. (1) Submonere, adhortari, ex Gall. *Sommer.* Gerardus Machetus Epiſcopus Caſtrenſis Epiſt. 352. SVMMATIO, Submonitio, admonitio, denuntiatio, Gall. *Sommation.* Regeſt. Magn. Dierum Trecenſ. fol. 90. vo. (2) Pecuniae ſummas exigere, Gall. dicunt *Lever des ſommes d'Argent.* Bernteníus in Chron. Marienrod. apud Leibnit. to. 2. Script. Brunſuic. p. 444. (3) *Summa rerum capita annotare, ſummatim dicere*, in Gemma. Conc. Piſanum ann. 1409. apud Marten. to. 7. Ampl. Collect. col. 1095. Hinc SVMMATOR, qui in epiſtolis obſeruat praecipua capita, eaque Papae ſuggerit, ibidem. (4) Onerare. V. in *Sagma.*

Digitized by Google

SVMMARIE, in Correct. Statut. Cadubrii cap. 134.

SVMMARIETAS, Breuitas. Bulla Clementis VII. PP. to. 2. Bullar. p. 496.

SVMMARII, qui faciendae rationis ſummarum quarumcumque periti ſunt. Iul. Anteceſſor Conſtit. 58.

SVMMARIVM. (1) V. in *Sagma*. (2) ✝ Tignum minus, Gall. *Sommier*. Comput. Mſ. a. 1486.

SVMMARIVS, SVMMATA, SVMMATARIVS, V. ſupra in *Sagma*.

SVMMATES *Claſſis Alexandrinae*, Praefecti, in l. 32. Cod. Th. de Nauicular.

SVMMATICA, cenſus Epiſcopo pendi ſolitus a Clericis ipſi ſubditis; vnde forteaſ *Summatica* dictus. V. *Synodus*. Charta ann. 1074. tom. 2. Hiſt. Eccl. Meld. p. 9.

SVMMATICVM, V. in *Sagma*.

SVMMATIM, Statim. Charta ann. 1243. ex Biblioth. Reg.

SVMMATIO, V. in *Summare* 1.

SVMMATITAE, ex Graec. *συμμαθηταὶ*, condiſcipuli, apud Ordericum Vitalem in Praefat. Gloſſae MSS. *Stmatides*, *condiſcipulus*.

SVMMATOR, V. in *Summare* 3.

SVMMATVS, Summa, rei caput. Geſta Tancredi apud Marten. tom. 3. Anecd. col. 175.

SVMMEARE, carro vehere, onerare. V. in *Sagma*. Chartul. SS. Trinit. Cadom. fol. 48. vo.

SVMMEIOLVS, *ἐνουρητὴς*, in Gloſſ. Lat. Gr. Sangerm. MSS.

SVMMENTVM. *ἀνθερεὼν*, in Gloſſ. Lat Gr. Aliae Graec. Lat. *ἀνθερεὼν*, *mentum*, *Submentum*, *Summentum*.

✝ SVMMERE, *implere*, *bibere*, Gloſſ. vet. Cod. 7641.

✝ SVMMERINVS, i. q. *Sumberinus*. Honth. Hiſt Trev. t. 2. p. 895.

SVMMERIVS, V. in *Sagma*.

SVMMIPOTENS, omnipotens, in Charta dotalitii ann. circiter 1000. apud Marten. part. 2. Collect. nonae vett. Script. pag. 12.

SVMMISSARII, Presbyteri in Eccleſia Argentinenſi inferioris ordinis, quibus ex officio competit maius ſacrum ſeu *Summam Miſſam*, vt vocant, celebrare; vnde vocis origo: id quippe inter eorum officia praecipuum eſt, etſi alia ipſis committuntur. Ordinat. Eccl. Argent. apud Marten. de Diuin. Offic. p. 209.

SVMMISSVS, SVMMITTENS, pro Submiſſus et Submittens, in Charta ann. 1176. inter Probat. Hiſt. famil. de Gondi tom. 1. p. 54.

SVMMISTA. (1) *Συμμίστης*, apud Ordericum Vitalem, lib. 1. p. 330. 333. V. Hieronym. in Ruffin. lib. 3. c. 9. Epiſt. 13. ſub fin et Epiſt. 25. c. 2. (2) Caeſar Egaſſius Bulaeus in Hiſt. Academiae Pariſ. ad ann. 1120. ſcribit, Hugonem de S. Victore librum edidiſſe, quem *Summam Sententiarum* appellauit, hincque *Summas et ſummarum Theologicarum libros* dici et appellari coeptos, eique *Summiſtas Theologos* ſuam originem et appellationem debere. V. *Summa* 2.

✝ SVMMITAS. (1) Culmen, faſtigium. (2) Immoderatio, Gall. *excès*. Murat. t. 20. p. 927.

SVMMITTERE, pro *Submittere*, apud Baldricum Nouiom. lib. 1. cap. 33.

SVMMIVIRGIVS, *ἀρχιραβδοῦχος*, in Gloſſ. Lat. Graec. MSS. Sangerm. In editis, *Summus lictor*. V. *Virgarius*.

SVMMONERE, SVMMONITIO, SVMMONITOR, SVMMOSA, V. in *Submonere*.

SVMMOSANCTVS, pro Sanctiſſimus, crebro occurrit in Tabul. Vierzonenſi.

✝ SVMMOTIO, pro *Summonitio*, citatio, vocatio, t. 12. Gall. Chriſt. p. 56.

SVMMVLA, dimin. a *Summa*, compendium. V. infra *Summuliſtae*.

SVMMVLARIVS, V. in *Sagma*.

SVMMVLISTAE, Scholares, quibus *Summulae* ſeu compendia philoſophica traduntur. Statuta Collegii S. Bernardi Pariſ. ann. 1493. apud Lobinell. to. 3. Hiſt. Pariſ. pag. 174.

SVMMVM, caſtrum, quia ſaepius in *Summo* ſeu vertice montis constructum. Rolandini Patav. Chron. apud Murator. to. 8. col. 324.

SVMMVS, ſuperior, Praelatus. Statuta Canon. Regul. apud R. Duellium, to. 1. Miſcell. p. 88. SVMMI HOMINVM, qui aliis praeſunt, Summates.

Digitized by Google

mates. Henr. Huntindon. in Epiſt. ann. 1153. apud Acher. to. 8. Spicil. pag. 187.

SVMNIS, V. *Sunnis*.

SVMPNIATA, V. *Soniare*.

SVMPTARE, Scripto excipere. Acta B. Guillelmi Eremit. tom. 1. April. pag. 393. V. *Sumptum*.

SVMPTICVLVS, Sumtus modicus, exiguus. S. Auguſt. de Morib. Clericor. apud Acher. tom. 6. Spicil. pag. 11.

† SVMPTICVS MORBVS, pro ſonticus, in Ch. Mſ. a. 1254.

SVMPTOR. (1) Synodus Sodorenſis in Mannia, ann. 1229. *Sumptor de iure antiquo, et ſtatutis veteribus, ab omnibus Iconomis garbam de trium ligarum longitudine, ſcilicet frumenti, ordei, et auenae annuatim percipere debet, et ad omnem caſeorum decimationem et collectionem vnum agnum electum habere debet, etc.* Neque procliuius eſt dicere, qui dicantur. (2) SVMPTORES, in Vita S. Fructuoſi n. 2. *Prouenit, vt quodam die poſſeſſionem Eccleſiae ingreſſi, ipſius praeeuntes puericelluli, cum ei ad manendum hoſpitium praeparaſſent, quidam de Sumptoribus Scholae ipſius adueniens interrogauit, dicens: Quis hoc occupauit habitaculum?* Vbi viri docti, neſcio an vere, *Sumptores* eſſe arbitrantur, quos *Penſionarios* dicimus. V. *Sumptare* et *Sumptum*.

SVMPTORIVM. Flodoardus lib. 3. Hiſt. Remenſis cap. 5. *Calicem maiorem cum patena, Sumptorioque fecit ex auro lapidumque pretioſorum illuſtrauit nitore: qui calix poſtea pro redemptione ac ſalute patriae Normannis datus eſt, patena adhuc reſeruatur ibidem.* Vbi Coluenerius *Sumptorium* interpretatur *Cochlear, vt Gallice vertitur, quo nimirum vtuntur in Calice ſacro.* Atqui Graeci quidem cochleari ſanguinem Chriſti hauriebant: Latini vero *fiſtula.* Ita *Sumptorium* pro fiſtula hic ſumi poteſt, tametſi cochlearia inter miniſteria ſacra vulgo etiam reponuntur.

† SVMPTVARE, cibum praebere, t. 4. Aug. p. 833.

SVMPTVARIA, Cibaria. Translat. S. Venantii tom. 1. April. pag. 7. V. *Sumptus* 1.

SVMPTVARIVS, *qui erogat ſumptus.* Gloſſae Antiquae MSS. et Papias. V. Inſcript. vett. 331. 2. 333. 5.

SVMPTVM, exemplum, deſcriptio, Gallis *Copie*: hinc fortaſſis *Sumptor* et *Sumptores*, de quibus ſupra, Librarii, exſcriptores, Gall. *Copiſtes*. Rollandinus in Summa Notarii; V. ſupra *Sumptare*.

SVMPTVOSITAS. (1) Luxus, Sumptuoſa magnificentia. Sidon. lib. 9. Epiſt. 6. (2) † Sumptus, t. 5. Ordin. reg. Fr. p. 457.

SVMPTVOSVS, *Propino*, *ambro*, in Gloſſis antiquis.

SVMPTVS. (1) Vt ſupra *Sumptuaria*. Continuatio de Geſtis Abbat. Lobienſ. apud Acher. tom. 6. Spicil. pag. 629. (2) SVMPTVS, inter iura quae a vaſſallis domino debentur recenſet Charta ann. 1317. tom. 2. Hiſt. Dalph. pag. 166. col. 1. *Cum . . . laudimiis, trezenis, leſdis, latis, ſportulis, Sumptibus, pedagiis, etc.*

SVMTVRA, bona, facultates. Acta S. Bonifacii Archiep. to. 1. Iun. p. 463.

SVNA, foedus, pactum, vt *Sona* 2, quomodo etiam forte legendum eſt. Diploma Ludouici Ducis Brandenburg. apud Ludewig. to. 7. Reliqu. MSS. pag. 86.

SVNDERNOTA, vox Saxonica *Sunternote*, Officium, munus, vel miniſterium diſtinctum vel peculiare. Capitula de Weregildis poſt Concilium Grateleanum ann. 925.

† SVNDRIALIS, i. q. *dominicatus*, vt videtur, ad domanium pertinens. Ch. a. 782. ap. Murat. t. 6. Antiq. med. aeui, p. 238. V. *Sondrum*.

SVNESTA, V. *Soneſti*.

SVNDRIVM, V. ſupra *Sandrium*.

SVNGAELONES, V. *Sakones*.

SVNGEDA. Charta ann. 1147. in Tabulario S. Bertini: *Qui denarii annuatim per manum Presbyteri de Werkin in Natiuitate S. Mariae ad cenſum Epiſcopalem, quem Sungeda vocant, dirigentur*, forte pro *Sungelda*,

Digitized by Google

gelda, penſitatio ad fretum. V. *Sund.*

✝ SVNGVIA, i. q. *Sogneia*, in Ch. Mſ. a 1196.

SVNNIA, V. mox in *Sunnis.*

SVNNIS, in vett. Gloſſis, *Impeditio, impedimentum.* Sumitur porro haec vox pro Excuſatione, quam affert quiſpiam, quo minus iuri ſtare poſſit. Lex Salica tit. 1. §. 1. *Si quis ad mallum legibus dominicis mannitus fuerit, ſi eum Sunnis non detinuerit,* 600. *denariis, qui faciunt ſolidos* 15. *culpabilis iudicetur.* Vetus placitum in Vita Aldrici Epiſc. Cenoman. p. 120. *Ne infirmitas aut legitima Somnis eum detinuerit, etc.* Ita perperam *Somnis* habetur in Lege Longob. lib. 2. tit. 43. §. 1. et *Sumnis* l. 3. tit. 13. §. 3. niſi ſpectetur vox Germanica Saumniß, cunctatio, mora. Wendelinus vero vocem *Sunnis* a Teutonico *Sun*, vel *Son* deducit, i. ſeparatus, ſegregatus, quia qui *ſunnim* proponunt, vt plurimum abeſſe a iudicio propter negotia coguntur. Salmaſius ad Spartianum p. 20. a *Sontico* morbo etymon arceſſit, quem non pro caduco dumtaxat, ſed pro quauis etiam grauiori aegritudine in duodecim Tabulis accipi obſeruat, ita vt *ſunnia* vel *ſonnia* dicta ſit quaſi *ſontia.* Sed V. *Soniare.* SONNA, in Vita Gregorii VII. PP. ſaec. 6. Bened. part. 2. p. 449. SVNNIA. Marculfus lib. 1. form. 37. Vetus Placitum ap. Mabill. tom. 4. Vitt. SS. Ord. S. Bened. p. 619. Editio *Sannia* praefert, peius apud Felibian. Hiſt. Sandion. p. XIV. legitur *Samnia.* SONIA. Vetus Placitum ſub Chlodoueo III. Rege. SONIVM, in Tabul. S. Florentii ann. 1198. SOINVS, SONIVS, ESSOINVS, etc. Leges Henrici I. Regis Angl. cap. 29. V. *Soniare.* ESSONIA, EXONIA, EXONIVM, idem quod *Sunnis*, a quo profecta haec vocabula, Gall. *Exoine*, *Eſſoigne.* Hincmarus Remenſis in Quaternionibus a Cellotio editis, et Opuſcul. 29. ESSONIVM, apud Rogerum Houeden. p. 549. in Regiam Maieſtat. lib. 1. c. 7. §. 1. etc. EXONIVM, eadem notione. Gauterius Cancellar. de Bellis Antiochen. p. 446. Fruſtra porro viri docti aliunde quam a *ſunnis*, vocis iſtius etymon accerſunt, quam Budaeus, Perionius, et H. Stephanus a Graeco ἐξόμνυσθαι efſictam putant, quod eſt, *excuſare iureiurando abſentiae cauſam eius, qui vadimonio obſtrictus eſt.* Iacobus Bourgoing lib. de Orig. et vſu vulgarium Linguarum p. 14. ab *exonerare* deducit. Cuiacius in tractatu 7. ad Africanum ad leg. 23. de Oblig. et act. a Latino barbaro *exidoneare*, id eſt *non eſſe ſe idoneum affirmare*, priorem improbans ſententiam: cui fauent codices MSS. Leges Alamannor. c. 44. §. 1. qui *exoniare* ſe habent, vbi editi *idoneare.* Sed Cuiacii quoque nec aliis placet, Pithoeo, Bignonio, Spelmanno, Voſſio, etc. qui probabilius cenſent a voce *ſunnis* et *ſunnia* hauriendum etymon. *Sunnis* vero originem repetit Hickeſius in Diſſert. Epiſt. p. 8. a veteri Maeſo-Gothico *Sunia*, veritas; quod impedimentum, quo quis ne ad curiam ſe ſiſteret prohibebatur, verum et legitimum eſſe probare tenebatur. Hinc *Eſſoniare*, pergit ille, optime reſpondet verbo *Sunian*, quod probare verum, verificare, iureiurando confirmare ſonat. Sed curioſius exquiſita mihi videtur iſthaec originatio; ſincerior eſt illa magiſque natiua quam proponit Vir doctiſſimus in *Soniare.* V. in hac voce. ESSONIVM DE MALO LECTI, cum quis morbo ita detinetur in lecto, vt ad iudicium venire non poſſit. Qui quidem morbus dicitur *Infirmitas de reſſeantiſa.* Prima Statuta Roberti I. Regis Scotiae cap. 6. ESSONIVM DE MALO VENIENDI, cum quis infirmitate ita eſt detentus et impeditus, vt venire non poſſit. De eo agunt l. 2. §. 3. D. ſi quis caut. in iud. ſiſt. Regiam Maieſt. lib. 1. cap. 8. §. 3. EXONIVM PROPRII CORPORIS, eadem notione. Charta Philippi Aug. Reg. Franc. ann. 1267. apud Marten. tom. 1. Anecd. col. 804. ESSONIVM DE MALO VILLAE. Cum quis primo die in curia comparue-

paruerit, et ſe obtulerit, et ſine reſponſo eodem die receſſerit, ſi propter aliquam infirmitatem ſuperuenientem a loco, vbi hoſpitatus fuerit et receptus, ſe transferre non poſſit, nec ad curiam venire, mittit duos Eſſoniatores, aut excuſatores, qui in curia publice proteſtantur, quod tali infirmitate detentus eſt in eadem villa, vel in alia, vbi pernoctauit, quod ad curiam venire non poſſit pro lucrari et pro perdere. Ita Reg. Maieſt. lib. 1. cap. 8. §. 9. Bracton. l. 5. tr. 2. c. 7. Fleta l. 6. c. 13. etc. ESSONIVM DE VLTRA MARE, *vel vltra aquam*. *etc.* cum quis in paſſagio generali ad terram Hieroſolymitanam tranſiit. Regiam Maieſt. l. 1. c 8. §. 12. 24. 25. 26. ESSONIVM PER SERVITIVM *domini Regis*. Statutum Gloceſtrenſe ann. 6. Edw. I. cap. 8. Regiam Maieſt. lib. 1. cap. 8. §. 14. et ſeqq. ESSONIVM DE ESSE AD NVNDINAS; in Regiam Maieſtat. lib. 1. cap. 8. §. 30. ESSONIVM PARTICIPVM, quod a *participibus* ſeu ſociis proponitur, in Fleta lib. 6. cap. 12.

SVNTONATOR, in vet. Inſcript. quae Genuae viſitur: *Tuſtactus Suntonator Regis Tholomaei*, *etc.* Sponio in Itiner. part. 3. pag. 35. et 36. Muſicus eſt ſeu Symphoniae Praefectus, a Graec. σὺν, cum, et τόνος, tonus, concentus.

SVO SCIENTE, dedita opera, Gall. *à ſon eſcient* Charta ann. 1062. ex Tabulario Conchenſi in Ruthenis.

SVPALTA, κεκασσυμένα, in Gloſſ. Lat. Graec. Sed legendum *Suppalta*, vt in Gloſſ. Graec. Lat. V. Caſaubon. ad Theophr. Charact. p. 147.

SVPANVS, V. *Zupa*.

† SVPARARE, rugare, criſpare, contrahere. Gloſſ. Lat. Gall. a. 1352.

SVPARVM, *Lineum brachiale puellarum*. Papias. Hermanni Lerbeckii Chr. Epiſc. Mindenſ. apud Leibnit. to. 2. Script. Brunſuic. pag. 167. V. Feſtum in *Supparum*, et ibi Scaligerum. SVPPARVM, SVPPARVS, eodem notione. Gl. Gaſpar. Barthii apud Ludewig. to. 3. Reliqu. MSS. pag. 250. V. *Brachiale* et *Camiſia*.

† SVPATVS, falcula. Gloſſ. Lat. Gall. a. 1348.

SVPEDIVM, V. *Suppedium*.

SVPELLECTICARIVS, qui et *a Supellectile* dicitur, Miniſterii genus apud Romanos, tum vrbani, tum militaris, qui ſupellectilem curabat, apud Vlpian. Auguſti libertus quidam in vet. Inſcriptione memoratur *a ſupellectile caſtrenſi*. V. Salmaſ. ad Lampridium in Alexandro, et Voſſii Lexic. Etymol.

SVPELLICIVM, V. *Superpellicium*.

SVPER. (1) Ad, contra, aduerſus. Charta ann. 1087. ex Tabul. S. Albini Andegau. *Excepto quod chaſtellum* (ſic) *eius cuſtodient, quando Super hoſtes ſuos perget*. (2) Pro Sub. Charta Ricardi Regis Angliae inter Ordinat. Reg. Franc. to. 5. pag. 317. Galli dicunt *Sur peine de*, *etc.* (3) † Prope, iuxta, in Ch. a. 838. (4) † Erga. ap. Barel. ſerm.

SVPERA. (1) *Nauis*. Gloſſ. Iſidor. Leg. *Suppara*, *nauis vela*. (2) SVPERA, *Rugaturae dicuntur panni*. Papias.

SVPERABREPTIO, occupatio violenta et iniuſta. Capitul. Caroli C.

SVPERABSTINERE, Excommunicare. Concil. Toletan. 1. c. 13. V. *Abſtinere*.

SVPERABVNDVS, *Superbus*, ὑπέρογκος, ὑπερήφανος, in Gloſſ. Gr. vbi ſic legendum videtur, pro *Superuacundus*. Infra: ὑπερπλεονάζω, *Superabundo*.

SVPERACVTAE, tonus in muſica ſublimior, acutior, κορυφαία ἁρμονία, Maximo Tyrio ſerm. 3. Hugo a S. Victore in Speculo lib. 1. c. 3.

SVPERAFFEODARE, fundum, qui ab alio tenetur, in feudum alteri concedere. Conſuet. Brageriac. art. 70. Art. 71. legitur, *Superfeodare*. Vtrobique verſio Gallica habet *Suracaſer*. V. *Caſare* 1. et *Feudum*.

† SVPERAGERE, ſubtrahere, rem conceſſam repetere. Ch. a. 1097.

SVPERAGIVS, vox ibrida, ex *ſuper* et ἅγιος, ſanctus. Itinerarium Gregorii XI. PP. *Electa fuit a Deo et glorioſa Virgine Maria ab initio in Monte Superagio*. Infra: *Templum S. Mariae in Superagio*.

SVPERALE, veſtis quae aliis ſuperinduitur. Acta S. Ethelredae to. 4. Iun. p. 530. V. *Superaria.*

SVPERALIA, Ἐπενδύτης, in Gl. S. Benedicti cap. de Veſtimentis. Sed leg. *Superaria.* V. infra.

SVPERALTARE, bifariam ſumi videtur; nempe pro Ciborio, quod altari imminet, et Altari portatili. Priori notione vſurpat Ioannes Beka in Egilbodo Epiſc. Traiect. 13. Altera notione Synodus Exonienſis ann. 1287. cap. 4. *Nec Miſſae niſi in altaribus et Superaltaribus conſecratis aliqualiter celebrentur.* Inquiſitiones Archidiaconorum dioeceſis Lincolnienſis ann. 1233. cap. 40. *An Superaltaria ſint honeſta, et non moleſtur ſuper ea colores, et quae Eccleſiae ſint dedicandae?* Concilium Sariſberienſe ann. 1217. cap. 40. *Superaltaria nimis ſtricta non habeant, ſuper quae periculoſe celebratur; ſed competenter ampla.* Ex quibus omnibus confici videtur *Superaltare* idem eſſe, quod *tabula itineraria*, ſeu altare portatile, quod altari non dedicato ſuperponatur.

SVPERANEVS, Superior. V. *Superaria.*

SVPERANNATVS, qui annum aetatis exceſſit, Gall. *Suranné.* Monaſtic. Anglic. to. 3. pag. 153.

† SVPERANNVALE, quod ex reditu annuo reſiduum eſt. Ch. Mſ. a. 1222.

† SVPERANNVM, idem. *Dare in ſuperanno*, ea conditione, vt quis reliqua colligat et habeat, in Ch. a. 1222.

SVPERANVS, ex optimatum ordine, princeps. Vetuſtae Membranae apud Ludewig. tom. 8. Reliqu. MSS. pag. 221. V. *Summus* et *Subtanus.*

† SVPERAPPREHENDERE, improviſo opprimere, circumuenire, in Ch. Mſ.

SVPERARE, pro *Supereſſe*, vſurpat Lucifer Calaritanus lib. 1. pro S. Athanaſio: *Ego Superaui ſolus prophetarum.*

SVPERARGENTARE, Argento operire. Charta Ludouici VI. Reg. Franc. ann. 1117. apud Marten. tom. 1. Anecd. col. 345.

SVPERARIA, *veſtis, quae ſuperinduitur*, in Gloſſis Iſid. et apud Papiam. *Suppararia*, ex Gloſſ. Iſid. apud Graeuium. Gloſſae Graec. Lat. habent ἐπενδύτης, *inſtata*, (l. *inſtita*) *Superaria.* Gloſſae Lat. Graec. habent ἐπενδύτις. *Cotta vel camiſia ſuperanea*, in Charta Octauiani Cardinalis apud Vghell. tom. 3. pag. 634. V. *Superale* et *Superficium* 2.

SVPERASSISAE, quae Latinis *Superindicta.* V. in hac voce. Charta Edwardi III. Reg. Angl. to. 2. Monaſtic. Anglic. pag. 71.

† SVPERAT, reſiduum, in Comput. Mſ. a. 1364.

† SVPERATIO, victoria, t. 6. Collect. Hiſt. Fr. p. 354.

SVPERAVDIRE. (1) Leges Kanuti Regis Angliae part. 2. c. 43. *Et inveritent hoc ipſi teſtes in fide Dei et domini ſui, quod ei in vero teſtimonio ſint, ſicut oculis ſuperuiderunt, et auribus Superaudierunt, quod recte hoc acquiſiuit.* Phraſis Saxonica, inquit Somnerus: Saxonibus enim *oferhyran*, vt Anglis *overheare*, eſt auribus accipere, vel audire. Alias (2) SVPERAVDIRE eſt negligere, inſuper habere. V. *Overherneſſa.*

† SVPERAVGMENTARE, accreſcere, adiicere, t. 1. Aug. p. 79.

SVPERAVGVRIARE, Auguria conſulere. Halitgarius Epiſcop. Cameracenſis in Poenitentiali c. 6.

† SVPERAVRARE, deaurare, in Lit. remiſſ. a. 1381.

SVPERAVVS, nude in Gloſſ. Arabico-Lat. Atauus: *Suſelle*, ſeu *Suſayeul*, in veteri Ceremoniali a Cangio laudato ad Ioinuillam pag. 201.

SVPERAZEMVLARIVS, qui mulionibus praeeſt. V. *Azemblarius.*

SVPERBIA. (1) Dolus. Pactus Legis Salicae tit. 35. §. 5. *Si quis ligatum per Superbiam, aut per virtutem a Granione tulerit, etc.* Eſt enim hoc loco *Superbia* dolus, Gall. *Supercherie*, ita vt opponatur *virtuti*, ſeu *vi*, vti redditur in Edit. Pith. tit. 34. Eadem Lex tit. 41. §. 16. *Si quis per Superbiam aut per inimicitiam, caballus aut iumenta aliena tribatterit.* (2) Bona, facultates. Statuta Montiſpeſſul. MSS. ann. 1204.

Digitized by Google

1204. ex Cod. Colbert. 4936. Legendum forte *Subſtantia*. V. *Superbus*. (3) † Ornamenti muliebris genus, in Ch. Mſ.

† SVPERBIOSE, arroganter, ſuperbe, in Ch. a. 1355.

SVPERBITVDO, Superbia. Acta S. Bartholomaei Eremitae tom. 4. Iun. p. 835.

SVPERBRACHIVM, ornamentum brachiorum. V. *Brachiale*.

SVPERBVS, *virilis*, ἀγήνωρ, in Gloſſ. Lat. Graec. Addit Codex Reg. *Superbia*, *virilitas*, ἀγηνορία.

† SVPERCALIA, velum, quo calix tegitur, in Ch. a. 1220.

SVPERCAELVM, ſupremum tegmen, baldachinum, vmbella, Gallis *Ciel*, eadem notione. Acta S. Elizabethae tom. 2. Iul. p. 212. V. *Supracellum*.

SVPERCAPELLITIVM, Lineum capitis tegmen, *Amictus*. Statuta MSS. Augerii Epiſc. Conſer. ann. 1280.

SVPERCAPITARE, praecellere; proprie, toto capite ſupereminere. Aſcanius in Epiſt. ad Humbertum.

SVPERCAPITVLVM, Index capitis, ſeu capituli. Claudius Taurinenſis in Apologetico aduerſus Theodemirum Abbatem.

SVPERCAPTIO, V. *Superpriſia*.

† SVPERCAPVT, capitis tegmen, in Teſt. a. 1256.

SVPERCEDERE. (1) Succedere: vnde *Supercesſio*, Succeſſio. Quaeſt. ac monita vett. Iuriſperit. apud Murator. tom. 1. part. 2. p. 163. col. 1. Pluries ibi. (2) Suſpenſum tenere, Gall. *Suſpendre*. Charta Caroli V. Reg. Franc. ann. 1366. tom. 4. Ordinat. p. 678.

SVPERCELLIO, V. *Superſellium*.

† SVPERCENSIVA, incrementum cenſus, in Ch. a. 1211. Vide mox

SVPERCENSVS, Gallis *Surcens*. Tabul. S. Albini Andegau. ann. 1269. V. Gloſſ. Iur. Gall. v. *Surcens*. SVPRACENSVS, eodem intellectu. Charta ann. 1332.

SVPERCESSIO, V. *Supercedere* 1.

SVPERCHORI, ſedes ſuperiores in choro; pluries occurrit haec vox in MSS. Eccl. Lugdun.

SVPERCILICIVM, V. in *Superpellicium*.

† SVPERCILIOSE, ſuperbe, arroganter, to. 7. Collect. Hiſt. Fr. p. 108.

SVPERCILIVM FLVVII, non ſemel apud Ammianum. V. Lindenbrog. ad eumdem pag. 9. 1. edit. † Pro *ſuperlicium*, veſtis eccleſiaſtica, in Ordinar. Mſ. S. Petri Aureae-vallis. V. *Superpellicium*.

SVPERCOELVM, V. *Supercaelum*.

SVPERCOLORARE, Colorem ſuperlinire. S. Bernardus Tract. de Cantu to. 1. pag. 695.

† SVPERCONSILIARII, qui ad conſilium praeter conſuetudinem vocantur, in Ch. a. 1318.

SVPERCOPA, operculum cupae, ſeu poculi, tom. 4. Monarch. Luſitan. pag. 304.

SVPERCOQVVS, Magiſter coquorum. Cencius in Ord. Rom. cap. 26.

† SVPERCRESCENTIA, redundantia, ſuperfluentia, in Ch. a. 1214.

† SVPERCVBITVS, armus, in Ch. a. 1252.

SVPERCVNNVM, ἐφήβιον, ἐπικυσίς, in Gloſſ. Lat. Graec. Additur *Puberale*, in Graec. Lat.

SVPERDEMANDA, vox forenſis, cum Actor in proceſſu litis plus petit quam continet libellus actionis, vt eſt apud Bractonum l. 4. tract. 1. cap. 16. §. 5. vel cum dominus feudi maiorem cenſum, quam ei debetur, a vaſſallo exigit: quo ſenſu accipitur vox *Surdemande* in veteri Conſuetud. Normann. cap. 114. in noua art. 3. 52. 53.

SVPERDICERE, accuſare, criminari, inſimulare: Saxon. *forſecgan*, quomodo Galli dicunt, *Dire quelque choſe ſur quelq'un*.

SVPERDICTIONES, Superſcriptiones deletis imponi ſolitae. Marculfus lib. 2. form. 17. De hac formula vide in *Charaxare*.

† SVPERDIVRNARE, morari, diem ducere, in Annal. Bertin.

† SVPERDOMINATIO, ſuprema iurisdictio, in Ch. a. 1263.

SVPERDVCERE, ius denegare, Gall *Surmener*. Nam *mener par court* pro *ius facere* aliqui dicebant. Aſſiſiae Hieroſolymitanae MSS. c. 208.

† SVPERDVLIA, pro Gr. *hyperdulia*, cultus qui virgini ſanctae exhibetur, t. 3. Aug. p. 773.

SVPEREGANEVM, f. Foenum autumnale alterum, Gall. *Second regain*. Locus eſt in *Reganeum*.

SVPEREGLANGELIARE, f. *Superevangeliare*. Teſtam. S. Gennadii ſaec. 5. Bened. pag. 35. *In theſauro eccleſiae* (offero) *calicem, coronam, et Supereglangeliare argenteum, lucernam, et ſignum aereum*. Paulo ante legitur, *Euangeliarium*: hic vero libri Euangeliorum integumentum intelligo.

SVPEREROGARE, vltra praeſcriptum facere. Bulla Honorii III. PP. ann. 1226. in Bullar. Carmelit. pag. 4. Hinc

SVPEREROGATIO, Gall. *Surerogation*, quod ſponte fit et praeter debitum. Charta an. 1250. apud Ludewig tom. 5. Reliq. MSS. p. 111.

SVPERESSE, inſtare, imminere. Marianus in Vita B. Ioannis Bonuiſii tom. 5. Maii pag. 109.

SVPEREXCEPTVS, ſpretus, contemtus, in Legibus Adelſtani Regis apud Brompton. fol. 850.

† SVPEREXCREMENTVM, quod excedit, in Ch. a. 1232.

† SVPEREXIRE, licitari, auctioni addere; vnde SVPEREXITA, auctionis incrementum. Ch. a. 1495.

SVPEREXCRESCENTIA, Accretio, incrementum. Teſtam. Roberti I. Comit. Claromont. ann. 1262. tom. 2. Hiſt Aruern p. 269.

† SVPERFACERE, benefacto adiicere, ap. Ludew. t. 11. Reliq. p. 246.

SVPERFARI, inſuper effari, addere, Graec. ἐπιλέγειν. Vetus S. Irenaei Interpres lib. 1. cap. 21. num. 3.

SVPERFEODARE, V. *Superaffeodare*.

SVPERFICIALITER. (1) Leuiter, tenuiter, Gall. *Superficiellement*. Summa Mag. Pauli apud R. Duellium to. 1. Miſcell. pag. 62. (2) † Superficie tenus, in Bulla Mſ. Honorii IV.

SVPERFICIARIVS. (1) Qui terrae vel praedii alicuius fructibus vtitur ſub penſione annua illi exſoluenda, qui fundi dominus eſt. Statuta Genuae l. 1. cap. 34. fol. 61. vo. (2) Exterior. Paſſio S. Thomae, apud Marten. tom. 3. Anecd. col. 1739. V. *Superficium* 2.

SVPERFICIES. (1) Domus faſtigium, culmen, Gall. *Faite, charpente*. Charta Ioannis de Caſtellione Comit. Bleſenſ. ann. 1265. ex Schedis Cl. V. Lancelot. V. mox *Superficium* 1. (2) † SVPERFICIES NEMORIS, ſiluae ſectio, caeſura, Gall. ol. *Seurefait*. Ch. Mſ. a. 1233.

SVPERFICIVM. (1) Ἐποικοδόμημα in Gloſſ. Graec. Lat. Alia Lat. Graec. *Superficium*, ἐποικοδόμημα, διστέγ οἴκημα, in Cod. Reg. *Superaedificium*. V. vett. Inſcript. 138. et 608. 8. (2) Veſtis quaedam exterior, quae aliis ſuperinduitur. Vetus S. Irenaei Interpres lib. 2. cap. 14. n. 2. V. *Superaria* et *Superficiarius* 2.

SVPERFLVITAS, exceſſus in exactionibus, *malatolta*. Tabularium Deruenſis Monaſterii. V. *Menſura* 1. et *Superimpoſita*.

SVPERFLVOSA. Radulfus de Hengham in Parua cap. 7. ait diſſeiſinam fieri, *cum manu opus alicuius impeditur per Superfluoſam, et hoc in tenemento diu ante appruato, etc.* Vbi ad marginem editor appoſuit; nonnullis, *vel per ſuperfluam*, aliis *Superſtitioſam*.

SVPERFLVVS, in Gloſſis antiquis MSS. *Incongruus, importunus, inquietus*. Pro iniuſtus, non ſemel occurrit in Cod. Theod. lib. 10. tit. 13. leg. vnic. de petit. et deſiſtent. et lib. 11. tit. 30. l. 39. 42.

SVPERFODERE, pro *Superfidere*, quomodo Saxonice *ofertruwan*, nimium et plus iuſto fidere. Leges editae ſub Adelſtano Rege Angl. c. 13. apud Bromptonum.

SVPERFORANEVM, Superuacuum, de qua voce vide Sauaronem ad Sidonium lib. 1. Epiſt. 7.

SVPERFRONTALIS, V. *Frontale*.

SVPERFVGIVM, ὑποφυγή, in Gloſſ. Lat. Graec.

SVPERFVNDERE. (1) In Lege Burgund. tit. 53. mater ſuperſtes eſſe filio dicitur, *rebus Superfuſis humanis*,

nis, id eſt vt infra habetur, *cum contraria fatorum decreta vertuntur.* (2) Ornare, *quos certa priuilegia Superfundunt*, in Cod. Theod. lib. 6. tit. 35. l. vlt.

SVPERFVSI, dicti, quibus ob morbum, vel periculum mortis, baptiſmus conferebatur ſuperfuſa ſalutari aqua, non vero immerſione, vti obſeruatum in voce *Clinicus*. Vetus Poenitentiale MS. *Perfuſum* eadem notione dixit Rufinus, vbi Euſebius lib. 6. Hiſtor. cap. περιχυθεὶς habet.

SVPERFVSIO, PROFVSIO, PERFVSIO, cum vinum et aqua poſt communionem Sacerdotis calici a miniſtro infunduntur. Synodus Baiocenſis ann. 1300. de Presbytero, qui duas Miſſas eodem die celebrat: *Celebraturus quoque ſecundam Miſſam, vinum Superfuſionis non ſumat, ſed miniſtro habenti bonam conſcientiam conferat.* Aliis verbis Synodus Colonienſis an. 1280. cap. 6. PROFVSIO. Concil. Tarracon. an. 1329. apud Marten. tom. 4. Anecd. col. 287. Ita CALICEM PROFVNDERE, in veteri Poenitentiali MS. de Presbytero: Vbi CALICEM PERFVNDERE dixit Petrus Damianus lib. 5. Epiſt. 18.

SVPERFVSVM, quod in cenſu, vel peraequatione alicuius tributi inique alicui impoſitum et adſcriptum eſt, in Cod. Theod. lib. 13. tit. 11. de Cenſitor. leg. 4.

SVPERGREDI, Graec. ὑπερβαίνειν, Tranſilire, deſpicere, nihil curare, efferre ſe ſuper aliquem. Capitul. lib. 7. cap. 175. *Supergredi leges*, eas transgredi, violare, apud eumdem lib. 5. cap. 26. num. 2.

✝ SVPERGVARDARE, diligenter cuſtodire. Stat. Piſtor. a. 1107.

SVPERGVLA, pro *Superregula*, ni fallor, Regulae transgreſſio, violatio. Charta Curiae Arelat. an. 1253. ex Cod. MS. D. Brunet fol. 88. *Si aliqui alii ciues eligerentur ad cognoſcendum maleſachas et omnes Supergulas.*

SVPERHABERE, pro *Inſuper habere*, Deſpicere, negligere, in Legibus Angl:.is non ſemel.

✝ SVPERHAVTO, ſecundus *hauto*, V. in hac voce. Ch. Mſ. a. 1234.

SVPERHVMERALE. (1) Veſtis Pontificum in veteri Lege. Exod. 28, 6. *Et fecerunt Superhumerale de auro et hyacintho et purpura et cocco, etc.* Paſſim ibi. Sic vero deſcribitur ab Eucherio: *Ephod, veſtis ſacerdotalis, quae Superindumentum, vel Superhumerale appellatur. Eſt autem velut in caracallae modum, ſed ſine cuculo: cuius veſtimenti duo ſunt genera, vnum lineum et ſimplex, quod Sacerdotes habebant; aliud diuerſis coloribus, et auro gemmisque contextum, quo ſoli Pontifices vtebantur.* SVPERHVMERALE appellarunt etiam *Pallium* Archiepiſcopale, de quo ſuo loco. Gregor. M. lib. 1. Epiſt. 24. *Pallio* ſimillimum eſt *Superhumerale* quo vtitur Epiſcopus Tullenſis, vt ex Ceremoniali eiusdem Eccl. colligitur apud R. P. Benoit Hiſt. Tull. p. 168. (3) Idem interdum quod *Amictus*. Vdalricus lib. 3. Conſuet. Cluniac. c. 13. *Et alligat Superhumerale, id eſt, amictum.*

SVPERI, homines ſuperſtites, viui. Ionas in Vita S. Columbani ſaec. 2. Bened. pag. 6.

SVPERIACTARI MALEFICIVM. Lex Salica tit. 21. §. 3. *Si quis alteri aliquod maleficium Superiactatus fuerit etc.* Galli dicunt, *Jetter le ſort ſur quelqu'un.*

SVPERICONICAE LITTERAE, vox ibrida ex *Super* et εἰκὼν, imago: ita vocantur Litterae in imagine alicuius Sancti appoſitae, quales viſuntur in libris eccleſiaſticis. Gregor Turon. in Vitis Patrum cap. 6.

SVPERIEIVNARE, V. *Superpoſitio* 3.

SVPERILLVSTRES. Speculum Saxonic. l. 1. art. 3. *Ad hunc modum clypeus ſeu cingulum militare in ſeptimis terminatur: primum quippe habet Rex Romanorum, ſecundum Epiſcopi, Abbates, et Abbatiſſae, qui et Superilluſtres dicuntur: tertium Laici principes, ex quo facti ſunt Epiſcoporum ſubditi et vaſſalli, qui Illuſtres nuncupantur: quartum Nobiles et Liberi Domini, etc.*

Digitized by Google

SVPERIMPOSITA, SVPERIMPOSITIO, Exceſſus in exactionibus, *malatolta.* Charta Ludouici Pii Imp. apud Puricellum in Monumentis Baſilicae Ambroſianae p. 215. V. *Superfluitas*, *Superindictum*, et *Superponere* 1.

SVPERIMPOSITIO, Subſcriptio. Charta Arnulphi Chiniac Comit. ann. 1097. apud Miraeum tom. 1. pag. 670. col. 2. V. *Superimpoſita.*

SVPERIMPOSITVM; V. *Superponere* 1.

SVPERINDE, propterea. Litterae Henrici VII. Reg. Angl. ann. 1492. apud Rymer. to. 12. pag. 482.

SVPERINDICTVM, SVPERINDICTIO, quidquid praeter *indictionem* prouincialibus imponitur. Nam vt notat Aſconius in 3. Verrinam, tria ſunt genera penſitationum, *canonis*, *oblationis*, *et indictionis.* *Canon*, ſeu Canonici tituli, ſunt ordinariae praeſtationes: *Indictio*, quod praeter canonem indicitur: *Superindictio*, quod praeter indictionem pro aliqua imminente neceſſitate imponitur. V. Codicem Iuſtin. et Theod. tit. de Superindicto. Charta Frid. II. Imp. an. 1223. ex Schedis Praeſid. de Mazaugues: *Prohibemus ne qui Comes aut Marchio . . . praeſumant inquietare, vel quibuslibet collectis aut exactionibus aut Superindictis grauare.* V. *Superimpoſita* et *Superponere* 1.

SVPERINDITIO, pro *Superindictio*, eadem notione. Locus eſt in *Inditio.*

SVPERINDVCTA, mulier extranea, concubina. Willelmus Armor. de Geſtis Philippi Aug. apud Ducheſn. to. 5. Hiſt. Franc. p. 81. V. *Subintroductae.*

SVPERINDVCTVM, vt *Superindictum*, apud Senator. lib. 1. Variar. cap. 14.

SVPERINSIGNE, Sagum militare, quod armorum inſignibus diſtinctum geſtant in bello Milites. V. *Inpellum*, in *Iupa.*

SVPERINSPECTOR, Epiſcopus. Senator in Pſalm. 108. V. *Epiſcopus*, et *Superintendens.*

SVPERINTENDENS, Epiſcopus eadem ratione dicitur, qua *Superinſpector.* S. Hieron. Epiſt. ad Euagrium: *Hoc quidem Graece ſignificantius dicitur ἐπισκοποῦντες, id eſt, Superintendentes. Vnde et nomen Epiſcopi tractum eſt.* Hinc *Superintendere quibus praeficiuntur* Epiſcopi dicuntur in Epiſtol. Liciniani ex S. Auguſtini lib. 29. de Ciuit. Dei c. 19. Hinc SVPERINTENDENS appellatur Praepoſitus templi in ciuitate London. pro Germanis, in Charta ann. 1550. apud Rymer. to. 15. pag. 243. SVPERINTENDENS, cui incumbit ſumma cura rationum negotiorumque, Gall. *Surintendant*, apud Raim. Duellium to. 1. Miſcell. p. 225.

SVPERINTENDENTIA, *Superintendentis* munus, *Surintendance*, ibid. pag. 224.

† SVPERINTENTOR, i. q., *Superintendens*, ap. S. Aug.

SVPERIORATVS. (1) Praeſtantia, excellentia, ſuprema iuriſdictio. Charta Henrici IV. Regis Angl. an. 1400. apud Rymer. to. 8. pag. 121. V. *Superioritas.* (2) SVPERIORATVS, adiect. Maior, ad *Superioratum* ſeu ſupremam iuriſdictionem pertinens. Charta ann. 1338. tom. 2. Hiſt. Dalph. pag. 356. col. 1. (3) Praetextus, Gall. *Brodé.* Statuta Eccleſ. Ambian. apud Marten. to. 7. Ampliſſ. Collect. col. 1226.

SVPERIORITAS. (1) Vt *Superioratus* 1. Chronic. Angl. Th. Otterbourne p. 62. (2) † Locus vel pars ſuperior, in Inu. a. 1476.

SVPERISTA, aedituus, ex Graec. ὑπερίστης. Annales Francorum Lambeciani ann. 882. lib. 2. Comment. de Caeſar. Bibl. p. 353. Ex his emendanda vetus inſcriptio Mediolan. apud Puccinellum in Zodiaco Mediolan. part. 3. p. 378. *Guillelmus de Pomo Superſtes huius Eccleſiae, hoc opus multaque alia fieri fecit.* Legendum enim *Superiſtes.*

SVPERIVDEX, Magiſtratus dignitas, apud Luſitanos. V. Brandaon. lib. 15. Monarch. Luſitan. cap. 41.

SVPERIVMENTARIVS, qui *Iumentariis* praeeſt. Sueton. in Claud. cap. 4. V. Caſaubon. in hunc locum, et ſupra *Iumentum.*

SVPER-

SVPERIVRAMENTVM, V. mox *Superiurare*.

SVPERIVRARE. (1) Iuramento reſtari. Capitula Theodori Archiep. Cantuar. c. 47. (2) Iuramentum, a paucioribus praeſtitum, iuramento plurium praeponderatum ſuperare, vincere, euertere, atque aduerſarium falſi conuincere. Ita Somnerus. Lex Ripuar. tit. 79. *Si quis homo propter furtum comprehenſus fuerit, et legitime Superiuratus, et iudicio Principis pendutus, vel in quolibet patibulo vitam finierit, omnes res eius haeredes poſſideant, exceptis capitali et dilatura, quae in locum reſtituant.* Vbi *Superiuratus* dicitur reus, qui plurium teſtimoniis criminis conuictus eſt, quam ipſe innocentiam ſuam probauit. Concilium Triburienſe ann. 895. cap. 22.

SVPERIVRAMENTVM, in Legibus Adelſtani Regis cap. 5. apud Bromptonum p. 850. pro *praeiuramento* accipi obſeruat Somnerus.

SVPERLABIVM, labium ſuperius. Leges Kanuti Regis cap. 51. apud Bromptonum.

SVPERLATIVVS, optimus, praeſtantiſſimus. Geſta Conſulum Andegau. apud Acher. tom. 10. Spicil. pag. 424. Hinc **SVPERLATIVE**, excellenter. Henr. Huntindon. in Epiſt ann. 1153. apud eumdem to. 8. Spicil. pag. 182.

SVPERLECTILE, Stragulum, quod lecto inſternitur, vel etiam id omne quo lectus inſtruitur. Bulla Benedicti XII. PP. apud Stephanot. tom. 10. Fragm. MSS. pag. 115.

SVPERLICENTIA, Licentia extraordinaria. Statuta pro Monaſterio S. Andreae Auenionenſis ann. 1253.

SVPERLICIVM, vt *Superpellicium*. V. ibi.

SVPERLIMINARE, in Hiſt. Miſcella, ὑπέρθυρον, apud Theophanem ann. 6. Iuſtiniani. Ἀνώφλιον, apud Anonymum de Locis Sanct. cap. 7. Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm. *Superliminare*, *Entrée de maiſon*, *deſſus*.

SVPERMAGNVS, maximus. Vita Clementis V. PP. apud Murator. to. 3. pag. 679. col. 1.

† **SVPERMANEVS**, inquilinus, colonus, in Ch. a. 1222.

SVPERMISSA, Epiſtola, quae canitur in Miſſa. Gloſſae MSS. S. Germani Pariſ. ad Priſciani Graeca vocabula: ἐπιςολὴ et ἐπιςόλιον *idem eſt*, *i. Supermiſſa*. Alcuinus lib. de Diuin. Offic. *Epiſtola dicitur Supermiſſa, eo quod ſuper vetus Teſtamentum et Euangelium Miſſa ſit, non cauſa dignitatis; ſed vt quisque, qui Euangelium fuerit ingreſſus, ibi inveniat medicinam ſalutis.*

SVPERNAS, *natis*, *Superna colens*. Ioan. de Ianua. *Souvrain*, in Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm. MSS.

SVPERNAVIGARE, de naue dicitur, quae alteram praecurrit. Chron. Angl. Th. Otterbourne pag. 253. Gloſſ. Lat. Graec. *Supernauigo*, ἐπιπλέω.

SVPERNIS, *deſuper*, ἄνωθεν, in Gloſſ. Lat. Gr. *Superius*, in MSS.

SVPERNOMEN, cognomen, Gall. *Surnom*. Iudicatum ann. 969. in Addit. ad Chr. Caſaur. apud Murator. tom. 2. part. 2. col. 958. *Et querelati ſunt ſuper Walteri, qui Supernomen vocatur Aczo.* Placitum ann. 1014. ex Chartul. Farf. apud Mabill. to. 4. Annal. Bened. pag. 706. col. 1. *Benedictus qui Supernomen Bocca-pecu vocatur.* V. *Supranomen*.

SVPERNVMERARIVS, qui ſupra numerum vſitatum accedit, Gall. *Surnumeraire*. Veget. lib. 2. c. 19. Eosdem *Super-numerum*, vel *Supranumerum* vocat Sueton. in Claudio.

SVPER-OBLATA, Offertorium, ſeu Oratio quae fit ſuper *Oblata*. Acta SS. to. 4. Iun. pag. 698. de Feſtis S. Ioannis Bapt. *Et Super-oblata, eadem quae praedicto in Romano eſt ſecreta feſti.*

SVPERORDINARE, aliquem loco alterius ordinare, ſubrogare. Epiſt. Sigeberti Mon. ad Leod. ann. 1102. apud Marten. to. 1. Ampl. Collect. col. 592.

SVPER-OS, callus oſſi adnaſcens. Vita S. Raynerii tom. 3. Iun. p. 464. V. mox *Superoſſum* et *Supproſſum*.

SVPEROSSVM. (1) Callus ad equi genu, Gall. *Suros*. Durandus in Speculo iuris lib. 4. partic. 3. de empt.

empt. et vendit. tit. 43. (1) † Tumor ſuper oſſum, hominum morbi genus, in Cod. Mſ. eccl. Veſunt.

SVPERPALLIVM, vmbella, baldachinum. Vita Eugenii IV. PP. apud Baluz. tom. 7. Miſcell. p. 509. V. in *Pallium* 2.

† SVPER-PEDES, ſine mora, in Inſtr. a. 1390

SVPERPELLICEATVS, SVPERPELLICIATVS. V. mox in *Superpellicium*.

SVPERPELLICIVM, veſtis linea, manicata, ſic appellata, inquit Durandus in Ration. lib. 3. c. 1. n. 10. 11. *eo quod antiquitus ſuper tunicas pellicias de pellibus mortuorum animalium factas induebatur, quod adhuc in quibuſdam Eccleſiis obſeruatur. Superpelliciale indumentum*, in Actis Archiep. Rotomagenſ. pag. 453. Gauterius de Bellis Antiochen. pag. 461. *Archiepiſcopus ſacerdotali Superpellicio indutus, etc.* SVPERPELLICIVM CONCEDERE, clericum facere, aliquem inter cleros et canonicos admittere. Statuta Clementis IV. PP. pro Eccleſ. Anicienſi apud Marten. tom. 2. Anecdot. col. 483. SVPERPELLICIVM *vna cum capucio proceſſionibus portare* inhibent Statuta Arnaldi Epiſc. Magalonenſ. ann. 1339. inter Inſtrum. tom. 6. Gall. Chriſt. nouae edit. col. 383. *Superpelliceum* porro veſtis fuit propria Canonicorum regularium, quam nunquam deponunt: adeo vt eo ipſo, quod Eccleſiae Cadurcenſis Canonici *Superpellicio* vterentur, Regulares fuiſſe ab initio quidam contenderint, et de hac re ad Innocentium IV. PP reſcripſerint, quo illos ad regulam reuocaret, vt eſt apud Cruceum n. 110. V. Claudium Molinetum de Habitib. Canonic. Regul. SVPERPELLICEVM etiam vocatur apud Moniales Cuculla maior, vt colligitur ex Statuto ann. 1209. pro Monaſterio Iorrenſi ex Cod. 10. Bibl. Pithoeanae: *Habeat quaelibet monialis quolibet anno duo Supplicia* (ſ. *Superplicia*) *alba et duo nigra, quae terram tangant.* SVPERPELLICIA mulieribus quibusuis tribuunt etiam Galbertus Flandr. in Vita Caroli Comitis num. 51. et liber Miraculor. S. Ludgeri Epiſcopi Mimigard. num. 44. SVPELLICIVM, pro *Superpellicium*, in Statutis Iuhelli Archiepiſc. Turon. an. 1233. SVPPELLICIVM, eadem notione. Translatio S. Gregorii Nazianz. tom. 2. Maii p 457. SVPELLICIA, eodem ſignificatu, in Computo ab ann. 1333. ad ann. 1336. to. 2. Hiſt. Dalph. pag. 277. SVPERLICIVM, pari intellectu. Synodus Trecor. ann. 1329. apud Lobinell. tom. 2. Hiſt. Britan. col. 1604. SVPERCILICIVM, perperam pro *Superlicium*, apud Lobinell. tom. 3. Hiſt. Pariſ. pag. 138. SVPERPELLICEATVS, SVPERPELLICIATVS, Superpelliceo indutus. Charta ann. 1258. tom. 2. Rer Mogunt. pag 710. SVPERPLICIATVS, eadem notione, in Litteris Henrici VII. Abb. Fuld. ann. 1365. apud Schannat. Dioeceſ. Fuld. p. 315.

SVPERPLVS, reſiduum, quod ſummam aliquam excedit, Gallis *Le ſurplus*: Ὑπέρπλεον, Zonarae in Alexio Comn. p. 237. et Glycae. Leges Adelſtani Regis apud Greteleyam c. 1.

SVPERPLVSAGIVM, eodem ſignificatu. Charta ann. 1341. apud Rymer. tom. 5. p. 287. SVRPLVSAGIVM, eadem notione, ex Anglico *Surpluſage*. Charta Edwardi III. Regis Angl.

† SVPERPLVVIVS, pluuius abundanter, t. 10. Collect. Hiſt. Fr. p. 266.

SVPERPONDIVM, auctarium ponderis, vt mox *Superpondus*. Apuleius lib. 6. Metamorph. *Exiguum ſcilicet et illud tantae molis Superpondium*.

SVPERPONDVS, quod pondus excedit, Gallice *Surpois*, Occitanis *Sobrepès*. Fori Morlanenſes art. 18.

SVPERPONERE. (1) Vltra debitum exigere; Germ überſetzen. *Cenſum Superponere*, in Praecepto Caroli M. pro Hiſpanis ann. 812. et in Capitulari Wormacienſi ann. 829. cap. 15. SVPERPOSITIO, Exactio extraordinaria. Iudicium Aganonis Epiſcopi Auguſtodunenſis. SVPERPOSITVM,

Digitized by Google

SITVM, eſt Penſitatio extraordinaria, quae praeter conſuetam imponitur. Synodus Romana ſub Eugenio II. c. 26 ex edit. Holſtenii. SVPRAPOSITIO, eadem notione, in Charta ann. 1039. apud Vghell. to. 3. pag. 301. SVPERIMPOSITVM, in Charta Caroli Craſſi ann. 882. apud eumdem tom. 5. pag. 1572. (2) SVPERPONERE, praeferre, anteponere. Capitulare Pipini Regis ann. 793. cap. 10.

† SVPERPORTORIVM, SVPERPORTVS, tributum, quod in portubus exſoluitur, in Ch. a. 1160.

SVPERPOSITA, morbus ſeu laeſio equina *inter carnem et vngulam*, *faciens rupturam carnis ibidem*, *etc.* Petrus de Creſcentiis lib. 9. cap. 51. cuius vetus Gallicus interpres vertit *ſuppoſte*.

SVPERPOSITI PSALMI, V. *Superpoſitio* 3.

SVPERPOSITIO. (1) Exactio extraordinaria. V. *Superponere* 1. (2) Acceſſio, incrementum. Charta Hererici ann. 868. apud Marten. to. 1. Ampl. Collect. col. 190. V. *Superpoſitum* 1. (3) SVPERPOSITIO, et SVPERPOSITIO IEIVNII, dicitur ieiunium ſtrictius, et quod maiori abſtinentia obſeruatur, quam caetera ieiunia, quae ex regula, aut ab Eccleſia indicuntur; ita vt ſi quis ſemel in die edat, in ipſo, vt vocabant, *ſuperpoſito* die a cibo vel etiam a potu penitus abſtineret; quod Poenitentialis MS. *Superieiunare* dixit: *In quarto Superieiunet ad Nonam*, *et a carne et vino abſtineat ſe.* Concilium Eliberitanum can. 26. *Errorem placuit corrigi*, *vt omni Sabbati die ieiuniorum Superpoſitionem celebremus. Ieiunium duplex* appellatur apud S. Hieron. in Epitaphio Paulae c. 1. *Superpoſitio* igitur in ieiunio erat ſtrictius caeteris ieiunium, vt fuit illud quod Monachi Aegyptii Quadrageſimali tempore obſeruabant. S. Hieron. Epiſt. 22. *Superpoſitionem* vſurpant Medici veteres, nempe pro morbi augmento, cui *lenimentum* opponitur. Caelius Aurelian. lib. 3. Tardarum paſſion. c. 1. Alexander Iatroſophiſta lib. 1. Paſſion. capit. *De ſignis futurae freneticae*: *Quod ſi paſſio Superpoſuerit*, *ita vt iam proxima ſit freneſis*, *etc.* Neque aliter accipi debet. SVPERPOSITIO SILENTII, apud Columbanum, in Poenitentiali c. 5. 6. et in lib. de Poenitent. menſura cap. 9. quae imponebatur in poenam, ita vt cui indicta erat, ſilere prorſus, ac ne vocem quidem emittere iuberetur. Petrus Cluniac. lib. 1. Epiſt. 27. p. 673. Ita SVPERPOSITIO PSALMORVM *et officii*, apud Stephanum Pariſ. in Regulam S. Benedicti, eſt officii et curſus Eccleſiaſtici augmentum, additio ad conſuetum officium. *Monaſteria quaedam quadam vtuntur pſalmorum et officiorum Superpoſitione.* Alio porro ſenſu (4) SVPERPOSITI dici videntur *Pſalmi* in Regula Magiſtri c. 50. *Alii literas diſcant et doceant*, *alii pſalmos*, *quos habent Superpoſitos*, *meditentur.* Cap. 57. *Aliquantulum legat*, *ſi fuerit pſalteratus. Si vero non fuerit*, *tabulas a Maiore Superpoſitas Pſalmis ſecum portet*, *vt ad refectionem prandii*, *aut ad manſionem cum applicauerit*, *aliquantulum*, *quantum occurrerit*, *tamen meditetur*, *vt quotidie regulae reddat*, *quod ſuum eſt. Ita et Frater*, *qui adhuc literas diſcit*, *tabulas Superpoſitas a Maiore a Monaſterio ſecum portet*, *vt ſi cum literato vadit*, *ipſe*, *cum ad refectionem vel manſionem applicauerit*, *cum eo tamen*, *aut ſolus aliquantulum*, *quantum occurrerit*, *meditetur.* Quibus locis Pſalmi *ſuper* tabulas peregrinantium illiteratorum *poſiti* videntur indicari, quorum ſcilicet loco aliquid de iis meditari liceat. Vtcumque ſit de horum verborum ſenſu, conſtat, genuinam vocis, *ſuperpoſitio*, ſignificationem Salmaſium ad Solini cap. 27. pag. 324. et 1342. vt et pleroſque e doctioribus non eſſe aſſecutos. V. Petauium in Miſcellan. exercitat. poſt Iulianum cap. 5. et infra *Tabula Peregrinantium*.

SVPERPOSITVM. (1) Superficies, quidquid agro inaedificatum eſt, aut in eo ſatum vel plantatum. Teſtamentum

mentum Widradi Abbatis Flauiniac. ann. 1. Theoderici Regis. SVPRAPOSITVM, eadem notione, in Formula 25. inter Lindenbrog. SVPPOSITVM, eodem ſignificatu, niſi etiam contracte ſcriptum fuerit pro *Superpoſitum*, vel *Suprapoſitum*. Charta ann. 865. apud Acher. tom. 8. Spicil. p. 147. SVPERPOSITVM NEMORIS, arbores, virgulta, caedua. Charta ann. 1182. ex Tabulario Foſſatenſi fol. 25. (2) Exactio extraordinaria. V. *Superponere* 1.

SVPERPOSITVS. (1) SVPERPOSITVS MONASTERII, Abbas, Ἡγέμενος, in Diplomate Muncimiri Croatiae Ducis an. 992. apud Ioan. Lucium de Regno Dalmatiae lib. 2. cap. 2. Ita in veteri Inſcriptione *Superpoſitus medicorum*, qui alias ἀρχίατρος. S. Hieron. *In toto orbe decretum eſt, vt vnus de Presbyteris electus Superponeretur caeteris. Superponi Eccleſiae*, i. praefici, in Concilio Valentino III. can. 7. (2) Propugnaculum, munimentum, quo aliud defenditur. Praeceptum Borelli Comit. ann. 986. apud Marten. tom. 10. Ampl. Collect. col. 338. (3) † Dicitur de arboribus, ſegetibus, etc. quae ſuperficiem terrae occupent, t. 9. Collect. Hiſt. Franc. p. 502. V. *Superpoſitum*.

SVPERPOSTVLATIO, quod praeter debitum exigitur, in l. 28. Cod. Theod. de Erogat. milit. annonae. V. *Superdemanda*.

SVPERPRENDERE, Capere vltra quam fas eſt, aut licet. Lex Ripuar. c. 60. §. 2. *Si quis conſortem ſuum, quantulamcumque Superpriſerit, cum 15. ſol. reſtituat.* Vbi *Superprindere conſortem ſuum*, eſt *prendere ſuper conſortem*. V. *Supprendere* in *Suppriſa*.

SVPERPRISIA, tributi ſtati ac ordinarii ſpecies, ſic appellata, quod domini vltra conſueta tributa tenentibus ſuis id olim impoſuerint. Notitia ann. 1114. in Tabulario Eccleſiae Heduenſis. V. *Seurpriſia* et *Suppriſa*. SVPERCAPTIO, eadem notione. Charta ann. circ. 1100. ex Chartular. Matiſcon.

† SVPERPVNCTVM, veſtis ſpecies lana ſpiſſiori perpuncta et coactili farta, Gall. *Pourpoint*. Lit. remiſſ. Mſ. a. 1374.

† SVPERQVAESTA, penſitatio extraordinaria, quae praeter conſuetam imponitur. Ch. a. 1339. V. *Quaeſta*.

SVPERREDDERE, reddere, remittere, Angl. *Surrender*. Chron. Angl. Th. Otterbourne p. 218. V. *Surſum reddere*.

SVPERSALIENTES. Leges Alfonſinae part. 2. tit. 34. lege 6. *Sobreſaliente: blaman otroſi a los omes que ſon pueſtos ademas en los navios, aſſi como balleſteros, e otros omes de armas, e eſtos non han de facer otro officio, ſi non defender a los que fueren en ſus navios, lidiando con los enemigos.* Conuentiones Michaelis Palaeologi Imp. et Genuenſium ann. 1261. poſt Villharduinum editae: *Videlicet quilibet nocherius Yperpera 3. et Kar. 6. Superſalientes vniuſcuiuſque galeae PP. 10. etc.* Eadem Charta Gallica vertit, *Seurſaillans*. Barthol. Scribae Annal. Genuenſ. ad ann. 1242. apud Murator. to. 6. col. 495. *Facta fuit electio potens et diſpenſatio Superſalientium, et bellatorum, et baliſtariorum in ciuitate per compagnias, et remigum per poteſtatias.* Italis *Supraſſagliente*, vox maritima, Lat. vector, Gr. ἐπιβάτης. Vide. Cruſcanos.

SVPERSALLICIO. Exſtat Formula 5. inter Andegauenſes, hoc titulo: *Incipit ſecuritas de Superſallicione hic eſt.* Vbi agitur de eo, qui iniuſte alium in ius vocauit tamquam rei ſuae vſurpatorem. Gallis *Aſſaillir*, inuadere, adſultum, impetum facere.

SVPERSCRIBERE, Pignori capere, titulum praedio adſcribere: *Saiſir*. Gregor. M. l. 10. Ep. 27. V. in *Titulare*.

SVPERSEDENS, V. *Supraſtans*.

SVPERSEDENTIA, Dilatio, induciae, Gall. *Surſeance*. Litterae ann. 1473. apud Rymer. to. 11. p. 780. V. mox *Superſedere*.

SVPERSEDERE, differre: SVPERSISA, dilatio. Proprie *Superſedere*

dere eſt negligere, contemnere. Leges Adelſtani Regis cap. 25. *Si quis gemotum, id eſt publicum Comitatum, adire Superſedeat, ter emendet overhirneſſam, etc.* Leges Kanuti Regis 2. part. c. 26. *Si quis audito clamore* (de fure agitur) *Superſederit, reddat overkyrneſſam Regis, aut plene ſe adlegiet.* SVPERSISA perinde dicitur de iis, qui iuri ſtare ac parere recuſant, vel negligunt. Bracton. lib. 5. tract. 2. c. 1. §. 1. SVRSISA, eadem notione, apud eumd. Bracton. eod. lib. tract. 1. cap. 4. §. 1. et alibi. SVPERSISIO. Legum Henrici I. cap. 50. *De Superſiſionibus placitis* inſcribitur: ſed legendum videtur *placiti*, cum ſcilicet *quis a domino vel praelato ſuo denominatis placitis ſecundum legem ad diem condictum, non venit omnium placitorum, etc.* Ita SVPERSESSIO COMITATVS, de eo, qui ad Comitatum non venit, cap. 53. SVPERSESSIO, vox medicorum, ἐγκάθισμα, ſeſſio in aqua medicata ab imis pedibus vsque ad vmbilicum, ita vt ſupernae partes non madeſcant. Ita Gorraeus. Gloſſ. Medicum MS. Reg. cod. 1486. *Encatiſma, i. Superſeſſio.*

SVPERSEDES, vt mox *Superſedium*. Liber Ordinis S. Victoris Pariſ. MS. cap. 12.

† SVPERSEDIMENTVM, dilatio, induciae. Conſtit. Mſ. Petri III. Reg. Arag.

SVPERSEDIVM, Sedis *Stragulum*. Hugo Flauiniac. in Chron. p. 246. *Superſedium vnum.*

SVPERSELLIVM, Stragulum, quod ſellae inſternitur. Meſſianus Presbyter in Vita S. Caeſarii Archiepiſc. Arelat. p. 254. lib. 2. V. *Bancus*.

SVPERSENIORATVS, ſuperius dominium, Gall. *Suzeraineté*. Charta Caroli Imp. ann. 1122. ex Chartul. Eccl. Aptenſis fol. 16.

SVPERSESSIO. V. in *Superſedere*.

SVPERSIGNVM, Vexillum nauis. Sanutus lib. 2. part. 4. cap. 34. V. *Superinſigne*.

SVPERSISA, SVPERSISIO. V. *Superſedere*.

† SVPERSPECIALIS, magis ſpecialis. B. de Amor.

SVPERSPECVLATOR, Epiſcopus: id enim ſonat Graecum ἐπίσκοπος. Willibaldus in Vita ſancti Bonifacii ſaec. 3. Bened. part. 2. pag. 19. V. *Superinſpector*.

SVPERSTANS, Praefectus, praepoſitus, vt infra *Supraſtans*. Statuta Narnienſ. inter Acta SS. tom. 1. Maii pag. 397.

SVPERSTARE, Praeeſſe. Memoriale Poteſt. Regienſ. ad. ann. 1233. apud Murator. tom. 8. col. 1108.

SVPERSTATIONARIVS, V. *Stationarius*.

SVPERSTATVTVM, quod praeter *Statutum* exigitur, in l. 12. Cod. Th. de Erogat. milit. V. infra *Superſtitio*.

SVPERSTES, Praefectus, vt *Superſtans*. Translat. S. Petri Parentii to. 5. Maii p. 99. V. *Superiſta*. SVPERSTES, in iisdem Statutis cap. 116. SVPERSTES SPATIVM, Reliquum, quod ſupereſt, in Cod. Theod. lib. 2. tit. 7. leg. 2.

SVPERSTITIA, SVPERSTITIVM, idem quod *Superſtitio*. Gl. Graec. Lat. δεισιδαιμονία, *Superſtitia*, *Superſtitium*, *ſuperſtitio*, *religio*. Alibi: Θρησκεία, *ſuperſtitio*, *ſuperſtitium*, *religioſitas*. MS. habet *Religio*, *Ritus*. Gloſſae MSS. ad Prudentium: *Superſtitio*, *paganitas*. Ita apud S. Valerianum lib. de Bono diſciplinae, *Antiquo ſuperſtitionis errore*, Ethniciſmo, Gentilitate, interpretatur Goldaſtus.

SVPERSTITIO, Vexatio, quidquid ſuper *ſtatas* et ordinarias praeſtationes exigitur. Charta Caroli Craſſi Imper. ann. 882. pro Eccleſ. Veronenſi apud Vghellum: *Pervenit ad noſtram notitiam maxima venerabilium Epiſcoporum et populi proclamatio de plurimis ſibi illatis Superſtitionibus et iniunctis oppreſſionibus a ſaeculari et publica poteſtate, etc.* Occurrit ibi rurſum, et in alio eiusdem Imp. Diplomate tom. 4. pag. 1366. In Gloſſis antiquis MSS. *Superſtitio* exponitur *Superfluitas religionis, ſuperflua inſtitutio vel obſervatio, Super-*

Digitized by Google

perſtitioſus, *falſus religioſus*, aut idolorum cultor. V. *Superſtitia.*

SVPERSTITIOSITAS, Superſtitio. Sallas Malaſpinae de Reb. Sicul. apud Baluz. to. 6. Miſcell. pag. 201.

SVPERSTITIOSVS. (1) Ambiguus. Elmham. in Vita Henrici V. Reg. Angl. c. 15. p. 30. V. ſupra *Superſtitio.* (2) † Extraordinarius, ap. Murat. t. 4. Antiq. p. 15.

SVPERSTITIVM, V. *Superſtitia.*

SVPERSTOLARE, pro *Supertollere*, auferre, apud Guidonem in Diſcipl. Farf. cap. 5. V. *Subtollere.*

SVPERSVADERE, *Diſſuadere*, Papiae.

† SVPERTALLIA, tallia quae ordinariae additur. Ch. Mſ. a. 1339.

SVPERTENERE, SVPRATENERE, detinere, poſſidere per vim, aut contra ius: debitum quid vltra tempus ſiue terminum ſolutioni praefinitum detinere. Leges Alvredi cap. 9. apud Brompton.

SVPERTILE, pro *Superlectile.* V. in hac voce. Tabul. Compend.

SVPERTITVLVS. Firminus de mutatione aëris cap. 1. *Haec particula non eſt niſi Supertitulus tabulae praecedentis.*

SVPERTOTVS, Veſtis ſpecies, quam itinerantes ſupra omnia conſueta veſtimenta ſuperiniiciebant. Statuta Ordinis S. Benedicti ann. 1226. cap. 16. apud Acher. tom. 6. Spicil. pag. 36.

SVPERTVNICA, SVPERTVNICALE, Veſtis, quae *tunicae* iniicitur, ἐπενδύτης. Statuta Hoſpitalis S. Iuliani in Anglia.

SVPERVACVNDVS, V. *Superabundus.*

SVPERVALERE, Supereſſe, excedere. Chron. Farf. apud Murator. to. 2. part. 2. col. 598.

SVPERVANNVM, Pars nauis. Contractus initus inter S. Ludouicum Regem Franc. et Venetos an. 1268.

SVPERVENDA, quod praeter ius dominicum balliuo vel maiori *vendas* pro domino exigenti competebat. Charta Bernardi de Turre an. 1308. apud Baluz. tom. 2. Hiſtor. Arvern. p. 783. V. *Retrovenda* et *Venda.*

SVPERVENIRE, Superare, antiſtare, apud Sidonium lib. 3. Ep. 4. 12. lib. 7. Epiſt. 14. et poſt Carmen 23. *Longo itinere fatigatos hoſtes Supervenire*, apud Vegetium lib. 3. cap. 10. i. in eos *Superuentum* aut incurſum facere.

SVPERVENTA. Hincmarus de diuortio Lotharii: *Ad haec omnia pertinent et ligaturae execrabilium remediorum, . . . et quas Superuentas foeminae in ſuis laniſiciis, vel textilibus operibus nominant.* Huc ſpectat Canon 11. Concilii Bracarenſis: *Non liceat mulieres Chriſtianas vanitatem in ſuis laniſiciis obſeruare, etc.* Cuiusmodi vero fuerint hae ſuperſtitiones, V. in *Venta.*

SVPERVENTIO, V. in *Superuentus.*

SVPERVENTOR. (1) Qui pro alio *intervenit* et ſpondet. In Concilio Arauſicano 1. ſubſcribit poſt Epiſcopos, anonymus, hoc verborum tenore: *Ego Superuentor pro patre meo et Epiſcopo Claudio ſubſcripſi et recognovi.* (2) SVPERVENTORES, *Latrones*, *adgreſſores*, vt interpretatur Papianus IC. lib. Reſponſor. Titulus 39. Legis Burgund. inſcribitur *de Superuentoribus et Effractoribus.* (3) SVPERVENTORES IVNIORES, ſub diſpoſitione Magiſtri peditum Praeſentalis: *Milites Superventores*, ſub Duce Scythiae, in Notitia Imperii, qui hoſtem primi adgrediebantur. *Superventorum* meminit Ammianus lib. 19.

SVPERVENTVS. (1) Verbum militare, quo pro *incurſione* utuntur Vegetius lib. 1. cap. 21. lib. 3. cap. 1. 3. 6. 7. 8. 10. 19. 22. 26. Eſt praeterea (2) Latrocinium. Idem Sidonius l. 6. Epiſt. 4. *Vargorum*, latrunculorum ſic dictorum, *Superventum, latrocinium* poſtea appellat. Lex Burgund. tit. 39. §. 1. SVPERVENTVM, Pragmatica Sanctio Iuſtiniani c. 7. SVPERVENTIO, eadem notione. Flodoardus l. 3. Hiſt. Rem. cap. 13. Adde Capitula Caroli C. tit. 25. cap. 2. (3) † Aduena, aduenticius. Ch. Mſ. a. 1351.

Digitized by Google

SVPERVERSARE, Menſuram excedere. Statuta Maſſil. lib. I. c. 56. Hinc

SVPERVERSVM, quod menſuram excedit. Statuta Auenion. MSS.

† SVPERVESTIMENTVM, tunica aliis veſtibus ſuperiniecta, in Stat. a. 1393.

SVPERVICTVS, Victus. Leges Ethelredi Regis apud Weneringum editae cap. 16.

SVPERVIDERE. (1) Inſpicere. *Superuiſor*, inſpector: *Superuiſio*, inſpectio, apud W. Thorn. ann. 1363. 1365. V. *Superaudire*. (2) Curioſe et attente conſiderare. Th. Walſingh. pag. 262. (3) Speculari, Gall. *Reconnoitre*. Chron. Roland. Patau. apud Murator. to. 8. col. 291. V. *Suprauidere*. SVPERVISVS, vt *Superuiſio*, in Charta ann. 1408. apud Rymer. to. 8. pag. 535. SVPERVISOR, Anglis *Surveyor*, apud eumd. Madox pag. 337.

SVPERVIGILIA, a Gall. *Surveille*. Comput. ann. 1202. apud D. Bruſſel tom. 2. de Vſu feud. pag. CLXXXIV.

† SVPERVITA, donum quod ſuperſtiti coniugi ab altero poſt mortem ſuam conceditur. Contr. matr. Mſ. a. 1431.

SVPERVIVENTIA, Gall. *Survivance*, Deſignata ſucceſſio. Acta Capituli Pariſ.

SVPERVIVERE dicitur, qui alteri ſuperſtes eſt, Gallis *Survivre*, in Legibus Edmundi Regis Angliae. Charta ann. 1150. inter Probat. to. 2. nouae Hiſt. Occitan. col. 529. Alias *Supervivere*, eſt ſaluum euadere. V. *Supraniti*.

SVPERVNDARE, V. mox *Superundatio*.

SVPERVNDATIO, Poenae ſpecies; cum quis ſcilicet in mare demergitur, ſeu aquis *acundis* operitur, rurſumque ſanus inde extrahitur. Radulfus de Hengham in Summa parva cap. 3.

SVPERVOLTA, Fornix, concameratio, Italis *Volta*. Memoriale Poteſt. Regienſ. ad ann. 1285. apud Murator. tom. 8. col. 1155. V. *Volutio*.

SVPES, *Supumpis*, *hoc eſt*, *ſupinis pedibus*. V. Feſtum in *Suppus*. Aut *Suppis*, *ſupinis pedibus* vt notet rem turpiculam. V. *Suppedire*.

† SVPORTABILIS, tolerabilis, in Ch. Mſ. a. 1501.

SVPPALLIARE, *Sub pallio abdere*, *occultare*, ex vett. membranis apud Voſſium lib. 4. de Vitiis ſerm. cap. 26.

SVPPANVS, V. in *Zupa*.

SVPPAR. (1) Socius, comes, Gall. *Compagnon*, apud Ioſ. Moret. in Antiquit. Navarrae pag. 645. V. in *Par*. (2) *Interula*, in Gloſſ. Saxon. Aelfrici, pro *Supparum*. V. *Saparum*.

SVPPARARE, Accommodare, Supplere. *Supparant*, ſupplent, in Gloſſ. Iſid. Gloſſ. Lat. Graec. *Supparat*, ὑπαργεῖ. Tertull. de Cultu feminar. lib. 2. cap. 7.

SVPPARARIA, V. *Superaria*.

SVPPARATVRA, Reſtitutio, reſtauratio, ſupplementum. Tertull. de Reſurrect. carnis c. 61.

SVPPARATVS, *Supparo* indutus. Concil. Conſtant. to. 1. col. 693.

SVPPARVM, SVPPARVS, V. *Suparum*.

SVPPEDAMENTVM, vt mox *Suppedaneum*, in Inſcript. apud Gruter. pag. 1076.

SVPPEDANEVM. Ioann. de Ianua: *Scamnum quod altioribus lectulis apponitur*, *ſeu ſcabellum*, *quod paruulis lectulis apponitur*. *Idem dicitur Suppedaneus*, *et hypodeon a Graecis*. Legendum *hypopodion*. Gl. Lat. Gall. Sangerm. *Suppedaneum*, *vel hic Suppedaneus*, *Banc à mettre ſoubz les piez*. Iul. Firmicus de Error. profan. Relig. *Quoad vſque ponam inimicos tuos Suppedaneum pedum tuorum*. V. Meurſium in συππέδιον. SVPPEDANEVM pro *Stapha* accipitur in Geſtis Conſulum Andegau. cap. 3. n. 5.

SVPPEDARE, Subiicere, in Onomaſtico ad calcem to. 5. Iun. Act. SS. V. *Suppeditare*.

SVPPEDIRE. (1) Apud Papiam, *ſub pedes eſſe*. Emendat Barthius, *ſuppes*, *dis*, *ſedile*, malim, *ſuppedire*. V. *Supes*. (2) Sufficere, Suppetere.

tere. Charta ann. 1064. apud Marten. tom. 1. Ampl. Collect. col. 464.

SVPPEDITARE, Subiicere, euertere, pedibus conculcare, ſub pedes ponere. Vetus Inſcriptio: *Mors omnia calcat, Suppeditat, rapit.* V. *Subpeditare.* Hinc

SVPPEDITATIO, Submiſſio, in Charta ann. 1512. apud Rymer. tom. 13. pag. 340. V. *Subpeditatio.*

SVPPEDIVM, SVPEDIVM, *Refugium*, in Gloſſis Iſidori, et apud Papiam, vbi idem Barthius reponit *hypopodium.*

† SVPPELLICIATVS, *ſuppellicio* indutus, t. 4. Aug. p. 53.

SVPPELLICIVM, vt *Superpellicium.* V. ibi.

SVPPENDICVLARIS LINEA, Gall. *Ligne perpendiculaire*, quae recta imminet, apud Marten. to. 1. Ampliſſ. Collect. col. 309.

SVPPERIORITAS, V. *Superioritas.*

SVPPETERE, Petere per ſubreptionem, contra ius. Synodus Tricaſſina ann. 778. cap. 2.

SVPPETIARI, Suppetias ferre, auxiliari. Vita S. Leonis IX. PP. to. 2. April. p. 653.

SVPPETIO, Ratio, modus, quantum quis ferre poteſt. Hiſt. Excidii ciuitatis Acon. lib. 1. cap. 6.

SVPPINCERNA, Pincerna ſecundus, qui vices primi ſupplet; cuius officium *Suppincernatus* dicitur, in Charta ann. 1312. apud Ludewig. tom. 6. Reliqu. MSS. p. 32.

SVPPLANTANEVS, *Supplantator*, qui alium ſupplantat. Vtitur Michaël Scotus de Phyſionomia cap. 72. 75. 100. 101.

SVPPLANTARE. (1) Euertere, Gall. *renuerſer.* De futuro dicitur in Actis S. Mammarii to. 4. Analect. Mabill. pag. 97. (2) Auferre, in Annal. Bertin.

† SVPPLANTARIVM, aſſutum veſti reſarcitae ſegmentum: vnde SVPPLANTARIVS, qui veſtes detritas reſarcit. Gloſſ. Prouinc. Lat.

SVPPLANTATOR, Proditor. Capitula Caroli C. tit. 30. c. 5.

SVPPLASSARIVS, V. *Seplaſarius.*

SVPPLEMENTARIVS. Ordo Romanus: *Ad denuntiatam diebus feſtis ſtationem primo mane praecedit omnis Clerus Apoſtolicum, ad Eccleſiam . . . exceptis his, qui in obſequio illius comitantur, vt ſupra diximus: et expectantes Pontificem in Eccleſia cum Supplementario et Baiulis et reliquis, qui Cruces portant, ſedentes in Presbyterio.* Forte legendum *Subpulmentario.* V. in hac voce. Eiusdem nominis officium obtinuit in Eccleſia Colonienſi, vt colligitur ex Conſuetudinibus MSS. eiusd. Eccl. in Biblioth. Atrebat. quodnam vero fuerit ex his non percipitur: id vnum effici poteſt, nihil temere emendandum eſſe in hac voce.

SVPPLEMENTVM. (1) Viaticum, quod ad iter conficiendum ſuppeditatur. Ionas Bobienſis Monach. in Vita S. Bertulfi Abb. cap. 5. (2) Subſidium ad vitae neceſſaria. Monaſt. Anglic. tom. 1. pag. 12. V. *Supplere.*

SVPPLERE, Suppeditare, Gall. *Fournir.* Fragm. Hiſt. Andegau. apud Acher. tom. 10. Spicil. pag. 395. V. in *Supplementum.*

† SVPPLETARIVS, qui vices alterius ſupplet, in eccleſia Turon.

SVPPLETIO. (1) Leges Henrici I. Regis Angl. cap. 56. *Si inter aliquem et firmarium ſuum, qui non etiam ſit homo ſuus, de iis praeſertim, quae ad firmam pertinent, controuerſia oriatur, ſi de taleis ogatur, ſi de Suppleccione in ipſo manerio ſit, etc.* Legendum *Suppletionibus.* Et mox: *De Suppletionibus in hominibus, in pecunia, etc.* Idem videtur quod *Superpoſitum.* Videſis *Superponere* 1. (2) SVPPLETIO DIABOLICA, obſeſſio a daemone, apud Caſſianum Coll. 7. cap. 31. 32. V. ibi notas p. 868. edit. Rom.

SVPPLETIVVS, παραπληρωματικός, in Gloſſ. Latino-Graec.

SVPPLETOR, qui vices alterius ſupplet, apud Marten. de Diuin. Offic. pag. 222. *Succentor vel Suppletor incipit* Magnificat *ſecundi toni.*

SVPPLETVS, Expletus, finitus, apud Baluz. to. 2. Miſcell. p. 82.

SVP-

Digitized by Google

SVPPLICAMENTVM, Supplicatio. Acta S. Hucberti to. 7. Maii pag. 277.

† SVPPLICANDA, libellus ſupplex, in Inuent. a. 1476.

SVPPLICARE. (1) Dicuntur Monachi, cum ante Abbatem in Capitulo, aut alibi, ſe inclinant, ſeu cum eum ſalutant. Vſus antiqui Ciſtercienſes cap. 70. (2) † Supplici libello agere. Ch. Mſ. a. 1300.

SVPPLICATIO, Libellus ſupplex. *Supplicatio ad Regem*, titulus eſt formulae 8. nouae Collect. apud Baluz. to. 2. Capitul. col. 562.

SVPPLICATVRIO, litterae commendatitiae Abbati factae, vt in coenobio aliquem, qui monachus fieri cupit, recipiat. *Supplicaturio pro eo qui in monaſterio conuerſare deſiderat.* Ita inſcribitur Form. 48. ap. Marculſum lib. 2.

SVPPLICIA, quaeſtiones, torturae, in Lege Salica tit. 42. §. 5. 7. 8. 9. 10. 11.

SVPPLICIAMENTVM, Supplicium, poena. Tertull. de Fuga in perſecut. cap. 9.

† SVPPLICIATVS, i. q. *ſuppelliaciius*, in Ch. a. 1398.

SVPPLICIVM TERSORIVM, Linteum ad abſtergendum. Ioh. Legatius in Chron. Monaſt. S. Godehardi apud Leibnit. to. 2. Script. Brunſuic. pag. 423.

† SVPPLICIVM, factio, ſeditio, in Lit. remiſſ. a. 1358.

SVPPLICIVS, pro Sulpitius, quomodo *Supplice*, pro *Sulpice*, Gall. quibusdam dicitur, in Litteris Iohannis Reg. Franc. to. 3. Ordinat. pag. 493.

SVPPLOSA, Papias MS. Bituric. *Excelſa, Supploſa, alta.*

SVPPLVMBARE, immergere, *plonger dans l'eau.* Guibertus de Vita ſua lib. 3. c. 8.

SVPPODIARE, Suſtinere. V. *Podium* 2.

SVPPONERE. (1) Pro Superponere, apponere. Charta ann. 1253. to. 1. Hiſt. Dalph. pag. 30. col. 1. V. *Superpoſitio ſilentii* in *Superpoſitio* 3. (2) † Deponere, demittere, in Lit. remiſſ. a. 1355.

SVPPORTARE. (1) Curare, ſimiliter et ferre onus aliquod, et alii parcere, in Iure Hungarico, Sambucus. Galli etiam *Supporter* dicunt, pro *tolerare.* SVPPORTARE ALIQVEM, protegere, fauere. Galli dicunt eadem notione *Supporter quelqu' un.* Litterae Ioannis Comitis Armaniac. ann. 1356. inter Ordinat. Reg. Franc. to. 3. p. 105. (2) Perferre, ſuſtinere, Gall. *Supporter.* Charta ann. 1369. inter Ordinat. Reg. Fr. tom. 5. pag. 284. (3) Transferre, cedere, reſignare; vox Feudiſtarum. Charta an. 1304. apud Fredericum Sandium in Conſuet. Feudales Gelriae p. 46. *Quod nos ex libero arbitrio et ſpontanea voluntate villas noſtras de Vreuenbronck .... Supportamus per praeſentes ipſi domino noſtro Comiti et ſuis haeredibus libere et ſolute, recognoſcentes ipſas villas a praedicto domino noſtro Comite iure feudali recepiſſe, etc.* Exſtant aliae eiusdem ferme tenoris apud eumdem p. 37. 38. 47. 48. 50. Hinc SVPPORTARI, eximi, immunem eſſe ab aliquo onere. Statuta Ordinis Praemonſtrat. diſt. 2. c. 1. (4) † Adiuuare. Memor. Cam. Comput. Pariſ.

SVPPORTATIO. (1) Defenſio, tuitio, protectio, Gallice *Support.* Charta ann. 1499. apud Madox Formul. Anglic. p. 337. (2) Subſidiorum impoſitorum ſuppeditatio. Ch. Henrici IV. Regis Angliae ann. 1400. apud Rymer. tom. 8. pag. 122. (3) Ceſſio, translatio. Teſtam. ann. 1307. apud Ludewig. to. 2. Reliqu. MSS. p. 257. Vbi perperam editum *Suppontationem.*

SVPPORTVS, Subſidium, auxilium, Gall. *Support.* Charta ann. 1407. apud Rymer. to. 8. p. 466. V. *Supportatio.*

SVPPOSITIO. Gloſſae Antiquae MSS. *Suppoſitionem, Propitiatorium.* V. in *Superpoſitio* 3.

SVPPOSITITIVS, *Subdititius*, ὑποβολιμαῖος, in Gloſſ. Lat. Graec. Addunt Sangerm. *Subditiuus.*

SVPPOSITORIVM. (1) Medica balanus. Petrus Bleſenſis Epiſt. 43.

Digitized by Google

SVPPOSITVRA, idem, apud Conſtantin. African. de Morbor. curat. lib. 1. cap. 17. lib. 6. cap 18. lib. 7. cap 3 etc. (2) Gloſſ. Graec. Lat. ὑπόθεμα, *Suppoſitorium.* Idem: ὑποπόδιον, *Scabellum*, *ſubſellium*, *ſcamillum*, *Subpoſitorium.* Aliud Gloſſ. cap. de Vaſis argenteis: *Subpoſtorium*, ὑπόθημα καὶ ὑποθητήριον. Eiusmodi forte illud eſt *Suppoſtorium*, quod inter miniſteria ſacra reponit Gregor. M. L. 1. Epiſt. 42. *Suppoſitorium aliquod argenteum pro uno ſolido dicitur eſſe optimum, et calix pro 6. ſolidis dicitur eſſe oppoſitus.* Alii codd. habent *Suppoſtorium*, vti monet Iameſius. Et Hiſtoria Epiſcoporum Autiſiodor. c. 20. *Item ſalariolam paruam cruciculam habentem penſ. vncias 9. item Suppoſitorium anaglyphum penſ. lib. vnam et ſemis.* Quo vltimo loco, vt et apud Gregor. M. intelligenda videtur patera, quae poculo inter bibendum ſupponitur, vti innuit Petrus Abbas Cluniac. lib. 1. c. 5. *Cum vino, quod ſuſceperat, fruſta omnia comminuti Corporis Chriſti in vas, quod ori eius ſuppoſitum fuerat, refundere coactus eſt.*

SVPPOSITVM. (1) Vt *Superpoſitum* 1. V. ibi. (2) Subditus, ſubordinatus, Gall. *Suppôt.* Charta ann. 1426. apud Marten. tom. 1. Anecd. col. 1770.

SVPPOSITVRA, V. *Suppoſitorium* 1.

SVPPRENDERE, V. *Supprisa.*

† SVPPRESSIONARE, opprimere, obruere, ap. Ludew. to. 11. p. 204.

SVPPRESSVM, Morbus equinus, *vel cum mordetur, in calce percutitur, vel ipſo de crure percutit rem aliquam duram, etc.* Petrus de Creſcentiis lib. 9. de Agricult. cap. 39. vbi vetus eius interpres Gallic. *Suros* vertit. Leg. *Supproſſum.* V. in hac voce.

SVPPRESTIS, pro Superſtes, paſſim apud Marculſum et alibi. V. *Supreſtes.*

SVPPRIMVS, Inferioris conditionis. Acta SS. Neraei, Achillei, etc. n. 21. V. ſupra *Subprimus.*

SVPPRIOR. (1) Vt *Subprior*, paſſim occurrit in recentioribus Inſtrumentis. (2) † Inferior, ſecundi ordinis. Inuent. Mſ. a. 1366.

SVPPRISA, SVPPRISIA, exactio extraordinaria, quae praeter conſuetam exigitur, violenta occupatio. V. *Subpriſia* et *Superponere* 1. Charta ann. 1265. apud Lobinell. tom. 4. Hiſt. Pariſ. p. 514. V. *Superpriſia* et *Surpriſia.* SVPPRENDERE, capere vltra quam fas eſt aut licet, violenter occupare. Charta ann. 1252. ex Tabular. caſtri Blein. V. *Surprendere.*

SVPPROSSVM, Callus, vt *ſuper-os.* Acta S. Lanfranci tom. 4. Iun. pag. 627. V. *Suppreſſum.*

SVPPVLLATVS, perperam pro *Supputatus*, apud Ludewig. tom. 8. Reliqu. MSS. p. 69.

SVPPVRARE, in pus ſolui, Gallis *Suppurer.* Gloſſ. Lat. Graec. *Suppuro*, φλεγμαίνω: in Sangerm. *Stuppero*, *ſtupporo*, φλεγμονή, *tumor*, *Stupperatio*; in Regiis: φλεγμαίνω, *ſtupore langueo*, *tumeſco ex languore.* Vtitur Columella.

SVPPVS, V. ſupra *Supes.*

SVPPVSTORIVM, ἐρισπα, in Gloſſ. Lat. Graec.

SVPRACAPITANEVS, Praefectus ciuitatis, vel exercitus. Anonymus apud Murator. to. 8. col. 112. V. *Capitaneus.*

SVPRACARICVS, qui exonerandis nauibus onerariis praeeſt, vt videtur. Statuta ciuilia Genuenſ. lib. 4. cap. 16. p. 121. V. *Carrica.*

SVPRACELLVM. Hiſtoria Abbatiae Condomenſis pag. 510. *Fecit fieri cortinas de tela, et Supracellum altaris B. Petri.* Vbi *Supracaelum* legendum: intelligitur enim cortina quadrata, quae Ciborii vice altari imminet, quam Galli *Ciel* appellant. V. *Supercaelum.*

† SVPRACELVM, baldachinum, vmbella, in Comput. a. 1356.

SVPRACENSVS, vt *Supercenſus.* V. ibi.

SVPRACOMITVS, Italis *Supracomito*, Praefectus eorum qui turmis ac copiis militaribus in nauigiis praeſunt. V. in *Comes* 2. Continuat. Chron. Andr. Danduli apud Murator. tom. 12. col. 450.

† SV-

Digitized by Google

† SVPRACOPA, operculum cupae ſ. poculi, in Ch. Mſ. a. 1311.

SVPRAE, γαςροκνημίαι, κνῆμαι, in Gloſſ. Lat. Graec. Sed legendum *Surae*, vt patet ex Gloſſ. Graec. Lat. γαςροκνημία, *Sura*, *ventriculus*. Eadem: κνῆμαι, *crura*, *Suprae*. κνήμη. *ſura*, *tibia*.

SVPRAGAMBA, Crus, pars pedis cui *gamba* ſubiacet. Veget. lib. 3. cap. 20. V. *Gamba* 1.

SVPRAIVNCTARII, qui Aragonenſibus *Sobrejunteros*, ſuntque *executores de las ſententias, e encalçadores de los malfeytores, e de los encarcados, e aquellos malfeytores, que ſean judgados por los juſtitias de las Ciudades et de las villas, e de los otros lugares de Aragon*, vt eſt in Foris Aragon. lib. 1. p. 7. V. edit. 1624. Atque ii primo *Vicarii* et *Paciarii* appellati: ſed poſtmodum *Suprainnctarios* vocari ſtatuit Iacobus II. in Curia Caeſarauguſtae inita ann. 1300. vt eſt in iisdem Foris Aragonenſ. pag. 13. Multa de eiusmodi *Supraiunctariis*, quorum idem munus eſt, quod *Praepoſitorum Mareſcallorum* apud Gallos, habent Fori Aragonenſes fol. 15. 33. 34. 35. 142. Obſeruantiae Regni Aragon. fol. 23. 36. 40. et alibi paſſim. V. *Iuncta*.

† SVPRALECTVM, lecti ſupernum tegmen. Inuent. Mſ. a. 1295.

SVPRALIGATVRAE, *dicuntur panni, camiſia, manicae mulierum vſque ad humeros*. Papias.

SVPRAMITTERE, mittere ſupra, accuſare, Gallis *Mettre ſus*. Tabul. S. Albini Andegau.

SVPRANOMEN, quod nomini κυρίῳ, ſeu *proprio* additur, ad ſimilium nominum diſcrimen, Gallis *Surnom*. V. *Supernomen*. Charta ann. 1049. in Tabulario Caſaurienſi: *Ideo conſtat, me Octeberto, qui Supranomen Fratello vocatur*. Sic porro dictum *Supranomen*, quod in actis praeſertim publicis, quae a teſtibus ſubſcriberentur, ſeu ad diſcrimen ſimilium, vt dixi, nominum, ſeu ad pleniorem perſonarum deſignationem, ſupra ſingulorum nomina, locorum et praediorum, quae ii incolerent, aut quorum domini erant, nomenclaturas adderent Notarii, cuiusmodi complures chartas vidimus ex Tabulariis Arelatenſi, Maſſilienſi, Paredenſi, et aliis: quod quidem ſupra nomen idem videtur quod *epinomen*, voce ibrida vocant Notae Tyronis pag. 35. vbi perperam ſcriptum *Ephinomen*.

SVPRANVS, ſuperior. V. *Subtanus*.

SVPRAPONS, Pars nauis, Pons tertius. Contractus Nauigii D. Regis S. Ludouici cum Venetis ann. 1268. to. 5. Hiſt. Francor.

SVPRAPOSITIO, V. in *Superponere* 1.

SVPRAPOSITVM, V. *Superpoſitum* 1.

† SVPRAPOSITVRA, officium *ſuprapoſiti* in collegiis artificum. Stat. a. 1402.

SVPRAPOSITVS, qui in collegiis artificum inuigilat, vt ſtatuta quae totius corporis vtilitatem ſpectant, diligenter obſeruentur, Gallis *Garde, juré*. Litterae Philippi VI. Reg. Franc. ann. 1335. to. 2. Ordinat. p. 114.

SVPRAPOSTES, *Superius limen*, ὑπέρθυρες, in Gloſſ. Lat. Graec. Sangerm. MSS.

SVPRA-PRAEPOSITVS, V. in *Praepoſiti*.

SVPRAREGVLA, dictus Willelmus Diuionenſis Abbas *a rigore feruentioris propoſiti*, vt ſcribit Hugo Flauiniacenſis ann. 1013.

SVPRASEDERE, pro *Superſedere*. *Supraſedente aduerſario*, in l. 5. Cod. Th. de Pactis.

SVPRASTANS, praefectus, Italis *Sopraſtante*. Sanutus lib. 2. part. 4. cap. 21. vbi de apparatu claſſis nauticae: *Tertio 4. maſarii, qui praeſint victui vel ſcribanis: quarto duo Supraſtantes vel ſuperſedentes armis*. V. *Superſtans*.

SVPRATENERE, in maleficio excipere, deprehendere, Gallice *Surprendre*. Leg. Rotharis apud Murator. tom. 1. part. 2. pag. 40. col. 2. V. *Supertenere*.

SVPRATENTVS, Supradictus, in Chartular. S. Vandreg. tom. 1. pag. 946.

Digitized by Google

SVPRAVESTIS, Sagulum, *Cotte d'armes.* Statuta Ordinis Hoſpital. S. Ioannis Hieroſol. tit. 2. §. 4.

SVPRAVIDERE, Speculari, Gall. *Reconnoitre.* Barth. Scriba in Annal. Genuenſ. ad ann. 1224. apud Murator. tom. 6. col. 437.

SVPRAVITA, Dotalitium, quod vxori cedit poſt mortem mariti, ex Gallico *Survivance*, vel *Survie.* Charta Guidonis Comitis Foreſiae ann. 1247. V. *Supervivere.*

SVPREMA. *Quando ſol ſupprimitur*, in Gloſſ. Iſid. Solis occaſus.

SVPREMITAS. (1) Suprema poteſtas, Gall. *Souveraineté.* Homagium ann. 1450. apud Lobinell. tom. 2. Hiſt. Britan. col. 1133. (2) Gall. *Suprématie*, vox vſurpata apud Anglos, qua Regis ſuprema iurisdictio in Eccleſiam Anglicanam ſignificatur. Litterae Edwardi VI. Reg. Angl. ann. 1552. apud Rymer. tom. 15. p. 306.

SVPREMVS. *Suprema actio*, Accuſatio, actio criminalis, quam premit ſuprema poena, in Cod. Th. lib. 9. tit. 1. leg. 5.

SVPRESTES, et SVRPRESTES, pro *Superſtes.* Gloſſae Antiquae MSS. *Supreſtes, ſuperuiuens, viuus, filius in rebus humanis conſtitutus.* Ita legi in Concilio Toletano V. et apud Marculſum lib. 2. form. 5. vt *Supreſtitioſus*, pro *Superſtitioſus*, in can. 4. eiusd. Concilii Tolet. V. in vett. codd. monuit Baluzius in Notis ad Antonium Auguſtinum pag. 522. V. *Suppreſtis.*

SVPRESTITIOSVS, V. ſupra *Supreſtes.*

SVPRINVS, pro *Sobrinus*, apud Pelagium Ouetenſem Epiſcop. in Sebaſtiani Salmanticenſis Epiſcopi Hiſtoriae Addit. in Veremundo Rege, aera 827.

SVPSITAE, *θυμιάσεις*, in Gloſſ. Lat. Graec. Leg. videtur *Suffitus*, ex Gloſſ. Graec. Lat. *θυμίασις*, *Suffitus.*

SVPTRAGI, V. ſupra *Subtragi.*

SVPVMPIS, V. in *Supes.*

SVPVRATVS, *Purulentus.* Papias.

SVRCARIA, V. *Surtaria.*

SVRCETVR, *Iraſcitur.* Gloſſ. Iſid. La Cerda emendat *Succenſet.*

SVRCHOTVS, V. mox in *Surcotium.*

SVRCLARE, apud Apicium lib. 4. et 5. pro *Surculis connectere* et *ligare*, dici obſeruat Gabriel Humelbergius p. 93. 104.

SVRCOTIVM, Veſtis ſpecies, Gallicis Scriptoribus *Surcot*, forte quod *Cotis* adderetur vel ſuperinduceretur. Geſta Erminae cuiusdam puellae Remis ann. 1396. ex Cod. MS. Bibl. S. Victoris Pariſ. V. *Supertotus.* SVRGOTVM, ibidem. SVRCHOTVS, eadem notione. Concil. Trevir. ann. 1227. apud Marten. tom. 7. Ampliſſ. Collect. col. 121. SYRCOTVM, eodem intellectu, in Conſtitut. Frederici Regis Siciliae cap. 96.

SVRCVLAMEN, Surculus. Gildas de Excid. Britann.

† SVRCVM, frugis genus, turgus, Indicum frumentum. Append. ad Monum. eccl. Aquil. p. 22. V. *Surgum* et *Suricum.*

SVRDARE, Surdum facere. Gloſſ. Lat. Graec. *Surdo*, *κωφόω.* Lex Baiwar. tit. 5. §. 17.

SVRDIGO, Surditas. Marcell. Empir. c. 9. *Surdiginis moleſtiam pati.* Rurſum, *Surdiginem remediare.*

SVRDVS. *Ictus ſurdus*, qui non apparet, qui ſanguini effuſo opponitur, idem qui *Ictus orbus.* V. *Ictus* 2. Conſuet. ciuit. Lugdun. ann. 1206. in Hiſt. eiusdem p. 97.

SVREX, porcellus. Vita S. Kierani to. 1. Martii p. 397.

SVRGERE. (1) Emergere, Gall. *Sourdre.* Vetus Notitia apud Vghellum tom. 7. Ital. Sacr. p. 1361. *Maxima petia eſt ficta in loco, vbi Surgit fons, etc.* SVRSERE, eodem intellectu, in Charta Ludouici Imper. ann. 820. apud Marten. tom. 1. Ampl. Collect. col. 70. Hinc SVRSA, Fons, ſcaturigo, ex Gallico *Source.* Charta Rogerii Comitis Herefordiae, tom. 1. Monaſtici Anglic. pag. 321. SVRSVS, eadem notione. Anonymus in Vita S. Guthberi Epiſc. lib. 3. n. 3. SVRTVMEN, eodem perinde ſignificatu, in Charta ann. 1180. apud Petrum Mariam in Hiſt. Eccleſ. Placentin. in Regeſto 2. part. c. 29. Occurrit ibi pluries. (2) Eri-

Digitized by Google

Erigere, Gall. *Lever.* Mirac. B. Simonis to. 2. April. pag. 827. (3) Altius tollere, Gall. *Exhauſſer.* Charta ann. 1178. apud Murator. delle Antic. Eſtenſi pag. 348. (4) De loco tollere, amouere, Gall. *Oter.* Hiſt. Tranſlat. brachii S. Clementis, apud Stephanot. tom. 4. Fragm. Hiſt. MSS. (5) Suſcitare, Gall. *Reſſuſciter.* Libellus de Remed. peccat. apud Marten. tom. 4. Anecd. col. 27. (6) SVPERTVNICALE AD SVRGENDVM, quo quis vtitur cum e lecto ſurgit, in Computo ann. 1202. apud D. Bruſſel de Vſu feud. tom. 2. pag. CCI.

✝ SVRGIA, chirurgia, in Ch. ann. 1358.

SVRGICVS, chirurgus. Charta ann. 1261. ex Tabul. S. Victoris Maſſil. V. *Sururgicus.*

SVRGIRE, V. *Baulare.*

SVRGIVS. *Lana Surgia,* Succida, Gall. *Graſſe,* in Litteris ann. 1413. ex Tabular. Archiep. Auxit.

SVRGOTVM, V. *Surcotium.*

✝ SVRGVM, i. q. *Surcum,* ap. Murat. t. 4. Antiq. p. 1122.

SVRGVS. Mirac. B. Henrici Baucen. tom. 2. Iun. p. 380. *Cecidit plauſtrum oneratum Surgis ſuper ancham dexteram, et denodauit eam taliter, quod non poterat ſe adiuuare ad laborandum.* Italis *Surgo,* vel *Sorgo,* eſt Targus, Indicum frumentum, Gall. *Blè de Turquie.* V. *Suricum.*

SVRIANI, ita dicti in Terra Sancta quidam ſerui ac tributarii, et ad vſus agriculturae, et ad alias inferiores neceſſitates dominis ſuis reſeruati, de quibus multa habet Iacobus de Vitriaco in Hiſt. Hieroſol. cap. 74.

SVRICVM. Ratherius Veronenſis poſt. Apologetic. p. 237. *Inter frumentum et ſegallum modia 10. inter legumina et milium modia 10. de Surico modia 10. de vino modia 12.* Charta Bernardi Abbat. Caſin. in Diario Ital. D. de Montfaucon p. 324. *De ordeo, ſpelta, auena et Surico, de vino etiam et hortis, nihil monaſterio Caſinenſi perſoluant.* Idem videtur quod *Surgus.* V. in hac voce.

✝ SVRIRCICVS, i. q. *Surgicus,* chirurgus, in Ch. Mſ.

SVRIRE, in venerem rapi. Gloſſ. Lat. Graec. *καπρᾷ, Surit.* Vtitur Apuleius in Apologia.

SVRISCVLA, Vaſis ſpecies. Pelagius libello 4. n. 671. *Lauabat Suriſculam, et implebat eam aqua.* Lib. 18. n. 7. *Puerulus ſtetit ante eam habens panem et Suriſculam aquae.* Vtitur alibi non ſemel. V. Coniecturas Roſweidi.

SVRPLVSAGIVM, V. *Superplus.*

SVRPRENDERE. (1) Vt ſupra *Supprendere* in *Suppriſa.* Litterae Edwardi I. Reg. Angl. ann. 1279. apud Rymer. to. 2. pag. 141. *Nec non ad petendum et requirendum deliberari Surpriſa, ſaſita, vel alias amparata per vos, genitorem veſtrum, genteſve veſtros.* Aliae Edwardi II. ann. 1310. apud eumd. to. 3. p. 238. (2) ✝ Decipere, circumuenire, in Ch. a. 1239.

SVRPRISIA, vt *Suppriſa.* Charta ann. 1237. ex Tabul. Caſtri Vitreii.

✝ SVRPRISIO, ſubſtructio, in Areſt. a. 1275.

SVRRECTARE, vel SVRRECTERE, Excitare, ſuſcitare. *Surrecto, διεγείρω,* in Gloſſ. Lat. Graec. V. in *Surgere* 2.

SVRRECTIO, *ἔγερσις,* in iiſdem Gloſſis *Reſurrectio,* in Sangerm. MSS.

SVRRECTVS, V. mox in *Surrigere.*

SVRREPIVS, pro Subreptitius, in Litteris an. 1365. inter Ordinat. Reg. Franc. to. 5. p. 210.

SVRRIGERE, Aduerſa aqua natare, nauigare. Lex Wiſigoth. lib. 8. tit. 4. §. 29. *Flumina maiora, id eſt, per quae eſoces aut alii piſces maritimi Subriguntur.* Proprie autem Latinis *Surrigere, quaſi ſuberigere,* in altum tollere. Vopiſcus in Aureliano: *Surrectus ad ſtipitem beſtiis obiectus eſt.* Ita qui aduerſa aqua natat vel nauigat, in altum fluminis ſuberigitur. SVRRECTVS, aduerſa aqua, cui opponitur *deſcenſus.* Charta Caroli M. pro Monaſterio S. Dionyſii.

SVRROGARE, vt Subrogare, in Correct. Statutor. Cadubrii cap. 59.

Digitized by Google

SVRSA, SVRSERE, V. *Surgere* 1.

SVRSISA, V *Superſedere.*

SVRSVM REDDERE, vox Practicorum Angliae, ex Anglico *Surrender*, quae potiſſimum vſurpatur, cum quis dominium ſuum vel praedium in manus Domini ſuperioris reſignat, alteri reddendum. Vetus Inqueſta apud Dugdalum in Antiqu. Warwici pag. 665. V. lib. Anglicum *Juſtice of peace* p. 132. et ſeqq. vbi modi *Surſum reddendi* exponuntur. V. *Superreddere.* SVRSVM TOLLERE, pro Auferre, Gall. *Enlever.* Laur. Byzyn. in Diario belli Huſſit. apud Ludewig. tom. 6. Reliq. MSS. p. 164. SVRSVM, aliud ſonat in veteri Conſuetud. Bituricenſi edita a Thomaſſerio c. 160. 164 vbi ita appellatur, quod pecuniae ſummae deeſt, quod quis exſolvere tenetur, quaſi *Superſumma.*

SVRSVRIVM, ſeditio, vt videtur. Statuta Montis Regal. fol. 174. *Quoniam ſaepe contingit, quod plures de Berxanis Surſurium et proditiones fecerunt, etc.*

SVRSVS, V. *Surgere* 1.

SVRTA, SVRTERIVS. Conſtitut. Iacobi Reg. Siciliae c. 56. Vbi obſcurum non eſt per *Surtam* et *Surterios* ſignificari Excubias excurrentes et nocturnas ipſoſque vigiles, Gallis *Guet, Patrouille*: at vnde ducta ſit vocis origo, minus ſcio.

SVRTARIA. Gregorius M. PP. lib. 7. Ind. 2. Epiſt. 54. *Direximus tibi Surtarias duas imaginem Dei Saluatoris et ſanctae Dei Genitricis Mariae continentes.* Stephanus. III. PP. Epiſt. ad Hilduinum Abb. *Et vidi arte altare Dominum Petrum et Dominum Paulum, et nota mente illos recognoui de illorum Surtariis.* Regino ann. 753. habet *ſurcariis*, vt et MS. Cod. Eccleſ. Senonenſis: alter vero S. Euodii de Brana *ſurgariis.* Baronius an. 754. 4. *Surtarium* idem eſſe, quod ſcutum, vbi ſunt pictae imagines, ſcribit ex praedicto S. Gregorii loco. Recte, nam vtrobique legendum *Scutaria.* Id colligere licet ex Walafrido Strabone lib. de Reb. Eccleſ. cap. 8. vbi quod Stephanus *Surtaria*, is *Thoracidas* appellat: *In geſtis Silveſtri PP. legitur Conſtantinum Imperatorem per Thoracidas Apoſtolorum, quos ipſe in viſione viderat, cognoviſſe.* Nam *Thoracidas* ſeu imagines pectorales in *ſcutis* et clypeis depingi ſolitas docuimus in voce *Scutum.* Gloſſae Gr. Lat. Σκυτάριοι, *Citra.* Sed et *Stethariis* legi poteſt. V. in *Thoracida.*

SVRTERIVS, V. in *Surta.*

SVRTVMEN, V. in *Surgere* 1.

SVRVIVENS, ſuperſtes, Gallice *Survivant*, in Leg. Lotharii apud Murator. to. 1. part. 2. pag. 140. col. 1. V. *Supervivere.*

SVRVRGICVS, chirurgus. Charta Henrici V. Reg. Angl. ann. 1416. apud Rymer. to. 9. pag. 363. V. *Surgicus.*

SVRVS, *Surculus*, in Gloſſ. Iſid. et Excerptis. V. Feſtum in hac voce et ibi Scaligerum.

SVS, Machina bellica, quae et *Scropha*, Gallis *Truie.* Willelmus Malmesbur. lib. 4. Hiſt. *Vnum fuit machiamentum, quod noſtri Suem, veteres Vineam vocant, quod machina levibus lignis colligata, tecto, tabulis, cratibusque contexto, lateribus crudis coriis communitis, protegit in ſe ſubſidentes, qui quaſi more ſuis, ad murorum ſuffodienda penetrant fundamenta.* V. *Scropha, Troja, Aſellus.* SVS VRVS, aper, *Sanglier*, in Tabulario Vindocinenſi Charta 303.

SVSALICA TERRA, A *ſalica*, vt videtur, dependens. V. in *Lex.* Hiſt. Nouient. Monaſt. apud Marten. to. 3. Anecd. col. 1132. *In Valna curtis dominica, cum Suſalica terra, et pratis ad ipſam pertinentibus .... In Northus curtis dominica cum conſequentiis ſuis, ſalica terra in agris et pratis, etc.* Haud ſcio an eadem notione dicatur

SVSANA TERRA, apud Willel. Thorn. de terra maneriorum menſurata: *Summa terrae arabilis 567. acrae dimidia; ſumma totius cum terra Suſana 2149. acrae, etc.* Ibidem: *In mariſco cum aqua 318. acrae, ... et de terra Suſana 400. acrae, etc.* Mox: *Item de feodo veſturae de terra Suſana et boſco 42. acr.*

Digitized by Google

acr. Rurſum: *Item apud Stodmerſch, de terra Suſana, prati et mariſci* 480. *acrae, etc.* Vbi Somnerus ait, *terram Suſanam eſſe terram defrugatam, vel cuius ſtatus nimia et diutina cultura prorſus exeditur, etc.* a Gall. *Suranné*, quod annum excedit. Sed vt verum fatear, vim vocis non aſſequor omnino.

SVSSEINA TERRA, eadem notione, in Domesdey, in Monaſt. Anglic. to. 3. pag. 306.

SVSCAVARE, ſuffodere, in Charta ann. 1263. ex Schedis Praeſid. de Mazaugues.

SVSCEMATAE CARNES, ex Gall. *Surſemées.* Fleta lib. 2. c. 12. §. 27. *De carnificibus et coquis carnes vendentibus Suſcematas, vel de morina, vel ſemicocta, vel non virtuoſa cibaria calefacientes, et inſana pro ſanis ad vitarum hominum periculum.* Id eſt, quibus putredinis notae inſperguntur. *Chars ſurſaues*, Brittoni pag. 33.

SVSCEPTARE, ſuſpicere. Vita B. Lidwinae to. 2. April. p 341.

† SVSCEPTATIO, i. q. *procuratio*, in Ch. a. 969.

SVSCEPTORES, ὑποδέκται S. Athanaſio, Qui annonis et tributis vtriusque aerarii recipiendis praepoſiti ſub diſpoſitione Rationalium erant: de quibus multa in vtroque Cod. tit. de Suſceptor. praepoſ. etc. vbi Cuiacius, Iacob. Gothofredus et alii. Adde Edictum Theoderici Regis cap. 126. 144. V. *Suſceptus* et *Suſcipere*. SVSCEPTORES, qui Principem iter agentem, aut eius comitatum in aedibus ſuis *ſuſcipiunt*, vel excipiunt, apud Hincmarum de Ordine Palatii cap. 23. SVSCIPERE, tributum exigere. V. Scholiaſten Iulian. Anteceſſ. cap. 72. 78.

SVSCEPTORIVM, Graec. ἐκδοχεῖον, Receptaculum, apud vet. S. Irenaei Interpr. lib. 1. c. 14. n. 1.

SVSCEPTVLVS, V. in *Suſceptus.*

SVSCEPTVS, cliens, cui adeſt Aduocatus in iudicio. Palaemon. Gram. in Gloſſis: *Aſſecula, cliens, ſiue Suſceptus.* Gloſſ. Lat. MS. Regium Cod. 1013. *Cliens, domeſticus, vel Suſceptus.* Gloſſ. Graec. Lat. ἀντιλήπτωρ, *Suſceptor, adiutor.* Auguſtinus Epiſt. 54. *Quis tandem aduocatus, aut ex aduocato ita vir optimus facile reperitur, qui Suſcepto dicat: Recipe, quod mihi, cum tibi male adeſſem, dediſti.* *Suſceptulus*, eadem notione apud Auctorem antiquum Vitae S. Lupicini Abb. Iurenſis n. 10. SVSCEPTI dicuntur, qui habitu Monachi, vel Canonici Regularis, donantur in morte, et inter. Monachos *ſuſcipiuntur.* Charta Childeberti Reg. ann. 536. apud Marten. to. 1. Ampl. Collect. col. 5. V. *Frater ad ſuccurrendum.*

SVSCINTVM, vt *Succinctorium.* Charta an. 855. in Append. ad Marcam Hiſp. col. 788.

SVSCIPERE, dicuntur Patrini, qui baptizandum ad fontem deducunt, et baptizatum de fonte excipiunt, et inde *Suſceptores* appellati, Graecis ὑποδόχοι. Gregor. M. lib. 4. Dialog. c. 32. V. *Suſceptores.* SVSCIPIENS, accuſatus, reus, in Cod. Theod. lib. 11. tit. 39. leg. 12.

SVSCITATIVVS, ad ſuſcitandum aptus. Charta an. 1425. apud Marten. tom. 1. Anecd. col. 1765.

SVSO, SVSOVORSVM, V. *Suſum.*

SVSPECTIO. (1) In Legibus Luithprandi Regis Longob. tit. 49. §. 1. vbi *Suſpicio* legitur in Lege Longob. lib. 2. tit. 55. §. 15. (2) Spes. Acta S. Auſtregiſili tom. 5. Maii p. 233*. V. *Suſpicio.*

SVSPECTO, aduerbialiter, in L. 21. D. de his quae vt indign.

SVSPECTVS. (1) Suſpicio. Vita S. Wiboradae tom. 1. Maii p. 306. (2) Suſpicax, ſuſpicioſus. Tertull. de Cultu fem. lib. 2. cap. 4.

SVSPENDERE ſeparare, ſummouere, apud Ennodium in Apologet. V. *Suſpenſatio.*

SVSPENDICVLVM, funiculus, cui aliquid appenditur. Translat. S. Cuthberti to. 3. Mart. p. 142.

SVSPENDIVM, Patibulum, furcae. Tabular. Kemperleg.

SVSPENSATIO, interdictum, muneris vel beneficii ad tempus priuatio, Gall. *Suſpenſion.* Arnoldus Lubec. in Chron. Slauorum, lib. 4. cap. 14. V. *Suſpendere.*

Digitized by Google

SVSPENSIO. (1) Vt *Suſpenſatio*, apud Lindwood. Prouinc. p. 11. et in Bulla Bonifacii VIII. PP. ann. 1298. in Bullar. Carmelit. p. 50. col. 2. etc. (2) *Corporis per pedes*, Poenae ſpecies apud Anglos, de qua Fleta lib. 1. c. 26. §. 4.

SVSPENSIVE. Non definite. S. Bernardus Epiſt. 8.

SVSPENSORIVM, vncus, cui appenduntur carnes in culina. Caeſarius Heiſterbach. lib. 6. cap. 5. Seu potius ex ſententia Voſſii lib. 3. de Vitiis ſerm. cap. 51. camini locus, vbi ad eſum ſuſpenduntur pernae, carnesque aliae fumo indurantur: vel etiam ſuperioris contignationis locus, vbi, poſtquam ſunt fumo induratae, aëre ventilantur.

SVSPENSVRA. (1) Vox Architectorum. Anonymus de Re Architectonica c. 16. de fabrica balnearum. *Suſpenſurae calidarum cellarum ita ſunt faciendae, vt primum area ſesquipedalibus tegulis conſternatur, inclinata ad fornacem, vt pila miſſa intro, reſiſtere non poſſit, ſed redeat ad praefurnium.* Vbi Vitruuius lib. 5. cap. 10. habet, *Suſpenſurae caldariorum, etc.* (2) SVSPENSVRAE. Gloſſar. ſcriptum literis Longob. ex Bibl. S. Germani Pariſ. ex Gloſſis: *Suſpenſurae, inaltationes ſunt, ſicut in Pſalmo dicit: Mirabiles Suſpenſurae maris, quia quando tempeſtas* * *tria re ſuſpenduntur atque exaltantur fluctus.* Vulgata hodierna habet, *elationes*.

SVSPENSVS. *Eſſe* vel *Teneri in Suſpenſo*, Gall. *Etre en Suſpens*, Suſpenſum haerere. Charta an. 1327. apud Ludewig. to. 5. Reliqu. MSS. p. 479.

† SVSPICABILIS, ſuſpectus, t. 9. Collect. Hiſt. Fr. p. 145.

SVSPICARI, exiſtimare, Graec. ὑπολαμβάνειν. S. Irenaei vetus Interpres lib. 1. cap. 4. n. 4. Hinc SVSPICIO, pro Opinio, ſententia, Graec. ὑπολήψεις apud eumd. lib. 3. c. 5. n. 1.

SVSPICERE, Suſpicari, Gall. *Soupçonner*. Vita S. Dunſtani tom. 4. Maii pag. 370.

SVSPICIO, Expectatio, ſpes, Graec. προσδοκία. Vetus S. Irenaei Interpres lib. 1. c. 13. n. 3. V. *Suſpectio* 2. Alia notione V. in *Suſpicari*.

SVSPICIOSVS, Suſpectus. Fabianus PP. Epiſt. 3. V. *Soupechon*.

SVSPINARE. Gloſſ. Lat. Graec. *Suſpino*, χειρουργῶ. Aliae Graec. Lat. χειρουργῶ, *opifico*, *Suſpino*.

SVSPIRIOSVS, SVSPIRITARE. V. *Suſpirium*.

SVSPIRIVM, Spiritus, et anhelitus difficultas, apud Apuleium de virtutibus herbar. c. 41. Gloſſ. Lat. Graec. *Suſpirium*, δύσπνοια. Sangerm. addunt *Suſpirio*. SVSPIRIOSVS, anhelus, aegre ſpirans, qui ſpiritus anguſtia et difficultate laborat, apud Anton. Muſam de Herba Vettonica c. 8. SVSPIRITO, *Suſpiro*. Vetus Gloſſar. Longobardic. S. Germani Pariſ. ex Gloſſis.

SVSPRESSVRA, V. *Souspreſſura*.

SVSSACA, V. *Soſcia*.

SVSSALTIRE. Vgutio: *Digerere, evacuare, ebrietatem deponere, vel vulgariter dicitur Suſſaltire, quod fit cum cibaria et potus in ſtomacho diuiduntur, et quaedam pars purior transmittitur per membra ad alimenta vitae, quaedam groſſiora ad ſeceſſum.*

SVSSARA, V. *Soſcia*.

SVSSEINA TERRA, V. *Suſana*.

SVSSES, *Qui habilis ad ſubſtendum.* Gloſſ. Iſid. Idem quod *Subſes*. V. in hac voce.

SVSTAMENTVM, in Leg. Normann. apud Ludewig. to. 7. Reliqu. MSS. pag. 322. pro *Suſtentamentum*. V. *Suſtentamen*.

SVSTANTIA, pro *Subſtantia*, alimentum, in Statutis Arelat. MSS. art. 192. V. infra *Suſtentaculum* 1.

† SVSTANTIALIS, perneceſſarius, in Bulla a. 1573.

† SVSTARE, ſarta tecta tueri, in Ch. Mſ. a. 1311.

SVSTELLA, f. Axilla. Acta B. Ioagnoli tom. 2. April. pag. 955. *Dum Chriſtophorus pateretur febrem maximam et vnum anguinem ſubtus Suſtellam dexteram, etc.*

SVSTELLOSE, πανούργως, in Gloſſ. Lat. Graec. Aliae Graec. Lat. πανούργως,

νώζγως, *fraudulenter*, *Suſtelloſe*, *nequiter*. Emendant viri docti *Suteloſe*.

SVSTENTACVLVM. (1) Alimentum, Capit. Caroli M. ann. 789. V. *Suſtentamen*. (2) Fulcrum, baculus quo quis *ſuſtentatur*. Acta MSS. S. Victuri in Biblioth. S. Petri Carnot. V. *Suſtentarium*.

SVSTENTAMEN, alimentum, vt *Subſtantia* 1. Laur. Byzyn. in Diario belli Huſſit. apud Ludewig. tom. 6. Reliqu. MSS. pag. 182.

SVSTENTAMENTVM, eadem notione. Charta ann. 1164. apud Lobinell. tom. 2. Hiſt. Britan. col. 307. V. *Suſtentaculum* 1. et *Suſtentatio*.

SVSTENTARIVM, Fulcrum. Acta S. Gudwali to. 1. Iun. p. 748. V. *Suſtentaculum* 2.

SVSTENTATIO, alimentum, Gall. *Entretien*. Anaſtaſius in Gregorio III. apud Murator. tom. 3. pag. 159. V. *Suſtentamen*.

SVSTENTATIO, Subſidium, auxilium, Gallice *Secours*, *ſoutien*. Capitul. Caroli Calui ann. 876. tit. 48. §. 15.

† SVSTENTATIVVM, alimentum, in Ch. a. 980.

SVSTINATIO, vt *Suſtentatio*. Charta Philippi Reg. Franc. ann. 1308. to. 4. Hiſt. Harcur. p. 1197.

SVSTINENTIA. (1) Patientia. Vita S. Firmini Mart. V. *Sufferentia* 1. (2) † Sumtus ad ſartam tectam domum tuendam neceſſarii, in Ch. Mſ. a. 1315.

SVSTINERE. (1) Exſpectare. S. Hieronymus Epiſt. 17. (2) † Sarta tecta tueri, in Ch. a. 1263.

SVSTINERI, pertinere, ſpectare. Cod. Theod. tit. 1. de Decur. leg. 6. *Fundus cum mancipiis et pecoribus ceteriſque rebus, quae cultui ruſtico Suſtinentur*, *etc.* Niſi ſit pro *deſtinentur*, vti monet Gothofredus ibidem.

SVSTINEVM, obiectaculum quo aqua *ſuſtinetur*. Statuta Mutin. c. 38. fol. 53.

SVSTIVVS EQVVS. Diploma Leonis IX. PP. in Continuat. Bullarii Rom. p. 1. col. 2. *Confirmamus tibi* (Hermanno Colon. Archiep.) *omnia, quemadmodum in priuilegiis patrum noſtrorum apoſtolicorum virorum ſunt inſcripta, crucem videlicet, et pallium ſuo tempore ſuoque loco ferendum, inſigne quoque Suſtiui equi*. Melius apud Miraeum to. 2. p. 1132. col. 1. *Feſtiui equi*. V. *Equus* et *Nactum*.

SVSTRADO. Codex cenſualis MS. Irminonis Abbat. Sangerm. fol. 60. vo. *Et adducunt de ligna duo carra ad Suſtrado*, *etc.* Neſcio an huc ſpectent voces *Soſtrale* et *Soſtri*. V. ſupra in his vocibus.

SVSVM, pro *Surſum*. Gloſſae vett. *Suſu*, *ἄνω*. Rurſum *ἄνω*, *Suſo*, *ſupra*, *ſuper*, *ἄνω κάτω*, *Suſum deorſum*. Πρὸς τὰ ἄνω, *Suſum verſum*. τῇ ἄνω, *Suſum verſum*. *Suſonorſum*, in vett. Inſcript. pag. 204. Gloſſ. Lat. Graec. *Suſu*, *ἄνω*. *Suſum*, *ἐπάνω*. Papias: *Suſum*, *in ſuperiori parte*, *in loco ſignato*. *Surſum*, *ad locum*. Commodianus:

> *Integrate locum veſtrum, per omnia docti,*
> *Suſum intendentes, ſemper Deo ſummo deuoti.*

Ita veteres *ruſum* pro *rurſum* dicebant, vt obſeruat Scaliger ad Catullum pag. 58. V. *Iuſum*. Hinc Itali Poetae eadem notione *ſu* et *ſuſo* dicunt, vt obſeruatum ab Acariſio.

SVSVRRARE, maledicere, clanculum carpere. Hadrianus PP. to. 3. Concil. Hiſp. p. 93.

SVSVRRATOR, SVSVRRIOSVS. Gloſſ. Graec. Lat. ψιθυριςής, *Suſurrioſus*, *ſuſurrator*. Occurrit vox poſterior in Hiſt. Tranſlationis S. Landoaldi n. 18. *Suſurro*, apud Sidonium lib. 5. Epiſt. 7. Petrum Chryſologum ſerm. 55. et alios. Gloſſae Iſidor. *Suſurrio*, *ſenilloſus*, *bilinguis*. Pithoeanae habent *Seniltoſus*. (Legendum, *Suſurro*, *ſententioſus*, *bilinguis*. Papias: *Suſurro*, *detractor*, *bilinguis*, *rixator*, *qui murmurat*, *ſententioſus*.) V. *Cauculatores*, et *Sententioſus*.

SVSVRRATORIE, Suſurronum more, murmurando et clam machinando. Charta Henrici IV. Reg. Angl. ann. 1405. apud Rymer. tom. 8. pag. 425.

Digitized by Google

SVSVRRIVM, Ioanni de Ianua, *Murmur latens*, *locutio*. Vita vener. Idae to. 2. April. pag. 174. *Pius Dominus in corde dilectricis ſuae tale Suſurrium intulit, etc.* Iuge ſuſurrium, apud S. Hieronymum in S. Malcho cap. 6.

SVTANA, Togae ſeu tunicae ſpecies, vt *Subtana*. Acta S. Bertae to. 5. Iun. pag. 153. V. *Subtaneum*.

SVTELA. (1) *Aſtutia*. Papias. Gloſſ. Lat. Graec. *Sutela*, ἐνέδρα, ἐξαπάτησις, δόλος, κακοῤῥαφία. V. Feſtum et *Subtela*. (2) † Aſſutum veſti reſarcitae ſegmentum. Gloſſar. Lat. Gall. Cod. 521.

SVTELLARE, Suere. Eaedem Gloſſae: *Sutello*, ῥάπτω. Infra: *Suto*, συῤῥάπτω, δέρματα ῥάπτω. Hinc

SVTELLOBVS, πραγματοῤῥάφος, in iisdem Gloſſis.

SVTELLARES, vt *Subtalares*. V. ibi.

SVTIARE. Charta ann. circ. 800. ex Chartul. Matiſcon. fol. 167. vo. *Debent ruſtici de Romenaco duas condaminas elaborare, vna ad frumentum et ſegala, alia ad auenam arando, ſeminando, colligendo, carricando, Sutiando et vſque ad granarium perducendo.* Haud ſcio an idem ſit quod Excutere, Gall. *Battre le blé*.

SVTILARES, vt *Subtalares*, V. ibi.

SVTITIVS, Sutilis. Statuta Eccleſ. Valent. inter Conc. Hiſp. to. 3. pag. 511. V. *Conſutitii*.

SVTOR VACCAE, Sutor qui vtitur corio vaccae, Gall. *Cordonnier*. Charta Leduini Abbat. S. Vedaſti Atrebat. ann. 1036. ex Chartul. V. eiusdem Monaſt. p. 243. V. *Vacarius*.

† SVTORIVM, locus vbi ſutores vel ſartores merces ſuas venum exponunt. Comput. Mſ. a. 1321. V. *Sutrium*.

SVTORIVS, Sutor. Charta an. 1348. tom. 2. Hiſt. Dalph. pag. 578. col. 2.

SVTRIBALLVM, SVTRIBALLVS. Gloſſ. Graec. Lat. MS παλαιοῤῥάφιον, *Sutriballum*. Infra: παλαιοῤῥάφος, *veteramentarius*, *Sutriuallus*. Edit. habet *veterinallus*. Verus Interpres Iuuenalis Sat. 3. *Conſuto vulnere: a Sutriballo ſutus*.

SVTRIVM, *Locus, vbi ſuuntur ſpecies aliquae*. Gl. Iſid. Vtitur Pl.tus. Gloſſ. Lat. Gr. *Sutrinum*, σχύτινον. *Sutrinum, ſuerrerie, lieu ou l'en couſt*, in Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm. MSS.

† SVTRIVS, ſutor, in Ch. a. 1221.

† SVTRIX, ſartrix, in Comput. a. 1429.

SVTRVM. Charta ann. 1115. apud Vghellum in Epiſcopis Cannenſibus: *Concedimus iterum, vt eadem matrix Eccleſia Cannarum plenam poſſideat omnium rerum ſuarum, et ſuorum hominum vendentium et ementium, tam in Cannis quam deforis et in caſalibus vbicunque poſſideat etiam omnium ſuorum hominum artagium Sutrum omnium terrarum, calnarum venientium ad laborandum cum ſua adſidatura: ita tamen ſi non laborauerint, de terris noſtris, et de ſuis laborauerint eidem Cannenſi matrici Eccleſiae, aſſidaturae detur medietas, et medietas reliqua nobis tribui, poſſideat etiam Sutrum petitionum ſalarium ſua maria piſcantium vola.* Quae quidem mendis non carent. In voce *Artagium* monet Cangius pro *Sutrum* forte legendum eſſe *ſuarum*. Haud ſcio an bene. Gloſſ. Lat. Graec. *Sutrum*, ἀμμή.

SVTTELLARIVS, SVTVLARES. V. *Subtalares*.

† SVTVLVM, ſolum, pars domus inferior, in Ch. a. 1309. V. *Sotulum*.

SVTVLVS. (1) Porcellus. Tabul. S. Martini Pontiſar. (2) Idem quod *Sutulum*, in Ch. a. 1311.

† SVTVS, SETA, SVTAE, ornatus quidam ſericus, in Curia 2. Gener. Taracon. V. *Seta*.

SVVM, *porcorum coetus*, in Gloſſis MSS. Regiis.

SVVS. (1) Pro Eius, non ſemel apud Scriptores medii aeui. Gregor. Turon. Hiſtor. Franc. col. 562. (2) Pro Tuus. Litterae Bonifacii VIII. PP. ad Edwardum I. Reg. Angl. in Chron. Th. Otterbourne p. 95.

SVXTA, SVXTILIS. Chronicon Abbat. S. Trudonis lib. 1. apud Acher. tom. 7. Spicil. pag. 350. *Candelabra argentea ſeptem, Suxtas argenteas duas ad ferendum incenſum .... cyphos argenteos quatuor, et duos*

ex

ex cupro : Suxtilem vnum argenteum. Vaſa eiusmodi incenſo ferendo *Acerras* et *Naniculas* vulgo vocant: de hac vero voce nihil ſani occurrit, niſi legendum ſit *buxtas*, i. pixides. V. in hac voce.

SVYSSI, V. *Soyſſi*.

† SVZZENS, pro ſugens, hauriens, in Tract. Mſ. de re milit.

SWAIGA. (* praedium pecuarium, a German. ſuper. Schwaig, i. q. Vorwerk.) Teſtamentum Friderici Palatini in Metropoli Saliſburgenſi tom. 3. pag. 446. *Vineam in Kelhaim, quam emi a Liſungo de Weſteten, delegaui in manus Perchtoldi, et duas Swaigas delegaui in manus Wernhardi de Sillengen, etc.*

SWANIMOTVM, SVANIMOTVM, curia libera tenentium in foreſta, quae de delictis in foreſta accidentibus ter in anno cognoſcit: vox a Saxon. *Swang*, Anglis *Swain*, *operarius*, *miniſter*, et *gemote*, *Conventus*. Mainvodo et Warſio *Swain* eſt libere tenens. Charta libertatum foreſtae Ioannis Regis Angl. ann. 1215. apud Matth. Paris, et in Pupilla oculi. V. Guill. Prynneum in Libertat. Angl. to. 3. p. 1142. SWANEMOTVM, eadem notione. Inqueſta ann. 1364. apud Kennett. Antiquit. Ambroſd. pag. 499.

SWARMVM APVM, in modo tenendi hundredum pag. 128. Examen apum, ex Angl. *Swarm*.

SWATHE, Quantum vnus ſector per diem ſecare poteſt de prato, idem quod *Falcata prati:* ab Anglo-Saxon. *Swad*, Germ. Schwat, ſciſſio, raſura. Kennett. in Antiquit. Ambroſd. ad ann. 1325. pag. 399. *Duae Swathes dicti prati iacent vt ſequitur, etc.* Rurſum pag. 400. *Dimidia roda et dimidia Swathe apud Shortedolemede . . . et duae Swathes apud Mathames.* V. *Sectura prati* in *Secare* 2.

SWIRO, SWRO. Lex Bajwar. tit. 15. cap. 11. §. 2. *Si firmare promiſerit emptori, id eſt, Swro.* Vbi Lindenbrog. *Sweren*, Iuramento confirmare. Alii codd. habent *Swiron*.

SWOLLYNGA, SWVLINGA, vox Cantianis familiaris, quibus idem quod Anglis *hyda*, ſeu vt eſt in Domesdey, *Carucata*, nuncupatur: vulgo inquit Somnerus, a *Plough-land*: a Saxonico *Sulh*, aratrum. Charta vetus Eccl. Cantuar. apud Th. Blount in Nomolex. Anglic. SVLINGA. Codex MS. Archiepiſc. Cantuar. SVLLYNGATA TERRAE. Will. Thorn. pag. 1931. SWOLLINGLAND, terra *Swollingatim*, ſiue per *Swollyngam*, i. quantitatem vnius aratri culturae deputata, et fructuariis elocata. Idem Thorn. p. 2140. SWYLLINGMANNVS, tenens ad redditus infra limites ſuae *ſwollingae* colligendos electus. Vetus Scheda apud Somnerum.

SYATICA, Iſchias, Gall. *Sciatique*. Acta S. Richardi Epiſc. tom. 2. Iun. pag. 251. V. *Scia*.

SYCAMINA, Sycomori. Vita S. Condedi ſaec. 2. Bened. p. 865.

SYCARIA, vt *Sicaria* 2. V. ibi.

† SYDRACIA, *parui tuberculi, qui in carne naſcuntur*, in Gloſſ. ad Alex. Iatroſoph.

SYEMELINGA, menſura annonaria. Conſuet. MSS. Eccl. Colon. *De praedicto etiam tritico dantur . . . XX Syemelingae ſingulis diebus de eo quod dicitur griez.* V. *Swollynga*.

SYLLABAE, Litterae, Epiſtola. Gloſſae Lat. Graec. *Adfatibus*, *συλλαβῶν, γραμμάτων*. Synodus Rom. ann. 745. *Ante hos dies Syllabas reverendiſſimi atque ſanctiſſimi fratris noſtri Bonifatii Archiepiſcopi nobis retuliſti.*

SYLLABARIVS, V. *Abecedarius*.

† SYLLABATIM, per litteras, in Notit. a. 863.

SYLLABICARE, vt mox *Syllabizare*. Vita S. Catharinae Senenſis tom. 3. April. p. 881.

SYLLABIZARE, Elementa ſigillatim appellare, quomodo faciunt, qui primas literas ediſcunt, Gallis *Epeller*. Ioannes Sariſber. lib. 5. Polycr. cap. 16.

SYLLATERIVM, perperam pro *Filaterium*. V. in hac voce.

SYLLOGIZARE, concludere, decernere, *Arreſter*. Ericus Vpſalienſis lib. 6. Hiſt. Suecicae pag. 205. *Coeperunt*

Digitized by Google

runt de eius aſſumptione tractare, et de facili concludendo inferre, quod Syllogizauerunt in occulto. SYLLOGISMARE, eadem notione. Ermanricus in Vita S. Alberti Abb. Gambronenſis num. 1.

SYLLOGIZATIO, Argumentatio, ratiocinatio. Origo Monaſt. Montis S. Mariae apud Leibnit. to. 2. Script. Brunſuic. p. 427.

SYLPHORI, vt *Silfori.* V. in hac voce.

SYLVA. Sanutus lib. 3. part. 11. cap. 13. *Tranſeuntes montes Riphaeos, quos Vngari Syluas vocant.* SYLVA, *Lignum, materia*, in Gloſſ. Gaſp. Barthii ex Hiſt. Palaeſt. Fulcherii Carnot. apud Ludewig. tom. 3. Reliqu. MSS. pag. 357. SYLVA MINVTA, Caedua. Polyptychus S. Remigii Remenſis. SILVA NVTRITA, vt *Paſtilis* mox. Idem Polyptychus S. Remigii Remenſis. SYLVA PALARIS, *ex qua poli* (l. pali) *et podimenti* (l. pedamenta) *ſumuntur.* Vocabular. vtriusque Iuris. SILVA PASTILIS, i. Paſtui animalium idonea, in Domesdei, in Monaſt. Anglic. tom. 3. part. 2. pag. 10. SYLVA PASCVA, eadem notione, in Vocabul. vtriusque iuris. SILVA PASTIONALIS, eodem intellectu. Codex Cenſualis MS. Irminonis Abbat. Sangerman. fol. 45. col. 1. SILVA SAGINACIA, Saginandis porcis idonea. V. *Saginacia.*

SYLVAGIVM, ius vtendi ſilua, vel praeſtatio pro iure vtendi ſilua, vt *foreſtagium*, de quo ſupra. Charta Bartholomaei Epiſc. Laudunenſis an. 1130.

SILVALIS, ad ſiluam pertinens. Leg. Lotharii apud Murator. to. 1. part. 2. p. 139. col. 2.

SYLVARIVS, qui ſiluam cuſtodit, prouidet. Polyptychus S. Remigii Remenſis. V. ſupra *Silua nutrita.*

SYLVATICVM, idem quod *Syluagium.* Io. de Ianua. SILVITATICVM, eodem ſignificatu. Charta an. 880. in Append. ad Marcam Hiſp. col. 812.

SYLVATICVS, agreſtis, incultus, aſpero ingenio, Italis *Saluatico.* Ordericus Vitalis lib. 4. pag. 506. V. *Comes ſilueſter.* SILVATICA INDVMENTA, pellibus ferarum ſilveſtrium munita, apud Mabillon. tom. 5. Annal. Benedict. pag. 584. Conſtitut. MSS. Cluniac. SILVATICVM OPVS, eadem notione, vt videtur. Conſuet. antiquae Canonic. Regular. apud Marten. part. 1. novae Collect. p. 323. *Sed ne quisquam fratrum Siluaticum opus cuiuslibet emat.* SALVATICVS, pro *Silvaticus*, quomodo Galli *Sauvage* dicunt. *Aues ſaluaticae*, in Lege Bajwar. tit. 20. §. 6. Gallis *Oiſeaux ſauvages*, quibus opponuntur domeſticae, *domipaſtae.* In Charta Edwardi III. Reg. Angl. to. 2. Monaſtic. p. 768. *Sauuaginae* dicuntur ferae ſilueſtres: Charta ann. 1279. *Et contrata eſt Saluatica, deſerta et inhabitata.* SALVAGIVS, eadem notione. *Beſtiae Saluagiae*, apud Geruaſium Dorobernenſem ann. 1168. SALVAGNIA, fera ſilueſtris. Charta ann. 1335. to. 2. Hiſt. Dalph. pag. 304. SILVAYSINA, pari ſignificatu. Charta an. 1399. ex Tabular. Maſſil.

SYLVICOLA, pro *Siluicula*, Siluula, in Charta Alamannica Goldaſti 28.

SYMAISIA, menſura vinaria, Gall. *Simaiſe*, ſex menſuras continens, ſeu octo ſextarios Pariſienſes. Tabul. Eccl. Anicienſis: *Heres teneatur offerre perpetuo vnum panem et vnam Symaiſiam vini cum candela accenſa.* V. *Simaſia.*

SYMBOLA. (1) Ciborium, ſeu pyxis in qua Corpus Chriſti aſſeruatur. Ordinar. vetus Ambian. (2) SYMBOLAE, Conuiuia publica, ex ſingulorum *Symbolis*, ἀγάπαι. Vox Graecis et Latinis Scriptoribus vſitatiſſima, quod pluribus notauit Henricus Stephanus de Abuſu linguae Graecae c. 1. Concilium Auſcenſe ann. 1068. V. *Symbolum.* Probabilius Concilium Auſcenſe intellexeris de expenſis quae in Archidiaconorum vel Epiſcoporum ſusceptionibus a presbyteris eccleſiarum ruralium fiunt, quae *Paratae* alibi dicuntur, vt non obſcure innuit Epiſtola Vrbani II. PP. ann. 1099. apud Baluz. to. 2. Miſcell. pag. 180. *Vniverſas praeterea paratas ſiue Symbolas,*

las, quas ſynodos vocant, tam eccleſiarum iam dictarum quam ex ceteris eccleſiis . . . in ſumptus veſtium conceſſerunt.

SYMBOLISATIONES, in Ordine Praedicatorum appellantur conuiuia ſeu comeſſationes quae inter fratres fiunt, data ab vnoquoque ſua Symbola. Capitul. ann. 1314. apud Marten. to. 4. Anecdot. col. 1946.

SYMBOLOGIZARE, Symbolum conferre. Galuaneus Flamma in Chronico.

SYMBOLVM. (1) Chriſtiani appellant ſummam fidei Catholicae, quaſi, vt quidam cenſent, Collationem, quod, vt aiunt, Apoſtoli ſimul convenientes, quod quisque ſentiret ac crederet, in illud contulerint. S. Auguſt. Serm. 115. de Tempore: *Quod Graece Symbolum dicitur, Latine collatio nominatur. Collatio ideo, quia in vnum collata Catholicae legis fides . . . , Petrus dixit: Credo in Deum Patrem, etc. Ioannes dixit: Creatorem coeli et terrae, Iacobus dixit, etc.* SYMBOLVM VIOLARE, peccare. S. Laurentius Nouarienſis Epiſc. Homil. 1. SYMBOLVM ACCIPERE *et reddere* dicebantur baptizandi, qui, antequam tingerentur, Symbolum memoriter proferebant, apud S. Auguſtin. Epiſt. 67. Homil. 42. cap. 1. Serm. 135. de Temp. cap. 1. *Symbolum*, quod ſub nomine S. Athanaſii circumfertur, ad Primam recitari coepit ann. 922. in Eccleſia S. Martini Turon. vt diſcimus ex Statuto Capituli eiusdem Eccleſiae apud Marten. to. 1. Anecd. col. 62. (2) SYMBOLVM LVMINIS, ſeu potius *Symbola*, Cenſus pro luminaribus Eccleſiae. Leges Kanuti Regis Angl. c. 14. SYMBOLVM ANIMAE. Concilium Enhamenſe ann. 1009. cap. 12. *Luminarium cenſus ter quotannis penditor. Sed aequiſſimum eſt, vt animae Symbolum, (quam pecuniam ſepulchralem vocant) ſemper dependatur, cum ſepulchrum ſit effoſſum.* Vbi Decreta Synodalia eiusdem Concilii c. 13. habent: *Munera nec non defunctorum animabus congruentia puteo impendantur aperto.* (3) SYMBOLVM, conuiuium, comeſſatio. Hiſt. Liutprandi apud Murator. to. 2. p. 431. *In his namque* (eccleſiis) *Symbola faciebant, geſtus turpes, etc.* (4) Campana. V. *Simbalum.* (5) SYMBOLVM, in ſcholis dicitur Teſſera quae Gallice loquentibus dabatur Magiſtro exhibenda vt punirentur. V. Hiſt. Pariſ. Lobinelli tom. 5. pag. 128. (6) † Ciborium, ſ. pyxis in qua corpus Chriſti aſſeruatur, in Ch. Mſ. a. 1354.

SYMBOLVS, a Graec. *σύμβουλος*, Conſiliarius, Praefectus vrbis. Vita S. Stephani Sabaitae tom. 3. Iul. p. 545.

† SYMERINVM, menſurae ſpecies, Germ. Simmer. Ludew. t. 10. p. 18.

SYMMACHVS. Liberatus Diaconus cap. 23. *Per portitores literarum velociſſimos, quos Aegyptii Symmachos vocant.*

SYMMELLVS, pro *Simenellus.* V. ibi.

SYMMISTA, a Graec. *συμμύστης*, Sacrorum eorumdem particeps et collega. Vtuntur S. Hieronymus, Sidonius, Apuleius, et alii. Nude pro Pontifex occurrit in Vita S. Romani Archiep. Rotomag. apud Marten. tom. 3. Anecd. col. 1659. A *Symmiſta* priori notione ſine dubio, voce corrupta, vt recte obſeruat P. de Colonia in Hiſtor. Litteraria Lugdun. to. 2. p. 68. ſex Presbyteri qui in feſtis ſolemnioribus Archiepiſcopo Lugdunenſi ſacra peragenti aſſiſtunt, *Six muſes* vulgo appellantur.

SYMNISTA, pro Symmyſta, *συμμύστης*, ſocius, conſors. Vtitur ſemel ac iterum HRabanus Maurus Poëm. 41. 54. V. *Summiſta.*

SYMPECTAE, V. *Sempectae.*

SYMPHONIA, Inſtrumentum Muſicum, de quo ſic Iſidorus lib. 2. Orig. cap. 21. *Symphonia vulgo appellatur lignum cauum ex vtraque parte, pelle extenſa, quam virgulis hinc et inde Muſici feriunt. Fitque ex ea concordia grauis et acuti ſuauiſſimus cantus.* Vgutio: *Tympanum quoddam inſtrumentum muſicum, vel pellis, vel corium, vel ligno ex vna parte contentum vel contextum, et dicitur ſic quod tinniat, vel dicitur ſic a tinton, quod*

Digitized by Google

quod eſt medium, quia eſt medium. Eſt enim media pars Symphoniae in ſimilitudinem cribri, et virgula percutitur vt Symphonia. Gloſſae antiquae MSS. *Tibia. Symphonia.* Gloſſae Iſonis Magiſtri: *Siſtrum, tuba, genus Symphoniae.* Alibi: *Symphonia, tuba*, ad iſtud Prudentii lib. 2. in Symm.

Fluctibus Actiacis ſignum Symphonia belli
Aegypto dederat, clangebat buccina contra.

SYMPHONIARIVS, Symphoniacus, in Charta ann. 1602. apud Calmet. tom. 3. Hiſtor. Lothar. inter Probat. col. 465.

SYMPHONIZARE, Symphoniam edere, canere, in Actis S. Anſueri to. 4. Iul. pag 102.

SYMPLEGAS, vox Graeca, Complexio Tertull. aduerſus Marc. lib. 1. cap. 2. *Duos Ponticus deos adfert, tanquam duas Symplegadas naufragii ſui.* Vbi reſpicit ad duos ſcopulos Boſphori *Symplegades* dictos, quod inter ſe aliquando concurriſſe tradunt fabulae. Vita S. Iacobi Erem. ſaec. 4. Benedict. part. 2. pag. 153. *Et inter has verborum Symplegades* (id eſt, ambages) *reſpicit vas, vbi reconditus erat ſextarius: et ecce menſura integra conſpicitur.*

SYMPONVS, ex Graeco σύμπονος, συνεργάτης, apud Anaſtaſium in Epiſt. ad Conſtantinum Imp.

SYMPSALMA, *Conſonantia pſalmi, vel vocis copulatio in cantando.* Ioh. de Ianua. V. *Diapſalma.*

SYMPTOMA, Graec. σύμπτωμα, Caſus quilibet: ſaepius de iis quae in morbis accidunt, Gall *Symptôme.* Vita S. Guillelmi Archiep. Bituric. tom. 1. Ian. pag. 639. *Haeſitabant medici quid de morbo dicerent, quia cauſam eius penitus ignorantes, videbant Symptomata ſibi ad inuicem adverſari.*

SYNANTICVS MORBVS, angina, Ital. *Sinanza*, Gall. *Eſquinancie.* Acta S. Canionis tom. 6. Maii pag. 28. V. *Squinantia.*

SYNAPIVM, Sinapi, in Statutis S. Claudii ann. 1448. pag. 81.

SYNASTRIA, Conſtellatio, in Querolo pag. 40

SYNAXARIA, Vitae Sanctorum in compendium redactae in Menaeis aliiſque Eccleſiaſticis libris inſertae. V. Gloſſar. med. Graecit. in hac voce.

SYNAXIS. (1) Σύναξις, Latinis *Collecta:* Conuentus ſeu Congregatio Monachorum, ad orationem et pſalmodiam coëuntium, apud Caſſian. lib. 2. de Inſtit. Coenob. cap. 10. V. *Collecta* 6. (2) SYNAXIS maxime pro *Curſu*, ſeu *officio Eccleſiaſtico.* Gloſſae MSS. *Synaxis decantatio horarum, vel illa hora, qua ſol ab axe deſcendit et dicitur quaſi ſine axe.* Regula S. Benedicti cap. 17. *Veſpertina autem Synaxis 4. pſalmis cum antiphonis terminetur.* Apud Graecos Patres, σύναξις ſumitur pro participatione diuinae Euchariſtiae, vt paſſim apud Dionyſ. Areopag. lib. de Sacram. vbi vid. Pachymeres ad cap. 3. (3) SYNAXIS, in Hiſt. Liutprandi apud Murator. tom. 2. pag. 448. *Siquidem, poſt vnius anni Synaxin, quum amplioris iam potentiae eſſet, talibus aggreditur eosdem Principes ſermonibus, etc.* Id eſt, expleto vnius anni curſu.

SYNCELLATVS, V. in *Syncellus.*

SYNCELLITA, qui alias *Concellaneus:* Monachus ſcilicet, qui in eadem cella, i. Monaſterio habitat, moratur. Veteres Gloſſae MSS. συγκελλῆδες γείτονες. Caſſianus Collat. 20. cap. 2. SYNCELLITAS, latiori ſignificatione, Monachos omnes interdum vocabant. Verſus antiqui de laudibus Lirinenſis inſulae, apud Vincent. Barralem.

SYNCELLVS, dignitas Eccleſiaſtica e praecipuis et honoratioribus, qua qui cohoneſtatus erat, in eadem, qua Summus Pontifex, vel Patriarcha, cella habitabat, vnde nominis etymon. Habuit enim ſuos Syncellos non Graecanica duntaxat Eccleſia, quod notiſſimum eſt Scriptoribus Byzantinis, ſed etiam Romana. Siquidem Leo Papa in Epiſtola ad Kenulphum Merciorum Regem apud Willelmum Malmesburienſem lib. 1. de Geſtis Reg. Angl. c. 4. S. Augu-

ſtino

Digitized by Google

ſtino, primo Anglorum Apoſtolo hanc appellationem adſcribit: *Nos per omnia enucleatius trutinantes, in ſacro ſcrinio reperimus ſanctum Gregorium praedeceſſorem noſtrum in integra ipſam parochiam numero XII. B. Auguſtino Syncello ſuo Archiepiſcopo tradidiſſe et confirmaſſe Epiſcopos conſecrandi.* Vnde colligitur, Auguſtinum ex iis fuiſſe Clericis, vel Monachis, quos idem Gregorius in Synodo Romana ann. 595. ſtatuit *miniſterio cubiculi Pontificalis obſequi* debere: *vt is, qui in loco eſt regiminis, habeat teſtes tales, qui vitam eius in ſecreta conuerſatione videant, et ex viſione ſedula exemplum profectus ſumant.* Habuit igitur olim Romanus Pontifex ſuos *Syncellos*, tametſi poſtmodum, vel appellationem ſaltem, ſi non officium, deſiiſſe par ſit credere, cum de iis fere ſileant caeteri ex noſtris Scriptores. In Eccleſia vero Conſtantinopolitana praecipuum locum obtinuiſſe *Syncellos*, ſtatim ab inſtaurata vrbe teſtantur Cedrenus et Zonaras ad ann. 24. Theodoſii Iunioris, et Victor Tunnenſis in Anaſtaſio. Caeteros etiam Patriarchas Syncellos habuiſſe colligimus ex Synodo Nicaena II. praeterea ex VII. Synod. act. 1. pag. 474. 481. 530. Edit. 1617. Synodo Calchedon. act. 1. pag. 184. et 188. Synodo VIII. act. 1. pag. 713. 734. et Niceta Paphl. in Vita Ignatii Patr. CP. p. 713. Invaluit poſtmodum, vt qui *Syncelli* Epiſcoporum aut Patriarcharum erant et dicebantur, Syncelli Eccleſiarum appellarentur. Ita apud Theodorum Abucaram Epiſt. 4. Michael Presbyter dicitur σύγκελλος ἀποςολικῶ θρόνς, ſeu Eccleſiae Hieroſolymitanae. *Syncellorum* munus in dignitatem Eccleſiaſticam poſtea tranſiit apud Graecos, quorum numerum ad binos auxit Heraclius, ad plures caeteri deinceps Imperatores, qui iis denique *Proto-Syncellum* praefecerunt. SYNCELLI praeterea dignitas ab Imperatoribus CP. Epiſcopis et Archiepiſcopis titulo tenus attributa legitur; praeſertim Archiepiſcopis Tranenſibus Ioanni et Byzantio, qui *Pontificales et Auguſtales Syncelli* appellantur apud Anonymum in Vita S. Lucii Epiſcopi Brunduſini, in Praefat. apud Bollandum tom. 1. Ian. et ab Adelferio in Vita S. Nicolai Peregrini, apud Ughellum to. 7. Italiae Sacrae pag. 1210. quae dignitas SYNCELLATVS aliis iisdem appellatur. SYNKELLATVS, eodem intellectu, in Vita ſancti Leucii to. 1. Ian. p. 669.

SYNCHRONVS, a Graec. σύγχρονος, Coaeuus, aequalis. Vita S. Anthelmi tom. 5. Iun. pag. 239.

SYNCLETVS, a Graec. σύγκλητος, Senatus. Vita S. Agathonis PP. to. 1. Ian. p. 625.

SYNCOPA, SYNCOPARE. Eſt autem *Syncopare*, ſcindere, ſeu potius interſecare. Alanus de Inſulis in Planctu naturae: *Inter has circulus elucens ad Zodiaceae obliquitatis ſimilitudinem, pretioſorum lapidum ſtellatus monilibus, ſidereae contiguitatis oſcula Syncopabat.* SYNCOPATIO, eadem notione. Statuta Eccleſ. Valent. inter Concil. Hiſp. to. 3. pag. 507. SYNCOPARE, verba non omnino pronuntiare, ſed ea quaſi ſecare. Synodus Ciceſtrenſis ann. 1289. cap. 15. V. *Syncopizare*. SYNCOPATI ANHELITVS, Interrupti, Gallis *Entrecoupés*. Elmham. in Vita Henrici V. Regis Angl. cap. 25. pag. 57. CINCOPARE, pro *Syncopare*, apud eundem Elmham. cap. 48. pag. 119.

SYNCOPATIO. V. *Syncopa* et *Syncope*.

SYNCOPE, deliquium, defectus cordis. Acta S. Gerardi tom. 1. Iun. pag. 769. In Chron. Modoet. apud Murator. tom. 12. col. 1086. vbi de eadem re, legitur *Syncopolis*. Adde Vitam S. Ioh. Gualberti to. 3. Iul. pag. 369. SYNCOPATIO, eodem ſignificatu. Vita vener. Idae, tom. 2. April. p. 185.

SYNCOPIZARE. (1) Syncopem ſeu deliquium pati. Vita B. Torelli Puppienſis num. 11. Occurrit etiam in Miraculis B. Ambroſii Senenſis. SYNCOPARE, eadem notione dixit Radulfus in Miraculis S. Richardi Epiſc. Ciceſtrenſis n. 11. (2) Idem quod *Syncopare*. Charta Ioannis Epiſc. Ambian. ann. 1345. in Tabul. Epiſcop. Ambian.

Digitized by Google

SYNCOPOSIS. V: *Syncope.*

SYNDETVS, Coniunctus, a Graec. συνδέω, eadem notione. Acta S. Sebaſtiani to. 2. Ian. pag. 274.

SYNDICAMENTVM, SINDICAMENTVM, Notatio, acris cenſura, mulcta a *Syndicatoribus* impoſita. Statuta Genuenſ. lib. 4. cap. 27. fol. 96.

SYNDICARE. (1) Examinare, in alicuius mores vel acta inquirere, notare, acri cenſura carpere, Gallis *Syndiquer quelqu'un*, quod agunt Syndici ſeu rerum curatores, qui cuncta diligenter examinant. Bulla Innoc. IV. ann. 1254. apud Waddingum num. 12. (2) SYNDICARI, iudicio *Syndicatorum* damnari. Acta SS. to. 4. Iun. de Cineribus S. Ioh. Bapt. pag. 787.

SYNDICATIO, Examen, in alicuius mores vel acta inquiſitio. Statuta ciuit. Attenſ. fol. 4.vo.

SYNDICATOR, qui inquirit, examinat. Barthol. Scribae Annal. Genuenſ. ad ann. 1234. apud Murator. tom. 6. col. 470.

SYNDICATVS. (1) Idem quod *Syndicatio.* Barthol. Scribae Annal. Genuenſ. ad ann. 1230. apud Murator. tom. 6. col. 465. (2) Pro *Syndicus*, in Charta ann. 1374. apud Rymer. tom. 7. pag. 44. (3) Conuentus communitatis cui praeſunt Syndici. Memorabilia Humberti Pilati to. 2. Hiſt. Dalph. pag. 622. col. 2. (4) Inſtrumentum quo *Syndicus* quis conſtituitur. Chron. Parmenſe ad ann. 1298. apud Murator. to. 7. col. 839. (5) *Syndici* munus, officium. Charta ann. 1292. ex Schedis Praeſid. de *Mazangues.* SYNDICARIA, eadem notione. Conſtitut. FF. Praedicat. col. 20.

SYNDICVS. (1) Idem qui *Syndicator*, in Correct. Statut. Cadubrii cap. 3. (2) Defenſor, patronus, aduocatus. Gloſſae Graec. Lat. σύνδικος, *Defenſor.* Hermogenianus IC. in lege vlt. D. de Muner. et honor. *Defenſio ciuitatis, id eſt, vt Syndicus fiat, munus eſt perſonale.* Arcadius Imp. leg. 2. C. de Defenſ. ciuitat. *Defenſores, quos Graeci Syndicos appellant, pro republica agebant et conueniebant.* V. *Syndicare.* *Syndici* maxime appellantur Actores vniverſitatum, collegiorum, ſocietatum et aliorum corporum, per quos, tanquam in republica quod communiter agi fieriue oportet, agitur et fit. Hinc *Syndici* interdum nuncupati vrbis conſiliarii ſeu *Scabini*; quae nomenclatura obtinuit apud Aquenſes ad tempora Caroli VIII. qui *Conſules* vocari ſtatuit Litteris patentibus ann. 1469. V. Pitton. Hiſt. Aquenſ. lib. 2. p. 130. et *Bouche* Hiſtor. Prouinc. tom. 2. pag. 499. SYNDICI DE GVERRA, in Charta ann. 1370. ex Tabul. Maſſil. Sex apud Maſſilienſes quotannis eligebantur viri, qui ſub eo nomine res bellicas procurabant. SVBSYNDICVS, qui *Syndici* vices agit. Conſtit. Eccleſ. Valent. inter Concil. Hiſp. to. 4. p. 147. (3) Dignitatis nomen apud Burdegalenſes Aquitanos, apud quos occurrunt Nobiles quidam *Soudici* appellatione donati, cum adiectione Caſtri nominis: quos Arnoldus Ferronus in Conſuet. Burdegal. lib. 2. pag. 225. auctor eſt in vett. Tabulis *Syndicos* appellari. Hos ius municipale Burdegalenſium Ordini Comitum, Vicecomitum et Baronum accenſet. Huiusce vero nomenclaturae bini tantum occurrunt proceres. *Syndicus* ſcilicet *de l'Eſtrade*, et *Soldicus de la Trau*, qui hanc forte iis in Caſtris primitus *Syndicorum*, ſeu *Defenſorum* dignitatem obtinuere: quam ſibi poſteriſque haereditariam aſſeruerunt, vt Comites in vrbibus, et Duces in prouinciis, quibus praeerant. Defenſorum enim et Syndicorum ciuitatis amplam fuiſſe auctoritatem, docet plurimis Guido Pancirolus lib. de Magiſtrat. municipalib. c. 9. V. Raimundum Montanerium in Chron. Reg. Aragon. cap. 185. *Soldicorum de l'Eſtrade* frequens occurrit mentio apud Scriptores, Froiſſartem 1. vol. cap. 161. 2. vol. cap. 81. 90. 4. vol. cap. 18. &c. Orronvilleum in Hiſtor. Ludouici Ducis Borbon. cap. 72. Monſtrelletum 3. vol. pag. 35. Tillium, &c. *Soldici de la Trau*, *de Trabe* dicuntur in Bulla Bonifacii IX. PP. apud Waddingum ann. 1391. n. 8. Petrus de Monteferrando *Soldanus*

Digitized by Google

dunus de la Tran nuncupatur in Litteris Henrici VI. Regis Angliae ann. 1450. 1453. apud Rymer. to. 11. pag. 275. et 341. Vnde manifeſtum fit Soldanum idem eſſe quod Syndicum. Sed haec Soldani nomenclatura iam in vſu erat ſaeculo praecedenti, vt patet ex Teſtamento domini de la Tran ann. 1394. 8. Iulii, in quo ſic inſcribitur: *Noble et preties ſignor Baron, Monſior. le Soudan de la Tran, etc.* SINDICTVS, pro *Syndicus*, in Charta an. 1490. apud Rymer. to. 12. p. 392. SCINDICVS, SCYNDICVS. Charta ann. 1263.

SYNDON, SYNDONVS, V. *Sindones.*

SYNEDRVS, Confeſſarius, qui dirigit mores, a Graec. *σύνεδρος*, Conſiliarius. Acta S. Corprei to. 1. Mart. pag. 468.

SYNERGIVM, Monaſterium, in quo ſcilicet *opus Dei* exercetur, Gloſſ. Gr. Lat. *συνέργιον*, *Officina.* Ita etiam in Excerpt. ex variis Lexic. p. 247. Fortunatus in Vita S. Radegundis c. 13.

SYNERGVS, Cooperator, ex Gr. *συνεργός.* Epiſtola Monachorum S. Remigii Remenſis ad Caſinenſes.

SYNGRAPHEVS, Scriptor, hiſtoricus. Idatii Chron. inter Conc. Hiſp. to. 2. pag. 170.

SYNGRAPHIS, Gr. *συγγραφή*, Diploma. Fridegodus in Vita S. Wilfridi ſaec. 3. Bened. part. 1. p. 185.

SYNKELLATVS. V. in *Syncellatus.*

SYNOCHVS, a Graec. *συνεχής*, Continuus. Mirac. S. Bennonis to. 3. Iun. pag. 224. V. *Febris.*

SYNODALE. V. in *Synodica.*

SYNODALIS LIBER, Libris Eccleſiaſticis accenſetur a Gilleberto Lunicenſ. Epiſcopo lib. de Vſu Eccleſiaſtico: in quo forte ea, quae ad Synodales Conuentus ſpectabant, continebantur, vel in quem Synodi Epiſcopales referebantur. Placidus Diac. in Supplem. (viror. illuſtr. Caſin. apud Murator. to. 6. col. 76. *Thomas ab Ebulo Caſinenſis Monachus . . . ſcripſit Librum Synodalium, etc.* V. infra in *Synodus.*

SYNODALES TESTES. V. *Teſtis.*

SYNODARE, Caſtigare, punire, emendare; proprie in Synodum vocare. Ratherius Veronenſis in Itinerario apud Acher. to. 2. Spicil. pag. 270.

SYNODATICVM, V. *Synodus.*

SYNODICA, Epiſtola ab ipſa Epiſcoporum Synodo ſcripta ad Romanum Pontificem, vel ad Patriarchas aut Metropolitanos, qua eorum, quae ſtatuta ac decreta ſunt in Synodo, ratio exponitur. *Συνοδικά*, et *συνοδικὰ γράμματα*, in Concilio Calchedon. act. 5. et 10. p. 244. 300. edit. 1618. *Synodicae litterae*, in Synodo Tullenſi apud Saponarias cap. 7. *Synodales Epiſtolae*, apud Ordericum Vitalem lib. 9. SYNODICA praeterea dicta Epiſtola, quam Pontifices recens electi ad alios Pontifices mittebant, in qua fidei ſuae rationem exponebant. Quod quidem maxime obtinuit in Romanis Pontificibus et Patriarchis. De Romanis quidem Pontificibus teſtantur Gelaſius I. Epiſt. 2. Liberatus Diacon. c. 17. V. *Tractatus.* Viciſſim Epiſcopi recens creati, praeſertim Patriarchae ac Metropolitani per Synodicas pariter apud Romanum Pontificem fidei ſuae doctrinam profitebantur, de quo more Gregorius M. lib. 5. Epiſt. 64. Geſta de nomine Acacii, Liberatus Diacon. cap. 18. Anaſtaſius Biblioth. in Eugenio PP. et in Gregorio II. praeter alios a Ferrario laudatos Scriptores. Hiſce Synodicis reſpondebant Romanus Pontifex aliique Patriarchae, aliis literis, quibus aut recens electorum fidem amplecti, ſi ſanam, vel reſpuere, ſi haereticam ſaperet doctrinam, teſtabantur. Anaſtaſius in Gregorio II. SYNODALE, Epiſtola a Romano Pontifice vel Metropolitano miſſa ad Clerum et plebem alicuius Eccleſiae, enarrans, quid in mandatis a Synodo habuerit recens ordinatus Epiſcopus, de iis nempe, quae ad Epiſcopale munus ſpectant. V. Diurnum Romanum c. 3. tit. 9. Eſt etiam quaeuis Epiſtola, a Synodo miſſa, cap. 11. SYNODICA denique dicitur Epiſtola Epiſcopi de fide, vel rebus Eccleſiaſticis, ad Presbyteros ſuae dioeceſos ſcripta. Ratherius Veronenſis in Itinerario.

SYNODICUS, pro *Synodochus*. *Synodici pauperes*, ex Teſtam. Fulradi Abb. S. Dionyſii apud Mabill. tom. 2. Annal. Bened. p. 240. Qui in *Synodochio* alebantur. V. *Sinodochium* et *Sinodoxus*.

SYNODITAE, Coenobitae, οἱ ἐν κοινοβίοις μοναχοὶ, apud Socratem lib. 4. Hiſt. Eccl. c. 23. Lex 57. Cod. Theod. de Appellation.

SYNODOCHICE, ſimul, pariter, apud Guillelmum Antiſſiodor. in Summa de div. Off. de Coena Domini.

SYNODOCHIUM, V. *Sinodochium*.

SYNODOCLICA. Charta Theodorici Epiſcopi Teatini ann. 840. apud Vghellum in Epiſcopis Teatinis: *Idcirco prompto animo illis conſentientibus Canonicam reconciliamus*, (i. inſtituimus, vt ſupra) *in Eccleſia B. Iuſtini, cum ipſa Eccleſia S. Salvatoris, cum terris et vineis, cum colonibus et omni pertinentia ſua, et in Eccleſia S. Agathae, quod eſt Synodoclica ibi conſtituta, cum ſervis et ancillis, cum terris et vineis, etc.* Vbi Vghellus *Xenodochium* interpretatur. V. *Sinodochium*.

SYNODUS. (1) Conuentus publicus, σύνοδος. Annales Francor. an. 773. *Tunc Synodum ſupradictus Rex glorioſus tenuit generaliter cum Francis apud Ianuam ciuitatem, ibique exercitum diuidens, etc.* Synodum maſculino genere ſaepius occurrere in vett. Tabulis, auctor eſt Baluzius: quem conſule tom. 2. Capitul. col. 1006. 1030. 1263. 1402. **SYNODUS**, vox generica eſt Scriptoribus Chriſtianis, quibus fere ſemper quoduis Concilium Epiſcoporum dicitur. Propria vero ſignificatione Synodus apud nos appellatur, quae ab Epiſcopo fit, conuocatis quotannis paroeciae ſuae Presbyteris. (2) Cenſus, qui Epiſcopo a Clericis venientibus ad annuas Synodos, quibus intereſſe tenentur, pendi ſolebat. Boncompagnus in Arte Dictaminis MS. lib. 2. *Nota, quod huiuſcemodi denarii in quibuſdam partibus appellantur Synodales, in quibuſdam denarii viſitationis, in quibuſdam collectae, in quibuſdam procurationes, in quibuſdam teſtiales, in quibuſdam denarii de cinca, in quibuſdam denarii obedientiales, et Cathedrales, aut Denarii de Cathedratica, et in illis partibus vocantur annuales, in quibus annualiter ſolvuntur.* **SYNODATICUM** dicitur in Cap. Conquerente, de Offic. Iudici ordin. et in Cap. Olim, de Cenſib. Regeſtum Parlamenti B. fol. 87. *Synodaticum, Cathedraticum, ſive id, quod in Synodo ſolvitur.* *Synodaticum* a *Synodo* diſtinguere videtur Index MS. beneficiorum Eccleſ. Conſtant. fol. 67. vo. *Archidiaconi habebunt coertionem extra viſitationem pro deportationibus et penſionibus ſibi debitis, ac rationem circatae quae debetur in Synodis, et rationem tertiae partis quae debetur in Synodatico.* **SYNODALIS CENSUS**, in Charta Liſiardi Epiſcopi Sueſſionenſis in Chronico Abbatiae S. Ioannis de Vineis pag. 94. V. *Cathedraticum*.

SYNONETUM, a Graec. Συνώνητον, Publica ſpecierum comparatio, quae in commune fit, in Cod. leg. 1. de publ. comparat.

SYNOPISSARE, Turpiter facere, laſcivire, a famoſa meretrice quae degebat in vrbe Synope. V. Lupum ad Canones Concil. to. 1. pag. 584.

SYNTHEMA. (1) Euectio, ſeu diploma, quod datur curſu publico vtentibus. Gloſſ. Graec. Lat. σύνθημα, *Inſigne, ſigillum, euectio*. Aliae Gloſſae: *Euectio*, Σύνθημα. V. Gloſſ. med. Graecit. in hac voce. Hieronymus in Epiſt. 34. ad Iulianum: *Iam dimiſſo Synthemate equus publicus ſternebatur.* Vbi alii eſſe volunt (2) idem quod *Syntheſis*, Veſtis ſpecies. Fridegodus in S. Wilfrido cap. 6.

. . . . Nec tardat grata cupido,
Occuluit quod tecta pio Synthemate virtus,
Prodere.

SYNTOCHIUM, V. *Sinodochium*.

SYNTOMA, pro *Symptoma*, in Hiſt. Canonizat. S. Edmundi apud Marteneum tom. 3. Anecd. col. 1844.

SYNTROPHUS, Graec. Σύντροφος, ſimul educatus, apud Tertull. adv. Valent. cap. 8. *Quare non et Herculaei et Syntrophi nominantur?*

SYNTYCHIA, a Gr. Συντυχία, Gloſſulae MSS. ex Bibl. Cluniac. inter Opera

Digitized by Google

Opera poſthuma Mabill. to. 2. pag. 23. *Syntychia, Miſſa, vel Officium eccleſiaſticum, vel Eccleſia.* Vita S. Gregorii PP. to. 2. Mart. pag. 146. *Quorum Syntychiae ſublatae ſunt, et gratia poena.* Vbi *Syntychia* eſt Societas.

SYNVETERANVS, vox ibrida, Συν-κοσμητευτής, in l. 8. D. de Veteranis.

SYNVSIASTAE, Graec. Συνουσιασταὶ, Apollinariſtae Haeretici, contra quos ſcripſere Theodorus Epiſcopus Antiochenus, et S. Cyrillus Alexandrinus.

SYON, Vaſis ſpecies. V. *Sium.*

SYPHAC, V. ſupra *Siphac.*

SYPHATI, vt *Scyphati.* V. in hac voce.

SYRABRACHA. Fortunatus lib. 4. de Vita S. Martini, de oleo benedicto ab eodem Sancto:

Sed quem non genuit radix oleaginis ſuccum,
Nec Syrabracha dedit meritis virtutis adultae.

Vbi quidam codd. *Syrobara* habent. Sed videtur legendum *Syra bacca*, i. arboris Syriae fructus.

SYRAFIN, pro Seraphim, in Miſſali Franco apud Mabill. Liturg. Gall. pag. 326.

SYRCOTVM, V. in *Surcotium.*

SYRE, vt *Scyra.* V. in hac voce.

SYRI, Negotiatores, qui ex Syria in Occidente mercaturam exercebant. Sidonius lib. 1. Epiſt. 8.

SYRIARCHAE, Sacerdotes prouinciae Syricae, de quibus copioſe Iacobus Gothofredus ad l. 1. Cod. Th. de Praediis Senator.

SYRICVS, V. *Siricus.*

SYRINGATVS AGNVS, qui adhuc lac ſugit. V. ſupra *Mammocestis.*

SYRMA. (1) A Graec. Σύρμα, Genus veſtis tragicorum, vel cauda ſeu tractus veſtis foeminarum. Vtuntur Iuvenalis Sat. 8. 229. 15. 30. Tertull. de Pallio cap. 8. et alii. Hinc (2)

SYRMA, pro Charta, cui in modum caudae appenſum eſt ſigillum. Chron. Moſom. apud Acher. tom. 7. Spicil. pag. 642.

SYROBARA. V. *Syrabracha.*

SYROCOSVS. Vita B. Angelae de Fulginio to. 1. Ian. pag. 200. *Vngo te uno unguento Syrocoſo, quo unctus fuit unus Sanctus qui fuit vocatus S. Cyricus.* Melius, vt videtur, MS. Codex habet *Siricoſo*, id eſt, delicatiori. V. *Siricus.*

SYROCVS, Ventus qui Latinis *Euronothus.* Italis *Sirico*, vulgo *Sudeſt*, apud Sanutum lib. 2. part. 4. cap. 25. V. *Siroccus.*

SYROPARIVS, qui *Syrupos* ſeu iuſcula praeparat, vt videtur. Comput. ab ann. 1333. ad ann. 1336. to. 2. Hiſt. Dalph. p. 273.

SYRVPVS, Iuſculum medicum, apud *Scriptum* Actuario, Gall. *Syrop*, in Conſtitut. Siculis lib. 3. tit. 34. §. 4. Gloſſ. Lat. Graec. *Syrupus*, ... V. *Struppus.*

SYRVS, pro *Scyra*, in Charta apud Madox Formul. Anglic. p. 1... V. in hac voce.

SYSSITVS, a Graeco Σύσσιτος, ſimul cibum capiens, conuictor, item Sodalis, qui eiuſdem collegii eſt. V. leg. vlt. ff. de Colleg. et corpor.

SYSTALTICVS, vim habens contrahendi, Graec. Συσταλτικός. *Tropi ut in melopoeia et in rhythmopoeia tres ſunt, quos Syſtalticos dicimus*, apud Mart. Capellam lib. 9. pag. 335.

SYSTATICAE LITTERAE, Commendatitiae, Gr. Συστατικαί. Nouella Iuſtiniani 6. c. 3.

SYSTEMA, Gr. Σύστημα, proprie Compages, collectio, apud Mart. Capellam lib. 9. pag. 3.. et ſeq. Hinc Aſtronomis pro mundi conſtitutione et forma vſurpatur: Theologis vero pro complexu articulorum fidei.

SYVLI, Σῦλα, χεῖρες, in Gloſſ. Lat. Graec.

SZCHINDI. V. ſupra *Skilindi.*

SZYGIA, Coniugatio, a Gr. Συζυγία, apud vet. S. Irenaei Interpret. lib. 1. cap. 6. n. 4.

SZYTA. Charta Rudeſindi Epiſc. Dumienſis anno 930. apud Anton. de Yepez, tomo 5. Chron. Ordin. S. Benedicti pag. 424. *Arrodomas ſicacyrates 99 et orabetela, viqach, Sautos de menſa tandem XX.* Vaſis ſpecies videtur, cuius vſus in miniſteriis ſacris.

T.

T.

T. (1) Litera numeralis, quae 160. deſignat. Vnde verſus:

T quoque centum et ſexaginta tenebit.

Seu, vt habet Vguitio:

T centumque cellit, cum ſexaginta bicornis.

Eidem literae ſi recta linea ſuperaddatur, 160. millia ſignificat. (2) T *in ſuperſcriptione cantilenae, trahere vel tenere debere teſtatur.* Notkerus Balbulus Opuſc. *quid ſingulae literae ſignificent in ſuperſcript. cantil.* Vid. A. (3) T *nomini militis appoſitum, ipſum in bello ſuperſtitem eſſe ſignabat.* Paulus Diacon. de notis literar. (4) T cum duobus punctis ſuprapoſitis, interdum pro milleſimo numero, interdum pro nongenteſimo ſumi in Inſtrumentis Aragonicis et Navarricis, obſeruat Hieronymus Blanca in Comment. Rerum Aragon. pag. 617. 647. V. Hiſtoriam Pinnatenſem pag. 269. et Ambroſium Moralem in Corduba p. 130. (5) T pro D ſcribi, aut viciſſim, iam dictum eſt in D, vt et D pro Th paſſim apud Germanos. Septentrionalibus populis familiares ſunt mutationes literarum *T*, *Z*, et *C*, vt annotat Schilterus in Gloſſario Teutonico. Notiſſima quoque eſt *T* et *C* mutatio, etiam apud Latinos.

TAAGIVM, male pro *Kaagium* ſeu *Caiagium*, Tributum pro fluuiorum portubus, quos Galli *Quais* vocant, exſoluendum. Litterae Philippi Pulcri Fr. Regis an. 1309. tom. 9. Ordinat. p. 159. V. *Caiagium* in *Caya*, et *Kaagium* ſuo loco.

TABANI (1) *Muſcae*, in Gloſſis Iſid. Legendum eſt: *Tabani*, *muſcae*. Papias: *Tabanus*, *animal modicum armentis aculeo permoleſtum*; *idem oeſtrus*, *aſylum vulgo dicitur*. Melius in MS. *Aſilus*, *quem Graeci oeſtrum*, *Ruſtici Tabanum dicunt*. Plinius lib. 11. cap. 18. *Quibusdam aculeus in ore*, *vt Aſilo*, *ſiue Tabano dici placet*. Adde Virgilium Georg. lib. 3. v. 147. Italis *Tafano* et *Tavano*, Gall. *Taon*. Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm. *Tabanus*, *Taon*, *une mouſche*. (2) Pelles Libycae, quibus *thoracomachos* tegebant, ne lana pluuias paulatim combiberet, vt ſcribit Laurentius lib. 4. Polymathiae §. 11. n. 51.

TABALDVS. V. mox in *Tabardum*.

TABANVM, Βεῖζια, in Gloſſis Lat. Graec. Aliae Graec. Lat. Βεῖζια, *Tabanum*.

TABANVS, Gall. *Taon*. V. *Tabani* 1.

TABARDATA TVNICA. V. *Tabardum*.

TABARDILIS, Puſtulae peſtilentes apud Hiſpanos. Acta S. Ferdinandi Regis Caſtellae, to. 7. Maii pag. 375.

TABARDVM, TABARDVS, Tunica, ſeu Sagum militare, Anglis *Tabard*. Boxhornius in Lexico Cambro-Britannico: *Taber*, *tunica longa*, *chlamys*, *toga*. Hiſpani *Tavardo* dicunt, Itali *Tabarro*. Candidus Monachus in Vita Eigili Abb. Fuldenſ. apud Browerum: *Marquardus Abbas per Decanum caeterosque Praelatos ſaepe monitus, vt in ipſorum maxime praeſentia, non niſi cuculla, vel cappa appareret, reſpondebat*, . . . *ſuum eſſe Tabarda, ſeu toga, et, quo libeat, veſte vti*. TABARRVS, eadem notione. Statuta Placentiae fol. 81. TABARTVM. Statuta Eccleſ. Reatinae apud Marten. to. 8. Ampl. Collect. col. 1497. TABALDVS. Statuta Collegii Nauarraei Pariſ. apud Launoium in Hiſtoria eiusd. Collegii. TAPARDVM, in Actis S. Bonifacii Arch. to. 1. Iun. pag. 459. TAVBARDVM. Inquiſitio MS. pro Canoniſatione S. Yvonis. TABARDATA TVNICA. Statuta Guidonis Abb. Cruſſenſis an. 1377. apud Stephanotium to. 10. Fragm. MSS. p. 205.

TABAYLHO, Mappa longior, eadem quae *Longeria*. Inuentarium Eccleſiae Auſcienſis ann. 1360.

Digitized by Google

TABELLERIUS, tympaniſta. Leges Palatinae Iacobi II. Regis Maioric. in Actis SS. Iunii tom. 3. p. XXVII. Melius *Tabularius*, vel potius *Taburarius* diceretur a *Tabur*, quod vide.

TABELETUM, Pugillares, Gall. *Tablettes*. Obituarium MS. Eccleſiae Morin. fol. 85.

TABELLA PASCHALIS, notae chronologicae cereo Paſchali affixae, V. *Cereus Paſchalis*.

TABELLA PYTAGORICA, V. *Sortes Sanctorum* in *Sors* 2.

TABELLARIUM, *Sedes, vel acervus tabularum, vel locus, vbi tabulae ſeruantur*. Vgutio et Ioh. de Ianua. Pro pluteo ſeu loculamentis librorum accipitur in Tabulario S. Victoris Maſſil.

TABELLARIUS, Latinis Nuncius, perferens tabulas ſeu literas, vt notum eſt: *Publicus ſcriba*, Iohanni de Ianua; qui rationes conficit, data et accepta referens in tabulas, Sidonio lib. 4. Epiſt. 11. V. *Tabula* 9.

TABELLIO, qui contractuum et teſtamentorum inſtrumenta conſcribebat, in lege 1. Cod. Th. de Criminе falſi, et alibi paſſim in vtroque Cod. *Tabellio, qui ſolus inſtrumenta conſcribebat*, in Additione 3. ad Capitularia cap. 56. Tabellionum etiam meminit Firmicus Matheſ. lib. 6. cap. 2. lib. 8. c. 28. *Tabellio* vocatur, *eo quod ſit portitor tabellarum*, inquit Iſidorus lib. 9. Orig. cap. 4. vbi *Tabellionem* minus bene confundit cum *Tabellario*.

TABELLIONALE SIGNUM, Subſcriptio Tabellionis, quae iuridice fidem facit; in Proceſſu de B. Petro de Luxemburgo tom. 1. Iulii p. 606.

TABELLIONARE, Tabulas rite et iuxta formam praeſcriptam deſcribere, Gall. *Tabellioner*. Statuta Monaſterii S. Claudii ann. 1448. p. 87.

TABELLIONATUS, Officium Tabellionis, in Edicto Philippi Pulcri Reg. Franc. ann. 1304. to. 1. Ordinat. Reg. pag. 418. et 419.

TABELLULA, tabula, axis. Emmaus in Vita Henrici V. Regis Angl. ex cod. p. 180.

TABELLUM, vel TABELLUS, idem quod infra *Tabula* 5. Ferricus de Cluniaco Tornac. Epiſc. in Confirmatione Capituli Canonicorum Middelburg. ann. 1480. apud Miraeum to. 2. p. 1343. n. 17.

TABELLUS, TABLELLUS, tabula minor. Inuentar. S. Capellae Pariſ. ann. 1363. ex Bibl. Reg. V. *Tabula* 14. et *Tableteus*.

TABENTUM, *lapis cabernatus*, (ſic) in Gloſſario Longobardico S. Germani Pariſ. ex Gloſſis. An ex caverna erutus? † *Tabernatus*, haud ſcio an melius, in vet. Gloſſ. Cod. reg. 7613.

† TABERENA TRICHARIA, taberna, locus vbi alea luditur, in Stat. Auenion. a. 1243.

TABERNA. (1) Ius, ſeu facultas habendi tabernam in villa. Orig. Murenſis Monaſt. pag. 41. TABERNA BANNALIS, ad quam venire tenentur, qui intra *bannum*, ſeu feudum domini manent, ſi quidem iis ad eam diuertere ſit animus. Charta Adalberonis Epiſc. Metenſis apud Meuriſſium pag. 309. (2) Cella vinaria, in Conſuetud. Lemouic. (3) Arca ſeu capſa e tabulis ligneis compacta. V. *Zaberna*. (4) † Domus, habitatio, ap. Murat. t. 20. p. 886.

TABERNACLARIUS, qui tabernacula conficit, in vet. Inſcript. apud Gruterum pag. 642. n. 8. et Fabrettum pag. 42.

TABERNACULARE, habitare. Concilium Armenorum ann. 1342. art. 2. apud Marten. to. 7. Ampl. Collect. col. 316. *Verbum caro factum eſt et Tabernaculauit in nobis*.

TABERNACULARII, qui Tabernacula curant in caſtris, Gall. *Fourriers*. Petrus Bleſenſis Epiſt. 14.

TABERNACULUM. (1) Pro *Taberna*, vſurpat Lex 10. Cod. Th. de Epiſc. *Quaeſtus, quos ex Tabernaculis et ergaſteriis colligunt*. (2) Ciborium, ſeu pars altaris, vbi reponitur Pyxis, in qua ſacra Euchariſtia aſſeruatur, Gall. *Tabernacle*. Statuta Synodalia Odonis Epiſcopi Pariſ. (3) Feretrum, capulus, Gall. *Cercueil*. Computus an. 1333. et ſeqq. tom. 2. Hiſt. Dalph. p. 284. (4) † Theca

Digitized by Google

Theca reponendis sacris reliquiis apta, in Inuent. a. 1497. (5) † Sedes abbatis in choro, in Ch. a. 1349. (6) † Vectigal, quod pro vino in urbem inducendo penditur, f. pro *Tabernaticum*. Consuet. Perpin. MS.

TABERNAGIUM. (1) Mulcta, qua tenentur tabernarii et caupones, qui Statuta Principis de Tabernis transgrediuntur, maxime in pretio potus, quod a Principe imponi quotannis solet, ne et ii gratificentur, et emtores vexent, quam per est, vinum vendenti. Tabularium Fiscanense ann. 1260. fol. 51. *Et quod homines mei de feodo meo tenentur reddere Abbati Tabernagium*, etc. (2) Alibi *Tabernagium* non est mulcta pro fraude, sed tributum pro facultate vini distrahendi dominis solutum. V. Hist. Dalphin. Tom. 1. pag. 77. et Gall. Christ. t. 12. Instr. p. 146. V. *Taberniaticum*.

TABERNALIS, pertinens ad tabernam. *Tabernales potationes*, in Diario Belli Hussitici, apud Ludewig. tom. 6. Reliqu. MSS. pag. 183.

† TABERNARE, tabernam tenere, vinum singulatim vendere, in Ch. MS. a. 1367.

TABERNARIA, (1) Praepositura, seu *balia* in Monasteriis, monacho addicta, cui incumbit *tabernarum* Monasterii cura, seu *tabernagia* exigendi, apud Innocent. III. PP. lib. 13. Epist. 55. (2) † Idem quod *Tabernagium* 2.

TABERNATOR, Tabernarius, caupo, in Miraculis B. Stanislai Canon. Reguli tom. 1. Maii p. 591. *Thabernator*, in Charta ann. 1318. apud Ludewig. to. 6. Reliq. MSS. p. 481.

TABERNIA, pro *Taberna*, in Testamento Bertichramni Episc. Cenoman. apud Mabill. to. 3. Analect. pag. 120.

TABERNIATICUM, idem videtur quod Καπηλιατικὸν, in Diplomate Andronici Iun. apud Phrantzem lib. 3. cap. 24. et *Tabernagium* supra dicitur. V. in hac voce et Gloss. med. Graecit. in Καπηλιατικὸν.

TABERNIO, *qui frequentat tabernas, vel qui ibi vendit necessaria*. Vguţio. Occurrit in Gloss. Isid. et apud Papiam, nec non Ioh. de Ianua; *Tavernier*, in Gloss. Lat. Gall. Sangerman. MSS.

TABESCERE, notione activa, Tabificare, seducere, corrumpere. Obitus Angelicae Fontebrald. apud Marten. to. 3. Anecdot. col. 1705.

TABETUM. Vetus Glossarium Saxonicum Cottonianum *Tabetum*, *Tabellum*. Vbi Somnerus, *forte Tabernum*.

TABIDITAS, *Porriture*, in Gloss. Lat. Gall. Sangerm. MSS.

TABITUDO, et TABIDITAS, eadem notione, apud Ioh. de Ianua. Occurrit *Tabitudo* apud [illegible]

TABLARIUS CULTELLUS, *Vno Couteau de table*, in Charta ann. 1258. e Tabulario nostro Sangermanensi.

TABLEAMENTUM, Apparatus *tabulae* mensae, Gall. *Dressoir d'autel*. Testamentum an. 1315. apud Rymer. to. 3. p. 273. col. 1. V. *Tabula* 11.

TABLENA, mappula, mantile, Gall. *Touaille*. Charta ann. 1396. e Tabulario S. Germ. Autissiod. V. *Tacula*.

TABLERIUS, mappula, mantile. Lit. remiss. a. 1357.

TABLETTUS, TABLETUS, parva tabula, in qua quid scribitur aut pingitur. Inventar. Eccles. Moguntin. ann. 1419.

TABLEUM. (1) V. *Tabulatum*. (2) † Theca reponendis sacris reliquiis apta, Gall. *Tableau*. Ch. MS. a. 1424.

TABLISTA, TABLIZARE, V. *Tabula* 9.

TABOLARIUS, major scutum e ligno, Ital. *Tavolaccio*. Statuta civitatis Astae de hastiludiis soluendis.

TABOLERIUM, lusorum alveolus, Gall. *Tablier*, *Damier*, Ital. *Tavoliere*. Annales Mediolan. ann. 1289. apud Murator. to. 16. col. 690.

† TABOULARE, tabulatum facere, Gall. ol. *Tabouler*, in Ch. a. 1520.

TABORINEUS, Tympaniſta, Gall. *Tabourin*, cujus alias frequens uſus erat in ſaltationibus ruſticanis. V. *Bamba*.

TABORINUS, Tympaniſta, tympanotriba, Gallis *Tabourin* et *Tabourineur*. Sententia arbitralis inter Dominos et incolas Oſſiani ann. 1497. V. *Tabur*.

TABORNUM, Tympanum, Gall. *Tambour*. Proceſſus de Vita S. Yvonis to. 4. Maii pag. 553. V. *Tabur*.

TABULA. (1) *Tabula altaris*, quae *Menſa fonſta* vulgo dicitur, de qua nos in Deſcript. S. Sophiae n. 33. Concilium Moguntiacenſe ann. 888. c. 9. TABULAS praeterea dicta tabellas, non quae altari ſuperponitur, ſed ea, quae ſolida et figuris exornata ipſi altari praetenditur, cujuſmodi in Eccleſiis Cathedralibus, atque adeo in Sangermanenſis Monaſterii aede ſacra etiamnum conſpicitur. Laurentius Leodienſis in Epiſcopis Virdunenſibus: *Tabulam argenteam ante maius altare decenter fieri fecit*. TABULA ITINERANTA, vulgo altare portatile, in Ordine Romano, in quo *Praefatio* et *Conſecratio* ejusdem *Tabulae* deſcribuntur. De ea etiam Hincmarus Remenſis in Capitulis anni 14. Epiſcopatus cap. 3. (2) TABULA, quam *Pacis* dicunt. Statuta ann. 1368. pro Ord. Carthuſienſ. part. 1. cap. 5. § 24. *In Miſſa, quae conventualiter celebratur, dum dominicale Kyrie eleiſon, pacem ſumimus cum Tabula, in qua depicta ſit imago Crucifixi, etc.* V. *Pax*, *Capſa pacis*, *Marmor* 2. TABULETA, Tabellula, eadem notione. Inventar. S. Capellae Pariſ. ann. 1376. ex Biblioth. Reg. (3) Orbiculus, clavus, in veſtibus. Anaſtaſius Biblioth. in Leone III. *Tabulae* dicuntur in Chronico Alexandrino pag. 374. in Numm. V. Gloſſar. med. Graecit. in Τάβλα. (4) TABULA lignea, cujus percuſſione excitabantur Monachi, malleolo ſcilicet tabulam tundente: vel ad ſacram Synaxim evocabantur. Liber Revelationum, editus cum Ioanne de S. Victore de vilitate tribulationis cap. ... (5) TABULA ...

TABULAE OFFICIALES, apud Leonem Oſtienſem l. 3. c. 22. dicuntur tabulae in Monaſteriis, continentes nomina miniſtrorum et *Officialium*, qui per hebdomadam publicis functionibus deputantur, quae in Capitulo ſeu exedra ad communem omnium notitiam exponuntur: quarum cui cura incumbit, *Tabularius* dicitur eidem Leoni. Harum meminit S. Gertrudis lib. 4. Inſinuat. divinae pietat. cap. 2. INTABULARI, in tabulas officiales referri. Statuta Hoſpitalis S. Iuliani in Anglia. (7) Lamina. Flodoardus lib. 3. Hiſtor. Rem. c. 5. V. poſt *Tabularium*. (8) Genus inſtrumenti muſici, quod tenebat in manibus Cantor in Eccleſia. Amalarius lib. 3. de Divin. Offic. c. 16. *Sicut notum eſt, ubi Cantor ſine aliqua neceſſitate legendi tenet Tabulas in manibus, vel figuret aliud Pſalmiſta: ... in choro, in tympano, et pſalterio pſallunt ei. ... Tabulae, quas Cantor in manu tenet; ſolent fieri de oſſibus. Tabulae oſſeae, quas cantores tenent in manibus*, Ioan. Abrinc. pag. 17. *Tabulae ad tenendum auro et argento paratae*, in Teſtam. ann. 837. apud Miraeum to. 1. p. 21. col. 1. V. Ioannem Abrincenſem de Offic. Eccl. p. 131 vel 171 edit. ann. 1679. Deſcribuntur eae Tabulae a Gaufredo de Vinoſalvo in Poetria MS. quae exſtat in Bibl. Thuana. (9) Menſurae agrariae ſpecies, ſic forte dicta, quod tabulae expanſae formam referat, vel quod tempore tabulis agrorum fines deſignarentur. Vetus Agrimenſor: *Habet Tabula una quadratas perticas* 72. Chronicon Novalicenſe de Luithprando Rege Longobard. *Qui tantae longitudinis fertur pedes habuiſſe, ut ad cubitum humanum metirentur. Horum vero pedum menſura pro conſuetudine inter Longobardos tenetur in metiendis arvis uſque in praeſentem diem, ſed ut pedes eius in pertica ſunt 12. fuit Tabula.* Charta an. 891. apud Puricellum in Baſilica Ambroſiana pag. 258. *Eſt autem menſura ipſius terrae ſecundum iuſtam temporis Geometras per-*

perticas legiales 7. et Tabulas 16. Charta Lotharii Reg. Ital. an. 946. *Eſt autem ipſa terra per iuſtam menſuram Tabulas tres cum ingreſſu et omni integritate, etc.* (10) TABVLA, ſeu *Tabularum* ludus, vel alearum, alueolus, in quem teſſerae iaciuntur: vox veteribus nota. Io. de Ianua, ex Iſid. lib. 18. c. 60. *Tabula, i. alea in qua luditur pirgis, calculis et teſſeris.* *Tabula luſoria,* Martiali lib. 14. Epigr. 17. *Tabula aleatoria,* apud Tertullianum lib. de Carne Chriſti: *Tabella aleatoris,* Caelio Aureliano lib. 2. Chronion cap. 1. *Tabulae luſus,* Proſpero de gloria Sanctor. *Tabula,* pude, Sidonio lib. 1. Epiſt. 2. lib. 5. Epiſt. 17. lib. 8. Epiſt. 12. Iulius Africanus lib. 5. Hiſt. Apoſtol. *Dum ludere Tabulis et ſpectaculis non perhorreſcunt, etc.* Concilium Eliberitanum can. 79. *Si quis fidelis alea, id eſt Tabula luſeris nummos, placuit eum abſtineri.* TABLIZARE, Tabula ludere. Iulianus Antecessor Constitut. 115. cap. 439. TABLISTA, qui *Tabulis* ludit. Luxurius Poëta, neſcio quis, in Epigrammate quodam, cuius lemma eſt, *de Tabliſta furioſo, quaſi teſſeris imperante.* TABELLARIVS, *qui frequenter ludit cum tabulis.* Io. de Ianua. (11) TABVLA, Lex apud Neapolitanos, ſic forte primum dicta, quod deſcripta eſſet in tabula inſtar Legis Romanorum in duodecim, vel Legis Moſaicae in duabus tabulis exaratae. Marinus Freccia de Feudis cap. de offic. Admirati maris: *In regno* (Neapolitano) *non lege Rhodia maritima decernuntur, ſed Tabula, quam Amalphitanam vocant, omnes controverſiae, omnes lites, et omnia maris diſcrimina, ea lege, ea ſanctione uſque ad haec tempora* (ann. circit. 1570.) *finiuntur.* (12) Menſa, Ital. *Tavola,* Gall. *Table.* Albertinus Muſſatus lib. 5. de Geſtis Henrici Imp. rubr. 8. apud Murator. tom. 10. col. 408. (13) Menſa, in qua proſtant res venales, *ſtallum,* apotheca. Bulla Adriani IV. PP. ann. 1156. inter Inſtr. 19. 6. Gall. Chriſt. col. 298. *Illud ſtatis ſcio an eadem notione* Teſtamentum Guillelmi Montiſpeſſulani ann. 1202. male 1211. tom. 9. Spicil. Acher. pag. 162. *Illud vero quod ſuppi de ſocariis et Tabula, et molendino et tincturis, pecare debite R. Gariſon et Beneti, perpetuo debeatur in perpetuum.* (14) Idem quod aliis *Menſa,* Gallice *Menſe,* quicquid ex bonis alicuius eſt, et ad *Tabulam* ſeu menſam eius inſtruendam, id eſt, ad veſcendum, et ad cetera vitae commoda conducit. Chartularium Eccleſiae Auxitanae cap. 34. Sic aliquando *Tabula* dicta eſt in rebus feodalibus feodum ipſum, ſeu quicquid ad illud pertinet. V. *Menſa.* (15) TABVLA, iuxta vaſa eccleſiaſtica, Sanctorum Reliquiis ſaepius ornata. Vita S. Benedicti Anian. num. 37. ſaec. 4. Benedict. part. 1. p. 206. V. *Tabellus, Tabulamentum* 1. et *Tabulata.* (16) Calculus, Gallice *Balote.* Statuta Montis-regalis Collat. 1. cap. 48. *Fabae ſeu Tabulae, cum quibus ſeu de quibus fient partita, ponantur ſuper uno diſcho, qui ſit coram diſco D. Vicarii; et numerentur per ſyndicum vel iudicem ſeu militem, et quod Tabulae ſeu fabae non habeant vocem niſi ſint integrae.* Pluries occurrit ibi. (17) TABVLA CAMBII, Menſa argentaria, Gallice *Banque.* *Tabula Cambiatoris,* in Charta iam laudata in *Tabula* 15. *Tabula campſoria,* in Litteris Philippi III. Franc. Reg. ann. 1277. apud D. Secouſſe tom. 4. Ordinat. pag. 671. art. 8. *Tabula campſoris,* in Charta Maſſil. ann. 1344. ex Schedis D. le Fournier. *Tabulae nummulariorum,* in Charta Agnetis Comitiſſae de Conſuetudinibus villae S. Iohannis Angeliac. ann. circ. 1050. tom. 2. Gall. Chriſt. novae edit. col. 468. Hinc TABVLAM TENERE CAMBII, dicuntur *Menſarii,* ſeu Nummularii, vel *Campſores:* qui inde Graecis τραπεζῖται. Iacobus I. Rex Aragon. in Foris Oſcae ann. 1247. fol. 26. TABVLAE DIGITALES. Vita S. Wolfgangi Epiſcopi Ratisbon. cap. 18. *Ut quorum adoleſcentes in capiendis ſcientiae liberalis notitiis ſierent agiliores,*

Fratres, frequenter voluit Tabulas eorum cernere dictales. Id eſt, in quibus *dictabant*, ſeu componebant. TABVLAE AD EVANGELIA. Vdalricus lib. 1. Conſuetud. Cluniac. cap. 12. Id eſt, quibus Liber Evangeliorum tegitur. TABVLA HORARIA, qua horae pulſantur. Regula Toribii Archiep. Limae, to. 4. Concil. Hiſp. pag. 677. col. 1. TABVLAE ſeu TABELLAE LEPROSORVM, quas illi quatiunt, ne ab aliquo tangantur. Vincentius Belvac. lib. 23. cap. 165. TABVLA MARIS. V. *Tabula portus.* TABVLA MARMOREA, Practicis Gallicis *Table de marbre*, quo nomine donatur triplex iuriſdictio: Prima Comitis ſeu Praefecti ſtabuli, altera Amiralli ſeu ſummi Praefecti rei maritimae, tertia Protoforeſtarii ſeu ſupremi Praefecti rei ſaltuariae et aquariae. Iure ſummae et vltimae cognitionis iudicant in hac triplici iuriſdictione; cum iudiciis intereſt vnus a Praeſidibus ſupremi Senatus cum certo Senatorum numero. Nomen *Tabulae marmoreae* ſortitae ſunt hae iuriſdictiones, quod olim ibi lites dirimerent, vbi tabula ſeu menſa erat marmorea. V. Notas D. Secouſſe ad Literas Caroli Regentis ann. 1359. tom. 3. Ordinat. Reg. pag. 347. vbi probat duas olim in Palatio poſitas fuiſſe tabulas marmoreas: vnam in area, alteram in aula maiori. V. *Menſa.* TABVLAE NVMMVLARIORVM, Menſa argentaria, V. ſupra *Tabula Cambii.* TABVLAE OSSEAE, V. *Tabula* 8. TABVLA PATRONATVS. Vetus Interpres Iuvenalis Sat. 10. v. 57. *Honorum pagina. Aenea pagina, quae imaginem eorum ſtans, eorum omnes gradus honorum inſcriptos continet: quam nunc dicunt Tabulam patronatus.* Forte quod eiuſmodi imagines ſeu ſtatuae fere ſemper a clientibus fierent ac dedicarentur, qui in tabulis aeneis ſubditis patronorum honores ac Magiſtratus geſtos deſcribere ſolebant, quod docent Inſcriptiones veteres. TABVLA PEREGRINANTIVM. Vita S. Iudoci c. 3. apud Mabillonium: *Quos cum interrogaret quo tenderent curſum, reſpondentes dixerunt ſe Romam pergere velle. Quo audito Iudocus adhuc Laicus abſque vlla dilatione, baculum tantum et Tabulam manu accipiens, ſecutus eſt eos.* Cur autem *Tabulam* peregrinaturi ſecum deferrent, indicat Regula Magiſtri cap. 57. TABVLA PORTVS, Menſa publicani ſeu exactoris vectigalium in portubus maris. Inqueſta ann. 1268. ex Archivo Eccleſiae Maſſil. In alia Charta Maſſil. an. 1509. *Tabula maris et ripagii* dicitur. TABVLA, ſeu MENSA ROTVNDA, Decurſionis aut haſtiludii ſpecies, a certo et definito Militum numero obiri ſolita, qui, priuſquam in arenam deſcenderent, vel etiam praeliis et velitationibus decurſis, ad menſam figura orbicularem vna cibum capiebant, ne quod diſcrimen inter nobiles ex ſeſſionis praerogativa oriretur, indeque iurgia aut diſſidia emergerent. Vetus ſane Gallorum inſtitutum: menſis enim circularibus circumſediſſe, armigerosque eorum ſcuta ferentes, a tergo adſtitiſſe ex Athenaeo lib. 4. Dipnoſoph. recte aduertit Camdenus; renouatum vero ab Arthuro Britanniae Rege praedicant paſſim ſcriptores, ita vt *Arturi Tabula rotunda* in ore omnium verſetur, eamque eſſe, quae muro veteris Caſtri Vintoniae, ſeu Vinceſtriae, in Anglia, appenſa conſpicitur, vulgus hominum exiſtimet, quod iure in dubium vocat idem Camdenus, cum longe recentioris videatur aetatis. Matthaeus Paris ann. 1252. *Milites exercitio militari peritiam ſuam et ſtrenuitatem experirentur, conſtituerunt vnanimiter, non vt in haſtiludio illo, quod communiter et vulgariter Torneamentum dicitur, ſed potius in illo ludo militari, qui Menſa Rotunda dicitur, vires ſuas attentarent.* † TABVLA SICCA, ludus aleatorius, Gall. *Bréland*, Germ. Truckentafel. TABVLAM TENERE dicebatur apud Catalanos, Vicarius, ſeu Iudex, qui poſt exactum officium, eo in loco, vbi illud exercuerat, ſtatis diebus morabatur, quo de ſe conque-

querentibus coram aliquo iudice a Principe delegato reſponderet. Curia generalis Alphonſi III. Regis Aragon. in Montiſono celebrata an. 1293. MS. (18) † Societas campſorum, in Ch. a. 1229. (19) † Certa panni quantitas; Gall. *Piece*. Areſt. a. 1359. (20) † Immunitas, priuilegium, in Ch. a. 1216. (21) † Sanctorum reliquiarum expoſitio, quae fiebat per tabulam, in Stat. eccleſ. Pariſ.

† TABVLACCIVM, Scuti ſpecies, Ital. *Tavolaccia*, in Stat. ant. Florent.

† TABVLAGIVM, praeſtatio pro *tabulis*, ſeu iure habendi menſam in feriis et nundinis; i. q. *Stallagium*. Ch. MS. a. 1324.

TABVLAMENTVM. (1) Stylobata, Gallis *Baſſe de eſtal*, olim *Entablement*. Inuentarium Eccleſiae Nouiom. MS. anno 1419. Vir ſuper *Tabulamentum*. (2) Sepimentum, cancellus, δρύφακτος. Scholiaſtes Ariſtophanis ad Equites: Δρύφακτοι, τὰ νῦν καγκέλλια καλούμενα.

TABVLARE. (1) *Tabulas praeparare, proſternere*, Vgutioni. *Tabulas parare, proſternere*, Ioanni de Ianua: *Tabler*, in Gloſſis Lat. Gall. Sangerm. Gallis hodie *Planchcier*, Contabulare, tabulis compingere. Bernteni Chronicon Marienrod. apud Leibnitium tom. 2. Scriptor. Brunſuic. pag. 447. *Ambitum noſtrum ſuperius Tabulauit*. Hac notione *Tabulatus* dixit Plinius L. 2. Epiſt. 17. V. Voſſium de Vitiis ſerm. lib. 4. cap. 27. (2) † Libros *tabulis* ſeu aſſeribus compingere. Stat. eccl. Caſtr. a. 1358.

TABVLARIA. Charta Rogerii Regis Siciliae anni M. 6652. pro Eccleſia Panormitana apud Rocchum Pirrum tom. I. p. 129. et 147. *Dominus praedictae Eccleſiae Tabulatium felicis vrbis Panormi, eis poteſtatem concedentes, vt ipſe venerabilis Archiepiſcopus et ſucceſſores eius nunc et in perpetuum habeant licentiam et perpetuam dominationem concedendi eam Clericis praedictae Eccleſiae, etc.* Vbi Pirrus *Tabulariam*, quo facultatem tabelliones inſtituendi interpretatur. TABVLARIA LEX, Conditio, quae adhibetur in manumiſſione per *Tabulas*, ſeu libertorum *Tabulariorum*. Tradit. Fuldenſes lib. 2. tradit. 143. ann. 825.

TABVLARII. (1) Serui per *tabulas*, ſeu per *inſtrumenta chartarum* manumiſſi. Quomodo vero, et quo ritu per tabulas manumitterentur ſerui, refert Lex Ripuar. tit. 58. §. 1. V. *Manumiſſio*. (2) Qui tabulas publicas ciuitatum, et rei vectigalis rationes tractant, ita appellantur ex Lege Valentis Imp. cum antea *Numerarii* dicerentur, leg. 9. Cod. Theod. de Numerar. Nec multo poſt *Tabularii* duo in ſingulis prouinciis a Theodoſio ſtatuti, quorum alter fiſcalis arcae ratiocinia, alter largitionales titulos curaret, leg. 12. eod. tit. et leg. 30. de Suſceptorib. De eiuſmodi *Tabulariis* eſt praeterea tit. in Cod. Theod. vbi multa Iacobus Gothofredus, et alii. Eodem *Tabularii* nomine deſignatur, qui res Eccleſiarum adminiſtrabat, apud Gregor. M. lib. 11. Epiſt. 49. ad Ioh. Epiſc. Panorm.

TABVLARIVM. (1) Officina. Concilium Palentinum ann. 1388. c. 5. (2) Forte Ambo, ſuggeſtum, tabulatum; vel exedra. Statutum Capituli S. M. Podienſis ann. 1386. *Statuimus quod nullus deſcendat Tabularium, donec presbyter dixerit totam orationem ſeu complendam Miſſae*. (3) Locus vbi ſedet Notarius et acta ab ipſo ſcripta ſeruantur, Gallice *Etude de Notaire*. Conſuetudines Toloſanae MSS. fol. 134. (4) *Numerus reditum in tabula ſcriptus*, in Gloſſulis apud Mabillon. to. 2. Operum poſthum. pag. 23. (5) TABVLARIVM, λογιστήριον, in Gloſſis Lat. Graec. Locus vel ſchola ratiocinatorum. (6) TABVLARIVM, *Tablier*, in Gloſſis Lat. Gall. Sangerm. *Tabularium ad ludum tabularum*, in Conſtitut. Frederici Regis Siciliae cap. 88. *Tabularium de ebore*, in Computo ann. 1333. et ſeqq. to. 2. Hiſt. Dalphin. pag. 277. vel *Tabulerium*, vt habetur in MS. Cl. V. Lancelot. Haud ſcio an eadem

dem notione legatur in Inuentario ann. 1379. inter Schedas eiuſd. *Item tres aliae tabulae de ſapo cum quatuor Tabulariis.* Tabulae fulcrum intelligi poteſt; niſi idem ſit quod mox *Tabularius.* V. *Tabulatum* 2.

TABVLARIVM CERAE, Maſſa, vt videtur, cerea, Gall. *Pain de cire.* Hiſt. Monaſt. Beccenſis MS. p. 572. n. 17. *Sed etiam dimidium Tabularium cerae, quod monachi Beccenſes de Longolio reddebant illi annuatim de recognitione decimae.* Supra *Tabula cerae.* V. *Tabula* 7. et *Talentum* 1. (8) † Conuentus, vt videtur, f. a loco, vbi habebatur, tabulario ſcilicet forenſi, in Ch. Mſ. a. 1405. (9) † Stabulum, Gall. *Etable.* Ch. Mſ. a. 1350.

TABVLARIVS. (1) Tabula, qua ferunt cibos in refectoriis monachorum, Gall. quibusdam *Taulier*, aliis *Tablette.* Inuentarium ann. 1341. ex Archiuo S. Victoris Maſſil. (2) V. *Tabularii* et *Tabellio.* (3) † Idem quod *Tabularium* 1. in Stat. ant. a. 1270.

TABVLATA, f. aedicula tabulis compacta, vel in qua plures ſunt tabulae vſibus ruſticae domus deſtinatae: († ſeu potius idem quod *Tabularium* 9. ſtabulum.) Teſtament. an. 15. Pippini Regis, to. 2. Annal. Benedict. pag. 708. *Circa curtem ſtabulum, Tabulata, torbaces vel alia hoſpitalia, vel cellaria, et quidquid ad ipſam curtem pertinet* etc. *Item ad Vicum curtem meam cum Tabulata, cum bareca, cum omnibus quae ad ipſam curtem pertinent.* Pluries occurrit ibi.

TABVLATVM. (1) Quaeuis tabula. Valerianus Cemelienſis Homil. 20. (2) Abacus, alueolus, ſeu tabula luſoria. Saxo Grammaticus lib. 14. V. *Tabularium* 6. (3) TABVLATVM MVRORVM, Gallis *Entablement.* Charta Philippi Pulcri Regis Franc. ann. 1299. pro Pariagio oppidi Sarlatenſis in Regeſto eiusdem Regis ex Tabulario Regio n. 6. V. in *Materia.* (4) † Idem q. quod *Tabula* 3. orbiculus, clauus in veſtibus; niſi ſit pro effigies, imago, in Act. SS. t. 4. Iun. p. 529.

TABVLATVS. (1) Iuſſit tabulae planas. Vita S. Aidani Epiſc. Fern. in Hibernia num. 25. Eadem fere occurrunt in Vita S. Carthaci Epiſc. to. 3. Maii pag. 381. num. 21. (2) TABVLATVS LAPIDEVS, Pauimentum. Andreas Floriac. in Vita MS. S. Gauzlini Archiep. Bituric. lib. 1. Hinc TABVLATVS, pro Pauimento ſtratus. Chronicon Romualdi II. Archiep. Salern. tom. 7. Murator. col. 194. Italis *Tauolato* proprie eſt tabulis ſeu axibus ſtructus, Gallis *Planchéié.*

TABVLERIA, f. Linearis adumbratio rei alicuius faciendae in tabulis deſcripta, Gallis *Deſſein.* Statuta Montis-regalis p. 251. *Item ſtatutum eſt, quod eligantur ſex homines, qui faciant Tabulerias ad diuiſionem dictae aquae et ſecundum quod diuiſa fuerit, valeat et teneat.*

TABVLERIVM. (1) Speculum, vt videtur. Chronicon Eſtenſe ad ann. 1345. apud Murator. tom. 15. col. 424. *Praeſentari fecit Delphino tres deſtrerios coopertos ſcarlato et vxori eius vnum Tabulerium argenti aurati et cryſtalli.* (2) Vmbella, ſeu Vmbraculum, ni fallor, Gall. *Ecran.* Computus ann. 1333. tom. 2. Hiſt. Dalph. p. 282. *Item pro tabulis ad faciendum vnum quadratorium pro domina Dalphina, et duo Tabuleria ad apponendum igni cum pedibus et clauis neceſſariis ibidem, XLVIII. ſol.*

TABVLETA, V. *Tabula* 2.

TABVLETVS, Tabellula, eadem notione qua *Tabula* 15. Inuentarium S. Capellae Pariſ. an. 1376. ex Biblioth. Reg.

TABVLINVM. V. Hyginum de Caſtrametatione, p. 11. et Apuleium in Floridis c. 23.

TABVLLERIVS, Tabula luſoria, Ital. *Tavoliere*, Gall. *Tablier*, *Echiquier.* Statuta Ciuitatis Aſtae cap. 1. de ludo taxillorum. V. ſupra in *Tabularium* 6.

TABVLVM, Ἰκρίον, in Gloſſis Lat. Graec. Tabula, Tabulatum. Gloſſae Graec. Lat. Ἰκρίον, *Tabulatum*, *Tignum.* Statuta Vercell. lib. 3. fol. 55. verſo: *Et quod totam pecuniam quam recipiet pro Communi ſibi dari faciet ad dictum*

Digitized by Google

multitudo sit innumerabilis, anfibu, quae dicuntur Faculae.

TACVS, idem, vt videtur, quod Taxa, Impositio, Gallice Taxe. Charta Caroli Simplicis ann. 986. apud Baluz. tom. 2. Capitul. col. 1529. Nolumus praeterea, vt ab ipsis vel ab eorum hominibus aliquid tolonei, neque pasnaticum; nec mansiones, Tacos aut aliquas redibitiones exigatur.

TAEDIABILITER, moleste, apud D. Calmet in Probat. Hist. Lotharing. to. 2. col. 42.

TAEDIARE. (1) Taedio affici. Glossae antiquae MSS. Taedet, taediatur. Taediatur, taedio afficitur. Glossae MSS. Salmasii: Taedia, ἀδημονῶ. Glossae Lat. Gall. Sangerm. MSS. Taediari, Ennuyer ou estre ennuyes. Lampridius in Alex. Seuero: Neque vnquam Taediauit, aut morosus aut iratus resedit, fronte semper pari, et laetus ad omnia. V. Taedium. (2) Aegrotare. Vita S. Rusticulae Abbat. Arelat. saec. 2. Benedict. pag. 146. num. 31.

TAEDIOLVM, paruum taedium, Ioan. de Ianua, Petit ennuy, in Glossis Lat. Gall. Sangerm.

✝ TAEDIOSVS, taedium afferens, molestus, t. 7. Coll. Hist. Franc. p. 378.

TAEDITVDO, Taedium. Gloss. Graec. Lat. Συνχυσία, Tedium, Teditudo, Fatidia.

TAEDIVM, Aegritudo. In Concilio Epaonensi can. 1. statuitur, vt nisi causa Taedii euidentis extiterit, nullus excusetur Episcopus, quo minus veniat ad Synodum. (2) TAEDIVM FACERE, molestiam exhibere. Gall. Inquieter. Inquisitio ann. 1268. ex Schedis Praes. de Mazaugues.

TAEDVLA, parua taeda, Ioanni de Ianua; Petit brandon, in Glossis Lat. Gall. Sangerm.

TAELLIA OLIVA. Legitur in Annalibus Benedict. tom. 2. pag. 154. ad ann. 751. Rotharium incerti loci Abbatem concessisse Monasterio S. Georgii Reatino Oliuas Taellias quindecim in loco, qui dicitur Mussinus. Emendandum forte est Taelias. V. in Talea.

TAFATANVS, TAFETANVM, etc. V. Taffata.

TAFFATA, TAFFATIN, pannus sericus, quem vulgo Taffetas dicimus, Armoricis Taftas, vnde nomen. Monastic. Anglic. to. 3. part. 2. pag. 86. Vnum mantellum . . . de camoca duplici, cum alba Taffatin. Infra: Vnum mantellum Comitis Cantiae, de panno blodio longo, duplicatum cum viridi Taffata. TAFETANVM, eadem notione, in Concil. Mexic. ann. 1585. to. 4. Conc. Hisp. pag. 339. vbi etc. Tafetaneum opus legitur. TAFETTA, linteamen de Taffeta, in Actis S. Dauini, to. 1. Iunii pag. 332. TAFETANVS, e panno taffetas dicto, Synodus Limensis ann. 1582. to. 4. Concil. Hisp. pag. 275. TAFETANVS NIGER, in Concil. Tarracon. ann. 1591. to. 4. eorumd. Conc. Hisp. pag. 618. TAFETALIS AVREVS, in Annalibus Mediolan. ann. 1389. apud Murator. to. 16. col. 809.

TAFVRANEA, Aleatorium. Concil. Terracon. ann. 1317. apud Marten. to. 7. Ampl. Collect. col. 307. c. 7. V. mox Tafuria.

TAFVRIA, TAFVRARIA, species tributi, aut pensitationis, apud Catalanos. Petrus II. Rex Aragon. in Charta ann. 1283. pro Libertatibus Catalaniae: Statuimus, quod Tafuraria tollatur perpetuo, et eam remitcamus. In titulo Capituli scribitur Tafuria. Fori Aragon. l. 1. pr. Priuilegium generale Regni Arag. Aquella mesma de las Tafurerias, que sian defeytas à todos tiempos. Extat aliud Statutum Ferdinandi I. Regis, quo eadem Tafureria exstinguitur et aufertur. Lusitanis Tafularia, est alea: quomodo etiam Tafureria apud Raymundum Montanerium c. 237. et in Foris Aragonensibus, apud Michaëlem del Molino in Repertorio Fororum Aragon. V. Tafurs. Rursum Hispanis Tafuria, vel Tafurea, est nauis hippegus, para passar los cavallos, vt habet Antonius Nebrissensis.

TAGA-

TAGARA, vaſis ſpecies, apud Luſitanos. Vet. Charta apud Brandaonem to. 5. Monarch. Luſitan. p. 304. vo. *Item recepit 5. Tagaras, quae ponderauerunt 6. uncias. Item unam Tagaram, quae ponderauit, etc.* Vbi *Tagara* inter vaſa recenſetur.

† TAGARNICVS, i. q. *Tauarnicus*, V. *Tauernica*.

TAGAX, *furunculus*. Vett. Gloſſae in Gloſſario Longobard. S. Germani Pariſ. Feſtus addit, *a tangendo dictus, cuius vocabuli Lucilius meminit;* imo et Tullius l. 6. Epiſt. 3. ad Atticum: *Quaeſtor lenis, libidinoſus, Tagax*, vt emendauit Cuiacius ex MS.

TAGIA. Necrologium MS. S. Martialis Lemouic. *V. Id. Ian. P. Andreas monachus X. ſol. Helemoſinario debet ſoluere in duabus Tagiis prope clocarium B. Martialis.* Idem videtur, vocis tamen origine incomperta, quod Galli dicerent *En deux paquets.* † Leg. videtur *Cagia*, arcula.

TAGLIA, Italis, impoſitio, tributum, Gallis *Taille*. Geſta Manfredi et Conradi Regum apud Murator. to. 8. col. 609. V. *Tallia*.

TAGLIARE, Italis, incidere, Gall. *Tailler*. Additiones ad Statuta Mutin. c. 27. fol. 49.

† TAGLIATA, ſylua caedua, vox Ital. in Stat. Mutin. a. 1369.

TAGMA. Gloſſ. Graec. Lat. Τάξις πολεμική, *Cuneum, Tagma, Cuneus, Exercitus*, ex Graec. τάγμα.

† TAGNARE, pro *tannare*, coria ſubigere, et TAGNATOR, pro *tannator*, in Areſt. a. 1354.

† TAGNERIA, officina vbi coria ſubiguntur, in Ch. a. 1258. V. *Taneria*.

TAGVLA, cumulus frugum, Gall. *Tas*. Conſuetudines Marchiae Dombarum art. 30. V. infra *Taſſus*.

† TAHONA, moletrina, piſtrinum, vox originis Arabicae, Hiſp. *Atahona*. Stat. Nauarr. a. 1322.

† TAHVTAS, TAHVTVM, feretrum, tumulus honorarius, Gall. ol. *Tahut*. Comput. a. 1362.

TAIAMENTVM, Italis *Tagliamento*. Inciſura proprie; hinc pro Canalis, aquaeductus, terra inciſa, vt illac aqua fluat. Chronicon Eſtenſe ad ann. 1351. apud Murator. to. 15. col. 464.

TAIATA, Italis *Tegliata*, inciſio, foſſa, vallum in terra cauatum. Regimina Paduae ad ann. 1320. apud Murator. to. 8. col. 433. V. *Taleata 2.*

TAILEA, ſilua caedua. Charta Guillelmi Comitis Pontiui ann. 1221. Hiſtor. Comitum Pertic. pag. 224. V. *Tailla*.

TAILHA, TAILHIVM. V. *Tallia 8.*

TAILHARE, diſponere, ſtatuere: *Tailler* eadem notione Galli dicunt. Charta ann. 1331. ex Schedis Praeſid. de Mazaugues.

TAILHATOR, f. cui ſilvarum caeduarum cura commiſſa eſt. Sententia arbitralis ann. 1292. inter Abbatem et Conſules de Gimonte: *In his omnibus conſentiunt R. D. Pater Abbas . . . frater Geraldus de Brolio Tailhator, frater Dominicus de Pampiniaco grangiarius, etc.* V. *Taillator*.

TAILHIA. (1) V. *Tallia* 5. et *Tallia* 8. (2) † Idem quod *Tailhum*, in Ch. a. 1316.

TAILHVM, ius, vt videtur, exſcindendi lignum in ſilua caedua. Charta Richardi de Noua-villa an. 1231. V. mox *Tailla*.

TAILLA, ſilua caedua, Gallis *le Taillis*. Domeſdei apud Spelmannum. V. *Tailea* et *Talterium*.

TAILLABILIS, TAILLADA, TAILLAGIVM, V. *Tallia* 8.

† TAILLADA, i. q. *Tailla*, Gall. *Taillis*, in Ch. a. 1324.

† TAILLADVS, orbiculus menſarius, ſuper quo cibi diſcinduntur. Gall. ol. *Tailloir*. Inuent. a. 1328.

† TAILLAGIVM, exactio quaeuis, in Ch. a. 1200. V. *Tallia* 8.

† TAILLANDERIVS, TAILLIENDARIVS, TALLENDARIVS, ſartor, Gall. *Tailleur*. Teſtam. MS. a. 1481. et alibi.

TAILLARE, caedere, Gall. *Tailler*. Tranſactio ann. 1316. ex Schedis Praeſid. de Mazaugues. V. alia notione in *Tallia* 8.

TAILLATA, impoſitio. V. *Tallia* 8.

Digitized by Google

† TALAYAE, excubiae excurrentes et exploratoriae, in Ch. a. 1322.

TALCVS, lapis pellucidus, Gallis *Talc*, Germanis *Talck*, vnde nomen. Occurrit in Actis S. Iuuenalis Epiſc. Narnienſis, tom. 1. Maii pag. 400. col. 2.

TALE QVID, vox generica qua verecunde ſignificatur Inuoluntaria pollutio nocturna. Bernardus in Ordine Cluniac. part. 1. c. 18. *Si Tale quid ei contigit in nocte, quod nos verecunde Fragilitatem appellamus, etc.* V. *Fragilitas*.

TALEA. (1) TALEA, TALIA, TALLIA, TALLIVM. Voces vnius eiusdemque originis, quae Gall. Teſſeram ligneam ſignificant, in duas partes fiſſam, in quarum vtraque debitum continetur, transuerſaria quadam caeſura denotatum, altera penes emtorem vel debitorem, altera penes venditorem vel creditorem remanente: Gallis vulgo *Taille*. Quae quidem voces a Latina *Talea* et *Talia* deducuntur. Eſt enim *Talea, ramus inciſus*, in Gloſſis MSS. Gloſſae Lat. Graec. *Talia*, κορμὸς, σχίζα, σχυτάλη. *Talia*, κορμὸς, σχίδαξ. *Taliae*, σχίδακες. *Taleae oleaginae*, apud Catonem et Varronem de Re ruſtica. *Taliae ferreae*, apud Caeſarem lib. 5. de Bello Gallico. *Taleae fraxineae*, apud Serenum Sammonicum c. 12. *Intercisi ex arboribus cylindri, quos Taleas vocant*, apud Vegetium lib. 4. c. 8. Nonius: *Taleas, ſciſſiones lignorum, vel praeſegmina.* Vetus Agrimenſor: *Terminus, ſi aliquam ſciſſuram, hoc eſt, Taliaturam habuerit, montem ſciſſum, id eſt, Talianum oſtendit, limes illi finem tranſit.* Hinc (2) TALEA pro eiuſmodi Teſſera lignea, Gallis *Taille*, Anglis *Taley*, al. *Talley*. Leges Henrici I. cap. 56. *Si .... de his, quae ad firmam pertinent, controuerſia oriatur, ſi de Taleis agatur, etc.* TAVELLIVM, eadem notione. Tabularium Eccleſiae Ambianenſis. CORVLINA TALLIA, lacerculus ex corylo arbore. Henricus de Knyghton pag. 2570. V. *Tallia*. (3) Idem videtur quod *Tala* 1. Vaſtatio, depopulatio, ſeu mulcta quae ob damnum illatum exſoluitur. Charta Roberti Regis Franc. ann. 1028. ex Tabulario Columbenſi: *Cum terris cultis et incultis, cum vineis et pratis, cum tota vicaria, et bannis, et incendiis, Taleis, et omnibus legibus caeteris, paſcuis, etc.* (4) Societas foedere confirmata, Italis *Taglia*. V. *Talia* 4. (5) Pretium quod exſoluitur ei, qui rebellem aut perfidum capit vel occidit, Ital. *Taglia*. Chronicon Danduli apud Murator. tom. 12. col. 470.

TALEARE, idem quod ſupra *Talare*, ſcindendo vaſtare. Petrus Azarius de Bello Canepiciano, apud Murator. to. 16. col. 433.

TALEATA. (1) Vetus Charta ex Tabulario Abbatiae S. Stephani de Vallibus, edita inter Inſtrum. tom. 2. Gall. Chriſt. nouae edit. col. 474. et ſeq. vbi *Taleata* videtur fuiſſe certus ac definitus locus in palude, *Taleis* ſeu palis defixis ſeptus, in quo piſces aſſeruabantur: vel fortaſſis idem quod (2) TALEATA foſſa, locus cauatus, canalis. Memoriale Poteſtatum Regienſ. ad ann. 1226. apud Murator. to. 8. col. 1104. *Eodem anno Taleata fuit incoepta cauari, et fuit miſſus Pandus per dictam Taleatam.* V. *Taiata* et *Talgiata*.

TALEMANNI, apud Groninganos, dicuntur triumuiri, velut Collegii Praeſides ac Rectores, eo quod nomine reliquorum verba faciunt in ſenatu, vt habet Vbbo Emmius in Groninga p. 61. Kiliano *Taelman* eſt Orator, Cauſidicus, Aduocatus, ex *Tacle*, oratio, ſermo, et *Man*, homo.

TALEMARII, TALEMETARII, ſeu TALEMELARII, Gallis *Talemeliers*, Panifices, qui panem conficiunt ac venum exponunt. Ita in Statutis MSS. Talemellariorum Pariſ. *Herneus Talemerarius* memoratur in Charta 23. Chartularii Dunenſis. Charta ann. 1231. in Hiſt. Caſtilionenſi pag. 53. *Burgenſes vero eiusdem villae coquent ad eadem furna ad viceſimum panem: Talemarii vero coquent ſextarium pro tribus denariis*

Digitized by Google

… pakis tales, *quales furtenius voluerit accipere.* THALEMETARII, eadem notione, in Charta ann. 1276.

TALEMASCA, V. *Talamaſca.*

TALEMETARIVS, V. in *Talemarii.*

TALEMIS, TALEMVS, V. *Talmud.*

TALENAGIVM, *id eſt, Ius exigendi ſingulos ſextarios pro ſingulis modiis vini venditis,* in Charta Hugonis de Noeriis Epiſc. Autiſſiod. de manumiſſione hominum Varziaci ann. 1202.

TALENTVM. (1) Pro centum libris. Gloſſae Lat. MSS. Regiae: *Talentum, centum pondus auri: idem 82. pondo.* Ita Theophanes an. 9. Nicephori General. τάλαντον, pro centum libris uſurpat. V. Agrimenſores pag. 333. TALENTVM pro 50. libris. Osbernus in Vita S. Elphegi Archiep. Cantuar. num. 23. TALENTVM interdum pro *Libra,* et *Marca* ſumitur, ut apud Annam Comnenam in Alexiade p. 419. Neque aliter accipi apud Gregor. Turon. lib. 7. cap. 40. videtur: *Ferunt autem ducenta et quinquaginta Talenta argenti fuiſſe: auri vero amplius quam triginta.* Speculum Saxonicum lib. 3. art. 51. §. 2. *Equus, cum quo quis dominum ſuum ſequendo eidem inſervit, Talentum, id eſt, 20. ſolidis aeſtimandus.* Quod ſcilicet *marca* dicitur *pondere,* eod. libro art. 45. §. 3. *Talenta ſeu librae,* art. 64. §. 2. *Marca* vel *Talentum,* in Iure Saxon. cap. 26. §. 1. TALENTVM CERAE, in Charta ann. 1315. apud Chriſtianum Schlegelium in Diſſertatione iam laudata pag. 11. *Talentum cimini, Talentum piperis,* in Conſuet. MSS. Eccl. Colon. V. *Tabularium* 6. (2) Animi decretum, voluntas, deſiderium, cupiditas, Florentinis et Hiſpanis *Talento,* Gallis olim *Talent.* Teſtamentum Stephaniae, Reginae Navarrae, Garſiae Regis uxoris, aerae 1098. apud Sandovallium in Epiſcopis Pampilonenſibus pag. 61. *Igitur ſi venerit ad aliquam de meis filias in Talentum Deo ſervire, et habitarit habitum, Deo devota permaneat,* etc.

TALERVS, TALLERVS, monetae ſpecies apud Germanos, de qua iam dictum eſt in *Dalerus.* Melchior de Redern apud Ludewig. to. 6. Reliq. MSS. pag. 328. *His virtutis et meritae laudis ergo centum Taleres donavi.* *Ungarici Talleri* apud Carolum Caraffam in Commentariis de Germania ſacra reſtaurata.

TALETA, exactio; Gall. *Taille.* V. *Tallia* 8.

TALGATVS. *Talgata braca,* cui aſſutae perae, ni fallor. Charta ann. 855. in Append. Marcae Hiſp. col. 788. *Dono … bracas Talgatas XXXIII. et ſotulares parilia XV.*

TALGIATA. Sanutus lib. 2. part. 1. c. 1. *Tempore vero menſis Octobris vel circa, flumen illud abundat in tantum, quod ipſae ſpeciariae et mercimonia a Babylonia per dictum flumen iterant, per quandam Talgiatam longam, et per ducenta miliaria, quae ſupra Babyloniam uſque in Alexandriam deferuntur.* Canalem intelligo. V. *Talenta* 2. *Taiamentum* et *Taiata.*

TALHA. (1) Idem quod *Tala* 1. Vaſtatio, damnum. Statuta Caſtri de Leguno ann. 1291. MSS. (2) † Idem quod pondus in monetis, Gall. [illegible]. Ch. a. 1329.

TALHABILIS, Gall. *Taillable.* V. *Tallia* 8.

TALHADORIVM, orbiculus menſarius, ſuper quo ſcindendi cibi diſcinduntur, Gallis olim *Tailloir.* Occurrit apud Brandaonum in Monarch. Luſitana p. 304. to. 5. V. *Talieriam* et *Taiere.*

† TALHARE, ſingulatim diſtrahere, in Ch. a. 1307.

TALHENDARIVS, TALHIA, TALHATA, V. in *Tallia* 7.

† TALHVM. *De talho,* caeſim, Gall. *de Taille.* Formulae MS.

TALIA. (1) Stria in veſtimentis, ſeu ruga, pars eminens ac protuberans in longum deducta ad inſtar *taliae* ſeu *taleae,* quae proprie ſignificat arboris ramum ex utraque parte aequaliter praeciſum, ſeu brevem baculum utrimque pariter craſſum, quem etiam Graeci σχίδαν, vel σχίζαν vocant. Tertullianus de Pallio c. 5. V. Hofmannum. (2) Silua cae-

Digitized by Google

fit in partes ſcindendo, diſtractio, venditio quae fit minutatim, a Gallico *Taille*, *coupe*, *diſſection*, vel Belgico *Talie*, caeſio. Codex MS. Eccleſiae Audomarenſis: *Hae ſunt conſuetudines et iura, quae habent Eccleſiae SS. Bertini et Audomari in theloneo de Caſtro S. Audomari et in appenditiis eius, ſcil. de ſturione IV. den. de Tallia ceti IV. den. de merlulis II. den.* (8) TALLIA, praeſtatio quae dominis fit a tenentibus ſeu vaſſallis, in certis eorum neceſſitatibus, Gallis vulgo *Taille*: ſic dicta a *taleis*; ſeu taliis, de quibus ſupra, hoc eſt, latereulis lignels, in quibus, *caeſuris* ſubinde aliquot ſolutiones exarabantur, parte altera penes dominum, altera penes tenentem, cui vice apochae erat, remanente. Charta Rainoldi Remenſis Epiſc. ann. 1094: *Et virginis exactiones, quas Tallias vulgo vocant, quas in villa S. Remigii exercebant.* ATALLIA, pro *Tallia*, in Tabulario S. Flori Aruern. TAILLEA, eadem notione, ex Gall. *Taillée*. Tabular. Eccleſ. Carnot. ch. 72. *Tallea ſuprannominata fiet. Quarto anno ſubmonebo Canonicos eiusdem villae, et facient Talleam conuenientem, de qua habebo medietatem, et ipſi aliam.* TALLEIA, Charta ann. 1318. apud Baluz. Hiſtor. Tutel. col. 527. Recurrit ibid. col. 528. et alibi. TALLEIA, Synodus Pergami ann. 1311. apud Murator. to 9. col. 579. TAILHA, eodem ſignificatu. Vincentius Cigalt. de Bello Italico. TAILHIA, in Charta ann. 1362. apud Baluz. to. 2. Hiſt. Aruern. pag. 436. TALHIA, Charta Regienſis ann. 1361. TAILLA, in Charta ann. 1203. ex Regeſto 151. Chartophylacii Regii num. 370. TALLADA, Charta ann. 1085. apud Baluz. Hiſt. Tutel. col. 428. TALIADA, in Charta Raimundi de Turena pro Monaſt. Belliloc. ann. 1190. TAILLIA, in Mandato Philippi Pulcri Regis Fr. ann. 1302. apud Meneſterium Hiſt. Lugdun. pag. 87. col. 2. TALLIIA, in Conuentionibus Ludouici Regis Siciliae cum Arelatenſibus ann. 1385. e MS. D. Brunet fol. 7. et 9. TALLA, in Literis ann. 1275. inter Ordinat. Reg. Franc. to. 3. p. 68. et alibi. TALLA, in Charta Communiae Balneoli, ex Schedis Cl. V. Lancelot. TALATA. Tabular. S. Eparchii Inculiſm. fol. 34. TALEATA. Statuta Arelatenſ. MSS. art. 159. TALLAÇA, vt *Tallata*, niſi ita legendum eſt. Literae S. Ludouici inter Priuilegia Ordinis S. Iohannis Ieroſol. pag. 32. TAVLLIA. Charta Theobaldi Epiſc. Ambian. ann. 1177. e Tabulario S. Richarii. TALLIAE PERSONALES, rurſum aliae ſunt *Seruiles*, aliae *Liberae*, ſeu *Franciles*: *Serues*, *et franches*. *Liberae* dicuntur, quae a liberis exiguntur: *Seruiles*, quae a ſeruis, in eadem Conſuetud. art. 189. TALLIAE FRANCILES ſeu liberae ſunt, verbi gratia, quae a perſonis liberis praeſtantur in 4. caſibus, ſcilicet pro expeditione Hieroſolymitana Domini, in eius captiuitate, in filiae matrimonio, et in militia filii, nam eiusmodi praeſtationes *Talliae* dicuntur in eadem Conſuetud. Borbonenſi art. 343. 344. et in Aruernenſi cap. 17. art. 9. cap. 25. art. 1. quae alias *Auxilia*, ſeu *Aides* vulgo appellantur. Tranſactio inter Priorem Carthuſiae Vernenſis et Roſtolinum de Foſſis ann. 1295. e Schedis Praeſid. de Mazaugues. TALLIA PANIS ET VINI. Charta Philippi Aug. ann. 1215. pro Aurelianenſibus: *Sciendum, quod decimarum antearum collectio ſit facta de blado et vino, quae quidem collectio vulgo Tallia panis et vini nuncupatur.* TALLIA DE MORTVA manu, *et de maritagio, et de priſone*, paſſim in Tabulario Abſienſi. TALLIA ALTA ET BASSA, et *Talliae ad voluntatem*, quae a dominis minuitur vel augetur ſupremo iure, pro libito, ita tamen vt facultatum Tenentium ratio habeatur. Charta Petri de Foccio Valeti de Charteris ann. 1233. TALLIA AD VOLVNTATEM, Suger. de Adminiſtrat. ſua cap. 2. *Cum eadem villa multis angariis a Comite Domini Martini, videlicet exactione Talliae, frequentati ſcilicet*

dicatur ... *quas ei pro pace concesseram, cum ipse Talliam pro voluntate ſua facere conſueuiſſet*, etc. TALLIA VOLVNTARIA, in Charta Roberti Abbatis Maurigniac. ann. 1218. ex Chartulario eiuſdem Monaſterii. VOLVNTAS, nude, pro *Tallia ad voluntatem*. Charta Hugonis de Caſtronouo in Tabulario Eccleſiae Cadurcenſis. TALLIA AD PLACITVM, idem quod *Tallia ad voluntatem*; in Charta ann. 1248. in Tabul. S. Germani Prat. VOLVNTARIVS, ſubditus, qui talliatur ad voluntatem. Charta Henrici Comitis Ruthenenſis ann. 1282. TALLIA ... quae quotannis ſoluitur, in certa, de qua conuentum eſt, frumenti quantitate vel etiam pecuniae ſumma, V. *Abonnamentum* et mox *Taillabiles*. TALLIA COMITALIS in Dalphinatu dicebatur certa quaedam et determinata praeſtatio, quae Comitibus Viennenſibus, id eſt Dalphinis, quotannis exſoluebatur ab omnibus, vt docetur tom. 1. Hiſt. Dalph. pag. 70. Reſciſſa non fuit haec *Tallia* in locis, in quibus olim exigebatur, vt dicitur ibidem; ubi etiam obſeruatur, partem dotis Monaſterio Montis-fluriti aſſignatam, in huiuſmodi *tallis* ſtatuiſſe. Chartam habes ann. 1344. ibid. pag. 83. et ſeq. in qua Dalphinus dicitur pro dotatione praedicti Parthenonis conceſſiſſe Primo, *Talliam Comitalem de Mura, quae valet annuatim 106. l. 16. den. ... Item, Talliam Comitalem mandamenti Belli-videre, quae valet annuatim 61. l. Item,* etc. TALLIA DOMINICA, et *Tallia Dominica*. Iura et reditus Eccleſiae Nobiliac. apud Stephanot. to. 3. Antiq. Pictau. MSS. pag. 525. *Habemus apud Nobiliacum CXX. ſextaria frumenti de Praepoſito in Aſſumptione B. M. de Tallia dominica XL. ſolidos; eodem die de Tallia communi V. ſolidos; in Feſto OO. SS. de cenſu IX. ſolidos*. TALLIA IVSTA, quae ex Conſuetudine debetur. Chartularium S. Vincentii Cenoman. fol. 129. TALLIA LEGITIMA, eodem ſignificatu, ibid. fol. 113. TALLIA RECTA, pari notione, ibid. *Tallia* etiam imponebatur ab ipſis ciuitatibus ſeu burgenſibus ad exſoluenda debita communia. Litterae Philippi III. Fr. Regis ann. 1275. to. 1. Ordinat. pag. 62. TALLIATVM, TALLIA, eodem ſignificatu. Charta ann. 1351. ex Schedis Praeſid. de Mazaugues. (9) ¶ Secture, tantum prati quantum vno die ſecari poteſt. Ch. Fulcon. ann. comit. Andeg.

TALLIABILIS, *Talliae* obnoxius, in Areſto ann. 1278. apud Loiſellum in Bellouaco p. 300. TAYLLIABILIS. Inquiſitio an. 1262. in Regeſto *Pictauis* fol. 12. TALHENDARIVS, eadem notione, in Charta ann. 1292. apud Iuſtellum in Hiſtor. Turenenſi pag. 65.

¶ TALLIACIVS, ad *talliam* pertinens, V. *Decimae*.

TALLIAGIVM, TALLAGIVM. (1) ¶ C. Anglis dicitur praeſtatio quaeuis, verbi gratia decimae, quindecimae, ſubſidium, et alia eiuſmodi, quae a Parlamento regio indicitur; a qua praeſtatione immunes ſunt qui tenent in antiquum dominium, niſi expreſſe iis indicatur, quod facere poteſt Rex ex magna cauſa, cum lubet. ... Apud Promptorium, *Hillage vel Tallage* exponitur. *Tallagium*, de bidis terrarum, vt *Danegeld*; *Tallagium datum Danis*. Leges Willelmi Nothi Regis Anglor. cap. 5. *Habeant et teneant terras ſuas libere ab omni exactione iniuſta, et ab omni Tallagio, ita quod nihil ab eis exigatur*. (2) TALLAGIVM MENSVRARVM, earum adaequatio. Chartular. S. Vandregeſili to. 2. p. 1641.

¶ TALLIANVM, ſ. q. *tallia*, tributum, in Ch. a. 1225.

TALLIARE. (1) ¶ *Talliam* a tenentibus exigere. Charta Conani Ducis Britanniae ann. 1172. apud Lobinellum tom. 2. Hiſt. Britan. col. 270. TAILLIARE, eadem notione. Charta Henrici Comitis Trecenſis ann. 1190. apud D. Bruſſel to. 1. de Feudorum vſu pag. 192. TAILLARE, eodem intellectu. Charta Officialis Autiſſiod. ann. 1281. pro Mona-

Monaſterio S. Mariani. TALLIARE, in re feudali, *Idem eſt quod ad quandam certitudinem ponere, vel ad quoddam certum haereditamentum limitare.* Vnde *feudum Talliatum*, eſt *haereditas in quandam certitudinem limitata*, ex Littletone ſect. 18. V. *Feodum talliatum*. (2) Idem quod ſupra *Tailliare*, ſecare, caedere, Gall. *Tailler*. Capitulum generale S. Victoris Maſſil. MS. *Cuculle regulares more ſolito Tallientur.* Charta Ramirezii Reg. Aragon. apud Martinezium lib. 3. Hiſt. Pinnat. c. 27. *Et ſi aliquis Tallianeris in totum terminum S. Iohannis in ligno viridi* . . . *peitet 60. ſolidos.* Occurrit alia notione in *Tallia* 8. (3) TALLIARE MENSVRAS, illas aptare, adaequare. Chartularium S. Vandregeſili to. 2. pag. 1640. V. *Adjouſtare*. (4) † Diuidere, partiri, diſponere, in Ch. Mſ. a. 1255.

TALLIARIVS, TALLIAREVS, exactor *talliarum*. Literae Caroli V. Fr. Regis ann. 1366. to. 4. Ordinat. pag. 677. art. 8.

TALLIATA, TALLIADA, *Talliae* impoſitio, atque adeo idem quod Anglis *Talliagium*. Charta Willelmi Ducis Aquitan. ann. 1076. ex Tabulario Monaſterii Noui Pictauenſis.

TALLIATIO. (1) Eadem notione. Kultzingi narratio de Monaſterio Hilgenthal. apud Leibnitium to. 2. Scriptor. Brunſuic. pag. 386. (2) Adaequatio menſurarum. Literae ann. 1277. tom. 3. Ordinat. Reg. Franc. p. 61.

TALLIATOR. (1) Sarcinator, Gall. *Tailleur*, in Miraculis S. Zitae to. 3. Aprilis p. 526. (2) Alia notione. Capitulum generale S. Victoris Maſſil. MS. ann. 1340. *Talliatores expenſarum factarum pro Capitulo.* Vbi per *Talliatores* intelligo, vel collectores ſeu exactores *talliarum* ſeu tributorum ratione expenſarum Capituli generalis impoſitarum, vel eos, qui has expenſas in *Tallia* ſeu ligno ſciſſo notabant. V. *Talea* et *Tallia* 8. (3) † *Talliator lapidum*, lapicida, in Ch. a. 1263.

† TALLIATORIVM, i. q. *Tailladus*, in Ch. a. 1263.

† TALLIFATVM, ſyluae caeduae, in Ch. a. 1231.

† TALLIGIVM, idem, Gall. *Taillis*, in Ch. a. 1271.

TALLIIA, exactio, Gall. *Taille*, V. *Tallia* 8.

TALLIO, *Tallia* quae imponitur pro exercitu Regis, Gallis *Taillon*, quaſi *tallia* minor, vel extraordinaria. Charta Communiae S. Richarii in Pontiuo ann. 1126. Latius accipitur in Tabulario S. Vincentii Cenoman. vbi legere eſt: *Conceſſit omnes illos Talliones, quae de feno ſuo erant.* Vbi quaevis praeſtatio ratione feudi debita ſignificatur.

† TALLITIA, caeſio, ſectura, in Ch. a. 1205.

TALLIVI. Regeſtum Comitatus Toloſae ex Camera Comput. Pariſ. *Terras cultas et incultas, boſcos et barcas, prata et paſcua, Tallivos et explectinos, venationes et foreſtagia, quercos, etc.* (In *Expletinus*, vbi idem locus refertur, habetur *Talivos.*) Idem valet quod *Tallida* in *Tallia* 8. † Dici videtur de ſylua caedua.

TALLIVM. (1) Idem quod *Tallio*, minor vel extraordinaria *tallia*. Charta an. 1358. ex Schedis Cl. V. Lancelot. (2) † Territorium vrbis, in Ch. Mſ. a. 1340. (3) † Inciſio, Gall. *Taille*, in Ch. a. 1301. (4) † *Vendere ad tallium*, ſingulatim, Gall. *en detail*, in Ch. a. 1363. (5) † Praeſtatio quae epiſcopo fit a presbyteris, in Stat. ſynod. Caſtr. (6) † *De tallio*, caeſim, in Lit. remiſſ. a. 1397.

TALLONARIVM, vectigal, V. infra *Telon*.

† TALLONVS, claui ſpecies, aut quid ſimile. Murat. t. 2. Antiq. Ital. p. 894.

† TALLVM, emctionis ſpecies, in Ch. Henr. Com. Bleſ.

TALLVS, *Calculus, tabula*, in Gloſſis Iſid. Legendum: *Talus, Calculus tabulae.* V. *Talus* 8.

TALMVD, vel THALMVD, opus doctrinale multiplicem ſcientiarum omnium doctrinam, ac potiſſimum Ius Canonicum et Ciuile Iudaeorum com-

Digitized by Google

complectens. Hos libros ſolemni ritu proſcripſit Innocentius IV. 15. Maii ann. 1248. S. Ludouicus in Edicto an. 1254. *Iudaei ceſſent ab vſuris et blaſphemiis, ſortilegiis, caracteribus, et tam Talmutum quam alii libri, in quibus inueniuntur blaſphemiae, comburantur.* Sic legitur in Cod. MS. Conſuet. Toloſ. fol. 52. De Lauriere edidit *Talibus*, adnotato legi *Talemus* in Regeſto Chartophylacii, vt etiam habetur in antiqua verſione Gallica. I. Baluzius *Talemis* legit, *Talimus* D. Bruſſel to. 1. de vſu feudorum pag. 593. TALMVT PENSIONVM, Codex cenſualis, in quo deſcribuntur penſiones omnes, quas Abbatiae S. Victoris Maſſil. ſoluere debent Monaſteria et Prioratus ipſi ſubiecta. Concinnatus eſt ann. 1337. ab Abbatibus eiuſdem S. Victoris et Montis-maioris, quos ad hoc delegarat Benedictus XII. PP. Sic dictum videtur a *Talmude* Iudaeorum, cuius nomenclaturae non alia forte ratio quaerenda eſt, quam ipſa voluntas Editorum, quibus ſaepe placuit peculiare nomen huiuſmodi codicibus imponere.

TALO, TALONVS, talus, ex Gallico *Talon*, vel Italico *Tallone*. Vgutio: *Calx, quod calcaneus, et idem quod calx, et id quod Talus: nam talus eſt ſub cruribus: idem et Talonus.* Quoniam. Attachiamenta, cap. 20. §. 5. *Nec vertat articulos pedum, vbi Talones fuerunt, antequam contradixerit.*

† TALOCHIA, clypei ſpecies, Gall. ol. *Taloche*. Gloſſar. Gall. Lat. Cod. 7684.

TALPA. (1) Operculum, a Vaſconico *Tapa*, vel *Talpo*, operire. In Breuiarium S. Martialis Lemouic. (2) Machina ad ſuffodiendos muros, ſub qua latent, qui *cuniculos* conficiunt. Petrus Tudebodus lib. 3. *Hoc noſtri videntes, ſtatim ordinauerunt, vt facerent maximam Talpam, cum qua potuiſſent perforare pontem, et fecerunt, etc.* Robertus Monachus lib. 4. Hiſtor. Hieroſol. *Baliſtae, falces, arietes, Talpae, tela, fundae, et fundae, etc.* TALPARII, Cuniculari, qui ſub *talpis* latent. Monachus Altiſiod. ann. 1188. et Ioannes Monachus Maioris Monaſterii in Chron. MS. Bibl. Regiae, eodem anno: *Habebat quippe quoſdam artifices, quos Foſſores vel Talparios vocant, qui ad modum talpae ſubterranea fodientes, quaslibet murorum et turrium firmitates ferramentis validiſſimis perrumpebant.* (3) TALPAE, maculae nigrae inſtar talparum. Carmen de Carolo M. quod Alcuini eſſe putatur:

Pallia permixtis lucent hyacinthina Talpis.

† TALPIS, pro talpa, t. 6. Sept. p. 480.

TALTERIVM, ſilua caedua, Gall. *Taillis*, a *Taleis*, forte, ſeu ramuſculis, de qua voce ſupra egimus: vnde etiam vox *Tailler*, pro caedere, ſcindere, quod eiuſmodi *taleae* excindi ſoleant: nec multum abludit Salmaſius ad Tertulliani pallium, qui vocem Gallicam *Tailler* ab ipſis *taleis* ortam vult, *quod taleae*, vt ait, *ſint ſciſſiones lignorum*. Charta Philippi Regis Francor. ann. 1220. apud Louuetum in Hiſtor. Bellouacenſi. V. *Tailla* et *Tailea*.

† TALVDARE, in propedem conſtruere, Gall. *Taluder*, in Inſtr. a. 1381. TALVTVM, propes, in terram exiens proiectio, Gall. *Talus*, in Ch. Phil. Aug.

TALVERIA, modus agri. Charta ann. 1311. ex Terrario Apchonii: *Plus unam Talueriam vocatam la Barbe des Coders.* Ibidem: *Vna Talueria prati, . . . et etiam vnam ortam iuxta dictam Talueriam.*

TALVRGA, V. *Oueccoppruga*.

TALVS. (1) Talea, ramus arboris. Lib. 2. Macchab. c. 14. v. 4. *Offerens ei coronam auream, et palmam, ſuper haec et Talos, qui templi eſſe videbantur.* Vbi Gr. edit. πρὸς δὲ τούτοις τῶν νομιζομένων θαλλῶν τοῦ ἱεροῦ. Θαλλὸς vero Graecis eſt ramus virens. Mamotrectus *tallos* etiam legit, et *vaſa offertoria* interpretatur. Lex Friſonum tit. 14. *Sortes tales eſſe debent, duo Tali de virga praeciſi, etc.* V. *Teans* et *Raſcia*. (2) Poſterior digitus falconis. Frideri-

dericus II. Imp. lib. I. de Arte ven. cap. 34. *Falcones feriunt cum poſteriori digito, quod Falconarii dicunt Talum.* (3) Libertates villae Marcelli in Lemouicib. ann. 1219. *Nemo debet vendere ad Talum res extraneas, niſi per conceſſam procuratoris in Curia rogationum, et qui fecerit, pro iuſtitia LX. ſolidos dabit.* Idem videtur ſignificare quod *Extalium*. V. in hac voce. TALLVS, eadem notione. Statuta MSS. Montiſpeſſul. ann. 1204. ex Cod. Colbert. 4936. *Nec quis extraneus pannos aliquos in hac villa vendere debet ad Tallum; niſi eos quos ad collum portaverit per villam.* (4) V. *Tallium* 4.

† TAMARICES, minuta quiſquilia lignea, Hiſp. *Tamaras*. Ch. a. 1165. Hinc

† TAMARISSA, ſepes ex virgultis contexta, in Inſtr. a. 1310.

TAMARIXIVS CRYSTALLI, opus cryſtallinum, fortaſſis *tamariſcos* referens, Ital. *Tamariglai* Chronicon Eſtenſe ad ann. 1345. apud Muratorium to. 15. col. 424. *Quos omnes dominus Marchio Obizo honorabit multum, et praeſentari fecit Delphino tres deſtrerios coopertos ſcarlato, et uxori eius . . . duos Tamarixios cryſtalli fulcitos argento et auro, et alia honorificia.*

TAMATA, *Curia*, Vgutioni. V. *Tagma*.

TAM BENE, Gall. *auſſi-bien*, aeque ac. Charta Henrici Regis Angl. anni 1457. in Chronico Iohannis Whethamſtedii p. 423. *Declaramus Tam bene ipſos, ſicut et noſtros praedictos conſanguineos, etc.*

† TAMBORELLVS, dimin. a *Tambur*, Ital. *Tamburello*. Stat. Vniuerſ. Toloſ. a. 1328.

TAMBORINVM, TAMBVR, etc. V. *Tabur*.

† TAMBVRARE, Italis, item intonare, accuſare. Stat. ant. Florent.

† TAMBVRVM, capſa ab eius forma ſic nuncupata, V. *Intamburare*.

TAMEMES, *Baiuli homines*, in Synodo Mexicana ann. 1555. to. 4. Concil. Hiſp. p. 368.

TAMES, *Cruor ſanguinis*, apud Turnebum lib. 28. c. 5. Gloſſae Iſidori: *Tames, cruor, ſanguis.* In Excerptis additur *Tabes*, atque omnino legendum eſſe probat Graeuius: quem, ſi tanti eſt, conſule.

† TAMIACA PRAEDIA, quae principis cellae penuariae vel aerario aſſignata erant, a Gr. ταμιεῖον. Lex Cod. 11. 68.

TAMINARE, *aduerſari*, Iohanni de Ianua; *Adverſer, contrarier*, in Gloſſis Lat. Gall. Sangerm. MSS. Metaphora eſt ducta ab agitatione farinae in cribro, vt docet D. de la Monoye in Gloſſario Burgundico p. 222. edit. 1720. Proprie enim *Taminare* eſt Farinam cribro ſuccernere; vnde libidatus de Iauus: *Attamino, inis, Setacium. Attaminare, Purgare farinam cum ſetacio*, vel *ſetario*, vt alibi ſcribit. Voces procul dubio compoſitae a fictitiis *Tamen*, et *Taminare*, quae dictae ſunt pro *Stamen* et *Staminare*. Hinc Gallis *Tamis*, cribrum, et *Tamiſer*, ſuccernere.

TAMISIVM, cribrum, quo farina purgatur, ex Gall. *Tamis*. Herimannus de Reſtaurat. S. Martini Tornac. c. 90. *Nec cribro, nec Tamiſio farina purgabatur.* Cribrum interer et *Tamiſium* illud ineſt diſcrimen, quod *tamiſii* tela ſit ex ſerico, vel equinis iubis, cribrum vero ex pellibus hac illacque artificioſe perforatis.

† TAMISSVM, idem, in Inuent. a. 1361.

† TAMNVM, cortex quercinus, in puluerem redactus, Gall. *Tan*. Hiſt. Brit. Prob. t. 1. p. 805.

TAMORA, fulcrum ſubaxillare. Vita Ven. Catharinae de Palantia, to. 1. Aprilis pag. 653.

TAMVSA. Ammianus lib. 28. c. 1. vbi de crudeli Maximino: *Reſticulam de feneſtra praetorii eiuſdem remota dicitur ſemper habuiſſe ſuſpenſam, cuius ſummitas laqueatum intus Tamuſam colligaret, etc.* Lacunoſum legendum eſſe credit Gronouius in notis pag. 562. Vocem compoſitam ex *Tames*, cruor ſanguinis, et *Ara* opinatur Marcellus Donatus. Felicius diuinet qui poteſt.

TANA, caverna, Ital. *Tana*, Gall. *Taniere*. Charta ann. 1245. *Hiſtori* ad

ad capriolos, *perdices*, *etc.* *vel capere cum laqueis*, *vel facere laſcos*, *vel ſtopare*, *vel ſtopari facere Tanas*, *etc.*

TANACETUM, portio cibaria, vt vocant, monachica, *quae quinque ovis conficiebatur*, vt eſt in Chronico Abbat. S. Trudonis lib. 13. p. 510.

† TANAGA, compedes vel coecus carcer, vt videtur, in Vſat. Barcin. Mſ.

† TANAIA, mendoſe pro Litania apud Murat. t. 4. Antiq. Ital. p. 807. vti colligitur ex duabus aliis chartis p. 804. et 809.

TANAGLIARE, candenti forcipe laniare, Ital. *Tanagliare*, Gall. *Tenailler*. Iohannis de Bazano Chronicon Mutin. apud Murator. tom. 15. col. 613.

† TANALIA, forceps, Ital. *Tanaglia*, in Stat. ant. Florent.

TANARIA, officina coriaria, Hiſp. *Teneria*. Charta Adefonſi Regis Hiſpaniae, aerae 1198. in Hiſtor. Segouienſi c. 17. §. 5. *In pratis*, *in furnis*, *in vineis*, *in hortis*, *in monetas*, *in tendis*, *in homicidiis*, *in Tanariis*, *in carnecariis*, *in Molendinis*, *etc.* V. *Taneria* et *Tannare*.

† TANARIUS, coriorum infector, Gall. *Tanneur*, in Ch. a. 1187.

TANATARIA, TANATOR, V. *Tannare*.

† TANATUS, panni ſpecies, fului coloris, Gall. *tanné*, i. q. *Tanneyum*. Stat. a. 1466.

† TANBUCULUM, quod modo huc modo illuc praefingitur aliquid commirando, in Gloſſar. Prouinc. Lat. Cod. reg. 7657.

† TANCHELMISTAE, ſectatores cuiusdam Tanchelmi haeretici, qui et *Tanchelinus*, *Tanquelmus*, *Tanchelinus*, *Tandemus*, *Tanderius* et *Landelinus* dictus eſt. Vixit in Flandria ſec. 12. ineunte. Acta SS. t. 1. Iun. p. 842.

TANDAE, Reliqua, *Arreragia*. Obſeruantiae Regni Aragon. lib. 9. tit. Quae ſit poena etc. §. 2.

TANDAM, pro *Tandem*, paſſim legitur in Tabulario Calenſi, praeſertim in Chartis ſaeculi XIII.

TANEGLIARE, Italis *Tanagliare*, Gallis *Tenailler*, candenti forcipe laniare. Anonymus apud Murator. to. 8. col. 113. V. *Tanagliare*.

TANERIA, officina, vbi coria ſubiguntur, in Charta ann. 1237. e Chartulario B. Magdalenae de Caſtroduno. V. *Molendinum ad tan* et *Tannare*.

† TANETERIUS, ad querceum pulverem pertinens, in Ch. a. 1060. V. *Tanium*.

TANGANARE, interpellare, Gall. *Sommer quelqu'un en juſtice*. Pactus Legis Salicae tit. 60. §. 1. *Si qui Rachemburgii legem voluerint dicere in Mallebergo reſidentes*, *cum cauſſam inter duos diſcuſſerint*, *debet eis qui cauſſam requirit dicere*: *Dicite nobis Legem Salicam. Si illi tunc noluerint dicere*, *tunc iterum qui cauſſam requirit*, *dicit*: *Vos Tangano*, *vt mihi et iſto legem dicatis*. Lex Salica hoc loco habet: *Ego vos Tangano*, *vſque dum vos inter me et contra cauſatorem meum iudicetis.*

TANGANUM, ipſa interpellatio iudiciaria. Lex Ripuar. tit. 30. qui *de interpellatione et incendio ſeruorum* inſcribitur §. 1. *Dominus eius in iudicio pro eo* (ſeruo) *interrogatus reſpondeat*, *et ſine Tangano loquatur*, *et dicat*, *etc.* Cuius vocis originem a *Tagen*, Teutonico, diſceptare, litigare, vitilitigare, altercari, arceſſit Wendelinus: ita vt *abſque Tangano loqui*, *reſpondere*, ſit, plane, nude, cum nulla altercatione, vel interpellatione.

TANGERE. (1) Dicere, de re aliqua ſermonem habere, Gall. *Toucher*. Annales Genuenses ad ann. 1238. apud Murator. tom. 6. col. 479. *Tetigit qualiter dominus Imperator tractaverat et tractabat homines de regno.* (2) Statuere, conuenire, concordare, ducta notione a manuum tactu, quo ſcilicet ſolebant inter ſe concordata firmare. Et haec quidem firmandi promiſſi ratio velut iusiurandum ſacra habebatur, habeturque etiam inter plerosque mercatores. Charta Fulconis Epiſc. Andegau. ann. 1337. *Tacto nihilominus inter partes praedictas*, *quod reverendus Pater praedictus ordinabit*, *etc.* *Tacto etiam inter partes easdem*, *quod Reli-*

Digitized by Google

Religioſi, etc. Frequenter occurrit ibi. V. *Palmata* 2. (3) TANGERE CHARTAM, ſubſcribere. Charta Hugonis Comitis et Marchionis ann. 936. in Hiſtor. Vergiacenſi p. 33. vbi Mabillonio lib. 2. Diplom. c. 22. n. 14. *tangere chartam* non eſt eam ſubſcribere; ſed, vt verbis eius vtar, qui propria manu non ſubſcribebant, neque apponebant ſignum crucis, chartam manu tangebant, vt ſubſcriptionem nominis ſui a Notario factam ratam haberent; id probat ex Charta Theobaldi Comitis ann. 1043. vbi legitur: *Chartam hanc ſigillo auctoritatis noſtrae impreſſo, cruce autem facta manu noſtra roboravimus, et fidelium noſtrorum manibus Tangendo corroborandam dedimus*. Tum obſeruat, in regiis literis ſub tertia ſtirpe regni Primores erecta manu eas ratihabuiſſe, quod probat ex Chartario S. Martini a Campis, vt ibi videre potes. (4) ✝ Pulſare. *Tangantur campanae*, in Miſſali Mſ. Burdegal.

TANGIBILIS, qui tangi poteſt, apud Lactantium lib. 7. Inſtit. cap. 11. et 12. et alios recentiores.

TANGOMENA. Fragmentum Petronii pag. 10. *Quare Tangomenas faciamus, vita vinum eſt.* Et infra pag. 67. *Ita Tangomenas faciamus, et vſque in lucem coenemus.* Nodotius in Petronio reſtituto ſcribit *Tingomenas*, Compotationes, helluationes, illuſtratque ex illo Horatii lib. 2. Od. 14.

Abſumet haeres Caecuba dignior
Seruata centum clauibus, et mero
Tinget pauimentum ſuperbum
Pontificum potiore coenis.

V. *Taquier*.

TANGVA, f. piſcis fluuiatilis notus, Gall. *Tanche*, niſi ſit nomen loci, in Bulla Vrbani III. a. 1186.

✝ TANIA, capſa, arca, vt videtur, in Areſt. a. 1330.

TANISTRY, Lex aut conſuetudo olim vigens in Hibernia, qua nulla natu maioris habita ratione; is inter natos Principum illuſtriumque familiarum haeres inſtituebatur, qui caeteris merito praecellebat. V. Thomam Blount in Nomolexico Anglicano.

✝ TANIVM, querceus puluis, Gall. *Tan*. *Molendinum ad tanium*, quo querceus cortex in puluerem redigitur, in Ch. a. 1225.

TANLAGIVM, vectigal, V. in *Telon*.

TANNARE, coria ſubigere, Gall. *Tanner*. Leges Burgorum Scoticor. c. 98.

TANNATOR, vel TANATOR, qui coria ſubigit praeparatque, Gall. *Tanneur*, in Chartulariis S. Vincentii Cenoman. fol. 36. S. Vandregeſili tom. 2. p. 1451.

✝ TANNELLA, forceps, Gall. *Tenaille*, in Ch. a. 1326.

TANNERIA, ſeu TANNATORIA, Officina, vel ars coria ſubigendi, Gall. *Tannerie*, in Fleta lib. 2. c. 52. §. 35. *Tanatoria*, in Chartulario S. Vincentii Cenoman. fol. 35. *Tannarium molendinum*, in Chartulario S. Vandregeſili tom. 1. pag. 1002. V. *Molendinum ad than*.

✝ TANNERIVS, qui coria ſubigit, Gall. *Tanneur*. Inuent. a. 1482.

✝ TANNEYVM, i. q. *Tanatus*, in Teſt. a. 1332.

TANNVM. (1) Charta Edw. III. Regis Angl. in Monaſtico Angl. to. 1. pag. 507. *Et ſimiliter de toto Tanno de boſco ipſius Roberti vſque ad Creyton, ſtiſſo per viſum Foreſtariorum noſtrorum.* Galli *Tan*, Itali *Tane* vocant querceum puluerem, vnde tinctura fit. V. *Molendinum ad than*, et Scaligerum in Exercitat. 325. in Cardanum n. 12. (2) Locus vacans et publicus, non ſemel in libris cenſualibus Calomontis et in Charta Toſſiacenſi, teſte Cl. D. Aubret.

TANOLA, Tendicula, V. *Taliola*.

TANOVERIVS, idem, vt videtur, qui *Tannator*, coriorum infector, Gall. *Tanneur*. Areſtum Parlamenti ann. 1469. e Tabulario Corbeienſi: *Dictus appellans proponi fecit, quod licet ipſe, qui homo mere laicus et Tanouerius, non exiſtebat ſecundum vſum*, etc. Vbi legendum forte eſt *Tannerius*.

TANQRANNVM, (✝ conuentus illicitus, ſeditio, turba, Gall. ol. *Taguehan*.)

quehan.) Areſta Parlamenti Pentecoſtes ann. 1285. in Regeſto B. fol. 71. *Cum in villa Atrebatenſi quidam de plebe dictae villae contra Scabinos villae et Maiores Atrebat. conſpirationem ſeu Tanqhanum feciſſent, capſam reliquiarum plenam in foro Atrebatenſi cauſa deuotionis a Capitulo Atrebat. ibi miſſam iuxta locum, vbi candela B. Mariae eſt repoſita, et vbi conſuetum eſt a Deo multa miracula operari, impetuoſe ac violenter et in ſcandalum totius populi cepiſſent et extra locum tuliſſent*, etc. *Pronuntiatum fuit per iudicium Curiae D. Regis dictum Tanqhanum et maleficium ad altam iuſtitiam pertinere; ac illud per dictum Comitem vindicare debere*, etc. TAQVEHA, eadem notione. Areſta ann. 1290. in eod. Regeſto fol. 91. verſo: *Inhibendo, ne ipſi* (Maiores Rotomag.) *vel aliqui eorum Taquehan, collectam, ſeu talliam faciant, ſeu congregationem ſine noſtra auctoritate prius interpoſita.* TAQVIHA, eodem intellectu. Literae ann. 1286. e Regeſto Domus publicae Pariſ. notatum A. fol. 114. *Cum vecturarii aquae quoddam Taquiham ſeu conſpirationem feciſſent contra mercatores vinorum.* Interpretatio Gallica habet, ibid. fol. 115. *un Toquihan et une conſpiration.*

TANQVAM, inquit Galbertus in Prologo ad Vitam S. Caroli Comitis Flandr. *non eſt* ſemper *ſimilatiuum, ſed* ſaepe *confirmatiuum. Tanquam enim dicitur in Scriptura ſancta pro eo, quod vere eſt, ſicut eſt ibi: Tanquam ſponſus, hoc eſt vere ſponſus.*

✝ TANSA, praeſidium militum, a verbo *Tenſare*, defendere, protegere, apud Murat. t. 2. Antiq. Ital. p. 83.

TANSSAMENTVM, V. in *Tenſare*.

✝ TANSVM. Ch. Friderici I. Imp. a. 1177. ap. Murat. Antiq. Ital. p. 82. *In collectis, viis, et inuiis, vineis, tanſis, bannis ac oliuetis*, etc. Eadem repetuntur in Ch. a. 1219. p. 876.

TANT, Vox Aruernis vſitata pro Vmbraculum. Gall. *Dais*. Conſuetudinarium Monaſterii S. Marcellini Cantagilenſis.

✝ TANTALLVS, ardea, in Gloſſ. Lat. Gall. Cod. 7692.

✝ TANTANELLVM, Grani ſpecies, Gall. *Trentanel*. Stat. Carcaſſ. a. 1466.

TANTI, pro tot, vt *Quanti*, pro quot, paſſim occurrit apud Scriptores aeui medii.

TANTILLITAS, exiguitas. Anaſtaſius Bibl. in Praefat. ad verſionem Vitae S. Ioan. Eleemoſyn. *Non perſonam Tantillitatis meae intuens, non aſtutiam inueſtigans.* V. *Tantitas*.

✝ TANTILLVLVS, tantillus. Miracula S. Auſtregiſili Epiſc. tom. 5. Maii pag. 237.

TANTITAS, exiguitas. *Tantitas noſtra*. Flodoardo in Praefat. ad Hiſtor. Remenſ. V. *Tantillitas*.

TANTO, *in tanto*, interim, idiotiſmo Italico. Vita S. Zitae to. 3. April. pag. 507.

TANTOLOGIA, *Vitioſa repetitio eiuſdem dictionis, vt egomet ipſe; ſufficiebat enim dicere, Egomet, vt Ego ipſe*, etc. Iohannes de Ianua. Legendum *Tautologia*, a Gr. ταυτολογία.

✝ TANTVM QVANTVM, dum, interim, tamdiu, in Ch. a. 1334. *Tantum et tantum*, duplum, in Ch. an. 1043. *Tantum* pro tam, in Conc. Rem. a. 991.

✝ TANTVMDEM, tantum, t. 3. Sept. p. 465.

✝ TANTVRERIVS, infector, Gall. *Teinturier*, in Inſtr. a. 1518.

TANVS. (1) Dignitatis nomen. V. *Thainus*. (2) ✝ Praeſtationis ſ. tributi ſpecies, in Ch. a. 1151.

TANVTA, telonia, iura viarum, in iure Hungarico. Albert. Molnarus.

TAPA. (1) Teſſera lignea, idem quod *Talea*, vt videtur. Chronicon Petri Azarii apud Murator. to. 16. col. 393. Legendum fortaſſis *Tala*. (2) f. Murus terreus, idem quod Hiſpanis *Tapia*. Statuta Montis Regalis p. 259. *Item quod a Tapiillorum de S. Blaſio vſque ad bealeriam Peſii poſſit capi pars vna dictae aquae.* V. *Tapia* et *Tappa*.

TAPARDVM, tunica, V. *Tabardum*.

✝ TAPARE, occludere, obturare, ab Hiſp. *Tapar*, in Ch. a. 1331.

TAPE-

TAPECIVS, tapes, aulaeum, in Teſtamento ann. 1010. Marcae Hiſpan. col. 973. V. *Tapeſium*, et *Tapetiae*.

TAPEDVS, Τάπις ψιλή, in Gloſſis Lat. Graec. et Graec. Lat. Legendum volunt τάπις, ψιλή; ſi tamen credimus Iſidoro lib. 19. Orig. cap. 26. retineri poſſet *Tapedus*; habet enim ibi: *Tapeta dicta, quod pedibus primum ſternerentur, quaſi Tapedia*. V. Scaligerum ad Feſtum.

TAPELVS. Charta Longobardica ann. 1094. apud Vghellum to. 7. p. 581. *Et ille et eius deſcendenſes dent pro redemptione animae meae . . . centum ſolidos, quorum quiſque habeat auri Tapelos bonos quatuor monetae cuius ciuitatis*, (Salerni) etc. Vereor, ne legendum ſit, *Tarenos*; nam ſolidi aurei Salernitani quatuor *Tarenos* conficiebant. V. *Tarenus*.

TAPER, Anglis, fax, cereus. Teſtamentum ann. 1386. apud Madox Formul. Anglic. p. 429.

TAPESIVM, tapes, aulaeum, Gallis *Tapiſſerie*. Vitae Abbatum S. Albani.

TAPETIAE, Tapetes. Guido lib. 1. Diſciplinae Farfenſis cap. 29.

TAPHVS, ſepulcrum, ex Graeco τάφος. Inuentio S. Celſi n. 15. *Thafus* apud Ratherium Veron. lib. 2. Praeloq.

✝ TAPETIARIVS, cui tapetium cura commiſſa eſt, in Comput. a. 1483.

✝ TAPETVM, pannus qui feretro inſternitur, in Chartul. maior. Monaſt.

TAPIA, Murus terreus, vt videtur, ab Hiſpanico *Tapia*: quod idem ſignificat, (✝ qua voce etiam ſignificatur quaedam parietis terrei menſura.) Transactio ann. 1219. ex libro flauo Epiſcopatus Maſſil. pag. 25. *A termino lapideo poſito iuxta Tapiam, et ipſa Tapia recta linea . . . vſque in vnam trauerſam*. V. *Tapa* 2.

TAPIALE, (i. q. *Tapia*, ſeu parietis terrei menſura.) Fori Oſcae Iacobi I. Regis Aragon. ann. 1247. fol. 10. *Si aliquis homo in aliquo caſali veteri aperuerit fundamenta, ſuper quibus tantum poſtea conſtruxerit in gyrum, donec opus illud ſit de tribus Tapialibus in altum, et miſerit ipſum caſal in arreuo, et fecerit ibi poſtal ſupra firmauerit poſtal, etc.*

✝ TAPICERIA, TAPISSARIA, aulaea, periſtromata, Gall. *Tapiſſerie*. Comput. a. 1495.

TAPICERIVS, TAPICIARIVS, aulaeorum opifex, Gall. *Tapiſſier*, in Charta ann. 1273. apud Lobinellum to. 3. Hiſt. Pariſ. pag. 26. col. 2.

✝ TAPICIVM, tapes, in Areſt. a. 1339.

TAPICVS, tapes, Ital. *Tapeto*, Gall. *Tapis*. Statuta Ciuitatis Aſtae de intratis portarum.

TAPINA, idem quod mox *Tapinatio*, ſi vera lectio eſt. Statuta Maſſil. lib. 2. cap. 21. *Decernimus, vt ſi alicui res aliqua vel Tapina ablata fuerit vel furto ſubtracta, etc.* Titulus eſt, *De rebus raptis vel furtiue ſubtractis*; vnde pro *Tapina* legendum videtur *Rapina*.

✝ TAPINAGIVM. *Per modum Tapinagii*, clanculum, ſecreto, Gall. ol. *en tapinage*. Lit. remiſſ. a. 1355.

✝ TAPINATIO. *Cum Tapinatione* aliquid agere, (Gallis *en Tapinois*,) furtim, clanculum more *talparum*, quas *Taupes* dicunt Galli, quae ſub terra deliteſcunt, et quae latenter terram ſuffodiunt: niſi a voce graeca ταπεινὸς, humilis, non multum a terra aſſurgens, quis deducere velit (cum Labbeo, qui hanc in rem hunc affert verſum ad Guillelmum Comitem Bleſenſem ante annos 800. a quodam Monacho directum:

> *Gerbertus Tapinus, macer, apedenus et exul.*

Hoc etymon probat Menagius poſt aliquot alios.)

TAPINOMA, Ταπείνωμα, humilitas, depreſſio, apud Sidonium lib. 4. Epiſt. 3.

TAPINOSIS, TAPINOSITAS, humilitas, ταπείνωσις: ſtylus depreſſior, vel vt habet Iſidorus lib. 1. cap. 3. *Humilitas, ſtatum magnae rei dictis infirmans*; vt

> *Apparent rari nantes in gurgite vaſto.*

Hinc Alexander de Villa-Dei in Doctrinali:

Cum

Cum per verba rei magnae ſubmiſſio fiet,
Tunc Tapinoſis eris, quod ſi dicas mare gurges.

TAPINUM. Chartularium Latiniaci: *Mercatores Remenſes, qui vendunt telas et Tapina, debent in nundinis pro qualibet, quae fuerit aperta, cotidie unum denarium.* Puto legendum eſſe *Tapitia*, pro *Tapetia*, Aulaea, Gall. *Tapis.*

† TAPISSARE, acu pingere, in Ch. a. 1479.

† TAPISSARIA, V. *Tapiceria.*

TAPISSERIA, Gall. *Tapiſſerie*, Aulaeum, tapes, Tabularium Piperaci.

† TAPISSIUM, aulaeum, tapes, in Lit. a. 1362.

† TAPITUM, idem, in Pontif. eccl. Elnenſ.

† TAPITUS, TAPPITUS, in Invent. a. 1361.

TAPPA, a Teutonico *Tappen*, German. Zapfen, obturamentum, epiſtomium. *Vendere vinum ad Tappam*, eſt, vendere vinum paruis menſuris, vnde iisdem Teutonibus *Tapper*, Zapfer, tabernarius, caupo. Statuta Ordinis S. Gilberti de Sempringham p. 746. V. *Tappus.*

† TAPPETARIUS, aulaeorum opifex, in Ch. a. 867.

† TAPPISSERIA, V. *Tapiſſerium.*

† TAPPITUS, V. *Tapitum.*

TAPPONNARE, Cauare, ſuffodere, a *Talpa*, ni fallor, detorta voce. Chronicon Petri Azarii apud Murator. to. 16. col. 309.

TAPPONATOR, Cunicularius. Idem Chron. col. 351. V. *Talparii* in *Talpa* 2.

TAPPONUM, idem quod *Talpa* 2. Machina ad ſuffodiendos muros. Idem Chronic. col. 345.

TAPPUS, Epiſtomium, truncus ligneus, quo foramen dolii, per quod liquor infunditur, obturatur, Gall. *Tampon*, ſeu *Tappon*, Celtis etiam *Tampon*, Teut. et Angl. *Tap*, Ital. *Zaffo*, Germ. Zapfen. Lambert. Ard.

TAPSERIA, idem quod *Tapiſſeria*, Aulaeum, tapes, Gall. *Tapiſſerie*, Angl. *Tapeſtry*. *Opus tapſeriae*, acu pictum, textum, in Charta ann. 1388. apud Rymer. to. 7. p. 590. col. 1.

TAQUEMA, TAQUIMA, V. *Tanghanum.*

TAQUIES, Indica vox. Synodus Limae ann. 1585. tom. 4. Concil. Hiſpan. pag. 432. V. ſupra *Tangomena.*

TARA. (1) Aruernis *Tare*, Pondus, ſeu potius ſuperpondium. Inuentarium Eccleſiae Anicienſis ann. 1444. (2) Vaſis ſpecies, in Ch. a. 1323.

TARABER. Hiſtoria Longobardorum Ignoti Caſinenſis cap. 8. *Obſitis ſiquidem veſtimentis, et calciamentis, ſaltem nec Tarabere ſuccinctis, ſed ſolis arundinibus manu geſtantes.* Idem videtur quod *Tabardum.* V. in hoc verbo.

TARABINTA, Fulcrum axillare. Proceſſus de Vita S. Yuonis to. 4. Maii pag. 543. V. *Scaſſa.*

TARABOCCI, Haeretici Anconitani, de quibus Waddingus in Annalib. Minor. ann. 1331. 4.

TARAGA, Faſcia, ſimilis illi, qua vti iubentur Epiſcopi peregrinantes ex Caeremoniali lib. 1. cap. 3. *Circa collum faſciam ſericam coloris nigri latitudine duorum palmorum.* Vtuntur *Taraga* Doctores Eccleſiaſtici Siculi et Melitenſes ſupra ſuperpelliceum ad modum ſtolae in concionando, ſiue in proceſſionibus, ſed in Melita ſoli Doctores in Theologia ea decorantur. Origo vocis Arabica eſt. V. Macros in Hierolexico.

TARANTASMUM, V. *Sarantaſmum.*

† TARANUS, moneta aurea apud Apulos et Siculos, i. q. *Tarenus.* Lib. cenſ. eccl. Rom.

TARATA, et TARETA, *Veſtis regia et purpurea*, apud Vgutionem.

TARATANTARA, TARATANTARIZARE. Vgutio et ex eo Ioh. de Ianua: *Taratantara, indecl. nomen fictitium eſt, i. ex ſono quem facit dictum. Eſt enim inſtrumentum, quo farina colatur, et eſt inſtrumentum, cuius percuſſione granum defluit inter molas molendini. Vnde quidam*

Ad feſtum Thomae Taratantara
filia tange.

Hinc Taratantarizare, farinam colare, ſetaciare. Gloſſ. Lat. Gall.

tom. 12. col. 391. *Duae galeae Ianuenſium, circa Meſſanam vnam Venetorum Taridam ceperunt.* Et col. 371. *Taridas Venetorum oneratas pane . . ceperunt.* TARRIDA, in Chronico Danduli ad ann. 1264. col. 505. TARETA, Sanutus lib. 2. part. 4. cap. 11. Occurrit apud eumdem anno 1389. TAREDA, in Epiſtola Clementis IV. PP. ann. 1268. apud Marten. tom. 2. Anecd. col. 573. TARRITA. Thomas Walſinghamus ann. 1386. Poſſinus in Pachymerem *Taritas* exiſtimat fuiſſe ſimiles *Dromonibus:* non male; mox enim obſeruabatur, pro ταρίδων ſcribi δρομένων in Codice Barbero-Graeco. Merito addubitat idem Poſſinus, Carolo de Aquino iudice, an ex *Tarritis* manauerit Italica vox *Tartana*, quae etiam eſt nauis quoddam genus. TARTA. Statuta Maſſil. lib. 6. cap. 33. TERIDA, TERRIDA. Charta an. 1281. deſcripta in Cangii Hiſtoria Gallo-Byzantina pag. 32. TERETES. Albertinus Muſſatus lib. 5. de Geſtis Italicor. rubr. 2.

TARIFA, TARIFFA, Index pretii, Gall. *Tarif*, ab Arabico *Tarif*, quod proprie eſt ſeries rerum, praeſertimque conſanguineorum in genealogiis; hinc tranſiit ad quarumlibet rerum indicem ſeu catalogum, maximeque mercedis, Scribis ac Notariis exſoluendae pro inſtrumentis ab iisdem confectis. Statuta Genuenſ. lib. 1. cap. 14. *Scribae et Notarii ac ſubſcribae dictorum Poteſtatum et ius dicentium non poſſint accipere pro mercede, niſi illud quod per Tarifam ſiue Statuta conceſſum eſt.*

TARINGAE, TARINCAE, Sudes ferreae, Gallica lingua veteri. Paſſio S. Quintini: *Iuſſit vocari fabrum ferrarium, praecipiens ei, vt faceret duas ſudes ferreas, quae Gallica lingua Taringae vocantur, quibus B. Quintinus a ceruice vſque ad crura transfigeretur.* Paſſio SS. Fusciani et Victorici: *Tunc Rictionarus . . . . iuſſit naribus et auribus eorum Tarincas immitti, et cum clauis candentibus capita eorum transfigi praecepit.*

TARINVS, Monetae ſpecies, V. *Tarenus.*

TARISVS. V. Ordericum Vitalem l. 8. p. 700.

TARITA, Species nauis, V. *Tarida.*

† TARITATICVM, tributum ex nauibus quae *taritae* appellabantur. Collect. Hiſt. Franc. t. 6. p. 492; vbi tamen alii legunt *Carnaticum* et *Tranaticum.*

TARLATVS, Carioſus, ab Italico *Tarlare*, Carie conſumi. Ita cognominatum fuiſſe B. Franciſcum Ordinis Seruorum B. M. obſeruatur tom. 3. Maii p. 656.

TARMVS, *Vermes in carne*, in Gloſſ. Iſid. in Gloſſ. Lat. Gall. *Le ver qui naiſt de lard.* Italis *Tarma* eſt blatta, tinea, vt et Latinis *Tarmes* vel *Termes*, a *Terere* dictus, quod terat ſeu exedat carnem vel lignum. V. Origines Italicas Aegidii Menagii.

TARPETVM. Charta Tancredi Comitis Licii ann. 1185. apud Ughellum to. 9. p. 67. *Damus etiam licentiam conſtruendi Tarpetum pro molendinis ſuis.* V. Gloſſarium mediae Graecit. in Τάρπη, et mox *Tarponeria.*

TARPONERIA, Moles aquis oppoſita, ni fallor, forſan a Celtico *Tampon*, Obturamentum. Statuta Peruſiae pag. 64. V. in *Tappus.*

TARQVA CORIORVM, V. *Tacra.*

TARRA. (1) Locus ad torrendum. V. *Torra.* (2) Pro *Tacra.* V. in hac voce.

† TARRABRVM, terebra, in Ch. Mſ. a. 1206.

TARRASSARIA, TARRESSARIA, Agger terreus, Gall. *Terraſſe.* Reparationes factae in Seneſcallia Carcaſſ. an. 1435. ex Cod. MS. Cl. V. Lancelot.

† TARRATER, i. q. *Tarrabrum*, apud Pez. to. 6. Anecd. P. 1. p. 73.

TARRIDA, TARRITA. V. *Tarida.*

TARSENATVS, TARSIONATVS, Armamentarium, Gall. *Arſenal.* Litterae Roberti Regis Ieroſol. et Siciliae Maſſilienſibus. V. *Arſena.*

TARSICVS, Panni pretioſioris ſpecies. Viſitatio Theſaurariae S. Pauli Londinenſis an. 1295. *Tunica et Dalmatica de panno Indico Tarſico Beſantato de auro . . . . Tunica et dalma-*

Digitized by Google

dalmatica de quodam panno Tarſici coloris, tegulata, (f. *regulata*, Gall. *Rayée.*) *cum Beſantiis et arboribus de aureo filo contextis.* Alibi: *Caſula de panno Tarſico, Indici coloris, etc.* Ita autem appellatus, quod ex Regno *Tharſiae* aduceheretur, quod vicinum fuiſſe regnis *Cathaii* et *Turqueſtani* teſtantur Aithonus cap. 2. Sanutus lib. 3. part. 13. cap. 15.

TARSIONATVS, V. *Tarſenatus.*

TARTA. (1) Placentae ſpecies, Gallis *Tarte.* Charta ann. 1103. in M. Paſtorali Eccl. Pariſ. l. 13. ch. 1. *Debent etiam mihi vnam Tartam ſine farina ſingulis annis.* Ioh. Demuſſis Chronicon Placent. apud Murator. to. 16. col. 581. *Et aliqui loco Turtarum et zoncarum dant in principio prandii Turtas, quas appellant Tartas, factas de ouibus et caxeo et lacte et zucharo ſuper dictas Tartas in bona quantitate.* (2) Species nauis. V. *Tarida.*

TARTABOISA. Statuta antiqua Canonicorum S. Quintini in Viromanduis: *In feſto S. Ioannis debet Decanus 18. ſext. frumenti, et obolos 3. . . . et 6. humeros ſalſos, verrem, Tartaboiſas, venationem, volatilia, carpeiam cum freſia.* Infra: *Quotiens habemus coſtam fartam, ſunt in coſta farta 24. fruſta carnis, 24. gallinae, etc. . . . In Tartaboiſa 12. gallinae, 20. oua.* Occurrit ibi ſemel adhuc et iterum.

TARTALE, idem videtur, quod infra *Tartarum.* Modus exigendi gabellam pedagii ad calcem Statutorum Saonae: *Pro qualibet vegete ſeu carratello Tartalis, cinerum, et pro qualibet pondo pulueris Tartalis ſoldum vnum.*

✠ TARTANA, inſtrumentum piſcandi, in Inſtr. a. 1337.

TARTARA. (1) Peccata, delicta. *Deus, qui . . . Tartara lauare dignaſti per crucem*, in Miſſali Gothico apud Mabillonium de Liturgia Gallica p. 189. col. 2. (2) † Species panni ex Tartaria aduecti, vel operis Tartarici. Inuent. S. Capellae Pariſ. a. 1335.

✠ TARTAREALIS, tartareus, in Ch. a. 1054.

TARTARICVS, V. *Tartarinus.*

TARTARINI, Tartari. Chron. S. Medardi Sueſſion. an. 1240.

TARTARINVS, TARTARISCVS, Species panni ex Tartaria aduecti, vel operis Tartarici. Vetus Charta apud Rocchum Pirrum in Epiſcop. Agrigent. *Vnam cappam de diaſpro auri ſamito, vel Tartariſco aureo de ſindone foderatam.* Monaſticum Anglic. to. 3. part. 2. p. 85. *Vna penula de Tartarin blodio, pro capis.* Pag. 86. *Vnum mantellum de laneo cum Tartarin blodio.* Ibidem: *Duplicatum cum Tartarin planket.* Areſtum Pariſ. 9. Maii 1320. *Item capellam de Tartarico rubeo, videlicet tunicam, dalmaticam, etc.*

TARTARON, Moneta aenea Graecanica, Graecis ipſis *τετάρτηρον* dicta, a Nicephoro Phoca Imperatore adinuenta, vt auctores ſunt Cedrenus pag. 658. 659. et Zonaras pag. 162. Albertus Aq. lib. 8. cap. 26. *Peregrinis vero et humili populo cuiusdam generis monetam, quam vocant Tartaron, ad ſuſtentationem vitae ſaepius idem Imperator mittebat.* Fulcherius Carnot. lib. 1. cap. 4. *Iuſſit Imperator de auro ſuo et argento atque palliis proceribus noſtris dari, et peditibus quoque fecit de nummis ſuis aeneis, quos vocant Tartarones.* Ordericus Vitalis lib. 10. *Imperator autem plurimas naues Tartaronibus onuſtas miſit.* Dicta videtur quaſi quadrans aſſis, aut alterius monetae. V. Diſſertationem Cangii de Imperatorum Conſtantinopolitanorum nummis, num. 87. vbi ex hoc eiusdem Orderici Vitalis loco, *Tartarones quippe quadratos ex cupro nummos Thraces vocitant*, colligitur *Τετραγώνους*, ſeu quadratos, fuiſſe *Tartarones:* quod improbat Sigismundus Liebe in ſua Gotha nummaria Amſtelodami edita ann. 1730. p. 102. vbi delineandum curauit *Tartaronem* rotundum, non quadratum, cum hac inſcriptione ΤΕΤΑΡΤΗΡΟΝ. Alia notione occurrit in *Tartarinus.*

TARTARVM, Ioanni de Garlandia in Synonymis Chymicis, *ſcoria de dolio vini*, aridae faecis doliariae cruſtula, vini fex indurata, et doliis adhaerens,

rens, Myrepſo ſect. 1. cap. 76. Τάρταρον, Gallis *Tartre*, Italis *Raſina de botte*, et *Tartare*.

TARTAVELLA, vulgo *Tartavelle*, Inſtrumentum quoddam compluribus ligneis fruſtis ſeſe inuicem collidentibus conſtans; cuius ſtrepitu piſcatores cogunt piſces ad retia. Ita Mabillonius ſaec. 6. Benedict. part. 2. pag. 209. V. *Taravella* 2. Hinc

TARTAVELLARE, pulſare. Vita S. Roberti Abbat. ibidem.

TARTAZIZARE, V. in *Tartantara*.

✝ TARTELETA, TARTELLETA, placentula, Gall. *Tartelette*, in Comp. a. 1488.

TARTERIVM, pro *Carterium*, ſeu *Quarterium*, Quarta pars, Gall. *Quartier*. Pluries occurrit hac notione. *Tarterium de caſeo*, in Conſuetudinibus MSS. Monaſterii Solemniacenſis.

✝ TARTRA, i. q. Tarta, placentae ſpecies, in Comput. a. 1482.

✝ TARTVGA, teſtudo, Ital. *Tartaruga*, in Comput. a. 1402.

TARVS, *Claua*, Vgutioni. V. in *Tarenus*.

✝ TARVSBVLVM, thuribulum, t. 7. Collect. Hiſt. Franc. p. 66.

TASA, Scyphus, cratera, Gall. *Taſſe*. Teſtamentum ann. 1351. V. *Tacea*.

TASCA. (1) Io. de Ianua: *Pera, ſacculus, qui Taſca vulgo vocatur:* Italis nempe; qui vocem hanc deduxerunt a Germanico Taſche, vt docet Voſſius de Vitiis ſermonis p. 293. et poſt eum Menagius in Diction. Etymol. v. *Taſque*. Vita S. Catharinae Senenſis n. 128. *In regione illa Taſcha paruus ſaccus vulgariter nominatur.* TASSA, eadem notione vt *Taſſe*, aliquando pro *Taſque*, apud Gallos: quod obſeruat Menagius. *Cepiſſe in burſa vel Taſſa*, in Litteris Caroli Regentis ann. 1357. (2) TASCA, TASCHIA, Praeſtatio agraria, *Agrarium*, *Campipars*, vox in Chartis Occitanis, et Prouincialibus praeſertim, ſat frequens. Scribit Camdenus in Britannia pag. 314. 3. edit. ſe vidiſſe nummos antiquos, quos ibi exhibet, cum equo, absque fraeno currente, et inſcriptione TASCIA: ex altera parte in medio nummo VER. et Dauidem Pouellum, eruditiſſimum antiquitatis indagatorem, *tributum Verulamii*, (vrbs eſt Britanniae) interpretatum: *Taſc* enim tributum, *Taſcia*, denarium tributi, et *Taſcyd* praecipuum tributi Collectorem Britannice ſonare: alios vero exiſtimare nummos tributarios fuiſſe, qui in caput et agros impoſiti quotannis a Romanis exigebantur, quibus haud ſe refragari profitetur. Ita *Taſca* vox eſt Gallica vetus, quam pro praeſtatione agraria poſtmodum vſurparunt. Veteribus Septentrionalibus, Hickeſio teſte, in Grammatica Theot. p. 92. *Tacan*, Saxonibus *tacan*, Cimbris *Taka*, et *Takia* Capere eſt, leuare, accipere, auferre; vnde apud veteres Danos, *Tekia*, Captura. Hinc, inquit, *Taſca*, vel *Taſchia*, Tributum, quod accipitur, et *Attachiare*, Vincire, ligare; nemo enim *attachiatur*, ſeu vincitur, niſi prius capiatur. *Theſca*, in Legibus Henrici I. Regis Angl. c. 78. Teſtamentum Borrelli Comitis Barcin. ann. 993. *Cum villulis et Eccleſiis et decimis et primitiis, et cum ipſas Taſchas, etc.* Charta an. 1065. *Petrus Rainoardus dedit vnam modiatam de terra culta et inculta Deo et S. Mariae cum Taſca et decimo.* Charta ann. 1214. in 30. Regeſto Archiui Regii Ch. 58. *Similiter liceat nobis libere emere vineas et alias poſſeſſiones, cartones vel Taſcas ad vſum menſae noſtrae, vel Canonicorum, etc.* Alia ann. 1230. apud Perardum pag. 428. *Iure dictarum poſſeſſionum et terrarum, tam in Taſchiis, ſeu tertiis, quam in decimis dictis Abbati et Conuentui . . . in perpetuum remanente.* TACHIA, eadem notione. Homagium an. 1272. apud Guichenonum in Probat. Hiſt. Breſſiae pag. 19. *Humbertus de Tregnay . . . confitetur tenere a domino Baugiaci quidquid habet apud Avignion et in territorio de Avignion tam in Tachiis, quam in aliis.* TASQVA, eodem intellectu, in Charta ann. 1052. ex Tabul. S. Victoris Maſſil. Charta ann. 1216. e paruo Chartulario eiusd. S. Victoris pag. 157.

Exactio-

Digitized by Google

Exactiones quascumque facere poterant, videlicet comtalias, canalcatas, leſdas, Taſquas, linguas boum, etc. TAYCHIA, eadem notione. Tabul. S. Germani a Pratis ann. 1527. TERRAE TASCALES, TASCABILES, *Taſcharum* praeſtationi obnoxiae, in Tabulario Prioratus de Domina in Delphinatu fol. 81. TACHABILIS TERRA, eadem notione. Charta Prioratus S. Triuerii in Dumbis an. 1420. TACHIBILIS TERRA. Acta Capitularia Ecclesiae Lugdun. ann. 1347. fol. 126. v. Cod. MS. Occurrit ibi pluries. TASCHARIA, Ager *taſcae* obnoxius. Vetus Charta tom. 7. Spicilegii Acher. pag. 264. TASCHEREIVM, Tempus quo *Taſcha* colligitur, ni fallor. Polyptychus S. Remigii Remenſis: *Manſus ingenuilis 1. habet in Taſchereio, facit mapp. 1. ad tremſaticam ſationem, etc.* TASCHA, Liber, vt videtur, in quo *taſchae* impoſitae deſcribuntur. Chron. Parmenſe ad ann. 1308. apud Murator. to. 8. col. 870. V. *Taxare*. TASQVERIVS, Collector *taſchae*. Inquiſitio ann. 1268. ex Schedis Praeſid. de Mazaugues.

TASCODROGITAE, Haeretici ita appellati a τασχὸς, quod illis *paxillum* ſonabat, et δρουγγας, *naſus*, quod inter orandum indicem digitum naſo apponerent, vt animi triſtitiam, et affectatam quandam ſanctitatem prae ſe ferrent. De his agunt Philaſtrius, Epiphanius, Auguſtinus de Haereſ. et Lex 10. Cod. Th. de Haeret. vbi Iacobus Gothofredus. Perperam in Hierolexico Macri dicuntur *Traſcodrygitae*. V. *Paſſalorinchitae*.

✝ TASIVM, menſurae annonariae ſpecies, in Ch. a. 1184.

TASPHORVM, vox ibrida, Strues vel munera deferens, a *Taſſus*, ſtrues, et Graece φορὸν, ferens. Ratherius Veron. l. 1. Praeloq. apud Marten. tom. 9. Collect. Ampl. col. 821.

TASQVA, TASQVERIVS. V. *Taſca* 2.

TASSA. (1) Taxa. TASSARE, Taxare. V. Sanctuarium Capuanum p. 608. (2) Scyphus, patera, Gall. *Taſſe*. Inquiſitio ann. 1337. ex Archiuo Eccleſ. Maſſil. *Nouem Taſſis diuerſarum formarum in aliqua earum parte deauratis* XXII. *ſcutellis, etc.* V. infra *Taſſea*. (3) Cumulus, Gall. *Tas*. V. *Taſſus* 1. (4) Marſupium, V. *Taſca* 1. (5) TASSA, vel TASSVS, Ornamenti genus, Vittarum ſtrues ſeu nexus, vt videtur, Gallis *Nœud de rubans*, Clericis et Monachis prohibitum, in Concilio Senon. ann. 1346. to. 5. Spicil. Acher. pag. 133. *Vtentes . . . capuciis, aut capellis ſuper capita, vel Taſſis, et corrigiis inhoneſtis, etc.* Niſi idem ſit quod *Taſſellus*. V. in hac voce.

✝ TASSAGIVM, ſeruitium, quod domino debent vaſſalli in *taſſando* ſ. aggerando ipſius foenum. Reg. S. Iuſti ex Cam. Comput. Pariſ.

TASSALE, Matth. Paris ann. 1239. *Taſſale vero S. Seuerii, quod non erat in totum Abbatis terrae Maioris Aconenſis, ibi iura habebat, quae tenebat in feudum ab ipſo Imperatore, per iudicium fuit iuſte deſtructum, quia etc.* Sed legendum *Caſale*. V. in hac voce.

TASSAMENTVM, V. in *Tenſare*.

TASSARE, in ſtruem ordinare. V. *Taſſus*.

TASSEA, idem quod *Taſſa* 2. Scyphus, patera, Gall. *Taſſe*, in Hiſt. MS. Abbatiae Gemet. pag. 242. V. infra *Taxea* 2.

TASSEGIVM, Italis *Taſſeggio*. Statuta Venetor. ann. 1242. lib. 5. cap. 4. 5. *In Chartis illis, quae in illis Taſſegiis tunc factae fuerint, etc.* Italica verſio habet: *In eſſe carte, che ſaran fatte inquel mezzo, etc.*

TASSELLARE, claudere, obſtruere, ab Italico *Taſſello*, obturamentum. Statuta Mutinae p. 4.

TASSELLVS, fimbria, ex Anglico *Taſſel*. Monaſtic. Anglic. to. 1. pag. 21. *Dedit Eccleſiae . . . duo dorſalia de pallio, et duas capas de pallio, cum Taſſellis auro paratis.* Vitae Abbatum S. Albani: *Dedit etiam caſulam vnam auro, Taſſellis ac gemmis decoratam.* Mox: *Capam vnam purpuream morſu et Taſſellis cariſſimis redimitam.* V. Ricordanum Malaſpinam cap. 161. Pro humerali pluvia-

Digitized by Google

viellis, ſeu aureo argenteoue aut ſerico textili, quo trabeae ſacrae poſtica pars adornatur, Gallis *Chaperon*, accipiendum eſſe cenſeo in Invent. Eccleſiae Nouiom. ann. 1419. TACELLVS, eadem notione. Teſtamentum Guigonis Epiſcop. Caſin. ann. 1345. apud Marten. tom. 1. Ampl. Collect. col. 1458. V. *Tacellus* 2.

TASSIA. (1) Scyphi ſpecies, Gallis *Taſſe*, *Taſſia vini*, pro vini hauſtu, in Charta ann. 1274. in Hiſtor. Eccl. Placentinae. V. *Taſſea*. (2) † Confertus herbarum globus, Gall. *Touffe*. Ch. Mſ. a. 1221. (3) † Pera, ſacculus, i. q. *Taſca*, in Stat. a. 1379.

TASSIVM, idem quod mox *Taſſus* 1. apud Kennettum ad ann. 1407. Antiquit. Ambroſd. pag. 550.

TASSVS. (1) TASSVS, TASSA, cumulus, ſeu ſtrues ariſtarum, vel foeni, Gall. *Tas*. Leges Malcolmi II. Regis Scotiae cap. 3. §. 4. *Blada de cumulis et Taſſis fractis*. TASSA, in Magno Cultumario Monaſter. de Bello, apud Spelmannum: *Et debet falcare, ſpargere, vertere, cumulare, cariare in manerium domini, et ad Taſſam furcare vnam acram prati de prato domini*. Id eſt, ad cumulum. TASSARE, in ſtruem ordinare, meſſem, vel ariſtas, aut foenum aggerere, Gallis *Taſſer*, *entaſſer*, *mettre en un tas*. *Fleta* lib. 2. cap. 73. §. 9. *Foragium autem Taſſari faciat et cooperire*. THASSARE, eodem intellectu, apud Kennettum ad ann. 1292. Antiq. Ambroſd. p. 320. INTASSARE, eadem notione. Monaſtic. Anglic. tom. 1. pag. 116. ATTASSARE, idem quod *Taſſare*. Charta Niuelonis Epiſc. Sueſſion. ann. 1190. in Tabulario Monaſterii S. Criſpini in Cavea. (2) Animalis genus, Italis *Taſſo*. Iohannes de Bazano in Chron. Mutin. apud Murator. to. 15. col. 606. *Venit Mutinam quidam Franciſcus de Caſtro Montagnae cum quodam mirabili animali, quod appellabatur Taſſi Barbarinum*. Quodnam fuerit poſtea deſcribitur: locum conſolat, qui plura voluerit. V. *Taxonus* et *Taxus*.

† TASTA. (1) Vox Italica, turunda, lemniſcus, in Gloſſar. med. Sim. Ianuenſ. (2) Locus dumis et vepribus conſitus, in Ch. Mſ. a. 1402.

† TASTARE, tentare, explorare, Ital. *taſtare*, Gall. *taſter*, in Ch. Mſ. a. 1328.

TASTART, monetae genus, apud Gallos. Inſtrumentum inter Acta SS. Maii tom. 1. pag. 64. *Promittuntur pro pretio* XXIII. *ſcuta in Salus, Taſtarts et Beſonds ſoluenda*. *Teſtones* hic ſignificari vix dubium eſt: quod monetae genus recentiſſimum eſt; vnde Inſtrumentum, ex quo haec deſcripta ſunt, recens eſſe colligitur; quod tamen vetuſtiſſimum exiſtimant Bollandiſtae.

TASTVM, linamentum, collyrium, Ital. *Taſta*, Gall. *Charpie*, vel *Tente pour une playe*. Acta S. Franciſcae Rom. tom. 2. Martii pag. 97*. *Adeo erat profundum vulnus, quod vltra octo vncias Taſti recipiebat in ſe*. V. *Taxta*.

TATA. (1) Nutritius, Paedagogus. Thwroczius part. 1. Hiſt. Hungar. cap. 10. *Cuius quidem Monaſterii nomen pro eo Tata appellatur, quia cum beatus Rex Stephanus ipſius* (Deodati) *nomen ob reuerentiam non exprimeret, ſed eum Tata appellaret, abolitum eſt nomen Deodati, et Tata extitit vocatus; vnde etiam ipſius Monaſterium taliter eſt vocatum*. Boſinius vernacula Italorum, Ritius Hungarorum lingua, *patrem* ſignificare aiunt, vt et *Tat* Armoricorum. Vtuntur Mart. l. 1. Epigr. 101. et alii. Occurrit etiam in veteri Inſcriptione. (2) TATA PALATII, Τάτας τῆς αὐλῆς, Officium Palatinum, apud Byzantinos Imperatores; cuiusmodi vero eius fuerit munus, incertum, vt teſtatur Codinus de Offic. Huius mentio eſt apud Pachymerem lib. 4. c. 29. lib. 6. cap. 31. Τατᾶς τῆς αὐλῆς dicitur Matthaeo Monacho de Offic. Palatii CP. Anonymo vero ex Bibliotheca Mazarina, Τὰτ τῆς αὐλῆς, ſed vtrobique metri cauſa.

Digitized by Google

TATABOLVM, pro *Catabolum*, ſolutio, praeſtatio, in Placito ann. 716. apud Mabillon. ſaec. 3. Benedict. part. 2. pag. 622. V. *Catabolum*.

TAV, et THAV. (1) Crux, veteribus Gallis: hinc *Tau Gallicum* apud Virgilium in Priapeis, Quintilianum lib. 8. Inſtit. Orat. et Auſonium Idyll. 5. Gregor. Turon. l. 5. Hiſt. c. 5. *Tunc etiam inſubita contemplatione parietes, et domorum, et Eccleſiarum, ſignari videbantur, vnde a ruſticis haec ſcriptio Thau vocabatur.* Exſtat in Tabulario Andegau. Charta Capituli Canonicorum S. Laudi, qua teneri ſe ii aiunt ad excipiendum Comitem Andegauenſem, vxorem, et liberos, quoties ad dictam Eccleſiam venerint, *cum textu, turibulo, et aqua benedicta, tradendo dicto Comiti ſimiliter in dicta receptione Thau eboreum, quod Fulco Rex Hieruſalem Comes dictae Eccleſiae dedit, quod habuit a Soldano Babyloniae, quando Chriſtus in Regem Hieruſalem ipſum Fulconem ſublimauit. Ego vero Guido de Athenis cum toto Capitulo Eccleſiae et Clericis pluries Comitem Andegauenſem ita recepi, et ideo dictus Fulco Rex dictum Thau Eccleſiae noſtrae dedit, vt nos ita Comitem reciperemus.* Huc pertinet, vt opinor, ſubſcriptio in Charta Edgari Regis Angliae, apud Seldenum ad Eadmerum pag. 159. *Ego Eadgifu praedicti Regis Ava hoc opus egregium crucis Taumate conſolidaui.* Et alia in Charta Ethelredi Regis ann. 988. in Monaſtic. Anglic. tom. 3. pag. 121. *Ego Oſwaldus Eboracenſis Eccleſiae Archiepiſcopus Crucis Taumate annotaui.* V. Roſweidum ad Epiſtolam 2. Paulini Nolani. (2) † Veſtimenti genus, f. *Scapulare.* V. Act. SS. t. 3. Sept. p. 166.

† TAVALCHVS, pro *Taulachus*. V. *Taulachia*.

TAVBARDVM, tunica. V. *Tabardum*.

† TAVCA, f. capitis velum, Hiſp. *Toca*, in Teſt. a. 1256.

TAVEGA, cippi ſpecies, in Vſaticis Barcinonenſibus. Locum vide in *Eſcaſſa*.

TAVELLA, TAVELLONVS, ſpecies lateris ad ſternendum accommoda; quod maculis ſit interſtincta ſic forte appellatur: certe Galli varium et maculoſum *Tavelé* dicunt. Statuta Riperiae fol. 29. vo.

TAVELLARE, lapidibus ſternere, munire, Gall. *Paver*. Statuta Mutinae f. 2. vo. rubr. 14.

TAVERE, pro *Tabere*. Gloſſ. Lat. Graec. *Taueo*, σήπω. Aliae Graec. Lat. Σήπω, *Tavo, putro, putrefacio*; at in MS. Sangerm. legitur, *Tabeo, putreo*. V. *Tavus*.

TAVERNA, pro *Taberna*, Gall. *Taverne*. Occurrit ſaepe. V. in *Taberna*.

TAVERNICA, TAVERNICALIA, THAVERNICA, Hungaris, iudicia dicuntur de liberarum ciuitatum controuerſiis, quae remitti ſolent ad perſonalem Praefectum, qui *Magiſter Tauernicorum Regalium* dicitur in Charta ann. 1308. apud Odoricum Raynaldum n. 24. et in Decretis Ludou. Regis Hungariae ann. 1351. et Sigismundi Regis ann. 1435. apud Thomam Archidiaconum in Hiſt. Salonitana cap. 39. et in Hiſt. Cortuſiorum lib. 11. cap. 12. vbi perperam editum *Chauernicorum*. Idem etiam TAVERNICVS appellatur a Rogerio de Deſtruct. Hungariae per Tartaros cap. 10. DOMVS TAVERNICALIS. Thwroczius ſub finem Hiſtoriae.

TAVILVS OPERIS, qui alias *Operarius* dicitur. V. Tom. 9. Spicilegii Acheriani p. 141.

TAVLA, latitudo. Reparationes factae in Seneſcallia Carcaſſonae ann. 1435. e MS. CL. V. Lancelot: *Item pro quinque ſtepis et quinque cabeſtris de coral, quilibet et longitudine duarum cannarum, vnius de Taula et trium quartonum de eſpes, emptis pretio* VI. *l.* II. *ſ.* VI. *d. turon.*

† TAVLACHIA, clypei ſpecies, Gall. ol. *Taloche*. Ch. a. 1345. TAVLACHVS, in alia a. 1328. V. *Talauacha* et *Talochia*.

TAVLAGIVM, vectigal. V. in *Telon*.

† TAVLATICVM, idem, in Ch. a. 1243.

TAVLERIVS, eſcalis orbiculus, ni fallor, Gall. *Tailloir, tranchoir*, alias *Talloir*. Inuentarium ann. 1379. a

EMENDAM, mulctam imponere, vel quae ſoluenda ſit decernere, apud Meneſterium in Probat. Hiſt. Lugdun. p. 84. col. 1. (5) TAXARI, haberi, cenſeri, quomodo *Taxari inter vicarios* dixit lex VII. Cod. Theod. de Comitib. et archiatris. (6) † In ſtruem ordinare, aggerare, Gall. *taſſer*. Ch. Mſ. a. 1262.

TAXAROLVS. *Gerardinus Miralpa Taxarolus*, memoratur in Litteris Frederici Ferrar. Epiſc., ann. 1295. in Bullario Carmelit. pag. 528. col. 2. An idem qui *Taxator*, Aeſtimator, aut qui imponit vel colligit *taxas?*

TAXATIO. (1) Pretium, aeſtimatio. Vita S. Machuti Epiſcopi cap. 14. *Eique mox villam quamdam non parui redditus et Taxationis ad metatum et commanendum ex integro delegauit.* (2) Praeſidium, ſedes *taxatorum*. Hiſt. miſcella.

TAXATOR. (1) *Aeſtimator*, in Gloſſis MSS. Regiis. *Aeſtimatores et Taxatores bonorum talium duxit ſimiliter eligendos*, in Diplomate ann. 1356. proxime laudato. V. paulo poſt alia notione. TAXIARCHVS, idem qui *Taxator*, aeſtimator. Gloſſulae Cluniac. apud Mabillon. tom. 2. Operum poſthum. pag. 23. *Taxiarchi ſunt qui praeſunt rebus taxandis, id eſt aeſtimandis.* (2) Qui *Taxam* imponit pro vniuscuiusque facultate. Charta Humberti Dalphini pro franchehiis Villae de Pinero ann. 1343. e Schedis Cl. V. Lancelot.

TAXATVM, expeditio bellica, Graecis recentioribus ταξείδιον. Formula 15. ex Andegauenſibus: *Vnde mihi homo, nomen illi, interpellabat eo quod caballo ſuo furaſſit, aut in Taxato poſt me habuiſſit, etc.* Infra: *Nunquam furauit, nec conſciens ad ipſo furandam nunquam fuiſſet, nec poſt me in Taxata ipſo caballo nunquam habui, etc.*

TAXATVS, miles ſtipendiarius, qui *taxam*, ſeu ſtipendium excipit; quomodo *Receveir taxe* dicunt Galli. Hiſt. Miſcella lib. 20. p. 616.

TAXEA. (1) Gallis, Laridum, ſeu lardum. Ita Iſidorus lib. 20. Orig. cap. 2. et Papias. (2) Scyphus, patera, crater, Gall. *Taſſe*. Ordo Rom. apud Mabillon. tom. 2. Muſaei Ital. pag. 506. V. *Taſſea* et infra *Taxia* 1.

TAXELLVS. (1) Pro *Taſſellus*, Teſſellarum opus. Anaſtaſius Bibl. in verſione Concilii Nicaeni II. (2) Acta S. Raynerii, tom. 3. Iunii p. 450. *Tunc ille aſpiciens Frizum, quod erat in Taxellis mantelli ſui, recognovit ſuum eſſe mantellum.* Admonent Bollandiſtae *Taxellum* ab Academicis Cruſcanis indicari partem panni a foris affixam, qui ornatus etiamnum ſit in vſu ruſticorum; Belgis hodieque, ſed viris duntaxat, ſimile quid in vſu eſſe ad collum a tergo pendens forma fere quadrata: quod et nomen *Taxilli* indicat. V. ſupra *Taſſellus*.

TAXEMA. Petrus Damianus lib. 6. Epiſt. 26. *Quanti ſal veneat, vtrum annonae modium, Taxema carius vendat.* V. *Taxare*.

TAXEOTAE, apparitores Principum, Magiſtratuum, etc. Gloſſ. Gr. Lat. Ταξεώτης, *apparitor*, *officialis*. Papias: *Taxeota, id eſt officioſus*, ſeu officialis. Ταξεωταὶ apud Palladium in Hiſt. Lauſiaca c. 63. 67. Codinum in Orig. CP. Lambecianis p. 20. 36. Additio 3. Capitularium c. 56. *Si monachus laicus factus fuerit, honore et cingulo expolietur, et res eius monaſterio adiciantur. Quod ſi monaſticam vitam reliquerit, Praeſes provinciae eum teneat, et Taxeotas vel curiae ſuae connumeret.*

† TAXETA, dimin. a *taxea*, ſcyphus, in Litt. a. 1375.

TAXIA. (1) Crater, patera, Gall. *Taſſe*. Computus ann. 1333. et ſeqq. to. 2. Hiſt. Delph. pag. 273. V. ſupra *Taxea* 2. (2) f. Violenta percuſſio, a vocula *Tax*, qua vſus eſt Plautus pro percuſſionis ſono. Chartularium Prioratus S. Florentini ſub Odone Abb. S. German. Autiſſiod. ſaec. XI. *Waldricus . . . dereliquit in eorum praeſentia omnes torturas et conſuetudines, quas per ſuam vim immiſerat ſuperius memoratae poteſtati . . . hoc eſt, ſannum, placitum, iuſtitiam, diſtrictum, incendium, homicidium, violentiam,* quas

Digitized by Google

quae vulgo appellatur rapt, furtum, Taxiam, infracturam, aſſaltus, et quidquid culparum dici aut aeſtimari poteſt.

TAXIARCHA, Graec. ταξιάρχης et ταξίαρχος, Ductor ordinum, Centurio vel Decurio. Legitur in Hiſt. Miſcella apud Murator. tom. 1. part. 1. pag. 117. col. 2.

TAXIARCHUS, aeſtimator, V. *Taxator*.

† TAXILLATOR, taxillorum ludo deditus, in Litt. a. 1395.

TAXILLI, luſoriae teſſerae, Gall. *Des*. *Taxillorum luſores*, in Conſtit. Siculis lib. 1. tit. 50.

TAXILLUS, calx, Gall. *Talon*. *Taxilli ita natibus tenaciter inhaeſerant, quod nunquam a nativitate greſſum inceſſumve experiri quiret*, in Miraculis S. Benedicti, to. 3. Martii p. 311. Ioh. de Ianua: *Taxillus, dimin. de Talus, ſecundum utramque ſignificationem Tali; unde Taxillus, parvus talus, i. poſtrema pars pedis, et Taxillus, parvus decius.*

† TAXIS, indicium, nota, in Stat. a. 1466.

TAXO. Charta Ludovici VII. ann. 1058. in Regeſto Philippi Auguſti Herouvalliano pag. 78. *Caeterum Regii iuris eſt, et ſi vacaverit ſedes* (Laudunenſis) *in vindemiis, vinum de Taxone, de talliis, et vinagium quod per pagum colligitur.* Unum idemque ſonant *de taxone*, et *de talliis*, Gall. *de taxe* et *de taille*, ut coniectat de Lauriere, tom. 1. Ordinat. Reg. Franc. p. 14. ubi Chartam hanc edidit. V. *Taxa* 1.

TAXONARIA, locus ubi creſcunt taxi. Teſtamentum Bertichramni Epiſc. Cenoman. tom. 1. SS. Iunii pag. 719.

TAXONUS, melis, Gall. *Taiſſon*, Ital. *Taſſo*. Statuta Vercell. lib. 3. fol. 75. vo. V. *Taſſus* 2. et *Taxus*.

TAXTA, vel TASTA, inſtrumentum vulnerum profunditati explorandae inventum, Italis *Taſto*, Gallis *Sonde*. Acta S. Herculani Epiſcopi et Mart. n. 28. V. *Taſtum*.

TAXUS. (1) *Quoddam animal eſt*, Iohanni de Ianua; Gall. *Taiſſon*, Germ. Dachs, melis. V. *Cilicium*, [illegible], *Taxonus* et *Taſſus*. (2) † Pretium, aeſtimatio, i. q. *Taxa*, in Ch. a. 1346.

TAYA, vox nautica, idem & ſignificans quod *Talla* 3. V. ibi.

TAYCHIA, ut *Taſca* 2. V. in hac voce.

† TAIASTUM, i. q. *Taiamentum* et *Taiata*, inciſio, foſſa, canalis, in Stat. Mant.

TAYLLIABILIS, Gall. *Taillable*. V. *Tallia* 8.

TAYOLA, ſpecies ligni. Statuta Cadubrii. lib. 2. c. CXXVIII. *de menſuris Tayolarum: Statuimus, quod aliquis de Cadubrio non faciat, nec ſit auſus fieri facere aliquas Tayolas alicuius ligni per Plavim conducendas ultra menſuram dictam pedum.* Pluries occurrit in iiſdem Statutis fol. 51. et 52. V. *Tallea*.

TAYSIA, menſura 6. pedum. V. *Teiſia*.

TAZETUM. Chronicon Bergom. ad ann. 1393: *Iverunt homines partis Guelphae in Caſtegnola, ubi moratur Theudaldus Petri de Peſentibus et certi eius parentes, et ibidem combuſſerunt omnes domos, ſeu Tazetum ipſius Theudaldi.* F. *Caſatum*. V. *Caſata* 1.

TEAM, TEAMES, V. in *Theam*.

TEBANUM, V. *Tabanum*.

TEBENNUM, veſtis Senatoria; τήβεννα, Eunapio in Iuliano. Heſychius: Τήβεννος, εἶδος περιβολαίου παρὰ Ῥωμαίοις. Τήβεννα, in Gloſſ. vett. *Toga*, τήβεννα; et Themiſtio orat. 14. p. 318. Gloſſ. Lat. Gr. *Togato*, τηβεννοφόρῳ. Gloſſ. Graec. Lat. τήβεννος, *Toga*, *trabea*. Iulianus Anteceſſor Conſtit. 96. de Officio Proconſulis: *Indicatur autem et Tebennum, id eſt aliquod genus veſtimenti, in feſtis diebus.*

TECHA. (1) Simeon Dunelmenſis ann. 1144. *Cerneres alios eculeis diſtendi, alios per verenda ſurſum trahi, alios Techis permiſſimis lapidibus ſubſtratis includi, et pene quaſſari.* *Thecis* legendum putat Sonnerus. (2) † Tegumen lineum, Gall. *Taye*. Stat. S. Victor. Pariſ.

TECIA, pro *Taxa*, ni fallor, Impoſitio, exactio. Charta Ludovic. Iun.

Regis

TEGVLARIVS, Iohanni de Ianua, *qui tegulas facit; Tieulier*, in Gloſſis Lat. Gall. Sangerm. MSS. Gloſſae Lat. Graec. *Tegularius, κεραμοποιὸς, κεραμευς.*

†TEGVLATOR, Idem qui *Tegularius*, apud Lindwodum Prouinc. pag. 196. Rymerum tom. 2. p. 864.

TEGVLATVS, tegulis tectus. Charta ann. 3. Henrici VI. Angl. Reg. apud Madox Formul. Anglic. pag. 145. V. *Tarſicus*.

†TEGVLITIVS, factus e tegulis, in veteri Inſcriptione apud Gruterum p. 54.

TEGVLVM, pro *Tegula*, non ſemel in Reparationibus factis in Seneſcallia Carcaſſonae an. 1435. e MS. Cl. V. Lancelot. V. *Serda*.

†TEGVRIVM. V. *Tegorium*.

†TEGVS, Ἡμίτομον χοίρου, in Gloſſ. Gr. Lat. Infra, ἡμίχοιρον, *Tegus*. Gloſſae Iſidori: *Tegora, Tegus, coria vel poſteriora iumentorum*. Quis non videt cum Graeuio ſcribendum eſſe, *Tergora, Tergus, etc.*

†TEHINGVS, Decanus, V. *Tungimus*.

TEIGNVS, TEIN, etc. V. in *Thainus*.

†TEINTVRARIVS, tinctor, infector, Gallice *Teinturier*, in Litteris Iohannis Franc. Regis ann. 1359. apud D. Secouſſe tom. 3. Ordinat. Reg. Franc. p. 369.

TEISIA, THAISIA, etc. Pertica, ſeu menſura ſex pedum, apud Gallos vulgo *Toiſe*. Computus ann. 1202. apud D. Bruſſel to. 2. de Feudorum vſu ad calcem p. CLIV. col. 1. *De* IIIIxx. *Teiſis muri leuandis* XXVIII. l. *De* XL. *Teiſiis de apenticio* XXVIII. l. Tabularium Foſſatenſe: *Abbas conuenit cum granchiario de vna domo ibidem facienda, quae habebit* 8. *Taiſias longitudinis, et* 3. *pignacula et ſolarium per totum, etc.* Libertates villae Gagiacenſis in Ducatu Burgundiae ann. 1266. apud Perardum: *Pro qualibet Teyſa cuiuslibet domus dictae villae, nos et ſucceſſores noſtri habere debemus* 4. *denarios Viennenſes cenſuales, ſoluendos annuatim in feſto B. Michaelis, ex illa parte videlicet, in qua eſt ingreſſus principalis, et egreſſus.* Non vna eſt *Teiſae* longitudo variis in locis. Pariſienſis eſt ſex pedum, Lugdunenſis vero eſt ſeptem pedum cum dimidio, vt et Bellilocenſis; quare emendandum eſt quod ait Cangius in *Peda* 2. ex Charta Humberti D. Belliioci ann. 1233. *Teiſa qua vtuntur fabri lignarii et ſiluarum menſores quinque pedum eſt cum dimidio, etc.*

TELA. (1) Pro *Telum*, Iaculum, ſpiculum. Ordo ad Eccleſiam dedicandam ex Miſſali MS. annorum 900. apud Marten. to. 3. de Antiq. Eccl. Ritibus p. 249. *Aduerſus omnem Telam et inſidias inimici.* Hinc confirmatur Baluzii coniectura in Notis ad Capitularia tom. 2. col. 1025. vbi ait, videri Gallos *telam* dixiſſe pro *telo*, ex eo quod in omnibus exemplaribus Legis Bajwar. vt et in Editione Baſileenſi *Telarum genus* legatur tit. 9. c. 8. §. 1. pro *Telorum genus*, vt edidere Tilius et Lindenbrogius. (2) † Panni ſ. telae latitudo, in Iauent. a. 1476.

TELARE, *longare, differre; ſed non eſt in vſu: inde Protelare, diſtendere, prolongare, differre.* Ita Ioh. de Ianua. *Telare* legitur in Gemma; *Protelare* vero in locis ſuo loco indicatis. V. *Telarium* 1.

† TELARIS, e tela confectus. Stat. eccl. Tull. Mſ.

TELARIVM. (1) Ceremoniale Epiſc. lib. 1. cap. 2. *Eaque* (Pallia) *ſectis quadratiſque lignis munita, quae Telaria vocant, ne rugoſa aut ſinuoſa ... conſpiciantur.* Lignum eſſe videtur cui affiguntur telae, vel pallia ſeu aulaea altaris, Gall. *Contretable*. *Telare* dicitur in Ceremoniali Monaſtico Congregat. S. Mauri p. 591. *Si fieri poteſt, Telari ligneo affigatur extente* (pallium altaris); *ſed illa cautio adhibeatur in Telaris aſſerculo ſuperiore, vt eius angulus inferior cui pallium adhaeret, omnino recidatur.* (2) *Inſtrumentum textrili*, Iohanni de Ianua. Statuta Vercell. lib. 4. fol. 85. vo. *Item quod aliquis textor non debeat lincare telas, mantilia vel toalias cum gladio, garretis ſeu re aliqua ſuper Telario, etc.*

Digitized by Google

TELARIVS, qui facit aut vendit telam; item e tela confectus: *Toillier ou de toile*, in Gloſſis Lat. Gall. Sangerm. MSS. *Gillebertus Telarius*, memoratur in veteri Charta apud D. Madox Formul. Anglic. p. 115. Noſtri *Toiliere* vocant linteariam mercatricem.

TELARIVS CERVUS, domeſticus, manſuefactus. V. *Extelarius*.

† TELATA, cataracta oculi, Gall. *Taye*. Act. SS. t. 6. Aug. p. 538.

TELAX, pro *Talax*. V. in hac voce.

TELEONVM, pro *Teloneum*. V. *Telon*.

TELEOPORPHYRVS, totus ex purpura, ex Graec. τελειοπόρφυρος. Charta donationis Eccleſiae Cornutianae factae edita a Suareſio: *Item maforte e Teleoporphyro tramoſericum opus maximum*.

TELERIA, f. Officina vbi tela texitur. Conſtitutiones Cluniac. MSS. *Nullus monachus infra bannos exemptionis noſtrae comedat aut bibat, aut de die ac nocte jaceat . . . videlicet in grangia helemoſonarii, vacheria, Teleria*.

TELES, pro *Talis*. Charta ann. 1143. in Probat. novae Hiſtor. Occitan. to. 2. col. 500.

† TELHONVS, ad tiliam pertinens, lunis ex cortice tiliacea. Comput. a. 1362.

TELIA, modus agri, aut vineae. Tabularium Prioratus de Paredo in Ducatu Burgundiae fol. 9. TILIA ſcribitur in Tabulario S. Cyrici Nivernenſis ch. 17. *In alio vero loco concedimus illis quinque Tilias de vinea*.

TELLENEVS, V. in *Telon*.

TELLIGRAPHA dicuntur, quae aliis *Documenta*, ſeu inſtrumenta chartarum, Anglis *Evidentiae*, quod rem euidentem reddant. Ex Saxonico forte *tellan*, dicere, loqui, narrare. Concilium Cloveshovienſe ann. 800. † Potius a *tellus* et γράφειν, ita vt idem ſit ac *libellus de terra*, in quo terrae limites deſcribuntur.

TELLO, TELLONEVS, V. *Telon*.

TELLVMO, Deus telluris, apud S. Auguſtinum lib. 7. de Ciuitate Dei cap. 23.

TELLVRVS, idem quod *Tellumo*. Martiano Capellae lib. 1.

TELLVSTRIS, terreus, terrenus. Martianus Capella L. 7. *Non tellustres ſilvicolaeque divi*. Quidam legunt *Terruriſtres*.

TELOCIVM. S. Audoënus lib. 2. Vitae S. Eligii c. 57. *Tandem ingenio reperto aptaverunt ex fuſtibus quoddam Telocium, ea ſcilicet ratione, vt ſi ad praecedentem ſe mittere tentaret, poſterior eum retrorſum attraheret, etc.* Mox: *Tolocium* ſcribitur. Sed videtur legendum *Telonium*. Vgutio: *Telon Graece dicitur longum, vnde telo, onis. Telonem hortulani vocant lignum, quo hauriuntur aquae, Hiſpani Ciconiam dicunt*. Ita etiam Papias Iſid. lib. vlt. Orig. c. 15. habet: *Telonem hortulani vocant lignum longum, quo hauriunt aquas, et dictus Telon a longitudine; τηλὸ, (τῆλε) enim Graece dicitur quicquid longum eſt.* Vbi Voſſius lib. 3. de Vitiis ſerm. c. 53. legit *Tolonem* et *Tolo* ex optimae notae Codice MS. V. ſupra *Ciconia* et *Tollenum*.

TELON, TELONEVM, TOLL, TOLNETVM etc. *Tributum de mercibus marinis circa littus acceptum*, Vgutioni: Gloſſae vett. *Teloneum, quaſi omnium fiſcalis conductio*. Ita emendandum pro *Telonem, quaſi omnium tittorum*,) apud Iſid. in Gloſſ. ex Graec. τέλος et τελώνιον. TELONEVM, TELONIVM, vox paſſim obvia. TELONEATVS. Concilium Sanctonenſe, ann. 1095. apud Marten. to. 4. Anecd. col. 123. TELEONVM, in Bulla Friderici Imp. ann. 1157. in Inſtrum. Gall. Chriſt. novae edit. to. 4. col. 17. TELLONARIVM. Charta Lotharii Imp. tom. 5. SS. Iunii p. 485. TAVLAGIVM, Gall. *Tonlieu*. Litterae Philippi Pulcri Franc. Reg. ann. 1291. to. 4. Ordinat. pag. 23. TANLAGIVM, in Statutis Edw. 1. Regis Angliae apud Rymer. to. 2. p. 262. TELLENEVS, in Charta ann. 692. apud Felibianum Hiſt. San. Dionyſ. p. XII.

p. XII. TELONEVS, in Capitulari ann. 779. c. 18. apud Miraeum to. 1. p. 241. et alibi. THELONEVS cum aspiratione post T. Capitula ad Legem Salicam cap. 1. §. 18. THELONRAGIVM, in Charta ann. 1233. THOLONEVM, in Capitul. Caroli M. lib. 2. c. 19. lib. 3. c. 12. 54. TOLLONIVM, pro *Telonium*, in Monast. Anglic. to. 2. p. 190. TELON. Simeon Dunelmensis ann. 884. THELON, Papias: *Thelon, Graece et Latine vectigal interpretatur.* Florentius Wigor. ann. 141. *Vt Scholam Anglorum ab omni tributo et Thelone liberaret impetravit.* TELLO, TELLONEVS, apud Chrodegangum in Regula Canonicorum Metensium. cap. 29. TELONARIVM, Diploma Caroli M. in Instrum. novae Gall. Christ. tom. 2. col. 179. THEOLONEVM, in Chartulario S. Vincentii Cenomanensis fol. 19. THEOLONIA fem. gener. in Litteris Edw. I. apud Rymer. to. 2. p. 293. THEOLONIVM, apud eundem Rymer. to. 2. pag. 918. to. 8. pag. 2. to. 11. p. 732. et in Actis SS. Aprilis to. 2. pag. 705. col. 2. THEVNVARIVM, eadem notione, si tamen lectio sana est. Charta ann. 1242. e Tabulario S. Nicasii Rem. TOLENEVM, in Charta Berengarii Regis ann. 950. apud Vghell. tom. 2. Ital. Sacrae col. 104. edit. 1717. TOLONEVM, in Chronico Farfensi apud Murator. tom. 2. part. 2. col. 441. TELONEVM, locus, in quo *telonearius* suas ex teloneis coactas pecunias asservat. Liber de Miraculis et transitu S. Nicolai Myrens. TELONARIVS, TELONEARIVS, Portitor, τελώνης W. Brito: *Telonearius dicitur, qui exigit tributum.* Lex. 3. Cod. Theod. de Indulg. debit. *Conductores diversorum portuum et vectigalium, publicani etiam ac Telonarii, etc.* THELONITARIVS, vel *Thelonarius*, etc. in Legibus Colomanni Regis Hungariae lib. 1. extremo. THEOLONIATOR, in Charta ann. 1565. apud Steger. in Commentariis pro Historia Alberti II. Ducis Austriae col. 426. TOLONEARIVS, Dignitas palatina apud Reges nostros, qui regni omnibus portitoribus praeerat, et ab ipsis *Portoria* recipiebat. Hincmarus Remensis Opusc. 35. TOLL, vel TOLN, TOLONIVM, Anglis *Teloneum*, ab eodem fonte, quo *Teloneum*, Gall. nostris *Tonlieu*, Germ. Zoll. Proprie vero Fletae lib. 1. cap. 47. §. 8. TOOL, TOOLLVM. Charta ann. 1165. apud Stephanotium to. 5. Fragm. MSS. THOLNEVM, eadem notione tom. 1. Monast. Anglic. p. 767. TOLNEVM, apud *Madox* Form. Anglic. pag. 116. TONLEIVM, in Charta Communiae Compendii ann. 1186. apud Baluz. to. 7. Miscell. pag. 315. alia ann. 1196. to. 4. Ordinat. Reg. Franc. pag. 63. vbi *Tonleyum* legitur. TONLAIVM, in Charta an. 1258. apud Thomasserium in Consuetudinib. Bituric. p. 156. † TONLEIVM, in Ch. a. 1229. TONLVVM, in Diplomate Ludouici Reg. Franc. ann. 1159. ex Archiuo Floriacensi. TONLERIVM, in Litteris Philippi Franc. Regis an. 1106. to. 8. Ordinat. pag. 342. TONLONEVM, in Litteris Ludovici Iun. ann. 1138. apud D. Brussel tom. de Feudorum usu pag. 507. TOLNETVM, idem quod *Teloneum*. Lexicon Cambro-Britannicum. TOLETVM, eadem, ni fallor, notione, pro *Toluetum*, in Charta Ottonis III. Imperat. ann. 985. apud Maximilianum Henricum in Apologia pro Archiep. Colon. p. 2. *Tam in bonis quam Toletis.* Quae verba pluries ibi occurrunt. TEONNIVM, idem, in Fragmento de Rebus Ludouici VII. Fr. Regis apud Duchesnium to. 4. pag. 437. THELONEAGIVM, *portagium, rotagium, vinagium*. Bulla Innocentii II. Papae e Tabulario S. Nicasii Remensis. THELONEARIVM, in Charta ann. 1087. inter Instrum. Gall. Christ. novae edit. to. 5. col. 125. TVNLEIVM, Charta ann. 1083. apud Lobinell. tom. 2. Hist. Britan. col. 173.

TELONVM, idem quod *Teloneum*, in Tabulario S. Dionysii.

TELVM.

TELVM. (1) pro eo omni, quod hominum ſaluti nocere poteſt. Capitularia Caroli M. lib. 7. c. 262. V. Legem Bajwar. tit. 3. cap. 8. §. 1. Cajus in Caluit. D. de Verbor. ſignificatione. *Telum vulgo quidem appellatur, quod ab arcu mittitur; ſed nunc omne ſignificatur quod manu mittitur.* (2) dolor lateris, in Gloſſ. Saxon. Aelfrici. Papias (ex Iſidoro lib. 4. Orig. cap. 6.) *Telum, lateris dolor, a medicis dictum, quod dolore corpus transuerberet velut gladius.* (3) TELVM AMICITIAE, Gall. *Trait d'amitie*, vel *d'ami*, Amice factum, ſi vera lectio eſt. Diploma Henrici Ducis Sleſiae ann. 1337. apud Ludewig. to. 6. Reliqv. MSS. p. 8. Sed videtur legendum eſſe *Zelo ſincerae amicitiae*.

TEMELICI, TEMELLINI, V. *Thymele*.

TEMERA, pro *Temeraria*, in Libro manuali Dodanae cap. 1. V. *Agonizatorium*.

† TEMERARE DONATIONEM, violare, infringere, in Chartul. Celſin.

† TEMERATIVE, temere, in Bulla Ioh. VIII.

† TEMERATVM, panis ampli fruſtum, in Gloſſ. Lat. Gall. Cod. 521.

TEMERIDITAS, pro *Temeritas* vitioſa temporum ſcribendi et loquendi ratione, in Privilegio Agiradi Epiſc. Carnot. ann. 696. apud Felibianum Hiſt. San. Dionyſ. pag. XVII.

TEMETVRA, *Ebrietas*, μέθη in Gloſſis Graeco-Latinis MSS. vbi editae *Trementura* perperam habent, ex *temetum*.

† TEMNICVLARE, dicitur de eo, qui temulentus eſt, in Com. ſine nomine.

TEMO. (1) Italis, Nauis gubernaculum, Gall. *Timon*. Annales Genuenſ. ann. 1195. apud Murator. tom. 5. col. 373. Hinc TEMONARII, *qui attendunt ad temones, et dirigunt nauem rectam, per quam viam debent*, in Gloſſis Franciſci Barberini in ſuum Poema inſcriptum *Documenti d'Amore* edit. Vbaldini. THEMONARIA, Gubernaculum, vel gubernaculi manubrium. Statuta Maſſil. lib. 4. Cap. 15. THIMONVS, ſimili notione. Eadem Statuta lib. 6. c. 33. TYMONVS, in Schedis D. *Le Fournier* ann. 1368. (2) TEMO, TEMONARII, voces, quae non ſemel occurrunt in Codice Theodoſiano. Sunt autem *Temonarii*, quibus *aurum tironum*, id eſt adaeratio et pretium tironum ſolvebantur: qui pretium, pecuniamque vice tironum exigebant, quippe ad praebitionem tironum provinciales tenebantur. *Temonariorum* porro munus inter vilia munera vulgo reponitur, quod *Temonaria functio*, *Temonis onus*, *Neceſſitas*, *Injuria*, dicitur in eodem Codice, locis a Iacobo Gothofredo indicatis, ad leg. 7. de Tironibus, qui de vocis etymo conjecturam ſuam profert. Paſſio S. Maximiliani: *Idem dixit Fabius Victor Temonarius eſt conſtitutus cum Valeriano Quintiano Praepoſito Caeſarienſi, cum bono Timone Maximiliano filio Victoris.*

TEMOLVS, piſcis genus, Italis *Temolo*. Petrus Azurius de Bello Canepiciano apud Murator. to. 16. col. 421.

TEMONARII. V. *Temo* 1. et 2.

TEMPE. (1) montium anguſtiae, *Clauſurae*, vti docuit Cangius ad Alexiadem p. 328. Baſilius de Exercitat. Grammat. Diploma Premiſh. Marchionis Morauiae ann. 1235. apud Waddingum: *Cum omnibus appendiciis, pratis, paſcuis, ſylvis, agris, aquis, Tempe, et omnibus hujusmodi pertinentiis.* Vbi *Tempe* ſumitur pro paſcuis in montium convallibus. V. *Alpes*. (2) † Pubes, in Formul. MSS.

† TEMPELLVM, aedicula ſacra Act. SS. t. 2. Aug. p. 523.

TEMPERACVLVM, Temperamentum, in Actis ſancti Procopii, to. 2. Iulii pag. 141. TEMPERACVLA FERRI, apud Apul. in Floridis, Gallis *Trempes*, quibus nempe mixturis ferrum induratur. V. *Temperare* 1.

Digitized by Google

TEMPERAMENTVM, Temperatio. Gall. *Melange* Andr. Floriac. in Vita MS. S. Gauzlini Biturii. Archiep. lib. I. † TEMPERAMENTVM MENSVRARVM, illarum adaequatio, in Ch. Major. monaſt.

TEMPERANTES, qui caelibem vitam affectabant, Graecis Ἐγκρατευόμενοι, vt adnotat Gothofredus ad legem 20. lit. 2. lib. 16. Codicis Theod. Iidem ſunt qui ſupra *Continentes*.

TEMPERANTIAE LIBELLVS, idem, qui *Libellus poenitentiae*, de quo in voce *Libellus*, Epiſtola Synodica Concilii Tricaſſini ann. 867.

TEMPERARE. (1) diluere, Gallice *Tremper*. Lex Longob. L. I. tit. 3. §. 4. *Si quis liber homo aut mulier venenum Temperauerit, et alii ad bibendum dare voluerit, etc. Potionem veneficam Temperare*, in Synodica Epiſt. Concilii Duſiacenſis II. V. *Diſtemperare*, et *Temperaculum*. (2) ſcalpere. *Temperat*, γλύφει καλαμον, in Gloſſ. Lat. Graec. et Graec Lat. (3) mature ire, rem ſapienter diſponere. In Statutis Leproſariae S. Iuliani in Anglia, in Additam. ad Matth. Pariſ. p. 168. habetur caput, *de Horis Temperandis*. Mox ſequitur: *Mane campana pulſata ad horas canonicas audiendas omnes ſurgant, etc.* V. *Horologium* et *Temperius*.

TEMPERIVS, pro *Temporius*, cui opponitur *Serius* Gloſſ. Graec. Lat. *Temporius*, ἐνωρότερον, *Temporia*, πρόσκαιρος. Ruricius Epiſt 23. tom. 5. Antiq. Lect. Caniſii: *Moneo vt craſtino, quod erit quarta feria, Brivae, Temperius tamen, mihi jejunus occurras.* Flodoardus lib. I. Hiſt. Remenſ. cap. 7. *Ad cujus celebritatis vigilias Temperius exurgentes.* Guillelmus in Vita S. Bernardi lib. I. cap. 5. Hiſtoria Tranſlat. S. Sebaſtiani n. 70. Rupertus de Divin. offic. lib. 10. cap. 26. Glaber Rodulphus lib. 5. cap. I. Liber uſuum Ciſtercienſis Ord. cap. 68. Apud alios interdum *Temporius* reperitur: qua vſus voce Ovidius 14. Metamorph.

. . . . *Modo ſurgit eoo*
Temporius coelo, modo ſerius
incidit undis.

Columella lib. 9. cap. 4. *Ante crepuſculum gallinae cibi ſpe Temporius ad officinam redeant.* Ordo Romanus: *Colligite vos Temporius ad Eccleſiam illam.*

† TEMPES, porticus. Gloſſ. ver. Cod. 7613.

TEMPESTA, Italis, tempeſtas, procella, grando. Chronicon Parmenſe ad ann. 1293. apud Murator. tom. 9. col. 825.

† TEMPESTARE, *vexare, moleſtare*, in Gloſſar. Provinc. Lat.

TEMPESTARII, TEMPESTVARII, in Capitulari Aquisgran. an. 789. c. 93. in Capitul. I. incerti anni c. 40. lib. I. Capit. c. 62. et apud Cathwolphum in Epiſtola ad Carolum: *Qui tempeſtates et alia maleficia faciunt*, in Capitul. 2. ann. 805. cap. 25. qui νεφοδιώκται, in Synodo Trullana cap. 91. *Emiſſores tempeſtatum*, in Poenitentiali Theodori c. 33. apud Spelm. tom. I. Concil. Anglic. ſeu *immiſſores*, vt habet Cumeanus Abbas lib. de Menſura Poenitentiarum cap. 7. *Tempeſtatum immiſſores, qui quibusdam incantationibus grandines in vineas meſſesque mittere perhibentur*, in Leg. Wiſig. lib. 6. tit. I. §. 3.

† TEMPESTAS EXTREMA, poena confiſcationis, in Ch. Mſ. a. 1284.

TEMPESTATIO, pro *Temptatio*, ſeu *Tentatio* male legerunt Lud. de la Cerda et Voſſius apud Gregor. Turon. de Viris Patrum c. 11. Sic enim praeferunt aliae editiones.

TEMPESTATVS, Conſperſus. Acta S. Philippii Nerii to. 6. Maii pag. 654.

TEMPESTE, aliquando. Miracula S. Vulfranni to. 3. Martii p. 164. *Sed tale quid natura Tempeſte factum uſpiam non agnovimus.*

TEMPESTIALIS FEBRIS, f. Febris ardens, quae quaſi *tempeſtatem* excitat in laborante, qui ſui compos non eſt cum talem febrim patitur. Miracula MSS. Vrbani V. PP. *Gra-*
uiſſ

miſſimam infirmitatem et febrem Tempeſtatem patiebatur, etc.

† TEMPESTIVE, impetuoſe, in Litt. remiſſ. a. 1364.

TEMPESTVARII, V. *Tempeſtarii.*

TEMPESTVS, Tempeſtiuus, opportunus, in Actis S. Petri Coeleſtini PP. to. 4. Maii p. 454. et tom. 3. Muratorii p. 632. col. 2.

TEMPIERIVM, Tigni ſpecies. Statuta Montis-regalis p. 312. *Item pro media dozena poſtium ligno ſol. duos den. Item pro media dozena Tempieriorum ſol. den.* IIII. *Item pro media dozena gamboriarum ſol. den. ſex* V. *Templarius.*

TEMPLACIVM, idem quod Templum, ſpirituali notione. Statuta Equitum Teuton. art. 36. apud. R. Duellium, lib. 2. Miſcell. p. 42.

TEMPLALES OPES, pro Temporales, mendoſe Radulfus Cadom. de Geſtis Tancredi apud Marten. to. 3. Anecdot. col. 198.

TEMPLARII. Templariorum Militum Ordo inſtitutus anno 1118. Hieroſolymis ab Hugone de Paganis et Gaufredo de S. Aldemaro: horumque fuit primitus profeſſio, *vt vias et itinera, maxime ad ſalutem peregrinorum, contra latronum et incurſantium inſidias, pro viribus conſeruarent.* Cum autem novem annis poſt eorum inſtitutionem in habitu fuiſſent ſeculari, in Concilio Trecenſi data fuit eis Regula, et habitus aſſignatus, albus videlicet, mandato Honorii II. PP. et Stephani Hieroſolymitani Patriarchae. Poſtmodum vero ſub Eugenio PP. cruces de panno rubeo, vt inter caeteros eſſent notabiliores, aſſuere coeperunt, tam equites, quam eorum fratres inferiores, qui dicuntur *Seruientes.* Atque hi, quoniam juxta Templum Domini in Palatio Regio manſionem habebant, *Fratres Militiae Templi*, ſeu *Templarii* appellati. De Templariorum cruento interitu Poëma MS. cui titulus, *Les Adnentures aduenues en France*, initio ſaeculi XV. editum, haec refert:

L'an mil trois cens et VII ſcachez bien qu'en ce temps
Furent prins les Templiers qui moult furent puiſſans;
Vilment furent menes auques des plus vaillans
Ie croi bien que ce fu par l'art des meſcreans,
Ie ne ſcai ſe Templiers faiſoient tels exploits
Mais en leurs draps portoient une vermeille crois.

TEMPLARIVS, ſpecies tigni vel aſſidis. Statuta Vercell. fol. 76vo. *Item quod nullus reuenditor emat vel emi faciat lignamen aliquod, trabes, canterias, columnas, remas, circulos, aſſides, Templarios, nec aliquod aliud lignamen laboratum vel non laboratum vsque ad horam octave, que pulſatur poſt nonam.* V. *Templerium.*

† TEMPLATVRA, fornix, concameratio, inde TEMPLATVS, concameratus. Ch. a. 1349. t. 2. Hiſt. Caſſin. p. 545.

† TEMPLICOLAE, i. q. *Templarii*, t. 4. Aug. p. 380.

TEMPLVM, *Templa* appellatas potiſſimum paganorum aedes ſacras, docet Cod. Th. tit. *de Paganis, ſacrificiis et templis*, locis a Iacobo Gothofredo indicatis in Paratitio ejusd. tit. v. 3. Interdum tamen ita dictae Chriſtianorum aedes ſacrae, vt L. 4. de his, qui ad eccleſiam fugiunt, d. Cod. TEMPLVM, ordo ipſe *Templariorum.* Will. Brito lib. 5. Philipp.

Suſcipiens habitum Templi Syrias aufugit in oras.

TEMPLVM, aedes Templariorum, quomodo Pariſiis eorundem aedes etiamnum appellatur, vulgo *le Temple.* Monaſtic. Anglic. t. 2. p. 549. *Dedit Templariis Templum Outtinge pertinens eidem.* TEMPLVM DEI, *Deo fidele, coeleſte.* Coetus Chriſtianorum, Eccleſia, Lactantio lib. 4. Inſtitut. cap. 14. et lib. 2. de Morte perſecutorum c. 2. et 15. TEMPLVM DOMINI, *Templum Militiae*, Ieroſolymis. Iacobus de Vitriaco lib. 5. Hiſt.

Digitized by Google

Hiſt. Orient. n. 12. apud Marten. to. 3. Anecd. col. 277. *In Templo Domini Abbas eſt, et Canonici regulares. Et ſciendum eſt, quod aliud eſt Templum Domini, aliud Templum Militiae. Iſti Clerici, iſti Milites.*

TEMPORALIA. (1) Pulvinus, forte quod in eo reclinentur tempora, ſic dictus. Rituale MS. a Martenio laudatum in Translatu de antiq. Eccl. Diſcipl. in Diuinis officiis pag. 382. vbi de Feria VII. Paraſce. (2) Bona Clericorum, Gall. *Le Temporel*, in Inſtrumentis Gall. Chriſt. nouae edit. col. 159. apud Ludewig. to. 6. Reliq. MSS. p. 5. *Temporale dominium*, apud eundem Ludewig tom. 5. pag. 508. V. *Regalia* 2. et *Temporalitas* 2. (3) † Iejunium quatuor temporum, ap. Murat. t. 5. Antiq. Ital. p. 264.

TEMPORALIS. (1) *Temporales poteſtates*, in Lege 117. Cod. Th. de Epiſcop. qui ibidem *ſaeculares judices* appellantur. *Temporales domini*, in Declaratione ann. 1335. apud Ludewig. to. 5. Reliqu. MSS. p 509. et alibi. *Temporales perſonae*, Seculares, laici, apud Rymer. tom. 9. p. 877. col. 2. TEMPORALIS DIES, in leg. 63. de Appellat. leg. vlt. de Reparat. appellat. Cod. Th. et in Cod. Iuſtin. etc. dicitur vltimus ſpatii et temporis illius, quod ad appellationem exſequendam vel reparandam legibus tribuitur: quo exſpirante, cauſa quoque exſpirat. Gloſſ. Graec. Lat. ἐλιγοχρόνιος, *Temporalis*. Et alibi. Πρόσκαιρον, *Temporale*. Adde Latino-Graecas. TEMPORALIS HOSTIS, capitulare 2. ann. 813. c. 9. *Habeant loricas vel galeas, et Temporalem hoſtem, id eſt aeſtiuo tempore*, (hoc eſt definito, aeſtate ſcilicet in *hoſtem* ſeu exercitum pergant, vt jam dictum eſt in *Hoſtis*. (2) Inconſtans. S. Columbanus Epiſt. 3. *Nos ſcimus, quod cum gaudio et feruore ſuſcepimus verbum domini. Caueamus nunc, ne ſimus Temporales*. (3) † Ejusdem aetatis, coaetaneus, in Inuent. Chartar. rec. (4) † Qui ab officio amoueri poteſt. Ch. MS. a. 1411.

TEMPORALITAS. (1) Tempus, aetas, temporis ratio. Tertullianus de Pallio c. 1. (2) Idem quod *Temporalia* 2. Bona Eccleſiaſtica. Epiſtola Iuliani Caeſarini Card. ad Eugenium IV. PP. *Non dico eſſe negligendam Temporalitatem; ſed dico multo pluris eſſe aeſtimandam animarum ſalutem*. V. *Regalia* 2.

TEMPORALITER. (1) Ad tempus. *Lex temporaliter obſeruata*, Tertulliano adverſus Iudaeos c. 2. *Incrementum ſuſcepit ſpirituale et Temporaliter*, hoc eſt, quoad res ſpirituales et terrenas. V. *Temporarie*. (2) † Proſpere, feliciter quoad temporalia, t. 10. Collect. Hiſt. Franc. p. 607.

TEMPORANEE, *Temporius*, Gall. *De bonne heure*. Ritus ordinandi Epiſcopum in Eccleſia Rotomagenſi: *Tertia pulſetur Temporanee, et interius praeparet ſe Dominus Archiepiſcopus, etc.*

TEMPORANEVS, maturus, tempeſtiuus. Iac. 5. 7. *Ecce agricola expectat pretioſum fructum terrae, patienter ferens donec accipiat Temporaneum* (ſuppl. imbrem, Graec. ὑετὸν πρώϊμον) et *ſerotinum*. Paſſim occurrit in ſacris Scripturis.

TEMPORARE, *Tempus ducere*, (Gall. *Temporiſer*) *vel in tempore viuere. Adtemporare, contemporare, ſimul temporare*. Ioan. de Ianua.

TEMPORARIE, Adtempus. Saluianus lib. 5. de Gubernat. Dei: *Nihil ſuſceptis tribuunt, ſed ſibi hoc etiam pacto aliquid a parentibus Temporarie attribuitur, vt in futuro totum filiis auferatur.*

TEMPORATIM, pro vario tempore. Tertullianus de Pallio c. 2. *Sic et terram ſi recenſeas Temporatim veſtiri amantem, prope ſis eandem negare, memor viridem cum conſpicis flavam, mox viſurus et canam*. Adde eund. Tertull. lib. de Anima cap. 28.

TEMPORICARE, vt infra *Temporizare*. *Dum iret Temporicando*, in Chronico Eſtenſi ad ann. 1318. apud Murator. tom. 15. col. 517.

Digitized by Google

TEMPORINVS, tener, mollis, Gallis *Tendre*. Ordo Cluniac. lib. 2. de Vita S. Geraldi c. 27.

TEMPORIVE, Gregor. Turon. lib. 5. Hiſt. c. 46. *Nunquam prandio vſus eſt, niſi tantum coena, ad quam ſic Temporive reſidebat, vt ſole ſtante conſurgeret*, Vbi forte legendum *Temporius*. V. *Temperius*.

TEMPORIVS, Maturius, citius 2. *Temperius*.

TEMPORIVVS FRVCTVS, apud Fauſtum lib. 2. de Libero arbit. c. 10. Medius inter praeconem et ſerotinum.

TEMPORIZARE, Gall. *Temporiſer*, Ital. *Temporeggiare*, cunctari. Legitur in Hiſtoria Monaſterii S. Laurentii Leodienſis apud Marten. tom. 4. Ampl. Collect. col. 1143. V. *Temporare*.

TEMPTARE, pro *Tentare*, paſſim legitur, vt et *Temptatio*, pro *Tentatio*. V. in hac voce.

TEMPTATIVVS, pro *Tentativus*, ſeducens, fallax, in Charta ann. 1377. cujus locus exſtat in *Truffativus*.

TEMPTATVS. Capitula ad Legem Alamannor. c. 22. edit. Baluzianae: *Si inclida miſa non fuerit, et priſa et Temptata fuerit, etc.* i. tenta ſeu detenta.

TEMPTORIVM, pro *Tentorium*, in Memoriali Poteſtatum Regienſ. apud Murator. to. 8. col. 1096.

TEMPTVS, pro *Tentus*, detentus paſſim.

TEMPVS, *Ad tempus*, ſuo tempore, mature, phraſis Gallica, *A temps*, vel *en ſon temps*. Capitula Caroli M. lib. 2. cap. 18. *Aut ſi aliqua re praepediente et facere non potuit, cur nobis ipſam impoſſibilitatem ad Tempus non annuntiavit.* Et cap. 27. *Eorum relatu nobis ad Tempus indicetur.* TEMPVS, Aer, coelum, Gall. *Temps*. Annales Genuenſ. ad annum 1227. apud Muratorium to. 6. col. 446. *Vbi per plures dies moram fecit, quia procedere non poterant, novercante maris et Temporis qualitate, exinde vero nondum Tempore tranquillo, etc.* LIBER TEMPORVM, *id eſt Paralipomenon*, apud S. Hieronymum lib. 2. in Ruffinum cap. 8. TEMPVS OCTAVIANVM, quo Caeſar. Auguſtus imperabat. Charta apud Meichelbec. to. 2. Hiſt. Friſing. p. 351. *Magna populorum concordia ſiebat, letantes in eo quod Octavianum Tempus ſe accepiſſe mirabantur.* TEMPVS PINGVEDINIS, quo pingueſcunt ferae. Charta vetus apud Thomam Blount in Nomolexico. † TEMPVS MORTVVM, quo operae ceſſant, in Lit. remiſſ. a. 1350.

TEMPVSCVLVM, Tempus, aetas. Vita S. Gerardi Abb. Bron. an. 19. ſaec. 5. Benedict. p. 264. *Aſſeverans ejus tutamine revexiſſe aurea quondam Tempuſcula.*

TEMTOR, fidejuſſor, vt puto 2. *Teles*.

TENA vel TENIA. Ioanni de Ianua, *a teno dicitur, eſtque vittarum extremitas dependens diverſorum colorum* vel *extrema pars vittae, quae dependet coronae* Gloſſae S. Andreae Avenion. MSS. ſaec. XIII. *Tenia ſeu Tena dicuntur lingule que dependent de mitra pontificis.* Gloſſ. Lat. Gall. *Tena* vel *Tenia*, *Bende ou queue de mitre.* Provinciale Eccleſiae Cantuar. L. 3. tit. 1. *Contra Clericos portantes infulas, aut Tenas coram Praelatis, etc.*

† TENABILIS, qui defendi poteſt, Germ. haltbar. Ch. Mſ. a. 1423.

TENABVLA, idem quod mox *Tenacula*. Forceps, Ital. *Tenaglia*. Hiſtoria Dulcini Haereſiarchae apud Murator. to. 9. col. 440. V. *Tenalea*.

TENABVLVM, V. mox *Tenaculum*.

TENACES, *forcipes*, in Gloſſis antiquis MSS. Hiſpanis *Tenazas*, Gallis *Tenailles*, a tenendo, inquit Philander ad Vitruvium. Charta Fernandi I. Regis Hiſpaniae aerae 1101. *Servitium de menſa, id eſt, ſalare, inferturia, Tenaces, trullone cum coclearibus 10. etc.* (Fuſcinas hic intelligo, Gallis *Fourchettes*.)

TENACIA, pro *Tenacitas*, uſurpatur ab Iona Aurel. Epiſc. lib. 3. de Inſtit. laicali c. 11. et a Scriptore vitae B. Lidwinae t. 2. Aprilis p. 278.

TENACVLA, forceps, in Mamotrecto ad 2. Paralip. c. 4. Gallis *Tenaille*. *Tenaculum*, ea notione legitur in Vita

Vita S. Dunſtani, to. 4. Maii pag. 363. *Tenacula, quibus ferra tenebat, etc.*

TENACVLVM. (1) *venabulum*, Ioanni de Ianua. (Lego in editione ann. 1514. *Tenabulum, venabulum, quia retinet aprum venientem.*) Gloſſ. Lat. Gall. habet *Tenabulum. Retenail. espie.* At aliud ſonat in M. Chronico Belgico p. 172. vbi de expugnatione Aſcalonitana a Balduino Rege Hieroſol. *Quod inter maxima miranda miracula mirandum eſſe ſummum videtur, vt vrbs 150. turribus praevalidis munita, et Tenaculis domum in plateis ſuis quaſi crypta laquearíis ſupertecta, tandem aliquando vinceretur* Leg. Forte *Tectaculis.* (2) fiſtula, *retinaculum*, *Retenail*, in Gloſſ. Lat. Gall. laudato. Vetus Charta apud Io. Scheſſerum ad Chronicon Vpſalienſe p. 152. (3) † *Inſtrumentum Scriptoris*, in Gloſſ. Lat. Gall. Cod. 521.

TENAGIARE, candenti forcipe laniare, Ital. *Tenagliare*, Gall. *Tenailler*. Ioh. Demuſſis Chron. Placent. ad ann. 1326. apud Murator. to. 16. col. 494.

TENALEA, TENAGLA, forceps, Gall. *Tenaille*, Ital. *Tenaglia*. Ioh. de Bazano Chron. Mutin. apud Murator. to. 15. col. 613. V. *Tenella*. TENALES, eadem notione. Index vtenſilium de Ruminiaco e Chartulario Compend. TENALIA, eodem intellectu. Chron. D. de Gravina to. 12. Muratorii col. 567. TENALIVM, eodem ſignificatu. Chronicon Bergom. Caſtelli de Caſtello ad ann. 1406. TENALIA, idem, Enumeratio MS. munitionum Sommeriae in Occitanis ann. 1260.

TENALLEATVS, candenti forcipe laniatus, Gall. *Tenaillé*. Annales Eſtenſes ad ann. 1403. apud Murator. to. 18. col. 990. V. *Tenajare*.

TENAMENTVM, idem quod infra *Tenementum*, in *Tenere*, V. ibi.

TENANCIA, V. in *Tenere* 1.

TENANDRIVS. Statuta Roberti III. Regis Scotiae c. 4. §. 3. *Statutum eſt et ordinatum, quod licet in poſterum dominus Rex de dicto Comitatu aut dominio, cum Tenandriis et libere tenentibus per chartam ſuam infeodaverit aliquem*, etc. TENENDRIA, pro villa, infra occurrit; quidni *Tenandrius*, pro villicus? V. *Tenendria* in *Tenere* 1.

TENANTIA, V. *Tenentia*, et *Tenere* 1.

TENASMVS, *Egerendi libido continua, ſed inanis*, Laurentio in Amalthea. Plinius lib. 28. c. 14. habet: *Teneſmos, id eſt, crebra et inanis voluntas deſurgendi.* Habet etiam *Tenaſmus* eod. cap. Saepius alii *Teneſmus* dicunt.

TENATOR. (1) pro *Tannator*, vt videtur, Gall. *Tanneur*, *Conſtantius de Mongueur Tenator Trecenſis*, in Charta ann. 1249. ex Chartul. Campan. fol. 533. col. 1. (2) † qui praedium a domino feudali pendens, tenet et poſſidet, t. 1. Annal. Praemonſtr. p. 365.

TENATVRA, V. infra in *Tenere* 1.

TENCA, piſcis fluviatilis notus, Gall. *Tanche*, Ital. *Tenca*, Auſonio in Moſella v. 125. *Tinca.* Dicitur *Tenca* Petro Azario apud Murator. to. 16. col. 428. Hinc emendandus alter ejuſdem Rumpleri locus col. 468. vbi pro *Tenca* perperam habetur *Tenta*. TENCHA, eadem notione, in Statutis Aſtenſibus. TENCHIA, eodem intellectu, in Charta Hugonis Abb. S. Dionyſii an 1200. ex Archivo B. Mariae de Argentolio.

TENCHVRERIVS. Sententiae Inquiſit. Tolos p. 9. *Matheus Aycardi Tenchurerius de Toloſa, etc.* Forte *Tenthurerius* pro *Tenturerius*, Gall. *Teinturier*, tinctor, infector. † Seu potuis a provinciali *Tenchurié*, pro *Teinturier*. V. *Teinturarius*.

TENCIA, induciae, in Ch. a. 1234. V. *Tenencia*.

TENDA. (1) Tabernaculum, tentorium, Gallis *Tente*, Ital. *Tenda*. Tudebodus lib. 2. Hiſt. Hieroſolymitanae: *Et in noſtras laxatis frenis concurrerunt Tendas.* TENDA, Hiſpanis, eſt Statio, ſeu officina in foro aut locis publicis exponendis et vendendis mercibus. *Tentorium* exponitur in Foris Aragon. lib. 9. p. 179.

Digitized by Google

p. 179. Diploma Weremundi Regis Hiſp. apud Ambroſium Moralem: *Cum omnibus vtenſilibus, cupis, torcularibus, et Tendis in mercatello, et vineis, quae ſervierunt ipſi corti, etc.* TENDARII, qui in *Tendis* merces ſuas venum exponunt. *Apothecarii et Tendarii*, in Foris Aragon. lib. 9. tit. Quod Phyſici, etc. TENDERE, Tentorium explicare, vel in tentorio ſubſiſtere, caſtra metari, Italis *Tendare*, Gallis *Tendre*. Gloſſ. MSS. Reg. Cod. 1013. *Tendebat, tentorium habebat*, Palmerius ad Saluſtium p. 520. reſtituit vocem *Tendentes*, pro *Tentoria figentes*, atque vocabulum eſſe Numidarum. Huc viri docti iſta referunt Maronis:

. . . . *hic ſaevus Tendebat Achilles.*

Et Suetonii in Galba cap. 12. *Cohors Germanorum juxta hortos Tendebat.* Denique Taciti Annal. 13. *Milites Tendere omnes extra vallum juſſit.* (2) TENDA, apud Papiam, *quae ruſtice Trabis dicitur.* Cod. alius *Trabea* praefert. (3) † TENDA, TENDALIS, locus vacuus, in quo aliqua extendi ſ. expandi poſſunt, Hiſp. *Tendalero*. Ch. Mſ. Caroli VII. V. *Tenta*.

† TENDARE, pro *tendere*, explicare, t. 3. Hiſt. Nem. p. 105.

TENDARII, V. *Tenda* 1.

TENDARIS, locus vbi panni explicantur ſeu extenduntur, vt diſcimus ex Litteris Philippi VI. Reg. Franc. ann. 1335 to. 2. Ordinat. pag. 115. V. in *Tenda* 1. et infra *Tiratorium*. 1.

† TENDARIVS, tinctor, infector, Gall. ol. *Tandeur*. Gloſſ. Gall. Lat. a. 1344.

TENDELLI, mendoſe, vt dicitur in *Collaterii*.

TENDERE, extendere. Codex Theod. lib. 11. tit. 14. leg. 1. Pro tentorium explicare ſeu caſtra metari ſumitur paulo ante in *Tenda* 1.

† TENDICVLA, diminut. a *Tenda*, tabernaculum. Stat. ant. Cuman.

TENDITAS, voluntas auctoritas[...] Bulla Gregorii IX. PP. e Tabular[...] Corbeienſi.

TENEAMENTVM, TENEATVR[...] V. in *Tenere* 1.

TENEBELLAE, paruae tenebrae. C[...] Mamertus lib. 2. de Statu anim[...] cap. 9.

TENEBRAE, officium eccleſiaſticu[...] ita appellatum, quod peragitur [...] ria 4. 5. et 6. majoris hebdomada[...] *His enim diebus Eccleſia Tenebr[...] colit, et Matutinas in Tenebras fin[...]* inquit Durandus lib. 6. Ratio[...] cap. 72. num. 2. *Primo quia in l[...] ctu et moerore eſt propter domini pa[...] ſſionem: et propter ejus triduana[...] mortem exequias celebrat triduana[...] Secundo Officium Tenebrarum ſign[...] ficat Tenebras, quae fuerunt ſup[...] faciem terrae, cum pendebat Sol j[...] ſtitiae in cruce, etc.* Hugo Fla[...] niac. p. 170. *Vbi vero ventum [...] ad Tenebras, miſer ille, dum Kyr[...] eleyſon cum verſibus cantaretur, co[...] de compunctus genibus patris adv[...] lutus eſt.* Ad hunc poſteriorem l[...] cum non ſatis attendiſſe videtur M[...] billonius, cum *Tenebras* generati[...] *Matutinas* interpretatur in Onom[...] ſtico ad calcem partis 1. ſaeculi V[...] SS. Benedict. Verum quidem eſt [...] *Matutinis* hic agi, ſed de *Matutin[...]* nocte Coenae Domini celebrand[...] vnde a Coena Domini dictae ſu[...] *Tenebrae*, non a tenebroſo noct[...] tempore, vt intellexiſſe videtur [...] doctiſſimus.

TENEBRARE, *obſcurare, tenebroſ[...] facere.* Iohanni de Ianua: *Tenebra[...] terras.* Martiano Capellae lib. [...] S. P Chryſologus Serm. 74. O[...] *nebulae fumus mulieris Tenebraſ[...] aſpectum* 1.

TENEBRARIVS, vir obſcuru[...] obſcuri nominis. Vopiſcus in F[...] mico.

TENEBRATIO, obſcuratio, caligati[...] *Tenebratio viſus*, Coelio Aur[...] lib. 1. Chron. cap. 2.

TENEBRESCERE, tenebroſum fie[...] *tenebris* obduci, S. Auguſtinus [...] Geneſi ad litt. lib. 1. cap. 10.

TENEBRICARI, idem quod *Ten[...] breſcere. Sed medio die Tenebri[...]*

nis, apud Tertullianum adverſ. Iudaeos c. 13.

TENEBRICOSITAS, obſcuritas, caligo. *Tenebroſitate vexari*, Coelio Aurel. L. 1. Chron. cap. 4.

† TENEBROSITAS, idem, in Lit. remiſſ. a. 1398.

† TENECIO, poſſeſſio, in Ch. Mſ. 1204. V. *Tenere*.

TENECVLA, idem quod *Tenacula*, Forceps, Gall. *Tenaille*. Acta SS. Martii tom. 2. pag. 508.

TENEDO, TENEDVRA, V. *Tenere* 1.

TENELLA, Gall. *Tenaille*, Forceps. Vita B. Lidwinae, to. 2. Aprilis p. 274. V. in *Tenalea*.

TENELLVS. (1) obturaculum oris dolii. Io. Laudenſis in Vita S. Petri Damiani Cordin. num. 22. de dolio, ſeu tina: *Evulſo Tenello, nihil prorſus vini ſuſcipiunt.* (2) Coenaculum aulicorum. Ordinatio Humberti II. ſuper ordine et numero menſarum to. 2. Hiſt. Dalph. pag. 311. col. 1. V. *Tinellus*. (3) † Structa in forcipis modum munitio, Gall. *Tenaille*. Ch. Mſ. a. 1231.

TENEMENTARIVS, TENEMENTVM, TENENDRIA, etc. V. *Tenere* 1.

† TENENCIA, induciae, in Stat. Aragon. a. 1351. V. *Tencia*.

† TENENCIOR, i. q. *Tenens*, V. in *tenere*.

TENENS, forenſe vocabulum, pro reo, vt contra, *Petens* pro actore, in Regiam Majeſtatem lib. 2. cap. 8. Occurrit paſſim in Legibus Scoticis et Anglicis. V. *Tenere* 1.

TENENSA, poſſeſſio quam quis tenet ab alio. Charta an. 1210. e Chartulario Lezarenſi. V. infra *Tenere* 1.

† TENENSARIVS, TENENSOR, i. q. *Tenens*, V. in *Tenere*.

TENENTA, TENENTARIVS, V. in *Tenere*.

TENENTIA, TENANTIA. (1) Securitas ſtandi promiſſis et conuentis. Literae Willelmi Scotorum Regis ann. 1209. apud Rymer. to. 1. p. 155. col. 2. *Pro eiſdem terminis fideliter tenendis dedimus eis in Tenentiam obſides noſtros, quos habet.* Occurrit alia notione in *Tenere* 1. (2) † Proprietas, dominium in Teſt. Mſt. 1312. (3) † Reditus, qui ex praediis percipitur, in Ch. Mſ. a. 1222.

TENENVM, ager, vt videtur, clauſus. Charta ann. 1358. apud Corbinell. inter Probat. familiae *de Gondo* to. 1. pag. CLVII. *Item vnum palatium magnum cum columbaria, et cella, et curia, et vna domo baſſa, et caſolare, et Teneno cum vitibus poſitum in populo S. Martini.*

† TENEORICA, *genus cartae*, in Vet. Gloſſ. Cod. reg. 7613.

TENERARE, tenerem efficere, Conſtantino Africano, cujus locus exſtat in *Gallia*.

TENERE. (1) TENERE, TENENS, TENEDO, TENEMENTVM, etc. Voces fori feudalis. TENERE, dicitur, qui praedium a domino feudali dependens, et in ejus feudo vel dominio poſſidet: quae vox hac notione paſſim occurrit. † TENERE PER ACAPTVM, ſub accepitorum conditione et onere. Conſuet. Catal. Mſ. † TENERE AD DVO BLADA, per tantum temporis habere agrum, vt tenens bis ex eo bladum colligere poſſit. Ch. Mſ. a. 1294. TENERE IN CAPITE dicitur, qui nullo medio ratione feudi domino ſubjectus eſt: apud Anglos ſpecialiter, qui a Rege ſeu *Corona* feudum ſuum tenet. Cowell. Charta Henrici Regis Angliae circa ann. 1155. apud D. Bruſſel tom. 2. de Feudorum vſu p. 1. ad calcem. † TENERE DE NVDO AD NVDVM dicitur, qui nullo medio, ratione feudi, domino ſubjectus eſt, in Ch. Mſ. a. 1281. TENERE A SOYETE, hoc eſt, ad ſocietatem, vt ſatis explicant Litterae Officialis Morinenſis ann. 1271. e Tabulario Corbeienſi. V. *Socida*. TENENTES IN COMMVNI, ſicut illi, qui ex diuerſis titulis terras ac tenementa pro indiuiſo tenent. Ita Cowellus lib. 2. tit. 2. §. 14. Ii in Foris Aragonenſibus vnica voce *Terras tenentes* dicuntur, apud Michaelem *del Molino* in Repertorio p. 75. et alibi. *Terretenens*, in Chronico Petri Regis Aragon. lib. 1. cap. 43. TENENTES IN FEODO SIM-

Digitized by Google

SIMPLICE., Littletoni ſect. 1. 2. 3. etc. *Tenans en fée ſimple*, V. in *Feodum ſimplex*. TENENTES IN FEVDO TALLIATO, V. *Feudum talliatum*. TENENTES IN TALLIA GENERALI, Littletoni ſect. 14. et 15. dicuntur, cum tenementa dantur alicui et haeredibus ex proprio corpore procreatis. Tum enim *generalis tallia*, (*general taile*) dicitur, quia ex qualibet vxore, ſi is plures habuerit, liberi procreati ad ejusmodi tenementorum ſucceſſionem admittuntur. TENENTES PER TALLIAM SPECIALEM, cum tenementa alicui et vxori, et haeredibus ex vtroque procreatis dantur. Tum enim ſoli ex hoc conjugio nati liberi ad ea tenementa admittuntur. Littleton. ſect. 16. 19. V. *Talliare* in *Tallia* 8. et *Feudum talliatum*. TENENS IN DOTE, dicitur cum vxor marito defuncto, tertiam ejus tenementorum in dote tenet. Idem ſect. 36. TENENS AD VITAM, ſeu uſumfructum. Idem ſect. 56. TENENS AD CERTVM *annorum numerum*. Idem ſect. 58. 59. etc. TENENS AD VOLVNTATEM, cum tenementa alicui conceduntur poſſidenda ad voluntatem donatoris, apud eundem ſect. 68. et ſeqq. Quae quidem *Tenura*, alia videtur ab ea, de qua vetus Conſuetudo Normanniae MS. part. 1. ſect. 3. c. 15. TENENS PER CONSVETVDINEM *Angliae*, dicitur is, qui tenet ſeu poſſidet *Tenementa* vel terras, quae ex Conſuetudine Angliae maritis, vel in dotem vxoribus permittuntur. Is enim invaluit mos apud Anglos, vt ſi quis faeminam haeredem ducat, et ex ea prolem gignat, quae viua prodit in lucem, terras, de quibus vxoris nomine ſaiſitus in ejus vita eſt, et mortua, integras ad vitae ſuae terminum retineat. Quam legem Henrico I. quidam adſcribunt. V. Littletonem ſect. 35. TENENTES LIBERE, qui liberum tenementum tenent vel poſſident. In Legibus Malcolmi II. Regis Scotiae c. 9. *Libere Tenentium* alii ſunt *intrinſeci*, alii *forinſeci*, in Fleta lib. 2. cap. 71. §. 13. TENENS MEDIVS. V. in *Medius*. TENENS PER COPIAM ROTVLI CVRIAE, V. in *Copia*. TENENS PER VIRGAM, V. *Virga*. TENENS PER HOMAGIVM, in vett. Conſuetud. Normanniae cap. 28. 29. TENENS PER PARAGIVM, V. *Paragium*. TENENS PER ELEEMOSYNAM, V. *Eleemoſyna* 2. TENENS PER BVRGAGIVM, V. *Burgagium*. TENENS PER BORDAGIVM, V. *Bordagium* in *Bordas*. † TENERE, ſubſt. praedium haereditas in Stat. Piſtor. a. 1107. TENEMENTVM, territorium, diſtrictus alicujus loci, Statuta Arelat. MSS. *Si maleficium vel injuria in Arelate vel ejus Tenemento commiſſa fuerit, etc.* Statuta Maſſil. lib. 2. cap. 32. *Statuimus, quod ſi aliquo tempore* (contigerit) *talem fieri in ciuitate Maſſiliae, tenemento vel ejus diſtrictu, occaſione guerrae generalis, etc.* TENEMENTVM, praedium vrbanum, quod de domino tenetur. Skenaeus ait, Tenementum communiter accipi pro haereditate vel feudo; liberum vero tenementum idem eſſe cum uſufructu, tametſi ſaepiſſime confunduntur, atque haec differentia minime obſervatur. Bracton. lib. 4. tract. 1. cap. 31. §. 1. et lib. 5. tract. 5. c. 28. §. 1. Tenementum eſt praedium, quod in villa eſt, ſeu villae partem conficit. Hiſtoria Translat. S. Iulianae Virg. ann. 1207. *Vt caſalia et Tenimenta ciuitatis ab eorum incurſibus defenſarent.* LIBERVM porro TENEMENTVM, inquit Bracton. lib. 4. tr. 1. c. 28. §. 1. *eſt id, quod quis tenet ſibi et haeredibus ſuis in feodo et haereditate, vel in feodo tantum ſibi et haeredibus ſuis.* Ita autem dicitur *ad differentiam ejus, quod eſt villenagium; quia tenementorum aliud liberum, aliud villenagium.* Liberorum autem tenementorum aliud *tenetur libere pro homagio et ſeruitio militari, aliud in libero ſockagio cum fidelitate tantum, vel cum fidelitate et homagio.* V. ibi varias ſpecies tenementorum et. cap. 38. §. 5. TENIMENTVM, in Chronico Farfenſi

Digitized by Google

ſenſi apud Murator. to. 2. part. 2. col. 536. TENAMENTVM, idem quod *Tenementum*. Charta Nobiliacenſis ann. 1270. apud Stephanotium to. 3. Antiq. Pictav. MSS. p. 888. TENEAMENTVM, eadem notione. Homagium Arturi Ducis Britan. praeſtitum Philippo Regi Fr. ann. 1202 apud D. Bruſſel tom. 1. de Feudorum vſu pag. 328. TENENTIA, TENANTIA, idem quod *Tenementum* et *Tenementura Tenanche*, in Charta ann. 1246. apud Thomaſſerium p. 86. Donatio ann. 1125. in Probat. nouae Hiſt. Occitan. to. 2. col. 429. TENEMENTARIVM, idem quod *Tenementum* in Actis Capitularib. Eccl. Lugdun ann. 1337. Camerae Comput. Pariſ pag. 23 in Chartis Lugdunenſibus, *Tenementarium* idem ſonat quod Codex agrorum vectigalium, Gallis *Terrier*. TENEMENTARIVS, idem qui *Tenens*, Manceps, feudatarius; *Tenementier*, in Conſuetud. Lotharingiae tit. 12. art. 32. et tit. 16. art. 1. Libertates Belliuiſus ann. 1256. to. 1. Hiſt. Dalphin. pag. 59. col. 1. TENEMENCIARIVS, eadem ſignificatione. Terrarium Apchonii ann. 1512. Rurſum occurrit infra. TENEMENTIVS, contracte, pro *Tenementarius*, ni fallor, in Terrario Sacriſtae S. Illidii Claromont. ann. 1398. TENENTIARIVS, idem qui *Tenementarius*, Gall. *Tenancier*. *Tenentiarii homines monaſterii* S. Iohannis Angeriac. in Charta ann. 1285. e Chartulario ejuſdem coenobii. † TENENCIOR, TENENSOR, in Ch. a. 1451. † TENANCIARIVS, in Ch. a. 1404. † TENENSARIVS, in Ch. a. 1313. † TENENTARIVS, in Ch. a. 1329. TENEMENTATOR, eadem notione. Charta ann. 1214. e Tabular. S. Barthol. Betthun. TENETVRA, forma, qua *Tenementum* de domino per vaſallum *tenetur*, ſeu poſſidetur, vel ipſum tenementum. Charta Matthaei de Marliaco ann. 1202. TENEDVRA, pag. 526. ibidem. TENEATVRA, Charta Communiae Noviom. ann. 1181. tom. 7. Miſcell. Baluz. p. 300. TENATVRA. Charta Guillelmi Cardinalis Archiepiſcopi Remenſis ann. 1182. TENGVDA. Tranſactio Ludouici Domini de Caſtro-nouo in agro Lemouic. cum incolis ejuſdem loci ann. 1461. TENEDO vel TENEZO, idem quod *Tenetura*, et *Tenementum*. Vſatici Barcinonenſes MSS. cap. 68. TENEDVS, eadem notione, in Conuentione ann. 1140. in Probat. nouae Hiſt. Occitan. col. 491. TENENDRIA, villa. Charta Wilhelmi Iuſtitiarii generalis Regis Angliae apud Ioh. Skenaeum de verborum ſignificatione pag. 82. V. *Tenandrius*. TENVRA, Gall. *Tenure*. Hiſt. Translat. S. Guthlaci num. 151. TENVRIA, eadem notione. Charta ann. 1256. e Tabulario S. Nicaſii Remenſ. † TENERIA, in Ch. a. 1253. † TENENTA, in Ch. a. 1108. TENEVRA, poſſeſſio, in Charta Libertatum de Graciaco in Biturigib. ann. 1246. TENTVRA, vt *Tenetura*. Charta ann. 1087. to. 3. Hiſtor. Harcur. p. 13. TENVITVRA. Charta Philippi Fr. Regis ann. 1190. e Tabular. Corbeienſi. TENVITIO, poſſeſſio. Charta ann. 1139. Marcae Hiſp. col. 1269. TENVITVRA. Charta Hugonis Abb. Corbeienſis ann. 1224. e Tabulario ejuſdem loci. TENVTA, Gallis *Tenüe*. Geſta Innocentii III. PP. pag. 148. *Ecce nunc omnino ſuccumbit, quia et Tenutam terrae contra populi decretum . . . illi dimiſit.* TENVTA, res quaeuis mobilis vt videtur, quam quis tenet ſeu poſſidet. Statuta Cadubrii lib. 3. cap. 61. † TENVTA, inueſtitura, in Lit. Mſ. † TENVTA, obſignatio, manucaptio, in Ch. a. 1320. (2) TENERE, *Teneri* dicuntur infantes a Patrinis, cum baptizantur, quia reuera ab iis in brachiis dextris *tenentur*, cum Sacerdos orationes baptiſmales dicit, et cum tinguntur, Gall. *Tenir ſur les Fonts de Bapteſme*. Ordo Romanus: *Induti vero* (veſtibus candidis) *ordinantur per ordinem . . . . et infantes quidem in brachiis dextris Tenentur*, majo-

Digitized by Google

majores vero pedem ponunt, ſuper pedem patrini ſui. (3) TENERE, claudicare, quod ex retento pede fiat claudicatio. Pactus Legis Salicae tit. 32. §. 9. *Si vero pes capulatus fuerit, mancus ibidem Tenueris, etc.* V. ibi Eccardum. (4) Obtinere, L. 12. Cod. tit. 53. leg. 1. et alibi paſſim in eod. Codice. (5) Habere, exiſtimare, Gall. *Tenir, Reconnoitre pour, Reputer, Eſtimer.* Bartholomaeus Scriba lib. 6. Annal. Genuenſ. ad ann. 1237. apud Murator. to. 6. col. 476. *Et juraverunt, vt dicebatur, quod non haberent, neque Tenerent dictum Poteſtatem dectum pro Poteſtate, niſi primitus cognitum eſſet et definitum per ſapientes.* (6) Cogere, congregare, Gall. *Tenir*, Litterae Henrici IV. Regis Angl. ann. 1403. apud Rymer. to. 8. pag. 334. col. 2. *Conſtat nobis per inſpectionem rotuli Parlamenti . . . apud Weſtmonaſterium Tenti, quod, etc. Huſtengo Tento*, apud Madox Formul pag. 200. *Curia Tenta*, ibid. p. 237. (7) Pertingere. Miracula B. Ambroſii Senenſ. num. 12. to. 3. Martii pag. 204. *Habuit fiſtulam in duobus digitis pedis, et Tenebat uſque ad dorſum pedis.* (8) Scriptoribus eccleſiaſticis. Credere, pro fidei articulo habere. V. Barthium ad Claudianum Mammertum p. 245. *Tene pro firmo*, in Vita Henrici V. Regis Angl. cap. 54. (9) † Tractare, accipere, agere. Ch. a. 1230. (10) † TENERE dicitur equus admiſſarius, quando equam init. Conſtit. Mſ. Petri III. Aragon. TENERE CAMPVM DVELLI, *Duello* praeeſſe, praeſidere, a Gall. *Tenir*, vt cum dicunt: *Ce juge tient ſes aſſiſes.* V. locum in *Campus* 3. TENERE CHORVM, Gallice *Tenir le Choeur*, Cantantium choro praeeſſe, cantum moderari. Iuramentum Cantoris S. Capellae Pariſ. apud Lobinell. to. 3. Hiſt. Pariſ. pag. 151. col. 2. TENERE CONTRA, vel TENERE CVM, Gall. *Tenir contre ou pour quelqu'un. Cum Rege contra Principem Tenuit in hoc bello*, in Chronico Triuetti to. 8. Spicil.

Acher. pag. 646. id eſt, Regis [illegible] aduerſus Principem ſequi [illegible] † TENERE CVRTVM, cohib[ere] coarctare, Germ. furz halten, *Curtus*. † TENERE SE IN M[ER]CATO, pactionem de re compa[rata] ratam habere. Ch. a. 1054. [TE]NERE PRISIONEM, *Corpora* in Charta ann. 1242. ex Chart[ulario] Maurigniac. Phraſis Gallica, *T[enir] priſon*. TENERE PVNCTVM cantando dicuntur qui plus ae[quo] protrahunt cantum finiendo. Collegium MS. Fontanell. pag. [illegible] TENERE AD RAVBAS, V. *Rauba*. TENERE REGNVM, [il]lud regere. Charta ann. 1213. Chartulario Campaniae fol. 86. [TE]NERE SE, vim vi repellere, [de]fendere. Gall. *Se defendre.* Bre[viarium] Hiſtoriae Piſanae ad an[n.] 1171. apud Murator. tom. 6. 184.

TENERI cum infinitivo ſequenti Debere, vel oportere, ex anti[quis] nulli notum, praeterquam Iuſti[nia]no in Inſtitutionibus, omnibus hodie ita familiare eſt, vt ſcripto[rem] vix reperias, qui non vtatur: de vitio videre potes Scioppium [de] Stylo Hiſt. p. 121. 122. et 233 Voſſium de Latin. merito ſuſp[ect.] cap. 17. p. 153.

TENERIA, manubria baliſtarum, arcubaliſtarum, Sanuto lib. 2. p[art.] 4. cap. 22.

TENERINVS, Tener, Ital. *Tener[ino]*. *Formagium tenerinum ſeu Tenerin[um]* in Statutis Placentiae fol. 81 vo. ſeus muſteus, recens.

TENERIOR. Regeſtum Caſtri [illegible] in Andibus fol. 47. *Praeco h[abet] conſuetudinem caprarum . . . . totum criagium vini, de aſcenſu e[t] deſcenſu: de nuptiis 2. den. de T[ene]rioribus 4. den. ad Natale, et 4. [den.] ad Paſcha, et 4. den. ad feſtum Ioannis. Et de Iudaeis 4. den [...] habebat armaturam conuicti, et [...] lectum robam, et quando tollet[ur] annulus ferreus) etc.* V. *Te[ne]riaria.*

† TENERITVDO ANNORVM, a[etas] tenera, t. 10. Collect. Hiſt. Fr[anc.] p. 411.

Digitized by Google

circumſtantibus innoteſcant, quicunque ingenuus incaute veniens caſum mortis aut debilitatis incurrerit, nullam ex hoc calumniam, is qui arcus poſuerit, ſuſtinebit, etc. Ex quibus patet, ita arcus ſeu baliſtas poſitas, vt motis hiſce *lieneis*, ſtatim ſagittas emitterent. (3) Plagae, rete, in Lit. remiſſ. a. 1357. (4) † I. q. *Tenementum*, praedium, poſſeſſio, haereditas, in Ch. 290.

† TENSVTVM, rete, in Ch. Mſ. a. 1317.

TENTA, (1) Tentorium, Gall. *Tente.* Computus ann. 1324. to. 1. Hiſt. Dalphin. p. 133. col. 1. V. ſupra *Tenda.* (2) TENTA, pro *Tenca*, V. in hac voce. (3) † Locus in quo panni explicantur, i. q. *Tendaris*, in Stat. a. 1317. (4) † Linamentum, quod vulneri apponi ſolet, quod *Tentare* dicebant, Gall. *Tente.* Lit. remiſſ. a. 1468.

TENTARE, attentare, oppugnare. Annales Caeſenates apud Murator. to. 14. col. 1127.

TENTATIO. (1) Examen, *Eſſays* Charta Edwardi I. Regis Angl. apud Guil. Prynneum in Libertatibus Angl. to. 3. p. 465. (2) † Ipſummet crimen pro fidei deſertione vtitur S. Cyprianus.

TENTATOR, examinator ſeu judex doctrinae candidati gradus academici. Rob. Goulet in Compendio jurium Vniverſitatis Pacis fol. 4vo.

† TENTICLAVIA, vmbellae ſ. tentorii ſpecies, in Stat. Synod. Tornac. a. 1366.

† TENTHVRARIA, tinctoris officina Fortunl. Mſ.

† TENTIA, pro *Tenentia*, continentia, in Invent. a. 1476.

TENTIO, Iuriſdictio, ditio, poſſeſſio. Chronici Fragmentum apud Labinell. to. 2. Hiſt. Britan. col. 160. In Gloſſis Lat. Gr. *Tentio*, ... redditur; in Graeco Latinis *Tάσις*, *Tencio*, *Tentio*; *Tensigo*, *Tenor*. V. *Tenere* 1.

TENTIPELLIVM, *Φάρμακον πρὸς ῥυτίδας*, in Gloſſ. Lat. Graec. Medicamento, quo pellis tenditur. *Tentipellium Artorius putat eſſe calciamentum ferratum, quo pelles extenduntur; inde Afranium dixiſſe in Promo: Pro manibus credo habere ego illos Tentipellium. Titinium ait Verrius exiſtimare, id medicamentum eſſe, quo rugae extenduntur, cum dicat: Tentipellium inducis, rugae in ore extenduntur; cum ille πρόσωπον dixerit:* Ita Feſtus, V. *Tentor.* 2.

TENTOR. (1) qui tenet ſeu poſſidet, in Litteris ann. 1515. apud Rymer. to. 13. p. 479. col. 2. (2) Inſtrumentum quo vtuntur ad tentionem pellium, pannorumque, apud Thomam Blount in Nomolexico. V. *Tentipellium.* (3) TENTORES, Ἀφῖται, in Gloſſis Lat. Graec., et Graec. Lat. Eſt autem *ἀφίτης* Emiſſor, vel manumiſſus.

TENTORIVM. (1) Machina bellica eadem quae Latinis Pluteus. Abbo de Obſidione Pariſienſi p. 505. (2) † Locus vbi panni explicantur, V. *Tenta* 3.

TENTVM, Tabernaculum, Gall. *Tente.* Literae Edwardi VIII. Regis Angl. ann. 1548. apud Rymer. to. 15. p. 175. col. 2. V. *Tenda* 1. et *Tenta.*

TENTVRA. (1) Poſſeſſio, etc. V. in *Tenere* 1. (2) † Aulaeum, tapes, a Gall. *Tenture.* Ceremon. Mſ. eccleſ. Larnot.

TENTVS IN FVRTO, in Lege Longob. lib. 1. tit. 25. §. 2. 3. 7. In furto ipſe deprehenſus.

TENVARIVS, V. mox *Tenuiarius.*

TENVCLA. Cumeanus Abbas de Menſura Poenitentiarum cap. 3. *Caeteris vero diebus paximati panis menſura, et miſſo parvo impinguata, horreo olcris, ouis paucis, formatico, ſeminalatis* (ſ. ſemidalatis) *pro fragilitate corporali, Tenucla, vel batato lactis ſextario pro ſitis gratia, etc.* Infra: *Sed menſura non gravetur panis, ſi operarius eſt, ſextario de lacte Romano, et alio Tenucla et aqua, quantum ſufficit pro ſitis ardore ſumat.* Vox detorta videtur a *Tenue lac,* Gallis *Petit lait.* Serum. V. *Balducta.*

TENVIARIVS, qui dat operam rebus tenuioribus. *Tenuarius veſtiarius*, qui tenuia veſtimenta conficit, in vett. Inſcript. apud Gruterum

Digitized by Google

rum 650. 8. 1067. 8. *Tennarius* habetur apud D. de Montfaucon to. 9. Antiq. expoſitae p. 55.

TENVISSANA, Scripturae genus, V. ſupra in *Scriptura.*

TENVITIO, TENVITVRA, TENVLTVRA, TENVRA, etc. V. in *Tenere* 1.

† TENVRA, feudalis dependentia, in Chartul. Aldernard.

TENVS, Subſt. Virgultum, vel ramus de arbore deciſus, a Saxon. *Tan*, vimen, virgultum; vnde Teutonibus apud Kilianum, *Teen*, vitile, lentum vimen, *Teenborch*, virgetum, ſalicetum, *teenen*, vimineus. Lex Friſion. tit. 14. §. 1. *Tali de virga praeciſi, quos Tenos vocant.* Infra: *Tunc vnusquisque illorum ſeptem faciat ſuam ſortem, id eſt, Tenum de virga, et ſignet ſigno ſuo, etc.*

TENVS. (1) TENVS HOC, pro *Hactenus*, dixit Auctor Vitae S. Iſidori Hiſpalenſis in Prologo ſub finem. TENVS VERBO, vel potius *Verbo Tenus.* Verbo, voce, ore, Bulla Clementis VI. PP. ann. 1346. to. 2. Hiſt. Dalph. p. 531. col. 1. V. *Oretenus*. (2) † Iuxta, in Ch. a. 1181.

TENVTA. (1) Legitima, ſi bene coniecto, materiae nummariae conflatura, Gall. *Alloy*, Conſtitut. Iacobi Regis Siciliae, tit. 1. cap. 10. *Semel tantum in vita . . . faciemus cudi monetam, legalem tamen et Tenutae . . . . competentis.* (2) Occurrit alia notione ſupra in *Tenere* 1. (3) † Capacitas, in Lit. remiſſ. a. 1377.

TENVTARIVS. Miracula B. Ringae Virg. to. 5. Iulii pag. 771. *Balthazar Porcha Tenutarius Gnoini commendauit ſe . . . D. Cunegundi.* Cl. Editor *Tenutarium* dici arbitratur eum, cui *Tenutarum* ſeu poſſeſſionum cura incumbit vel adminiſtratio. Poſſet etiam intelligi manceps, feudatarius aut villicus; Gall. *Tenancier*, niſi forte legendum ſit *Tenturarius*, quae vox ſuo loco legitur, tinctor, infector, Gall. *Teinturier*; vel *Tenniarius.* V. in hac voce.

† TENYARIVS, tinctor, vel vas ad officinam tinctoris pertinens, in Stat. Taurin. a. 1360.

TEODISCA LINGVA, V. *Teudiſca.*

TEOLICAE, Tegulae, tectum, Maſſiliae *Taulices.* Donatio Raymundi Comitis Tolos. Communi Maſſil. ann. 1216.

TEONNIVM, Vectigal, V. in *Telon.*

TEOPANTLACA, vox Indica, Tributorum exactor. Concil. Mexicanum an. 1585. inter Hiſpan. to. 4. p. 349.

TEORAGIVM. Tabularium Eleemoſynariae Montis morillionis fol. 52. *Medietatem de Teoragio, et medietatem ſeruientiae, etc.* An legendum eſt *Foragium?* V. in hac voce. † Vel potius *Terragium.*

† TEPESCI, pro tepeſcere, in Epiſt. Car. imperat. a. 876.

TEPIDITAS, pro *Tepor*, improbat Voſſius de Vitiis ſerm. pag. 622. Occurrit nude pro Tepore animi in Concilio Emeritenſi, inter Hiſpanica tom. 2. p. 629.

TEPIDITAS, Tepefactus. Vita B. Columbae Reatinae, to. 5. Maii pag. 257.

TEPIDVS, *Dubius animi, medius inter confidentem et deſperantem.* Gaſpari Barthii in Gloſſario ex Buldrici Hiſtoria Palaeſt. apud Ludewig. to. 3. Reliqu. MSS. pag. 168.

TEPORARI, pro *Tepeſcere*, apud Gunzonem in Miraculis S. Gengulfi, num. 33.

TEPPA, Terra inculta et viridi ceſpite cooperta, in Charta feudorum nobilium Caſtilionis Dumborum an. 1463. e Schedis D. *Aubret.*

TEPTIS, f. Sectio, pars, partio, a τέμνω, Secare, ſcindere, Chronicon Noualic. apud Murator. to. 2. part. 2. col. 751. *In pago Dienſe Caſſles ſibi Teptis et portione noſtra in Boſedone, quem de Siagria conquiſiuimus, vna cum libertis et ſeruis vel adpendices ſuas . . . . vt habeas volo ac iubeo.*

TERA, pro *Terra*, ni fallor. Ordinarium Eccleſ. Turon. apud Marten. de Antiq. Eccl. Diſcipl. in diuin. Offic. p. 584. *Duo pueri ſecundum R., duo de ſecunda Tera tertium*

tium R. . . . *duo clerici de tertia Tera quartum* R., *duo de quarta Tera quintum* R., *duo de baſilica ſextum* R. *duo canonici diaconi ſeptimum* R. *etc.* Vbi *pueros clericosue de Tera* dictos puto, quod non in *ſtallis*, ſed in *Terra* ſeu in chori ſolo ſtarent variis in locis dictis de *prima Tera*, *de ſecunda Tera*, *etc.* V. *Clerici.*

† TERAMENTVM, terrae prouentus. Ch. Mſ. a. 1206. V. *Terremeritum.*

TERBENTINA, pro *Therebinthina*, Gall. *Terebenthine*, Ital. *Terebintina.* Statuta Cadubrii cap. 36.

TERBICHETVM, Machina tollenonis inſtar ad putei marginem erecta, cujus fini alteri cathedram exhibenti ſpurias et rixoſas feminas imponentes, aqua ſolent immergere. Angl. *acokeſtole.* Spelmannus. V. *Trabucus* 2. et *Trebuchetum.*

TERCELLVM, menſurae ſpecies liquidorum ſimul et aridorum, modus agri, arpenti pars tertia. Chartularium Monaſterii Aquicint. fol. 40. *De vinea Theodorici in valle 3 ſextaria et dimidium et Tercellum, quod eſt tertia pars ſextarii.* V. *Tertia* et *Tercieyra.*

† TERCENARIA, vectigalis ſpecies, in Ch. a. 1216.

TERCENARIVM, idem quod infra *Tricenarium.* Charta ann. 1381. e Chartulario S. Iohannis Angeriac. p. 467.

TERCENARIVS NVMERVS, Triginta. Litterae Caroli VI. Fr. Regis ann. 1385. apud Marten. to. 1. Anecd. col. 1613.

† TERCENERIA, TERSENERIA, TERSERIA, i. q. *Tercellum*, in Inuent. a. 1476.

† TERCEOLAGIVM, praeſtationis ſpecies ex vineis, in Ch. a. 1229.

TERCERIA, i. q. *Terceolagium.* Charta Bituricenſis ann. 1318. *Videlicet quinque Tercerias ſuper quaedam pecia terrae ſita ſubter vadum molendini.* Exactionis genus eſt, vt videtur, ſic dictum a *Tertia.* V. in hac voce.

TERCERIVM. (1) Tertia pars, vt puto, Gall. *Tiers*, Ital. *Terzo.* Statuta Vercell. 137vo. *D. Vbertus Coarasa et filii . . . pro ſe et conſortibus eorum pro duobus Terceriis habeant praecipuum modios 400. boſchi mecleti.* (2) † Modus agri, i. q. *Tercellum*, in Ch. a. 1220. (3) † Inſtrumentum vt videtur, cujus percuſſione monachi ad officium diuinum vocabantur, in Ordinar. Mſ. S. Petri Aureae-vall.

† TERCEYROLA, dolii pars tertia, vt *Carteyrola*, quarta. Comput. a. 1488. V. *Terciolus.*

TERCIA, TERCIARIA, V. *Tertia* et *Tertiaria* 4.

† TERCIARE, etc. V. *Tertiare.*

TERCIEYRA IVSTA, menſura vinaria capiens monachi portionem tertia parte majorem quotidiana. V. locum in *Iuſta* 2. et *Tercellum.*

TERCIGENITVS, pro Tertio genitus, in Litteris ann. 1361. inter Ordinar. Reg. Franc. tom. 3. pag. 557.

† TERCINALE, armamentarium, Gall. *Arſenal*, ab Ital. *Darſena*, t. 2. Cod. Ital. dipl. p. 1828.

TERCIOLAGIVM, Praeſtationis ſpecies ex vineis; verbi gratia pro quadrante vinearum, ſeu *Pour un quart de vignes, demi baril.* Ita in Regeſto Cenſuum et feudorum Carnot. p. 8. vbi *Terceuil*, vel *Terceaux* appellatur. Charta Hugonis Decani et Capituli Carnotenſis ann. 1224. ex Tabulario ejusdem Eccleſiae n. 248. *Totius vini medietas noſtra erit, et altera medietas dictis cultoribus, remanebit. Terciolagium ſingulis annis de vineis, ex quibus debebitur, ae communi reddetur.*

TERCIOLVS. (1) Monetae ſpecies, V. *Tertiolus.* (2) † Dolii ſ. modii pars tertia, in Ch. Mſ. a. 1202.

TERCIVM et *Dangerium*, V. *Tertium.*

† TERCOLIVM, modus agri, i. q. *Tercellum*, in Ch. Mſ. a. 1270.

TERCVLA. Chartularium S. Vincentii Cenoman. fol. 75. *Litigantibus . . . . ſuper quadam vna et quadam Tercula . . . . dictas Terculam et noam abbatiae B. Vincentii Cenoman. dederunt.* Legendum videtur *Terrula.* V. in hac voce.

† TER-

Digitized by Google

✝ TERCULUM, diminut. a tergum, in Gloſſar. Prouinc. Lat. Mſ.

TERCUS, Vortex aquarum, Bollandiſtis. Miracula B. Wernheri Mart. tom. 2. April. p. 713.

✝ TERDRUM, i. q. *Tertrum*, collis, cliuus, in Ch. a. 1404.

TER DUPLEX, major gradus feſtiuitatis in Calendario MS. Canon. Regul. S. Laurentii Dioeceſis Autiſſ. XIII. ſaec. et in quibusdam aliis. Idem eſt quod in aliis quibusdam *Feſtum* ſeu *feſtiuitas triplex:* de quo dictum eſt in voce *Feſtum*.

TEREBRA, Machina bellica muris perforandis, de qua Vitruuius lib. 10. c. 19. Hanc delineatam fuſe explicat. P. Daniel lib. 2. Milit. Franc. p. 63. Fuſius quoque de *Terebra* differit Carolus de Aquino in Lexico Militari.

✝ TEREDO, vermis ſpecies, Ouidio, *Terepo*. Gloſſ. Lat. Gall. Cod 7692.

✝ TEREFORUM, terebra, idem Gloſſ.

TERENTIANUS, pro *Teruntianus*, monetae genus apud Romanos. V. *Follis* 2.

TERETES, ſpecies nauis, V. in *Tarida*.

TERGAFUGA, dicitur, inquit Papias, *quoties milites fugientes a tergo caeduntur.*

TERGAVERNATOR, Murator, qui tergiuerſatur, moratur, impedit. Charta ann. 776. apud D. Calmet. in Probat. Hiſt. Lothar. tom. 1. col. 287.

TERGIA, f. pro *Cergia*, Ceria potionis genus e grano. Hiſtoria Ordinis Praedicat. apud Marten. to. 6. Collect. Ampliſſ. col. 377.

TERGIDUCTORES, Ductores extremi agminis, alio nomine agminis Coactores. Ita Carolus de Aquino in Lexico Militari.

TERGILLA, diminutiuum a tergore; ita pellem et cutem ipſam ſuis craſſam vocat Apicius lib. 4. cap. 3. Gloſſae Lat. Graec. *Tergilla, ſiue Tergillum*, Φορίνη, χοίρε δέρμα. Adde Graeco-Latinas.

TERGIMENTUM, Σήκωμα, in Gloſſ. Lat. Graec. Aliae Graec. Lat. Σήκωμα, *Scama, libramentum, examen, Tergimenta, temperamentum, ae pondium.*

TERGIVERSABILIS, *Decepto* Ioh de Ianua.

TERGIVERSABILITER, Fallaci tergiuerſando. Charta ann. 1302 Tabular. Maſſil. *Ne fraus comi tatur per inimicos reginales Te verſabiliter et diſſimulatiue ſuper hitura ſalis.*

TERGIVERSATIO, *Fuga, obje tergi*, in Gloſſario Barthii ex I drici Hiſt. Palaeſt. apud Ludev to. 3. Reliq. MSS. pag. 204. *S aliqua Tergiuerſatione*, in lege Cod. Theod. lib. 9. tit. 4. id ſine corruptione, vt explicat Got fredus in Gloſſario Nomico.

TERGIVERSATOR, *Deceptor*, han. de Ianua; *Deceptor*, in Glo Lat. Gall. Sangerm. Vox nota G lio lib. 11. c. 7. et Arnobio lib. pro eo qui tergiuerſatur.

TERGIVERSUTUS, vt *Tergiue tor*. Anaſtaſius in Canone

TERGIUM, Guido de Vigeuano modo expugnandi T. S. cap. 9. jus inſcriptio eſt. *De modo e tandi per aquas. Primo accipian Tergia quatuor rotunda, lata quat digitis et alta brachio medio, et haec accipiantur orli ſubtiles et le . . . et ex illis cooperiantur illa T gia, et firmentur ſuper illis Terg cum clauibus, et fiet vna bota tunda.*

TERGORIUM, Ἐκμαγεῖον, in Gl Lat. Graec. et Graec. Lat. Leg dum videtur *Terſorium*.

✝ TERGOVINA, tributi ſpecies, Cod. Ital. diplom. p. 1643.

TERGUISIAETH. V. infra *Terg ſiaeth*.

TERIDA, ſpecies nauis, V. *Tarid*

TERIMENTUM, *Nutrimentum*, Gloſſis Iſid. Addunt Excerpta *tertrimendum*. Legendum ex Feſt *Termentum, detrimentum. Term tum* dixit Plautus Bacchid. 4. 9. licet a *Terere*.

TERIPES. (1) Stapes, *Eſtrier*. C dericus Vitalis lib. 8. p. 695. (Pedes, qui pedibus iret facit, Ga *Pieton*. Hiſtoria Monaſterii S. F

Digitized by Google

rentii Salmur. apud Marten. to. 5. Ampl. Collect. col. 1088.

TERISTRVM, TERISTRATVS, V. *Theriſtrum.*

TERMEN, pro *Terminus*, occurrit apud veteres Agrimenſores, in Collatione Legum Moſaicarum, in Epiſt. 47. inter Francicas to. 2. Hiſt. Franc. in Concilio Helenenſi an. 1065. in Charta Ranimiri Regis Aragon. aerae 1173. apud Blancum in Comment. Regum Aragon. pag. 646. in Charta an. 971. in Append. ad capit. n. 144. etc.

TERMENTORIVM, Ἀπόμαγμα in Gloſſ. Graec. Lat. MS. Editum *Cermentorium* habet. Legendum videtur *Tergimentorium*.

TERMILLVM. Odo de varia Erneſti Bavariae Ducis fortuna, to. 3. Anecd. Marten. col. 354.

Dicentes: Caeli, Deus et Rex optime mundi,
Qui miranda potens, recutitis manna pluiſti
Iudaeis, clauſoque lacu panes Danieli
Coctos miſiſti, paſcens in monte miniſtros
Eliam corvis, Eliſaeum mulieris
Termillo, viduae parva creſcente farina,
Atque olei medico non deficiente lecita.

Intelligo *Subcinericium panem*, quo Eliam, non Eliſeum, refecit mulier vidua, cujus *hydria farinae non defecit, et lecythus olei non eſt imminutus*, vt narratur 3 Reg. 17. *Termillum* autem mendoſe fortaſſis pro *Fertillum*, diminut. a *Fertum*, Genus panis. V. in hac voce.

✝ TERMINALE, praedium, dominium *terminis* ſuis circumſcriptum, diſtrictus. Ch. Mſ. a. 1266.

TERMINALES. Gloſſ. Graec. Lat. MS. Ὁρωνδιάχειρισις, *Terminales, ſingulare non habet.* Editum habet *Terminalia*. Gloſſ. Lat. Graec. *Terminalia* ὁροθεσία, ἑορτὴ ὁρίου θεοῦ. Et mox: *Terminalia, ſingulare non habet*, ὅρων διάχειρισις, ἐπορτήσια pro ὁροθεσία, vt emendat Cujacius. Alibi: ὁριαῖος λίθος, *Terminalis lapis*. Ita apud Ammianum lib. 18. *Terminales lapides*. Lib. 30. *Terminales plagae*. *Terminalia foſſata*, in Charta ann. 1230. ex Chartular. Campaniae.

TERMINALIA, loca terminis conſcripta, ſeu appendices ad aliquem locum pertinentes, confinia. Tranſactio inter Abbatem et Monachos Craſſenſes ann. 1351. e libro viridi fol. 53.

TERMINARE. (1) Capitulare I. Caroli M. ann. 802. c. 22. de Monachis: *Non per vicos, neque per villas ad Eccleſiam vicini vel Terminantes ſine magiſterio vel diſciplina, qui Sarabaiti dicuntur*, etc. Forte leg: *Ad Eccleſiam vicinam itinerantes*, etc. (2) Praefigere, determinare. Raimundus de Agiles. Hiſt. Hieroſol. cap. 111. *Terminata die pugna incipitur.* Adde cap. 21. et Baldricum lib. 7. cap. 12. (3) Acta S. Iſidori Agricolae to. 3. Maii. pag. 522. *Nunius propter nimiam aegritudinem oculorum longo tempore caecus fuit, et ad B. Patris Iſidori catacumbam ſalubriter Terminavit*, id eſt *terminum* ſeu finem impoſuit coecitati, ſanatus eſt. (4) ✝ Mori, in Chron. Pontif. Leon. Vrbevet.

TERMINARIVS. (1) *Terminarii* apud Ordines Mendicantes dicuntur, qui habendis per agros cuique conventui addictos concionibus deſtinantur. Habent enim ſinguli Ordinum illorum Conventus deſcriptos circumjecti territorii pagos, intra quos duntaxat eleemoſynas colligere liceat, ne cum jactura caritatis et periculo ſcandali mutuis officiant commodis. Statutum Ordinis S. Guillelmi ann. 1337. apud Lobinell. to. 3. Hiſt. Pariſ. pag. 242. Rurſum occurrit ibidem pag. 243. Haud ſatis ſcio, an eadem notione Buſchius de Reformat. Monaſt. cap. 17. apud Leibnitium tom. 2. Scriptor. Brunſvic. p. 818. *Sequuntur primo ſcolares in ſuperpelliciis, deinde altariſtae capellani, Terminarii et plebani.* (2) Qui aliquod tenementorum ad *terminum*, ſeu annorum ſpatium definitum, poſſidet, apud Radulfum de

Digitized by Google

de Heugham in Parua c. 7. *Termor*, *Tenens ex termino*, apud Th. Blount in Nomolexico Anglic. (3) ✝ *Terminarii* in ordine Lectorum, quorum primus *ſummus Terminarius* nuncupatus, recenſentur vltimi in Ordinar. eccleſ. Ambroſ. Mediol. ap. Murat. t. 4. Antiq. Ital. p. 861.

TERMINATIO, Terminus, limes. Praeceptum Ludou. Imp. ann. 820. apud Marten. tom. 1, Ampl. Collect. col. 69. *Silua vero ipſa has habet Terminationes, etc.* V. mox *Terminator*.

TERMINATOR. (1) TERMINATOR, TERMINATIO. Charta Friderici II. Imp. ann. 1211. pro Eccleſia Panormit, apud Rocchum Pirrum to. 1. p. 134. *Et quatuor beneficia, videlicet Cantoriam, et Theſaurariam, Subcantoriam, et Terminationem, quorum reditus, etc.* Officialis ipſe in Eccleſia Panormitana, Agrimentina, et aliis, *Terminator* appellatur, ſeu Magiſter Ceremoniarum, qui, vt et ejus collega, vtitur veſte violacea. Hujus autem eſt inuigilare, vt in celebrandis ſacrificiis, officiis recitandis, vnanimiter procedant Sacerdotes et Clerus, quale item quotidie ſacrum, et officium ſit recitandum edicit. Ita idem Pirrus to. 1. pag. 210. et to. 2. p. 326. (2) Ὀροθέτης, in Gloſſis Lat. Graec. et Graec. Lat. Finitor, qui terminos ſeu limites ſtatuit, Literae Caroli V. Regis Fr. ann. 1366. to. 4. Ordinat. p. 676.

TERMINATVRA, Coemeterium ſeu ſpatium Eccleſiae vicinum et ad Eccleſiam pertinens, certis *terminis* contentum atque priuilegiis donatum, in Charta ann. circ. 950. e Chartulario Matiſconenſi fol. 103. V. *Textri* et infra *Termonlandes*.

TERMINATVS, Subſtantiue, pro Terminus, non ſemel apud Frontinum de Aquaeductibus et in Fragmentis legis Mamiliae. V. Salmaſium ad Spartianum in Aelio Vero et Voſſium de Vitiis ſerm. pag. 622.

✝ TERMINENTVM, pagus, regio *terminis* ſuis circumſcripta, diſtrictus, in Ch. a. 1399. V. *Terminus* 1.

TERMINIA, TERMINEA, Terminus, limes. In Collatione Legis Moſaicae tit. 13. inſcribitur, *de Terminia mota*. Et infra: *Explicit de Terminea mota*.

TERMINIVM, Terminus, limes, paſſim in veteribus Inſtrumentis.

TERMINVM, Terminus, limes. Charta ann. 1357. inter Ordin. Reg. Franc. to. 4. p. 448. *Incedere non audent per Termina, territoria, itinera, foreſtas, etc.*

TERMINVS. (1) Pagus, regio *terminis* ſuis et limitibus circumſcripta, diſtrictus. Gregor. Turon. lib. 1. de Miraculis cap. 59. *Eccleſia eſt vici Iciodorenſis ſub Termino Turonicae vrbis, etc.* cap. 90. *Apud Terminum vero Pictauum vicus eſt in Arhaſilico nomine Becciaco, etc.* cap. 101. *Cum portitores ad locum quendam Lemouicini Termini peruenissent, etc.* *Terminus ſancti Petri ac Pauli*, Eccleſiae Romanae patrimonium, apud Ioannem VIII. PP. Epiſt. 87. 249. (2) Definitio, ὅρος, quomodo haec vox Graece ſumitur in Actis Conciliorum. Synodicon aduerſus Tragoediam Irenaei c. 38. *Excommunicationis concalcauerunt Terminum.* Et cap. 209. extremo. Epiphanius Scholaſt. lib. 5. Hiſt. tripart. cap. 29. *Quem Terminum ſalutarem adorabilemque deliberationem, corrumpere quidam aliis cogitationibus atque temerare voluerunt.* (3) Praefinitum tempus, dies praeſtituta, Gall. *Terme*. *Soluere in Termino*, in Charta ann. 1341. apud Ludewig. to. 5. pag. 554. *Habere ad Terminum* de rebus ad certum annorum numerum conductis dicitur in Epiſtola an. circ. 1180. apud Marten. tom. 1. Anecdot. col. 600. V. ſupra *Terminarius*. (4) Dies faſtus, apud Spelmannum. Quinam vero ſint apud Anglos *Termini*, ſeu anni tempora litibus agendis deſignata, vide apud eundem Gloſſatorem. (5) TERMINVS IMPIVS, Mors, obitus, vt videtur. Cod. Theod. lib. 6. tit. 24. leg. vlt. *Vt fructus domeſticis, impio Termino conſequenti, etiamſi mortalitas interuenerit perire non poſſint, etc.* Terminum

Digitized by Google

minum impium explicant, *etiamſi mortalitas interuenerit*, vt videtur Gothofredo. TERMINVS PASCHALIS, dies quo incidit luna decima quarta Paſchalis cujusuis anni. Hac nota chronologica primus, quem ſciam, vſus eſt Rodradus presbyter Ambian. medio ſaeculo IX. vt jam dictum eſt in voce *Paſcha*. Laudatur apud Lobinellum to. 2. Hiſt. Britan. col. 237. Charta *data anno* MCXXXII. *Ind.* X. *Epacta* I. *Concurrentibus* V. *Terminus Paſchalis* II. *Non. Apr. Dies ipſius Paſchalis diei* IV. *Id. Luna ipſius diei* XX. Quae omnes notae optime cohaerent, vt ſibi quisque perſuadere poterit, ſi tanti faciat, indices chronologicos in voce *Annus* Gloſſarii Cangiani deſcriptos conſulendo. V. *Claues terminorum*. TERMINI SANCTORVM, quomodo *Limina Sanctorum* dicunt alii, apud Hieron. Rubeum L. 2. Hiſt. Rauennatis. V. in *Limen*. (6) † I. q. *Placitum*, *aſſiſia*, conuentus, in Ch. Mſ. a. 1260. (7) † Ratio, modus, forma, in Ch. a. 1345.

† TERMITANVS, ad *terminalia* pertinens, in Comoed. ſine nomine Mſ.

TERMONERS, Coloni eccleſiaſtici, lib. Hib. fol. 14. apud Spelmannum. V. *Termonlandes*.

TERMONLANDES, apud Hibernos, Terrae ad Eccleſiam pertinentes, a Saxonico *Land*, Terra, et Latino *Terminus*, quaſi terra limitibus diſtincta, puta a praediis laicorum: quo ſenſu territorium Eccleſiae *Terminus* etiam dicitur, in Lege Bajwar. jam laudata in *Terminus* I. Cum autem terrae Eccleſiae, inquit Spelmannus in voce *Corua*, multorum canonum vigore, liberae eſſent et immunes a ſaecularium poteſtate et ſanctae habitae, dici etiam coepit *Termon* pro loco ſancto, atque inde *Tearmuin* pro ſanctuario, vt ibidem exemplis probat. Quod autem ait quosdam eſſe, qui *Termon*, Gallicum *Terre-moine*, i. Terram monachorum ſonare volunt, nihili eſt. V. *Dextri*.

TERMOSITA. Charta Roberti Epiſcopi Meſſianenſis ann. 1094. apud Rocchum Pirrum in Epiſcop. Pactenſib. pag. 386. *Rogerius Calabriae Comes . . . multas inopias et labores paſſus, et multo ſanguine ſuo tota Sicilia Saracenorum Termoſitate, et in Chriſtianos eorum tyrannide . . . funditus annihilata, etc.* Vox formata ex Graec. θέρμωσις, impotens calor, animi feruor, audacia, θερμέτης.

TERMOTIO, quaſi Terrae motio, terrae motus. *Termoto* vel *Tremuoto*, Ioanni Villaneo et aliis Scriptoribus Italicis. Ditmarus lib. 7. p. 113.

TERNA, V. *Septena* et *Tertia* 3.

TERNALE. (1) *Funis cum quo vela, cum extenditur, ſuſtinetur, ne cadat in aquam*, Franc. Barberino in Gloſſis in hos verſus *Documenti d' amore*:

> *Quinal porta e Ternale,*
> *Senale, e quadernale.*

Ternalis legitur hac notione in Informationibus Ciuitatis Maſſil. pro paſſagio transmarino e Codice Sangerm. MS. (2) Tertia pars. Charta Iacobi Regis ann. 1272. in magno *Talamus*. Montiſpeſſul. MS. Bibl. Praeſidis de Mazaugues. (3) † Minoris ponderis ſpecies, Occitanis *Turnal*. Comput. a. 1356. (4) † Modus agri, i. q. *Tercellum*, in Proloc. a. 1509.

TERNALIS, Moneta Dalphinalis pretii *trium* obolorum vel denariorum, vnde *Ternalis* dicta, vt videtur. Ordinatio Humberti II. ann. 1345. tom. 2. Hiſt. Dalph. p. 515. V. *Ternale* I.

TERNARIVS. (1) Quid ſit in Eccleſia collegiali S. Dionyſii Leod. colligitur ex Statutis ejusd. Eccl. ann. 1330. to. 2. Sacrae Antiq. monument. pag. 439. *Statuimus quod canonici, qui primam reſidentiam fecerunt, poſſint exire pro negotiis ſuis de licentia decani per 40 dies absque Ternario: poſt hos vero 40 dies habebit canonicus, qui perfecit reſidentiam tres quindenas per quas poteſt exire pro negotiis ſuis, ſed tenetur qualibet die, qua fuit abſens Ternarium reſtituere, ſcilicet nouem Turonenſes, de quibus 16 faciunt groſſum anti-*

Digitized by Google

antiquum . . . . *Si canonicus neceſſe habuerit exire, decanus ei dare debet licentiam cum Ternario per octo dies.* Ibidem p. 440. *Item ſtatutum eſt eiſdem anno et die quod ſi quis canonicus poſt terminum ſuae licentiae manſerit, tenebitur ſoluere duplicem Ternarium, videlicet 12 denarios Leodienſes qualibet die quamdiu ſine licentia extra ſteterit vſque ad octo dies.* V. *Tertius* 1. (2) Menſurae ſeu vaſis ſpecies in Auſtria Chronicon Salzburg. apud R. Duellium lib. 2. Miſcell. p. 166. *Eodem anno* (1485.) *tanta ſterilitas in Auſtria, vt vbi prius creuerant* XXX. *Ternarii, vix vnus aut duo creuerint.* Chronic. Mellic. pag. 379. col. 2. *Hoc anno* (1442.) *vaſa fuerunt in magna cariſtia, ita vt Ternarius vacuus daretur pro 14. ſolidis pro 2. talentis.*

TERNIA, pro Ternio, ni fallor, ternus numerus. V. locum *Tetra.*

TERNIO, Iulius Africanus lib. 3. Hiſtor. Apoſtol. *Sic Proconſul ſeptem cum Ternionibus flagellorum caeſum crucifigi praecepit.* Gellius lib. 1. c. 20. *Numerus Ternio, qui Graece dicitur τρίας.*

TERNO. Fundatio Collegiatae S. Nicolai Pictav. circa ann. 1060. apud Marten. to. 1. Anecd. col. 187. *Praeterea donauit Agnes Comitiſſa . . . vendas ſalis de mercato Pictauenſi de Cairo ſcilicet duos ſextarios ſalis, et vnum denarium de quadriga cum Ternone, vnum ſextarium, et vnum denarium de quadriga, ſine Ternone tres denarios, ſi quatuor boues ibi habentur: ſi duo vnum et dimidium, de Berocata cum aſinis vnum denarium.* Quem integrum locum ſic lego iisque interpunctionibus vt planior fiat: *Donauit . . . vendas ſalis de mercato Pictauenſi; de carro ſcilicet duos ſextarios ſalis et vnum denarium, de quadriga cum Ternone tres denarios, ſi quatuor boues ibi habentur; ſi duo, vnum et dimidium: de berocata cum aſinis vnum denarium.* Et hac emendatione probabili euaneſcit inexplicabilis vox *Terno*, et locus ipſe totus intellectu facilior euadit.

TERO. Charta Ludouici II. Imp. in Charta S. Vincentii de Vulturno p. 689. *Cum caſtris, montibus, collibus, vallibus, Teronibus, Eccleſiis, etc.* Forte *Toronibus.* V. *Toro.*

TEROANVS, Nummi genus, ab urbe Teruana ſic dicti. Bulla Nicolai IV. PP. ann. 1290. de cenſibus Eccleſiae Rom. apud Marten. tom. 2. Ampliſſ. Collect. col. 1303.

TERPENTINVS, Germ. *Terpentin*, Therebinthina reſina, Gall. *Terebenthine.* V. *Ferniſium.*

TERRA. (1) Praedium, ager, dominium, Gallis *Terre.* Lex Burgund. tit. 79. §. 1. *Et ſi quis in populo noſtro barbarae nationis perſonam, vt re ſua conſiſteret, inuitaſſet, nec ſi ei Terram ad habitandum deputaſſet.* (2) Hiſpanis, quid ſonet, vide *Honor.* (3) Regnum. Gualterus Hemingford. in Edwardo I. Rege Angl. pag. 237. (4) Italis, Caſtellum, oppidulum muratum. Vita B. Torelli n. 3. to. 2. Martii pag. 501. (5) Modus agri, forte tantus, qui vni pari boum poſſit ſufficere. Charta ann. 1077. in Probat. nouae Hiſt. Occitan. col. 294. *Dono etiam extra muros vrbis Toloſae Terras omnes, quas habeo ante portam ciuitatis.* (6) TERRA ALTARIS, in Chartulario Eccl. Ambian. et alibi, quae pertinet ad *Altare* ſeu ad Eccleſiam. V. *Altare.* TERRA ANIMALIVM, IV. VI. X. XX. vel XXX. etc. in Charta ann. 855. apud Marten. to. 1. Ampliſſ. Collect. col. 142. praedia ſunt, in quibus totidem nutriuntur equi vel boues, aut requiruntur ad colendos agros ex iis praediis pendentes, vt TERRA CARRVCARVM II. vel IV. pro Terra quae totidem *carrucis aratur.* V. *Carrucata.* TERRA ARIVA, Riparia, quae eſt ad *riuam* ſeu ripam. Charta ann. 1046. ex Chartulario magno S. Victoris Maſſil. fol. 59. TERRA AVIATICA, V. *Terra Salica.* TERRA CENSITA, CENSVARIA, CENSALIS, etc. Obnoxia cenſui, V. *Cenſus.* TERRA COMITALIS, quae Comitis eſt, ejus dominium, in Charta ann. 904. apud Marten. tom. 1. Ampl. Collect. col.

262.

262. TERRA DOMINICA, quae Domini eſt, lib. 5. Capitul. 301. et in Capitulari Ludouici Piſan. 829. c. 6. † TERRA DOTALIS, DOTIS, quae ad ſarcatecta eccleſiae et clericorum ſuſtentationem a fundatore confertur. Ch. a. 1139. TERRA ECCLESIASTICA, quae pertinet ad Eccleſiam, in Capitul. Caroli M. ex Lege Longob. cap. 20. TERRA EVINDICATA, in Appendice Marculfi form. 7. Quae per ſententiam judicis reperitur et recuperatur. TERRA EXCVLTABILIS, Arabilis campus, habilis culturae, apud Th. Blount in Nomolexico Anglic. Monaſticum Anglic. to. 1. p. 426. col. 2. TERRA EXTENDENDA, Aeſtimanda, cujus pretium inquiri debet et declarari, apud eundem Blount. ibid. V. *Extendere*. TERRA FERMA, vel potius *Firma*, Continens, Gall. *Terre ferme*. *Inſularum Canariae et Indiarum ac Terrae firmae maris Oceani*, apud Rymer. tom. 13. pag. 752. col. 1. *Terra firma* legitur ibid. p. 38. col. 2. et alibi ſaepe. TERRA FISCALIS, quae ad regium fiſcum, ſeu Dominium pertinet, V. *Fiſcus*. TERRA FRANCA, vel *Francha*, Immunis *talliarum* ſeu tributorum, quae domini a ſuis tenentibus exigebant, non immunis tamen cujusvis ſeruitii. Charta feudorum nobilium Caſtillionis Dombar. ann. 1463. V. *Franca Terra* poſt *Franci* 1. TERRA FRANCIGENA, Dragoganti ſpecies, quae ex Gallica affertur, inquit Conſtantinus Africanus lib. de Gradibus p. 383. TERRA FRISCA, FRVSCA, Ager incultus, Gall. *Terre en friche*. Monaſtic. Anglic. to. 2. pag. 327. col. 2. etc. V. *Friſcum*. TERRA GILIFORATA, ea eſt, ex qua domino praeſtari debet flos caryophillaceus, apud Thom. Blount in Nomolexico Anglic. TERRA HÆREDITARIA, cujus poſſeſſio ſcripto firmabatur, V. *Liber*. TERRA HERMA, Ager incultus, in Charta ann. 4. Rodulph. Regis Prouinc. V. *Eremus*. TERRA LABORABILIS, etc. Arabilis, V. in *Labor* 3. † TERRA LABORIOSA, LVCROSA, culta, in Ch. a. 1056. TERRA LABORIS, Campania felix in Italia, V. in *Labor* 3. TERRÆ LEIGIALES, quas tenent homines *ligii*. Charta S. Bernardi Abb. Clarevall. ann. 1145. V. *Ligius*. TERRA LEVATA, eadem quae mox *nova*, V. *Levare terram*. TERRA IN LITTORE MARIS, *ubi ſalem faciunt*, lib. 4. Capitul. cap. 8. TERRA LVCRABILIS, Arabilis, culta, in Monaſtico Anglic. to. 1. pag. 406. col. 1. V. *Lucrari* et *Gagnagium*. TERRÆ LIBERÆ, apud Danos, quae et *Regiae*, et ab omni cenſu immunes erant, in Charta Waldemari Regis Daniae ann. apud Pontanum lib. 6. Rerum Danicar. V. *Tenementum liberum* ſupra in *Tenere* 1. TERRÆ MORTVÆ, quae et *Siluaticae*, in veteri Conſuetudine Normanniae c. 34. *Terres ſauvages, que l'en appelle en Normandie Terres mortes*. TERRA NORMANNORVM, in Anglia dicebatur terra a nobili Normanno poſſeſſa, cum Rex Angliae illam confiſcabat, quod ille Regis Francorum partes ſequeretur. Litterae Henrici III. Regis Angl. apud Kennettum Antiqu. Ambroſden. ad ann. 1224. pag. 197. TERRA NOVA, in Chartis feodalibus et in cenſualibus ſchedulis, ſumitur pro *terra*, vel nouiter conceſſa, vel nouiter exſarta. Tabularium Prioratus Lewenſis. TERRA OCTAVA, V. *Octava* 4. TERRA PATERNA, V. *Terra Salica*. † TERRA PLANA, ager cultus, cui opponitur *ſilveſtris*. Ch. MS. Gaufr. Ep. Carnot. † TERRA PORNÆ, DE PORNA, PORNOSA, tributis et exactionibus obnoxia, V. *Porna*. TERRA PRAECONIS, Iudicis aut *Majoris* villae, in Charta ann. 1123. apud Miraeum to. 1. p. 373. V. *Praeco*. TERRA PVTVRATA, V. *Putura*. TERRÆ REGALES, dicebantur apud Dalmatas, quae ratione cenſus, vel praeſtationis, Regi obnoxiae erant. V. Ioh. Lucium lib. 2. de Regno Dalmat. cap. 15. p. 98. TERRA REPROMISSIONIS, Abrahae a Deo promiſſa, Iudaea, *Ieruſalem caput Terrae repro-*

Digitized by Google

promiſſionis, in Chronico Farfenſi apud Murator. to. 2. part. 2. col. 540. *Terra repromiſſionis* etiam legitur Hebr. 11. 9. TERRA SABVLOSA, Gall. *Terre ſabboneuſe*, apud Th. Blount in Nomolexico Anglic. TERRA SACERDOTALIS, in Synodo ad Teudonis villam ann. 845. cap. 4. Quae Sacerdotum ſeu Eccleſiae propria eſt. Alludunt Patres ad illud Geneſis. 47. 22. V. *Terra Sanctuaria*. TERRA SALICA, Portio terrae *Salio* militi, atque adeo Principi ſeu Regi aſſignata, ex iis, quae in Galliis virtute bellica acquiſierant, partitione inter milites facta. Harum enim aliae ab omni munere ac ſeruitio, praeterquam militari, immunes, dictae *Salicae*, eaeque aſſignatae *Saliis*, ſeu viris Principibus, vel certe ex Salica gente, quae primas tenuit inter gentes illas Septentrionales, quae in Gallias irruperunt, eaſque Romanis abſtulerunt; aliae *Laeticae*, et *Laediales*, quae *Laetorum*, vel *Litorum* erant, hoc eſt virorum obnoxiae conditionis, cujusmodi fuerunt *Laeti*, vel quos *Romanos* appellabant, veteres nempe Galliae incolae, quibus aſſignati agri ad culturam, ſub certis redhibitionum oneribus. B. Rhenanus in Epiſt. ad Petrum Heldingum: *Franci igitur victores conſuetudinem Romanorum imitati, et ipſi nobilibus et veteranis militibus agros in quibusdam locis, vt iſtis habitare licuiſſet, aſſignarunt, immunes penitus et ab omni ſeruitute liberos: iique dicti Terra ſalica; ſic proprie praedia Principum libera et immunia Salicae terrae nomine ſolita ſunt appellari. Salicae* vero *terrae*, ea erat praerogatiua, vt cum ſub militaris obſequii conditione aſſignata eſſet, ad mulierem, quae illius prorſus incapax eſt, peruenire non poſſet. Quod exerte habet Lex Salica tit. 62. *De Terra vero Salica nulla portio haereditatis mulieri veniat, ſed ad virilem ſexum tota terrae haereditas perueniat.* De ejusmodi igitur terris Salicis agunt Traditiones Fuld. lib. 3. Trad. 28. *Centum quinquaginta Terrae Salicae, et Eccleſiam cum omni decimatione ad eam pertinentem.* V. Dominicum de Praerogat. alodior. c. 7. et in Aſſertore Gallico cap. 8. et quae attigit Cangius in Diſſert. 17. ad Ioinvillam. Annotauimus ſupra ad vocem *Lex Salica*, Eccardum *Terram Salicam* eam intelligere, quae ad *ſalam*, hoc eſt, ad domum *curtis* praecipuam pertinet. Haec videſis. Eidem Eccardo *Terra Salica*, apud Marculfum *Terra paterna*, et in Lege Ripuariorum *Auiatica*, ita κατ' ἐξοχὴν dici videtur, quia Principem in patrimoniis locum obtinebat. TERRAE SALSAE, quas in Pictonibus *Marais ſalans* vocant. Tabular. S. Cypriani Pictauenſis fol. 113. TERRA SANCTA, Gall. *Terre ſainte*, Iudaea ſic paſſim dicta, ab vndecimo Eccleſiae ſaeculo, quod in ea perfecta fuerint Religionis Chriſtianae ſacroſancta myſteria. TERRA SANCTVARIA, quae ad ſanctos, ſeu ad Eccleſiam pertinet. Chartul. Aptenſe fol. 21. V. *Sanctuarius*. TERRA SENIEVRA, quae domini eſt, Gallice *Terre ſeigneuriale*, in Literis Officialis Carnut. ann. 1236. V. *Senior*. † TERRA SILVESTRIS inculta, in Ch. a. 1127. TERRA TACHABILIS, TACHIBILIS, TASCABILIS, TASCALIS, V. in *Taſca* 2. † TERRA TENAX, argilla, in Compot. a. 1489. TERRA TERTIA, i. Tertia pars frugum e terra naſcentium, niſi idem ſit quod *Tertia* 4. Gallis, *Champart*. Literae an. 1030. apud Ludewig. to. 6. Reliqu. MSS. p. 40. *Cenſum quoque tollere de omnibus areis . . . et de quolibet tempore meſſis vnum meſſorem, tertiam Terram, tertiam arborem de foreſtis, etc.* TERRA TERTIALIS, *Tertiae* ſeu praeſtationi agrariae, Gallis *Champart*, obnoxia. V. *Tertia* 4. TERRA TESTAMENTALIS, V. *Liber*. TERRA TRIBVTARIA, quae obnoxia eſt tributo. Capitulare 4. ann. 819. cap. 2. et lib. 4. Capitul. c. 37. TERRA VACVA, inculta. Chartularium S. Vandregeſili tom. 1. p. 818. V. *Vacuus*. TERRA VESTITA, Culta, fructibus referta. V. *Veſtire*. TERRA VICINABILIS, quae viis vici-

Digitized by Google

gii Andegau. *Duo itaque Terraria ex vtraque parte, burgi ſua illis in pace dimiſi; monachi igitur praedicta Terraria poterunt in planitiem aequare.* Haud ſatis ſcio an eadem notione in Chronico Andrenſi tom. 9. Spicil. Acher. pag. 394. *Hoc autem* (inſtrumentum) *factum eſt in Caſtro Giſnenſi, ſcilicet inter Capellam S. Mariae et Terrarium domus Euſtachii de Hammes, ann.* . . . MCXVI. V. *Terragium* 5. (2) Occurrit alia notione in *Terraria*.

TERRARIVS. (1) Vaſallus, tenens. Charta Philippi de Monteforti Dom. Tyri et Torani pro Communia villae de Caſtris de Occitania ann. 1264. (2) TERRARII, qui multas *terras* ſeu praedia poſſident, *grands terriens*, Gallis: *Terrarum domini*, in Synodo Colonienſi ann. 1300. cap. 11. *Barones terrarii*, hoc eſt multarum terrarum poſſeſſores, in Chron. incerti auctoris apud Caſtellum ann. 1240. Vincentius Beluac. lib. 32. cap. 89. *Rex autem de Conſilio Baronum ſuorum, et Baronum ac Terrariorum Cypri, etc.* *Terrarii* etiam Barones Caſtellorum appellantur, in vetere Notitia apud Rocchum Pirrum in Epiſcopis Agrigentin. p. 272, 276. (3) TERRARIVS, TERRARIA, incola alicujus oppidi; ab Ital. *Terra*, oppidum, in Act. SS. T. I. Iun. p. 771. (4) † I. q. *Firmarius*, in Ch. a. 1298. (5) † In monaſteriis, is cui *terrarum* cura commiſſa eſt. Ch. Mſ. a. 1313.

TERRARIVS, adject. (1) TERRARIVS LIBER, in quo *terragia*, cenſus, poſſeſſiones deſcribuntur, Gallis *Terrier*. Ferrerius in notis ad Deciſ. 272. Guid. Pap. V. infra *Terrerium*. (2) Terreſtris, apud veterem Perſii interpretem ad Satyr. 6. v. 24. vt obſeruat Voſſius de Vitiis ſerm. lib. 3. cap. 52.

TERRASCIS, idem quod mox *Terraſſia*. Charta ann. 1228. e paruo Chartulario S. Victoris Maſſil. p. 128.

TERRASSIA, Agger terreus, ſolarium, Gallice *Terraſſe*. Ordinatio Iohannis XXII. PP. apud Pantonum Hiſt. Auenion. p. 175. V. *Tarraſcia*.

† TERRASSONVS, agger terreus, in Formul. Mſ.

TERRASTENENTES, V. Tenentes in *Tenere* 1.

TERRATA. (1) Idem quod *Terreata*. Diploma Philippi Auguſti Regis Franc. ann. 1221. (2) † I. q. *Terraſſonus*, in Ch. Caroli VII.

TERRATEA, idem quod *Terraticum*. Charta ann. 1224. to. 5. Annal. Benedict. pag. 668. col. 1.

† TERRATIA. (1) Ager, territorium, in Ch. a. 1260. (2) I. q. *Terraſſia*, agger terreus, in Comput. a. 1450.

† TERRATICARIVS, qui *terraticum* colligit. Inquiſ. a. 1273.

TERRATICVM, idem quod *Terragium* 1. Quod a Colonis exigitur nomine terrae et agri, quem colunt. Academicis Cruſcanis, *Terratico* dicitur, *quel che ſi paga per fitto di ſeminar nel altrui terreno.* Argentraeus ad art. 266. Conſuet. Britan. *Vtitur haec regio certo contrahendi genere, quod Terragium appellant, Latine verbum pro verbo Solarium dixeris: vſus eſt, cum praedia fere inculta colenda certis colonis tribuuntur perpetuo, aut vero temperario jure, lege dicta, vt in annos ſingulos decimum fructuum auctori repen(d)atur.*

TERRATIO. Vetus Charta apud Baldricum in Chronico Camerac. L. 1. c. 27. *Hoc eſt manſos dominicos . . . et Terrationes, et ſeruos, et ancillas, etc.* Idem videtur quod *terrae*, agri. V. *Terrada*.

TERRATORIA, Matta, ſic dicta, quia humi ſternebatur, vt quidam volunt Gloſſ. Lat. Graec. Ψίαθος, *Teges, Terratoria, matta.* Sed legendum monuimus, *ſtratoria*, vel *ſtorea*, in V. *Matta*. Legitur tamen *Terratoria* in Gloſſis Lat. Graec. et in aliis to. 3. SS. Martii p. 843. relatis habetur: *Pſiathos, Teges, Terratoria, matta, territoria.*

TERRATORIVM, pro *Territorium*, in Chartis Italicis paſſim, et in Charta Caroli M. pro Eccleſia Pariſienſi in M. Paſtorali L. 19. ch. 56. Teſtamentum Bertichramni Epiſc. Cenoman. *Vineolas, vel pradella, vel Ter-*

Digitized by Google

Terratorium, quod in dextera parte de ſtrada eſt, etc. Perperam editum *Terreatariis* in Charta ejuſdem Caroli tom. 2. Analector. Mabillonii pag. 401. TERRATVRIVM, eadem notione, in Formulis Andegau. art. 21. 36. 39. etc.

TERRATVS, Terra clauſus, obturatus vel aggere terreo munitus. Radulfi Coggeshal. Chronic. apud Marten. to. 5. Ampliſſ. Collect. col. 821. V. *Terrare*.

TERRAYLLIVM, V. ſupra in *Terrale* 2.

TERREATA. Charta Odonis Borelli de Curtalano, in Tabulario Eccleſiae Carnotenſis num. 72. *Ponent tamen Canonici ſi voluerint famulum ſuum, qui cuſtodiet res ſuas, quando Major numerabit in agris, et in grangia, et ego meum et haeredes mei ſi voluerimus. Feodum Majoris eſt farrago de grangia, Terreata annonae poſt paleam et caudae annonarum bene exquiſitarum*, hoc eſt, ni fallor, granum vel frumentum, quod in *terram* ſeu aream, antequam tritum et excuſſum ſit a palea, decidit, et terrae miſcetur. V. *Terrata*.

TERREATVRIVM, V. in *Terratorium*.

TERREGIVM, V. in *Terragium* 1.

TERRELLVS, V. ſupra in *Terrale* 2.

† TERREMERITVM, terrae proventus, in Ch. a. 1263.

† TERRENA, via terrea, agger, in Ch. a. 1375.

TERRENERIETTVM, f. idem quod *Terraticum*. V. Onomaſticum ad calcem to. 5. Anecdot. Marten.

TERRENITAS DEI, Humanitas, *ἐνσαρκωσις*, Incarnatio. Occurrit in lib. 1. Miraculorum S. Agili cap. 5.

TERRENVM, Ital. *Terreno*, Gallis *Terrain*, fundus, ſolum. Rollandinus in ſumma Notariae: *Domus ſitae in Terreno Eccleſiae S. Ioannis in Monte*.

TERRENVS, omne genus vecturae terreſtris, ſive carris, ſive equis fiat. Charta Ludouici Pii pro Eccleſia Argentinenſi, apud Laguille in Probat. Hiſtor. Alſat. p. 19. col. 1.

TERRERIVM. (1) Codex agrorum vectigalium, Gall. *Terrier*. Charta Humberti II. ann. 1338. to. 2. Hiſtor. Dalph. pag. 372. col. 1. V. *Terrarius liber*. (2) Territorium, diſtrictus. Charta ann. 1247. e Chartulario S. Vandregeſili to. 2. p. 1667. V. *Terraria*.

TERRERIA, Indigena. Chronicon Modoetiae apud Murator. tom. 12. col. 1136. V. infra *Terrigena*.

† TERRERIVS, cui cenſuum ex terris percipiendorum cura commiſſa eſt, in Ch. a. 1335, i. q. *Terrarius*.

TERRESTREITAS, TERRESTRITAS, Materia terrena, terrae proprietas. Engelbertus de longaevitate ante diluuium apud Pezium to. 1. Anecdot. part. 1. col. 446. *Modicum nutrit quia Terreſtritas vincit in plantis, quae non eſt apta digeſtioni.* Leonardus in Speculo lapidum lib. 1. cap. 1. ex Cod. MS. Bibl. Reg. *Nullus enim lapis eſt qui ratione ſuae Terreſtreitatis in aqua non ſubmergatur; dummodo non ſit poroſus ſeu plenus aëris.* In edito *Terreſtritas*.

† TERRESTRIS, ad territorium ſ. diſtrictum pertinens, in Ch. a. 1336.

TERRIBILIA. Literae Henrici IV. Angl. Regis an. 1408. apud Rymer. tom. 8. p. 539 col. 2. *Videbatur honeſtum . . . ipſos vel eorum alterum abultimo Terribilium cuſtodire, tempore quo quis eorum Iohannis et Bertrandi* (duello certantium) *victoriam habuiſſet, eis pugnae ſuperſedere mandauimus.* Ubi *Terribilium* vltimum eſt mors ipſa, quae probabiliter ſubſecuta fuiſſet, niſi auctoritate regia certamen fuiſſet interruptum.

TERRIBILITER, *Terriblement, eſpouvantablement*, in Gloſſis Lat. Gall. Sangerm. MSS. Vtuntur Arnobius lib. 2. S. Auguſtinus lib. 12. Confeſ. cap. 25. et alii recentiores.

TERRIBVLVM, *Quoddam tormentum, quod terreat reos, et dicitur a terreo.* Ioh. de Ianua. Occurrit etiam in Gloſſ. Lat. Gall.

TERRIBVNDVS, Terribilis, in Vita B. Lidwinae, inter Acta SS. to. 2. April, pag. 339.

TERRICELLA, Campulus, campellus. Occurrit paſſim. in Chartis Ita-

Italicis. V. Vghellum to. 8. pag. 610. 621. to. 9. p. 97. 99. etc. Italis *Terricuola*, eſt locus muro cinctus, oppidulum.

TERRICLÆ, *χωματίδες*, in Gloſſ. Lat. Graec. quaſi *Terriculae*, terrae aggeres.

TERRICREPVS, Terribilis. Vita S. Guillelmi Abb. Diuion. cap. 14. *Quem laſciua ad omnes pene ſermones ore Terricrepo juramenta.*

TERRIDA, Nauis ſpecies, V. *Tarida*.

TERRIFINIS, pro *finis*, Terminus. Charta Vetus ann. 1099. apud Vghellum in Epiſcopis Polonienſibus: *Cum habitantiis, et cultis, et ſilvis, et omnibus in iſto Caſtello pertinentiis, per Terrifines illorum, etc.*

TERRIGENÆ, Indigenae Gloſſ. Graec. Lat. *αὐθιγενής*, *indigena*, *Terrigena*, *Indigetum*. Auctor. Mamotrecte ad cap. 18. Leuitici: *Indigena, id eſt Terrigena*. V. ſupra *Terrerius*.

TERRIGIPONA, pro *Terripiſcina*, V. *Lacus*.

TERRINEVS, Terreus, V. locum in *Solariatus* poſt *Solarium*.

TERRIPISCINA, Piſcina, V. *Lacus*,

TERRISONVS, Terribili ſono. Miracula S. Roberti Abb. 3. Aprilis p. 325.

TERRISTRVM, V. *Theriſtrum*.

✝ TERRITAGIVM, pro *Terragium*, agrarium, in Ch. a. 1239.

TERRITORIÆ RES, Praedia, agri, Gallis *Biens de terre*. Charta ann. 1046. apud Vghellum in Epiſcop. Veronenſibus: *Id ſunt omnes caſae, et res Territoriae illae juris mei, etc.* Occurrit ibi non ſemel.

TERRITORIVM. (1) In Gloſſ. Graec. Lat. *ὁροθεσία*, *περίβολος*, *περίχωρος*. Vgutioni: *Locus modicus, vel diſtrictus alicujus, vel Territorium dicitur, quaſi tauritorium, i. tritum bobus. Ciuitatum territoria*, in lege vii. Cod. Th. de Hirenarch. V. Sidonium lib. 1. Epiſt. 8. et ibi Sauaronem, Menagium in Amoenitatib. juris p. 940. et alios: *Territorium Lemouicenſe*, pro Dioeceſi, in Breuiario MS. Eccl. Lemouic. TERRITORIVM, Ager, poſſeſſio, praedium. *Territoria ciuium*, in lege 24. Cod. Th. de Operibus publ. Adde leg. 2. de Exactionibus lege 30. de Annonis lege 186. de Decurion. eod. Cod. Siculus Flaccus. V. *Terragium* 2. TERRITORIVM, pro modo agri vſurpatur, in libro de Fundatione Monaſterii Gozecenſis p. 211. *In communi patrimonio noſtro ſubjectas poſſeſſiones offerimus, . . . in Gerenſtede Territorium unum, in Lochreſtide ſeptem manſos, in Zeerrege 4. manſos, in Plaine 15. jugera: in Alſorſtide 12. manſos, in Belteggelorhe Territorium unum.* TERRITORIVM EQVINVM, f. Praedium, vbi equi nutriuntur. Charta vetus apud Meichelbec. tom. 1. Hiſt. Friſing. p. 213. *Territorium in vrbe Radaſpona, unam hobam cum equino Territorio ad Pullingum Territorium equinum ad Hutickar.* (2) Vita S. Eudei Abbatis Aranenſis, n. 18. *Septem annis in Monaſterii Territorio fideliter ſeruiens manſit. In his quoque 7. annis ſic diligenter exercebat trituratoris officium, vt in palearo Territorii non poſſet granum, quod culmen faceret, inueniri.* Sed ibi viri docti cenſent *Territorium*, vt ſit area terendo et excutiendo frumento comparata. (3) ✝ Id quod in agris et hortis ad terrendas aues ponitur. In Gloſſar. Gall. Lat. MS.

TERRITORIVS, Humi ſtratus. *Territoria matta*, in Gloſſis laudatis in *Territoria*.

TERRITVRIVM, pro *Territorium*, in Geſtis Innocentii Epiſcopi Cenoman. apud Mabillon. to. 3. Analect. pag. 84. in Charta Theodorici Regis Fr. to. 2. Annal. Bened. p. 695. col. 1. V. *Terrula*.

TERROLENTVS, vt *Terrulentus*. Statuta Vercell. fol. 86.

TERRVACTARE, TERRVACTVM, V. ſupra *Terragium* 1.

TERRVLA, Agellus, exiguum praedium, apud Gregorium M. lib. 2. Epiſt. 2. in Synodo Agathenſi can. 45. In Codice Theod. lib. 15. tit. 1. leg. 51. *Terrulae* dicuntur priuatorum poſſeſſiones, quae alibi *Terrae* nuncupantur.

TERRVLENTVS, Terreus, ex *Terrula*. Occurrit apud Prudentium vt et *Ter-*

Terrulente, pro Terreno modo. V. *Terrolentus*.

TERRUNCULA, Modica terrae portio, in Onomaſtico ad calcem to. 9. Ampl. Collect. Marten.

TERSANA. Charta Raymundi V. Vicecomit. Turenenſis ann. 1296. apud Iuſtellum in Hiſtoria Turonenſi p. 155. *Item concedimus dictae uninerſitati* (Bellilocenſi,) *quod loco vſatici, quod dicitur Terſona, quod nobis competit ratione venditionum feudorum, ſeu in emphyteoſim datorum, ſeu detentorum, quo tenentur et in poſterum tenebuntur a nobis in feudum ſeu in emphyteoſim in dicta villa in Bello loco et ejus pertinentiis et diſtrictu, emptores unum denarium tantum pro ſolido qnolibet pretii venditionis ſoluere teneantur: ipſa feuda ſeu emphyteoſes a dicto vſatico, dicta Terſona, in perpetuum afrancantes, et dictum denarium tantum pro quolibet ſolido pretii nobis et noſtris ſucceſſoribus retinentes.* Vbi *Terſana* forte eſt tertia pars pretii venditionis praediorum feudalium, quomodo *Tiers denier* vocat Conſuetudo Niuernenſis tit. 4. art. 58. 70. tit. 24. art. 10. tit. 6. art. 2. 32. et Arvernenſes c. 31. art. 75. tertium denarium pretii praedii venditi, qui domino ſuperiori exſoluitur. V. *Treſenum* et *Trezenum*.

TERSAVRIA, V. mox *Treſoria*.

† TERSAYROLA, dolii pars tertia, i. q. *Terceyrola*. Comput. a. 1479.

TERSENERIA, TERSERIA, menſurae ſpecies, V *Terceneria*.

TERSERIVM. Vita B. Andreae de Galleranis to. 3. Martii pag. 56. *Quidam faber fuit in ciuitate Senenſi in Terſerio S. Martini.* Raymundus Italice reddit *Terzo*, quod tertiam cujusque rei partem ſignificat, et adnorant Bollandiſtae, qui dubitant an in tot partes Senae diſtinguantur, an alia ſit vocis propria iſtic notio. V. *Terceriam*.

† TERSOLVS, trium annorum natus, in Inuent. a. 1476.

TERSONVM. (1) TERSONVM, TERSONVS, († panni ſpecies videtur, i. q. Gall. *Terſenet*.) Inuentarium Eccleſ. Anic. *Terſonum de lino quaſi duarum vlnarum.* Alibi: *Terſonum de lino habens in quolibet capite duas barras de cotone albo.* Rurſum alio in loco: *Item duo Terſoni de lino operis Franciae cum frangiis de cirico diuerſorum colorum in capitibus dedicati ad dicendum in Quadrageſima:* In ſpiritu humilitatis, etc. (2) † Vrbis regio, i. q. *Tercerium*, in Ch. a. 1378.

TERSOR, Mappula, ſeu linteum ad tergendos pedes pauperum. Conſuetudines S. Auguſtini Lemouic. MSS.

TERSORIA, TERSAVRIA, Locus vbi fiebat lotio pedum, apud Monachos in vſu. Ritus Luxouienſis apud Marquardum Herrgott ad calcem vet. Diſcipl. Monaſt. pag. 580. et 581. V. *Mandatum* 9. et mox *Terſorium*.

TERSORIVM, inter veſtes Eccleſiaſticas. Charta Hugonis Ducis Burgundiae ann. 1077. to. 6. Spicilegii Acheriani: *Dorſalia duo, tapetia quatuor, Terſoria tria, bancales tres, etc.* Gloſſ. Graec. Lat. Ἐκμαγεῖον, *Tergorium*. Rectius, *Terſorium*, in Gloſſis Benedicti, c. de Veſtimentis. Bernardus in Ordine Cluniac. part. 1. cap. 46. *Cum autem percutietur tabula ad mandatum, continuo congregentur ante Capituli introitum, ac ſuccincti de pedum. Terſoriis, cum viderint praeire coquos tranſactae hebdomadae cum aqua, ſinguli ſingulos ſubſequantur, tergantque fratrum pedes, ſicut illi lauando praeceſſerint; atque ablutis aliquantulum prius Terſoriis in conchis, etc.*, pro linteo quo pedes abſterguntur, rurſum vſurpat idem Bernardus part. 2. cap. 15. Pro linteo autem quo Sacerdos in Sacris manus abſtergit, part. 1. cap. 55. *etc. Terſoria calicum*, quibus Calices ſacri terguntur, in Concilio incerti loci apud Marten. to. 4. Anecd. col. 163.

TERTERNVS. Moretus Antiq. Navarrae pag. 527. refert Chartam *offertionis et confirmationis*, quae dicitur *facta aera Terterna, centena, ſexdena et XIIII.* Forte 674.

TERTIA. (1) Officium Eccleſiaſticum diurnum, quod hora tertia canitur. Gre-

Gregor. Turon. lib. 10. cap. vlt. de Injurioſo Epiſcopo Turon. (2) *Tertiae Eccleſiarum*, quas *antiqui Canones de parochiis ſuis habendas Epiſcopis cenſuerunt*, vt eſt in Concilio Toletano XVI. cap. 5. quarum ratione Eccleſiarum reparationi tenebantur, vt eſt in eodem can. et in Concilio Tarracon. ann. 516. c. 8. Concil. Aurel. 1. an. 511. c. 5. *De his, quae in altario acceſſerint, Tertia fideliter Epiſcopis deferatur.* V. *Tertiaria* 2. et *Tertium* 2. (3) Debellata et ſubjugata a Gothis et Wiſigothis Italia ita diuiſi ſunt agri, vt victoribus partes duae, tertia antiquis eorum poſſeſſoribus cederent. Lex Wiſig. lib. 10. tit. 1. §. 8. *Diuiſio inter Gothum et Romanum facta de portione terrarum, ſiue ſiluarum, nulla ratione turbetur .... nec de duabus partibus Gothi aliquid ſibi Romanus praeſumat aut vindicet, aut de Tertia Romani Gothus ſibi aliquid audeat vſurpare nec vindicare.* Adde §. 16. Quod et firmatur a Senatore lib. 2. Epiſt. 16. vbi Theodoricus: *Iuuat*, inquit, *nos referre quemadmodum in Tertiarum deputatione Gothorum Romanorumque poſſeſſiones junxerit et animos. Nam cum ſe homines ſoleant de vicinitate collidere, iſtis praediorum communio cauſam noſcitur praeſtitiſſe concordiae. Sic enim contigit, vt vtraque natio, dum communiter viuit ad vnum velle conuenit. Et factum nouum et omnino laudabile: Gratia dominorum de ceſpitis diuiſione conjuncta eſt, amicitiae populis per damna creuere, et ex parte agri defenſor acquiſitus eſt, vt ſubſtantiae ſecuritas integra ſeruaretur. Neceſſe eſt enim vt inter eos ſuauis creſcat affectus, qui ſeruant jugiter terminos conſtitutos.* (4) Idem quod *Terragium*, ab ejusmodi enim *Tertiarum* illationibus, de quibus mox egimus, et agrorum parte tertia, quae antiquo poſſeſſori relicta eſt, et Principi fructuum partem penſitare quotannis ſolebat, agrario, quod *Campipartem*, dicimus, etiamnum in Burgundia et vicinis prouinciis manſiſſe *Tertiarum* nomen ad modum vero ſimile eſt: non quod tertia fructuum pars domino ſuperiori ſolueretur; neque enim agrarii quantitas eo accedit; ſed quia ex *tertiis*, quae veteribus incolis relictae ſunt, penſitabatur, cum duae, quae in victorum ſortem ceſſerant, a grauiori illa penſitatione immunes eſſent, licet cenſui leuiori obnoxiae. *Agri* enim *vectigales*, vt habet Hygenus de Limitibus conſtituend. p. 206. *multas habent conditiones; in quibusdam prouinciis fructus partem conſtitutam praeſtant, alii quintas, alii ſeptimas, etc.* Inde enim grauiorum ex agris penſitationum origo videtur petenda. Charta Sanctii Majoris Regis Nauarrae aerae 1068. apud Anton. de Yepez, in Chronico Ordin. S. Benedicti to. 1. *Manifeſte comperimus praeteritis temporibus nullum Epiſcoporum praedeceſſorum noſtrorum in Eccleſiis vel parochiis, Monaſterio S. Aemiliani collatis primitiua vel Tertias requiſiſſe vel accepiſſe.* Vetus Ch. apud Perardum in Burgundicis p. 96. *Accreuit quod abſque redditione Tertiarum ſupra dicti loci habitatores, quocunque loco vellent, in ſua Terra ſeminarent ac meterent.* Hinc *Terrae Tertiales*, in Charta ann. 1313. apud Rouerium in Reomao pag. 336. *Et ſingulas Tertias ſuas, quas habet annuales in terris Tertialibus exiſtentibus in finagio de Rubeomonte.* Adde pag. 289. *Tertiarum* meminit, denique Rhenanus lib. 2. Rerum German. p. 64. ſcribens diuites interdum colonis locaſſe agros ſub reditu *Tertiarum*. TERTIARIVS, Collector tertiae. Tabular. Albae ripae in Dioeceſi Lingon. TERTIA MANCIPIORVM, Burgundi peruaſa Galliarum parte, ita cum veteribus incolis, quos Romanos vocabant, ſe geſſerunt, vt agrorum parte tertia iis relicta, alias duas ſibi aſſererent; contra, *mancipiorum* duabus partibus veteribus incolis conceſſis, ſibi tertiam tantum reſeruarent. V. Legem Burgund. tit. 54. §. 1. et tit. 57. TERTIAS, ſeu *Tercias Regales* Hiſpani vocant, tertiam partem redituum fabricarum Eccleſiarum, quam Gregorius X. PP. Alfon-

Alfonſo Sapienti Regi indulſit pro ſuſtinendis bellis contra Mauros. TERTIA CONLABORATIONIS, id eſt eorum, quae vir et vxor ſtante matrimonio ſimul acquiſierunt, quae vxori attribuitur. Capituli Caroli M. lib. 4. c. 9. (5) TERTIA. Id quod liber homo dat ſponſae ſuae ad oſtium Eccleſiae tempore deſponſationis. *Tiers coutumier*, in Conſuet. Norman. art. 367. *Dos ſcilicet rationabilis;* quae tertia pars eſt totius tenementi viri ſui, quod habuit tempore deſponſationis: ita quod ſi plus tertia parte tenementi vir daret in dotem, ea ad tertiam partem reducatur: in Regiam Majeſtatem lib. 2. c. 16. §. 4. et ſeqq. Eadem appellatur *rationabilis pars mulierum* lib. 1. c. 3. §. 2. vbi placita de ejusmodi *Tertiis* ad Vicecomites pertinere dicuntur. V. *Tertiaria* 4. (6) Menſurae liquidorum ſpecies, in Itinere Camerarii Scotici cap. 10. §. 5. de Braſiatoribus: *Non habent menſuras, videlicet quartam, pintam, Tertiam, etc.* (7) Triburum pro pane ſoluendum, vt videtur. Codex MS. Epiſcopatus Autiſſiod. ſaec. XIII. *Tertia circa XV. V. in panibus. Sequentia auenatum* IIII. *lib.* V. *Tertiaria* 1. (8) TERTIA PRISIONARIORUM, ſ. Tertia pars pretii, quod pro redemtione ſoluere tenebantur *priſonarii* ſeu captiui. Charta Henrici VI. Regis Angl. ann. 1452. in Chronico Iohannis Wherhamſtedii p. 321. *Tertias et Terciarum Tertias omnium priſonariorum in guerra captorum, nobis debitas (relaxauimus.)*

† TERTIABILIS, praeſtationi, quae *tertia* dicitur, obnoxius, Gall. *Tierciable.* Ch. Mſſ. a. 1259.

TERTIAGIUM. Bulla Clementis VI. PP. data Auenione anno Pontificatus 4. *Super mortuagiis ſeu praeſtationibus Eccleſiis principalibus Ducatus Britanniae, Praelatis et Rectoribus Eccleſiarum, videlicet in tertia parte bonorum nobilium, quae Tertiagium dicitur, de conſuetudine laudabili pia deuotione fidelium introducta debitis, vt dicti Epiſcopi et Clerus dicebant, in bonis ſeu ex bonis defunctorum, ſiu decedentium parochianorum ſuorum, nec non ſuper paſtu nuptiali a parochianis ipſius nubentibus ſeu nuptiis debite ex conſuetudine ſimili, vt dicebant, etc.* V. *Mortuarium, Nonagium* et *Teſtatio.*

TERTIALES, Tertia agrorum proſciſſio. Tabularium Foſſatenſe ann. 1276. Ita *Terzare* dicunt Itali, pro tertio arare, Gallis *Tiercer.* V. *Tertiare* 2.

TERTIANA PLENÆ VILLÆ. Charta Thomae Regis Manniae et Inſularum ann. 1055. in Monaſtico Anglic. to. 1. p. 718. *Et tertiam partem decimarum de omnibus Eccleſiis de Manne confirmantes eis Tertianam plenae villae de Kyrkbi propinquiorem Eccleſiam S. Bradani, cum terra ſancti Bradani, et Tertianam plenae villae de Kyrkmarona, terras de etc. .... Tertianam de Knokcroker, etc.*

TERTIANI, Milites, Vt in *Ritteri.*

TERTIARE. (1) Sequeſtrare, in tertiam manum mittere. Gloſſae MSS. ab Eccardo laudatae in Pacto Legis Salicae p. 73. *Tertiare Dritteſchanton.* (2) Tertio iterare. Radulfus Cadom. de Geſtis Tancredi, apud Marten. tom. 3. Anecd. col. 174. *Nec mora qui primo, qui ſecundo venerat, illico Tertiat vicem.* Alibi *Tertiare*, vt et apud Italos *Terzare*, eſt Tertio arare. V. *Binare.* (3) Tertiam partem bonorum conferre, vel auferre, Gall. *Tiercer.* Charta Theoduini Epiſcopi Leodienſis apud Aegidium aureae vallis Monachum in Geſtis Epiſc. Leod. c. 1. (4) † TERTIARE SE, dicitur de cenſu, cum illius pars tertia ſuperadditur; vnde TERTIATIO, ipſa tertiae partis perceptio. Ch. Mſſ. a. 1323.

TERTIARIA. (1) Vectigalis aut tributi ſpecies. Charta Conradi Imp. pro Piſanis Tyrum incolentibus, apud Vghellum to. 3. p. 488. *Vt a Piſanis .... nomine Tertiariae aut alicujus directurae poſſit exigi, etc.* V. *Tertia* 7. (2) Aremoricis *Tierçage*, idem quod *Tertium* 2. V. in hac voce. Charta H. Turon. Archiep. e Tabulario S. Vicentii Cenoman. (3) Tertia pars fructuum,

ctuum, quam conductor reddit locatori, praediumue tali conditione locatum. Statuta Caſtri Redaldi fol. 21.vo. V. *Terzaria.* (4) In regno Neapolitano, vt docet Lucas de Penna, iis qui jure Francorum viuebant, idem quod *Tertia* 5. Ibi vide contractus matrimonii ann. 1358. apud Salernum: *Promiſit ..... domicellae Iohannellae vxori ſuae in dodarium et Tertiariam, ſeu pro dodario et Terciaria annuas vncias auri* 226. (5) Femina Deo ſacra ex aliquo Ordine religioſo. Concilium Tolet. ann. 1582. *Conſtitutioni ... Pii V. ... in Clauſura a ſanctimonialibus et ab iis faeminis, quae Tertiariae ſeu de Poenitentia vocantur, ſeruanda, etc.* V. *Tertiarius* 1.

TERTIARIVM, modus agri, a *Tertiis*, de quibus ſupra, nomen ſortitus. Charta Ionae Epiſc. Eduenſis ann. 858. pro Abbatia S. Andochii apud Sammarthanos: *In pago quoque Auguſtodunenſe ... addicimus Tertiarium vnum, in quo poſſint bonam partem foeni colligere atque ad monaſterium directum hiemis tempore animalium ſuorum inopiam quam frequenter patiebantur, temperare.*

TERTIARIVS. (1) Vir e Tertio aliquo Ordine religioſo, Gall. *Tierçaire, Tierciaire*, vel *Tiertiaire.* Tertius ordo dici ſolet, Gall. *Tiers ordre*, quod omnes, qui alicujus Sancti, ordinis religioſi fundatoris, vitae inſtituta ſequuntur, in tres diuidantur claſſes. Prima virorum eſt, quos proprie *Religioſos* dicimus; ſecunda feminarum, ſeu ſanctimonialium, quae eamdem regulam, quam viri religioſi profitentur: tertia laicorum vtriusque ſexus, qui ſaecularem quidem vitam viuunt, ſed directam ad religioſioris vitae praecepta, qua tantum accedant ad vitae monaſticae normam, quantum licet hominibus in ſaeculo degentibus. Votis quibusdam, ſed ſimplicibus tantum obſtringuntur, ſi nonnullos excipias, qui majoris virtutis ſtudio accenſi, vota adjecerunt ſolemnia, ſicque viri facti ſunt *religioſi*, retento tamen *Tertiariorum* nomine, quo diſtinguuntur a viris feminisue, primaevae inſtitutionis, ſeu primae vel ſecundae claſſis: De *Tertiariis* paſſim agunt variorum Ordinum Scriptores: inter quos conſulere potes. Lezanam in Summa quaeſt. regul. part. 2. cap. 14. et part. 4. verbis *Tertiarii* et *Tertiariae*, ſeu praeſertim Patrem Helyot in Hiſt. Ordinum Monaſt. to. 3. p. 64. et ſeqq. p. 247. et ſeqq. to. 7. p. 214. etc. (2) Collector *Tertiae*, in *Tertia* 4. (3) Praeſtationis agrariae ſpecies ſita, ni fallor, in tertia parte fructuum, quam tenentes domino reddebant, ex agris, quos hac conditione colendos ſuſceperant. Charta ann. 1251. *Domus ... Capitulo S. Nazarii Carcaſſonae .... agrerias, taſcas, medios, quartos, Tertiarios ... et caetera terrae merita, bona et jura, etc.* V. *Quartus*, et *Maſſus meitaerius* in *Maſſa* 5. et mox *Tertiator.* (4) Gloſſae Graeco-Latinae: Ἔφεδρος, *Terciarius, ſuperſtes.* (5) † Tertiana febri laborans, t. 5. Sept. p. 699.

† TERTIATIM, tertia vice. Stat. Conſeran. Mſ.

TERTIATOR, Colonus forte, qui ad *Tertium* tenet, ſeu qui tertiam fructuum agri domino penſitat. Frequens occurrit mentio *Tertiatorum* in Capitulari Sicardi Principis Beneventani an. 836. ac primum c. 4. V. *Terzarinus.*

TERTIEYRA IVSTA, Menſura vini tertia parte major ſolita, quae majoribus ſolemnitatibus praebebatur monachis in Monaſterio Solemniacenſi. V. in *Iuſta* 2. et *Tercellum.*

† TERTIENARIA, praedium quod a colono ad tertiam fructuum partem colitur. Req. S. Iuſti Cam. Comput. Pariſ.

TERTIOGENITVS, Tertius filius, in Teſtamento ann. 1381. apud Marten. tom. 1. Ampliſſ. Collect. col. 1511.

TERTIOLI MEDIOLANENSES, Monetae Mediolanenſium ſpecies. Charta ann. 1171. apud Puricellum in Ambroſiana Bellica p. 930.

† TERTIOLVM, modus agri, i. q. *Tercellum.* Ch. Mſ. a. 1250.

Digitized by Google

TERTIOLVS, Accipitris ſpecies minor, Italis *Terzuolo*, Gallis *Tiercelet*. Fridericus II. Imp. lib. 2. de Arte venandi cap. 19. *Tertiolis et minoribus inter falcones dari debet pro paſtu ſufficienti minor quantitas carnium, et minoranda eſt quantitas ſecundum proportionem conuenientem quantitati ſui corporis, etc. Terçonnalis*, dicitur Anonymo de Falconibus ſecundum Aquilam, etc.

TERTIONARIA. Charta S. Ludouici Regis Fr. pro Abbatia Perſinienſi, menſ. Maio 1248. *Decimam etiam quam habent in tota terra de Gochicon, et Tertionariam de Merula Radulphi, prout dictae decimae per metas et limites diuiduntur.* Non idem videntur *Tertiarium* et *Tertionaria*. Illud eſt modus agri; haec vero, ni fallor, eadem notione accipi debet atque *Tertiaria* 2. V. in hac voce et *Tertium* 2.

TERTIONARIE, ad rationem tertiae partis fructuum. Charta ann. 1290. e Chartulario S. Vandregeſili tom. 1. p. 170. V. *Tertiator*.

TERTIONARIVM BLATVM, Frumentum, vt videtur, tribus granis mixtum. Hiſt. Monaſterii Beccenſis MS. p. 620. *Recipiet IV. ſextarios blati Tertionarii a conuentu Becci.* Hinc emendanda interpretatio noſtra in voce *Bladum Tertionarium*.

✝ TERTIONARIVS, i. q. *Tertiarius* 5. t. 5. Sept. p. 697.

TERTIVM. (1) Tertia pars pretii venditi praedii, quae ad dominum feudalem datur pro laudimio. Inquiſitio ann. 1220. to. 1. Hiſt. Dalph. pag. 93. lin. 1. Ejusmodi, ni fallor, *Tertia* habet Plantauitius in Epiſcop. Lodouenſibus pag. 70. 87. 93. TIERTIVM, eodem intellectu. Charta an. 1230. ex Chartulario Campan. fol. 207. vo. col. 2. (2) In Concilio Toloſano ann. 1056. Tertia pars decimarum. V. *Tertia* 2. (3) Idem quod *Tertia* 4. Agraria penſitatio, Gallis *Champart*. Charta Guillelmi Epiſc. Agath. ann. 1173. apud Stephanotium to. 8. Fragm. MSS. p. 157. (4) Tertia pars anni, in Computo ann. 1202. apud D. Bruſſel de Vſu feudorum pag. CXXXIX. et ſeqq. vbi paſſim occurrit *de primo tertio, de ſecundo tertio, de vltimo tertio*, quod annus in tres partes, quarum vnaquaeque quatuor menſium erat, diuidebatur, vt accuratior ordo eſſet accepti et expenſi, cum, quo anni tempore vtrumque accidiſſet, annotaretur. (5) TERTIVM et DANGERIVM, in Charta Ludouici Autini Regis Franciae an. 1314. pro Normannis, Gallis *Tiers* et *Danger*, jus, quod Rex habet in foreſtis et ſiluis Normanniae, in quarum caeſionibus, ac venditionibus pretii tertiam partem percipit, niſi exemtio et immunitas chartis aut longo vſu probetur. Additur *Tertio*, *Dangerium*, non quod hae voces valeant *tertium et decimum denarium*, quem reuera Rex percipit, vti vult Santyonus: ſed quod alter iſte denarius tertius, fit tertia pars tertiae partis pretii principalis, qui datur pro facultate caedendi ſiluam, aut alienandi. Areſta Candeloſae an. 1259. to. 1. Regeſto Parlam. fol. 100.

TERTIVM-GENVS, Chartae ſpecies, qua quis alteri quippiam cedit aut promittit. Chronicon Farſenſe apud Murator. to. 2. part 2. col. 551. *Fecit illis ſcriptum, quod Romani dicunt Tertium-genus, de praedicto caſtello Tribuco.* Et col. 552. *Quapropter ab omnibus legem ſcientibus non ignoratur, quod nunquam ſtat Tertium genus legaliter ſine appare.* Pluries occurrit ibi, et apud Mabill. to. 4. Annal. Bened. pag. 699. et ſeqq. vbi eadem edita ſunt.

TERTIVS. (1) TERTIVS BENEFICII, Tertia pars redditruum beneficii eccleſiaſtici, niſi me fallo. Epitome Conſtitut. Eccl. Valent. to. 4. Concil. Hiſp. p. 170. V. *Ternarius* 1. (2) TERTIVS DEFVNCTORVM DIES, olim ſacrificio Miſſae celebratus a Chriſtianis S. Ambroſius Orat. de Theodoſii Imp. obitu. V. *Tricenarium*.

TERTRVM. (1) Collis, cliuus, locus editior, Gall. *Tertre*, ab Aremorico *Tertr*, quod idem ſignificat. Chartularium Diuionenſe pag. .. *Vniuerſi homines infra villae Diuionis*

nis Tertra, infra banleucam commorantes, etc. Charta ann. 1080. apud Lobinell. tom. 2. Hiſt. Britan. col. 232. *Ex dono W. de Gueta, duo jugera ad Tertrum Molt.* (2) † Territorium, in Ch. a. 1217.

† TERTVRATOR, f. pro *Terrator*, decimae ſ. *terragii* collector, t. 1. Prob. Hiſt. Brit. p. 1141.

TERTVSSVS, Porcellus domeſticus, qui domi nutritur, hoc eſt, inquit Wendelinus, quaſi *Tertesun*, ſeu tertii gregis; eſt enim *ſun*, grex, vt alibi obſeruatum. Ait porro ille apud Taxandros porcis pro aetatis varia eſſe nomina; recens editos ac nefrendes, *biggen*, mox *baggen*, quamdiu lactent, appellari. Poſtquam vero in tantum adoleuerunt, vt cum matre poſſint prodire, quod eſt *terden*, aut *troden*, *Tertuſſi* ſunt, et *Tratſen* vocantur; ii denique facti adultiores, fiunt *cuddens*, hoc eſt gregales, etc. Pactus Legis ſalicae tit. 2. *Si quis porcellum Tertuſſum vſque ad anniculatum furauerit, etc.* Eccardo *Tertuſſus* compoſitum videtur ex *Tertia ſus*, et ſignificat ſuem tertio jactu editam; cum enim, inquit, hae praeſtantiores caeteris eſſent, et ad propagandum gregem conſeruarentur, majori quam caeteri pretio redimendae erant.

TERZA, Crines intexti, Gall. *Treſſe*, Ital. *Treccia.* Chronicon Placent. ad ann. 1388. apud Murator. tom. 16. col. 580. V. *Trica* et *Terzolla.*

TERZANA, Tertiana, ſc. febris, Ital. *Terzano febbre*, Gall. *Fieure tierce.* Occurrit in Actis SS. to. 3. April. p. 536. et to. 2. Iunii p. 446.

TERZANELLA, Schedula data laborantibus *terzana* ſeu febri tertiana. Acta B. Petri a Cruze to. 2. Iulii p. 446.

TERZARIA, Tertia pars fructuum quam tenens domino reddere debet. Donatio ann. 1138. apud Baluz. to. 2. Hiſt. Aruern. p. 489. V. *Tertiaria* 3.

TERZARINVS, Tenens qui tertiam partem fructuum ex agris, quos tenet, naſcentium domino reddit, Statuta Caſtri Redaldi fol. 20. V. *Tertiator.*

TERZAROLVS, ex Italico *Terzarolo*, Academicis Cruſcanis, minus velum, quod nauis habeat. V. *Teſſerolum.*

† TERZIATVS, ab Ital. *Terſo*, nitidus, in Ch. a. 1375.

† TERZIOLVS, i. q. *Tertiolus*, in Stat. Cuman.

TERZOLLA, Ornamentum muliebre, quod explicat Ioh. Demuſſis in Chronico Placent. ad ann. 1388. apud Murator. tom. 16. col. 580. *Aliquae (mulieres) portant coronas de argento aureato, vel de auro puro cum perlis et lapidibus pretioſis, valoris a florenis LXX. aur. vſque ad C. et aliquae portant Terzollas de perlis groſſis, valoris florenorum C. auri vſque in CXXV . . . quae Terzollae vocantur Terzollae, quia ex CCC perlis groſſis ſunt factae, et quia in tribus filzis ſunt constructae et ordinatae.* V. *Terza* et *Trica.*

TERZOLVS, Monetae ſpecies, eadem quae *Tertiolus.* Decreta Placentiae ad calcem Statutorum ejusdem fol. 98vo. *Sub poena librarum XXV. Terzolorum.* V. *Tertioli.*

TESA, Gall. *Toiſe*, Menſura ſex pedum. Occurrit in Charta ann. 1270. apud Meneſter. in Probat. Hiſt. Lugdun. p. 13. col. 2. et in voce *Bederta.* TESA CANDELÆ, Gall. *Toiſe de chandelle.* Dabantur nempe candelae regiis officialibus ad menſuram *teſiae.* Fundatio Capellae B. Mariae, in Palatio Pariſ. ann. 1154. to. 3. Hiſt. Pariſ. p. 119. V. *Teſia.* Vbi *Teſa candelae* idem eſſe videtur quod *Pougnée de chandoille* dicitur in Statuto Philippi V. Regis Franc. pro Hoſpitio ſuo ann. 1317. V. *Pugniata.* *Teſam candelae* interpretatur Lobinellus in Gloſſario ad Hiſt. Pariſ. libram cerae in ſex candelas diuiſam. V. *Torchia.*

TESCEIA, Latrocinium, V. *Teſſeia.*

TESCVA, Ioan. de Ianua, dicuntur *loca, quibus pecora caſtrantur. Vnde Teſcuare, caſtrare, Teſcuatores, caſtratores, et Teſcuationes, caſtrationes dicuntur.* Eadem fere leguntur in Gloſſario Longob. Sangerm. MS. n. 501. in quibus Gloſſator ſubjungit haec Iſidori lib. 14. c. 12. *Teſcua quidam*

Digitized by Google

quidam putant eſſe tuguria, quidam loca praerupta et aſpera. V. *Teſqua.*

TESIA, idem quod *Teiſia*, et *Teſa*, Menſura ſex pedum, Gall. *Toiſe.* Charta ann. 1203. e Chartulario B. M. de Bono-nuntio Aurelian. V. *Teſa.*

† TESIATA, idem, in Ch. Mſ. a. 1327.

TESIS, *Vitium in pulmone*, in Gloſſis ad Doctrinale Alexandri de villa Dei. Eſt pro *Phthiſis*, a Graeco φθίσις, Gall. *Phthiſie.* Miracula Vrbani V. PP. MSS. V. infra *Theſicus.*

TESQVA. Aegidius Aureae-vallis Monach. in Epiſcopis Leod. c. 5. *Iamque ille longo terrarum tractu, diverſarumque coelo regionum tranſito, infra inculta quaedam loca, Teſqua vulgus illa nominat, pariter habuere diverſorium.* Atqui vox Latinis Scriptoribus notiſſima, ac proinde non vulgaris aut nupera.

TESSA, idem quod *Teſia*, Menſura ſex pedum, Gall. *Toiſe.* Inquiſitio ann. 1220. to. 1. Hiſt. Dalph. pag. 93.

TESSAMENTVM, V. ſupra in *Tenſare.*

TESSARA, f. Praeſtatio agraria, eadem ac *Quarta* 6. dicta a Graeco τέσσερα, quatuor, niſi quis malit *Teſſara* vocem eſſe detortam a *Taſca*, de qua ſuo loco. Charta Ludouici Franc. Regis ann. circ. 1104. apud Marten. to. 1. Ampl. Collect. col. 603.

TESSARESCÆDESCITÆ, V. *Quartadecimani* et τεσσαρεσκαιδεκῖται, in Gloſſario med. Graecit. Iidem qui TESSARESDECATITÆ *dicti* Papiae, *qui* XIIII. *luna Paſcha cum Iudaeis obſeruandum contendunt, non teſſara quatuor, deca decem ſignificat*, ex Iſidoro L. 8. Orig. c. 5. vbi Graece legitur τεσσαρεσκαιδεκαδῖται.

† TESSARRANDARIVS, textor, Gall. *Tiſſerand.* Inuent. Chart. a. 1482.

TESSAVRVS, pro Theſaurus in Charta Childeberti III. ann. 694. apud Felibianum Hiſt. Sandionyſ. p. XV.

TESSAYROLVM, Species veli. Informationes Ciuitatis Maſſil. pro paſſagio transmarino e MS. Sangerm. V. *Terzarolus.*

TESSELLARE, Teſſellis, Lapillis, ſeu lignis quadratis diſtinguere. Gloſſae Lat. Graec. et Graec. Lat. *Teſſelat*, ψηφοθετεῖ. *Teſſello*, ψηφολογῶ. Aliae Graec. Lat. ψηφολογῶ *Teſſello*, *termino.*

TESSELLARIVS, TESSELLATOR, ψηφοθέτης, in iiſdem Gloſſis. *Deauratores, fuſores, blattiarii, Teſſellarii*, in Cod. Theod. lib. 13. tit 4. leg. 2.

TESSELLATVM, ψηφοθέτημα, in Gloſſis Lat. Graec. in Graec. Lat. additur, ψηφολόγημα, *Pauimentum, Teſſellatum.*

TESSELLATVS, ψηφολογία, *Pauimentum*, in iiſd. Gloſſis: *Teſſellata pauimenta*, apud Suetonium et Kennettum in Gloſſ. ad calcem Antiq. Ambroſden.

TESSELLVS. (1) Meſſianus Presbyter in Vita S. Caeſarii Arelatenſis: *Coepit ſub obteſtatione domini multis precibus expoſcere a me, vt vnum pannum de Teſſellis illius* (S. Caeſarii) *quem nudo corpore habuiſſet, ſibi ferrem.* Infra: *velaris pannus* appellatur. Mabillonius tom. 1. SS. Ordinis S. Benedicti p. 672. quadratos panniculos fouendo ſtomacho appoſitos interpretatur. (2) † Cumulus f. ſtrues foeni, Gall. *Tas.* Ch. a. 1227.

TESSERARE, *Teſſeris ludere.* Gemma.

TESSERARII. (1) Qui *teſſeras*, ſeu Praecepta Ducum per contubernia militum nuntiabant, apud Veget. L. 2. cap. 7. Singulis centuriis peculiarem fuiſſe *Teſſerarium* colligere procliue eſt ex veteri Inſcriptione apud Gruterum 550. 2. *Teſſerarius in lege III. Ital. conor. XI. pr.* Adde pag. 753. num. 4. (2) Qui *teſſeris* ludunt. Ammianus lib. 8. c. 4.

TESSERINI, *Agripenni bicurti, quia ad modum ſunt teſſerarum, quibus ludimus.* Papias et Ioh. de Ianua.

† TESSERISARE, teſſeris ludere, in Stat. Caſimiri Reg. Polon. a. 1347.

TESSO. (1) Miles, Gall. *Taiſſon*, vel *Teſſon.* Charta ann. 1290. ex Regeſto *Olim* fol. 87. V. *Taxus.* (2) † Porcellus, in Teſtam. a. 1469.

Digitized by Google

modum arrogarunt, non amplius in pios vſus erogandum, ſed tanquam ſibi propriam, et de qua diſponere iis omnino eſſet liberum, vti *de inteſtatorum* bonis, quod ſupra docuimus. V. *Nonagium* et *Tertiagium*.

TESTATIOR, magis teſtatus, compertius, notior. Codex Theod. lib. 10. tit. 1. leg. 14. *Quo facilior ſit diſcuſſio pecuniae, cujus nobis fuerit ſumma Teſtatior.*

TESTATOR, Patronus, interceſſor. Liber. 2. Miracul. S. Bertini c. 7.

† TESTATORIA LITTERA, i. q. *Teſtamentum* 1. in Ch. Caroli Simp. a. 915.

TESTEIA, *Teſceia*. Capitul. Caroli C. tit. 12. c. 13. *Iſtud ſacramentum jurabunt franci homines. Ego ill. ad ſalituram, illud malum ſchach vocant, vel Teſceiam non faciam, nec me alius faciat conſentiam. Teſteia* ſcribitur in tit. 39. cap. 3. *De illis hominibus, qui infames vel clamodici ſunt de Teſteiis, vel latrociniis et rapacitatibus, et aſſalturis, etc.* Infra: *Iures . . . quod Teſteiam, vel latrocinium, aut rapinam non fecerit.* Occurrit ibi pluries. Vocis origo incerta, tametſi notio ex allatis ſatis conſtet. Sane *Teſteia* ſcribi debere, non *Teſceia*, evincit Epiſtola Fulcardi Abbatis Lobienſis ad Imp. Henricum, in Chronico Lobienſi: *In placitis praeter bincinam et Teſteium non debet habere Advocatus, niſi tres denarios, et alicubi duos; modo ſi aliquis non placito ſcabinorum banno fuerit deuictus, etc.* Vbi legendum monuimus *burinam*, id eſt, ſeditionem *meſteiam*. *Teſceiam* a *Texaga* deducit Eccardus in Notis ad Pactum Legis Salicae tit. 9. art. 3. eamdemque notionem eſſe vtriusque vocis haud male aſſerit vir doctus. Vocabulum *Texaga* inquit, lenius enunciatum mutatum eſt in *Texegam*, *Teſcegam*, ſiue vt communiter in veteribus monumentis ſcriptum reperitur, *Teſceiam;* vnde fallitur Cangius, qui *Teſteiam* ſcribi debere contendit. Significatio autem vocis agnoſci facile poteſt ex laudatis Caroli C. Capitulari tit. 39. c. 3. vbi *Teſteia* per *latrocinium* tanquam Synonymum explicatur. Eſt ergo *Teſceia*, vt et *Texaga*, furtum clandeſtinum et occultum. V. infra *Texaga*.

TESTEIMENIARE, pro *Teſtimoniare*, in vet. Charta apud Doublettum Hiſt. San. Dion. p. 687.

TESTERA. (1) Species machinae bellicae. Radulfus de Geſtis Friderici I. Imp. apud Murator. to. 6. col. 1178. *Et cum Teſteriis et prederis expugnaverunt illud (caſtellum)* V. *Prederia*. (2) Frontalia, Gall. *Têtiere*, Ital. *Teſtiera*. Statuta Vercell. L. 7. f. 170. V. *Teſtinia*. TESTERIA, eadem notione. Garniſiones caſtri Carcaſſon. ann. 1294.

TESTERIVM, lecti ſupernum tegmen, Angl. *Teſter*, Gall. *Ciel de lit*, vel *Fond de lit*. Litterae an. 1388. apud Rymer. to. 7. pag. 577. col. 1. V. *Teſtate* et *Teſtrum*.

TESTEVS, pro Teſtaceus. *Teſtea corpora*, Macrobio L. 7. Saturn. c. 15. *Teſteum vas*, apud Marten. to. 1. Anecd. col. 510.

TESTICIDIVM, Teſtis caedes, occiſio. Gerohus Reichersperg in expoſitione Pſalmi 64. apud Baluz. to. 5. Miſcell. p. 124.

† TESTICVLARE, teſticulos abſcindere. Gloſſar. Prov. Lat.

TESTIFICARE, pro *Teſtificari*. Concilium Legion. ann. 1012. can. 19.

TESTIFICATIO. (1) Martyrium, paſſio. S. Paulinus Epiſt. 31. n. 5. (2) † Exiſtimatio, fama, t. 1. Prob. Hiſt. Brit. p. 381.

TESTIMONIALES, Diplomata, vel *Epiſtolae* quae a Principibus conceduntur iis, qui *militiam ſub armorum labore* exegerunt, quibus in emeritae militiae praemium, in *Profeſſorum praepoſitorum*, vel *Tribunorum* ordinem ibi adſcribuntur. *Teſtimonialibus dignitatem adipiſci*, in L. 8. Cod. Theod. de Honorariis codicill.

TESTIMONIALIS, ſcripta teſtificatio. Concilium Tolet. ann. 1323. cap. 12. TESTIMONIALIS CHARTA, *ſeu publicum inſtrumentum*, in Charta ann. 1399. apud Mene-

Monaſterium in Probationibus Hiſt. Lugdun. p. 127. col. 1. TESTIMONIALIS DIACONVS, Cuſtos Epiſcopi concionantis. Conſule Panuinum in vocum eccleſiaſticarum interpretatione. V. *Diaconus* et infra *Teſtimonium.* TESTIMONIALES LITTERAE, in alicujus rei teſtimonium datae, apud Madox Formul. Anglic. p. 11. Vegetio lib. 2. c. 3. ſunt illae, quibus milites completis ſtipendiis dimittuntur. V. ſupra *Teſtimoniales.*

TESTIMONIARE, Teſtimonium dicere. Gall. *Teſmoigner*, in Capit. ad Legem Salicam c. 11. V. in *Teſtimonium.*

TESTIMONIVM. (1) Teſtis, unde Gallis *Teſmoin.* Capitulare ann. 779. c. 19. *De mancipiis quae venduntur, vt in praeſentia Epiſcopi vel Comitis ſit, . . . aut ante bene nota Teſtimonia.* Vetus placitum editum a Baluzio in Append. ad Capitul. *Nuper veniens Arloinus ad ſuum placitum quod arramitum habuit, ibidem ſua Teſtimonia protulit bonos homines idoneos his nominibus, etc.* (2) Pro *Teſtimonio* aliquid accipere. Vetus Charta apud Ordericum Vitalem lib. 5. p. 590. *Inde habuimus beneficia et ſocietatem fratrum, et pro Teſtimonio vnum equum centum ſolidorum.* Vbi pro conſenſu rei agendae praeſtito ſcriptum eſſe videtur. (3) *Teſtimonia* etiam dicuntur, ni fallor, mulctae pecuniariae, quae domino feudali debebantur ob falſum teſtimonium: niſi malis intelligere eo nomine deſignari id quod ipſi domino exſoluebatur ob audita ab ipſo teſtimonia. Vt vt eſt, memorantur *Teſtimonia* inter jura dominica in Litteris Gerardi Praepoſiti Eccl. Audomar. ex Tabul. ejuſd. Eccl. *Capellanum Comitis de Ruhoc. Canonicum conſtituimus et conceſſimus etiam ipſi obuentiones omnes, . . . emendationes. Teſtimonia, vina, ſtalli, et praebendarum, bracellos qui ad talliam non pertinent.* (4) TESTIMONIVM ECCLESIASTICVM, Epiſcoporum ſocii, quia erant vitae eorum teſtes. Chronicon Reichesbergenſe ann. 278. V. *Cellulanus, Syncellus, et Teſtimonialis Diaconus.* (5) TESTIMONIVM IESV-CHRISTI, nouum Teſtamentum, Euangelium. Poëma de Nomine Ieſu in Appendice Operum S. Paulini p. 25. (6) ✝ Dicitur, vt et Gallis *Teſmoin* de caudicibus, quibus continetur lignum focarium, cum illud metiuntur. Ch. Mſ. a. 1326.

TESTINIA, armaturae ſpecies. Teſtamentum Ranimiri Reg. Aragon. aerae 1099. in Hiſt. Pinnatenſi lib. 2. cap. 38. *Demcas autem armas qui ad Varones et Caualleros pertinent, ſellas de argento, et frenos et brunias, et eſpatas, et adarcas, et gelmos, et Teſtinias, et cinctorias, et ſporas, et cauallos, et mulos et equas, et vaccas, et oues, dimitto ad Sanctum filium meum, etc.* Quid ſi legatur *teſtirias?* vt ſit capitis armatura, quam *Teſtiere* Galli vocant. Quam etiam armaturae ſpeciem equis militaribus adſcribunt Aſſiſiae Hieroſolymitanae MSS. c. 95. vbi de duello certantibus: *Et le cheval dois eſtre convert de converture de fer, et avoir une Teſtiere de fer, et emmi la Teſtiere, une broche de fer, telle comme celle de l'eſcu.* V. *Teſtera* 2.

TESTINIVM, *Opportunum*, in Gloſſis Iſid. Graeuius emendat *Tempeſtiuum.*

TESTINVM. Lex Familiae Burchardi Epiſc. Wormacienſis: *Nihil juret, ſed in Teſtino Scabinorum ſit.* Vbi *Teſtimonio* legendum nemo non videt.

TESTIPHADIVM. Iſo Magiſter in Gloſſis: *Fulchra, ſuſtentacula, vel lectorum, vel aliarum rerum, quae Teſtiphadia nominamus.* Leg. *Stibadia*, ex Graeco στιβάδιον.

TESTIS. (1) Statuta Synodalia Nicolai Epiſcopi Andigauenſis ann. 1263. *Prohibemus ſingulis Sacerdotibus parochialibus, ne ipſi parochianis ſuis die Paſchatis Teſtes ſeu hoſtias loco panis benedicti miniſtrent, ne ex ejus miniſtratione, ſeu receptione erubeſcentiam euitare videantur; ſed panem benedictum faciant, ſicut aliis diebus dominicis fieri conſueuit.* Vbi pro *euitare* legendum puto *irritare*, forte

Digitized by Google

forte enim intelliguntur paniculi ſeu oblatae in *teſticulorum* figuram formatae, quas in hoc feſto Paſchali loco panis benedicti dabant. At haud ſcio an ſimplicior veroque ſimilior ſit Acherii tom. 11. Spicil. pag. 207. emendatio, qui *teſtas* ibi pro *Teſtes* legendum eſſe ſuſpicatur. (2) Pro *Textus*. V. in hac voce. (3) *Teſte meipſo*, vel *Teſte Rege*. Formula Chartis Regum Angliae, (ſeu potius epiſtolis minoris momenti a temporibus Richardi I.) paſſim adſcripta, cum ſcilicet a Proceribus non ſubſcribitur, ſed a ſolo Rege; quam ſugillauit olim Pius II. PP. in mandato Henrici VI. L. 3. Commentar. ſuor. *Teſtem autem ſe dicit* (Deus) *futurum, quia in judicio ſuo non indiget teſtibus*. V. Mabill L. 2. Diplom. cap. 21. num. 7. et 8.

TESTES qui oculis ſuis viderunt, et auribus ſuis audierunt; in Lege Alemann. c. 1. tit. 2. §. 1. TESTES AVREM ATTRACTI, V. *Auris*. TESTES CREDITI, quibus fides habenda eſt, in Teſtamento ann. 1121. in Probat. nouae Hiſt. Occitan. t. 2. col. 416. TESTES ROGATI, V. *Charta rogata*. TESTES SYNODALES PVBLICI, qui publice recepti et probati in Synodo; *de quorum fide non dubitatur*, in Concilio Cabilonenſi ann. 813. c. 1. TESTIS TERMINI, idem, vt videtur, qui veteri Gromatico *Teſtacius Terminus* dicitur. Galli *Perdriaux* vel *Témoins de bornes* appellant quatuor ſilices ad metas apponi ſolitos, qui metam eſſe oſtendunt. Hieronymus de Monte Brixiano de Finibus regundis c. 18. n. 1. *Quando terminus reſpicit alium terminum per rectitudinem non per transuerſum, vel ſi Teſtis termini, ſiue Guardia, vt alii appellant, reſpicit terminum ab vno latere, tunc erit ſignum eſſe finem territorii vel praedii*. V. *Warda*. TESTIS, TESTE. adj. vt *fidelis, fidele*. Liberius Epiſt. 11. edit. Conſtantianae: *Teſte eſt omne preſbyterium Romanae eccleſiae*. TESTES *oretenus examinandi*, in Correctionibus Statutorum Cadubrii c. 136.

TESTITVDO, *Teſtimonium*, in Onomaſtico ad calcem tom. 2. SS. Martii.

TESTON, TESTONES, inquit Spelmannus, nummi genus, quod Gallis 18. denariis valebat. Et ſic forte olim apud Anglos: aereum autem et argento delibatum ſub Henrico VIII. 12. denariis exponebatur. Sed Edwardi VI. ann. 1. ad 9. denarios contractum eſt; poſtea vero, quale hodie permanet, ad ſex denarios, ſed hoc optimi argenti. TESTONVS, TESTVTVS, eadem notione. Statuta Auenion. lib. 1. rubr. 30. art. 4.

TESTONES. Additamentum 1. Legis Burgundion. tit. 11. *Si quis acceptorem alienum inuolare praeſumpſerit, aut ſex vncias carnis acceptor ipſe ſuper Teſtones comedat, aut certe ſe noluerit, ſex ſolidos illi, cujus acceptor eſt, cogatur exſoluere.*

TESTOR, pro *Textor*, Gall. *Tiſſerand*, Ital. *Teſtore*. Occurrit in Statutis Vercell. fol. 85vo.

TESTRATOR, f. pro *Strator* vel *Proteſtrator*, de quo ſupra. Epitome Chronic. Caſin. apud Murator. to. 2. pag. 354. col. 2.

TESTRVM. (1) Lecti regimen ſupernum Angl. *Teſter*. Teſtamentum ann. 1386. apud Madox Formul. Anglic. p. 428. V. *Teſterium* et *Teſtura*. (2) † Collis, cliuus, f. pro *Tertrum*, in Ch. Mſ. a. 1234.

† TESTVDINATIS, teſtudinatus, in Ch. a. 1379.

TESTVDO. (1) Calua, *Teſt de la teſte, crane*. Vita S. Ioh. Gualberti to. 3. Iulii p. 357. V. *Teſta*. (2) Teſta, Lagena. Vita S. Adalberti Epiſc. to. 3. Aprilis pag. 193. (3) Scuti genus oblongum aptumque ad teſtudinem conficiendam. Nangius in Vita S. Ludouici: *Centum cum Teſtudinibus ſiue targis in armis lucidis, et in equis loricati tunica coopertis ſequebantur*. De teſtudinibus variis militaribus, vide Carolum de Aquino in Lexico Milit. (4) † *Denſitas ramorum* in vet. Gloſſar. Cod. reg. 7613.

TESTVLAE, Teſtarum Fragmenta, V. *Teſtae*.

TESTVRA, idem quod *Teſtrum*, vel *Teſterium*, de quibus ſupra. Teſtamentum ann. 1415. apud Rymer. to. 9. p. 277. col. 2.

TESTVS, pro *Textus*, adject. in Legibus Rotharis apud Murator. tom. 1. pag. 41. col. 1. ſubſtantiue vero infra *Textus* 1.

TESTVTVS, pro *Textus*. Inuentar. ann. 1476. MS. V. alia notione in *Teſtou*.

TESVRA. (1) Clauſtrum vel cratis, qua ingreſſus loci defenditur, prohibetur. Charta ann. 1073. ex Tabular. Monaſt. S. Quintini in Inſula p. 14. *Teſuris nunc exiſtentibus in vinario, etc.* (2) TESVRA, THESVRA, plagae, rete, textus, in Ch. Mſ. a. 1325.

† TESVTVS, paratus, cui aliquid deliberatum et conſtitutum eſt in Ch. a. 755.

TETA. Seruius ad Eclogam I. Virgilii: *Palumbes quas vulgus Tetas vocat.*

† TETANIVM, *flos calcis*, *flos muri*, *calx*. Gloſſar. med. Mſ. Sim. Ianuenſ.

TETARE, ſugere, Gall. *Teter*. Occurrit in Gloſſis ad Doctrinale Alexandri de Villa-Dei.

† TETERANI, *proni ſ. tenebroſi* in vet. Gloſſ. Cod. req. 7641. Leg. *Tetrani*, *praui*.

TETHICVS. Vita S. Winwaloei MS. *Muro vtrimque circumdatus Thethico*. Vox ducta videtur a Graeco Θετικὸς, poſititius, quod ſi verum eſt, melius legeretur *Theticus*.

TETHINGA, vel TITHINGA, pro *Decania* et *Friborgus* interdum pro *Trithinga*, quae vide ſuis locis.

TETHINGPENY, pecunia, quam ſubſidii cauſa Vicecomes olim exigebat ex ſingulis *Tethingis*, ſeu decuriis ſui Comitatus. Inter tributa, a quibus immunitas conceditur, recenſetur in Charta Henrici II. Regis Angliae in Monaſtico Anglic. to. 2. p. 283.

† TETINA, mamma, a Gall. *Tetine*, in Lit. remiſſ. a. 1362.

TETIX. Miracula vit. S. Ioannis Beverlacenſis num. 4. de quodam contracto: *Si quando neceſſe habuit in matris Tetige mutare locum, manibus et genibus quaſi pedibus quatuor innitebatur in modum quadrupedum.* Cl. Editor putat eſſe Tectum vel Tugurium tom. 2. Maii p. 191.

TETMALLVM, pro *Mallum*, Placitum. Pancharta Nigra S. Martini Turon. an. Odonis Regis . . . . *Data eſt hujus ceſſionis auctoritas IX Kalend. Iunii Turonis in publico Tetmallo, quod tenuit Aldradus Vicecomes.* V. *Mallum*.

TETRA, ex Graec. Τέτζαρα, quatuor. Althelmus de Laude Virginum.

TETRACTY, vox Graeca τέτρακτυ, apud Ingobertum Caroli M. ſeribam. Qua voce intelligit virtutum quaternionem, Iuſtitiam ſcilicet, prudentiam, fortitudinem et temperantiam. V. Nicolaum Alemannum in Diſſertat. de Lateranenſibus Parietinis cap. 9. et Notas Cangii ad Alexiadem. † TETRASTI legitur apud Mabill. in Muſeo Ital. p. 72.

TETRADA, in Poenitentiali Halithgarii, dicitur quarta feria cujusque ſeptimanae, ex Graeco τετρὰς, τετράδος: *Omnis itaque poenitens non ſolum debet jejunare, quod illi mandatum eſt a ſacerdote, verum etiam poſtquam compleuerit ea, quae ibi juſſa ſunt, debet, quantum ipſi viſum fuerit, jejunare ſiue Tetradas, ſiue Paraſceue.* Nempe ſolebant Chriſtiani maxime Orientales, jejunare quarta et ſexta feria. Sic νηστεύειν τὰς τετράδας καὶ παρασκευὰς ἡμέρας dixit Socrates L. 7. cap. 21. vbi de Theodoſio juniore, *qui plerumque jejunabat, et maxime quarta feria et ſexta, ſtudio Chriſtianitatis*, vt Socratis verba vertit Senator L. II. Hiſt. Tripartitae cap. 17. V. Gloſſar. mediae Graecit.

TETRADVS, quartus canendi modus, complectens tonos duos ſeptimum et octauum. Tractatus de cantu inter Opera S. Bernardi to. 1. col. 695. edit. 1690. Aurelianus Mon.

Mon. TETRARDVS habet in Epiſtola, quam de Muſica ſcripſit ann. 851. apud Marten. to. 1. Ampliſſ. Collect. col. 123.

✝ TETRAFOTVS, panno quadruplici colore imbuto fartus, in Ch. a. 471.

TETRAGRAMMATON, quatuor litteris conſtans. Sic apud Iudaeos dicebatur Dei nomen Iehouah, quod exprimere illis erat religioni.

TETRANS, Groma, ferramentum geometricum. Incertus Agrimenſor: *In quam partem verteris, Tetrantem pones.* V. Gloſſarium Rigaltii ad Gromaticos Scriptores.

TETRANSITON. Hypomneſticum de Anaſtaſio Apocriſiario, in Anaſtaſii Bibl. Collectaneis p. 257. *Filiis Plutini beatiſſimi Imperatoris piſtoris, id eſt, qui ſuper omnes piſtores publicos eſt eorum videlicet, qui annonas ſcholarum omnium ſoluunt, quod appellatur Tetranſiton.* Vox videtur formata ex Graeco τετράσιτος, quadruplex annona. Macri fratres in Hierolexico interpretantur annonam pro Scholaribus.

TETRANVS, *prauus, tenebroſus, a teter.* Vgutio et Iohannes de Ianua.

TETRAPLARE, quadruplicare, τετραπλασιάζειν, Martiano Capellae lib. 9. TETRAPLASIS, quadruplicatio, τετράπλασις, ibidem.

TETRAPTOTON τετράπτωτον, Nomen quatuor caſibus ſeu terminationibus conſtans, apud Iſidorum lib. 1. cap. 6. Ioh. de Ianua et alios.

TETRARCHA. τετράρχης, qui quartam partem regni tenet. Lucae c. 3. et alibi. Item. Qui quatuor cohortibus praeeſt, Leoni in Tacticis cap. 4. n. 13.

TETRARDVS, *Quartanus*, Papiae MS. editus *Tetrerdus* habet. Ex Gr. V. *Tetradus.*

TETRASSARIVS, Semuncia, apud Marcellinum Empiricum; τετρασσάριος, apud Arrianum in Epictetum: τετράσσαρον Ἰταλικὸν, vnciam vocari Cleopatra ſcribit.

TETRAVELVM, Velum quadruplex, ſeu vela quatuor, quae in circuitu ciborii quo altare tegitur, expendi ſolent, vti pluribus docuit Cangius in deſcriptione aedis Sophianae n. 65. Vox ibrida. Anaſtaſius in Sergio PP.

TETREVANGELIA, quatuor Euangelia. Platina in Marco I.

TETRICARE, Tetricum eſſe. Alexander Necham: *Tetricat, quoties quis ſurgendo pigreſcit.* Alludit ad illud Eccl. *Et hora ſurgendi non Tetrices.* Vbi tamen vulgo legunt diſtinctis vocibus, *non te trices.* V. Ioan. de Ianua. Gloſſae Sangerman. Lat. Gall. MSS. *Tetricare, Eſtre pareſſeux ou triſtes.* V. infra in *Trica* et *Tricare.*

TETRIMENTVM, *Nutrimentum*, apud Papiam.

TETRINNIRE dicuntur anates clamantes Auctori Philomelae verſu 22.

TETRISITARE, V. in *Baulare.*

✝ TETTERIA, capitis equorum armatura, Gall. *Tetiere.* Ch. Mſ. a. 1294. V. *Teſteria.*

TEVCRI, pro *Turcae* vel *Turci*, pluries in Epiſtola Sigismundi Rom. Regis an. circ. 1412. to. 1. Anecd. Marten. col. 1744. ✝ THEVCRI, in Annal. Placent.

✝ TEVDACHARIVS, vectigalis, illius ſ. quod pro nauibus tranſeuntibus ſoluebatur, collector. Chron. imper. Leon. Vrbe- vet. ap. Lam. in Delic. erud. p. 282.

TEVDISCA LINGVA, V. *Theotiſci.*

✝ TEVLA, TEVLIS, tegula, TEVLERIA, tegularum officina, in Ch. a. 1322.

TEVLERIVS, qui tegulas facit, in veteri Catalogo MS. Sodalium Confraternitatis S. Mariae Deaurate Toloſanae. V. *Tegularius.*

TEVLICIA, Tectum, ſic dictum a *Tegula*, Gall. *Tuille*, in Ch. ann. 1212.

TEVMA, pro *Thema*, V. *Theuma.*

TEVMITVM, vectigal pro nauibus tranſeuntibus exſolutum, vt *Temonaticum*, pro carris. Priuilegium a Berengario Prouinciae Comite Hoſpitalaris conceſſum ann. 1114.

TEVTISCA LINGVA, V. *Theotiſci.*

TEV-

Digitized by Google

TEVTONA. Gloſſ. Aelfrici: *Clava vel cateia, vel Teutona.*

TEVTONICA LINGVA, V. *Theotiſci.*

TEVTONICVS ORDO, militaris, Germ. Die teutſchen Herren, Gall. *Ordre Teutonique.* Hujus primus auctor Germanus quidam fuit, ſi Iacobi de Vitriaco fidem habemus, qui occupata a Chriſtianis Terra S. Hieroſolymis cum populares ſuos, tum alios, linguae locis ignaros, hoſpitio excepit. Quod vt commodius faceret, impetrauit a Patriarcha veniam Xenodochium, cum Sacello B. Virgini dicato, exſtruendi. Huic dein alii quoque Germani juncti, Bremenſes inprimis et Lubecenſes nonnulli, opibus affluentes, nouum Xenodochium Acrae excitarunt ann. 1191. titulo Equitum Teutonicorum ſub regula S. Auguſtini, cum cruce in pallio albo, aſſumto: hinc *Crucigeri* quoque dicti. His Bremenſibus et Lubecenſibus primam Ordinis originem acceptam refert Ioh. Dusburg. in Pruſſiae Chronico, nulla Germani, cujus meminit I. de Vitriaco, facta mentione. Vt eſt hic Ordo a Coeleſtino III. PP. ann. 1192. confirmatus et a ſucceſſoribus ejus inſignibus priuilegiis donatus eſt. Primus Ordinis Magnus Magiſter fuit Henricus a Waldpot. Capta a Saladino Hieroſolyma. Equites Ptolemaidem conceſſerunt, inde in Germaniam translati, Pruſſiam occuparunt, per duo ſaecula fama viribusque florentiſſimi.

† TEVTONIZARE, lingua Teutonum ſ. Germanica ſignificare, t. 6. Sept. p. 490.

† TEVXVM, i. q. *Teſſitus,* in Gloſſar. Lat. Gall. a. 1352.

TEXACA, vt mox *Texaga.* V. *Theuca.*

TEXACHAT, pro *Septachat,* Septenaria mulcta, vt docet Eccardus ad Pactum Legis Salicae tit. 2. §§. 10. et 12.

TEXAGA, in Gloſſis veteribus eſt *intra tecta,* quomodo accipi videtur in Lege Salica tit. 11. §. 4. *Si quis homo ingenuus alienum ſeruum aliquem in Texaga ſecum duxerit, aut aliquid cum eo negotiauerit, etc.* Vbi Wendelinus, in *texaga,* in furto *tecto,* et non manifeſto, ſeu *clam,* ſignificare ait; vt et in Lege Aleman. tit. 99. §. 25. *Si quis ſeruum mulinarium innolauerit, alium cum ipſe reddat, et ſoluat ſol. 6. in Texaga, cujus fuerit.* Editio Heroldi cap. 104. habet *ferrum,* pro *ſeruum,* et in Lege Ripuar. tit. 63. *Si quis hominem in hoſte interfecerit, triplici Weregeldo culpab. judicetur; de Texaga ſimiliter.* Vbi Editio Heroldi *de furto ſimiliter,* habet. Monet Baluzius aliquot Codices Legis Ripuariae tit. 18. §. 1. tit. 82. c. 1. et alibi *texagam* habere: vbi alii *furtum.* Vetus Formula obnoxiationis; *Quod ego caballum ab homine aliquo ... in Texaga ſubduxi: vnde de ipſo furto victus apparui.* V. *Teſteia* et *Theuca.* † Codex Eſtenſis apud Murat. t. 2. Antiquit. Ital. p. 287. pro *in Texaga* habet *in Taxetam, i. q. mercatum.*

† TEXAMEN, textum t. 10. Collect. Hiſt. Franc. p. 104.

TEXAMENTVM, penſitatio. V. *Tenſare.*

TEXARA, pro *Texaca,* vti monet Eccardus in Pactum Legis Salicae tit. 9. §. 30.

TEXARE, vel TEXTARE. Texere. Codex MS. reddituum Epiſcopatus Autiſſiodor. ann. circ. 1290.

† TEXELLA, TEXELVLA, *lepuſculus,* in Gloſſar. Prouinc. Lat.

TEXENDERIVS, Textor, Gall *Tiſſerand,* in Tabulario Voſienſi fol. 44.

† TEXERIVS, texturarum artifex, in Ch. 1405.

† TEXIMENTVM, f. mendoſe pro *Tenimentum,* quidquid a principali domo dependet, in Murat. Antiq. Ital. t. 2. p. 89.

TEXITARE, *ſaepe texere,* in Gloſſis MSS. quas laudat Voſſius de Vitiis ſerm. p. 757.

TEXITVRA, Textura, actio texendi. Statuta Montis regalis p. 277.

TEXON,

Digitized by Google

Juſjurandum 6 villanorum. *Thaini credibiles*, cap. 65. *Dignitas Thaini*, cap. 68. cui Presbyterorum vel Canonicorum aequiparatur. Leges Adelſtani Regis poſt cap. 25. *Thaini Regis* videntur eſſe *Thaini, qui de Rege tenent*, et poſt *Epiſcopos, Abbates, Barones, et Milites* recenſentur; tametſi *Thani* cum *Militibus* ibi interdum confunduntur. Sane Somnerus exiſtimat *Thainos*, depoſita priſca nomenclatura, poſt Normannorum in Angliam ingreſſum *Milites* appellari coepiſſe. Idem porro recte obſeruat in editione Saxonica Legum Canuti apud Lambertum cap. 67. quod eſt 97. apud Bromptonum. *Thainos regios* dici, *qui liberam habent juriſdictionem*: adeo vt Thaini iſti majores *Baronibus Regis*, vt minores Baronibus minoribus, hoc eſt maneriorum dominis aequiparari debeant. *Thanarum* nomen et dignitas etiam ſub Normannis obtinuit. Domesdei in Perkeshyre: *Thanus vel Miles Regis dominicus moriens pro releuamento, dimittebat Regi omnia arma ſua, et equum vnicum cum ſella; quod ſi ei eſſent canes et accipitres, praeſentabantur Regi, vt ſi vellet, acciperet.* THANVS, in Regiam Majeſtatem lib. 4. cap. 21. §. 21. c. 31. §. 3. cap. 16. §. 3. THEIN, in Legibus vernaculis Will. Nothi. c. 8. THEINVS, apud Thomam Madox Formul. Anglic. pag. 1. 36. et 238. TEIN, apud Simeonem Dunelmenſem de Obſeſſione Dunelmi ann. 869. TEGNIO, Thaynus, a Saxon. *Tegen*, Baro, vir nobilis. Ricardus Haguſtaldenſis de Bello Standardico. TEIGNVS, apud Hickeſium Diſſert. p. 75. THEGEN, Charta Henrici I. Regis Angl. pro Libertatibus Eccleſiae Cantuarienſis, apud Somnerum in Tractatu de *Gavelkynd* p. 205. V. *Liberalis*. THANAGIVM, in Statutis Alexandri II. Regis Scotiae c. 5. §. 4. TAINDLAND, *Terra Tani*, apud Madox Formul. Anglic. p. 291. Terra *Thaini*, fundus *Thainis*, peculiaris, in Domesday: *Haec terra* T. R. E., (id eſt, tempore Regis Edwardi) *fuit Tainland; ſed poſtea conuerſa in Reneland.* Iam vero vt de vocis *Thaeynus* origine aliquid dicamus, Saxonicae linguae periciores hanc ab ea arceſſunt, traduntque Thaynos, *Degn*, Saxonibus dictos, a *denian*, *miniſtrare*: additque Seldenus ad Eadmerum, in Domesday promiſcue, *Thaynos* et *Seruientes*, et qui *Thaini Regis* aliis dicuntur, hic *Seruientes Regis appellari*: tametſi, vt ait Lamberdus, et ex eo Somnerus, *Thainus ei, qui ſeruientem ſeruit, e regione contrarius ſit.* At *Thaini* ex eo nobilium ordine fuiſſe videntur, quos *Miniſtros* vocant Chartae Anglicae, qui vti in hac voce docuimus, praecipui erant inter Nobiles aulicos, et Regi ratione tenementorum immediate ſubjecti, quos *Barones* aetas poſtera nominauit. Neque enim alii videntur *Miniſtri* ii, ſeu *Thaini*, quam praecupui e nobilitate Danica, quos Kanutus Magnus Danorum Rex ad ſui comitatum adſciuit, *bipennibus mucronumque capulis deauratis coruſcantes*, vt ait Sueno in Legibus Caſtrenſibus cap. 2. quorum caterua ad tria millia militum ſelectorum excurrentem, *ſuo idiomate Thinglith* nuncupauit, vt auctor eſt idem Scriptor, voce nimirum conflata ex *lith*, quae *ordinem aciei* ſonat, et *Tein*, *Thein* vel *Theing*, vt tum efferebant, qua nobilium ordo deſignabatur. Neque enim placet Stephani Stephanii conjectura, qui emendandum cenſet *Thinglith*, hoc eſt, cohors, conſtans viginti ordinibus.

† THALAMASIVM, grani ſpecies, in Redit. Bellae quercus: *decem modia in aors et thalamaſio.* V. *Ara*.

THALAMVM. (1) Litterae Gaufridi Comitis Andegav. anno 1135. inter Ordinat. Reg. Fr. to. 4. pag. 632. *Inſuper ſtabiliuit, quod nemo ab Ingrandis vſque Andegauiam, niſi ſolummodo Andegauenſes, Thalamum aut nauem vino venali onerare queat, aut portum facere praeſumat.* Nullus dubito, quin legendum ſit *Chalanium*, aut *Chalannum*, Gallice Cha-

Chaland, quod eſt nauis genus in Ligeri notiſſimum. V. *Chelandium.* (2) Idem quod mox *Thalamus*, Cubiculum. Charta ann. 1253. e Chartulario S. Vandregeſili to. 1. p. 14.

THALAMVS. (1) Domus, palatium, vel cubiculum; vox Graecis et Latinis cognita. Exſtant Chartae duae in Tabulario Eccleſiae S. Laudi Andegauenſis, prior Fulconis Regis Hieroſol. et Comitis Andeg. quae ſic clauditur: *Actum eſt hoc Andeg. in Thalamo meo.* Poſterior: *Actum eſt Andegaui in Thalamo Epiſcopi.* (2) Veli ſpecies, vt videtur, iis ſimilis, quibus thalami decorantur. Synodus Mexic. ann. 1585. to. 4. Concil. Hiſp. p. 358. (3) † Cella, Cellula, ap. Lamium Delic. erud. T. 12. p. 128. (4) † Officina, in Ch. a. 1322. (5) † Tabulatum, in Ceremon. Rom. Mſ.

THALAPSICVM OPVS. Bibliothecarius in Paſchali II. apud Baronium ann. 1118. vbi de iſtius PP. gleba, ſeu cadauere: *In mauſoleo puriſſimi marmoris Thalapſico opere ſculpto collocatus eſt.* Latini *Thalaſſicum* colorem, ferrugineum, dixere. Sed nihil vox haec videtur habere commune cum *Thalapſico opere.*

THALAPTA, duodecim, vt jam dictum eſt poſt Wendelinum in voce *Chunna.* Titulus 78. Pactus Legis Salicae eſt. *In quantas cauſas Thalaptae debeant jurare*, id eſt, in quot vel quibus cauſis duodecim jurare debeant. V. Eccardum in hunc titulum et ſuo loco *Iurare duodecima manu.*

THALEMETARIVS, panifex, V. *Talemarii.*

THALERVS, idem quod ſupra *Talerus*, ſeu nummus trium librarum Francicarum argenteus, Germanis Thaler, vel Reichsdaler, Gall. *Richedale.* Occurrit apud Ludewig. to. 6. Reliqu. MSS. p. 220. 227. 324. et paſſim apud alios Scriptores Germanicos. V. *Dalerus.*

THALGIA, idem quod *Tallia* 8. Gall. *Taille.* Chartular. 1. Monaſterii Aquicinct. fol. 60.

† THALIA, pro *Tallia*, exactio, praeſtatio, in Ch. a. 1374.

THALITARIVM. Coſmas Pragenſis in Chronico Bohem. p. 5. *Nunc, ſi vobis placet, meum accipite Thalitarium et chlamydem, ac mutatoria Duce digna, et pergite, etc.* Vbi *Tolutarium*, equum ſcilicet quidam legendum cenſent.

THALMVD, THALMVDIVM. V. *Talmud.*

THAMMVS, vel THAMMVZ, numen a Iudaeis Idololatris adoratum. V. Tertullianum adv. Iudaeos cap. 11.

THANAGIVM, THANVS. V. in *Thainus.*

† THANASIA, placentae ſpecies. Ch. Theob. epiſc. Ambian. *ad paſcha debet thelonarius epiſcopo thanaſiam ducentorum ouorum.*

† THANATVS, moribundus, a *θανατος*, t. 5. Sept. p. 555.

THANYA, ſinus, piſcatura, foetus, in jure Hungarico. Sambucus.

THARCASSIVS. Mauritius Catanenſis Epiſc. de Corporis S. Agathae tranſlat. apud Rocchum Pirrum: *Artus vero reliquos, vt quouis indicio poſſint detegi, quos vulgo Tharcaſſios nominant, attulerunt.* Infra: *Nauigio Armeniam vſque peruenimus, quo in loco diebus 4. commorantes, et Tarchaſios vbi ſanctas occultauerunt reliquias, aptius componere diſponentes, etc.* Rurſum: *Deinde reliquias de Tharcaſſis extraxi.* Vbi indubie legendum *Carcaſſius*, id eſt, *Cadauer*, ex Gall. *Carcaſſe*, de qua voce vide in *Carcaſium.* Felicius veriuſque vim vocis vir doctiſſimus explicat infra in voce *Tarcaſia*, quam videſis.

† THARIDA, nauis onerariae ſpecies. Ch. Mſ. a. 1337.

THASCA, praeſtatio agraria. Conuentio ann. 1245. e MS. D. Brunet, fol. 79vo. *Barralus .... recipere poſſit ... pedagia, cenſus, Thaſcas, etc.* Hinc emendanda Charta fundationis Monaſterii Francarum vallium ann. 1143. in Inſtrum. Gall. Chriſt. nouae edit. to. 6. col. 192. *Totum hoc ſiue in Thaſtis, ſiue in quartis cum omni dominio .... do-*

Digitized by Google

nemus, etc. Lege *Thaſtis*, et vide *Taſca* 2.

THASCHIA. Leges Henrici I. Regis Angl. c. 78. *Si quis eos occidat, cumque ſi parentes repetentes wera, wyta, manbota, ſicut juſtum accidentia fecerit, perſoluantur, vel in Taſchiis vel hujus ſuggerendis de blodſtodiis eſt inſtitutum, quos parentes ſui diuites ac domini multa ſinunt in progenies egeſtate mendicos.* Haec ſunt admodum intricata, quae aliis euoluenda et explicanda relinquimus. Scribit Camdenus in Britannia, vocem *Taſcia* apud Britannos *denarium tributi ſignificaſſe*. V. *Taſca* 2.

THASSARE, Gall. *Entaſſer*. V. *Taſſus*.

THASSES NAVFRAGIORVM, in Charta Odonis Regis ann. 888. inter Inſtrum. to. 6. Gall. Chriſt. novae edit. col. 10. perperam pro *Claſſes naufragiorum*, vt habetur in *Raſica*.

THASTA, pro *Thaſca*. V. in hac voce.

THAV, Crux, veteribus Gallis. V. *Tau*.

THAVERNICA, judicia, etc. V. *Tavernica*.

THAVMA. Freculfus to. 2. Chron. lib. 5. cap. 10. *Quibus etiam diebus Iudaei habitantes in Creta ſollicitati ſunt a quodam, qui ſe Moſen legatorem a coelo ad eos denuo miſſum teſtabatur; monens, vt omnes ſuas relinquerent poſſeſſiones atque pecunias, quoniam illo ductore per ſiccum mare ad repromiſſionis gaudia peruenirent. At illi hac ſpe capti omnia contempſerunt ſua. Cumque veniſſet dies, quam deſignauerat ſeductor ille, deduxit eos ad quandam rupem decliuius incumbentem, juſſitque vt Thaumarum ſchemate ſemetipſos euoluerent. etc.* Socrates lib. 7. cap. 38. vnde hauſit praedicta Freculfus, nihil habet, quod vocem hanc clariorem reddat. Legendum forte eſt, *vtranbarum ſchemate ſemetipſos involuerent*, ne ſcilicet a praecipitio deterriti, in mare ſeſe praecipitare, vt jubebat impoſtor ille, renuerent.

THAVRVS. Membrana vetus apud Ludewig. to. 8. Reliqu. MSS. p. 169. *Ipſi etiam habuerunt inter terras eorum montes et paludes, et ideo ſemper habuerunt rixas ad inuicem, rapinas et incendia; ex hoc Francigenae multum fuerunt teſtes, nolentes ab hora in horam Thaurum dare.* Hoc fortean eſt locum, vel ſedem dare, mutare, ducta locutione a *Thorus*, quod proprie ſtratum in quo cubatur, vel ſedatur, ſignificat.

THAVRVSCA. Chron. ann. 1227. e Chartulario S. Vandregeſili to. 2. p. 1834. *Vnde mihi reddebat .... ſemel in anno ſeruitium quadrigae... ſi haberet, ſin autem vnum ſeruitium Thauruſcae; ſi Thauruſcam non haberet, vnum ſeruitium herciae, ſi equum vel equam haberet.* Vt quadriga carrum, ad quem equi juncti ſunt, ſignificat, ſic forte Thauruſca plauſtrum eſt, cui ſubjuncti ſunt *tauri* ſeu boves.

THAYNVS, V. *Thainus*.

THEADA. Lex Salica tit. 48. *Illa omnia alii tres teſtes jurati dicere debent, quoniam in mallo legitimo, vel ante Regem, ille qui accepit in laiſum ſuum fortunam in mallo publico, hoc eſt ante Theada vel tunginum, etc.* Id eſt etiam populo: eſt enim Saxonibus *Theod*, populus, gens, provincia, in plurali *Theoda*: vel potius *coram Rege, Principe*, ex Saxon. *Theoden*, quod idem ſonet, de qua poſtrema voce multa Somnerus in Gloſſario Saxonico. Proinde *ante Theada, vel tunginum*, erit, *ante Regem, vel ante Iudicem*: quod ſupra dixit, *in mallo legitimo*, hoc eſt ante Iudicem, vel *ante Regem*, hoc eſt ante *theada*. Nam hae vnum idemque ſonant. Eccardus ad Pactum Legis Salicae tit. 49. vbi eadem fere leguntur; *Teata*, vel *Theada*, Decanum interpretatur, a *Teha* vel *Tia*, decem. Hunc Scriptorem conſule.

THEAM, THEM, THEMA, THEMVM. Voces Saxonicae. THEAM, vel TEAM, eſt Laudare auctorem, advocare, proferre. Ioan. Brompton: *Theam, eſt laudare autorem, i. revoucher garans: Et quandoque dicitur*

Digitized by Google

dicitur ſequela nativorum. Priori notione vſurpatur in Legibus Edwardi Confeſſ. cap. 25. *Theam, quod ſi quiſpiam aliquid interciet ſuper aliquem, et interciatus non poterit warantum ſuum habere, erit foris factura ſua, et juſtitia ſua ſimiliter de calumniatore, ſi defecerit.* Rurſum THEAM, Bromptono dicitur *ſequela nativorum*, id eſt jus *ſequendi* ſervos proprios, ſi a dominio domini euaſerint, aut in alienam terram tranſierint: a Saxonico *Theam*, ſoboles, propagatio, quod a *tyman*, propagare, partum edere, ſonat, Cowellus et Raſtallus. THEME ſcribitur. Charta Leofrici Comitis. THEM, apud Madox Formul. Anglic. p. 43. THIEM, apud eumd. Madox p. 47. THEAME, in Quoniam attachiamenta cap. 100. *Theam*, tom. 1. Monaſt. Anglic. p. 307. TEAM, TEAME, eodem tom. pag. 29. TEAMES. Charta Edwardi Confeſſoris, apud Somnerum in Tractatu de Gavelkind p. 207.

THEATO, denarius, Eccardo ad Pactum Legis Salicae tit. 30.

THEATRALIA, ludi theatrales. Vita S. Ildeſonſi Epiſc. to. 2. Concil. Hiſp. p. 569.

THEATRAPVS, vox corrupta, in S. Martini PP. Donatione Blandinienſi Monaſterio facta, apud Miraeum to. 1. pag. 313. *Datum 14. Kal. Febr. per manum Amandi Epiſcopi Theatrapi ſanctae ſedis Apoſtolicae.* Idem Amandus in alia Donatione ejusd. Pontificis Elnonenſi Monaſterio facta, *Bibliothecarius S. Sedis Apoſtolicae* vocatur.

THEATROQVINEGIVM, ex Graec. Θεατροκυνήγιον. Iulianus Anteceſſor Conſtitut. 98. *Proceſſiones autem ipſius* (Conſulis) *eſſe volumus ſeptem, omnes in circo, et in harena, et in theatro. Et prima quidem proceſſio erit Kalendis Ianuariis; ſecunda autem ea, quae Mappa, tertia autem, quae Theatroquinegium appellatur, etc.* Vbi *Quinegium*, pro *Cynegium*, ſcribitur; quomodo *Quinegius Cos.* pro *Cygnegius*, ſcriptum in vett. Codd. Capitul. Addit. 4. cap. 32. monet Baluzius.

† THEATRVM, forum, ap. Ludewig. t. 11. Reliq. p. 626.

THECA. (1) Θήκη, Capſa Sanctorum reliquiis inſtructa. Vita S. Eligii Epiſc. Noviom. (2) Charta Henrici Imp. ann. 1107. in Metropoli Salisburgenſi to. 3. p. 308. *Vt conſtructo eodem mihi monaſterio, a Comite ſcilicet Perichs. partium termini vtrorumque infra murorum ambitum clauderentur, et altare quoddam in Orientali Theca poſitum, et in honore B. Petri conſecratum parti Ottonis cederet.* Hoc eſt, in Orientali parte, a fornice ſic dicta. (3) † Digitale, Gall. *Dé.* Gloſſar. Lat. Gall. a. 1348.

THECATVS, Theca tectus. *Arcum geſtare Thecatum.* Sidonio lib. 1. Epiſt. 2.

† THECELLA, diminut. *a theca*, capſa, t. 3. Apr. p. 429.

THECLATVRA, vel TECLATVRA, Caeſura, inciſio in arbore, quae vice termini eſt, ejusmodi vero inciſiones in arboribus, *Eclats*, et *Eclatares*, etiamnum dicunt Galli, vel certe inciſionum auulſas particulas, quaſi *Teclatares.* Edictum Rotharis Regis tit. 96. §. 3. et Lex Longob. lib. 1. tit. 26. §. 3. *Si quis liber homo arborem, vbi Theclatura facta eſt, inter fines diſcernendos, inciderit, aut deleuerit, etc.* Adde §. 4. 5. Charta Deſiderii Regis in Bullario Caſinenſi tom. 2. p. 14. *Et deinde per ipſa via percurrentes per arbores Teclatos habentes literas Omega, vsque in foſſa Scaueriola, etc.* Mox: *Et de capite ipſo perfoſſato de homines de vico Bedallio, per prata in ſtilo ficto, et pero* (piro) *Teclato, et per runco in furca ficta, vsque in pero ſimilis Teclato, deinde in ſtilo ſimilis Teclata, etc. Cetlatura*, perperam, pro *Theclatura*, in Charta Rachiſi Regis Longobardorum ann. 742. apud Vghellum tom. 3. p. 671. Emendanda etiam Charta alia Friderici I. Imp. ann. 1153. in Bullario Caſinenſi to. 2. p. 170. *Ac caſale omnino per circuitum per deſignata loca et Calaturas per circuitum, quos etiam terminos et fines eidem monaſterio concedimus.* Vbi legendum *Tecla-*

Digitized by Google

Teclatúras, vt eſt editum apud Vghellum to. 4. pag. 1291.

THECULIOLA. Albertus Stadenſis Abbas p. 187. *Ante Tyrum lapis mármoreus, ſuper quem ſedit Ieſus, nunc ſuper ſe habens Theculiolam.* Forte *Tegulielam*, i. tectum. V. *Themilla*.

THECUS, pro *Threus*. V. in hac voce.

THEDA, pro Taeda, fax. *Theda accenſa ab elevatione SS. Corporis D. N. I. C. vſque poſt-communionem*, in Chartulario MS. Eccl. Morin.

THEDINGPENI, V. in *Tethinga*.

✠ THEFANIA, ornamenti genus. Inv. Mſt. theſ. Sed. Apoſt. a. 1295.: *item vnam theſaniam ad arcus cum liliis*.

THEGEN, THEINUS. V. ſupra in *Thainus*.

THEIO, duo, vett. Francis. V. *Chunna*.

THEIOPHANIA. V. *Theophania*.

THEISA, menſura ſex pedum, Gall. *Toiſe*, in Statutis Montisregalis p. 198. V. *Teiſa*.

THELETUS, Perfectus, a Graeco τέλειος. Vtitur Tertullianus in Scorpiace cap. 10.

THELODIVES, qui diues videri vult. Vtitur S. Auguſtinus Epiſt. 59.

THELOHUMILIS, qui humilis videri vult, θέλει, affectat, apud eundem S. Auguſtinum Epiſt. 50.

THELON, THELONARII, etc. V. *Telon*.

THELOSAPIENS, qui ſapiens videri vult, θέλει. Vtitur pariter S. Auguſtinus Epiſt. 59.

THEM, V. ſupra in *Theam*.

THEMA. (1) Papiae: *Vittarum extremitas diuerſarum colorum. Themae, infulae, ligaturae, vittae ſacrae.* Sed legendum *theniae* vel *teniae*. (2) THEMA, ſeu THEME, actoris libellus, Vox Practicorum Leodienſium, in Magno Recardo Leodienſi p. 70. *Theſme*, in Statutis Loſſenſibus art. 23. et 25.

THEMANATALE. Monaſticum Anglic. to. 2. p. 201. *Et ſint quieti .... de geldis et danegeldis, et Themanatale, et concelationibus et ſcottis, et auxiliis, etc.* Pag. 827. habetur *Tenemannetale* Saxon. *tienmentale* ek Sermo decem hominum, vel decem virorum numerus. V. Th. Blountii Nomolexico Anglicano.

THEMATA, regiones, provinciae, ita dictae a legionibus, quae in iis praeſidio erant. Gloſſ. S. Benedicti: *Legio, τάξις, θέμα.* Hinc colligitur Salmaſium non bene diuinaſſe, cum dixit, nunquam legionem θέμα appellatam. Luitprandus in Legatione: *Vis majus ſcandalum quam quod ſe Imperatorem vocat, Imperii noſtri Themata ſibi vſurpat?* Infra: *Duo illa Themata, quae vltra mare habes, etc.* Ita paſſim vſurpant Byzantini Scriptores. V. Bonauent. Vulcanium, et Fredericum Mordlum ad libros Thematum. Conſtantini Porphyrog. Fabroti Gloſſar. ad Cedren., etc.

THEME, V. in *Thema* 2. et in *Theam*.

THEMELA. Paſſio SS. Seraphiae et Sabinae, to. 2. Miſcell. Baluz. p. 107. *Praeſes vero poſt tertium diem parauit luſorium trans pontem ſupra arcum Albini, vbi ſolebat fieri Themela, et juſſit officio vt adduceretur Seraphiae, etc.* Vbi *Themela* a Graeco eſt Θυμέλη, Ara in Theatris, vt interpretatur Suidas, vel Pulpitum in Orcheſtra, vbi muſici canebant in ſcenis. V. *Thymele*.

THEMILLA, Θήκη, πυξίς, in Gloſſis Lat. Graec. et Graec. Lat. Recte Martinius emendat *Thecula*. Parua theca.

THEMISTA, Iuriſprudens, Legum conſultus, in Lexico Goileni, a θέμις, Lex, jus, inſtitutum.

THEMISTIANI, haeretici iidem qui Agnoitae, de quibus ſuo loco, ſic dicti a Themiſtio Diacono, qui docebat Chriſtum quaedam ignoraſſe, vt vltimum judicii diem, male intellecto, quod habetur Matth. 13. 32. Baronium conſule ad ann. 535. et alios Hiſtoricos.

THEMITIAE. In Tabula decimationum legitur. *Decimae de Themitiis*, idemque exponitur *Trees planted in the field, for fencing*; id eſt, Arbores

Digitized by Google

nus in agris ſitae ſepium ſouenda- rum gratia. Spelmannus.

THEMO, THEMONARIA. V. *Temo 1.*

THEMONATICVM, TIMONATICVM, Tributum ſeu penſitatio pro curru temone. Charta Dagoberti Regis apud Doublet. pag. 656. et Miraeum to. 1. p. 241. V. *Timonagium.*

THEMVRBEVS, Gall. *Tambourlan.* Vtrumque minus recte pro *Timarbec*, *Temurlan*, vel, vt vulgatius effertur, *Tamerlan.* Mogulis et Tartariae Imperator celeberrimus. Inuenitur. Chartar. Reg. ann. 1282. fol. 99vo.

THENAGIVM, V. ſupra in *Thainus.*

THENCA, pactus Legis Salicae tit. 11. §. 8. *In alio pacto dicit, de ipſis Malb. Thenca texata is mala texaca, amba texaca, amba othonia, praecia haec ſol. in ſumma 85. qui faciunt den. 1200. culpabilis judicetur*, etc. Vbi Wendelinus: *Malbergo Thenca texata*, eſt ipſa contentio, quae diſceptatur et ventilatur ſuper furto *texagae*. *Thenca* vero proprie eſt *Dinghe*, lis, diſceptatio, vnde *Dinghen*, litigare, etc. Legitur §. 1. *Theutha texaca*, §. 2. *Theu texaca*, §. 6. *Theuca texara.* Haec amendat Eccardus cenſetque legendum eſſe *Theu*, *maracha*, *texaca*, quibus redduntur haec verba legis: *Seruum aut ancillam, caballum aut jumentum furauerit.* *Theu* ancillam, *maracha* equum, *texaca* furtum ſignificat eodem vade Eccardo; quem, ſi plura cupis, conſule.

THENECIVM. V. infra *Thenerium.*

THENEDING PENY, V. in *Tethinga.*

THENEMANNETALE, V. *Themanatale.*

THENERIVM. Prouinciale Eccleſiae Cantuarienſis lib. 3. tit. 16. *Decimae . . . ouorum, thonerii agrorum apum, etc.* Vbi Lindwodus, *id eſt, arborum creſcentium circa agros pro clauſuris eorum.* Spelmannus legit *Thenecium*, vt et Blount in Nomolexico.

THENIA, pro Taenia. V. *Peſtena.*

THENSA, capſa. *Reliquiae . . . in Thenſa ſeu capſa collocatae fuerunt ſuper majus altare*, in Actis S. Medardi to. 2. Iunii pag. 77. *Monque coopertus velo ſerico, delatus eſt, a R. P. Rectore praedicto ad Thenſam, extra altaris ſepta decore praeparatam*, in Actis Aloiſii Gonzagae, vbi docti Editores papilionem interpretantur; at forte nihil aliud ea voce intelligendum eſt, quam quod ipſa apud veteres Grammaticos ſonat. Porro iis *ſunt ſacra vehicula*, ἄγνα Θεῶν, in Gloſſis Lat. Gall. hoc eſt, Geſtatoria ſeu fercula, in quibus imagines deorum geſtabantur, a quibus haec vox ad Chriſtianos tranſiit ad ſignificanda fercula, quibus vel ſacras reliquias portant, vel ſanctas imagines, vt videre potes in Transactione Crucifixi miraculoſi to. 3. Iulii p. 454. et alibi V. *Theca.*

THEO, Francis vett. Dux. V. *Chunna.*

THEOBALIA, Mappula. V. *Thacula.*

THEODISCI, Teutones. V. *Theotiſci.*

THEODORICVS, *Dei contemplator, ſiue diuinorum ſpeculator*, exponitur in Vita B. Theodorici Abb. Andag. ſaec. 6. SS. Bened. part. 2. pag. 561.

THEOLOGARE, Deum praedicare, annunciare, de Deo loqui, Theologiam edocere. Officium S. Wolfranni p. 7.

THEOLOGARI, Ioh. de Ianua, et *Theologizari*; *De theologia tractare vel loqui*, *Theologizer, c'eſt parler de Theologie*, in Gloſſis Lat. Gall. Sangerman. MSS. Habetur *Theologizare* in v. *Piſticus.*

THEOLOGVS, in ſingulis Eccleſiis Cathedralibus, *qui Sacerdotes et alios in ſacra pagina doceat, et in his praeſertim informet, quae ad curam animarum ſpectare noſcuntur.* Inſtitutus Statuto Concilii Lateranenſis ſub Innoc. III. cap. 11. V. cap. 4. et 5. Extr. de Magiſtris.

Digitized by Google

THEOLONIVM, THEOLONARIVS, etc. Vectigal, vectigalis exactor. V. *Telon.*

THEOLOQVELARIVS, vox ibrida, Theologus, qui de Deo loquitur. Formula Electionis Epiſcopi to. 8. Spicilegii Acher. p. 154.

THEOMACHA, Deum impugnans, venefica, ſaga, malefica, in Vita S. Samſonis Epiſc. Dolenſis lib. 1. cap. 26. 27.

THEONOLEVM, pro *Theoloneum*, in Charta ann. 1295. pro Conuentu S. Leodegarii Sueſſion.

THEOPHANIA, Dies Chriſti Natalis, ὁ τοῦ Θεοῦ φανέρωσις. Edictum Theophili Patr. Alexandrini. Poſterioribus temporibus vox *Theophania* ſolam Epiphaniorum feſtiuitatem ſignificare ſolet, hacque notione legitur apud Lobinellum, to. 2. Hiſt. Britan. col. 292. et alibi. Iohannes de Ianua: *Epiphania . . . vocatur Theophania a Theos, id eſt Deus, et Phanos, apparitio, vel Phanos, Sonus: quod Deus Trinitas tunc* (in baptiſmo Chriſti) *apparuit; Pater in voce, Filius in carne, Spiritus in Columbae ſpecie.* THEIOPHANIA, eadem notione. Epitaphium Sugerii Abb. apud Mabill. to. 1. Oper. S. Bernardi col. CXXV. ad calcem.

THEOPROPIA. S. Auguſtinus Ep. 158. *Quod autem ſcripſit Eximietas tua, dubitare te, vtrum in Theopropia debeas eodem geſtu jubere proponi, fiat, ſi poteſt illuc frequens confluere multitudo.* Vbi ad oram: *Theopropia, ſeu Theopropium, Graecis oraculum, videtur ſic appellatus locus, vbi ſolent Caeſarum edicta promulgari.* Neſcio an huc referri poſſit, quod habet Collatio III. Carthagin. c. 5. *Quae vos exceptores ſuperius Proconſularis, tradidiſtis nobis coram patribus et Coepiſcopis noſtris die octaua Iduum Iuniarum hora diei tertia in Eccleſia Theoprepia.* V. Clementem Alexandr. lib. 7. Strom. *Theopropia*, vel potius *Theoprepia* locis laudatis nomen eſſe proprium cujuſdam eccleſiae apud Carthaginem, tunc ad Donatiſtas pertinentis non dubitant Editores Benedictini to. 2. Operum S. Auguſt. col. 419. vbi etiam monent in melioris notae MSS. Codd. legi *Theoprepia*, non *Theopropia*.

THEORARE, *a Theos dicitur, Videre, quia Deus omnia videt, et Theorare, proprie eſt conſiderare diuina.* Iohanni de Ianua. Gloſſ. Lat. Sangerman. MSS. *Theorare*, *contempler, conſiderer diuines choſes*: pro Graeco Θεωρεῖν, ſpectare, contemplari.

THEORETRVM, quidquid ſponſae in praemium defloratae virginitatis a ſponſo dabatur eo die qua ſe videndum praebebat et prodibat in publicum. *Virgo propter honorem virginitatis habet Theoretrum, vidua non habet*; in Nouella 2. Conſtantini Porphyrog. V. Θεώρετρον in Gloſſ. mediae Graecit.

† THEORIA, meditatio, contemplatio, t. 3. Sept. p. 166.

† THEORICA, theologia, ap. Bern. de Amor. in Spec. ſacerdotum.

THEORICALIS, ſpiritalis, vt videtur. Miracula S. Bertae tom. 2. Iulii p. 56. *Sciatis, vos ipſis in hujus coſmi cum honore eſſe reſidua, nec Theoricalis amoenitate proſperitatis gaudere, niſi jam dicto omnia reſtituatis loco.*

THEORICVS, *contemplatiuus, qui tantum contemplationi vacat*, Ioh. de Ianua. Graec. Θεωρικός, Gall. *Theorique. Theorica vita*, Gallis *Vie contemplatiue*, in Vita S. Romani Archiep. Rotomag. metrice ſcripta, to. 3. Anecd. Martenii col. 1661.

THEORISMA, *Theorema*, Ioh. de Ianua et in Gloſſ. Lat. Gall. Sangerman. MSS.

THEOSOPHICVS, Theologicus, ſpectans Theologiam. Epiſtola Gozechini Scholaſtici, tom. 4. Analect. Mabillon. p. 362. V. mox *Theoſophus*.

THEOSOPHVS, ex Graeco Θεόσοφος, Theologiae peritus, vel qui Deum ſapit. Vetus Charta apud Baluzium p. 268. *Data menſe Septembri ann. 999. Ind. 12. regnante Rege Roberto Theoſopho anno 5.* Concilium Lemovicenſe ann. 1031. ſeſſ. 1. *doctiſſimum eundem*

eundem Robertum vocat. Hugo Flauiniac. p. 111.

THEOTHECA, quaſi Θεῦθηκη, Pyxis, in qua reponitur ſacra Euchariſtia, aegris deferenda. Epitaphium Ioannis de Graecolanis, Mediolani. De ſancta Virgine dicitur in veteri libro ad vſum Eccleſiae Senon. XIII. ſaec. vbi de Officio Natiuitatis B. Mariae: *Perfudit te ſacra Virgo Theotheca, decreuitque Deus filius eſſe tuus.* THEOTHICA, eadem notione. *Kyrie Theothica*, in Cod. MS. Chableiae XIII. ſaeculi. Prima ſunt verba cujusdam additionis quae cum *Kyrie eleyſon*, feſtis ſolemnioribus in quibusdam eccleſiis decantari ſolet. V. *Farſa* 2.

THEOTISCI, THEODISCI, Teutones, Germani, vnde *Theodiſca lingua*, apud Seruium in 8. Aeneid. Orfridum in libro Euangeliorum, et alios: *Theotiſca*, in Concilio Turonenſi II. c. 17. Moguntino I. c. 2. in Synodo Piſtenſi c. 4. in Edicto Piſtenſi c. 33. *Theudiſca*, in Cap. Caroli C. tit. 12. c. 3. tit. 26. poſt. c. 12. *Theodiſca*, eodem tit. 26. TVITISCI. Vetus Charta apud Vadianum de Colleg. et Monaſt. p. 87. *Placuit inter nos chartam pacationis ex vtraque parte alleuari, quod Tuitiſce Snonboch nominamus.* Vbi ille: *Tuitiſce* dixit, quod vulgo *Theutonice*, nam et Theodiſcam linguam illi dicebant, hoc eſt Germanicam. Die Tuitſche ſprach. V. Cluuerium lib. 1. German. antiq. c. 9. vbi multa. LINGVA THEOTISCA, *Theodiſca*, *Theudiſca*, eadem quae *Theutonica*, ſeu Germanica, quae olim in Gallia etiam aliquamdiu obtinuit, a Francis Orientalibus ſubinde inuecta, adeo vt hac etiam loquutos primae ac ſecundae ſtirpis Reges haud aegre probari poſſit, longe tamen diuerſa ab hodierna, vt pluribus probauit Freherus ad formulam Foederis Ludouici Germaniae et Caroli Galliae Regum, Ludouici Pii filiorum, et Browerus in Proparaſceue Annalium Treuirenſium n. 14. ex Capitulo 19. L. 4. Capitul. Caroli M. hac lingua, imperante Ludouico Pio, exarato; quod antea attigerat Trithemius in Catalogo illuſtrium virorum in Orfrido: *Odfridus in eo volumine, quo Carolus Imperator quondam Magnus barbariam Theutonicae noſtrae linguae ad regulas inchoauit reducere grammaticales, edoctus, multa et miranda lingua materna ſecundum easdem regulas compoſuit, metro ſeu carmine, quae nemo facile noſtra aetate legere et intelligere poteſt, quantumcunque ſermonis noſtri peritus: quippe cum ſermo ille regulatus a noſtro plus differat, quam Etruſcus a Latino.* Vnde vero vox *Theodiſcus* fluxerit, pluribus differit Cluuerius lib. 1. German. antiqu. cap. 9.

THEVTONICVM OPVS. Teſtamentum MS. Roberti Canonici Autiſſiod. ann. 1205. *Obtuli etiam ſuper altare pallam benedictam Theutonico opere decenter operatam.* THEVTONIZARE VOCES, alterius linguae vocabula Teutonice reddere, vel Teutonice facere. *Kathalina . . . Theutonizatum Gweſt ſonat*, in Hiſtoria de Guelfis apud Leibnitium to. 1. Scriptor. Brunſvic. p. 782.

THEOTOCHE, Deipara. Acta S. Vrsmari Epiſc. to. 2. Aprilis pag. 558.

THEOTONICVS, Germanus, apud Murator. to. 3. p. 490. col. 2. to. 6. col. 94. 421. et alibi. V. *Theotiſci*.

† THEOTONISVS, idem, t. 5. Aug. p. 221.

THERASCHIA, Teoraſcia, *Tierache*. *Iuuenis canonicus de Roſeto in Theraſchia, etc.* in Charta ann. 1254. ex Chartul. Campan. fol. 158.

THERIA. Annales Genuenſes ad annum 1242. apud Murator. to. 6. col. 495. *Piſani galeas et alia ligna de duabus Theriis L. numero muniebant, in quibus Ruſcarium Piſanus praeerat admiratus.* Vbi *ligna de duabus Theriis*, forte ſunt nauigia de duobus tabulatis, Gall. *de deux ponts*.

THERISTOTIDES, in Gloſſ. Saxonico MS. apud Somnerum exponitur *wade wan gle ſela*, vbi *theriſtrum* corrigendum putat.

THERISTRVM, TERISTRVM, *Genus pallii muliebris*. Eucherio Lugdun. Hieronymus in Eſaiam: *Θέριστρα nos poſſumus appellare palliola, quibus obuoluta eſt Rebecca, et hodie quoque Arabiae et Meſopotamiae operiuntur feminae, eo quod ἐν θέρει, id eſt in aeſtate et caumate corpora protegant feminarum.* Ex eo Papias: *Teriſtrum palliolum eſt, quod ad vſque Arabiae et Meſopotamiae mulierum eſt velamentum, quo tutiſſimo vmbraculo vtuntur in aeſtiuo.* Mox: *Teriſtra, ſubtiliſſimae cortinae.* Adde Iſidorum L. 19. Orig. c. 25. et Tertullian. de Pallio c. 4. Gloſſae Biblicae MSS. *Theriſtrum, aeſtiuum veſtimentum, theros enim aeſtus.* Vgutio: *Teriſtrum quoddam genus muliebris veſtis ſubtilis et tritae, a terendo dictum, vel a tegendo, quia in aeſtu corpora tegat feminarum.* Gloſſ. Lat. Gall. *Teriſtrum, une maniere de veſtiment de femme, qu'on dit Chainſe.* Salomon Prouerb. 27. *Suſtulerunt a me Teriſtrum meum cuſtodes murorum.*

✝ THERITA, i. q. *Tarida*, in Conſtit. Mſ. Caroli reg. Sicil.

THERMAPALVS, Θερμαπαλὸς, Calidus et mollis. *Ova Termapala*, Sorbilia. Th. Priſciano 20. 10.

THERMARIVM, Thermae. Gloſſ. Saxon. Aelfrici: *Balnearum vel Thermarium, baeth-hus*, i. domus thermarum.

THERMIPHILAE pro *Thermopylae*, quaeuis montium anguſtiae, *clauſurae*. Chronicon Reicherſperg. an. 753. *Haiſtulphus Rex Thermiphilas, id eſt cluſas Longobardorum petiit.* Regino habet *Thermopylas*.

THESAVRARE, *facere theſaurum, theſaurum congregare.* Ioh. de Ianua. V. *Theſauricare*.

THESAVRARIA. (1) Gall. *Threſorerie*, *Theſaurarii* dignitas, vel locus vbi theſaurus reconditur. Occurrit poſteriori notione apud Rymer. to. 2. p. 930. 1046. tom. 4. p. 648. (2) ✝ Pretioſior ſupellex, in theſauro ſeruata, in Ch. a. 1308.

THESAVRARIATVS, Theſaurarii dignitas in Eccleſiis, apud Rymer. to. 9. p. 541. in Hiſtoria Mediani Monaſterii p. 410. et in Inuentario S. Capellae Pariſ. an. 1363. ex Bibl. Reg.

THESAVRARIVM, pro *Theſauro*, apud S. Auguſt. enarrat in Pſalm. 48.

THESAVRARIVS, Theſauri Regii cuſtos. *Deſiderius Theſaurarius Dagoberti Regis*, in ejuſdem Regis praecepto de Epiſcopali dignitate Cadurcae vrbis eidem Deſiderio collata. THESAVRIS, eadem notione, in Mandato Iohannis Reg. Fr. ann. 1352. to. 2. Ordinat. p. 513. *Praeſentibus Theſauribus et Magiſtris monetarum, etc.* THESAVRARIVS, dignitas in Eccleſiis Cathedralibus et Capitularibus, cui theſauri Eccleſiae ſeruandi incumbit, quod ipſa docet nomenclatura. Iſidorus Hiſpalenſis in Epiſtola ad Leufredum Cordubenſem Epiſcopum. SVB-THESAVRARIVS, dignitas pariter Eccleſiaſtica in Eccleſia Remenſi, apud Ioannem Sarisberienſem Epiſt. 268. THESAVRARIVS, f. Procurator, Syndicus. Legitur tom. 4. Annal. Benedict. pag. 425. ad an. 1038. Widonem *Theſaurarium* S. Mauricii Andecauenſis, cum conſenſu vxoris ſuae, triumque filiorum fundaſſe atque dotaſſe Eccleſiam in honorem S. Martini Vertauenſis in villis Legionis ad Oldonem fluuium, vt monachi S. Albini eam monaſticae religioni aptarent. Poſtmodum Wido ipſe apud S. Albinum monachus factus eſt. THESAVRARIVS, Cellerarius. Conſuetud. Fontanell. MSS. p. 397. ✝ THESAVRARIVS, aedituus, in Ch. a. 1352. THESAVRARIVS ANGLIAE, hujus Officium et dignitas deſcribuntur in Fleta lib. 2. cap. 25. 26. 27. 28. THESAVRARIVS SCVCARII, apud Anglos, de quo Matth. Weſtmonaſter. ann. 1295. THESAVRARIVS GARDEROBAE, in Anglicana Curia, eſt is, cui cura expenſarum Regis et familiae ſuae commiſſa eſt. Ejus officium eſt pecuniam, jocalia, et exenia Regi facta recipere, receptaque Regis ſecreta cuſtodire, et de receptis ex-

pen-

Digitized by Google

penſis facere rationabiles, etc. V. Fletam lib. 2. cap. 17. §. 1.

THESAVRENSES, Officiales Comitis Theſaurorum dicuntur in lege 14. Cod. Th. de Diuerſ. offic. et lege 2. Cod. de Palatinis, qui ſcilicet *Theſaurorum cuſtodiam ſuſcipiebant*, in eadem lege, hoc eſt titulorum largitionalium exactorum et illatorum in theſauros.

THESAVRIA, Theſaurus, ſeu locus vbi theſaurus reconditur, gazophylacium. Acta B. Isfridi to. 2. Iunii pag. 1090.

THESAVRIS, vt *Theſaurarius*. V. ibi.

THESAVRIZARE, idem quod *Theſaurare*, Iohanni de Ianua: Gall. *Theſaurizer*, Graec. Θησαυρίζειν, diuitias congerere. Occurrit paſſim in Bibliis ſacris, et apud Saluianum lib. 5. de Gubernatione Dei et alios Scriptores eccleſiaſticos.

THESAVROPHYLACIVM, Θησαυροφυλάκιον, Theſaurus, ſeu locus vbi theſaurus reponitur, apud Martenium et alibi.

THESAVRVM, neutro genere vſurpant Alcuinus Epiſt. 49. et Poem. 105. Folcardus L. 1. Mirac. S. Bertini cap. 8. et alii Scriptores aeui medii.

THESAVRVS. (1) Seu Theſauri inventio, inter jura Regia accenſetur in Legibus Edwardi Confeſſ. cap. 14. in Legibus Henrici I. c. 10. apud Brittonem in Legib. Angl. cap. 17. in Speculo Saxon. lib. 1. art. 35. et apud Bractonum lib. 2. cap. 24. §. 1. Definitur autem ab eodem Bractono lib. 3. tit. de Corona c. 2. §. 4. *quaedam vetus depoſitio pecuniae vel alterius metalli, cujus non extat memoria, vt jam dominum non habeat.* Adde Fletam lib. 1. c. 43. §. 2. et Regeſtum Parlam. B. fol. 116. THESAVRI DVCENDI onus. Monaſticum Anglic. to. 1. p. 976. *Sint quieti de . . . hornegeldo, carucagio . . . . et de Theſauro ducendo, etc.* Pag. 922. *De maeremio cariando, de armis portandis, de Theſauro portando, etc.* (2) Monile. Chronicon Valciodor. to. 7. Spicil. Acher. p. 516. Quod *Theſaurus* pluries ibi appellatur, unde dicitur *Monile* in Fragmentis ex Chronico Valciod. ſaec. 5. Bened. dict. pag. 597. THESAVRI ECCLESIASTICI, vaſa ſacra aliaque pretioſior ſupellex eccleſiaſtica, gemmae et alia hujusmodi, in Capitulari 5. ann. 806. cap. 5. vbi prohibet Carolus M. ne vendantur Iudaeis aliisve negociatoribus. Ne *Vaſa ſacra* dentur pignori, pariter prohibet Ludouicus Pius Capitul. ann. 816. c. 13.

THESEVS MENSIS, in Hepidanni Annalibus, ann. 973. pro menſe *Deſio* dicitur, vt recte conjectat Goldaſtus. Sic vero appellatur menſis Iunius a Macedonibus, Graec. Δέσιος.

THESIA, menſura ſex pedum, Gall. *Toiſe*, in Charta Godefridi Epiſcopi Lingon. inter Inſtrum. nouae Gall. Chriſt. to. 4. Coll. 179. et in Gloſſario to. 3. Hiſt. Paril. vbi Lobinellus obſeruat. *Theſias* etiam aliquando dici tigna canteriosue, ex Charta an. 1282. vbi legitur, *duas campanas, quamlibet ponderis centum librarum in capella domus carcerum congregationis praedictae ponendas, pendentes duabus Theſiis ſuper coperturam ipſius capellae.* V. *Teiſia*.

THESICVS, Phtiſi laborans, ni fallor, a *Theſis*, pro Phtiſis. Codex MS. D. *de Chalvet* Seneſcalli Toloſ. de Albigenſibus: *Dictus infirmus non permittebat ipſos recedere, eo quod Theſicus erat et volebat hereticare in morte.* V. *Teſis*.

THESINDVS, idem qui *Thainus*, de qua voce ſupra. Leges Henrici I. Regis Angl. cap. 69. *De Tihindi hominis* (occiſi) *wera, debent reddi ſecundum legem 30. ſolidi ad manbotam, idem hodie 5. marcae. De Theſindo, id eſt Thaino 120. ſol. qui faciunt 20 marcas.*

THESMOPHORVS, Θεσμοφόρος. Legiſlator, de Moyſe dicitur in Geſtis Conſulum Andegauenſium to. 10. Spicilegii Acheriani p. 270.

† THESPETATICVM, ex Ch. Dagoberti regis apud Groſley in Diſquiſit. ad Ius Franc. p. 121. Vox ficititia, V. *Themonaticum*.

Digitized by Google

THETHINGPANYE, V. in *Tethinga.*

THEV, Francis veteribus, Duo. V. *Chunna.*

THEVDISCI, V. ſupra *Theotiſci.*

THEVGDPENY, V. in *Tethinga.*

THEVMA, TEVMA, pro *Thema.* Willelmus Brito in Prologo ad Philippid.

THEVNVARIVM, Tributum. V. in *Telon.*

THEVROMA, aulaeum, ſeu tapes, vt videtur. Ioh. de Monſteriolo Epiſt. 10. a. Ampliſſ. Collect. Martenii col. 1129. *Mihi Theuromata, ſeu tapeta illa miſiſti; quae res etſi cara et ſingularis ſit, etc.* Haec verba, *quae res etc.* indicare videntur particulam *ſeu* eſſe nudam explicationem vocis *Theuroma*, cum de re ſingulari ſeu vnica agi videatur; alioquin crederem *Theuroma* eſſe pro *Toreuma*, Τόρευμα, quod eſt Opus ſculptum aut caelatum ex quacumque materia.

THEVRORA, vel vt legere mauult Eccardus *Theurona*, Puella, in Pacto Legis Salicae tit. 15. §. 2. Eccardum conſule.

THEVSEBIA, ex Gr. Θεοσέβεια, Pietas. Ordericus Vital. lib. 8. p. 708.

THEVTHONICI, THEVTONICI, THEVTONICARE. V. *Theotiſci.*

‡ THEVTRAMVS, vir eximius ac celebris ap. Ermold. Nigal.

THEYSIA, Pertica, ſeu menſura ſex pedum, Gall. *Toiſe.* Francheſiae Villae de Pineto an. 1343. e Schedis D. Lancelot. V. *Teiſia* et *Theſia.*

THIA, Amita, Gall. *Tante.* V. *Thius.*

THIARA, Honorarius Cancellarii cudo, Gall. *Mortier.* Acta Comitiorum general. Turonis habitorum ann. 1483. ex Bibl. Sangerm. *Dominus vero Cancellarius ad Regem conſeruus, Thiara depoſita et curuato genu, petiit ſi ei placeret nos ſermonem inchoare.* V. *Tiara.*

THICINYNVS, male pro *Hiacynthinus*, apud Iſidorum lib. 19. Orig. cap. 21. edit. 1602. V. Voſſium lib. 3. de Vitiis ſerm. cap. 52.

THIMIAMA. V. *Thuricremium* et *Thymiama.*

THIMIAMATERIVM. V. *Thymiamaterium.*

THIMONVS. V. in *Temo* 1.

‡ THINA, i. q. *Tina* 2, in Stat. Caſimir.

THINGARE, Donare, vox Longobardica, in Lege Longob. lib. 2. tit. 1. §. 8. tit. 14. §. 4. 5. 12. 13. 25. tit. 15. §. 1. 12. tit. 18. §. 1. tit. 21. §. 9. tit. 34. §. 1. 3. 8. 9. tit. 36. §. 9. lib. 3. tit. 15. etc. Papias: *Tingatio, mutua donatio.* Boërius ad Legem Longob. *Thingatio dicitur donatio per vniuerſitatem.* In praeallatis locis crebro vox *Thingare* ſumitur pro *libertatem conferre*, quod et manumittere per *Thinx* dicunt. Leges Luitprandi Regis Longob. tit. 54. §. 1. *Si duo fratres, aut ſi pater et filii Thingati fuerint, etc.* Tit. 109. §. 4. *Vadant liberi et abſoluti fulfrealis, tanquam ſi Thingati fuiſſent, vbi voluerint.* Leges Aſtulphi Regis Longob. tit. 8. *Si quis Longobardus pertinentes ſuos Thingare voluerit in quarta manu, et chartulas ei fecerit, et ſibi reſeruauerit ſeruitium quis dum aduixerit, etc.* INTHINGARE, eadem notione. Leges Luitprandi tit. 36. §. 1. *Si quis ſeruum ſuum fulfreale Inthinganerit, et aamund a ſe fecerit, etc.* Lex Longob. lib. 2. tit. 35. §. 8. habet hoc loco modo *Thinganerit.* THINX, idem quod *Thingatio*, in eadem Lege Longob. lib. 2. tit. 18. §. 6. tit. 14. §. 13. tit. 15. §. 2. 3. tit. 20. §. 1. tit. 32. §. 5. Charta donationis an. 1060. in Tabulario Caſaurienſi: *Haec traditio de memoratis rebus firma permaneat in ſempiternum, quia in loca ſanctorum nec Thinx, nec launegild impedire debet, eo quod homo pro anima ſua fecit. Dare per libellum de Thix*, in Charta Gandulfi Epiſcopi Regienſis tom. 5. Vghelli p. 1594. *Manumiſſio per Thinx*, in Legib. Luithprandi Reg. Longobard. tit. 109. §. 4. et in Legib. Longob. non ſemel. THINX idem ſonare quod *Thing* Teutonicum, in Foedere Ludouici et Caroli C. Regum, quod a Nithardo lib. 3. refertur, vbi per *plaid*, ſeu *placitum*, effertur, putat Marq. Freherus. Cui aſtipulatur locus Adami Bremenſis cap. 229. *Adeo vt Concilio populorum communi, quod ab*

Digitized by Google

ab ipſis Warph, *a nobis Thine vocatur, Epiſcopos intereſſe non renuant.* Sed et in Capitulari Theotiſco Ludouici Pii apud Browerum in Proparaſceue ad Annales Treuirenſes num. 14. *Thegein*, traditio exponitur. Teutones *Dinghe* et *Denghen*, vocant litem, diſceptationem: vnde *Dinghen*, litigare. V. Ioan. Stiernhookum de Iure Sueonum vetuſto cap. 2. pag. 26.

THINGVS, idem qui *Thainus*, de qua voce ſupra, a Saxonico *Theng* vel *Theing*, *miniſter*, *baro*, homo liber. Vetus Charta a Cowello laudata. V. *Thainus.*

† THIRIACA, pro Theriaca, in Ch. Mſ. a. 1295.

† THIROTINVM, tirocinium, ſcientiae argumentum, t. 11. Gall. Chriſt. p. 220.

THIRVS, *Serpens veneneſiſſimus*, *de quo fit thiriaca*, in veteri Vocabulario Iuris vtriusque; a Graeco Θὴρ, Θηρὸς, fera, bellua.

THISIASTERIVM. V. *Thyſiaſterium.*

THIVBDA, Furtum, Germanis Dieb, Otfrido lib. 4. c. 7. et Willeramo, *Thiob*, Saxonibus *Theof.* Ita inſcribitur titulus 3. Legis Friſonum.

THIVPHADVS, Dignitas in Aula Regum Gothicorum Hiſpan. ſed ex inferioribus prima: ſcilicet poſt *Duces*, *Comites*, *et Gardingos.* Huic ſuberant *Millenarii*, *Quingentarii*, *Centenarii*, *Decani exercitus* etiam *Compulſores*, *Annonarii*, *Defenſores*, *Pacis aſſertores*, *Numerarii*, *Villici*, *Sajones. Tiuphadum*, ciuilem adminiſtrationem habuiſſe colligitur ex Lege Wiſigoth. lib. 2. tit. 1. §. 23. 26. et lib. 4. tit. 5. §. 6. Huic in omni criminalium negotiorum genere judicandi licentia conceſſa erat, praeterquam in his criminibus, quae legum ſententiam aperte condemnant, quibus qui obnoxii reperiebantur, eos non judicare amplius, ſed vt jam a lege praejudicatos condemnatosque debitis poenis ſubjicere cogebantur. Ita enim accipienda videtur eadem lex lib. 2. tit. 1. §. 15. *Cum in caeteris negotiis criminalium cauſarum Thiuſadis judicandi licentia conceſſa fuit*, *crimincſos a legum ſententiis judicare non audeant; ſed debitam in eis*, *vt competit*, *cenſuram exerceant.* Hi, ſi quando ſiue ad bellum, ſiue alio auocarentur, vices ſuas in exercendis judiciis committere poterant, ex eodem §. In bellum porro prouinciales ſuos educebant, et ad *hoſtem* exire compellebant, quomodo Balliui ac Seneſcalli olim apud nos, hoc eſt Regios ſubditos, qui ex ſua *Thinphadia* erant: ita enim prouincia Thiuphadi appellatur lib. 9. tit. 2. §. 1. 3. 4. 5. 6. 9. Suberat autem *Thinphadus* Comiti, ex d. §. 5. V. Diploma Eruigii Regis poſt Concilium Toletanum XIII. Quidam vocem hanc a Germanico tief, altus, deducunt, quaſi ſuprema fuerit inter inferiores dignitas. Arceſſendam cenſet Hickeſius Differt. p. 153. a Francico articulo *Thin*, et *Fads*, a *Fadian*, Ordinare, diſpenſare. *Thyuphadus* perperam legitur apud Spelmannum; *Tuiſadus* vero in Charta ann. 1027. in Probat. Hiſt. Occitan. to. 2. col. 179.

THIVS, ex Graeco Θεῖος, Patruus, Italis *Zio.* Iſid. lib. 9. cap. 6. *Tius Graecum nomen eſt. Patruus*, *frater fratris eſt. Thii*, *id eſt*, *patrui vel avunculi*, vt exponit *Coquille* Cent. de Niuern. p. 418. Occurrit haec vox pluries in Nou. 118. cap. 3. Codex Carolinus Epiſt. 93. *Thius Regis Perſarum*, *Princeps et Dux exercitus.* THIA, TIA, Amita, Ital. *Zia*, in Conc. Bracar. II. an. 563. c. 15. et in Concilio Arelatenſi II. c. 3. vti praeferunt Codd. Corbeienſis et Lugdunenſis.

THLASIÆ, THLIBIÆ, Caſtrati, ſpadonum genus, in leg. 128. D. de verbor. ſignific. *Spadonum generalis appellatio eſt*, *eoque tam hi qui natura ſpadones ſunt*, *item Thlibiae*, *Thlaſiae*, *caſtrati: ſed et ſi quod aliud genus ſpadonum eſt*, *continentur. Thlibiae* proprie ii ſunt, quibus attriti ſunt teſtes; *Thlaſiae* vero quibus ejecti ſunt; a Graec. Θλάω ſeu Θλίβω, frango. V. Gothofredum ad Cod. Theod. et Caluini Lexicon.

THLIBOMENVS, Θλιβόμενος, Preſſus, afflictus. *Thlibomeni* in Eccle-

Digitized by Google

ſis dicebantur Egeneni, qui ſuſtentare ſe ac victui neceſſaria ſuppeditare ſibi non valebant. Epiſtola Cleri Rom. ad S. Cyprianum 8. edit. Oxon. *Sive viduae, ſive Thlibomeni* (perperam in Editione Pamelii *Clydomeni* et in aliis *Clinomeni*) *qui ſe exhibere* (i. e. ſe nutrire ſibique neceſſaria ad vitam praebere) *non poſſunt .... vtique habere debent, qui eis miniſtrent.*

THLIPSIS, Gr. θλίψις, Afflictio, oppreſſio, apud Luciferum Calarit. lib. 1. ad Conſtantium Imperatorem.

THO, Celtis, Duo. *Tho-alaſti*, Duo cum dimidio. V. in *Chunna*.

THOBALIA. V. in *Teacula*.

THOCA, *Flauus, vel veſtis*, in Gloſſis Iſid. Legendum omnino videtur *Toga*, vt pro *Flauus*, Latus clauus, vti jam dictum eſt in *Flauus*. V. Graeuium.

THOCELLA, V. *Thoſella*.

THOKES, Piſcis genus, cujus fit mentio, inquit Cowellus, an. 22. Edw. IV. cap. 2.

THOL, THOLNEVM, etc. V. *Telon*.

THOLVS. Gloſſae Antiquae MSS. *Tolum, faſtigium templi rotundum, ſiue cerebrum camerae*. Papiae: *Proprie eſt velut ſcutum breue, qui in medio tecto eſt, in quo trabes coëunt*. Idem: *Tholus, eminens, rotunditas, faſtigium templi, culmen tecti*. Gloſſ. Gr. Lat. θόλος. *Teſtudo. Tholo balnearum*, apud Ammianum lib. 28. Sedulius lib. 1. Paſchalis operis:

.... *Properemus in vrbem*
Libertatis ope, radians vbi regia fuluis,
Emicat aula Tholis.

Occurrit hac notione apud Palladium c. 8. et 43. Sed non plane aſſequor, quid ſit *Tholus* in Geſtis Francor. vsque ad Robertum Regem ex Bibl. Loiſelliana, an. 1014. *Fecit quoque 11. Tholos ejusdem metalli*, (cupri Hiſpanici) *ſparſim in choro deſuper infixos*. F. Laminae cupri bracteatae, a Gall. *Tole*, quod de ferro bracteato potiſſimum dicitur.

THOMATIZARE, Incredulum eſſe inſtar D. Thomae, qui credere nolebat Chriſtum reſurrexiſſe. Vita S. Trudperti Erem. to. 3. Aprilis p. 428.

THOMOCHARTA, Charta, diploma, ſcriptum. Hiſtoria Reliquiarum S. Petri in Abbatia S. Manſueti Tull. to. 2. Hiſt. Lotharingiae inter Probat. col. 277. *Sicut enim veridicis hiſtoriographorum probatur ſententiis, et prout Romanae Bibliothecae monſtratur Thomochartis, etc.* Vox ibrida eſt, quae a Graec. τόμος, Tomus, volumen, et Latino *Charta* effecta eſt.

† THOMVS, vnde diminutiuum THOMVLVS, libellus codex, membrana, apud Cencium in Praef. ad lib. cenſ. eccleſ. Rom. V. *Tomus*.

† THONA. (1) Dolium, vas, in Ch. Mſ. a. 1310. V. *Tonna*. (2) Retis ſpecies ad venandum, f. ad capiendos thunnos, in Ch. a. 1341.

THOPA, Nauigii ſpecies. Chronicon Siciliae apud Marten. tom. 3. Anecd. col 90. *In cathena portus dictae vrbis volentes eam frangere cum cochis, Thopis, galeis, etc.* Sed emendandum puto *chopis*, pro *copis; copa* enim pro nauigii ſpecie vſurpatur a Nicolao Speciali lib. 7. de Rebus Siculis cap. 17. cujus locus exſtat in *Cupa* 2.

† THOPASIVS, pro Topazius, t. 7. Sept. p. 806.

THOR, Getarum Deus. V. *Thur*.

† THORA, toxicum, venenum, in Ch. a. 1330.

THORACIDA, Imago pectore tenus: προτομή, Gall. *Buſte*. Trebellius Pollio in Claudio: *Expreſſa Thorace vultus imago*. Gloſſae MSS. *Toracida, imago ſculpta pectoralis, i. vſque ad pectus, in auro, vel in quolibet, a thorace quod eſt pectus*.

THORACIVM, Carcheſium proprie, Gall. *Hune;* item Specula, inſpectorium, contracte a voce integra *Theoracium*, inquit Carolus de Aquino, quod a cernendo vel inſpiciendo, ex Graeco θεωρέω, dicitur. Non ſolum eſt ſummitas, ſeu loculamentum in ſuprema parte nauis, in quo degunt Speculatores ad remotiſſima quaeque luſtranda et exploranda; verum etiam machinula bellica, vtilis et accommodata ad explo-

Digitized by Google

plorandum impune ſtatum rerum hoſtilium in vrbium aggreſſionibus. Appendi vero hujus generis machinulae vel defigi ſolebant in ſcalis, quae inde ſpeculatoriae appellabantur, in machinis arietariis aliisque organorum generibus, quae vi potiſſimum tollenonis in ſublime ſuſtollebantur. *Thoracii*, pro inſpectorio vel ſpecula, meminit Hero de Machinis bellicis, vbi videndus eſt Bocacius. Haec e Lexico militari.

THORACLA, idem, ni fallor, quod *Thoracida*. Neuelo Monachus Corbeienſis de Translat. S. Nicolai ex Cod. MS. Sangerm. 394. initio prologi: *Sicut manus ſculptoris perita eſt ad dilucidandam ſuae indaginis Thoraclam, ita ſtrenua ad propalandam quali in ſexu conditionis enuclearet.*

THORACOMACHVS. Anonymus de Rebus bellicis Notitiae Imperii ſubjectus: *Inter omnia, quae aduerſum bellicum prouida poſteritatis cogitauit antiquitas, Thoracomachum quoque mira vtilitate ad leuamen corporis armorum ponderi et aſperitati ſubjecit. Hoc enim veſtimenti genus, quod de coactili ad menſuram et tutelam pectoris humani conficitur de mollibus lanis timoris ſollicitudo ſolers magiſtra compoſuit, vt hoc inducta primum lorica vel clibanus, aut his ſimilia fragilitatem corporis, ponderis aſperitate non laederent, etc.* Vbi *Thoraconactus* legendum recte cenſet Salmaſius ad Plin. et ad Hiſtor. Aug. i. νακτὸς θώραξ, ex lana coactili confectus, cujusmodi fuere noſtri *Gambeſones*, Νακτὰ enim, et πιλητὰ eadem. Gloſſ. Graec. Lat. νακτὸν, τὸ πεπιλωμένον, *denſum, preſſum.* Vetus Scholiaſtes Iuuenalis Sat. 6. v. 80. *Linum tenuiſſimis maculis nanctum.* V. Cujacium lib. 5. Obſeruationum cap. 11.

† THORAGIVM, ornatus mimicus, in vet. Gloſſ. Cod. 7641. V. *Toragium* 1.

THORAL, THORALE, Culcitra. Ebrardus in Graeciſmo cap. 12.

> *Eſtque Thoral lecto quod ſupra ponitur alto,*
> *Ornatus cauſa, quod dicunt Culcitra punctam.*

Miracula S. Ioannis Beuerlac. to. 2. Maii p. 194. *Vt amouerent Thoralia, transferrent ſtratoria, etc.* Vbi *Thoralia* lectos interpretantur Editores, quod fere eodem redit. V. *Torale* 1.

† THORELAGIVM, penſitatio ex *Torrali* ſ. aedificio, in quo frumenta torrentur. Ch. Mſ. a. 1292. V. *Torra*.

† THORERIA, monialis *torno* ſ. tympano verſatili praepoſita, V. *Turnus* 4.

THORINGI. V. infra *Trotingi*.

THORVS, Deus gentilis. V. *Fret* 2. et *Thur*.

THOSCA. Liber Chirographorum Abſiae fol. 86. *Et caetera omnia praeter vnam Thoſcam, et vnum pratum.* Ita fol. 189. V. *Pleiſſaicium* et *Toſca*.

THOSELLA, THOCELLA, THOZELLA, annonae frumento inferioris ſpecies, Gall. *Touſelle*. Bulla eccleſ. Magalon. a. 1536.

† THOVMA, caſeus recens. Comput. a. 1482.

THRENARE, Plangere, ex Gr. θρηνεῖν. Paſchaſius Radbertus in Epitaphio Walae Abb. Corbeienſis lib. 1. c. 8. *Fortaſſe tunc vetuer praecordiorum contra nefanda futurorum, quaſi cythara Threnabat.*

THRENGVS, Vaſſalli genus. V. *Drench*.

† THRENOSVS, queribundus. Gloſſ. Lat. Gall. Cod. 521.

THRETIVM. Fragmentum Petronii p. 70. *Decem partes dicit, librum ab oculo legit, Thretium ſibi de diariis fecit, artiſellium de ſuo parauit, et duas trullas.* Pretium emendat Schefferus.

THREVS, ex filio nepos, quaſi *tertius* ab auo; nam *Threus*, in vett. Gloſſis eſt *tertius*. Angli *Three*, pro *tres* dicunt, Germani *Threy*, *dritte*, pro *tertius*. Edictum Rotharis Regis tit. 58. §. 11. et Lex Longob. l. 2. tit. 14. §. 5. *Qui de filio naturali generatus fuerit, quod eſt Threus, etc.* At hoc loco *Threus*, eſt *libertus*. Editio Boheriana praefert *Stremus*, et in margine *Threcus*, male. Quidam MSS. praeferunt, *qui eſt Treuuis*. Schiltero videtur, quia de nato ex ſerua ſermo eſt, forte legendum eſſe *Theus*,

Digitized by Google

cialis lib. 1. Epigr. 5. Iuuenalis Sat. 1. Codex Theod. lib. 8. tit. 7. leg. 21. et 28. vbi habetur *Thymela*. *Thymelicorum* vero mentio fit in eodem Cod. Theod. lib. 15. tit. 7. leg. 5. et 12. in Digeſto leg. 4. de his qui not. infam. et leg. 10. de Pollicitat. et alibi; vnde emendandae Gloſſae MSS. vbi perperam *Temelici, Ioculatores*; legendum enim *Thymelici*, vt et in aliis, vbi habetur *Temelitici*. Saluianus lib. 6. de Gubern. Dei per *Thymelicos* intelligit Ioculatores ſeu mimos, qui ſcurrilia exhibent in theatris. V. Suicerum in Theſauro v. Θυμελικὸς et alios Scriptores ibi laudatos.

THYMIAMA, dicitur Vgutioni, *quaedam confectio diuerſarum ſpecierum, quam Sacerdos in altari Thymiamatis adolebat*. Exod. 30. *Sume tibi aromata, ſtacten, et onica, galbanum et thus lucidiſſimum, aequalis ponderis erunt omnia, facieſque Thymiama*. Nude, thus, incenſum. Codex Epiſtolar. S. Bonifacii Archiep. Moguntini Epiſt. 143. *Sanctitati veſtrae direxi ſabanum vnum, facitergium vnum, et modicum Thymiama*.

THYMIAMATERIVM, Thuribulum, vas, in quo *thymiama* ſeruatur. Ordo Romanus. TIMIAMATHERIVM, Romualdo II. Archiep. Salern. to. 7. Muratorii col. 81. THYMIATERIVM, eadem notione, Gr. Θυμιατήριον, in Actis SS. Martii to. 3. pag. 716. TIMIATERIVM, apud Murator. to. 3. p. 106. col. 2. not. 69. e Codice MS. TYMIAMATERIVM, eodem to. 3. p. 213. col. 1. THYMIATHIZARE, Thus incendere. Guido lib. 1. Diſcipl. Farf. c. 34.

THYMPHANA, *Modiolos rotarum dicere poſſumus*. Gloſſ. Longob. S. Germani Pariſ. ex Gloſſ. antiq.

THYNPHADVS. V. *Thiuphadus*.

THYRSVS, Cerea fax, Gall. *Torche*, ſic forte dicta, quod filum cera obductum baculo circumuolutum eſſet, vt hedera Thyrſo Bacchi. Vita B. Bernardi Poenitentis, to. 2. Aprilis p. 677. *Ardenti Thyrſo et infuſione liquentis cerae ſciſſuras illas et laeſiones pedum vrere conſueuerat*.

THYSIASTERIVM, Graec. Θυσιαστήριον, Altare. Geſo Abbas de Corpore et Sanguine Domini apud Murator. tom. 3. Anecdot. p. 300. V. Suiceri Theſaurum in Θυσιαστήριον.

THYTHVITI. Leges Henrici I. Regis Angl. c. 69. *De Thyrhwiti hominis wera, debent reddi ſecundum legem 30. ſolid. ad manboram, id eſt hodie 5. mancae, de Twelfhindo, id eſt Thayno, 120. ſolid. quae faciunt 20. mancae*.

THYVPHADVS, poſt Duces et Comites et ante Vicarios et Gardingos numeratur, in Lege Wiſigoth. lib. 9. tit. 2. §. 8. cujus locus exſtat in *Gardinge*.

THYYHINDI, inter homines liberos primi recenſentur in Legibus Henrici I. Regis Angl. cap. 76. V. locum in *Sixhindi*.

TIA. Amita, Gall. *Tante*. V. *Thius*.

TIARA. (1) Mitra Abbatis. Geſta Abbatum Lobienſ. tom. 6. Spicil. Acher. p. 638. Occurrit etiam pro mitra epiſcopali, ſed alias; nunc enim ſolum dicitur de Papali, quam aliter vocant *Regnum*, vt ſupra obſeruatum eſt. V. *Thiara*. TIARATVS, qui geſtat tiaram. *Tiarati Reges*, apud Sidonium lib. 8. Epiſt. 3. Vita S. Guidonis Abb. to. 3. Martii p. 917. V. *Neutri*. (2) Eccleſiaſticum capitis tegumentum. Stat. Mſ. a. 1388.

TIARIES, *Portitores ſignorum*, in Gloſſis Iſidori. Poſt Graeuium emendo *Triarii*.

TIBIA PETASONIS, Tibia porci, ſeu Perna, Gall. *Iambon*. Vide locum in *Petaſo*. † TIBIA, poſtis, in Ch. Mſ. a. 1339.

TIBIALE. V. *Houſellus*.

TIBIANEI, V. *Tubianei*.

TIBIARIVS, Αὐλοποιὸς, in Gloſſis Lat. Graec. et Gr. Lat. Qui facit tibias.

TIBIATOR, qui canit tibia. Sermo lib. 2.

TIBICINARE, Tibia canere, Tertulliano de Anima c. 58. et Fulgentio Mytholog. l. 3. c. 9.

TIBICINATOR, Αὐλητὴς, in Gloſſ. Lat. Gr. Aliae Graec. Lat. Αὐλητὴς, *Fla-*

Digitized by Google

-latur, Tibicinator, Tibicen, Subulo, Vagus.

TIBICINES, *Fulcra bifurca, quibus domus ſuſtentatur, quae aliter Deſtinae dicuntur.* Ioh. de Ianua.

TIBIN, *Scirpus, vel genus vaſculi in modum ſcrinii, ex virgultis agreſtibus contextum.* Io. de Ianua.

† TIBISSARE, TIBIZARE, aliquem per *tu* alloqui. Aen. Sylv. ep. 105. V. *Tuiſare.*

TIBRACA, Ocrea lanea. V. *Tubrucus.*

TIBRILLVM. Charta Ludouici Pii Imp. pro Abbatia S. Dionyſii apud Doubletum p. 740. *De liguis dentur eis menſurae quae mudi* (leg. *Midi*) *appellantur mille centum: de melle ſecundum conſuetudinem: de Tibrillo carra duo: de modiis ſedecim.* *Tribillum* non clariori notione ex eadem Charta edidit Mabillonius l. 5. Diplom. p. 392. at in alia ibid. p. 520. habet *Tibrillum*, vbi melius definire non auſim. Eadem habentur in Charta alia Sandionyſ. firmata in Synodo Sueſſionenſi an. 862. apud eumd. p. 794.

† TICA, tela fili denſioris. Ch. Mſ. a. 1163.

TICHODIFRVS, ex Gr. τειχόδιφρος, *genus machinae ex rei ſuae commoditate Graeca appellatione vocabuli ſumpſit exordium, eo quod per hunc facilior in murum paretur aſcenſus, ante baliſtas ſemper ducendus inceſſum, quo protectior eadem baliſta operatur.* V. reliqua apud Anonymum de Machinis bellicis, ſubjectum Notitiae Imperii.

TICIMIVM PECORIS, f. pro *Tintinnum*, in Legibus Adelſtani Regis. V. *Blanbernum.*

TIDAM, Species nauis, ſi tamen vera lectio eſt. Chronicon Siciliae apud Marten. tom. 3. Anecd. col. 8. *Quaedam Tidam onerata tribus aliis machinis terrae Trapani applicuit poſt meridiem ad littus maris dicti caſtri, et ipſo die exoneratae de dicta Tidam in terra aguinibus et paruis dictarum machinarum. Superuenerunt die craſtino dicti diei in aurora tres galeae dicti Regis Roberti, quae ceperunt dictam Tidam cum reſiduo dictarum machinarum, et combuſſerunt ea.* († *Teridam* videtur legendum, V. *Tarida.*) Pro *Tidam* legi poſſe *Tidina* ſuſpicio eſt ex ſequenti voce; quare pro *de dicta Tidam in terra aguinibus et paruis dictarum machinarum*, lubens reſtituerem, *de dicta Tidina in terra cum aguinibus paruis dictarum machinarum.*

TIDINA, Nauis Eccleſiae, ſi recte diuino. Chronicon Ianuenſe apud Murator. tom. 9. col. 32. *Qualiter autem Ianuenſes praedictis captionibus interfuerunt, et auxilium praebuerunt, ſcriptum erat literis aureis in Tidina S. Sepulchri.* V. *Tidam.*

TIENMENTALE. V. *Teumentale.*

† TIERCELLVS, TIERCERIVS, menſura vinaria, i. q. *Tercellum.* Ch. a. 1269.

TIERTIVM, vt *Tertium* 1. V. in hac voce.

TIGELLVM, pro *Tigillum.* Occurrit in Vita SS. Seuerini et Victorini n. 12. (V. *Sparro.*)

TIGNA, Tinea, ſcabies, porrigo, Gall. *Teigne*, vel vt alii efferunt, *Tigne*, Ital. *Tigna.* Vita B. Bartholomaei, to. 2. Martii p. 666.

TIGNEA, Tinea, Gall. *Tigne*, vel potius *Teigne*, vermis notus. Charta Archiui Villae nouae.

TIGNVM, *Genus beſtiae, foeminini generis*, in Gloſſar. Langobard. S. Germani Pariſ. ex Gloſſis antiq. Forte legendum eſt *Tinea*, vermis qui corrodit veſtes.

TIGRAN, TEGRANNVS, etc. Ager, vt videtur, terra, territorium. Tabularium Rothon. *Riwalt dat Tigran Bot . . . anno xx imperii Hlodouici.* Ibid. *Dat Tigran Fabr, excepto vnum campum.* Rurſus: *Vendidit villare de ſuo Tegranno.* Iterum: *Dat totam ſuam hereditatem in Alarac, excepto medietatem vnius Tigran.* Iterum: *Almoc venit ad Rothon. vt moderaretur tributum ſuae Tegrannae.* Denique apud Lobinell. tom. 2. Hiſt. Britan. col. 74. *Terra ex Tigranno Acun in London.*

rum pellium. Reg. S. Iuſti Cam. Comput. Pariſ.

TIMPORA, pro Tempora, ſaec. 3. SS. Benedict. part. 1. p. 182. et alibi.

† TIMPUS, capitis pars, tempus. Ch. Mſ. a. 1352.

TIMULUS, in Gloſſis Lat. Graec. et Graec. Lat. ἔφυδρις, ἑξάπουν ἐπινηχόμενον τῷ νώτῳ. Martinio videtur addendum, ὕδατι, ita vt *Tymulus* ſi genuina lectio eſt, idem ſit quod *Tippula*, *beſtiolae genus ſex pedes habentis, ſed tantae levitatis, vt ſuper aquam currens non deſidat*, vt habet Feſtus: ad quem vide Scaligerum.

TIMURUS, Piſcis ſpecies, eadem forte quae Italis *Timalo*, in Statutis Placentiae fol. 79vo.

TINA. (1) Lib. 3. Reg. c. 10. *Attulit ex Ophir ligna Tina multa nimis, etc.* Vbi editio Gr. ξύλα ἀπελέκητα, *ſecuri non dolata* ligna, inquit Eucherius, et ex eo Papias, de quibus Salomon gradus fecit in Domini domo, incognita etiam peritioribus Iudaeorum. Gloſſa: *Imputribilia, ſpinoſa, in ſimilitudine albae ſpinae Tina candida ſunt et rotunda, et inuenitur in Bibliis correctis duplex litera i, ſcilicet Tiina, vel Tina per ſimplex i.* Ita etiam Io. de Ianua, et Auctor Mamotrecti. (2) TINA, ſeu TYNA, Vas grande ligneum tam lavationibus quam condendis vinis paratum, quod vocabulum vſurpatum a Varrone tradidit Nonius. Galli etiamnum *Tine* dicunt, ut et Germani Tine. Apitius lib. 4. de re culin. c. 2. *Rutae ſuffundes liquamen, quod ſatis erit, et olei modicum, et commiſcebis in Tina cum pulpis.* TINUM, eadem notione. Notae Tyronis pag. 149. (3) Pilei ſpecies, in modum forte ac formam *Tinae* confecta, cujuſmodi fere ſunt Clericorum iſti pilei, quos *Bonnets carres* dicimus. Synodus Sodorenſis in inſula Manniae c. 7.

† TINALE, vas grande, i. q. *Tina* 2. Teſt. a. 1480.

† TINARIUM, conclaue rationarium. Ch. Mſ. a. 1217.

TINASIUM, Torcular, vel cellarvinaria, vbi ſunt *tinae*. Charta an. 1169. apud Murator. delle Antich. Eſtenſi p. 336. V. *Tina* 2.

TINC, *Ligo* exponitur in gloſſa interlineari in Grammatica MS. Smaragdi.

TINCA, apud Mundinum de Anatomia p. 172. Italis *tinca* eſt piſcis, qui Lat. *Merula*, Gallis *Tenche*. Auſonius in Moſella:

> *Quis non et virides, vulgi ſolatia Tincas*
> *Norit?*

Cardanus de rerum varietate lib. 7. c. 42. *Tincarum decocto maculas omnes tolli exiſtimant; quoniam lentum ſit ac viſcidum, unde materiam maculae ad ſe trahat.* V. Hofmannum.

TINCMAN, Decanus. V. in *Tinginus*.

TINCTA. (1) Tinctura, i. e. Subſcriptio. Lucifer Calaritanus lib. Moriendum eſſe pro Dei filio. (2) Diploma Friderici II. Imp. an. 1210. apud Rocchum Pirrum in Archiepiſcopis Panormitan. *Donamus totam Tinctam noſtram ipſius civitatis noſtrae Panormitanae, quae ſit et ſieri potuerit in futuro, cum fundico, et omni jure, et libertate ſuâ.* Infra: *Omnia jura ipſorum Iudaeorum, et redditus ipſius Tinctae.* V. Tintoria. (3) Charta an. 1338. to. 2. Hiſt. Dalphin. p. 363. *Centum duodena vitrorum formae Tinctarum.* Bene ſcyphos campanae formam referentes intelligit Cl. Editor; ſed mallem *Tinarum*, quae formam hanc ſaepius referunt. V. *Tina* 2. et 3.

TINCTARE, Ioh. de Ianua, *frequenter tingere; a quo Tinctitare.* V. in hac voce.

† TINCTENETUM, inter grana tincturae vtilia recenſetur, in Stat. a. 1317.

TINCTIO, Baptiſmus. V. *Tingere*.

TINCTITARE, *vel Tinctare, Taborer, ou joer des naquaires, ou ſouvent taindre*, in Gloſſis Lat. Gall. Sangerman. MSS. V. *Tinctare*.

TINCTITULA, *Parua tinctrix*, in iiſd. Gloſſis.

Digitized by Google

✝ TINCTOR, TINCTVARIVS, infector. Ch. a. 1257.

✝ TINCTORIA, officina tinctoria. Stat. a. 1317.

TINCTORIVM. (1) Euchario Lugdunenſi et Papiae, *Baptiſterium*. V. in hac voce. (2) *Gladius*, in Gloſſis Iſidori. Lege et vide *Cinctorium*.

TINCTRIX, Iohanni de Ianua, Quae tingit: *Teinguereſſe*, in Gloſſis Lat. Gall. Sangerman.

✝ TINCTVM. (1) Vel TINCTVS, panni ſpecies, in Ch. Mſ. Henr. II. reg. Angl. (2) I. q. *Tinctoria*, officina tinctoria, in Ch. ap. Cenc. inter Cenſ. Rom. eccleſ. (3) Sputum ſanguine tinctum, apud Alex. Iatroſoph.

✝ TINCTVRARIA, quidquid ad tincturam neceſſarium eſt. Ch. a. 1372.

TINCTVRARIVS, Ad tincturam pertinens. *Tincturarius cacabus*, in Charta ann. 1156. inter Inſtrum. nouae Galliae Chriſt. to. 6. col. 40.

TINEA, Scabies; ex Gall. *Tigne*. Occurrit apud Folcardum in Vita S. Ioannis Epiſc. Eboracenſis n. 2.

TINEARVM DIES. V. in *Dies* 3.

TINELLVS. (1) Vel TINELLVM, Coenaculum aulicorum, Italis *Tinello*. *Diminut. di Tino, vaſo grande di legname, nel quale ſi pigia l'uva, per fare il vino*, vt habent Academici Cruſcani, quibus *Tinello* dicitur *nelle corti de' Principi, è il Luogo dove mangiano i cortigiani*, Locus vbi comedunt Aulici. Ordinatio Humberti II. to. 2. Hiſt. Dalphin. pag. 404. col. 2. *Item, ſit in exercitio officii dictae coquinae vnus cocus pro perſona dictae Dalphinae, et cocus vnus alter pro Tinello.* Quidam vocem hanc non a *Tino* cum Academicis Cruſcanis, ſed a *Tin, Tin*, ſeu Tintinnabuli ſono, quo convocantur ad refectionem, deducunt, vnde primum dictum fuerit *Tintinellum*, vel *Tintinellus*, deinde *Tinellum*, vel *Tinellus* per ſyncopen. Malim a *Tino*; vt enim Galli *Vaiſſeau* de vaſe dicunt, ac de loco ampliori v. g. aula, eccleſia, etc. ſic Italos *Tino*, vel *Tinello* de vtroque dixiſſe probabile eſt. Pro vaſe legitur in Statutis Montis-reg p. 313. *Item pro quolibet Tin cibrio, et ſitula magna ſol. den.* V. *Tina* 2. *Tenellus*, et Menagi in Orig. Ital. et Gall. Tertium jus vocis etymon indicat Ioh. I cenius, vt mox dicetur in *Tinnn* (2) ✝ Vectis ſpecies quo vaſa aq ria vel vinaria feruntur, Gall. *nel*. Lit. remiſſ. a. 1357.

✝ TINETA, diminut. a. *Tina* 2. liolum. Ch. a. 1287.

TINEVM, f. pro *Tannum*, Quer cortex, Gall. *Tan*. Charta In centii III. PP. ann. 1208. apud M rator. tom. 7. col. 888. *Foreſ juxta eccleſiam S. Stephani, et capite pontis de prato, et de Tin molendina, vineas, etc.* V. *Mole num ad tham.*

TINGATIO. Donatio. V. *Th gare*.

TINGERE. (1) Baptizare, bap mum impertiri. S. Cyprianus ep 71. (2) Forte pro *Tondere:* v maxime vſurpata, vbi de falſa n neta. V. *Tonſare* et *Tonſo* Tranſactio an. 1273. inter Prob to. 6. Gall. Chriſt. novae edit c 339.

TINGINVS, Decanus. V. *Ti ginus*.

TINGITARE, *Frequenter tingere*, Gloſſis a Voſſio laudatis lib. 4. Vitiis ſerm. cap. 28. V. *Tin tare*.

✝ TINGVLA, pars ornatus equi Ch. 1450.

✝ TINGVLARE, regulis ligne Gall. *Tringles*, aperturas obſtrue in Ch. a. 1381.

TINGVLVM, f. Mappula. Vſus F denſes: *Camerarius Abbatis procu cultellos, coclearia et Tingula. Toacula.*

TINIARA, Βρῶσις, ἡ σῆψις, in Gl ſis Lat. Graec. In Graec. Lat. ad tur *robigo*.

TINIATVM, Σητόκοπον, in iiſd Gloſſis. In MSS. Sangerm. *Tin tus, σητόκοπος, Tinea* corroſus.

✝ TINIOSVS, ſcabie laborans, It *Teguoſo*. Lit. remiſſ. a. 1352.

TINNA, Vaſis genus. V. *Gaſtri* et *Tina* 2.

TIRANNI, Trabes, quibus aedium muri continentur, Gallis *Tirans*. Hiſtoria Vezeliacenſis lib. 4. pag. 617.

TIRANNVS, TIRANNIZARE, etc. V. infra *Tyrannus*.

TIRARE. (1) Projicere, diſplodere, Gall. *Tirer*, Hiſpan. *Tirar*. Deliberatio MS. de ingreſſu Caroli VIII. Regis Franc. Neapolim genialiter agendo an. 1416. (2) Trahere, Gall. *Tirer*, Ital. *Tirare*. Miracula S. Zitae, to. 3. Aprilis p. 523. *Tirare campanas*, in Charta an. 1339. ex Archiuo S. Victoris Maſſil. (3) Extendere, explicare, Gall. *Etendre*. Statuta Montis Regal. p. 277. TYRATVS, Extentus. Charta Annae Dabſaco dom. de Monte-Aſtruco an. 1488. (4) Producere, Gall. *Allonger*. Inuentar. MS. an. 1476. ex Tabular. Flamar. (5) † Moleſte aliquem hinc et inde trahere, agitare, in Inſtr. a. 1217. (6) † Nomen alicujus in ſchedula ſcriptum ſorte educere, in Priuil. a. 1369. (7) † Adulteri poena, cum ad equi caudam vel ad currum alligatus per vrbem ducitur, in Conſuet. Mſ. Dombenſ.

† TIRARIBA, retis ſpecies, in Ch. a. 1405.

† TIRASSARE, Trahere, Gall. *Trainer*, Prouincialibus *Tiraſſar*. Inquiſitio an. 1568.

TIRASSE. Inuentarium ann. 1379. e Schedis Cl. V. *Lancelot*: *Item, vnum rete vocatum Tiraſſe modici valoris*.

† TIRATOR, trahens, in Ch. a. 1360.

TIRATORIVM. (1) Charta an. 1263. ex Regeſto 31. Chartophylacii Regii fol. 102. qua Renaldus *de Chigy* et ejus vxor vendunt Regi *tres partes, quas ſe habere dicebant in quodam betatorio ſito apud Villam nouam Regis, ante Tiratoria ejuſdem villae, etc.* Exſtat etiamnum in vrbe Pariſienſi compitum, quod vocant *la Croix du Tiroir*. A verbo *Tirare*, extendere, accerſendam eſſe vocem *Tiratorium* cuiuis, ni fallor, probabile videbitur, adeoque idem eſſe quod ſupra *Tendaris*. An vero hinc repetenda ſit denominatio compiti *de la Croix du Tiroir*, nondum aſſecutus ſum. V. *Sauval* in Antiquitatib. Pariſ. tom. 3. pag. 606. edit. an. 1724. (2) Fridericus II. lib. 2. de Arte venandi c. 55. *Eſt Tiratorium quodcunque membrum auis, aut alterius animalis dandum falconi ad mordicandum in eo, ut inquietet ſe falco propter timorem, aut aliam cauſam. Et eſt duplex Tiratorium, vnum carnoſum, quod debet eſſe recens, et de bonis carnibus, . . . : aliud eſt non carnoſum, quod debet eſſe oſſuoſum, et neruoſum, et munitum plumis aut pennis, quod datur falconi, potius ad impediendum falconem circa ipſum, et ad deplumandum in ipſo, potius quam ad guſtandum, vel comedendum, etc.*

† TIRETANIVS, pannorum qui *Tiretani* vocantur, textor, in Conſuet. Genoueſ.

TIRETANVS, Pannus lana filoque textus Gall. *Tiretaine*. Pedagium Peronnae in Chartul. Corb. 21. fol. 333.

TIRETVM, a Gall. *Tiroir*, Ductile ſcrinium, in Inuentario an. 1476. ex Tabular. Flamar.

TIRIACA, pro *Theriaca*, Gall. *Theriaque*, Bernardo *de Breydenbach* in Itin. Hieroſol. p. 59.

TIRO, TIROCINARI, etc. V. *Tyro*.

† TIROGVLA, *ſerum lactis*. Gloſſar. med. Sim. Ianuenſ.

TIROGRILLVM, perperam legit apud Willelmum Armoricum lib. 1. Philippidos Spelmannus, pro *Chirogrillum*. V. *Chirogrillus*.

TIRONATVM, *Rudimen*, πολιτεύματα, in Gloſſis MSS. Regiis Cod. 1013. Tyrocinium. V. Canon. Eccleſ. Afric. c. 90.

TIRONICARE, TIRONIZARE. V. *Tyro*.

TIRONIVM, Genus aciei diſponendae, quod cum cuneo confundit Modeſtus de Vocab. *Tertio praecipiendum, vt quadratam aciem repente conſtituant, quo facto in Tironium, quem Cuneum vocant, acies ipſa vertenda eſt.*

TIRENSUS, pro *Terenus*. V. in hac voce.

TIRSUS, pro Thyrſus, Fragmentum, pars: an quia Thyrſus eſt dimidia lancea? Roland. Patav. Chron. lib. 11. c. 4. apud Murator. tom. 8. col. 328.

✝ TIRUNCULUS, miles recens, t. 7. Iul. p. 202.

TIRUNLA, Iudicium an. 1030. Marcae Hiſpan. col. 1045. *Teſtatus fuit illi partem rerum ſuarum, id eſt, ipſum ſolarium cum trileis et Tirunlis, quae in circuitu ſunt et domibus.*

TIRUS, Immanis belluae ſpecies. Epiſtola Iohanni Presbytero ſeu Regi Abiſſin. falſo adſcripta ad calcem MS. Corbeienſis.

TISANA, Gall. *Tiſane*, alias *Ptiſane*, Ptiſana, a Graeco πτισάνη. Gloſſae ad Doctrinale Alexandri de Villa Dei: *Tiſana, aqua cocta in hordeo.* Occurrit non ſemel. V. *Tyſana* et *Pariola*.

✝ TISICA, phthiſis, t. 2. Sept. p. 472.

TISIS, vel TYSIS, pro Phthiſis, Gall. *Phthiſie*. Ioan. de Ianua: *Tyſis, vlceratio in pulmone et tumor, ſic dicta Graece; quia fit conſumptio corporis totius: unde Tyſicus, tali infirmitate detentus.*

TISO, TISONUS, Gall. *Tiſon*. Titio, to. 5. Anecd. Marten. col. 1825.

✝ TISSERANDUS, textor, a Gall. *Tiſſerand*, in Ch. a. 1372.

✝ TISSERIUS, idem, in Ch. a. 1387.

TISSOR, Textor, Gall. *Tiſſerand*. *Tiſſor pannorum*, in Charta an. 1317. apud Lobinell. to. 3. Hiſt. Pariſ. pag. 218.

TISSUTUS, Textus, Gall. *Tiſſu*, vt ſupra *Teſtutus*. Capitulum Ludouici Imperat. an. 817. apud Murator. to. 4. p. 609. V. *Texus* et *Textutus*.

TITIA, Κρέα (κρέας) νηπίων, ὃ λέγουσι τιζία . . . . in Gloſſis Lat. Graec. et Graec. Lat. a Graeco τυτθός, νήπιος, paruus.

TITIENSIS CLANGOR, *id eſt, ſonitus cum tumultu*, in Gloſſis Iſidori. In Excerptis habetur *Tillenſis*, f. pro *Titinniens*, ab antiquo *Titinnire* pro *tinnire*.

TITILLARE, *Titubare, vacillare*, in Gloſſario Barthii apud Ludewig. to. 3. Reliq. MSS. p. 170. ex Baldric. Hiſt. Palaeſt.

TITIONARI, *Titionibus praeparare eos in ignem mittere.* Vgutioni et Io. de Ianua. *Tiſonner* dicunt Galli.

TITIONARIUM, *Locus ignis, vbi titiones morantur.* Vgutio. Add. Ioan. de Ianua, *vel inſtrumentum mittendi titiones in ignem.* Gloſſ. Lat. Gall. Sangerman. *Ticionarium Tiſonnier, ou foier.*

TITIUNCULUS, pro *Pipiunculus*. V. *Pipiones*.

TITTEX, Μύσαξ, in Gloſſis Lat. G[raec.] V. Conjecturas Martinii in L[e]xico.

TITYUS, perperam pro *Litu[s]* in Gloſſis Iſidori v. *Telonem*. [V.] *Telon*.

TITUBARE CAMPANAM, in Ob[i]tuario MS. Eccl. Morinenſis fol. 39v[o]. Gall. *Tinter*, alterum campan[ae] latus lente pulſare. V. ſupra *Ti[n]tinnabulum*.

✝ TITULARE. (1) Titulo praeſigni[re,] exornare; *Deſignare titulo vel ti[tu]lum apponere*, Ioanni de Ianua: *T[i]tuler, deſigner, mettre tiltre*, Gloſſis Lat. Gall. Sangerman. Te[r]tullianus lib. de Anima cap. [..] *Quis non animae dabit ſumm[am] omnem, cujus nomine totius homi[nis] mentio Titulata eſt?* TITULAR[E] Inſcribere, Gall. *Intituler*. Ioh[annes] Diaconus in Vita S. Gregorii lib. [.] c. 15. n. 81. TITULARE SE R[E]GEM, Regium nomen ſibi adſciſ[ce]re, Gall. *Prendre le titre de R[oi]* Sallas Malaſpinae lib. 6. de Reb[us] Siculis, apud Baluzium to. 6. M[i]ſcell. p. 344. DETITULARE, [Ti]tulum auferre, delere. Ioſeph[us] Iſcanus lib. 2. de Bello Trojano. ([2]) *Significare*, in Gloſſis Arab. L[at.] (3) Pro Titillare. S. Althelmus [de] Laude Virginitatis cap. 17. Si[mili] modo in Gemma gemm. *Titul[are]* exponitur ad venerem ac luxuri[am] incitare; vnde poſtea deducit, quia Voſſius, ridiculam vocem

Tectaturas, vt eſt editum apud Vghellum to. 4. pag. 1291.

THECVLIOLA. Albertus Stadenſis Abbas p. 187. *Ante Tyrum lapis marmoreus, ſuper quem ſedit Ieſus, nunc ſuper ſe habens Theculiolam.* Forte *Teguliolam*, i. tectum. V. *Themilla*.

THECVS, pro *Threus*. V. in hac voce.

THEDA, pro Taeda, fax. *Theda accenſa ab elevatione SS. Corporis D. N. I. C. vſque poſt-communionem*, in Chartulario MS. Eccl. Morin.

THEDINGPENI, V. in *Tethinga*.

✝ THEFANIA, ornamenti genus. Inv. Mſſ. theſ. Sed. Apoſt. a. 1295.: *item vnam thefaniam ad arcus cum liliis*.

THEGEN, THEINVS. V. ſupra in *Thainus*.

THEIO, duo, vett. Francis. V. *Chunna*.

THEIOPHANIA. V. *Theophania*.

THEISA, menſura ſex pedum, Gall. *Toiſe*, in Statutis Montisregalis p. 198. V. *Teiſa*.

THELETVS, Perfectus, a Graeco τέλειος. Vtitur Tertullianus in Scorpiace cap. 10.

THELODIVES, qui diues videri vult. Vtitur S. Auguſtinus Epiſt. 59.

THELOHVMILIS, qui humilis videri vult, θέλει, affectat, apud eundem S. Auguſtinum Epiſt. 50.

THELON, THELONARII, etc. V. *Telon*.

THELOSAPIENS, qui ſapiens videri vult, θέλει. Vtitur pariter S. Auguſtinus Epiſt. 59.

THEM, V. ſupra in *Theam*.

THEMA. (1) Papiae: *Vittarum extremitas diuerſarum colorum. Themae, infulae, ligaturae, vittae ſacrae.* Sed legendum *theniae* vel *teniae*. (2) THEMA, ſeu THEME, actoris libellus, Vox Practicorum Leodienſium, in Magno Recardo Leodienſi p. 70. *Theſme*, in Statutis Loſſenſibus art. 23. et 25.

THEMANATALE. Monaſticum Anglic. to. 2. p. 201. *Et ſint quieti .... de geldis et danegeldis, et Themanatale, et concelationibus et ſcottis, et auxiliis, etc.* Pag. 827. habetur *Temanneetale* Saxon. *tienmentale* eſt Sermo decem hominum, vel decem virorum numerus. V. Th. Blount in Nomolexico Anglicano.

THEMATA, regiones, provinciae, ita dictae a legionibus, quae in iis praeſidio erant. Gloſſ. S. Benedicti: *Legio*, τάξις, θέμα. Hinc colligitur Salmaſium non bene diuinaſſe, cum dixit, nunquam legionem θέμα appellatam. Luitprandus in Legatione: *Vis majus ſcandalum quam quod ſe Imperatorem vocat, Imperii noſtri Themata ſibi vſurpat?* Infra: *Duo illa Themata, quae vltra mare habes, etc.* Ita paſſim vſurpant Byzantini Scriptores. V. Bonauent. Vulcanium, et Fredericum Morellum ad libros Thematum. Conſtantini Porphyrog. Fabroti Gloſſar. ad Cedren., etc.

THEME, V. in *Thema* 2. et in *Theam*.

THEMELA. Paſſio SS. Seraphiae et Sabinae, to. 2. Miſcell. Baluz. p. 107. *Praeſes vero poſt tertium diem paravit luſorium trans pontem ſuper arcum Albini, vbi ſolebat fieri Themela, et juſſit officio vt adduceretur Seraphiae, etc.* Vbi *Themela* a Graeco eſt Θυμέλη, Ara in Theatris, vt interpretatur Suidas, vel Pulpitum in Orcheſtra, vbi muſici canebant in ſcenis. V. *Thymele*.

THEMILLA, Θήκη, πυξέος, in Gloſſis Lat. Graec. et Graec. Lat. Recte Martinius emendat *Thecula*. Parua theca.

THEMISTA, Iuriſprudens, Legum conſultus, in Lexico Goileni, a θέμις, Lex, jus, inſtitutum.

THEMISTIANI, haeretici iidem qui Agnoitae, de quibus ſuo loco, ſic dicti a Themiſtio Diacono, qui docebat Chriſtum quaedam ignoraſſe, vt vltimum judicii diem, male intellecto, quod habetur Matth. 13. 32. Baronium conſule ad ann. 535. et alios Hiſtoricos.

THEMITIAE. In Tabula decimationum legitur. *Decimae de Themitiis*, idemque exponitur *Trees planted in the field, for fencing*, id eſt, Arbores

Digitized by Google

nes in agris ſitae ſepium fouendarum gratia. Spelmannus.

THEMO, THEMONARIA. V. *Temo* 1.

THEMONATICVM, TIMONATICVM, Tributum ſeu penſitatio pro currus temone. Charta Dagoberti Regis apud Doublet. pag. 656. et Miraeum to. 1. p. 241. V. *Timonagium*.

THEMVRBEVS, Gall. *Tambourlan*. Vtrumque minus recte pro *Timarbec*, *Temurlan*, vel, vt vulgatius effertur, *Tamerlan*. Mogulis et Tartariae Imperator celeberrimus. Inuentar. Chartar. Reg. ann. 1282. fol. 99vo.

THENAGIVM, V. ſupra in *Theinnus*.

THENCA, pactus Legis Salicae tit. 11. §. 8. *In alio pacto dicit*, *de ipſis Malb. Thenca texata is mala texaca*, *amba texaca*, *amba othonia*, *praecia haec ſol.. in ſumma* 85. *qui faciunt den*. 1200. *culpabilis judicatur*, etc. Vbi Wendelinus: *Malbergo Thenca texeca*, eſt ipſa contentio, quae diſceptatur et ventilatur ſuper furto *texagae*. *Thenca* vero proprie eſt *Dinghe*, lis, diſceptatio, vnde *Dinghen*, litigare, etc. Legitur §. 1. *Thencha texaca*, §. 2. *Then texaca*, §. 6. *Thenca texara*. Haec amendat Eccardus cenſetque legendum eſſe *Then*, *maracha*, *texaca*, quibus redduntur haec verba legis: *Seruum aut ancillam*, *caballum aut jumentum furauerit*. *Then* ancillam, *maracha* equam, *texaca* furtum ſignificat eodem vnde Eccardo: quem, ſi plura cupis, conſule.

THENECIVM. V. infra *Thenerium*.

THENEDING PENY, V. in *Tethinga*.

THENEMANNETALE, V. *Themanatale*.

THENERIVM. Prouinciale Eccleſiae Cantuarienſis lib. 3. tit. 16. *Decimae* . . . *ouorum*, *thonerii agrorum apum*, *etc*. Vbi Limdwodus, *id eſt*, *arborum creſcentium circa agros pro clauſuris eorum*. Spelmannus legit *Thenecium*, vt et Blount in Nomolexico.

THENIA, pro Taenia. V. *Poſtenai*.

THENSA, capſa. *Reliquiae* . . . *in Thenſa ſeu capſa collocatae fuerunt ſuper majus altare*, in Actis S. Medardi to. 2. Iunii pag. 77. *Moxque coopertus velo ſerico*, *delatus eſt*, *a R. P. Rectore praedicto ad Thenſam*, *extra altaris ſepta decore praeparatam*, in Actis Aloiſii Gonzagae, vbi docti Editores papilionem interpretantur; at forte nihil aliud ea voce intelligendum eſt, quam quod ipſa apud veteres Grammaticos ſonat. Porro iis *ſunt ſacra vehicula*, ἅρμα Θεῶν, in Gloſſis Lat. Gall. hoc eſt, Geſtatoria ſeu fercula, in quibus imagines deorum geſtabantur, a quibus haec vox ad Chriſtianos tranſiit ad ſignificanda fercula, quibus vel ſacras reliquias portant, vel ſanctas imagines, vt videre potes in Transactione Crucifixi miraculoſi to. 3. Iulii p. 454. et alibi V. *Theca*.

THEO, Francis vett. Duo. V. *Chunna*.

THEORALIA, Mappula. V. *Thecula*.

THEODISCI, Teutones. V. *Theotiſci*.

THEODORICVS, *Dei contemplator*, *ſiue diuinorum ſpeculator*, exponitur in Vita B. Theodorici Abb. Andag. ſaec. 6. SS. Bened. part. 2. pag. 561.

THEOLOGARE, Deum praedicare, annunciare, de Deo loqui, Theologiam edocere. Officium S. Wolfranni p. 7.

THEOLOGARI, Ioh. de Ianua, et *Theologizari*; *De theologia tractare vel loqui*, *Theologizer*, *c'eſt parler de Theologie*, in Gloſſis Lat. Gall. Sangerman. MSS. Habetur *Theologizare* in v. *Piſticus*.

THEOLOGVS, in ſingulis Eccleſiis Cathedralibus, *qui Sacerdotes et alios in ſacra pagina doceat*, *et in his praeſertim informet*, *quae ad curam animarum ſpectare noſcuntur*. Inſtitutus Statuto Concilii Lateranenſis ſub Innoc. III. cap. 11. V. cap. 4. et 5. Extr. de Magiſtris.

Digitized by Google

THEOLONIUM, THEOLONARIUS, etc. Vectigal, vectigalis exactor. V. *Telon.*

THEOLOQUELARIUS, vox ibrida, Theologus, qui de Deo loquitur. Formula Electionis Epiſcopi to. 8. Spicilegii Acher. p. 154.

THEOMACHA, Deum impugnans, venefica, ſaga, malefica, in Vita S. Samſonis Epiſc. Dolenſis lib. 1. cap. 26. 27.

THEOMOLEUM, pro *Theoloneum*, in Charta ann. 1295. pro Conuentu S. Leodegarii Sueſſion.

THEOPHANIA, Dies Chriſti Natalis, *ὁ τῦ Θεῦ φανέρωσις*. Edictum Theophili Patr. Alexandrini. Poſterioribus temporibus vox *Theophania* ſolam Epiphaniorum feſtiuitatem ſignificare ſolet, hacque notione legitur apud Lobinellum, to. 2. Hiſt. Britan. col. 292. et alibi. Iohannes de Ianua: *Epiphania . . . vocatur Theophania a Theos, id eſt Deus, et Phanos, apparitio, vel Phanos, Sonus: quod Deus Trinitas tunc* (in baptiſmo Chriſti) *apparuit; Pater in voce, Filius in carne, Spiritus in Columbae ſpecie.* **THEIOPHANIA**, eadem notione. Epitaphium Sugerii Abb. apud Mabill. to. 1. Oper. S. Bernardi col. CXXV. ad calcem.

THEOPROPIA. S. Auguſtinus Ep. 158. *Quod autem ſcripſiſti Eximietas tua, dubitare te, vtrum in Theopropia debeas eodem geſtu jubere proponi, fiat, ſi poteſt illuc frequens confluere multitudo.* Vbi ad oram: *Theopropia, ſeu Theopropium, Graecis oraculum, videtur ſic appellatus locus, vbi ſolent Caeſarum edicta promulgari.* Neſcio an huc referri poſſit, quod habet Collatio III. Carthagin. c. 5. *Quae vos exceptores ſuperius Proconſularis, tradidiſtis nobis coram patribus et Coepiſcopis noſtris die octaua Iduum Iuniarum hora diei tertia in Eccleſia Theoprepia.* V. Clementem Alexandr. lib. 7. Strom. *Theopropia*, vel potius *Theoprepia* locis laudatis nomen eſſe proprium cujusdam eccleſiae apud Carthaginem, tunc ad Donatiſtas pertinentis non dubitant Editores Benedictini to. 2. Operum S. Auguſt. col. 419. vbi etiam monent in melioris notae MSS. Codd. legi *Theoprepia*, non *Theopropia.*

THEORARE, *a Theos dicitur, Videre, quia Deus omnia videt, et Theorare, proprie eſt conſiderare diuina.* Iohanni de Ianua. Gloſſ. Lat. Sangerman. MSS. *Theorare, contempler, conſiderer diuines choſes*: pro Graeco Θεωρεῖν, ſpectare, contemplari.

THEORETRUM, quidquid ſponſae in praemium defloratae virginitatis a ſponſo dabatur eo die qua ſe videndum praebebat et prodibat in publicum. *Virgo propter honorem virginitatis habet Theoretrum, vidua non habet*; in Nouella 2. Conſtantini Porphyrog. V. Θεώρετρον in Gloſſ. mediae Graecit.

† **THEORIA**, meditatio, contemplatio, t. 3. Sept. p. 166.

† **THEORICA**, theologia, ap. Bern. de Amor. in Spec. ſacerdotum.

THEORICALIS, ſpiritalis, vt videtur. Miracula S. Bertae tom. 2. Iulii p. 56. *Sciatis, vos ipſos non hujus coſmi cum honore eſſe reſidues, nec Theoricalis amoenitate proſperitatis gaudere, niſi jam dicto omnia reſtituatis loco.*

THEORICUS, *contemplatiuus, qui tantum contemplationi vacat*, Ioh. de Ianua. Graec. Θεωρικός, Gall. *Theorique. Theorica vita*, Gallis *Vie contemplatiue*, in Vita S. Romani Archiep. Rotomag. metrice ſcripta, to. 3. Anecd. Martenii col. 1661.

THEORISMA, *Theorema*, Ioh. de Ianua et in Gloſſ. Lat. Gall. Sangerman. MSS.

THEOSOPHICUS, Theologicus, ſpectans Theologiam. Epiſtola Gozechini Scholaſtici, tom. 4. Analect. Mabillon. p. 362. V. mox *Theoſophus.*

THEOSOPHUS, ex Graeco Θεόσοφος, Theologiae peritus, vel qui Deum ſapit. Vetus Charta apud Beslium p. 268. *Data menſe Septembri an. 999. Ind. 12. regnante Rege Roberto Theoſopho anno* 5. Concilium Lemovicenſe ann. 1031. ſeſſ. 1. *doctiſſimum*

eundem

Digitized by Google

eundem Robertum vocat. Hugo Flauiniac. p. 111.

THEOTHECA, quaſi Θεοθήκη, Pyxis, in qua reponitur ſacra Euchariſtia, aegris deferenda. Epitaphium Ioannis de Graecolanis, Mediolani. De ſancta Virgine dicitur in veteri libro ad vſum Eccleſiae Senon. XIII. ſaec. vbi de Officio Natiuitatis B. Mariae: *Perfudit te ſacra Virgo Theotheca, decreuitque Deus filius eſſe tuus.* THEOTHICA, eadem notione. *Kyrie Theothica*, in Cod. MS. Chableiae XIII. ſaeculi. Prima ſunt verba cujuſdam additionis quae cum *Kyrie eleyſon*, feſtis ſolemnioribus in quibuſdam eccleſiis decantari ſolet. V. *Farſa* 2.

THEOTISCI, THEODISCI, Teutones, Germani, vnde *Theodiſca lingua*, apud Seruium in 8. Aeneid. Orfridum in libro Euangeliorum, et alios: *Theotiſca*, in Concilio Turonenſi II. c. 17. Moguntino I. c. 2. in Synodo Piſtenſi c. 4. in Edicto Piſtenſi c. 33. *Theudiſca*, in Cap. Caroli C. tit. 12. c. 3. tit. 26. poſt. c. 12. *Theodiſca*, eodem tit. 26. TVITISCI. Vetus Charta apud Vadianum de Colleg. et Monaſt. p. 87. *Placuit inter nos chartam pacationis ex vtraque parte allcuari, quod Tuitiſce Suonbech nominamus.* Vbi ille: *Tuitiſce* dixit, quod vulgo *Theutonice*, nam et Theodiſcam linguam illi dicebant, hoc eſt Germanicam. Die Tuitſche ſprach. V. Cluuerium lib. 1. German. antiq. c. 9. vbi multa. LINGVA THEOTISCA, *Theodiſca*, *Theudiſca*, eadem quae *Theutonica*, ſeu Germanica, quae olim in Gallia etiam aliquamdiu obtinuit, a Francis Orientalibus ſubinde inuecta, adeo vt hac etiam loquutos primae ac ſecundae ſtirpis Reges haud aegre probari poſſit, longe tamen diuerſa ab hodierna, vt pluribus probauit Freherus ad formulam Foederis Ludouici Germaniae et Caroli Galliae Regum, Ludouici Pii filiorum, et Browerus in Proparaſceue Annalium Treuirenſium n. 14. ex Capitulo 19. L. 4. Capitul. Caroli M. hac lingua, imperante Ludouico Pio, exarato; quod antea attigerat Trithemius in Catalogo illuſtrium virorum in Orfrido: *Odfridus in to volumine, quo Carolus Imperator quondam Magnus barbariam Theutonicae noſtrae linguae ad regulas inchoauit reducere grammaticales, edoctus, multa et miranda lingua materna ſecundum eaſdem regulas compoſuit, metro ſeu carmine, quae nemo facile noſtra aetate legere et intelligere poteſt, quantumcunque ſermonis noſtri peritus: quippe cum ſermo ille regulatus a noſtro plus differat, quam Etruſcus a Latino.* Vnde vero vox *Theodiſcus* fluxerit, pluribus differit Cluuerius lib. 1. German. antiqu. cap. 9.

THEVTONICVM OPVS. Teſtamentum MS. Roberti Canonici Autiſſiod. ann. 1205. *Obtuli etiam ſuper altare pallam benedictam Theutonico opere decenter operatam.* THEVTONIZARE VOCES, alterius linguae vocabula Teutonice reddere, vel Teutonice facere. *Kathalina . . . Theutonizatum Gweſt ſonat*, in Hiſtoria de Guelfis apud Leibnitium to. 1. Scriptor. Brunſvic. p. 782.

THEOTOCHE, Deipara. Acta S. Vrsmari Epiſc. to. 2. Aprilis pag. 558.

THEOTONICVS, Germanus, apud Murator. to. 3. p. 490. col. 2. to. 6. col. 94. 421. et alibi. V. *Theotiſci*.

† THEOTONISVS, idem, t. 5. Aug. p. 221.

THERASCHIA, Teoraſcia, *Tierache*. *Iuuenis canonicus de Roſeto in Theraſchia, etc.* in Charta ann. 1254. ex Chartul. Campan. fol. 158.

THERIA. Annales Genuenſes ad annum 1242. apud Murator. to. 6. col. 495. *Piſani galeas et alia ligna de duabus Theriis L. numero muniebant, in quibus Ruſcarium Piſanus praeerat admiratus.* Vbi *ligna de duabus Theriis*, forte ſunt nauigia de duobus tabulatis, Gall. *de deux ponts*.

THERISTOTIDES, in Gloſſ. Saxonico MS. apud Somnerum exponitur *wade wan gie ſela*, vbi *theriſtrum* corrigendum putat.

Digitized by Google

THERISTRVM, TERISTRVM, Genus pallii muliebris. Eucherio Lugdun. Hieronymus in Eſaiam: Θέριςρα nos poſſumus appellare palliola, quibus obuoluta eſt Rebecca, et hodie quoque Arabiae et Meſopotamiae operiuntur feminae, eo quod ἐν Θέρει, id eſt in aeſtate et caumate corpora protegant feminarum. Ex eo Papias: Teriſtrum palliolum eſt, quod ad usque Arabiae et Meſopotamiae mulierum eſt velamentum, quo tutiſſimo vmbraculo vtuntur in aeſtiuo. Mox: Teriſtra, ſubtiliſſimae cortinae. Adde Iſidorum L. 19. Orig. c. 25. et Tertullian. de Pallio c. 4. Gloſſae Biblicae MSS. Theriſtrum, aeſtiuum veſtimentum, theros enim aeſtus. Vgutio: Teriſtrum quoddam genus muliebris veſtis ſubtilis et tritae, a terendo dictum, vel a tegendo, quia in aeſtu corpora tegat feminarum, Gloſſ. Lat. Gall. Teriſtrum, une maniere de veſtimens de femme, qu'on dit Chainſe. Salomon Prouerb. 27. Suſtulerunt a me Teriſtrum meum cuſtodes murorum.

† THERITA, i. q. Terida, in Conſtit. Mſ. Caroli reg. Sicil.

THERMAPALVS, Θερμαπαλὸς, Callidus et mollis. Qua Termapala, Sorbilia. Th. Priſciano 20. 10.

THERMARIVM, Thermae. Gloſſ. Saxon. Aelfrici: Balnearum vel Thermarium, bæth-hus, i. domus thermarum.

THERMIPHILAE pro Thermopylae, quaeuis montium anguſtiae, cluſurae. Chronicon Reichersperg. an. 753. Haiſtulphus Rex Thermiphilas, id eſt cluſas Longobardorum petiit. Regino habet Thermopylas.

THESAVRARE, facere theſaurum, theſaurum congregare. Ioh. de Ianua. V. Theſauricare.

THESAVRARIA. (1) Gall. Threſorerie, Theſaurarii dignitas, vel locus vbi theſaurus reconditur. Occurrit poſteriori notione apud Rymer. to. 2. p. 930. 1046. tom. 4. p. 648. (2) † Pretioſior ſuppellex, in theſauro ſeruata, in Ch. a. 1308.

THESAVRARIATVS, Theſaurarii dignitas in Eccleſiis, apud Rymer. to. 9. p. 541. in Hiſtoria Meſini Monaſterii p. 410. et in Inuentario S. Capellae Pariſ. an. 1363. ex Bibl. Reg.

THESAVRARIVM, pro Theſauro, apud S. Auguſt. enarrat in Pſalm. 48.

THESAVRARIVS, Theſauri Regii cuſtos. Deſiderius Theſaurarius Dagoberti Regis, in ejusdem Regis praecepto de Epiſcopali dignitate Cadurcae vrbis eidem Deſiderio collata. THESAVRIS, eadem notione, in Mandato Iohannis Reg. Fr. ann. 1352. to. 2. Ordinat. p. 513. Praeſentibus Theſauribus et Magiſtris monetarum, etc. THESAVRARIVS, dignitas in Eccleſiis Cathedralibus et Capitularibus, cui theſauri Eccleſiae ſeruandi incumbit, quod ipſa docet nomenclatura. Iſidorus Hiſpalenſis in Epiſtola ad Leufredum Cordubenſem Epiſcopum. SVBTHESAVRARIVS, dignitas pariter Eccleſiaſtica in Eccleſia Remenſi, apud Ioannem Sarisberienſem Epiſt. 268. THESAVRARIVS, f. Procurator, Syndicus. Legitur tom. 4. Annal. Benedict. pag. 425. ad ann. 1038. Widonem Theſaurarium S. Mauricii Andecauenſis, cum conſenſu vxoris ſuae, triumque filiorum fundaſſe atque dotaſſe Eccleſiam in honorem S. Martini Vertauenſis in villis Legionis ad Oldonem fluuium, vt monachi S. Albini eam monaſticae religioni aptarent. Poſtmodum Wido ipſe apud S. Albinum monachus factus eſt. THESAVRARIVS, Cellerarius. Conſuetud. Fontanell. MSS. p. 397. † THESAVRARIVS, aedituus, in Ch. a. 1352. THESAVRARIVS ANGLIAE, hujus Officium et dignitas deſcribuntur in Flera lib. 2. cap. 25. 26. 27. 28. THESAVRARIVS SCVCARII, apud Anglos, de quo Matth. Weſtmonaſter. ann. 1295. THESAVRARIVS GARDEROBAE, in Anglicana Curia, eſt is, cui cura expenſarum Regis et familiae ſuae commiſſa eſt. Ejus officium eſt pecuniam, jocalia, et exenia Regi facta recipere, receptaque Regis ſecreta cuſtodire, et de receptis ex-

pen-

penſis facere rationabiles, etc. V. Fletam lib. 2. cap. 17. §. 1.

THESAVRENSES, Officiales Comitis Theſaurorum dicuntur in lege 14. Cod. Th. de Diuerſ. offic. et lege 2. Cod. de Palatinis, qui ſcilicet *Theſaurorum cuſtodiam ſuſcipiebant*, in eadem lege, hoc eſt titulorum largitionalium exactorum et illatorum in theſauros.

THESAVRIA, Theſaurus, ſeu locus vbi theſaurus reconditur, gazophylacium. Acta B. Isfridi to. 2. Iunii pag. 1090.

THESAVRIS, vt *Theſaurarius*. V. ibi.

THESAVRIZARE, idem quod *Theſaurare*, Iohanni de Ianua: Gall. *Theſaurier*, Graec. Θησαυρίζειν, diuitias congerere. Occurrit paſſim in Bibliis ſacris, et apud Saluianum lib. 5. de Gubernatione Dei et alios Scriptores eccleſiaſticos.

THESAVROPHYLACIVM, Θησαυροφυλάκιον, Theſaurus, ſeu locus vbi theſaurus reponitur, apud Martenium et alibi.

THESAVRVM, neutro genere vſurpant Alcuinus Epiſt. 49. et Poem. 105. Folcardus L. 1. Mirac. S. Bertini cap. 8. et alii Scriptores aeui medii.

THESAVRVS. (1) Seu Theſauri inventio, inter jura Regia accenſetur in Legibus Edwardi Confeſſ. cap. 14. in Legibus Henrici I. c. 10. apud Brittonem in Legib. Angl. cap. 17. in Speculo Saxon. lib. 1. art. 35. et apud Bractonum lib. 2. cap. 24. §. 1. Definitur autem ab eodem Bractono lib. 3. tit. de Corona c. 2. §. 4. *quaedam vetus depoſitio pecuniae vel alterius metalli, cujus non extat memoria, vt jam dominum non habeat*. Adde Fletam lib. 1. c. 43. §. 2. et Regeſtum Parlam. B. fol. 116. THESAVRI DVCENDI onus. Monaſticum Anglic. to. 1. p. 976. *Sint quieti de . . . hornegeldo, carucagio . . . . et de Theſauro ducendo, etc.* Pag. 922. *De macremio cariando, de armis portandis, de Theſauro portando, etc.* (2) Monile. Chronicon Valciodor. to. 7. Spicil. Acher. p. 516. Quod *Theſaurus* pluries ibi appellatur, nude dicitur *Monile* in Fragmentis ex Chronico Valciod. ſaec. 5. Benedict. pag. 597. THESAVRI ECCLESIASTICI, vaſa ſacra aliaque pretioſior ſupellex eccleſiaſtica, gemmae et alia hujuſmodi, in Capitulari 5. ann. 806. cap. 5. vbi prohibet Carolus M, ne vendantur Iudaeis aliisve negociatoribus. Ne *Vaſa ſacra* dentur pignori, pariter prohibet Ludouicus Pius Capitul. ann. 816. c. 13.

THESEVS MENSIS, in Hepidanni Annalibus, ann. 973. pro menſe *Deſio* dicitur, vt recte conjectat Goldaſtus. Sic vero appellatur menſis Iunius a Macedonibus, Graec. Δέσιος.

THESIA, menſura ſex pedum, Gall. *Toiſe*, in Charta Godefridi Epiſcopi Lingon. inter Inſtrum. nouae Gall. Chriſt. to. 4. Coll. 179. et in Gloſſario to. 3. Hiſt. Paril. vbi Lobinellus obſeruat. *Theſias* etiam aliquando dici tigna canteriosue, ex Charta an. 1282. vbi legitur, *duas campanas, quamlibet ponderis centum librarum in capella domus caecorum congregationis praedictae ponendas, pendentes duobus Theſiis ſuper coperturo ipſius capellae*. V. *Teiſia*.

THESICVS, Phtiſi laborare, ni fallor, a *Theſis*, pro Phtiſis. Codex MS. D. *de Chalvet* Seneſcalli Toloſ. de Albigenſibus: *Dictus infirmus non permittebat ipſos recedere, eo quod Theſicus erat et volebat hereticare in morte*. V. *Teſis*.

THESINDVS, idem qui *Thainus*, de qua voce ſupra. Leges Henrici I. Regis Angl. cap. 69. *De Tiſindi hominis* (occiſi) *wera, debent reddi ſecundum legem 30. ſolidi ad manbotam, idem hodie 5. marcae. De Theſindo, id eſt Thaino 120. ſol. qui faciunt 20 marcas.*

THESMOPHORVS, Θεσμοφόρος. Legiſlator, de Moyſe dicitur in Geſtis Conſulum Andegauenſium to. 10. Spicilegii Acheriani p. 270.

† THESPETATICVM, ex Ch. Dagoberti regis apud Grosley in Diſquiſit. ad Ius Franc. p. 121. Vox fictitia, V. *Themenaticum*.

Digitized by Google

THETHINGPANNE, V. in *Tethinga*.

THEV, Francis veteribus, Duo. V. *Chunna*.

THEVDISCI, V. ſupra *Theotiſci*.

THEVGDPENY, V. in *Tethinga*.

THEVMA, TEVMA, pro *Thema*. Willelmus Brito in Prologo ad Philippid.

THEVNVARIVM, Tributum. V. in *Telon*.

THEVROMA, aulaeum, ſeu tapes, vt videtur. Ioh. de Monſteriolo Epiſt. 20. a. Ampliſſ. Collect. Martenii col. 1129. *Mihi Theuromata, ſeu tapeta illa miſiſti; quae res etſi cara et ſingularis ſit, etc.* Haec verba, *quae res etc.* indicare videntur particulam *ſeu* eſſe nudam explicationem vocis *Theuroma*, cum de re ſingulari ſeu vnica agi videatur; alioquin crederem *Theuroma* eſſe pro *Toreuma*, Τόρευμα, quod eſt Opus ſculptum aut caelatum ex quacumque materia.

THEVRORA, vel vt legere mauult Eccardus *Theurona*, Puella, in Pacto Legis Salicae tit. 15. §. 2. Eccardum conſule.

THEVSEBIA, ex Gr. Θεοσέβεια, Pietas. Ordericus Vital. lib. 8. p. 708.

THEVTHONICI, THEVTONICI, THEVTONICARE. V. *Theotiſci*.

† THEVTRAMVS, vir eximius ac celebris ap. Ermold. Nigal.

THEYSIA, Pertica, ſeu menſura ſex pedum, Gall. *Toiſe*. Francheſiae Villae de Pineto an. 1343. e Schedis D. Lancelot. V. *Teiſia* et *Theſia*.

THIA, Amita, Gall. *Tante*. V. *Thius*.

THIARA, Honorarius Cancellarii cudo, Gall. *Mortier*. Acta Comitiorum general. Turonis habitorum ann. 1483. ex Bibl. Sangerm. *Dominus vero Cancellarius ad Regem conſeruns, Thiara depoſita et curuato genu, petiit ſi ei placeret nos ſermonem inchoare*. V. *Tiara*.

THICINYNVS, male pro *Hiacynthinus*, apud Iſidorum lib. 19. Orig. cap. 21. edit. 1602. V. Voſſium lib. 3. de Vitiis ſerm. cap. 52.

THIMIAMA. V. *Thuricremium* et *Thymiama*.

THIMIAMATERIVM. V. *Thymiamaterium*.

THIMONVS. V. in *Temo* 1.

† THINA, i. q. *Tina* 2, in Stat. Caſimir.

THINGARE, Donare, vox Longobardica, in Lege Longob. lib. 1. tit. 1. §. 8. tit. 14. §. 4. 5. 12. 13. 25. tit. 15. §. 1. 12. tit. 18. §. 1. tit. 21. §. 9. tit. 34. §. 1. 3. 8. 9. tit. 36. §. 9. lib. 3. tit. 15. etc. Papias: *Tingatio, mutua donatio*. Boërius ad Legem Longob. *Thingatio dicitur donatio per vniuerſitatem*. In praelaudatis locis crebro vox *Thingare* ſumitur pro *libertatem conferre*, quod et manumittere per *Thinx* dicunt. Leges Luitprandi Regis Longob. tit. 54. §. 1. *Si duo fratres, aut ſi pater et filii Thingati fuerint, etc.* Tit. 109. §. 4. *Vadant liberi et abſoluti fulfrealis, tanquam ſi Thingati fuiſſent, vbi voluerint*. Leges Aſtulphi Regis Longob. tit. 8. *Si quis Longobardus pertinentes ſuos Thingare voluerit in quarta manu, et chartulas ei fecerit, et ſibi reſeruauerit ſeruitium eius dum aduixerit, etc.* INTHINGARE, eadem notione. Leges Luitprandi tit. 36. §. 1. *Si quis ſeruum ſuum fulfreale Inthinganerit, et aamund a ſe fecerit, etc.* Lex Longob. lib. 2. tit. 35. §. 8. habet hoc loco nude *Thinganerit*. THINX, idem quod *Thingatio*, in eadem Lege Longob. lib. 2. tit. 18. §. 6. tit. 14. §. 13. tit. 15. §. 2. 3. tit. 20. §. 1. tit. 32. §. 5. Charta donationis an. 1060. in Tabulario Caſaurienſi: *Haec traditio de memoratis rebus firma permaneat in ſempiternum, quia in loca ſanctorum nec Thinx, nec launegild impedire debet, eo quod homo pro anima ſua fecit*. *Dare per libellum de Thinx*, in Charta Gandulfi Epiſcopi Regienſis tom. 5. Vghelli p. 1594. *Manumiſſio per Thinx*, in Legib. Luithprandi Reg. Longobard. tit. 109. §. 4. et in Legib. Longob. non ſemel. THINX idem ſonare quod *Thing* Teutonicum, in Foedere Ludouici et Caroli C. Regum, quod a Nithardo lib. 3. refertur, vbi per *plaid*, ſeu *placitum*, effertur, putat Marq. Freherus. Cui aſtipulatur locus Adami Bremenſis cap. 229. *Adeo vt Concilio populorum communi, quod*

ab

ab ipſis Warph, *a nobis Thine vocatur, Epiſcopos intereſſe non renuant.* Sed et in Capitulari Theotiſco Ludouici Pii apud Browerum in Proparaſceue ad Annales Treuirenſes num. 14. *Thegein*, traditio exponitur. Teutones *Dinghe* et *Denghen*, vocant litem, diſceptationem: vnde *Dinghen*, litigare. V. Ioan. Stiernhookum de Iure Sueonum vetuſto cap. 2. pag. 26.

THINGVS, idem qui *Thainus*, de qua voce ſupra, a Saxonico *Theng* vel *Theing*, *miniſter*, *baro*, homo liber. Vetus Charta a Cowello laudata. V. *Thainus*.

† THIRIACA, pro Theriaca, in Ch. Mſ. a. 1295.

† THIROTINVM, tirocinium, ſcientiae argumentum, t. 11. Gall. Chriſt. p. 220.

THIRVS, *Serpens veneneſiſſimus*, *de quo fit thiriaca*, in veteri Vocabulario Iuris vtriusque; a Graeco θὴρ, θηρὸς, fera, bellua.

THISIASTERIVM. V. *Thyſiaſterium*.

THIVBDA, Furtum, Germanis Dieb, Otfrido lib. 4. c. 7. et Willeramo, *Thiob*, Saxonibus *Thef*. Ita inſcribitur titulus 3. Legis Friſonum.

THIVPHADVS, Dignitas in Aula Regum Gothicorum Hiſpan. ſed ex inferioribus prima: ſcilicet poſt *Duces*, *Comites*, *et Gardingos*. Huic ſuberant *Millenarii*, *Quingentarii*, *Centenarii*, *Decani exercitus* etiam *Compulſores*, *Annonarii*, *Defenſores*, *Pacis aſſertores*, *Numerarii*, *Villici*, *Sajones*. *Tiuphadum*, ciuilem adminiſtrationem habuiſſe colligitur ex Lege Wiſigoth. lib. 2. tit. 1. §. 23. 26. et lib. 4. tit. 5. §. 6. Huic in omni criminalium negotiorum genere judicandi licentia conceſſa erat, praeterquam in his criminibus, quae legum ſententiam aperte condemnant, quibus qui obnoxii reperiebantur, eos non judicare amplius, ſed vt jam a lege praejudicatos condemnatosque debitis poenis ſubjicere cogebantur. Ita enim accipienda videtur eadem lex lib. 2. tit. 1. §. 15. *Cum in caeteris negotiis criminalium cauſarum Thiuſadis judicandi licentia conceſſa fuit*, *criminoſos a legum ſententiis judicare non audeant*; *ſed debitam in eis*, *vt competit*, *cenſuram exerceant*. Hi, ſi quando ſiue ad bellum, ſiue alio auocarentur, vices ſuas in exercendis judiciis committere poterant, ex eodem §. In bellum porro prouinciales ſuos educebant, et ad *hoſtem* exire compellebant, quomodo Balliui ac Seneſcalli olim apud nos, hoc eſt Regios ſubditos, qui ex ſua *Thiuphadia* erant: ita enim prouincia Thiuphadi appellatur lib. 9. tit. 2. §. 1. 3. 4. 5. 6. 9. Suberat autem *Thiuphadus* Comiti, ex d. §. 5. V. Diploma Eruigii Regis poſt Concilium Toletanum XIII. Quidam vocem hanc a Germanico tief, altus, deducunt, quaſi ſuprema fuerit inter inferiores dignitas. Arceſſendam cenſet Hickeſius Diſſert. p. 153. a Francico articulo *Thiu*, et *Fads*, a *Fadian*, Ordinare, diſpenſare. *Thyuphadus* perperam legitur apud Spelmannum; *Tuifadus* vero in Charta ann. 1027. in Probat. Hiſt. Occitan. to. 2. col. 179.

THIVS, ex Graeco θεῖος, Patruus, Italis *Zio*. Iſid. lib. 9. cap. 6. *Tius Graecum nomen eſt. Patruus*, *frater fratris eſt. Thii*, *id eſt*, *patrui vel auunculi*, vt exponit *Coquille* Cont. de Niuern. p. 418. Occurrit haec vox pluries in Nou. 118. cap. 3. Codex Carolinus Epiſt. 93. *Thius Regis Perſarum*, *Princeps et Dux exercitus*. THIA, TIA, Amita, Ital. *Zia*, in Conc. Bracar. II. an. 563. c. 15. et in Concilio Arelatenſi II. c. 3. vti praeferunt Codd. Corbeienſis et Lugdunenſis.

THLASIÆ, THLIBIÆ, Caſtrati, ſpadonum genus, in leg. 128. D. de verbor. ſignific. *Spadonum generalis appellatio eſt*, *eoque tam hi qui natura ſpadones ſunt*, *item Thlibiae*, *Thlaſiae*, *caſtrati*: *ſed et ſi quod aliud genus ſpadonum eſt*, *continentur*. *Thlibiae* proprie ii ſunt, quibus attriti ſunt teſtes; *Thlaſiae* vero quibus ejecti ſunt; a Graec. Θλάω ſeu Θλίβω, frango. V. Gothofredum ad Cod. Theod. et Caluini Lexicon.

THLIBOMENVS, Θλιβόμενος, Preſſus, afflictus. *Thlibomeni* in Eccle-

ſia

Digitized by Google

ſis dicebantur Egenoes, qui ſuſtentare ſe ac victui neceſſaria ſuppeditare ſibi non valebant. Epiſtola Cleri Rom. ad S. Cyprianum 8. edit. Oxon. *Sive viduae, ſive Thlibomeni* (perperam in Editione Pamelii *Clydomeni* et in aliis *Clinomeni*) *qui ſe exhibere* (i. e. ſe nutrire ſibique neceſſaria ad vitam praebere) *non poſſunt . . . . vtique habere debent, qui eis miniſtrent.*

THLIPSIS, Gr. θλῖψις, Afflictio, oppreſſio, apud Luciferum Calarit. lib. 1. ad Conſtantium Imperatorem.

THO, Celtis, Duo. *Tho-alafti*, Duo cum dimidio. V. in *Chunna*.

THOBALIA. V. in *Toacula*.

THOCA, *Flaunus, vel veſtis*, in Gloſſis Iſid. Legendum omnino videtur *Toga*, vt pro *Flaunus*, Latus clauus, vti jam dictum eſt in *Flaunus*. V. Graeuium.

THOCELLA, V. *Thoſella*.

THOKKI, Piſcis genus, cujus fit mentio, inquit Cowellus, an. 22. Edw. IV. cap. 2.

THOL, THOLNEVM, etc. V. *Telon*.

THOLVS. Gloſſae Antiquae MSS. *Tolum, faſtigium templi rotundum, ſive cerebrum camerae.* Papias: *Proprie eſt velut ſcutum breve, qui in medio tecto eſt, in quo trabes coëunt.* Idem: *Tholus, eminens, rotunditas, faſtigium templi, culmen tecti.* Gloſſ. Gr. Lat. θόλος. *Teſtudo. Tholo balnearum*, apud Ammianum lib. 28. Sedulius lib. 1. Paſchalis operis:

> . . . . . *Properemus in vrbem*
> *Libertatis ope, radians vbi regia fuluis,*
> *Emicat aula Tholis.*

Occurrit hac notione apud Palladium c. 8. et 43. Sed non plane aſſequor, quid ſit *Tholus* in Geſtis Francor. vsque ad Robertum Regem ex Bibl. Loiſelliana, an. 1014. *Fecit quoque 18. Tholos ejusdem metalli*, (cupri Hiſpanici) *ſparſim in choro deſuper infixos.* F. Laminae cupri bracteatae, a Gall. *Tole*, quod de ferro bracteato potiſſimum dicitur.

THOMATIZARE, Incredulum eſſe inſtar D. Thomae, qui credere nolebat Chriſtum reſurrexiſſe. Vita S. Trudperti Erem. to. 3. Aprilis p. 432.

THOMOCHARTA, Charta, diploma, ſcriptum. Hiſtoria Reliquiarum S. Petri in Abbatia S. Manſueti Tull. to. 2. Hiſt. Lotharingiae inter Probat. col. 277. *Sicut enim veridicis hiſtoriographorum probatur ſententiis, et prout Romanae Bibliothecae monſtratur Thomochartis, etc.* Vox ibrida eſt, quae a Graec. τόμος, Tomus, volumen, et Latino *Charta* effecta eſt.

† THOMVS, vnde diminutiuum THOMVLVS, libellus codex, membrana, apud Cencium in Praef. ad lib. cenſ. eccleſ. Rom. V. *Tomus*.

† THONA. (1) Dolium, vas, in Ch. Mſ. a. 1310. V. *Tunna*. (2) Retis ſpecies ad venandum, f. ad capiendos thunnos, in Ch. a. 1341.

THOPA, Nauigii ſpecies. Chronicon Siciliae apud Marten. tom. 3. Anecd. col 90. *In cathena portus dictae vrbis volentes eam frangere cum cochis, Thopis, galeis, etc.* Sed emendandum puto *chopis*, pro *copis*; *copa* enim pro nauigii ſpecie vſurpatur a Nicolao Speciali lib. 7. de Rebus Siculis cap. 17. cujus locus exſtat in *Cupa* 2.

† THOPASIVS, pro Topazius, t. 7. Sept. p. 806.

THOR, Getarum Deus. V. *Thur*.

† THORA, toxicum, venenum, in Ch. a. 1330.

THORACIDA, Imago pectore tenus: προτομή, Gall. *Buſte*. Trebellius Pollio in Claudio: *Expreſſa Thorace vultus imago.* Gloſſae MSS. *Thoracida, imago ſculpta pectoralis, i. vſque ad pectus, in auro, vel in quibet, a thorace quod eſt pectus.*

THORACIVM, Carcheſium proprie, Gall. *Hune;* item Specula, inſpectorium, contracte a voce integra *Theoracium*, inquit Carolus de Aquino, quod a cernendo vel inſpiciendo, ex Graeco θεωρεῖν, dicitur. Non ſolum eſt ſummitas, ſeu loculamentum in ſuprema parte nauis, in quo degunt Speculatores ad remotiſſima quaeque luſtranda et exploranda; verum etiam machinula bellica, vtilis et accommodata ad explo-

Digitized by Google

plorandum impune ſtatum tertium hoſtilium in vrbium aggreſſionibus. Appendi vero hujus generis machinulae vel defigi ſolebant in ſcalis, quae inde ſpeculatoriae appellabantur, in machinis arietariis aliisque organorum generibus, quae vi potiſſimum tollenonis in ſublime ſuſtollebantur. *Thoracii*, pro inſpectorio vel ſpecula, meminit Hero de Machinis bellicis, vbi videndus eſt Bocacius. Haec e Lexico militari.

THORACLA, idem, ni fallor, quod *Thoracida*. Neuelo Monachus Corbeienſis de Translat. S. Nicolai ex Cod. MS. Sangerm. 394. initio prologi: *Sicut manus ſculptoris perita eſt ad dilucidandam ſuae indaginis Thoraclam, ita ſtrenua ad propalandam quali in ſexu conditionis enuclearet.*

THORACOMACHUS. Anonymus de Rebus bellicis Notitiae Imperii ſubjectus: *Inter omnia, quae aduerſum bellicum prouida poſteritatis cogitauit antiquitas, Thoracomachum quoque mira vtilitate ad leuamen corporis armorum ponderi et aſperitati ſubjecit. Hoc enim veſtimenti genus, quod de coactili ad menſuram et tutelam pectoris humani conficitur de mollibus lanis timoris ſollicitudo ſolers magiſtra compoſuit, vt hoc inducta primum lorica vel cliuanus, aut his ſimilia fragilitatem corporis, ponderis aſperitate non laederent, etc.* Vbi *Thoracomactus* legendum recte cenſet Salmaſius ad Plin. et ad Hiſtor. Aug. i. νακτὸς θώραξ, ex lana coactili confectus, cujusmodi fuere noſtri *Gambeſones*, Νακτὰ enim, et πιλητὰ eadem. Gloſſ. Graec. Lat. νακτὸν, τὸ πεπιλωμένον, *denſum, preſſum*. Vetus Scholiaſtes Iuuenalis Sat. 6. v. 80. *Linum tenuiſſimis maculis nanctum*. V. Cujacium lib. 5. Obſeruationum cap. 11.

† THORAGIUM, ornatus mimicus, in vet. Gloſſ. Cod. 7641. V. *Toragium* 1.

THORAL, THORALE, Culcitra. Ebrardus in Graeciſmo cap. 12.

Eſtque Thoral lecto quod ſupra ponitur alto,
Ornatus cauſa, quod dicunt Culcitra puncta.

Miracula S. Ioannis Beuerlac. to. 2. Maii p. 194. *Vt amouerent Thoralia, transferrent ſtratoria, etc.* Vbi *Thoralia* lectos interpretantur Editores, quod fere eodem redit. V. *Torale* 1.

† THORELAGIUM, penſitatio ex *Terrali* ſ. aedificio, in quo frumenta torrentur. Ch. Mſ. a. 1292. V. *Terra*.

† THORERIA, monialis *torno* ſ. tympano verſatili praepoſita, V. *Turnus* 4.

THORINGI. V. infra *Tretingi*.

THORUS, Deus gentilis. V. *Frea* 2. et *Thur*.

THOSCA. Liber Chirographorum Abſiae fol. 86. *Et caetera omnia praeter unam Thoſcam, et unum pratum.* Ita fol. 189. V. *Pleiſſeicium* et *Toſca*.

THOSELLA, THOCELLA, THOZELLA, annonae frumento inferioris ſpecies, Gall. *Touſelle*. Bulla eccleſ. Magalon. a. 1536.

† THOUMA, caſeus recens. Comput. a. 1482.

THRENARE, Plangere, ex Gr. θρηνεῖν. Paſchaſius Radbertus in Epitaphio Walae Abb. Corbeienſis lib. 1. c. 8. *Fortaſſe tunc venter praecordiorum contra nefanda futurorum, quaſi cythara Threnabat.*

THRENGUS, Vaſſalli genus. V. *Drench*.

† THRENOSUS, queribundus. Gloſſ. Lat. Gall. Cod. 521.

THRETIUM. Fragmentum Petronii p. 70. *Decem partes dicit, librum ab oculo legit, Thretium ſibi de diariis fecit, artiſellium de ſuo parauit, et duas trullas.* Pretium emendat Scheſferus.

THREUS, ex filio nepos, quaſi *tertius* ab auo; nam *Threus*, in vet. Gloſſis eſt *tertius*. Angli *Three*, pro *tres* dicunt, Germani *Threy*, *dritte*, pro *tertius*. Edictum Rotharis Regis tit. 58. §. 11. et Lex Longob. l. 2. tit. 14. §. 5. *Qui de filio naturali generatus fuerit, quod eſt Threus, etc.* At hoc loco *Threus*, eſt *libertus*. Editio Boheriana praefert *Stremas*, et in margine *Thecus*, male. Quidam MSS. praeferunt, *qui eſt Treuuis*. Schiltero videtur, quia de nato ex ſerua ſermo eſt, forte legendum eſſe *Theus*,

Digitized by Google

Theus, ſeruus, famulus. Papias: *Treus*, *libertus*. Sed *Treus* a *Treu*, fidelis eſt eidem Papiae.

THRIMSA. V. *Thrymſa*.

† THRINVM, pulpitum, ambo. Comput. Mſ. a. 1518.

THRONI, Angeli ex primo hierarchiae Angelicae gradu, cujus appellationis variae recenſentur cauſae a S. Dionyſio c. 7.

† THRONVM, ſtatera publica et vectigal, quod pro *throno* penſitatur, Gall. *Troſne*. Ch. Mſ. a. 1234.

THRONVS, ſedes Epiſcopalis, θρόνος, paſſim. Vnde INTHRONIZARE, Graec. ἐνθρονίζειν, Epiſcopum in *thronum* inducere: ἐνθρονισμὸς, pro Eccleſiae dedicatione, cum ſcil. *Thronus Epiſcopi* in ea collocatur, in Synodica ad Theophilum Imp. apud Balſamonem, et alios. Liberatus Diac. c. 14. *Ordinatus ergo Proterius, praeſentibus ſupra memoratis Epiſcopis, Inthronizatus*. INTHRONISMVS, ex Graeco ἐνθρονισμὸς, apud Liberatum Diacon. cap. 19. THRONI DEI, Epiſcopi. V. *Epiſcopus*.

THROTEBOLLA, Guttur, vox Saxon. Leges Henrici I. Regis cap. 93. *Gurgulio vel Throtebolla*. Vbi alii Codd. praeferunt *Wrotebolla*.

THRYMSA, Genus nummi Anglo-Saxonici. In Legibus Aethelſtani, vbi omnium capita aeſtimantur, haec habentur: *Archiepiſcopus et Satrapa* (qui Corle dictus eſt) 15000. *Thrymſis, Epiſcopus et Aldermannus* 8000. *Belli Imperator et ſummus Praepoſitus* (hodie *Vicecomes*) 4000. *Thrymſis*. V. Concilium Grateleanum an. 928. cap. 13. *Thrymſa* eſt moneta ſolido minor, ſcilicet quatuor denariorum: cujus nomen non a *Treo*, vt vult Lambardus, vel a *Trim*, vt ait Spelmannus, deducendum eſt, ſed a *Tremiſſis*, vt docet Hickeſius Differt. p. 110. Eſt autem *Tremiſſis* vel *Tremiſſus* quatuor denariorum, ſeu tertia pars aſſis, vel ſolidi, vt dicitur infra, quod et perſpicuum eſt ex Lege Ripuar. c. 23. *Tremiſſem, id eſt, quatuor denarios componas*. V. *Tremiſſis*.

THVBATICVM, Species tributi. Charta Ludouici Pii apud *Laguille* in Probat. Hiſtor. Alſatiae p. 19. col. 2. *Nullum Teloneum . . . aut laudaticum, aut Thubaticum, aut pulueraticum, aut vllum accurſum, vel vllum cenſum, aut vllam redditionem accipere vel exactare audeat*. Forte mendum eſt pro *ſaltuaticum*, *rotaticum*, *aut quid ſimile*.

THVBDA, in Lege Friſionum tit. 3. vbi Sicama *Thiaſtha* reſcribendum cenſet. Hodie enim *thiaeff*, vel *thieff*, furtum, *thiaſtha* appellant Friſii.

THVE, Duo, vett. Francis. V. *Chunna*.

† THVILA, tegula. Ch. a. 1326. V. *Teulis*.

THVMELVM. Leges Inae Regis cap. 55. apud Bromptonum: *Si paſnagium capiatur de porcis, de tridigitali tertius, de duodigitali quartus, de Thumelo quintus*: a Saxonico *Thimel*, Anglis *Thumbe*, pro pollice, de porco hic dictum, cujus pinguedo ad pollicis latitudinem excreuerit. Ita Somnerus.

THVMINVS, Menſurae ſpecies apud Siculos et Neapolitanos. Nic. Specialis lib. 3. de Rebus Siculis cap. 6. apud Murator. tom. 10. col. 972. *Quilibet equitum ad poſteriora equi grani modium mancipauit; pedites vero ſinguli ſingulos Thuminos aſſumpſerunt. Sic ergo per amica noctis ſilentia feſtinantes roccam eamdem victualibus aliiſque neceſſariis muniuerunt*. V. *Tuminus* et *Tumminus*.

† THVNA. (1) Retis ſpecies, i. q. *Thona* 2. Ch. 1501. (2) Panni ſpecies, f. qui Torano, Gall. *Thora* texebatur. Stat. 1451.

THVNGREVIVS, Praepoſitus villae. V. Spelmannum et infra *Tungrauio*.

THVNITIA. Ordo Rom. apud Mabillon. to. 2. Muſei Ital. p. 262. *Potu recepto dictoque Tu autem* (poſt refectionem Papae et Cardinalium,) *ſurgit diaconus, et tenet Thunitiam, dum gratiae referuntur*. An *Tunicam?*

THVR, Getarum et Gothorum Deus, cui *ſanguinem mactabant hominum*, vt

rt eſt apud Dudonem lib. 1. de Morib. et Actis Normann. pag. 62. Hunc *Martem* putabant, vt habet Willelmus Gemetic. lib. 2. c. 4. Adde Ordericum Vitalem lib. 4. pag. 513. *Thor* appellatur in Hiſtoria S. Cuthberti.

ıvrarıı, Pigmentarii. V. Interpretem Iuuenal. Sat. 1. v. 52. Firmicus lib. 8. c. 25. *Thurarii, pigmentarii, etc.* Tertullianus de Idololatria cap. 11. *Ecquid majoris operae et erga daemonia Thurarius?* i. qui thure fumigat.

hvrarivm, Acerra. V. in *Acerra.*

ıvrciboldvs. V. ſupra *Curcinbaldus.*

ıvrevs. V. mox in *Thuridus.*

ıvriboloRvm, pro *Thuribulum. Lucerna, id eſt Thuribolorum ex auro cum ſua offerturia,* in Donatione S. Rudeſindi Epiſc. to. 3. Concil. Hiſp. p. 180. col. 2.

THVRIBVLARE, thure adolere, in Ch. a. 1305.

hvribvlarivs, idem qui mox *Thuriferarius*, qui in ceremoniis eccleſiaſticis defert thus vel thuribulum. Breuiarium Sariſber. an. 1556.

hvribvlvm, vas, in quo thus reponitur, inter miniſteria ſacra vulgo accenſetur. Alcuinus Poëm. 3.

tvrabvlvm. Gloſſae antiquae MSS.

hvricremivm, *Incenſarium, quia in eo crematur thus,* Vgutioni. Ioan. de Ianua habet *Thuricremulum*, ſubditque, conſueuiſſe dici: *Pone thymiama in Thuricremulo.* Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm. MSS. *Thuricremulum, Encencier.*

hvridvs, *et Thureus, de thure exiſtens, vel ad thus pertinens, vel fumoſus. Hieronymus ſuper Iſaiam: Vnuſquisque altius quaerat auxilium faciem Thuridam pallore circumferens.* Ioan. de Ianua Leg. *Luridam.* Gloſſae Sangerman. Lat. Gall. MSS. *Thuridus vel Thureus, de encens, ou pertenaus a encens.*

hvriferarivs, Acolythus, qui *incenſarium* in Eccleſia defert, qui et *portator thuribuli* dicitur ab Hugone a S. Victore l. 1. Speculi Eccl. c. 7. *Per Ceroferarium et Thuriferarium intelligimus Sanctos, qui praeceſſerunt Teſtamentum.* V. Durandum lib. 4. c. 5. et ſupra *Thuribularius.*

THVRIFEX, *Sacerdos: Thurificium, Sacerdotium: Thurificina, locus, vbi thus efficitur, vel ſpargitur, vel ſacrificatur.* Vgutio et Ioh. de Ianua. Gloſſ. Sangerm. MSS. Lat. Gall. *Thurificina, Lieu a faire encens, ou a ſacreger de encens.*

THVRIFICARE, Thura adolere, ſacrificare. Acta Marcelli PP.

THVRIFICATI. V. *Sacrificati.*

THVRIFICINA, THVRIFICIVM, V. ſupra *Thurifex.*

THVRNVM, Culcitra. V. in *Torale* 1.

THVS MASCVLVM. Vgutio: *Thus, quaedam materies apud nos dicitur Maſculum, quia ſit natura rotundum, in modum teſticulorum, reliquum vero planum et pene ſcabioſum.*

THWELFINDVS. V. *Sixhindi* et *Thythuiti.*

THYELFINDVS. V. in *Sixhindi.*

† THYLVS, *callus*, in Gloſſ. ad Alex. Tatroſoph.

THYMALLVS, Θύμαλλος, Piſcis genus. Iſid. lib. 12. cap. 6. *Timallus ex flore nomen accepit; Timum quippe flos appellatur: nam dum ſic ſpecie gratus et ſapore jocundus, tamen ſicut flos flagrat, et corpore odoris exſpirat.* Melius apud Papiam legitur, *Thymallus*, a *Thymus*, et *fragrat*, pro *flagrat.* Ioann. de Ianua praefert *Timalus*, minus recte. Rumplerus Hiſtor. Formbac. lib. 1. apud Pezium tom. 1. Anecdot. part. 3. col. 433. *Quamuis Timalli etiam in Aeno capiantur, ſunt tamen rariſſimi.* V. S. Ambroſium lib. 5. Hexaem. cap. 2.

THYMELE, THYMELICI. Iſid. lib. 18. Orig. c. 47. *Thymelici erant muſici ſcenici, qui in organis et lyris et citharis praecinebant; et dicti Thymelici, quod olim in orcheſtra ſtantes cantabant ſuper pulpitum, quod Thymele vocabatur. Scenici et Thymelici*, apud Vitruuium lib. 5. cap. 8. *Thymeles*, meminerunt Martialis

dialis lib. 2. Epigr. 5. Iuuenalis Sat. 1. Codex Theod. lib. 8. tit. 7. leg. 21. et 22. vbi habetur *Thymela*. *Thymelicorum* vero mentio fit in eodem Cod. Theod. lib. 15. tit. 7. leg. 5. et 12. in Digeſto leg. 4. de his qui not. infam. et leg. 10. de Pollicitat. et alibi; vnde emendandae Gloſſae MSS. vbi perperam *Temelici, Ioculatores*; legendum enim *Thymelici*, vt et in aliis, vbi habetur *Temellini*. Saluianus lib. 6. de Gubern. Dei per *Thymelicos* intelligit Ioculatores ſeu mimos, qui ſcurrilia exhibent in theatris. V. Suicerum in Theſauro v. Θυμελικὸς et alios Scriptores ibi laudatos.

THYMIAMA, dicitur Vgutioni, *quaedam confectio diuerſarum ſpecierum, quam Sacerdos in altari Thymiamatis adolebat.* Exod. 30. *Sume tibi aromata, ſtacten, et vnica, galbanum et thus lucidiſſimum, aequalis ponderis erunt omnia, facieſque Thymiama.* Nude, thus, incenſum. Codex Epiſtolar. S. Bonifacii Archiep. Moguntini Epiſt. 143. *Sanctitati veſtrae direxi ſabanum vnum, facitergium vnum, et modicum Thymiama.*

THYMIAMATERIVM, Thuribulum, vas, in quo *thymiama* ſeruatur. Ordo Romanus. TIMIAMATHERIVM, Romualdo II. Archiep. Salern. to. 7. Muratorii col. 81. THYMIATERIVM, eadem notione, Gr. Θυμιατήριον, in Actis SS. Mardi to. 3. pag. 716. TIMIATERIVM, apud Murator. to. 3. p. 106. col. 2. not. 69. e Codice MS. TYMIAMATERIVM, eodem to. 3. p. 213. col. 1. THYMIATHIZARE, Thus incendere. Guido lib. 1. Diſcipl. Farf. c. 34.

THYMPHANA, *Modiolos rotarum dicere poſſumus.* Gloſſ. Longob. S. Germani Pariſ. ex Gloſſ. antiq.

THYNPHADVS. V. *Thiuphadus*.

THYRSVS, Cerea fax, Gall. *Torche*, ſic forte dicta, quod filum cera obductum baculo circumuolutum eſſet, vt hedera Thyrſo Bacchi. Vita B. Bernardi Poenitentis, to. 2. Aprilis p. 677. *Ardenti Thyrſo et infuſione liquentis cerae ſciſſuras illas et laeſiones pedum vrere conſueuerat.*

THYSIASTERIVM, Graec. Θυσιαστήριον, Altare. Geſo Abbas de Corpore et Sanguine Domini apud Murator. tom. 3. Anecdot. p. 300. V. Suiceri Theſaurum in Θυσιαστήριον.

THYTHVITI. Leges Henrici I. Regis Angl. c. 69. *De Thythuiti hominis wera, debent reddi ſecundum legem 30. ſolid. ad manbotam, id eſt hodie 5. mancae, de Twelfhindi, id eſt Thayno, 120. ſolid. quae faciunt 20. mancae.*

THYVPHADVS, poſt Duces et Comites et ante Vicarios et Gardingos numeratur, in Lege Wiſigoth. lib. 9. tit. 2. §. 8. cujus locus exſtat in *Gardinge*.

THYYHINDI, inter homines liberos primi recenſentur in Legibus Henrici I. Regis Angl. cap. 76. V. locum in *Sixhindi*.

TIA. Amita, Gall. *Tante*. V. *Thius*.

TIARA. (1) Mitra Abbatis. Geſta Abbatum Lobienſ. tom. 6. Spicil. Acher. p. 638. Occurrit etiam pro mitra epiſcopali, ſed alias; nunc enim ſolum dicitur de Papali, quam aliter vocant *Regnum*, vt ſupra obſeruatum eſt. V. *Thiara*. TIARATVS, qui geſtat tiaram. *Tiarati Reges*, apud Sidonium lib. 8. Epiſt. 3. Vita S. Guidonis Abb. to. 3. Martii p. 917. V. *Neutri*. (2) Eccleſiaſticum capitis tegumentum. Stat. Mſ. a. 1388.

TIARIES, *Portitores ſignorum*, in Gloſſis Iſidori. Poſt Graeuium emendo *Triarii*.

TIBIA PETASONIS, Tibia porci, ſeu Perna, Gall. *Iambon*. Vide locum in *Petaſo*. † TIBIA, poſtis, in Ch. Mſ. a. 1339.

TIBIALE. V. *Houſellus*.

TIBIANEI, V. *Tubianei*.

TIBIARIVS, Αὐλοποιὸς, in Gloſſis Lat. Graec. et Gr. Lat. Qui facit tibias.

TIBIATOR, qui canit tibia. Sauaro lib. 2.

TIBICINARE, Tibia canere, Tertulliano de Anima c. 38. et Fulgentio Mytholog. l. 3. c. 9.

TIBICINATOR, Αὐλητὴς, in Gloſſ. Lat. Gr. Aliae Graec. Lat. Αὐλητὴς, Fla-

-binator, Tibicinator, Tibicen, Subulo, Vagus.

TIBICINES, *Fulcra biſurca, quibus domus ſuſtentatur, quae aliter Deſtines dicuntur.* Ioh. de Ianua.

TIBIN, *Scirpus, vel genus vaſculi in modum ſcrinii, ex virgultis agreſtibus contextum.* Io. de Ianua.

† TIBISSARE, TIBIZARE, aliquem per *tu* alloqui. Aen. Sylv. ep. 105. V. *Tuiſare.*

TIBRACA, Ocrea lanea. V. *Tubrucus.*

TIBRILLVM. Charta Ludouici Pii Imp. pro Abbatia S. Dionyſii apud Doubletum p. 740. *De lignis dentur eis menſurae quae nudi* (leg. *Midi*) *appellantur mille centum: de melle ſecundum conſuetudinem: de Tibrillo carra duo: de modiis ſedecim. Tribillum* non clariori notione ex eadem Charta edidit Mabillonius l. 5. Diplom. p. 392. at in alia ibid. p. 520. habet *Tibrillum*, vbi melius definire non auſim. Eadem habentur in Charta alia Sandionyſ. firmata in Synodo Sueſſionenſi an. 862. apud eumd. p. 794.

† TICA, tela fili denſioris. Ch. Mſ. a. 1163.

TICHODIFRVS, ex Gr. τειχόδιφρος, *genus machinae ex rei ſuae commoditate Graeca appellatione vocabuli ſumpſit exordium, eo quod per hunc facilior in murum paretur aſcenſus, ante baliſtae ſemper ducendus inceſſum, quo protectior eadem baliſta operetur.* V. reliqua apud Anonymum de Machinis bellicis, ſubjectum Notitiae Imperii.

TICIMIVM PECORIS, f. pro *Tintinnum*, in Legibus Adeſtani Regis. V. *Blanbornum.*

TIDAM, Species nauis, ſi tamen vera lectio eſt. Chronicon Siciliae apud Marten. tom. 3. Anecd. col. 8. *Quaedam Tidam onerata tribus aliis machinis terrae Trapani applicuit poſt meridiem ad littus maris dicti caſtri, et ipſo die exoneratae de dicta Tidam in terra aguinibus et paruis dictarum machinarum. Superuenerunt die craſtino dicti diei in aurora tres galeae dicti Regis Roberti, quae ceperunt dictam Tidam cum reſiduo dictarum machinarum, et combuſſerunt ea.* († *Teridam* videtur legendum, V. *Tarida.*) Pro *Tidam* legi poſſe *Tidina* ſuſpicio eſt ex ſequenti voce; quare pro *de dicta Tidam in terra aguinibus et paruis dictarum machinarum*, lubens reſtituerem, *de dicta Tidina in terra cum aguinibus paruis dictarum machinarum.*

TIDINA, Nauis Eccleſiae, ſi recte diuino. Chronicon Ianuenſe apud Murator. tom. 9. col. 32. *Qualiter autem Ianuenſes praedictis captionibus interfuerunt, et auxilium praebuerunt, ſcriptum erat literis aureis in Tidina S. Sepulchri.* V. *Tidam.*

TIENMENTALE. V. *Teumantale.*

† TIERCELLVS, TIERCERIVS, menſura vinaria, i. q. *Tercellum.* Ch. a. 1269.

TIERTIVM, vt *Tertium* 1. V. in hac voce.

TIGELLVM, pro *Tigillum.* Occurrit in Vita SS. Seuerini et Victorini n. 12. (V. *Sparro.*)

TIGNA, Tinea, ſcabies, porrigo, Gall. *Teigne*, vel vt alii efferunt, *Tigne*, Ital. *Tigna.* Vita B. Bartholomaei, to. 2. Martii p. 666.

TIGNEA, Tinea, Gall. *Tigne*, vel potius *Teigne*, vermis notus. Charta Archiui Villae nouae.

TIGNVM, *Genus beſtiae, foeminini generis*, in Gloſſar. Langobard. S. Germani Pariſ. ex Gloſſis antiq. Forte legendum eſt *Tinea*, vermis qui corrodit veſtes.

TIGRAN, TEGRANNVS, etc. Ager, vt videtur, terra, territorium. Tabularium Rothon. *Riuvalt dat Tigran Bot . . . anno xx imperii Hlodouici.* Ibid. *Dat Tigran Fabr, excepto vnum campum.* Rurſus: *Vendidit villare de ſuo Tegranno.* Iterum: *Dat totam ſuam hereditatem in Alarac, excepto medietatem vnius Tigran.* Iterum: *Alunoc venit ad Rothon. vt moderaretur tributum ſuae Tegrannae.* Denique apud Lobinell. tom. 2. Hiſt. Britan. col. 74. *Terra ex Tigranno Acun in Loudon.*

Digitized by Google

TIGRIS, Enſis, Spatha. Gregorius Turon. de Gloria Confeſſ. c. 42. de Nunnino quodam Tribuno. Iſidorus ait, Perſis, Medis, et Graecis *Tegrim*, ſagittam appellari.

TIGRONVS, pro *Trigonus*, Species patibuli verſatilis ſuſpendendis mouendiſque in foco lebetibus. S. Wilhelmi Conſtitut. Hirſaug. l. 1. c. 98.

TIGVLI, *Foramina quibus exigit fumus*, in veteri Vocabulario juris vtriuſque.

TIGVRIVM. V. *Tegorium*.

† TIHANVS, vas coquinarium, Prouinc. *Tihan*. Inuent. a. 1361.

TIHINDVS. Leges Henrici I. Regis Angl. c. 9. *De Tihindi hominis* (interfecti) *wera debent reddi ſecundum legem* 30. *ſolidi ad manbotam. Thwyhindenman* dicitur in Legibus Aluredi Saxonicis, apud Lambardum, ex Saxonico *thwy*, *duo*, et *hynd*, vel *hund*, centum: ita *Tihindus*, homo eſt, qui in aeſtimatione capitis ducentorum ſolidorum cenſetur.

TIHLA, ſeu *Tihtla*, Saxonibus Accuſatio, poſtulatio, compellatio, quaſi *titulus accuſatorius*. Leges Canuti Regis Angl. c. 62.

TILANS, Πέρνης, σκώληξ, in Gloſſis Lat. Gr. Forte πάρνης, inquit Vulcanius. Deſideratur haec vox in Gloſſis Graec. Lat. ſed habetur Σκώληξ, *Tilans*, *vermiculus*, *vermis*. An *Tinea?*

† TILEA, pro *Tilia*, Gall. *Tilleul*, in Deſcriptione cenſuum Monaſterii de Criſenone.

TILETVS, Schedula qua quis in jus vocatur. Statuta Auenion. lib. 2. rubr. 2. art. 1. Rurſum occurrit eod. l. rubr. 6. art. 11. Videtur detorta vox a *Titulus*: niſi forte legendum ſit *Biletus*. V. *Billa* 1.

TILHA, Saxon. Accuſatio. V. *Tihla*.

TILIA. (1) Modus agri vel vineae. V. *Telia*. (2) Charta Corbeienſis: *Conceſſimus ipſi et haeredibus ſuis jure haereditario ſingulis diebus panem vnum monachorum . . . in quinque feſtis ſingula ſextaria vini et in Quadrageſima vnam Tiliam lardi*, *quae omnia ſoluentur de praepoſitura monachorum; inde eſt ligius homo Eccleſiae*. An *Tibia lardi*, ſeu perna, Gall. *Iambon?* an *Petia*, fruſtum, membrum? V. *Pecia*. († Idem eſt ac *Telha*, imbrex porci.)

TILIATVS, TILIOSVS, *raſibilis*, *flexibilis*, *vel ad tiliam pertinens*, Iohanni de Ianua. Gloſſ. Lat. Gall. Sangermann. *Tilioſus*, *Tilleux*.

TILIENSIS CLANGOR. V. *Titienſis*.

† TILLA, ſcandula, Gall. *Tille*, vnde *Tilletium*, earumdem praeſtatio. Ch. Mſ. a. 1319.

† TILLETVM, locus tiliis conſitus. Ch. Mſ. a. 1260.

TILLIOLVS, a Gallico *Tilleul*, Tilia, in Chartulario S. Vandregeſili to. 2. p. 1455.

TILLVM. Vita S. Samſonis Epiſc. Dolenſ. l. 1. cap. 16. *Venenum poculo miſcuit. Tillum quoddam fricans, dedit ei bibere*. Neſcio an huc pertineat vox Gallica *Tille*, in Pedagio Bapalm. ex Chartul. 21. Corb. fol. 359vo. *Carette a roiſins*, *a merriens*, *Tille*, *etc*.

TILPTALIVM, *Linteolum minutiſſime carminatum*, *ſiue carpia*. Ita Gloſſae MSS. ad Alexandrum Iatroſoph. ex Graec. τιλτὰ, linteamenta, apud Aeginetam, vel τιλτὸς, diſcerptus, vnde τιλτὸς μότος, linteum carptum. V. *Carpia*.

TIMALLVS, TIMALVS. V. *Thymallus*.

† TIMANIADARIS, thuribulum. Ch. Mſ. a. 1210.

TIMAR, ſeu *Timarium praedium*, apud Turcas, Penſio, vel ſtipendium, vel reditus bene meritis militibus aſſignatus in praediis et poſſeſſionibus caſtrorum, oppidorum, pagorum, agrorum, vel in percipiendis decimis aliiſue fructibus, cum praefectura illorum locorum, vulgo *Timarion*, commenda, dynaſtia, reditus 9000. aſprorum et infra. Ita *Meninski*. Simile eſt apud nos *Feudum*. TIMARATI, TIMARATORES, et vulgarius *Timariotae*, nonnunquam *Timarei*, Gall. *Timariots*, Iidem fere qui *Milites limitanei*, Vaſſallorum genus apud eoſdem Turcas, qui praedia poſſident *Timaria*, ea conditione, vt militent ipſi, ſi jubentur, cum certo equitum numero, majori vel minori, habita *Timarii* valoris ratione. Paſſim memorantur

Digitized by Google

moventur apud Scriptores de rebus Turcicis.

TIMBRELIVS, Paruus coetus. Sic Skenaeus de verborum ſignificatione.

TIMBRELLVM, Genus tormenti, eidem Skenaeo de verbor. ſignificat. Idem quod *Tumbrellum*.

TIMBRIVM, Faſciculus, vel certus numerus pretioſarum pellium, cujuſmodi ſunt Marturum, Murium Ponticorum, etc. quae ab exteris regionibus deferuntur: Gallis *Timbre*, Germ. Zimmer. In Gloſſis antiquis MSS. lego: *Timbre, locus propellium*. Sed an huc pertineant, vix putem. Charta Swecica an. 1314. apud Schefferum ad Chronicon Archiepiſc. Vpſalienſium p. 228. *Vnam vlnam telae vel ejus valorem, de quolibet aratro. De qualibet Timbria pellium variorum, vnam pellem meliorem*. Fleta lib. 2. c. 12. §. 8. *Lunda pellium continet* 32. *Timbria*.

TIMBRVM. Charta Martini Regis Aragonum apud Brizium Martinezium in Hiſt. Pinnatenſi lib. 1. c. 47. *In quo quidem calice aureo ſupradicto ſunt ſigna ſequentia, videlicet in pede tres eſmalti, duo Timbra, et vnus crucifixus Ieſu-Chriſti, et in pomo, qui eſt in medio ſex eſmalti, duo ad ſignum Aragon, etc.* Vbi *Timbrum*, pro ſcuto inſignium ſeu armorum videtur ſumi. V. *Tymbris*.

✝ TIMERE, cogere, compellere, in Ch. Mſ. a. 1264.

TIMIAMATHERIVM, etc. V. ſupra *Thymiamaterium*.

TIMIDVS, Horribilis, qui timorem incutit. Miracula B. Aegidii tom. 3. Aprilis p. 244.

✝ TIMINVS, menſurae ſpecies, Siculis et Neapolitanis, apud Cenc. inter Cenſ. ecclef. Rom.

TIMO, pro *Temo*, Gall. *Timon*, Ital. *Timone*. *Timones quadrige*, in Literis an. 1253. to. 4. Ordin. Reg. Fr. p. 634. V. *Temo* 1. & 2.

✝ TIMOA, ſpecies verrucarum, in Gloſſ. med. Simon. Ian.

TIMONAGIVM, idem quod *Themonaticum*. V. in hac voce. Charta Willelmi Cardinalis Archiep. Remenſis an. 1182.

✝ TIMONARIVS, gubernaculum, clauus nauis, in Ch. a. 1263.

TIMONATICVM. V. *Themonaticum*.

TIMONVS. Gubernaculum nauis, ſeu gubernaculi manubrium, Gall. *Timon*. Informationes ciuitatis Maſſil. de paſſagio transmarino e MS. Sangerman.

TIMORANTER, Timide, in Actis B. Chriſtinae to. 4. Iunii p. 298.

TIMORARE, Timorem incutere, apud Ottonem Morenam in Hiſt. Rer. Laud. p. 46. 54.

TIMORATIVS, Cum majore reuerentia, in Gloſſario Barthii, to. 3. Reliq. MSS. Ludewig. p. 418. ex Guiberti Hiſt. Palaeſtina.

TIMORATVS. Wippo de Vita Chunradi Salici p. 428. *In Dei ſeruitio Timorata, in orationibus et eleemoſynis aſſidua*. Geſta Innocentii III. p. 77. *Deuotus et timoratus*. Ditmarus lib. 2. *Filiam bene Timoratam, etc. Humiliter et timorate*, apud eumdem lib. 3. Fulbertus Carnot. Epiſt. 40. *Haerebam timorate ſuſpenſus et exſpectans, etc.* Occurrit non ſemel: Gallis *Timoré*, Dei timidus et a leuibus culpis auerſus. *Timoratus et totus plenus Deo*, in Chronico Noualic. apud Murator. to. 2. part. 2. col. 735. Adde l. 2. de Imit. Chriſti, c. 10. n. 3. etc.

TIMOROSE, Timide. *Murmurabatur latenter et Timoroſe*, Rolandino Patauino in Chron. Taruiſino apud Murator. to. 8. col. 304. Paulo alia notione Statuta Canonicorum Regul. ſaec. XIII. apud R. Duellium to. 1 Miſcell. p. 87.

TIMOROSVS, Timidus, Gallis *Peureux*. Conſtantinus Afric. l. de Gradibus.

TIMPA, f. Limbus. Ioh. Buſchius de Reformat. Monaſter. c. 3. *Tunc dixit Archiepiſcopus, accipiens Timpam cappae Praepoſiti: Non obeſt vobis, etc.*

TIMPANI. V. *Tinpeni*.

✝ TIMPANVM, i. q. *Timbrium*, faſciculus l. certus numerus pretioſarum,

rum pellium. Reg. S. Iuſti Cam. Comput. Pariſ.

TIMPORA, pro Tempora, ſaec. 3. SS. Benedict. part. 1. p. 182. et alibi.

† TIMPUS, capitis pars, tempus. Ch. Mſ. a. 1352.

TIMULUS, in Gloſſis Lat. Graec. et Graec. Lat. ἐφυδρίς, ἑξάπουν ἐπινηχόμενον τῷ νώτῳ. Martinio videtur addendum, ὑδάτιον, ita ut *Timulus*, ſi genuina lectio eſt, idem ſit quod *Tippula, beſtiolae genus ſex pedes habentis, ſed tantae levitatis, ut ſuper aquam currens non deſidat*, ut habet Feſtus: ad quem vide Scaligerum.

TIMURUS, Piſcis ſpecies, eadem forte quae Italis *Timalo*, in Statutis Placentiae fol. 79vo.

TINA. (1) Lib. 3. Reg. c. 10. *Attulit ex Ophir ligna Tina multa nimis, etc.* Ubi editio Gr. ξύλα ἀπελέκητα, *ſecuri non dolata* ligna, inquit Eucherius, et ex eo Papias, de quibus Salomon gradus fecit in Domini domo, incognita etiam peritioribus Iudaeorum. Gloſſa: *Imputribilia, ſpinoſa, in ſimilitudine albae ſpinae Tina candida ſunt et rotunda, et invenitur in Bibliis correctis duplex litera i, ſcilicet Tiina, vel Tina per ſimplex i.* Ita etiam Io. de Ianua, et Auctor Mamotrecti. (2) TINA, ſeu TYNA, Vas grande ligneum tam lavationibus quam condendis vinis paratum, quod vocabulum uſurpatum a Varrone tradidit Nonius. Galli etiamnum *Tine* dicunt, ut et Germani Tine. Apitius lib. 4. de re culin. c. 2. *Rutae ſuffundes liquamen, quod ſatis erit, et olei modicum, et commiſcebis in Tina cum pulpis.* TINUM, eadem notione. Notae Tyronis pag. 149. (3) Pilei ſpecies, in modum forte ac formam *Tinae* confecta, cujuſmodi fere ſunt Clericorum iſti pilei, quos *Bonnets carrez* dicimus. Synodus Sodorenſis in inſula Manniae c. 7.

† TINALE, vas grande, i. q. *Tina* 2. Teſt. a. 1480.

† TINARIUM, conclave rationarium. Ch. Mſ. a. 1317.

TINASIUM, Torcular, vel cellarvinaria, ubi ſunt *tinae*. Charta an. 1169. apud Murator. delle Antic. Eſtenſi p. 336. V. *Tina* 2.

TINC, *Ligo* exponitur in gloſſa interlineari in Grammatica MS. Smaragdi.

TINCA, apud Mundinum de Anatomia p. 172. Italis *tinca* eſt piſcis, qui Lat. *Merula*, Gallis *Tenche*. Auſonius in Moſella:

> *Quis non et virides, volgi ſolatia Tincas*
> *Norit?*

Cardanus de rerum varietate lib. 7. c. 42. *Tincarum decocto maculas omnes tolli exiſtimant; quoniam lutum ſit ac viſcidum, unde materiam maculae ad ſe trahat.* V. Hofmannum.

TINCMAN, Decanus. V. in *Tangimus*.

TINCTA. (1) Tinctura, i. e. Subſcriptio. Lucifer Calaritanus lib. Moriendum eſſe pro Dei filio. (2) Diploma Friderici II. Imp. an. 1210. apud Rocchum Pirrum in Archiepiſcopis Panormitan. *Donamus totam Tinctam noſtram ipſius civitatis noſtrae Panormitanae, quae ſit et fieri potuerit in futuro, cum fundico, et omni jure, et libertate ſuâ.* Infra: *Omnia jura ipſorum Iudaeorum, et redditus ipſius Tinctae.* V. Tinctoria. (3) Charta an. 1338. to. 2. Hiſt. Dalphin. p. 363. *Centum duodecim vitrorum formae Tinctarum.* Bene ſcyphos campanae formam referentes intelligit Cl. Editor; ſed malim *Tinarum*, quae formam hanc ſaepius referunt. V. *Tina* 2. et 3.

TINCTARE, Ioh. de Ianua, *frequenter tingere; a quo Tinctitare.* V. in hac voce.

† TINCTENERTUM, inter grana tincturae utilia recenſetur, in Stat. a. 1317.

TINCTIO, Baptiſmus. V. *Tingere.*

TINCTITARE, *vel Tinctare, Taborer, ou joer des naquaires, ou ſouvent taindre*, in Gloſſis Lat. Gall. Sangerman. MSS. V. *Tinctare.*

TINCTITULA, *Parua tinctrix*, in iiſd. Gloſſis.

† TIN-

TINCTOR, TINCTVARIVS, infector. Ch. a. 1257.

TINCTORIA, officina tinctoria. Stat. a. 1317.

[TI]NCTORIVM. (1) Eucherio Lugdunenſi et Papiae, *Baptiſterium*. V. in hac voce. (2) *Gladius*, in Gloſſis Iſidori. Lege et vide *Cinctorium*.

[TI]NCTRIX, Iohanni de Ianua, Quae tingit: *Teinguereſſe*, in Gloſſis Lat. Gall. Sangerman.

TINCTVM. (1) Vel TINCTVS, panni ſpecies, in Ch. Mſ. Henr. II. reg. Angl. (2) I. q. *Tinctoria*, officina tinctoria, in Ch. ap. Cenc. inter Cenſ. Rom. eccleſ. (3) Sputum ſanguine tinctum, apud Alex. Iatroſoph.

TINCTVRARIA, quidquid ad tincturam neceſſarium eſt. Ch. a. 1372.

[TI]NCTVRARIVS, Ad tincturam pertinens. *Tincturarius cacabus*, in Charta ann. 1156. inter Inſtrum. nouae Galliae Chriſt. to. 6. col. 40.

[TI]NEA, Scabies; ex Gall. *Tigne*. Occurrit apud Folcardum in Vita S. Ioannis Epiſc. Eboracenſis n. 2.

[T]INEARVM DIES. V. in *Dies* 3.

[TI]NELLVS. (1) Vel TINELLVM, Coenaculum aulicorum, Italis *Tinello. Diminut. di Tino, vaſo grande di legname, nel quale ſi pigia l'uva, per fare il vino*, vt habent Academici Cruſcani, quibus *Tinello* dicitur *nelle corti de' Principi, è il Luogo dove mangiano i cortigiani*, Locus vbi comedunt Aulici. Ordinatio Humberti II. to. 2. Hiſt. Dalphin. pag. 404. col. 2. *Item, ſit in exercitio officii dictae coquinae vnus cocus pro perſona dictae Dalphinae, et cocus vnus alter pro Tinello*. Quidam vocem hanc non a *Tino* cum Academicis Cruſcanis, ſed a *Tin, Tin*, ſeu Tintinnabuli ſono, quo convocantur ad refectionem, deducunt, vnde primum dictum fuerit *Tintinellum*, vel *Tintinellus*, deinde *Tinellum*, vel *Tinellus* per ſyncopen. Malim a *Tino*; vt enim Galli *Vaiſſeau* de vaſe dicunt, ac de loco ampliori v. g. aula, eccleſia, etc. ſic Italos *Tino*, vel *Tinello* de vtroque dixiſſe probabile eſt. Pro vaſe legitur in Statutis Montis-regalis p. 313. *Item pro quolibet Tinello, cibrio, et ſitula magna ſol. den. ſex*. V. *Tina* 2. *Tenellus*, et Menagium in Orig. Ital. et Gall. Tertium hujus vocis etymon indicat Ioh. Loccenius, vt mox dicetur in *Tinnulus*. (2) † Vectis ſpecies quo vaſa aquaria vel vinaria feruntur, Gall. *Tinel*. Lit. remiſſ. a. 1357.

† TINETA, diminut. a. *Tina* 2. doliolum. Ch. a. 1287.

TINEVM, f. pro *Tannum*, Quernus cortex, Gall. *Tan*. Charta Innocentii III. PP. ann. 1208. apud Murator. tom. 7. col. 888. *Foreſtam juxta eccleſiam S. Stephani, et de capite pontis de prato, et de Tineis, molendina, vineas, etc*. V. *Molendinum ad than*.

TINGATIO. Donatio. V. *Thingare*.

TINGERE. (1) Baptizare, baptiſmum impertiri. S. Cyprianus epiſt. 71. (2) Forte pro *Tondere:* vox maxime vſurpata, vbi de falſa moneta. V. *Tonſare* et *Tonſores*. Transactio an. 1273. inter Probat. to. 6. Gall. Chriſt. novae edit col. 339.

TINGINVS, Decanus. V. *Tunginus*.

TINGITARE, *Frequenter tingere*, in Gloſſis a Voſſio laudatis lib. 4. de Vitiis ſerm. cap. 28. V. *Tinctitare*.

† TINGVLA, pars ornatus equi in Ch. 1450.

† TINGVLARE, regulis ligneis, Gall. *Tringles*, aperturas obſtruere, in Ch. a. 1381.

TINGVLVM, f. Mappula. Vſus Fuldenſes: *Camerarius Abbatis procuret cultellos, coclearia et Tingula*. V. *Toacula*.

TINIARA, Βρῶσις, ἡ σῆψις, in Gloſſis Lat. Graec. In Graec. Lat. additur *robico*.

TINIATVM, Σητόκοπον, in iiſdem Gloſſis. In MSS. Sangerm. *Tiniatus*, σητόκοπος, *Tinea* corroſus.

† TINIOSVS, ſcabie laborans, Ital. *Tegnoſo*. Lit. remiſſ. a. 1352.

TINNA, Vaſis genus. V. *Gaſtrum* et *Tina* 2.

TINNELIVS, Extrema pars ejus loci quem alluit fluxus *maris*, Skenaeo de verb. ſignif. p. 158.

TINNHATERIA. Charta ann. 1414. e Schedis Praeſ. de *Mazaugues*: *Moinerius percipit illo die quo molit, vnam Tinnhateriam vltra tertiam partem lucri, quod ſit in dicto molendino.* Vox ducta a *Tina* 2. Vas majus. Eſt autem *Tinnhateria*, menſura minor tantum capiens, quantum pugillo contineri poteſt, vt patet ex alia ejuſdem rei Charta, vbi pro *Tinnhateria* legitur *Pugnatoria*. V. *Poinanderia* et *Pugnanderia*.

TINNIOLVM, Tintinnabulum. Vita S. Hilarii Arelatenſis.

TINNISO, Κοπίδερμος, in Gloſſis Lat. Graec An *Tintinnaculus*, qui δέρμα κόπτει, Qui pellem percutit, verberat, inquit Martinius.

TINNITARE, TINNIPARE, *Sonare, tinnire*, in Gloſſis laudatis a Voſſio l. 4. de Vit. ſerm. cap. 28. vbi pro *Tinnipare* legendum cenſet *Tintinare*, vt eſt apud Catullum Epigr. 52. Nonius habet *Tintinnare*, ex Nigridio et Afranio.

TINNIVOLENTIA, et TINNIVOLVM, Sonoritas, in Actis SS. Maii to. 7. p. 600.

TINNVLVS, Sonitus ex aere aut ferro percuſſio. Gloſſae Lat. Gr. ἦχος ἐπὶ χαλκοῦ καὶ σιδήρου, *Tinnulus: Tinnitus*. Gloſſ. Lat. Gr. *Tinnulum*, πλῆκτρον (ἀλαλάζειν. Et mox: *Tinnulus*, ἦχος, etc.) Papiae, *Tinnulus* eſt *ſonus liquidus, lenis, et purus*. Hieronymus in Prolog. in Iob. *Interdum quoque et vicinus dulci et Tinnulus fertur numeris lege ſolutis.* *Tinnulus vocis* dixit Sulp. Seuerus in Epiſtola ad ſororem tom. 1. Miſcell. Baluz. p. 353. adjectiue vero Catullus 62. 13. *Tinnula vox*, Ouid. Met. 4. *Aera Tinnula*, *Tinnulae chordae*, Senecae in Troade v. 833. A *Tinnulo*, vel *Tinniolo*, dictum volunt Regum Palatium, quod vt in monaſteriis fieri ſolet ad *Tinnulum*, ſeu *tinnitum* campanae ſinguli regii Palatii domeſtici ad epulas cierentur: indeque *tener tinel* noſtros dixiſſe pro *Curiam ſolennem celebrare*. *Cola de Beneuento* in Tractatu *di Gouerno della Corte d'un ſignore* c. 19. At Ioan. Loccenius lib. 3. Antiquit. Suecicar. c. 23. videtur indicare, *tuna* aulam ſignificare, vel certe locum conſeptum: vnde prouerbium Suecicum de agreſtibus et illepidis: *Tu non fuiſti in Tuna*; Galli dicerent: *tu n'as pas eſté à la Cour*: proinde ex *Tuna*, formata fuerit vox *Tunella* vel *Tinella*, atque inde Gallic. *Tinel*. pro palatio. Blaſius Ortizius in Itinerario Adriani VI. Papae c 19. *Ibique familia Pontificis in palatio ipſo Tinellum, vt ita loquar, Romanum agnoſcere coepit, quo ſe familiares veſcendi gratia conferebant.* Adde cap. 435.

TINSIRETA, Beſtiae genus mihi ignotum. Epiſtola Iohanni Presbytero ſeu Regi Abiſſin. falſo adſcripta ad calcem MS. Corbeienſis: *In terra noſtra oriuntur et nutriuntur elephantes . . . camelonci, Tinſirete, pantere, onagri, etc.*

TINTA. Charta an. 1083. apud Vghellum to. 4. p. 1457. *Sedimenum vnum cum Tinta, cum acra, quae ibi extat, et campo inſimul tenenti, etc.* Infra: *Idem ſedimen cum Tinta, etc.* V. *Tincta* 2.

TINTIARE. V. in *Baulare*.

† TINTIGNAMENTVM, tinnitus, in Ch. a. 1399.

TINTILLARE. (1) Proprie pro *Titillare*, metaphorice Tentare, ad malum quaſi titillando inducere. Acta S. Franciſcae Rom. tom. 2. Martii p. 172. (2) † Iterato tinnitu fores pulſare, *tintinnare*, t. 6. Iul. p. 423.

† TINTINNABVLARIVM, campanile. Ch. a. 1488.

TINTINNABVLVM, Vas aquarium, diminut. a *Tina* 2. vnde legendum videtur *Tinabulum*. Vſus S. Germani a Pratis in Probat. Hiſt. ejuſd. Abbatiae p. CXXXIV. col. 2.

TINTINELLVM, *Tintinnabulum*, campanula. Chronicon Parm. tom. 9. Muratorii col. 769. V. *Tinnulus*.

TINTINNABVLVM, Campana, quae pulſatur in triclinio et in refectorio Monachorum, apud Beletum de Diuin. offic. c. 86. V. Capitula Monachorum ad

l Augiam directorum c. 8. Appendice ad Capitularia Regum Fr. edit. aluzianae. Priuilegium *tintinnabuli*, Bulla Paſchalis II. anno 1103. pud Puricellum in Baſilica Ambroana p. 109. et Puccinellum in Zoiaco Mediolan. part. 3. p. 377. *Tintinnabulis* exornatas interdum uiſſe Sacerdotales veſtes obſeruanus in vv. *Capa*, *Stola*, *Tinnielum* t *Tunica*. Sed et procerum ita lepingit Apuleius lib. 10. *Et pililibus baltheis, et Tintinnabulis perargutis exornatum, ipſe reſidens amantiſſime nonnunquam comiſſimis affatur ſermonibus.* Eccardus in Legem Salicam p. 151. obſeruat etiam, ſaeculo praeſertim XIV. lautioris conditionis hominum veſtibus addita fuiſſe tintinnabula. TINTINNABVLVM CAMPANAE, Claua, rudicula, Gall. *Batteus.* Obituarium MS. Eccl. Morin. fol. 42. V. *Pulſare* 3.

TINTINNVM, Tintinnabulum armentorum collo appenſum. Lex Burgund. tit. 4. §. 5. *Qui Tintinnum caballi furto abſtulerit, etc.* Lex Salica tit. 29. §. 2. *Si vero de pecoribus Tintinnum furauerit, etc. . . . Si quis Skellam de caballis furauerit, etc.* Fortunatus lib. 2. Poem. 17.

> *Tintinnum rapit alter inops magis improbus ille,*
> *Qui jumentorum colla tenere ſolet.*

† TINTIRCONVS, infector, in Ch. a. 1375.

TINTON. V. *Symphonia.*

TINTORIA, Officina tinctoria, vbi tinguntur panni, in Charta Caroli II. Regis Siciliae apud Vghellum tom. 9. Ital. ſacrae p. 929. V. *Tincta* 2.

TINTVLVS, Promulgatio, quae fiebat per campanae tinnitum in parochiis. Inquiſitio ann. 1323. to. 1. Hiſt. Dalphin. p. 41. V. ſupra *Tinnulus.*

TINTVRARE, Tingere, Gall. *Teindre.* Charta an. 1525. e Schedis D. *le Fournier.*

TINTVRIA, Tingentium officina, *Cum platea domus Tinturiae*, in Charta an. 1494. ex iiſd. Schedis.

TINVM, Vas magnum. V. *Tina* 2.

TIOCIVM, f. Contracte ſcriptum pro *Tyrocinium*, Locus vbi juuenes inſtituuntur et exercentur. Charta Longobardica an. 745. apud Vghellum in Epiſcopis Aretinis: *Ad haec reſpondebat . . . . quod Eccleſiae iſtae vel Tiocia, vnde agimus, in territorio Senenſi poſitae ſunt.* Infra: *Dum ad tantorum annorum curricula poſſeſſionem S. Donati in praedictis baptiſteriis et Tiociis eſſe cognouiſſemus, etc.*

TIORDO. Charta ſaec. XII. ex Archiuo S. Victoris Maſſil. *Poſt haec venit dies, vt acciperent vxores ſuas, venerunt ad monachos vt facerent eis Tiordinem. Sic mos eſt.* Haud ſcio an bene ſcriptum: vt vt eſt, Praeſtatio quaedam hic indicatur, quam dominis ſuis exhibebant vaſſalli, vt ab iis matrimonium contrahendi facultatem obtinerent.

TIPETTVM. Concilium Londinenſe ann. 1342. c. 2. vbi de habitus Clericorum abuſu: *Ac caputii cum Tipettis mirae longitudinis, etc.* Quo loco *Tipettum*, eſt quod *Touppet* vulgo dicunt Galli, apex, qui capitio imminet. Vnde neſcio an non legendum fuerit *Tuppetis.* Gloſſarium Aelfrici: *Apex, ſummitas galeae*, helmestop. V. *Tufa.*

TIPPA, f. Idem quod *Tophus*, Gall. *Tuf*, Ital. *Tufo.* Chronicon Romualdi II. Archiep. Salern. apud Murator. tom. 7. col. 81. V. *Tufus.*

TIPSANA. V. *Nebula* 2. et *Tiſana.*

TIPVS. (1) Pro *Typus.* V. in hac voce. (2) †Simulatio, cauſa, praetextus, in Ch. a. 1273.

† TIRA, tortilis ex virgultis laqueus, in Ch. a. 1332.

TIRACES. Gloſſ. Iſidori: *Beſtiones, Tiraces.*

TIRALLA. Chron. Ceccanenſe, ſeu Foſſae nouae an. 1196. *Optimam Tirallam friſatam ſuper altare, pulchra ſandalia cum caligis.* Sed legendum *Tuallam.* V. *Toacula.*

Digitized by Google

TIRANNI, Trabes, quibus aedium muri continentur, Gallis *Tirans*. Hiſtoria Vezeliacenſis lib. 4. pag. 617.

TIRANNVS, TIRANNIZARE, etc. V. infra *Tyrannus*.

TIRARE. (1) Projicere, diſplodere, Gall. *Tirer*, Hiſpan. *Tirar*. Deliberatio MS. de ingreſſu Caroli VIII. Regis Franc. Neapolim genialiter agendo an. 1416. (2) Trahere, Gall. *Tirer*, Ital. *Tirare*. Miracula S. Zitae, to. 3. Aprilis p. 523. *Tirare campanas*, in Charta an. 1339. ex Archiuo S. Victoris Maſſil. (3) Extendere, explicare, Gall. *Etendre*. Statuta Montis Regal. p. 277. TYRATVS, Extentus. Charta Annae Dabſaco dom. de Monte-Aſtruco an. 1488. (4) Producere, Gall. *Allonger*. Inuentar. MS. an. 1476. ex Tabular. Flamar. (5) † Moleſte aliquem hinc et inde trahere, agitare, in Inſtr. a. 1217. (6) † Nomen alicujus in ſchedula ſcriptum ſorte educere, in Priuil. a. 1369. (7) † Adulteri poena, cum ad equi caudam vel ad currum alligatus per vrbem ducitur, in Conſuet. Mſ. Dombenſ.

† TIRARIBA, retis ſpecies, in Ch. a. 1405.

† TIRASSARE, Trahere, Gall. *Trainer*, Prouincialibus *Tiraſſar*. Inquiſitio an. 1268.

TIRASSE. Inuentarium ann. 1379. e Schedis Cl. V. *Lancelot*: *Item, vnum rete vocatum Tiraſſe modici valoris*.

† TIRATOR, trahens, in Ch. a. 1360.

TIRATORIVM. (1) Charta an. 1263. ex Regeſto 31. Chartophylacii Regii fol. 102. qua Renaldus *de Chigy* et ejus vxor vendunt Regi *tres partes, quas ſe habere dicebant in quodam botatorio ſito apud Villam nouam Regis, ante Tiratoria ejuſdem villae, etc.* Exſtat etiamnum in vrbe Pariſienſi compitum, quod vocant *la Croix du Tiroir*. A verbo *Tirare*, extendere, accerſendam eſſe vocem *Tiratorium* cuiuis, ni fallor, probabile videbitur, adeoque idem eſſe quod ſupra *Tendaris*. An vero hinc repetenda ſit denominatio compiti *de la Croix du Tiroir*, nondum aſſecutus ſum. V. *Sauval* in Antiquitatib. Pariſ. tom. 3. pag. 606. edit. an. 1724. (2) Fridericus II. lib. 2. de Arte venandi c. 55. *Eſt Tiratorium quodcunque membrum auis, aut alterius animalis dandum falconi ad mordicandum in eo, ne inquietet ſe falco propter timorem, aut aliam cauſam. Et eſt duplex Tiratorium, vnum carnoſum, quod debet eſſe recens, et de bonis carnibus, . . . : aliud eſt non carnoſum, quod debet eſſe oſſuoſum, et neruoſum, et munitum plumis aut pennis, quod datur falconi, potius ad impediendum falconem circa ipſum, et ad deplumandum in ipſo, potius quam ad guſtandum, vel comedendum, etc.*

† TIRETANIVS, pannorum qui Tiretani vocantur, textor, in Conſuet. Genouef.

TIRETANVS, Pannus lana filoque textus Gall. *Tiretaine*. Pedagium Peronnae in Chartul. Corb. 21. fol. 333.

TIRETVM, a Gall. *Tiroir*, Deſtile ſcrinium, in Inuentario an. 1476. ex Tabular. Flamar.

TIRIACA, pro *Theriaca*, Gall. *Theriaque*, Bernardo *de Breydenbach* in Itin. Hieroſol. p. 59.

TIRO, TIROCINARI, etc. V. *Tyro*.

† TIROGVLA, *ſerum lactis*. Gloſſ. med. Sim. Ianuenſ.

TIROGRILLVM, perperam legit apud Willelmum Armoricum lib. 1. Philippidos Spelmannus, pro *Cirogrillum*. V. *Chirogrillus*.

TIRONATVM, *Rudimen*, παλαιστρεύτευμα, in Gloſſis MSS. Regiis Cod. 1013. Tyrocinium. V. Canon. Eccleſ. Afric. c. 90.

TIRONICARE, TIRONIZARE. V. *Tyro*.

TIRONIVM, Genus aciei diſponendae, quod cum cuneo confundit Modeſtus de Vocab. *Tertio praecipiendum, vt quadratam aciem repente conſtituant, quo facto in Tironium, quem Cuneum vocant, acies ipſa vertenda eſt.*

TIR

RRENVS, pro *Tirenus.* V. in hac voce.

RSVS, pro Thyrſus, Fragmentum, pars: an quia Thyrſus eſt dimidia lancea? Roland. Patav. Chron. lib. 11. c. 4. apud Murator. tom. 8. col. 328.

TIRVNCVLVS, miles recens, t. 7. Iul. p. 202.

RVNLA, Iudicium an. 1030. Marcae Hiſpan. col. 1045. *Teſtatus fuit illi partem rerum ſuarum, id eſt, ipſum ſolarium cum trileis et Tirunlis, quae in circuitu ſunt et domibus.*

RVS, Immanis belluae ſpecies. Epiſtola Iohanni Presbytero ſeu Regi Abiſſin. falſo adſcripta ad calcem MS. Corbeienſis.

SANA, Gall. *Tiſane*, alias *Priſane*, Priſana, a Graeco πτισάνη. Gloſſae ad Doctrinale Alexandri de Villa Dei: *Tiſana, aqua cocta in hordeo.* Occurrit non ſemel. V. *Tyſana* et *Fariola.*

TISICA, phthiſis, t. 2. Sept. p. 472.

ISIS, vel TYSIS, pro Phthiſis, Gall. *Phthiſie.* Ioan. de Ianua: *Tyſis, vlceratio in pulmone et tumor, ſic dicta Graece; quia fit conſumptio corporis totius: vnde Tyſicus, tali infirmitate detentus.*

ISO, TISONVS, Gall. *Tiſon.* Titio, to. 5. Anecd. Marten. col. 1825.

TISSERANDVS, textor, a Gall. *Tiſſerand*, in Ch. a. 1372.

TISSERIVS, idem, in Ch. a. 1387.

ISSOR, Textor, Gall. *Tiſſerand. Tiſſor pannorum*, in Charta an. 1317. apud Lobinell. to. 3. Hiſt. Pariſ. pag. 218.

ISSVTVS, Textus, Gall. *Tiſſu*, vt ſupra *Teſtutus.* Capitulum Ludouici Imperat. an. 817. apud Murator. to. 4. p. 609. V. *Texus* et *Textutus.*

ITIA, Κρέα (κρέας) νηπίων, ὃ λέγουσι τίζει . . . . in Gloſſis Lat. Graec. et Graec. Lat. a Graeco τυτθὸς, νήπιος, paruus.

TITIENSIS CLANGOR, *id eſt, ſonitus cum tumultu*, in Gloſſis Iſidori. In Excerptis habetur *Titienſis*, f. pro *Titiniens*, ab antiquo *titinnire*, pro *tinnire.*

TITILLARE, *Titubare, vacillare*, in Gloſſario Barthii apud Ludewig. to. 3. Reliq. MSS. p. 170. ex Baldrici Hiſt. Palaeſt.

TITIONARI, *Titionibus praeparare, eos in ignem mittere.* Vgutioni et Io. de Ianua. *Tiſonner* dicunt Galli.

TITIONARIVM, *Locus ignis, vbi titiones morantur.* Vgutio. Addit Ioan. de Ianua, *vel inſtrumentum mittendi titiones in ignem.* Gloſſae Lat. Gall. Sangerman. *Ticionarium, Tiſonnier, ou foier.*

TITIVNCVLVS, pro *Pipiunculus.* V. *Pipiones.*

TITTEX, Μύσαξ, in Gloſſis Lat. Gr. V. Conjecturas Martinii in Lexico.

TITTVS, perperam pro *Littus*, in Gloſſis Iſidori v. *Telonem.* V. *Telon.*

TITVBARE CAMPANAM, in Obituario MS. Eccl. Morinenſis fol. 39vo. Gall. *Tinter*, alterum campanae latus lente pulſare. V. ſupra *Tintinnabulum.*

TITVLARE. (1) Titulo praeſignire, exornare; *Deſignare titulo vel titulum apponere*, Ioanni de Ianua: *Tituler, deſigner, mettre tiltre*, in Gloſſis Lat. Gall. Sangerman. Tertullianus lib. de Anima cap. 13. *Quis non animae dabit ſummam omnem, cujus nomine totius hominis mentio Titulata eſt?* TITVLARE, Inſcribere, Gall. *Intituler.* Iohan. Diaconus in Vita S. Gregorii lib. 4. c. 15. n. 81. TITVLARE SE REGEM, Regium nomen ſibi adſciſcere, Gall. *Prendre le titre de Roi.* Sallas Malaſpinae lib. 6. de Rebus Siculis, apud Baluzium to. 6. Miſcell. p. 344. DETITVLARE, Titulum auferre, delere. Ioſephus Iſcanus lib. 2. de Bello Trojano. (2) *Significare*, in Gloſſis Arab. Lat. (3) Pro Titillare. S. Althelmus de Laude Virginitatis cap. 17. Simili modo in Gemma gemm. *Titulare* exponitur ad venerem ac luxuriem incitare; vnde poſtea deducit, inquit Voſſius, ridiculam vocem *Titillo*

dictum eſt in *Rotulus* et in *Breuis.* Plures hujuſcemodi *titulos* de morte Mathildis primae Parthenonis SS. Trinitatis Cadom. Abbatiſſae conſcriptos exhibet Mabillonius to. 5. Annal. Benedict. pag. 690. et ſeq. Sed quia in hiſce Verſibus nonnunquam futilia et vana ſcribebantur, Monachi Majoris-monaſterii in ſua Epiſtola encyclica de morte Bernardi Abbatis eod. to. p. 668. ſocios monent, *Patrem ſuum virum ſanctae ſeueritatis fuiſſe, et non ſolum verba peccatricia, ſed et vana et ſcurrilia, et quocumque modo inutilia exoſa habuiſſe, et ab auditu ſuo, quantum potuit, rejeciſſe.* Quare *Sanctitatem veſtram precamur*, inquiunt, *vt verſuum naenias et deriſiones, quae potius, quam proſint defuncto, facientibus accumulant damnationem, ab hac charta ſubtrahatis, tantumque ſimpliciter locorum veſtrorum nomina, et quid pro defuncto patre noſtro et pro nobis feceritis, annotetis, vt quid etiam nos pro vobis debeamus facere, cognoſcamus.* V. eumdem Mabillon. to. 3. Analect. pag. 487. (8) TITVLVS CRVCIS, Crux nude. Concil. Turon. II. can. 3. *Vt Corpus Christi Domini non in imaginario ordine, ſed ſub Crucis Titulo componatur.* (9) Bona, facultates, quae quouis titulo alicui competunt. Conuent. apud Andelaum a. 586. (10) † TITVLVS MITRAE, lamina aurea quae in gyro mitrae orificium ambiat. Bonann. hierarch. eccleſ. c. 64.

TIVPHADVS. V. *Thiuphadus.*

TIVS, Patruus. V. *Thius.*

TIVTISCE, Germanice. V. ſupra *Theotiſci.*

TIXATOR, Textor, Gall. *Tiſſerand. Tixier*, in Conſuet. And[illegible]v. art. 173. Index MS. Beneficiorum Eccl. Conſtant. fol. 17.

TOACVLA, TOBALEA, etc. Mappa, mappula, mantile, manutergium, Gall. *Touaille*, Prouincialibus *Tonaillo*, Ital. *Touaglia*, Hiſp. *Toalla.* Chronicon Fontanellenſe pag. 245. *Ad ſaccos autem faciendos drappos albos 2. de quibus fieri poſſunt ſtamineae 10. Toaculae 2.* Occurrit ibi ſemel atque iterum. TOAGLA. Statuta Ciuit. Aſtae de intratis portarum. TOAILLIA, in Inuentario S. Capellae Pariſ. an. 1363. ex Bibl. Reg. Vbi *Toaillia* eſt Tapes, ornamenti genus, vt et in ſequentibus aliquando. TOALEA. Ordo Rom. apud Mabillon. to. 2. Muſei Ital. p. 198. TOALHA. Teſtamentum an. 1199. apud Baluz. tom. 2. Hiſt. Aruern. p. 257. TOALIA. Teſtamentum Riculfi Epiſcopi Helenenſis an. 915. TOALLIA. Computus an. 1239. e Bibl. Regia. TOBALIA. Charta Ioannis Archiep. Capuani ann. 1301. TOBALEOLA. Ordo Rom. apud Mabillon. to. 2. Muſei Ital. pag. 532. TOBALIA, TOBALLIA. Matthaeus Siluaticus: *Mandile, Tobalia.* THOBALIA. Computus an. 1333. tom. 2. Hiſt. Dalphin. p. 280. THEOBALIA. Inuentarium MS. Eccl. Anicienſis an. 1444. TOBALIVM, vel TOBALE. Synodus Limae ann. 1604. tom. 4. Concil. Hiſpan. pag. 672. col. 2. TOELLA. Viſitatio Reliquiarum S. Launomari an. 1284. ſaec. 4. Benedict. part. 2. pag. 258. TOILLIA. Inuentarium Eccl. Nouiom. an. 1419. TOGILLA. Io. de Ianua: *Togilla, parua toga: item dicitur mantile.* Alibi: *Facitergium, Togilla, gauſape.* Balbus in Catholico: *Mapa, Togilla.* Gloſſ. Lat. Gall. *Togilla, vel mantile, vel tegula, parua toga, petite robe: vel Togilla, Touaille.* TOVALIA. Annales Mediolan. apud Murator. to. 16. col. 810. TOVIALLIA. Inuentarium Mſ. Eccleſ. Nouiom. an. 1419. TOVAILLA, TOVALLIA. Ordinarium MS. Eccleſ. Lexov. ſaec. XIII. ad diem Natiuitatis Domini. TOVALVS. Memoriale ann. 1297. ex Archiuo S. Victoris Maſſil. TOWELLA, apud Rymer. to. 9. p. 278. col. 1. TVABOLA. Leges Palatinae Iacobi Regis Majoric. in Actis SS. Iunii tom. 3. pag. LXXII. TVALEA. Ordo Rom. apud Mabillon. to. 2. Muſei Ital. pag. 102. TVALIA, in Charta ann. 855. Marcae Hiſpan. col. 788. et in Actis SS. Aprilis p. 813. TVALLA. Chron. Foſſae nouae an. 1196. TVALLIA, in Chronico Caſinenſi

uenſi apud Murator. to. 7. col. 951. et D. Bruſſel to. 2. de Feudorum vſu p. CLXXXIII. in Computo an. 1202. TVELLA. Chronicon Abb. S. Trudonis l. 6. pag. 403.

TOBANCVLA, *vel ornamentum eſt pancae.* Ita Gloſſae MSS. ſed videtur leg. *Tobacula.* V. *Toacula.*

TOBLATVM, V. *Trabeatum.*

TOCA. (1) TOCHA. Gloſſae Iſidori: *Toca, is calculus dictus eſt, computo ſolo pilis quod ſibi componunt. Calx enim eſt lapis, calculus diminutiuum.* Locus mendoſus. Legit Graeuius, *Tocnis, calculus dictus eſt, etc.* Voſſius lib. 2. de Vitiis ſerm. c. 18. *Tocna*, obſeruatque *Tocha* pro calculo etiam eſſe apud auctores de limitibus agrorum: *Trifinium quam maxime quando conſtituimus cum ſignis, id eſt cineribus aut carbonibus, et calce ibidem conſtruximus, et ſuperduximus, et ſuper Tocham monticellum conſtituimus.* Eidem Voſſio videtur et ad Graecos manaſſe, quando Tzetzi Chil. 12. pro calculo dicitur τζόγη, niſi τζόγη ex *Schacus* ſit, hoc eſt, calculus. Meurſius ibi legit τζόχαι. V. Gloſſarium mediae Graecitatis in hac voce. (2) Rugatus pileolus, Gall. *Toque.* Menotus Serm. fol. CXX. V. *Togua.*

TOCCVS, (ab Ital. *Tocco*, fruſtum, ſegmentum.) Chronicon D. de Grauina apud Murator. to. 12. col. 617. *Recuperantes praedam ouium . . . vidimus quoſdam ex illis peditibus . . . Tocoum unum dimiſſarum ouium tranſportare.*

TOCH, TOCHA. V. *Toc*, et *Toca* 1.

† TOCHINARE, *Tochinorum* h. e. praedatorum ſ. rebellium more agere; vnde TOCHINATVS, eorum facinus. Hiſt. Nem. t. 3. prob. p. 65.

TOCVA, TOCVIS. V. *Toca* 1.

TODA, TODINVS, TODERE. Vgutio: *Toda eſt auis, quae non habet oſſa in tibiis, quare ſemper eſt in motu, vnde Todius* (al *Todinus*) *dicitur ille qui velociter todet, et mouetur ad modum Todae, et todere, moueri, et tremere ad modum Todae.* Feſtus: *Todi, et Todelli, ſunt aues paruae.* Gloſſae Lat. Gr. *Tudaeculus*, ἐρίθακος. Latinis autem ἐρίθακος eſt Rubecula. Gloſſae Lat. Gall. Sangerman. *Toda, un oiſeau, verdiere.* *Todere Trambler.* *Todinus, Tramblables, cheobles.* *Todonus, idem.* Adde Iohannem de Ianua.

TODELLVS, TODERE. V. in *Toda.*

TODERICVM. Leo. Oſt. lib. 3. cap. 11. ait, Deſiderium Abbatem Monaſterii Caſinenſis aedes renouaſſe, atque in iis domum Abbatis, *adjuncto illi Palatio cum abſida, quod veteres Todericum appellare ſolebant.* An *Theodericum*, a Theoderico Rege Italiae conditore?

TODINVS, Gracilis, quomodo, *Todu*, (*Dodu*) vulgus noſtrum vſurpat. *Erant et tibiae et cruſcula gracilitate Todina gradiendi vſibus inepta penitus et inutilia*, in Miraculis S. Ioannis Beuerlac to. 2. Maii p. 189. V. *Toda.* TODINVS, Lubricus, qui non firmiter ſtat. Henricus Roſla in Herlingsberga.

TODONVS, *Gallus*, Ioanni de Ianua. V. *Toda.*

TOELLA, Mappa. V. in *Toacula.*

TOERNVM. Inuentar. an. 1476. ex Tabul. Flamar. *Vnum botginum ferri cum ſua cauda ſine aſta fuſti cum ſuo roſco Toerni cum clauibus clauerato.*

TOFINEVS, TOFOSVS. V. in *Tufus.*

TOFTA, TOFTVM. Cowello eſt locus, vbi ſteterit aedificium: Gallis *Maſure:* Reynerio vero, eſt genus luci paruuli, ſeu loci conſiti arboribus minuſculis. Monaſticum Anglic, to. 1. pag. 524. *Duas bouatas terrae . . . cum Tofto illo, in quo Walterus frater ejus manſit.* Pag. 7[illegible] *Dedit illis monialibus 2. Toftas* [illegible] *campis de Dunceley ſuper mare.* Adde p. 247. 250. 309. 399. 774. Idem Monaſt. to. 2. pag. 26. *In Stinedai vnam hidam, et 20. acras inter boſcum et planum, et vnam Toftam, et virgatam Gunild in eadem villa.* Pag. 37. *De Helia de Boſeuilla 3. bouatas terrae, et 6. acras, et vnam Toftam quae fuit Huſchar in Barneburgh, etc.* Ex quibus potior videtur ſententia Cowelli, qui

qui *Toſtum* fuiſſe ait, quod Galli *Maſuram* vocant. Ex iis emendo Chartas Anglicanas; vnam ann. circiter 1089. apud Marten. tom. 1. Anecd. col. 248. *Dedi . . . bonatam terrae cum Toſto vno de dominio meo.* Alteram incerti anni apud Madox Formul. Angl. p. 23. *Similiter de 2. Toſtis pertinentibus ad domum ſuam, quando eas propriis ſumptibus et laboribus excolent.* Tertiam denique laudatam in v. *Baiata*, in quibus omnibus *Toſtum*, vel *Toſtam*, pro *Toſto*, vel *Toſta* reſtituendum eſt. TOFMAN. vel *Toſtmannus*, *Toſtae* poſſeſſor, *hoſpes*. Tabularium Prioratus Lewenſis in Anglia pag. 18.

TOFVS, Species lapidis. V. *Tufus*.

† TOGA MONACHORVM, eorum congregatio, monaſterium. Pere 2. diſſert. eccleſ. p. 58. ſq.

TOGALA, vel TALAGA. Vita S. Theodoſiae Mart. apud Monbritium to. 2. *Poſt haec dimiſſi ſunt ad eam leopardus et Togala, lenitatis ſuae ſigna monſtrantes, et nihil eam laeſerunt.* At in MS. *Sedet pro tribunali Praeſes, jubet omnes feras adduci, et a venatoribus exacernari, et rugiebat leo. Vacca ferociſſima cornibus cuncta ventilabat, ſubſequebatur taurus rugiens, et terribilis leopardus, et Talaga lenitatis ſuae ſigna monſtrabat, etc.* Haec Carolus Macer in Hierolexico, qui merito conjectat *Togala*, vel *Talaga*, vocem eſſe corruptam, putatque *Tigridem* ſubſtituendam, quod leuitas Tigridis proprium ſit, vt videre eſt ex Plinio lib. 8. cap. 18.

TOGARE, Veſtire. Miracula S. Bennonis, to. 3. Iunii p. 199.

† TOGATI MORES, Romani t. 4. Collect. Hiſt. Fr p. 5.

TOGIFORIVM, *Locus vbi Scholaſtici diſputant.* Papias. Io. de Ianua habet *Togiferium*, et ſubdit, videri componi a *toga* et *ferio*. Gloſſ. Lat. Gall. *Togiferium*, *lieu à diſputer*.

TOGILLA, Mappula, mantile. V. *Toacula*.

TOGILLATIM, *Sigillatim*, in Gloſſis Iſidori. V. *Tongillatim*.

TOGINATIO, *Satietas nonfeſtiua*, M. Siluatico.

TOGIPVRIVM, *Toga pura.* Papias et Gloſſ. MS. Reg necnon Iſidori. Credibilius videtur Graeuio *Togipurium* eſſe tempus, quo toga pura ſumebatur, quod veteribus dicebatur dies tyrocinii.

TOGVA. Capitulum generale S. Victoris Maſſil. an. 1506. *Ne deferant bonetum a retro longum, vulgo dictum Togua.* V. *Toca* 2.

TOGVLA, Mappula, mantile. V. *Toacula*.

TOILL, Vectigal, Anglis *Toll*. Locus exſtat in *Foſſa* 1. V. *Telon*.

TOILLIA, Mapqa, mappula. V. *Toacula*.

TOIRVLVS. Oratio apud Bern. Pezium p. xv. Praefationis Anecd. tom. 1.

> *Is* (Chriſtus) *in aeuum ſit benedictus . . .*
> *Scandicus et Salicus, Climacus, Toirulus.*

† TOISA, TOISIA, pertica, ſ. menſura ſex pedum, Gall. *Toiſe*, in Ch. Mſ. a. 1267. V. *Teiſia*.

TOISO. (1) Canaliculus, in Schedis D. *Aubret*. (2) † Vellus, a Gall. *Toiſon*, in Ch. a. 1383.

TOL, Vectigal, tributum. V. *Tac* 1. et *Telon*.

TOLA, pro *Tolta*. V. in hac voce.

† TOLAGIVM, cenſus, praeſtatio annua, in Ch. Mſ. a. 1190.

TOLARIVM. Fragmentum Petronii: *Donec aduenerunt miniſtri, ac Toraria propoſuerunt toris, in quibus retia erant puta, ſubſeſſoreſque cum venabulis.* Clariora ſunt quae leguntur in editione Scheſſeri: *Toraria propoſuerunt toris, in quibus retia erant picta.* Vbi cum Cangio *Toralia* emendat.

TOLARIVS, Πλεονοτρόφος, in Gloſſis Lat. Gr. Vulcanius emendat, *Pullarius*, πωλοτρόφος. Martinius praefert, *Tolutarius*, πλεονοτρόφος, qui ſaepe inter eundum ſe ſτρέφει.

LENEVM., vt *Telon.* V. in hac roce.

LENVM, *Trochlea*, in Hierolexico ſacri.

TOLERARE, fulcire, tueri, approbare. Ch. Mſ. a. 1416.

LERATIO, Vſuſfructus. Charta Chriſtinae filiae Bermundi II. Regis erae 1062. apud Anton. de Yepez n Chronico Ord. S. Benedicti.

LES, Tumores in faucibus. V. *Tuſillae.*

LETVM. V. in *Telon.*

LIA, Toles, tonſillae. V. *Tuſillae.*

LLA, idem quod *Tolta*, ſi non eſt a legendum. Charta an. 1217. nter Inſtrum. Gall. Chr. nouae edit. o. 3. col. 238. *Nullus abbas vel monachus in eum Tollas, vel ſeruitutem faciat.*

LLAGIVM, Idem quod *Tolta.* Charta Elizabethae Reginae Angl. in otis Hearnii ad Chronicon Ioh. Whethamſtedii p. 386.

LLEMENTVM, Exactio. Donatio n. 1044. facta S. Victori Maſſil. in Probat. nouae Hiſt. Occit. to. 2. col. 10.

LLENVM, pro *Tolleno*, ſeu Mahina, qua hauriuntur aquae, ponere praegrauante alterum ejus finem, pud Feſtum. Ioh. de Ianua: *Tollinum, a tollo, lis, lignum puteorum, uo hauritur aqua.* Lex Longob. lib. . tit. 9. §. 24. *Tollenum putei.* Edio Heroldi p. 247. *Tolenum* praefert. Gloſſae Lat. Gr. *Tolleno*, κηλώνιον. Gloſſae Lat. Gall. Sangermanenſis. *Tolinum, Perche ou inſtrument puiſier yaue du puis.*

LLERE, Liberare, redimere. Pactus Legis Salicae tit. 41. art. 2. *Quod ſi etiam non habet, vt legem impleat, et totam legem componat, tunc illum qui homicidium fecit, Tollat, qui eum in fide ſua habet, et per quatuor mallos praeſentem faciat; et ſi eum per compoſitionem aut eadem nullus ſuorum Tulerit, hoc eſt, eum redimat aut pro eo perſoluerit, tunc de vita componat.* Alia notione occurrit in *Tolta.* In Gloſſis Iſidori legitur *Tollerunt, Genuerunt,* pro *Tulerunt.* V. *Tollutus.*

† TOLLETVM, tributum, vectigal, i. q. *Teloneum.* Ch. a. 1221.

TOLLICIVM. Charta an. 1205. apud Stephanotium to. 2. Antiq. Occitan. MSS. p. 461. *Dono Deo et B. M. de Villa longa Tollicium de Serra mejana ſicut habeo.* An idem quod *Teloneum?* V. in *Telon.*

TOLLINVM. V. *Tollenum.*

TOLLIRE, pro *Tollere*, noſtris alias *Tollir. Et ſi caſtellum praedictum vos Tolliam*, in Charta an. 1145. inter Probat. nouae Hiſt. Occit. to. 2. col. 506.

TOLLONIVM, TOLLONEVS. V. *Telon.*

TOLLVTVS, Ablatus, in Charta Aleman. Goldaſti 119. laudata in *Contradrutum.* V. *Tollere.*

TOLO, TOLOCIVM. V. *Telocium.*

† TOLOMENA, cenſus, praeſtatio annua. Ch. a. 822.

TOLONEVM, TOLONIVM, etc. V. *Telon.*

TOLOSIPETA, Qui petit, ſeu tendit Toloſam, apud Ioannem Sariſber. Epiſt. 60. V. *Romipetae.*

TOLTA. (1) Exactio, quae per vim fit, quod contra jus tollitur, quoduis tributum, etc. Charta Radulfi de Balgentiaco an. 1085. in Tabul. Vindocinenſi: *Nullam Toltam faciet eis in mercato ſuo, neque in tota terra Monachorum, nec quaeſtionem cujuſcumque rei nec quiſpiam ſuorum, niſi Monachi conceſſerint.* Alia Philippi Reg. I. Franc. eod. anno ex Tabul. Maurigniac. *Auctoritate regiae majeſtatis inhibemus quod nullus praepoſitus . . . in ipſa violentiam ſeu Toltam facere praeſumat.* TOVLTA, in Charta ann. 1262. V. *Cornu* 2. TOVTA. Libertates oppidi Ialleronis in Sebuſianis an. 1283. *Nec dare teneantur nobis vel aliis Toutam, talliam, charreamen, corvatam, etc.* Synodus Nemauſenſ. an. 1284. *Vſura et indebita extorſio, talliae, queſtae, vel Touſtae, etc.* TVLTA. Charta an. 1160. ex Archiuo S. Victoris Maſſil. *Malos vero vſus, Tultas, tortitudines, diſtrictiones . . . funditus abrenuntiamus.* TVTTA. Charta Amedei III. Sabaudiae Comitis, apud Guichenonum,

Digitized by Google

[illegible] TOLLERE, Tributum exigere. Tabularium Majoris Monaſterii ch. 129. TOLTA MALA, vel *Malatolta*, *Mautota*, Malum vel indebitum tributum; pecunia a ſubditis injuſte et vi et male ablata ſub ſpecie telonei aut vectigalis. Galli enim *Mautolu* dicebant, pro re per vim et contra jus ſublata, vt ex Petro de Fontanis liquet c. 12. §. 3. Matth. Paris: *Mercatores . . . erant et vendebant ſine Toltis malis.* MALATOLTA. Charta Philippi Pulcri ann. 1309. pro Burdegalenſib. in Regeſto Conſtabulariae Burdegal. f. 143. *Aſſiſiam ſeu conſtumam. quae in illo loco et locis circumuicinis Malatolta vulgariter nuncupatur.* Charta Comitis Flandriae an. 1230. in Hiſt. MS. Remenſi Ioannis Rogerii: *Super aſſiſia quadam apud Duacum, quae vocatur Malatolta.* Charta Philippi Aug. an. 1214. in Normannicis Ducheſnii: *De Malatolta, quam Ioannes Rex Angliae et ſui impoſuerunt, ſic erit.* MALATOSTA. Litterae Iohannis Comitis Carnot. an. 1222. *Nouerint vniuerſi, quod ego volo et concedo, quod Malatoſta, que loco talie erat impoſita ſuper pannos burgenſium Carnotenſium de riparia a feſto S. Michaelis proximo venturo in antea nullo modo capiatur.* MALATOXA, in Charta Heruei Comitis Niuern. an. 1200. ex Archiuo B. Mariae de Charitate. MALTOLTA, Eodem ſenſu. Charta Philippi VI. Reg. Franc. an. 1339. ex Chartular. 23. Corb. *A nobis litteras impetrarunt ſuper conceſſione dictae impoſitionis ſeu maltoltae, etc.* MALATOLLA, et MALATOLIA habet Henricus Knygthon. lib. 5. de Euent. Angl. c. 5. 11. *Maletorth* lib. 4. an. 1363. ſed ibi legendum *Malatolta* et *Maletot:* nec eſt, quod Somnerus ad vocem *toll* nos deducat, quae Anglis vectigal et telonium ſignificat; eſt enim *Malatolta*, res injuſte ablata, ſeu, vt tunc loquebantur, *tolta*, vel *tulta*. Tabularium Hoſpitalis Montis - Maurilionis in Pictonibus: *Ego Islebertus de Caſtillione dono domui pauperum Chriſti de Mauritonio quamdam conſuetudinem et omnem Mautotam quadrigarum per omne tempus.* Ejuſmodi porro exactiones contra jus inductae, *infamia vectigalia* appellantur a Sidonio in Panegyrico Auiti: *Indebitae conſuetudines et exactiones*, in Synodo Beluacenſi an. 845. c. 5. *Injuſtae calumniae, malae conſuetudines, immiſſiones peſſimae*, in Charta Roberti Regis Franc. an. 1055. ex Tabular. S. Germani Pratenſis: *Malae conſuetudines*, in Legibus Henrici I. Regis Angl. cap. 1. *Conſuetudines injurioſae*, in Charta ann. 1067. apud Hemeraeum in Aug. Viromand. *Pernicioſae et noxiae conſuetudines*, in Tabul. Prioratus de Paredo: *Conſuetudinaria grauamina*, in Chronico Mauriniacenſi pag. 360. *Injuſtae conſuetudines, prauae inuaſiones*, in Charta Wlgrini II. Comitis Engoliſmenſis in Tabulario S. Eparchii: *Malae captiones*, in Charta Willelmi III. Comitis Aruernenſis: *Exactiones injuſtae*, in Legibus Willelmi Nothi cap. 55. *Mali vſus*, in Charta an. 1103. apud Sammarthanos in Archiepiſcopis Aquenſibus: *Toltae et mali vſus*, in Charta Mathildis Comitiſſae apud Vghellum to. 2. Italiae ſacrae pag. 217. *Praua vſatica*, in veteri Tabula marmorea, characteribus aureis exarata, quae exſtat in publica Montilienſis oppidi Domo, 4. bullis plumbeis munita. (2) Practicis Anglis, eſt Breue, quo lis tollitur e curia Baronis, et fertur ad curiam Vicecomitis, noſtris *Euocatio*, *Tolta placiti*, inquit Spelmannus, ſignificat proceſſus, per quem cauſa a juriſdictione juris temporalis tollitur. *In placit. coram rege term. Paſch. 22. Edw. I. rot. 18.* V. *Tranſlatio.*

† TOLTICIUM, cenſus, praeſtatio annua. Ch. MS. a. 1352.

TOLTICIUS. V. *Vinum Tolticium.*

TOLTRAY. *Venditio ſalis, quae debet ſolui, i. Buſhel et dimid. ſalis per menſuram 4. den.* apud Thomam Blount in Nomolexico Anglic. e MS. tempore Edwardi I. exarato.

TOL-

[T]OLTVRA. (1) Injuſtitia, detentio, violentia, vt *Tolta* 1. Chartularium B. Mariae de Bono-nuncio Aurelian. *Querimoniam facientes de quibuſdam injuriis et Tolturis quas faceant.* Forte legendum eſt *Tortura*: quod vide ſuo loco. (2) † Ius ſumendi a ſubditis res praeſertim ad victum neceſſarias. Chartul. Fontis Ebraldi.

[TO]LTVS, TVLTVS, Ablatus. Lex Alaman. tit. 34. *Quidquid ibi Toltum fuerit, . . . omnia tripliciter reſtituat.* *Dictae curtes . . . per fortia nobis Toltae ſunt*, in Placito apud le Blanc in Differt. Hiſt. de Monet. p. 87. Gloſſ. MS. Reg. cod. 1197. *Ademptis, Toltis.* Marculfus lib. 1. form. 28. *Memorato illo Toltis fidejuſſoribus Kalendas illas ad noſtram eum omnimodis dirigere faciatis praeſentiam.* ABSTVLTVS, pro Ablatus. Chronicon Fredegarii c. 76. *Excepto Ducatu Dentelini, qui ab Auſtraſiis iniquiter Abſtultus fuerat.* *Abſtollere*, et *Abſtultus*, non ſemel apud Anaſtaſium Biblioth. in Vitis PP. pag. 93. 104. 105.

[TO]LVBERNA, *Adſecula*, παράσιτος, εὐτράπελος, in Gloſſis Lat. Graec. An quaſi *tollit verna*, qui tolli ſeu gulae ſeruit, inquit Martinius, niſi vitioſe ſit pro *Contubernalis*.

[TO]LVM, Faſtigium, etc. V. in *Tholus*.

[T]OLVS, Τερητής, in Gloſſis Lat. Graec. Martinius emendat *Tudes*.

[T]OLVTILOQVENTIA, Ἐπιτροχία, in Gloſſis Lat. Graec.

[TO]MA, TOMANTVLA. Papias: *Toma*, *Tomantula*, *Pentia*, *vulgo Tomacellus.* Ita MSS. At editus habet *Tomacula.* Italis, *Toma* eſt formaticum pinguius, *Tomacella* vero hilla, vel lucanicae ſpecies, quomodo Latinis *Tomaculum.* I. de Ianua: *Tomacula, inteſtina propter diuiſiones et ſectiones*, a Gr. τέμνω.

[TO]MAIRA, Obſtragulum calcei, corium ſuperius, Italis *Tomaia*, *Tomaio*, et *Tomara*, Gall. *Empeigne.* Statuta Saluciarum collat. 5. c. 143. *Statutum eſt quod quilibet caligarius ſeu affaitator faciens vel fieri faciens ſubtulares ſtiualos, ſeu bergechinos quos vendiderit, teneatur . . . facere . . . Tomairam totam de vno corio, ſeu de vna pelle.*

TOMALLA. Odo de varia Erneſti Ducis Bauariae fortuna to. 3. Anecd. Marten. col. 362.

Sunt alii ſetis hirci, mirabile dictu,
Non caput eſt, nec vultus eis, humeriſque retruſi
Igneſcunt oculi, paruum pro nare foramen
Pectus habet, rictuſque loco paruiſſimus oris,
Lempnias appellant, crudis de more Tomallis
Veſcuntur, ſalſaque maris potantur ab vnda.

Inteſtina ſignificari videntur. V. *Toma.*

TOMARIA. V. *Tremata.*

TOMBA, Sepulcrum, *Tombe.* V. *Tumba* 1.

† TOMBARE, ſaltare, in Dial. creatur.

TOMBARELLVS, f. Plauſtri genus, Gallis *Tombereau.* Inuentarium an. 1379. e Schedis Cl. V. *Lancelot*: *Item vna quadriga antiqua garnita. Item vnus Tombarellus antiquus garnitus. Item dye foladayre.* V. *Tumbrellum.*

† TOMBELLVM, ſepulcrum quod in memoriam ſepulcri Chriſti extrui ſolet. Stat. Mſt. eccl. Tull.

TOMELLVS, Paruus *tomus*, libellus, aut epiſtola. Exſtat apud Acherium to. 2. Spicil. p. 410. *Tomellus* ſiue epiſtola Ernulfi Epiſcopi Roffenſis, et ibid. p. 411. legitur: *Decens et commodum fore ratus ſum; quod de re Majeſtati veſtrae ſcribo Tomelli clauſula explicare.* V. *Tomus.*

TOMEN, TOMINVS, Monetae ſpecies apud Hiſpanos Indicos, quae memoratur in Synodo Mexicana an. 1585. to. 4. Concil. Hiſpan. p. 315. et pag. 371. quo in poſteriori loco *pretium 60. Tominorum pro vnaquaque argenti marca aeſtimatur.*

TOMENTARII SAGI, in Regula Magiſtri c. 81. ſtragula ſeu *lectalia* ex tomento.

Digitized by Google

† TOMICATA, exactionis ſpecies, in Ch. Aquit. a. 1199.

TOMINVS, Species monetae. V. *Tomen*.

TOMOLA. V. *Tumba*.

† TOMPSOR, tonſor pannorum, in Ch. a. 1353.

TOMVS. (1) Libellus, codex, membrana, Epiſtola, praeſertim de fide, Graecis τόμος. *Tomus ad Antiochenſes* inſcribitur Epiſtola Synodi Alexandrinae an. 362. apud Athanaſium. Alias Epiſtolas ſynodicas *tomi* titulo inſigniri, obſeruat Couſtantius in notis ad Epiſtolam Concilii CP. ad Damaſum PP. vt et in Epiſt. Concilii Carthag. ad Innocentium. Indicem conſule ad calcem tomi 1. Epiſtolarum Rom. Pontif. et vide Gloſſar. mediae Graecit. in Τόμος. Marcellinus Comes in Chronico: *Leo Imp. pro Tomo Chalcedonenſe per vniuerſum orbem ſingulis orthodoxorum Epiſcopis, ſingulas conſonanteſque miſit epiſtolas, qua ſibi quid de eodem tomo ſentirent, cuncti ſuis reſcriptionibus indicarent.* Io. Biclarienſis in Chronico an. 7. Mauricii: *Gentis Gothicae confeſſionem Tomo ſcriptam manu ſua Epiſcopis porrigens.* TOMVS videtur vſurpaſſe Iſidorus Epiſcopus Pacenſis in Chronico aerae 749. *Adiens per Gaditanum fretum Columnas Herculis protendentes, et quaſi Tomi indicio porti aditum demonſtrantes, vel claues in manus tranſitum Hiſpaniae praeſagantes, vel reſerantes, etc.* Hic enim per *Tomum*, libellum, itinerarium, vel *mappam mundi* in membrana exaratam intelligit. (2) † Inteſtinum, in Formulis Mſ. V. *Toma*.

TON, Iohanni de Ianua, *dicitur altitudo vel totum*, et ex eo Gloſſatori Lat. Gall. Sangerm. MS.

TONA, Dolium, *Tonne*. V. in *Tunna*.

TONABVLVM, *Sonus, vel tintinnabulum*, Iohanni de Ianua: (*Son*, in Gloſſis Lat. Gall. Sangerman.)

TONACELLA, Tunicella. Tranſlatio S. Antonini, to. 1. Maii p. 768. V. *Tonicella* et *Tunicella*.

† TONAGIVM, tributum, vectigal, i. q. *Teloneum*. Ch. Mſ. a. 1255.

TONAIRA, Rete piſcatorium 250. orgyas longum. Litterae an. 1451. ex Archiuo Piſcatorum Maſſil. *Valeant viſitare Tonairas omnes quotieſcunque voluerint, vt ſint ſtagnae et notatae ac altitudinis et longitudinis debitae.* V. *Tunnaria*.

† TONALE, vas vinarium, dolium Ch. a. 1381.

TONALIS PRONVNCIATIO, Alta et clara, eodem tono quo cantari ſolet in choro *Dominus vobiſcum Tonali pronunciatione dicit*, apud Bernardum in Ordine Cluniac. part. 1. c. 45.

TONALITER, Cantando, cum modulatione et notis. Confederatio an. 1300. in Chronico Mellicenſi p. 187. col. 1. *Miſſa pro defunctis in choro Tonaliter celebretur.*

TONARE, Canendo praedicere. *Aduentum Chriſti myſticis vocibus Tonuerunt Patriarchae*, in Expoſitione Antiquae Liturgiae Gallic. to. 5. Anecd. Marten. col. 91. *Tonare horrendum*, Horrenda et minaci voce clamare, apud Mabillon. to. 4. Annal. Benedict. pag. 140.

TONARIVS, Liber de tonis ſeu cantu. Trithemius narrat Aurelianum ſcripſiſſe *Tonarium*. Quintiliano *Tonarium*, vel *Tonorium*, vt quidam legunt, fiſtula eſt, qua tonus traditur, ne altior vel remiſſior fit vox loquentis aut canentis.

TONATE, Cum tono, ſeu modulatione, canendo. *Tonate dicat Diaconus*, Benedicamus Domino, apud Guidonem lib. 1. Diſcipl. Farfenſis c. 1.

† TONDEIA, i. q. *Tenda*, praeſtatio pro jure habendi tendam. Ch. Mſ. a. 1114. V. *Tenda* 3.

TONDERARE, pro *Tondere*. Vtitur Felix Monachus Gyrwenſis in Vita S. Guthlaci c. 21.

TONDERE, Tonſura clericum aut monachum efficere. Leges Ludouici Imp. apud Murator. to. 1. part. 2. p. 132. col. 2. et lib. 4. Capitul. cap. 35. *Si quis puerum inuitis parentibus Totonderit, aut puellam velauerit, etc.* V. *Tonſorare*.

TON-
DEII

Digitized by Google

DERE ALIVM *contra Legem*, in Lege Alamann. c. 65. §. 1. *Si quis alicui contra Legem Tonderit caput liberum non volenti, cum* 10. *ſol. componat.* §. 2. *Si autem barbam alicujus Tonderit nolentis, cum* 6. *ſol. componat.* DIMIDIO CAPITE TONDERI, Poena ſeruorum latronum in Capitulari 1. an. 809. c. 11. et lib. 1. Capitul. c. 50. TONDERE AD MODVM CRVCIS. Fori Oſcae an. 1347. ſub Iacobo I. Rege Aragon. *Teſtes autem conuicti ad modum crucis capite Tonſurentur, et cum batallo campanae candenti ad modum crucis, in frontibus figurentur, et ita turpiſſime de illa villa, vbi hoc euenerit, expellantur.*

TONDERO, *Tonſura altiſſimarum ouium*, Papiae. In MS. *Tondicrum.*

TONDITVRA, Tonſura. V. in *Acsima.*

TONDVRARIVS, Sarcinator, Gall. *Tailleur*, *Couturier*, in Proceſſu de Vita S. Yvonis, tom. 4. Maii p. 553. Male pro *Condurarius.* V. ibi.

TONEGARE NAVEM, f. Sebo vel pice illinire, ab Italico *Toniçare*, Inducere, illinire, Gall. *Enduire.* V. *Hoſta.*

TONELLA, TONELLVS, etc. V. *Tunna.*

TONENEA. Formula Andegav. 1. *Cido tibi bracile valente ſolidus tantus, Toneneas tantas, lectario ad lecto veſtito valento ſolidus tantus etc.*

TONETVM. Charta ann. 1251. e Tabulario S. Nicaſii Rem. *Recognouit ſe legaſſe vnum medium auenae annuatim percipiendum et aſſignatum ſuper Toneto ſuo, quod acquiſiuit in villa de Pree.* Legendum fortaſſe *Toreto*, colliculo, vel potius *Tolleto.* V. in *Toro.*

TONGILLATIM, *Singulatim*, Papiae. (Gloſſae Iſidori: *Togillatim, ſigillatim.* Et mox: *Tongillatim, ſingillatim. Tongillatim loqui, pranis verbis, a Tongilio paraſito, qui in hoc inuenerat riſus aucupium, vt ſalutatus conuitio reſponderet, et maledicentem* ſalutaret *blandiſſime.* Contrarium ſentit Martinius, qui *Tongillatim loqui*, ſuſpicatur eſſe clare et ſcienter loqui, a *Tongo*, quod eſt noſco, teſte Feſto, quem adi.)

TONGINVS, Decanus judex. V. *Tunginus.*

TONICA, pro *Tunica*, to. 3. Muratorii p. 166.

TONICELLA, diminut. a *Tonica*, Parua tunica. *Tonicella vna de purpura viridi*, in Charta an. 1266. ex Tabul. S. Victoris Maſſil. V. *Tonacella.*

† TONILE, jus quoddam dominicum, t. 9. Ordinat. p. 394. V. *Tonagium.*

TONIMENTVM. Charta an. 1012. apud Murator. delle Antiq. Eſtenſi p. 121. *De areis caſtro cum Tonimento et foſſato circumdato per menſuram juſtam pertice jugiales tres, etc.* Legendum eſt *Tenimentum*, vt in Charta an. 962. ibid. pag. 140. V. in *Tenere* 1.

TONINA, Thunnus ſalſus, Italis *Tonnina.* Conuentiones Saonae p. 54. V. *Tonnina.*

TONINVM FORMAGIVM. V. *Tenerinus.*

TONIS. Gloſſae Iſidori: *Veſtis ludicaria, hiſtrionica, Tonis.* La Cerda mallet: *Veſtis ludiaria, hiſtrionis tunica. Tonis* Graeuio videtur delendum.

TONITRABILIS, Βροντιαῖος, in Gloſſ. Graec. Lat. MS. Editum, *Toniptabilis*, habet. Alii reponunt *Tonitruabilis*, vt eſt in MS. Regio, vel *Tonitrualis.* Lucretius lib. 1.

Neue ruant coeli Tonitralia
templa ſuperne.

Tonitrualis Euangeliſtarum vox, apud Marculfum lib. 2. Formula 1.

TONITRVA RVMPERE. In Notis litterarum Pauli Diaconi haec leguntur: *Dies malus ſequitur eius, ſi ruperis Tonitrua, deinuenies carbones.*

TONITRVARE, *Tonare*, in Onomaſtico ad calcem Actorum SS. Iunii tom. 4.

TONIVM. Teſtamentum an. 1299. apud Baluz. to. 2. Hiſt. Aruern. pag.

Digitized by Google

pag. 522. *Item et Aymiricus filius meus poſſideat et habeat hereditario centum ſolidos rendauales ad vitam ſuam duntaxat. Item et Margarita filia mea volo quod habeat et poſſideat hereditario centum ſolidos rendauales ad vitam ſuam duntaxat. Item lego dicto Guidoni filio meo ſucceſſionem Toninum et freyreſchiam, exceptis centum ſolidis quos Agnes primogenita percipiet poſt mortem Aymerici fratris ſui.* Mendum ineſſe videtur in hac voce, ac fortean legendum *omnium*, adeo vt Guido conſtituatur hæres omnium redditunm, qui aliis fratribus ad vitam dumtaxat conceduntur.

TONIZARE, Certo tono, ſeu modulatione cantare. *Pſalmos juxta Antiphonas Toninare*, apud Beletum cap. 58.

TONLEIVM, TONLIVM, etc. V. in *Teloneum*.

TONNA. (1) Tributi ſpecies. († Leg. *Tonna*, V. in hac v.) Charta Berengeri Comit. Prouinciae ann. 1235. apud Dion. Saluaingum: *Quod nullus Caſtellanus vel Miles ab omnibus euntibus et redeuntibus a montaneis poſſit exigere vel petere aliquid, ſiue multationem, ſiue aliquam beſtiam, ſeu Tonnam, vel aliquid in pecunia numerata*. (2) Dolium; *Tonnagium*. V. *Tunna*.

TONNARIA, Piſcaria thunnorum. V. *Tunnaria*.

† TONNATOR, inter pannorum mercatores recenſetur in Reg. Epiſcop. Niuern. a. 1287.

TONNAVS, TONNELLA, TONNELLVS, Dolium. V. *Tunna*.

† TONNELERIA, TONNELLARIA, vicus Pariſiis, vbi habitant doliarii, Gall. *Tonnelliere*. Ch. Mſ. a. 1263.

TONNINA, Thunnus ſalſus, apud Italos. V. *Tonina* et *Tunnaria*.

TONNITVS, pro *Tinnitus*, Campanae altero latere tantum pulſatae ſonus, Guidoni lib. 2. Diſcipl. Farfenſis cap. 39. V. *Tintinnabulum*.

† TONNOLIVM, praeſtatio ex pane et vino. Ch. Mſ. a. 1317.

TONSA, Ouis. Iacobus Cardin. in Vita S. Petri Coeleſtini lib. 1. cap. 7. §. 5.

TONSARE MONETAM, Tondere, circumcidere, in Statutis Pallaviciniis lib. 2. cap. 37. V. infra *Tonſores*.

TONSATVS, apud Acherium to. 2. Spicil. pag. 218. ex Ratherio, pro *Tonſuratus*, vt ſupra legitur in *Arſenoquita*.

TONSILLA, *Palus dolatus et cuſpide praeferratus, qui nauis religandae cauſa in littore figitur*, apud Feſtum. Vtuntur Accius, Bern. *de Breydenbach* Itin. Ieroſol. p. 240. Scriptor Vitae S. Probatii, to. 1. Febr. pag. 554. etc.

† TONSONA, pellis lanata, Gall. alias *Tonſeau*. Areſt. a. 1369.

TONSORARE, Tondere in Clericum vel Monachum, in Capitularibus Pippini Regis an. 755. c. 11. apud Marculfum lib. 1. form. 19. V. *Tondere*.

TONSORATIO, Tonſura. *Tonſoratio in Clericum*, in Bulla Honorii III. PP. e Tabulario S. Richarii. V. *Tonſura*.

TONSORES. Matth. Weſtmonaſterienſis an. 1247. *Moneta Eſterlingorum . . . coepit deteriorari et corrumpi per illos falſarios monetarum, quos Tonſores appellamus*. *Retonſores monetae*, in Fleta lib. 1. c. 20. §. 12. 128. etc. *Retonſura cruda*, §. 126. quae necdum in laminam aut platam redacta eſt. *Moneta retonſa*, §. 128. *Tonſura*, §. 123. Triueti Chronicon ad an. 1278. *Hoc anno Iudaei pro Tonſura monetae in magna multitudine vbique per Angliam ſuſpenduntur*. *Tonſurare aurum vel monetam*, in Statutis Peruſiae p. 52. Meminit Procopius lib. 3. de bello Gothico c. 1. cujuſdam Alexandri Logothetae, quem Byzantii ψαλίδιον, ſeu Forficulam cognominarunt, quod nummum aureum tam dextre circumcideret, vt eo, quantum vellet, curtato, orbem vel ſic ſeruaret, quo erat antea circumſcriptus. Mox addit: ψαλίδιον γὰρ τοῦτο καλοῦσι τὸ ὄργανον, ᾧ ταῦτα τις ἐργάζεται. V. *Tonſare*.

TONSORIVM, Linteum, quo teguntur pectus et humeri, cum quis raditur, aut etiam peluis ad barbam ablu-

bluendum Guido lib. 2. Diſcipl. Farf. c. 20.

NSVRA ADVLTERA. Proclamaio Ciuitatis Apt. incerti anni: Nulla perſona audeat ſeu praeſumat Tonſuram adulteram portare. Conam ſubditiciam intelligo, qualis unc temporis gerebatur; et cujus ſus recens admodum erat, cum hic rohibeatur: niſi malis hoc ſtatuto etirum eſſe ne quis ſe clericum imulet. TONSVRA ECCLESIATICA. Iſidorus lib. 2. de Eccl. Offic. c. 4. et ex eo Papias: Tonſurae Eccleſiaſticae vſus a Nazareis rortus eſt, qui prius crine ſeruato, euno poſt vitae magnae continentiae euotione completa caput radebant, et apillos in ignem ſacrificii ponere jubebantur. Hujus ergo exempli vſus b Apoſtolis introductus eſt, vt hi, ui in diuinis cultibus mancipati Domino conſecrantur, niſi Nazarei, i. ancti Dei, crine praeciſo innouentur. TONSVRA PETRI, in tertia Vita S. Cuthberti lib. 2. c. 2. Gregorius Turon. lib. 1. de Mirac. c. 8. Petrus Apoſtolus ad humilitatem docendam caput deſuper tonderi inſtituit. Quae quidem Tonſura Petri, non alia eſt ab ea, quam Coronam Clericalem appellant. V. Germanum Patriarcham in Theoria Eccleſ. TONSVRA MONETÆ. V. Tonſores. TONSVRA NEMORVM, Ius excindendi et colligendi ramos in ſilvis. Conuentio ann. 1125. in Probat. nouae Hiſt. Occitan. to. 2. col. 37. TONSVRA PANNORVM, Gall. Tonsure de draps, in Computo an. 1333. tom. 2. Hiſtor. Dalphin. pag. 282. TONSVRARE MONETAM. V. Tonſores. TONSVRARI, dicuntur Clerici, qui tonſuram ſeu Coronam Clericalem accipiunt, in Concilio Meldenſi an. 845. cap. 58. apud Nicolaum I. Epiſtola 7. etc. TONSVRARI MORE ROMANORVM, i. crines detonſos deferre more Romanorum, cum Longobardi ſolutos haberent, apud Anaſtaſium in S. Hadriano PP. pag. 106. TONSVRARI AD POENITENTIAM. Geſta Archiepiſcoporum Treuir. apud Marten. to. 4. Ampliſ. Collect. col. 243.

TONSVRATORES, Exactores, qui Tonſores plebis. Gregorius M. lib. 10. Epiſt. 47.

TONSVRATVS, Idem qui Pſalmiſtatus, Extr. de Reg. Iur. cum inter. id eſt Pſalmiſtae Ordo minor. V. Durandum lib. 2. Ration. cap. 1. num. 1.

TONSVS, Clericus, tonſura initiatus. Teſtamentum S. Remigii apud Flodoardum lib. 1. cap. 16. et Miraeum tom. 1. p. 5.

TONVS. (1) Ioan. Abrinc. de Offi. Eccl. p. 63. Tres Pſalmi . . . . i Tono dicantur. Id eſt voce altior et cantu inflexo, ſeu Gregoriano. Contraria notione pro cantu direct. abſque vlla inflexione in Synod. Limae an. 1582. to. 4. Conc. Hiſp. p. 276. Diebus Dominicis et aliis feſtiue colendis cantent Miſſas et Veſperas; et intra ſeptimanam, vbi cantari non poterunt, recitentur in Tono. Adde Regulam Toribii eodem tom. pag. 666. col. 1. (2) Ch. Sec. IX. apud Paz. t. 6. Anecd. p. 1. p. 86.: Sex camiſae cum tonis.

TOOL, TOOLLVM. V. in Telon.

TOPA, († ager incultus, i. q. Vaſtum 1, a vet. Gall. Tope.) Iuramentum Canonicorum Belnenſium in Burgundia: Et ſi qua alienata vel in ruinam ſeu Topam deducta fuerint ad debitum ſtatum reducam. Iuramentum Decani ejuſd. Eccleſiae Si aliqua ſint alienata aut in Topam poſita ad bonam reparationem repar. faciam. Forte leg. Tertam. V. Tortus 1.

TOPACA, Species panis dulciar. cum caſeo. Conſuetudines Floriac. MSS. Pro ſigno Topacarum, generis panis ſigno praemiſſo et etiam caſ. primario hoc adde, vt digitos vnius manus facias currere per pollicem ejuſdem manus, etc. Ex ſimilitudine ſignorum, quae pro flatonibus facienda dicit Vdalricus ſupra in voce Signum, Topacas idem eſſe conjecto quod Flatones. V. Flatones.

Digitized by Google

TOPARCHA, Τοπάρχης, Loci praeſes, dominus, princeps. Occurrit apud Spartianum in Adriano cap. 13. et recentiores paſſim. V. Gloſſarium mediae Graecitatis. TOPARCHIA. Gloſſae Gr. Lat. Τοπαρχία, *Pagus*. Occurrit hac notione 1. Machab. 11. 28. pro ipſa vero pagi ſeu regionis praefectura dicitur Plinio lib. 5. cap. 14. TOPARCHILITER. Gloſſae MSS. *Toparcha Princeps vnius loci. Toparchiliter, Principaliter.*

TOPAZIO, Topazius. Alnarus in Vita S. Eulogii: *Topaſion* habetur apud Madox Formul. Angl. p. 336. alibi *Topaſium*, vel *Topaſius*.

TOPAZIVM, pro *Typarium*, f. quod *Topazio* ſigillum, ſeu Principis imago inſculpta erat, habetur apud Matth. Paris an. 1246. V. *Typarium*.

TOPHVS, TOPHICVS, etc. V. in *Tufus*.

✝ TOPIA, Ital. *Topaia*, domus caduca, ſemi ruta. Stat. Auellae, a. 1496.

✝ TOPICVS. *Dei topici*, quorum cultus intra muros ſuos terminatur, apud Seruium ad lib. 7. Aen. v. 47., quos Minucius vocat *Deos municipes* et Tertullianus *Deos decuriones*.

✝ TOPINARIA, morbi genus, t. 2. Aug. p. 584. V. ibid.

TOPOTERITE. V. *Lociſeruator*.

TOPPVS, Faſcis, manipulus, vt videtur. Charta Henrici Ducis Saxon. an. 1158. apud Ludewig. to. 6. Reliq. MSS. p. 237. *Cenſus autem per omnes terminos horum trium epiſcopatuum . . . . ſolidus vnus, Toppus lini vnus, pullus vnus.* Saxonibus *Top* dicitur faſtigium, culmen, jugum; Belgis vero cumulus, et vbi de crinibus agitur, cirrus, Gallis *Touffe, Toupet*. V. *Tufa*.

TOPVS, Gr. Τόπος, Locus. Manilius 3. v. penult.

Octo Topos, per quos ſtellae diuerſa volentes.

TORAGERIVS, Carceris cuſtos. V. *Turris*.

TORAGIVM. (1) *Ornatus vel minutus, et dicitur a torus.* Ita Vgutio, et Ioannes de Ianua. Papias editus habet, *Ornatus inimicus*, pro *minicus*, quomodo praeferunt Gloſſae Antiquae MSS. (2) Charta Philippi Aug. an. 1185. pro Ferrarienſi oppido, apud Morimum in Hiſtor. Vaſtinenſi lib. 5. p. 707. *Vinagia ſua omnibus diebus reddent, Toragia in craſtino S. Martini reddere incipient, eo ſcilicet tenore, quod pro omni dolio majore vel minore, quod vendetur, 3. denarios Eccleſiae ſoluent.* Sed legendum *Foragia*, [illegible] *Tolagia*. V. *Foragium* 1. (3) Pro *Geolagium*. V. *Turris*.

TORALE. (1) Supellex lectaria: nam *torum* Latini vocant, quidquid lecto inſtruendo ac inſternendo conducit. Gloſſ. Lat. Gr. *Torale*, περίκλιον. Sic legendum pro περιπλειτον. Gloſſae aliae habent περίκλιτρον. Gloſſ. Lat. Gall. MS. *Thurnum*. *Toral*, *culcitra picta; an puncta?* Papias: *Torale, longae perpetuaeque mappae, a toro dictae.* (2) Tabularium Eleemoſynae S. Pauli Viennenſis: *Infra ſubſcriptos terminos, id eſt a vado aquae, qui vocatur Secuſia, ſicut vadit charreria S. Eugendi, et per Torale in circuitu montis, vſque ad aliud vadum praefatae aquae, etc.* Species aggeris eſt inter agros ducti, per quem inceditur, cum opus eſt, vnde et pro via ceſpititia inter agros extructa ſumitur, vt mox *Torallum*. Charta an. 1370. e Schedis Marchionis *de Flamarens*: *Necnon Toralia, terras, nemora predicta eidem actori eſſe ypothecatas et obligatas.*

TORALLVM, Eadem, vt videtur, notione, ac *Torale* 2. Charta Communiae Bituricenſis an. 1181. *Si quis accuſatus fuerit paſtorale, vel Torallum, vel viam, vel plateam, vel metam araſſe vel fodiſſe, etc.* Vetus Conſuetudo Bituricenſis edita a Thomaſſerio c. 12. *En demande de heritaige entre privées perſonnes, et auſſi en demande ſur action hypotheque, et là où aucun juge ſuis ſon ſujet que il a fait aucune maleſaçon en Toral ou en chemin.* Vbi Vir doctus *Torallum*, effoſſionem denotare ait in veteribus Chartis, neſcio quo vade.

vade. Nam *Torallum*, viae ſpecies fuit, vt mox in *Torale* 2. dicebatur. V. *de Lauriere* in Gloſſ. Iuris Gallici v. *Toral*, et inferius *Turella* 2.

TORALLVS, TORALLVM, Collis, idem quod *Toro*. Charta an. 1238. in libro 1. Feudorum Borbonenſis Dominii fol. 37. *Sicut diuidit ſtrata publica, quae ducit apud Roſeres vſque ad prata des Granges, et vſque ad Torallum Borbonenſe*. Charta ann. 1233. ibid. fol. 73. *Et ibi inuenitur quidam Torallus, qui ſe extendit ſuper vineas de Corp. etc.* Fortean accuratius exponeretur agger ſeu iter ceſpititium inter agros, vt in *Torale* 2. dictum eſt. Idem enim omnino ſonare videntur *Torale*, *Torallum*, et *Torallus*.

TORANVS. V. *Turo* in *Toro*.

TORATIVM, turris, ap. Murat. to. 20. Script. p. 895.

TORBA. (1) Faſcis. Statuta datiaria Riperiae fol. 5. c. 12. *De qualibet Torba pro introitu ſoldi duo. De qualibet libra aeſtimationis ſitullarum pro introitu den.* 4. (2) † Niger ceſpes, qui vicem carbonis praeſtat, i. q. *Turba*. Ch. Mſ. a. 1298.

TORBAC. Teſtamentum Tellonis Epiſcopi Curienſis an. 15. Pippini Regis, to. 2. Annal. Bened. p. 708. *Item villam meam Iliande, ſalam cum cellario, cum omnibus, quae circa ipſam ſalam haberi videntur ex integro; Torbaces, tabulata, barecae, etc.* Et mox: *Cum tabulata, cum Torbacibus, cum orto.* Rurſum: *Item Muriciam ſalam cum cellario, cum caminatis, cum ſolario, cum Torbace, cum ſtabulo, cum barecis, cum tabulata, orto, etc.* Pluries occurrit ibi pro aedificiolo, vt videtur, ſeu parte aedificii mihi incomperta.

TORCAMANS, Manutergium, quaſi *Torchemains*. Statuta S. Victoris Maſſilienſ. ann. 1531. *Prouidere de manutergiis ſiue Torcamans pro tergendis manibus.*

TORCARE, Detergere, ex Gallico *Torcher*. Fleta lib. 2. cap. 78. §. 2. *Boues ſtriliare, Torçare.*

TORCEA, Idem quod mox *Torchia*. Acta SS. Nerei et Achillei, to. 3. Maii p. 14. *Accenſis quatuor Torceis cereis albis.* *Torceys*, apud Kennettum Antiquitatum Ambroſd. p. 574.

† TORCELLARE, f. *torceas* miniſtrare, in Ch. a. 1221.

TORCHA. (1) Vt mox *Torchia*. Conuentio inter Decanum et Capitulum S. Germani Autiſſiod. apud Lobinell. to. 3. Hiſt. Pariſ. p. 100.

TORCHETA, Parua *torcha*. *Torchetam ad ardendum in leuatione Corporis I. C.* in Litteris an. 1420. apud Rymer. to. 9. p. 873. col. 1.

TORCHETVS, vt *Torcheta*, apud Rymer. to. 11. p. 9. col. 1. in Literis an. 1445. (2) TORCHIA, TORCHIA, f. certus coriorum numerus, i. q. *Tacra*, in Areſt. a. 1330. (3) † Modus agri, in Tabul. Apſienſi.

TORCHIA, Funale tortitium, Gall. *Torche*. Knyghton. lib. 5. *Quarum vna* (nauis) *onuſta erat pro magna parte cum fertura equorum, et vna alia cum cera facta in Torchiis, cereis, et talibus, etc.* TORCHES, TORCHII, Eadem notione. Teſtamentum an. 1386. apud Madox Formul. Anglic. p. 429.

† TORCHO, taeda minor, candela cerea, in Ch. a. 1393.

† TORCHONNVS, contextum ſtramen pedibus ſuppoſitum, in Ch. a. 1245.

TORCIA. (1) Idem quod *Torchia*. Acta S. Iuuenalis Epiſc. tom. 1. Maii pag. 404. V. *Torſa*, *Torticia* et *Tortiſius*. (2) TORCIA, TORSIA, Agger ad Ligeris ripas, quo hiemales fluminis exundationes comprimantur. Robertus de monte an. 1169. *Rex Henricus fecit foſſata alta et lata, inter Franciam et Normanniam, ad praedones arcendos: ſimiliter fecerat in Andegauenſi pago ſuper Ligerim, ad aquam arcendam, quae meſſes et prata praedabat, quaedam retinacula, quae Torſias vocant, per 30. fere milliaria, faciens ibi aedificare manſiones hominum, qui Torſias tenerent: quos etiam fecit liberos de exercitu, et multis aliis ad fiſcum pertinentibus*. Nicolaus Triuettus habet hoc loco *Torcias*. Hos aggeres, *Turcies* vocat Conſuetudo Aure-

Digitized by Google

Aurelian. art. 256. Ita Padi accolae illam terrae aggeſtionem, qua agros finitimos a fluminis eruptione defendunt, lingua patria *Argines* appellant, ex Latino forte *agger*. Capitula Caroli M. lib. 4. c. 10. *De aggeribus juxta Ligerim faciendis, ut bonus Miſſus eidem operi praeponatur.* Ita *aggeres Nili* dicuntur in Cod. Theod. tit. de Nili aggeribus, apud Sidonium lib. 5. Epiſt. 5. *Publicarum molium objectus.*

TORCICIVS, f. *Tortilis*, a Gallico *Torſe*. Computus an. 1245. e Bibl. Regia: *Pro pede cujuſdam ciſi Torcicii et redorando* XVIII. *ſ.* V. *Tortiſius.*

† TORCIMANNVS, interpres, Ital. *Torcimanno*, in Ch. a. 1398.

† TORCINIA, funale tortitium, in Ch. a. 1422.

TORCIO, Damnum, injuſtitia, Gall. *Tort*. Chronicon Briocenſe apud Lobinell. to. 2. Hiſt. Britan. col. 884. V. *Tortus* 1.

TORCOLIVM, V. *Tercolium.*

TORCONNERIE, Injuria, Gall. *A tort*. Regeſtum Parlamenti an. 1379. apud Baluz. to. 2. Hiſt. Arvern. p. 165. V. *Tortionarie.*

TORCVLA, Ἐλαιοτριβεῖον, Torcular, in Gloſſis Lat. Graec. Sangerman. MSS. In Editis: *Torculae*, ἐλαιοτριβεῖα.

TORCVLARE, Vuas terere, calcare. Fortunatus Epiſt. ad Syagrium: *Quod iſte Torcularet in fletu, ille apothecaret in fluctu.* Inuentar. an. 1476. *Item plus in eodem ſtabulo vnum torcular . . . pro Torculando vindemiam tempore vindemiarum.*

TORCVLATOR, Ληνοβάτης, in Gloſſis Lat. Gr. Aliae Gr. Lat. Ληνοβάτης, *Calcator, Torculator.*

TORELLA, vel TORELLVS. Teſtamentum an 1386. apud Madox Formul. Anglic. p. 427. *Lego . . . . Radulfo filio meo . . . vnam aulam bleu cum Torellis cum lecto ejuſdem ſectae.* An diminus. a *Torus*, lectulus?

TORELLAGIVM. V. *Terrellagium* in *Torra.*

TORESTINA, Panis certi ponderis. Conuentio Domini et incolarum Caſtri-noui an. 1461.

TORETVS, Colliculus. V. in *Tora.*

TOREVMA, Vas, opus caelatum. Gloſſ. Gr. Lat. Τόρευμα, *Toreuma.* Papias: *Toreumata, vaſa, quae ſunt a torno facta.* Eadem habet Will. Brito. Ioan. de Ianua: *Toreuma, eſt tornatura, vel tornatum vas, vel quidquid tornatur et dolatur, ſive vas ſive lectus, ſive aliud. . . . Vnde Prudentius, Pulchra mero veterique Toreumata rore rigantur.* In Pſychom. v. 370. Τορεύω, *caelo, torno.* Heſychius: Τορεύει, γλύφει. Τορευταί, γλυπταί. Fortunatus lib. 2. de Vita S. Martini:

Emblema, gemma, lapis, Toreumata, thura, falerna.

Improprie vero TOREVMA, pro Toro, vel torali vſurparunt Scriptores aeui inferioris. Saluian. lib. 4. ad Eccl. Cathol. *Natant tricliniorum redundantium pauimenta; vino nobili lutum faciunt; menſae eorum ac Toreumata mero jugiter madent.* Sidonius lib. 1. Epiſt. 2. *Toreumatum, peripetaſmatumque modo conchyliata profertur ſupellex.* TOREVMA, apud Smaragdum in Grammatica MS. in Gloſſa interlineari exponitur *carmen nuptiale.*

TOREYSIVS CASEVS, in Statutis Montis-regalis pag. 308. An a loco, vbi fit, ſic dictus?

TORGIA, Idem quod *Torchia*, Anglis *Torch*. Teſtamentum Richardi II. Regis Angl. apud Rymer. to. 8. p. 75. col. 2. *Et totum iter 24. Torgiae circa funus noſtrum continue deferantur ardentes, etc.* Pluries recurrit ibi.

TORIA, *Panis inciſus*, Papiae: ſed videtur legendum *Torta*. V. in hac voce. Eſt enim *inciſus*, inciſionibus notatus et diſtinctus.

TORICA, pro *Lorica*, mendo typographico; niſi ſit pro *Thoraca;* quae vox idem ſonat atque lorica. Literae an. 1275. tom. 3. Ordinat. Reg. Franc. p. 63. n. 14. *Baliſte vero et quarcelli, torni, ſcuta, Torice, albergiones, etc.*

Digitized by Google

TORIMA, *Cochlear quo calla vertitur.* Amalthea.

TORITVS, f. pro Tortus, cujus frons obducta eſt, noſtris *Refrogné, rechiné*. V. in *Eſcotus*.

TORMAMENTVM, TORMENTVM, pro *Torneamentum*. Charta Matthaei Abbat. Fuſniac. ann. 1237. V. infra *Torneamentum* et *Tormentum* 2.

TORMEN, *Torment*, in Gloſſis Lat. Gall. Sargerman. MSS. ex Ioanne de Ianua, qui *Tormen* habet pro *Tormentum*. Pro dolore inteſtinorum *Tormina* plur. num. paſſim occurrit apud Latinos; vnde *Tormen* dixit I. de Ianua. V. *Tormentum* 1.

TORMENTARE, Torquere, Tormentis excruciare, Gall. *Tourmenter*. Arnoldus Lubec. lib. 2. c. 16. *Teutonicum quendam, quem diu carceris incluſione Tormentauerat, fecit muros aſtendere.*

† TORMENTINA, reſina therebinthina. Tract. mſ. de re milit.

TORMENTVM. (1) Eſt omnium inteſtinorum vexatio. V. Caelium Aurelian. lib. 3. Actor. cap. 17. Gloſſae Lat. Gr. *Tormina*, δυσεντέριον. (2) Pro *Torneamentum*. Epitaphium Rogeri de Mortuomari in Monaſt. Angl. tom. 2. pag. 229. (3) † *Funis quo contrahitur prora ad puppim*, in Gloſſ. vet. Cod. 7613. (4) † TORMENTVM MVRALE, petrariae ſpecies, i. q. *Bombarda*. Murat. t. 21. Script. p. 94.

TORMENTVOSVS, Tormentis plenus. *Ligationes Tormentuoſi organi*, Caelio Aurel. lib. 3. Acut. cap. 6. *Tormentus* eadem notione.

TORMENTVRA, Tortura. Proceſſus de B. Wernhero Mart. to. 2. Aprilis p. 732.

TORMIN. In Epiſtola an. 1113. Ampl. Collect. col. 1115. memoratur *baliſta ad Tormin*; ſed legendum eſt, ni fallor, *ad Tornum*. V. *Tornus* 1.

† TORMOVELAE, Hybernis dicuntur trabes tranſuerſariae, ad portas, vel in aditu viae alicujus, qua arceri equi aut currus ſolent: vel crates mobiles, aut ſepta, quibus pratorum claudi ingreſſus ſolet. Vita S. Aideni Epiſc. Fernenſ. in Hibernia n. 35. *Qui ante nos aperiet Tormouelam vadi.*

TORNA. (1) Duellum, ex formula recepta, quod qui duello rem probaturus eſſet, *tornari* ad duellum diceretur. Charta Alfonſi VI. Imperatoris Hiſp. an. 1086. apud Anton. de Yepez to. 6. *Homicida cognitus dabit centum ſolidos, et tertia pars ſit condonata pro Rege. Si negauerit, juret, quod non fecit, et ad Torna litiget, et ſi ceciderit, pectet centum ſolidos, et 60. ſolidos de campo, et quod vltra expendit in armis et operariis et expenſis.* Vbi *litigare*, eſt *pugnare*. V. in hac voce. TORNARE, In duellum vocare, lege duelli aliquem aggredi. Libertates villae Franchae, conceſſae ab Archembaldo D. Borbonienſi an. 1217. (2) † Quanti pluris res ſit compenſatio, in permutationibus, Gall. *Tournes*, i. q. *Turna* 1. Ch. Mſ. a. 1325. (3) † TORNA, TVRNA, quod in emptionibus rei venditae ſuperadditur in compenſationem partis ejuſdem vitioſae. Ch. Mſ. a. 1342. (4) † Cauum recipiendis aquis quae a montibus decurrunt, gurges, Gall. *Torne*. Tabul. S. Vict. Maſſil.

TORNAFOLLIS, TORNAFOLLVM, Propugnaculi genus, vt *Baſiſolium*. V. in hac voce. Regeſtum Computorum Dalphin. tit. Graiſiuod. an. 1348. fol. 23. *Item fecit fieri quinque Tornafolles nouos et vnum reparari, pro quibus ſoluit et pro 300. fleshonibus carrellorum empennatis, emptis pro garniſone caſtri, 75. ſ. 4. d.* Statuta Vercell. lib. 5. fol. 126. *Item quod aliquis non accipiat vel exportet lignamina alicujus domus, caſſine, molendini, balfredi, Tornafolli, ſpaldi, pontis, ſepium, cupos vel lapides, aſſides ſeu alterius edificii, quod ſit in ciuitate vel curia et diſtrictu Vercellarum.*

TORNAGLIVM, Inſtrumentum quod aquae vi verſatur. Statuta Montisregalis p. 248. *Item ſtatutum quod nulla perſona audeat vel praeſumat facere vel tenere in dicta bealeria ſeu bealeriis aliquod molendinum ſeu*

Oo 5 Torna-

Tornagium, vel aliquod aliud aſſum ſub poena librarum x. *Aſten. pro quolibet et qualibet vice, et totidem pro emenda.*

TORNALE OPVS. Lib. 1. Miraculorum S. Richarii c. 13. *Seruus, quem a Deo dira paſſio angebat hydropica, vt inhabilis haberetur ad omne opus, vixque e loco moueri potuiſſet, poſitus in Monaſterio, vbi Tornale opus exercebatur.* Legendum forte *Torrale*, niſi quis malit *Tornale opus* eſſe quod *torno* fiebat. V. *Torrale* in *Terra.*

TORNALERI. Charta an. 1273. in Regeſto Homagiorum Nobilium Aquitaniae fol. 12. *Tenent vnam ſtagiam ejuſdem feudi cum Tornaleris ſuis*; id eſt, pertinentiis ſeu appendicibus, a Gallico *Tour*, vel Hiſpanico *Torno*, ambitus, vt videtur. Occurrit ibi pluries.

✝ TORNALERIVS, haeres legitimus, qui in *turno* ſ. ordine eſt ad ſucceſſionem, vel qui jure agnationis praedium venditum *tornare* ſ. redimere poteſt. Ch. Mſ. a. 1263. V. *Tornerius* et *Turnus.*

TORNAMENTVM, Praelium hoſtile. Epiſt. 73. ex Francicis to. 4. Ducheſnii: *Forſitan non praeterit cognitionem veſtram Rainaldum Pomponienſem hominem veſtrum Anſericum Montiſregalis in hoc Tornamento cepiſſe.* V. *Torneamentum.*

TORNARE. (1) Diuertere, deflectere: vnde in vocibus, quibus Duces inter praeliandum vtebantur, illa erat: *Torna*, i. deflecte, apud Mauricium in Strategicis. Edictum Rotharis Regis Longob. tit. 104. §. 2. tit. 105. §. 20. et Lex Longobard. lib. 1. tit. 22. §. 6. de Venatore: *Quando eam* (feram) *poſtpoſuerit, et ſe ab ea Tornauerit, etc.* Tit. 25. §. 45. *Nam ſi ſequi coeperit, et ſe de via Tornauerit, etc.* id eſt ſe auerterit, vel deflexerit. *Detornare*, apud Gellium lib. 9. c. 8. et Ammianum lib. 23. Vetus Charta Hiſpanica ann. 1063. apud Blancam p. 635. *Et ſtatim, quando fuerit Tornatus de caualgata, et venerit ad Tutela, etc.* Id eſt, cum reuerſus fuerit, Gallice, *quand il ſera retourné.* Aliis notionibus occurrit in *Torna* et *Turnus burſae.* TORNARE PASTAM, Farinam ſubigere, ſubigendo verſare, et in panem efformare, apud Bernardum in Ordine Cluniac. part. 1. c. 75. *Tornare panem*, in Regula Hireeuallis, inter Probat. Hiſt. Lothar. to. 2. col. 114. et inter Monumenta ſacrae antiq. to. 1. p. 138. TORNATA VINA, *quae Confuſa dicimus*, in Charta Ludouici VII. an. 1141. pro Bituricenſib. apud Thomaſſerium, Gallis *Vin tourné*, Vappa, vinum vapidum: qua notione rurſum occurrit in Chartis an. 1194. et 1279. apud eumd. Thomaſſer. *Vinum acetoſum vel Tornatum*, in alia ann. 1309. to. 1. Hiſt. Dalphin. p. 98. col. 1. (2) ✝ Compenſare, ſupplere, i. q. *Retornare* 6. Gall. *Tourner.* Ch. a. 1290. (3) ✝ Praedium ab agnato venditum redimere. Ch. a. 1334. (4) ✝ In regeſta referre. Ch. a. 1361. (5) ✝ Inſtituere. Ch. a. 1291. (6) ✝ TORNARE PIGNORA, deponere. Ch. a. 1207.

TORNARIA. (1) V. *Turnus burſae*, in *Turnus* 1. (2) ✝ Praedium permutatione acquiſitum. Murat. to. 6. Antiq. Ital. p. 289.

TORNARIVS, Idem qui infra *Tornator.* Charta an. 1052. apud Bohuslaum Balbinum in Hiſt. Bohemica p. 191. (Alia notione legitur infra in *Turnus burſae.*)

TORNATILIS. (1) Torno politus, perfectus, in Canticis Cant. 5. 14 et 7. 2. *Tornatiles manuales*, Wernero Roleuinko de antiqua Saxonia apud Leibnitium to. 3. Scriptor. Brunſuic. pag. 639. *Tornatilis ventus*, Iohanni de Polda, apud eumd. Leibnit. to. 2. p. 509. Turbo, noſtris *Tourbillon.* (2) ✝ Verſatilis. Ch. a. 988.

TORNATIO. (1) Praelium, conflictus, quomodo *Tornamentum* vſurpari diximus. Galbertus in Vita Caroli Comit. Fland. n. 121. TORNATIO, interdum etiam decurſio equeſtris, vel bellica, ſeu *Tornamentum.* Item Galbertus n. 8. *Pro exercitio Militum . . . cum ducentis equitibus Tornationes exercuit.*

(2)

Digitized by Google

(2) TORNATIO, TORNATVRA, Forma, elegantia, Gallis *Tournure*, eadem notione. Guido Abbas Ciſtercienſ. lib. de Muſica. V. *Tornatura* 1.

TORNATOR, qui torno operatur, Τορευτὴς, in Gloſſis Lat. Graec. Aliae Gr. Lat. Τορευτὴς, *Celator, Tornator. Tornatores aut ſimulacrorum ſculptores*, Iulio Firmico lib. 4. c. 7. Occurrit hac notione, in Capitulari de Villis Caroli M. c. 45. et 62. in Chartulario S. Vincentii Cenoman. fol. 54. Hiſtoria Beccenſis MS. fol. 142. *Dederunt Beccenſi coenobio vnum Tornatorem in foreſta de Conchis.* Alia notione legitur in *Turnus burſae.*

TORNATRICES, Saltatrices, mimae. Hincmarus in Capitul. ad Presbyteros dioeceſis ſuae c. 14. *Nec turpia joca cum vrſo vel Tornatricibus antè ſe facere permittas.*

TORNATVRA. (1) Opus torno factum, 3. Reg. 6. 18. V. *Tornatio* 2. (2) Modus agri, jugero reſpondens, Gallis *Arpent*, apud Bononienſes Italos praeſertim, vt colligitur ex Rollandino in Tractatu ſeu Summa de Notaria ſcripta an. 1265. Concilium Marzaliae ſub Honeſto Archiep. Rauennate an. 973. *Vt concederet in duobus locis Tornaturas vinearum 30. videlicet in primo loco juxta Monaſterium S. Iſaiae vineam vnam, quae tribus viis circumdatur, etc.* (3) Menſurae ſpecies, minor *Tornatura* vulgari, quae jugerum eſt, Italis etiamnum *Tornatura di terra.* Statuta Mutin. fol. 26. rubr. 144. *Qui habent terras juxta dictam ſtratam et ab vtraque parte ſtratae, teneantur extirpare terram ſuam per vnam Tornaturam longe a ſtrata.*

TORNATVS, Idem qui *Atturnatus*, Procurator, de quo ſupra. V. Spelmannum in *Atturnatus.*

TORNE, *Agonis genus et certaminis, vnde fortaſſe Torneo*, apud Laurentium in Amalthea.

† TORNEA, turris, propugnaculi ſpecies, i. q. *Tornafollis*, in Ch. Reg. 34.

TORNEAMENTVM, Gallis alias *Tornoiement*, vel *Tourneyement*, nunc *Tournoi*. Auctor Breuiloqui: *Torneamenta dicuntur quaedam nundinae, vel feriae, in quibus Milites ex edicto conuenire ſolent, et ad oſtenſionem virium ſuarum et audaciae temere congregari, vel congredi.* Decurſiones militares, ludicrae equeſtres pugnae: Matthaeo Paris, *haſtiludia, ludi equeſtres:* Willelmo Neubrig. *Meditationes militares, armorum exercitia:* Houedeno, *Militaria exercitia;* quae *nullo interueniente odio, ſed pro ſolo exercitio, atque oſtentatione virium* fiebant, ait idem Neubrig. *Ludi militares*, Thomae Walſinghamo: *Gladiaturae*, Lamberto Ardenſi: *Bellicae illuſiones*, eidem. Ioannes Sariſberienſis l. 3. Metalogici c. 10. *Fuit antiquitus haec jure militari diſciplina Romanorum, vt qui armis fuerant exercendi, ab ineunte aetate aſſueſcerent militiae imaginariae, et ludentes in eo jugiter verſarentur adoleſcentes, vnde poſtmodum in neceſſitatibus Reipublicae feliciter triumpharent.* Chronicon Montis - Sereni ann. 1175. *In exercitio militari, quod vulgo Torneamentum vocant.* Torneamentorum repertorem Gaufridum II. Dominum Pruliaci, (*de Preulli*) in Andibus agnoſcit Chronicon Turonenſe: *Anno 1066. Gaufridus de Pruliaco, qui Torneamenta inuenit, apud Andegauum occiditur.* Chron. S. Martini Turon. *Anno Henrici Imp. 7. et Philippi Regis 6. fuit proditio apud Andegauum, vbi Gaufridus de Pruliaco et alii Barones occiſi ſunt. Hic Gaufridus de Pruliaco Torneamenta inuenit.* Fuit Gaufridus pater alterius Gaufridi, a quo Comitum Vindocinenſium ſeries profluxit. Certe inuentas a Francis ludicras iſtas decertationes, et ab iis primum receptas, et obiri ſolitas, profitentur paſſim Scriptores. Matthaeus Paris an. 1179. *Conflictus Gallicos*, Torneamenta appellat. Huic conſentit Radulfus Coggeshalenſis in Chron. MS. *Dum more Francorum cum haſtis vel contis ſeſe curſim equitantes viciſſim impeterent.* A Francis Torneamentorum vſum accepere Angli, quibus haud innotuerunt,

Digitized by Google

runt, *niſi in diebus Regis Stephani, cum per ejus indecentem molliciem nullus eſſet publicae vigor diſciplinae*, ait Willelmus Neubrig. lib. 5. cap. 4. Tunc enim et ſub Henrico II. *qui Stephano ſucceſſit, Tyronum exercitiis in Anglia prorſus inhibitis, qui forte armorum affectantes gloriam exerceri volebant, transfretantes, in terrarum exercebantur confiniis.* Id prae caeteris teſtatur Rogerus Houedenus, vt et Bromptonus an. 1177. Certum eſt, etiam e Francia in Germaniam inuecta torneamenta. Nam et ſi Fr. Modius in Pandect. Triumphal. ejuſmodi decurſionum et concertationum militarium ſeriem longe ante Gaufr. Pruliacenſis tempora ediderit, conſtat, falſa veris ſaepe miſcuiſſe, et multa ab eo inepte inuenta, et quae apud, non dico eruditos, ſed eos, qui prima Hiſtoriae elementa deguſtarunt, ullam fidem merentur. Prae caeteris vero Byzantini Scriptores ingenue profitentur, ejuſmodi decurſionum artem et vſum didiciſſe Graecos a Latinis, id eſt, Gallis, quos earum primos fuiſſe repertores tradunt; in quibus eſt Niceph. Gregoras lib. 10. Ejuſmodi autem decurſiones, *pro ſolo exercitio, atque oſtentatione virium fiebant*, vt ait Neubrig. *γυμνασίας ἕνεκα σπουδας*, inquit Gregoras, *vt ex ſolenni bellorum praeludio verorum addiſceretur ars vſuſque bellorum*, vt eſt apud Willelmum Neubrigenſem. Cum igitur nullo interueniente odio, ſed ſolius exercitii cauſa, ad Torneamenta conuenirent, decreuere eorum inuentores, vt armis innocuis, gladiis hebetibus, lanceis abſque ferro, ſeu *ἀσιδήροις δορατίσκοις*, vt ait Nicetas, dimicarent, ne, ſi forte vulnera ſibi inuicem infligerent, mutilarent artus, ad bella minus idonei procederent. Ejuſmodi arma, quae *luſoria tela* dicuntur Senecae, noſtri *Armes courtoiſes* appellabant, hoc eſt, vrbana, innocua. TORNEAMENTVM, Hoſtile bellum, praelium. Charta an. 1265. in Tabul. Bonaeuallis. TORNEAMENTVM ACVLEATVM *et Hoſtile*, Matthaeo Paris pag. 554. et 972. dicitur illud, quod vtrimque inter hoſtes publicos ex condicto, infeſtis animis, armiſque et gladiis vel haſtis non hebetibus, ſed ferro et aculeis inſtructis iniri ſolebat, cujuſmodi torneamenta et juſtas, *Armes a outrance* vocabant noſtri. De eo pluribus egit Cangius in Diſſertatione ad Ioinuillam 7. in qua de Torneamentis diſſeruimus. TORNEARE, TORNIARE, Haſtiludio decertare, Gall. *Tornoier*. Theobaldus Epiſc. in Vita Guillelmi Eremitae n. 4. *Circa illius cellam more militari coeperunt Torneare, et bello duellari viciſſim pugillare.* TORNIAMENTARE, Eadem notione. Lambertus Ardenſ. apud Ludewig. tom. 8. Reliq. MSS. pag. 540. TORNEIZARE, Pari ſignificatu. Annales Mediolanenſ. ad annum 1372. apud Murator. to. 16. col. 745. TORNIATOR, Qui decertat in *torneamentis*. Lambertus Ardenſis apud Ludewig to. 8. p. 491. TVRNIARE, Idem quod *Torneare*. Locum vide in *Bohordicum*. TVRNIMENTVM, vt *Torneamentum*. Radeuicus Friſing. de Geſtis Friderici I. Imp. l. 1. c. 8. TORNEARE, Velitari, ante acies decurrere, pugnare. Arnaldus Archiepiſcup. Narbonenſis in Epiſt. de Victoria Chriſtianorum contra Mauros, apud Vghellum in Epiſcop. Sabinenſib.

TORNELLA, Turricula, Gall. *Tournelle*. Rigordus an. 1190. *Praecepit etiam ciuibus Pariſienſibus, quod ciuitas Pariſii .... muro optimo cum Tornellis decenter aptatis et portis diligentiſſime clauderetur.*

TORNERIVM, *Torneamentum*, haſtiludium, *Tournois*. Hiſtoria Cortuſiorum lib. 4. c. 6. V. infra *Torneta*.

TORNERIVS. (1) Idem qui *Tornator*, in Catalogo Sodalium antiquae Confraternitatis B. M. in Eccleſia ejuſdem B. M. Deauratae Toloſanae. (2) † Particeps, qui praedium vel feudum cum aliis poſſidet. Reg. feud. Aquit. V. *Tornalerius* et *Tornarius*.

TORNESIVS GROSSVS, Monetae ſpecies. Gall. *Gros Tournois*. Chronicon

Digitized by Google

icon Aſtenſe ad ann. 1300. apud ſuratot. tom. 11. col. 192. V. *Turoneuſes* et *Groſſus* 3.

RNETA, *Torneamentum.* Theodoricus Abbas lib. 1. Vitae S. Berardi c. 11. V. *Tornerium.*

RNETTVM, vox Falconariorum. ridericus II. Imp. lib. 2. de Arte enandi c. 40. *Eſt autem Tornettum quiddam duobus annulis compoſitum, gyrantibus in ſe inuicem, et oc modo eſt factum, ſunt duo annuli errei, aut aenei, aut argentei, aut e alio metallo facti, magni ad quantitatem annulorum, qui ſunt in jaſis, etc. Quoties igitur timebitur, e falco intorqueat ſe jactis, alligabiur hoc Tornettum annulis jactorum um quadam corrigiola ſubtili et forti, tc. Eſt autem vtilitas Tornetti in oc, quod falco non poſſit vexari per ntortionem jactorum in pedibus uis.*

RNETVM, Campanae inſtructus, Gall. *Mouton.* Tranſactio Abbatem nter et Sacriſtam Monaſterii Craſenſis an. 1381. e Chartulario ejuſd. oci: *Conſueuit recipere de arboribus emorum dicti monaſterii pro aptandis et reparandis cimbalis et campanis dicti monaſterii, videlicet fuſtus ro baſſex Tornetis ſeoſſis, quae ſorum habet ponere dictus ſacriſta.* Vbi egendum videtur *bis ſex Tornetis u noſſis:* quod ſcilicet *Tornetum* oſſi ſeu nauis inuerſae ſpeciem prae ferat. V. *Noſſus* et *Tornus* 4.

ORNEVRA, arbor, quod ad fleum foreſtae extat, Gall. *Tournans.* h. a. 1240.

RNIAMENTARE, TORNIARE, ORNIATOR. V. *Torneamentum.*

ORNICLVM, veſtis ſpecies, qua ollum circumcingitur, ad vſum uerorum ſymphoniacorum. Ch. Iſ. a. 1400.

RNIO, ex Gall. *Tornoi.* Hiſtor. Coenobii Viconienſis c. 13. (apud larten. tom. 6. Ampl. Collect. col. 89.) V. *Torneamentum.*

RNITALIA. Gloſſae Iſonis Magiri ad Prudentii Pſychomach. *Torenmata; celaturae, vel Tornitalia.* Leendum forte *Tornatilia.*

TORNVM, Machina ad trahendas naues aſcendentes in fluuiis, a Gallico *Tourner*, quod inſtar rotae verſatilis eſſet, ſic dicta. Charta Willelmi Epiſc. Autiſſiod. an. 1176. e Tabulario S. Mariani.

TORNVS. (1) Bellicae machinae ſpecies. Charta Petri Regni Majoricarum Domini ann. 1232. *Tali quidem conditione, quod ipſam* (turrim) *bene cuſtodias, et teneas in ea omni tempore vnum Tornum paratum, et vnam baliſtam de Torno ad fidelitatem noſtram et defenſionem ciuitatis ejuſdem.* V. *Baliſta.* Carolus de Aquino in Lexico Militari, haud ſine probabilitate ſcribit *Tornum* baliſtae partem eſſe, et quidam eam, vbi axis vertitur dictamque fuiſſe a vertendo; origine Gallica a voce *Tourner.* Quod ſi vere machina eſt jaculatoria, perſpicuum eſt, inquit, ſic fuiſſe vocitatam a *Tornetto*, quae vox apud venatores in re falconaria et accipitrum aucupiis familiaris eſt, vt mox dicebatur in hac voce. Potiſſimum vero rem ita ſe habere ſtatuit, quoniam a falconibus et re accipitraria non paucae jaculatoriae machinae ſuam appellationem adeptae ſunt, vt alibi notauit ſuper Italicis vocibus *Falcone*, *Sagro*, *Moſchetto*, *Smeriglio*, *Spingarda:* quae poſtea voces ad rem tormentariam noſtrae militiae commigrarunt, propter analogiam et ſimilitudinem cum antiquis illis organis et inſtrumentis. Academici Cruſcani *Torno* definiunt *Strumento da ſtrignere, e da caricar baleſtre, e ſimili armi da trarre.* V. *Tortirella.* (2) Compenſatio, Gall. *Retour*, († vel potius, cenſus qui ſingulis annis ſoluitur, i. q. *Turnus* 2. Charta R. Epiſcopi Carnotenſis an. 1197. in Tabulario ejuſdem Eccleſiae n. 84. V. *Turnus burſae* in *Turnus* 1. (3) Forte Ambitus, Hiſpan. *Torno*, Gall. *Tour.* Donatio an. 935. tom. 3. Concil. Hiſpan. p. 180. col. 2. *In Torno S. Eulalia cum Siſnandi et Geraſio medio.* Conuentio an. circ. 1131. in Probat. nouae Hiſtor. Occitan. tom. 2. col. 461. *Excepto ipſum caſtrum de Poſelſeilas et ipſum Tornum ſuperiorem.*

Digitized by Google

viorem. (4) Inſtructus Campanae, Gall. *Mouton.* Ordinatio MS. Officii diuini in Eccleſia Lugdun. V. ſupra *Tornetum.* (5) Menſurae ſpecies. Statuta Maſſil. lib. 3. c. 18. *Lapides de cara habeant duos palmos de longo, et vnum palmum de alto, et ad minus vnum Tornum de lecto; et lapides de miliario vnum palmum de longo, et vnum Tornum de alto a Torno vſque ad vnum palmum de lecto.* (6) † Verſatile timpanum, apud moniales, Gall. *Tour*, t. 1. Aug. p. 587. (7) † TORNVS EXERCITVS, praeſtatio pro expeditione militari. Reg. feud. Aquit.

TORNVTIO, Vertigo, σκοτοδινία. Ardo in Vita S. Benedicti Anianenſis cap. 38. edit. Mabillonii.

TORO, TORONVS, TORVS, TVRO, TVRONVS, Collis cacuminatus, et rotundus. Charta ann. 1200. tom. 1. Macer. Inſulae Barbarae p. 129. *Non aedificent domum fortalitii in Toro Sachmeriae.* Charta Cornutiana, edita a Suareſio: *Quae ſepis deſcendit per regam ante ad viam cauam; ſiue ad Torum, quae redit vſque ad arcum ſupradictum.* Will. Tyrius lib. 11. cap. 5. *Caſtrum aedificauit, cui quoniam in monte erat excelſo admodum et cacuminato, nomen indidit Toronum.* Matth. Paris an. 1188. *Fecit omnes ſuos in collem aſcendere ciuitati vicinum, qui eo quod inſtar turris erectus ſit in ſublime, et rotundus, Turonus a vulgo nuncupatur.* A Gallico nempe *Tourion.* Iacobus de Vitriaco lib. 1. c. 98. *Acconenſem obſedit ciuitatem, in Torone aliquantum eminenti tentoria ſua collocando.* Charta Hugon. Ibelini an. 1160. in Tabulario S. Sepulcri: *Dedi . . . partem Toronii, quae ſuperjacet Surdis fontibus.* TVRO. Charta Rogerii Comitis Siciliae pro Eccleſia Pactenſi apud Rocchum Pirrum p. 386. Gloſſae Lat. Gr. *Torus*, ἀλένη. *Torum*, ἀλένην. *Toranus*, ἀλένος, τρόφος. Vbi forte legendum *Toronus*, ἀλένη, ὄρος. Vulcanius retinet *Toranus* et emendat ἀλενοτρόφος. Priorius vero legit *Toranius*, vel *Torarius*, ἀλενοτρόφος, vel potius ἀλεισοτρόφος. V. Salmaſium ad Plinium pag. 40. TORETVS Charta an. 1473. ex Schedis Praeſ. de Mazaugues.

TOROC, *Gurgulio:* ita in Gloſſa interlineari in Grammatica MS. Smaragdi.

TOROSVS, Ad taurum ſpectans. *Toroſa vox*, apud Andream Floriac. MS. in lib. 2. Miracul. S. Benedicti. *Tors*, pro *Taureaux*, in Charta vernacula pedagii *de Doing* an. 1341. ex Chartul. 21. Corb. fol. 347.

† TORQVA, taeda cerata, fax, Gall. *Torche.* Ch. a. 1350.

TORQVATVS, Tortus. Monaſt. Anglic. to. 1. p. 1.

TORQVERE. (1) NAVES torquere, in Statutis Maſſil. lib. 4. c. 6. Eas in latus inuertere, vt commodius purgari poſſint. V. locum in *Reſpectus*. (2) † Moleſtare, damnum inferre. Bulla Honor. p. Mſ.

TORQVILLA, Τροχιλία, in Gloſſ. Lat. Graec. Trochlea. Laurentius in Amalthea: *Torquilla*, *Torcol*, *Auis ita dicta, quod collum crebro torqueat.*

TORQVIMENTVM, Βάσανος, Gloſſ. Gr. Lat. MS. Editum habet *Tormentum.*

TORRA, TARRA, ſeu THARRA, Locus vel fornax, in quo torretur auena, quae olim Alamannis, et et hodie, Turgauiis maxime, in cibo et pulmento fuit. Ea vero ſic conficitur. Torretur primum auena cruda, tum molitori pinſenda ſeu molenda traditur, non in farinam minutam, ſed craſſam, ad inſtar hordei, quod vbiuis locorum ad eam formam teritur. Haec Goldaſtus ad hunc locum Eckeardi junioris de Caſib. S. Galli c. 1. *Simile etiam quiddam de lebete aeneo grandi, et de Tarra auenis centum maltrorum commoda cum projectaſſet, etc.* Vbi malim *Torra;* nam et inde *Torrale* et *Torrelaginum* dicta, a torrendo ſcilicet; hordeum quippe vel auena ad cereuiſiam torretur priuſquam molatur. Gregorius Turon. de Gloria Confeſſ. c. 81. *Quidam de vicinis annonas diu infectas aqua ac germine producta conflatas, ſicut ſolet, ſuper vimina contexta Torrere parat*

l. pocula facienda. Et cap. 1. *Iubet eri ex annonis aqua infuſis atque deoctis, meſſoribus poculum praeparari. Hanc autem coctionem Oroſius a coquendo Cocticiam vocari narravit.* Quinius de ciceonis potione, quam Anus Attica Cereri propinquit:

. . . . Lymphamque roganti
Dulce dedit toſta quod coxerat ante polenta.

Polentam vero Plinius ait ex hordeo prius toſto fieri. Veteres denique tam far quam hordeum prius molebant, deinde torrebant; vnde Virgilius lib. 1. Georg.

Et Torrere parant flammis, et frangere ſaxo.

TORRALE, Aedificium, in quo frumenta et grana torrentur et exſiccantur; a torrendo dictum. Leges Burgorum Scoticorum c. 54. *Si aliquis accommodauerit Torrale ſuum alicui, et fuerit combuſtum tempore, quo commodatur, etc.* V. Skenaeum de Verborum ſignificatione verbo *Torralium*. TORRELLAGIVM, Penſitatio, quae ex *torrali* exſoluitur. Charta Epiſc. Ambian. an. 1301.

ORRENS. (1) S. Audoenus in Vita S. Eligii lib. 1. c. 14. *Porro Rex Dagobertus Torrens, pulcher et inclytus, ita vt nullus ei ſimilis fuerit in cunctis retro Francorum Regibus, etc.* An ingenii vis, colorue oris aduſtior ſignificatur? (2) † Fluuiolus, riuus, in Ch. a. 1319.

ORRENTVLVS, Paruus torrens, riuulus, fluuiolus. Charta Fulconis Comitis Andegav. ann. 1033. in Hiſtor. S. Nicolai Andegav. p. 6.

TORRERANVS, turris ſ. campanilis cuſtos. Ino. Mil. a. 1366.

ORRICVLVS, *Paruus torris*, Iohanni de Ianua; *Tiſonnet de feu*, in Gloſſis Lat. Gall. Sangerman.

ORS. Epiſtola an. 1113. apud Marten. to. 1. Ampliſſ. Collect. col. 1114. *Duas archas quarrellorum, vnam ad eſtrif et alteram ad duos pedes, et II. Tors, et II. cros, et II. glomos fili et c. libras cerae.* Idem videtur quod ſupra *Toruus* 1.

TORSA, Fax, taeda, Gallis alias *Torſe*, nunc *Torche*. Obituarium MS. Eccl. Morin. fol. 36vo. *Ordinauit . . . duabus Torſis ardentibus decantari antiphona*, O ſalutaris hoſtia. Litterae an. 1344. e Tabulario S. Audomari: *Recepimus . . . . duas Torſas ponderis* XXXIV. *librarum cerae.* V. *Torcia* 1. et *Tortiſius*.

TORSATA, TORSEL, TORSELLVS, Faſcis, faſciculus, Gall. *Trouſſeau*. Conſuetudines et jura Eccl. Audomar. e Tabulario ejuſdem. V. *Troſſa* et ibid. *Troſſellus*.

TORSATORIVM. Gl. MS. *Laceroli, Torſatoria*.

† TORSELLVS. (1) Faſciculus. V. *Torſata*. (2) † Scalprum ſegnatorium, in Stat. ant. Florent.

TORSERIA, Idem quod *Torſata*, ſeu hippopera, vidulus. Statuta Eccl. Anic. an. 1267. apud Marten. to. 2. Anecd. col. 485. n. 50.

TORSIA, Agger, etc. V. *Tercia* 2.

TORSOR, *Tourmenteur*, in Gloſſis Lat. Gall. Sangerm. ex I. de Ianua, apud quem *Torſores*, *tortores vel cruciatores*.

TORSORIVM, Peniculum, Gall. *Torchon*. *Munda ſicut Torſorium culinae*, Menoto in Sermonibus Quadrageſim. fol. 121. verſo. V. *Terſorium*.

TORTA. (1) Placenta, Gallis *Tourte*. Guill. Brito in Vocab. *Torta, vnde tortula diminutiuum, genus cibi eſt vel panis, quod vulgo dicitur ita.* Erotianus in Onomaſtico ait, ἄρτον ἐγκρυφίαν ab Atticis appellatum eſſe panem ex pinguibus palmulis, farina et aqua confectum, haecque verba addit, ὃν τοῦρταν καλοῦσιν, quae addita a recentiori exiſtimat Hieronymus Mercurialis lib. 2. variar. lection. c. 5. tametſi ſacrorum Bibliorum interpretes ἄρτον ἐγκρυφίαν, *Tortam panis* tranſtulerint, Exod. 29. Numer. 6. 1. Reg. 2. 10. 1. Paralip. 26. et Ierem. 37. Rituale Hebraeorum, e Baronio laudatum: *Deinde paterfamilias Tortam azymam ſub mappa hactenus ſeruatam in fruſta frangebat, in tot particulas illam*

Digitized by Google

illum diſtillens, quod eſſent in coena diſcumbentes, etc. Althelmus de Laude Virg. c. 28.

Punica mala vident granis ſcitiſque referta,
Botros, et ſicos, et plures ordine Tortas.

TORTA CERAE, in Tabulario Compendienſi. TOVRTA. Gerardus in Vita S. Stephani Grandimont. apud Marten. to. 6. Ampliſſ. Collect. col. 1085. TVRTA. Liber Ordinis S. Victoris Pariſienſ. MS. c. 25. *Panis, qui vulgariter Turta appellatur*: Vdalricus lib. 2. Conſuet. Cluniac. cap. 4. *Pro ſigno panis ſigali, qui Turta vulgariter appellatur.* TORTVLA, *Quoddam genus cibi vel panis, quod vulgo ita dicitur*, Vgutioni. Diminutiuum a *Torta*. Gregorius Turon. lib. 1. Miraculor. cap. 7. TORTELLA. Papias: *Artocrea panis carnem continens, vulgo Tortella.* TORTELLVS, ex Gallico *Tourteau*. Papias: *Paſtilli, Tortelli pigmentati, vel unguentati.* TOVRTELLVS. Codex MS. redditpum Epiſcopatus Autiſſiod. TVRTELLVS. Charta ann. 1112. tom. 2. Hiſt. Eccl. Meld. p. 21. *Tertia pars Turtellorum monachorum eſt.* Infra: *Turtellos de Natiuitate.* Ita legendum eſt in Bulla Alexandri III. PP. an. 1169. ex Chartul. Pontiſar. *Apud Herouillam in Eccleſia duas partes offerendae et Turtellorum.* Haec rurſum infra occurrunt. (2) Virga *torta*, qua ſepes continentur ac vinciuntur, V. in *Retorta*. (3) Faſcis, faſciculus. Statuta ciuitatis Aſtae collat. 4. c. 32. Legendum forte *Torſa*. V. *Torſata* et *Treſſa*.

TORTARII, Canonici inferioris ordinis in Eccleſia Autiſſiodorenſi, Gall. *Chanoines Tortiers*, ſaepius *Semiprebendes*, ſic dicti, vt ſuſpicatur D. *Le Boeuf*, vel quod ſimplici *torta* panis donarentur in ſua prima inſtitutione, vel a poſſeſſione quadam *Tortaria*, vernacule *la Torterie* dicta, cujus reddicus primum aſſignari potuerunt a Capitulo ad alendos hoſce Canonicos. Geſta Abbatum S. Germani Autiſſ. in Guidone qui abdicauit an. 1242. apud Labbeum to. 1. Bibl. p. 582. *Blaſius vero hebdomadarius non erat integre Canonicus, ſed tantum Tortarius.* Perperam editum eſt *Portarius*.

TORTELLA, TORTE, etc. V. in *Torta* 1.

TORTIA, Idem quod *Tortis* 1. Fax, taeda. Computus an. 1333. et ſeqq. to. 2. Hiſt. Dalphin. pag. 277. V. *Tortiſius*.

TORTICA, vt *Tortia*. Statuta S. Capellae Bituric. an. 1407. ex Bibl. Reg. V. *Torticus*.

TORTICIA, TORTICIVS, Idem quod *Tortiſius*, Fax, taeda. Ordo Rom. apud Mabillon. to. 2. Muſ. Ital. p. 364.

TORTICIVS. Hiſtor. Inquiſit. Toloſ. apud Limborch. p. 305. *De dictis oſſibus accepit ab eis aliquam partem, et poſuit juxta Torticium domus ſuae ante imaginem Crucifixi.* Interiorum parietem intelligo ſic dictum ab Occitanico *Tourtis*, Gall. *Torchis*. V. *Tortiſſus* et alia notione in *Torticia*.

TORTICORDIVS, *Tortum cor habens*, S. Auguſtino in Pſalm. 146. Locum vide in *Prauicordius*.

TORTICVS, Idem quod *Tortiſius*. Charta Philippi Pulcri apud Bruſſel to. 1. de Feudorum vſu p. 669. V. *Tortica* et *Tortiſius*.

TORTILITER, Modo qui torquet, I. de Ianua; *Tormentablement*, in Gl. Lat. Gall. Sangerm. MSS.

TORTILOQVIVM. Gloſſ. Gr. Lat. *διάλεκτος συνεστραμμένη, Tortiloquium*. Alibi: *συνεστραμμένη διάλεκτος, Tortiloquium*. *Oratio inuerta*, apud Plautum in Ciſtellar. *Inuoluere ſenſum et verborum volumina*, apud Gellium; *Inuerſa verba*, apud Lucretium l. 5.

Inuerſis quae ſub verbis latitantia cernis.

TORTINA, Staterae ſpecies, f. pro *Trutina*. Statuta Peruſiae fol. 56. *Si quis menſurauerit ad menſuram vel pondus, ſcandalium, ſtateram, ſeu Tortinam, vel balanciam*, etc.

TORTINVS, cereus certa ratione contortus, in Ch. a. 1290.

TORTIONARIE, Injuria, Gall. *a tort.* Arreſtum Parlamenti ann. 1531. inter Priuilegia Ordinis S. Iohan. Hieroſol. p. 251. V. *Tortionarius.*

TORTIONARIVM. Gloſſae MSS. Sanna, *Tortionarium.* Haud ſcio an referri queat ad ſequens.

TORTIONARIVS, Injuſtus, injurioſus. Practicis Gallicis *Tortionaire.* Arreſtum Parlamenti ann. 1394. apud Meneſterium in Prob. Hiſt. Lugdun. p. 76. col. 1.

TORTIRELLA, TORTORELLA, Machinae bellicae ſpecies, a torquendo, ſeu jaciendo, vt videtur, appellata. Rolandinus in Chron. lib. 8. c. 12. V. *Prederia* et *Ternus* 1.

TORTISIVS, TORTITIVS, Taeda, *Torſe*, vel *Torche*, Gallis Synodus Exonienſis an. 1287. c. 4. V. *Torticia*, *Intortitius* et *Intorticium*.

TORTISSVS, Lutum paleatum, ab Occitanico *Tourtis*, Gall. *Torchis.* Reparationes factae in Seneſcallia Carcaſſonae ann. 1435. e MS. Cl. V. *Lancelot.* V. *Torticius.*

TORTITVDO. (1) Gibboſitas, apud Conſtantinum Afric. lib. Pantechn. cap. 8. (2) Idem quod *Tortus* 1. Injuſtitia, violentia. Chronicon Beccuenſe pag. 602. *In cauſa violentiae et Tortitudinis*, *etc.* Alibi: *Pro multis Tortitudinibus et ſceleribus.* Inter *malos uſus* et *tultas*, *Tortitudines*, hoc eſt, injuſtae exactiones, recenſentur in Charta an. 1062. e Tabulario S. Victoris Maſſil. *Tortitudo peccati*, apud Lambertum Abb. S. Rufi in Floribus Pſalmorum MSS. *Tortitudo morum*, in Actis Ven. Erluini Abb. to. 7. Maii p. 845. *Tortas et confragoſas*, dixit Plautus in Menaechmis.

TORTIVS, Idem quod *Tortiſius.* Charta ann. 1269. apud Lobinell. to. 3. Hiſt. Pariſ. p. 47.

TORTIVVM VINVM. V. in *Vinum.*

TORTIX CEREVS, Idem quod *Tortiſius.* Teſtamentum an. 1300. e Schedis Marchionis *de Flamarens.*

TORTOLANI, haeretici Waldenſium ſectatores, quod *Tortellum* facerent, de quo communicabantur, in Bibl. Dominic.

TORTOR. (1) Iaculator, qui tela *torquet*, immittit, vibrat. Radulfus Cadom. in Geſtis Tancredi tom. 3. Anecd. Marten. col. 167. (2) † Baculus quo funes carrorum contorquentur. Ch. Mſ. a. 1332.

TORTORELLA. Annales Mediolan. ad ann. 1389. apud Murator. to. 16. col. 808. *Fermalium vnum auri cum vna Tortorella ſuper vno radio auri.* Italis *Tortorella* eſt Turtur junior. V. *Tortoreta.* Occurrit alia notione in *Tortirella.*

TORTORERIAE CORDAE. V. in *Corda* 3.

TORTORETA, dimin. ex *Tortora*, ni fallor, Italis Turtur. Funus Iohannis *Galeae* Ducis Mediol. an. 1402. apud Murator. to. 16. col. 1035. *Erant enim prima duo ſcuta cum ſola aquila nigra . . . alia duo cum radio ſolis cum Tortoreta.* V. *Tortorella.*

TORTORIVM, Carcer, cuſtodia. Miracula MSS. S. Angilberti n. 56. e Tabulario S. Richarii.

† TORTOSVS, intortus. Invent. a. 1295.

† TORTOYRICYRA, Iunis. Comput. a. 1334.

TORTVA, Teſtudo, ex Gallico *Tortue*, apud Silueſtrum Girald. in Topogr. Hibern. Diſt. 1. c. 7.

TORTVCA, Matthaeo Siluatico, *Teſtudo nuda.*

TORTVLA. (1) Τροχιλέα, in Gloſſis Lat. Gr. Trochlea. Aliae Gr. Lat. Τροχιλέα, *Tortula*, *Trogala.* (2) Placentae ſpecies. V. *Torta* 1.

TORTVM, Damnum, injuſtitia. V. *Tortus* 1.

TORTVOSA, nude, Gladii ſpecies, eadem quae *Machua tortuoſa.* Leges Furnenſes MSS. ex Archiuo S. Audomari.

TORTVOSITAS, Prauitas, dolus. Tertullianus de Carne Chriſti c. 20. *Qualis eſt autem Tortuoſitas veſtra, vt etc.* Adde l. 4. contra Marcionem, c. vlt.

TORTVOSVS, *Injuſtus*, *falſus*, in Gloſſario Barthii, apud Ludewig. to. 3. Reliq. MSS. p. 117. *Tortuoſiſſima*

ſiſſima nidoſitas, S. Auguſtino lib. 2. Confeſſ. extrem.

TORTVRA. (1) *Torturae*, Cruciatus, Tormenta, ſeu ſupplicia, quibus ad eruendam a reis confeſſionem judices vti ſolent: Gallis *Tortures*. Quod quidem *torturarum* genus Anglis inauditum, Francis vt inhumanum paſſim ii objiciunt. Ioan. Forteſcutus de laudibus legum Angliae c. 22. Sed hoc non nouum. Auctor ad Herennium: *Majores noſtros dicemus, veri inueniendi cauſa cruciatibus ac tormentis voluiſſe quaeri, et ſummo dolore homines cogi, vt quicquid ſciant, dicant.* (2) Idem quod *Tortus*, *Tortitudo*. Charta Petri Epiſcopi Albanenſis Cardin. an. 1078. in Bibl. Cluniac. *Nullam laeſionem vel Torturam inferre praeſumant.* Alia an. 1003. in Biblioth. Sebuſiana p. 265. *Donauit et omnino finiuit Deo et B. Petro ad locum Cluniacum vnum receptum, quem in Lauariaco exigebat, omneſque malas conſuetudines ac depraedationes, ſeu Torturas, quas ibi per ſe vel per ſuos exercebat, funditus werpiuit et abſoluit.* (3) Circuitus, iter obliquum, ſinuoſum, Gall. *Tour, Détour.* Epiſtola ann. 1204. apud Marten. to. 1. Anecd. col. 786. (4) Compreſſio tortilis. Bernardus part. 1. Ord. Cluniac. c. 46. TORTVRA CAPILLORVM. Vita MS. Geraudi de Sala apud Stephanotium to. 2. Antiq. Pictav. MSS. p. 576. V. *Capillus*.

TORTVS. (1) TORTVS, TORTVM, Damnum, injuſtitia, vis, violentia alicui illata. Io. de Ianua: *Tortus a torqueo dicitur. Hic tortus, tus, i. * corriſio, vel injuria.* Gloſſ. Lat. Gall. *Tortus, ta, tum, Tort, injurieux. Tortus, tus, torſion, ou injure.* Edictum Piſtenſe Caroli Calui c. 20. *Sic injuſtitiam iſtam exſoluant, ſicut illi, qui in ſuo miniſterio Tortum faciunt.* Cap. 23. *Sicut ille, qui Tortum in ſuo Comitatu, vel miniſterio fecerit.* Latini porro *tortum*, ſeu *tortuoſum* dicunt, quidquid obliquum eſt, vel non rectum; vnde damnum, vel injuſtitia aliqua, ſeu violentia recto opponitur. Gloſſae Lat. Gr. *Tortus*, *καμφθεὶς*. Gloſſae Gr. Lat. *μανιάξ*, *Tortile*, *circulus tortus*. Papias: *Linea dicitur, qua lignarii vtuntur, ne Tortum aliquid conſtruant.* Prudentius in Apotheoſi hymno 1.

Tam multa ſurgunt perfidorum
compita
Tortis polita erroribus.

(2) Torques. Euſtochius in Vita S. Pelagiae meretricis c. 11. in Vitis Patrum. (3) Idem, ni fallor, quod *Tortiſius*, Fax, taeda. Ioh. Blakman. de Virtutibus Henrici VI. Regis Angl. p. 298. *Conſueuerat etiam ex permaxima humilitate et deuotione, nocte et Dominicae Reſurrectionis tempore propria manu gerere magnum Tortum, ob reuerentiam Dominicae Reſurrectionis et fidem.*

TORTVVS, Diſtortus, curuus, Gall. *Tortu.* Miracula S. Thomae Aquin. to. 1. Martii pag. 377.

TORTZA, *Fax*, in Amalthea. V. *Tortiſius*.

TORVA, Ceſpes. Polyptych. Fiſcann. an. 1235. V. *Turba* 1.

† TORVIDVS, toruus, t. 1. Ian. p. 301.

TORVLVS, in re muniſtoria, faſcia eſt, vt exponit Carolus de Aquino in Lexico Milit. v. *Arx*, quae propugnaculi partem inferiorem, quae decliuis eſt, diſcriminat a ſuperiori, quae plana eſt et recta; quid vero ſit in Galea apud Ammianum lib. 16. *Cujus vertici flammeus Torulus aptatur*, eſt diuinandum; etſi eidem Gloſſatori videtur indicari pars editior Caſſidis, aut ornamentum aeneum rubri coloris.

TORVM. Charta Longobardica ann. 774. apud Vghellum tom. 8. p. 34. *A fine Venatoris vſque in ſtrataſtam inter duo Tora.* Charta Cornutiana vetus edita a Suareſio: *Quae ſeptem deſcendit per regam ante ad viam Cornam, ſiue ad Torum, quae redit vſque ad arcum ſupradictum, etc.* V. *Tori*, *Torale*, et *Torallum*.

† TORZIZIVM, fax, taeda. Teſt. a. 1409

TOSCA. Charte Theobaudi *Chabot*, ex Tabulario Abſienſi fol. 219. *Donauit*

Digitized by Google

namus ſiquidem libere Deo et S. Mariae et habitatoribus Abſiae . . . in praemiſſo feodo 2. ſextariatas terrae, et vnam Toſcam, quae ab antiquis Gambuerca a nobis vocatur; tali conuentione vt in illa domum et capellam in honore glorioſae Dei genitricis Mariae et noſtro adjutorio conſtruant . . . Donamus etiam illis aliam Toſcam, quae vocatur Firmitas, et 10. ſextariatas de noſtra propria terra, quocumque ipſi eam praedicto feodo meliorem inuenerint, ipſaſque duabus praefatis ſextariatis et duabus Toſcis concedimus illis ab omni calumnia, prece et pretio funditus liberare et expedire. Idem Tabular. fol. 122. *Ructuram ruinatae terrae juxta Toſcam Boni repaſti, quae antea Cambiteria vocabatur.* Tabular. Daouenſis Abbatiae fol. 61. *In terra, quae eſt juxta domum et ſuperiorem Toſcham et landas.* Lucus ſeu arbores ad ornatum conſitae. Prouincialibus *Tueſco* rubum, Gallis *Buiſſon*, ſignificat. V. *Toſta*, *Tuſca*, et *Touchia*.

TOSCHVS, nemus, ſiluula, i. q. *Toſca*. Ch. a. 1297.

TOSONDI, Francis vett. Mille. V. *Thunno*.

TOSPRI, pro *Tolpri*. V. in hac voce.

TOSSICARE, Toxico ſeu veneno inficere, apud Italos. Legitur in Chronico Parm. ad ann. 1249. apud Murator. tom. 9. col. 776. et alibi V. *Toxicare*.

TOSSICATOR, Qui inficit toxico, in Annalibus Genuenſ. ad an. 1289. apud eumd. Murator. to. 6. col. 598. V. *Toxicator*.

TOSSICVM, pro *Toxicum*, Venenum, Ital. *Toſſico*, apud Murator. to. 12. col. 559. etc.

TOSTA, Panis toſtus, Gall. alias *Toſtée*. Menotus Sermon. fol. 121 vo. V. *Toſta*.

TOSTACIO, Ὀπτησις, in Gloſſis Lat. Graec. In Graec. Lat. additur *Coctura*.

TOSTEA, pulmenti Species ex piſis toſtis Ch. Mſ. a. 1357.

TOSTVM, vel TOSTA. V. in *Toſta*.

TOTA. (1) Idem quod *Tolta*. Meminit Salmingus in Tract. de Iurib. dominic. cap. 40. praediorum conceſſorum in emphyteuſin *ad Totam et talliam, et miſericordiam domini*. V. *Tolta*. (2) Charta an. 1155. apud Gariellum in Epiſcopis Magalon. p. 127. *Iuſtitias, albergas, Totas, queſtas, ſiue aliquas alias injuſtas exactiones, etc.* Charta an. 1232. in Regeſto Comitum Toloſae Camerae Comput. Pariſ. f. 103. *Terras cultas et incultas, nemora et bartas, prata et paſcua, cenſus, vſus, quarta, quinta, decima, et agrarias et primicias, oblias et dominationes, Totas, toltas, eſcaducas, etc.* Alia an. 1234. f. 102 *Oblias et dominationes, Totas, queſtas, et albergas, et toltas, adempriua et ſucceſſiones, etc.* Vbi neſcio an *Tota* aliud ſit a *Tolta*, quod ibidem apponitur; nam et *Tote* pro exactione dicitur. Charta Libertatum villae Peruſienſis an. 1260. apud Thomaſſerium: *Li Sires ne la Dame de la Peroſe . . . ne haut en la vitae herbergage, ne Tote, ne taille, ne queſte, etc.* (3) Veſtis ſpecies qua totum corpus inuoluitur. Gallia Chr. nouae edit. to. 4. col. 1151. *Dedit Conuentui Celſiniac. capucia forrata atque Totas, quibus tunc temporis valde indigebant.* Niſi forte legendum ſit *Tocas* vel *Toxas*. V. *Toca* 2. *Togua* et *Toxa*.

TOTAGIVM. (1) Idem quod *Tota* 1. vel *Tolta*, reditus prouentus. Charta an. 1231. e Tabulario ſancti Clodoaldi: *Majoria ab omni Totagio erit libera et quitta.* (2) Solidum. *Totage*, pro *total*, in Conſuetud. Aruernenſi c. 21. art. 8. Tabularium Epiſcopatus Autiſiod.

TOTALIS, Totus, integer. Epiſtola Calixti III. PP. an. 1456. ad Carolum VII. Regem Franc. e Bibl Regia: *Totalis exercitus*, in Diario Belli Huſſitici apud Ludewig. to. 6. Reliq. MSS. pag. 182.

† TOTALITAS, abundantia, Ch. Mſ. a. 1278.

TOTALITER, Prorſus, omnino, penitus. Paſſim occurrit apud Scriptores medii et infimi aeui: quod improbat Voſſius lib. 1. de Vitiis ſerm. c. 25. et l. 4. c. 35.

TOTANVS, *Auis genus, et piſcis marini*, in Amalthea. Italis *Totano*, ſpecies eſt gallinae ſiluaticae.

TOTENNIS, Tot annorum; in Vita B. Columbae Reatinae, to. 5. SS. Maii p. 352. *

TOTFARIAM, *Tot modis fando: et tot modis in genere.* Martinius in Lexico.

TOTHLANDA, Modus agri apud Anglos. Antiquit. Ambroſd. ad ann. 1380. *Cum vna virgata terrae, et cum vna Tothlanda, et octo acris, etc.* Veram *Tothlandae* dimenſionem aſſequi ſe non poſſe fatetur Kennettus in Gloſſario ad calcem. Quid ſi *cum vna Tothlanda* idem ſit quod *cum vna alia terra*, ab Anglico *Tother*, alter, et *Land*, terra?

TOTO, aduerb. *Omnino*, ὅλως, in Gloſſ. Graec. Lat. *Alicujus eſſe in Toto*, ad aliquem omnino pertinere, in Diplomate an. 1341. apud Ludewig. Reliq. MSS. to. 5. p. 530.

TOTTONARIVS EQVVS. Vegetius lib. 1. de Arte veterin. c. 56. *Equos, quos vulgo Trepidarios, militari vocabulo Tottonarios vocant.* Idem lib. 4. c. 6. *Inter Colatorios enim, et eos (equos,) quos Totonarios vulgus appellat, ambulatura eorum media eſt.* Legendum puto vtrobique *Trottonarios*, vulgo *Troteniers*, de qua voce agimus in *Trotare;* nam *trepidarios* equos ita appellari obſeruat Vegetius. At Salmaſius ad Capitolinum *Guttonarios* emendat. Hunc conſule, ſi lubet, pag. 247.

† TOVBAILLIA, mappa, manutergium. Ch. Mſ. a. 1473. V. *Toacula.*

† TOVCHIA, nemus, ſiluula, Gall. ol. *Touche.* Lit. remiſſ. a. 1354. V. *Toſchus.*

TOVCHVS, Lapis lydius, Gall. *Pierre de touche*, Angl. *Touch-ſtone.* Litterae an. 1369. apud Rymer. to. 6. p. 611. col. 1.

TOVLEYVM, V. *Tonleium* in *Telon.*

† TOVRAGIVM, quod carcerum cuſtodi ab incarcerato ſoluitur, Gall. ol. *Tourage.* Stat. eccleſ. S. Petri Inſul. V. *Geolagium.*

TOVRMENTVM, pro Tormentum, a Gallico *Tourment*, in Litteris an. 1292. tom. 4. Ordinat. Reg. Franc. pag. 611.

TOVRTA, TOVRTELLVS. V. in *Torta* 1.

† TOVSQVATA, i. q. *Touchia*, in Ch. a. 1349.

† TOVSSA, idem in Ch. a. 1319.

TOVTA, Exactionis ſpecies. V. *Tolta.*

TOVTENA, Species piſcis, Loligo, Ital. *Totena*, Gall. *Cofferon.* Statuta Maſſil. lib. 6. cap. 17. *Piſces minuti, ſcil. Sardinae, Iarreti, Sueleti, Bognae, Aurioli, Toutenae, etc.*

TOVZELLA, Annonae ſpecies, Occitanis *Touzelle* vel *Miſſole*, de qua pluribus in Reſpont. ad Quaeſt. Prouinc. to. 1. c. 61. p. 553.

TOWAGIVM, Nauis ſubductio in [illegible]tiorem ſtationis partem, ſeu [illegible]ductio per nauiculas alligatas; [illegible] ejuſdem ad alterius nauis puppim alligatae, remulcatio, Gall. *Touage*, Angl. *Towage*, a voce [illegible] *Touer*, remulcare, alicubi *Remorquer.* Will. Thorn. an. 1256.

TOWELLA, Mappa. V. in *Toacula.*

TOXA, Stragulum e groſſo panno. Papias: *Stragulum; veſtis, quae To[illegible] dicitur.* Grimlaïcus in Regula Solitarior. c. 50. *Sufficiant autem [illegible] ſtramenta lectorum, matta et cilicium, ſagum, vel Toxa et capitale.* V. *T[illegible]ta* 2.

TOXICARE, Veneno inficere, [illegible]te, apud Ioh. Sariſber. l. 1. c. [illegible] l. 3. c. 9. et alios recentiores p[illegible]ſim. V. *Toſſicare.* TOXICATOR, Venenarius, qui venenum propinat, apud Lambertum Schafnaburgenſem ann. 1054. et in Gemma, [illegible] etiam *Toxicatrix*, *Venefica.* TOXICVM, Τοξικὸν, Venenum: [illegible] nota. TOXICVS, Toxico infectus, venenatus. *Toxicum telum*, in Actis SS. Aprilis to. 2. p. 41. *Toxicum pectus*, ibid. p. 43. *Toxica po[illegible]* ibid. p. 586. Fortunatus in Vita S. Hilarii Pictav. lib. 1. c. 1. n. 6. *Cum Ariana haereſis venenata de radice flore Toxico pullularet, etc.*

† TOXI

-TOXICATIO, toxici ſ. veneni praebitio, ap. Oefel. Scriptt. Bauar. t. 1. p. 42.

OXVS, Arcus, a Graeco Τόξον, Agnellus lib. Pontif. part. 2. c. 3. *Toxos adhibete in armis.*

OYA, Puluiuaris tegumen, Gall. *Taye.* Inuentar. Eccl. Nouiom. an. 1419. de pannis: *Item vna Toya operata de ſerico ad faciendum vnum cuſſinum.*

OYCVM, vox corrupta pro *Ptochium*, πτωχεῖον, Locus vbi pauperes degunt et aluntur. Index vett. Canonum to. 3. Concil. Hiſpan. p. 19. col. 1.

TOYSA, faſcis, faſciculus, in Ch. a. 1353.

TOZELLA, annonae ſpecies, i. q. *Touzella*, in Comput. a. 1488.

TOZOLVS, TOZZVS, fruſtulum, ab Ital. *Tozzo*, in pact. a. 1281.

ABACA, Ital. *Trabacca*, Tentorium, Chronic. Eſtenſe ad an. 1317. apud Murator. to. 15. col. 381.

ABALE, Lignum, quod tranſit per rotas. Ioannes de Garlandia in Synonymis. TRABALE IVDICIVM. Concilium Toletan. XIII. c. 2. *Vidimus multos et flevimus, ex Palatini ordinis officio cecidiſſe, quos et violenta profeſſio ab honore dejecit, et Trabale judicium aut morti, aut ignominiae perpetuae ſubjugauit.* Quo loco *Trabale judicium* dici videtur firmum, ratum, et ſupremum; ſolemne enim eſt veteribus Scriptoribus *Trabale* appellare, quidquid ingens firmum eſt, eodem ſenſu, quo *Trabalis juſſio* dicitur in Nov. Theodoſii de Iudaeis, quae cum ſumma ueritate exercetur: *Trabali juſſione decernimus, vt quicunque, etc.* Ita *clauo trabali figere* dixit Cicero 5. in Verr. Paulinus Nat. 9. Felic.

Corpora transfixis Trabalibus inclyta clauis.

ta SS. Ferreoli et Ferrutii: *Capitas beatorum Martyrum Trabales . . . . malleis ferreis affixi.* loſſ. Gr. Lat. δοκώδεις, *Trabalis.* t igitur *judicium trabale* adeo firum et validum, vt quemadmodum valida trabs flecti aut diſrumpi non poteſt, ita et illud nulla ratione conuellatur. TRABALE FERRVM, pro Gladio, poëtice dixit Odo de varia fortuna Erneſti Bauariae Ducis, tom. 3. Anecd. Marten. col. 370.

TRABARIAE, *Nauiculae in fluminibus, quae e ſingulis trabibus cauantur, vnde et dicuntur. Hae et litterariae vel caudicae.* Papias ex Iſidoro lib. 19. Orig. c. 1. quem vide. Vox *trabs*, pro *naui*, vſurpata ab Ennio, Virgilio, Catullo, Horatio, etc.

TRABATICVM, Tributi ſpecies, forte pro *Trabibus* ad publica opera deuehendis, vel praeſtandis. Charta Hlotarii Imp. an. 840. apud Chifſletium in Tornutio: *Nullus theloneum, aut ripaticum, ... aut cenaticum, aut paſtionem, aut Trabaticum, aut vllum occurſum, vel vllum cenſum . . . exactare praeſumatis.* Hinc emendandum eſt Priuilegium an. 831. inter Inſtrum. Gall. Chriſt. nouae edit. to. 5. col. 463. vbi perperam legitur *Trabuticum.* Eadem omnino notione *Trauaticum* habetur in Diplomate Ludouici Pii an. 821. to. 1. Ampl. Collect. jam laudato col. 77. *Trauuaticum* vero in alio ejuſd. Imp. Diplomate an. 814. to. 2. ejuſd. Ampl. Collect. col. 22. *Trobaticum*, in alio Ottonis III. Imp. an. 985. ibid. to. 1. col. 335. Innocent. III. lib. 13. Epiſt. 115. *Parciates* (ſunt ii Rauennatibus Cuſtodes ſyluarum ſeu parcorum) *per monaſterium certum numerum Trabium in feudum percipiebant de ſylua.* V. Senatorem lib. 4. Epiſt. 8.

TRABATTERE. Pactus Legis Salicae tit. 28. §. 4. *Si quis foeminam ingenuam granidam Trabattit, et ipſa foemina fuerit mortua, etc.* Vbi Lex Salica tit. 26. §. 4. nude habet: *Si quis foeminam granidam occiderit, etc.* Wendelinus *trabattere*, ex *trans*, et *battere*, efficitum putat, quod eſt perquam ſaeuiter percutere. V. *Tribattere*, Wendelini ſententiae fauet Italicum *Trabattere*, quod etiamnum ſignificat Verberare, percutere. Attamen non arridet Eccardo, qui *Trabattere*, ſeu *Transbattere* in-

Digitized by Google

interpretatur Ire ſuper aliquem, ſiue aliquem pedibus conculcare, indigne tractare, notione deducta a *trans* Latino, et Germanico *batten*, Ire; vnde, inquit, *batte*, *patte*, *pote*, *pfote*, pes; inde etiam reſtat *batſchen* vel *patſchen*, ire. Hinc, ſi eidem credimus, Itali *paſſare*, Galli *paſſer*, tranſire deſumſerunt.

TRABBA, Trabs. *Perſpexerunt tectum . . . quod coopertum eſt cum tabulis et Trabbis*, in Actis SS. Maii tom. 2. pag. 841.

TRABEA. (1) *Porticus tecta dicitur.* Ita Gloſſae antiquae MSS. Addit Ioan. de Ianua, *Trabibus*. Galli *Travée* dicunt ſeriem trabium, vel ſpatium inter duas trabes Papias: *Tenda, quae ruſtice Trabea dicitur.* (2) ✝ *Genus eſt veſtis imperialis, qua ſoli imperatores vtebantur; vnde trabeatus, trabea indutus.* Gloſſ. Bibl. MS. anon.

TRABEATIO. Charta continens Electionem Froterii Epiſcopi Caturcenſis, an. 990. ſic clauditur: *Schedula hujus indaginis a corporea Trabeatione Verbi diuini anno 990. Ind. 3.* Alia in Tabulario Conchenſis Abbat. in Ruthenis n. 83. *Facta Charta wirpitionis, vel exuacuationis, ſiue ſecuritatis, anno Trabeationis Dominicae 1013.* *Trabeationem* minus recte Cangius Crucifixionem ſeu Paſſionem Chriſti eſt interpretatus: nam Incarnatio ſeu Natiuitas hac voce ſignificatur; quod aperte demonſtrari poteſt Chartis bene multis. Decretum Electionis Borelli Epiſcopi Rotenſis apud Baluzium to. 2. Capitul. col. 630. datum dicitur *anno Trabeationis D. N. I C.* MVII. *aera* MLV. *Indictione* XV. *Concurrente* I. *Epacta* XX. Notum eſt aeram Hiſpanicam epocha Natiuitatis Chriſti antiquiorem eſſe annos 38. Totidem annis aera Decreti laudati ſuperat annum *trabeationis*. Praeterea caeterae omnes notae chronologicae anno Natiuitatis conueniunt, non Paſſionis, vt et *annus* XXI. *regnante Roberto Rege* ſub finem hujus Decreti notatus. Idem probant Charta 145. Appendicis Capitul. quam laudat ipſe Cangius, alia an. 947. Marcae Hiſpan. col. 860. etc. In quibus omnibus adjunctae ſunt aliae temporis notae Natiuitatem conſtanter indicantes, non Crucifixionem. *Trabeatio* autem, non a *trabe*, qua Crux intelligi poſſet, ſed a *trabea*, togae ſpecies, deducitur, atque et hoc, niſi me fallo, S. Fulgentius Sermone de S. Stephano, vbi ait: *Heri enim Rex noſter Trabea carnis indutus*, id eſt, Incarnatus, ſeu natus; ex quo loco *Trabeationem*, pro Incarnatione, ſeu Natiuitate Notarios finxiſſe probabiliſſimum eſt.

✝ TRABEATUM, locus vbi foenum reconditur, ap. Murat. t. 3. Antiq. Ital. p. 1200.

✝ TRABEATUS, ortus, natus, t. 4. Aug. p. 379.

TRABELIANICA, TRABELLIANICA, pro *Trebellianica*, in Statutis Genuae lib. 4. c. 6. lib. 5. c. 16 et in Teſtamento an. 1272. apud Marten. to. 1. Anecd. col. 1139. V. *Trebellianica*.

TRABES. (1) In Eccleſiis. Harum vt crebra fit mentio, ita diuerſus fuit vſus. Leo Oſt. lib. 3. c. 31. (al. 33.) *Trabem quoque nihilominus fuſilem ex aerae cum candelabris numero 50. in quibus vtique ſinguli cerei per feſtiuitates praecipuas ponerentur, lampadibus ſubter in modum crucis ex eadem trabe 36. dependentibus, quae videlicet aerea trabs aereis aeque brachiis ac manibus ſuſtentata, trabi ligneae, quam pulcherrime ſculpi, et auro, coloribusque ſplendidi interim fecerat Deſiderius, exornandam commiſſa eſt, etc.* V. lib. 4. c. 77. Brompton. *De cujus Eccleſiae ... Trabe 5000. marcas argenti corraſit, vnde Regis manum impleret*, etc. Chronicon Atinenſe an. 1061. *Fecit et duas Trabes ferreas, vnam in choro, et aliam extra chorum ad ſuperponendas candelas.* *Trabium S. Petri* mentio eſt in Charta apud Cencium inter Cenſus Eccl. Rom. TRABES cum *arcubus*, non ſemel memorat Hariulfus: lib. 2. c. 9. *Caeterorum Sanctorum reliquias . . . per alias 12. capſas minores auro argentoque vel gemmis pretioſis laboratas*

pari

Digitized by Google

paratas, ... diuidere, atque ſuper Trabem, quam in arcu coram altare B. Richarii ſtatuimus, ponere curauimus. (2) Frugum meta, continens 24. garbas, Anglis, *à thraue conteining 24. sheaves.* Domeſdey de Burgenſibus Derbiae: *Hi autem ad feſtum S. Martini reddebant Regi duodecim Trabes annonae.*

TRABETVS, Trabecula, tigillum, Prouincialibus *Trauete; Trabatel* in Doujati Dictionario, noſtris *Solive, ſoliveau.* V. *Eſchalmamentus.*

TRABIS. V. *Tenda* 2.

TRABVCA, TRABVCARE, *Caſtrum* vel *arcem.* V. in *Trebuchetum.*

TRABVCARE. (1) TRABVCARE MONETAM, de juſto ejus pondere detrahere, Gallis alias *Trebucher, trebuchier.* Statuta Ciuitatis Aſtae Collat. 4. c. 6. *De pena Trabucantium et ronzantium* monetas: *Statutum eſt quod. ſi aliquis ronzauerit vel tonderit monetam . . . . amittat pro pena libras* 200. Statuta Peruſiae p. 52. *Si quis inciderit vel tonſurauerit aurum vel monetam, ſoluat pro banno ſolidos 60. ſi vero implicauerit aut Trabucauerit, ſoluat pro banno ſol.* 100. Statuta Maſſil. lib. 5. c. 41. *de moneta non Trabucanda: Nulla perſona audeat Trabucare vel Trabucari facere ullam monetam, quae currat in Maſſilia.* Hinc emendo Praeceptum Philippi VI. Fr. Regis an. 1329. to. 2. Ordinat. p. 36. *Nullus campſor, nec alia perſona ſit auſa Trabutare* (corrigo *Trabucare*) *nec recourre aliquas monetas, quae habeant curſum.* V. *Trebuchetum.* TRIBVCHARE, Idem. V. *Recurrere* 3. TREBVCHATIO, Detractio de legitimo pondere. Charta Lud. Hutini Reg. Fr. an. 1315. apud Lafaille in Probat. Annal. Toloſ. tom. 1. p. 63. (2) † Euertere, diruere, Ital. *Traboccare,* Gall. *Trabucher.* Ch. a. 1358.

TRABVCCA, *Trabuchettum*, etc. V. *Trebuchetum.*

† TRABVCCVS, menſura agraria ſex pedum, ap. Mabill. in Muſeo Ital. p. 177. V. *Trabuchus.*

TRABVCHETTVS. V. infra *Trabucus* 2. et *Trebuchetum.*

† TRABVCHIO, ponderis monetarum minutio. Ch. a. 1327.

TRABVCHVS, TRABVCVS, Species menſurae. i. q. *Trabuccus.* Statuta Ciuitatis Aſtae Collat. 3. c. 47. *Reuenditores, qui habent diſcos in mercato teneantur et debeant tenere expeditas quatuor vias latas per duos Trabuchos.* Statuta Placentiae fol. 60vo. *Cum quidam habentes teſtam juxta riuos, quae teſta eſt terra glarea vel gerbida, quae non conſueuit laborari vel colligi, vetantur habere quindenam juxta numerum Trabuchorum ipſius teſte terrarum glarearum et gerbidarum.* Statuta Montis-regalis pag. 60. *Quod illa venditio ſeu acquiſitio . . . . fieri non poſſit, et facta non valeat, niſi facta fuerit ad menſuram, nominando jornatas ſiue Trabucos in inſtrumento talis venditionis.* V. alia notione in *Trebuchetum.*

TRABVCVS. (1) Forte Genus calceamenti. Charta Petri Abb. Cluniac. apud Baluz. to. 5. Miſcell. p. 452. *Trabucos vero et pedules fratrum primo caſtodi operis nouae Eccleſiae impoſui, cujus redditibus . . . propter nouas emergentes guerras deficientibus, camerario . . . . injunxi, vt Trabucos et pedules fratribus prouideret.* Occurrit alia notione in *Trabuchus* et in *Trebuchetum.* (2) TRABVCVS, TRABVCHETTVS, Monetalis ſtatera, Gall. *Trebuchet.* Conſtitutiones Iacobi Regis Siciliae cap. 58.

† TRABVGARE, i. q. *Trabucare* 1.

TRABVLA. Chronicon Lobienſe ad an. 1340. apud Marten. to. 3. Anecd. col. 1429. *Eduardus Rex Angliae . . . . femur Trabula trajectum habuit, ſed victor vniuerſam claſſem Francorum, quae CCCC. nauibus conſtabat, deleuit.* An ſpecies jaculi? Aliud ſonat, ſi vera lectio eſt, in Chronico Trudon. to. 7. Spicileg. Acher. pag. 375. *Erat tunc temporis totum oppidum noſtrum vallo fortiſſimo munitum, atque deſuper poſtibus fortiſſimis magniſque Tra-*

Digitized by Google

Trabalis coronatum. Sed forte leg. *Trabibus.*

† TRABVNCVLA, trabecula. Tract. Mſ. de re milit.

TRABVS, pro Trabs. V. *Fileria.* 1.

TRABVTARE, Diſſipare, diſperdere, profundere; moleſtare, vexare, Ital. *Trabuttare.* Nicolai Smeregi Chronicon apud Murator. to. 8. col. 106. V. alio ſignificatu in *Trabucare.*

TRABVTICVM. V. *Trabaticum.*

TRACA. Conſuetudines Eccleſiae de Regula, apud Labbeum to. 2. Bibl. p. 747. *De equo Hiſpaniae 4. denar. de Traca coriorum boum, ouium, vel caprarum, 4. den. Traca* videtur ſcriptum eſſe pro *Tacra*, de quo ſupra, Decem coria; ſaltem eadem notio eſt; an vero idem ſignificet in Charta an. 1197. inter Inſtrum. Gall. Chriſt. nouae edit. to. 6. col. 144. haud ſatis ſcio: *Carga de Tracas* III. *den. ſaumada aſino* II. *menaillas, bonus* I. *den.*

TRACADA, *Strues lignorum*, in Amalthea.

TRACEA, Perquiſitio. per quamcumque viam, quam Galli *Trace* dicunt, vnde Gallo - Belgae *Tracer* dicunt, pro perquirere. Bracton. l. 3. tit. de Corona c. 1. §. 1. *Si homo per infortunium oppreſſus .... ſtatim leuetur huteſium .... et poſtea Traceam conducant per terram ſuam, etc.* V. *Traſſare*, praeterea Menagium et Ferrarium in Originibus Italic. in voce *Traccia.*

TRACHALA. Aurelius Victor in Epit. de Conſtantino M. *Irriſor potius quam blandus; vnde prouerbio vulgari, Trachala decem annis praeſtantiſſimus, duodecim ſequentibus latro, decem nouiſſimis pupillus, ob profuſiones immodicas nominatus.* Scurrilis illius Conſtantini M. appellationis rationem prodit Cedrenus p. 269. Ἐνῦντερος τὴς ὤμης, καὶ παχὺς τὸν αὐχένα, ὅθεν καὶ τραχήλαν ἀντονέπανόμαζον: a τράχηλος igitur deducta vox. V. Τράχηλον, in Gl. med. Gr.

TRACHIDII, Τραγῳδοὶ, in Gloſſis Lat. Graec.

TRACHINA, Genus piſcis. Acta S. Franciſci de Paula, to. 1. Aprilis p. 139. *Cum ſemel vellet capere piſcem quemdam, dictum in partibus illis Trachina, punxit digitum, etc.*

† TRACINARE, trahere. Ch. Mſ. a. 1355.

TRACIO. Litterae ann. 1137. tom. 5. Ordinat. Reg. Franc. p. 23. *Eandem villam in noſtra Tracione et defencione ſuſcipimus.* Sed omnino legendum eſt *tuitione:* quod vidit Cl. Editor.

TRACONES, Meatus ſubterranei, cauernae, ſpeluncae. Anonymus Poeta, neſcio quis, laudatus a Ioanne de Ianua:

> *Terrarum Tracones, animalia*
> *dico dracones.*

Will. Tyrius lib. 16. cap. 9. V. Voſſium lib. 3. de Vitiis ſerm. c. 53.

TRACTA. (1) Vectio, vectigal, quod exigitur pro mercium extra regnum, vel prouinciam exportatione ſeu euectione, Gallis *Traite, Traitte foraine.* Inquiſitio an. 157. e Camera Comput. Prouinciae: *Vna cum juribus virgae ponderis et Tractae bladi et leydarum.* (2) Pecuniae exportatio, Gall. *Traite.* († ſeu ſyngraphae pecuniariae ſolutio.) Statuta Genuenſ. lib. 4. c. 14. (3) Extractio pecuniae ex arca communi, ſi bene conjecto. Charta Eccl. Anic. an. 1312. *Secuntur illa quae ſoluuntur in Tracta, 1. Theſaurario Eccleſiae* VIII. *l. ... ſ... ſtori* II. *ſ. regi* XXXVI. *ſ. etc.* Hodie apud Aruernos *la traitte* dicitur extractio pecuniae ex arculis in aede ſacra ad recipiendas oblationes collocatis. (4) † Adminiſtratio, procuratio, in Ch. a. 1411. (5) † Poenae genus, Ital. *Tratta*, in Stat. ant. Florent.

TRACTAMENTVM. (1) Agendi ratio, Gallice *Traitement.* Charta Balduini Epiſc. Nouiom. an. 1049. (2) † Pactum, compoſitio, in Ch. Mſ. anno.

TRACTARE. (1) Conſulere, ſententiam in commune proferre, vel proponere. Pactus Legis Salicae in titulo: *Hi autem ſunt qui Legem Salicam Tractauerunt, Wiſogaſt, Arogaſt,*

Digitized by Google

gaſt, Salegaſt, etc. V. infra Tractator 4. (2) Lac mulgere, Gall. Traire. Fleta lib. 2. c. 79. §. 7. (3) Differere. Seruius: *Xenocrates primus Philoſophiae ſcholam aperuit, cum antea in porticibus Philoſophi Tractarent*, V. lib. 2. Cod. Th. de his, qui ſuper religione contendunt, et infra in *Tractator* 2. et *Tractatus* 3. (4) Controuerſari, litigare. Cod. Theod. lib. 6. tit. 23. leg. 19. (5) Conuiuio accipere Gall. *Traiter*. Geſta Abbatum Lobienſ. to. 6. Spicil. Acher. p. 636. (6) Abolere, tollere. Conuentio an. IIII. in Probat. nouae Hiſt. Occitan. to. 2. col. 379. (7) † Differre, in longum trahere, t. 7. Iul. p. 283. (8) † Paciſci, tranſigere, apud Murat. t. 20. Script. Ital. p. 964. (9) † TRACTARE AD MORTEM, occidere, in Lit. remiſſ. a. 1328. (10) † TRACTARE SE, ſe gerere, in Ch. Mſ. a. 1415.

TRACTAREA. Anonymus Barenſis in Chronico anno 1042. *Argiro perrexit in Trane, per mare et terra obſedit eam, fecit ibi turrem excelſam ligneam, et Tractareas manculas, et berbices, vt comprehenderet eam.* Forte legendum *petrarias*, niſi per *tractareas* intellexerit quaſuis machinas jaculatorias; *trahere* enim pro *jaculari* dixerunt inferioris aeui Scriptores, ita vt leg. *tractareas machinas*.

TRACTAROLIVM, machinae bellicae ſpecies, in Stat. Vercell.

TRACTAROLIVS, Publicanus, Gall. *Traitant*, ni fallor. († Videtur potius eſſe inſtrumentum quo vinum ex dolio trahitur, Germ. Heber.) Statuta Vercell. lib. 4. fol. 71vo.

TRACTATE, De induſtria, data opera, Statuta Cadubrii lib. 3. cap. 38.

TRACTATIM, Lente, grauiter. V. *Tractim*.

TRACTATIO, exportatio, euectio, Gall. *Traite* Areſt. Mſ. a. 1342.

TRACTATOR. (1) Chartularius, qui tractat vel retractat largitionales titulos. Scholiaſtes Iuliani Anteceſſ. ad cap. 82. *Tractentae, quos dicimus apud Latinos, Tractatores, maxime in Africa ſic dicuntur, id eſt Scriniarii, qui annonas publicas computant et tractant.* Ita *Chartularios* et *Tractatores* pro iiſdem dici in l. 3. Cod. de Canone largit. titulor. in l. Nulli de Numerariis, l. vlt. de Execut. eod. Cod. et Nov. 28. 30. 128. 129. 147. obſeruat Cujacius ad d. l. 3. (2) Qui de rebus ſeriis docte et erudite *tractat*, ſcribit, loquitur, diſputat. Gloſſ. Gr. Lat. Ὁμιλία, *Loquela, ſermo, locutio.* Ὁμιλητικὸς, *Tractator*. S. Cyprianus in Praefat. ad libr. de Cardinal. operib. Chr. *Sublimes materiae ſubtilium ingeniorum exigunt Tractatores.* Infra: *Aditum ad ſe temerariis Tractatoribus vel ſcriptoribus interdicit.* Horatius, *Ethicus Tractator* dicitur Ivoni Carnotenſi Epiſt. 7. Huc, vt videtur, reuocari poſſunt *Tractatores*, de quibus haec habentur in Priuilegiis Eccleſiae Rom. apud Marten. tom. 2. Ampl. Collect. col. 1232. *Pacta et conuentiones, concordata inter Regem ipſum* (Siciliae Tancredum) *et Eccleſiam Romanam, mediantibus Cardinalibus miſſis ad Regem, et certis aliis Tractatoribus deputatis per Regem ſuper appellationibus libere faciendis in toto regno ad Eccleſiam Romanam.* Oratores intelligo vel viros doctos, qui de negotiis prudenter et erudite tractare poterant. TRACTATORES dicti praeſertim Librorum ſacrorum Interpretes, qui de rebus ſacris tractant. S. Auguſt. de Doctrina Chriſt. *Debet diuinarum Scripturarum Tractator et dictor, defenſor rectae fidei, ac debellator errorum, et bona docere, et mala dedocere.* Vincentius Lirin. Commonit. 1. *Doctores, qui Tractatores nunc appellantur, quos hic idem Apoſtolus etiam Prophetas interdum vocat, eo quod per eos Prophetarum myſteria populis aperiuntur.* (3) Concionator, qui *tractatus*, ſeu homilias habet ad populum. Petrus Chryſologus ſerm. 91. *Vacat humanus ſermo, ſilet praedicatio Tractatoris, quando angelico praeconio Ioannis* (Baptiſtae) *profertur gloria, virtus inſonat, laus collaudatur.* V. *Tractare* 3. (4) Conſiliarius. Senatori

natori lib. 8. Epiſt. 8. Idem Epiſt. 12. *Decet enim Tractatores habere doctiſſimos, quibus ſumma poteſtas committitur, etc.* Ita alibi *Tractatum*, pro Conſilio, vſurpat. V. *Tractare* 1. et *Tractatus* 2. (5) Arbiter, conciliator; idem etiam forte qui *Conſervator*, († interdum etiam Iudex delegatus, Gall. *Commiſſaire*.) V. in hac voce. Litterae Iohannis Fr Regis an. 1356. to. 4. Ordinat. p. 178. *Nec tamen noſtre intencionis exiſtit, quod per hoc antique conſuetudini, per quam dicti Decanus et Capitulum aſſerunt ſe habere debere in dicta noſtra curia Tractatores, etc.* Hinc TRACTATOR PACIS, Aedilis, Scabinus, qui pacem inter ciues tuetur, idem qui *Paciarius*. V. in *Pax*. Tranſactio an. 1501. e Schedis Praeſ. de Mazaugues: *Licitum ſit . . . annis ſingulis creare vnum vel duos Tractatores pacis.* TRACTATOR VENDITIONIS, cui cura erat vendendi res ad dominium pertinentes. Charta Ludouici Regis Franc. an. 1484. apud Baluz. tom. 1. Hiſt Aruern. p. 231.

TRACTATORIA, Epiſtola Synodalis, *Synodica*, quae a *Synodo*, quam *Tractatum* appellari mox docemus, ad Epiſcopos ſcribitur, vel de quauis re ad *tractatum*, ſeu Synodum ſpectante. Ea enim eſt vera vocabuli origo, quam non aduerterunt Baronius an. 142. et Bernardinus Ferrarius lib. 1. de Epiſt. Eccleſiaſt. c. 2. niſi locis mox laudandis legendum ſit *tractoria*, vti contendit Philippus Priorius. Meminit S. Auguſtinus *Tractatoriae* Serm. 2. in Pſalm. 36. qua Epiſcopi declarabant hunc vel illum eſſe excommunicatum: *Atque ideo non immemores puritatis Eccleſiae conducibile exiſtimauimus, omnes ſanctos Conſacerdotes et omnes Clericos, et omnes populos, qui ſe Chriſtianos meminerint, hac noſtra Tractatoria commonere, vt omnes ejus* (Primiani) *communionem, vtpote damnati, diligenti cura horreant.* Eodem ſenſu *Tractatoriam* vſurpat. Epiſt. 162. *Quod ſi non fecerint, ibi etiam eorum prauitas et peruerſitas innoteſcet, miſſaque Tractatoria ſuper eorum nomine per totum orbem terrarum, quacunque jam Chriſti Eccleſia dilatata eſt, ab omnibus Eccleſiis eorum communio praecidetur.* *Tractatoriae* denique mentio eſt in Concilio Teleptenſi. In Concilio Carthaginenſi V. can. 10. et Africano ſub Bonifacio et Caeleſtino c. 43. jubentur Epiſcopi ad Concilium euocari, *ſi non potuerint occurrere, excuſationes ſuas in Tractatoria conſcribere.* Quo loco Capitula Car. M. lib. 7. c. 20. habent *Tractoria*.

TRACTATORIUM, Locus, in quo *tractatus* ſeu conſilia agitantur, Senatus. Sidonius lib. 1. Epiſt. 7. *Is in Tractatorium frequens Senatus.* V. *Secretarium*.

TRACTATUS. (1) Ὁμιλία, Collatio, praeſertim de rebus ſacris; praeterea concio Epiſcopi vel Sacerdotis ad populum. Acta Numidarum Martyr. apud Surium 1. Maii, et Baron. an. 262. n. 39. Ita *Tractare*, pro *Scripturas ſacras exponere*, vſurpat lib. 1. Sacrament. Eccleſ. Roman. c. 33. ſemel ac iterum. V. *Tractator* 2. (2) Conſilium. Sidonius l. 8. Epiſt. 10. *Defenſorem omnium ſuis Tractatibus adjuuando, et miniſtrando conſilium, regebat Rectorem.* V. *Tractator* 4. et *Tractare* 1. (3) Concilia Epiſcoporum, in quibus de rebus Eccleſiaſticis *tractatur*, diſceptatur. *Tractatus Nicaenus*, non ſemel apud S. Hilarium in Fragmentis. S Ambroſius Ep. 13. *Hoc ſcriptum eſt in Ariminenſi Synodo; meritoque Concilium illud exhorreo; ſequens Tractatum Concilii Nicaeni, a quo me nec mors nec gladius poterit ſeparare.* Infra: *Si Tractandum eſt, Tractare in Eccleſia didici, quod fecerunt patres mei.* Ita etiam *Tractatum Concilii Nicaeni* dixit Vigilius Tapſenſis l. 1. contra Palladium p. 498. et *Tractatum plenum*, quem ibidem *Concilium plenum* vocat. TRACTATUS, Congregatio, Conuentus Monachorum in capitulo congregatorum. Charta ann. 1232. ex Chartul. Campaniae fol. 194. col. 2. (4) Epiſtola, quam Pontifex recens electus ad alios Pontifices

Digitized by Google

tifices mittebat, fidei ſuae teſtis, quas *Synodicam* appellabant, vt in hac voce docemus. Auctor Praedeſtinati l. 1. haereſi 89. *Conſuetudo eſt namque, vt vnum Tractatum ſuum Epiſcopus Alexandrinus mittat ad Conſtantinopolim, qui recitetur in Paſcha, et Tractatum ſuum Conſtantinopolites, qui Alexandriae recitetur. In Tractatu ſuo Conſtantinopolites Neſtorius ſcripſit, Mariam non eſſe Theotocon, ſed Chriſtotocen, etc.* (5) Charta Petri Abbatis S. Benigni et Menardi Abbatis S. Sequani pro ſocietate monaſtica, apud Perardum p. 265. *Poſt breuis recitationem ſtatim fiet officium, et ea die, ſi talis fuerit hora, vel in craſtino Miſſa matutinalis, cum ſignorum pulſatione et Tractatu celebrabitur.* An *Tractu?* (6) Pactum, compoſitio, Gall. *Traité.* Charta S. Benigni Diuion. an. 1282. *Rogauimus dictos Abbatem et Conuentum . . . vt ipſi dicto Tractatui conſentirent. Tractatus pacis,* in Litteris an. 1225. apud Rymer. to. 1. p. 280. Occurrit paſſim hac notione. (7) Examen. Canonizatio S. Edmundi Cantuar. Archiep. apud Marten. tom. 3. Anecd. col. 1843. *Habito diligenti Tractatu, licet nihil inueniſſet omiſſum, quod diligens inquiſitor facere debuiſſet, tamen, etc.* (8) Conuulſio, ſpaſmus. Miracula B. Ambroſii Senenſ. to. 3. Martii p. 204. *Malum quod vocatur in majoribus morbus caducus, et habebat Tractatus, quos habet ille quem arripuit malum praedictum.* V. *Tractus* 5. (9) † Iactus, in Lit. remiſſ. a. 1395.

TRACTE. Charta an. circiter 940. apud Baluz. Hiſt. Tutel. col. 329. *Excepto Cologas cum locu, cum Tracte ad ſcanas, cum boſco, etc.* An idem quod *Tractus* 2.

TRACTEUTAE. V. *Tractator* 1.

† TRACTIGER, ſagittarius, i. q. *Archifer.* Ch. Mſ. a. 1474.

TRACTIM, in Gloſſis veteribus, *jugiter, continuatim. Tractim* vero *canere,* lenta et moroſa modulatione. Honorius Auguſtodun. lib. 1. c. 36. *Tractus, a trahendo dicitur, quia trahendo, id eſt Tractim canitur.* Id eſt *lente,* moroſe, quomodo *Tractim* exponitur in Gloſſario Longobardico S. Germani Pariſ. Nonius: *Tractim, vt ſenſim, id eſt, diutine, longo tractu.*

TRACTIO, Tractus, *ἕλκυσις, σύρσις,* in Gloſſis Lat. Graec. Inter poenas in laeſae majeſtatis reos numeratur in v. *Exenteratio.*

TRACTITIUM AURUM, textile, in Inuent. Mſ. theſ. Sed. Apoſt.

TRACTOR. (1) Concilium Aueniomenſe ann. 1281. c. 8. *Denuntientur auctores, fautores, Tractores, defenſores, et fidejuſſores pro his obſeruandis excommunicati, etc.* Forte *Tractatores,* ex Gallico, *Traiteurs,* Contrahentes. TRACTOR DECIMARUM, Cui cura eſt decimas colligendi, *trahendi* ſeu vehendi in horreum decimatoris. Chartularium S. Vincentii Cenoman. fol. 43. V. *Tractus* 3. (2) † Qui pannos *trahit* ſ. extendit et explicat, in Lit. Phil. V. a. 1318.

TRACTORIA. (1) Idem quod *Traga,* vel *Traha,* de qua voce infra. Erchempertus in Hiſt. Longobard. c. 68. *In quamdam Tractoriam plauſtro vehentem intromiſſus, Capuam vrbem ingreſſus eſt.* (2) Diploma, ſeu inſtrumentum euectionis, curſuſque publici, hoc eſt, quo jus et facultas dabatur equos, vehicula, et viaticum petendi de publico. *De Tractoriis* paſſim tituli *de Curſu publico,* et *de Tractoriis et ſtatiuis,* lib. 12. Cod. Iuſtin. et lib. 8. Cod. Th. vbi multa Cujacius, Iacobus Gothofredus, et alii doctiores interpretes, quos non exſcribo. TRACTORIA, Interdum eſt Epiſtola citatoria et euocatoria, qua jubetur quiſpiam certo loco et tempore praeſentem ſe ſiſtere; qua ſcilicet trahitur et euocatur quiſpiam. S. Auguſtinus Epiſt. 217. *Tractoria ad me 5. Id. Nov. venit, tam finito die, et me valde indiſpoſitum inuenit, vt occurrere omnino non poſſem, etc.* Alias eodem intellectu ſumitur, quo *Tractatoria,* vt apud Marium Mercatorem in Commonitorio, vbi *Tractoriam* appellat Zoſimi Epiſtolam de Pelagii et Coeleſtii damnatione

Digitized by Google

one omnibus Eccleſiis inſcriptam.
RACTORIA, interdum ſumitur
o quouis Diplomate Principis. Ca-
lus M. in Charta ſeu Praecepto,
io Monaſterium S. Dionyſii ab
nni teloneo eximit, apud Double-
m pag. 709. *Ideoque per hanc
ractoriam expreſſe praecipimus at-
e commendamus, vt ipſum merca-
m cum omnes ſuos teloneos, ſicut
teriores Reges ac Principes parti-
s S. Dionyſii contulerunt, ita in
nibus ſint conceſſi atque indulti.*
ox: *Et vt haec Tractoria noſtris
futuris temporibus firmior habea-
r, etc.* Quibus poſtremis verbis
ncipitur pariter Praeceptum aliud
douici Pii pro eadem immunitate
oneorum, pag. 733. Nec ſcio an
ter intelligendum ſit Concilium
ldenſe can. 71. in quo Galliae
iſcopi a Carolo Rege poſtulant,
*auctoritatem ſigillo regio robora-
n more Tractoriae Chriſtianiſſimus
inceps ſingulis donet Epiſcopis,
am quiſque Epiſcoporum penes ſe
beat, vt quando ei neceſſe fuerit,
r eandem auctoritatem reipublicae
niſtros conueniat, vt ipſi in quibuſ-
nque ciuili indiguerint auxilio,
publicae miniſtris concurrentibus,
m, imo diuinum, poſſint rite per-
re miniſterium.* Quo loco *aucto-
as ſigillo regio more tractoriae ro-
ata*, nihil aliud opinor, ſonat,
m Diploma authenticum Princi-
, ejuſque firmatum ſigillo, quo-
do *tractoriae* firmari ſolent, hoc
praecepta regia, (cujuſmodi ſunt
roli M. quorum meminimus)
ibus ſcilicet tractoriis ac diplo-
tibus facultas daretur Epiſcopis
iſtros reipublicae conueniendi, iiſ-
e nomine regio praecipiendi, vt
otieſcunque res exegiſſet, praeſto
nt ad eorum auxilium. Scio Bi-
onium Berhardinum et Ferrarium
tractoriae, ſeu euocandi mini-
os regios per *tractoriam*, a Rege
oſitum cenſuiſſe, quorum ſen-
tiam ſi quis amplecti malit, non
gnopere repugnabo. Binae deni-
e habentur formulae *Tractoriae*
nine, in formulis incerti aucto-
c. 10. et in Chartis Parenſalib.
ſor. 15. Prior quae eſt Epiſcopi, in-
ſcribitur *Tractoria pro itinere per-
agendo;* altera quae eſt majoris do-
mus, inſcribitur *Charta Tractoria;*
vtraque porro precibus concipitur,
vt peregrino religionis vel poeni-
tentiae cauſa ad Sanctorum limina
pergenti, manſionem, focum, pa-
nem et aquam praeſtare velint ii,
per quos iter facturus eſt; quae
quidem *tractoriae* non multum dif-
ferunt ab iis quas *Commendatitias*
appellabant; adeo vt liceat opinari
tractoriae vocem latius poſtea ſum-
tam pro quouis Diplomate. V.
Tractatoria. (3) Vas grande. Acta
S. Vrcini Mart. to. 3. Iunii p. 811.
*Habuit idem presbyter Tractoriam
vini juxta parietem oratorii ejuſdem
Martyris ad vſum egenorum et pau-
perum vino plenam.*

TRACTVATIM, Idem quod *Tractim*,
in Cantu eccleſiaſtico, Lente, moro-
ſe. Statuta S. Iacobi Hoſpitalis Pariſ.
an. 1388. apud Lobinell. to. 3. Hiſt.
Pariſ. p. 539. n. VII.

TRACTVLARE, *Verſare*, in Germania,
vt in tritico et foeno obtinet. Eſt a
tractum ea forma, qua *vſtulo*, ab
vſtum; poſtulo, ab inuſitato *poſtum*,
non pro *poſitum*, ſed pro *poſcitum*,
vt habet Voſſius lib. 4. de Vitiis
ſerm. c. 28.

TRACTVLVS, Paruus *tractus*, ſeu
ſpecies lineolae inclinatae, quam in-
ter ſigna cantus recenſet Iohannes
de Muris apud D. le Clerc in libro
cui titulus: *La Science et la Prati-
que du Plain-chant* p. 272.

TRACTVRA, Poſſeſſio, fructus qui
ex aliqua re *trahuntur*, ſeu percipi-
untur. Charta ann. 1130. Marca
Hiſpan. col. 1269. V. *Tractus* 3.

TRACTVS. (1) Cantus Eccleſiaſtici
ſpecies. Honorius Auguſtod. lib. 1.
c. 96. *Tractus a trahendo dicitur,
quia trahendo, id eſt tractim canitur.*
Hugo a S. Victore in Spec. Eccl. lib. 1.
c. 7. *Tractus autem quia gemitum
et cantum lachrymabilem exprimit, la-
chrymas Sanctorum . . . repraeſentat.
Vnde Tractus dicitur, quia Sancti
ſuſpirantes ab imo pectoris gemitum
trahunt.* Adde lib. 2. cap. 19. Al-
cuinus lib. de Offic. diuin. *Tractus
ſem-*

ſemper in cauſa humilitatis ponitur. Ioannes Abrincenſis Epiſc. de Offic. Eccl. *Per Tractum qui nullo reſpondente cantatur, et in melodiis ſuis ſimilitudinem fert gemitus, etc.* In eo vero quod nullo reſpondente canitur, differt a reſponſorio. Amalarius lib. 4. de Diuin. Offic. c. 12. *Hoc differt inter reſponſorium, cui Chorus reſpondet, et Tractum, cui nemo.* Inde igitur Tractus cantatur, cum ceſſat Alleluia. (2) Piſcatio, jus piſcationis, quod alias *Iactus* dicitur; piſces, qui ex fluuio vel viuariis extrahuntur. († etiam viuarium ſ. locus vbi retia trahi poſſunt.) Tabular. Belliloc. ch. 159. *Cum terris cultis et incultis, domibus, ſyluis, adjacentiis, et in Dordonia Tractis, ſine jetis.* Ch. 176. *Et juxta fluuium Dordoneae piſcatoriis et ripaticis, jectis ſine Tractis.* Charta an. 1266. in Probat. Hiſt. Sabaud. *Ripaticis, piſcationibus, Tractis, venationibus, laudemiis.* (3) TRACTVS, vel *Tractus decimae*, in agris ac culturis, alius prorſus a *Tractu piſcatorio*. Charta Petri Leucorum Epiſc. an. 1179. *Hauuidis Duciſſa fundauit Eccleſiae Caſtenenſis dedit in praefata villa Tractum et decimas Eccleſiae, et quidquid allodii ibidem poſſidebat.* Charta Alexandri III. PP. anno 1180. in Hiſtoria Vaſtinenſi: *Decimam de la Narnille, et Tractum per ſingulos annos . . . apud Chalotreth quartam partem decimae de Frateuilla, et duos Tractus; quartam partem decimae de Varennis, et quartum Tractum; Decimam in terra Burchardi Gononis, . . . et ipſius decimae Tractum.* V. *Granchiagium* in *Granea*. His omnibus in locis, ſi bene conjecto, *Tractus decimae* idem eſt quod alibi, *Cario*, *Decima decimae*, *Redecima*, ſeu pars decimarum, quam percipiebat is quis eas colligebat, *trahebat* ſeu vehebat in horreum decimatoris. Hoc jus, vt in *Cario* dictum eſt, ad varios pertinuit, modo ad Majorem loci, modo ad Dominum, modo ad Eccleſiam aliosue, qui nullam forte ponebant operam in decimis ſiue colligendis, ſiue aduehendis: ſed collectio ſeu vectura decimarum prima fuit hujuſce juris cauſa, quod deinceps ad varios tranſierit, vt in aliis ſimilibus juribus factum eſt ſaepiſſime. Interpretationi noſtrae non parum fauet locus e Chartulario S. Vincentii laudatus: cum enim monachi *tractum habent, per ipſos attrahi*, ſeu aduehi debet *decima ad domum dominae et haeredum ſuorum.* Annis vero quibus *domina et haeredes ſui tractum habebant*, ab ipſis *attrahi*, ſeu aduehi, debebat *decima ad domum monachorum*, vt dicitur in alio ejuſdem Chartularii loco, ſupra relato in voce *Tractor*. Praeterea nullus alius eſt locus, ſiue a Cangio, ſiue a nobis citatus, cui haec noſtra explicatio nequeat accommodari: qua de re tamen penes attentum lectorem eſto judicium. V. *Trahere* 8. (4) Telum, ſagitta, Gall. *Trait*. Charta an. 1430. to. 1. Hiſt. Dalphin. p. 64. col. 2. *Magna quantitate victualium, artilleriae et Tractus ibidem dimiſſa, quae erat ſufficiens ad cuſtodiam dicti caſtri.* Monſtrae factae apud Chaſſagniam an. 1511. e Schedis D. Aubret: *Franciſcus Carbonelli habet baliſtam calibus fulcitam ſub ingenio et una troſſa Tractuum . . . vnam duodenam Tractuum.* TRACTVS BALISTAE, Spatium extenſum ad teli jactum, in Conſuetud. Burbon. art. 524. et in Charta an. 1449. ex Tabul. Latiniac. Epiſtola Petri de Condeto tom. 2. Spicil. Acher. p. 553. *Extendebat ſe in longum quaſi per leucam et plus, et in latus per tres Tractus baliſtarum.* Simili notione *Tractus* nude dicitur in Conuentione an. 1292. e Schedis Pr. de Mazaugues: *Et a dicto burgo per magnum Tractum et ſpatium diſtat*, Gallis etiam dicitur *Trait*, hoc intellectu. (5) Mors, obitus. Vetus Charta apud Lobinell. to. 2. Hiſt. Britan. col. 222. *Et illam terrulam ab omni calumnia dimiſit liberam, quam in Tractu, id eſt, in exitu ſui anteceſſoris reclamabat ſuam.* Hinc TRACTVM FACERE, Extremum ſpiritum agere. Miracula B. Angeli Clareni, to. 2. Iunii pag. 1101.

(6)

Digitized by Google

Euſebius Pamphili in Apologia Origenis ex verſione Ruffini: *De anima vero, vtrum ex ſemine Traducis ducatur, ita vt ratio ipſius vel ſubſtantia inſerta ipſis ſeminibus habeatur, an vero aliud habeat initium, etc.*

TRAFICA, Commercium, mercatura proprie, Gall. *Trafic.* Pro dolo et fraude, apud Menotum in Sermon. fol. 30vo. *Si oportet hodie inuenire vnam Traficam vel deceptionem, etc.* Fol. 128. *Si vultis facere de renchериata et per longum tempus mihi vti iſtis Traficis.* Haec vox ducta eſt ab Ital. *Traffico;* Itali vero ab Arabico deſumſerunt, vt vult Menagius in Origin. Gall. et Ital.

TRAFICARE, Negotiari, Gall. *Trafiquer.* Statuta Pallauicinia lib. 1. c. 12.

† TRAFFICVM, commercium negotium, Ital. *Traffico.* Formulae Mſſ. Senenſ.

TRAGA, Plauſtri ſpecies. Gloſſar. Lat. Gall. MS. Thuanum: *Haec Tragua, Hauet.* Charta Simonis Comitis Northampton. in Monaſtico Anglic. to. 1. p. 851. *Qui cum quadriga, vel Traga, aut onere per licentiam foreſtarii de boſco fuerit egreſſus.* TRAGVA, Eodem ſignificatu. Charta an. 1165. Marcae Hiſpan. col. 1344. *Quoniam nouos vſaticos et nouas conſuetudines miſiſſet in ciuitate Dertoſa, videlicet iouas Traguis, etc.* V. *Tragina.* TRAGVLA. Papias: *Trahae, quae ruſtici Tragulam vocant.* Idem rurſum: *Traha, genus vehiculi, a trahendo dictum, nam non habet rotas.* Addit Brito: *Sic etiam appellatur inſtrumentum dentatum, quod equus trahit ſuper terram de nouo ſeminatam pro ſemine recondendo et glebulis conterendis.* Gloſſ. Latino-Gall. *Traha, Herce.* Gloſſ. Gr. Lat. MS. χαμοῦλκος, *Trahea.* Edit. *Trahe.* Sed leg. *Traha.*

TRAGAL. Vetus Charta apud Will. Hedam p. 246. 1. edit. *In Vnteco-meri laxatio retium, quod Tragal dicitur, omnis et dimidium piſcationis ad S. Martinum pertinet.* V. *Tragum.*

† TRAGARIVS, qui *tragam* ducit, in Stat. a. 1451.

TRAGEMATA, Τραγήματα, Bellaria. Papias: *Collibia ſunt apud Hebraeos, quae nos vocamus Tragemata, vel alia munuſcula, vt cicer frixum, vuae paſſa, poma diuerſi generis.*

TRAGERIA, Pyxidis ſpecies, alias multum in vſu, in qua aniſum, amygdalum aliaque hujuſcemodi ſaccaro circumducta, Gall. *Dragees*, Ital. *Traggea*, ſeruabantur. Inuentarium vaſſellae de argento an. 1347. to. 2. Hiſt. Dalphin. pag. 555. *Oſtendit . . . vnam Trageriam argenteam, cum pede argenteo, eſmaltatam in medio pedis, etc.* Teſtamentum an. 1367. to. 1. Anecd. Marten. col. 1523. *Legamus . . . noſtrum vas argenti deauratum vocatum Tragier.* Hodie Galli vocant *Dragier.* V. *Drageria.*

TRAGINA. (1) Vectura, opera cum curru, Hiſpan. *Tragin.* Bulla Benedicti VIII. PP. an. 1017. Marcae Hiſpan. col. 1002. *Nulli liceat a jam dicto monaſterio accipere paſcuarios, vel exigere Traginas, aut diſtringere placitos. etc.* Eadem recurrunt ibid. col. 1004. Charta an. 1078. ibid. col. 1164. *Inſuper omnes malas conſuetudines, boatias, albergas, Tragmas et omnes tortras . . . dimitto.* Emendo *Traginas.* V. *Traga.* (2) † Via per quam currus poteſt duci, in App. ad Marcam Hiſp. p. 926.

TRAGINARE, vel TRAGINARE, Trahere, ex Gallico *Trainer*, vel *Traigner*, vt vulgo Picardi efferunt. Charta Communiae Attrebat. an. 1211. art. 24. *Qui alium per capillos ad terram Traginauerit, etc.* *Traginatus* ibid.

TRAGIPITINVM, in Notis Tyronis p. 161. inter calceamenta.

† TRAGO, opera cum plauſtro vel curru, vectura, i. q. *Traga.* Ch. Ml. a. 1150.

TRAGVA, TRAGVLA. V. *Traga.*

TRAGVLI. Matth. Paris an. 1255. *De viris quoque ſanctis et literatis, qui ſeculum ordine irregreſſibili pro Deo imitando reliquerunt, ſunt facti* Papa

Digitized by Google

Papa telonarios ad pecuniam argumentoſe extorquendam, quod et ipſi onus inuiti ſuſcipiunt, ne inobedientes eſſe videantur. Et ſic de ſecularibus fiunt ſeculariores, et mentitur in eis Tragulorum vilitas, dum ſub habitu paupertatis ſpiritus habitat elationis. Forte legendum *Stregulorum.*

TRAGUM, Inſtrumentum piſcatorium, rete: *Tragula,* Plinio lib. 16. c. 8. Gloſſae Iſidori: *Tragum, genus piſcatoriae.* Idem Iſid. l. 19. c. 5. *Tragum, genus retis ab eo quod trahatur nuncupatum, ipſum et Verriculum; verrere enim trahere eſt.* Gloſſ. Lat. Gall. *Tragum, Rais a peſcher, Tremble,* V. *Tragal.*

TRAHA, Vehiculum ſine rotis, a *trahendo* dictum, apud Columellam lib. 2. c. 21. Gall. *Traineau.* Pro occa ſumi videtur in Litteris an. 1326. to. 4. Ordinat. Reg. Franc. p. 452. vbi legitur *ad Traham ſine ad hercam;* vt et in Chartulario Gemetic. vbi memorantur *precationes aratri et Trahae.* V. ſupra *Traga.*

TRAHARE, terram occare, in Ch. a. 1310.

TRAHARIUS, Qui *traha* vehit, Sidonio lib. 6. Epiſt. 1. vbi *extimos Trahariorum* cum calonibus et lixis conjungit; vnde liquet eos exercitum ſecutos et in impedimentis fuiſſe.

TRAHATICUM, vectigal pro mercibus quae *traha* ducuntur. Ch. Mſ. Caroli C.

TRAHERE. (1) Rapere. Lex Salica tit. 14. *Si puer Regis vel litus ingenuam foeminam Traxerit, de vita componat.* Marculf. l. 2. form. 16. *Si aliquis puellam inuitam Traxerit, etc.* Form. 29. *Si ſeruus ingenuam Trahit.* Libertates vrbis Valatenſis: *Quicunque alium percuſſerit, vel Traxerit, pugno vel palma, vel pede, irato animo, ſanguine non interueniente, etc.* Eccardo *Trahere* his in locis idem eſt quod *Inſidioſe decipere, turpiter fallere, doloſe ſeducere,* quo ſenſu Galli ſuum *Trahir* vſurpant, a Trahere formatum, mataphora, vt credit, ab aucupibus deſumta, a quibus aues allectae improuiſo retibus attractis capiuntur. Tum addit, *Betriegen, Sax. Betregen,* et *Betrachen* apud Germanos, a *Trecken,* Trahere, deriuata, de fraudulenta actione adhiberi. (2) Alia notione, in eadem Lege Salica tit. 29. §. 38. *Si quis caſam alienam ſine permiſſu poſſeſſoris Traxerit, etc.* Vbi edit. Heroldi tit. 27. §. 31. *Si quis per caſam, etc.* habet. Quo loco Wendel. *Traxerit* poſitum pro *Iter fecerit,* cenſet, quomodo Galli dicunt: *Tirer vers quelque lieu.* Eccardus vero, probata prima lectione e duobus MSS. Guelferbytanis, vbi omittitur *per,* *Trahere* probabilius interpretatur *Deſtruere, diſrumpere, disjicere,* qua notione Barbaris vſitatum fuit. S. Hieronymus Epiſt. 3. ad Heliodorum: *Marcomanni Trahunt, vaſtant, rapiant.* Conſuet. Marchiae Dumbarum an. 1325. art. 24. *Si aliquis homo ſcindit vel Trahit* (i. euellit, exſtirpat) *aliquam arborem . . . tenetur domino... de* LX. *ſol. Vienn.* (3) Iaculari, Gallis *Tirer, traire.* Otto Morena pag. 51. *Ac ſuper ipſum caſtellum fortiter diu noctuque Trahere non ceſſauerunt.* (4) Moras agere, quomodo *Tirer de long* Galli dicunt. V. *Tractim.* (5) Mulgere, *Tirer,* eadem notione Gallis. Chartular. SS. Trinit. Cadom. fol. 55. et 60. (6) TRAHERE, nude, vel *Trahere per equos,* Reum quadratim diſcindere, dilaniare, Gall. *Tirer a quatre chevaux.* Proceſſus Comitis Lancaſt. an. 1322. apud Rymer. to. 3. pag. 939. (7) Prodere, Gall. *Trahir. Iudas qui Dominum Traxit,* in Charta an. 1090. ex Archiuo S. Victoris Maſſil. V. *Tradere.* (8) Equo vel curru ducere. Charta an. 1220. ex Chartul. S. Auiti Aurel. V. *Tractus* 2. (9) Introducere, intromittere, Gall. *Introduire.* Ripalta in Annal. Placent. ad annum 1443. apud Murator. tom. 20. col. 878. (10) Aliquo contendere, Galli dicunt *Tirer vers un lieu, vers quelque endroit.* Miracula S. Zitae, tom. 3. Aprilis p. 525. *Ad rumorem ipſius lupi Traxerunt et cucurrerunt multae gentes.* V. *Trahere* 2.

Hinc TRAHERE AD ARMA, Ad arma ire, arma capere, Gall. *Courir aux armes.* Chroni. Veron. ad an. 1329. apud Murator. to. 8. col. 644. (11) TRAHERE IN CAUSAM, *in Curiam*, In jus vocare, ad tribunal adducere, in Capitulari Normannico apud D. Bruſſel to. 1. de Vſu feud. p. 280. TRAHERE IN CONSEQUENTIAM, *Tirer à conſequence*, Ad exemplum pertinere. Charta ann. 1224. ex Chartul. Campan. fol. 430. vo. col. 2. TRAHERE AD PARTEM. V. *Pars.* TRAHERE SPATHAM. V. in *Spatha.* (12) ✝ Nude pro campanam pulſare, in Conſuet. Monaſt. S. Crucis Burdegal. (13) ✝ De dolio haurire. Lit. remiſſ. a. 1356. (14) ✝ Proferre, exhibere, in Ch. a. 1130. (15) ✝ Promulgare, publicare, edere, ap. Steph. de Infeſtura. (16) ✝ De pannis dicitur, qui ad colorem aliquem accedunt, Gall. *Tirer ſur une couleur.* (17) ✝ TRAHERE SE ANTE, progredi, procedere, ap. Steph. de Infeſt. (18) ✝ TRAHERE DE HEREMO, agrum in culturam redigere, t. 9. Collect. Hiſt. Franc. p. 357.

TRAHINA. Fridericus II. Imp. lib. 2. de Arte venandi in Prologo: *Quaedam* (inſtrumenta) *in docendo ipſa ut ſciant capere aves, quas vult artifex, quomodo vult, id quod dicitur Trahina, ſive ſiat de grue, ſive de cygno, ſive de alia ave, ſive de pelle leporina impleta paleis, et ſunt multa, quae ſpectant ad Trahinam.*

TRAHINARE, Trahere, Gall. *Trainer*, in Inquiſitione an. 1268. inter Schedas Praeſid. de Mazaugues. V. infra *Trainare.*

TRAIARE, Seligere, Gall. *Trier.* Exſtant apud Rymer. to. 4. p. 136. Litterae vernaculae, quibus praemittitur *vice ſummarii: De aſſignando ad Wallenſes Traiandos et arraiandos.* V. *Arraiare* et *Triare.*

✝ TRAIECTITIA PECUNIA, ſyngraphe, ap. Salmaſ. de modo vſurarum.

TRAIECTORIUM, *Fundibulum.* Gloſſ. MS. Regium Cod. 1013.

TRAIECTUM, lingua Gallica, Oppidum ſonat. Sigebertus ann. 697. *In loco Wiltaburg, qui nunc Wiltejectum dicitur, a nomine gentis Wiltorum, et Trajecto compoſitum, quaſi Wiltorum oppidum; nam Trajectum lingua Gallica oppidum dicitur.* Hauſit a Beda lib. 5. Hiſt. c. 12.

TRAIECTUS, vox Latinis haud incognita, ea notione, qua vtitur Monachus Sangall. lib. 1. de Carolo M. cap. 32. *Fuit conſuetudo in illis temporibus, ut ubicunque aliquod opus ex imperiali praecepto faciendum eſſet, ſiquidem pontes, vel naves, aut Trajecti, ſive purgatio, ſeu ſtramentum, vel impletio coenoſorum itinerum, ea Comites per Vicarios et officiales ſuos exequerentur, etc.*

TRAILEIA, TRAILLIARE. V. *Trela.*

TRAINA, (✝ tigillum, vt videtur, trabecula.) Tabularium Prioratus de Domina in Delphinatu fol. 107. *Cabannaria in villa Perdita, ſervitur per Kalendas duo membra de carne, et 2. panes, et 2. Trainas, et unum faſſum de teda.* Adde fol. 108. 114. Ruſum fol. 114. *Et 1. cartalum de fabis, et 3. Trainas de lignis, et 13. faxos de majoria.* V. *Trana* 1.

TRAINARE, verbum Ital. Gallis *Trainer*, Trahere. Regimina Paduae ad an. 1322. apud Murator. tom. 8. col. 464.

TRAINELLUM. Catholicon Armoricum: *Trainell, Gall. c'eſt Traineau, qider à chaucer, chauſſepié, Lat.* hic *parcopollex, item hoc Trainellum.* V. *Parcopollex.*

TRAINUM. Statuta Pallavicinia lib. 1. cap. 73. *Item pro quolibet plauſtro ducente ad Trainum ſol.* 10. Italis *Traino* dicitur quantum a duobus animalibus trahi poteſt.

TRAITA. Charta Guigonis Comitis Forenſis ann. 1253. pro Liberalibus Villarezii: *Remittimus hominibus antedictae libertatis bannum, quod habebamus in dicta villa de vinis noſtris vendendis in menſe Auguſti, excepta Trayta, quam ad manus noſtras expreſſe retinemus.* Hinc forte Gallis vectigal, *Traite foraine*, ſeu ea praeſtatio pro mercibus, quae in

in Regiſtro inſeruntur, vel eſt eo efferuntur.

TRALESIVM. Radulfus apud Murator. tom. 6. col. 1174. *Milites qui ineraut ſocietate Traleſio.* Locus, ut videtur, corruptus.

TRALIA. V. *Tralia.*

† TRALICIVM, textilerarius, minus denſum, Gall. *Treillis*, in Ch. a. 1374. V. *Tranſlicium.*

† TRAMA, minutioris ponderis ſpecies, in Stat. Mutin.

TRAMAIOLVS, Baculus collo canis appenſus, ne per ea currat loca, quibus nocere poſſet. Statuta Placentiae l. 5. fol. 69. vo. Vox eſt ejuſdem originis, cujus eſt ſequens: ſic nos *Tramail* vocamus non ſolum rete, ſed etiam quodvis pedicae genus.

TRAMALLVM, TRAMELA, Species retis ad capiendos piſces, Gallis *Trémail*, Italis *Tramaglio*, ſic dicta, quod tribus *maculis*, vel triplici maculorum ordine, quas *Mailles* Galli dicimus, confecta ſit. Tabularium Vindocinenſe ch. 140. *Quatuor tractus retis, quod vulgariter vocant Tramallum ad capiendos piſces.* V. *Tremaclum*, et Menagii ac Ferrarii Origines Italicas. Hinc, ut videtur, emendandum eſt *Tremalium*, in Charta an. 1087. apud Baluz. Hiſtor. Tutel. col. 428. *Clausos non mittebat ſuper molendinum ad capiendos lucios, nec Tremalium in ullo loco, niſi quinque diebus tantum per annum.* Et mox: *Mittent Tremalium et clausos, ubi viſum fuerit eis.*

TRAMARCVS. Hugonis Magni Diploma pro S. Iuliani Monaſterio Turon. tom. 3. Annal. Benedict. p. 710. datum dicitur *in villa Fontanas, ubi reſidebat domnus Hugo venerabilis Comes et Tramarcus cum ſuis fidelibus*; hujus vero Diplomatis initio *Hugo Dux Francorum* appellatur necnon *Demarcus*: unde colligere eſt *Tramarcum* et *Demarcum* unum et eumdem eſſe; eſt autem *Demarcus* juxta vim vocis Δήμαρχος, Princeps populi, quod de Duce vel Comite dici poteſt. V. *Demarchus.*

TRAMARICAA, *Quaedam herba ſic*, Iohan. de Ianua; *Une petite arbre comme ronce*, in Gloſſis Lat. Gall. Sangerman.

TRAMASERICVM. V. *Tramoſerica.*

† TRAMBLVS, populus tremula, Gall. *Tremble.* Ch. ann. a. 1406.

TRAMELA, Species retis. V. *Tramallum.*

TRAMELLVM, pro *Traitellum.* V. *Paraſpalla.*

TRAMEN de arboribus, in Gloſſ. Saxonum veteri, *Spaec.*, In Corrozino, *Framen*; ubi Somnerus: Neutrum intelligo. Forte *Termes*, quod Belg. *Spaekmaede*. V. *Tremen.*

TRAMENTVM... V. *Atramentarium.*

TRAMESAGIVM. V. in *Tramoſium.*

† TRAMATVM, ſimmatatio in conſueto ordine et ratione excolendi agros. Ch. Ms. a. 1276.

TRAMISA, Extrema pars veſtimenti, Iohannes de Ianua; *Horlure de veſtement*, in Gloſſis Lat. Gall. Sangerman.

TRAMISLA. V. in *Tremiſſis.*

TRAMISIS, TRAMISIVM, etc. V. *Tremiſſis.*

TRAMONTANA, vox Italica, Gallis *Tramontane*, Aquilo, Boreas, ſic dictus in mari Mediterraneo, quod flat a partibus transmontanis, Romanorum habita ratione. Frequenter occurrit vox *Tramontana* in Archivio S. Victoris Maſſil. et apud Scriptores Italicos. V. *Prodenſes.*

TRAMONTARE, verbum Italicum quod de aſtris occidentibus dicitur, ac praeſertim de Sole. *Stella groſſa de ſeno ipſa ſe fuerat Tramontata*, in Chronico Parm. to. 9. Muratorii col. 765.

TRAMOSERICA. *Veſtis, quae ſtamina ex lino, tramam vero ex ſerico habet.* Papias et Ugutio ex Iſidoro lib. 19. Orig. cap. 22. Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm. *Tramoſericus, hordéé de ſoie.* Gloſſ. Saxon. Aelfrici: *Tramaſtricum, Seolcenwab.* Ubi *Seolcen*, eſt ſericeus, bombycinus. Charta donationis, factae Eccleſiae Cormurianae, edita a Starkſio: *Muforrem Tramoſericum, rhodomallinum, aquilatum.*

† TRAMPESIVS, aqua in qua ſalſamentum maceratur et diluitur, Gall. *Trempis*. Areſt. Mſ. a. 1384.

TRANA. (1) Idem quod *Traina*, ni ſit ita legendum. Chartul. S. Petri de Domina fol. 26. V *Traina*. (2) Lydio, et Goldaſto, *Euectio*, *tractoria*. At *Euectio tranae* dicitur conjunctim, in Charta Caroli M. apud Will. Hedam in Rixfrido Epiſcopo Trajectenſi: *Praeterea praeſenti praecepto decernimus . . . vt non per alios portus, neque per ciuitates, vbicunque in noſtro regno aut pagis, aut territoriis, teloneus exigatur, nec de nauali vel carrali, neque de ſaumis, ſeu Tranae euectione, vel rotaticum, vel pontaticum, ... requiratis vel exigatis*, etc. Quid ſit *Trana* hoc loco, non facile eſt aſſequi. Papias MS. *Tranas quidam putant eſſe, quibus mare colligitur: Donatus vero vehicula eſſe ſine rotis*. Donatus habet *Traha*, non *Trana*, ad 1. Georgic. vnde conficitur perperam Papiam apud eumdem *Tranas* legiſſe. Recte tamen dixit, *tranas* eſſe locum, vbi mare colligitur; ſunt enim *piſcatoriae*, ſeu *piſcariae*, quae ad ostium veſtibula conficiebantur in mari, quas Leo Imp. Nov. 57. et 104. Ἐποχὰς, vocat, quaſi *aquarum maris remoras*, nos *Retenuës d'eaux* dicimus, poſteriores vero Graeci τρώκτας, vt auctor eſt Michaël Attaliata in Synopſi tit. 95. Eae autem ἐποχαὶ, non tam fuere *retia in mare extenſa confixis palis*, quod vult Cujacius lib. 14. Obſeruat. c. 1. quam maritimae piſcinae, ſeu ex aqua maris exundantis in ipſo litore confectae. Proinde *tranae euectio*, nihil aliud fuerit, quam quod pro piſcium maris euectione penſitabatur: quod et TRANATICVM dicitur in Charta Ludouici Pii, et Caroli C. ex Tabulario Flauiniacenſi: . . . Adde Appendicem ad Capitularia Baluzii n. 67. et 86. in quo poſteriori priuilegio male legitur *Tranicticum*, pro *Tranaticum*: quod rurſum legitur in Hiſt. Lotharing. to. 1. c. 555. Euectionem, quae fit traha interpretatur Voſſius l. 2. de Vitiis ſermi. c. 18. ex alio ejuſdem Caroli M. Priuilegio apud Aimoinum l. 5. c. 1. *Teloneus exigatur nec de nauale, nec de carrale, neque de ſaumis, neque de Trana euectione, nec rotatico, nec pontatico*. Legit Baronius to. 9. Annal. ad an. 779. vbi idem Priuilegium habet: *Nec de nauali, nec de carrali, neque de ſaumi, ſiue de Trana euectione vel rotaticum, vel pontaticum*. In quibus verbis multiplicem diſtinguit euectionem laudatus Voſſius, aliam quae naui fit, aliam quae curru, aliam quae traha, vehiculi genere ſic dicto, quod non voluatur rotis, ſed trahatur: quod poſtremum euectionis genus *tranam* dici putat, quae ſcilicet circo euectioni nauali et carrali opponatur.

TRANATARE, Tranare. *Tranatare nauicula*, Elmhamo in Vita Henrici V. Regis Angl. c. 82.

TRANATICVM. V. in *Trana* 2.

TRANATORIVM, ab eodem fonte, quo *Trana* 2. Florentius Wigornienſis ann. 465. *Hengiſtus et Aeſa cum Britonibus prope Wippedes ſleot, id eſt Wippedi Tranatorium pugnauerunt*. Anglo-Saxonibus ſleot, *aeſtuarium, gurges, amnis*.

TRANCHEIA, TRANCHIA. (1) Foſſa, Gallice *Trenchée*, Ital. *Trincea*. Hiſtor. Becceniſis MS. pag. 361. *Statuit ne cogantur ire ad operationem caſtellanorum, ſiue pontium, aut foſſatorum reparandorum vel Trancheiarum*. V. infra *Trenchea*. (2) † Ius ſcindendi lignum aridum, in Ch. a. 1146.

† TRANCHETVS, cultri ſpecies. Gall. *Tranchet*. Lit. remiſſ. a. 1364.

TRANCVS, pro *Truncus*, ni fallor. V. locum in *Eſchalmamentus*.

TRANEX, vel TRANIX. Edictum Rotharis Regis tit. 101. §. 61. et Lex Longob. lib. 1. tit. 19. §. 7. *Si quis Tranicem de vite aliena inciderit, componat medium ſol*. Ita tres editiones. Quidam codices MSS. habent *Tranicus*, et in lemmate, *de radice vitis*. Sed legendum puto *de traduce vitis*, vt in ipſa lege *traducem*, id eſt vitis ſurculum, quem in

nas appellant Varro l. 1. de Re ruſtica, Columella l. 4. c. 29. l. 5. c. 6. et alii. Niſi titulus *de radice vitis*, ſit vice Gloſſematis. Itali *Tralcio* palmitem dicunt. Palmitem aut flagellum interpretantur Voſſius l. 2. de Vitiis ſerm. c. 18. et Martinius in Lexico, ſic dictum a Saxonico, vel Germanico *Tranke*: quod idem ſignificat. Hinc pro *Thranicem* puto legendum *Trancem*, ut habet unus MS. Eſtenſ. alter praefert *Tranne*, ut annotat Muratorius to. 2. part. 2. p. 40.

TRANICTICUM. V. *Transiticum* in *Transitus*.

TRANQUILLACIO, pro Tranquillitas, in Chronico Ioh. Whethamſtedii p. 395.

TRANQUILLITAS, Titulus honorarius Imperatorum, apud Vegetium lib. 2. in Prologo et alios. In Diurno Romano c. 2. tit. 4. *Tranquilliſſimi ac Chriſtianiſſimi Domini noſtri.* V. *Serenitas*.

TRANSACTARE, Transferre, poſſeſſionem aut rem in alium transferre, in Statutis Venetis ann. 1242. lib. 3. c. 39. et conſulto 16.

TRANSACTUM. Lex Longobard. lib. 1. tit. 25. §. 59. *Si cujuſcumque ſervus aut aldius, ancilla aut aldia, in furto comprehenſi fuerint, et dominus eorum neglexerit eos liberare, et uſque ad dies 30. eos dimiſerit, ſint feſangi, et habeat eos in Transactum, cui furtum fecerint, et componat poſtea ipſum furtum ſicut Lex et Edictum continet.* Hoc eſt, ſibi habeat ipſos ſervos quaſi per modum *transactionis*, ſeu pacti.

TRANSAGIUM, in Litteris ann. 1269. inter Ordinat. Reg. Franc. to. 5. p. 388. Mendum eſſe videtur pro *Carſagium*, quod praeferunt aliae Litterae eadem de re an. 1371. ibid. p. 400.

TRANSALPINARE, Trans *Alpes* proficiſci, Romam vel in Italiam conſcendere. Iohan. de Ianua: *Transalpinare, ultra Alpes ire.*

TRANSCAMBATA, Saltus, inſultatio, Gall. *Gambade*, ab Occitano *Cambata*, Spatium inter pedes divaricatos interjectum, Gall. *Enjam*-*bée*. Sentent. Inquiſit. Toloſ. apud Limborch. pag. 170.

† TRANSCAPITARE, in caput praecipitem agere, t. 7. Iul. p. 174.

TRANSCAPITATUS, Actus praeceps in caput. Acta S. Torpetis, to. 4. Maii pag. 7.

TRANSCAPULARE, TRANSCAPULARE, Truncare, etc. V. in *Capulare* et *Ceraella*.

TRANSCENDERE, Praeceptum tranſgredi. Conventus apud Andelaum, Gregor. Turonenſ. lib. 9. c. 20.

† TRANSCENSUS, i. q. *Tracenſus*, cenſus ex terra ſ. praedio, in Ch. a. 1138.

TRANSCHEIA, idem quod *Trencheia*, Foſſa; Gall. *Trenchée*. *De operationibus caſtellorum, et pontium, et vivariorum, et foſſatorum, et Transcheiarum*, in Litteris Henrici Regis Angl. an. 1285. e Chartophylacio Regio.

† TRANSCITARE, transmittere, in Stat. ſynod. Tornac. a. 1366.

TRANSCOPIARE, Exſcribere, Transcribere, Gall. *Copier*, *Transcrire*. Chronic. Whethamſtedii p. 406.

TRANSCORNATI. Chronicon Novaliceſe lib. 3. c. 14. de quodam joculatore, qui dux viae fuerat Carolo M. pergenti in Italiam contra Langobardos: *Tunc accedens jam dictus joculator ad Regem petiit, ut ſibi promiſſum daretur, quod antea illi pollicitus fuerat. Tunc ait illi Rex: Poſtula quod vis. Cui ille: Ego aſcendam in unum ex his montium, et tubam fortiter perſonabo corneam, et quantum longe audiri potuerit, dabis mihi in merito et munere cum viris et foeminis. Et Rex: Fiat tibi juxta verba tua. Qui protinus adorans Regem abiit. Aſcendenſque in uno monticulo, fecit, ſicut dixerat. Deſcendenſque ibat per viculos et arvum, et interrogans quos inveniebat: Audiſti, inquit, ſonitum tubae? Cui ſi dixiſſet: Etiam audivi, dabat illi max colaphum dicens: Tu inquit, es meus ſervus. Ita ergo dedit illi Carolus quantum ſonitum tubae audiri potuit, atque ita, dum*

..... ſuique Alii poſt eum, qui uſque in praeſentem diem ſerviit ipſi Transformati ...

TRANSCORPORATIO, Animae in aliud atque aliud corpus migratio, Gr. μετενσωμάτωσις, et μετεμψύχωσις, apud veterem Interpretem Origenis in Matth. tractatu 27.

TRANSCORPORATUS, qui de uno corpore migrat in aliud, veteri Interpreti S. Irenaei lib. 1. cap. 25. ult. edit.

TRANSCRIPTI NUMMI TESSERAE vocantur, cum de alia in aliam regionem transferuntur: inde Transcripti, quod nomina dant aut transcribuntur. Isid. lib. 9. c. 3.

TRANSCRIPTUM, Exemplum, Gall. Copie, ou Vidimus, [illegible] Transcript, in literis Caroli V. Reg. Franc. an. 1371. ... Ordinat. p. 463. Inventar. Chartar. Reg. an. 1382. fol. ...

TRANSCURSUS. (1) Praeteriens, ... Codex Theod. lib. 11. tit. ... leg. ... (2) Vectigal quod praeſtatur a tranſeuntibus per terram alicujus, in Actis ... 1339.

† TRANSCURTILIUM, ... praedio ... adjacens, Ch. MS. an. ...

† TRANSDORSA, poſt, equino ... ſedens, ... Aumon. ... 1143.

TRANSDUCTA MULIER. V. Traducta.

† TRANSDUCTUS, canalis quo aqua transfluit. Liber. de Stagello ... 1281.

TRANSENDA, Via, platea, qua tranſitur, ſed proprie via ſtrictior, Gall. Paſſage, unde Italis Tranſandare, tranſcurrere, praetergredi. Anaſtaſius in Stephano IV. PP. p. 91. *Eumque projicientes in terram juxta Tranſendam campi Lateranenſis, ejus effoderunt oculos.* Charta Landolphi et Atenolphi. Ducum Longobard. *Secus Tranſendam, quae pergit ad portam Rufini.*

TRANSENNA. (1) Cancellus, κιγκλὶς, in Onomaſtico Lat. Gr. Anaſtaſius in Sixto III. PP. (2) Feneſtra. Gl. Gr. Lat. κάγκελος Φωταγωγὸς, *Tranſenna.* Quomodo ſcilicet ...

... eſt gypſum: vel vitrum pellucidum, per quod lumen intus admittitur. Gloſſae Lat. Gr. ... Legendum ... Paulinus Epiſt. 12. ad Severum ...

TRANSFER ... Obiret, ... Libro de Singularitate Clericorum S. Cypriano perperam adſcripto, et apud Ammianum lib. 28. c. 4.

TRANSFRETARE, ... Transfretare ... Bergom. ad an. 1406. apud Murator. tom. 16. col. 991.

† TRANSFEGATOR, explorator, inveſtigator, in Stat. ... .

TRANSFERISCERE, Transferre, ... Trado, ... confero, ... largior, ... Transferiſco, in veteri Charta apud Ughellum ... Ital. Sacrae col. 572. ...

† TRANSFERTUR ... donatur, in ... 992. ...

... Tranſlatio, tranſcriptio, ceſſio. Charta ... delle Antic. ... V. Tranſportum.

TRANSFIGURARE FACIEM, in Lege Longob. lib. 1. tit. 11. § 5. *... eſt, dum quis aliena ... veſtimenta ... aut ſi ... faciem ... Transfiguraverit, ... Gall. ... deſguiſer ... viſage.* TRANSFIGURATI ... Aliena ... Gall. Deguiſé, apud ... Patavi. in Chronico lib. ... c. 4. ubi etiam habetur Transfiguratio, pro conſuetae veſtis mutatio.

TRANSFIRMARE, Transferibere, tradere. Charta an. 952. Caroli Regis ex Archivio S. Benigni.

† TRANSFORATIO, perforatio, diruptio, in Ch. a. 1275.

TRANSFLUVIARE, Fluvium pertranſire: Commodianus Inſtr. 50.

Transfluviat hoſtis, ... ſub ... bra condit.

TRANSFOSSORIUM. Papias: *Ven. i. Transfoſſorium; quo carnes ... ſimetur.*

TRANSFRANCIARE, Ex Anglia per Franciam tranſire Romam. Matth. Paris an. 1257. *Pro ne...*

nis Regis transalpinantes et Transfrancianes, n. 4.

† TRANSFRETATIO, penſuatio a nequibus transeuntibus, in Chartul. S. Germ. Prat.

TRANSFUNCTORIUS, Levis, inutilis, haud ſatis accuratus et ſedulus. *Transfunctoria expugnatio*, apud Tertull. adv. Valent. *Transfunctorium praeceptum*, apud eumdem lib. 1. adv. Marc. c. 27.

TRANSGLADIATUS, Gladio transfixus, in Vita S. Eliſabethae Schonaug. to. 3. Junii p. 631.

† TRANSGLUTIRE, deglutire, in Stat. a. 1270.

TRANSGREDERE, pro Tranſgredi, in Capitulari. an. 802. c. 30. *Transgredere praeceptum*, ibid. c. 34.

TRANSGRESSIBILES COSTUMAE, Praeſtationis ſpecies. Charta an. 1187. ex Archivo Majoris monaſterii: *Reclamabant a monachis vestinas vaccarum, lumbos porcorum, bossilagium, costumas Transgreſſibiles, decem solidos annuatim*. V. Consuetudo 4.

TRANSGRESSIO SUPER CASU, JC. Anglis et Cowello l. 4. Inſtitut. tit. 3. reſt. cum quis alterius ſtatum, vel conditionem ſuo delicto deteriorem facit. TRANSGRESSIONES DE VIRIDI, in *Forestis*, Damnum ſilvis viridibus et frondoſis illatum, apud Rymer. to. 5. p. 692.

TRANSGULARE. (1) Uguzio et Joannes de Janua: *Transgulare, ultra gulam dorſum immittere, ſcilicet transgluttire*. Gloſſ. Lat. Gall. *Transgulare, Transgloutir outre, devourer*. Goffridus Vindocinenſis l. 4. Epiſt. 22. *Habuerant itaque eſcas; ſed in eſcis illis retia, quibus capti, et hamum quo ſunt Transgulati, invenerunt*. Alia forte notione vocem hanc videtur uſurpare Gilbertus Porretanus Episc. Pictav. in prooemio ad Commentar. in Boetii librum de S. Trinitate: *Et ne vel timiditatis anguſtia nos ad ſilentium penitus Transgulare, vel temeritatis audacia ad garriendum laxare putetur, etc*. id eſt, cogere. (2) TRANSGULARE, pro Strangulare, vitioſa, ut videtur, pronuntiatione, in Chronic. Andegav. apud Marten. tom. 3. Anecd. col. 1379. Hinc TRANSGULATIO, pro Strangulatio. Papias: *Suſpendium, Transgulatio, laqueus*. (3) TRANSGULATUS PANNUS, Variis coloribus diſtinctus, in Statutis Eccleſiae Anic. ann. 1267. tom. 4. Anecd. Marten. col. 483. Sed legendum videtur *Stragulatus*. V. *Stragulum*.

TRANSIBILIS MENSURA, Mediocris menſura, quae neque minor ſit, neque major; in Chartulario S. Vandregeſili tom. 1. p. 163. Gall. *Meſure paſſable*.

TRANSIGERE, Tranſire. *Longo itinere confecto, multis menſibus Transactis*, to. 2. SS. Martii p. 48.

TRANSINSIRE, Libertates Villae de Moneta anno 1469. apud Thomaſſerium in Conſuetud. localibus Bituricenſibus cap. 2: *Nullus de franchiſia facere poterit hiemnale, nec cordetum extra Moneto, niſi tantummodo Tranſiſias . . . uſque ad domum leproſorum, quas habent facere, etc*. V. Transficheare.

TRANSILIRE SACROS ORDINES, Per ſaltum, uti aiunt, ſacris Ordinibus initiari, i. e. ſuſcipere ſuperiorem omiſſo inferiori, v. g. Preſbyteratum non ſuſcepto Diaconatu. Concil. Beluac. ann. 1114. to. 2. Spicil. Achet. p. 495.

TRANSIRE. (1) Tolerare, diſſimulare. Epiſtola Friderici II. Imp. to. 2. Spicil. Achet. p. 578. (2) Traducere. Charta ann. 1468. apud Lobinell. to. 2. Hiſt. Britan. col. 1299. (3) TRANSIRE ACTUM, Practicis Gallicis, *Paſſer acte*, Chartam ſeu teſtimonium rei geſtae conſcribere. Synodus Trecor. an. 1372. apud Lobinell. tom. 2. Hiſt. Britan. col. 1608. TRANSIRE ACCORDA, LITTERAS dicitur Parlamentum, cum illa publica auctoritate confirmat: qua notione vox *Paſſer* non ſemel occurrit in vett. Edictis Regum Gallorum; hodie *Homologuer*. Litterae an. 1358. to. 4. Ordinat. Reg. Fr. p. 725. (4) Peragere. Ordo Concilii celebrandi, to. 2. Concil. Hiſpan. p. 230. (5) Leges

ges Palatinae Iacobi II. Regis Majoric. in Actis SS. Iunii tom. 3. p. XXXIX. *Cum autem nos iter facere alicubi contingat, debebis aquam, ornamenta, paramentaque, et argentea vaſa portare, cum quibus Tranſire poſſimus, ad uſum noſtrum.* Hoc eſt, quae nobis ſatis ſint; aut quibus ſimus contenti, cum iter agimus. (6) Defungi, obire. *Tranſitus*, obitus, mors. Voces Chriſtianis Scriptoribus vſitatiores. Beletus cap. 4. et ex eo Durandus lib. 7. Ration. c. 1. n. 18. Vetus inſcriptio Viennae: TRANSIT SVB DIE ... ORBIS FAVSTO VIRO. C ... COSS. PROSTERNVNTVR MILITE CAELI. TRANSITVS, mors. Vetus inſcriptio Chriſtiana in S. Crucis Monaſterio Burdegalenſi. (7) ✝ Superare, ap. Bened. abbat. Petroburg.

✝ TRANSITA, tranſlatio, ceſſio poſſeſſionis, ap. Murat. t. 2. Antiq. Ital. med. aeui, p. 133.

TRANSITORIVM. (1) TRANSITVRA, TRANSITVS, quod praeſtatur a tranſeuntibus per terras alicuius domini, Gall. *Droit de paſſage.* *Tranſitorium tributum*, in Lege Longob. l. 1. tit. 14. §. 16. *Tranſitoriae conſuetudines*, apud Guibertum lib. 3. de Vita ſua c. 8. TRANSITVRA, in Capit. Caroli M. lib. 4. c. 59. *Vt nullus ad Palatium, vel in hoſtem pergens, vel de Palatio, vel de hoſte rediens, tributum quod Tranſituras vocant, ſoluere cogatur.* Lex Longob. habet hoc loco *Tranſitorium*. *Traſtura*, eadem notione in Chartis Italicis apud Vghellum tom. 4. p. 787. 789. 795. Capitulare 5. Lud. Pii an. 819. c. 16. *Traſturas* etiam habet, vbi Codd. alii *ſtraturas*, *triſturas*, *triſturas*, vti monet Baluzius. Rhenanus lib. 2. Rerum German. p. 93. videtur legiſſe *ſtraturas*. *Treſturas* verò habet Charta Caroli C. an. 18. Ind. 2. in Tabul. Deruenſi: *Siluas etiam quas ex omni parte in circuitu monaſterii conceſſimus, et mercatum in praedicta villa Glonna, et Treſturas ad ſalem emendum, quas de penuario S. Petro, et B. Berchario in vſus Monachorum valebit.* (2) ✝ Pars liturgiae S. in Ord. eccleſ. Ambroſ. Mediol. a. 1130.

✝ TRANSITVDO, conſuetudo, in Stat. vniuerſ. Aurel.

TRANSITVS. (1) Dicitur de Praefectis aut Iudicibus Prouinciarum, qui in regiones vel vrbes aut vicos ſui diſtrictus *diſcurrunt*, iuris dicendi, vel de criminibus inquirendi gratia, in leg. 4. Cod. Th. de Off. Rector. prov. et l. 6. Ne quis in Palatio, etc. (2) TRANSITVS, (cum ſcilicet Miſſale refertur a cornu Euangelii ad cornu Epiſtolae) Communio dicitur: *Nazaraeus vocabitur.* Ita in Actis SS. Iunii to. 4. p. 699. vbi de feſtis S. Ioh. Baptiſtae. V. alia notione in *Tranſire* 6. et *Tranſitorium*. (3) TRANSITVS VIAE PVBLICAE. Hugo Flauiniac. in Chron. p. 132. *Correptionem omnium menſurarum, correptis aduldis, quae homines tenent ad placitum generale reſpicientes, et publicae viae Tranſitum.* Id eſt Iuſtitiam criminum, quae in itineribus publicis committuntur: *La Iuſtice des grans chemins.*

TRANSLA, f. Tela craſſior, Gall. *Treille.* Statutum Gellonenſe an. circiter 1250. apud Stephanotium to. 8. Fragm. MSS. p. 175. *Debet ... habere pro lecto ſuo paleſium nouum et duas ſeſſiatas et duo linteamina, vnam culcitram nouam de Tranſlis, cum pluma et vnum pulvinare.* V. *Tranſlerum*.

TRANSLATARE. (1) Transferre, in aliam linguam vertere. Anaſtaſius in Hadriano PP. (2) Alio transferre. Anaſtaſius in S. Hadriano PP. p. 115. *Tranſlatauit atque introduxit in eam corpora ſanctorum Martyrum, etc.* (3) Reſcribere, Gall. *Copier*. Charta ann. 1142. inter Inſtr. Gall. Chr. nouae edit. tom. 6. col. 372. *Hanc chartam Tranſlatauit Bernardus de Canciniolo publicus notarius de Biterri ex originali.* (4) Tranſcribere, rem ab aliquo poſſeſſam in alium transferre. Statuta Vercell. fol. 92. (5) ✝ Vltimae morientis anguſtiae, in Cerem. B. M. Craſſenſ.

TRANS-

...NSLATIO. (1) In legibus 15. et 40. Cod. Th. de Episcop. Eccleſ. et Cleric. pro angariarum, paraveredorum vel nauicularia etiam tranſlationis onere; ſumitur, cum ſcilicet res fiſcales transuehendae erant, vel annona militaris. V. Iacob. Gothofredum ad d. leg. 40. (2) Idem quod *Tranſitus*, ſeu teloneum, quod pro *tranſferendis* et tranſportandis mercibus exſoluitur. Appendix Codicis Theod. Conſtit. 1. *Nulla pontium reſtauratio, nulla Tranſlationum ſollicitudo gignatur.* (3) TRANSLATIO CAVSAE, Gallis Practicis *Evocation*: cum ab inferiori curia ad ſuperiorem euocatur. V. Reg. Majeſt. lib. 2. c. 16. §. 24. l. 3. cap. 20. et 21. et Quoniam attachiamenta c. 14. §. 3.

...ANSLATITIE, pro *Diſſimilitrie*, Iuriſconſultis.

...ANSLATOR, Interpres, qui vertit in aliam linguam. Epiſtola Concilii Francoford. ad Epiſcopos Hiſp. to. 3. Concil. Hiſp. p. 107.

...ANSLATVM, Exemplum ex alio deſcriptum, Gallice, *Copie*. Statuta Trelatenſ. MSS. artic. 7.

TRANSLATVS, defunctus, in Annal. Dominic. Colmar.

...ANSLOCARE, Delogare. Litterae Bohemorum ad Concilium Baſileenſe an. 1432. tom. 8. Ampliſſ. Collect. Marten. col. 178.

...ANSLETVM, Culcita, ni fallor, tela craſſiori, quam *Treillis* vocant. Inventarium an. 1342. ex Archiuo ... Victoris Maſſil. ... V. *Tranſla* ... *Traliceum*.

TRANSLICIVM, i. q. *Traliceum*. ...reſt. a. 1380.

...ANSLVCIDVM, Διαφανές, διαυγές. In Gloſſis Lat. Graec. nos dicimus *Tranſluiſant*.

...ANSMARINARE, Trans mare proficiſci, proprie iter Hieroſolymitanum aggredi, in Chronico Montis Sereni an. 1131.

...ANSMENTATIO, Mutatio mentis, μετάνοια, Reditus ad ſanam mentem, poenitentia. Goclenius in Lexico Phil.

...ANSMIGRARE, Transferre rem aliquam in alium, in Legibus Rotharis Regis Longobard. tit. 62. §. 5.

† TRANSMISSVM, penſitatio quae ſoluitur ab iis, qui trans locum aliquem merces vehunt, in Iudic. a. 1328.

TRANSMISSVS, Intermedius, Italis *Tramesso*. *Aliquid per tegadiam vel Transmiſſum alteri dandum recipere*, in Statutis Venetor. an. 1242. lib. 1. cap. 4. 48. lib. 6. c. 13.

† TRANSMISVM, tempus, quo *transmiſſum* ſeritur, vel colligitur, in Gloſſ. Caeſar. Haiſterbac.

TRANSNAVARE, Naui traiicere. Thwroczius 1. part. Hiſt. Hung. c. 15.

TRANSNOCTARE, Noctem tranſigere, vel rem vltra noctem vnam detinere. Iacobus I. Rex Aragon. in Foris Oſcae an. 1247. fol. 4.

TRANSOLVERE. V. infra *Tranſſolvere*.

TRANSPARENS, *Pellucens*. *Tranſparentia*, *Pellucida*, in Gemma. Pelluciditas, Gallis, *Tranſparence*.

TRANSPASSARE, Vltra progredi, Gall. *Trepaſſer*. Thwroczius part. 1. cap. 24. *Canis jugum Tranſpaſſans*, in *Canis*. col. 188. V. ibi.

† TRANSPERSIO, poſſeſſionis translatio, ceſſio, in Ch. vet. ap. Lam. Del. erud. V. *Tranſverſio*.

TRANSPLENDENS, Perlucidus, Gall. *Tranſparent*, in Vita B. Lidwinae to. 2. Aprilis p. 345.

TRANSPONERE. (1) *Sermam tranſponere*, Auertere, Gall. *Detourner*, in Lege Longob. lib. 1. tit. 25. §. 14. 15. 16. 17. (2) TRANSPONERE, pro *Tranſcribere*. Gellius lib. 6. cap. 9.

TRANSPORTANEORVM PASSIO, Lepra, *Elephantia*, Celſo l. 3. c. 25. Ἐλεφαντίασις, Graecis ſic dicta, quod cutem reddat Elephanti corio ſimilem. Senator de Elephante l. 10. Epiſt. 30. *Cutis hujus ulceroſis vallibus exaratur, a qua Tranſportaneorum paſſio nomen accepit.* Sic autem appellatur a Senatore, quod *cum haec paſſio*, vt ait Caelius Aurelianus Siccenſis lib. 4. χρονίων, cap. 1. *corruptione quadam, vel laxatione extremae cutis in corporibus generetur,*

[illegible] humus ab inferioribus, seu, vt idem ſcribit, *altioribus*, ad superficiem transfunditur, seu *transportatur*.

TRANSPORTARE, Cedere, tranſcribere, transferre, Practicis Gallicis *Transporter*. Pactio nuptialis inter Carolum VIII. Regem Fr. et Annam Britan. an. 1491. apud Lobinell. tom. 2. Hiſt. Britan. col. 1541.

TRANSPORTUS, Ceſſio, tranſcriptio, Gall. *Transport*. Charta an. 1377. e Bibl. Regia: *Mirabatur, quomodo dictus Dux ceſſionem seu Transportum acceperat.*

TRANSPOSITIO SUBITANEA, Mors, obitus. Marculfus lib. 2. form. 2: *Quatenus fragilitatem naturae, quae homines generaliter patiuntur, priuſquam ſubitanea Transpoſitio eueniat, etc.* Adde form. 4. et inter Sirmondicas form. 36.

TRANSPOSITUM. Litterae an. 1369. tom. 4. Ordinat. Reg. Franc. p. 198. *Per pontagium, pertagium, cambium, terragium, aſſietum, vel (vel) Transpoſitum, etc.* Editori Gl. legendum videtur *Transportum*. V. *Transportus*.

TRANSPUNGERE. (1) Perforare, ita ut ſanguis exeat. Lex Aleman. tit. 64. § 3. *Si autem collus Transpunctus fuerit*. Tit. 65. § 8. *Si quis alicui brachium ſuper cubitum Transpunxerit, etc.* § 5. (2) † TRANSPUNGERE NOTARIAM, chartam falsi arguere, in Ch. a. 876.

TRANSREMIGARE, Nauigare. Elmhamus in Vita Henrici V. Regis Angl. c. 59.

TRANSRIPARIA, Ripa quae eſt vltra fluuium. Teſtam. an. 1509. inter Schedas D. *Le Fournier*. V. *Riparia*.

TRANSSARTANUS, qui trans Sartham, agri Cenomanenſis fluuium, habitat. Pluries occurrit in Chartul. S. Vincentii Cenom. vt fol. 28. 83. etc.

TRANSSOLVERE, idem quod *Soluere*. Formulae vett. Pithoei MSS. c. 28. Marculfus lib. 2. form. 18. *Ita vt pro ipſa cauſa ſolidos tantos in pagalia mihi dare deberes, quos et in praeſente per wadio tuo viſus es*

Transſolviſſe. Perperam *Transſoliſſe*, pro *Transſolviſſe*, legitur in Charta an. 716. apud Felibian. Hiſt. San. Dionyſ. pag. xxi.

TRANSSUMERE, TRANSSUMPTARE, Tranſcribere, Gall. *Copier*; *Transſumptum*, *Copie*. Acta S. [illegible]nalis Episc. Neru. n. 27. tom. 1. Maii pag. 405. Exſtat hujuſmodi *Transſumptum* an. 1432. apud Marten. tom. 8. Ampliſſ. Collect. col. 153. in cujus prooemio declarant Notarii duo ſe ab Imperatore Sigiſmundo requiſitos fuiſſe, *litteras apoſtolicas et cedulam per ſe Transſumi et exemplari, quodque eiuſdem copias authenticas et Transſumpta (ſ. Transſumpta vel Transſumpta) facere deberent.*

TRANSTOLLERE, Transferre. Vita S. Guthlaci to. 2. Aprilis p. 48.

TRANSTOLLEUS. Gloſſ. Arabico-Lat. *Fidiciniuſ: Transtolleus, vel Cicatrix.*

TRANSVADARE. Willel. Brito in Vocab. MS. *Transuadare dicimus transuadare aquam, vadum ire, vel per vadum ducere.* *Transuadare* [illegible] apud Calmet. in Probat. Hiſt. Lothring. tom. 2. col. 2.

TRANSVASARE. (1) *Vaſa transferre, ſedem mutare*, in Lexico Gedeonis. (2) Gall. *Transfundere*. Gall. *Transvaser*. Epiſtola, Petri Delphini an. 1477. tom. 3. Ampliſſ. Collect. Marten. col. 1015. V. *Transfuſare*.

TRANSUBSTANTIARE, Vnam ſubſtantiam in aliam conuertere; *Transſubſtantiatio*, hujuſmodi conuerſio. Voces Theologis familiares, vt de ſacroſancto Euchariſtiae Sacramento. Alio transfertur in Actis S. Godeleuae, to. 2. Iunii p. 3[illegible]. *Terra Transſubſtantiatur, in gemmas effigiatur.*

† TRANSVECTORIUS, facilis portatu, t. 6. Coll. Hiſt. Franc. p. 93.

† TRANSVECTURA, Oneris vel praeſtationis ſpecies, pro tranſuehendis forte domini rebus, in Charta Waldemari Regis Daniae ann. 1180. V. in *Paratae*.

† TRANS-

TRANSVERCIA, via transverſaria, t. 2. Hiſt. Nem. p. 150.

TRANSVERSA, Pars obliqua, latus, Galli *Travers*, Lex Baiwar. tit. 12. c. 6.

TRANSVERSALIS, Vicinus. *Transverſaliis*. *In ſingulis vicinis . . . ferreas Transverſales*, in Charta an. 1269. apud Menetter. in Probat. Hiſt. Lugdun. pag. 16. col. 1. V. *Tranſversalis*.

TRANSVERSARE. (1) Tranſire, trajicere, Galli *Traverſer*. Charta Tholoſan. an. 1262. (2) Statuta Eccleſ. Ambian. . . art. 10. apud Marten. . . Ampliſſ. Collect. . . 1230. *Clerici vero in ſacris ordinibus conſtituti, . . . beneficiati . . . in platea . . . in loco publico . . . cum taxillis ludere . . . ipſo facto . . . ſint . . . ludere . . . illum . . . Transverſat, vel qui ludi eſt particeps vel lucrum exinde conſequitur, ſine damnum*. Conc. Treuirenſe an. 1310. apud eumd. Marten. tom. 4. Anecd. col. 252. *Ludere in praemiſſis caſibus intelligimus ad punctum . . . dicimus, ponendo eum qui Transverſerat* (ſic), *vel qui ludi eſt particeps, vel lucrum exinde conſequitur ſine damnum*. *Transverſantem* hic intelligo eum qui pignore contendit cum alio ratione ludi, licet ipſe non ludat, a Gallico *Traverſer*, quod aliquando idem ſonat quod . . . Eodem intellectu *Travers* . . . legitur in Statutis Bertrandi de Turre Epiſc. Tull. an. 1359. ſupra . . . in *Punctare*.

TRANSVERSARIAE, Trabes, quae eorum in *cippo*, ſeu ἐν τῷ ξύλῳ poſitorum, pedes conſtringebant. S. Cyprian. Epiſt. 77.

TRANSVERSARIUM. (1) Species . . . qua piſces in fluminibus capiuntur; deſcribitur a Petro de Creſcentiis lib. 12. de Agricult. c. 7. (2) Lignum, ut videtur, tranſverſum, quo caetera ratis ligna colliguntur. Charta ann. 1164. in Probat. tom. 2. novae Hiſt. Occitan. col. 603. *In omnibus conſuetudinibus quae de navibus quae per aquam veniunt, accipere ſolent, quae ſunt decimae, et gubernacula et Transverſaria, et in vene . . . quam de unoquoque navigio deſcendente per aquam, antiquitus habent, etc.* In Inſtrum. Gall. Chr. novae edit. . . 10. . . col. 300. habetur *Traverſaria*.

TRANSVERSARIUS. V. in *Traverſum*.

TRANSVERSERIS. Statuta Maſſil. lib. 2. cap. 39. de Sartoribus §. 2. *Item, de capſa Tranſverſeris drapi de colore cum penna . . . XII. den.* Genus eſt panni, ſi genuina lectio eſt: ſed potior videtur lectio MS. *Item, de capa Tranſverſoria* (vel *Tranverſaria*) *drapi*. In Statutis Arelat. MSS. habetur *capae tranverſariae*, quod de veſte tranſverſa, Gall. *qui croiſe*, intelligi poteſt.

TRANSVERSIA, f. Apothecae clathri, ut videtur, cancelli, tranſenna, Gallice *Treillis*. Statuta Maſſil. lib. 2. cap. 40. §. 4. *Quamdiu panni vui . . . us operatorii inſpicientur . . . in carreria extra operatorium vel Tranſverſiam, alii panni alterius operatorii non afferentur ab aliquo . . . donec illi panni primo ibi apportati cauſa emendi, fuerint reportati infra operatorium de quo ſunt*.

TRANSVERSORIA CAPA. V. *Tranſverſeris*.

TRANSVERSUM. V. in *Traverſum*.

TRANSVERSUS. *Tranſverſa linea*, Tranſverſus cognationis gradus, Gallice *Ligne collaterale*, in Lege 6. Cod. Theod. tit. 18. de maternis bonis.

TRANSVERTERE, Commutare, apud Apuleium in Apolog.

TRANSVIARE RIVUM, ſive aquam, Rivulum avertere, in alium curſum detorquere, in Statutis Montis-regalis p. 214.

TRANSUMALIS. Litterae de nullitate matrimonii an. 1530. apud Rymer. tom. 14. pag. 391. col. 2. *Item in linea Tranſumali in primo gradu prohibetur conſanguinitas et affinitas jure divino et naturali, nec Papa poteſt diſpenſare*. Patet legendum

dum eſſet *Tranſverſal.* V. *Tranſverſus.*

TRANSVMERE, TRANSVMPTARE, TRANSVMPTVM. V. *Tranſſumere.*

TRANSVNDARE FLVVIVM, flumen trajicere, in Epitome Chron. Caſin. apud Murator. to. 2. p. 359. col. 1. Quamvis analogice ſatis *tranſundare* dici queat, vereor tamen ne legendum ſit *Tranſnadare.* V. in hac voce.

TRANSVOLVTIO, Fornix. V. *Volutio.*

TRANSVORARE, Devorare, deglutire, apud Apuleium in Apolog. V. *Tranſgulare* 1.

TRANTORIVM, f. pro *Traucatorium*, *Piſtoria.* Charta an. 1058. ex Archivo S. Victoris Maſſil. *Ab occidente ſicut eſt Trantorium de la Fага et coſta plena.* V. *Trana* 2.

TRANVERSIA. Ita lego in Computo an. 1202. apud D. Bruſſel. to. 2. de Feudorum vſu p. CLII. col. 2. *Pro Tranverſiis et ſervientibus* XIII XX. *l.* ſed quid ſignificet haec vox non occurrit, niſi ſit pro Vectura, Gall. *Voiture, Tranſport.* V. *Tranſvectura.*

✝ TRAOLIVM, Inſtrumentum ad filum in ſpiram convoluendum, Gall. *Devidoir*, Armoricis *Traouil* et *Troil.* Miracula S. Bertae Blangiac. Abbat. n. 8. *Filum in Traolium de fuſo extrahere coepit.*

TRAPA, Fundi domeſtici ſpecies, Locus ſecretior et remotior. Conſuetudines ſeu Libertates Prioratus S. Dionyſii de Capella in Biturigibus, a Richardo et Aymone Archiepiſcopis confirmatae. V. *Trappa.*

TRAPACCETA, idem, vt videtur, qui mox *Trapezeta.* Analecta de VII. Martyribus tom. 3. Iulii p. 24. *Qui Hludarii Imperatoris juſſu obcoecatus, eo quod artem Trapaccetarum exercebat.*

✝ TRAPASSVS, deceptor, impoſtor, in Stat. ant. Florent.

✝ TRAPENTVM, f. tabula, quae *Trapis* conficiendis eſt idonea, in Comput. MS. a. 1364.

TRAPEXARIVS, TRAPEXIVS. V. *Trapus.*

TRAPETVM, mola olearia, Latinis; Italis vero ac praecipue Siculis mola, qua cannae melleae conteruntur ad conſtruendum ſaccharum. V. Hierolexicon Macri. Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm. *Trapeta et hec Trapetum, meule a broyer herbes ou eschur [illegible] monnaiers.* TRAPETVM, eodem [illegible] ſignificatu, in Charta ann. [illegible] apud Vghellum tom. 1. Ital. Sacr. col. 1123. edit. 1717.

TRAPEZETA, Monetarius. In [illegible] ibus: *Trapezeta, vel Trapezita, nummularius, vel menſarius, [illegible] pecuniam ſuper menſam [illegible]* Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm. *Trapezeta, changeur de monnoye.* Gloſſ. Lat. MS. Reg. *Trapezeta, nummularius, Menſularius.* Diploma Caroli Simpl. an. 915. pro Abbat. Trenorchienſi: *Concedimus [illegible] vt Trapezetas locus praedictus [illegible] at, qui noſtri nominis ſignum [illegible] lis imprimant nummis, ne [illegible] mixtura adeſſe valeat.*

TRAPEZETVM, Menſa Trapez[illegible] V. in *Cambiare*, col. 38. in fin.

TRAPHAX, Tabula, quae [illegible] furnum fertur, apud Martinium.

TRAPITVM, vt *Trapetum.* V. ibi.

✝ TRAPOGNERE, reficere, in [illegible] remiſſ. a. 1405.

TRAPOLA, idem quod mox *Trappa.* Statuta Montis-regalis [illegible] 883.

TRAPPA, Muſcipula, transenna, [illegible] cipula avibus capiendis, Gallis *Trappe*, Italis *Trappola*; vnde Teutonicis *Trappen*, capere, irretire; Gall. *Attraper.* Pactus Legis Salicae tit. [illegible] §. 9. *Si quis turturem de Trappa [illegible] raverit, etc.* Vbi Lex Salica tit. [illegible] §. 7. habet *turturem de reti.* TRAPPVLA, diminut. a *Trappa*, eadem notione. Inquiſitio an. 1196. [illegible] Cencium inter Cenſus Eccl. Rom. [illegible]

TRAPPATVRA, Ornatus e [illegible] ſeu panno, amplum equi [illegible] vtrinque defluens. Elmhamus [illegible] Vita Henrici V. Regis Angl. c. [illegible]

TRAPPVLA. V. in *Trappa.*

Digitized by Google

TRAPVS, Pannus, panniculus, *Hiſpanis Trapo*, Gallis *Drap*. Vetus Charta apud Martinezium in Hiſt. Pinnatenſi lib. 1. cap. 54. V. *Drappus*. TRAPERIVS, TRAPERARIVS, et TREPERARIVS, apud R. Duellium to. 2. Miſcell. p. 53. et 59. in Statutis Ordinis Teutonici, qui in Hoſpitalariorum Statutis *Draperius* vocitatur, qui ſcilicet curam habet veſtimentorum fratrum. V. Chriſtophorum Hartknochium in Diſſertationibus Pruſſicis cap. 19. p. 419.

TRASCINARE, Italis, Trahere, Gall. *Trainer*. Chron. Parm. ad an. 1294. apud Murator. tom. 9. col. 828. *Capti fuerunt et ducti Parmam, et Traſcinati ad caudas mulorum*. V. *Traſinare*.

TRASCODRYGITAE. V. *Taſcodrogitae*.

TRASELLVM. (1) F. Tranſitus. Charta Willel. Comitis Matiſcon. ann. 1214. apud Perardum: *Notum facio . . . me aſſignaſſe D. Odoni Duci Burgundiae 4. denarios in unoquoque Traſello pedagiorum meorum, ubicunque recipiantur, etc.* (2) Numeroſus et modulatus campanarum ſonitus, Gall. *Carillon*, a Burgundico *Traſeler*, campanas arguere et numeroſe pulſare, *Carillonner*. V. Gloſſariolum ad calcem Canticorum natalit. Burgund. Statuta Capituli Tull. an. 1497. V. *Trinion*.

TRASIA, *Acervus ficorum, vel ex calamis contexta tabula, in qua refrigerantur fici*, in Vocabulario Suſſannaei et in Amalthaea, a Graeco Τρασιά.

TRASINARE, idem quod *Traſcinare*, Trahere. Miracula S. Zitae, to. 3. Aprilis p. 529.

TRASLICIVM, f. Culcita e tela craſſiori, Gall. *Treillis*. Inuentarium ann. 1379. e Schedis Cl. V. *Lancelot*: *Item una flaſſada alba et alia liſtata: item una vanoa alba: item unum Traslicium quaſi nullius valoris*. V. *Transla* et *Transletum*.

TRASPOL, Species coopertorii. Inuentio S. Luciferi Calarit. n. 69. to. 5. Maii p. 210. *De ſero fuit detectum vulgo dictum un Traſpol, per modum tecti ſeu coopertura e ſepulchri*.

TRASSA. (1) Penſitationis ſpecies, queſta: eſt enim Gall. *Tracer*, perquirere. V. *Tracea*. Conſuetudines Monſpelienſes MSS. art. 102. *Monspelium, vel Traſſa, vel raſſa nullatenus fiat in Monteſpeſſulano*. (2) † Foſſa, imus carcer, l. compedes, Gall. *Traſſe*, in Ch. MS. Edw. reg. Angl.

TRASSARE, Perquirere. V. *Canis Traſſans*.

TRASTRVM, f. pro Tranſtrum. Inſtrum. ann. 1200. e Tabulario S. Victoris Maſſil. *Cum . . . . ſtaret in monaſterio de Peſſano in portica ſuper Traſtrum, etc.*

TRASTVRA. V. in *Tranſitorium*.

TRATEGA, f. Lignum arani. V. locum ſupra in *Meianus*.

TRATTAMENTVM., Ital. *Trattamento*, Tractatus, pactum. *Sub ſpe concordiae et Trattamenti concordiae*, in Chronico Parm. ad ann. 1296. apud Murator. to. 9. col. 818.

TRAVA, videtur ſic dicta, neſcio quae praeſtatio in blado, avena, etc. ex agris domino penſitari ſolita, incerta mihi vocis origine: tametſi *Trava* videatur fuiſſe menſurae ſpecies. Miracula S. Ioannis Beuerlacenſis n. 7. Hiſt. Fundationis Monaſt. S. Leonardi Ebor. *Conceſſit . . . de qualibet carruca arante in Epiſcopatu Eboraci unam Travam bladi, anno 936. quae uſque in praeſentem diem dicitur Petercorna, cujuſmodi et Travas Reges tunc temporis percipiebant ſacris locis ex ſua regalitate concedere et aſſignare. Et nihilominus ex conſenſu incolarum Epiſcopatus Eboraci Rex habuit Travas praedictas ſibi et ſucceſſoribus ſuis, ſic quod exterminaret lupos patriam devaſtantes*. Niſi tot locis occurreret *Trava*, legendum eſſe *Trava* ſuſpicarer: ut ut eſt, eadem notione accipiendam utramque vocem exiſtimo. V. *Traina*.

TRAVACHA. Otto Morena in Hiſt. Rer. Laudenſium p. 53. *Cremenſes vero cognoſcentes, ſe non poſſe defendere murum caſtri, quia deſtruebatur, Tra-*

Digitized by Google

Tranacham magnum ex lignis et terra inſimul compoſitam ibi intus in ea parte, in qua ipſum murum deſtrui videbant, juxta eum conſtruxerunt. Et p. 54. *Quandam machinam, quam fecerant ſuper Tranacham, quam ipſi ex lignis et terra intus juxta murum caſtri compoſuerant*, etc. Vbi vox *Trauacha* videtur poni pro *trauaglio*, quomodo Galli dicunt *un travail*, pro quolibet munimento ad propulſandos hoſtes extructo. Pro *Trauacha* Muratorius tom. 6. col. 1041. & 1049. e Codice Ambroſiano legit *Trauata*, vt infra videre eſt; quod magis placet; eſt enim *Trauata*, Academicis Cruſcanis *Riparo fatto con traui*, Propugnaculum trabibus conſtructum: quae notio belle congruit locis citatis. *Trauacha* vero Tentorium eſt, Italis *Trabacca*, Academicis Cruſcanis *Spezie di padiglion da guerra, tenda*. Statuta Vercell. fol. 3. *Habendo* [illegible] *tentoria et Trauachas in exercitu ad vſum ſuum*, etc. Et fol. 180. vo. *Ego Maſſarius Communis juro ad ſancta Dei Euangelia bona fide et ſine fraude ſaluare, cuſtodire et gubernare baliſtas, tentoria ſiue Trauachas, ferramenta*, etc. Rolandinus Patav. l. 10. c. 4. apud Muratorium to. 8. col. 313. *Cum tentoriis, Trauachis et tendis.* Memoriale Poteſtatum Regienſ. ad annum [illegible] ibid. col. 1090. *Interuenerunt Ghibellini in dicto campo papiliones, Trauachas variſſimas et tentoria optima*, etc. [illegible]do il Trauachas.

TRAVAGLIARE, Italis, Laborare, affligi. Miracula S. Zitae, tom. 3. Aprilis pag. 515.

TRAVALLVM, TRAVAILLIVM, TRAVAILLIVM, Catoſta vbi calceantur vel curantur equi, Gall. *Travail*: quod a *Tref*, Trabs deducit Borellus. Regeſtum *Olim* ad an. 1267.

TRAVALLVS. Computus ann. 1302. apud D. Bruſſel tom. 2. de Vſu feud. p. CXLII. *Expenſa. Pro Travallis et pro circulis et pro* [illegible] *ſtorum ferratorum* LX. *ſ.* Et pag. CLV. *Pro merrenio ad tres Trauallos ferratorum* [illegible] *et pro du-* [illegible]

lis, XXIIII. *ſ.* Conjecto [illegible] las eſſe, unde aſſeres fiunt ad [illegible] lia, quae *ſerratas* vocabant, [illegible] ocandi.

TRAVASARE, Italis, Transfundere, in Statutis Placentiae lib. 6. [illegible] 81. vo. V. *Tranſuaſare* 2. TRAVASATOR, qui *trauaſat*, ſeu transfundit, in Statutis Aſtae collat. 9. c. 12.

TRAVATA, vox Italica, Gall. *Tra*[illegible] Intertignium. Otto Morena [illegible] Murator. to. 6. col. 1043. V. [illegible] *Trauayſo* et ſupra *Trauacha*.

TRAVATICVM. V. in *Trab*[illegible] *cum*.

TRAVAYSO, Contignatio, a Gall. *Trauaiſon* vel *Travée*, [illegible] Computus an. 1324. to. 1. Hiſt. Dalphin. p. 132. col. 1. V. *Trau*[illegible] vel *Trauallia*.

TRAVCIS, Palmes. V. *Trauca*.

TRAVVERE. Gloſſae Gr. Lat. [illegible] *Nouacula*. ξυρὸν κυρέως, *Trau*[illegible] quia *Trauauer*, ſeu [illegible] inquit Martinius: Codex S. Germani [illegible] praefert.

TRAVERSIVM. V. in *Tran*[illegible] *ſum* 2.

TRAVERSA, Via tranſuerſaria, Gall. *Traverſe*. Tranſactio ann. 1293 [illegible] libro [illegible] Epiſcopatus Maſſil. [illegible] V. *Trauerſena*.

TRAVERSALIVM, Pulvinar, Gall. *Trauerſin*. *Matalacium cum Trauerſalio ſeu puluinari*, in Statutis [illegible] nialium S. Saluatoris Maſſil. an. 1[illegible] V. *Trauerſarium*.

TRAVERSANS, Tranſuerſus. *Cum appoſitione tabulae Trauerſantis* [illegible] *cta villata*, in Tranſactione an. 1519. e Schedis Praeſ. de Mazaugues.

TRAVERSARIVM. V. in *Tranſuerſarium* 2.

TRAVERSARIVS, pro Tranſuerſarius, Tranſuerſus. V. *Tranſuerſeria*.

TRAVERSENA VIA, Trauerſa, [illegible] verſaria, in Chartulario S. Victoris [illegible] genſi to. 2. p. 1567. V. *Trauerſa* [illegible] mox *Trauerſia*.

TRAVERSENVM, doli [illegible] ſpecies, in Ch. a. 1210.

TRAVERSERIUM, Puluinar, tranſuerſum lecti ceruical, Gall. *Trauerſin.* Inuentar. an. 1476. ex Tabular. Flamar. V. *Trauerſalium et Trauerſinum.*

TRAVERSIA. (1) Vicus tranſuerſarius. Statuta Maſſil. lib. 6. c. 12. *de tabulis non faciendis in Trauerſiis niſi ad certam menſuram: Nullus a modo in viis rectis audeat facere tabulas habentes vltra quatuor palmos, et quod nullum obſtaculum ante dictas ab aliquibus apponatur, nec in Trauerſiis vltra tres palmos.* (2) Fauonius, Occidens, in agris Lugdun. et Bellijoc. Terragium Bellijocenſe: *Juxta terram dicti Cochard ex Trauerſia.* Alterum locum vide in *Aluernia.*

TRAVERSINUM, vt *Trauerſerium*, Gall. *Trauerſin.* Teſtam. an. 1367. to. 1. Anecd. Marten. col. 1527.

TRAVERSUM. (1) TRAVERSUM, TRAVERSUS, Penſitatio, quae exſoluitur ab iis, qui trans locum aliquem, aut vallum, vel vrbem merces vehunt: Gall. *Droit de travers*, jus nempe, quod competit domino Caſtellano, ſeu majori Juſtitiario. Charta an. 1136. apud Soucherum ad Vitam S. Bernardi Tiron. p. 273. *A pedagiis, Trauerſibus, depriſibus et quibuſuis conſuetudinibus . . . liberi ſint.* Charta Richardi Ducis Norman. an. 1024. to. 2. Monaſtici Angl. p. 1005. *Liberum quoque tranſitum battorum eorum, ſiue nauium per Sequanam aſcendentium aut deſcendentium, . . . ab omni conſuetudine pontagii, vel Trauerſi, etc.* Ex quibus omnibus emenda Litteras an. 1345. apud Rymer. tom. 5. pag. 441. *Abſque ſolutione, exactione Trauerſi, pedagii, etc.* Lego *Trauerſi.* Charta ann. 1358. e Chartulario Domus Dei Pontiſar. *Accorda que tous les biens quelsconques eſtans et appartenans audit Hoſtel* (Dieu) *ſoient frans et quittes au Travers de l'Isle Adam, ſoit en montant et avalant; par deſſus ou par deſſous le pont de ladite ville.* TRANSVERSUM. Charta Reginaldi Comitis Boloniae in Tabulario Fiſcanenſi fol. 11. TRANSVERSARIUS, Exactor tranſuerſi, Gall. *Trauerſier*, in Charta Matthaei Comitis Bellimontis ann. 1160. (2) TRAVERSUM, Gall. *Trauers*, Tranſuerſum. Inquiſitio ann. 1371. pro Canonizatione Caroli Bleſenſis, apud Lobinell. to. 2. Hiſt. Britan. col. 550.

TRAVESA, Idem, ni fallor, quod Hiſpanis *Traueſia*, Via tranſuerſa, Gall. *Trauerſe.* Vetus Charta tom. 3. Concil. Hiſp. p. 168. col. 1. *Et peruenit ad illas Traueſas inter Lur et Chayroga.* V. *Trauerſia* 1.

† TRAVESTITUM. *In trauestito*, veſte mutata, ab Ital. *Traueſtire*, ap. Murat. t. 3. Antiq. Ital. med. aeui p. 1209.

† TRAVEYA, interlignium, Gall. *Travée*, i. q. *Trauata*, in Ch. a. 1381.

TRAUGA, pro *Treuga.* V. in *Treua.*

TRAUGUM, Foramen, Picardis *Treu*, vel *Trou*, Gall. *Trou.* Lex Ripuar. tit. 43. *Si quis . . . in clauſura aliena Traugum ad tranſeundum fecerit, 15. ſol. multetur.*

TRAVICES. V. in *Traues.*

TRAVICTICUM. Charta Ludouici Imp. apud Stephanotium in Antiq. Aurelian. MSS. p. 311. *Vllum theloneum, aut ripaticum, aut pontaticum, aut portaticum, aut ſalutaticum, aut ceſpitaticum, aut cenaticum, aut laudaticum, aut Trauicticum.* Emendo *Trauaticum.* V. *Traua* 2.

† TRAULUS *dicitur, qui deficit in proferendo, j. elementum, et eſt Graecum. Sed Oribaſius in commento Aphor. exponit bleſum; et Papias bleſum dicit balbum, verba ſcilicet frangentem.* Gloſſar. med. Simon. Januenſ.

TRAVOLTUS, Inuerſus, contortus, Ital. *Trauolto*, Gall. *Renverſé.* Miracula S. Zitae, tom. 3. Aprilis p. 513.

TRAUVATICUM. V. in *Trabaticum.*

TRAXATIO, Supplicium quo reus quadratim diſcinditur. Chron. Angl. Th. *Otterbourne* p. 228. V. *Trahere* 6.

TRAYNARE, Trahere, Gall. *Trainer*, Ital. *Trainare*. Rolandino Patav. l. 7. c. 9. apud Murator. to. 8. col. 278. V. *Trainare*.

TRAYTVRARIVS, Proditor, Angl. *Traytor*, Gall. *Traitre*. Gualterus Hemingford. de Geſtis Edwardi I. Regis Angl. pag. 130.

TRAZEA. Ioh. Demuſſis Chron. Placent. apud Murator. tom. 16. col. 581. *Poſtea dant turtas et zoncatas cum Trazea zuchari deſupra*; id eſt, cum ſaccharo conſperſo, deducta voce, ni fallor, ab Ital. *Traccia*, veſtigium vel delineatio, Gall. *Trace*.

TREANS, pro *Triens*, in Form. 48. ex Andegauenſibus, pluriesque in Actis Epiſcoporum Cenoman. to. 3. Analect. Mabillonii p. 57. et 58. *Triens ſiue Treas*, iv. unciae, apud Rabanum lib. de Computo, to. 1. Miſcell. Baluz. p. 13.

TREBAX. *Trebaciſſimus ſenex*, apud Sidonium lib. 1. Epiſt. 11. vbi Savaro et Sirmondus dici pro *Tribaciſſimus*, vocemque eſſe Graecae originis, nempe a τρίβαξ, vel τρίβακος, *uſu tritus*, *verſatus*, obſeruant. *Tribaces viri*, apud Plautum in Moſtell. In Gloſſis Gr. Lat. τρίβακος, exponitur *Pannoſus*. Alibi τρίβακα, *trita*, cap. de Veſtimentis. TREBACITER, aduerbialiter idem Sidonius vſurpat lib. 9. Epiſt. 11. *Malui factum confiteri ſimpliciter*, *quam Trebaciter diffiteri*, hoc eſt, callide, aſtute.

TREBBIARE, verbum Ital. Triturare. *Trebbiare millium*, in Miraculis S. Zitae, to. 3. Apr. p. 525.

TREBELLIANICA, vox fori Romani, Quarta pars ſucceſſionis fideicommiſſariae et alteri reſtituendae, quae remanet inſtituto haeredi, ne prorſus vacua ſit et inutilis haeredis qualitas. Paſſim occurrit in Teſtamentis vox *Trebellianica*, inde ducta quod in Digeſto titulus ſit *ad Senatuſconſultum Trebellianum*. Sed de his Iuriſconſulti.

† TREBES, pilum, inſtrumentum, quo trituratur, in Ch. a. 1358.

TREBIVM, Triuium, ab Italico *Trebbio*. Memoriale Poteſtatum Regienſ. ad an. 1272. apud Murator. to. col. 1135.

TREBVCHARE (1) Evertere, de cere, diſturbare. Computus 1302. apud D. Bruſſel to. 2. Feudorum vſu p. CCVII. Galli T *bucher* dicunt neutra notione p titubare, vacillare, procidere, p labi. (2) † Idem quod *Trabu* 1. in Ch. a. 1353.

TREBVCHATIO MONETAE *Trabucare*.

TREBVCHETVM, TRABVCH TVM, etc. Catapultae ſpecies, machina grandior ad projicien lapides, et concutiendos vrbium ſeſſarum muros. Monachus Val Sarnaii c. 86. *Iaciebant ſiquidem ſtes ſuper noſtros creberrimos lapi cum duobus Trabuchetis*, *mangonell et pluribus mangonellis*. Matth. P ris an. 1246. *Per ſeptem Trabuche ta ordinata*, *quae tam de die*, *qu de nocte*, *in caſtrum Capacii projice non ceſſabant*. Geſta Ludov. VII Reg. Franc. an. 1226. *Machinae er guntur*, *Trabucheta*, *petrariae*, *ma gonelli parum proficiunt*. Richard de S. Germano in Chronico: *Co buſta machina*, *quae vulgo dicitur Tr buchetum*. Ita enim leg. pro *Tr bunetium*. Rurſum memorantur *Tr buchetti*, vel *Trabucheti* in com ratione munitionum Caſtri Som riae in Occitania, apud Baluz. to. 6 Miſcell. p. 259. Murator. to. 6 col. 440. to. 12. col. 587. 644. Apud Petrum de Vineis lib. 2. Ep 57. ſcribitur etiam *Trabocchus*. TR BVCHVS, apud Auctorem H Obſid. Iadrenſis. V. Lexic. Caroli de Aquino. TRABVCC TRABVCVS, apud Murator. col. 411. 436. TRABVCKVS, Chronico Siciliae apud Marten tom. 3. Anecd. col. 79. TRA CHA, apud Monachum Paduan. et Petrum de Vineis lib. 2. Ep *Aedificia Trabuccantia*, apud Ro dinum in Chr. lib. 6. c. 6. T BVCARE, Evertere, diruere, *Trabocare*. Chron. Parm. ad 1285. apud Murator. tom. 9. 808. TRABVCHELLVS, in E ſcripta circa an. 1220. in lib. Miſc

Digitized by Google

Miſcell. Baluzii pag. 259. TRIBVCCVM. Bern. de Breydenbach Itin. Ieroſol. pag. 268. TRIBVCETVM. Iac. de Vitriaco lib. 3. Hiſtor. Orient. TRIBVCH, in Charta Ioannis Regis Angl. apud Thomam Blount in Nomolexico. TRIBVCHETVM. Iac. de Vitriaco lib. 3. jam laudato, col. 291. TRIBVCVLVS, eadem notione, apud eumd. Iac. de Vitriaco lib. 3. Hiſt. Orient. TRIBVNCVLVS, apud Matthaeum Paris an. 1099. TREBVCVLVS, apud eumdem an. 1218. TRABVCVLVS, lib. 2. Hiſt. Obſid. Iadrenſ. cap. 14. TREPGET, pro *Trebuchet*, apud Henricum de Knyghton ann. 1382. *Poſuerat etiam vnam machinam magnam, et vnum Trepget, cum vna magna gunna, etc.* Hinc appellatio manſit apud Gallos inſtrumentis, aut machinulis ſuſpenſis et lapſilibus, ad captandas auiculas. Has enim etiamnum *Trebuchets* appellant. V. *Tribulus*, et Meurſium in Τριμπετζέτοι, ex Gallico *Trebuchet*.

† TREBVCVS. (1) V. *Trebuchetum.* (2) Calceamenti genus, in Cerem. B. M. Craſſenſ.

† TREBVLA, inſtrumentum piſcatorium, Gall. *Truble*. Ch. a. 1287.

TREBVNA, pro *Tribuna*. V. in hac voce.

TRECA, Crines intexti. V. *Trica.*

TRECANVM. Expoſitio Liturgiae Gallic. to. 5. Anecd. Marten. col. 96. *Trecanum vero quod pſalletur* (tempore ſacrae communionis) *ſignum eſt catholicae fidei de Trinitatis credulitate procedere. Sic* (f. *ſicut*) *enim prima in ſecunda, ſecunda in tertia, et rurſum tertia in ſecunda, et ſecunda rotatur in prima; ita Pater in filio, etc.* Intelligo verſus, qui tempore ſacrae communionis in Miſſa canebantur, quique ita nuncupantur a ternario eorum numero et ratione cantus. V. R. P. le Brun in Expoſitione Miſſae to. 2. p. 263. et 330.

TRECCAMENTVM, fraus, deceptio, ab Ital. *Treccare*. Murat. t. 2. Antiq. Ital. p. 881. V. *Tricare.*

TRECCIA, TRECCIE. V. *Trica.*

TRECENARIVM. V. *Tricenarium.*

TRECENSARIVS, qui de praedio, quod tenet, ſoluit *trecenſum*. Statuta S. Dionyſii Leodienſis an. 1330. inter Monumenta ſacrae antiq. to. 2. p. 445. *Trecenſiarius* habetur in Appendice ad Hiſt. S. Laurentii Leod. to. 4. Ampliſſ. Collect. Marten. col. 1190.

TRECENSIVM, vt mox *Trecenſus*. Charta ann. 1248. ex Chartular. Campan. fol. 442. col. 1.

TRECENSVALIS, *terra*, *trecenſui* obnoxia, in Ch. Mſ. a. 1210.

TRECENSVS, Cenſus ex *terra* ſeu praedio, quaſi *Terrae cenſus*, Gall. *Trecens*. Vetus Charta in Auctario Flodoardi apud Labbeum: *Ad Trecenſum eam* (terram) *dederunt pro 3. libris nummorum Virmandenſium, quos ſingulis annis acciperent de cenſu apud Nonincum in feſto S. Dionyſii.* Rurſum occurrit in Hiſtoria Mediani monaſterii p. 273. vbi etiam *Trecenſus*, pag. 323. *Treſſenſus*, in Charta an. 1252. ibid. pag. 322.

TRECIA. (1) V. *Trica.* (2) † Ornamenti architectonici genus. *Trecia cum columnis*, in vet. Inſcript. ex Muſeo Genouet.

TREDECIMVS, Decimus tertius, in Actis SS. Aprilis pag. 714.

TREDENVM, Triceſimum. In Computo Vienn. an. 1318. V. *Triceſimalis conſuetudo.*

TREFFA, Trifolium, Gall. *Treffle*. Acta S. Franciſci de Paula to. 1. Apr. p. 137. *Accepit quandam herbam, quae erat ante ipſum vocata Treffa, etc.* Gall. trabem et velum olim vocabant *Tref*.

TREFFVNDVS, TREFVNDVS, quaſi *Terrae fundus*, Ager, ſolum, Gall. *Treſfond*, in Conſuetudine Turon. art. 1. Charta an. 1233. in Hiſt. Monaſterii Sueſſionenſis p. 449. *In toto territorio, ſiue Treffundo, nec non in dominio vel juſtitia Eccleſiae, etc.* Charta ann. 1193. e Tabulario Monaſterii S. Vrbani: *Saluis cuſtumis domini cujus eſt Trefundus.* Inuentar. Chartar. Reg. an. 1482.

1482. fol. 304. vo. *Quittantia* . . . *per quam Iohannes de Marchain quiƈtat dom. Regi Treſſundum ſeu ſolum* LXX. *arpentorum. In anno* 1236. Chartular. 2. S. Quintini in Inſula pag. 284. *Acquiſierunt* . . . *vnam ſenteriatam terrae arabilis ſitam* . . . *in Trefundo domini de Moy.* V. Origines Alſatienſes Vignerii. Petrus de Cuigneriis in Bilioth. Patr. *Item capiunt per ſuos ſeruientes Clericos, in quocunque Trifundo, abſque hoc quod iuſtitiam loci faciant appellari.* TREFONSVS, eadem notione. Areſtum ann. 1285. ex Chartul. Corb. 23. TREFVNDARII PATRIAE, Gall. *Trefonciers*, ſingulari quadam nomenclatura et praerogatiua nuncupantur inſignis Eccleſiae Leodic. Canonici. Chron. Zantfliet apud Marten. to. 5. Colleƈt. Ampliſſ. col. 457. TREFFVNDALIS IVSTITIA, Iurisdiƈtio minor, quae de cenſibus, reditibus, et aliis quae ad terrae fundum ſpeƈtant, judicat, Gall. *Iuſtice fonciere.* Arreſtum an. 1306. ex Chartul. 23. Corb. TREFFVNDIALIS DOMINVS *ſeu etiam feodalis*, in Charta Curiae Sueſſion. an. 1229.

TREFFVS, f. Tripus, ſeu craticula tripes. V. *Tenales* et *Treparium.*

✝ TREFOAGIVM, locus, vt videtur, ceſpitibus fodiendis idoneus, in Ch. a. 1320.

TREFONSSVS, TREFVNDARIVS, TREFVNDVS. V. in *Treſſundus.*

TREGESTA, *Domus triangularis*, in Gloſſis ad Doƈtrinale Alexandri de Villa Dei. Male pro *Treſtega*, vel *Triſtega.* V. in hac voce.

TREGINERIVS, pro *Terraeginerius*, per abbreuiationem, ni fallor, Incola, in *terra genitus.* (✝ vel potius ab Hiſp. *Traginero*, conueƈtor, mulio.) Translatio SS. Abdon et Sennen ad calcem Marcae Hiſpan. col. 1458.

TREGVA, Induciae, *Treue.* V. *Treua.*

TREIECTVS, pro *Trajeƈtus*, qua trajicitur. Capitulare 2. an. 809. c. 9. et l. 3. Capitul. c. 54.

TREILEA. V. mox in *Trelia.*

✝ TREILLIARE, cancellis munire, in Lit. remiſſ. a. 1357.

TREIT. V. *Panis de Treit.*

TRELA, Cancelli, clathri, tranſenna, Gallice *Treillis.* Excerptum e Regeſto Parlamenti ann. 1231. TRAILLIARE FERRO FENESTRAS, Cancellis munire, ornare, in Statutis Monaſterii S. Claudii pag. 116. TRELIA. Tabularium Bellilocenſe in Lemouic. Ch. 155. *Manſum, ubi Raynaldus manet, cum ipſa Trelia.* Et Ch. 155. in Charta Lothario regnante ſcripta: *Campmanſionilem noſtrum indominicatum cum ipſo ...., et cum ipſis vineis, et cum ipſis Treliis indominicatis.* TREILEA. Charta Archidiaconi Sueſſion. an. 1215. TRESLIA. Charta Curiae Sueſſion. ann. 1274. TRALIA. Vetus Charta ex Tabulario S. Benigni apud Perardum p. 96. TRELLA CIBORI, Cancelli, clathri, in Statutis Capituli Tull. an. 1497. *Trela* ... *neae*, Trichila, in Tabulario Voſienſi fol. 6. TREILLIA. Charta an. 1285. e Tabulario Verzeliaci. TRILEA. Iacobus I. Rex Aragonum in Conſtitutionibus Catalaniae MSS. V. *Trolium.* TRILEA. V. locum in *Tirunla.* TRILIA, TRILLIA, Charta an. 1037. Marcae Hiſpan. col. 970. TRILA, TRILLA, Charta an. 1027. Marcae Hiſpan. col. 1041. TRILLETVS, Locus cancellis clauſus, qualis etiamnum in eccleſiis conſpicitur. Inuentarium Eccl. Nouiom. an. 1419.

✝ TRELHIA, vitis, in Ch. a. 1315. V. *Trela* et *Trilhata vinea.*

TREMA. Gloſſ. Graec. Lat. MS. Τρίβος, ἡ ὁδὸς, *Semita, Trema.* Editio habet *Trames.*

TREMACLVM. Lex Salica tit. 29. §. 32. *Si quis ſtatuam, aut Tremaclum, aut vertuolum* (*vertiuolum* Baluzio) *de flumine furauerit, etc.* Vbi *tremaclum* Goldaſtus Germanicum *Tremmel* interpretatur, quod geretur, inquit, ad aquam aliquo transferendam: Bignonio vero et Wendelino, eſt rete bene contextum maculis, quod Normanni, *Tremail*, Burgundiones *Tremailer* vocant,

cant, forte quod ternis maculis conſtet, quomodo *Trilices* dicunt Latini. At §. 28. de furto *retis ad anguillas capiendas de flumine*, jam egit. Deinde *ſtatuam*, hoc loco, pro *conto* accipi ſupra obſeruatum: vnde *Tremmel* Goldaſti, ſeu ſparum, conto accedit. Pactus Legis Salicae praefert *Tremagolum*. V. *Tramallum*.

TREMATA, *Romaria*, Papiae. MS. habet *Tomaria*.

† TREMBLEIA, populetum album, in Lit. remiſſ. a. 1443.

† TREMBLIVS, populus tremula, Gall. *Tremble*, in Ch. a. 1217. V. *Tramblus* et *Tremulus*.

TREMEBVNDITAS, Tremor. Excidium Acconis lib. 1. cap. 6.

† TREMECIATVM, bladi ſpecies a *Tremeſagio* diſtinctum, f. frumentum miſcellum, ab Ital. *Trameſtare*, miſcere. Bulla Clem. III. a. 1188.

TREMEIS, Trimenſe triticum. V. *Tremeſium*.

† TREMELAGIVM, trimenſe triticum, in Ch. a. 1211. V. *Tremeſium*.

TREMELLVM, Infundibulum molendini, Gall. *Tremie*, Germ. *Trimellen*, Belg. *Tremellen*. Monaſt. Anglic. tom. 1. p. 470. V. *Tremuia* & *Tremoea*.

TREMEN, Ῥοδάνη, in Gloſſis Lat. Gr. Aliae Gr. Lat. Ῥοδάνη, *Trama*, *Tramen*, *Tremen*, *Subtemen*.

TREMENSE, TREMENSTRVVM, Triticum trimenſe. Vide in *Tremenſium*.

TREMENTICA, vox Italica, Gall. *Terebenthine*, Terebenthina reſina. Legitur in Conuentionibus Saonae, vbi de modo exigendi gabellam ponderis.

TREMENTVRA. V. in *Temetura*.

TREMERE, Notione actiua, Mouere, agitare. Miracula S. Walarici, tom. 1. Aprilis p. 29.

TREMERELLVM, ludi genus. Charta Communiae Atrebat. an. 1211. art. 37. *Banni vini et banni venalium a 60. ſolidis et infra, et banni de Tremerello remanebunt hominibus ciuitatis*. Charta Communiae Hamenſis: *Habens inſuper Major et Iurati mandatum ſuper ludos, quos vulgo vocant Tremerel, et ſuper potationes in tabernis*. Eadem Gallice exarata: *Sur les jeus c'on apelle Tremerel, et ſur bueries en tauernes*.

TREMESIVM, etc. Idem quod *Trimenſe triticum*. Iſidorus lib. 17. c. 3. *Trimenſe triticum ideo nuncupatum, quia ſatum poſt tres menſes colligitur*. Τριμηνιαῖος πυρὸς, Dioſcoridi lib. 2. cap. 107. In Gloſſ. Lat. Gall. *Trimenſe*, *vne maniere de blé. ſecourgon*. Gall. *Tremés*, aut *Tremois*, quod alii *les Mars*, vel *Marſés*. Illud, quod Itali *Martiolinum*, vel *Martiollum* vocant, ex eo, quod Martio menſe ſeritur, vt ait Angelus Palea in Antidotor. Meſuae cap. 111. Charta Alani Epiſc. Autiſſ. an. circiter 1160. XII. *bicheti Tramiſii*. Tabulat. Abbat. Hederae fol. 107. *Pro ſex ſextariis annonae per ſingulos annos, tribus ſcilicet de iuernagio, et tribus de Tramoiſio*. Tabularium S. Benigni apud Perardum ann. 1206. *Iſtorum autem 3. jornalium vnus erit in frumento, alius in Tremeſio, tertius in veiſatura*. Sed ibi legendum *verſatura*, Gallis *lachere*. TREMESAGIVM, eadem notione. Charta ann. 1203. e Tabulario Parthenonis de Criſenone. TREMSATICA SATIO, ſeu Satio *trimenſis tritici*. Polyptychus S. Remigii Remenſis. Alibi legitur *Tramiſum*, *Tremis*, *Tremiſſum* et *Tremiſſa*. Polyptyc. Fiſcamn. ad an. 1235. *Debet dimidiam acram aratare ad hiemalia, et dimidiam acram ad Tremeis*. TRIMENSILE SEMEN. Libertates Calmae ann. 1209. to. 1. Hiſt. Dalphin. p. 19. TRIMENSE *dicitur quoddam genus ordei, quia ſatum poſt tres menſes colligitur*, etc. Ioh. de Ianua. Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm. *Trimenſe*, *vne maniere de blé, ſegourjon*. TRIMESIVM. Charta Guillelmi Epiſc. Autiſſiod. ann. 1171.

TREMIA. Breuiloquus: *Item antica dicitur pars Eccleſiae, quae dicitur Tremia*.

TREMISSALIS, qui valet *tremiſſe*. V. *Friſcinga*.

Digitized by Google

TREMISSIS, tres aſſes, trium aſſium. Capitolinus in Alexandro Seuero: *Tremiſſes aureorum formati ſunt.* TREMISSVS, eadem notione. Pactum Childeberti et Chlotarii §. 6. *Tremiſſa pars*, pro tertia, ni fallor, apud Lobinell. to. 2. Hiſt. Britan. col. 66. TRAMISIA. Liber niger Scaccarii p. 56. *Octo ſolidos dabunt vltra Tramiſiam.* TRIMISIVM. Anaſtaſius Bibl. in Silueſtro.

† TREMODIVM, infundibulum, Gall. *Tremie.* Lit. a. 1354.

† TREMODIVS, menſura frumentaria, modius. Ludwig t. 9. Reliq. p. 586.

TREMOEA, idem quod *Tremellum*, Gall. *Tremie*, Infundibulum. Charta an. 1217. apud Lobinell. to. 2. Hiſt. Britan. col. 197. V. *Tremuia* et *Treumia.*

† TREMPA, vinum aqua mixtum, in Stat. Maſſil. Mſ.

TREMSATICA SATIO. V. *Tremeſium.*

TREMVIA, TREMVLA, idem quod *Tremoea.* Charta an. 1238. to. 2. Hiſt. Eccl. Meld. p. 140. *Ad praedictum molendinum ad Tremuiam molentem ſine contradictione locum molendi habebunt.* V. *Tremellum*, *Tremuta* et *Treumia.*

TREMVLARE, *Dubitare*, in Gloſſis Arab. Lat. *Trepidare, timere*, in aliis Gloſſis MSS. a Voſſio laudatis lib. 4. de Vitiis ſerm. c. 28. Flodoardus l. 3. c. 3.

TREMVLVS, Populus tremula, Gall. *Tremble. Ad Tremulum et ad charmum*, in Charta an. 1213. e Tabulario Criſenonis.

TREMVM, Pars brachii inter cubitum et pugnum. Lex Longob. lib. 1. tit. 5. §. 6. *Si homini libero brachium . . . ſubtus cubitum, hoc eſt, Tremum, ... ruperit.* Vbi Edictum Rotharis Regis tit. 121. §. 6. habet, *quod eſt Threno.* MS. vnus *Treno;* alter *Reno*, vt eſt apud Murator, tom. 1. part. 2. pag. 48. col. 1.

TREMVS, Species monetae, Vocabul. Lat. Sarrac. ad calcem Itinerarii Bern. de Breydenbach pag. 250. *Ducatus, Ducat. Denarius, Den. Medinus, Medin. Tremus, Trem.* Forte leg. *Tarenus.* V. ſupra.

TREMVTA, Infundibulum molendini, Gall. *Tremie.* Vetus Charta apud Kennettum Antiquit. Ambroſd. ad an. 1164. p. 120. V. *Tremellum*, *Tremuia* et *Treumia.*

† TRENARE, trahere, Gall. *trainer*, in Arreſt. a. 1399.

TRENCA. Gratianus Lucius in Cambrenſi euerſo p. 306. *Accuratiorem Hiberniae diuiſionem priſcus quidam ſcriptor Fintanus, Orfear dictus, carmine complexus eſt, e quo quae huc facientia deſumpſerim, hic ſubjicio. Hiberniam vniuerſam in Triochechead, quod voce Latina Trencas neſcio vnde hauſta Oſullevanus exprimit, diſpeſcuit. Trencam autem 30. pagis conſtare Fintanus ait, additque ſingulos pagos paſcua 4. boum armentis ſic diſſitis, vt ſe mutuo non pertingant, abunde ſuppeditare. Vltoniam vero 35. Trencas: Mediam 18. Connaciam 30. etc. complecti affirmat.*

† TRENCARE, caedere, ſcindere, Gall. *Trencher.* Ch. a. 1328.

TRENCATAE, Ventris tormina. Geruaſius Tilleberienſis in Otiis Imper. MSS. *Tortiones ventris, quas vulgo Trencatas nominant.* Galli etiamnum *Tranchées* dicunt, quod prae dolore contortionum veluti rumpantur inteſtina, et diſcindantur; *trancher* enim ſcindere, ſecare dicimus: quod ea tormina ſulcos et *Trencatas* in ventre efficiant.

† TRENCATOR, arbiter, qui rem aliquam definit. Ch. Mſ. a. 1367.

TRENCATVM, Vallum, foſſa, e Gallico *Trenchée.* Monaſticum Anglic. tom. 2. p. 211. *Locum ſuum in mariſco de Dunſton, vbi bercaria ſua ſita eſt, cum Trencato ſuo et aliis foſſatis ſuis.*

TRENCHEATOR, TRENCHIATOR, Sciſſor, ſcindendi obſonii magiſter, Gall. *Ecuyer trenchant. Iohannes de Courteville Scutefer, Trenchiator Mareſcallus hoſpitiorum ejuſdem Archiducis*, in Tractatu an. 1497. apud Rymer. to. 12. p. 655. col. 1. Extant to. 15. p. 327. Litterae an. 1553.

1553. *pro capitali Trenchiatore Regis*, in quibus *Trenchiator* et *Trencheator* legitur.

ENCHEIA. (1) Idem quod *Trencatum*, to. 3. Monaſt. Angl. p. 3. Charta Henrici II. Reg. Angl. ex Archiuo Beccenſi. V. *Trancheia* et *Trenkeia*. (2) † jus ſcindendi lignum mortuum in ſiluis. V. *Tranteia*.

RENCHIA, tigo Lit. remiſſ. Mſ. a. 1380.

ENCHIS, Vox Gall. Caeſio, a Gallico *Trencher*, Caedere, ſcindere. Charta ann. 1307. e Chartulario S. Iohannis Angeriac. p. 231.

ENCOLUS, Ital. *Treccolo*, Qui es emit viliori pretio, vt carius endat. Chron. Parm. ad ann. 1294. apud Murator. tom. 9. col. 27.

ENKEIA, Foſſa, Gall. *Trenchee*. Charta Iohannis Comitis Pontiui 1. 1184. pro Communia Abbatisvillae: V. ſupra *Trancheia*, *Trenteia*, & *Trencatum*.

ENTA, Triginta, Gall. *Trente*. Formula vetus apud Murator. tom. part. 2. p. 72. col. 2.

ENTALE. Charta an. 1152. Clementis Decan. Eccl. Pariſ. in Magno Paſtorali, lib. 3. ch. 32. *Si vero aliquis Capellano vel Parochiali Sacerdoti nummos, vinum, annonam, vel iam illud quod vulgo Trentale appellat, reliquerit, commune habeatur.* Id eſt pecuniam, quae pro *Trentenario* adimplendo Sacerdoti exſoluitur. Et quidem *Trentel*, pro Officio 30. Miſſarum dixerunt Galli. Teſtam. an. 1448. ex Chartul. 21. Corb. fol. 277.

RENTANEA, grex triceanarius ouium, caprarum, etc. Teſtam. Mſ. a. 1228.

RENTANERIUM, idem, in Ch. 1330.

ENTENA. (1) Vectigalis ſpecies. Charta Ioan. Militis Dom. de Anſello ann. 1219. ex Tabular. Abbat. Barbellenſis: *Quod eo tempore quo tenebam et percipiebam apud Meledunum . . . . quendam reditum, qui dicitur Trentena, ſuper naves per archeiam de ponte Meleduni ligna deferentes a Monachis de Barbeel*, etc. (2) † Triginta Miſſae pro defuncto celebratae. Ch. Mſ. a. 1319. TRENTENUM, in Ch. a. 1361.

TRENTENARIUM, TRENTENARIUS, Gall. *Trentenier*, Grex tricenarius ouium, caprarum, etc. Charta an. 1293. to. 2. Hiſt. Dalph. p. 72. col. 1. Hinc emendanda Statuta Vercell. lib. 3. fol. 56. vo. *Item ſi petatur ſcriptum ducendi oues, capras, moltonos, ſeu alias pecudes extra diſtrictum Vercellarum, non poſſit Notarius accipere pro ſcripto ultra den.* XII. *pro quolibet Trentenario, Leg. Trentenarium.* V. alia notione in *Tricenarium*.

TRENUIS. V. in *Threus*.

† TRENUS, lamentabilis, in Comoed. ſine nom. v. *Threnoſus*.

TREOGA, pro *Treuga*. V. in *Treua*.

TREPALIUM. Concilium Autiſiod. c. 33. *Non licet Presbytero, nec Diacono, ad Trepalium, vbi rei torquentur, ſtare.* Concilium Matiſcon. II. cap. 19. *Definientes, vt ad locum examinationis reorum nullus Clericorum accedat; neque interſit atrio ſanciolo, vbi pro reatus ſui qualitate quiſpiam interficiendus eſt. Trepeil* videtur appellare vetus Poëta Gallicus *du Chevalier au Bariſel*:

> *Vous m'avez mis en mal Trepeil,*
> *Pour chel diable de bateil.*

Le Roman *de Rou* MS.

> *Toute iert Bretaigne en grant Trepeil.*

In Gloſſ. Lat. Gall. *Trepallus*, πρίαπος bis legitur. Eſt autem *Priapus* machina bellica; ſed apud Scriptores longe recentioris aeui; verum *Trepallus*, pro *Triphallus*, hic legi obſeruat Salmaſius.

TREPANUM, a Graeco τρύπανον, Terebra, qua vtuntur Chirurgi ad cranium caute perforandum, apud Voſſium de Vitiis ſerm. p. 628.

TREPARE, verbum Ital. Iocari, ſaltare, tripudiare, Gall. *Danſer*. Charta Toloſana an. 1192. V. *Tripare*.

Digitized by Google

TREPASSVS, Idem quod *Tranſitus*, Penſitatio quae exſoluitur a tranſeuntibus per terras alicujus domini. Litterae ann. 1343. inter Ordinat. Reg. Franc. to. 5. p. 318. V. Conſuet. Pictav. art. 99.

TREPATAE VESTES, Quaſi *Terebratae*, perforatae, in Conſtitut. Iacobi I. Reg. Aragon. an. 1234. Marcae Hiſpan. col. 1430. V. *Frepatae veſtes*.

TREPEDIA. Scabellum tripes. V. *Tripetia*.

TREPEDICA. V. *Tripedica*.

TREPELLVM. Auctor Mamotrecti ad 4. Regum c. 9. *Globum*, *i. Trepellum. Globus eſt rotundus acervus, aut volumen, aut augmentum.*

TREPERARIVS. V. *Traperius* in *Trapus*.

TREPGET. V. *Trebuchetum*.

TREPIDARE, idem quod *Torneare*, Haſtiludio ſe exercere, vel decertare; a *trepidare*, quod de equis dicitur, qui citato gradu incedunt, Gallis *Galoper*; vnde *trepidarii* equi, de quibus mox. Concilium Albienſe c. 15. *Trepidare quoque, quod vulgariter biordare dicitur, cum ſcuto et lancea aliquis Clericus publice non attentet.* **TREPIDARII EQVI.** Vegetius lib. 1. de arte veterin. c. 56. *Quod nihilominus inventum conſtat a Parthis, quibus conſuetudo eſt equorum greſſus ad delicias dominorum hac arte mollire. Non enim circulis atque ponderibus praegravant, vt ſoluti ambulare condiſcant; ſed ipſos equos, quos vulgo Trepidarios, militari vocabulo Tottonarios vocant, ita edomant ad lenitatem et quaedam blandimenta vecturae, vt aſturconibus ſimiles videantur.* Vbi legendum forte *Trottonarios* vel *Trotarios*. Leo Imp. in Tacticis cap. 7. Μετὰ τῶν σκυτερίων ἐπελαύνειν εὔτακτος τριπόδῳ μόνῳ, ἤγουν κινήματι συμμέτρῳ τῷ λεγομένῳ κάλπῳ, καὶ μὴ βιαίως τρέχειν. Vbi a voce Κάλπῳ, quae eadem notione occurrit praeterea apud Pelagonium lib. 1. Hippiatr. c. 24. orta vox Gall. *le Calop*, ſeu *le Galop*, vti pronuntiant V. *Trotare* et *Tripedare*, et Salmaſium ad Hiſtoriam Auguſtam p. 244. 245.

TREPIDICA. V. *Tripedica*.

TRERONES, *Pavidae columbae*, in Amalthea.

TRES, vox Gallica, Pone: *Pratum ſitum Tres la Comba*, in Charta an. 1424. e Schedis D. *Aubret*.

† **TRESANTIAE**, pars clauſtri, in qua lectioni vacabatur, f. a menſis (ſcabellis tripedibus ſic dictae. Pact. Mſ. circa 1100. V. *Triſantia*.

TRESBELLIO. V. *Treſpellius*.

TRESCENSVS. V. *Trecenſus*.

† **TRESCIA**, crines intexti, implicati, Gall. *Treſſe*. Ch. Mſ. a. 1313.

† **TRESCVRTIS**, praedium ruſticum, i. q. *Curtis*. Ch. Mſ. a. 1362. V. *Transcurtis*.

TRESCVVM. Charta an. 1475. apud Calmet. in Probat. Hiſt. Lothar. to. 3. col. 279. *Redditibus, cenſibus, ſervitiis, venationibus, piſcationibus, caſquis, buſtis, banditiis, foreſcapiis, Treſcuis et juribus, etc.* Lego *Treſenis*. V. *Treſenum* & *Trezenum*.

† **TRESDECIMVM**, pars decima tertia. Ch. Mſ. a. 1310. V. *Treſenum*.

TRESELLVS, Dolii vinarii ſpecies. Tabularium Foſſatenſe: *Aleam, vbi habet dicta Abbatia unum Treſellum boni vini in vindemiis ſuper quibuſdam vineis.*

TRESENVM, Decima tertia pars pretii venditionis domino perſolvenda. Teſtamentum Anglici Epiſc. Alban. Card. an. 1388. apud Stephanotium to. 10. Frag. MSS. p. 335. V. *Trezenum*.

† **TRESFONSARIVS**, qui terrae fundum poſſidet, Gall. *Treſoncier*. Arreſt. a. 1282.

TRESGONELLVS, Qui tres habet veſtes *gonellas* olim dictas. Sic cognominatus eſt *Triſcannus Epiſcopus*, apud Lobinell. tom. 2. Hiſtor. Britan. col. 251.

TRESIDIA. Charta Walteri *de Gant*, Comitis apud Edw. Byſſeum in Notis ad Vptonum p. 86. *Cum ſuis pertinentiis ſibi congruentibus, boſcis, ſubboſcis, aquis, ſtagnis, gurgitibus, piſcariis, vaſtis, moris, mariſcis*

ſcis, turbariis, Treſdiis, petariis, ardinis, etc.

[TR]ESPELLIVS, vel Treſpellio, ſiue [T]resbellio, vt legit Eccardus in Pa[c]to Legis Salicae tit. 3. §. 9. Trium [v]illarum, quaſi Treſuillio, triuilla[n]us; bell enim Germanis eſt villa. [Q]uod negat Eccardus; vnde Tresbellio educit a Tres, et Bulle: quo no[m]ine, inquit, taurum indigitamus; [h]ac enim ratione trium ſc. villarum [tau]rus, accurate exprimitur. Alii [t]ribunt belle dici campanulam, vn[d]e belhuys campanarium dicitur [Tr]esbellio, dryſchel. Ita tresbellio, [d]icit de trois clochers. Lex Salica tit. . §. 7. Si quis taurum gregem re[gentem] furauerit, qui de tribus villis [co]mmunes vaccas tenuerit, hoc eſt [T]reſpellius, 700. den. . . . culpab. [iu]dicetur. Quibus verbis, vt qui[da]m putant, non tam taurus, quem [b]annalem dicimus, intelligi debet, [q]uam is de quo Conſuetudo Britan[n]ica art. 420. En trois villages [p]eut avoir un taureau, qui ne peut [e]ſtre empeſché d'aller à jeu: et pour [c]elui quelque part qu'il ſoit trouvé, [n]e doit eſtre payé amende, deſdomma[g]e, ou aſſiſe. Ex lege igitur Salica [d]ocemur, jam olim taurum admiſ[ſa]rium communem fuiſſe tribus villis [o]u pagis.

[T]RESPES, tripes, in Ch. a. [1]184.

[TR]ESSALITVS. Vſatici Barcinonen[ſi]s MSS. cap. 67. Si quis Iudaeo, [v]el Saraceno baptizatis retraxerit il[lo]rum legem, vel appellauerit eas [T]reſſalits, vel Renegats, etc. V. [T]ornadiz. Treſale de eo dicitur [q]uod ex vetuſtate periit, Gall. Qui [e]ſt paſſé, in Praecepto Iohannis Reg. [F]ranc. an. 1353. tom. 2. Ordinat. [p]ag. 533.

[TRE]SSENQVVS ARRO. V. in [A]rro.

[TRE]SSENSVS, pro Treſcenſus. V. [T]recenſus.

[TRE]SSETVS, Fulmentum focarium, [G]all. Chenet. Inuentar. ann. 1476. [e]x Tabul. Flamar. Item plus in [ca]mino ignis ejuſdem aulae duos canes [ſi]ue Treſſeti ferri ponderis viginti librarum ferri ad communem extimationem.

TRESSORIVM, Gall. Treſſoir. V. in Trica.

TRESTELLVS, TRETELLVS, Fulcrum menſarium, tripedis ſpecies, Gallis, Treſteau. Fleta lib. 2. c. 16. §. 1. Menſas et Treſtella prouidere et reparare Apud Will. Thorn. an. 1309. In tabulis Treſtellis, dreſſoriis faciendis, etc. Inuentar. S. Capellae Pariſ. an. 1376. ex Bibl. Reg. Duae tabulae ſiue menſae cum quatuor Tretellis ſuper quas cerei et luminare ſiunt et ordinantur.

TRESTORNATVS, Deflexus, Gall. Deſtourné. Treſtornatae aquae et obſtructae, apud Bracton. lib. 3. tit. de Act. c. 12. §. 6. et in Fleta lib. 2. c. 52. §. 18. Euves Treſturnées, apud Brittonum p. 32. v. 71.

TRESTVRA. V. Tranſitura in Tranſitorium.

TRESVM. Charta an. 1252. e Tabulario S. Nicaſii Rem. Inter vineam Pouleti freparii ex vna parte, et quoddam Treſum ex altera. Leg. forte Trelium. V. in Trela.

TRETELLVS, Gall. Trëteau. V. Treſtellus.

TRETEVS. V. Typica febris in Typus.

TRETIA, Volumen funium. Acta S. Rainerii tom. 3. Iunii p. 456. V. Trica.

TREV, Aedicula ſacra. V. Treb.

TREVA, TREVGA, etc. Vgutio: Treuca, vel Treuga, ſcriptio regalis vel ſecuritas: vnde Treugare, ſedare, pacificare, Treugam facere, et Treugarius, qui Treugas inter aliquos facit. Gloſſ. Lat. Gall. Treuga, Treues, ſeureté. Treugarius, qui fait treues. Treugare, faire treuues, appaiſer, (aſſurer, in Sangerman.) A. Gellio lib. 1. c. 25. induciae dicuntur Pactitia armorum ceſſatio. Baldo in l. 1. D. de Pactis: Treuga, ſecuritas praeſtita rebus et perſonis, diſcordia nondum finita. Pax vero eſt finis diſcordiae, vel plena diſcordiarum ſedatio. Will. Tyrius lib. 1. c. 15. Pax quae verbo vulgari Treuga dicitur. Guill. Neubrigenſis l. 5. c. 3. Induciae quas Treugas vocant.

Digitized by Google

Fulbertus Epiſt. 93. *Quin Epiſcopo tuo Treugam des.* TREVA, ex Gallico *Treue*, apud Hugonem Flauiniac. ann. 1041. TREVIA. Guillelmus Pictauenſis in Geſtis Guillelmi Nothi Reg. Angl. pag. 193. TRIVVA, in Legibus Luithprandi Regis Longob. tit. 27. §. 1. Τϱίβα, apud Pachymerem lib. 13. c. 34. TREVVIA, apud Albericum in Chron. MS. ann. 1095. TREGVA, ex Italico *Triegua*, vel Hiſpanico *Tregua*. Acta Alexandri III. PP. apud Baron. an. 1177. TREVGVA, in Annal. Genuenſ. ad ann. 1237. apud Murator. to. 6. col. 477. TREWGA, in Epiſtola ann. 1276. apud Hanſizium to. 1. Germaniae ſacrae p. 417. TRAVGA, in Litteris an. 1309. apud de Lauriere to. 9. Ordinat. Reg. Franc. p. 159. TREOGA, in Areſto Parlam. ann. 1331. ex Archivo Bonae-vallis. TREVVA, in Charta Alberici Archiepiſc. Bituric. apud Baluz. to. 2. Hiſt. Arvern. p. 59. TREVGVA, Charta ſeu Inſtrumentum in quo conditiones *treuguae* deſcriptae ſunt. Charta Honorii III. PP. ex Chartul. Campan. fol. 23. vo. *Procuratore vero Comitiſſae praedictae relaxari hujuſmodi ſententias juxta formam in Treuguis expreſſam et in litteris alterius partis contentam cum inſtantia poſtulante, etc.*

Treugae dabantur, vel in curia Principis, vel in curia domini ſuperioris ſeu vaſſalli Principis, altero ex iis, qui in bello erat, petente, ita tamen vt eas domino auferre non liceret, vt eſt in Conſuetudine Andegav. art. 78. 82. 83. 152. et Cenoman. art. 49. 89. 93. 94. 167. Domini quippe ſuperioris officium erat in bellis vaſſallorum partes ſuas interponere, *treugamque* iis indicere, renuentes mulctare. Conſuetudines Teneraemundae artic. 15. apud Lindanum. IN TREVIIS POSITVS, dicitur, cui induciae conceſſae ſunt, vel qui per inducias datas ſecurus eſſe debet. Baldricus Nouiom. lib. 3. c. 39. *Eum .... in Treuiis poſitum etiam die Dominica interfecit.* Sic enim legendum, non *tribuis*. TREVGAE REDDI dicuntur, cum expletae ſunt. Rigordus an. 1195. TREVGARVM INFRACTIO, *Treuuae datae et ruptae*, in Legibus Luithprandi Regis Longobard. tit. 27. Gualterus Teruan. in Vita Caroli Comitis Flandr. cap. 15. *Accidit autem, vt quidam miles nobilis adverſus alium nobilem in curia comitis de Treugarum infractione placitaret, etc.* TREVA, TREVGA, ſeu TREVIA DEI. Id nomen primum auditum in Gallia, vbi cum *bella* flagrarent domeſtica, ſeu ea, quae vulgo *conſuetudinaria* appellata docuimus ad Ioinuillam diſſert. 29. et vnicuique injurias ſibi illatas armis vlciſcendi facultas eſſet, in Aquitania, in Arelatenſi et Lugdunenſi Prouinciis, atque adeo in Burgundia, caeteriſque Franciae partibus, per vniuerſos Epiſcopatus indictum eſt, qualiter certis in locis a Praeſulibus Magnatibuſque totius patriae de reformanda pace et ſacrae fidei inſtitutione celebrarentur Concilia: quod auide exceptum eſt ab omnibus majoribus ac infimis, quos terrebant clades praeteriti temporis. In his porro Conciliis illud potiſſimum ſtatutum fuit, vt inuiolabilis pax ſeruaretur: vt ſcilicet viri vtriuſque conditionis, cujuſcumque antea fuiſſent rei obnoxii, abſque formidine cederent armis vacui. Quod, inquam, adeo lubentes omnes ſunt amplexi, vt palmis ad Deum extenſis, *Pax, pax, pax*, vnanimiter clamarent, vt eſſet videlicet ſignum perpetui pacti de hoc, quod ſpoponderant inter ſe et Deum. In hac tamen ratione, vt euoluto quinquennio confirmandae pacis gratia idipſum ab vniuerſis in orbe fieret mirum in modum. Haec ferme Glaber l. 4. c. 5. qui haec ad an. 1034. refert, quo ſcilicet celebrata ſunt Concilia Bituricis, Bellovaci, et Lemouicis, in quibus pax vniuerſis indicta, *ita vt nemo ſeditionem ageret, nullus per viam (al. vim) raperet, nullus, vt ſolebat, quaſi propter juſtas querelas pugnam inire conſtitueret, etc.* Neque tamen ab omni-

Digitized by Google

nnibus id aeque probatum Epi-
copis: Gerardus quippe Epiſcopus
ameracenſis, vt habet Baldricus
b. 3. c. 27. et ex eo Sigebertus,
c non tam impoſſibile quam incon-
num videri reſpondebat, ſi quod re-
lis juris eſt, ſibi vendicari praeſu-
rent. Hoc etiam modo ſanctae Ec-
ſiae ſtatum confundi, quae geminis
rſonis. Regali videlicet ac Sacerdo-
li adminiſtrari praecipitur. Huic
im orare, illi vero pugnare praeci-
tur. Igitur Regum eſſe, ſeditiones
rtute compeſcere, bella ſedare, pacis
mmercia dilatare: Epiſcoporum ve-
, Reges, vt viriliter pro ſalute pa-
iae pugnent, monere, vt vincant
are: hoc ergo decretum periculoſum
e omnibus, omnes videlicet aut
rare, aut anathemati ſubjacere,
nes enim peccato communi inuolui,
commento hujuſmodi vterentur.
eſſit nihilominus Gerardus Epiſco-
rum et aliorum adhortationibus
uitus: ita tamen vt quod ante re-
amabat, poſtea euentus probaue-
t, cum pauciſſimi perjurii crimen
aſerint. Quas Gerardi querelas
luribus rurſum refert idem Baldri-
s eodem lib. cap. 52. *Treugam*
am Domini omnes licet per Gal-
m amplexati eſſent, hanc tamen
cipere abnuit Neuſtria, vt teſta-
r ibidem Glaber, flagrantibus
m Regem inter Angliae Henricum,
Odonis Campanienſis filios diſſi-
is ac bellis: quod etiam attigit
ugo Flauiniacenſis. Hanc excepit
men poſtmodum Neuſtria ipſa,
axime poſtquam Angliae regnum,
quo obtinebat, adeptus eſt Wil-
lmus Nothus. Quippe S. Edwar-
s, Anglorum Rex, qui regnare
epit anno 1042. quo ſcilicet eſt
ſtituta, in legibus ſuis, ab ipſo
illelmo confirmatis, c. 3. *Pacem*
ei ab omnibus obſeruandam ſta-
it. Vtcumque ſit, vel hinc patet,
on eoſdem ſtatutos *Treugae Dei*
inceps fuiſſe dies. Nam primitus
tinuit illa a *feria quarta veſpere,*
ſque ad ſecundam feriam incipiente
ce, vt habet Glaber; lege vero
dwardi ſeu Willelmi, *omnibus die-*
s Sabbati uſque ad diem Lunae:

praeterea aliis temporibus et feſtis ibidem deſignatis indicitur, atque in iis, in die dedicationis Eccleſiarum, quod Leo IX. PP. obtineri ſtatuit in dedicatione eccleſiae S. Stephani Biſuntinae a ſe facta 5. Non. Octob. ann. 1050. vti habet vetus ſcheda apud Chiffletium in Trenorchio p. 557. *Statuit item, vt vigilia et dies dedicationis in Treuga Dei in perpetuum haberetur, et omnes illi, qui ad eandem dedicationem vel ad nundinas ibidem inſtitutas conuenirent, et omnis ſubſtantia eorum vbique quouſque domum reuerſi eſſent.* Vnde planum fit, verum eſſe, quod ait Iuo Carnotenſis Epiſt. 90. *Treuiam Dei non fuiſſe communi lege ſancitam; pro communi tamen vtilitate hominum ex placito et pacto ciuitatis ac patriae, Epiſcoporum et Eccleſiarum auctoritate firmatam. Vnde*, ſubdit ille, *judicia violatae pacis modificari oportet ſecundum pacta et diffinitiones, quas vnaquaeque Eccleſia conſenſu parochianorum inſtituit, et per ſcripturam vel teſtimonium bonorum hominum memoriae commendauit.* Iam vero quod Iuo ait de *Pacis ſeu Treviae Dei violatoribus*, exigit, vt cujuſmodi horum poena fuerit, paucis attingamus. Quod olim Gerardus Epiſc. Camerac. tam obſtinato animo *Treuiae* inſtitutioni obſtiterit, cauſa illa praeſertim fuit, quod cum omnes eidem ſacramento interpoſito adſtringi juberentur, decretum hoc periculoſum eſſe omnibus judicaret: omnes enim communi peccato inuoluendos, ſi commento hujuſmodi vterentur, quod ſane probauit euentus: *Vix enim*, vt ait Baldricus lib. 3. c. 27. *pauciſſimi crimen perjurii euaſerunt.* Id praeterea attigere caeteri Scriptores, atque inprimis Glaber: *Plerique*, inquit, *veſani audaci temeritate praeſcriptum pactum non timuere tranſgredi, in quibus protinus aut diuina vindex ira ſeu humanus gladius vltor extitit.* Hugo Flauiniacenſis an. 1098. *Hic Flauiniacum veniens, honeſte a nobis ſuſceptus eſt, et in eadem nocte dominicae diei cum ei honeſte ſeruiſſent, in Treua Dei bannos et ſcarritiones mercati homi-*

homines ejus fregerunt et tulerunt, etc. Et Conradus Vſperg. ann. 1116. *Neque pax Dei, caeteraque ſacramentis firmata pacta cuſtodiuntur: ſed vniuſcujuſque conditionis et aetatis, praeter ſolos eccleſiaſticae poſſeſſionis homines, quibus jam pene nihil praeter miſeram reſtat animam, caeteri, inquam. hoc tempore belluino furore bacchantur.* Poena vero violatae Pacis Dei primitus fuit vitae compoſitio, aut excommunicatio, vt eſt apud Glabrum. Concilium Claromontenſe *fractionis pacis reum, prout judicatum fuerit, puniendum* ſtatuit can. 1. Synodus Illebonenſis an. 1080. cap. 1. et 26. et Synodus Romana anno 1179. et aliae ejuſmodi reos excommunicandos ſtatuunt. Sed hae *Treuae* quantumlibet firmatae variis in Conciliis, cum male ſeruarentur, non impedierunt, quin identidem ciuilia bella et inteſtinae praedationes pluribus in prouinciis graſſarentur. Adeo inualuerant in Occitania praeſertim et Aquitania circa annum 1182. vt iis malis nouum adhibere remedium conati ſint ſodales *confratriae Dei*, eo quo diximus modo in *Agnus Dei*. Qua vero ratione ſubſequentibus ſaeculis odia priuata compeſcuerint Reges noſtri, dictum eſt in *Quarentena* 4. V. etiam de Lauriere in Praefatione ad tom. 1. Ordinat. Reg. Franc. num. 153. et ſeqq. TREVIA, immunitas, ſeu pax data, quamdiu nundinae durant. Vetus Charta apud Puricellum in Ambroſiana Baſilica p. 519. V. *Pax Regis.*

† TREVANVS, f. fecialis nuntius ap. Murat. t. 4. Antiq. Ital. p. 1050.

† TREVARIVM, f. acquiſitum, t. 4. Collect. Hiſt. Fr. p. 657.

TREVDIS. Lex Aleman. tit. 99. §. 2. *Et ſi ceruus ille,* (furto ſubreptus aut occiſus) *Treudis non habet, medium ſol. componat.* §. 3. *Si Treudis habet, et cum ipſo nihil ſagittatum eſt, ſoluat ſol. vnum.* §. 7. 8. *Si cerua indomita fuerit occiſa, tremiſſo ſoluat: ſi Treudem habuit, medium ſolidum.* Ita ceruus, qui *Treudem* habet, majoris compoſitionis et pretii cenſetur. Quod vero *Treudis* hic dicitur, *Triuta* appellatur in Lege Ripuar. tit. 42. §. 2. *Si quis ceruum domitum, vel cum Triutis occiderit, aut furatus fuerit, etc.* Vbi *triutas* hinnulos quidam interpretantur, pullos ceruinos Eccardus, quem conſule in hanc legem.

TREVGARE, *Treugas* ſeu inducias facere, Elmham. in Vita Henrici V. Regis Angl. cap. 50. *Nobilitas regia quibuſcumque mediis allecta cum praefato Duce Treugare, foedus iniuit.* V. *Treua.* INTREVGARE, eodem intellectu. Charta ann. 1233. e Bibl. Reg.

† TREVGARIVS, treugae procurator et arbiter. Ch. a. 1177.

TREVIA, Induciae, Gall. *Treue.* V. *Treua.*

† TREVIANVS, ſocietate vel foedere conjunctus, in Stat. Mſ. eccl. Coriſopit.

TREVISINI SOLIDI *de flore.* V. *Florent.*

TREVMIA. Charta Fundationis Collegii Canonicorum in Eccleſia Parochiali Eſcoiarum dioeceſis Rotomag. ab Ingerranno de Marigniaco, menſe Ian. 1310. ex 47. Regeſto Tabularii n. 64. *Do etiam et concedo tam ipſis quam aliis perſonis Collegii liberum molere pro eiſdem et familia ſua tota in molendino meo de Becco, ita quod immediate poſt bladum exiſtens in Treumia, quod vulgariter dicitur Ingranatum, eorum bladum moletur, et id facere abſque damgerio vel exactione qualibet tenebitur in futurum molendinarius molendini, etc.* V. *Tremellum, Tremuia, Tremuia,* et *Tremuta.*

TREVS, Libertus, fidelis. V. *Threus.*

TREVSA, Tributi ſpecies dominis feudalibus exſoluta, ſic dicta, ni fallor, a veteri Gallico *Treu, Treu,* vel *Trebus,* Tributum, illud maxime quod portorii nomine de mercibus, vel ſale ab vna in alteram regionem tranſuectis perſoluitur. Libertates Bellomontis e MS. Coiſlin. *Abſoluentes praedictos homines ab omni . . . exactione, extorſione, gelina, Treuſa, etc.* V. Gloſſarium Iuris Gall. v. *Treu* et infra *Treugium* et *Trutanizare* in *Trutanus.*

TREVVA, TREVVIA. V. in *Treua.*

Digitized by Google

TREWILLUM, i. q. *trollum*, torcular. Charvet. hiſt. eccl. Vienn.
TREYRA, modus agri ſ. vineae. Ch. Mſ. a. 1415.
TREZA, Crines intexti. V. in *Trica*.
TREZEBIA, crinium intertextorum muliebris ornatus. Monum. eccleſ. Aquit. p. 903.
TREZELLUS, dolii vinarii ſpecies. Areſt. a. 1414.
TREZENA. Litterae Humberti II. Dalphini ann. 1345. to. 2. Hiſt. Dalph. p. 519. col. 1. *Summa dictarum perſonarum in numero, incluſa Domina*, XXX. *Extimantes eſſe neceſſaria pro dicta domina matre noſtra cum perſonis praedictis et Trezena quolibet anno, videlicet de frumento* CCCC. *ſeſt. etc.* Adnotat Cl. Editor Gallis vulgo dici *Trezain* id, quod a venditore ſupra juſtum numerum datur emtori, qui res emit per numerum duodecim, ſeu *quarteronum* vendi ſolitas; aitque, per analogiam ad hunc vſum *Trezena* hic dici de perſonis, quas D. Dalphina ſecum habere poterat vltra numerum 30. perſonarum ſibi de more aſſignatarum. Quid ſi *Trezena* eo loci ſit, pro *Terdena*, triginta, Gall. *Trentaine*. Nihil certe abſurdi ſequeretur.
TREZENARE. V. mox in *Trezenum*.
TREZENUM, Pretii venditionis pars decima tertia, quae domino exſolvitur pro *laudimio*, ſeu vendendi facultate vaſſallo vel tenenti indulta: Gall. *le Treiziesme denier:* nunc *Treizième*, in Conſuet. Norman. art. 114. 171. 174. Charta Prouincialis an. 1236. in Regeſto Toloſano Camerae Comput. Pariſienſ. *Dantes praedictis Dominis Cadaroſſae et eorum haeredibus et ſucceſſoribus licentiam et plenariam poteſtatem, quod ipſi inter ſe nobis irrequiſitis et inconſultis ſine Trezeno, accepto*, (leg. *acceapto*) *et laudimio poſſint vendere, permutare, etc.* Occurrit paſſim in Chartis MSS. in quibus aliquando ſcriptum legitur *Treſenum*. TREZENUM, quaeuis decima tertia pars e qualibet re percepta. Transactio an. 1212. ex Hiſtor. Montis-Majoris MS. TREZENARE, dicitur, qui habet jus exigendi *Trezenum*. Charta Taraſconenſis de venditione cujuſdam *feudi Franci, ſub majori dominio, alta et baſſa juriſdictione, baneria, et jure laudandi et Trezenandi magnifici et egregii viri Ludouici le Maingre, dicti Boſſicault, Domini loci Burbonis et condomini Inſularum de Maſſaganta.* TREDECIMA recenſetur etiam inter *auxilia*, impoſita ſub Ioanne Rege pro bellicis neceſſitatibus, in Charta Caroli V. 16. Nov. 1380. quae habetur in Regeſto Andegavenſi Camerae Comput. Pariſ. fol. 49.
† TRIA, columbarii ſpecies, Gall. *Trie*. Ch. Mſ. a. 1347.
TRIACHA, in Statutis Aſtae, vbi de *intratis* portarum, & Statutis Montis-regalis p. 288. pro Italico *Triaca*. Gall. *Theriaque*, Theriaca, confectio nota.
TRIACONTAS, Tricenarius numerus, Tertulliano de Praeſcript. cap. 49. a. Graec. τριάκοντα triginta.
TRIACONTASIMUS, ex Gr. Τριακοντάσημος, Pannus, qui triginta *clavis* exornatur. Graeci enim σῆμα & σημεῖον, Clavum auri & purpurae, qui veſtibus adſui ſolet, vocant, vt obſeruatum a Salmaſio, & aliis. Petrus Diac. lib. 4. Hiſt. Caſin. cap. 17. *Miſit . . . . pallium Triacontaſimum pro altari noſtrae Eccleſiae.* Et cap. 46. al. 48. *Pallium Triacontaſimum B. Benedicto direxit.* Epiſtola Alexii Comneni Imp. in Regeſto ejuſdem Petri n. 148. *Miſſa ſunt vobis cauſa memoriae ab Imperio meo librae 8. ſolidorum Michalatorum, et pallium Triacontaſimum ſuper altare veſtrae Eccleſiae* Alia editio habet *Triacontas*.
† TRIACULUM, theriaca. Ch. a. 1376.
TRIACUMINIS CULTELLUS, Cui tria ſunt acumina, ſeu latera ſecantia. V. in *Cultellus* et *Trialemellum*.
TRIADES, Trinitas, a Graeco Τριάς, άδος. Fortunatus in Carmine ad Martinum Epiſc. Galliciae:

Lu-

Digitized by Google

Lumen apoſtolicum cum ſpalge-ret vna Triades.

TRIAEN. Lex Salica tit. 40. §. 13. *Triaen componat, quod eſt tertia pars ſolidi, id eſt* 12. *denarii, et tertia pars vnius denarii.* Editio Tilii habet *Triente vno componat, quod eſt tertia pars ſolidi, id eſt denarii, et tertia pars denarii.* Vbi deeſt vox *duodecim*, quae habetur in Heroldina tit. 41. §. 15. et Pithoeana. Supra tit. 37. §. 4. 40. *den. qui faciunt ſolid.* I. *et Trianti vno, quod eſt tertia pars ſolidi, culpabilis judicetur.* Edit. aliae habent, *Triente.* V. Wendelinum.

TRIALEMELLVM. Albericus in Chron. MS. ann. 1214. *Ante oculos ipſius Regis occiditur Stephanus de Longo campo, in capite percuſſus longo, gracili, Trialemello, quem Falſarium nominant.* Id eſt, pugione vel cultro longiori, triplicem *lamellam*, ſeu laminam ferream habente: nam *alemelle*, et *alumelle*, cultri laminam etiamnum dicimus. V. *Triacuminis cultellus.*

TRIALLVM. V. *Triare.*

TRIALOGVS, Mutuum inter tres colloquium. Hoc titulo donauit I. Wicleſus praecipuum e ſuis, quae Latine ſcripſit, operibus: in quo *Veritatem, Prudentiam* & *Mendacium* inducit vna ſermocinantes.

TRIANFACTA. S. Cyprianus Epiſt. 21. *Pro ſe dona numeranit, ne ſacrificaret; ſed tantum aſcendiſſe videtur vſque ad Trianfacta, et inde deſcendiſſe.* Vbi Pamelius locum fuiſſe opinatur, vbi ſacrificabatur. Alii volunt locum eſſe, qui Romae *Tria fata* dicebatur, de quo Procopius lib. 1. de Bello Goth. c. 25. Anaſtaſius p. 116. etc. V. Roſweidum ad Paulini Epiſtolam 38. (et Baluzii notas ad hunc locum.)

TRIANGVLARE, *Facere aliquid triangulum, vel triangulare*, in Gemma gemmarum. Nicolaus de Iamſilla de geſtis Friderici II. Imp. apud Murator. tom. 8. col. 565.

TRIANNVM, Triennium, Gall. *Triennal.* Inquiſitio ann. 1268.

TRIANTVS, f. pro *Striatus.* V. C*ſtriatus.*

† TRIARCHES, ſic vocantur tres filii Ludouici Pii, qui regnum in tres partes diuiſerunt. Collect. Hiſt. Franc. t. 7. p. 372.

TRIARE. (1) Ex multis eligere, Gall. *Trier*, Prouincialibus *Triar.* Inquiſitio an. 1268. *Et ipſe veni ad dictas oues, ... et elegit ſu Triauit oues paſtorum.* Infra: *Triauerunt per ſacramentum dicti paſtores oues eorum.* Litterae an. 13.. apud Rymer. to. 4. pag. 403. *Ad eligendum et Triandum mille homines Wallenſes ad lanceas*, etc. Aliae an. 1338. to. 5. p. 7. *Centum homines Wallenſes . . . de melioribus, validioribus et fortioribus . . . eligatis Trietis et arraietis, vel eligi, Triari et arraiari faciatis.* V. *Aſſidere* 3. (2) Vox Fori Anglic. *Cauſam agere, rem probare, actione experiri, examen litis ſubire;* deriuans a Saxon. *triwian*, vti vult Somnerus, *i. probationibus innocentiam ſuam oſtendere, vel fidem ſuam injuſte in dubium vocatam probare, ſeque dignum, cui fides adhibeatur.* Spelmannus: *Triatio, Triatores, Anglis Tryaours, vocabula forenſia, quibus nulla, quod ſciam, Latine reſpondeant ſatis appoſite. Eſt autem Triatio, exactiſſima litis conteſtatio coram Iudice per duodecimuirale ſacramentum exagitatio, quod et Triat dicitur: et ipſi Sacramentales inde Triatores, eorumque ſacramento res comprobata, Triata appellatur.* Fleta lib. 4. c. 10. §. 4. *Si parentes producantur, qui quaerentem ſuum ſub poteſtate domini conſtitutum probauerint, Triantur per hoc tam cauſa ſtatus, quam aſſiſa, et talis liberabitur domino ſuo, vt villanus ſuus.* Adde §. 5. et Chronicon Werhamſtedii p. 425. Will. Thorn. ann. 1335. *Qui vero Salomon, hujus ſaeculi prudens fabricauit ſibi ſtateram, Abbati et Conuentui poſtea ſcandaloſam et abominabilem, . . . et cum illa Triauit 20. ſol. in denariis antiquis ponderis maximi, cum quibus aequa lance recipiebat denarios quoſcumque.* Haec verba non plane perce-

Digitized by Google

ꝑercipio, nec video, quomodo vocis notioni a Somnero et ab aliis allatae conueniant. TRIALLVM, ipſa triandi actio. Willelm. Stanfordius lib. 2. de Placitis Coronae cap. 49. *Le Triel eſt per verdit de 12. hommes; le confeſſion eſt per la partie meſme, quand il ceo confeſſe devant le Coroner, ou devant les Iuſtices.* Triplex autem *Triallum* recenſet idem Stanfordius: *Trial par bataile*, lib. 3. c. 1. 13. 14. cum quis ſe a crimine defendit per duellum: *Trial par les Pers du Royaume*, eodem cap. 1. cum quis reus nobilis a Paribus ſuis judicatur: et *Trial par le pays*, cap. 2. et ſeqq. V. *Patria.* In quo vero differat *Triallum* ab *inditamento*, vide eumdem Stanford. lib. 2. c. 26. p. 90. (3) † Forte aurum ſ. argentum ab aliis metallis ſeparare, in Ch. Mſ.

TRIAS, SS. Trinitas, a Gr. τριάς, Ternio. Sigebertus Leuita in Vita Theodorici Epiſc. Metenſis, apud Leibnit. to. 1. Scriptor. Brunſuic. p. 294.

Adſis una Trias, animae trinae monas.

TRIATIO, TRIATOR. V. *Triare* 2.

TRIATRUS, *Tertius dies*, in Amalthea.

TRIAVERDINI, cum Brebantionibus & Ruptariis junguntur in Concilio Lateranenſi III. an. 1079. can. 27. *De Brebantionibus et Arragonenſibus et Nauarris, Baſculis et Coterellis, Triauerdinis, qui tantam in Chriſtianos immanitatem exercent,* etc. V. an non legendum ſit *Trialemellinis*, qui ſcilicet *Trialemellis* ſicis, de quibus ſupra, vtebantur.

TRIBA, pro turba, in Ch. a. 1260.

TRIBATTERE. Lex Salica tit. 40. §. 9. *Si quis jumenta aliena Tribatterit, et enaſerint, etc.* §. 14. *Caballos aut jumenta aliena Tribatterit, aut debilitauerit, etc.* Spelmannus *tribattere* ait, eſſe ſine ſanguinis effuſione verberare, vel caedere, Anglis *Dribeat*, a Saxon. *driſe*, Angl. *Dry*, i. *aridus*, et *beate*, *percutio.* Melius forte Voſſius l. 4. de Vitiis ſerm. c. 2. *Tribattere* interpretatur ter ſiue ſaepius *battere* ſeu percutere. V. *Trabattere.*

TRIBIANA. Vitis ſpecies, de qua Petrus de Creſcentiis lib. 4. cap. 4.

TRIBILIVM, a Gr. τρύβλιον, Catinus, paropſis, vas in quo cibi proponuntur. Agnellus in Vita Georgii Epiſc. Rauenn. apud Murator. tom. 2. p. 185. col. 2. *Iudith vero Caroli mater dedit eiſdem ſacerdotibus Tribilium* (vel Tribilion) *argenteum modicum vnum, aſſerens ſe non plus habere, dicens: Tollite hunc ferculum, reſocillate penuriam veſtram.*

TRIBILLVM. V. ſupra *Tibrillum.*

† TRIBLA, inſtrumentum piſcatorium, Gall. *Truble.* Ch. Mſ. a. 1243.

TRIBLAGIVM, († ſeruitium quo vaſalli tenentur poma conterere, vt ex iis ſuccus exprimatur a *triblare*, terere.) Tabular. S. Vandregiſili, ſcilicet in Charta ann. 1214. to. 2. p. 1718. *Ego Hugo Mandeguerre dedi . . . monachis ibidem Deo ſeruientibus . . . totum tenementum . . . . apud Aneſnes, cum omnibus pertinentiis, tam in ſeruiciis quam in redditibus, releuiis, auxiliis . . . fenagiis, Triblagiis et omnibus aliis, quae ad manum meam . . . debent deuenire.* V. *Tribulagium.*

TRIBLATTON, Trini coloris pallium, vel in blatta aut cocco ter tinctum. Petrus Damian. lib. 4. Epiſt. 7. *Mihi pallium reuerenter obtulit, quod Triblathon juxta ſui generis ſpeciem nuncupatur. Trium quippe colorum eſt, et blathon dicitur, vnde Triblathon pallium vocatur, quod trium cernitur eſſe colorum.* Leo Oſt. lib. 3. c. 20. *Viginti pannos ſericos, quos Triblattos vocant, coëmit.* Infra: *De Triblattis vero omnibus pluuiales fieri juſſit.*

TRIBOK, TRIBOCCHVS. V. *Trebuchetum.*

TRIBOLETVS PANIS. V. in *Panis.*

TRIBON, Graec. Τρίβων, Pallium tritum ſordidum. V. *Tribunarium.* Auſonius Epigr. 53. 1.

Pera, polenta, Tribon, baculus, ſcyphus, arcta ſupellex

Digitized by Google

TRIBONA, idem quod *Tribuna*; ſi non eſt ita legendum, Ambo, pulpitum Eccleſiae. Chron. Siciliae apud Marten. to. 3. Anecd. col. 10. *Conſecrata fuit Eccleſia S. Spiritus de Panormo, videl. ann. Dom.* MCLXXX. *vt ſcriptum eſt in Tribona magna Eccleſiae ipſius.*

TRIBVCCVS. V. ſupra *Trebuchetum.*

TRIBVCES, Ocrea lanea. V. *Tubrucus.*

TRIBVCH, Machinae genus. V. *Trebuchetum.*

TRIBVCHARE MONETAM. V. *Trabucare.*

TRIBVCHETVM, TRIBVCVLVS. V. *Trebuchetum.*

TRIBVERE, Praeſtare. Cod. Theod. lib. 13. tit. 3. leg. 10. SIBI TRIBVERE, ſibi vindicare, in eodem Codice lib. 9. tit. 42. de Praeſcript. leg. 14.

TRIBVLA. Charta Mariae Reginae Siciliae an. 1293. pro fundatione domus Dei Tornodor. *Idem redditum illum in quo piſcatores ad Tribulam et ad junchias nobis ſingulis annis tenentur pro piſcando in riparia Tornodorenſi.* Machina forte piſcatoria, in modum *tribuli* bellici, de quo mox. Idem haud dubie eſt quod infra *Trubla*, Gallis *Truble* vel *Trouble*, vt rurſum colligitur ex Charta an. 1279. ex Tabular. Sangerm. *Inter eos eſt accordatum quod dicti homines de caetero piſcare poterunt in ripparia dictae villae ad pannerium, Tribulam, lineam, naſſas, etc.*

TRIBVLAGIVM, Tributi ſpecies. Litterae Henrici VIII. Regis Angl. ann. 1537. apud Rymer. to. 14. p. 581. *Concedimus eiſdem Iohanni Greynſeld (ſervienti ad arma) Tribulagium noſtrum, ſine conſuetudinem vocatam le Tribulage infra hundreda noſtra de Penwyth et Kerr. Et infra ſtannariam noſtram de Penwyth et Kerr. praedictis in comitatu noſtro Cornubiae provenientem, de omnibus et ſingulis hominibus operantibus cum eorum tribulis infra dictam ſtannariam et limites ejuſdem, videlicet de quolibet tribulo duos denarios.* *Tribulam* vel *Tribulum* Latini dicebant vehiculi genus, quo frumentum in area terebatur. V. *Tribulagium.*

TRIBVLANTES, pro *Tribulati*, Vexati, Energumeni, Daemoniaci, qui χειμαζόμενοι in Conciliis, πασχικοὶ in Vita S. Eupraxiae n. 26. et 31. dicuntur. Epiſtola 8. inter Francas tom. 1. Hiſt. Franc. *Vbi Tribulantes, id eſt daemonia habentes, in aëra ſuſpenſi torquentur.* V. Gloſſ. med. Graecit. in πασχικός.

TRIBVLARE. (1) Proprie Tribulis tundere, comminuere, vt Cato de Re R. c. 23. metaphorice vero Affligere, vexare, in Bibliis ſacris paſſim vt et apud Scriptores eccleſiaſticos: quod improbat Voſſius lib. 1. de Vitiis ſerm. c. 34. (2) Turbare, turbulentum facere, Gall. *Troubler*. Statuta Maſſil. lib. 2. c. 41.

TRIBVLATIO, in Gloſſis antiquis MSS. *Contritio; amaritudo*, (aerumna, calamitas, afflictio, in Scripturis ſacris et apud Scriptores eccleſiaſticos ſaepiſſime.)

TRIBVLOSVS, Tribulis plenus, ſpinoſus, aſperrimus, apud Sidonium lib. 1. Epiſt. 7. lib. 4. Ep. 3.

† TRIBVLVM, inſtrumentum quo *triblatur* ſ. teritur. Gloſſ. Gall. Lat. Cod. 521.

TRIBVLVS, TRIBVCVLVS, Machina bellica, eadem, ni fallor, quae *Trebuchetum*, de quo ſupra. Iac. de Vitriaco lib. 3. Hiſt. Orient. p. 1133. *Nos vero conſiderantes turrim capi non poſſe petrariarum vel Tribulorum ictibus, etc.* Infra pag. 1143. *Tribuculos* vocat. *Inventi ſunt in Damiata Tribuculi 4. cum petrariis et mangonellis plurimis, etc.* Matth. Paris an. 1099. *Petrarias, Tribuculos, et arietes cum ſtrophis ad murum ſuffodiendum conſtruxerunt.* Infra: *Alii vero infra machinas et caſtella conſtituti cum petrariis et Tribunculis molares maximos, et lapides damnoſos ad moenia dirigentes, etc.* Supra ann. 1097. habet *trubuculos*: *Petrarias, Trubuculos et mangonellos.* Auctor incertus poſt Theophanem in Leone Armenio pag. 434.

34. Πρὸς δὲ τέτοις παρασκευάζει ιαφόρων ἑλεπόλεων ὄργανά τε καὶ ηχανήματα, καὶ μαγγανικὰ παμμεέςατα, τριβόλυς τε καὶ τετραβόυς, καὶ χελώνας, etc. Vbi lego ετραβόλυς. Aliud enim hoc loco ρίβολον eſt murice, ſeu a *Tribulo* .omanorum, eo ſcilicet *propugnaulo*, vti habet Vegetius lib. 3. c. 24. *uatuor palis confixo, quod quomodo bjeceris, tribus radiis ſtat, et erecto uarto infeſtum eſt*: vti vocem τρίολος vſurpat Leo in Tactic. c. 11. . 28. 46. c. 14. §. 45. c. 19. §. 56. e quo etiam Saluianus l. 6. *Sicut tim exercitus pugnatur: ea loca, er quae venturas hoſtium turmas iunt, aut foueis intercludere, aut ſuibus praefigere, aut Tribulis infeſtae dicuntur, ſcilicet vt ſi non in mnia ea quiſpiam incidat, nullus taien penitus euadat, etc.* De ejuſiodi tribulis videndus Budaeus in .nnot. ad Pandect. et Car. de Aquio in Lex. Milit.

IBVNA, Ambo, pulpitum Eccleae, quod *Tribunal* quidam e Paribus vocant, Galli *Tribune*. Alii *Tribunam* interpretantur opus roundum et teſtudinatum. Vgutio: *Ibſida eſt Graecum, et interpretatur ucida, i. latus aedificii, vel Trebua, etc.* Epitaphium Wifredi Coitis Barcinonenſis apud *Fra Diago* b. 2. Hiſt. Comitum Barcinon. c. 5. *Sub hac Tribuna jacet corpus uondam Vuifredi Comitis, etc.* an. 14. Acta S. Bertrandi, to. 2. Iunii . 802. *Apud Tribunam majoris rae et penes monumentum, in quo raefati corpus Praeſidis in pace quiſcit, etc.* Iac. de Varagine Chron. anuenſe apud Murator. to. 9. col. 6. *Cum vero in Tribuna imago ulcherrima deberet deſtrui, taliter mt ingeniati, quod illam troſimam cidſunnam* in Cod. Ambroſ.) *ſalam et integram cum illa imagine er brachia* XXV. *traxerunt, et eam fundamento, vbi modo eſt, ſtabiliter collocarunt.* Concil. Lugdun. nn. 1527. *Euangelium alta voce in Tribuna et capella Crucis more ſolio . . . . dixit et euangelizauit.* Tribuna, Cruſcanis Academicis dicitur, *la parte principale di edifici ſagri, o di altre fabbriche inſigni*: Macris vero fratribus *Tribuna* dicitur Hemicyclus muralis, qui in fine Presbyterii ſolet terminari, quaſi Tribunal, quia ibi Tribunal ſiue pontificalis cathedra collocabatur, vt in Templo S. Ceciliae Tranſtiberinae regionis ex lapide adhuc extſtat, etc.

TRIBVNAL. (1) Inquit Amalarius, lib. de Diuin. Offic. c. 18. vocat Cyprianus gradum, ſuper quem aſcendit Diaconus ad legendum, ſcribens ad clerum et plebem de Celerino Confeſſore, lib. 4. Epiſt. 5. (2) Gr. βῆμα, in Vitis Patrum, locus in templo vbi Sacerdotes conſiſtunt, laicis interdictus, Gall. *Sanctuaire*. Ordo Rom. apud Mabillon. to. 2. Muſei Ital. p. 56. *In hoc honorabili miniſterio debet Pontifex venire in Tribunal Eccleſiae et inclinare caput contra altare.* (3) *Tribunalia* inter miniſteria ſacra videntur reponi in Teſtamento S. Aredii: *Item, coopertorium lineum valentem ſolid. 4. pallas corporales 4. minores 5. et Tribunalia valentia ſolidos* 12. *et alia cotidiana valentia ſol. 6. et alia cotidiana, quae ſunt ante altare valentia ſol. 5. et multa alia pretioſa ornamenta.* Infra: *Simul et de Siſciaco oratorio Tribunalia duo valentia ſolid. 4. vela ad oſtia 3. valentia ſolidos 6. turres, calices, pallos, etc.* Mabillonius. lib. 1. de Liturgia Gall. c. 7. n. 7. ſuſpicatur intelligenda eſſe ſedilia miniſtrorum, aut pulpita mobilia, ſeu quamuis aliam ſupellectilem mobilem ad ornatum altaris; quod hic mobilia dumtaxat ornamenta recenſeantur. V. *Sedes Majeſtatis* in Sedes 2. (4) Agger. Ioſephus de Excidio Iudaico: *Aliud in eo ſuggeſtum et tanquam Tribunal exſtructum eſt e lapidibus magnis apte junctis, et in eo turris impoſita ſexaginta cubitorum.* (5) TRIBVNAL *nouemdecim accubituum.* De eo multa Cangius in Conſtantinopoli Chriſtiana. V. *Accubitor.* TRIBVNALIA SIDEREA, Coeleſtes Beatorum ſedes, in Actis SS. Saturnini et

et aliorum Martyrum Africanorum, tom. 2. Miſcell. Baluz. pag. 66. (6) ✝. Hemicyclus teſtudinatus, in Act. SS. t. 1. Sept. p. 143.

TRIBVNARIVM, Veſtis ſordida, a voce Graeca τρίβον, ſeu τριβώνιον, quae proprie erat veſtis ſeu indumentum Philoſophorum, vt eſt apud Moſchopulum et alios: vnde τριβώνιον μεταμφιέσασθαι, apud Eunapium in Aedeſio p. 54. pro *Philoſophum agere*. Interpres Hiſt. Apollonii Tyrii p. 10. *Apollonius, exuens ſe Tribunarium, ingreditur lauacrum*.

TRIBVNATVS. V. in *Tribunus*.

TRIBVNCVLVS. V. *Trebuchetum* et *Tribulus*.

TRIBVNITIARIVS. V. in *Tribunus*.

TRIBVNVS, Vox Latinis Scriptoribus nota. TRIBVNI FABRICARVM, qui fabricis armorum praeerant, de quibus Ammianus lib. 14. 15. TRIBVNVS MARITIMORVM, de quibus eſt formula Senatoris 24. lib. 12. His cura potiſſimum incumbebat in oris maritimis nauigia praeparandi pro re publica, atque adeo etiam in fluuiis, quorum oras continebant. Praeterea ſalinas curabant. TRIBVNI ET NOTARII *ſimul*, quibus vtebantur Principes ad mandata perferenda. De iis multa habens Iacobus Gothofredus ad Leg. vn. Cod. Th. de Mandatis Princip. et Henricus Valeſius ad l. 17. Ammiani p. 140. quos non exſcribo. Iidem TRIBVNI NOTARIORVM dicti, apud Marcellinum Comitem et Zoſimum lib. 5. atque ii fuere proprie Notarii Principis, quorum ſumma erat dignitas. TRIBVNVS ORDINIS PRIMI, apud Lactantium lib. de Mortibus Perſecutor. n. 18. TRIBVNVS VOLVPTATVM, in lege Cod. Th. de Scenicis, apud Senatorem lib. 5. Ep. 25. lib. 6. Ep. 19. lib. 7. Ep. 10. Iulium Firmicum lib. 3. Math. cap. 7. qui *voluptatis* vrbicae, ſeu ludorum curam gerebat. V. Paſſionem S. Sauini num. 1. Idem, qui τριβοῦνος τῆς θυμέλης, in Actis S. Maximi Confeſſ. num. 12.

Erant praeterea complures aliae dignitates hac *Tribuni* appellatione, de quibus in vtroque Codice, apud Ammianum, in Notitia Imperii, in Veterib. Inſcript. apud Gruterum in Indice c. 5. etc. Hebraeis quoque noti fuerunt *Tribuni*, de quibus paſſim mentio eſt in Scripturis ſacris. Horum inſtitutio refertur Exod. cap. 18. Mille viris praeerant, juſque dicebant populo. TRIBVNI vero dignitas quae fuerit in Francia ſub primis Regibus, non omnino conſtat: tametſi militibus praefuiſſe ſatis innuit Walafridus Strabo de Reb. Eccl. c. 31. *Sicut Tribuni militibus praeerant, ita Abbates Monachis athletis ſpiritalibus praeeſſe noſcuntur*. Si tamen hic intelligendi non ſint *Tribuni* Romanorum, vt interpretatur P. Daniel l. 1. Milit. Franc. c. 2. Comitibus poſtponuntur *Tribuni* in Lege Wiſigoth. lib. 11. tit. 1. §. 2. Gradum vero fuiſſe ad Comitis dignitatem indicat Fortunatus lib. 7. Poëm. 4. *Vir tribuniciae poteſtatis*, apud Gregorium Turon. lib. 10. c. 21. Penes Tribunos fuiſſe caſtrorum et carcerum cuſtodiam obſeruare eſt ex eodem Fortunato in Vita S. Germani Epiſc. Pariſ. cap. 62. 68. et in Vita S. Radegundis c. 38. In Charta ann. 1077. ex Tabulario Corbeiensi apud Ducheſnium in Hiſt. Guinensi p. 318. Gualterus Comes Ambianenſis dicitur inuaſiſſe Vicecomitum et omnem *Tribunitiariam Corbeiae poteſtatem*. *Tribunum illuſtrem* quemdam vocat Ordericus Vitalis lib. 6. p. 606. V. eumdem p. 674. et mox *Tribunatus*. Tributa praeterea videtur exegiſſe: nam TRIBVNVS dicitur, qui *tributa* recipit, apud Ebrardum in Graeciſmo c. 9.

> *Qui ſolet accipere ſub Rege tributa, Tribunus.*

Infra:

> *Quique tributa legit, ille Tribunus erit.*

TRIBVNI apud Wiſigothos, post Comites erant, ex Lege Wiſigoth. lib.

lib. 11. tit. 1. §. 2. vt ſupra exegimus. TRIBVNVS. Scribit Ioannes Lucius lib. 2. Hiſt. Dalmat. c. 16. Magiſtratum, quo Belgradenſis in Croatia ciuitas olim regebatur, *Tribuni* appellationem habuiſſe, qui vt plurimum *Trun*, vel *Trum*, per abbreuiationem ſcriptus reperitur. TRIBVNVS, Syndicus, ſeu Procurator ciuitatis. Synodus Oriolana an. 1600. to. 4. Conc. Hiſpan. p. 725. col. 1. *Abſque conſenſu et approbatione Epiſcopi, juſtitiae, juratorum, magiſtri rationum, Tribuni ſiue Syndici, et aduocatorum ciuitatis Oriolanae.* TRIBVNATVS, TRIBVTIANA POTESTAS, Praefectura. Charta ann. 1078. ex Chartul. 23. Corb.

TRIBVS. (1) Regula S. Pachomii c. 16. *Vocatur autem vna Tribus, habens tres vel quatuor domos, pro numero et frequentia monaſterii, quas nos Familias, vel Populos vnius gentis poſſumus appellare.* Adde c. 15. (2) Pagus, villa, Felix Monachus Girwenſis in Vita S. Guthlaci n. 8. apud Mabillonium. V. *Tribunatus* in *Tribunus*. (3) Regio, tractus, Gall. *Canton*. Charta Gradioni Regis Britonum apud Lobinell. tom. 2. Hiſt. Britan. col. 17. *Volo illi dare ... Tribum Carnom* XIII. *villas ... Tribum Petran* XXX. *villas in dicumbitione aeterna; Tribum Clecher* III. *villas.* Tabularium Landevenec. *Comes Cuenus dedit S. Wingualoeo Tribum quamdam, cujus diviſio eſt vſque ad fluuium Elorn, etc.* (4) Eccleſia ſuccurſalis, Gall. *Treue*. Tabular. Kemperleg. *Addidit ... ad procurationem fratrum augendam duas Tribus, quae ſunt in plebe Banadluc, quarum nomina ſunt haec, Trembollac et Trenguennon.* V. *Treb.*

TRIBVTALES, Coloni liberi, obnoxiae licet conditionis, vt qui ad tributa et ſeruiles operas tenerentur. Donationes factae Eccl. Salisburgenſi c. 1. TRIBVTARII, eadem notione. Gloſſ. Lat. Graec. ὑπόφορος, ὑποτελὴς, *Tributarius*. Saluianus lib. 5. de Gubernat. Dei: *Tributarii omnino pauperes non putentur, niſi cum his tributi cumulus imponitur.* Teſtamentum S. Aredii: *Addimus etiam mancipia, quae Colonaria appellantur, et nobis Tributaria eſſe perhibentur.* TRIBVTARIA TERRA, vnde tributum ad partem regiam, vel ad Eccleſiam, exigi ſolet, in Lege Longob. lib. 3. tit. 8. §. 2. in Capit. Caroli M. lib. 4. c. 37. et in Capitul. 4. an. 819. c. 2. TRIBVTARIVM, Modus agri a *tributariis* ſeu colonis poſſeſſus et cultus, *Colonia*. Charta Offae Regis Anglor. in Euidentiis Eccleſiae Cantuarienſis an. 990. *Dedi enim illi 90. Tributaria terrae bipartita in duobus locis, 60. in loco, qui dicitur, etc.* TRIBVTARE, Italis, Tributum exigere. Chron. Placent. Ioh. Demuſſis ad ann. 1376. apud Murator. to. 16. col. 527.

TRIBVTATIO, Exactio. Hiſtoria Cortuſiorum lib. 8. c. 2. *Decapitatur Pregadins de Caradeſio Index, et ſocius Poteſtatis, propter Tributationes, quas commiſerat in officio.*

TRIBVTIANVS. V. in *Tribunus*.

TRICA, TRICIA, etc. Crines intexti, implicati, a Gr. θρὶξ, vt quidam volunt, vel ex Latino *Tricae*, quae Nonio ſunt *impedimenta et implicationes*, vti rurſum infra docemus, Gall. *Treces*, Itali *Trecce* dicunt Σειραὶ, Naumachio Poëtae (vti obſeruatum a Villiomaro, ſeu Ioſepho Scaligero ad Titium) et 70. Interpretibus. Vbi enim S. Ambroſius Epiſt. 24. ad Vigilium nude *crinem* habet: *Si diſſoluti eſſent crines ſeptem capitis ſui, et quaſi in cubitum intexti, diſcederet ab ea virtus ſua:* iidem τὰς ἑπτὰ σειρὰς τῆς κεφαλῆς, etc. dixerunt. Ita Feſtus *ſenis tantum crinibus* ornari licuiſſe Veſtalibus ſcribit, id eſt *trecis*.

TRICIA ASINI, f. Clitella e *crinibus* ſeu pilis facta. Charta an. circ. 1080. e Tabul. S. Albini Andegav. *De buzono, de balteo, de Tricia aſini, de talibus et his ſimilibus minutis rebus, ſi furatae fuerint, furto non deputari praecipimus.* TRICA, TRICARE, Ioannes de Ianua: *Trico, as, a Trica capillorum* dict-

dicitur, *i. decipere*, *vel impedire*, *vel demorari . . . Item Tricare*, *i. Tricas capillorum facere*, *et eſt verbum pertinens ad mulieres*, *quae Tricant crines ſuos*, *quos in tres partes diuiſos ſubtiliter complicant et innoluunt: et hujusmodi innolutio Trica dicitur quaſi capiens*. *id eſt tres partes crinium: et inde detrico*, *as*, *vnde Ecleſ*. 32. *Et hora ſurgendi non te Trices*, *i. non ſis piger*, *vel non facias moram in componendo capillos*, *ſicut mulieres faciunt: vel non ſis mollis et effeminatus*, *quando debes ſtrenue operari*, *etc.* Matthaeus Weſtmonaſter. an. 1057. *Tunc Godiva Comitiſſa Deo dilecta die quadam*, *vt praedictum eſt*, *vna equum aſcendens crines capitis et Tricas diſſoluens corpus ſuum praeter crura candidiſſima inde velauit*, *etc.* TRICCIA. Sermo S. Humilitatis Abbatiſſae in Actis SS. Maii to. 7. p. 835. *Tricciae ſuae ſunt annulatae.* TRECA. Vincentius Beluac. lib. 30. Speculi Hiſt. cap. 71. TRECCIA. Acta S. Franciſcae Rom. to. 2. Martii pag. 152. * TRECCES *de cepis*, Ceparum implexarum faſciculi, in Tabulario Portus Regii. TRECIA. Ioh. Demuſſis Chron. Placent. ad an. 1314. tom. 16. Muratorii col. 485. TREZA. Memoriale Poteſtatum Regienſ. ad an. 1219. apud Murator. to. 8. col. 1103. TRESSORIVM. Fleta lib. 2. c. 5. §. 4. de Meretricibus: *Si tertio iuuentae fuerint hoſpicii ſecutrices*, *conſiderabitur quod amputentur eis Treſſoria*, *et quod tondentur.* Alias *Treſſorium*, Gallis vulgo *Treſſoir*, non ſunt ipſi crines intertexti, ſed vel inſtrumentum plectendis et intertexendis crinibus, vel crinium intertextorum muliebris ornatus.

TRICALIVM, Triuium, *triplex callis*, aut via. Tabularium Caſaurienſe ann. 968. apud Murator. to. 2. part. 2. col. 958. *Et ſine Tricalio de Caſereſe*, *et Tricalio de Menliano.* Col. 959. *Et ſunt infra fines ſine Tricalio de Galiſiano*, *et ſine via*, *quae pergit*, *etc.* Vbi vocabulo *tricalio* ſuprascriptum legitur minuſculis litteris, ſed antiquis, *i. triuio.* Idem videtur quod *Trifinium*, de quo Iſidorus Orig. 15. lib. c. 14. *dictum eo quod trium poſſeſſionum fines adſtringit*, vel forte *attingit*. V. *Callis.*

TRICAMERATVS, Conſtans triplici camera. V. locum in *Bicameratus.*

TRICAPITINVS, Triceps, tria habens capita. Gloſſ. Lat. Graec. *Tricapitinus*, Τρίφυής, τρικέφαλος, ib-dem. TRICAPITVS, idem, to. 1. SS. Iulii p. 439.

TRICARE, TRIGARE. Lex Salica edit. Heroldi tit. 38. §. 4. *Si quis alienum ſeruum battiderit*, *et ei ſuper 40. noctes Trigauerit operas ſua*, *etc.* Edit. Pith. *Vt in 40. noctibus operare non potuerit.* Vbi *Trigare*, pro *Tricare* habetur: et quippe *Tricare*, morari, differre, ceſſare: quomodo *Triga*, dicunt Occitani. Regula Magiſtri c. 1[?]. *Si ad ſextam horam refectionem Tricatam hebdomadarii offenderint*, i. non expeditam, aut paratam. Nam *Tricae*, inquit Nonius, *ſunt impedimenta et implicationes*: vnde extricare, impedire, morari. Lex Alamann. tit. 97. *Si carrucam inuolat*, *aut rumpit rotas in priori parte*, *et die illa opera Tricetur.* Epiſtola Eadburgis Virgin. ad S. Bonifac. Mogunt. Epiſc. *Malui mori*, *ſi ſic Deo auſpici*, *cui arcana non latent*, *placuiſſet*, *vel tarda mors non Tricauerit.* V. *Trica.* TRICARE, Implicare, innectere. Vita S. Deicoli Abbat. Lutrenſ. n. 34. Alia notione, ſed haud omnino certa vſurpat Ethelwlfus de Abbatib. Lindisfarnenſib. cap. 10. TRICARE, Conqueri. Will. Malmesbur. in Ethelwoldo Wintonienſi Epiſcopo: *Cum monachi miraculorum frequentia de-feſſi eſſent*, *et ſeſe inopes ſomni Tricarent*, *etc.* TRICHA, *Deceptio*, Iohanni de Ianua. TRICHARIA, Gallis *Tricherie*, Deceptio. Ita etiam appellabant Maſſilienſes aliquos ludos aleae. Statuta MSS. Maſſilienſis vrbis lib. 5. *Ordinamus*, *quod nemo deinceps in Maſſilia poſſit vel audeat tenere domum Tricharie*, *in qua publice luſores alearum*, *fac-* *dent*

deciorum, vel taxillorum, ſive Trichatores alii indifferenter ad ludendum conueniunt, hoc excepto, quod quilibet poſſit ludere ad ſcacos, et ad tabulas, et ad regmentam. Melius in editis c. 10. *regmetam.* Adde c. 9. *de Trichatoribus.* Statuta Arelat. MSS. art. 51. *Tricharia non fiat, nec teneatur Arelate de nocte.* TRICHERIA, eadem notione. Charta Communis Balneoli an. 1208. TRICATOR, idem qui *Trichator*. Id porro cognominis inditum Theobaldo Carnotenſi Comiti. Hugo Flauiniacenſis p. 185. *Odo filius Odonis, filii Tetbaldi Carnotenſis, cujus cognomen fuit Tricator.* Deceptores, et fraudium architectos etiamnum *Tricheurs* dicimus: qui res *impediunt*, vel *implicant*, vt eſt in loco citato Nonii. TRICATORES, Florentinis dicti Inquiſitores a judicibus delegati, vt Auctor eſt Petrus de Vineis lib. 5. Epiſt. 89.

TRICENARIA LEX. V. in *Lex*.

TRICENARIUM, TRICENARIUS, Officium 30. Miſſarum, quod totidem diebus peragitur pro defunctis: vel obuentiones quae obueniunt Sacerdotibus ratione ejuſdem officii. Martyrol. Corb. MS. de Societate Eccl. S. Medardi Sueſſion. et S. Bertini cum Corbeienſi: *Et ſi breuis de defuncto eorum ad nos venerit, vel noſter ad eos, ſtatim percuſſa tabula .... agetur officium pro eo, deinde Tricenarius cum ſeptenario, et ab vnoquoque Sacerdote Miſſa pro eis dicetur.* Lanfrancus in Decretis pro Ord. S. Benedicti c. 5. de Cantore: *Cura breuium, qui foras mitti ſolent pro defunctis fratribus, et cura numerandi Tricenaria et ſeptenaria ad eum pertinet.* TRECENARIUM, Charta an. 1385. e Chartulario S. Ioh. Angeriac. p. 458. TRENTENARIUM. Gaufridus Voſienſis in Chronico 1. part. c. 55. TRIGENARIUM. Charta an. 1243. ex Archiuis S. Victoris Maſſil. TRIGESIMALE. Charta an. 1200. to. 1. Ampliſſ. Collect. Marten. col. 1097. TRIGESIMALIS. Concordia inter Canonicos S. Iuliani et Monachos S. Vincentii Cenoman. an. circiter 1100. eod. to. col. 580. TRIGINTALE. Monaſticum Anglic. to. 2. p. 414. TRIGINTALIUM. Notitia an. 1097. apud Marten. to. 1. Ampl. Collect. col. 566. TRIGINTANARIUM. Teſtament. an. 1517. ex Schedis D. Aubret. TRIGINTARIUS. Concilium Narbon. an. 1054. c. 14. TRICENNALE, eadem notione, in Prouinciali Cantuar. lib. 2. tit. 6. lib. 5. tit. 2. in Synodo Londinenſi ann. 1391. TRICESIMALE. Societas Abbatiarum Sangerm. Pariſ. & Fiſcamn. an. 1116. in Probat. Hiſtor. Sangerm. p. XXXV. TRIDECENNALE. Charta an. 1245. e Tabulario S. Martini Pontiſar. TRITENNALE, ſcribitur in Monaſtico Anglicano tom. 1. p. 149. niſi legendum ſit *Tricennale*, vt *Tricennarium*, pro TRITENNARIUM, apud Aelredum Rieuallenſem in Vita S. Edw. Confeſſ. lib. 2. cap. 2. TRICESIMA DIES *defuncti. Septimus, vel etiam Triceſimus, vel annualis dies depoſitionis defuncti*, in lib. 3. Sacramentor. Eccl. Rom. cap. 105. TRIGESIMUM, vel TRIGESIMUS nude. Statuta Cadubrii fol. LIII. vo. *Tricenarium* autem a B. Gregorio M. PP. inſtitutum ferunt, ex iis, quae tradit lib. 4. Dialog. c. 55. Vide, quae de eo habent Alcuinus de Diuin. Offic. cap. de Exequiis mortuor. Amalarius lib. 3. de Eccleſiaſt. Offic. cap. 44. Durandus lib. 7. Ration. c. 35. n. 8. Haëftenus lib. 8. Diſq. Monaſt. Tract. 1. diſq. 4. etc. Quomodo vero tricenaria a Monachis exſoluerentur, vide in Antiquis Statutis Cartuſienſib. 1. part. c. 48. § 1. Sed et ejuſmodi tertios, ſeptimos, trigeſimos, & anniuerſarios defunctorum dies apud Melchitas, Maronitas, Cophtitas, & Iacobitas obtinere, docent Prooemialia Conciliorum, laudata ab Abrahamo Echellenſi ad lib. Ebed-Ieſu cap. 60.

TRICENNALIS, Tricenarius. Charta an. 1131. tom. 8. Spicil. Acher. p. 174. *Cumque fratres loci illius poſſeſſionem illam Tricennali tempore aut eo amplius quiete habuiſſent*, etc.

Digitized by Google

Hoc eſt per annos triginta. De *tricennali* poſſeſſione, ſeu praeſcriptione conſule praeceptum Caroli M. pro Hiſpanis et vide ſupra *Lex tricenaria*, col. 88.

TRICEOLVS. *Tabernarii*, *ſpiocarii et Triceoli*, in Staturis Piſaur. inter Acta SS. to. 3. Iunii p. 936. Forte ab Italico *Treccone*, eſculentorum propola, caupo, Gall. *Aubergiſte*. Alio ſignificatu accipiunt Bollandiſtae, quos conſule.

TRICESIMA, Theſaurus Regis Angliae, vt patet ex Praecepto Henrici III. ann. 1238. dato, *Fratri Hugoni de Stocton et Ricardo Renger et ſociis ſuis*, *cuſtodibus Triceſimae ſuae in Turri London*. apud Rymer. tom. 1. p. 380. vbi legitur: *Praecipimus vobis quod de denariis*, *quos habetis in cuſtodia veſtra de eadem Triceſima*, *ſine dilatione faciatis habere Imperatori CP. vel Flemento Militi ſuo*, *praeſentium latori*, 500. *libras de dono noſtro.* Porro notum eſt ex ſuperius dictis in voce *Templarii* Theſaurum regium apud Anglos Templariis commiſſum fuiſſe: qua vero ex cauſa ita appelletur doceant nos Angli.

TRICESIMALE. V. *Tricenarium*.

TRICESIMALIS CONSVETVDO, ſeu *Triceſimae*, Praeſtatio triceſimae redituum, quam Epiſcopi ſuffraganei ſoluere quotannis tenebantur Eccleſiae Rauennati. Anaſtaſius in Nicolao I. p. 213.

TRICESIMVS, & *Annalis nuptiarum dies*, olim cultus a Chriſtianis in Eccleſia per Miſſae ſacrificium, in cujus Canone addebatur peculiaris oratio, quam deſcribit liber 3. Sacramentor. Eccleſ. Roman. cap. 52. &c. Menardus in libro Sacrament. ex Codice Remenſi p. 286.

TRICHA, TRICHARIA, etc. V. *Tricare*.

TRICHILA, Stragulae veſtis praetenuis genus. V. Rhodig. lib. 18. cap. 11.

TRICHORACHATVS, Criſtatus. Hiſt. Miſcella lib. 22. apud Murator. to. 1. part. 1. pag. 155. col. 1.

TRICHORVS, TRICORVM, etc. Aedificium appellabant, tribus concamerationibus conſtans. Τρίχωρο quippe Graecis proprie dicitur, quod tribus *loculis* diſtinctum ac tr viſum eſt. Inde *Trichora apſis*, apud Paulinum, ſeu τρίχωρος ἀψὶς eſt, quae τρισσὰ ἔνδια κύκλων habe, vti loquitur Paulus Silentiarius in Deſcriptione aedis Sophianae, vel vt idem Paulinus, *Trinos receſſus*; *Triformem* dixit Fortunatus lib. 3. Poëmat. 5.

> *Vertice ſublimi patet aulae forma*
> *Triformis*,
> *Nomine Apoſtolico ſignificata*
> *Deo.*

Atque ita videtur hanc vocem interpretari Papias, dum ait, *Triam* eſſe *tres abſidas*, *ſive cameras*. Qua notione apud Spartianum in Peſcennio *Trichorum* vſurpari conſtat, & in veteri Inſcriptione Chriſtiana apud Vghellum in Epiſcopis Tolentinis, & Ferrarium: *Septima Serina C. E. marito dulciſſimo a ſolo ſarcofagum et Panteum cum Tricoro diſpoſuit et perfecit.* At quod idem Lexicographus ſubdit, *Tricorium* eſſe *locum juxta ignem et rupem* ... *tam*, fateor, me non plane aſſequi. Scio quidem, *Tricorium*, pro *Refectorio* Monachorum, ſeu Triclinio, vbi Monachi reficiuntur, & cibos capiunt, interdum vſurpari. In Gloſſar. Aelfrici: *Tricorium*, vel *Triclinium*, *Gefeord-hus*, i. domus refectionis. Qua ſane notione vocem hanc vſurpat Ordericus Vitalis lib. 3. *Mathildis Regina pretioſam infulam dedit*, *et cappam*, *ad Dei ſervitium*, *et centum libras Rodomenſium ad agendum Tricorium.* Et lib. 6. *Eiſque datis ſumptibus lapideum Tricorium*, *vbi vna reficerent*, *conſtrui fecit.* Ex quibus euidens eſt, *Trichorum* vel *Tricorum*, aut *Tricorium* eſſe cubiculum aliquod, vel cameram, quae ἀριστηρίου vicem, ſeu praeſorii, aut coenaculi praebuerit: illudque eſſe, quod *triclinium* Latini appellabant, quia forte camerae iſtae, quae tot conuiuantes admittebant, ſpatioſiores erant, et in tres partes, ſeu totidem concamerationes, bino columnarum ordine diviſae

viſae. Chartarium Farfenſe in Deſcriptione palatii, quam laudat Mabillon. tom. 2. Annal. Benedict. p. 410. *Trichorum, id eſt domus conviviis deputata, in qua ſunt tres ordines menſarum; et dictum eſt Trichorum a tribus choris, id eſt tribus ordinibus comeſſantium.* Ioannes de Ianua: *Tricorium, domus trina ſeſſione conuiuantium ordinata. Solebant enim antiqui in clinis comedere, et tres lectos, vel tres ordines lectorum diſponere: in vnoquoque comedebant dominus et domina: in ſecundo familia: in tertio hoſpites, et talis domus dicebatur Triclinium.* V. Caſaubon. ad Spartianum, Deſcriptionem noſtram aedis Sophianae num. 50. et Notam CL. in Epiſtolas S. Paulini edit. 1685.

RICIA, Crines intertexti. V. *Trica.*

RICIDIVM. V. *Labiiicidium.*

RICINA. Euagrius in verſ. Vitae S. Antonii, ab Athanaſio ſcriptae n. 70. *Traxit quidam ſportellae, quam texebat, Tricinam, ſiue funiculum.* Graeca ſunt, σειρὰν τῦ ἔργου. Eſt autem Graecis σειρὰ, quod Galli *Trece* dicunt, ſeu crinium intextorum ſeries, vti monitum in voce *Trica.* Vnde pro *Tricinam*, forte quis legat *Triciam.* *Tricina tunica*, pro *trichina*, quae fuit Monachorum, in Vita S. Pelagiae meretricis c. 12. de qua vide Notas noſtras ad Cinnamum pag. 456. 457. V. Gloſſar. mediae Graecitatis in Τρίχινον.

RICINARE, *Tricare*, in Amalthea ex Salmaſio.

RICINARII EQVI, Qui greſſibus intricatis, crebra genuum inflexione, gradum minutim fractum expediunt. Occurrunt apud Vegetium. V. Hofmanni Lexicon & Salmaſium ad Capitolinum in Maximinis cap. 3.

RICINCTVM, Trinus foſſarum vel murorum ambitus, *caſtrum triplici foſſato, totidemque moeniis veſtitum*, Matthaeo Paris p. 134.

RICINIVM, quaſi triplex cantus. Symmach. lib. 1. Epiſt. 41. *Tricinium ſemivolucrum puellarum*, id eſt, Syrenum. V. ibi Iuretum.

TRICLINIVM, *Tres ordines ſedium*, in Gloſſis Biblicis MSS. V. *Trichorus.*

TRICLINVS, Regula Magiſtri c. 81. *De calceamentis vero oportet fratres caligas habere ferratas, Triclinas non ad luxum, ſed ad vſum.* Legendum forte *trichinas*, ex Gr. τριχινὸς, cilicinus, ex pilis.

TRICO. Gloſſ. Lat. Gr. *Trico*, ἀγγεῖος, ἔκλυθος, λαγτών, *Tricones*, δυσέριδες. Gloſſ. Gr. Lat. λαγτὼν, *Reſes, Trico.* Capitolinus in Vero: *Vt vagaretur nocte per tabernas ac lupanaria, obtecto capite cucullione vulgari viatorio, et commiſceretur cum Triconibus, et committeret rixas, diſſimulans, quis eſſet, etc.* Nonius: *Tricones, moroſi et ad reddendum duri.* Adducit locum Lucilii. Italis etiamnum *Tricone* dicitur moroſus, qui eſt obducto vultu, Gallis *Rechigné, difficile, tracaſſier.*

TRICOCINARE, *Scribrare*, ſeu cribrare, in Gloſſario Iatrico Reg. cod. 1486.

TRICODATVM, TRICOTADVM, τρίτομον, Trifariam, ſeu in tres tomos diuiſum, in Gloſſis Lat. Gr. & Gr. Lat. *Tricodato*, tres habens caudas, Italis appellatur.

TRICODONVM, Modulatus campanarum ſonitus, Gall. *Carillon.* Bulla Innocentii VIII. PP. an. 1484. *Cum duplicibus campanis ad longum tractum et debitum intervallum pulſentur, (Horarum officia,) tintinnabulum ſeu Tricodonum bene ordinatum melodioſum cum debita menſura faciendo.* V. *Traſellum* 2. & *Trinion.*

TRICOLVS, Ludii vel aleae ſpecies, ex Graeco forte τρίκωλος, a tribus membris, vel potius ab Italico *Tricolène*, eodem ſignificatu, apud Sarisber. lib. 1. Policrat. cap. 5. *Hinc Teſſera, Calculus, Tabula, Vrio, vel Dardana pugna, Tricolus, Senio, Monarchus, etc.*

TRICORIVM, Inſtrumentum coquinarium tricorne, vt videtur. Regeſt. Epiſcopat. Niuern. an. 1287. *Duo tripodes. Quatuor Tricoria. Quadraginta tres culcitrae.* V. alia notione in *Trichorus.*

Digitized by Google

TRICORVM. V. *Trichorus.*

TRICTVRA, pro *Drictura*, vt videtur, Ius quod quis habet in re aliqua. Teſtamentum an. 1173. to. 1. Anecd. Marten. col. 575. *Donauit et reliquit eidem Berenzario nepoti ſuo . . . medietatem totius honoris vel Tricturae, quam ipſe habebat in prioratu vel honore S. Pauli.* Alia notione legitur in *Tranſitura.*

TRICVLA, Παρατιλτρία, in Gloſſ. Graec. Lat. Ibidem: *παρατίλλω, depilo, vellico.*

✝ TRICVLVS, eſculentorum propola, Ital. *Treccone.* Stat. eccl. Carcaſſ. a. 1297.

TRICVRIVM, *Triplex cura*, in Gloſſis MSS.

TRIDECENNALE. V. in *Tricenarium.*

✝ TRIDENA, trium menſium ſpatium. Comput. a. 1450.

TRIDENARIVS NVMERVS, pro *Tricenarius*, in Regula Ordinis de Sempringham, p. 77.

TRIDIE, *Par trois jours.* in Gloſſis Lat. Gall. Sangerman. MSS. ex Iohanne de Ianua.

TRIDIGITALIS, Trium digitorum. V. ſupra *Thumelum.*

TRIDINGA. V. *Trithinga.*

TRIDINIVM, pro *Triclinium.* V. *Bicellum.*

TRIDVANA, Tridui jejunium. S. Hieron. Epiſt. 10. ad Furiam.

TRIEN, *Tertia pars ſolidi*, in Lege Salica tit. 40. §. 13. edit. Baluzii. Notus eſt Triens Romanus.

TRIENNALE. V. *Tricenarium.*

TRIENNALIS. Monaſticum Anglic. to. 1. p. 149. *Qui ad ſuperiorem menſam vt cuſtos ordinis ſederit, duplum* (panem percipiet) *Qui Miſſam majorem celebrauerit, duos: lector vero et ſeruitores vnum admixtum: Eleemoſynarius autem ſex de decima, et tres ad mandatum et duos ad Triennales currentes.* An pro *Tricennales.*

TRIENNALITAS, Adminiſtratio per triennium, *Triennalité.* Charta an. 1517. to. 2. Hiſt. Eccl. Meld. p. 273

✝ TRIENS, furca, triſulca. Conſuet. Dombenſ. Mſ.

TRIERIS, pro *Triremis*, a Gr. Τριήρης. Roltagnus Mon. de Translatione S. Clementis Martyris: *Miſerunt quandam Trierem obuiam ei, vt exploraret quaenam gens eſſ... Onuſtae mercimoniis Trieres*, in Actis S. Athanaſii Epiſc. tom. 4. Iu... lii p. 78. Etiam vſi ſunt Th. Wal... ſingh. loco in *Carrica* relato, vulga... tus Interpres Bibliorum non ſemel. Gloſſae Lat. Gall. Sangerm. *Trieris, grans neſ...* Adde Ioan. de Ianua V. *Trigeris.*

TRIERIVM. Monachus Sangall. lib. 1 de Carolo M. cap. 19. *In Trierio ruſticano ſedentem cum ... et tridente areolam olerum ... tem, etc.* Forte *atrio.* Idem videtur quod *Tripetia* dicitur Seuero Sulpitio in Vita S. Martini. V. infra in hac voce.

TRIFACIARE MISSAS *contra canonicas ſanctiones* vetat Concil. Pariſ. an. 1212. art. 10. to. 7. Ampliſſ. Collect. Marten. col. 98. ... eſt, Miſſas tres diuerſi argumenti vſque ad Offertorium incoeptas in vno Canone concludere. V. *Miſſae bifaciatae* in *Miſſa* 4.

TRIFFOLETVM, f. Trifolium, Gall. *Treffle.* Inuentar. Eccl. Anic. an. 1444. *Item pannus aureus in campo ſeminatus cum magnis compas . . . cum quadam pluma de paon circundata Triffoletis.*

TRIFILVM. Gloſſ. Gr. Lat. M... Τρίλινον, *κόσμιος τις γυναικὸς, Trifilum gemmarum.* Editum habet *gemmarium*, noſtris *un collier de trois rangs de perles.* S. Hieron. in Vita Pauli Eremitae: *Qui domos marmoribus veſtiunt, qui uno filo villarum inſuunt praedia.* Anaſtaſius in Greg. III. p. 165. *Item muraenam Trifilem auream, quae habet gemmas albas numero 73.*

TRIFINIVM, Ager, qui tres fines ſpectat. Iſid. lib. 15. c. 14. *Trifinium dictum eo quod trium poſſeſſionum fines aſtringit.* Lexicon Cambro-Britannicum, *Terfyn*, terminus, limes. Innocentius Agrimenſor: *Ipſum terminum et ipſum locum directura Trifinium facit. Circa Mu... leum in pedes 70. amplius ped. ...*

Digitized by Google

nius inuenies. *Triſinium ſubter riuum ſignificat.* Aggenus: *Locos frequenter in Triſinio et quadriſinio inuenimus, ſicut in ſuburbanis, et circa publica itinera conſtitutum eſſe perſpicimus.* V. Salmaſium ad Inſcriptionem Herodis p. 59. TRIFINITIVM. Teſtamentum S. Caeſarii Arelatenſis: *Et paſcua in campo lapideo, vel ſi qua ſunt alia, vel campum in Triſinitio ſuper viam munitam, vel reliqua alia quaecumque ſunt.* V. an *Triſinitium* nomen ſit loci.

RIFOCALIVM, Genus ſedilis. V. *Iſtomid.*

RIFOLIVM, Calceamenti genus, in Diſputat. Archelai Epiſcopi Meſopotamiae cum Manete pag. 200.

RIFORIVM, Τρίθυρον, Macario, Homil. 27. pag. 384. Porticus, ſeu potius Porticuli in modum clauſtri ſpecies, quae totum aedis ſacrae aedificium ambit, eo fine ducta, vt tranſitum praebeat locum circuire vel luſtrare volentibus, in ipſo aedis muro, ſupra inferiorem columnarum et arcuum ordinem: ex cujus Triforii ſuperiori parte emergunt majores aedis feneſtrae, in ipſum fornicem elatae. *Triforium* autem dicitur, quod ejusmodi ſtrictioris ambulationis aperturae intra ipſam aedem, duabus columnulis diſtinctae, *trinas fores*, ſeu aperturas, quodammodo praeferant. Id maxime inſpicere eſt in majori et Cathedrali aede ſacra Deiparae Ambianenſi, atque adeo in proſpectu interiori aedis Cathedralis B. Mariae Lincolnienſis in Monaſtico Anglic. to. 3. p. 257. vt de caeteris ſileam. Geruaſius Dorobernenſis in Deſcriptione Eccleſiae Cantuarienſis: *Hic murus chorum circuiens in circinatione illa pilariorum in capite Eccleſiae in vnum conueniebat. Supra quem murum via erat, quae Triforium appellatur, et feneſtrae ſuperiores, in quibus appoſitis clauibus et fornice facta, a turre majore vsque ad pilarios praedictos, id eſt vsque ad Crucem, Triforium inferius multis intexuit columnis marmoreis.* Mox: *Supra hos decem* (pilarios) *arcus et fornices poſuit. Peractis autem vtrisque Triforiis, et ſuperioribus feneſtris, cum machinas ad fornicem magnam voluendam praeparaſſet, etc.* Rurſum: *Ibi coelum ligneum egregia pictura decoratum, hic fornix ex lapide et tofo leui decenter compoſita eſt. Ibi Triforium vnum, hic duo in choro, et in ala Eccleſiae tertium.* Rurſum: *Super pilarios vero inferius Triforium et ſuperius, cum feneſtris et fornice majori.* TRIFORIVM, Limbus, vel ornamentum ad oram rei alicujus adtextum, in *Triforii*, de quo ſupra, ſpeciem et formam. Inuentarium Eccleſiae S. Pauli Londinenſis, in Monaſtico Anglic. pag. 309. *Morſus Willelmi de Ely argenteus, creſta ejus argentea cum Triphorio exterius aureo et lapillis inſitis, etc.* Infra: *Et 15. noduli cum Triphorio, etc.* Ibid. *Creſta ejusdem argentea exterius deaurata, cum exteriori Triphorio aurato, etc.* Hinc *Triforiatus*, ibid.

TRIFVNDVS, Terrae fundus. V. *Treffundus.*

TRIGA. (1) Currus a tribus equis tractus, vt *biga* a duobus. Gloſſ. Gr. Lat. Τρίιππον, *Triga.* Papias: *Triga, currus eſt, quem pagani aiunt currere in inferis, eo quod per 3. aetates homines ad ſe rapiat, i. infantiam, juuentutem, et ſenectutem;* ex Iſidoro lib. 17. Orig. cap. 36. Ioh. de Ianua: *Triga, Currus Platonis, quia rapit homines de tribus aetatibus.* Stephanus Tornac. Epiſt. 228. *Rigam autem ſeu birotum mittere noluimus, etc. Nam quod de Triga tibi jocando diximus, ſcias, quod ſicut Trigam abominamur in vehiculo, ita etiam abhorremus in opere et verbo.* Vbi obſeruandae voces *in opere:* videtur enim alludere ad *Trigas*, ſeu *tricas*, id eſt vacationem ab opere: vel moras aut impedimenta; nam *trigare* dixiſſe Scriptores aeui medii, ſupra docuimus. Eadem vox *Trigae* pro moris aut impedimentis accipitur in Diplomate an. 1339. apud Ludewig. to. 5. Reliq. MSS. p. 346. *Promittentes etiam, quod ſi dominus noſter Rex, vel ſui haeredes, ſuper prae-*

Digitized by Google

praedicta ciuitate et terra Labin, per Ducem Ioannem Stinauiae . . . aliquas Trigas, impetitiones ſeu quaeſtiones ſuſtinere quolibet modo contingeret, etc. (2) † TRIGA, TRIGLA, piſcis genus, Ital. *Triglia.* Tract. Mſ. de Piſc.

TRIGAMIA, Τϱιγαμία, Tertium matrimonium. Conſtitut. Apoſt. l. 3. c. 2. *Monogamia quidem naturae atque legi conſentanea eſt. Digamia vero poſt promiſſionem illegitima; non ob conjunctionem verum propter mendacium. Trigamia intemperantiae indicium; quae autem Trigamiae additur, aperta fornicatio eſt et indubia incontinentia.* Conceſſam fuiſſe *Trigamiam* iis, qui quadrageſimum ingreſſi fuerant annum, et liberis ex prioribus conjugiis caruerant, ex Nicephoro Chartophylace probat Suicerus in Theſauro; ſecus vero iis qui ex prioribus matrimoniis liberos habuerant.

TRIGARE, Morari, differre. V. *Tricare.*

TRIGARIVM, Τόπος ὅπου ἵπποι γυμνάζονται, in Gloſſis Lat. Gr. Locus vbi equi exercentur. Scaliger in lib. 4. Prop. vult *Striga;* ſed et *trigis* exercitium equorum eſſe poteſt, vt obſeruat Martinius. V. *Triga.*

TRIGENARIVM. V. *Tricenarium.*

TRIGENARIVS, *Triceſimus,* Iohanni de Ianua; *Trentiſmes,* in Gloſſis Lat. Gall. Sangerman. MSS.

† TRIGERE, deradere, exſculpere. Stat. ſynod. eccl. Coriſopit.

TRIGERIS, pro *Trieris,* τϱιήϱης, *triremis.* Hariulfus de Miraculis S. Richardi c. 5. *Fuit quaedam Trigeris magna et fortis, quae plena hominibus armatis, curſu veloci tendebat properare in Hieruſalem, etc.* V. *Trieris.*

TRIGESIMA, Pars trigeſima, vel quantitas rei petitae in judicio, quae a damnatis *Bajulo* ſeu Iudici exſolvebatur. Quod locum habebat in cauſis omnibus tam mobilium, quam immobilium, praeterquam in quaeſtionibus de commodato, mutuo, et debito, in quibus *Tertiaria* dabatur. V. Conſtitut. Siculas lib. 1. tit. 69. 70. 71.

TRIGESIMALE, TRIGESIMALIS, TRIGESIMVM. V. *Tricenarium.*

TRIGIES, *Triginta vicibus,* Ioan. de Ianua. Varro dixit *Trigeſies,* *Tricies* Tullius et alii.

† TRIGILA, trichila, pergula. Necrolog. eccleſ. Carnot.

TRIGILDVM, Tripla compoſitio, *Twigield,* in Legibus Iuticis lib. 2. cap. 97. 99. etc. Et voce *geldum,* quam vide, compoſitio, mulcta. Lex Burgund. tit. 63. §. 1. *Qui neſcio in granariis furatus fuerit, ſi ingenuus eſt, Trigildum ſoluat.* V. *Triungeldum.*

TRIGINTALE, TRIGENTANARIVM, TRIGENTARIVM, etc. V. *Tricenarium.*

TRIGODAEMONES, *Poetae, qui faecibus faciem collinere conſueti, et viis curribus inſidentes, ne cognoſcibiles fierent, poemata concinebant, cauillis probrisque laceſſentes qui praeterirent,* in Vocabulario Sulbinaci.

TRIGLA, V. *Triga.*

† TRIGMA, excoriatio, in Gloſſ. ad Alex. Iatroſoph.

TRIGONVS, Τϱίγωνος, Quaeuis figura triangularis Vitruuio; quid vero ſit Bernardo Monacho, ſatis ipſe docet part. 1. Ord. Cluniac. cap. 5. *de ſupellectilibus coquinae: Duo Trigoni, vterque de tribus lignis factus, licet imparibus angulis ſint facti, quemadmodum oſtiorum huc et illuc verſari poſſint; in his pendent catenae, quibus caldariae ſuſpenduntur, quae implentur aqua prope aquaeductum, et poſtmodum ſuſpenſae deducuntur deinque magno labore vſque ſuper ignem.*

† TRIGVM, triticum, Hiſp. *Trigo.* Ch. a. 832.

TRIHORIVM, Spatium trium horarum, apud Auſon. Eidyll. 9. Vide et Eidyllio 24.

TRILA, TRILEA. V. *Trela.*

TRILEX, Τϱίμιτος, in Gloſſis Lat. Gr. Et infra: *Triplex,* τϱίμιτος, etc. V. *Trilices.*

† TRILHATA VINEA, TRILHATVM, vinea trichiis ſuffulta. Ch. a. 1401.

† TRIL

Digitized by Google

TRILERIA, concameratio, cancellatio, Gall. *Treillage*. Ch. a. 1371.

RILIA. V. *Trela*.

RILICES LORICAE, notae apud Virgilium 5. et 7. Aeneid. & alios. Sed & Dudo de Morib. & Act. Norman. lib. 2. *Alii ferro auroque Trilices loricas, thoracas ſcilicet faciunt*. Infra: *Trilicique lorica indutus*. V. *Trilex*.

TRILIS, f. currus a tribus equis tractus, in Gloſſ. Caeſ. Heiſterbac.

RILLA, TRILLIA, &c. V. *Trelia*.

TRILLIA, cancelli, clathri. Comput. a. 1412.

TRILLIATVS, tranſenna, Gall. *Ialouſies*. Ch. a. 1438.

RILORIS VESTIS, apud Vopiſcum in Aureliano c. 46. Quae triplici *loro*, i. inſtita, limbo ſeu faſcia erat praetenta et ornata. V. Hofmannum in Lexico & Salmaſium ad Vopiſcum.

RILVMINARE, *Candelabrum trium luminum*, apud Laurentium in Amalthea.

RIMA. Chartularium Matiſcon. fol. 167. vbi de *carricariis* debitis ſummatim habetur: *Omnes ſimul Trimas duas carricarias*. An legendum *triginta?* V. *Trinna*.

RIMEGISTVS, *Ter maximus*, Iohanni de Ianua; Aliis melius *Triſmegiſtus*, a Gr. τρισμέγιστος, quod eſt cognomen Mercurii ob incomparabilem, quam ei Gentiles tribuebant, ſcientiam. V. Lactantium lib. 1. c. 6. & 9.

RIMENSALE, TRIMENSE. V. *Tremeſium*. TRIMENSIS, *Trium menſium, aliter Trimeſtris*, Ioh. de Ianua; *De trois moys*, in Gloſſ. Lat. Gall. Sangerman.

TRIMENSTRVVM, triticum trimenſe. Bulla Alex. III. a. 1163.

RIMESIVM. V. ſupra in *Tremeſium*.

RIMILCHI, Maius menſis apud Anglo-Saxones, ſic dictus, quod tribus vicibus in eo per diem pecora mulgebantur. Talis enim erat quondam vbertas Britanniae, vel Germaniae, e qua in Britanniam natio intrauit Anglorum. Beda de Ratione temp. cap. 19.

TRIMISIVM, Tertia pars aſſis. V. *Tremiſſis*.

TRIMITAT, *Poſt vrna*, in Gloſſis Iſid. Graeuius delet *poſt vrna*, voces nullius rei; & ſcribit, vt apud Papiam: *Trepidat, tremiſcit, horret*.

TRIMITVM, Pannus ternis liciis textus, trilix, Gr. τρίμιτος. V. *Dimitum*.

TRIMMA. Anaſtaſius in S. Silueſtro: *Cameram baſilicae ex auro Trimme in longum*. Vbi Bullingerus *Trimmam* eſſe ait, *aurum in tenuiſſimas bracteas tritum*, ex Gr. τρῖμμα: Gallis. *Or batu*. Sed non vna eſt hujus loci lectio. Vnus optimae notae codex a Muratorio laudatus praefert, *ex auro Trimita in longum*. Duo alii, *ex auro Crinitam in longum*. Romualdus II. Archiep. Salern. in Chron. apud eumdem Murator. to. 7. col. 81. *Ex auro Trinitam in longum*. Vt variae ſint lectiones, retinendum tamen eſſe putem *ex auro Trimme* vel *Trimmae*, quod hanc vocem paulo poſt rurſum vſurpet Anaſtaſius in eod. Silueſtro: *Fecit autem et cameram baſilicae ex Trimma auri fulgentem*. Verum quidem eſt etiam hic codices cum edito non omnes conſentire, atque in tribus MSS. a Muratorio citatis legi, *cameram baſilicae extremam ex auro fulgentem;* ſed ex duobus locis ſimul collatis conjicio veram eſſe editorum lectionem, atque Anaſtaſium, ſeu Vitae Silueſtri ſcriptorem, quisquis ille ſit, ex Graeco τρῖμμα neutrius gen. finxiſſe Latinum *Trimma* feminini, vt alii dixerunt *ſchemam* a τὸ σχῆμα, & *ſacomam* a τὸ σάκωμα. V. Voſſium lib. 3. de Vitiis ſerm. cap. 53.

TRIMNIVNGELDVM. V. *Triniumgeldum*.

† TRIMODIA, infundibulum, Gall. *Tremie*. Ch. Mſ. a. 1197.

TRIMODVS, Triplex. Wibertus in Vita S. Leonis IX. PP. c. 9.

TRIMORMA, TRIMORMVS, Τρίμορφος, in Gloſſis Lat. Gall. Melius

Digitized by Google

lius in MSS. *Trinorma*, *Triformis*.

✝ TRIMUCIUM, i. q. Trimodia Chartular. S. Nigaſii Mellet.

TRINA, Piſcis genus. Ang. Rumplerus Hiſtor. Formbac. lib. 1. apud Pezium tom. 1. Anecdot. part. 3. col. 433. *At timallos, ſalmones, Trinas, murenas, accipenſeres et alios delicatiores Atheſi dimittimus.*

TRINCHETUS, Rectus anterior malus, Ital. *Trinchetto*, Gall. *Trinquet*. Bern. de Breydenbach Itiner. Ieroſol. p. 243.

TRINIATIM. Edgarus Rex in Legibus Monaſterii Hydenſis c. 4. de Adamo: *Qui prole ad numerum patrata, ſuperbientium Angelorum vniuerſa comitante proſapia, ſine loto guſtato ligni vetiti fructu, aethereos aeternae beatitudinis ſuggeſtus Triniatim cum Domino regnans conſcendere Macrobius confidebat.* Alia Charta ejusdem Regis iisdem Legibus ſubdita: *Annuente altithroni Moderatoris imperio totius Albionis Triniatim potus regimine, etc.*

TRINICUM SACRAMENTUM. V. in *Iuramentum*

TRINION, Modulatus & numeroſus aeris campani ſonitus, Gallis *Carillon*. Sententia Officialis Matiſcon. ann. 1495. *In diebus ſollemnibus debent pulſari cymbalae ſeu campanae ad modum et inſtar du Trinion, ſecundum vulgarem et communem vſum loquendi . . . . Non debent pulſari campanae ad modum et inſtar du Trinion ſine congedio et licentia Prioris.* V. *Traſellum* 2. & *Tricedonum*.

✝ TRINISSIMUS, maxime trinus, t. 5. Iun. p. 705.

TRINITAS, Imago SS. Trinitatis. Andreas Floriac. Mon. in Vita MS. S. Gauzlini Bituric. Archiepiſc. lib. 1.

TRINIUMGELDUM, Compoſitio delicti majoris ac atrocioris, per ter nouem *gelda*, ſeu mulctas: a Saxon. *Trinigon-geld*, id eſt, *ter nona ſolutio*: proinde diuerſa a *trigildo*, ſeu triplici compoſitione, vemulcta. Lex Bajwar. tit. 2. art. 13. §. 1. *Si quis infra curtem Ducis aliquid innolauerit, quia domus Ducis ſemus publica eſt, Triniumgeldum componat, hoc eſt, ter nouem donet libero homo: ſeruus vero niungeldo ſoluat, aut manus perdat.* Rurſum occurrit tit. 1. art. 3. §. 3. vtrobique Baluzius legit *Trimniungeldo*, & *Terniungeldum* tit. 8. artic. 2. §. 2. *Triplum nonigeldum* dicitur in Lege Burgund. tit. 76. §. 2.

TRINNA, Τριετία, in Gloſſis Lat. Gr. *Triennium*. In Gloſſario Sangerman. MS. legitur *Trima*.

TRINNUS, pro *Trimus*, τριετὴς, in iisdem Gloſſis. In Supplemento Antiquarii habetur *Trinnuus*.

TRINODA NECESSITAS, Triplex ſeruitium, ſcilicet Expeditio militaris, Pontis & Arcis exſtructio, cui obnoxia erant apud Saxones omnia praedia, etiam *allodialia*, quae alioquin ab omnibus praeſtationibus erant libera. V. Hickeſium Diſſert. pag. 60. & Kennetti Gloſſarium ad calcem Antiq. Ambroſden.

TRINODIUM, Infundibulum molendini, Gall. *Tremie*. Charta Hugonis Epiſc. Autiſſ. an. 1141. pro Monaſterio Criſenonis: *Molita primum annona ſua, quae fuerit in Trinodio.* Vereor ne mendum ſit in hac voce. V. *Tremellum*, *Tremoea*, & *Tremuia*.

TRINOFORENSE IUDICIUM, in Iure Hungarico, Rigida citatio per nundinas ter facta. Sambucus.

TRINQUETUM, Scrupulorum ludus, Gallice *Triſtrac*, vel, vt alii ſcribunt *Triquetrac*. Statuta Eccl. Lingon. an. 1404. V. *Triquetum*.

TRINUA, Ψύλλα, in Gloſſis Lat. Graec. ψύλλα *Trinua*, *palex*, *pulex* in Graec. Lat.

TRINUNDINAE, *Trium dierum mercatum*. Papias.

TRIOBULARIS MILES, Minimi pretii, *Triboli* Plauto, Gallis *de trois deniers*, in Annalibus Noueſiensibus apud Marten. tom. 4. Collect. Ampliſſ. col. 525.

TRIODIUM, Τριῴδιον, Liber eccleſiaſticus, in quo officium in Eccleſiis Grae-

Graecorum recitari ſolitum a Septuageſima, qua ſua incipiunt jejunia, ad Sabbatum S. continetur. Sic dicitur, quod, cum canones & hymni in ſolemnitates D. N. I. C. B. Virginis et aliorum SS. nouem habeant ſtrophas, ᾠδὰς nuncupatas, canones libro hoc comprehenſi ternas ᾠδὰς vt plurimum, non excedant. Hinc Dominica Septuageſimae interdum nude dicitur etiam Τριῴδιον. V. Allatium Diſſert. 1. de Libris Eccl. Graec. Cangium in Gloſſario med. Graecit. & Suicerum in Theſauro.

TRIONES, in Charta Thoſſiaci an. 1404. vox eſt vernacula, qua ſignificant arbores certa ratione decacuminatas, quibus agri, prata, praeſertimque ſiluae diſterminantur in pago Dombenſi.

TRIPA, Interanea, inteſtina, Gall. *Tripe*. Ioh. de Ianua: *Omaſus, i. Tripa, vel ventriculus, qui continet alia viſcera*. Pſeudo-Ouidius lib. 1. de Vetula:

> . . . . *tunc mos violenter adire*
> *Vt vel ſe reddat Tripae canibus lacerandum, etc.*

TRIPARE. Pactus Legis Salicae tit. 27. §. 5. *Si quis in meſſe aliena in furtum metere praeſumpſerit, aut repoſcere inuentus fuerit, etc.* Vbi Heroldus ad marginem ex alio cod. *Si quis meſſem alienam Tripauerit, aut mederit, etc.* Lex vero Salica c. 29. §. 6. *Si quis meſſem alienam per furtum metere aut Reſſare praeſumpſerit, etc.* Ita *tripare* & *reſſare*, pro *depaſcere* vſurpantur, cum ſcilicet animalia in meſſem alienam immittuntur. V. Wendelinum. Suſpicatur Eccardus *tripare* corruptum eſſe ex *repare*, quod pro *reſſare* legitur in MS. Guelferbytano; *reſſare* vero vel *repare* intelligenda eſſe de vulſione vel decerptione, a Saxonico repem, vellere. V. *Reſſare*.

TRIPARIUM, Suppellectilis genus, forte *Tripus*, Anglis a *Trewet*, quaſi *Threeſeet*, Gall. *Trepié*, ſeu *trepier*. Tabularium Prioratus Lewenſis in Angl. p. 24. *Vnam artam, vnum greil, 1. patellam, et 1. Triparium, et 3. barillos, et 10. diſcos, etc.*

TRIPARIUS, f. Extaris propola, Gall. *Tripier*. Statuta Eccl. Leod. an. 1287. apud Marten. to. 4. Anecdot. col. 853. *Item prohibemus, ne clerici exerceant . . . officium cambitoris, carnificis, tabernarii . . . nec ſint hiſtriones, joculatores, balliui, foreſtarii ſaeculares, goliardi, theloneari, vnguentarii, Triparii, molendinarii.* Poſſent etiam intelligi Saltatores a veteri Gallico *Triper*, Saltare. V. *Tripa*, *Tripare* & *Triperius*.

TRIPASSALUM, τριπάσσαλον, Tres habens clauos, juxta vim vocis: quam *Trifurcatam perticam*, vel *Palum tricipitem*, aut ſimile aliquod tormenti genus Syris proprium interpretatur Voſſius, in Vitam S. Ephraem Syri to. 1. Februarii pag. 57. *Poſtridie autem judice pro tribunali ſedente, conſtituerunt coram illo Tripaſſalum, et quaecumque alia tormentorum genera.*

TRIPEDARE, Τριποδίζειν, in Gloſſis Gr. Lat. de equis, qui inceſſu moderato vadunt. V. Salmaſium ad Hiſt. Auguſt. p. 244. & *Tripare*.

TRIPEDIA. V. mox in *Tripetia*.

TRIPEDICA. Gregorius M. lib. 2. Dialog. c. 30. *Dum ad B. Ioannis oratorium pergeret, antiquus hoſtis in mulomedici ſpecie obuiam factus eſt, cornu et Tripedicam ferens.* Vbi Zacharias PP. Τριπέδικλον. Quidam codd. *Tripedicam*, alii *Trepidicam* praeferunt. V. conjecturas Haeſteni ad hanc vocem pag. 152. *Tripedicam* hic aiunt eſſe triplicem pedicam ſeu laqueum, quo tres equorum pedes impediuntur; τριπέδικλον vero *Marrubium* eſt apud Interpol. Dioſcor. c. 525. Marrubium ſecum ferre potuit *mulomedicus*; nihil tamen definio. Verum vt vt eſt de notione vocis *tripedicae* loco citato, alibi idem ſonat quod *Tripetia*, Sella tripes. Vita S. Ramuoldi Abb. to. 3. Iunii p. 416. *Velut ſeruulus viliſſimus in humili Tripedica coram eo ſedit.* Charta Narrioti domini de Tuciaco ann. 1110, qua dimittit Abbati

Digitized by Google

bati Floriac. *omnes malas conſuetudines . . . . vaccam de karro, Tripedicam, patellam et cacabum.* Gloſſ. Lat. Theodiſc. apud Pezium to. 1. Anecd. part. 1. col. 383. *Tripedicam, Chuhbmun.*

TRIPERIA, Locus vbi venduntur *tripae* ſeu inteſtina, Gall. *Triperie.* Litterae Caroli V. Regis Fr. an. 1366. to. 4. Ordinat. p. 676. art. 7. *Inſpectores et regardatores marcelli,* (macelli) *Triperie, piſcarie, murorum, fuſtarum, etc.* V. *Tripa.*

TRIPERIVS, *Triparum* propola, Gall. *Tripier*, in Catalogo MS. Sodalium B. M. Deauratae.

TRIPES. *De ſuo Tripede pignorare*, in Charta an. 1380. relata in v. *Ribaldi.*

TRIPETIA, TRIPEDIA, &c. Gloſſae MSS. Salmaſii: *Trepodia, Tripedia, id eſt ſcabellum, quod tres pedes habet, vel menſa in ſacris Apollinis, vel numus conſecratus.* Gloſſae Lat. MSS. Reg. Cod. 1013. *Trepedia, menſa.* Seuerus Sulpitius Dial. 2. de Vita S. Martini: *Sedebat autem S. Martinus in ſellula ruſticana, vt eſt in vſibus ſeruulorum, quas nos ruſtici Galli Tripetias, vos Scholaſtici, aut certe tu, qui de Graecia venis, Tripodas nuncupatis.* Wolphardus Presbyter libr. 1. Vitae S. Walburgis Virg. n. 13. *Cum ecce Tripediae, quibus ſua vſus eſt in vita, diuinitus e manibus . . . . projecta ſunt.*

TRIPHORIVM. V. *Triforium.*

TRIPHVNT. V. in *Canis*, col. 89.

TRIPICTVS, *Tripliciter conſcriptus*, in Gloſſis MSS. ad Prudentium.

† TRIPIDARE, TRIPVDIARE, tripudiare. Litt. remiſſ. a. 1378.

TRIPLARE, *In triplum augere.* Ioh. de Ianua.

TRIPLARIS, Ternus, Macrobio in Somnium Scipionis lib. 1. c. 6. 19. lib. 2. c. 1.

TRIPLASIVS, Ternus, Martiano Capellae l. 9.

TRIPLICABILIS, Qui *triplari* poteſt. V. *Simplare.*

TRIPLICATIO, Tertia defenſio, refutatio. Inuentar. Chartar. Reg. ann. 1482. fol. 213.

TRIPODA, TRIPODIA. V. Tripetia.

TRIPODARE, Gradus baculo veluti tertio pede firmare. Chron. Watin. apud Marten. tom. 3. Anecd. col. 821. V. *Tripetia.*

TRIPODIVM. Leges Henrici I. cap. 64. *In quibus vero cauſis triplicem ladam haberet, ferat judicium Tripodii*, i. 60. *ſolid.* Quae verba Spelmannus in voce *Lada*, intelligenda cenſet de triplici *ordalio*, ſcilicet de ferro penſante 60. ſolidos, id eſt, tres libras. Vide, quae obſeruamus in v. *Lada.* Sed puto, *Tripodium* eſſe menſuram trium pedum, ex Gr. τριπόδιον, infra quam brachium in cacabum immittere tenebantur, qui aquae feruentis judicium ſubibant, ſi triplicis *ladae* delictum eſſet. V. *Ferrum candens.*

TRIPONDIS. S. Zeno Veron. Epiſc. Serm. 6. ad Neophytos: *Singulas ponderate, inuenietis nullum habere minus. Tripondes ſunt homines numiſmati ſacri vna libra ſignati, qui menſae deſeruiunt.* V. Filetacum lib. Selector. pag. 241.

TRIPORTICVS, Atrium, vel area conſtans tribus porticibus: cujuſmodi fuere ante aedes ſacras. Papias: *Atrium, magna domus, dictum, quod ei addantur tres porticus.* Anaſtaſius in S. Hilaro PP.

TRIPS, *Vermiculus lignis innaſcens materiaſque vitians*, in Vocabulario Suſſannaei.

TRIPTES, Τρίπτης, Frictor, vnctor, cubicularius, apud Martianum Capellam lib. 2.

TRIPTIRE, vel TRIPTIRI, In tres partes diſpertiri, *Partir en trois*, in Gloſſis Lat. Gall.

TRIPTOTVS, *Nomen habens tres caſus, a tris et ptotos, caſus, vt Ieſus, Ieſum, Ieſu*, Iohanni de Ianua: *qui a trois caſes deſſemblans*, in Gloſſis Lat. Gall. Sangerman. MSS. Iſid. l. 1. c. 6. *Quod autem in tribus* (*caſibus variatur*,) *vt Templum.* Adde Martian. Capellam lib. 3.

† TRIPVDIVM, gaudium, laetitia. Collect. Hiſt. Fr. t. 9. p. 655.

Digitized by Google

RIPVDIALIS, Laetus, jucundus. *Fonte Baptiſmatis Tripudiali ſolemnitate renatus*, in Litteris ann. 1237. apud Rymer. to. 1. p. 374. col. 1.

RIPVS, i, pro *Tripus*, *odis*, ſi non eſt mendum. Fulgentius l. 1. Mythol. *His Tripum quoque Apollinis adjiciunt.* V. Voſſium de Vitiis ſerm. p. 87.

RIQVADRA, *Tripartitum*, apud Voſſium lib. 3. de Vitiis ſermonis cap. 53.

RIQVETVM, Scrupulorum ludus, Gall. *Trictrac*. Statuta Eccl. Audomar. ex Archivo ejuſdem. V. *Trinquetum.*

RISAGIVM, Hymnus ſic dictus a ter repetita voce, *ἅγιος*, nempe Ἅγιος ὁ Θεὸς, Ἅγιος ἰσχυρὸς, Ἅγιος ἀθάνατος, ἐλέησον ἡμᾶς. Hymnus ſacer apud Graecos frequentiſſimus. V. Gloſſarium mediae Graecit. & Suicerum in Theſauro, v. Τρισάγιον.

RISANTIA. Bernardus Mon. in Conſuetud. Cluniac. MSS. c. 28. 31. part. 1. in editis: *Qui autem raſi fuerunt, finita pſalmodia debent in illam Triſantiam ire, in qua locutio ſolet eſſe, et libros accipere, vngulasque, ſi fuerit opus, incidere.* Cap. 70. 74. n. XII. ed. *Omnes, qui remanent de completorio, finita collatione, egreſſi de Capitulo, ad ſiniſtram partem introitus, debent in Triſantia* (ed. *Triſantiis*) *remanere, donec toto conuentu egreſſo*, *etc.* Cap. 77. (ed. 17. part. 2.) *Qui ex vna parte Triſantiae ſedent, vnum verſum, qui autem ex altera, alium dicunt.* Cap. 78. (ed. 75.) *Donec infantibus ingreſſis Capitulum caeterisque extra Capitulum in Triſantiis ſtando ordinatis, Prior veniat.* Ibid. *Pueri in Capitulo, et alii ſic veniant in Triſantiis ſtantes.* *Triſantiae* igitur Capitulo proximae fuerunt, quae idem fuiſſe videntur atque latera ſeu alae clauſtri, forte ſic dictae a tribus, quibus conſtabat clauſtrum porticibus. V. Marq. Herrgottum in Indice Onomaſt. ad calcem vet. Diſciplinae Monaſt. et in notis ad locos citatos, in quibus aliquando *Triſantiam* interpretatur puerorum aut monachorum turmam, ſic forte dictam a Gallico *Trezain*, Tredecim, quod eſſent duodecim monachi, quibus decimus tertius praeerat decanus. Malim vbique clauſtri alas intelligere.

TRISCABINA CHARTA, inſcribitur formula 88. ex Lindenbrogianis: in textu vero, *nunc igitur complacuit nobis, atque conuenit, vt talem chartulam Triſcabiuam ſeu ingenuitatis ipſi ſeruo noſtro nomine illo fieri et firmari rogaremus*, *etc.*

TRISCAMERARIVS, Dignitas Palatina, Camerarii dignitate inferior. Chartam Friderici I. Imp. an. 1162. apud Diagum lib. 2. de Comitib. Barcinon. cap. 174. ſubſcribunt prae caeteris Principibus, *Rodulfus Dapifer*, *Hermannus Camerarius*, *Bertolfus Triſcamerarius*, *etc.* Alia Friderici II. Imp. an. 1244. apud Goldaſtum to. 2. Conſtitut Imp. p. 6. & Ioan. Noppium in Chron. Aquiſgran. l. 3. n. 1. *Wilhelmus Aduocatus Aquenſis*, *Henricus frater ejus Triſcamerarius noſter*, *et fideles noſtri*, *etc.*

TRISCARE. Mamotrectus ad lib. Eſther c. 8. *Tripudiare quaſi cum tribus pedibus ſaltare, vel chorizare; ſiue Triſcare. Treſche*, Saltatio, tripudium. V. *Trepare* & *Tripare.*

TRISCELES. V. mox in *Triſiles.*

TRISCHISMA, Tertium vel triplex ſchiſma. V. locum in *Quartiſchiſmà.*

TRISCVRRIVM, Papiae, *Multiplex ſcurrilitas.* Guibertus lib. 1. de Vita ſua c. 11. Legitur apud Iuuenalem Sat. 8. niſi cum Scaligero legatur *Tranſcurria a currendo.* V. Voſſium in Etymol. v. *Scurra*, et Hofmannum in *Triſcurria.*

TRISELLVM, V. *Traſellum.*

TRISESINA. V. mox *Triſſeſina.*

TRISILES. Papias, ex Iſidoro lib. 20. c. 4. *Triſiles, Graece tripodes. Triſilis, a tribus liciis.* Iſidorus habet *Triſiles.* Gloſſ. Anglo Sax. Aelfrici: *Triſilis: Thrifotad faed.* Vbi Somnerus emendat *Triſceles*, ex Gr. τρισκελής. Sax. *thri*, *tres*, *fox*, *pedem* ſignificat. V. Salmaſium ad

ad Lampridium in Commodo cap. 10. et Hofmanni Lexicon in *Triſciles*,

TRISIPPIVM, *Rotula ſeu nota impreſſa malis equorum emeritorum*, in Amalthea.

✝ TRISLICIVM, culcita ex tela craſſiori, Gall. *Treillis*. Inuent. a. 1320.

TRISOMVM, Sepulcrum trium corporum capax. In Coemeterio Cyriacae, via Tyberina, Romae:

SE. BIBA. EMET. DOMINA.
LOCVM. A. SVCCESSVM.
TRISOMVM. VBI. POSITI.

V. *Biſomum* & Gloſſar. med. Graecitat. in τρίσωμον.

TRISORIVM, f. pro *Driſorium*, mutato *d* in *t*, vt ſaepe fit, Abacus, vbi vaſa reponuntur ad miniſterium menſae, vt ſupra *Dreſſorium*. Vide ibi. Magnum Chron. Belgic. p. 402. edit. Piſtor. *Principes intrauerunt refectorium S. Maximini, quod ſic erat ornatum: primo Triſorium decem ſcabellorum per modum graduum, etc.* V. mox *Triſſadorium*.

TRISPEDIVM, Vas tribus pedibus conſtans. Inuentarium an. 1347. to. 2. Hiſt. Dalphin. p. 556. col. 1.

TRISSADORIVM, vt ſupra *Triſorium*. Ordo Rom. apud Mabillon. to. 2. Muſei Ital. p. 487.

TRISSARE, De ſono hirundinis dicitur Auctori Philomelae v. 26. *Triſſas hirundo vaga*.

TRISSESIVA, apud Papiam MS. *Craſſitudo*. Editus habet *Triſſiua*.

TRISSONVM, Pilum, Gall. *Pilon*. Charta an. 1329. ex Archiuo S. Victoris Maſſil. *Item, vnum morterium cum ſuo Triſſono*.

TRISTA, TRISTRA. Cokus part. 4. Inſtit. p. 306. *De triſtis, ancientes written traiſtis, and is deriued of traiſt, i. truſt, and ſignifieth. Vbi alii homines manentes in eadem foreſta tempore, quo Dominus chaceauerit, in eadem venire debent, et confiſi ſunt, Anglice, are truſted, ad tenendum leporarios certis locis aſſignatos pro feris ibidem expectandis et capiendis.* Ethelredus Rieuallenſis Abbas in Geneal. Regum Angl. cap. vlt. *Rex cum caeteris ſuperior extitiſſet, ſecundum legem venandi, quam vulgus Triſtam vocat, ſingulis proceribus cum ſuis canibus ſingula loca delegat, etc.* Inquiſitiones de forefacturis diuerſis ſuper foreſta Dom. Regis art. 13. in Additamentis ad Matth. Paris: *Inquiratur . . . ſi aliqua antiqua Triſtra D. Regis, villa, vel domo, leuatis, vel clauſo impediatur: per quae deductus Domini Regis impediatur.* Praeterea Cowello dicitur immunitas ab illa ſeruitute foreſtae incolis impoſita, qua quisque obligatur canem venaticum alere, & paratum in manu ſua tenere, dominoque ſuo praeſtare, quandocunque illi placuerit a foreſta ſua venari. Charta Edw. III Regis Angl. to. 2. Monaſt. Angl. p. 827.

TRISTABILIS, Triſtis, moleſtus. *Triſtabilis euentus*, in Litteris an. 1341. apud Rymer. tom. 5. p. 27.

TRISTAMEN, Triſticia, animi dolor, in Actis S. Vrbici, to. 1. April. p. 252.

TRISTARE, Triſtem facere, contriſtare, Gall. *Attriſter*. Onomaſticon: *Triſto, λυπέω*. Will. Brito lib. 10. Philipp.

Indigno Triſtauit funere corpus.

Et lib. 11.

Et, triſti Triſtaſſent funere mundum.

Ioh. de Ianua: *Triſtare, triſtem facere, turbare: Triſtari, dolere, triſtem eſſe. Triſtari*, pro Triſtem eſſe vſus etiam Seneca lib. 2. de Ira c. ? et de Prouid. c. 2.

✝ TRISTARI, aegre ferre. Ch. a. 1007.

TRISTATAE. Hieronymus in cap. 23. Ezechielis: *Triſtatae apud Graecos nomen eſt ſecundi gradus poſt regiam dignitatem, quos nos Magiſtratus vtriusque militiae et Praefectus annonarii tituli vocamus.* Exod. 14. Καὶ ἔλαβεν ἑξακόσια ἅρματα, καὶ Τριστάτας ἐπὶ πάντων. *Et accepit ſexcentos currus electos, et Duces ſuper omnes.* Et 4. Regum. 7. Καὶ ἀπεκρίθη

κελὼν ὁ Τριςάτης, *et reſpondens vnus de Ducibus.* Fridegodus in Vita S. Wilfridi c. 15.

Conuenere Duces, nec non baſilica pubes,
Triſtatae, Comites, vulgi promiſcua ſtrages.

Et cap. 47.

Non Reges, non Triſtatas, Regumue clientes.

TRISTATIO, triſtitia, moeror, t. 6. Sept. p. 654.

RISTEGA, TRISTEGVM, Aedificium conſtans tribus tabulatis, (quae *καταςρώματα* vocat Cantacuzenus lib. 1. Hiſtor. cap. 36.) contignationibus, vel *coenaculis*, vt habet Hieronymus in Ezechielis c. 41. Io. de Ianua & Will. Britto in Vocab. & Auctor Mamotrecti: *Triſtegum dicitur locus tricameratus.* Papias: *Triſtega, tricamerata, a trino tegmine, vel tribus tectis.* Vetus Interpres Iuuenalis Sat. 3. *Tabulata, ſuperiora tecta et Triſtega* Τρίςεγον, in Actibus Apoſt. 20. 9. & in Vita S. Eupraxiae Virg. c. 4. Ita *Triſtega*, proprie eſt cubiculum ſuperius, tametſi ſaepe pro quouis vſurpetur. Abdias Babylon. lib. 3. Hiſt. Apoſtol. p. 26. TRISTEGA, Officina mercatorum. Charta Guarini Epiſcopi Ambian. an. 1145. in Chartul. Eccleſiae Ambian. TRISTEGA, Latrina. V. *Priuata.* TRISTEGA, Machina bellica, turris, tribus conſtans tabulatis. Sugerius de Conſecr. Eccl. S. Dionyſ. p. 353. BRISTEGA, perperam pro *Triſtega*, non vno loco apud Will. Brittonem in Philippide lib. 4. p. 138. Vbi fruſtra Gaſpar Barthius vocem a Germanico arceſſit. V. *Belfredus.* TRISIEGVM, Machina lignea in campanariis, in quibus pendent campanae, vulgo *Beffroy.* Liber Miraculor. S. Bertini c. 3. apud Mabillonium. TRISTEGVM occurrit alia, ſed incerta notione apud Knygthon. l. 1. de Euentib. Angl. c. 2. *Et poſt prandium cum intraret cameram, vidit vnum Triſtegum cum imagine ad ſimilitudinem vnius ſagittarii, tenentis arcum cum ſagitta.* Forte Tabulatum. TRISTEGON, neſcio qua perinde notione vſurpet Petrus Subdiaconus Neapolit. Eccleſiae de Miracul. S. Agnelli Abbatis:

Triſtegon vberius, decurrat ſancta profundo
Agnelli ſancti miracula ſancta canendo.

TRISTELLVM, idem quod *Treſtellum*, Tripedis ſpecies, Gall. *Treſteau.* *Vnum lectum, duo deſques et tria paria Triſtellorum*, in Litteris an. 1405. apud Rymer. to. 8. p. 384.

TRISTIFICATIO, Triſtitia. Vita S. Columbae Abb. to. 2. Iunii p. 233.

TRISTIMONIVM, Triſtitia, vt *aegrimonium*, in Fragmento Petronii de Coena Trimalcionis p. 51.

TRISTIS, Seuerus. Vulcatius de Caſſio: *Haec Epiſtola eius indicat, quam ſeuerus et quam Triſtis futurus fuerit Imperator.* Capitolinus in Maximo: *Fuit cibi auidus, cibi parciſſimus, ad rem veneream nimis rarus, domi foriſque ſemper ſeuerus, ita vt et Triſtis cognomen acciperet.*

† TRISTITER, triſte. Lit. remiſſ. a. 1359.

TRISTITVDO, Triſtitia, Apuleio in Apologia.

TRISTRA, Idem ac *Triſta*, quod vide.

TRISTVRA. V. *Tranſitura* in *Tranſitorium.*

TRISTVS, Improbus, prauus, Ital. *Triſto.* Vita B. Columbae Reatinae, to. 5. Maii p. 367. * *Triſta, Triſta, ſemper vis proteruire.*

TRISYRTICVM, quod tripliciter poſſumus interpretari, ſiue quod trifariam ſumitur, ſeu *trahi* poteſt, a τρὶς, ter, & σύρειν, trahere. V. Voſſium lib. 4. de Vitiis ſerm. c. 53.

TRITA, Pulmentum ex rebus tritis. Statuta S. Claudii p. 81. *Die Natiuitatis Domini . . . . debet pittantiarius miniſtrare . . . . generalia Tritarum.* Supra in voce *Carno*, *Trita* male editum pro *Triſta.*

Digitized by Google

† TRITANI. *Tritarum ſocietas*, ſeu *Triterum*, vel *Trituratorum*, Germanis *der flegeler*, id eſt *Flagellatorum*, ſic dicta quaedam militaris turma, ſeu ſocietas, forte quod armorum vice *flagella ruſtica* deferret, vel quod *blada* ſeu triticeas meſſes paſſim *detereret*: nam alii fuere a *Flagellatoribus*, de quibus ſupra egimus. Hiſtoria Landgrauiorum Thuringiae c. 105. *Eodem an.* (1411.) *incepit ſocietas Tritarum, id eſt: Der flegeler, quorum capitaneus fuit ille, etc.* Cap. 157. *Ex illa liga Tritarum, videlicet der flegeler, etc.*

TRITARE, *Frequenter terere*, Ioh. de Ianua.

TRITENNALE, *Tritennarium*. V. *Tricenarium*.

TRITEVS. V. *Typica febris* in *Typus*.

TRITHEITAE, Τριθεῖται, Haeretici ſic dicti, quod tres in SS. Trinitate ſubſtantias & naturas per omnia ſimiles eſſe dicebant, quamuis tres Deos dicere omnino refugerent. De his Biblioth. Photii cod. 24. p. 16. Tritheitarum ducem Ioh. Philoponum. Philoſophum Alexandrinum, tempore Phocae Imp. fuiſſe ſcribit Nicephorus Calliſti lib. 18. c. 46. & 47. V. Leontium de Sectis, act. 5. pag. 476.

TRITHINGA, Saxonice *thrihingar*, apud Anglos, dicitur tertia pars Comitatus, ſeu centuria, cui, qui praeerat, *Trihingerefa* dicebatur, ad quem deferebantur cauſae, quae definiri non poterant in Wapentachiis, ſeu Hundredis. Quod autem in *Trithingis* definiri non poterat, ferebatur in *Scyram*. Ita Leges Edwardi Confeſſ. 34. & ex iis Fleta lib. 2. c. 61. §. 23. Hanc autem partitionem Aelfredo Regi adſcribunt Scriptores Angli. Annales Wintonienſis Eccleſiae de Eluredo Rege: *Iſte inſtituit Hundredos et Tithingas ad latrones inueſtigandos.* Id ipſum tradunt Ingulfus p. 870. & Matthaeus Weſtmonaſterienſis an. 892. qui hoc loco *tithingas* pariter habet: *Centurias, quas Hundredos, et decimas, quas Tithingas appellant, inſtituit, etc.* TETHINGA, in Charta Ioannis Regis Angliae an. 1215. pro Libertatibus Angliae an. 1215. TRITHINGA, ſumitur etiam crebro in veteribus Chartis Anglicis, pro, *quietum eſſe de ſectis* [illegible] *riae Trithingarum*, apud Ingulfum p. 875. & in Monaſtico Angl. tom. 1. p. 372. 387. 390. hoc eſt, obligatione eundi ad placita *Trithingarum*.

TRITICERVM BLADVM, Triticum, in Tabulario Calenſi p. 17[illegible].

TRITILE, *Quod teri poteſt*, in Gloſſ. Iſid. & de Ianua; *Combriſſable*, in Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm.

TRITIO, *Actio terendi*, *contritio*, Iohanni de Ianua; *Combriſement*, in Gloſſis Lat. Gall. Sangerm.

TRITISCIVM MOLENDINVM, pro *Triticeum*, in Charta Walteri [illegible] Gant Comitis, apud Edw. Biſſaeum in Notis ad Vptonum pag. 86.

† TRITOLITAE, haeretici, iidem qui *Tritheitae*, in Gloſſ. vet. Cod. 7613.

TRITONVS, Sonus inconcinnus, Gr. *Triton*. Guido Abb. Ord. Ciſterc. MS. de Arte Muſica.

TRITOR, Τριβευτής, in Gloſſ. Lat. Gr. & Gr. Lat. Melius in MS. Sangerman. τριβευτὴς, Viator, qui terit iter.

TRITORIVM, Θρῖβεῖς, in Gloſſis Lat. Gr. & Gr. Lat. Regeſtum vetus [illegible] Pittone laudatum in Annal. [illegible] Eccl. Aq. p. 164. *Quaedam* [illegible] *aedificia . . . . cum pradellis*, [illegible] *dariis, Tritoriis, clauſtris, etc.* [illegible] cum intelligo vbi frumentum, vel racemos terebant.

TRITTERI, Milites. V. *Ritteri*.

TRITVLARE, pro *Triturare*, in [illegible] la Gregorii IX. PP. apud Cencium inter Cenſus Eccl. Rom.

TRITVRA, Claua, ni fallor, a terendo ſic dicta. Diarium belli Huſſitici apud Ludewig. to. 6. Reliq. MSS. pag. 168. *Multitudinem armatorum fugabant, Trituris bene* [illegible] *optimis armis armatos* [illegible] *et vſque ad mortem ſaepe* [illegible] *do, etc.*

TRITVRARE, Excutere frumenti grana terendo, apud Madox [illegible]

Digitized by Google

mul. Anglic. p. 359. Metaphorice Sidonius lib. 7. Ep. 6. dixit *Triturari variis paſſionum flagellis.*

RITVRATORES. Necrologium Eccleſiae Carnotenſis: *Acquiſiuit etiam apud Menneſm generaliter quicquid Major habebat in granica Capituli, ſcilicet duos Trituratores, vechias, peſait, lentilat, fauat, praeter vnam minam avenae, quam habet propter ſubmonitionem ſaccorum* Alibi, 2. Id. Marr. *Pro cujus anniverſario habemus quatuor Trituratores in granchia de Clauſo villari.* Rurſum: *Acquiſiuit huic Eccleſiae quicquid Major de Nongento fiſci habebat in granica de Gaeſuilla, videlicet vnum Trituratorem, et ſtramina, et foragia, et paleas, et pilonem, et veciacum, et peſat, et fauat, et duos Trituratores, quos Major de Ioy habebat in granica de Ioy.* Vſus eſt hac voce Columella pro eo, qui frumenti grana flagellis excutit: quae modo locis allatis poteſt accommodari.

ITVS, Τρίτος, Tertius. S. Bern. de cantu ſeu correctione Antiphonarii n. 3. *Quatuor enim ſunt diverſitates ſeu maneriae cantuum . . . quae apud Graecos vocantur Protus, Deuterus, Tritus et Tetradus.* Iisdem vocibus ad varios muſicae modos ſignificandos vtitur Aurelianus Mon. Reom. in Epiſt. an. 851. apud Marten. to. 1. Ampliſſ. Collect. col. 123. Statuta Canonic. Regular. apud R. Duellium lib. 1. Miſcell. p. 104.

Horam poſt Tritam tunc Tertia perficiatur.

TRIVALLVS, faſciculus, vt videtur. Monum. eccleſ. Aquileg. p. 48.

TRIVARIA PHILOSOPHIA. V. *Triuium.*

TRIVARIVS. Acta Martyrii SS. Maximiani et Iſaaci: *Venerant ergo ad carcerem militum cunei et Triuarii fuſtibus onerati, etc.* Vbi forte leg. *Triarii.*

TRIVERBERO, Καρτερικὸς ἐν πληγαῖς, in Gloſſis Lat. Graec. Qui forter verbera ſuſtinet.

† TRIVIALE VOLVMEN, in tres partes diuiſum, cujuſmodi eſt Liber de cultu vineae domini.

TRIVIALIS. V. mox in *Triuium.*

TRIVISIO, In tres partes diuiſio. Acta praeuia ad Concil. Piſanum an. 1409. to. 7. Ampliſſ. Collect. Marten. col. 1007.

TRIVIVM, Grammatica, Rhetorica, & Dialectica; vt quatuor aliae liberales artes, *Quadriuium*, nempe, Aſtrologia, Geometria, Arithmetica, & Muſica. Vgutio: *Nota, quod Grammatica, Rhetorica et Dialectica dicuntur Triuium, quadam ſimilitudine, quaſi triplex via ad eloquentiam.* Balbus in Catholico, et Ioannes de Ianua: *Grammatica, Dialectica, et Rhetorica dicuntur Triuium, quadam ſimilitudine quaſi triplex via ad idem, id eſt ad eloquentiam. Arithmetica vero, Muſica, Geometria, et Aſtronomia dicuntur Quadriuium, quaſi quatuor viae ad idem, id eſt ad ſapientiam tendentes. Vnde et Triuiales dicuntur, qui docent, vel qui ſtudent in Triuio, ſicut Quadriuiales, qui in Quadriuio.* Perperam igitur Valla per *Triuium*, ſolam Grammaticam intelligi, ſicque nuncupatam, quod in triuiis & compitis doceatur, ſcripſit. Prologus in Vitam S. Maximini Martyris MS. *Sed inter omnes illi judicati ſunt, ſummam ſapientiae attigiſſe, qui Triuium illud terere conati ſunt, in quo requiritur diuinarum humanarumque peritia rerum; quod conſtat in Phyſica, Ethica, et Logica, etc.* Braulio Caeſaraugust. in S. Iſidori Vita: *In Triuii eruditione conſpicuus, in quadriuii inueſtigatione perfectus.* Vita Lietberti Epiſc. Camerac. c. 3. *Ducitur ſitibundo pectore currens ad fontem Philoſophiae, et ſaporis Tripertiti ſeptem riuos ebibens, modo ſtudet Logicae, nunc inſudat Phyſicae, ſic intendens vacat Ethicae. Triuaria*, ſeu potius *Triviaria Philoſophia*, in Epiſtola Chriſtiani ad Honorium Solitarium ſeu Auguſtodunenſem, de Imagine mundi. Vide Petrum Damian. lib. 6. Ep. 3. Lib. de Diſciplina Scholarium c. 2. 6. Chronicon Auguſtan. a.

parr.

part. c. 2. &c. & ſupra in *Quadriuium.*

TRIVMPHALIS. V. *Carticellae triumphales.*

TRIVMPHALITER, Triumphando, in Epiſtolis Frederici II. Imp. apud Marten. to. 2. Ampliſſ. Collect. col. 1150. *Triumphaliter regnare*, i. glorioſe, in Chartis ann. 1456. & 1490 e Schedis Pr. de Mazaugues. *Triumphaliter antiphonam explicare*, vel *canere*, Guidoni lib. 1. Diſcipl. Farf. c. 18. 23. & 41. dicitur, cum antiphona quae ad *Magnificat* cantari ſolet ter repetebatur, vt mox dicetur in *Triumphare.*

TRIVMPHARE, Vincere, hoſtem ſuperare, apud Ottonem de S. Blaſio cap. 7. Albertus Argentin. p. 138. *Triumphauerant enim Veneti cum domino Mediolanenſi, ita quod potentes fuerunt.* Sic *Triumphare*, eſt cauſam vincere, in Iure Hungarico, vt auctor eſt Sambucus. TRIVMPHARE, illudere, t. 2. Iun. p. 372. TRIVMPHARE ANTIPHONAM dicebant Scriptores Liturgici, cum Antiphona ad *Benedictus*, vel *Magnificat* decantari ſolita ter repetebatur, 1°. ante *Gloria Patri*, 2°. ante *Sicut erat*, 3°. integro verſu finito. V. Martenium de antiq. Eccl. Diſciplina in diuinis Officiis pag. 28. & *Triumphaliter.* TRIVMPHARE INTROITVM, Simili notione. Capitulum gen. S. Victoris Maſſil. an. 1312. TRIVMPHARE KYRIE ELEYSON, Gaufrido Voſienſi in Chronico c. 59. dicitur, cum inter *Kyrie* & *Eleyſon* verba quaedam inſerebant, eo quo jam dictum eſt modo in *Farſa* 2. ibi vide. TRIVMPHATIO, Triumphatus, ſeu ipſa triumphi palma. Exſtat apud Mabillon. de Liturg. Gallic. p. 458. Epiſtola S. Auguſtini inſcripta *Domino vere ſancto, palmae triumphatione decorato et pontificali officio coronato, Bibiano ortodoxo*, Santonicae ciuitatis antiſtiti. TRIVMPHATOR, qui triumphum agit, apud Apuleium in Apologia & lib. de Mundo, S. Cyprianum Epiſt. 34. c. 2. Interpretem Bibliorum & alios recentiores. TRIVMPHATORIVS, Pertinens ad triumphum. *Verbum Triumphatorium et inſultatorium*, Tertulliano lib. 5. aduerſus Marcionem c. 10.

† TRIVMPHOSVS, celebratione dignus. Gabr. Bareleta in Serm.

TRIVMPHVS. (1) Ludi genus chartis pictis, Gall. *La Triomphe.* Memoratur in Statutis Piſtorienſibus. (2) † Priuilegium, in Ch. a. 136.. (3) † Laetitia, gaudium. Barelet. in Serm.

TRIVNDALES, *Pelagi vortices*, apud S. Columbanum, Epiſt. 4.

TRIVTA, Pullus ceruinus. V. *Tra dis.*

TRIVVA, Securitas, *Treue.* V. *Treua.*

TRIVVLGI. Sanutus lib. 2. part. c. 8. *Nono eget dictum nauigi ollulis calce plenis, et etiam ... vaſis molli ſapone plenis, inter qu ollulas atque vaſa ſint aliqua inſtrumenta ferrea, quae Triuulgi vulgariter appellantur, et etiam alia ... menta ad accendendum ignem, ... etiam ſagittandum loco et tempore opportuno*, etc. Videntur eſſe ... buli, Italis *Triuoli*, Gallis *Chauſſetrapes.*

TRIZA. Fridericus II. Imp. lib. 1. de Venat. c. 23. de biſtardis, quae ... bentur in deſertis: *Habent pen... eleuatas in medio capitis per lon... vſque ad dorſum, ad modum Tri... num ſeu Trizarum.* Qua poſtrema voce expreſſit Gall. *Treſſe.* V. *Trica.*

TRIZOLICVS, TRIZOLINVS, TRI ZOLVS, (ſic varie ſcribitur) inter accipitres recenſetur adjungiturque *falconis, auſturibus & ſparau...* in Statutis Cadubrii lib. 3. c. ... & 83.

TROA, Species ligni ſeu trunci ad ... ſtar menſae, Gall. *Billot.* Stat. Vercell. fol. 94. recto: *Quod ... menſurae debeant eſſe firmatae cum ... thenis ad Troam ſiue lignum ... quo menſurabitur ipſum vinum, ... quod abinde remoueri non poſſint ... modo.* Eodem fol. vo. *Quas (men... ſuras) teneatur habere et tenere ... cathenas firmatas in Troa vel diſc...*

Digitized by Google

TROBATICUM. V. in *Trabuticum*.

TROCCA, Species veſtis ſuperioris Eccleſiae praelatis in vſu, pro *Roccus*, ni fallor. V. in hac voce. Protocollum de reformatione tom. 1. Concil. Conſtant. col. 644. *Sub habitu clericali intelligatur quoad Praelatos, quod portent rochetum et cappam, vel Troccam, vel mantellum, et quoad regulares, quod portent habitum ſuae religioni conuenientem.* Vbi fortaſſis ſcriptum fuit *Hroccum*.

TROCCUS, Calo, Gall. *Goujat*. Chron. Halberſtad. ad an. 1199. *Tam inordinate autem ſoluta fuit haec expeditio et confuſe, quod nec Troccis, id eſt calonibus, portiones dederunt, etc.*

TROCELLUS, Faſciculus, Gall. *Trouſſeau*. Charta Conuentionum inter Carolum I. Comitem Prouinciae & Arelatenſes an. 1251. art. 22. *Rapinas factas tam in Trocellis, quam in rebus aliis in ſtratis publicis terrae vel aquae, etc.* V. *Troſſellus* in *Troſſa*.

TROCHA. (1) Florum vel gemmarum faſciculus, Gall. ol. *Troche*, in Ch. a. 1376. (2) Piſcis genus, Gall. *Truite*, in Ch. a. 1308. V. *Trocta*.

TROCHETUS, Trutina publica, vt videtur. Regeſt. Epiſcopat. Niuern. an. 1287. *Item illi qui emunt lanas et agniculos et ponderant ad Trochetum, debent in feſto praedicto duos denarios quilibet.* V. *Trona* & *Turnus* 3.

TROCHLEA, Supplicii genus apud Veteres, in Martyrum cruciatibus adhibitum. Proprie rota eſt, vt habet Baronius ad diem 7. Septembris, & poſt eum Baluzius to. 2. Miſcell. p. 496. rotam continens volubilem, per quam funis tractorius immiſſus ligatum brachiis reuinctum reum ſurſum trahit, vel remiſſus deorſum relaxat. Hic cruciatus memoratur in Paſſione S. Pontii n. 19. apud eumdem Baluz. to. citato pag. 137. *Trochleae tormentum*, p. 326. V. Altaſerram ad l. 5. Greg. Tur. c. 49. & Gallonium de Martyrum cruciatu.

TROCHUS. Acta S. Quirini Mart. lib. 1. n. 5. *Erat huic in aula Pipini filius tenerrimus, qui cum coaetaneum ſibi principem natum dicti Regis ludo ſcachorum ſaepius ſuperaret, exorta in luſu rixa, Trocho per tempora a Regis filio fuit trajectus.* Notus fuit Latinis *Trochus*, vel pro *turbine, qui flagello percutitur et in vertiginem rotatur*, vel pro *rota, quam currendo pueri virga regunt*, vt habet vetus Scholiaſtes Horatii. Prima notio poteſt accommodari loco laudato; cum enim cuſpidatus ſit turbo, fieri poteſt vt quis alterius tempora *trocho* ſeu turbine trajiciat. Scio veterem Horatii Scholiaſten a viris doctis, Salmaſio ad Martialem lib. 14. Epigr. 168. Voſſio lib. 1. de Vitiis ſerm. c. 26. reprehendi, quod *Trochum* cum *Turbine* perperam confuderit; id tamen ab aliis poſtea Scriptoribus rurſum factum eſt; vnde nihil mirum ſi & in Actis S. Quirini pro *turbine*, *Trochus* vſurpetur.

† TROCIEYRA, pars inſtructus equini f. poſtilena, Gall. *Croupiere*. Comput. Mſ. a. 1334.

TROCINUS, *Sectae genus ardeum*, in Gloſſis Iſidori. Pithoeus in Excerptis habet *Trotinus*.

TROCIUM, Modus agri apud Majoricenſes. Charta Majoricenſis an. 1316. *Vendimus D. Sancio Regi Majoric. vnum Trocium terrae, in quo ſunt et eſſe debent 10. quarteriatae terrae.* Alia: *Vendimus quoddam Trocium terrae tam laboratum quam eremum.*

TROCTA. (1) Piſcis fluuiaticus notiſſimus, Gall. *Truite*, vel, vt alii efferunt, *Troite*, Italis *Trota*. Ceremoniale Ambroſianum apud Puricell. in Monument. Baſilicae Ambroſianae p 98. De trocta vide etiam Vinetum in Auſonii Idyllia p. 250. et infra *Troita*. Aliud eſt genus *Troctae*, de quo S. Ambr lib. 3. Hex. c. 3. *Alii oua generant, vt ii quos Troctas vocant, et aquis fouenda committunt.* Hinc emendandus eſt Papias, qui ſcribit: *Tructa piſcis*

 eſt

eſt varius, qui alius generat, et aquis commistis fouendo. Aeliano τρώκτης eſt Amia, piſcis marinus. V. *Trutta*, Martinium in *Trocta*, & Hofmannum in *Trutta*. (2) ✝ Gloſſae Caſar. Heiſterbac. T. I. Hiſt. Trevir. *Quid ſit troctas et porcellas ignoramus; ſcio tamen bene, quod troctae non ſunt piſces.* F. ſus femina, V. *Troga*.

TROCTINGI. V. infra *Trotingi*.

TROCTVS, Citatus equi gradus, Gall. *Trot*, Ital. *Trotto*. Dom. de Grauina Chron. apud Murator. to. 12. col. 710.

TROFA. Tabularium Caſaurienſe: *Recepi a te in cambio terram tuam in viario, cum una Trofa de pica ſuper ſe habente.* Aedificium quoddam, domus, vt videtur.

TROFFA FORNI, pro *Troſſa*, niſi me fallo, Faſciculus, Gall. *Trouſſe*. V. locum in *Bukors*.

TROFIMA, TROFINA. Chronicon P rm. ad an. 1278. apud Murator. to. 9. col. 791. *Fecerunt depingi figuram ejus ad Trofinam Eccleſiae S. Petri . . . ad quam figuram magna miracula dicta ſunt fieri ad curandum infirmos.* *Trofima* legitur in *Tribuna*, idemque eſſe omnino videtur. V. ibi.

TROGA, Sus femina, Gall. *Truie*. Tabular. Voſienſe fol 33. *Adferat . . . . . 1. popadam et explectum et ſuem.* Mox habetur *explectum et Trogam.* Paſſim occurrit ibi. V. *Troia* 1.

TROGALA, Τρογιλέα, (τρογαλία) χάλως, in Gloſſis Lat. Graec. *Tolleno.*

TROGALIVM, *Cicer frictum*, Aegyptiis, apud Caſſianum Collat. 8. cap. 1.

✝ TROGLIVS, aquaeticulus, Ital. *Truogolo* Stat. Saluc.

TROGLVM, Riuus, canalis vel aquaeductus. Statuta Montis-regalis p. 274. V. *Trolum*.

TROGVLVS, *Cuculla, veſtis Monachalis*, Papiae. Vita S. Egwini Epiſc. Wigorn. n. 16. *A primaeuo juuentutis flore ſemper vſus fuit cilicio . . . ad carnem nudam indutus erat Trogulo, ipſam debilitatem et infirmitatem carnis ſuae corporali maceratione et jejunio devincens.* Vita S. Mau[ri] Abb. c. 1. *Sub Monachali tu[nica] ſemper aſperrimo a ſcapulis vſque a[d] renes induebatur Trogulo.* Vita S. Genulh. l. 1. n. 10. *Aſperrimo c[i]lilis reinduebatur Trogulo.* Lib. 2. n. 2. *Sed aſperrimo cilicii Trogulo re[...] ditatem corporeae fragilitatis ter[...] rens.* Ex his facile colligitur *Trog[u]lum* genus cilicii fuiſſe, atque adeo [...] cuculla maxime diſtinctum.

TROIA (1) Machina bellica, Gall[is] *Truie*, ſeu *Troye*, vti ſuem voc[at] Conſuetudo Solenſis tit. 15. art. [...] tit. 16. art. 5. ita dicta, quod h[...] mum, vt ſus, ſubvertat. Torpic[...] c. 9. *Septimo menſe aptatis j[...] murum petrariis, et mangonellis, [...] Troiis.* Quo loco Meurſius per[...] ram *ſtois* reponit; eſt enim *Tr[...]* noſtrum, *Truie*. Meminit praete[...] ejuſmodi machinae c. 102. eju[...] vol. Sed vix crediderim ex gene[re] *baliſtarum* fuiſſe, vti vult Froiſ[...] tes, cum probabilius ſit, inuen[...] ad ſuffodiendos muros, eam[...] eſſe, quae ab aliis Scriptoribu[s] vocabulo Latino, *Sus* appella[...] V. in hac voce. *Troiam* autem [...] teribus Latinis pro ſue accipi doc[...] Pomponius Sabinus ad 1. Aene[id.] *Armaque fixit Troia: Troia*, inqu[it] *nomine in Latio ſcrofa appella[...] etc.* Sed et in Regeſto Caſtri L[...] in Anuibus fol. 47. occurrit: *[...] natur etiam in longo alneto per ſ[in]gulos annos 5. ceruos, totidemque co[r]vas, 5. porcos, totidemque Tro[ias.]* V. *Beſtemiae*. (2) Idem quod *Tr[e]va*, ſi non eſt ita legendum, Gal[l.] *Treue*, Induciae. Chron. Epiſcop[o]rum Merſeburg. apud Ludec[...] tom. 4. Reliq. MSS. p. 410. *Tandem factis Troiis et placitis ſan[c]tis . . . . tali pacto adjecto*, etc.

TROIAE PONDVS, apud Anglos [di]citur quod 12. vncias in libra [nu]merat. Spelmannus.

✝ TROILLIVM. (1) Molendinu[m] quo grana ad oleum conficiendu[m] premuntur. Ch. a. 1315. (2) Ca[m]panae inſtructus, a Gall. *Tre[...]* Ch. a. 1282.

Digitized by Google

ROITA, Idem quod *Trocta*, Piſcis notus, Gall. *Truite*, quibusdam *Troite*. Statuta Ciſterciensſ. an. 1199. V. *Trocta*.

ROITARE. Gloſſ. Lat. Graec. *Troito*, χειρίζω, ψηλαφῶ. Legendum *Tracto*, vt emendat Vulcanius.

TROLHALTORIVS, ad trollum ſ. torcular pertinens. Ch. a. 1375.

ROLIARE. Tabularium S. Theofredi in Velauis: *Dedit in eadem villa Marniaco, vineam cum Troliare*. Idem quod ſequens.

ROLIVM, Torcular, Lemouicenſibus, *Treuil*. V. *Trullum* 1. Tabular. Briuatenſe fol. 95. *Et juxta Trollum de Valeira*. Tabular. Dalonenſe fol. 27. *Factum eſt hoc apud Exidolium in domo Trolii Dolon*.

ROLLERIVS, Olearius a *trollo* ſic dictus. Proceſſus an. 1339. tom. 1. Hiſt. Dalphin. p. 128 col. 2. *Et a ſingulis Trolleriis ſingulis annis recipere vnum lampada olei*.

ROLLIETVM i. q. *Troillium*. Ch. a. 1390.

ROLVM, Cloaca, canaliculus, per quem effluant aquae pluuiales. Statuta Mutinae rubr. 20. *Quaelibet perſona ciuitatis habere Trolum teneatur tempore pluuiarum, et de canaletis expellere putredinem debeat*. Vox f. ejuſdem originis, cujus eſt Gallica *Trou*, Foramen. V. *Troglum*.

ROMALIVM. Retis ſpecies. V. *Tramallum*.

ROMBA, Ital. Tuba, buccina, Gall. *Trompette*. Vtitur Ioh. Demuſſis in Chronico Placent. ad an. 1259. apud Murator. to. 16. col. 470.

ROMBARE, Verbum Ital. Buccinare, tuba canere, Gall. *Trompetter*. Chron. Parm. ad annum 1295. apud Murator. to. 9. col. 829.

ROMBATOR, Ital. Buccinator, Tubicen, Ital *Trombatore*, Gall. *Trompette*. Computus an. 1349. to. 2. Hiſt. Dalphin. p. 585. col. 1.

ROMBETA, Buccina, vel Buccinator, Ital. *Trombetta*, & Gall. *Trompette* vtraque notione. Statuta Montis-regalis pag. 21. V. *Trompeta*.

ROMPATOR. (1) Idem qui *Trombator*. Cod. MS. Conſuetud. Toloſ. &c. fol. 33. (2) ✝ Irriſor, a Gall. *ſe tromper*, irridere. Ch. a. 1388.

TROMPERIA, Fraus, dolus, Gall. *Tromperie*, in Arreſto Parlamenti an. 1394. apud Meneſterium Hiſt. Lugdun p. 78. col. 2.

TROMBETA, Tubicen, Gall. *Trompette*. Computus an. 1334. to. 2. Hiſt. Dalphin. pag. 245. col. 1. V. *Trombeta*.

✝ TROMPHERIVM, aquae receptaculum, vel aquae ductus, in Terrear. Bellijoc.

✝ TROMPILLATVR, tubicen, praeco. Ch. a. 1362.

TRONA Statera publica, ſeu *trutina*, apud Scotos & Anglos, vnde forte corrupta vox, vt cenſet Somnerus, qui eamdem putat cum ea, quam Angli *Troyweigth* vocant. Statuta Dauidis II. Regis Scotiae c. 39. *Ordinatum ſit, quod ſit Trona ad lanas ponderandas in burgis regiis, per ſingulos portus regni, ... et ſit in quolibet loco Tronatius, qui percipiat de Rege vnum denarium de ſacco*. Iter Camerarii Scotici cap. 1. *Cuſtumarii Tronae*. Cap. 30. *Et faciat, quod examinentur pondere Tronarum*. Adde Fletam lib. 2. cap. 12. §. 15.

TRONATORES, qui ad *tronam* lanas appendunt. Idem Iter Camerar. cap. 15. *Tronatores calumniabantur, quod non cuſtodiunt officium ſuum in tenendo* (al. *Tronando*) *lanas; ſed quibuſdam perſonis lanas tenentes, etc.* TRONAGIVM, Vectigal, quod pro *trona* penſitatur, in Fleta lib. 4. c. 1. §. 16. Monaſtic. Anglic. to. 1. p. 976. *Sint quieti de omnimodo pauagio, . . . curiagio, picagio, terragio, Tronagio, pontagio. etc.* Ex iis emendo Litteras an. 1353. apud Rymer. to. 5. p. 762. col. 2. *Cum eadem lanae, coria, pelles et plumbum debite Tronata et cokettata . . . fuerint*. Leg. *Tronata*, i. ad *tronam* appenſa. Sic & in aliis an. 1356. ibid. p. 875. col. 1. *Licentiam dedimus praefato Thomae, quod ipſe dictos centum ſaccos lanae vſque dictam villam Berewici ducere, et eos ibidem per Tronum* (leg. *Tronam*) *pro lanis ponderandis in portu villae Noui caſtri deputa-*

Digitized by Google

putatum (deputatam) in praeſentia collectorum cuſtumarum noſtrarum in dicto portu Noui caſtri, per Tronatorem (leg. *Tronatorem*) *noſtrum in eodem portu Noui caſtri ponderare*, etc

✝ TRONARE, concamerare, TRONATURA, concameratio, fornix. Cod. reg. 7887.

TRONARII. Charta Caroli M. ann. 795. apud Vghellum in Epiſcopis Aretinis, inſcribitur *omnibus Epiſcopis, Abbatibus, Ducibus, Comitibus, Guaſtaldis, ſeu reliquis Tronariis, et cunctis fidelibus, etc.* Suſpecta vox, quam fruſtra quaeſieris in aliis ejuſdem Caroli Diplomatibus. Hujus loco non ſemel occurrit *Centenariis*. An ita reſtituendum eſt? an legendum *Officiariis?*

✝ TRONCHA, TRONCHIA, truncus, ſtirps, Gall. *Tronc*. Comput. a. 1402.

✝ TRONCHETUS, ſedile ligneum, in Ch. a. 1303. V. *Truncus* 7.

✝ TRONCHONUS, globus, in Stat. Cuman.

TRONCIRE, In fruſtra diffringere, Gall. *Tronçonner*. Fori Alcaconenſes: *Et qui feriret de lancea aut de ſpada polaciada peite* 10. *ſol. et ſi Tronciret ad altera parte, peite* 20. *ſol. ad querelaſo.*

TRONCUS, Arcula ſtipis recipiendae in aedibus ſacris, Gall. *Tronc*. Obituarium MS. Eccl. Morin. V. infra *Truncus* 3.

TRONOLIARE CAMPANAS, in antiquo Conſuetudinario Monaſterii S. Marcellini Cantagilenſis, Aera campana numeroſe modulateque pulſare, Gall. *Carillonner*. V. *Trinion*.

TRONUS, Liguſtrum Germanicum, Gall. *Troene*, Species arbuſculae. Charta Sangerm. an. 1221. *Dicti homines in praedicto nemore capient* .... *Tronum, retortam, etc.*

✝ TRONSO, fruſtum, fragmentum, a Gall. *Troncon*. Ch. a. 1407.

TROPARIUM, TROPARIUS, TROPERIUS, &c. V. in *Tropus*.

✝ TROPELLUS, grex a Gall. *Troupeau*. Ch. a. 1328.

TROPHIUM. Agnellus in Vita S. Viſicini Epiſcopi Ravenn. apud Murator. to. 2. p. 101. col. 1. *Aedificatum eſt monaſterium S. Petri, qui vocatur Orphanum Trophium*. Legendum vnica voce *Orphanotrophium*, locus vbi nutriuntur orphani. V. *Orphanotrophium*.

TROPPUS, Grex, Gall. *Troupeau*. Lex Alamann. tit. 72. §. 1. *Si quis in Troppo de jumentis illam ductricem aliquis inuolaverit, etc.* §. in gregem vocat.

TROPUS. (1) Eſt quidam verſiculus, qui praecipuis feſtiuitatibus cantatur immediate ante Introitum, quaſi quoddam praeambulum & continuatio ipſius Introitus, vt verbi gratia, in feſto Natiuitatis, ante Introitum illum: *Puer natus eſt*, etc. praecedit tropus iſte: *Ecce adeſt, de quo prophetae cecinerunt, dicentes: Puer natus eſt, etc.* Continet autem tria *Tropus*, videlicet *Antiphonam*, *Verſum*, et *Gloriam*. Ita Durandus lib. 4. Ration. c. 5. n. 6. qui haec ſubdit lib. 6. c. 114. n. 3. *Hi autem verſus Tropi vocantur, quaſi laudes ad antiphonas convertibiles:* Τρόπος *enim Graece, conuerſio dicitur Latine.* Concilium Lemouicenſe an. 1031. ſeſſ. 1. *Inter laudes autem, quae* τρόποι *Graeco nomine dicuntur, a conuerſione vulgaris modulationis, dum verſus ſanctae Trinitatis a cantoribus excitaretur, etc.* Infra: *Angelico intermixto hymno cum Tropis, id eſt, feſtiuis laudibus, ornatiſſime expleto*, etc. Iam vero an Eccleſiae Graecanicae τροπάρια aliquid commune habeant cum Tropis Latinorum, vide quae de iis commentati ſunt Leo Allatius in Diſſertat. 1. de Libris Eccleſ. Gr. pag. 62. 63. 64. Goarus ad Euchologium pag. 32. 434. 435. & Meurſius in Gloſſar. TROPI LUGUBRES, apud Rupertum lib. 5. de Diuin. Offic. c. 27. *Qui extinctis luminaribus in ipſis Tenebris, praecinentibus cantatoribus, et choro reſpondente, flebili modulatione decantantur, incipientibus a Kyrie eleiſon.* TROPONARIUS, *Liber continens* τρόπους, *id eſt, cantus*, qui can

cum Introitu Miſſae dicuntur, praeſertim a Monachis . . . . . Quidam etiam hunc librum Proſarum, a proſis appellant. Ita Beletus c. 59. & ex eo Durandus lib. 6. Ration. cap. 1. num. 26. TROPARIVM, eadem notione, in Vitis Abbatum S. Albani. TROPHARIVS, pro *Troparium*, Ordericus Vitalis lib. 3. p. 485. TROPERIVM, in l. 3. Provincialis Eccleſiae Cantuarienſ. cap. 27. Lindwoodus, *librum ſequentiarum* interpretatur, vt & Watſius. (2) † Forte malus, t. 1. Sept. p. 214.

TROSCELLVS, Faſciculus. V. in *Troſſa* 3.

TROSISCVS, pro *Trochiſcus*, τροχίσκος, Medicamenti genus in orbiculos & paſtillos fictum, Gall. *Trochiſque*. Statuta Auenion. l. 1. rubr. 21. art. 11. *In ſyruppis, cum ſeruis (conſeruis) electuariis, oppiatis, pillulis, Troſiſcis, pulueribus, etc.*

TROSSA. (1) TROVSSA, Tributum, neſcio quod. Geſta Abbatum S. Germani Autiſiod. c. 15. *Medietatem villae de S. Gregorio a Ioanne de Barris comparauit, giſtum, coſtumas, Troſſas, denarios, remanentiam hominum, etc.* Charta an. 1304. in Tabulario Autiſiodor. fol. 427. *Super hoc, quod dicti homines dicebant, poſſe ibidem ſub nomine burgeſiae ſe transferre in poſterum, et tallias dictorum Decani et Capituli, feſtagia, conſtumas, et Trouſſas, et alias redeuentias praediales et reales propter hoc euitare. Troſſae poccorum*, vel forte *porcorum*, aliis praeſtationibus adduntur, in Charta Guillelmi Abb. Floriac. an. 1296. (2) Polyſpaſtos, († ſeu potius orbicularium tignorum congeries, Iſidoro *Maleali*.) Nautis Gallicis *Troſſe*. Occurrit ſemel & iterum in Informationibus Ciuitatis Maſſil. de paſſagio transmarino, e Codice MS. Sangerman. (3) Faſciculus, Gallis *Trouſſe, Trouſſeau*. Charta Willelmi Comitis Niuern. in Tabulario Auguſtodun. Eccleſiae *Si quis amodo in poteſtate hoſpitatus fuerit, pro 12. nummis, et garba, et foeni Troſſa annuatim ſaluus erit.* TROVSSA, TROVSA, eadem notione. Chartarium Maurigniac. TROSSVS. Charta Bellijocenſis ann 1382. *Sub ſeruitio duorum Troſſorum feni.* TROVSSIA, in Libertatibus de Ponte Vrſonis, inter Ordinat. Reg. Franc. to. 4. p. 641. TROVSSVLA, diminutiuum a *Troſſa*. V. in *Redorſare*, et in *Implagium* 2. TROSSELLVS, idem quod *Troſſula*, *Trouſſel* & *Trouſſeau*, in Conſuet. Comitatus Burgund. art. 87. Britanniae art. 463. *Troſſellus* & *Trouſſellus*, in Litteris an. 1291. to. 4. Ordinat. Reg. Franc. p. 23. n. 39. TROSCELLVS, in Conceſſione an. 1241. to. 1. Hiſt. Dalphin. pag. 189. TROSELLVS, in Epiſtola Eugenii II. PP. to. 3. Spicil. Acher. p. 482. TROVSSELLVS, in Libertatibus Pontis-Vrſonis, tom. 4. Ordinat. Reg. Fr. p. 641 n. 42. TRVSSELLVS, Charta ann. 1173. apud Baluz. tom. 2. Hiſt. Aruern. p. 68. TROSSELLARIVS, qui *troſſellum*, ſeu faſciculum defert. Libertates MSS. Villae-franchae conceſſae ab Archembaldo D. Borbonenſi an. 1217. TRVSSARE, ſeu *Troſſare*, Conuaſare, ſupellectilem in ſarcinas, ſeu *Troſſellos* cogere, vulgo *Trouſſer bagage*. Knyghtonus an. 1347. *Sed franci nocte ante diem Iouis Truſſaverunt quaecunque ſua, quae cariare voluerunt, et retraxerunt ſe loco ſuo, etc.* TROSSARIVS, idem, vt puto, quod *Troſſellus*, faſciculus. *Trouſſoire*, in Pedagio Bapalmarum ex Chartul. Corb. 21. fol. 359. vo. *De la Trouſſoire de toille* XII. *den. ob.*

TROSSATVS, Diuiſus, interciſus, interruptus. Statuta Arelat. MSS. *In omnibus robinis de Camargiis, per quas tranſeunt viae publicae, quae ſunt Troſſatae per dictas robinas, illi quorum ſunt dictae robinae, teneantur facere pontes,*

† TROSSERIA, i. q. *Troſſa* 3. faſciculus, in Ch. a. 1354.

† TROSSIS, vaſis genus, vnde TROSSOLLVS, eodem ſenſu, in Ch. a. 1356.

Digitized by Google

TROSSO CEREI, Fragmen ſeu pars cerei. Tractatus Nazarii Theſaurarii cum Capitulo Autiſſiod. an. 1398.

† TROSSVS, thyrſus, in Gloſſ. Provinc. Lat.

TROTANVS, idem qui *Trutanus*, Erro, hariolus, mendax. Otto Friſing. in Prologo de Geſtis Friderici I. Imp. apud Murator. to. 6. col. 637. V. *Trutani*.

TROTARE, TROTTARE. Vgutio: *Succuſſo, frequenter ſuccutio, et ſuccuſſare, dicitur Trotare, et Succuſſatura dicitur Trotatura, et Succuſſator, Trotator equus dicitur, vnde illud: Gradarius equus mollis inceſſus, ſine ſuccuſſatura innitens.* Equi *Trotatores*, apud eumdem Vgutionem. Vincentius Belvac. lib. 32. cap. 21. *Itaque iter arripuimus, ... et equitando, quantum equi Trotare poterant . . . . omni die properabamus.* Cap. 25. ſub finem: *Mutatiſque frequentius equis, nullatenus parcebatur eis, ſed equitabamus velociter ac ſine intermiſſione, quantum poterant equi Trotare.* V. *Tottonarius*. Petrus de Creſcentiis lib. 9. de Agricult. cap. 6. *Equitator faciat ipſum* (equum) *per agros aratos ſummo mane Trotare, etc.* *Trottare* legitur apud Murator. tom. 12. col. 809. Ludewig. to. 8. Reliq. MSS. p. 67. *Trottans*, pro Equus, apud Martenium to. 6. Ampliſſimae Collect. col. 3. Salmaſius ad Hiſt. Aug. vocem a *Tolutare*, deducit: *Tolutare*, inquit, *Tlotare, et inde noſtrum, Troter*. Nam tolutim incedere equus etiam dicebatur, qui *trepidabat*. Hinc *tolutarii* & *tolutares equi*, qui & *trepidarii*; a *torquere* vero, quod *trotator* equus ſeſſorem torqueat, Carolo de Aquino in Lexico Milit. quod, ſi lubet, conſule. Sed longe potius videtur vox orta a pedum equorum ita ambulantium ſonitu. TROTARI dicebantur adulteri, qui per vrbem nudi traducebantur. Ea enim fuit apud Francos noſtros recepta in adulteros & adulteras poena; quemadmodum olim apud Piſidas, vt auctor, eſt Nicolaus Damaſcenus apud Stobaeum ſerm. 42. pag. 292. Charta [illegible] monis de Subaudia D. Baugiaci [illegible] villa de Sa[illegible]aco, an. 1266. ap[illegible] Perardum: *Pro adulterio 6. ſol.* [illegible] *in adultero, quam in adultera* [illegible] *. . . retinemus aut Trotabuntur* [illegible] *di per villam, ſi dictam poenam* [illegible] *cuniariam voluerint evitare.* TRO[illegible] TARIVS, TROTERIVS, Cur[illegible] vel pediſſequus. Petr. II. Reg. [illegible] gon. in Charta MS. confirmati[illegible] Libertatum Catalaniae: *Miſſ*[illegible] *nuncii per vicarios et alios offici*[illegible] *noſtros pro citationibus faciendis*, [illegible] *nominentur Correus*, (currio[illegible] curſores) *vel Trotarii, et credat*[illegible] *eis pro ſola oblatione citation*[illegible]

TROTTONARE, pro *Trotare*. M[illegible] dreas Aulae regiae Capellanus i[illegible] Amatoriis.

TROTINGI, *Ioculatores*, Papiae. L[illegible] Longob. lib. 1. tit. 16. §. 8. *D*[illegible] *quidam ad ſuſcipiendam ſponſam* [illegible] *juſtam ſponſi cum paranymphis* [illegible] *Trotingis ambularent, perverſi* [illegible] *nes aquam ſordidam et ſtercorat*[illegible] *ſuper ipſam jactaſſent, etc.* Ed[illegible] Heroldi pag. 257. aut *Trutingi* [illegible] *bularent*. Codex Eſtenſ. *cum par*[illegible] *nympha et Thoringis*, teſte Mu[illegible] torio to. 1. part. 2. p. 91. col [illegible] vbi per *Trotingos* lubentius int[illegible] ligeret Comites ſponſae ſiue par[illegible] nymphos, quam joculatores. E[illegible] dem opinionis eſt Voſſius lib. 2. [illegible] Vitiis ſerm. cap. 18. V. *Drache* [illegible] *Trutanus*.

TROTTA apud Italos, Piſcis [illegible] Gall. *Truite*. Acta S. Franciſci [illegible] Paula to. 1. Aprilis p. 145. *N*[illegible] *potuerunt capere anguillam, ſed cap*[illegible] *runt Trottam*. V. *Tructa*.

TROTTARE, TROTTONARE. V[illegible] *Trotare*.

TROVA, TROVATOR, etc. V[illegible] *Trova*.

TROVCADA, Morbus equinus. Mi[illegible] racula MSS. Vrbani V. PP. *Qu*[illegible] *dam mulus ſuus caſu fortuito ca*[illegible] *in terra ſemimortuus, credens qu*[illegible] *malum fuiſſet de viuis ſine Trouc*[illegible] *dis, quod vulgariter Gouter appe*[illegible] *latur*.

TROVSSA, Gall. *Trouſſe*. V. *Tro*[illegible] 1. et 3.

TRU

TROWENTUS, Aremoricis *Trowent*, Molendina, cujus molae ventorum vi versantur, Gall. *Moulin à vent*. Necrologium Abbatiae *de Daoulas* dioec. Kimperl.

TROXES, vox Hispanica. V. *Ponnera 2*.

TROYA, Sus femina, Gall. *Truie*, Ital. *Troja*. Legitur in Statutis Astae collat. 7. cap. 1. et collat. 11. cap. 64. *Troye faubage*; i. silvestris, in Consuet. Benearn. V. *Truia*.

TRUA, instrumentum, quo lanam s. pilos pannorum extrahere prohibetur, in Stat. Carcass. an. 1466.

TRUAGIUM. Tributum. V. in *Trutannus*.

TRUANNUS, Mendicus, *Truand*. V. *Trutannus*.

TRUBIA, Rete piscatorium. Charta an. 1424 in Statutis Perusiae pag. 31. *Eis licitum sit . . . . piscari . . . . ad retem, (retia) nassiam, Trubiam, etc.* V. mox *Trubla*.

TRUBLA. Compotus Praepositurae Parisiensis ann. 1333. *De Praepositura Montisleherici, . de hallagio, . . . de Trubla d. 100. de pondere et costuma bestiarum, etc.* Gallis *Truble* est instrumentum piscatorium, cujus mentio est in aquarum et fluviorum constitutionibus apud Mallavillaeum c. 90. V. *Trullia*. TRUBLATOR, qui *Trubla* piscatur. Charta Floriac. an. 1250. Frequentes sunt qui *Trublis* piscantur in Ligeri: iis *Trubla* dicitur circulus ferreus cum retiolo porticae annexus, capiendis piscibus in piscinis et ripis accommodatus. *Troubleau*, in Consuet. Aurelian. art. 169.

TRUBLIUM, *Parapsis*, Papiae; perperam *trubeum*, in MS. ex Gr. τρύβλιον; quod idem sonat.

TRUBUCULUS, Machina bellica. V. *Tribulus*.

TRUCA, Cista, locellus, German. Truhen, Gallis *Luseau*. Eberhardus Altahensis an. 1296. de Henrico Ratisp. Episcopo: *Sepulchrum similiter sibi longe ad . . . fabricavit et praevidit juxta altare B. Virginis in majori veteri Ecclesia Ratisponensi: similiter Trucam etiam, in qua sepeliri debuit; cum vestibus funeralibus ibidem impositis, in memoriam continuam mortis suae per eosdem annos habuit locatam a latere lecti sui.*

† TRUCHA, piscis genus, Gall. *Truite*. Ch. a. 1303. V. *Truta*.

TRUCANUS, pro *Trutannus*: quod videsis.

TRUCILARE. V. mox in *Truculare*.

TRUCINA, Temeritas, insultatio, pertinacia. Decreta Calomani Reg. Hung. lib. 1. *Si quis ad conventum Episcoporum et Comitum venire neglexerit, . . . Trucinam compenset.*

TRUCINARE. Rigordus in Philippo Aug. ann. 1185. de joculatoribus: *Et caeteras ineptias Trucinantibus buccis in medium evomere non erubescunt.* V. *Trutannus*.

TRUCLUDE, *Alea*, in Glossis Arabico-Latinis.

TRUCTA, Piscis notus, aliis *Trutta*, Gall. *Truite*. V. *Crassometus*, *Darsus*, *Trocta*, et consule Gesneri expositionem de *Truttis*.

TRUCTE, Paranymphus. V. *Druchte*.

TRUCULARE, *Trucidare*, Johanni de Janua; *Tormenter*, in Glossis Lat. Gall. Sangerman. Auctori Philomelae v. 17. *Truculare* vel *Trutilare* est Turdorum voce clamare: pro quo in *Baulare* legitur *Truculare*.

TRUDANUS, TRUDENNIS, V. *Trutannus*.

TRUDIO. Gregor. Turon. de Vitis Patr. c. 4. *Senuit autem sacerdos Dei, et in tantum aetate provectus est, ut sputum oris in terram projicere non valeret, sed adhibitio labiis Trudione, in eam salivas oris exponeret.* Videtur diminutivum *Trudis*, qui Isidoro lib. 18. c. 6 in Gloss. Arabico-Lat. et Joanni de Janua, dicitur *Contus et fustis ferratus, quo naves truduntur*. V. *Truca*, *Trulio* et *Trullio*.

TRUEGA, Sus, ex Gallico *Truie*. Charta an. 1342. *Item 25. inter porcos et Truegas.*

† TRUEIA, sus femina, Gall. *Truie*, in Stat. Avenion.

TRUELLA. (1) Trulla, *Ferrum latum, quo parietes liniuntur*, Papiae, ex

ex Gall. *Truelle*. Charta ann. 1163. apud Brolium in Hiſt. Pariſienſi lib. 2. et Lobinell. to. 3. p. 64. *Dominus autem Papa reliquias inter altare poſuit, et accepto inſtrumento, quod vulgo Truella dicitur, eaſdem caemento intrografillavit.* Vox forte formata a Latinorum *Trua*, de qua voce Varro lib. 4. de L. L. c. 25. et Nonius c. 1. num. 68. V. *Sagena*. (2) † Menſura annonaria, a Gall. *Truau*. Ch. 1284.

† TRVELLIVM, i. q. *Troillium*, in Ch. a 1322.

TRVERE. Vita S. Caeſarii Arelat. Epiſc. l. 1. n. 26. *At ille publica voce, eleuatis oculis et manibus in coelum, dixit: Domine Ieſu Chriſte, ne in loco viltra apri acceſſum habeant: Et eadem hora vſque in praeſentem diem nunquam ibi Truerunt, etc.* Quidam habent *nutrierunt*; ſed *struerunt* praefert Mabillonius, cui *struere* idem videtur ac *deſtruere*, quod apris optime conuenit. Malim a Gallico veteri *Truir*, pro *Trouver*, inuenire, vocem deducere: ita vt ſenſus ſit, *ex eadem hora vsque in praeſentem diem numquam ibi inuenti ſunt.* † Fortaſſis leg. *Fuerunt* pro *Truerunt*.

TRVFA, TRVFFA, TRVPHA, Fraus, nequitia, jocus. Guill. Britto in Vocab. *Nuga dicitur Trufa, vnde Nugor, aris, nugas* (f. *Trufas*) *facere*. Gloſſ. Lat. Gall. *Nuga, Truffe*. Io. Brompton. in Ricardo I. *Minae ſunt, et quaſi Truffae, quas loqueris*. Caeſarius lib. 2. Mirac. c. 5. *Ille cogitans qualiter liberaret puellam, hujuſmodi Trupham inuenit.* *Truſam* male editum apud Ludewig. to. 2. Reliq. MSS. pag. 108. Alberic. in Chron. MS. an. 1239. *Heu me, inquit, quamdiu durabit Truffa iſta.* Raymundus in Summula:

Sed quis ſortilegas compeſcet ab hac mulieres,
Sectas et Trufas harum qui ſcribere vellet.

Ex iis emendo Litteras an. 1342. apud Rymer. to. 5. pag. 305. *Et quamuis per diverſos tractatus, per Truſſas et ambages, nos diu protraxit ſine fructu, etc.* Lego *Truffas*. TRVFARE, TRVFFARE, vel TRVFFARI, Illudere, fallere, apud eumdem Caeſarium, lib. 5. c. 29. et in Vita B. Angelae de Fulginio cap. 23. Mamotrectus ad 28. Iſaiae: *Illudere, i. Trufari et deridere*. TRVFATOR, apud eumdem Caeſarium, et in Cont. Nangii an. 1351. *Trufator* Occitanis. *Baratator et Trufator*, in Memoriali Poteſtatum Regienſ. an. 1284. apud Murator. to. 8. col. 1163. TRVFATORIVS, Doloſus, fraudulentus. Proceſſus ann. 1306. in Probat. Libertatum Gallic. cap. 39. n. 20. TRVFFATICVS, eadem notione. Charta ann. 1377. e Bibl Regia. TRVFATICE, Iocoſe. Vita S. Conrandi, to. 2. Aprilis pag. 449.

TRVFARVFA et TRVFERVFA. Sic in Eccleſia Lugdunenſi nuncupatur Solemnis nominatio, quae publice 23. Decembris fit, eorum qui in officiis diuinis feſtiuitatis Natalis Chriſti deſeruire debent, voce, vt videtur, compoſita ex *Biſarii* et *Trifarii*, vti appellantur ii, qui ad biſaria vel triſaria officia deſignantur. Ordinar. MS. Offic. diuin. Eccl. Lugdun. *Item panitarius debet facere candelas Trufarufa.* Huc ſpectat Monachus Sangall. lib. 1. de Carolo M. c. 5. *Fuit autem conſuetudo vt magiſter Scholarum deſignaret pridie ſingulis quod reſponſorium cantare deberent in nocte Natiuitatis Chriſti.*

† TRVFFATORIVS, jocoſus, facetus, in Ch. a. 1385. V. *Trufa*.

TRVGGA, Menſura frumentaria, de qua haec habet Th. Blount in Nomolexico e Codice MS. *Tres Truggae frumenti vel avenae faciunt 2 bushels.* Anglis *Trugg* proprie alveus eſt atque ferculum humerale, quo vtuntur caementarii, Saxon. *Trog*.

TRVIA, Sus, Gall. *Truie*. *Duas Truias et octo porcellos*, in Archiuo S. Victoris Maſſil. V. *Troya*.

† TRVLA, TRVLLA, inſtrumentum piſcatorium, Gall. *Truble*. Ch. a. 1267.

TRV-

Digitized by Google

RVLIO, Scriptura an. 780. to. 3. Concil. Hiſpan. p. 90. *Damus .... tres vaſos Salomoniegos*, *et* XII. *caliares argenteos*, *et* I. *argenteum Trulionem*. V. *Truca* et *Trullio*.

RVLLA. (1) Ioanni de Ianua, *Bombus vel ſibilus ani*, *quia trudendo emittitur*. Florentinis, *Trullare*, eſt pedere, ſonitum ventris emittere. V. *Trullus*. (2) † Aſtutia, dolus, fraus, t. 1. Aug. p. 185. (3) V. *Truſa*.

RVLLARE, Vuas praelo premere, Gall. *Preſſurer*, alias *Truiller*. Transactio inter Abbates et Monachos Craſſenſes an. 1531. e libro viridi fol. 53. V. *Trolium* et *Trullum* 1.

RVLLARIA, *Ζωμάρυσον*, in Gl. Lat. Gr. V. Caſaub. ad Theophr. Charact. p. 221.

RVLLIA, Inſtrumentum piſcatorium. Charta Otton. Comitis Burgund. an. 1281. apud Perardum: *Eis concedimus et donamus perpetuo piſcariam liberam in ripariis de Lupa et de Clagia alte et baſſe pro voluntate ſua*, *ad vernale*, *ad Trulliam*, *et ad alia omnia genera ingeniorum*, *abſque naue et ſagena*, *et magno rete*. Sed videtur legendum *Trubliam*. V. *Trubla*.

RVLLIO, Olla vel trulleum, apud Octauium Horatianum lib. 4. Rer. medicarum p. 84. V. *Trulio* et *Inferturia*, vbi legitur *Trullo*.

RVLLVM. (1) Torcular, Gall. *Preſſoir*. Charta Hugonis Ducis Burgundiae an. 1253. apud Perardum p. 476. *Bannum Trullorum*, *furnorum*, *vinorum*, *nemorum*, *vindemiarum*, *etc*. V. *Trolium* et *Trullare*. (2) Vas vinarium. Frodoardus lib. 14. Carm. c. 18. de S. Columbano. V. alia notione mox in *Trullus*.

T RVLLVS, Aedificium rotundum, *σφαιροειδὲς*, concameratum in formam oui, vnde *ὠωτὸν*, etiam quibusdam appellatum: quo quidem nomine dicta prae caeteris aedes in Palatio Conſtantinopolitano, in quo habita Synodus, quae inde *Trullana*, vel in *Trullo* dicitur, vti pluribus a nobis obſeruatum in Deſcriptione aedis Sophianae n. 32. vbi etiam id nominis Byzantinos Scriptores tribuere potiſſimum docuimus excelſo et ſublimi haemiſphaerio, quod toti ejuſdem aedis ſtructurae incumbit, *τροῦλλον* et *τροῦλλαν* promiſcue appellantes. Anaſtaſius in Sergio PP. *Trullum vero ejuſdem Eccleſiae fuſis chartis plumbeis cooperuit atque muniuit*. A forma concamerationis rotundae, *Trullum*, *Ciborium*, interpretatur Papias; nam ea fuit Cibdriorum, vti alibi docuimus. TRVLLVM, vel TRVLLVS, quaeuis aedes, a forma ſcilicet tecti in rotundam concamerationem confecti. Geſta Innocentii III. PP. p. 146. *Pene omnes capi fecerunt*, *et in Trullo Ioannis de Stacio violenter includi*. Infra: *Domus Ioannis de Stacio* dicitur.

† TRVLVS, machinae bellicae jaculatoriae ſpecies, vel jaculum. Stat. Mutin. a. 1306.

TRVMAE, *Παρωτίδες*, in Gl. Lat. Gr. Strumae.

TRVMBA, Buccina, Ital. *Tromba*. Godefridi Viterb. Pantheon. tom. 7. Muratorii col. 420. V. *Tromba* et *Trumpa*. TRVMBA, Fiſtula ſeu pars caua tormenti bellici, in qua lapis ejiciendus ponitur. Chronicon Taruiſin. apud Murator. to. 19. col. 754.

TRVMBARE, *Trumba* canere, buccinare, Ital. *Trombare*, Gall. *Trompetter*. Chron. Parm. ad an. 1282. apud Murator. to. 9. col. 800.

TRVMBATOR, Qui canit *trumba*, Ital. *Trombatore*, Gall. *Trompette*. Legitur in Computo an. 1333. to. 2. Hiſt. Dalphin. p. 279.

† TRVMELATOR, ſcortator, libidinoſus, a vet. Gall. *Trumeleur*. Litt. remiſſ. a. 1357.

TRVMEN, *Τρύχος τειχινόεν*, in Gloſſis Lat. Graec. Vulcanius ſuſpicatur emendandum, *τρύφος τειχινόν*. Martinius mallet, *Turben*, *τροχὸς*, *τροχοειδές τι*. Hunc conſule.

TRYMMETA, Tuba, *Trompette*. Thwroczius in Ludov. Rege Hungar. c. 22. Voſſius lib. 2. de Vitiis ſerm. cap. 18. legit in recto *Trummetum*, a Germanico *Trumme*, vel *Trummen*, Belgis *Trommel*.

TRVM-

Digitized by Google

TRUMPA, Buccinae ſpecies, Gall. *Trompe*, *Trompette*, Italis *Tromba* et *Trombetta*. Gloſſ. Theotiſc. Lipſii: *Drumben*, *tuba*. Alibi: *Triumbon*, *tubae*. Lexicon Cambro-Britannic. *Trwmpls*, *tuba*. Vitae Abbatum S. Albani: *Tuba*, *quam vulgus Trumpam vocat*. Voſſius lib. 2. de Vitiis ſerm. c. 18. vocem hanc deducit a veteri Germanico *Trompe*; vnde, inquit, et Gallicum *Trompe*, et Ital. *Tromba*, et Hiſpan. *Trompa*: Belgae vſitatius *Trompet*: Angli et *Trump* et *Trompet* dicunt.

TRUMPETTIS, († qui ignem dictum *Trompe*, in naues hoſtium projicit.) Litterae ann. 1482. apud Rymer. to. 12. p. 160. *Aſſignauimus* . . . *marinarios*, *magiſtros nauium*, *ſoldarios* . . . *alios artifices pro hujuſmodi nauibus neceſſarios quoſcumque*, *et homines vocatos Trompettis*.

TRUMULIERES. Locus eſt in *Armatura*, col. 396. in fin. V. *Triliees Loricae*.

TRUNCARIUS, Papiae, *Deuorator*.

TRUNCATA. Charta Willelmi Ducis Aquitan. an. 1087. apud Beſlium p. 404. *Dederam in ciuitate de Leuagio ſalis duas partes. Dono etiam eis Truncatas a ſtagno vſque ad fluvium Clennis*. V. *Truncus ſalis* poſt *Truncus* 7.

TRUNCATIO, Obtruncatio, amputatio. *Truncatio digitorum*, in Cod. Theod. lib. 7. tit. 13. leg. 5. *Truncatio capitis*, in Chronico Dom. de Grauina apud Murator. to. 12. col. 583.

TRUNCATUM, pro *Trunco*, apud Adamnanum lib. 2. de Locis SS. c. 11.

† TRUNCATURA, mutilatio. Ch. a. 1334.

TRUNCATUS, Amputatus, vox haud prorſus ignota. *Truncatas caligas in modum poenitentis habere* dicuntur Canonici Regulares, in Epiſtola Odonis ejuſd. Ord. tom. 2. Spicil. Acher. pag. 535.

TRUNCHETUS, Poenitentiae genus apud Monachos. V. *Truncus* 7. Statuta Sangerman. in Probat. Hiſt. ejuſd. Abbatiae p. CLXXI. *Item ſi aliquis fuerit in ſententia Truncheti*, *non debet radi*, *donec fuerit abſolutus*.

TRUNCHUS, Decretus, ſtatutus, definitus, vt *Trencher* dicunt Galli pro praeciſe decernere. Statuta Vercell. fol. 74. *Praedicta omnia et ſingula ſint Truncha*, *praeciſa et jurata*, *et inuiolabiliter ſeruentur*, *etc.*

† TRUNCIA, caeſio, putatio. Ch. a. 1340.

TRUNCUS. (1) *Aut Lapis cauus*, *vbi aqua*, *vnde ſacra lauantur*, *effunditur*, in aedibus ſacris, apud Gilbertum Lunicenſem Epiſcopum de vſu Eccleſiaſtico. (2) Vas apum, in truncis arborum. Vetus Charta apud Auguſtinum *du Pas* in Stemmat. Armoric. p. 823. et Lobinell. to. 2. Hiſt. Brit. col. 173. *De panagio et herbagio*, *atque de omnibus vaſis apum*, *quae vaſa Truncos vocant in Eroiſa*. (3) Arcella, cujusmodi in Eccleſiis proſtant ad recipiendas fidelium eleemoſynas, ſic dicta, quod trunci arboris ſpeciem referat; vel quod eae arcellae ex truncis arborum cauatis fieri ſolerent. Radulfus de Diceto an. 1166. *Collectas Ieroſolymitanorum vſibus deſtinandas Truncus in ſingulis Eccleſiis ad hoc ſera concluſit*. V. *Troncus* et Ioſeph. l. 9. Antiq. Iudaic. c. 8. etc. (4) Adalardus l. 2. Statutor. Corbeienſium c. 1. *Et vnuſquiſque habeat ad hortum excolendum*, *ſiue ad alias neceſſitates explendas*, *fuſſorios* 4. (*foſſoria*) *beſſos* 2. *ſecures* 2. *dolatorium*, *taratra* 2. . . . *falcilia* 2. *falces* 4. *Truncos* 2. *culterum* 1. *ſerram* 1. etc. (5) Stipes, ad quem alligantur rei. Andreas Suenonis l. 7. Legum Scanicar. c. 1. *Ac ſic capto*, *nec licet ei Trunco pedes infigere*, *nec manus vinculis colligare*. V. *Cippus*, *Lignum*. (6) Truncati ſeu mutilati membri extremitas, Gall. *Moignon*. Paſſio S. Sauini Epiſc. to. 2. Miſcell. Baluz. p. 52. *Tunc Sauinus Epiſc.* (cui manus abſciſſae fuerant) *poſuit Truncos ſuos ſuper oculos coeci*, etc. (7) Sedile ligneum et humile. Guido lib. 2. Diſcipl. Farf. c. 16. *Nullus bibat in refectorio ſedens in ſcabellum ſuppedaneis aut puerorum Truncis*.

cis. V. *Trunchetus.* (8) TRVNCVS SALIS. Charta Alexandri PP. III. in Tabulario S. Nicaſii Mellentenſis fol. 10. *In theloneo aquae* 10. *libras, et decimum Truncorum ſalis, etc.* Alia Philippi Regis Franc. an. 1195. fol. 14. *Totam decimam de reditu ſalis Truncorum per aquam tranſeuntium, etc.* V. *Truncata* et *Tuminus.*

RVNGVLVS, Κολοβὸς, ἐνκόλιος, in Gloſſis Lat. Graec. Mutulus. Adde Graec. Lat.

RVNINA. Acta conſecrationis Eccleſiae Parthenonis de Epeia dioec. Veron. *Vrbanus* (III.) PP. *conſecrauit et confirmauit propriis manibus altare S. Mariae, quod eſt intus ſubtus Truninam.* Vbi legendum videtur *Tribunam.* V. in hac voce.

RVNVS, Thronus. Charta ann. 1480. apud Lobinell. to. 2. Hiſt. Britan. col. 1617.

RVPHA, Fraus, nequitia, jocus. V. *Trufa.*

RVSA, pro *Trufa.* V. in hac voce.

RVSIO, Trudendi actio, ejectio. Vita S. Leodegarii apud Ducheſnium tom. 1. p. 601.

RVSORIVM, Inſtrumentum ferreum, quo aliquid truditur. Ericus Vpſalienſis lib. 3. Hiſt. Suecor. ann. 1287.

RVSSA, pro *Truffa.* V. in *Trufa.*

RVSSARE, TRVSSELLVS. V. *Troſſa.*

RVSTIS. (1) Fides, fiducia; ex Germ. Troſt, vel *Truſt*, aut Teutonico *Trooſt*, quod idem ſonat, praeterea ſolamen, ſolatium, leuamen, etc. Marculfus lib. 1. form. 18. *In manu noſtra Truſtem et fidelitatem viſus eſt conjuraſſe*, id eſt, fidelitatem ſacramento firmaſſe. Capitulare ann. 779. c. 14. et Lex Longob. lib. 3. tit. 4. §. 2. *De Truſte facienda, vt nemo praeſumat ad nos venienti manſionem vetare, et quae neceſſaria ſunt, ſicut vicino ſuo ei vendat.* Vbi Boherius: *Expone de Truſte facienda, i. regali ſeruitio faciendo.* Gloſſae aliae *Caballicatam*, hoc loco *Truſtem* interpretantur, ſed perperam: eſt enim *Truſtem facere*, fidem, ſeu, vt poſteriores locuti ſunt, *hominium* Regi praeſtare. Lex Salica tit. 43. §. 4. *Si quis eum occiderit, qui in Truſte dominica eſt, etc.* Ita tit. 44. §. 2. et in Recapitul. ejusdem Leg. §. 31. Lex Rip. tit. 11. §. 1. *Si quis eum interfecerit, qui in Truſte Regis eſt, etc. Homo ex Truſte regali,* in eadem Lege Sal. tit. 66. §. 2. Quibus locis: *In truſte dominica, In truſte Regis,* vel *Ex truſte regali* eſſe dicuntur, qui Regi ipſi *fidem* jurarunt, quod Procerum praetertim fuit, quos inde *Antruſtiones* vocarunt, *Fideles* ii poſtmodum dicti. Vetus Codex MS. Pacti Salici ex Bibl. Regia, pro eo, quod habetur in edito: *Si quis eum occiderit, qui in Truſte Dominica eſt, etc.* haec praefert: *Si quis Antruſtionem Dominicum occiſſerit, Malb. Malcha, 24. denariis, qui faciunt ſolidos 600. culpabilis judicetur.* Id praeterea omnino declarat Marculfus formula laudata, cujus titulus eſt: *De Regis Antruſtione* (vel *Antruſtione*, vt eſt apud Lindenbrogium form. 47.) *Rectum eſt, vt qui nobis fidem pollicentur inlaeſam, noſtro tueantur auxilio. Et quia ille fidelis, Deo propitio, noſter, veniens ibi, in palatio noſtro, vna cum arimania ſua in manu noſtra Truſtem et fidelitatem nobis viſus eſt conjuraſſe, praeterea per praeſens praeceptum decernimus et jubemus, vt deinceps memoratus ille in numero Antruſtionum computetur. Et ſi quis fortaſſe eum interficere praeſumpſerit, nouerit ſe wirgildo ſuo ſol. 600. eſſe culpabilem* * *judicetur.* Vbi *Antruſtio*, ſeu *Fidelis* fidem Regi profitetur, et viciſſim Rex tuitionem ac patrocinium ob juratam fidelitatem *Antruſtioni* pollicetur. Fiebat autem ejusmodi *Truſtis*, ſeu fidelitatis ſacramentum, a fidelibus *more Francico, in manus Regis in vaſſaticum manibus commendatis*, Sacramento interdum ad ſanctas Reliquias praeſtito, vt eſt apud Continuatorem Aimoini lib. 4. c. 64. Quam quidem fidelitatem *Hominium* poſtmodum appellarunt. V. *Commendatus,*

tus, *Fidelitas*, *Hominium*, *Vaſſaticus*, *etc.* Fuiſſe autem *Antruſtionum* ſummam dignitatem ex eadem Lege Salica tit. 32. §. 20. edit. Heroldi, colligitur, vbi, *ſi quis Salecus Salecum caſtraverit*, 600. *ſolidis culpabilis judicatur*; *ſi quis vero Antruſtionem caſtraverit*, 1800. *ſolidis culpabilis* * *judicetur*. Et tit. 74. ejusdem edit. hominis ingenui *Chreodiba* luitur ſolidis 600 Antruſtionis 1800. id eſt triplo. Vnde cum viri Salici et ingenui inter nobiles haberentur, conſequens eſt, *Antruſtiones* viros fuiſſe in aula Regis primarios. Adde tit. 76. ejusdem edit. vbi locis citatis *Antruſſio* editum habetur. (2) TRVSTIS pro eo, qui in *Truſte Regia* eſt. Ita videntur vocem hanc vſurpare Capitula Caroli C. apud Cariſiacum an. 877. c. 20. *Nullus homines noſtros ſive alios depraedari audeat*, . . . *quod ſi aliquis praeſumpſerit*, *in triplo componat*, *ſicut ille*, *qui in Truſte dominico committit*. Vbi obſeruanda triplex compoſitio in eo, qui *truſtem* occiderit, ſeu qui *in truſte Regis eſt*, quod et habent Leges Salicae et Ripuariae, vt et Marculfus locis laudatis. (3) TRVSTIS, non omnino eadem notione, occurrit in Decretione Chlotarii Regis poſt Legem Salicam, apud Bignonium p. 182. *De fiſcalibus*, *vt contra dominum cenſuimus*, *pro tenore pacis jubemus*, *vt in Truſte electi Centenarii ponantur*, *pro quorum fide atque ſollicitudine pax praedicta ſervetur*. *Et quia propitiante Domino inter nos germanitatis charitas indiſrupto vinculo cuſtodiatur*, *Centenarii inter communes provincias licentiam habeant latrones perſequi*, *vel veſtigia aſſignata minare*, *et in Truſte*, *qua defecerit*, *ſicut dictum eſt*, *cauſa remaneat*. *Ita vt continuo capitale ei qui perdiderit*, *reformare feſtinet*, *et latronem perquirat*; *quem ſi in Truſte perinvenerit*, *medietatem ſibi vindicet*, *vel delaturam*. Supra §. 3. de latrone: *Qui ſi in Truſte invenitur*, *medietatem compoſitionis Truſtis adquirat*, *et capitale exigat a latrone*. Vbi *truſtis* non eſt, qui in *truſte* regia eſt, ſed provincia ipſa ſuo quaeque Principi ſubdita, et *fide* obſtricta. Ejuſmodi igitur verborum ſenſus eſt, ni fallor, in hac Childeberti Decretione, quae pars eſt pacti ejuſdem Regis cum Chlotario Rege, vt verba ipſa ſatis oſtendunt, et recte ob-ſeruatum a Bignonio. Injungitur ergo Centenariis; vt in quali... *truſte*, i. in vtriusque Regis provinciis *fide* ſibi obſtrictis, eligantur *Centenarii*, qui latrones perſequantur, ita vt ſi *defecerint*. i. ſi eos co... prehenderint in *truſte*, ſeu in provincia alterius Regis, in ea tamen cauſa peragatur, ipſaque *truſtis*, ſe... dominium Regis ipſius, vbi captus fuit, medietatem compoſitionis ha-beat, vt perinde *truſtis alia*, e qu... profecti ſunt Centenarii, altera... Poſteriorem locum *de latrone* pa... aliter ex MS. refert Eccardus p. 13... *Truſtemque* ibi interpretatur cu... qui juſſu Regis excubat et vigil... fungitur. Sed Schilterus in Gloſſario Teuton. V. *Droſt*, *Truſte*... Decretionis Chlotarii, eodem qu... Cangius, ſenſu explicat per *fines provinciae ſcilicet ſive territorium* ... Regi obſtrictum.

† TRVSVLA, TRVSVLLA, ſtrigil... Gloſſar. Lat. Gall. Mſ.

TRVSVLVS, Ὁ ἐν μικρῷ παχύς, in Gloſſis Lat. Graec. pro *Toroſulus* vel *Toroſulus*. Th. Marſil. ad Per... um p. 33. Italis *Truſulo*, Nan... noſtris *Nain*.

TRVTA, *Quidam piſcis*, *quia vim habet trudendi*, *vel quia ſemper mo...tur obſtruſa*, Iohanni de Ianua. *Trute*, *un poiſſon*, in Gloſſis Lat. Gall. Sangerm. Occurrit in Statutis Montis-regalis pag. 280. et apud Mabillon. in Onomaſtico ad calcem ſaeculi 5. SS. Benedict. ex miraculis S. Rudeſindi Epiſc. p. 540. vbi tamen habetur *Turta* pro *Truta*. V. *Trocta* et *Trutta*.

† TRVTANNARE, decipere, illudere. In Cod. Mſ. Bibl. Argent.

TRVTANVS, TRVDANVS, etc. *Trutani*, dicuntur Errones, plani, mendici, Normannis etiamnum et caeteris Gallis, *Truans*. Gloſſ. Lat. Gall. *Trutania*, *Truandiſe*; *Truanicus*,

Digitized by Google

ſcus, *Truant; Trutanus*, *Idem*; *Trutanizare, Truander*. Hac appellatione donantur vulgo ignaui illi, qui per prouincias paſſim vagantur, et mendaciis ac ſtrophis ſuis omnibus illudunt, dum alios ſe fingunt, quam reuera ſint; vnde paſſim vox haec vſurpatur pro mendaciorum confictoribus. Vgutio: *Trutanus, vanus, levis*. Gaufridus Voſienſis c. 68. *De vrbe pellitur quaſi Trudanus, qui ſuper Chriſti diſcipulum prius Miſſam celebrauerat vt Pontifex Magnus*. Ebrardus Bethunienſis contra Valdenſes cap 25. *Nouum genus Trutanorum, qui locorum varietates aliter videre non poterant, niſi ſe fingerent eſſe Chriſtos*. Caeſarius lib. 1. Mirac. c. 3. *Aſſerebat ..... quemdam Clericum actu Trutanum, quales per diuerſas vagari ſolent prouincias, veniſſe ad Claram vallem*. Poëta MS. infimi aeui in Biblioth. Thuana:

Dat Trutanus in ir, paterem tenet, et ſedet ad Pyr,
Regem Cappadocum computat eſſe cocum.

TRVANNVS. Proceſſus de Vita S. Yuonis tom. 4. Maii p 545. TRVTENNES, eadem notione, vſurpat Guibertus lib. 7. Hiſt. Hieroſ. c. 20. TRVTANIA, in Gloſſ. Gall. *Truandie*. TRVTANIVS. Ordinatio Humberti II. Dalphini an. 1340. to. 2. Hiſt. Dalphin. p 406. col. 1. TRVTANICVS. Io. de Ianua: *Trutania, Trutanulus, Trutanicus*. Gloſſ. Lat. Gall. *Trutanicus, Truant*. Silveſter Giraldus in Deſcript. Cambriae c. 3. *Tam remotiſſimae geneis enarratio multis Trutanica potius quam hiſtorica videtur*. TRVTANIZARE, *vitam et mores trutanorum gerere*, Ioanni de Ianua: mendicare, *Truander*, Gallis. Videtur a Gallico *treu* conficta, id eſt, tributum, ex quo efficta vox *treuans*, qua indigitabantur Tributorum collectores et exactores, qui oſtiatim a tributariis, ſeu tributo obnoxiis, tributa exigere ſolebant, ac praeſertim ejuſmodi cenſus, qui inde *Cens truans* dicuntur in Conſuetudine Soeſmenſi art. 3. et *Cens a queſte*, in Bleſenſi art. 123. qui a domino requiri et peti debent. Ita *quaeſtores*, a *quaerendo* dictos ait Varro lib. 4. de Lingua Lat. *quod conquirerent publicas pecunias*; vt et Pomponius leg. 2. §. 22. D. de Orig. Iuris. Proinde vocis *Trouver*, ſeu, vt hodie efferunt *Trouuer*, vt Itali *Trouare*, etymon petendum ab ejuſmodi tributorum Collectoribus, qui dicebantur *avoir treuvé*, cum tributum, ſeu *le treu* exegiſſent, quam vocem poſtmodum pro *inuenire* vſurpauimus. Neque mirum, ſi Oct. Ferrarius vir doctiſſimus vocis *Trouare*, etymon ignorare ſe profitetur, cum a vetere idiomate vocabulorum plerumque origines ſint petendae.

TRVTILARE, Turdorum eſt. V. *Trutulare*.

TRVTINA MONASTICA, Regula, norma. *Vitam ſub monaſtica caſtigare Trutina*, in Epiſtola Henrici Clerici apud Mabillon. to. 5. Annal. Benedict. p. 322. ad an. 1093.

TRVTINARE, Trutina examinare, ponderare. Gloſſ. Lat. Gr. *Trutino*, σταθμίζω. Ioh. de Ianua: *Trutinare, librare*. Nic. Specialis lib. 4. de Rebus Siculis c. 1. *Glorioſus judex, qui deſuper Trutinat lites hominum in ſtatera*. *Trutinans animo*, in Gloſſario Barthii ex Guiberti Hiſt. Palaeſt.

TRVTINGVS. V. in *Tretingi*.

TRVTTA, Piſcis fluuiatilis notus, Gall. *Truite*. Paſſim occurrit. V. *Truta* et *Trecta*.

TRVTTANVS, Erro, *Truant*. V. *Trutanus*.

TRVTTINARE. V. *Trutinare*.

TRVTZELMANNVS, TRVTZSCHELMANNVS, Bernardo de Breydenbach Itin. Ieroſol. pag. 37. et 195. Interpres, noſtris *Truchemen*. De vocis etymo conſule Menagium et Dictionarium vniuerſale Treuoltianum.

TRVYA, Porca, ſus, Gall. *Truye*. Regeſt. Epiſcopat. Niuern. an. 1287. *Bos vendituſ in foro debet II. den. . . . Truya ob. Capra ob*. V. *Truia*.

TRYNA. Chron. Eſtenſe ad ann. 1341. apud Murator. to. 15. col. 404.

His

Digitized by Google

His diebus completa fuit Trygua Epiſcopatus S. Georgii de Ferraria et laborerium Hiſtoriae S. Petri. An *Struina*, aedificium, domus, ab Ital. *Struire*, conſtruere?

TRYGEED. Leges Scaniae Andreae Suenonis lib. 5. c. 4. *Statim poſt exhibitam emendationis tertiam, exhiberi debet pariter et tertia juratoriae cautionis, quam lingua propria Trygead appellat, in qua tantum quatuor nominati de conſanguineis interfecti jurant de iis, qui ſatisfecerunt, vindictam de caetero ceſſaturam.* Ex *tryg*, et *eed*, id eſt, tertium juramentum.

TRYGSIERN. V. in *Sſerſiern*.

TRYTULA, Piſcis, qui aliis *Tructa*, Gall. *Truite*. Alanus de Inſulis in Planctu naturae: *Trytula ſinus marinos ingrediens, in aequore baptiſata, Salmonis nomine cenſebatur.* V. *Trutta*.

TRZEDNIKO, Iuſtitiarius, magiſtratus, apud Bohemos. V. locum in *Czudarus*.

TRZNE, Menſura regalis, in Charta an. 1258. in Bohemia ſacra p. 61.

TUABOLA, TUALEA, TUALIA, etc. Mappa, mappula. V. in *Toacula*.

TUAZA, Menſura ſex pedum, Gall. *Toiſe*. Charta ann. 1356. tom. 2. Hiſt. Eccl. Meld. p. 232. *Per ſpatium duarum Tuazarum quadratarum terrae dicti fratres facient . . . cometerium.* V. *Teiſia*.

TUBA. (1) Morbus equinus, *ſubtus caput garecti in magno poſteriori nervo aliquam putrefactionem faciens per ipſam longitudinem nervi, etc.* Petrus de Creſcentiis lib. 9. de Agricult. c. 37. At ejus Interpres Gallicus vetus habet, *la courue, ou la courbe*. (2) TUBAE IGNEAE, Organum ad uſum pugnae navalis inventum et ad pilarum emiſſionem inſtructum, quod poſt Boſium lib. 27. in obſidione Melitenſi fuſius deſcribit Carolus de Aquino in Lexico militari: quod, ſi opus eſt, conſule. (3) † Praeco, in Stat. Venaiſſ.

† TUBALITER, inſtar tubae, t. 1. Aug. p. 598.

TUBARE, Tubam inflare, tuba canere. Vita S. Pardulfi n. 19. *Illam tubam, quam . . . ad ſignificandum praelium Tubari conſuevit, etc.* Concilium Ravennenſe an. 1317. c. 11. *Tubis praecedentibus et Tubantibus.* Gloſſ. Lat. Gr. *Tubo*, σαλπίζω. Rurſum occurrit in Statutis criminalibus Saonae c. 26. et inter varios Germaniae populos *Tubantes* numerat Iſidorus l. 9. Orig. c. 2.

TUBARIUS, Qui tubas facit, lib. 50. Dig. tit. 6. leg. 6. pro quo tamen Turnebus *Tribularius* mallet lib. 9. Adverſ. c. 16. licet *Tubarii* vocem pro tubarum opifice non improbet.

TUBATOR, Ital. *Tubatore*, Qui tuba canit, in Chronico Parm. ad an. 1287. apud Murator. to. 9. col. 811. in Chronico Eſtenſi ad ann. 1348. apud eumdem Murator. to. 15. col. 451. in Statutis Placentiae lib. 4. Vercellarum fol. 2. vo. in Diplomate an. 1415. apud Ill. Fontaninum ad calcem Antiq. Hortae p. 457. V. *Nacara*.

TUBECTA, Tuba, Gall. *Trompette*. Chronic. D. de Gravina apud Murator. to. 12. col. 60. *Pulſantes noſtra buccina ſeu Tubecta, nos ipſi applicuimus, etc.*

TUBERNIUM, *Contubernium*, apud Laurentium in Amalthea ex Aldhelmo.

TUBEROSUS, *Tuberibus plenus, inflatus, ſuperbus*, Ioh. de Ianua; *Enflez ou orgueilleux*, in Gloſſis Lat. Gall. Sangerman. Non ſemel occurrit nativa notione pro tuberibus pleno; metaphorice pro inflato ſeu ſuperbo, apud Guibertum lib. 3. de Vita ſua c. 4. *Multiplices Regi perciſcitur munerum copias, ſpes et permiſſa divitiarum Tuberoſus amplectitur, etc.*

† TUBEX, pro *Tumex*. V. in hac voce.

TUBICINARE, Tuba canere. Gloſſ. Lat. Graec. *Tubicino*, Σαλπίζω. *Tubicinare ad cornu vel ad ſonum cornu*, in Requiſitione incerti anni tom. 2. Hiſt. Dalphin. p. 128. V. *Cornare*. TUBICINARE ALIQUEM, per praeconem citare: Gall. *Crier quel-*

Digitized by Google

quelqu'un à ſon de trompe. *Tubicinium*, *Tubicinatio*, ipſa citatio, non ſemel in Conſuetudinibus Toloſae.

TVBICINATOR, qui tuba canit, in Charta an. 1326. tom. 1. Hiſt. Dalphin. p. 57. in Conſuet. Toloſ. et alibi. V. *Salpicta*. TVBITA, eadem notione. *Tubita et praeco publicus*, in Charta an. 1459. e Regeſto *Columba* Camerae Computorum Prouinciae.

TVBICINIVM, proclamatio quae fit ſonitu tubae. Ch. a. 1330.

TVBLIVM, Menſurae frumentariae ſpecies, apud Italos. Geſta Innocentii III. PP. p. 149. *Cum famis inualuiſſet inedia, ita vt Tublium frumenti a 20. vſque ad 30. ſolidos venderetur.* Muratorius edidit *Rublum*, to. 3. p. 567. col. 1. V. *Rubus* 2.

TVBRVCVS, TYBRVCVS, etc. Lanea ocrea, ocreis aut calceis coriaceis ſuperimponi ſolita, quam Gall. *Gamache* appellant. Iſidorus lib. 19. c. 22. et ex eo Papias: *Tubrucos vocatos dicunt, quod tibias, braccaſque tegant. Tubraci quod a braccis ad tibias vſque veniant.* Paulus Warnefridus lib. 4. de Geſtis Langob. cap. 23. *Calcei vero eis erant vſque ad ſummum pollicem pene aperti, poſtea vero coeperunt oſis vti, ſuper quas equitantes Tybrugos birreos mittebant.* *Tubragos* edidere Martinius et Macri *fratres*. V. Voſſium lib. 2. de Vitiis ſermonis cap. 18. TIBRACA, eadem notione. Beda in Vita S. Guthberti Epiſc. n. 31. *In tantum a cultu ſui corporis animum ſuſtulerat, vt ſemel calceatus Tibracis, quas pelliceas habere ſolebat, ſic menſes perduraret integros.* TRIBVCES, pro *Tubruces*. Statutum Coenobii Geſſon. an. 1150. apud Stephan. to. 8. Fragm. MSS. pag. 175. *Duo paria femoralium, et duo paria Tribucum, et duo paria calſonum et totidem caligarum.* TRIBVCVS, pro *Tubrucus*. Viſitatio Monaſterii Caſtrenſis an. 1261. ex Archiuo S. Victoris Maſſil. *Duo quoque paria ſtamineorum et femoralium, Tribucorum et ſotularium, etc.*

Tom. VI.

TVBVLARIVS. Ammianus l. 28. c. 1. *Obſcuriſſime natus eſt patre Tubulario*, id eſt, Tubulorum ſeu tuborum opifice, ſi vera lectio eſt; quibusdam enim legendum videtur *Tabulario*.

TVBVLI, Tibialia, quae Graeci recentiores τυβία vocant. Auctor Queroli: *Aeſtum veſtitis genibus, brumam nudis cruribus, in ſoccis hyeme, cancros in Tubulis age.* Idem: *Occurrat non venientibus, vtaturque in aeſtu Tubulis anguſtis et nouis.*

TVCARIVM, Καλύβη, in Gloſſario Lat. Gr. MS. S. Germani Pariſ. At in Gloſſ. Gr. Lat. Henrici Steph. καλύβη, *Caſa*, *Tugurium*, *pergula*.

✝ TVCCETVM, i. q. *Tucetum*, t. 7. Sept. p. 396.

✝ TVCEPTVM, idem.

TVCETARIVS, Qui facit tuceta. Iohan. de Ianua. *Qui fait viande de char dehachée*, in Gloſſar. Lat. Gall. Sangerman.

TVCETOSVS, *Optimus*, *fertilis*. Papias. Ex ſeq.

TVCETVM, Ζωμὸς παχὺς, in Gloſſ. Lat. Gr. Ius craſſum, quo bubula caro conditur. Scholiaſtes Perſii: *Tucetum, bubula condita apud Gallos Ciſalpinos condimentis craſſis oblita et macerata, et ideo toto anno durans.* Hinc emendandae Iſidori Gloſſae, vbi: *Tucetum, bula condita apud Gallos Albinos.* Fulgentio *Tuceta dicuntur eſcae regiae; ſalcicine vulgo*, vt addit Papias. Laudes Berengarii Aug. apud Murator. to. 2. p. 411. *Ac decet vt Regem, variant Tuceta.* Ioh. de Ianua: *Tucetum, Cibus qui fit ex carnium confuſione, ſicut ſalcicia eſt; Viande de char dehachée, ſi comme ſaucice*, In Gloſſ. Lat. Gall. Sangerman. Menotus Serm. fol. LXXVII. *De iliis et viſceribus* (*porci*) *fiunt bona Tuceta.* V. Lexicon. Martinii.

✝ TVCHINARE, rebellare, in Ch. a. 1386.

TVCHINATVS, Rebellio. Charta Caroli VI. Regis Franc. 11. Sept. an. 1383. pro Carcaſſonenſibus: *Correctionem et punitionem omnium criminum commiſſorum et perpetratorum per medium Tuchinatus, inobedien-*

Digitized by Google

dientiae vel rebellionis. Ita legendum apud Beſlium in Caroli VI. tabulis, pro *Turcinatus* ſatis declarant. Condonatio ejuſd. Caroli iiſd. rebellibus indulta eod. an. 8. Martii apud Marten. to. 1. Anecd. col. 1590. *Capitaneorum, Tuchinorum* (Tuchinorum) *et aliorum rebellium ordinationes, armationes, etc.* ac Placitum an. 1387. 21. Ian. in quo haec habentur: *La ville de Niſmes eſt bonne ville et la plus noble de la Seneſchancée de Beaucaire; les habitans ont toſjours eſté bons ſujets, vrais, et obeiſſans au Roy, et ils ne furent onques Tuchins, mais ont toſjours eu les fleurs de lys ſur les portes de la ville, etc.* Occurrit ibi non ſemel. Ioan. De la Gogue in Hiſt. MS. Principum Dolenſium in Bituigibus: *Et iceluí ſaint Mor accompagnié de Touchins, que l'en appelle aujourdhui brigans, etc.* V. *Tuchia.*

† TVCHINVS, praedo, graſſator, Gall. *Touchin.* Ch. a. 1364.

TVCIA, vox Italica, Cadmia foſſilis, Gall. *Tuthie,* in Statutis Aſtae, vbi de intratis portarum.

TVCLERA. *Sub Tuclera mittere,* in Fundatione Monaſterii Vallis-Cluſae ann. 979. apud Marten. to. 1. Ampl. Collect. col. 331. Forte pro *ſub tutela:* adeo lacerum eſt iſtud inſtrumentum, vt nihil certi ex eo colligere liceat.

TVCVS, *Quem Spani Cuculum vocant, a voce propria nominatus.* Ita Iſidorus lib. 12. c. 7 et Gloſſarium Arabico-Lat. Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm. *Tucus, un oiſel, Cocul.*

TVDATVS. Ioh. de Ianua: *Tudes vel Tudatus, malleus; vnde Tudatos appellamus illos, qui habent capita groſſa ad modum mallei groſſi.* Gloſſ. Lat. Gall. Sangerman. *Tudatus, Groſſe teſte, teſtart.*

TVDECVLVS, Species auiculae. V. *Tudus.*

TVDIATORES, χαλκοτύποι, in Gloſſis Lat. Gr. Qui aes tundunt. Martinius mauult *Tuditatores,* a *Tudes, tuditis.*

TVDITES, TVDETES, Cognomen Caroli Martelli, a *Tudes,* malleus. V. *Martus.*

TVDVS, Species auiculae, Rubecula Gloſſ. Lat. Gr. *Tudos, Tudeculus* ἐρίθακος. V. Matrinium.

TVELLA, Triticum praeſtantius, i. q. *Tozella.* Charta ann. 1467. ex Archiuo S. Victoris Maſſil. *Monachi conquerentur . . . . quod cellerarius non miniſtraret ipſis bonum panem de farina Tuellae ſine annonae.* Alia ratione occurrit in *Toacula.*

TVELLVS. (1) Radix vngulae equi Italis *Tuello,* apud Petrum de Creſcentiis lib. 9. c. 5... 54. 55. ... vbi vetus ejus interpres Gallicus *Tuyau* vertit, ex Lat. *Tubulus.* (2) † Canalis, tubus, camini aluei, Gall. *Tuel.* Ch. a. 1301.

TVERI. (1) Defendi, protegi, paſſiua notione. Index veterum Canonum tom. 3. Concil Hiſpan. ... 19. col. 2. *Vt monaſteria virginum a monachis Tueantur.* Adde Capitul. lib. 1. c. 96. Concil. II. Hiſpal. can. 11. et Epiſtolam Cleri Moguntini ad Ludouicum Pium a Baluzio ... datam to. 2. Capitul. col. 11... (2) † Adminiſtrare, regere. Ch. a. 1264.

† TVERIA, feneſtrae ſpecies in ... caſtrorum, qua in hoſtes tela ... rebantur. Chartoph. Reg. Reg. ...

TVERNAY. Leges Burgorum cap. ... *Si uxor alicujus fuerit calumniata de aliquo, in placitis Burgorum ... tur Tuernay.* Et cap. 28. *Si quis fuerit implacitatus coram Iuſtitia domini Regis, vel alio Balliuo, ſi Dominus ejus vel Balliuus venerit, ... allegauerit pro ipſo in debito ... poteſt recuperare curiam Domini ... Et ſi per negligentiam ſuam reſponderit et dixerit Tuentinay, de ... bus ſibi oppoſitis plane reſpondere ... et ſic amittit curiam Domini ...* Vbi Skenaeus de Verbor. ſignif. ... quo ſupradicta deſumſimus, ſcribit in quibuſdam libris legi *Tuentinay* ſed quid hoc ſit, valde ambigere ... et hic aliorum auide exſpectare ... dicium. Conjicit tamen eſſe ... quum verbum forenſe, quo re... vtens intelligitur approbaſſe judi... cem,

cem, adeo vt eum poſtea declinare non poſſit.

TVFA, Genus vexilli apud Romanos, ex conſertis plumarum globis. Vegetius lib. 3. cap. 5. *Muta ſigna ſunt, aquilae, dracones, vexilla, flammulae, Tufae, pinnae.* Beda lib. 2. Hiſt. Angl. c. 16. et ex eo Henricus Huntindon. lib. 2. p. 316. *Vbique autem ante Regem* (Edwinum) *vexilla geſtabantur, nec non per plateas illud genus vexilli, quod Romani Tufam* (al. *Tuffam*) *vocant, Angli Tuf appellant, ante eum vbilibet ferri ſolebat.* Byzantini etiam Scriptores τοῦφαν appellarunt apicem, qui galeae imminet, vt Zonaras in Baſilio, et Leo Grammaticus in Theophilo Imp. cum de Iuſtiniani ſtatua in Auguſtaeo verba faciunt. Ita noſtri vocem hanc vſurparunt. Charta vernacula ſub Ricardo II. Rege Angliae, deſcripta ab Edw. Byſſeo: . . . *Que Ieo Gervais de Cliſton Chevalier aye donnée, grantée, et par ceſte ma praeſente charte confirmée à mon bien aymé Richard de Bevercotes, un heaume, c'eſt aſſavoir une Tuffe de plume, la moitié, c'eſt-à-dire par amont de plume noire, et l'autre moitié, c'eſt-à-dire par aval de plume blanche, à avoir et tenir ladite heaume, etc.* V. a Cangio obſervata ad Ioinuillam Diſſert. 24. p. 292. Gloſſar. mediae Graecit. v. τοῦφα et Lexicon Milit. Caroli de Aquino.

TVFELLVS. V. mox in *Tufus*.

TVFFA. (1) Acta B. Michelinae, to. 3. Iunii pag. 929. *Michelina ad haec verba reſpondit: Omnia iſta videntur Tuffae et cauciae.* Puto legendum *Truffae*; ſaltem eadem notio eſt. V. *Trufa.* (2) Acta S. Franciſci de Paula, tom. 1. Aprilis p. 129. *Accipias parum herbae . . . vocatae Tuffa.* An legendum *Treffa*, *Trifolium*, Gall. *Treſle?*

TVFFOSVS, tophicius, tophinus. Tract. Mſ. de re milit.

TVFVS, pro *Tophus*, Germ. Toph. Gloſſae Lat. Gr. *Toſi*, πῶροι, λίθοι. Eſt autem *Tophus* lapis friabilis, minimum ponderis in ſtructuris habens, de quo Vitruuius lib. 2. cap. 6. 7. et alii. Papias: *Tofus, lapis cavernoſus et mollis.* Ejuſdem Vitruuii Abbreuiator cap. 4. *Primo ut arena aſpera paretur, et caementum de ſilice, vel lapide Tuficio, etc.* Ioan. de Ianua: *Tofus, a todere dicitur, lapis aſper et cauernoſus; quia ambulantes ſuper ſe todere facit.* Anaſtaſius in S. Hadriano PP. p. 115. *Plusquam 12. milia Tufos in litore aluei fluminis in fundamentis ponens a ſolo vſque ad ſummum tectum mirae magnitudinis porticum reparauit.* Infra: *Maximum monumentum de Tiburtino Tufo . . . . demolitus eſt.* *Sarcofagus de Tufello*, in Geſtis Guillelmi Majoris Epiſc. Andegav. c. 5. *Sarcofagum Tuneum, arca Tunea*, in Annalibus Genuenſ. apud Murator. to. 6. col. 361. TOFVS. Gloſſ. Graec. Lat. ἀσβεστώδης, *Tofus*. Matth. Siluaticus: *Tofus, lapis eſt lenis, ſpongioſus, ſatis abſterſiuus. Tofus arenoſus atque jejunus*, Palladio 1. 5. *Lapis Tofoſus*, in Chronico Fontanell. c. 13. pag. 238. et 240. TOPHVS. Gloſſae Gr. Lat. πῶρος, ὁ λίθος, *Tofus, Tofum*. Ioan. Archid. Barenſis in Tranſlat. S. Sabini Epiſc. Canuſini n. 4. *Hujuſmodi etiam ſcriptura inuenta eſt in tabula vna marmorea, quae ibidem nunc reperta eſt, ſimul et in vno Topho.* Charta an. 1227. in Hiſt. Monaſt. S. Nicolai Andeg. p. 97. *Quidquid vero remanet a ſiniſtra parte ſaneriae a Topho eundo verſus portale, etc.* Vtuntur etiam Virgilius l. 2. Georg. Ouidius l. 3. Metam. Columella l. 3. c. 11. et alii. *Tophacei lapides*, apud Capitolinum in Maximinis. *Tofinei termini*, apud Agrimenſores.

TVGELLARIA. V. *Tectum*.

TVGVRIVM, Calamus quo ſanguis Chriſti hauriebatur e calice; Gallice *Tuyau, chalumeau.* Vſus Sangerman. in Probat. Hiſt. ejuſd. Abbatiae pag. CXLIX. col. 1. *Quando diaconus communicauerit, ipſe accipiet calicem, et feret ſupra altare matutinale, et conuentus ibit illuc potum cum Tugurio argenteo ſecundum quod ipſi communicauerint.* V. *Fiſtula* 1. et *Tegorium*.

TVGVRIVNCVLVM, Tuguriolum, in Vita B. Lidwinae Virg. to. 2. Aprilis p. 314.

Digitized by Google

TVITADVS. V. ſupra in *Thinphadus*.

✝ TVIFICARE, tueri, confirmare, in Chartul. Miciac.

✝ TVILHERIVS, tegularum artifex, Gall. *Tuilier*. Inuent. a. 1476.

TVISARE, *Vocare aliquem Tu per deſpectum*, Laurentius in Amalthea, Gallis *Tutoyer*.

✝ TVISSIMVS, totus tuus. Eckius.

TVITIALIS. Tutus, vt puto. Schiſma Auenion. ad an. 1378. apud Marten. to. 7. Ampl. Collect. col. 409. *Vrbanus VI. PP. captus fuit a Carolo Rege Siciliae et in carcerem Tuitialem poſitus.*

TVITIO. (1) Immunitas, tutela, defenſio, quam Rex fidelibus ſuis, vel Eccleſiis indulget, quae et *Mundeburdium* dicitur. V. *Mundiburdus*. (2) Adminiſtratio rerum et bonorum pupilli, Gall. *Tutele*. Chartul. Epiſc. Pariſ. ad an. 1269. fol. 122. *Yſabella de Bourguignemont .... fecit homagium ligium dom. Epiſcopo Stephano ... ratione liberorum ſuorum quos habet in Tuitione ſua ſive en baill. Tuition, Tution*, Practicis noſtris. Charta an. 1485. ex Chartul. Latiniac. fol. 251. *Raulin Sebert en nom et comme tuteur, et curateur de Iehan Gillet ... ſuffiſamment fondé par lettres de Tution et curation, etc.* Infra: *Tuition. Tution*, in Conſuet. Meduant. art. 184.

TVITISCI. V. ſupra *Theotiſci*.

TVLDVM vocarunt nuperi, in militia, quod Latini vaſa, impedimenta, Graeci ἀποσκευήν. Lexicon Gr. MS. Reg. Cod. 2062. Ἀποσκευή, τὸ γενόμενον παρ' ἡμῖν τοῦλδον, τὰ σαγμάρια. Vox ſane nuperis Tacticis Graecis familiaris, qui hanc a Gallis hauſerunt, tametſi apud Scriptores Latinos inferioris aeui haud reperiatur, quod ſciam, ſed in vernaculis Gallicis crebrius, *Toudis* et *Touldis*, vel *Taudis*, qui has voces vulgo vſurpant pro incompoſita rerum quarumpiam congerie, vel impedimentis, quae nullo ordine in caſtris jacent; vt Monſtrelletus 1. vol. cap. 238. 2. vol. pag. 28. 58. Gruellus in Hiſt. Arthuri Ducis Brit. p. 52. 94. Philippus Rauestanus in Tacticis, et alii. Octauianus Sangelianus in Viridario honoris:

Sur eſchauffaulx, feneſtres et Touldis.

V. Notas Cangii ad Nicephorum Bryennium lib. 4. num. 6. et Gloſſar. mediae Graecitatis in Τοῦλδον.

TVLERE, pro *Tollere*. Auferre. Acta S. Vitaliani Epiſc. to. 4. Iulii p. 169. *Veſtimenta cum calceamentis, quibus ſanctus vir indui ſolebat Tulerunt, etc.*

✝ TVLERIA, tegularum officina, TVLERIVS, earum artifex. Ch. a. 1352. V. *Teulis*.

TVLES, Παρισθμια, in Gloſſis Lat. Graec. An a τύλος, callus. V. Martinium et infra *Tuſillae*.

TVLI, Papiae, *Aquarum projectus*. Forte *Tubi*.

TVLIBOSVS. Rolandinus Patav. Lib. cap. 7. apud Murator. tom. 8. col. 330. *Elevato tumultu clypei contra clypeos crepuerunt, fragor ſtrepitus lancearum, enſium tinnitus inſonuit, et clauis nodoſis et ferreis ferientibus ad galeas Tulibeſas, igneae reſurrunt ſcintillae.* Melius, vt videtur, *caliboſas* legitur in MS. Eſtenſi.

TVLICATVS, *Carpeus*, i. acceptus, in Gloſſis MSS. (Gloſſ. Iſid. *Tulipetum, Carpitum*. An *Tilpeatum*? a quo ſupra.)

TVLIPA, Pileus ſeu amiculum capitis Turcis in vſu, et inde Flos natus, Gallis *Tulippe*, quod inuerſi hujus pilei ſpeciem referat. Hunc florem deſcribunt *Pomey* et alii recentiores. V. Voſſium de Vitiis ſerm. Hofmannum et Menagium. TVLIPANTVS, Pileus Turcicus, Gall. *Turban*, in Miraculis S. Georgii Mart. to. 3. Apr. p 153.

TVLIT ANNOS, pro Vixit. Vetus Inſcriptio apud Gruterum p. 885. I. D. M. NICE CONIVGI BENEMERENTI. FECIT. TVLIT ANNOS. QVOD. POTVIT. Alia 947. 9. CVM. QVA. VIXIT ANNIS. XXXXII. TVLIT. ANNOS. LII.

LLIA, *Media vel regia*, in Gloſſ. is Iſid. Martinius corrigit: *Trulla, media aula regia*. V. *Trullus*.

LTA, TVLTVS. V. *Tolta* et *Tolᵫ*.

LVTANVS, Βαδιςής, in Gloſſis Lat. Gr. Leg. *Tulutarius*, pro *Tolutarius*, Gradarius.

MBA. (1) TVMBVS, Sepulcrum, ex Gr. τύμβος, quod cadaueri terra egeſta *tumulum* faciat. Gloſſ. Lat. Gr. *Tumuli*, βωμοὶ, λόφος, τύμβοι, ϑεοὶ γῆς. Ita emendat Salmaſius ad Hiſt. Auguſt. pag. 439. Ebrardus etun. in Graeciſmo cap. 12.

A tumula tumulum; a mongo, monumentum, etc.
Hoc nomen Tumba comprehendit omnia dicta.

Prudentius in Paſſione S. Hippolyti:

Sunt et muta tamen tacitas claudentia Tumbas
Marmora, quae ſolum ſignificant numerum.

. Hieronym. in cap. 39. Ezechies: *Et in Tumba ſepulturae illius ...trudantur*. S. Althelmus de laude Virgin.

Clauſae per campos et Tumbae ſponte pateſcunt.

Alcuinus Poëm. 9.

Omnia de priſcis exurgent corpora Tumbis.

Rathbertus de Caſibus S. Galli c. 9. *Tumbaque argento et auro ſibi parat honorifice in eam ſancti viri exuviae ſunt perlatae*. Hiſt. Apparitionis S. Michaëlis in Monte Tumba 1. *Hic igitur locus Tumba vocatur ab incolis, ideo quod in morem tumuli, quaſi ab arenis emergens in altum, etc*. V. Valeſium in Notitia Gall. p. 338. col. 1. & Mabill. to. 2. Annal. Bened. pag. 19. *Aurum tumbale* ſepulcrum Chriſti vocat auctor Panegyrici Imp. Vtuntur praeterea Beda lib. 3. Hiſt. c. 12. Poëta Saxonic. in Annalibus Caroli M. an. 800. Augilius de Ordinat. Ecmoſt. lib. 2. c. 4. extr. Adreualdus lib. 1. de Miracul. S. Benedicti c. 26. Aimoinus lib. 2. de Translatione S. Vincentii cap. 7. Anaſtaſius in Vit. PP. p. 131. Harigerus in Vita S. Landoaldi n. 8. Eckehardus de Vita Notkeri Balbuli c. 35. Ermenricus in Prologo ad Vitam S. Soli; Alcuinus Poëm. 164. Walafridus Strabus de Vita S. Galli c. 25. Hepidannus de Miracul. S. Wiboradae cap. 1. 7. Epitaphium Alcuini apud Browerum in Annal. Fuldenſib. p. 41. Petrus Abbas Cellenſis l. 6. Epiſt. 12. Verſus relati a Serario in Moguntia pag. 722. Hiſtoria Inuent. corporis S. Maſtidiae p. 52. Thiotfridus in Florib. l. 1. c. 6. Synodus Atrebat. an. 1125. to. 13. Spicileg. p. 49. etc. *Opertorium* vocat Sidonius lib. 3. Epiſt. 13. vbi Sauaro, vide in hac voce. (Le Roman *de Robert le Diable* MS.

De ſaint Robiert enquiſt la vie,
Si en a la Tombe ravie,
L'oiſſemense qu'il y trova
Plus d'avoir rouver n'en porta.

Le Roman *de la guerre de Troyes* MS.

Tiel ſepulture et tiel Tombel,
Ne tans precieus, ne ſi bel, etc.)

TVMBVLA, Paruula *tumba*. S. Althelmus de laude Virginitatis cap. 30.

Saxea quadratis quos condit Tumbula foſſis.

Vetus Epithaphium apud Gualter. in Tabular. Sicul. pag. 33.

Virginis exemplo majorem Tumbula templo
Claudit, Gualterii dum ſtet oſſa pii.

TOMBA. Pactus Legis Salicae tit. 58. §. 3. *Si quis Tumbam ſuper mortuum hominem expoliauerit, etc.* Codd. alii, *Tumulum*; Lex vero Salica tit. 57. §. 2. *Tumulum* habet. Exteriorem ſepulcri partem, ſiue coopertulum hic intelligit Eccardus, quod olim ſepulcra pretioſe quandoque exornarentur. Iornandes de rebus Geti-

Gaticia t. *Nolluque ſecreta calbeur eſt terra reconditum, cujus coopercula primum auro, ſecundo argento, tertio ferri rigore communiunt.* Proprie autem *tumbam* hodie dicimus ſepulcrum lapideum. Chronicon S. Benigni Diuion. p. 438. *Sepulchrum vero ſancti et glorioſi Martyris ita eſt conſtructum; eſt Tumba ex quadris aedificata lapidibus, quae* 8. *cubitos in longum, quinque autem tenet in latum, etc.* Chron. Senon. ad an. 1215. *Sepultuſque eſt in eccleſia S. Apri in Tumba eleuata lapidea ſatis decenter ſculpta. Lapides tumbales,* in Statutis Eccl. Trecor. an. 1455. apud Marten. tom. 4. Anecd. col. 1155. & 1156. TVMBVS, eadem notione. Inſcriptio Chriſtiana apud Gruterum 1170. 4.

Exornans rutilum pretioſo marmore Tumbum,
In quo poſcentes mira ſuperna vident.

Epitaph. S. Cumiani, Epiſcopi Hiberni, Bobii in Italia:

Pretioſo lapide Tumbum decorauit deuotus.

TYMBA, in alia, apud eumdem, 1173. 6. V. *Tymbus.* Caeterum a *tumba*, vox nata Gall. *Tomber*, pro *iacere*, vel *cadere*; qui enim *tombeaux* eſt, ſeu in *tomba* jacet, is proſtratus eſt. TVMBATVS, Sepultus. Obitus S. Hathmodae, apud Pezium tom. 1. Anecd. part. 3. pag. 515.

Membra Aaron Vatis mors Or
Tumbata retentat.

Rurſus habetur in Epitaphio ann. 1371. apud Georg. Chriſtianum to. 1. Rer. Mogunt. p. 680. (2) Area. Otto Morena in Hiſtor. Rerum Laudenſium pag. 73. *Tandem prinaverunt per foſſatum, et per aliquam Tumbam egredientes, et poſt terga ipſius Placentini irruentes, etc.* Petrus Creſcentius lib. 1. de Agricult. cap. 6. *Curiae ſine Tumbae faciendae in rare occaſione habitationis domini et ruſticorum .... quadruplex eſt conſideratio, etc.* Lib. 11. cap. 6. *Domus et Tumbae, ſeu areae, et curiae magnitudo fieri debet in rure ſecundum domini facultatem, etc.* Mox: *In Tumbarum munitionibus fructiferae arbores non plantentur.* Vbi verſio Gallica juſſu Caroli V. Regis Fr. exarata, ſemper *Combe* praefert. Agrum foſſa ſeu terra in tumuli modum eleuata munitum *Combe* alibi vocant. (3) † Villa, caſa, Ital. *Tomba.* Ch. a. 1198. ap. Murat. t. 1 Antiq. Ital. p. 87.

TVMBATOR, Tubicen, Gall. *Trompette.* Computus an. 1333. to. 2 Hiſt. Dalphin. pag. 281. *Item, duobus Tumbatoribus de Sabaudia, 11. flor.* V. *Trumbator* et *Tumbetta.*

TVMBATVS, Sepultus. V. *Tumba* 1.

TVMBELLVM. Catalogus reliquiarum & ornamentorum Eccleſiae S. Quintini an. 1300. apud Hemeraeum in Auguſta Viromand. p. 264. *Caſula dom. Regis cum dalmatica et Tumbello. Caſula alba cum dalmatica et Tumbello ejuſdem coloris. Caſula rubea cum dal. et Tumb. ejuſd. color. Caſula virgulata de auro cum dal. et Tumb. ejuſd. color. Caſula domini Bartholomaei de Roya cum dal. et Tumb. deauratis.* Idem omnino videtur quod *Tunicella*, adeo vt *caſula* veſtis ſit presbyteri, *dalmatica* diaconi, *tumbellum* ſubdiaconi; ſed f. leg. *tunicellum.*

TVMBERELLVM. V. mox in *Tumbrellum.*

TVMBETTA, Tuba et Tubicen, Gall. *Trompette.* Computus an. 1333. to. 2. Hiſt. Dalphin. pag. 279. V. *Trumba.*

TVMBRELLVM, Gall. *Tombereau.* Inſtrumentum fuiſſe volunt inuentum ad caſtigandas mulieres rixoſas, quo in aquam dejiciuntur, immerguntur, et inde madidae & perfuſae extrahuntur. Cowellus ait eſſe plauſtrum, in quo fornicationis aut adulterii rei contumeliae cauſa per ciuitatem aut burgum circumferuntur. A Gallico *Tomber*, quod eſt cadere, volui, volutari, deducta vox. Ejuſmodi vero ſupplicii infligendi jus, quemadmodum *furca* et *patibulum*, altam ſeu ſuperiorem juſtitiam

Digitized by Google

iam ſpectabat. *Poena Tymboralis* licitur apud Bractonum lib. 3. Tract. 1. c. 6. §. 1. & Tract. 2. c. 3. . 6. *Poena Tumberelli*, in Fleta ib. 2. c. 1. §. 8. c. 12. §. 19. Leges Burgor. Scoticorum c. 21. *Si aliquis vel aliqua ſit in forisfacto de pane vel cervisia . . . . piſtor ponatur ſuper colliſtrigium, quod dicitur Pillorie, braſiatrix ſuper Tumbrellum, quod dicitur Caſtigatorium.* Charta Edwardi I. Reg. Angl. apud Prynneum in Libertat. Angl. to. 3. p. 165. *In tertio tranſgreſſu habeant judicium de pillorio vel Tumberello.* Fleta lib. 2. c. 12 §. 29. *Si pillorium, Tumborale, vel caſtigatorium de bono levari fecerit.* Henricus V. Rex Angliae in Charta Fundat. Sheenenſis Coenobii in agro Surregienſi: *in hujuſmodi terris, dominiis ac feodis habere poſſunt pillorium atque Tumbrellum pro punitione malefactorum.* TVMBERELLVM, f. Typus quo nummi percutiuntur & ſignantur. Fleta lib. 1. c. 22. §. 12. *.. de pondere cujuslibet denarii ſciatur legitimum pondus, conceſſum eſt, quod licebit cuilibet pecuniam recipere, et liberare particulatim per pondus 5. ſolidorum ad hoc provisum, quod fuerit inferius per Tumberellum per cuſtodem cambii Regis ſignatum.* V. Skenaeum de Verbor. ſignificat. v. *Timbrellum.*

MBVLA, Parua *Tumba.* V. *Tumba* 1.

MBVS, Sepulcrum, *Tombe.* V. *Tumba* 1.

MENTVM, *a Tumere, quia in filo vel tela tumeat, nec ſubtilitatem habeat, vnde Tumentuoſus, tumento plenus*, Ioh. de Ianua, male pro *Tomentum*, vt videtur. Gloſſ. Lat Gall. Sangerman. *Tumentum, Enflement*, Tumor.

MEX, *Σμώδιξ, αἱματώδης τόπος*, in Gloſſis Lat. Gr. et Gr. Lat. Livor, vibex. Perperam in Supplemento Antiquarii *Tubex.* Pro *τόπος* Martinius vellet *τύπος.*

MIDARE, Inflare, tumefacere. Acta SS. Valeriani et Soc. Mart. to. 3. Aprilis p. 206. Gloſſ. Gr. Lat. *Οἰδαίνω, Tumeſco, Turgeſco, Tumido.*

TVMINVS, Species menſurae Siculis et Neapolitanis. Charta an. 1504. pro Carmelitis Neapol. in Bullario Carmel. pag. 624. *Eleemoſinaliter dare providerint Tuminos ſalis duodecim ſingulis annis pro vſu fratrum et Deo famulantium in eodem monaſterio, etc.* Occurrit pluries. V. *Truncus ſalis* poſt *Truncus* 7. *Tumminus*, et *Tumulus.*

TVMIX, *Τύμπανον*, in Gloſſ. Gr. Lat. MS. et edito.

TVMMINVS, Idem quod *Tuminus.* Conſtitut. Frederici Regis Siciliae c. 20.

† TVMNA, campanae claua ferrea. Ch. a. 1402.

TVMO, Temo, Gall. *Timon.* Guido de Vigeuano de modo expugnandi T. S. c. 12.

TVMORATVS, Tumens, tumidus. Proceſſus de ven. Maria de Malliaco, to. 3. Martii p. 751.

TVMPLEBANVS, in Metropoli Salisburgenſi to. 3. pag. 30. qui pag. 4. *Major plebanus.*

TVMPLETVRA, f. Ars exſtruendarum munitionum, a Saxonico *Tun*, Sepes, ſeptum, ſepimentum, et Latino-barbaro *Pleiſura*, ſeu *Pleidura*, locus ſeptus. Epitaphium an. 1585. in Eccleſia *de Fouquequourt* dioeceſis Ambianenſ. *Florentius Morandus filius Mathaei, pietatis ſtudioſus, aequitate florens, agriculturae, geometriae, Tumpleturae artibus peritus, claris probiſque viris virtutis laude comparandus, placida morte ſolutus, etc.* † Mendum eſt pro *tum pictura.*

TVMVLARIVS, *Tumularia ſepultura, Tumba*, Sepulcrum. Andr. Floriac. Monac. in Vita MS. S. Gauzlini Bituric. Archiepiſc. lib. 1. V. *Tumba* 1. et *Tumulus.*

TVMVLATOR. In Necrologio Eccleſ. Carnut. ad diem v. Idus Iulii: *Sigo levita . . . . ammirandi praeſulis Fulberti . . . dicitur Tumulator liberalis*, quippe qui celebrandis ejus exſequiis, ornandoque tumulo opes et operam contulerit, vt habet Mabil-

billonius to. 4. Annal. Benedict. p. 80.

TVMVLLVLVS, *Paruus tumulus*, Iohan. de Ianua; *Petit ſepulcre ou petit Tomblian*, in Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm. V. *Tumularius.*

✝ TVMVLTVARE, tumultuoſe clamare. Lit. remiſſ. a. 1386.

TVMVLVS, Menſura frumentaria, Siculis et Melitenſibus, *Tomolo* Miracula B. Ioachimi Abbat. to. 7. Maii p. 124. *In loco quodam arboribus vndique ſepto, cujuſdam vineae Mauri genitoris ſui, in agro Caelicenſi poſitae, capacitatis in ſemine Tumulorum trium cum dimidio.* V. *Tuminus* et *Malbergium.*

TVNC. *Ad Tunc*, Tum, tunc, Gall. *Alors*, apud Thomam Madox Formul. Anglic. pag. 273. *Ex nunc pro vt ex tunc, et ex tunc pro vt ex nunc*, formula in Litteris Caroli V. Reg. Franc. an. 1369. to. 5. Ordinat. p. 269. et alibi, qua aliquid firmo ac ſtatuto conſilio factum eſſe ſignificatur.

TVNCHINIVM, Decania vel coetus judicialis, cui praeerat *Tunginus*, ſi vera lectio eſt. Pactus Legis Salicae tit. 63. *Si quis de parentilla tollere ſe voluerit, in mallum aut in Tunchinium admallare debet, etc.* Aliter Lex Salica tit. 63. §. 1. vt videre eſt mox in *Tunginus.*

TVNGEREAFA, TVNGEREFA, *Praepoſitus curiae vrbanae*, Hickeſio Diſſert. Epiſt. pag. 57. a Saxonico *tun*, villa, praedium, vicus, et *Gerefa*: de quo ſupra. V. *Tungrauio.*

TVNGINVS, *Index, qui poſt Comitem iſt*, in veteri Gloſſario: *Tungi*, ſeu villae Praefectus, Iudex; a *tun*, Saxon. villa, vicus, praedium, territorium; quod malim, quam quod vult Wendelinus, a Teutonico *Tong*, i. lingua, deductum vocabulum, quod *Tunginus* lingua ſit centenarii. Alii a *Tegn*, Saxonico, *Miniſter*, de qua voce egimus in *Thaynus*, profectum volunt. Lex Salica tit. 46. §. 1. *Tunginus aut Centenarius mallum indicent, etc.* Tit. 48. *Debent teſtes jurati dicere, quod ibi fuiſſent in mallo, vbi Tunginus et Centenarius indixerunt.* Tit. 63. §. 1. *Si quis de parentilla tollere ſe voluerit, in mallo ante Tunginum aut Centenarium ambulet, etc.* Eccardus in notis ad Pactum Legis Salicae tit. 47. §. 1. aſſerit nomen *Tungin*, *Tungini*, vel *Tunzini*, formatum eſſe ex *Tincman*, et proprie ſignificare *Decanum*, quod inuenerit in Gloſſario MS. Florentino: *Centenarium, hunno, Decanum* vero *Tinman* vocari. Origo vocis, inquit, *Tehun*, vel *Tia*, quae pro *Decem* leguntur in Pacto Legis Salicae tit. 2. §. 5. et 8. hinc *Tehing*, *Ting*, *Tinginus*, *Tincman* verbotenus eſt Decanus. Aliunde arceſſit Voſſius lib. 2. de Vitiis ſerm. c. 18. vbi etiam habet *Tonginus*. V. *Decanus* et *Tunchinium.*

TVNGRAVIO, TVNGRAVIVS, TVNGREVIVS, *Tungi* Praepoſitus, id eſt, villae; nam *tun*, vt mox diximus, Saxonibus eſt villa, vicus, praedium, territorium: et *Gerefa*, Praefectus, Praepoſitus; quaſi *Tungerefe*. Leges Ethelredi Regis Angl. apud Wenetyngum editae c. 24. *Si Portirena, vel Tungrauio, vel alius Praepoſitus compellat aliquem, qui theloneum ſupertenuerit, etc.*

TVNICA. (1) Veſtis Sacerdotalis, quam duplicem induunt Epiſcopi ſubter caſulam, vt eſt apud Amalarium lib. 2. de Eccl. Offic. c. 22. Rupertum lib. 1. de Diuin. Offic. c. 23. Durandum lib. 3. Ration. c. 10. etc. Eadem *Tunica poderis* dicitur apud Innocentium III. lib. 1. Myſterior. Miſſae cap. 19. 55. TVNICA CVM TINTINNABVLIS Miſſa vetus ex codice Ratoldi Abbatis Corbeienſis. V. *Tintinnabulum*. TVNICA, eſt etiam Clericorum veſtis propria, apud Honorium Auguſt. lib. 1. cap. 233. TVNICA PLVMBEA. Lex Bajwar. tit. 1. cap. 11. §. 1. *Si quis Epiſcopum, quem conſtituit Rex, vel populus ſibi elegit Pontificem, occiderit, ſoluat eum Regi vel plebi, aut parentibus ſecundum hoc edictum. Fiat Tunica plumbea ſecundum ſtatum ejus, et quod ipſa penſauerit, auri tantum donet, qui eum occidit, etc.* TVNICA

AGILIS

Digitized by Google

GILIS. Ioan. Mon. in Vita S. Odonis Abbat. lib. 2. cap. 8. *Cumque ejus membra tabeſcere cernerem, ieri ei agilem Tunicam juſſi, quae ejus oſſet tueri et calefacere penetralia.* ta editio Mabillonii: at Ducheſnia- a habet *agiliter*. TVNICA FEMORALIS, Quae ad femoralia deſcendebat. Canones Hibern. apud Marten. tom. 4. Anecd. col. 5. (2) agum militare, quod armaturae erreae, vel thoraci ſuperinduebar, *Cotte d'armes*. Ita fere ſemper criptores Gallici hac appellatione onant, varie vocabulo elato. TVNICA AD ARMARE, eadem notione. Comput. ann. 1202. apud D. ruſſel tom. 2. de Vſu feud. pag. CI. † TVNICA AVDAX, i. q. *otardia*, ap. Ludew. T. XII. Reliq. . 13. † TVNICA HARDIATA HARDITA, idem. TVNICLA. hronic. Brioc. ad an. 1394. apud obinell. tom. 2. Hiſt. Britan. col. 54. TVNICATIM, Ad inſtar tuicae. Pſeudo-Ouidius de Vetula. VNICELLA, Veſtis Subdiaconoum propria, quae et *ſubtile*. V. urandum lib. 3. Ration. c. 11. m. 3. Pro *tunica* pontificali occrrit in Synodo Valentina an. 1590. . 4. Concil. Hiſpan. pag. 469. *In ficio Miſſae Celebrans ſemper vtitur aneta ſuper albam; ſi autem ſit Epiopus et ſolenniter celebrat, ſuper lmaticam et Tunicellam.* De vſu *unicellae* plura videſis apud Maos fratres in Hierolexico. TVNIELLA Monachorum. V. Haëfteım lib. 5. Diſquiſit. Monaſt. tract. cap. 7. extremo. TVNICELLA nctimonialium, in Vita B. Coletae, m. 1. Sanctorum Martii p. 552.) † *Tunica furni*, f. ambitus sdem, in Hiſt. Treuir. t. 1. p. 9.

ICIVM, Tunetum, Tunetanum gnum, *Tunis*, in Inuentar. Char. r. Reg. an. 1482. fol. 100.

NINA, Thunnus ſalſus, Ital. *onnina*. Annales Genuenſ. ad. an. 85. apud Murator. to. 6. col. 590. *Tonnina* et *Tunnaria*.

INVM. Lex Bajwar. tit. 1. cap. 5. *Ad caſas dominicas, ſtabulare, fenile, graniciam, vel Tuninum recuperandum, pedituras rationabiles accipiant.* Editio Tiliana habet *ſtabilire*, et *recuperando*; Heroldina, *ſtabulum*. Quidam putant, *tuninum* hoc loco eſſe aedificium *tunnis* recondendis idoneum. Voſſius vero vocem formatam putat ex Germanico *tuyn*, quod vniuerſim locum ſeptum ſonat, ac particulatim hortum. Huic interpretationi fauet Codex Irminonis Abb. Sangerm. fol. 65. vo. *Claudunt de Tunini perticam vnam.* Et fol. 70. *Autlemarus ſeruus . . . . facit caropera, claudit in curte dominica de Tunino parietem vnum, etc.*

TVNLEIVM, Tributum, etc. V. in *Telon.*

TVNNA, TONNA, Vas aquae, vini, cereuiſiae, et alterius liquoris capax, Gallis, Germ. Belg. *Tonne.* Alcuinus Poëm. 221.

> *Et Nemias Graeco infundat ſua pocula Baccho,*
> *Qui ſecum Tunnam ſemper portare ſueſcit.*

Quibus verbis innuit Pincernam regium. S. Audoënus in Vita S. Eligii lib. 2. c. 38. *Cumque vaſa ſua ſigillatim ſollicite conſideraret, reperit fortuitu Tunnam, vbi panxillum habuerat antea, vſque ad os tunc vino exundante repletam.* TONNA. Vita S. Tillonis Mon. n. 29. *Erat etiam . . . in cellario fratrum poſitum vas, quod vulgo Tonna vocatur, habens modicum falerni.* TONA, in Miraculis S. Angilberti Abbat. ſaec. 4. Benedict. part. 1. pag. 134. TONNAVS, eodem ſignificatu. Charta an. 855. in Append. Marcae Hiſp. col. 788. TVNNARE, ex Gall. *Entonner*, in *tunnam* ſeu dolium infundere, doliis vina aut ſimile quid indere. Iter Camerarii Scotiei cap. 6. de Guſtatoribus cereuiſiae. TONNELLVS, Paruus *tonna*, apud Petrum Cellenſem l. 9. Epiſt. 5. (*Tonellus*, in Priuilegio Leduini Abb. an. 1036. e Chartulario S. Vedaſti Atrebat. TONNELLA, apud Bondouinium in Vita S. Radegundis c. 10. et Guibertum lib. 3. de Vita ſua c. 8.

Digitized by Google

c. 8. TUNNELLA, apud Thwroczium in Hiſt. Hungar. anno 1335. TONNAGIUM, in Statuto 2. Weſtmonaſterienſi c. 29. Vectigal ex vino et mercibus quibuſdam, tam euectis, quam advectis, juxta *tonnarum* pondera impoſitum. Spelmannus. TONELARIUS, *Tonarum* artifex, vietor, Gall. *Tonnelier*. Conuentio ann. 1202. apud Lobinell. tom. 5. Hiſt. Pariſ. p. 600. col. 1. TONNELLARIA, Doliaria officina, Gall. *Tonnelerie*, in Charta an. 1306. apud eumd. Lobinell. tom. 3. pag. 131.

TUNNARIA, TUNNINA, TONNARIA, Vinarium, ſeu piſcaria tynnorum. Charta Caroli I. Regis Siciliae an. 1277. apud Vghellum tom. 7. p 807. *In Tunnaria vero Palermi annis ſingulis 50. barilia de manſée de Zutra, et totidem de alia Tunnina deferenda per mare expenſis noſtris, etc.* Tunnariae Panormitanae mentio fit etiam in Charta Friderici II. Imp. an. 1211. apud Rocchum Pirrum to. 1. p. 144 TYNNINA, eodem intellectu. Notitia Eccl. Cephalaedit. apud Rocchum Pirrum in Sicil. ſacr. p. 485 TUNNARIA PISCATIO, in l. venditor, D. Commun. praed. De Thynnorum piſcatione circa Boſphorum agit Oppianus lib. 3. et 4. Halieut. Adde Plinium lib. 9. cap. 15. TUNNINA, Thunnus ſalſus, Ital. *Tonnina*. Chronicon Richardi de S. Germano apud Murator. to. 7. col. 1030. V. *Tunina* et *Tonnina*. TUNNINUM, *Locus tunnis reponendis deſtinatus*, in Amalthea e Cod. Leg. antiq.

† TUNSILLAE, *malae*, in Gloſſ. ad Alex. Iatroſoph.

TUNSIM, *Minutim*, *conciſim vel percuſſim*, Io. de Ianua; *Menuement*, in Gloſſis Lat. Gall. Sangerm.

TUNZINUS, Decanus, Iudex. V. *Tunginus*.

TUO, *ἀτενίζω*, in Gloſſ. Lat. Gr. Aliae Graec. Lat. Ἀτενίζω, *Contemplor*, *Tuo*, *Contueor*, *Intueor*. Vnde *Tuere*, pro *Tueri*, videre, dictum colligitur.

TUOMUM, ex Ital. *Domo*, aedes in Tholi formam aedificata, in Vita S. Vdalrici Epiſcopi Auguſtenſis cap. 24. edit. Mabillonii.

TUPHA, Genus vexilli. V. *Tufa*.

TUPINA. (1) Species exercitii militaris ludicri, Gallis olim *Tupinez*. Litterae Edwardi III. Regis Angl. an. 1329. apud Rymer. to. 4 p. 386. *Ex parte noſtra inhiberi faciat . . . torneamenta, burdeicia, Tupinas aut juſtas facere, aventuras quaerere, etc.* V. P. Honoratum a S. Maria lib. 1. Diſſertat. Hiſtor. et Critic. in Equitum Ordines p. 19. (2) † Olla terrea, vas terreum, Gall. ol. *Tupin*. Ch. Mſ. a. 1081.

TUPPA CATENAE, Sera, in Vita S. Raynerii, to. 3. Iunii p. 448. ab Italico *Toppa*, Academicis Cruſcanis, *Strumento di piaſtra di ferro con ingegni, per li quali ſi volge la dene, fatto per ſerrare.*

† TURABULA, baculus collo porcorum appenſus, ne prata ſubuertant. Conſuet. Solenſ.

TURABULUM, pro *Thuribulum*, in veteri orbis Deſcriptione c. 18. V. *Ratillum* et *Thuribulum*.

TURACHIUM, Epiſtomium, doliorum obturamentum, Ital. *Turacciolo*, *turagio*. Vita S. Bernardini Sen. n. 54. to. 5. Maii p. 276.*

TURADIA, pro *Curadia*. V. *Curatura*.

TURBA. (1) Niger ceſpes, qui e terra paluſtri et bituminoſa eruitur, et vicem carbonis praebet, Gall. *Tourbe*, Teutonibus *Torf*, vel *Turf*. Lambertus Ardenſis p. 257. *Quendam ſimiliter mariſcum, ut amnem proprium perfodi fecit, et in Turbas diſſecari.* Charta Euſtachii *de Campanies*, ſeu *de Hames* an. 1210. in Tabular. S. Bertini: *Decem millia glebarum, quae Turbae vocantur . . . . fodere valeat ad focum ſuum.* TURFA. Charta an. 1246. apud Miraeum to. 2. pag. 1323. col. 1. TURVA, pro *Turba*, ſcribitur apud Rogerum Houedenum p. 784. et Anglico *Turf*, vel *Torf*. Differt autem *turba*, a *bleſtia*, ait Spelmannus, quod *turba* e terrae corpore effoditur, *bleſtia* ab ejus ſuperficie abraditur; vtraque in ignis alimentum a ruſticis plurimis et a nobili-

Digitized by Google

bus ipſis in paluſtribus regionibus adhibita. *Bleſtiam*, noſtris *Bleche* appellari ſubdit. TVRVVS. Charta an. 1101. apud Miraeum to. 1. p. 168. col. 2. TVRBO, eadem notione. Iohan. Iperii Chron. S. Bertini apud Marten. to. 3. Anecd. col. 757. TVRBARIAE, Loci ejuſmodi ceſpitibus fodiendis idonei, quomodo deſcribuntur apud Willelmum Armoricum lib. 2. Philipp. vbi de Flandria:

Arida gleba foco ſiccis inciſa mariſcis.

TVRBERA, Idem, vt puto, quod *Turbaria*. Formul. Angl. Thomae Madox p. 275. *Conceſſi . . . . paſturam de Middelmora cum Turbera quantum ad nos pertinet, et terram noſtram, etc.* TVRBAGIVM, Ius *turbas* fodiendi. Charta Philippi Pulcri Regis Franc. ann. 1308. ex Chartul. 23. Corb. TVRBARE, *Turbas* fodere, Gall. *Tourber*. Charta Philippi Pulcri Regis Franc. ann. 1308. ex Chartul. 23. Corb. (2) Practicis Gallicis vulgo *Turbe*, vel *Enqueſte par turbe*, Inquiſitio a judice delegata ſuper vſu et more recepto in aliqua prouincia. *Ordinatio de inquiſitione conſuetudinum facienda. Inquiretur de conſuetudine in hunc modum: Vocabuntur plures ſapientes, carentes ſuſpicione. Ipſis vocatis proponetur eis conſuetudo, et dabitur eis in ſcriptis; qua propoſita, jurabunt quod ipſi dicent, et fideliter referent illud, quod ſciunt, et credunt, per os vnius ex ipſis, et viderunt vſitari ſuper illa conſuetudine. Quo juramento praeſtito, trahent ſe ad partem, et deliberabunt, et referent deliberationem illam, et dicent inter quas viderunt illam conſuetudinem, et in quo caſu, et quo loco, et ſi fuit judicatum, et de circumſtantiis, et omnia redigent in ſcriptis. Et mittantur ad curiam clauſa, ſub ſigillis inquiſitorum, et reddent omnes cauſam dicti ſui, etiam in Turba.* Habetur etiam in veteri Conſuetudine Bituricenſi, edita a Thomaſſerio, articulus: *Coment Couſtume ſe doit prouuer*, vbi eadem terme ſtatuuntur. Ejuſmodi *Turbas* amouit Rex Ludouicus XIV. edicto ſuo anno 1667. art. 13. (3) Haereticorum conuentus. Cod. Theod. lib. 16. tit. 5. leg. 3. (4) † Actio juridica, qua quis in poſſeſſione ſua *turbatur*, Gall *Trouble*. Ch. Mſ. a. 1319.

TVRBAGIVM. V. in *Turba* 1.

TVRBAMEN, Turba, motus, apud Willelmum Neubrigenſem lib. 4. cap. 8.

TVRBANTIA, vt *Turbamen*. Chron. Danduli apud Murator. tom. 12. col. 213.

TVRBARE, Omnem animi ſenſum caedendo auferre Lex Bajw. tit. 5. §. 6 *Si eum plagauerit, vt ceruella appareant, . . . et ſi enim tantum ceciderit, et Turbauerit, vſque dum eum ſemiuiuum relinquat, etc.* V. alia notione in *Turba* 1. TVRBARE OCVLVM, Excutere, pro *Exturbare*. Charta Alfonſi VI. Imperat. Hiſpaniar. an. 1086. apud Anton. de Yepez to. 6.

TVRBARIA. Videſis in *Turba* 1.

TVRBARIVS. V. mox in *Turbiculi*.

† TVRBATICVS, agitatus, turbulentus, t. 3. Aug. p. 772.

† TVRBATIO, jus turbas fodiendi. Ch. a. 1294.

TVRBEDINES, pro *Turbines*, apud Ruricium Lemouicenſem Epiſcop. lib. 2. Epiſt. 51. *Propter vitae iſtius Turbedines ac procellas.*

TVRBELLA, Turba, moleſtia. Capitularia Caroli C. tit. 17. TVRBELA, Seditio. Ammianus lib. 14. *Populari quondam Turbela diſcerpti.*

TVRBELIX, Δίχηλος, ἐρεοῦ εἶδος, in Gloſſis Lat. Gr. Aliae Gr. Lat. Δίχηλος, ἐρεοῦ εἶδος, *Turbalia, diſulcus, biſulcus, bifidus.* Martinius emendat *Turdelix*, κιχήλα, paruus turdus.

TVRBELLA, Procella, quae aerem *turbat*. S. Auguſtinus lib. 1. de Ciuit. Dei: *Omnem motum cordis, et ſalum, omneſque Turbellas fluitare aſſeris.* Baldricus Dolenſis in Vita Roberti de Arbriſello: *Cum me et multo mundi ſtudinagi inquietet*

Digitized by Google

tee Turbella. Alii codd. habent *procella.*

ᴛᴠʀʙᴇʀᴀ. V. ſupra in *Turba* 1.

ᴛᴠʀʙɪᴄᴀʀᴇ. V. mox in *Turbidare.*

ᴛᴠʀʙɪᴄᴠʟɪ, ᴛᴠʀʙᴀʀɪɪ, vulgo *Kerni*, dicti apud Hibernos milites leuis armaturae, qui jaculis amentatis, machaeris, & cultris, ſiue ſicis, *Skeynes* vocatis, dimicabant; de quibus Henricus Marleburgenſis, et ex eo Iacobus Waraeus in Antiquitatib. Hibernicis c. 12. ſect. 1.

ᴛᴠʀʙɪᴅᴀʀᴇ, *Perturbare*, *iram concitare*, in Gemma. Sidonius lib. 1. Epiſt. 2. *Animae ſerenitatem ſecularium verſutiarum flatibus Turbidare.* Mart. Capella lib. 1. *Commutationum nubilo Turbidari.* In Gloſſario MS. quod laudat Voſſius lib. 4. de Vitiis ſerm. c. 28. habetur: *Turbicare*, *Turbationem facere.* V. *Turbulentare.*

ᴛᴠʀʙɪꜰɪᴄᴀʀɪ, Raucum fieri, Gall. *S'enrouer.* Medicina Salernitana edit. 1622 pag. 111.

Si vinum rubrum nimium quandoque bibatur,
Venter ſtipatur, vox limpida Turbificatur.

ᴛᴠʀʙɪɴᴀʀᴇ, Ἐπιτροχίζω, in Gloſſis Lat. Graec. *Turbinatus*, in formam turbinis acutus, apud Plinium & alios. *Turbinatus capillus*, Calamiſtratus, cincinnatus, Gall. *Friſé*, *bouclé*, in Synodo Oriolana an. 1600. tom. 4. Concil. Hiſpan. p. 719.

ᴛᴠʀʙɪɴᴠꜱ, Turbo, Gall. *Toupie.* Gloſſae Graeco-Latinae; Στρόμβος, *Turbo*, *Turbinus.*

ᴛᴠʀʙɪᴛᴠᴅᴏ, Turbo. Vita S. Amandi. to. 1. Iunii pag. 631.

ᴛᴠʀʙᴏ, Gleba, Gall. *Tourbe.* V. *Turba* 1.

ᴛᴠʀʙᴏɴᴇꜱ, *Minae, terrores, clamores*, Papias.

ᴛᴠʀʙᴠʟᴇɴᴛᴀʀᴇ. Vtitur S. Zeno Veronenſis ſerm. de Patientia. (V. *Turbidare.*)

ᴛᴠʀʙᴠʟᴏꜱᴠꜱ, Conturbatus. Vita S. Elizabethae Schonaug. to. 3. Iunii p. 615. *Quia neceſſe eſt conſolari animam Turbuloſam.*

ᴛᴠʀᴄᴀʀᴇ, Quempiam ad Mahometanam ſuperſtitionem traducere, *Turcum* facere. Raimundus de Ag... lea p. 148.

ᴛᴠʀᴄᴀꜱɪᴀ, Pharetra. Mauritius Ep... ſcop. Catanenſis in Hiſt. Tran... corporis S. Agathae V. et M. num... *Artus reliquos, ut quonis indicio p... ſent detegi, in duabus pharetris, ... vulgo Turcaſias nominant, attuler...* Et num. 13. *Reliquias de Turca... reuerenter extraxi.* Ita etiam ... Bollandiſtas tom. 1. Febr. pag. 6... Quibus locis Pirrus *Tharcaſi...* *Tarcaſios* habet; et recte, ſi voc... Graecanicam aeui inferioris ſpe... mus; nam ταρκάσιον hac nom... occurrit apud Cananum p. 19. ... alios a Meurſio laudatos. Itali ... *Turcaſſo* dicunt, qua voce ... Io. Villaneus lib. 8. cap. 35. et Ma... thaeus Villaneus lib 6. cap. 54 Gal... vero *Carquois* dicunt. V. Off... rium in *Carcaſſo.*

ᴛᴠʀᴄᴇʟʟᴠꜱ, pro *Turtelus.* V. ... *Turta* 1.

ᴛᴠʀᴄʜᴇᴍᴀɴɴᴠꜱ, Interpres, Gal... *Trucheman.* V. *Dragumanus.* Al... eſt in *Turcomannus.*

ᴛᴠʀᴄʜᴇꜱɪᴠꜱ, Lapis pretioſus, Gal... *Turquoiſe*, Turcica gemma. Occ... rit in venditione *jocalium* facta ... 1347. tom. 2. Hiſt. Dalphin. pa... 568. V. *Turchina* et *Turkeſia.*

ᴛᴠʀᴄʜɪꜰᴀʀᴠꜱ, Monetae aure... Turcicae ſpecies. Conuentiones M... chaelis Palaeologi Imper. et Gen... enſium an. 1261. a nobis editae p... Hiſtoriam Gallo Byzantinam: *Yp... peros aureos et Turchifaros lice... extrahere ad eorum voluntatem et ... ferre.*

ᴛᴠʀᴄʜɪᴍᴀɴɴᴠꜱ, Interpres Gal... *Trucheman.* Hiſt. Sicula apud M... rator. to. 8. col. 779. V. *Drag... manus.*

ᴛᴠʀᴄʜɪɴᴀ, Academicis Cruſcan... *Pietra preziosa, coſi detta dal ... colore, che anche ſi chiama ...* Lapis pretioſus, Germ. *Turkis*, que... cum veterum calaide multi confer... dunt. Acta S. Franciſcae Rom. to... 2. Martii p. 152. * *Dedimus ...*

Digitized by Google

apis erat ſimilis Turchinae. V. Phi-
ib. Monet in ſuo Gallicae ac Lat.
inguae Inuentario, Menagium in
Etymol. Gall. et *Turkeſius.*

RCHINVS, Caeruleus, Ital. *Turkino*, Gall. *Turquin.* Translatio S. Proſperi et Venerii, to. 5. Iunii pag. 70 *Duobus velis ſericeis coloris Turchini. Turchinus* dicitur a Turcis, quod iis admodum placeat color caeruleus.

RCHOMANNVS. V. in *Turcomannus.*

RCHONIANVS, pro *Turchomanus*, mendoſe, ni fallor. Epiſtola Odonis Epiſc. Tuſcul. an. 1249. ad Innocentium IV. PP. tom. 7. Spicil. Acher. pag. 215. *Turchoniani pauco ante cum nimia multitudine Antiochiam aggreſſi fuerant.*

RCIMANVS, Interpres, peregrini ſermonis explicator, Gall. *Truchement.* Richardi de S. Germano Chron. apud Murator. to. 7. col. 987. V. *Dragumanus.*

RCISCHA, Veſtis ſpecies Turcorum propria. Candidus Decembris in Vita Philippi Vicecomit. Mediolan. apud Murator. to. 20. col. 1007. V. *Turqueſium.*

RCOISIVS, a Gall. *Turquoiſe*, Lapis pretioſus. Inuentar. S. Capellae Pariſ. ann. 1376. ex Bibl. Reg. V. *Turchina.*

RCOMANNVS, inquit Scaliger lib. . Canonum Iſagogic. aut *Turcmen*, proprie eſt νομαδικὸς, qui ſtabile tabulum, vt Plautus loquitur, non habet, cujusmodi eſt natio; vnde ti Turcomanni ſumebantur, Circaſſis finitima. *Turchemanni*, apud anutum lib. 3. part. 12. cap. 1. *li*, inquit, *inter Saracenos praeminentis deſpectiores, nec caſtra, nec ivitates habent, nec lucris inhiant, lis animalibus contenti, tentoriis de ltro vtuntur.* Radulfus de Geſtis nderici I. Imp. apud Murator. to. . col. 1194. *Poſt haec inuenerunt Turcomannos de Berza; ſunt enim ſteſtes Turchi, qui nullo detinentur nperio, et nulla loca poſſident, ſed orantur in agris.* Eadem fere habet Sicardus Epiſc. Cremon. in hronico apud eumdem Murator. to. 7. col. 609. Perperam *Turcuianni* legitur in Chronico T. S. Radulphi Coggeshal. Abb. apud Marten. tom. 5. Ampliſſ. Collect. col. 560. vt ſatis patet ex col. 548. vbi iidem populi memorantur atque dicuntur *Turcomanni.*

TVRCOPVLI, *Milites leuis armaturae*, vt auctor eſt W. Tyrius lib. 1. c. 7. lib. 19. c. 24. lib. 22. cap. 27. *Turcopuli equites*, in Additamentis ad Matth. Paris p. 119. Sic porro dicti, inquit Raimundus de Agiles, *qui vel nutriti apud Turcos, vel de matre Chriſtiana, patre Turco procreantur.* Albertus Aq. lib. 5. c. 3. *Turcopoli gens impia et dicta Chriſtiana nomine, non opere, qui ex Turco patre, et Graeca matre procreati, etc.* Nempe quaſi Turcorum filii; ea enim vis eſt dictionis πῶλος apud Graecos recentiores. Τουρκόπουλα neutro genere effert Nicephorus Gregoras lib. 7. pag. 159. edit. Genev. TVRCOPLI, apud Rogerum Houedenum p. 660. ex Gallico *Turcoples.* TVRCOPVLARIVS, qui *Turcopolis* conductitiis praefectus erat, quo nomine erat dignitas in Aula Regum Cypri, de qua mentio fit in Aſſiſiis Hieroſol. MSS. et apud Stephan. Luſinian. in Hiſt Cypr. vt et apud Hoſpitalarios Equites. Statuta Ordinis Hoſpital. S. Ioan. Hieroſol. tit. 19. §. 7. TVRCOPLARIVS *de Rhodes. Prior Hoſpitalis S. Iohannis Ieruſalem in terra noſtra Hiberniae*, in Litteris an. 1408. apud Rymer. tom. 8. pag. 525. *Turcupler de Rodes*, in aliis an. 1443. to. 11. p. 45.

TVRCVIANNVS. V. in *Turcomannus.*

TVRCVS MAGNVS, Bernardo de Breydenbach Itin. Ieroſol. pag. 212. Imperator Turcarum, vt apud Gallos *le grand Turc. Turchus* nude pluries dicitur in Epiſtola Calixti III. PP. ann. 1456. ad Carolum VII. Regem Franc. e Bibl. Regia.

TVRELLA. (1) Vgutio MS. *Toles, ims, ſunt membrorum tumores circa vuam ſtantes; has vulgo per diminutionem tunicas, vel Turellas vocant.* Haec

Haec in faucibus ſolent turgeſcere. Io. de Ianua habet *Tuſillas.* (2) Paruus agger inter agros ductus, per quem inceditur. Priuilegium Henrici domini de Soliaco an. 1301. apud Thomaſſerium in Biturig. p. 123. V. *Toralium.* (3) Turricula, Gall. *Tourelle.* Charta Edwardi I. Regis Angl. *Fundata per muros et Turellas villae Burdegal.* Et mox: *In muris et Turellis praedictis.*

TVRELLVS, Idem quod *Turella* 3. Litterae an. 1327. apud Rymer. tom. 4. pag. 297. *Muros, foſſata et Turellos ac munitiones ejuſdem ciuitatis.* Rurſum occurrit ibidem, vt et in Litteris ann. 1378. tom. 7. pag. 185.

TVRELVPINI. V. infra *Turlupini.*

TVRFA, Ceſpes. V. *Turba* 1.

TVRGEOLVM. *Vas interius graſſum et turgidum,* apud Iohannem de Ianua. Lego *Turgiolum* in editione an. 1514. vt et in Gloſſis Lat. Gall. Sangerman. vbi redditur *un vaiſſel gros dedans.*

TVRGIA. Sus, vt puto, Gall. *Truie,* Ital. *Troja.* Statuta Montis-regalis pag. 306. *Item pro qualibet Turgia ſol. den. octo. Item pro qualibet beſtia vacina ſol. den. octo.*

TVRGIDARE, Tumefacere. Miracula S. Gibriani pag. 647. *Cancer . . . infectione ſua ipſam coxam in modum columnae Turgidauit.*

TVRGIOLVM. V. in *Turgeolum.*

TVRGNI, Species columbarum, a colore ſic dicti, inquit Petrus de Creſcentiis lib. 9. c. 88. vbi vetus ejus interpres Gallicus *bruns* vertit; ſed forte legendum *Turchini.* V. *Turchinus.*

TVRGO, Acipenſer, Turſio, Gall. *Eſturgeon.* V. locum in *Atacheia.*

TVRGOR, *Tumor, Turgiditas,* Iohanni de Ianua; *Enflure,* in Gloſſis Lat. Gall. Sangerman. Flodoardus lib. 1. Hiſt. Rem. cap. 20.

TVRIBVLARIVS, TVRIBVLVM. V. in *Thuribularius* et *Thuribulum.*

TVRIDVBVS. Miracula S. Eutropi n. 21. de quibusdam captiuis: *mens autem de exſponse eorum, quidam ne Turidubis ſuis, et vt de Eccleſia S. Eutropii vi vel re unde compedes ferreos fortiſ apportarent.* Locus luxatus; vbi gendum forte *Turribus,* licet, qui turres ſeruabant.

TVRIO, Arboris vel arbuſti tas, apud Columellam lib. 12. 48. *Lauri Turiones in hoc tito, vt oliuas deprimant.* Ap lib. 8. cap. 1. *Elixatur in marina, cum Turionibus lauri metho.* Occurrit apud Garg tum lib. 1. c. 17. lib. 2. c. 3. lib c. 19. 30. 52. et alibi Nos vulgo dicimus *Bourjon,* pro *Tourjon.*

† TVRIVS, ſturio, in Ch. a. 109

TVRIZELLVS, Turricula, Chron. Parm. ad an. 1307. Murator. to. 9. col. 866. *Duo Tu zelli primo facti et leuati fuerunt per baptiſmo Eccleſiae majoris louellis et cum pannis deauratis.*

TVRKESIVS, Lapis pretioſus, *Turquoiſe.* Monaſticum Anglic. pag. 314. V. *Turcheſius.*

TVRLVPINI, vel vt legit Hoſ nus, *Turelupini,* Haeretici Vald ſium ſectarii, in Gallia ſub Car V. Rege Franciae ann. 1372. de bus Bernardus Lutzenburgius Prateolus de Haeretic. ſic dicti, quit Vignerius, ann. 1159. qu ea tantum habitarent loca, quae pis expoſita erant. V. Menag in Originationibus Francicis et D ſertat. de Beauſobre de Ad part. 2.

TVRMA. (1) TVRMA, TVRMAR Lex 3. Cod. Theod. de Priuileg. rum, qui in ſacro Palatio milit *Quibus omnibus condonamus, ut ctorum vel Turmariorum, quos pitularios vocant, curam ſubeant, obſequium Temonariorum, vel Pr typiae,* Vbi *Turmarii* inter vil ficia numerantur; erant quippe qui *Turmas* Tyronum exige Nam cum prouinciales tenerent ad Tyrones praebendos, vt ex lege 7. Cod. Theodoſii de Tyro

Digitized by Google

bus, pro quibus interdum eorum aeſtimatio praeſtabatur, quae 36. ſolidorum erat ex d. l. qui has aeſtimationes recipiebant, *Temonarii* dicebantur; vt *Turmarii*, qui pretium *Turmarum*, hoc eſt, plurium Tyronum vnde conflaretur Decuria aut Centuria, vel cohors. Ita enim vox *Turma* vſurpatur in lege 8. d. tit. de Tyronib. *Inter optimas lectiſſimorum militum Turmas, neminem e numero ſeruorum dandum eſſe decernimus, etc.* (2) Regio. S. Auguſtinus de Cura pro mortuis c. 12. *Homo quidam de Turma, Curina nomine, municipii Tulliensis, quod Hipponi proximum eſt, curialis pauper, vix illius loci Duumuir altius et ſimpliciter ruſticanus, etc.* V. *Norma.*

TVRMARCHA, Turmae ſeu regionis Praefectus; conſtabat autem Turma 30. militibus. *Theophylactus Turmarchus*, apud Iohannem VIII. PP. Epiſt. 240. Fragmentum Hiſt. Longob. editum a Camillo Peregrino p. 146. *His diebus Theodorus Turmaca Beneuento praeerat.* Legendum ibi indubie *Turmarcha*, ex Graeco - Barbaro τυρμάρχης. Ita etiam emendandum apud Vghellum to. 1. p. 995. *Stratigotis, Iudicibus, Vicecomitibus, Turmarchis, Plateariis, etc.* pro *Curmarchis.* (3) In Capitul. Caroli M. lib. 7. c. 163. *Iubentur omnes Presbyteri parochiae ad ciuitatem per Turmas, et per hebdomadas, ab Epiſcopo ſibi conſtitutas, conuenire diſcendi gratia, vt aliqua pars in parochiis remaneat, ne populi et Eccleſiae Dei abſque officio ſint, etc.* Et cap. 360. *Iubentur pariter* Primates Prouinciarum, *vt de vniuerſis Epiſcopis, vel duas vel tres Turmas faciant, ac de ſingulis Turnis viciſſim quotquot electi fuerint, ad diem Concilii occurrant.* Titulus vero hujus capitis hiſce verbis concipitur: *Vt non alii Metropolitani Primates appellentur, niſi illi, qui primas ſedes tenent; quia alii non poſſunt facere tres Turmas de Epiſcopis, quam illi, qui primas ſedes tenent, qui tres Turmas facere debent, cut in hac ſententia jubetur.* V. Vitam Aldrici Cenoman. p. 84.

TVRMELLVS, Coxa bouis, Gall. *Trumeau.* Regeſt. Epiſcopat. Niuern. ann. 1287. *Quando Epiſcopus Niuernenſis eſt praeſens, ipſe percipit de quolibet animali vnum Turmellum pro tribus denariis.*

TVRMINOSVS, Torminoſus. Gloſſ. Sax. Aelfrici: *Turminoſus, fortogen,* i. contractus.

† TVRMVLA, TVRMELLA, diminut. a Turma in Ch. a. 1402.

TVRNA. (1) Quanti pluris ſit compenſatio, in permutationibus vel bonorum diuiſionibus: *Tourne*, in Conſuetudine Montargenſi. Libertates Burgi in Breſſia ann. 1397. apud Guichenon. *Quod ſi interueniant in dictis permutationibus Turnae pro pluris valentia, vel alias, quod pro pretio dictarum Turnarum nobis debeantur laudes et vendae, etc.* V. *Turnus* 1. et *Torna.* (2) Modus agri. *Fodere in campis vnam Turnam foſſati*, in Statutis Patauinis. V. *Tornatura.* (3) I. q. *Torna* 3. V. ibid.

TVRNARE, Vertere, Gall. *Tourner.* Lex Bajwar. tit. 5. §. 5. *Si eum tantum caederit et Turnauerit vſque dum eum ſeminiuum relinquat, etc.* Vereor ne hic legendum ſit *tranauerit*, id eſt, traxerit, vt Gallice dicunt *Trainer*, trahere, raptare. V. *Trahere* 1.

† TVRNARIVS, qui praedium vel feudum cum aliis poſſidet, in Chron. Saliſb.

TVRNEARE, TVRNEIMENTVM. V. ſupra in *Torneamentum.*

TVRNELLA, *Turricula*, a Gall. *Tournelle*, eadem notione. Computus an. 1202. apud D. Bruſſel tom. 2. de Feudorum vſu pag. CLXX. V. *Tornella.*

† TVRNICLIA, ſagum militare, a vet. Gall. *Tornicle.* Lit. a. 1269.

TVRNINI. Richardus de S. Germano in Chronico ann. 1221. *Per totum regnum pondera et menſurae mutantur, ponuntur rotuli et Turnini.* Et ann. 1222. *Pro jure menſurarum victualii tam in ſauma quam in Turninis ſeruabitur forma antiqua.* Vnde *Turnini* ad menſuras ſpectare colligitur.

TVR-

Digitized by Google

TVRNVS. (1) Vices, ſeu ordo quo quisque vice ſua aliquid peragit, Gall. *Tour, rang.* Charta an. 1405. pro Cantoria S. Capellae Pariſ. apud Lobinell. tom. 3. Hiſt. Pariſ. p. 138. col. 1. *Capellani Canonicorum ad ſuae turnum hebdomadae ad totum teneantur ſeruitium.* TVRNVS, vel *Turnum Vicecomitis*, ad verbum ſignificat vicem Vicecomitis, id eſt, duo tempora in anno, quibus ille *letam* vniuerſi Comitatus tenet. Eſt igitur *Turnum Vicecomitis*, Curia recordi in omnibus rebus, quae pertinent ad *Turnum*; et eſt *leta* Regni per totum Comitatum, cujus Vicecomes judex eſt. Quicumque proinde *letam* habet, eadem gaudet praerogatiua in procinctu ſuo, qua Vicecomes in *Turno*. Ita Raſtallus. Ioan. Britton. in Legib. Angl. c. 29. TVRNVS, Pro ea praeſtatione, quae Vicecomiti datur, *Turnum* tenenti, pro exemtione et immunitate eundi ad *Turnum*. Wil. Thorn. TVRNVS BVRSAE, alias *Retractus per burſam.* Libertates Bergeraci in Vaſconia art. 39. *Tornarius* dicitur, qui *retrahit* rem venditam; atque etiam *Tornator* art. 46. V. Conſuetud. Andegav. art. 370. 371. Cenoman. art. 380. 381. Bleſenſem art. 200. Lemouic. art. 41. etc. TORNARIA, idem quod *Turnus burſae.* Conſuetudines Auſciorum MSS. ann. 1391. art. 60. (2) Cenſus pecuniarius. Epiſtola Ruperti Rom. Regis apud Marten. to. 4. Ampliſſ. Collect. col. 121. et 122. *Cum tu petieris, vt nos tibi noſtram arcem Kirchel, praeterea noſtros Turnos ſeu cenſus pecuniarios Bodobrigenſes, ſiue in Boppartim, pro quinque millibus florenorum perſcribere velimus.* Pluries occurrit ibi. Haud ſcio an huc reuocari poſſit Tranſactio inter Abbatem et Monachos Craſſenſes ann. 1351. e libro viridi fol. 53. *Quolibet anno in feſto Aſſumptionis B. M.* XL. *ſextaria frumenti boni et pulchri cum ſuis Turnis* (ſoluentur.) (3) Verticillum, Gall. *Tourniquet*, ſi bene interpretatur Lobinellus in Gloſſario ad calcem Hiſt. Britann. V. locum in *Pontus* 2. (4) TVRNVS BALISTERIVS. V. *Tornus* 1. (5) Timpanum verſatile apud monial[es] Gall. *Tour.* V. *Tornus* 6.

TVRO, Collis rotundus. V. *Toro*.

TVRONENSES, Monetae Franc[icae] Turonibus cuſae, Gall. *Tournois*. Charta Iacobi Reg. Aragon. an. 13[..] *Confitemur nos debere . . . Ia[cobo] Regi Majoric. . . . . patruo n[oſtro] 160. millia Turonenſium argenteorum S. Ludouici bonae memoriae Reg[is] Franciae de lege vndecim denariorum et oboli, quorum Turonenſium [..] minus tertia parte vnius ponderis vnam marcham ad penſum Mon[tis] peſſulani.* Paſſim.

TVRONIVM, TVRONVS. V. *Toro*.

TVRPARE, Mutilare. Statuta S[..]vii Abb. S. Seueri in Capite Va[sco]niae circa an. 1100. apud Mart[en.] to. 1. Anecd. col. 280.

TVRPATOR, qui turbat. V. *Turpefacere.*

TVRPEDO, *quam multi puſtulam [di]cunt, alii morbillum, alii lepram, [et] alii paſſionem tantum infra corp[us].* Ita Gariopontus lib. 5. Paſſion. c[ap.] 6. qui addit, hanc aegritudinem [ita] appellari, *eo quod in facie turpitudinem demonſtrat. Turpedines*, [pro] *Turpitudines*, ſordes, dixit Nicolaus de Iamſilla in Geſtis Friderici [II.] Imp. apud Murator. tom. 8. col. [..] V *Turpido.*

TVRPEFACERE. Gloſſ. Gr. La[t.] Αἰσχροποιῶ, *Turpefacio*; αἰσχροποιὸς, *Turpificator, Turpator.* Edictum Ro[tharis] Regis Longob. tit. 72. § [..] *Sponſo autem . . . in duplum comp[o]natur ab illo, qui ei deſponſatam [ſpon]ſam Turpefecit.*

TVRPERE, *Eſſe vel fieri turpem*, [Io]anni de Ianua; *Enlaidir*, in Gloſſ. Lat. Gall. Sangerman.

TVRPIDO. Turpitudo, apud Tertullianum de Corona Mil. c. 14. Occurrit etiam in Charta an. circiter 9[..] apud Felibianum Hiſt. San. Dionyſ. pag. LXXXI. V. *Turpedo.*

TVRPILIANVM, Infamia. *In Turpilianum cadere*, Infamiam ſubire. apud Columberium in Theatro honoris pag. 208.

Digitized by Google

'RPILOQVIVM, Αἰσχρολογία, in Gloſſ. Gr. Lat. Αἰσχρολογία, Theodorito ſerm. 9. Graec. affect. Lambertus Ardenſis pag. 78. TVRPILOQVVS, qui turpia loquitur. Statuta Canonicorum Regul. to. 1. Miſcell. Duellii p. 97.

'RPILVCRIS, Αἰσχροκερδὴς, in Gloſſ. Graec. Lat. Ioh. de Ianua habet *Turpiluorum;* unde *Turpilucrus, turpiter lucrum faciens.* Gloſſ. Lat. Gall. Sangerman. *Turpilucrum, lait gain.*

RPIO, qui turpia loquitur, *un vilain;* vox Latinis Scriptoribus haud gnota. Marius Mercator lib. Subnotat. c. 4. §. 3. *Quis ſcenicus Turpio, quis durio, vel ſannio profeſſae licentia turpitudinis publice iſta proferret?*

RPITER, de adulterio proprie dicitur in Codice Theod. lib. 2. tit. 1. eg. 3.

RPITVDO, locus *turpis*, obſcoenus, cloaca. Thwroczius in Salomone Rege Hungar. cap. 36. *Corpus Saraceni rapuerunt, et in Turpitudinem projecerunt.* TVRPITVDO MVLIERIS, pudenda, in Legibus Luithprandi Regis Longob. tit. 106. §. 1.

RQVEMEN, Peregrini ſermonis nterpres, Gall. *Truchemen.* Iac. de Vitriaco apud Marten. to. 3. Anecd. col. 271 V. *Turchimannus* & *Dragumanus,* ubi habetur *Turquigenem* pro *Turquemen*, ex alia editione.

'RQVESIVM, Species veſtis. Statuta Maſſil. l. 2. c. 39. *Item de gardacors, vel de Turqueſio, vel garnachia, vel ſobrecot freirato, etc.* V. *Turciſcha.*

RQVIGENS. Videſis in *Turquemen.*

TVRRAGIVM, turris ſ. carceris cuſtodia. Ch. a. 1356.

RRALES DOMVS. V. in *Domus.*

'RRARIVS, Turris cuſtos. V. *Turris.*

RRELLA, Turricula, in Reparationibus factis in Seneſcallia Carcaſſon. an. 1435. MSS. V. *Turella.*

TVRRESINVS, idem quod *Turrella*, Turricula, Gall. *Tourelle*, vel ſpecula, Gall. *Guerite*, quod eodem fere redit; ſpeculae enim ſunt turriculae. Iac. de Layto Annales Eſtenſes ad an. 1404. apud Murator. tom. 18. col. 995. V. *Turriſinum.*

† TVRRESTINA, TVRRVNDA, aſſatura, in Gloſſ. Prov. Lat.

TVRRETA, Turricula. V. *Glatia.*

TVRRIBILE, Thuribulum, Ital. *Turibile* & *Turibolo*, Gall. *Encenſoir*, in Charta an. 1402. apud Rymer. to. 8. p. 277. TVRRIBVLVM, eadem notione. Chartul. S. Vincentii Cenoman. fol. 95. V. *Thuribulum.*

TVRRICELLA, in Chronico Iac. Malvecii apud Murator. to. 4. col. 968.

TVRRICELLVS, ut infra *Turrile.* Annales Mutin. apud Murator. to. 11. col. 57.

TVRRICVLVS, pro *Turricula* Gloſſar. Graec. Lat. πυργισκάριον, *Turricula, armarium*, πυργίσκος, *idem.* Teſtamentum S. Remigii, apud Flodoardum l. 1. cap. 18.

TVRRILE, Campanarii pyramis, Gall. *la fleche du clocher.* Liber 2. Miracul. S. Bertini cap. 3.

TVRRIONVS, Turris major, Italis *Torrione.* Petrus Azarius apud Murator. to. 16. col. 436.

TVRRIS. (1) Campanarium. Miracula S. Columbani c. 2. *Eccleſiam . . . ex lapidibus ſtruxit, Turremque ſuper eam aedificavit, et lampadas fecit in ea pendere.* (2) Arx, caſtrum. Will. Gemet. lib. 8. cap. 22. *Henricus Rex Turrim Wartewille funditus fecit everti:* Robertus Montanus ad Chronicon Sigeberti: *Mortuo Valerano Turris Tuven venit in manu Regis.* (3) Carcer. *Ad Turrim condemnari*, mitior poena eſt quam ad carcerem, leviorumque delictorum erat, in Statut. Ordin. Hoſpitalar. S. Ioan. Hieroſ. tit. 18. §. 39. 53. TVRRARIVS, Turris vel carceris cuſtos, *Tourrier* ou *Geolier*, in Stylo Leodienſi c. 12. art. 10. et c. 18. TORAGIVM, idem quod *Geolagium*, quod

Digitized by Google

quod *carcerario* exſoluitur. Areſta Pentecoſt. an. 1290. in Regeſto B. Parlamenti Pariſ. fol. 86. (4) Miniſteriis ſacris accenſentur in Teſtamento S. Aredii, apud Mabillonium to. 2. Analector. *Quod vnuſquiſque locus ſanctus conſtitutus ibi habeat Miniſterium declaratum, ... id eſt Turres 4. coopertoriolos oloſericos 3. calices argenteos 4. etc.* Occurrit rurſum infra. V. *Turriculus.* Vaſa, in quibus Chriſti corpus adſeruabatur, in turrium exiguarum figuram efformata fuiſſe, teſtis eſt inter alios Gregorius Turon. l. 1. de Gloria Mart. c. 86.

TVRRISINVM, TVRRISINVS, vt *Turreſinus.* Chron. Parm. apud Murator. to. 9. col. 774. V. *Turrionus.*

✝ TVRRISTA, turris defenſor, in Tract. Mſ. de re milit.

TVRRVNDA. V. *Turreſtina.*

TVRSVS. Gloſſ. Gr. Lat. Καυλὸς, *Caulus, Turſus.*

TVRTA, TVRTELLVS. V. in *Torta* 1.

TVRTEGETES, Tugurium, aedicula. Vita B. Coletae num. 49. *Oratoria ſic conſtructa fuerant, quod vix ſe poterat in eis erigere ſeu eleuare, magiſque videbantur Turtegetes vel tuguria altilium, vel anſerum, quam habitationes rationabilium perſonarum.* Vbi quidam Codd. habent *Curtegetes*, f. ex Gall. *Tourjette*, Turricula.

TVRTIBVLI, *alias Tibuli ſiue Tiguli, dicuntur foramina, per quae exit fumus caminorum: et iidem dicuntur feneſtrae, quibus calor balnei euaporat.* Ita vetus Vocabularium juris vtriuſque pro *Tubuli*, Gall. *Tuyaux.*

TVRTVR. Pactus Legis Salicae tit. 7. art. 9. *Si quis Turturem de trappa furauerit, etc.* Vbi Eccardus: Turtures tenſis retibus non capiuntur; vnde hic Turturem cum Turdo confundi clarum eſt.

✝ TVRTVRELA, inter machinas bellicas recenſetur ap. Murat. t. 2. Antiq. p. 508.

TVRTVRELLA, Turtur, Ital. *Tortorella*, Gall. *Tourterelle*, in Analibus Mediolanenſibus ad a. 1389. apud Muratorium to. 16. col. 807.

TVRTVRI. Vgutio, in Tur *Turturi dicuntur paſtores, qui ſ lis canunt.* Ita etiam Ioh. de I nua.

TVRTVRILLA, *Locus, vbi nitur*, Vgutioni. An Turtu Gloſſae Iſidori: *Turturilla, ctus locus, in quo corruptelae quod ibi turturi opera darentur, panem.* Pro *panem* alii ſubſtit *peni*, alii *ganeae.* Falluntur *Turturilla* de loco dici nomen credimus Graevio. Non dubita ſe, *Turturillos*, vel *Turturil* ctos eſſe cinaedos, molles, imp cos, qui a militia arcebantur, vrbe ſecuri erant. Conuitium inquit, a turture deriuatum eſt; cipiter enim fertur captae parcere, et pretium ſalutis accep vt tradit Porphyrius lib. 4. V ſium lib. 3. de Vitiis ſermonis c. & Martinium in Lexico.

TVRVA, TVRVVS, *Turba.* *Turba* 1.

TVRVCA, Papiae, *Veſtis Regia*

TVSCHA, Lucus, arbores ad tum conſitae, Gall. *Touche.* Ch Adelae Comitiſſae Bleſenſis 1104. e Tabulario Dunenſi: *Et tem ipſa determinatio talis . . . per landas et per plaxitium de ria, et inde per Tuſcham de* Chartul. S. Vincentii Cenoman 29. *Dederunt etiam quandam ſcham juxta molendinum, et ex vtraque parte Tuſchae ſitam ſextarium ſeminis ſuſcipientem.* *Thoſca, Toſca, Touchia.*

TVSCVLANVM, Praedium quod amoenum. Chryſtophorus Mil rus apud R. Duellium to. 1. Miſc p. 279.

TVSCVS, Rudis, Hiſp. *Toſco.* Vi Columbae Reatinae, tom. 5. p. 325. * *Zonulas illas in nam Tuſcam commutauit.*

TVSILLAE. Iſidorus lib. 11. c. *Toles Gallica lingua dicitur, vulgo per diminutionem Tuſillas cant, quae in faucibus turgeſcere lent.* V. Ioannem de Ianua in

Digitized by Google

les. Feſtus: *Toles, tumor in faucibus, quae per diminutionem Tonſillae dicuntur.* Gloſſae Graec. Lat. Παρίσθμια, *Tonſillae, Tolia, Tolae, Tuſſillae, Tules.*

VSONDA, Celtis, Mille. V. *Chunna.*

VSPOLLEM, *Manna vel genus pigmenti*, in Gloſſis Iſid. Gloſſ. Lat. Graec. *Tuſpollina*, μάννα. Aliae Gr. Lat. addunt, *Turſpollen.* Legendum *Thuris pollen* ex illo Scholiaſtae Iuuenalis: *Thus minutum*, quod eſt thuris pollen, *manna vocant.*

TVSSITARE, frequenter tuſſire, ap. Pez. t. 1. Anecd.

VSSITVS, *Touſſement*, in Gloſſis Lat. Gall. Sangerm. MSS. ex Iohanne de Ianua.

TVSTAQVA, tectum porcorum, in Ch. a. 1328.

VSTARE, Pulſare, Occitanis *Tuſta.* Vetus Ceremoniale MS. B. M. Deauratae.

VSTORIVM, Species porticus, vt conjecto. Locum vide in *Baletum.*

VTACVLVM, Tutamen, apud Prudentium.

TVTALANA, pannus e lana tantum confectus, in ſtat. Ferrar.

VTALIS CVRA, pro Tutelaris cura, ſeu tutela, in Libertatibus S. Palladii MSS.

VTAMENTVM. Gloſſae Iſonis Magiſtri: *Tutamen, firmamentum, protectio.* V. *Tenſamentum* poſt *Tenſare.*

VTARE, ex Gallico *Tuer*, Occidere. *Tutare candelam, aut cereum*, extinguere: Galli dicunt: *Tuer la chandelle.* Ordo Romanus: *Lumen autem Eccleſiae apud Romanos ab initio cantus nocturni inchoatur extingui; hoc tamen ordine, vt ab introitu ipſius Eccleſiae incipiat paulatim Tutari.*

VTATIO. Diploma an. 1356. apud Ludewig. tom. 5. Reliq. MSS. *Certa bona et poſſeſſiones . . . . debeant aſſignari ad exiſtimationem et Tutationem, etc.* Sed *taxationem* legendum puto; haec enim reſpondent verbis ſubſequentibus, *aeſtimatores et taxatores bonorum talium.*

† TVTELARIVS, qui ſub alicujus tutela eſt. Ludew. t. 9. Reliq. p. 180.

TVTELATOR, *Protector*, in Gloſſis MSS. S. Germani Pariſ. Cod. 524. Martianus Capella lib. 2. *Tutelator fideliſſimuſque germanus.*

TVTELATVS, in tutelam datus. *Genus agri Tutelatum*, Aggeno de Limit. agr. p. 58.

TVTELIORIS, perperam pro *Tutelaris.* Charta ann. 1195. apud Cencium inter Cenſus Eccleſ. Rom.

TVTELLA, a Gall. *Tutelle*, Adminiſtratio bonorum pupilli, ex Charta an. 1472. in Inuentar. Chartar. Reg. an. 1482. fol. 314.

TVTELLI, inter Miniſteria ſacra. Chronicon Centulenſe Hariulfi lib. 3. c. 3. *Scyphus argenteus major; minores argentei 4. ex auricalco 1. Tutelli argentei 4. vrcei argentei cum aquamanilibus 2. etc.* Vbi forte legendum *cutelli* ſeu *cultelli.* Idem lib. 2. c 10 *Atramentarium optimum argenteum auro paratum 1. cultellus auro et margaritis paratus 1. etc*

TVTELVS. Lactantius de mortibus perſecutorum n. 36. *In primis indulgentiam Chriſtianis communi Tutelo datam tollit* (Maximinus Imp.) Legendum eſt *communi titulo*, hoc eſt, communi vtriuſque Imperatoris conſenſu.

TVTIA, Cadmia. Statuta datiaria Riperiae c. 12. *De quolibet plauſtro ſiue vexoſo Tutiae pro introitu vel exitu, et ſic pro rata. ſolidi ſex. De quolibet modio mellis ſoldi* IV. Vſus eſt Diodorus Euchyon Polychemiae lib. 1. cap. 2. qua notione τυτία dixere Graeci recentiores. *Tuthie* etiam Galli vocant Cadmiam foſſilem ab Arabico *Tuthia.* V. Salmaſium ad Solinum, Voſſium de Vitiis ſerm. lib. 2. c. 18. et Gloſſarium mediae Graecit. in Τουτία.

TVTILA, Septum, ἕρκος, in Gloſſ. Gr. Lat.

TVTILLA, pro Tutela, ni fallor. Renouatio teſtamenti per Carolum M.

Digitized by Google

apud Murator. to. 2. part. 2. col. 752. *Domnos patruus meus Semforianus . . . . diebus vitae ſuae Tutillam meam in ſuam habuit recepta poteſtate.* Hoc eſt, ſi bene conjecto, Tutor meus fuit.

TVTOR. (1) Advocatus praedii Eccleſiae. Charta Henrici Regis Franc. an. 1043. ex Tabul. Foſſat. fol. 151. TVTOR, Fidejuſſor, approbator, confirmator. Charta an. 1216. e Chartulario Domus Dei Pontiſar. TVTOR *vel Curator ad litem* litigantibus minoris aetatis haeredibus conceditur in Edicto Philippi Franc. Regis an. 1330. idque contra Legem Romanam, quae perſonis tantum, non cauſis tutores dabat. V. *de Lauriere* tom 2. Ordinat. Reg. Franc. pag. 64. (2) † TVTOR, TVTRIX, qui vel quae adminiſtrat, regit, in Ch. a. 1254.

TVTTA, Exactio, tributum. V. *Tolta*.

† TVTVBA, tubicen, in Ch. a. 1504.

TVTVPIA, Capitis tegumentum Clericis proprium, cujuſmodi hodie *les bonnets quarrez*. Statuta Synodalia Nicolai Epiſc. Andegav. an. 1265. *Clerici ſive conjugati, ſive non conjugati, cum in Eccleſiis parochialibus, in quibus commorantur, ad Miſſam, vel ad Veſperas, veniunt, cum Tutupiis congruentem deferentes tonſuram incedant, pſalmodiantes, legentes, et cantantes ibidem cum Presbyteris, ... tamen coram Epiſcopo, Archidiacono, Archipresbytero, vel Decano ſuis appareant cum Tutupiis, et amotis caputiis ſe praeſentent.* Acherius to. 11. Spicil. p. 208. legit *Tutupiis*, ſuſpicaturque forte legendum eſſe *tutulis*. Erat autem *tutulus*, capitis ornamentum ſeu vitta purpurea, qua crines ad verticem convoluebant Flamines, ut eſt apud Varronem & Feſtum.

TVVEVS, ex *Tufo*. V. in *Tufus*.

† TVXIDVRA, telonei ſpecies. Murat. t. 2. Antiq. p. 131.

TVYSVS, f. Vellus, Gall. *Toiſon*. V. *Clack*.

TWRIFHINDVS. V. *Hindeni homines*.

TWYHINDVS, TWYHYNDEMAN, is qui in aeſtimatione capitis 200. ſol. cenſetur, a Saxon. *twy*, duo, & *hynd*, vel *hund*, centum. Idem Spelmannus. V. *Hindeni homines*.

TYBARIVM, pro *Typerium*. V. in hac voce.

TYBRVCVS, Ocrea lanea. V. *Tibrucus*.

TYBRVS. V. *Typrus*.

TYBVRIVM, f. pro *Ciborium*, vel *Tegorium*. V. in his vocibus. Memoriale poteſtatum Regienſ. ad an. 1269. apud Murator. tom. 8. col. 1128. *Tyburium eccleſiae majoris [illegible] levatum, videlicet illud quod eſt ſuper plateam.*

TYGANVM, Sartago, Graec. τήγανον, in Actis Sanctorum Maii tom. 7. pag. 7.

TYGVRIVM. V. in *Tegorium*.

† TYMALLVM, f. *placitum*, judicium domini feudalis, in Ch. [illegible] 1201. V. *Mallum*.

TYMBA, Sepulcrum. V. in *Tumba* 1.

TYMBORALIS POENA. V. *Tumbrellum*.

TYMBRIS. Senator lib. 5. Epiſt. [illegible] *Cum piceis Tymbribus, et pueros gentili candore lucentes, et ſpathas nobis etiam arma deſecantes, vestra Fraternitas deſtinavit.* Ita prima editio Senatoris, et aliae poſteriores, tametſi menda non pauca in his paucis verbis liceat ſubodorari. Nam quid vox *piceis*, ſi a *tymbribus* diſtinguatur, quid *pueros*, cum [illegible]mis, quae in munus mittuntur. Certe *piceas tymbres* hic interpretor *tympana aerea* coloris *picei*. Galli quippe *tymbres*, inde vocarunt, quae Latini *tympana*. Gloſſ. Lat. Gall. *Tympanum, Tymbre. Tympaniſtra, Meneſtrier de tymbre. Tympanizare, chanter ou timbrer. Tintinnabulum, tymbre.*

TYMBVS, Τύμβος, Sepulcrum, *Tumba*. Vetus Epitaphium apud Ughellum in Epiſcopis Bobienſib. V. *Tumba* 1.

TYMIAMATERIVM. V. *Thymiamaterium*.

TYMP

MONUS, Gubernaculum. V. *Temo* 1.

MPA, Cauda caputii acuminata. 3uſchius de Reform. Monaſt. l. 2. :. 23. In Saxonia inferiore *Tympa*)roprie dicitur Extremitas rei craſſioris, in fine contractioris, ſeu in cumen deſinentis: quod belle congruit caputio. V. *Liripipium*.

MPANARIA. Concilium Grateanum ann. 928. *Et ſi villanus exreniſſet, vt haberet plenarie quinque idas terrae propriae, Eccleſiam, et quinam, Tympanariam, et janum, et ſedem, et ſnndernotam in ula Regis, deinceps erit Taini lege ignus.*

MPANARIUM, Campanarium. 'etus Ordo Canonicorum, quem S. 'rotadii librum vocant, in die Palnarum, apud Chiffletium in Differ. it. de Conuerſione Conſtantini M. ıp. 5.

MPANELLUM, Tympanum, Galce *Tambour*. Chron. D. Grauinae pud Murator. tom. 12. col. 617. V. *ympanum* 1.

MPANILE, idem quod *Tympaarium*, in Actis SS. Iunii to. 1. 707.

MPANIOLUM, Paruum *tympaum*. *Tympaniola, tibia, pſalteria,* rnobio lib. 6. ſub finem.

MPANISTRIA, Campanae, Gall. *ymbres*. Codex MS. Monaſterii oui Pictauienſis.

IPANIZARE. Vita S. Geraldi bb. to. 1. Aprilis p. 428. *Tom intumuerat corpus ejus, cutiſque ſta liuida, per omnes corporis par: ad tactum quemlibet Tympanians, vehementiſſime tendebatur.* Cl. litor reddit, *Tendi inſtar tympa- ;* malim, Inſtar tympani reſore.

IPANUM. (1) Iſidoro lib. 2. ig. cap. 21. *eſt pellis, vel corium, no ex vna parte extenſum.* S. Auſtinus in Pſal. 67. *Tympana fiunt rio ſiccato et extento.* Geſta Luuici VII. Regis c. 8. *Clamabant, vlulabant et latrabant ſicut canes. mpanis et nacariis, et aliis ſimius inſtrumentis horribiliter reſonabant.* (2) Papiae, *dicitur medium; pars media ſymphoniae in ſimilitudinem cribri.* Item, (3) TYMPANA, *Tecta vehiculorum.* (4) Campana, quae non clauа, ſed malleo percutitur, qua monachi ad refectorium vocantur, Gall. *Timbre.* Conſuet. S. Germani a Pratis inter Probat. Hiſt. ejuſdem Abbat. p. 134. V. *Tymbris.* (5) Charta Friderici II. ann. 1237. apud Lambecium lib. 2. Comment. de Biblioth. Caeſar. pag. 81. *Praeſens priuilegium fieri fecimus, et bulla aurea Tympano majeſtatis noſtrae impreſſa juſſimus inſigniri.* Leg. videtur *Typario.* V. ibi.

TYMPENI, Tributi genus. V. *Tinpeni.*

† TYMPORA MITRAE, ejus partes laterales, in Inv. a. 1314.

TYNA, Vas grande, etc. V. *Tina* 2.

TYNDIACA, Sallas Malaſpinae de Rebus Sicul. apud Baluz. to. 6. Miſcell. p. 319. *Dum iidem conſpiratores vellent eum quibuſdam verbis excuſationis in peccatis excuſandae perungere et Tyndiaca palliationis fruſtra propinatum abolere venenum, non paſſus eſt eos praeloqui, ſurgens ait, etc.* An *Tyriaca?* V. ibi.

† TYNERARIUS, *Tinarum* artifex, in Ch. a. 1350.

TYNNINA. V. ſupra *Tunnaria.*

TYPACIUM, vt *Typarium.* V. ibi.

TYPARIUM, Sigillum, cui Principis τύπος, ſeu imago inſculpta eſt. Charta an. 1124. apud Mabill. to. 5. Annal. Bened. pag. 668. col. 2. *Hoc ſigillum ſcribere juſſimus per manum Michaëlis noſtri notarii, ac plumbea bulla noſtri ſoliti Typarii bullari.* Vbi male editum *Typacii.* Charta Roberti Comit. Palatini ann. 1171. *Hoc recordationis praeceptum per manus Nicolai noſtri curialis notarii ſcribi, noſtrique Typarii impreſſione inſigniri praecepimus.* TYBARIUM, pro *Typarium*, in Charta Caroli IV. Imp. an. 1336. inter Ordinat. Reg. Franc. to. 5. pag. 227. *Sub bulla aurea Tybario Imperialis noſtrae Majeſtatis impreſſa, etc.*

Digitized by Google

† TYPHLOCOMIVM, domus in qua coeci aluntur, t. 2. Ian p 439.

TYPHVS. (1) Superbia, mentis elatio, ex Gr. Τύφος. Iſidorus & ex eo Papias: *Typhus, herba, quae ſe ab aqua inflat; vnde etiam ambitioſorum et ſibi placentium tumor, Typhus dicitur.* Arnobius: *Mentis elatio, et Typhus qui appellatur a Graecis.* S. Ambroſius in Epiſt. ad Romulum: *Sic Moyſes Typhum illum diſſipauit Aegyptium, etc.* Commodianus Inſtr. 30.

. . . . . . nimium te tollis in altum,
Et Typhum ducis, nec reſpicis pauperes vltro.

TYPVS, eadem notione. V. *Typus* 3. (2) Febris. V *Typus* 1.

TYPI, Imperatorum Conſtitutiones, decreta, θεῖοι τύποι. Anaſtaſius in Leone II. PP. de Rauennatibus: *Sed et Typum autocephaliae, quem ſibi elicuerant, ad amputanda ſcandala Sedis Apoſtolicae reſtituerunt.* TYPI, praeſertim dicta Edicta Principum de fide. Lexic Graec. MS. Reg. Cod. 2062. τύποι. ὅροι, κανόνες. Anaſtaſius in Martino PP. de Paulo CP. Patriarcha: *Inſuper ſtuduit ad operimentum proprii erroris quorundam ſubreptioni, vt et clementiſſimo Principi ſuaderet Typum exponere, qui catholicum dogma deſtrueret. In quo Typo omnes voces SS. Patrum cum nefandiſſimorum haereticorum dictionibus eneruauit, etc.*

TYPICARE, Figurare, exprimere. Epiſt. Iohannis de Varennis apud Marten. tom. 7. Ampliſſ. Collect. col. 569. *Columba laetabunda, quae ad arcam Domini ramum ferens oliuae, virentibus foliis pacem nuntiauit patriarchae ſummo Noe, caput eccleſiae Typicanti.* TYPICE, Figurate, apud Vulgar. Interpr. 1. Cor. 10. 11. & in Epiſt. Hadriani PP. inter Concil. Hiſp. tom. 3. pag. 94. TYPICOSVS, Figuratiuus, per imaginem expreſſus, ex vet. Cod. Emmeram apud Pezium to. 1. Anecdot. Praefat pag. XXXIX. TYPICVS, eadem notione, apud Tertull. de Patient. cap. 6. S. Hieronym. Epiſt. 9. alioſque Scriptores eccl[...] aſticos. V. *Typus*.

TYPRVS, Vaſculi ſpecies. Ionas [...] Vita S. Columbani c. 26. *Va[...] quod Typrum nuncupant, in cel[la]rium deportauit, et ante vas, in [...] erat ceruiſia, depoſuit, extrac[...] epiſtomii veſtibulo, in illud ceru[...] excepit.* Infra: *Cernit autem [...] Typrum vſque adeo exceſſiſſe [...]ſam, vt duplo altior Typrus [vide]tur, etc.* Theodorus Campedon[en]ſis de S. Magno c. 3. vbi de eo[dem] miraculo *Typum* pluries pra[...] *Tybrum* edidit Mabillonius ſaec. [...] Benedict. pag. 16. vbi monet A[...]nymum ſcribere *Gillonem*: quod [...]genam, vas vinarium ſupra [...] interpretati. V. *Gillo*.

TYPVS. (1) Febris acceſſio, vel [fe]bris ipſa. Galenus lib. Περὶ τ[ύ]πων. Τύπος ἐστὶ τάξις ἐπιτάσ[εως] καὶ ἀνέσεως. Papias: *Febres [quo]tidianae Typum patiuntur, i. acc[eſſio]nis formam.* Idem: *Typi, ſunt [...]gidae febres, quae abuſiue Typ[hi di]cuntur, ab herba, quae in aqua [...]tur, ex acceſſionum et receſſionum [re]volutione.* Gloſſae MSS. ad Alex[an]drum Iatroſoph. *Typus, i figu[ra] typica, i. figuratiue, quia cum [...] patiuntur typicam febrem, ex[...] gore nimio perurgentur.* Apul[eius] lib. de Virtutib. herbar. c. 10[...] *frigora et omnes febrium Typos.* [Ai]moinus lib. 1. de Miracul. SS. G[e]orgii et Aurelii n. 2. *Typo febr[is] per tres menſes aegre laborans.* [...] *pum frigoreticum incurrere, [...]* Gregor. Turon. de Gloria Conf[eſſ.] cap. 15. Fortunatus in Vita S. G[er]mani Pariſ. c. 20. *Typum dup[li]ter incurrens febris et frigoris.* [Ty]*pus tertianae, quartanae, [quinta]nae*, apud Serenum Sammonicum [de] Medicina cap. 50. 51. 52. *Ty[pus] quotidianae, tertianae, vel quart[anae] febris*, in Vita S Leobini Epiſ[c.] Carnot. n. 17. TYPICA FEBRIS [...] Gloſſae antiquae MSS. *Typica [fe]bris eſt, quam quidam periodicam [vo]cant.* Papiae, *vel Triteus, vel T[...]treus, vel Ephemerius, vel pemt[...] vel epteus, vel hebdom.* Ioan. [de] Ianua, *febris periodica.* TYPIC[...]

Digitized by Google

qui patiuntur typicam febrem, in Gl. MSS. TYPHVS, pro *Typus* dictum obſeruat loco citato Papias. Aimoinus lib. 4. de Miracul. S. Benedicti cap. 23. *Coeperunt omnia illius membra, more eorum qui quartano laborant Typho, tremere, etc.* (2) Lagena. V. *Typrus.* (3) Edictum. V. *Typi.* (4) Idem quod *Typhus*, ſuperbia. Gloſſae antiquae MSS. *Supercilio, Tipo, faſtidio.* Sergius II. PP. in Epiſt. ad Epiſcopos Tranſalpinos: *Sed nos . . . confidimus, quod nullo Typo ſaecularis audaciae veſtra ſuccumbit auctoritas.* Charta Formoſi PP. an. 891. in Spicileg. Acher. tom. 12. p. 150. *Aliquo Typo aut faſtu ſuperbiae, etc.*

TYRA. *Ad tyram*, recta a Gall. a *Tire*. Ch. a. 1217.

YRAMNIZARE. V. in *Tyrannus*.

YRANNA, et TYRANNIS, Mulier quae tyrannidem exercet, apud Trebell. Pollion. et Salmaſ. in Not. p. 322. V. *Tyrannus.*

YRANNIS, adiect. Tyrannicus. Praecept. Lud. Pii pro Monaſt. Arulenſi inter Conc. Hiſp. to. 3. p. 128.

YRANNISARE, TYRANNISSA. V. *Tyrannus.*

YRANNITAS, pro *Tyrannis*; Gallis *Tyrannie*. Occurrit apud Fredegarium in Chronico p. 777. et in Chron. Domin. de Grauina apud Murator. to. 12. col. 597.

YRANNOPOLITANVS, apud Sidonium lib. 5. Epiſt. 8. *Nam tua ſcripta, noſtrorum vitiis proficientibus Tyrannopolitanorum locupletabuntur. Tyrannopolitarum* edidit Sirmondus, quem conſule.

YRANNVS, non modo Rex peſſimus atque improbus; ſed etiam Rex quiuis dictus. Iſidorus lib. 9. Orig. *Tyranni Graece dicuntur, iidem Latine et Reges; nam et inter veteres inter Regem et Tyrannum nulla diſcretio erat.* Et Virgilius lib. 7. Aeneid.

Pars mihi pacis erit dextram tetigiſſe Tyranni.

Vbi Donatus. Monachus Sangallenſis lib. 1. de Carolo M. c. 12. *Comedente autem Carolo, miniſtrabant Duces et Tyranni vel Reges diverſarum gentium.* TYRANNVS, Dominus feudi, apud Lobinell. tom. 2. Hiſt. Britan. col. 23. *Regnantibus Karolo, Lothario, Hlodouico, et Nominoe poſſidente Britanniam, Suſanno epiſcopo, Wrbiliq Tiranno, etc.* Tabul. Rothon. *Lioſic abbas monaſterii Rothon. interpellauit Alfritum Tyrannum et vere Tyrannum, de Monaſteriolo ſeu Ducocan in plebe Clegerac, quod dedit Rothworet presbyter.* Ibidem: *Couruntgen epiſcopo, Hoiarnwocon, Iarnithin, tres Tyranni.* Hinc TYRANNISSA, Domina feudi, apud eumd. Lobinell. ibidem col. 69. ex Charta an. 1372. TYRANNIZARE, *Tyrannidem exercere.* Gemma. Chron. Angl. Th. *Otterbourne* p. 188. *Vnum certe ſcitur, quod ab illo tempore coepit Rex Tyranizare, etc.* Epiſt. Ioh. Galeatii an. 1490. apud Marten. to. 1. Ampl. Collect. col. 1612. *Qui florentem illam ciuitatem* (Florentiam) *ſub libertatis ſpecie Tyranniſant.* TYRAMNIZARE, Tyrannum agere, regnare. Chronic. Modoet. apud Murator. tom. 12. col. 1079.

TYRATVS, Extentus. V. *Tirare* 3.

TYRENVS, an pro Thyrrenus? Hiſtor. Epiſc. Rom. apud Stephanot. to. 7. Fragm. Hiſt. MSS. *Silueſter conſtituit ſacrificium altaris nec in ſerico, nec panno tincto, ſed lineo Tyreno celebrari, ſicut corpus Domini in ſyndone munda ſepultum eſt.*

TYRIACA, TYRIACVM ANTIDOTVM, pro *Theriacum*, Gall. *Theriaque.* Stephanus Epiſc. Tornacenſis Epiſt. 129. *Mitto vobis ampullam, Tyriaca probatiſſima plenam.* Ita etiam Aelfricus pag. 57. Fulcherius Carnotenſis lib. 3. Hiſt. Hieroſol. c. 59. *Antidotum Tyriacum de corpore ſerpentis confici dicitur.*

TYRIVM, Purpura Tyria, vel pannus purpureus. Anaſtaſius in Leone III.

Digitized by Google

TYRO. Papias: *Tyrones dicuntur fortes pueri, qui ad militiam deliguntur, atque habiles exiſtunt.* TYRONES, in Palatio appellat auctor Vitae S. Pelagii Nobiles aulicos, qui Principis miniſterio inſeruiebant, qui *Militares Regis pueri, et regalibus annonis nutriti*, dicuntur S. Eulogio in Memor. SS. lib. 2. c. 3. Dudo de Morib. & Actis Norman. pag. 98. TYROCINARE, Tyrocinium exercere. S. Gerardus Abbas Sylvae majoris in Vita S. Adelardi Abbatis Corbeienſis n. 4. TIRONICARE, *Militare*. Gloſſ. Iſid. vbi Excerpta habent, *Tyronizare*, forte pro *Tyroniſſare*. TYRO, qui in arenam deſcendit, vel duello pugnat, *Campio*. Arnoldus Lubec. l. 2. c. 15. TYRO, Miles, qui *Militiae* cingulo recens decoratus eſt, & necdum in bellis vel torneamentis tyrocinium ſuum exercuit. Elmham. in Vita Henrici V. Reg. Angl. c. 59. p. 154. *Tyro quidam, nuper per Regem in feſto S. Georgii, apud Cadomum celebrato, ſecundum ſolempnes balneorum obſeruantias, creatus in militem, etc.* TYRVNCVLVS, eodem intellectu. Balderic. in Chron. Camerac. c. 93. V. *Neoptolemus*. TYRO, nude pro Vaſſallus, Miles, apud eumdem Balderic. c. 83.

TYROCINIVM. (1) *Militia*, *Cheualerie*. Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm. *Tirocinium, nouvelle chevalerie, ou office de nouviau chevalier.* Vita S. Arnulfi ſaec. 6. Bened. part. 2. p. 536. *Quidam miles Aldemborgenſis indigena, nomine Willelmus, ſtatura et agnomine longus, habuerat filium jam adultum Tyrocinio mancipatum, etc.* (2) Torneamentum, ludi equeſtres, in quibus noui Milites armorum ſuorum tyrocinia exercebant. Litterae Philippi Aug. Reg. Franc. an. 1221. to. 5. Ordinat. p. 143. *Pro Tirociniis, torneamentis, expedicionibus, et aliis vſibus eorumdem, etc.* (3) Stipendium. Vita S. Arialdi tom. 5. Iun. p. 292. *Cujus locum quidam clericus, nomine Lanfrancus protinus rapuit, refutato pro eo Tirocinio non modico, quod annuatim ſumebat de pontifi[...] domo.*

TYRONIA, pro *Tyrocinium*, Exerc[...]tatio militaris. Arnobius Iunior [...] Pſal. 106. *Sicut Tyronia corpus e[x]ercet, ita animum diuina praecep[ta] inſtituunt.* TYRONATVS, in l. [...] 21. Cod. Th. de Tyronibus, p[ro] eo tempore, quo tyrones milit[...] exercent.

TYROPATINA, Patina caſearia, ap[ud] Apicium lib. 7. cap. 11.

TYROS. Gloſſae MSS. ad Conc[il.] Afric. c. 57. *Tyrorum, latrun[culorum]*. *Tyros, Ruſticus*. V. *Syri*.

TYSANA, Ptiſana, Gallis *Tiſane*, Ital[...] *Tiſana*, in Gloſſ. Gaſp. Barthii apu[d] Ludewig. to. 3. Reliq. MSS. pag. 444.

TYTERES, vox Hiſpanica, Ludicr[a] ſigilla, Gall. *Marionnetes*. Syn[o]dus Oriolana an. 1600. inter Con[c.] Hiſp. to. 4. pag. 719. *Geſta[...] item Chriſti et integerrimae Virgi[nis] et Sanctorum repraeſentationes, [...]gunculis fictilibus, mobili quadam [...]tatione compoſitis, quas Tyteres [vul]gari ſermone appellamus, etc.*

TYVPHADVS. V. ſupra *Thiuph[a]dus*.

TZANGAE, Calcei, ſeu potius C[o]thurni, qui crura & pedes tegeba[nt.] Gloſſae Baſil. τζάγγια, τὸ ὑπόδημ[α.] Τζάγγια, in Chronico Alexandr[ino] p. 768. & apud Theophanem, e[t] Codinum de Offic. Lex. 2. Cod. Theod. de habitu, quo vti oport[et,] etc. *Vſum Tzangarum atque bra[...]carum intra vrbem venerabilem [...]mini liceat vſurpare.* V. Gloſſ. [...] Graecit. v. Τζάγγαι. TZANCA[E,] ZANCHAE, in l. 3. d. tit. Cod. Th. Epiſtola Galieni apud Pollio[]nem in Claudio: *Zanchas de noſtri[s] Parthicis paria tria.* ZANCA, e[o]dem ſignificatu. Index vett. co[...] inter Conc. Hiſp. to. 3. p. 19. ZAN[]GAE. Vetus interpres Horatii a[d] Sat. 6. *Nam vt quiſque inſanus n[i]gris medium impediit crus Pellib[us.]* *Nigris pellibus*, inquit, *Zang[is.]* Gloſſae Iſidori: *Zanga, pellis*. Gl[oſ]ſae MSS. *Zanga, oſſa*, i. ocrea. V. *Op[...]*

Digitized by Google

Oſa. *Tzangae* autem ad medium crus vſque pertingebant, vnde *Ocreas* vocant Scriptores Latini. Hiſt. Miſcella: *Et rubris enim ocreis agnoſcebatur.* Will. Tyrius lib. 15. c. 23. de Manuele Comneno: *Ocreis, vt mos eſt in illo imperio, inſignitus purpureis, ab vniuerſis legionibus certatim Auguſtus eſt appellatus.* *Caligae* dicuntur Luithprando lib. 3. c. 9. et Alberico, vbi de Balduino Imperatore CP. *Caligis rubeis ſecundum morem indutus.* *Cothurni*, Corippo lib. 2. *Huefes*, ſeu *oſſae*, Willharduino num. 116. De vocis etymo cenſet Salmaſius, cujus ſententiam amplecti videtur Iacobus Gothofredus, ab ἄγχω, quod eſt *conſtringo*, et ἄγχη, vinculum, quo quid conſtringitur, deductam, vnde factum ζάγχη, pro διάγχη, vt *Zabolus*, pro *Diabolus*, *zeta*, pro *diaeta*, et ſimilia apud Latinos. Verum τζ apud Graecos recentiores pro διὰ vſurpatum vix reperire eſt; imo ſemper ab iis praepoſitum litterae ſ inflexione Italica, quod monent Euſtathius ad Dionyſii Perieg. p. 100. Henric. Stephani, ſatque probant verba allata a Meurſio incipientia a τζ. Proinde neſcio, an non potius a Gallico *Sangle*, id eſt *Cingulum*, deduci debeat, tamerſi conjecturam hanc omnino pro probabili, nedum pro vera nolim praeſtare. Vide Cujacium lib. 21. Obſerv. c. 28. Leunclauium in Pand. Turc. n. 199. Fabrotum in Notis ad Anaſtaſii Hiſtoriam Eccl. p. 95. Meurſium in Gloſſ. Iacob. Gothofredum ad d. tit. Cod. Theodoſ. etc.

TZAVSIVS, Dignitatis nomen apud Graecos recentiores, idem qui *Chiauſius*, vel *Chiauſſus* hodie Turcis dicitur. V. Gloſſar. mediae Graecitatis v. τζαύσιοι.

TZECCHA. Vim vocis docet Bern. de Breydenbach in Itin. Ieroſol. p. 15. *Quilibet peregrinus ipſi patrono pro hujuſmodi omnibus per eum, vt praefertur, faciendis vel exponendis quadraginta duos ducatos de Tzeccha dictos, id eſt noniter monetatos dare teneatur.* Quam lectionem nolim praeſtare: inſolita enim abbreuiationis nota haec vox annotatur.

TZICVRIS, Securis, vt videtur, apud Leonem in Tacticis c. 7. V. Gl. med. Graecit. v. Τζικούριον.

TZVSTRIA, Monomachia ludrica, haſtiludium ſingulare, idem quod *Iuſta* 1. V. in hac voce, et Gloſſ. med. Graecit. v. Τζοῦστρα.

TZWYDIK, Lini manipulus. Charta an. 1285. apud Ludewig. to. 1. Reliq. MSS. p. 141. *Plebanus in Dobir habebit de vnoquoque manſo totidem pullos et totidem manipulos lini, qui vulgariter Tzwydik dicuntur.*

Digitized by Google

V.

V LITTERA numeralis, quae 5. deſignat. Vnde verſus:

> *V. vero quinque dabit tibi, ſi recte numerabis.*

Seu, vt habet Vgutio:

> *V. quoque peſſundans, non plus quam quinque redundans.*

Eidem litterae ſi recta linea ſuperaddatur, 5. millia ſignificat.

V, inquit Notkerus Balbulus, Opuſc. *Quid ſingulae literae ſignificent, in ſuperſcriptione Cantilenae: Licet amiſſa in ſua, veluti valde Vau Graeca, vel Hebraea, velificat.* V. A.

V pro B, et viciſſim B pro V, in frequenti vſu apud Hiſpanos aliosque: *Octaba* paſſim pro octaua; *Gubernare, debeas, habeat, libertas*, in Charta Fundat. Monaſt. S. Michaëlis in Apuniano ann. 758. apud Marten. to. 1. Ampliſſ. Collect. col. 25. et 26. V. infra *Vanlenga*, *Vanneria*, etc. V Litteram, vt F Germanos efferre, obſeruat Aegidius Schudus in Deſcriptione Rhaetiae c. 36. exemplisque aliquot probat Stephanus Baluzius in Notis ad Agobardi librum de Iudaicis ſuperſtitionibus, adeo vt *Vulradus*, *Vulda*, et ſimilia promiſcue ſcribantur, pro *Fulradus*, et *Fulda*. Hinc in Epitaphio an. 1007. legitur *Folſo*, pro Voluo, et *Fiſo*, pro Viuo: ita perinde F mutatur in V, vt monet Morales in Eulogii Vitam pag. 193. V. ſupra F. v pro o ſcriptum frequenter ab antiquis librariis monet idem Baluzius in Notis ad Capitul. col. 990. quod ex corrupta enunciatione factum eſſe exiſtimo. v vel Y efformatum in monogrammatis Regum Francorum quid ſignificet, vide in *Monogramma*, col. 553.

† VA, praepoſ. i. q. a, ab. *Va meridie ab ipſa collina - va ab oriente parte*, in Ch. a. 1048.

VAANAGIUM, Fructus ex agro culto, idem quod *Gagnagium*. V. in hac voce. Chartular. S. Vandreg. to. 1. p. 395. *Vendidi . . . pro* XLVIII. *ſol. Turon. duas mitas Va- nagii redditus, quale videlicet Va- nagium terra ſubnotata annuatim ſ- feret.* *Vaſnagium* ibidem occurr. *Waagnaige*, eodem ſenſu, in Stan- tis pro piſtoribus Atrebat. an. 1355. inter Ordinat. Reg. Franc. to. 5. p. 510. §. 12. V. *Gagnagium* et *Waunagium*.

† VAARIA, diſtrictus, territorium, in Ch. a. 1114.

VAASARIUS, f. Vaſorum cuſtos. V. *Vaſarium* et *Vaſartus*. Compu. an. 1202. apud D. Bruſſel tom. 2. de Vſu feud. p. CLXXXII. *Pro de- bitis Vaaſariorum quaerendis*, LX.

VAASSORES, vt infra *Vavaſſores*, ex eodem Computo pag. CLIII. *Et pro Vaaſſoribus*, XL. *l.* III. ſ- *Vaſſeurs*, in Conſuet. Pariſ. art. 51. Carnot. art. 17. 48. Bleſſ. art. 12.

† VAASSORIA, praedium, quod ſub annua penſitatione tenetur, i. q. *Vauaſſoria*. Ch. Mſ. a. 1305.

VABALLUM. V. infra *Varballum*.

VABRA, *Callidus*, *artificioſus*. *Fa- brum*, *varium*, *multiforme*. Gloſ. Iſidori. Forte leg. *Vabrus*, pro *Fabrus*, *f* in *u* mutato, quod ſaepe fit: niſi cum Graeuio malis ex ſto- pia *Vafer*.

† VACALIA, vaccarum grex, in Ch. a. 1340.

VACANS. V. infra *Vacantes*.

VACANTANEUS, Improuiſus, incer- tus. Iſid. Pac. in Chron. aera 712.

VACANTES, dicuntur Supernume- rarii Magiſtratus, qui Codicillos ma- giſtratuum, annonas praeterea et ſalaria dignitatis obtinebant a Prin- cipe, licet nullam functionem ge- rent. Ita *vacantes Tribunos* non ſemel habet Ammianus, vbi conſu- lendus Henricus Valeſius p. 68. et Caſaubonus ad Lampridium, et Iacobus Gothofredus ad l. vlt. Cod. Th. de Agentib. in reb. VACANS ECCLESIA, Σχολάζουσα, dicitur, quoties viduata eſt, vel titulus a nullo poſſidetur. Epiſcopus vero

Digitized by Google

vel Clericus σχολάζων nuncupatur, qui ab hoſtibus, paganis, vel haereticis ſede vel titulo pulſus eſt. Vita S. Virgilii ſaec. 3. Bened. part. 2. pag. 313. VACANTES TERRAE, Deſertae, incultae, in l. 3. Cod. Th. de Veteranis, quae in l. 8. eod. tit. *Vagantes*, quomodo Galli eadem notione *Terres vaines et vagues*, in pleriſque Conſuetud. municipalibus. *Vains lieux*. V. *Vagantes*. VACANS MVLIER, Vidua, Marciano IC. † VACANS eſt etiam jus caduci in beneficiis eccleſiaſticis, quando vacant, i. q. *Deportus*. Ch. a. 1327.

VACANTIA. (1) *Otium*, σχολή, in Gloſſ. Gr. Lat. (2) Reditus vnius anni cujuſcumque beneficii *vacantis*, idem quod *Annata* 1. V. in hac voce. Inſtrum. ann. 1415. apud Marten. to. 2. Anecd col. 1549. V. *Vacata*. (3) Ius ſuccedendi deficiente haerede, atque bona quacumque ratione vacantia ſibi accipiendi, Practicis Gallicis *Desherance; Droit d'eſcheance*, in vet. Conſuet. Norman. cap. 25. V. *Eſcaeta*, Fragm. Chronic. apud eumdem Marten. to. 5. Ampl. Collect. col. 1151. *Cum nobilitiis, hoſtagitiis, hominibus, cenſibus, terris et reditibus, pedagiis, praefecturis, Vacantiis, et albinis, etc.* (4) VACANTIA IMPERIALIS. Acta S. Theodori Ducis Mart. num. 2. *Tunc nuntiatum eſt ei de quodam doctore Dei viro, nomine Theodoro, qui factus erat Iudicator Imperialis Vacantiae.* Vbi Metaphraſtes, *Defenſorem Regium* habet. (5) † Locus vacuus, in Ch. a. 1386.

VACANTIVVS, Otiator, ἀπεργής, qui *vacat*. Suidas: Βακαντῖβος, σχολαστής, μὴ παρακείμενος τῷ πράγματι αὐτοῦ. Ita vocem hanc vſurpat Syneſius Epiſt. 67. ad Theop. vbi de Epiſcopis, qui vagi et errabundi ſedes ſuas deſerebant, otio indulgentes. Lampridius in Seuero: *Iureiurando deinde conſtrinxit, ne quem adſcriptum, id eſt vacantiuum haberet, ne annonis Rempublicam grauaret.* Vbi Caſaubonus legit, *ne quem adſcriptitium, id eſt vacantem haberet*. V. *Vacantes* et *Vacivus*.

VACANTO. V. *Vaccato*.

VACARETIVS, ad *vaccas* ſpectans. Charta an. 1054. inter Inſtrum. tom. 6. Gall. Chriſt. nouae edit. col. 177.

VACARIA, vt infra *Vaccaria*. Index MS. Benefic. Eccl. Conſtant. fol. 26.

VACARIVS, qui pelles vaccinas, ſiue bubulas depſit ac praeparat, vel iis vtitur. Codex cenſualis Epiſc. Autiſſiod. V. *Sutor vaccae*, et *Vacinarius*.

VACATA, vt ſupra *Vacantia* 2. Acta S. Franciſci de Paula to. 1. Apr. p. 150.

VACATIO. (1) Tabularium Prioratus de Domina in Delphinatu fol. 71. *In hoc alodo accipient Monachi de Domina 9. denarios et vnum dimidium de ſeruitio. Reddent autem praedicti monachi 7. denarios de Vacatione.* Forte idem eſt atque praeſtatio, *Altarium redemptio* dicta, quae vacante perſonatu exſolui debebat. V. in *Altare* 1. col. 187. et *Perſona*. (2) Ceſſatio. Index MS. Benefic. Eccleſ. Conſtant. fol. 41.

VACATIVM. V. *Vaccagium*.

VACATVRA, Beneficium Eccleſiaſticum nondum vacans; ſed *vacaturum*, ad quod Summus Pontifex, vel Praelati ipſi ſeu Epiſcopi Clericum aliquem promouebant; quae quidem *prouiſionis* ſpecies interdicta variis Conciliis, ac praeſertim Tridentino ſeſſ. 24. c. 19. Ioan. Brompton. de Ludouico VII. Rege Franciae.

VACCA, MVLSA, *id eſt lactans*, in Lege Bajwar. cap. 2. §. 6. VACCA IVGO DOMITA, *Vacca junctoria*, quae ad aratrum jungitur, in Leg. Longob. lib. 2. tit. 21. §. 6. 7. *Vacca domita*, nude in Lege Salica tit. 3. cap. 5. VACCA DE KARRO, quae ad *carrum* jungitur, in Charta an. 1110. ex Tabul. Floriac. VACCA VARIA, quae variis coloribus diſtinguitur. V. *Varius* 1. Inuentar. MS. an. 1366. VACCA, μελετητικὸς αὐλός, in Gloſſ. Lat. Graec. vbi infra *Vaſca* legitur. V. Cujacium. † VACCA MASCVLA, bos, in Ch. a. 1310.

VAC-

Digitized by Google

VACCAGIVM, Tributum ex vaccis. Tabularium S. Trinit. Vindocinenſis: *In carte S. Dionyſii . . . . perdonat Comes Vaccagium totum.* V. *Vaccaticum.*

VACCARE, pro Vacare, in Conſuet. MSS. Monaſt. Fontanell. *Vt per hoc liberius Vaccet Deo.*

VACCARIA, Ager, vel praedium vaccarum numero alendo idoneum. Charta Ioan. Regis Angl. to. 3. Monaſt. Anglic. p. 35. VACCARITIA, eadem notione. Lex Alamann. tit. 75. *Si quis in Vaccaritia legitima vbi ſunt* 12. *vaccae vel amplius, taurum ex ea innolauerit vel occiderit, etc.* WACARITIA, in Codice cenſuali MS. Irminonis Abb. Sangerman. VACCHARIA, in Monaſtico Anglicano tom. 1. pag. 74. WACHERIA, in Charta Hugonis Epiſc. Dunelmenſis tom. 2. ejuſd. Monaſtici pag. 92. VACCERIA. Charta Philippi Regis Franc. an. 1066. et Roberti Comitis Flandriae an. 1080. apud Miraeum in Cod. Donat. piar. cap. 57. 58. VACHERIA, in Fleta lib. 2. c. 41. §. 13. V. *Valleshekeria.* VACHIVIA, idem videtur quod *Vaccaria*, in eodem Monaſtico Anglican. tom. 3. p. 15.

VACCARIVM, Stabulum vaccarum, Gall. *Vacherie.* V. S. Kierani Epiſc. to. 1. Mart. p. 396.

VACCARIVS, qui *Vaccarum* curam habet in praediis ruſticis, Gall. *Vacher.* Teſtam. S. Irminae Abbat. an. 698. apud Marten. to. 1. Ampl. Collect. col. 9. V. *Vacherius. Vaccarios* praeterea quidam ſectarii ac factioſi ſeſe apellarunt ſub an. 1320. de quibus ita Chronic. MS. Monſpelienſe vernaculum: *Item aquel an meteis ſe mogron autra manieira de gens que ſe appellavon Vaquiers, e volian paſſar et auſſiau e caſſanen los meſels.*

VACCATICVM, Tributum ex vaccis, ſeu praeſtatio penſitata ob jus immittendi vaccas in paſcua. Charta Alani Comit. Britann. apud Lobinell. to. 2. Hiſt. Britan. col. 236. V. *Vaccagium* et *Vachagium.*

VACCATO. Fragment. Petronii: *Scilicet jam ſtrigae puerum innolauerant, et ſuppoſuerant ſtramentitium Vaccatonem.* Faſcis, manipulus, cum volucrum corpore alio vacuus, interprete Reineſio, qui *Vacmonem* legit. V. praeterea notas Ioh. Scheferi in hunc locum.

VACCATVRA, vt ſupra *Vacatura*, apud Cigaltium de bello Italico.

VACCENTIVM, Annonae ſpecies. V. *Iarba.*

VACCERIA, VACCHARIA. V. *Vaccaria.*

VACCHELLA, Vacca junior, vaccula, Ital. *Vaccarèlla.* Chron. Parmenſe apud Murator. tom. 9. col. 834.

VACCHETA. (1) Statuta . . . Riperiae fol. 14. *Item quod libri et Vacchetis dictorum emptorum, et cuilibet eorum, et cujuslibet eorum officialibus, fietur et fiari debeat* . . . Academicis Cruſcanis: *Vacchetta Libro coſi detto per iſcriuerui giornalmente.* Diarium, Gall. *Iournal.* (2) † Vacca junior, vaccula, . . . Aug. p. 730.

VACCINIA, Δαμαάλιον, in Gloſſ. Lat. Gr. MSS. habent, *Vaccina.* V. *Vacchella.*

† VACCIPOTENS, PRAESVL, regionis paſcuae epiſcopus, in carmine quodam *Alcuini.*

VACELLVS, Modus agri, vt videtur: niſi ſit pro Valliculus. Tabul. S. Quintini in Inſula fol. 75. *In aresna de Correel* 2. *ſeſtaria; in* . . . *Vacello citra* 1. *modium; in Vacello juxta campum Alberici, etc.* V. *Vaſcellus* 1. *Vancellus*, et *Vanchellus.*

VACEMVM. Charta an. 1293. tom. 2. Hiſt. Dalphin. pag. 72. *Item quod Monaſterium ſanctae Crucis praedictum non poſſit tenere in montanea ipſius, niſi ſeptem trentenaria ovium cum lacte et Vacemo, arietibus et agnis, quantum neceſſe fuerit*, etc. V. *Vaſcinum* in *Raſſaria.*

VACHAGIVM, vt ſupra *Vaccaticum.* V. in hac voce. Tabular. S. Martini Vertauenſis.

VACHARIA, Stabulum vaccarum, Gall. *Vacherie.* Ch. an. 1303. ex Schedis D. Brunet. V. *Vaccarium.*

VACHERIA. V. in *Vaccaria.*

† VACHERINVS, caſeus ex lacte vaccino, in Stat. Audl. a. 1496.

VACH

ACHERIVS, vt ſupra *Vaccarius.* Charta Caroli Comit. Prouinciae ann. 1274. ex Cod. MS. D. Brunet fol. 69. vo. V. *Vacquerius.*

ACHETA. (1) Nauis ſpecies. Andreas Dandulus in Chron. MS. an. 1257. *Viginti nouem galeas*, 10. *Vachetas, et* 9. *naues feſtinanter praeparari fecerunt.* Bartholomaeus Scriba in Annal. Genuenſ. ad an. 1241. apud Murator. tom. 6. col. 490. *Inimici autem hoc videntes, relictis anchoris, ſcalis et Vachetis, continuo mari et terra de loco Nauli fugerunt.* Nauis humilior et velocior eſſe videtur, a Latino-Barbaro, *Vaſcllum*, *Vacillum*, quod ex Gallico *Vaiſſeau*, nauis, efformatum videtur. V. in *Vas.* (2) † VACHETA, VACHETTA, vox Italica codex membraneus, diarium, in Stat. Vallilſer.

ACHIVIA. V. *Vaccaria.*

ACIA. Ignotus Caſinenſis in Hiſt. Longob. c. 10. *De B. Benedicti coenobio abſtulit . . . Vacias duas, penſantes libras* 30. *et fundatos duplices* 7. Idem forte quod *Vauca.* V. *Bauca* 1.

ACIAE, pro Vuae, in Gloſſ. Iſid. v. *Triſtilia.* V. ſupra in hac voce.

VACILIVM, VACILE, vaſis genus pro *bacile*, apud Murat. t. 4. Antiq. p. 1052.

ACILLVM, Πυγαμή, in Gloſſ. Lat. Gr. vbi MSS. habent, *Vatillum.* Alia notione, vide in *Vas.*

ACINARIVS, vt ſupra *Vacarius*, in Bulla Pii IV. PP. to. 1. Bullarii pag. 119. 121.

ACIVVS. (1) Otioſus. Regula Magiſtri cap. 18. Alias Plauto, et aliis, *Vacivus* et *vacuus.* In Gloſſis vero Lat. Gr. *Vacivus*, exponitur εὔκαιρος, i. opportunus, *tempeſtiuus.* V. *Vacantiuus.* (2) VACIVA BESTIA, ex vacca nata, Italis *Vaccino.* Iratur. Montis Regal. fol. 306. *Item pro qualibet beſtia Vaciua ſol. den. octo.*

CO. Charta Occitanica ann. 1298. n Regeſto Philippi Pulcri Regis ann. 1299. n. 13. ex Tabulario Regio: *Item ſtagiam dictae domus contiguam, Vaconem ſeu inſulam, quae eſt iuxta domum praedictam, quater viginti et quindecim iornalia terrarum cultarum, tam intra inſulam de Baria, quam in parochiis de Vaſſi et de Caſtellione.* Terra inculta, videtur.

VACQVERIVS, VAQVERIVS, V... carum cuſtos, Gall. *Vacher.* V. ... *cherius.* Inquiſitio an. 1268. ex Sc... dis Praeſid. de Mazaugues.

VACTROPERITI, Philoſophi, ſic ... cti quod baculum et peram de... rent. V. *Bactroperatae.*

VACTVALIA. V. *Victualia* 2.

† VACVAMENTVM, locus vac... et incultus. Ch. a. 1054.

VACVARE, inane, irritum effic... apud Facund. Hermianenſ. V. ... *cuus* 1.

VACVARIVM, in Notis Tyronis p... 198.

VACVASIO, Charta qua quis de... rat ſe nullum jus habere in res c... trouerſas legitimamque eſſe adu... ſarii poſſeſſionem agnoſcit. Pl... tum ann. 852. inter Probat. tom. nouae Hiſt. Occitan. col. 100. *C... nos vidiſſemus ſuam recognitione... Vacuaſione, etc.* Alibi *Exuacuatio* ... citur. V. *Exuacuare.*

VACVATVRIA. V. infra in *Vac...*

VACVE, Inaniter, Gr. κενῶς, a... vet. Interpr. S. Irenaei lib. 1. cap. num. 3.

VACVEFACERE, Vacuare, κε... Vtitur Macrobius Saturn. lib. 1. c... 2. lib. 7. cap. 12.

VACVLVM. Conc. Auenion. a... 1457. apud Marten. to. 4. Ane... col. 385. *Item, quia Iudaei car... ſeratas juxta eorum Vaculum; et ... macellarios chriſtianos vendunt*, ... f. Oraculum, eorum legem ſignifica...

VACVVS. (1) Irritus, Inanis. Ch... ta Chlotarii Regis in Conciliis G... licanis Sirmondi: *Quae* (licent... *ſi quolibet ordine impetrata fue... vel obtenta, a judicibus repudi... habeatur et Vacua. Obſeruationes ... cuae*, inanes, apud Apuleium lib. *Vacuus labor*, etc. (2) Incult... Chronicon S. Trudonis apud Ach... to. 7. Spicil. p. 472. V. *Vacan...* (3) † VACVI, Gall. *Vages*, in... magiſtratus ciuiles recenſeantur, Areſt. a. 1274. *Scabini, vacui conſiliarii Gandenſes.*

VADA, Itinera, vectigalia, etiam ... viorum, in lege Hungarico. S... bu...

Digitized by Google

bucus. Regeſt. *Olim* an. 1290. fol. 92.

VADABILIS, Vadoſus, Gall. *Guéable*. Epiſt. S. Ludouici de liberatione ſua.

VADACVLVM. Toloſae, *le Vadacle*, vulgo *Baſacle;* f. diminut. a Vadum, Gall. *Gué*. V. *La Faille* in Addit. ad Annal. Toloſ. tom. 1. pag. 19. & infra *Vadellum*. Will. de Podio Laurentii cap. 17. de Toloſanis: *Ex improuiſo* . . . . *verſus pontes Garumnae vexilla dirigunt tranſeuntes, et vadantes ſubtus Vadaculum, ad exercitum apud Vaurum properarunt.* Adde cap. 30.

VADARE, Vado tranſire, Gall. *Paſſer à gué*. Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm. *Vadare, Guéer, ou paſſer gué*. Chronicon Parmenſe apud Murator. tom. 9. col. 776. Alia notione, vide in *Vadium*.

VADATIO, vt *Vadium*. V. in hac voce.

VADDIO, *Vadius*, fidejuſſor, in Charta Chlodouaei III. Reg. an. 692. inter Inſtr. Hiſt. Sandion. Felib. pag. 12.

VADE IN PACE, Carcer monachorum, ſic dictus quod qui in eum conjiciebantur, ibi ad mortem vſque perſeuerabant. Hujuſce inhumanitatis, vt docet Petrus Venerabilis lib. 2. Mirac. cap. 9. auctor fuit Matthaeus Prior S. Martini de Campis. Hiſt. chronolog. Parlament. Occitan. laudata inter Notas Baluzii ad Capitul. col. 1088.

VADELINCVS, Inter veſtes recenſetur in Charta ann. 855. Append. ad Marcam Hiſpan. col. 788. *Cupertorio ſiricio* I. *et vellatas* XI. *et quadincos* XI. *et Vadelincos* VIII.

VADELLVM, an diminut. a Vadum, Gall. *Gué?* Charta an. 1188. apud Calmet. to. 2. Hiſt. Lothar. inter Probat. col. 402. *Cum domo lapidea ad Vadellum, et* XII. *nummos pro vinea Himaris nepotis ſui annuatim ſoluendos.* V. *Vadaculum*.

VADERE. *Qui mentiendo vadunt*, in Capitul. 1. an. 810. c. 1. lib. 3. Capitul. c. 59. & in Addit. 2. Lud. c. 14. Phraſis Gallica, *qui vont mentant*.

VADIACO. V. in *Vadium*.

VADIAMENTVM. (1) V. in *Vadium*. (2) † Captio pignoris ex ſententia judicis, in Comput. a. 13[illegible]

VADIANI, Auguſtino iidem qui [illegible] *Audiani*, Anthropomorphitae, Haeretici qui Chriſtum purum hominem aſſerebant. De iis paſſim [illegible]tio occurrit.

VADIARE. (1) V. in *Vadium*. (2) [illegible] Sponſionem facere, pignore [illegible] Stero in Chron.

† VADIARIVS, teſtis fidejuſſor, [illegible] Ch. Mſ. a. 921.

VADIATOR. V. in *Vadium*.

VADILE, Inſtrumentum quo [illegible] agricolae. Statuta caſtri [illegible] lib. 1. fol. 17. *Ordinamus* [illegible] *nulla beſtia aratoria. plauſtra*, [illegible] *vel verſoria, ligones, vomera*, [illegible]*res. Vadilia, et alia utenſilia ad* [illegible]*borandum terras vel vineas* [illegible] *poſſint vel debeant robari, depr*[illegible]*ri vel pignorari, etc.* Leg. forte [illegible]*dilia*.

VADIMONIARE, VADIMONI[illegible] V. *Vadium*.

† VADISCAPIVM, aquagium, [illegible]ductus, in Ch. Adalberon. ep. [illegible]dun.

VADIVM, WADIVM, GVADI[illegible] GVADIA, etc Vadimonium, pig[illegible] fidejuſſio. Ebrardus in Grae[illegible] cap. 19.

> *Vado viam, Vado quadrup*[illegible]
> *Vadio, Vadium* [illegible]
> *Pro conſorte Vador: ſon*[illegible]
> *quod ſum fidejuſſ*[illegible].

Chronicon Laurishamenſe: *Om*[illegible]*tum quoque Eccleſiaſticum, quem* [illegible]*therus ambitu ſimoniae expil*[illegible] *et in Vadio expoſuerat, plurim*[illegible] *parte recuperauit.* Alibi: *Tres* [illegible]*bros auro et argento, gemmiſque* [illegible]*tioſis exornatos, crucemque aure*[illegible] *Vadio exponenda conceſſit* WA[illegible]VM. Tabularium Prioratus de D[illegible]mina in Delphinatu fol. 80. [illegible]GIVM, in Tabul. S. Sergii An[illegible]gav. VADIVM, Res ipſa in [illegible]gnus data. Charta Ludouici [illegible]mit. Bleſ. an. 1197. *Qui Vad*[illegible] *clerici vel militis, vel alicujus* [illegible]*tis mei habebit, non tenebit illud* [illegible]*tra viginti dies niſi ſponte ſua.* [illegible]

tunc ſine cauſa vendere poterit. Vadium plegii dicitur alibi. V. in *Plegius*. VADIMONIVM, eadem notione, in Litteris Ludouici VII. Reg. Franc. an. 1445. tom. 1. Ordinat. pag. 10. WADIVS, Fidejuſſor, ſponſor, vas. Capitula ad Legem Salicam c. 1. §. 8. *Liber, qui ſe loco Wadii in alterius poteſtatem commiſerit, etc.* Lex Alamann. tit. 3. *Roget ſibi eum reddere, et donet legitimum Wadium, vt illam culpam illi ſeruo conceſſam habeat.* Ita in Lege Bajwar. tit. 1. cap. 6. §. 3. tit. 10. §. 3. &c. Vbi quandoque idem videtur quod *Vadium*. Capitula Caroli M. lib. 3. c. 29. *Liber, qui ſe loco Wadii in alterius poteſtatem commiſerit.* Cap. 65. *Semetipſum in Wadio pro ſeruo dare ſtudeat.* WADIA, Fidejuſſor. Lex Longob. lib. 2. tit. 21. §. 9. GVADIVS, GVADIVM. Herardus Turonenſis Archiep. in Capitul. cap. 42. *Non conſtringantur per Guadios vel ſacramenta.* In alia apud eumdem habetur, *ſeu per Guadium et andelagum.* Proinde emendanda formula 183. apud Lindenbrog. *per meos Wadros aut andelangos:* legendum enim *Wadios*. PONERE PER VADIVM, idem quod *Vadium dare* infra. Charta ann. 1298. apud Kennet. in Antiq. Ambroſd. pag. 334. VADIVM DARE juri ſtandi, vel *rectum* faciendi, quod *Vadium recti* vocant Leges Henrici I. Regis Angl. cap. 52. *Per judicium recti vadimonium dare*, ibidem. Charta Alamannica 90. apud Goldaſtum: *Poſt hoc teſtimonium dedit Odathartus Wadium Folchroho Miſſo, vt eſſet paratus in praeſentia Domini Imperatoris in placito generali juſtitiam faciendi.* DARE VADIVM *in miſericordia pecuniae ſuae*, hoc eſt, ni fallor, ita vt in arbitrio ſit domini *Vadium* reddere. Charta Henrici I. Regis Angliae apud Ricardum Haguſtaldenſem: *Et ſi quis baronum meorum foriſfecerit, non dabit Vadium in miſericordia pecuniae ſuae, ſicut faciebat tempore patris mei vel fratris; ſed ſecundum foriſfacti modum ita emendabit, etc.* WADIVM, GVADIVM dicitur de eo quod rei alicujus ſignum ac ſymbolum eſt: hinc feſtuca quam in ſignum atque pignus translatae poſſeſſionis tradebat emptori venditor, *Wadium* appellatur. Charta Salomonis Ducis Britonum an. 860. apud Marten. tom. 1. Ampl. Collect. col. 14. *De omnibus rebus quae ad memoratum monaſterium* (Prumienſe) *pertinent, quae ſub noſtra ſcilicet erant poteſtate, per Wadium noſtrum eum reueſtivimus.* VADATIO, Pignus, fidejuſſio. Charta inter Inſtr. tom. 2. Gall. Chriſt. nouae edit. col. 270. Neſcio an idem ſit VADIACO, in Charta an. 1248. apud Ludewig. to. 8. Reliq. MS. p. 270. *Caeterum admittimus vt Vadiaco ciuium in Witſtock ſint quatuor ſolidi, Vadiaco autem hoſpitum ibidem ſub poena ſit octo ſolidorum.* VADIAMENTVM, vt *Vadium*, Pignus, in Leg. Norman. apud eumd. to. 7. p. 278. VADIMONIVM, eodem ſignificatu. Chartular. S. Vincentii Cenoman. fol. 177. VADEMONIVM in Tabul. Pontiſar. VADIMONIARE, Pignori ponere, Gall. *Engager*. Chartul. Eccl. Apt. fol. 71. vo. VADIVM MORTVVM, eſt Hypotheca creditori ſic oppignerata, vt fructus, quos durante tempore oppignerationis producit, omnes fiant creditoris, idque ſine computo inde debitori faciendo. Ita Cowellus lib. 2. Inſtit. tit. 4. §. 1. Regiam Majeſtat. lib. 3. cap. 2. §. 5. *Item inuadiatur res quandoque in mortuo vadio, quandoque non; dicitur autem Mortuum Vadium illud, cujus fructus, vel redditus percepti interim, in nullo ſe acquietent.* Quae quidem *vadii mortui* ſpecies pro vſuraria ſemper habita eſt. Ibidem lib. 3. cap. 5. & Glanuilla lib. 10. c. 8. Appellationis rationem eam eſſe putat Littleton ſect. 132. quod ejuſmodi *vadium* pereat & *moriatur* debitori, ſi condicta die ſummam pecuniae, pro qua praedium impignoratum eſt, non exſoluatur; contra creditori perinde pereat, ſi exſoluatur. Vnde *viuum vadium* dici ait Edw. Cokus, *quod nunquam moritur*

ex

Digitized by Google

ex aliqua parte, quod ex ſuis prouentibus acquiratur. Multa habet hoc loco Littleton, et ſectionibus ſeqq. de *mortuo vadio.* MORTVVM VADIVM Practici etiam Gallici vocant feudum, ſeu praedium, quod a parentibus datur liberis in maritagium, vel per teſtamentum, quo, vt & reditibus, ii fruantur, donec conſtituto tempore redimatur. Areſta Parlam. in oct. Nativ. B. M. an. 1259. fol. 95. VADIVM AD REMANENS. Concilium apud Clarendonam an. 1163. c. 4. *Excommunicato non debent dare Vadium ad remanens, nec praeſtare juramentum; ſed tantum vadium et plegium ſtandi judicio Eccleſiae, vt abſoluantur.* Ita apud Bromptonum, vbi Matth. Paris habet *ad remanentiam.* VADIA, Stipendia, Gallis *Gages.* Bromptonus in Ricardo I. *Et dedit vnicuique eorum,* (Militum) *Vadia ſua et liberationem ab illo die vſque ad proximum Paſcha ſequens.* VADIVM, Merces, honorarium quod ex officio competit. Statutum Caroli VII. Reg. Franc. apud Marcellum Hiſt. Pariſ. p. 476. *Abſque tamen aliquorum a nobis propterea perceptione Vadiorum locum inter eos aſſignare teneantur.* GVADIA. Vgutio, et Ioan. de Ianua: *Guadia, debita conſtitutio.* VADIARE, GVADIARE, *guadium conſtituere, vel guadia firmare,* Vgutioni. Gloſſ. Lat. Gall. *Guadiare, Gager, fermer.* Leges Aluredi Regis Weſt-Sax. c. 1. *Si quis autem Vadiet, quod fieri juſtum ſit, et transgrediatur, etc.* Vetus Notitia apud Beslium in Epiſc. Pictauienſibus: *Poſtea vero Presbyteri Guadiauerunt, quod injuſte ita ſane fecerant, et illorum extitit fidejuſſor Launo Abbas.* GATHGIARE, GVAGIARE. Tabularium monaſterii Deiparae Sanctonenſis fol. 23. WADIARE IN PRAETORIO, . . . *Wadium ſuum in judicio comprobare,* in Lege Longob. lib. 3. tit. 1. §. 43. Capitula Ludouici Pii an. 826. edita a Labbeo in Conciliorum editione c. 6. *Si forte quiſpiam aliquem mallauerit, et ille, qui mallatus fuerit, dixerit eum ſeruum ſuum eſſe, . . .* *jubemus vt praeſentialiter inter ſe Wadient, vt ad primum, vel ſecundum, vel tertium placitum cauſam ipſam definiat.* INVADIARE, Pignori ponere, *Engager,* Quaſi re*m in vado ponere,* id eſt, tuto, acce*pto pignore, alicui dare. Notum prouerbium apud Terentium & Plautum: *Res in vado eſt,* vnde for*te nata vox *vadium* & *Inuadiare.* Leges Edwardi Reg. Angl. cap. [...] de armis: *Non debent illa Inuadiare, nec extra regnum vendere,* [...] INGAGIARE, eodem intellectu. Charta an. 1096. ex Tabul. S. Albini Andegav. VADIVM in duello, ſeu monomachia, appellabatur rem quamuis, quae vice pignoris ab eo, qui prouocabat, in medium projiciebatur coram judice; [...] quidem facto verum ſe dicere, [...] ab objecto crimine non modo [...] nocuum eſſe; ſed id etiam duello aduerſus quemlibet probaturum [...] fitebatur. Tum enim accuſator aut quiuis alius, pignus a terra [...] lebat, eoque ipſo duellum ſuſcipi[...]ctebatur. Skenaeus ad Regiam Majeſtat. lib. 3. c. 23. *Vadiatur duellum, cum actor, ſiue appellans, [...] relam ſuam proponit, eamque [...] per ſe vel per ſuum campionem [...] probaturum offert. Et reus ſiue appellatus affirmat contrarium eſſe [...] rum, et ſe vel ſuum campionem, [...] ſui ſuaeque cauſae defenſionem ad [...]ellandum affert. Hinc inde dantur Vadia; ab actore vadium diſrationandi; a reo vadium defendendi,* [...] *in hoc regno ſit, cum duelliones [...] inde chirothecas offerunt.* V. Duellum 3. VADIARE BELLVM, [...] *duellum.* Bromptonus. IVDICIVM FERRI VEL AQVAE VADIARE in Legibus Adelſtani Regis cap. [...] id eſt, purgationem criminis ſibi [...] poſiti per haecce *judicia* offerre. LEGEM VADIARE. V. *Lex.* VADIARE MVLIEREM, eam ſibi in ipſam pignore aſſerere. Statuta Cadubrii lib. 2. cap. 98. VADIARE DE SERVITIO dicebantur vaſſalli, cum notum faciebant domino ſe ab ejus homagio receſſuros, niſi eorum *Pari* jus ſeu rectum facere[...]

Ita paſſim in Aſſiſiis Hieroſolym. MSS. c. 205. 206. 207. VADIARE, GVAGIARE, pignori capere, Pignus a debitore inuito auferre, praeſertim ex ſententia judicis. Charta Durandi Epiſcopi Cabilonenſis, inter Inſtr. to. 4. Gall. Chriſt. nouae edit. col. 247. *Ita tamen quod non poſſunt Vadiare in clauſtro; ſed quando ille, qui forefecit, recedit a clauſtro, tunc poſſunt emendam leuare, ſecundum quod forefecit.* GATGERIA, GVATGERIA, idem quod Gagerias, pignus, in Chartul. S. Petri de Domina fol. 63. *Octavam partem decimariae de Thedeſio accepit D. Hugo prior in Guatgeria de Petro Bruno pro* 100. *ſol. Valencianis. De hac Gatgeria fuit fidejuſſor dom. Aynardus, etc.* VADIVM, eadem notione. Charta Stephani Nouiom. Epiſc. an. 1214. apud D. Bruſſel to. 1. de Vſu feud. p. 311. VAGIVM, eodem intellectu. Charta Ludouici Reg. Franc. an. 1153. apud D. Bruſſel to. 1. de Vſu feud. pag. 275. VADARE, Fidejubere pro alio, vel in vadem ſe dare. Gloſſae Iſid. *Vadatur, promittit, pollicetur, fide dicit.* Flodoard. lib. 4. Hiſt. Remenſ. c. 19. *Pro quo facitore Vadatus in hac Synodo, centum libris argenti pacatur cum praefato Stephano Epiſcopo, etc.* Adde Balricum Nouiom. lib. 1. c. 65. l. 2. . 1. REVADIARE, REWADIARE, REGVADIARE, eadem qua rius notione, *Vadium dare pro re* ...uis. Chartae Parenſales form. 6. *Bannum wadiare*, in Lege Longob. b. 3. tit. 1. §. 43. *Debitum rewadiare*, in Edicto Piſt. cap. 22. *Debitum wadiare*, in Lege Longob. lib. . tit. 2. §. 11. *Rewadiare xenium*, apud Flodoardum lib. 3. Hiſtor. Rem. pag. mihi 560. In Gloſſ. Lindenbrog. *Rewadiare* eſt relaxare: unde hoc verbum adhibebant cum pignus liberabatur, ſoluebatur, vt monet Eccardus in Notis ad Leg. Sal. p. 173. Id tamen raro factum fuiſſe ex locis a Cangio laudatis colligitur. VADIVM, Poena, mulcta pecuniaria. Charta Balduini Comit. Flandr. ann. 1116. apud Miraeum to. 2. p. 1154. col. 1. *Vadium etiam, ſi pro qualibet forisfactura acceperis ab aliquo, non alibi quam infra curtim S. Amandi commendabit.* VADIVM, pro Vadum, Gall. *Gué*, quomodo *Vadum*, pro *Vadium*, Pignus, aliquando occurrit. Regeſt. feud. Campaniae fol. 82. vo.

VADVM. (1) Charta ann. 1268. ex Tabulario vrbis Ambianenſis: *Nobis conceſſerunt pro vtilitate domus noſtrae facienda, vt nos Vadum, quod ſubtus clauſum noſtrum, per quod vaccae ciuium Ambian. a paſcuis, etc.* Vbi Charta Gallica vertit, *Wez.* Alia an. 1344. ex Tabulario S. Quintini in inſula fol. 35. etc. *Et auoir Wez et puiſoirs eſdites yauës.* Priuilegium Garſiae I. Reg. inter Conc. Hiſp. to. 3. p. 170. *His quoque terminis circumdatur ab Oriente, ſtrata de Vado Regis in Piſtorica vſque ad Vado de Perales.* Alia notione, nempe pro *Vadium*, vide in hac voce. WADVM, eadem notione. Praeceptum Widonis Imp. an. 892. apud Murator. to. 2. p. 416. IX. (2) † VADVM MOLERE, purgamentum ex re quauis molita ſ. obtrita. Stat. Taurin. a. 1360.

VAE ſubſtantiue vſurpatur in Statutis Canonic. Regul. apud R. Duellium to. 1. Miſcell. p. 98.

Clauſtrales ſibi nil teneant ſine velle ſcituue
Praelati, vitare ſi velint perpetuum Vae.

VAECORDIA. V. infra *Vecordia*.

VAENALICIARIVS, σωματέμπορος, in Gloſſ. Lat. Gr. pro Venalicius. V. Salmaſ. ad Plin. p. 273.

VAENALIS, f. publicus. V. *Balneum vaenale*.

VAENARE, Venundare, vendere. Statuta Canon. Regul. apud R. Duellium to. 1. Miſcell. p. 96.

VAERIA, idem quod *Viaria*, Gall. *Voirie*. Legendum fortean *Voeria*. V. in *Viarius*. Charta an. 1269. ex Tabul. S. Albini Andegav. V. *Vaieria*.

† VAEVENIRE, tanquam malum evenire, in Ch. a. 1366.

VAFRAMENTVM, Aſtutia, calliditas. Gloſſ. Lat. Gr. *Vaframentum*, κερδοσύνη. Bernardus Theſaur. de Acquiſit. T. S. apud Murator. to. 7. col. 773.

VAFRITAS, eadem notione, Aſtutia Chronic. Taruiſ. apud eumd. Murator. to. 19. col. 763. ***Dubitantes ab illorum manibus euadere non poſſe, Vafritate hac vſi ſunt, etc.***

VAGA. V. *Vanga*.

VAGABVNDVS, Erro, Gall. ***Vagabond***, *Vagabundus*, ἀνειμένος, in Gloſſ. Lat. Graec. Vocabul. vtriuſque Iuris: ***Vagabundus, eſt qui non habet domicilium, ſed hodie hic, et cras alibi.*** Apparatus bellicus Caroli VIII. Reg. in Ital. apud Marten. Itin. Litter. p. 380. V. *Vagus*. VAGABVNDIA, Vagatio. Statuta Collegii Narbon. an. 1379. apud Lobinell. to. 5. Hiſt. Pariſ. p. 668. col. 2.

VAGALICANA EXTENSIVA, Genus ſcripturae. V. in *Scripturc.*

VAGANTES, pro Vacantes. Concilium Wormacienſe an. 868. c. 62.

VAGATIO, Libera ſuper fluuium diſcurrendi poteſtas abſque vlla praeſtatione exſoluenda. Charta Sigeberti Reg. an. 651. apud Marten. tom. 2. Ampl. Collect. col. 8. ***Et portum illum qui dicitur Sellis, immoque et Vagatio ſuper fluuium Ligeris, etc. Vagationes ſiluaticae cum canibus***, in lib. 5. Capitul. c. 2. V. Baluzii notas ad Agobardum p. 82. & Petrum Bleſenſem Epiſt. 56. & 61.

† VAGAVTVS, fuſtis ſpecies, in Stat. crim. Cumanae.

VAGERASSIN, σποράδην, in Gloſſ. Lat. Graec. Sed leg. *Vage*, ***ſparſim.***

† VAGERIA, aquagium, aquae ductus, in Ch. a. 1201.

VAGEZARE, ab Ital. *Vagheggiare*, Oculis verbiſque alicui blandiri. Chron. Mutin. apud Murator. to. 11. col. 117.

VAGIARE, Pecus, (vagum ſeu oberrans) ob damna abigere. *Vagiator*, qui detinet abacta pecora, in Iure Hungarico.

VAGINA HABITATIONIS, D[...] mus, habitatio. Geſta Norma[...] apud Ducheſn. p. 32. VAGI[...] NATIVI INCOLATVS, Pa[...] natiuum ſolum, apud Andream Fl[...] riac. lib. 1. Miracul. S. Benedicti [...] Cod. MS. Vaticano.

VAGINARE, *Vaginas parare*, in Ga[...] ma. Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm[...] *Vaginare, Faire gayne*, *Vagin*[...] *Gaynier.*

† VAGINARIVS, vaginarum arti[...] in Ch. a. 1227.

VAGINATVS, e Vagina educt[...] nempe enſis. Gall. *Deſgaigné*. [...] Lat. MS. Reg. Cod. 1013. *Vag*[...] ***theca gladii.*** *Vaginatus*, exga[...] Ita etiam apud Iſidorum & Pap[...] Primam nihilominus perniſſe [...] bam primumque ſcriptum [...] ***Euaginatus, ex vagina extractus***, [...] tat Graeuius: niſi forraſſe le[...] dum ſit *Vagulatus*, exagitatu[...] XII. Tabul. Legibus. V. [...] *Vagulatio.* Vt vt eſt *Vag*[...] ſenſu oppoſito pro vagina [...] occurrit in Statutis Eccl. Ane[...] apud Marten. to. 4. Anecd. col. [...] ***Nullus praedictorum de caete[...] deat portare gladium ſuper ve[...] periorem Vaginatum argenti [...]***

VAGINELLA. ***Faba ſiliqua***, Ma[...] Siluatico.

VAGIPALARE. Leges Henri[...] Regis Angl. c. 83. ***Si quis [...] ſtem ſuum incidat, vel Vagipal[...] vel alium, qui juſte requiſitus [...] per omnia denegauerit.*** *Vag*[...] citur c. 58. & 82.

† VAGISARE, VAGIZARE, [...] templari, ab Ital. ***vagheggiare*** [...] leta in Sermon.

VAGITARE, Vagari, diſcurrere [...] dorus Pacenſ. Epiſc. in Chr[...] aera 739.

VAGITARI. Gloſſ. Iſid. ***Vagi[...] violenter flet.*** Graeuius emenda[...] ***gitat, a vagio, vagito.***

VAGITVS, pro *Vagatus*, Diſc[...] vagatio. Litterae Edwardi II. [...] Angl. ann. 1319. apud Rymer. [...] p. 789. V. *Vagoſitas.*

VAGIVM, vt ***Vadium.*** V. in [...] voce.

Digitized by Google

ɩGIVVS, Deſertus, incultus. Charta an. 1115. apud Murator. delle Antic. Eſtenſi p. 318. V. *Vacantes* & *Vacuus*.

GNA, Lagena, vas vinarium. Gloſſ. Lat. Gr. *Vagna*, *vogae*, *cuppa*, Βῦτρος. V. *Galo*.

GOSITAS, Diſcurſus, vagatio, huc lluc itio. Arnonis Scutum Canon. ɩpud R. Duellium to. 1. Miſcell.). 30. V. *Vagitus*.

GVLATVS. V. ſupra *Vaginatus*.

GVLVS, Vagans. Gualuaneus 'lamma apud Murator. to. 12. col. 023.

GVRRIRE, *Per otium vacare*, ſeu agari, in Gloſſ. Arabico-Lat. Gloſſ. Iſid. *Vagurrit*, *per otium vacatur*.

GVS, Seruus fugitiuus, nequam, ambuco. Decreta Calomani Regis lungariae lib. 1. *Si Rex aliquem 'agum ſeruum alicui donauerit*, etc. Ιο: *Quicumque abſque licentia Reis Vagum tenuerit*, *etc.* . . . *Cum uis vagum apprehenſum tenuerit*, *a omino ejus primo exigatur.* In Lee Wiſigoth. lib. 2. tit. 4. §. 9. ſeri fugitiui *a dominorum jure inlicite agari* dicuntur: *In fuga vagare*, Lege Longob. l. 1. tit. 25. §. 22. *'agans homo*, in Legibus Henrici I. egis Angl. c. 82. V. Traditiones uldenſes l. 2. tradit. 38. Codicem heod. tit. *Si Vagum petatur mancipium*, ibi Iacobum Gothofredum, ſupra *Vagabundus*.

AIARIVS, qui pelles, quas *Vares* ocabant, parat vel vendit, Ital. *'ajajo*. Stat. ant. Florent.

CELLA, vt *Vaiſſela*. V. in hac oce.

ERIA, vt ſupra *Vaeria*, Iuriſdi. o *Viarii*, vulgo *Viaria*, Gall. *oirie*. Terrarium Montisfortis fol. . apud D. Bruſſel tom. 2. de Vſu id. p. 738. *Hylarius de Frometlla*. V. *Viarius*.

ERVS. Statuta datiaria Riperiae p. 12. fol. 5. vo. *De quolibet penſe iierorum laboratorum*, *ſoldi decem*. *Vares*.

LDA, an idem quod *Waiſda*? V. *Guaiſdium*. Polyptychus Fiſcam. . 1235. *Quando ruſticus facit Vaildam in terra vilanagii*, ... *reddit de qualibet acra vnum ſexterium.* Rurſum: *Et ſi Vailda facta fuerit in terra vauaſſoriae*, *reddit tertium decimum denarium de valore Vaildae*.

VAILLENTIA, Valor, pretium, Gall. *Valeur*. *Ad Vaillentiam ſexaginta librarum*, in Charta ann. 1232. apud Stephanot. to. 3. Antiquit. Bened. Pictav. MSS. p. 798. V. *Valentia* 2.

† VAINA, menſurae annonariae ſpecies, in Ch. a. 1187.

VAIRVS. V. infra in *Vares*.

† VAISCHA, VAYCHIA, VAISHA, arboris minutioris ſpecies, f. dumus, in Ch. a. 1332.

VAISELLVM, Vas quoduis. Chartul. S. Petri de Domina fol. 86. vo.

† VAISSA, vacca, in Ch. a. 1368.

VAISSELA, VAISSELLA, Vaſa, ſupellex, a Gall. *Vaiſſelle*. Teſtam. Petri de Crozo Card. Archiep. Arelat. an. 1388. V. *Vaſſella* & *Veſſella*. VAICELLA, eadem notione. Teſtam. Oliuarii de Pennart Archiep. Aquenſ. an. 1481. inter Inſtrum. to. 1. Gall. Chriſt. nouae edit. p. 70. col. 2. VAIXELLA, Pari ſignificatu, in Charta an. 1420. ex Tabular. Angeriac. VAISSELLAMENTVM, eodem intellectu. Teſtam. Adalaſiae an. 1293. to. 1. Hiſtor. Dalph. p. 197. col. 2. V. in *Veſſella*. VAIXALLAMENTA, eodem ſenſu. Teſtament. Guiſchardi de Bellijoco ann. 1331. ex Tabular. Villae-Franchae. VAISSILOMENTVM, perperam pro *Vaiſſellamentum*, in Teſtam. Odonis de Roſſilione an. 1298. apud Marten. to. 1. Anecdot. col. 1306.

† VAIVS. (1) Pannus aureus, apud Murat. t. 5. Antiq. p. 302. (2) Pellis pontica. V. in *Vares*.

VAIVODA, VOYVODA, Dalmatis, Croatis, & Hungaris, eſt exercitus ductor; hodie vero promiſcue pro quolibet exercitus vel ordinum ductore accipitur, vt apud Italos Capitaneus, vt Auctor eſt Io. Lucius lib. 6. de Reg. Dalmat. c. 1. Ioannes Leunclauius in Pandecte Turcico

Digitized by Google

cico n. 71. *Vainodas* Bulgaris tribuit Theophanes an. 24. & 33. Conſtantini Copronymi, & ex eo Hiſt. Miſcella p. 700. ſiquidem βοϊλάδαι idem ſint cum iis, quos βεοβόδες vocant Conſtantinus Porphyrog. de Adminiſtr. Imperio c. 38. Βοηβόδας Ducas c. 19. V. Ioannem Seldenum in Titulis honorariis part. 2. c. 2. n. 3. *Vainoda* vel *Voinoda* vox Illyricorum eſt, vt vult Carolus de Aquino ad vocem *Bani*, notans ductorem pugnae, compoſita a nomine *Voj* vel *Boj*, pugna, & verbo *Vodit*, ducere. V. *Voiavoda*.

VAIVVS, res derelicta, in Conſuetud. Normann. V. *Gaivus*.

VAIXALLAMENTA, VAIXELLA. V. *Vaiſſela*.

VAL. (1) Color cineritius, in Gloſſ. Teuton. Schilteri ex Procop. lib. 1. (2) † VAL, VALL, VALLVM, jus domini in bona hominum *manus mortuae* ſine prole defunctorum, a Germ. Fall, Todfall, Hiſt. S. Emmer. Ratisb. p. 146.

VALANIA, ab Ital. vt videtur, *Balane*, Gallice *ſorte de Chataignes*, Balanus. Statuta datiaria Riperiae cap. 12. fol 4. *De qualibet ſoma Valaniae de penſibus viginti pro introitu vel exitu ſoldi ſex.*

VALARGIVM, Annonae ſpecies. Inventar. ann. 1476. ex Tabul. Flamar. *Item plus duas carterias ſpeutonis et Valargii.* V. *Balargus*.

VALATVM, Foſſa. V. *Vallatum*.

VALBIRE, & VALBVCIRE, pro Balbire & Balbutire, in Gl. Lat. Gr. *Valbio*, *Valbucio*. Ψελλίζω.

VALCATORIVM, Molendinum. Charta Ludouici II. Imper. an. 875. apud Vghellum tom. 6. Ital. Sacr. p. 1309. *Cum poſſeſſionibus et juribus, . . . aquarum decurſionibus, piſcationibus, Valcatoriis, rupibus, ſilvis, etc.* Alia an. 962. apud eumdem to. 1. part. 2. p. 49. *Exhibens etiam . . . liberam licentiam conſtruendi molendina et Valcatoria vbicunque voluerint per totam Comitatum ſuum.* Ex his emendandum videtur Chronicon Piſanum, editum ab eodem Vghello, ſub an. 1158. *Omnia balatoria juxta* [...] *num deſtructa ſunt.* Legendum e[...] *Balcatoria.* *Valcatorii* nomine [...] lendinum ſignificari ex allatis h[...] certo colligitur: imo a molend[...] diſtinguendum eſſe ſuadere vide[...] Charta an. 962. jam laudata; q[...] D. Bruſſel monuit in Tract. de [...] feud. to. 1. p. 43. vnde cum [...] aut aggerem eſſe facile credide[...] aut *excluſam*, locum ſcilicet via [...] cluduntur aquae, aut denique [...] gnum quo aquae continentur [...] pretabor. V. infra *Varcatura*.

VALCELLA, f diminut. a *Va*[...] V. in hac voce. Tabularium Aq[...] nenſe fol. 46. *Dederunt* [...] *cellam Dodonis quam tenebant* [...] *cleſia de Hanoncurt.*

VALCHERIA, f. Idem quod [...] *Valcatorium.* Regeſt. Camp[...] ann. 1256. fol. 26. apud D. Br[...] to. 1. de Vſu feud. p. 43 *Dom*[...] *Ioannes de Floriaco. Eſt hom*[...] *domini Campaniae . . . . de* [...] *juſtitia vſque ad pilerum vltra F*[...] *riam Secanae.*

VALDENSES, dicti quidam Hae[...] ci, a primo eorum auctore [...] *Valdo*, ciue Lugdunenſi praec[...] qui ſub peculiari paupertatis [...] feſſione haereſes complures do[...] ſub an. 1160. vnde ejus ſectat[...] dicti etiam *Pauperes de Lug*[...] aliiſque ſubinde nominibus app[...] ti, quas peculiari commentario [...] plexus eſt Gretzerus ad Scrip[...] contra eamdem haereſim ab eo e[...] ann. 1613. Monachus Vallis S[...] in Hiſtor. Albigenſium c. 2 *Er*[...] *praeterea alii haeretici, qui Va*[...] *ſes dicebantur, a quodam, Va*[...] *nomine Lugdunenſi, etc.* Walde[...] nuncupantur ab Alphonſo de C[...] ſtro lib. 4. contra haer. inter C[...] Hiſp. to. 3. pag. 680. et in Sen[...] Aſtenſ. fol. 2. VALDESIA d[...] apud Limborch. Hiſt. Inquiſit. T[...] loſ. p. 230.

VALDESTOLVM, Sella plicatilis. [...] cus eſt in *Cliothedrum.* V. *Fa*[...] *ſtorium.*

VALECTOR. V. in *Valere*.

VALECTVS. V. infra in *Valeti*.

LEDICERE, VALEDICTVS, cui *Vale* dicitur, S. Gerardus Abb. Sylvae Major. in Vita S. Adalardi c. 5.

VALEFACERE, eadem notione, in Synodico aduerſus tragoediam Irenaei c. 41. Idalius Barcinon. in Epiſt. ad Iulian. Tolet.

VALEDO, Valor, pretium. Charta Manaſſis Epiſc. Aurel. an. 1163. ex Chartul. Miciacenſi. V. *Valentia* 2.

VALEFACERE, Salutare. V. in *Valedicere.*

VALEIA, Vallis, Gall. *Vallée.* Tabul. Majoris Monaſt. V. infra *Vallea.*

VALENBRVNVS, Panni ſpecies. V. *Galabrunus.*

VALENDRANVM, pro *Balendranum*, Palli ſ. tunicae ſpecies, in Ch. a. 1360. V. *Balandrana.*

VALENS. (1) Valor, pretium. Tabularium Bellilocenſe in Lemouicib. c. 175. *Et accepi a vobis pretium, iuxta quod inter nos bene complacuit, et aptificatum fuit, hoc eſt, tam in Valente; quam in argento ſolidos mille.* Charta apud Madox in Formul. Anglic. p. 253. *Quod ſi praedictam terram eis warentizare non poterimus, mutuum ad Valens in excambio fratrum, eis dabimus.* (2) Magnanimus, fortis, Gall. *Vaillant.* Wippo de Vita Chunradi Salici an. 1028. *Et quidam bene Valens vir Chunradus . . . . cum aliis interfectus eſt.* V. *Valoroſus.* (3) Gratus, magnae auctoritatis. Concil. Pisanum an. 1409. apud Acher to. 6. Spicil. pag. 300. (4) † Monetae ſpecies, Gall. *Vaillans*, in Lit. remiſſ. a. 1364.

VALENSA, juuamen, auxilium in Ch. Luſitan. a. 1231.

VALENTIA. (1) *Virtus*; ῥώμη, δύναμις, in Gloſſ. Gr. Lat. Alibi: σθένος, *Valentia*, *robur*. Gloſſ. Lat. MS. *Valentia*, *fortitudo*, *firmitas*, *robur.* Vox Latinis Scriptoribus nota. Macrobius Comment. lib. 2. c. 14. *Vt medicus, vt exercitator corporum, ſanitatem vel Valentiam, alter aegris, hic luctatoribus praeſtat.* (2) VALENTIAM FACERE idem quod infra *Valere*, iuuare, auxilio eſſe, in Ch. a. 1239.

Haec quippe formula eſt qua vaſſalli dominis ſuis in clientelari profeſſione auxilia conſueta jurabant. Charta an. 1197. in Append. ad Marcam Hiſp. col. 1387. *Promitto vobis et eccleſiae Arulenſi fidelitatem, et Valentiam, et adjutorium per bonam fidem de membris veſtris et honore veſtro et de auere.* Paulo ante legitur: *Quod erimus vobis adjutores boni et fideles defenſores contra omnes homines et feminas.* (3) Valor, pretium, in Conſuet. Aquenſi tit. 9. art. 40. Charta Innocentii II. PP. ex Chartular. Epiſc. Pariſ. fol. 35. *Ipſe* (Abbas) *parrochianorum puniuit exceſſus in Valentia ferculorum.* V. *Vaillentia.*

VALENTINI ſeu VALENTINIANI, Haeretici a Valentino quodam Aegyptio ſic dicti, fabulis & Iudaeorum pariter & Platonicorum doctrina confectis celebres: aduerſarios celebriores habuerunt S. Irenaeum, S. Iuſtinum Mart. Tertullianum aliosque. Horum deliramenta videre licet apud laudatos Patres.

VALENTIVS, Magis. Charta an. 1069. ex Tabul. S. Victoris Maſſil.

VALERE, Iuuare, auxilio eſſe. Hominium factum a Raymundo Principe Arauſionenſi Epiſcopo Tricaſtinenſi an. 1274. *Et ſi dictus nobilis Raimundus de Bauxio, vel ejus ſucceſſores . . . nollent, vel non poſſent dictum Epiſcopum ſeu ſuos ſucceſſores juuare, ſeu eis Valere de placito, ſeu de guerra.* V. *Valentia* 1. Hinc VALITOR, qui Froiſſ[illegible] vulgo *Aidant*, Coadjutor. *Valedor*, in Conſuetud. Catalaniae MSS. & to. 13. Spicilegii Acheriani pag. 315. Charta Raymundi Comit. Toloſani an. 1242. VALECTOR, eadem notione. Litterae Edwardi I. Reg. Angl. an. 1295. apud Rymer. to. 2. p. 690.

VALERIANI, Nummi ab Imperatore Valeriano cuſi, de quibus Trebellius Pollio in Claudio c. 17.

VALERIVM. V. infra in *Volerium.*

VALESIA, vt *Valiſia.* V. in hac voce.

VALESIANI & VALESII, Haeretici conjugium atque liberorum procreationem abhorrentes: vnde ſeipſos alioſque etiam inuitos caſtrabant, aſſerentes ſolos exſectos ſalvari poſſe. Horum parens fuit quidam Valens Arabs quem alii circa annum Chriſti 198. alii 240. vixiſſe tradunt. V. Epiphanium Haer. 58.

VALESTRIA. V. infra *Valleſtria*.

VALETI, VALECTI, appellati vulgo magnatum filii, qui necdum *militare* cingulum erant conſecuti. Nam vt *Vaſſalli* iidem qui poſtmodum *Milites*, quod in hac voce docemus; ita vaſſallorum filii *Vaſſeleti* dicti, vt & *Domicelli*, reſpectu parentum, qui *Domini* nude compellabantur, vnde poſtmodum formata vox *Vasletus*; deinde *Valetus*, vti recte obſeruatum a Pithoeo in Conſuetud. Trecenſ. Quod praeterea firmant Scriptores aliquot a Cangio laudati in Notis ad Vilharduinum pag. 274. apud quos *Vasletus* ſcribitur; vti etiam in Charta anni 1204. poſt Ordericum Vitalem edita p. 1058. *De Militibus et Vasletis de terra Comitis Roberti, etc.* In alia apud Spelmannum in hac voce: *Thomas filius dicti Radulphi* (Militis) *Vasletus in cuſtodia Regis, qui ſimiliter morabatur in ſeruitio Regis cum fratribus ſuis.* Nobilium autem ſeu militum, atque adeo Procerum ac Principum filios, qui nondum militarem ordinem erant adepti, generatim *Valetos* appellatos in Notis ad Willharduinum dictum eſt, qui Imperatoris Conſtantinopolitani filium hac nomenclatura donat. Eadem perinde nomenclatura donantur magnatum filii ab Anglicis Scriptoribus. Capitula Placitorum Coronae Regis Angl. apud Rogerum Houedenum p. 783. *De dominabus, et de Valectis et puellis, quae ſunt vel eſſe debent in donatione Domini Regis, et de valentiis terrarum ſuarum, et ſi quis eorum vel earum ſit maritatus, et inquiratur cui, per quem, et a quo tempore.* Bracton. lib. 3. Tract. de Corona cap. 1. §. 3. *De Valectis et puellis, qui ſunt et eſſe debent in cuſtodia Domini Regis.* Infra: *De Vicecomitibus et Balliv[is], qui ceperunt redemptionem de Valectis integrum feodum militis tenentibus.* Adde Fletam lib. 1. cap. [..] §. 94. Vbi *Valecti* ſunt militum filii. VALETVS dictus qui [..] liberis erat. Exordium Monaſt. S. Martini Tornac. inter Inſtrum. [..] Gall. Chriſt. nouae edit. col. [..]

VALETVS LEGVM, qui in eo g[ra]du eſt, vt videtur, vt ad Doct[ora]tum aſpirare poſſit. Charta [..] 1292. apud Lobinell. to. 2. Hiſt. Britan. col. 336. *Raginardus [..] Monaſterio legum Valletus.* V[..] ſim vero ſic pariter appellati, [..] *Scutiferos* dicimus. Homagia [..] ſtri-noui apud D. Bruſſel to. 1. [..] Vſu feud. p. 122. *Iocelinus [..] vini Valetus. Fecit homagium [..] um ſine achaptamento.* *Valetos* [..] tem ſeſe appellitaſſe ipſos Scut[ife]ros, declarant complures Chartae deſcriptae a Ducheſnio in Hiſt. Pleſſiaca. VALETVS MERCA[TO]RVM, Inſtitor, Gall. *Facteur*. [Lit]terae Philippi Pulcri Regis Fr[anc.] ann. 1309. tom. 2. Ordinat. [..] 160. VALETVS, Tiro, oper[arius] mercenarius, Gall. *Apprentif*, *Compagnon*. Statuta Caroli V. [..] Franc. pro Tonſoribus an. 1[..] tom. 5. Ordinat. pag. 441. [..] VAYLETVS, Armiger. Conſtitutio Petri Rutheneuſis Epiſcopi Le[g.] Apoſt. pro Eccleſiis Cypris [..] 1313. c. 8. *Nec coronam [..] vt Miles laicus, ſeu Vayletus [..] deferat.* De Valetis conſule Sel[de]num de Titulis Honorariis 2. [..] cap. 5. §. 47. VALLETVS, [VA]LECTVS, Famulus, Gall. *Va[let]* hodierna notione. Charta Phil[ippi] Pulcri Reg. Franc. an. 1302. [..] Meneſter. Hiſt. Lugdun. pag. [..] VAYLETVS, eodem ſenſu, in [Con]ſtam. Roberti III. Comit. C[lari]mont. an. 1302. apud Baluz. tom. [..] Hiſt. Aruern. p. 307.

VALETRO, in Gloſſario Lat. MS. [..] & apud Papiam, *Glutto*. Io. de [Ia]nua: *Valetro, i. gluto, quia [..] multum in leccacitate.* Gloſſ. [..]

Digitized by Google

Gall. Sangerman. *Valetre, Lecheur, Glouton.*

ALETTVS, VALETVS. V. in *Valeti.*

ALETVDINARIVM, quod alias in monaſteriis *Infirmaria* dicitur. Gloſſ. Lat. Gr. *Valetudinarium*, ὑγιαςήριον, διαιτητήριον. Vgutio: *Valetudinarium, domus, in qua morantur infirmi.* Vox Senecae, Columellae, & aliis nota. Vita S. Auſtrebertae Virgin. c. 3. de Moniali: *In ſtragulo, ... ad Valetudinarium deportauerunt.* In Miraculis ejuſdem n. 1. *Cellula infirmarum* dicitur.

ALETVDO, VALITVDO. (1) Facultas, poteſtas. Vita S. Iſidori Hiſpalenſis Epiſc. num. 18. *Qui quanto honore et reuerentia a Romano Antiſtite et Cardinalibus fuerit receptus, non eſt noſtrae differere Valetudinis.* V. Anon. in Mirac. S. Vrſmari per Flandr. (2) Robur, virtus, auctoritas. Lambertus Ardenſis apud Ludewig. tom. 8. Reliq. MSS. pagin. 603. (3) † Valor, pretium, in Ch. a. 1175.

ALEXIVS, Hippopera, Gall. *Valiſe.* Conuentiones ciuitatis Saonae an. 1526. *Item pro qualibet ſalmata . . . . . dobletorum ac Valexiorum, cerarum, piperum, etc.* V. *Valiſia.*

ALGIA, VALGIARE. V. *Valgium.*

ALGIS, *Foras verſis, tumentibus.* Gloſſ. Iſid. Male, vti monet Graevius; *Valgi* ſunt qui crura habent inferius verſa, quibus opponuntur vari. V. Salmaſ. in Plinium pag. 603. edit. Traject.

ALGIVM, in Gloſſ. Latin. Graec. ςρεβλόν. Gloſſ. Graec. Lat. ςρεβλὸν ἐπὶ ξύλȣ, *aurnum*, *vncum*. Hugo Pariſienſis de Inſtit. Nouitiorum: *Sunt praeterea mille laruae, mille ſubſannationes, et corrugationes narium, mille Valgia et contorſiones labiorum, quae pulchritudinem faciei et decorem diſciplinae deformant.* VALGIA, *pro Retorſione labiorum quam facimus quando deridemus aliquem*, in Gloſſ. Biblicis MSS. Anonymi ex Bibl. Reg. Hinc VALGIARE, VALGIRE, *Labia habere extrorſum prominentia*, ex Gemma apud Voſſium de Vitiis ſerm. lib. 4. cap. 29.

VALGVSTVS, *Fuſtis vncus*, male lectum apud Iſidorum lib. 14. c. 9. pro *Valli, fuſtes ſunt quibus vallum munitur.*

† VALIACIO, vtilitas commodum, in Chartular. Bitur.

VALIDARE. (1) Validum reddere, Gall. *Valider.* Areſtum Parlamenti ann. 1394. apud Meneſter. Hiſt. Lugdun. p. 79. col. 2. (2) Munire, Gall. *Fortifier.* Ripalta in Annal. Placent. apud Murator. to. 20. col. 872.

† VALIDE, valde, multum. Conſuet. Burdeg.

VALIDITAS, Valor, pretium, Gall. *Valeur.* Teſtam. S. Gennadii Epiſcopi Aſturic. inter Conc. Hiſp. to. 3. p. 173. V. *Valentia* 2. & *Valutare.*

† VALIDVS, legitimus, admittendus. t. 2. Cod. Ital. diplom. p. 1550.

VALIMENTVM, vt *Validitas*, ab Italico *Valimento*, eodem ſenſu. Chronicon Parmenſe ad an. 1281. apud Murator. tom. 9. col. 795.

VALIS, Planus, Gall. *Plat.* Guido de Vigeuano, de modo expugnandi T. S.

VALISIA, Hippopera, Ital. *Valigia*, Gall. *Valiſe*, Germ. Felleiſen. Epiſt. Gregorii XII. PP. an. 1407. apud Marten. tom. 7. Ampl. Collect. col. 738. V. *Vallegias.* VALIXIA, eodem ſignificatu. Chron. Fſtenſe apud Murator. to. 15. col. 400. VALESIA, Pari intellectu. Litterae Richardi II. Reg. Angl. an. 1298. apud Rymer. tom. 8. pag. 51. VALISARIVS, qui *valiſias* portat, vel eas curat. Acta SS. tom. 4. Maii pag. 468. de Coronatione Bonifacii VIII.

VALITARE, Valere. *Valitant, valent*, in Gloſſ. Iſidori.

VALITOR. V. *Valere.*

VALITVDO. (1) V. *Valetudo.* (2) † Animi firmitas, ſtrenuitas, in Ch. a. 1401. (3) † Vis, violentia, in Annal. Victor. Mſ. (4) † Infirmitas, morbus, to. 10. Collect. Hiſt. Franc. p. 471.

Digitized by Google

VALLADA. Iohan. de Bazano in Chron. Mutin. apud Murator. to. 15. col. 596. *Pedites dictorum dominorum Vicariorum communis Mutinae iuerunt in diſtrictum Bononiae, ... diſrobantes ibi beſtias, Valladas, et veſtes, et res alias in maxima quantitate.* ✝ Res quaeuis in faſcem collecta, ſarcinarum faſcis. V. in *Balla*.

VALLADERIVS, Foſſor, cui foſſatorum cura incumbit, qui foſſis fodiendis vel reparandis inuigilat, ſic dictus a *Vallatum*. V. in hac voce. Charta an. 1471. ex Schedis Praeſ. *de Mazaugues*.

VALLAGIA. Vita S. Geraldi Abbatis Grandis-ſiluae num. 4. *A mento denique vſque ad verticem, non ferri; ſed quae grauior erat, infirmitatis ligatus Vallagia, nuſquam caput, niſi cum totius corporis circumferre valebat machina.* Vbi *Vallagiam* ſepimentum quidam interpretantur.

VALLAMEN, vt *Vallatum* infra. Gualuaneus Flamma apud Murator. tom. 12. col. 1019.

VALLAMENTA, Conditiones, quibus pactio aliqua *vallatur*, vnde vocis origo. Charta ann. 1870. apud Meneſter. Hiſt. Lugdun. p. 6.

✝ VALLANIA, caſtanea, nucis ſpecies, balanus, ap. Murat. t. 2. Antiq. Ital. p. 32.

VALLARE. (1) Obſidere. Charta Caſimiri Reg. Polon. an. 1335. apud Ludewig. tom. 5. Reliq. MSS. pag. 508. (2) VALLARE CASTRVM, Militibus ad defendendum munire. Hiſt. Glabri Rodulphi apud Ducheſn. to. 4. pag. 19. (3) VALLARE, VALLATIO, Saltare, Saltatio. V. ſupra in *Balare*. (4) Pro *Vannare*, Ventilare, Gall. *Vanner*. Statuta Vercell. lib. 3. fol. 73. (5) ✝ Firmare, ſtabilire, in Ch. a. 1392.

VALLATA, vt mox *Vallatum*. Charta an. 1343. to. 2. Hiſt. Dalph. pag. 470. col. 1.

VALLATORIVM, Projectum. Charta an. 1178. apud Vghellum tom. 7. pag. 410.

VALLATVM, VALLATVS, Foſſatum, vel locus vallo ſeptus. Charta an. 1193. inter Inſtr. tom. 1. Gall. Chriſt. nouae edit. pag. 79. col. 1. *Et tangit muros ciuitatis et Vallatum.* Pactum inter Iacobum Aragon. Reg. et Berengarium Magalon. Epiſc. an. 1272. *Vſque ad viam quae eſt juxta dogam Vallati Montis-peſulani.* VALATVM, eadem notione, Prouincialibus etiam hodie *Valat*. Charta ann. 1490. ex Schedis Praeſ. *de Mazaugues*. V. *Vallum*.

VALLECTVS. V. ſupra in *Valeti*.

VALLEGIAS. Aelfricus in Gloſſ. vbi de Veſtimentis: *Vallegias*, ... *negar*. Italis *Valigia*, Gallis, *Valiſe*, eſt Bulga, hippopera. V. *Valiſa*.

VALLEMACIA, Saltatio. V. *Ballare*.

VALLENSES, Nummi ſic dicti a valle Ioachimica. V. Schlegel. in Diſſert. de Nummis antiquis Gothanis, &c. pag. 19.

VALLESHERIA, Parentela interfecti, i. vnus ex parte patris, & alius ex parte matris, apud Wallenſes Anglicos: vox formata, vt *Engliſheria*, de qua nos alibi. Statutum Walliae an. Edw. 12. cap. 4. *Quod primae 4. villatae propinquiores loco vbi caſus homicidii, vel infortunii contigerit, veniant ad proximum Comitatum, vna cum inuentore, et Vallesheria, i. parentela hominis interfecti, et ibidem praeſentent factum feloniae, et caſum infortunii, &c.* Sed aliud ſonare videtur. WALLECHERIA, in Charta Anglica apud Spelmannum: *Dicunt, quod est in Walecheria, quae reddit de annuo redditu 3. lib. 12. den. ad feſtum S. Michaëlis. Item in tota Walecheria ſunt 4. homines, et quilibet eorum debet inuenire vnum hominem per 3. dies in qualibet ſeptimana a feſto S. Michaëlis vſque ad feſtum B. Petri ad vincula.* Significat, inquit Spelmannus, *Wallica pars*, vt videtur. Forte idem ſonat quod *Vacheria*, praedium certo vaccarum numero alendo idoneum. V. *Vaccaria*.

VALLESTRIA, Valles. Papias MS. *Valeſtria, agrorum, ſicut Campeſtria.* Edit. habet *valleſtria*. Fulcherius Carnot. lib. 3. Hiſt. Hieroſol. c. 59.

✝ VAL-

Digitized by Google

VALLETERIA, *valleti* conditio, in Areſt. a. 1296.

ALLETVS. V. ſupra in *Valeti*.

ALLEYA, Vallis, Gall. *Vallée*. Charta Fulconis Epiſc. Andegav. ann. 1337. in Tabul. S. Albini Andegav. V. *Valeia*.

VALLITELLVM, f. pro *Vallicellum*, valliculus, ap. Murat. t. 1. Antiq. Ital. p. 217.

ALLO. (1) Vallis, *Vallone* Italis, Gallis *Valon*. Charta ann. circ. 1063. ex Schedis Praeſ. *de Mazaugues*. VALLONVS, eodem intellectu. Charta Gaufridi de Signa dom. *de Neaulles* dioec. Tolon. an. 1285. VALLONCELLVS, Vallicu-lus, in Charta Roberti Comitis Montis Scabioſi an. 1068. & apud eumdem Vghellum tom. 7. pag. 196. Adde p. 361. (2) Vallus, ſtipes, palus, Ital. *Vallo*, eadem notione. Acta S. Procopii tom. 2. Iulii pag. 144.

ALLONCELLVS, VALLONVS. V. in *Vallo* 1.

ALLVM, VALLVS, vt *Vallatum*, foſſa, in Gaſp. Barthii Gloſſ. apud Ludewig. to. 3. Reliq. MSS. pag. 242. ex Raimundi Agilaei Hiſt. Palaeſt. *Vallum quod a monte deſcendens*, etc. V. *Vallo* 2.

ALNA, Perperam fortaſſis pro *Valiſa*, hippopera. Litterae Henrici V. Reg. Angl. an. 1413. apud Rymer. to. 9. pag. 48. *Cum equis, harneſiis, Valnis, manticis, bouges, robis, etc.* V. *Valiſia*.

ALNEARE, Vaſconum pronuntiatione pro Balneare. Inuentar. an. 1476. ex Tabul. Flamar. *Item plus vnam cubam pro Valneando mulieres.*

ALNVS, Φάλαγξ, Καράδρα, in Gloſſ. Lat. Gr. Sed legendum *Vallis*, Φάραγξ, ex Gloſſ. Gr. Lat. *Καράδρα, foſſa, vallis.*

VALO, ſarcina, faſciculus, Gall. *Balôt*. Formul. Mſ.

ALOR. (1) *Strenuitas, virtus bellica*, in Gaſp. Barthii Gloſſ. ex Hiſt. Palaeſt. Fulcherii Carnot. apud Ludewig. to. 3. Reliq. MSS. pag. 309. (2) † Quidquid emolumenti ex re aliqua percipitur, in Conſuet. Dombenſ. (3) † Valetudo, facultas, in Ch. a. 1184.

† VALORIVM, reditus, emolumentum, in Ch. a. 1092.

VALOROSVS. (1) Fortis, ſtrenuus. Gall. *Valereux*. Chron. Domin. de Grauina ap. Murator. tom. 12. col. 702. V. *Valens* 2. et *Valnus* 2. (2) † Magni pretii, in Ch. a. 1395.

VALOS, Panni genus. Inuentar. ann. 1476. ex Tabul. Flamar. *Item plus duas diſpleydes ſiue giponas ciriti* (cirici) *nigri vocati Valos.*

† VALSATVRA, ſepimentum e cratibus, quo locus vallatur. Comput. a. 1486.

† VALVA, reditus, emolumentum, Gall. ol. *Value*. Ch. a. 1235.

VALVARTE, Propugnaculum, Hiſpanis *Baluarte*, Gall. *Boulevart*, ex Germanico *Burg-wart*, quod burgum ſeruat, tuetur. Salanoua juſtitia Aragonum in Obſeruantiis, de Infantionibus: *Tamen ad conſtructionem, refactionem, ſuſtentationem, et reparationem portarum villae, vallatuum, ſiue Valuartium, et murorum tenentur.*

VALVASOR, VALVASORIA, VALVASINVS. V. *Vauaſores*.

VALVCA, Arena aurosa. V. *Balluca*.

VALVE. Arnoldus Lubecenſis lib. 6. cap. 6. *Nec defuit ibi* (apud Bohemos) *illud perditiſſimum hominum genus, qui Value dicuntur, crudelitates ſuas et nequitias exercentes, de quibus loqui non eſt aedificatio, ſed miſeria.* Et lib. 7. cap. 14. de Philippo Imp. *Contrahens ſecum auxilia peſſimorum, qui dicuntur Valve, cum innumera virtute baliſtarum, etc.*

VALVM. Index redituum Monaſt. S. Petri Corbeienſis: *Summarii qui minas et Vala hujuſmodi adueхunt, debent focatam.* V. *Vallo* 2.

VALVTARE, vox Italica, Aeſtimare Gall. *Eualuer*. Charta ann. 1546. apud Rymer. tom. 15. pag. 101. V. *Valentia* 2.

VALVVS. (1) *Aquae ductus, per quem decurrit; vel janua, vel modici muri ante portam.* Papias. De priori ſignificatu nihil ſuccurrit; alter *valvam* ſeu fores videtur ſpectare; tertius *Valuartum*, ſeu Gallicum *Boulevart*, de qua voce ſupra. (2) Fortis,

tis,

tis, ſtrenuus. Diarium belli Huſſit. apud Ludewig. tom. 6. Reliq. MSS. pag. 147. V. *Valeroſus*. (3) Villoſus, Gall. *Velu*. Locus eſt in *Bigera* V. ibi.

VAMBAL, Bambalio. V. *Bambalo*.

VAMMVM. Conc. Lillebonae ann. 1080. apud Marten. tom. 4. Anecd. col. 118. *Nulli licuit inimicum quaerendo, vel Vammum capiendo, vexillum vel loricam portare, vel cornu ſonare . . Nulli liceat in Normannia hauſare facere, vel incendium, vel raptum mulieris, vel Vammum capere, quin fieret inde clamor apud eum, qui clamorem inde habere debuit*. An Clarigatio? V. *Repraeſaliae*.

VAMPA, Flamma, ex Italico vocabulo, Danti & Petrarchae familiari. Inſcriptio in Conuentu Minorum Bononiae in Italia, apud Wadding. ann. 1340. num. 15.

Nam accenſa lampas fundit neceſſario Vampas.

VANA. (1) Tabulari in Prioratus de Paredo in Ducatu Burgundiae fol. 8. *Accepitque vnum equum, et 30. ſolid. et vnam Vanam, et vnum barahn*. Fol. 24., *Et pro hoc acceperunt 5. ſolid. et vnam Vanam*. Stragulum acu punctum, vt videtur, Gall. *Courtepointe*, Prouincialibus *Vano*. V. *Vanna* 1. (2) Bractea verſatilis, Gall. *Girouette*, ab Angl. *Vane*, eadem notione; quod a Saxon. *fana* deduci poteſt. Comput. ann. 1425. apud Kennett Antiquit. Ambroſd. p. 575. *Cum* 11. *ventilogiis, videlicet Vanys de tyn emptis de fabro de Cherlton ponendis ſuper vtrumque finem praedicti dormitorii*, v. *ſol.* 11. *den.*

VANACIARE, Delirare, deſipere, vana dicere, Ital. *Vannegiare*, Gall. *Rêver*. Acta S. Gerardi to. 1. Iun. p. 772. *Cum crederent quod Vanaciaret, nec quod tam longe ire poſſet, etc.* V. *Vaniare* & *Vanizare*.

VANAEPASTVRAE, Ius dicitur, quod tenentibus vel manſionariis alicujus tenementi, vel villae ſeu praedii competit, animalia ſua immittendi, paſcendi cauſa, in loca publica, prata, agros, ſilvas, et ſi[...] quae clauſa non ſunt, certis [...] temporibus; cum ſcilicet foenum [...] pratis, meſſes ab agris ablatae ſunt [...] vel in ſiluis, cum non *vetitae* [...] ac *defenſae*. Charta Simonis Duc[is] Lotharingiae an. 1076. apud H[...] rou. Vignerium: *Vanam quoque p[a]ſturam quibuslibet animalibus [...] per terram meam tranſeuntibus*, [...] *caetera vſualia neceſſaria*, etc. [...] *vana paſtura* agunt paſſim Conſ[ue]tudines Gallicae municipales [...] a Raguello indicatis. V. *Paſ[tu]ra* 1.

VANAGLORIARI, vox Italica. [...] ctare ſe, oſtentare. *Se Vanagl[ori]ando quod prope portum Ianuae [ve]nirent, etc.* in Annal. Genuen[...] cobi Auriae apud Murator. to. [...] col. 586. V. *Vanitare*. Hinc

VANAGLORIOSVS, Vir *vanam* [glo]*riam* aucupans, ex Italico *Vana*[glo]*rioſo*. Gloſſ. Lat. Graec. [...] *vanae gloriae*. Vtitur Michael S[co]tus de Phyſionomia cap. 71. 76. [...] 100. 101.

VANARE. (1) Vox fori, Vanum re[d]dere, Gall. *Annuler*, vt vide[tur]. Charta an. 1351. (2) Pro Van[nare] vanno purgare, *Vanner*. Sta[tuta] Humberti II. an. 1340. to. 2. Hiſt. Dalph. pag. 394.

VANASSORES, mendoſe p[ro] *Vavaſſores*, apud Miraeum tom. [...] pag. 191. col. 1. 2. pag. 192. col. 2. pag. 391. col. 1. & pag. [...] col. 2.

† VANATA, tempus quo frum[enta] aliaue grana vanno purgantur. [...] a. 1248.

VANATVRA, Purgamenta, quae [...] tritico ventilato remanent, Pic[...] *Hottons*. V. *Hauto*. Charta [...] 1258. ex Chartul. S. Vandreg. [...] pag. 1721. V. *Vaneia*.

VANCELLVS, pro *Valloncellus*, [...] liculus, ni fallor. V. in *Val[...]* Charta Raimundi Comit. Barc[...] an. 1016. in Append. ad Ma[rcam] Hiſpan. col. 997. *Et peruadit [...] in ipſos Vancellos de Romanian[...] inde vertit vſque ad mare*. V. *[...]chellus*.

VANDAGIA. V. *Wandagium*.

VANDALIENSES, Militum genus apud Anglos. Charta an. 1362. apud Rymer. to. 6. pag. 370. *Si contingat dom. Regem Caſtellae et Legionis, Alſonſum filium ſuum, aut ipſorum haeredes, hominibus ad arma, caſtellanis, ſagittariis, guietibus, Vandalienſibus, aut aliis indigere, etc.*

VANDILAGO. V. in *Andelangus.*

VANDOSITAS. V. *Bendoſitas.*

VANEIA, ipſa purgatio granorum, quae vanno fit. Charta an. 1222. ex Tabul. Corbeienſi. V. *Vanatura* & *Vannatio.*

VANELLA, († i. q. *Venella*, viculus, angiportus, via ſtrictior.) Charta ann. 1297 ex Tabul. Angeriac. *Quarum domorum una ſita eſt in Vanella quae eſt extra arbergamentum quod fuit Arnaldi Gobeti, per quam quidem Vanellam itur de minagio dictae villae verſus arbergamentum aux Torſiez.* Leg. forte *Venella*, via ſtrictior. V. *Venella* 1.

VANELLUS, Auis ſpecies, *Vanneau*, de qua Fridericus II. Imp. lib. de Venatione cap. 2. 11.

VANGA, Sarcula. Vgutio & Io. de Ianua: *Vanga, genus ſoſſorii, quia vagando fodit.* Gloſſae MSS. *Vanga, pala cum ferro.* Lexic. Lat. Gall. *Vanga*, *Beſche.* Italis *Vanga*, idem ſonat quod *Bipalium.* Olla patella:

> *Sarcula, metra, ligo, traha, tribula, Vanga, ſecuris.*

Ad calcem Codicis MS. not. 780. ex Bibl. Sangerm. legitur hoc diſtichum:

> *E manibus duris non me trahat incola ruris,*
> *Quorum ſunt juris traha, tribula, Vanga, ſecuris.*

VANGA interdum pro neſcio quo armorum genere accipitur. Gloſſ. Aelfrici: *Vanga, ſpada.* Vocabular. Anglo-Lat. an. 1440. *Spade, Vanga, ſoſſorium.* Pro eo nempe gladio, quod inſtar foſſorii erat; vel quod ruſtici ejuſmodi foſſoriis pro armis vti ſolerent. Geruaſius Dorobernenſis an. 1198. *Vnde factum eſt, vt ruſtici impetiti, Vangis et foſſoriis aſſueti, armis militaribus gloriarentur muniti.* Idem porro videtur VAGA, apud Anglos. Liber Anglicus inſcriptus *Iuſtice of peace* f. 77. v. *Scilicet gladiis, baculis, Vagis, ſalcaſtris, arcubus, et ſagittis, etc.* V. *Vougelus.*

VANGAMENTUM, Vindicta, vindicatio, vltio; ex Gallico *Vangement*, vel vt hodie obtinet, *Vengeance.* Charta Fundationis Capituli S. Martini Artonenſis in Aruernia an. 1048. apud Phil. Labbeum tom. 2. Biblioth. p. 754.

VANGARE. (1) *Vagari*, vt videtur. Memoriale Poteſtat. Regienſ. ad an. 1250. apud Murator. tom. 8. col. 1117. *Et Regini iverunt ad Noxem et combuſſerunt terram, et Vangaverunt vndique, et ceperunt multos homines et jumenta.* (2) Terram *Vanga* ſeu ligone verſare, vox Italica, Gall. *Bêcher.* Chron. Bergom. apud eumdem Murator. tom. 16. col. 875. Hinc

VANGATA, Ipſa actio terram ligone verſandi. Statuta Mutin. Rubr. 125. fol. 24. vo.

VANI, Pennae ſpecies in auibus, Italis *Vanni*, de qua ſic Fridericus II. lib. 1. de Arte venandi cap. 50. *Numerus itaque pennarum in vnaquaque ala eſt 26. quatuor magis propinquae corpori, quae dicuntur Corales, et poſtea 12. quae dicuntur Vani, firmiores et duriores coralibus, et alterius coloris et figurae. Demum verſus extremitatem alae aliae ſunt 10. quae forinſecae dici poſſunt; hae ſunt firmiores, duriores, et longiores illis, quae dicuntur Vani; vltima harum decem dicitur Saxellus, etc.* Adde cap. 46. 51. V. Oct. Ferrarium in *Vanni.*

VANIARE, Vagari, vana dicere. V. ſupra *Vanaciare.* Acta S. Franciſcae Rom. to. 2. Mart. pag. 125. V. *Vanizare.*

VANIASTUTUS, Ματαιόφρων, in verſione Confeſſionis Nicephori Patriarchae Conſtantinopolitani, apud Baron. an. 811. 51.

† VANIGLORIUS, vanam gloriam aucupans, t. 1. Aug. p. 259.

VANILOQVIVM, Ματαιολογία, *Fruſtratio*: ματαιολόγος, *Vaniloquus*, in Gloſſ Graec. Lat. Leo III. PP. Ep. 1. *Omnes rationem reddituri ſunt Domino de Vaniloquiis*. Occurrit in 1. & 2. ad Timotheum, vt *Vaniloquus*, in 1. ad Titum, in Capitul. Aquiſgran. an. 789. cap. 69. *Vaniloquens*, in Oberti Cancell. Annal. Genuenſ. apud Murator. tom. 6. col. 302.

VANIRE, VANNVERE, Vannare, Gall *Vanner*. Gloſſ. Lat. Gr. *Vanio*, Βράσσω. *Vannno*, λικμίζω.

VANITARE, VANIZARE. Io. de Ianua: *Vanitare*, *vanitatem dicere*, *vel vanitando laudare*. Vnde Gallis *Vanter*, *ſe vanter*. S. Auguſtinus lib. de Quantit. animae cap. 23. *Vanitas eſt fallacia*, *Vanitantes autem vel falſi*, *vel fallentes*, *vel vtrique intelliguntur*. S. Bernardus de Morib. Epiſc. cap. 2. *Et nos Vanitando peritis*, *et nos ſpoliando perimitis*. Gozechini Epiſt. apud Mabill. tom. 4. Analect. pag. 366. *Ergo arguis in me leuitatem Vanitantis animi*, *qui velut hac illac fluitans vacare deſideret*, *et gloriolari*, *pro eo quod Leogium noſtrum tantopere laudauerim*. Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm. *Vanitare*, *dire vanité*, *vanter*, *ou en vanteur loer*. VANIZARE dixit Iuo Carnotenſis Epiſt. 66.

VANITAS. (1) Gloſſ. Graec. Lat. Φαντασία, *vana viſio*, *imago*, *Vanitas*, *viſus*. Gloſſae antiquae MSS. *Filacteria*, *Vanitas*. Qua poſtrema notione vocem hanc vſurpat Gaudentius Brixienſis Tract. 4. *Veneficia*, *praecantationes*, *ſuballigaturae*, *Vanitates*, *auguria*, *ſortes*, *etc*. *Vanitatem*, pro mendacio, vſurpaſſe Ciceronem, Tacitum, & alios, obſeruatum ab Octauio Ferrario in Orig. Linguae Ital. in *Bugia*. VANITIES, pro *Vanitas*, apud Ammianum lib. 21. pag. 180. (2) Laſſitudo, virium defectio. Conſuet. Fontanell. MSS.

VANIVS, Vagus. Leges Norman. cap. 19. apud Ludewig. tom. 7. Reliq. MSS. pag. 190. *Si quis bouem*, *vel aſinum*, *vel aliquam rem ſuam adirauerit*, *quae ab aliquo Vanius fuerit inuenta*, *ſi detentor eam ſuam eſſe aſſerit*, *etc*.

VANIZARE, vt ſupra *Vanitare*. Bonincontrus in Chron. Modoet. apud Murator. tom. 12. col. 1172. V. alia notione in *Vanitare*.

VANLEVGA, pro *Banleuga*, Gall. *Banlieuë*, Modus agri, cujus finibus loci alicujus immunitas vel juriſdictio terminatur. V. *Bannum leugae* in *Bannum* 3. Charta an. 1392. ex Tabul. B. M. de Bono-nuntio Aurelian.

VANNA. (1) Straguli ſpecies, Gall. *Vanne* dicta. Leges Palat. Iacobi II. Reg. Majoric. inter Acta SS. tom. 3. Iun. pag. LVII. *Habeantur et teneantur in promptu Vannae*, *linteamina*, *coopertoria*, *et aliae decentes veſtes*, *vltra illas quae pro lectis noſtris ſunt ordinatae*. Ita etiam legendum in Statutis MSS. Capitulorum S. Victoris ann. 1216. & 1294. vbi *Vanoa* legit D. le Fournier V. *Vana* 1. (2) Vt infra *Vanna*, vt videtur. Regeſt. Epiſcopat. Niuern. ann. 1287.

VANNATIO, Purgatio frumenti ſiue rumue granorum, vt ſupra *Vannatio*. Chron. Bonae Spei pag. 293.

VANNELVS. V. infra *Vannus*.

VANNERIA. (1) Pro *Banneria*, Vexillum, in Tabular. Aeduen. V. in *Bandum* 1. & *Vannum*. (2) A Gall. *Vannerie*, Locus vbi vanni & alia quae ex vimine fiunt, conficiuntur. Charta an. 1271. apud Lobinell. to. 3. Hiſt. Par. pag. 25. col. 1.

VANNIVM, pro *Bannium*, vel *Bannum*, Gall. *Ban*, Proclamatio. Conc. Salmant. ann. 1335. inter Hiſpan. tom. 3. pag. 589. Vbi de ſolemni futurarum nuptiarum proclamatione agi nemo non videt. Adde *Bannum* 1. col. 544.

VANNIVS, f. ab Hiſp. *Vanno*, vel *Banno*, Balneum: niſi ſit nomen loci. Charta inter Conc. Hiſpan. tom. 3. pag. 168. *Et conclude per illum ſummen vſque intrat Lor in Sylae*, *et item ad aquiaria et per Vannios*.

Digitized by Google

VANNVERE. V. ſupra *Vanire*.

VANNVLVM, Vexillum minus, vt ſupra *Vanneria* 1. Charta an. 1328. apud Ludewig. to. 2. Reliq. MSS. pag. 275.

VANNVLVS, diminut. a Vannus. Gloſſ. Lat. Gr. *Vannulus*, Θρῖναξ, λικνάριον.

VANNVM. (1) Pars nauis. Contractus initus inter S. Ludouicum Reg. Franc. & Venetos ann. 1268. *Et habet duos paradiſos, et vnum Vannum et ſupervannum coopertum et duos pontes*. (2) Pro *Bannum*. Charta Goſcelini Archiepiſc. Burdigal. inter Inſtr. to. 2. Gall. Chriſt. nouae edit. col. 323.

VANNVS, VANNELLVS, Menſurarum ſpecies, in *Vanni*, ſeu *ventilabri* ſpeciem forte confecta. Ermentarius Monachus lib. 2. de Vita S. Filiberti c. 14. *Aduecta eſt deinde in vaſe, quod Vannus vulgo dicitur, quaedam foemina duplici damnata incommodo, etc.* Libertates MSS. Villae S. Deſiderii in Campania ann. 1228. *Vannellus carbonis minuti venditur 5. ſolidis tantum, et continet in ſe duodecim Vannos per menſurationem Scabinorum*.

ANOA, pro *Vanna*. V. in hac voce.

ANTA, vt *Venda*. V. *Venda* 1. & 3.

ANTALLVM, vt infra *Ventalum*. Charta ann. 1209. ex Tabular. S. Nicaſii Remenſ.

ANTARE, Vane oſtentare. Gloſſae MSS. apud Voſſium lib. 4. de Viuis ſerm. cap. 29. Quod a vento, vel potius a venditare efformatum docet ibidem Voſſius.

ANTARIVS. Charta ſub Edw. II. Reg. Angliae, apud Spelmannum: *Richardus Rockesley miles tenebat terras Seatoniae per ſerjantiam eſſe Vantarium Regis (in) Gaſcoign, donec peruſus fuit pari ſotularium pretii* 4. *den.* id eſt, dum triuiſſet par calceorum 4. den. Vbi idem Spelmannus: *Vantarius, praecurſor; vt vantarius Regis eſt aſſecla Regis, qui caeteros ſuos aſſeclas praegreditur, thekings fore footman*. Vim vocis fateor me non aſſequi; niſi *Vantarius* ponatur pro *Ventarius*, qui tributa Regia in Vaſconia recipiebat, ita vt *ſerjantiae* ſpecies fuerit. V. *Ventarius*, in *Venda*.

VANTBRAS. Charta Henrici V. Reg. Angl. to. 4. Hiſt. Harcur. p. 1440. *Reddendo nobis et eiſdem heredibus noſtris vnam cerotecam de plate pro dextra manu et vnum Vantbras pro dextro brachio*. Vbi excidiſſe videtur litera A, ita vt legendum ſit *Avantbras*. V. *Antebrachia*.

VANTVS. V. in *Wantus*.

VAPORARE, pro *Calefacere*, non ſemel dixit S. Ambroſius lib. 4. Hexaëmer. cap. 5. at cap. 3. pro *exurere* vſurpauit. Auctor antiquus Vitae S. Lupicini Abbatis Iurenſis n. 5. *Vt dum alii quotidie flabris ſcandali jam per elationem Vaporatum accenduni, etc.* Gloſſ. Medic. MS. Reg. cod. 1486. *Vaporatio, calefactio*.

VAPORATORIVM, Vaporarium, hypocauſtum. Chron. Andr. Danduli apud Murator. tom. 12. col. 524.

VAPORVS, Vaporiferus, apud Prudentium.

VAPVLARI, pro Vapulare. Acta SS. Sauini & Cypriani to. 3. Iul. p. 194.

† VAPVLATOR, qui flagello ſpicas excutit, in Ch. a. 1181.

† VAQVA, vacca, in Ch. a. 1448.

VAQVALIS. Tabularium Camalar. dioec. Anic. *Manſus Raſapota a la Liger reddit pro carcio* XII. *den. et ſex Vaquales*. f. Moneta minutior vacca inſignita, vt Beneharnenſis.

VAQVERIVS. V. ſupra *Vacquerius*.

VARA. (1) Species aucupii fluuialis. Charta Occitanica ann. 1311. ex 47. Regeſto Tabularii Regii num. 130. V. *Varus*. (2) Semita, Gall. *Sentier*. Statuta Auenion. edit. an. 1612. rubr. 54. de via praeſtanda, art. 1. *Sequatur Varam propinquiorem viae publicae*. Ibidem: *Si de vineis agatur, quae paruis ſemitis (vulgo dictis Vares) circumdantur, etc.* (3) Vt infra *Warda*, Cuſtodia. Charta Rudolfi Epiſc. Halberſtad. an. 1147. apud Ludewig. to. 1. Reliq.

Digitized by Google

Reliq. MSS. pag. 6. V. Gloſſ. Schilteri in *Wara*. (4) Bonitas, valor: quod de monetis dicitur earumque ſinceritatis examine, in Charta Ludouici Ducis Brandenburg. apud Ludewig. tom. 7. Reliq. MSS. p. 5.

VARANNA, Facultas venandi cuniculos aut lepores, idem quod *Warenna*. Charta ann. 1153. apud D. Bruſſel to. 1. de Vſu feud. p. 273. *Varenna* editum inter Inſtr. to. 4. Gall. Chriſt. nouae edit. col. 173.

VARANTIA. V. *Garantia* 1

VARANTIZARE. V. in *Warantus*.

VARARE. (1) Vel VARIARE, dicitur flumen, quod *divaricatur*, ſeu in duos alueos finditur, apud Gromaticos p. 295. Mago & Vegoia Agrimenſores: *Sunt et alii pontes in vicinalibus et priuatis viis, quorum alvei Varantur.* (2) Vox Italica, Nauem mari committere, Gall. *Lancer un Vaiſſeau.* Bartholomaei Scribae Annal. Genuenſ. apud Murator. tom. 6. col. 495.

VARBALLVM. Iura & Conſuetudines Normanniae c. 17. de *Veriſco*, ſeu jure naufragii: *Ex eo Dux habet . . . . omnem piſcem ad Varballum, qui ad terram peruenerit.* Vbi editio Gallica: *Et tout poiſſon, qui par lui vendra a terre, ou qui aura eſtē prins a terre.* *Vaballum* editum apud Ludewig. tom. 7. Reliq. MSS. pag. 188.

✝ VARCA, i. q. *barca*, nauicula, in Ch. 1220.

VARCATVRA. Charta Guillelmi filii Rogerii Ducis Apuleiae ann. 1142. apud Vghellum tom. 8. p. 417. *Et dictum molendinum cum parte Varcaturae ſuae, et cum integro ſedio, . . . et cum lignaminibus eidem molendino ſufficientibus ad aptandam Varcaturam ſolum pro palata ejuſdem molendini, etc.* Vbi *varcatura* idem valet, quod *virgatura*; (Galli *vergne* dicunt:) virgae ſcilicet & ligna, quibus fluuiorum aut ſtagnorum ripae continentur: niſi ſumi debeat pro aggere ipſo ſeu *tranſitu* ad molendinum: Italis enim, maxime poëtis, *varcare* eſt tranſire, vt *varca*, & *varco*, in, tranſitus. V. *Valcatorium*.

VARCHETTA, vt ſupra *Vachetta*; niſi ſit pro *Barchetta*. V. in *Barca*. Chron. Andr. Danduli apud Murator. to. 12. col. 366. XXXIX. *galeas, decem Varchettas, et IV. naues feſtinanter praeparari faciunt.*

VARCINATICVM. Charta Ludouici Pii lib. 2. Chronici S. Vincentii de Vulturno pag. 682. *De quibus vna eſt donatio, quam Lupus Dux de praedictum ſanctum locum fecit de Varcinatico, id eſt, animalia, quae exigebantur ad menſam Principis Ducatus Spoletani.* Idem Chronicon pag. 685. *Obtulit quoque prae... ptum, . . . et de clauſura in Mon... et de Vuarcinatico, id eſt, animalia quae exigebantur ad menſam Ducis Spoletini.* Idem videtur, quod *Berganaticum* in Charta Caroli M. V. in hac voce.

VARDECLOQVE, a *Warda*, cuſtodia, & Gall. *Cloque*, campana. Statuta ſcoteriae in Tabular. Audomar. *Veniat quolibet ſero infra ſonum campanae quae pulſatur in eccleſia nominata Vardecloque.*

VARDONVS, Pars calcei, f. ab Italico *Guardone*. Statuta Saluciar. col... lat. 5. c. 146. *Statutum eſt quod quilibet caligarius, ſeu fieri faciens ſubtulares ad vendendum in Saluciis, teneatur et debeat facere ſeu poni... eiſdem ſubtularibus ſoleas de ... corii groſſi, et in eis ponere Vardonos de ſchina corii groſſi, et hoc intelligatur in ſubtularibus groſſis: in ſubtularibus vero ſubtilibus debeat poni... ſoleas de corio breato, cum Vardonis corii breati.*

VARE, vt infra *Varus*. V. *Ferincune*.

VAREA, Tributi ſpecies. Statuta Venetorum lib. 6. c. 68. *Quod ... tur . . . . in damnum patr... et aliarum mercationum, propter ... cia, nabula, et Vareas.* Ibidem: *Vaream non dari, niſi de rebus, quae in quaterno Scribani deſcriptae ſint: niſi ii libri aut furto ablati, aut in mare projecti ſint: praeterea de ... mis ac harneſiis.* Agitur etiam de *Varea* pluribus c. 73. 74.

VARECH

ARECH. V. in *Wreckum*.

ARECTVM. V. *Warectum*.

ARENDA, VARENDATIO, VARENDATOR. V. *Warantus*.

ARENNA. V. *Warenna*.

ARENS, VARENTARE. V. *Warantus*.

ARES, ſeu *Varios* vocant, *murium Ponticorum* ſpeciem quamdam *qui ventre tantum albi ſunt, dorſo fuſciuſculo*, vt ait Iulius Scaliger in Ariſtotel. vbi de *Muribus Ponticis*. Hos *Vares* vocat Ioſephus Barbarus in Itinerario ad Tanaim p. 456. *Sibelinos, Armelinos, Doſſos, Vares, vulpes, et id genus animalium alia illi offerentes*. *Veergares*, ſeu *Vairs gris*, appellaſſe videtur Benjaminus Tudelenſis in Itinerario, vti a Cangio obſeruatum in Diſſertat. 1. ad Ioinuillam. Hinc *pelles Variae*, & *veſtes Variae*, apud Scriptores. Arnulfus Lexouienſis: *Procedit interim inter ciiicia pauperum fratrum et ſordes, cartularii filius ſericis adornatus et Variis*. S. Bernardus de vita & morib. Relig. cap. 10. *An non poſſet dormiri, niſi ſupra Varium ſtratum, aut ſub peregrino coopertorio? Vari Sclauoniae*, apud Rollandinum in Chronico lib. 2. cap. 14. Adde lib. 1. cap. 13. VAIRVM, VAIRVS, eodem intellectu. Iohan. Demuſſ. in Chron. Placent. tom. 16. Murator. col. 580. VAIVS, Ital. *Vaio*, eadem notione. Ioh. de Bazano in Chron. Mutin. apud Murator. tom. 15. col. 605. VARVS. Chron. Parmenſe apud Murator. to. 9. col. 820. VAYRVS, in Conſtitut. Frederici Reg. Sicil. cap. 88. VEYRVS. Computus ab an. 1333. ad an. 1336. to. 2. Hiſt. Dalph. p. 273.

ARESCDVM. V. in *Wreckum*.

ARETA. Ioh. Demuſſis Chron. Placentinum apud Murator. to. 16. col. 579. *Quaelibet domina communiter habet tot annulos et Varetas auri cum lapidibus pretioſis, etc.* Neſcio an ſit pro Italico *Baretta*, vel *Garetta*.

ARGI, Latrunculi indigenae, Arvernis. Sidonius quippe lib. 6. Epiſt. 4. ait, *Vargorum nomine indigenas latrunculos nuncupare* Arvernos ſuos; neque alii videntur ab iis, qui WARGI dicuntur in Lege Salica & Ripuaria, hoc eſt, *expulſi de pago*, banniti, qui latrocinio viuebant. Lex Salica tit. 57. §. 5. *Si quis corpus jam ſepultum effoderit, aut exſpoliauerit, Wargus ſit, hoc eſt, expulſus de eodem pago, vſque dum cum parentibus defuncti conuenerit.* Vbi Gloſſae interlineares Codicis Thuani habent *dejectus*. Eadem, quae Salica, habent Lex Ripuaria tit. 85. §. 2. & ex vtraque, Leges Henrici I. Regis Angl. c. 83. *Et ſi quis corpus in terra, vel noſſo, vel petra . . . exſpoliare praeſumpſerit, Wargus habeatur*. Boxhornius a Punico *Farkin*, ſeu Hebraeo *Perek*, vel *Pherek*, rapina, vocem deducit. Camdenus in Britannia ait, ſe inueniſſe in Gloſſario Eccleſiae Landavenſis *Verjad* Britannice latrones appellatos, hincque *Vargos* dictos putat. Wendelinus a Latino *vagus*, littera R, interpoſita. Multa de hac voce commentatur Sauaro ad laudatum locum Sidonii, cujus veſtigium agnoſco apud Innocentium III. PP. lib. 13. Epiſt. 95. & in Bullario Caſinenſi to. 2. p. 242. *Caeterum cum Vargum Vadareni ad monaſterium pertinere teſtes vtriuſque partis oſtendant, etc.* Vbi *vargus* videtur eſſe Italicum *varco* vel *varca*, iter, tranſitus, vnde *varcare*, tranſire: quas voces quidam a *varca*, pro *barca* deducunt. Eſt enim Italis proprie *varcare*, fluuium vel montem pertranſire. Poteſt etiam a *vargis* vox deduci, qui pro vagis ſumuntur. WARGANEVS, Extraneus, alienigena, cujuſmodi ſunt *Vargi*, extorres, et banniti, et a patria ſua facti exules. Charta Vdonis Epiſc. Tullenſis an. 1069. apud Hier. Vignerium in Alſaticis p. 128. WARINGOS, Anglo-Danos, de quibus fuſe egit Cangius ad Villharduinum n. 89. qui ex Anglia a Normannis expulſi, Byzantinorum Impp. obſequio ſeſe manciparunt, arceſſit Spelmannus, qui ita appellatos putat a Saxonico, ſeu veteri Germanico, ac proinde Gallico *warians*.

Digitized by Google

rian, quod eſt *imprecari*, *execrari*, vnde *Waringe*, Angli maledictionem & anathematizationem vocant, ita vt *Varingi*, perinde ac *Vargi* exules fuerint & *banniti*, ſeu, vt verbo vtar Orderici Vitalis lib. 4. *extorres:* eoſque Normanni, voce Anglica tunc recepta, & probroſa, *Vargos* & *Varingos* appellarint. Licet porro *Varingi*, quos Byzantini Scriptores *βαῤῥάγγυς* vocant, iisdem non ſemel, vt & Willelmo Malmesburienſi lib. 2. de Geſtis Anglor. c. 13. *Angli* dicantur, Anglo-Danos fuiſſe conſtat, tum ex ipſo Villharduino, cui *Anglois-Danois*, tum ex Saxone Grammatico lib. 12. ſub ann. 1098. cui *Danicae vocis homines* dicuntur, ſatis perſpicuum eſt. Tametſi alii *Κέλτυς*, ſeu *Celtas*, appellent Scriptorum plerique, ac praeſertim Pachymeres lib. 7. c. 35. extremo, et quos laudauit noſter ad Villharduinum & ad Annam Comnenam, quia ſcilicet ita etiam Germanos indigitabant. V. *Warengangi*. Eamdem originationem nomenclaturae maris Balthici, quod Ruſſis *Mare Waregicum* dicitur, tribuit Eccardus in Lege Salica p. 243. quod ſcilicet piratae celebriores, *Wargi* nuncupati, ab ea regione prodierint.

VARGVVS, *βλεσὸς*, in Gloſſ. Lat. Gr. Vulcanius emendat *Valgus:* niſi ſit pro balbus; Italis quippe *Varguo* blaeſum ſonat.

VARIA, pro *Baria*, Argenti maſſa, Gall. *Lingot*, *barre d'argent*. Epitome Chron. Caſin. apud Murator. tom. 2. pag. 366. col. 1.

VARIARE. (1) VARIARE FORVM, Iuriſdictionem pro libitu mutare. Alphonſi Reg. Aragon. Epiſt. an. 1429. inter Concil. Hiſpan. tom. 3. p. 6?0. V. *Varare* 1. (2) † Per varios alueos decurrere, de aqua dicitur, in Stat. a. 1409. (3) † Mutare. Ch. a. 1394.

† VARIASCERE, colorem mutare, ap. Alex. Iatroſoph.

VARIATOR, Ποικιλτὴς, in Gloſſar. Graeco-Latin. *ποικίλλω*, *Vario*.

VARICA, Struma. V. *Gangula*.

VARICARE, Tranſgredi. Gloſſ. La[t.] Gr. *Varicat*, *ὑπερβαίνει*. *Vari[cat]*, *diuertit*, *ambulat*, in Gloſſ. Iſid.

VARICATIO, *διςαγμὸς*, in Gloſſ. Lat. Gr. & Graec. Lat. *διςαγμ[ὸς]*: *heſitacio*, *Varicatio*, *dubium*: Mel[ius] in Cod. Reg. *Variatio*.

VARICOSVS, *Id eſt Curuus*. *Va[rix]* *eſt vena quae facit hominem cur[uum]*, in Gloſſ. MSS. S. Andr[eae] Auenion.

VARICVS, Morbi ſpecies. Steph[a]nus de Translat. S. Marini Abb[atis] num. 10. *Puero caudam* ... *quem dicunt Varicum*, ... *caligine obnubit*, *et oculorum* ... *extinxit*. Videtur legendum *Va[ro]lam*. V. in hac voce.

VARIEGARE, Variare, ornatus va[rie]tate diſtinguere. Vtuntur Au[ctores] & Apuleius non ſemel.

VARIETAS. (1) Diſſentio, Gall. *Di[f]ferent*. Oberti Cancellarii Ann[al.] Genuenſ. apud Murator. to. 6. co[l.] 309. (2) Aſtutia, calliditas. ... Irenaei vetus Interpres lib. 4. c. ... n. 3. (3) Inualitudo, *Indiſpoſi[tion]*. Lex Ripuarior. tit. 83. §. 2. de ... potionato. V. *Inaequalitas*.

VARINGAGA. V. *Guaringaga*.

† VARINGVS, exterus, alienige[na] t. 7. Iul. p. 116.

VARIOLA, Boa. Medicis, Gall. *Pe[ti]te Verolle*. Gloſſae MSS. ad Alex[an]drum Iatroſophiſtam: *Species* ... *pedinis*, *quam vulgus Variolas* ... Conſtantinus African. lib. 2. ... techn. c. 14. *Variolae ſunt* ... *puſtulae in toto corpore*, *aut ex* ... *jori parte diſperſae*, *aut in vno* ... *bro*, *in aliis non*. *Antiqui* ... *has ignis carbones : Siculi* ... *ignis*, Marius Auentic. *Hoc* ... *morbus validus cum profluuio* ... *et Variola Galliam Italiamque* ... *afflixit* VARIOLVS, eadem ... tione. Miracula B. Iacobi-Phil[ip]... to. 6. Maii p. 171. VAYROL[A] eodem intellectu. Miracula S. ... nis tom. 4. Maii pag. 572. VA[RIO]RORA, Pari ſignificatu. Acta S. Francae to. 3. April. p. 384. VA[RIO]LOSVS, Punctis variolarum ... formis. Appendix ad Agnelli Po[ntif.] ...

Digitized by Google

iſac. apud Murator. to. 2. p. 214.
col. 1.

RISCAPIVM. V. *Waterſcapum.*

RIVS. (1) Equi color. Vguzio: *quus varius, qui habet vias colo-rum.* Claudius Corte Italus lib. 1. *el Cavalerizzo* cap. 16. *Del color ario et miſto: i pelami varii et mi-i ſono quelli, che ſono composti dei uatro colori ſuddetti: et in gli chia-io miſti et varii, per cio che anno peli talmente miſti, et poſti inſie-e et colorati, che impoſſibil quaſi ſa-ebbe, oper difficil molto, il bianco al nero, è dal roſſo ſaper con l'ochio inidere, è diſcernere, è dire.* Palla-ius de Agricultura in Martio c. 3. de equis, et eorum coloribus: *equentis meriti, Varius cum pul-hritudine, nigro, vel albineo, vel adio miſtus.* Geſta Conſulum An-egav. c. 8. n. 7. *Ipſe et quidam us Miles equitans Varium equum. heval vairon,* in Teſtamento Baldui-i Comitis Guinenſis an. 1244. pud Ducheſnium. Tribuitur etiam nimalibus. *Oves variae, arie-s varii, et maculoſi,* quibus oppo-untur *unicolores,* Geneſ. c. 30. vbi ir. τράγους φαιούς, Scholiaſtes ve-ο ποικίλους, χεχρ... Fragmenta Pe-onii: *Ruſticus varium porcum per-derat.* V. *Farius, Ferrandus, Vaccae, ares.* (2) Leproſus. Fortunatus Vita S. Germani Epiſc. Pariſ. to. Maii p. 778. *Cui . . . facto de is maleficiis Vario, etſi mors vitam n abſtulit, tamen ſignum mortis fixit.*

IX. V. ſupra *Varicoſus.*

IXATVS, Varius. *Pennae acutae rixatae,* in Chron. Mutin. apud urator. to. 15. col. 606.

LARE, f. pro *Vallare,* rem fide erpoſita aſſerere. Vide *Valla-nta.* Litterae procuratoriae ann. 48. ex Chartulario 21. Corbeienſ. l. 193. vo. *Dantes dictis procu-ratoribus noſtris . . . . poteſtatem. les ex parte adverſa praedictos re-obandi ac ſuos teſtes ſalvandi, com-omittendi, compromiſſum ſub pena fide Varlandi ac comprimiſſum, . . prorogandi.* Aliae Litterae ocuratoriae de eadem re ibidem fol. 192. vo. conceſſae a Maria Bleſenſi Duciſſa Lothar. *Donnons au-torité . . . . de veir jurer teſmo-ings, de bailler reproences et ſalva-tions, de faire tous eſſoines, . . . de paſcefier et compromettre par foy et par peine de valenger ledis com-promis.*

VARMIGRISVM, Muris Pontici pel-lis. Leges Norman. apud Lude-wig. to. 7. Reliq. MSS. pag. 187. *Lapides pretioſos, inſuper eſcallatam, Varmigriſum et pelles ſobelinas, etc.* V. *Vares.*

† VARNACCHIA, togae ſpecies, Ital. *Guarnaccia,* in Stat. a. 1340.

VARNAZONVS, Veſtis genus. Statu-ta Placentiae lib. 6. fol. 80. vo. *Item de aliquo Varnazono drapi in-tegri, etc.* Infra *Guarnazonus* di-citur. V. in hac voce et *Guar-nellum.*

VARO. (1) VARO & VIRO, pro *Baro.* Tabularium Aquenſe apud Marcam. Obſeruat idem Marca lib. 6. Hiſt. Be-neharn. c. 24. n. 6. Sancium Guil-lielmi Comitem Vaſconiae in Charta fundationis S. Petri Generenſis vaſ-ſallos ſuos *Virones* appellare, vt in-ſinuet hanc vocem a *Vir* deducen-dam. V. *Baro.* (2) VARO, *pro ſtulto.* Papias. (3) † Qui eſt vi-rilis aetatis, in Leg. Luſitan.

† VAROCHIVM, VARROCHIVM, VEROCHIVM, carcheſii verſatilis ſpecies, i. q. *Naſpum.* Tract. Mſ. de re milit.

VAROLVS, Animal quoddam, cujus mentio eſt in Vita S. Bernardi to. 2. Operum ejuſdem col. 1288. edit. ann. 1690. *Tranſiens autem per quamdam villam, audiuit ab incolis loci illius, duas feras immaniſſimas, quae vulgo Varoli, in nemore proxi-mo deſaevire.* A variis fortaſſe macu-lis ſic dictum videtur.

VARONIA, pro *Baronia.* V. *Rici.*

VARONVS, Italis *Varone,* Piſcis ge-nus, Gobius, Gall. *Goujon.* Sta-tuta Placent. lib. 6. fol. 79. vo. *Item piſces minutos, botulos, Varo-nos, etc.*

VARRENTARE, VARRENTATIO. V. *Warantus.*

VARRIVM. V. *Barrium.*

Digitized by Google

VARTIVVS, στρεβλὸς, in Gloſſ. Lat. Gr. Leg. *Vatinius* ex Vulcahio. Gloſſ. Graec. Lat. στρεβλὸς, ὁ μὴ ὀρθὸς ἄνθρωπος, *Verſutus, peruerſus, Vartinus.*

VARVASSVRI. V. in *Vauaſſores.*

VARVS, *Septum ad capiendas beſtias, vbi retia ponuntur, vel paſſim varium.* Papias. V. *Vara* 1. & *Vervicune.* Occurrit alia notione in *Vareſii*

VAS. (1) Sepulcrum ſubterraneum cameratum, Sarcophagus ex lapide vel marmore, quomodo Aruerni & Lemouices etiamnum *vaſes* dicunt. Lex Salica tit. 17. §. 3. *Si quis mortuum hominem aut in petra, quae Vaſa ex vſu ſarcophagi dicuntur, ſuper alium miſerit, etc.* Vetus Inſcriptio: P. AELIVS VALERIANVS HOC VAS DISOMVM SIBI ET FELICITATI POSVIT, ET TRIBVNAL EX PERMISSV PONTIF. PERFECIT. Gregorius Turon. lib. 1. Miracul. c. 89. *Factum eſt autem, vt impletis diebus in baſilica B. Vincentii ſepeliretur, in qua ipſe ſibi viuens Vas depoſuerat.* VASCELLVM, eadem notione. Vetus Inſcriptio 1108. 6. DEPOSITVS. P. XII. IN VASCELLO ET MASSA, &c. VASA autem (2) videntur appellaſſe majores lapides. Sampirus Aſtoricenſis Epiſcopus in Hiſt. Hiſpan. *Tunc Eccleſiam in Compoſtella, . . . quam conſtruxerat Rex Aldefonſus magnus ex lapidibus, ex luto opere paruam Rex iſte praecipitauit, et ex calce quadratiſque lapidibus, marmoreiſque columnis, ſiue Vaſis, conſtruxit eam valde pulcherrimam.* (3) Pro qualibet re; quo ſenſu non ſemel occurrit in Scripturis ſacris. Miſſale Franc. apud Mabill. Liturg. Gall. pag. 315. *Fiant omnia iſta protectione tua tuta atque defenſa, potens Domine, Vaſa.* (4) Corpus. Iulius Africanus lib. 3. Hiſtor. Apoſt. *Quid mihi et tibi Quirine Proconſul, vt mitteres me ad hominem, qui non modo extrudere ab hoc Vaſe; verum etiam ſuis me virtutibus incendere poteſt?* Vtitur praeterea lib. 7. p. 94. (5) VASA CHRISTI, Sanctimoniales. Eigil in Vita S. Sturmii ſaec. 3. Bened. part. 2. p. 269. VASA IN[FIRMIORA], Sequior ſexus, fe[mi]nae. S. Pachomius in Regula. (6)

VAS, VASA, Arma. Wilhelmu[s] B[rito] in Vocabul. *Vaſa belli dicunt[ur] arma, vnde verſus:*

Dic belli Vaſa, quae bellum p[...]
ſtraſet arma.

Liber Regum c. 14. vbi editio pr[...]fert, *alios armiger ejus interfic[iebat] eos:* 70. Interpretes habent: [...] *portans Vaſa ejus, procedeba[t] [...]tum.* Collatio Legis Moſaicae [...] *Si immiſeris ſuper eum aliquid [...] ex inſidiis.* Apud Frontinum li[b.] Strateg. c. 1. cultrum inter ſa[...] ponitur. Hinc *Vaſa concla[mare]* *conuaſare*, in re militari. (7) [VA]SA, Campanae. Walafridus S[tra]bo de Rebus Eccleſ. c. 4. *Vaſa [...] autem vſum primo apud Italos [...]mant inuentum. Vnde et a Cam[pa]nia, quae eſt Italiae prouincia, [...] Vaſa majora quidem Campan[ae di]cuntur: minora vero, quae [...] Tintinnabula vocantur, Nol[as ap]pellant a Nola, ciuitate Camp[aniae,] vbi eadem Vaſa primo ſunt [...]tata.* Vita S. Marcelliani Ep[i]. Remenſis n. 5. *Concurrerunt [...] templi metallica: et cum [...] cuncta clangere Vaſa Chriſti [...] reboantia, etc.* Ethelwolfus [de Ab]batibus Lindisfarnenſibus cap. [...]

Aenea Vaſa cauis crepitans [...]
pendula [...]

(8) Nauis, Gallis *Vaiſſeau.* O[rde]ricus Vitalis lib. 12. p. 868. *[...]fendum, Domine Rex, a te [...] et Vas, quod candida nauis [...]tur, merito ad regalem fam[...] optime inſtructam habeo.* C[...] *ait: Gratum habeo, quod pe[...] hi quidem aptam nauim elegi, [...] non mutabo, etc.* Ita exem[...]dum vſurpant Graeci Scripto[res re]centiores. V. Gloſſar. med[...] cit. in hac voce. VASELLV[M] Gallico *Vaiſſeau.* S. Ludouic[us] Epiſt. de Captione ſua: *Vaſ[...] valibus vt plurimum incend[...] patis, etc.* VASSELLVM, e[odem] intellectu. Charta Frederic[i]

Digitized by Google

Siciliae apud Murator. to. 10. col. 881. V. *Tarida*. VACILLUM, eadem notione. Charta Friderici I. Imperat. ann. 1190. apud Will. Hedam in Epiſcopis Trajectenſibus. (9) Alueare apum. Vulfinus Epiſcopus in Vita S. Iuniani: *Homo, qui nocte ad furandum venerat, turpiter ligatus in horto noſtro jacet, arripuerat enim quoddam Vas melle plenum, etc.* Hiſtoria Rotonenſis Monaſterii MS. lib. 1. c. 5. *Quidam vir ruſticus . . . videns Vaſa mellis, quae quatuor tantum erant in horto, etc.* VASCELLUM, eadem notione. Pactus Legis Salicae tit. 9. §. 2. *Si quis unam apem, hoc eſt, uno Vaſcello furaverit de ſub tecto, etc.* Vbi Lex Salica habet tit. 9. §. 1. *Si quis unum Vas apium de intro claue aut ſub tecto furaverit, etc.* *Vaſculum* hac notione in Lege Bajwar. tit. 21. non ſemel. (10) VASA DECIMAE. Charta Adeluiae dominae Guiſiae an. 1198. in Tabular. Eccl. S. Nicolai de Clarofonte. Ord. Praemonſtrat. *Ego Adelvia domina Guiſiae notum facio, . . . quod cum villa de Buronfoſſa conſtrueretur, Gerardus Clericus de Cella, cui de 9. Vaſis decimae territorii ejuſdem loci 5. competebant, nobili viro marito meo, qui in eadem decima de 9. Vaſis tria poſſidebamus, pro bono pacis communis profectus, de illis 5. Vaſis unum conceſſit in perpetuum poſſidendum, etc.* Merges, *Garba*. Hanc interpretationem iterum firmare licet ex Chron. Bonae-Spei p. 315. *Anno 1344. ceſſimus quoque Henrico Poreals jus terragii duorum bonariorum, ... et trium terrae menſurarum verſus Sonurè, ſub cenſu quinque Vaſorum bladi.* VASCULUM, eadem notione, in Charta ann. 1133. apud Miraeum to. 1. p. 98. col. 1. (11) † Dominium, poſſeſſio, in Ch. a. 1161. (12) † Locus tectus, vbi frumentum reconditur, in Ch. a. 1198. (13) † VAS DE SYMBOLO, ciborium. V. *Symbolum* 2. (14) † Supellex caſtrenſis, ap. Murat. t. 21. Script. p. 56. 164, ac. Obſeruantiae ad Foros Aragonenſes, apud Michaelem *del Molino* in Repertorio p. 75. vo. *Item pronuntiando declaremus, quod . . . . poſſint abebrare illas beſtias, quibus excolunt in Vaſis dictorum hominum de la Fraxneda, ... et ipſi terras tenentes teneantur juuare dictos homines de la Fraxneda in ſcombra dicta Vaſorum.* V. *Vaſilium* & *Vaſſo*.

VASALLAGIUS, VASALLAGIUM, VASALLUS. V. in *Vaſſus* 2.

VASANUS, ἀνεγέχολος, in Gloſſ. Lat. Graec. edit. in MSS. *Veſanus* & *Veſania*.

† VASARE, in vaſa ſ. dolia infundere, in Stat. a. 1310.

VASARIUM, Σκευοθήκη, in Gloſſ. Gr. Lat. χυλίκιον, in Lat. Gr. Hiſpanis *Vaſar*. Alias hujus vocis apud Latinos notiones vide apud Turnebum in Aduerſar. Caſaubonum ad Suetonium, Iacobum Gothofredum ad l. 12. Cod. Th. de Cenſitoribus, etc. VASARIA TERRA, ex figuli argilla, vt eſt apud Gariopontum lib. 5. Paſſion. cap. 5.

VASARIUS, is qui vaſariis ſiue vaſibus praeeſt. Liber niger Scaccarii pag. 347. *Vaſarius in domo comedet, et III. ob. homini ſuo, et ſumarium cum libatione* (l. liberatione) *ſua*. V. *Vaaſarius*.

VASATICUM, Quod pro nauibus vel apibus exſoluitur. V. ſupra *Vas*, nauis, & *Vas*, alueare apum. Chron. Farfenſe apud Murator. tom. 2. part. 2. col. 543. *De aliis vero partes II. et nec angarias, nec xenia, nec glandaticum, nec Vaſaticum*, niſi *Vaſaticam* operas a Vaſſallis debitas ſignificet: earum quippe eo loci non ſemel mentio occurrit. V. alia notione in *Vaſſus* 2.

VASATUM, Supellex. Annal. Noueſienſes apud Marten. tom. 4. Anecdot. col. 591.

VASCANDA, *Genus vaſis*, Papias. Leg. videtur *Vaſcauda*. V. *Baſcaudae*.

VASCELLUM. V. *Vas*.

VASCINUM, Grex ouium. V. *Raſſarius*.

VASCIO, Vaſculum, Gallis *Vaiſſeau.* Octauius Horatian. lib. 4. Rer. medicar. p. 100.

VASCONES, Societas Vaſconum, cui, vt videtur, attributa erat menſae publicae adminiſtratio. Litterae Philippi Pulcri Franc. Reg. an. 1306. ex Regeſt. 62. Cartophyl. Reg. Ch. 64. fol. 37.

VASCONIZARE, Vaſconum more ſaltare. Aimericus de Peyrato Abbas Moiſſiacenſis in Vita Caroli M. ex Cod. MS. 1343. Bibl. Regiae.

VASCULUM. (1) Aluearе apum: item, Merges. V. hac duplici notione in *Vas.* (2) † Nauicula, in Ch. a. 1301.

VASCUS, *Vanus, nugatorius.* in Gloſſis antiquis MSS. & apud Ioannem de Ianua.

VASELLA, VASELLAMENTUM. V. in *Vaſſella.*

VASELLUM, Nauis. V. *Vas.*

VASILEUS, pro *Baſileus.* V. in hac voce.

VASILIUM, Stabulum, Equile, vel quid aliud ſimile, vt videtur. Charta an. 1242. ex Tabular. Cartuſiae Montiſriui. V. *Vaſa.*

VASLETUS. V. *Valeti.*

VASNAGIUM. V. *Vaanagium.*

VASO, Ceſpes, Gall. *Gazon.* Locus eſt in *Inueſtitura.* V. *Wazo.*

† VASPALE, purgamentum frumenti poſt trituram, in Ch. a. 1194.

VASSA, Inſtrumentum piſcandi. Tabul. S. Quintini in Inſula p. 79. *Ad ingenia quae ſequuntur videlicet a bois et boutoirs ad communes Vaſſas a foitre, . . . piſcari poterunt.* Sed legendum omnino *Naſſas.* V. *Veruilium.*

VASSALA, Gall. *Vaſſalle*, ex Charta an. 1399. in Inuentario Chartarum Reg. ann. 1482. fol. 313. vo. V. in *Vaſſus* 2.

VASSALITIUM, VASSALLAGIUM, VASSALLAGIUS. V. *Vaſſus* 2.

† VASSALLAGIUM, VASSALLUM, nauis in Stat. Mſ. Caroli reg. Sic. V. *Vas* et *Vaſculum.*

VASSALLAMENTUM. V. mox *Vaſſella.*

VASSALLATICUM, VASSALLI-TUS, &c. V. *Vaſſus* 2.

VASSELLA, Vaſa, vaſarium, ſupell[ex] Gall. *Vaiſſelle.* Ordinat. Humbe[rti] II. an. 1340. to. 2. Hiſt. Delph. [p.] 393. col. 1. V. *Vaiſſela.* VASE[L]LA, VASELLAMENTUM, ead[em] notione. Inuent. Chartar. Reg. [an.] 1482. fol. 76. vo. VAXELL[A] VAXILLA, Pari ſignificatu. T[e]ſtam. Guillelmi Vicecom. Narbo[n.] ann. 1397. apud Marten. to. [...] Anecd. col. 1632. VAYCEL[LA] VAYSSELLA, eodem intellec[tu] Charta an. 1339. ex Tabular. [S.] Victoris Maſſil. VASSALLAM[EN]TUM, VASSELLAMENTUM, [...] *Vaſſella.* Charta Hugonis Abba[tis S.] Benigni Diuion. an. 1299. ex Ta[bul.] ejuſd. loci. VAYSSELLAMEN[TUM] eodem ſenſu. Teſtam. an. 13[...] to. 2. Hiſt. Dalphin. p. 227. col[.]

VASSELLUM, VASSELLUS, [...] dolium, vaſculum. Statuta M[...] tis Regal. fol. 297. VAXELL[...] Pari ſignificatu. Charta an. 13[...] ex Tabul. S Victoris Maſſil. VA[S]SELLUM, eadem notione. Ch[arta] an. 1392. ex Tabul. S. Victo[ris] Maſſil.

† VASSILIUM, vaſarium, ſupel[lex] in Ch. a. 832

VASSINUM, Grex ouium. V. [...] *ſaria.*

VASSIS. Chronicon S. Vincen[tii] Vulturno pag. 678. de Petro D[ia]cono Caſinenſi: *Quem Arich[is] ſcipiens eum honorifice retinu[it] quo palatium infra Beneuentum [...] aliud in Salerno conſtructum, [...] bus decorari fecit.* Forte leg. [...] niſi *vaſſibus* ſcribatur pro *baſibus.* [V.] *Vas*, & *Vaſſus* 2.

VASSO, Cujuſdam Gallici [...] templum. Gregorius Turon. lib. [...] Hiſt. c. 32. *Veniens vero Arv[ernum] delubrum illud, quod Gallica ling[ua] Vaſſo Galatae vocant, etc.* Mart[...] carum fuiſſe opinatur Ioannes Sa[...] ro in Orig. Claromont. Alii Fa[...] templum & aedem ſacram deo[...] aiunt, non Deum aliquem a pa[ga]nis cultum: quippe juxta Cla[ro]montem locus, vbi olim fuit aed[es] ſ. Artemii, adhuc *le Vas* [...] *Art*[...]

Digitized by Google

Artem appellatur, hoc eſt, templum S. Artemii: vt apud Delphinates in pago S. Gisleni (*S. Gilin*) locus, vbi aedes S. Marcellini fuit, poſtmodum deſtructa, & ad quem pro impetranda pluuia fiunt proceſſiones Eccleſiaſticae, *le champ du Vas* dicitur, vt auctor eſt Claudius Expillius. V. *Vaſa.*

VASSOR, i. q. *Vaſſallus*, in Ch. a. 375.

VASSVS. (1) Pro *Vas. Vaſſi de auro et de argento*, in Teſtamento Ramiri Regis Aragoniae aerae 1099. apud Martinezium. (2) VASSVS, & VASSALLVS, iidemne fuerint, ideo controuerti; quae quidem inter eruditos controuerſia, vt facilius dirimatur, diſcutienda ſunt, quae de vtriſque habent Scriptores, & Tabulae veteres. VASSOS primus fuiſſe, quos *familiares* aetas poſterior appellauit, ſeu domeſticos, et qui ex Regia, aut alicujus Principis, familia erant, videtur indicare Lex Alamannorum tit. 79. §. 3. *Si alicujus Seniſcalcus, qui ſeruus eſt, et dominus ejus 12. Vaſſos infra domum habet, occiſus fuerit, etc.* Marculfus lib. 2. form. 17. quae eſt *teſtamenti duarum perſonarum: quicquid exinde facere elegeris, aut pro animae remedio in pauperes diſpenſare, aut ad Vaſſos noſtros, vel benemeritis noſtris abſque repetitione heredum meorum, quod tua decreuerit voluntas, faciendi liberam habeas poteſtatem.* Vbi *Vaſſi* non alii ſunt a famulis. Concilium Cabilonenſe II. cap. 63. *Nullus Vaſſus abbatiſſae, nec miniſter aliquis, nec clericus, nec laicus clauſtra ancillarum Dei ingrediatur.* Praeterea Capitula Caroli M. & Capitul. ann. 823. c. 24. ac priora quidem lib. 2. c. 24. *Vaſſi quoque et Vaſſalli noſtri nobis famulantes, volumus, vt condignum apud omnes habeant honorem, ſicut a genitore noſtro et nobis ſaepe admonitum eſt.* Agitur hoc loco de *Vaſſis Regiis et Dominicis.* Et lib. 3. c. 73. *De Vaſſis Dominicis, qui adhuc intra caſam ſeruiunt, et tamen beneficia habere noſcuntur, ſtatutum eſt, vt quicunque ex eis cum domno Imperatore domi remanſerit, vaſſallos ſuos caſatos ſecum non retineat; ſed cum Comite, cujus pagenſes ſunt, ire permittat.* Denique lib. 4. cap. 4. *De Vaſſis noſtris, qui ad marcham noſtram conſtituti ſunt cuſtodiendam, aut in longinquis regionibus ſua habent beneficia, vel res proprias, vel etiam nobis aſſidue in palatio noſtro ſeruiunt, etc.* Erant igitur *vaſſi* iidem, qui famuli, quod praeterea videtur indicare vocis origo apud Boxhornium in Lexico Gwallico, ſeu Cambro-Britannico, & Auctorem Catholici Armorici: *Gwas*, vel *Goas*, *ſeruus, famulus. Antiquis ſignificabat juuenem, adoleſcentem virum.* Quae originario Eccardo potior videtur. Hickeſius in Grammat. Theot. p. 99. hanc vocem accerſit a Gothico *Fads*, quod in compoſitione ſignificat rei vel negotii procurationem, & reſpondet Anglo-Sax. *fadian*, ordinare, diſpenſare, diſponere: vnde miniſtri & famuli Principum propter commiſſam ſibi bonorum ſeu officiorum curam dicti ſunt *Fadſi*, dein *Faſſi* & *Vaſſi.* Vaſſallus autem, addit ille, eſt quaſi *Fads-ſcalcus*, rerum dominicalium miniſter. Gryphiander de Weichbildis Saxonic. c. 49. a Saxon. *Vaſſen*, ligare deducit: quia, inquit, per inueſtituram vaſſallus ſolemni ſtipulatione ita alligatur domino, vt illius fiat homo. At Goldaſtus *Vaſſum* a *vade* dictum contendit, *qui vadimonium pro beneficio accepto autori ſuo dedit.* Denique Turnebus lib. 21. Aduerſ. cap. 15. *Vaſallos* appellatos exiſtimauit, quaſi *Vaſarios*, tanquam clientes, qui in nobilium *Vaſario*, ſeu ſupellectile, fuerint. Ita in vocum originationibus ludunt viri eruditi. Iſo Magiſter in Gloſſis: *Clieus, minor vaſſus, ſeruiens. Vaſſi* vero e familia Imperatoris aut Regis, *Vaſſi Regales*, in Capitul. Pipini Regis Italiae an. 793. cap. 36. & in Capitul. 4. Caroli M. incerti anni c. 9. vulgo vero *Vaſſi dominici* appellantur, id eſt, *proprii* Imperatoris aut Principis, & qui ex ejus familia erant.

erant. Apud Eginhart. Epiſt. 27. filius cujuſdam Comitis, *Vaſſus Dominicus* dicitur. *Comites et Vaſſi domeſtici*, in Concilio Ticinenſi an. 855. vbi iidem ſunt, qui *Dominici*. Horum ordo magnus fuit, vt qui poſt Epiſcopos, Abbates, & Comites ſtatim nominentur in Capit. Caroli C. ann. 877. cap. 1. Ita tamen ex familia Regia erant, vt fide & ſacramento Principi obſtricti eſſent. Vnde in Capitul. Caroli C. tit. 23. cap. 4. junguntur *drudis*, id eſt, *fidelibus*: *Sine ſolatio et comitatu drudorum atque vaſſorum nuda et deſolata exibit*. Deinde quicumque Regi eodem fidelitatis ſacramento obſtringerentur, *Vaſſi* omnes appellati, vt qui hocce pacto ex ejus familia eſſe cenſerentur. Annales Franc. an. 788. *Vaſſi* iſti *Dominici* extra ordinem interdum mittebantur a Principe in prouincias, vt Comitibus adeſſent in juſtitia adminiſtranda, et cum eo jus dicerent, aliaque reipublicae negotia exſequerentur, quod docent Lex Longob. lib. 2. tit. 2. §. 2. Capit. Caroli C. lib. 5. cap. 133. Neque, opinor, alii ſunt *Vaſſi Comitum* a *Vaſſis Dominicis*, cum ita appellentur, quod iis a Rege, vt collegae darentur in jure dicundo, in Lege Longob. lib. 2. tit. 42. §. 1. lib. 3. tit. 12. §. 1. & in Capitul. Caroli M. lib. 3. cap. 51. Porro qui *vaſſi dominici* appellantur in Capitulis Karlomanni d. tit. 2. c. 4. iidem *Vaſſi* & *Vaſſalli dominici* promiſcue dicuntur d. c. 11. adeo vt *Vaſſalli* non alii ac diuerſi fuerint. *Vaſſorum* deinde & *Vaſſallorum*, vt *Cataneorum*, ſeu *Capitaneorum*, ſub poſtremis Imperatoribus Alemannicis inductus fuit ordo honorarius, qui etiam ad poſteros tranſmittebatur, nulli licet addictus loco, aut gubernationi. Chartam Conradi Regis Burgundiae anni 944. deſcripſit Guichenonus ex Tabulario Cluniacenſi, exaratam coram Epiſcopis & Comitibus in ea nominatis, *Vaſſis dominicis majoribus et minoribus*. Sed & *Vaſſos* & *Vaſſallos* creatos ab Imperatoribus, interdum etiam ipſoſmet Auguſtos aliis nobilibus eoſdem creandi jus impertiiſſe legimus. Exſtat bulla Caroli IV. Imperat. ann. 1355. qua *Milo de Beccharia*, ciui Papienſi, Notarios & Tabelliones creandi, & illegitimos natalibus reſtituendi facultatem impertitur, in qua ſequentia [illegible] duntur: *Et quod poſſitis, tu et [illegible] tui . . . quoſcunque ſponte volen[tes] Vaſſallos facere, ad vaſſallatum [illegible] inducere auctoritate praedicta, [illegible] ſtribus Principibus, Ducibus, Comitibus, Baronibus dumtaxat excep[tis]*. VASSATVS, eadem notione, [illegible] Charta Alphonſi Reg. Luſitan. [illegible] 1142. ex Tabul. Clarauall. [illegible] SVS etiam pro *Vaſſus*, dixit Ch[arta] ex Tabulario Caſaurienſi, vt & Capitulare I. Caroli M. an. 803. c. 39. Diploma Ludouici Imp. *Si Comes aut Baſſi noſtri remaſſ[erint]* VASATICVM, Clientum & [illegible] tium agmen, familia. Vita S. Bernwardi apud Leibnit. tom. 1. Scr. Brunſvic. pag. 455. VASSATICVM, Fides, quam praeſtat *Vaſſus* Domino, vel Principi: proinde idem quod *Hominium*. Annal. Franc. an. 757. VASSATICVM praeterea appellabant praeclara in praeliis, vel occaſionibus [illegible] bellicis facinus, vel animi magnitudinem: forte quod *vaſſi* & *vaſſalli* eſſent viri militares, & iidem [illegible] poſtmodum *milites* nude appellati ſunt. Hincmarus Remenſis [illegible] opuſculo 55. Capitulorum cap. [illegible] *De hoc quoque vitio ſuperbiae [illegible] dit, quod multi ſe apud plurimos [illegible] cunt de fortitudine et agilitate [illegible] corporis gloriari, et de praedis, [illegible] que vt noſtratium lingua dicitur, Vaſſaticis frequenter ac libenter ſermonem habere, etc.* Vbi ſane [illegible] lim *vaſſoliticis*, tametſi vox [illegible] cis tolerari poſſit, a *vaſſus* [illegible] *ſalli*, ſi Marcam audimus lib. 1. [illegible] Beneharn. cap. 28. num. 10. [illegible] *vaſſorum vaſſalli*, ſeu *vaſſi* [illegible] clientelae obnoxii. Id non omnino verum eſſe patet ex iis, quae ſupra attigimus, nobiſque fuſius prob[an]dum incumbit. Conſtat ſane [illegible] que vocem ejuſdem originis, ſi [illegible] omnino notionis. *Vaſſus* [illegible]

Digitized by Google

fuiſſe domeſticos & familiares Principis aut alterius cujusvis, quod etiam de *Vaſſallis* dici poſſe evincunt Scriptores, praeſertim Hincmarus de Ordine Palatii cap. 28. deſcribens *miniſteria*, & familiam Principis: *Tertius ordo item erat tam majorum, quam minorum, in pueris vel Vaſſallis, etc.* Vbi *pueri* ſunt ii, quos *famulos* dicimus. Monachus Sangallenſis lib. 1. de Carolo M. cap. 20. *Scarionem*, ſeu oſtiarium aulae regiae, *vaſſallum* Imperatoris appellat. Cap. 22. de quodam Epiſcopo: *Hic habuit unum Vaſſallum non ignobilem civium ſuorum, valde ſtrenuum et induſtrium: cui tamen ille, ne dicam beneficium aliquod; ſed ne ullum quidem aliquando blandum ſermonem impendit.* Denique Adalardus in Statutis Corbeienſibus lib. 1. c. 6. totam familiam monaſticam in ſex ordines diſtribuit: 1. *Famulorum vel matriculariorum, qui ſemper aequaliter habendi ſunt:* 2. *Fratrum:* 3. *Vaſſallorum:* 4. *Hoſpitum:* 5. *Pulſantium, vel Scholarium:* 6. *Singulorum hac illacque Praebendariorum.* Meminit enim *Caſae Vaſſallorum* cap. 1. (qui inde *Vaſſalli caſati*, i. caſae addicti, dicuntur lib. 3. Capitul. Caroli M. cap. 73.) & *panis vaſſallorum* cap. 2. & 4. De ejuſmodi vaſſallis agit Charta Aldrici Epiſcopi Cenoman. in ejus Vita p. 85. *Et alia* (pars) *detur Vaſſallis et capellanis, ſive ſervientibus, qui domino nobiſque in noſtra manſiuncula militare videntur.* Et *Vaſſi* Comitibus erant aſſeſſores in judiciis publicis, ita & *Vaſſalli*. Charta Alamannica 95. Goldaſti: *Juſſum eſt Waningo Comiti Ruadperto Vaſſallo Regis inquiſitionem de hac re fieri, etc.* Adde chart. 18. Vetus notitia ſub Karolo Rege anno 4. apud Beslium pag. 224. Porro qui *vaſſi*, vel *vaſſi dominici* dicuntur, nullo diſcrimine *Vaſſalli* vel *Vaſſalli dominici* appellantur, & cum *Comitibus* junguntur, nulla interdum vaſſorum facta mentione, in Lege Longob. lib. 3. tit. 4. §. 5. in Cap tut. Caroli M. an. 807. cap. 3. l. lib. 4. cap. 32. lib. 5. cap. 147. 28. lib. 2. c. 24. *Vaſſi et Vaſſalli noſtri, etc.* quaſi iidem fuerint. Vt *vaſſis*, ita & *vaſſallis* beneficia a Principe concedebantur. Capitulare Compendienſe ann. 757. cap. 6. *Homo Francus accepit beneficium de ſeniore ſuo, et duxit ſecum ſuum Vaſſallum; et poſtea fuit ibi mortuus ipſe ſenior, et dimiſit ibi ipſum Vaſſallum, et poſt hoc accepit alius homo ipſum beneficium, etc.* *Vaſſalli* praeterea Chartas dominorum ſuorum ſubſcribebant, adjecta hac ipſa *vaſſalli* dignitate. Binas deſcripſit Hemereus Alberti Comitis Viromandenſis; prior an. 954. ita clauditur: *S. Adalberti Comitis, . . . Geraldi, Hildradi, Anſeri Vaſallorum.* Altera an. 959. *S. Guntranni Vaſalli, Anſelmi Vaſalli, Ottadi Vaſalli.* Vbi ita appellantur, qui poſtmodum *Milites* dicti ſunt: quo quidem etiam vocabulo *vaſſallos* ſeu *feudatarios* indigitari in Chartis ſuo loco docuimus. VASSALLUS, pro *Feudatarius*, Subditus, in Vita Walae Abb. Corbeienſis ſaec. 4. Bened. part. 1. pag. 112. VASSALLUS, Miles. Mirac. S. Maioli tom. 2. Maii p. 697. V. ſupra in *Vaſſaticum*. VASSALLUS INDOMINICATUS. Charta Caroli C. Regis Fr. an. 9. ex Tabulario S. Cyrici Niuernenſ. *Sed et concedimus ibidem auctoritate Regia omnes res ejuſdem Eccleſiae, quae quondam fuerunt ab ea abſtractae, et quas modo noſtri Indominicati Vaſſalli tenent, ut quia ipſi nobiſcum dimicaverunt fideliter, in vita ſua tantum, conſenſu ejuſdem ſupradicti Epiſcopi eas teneant.* VASSALLUS SIMPLEX. V. *Signum* 6. VASSALLAGIUS, ut *Vaſſallus*. Charta an. 1238. apud Cenſium inter Rom. Eccl. Cenſus. VASSALLATICUM etiam dixere veteres, ut *vaſſaticum*, pro fidei ſacramento quod *vaſſalli* Domino vel Principi praeſtabant. Capitulare Pipini Regis Italiae cap. 5. *Stetit nobis de illos homines, qui hic intra Italia eorum ſeniores dimittunt, ut nullus eos recipere debeat in Vaſſallatico, ſine comiato ſenioris ſui, etc.* Vbi *vaſſalaticum* non aliud ſonat quam *vaſſaticum*.

VAFRAMENTVM, Aſtutia, calliditas. Gloſſ. Lat. Gr. *Vaframentum*, κερδοσύνη. Bernardus Theſaur. de Acquiſit. T. S. apud Murator. to. 7. col. 773.

VAFRITAS, eadem notione, Aſtutia Chronic. Taruiſ. apud eumd. Murator. to. 19. col. 763. *Dubitantes ab illorum manibus euadere non poſſe, Vafritate hac vſi ſunt, etc.*

VAGA. V. *Vanga.*

VAGABVNDVS, Erro, Gall. *Vagabond*, *Vagabundus*, ἀνειμένος, in Gloſſ. Lat. Graec. Vocabul. vtriuſque Iuris: *Vagabundus, eſt qui non habet domicilium, ſed hodie hic, et cras alibi.* Apparatus bellicus Caroli VIII. Reg. in Ital. apud Marten. Itin. Litter. p. 380. V. *Vagus.*

VAGABVNDIA, Vagatio. Statuta Collegii Narbon. an. 1379. apud Lobinell. to. 5. Hiſt. Pariſ. p. 668. col. 2.

VAGALICANA EXTENSIVA, Genus ſcripturae. V. in *Scripturc.*

VAGANTES, pro Vacantes. Concilium Wormacienſe an. 868. c. 62.

VAGATIO, Libera ſuper fluuium diſcurrendi poteſtas abſque vlla praeſtatione exſoluenda. Charta Sigeberti Reg. an. 651. apud Marten. tom. 2. Ampl. Collect. col. 8. *Et portum illum qui dicitur Sellis, immoque et Vagatio ſuper fluuium Ligeris, etc. Vagationes ſiluaticae cum canibus*, in lib. 5. Capitul. c. 2. V. Baluzii notas ad Agobardum p. 82. & Petrum Bleſenſem Epiſt. 56. & 61.

† **VAGAVTVS**, fuſtis ſpecies, in Stat. crim. Cumanae.

VAGERASSIN, σποραδην, in Gloſſ. Lat. Graec. Sed leg. *Vage, ſparſim.*

† **VAGERIA**, aquagium, aquae ductus, in Ch. a. 1201.

VAGEZARE, ab Ital. *Vagheggiare*, Oculis verbiſque alicui blandiri. Chron. Murin. apud Murator. to. 11. col. 117.

VAGIARE, Pecus, (vagum ſeu oberrans) ob damna abigere. *Vagiator*, qui detinet abacta pecora, in Iure Hungarico.

VAGINA HABITATIONIS, Domus, habitatio. Geſta Norma[nnorum] apud Ducheſn. p. 32. **VAGINA NATIVI INCOLATVS**, Patria natiuum ſolum, apud Andream Fl[eu]riac. lib. 1. Miracul. S. Benedicti [in] Cod. MS. Vaticano.

VAGINARE, *Vaginas parare*, in Gl[oſ]ma. Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm. *Vaginare, Faire gayne, Vaginarius Gaynier.*

† **VAGINARIVS**, vaginarum arti[fex] in Ch. a. 1227.

VAGINATVS, e Vagina eductus nempe enſis. Gall. *Deſgaigné.* [Gloſſ.] Lat. MS. Reg. Cod. 1013. *Vagina, theca gladii. Vaginatus*, exag[...] Ita etiam apud Iſidorum & Papiam. Primam nihilominus permiſe [...] bam primumque ſcriptum [...] *Euaginatus, ex vagina extractus*, [...] rat Graeuius: niſi forraſſe leg[en]dum ſit *Vagulatus*, exagitatus, [...] XII. Tabul. Legibus. V. [...] *Vagulatio.* Vt vt eſt *Vaginatus* ſenſu oppoſito pro vagina in[...] occurrit in Statutis Eccl. A[...] apud Marten. to. 4. Anecd. col. [...] *Nullus praedictorum de caeter[o au]deat portare gladium ſuper [...] periorem Vaginatum argenti [...]*

VAGINELLA. *Faba ſiliqua*, Matth[aeo] Siluatico.

VAGIPALARE. Leges Henrici [...] Regis Angl. c. 83. *Si quis [...] ſtem ſuum incidat, vel Vagipal[...] vel alium, qui juſte requiſitus [...] per omnia denegauerit. Vagi[...]* citur c. 58. & 82.

† **VAGISARE, VAGIZARE**, [...] templari, ab Ital. *vagheggiare.* [...] leta in Sermon.

VAGITARE, Vagari, diſcurrere. [Iſi]dorus Pacenſ. Epiſc. in Chron. aera 739.

VAGITARI. Gloſſ. Iſid. *Vagit[ari], violenter flet.* Graeuius emendat [va]*gitat, a vagio, vagito.*

VAGITVS, pro *Vagatus*, Diſcurſus, vagatio. Litterae Edwardi II. R[egis] Angl. ann. 1319. apud Rymer. [to.] p. 789. V. *Vagoſitas.*

VAGIVM, vt *Vadium.* V. in [hac] voce.

Digitized by Google

VAGIVVS, Deſertus, incultus. Charta an. 1115. apud Murator. delle Antic. Eſtenſi p. 318. V. *Vacantes* & *Vacuus.*

VAGNA, Lagena, vas vinarium. Gloſſ. Lat. Gr. *Vagna, vogae, cuppa*, Βῦτος. V. *Galo.*

VAGOSITAS, Diſcurſus, vagatio, huc illuc itio. Arnonis Scutum Canon. apud R. Duellium to. 1. Miſcell. p. 30. V. *Vagitus.*

VAGVLATVS. V. ſupra *Vaginatus.*

VAGVLVS, Vagans. Gualuaneus Flamma apud Murator. to. 12. col. 1023.

VAGVRRIRE, *Per otium vacare*, ſeu vagari, in Gloſſ. Arabico-Lat. Gloſſ. Iſid. *Vagurrit, per otium vagatur.*

VAGVS, Seruus fugitiuus, nequam, Sambuco. Decreta Calomani Regis Hungariae lib. 1. *Si Rex aliquem Vagum ſeruum alicui donauerit*, etc. Mox: *Quicumque abſque licentia Regis Vagum tenuerit, etc. . . . Cum quis vagum apprehenſum tenuerit, a domino ejus primo exigatur.* In Lege Wiſigoth. lib. 2. tit. 4. §. 9. ſerui fugitiui *a dominorum jure inlicite vagari* dicuntur: *In fuga vagare*, in Lege Longob. l. 1. tit. 25. §. 22. *Vagans homo*, in Legibus Henrici I. Regis Angl. c. 82. V. Traditiones Fuldenſes l. 2. tradit. 38. Codicem Theod. tit. *Si Vagum petatur mancipium*, ibi Iacobum Gothofredum, & ſupra *Vagabundus.*

VAIARIVS, qui pelles, quas *Vares* vocabant, parat vel vendit, Ital. *Vajajo.* Stat. ant. Florent.

VAICELLA, vt *Vaiſſela.* V. in hac voce.

VAIERIA, vt ſupra *Vaeria*, Iuriſdictio *Viarii*, vulgo *Viaria*, Gall. *Voirie.* Terrarium Montisfortis fol. apud D. Bruſſel tom. 2. de Vſu feud. p. 738. *Hylarius de Fromeria.* V. *Viarius.*

VAIERVS. Statuta datiaria Riperiae lib. 12. fol. 5. vo. *De quolibet penſe vaerorum laboratorum, ſoldi decem.* V. *Vares.*

VAILDA, an idem quod *Waiſda*? V. *Guaiſdium.* Polyptychus Fiſcam. an. 1235. *Quando ruſticus facit Vaildam in terra vilanagii, ... reddit de qualibet acra vnum ſexterium.* Rurſum: *Et ſi Vailda facta fuerit in terra vauaſſoriae, reddit tertium decimum denarium de valore Vaildae.*

VAILLENTIA, Valor, pretium, Gall. *Valeur. Ad Vaillentiam ſexaginta librarum*, in Charta ann. 1232. apud Stephanot. to. 3. Antiquit. Bened. Pictav. MSS. p. 798. V. *Valentia* 2.

† VAINA, menſurae annonariae ſpecies, in Ch. a. 1187.

VAIRVS. V. infra in *Vares.*

† VAISCHA, VAYCHIA, VAISHA, arboris minutioris ſpecies, f. dumus, in Ch. a. 1332.

VAISELLVM, Vas quoduis. Chartul. S. Petri de Domina fol. 86. vo.

† VAISSA, vacca, in Ch. a. 1368.

VAISSELA, VAISSELLA, Vaſa, ſupellex, a Gall. *Vaiſſelle.* Teſtam. Petri de Crozo Card. Archiep. Arelat. an. 1388. V. *Vaſſella* & *Veſſella.* VAICELLA, eadem notione. Teſtam. Oliuarii de Pennart Archiep. Aquenſ. an. 1481. inter Inſtrum. to. 1. Gall. Chriſt. nouae edit. p. 70. col. 2. VAIXELLA, Pari ſignificatu, in Charta an. 1420. ex Tabular. Angeriac. VAISSELLAMENTVM, eodem intellectu. Teſtam. Adalaſiae an. 1293. to. 1. Hiſtor. Dalph. p. 197. col. 2. V. in *Veſſella.* VAIXALLAMENTA, eodem ſenſu. Teſtament. Guiſchardi de Bellijoco ann. 1331. ex Tabular. Villae-Franchae. VAISSILOMENTVM, perperam pro *Vaiſſellamentum*, in Teſtam. Odonis de Roſſilione an. 1298. apud Marten. to. 1. Anecdot. col. 1306.

† VAIVS. (1) Pannus aureus, apud Murat. t. 5. Antiq. p. 302. (2) Pellis pontica. V. in *Vares.*

VAIVODA, VOYVODA, Dalmatis, Croatis, & Hungaris, eſt exercitus ductor; hodie vero promiſcue pro quolibet exercitus vel ordinum ductore accipitur, vt apud Italos Capitaneus, vt Auctor eſt Io. Lucius lib. 6. de Reg. Dalmat. c. 1. Ioannes Leunclauius in Pandecte Tur-

 cico

cico n. 71. *Vainodas* Bulgaris tribuit Theophanes an. 24. & 33. Conſtantini Copronymi, & ex eo Hiſt. Miſcella p. 700. ſiquidem βοϊλάδας iidem ſint cum iis, quos βοεβόδους vocant Conſtantinus Porphyrog. de Adminiſtr. Imperio c. 38. Βοηβόδας Ducas c. 19. V. Ioannem Seldenum in Titulis honorariis part. 2. c. 2. n. 3. *Vainoda* vel *Voinoda* vox Illyricorum eſt, vt vult Carolus de Aquino ad vocem *Bani*, notans ductorem pugnae, compoſita a nomine *Voj* vel *Boj*, pugna, & verbo *Vodit*, ducere. V. *Voiavada*.

VAIVUS, res derelicta, in Conſuetud. Normann. V. *Gaivus*.

VAIXALLAMENTA, VAIXELLA. V. *Vaiſſela*.

VAL. (1) Color cineritius, in Gloſſ. Teuton. Schilteri ex Procop. lib. 1. (2) † VAL, VALL, VALLUM, jus domini in bona hominum *manus mortuae* ſine prole defunctorum, a Germ. Fall, Todfall, Hiſt. S. Emmer. Ratisb. p. 145.

VALANIA, ab Ital. vt videtur, *Balane*, Gallice *forte de Chataignes*, Balanus. Statuta datiaria Riperiae cap. 12. fol 4. *De qualibet ſoma Valaniae de penſibus viginti pro introitu vel exitu ſoldi ſex*.

VALARGIUM, Annonae ſpecies. Inventar. ann. 1476. ex Tabul. Flamar. *Item plus duas carterias ſpentonis et Valargii*. V. *Balargus*.

VALATUM, Foſſa. V. *Vallatum*.

VALBIRE, & VALBUCIRE, pro Balbire & Balbutire, in Gl. Lat. Gr. *Valbio*, *Valbucio*. Ψελλίζω.

VALCATORIUM, Molendinum. Charta Ludouici II. Imper. an. 875. apud Vghellum tom. 6. Ital. Sacr. p. 1309. *Cum poſſeſſionibus et juribus, . . . aquarum decurſionibus, piſcationibus, Valcatoriis, rupibus, ſilvis. etc.* Alia an. 962. apud eumdem to. 1. part. 2. p. 49. *Exhibens etiam . . . liberam licentiam conſtruendi molendina et Valcatoria vbicunque voluerint per totum Comitatum ſuum*. Ex his emendandum videtur Chronicon Piſanum, editum ab eodem Vghello, ſub an. 1158. *Omnia balatoria juxta A[...] num deſtructa ſunt*. Legendum [...] *Balcatoria*. *Valcatorii* nomine [...] lendinum ſignificari ex allatis [...] certo colligitur: imo a molend[...] diſtinguendum eſſe ſuadere v[...] Charta an. 962. jam laudata; q[...] D. Bruſſel monuit in Tract. de [...] feud. to. 1. p. 43. vnde cum [...] aut aggerem eſſe facile crediderim [...] aut excluſam, locum ſcilicet vbi [...] cluduntur aquae, aut denique [...] gnum quo aquae continentur [...] pretabor. V. infra *Varcatura*.

VALCELLA, f diminut. a *Va*[...] V. in hac voce. Tabularium A[...] nenſe fol. 46. *Dederunt nobis* [...] *cellam Dodonis quam tenebant* [...] *cleſia de Hanoncurt*.

VALCHERIA, f. Idem quod [...] *Valcatorium*. Regeſt. Camp[...] ann. 1256. fol. 26. apud D. Br[...] to. 1. de Vſu feud. p. 43 *Dom*[...] *Ioannes de Floriaco. Eſt homo* [...] *domini Campaniae . . . de* [...] *juſtitia vſque ad pilerum vltra* [...] *riam Secanae*.

VALDENSES, dicti quidem [...] ci, a primo eorum auctore [...] *Valdo*, ciue Lugdunenſi prae[...] qui ſub peculiari paupertatis [...] feſſione haereſes complures [...] ſub an. 1160. vnde ejus ſect[...] dicti etiam *Pauperes de Lug*[...] aliiſque ſubinde nominibus [...] ti, quas peculiari commentario [...] plexus eſt Gretzerus ad Script[...] contra eamdem haereſim ab eo [...] ann. 1613. Monachus Vallis S[...] in Hiſtor. Albigenſium c. 2 [...] *praeterea alii haeretici, qui* [...] *ſes dicebantur, a quodam*, [...] *nomine Lugdunenſi, etc.* *Wald*[...] nuncupantur ab Alphonſo de [...] ſtro lib. 4. contra haer. inter C[...] Hiſp. to. 3. pag. 680. et in Sta[...] Aſtenſ. fol. 2. VALDESIA d[...] apud Limborch. Hiſt. Inquiſit. [...] loſ. p. 230.

VALDESTOLUM, Sella plicatilis [...] cus eſt in *Cliothedrum*. V. *Fa*[...] *ſtorium*.

VALECTOR. V. in *Valere*.

VALECTUS. V. infra in *Valeti*.

VA[...]

…RDICERE, VALEDICTUS, cui *ale* dicitur, S. Gerardus Abb. Sylve Major. in Vita S. Adalardi c. 5.

…ALEFACERE, eadem notione, Synodico aduerſus tragoediam …naei c. 41. Idalius Barcinon. in …iſt. ad Iulian. Tolet.

…EDO, Valor, pretium. Charta …naſſis Epiſc. Aurel. an. 1163. ex …artul. Miciacenſi. V. *Valentia* 2.

…EFACERE, Salutare. V. in *Va…icere.*

…EIA, Vallis, Gall. *Vallée*. Tabul. …ajoris Monaſt. V. infra *Val…a.*

…ENBRUNUS, Panni ſpecies. V. *…lalbrunus.*

…ENDRANUM, pro *Balendranum*, …lli ſ. tunicae ſpecies, in Ch. a. …160. V. *Balandrana.*

…ENS. (1) Valor, pretium. Ta…ularium Bellilocenſe in Lemouicib. …175. *Et accepi a vobis pretium, …xta quod inter nos bene complacuit, …l aptificatum fuit, hoc eſt, tam in …alente; quam in argento ſolidos …ille.* Charta apud Madox in For…ul. Anglic. p. 253. *Quod ſi prae…tam terram eis warentizare non …terimus, mutuum ad Valens in …ſiamento fratrum, eis dabimus.* (2) Magnanimus, fortis, Gall. *Vaillant.* …ippo de Vita Chunradi Salici an. …028. *Et quidam bene Valens vir …nradus . . . . cum aliis interfe…us eſt.* V. *Valoroſus.* (3) Gra…s, magnae auctoritatis. Concil. …ſanum an. 1409. apud Acher to. … Spicil. pag. 300. (4) † Mone…e ſpecies, Gall. *Vaillant*, in Lit. …mill. a. 1364.

…ENSA, juuamen, auxilium in …h. Luſitan. a. 1231.

…ENTIA. (1) *Virtus*; ῥώμη, δύ…μις, in Gloſſ. Gr. Lat. Alibi: …ίος, *Valentia*, *robur*. Gloſſ. Lat. …S. *Valentia*, *fortitudo*, *firmitas*, …*bur.* Vox Latinis Scriptoribus …ta. Macrobius Comment. lib. 2. … 14. *Ut medicus, ut exercitator …rporum, ſanitatem vel Valentiam, …lam ille aegris, hic luctatoribus …aeſtat.* (2) VALENTIAM FA…ERE idem quod infra *Valere*, …uare, auxilio eſſe, in Ch. a. 1239. Haec quippe formula eſt qua vaſſalli dominis ſuis in clientelari profeſſione auxilia conſueta jurabant. Charta an. 1197. in Append. ad Marcam Hiſp. col. 1387. *Promitto vobis et eccleſiae Arulenſi fidelitatem, et Valentiam, et adjutorium per bonam fidem de membris veſtris et honore veſtro et de auere.* Paulo ante legitur: *Quod erimus vobis adjutores boni et fideles defenſores contra omnes homines et feminas.* (3) Valor, pretium, in Conſuet. Aquenſi tit. 9. art. 40. Charta Innocentii II. PP. ex Chartular. Epiſc. Pariſ. fol. 35. *Ipſe* (Abbas) *parrochianorum puniuit exceſſus in Valentia ferculorum.* V. *Vaillentia.*

VALENTINI ſeu VALENTINIANI, Haeretici a Valentino quodam Aegyptio ſic dicti, fabulis & Iudaeorum pariter & Platonicorum doctrina confectis celebres: aduerſarios celebriores habuerunt S. Irenaeum, S. Iuſtinum Mart. Tertullianum aliosque. Horum deliramenta videre licet apud laudatos Patres.

VALENTIUS, Magis. Charta an. 1069. ex Tabul. S. Victoris Maſſil.

VALERE, Iuuare, auxilio eſſe. Hominium factum a Raymundo Principe Arauſionenſi Epiſcopo Tricaſtinenſi an. 1274. *Et ſi dictus nobilis Raimundus de Bauxio, vel ejus ſucceſſores . . . nollent, vel non poſſent dictum Epiſcopum ſeu ſuos ſucceſſores juuare, ſeu eis Valere de placito, ſeu de guerra.* V. *Valentia* 1. Hinc VALITOR, qui Froiſſ… vulgo *Aidant*, Coadjutor. *Valedor*, in Conſuetud. Catalaniae MSS. & to. 13. Spicilegii Acheriani pag. 315. Charta Raymundi Comit. Toloſani an. 1242. VALECTOR, eadem notione. Litterae Edwardi I. Reg. Angl. an. 1295. apud Rymer. to. 2. p. 690.

VALERIANI, Nummi ab Imperatore Valeriano cuſi, de quibus Trebellius Pollio in Claudio c. 17.

VALERIUM. V. infra in *Volerium.*

VALESIA, vt *Valiſia*. V. in hac voce.

VALESIANI & VALESII, Haeretici coniugium atque liberorum procreationem abhorrentes: vnde ſeipſos alioſque etiam inuitos caſtrabant, aſſerentes ſolos exſectos ſaluari poſſe. Horum parens fuit quidam Valens Arabs quem alii circa annum Chriſti 198. alii 240. vixiſſe tradunt. V. Epiphanium Haer. 58.

VALESTRIA. V. infra *Valleſtria*.

VALETI, VALECTI, appellati vulgo magnatum filii, qui necdum *militare* cingulum erant conſecuti. Nam vt *Vaſſalli* iidem qui poſtmodum *Milites*, quod in hac voce docemus; ita vaſſallorum filii *Vaſſeleti* dicti, vt & *Domicelli*, reſpectu parentum, qui *Domini* nude compellabantur, vnde poſtmodum formata vox *Vasletus*; deinde *Valetus*, vti recte obſeruatum a Pithoeo in Conſuetud. Trecenſ. Quod praeterea firmant Scriptores aliquot a Cangio laudati in Notis ad Vilharduinum pag. 274. apud quos *Vasletus* ſcribitur; vti etiam in Charta anni 1204. poſt Ordericum Vitalem edita p. 1058. *De Militibus et Vasletis de terra Comitis Roberti, etc.* In alia apud Spelmannum in hac voce: *Thomas filius dicti Radulphi* (Militis) *Vasletus in cuſtodia Regis, qui ſimiliter morabatur in ſeruitio Regis cum fratribus ſuis.* Nobilium autem ſeu militum, atque adeo Procerum ac Principum filios, qui nondum militarem ordinem erant adepti, generatim *Valetos* appellatos in Notis ad Willharduinum dictum eſt, qui Imperatoris Conſtantinopolitani filium hac nomenclatura donat. Eadem perinde nomenclatura donantur magnatum filii ab Anglicis Scriptoribus. Capitula Placitorum Coronae Regis Angl. apud Rogerum Houedenum p. 783. *De dominabus, et de Valectis et puellis, quae ſunt vel eſſe debent in donatione Domini Regis, et de valentiis terrarum ſuarum, et ſi quis eorum vel earum ſit maritatus, et inquiratur cui, per quem, et a quo tempore.* Bracton. lib. 3. Tract. de Corona cap. 1. §. 3. *De Valectis et puellis, qui ſunt et eſſe debent in cuſtodia Domini Regis.* In-fra: *De Vicecomitibus et Balliuis, qui ceperunt redemptionem de Va-tis integrum feodum militis tenen-bus.* Adde Fletam lib. 1. cap. ... §. 94. Vbi *Valecti* ſunt militum filii. **VALETUS** dictus qui ſine liberis erat. Exordium Monaſt. S. Martini Tornac. inter Inſtrum. ... Gall. Chriſt. nouae edit. col. ...

VALETUS LEGUM, qui in eo ... du eſt, vt videtur, vt ad Docto... tum aſpirare poſſit. Charta ... 1292. apud Lobinell. to. 2. Hiſt. Britan. col. 336. *Raginardus ... Monaſterio legum Valletus.* Vete... ſim vero ſic pariter appellati, ... *Scutiferos* dicimus. Homagia ... ſtri-noui apud D. Bruſſel to. 1. ... Vſu feud. p. 122. *Iocelinus ... vini Valetus. Fecit homagium ... um ſine achaptamento.* *Valetos* ... tem ſeſe appellitaſſe ipſos Scuti-ros, declarant complures Chartae deſcriptae a Ducheſnio in Hiſt. Pleſſiaca. **VALETUS MERCATO-RUM**, Inſtitor, Gall. *Facteur.* Litterae Philippi Pulcri Regis Fr. ann. 1309. tom. 2. Ordinat. p. 160. **VALETUS**, Tiro, opera... mercenarius, Gall. *Apprenti, Com-pagnon.* Statuta Caroli V. ... Franc. pro Tonſoribus an. ... tom. 5. Ordinat. pag. 441. ... **VAYLETUS**, Armiger. Conſtitut... Petri Ruthenenſis Epiſcopi Le... Apoſt. pro Eccleſiis Cypris ... 1313. c. 8. *Nec coronam ... vt Miles laicus, ſeu Vayletus ... deferat,* De Valetis conſule Sel-num de Titulis Honorariis 2. ... cap. 5. §. 47. **VALLETUS**, Va-**LECTUS**, Famulus, Gall. *Va...* hodierna notione. Charta Phil... Pulcri Reg. Franc. an. 1302. ... Meneſter. Hiſt. Lugdun. pag. ... **VAYLETUS**, eodem ſenſu, in ... ſtam. Roberti III. Comit. Cla-mont. an. 1302. apud Baluz. ... Hiſt. Aruern. p. 307.

VALETRO, in Gloſſario Lat. MS. ... & apud Papiam, *Glutto.* Io. de ... nua: *Valetro, i. glutto, quia ... multum in lecacitate.* Gloſſ. ... G...

Digitized by Google

Gall. Sangerman. *Valetre, Lecheur, Glouton.*

ALETTVS, VALETVS. V. in *Valeti.*

ALETVDINARIVM, quod alias in monaſteriis *Infirmaria* dicitur. Gloſſ. Lat. Gr. *Valetudinarium*, ὑγιαστήριον, διαιτητήριον. Vgutio: *Valetudinarium, domus, in qua morantur infirmi.* Vox Senecae, Columellae, & aliis nota. Vita S. Auſtrebertae Virgin. c. 3. de Moniali: *In ſtragulo, ... ad Valetudinarium deportauerunt.* In Miraculis ejuſdem n. 1. *Cellula infirmarum* dicitur.

ALETVDO, VALITVDO. (1) Facultas, poteſtas. Vita S. Iſidori Hiſpalenſis Epiſc. num. 18. *Qui quanto honore et reuerentia a Romano Antiſtite et Cardinalibus fuerit receptus, non eſt noſtrae differere Valetudinis.* V. Anon. in Mirac. S. Vrſmari per Flandr. (2) Robur, virtus, auctoritas. Lambertus Ardenſis apud Ludewig. tom. 8. Reliq. MSS. pagin. 603. (3) † Valor, pretium, in Ch. a. 1175.

ALEXIVS, Hippopera, Gall. *Valiſe.* Conuentiones ciuitatis Saonae an. 1526. *Item pro qualibet ſalmata . . . . . dobletorum ac Valexiorum, cerarum, piperum, etc.* V. *Valiſia.*

ALGIA, VALGIARE. V. *Valgium.*

ALGIS, *Foras verſis, tumentibus.* Gloſſ. Iſid. Male, vti monet Graevius; *Valgi* ſunt qui crura habent inferius verſa, quibus opponuntur vari. V. Salmaſ. in Plinium pag. 603. edit. Traject.

ALGIVM, in Gloſſ. Latin. Graec. στρεβλόν. Gloſſ. Graec. Lat. στρεβλὸν ἐπὶ ξύλȣ, *curuum, vncum.* Hugo Pariſienſis de Inſtit. Nouitiorum: *Sunt praeterea mille laruae, mille ſubſannationes, et corrugationes narium, mille Valgia et contorſiones labiorum, quae pulchritudinem faciei et decorem diſciplinae deformant.* VALGIA, *pro Retorſione labiorum quam facimus quando deridemus aliquem*, in Gloſſ. Biblicis MSS. Anonymi ex Bibl. Reg. Hinc VALGIARE, VALGIRE, *Labia habere extrorſum prominentia*, ex Gemma apud Voſſium de Vitiis ſerm. lib. 4. cap. 29.

VALGVSTVS, *Fuſtis vncus*, male lectum apud Iſidorum lib. 14. c. 9. pro *Valli, fuſtes ſunt quibus vallum munitur.*

† VALIACIO, vtilitas commodum, in Chartular. Bitur.

VALIDARE. (1) Validum reddere, Gall. *Valider.* Areſtum Parlamenti ann. 1394. apud Meneſter. Hiſt. Lugdun. p. 79. col. 2. (2) Munire, Gall. *Fortifier.* Ripalta in Annal. Placent. apud Murator. to. 20. col. 872.

† VALIDE, valde, multum. Conſuet. Burdeg.

VALIDITAS, Valor, pretium, Gall. *Valeur.* Teſtam. S. Gennadii Epiſcopi Aſturic. inter Conc. Hiſp. to. 3. p. 173. V. *Valentia* 2. & *Valutare.*

† VALIDVS, legitimus, admittendus. t. 2. Cod. Ital. diplom. p. 1550.

VALIMENTVM, vt *Validitas*, ab Italico *Valimento*, eodem ſenſu. Chronicon Parmenſe ad an. 1281. apud Murator. tom. 9. col. 795.

VALIS, Planus, Gall. *Plat.* Guido de Vigeuano, de modo expugnandi T. S.

VALISIA, Hippopera, Ital. *Valigia*, Gall. *Valiſe*, Germ. Felleiſen. Epiſt. Gregorii XII. PP. an. 1407. apud Marten. tom. 7. Ampl. Collect. col. 738. V. *Vallegias.* VALIXIA, eodem ſignificatu. Chron. Fſtenſe apud Murator. to. 15. col. 400. VALESIA, Pari intellectu. Litterae Richardi II. Reg. Angl. an. 1298. apud Rymer. tom. 8. pag. 51. VALISARIVS, qui *valiſias* portat, vel eas curat. Acta SS. tom. 4. Maii pag. 468. de Coronatione Bonifacii VIII.

VALITARE, Valere. *Valitant, valent,* in Gloſſ. Iſidori.

VALITOR. V. *Valere.*

VALITVDO. (1) V. *Valetudo.* (2) † Animi firmitas, ſtrenuitas, in Ch. a. 1401. (3) † Vis, violentia, in Annal. Victor. Mſ. (4) † Infirmitas, morbus, to. 10. Collect. Hiſt. Franc. p. 471.

Digitized by Google

VALLADA. Iohan. de Bazano in Chron. Mutin. apud Murator. to. 15. col. 596. *Pedites dictorum dominorum Vicariorum communis Mutinae iuerunt in diſtrictum Bononiae, ... diſrobantes ibi beſtias, Valladas, et veſtes, et res alias in maxima quantitate.* † Res quaeuis in faſcem collecta, ſarcinarum faſcis. V. in *Balla*.

VALLADERIVS, Foſſor, cui foſſatorum cura incumbit, qui foſſis fodiendis vel reparandis inuigilat, ſic dictus a *Vallatum*. V. in hac voce. Charta an. 1471. ex Schedis Praeſ. *de Mazaugues*.

VALLAGIA. Vita S. Geraldi Abbatis Grandis-ſiluae num. 4. *A mento denique vſque ad verticem, non ferri; ſed quae grauior erat, infirmitatis ligatus Vallagia, nuſquam caput, niſi cum totius corporis circumferre valebat machina.* Vbi *Vallagiam* ſepimentum quidam interpretantur.

VALLAMEN, vt *Vallatum* infra. Gualuaneus Flamma apud Murator. tom. 12. col. 1019.

VALLAMENTA, Conditiones, quibus pactio aliqua *vallatur*, vnde vocis origo. Charta ann. 1270. apud Meneſter. Hiſt. Lugdun. p. 6.

† VALLANIA, caſtanea, nucis ſpecies, balanus, ap. Murat. t. 2. Antiq. Ital. p. 32.

VALLARE. (1) Obſidere. Charta Caſimiri Reg. Polon. an. 1335. apud Ludewig. tom. 5. Reliq. MSS. pag. 508. (2) VALLARE CASTRVM, Militibus ad defendendum munire. Hiſt. Glabri Rodulphi apud Ducheſn. to. 4. pag. 19. (3) VALLARE, VALLATIO, Saltare, Saltatio. V. ſupra in *Balare*. (4) Pro *Vannare*, Ventilare, Gall. *Vanner*. Statuta Vercell. lib. 3. fol. 73. (5) † Firmare, ſtabilire, in Ch. a. 1392.

VALLATA, vt mox *Vallatum*. Charta an. 1343. to. 2. Hiſt. Dalph. pag. 470. col. 1.

VALLATORIVM, Projectum. Charta an. 1178. apud Vghellum tom. 7. pag. 410.

VALLATVM, VALLATVS, Foſſatum, vel locus vallo ſeptus. Charta an. 1193. inter Inſtr. tom. 1. Gall. Chriſt. nouae edit. pag. 79. col. 1. *Et tangit muros ciuitatis et Vallatum.* Pactum inter Iacobum Arragon. Reg. et Berengarium Magalon. Epiſc. an. 1272. *Vſque ad viam quae eſt juxta dogam Vallati Montis-peſſulani.* VALATVM, eadem notione, Prouincialibus etiam hodie *Valat*. Charta ann. 1490. ex Schedis Praeſ. *de Mazaugues*. V. *Vallum*.

VALLECTVS. V. ſupra in *Valeti*.

VALLEGIAS. Aelfricus in Gloſſ. vbi de Veſtimentis: *Vallegias* . . . *negar*. Italis *Valigia*, Gallis, *Valiſe*, eſt Bulga, hippopera. V. *Valiſia*.

VALLEMACIA, Saltatio. V. *Ballare*.

VALLENSES, Nummi ſic dicti a valle Ioachimica. V. Schlegel. in Diſſert. de Nummis antiquis Gothanis, &c. pag. 19.

VALLESHERIA, Parentela interfecti, i. vnus ex parte patris, & alius ex parte matris, apud Wallenſes Anglicos: vox formata, vt *Engliſheria*, de qua nos alibi. Statutum Walliae an. Edw. 12. cap. 4. *Quod proximae 4. villatae propinquiores loco vbi caſus homicidii, vel infortunii contigerit, veniant ad proximum Comitatum, vna cum inuentore, et Vallesheria, i. parentela hominis interfecti, et ibidem praeſentent factum feloniae, et caſum infortunii,* &c. Sed aliud ſonare videtur. WALLECHERIA, in Charta Anglica apud Spelmannum: *Dicunt, quod est ibi Walecheria, quae reddit de antiquo redditu 3. lib. 12. den. ad feſtum S. Michaëlis. Item in tota Walecheria ſunt 4. homines, et quilibet eorum debet inuenire vnum hominem per 2. dies in qualibet ſeptimana a feſto S. Michaëlis vſque ad feſtum B. Petri ad vincula.* Significat, inquit Spelmannus, *Wallica pars*, vt videtur. Forte idem ſonat quod *Vacheria*, praedium certo vaccarum numero alendo idoneum. V. *Vaccaria*.

VALLESTRIA, Valles. Papias MS. *Valeſtria, agrorum, ſicut Campeſtria.* Edit. habet *valleſtria*. Fulcherius Carnot. lib. 3. Hiſt. Hieroſol. c. 59.

† VAL

Digitized by Google

VALLETERIA, *valleti* conditio, in Areſt. a. 1296.

LLETVS. V. ſupra in *Valeti*.

LLEYA, Vallis, Gall. *Vallée*. Charta Fulconis Epiſc. Andegav. ann. 1337. in Tabul. S. Albini Andegav. V. *Valeia*.

VALLITELLVM, f. pro *Vallicellum*, valliculus, ap. Murat. t. I. Antiq. Ital. p. 217.

LLO. (1) Vallis, *Vallone* Italis, Gallis *Valon*. Charta ann. circ. 1063. ex Schedis Praeſ. *de Mazangues*. VALLONVS, eodem intellectu. Charta Gaufridi de Signa dom. *de Neaulles* dioec. Tolon. an. 1285. VALLONCELLVS, Vallicuus, in Charta Roberti Comitis Montis Scabioſi an. 1068. & apud eundem Vghellum tom. 7. pag. 196. Adde p. 361. (2) Vallus, ſtipes, palus, Ital. *Vallo*, eadem notione. Acta S. Procopii tom. 2. Iulii pag. 144.

LLONCELLVS, VALLONVS. V. in *Vallo* 1.

LLVM, VALLVS, vt *Vallatum*, olla, in Gaſp. Barthii Gloſſ. apud Ludewig. to. 3. Reliq. MSS. pag. 142. ex Raimundi Agilaei Hiſt. Palaeſt. *Vallum quod a monte deſcendens, etc.* V. *Vallo* 2.

LNA, Perperam fortaſſis pro *Valiſa*, hippopera. Litterae Henrici V. Reg. Angl. an. 1413. apud Rymer. to. 9. pag. 48. *Cum equis, harneſiis, Valnis, manticis, bouges, robis, etc.* V. *Valiſia*.

LNEARE, Vaſconum pronuntiatione pro Balneare. Inuentar. an. 1476. ex Tabul. Flamar. *Item plus unam cubam pro Valneando mulieres.*

LNVS, Φάλαγξ, Καράδρα, in Gloſſ. Lat. Gr. Sed legendum *Vallis*, Φάραγξ, ex Gloſſ. Gr. Lat. Καράδρα, *foſſa, vallis*.

VALO, ſarcina, faſciculus, Gall. *Balot*. Formul. Mſ.

LOR. (1) *Strennitas, virtus bellica*, in Gaſp. Barthii Gloſſ. ex Hiſt. Palaeſt. Fulcherii Carnot. apud Ludewig. to. 3. Reliq. MSS. pag. 309. (2) ✝ Quidquid emolumenti ex re aliqua percipitur, in Conſuet. Dombenſ. (3) ✝ Valetudo, facultas, in Ch. a. 1184.

✝ VALORIVM, reditus, emolumentum, in Ch. a. 1092.

VALOROSVS. (1) Fortis, ſtrenuus. Gall. *Valereux*. Chron. Domin. de Grauina ap. Murator. tom. 12. col. 702. V. *Valens* 2. et *Valuus* 2. (2) ✝ Magni pretii, in Ch. a. 1395.

VALOS, Panni genus. Inuentar. ann. 1476. ex Tabul. Flamar. *Item plus duas diſpleydes ſiue giponas ciriti* (cirici) *nigri vocati Valos.*

✝ VALSATVRA, ſepimentum e cratibus, quo locus vallatur. Comput. a. 1486.

✝ VALVA, reditus, emolumentum, Gall. ol. *Value*. Ch. a. 1235.

VALVARTE, Propugnaculum, Hiſpanis *Baluarte*, Gall. *Boulevart*, ex Germanico *Burg-wart*, quod burgum ſeruat, tuetur. Salanoua juſtitia Aragonum in Obſeruantiis, de Infantionibus: *Tamen ad conſtructionem, refactionem, ſuſtentationem, et reparationem portarum villae, vallatuum, ſiue Valuartium, et murorum tenentur.*

VALVASOR, VALVASORIA, VALVASINVS. V. *Vauaſores*.

VALVCA, Arena auroſa. V. *Balluca*.

VALVE. Arnoldus Lubecenſis lib. 6. cap. 6. *Nec defuit ibi* (apud Bohemos) *illud perditiſſimum hominum genus, qui Value dicuntur, crudelitates ſuas et nequitias exercentes, de quibus loqui non eſt aedificatio, ſed miſeria.* Et lib. 7. cap. 14. de Philippo Imp. *Contrahens ſecum auxilia peſſimorum, qui dicuntur Valve, cum innumera virtute baliſtarum, etc.*

VALVM. Index redituum Monaſt. S. Petri Corbeienſis: *Summarii qui minas et Vala hujuſmodi aduehunt, debent focatam.* V. *Vallo* 2.

VALVTARE, vox Italica, Aeſtimare Gall. *Eualuer*. Charta ann. 1546. apud Rymer. tom. 15. pag. 101. V. *Valentia* 2.

VALVVS. (1) *Aquae ductus, per quem decurrit; vel janua, vel modici muri ante portam.* Papias. De priori ſignificatu nihil ſuccurrit; alter *valvam* ſeu fores videtur ſpectare; tertius *Valuartum*, ſeu Gallicum *Boulevart*, de qua voce ſupra. (2) Fortis,

 tis,

tis, ſtrenuus. Diarium belli Huſſit. apud Ludewig. tom. 6. Reliq. MSS. pag. 147. V. *Valeroſus.* (3) Villoſus, Gall. *Velu.* Locus eſt in *Bigera* V. ibi.

VAMBAL, Bambalio. V. *Bambalo.*

VAMMUM. Conc. Lillebonae ann. 1080. apud Marten. tom. 4. Anecd. col. 118. *Nulli licuit inimicum quaerendo, vel Vammum capiendo, vexillum vel loricam portare, vel cornu ſonare . . Nulli liceat in Normannia hauſare facere, vel incendium, vel raptum mulieris, vel Vammum capere, quin fieret inde clamor apud eum, qui clamorem inde habere debuit.* An Clarigatio? V. *Repraeſaliae.*

VAMPA, Flamma, ex Italico vocabulo, Danti & Petrarchae familiari. Inſcriptio in Conuentu Minorum Bononiae in Italia, apud Wadding. ann. 1340. num. 15.

Nam accenſa lampas fundit neceſſario Vampas.

VANA. (1) Tabulari in Prioratus de Paredo in Ducatu Burgundiae fol. 8. *Accepitque vnum equum, et 30. ſolid. et vnam Vanam, et vnum barahu.* Fol. 24. *Et pro hoc acceperunt 5. ſolid et vnam Vanam.* Stragulum acu punctum, vt videtur, Gall. *Courtepointe*, Prouincialibus *Vano.* V. *Vanna* 1. (2) Bractea verſatilis, Gall. *Girouette*, ab Angl. *Vane*, eadem notione; quod a Saxon. *fana* deduci poteſt. Comput. ann. 1425. apud Kennett Antiquit. Ambroſd. p. 575. *Cum 11. ventilogiis, videlicet Vanys de tyn emptis de fabro de Cherlton ponendis ſuper vtrumque finem praedicti dormitorii, v. ſol. 11. den.*

VANACIARE, Delirare, deſipere, vana dicere, Ital. *Vannegiare*, Gall. *Rêver.* Acta S. Gerardi to. 1. Iun. p. 772. *Cum crederent quod Vanaciaret. nec quod tam longe ire poſſet, etc.* V. *Vaniare* & *Vanizare.*

VANAE PASTURAE, Ius dicitur, quod tenentibus vel manſionariis alicujus tenementi, vel villae ſeu praedii competit, animalia ſua immittendi, paſcendi cauſa, in loca publica, prata, agros, ſiluas, et alia quae clauſa non ſunt, certis anni temporibus; cum ſcilicet foenum e pratis, meſſes ab agris ablatae ſunt; vel in ſiluis, cum non *vetitae* ſunt ac *defenſae.* Charta Simonis Ducis Lotharingiae an. 1076. apud Hornou. Vignerium: *Vanam quoque paſturam quibuslibet animalibus eorum per terram meam tranſeuntibus, et caetera vſualia neceſſaria, etc.* De *vana paſtura* agunt paſſim Conſuetudines Gallicae municipales locis a Raguello indicatis. V. *Paſtura* 1.

VANAGLORIARI, vox Italica, Iactare ſe, oſtentare. *Se Vanagloriando quod prope portum Ianuae venirent, etc.* in Annal. Genuens. Iacobi Auriae apud Murator. to. 6. col. 586. V. *Vanitare.* Hinc

VANAGLORIOSUS, Vir vanam gloriam aucupans, ex Italico *Vanaglorioſo.* Gloſſ. Lat. Graec. κενόδοξος vanae gloriae. Vtitur Michael Scotus de Phyſionomia cap. 71. 76. [...] 100. 101.

VANARE. (1) Vox fori, Vanum reddere, Gall. *Annuler*, vt videtur. Charta an. 1351. (2) Pro Vannare, vanno purgare, *Vanner.* Statuta Humberti II. an. 1340. to. 2. Hiſt. Dalph. pag. 394.

VANASSORES, mendoſe pro *Vavaſſores*, apud Miraeum tom. [...] pag. 191. col. 1. 2. pag. 192. col. 2. pag. 391. col. 1. & pag. [...] col. 2.

† VANATA, tempus quo frumenta aliaue grana vanno purgantur. [...] a. 1248.

VANATURA, Purgamenta, quae e tritico ventilato remanent, Picard. *Hottons.* V. *Hauto.* Charta a. 1258. ex Chartul. S. Vandreg. [...] pag. 1721. V. *Vaneia.*

VANCELLUS, pro *Vallencellus*, Vallicũlus, ni fallor. V. in *Vallis.* Charta Raimundi Comit. Barcinon. an. 1016. in Append. ad Marcam Hiſpan. col. 997. *Et peruadit vſque in ipſos Vancellos de Romanian; et inde vertit vſque ad mare.* V. *Fanchellus.*

VANDAGIA. V. *Wandagium.*

VAN

ANDALIENSES, Militum genus apud Anglos. Charta an. 1362. apud Rymer. to. 6. pag. 370. *Si contingat dom. Regem Caſtellae et Legionis, Alfonſum filium ſuum, aut ipſorum haeredes, hominibus ad arma, caſtellanis, ſagittariis, guietibus, Vandalienſibus, aut aliis indigere, etc.*

ANDILAGO. V. in *Andelangus*.

ANDOSITAS. V. *Bandoſitas*.

ANEIA, ipſa purgatio granorum, quae vanno fit. Charta an. 1222. ex Tabul. Corbeienſi. V. *Vanatura* & *Vannatio*.

ANELLA, (✝ i. q. *Venella*, viculus, angiportus, via ſtrictior.) Charta ann. 1297 ex Tabul. Angeriac. *Quarum domorum vna ſita eſt in Vanella quae eſt extra arbergamentum quod fuit Arnaldi Gobeti, per quam quidem Vanellam itur de minagio dictae villae verſus arbergamentum aux Torfiez.* Leg. forte *Venella*, via ſtrictior. V. *Venella* 1.

ANELLUS, Auis ſpecies, *Vanneau*, de qua Fridericus II. Imp. lib. de Venatione cap. 2. 11.

ANGA, Sarcula. Vgutio & Io. de Ianua: *Vanga, genus foſſorii, quia vagando fodit.* Gloſſae MSS. *Vanga, pala cum ferro.* Lexic. Lat. Gall. *Vanga, Beſche.* Italis *Vanga*, idem ſonat quod *Bipalium.* Olla patella:

> *Sarcula, metra, ligo, traha, tribula, Vanga, ſecuris.*

Ad calcem Codicis MS. not. 780. ex Bibl. Sangerm. legitur hoc diſtichum:

> *E manibus duris non me trahat incola ruris,*
> *Quorum ſunt juris traha, tribula, Vanga, ſecuris.*

VANGA interdum pro neſcio quo armorum genere accipitur. Gloſſ. Aelfrici: *Vanga, ſpada.* Vocabular. Anglo-Lat. an. 1440. *Spade, Vanga, foſſorium.* Pro eo nempe gladio, quod inſtar foſſorii erat; vel quod ruſtici ejuſmodi foſſoriis pro armis vti ſolerent. Geruaſius Dorobernenſis an. 1198. *Vnde factum eſt, vt ruſtici impetiti, Vangis et foſſoriis aſſueti, armis militaribus gloriarentur muniti.* Idem porro videtur VAGA, apud Anglos. Liber Anglicus inſcriptus *Iuſtice of peace* f. 77. v. *Scilicet gladiis, baculis, Vagis, falcaſtris, arcubus, et ſagittis, etc.* V. *Vougelus*.

VANGAMENTUM, Vindicta, vindicatio, vltio; ex Gallico *Vangement*, vel vt hodie obtinet, *Vengeance*. Charta Fundationis Capituli S. Martini Artonenſis in Aruernia an. 1048. apud Phil. Labbeum tom. 2. Biblioth. p. 754.

VANGARE. (1) *Vagari*, vt videtur. Memoriale Poteſtat. Regienſ. ad an. 1250. apud Murator. tom. 8. col. 1117. *Et Regini iuerunt ad Nouem et combuſſerunt terram, et Vangauerunt vndique, et ceperunt multos homines et jumenta.* (2) Terram *Vanga* ſeu ligone verſare, vox Italica, Gall. *Bécher*. Chron. Bergom. apud eumdem Murator. tom. 16. col. 875. Hinc

VANGATA, Ipſa actio terram ligone verſandi. Statuta Mutin. Rubr. 125. fol. 24. vo.

VANI, Pennae ſpecies in auibus, Italis *Vanni*, de qua ſic Fredericus II. lib. 1. de Arte venandi cap. 50. *Numerus itaque pennarum in vnaquaque ala eſt 26. quatuor magis propinquae corpori, quae dicuntur Corales, et poſtea 12. quae dicuntur Vani, firmiores et duriores coralibus, et alterius coloris et figurae. Demum verſus extremitatem alae aliae ſunt 10. quae forinſecae dici poſſunt; hae ſunt firmiores, duriores, et longiores illis, quae dicuntur Vani; vltima harum decem dicitur Saxellus, etc.* Adde cap. 46. 51. V. Oct. Ferrarium in *Vanni*.

VANIARE, Vagari, vana dicere. V. ſupra *Vanaciare*. Acta S. Franciſcae Rom. to. 2. Mart. pag. 125. V. *Vanizare*.

VANIASTUTUS, Ματαιόφρων, in verſione Confeſſionis Nicephori Patriarchae Conſtantinopolitani, apud Baron. an. 811. 51.

✝ VANIGLORIUS, vanam gloriam aucupans, t. 1. Aug. p. 259.

VANI-

Digitized by Google

VANILOQVIVM, Ματαιολογία, *Fruſtratio: ματαιολόγος*, *Vaniloquus*, in Gloſſ. Graec. Lat. Leo III. PP. Ep. 1. *Omnes rationem reddituri ſunt Domino de Vaniloquiis.* Occurrit in 1. & 2. ad Timotheum, vt *Vaniloquus*, in 1. ad Titum, in Capitul. Aquiſgran. an. 789. cap. 69. *Vaniloquens*, in Oberti Cancell. Annal. Genuenſ. apud Murator. tom. 6. col. 302.

VANIRE, VANNVERE, Vannare, Gall. *Vanner*. Gloſſ. Lat. Gr. *Vanio*, Βράσσω. *Vannuo*, λικμίζω.

VANITARE, VANIZARE. Io. de Ianua: *Vanitare*, *vanitatem dicere*, *vel vanitando laudare.* Vnde Gallis *Vanter*, *ſe vanter*. S. Auguſtinus lib. de Quantit. animae cap. 23. *Vanitas eſt fallacia*, *Vanitantes autem vel falſi*, *vel fallentes*, *vel vtrique intelliguntur.* S. Bernardus de Morib. Epiſc. cap. 2. *Et nos Vanitando peritis*, *et nos ſpoliando perimitis.* Gozechini Epiſt. apud Mabill. tom. 4. Analect. pag. 366. *Ergo arguis in me leuitatem Vanitantis animi*, *qui velut hac illac fluitans vacare deſideret*, *et gloriolari*, *pro eo quod Leodium noſtrum tantopere laudauerim.* Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm. *Vanitare*, *dire vanité*, *vanter*, *ou en vanteur loer.* VANIZARE dixit Iuo Carnotenſis Epiſt. 66.

VANITAS. (1) Gloſſ. Graec. Lat. Φαντασία, *vana viſio*, *imago*, *Vanitas*, *viſus*. Gloſſae antiquae MSS. *Filacteria*, *Vanitas*. Qua poſtrema notione vocem hanc vſurpat Gaudentius Brixienſis Tract. 4. *Veneficia*, *praecantationes*, *ſuballigaturae*, *Vanitates*, *auguria*, *ſortes*, *etc.* *Vanitatem*, pro mendacio, vſurpaſſe Ciceronem, Tacitum, & alios, obſeruatum ab Octauio Ferrario in Orig. Linguae Ital. in *Bugia*. VANITIES, pro *Vanitas*. apud Ammianum lib. 21. pag. 180. (2) Laſſitudo, virium defectio. Conſuet. Fontanell. MSS.

VANIVS, Vagus. Leges Norman. cap. 19. apud Ludewig. tom. 7. Reliq. MSS. pag. 190. *Si quis bouem*, *vel aſinum*, *vel aliquam rem ſuam* *adirauerit*, *quae ab aliquo Vai[...]* *fuerit inuenta*, *ſi detentor eam ſu[...]* *eſſe aſſerit*, *etc.*

VANIZARE, vt ſupra *Vanitare*. Bo[...]nincontrus in Chron. Modoet. apud Murator. tom. 12. col. 1172. V[...] notione in *Vanitare*.

VANLEVGA, pro *Banleuga*, Gall. *Banlieuë*, Modus agri, cujus finib[...] loci alicujus immunitas vel jur[...]dictio terminatur. V. *Bannu[...]gae* in *Bannum* 3. Charta an. 13[...] ex Tabul. B. M. de Bono-nunci[...] Aurelian.

VANNA. (1) Straguli ſpecies, Gal[...] *Vanne* dicta. Leges Palat. Iacobi II Reg. Majoric. inter Acta SS. tom. [...] Iun. pag. LVII. *Habeantur et [...]neantur in promptu Vannae*, *[...]mina*, *coopertoria*, *et aliae dece[...]* *veſtes*, *vltra illas quae pro lectis [...]ſtris ſunt ordinatae.* Ita etiam [...]gendum in Statutis MSS. Capitu[...]lorum S. Victoris ann. 1216. [...] 1294. vbi *Vanoa* legit D. le Fo[...]nier V. *Vana* 1. (2) Vt infra *Fa[...]na*, vt videtur. Regeſt. Epiſcopi Niuern. ann. 1287.

VANNATIO, Purgatio frumenti [...]rumue granorum, vt ſupra *Van[...]* Chron. Bonae Spei pag. 293.

VANNELVS. V. infra *Vannus*.

VANNERIA. (1) Pro *Banne[...]* Vexillum, in Tabular. Aeduen[...] V. in *Bandum* 1. & *Fann[...]* (2) A Gall. *Vannerie*, Locus [...] vanni & alia quae ex vimine [...] conficiuntur. Charta an. 12[...] apud Lobinell. to. 3. Hiſt. Par[...] pag. 25. col. 1.

VANNIVM, pro *Bannium*, vel *Bannum*, Gall. *Ban*, Proclamatio. Conc. Salmant. ann. 1335. inter Hiſpan. tom. 3. pag. 589. Vbi de ſolem[...] futurarum nuptiarum proclamatio[...] agi nemo non videt. Adde *Bannu[...]* 1. col. 544.

VANNIVS, f. ab Hiſp. *Vanno*, [...] *Banno*, Balneum: niſi ſit nomen lo[...]ci. Charta inter Conc. Hiſpan. tom. 3. pag. 168. *Et conclude per illam [...]men vſque intrat Lor in Sylue*, *[...]* *item ad aquiaria et per Vannios.*

Digitized by Google

ANNVERE. V. ſupra *Vanire.*

ANNVLVM, Vexillum minus, vt ſupra *Vanneria* 1. Charta an. 1328. apud Ludewig. to. 2. Reliq. MSS. pag. 275.

ANNVLVS, diminut. a Vannus. Gloſſ. Lat. Gr. *Vannulus*, θρῖναξ, λικνάριον.

ANNVM. (1) Pars nauis. Contractus initus inter S. Ludouicum Reg. Franc. & Venetos ann. 1268. *Et habet duos paradiſos, et vnum Vannum et ſuperuannum coopertum et duos pontes.* (2) Pro *Bannum.* Charta Goſcelini Archiepiſc. Burdigal. inter Inſtr. to. 2. Gall. Chriſt. nouae edit. col. 323.

ANNVS, VANNELLVS, Menſurarum ſpecies, in *Vanni*, ſeu *ventilabri* ſpeciem forte confecta. Ermentarius Monachus lib. 2. de Vita S. Filiberti c. 14. *Aduecta eſt deinde in vaſe, quod Vannus vulgo dicitur, quaedam foemina duplici damnata incommodo, etc.* Libertates MSS. Villae S. Deſiderii in Campania ann. 1228. *Vannellus carbonis minuti venditur 5. ſolidis tantum, et continet in ſe duodecim Vannos per menſurationem Scabinorum.*

ANOA, pro *Vanna.* V. in hac voce.

ANTA, vt *Venda.* V. *Venda* 1. & 3.

ANTALLVM, vt infra *Ventalum.* Charta ann. 1209. ex Tabular. S. Nicaſii Remenſ.

ANTARE, Vane oſtentare. Gloſſae MSS. apud Voſſium lib. 4. de Vitiis ſerm. cap. 29. Quod a vento, vel potius a venditare efformatum docet ibidem Voſſius.

ANTARIVS. Charta ſub Edw. II. Reg. Angliae, apud Spelmannum: *Richardus Rockesley miles tenebat terras Seatoniae per ſerjantiam eſſe Vantarium Regis (in) Gaſcoign, donec perruſus fuit pari ſotularium pretii 4. den.* id eſt, dum triuiſſet par calceorum 4. den. Vbi idem Spelmannus: *Vantarius, praecurſor; vt vantarius Regis eſt aſſecla Regis, qui caeteros ſuos aſſeclas praegreditur, thekings fore footman.* Vim vocis fateor me non aſſequi; niſi *Vantarius* ponatur pro *Ventarius*, qui tributa Regia in Vaſconia recipiebat, ita vt *ſerjantiae* ſpecies fuerit. V. *Ventarius*, in *Venda.*

VANTBRAS. Charta Henrici V. Reg. Angl. to. 4. Hiſt. Harcur. p. 1440. *Reddendo nobis et eiſdem heredibus noſtris vnam cerotecam de plate pro dextra manu et vnum Vantbras pro dextro brachio.* Vbi excidiſſe videtur litera A, ita vt legendum ſit *Avantbras.* V. *Antebrachia.*

VANTVS. V. in *Wantus.*

VAPORARE, pro *Calefacere*, non ſemel dixit S. Ambroſius lib. 4. Hexaëmer. cap. 5. at cap. 3. pro *exurere* vſurpauit. Auctor antiquus Vitae S. Lupicini Abbatis Iurenſis n. 5. *Vt dum alii quotidie flabris ſcandali jam per elationem Vaporatum accendunt, etc.* Gloſſ. Medic. MS. Reg. cod. 1486. *Vaporatio, calefactio.*

VAPORATORIVM, Vaporarium, hypocauſtum. Chron. Andr. Danduli apud Murator. tom. 12. col. 524.

VAPORVS, Vaporiferus, apud Prudentium.

VAPVLARI, pro Vapulare. Acta SS. Sauini & Cypriani to. 3. Iul. p. 194.

† VAPVLATOR, qui flagello ſpicas excutit, in Ch. a. 1181.

† VAQVA, vacca, in Ch. a. 1448.

VAQVALIS. Tabularium Camalar. dioec. Anic. *Manſus Raſapota a la Liger reddit pro cartio* XII. *den. et ſex Vaquales.* f. Moneta minutior vacca inſignita, vt Beneharnenſis.

VAQVERIVS. V. ſupra *Vacquerius.*

VARA. (1) Species aucupii fluuialis. Charta Occitanica ann. 1311. ex 47. Regeſto Tabularii Regii num. 130. V. *Varus.* (2) Semita, Gall. *Sentier.* Statuta Auenion. edit. an. 1612. rubr. 54. de via praeſtanda, art. 1. *Sequatur Varam propinquiorem viae publicae.* Ibidem: *Si de vineis agatur, quae paruis ſemitis (vulgo dictis Vares) circumdantur, etc.* (3) Vt infra *Warda*, Cuſtodia. Charta Rudolfi Epiſc. Halberſtad. an. 1147. apud Ludewig. to. 1. Reliq.

Digitized by Google

Reliq. MSS. pag. 6. V. Gloſſ. Schilteri in *Wara*. (4) Bonitas, valor: quod de monetis dicitur earumque ſinceritatis examine, in Charta Ludouici Ducis Brandenburg. apud Ludewig. tom. 7. Reliq. MSS. p. 5.

VARANNA, Facultas venandi cuniculos aut lepores, idem quod *Warenna*. Charta ann. 1153. apud D. Bruſſel to. 1. de Vſu feud. p. 273. *Varenna* editum inter Inſtr. to. 4. Gall. Chriſt. nouae edit. col. 173.

VARANTIA. V. *Garantia* 1

VARANTIZARE. V. in *Warantus*.

VARARE. (1) Vel VARIARE, dicitur flumen, quod *divaricatur*, ſeu in duos alueos finditur, apud Gromaticos p. 295. Mago & Vegoia Agrimenſores: *Sunt et alii pontes in vicinalibus et priuatis viis, quorum alvei Varantur.* (2) Vox Italica, Nauem mari committere, Gall. *Lancer un Vaiſſeau.* Bartholomaei Scribae Annal. Genuenſ. apud Murator. tom. 6. col. 495.

VARBALLVM. Iura & Conſuetudines Normanniae c. 17. de *Veriſco*, ſeu jure naufragii: *Ex eo Dux habet .... omnem piſcem ad Varballum, qui ad terram peruenerit.* Vbi editio Gallica: *Et tout poiſſon, qui par lui vendra a terre, ou qui aura eſté prins a terre. Vaballum* editum apud Ludewig. tom. 7. Reliq. MSS. pag. 188.

✝ VARCA, i. q. *barca*, nauicula, in Ch. 1220.

VARCATVRA. Charta Guillelmi filii Rogerii Ducis Apuleiae ann. 1142. apud Vghellum tom. 8. p. 417. *Et dictum molendinum cum parte Varcaturae ſuae, et cum integro ſedio, ... et cum lignaminibus eidem molendino ſufficientibus ad aptandam Varcaturam ſolum pro palata ejuſdem molendini, etc.* Vbi *varcatura* idem valet, quod *virgatura*; (Galli *vergne* dicunt:) virgae ſcilicet & ligna, quibus fluuiorum aut ſtagnorum ripae continentur: niſi ſumi debeat pro aggere ipſo ſeu *tranſitu* ad molendinum: Italis enim, maxime poëtis, *varcare* eſt tranſire, vt *varca*, & *varco*, in[...] tranſitus. V. *Valcatorium*.

VARCHETTA, vt ſupra *Vachet*[...] mili ſit pro *Barchetta*. V. in *Bar*[...] Chron. Andr. Danduli apud Mu[...]tor. to. 12. col. 366. XXXIX. *galeas, &* [...] *cem Varchettas, et IV. naues ſeſtan*[...] *ter praeparari facimus.*

VARCINATICVM. Charta Ludoui[...] Pii lib. 2. Chronici S. Vincentii [...] Vulturno pag. 682. *De quibus* [...] *eſt donatio, quam Lupus Dux* [...] *praedictum ſanctum locum fecit* [...] *Varcinatico, id eſt, animalia, qu*[...] *exigebantur ad menſam Principis D*[...]*catus Spoletani.* Idem Chron[...] pag. 685. *Obtulit quoque prae*[...]*ptum, ... et de clauſura in Mar*[...] *et de Vuarcinatico, id eſt, anima*[...] *quae exigebantur ad menſam Du*[...] *Spoletini.* Idem videtur, quod *Ba*[...]*ganaticum* in Charta Caroli M. [...] in hac voce.

VARDECLOQVE, a *Warda*, cu[...] & Gall. *Cloque*, campana. Sta[...] ſcoteriae in Tabular. Audom[...] *Veniat quolibet ſero infra ſon*[...] *campanae quae pulſatur in eccleſia* [...]*minata Vardecloque.*

VARDONVS, Pars calcei, f. ab Ita[...]co *Guardone*. Statuta Saluciar. [...]lat. 5. c. 146. *Statutum eſt qu*[...] *quilibet caligarius, ſeu fieri fa*[...] *ſubtulares ad vendendum in Salu*[...] *teneatur et debeat facere ſeu pon*[...] *eiſdem ſubtularibus ſoleas de ſ*[...] *corii groſſi, et in eis ponere Vard*[...] *de ſchina corii groſſi, et hoc intelliga*[...]*tur in ſubtularibus groſſis: in ſu*[...]*tularibus vero ſubtilibus debet pon*[...] *ſoleas de corio breato, cum Vard*[...] *corii breati.*

VARE, vt infra *Varus*. V. *Fe*[...]*cune*.

VAREA, Tributi ſpecies. Statuta V[...]netorum lib. 6. c. 68. *Quod* [...]*tur .... in damnum patrimon*[...] *et aliarum mercationum, propter* [...]*cia, nabula, et Vareas.* Ibidem [...] *Varean non dari, niſi de rebus, qu*[...] *in quaterno Scribani deſcriptae ſ*[...] *niſi ii libri aut furto ablati, a*[...] *mare projecti ſint: praeterea de* [...]*mis ac harneſiis.* Agitur etiam [...] *Varea* pluribus c. 73. 74.

VARECH

Digitized by Google

ARECH. V. in *Wreckum.*

ARECTVM. V. *Warectum.*

ARENDA, VARENDATIO, VARENDATOR. V. *Warantus.*

ARENNA. V. *Warenna.*

ARENS, VARENTARE. V. *Warantus.*

ARES, ſeu *Varios* vocant, *murium Ponticorum* ſpeciem quamdam *qui ventre tantum albi ſunt, dorſo fuſcinſculo*, vt ait Iulius Scaliger in Ariſtotel. vbi de *Muribus Ponticis*. Hos *Vares* vocat Ioſephus Barbarus in Itinerario ad Tanaim p. 456. *Sibelinos, Armelinos, Doſſos, Vares, vulpes, et id genus animalium alia illi offerentes* *Veergares*, ſeu *Vairs gris*, appellaſſe videtur Benjaminus Tudelenſis in Itinerario, vti a Cangio obſeruatum in Diſſertat. 1. ad Ioinuillam. Hinc *pelles Variae*, & *veſtes Variae*, apud Scriptores. Arnulfus Lexouienſis: *Procedit interim inter cilicia pauperum fratrum et ſordes, cartularii filius ſericis adornatus et Variis.* S. Bernardus de vita & morib. Relig. cap. 10. *An non poſſet dormiri, niſi ſupra Varium ſtratum, aut ſub peregrino coopertorio? Vari Sclauoniae*, apud Rollandinum in Chronico lib. 2. cap. 14. Adde lib. 1. cap. 13. VAIRVM, VAIRVS, eodem intellectu. Iohan. Demuſſ. in Chron. Placent. tom. 16. Murator. col. 580. VAIVS, Ital. *Vaio*, eadem notione. Ioh. de Bazano in Chron. Mutin. apud Murator. tom. 15. col. 605. VARVS. Chron. Parmenſe apud Murator. to. 9. col. 820. VAYRVS, in Conſtitut. Frederici Reg. Sicil. cap. 88. VEYRVS. Computus ab an. 1333. ad an. 1336. to. 2. Hiſt. Dalph. p. 273.

ARESCDVM. V. in *Wreckum.*

ARETA. Ioh. Demuſſis Chron. Placentinum apud Murator. to. 16. col. 579. *Quaelibet domina communiter habet tot annulos et Varetas auri cum lapidibus pretioſis, etc.* Neſcio an ſit pro Italico *Baretta*, vel *Garetta*.

RGI, Latrunculi indigenae, Arvernis. Sidonius quippe lib. 6. Epiſt. 4. ait, *Vargorum nomine indigenas latrunculos nuncupare* Arvernos ſuos; neque alii videntur ab iis, qui WARGI dicuntur in Lege Salica & Ripuaria, hoc eſt, *expulſi de pago*, banniti, qui latrocinio viuebant. Lex Salica tit. 57. §. 5. *Si quis corpus jam ſepultum effoderit, aut exſpoliauerit, Wargus ſit, hoc eſt, expulſus de eodem pago, vſque dum cum parentibus defuncti conuenerit.*. Vbi Gloſſae interlineares Codicis Thuani habent *dejectus*. Eadem, quae Salica, habent Lex Ripuaria tit. 85. §. 2. & ex vtraque, Leges Henrici I. Regis Angl. c. 83. *Et ſi quis corpus in terra, vel noſſo, vel petra . . . exſpoliare praeſumpſerit, Wargus habeatur.* Boxhornius a Punico *Farkin*, ſeu Hebraeo *Perek*, vel *Pherek*, rapina, vocem deducit. Camdenus in Britannia ait, ſe inueniſſe in Gloſſario Eccleſiae Landavenſis *Verjad* Britannice latrones appellatos, hincque *Vargos* dictos putat. Wendelinus a Latino *vagus*, littera R, interpoſita. Multa de hac voce commentatur Sauaro ad laudatum locum Sidonii, cujus veſtigium agnoſco apud Innocentium III. PP. lib. 13. Epiſt. 95. & in Bullario Caſinenſi to. 2. p. 242. *Caeterum cum Vargum Vadareni ad monaſterium pertinere teſtes vtriuſque partis oſtendant, etc.* Vbi *vargus* videtur eſſe Italicum *varco* vel *varca*, iter, tranſitus, vnde *varcare*, tranſire: quas voces quidam a *varca*, pro *barca* deducunt. Eſt enim Italis proprie *varcare*, fluuium vel montem pertranſire. Poteſt etiam a *vargis* vox deduci, qui pro vagis ſumuntur. WARGANEVS, Extraneus, alienigena, cujuſmodi ſunt *Vargi*, extorres, et banniti, et a patria ſua facti exules. Charta Vdonis Epiſc. Tullenſis an. 1069. apud Hier. Vignerium in Alſaticis p. 128. WARINGOS, Anglo-Danos, de quibus fuſe egit Cangius ad Villharduinum n. 89. qui ex Anglia a Normannis expulſi, Byzantinorum Impp. obſequio ſeſe manciparunt, arceſſit Spelmannus, qui ita appellatos putat a Saxonico, ſeu veteri Germanico, ac proinde Gallico *wariam*,

Digitized by Google

riam, quod eſt *imprecari*, *execrari*, vnde *Waringe*, Angli maledictionem & anathematizationem vocant, ita vt *Varingi*, perinde ac *Vargi* exules fuerint & *banniti*, ſeu, vt verbo vtar Orderici Vitalis lib. 4. *extorres:* eoſque Normanni, voce Anglica tunc recepta, & probroſa, *Vargos* & *Varingos* appellarint. Licet porro *Varingi*, quos Byzantini Scriptores βαραγγους vocant, iisdem non ſemel, vt & Willelmo Malmesburienſi lib. 2. de Geſtis Anglor. c. 13. *Angli* dicantur, Anglo-Danos fuiſſe conſtat, tum ex ipſo Villharduino, cui *Anglois-Danois*, tum ex Saxone Grammatico lib. 12. ſub ann. 1098. cui *Danicae vocis homines* dicuntur, ſatis perſpicuum eſt. Tametſi alii Κέλτας, ſeu *Celtas*, appellent Scriptorum plerique, ac praeſertim Pachymeres lib. 7. c. 35. extremo, et quos laudauit noſter ad Villharduinum & ad Annam Comnenam, quia ſcilicet ita etiam Germanos indigitabant. V. *Warengangi*. Eamdem originationem nomenclaturae maris Balthici, quod Ruſſis *Mare Waregicum* dicitur, tribuit Eccardus in Lege Salica p. 243. quod ſcilicet piratae celebriores, *Wargi* nuncupati, ab ea regione prodierint.

VARGVVS, βλαισὸς, in Gloſſ. Lat. Gr. Vulcanius emendat *Valgus:* niſi ſit pro balbus; Italis quippe *Varguo* blaeſum ſonat.

VARIA, pro *Baria*, Argenti maſſa, Gall. *Lingot*, *barre d'argent*. Epitome Chron. Caſin. apud Murator. tom. 2. pag. 366. col. 1.

VARIARE. (1) VARIARE FORVM, Iuriſdictionem pro libitu mutare. Alphonſi Reg. Aragon. Epiſt. an. 1429. inter Concil. Hiſpan. tom. 3. p. 600. V. *Varare* 1. (2) † Per varios alueos decurrere, de aqua dicitur, in Stat. a. 1409. (3) † Mutare. Ch. a. 1394.

† VARIASCERE, colorem mutare, ap. Alex. Iatroſoph.

VARIATOR, Ποικιλτὴς, in Gloſſar. Graeco-Latin. ποικίλλω, *Vario*.

VARICA, Struma. V. *Gangula*.

VARICARE, Tranſgredi. Gloſſ. Lat. Gr. *Varicat*, ὑπερβαίνει. *Varicat* *diuertit*, *ambulat*, in Gloſſ. Iſid.

VARICATIO, διστάγμος, in Gloſſ. Lat. Gr. & Graec. Lat. διστάγμος *hesitacio*, *Varicatio*, *dubium*: ... in Cod. Reg. *Variatio*.

VARICOSVS, *Id eſt Carnus*. ... *eſt vena quae facit hominem* ... *vum*, in Gloſſ. MSS. S. Audomari Auenion.

VARICVS, Morbi ſpecies. ... nus de Translat. S. Marini ... num. 10. *Puero caudam* ... *quem dicunt Varicum*, ... *caligine obnubit, et oculorum* ... *extinxit*. Videtur legendum *Variolam*. V. in hac voce.

VARIEGARE, Variare, ornatus ... tate diſtinguere. Vtuntur ... & Apuleius non ſemel.

VARIETAS. (1) Diſſentio, Gall. *Differens*. Oberti Cancellarii Annal. Genuenſ. apud Murator. to. 6. ... 309. (2) Aſtutia, calliditas. ... Irenaei vetus Interpres lib. 4. c. ... n. 3. (3) Inualitudo, *Indiſpoſitio*. Lex Ripuarior. tit. 83. §. 2. de ... potionato. V. *Inaequalitas*.

VARINGAGA. V. *Gueringga*.

† VARINGVS, exterus, alienigena ... t. 7. Iul. p. 116.

VARIOLA, Boa. Medicis, Gall. *Petite Verolle*. Gloſſae MSS. ad Alexandrum Iatroſophiſtam: *Species* ... *pedinis, quam vulgus Variolas* ... Conſtantinus African. lib. 2. ... techn. c. 14. *Variolae ſunt* ... *puſtulae in toto corpore, aut ex* ... *jori parte diſperſae, aut in vno membro, in aliis non. Antiqui* ... *has ignis carbones: Siculi* ... *ignis*, Marius Auentic. *Hoc* ... *morbus validus cum profluuio* ... *et Variola Galliam Italiamque* ... *afflixit* VARIOLVS, eadem ... tione. Miracula B. Iacobi-Philippi ... to. 6. Maii p. 171. VARIO... eodem intellectu. Miracula S. ... nis tom. 4. Maii pag. 572. VA... RORA, Pari ſignificatu. Acta S. ... Francae to. 3. April. p. 384. VA... RIOLOSVS, Punctis variolarum ... formis. Appendix ad Agnelli ...

ſic. apud Murator. to. 2. p. 214. col. 1.

RISCAPIVM. V. *Waterſcapum.*

RIVS. (1) Equi color. Vgutio: *quus varius, qui habet vias colo-um.* Claudius *Corte* Italus lib. 1. *el Caualerizzo* cap. 16. *Del color ario et miſto: i pelami varii et mi-i ſono quelli, che ſono compoſti dei uatro colori ſuddetti: et in gli chia-o miſti et varii, per cio che anno peli talmente miſti, et poſti inſie-e et colorati, che impoſſibil quaſi ſa-bbe, over difficil molto, il bianco d nero, ò dal roſſo ſaper con l'ochio uidere, ò diſcernere, ò dire.* Palla-us de Agricultura in Martio c. 3. de equis, et eorum coloribus: *quentis meriti, Varius cum pul-ritudine, nigro, vel albineo, vel dio miſtus.* Geſta Conſulum An-gav. c. 8. n. 7. *Ipſe et quidam us Miles equitans Varium equum. eval vairon,* in Teſtamento Baldui-Comitis Guinenſis an. 1244. ud Ducheſnium. Tribuitur etiam imalibus. *Oues variae, arie-r varii, et maculoſi,* quibus oppo-untur *unicolores,* Geneſ. c. 30. vbi *τρόβατον φαιὸν*, Scholiaſtes ve-*ποικίλον, ψεχνόν.* Fragmenta Pe-onii: *Ruſticus varium porcum per-lerat.* V. *Farius, Ferrandus, Vaccae, res.* (2) Leproſus. Fortunatus Vita S. Germani Epiſc. Pariſ. to. Maii p. 778. *Cui . . . facto de s maleficiis Vario, etſi mors vitam n abſtulit, tamen ſignum mortis ixit.*

IX. V. ſupra *Varicoſus.*

IXATVS, Varius. *Pennae acutae rixatae,* in Chron. Mutin. apud rator. to. 15. col. 606.

LARE, f. pro *Vallare,* rem fide rpoſita aſſerere. Vide *Valla-ta.* Litterae procuratoriae ann. 48. ex Chartulario 21. Corbeienſ. 193. vo. *Dantes dictis procu-oribus noſtris . . . . poteſtatem. is ex parte aduerſa praedictos re-bandi et ſuos teſtes ſaluandi, com-mittendi, compromiſſum ſub pena fide Varlandi ac compromiſſum, . prorogandi.* Aliae Litterae curatoriae de eadem re ibidem fol. 192. vo. conceſſae a Maria Bleſenſi Duciſſa Lothar. *Donnons au-ctorité . . . . de veir jurer teſmo-ings, de bailler reproeuces et ſalva-tions, de faire tous eſſoines, . . . de paſceſier et compromettre par foy et par paine de valenger ledit com-promis.*

VARMIGRISVM, Muris Pontici pel-lis. Leges Norman. apud Lude-wig. to. 7. Reliq. MSS. pag. 187. *Lapides pretioſos, inſuper eſcallatam, Varmigriſum et pelles ſebellinas, etc.* V. *Vares.*

† VARNACCHIA, togae ſpecies, Ital. *Guarnaccia,* in Stat. a. 1340.

VARNAZONVS, Veſtis genus. Statu-ta Placentiae lib. 6. fol. 80. vo. *Item de aliquo Varnazono drapi in-tegri, etc.* Infra *Guarnazonus* di-citur. V. in hac voce et *Guar-nellum.*

VARO. (1) VARO & VIRO, pro *Baro.* Tabularium Aquenſe apud Marcam. Obſeruat idem Marca lib. 6. Hiſt. Be-neharn. c. 24. n. 6. Sancium Guil-lielmi Comitem Vaſconiae in Charta fundationis S. Petri Generenſis vaſ-ſallos ſuos *Virones* appellare, vt in-ſinuet hanc vocem a *Vir* deducen-dam. V. *Baro.* (2) VARO, *pro ſtulto.* Papias. (3) † Qui eſt vi-rilis aetatis, in Leg. Luſitan.

† VAROCHIVM, VARROCHIVM, VEROCHIVM, carcheſii verſatilis ſpecies, i. q. *Naſpum.* Tract. Mſ. de re milit.

VAROLVS, Animal quoddam, cujus mentio eſt in Vita S. Bernardi to. 2. Operum ejuſdem col. 1288. edit. ann. 1690. *Tranſiens autem per quamdam villam, audiuit ab incolis loci illius, duas feras immaniſſimas, quae vulgo Varoli, in nemore proxi-mo deſaevire.* A variis fortaſſe macu-lis ſic dictum videtur.

VARONIA, pro *Baronia.* V. *Rici.*

VARONVS, Italis *Varone,* Piſcis ge-nus, Gobius, Gall. *Goujon.* Sta-tuta Placent. lib. 6. fol. 79. vo. *Item piſces minutos, botulos, Varo-nos, etc.*

VARRENTARE, VARRENTATIO. V. *Warantus.*

VARRIVM. V. *Barrium.*

Digitized by Google

VARTIVVS, στρεβλὸς, in Gloſſ. Lat. Gr. Leg. *Vatinius* ex Vulcanio. Gloſſ. Graec. Lat. στρεβλὸς, ὁ μὴ ὀρθὸς ἄνθρωπος, *Verſutus*, *peruerſus*, *Vartinus*.

VARVASSVRI. V. in *Vauaſſores*.

VARVS, *Septum ad rapiendas beſtias, vbi retia ponuntur, vel pallium varium*. Papias. V. *Vara* 1. & *Vervicune*. Occurrit alia notione in *Vareta*.

VAS. (1) Sepulcrum ſubterraneum cameratum, Sarcophagus ex lapide vel marmore, quomodo Aruerni & Lemouices etiamnum *vaſes* dicunt. Lex Salica tit. 17. §. 3. *Si quis mortuum hominem aut in petra, quae Vaſa ex vſu ſarcophagi dicuntur, ſuper alium miſerit, etc.* Vetus Inſcriptio: P. AELIVS VALERIANVS HOC VAS DISOMVM SIBI ET FELICITATI POSVIT, ET TRIBVNAL EX PERMISSV PONTIF. PERFECIT. Gregorius Turon. lib. 1. Miracul. c. 89. *Factum eſt autem, vt impletis diebus in baſilica B. Vincentii ſepeliretur, in qua ipſe ſibi viuens Vas depoſuerat.* VASCELLVM, eadem notione. Vetus Inſcriptio 1108. 6. DEPOSITVS P. XII. IN VASCELLO ET MASSA, &c. VASA autem (2) videntur appellaſſe majores lapides. Sampirus Aſtoricenſis Epiſcopus in Hiſt. Hiſpan. *Tunc Eccleſiam in Compoſtella, . . . quam conſtruxerat Rex Aldefonſus magnus ex lapidibus, ex luto opere paruam Rex iſte praecipitauit, et ex calce quadratiſque lapidibus, marmoreiſque columnis, ſiue Vaſis, conſtruxit eam valde pulcherrimam.* (3) Pro qualibet re; quo ſenſu non ſemel occurrit in Scripturis ſacris. Miſſale Franc. apud Mabill. Liturg. Gall. pag. 315. *Fiant omnia iſta protectione tua tuta atque defenſa, potens Domine, Vaſa.* (4) Corpus. Iulius Africanus lib. 3. Hiſtor. Apoſt. *Quid mihi et tibi Quirine Proconſul, vt mitteres me ad hominem, qui non modo extrudere ab hoc Vaſe; verum etiam ſuis me virtutibus incendere poteſt?* Vtitur praeterea lib. 7. p. 94. (5) VASA CHRISTI, Sanctimoniales. Eigil in Vita S. Sturmii ſaec. 3. Benedict. part. 2. p. 269. VASA IN[FIRMIORA], Sequior ſexus, fem[inae]. S. Pachomius in Regula. [(6)] VAS, VASA, Arma. Wilhelm[us Brito] in Vocabul. *Vaſa belli dicun[tur] arma, vnde verſus:*

Dic belli Vaſa, quae bellan[tes . . .]
ſtraſas arma.

Liber Regum c. 14. vbi editio [. . .] fert, *alios armiger ejus interfi[ciebat post]* *eos:* 70. Interpretes habent: [. . .] *portans Vaſa ejus, procedebat [post] eum.* Collatio Legis Moſaicae [. . .] *Si immiſeris ſuper eum aliquid [Vas] ex inſidiis.* Apud Frontinum li[b. . .] Stratag. c. 1. cultrum inter vaſ[a] ponitur. Hinc *Vaſa conclam[are],* *conuaſare,* in re militari. (7) [VA]SA, Campanae. Walafridus S[tra]bo de Rebus Eccleſ. c. 4. *Vaſ[orum]* *autem vſum primo apud Itali[am] . . .* *mans inuentum.* *Vnde et a Cam[pa]nia, quae eſt Italiae prouincia, . . .* *Vaſa majora quidem Campan[ae] [di]cuntur: minora vero, quae . . .* *Tintinnabula vocantur, Nolas [ap]pellant a Nola, ciuitate Camp[aniae],* *vbi eadem Vaſa primo ſunt co[mmen]tata.* Vita S. Maurilliani Ep[iſc.] Remenſis n. 5. *Concurrerant a[d] . . .* *templi metallica: et cum . . .* *cuncta clangere Vaſa Chriſti . . .* *reboantia, etc.* Ethelwolfus d[e Ab]batibus Lindisfarnenſibus c[ap.] . . .

Aenea Vaſa canis crepitum . . .
pendula ſpirant . . .

(8) Nauis, Gallis *Vaiſſeau*. O[rde]ricus Vitalis lib. 12. p. 86[. . .] *fandum, Domine Rex, a te . . .* *et Vas, quod candida nauis . . .* *tur, merito ad regalem ſam[ulatum]* *optime inſtructam habeo.* Cu[i Rex] *ait: Gratum habeo, quod pet[is: mi]hi quidem aptam nauim eleg[i, quam]* *non mutabo, etc.* Ita exiſtim[o Vas pro Na]dum vſurpant Graeci Scriptor[es re]centiores. V. Gloſſar. mediae [Graec.] cit. in hac voce. VASELLV[M, ex] Gallico *Vaiſſeau*. S. Ludouic[us in] Epiſt. de Captione ſua: *Vaſ[ellis quae ad]* *vaſibus ut plurimum incend[ium . . .]* *paris, etc.* VASSELLVM, [eodem] intellectu. Charta Frederic[i . . .]

iciliae apud Murator. to. 10. col. 381. V. *Tarida*. VACILLUM, eadem notione. Charta Friderici I. Imperat. ann. 1190. apud Will. Hedam in Epiſcopis Trajectenſibus. (9) Alueare apum. Vulfinus Epiſcopus in Vita S. Iuniani: *Homo, qui nocte ad furandum venerat, turpiter ligatus in horto noſtro jacet, arripuerat enim quoddam Vas melle plenum, etc.* Hiſtoria Rotonenſis Monaſterii MS. lib. 1. c. 5. *Quidam vir rusticus . . . videns Vaſa mellis, quae quatuor tantum erant in horto, etc.* VASCELLUM, eadem notione. Pactus Legis Salicae tit. 9. §. 2. *Si quis unum apem, hoc eſt, uno Vaſcello furauerit de ſub tecto, etc.* Vbi Lex Salica habet tit. 9. §. 1. *Si quis unum Vas apium de intro claue aut ſub tecto furauerit, etc.* *Vaſculum* hac notione in Lege Bajwar. tit. 21. non ſemel. (10) VASA DECIMAE. Charta Adelviae dominae Guiſiae an. 1198. in Tabular. Eccl. S. Nicolai de Claro-fonte. Ord. Praemonſtrat. *Ego Adelvia domina Guiſiae notum facio, . . . quod cum villa de Buronfoſſa conſtrueretur, Gerardus Clericus de Cella, cui de 9. Vaſis decimae territorii ejuſdem loci 5. competebant, nobili viro marito meo, qui in eadem decima de 9. Vaſis tria poſſidebamus, pro bono pacis communis profectus, de illis 5. Vaſis unum conceſſit in perpetuum poſſidendum, etc.* Merges, *Garba*. Hanc interpretationem iterum firmare licet ex Chron. Bonae-ſpei p. 315. *Anno 1344. ceſſimus quoque Henrico Poreals jus terragii luorum bonariorum, ... et trium terrae menſurarum verſus Sounrè, ſub cenſu quinque Vaſorum bladi.* VASCULUM, eadem notione, in Charta ann. 1133. apud Miraeum to. 1. p. 98. col. 1. (11) ✝ Dominium, poſſeſſio, in Ch. a. 1161. (12) ✝ Locus tectus, vbi frumentum reconditur, in Ch. a. 1198. (13) ✝ VAS DE SYMBOLO, ciborium. V. *Symbolum* 2. (14) ✝ Supellex caſtrenſis, ap. Murat. t. 21. Script. p. 56. VASA, ae. Obſeruantiae ad Foros Aragonenſes, apud Michaelem *del Molino* in Repertorio p. 75. vo. *Item pronuntiando declaramus, quod . . . . poſſint abebrare illas beſtias, quibus excoluut in Vaſis dictorum hominum de la Fraxneda, ... et ipſi terras tenentes teneantur juuare dictos homines de la Fraxneda in ſcombra dicta Vaſarum.* V. *Vaſilium* & *Vaſſo*.

VASALLAGICUS, VASALLAGIUM, VASALLUS. V. in *Vaſſus* 2.

VASANUS, ἀνεμόχολος, in Gloſſ. Lat. Graec. edit. in MSS. *Veſanus* & *Veſania*.

✝ VASARE, in vaſa ſ. dolia infundere, in Stat. a. 1310.

VASARIUM, Σκευοθήκη, in Gloſſ. Gr. Lat. κυλίκιον, in Lat. Gr. Hiſpanis *Vaſar*. Alias hujus vocis apud Latinos notiones vide apud Turnebum in Aduerſar. Caſaubonum ad Suetonium, Iacobum Gothofredum ad l. 12. Cod. Th. de Cenſitoribus, etc. VASARIA TERRA, ex figuli argilla, vt eſt apud Gariopontum lib. 5. Paſſion. cap. 5.

VASARIUS, is qui vaſariis ſiue vaſibus praeeſt. Liber niger Scaccarii pag. 347. *Vaſarius in domo comedet, et III. ob. homini ſuo, et ſumarium cum libatione* (l. liberatione) *ſua*. V. *Vaaſarius*.

VASATICUM, Quod pro nauibus vel apibus exſoluitur. V. ſupra *Vas*, nauis, & *Vas*, alueare apum. Chron. Farfenſe apud Murator. tom. 2. part. 2. col. 543. *De aliis vero partes II. et nec angarias, nec xenia, nec glandaticum, nec Vaſaticum*, niſi *Vaſaticum* operas a Vaſſallis debitas ſignificet: earum quippe eo loci non ſemel mentio occurrit. V. alia notione in *Vaſſus* 2.

VASATUM, Supellex. Annal. Noueſienſes apud Marten. tom. 4. Anecdot. col. 591.

VASCANDA, *Genus vaſis*, Papias. Leg. videtur *Vaſcauda*. V. *Baſcaudae*.

VASCELLUM. V. *Vas*.

VASCINUM, Grex ouium. V. *Raſſarie*.

VASCIO, Vaſculum, Gallis *Vaiſſeau.* Octauius Horatian. lib. 4. Rer. medicar. p. 100.

VASCONES, Societas Vaſconum, cui, vt videtur, attributa erat menſae publicae adminiſtratio. Litterae Philippi Pulcri Franc. Reg. an. 1306. ex Regeſt. 62. Cartophyl. Reg. Ch. 64. fol. 57.

VASCONIZARE, Vaſconum more ſaltare: Aimericus de Peyrato Abbas Moiſiacenſis in Vita Caroli M. ex Cod. MS. 1343. Bibl. Regiae.

VASCVLVM. (1) Alueare apum: item, Merges. V. hac duplici notione in *Vas.* (2) ✝ Nauicula, in Ch. a. 1301.

VASCVS, *Vanus, nugatorius.* in Gloſſis antiquis MSS. & apud Ioannem de Ianua.

VASELLA, VASELLAMENTVM. V. in *Vaſſella.*

VASELLVM, Nauis. V. *Vas.*

VASILEVS, pro *Baſileus.* V. in hac voce.

VASILIVM, Stabulum, Equile, vel quid aliud ſimile, vt videtur. Charta an. 1242. ex Tabular. Cartuſiae Montiſriui. V. *Vaſa.*

VASLETVS. V. *Valeti.*

VASNAGIVM. V. *Vaanagium.*

VASO, Ceſpes, Gall. *Gazon.* Locus eſt in *Inueſtitura.* V *Wazo.*

✝ VASPALE, purgamentum frumenti poſt trituram, in Ch. a. 1194.

VASSA, Inſtrumentum piſcandi. Tabul. S. Quintini in Inſula p. 79. *Ad ingenia quae ſequuntur videlicet a bois et boutoirs ad communes Vaſſas a foitre, . . . piſcari poterunt.* Sed legendum omnino *Naſſas.* V. *Veruilium.*

VASSALA, Gall. *Vaſſalle*, ex Charta an. 1399. in Inuentario Chartarum Reg. ann. 1482. fol. 313. vo. V. in *Vaſſus* 2.

VASSALITIVM, VASSALLAGIVM, VASSALLAGIVS. V. *Vaſſus* 2.

✝ VASSALLAGIVM, VASSALLVM, nauis in Stat. Mſ. Caroli reg. Sic. V. *Vas* et *Vaſculum.*

VASSALLAMENTVM. V. mox *Vaſſella.*

VASSALLATICVM, VASSALLI[illegible]TVS, &c. V. *Vaſſus* 2.

VASSELLA, Vaſa, vaſarium, ſupel[illegible] Gall. *Vaiſſelle.* Ordinat. Humber[illegible] II. an. 1340. to. 2. Hiſt Delph. [illegible] 393. col. 1. V. *Vaiſſela.* VASI[illegible]LA, VASELLAMENTVM, ea[illegible] notione. Inuent. Chartar. Reg. [illegible] 1482. fol. 76. vo. VAXELL[illegible] VAXILLA, Pari ſignificatu. [illegible]ſtam. Guillelmi Vicecom. Narbo[illegible] ann. 1397. apud Marten. to. [illegible] Anecd. col. 1632. VAYCEL[illegible] VAYSSELLA, eodem intellect[illegible] Charta an. 1339. ex Tabular. [illegible] Victoris Maſſil VASSALLAMENTVM, VASSELLAMENTVM, [illegible] *Vaſſella.* Charta Hugonis Abbat. [illegible] Benigni Diuion. an. 1299. ex Ta[illegible] ejuſd. loci. VAYSSELLAMEN[illegible] eodem ſenſu. Teſtam. an. 13[illegible] to. 2. Hiſt. Dalphin. p. 227. co[illegible]

VASSELLVM, VASSELLVS, [illegible]dolium, vaſculum. Statuta M[illegible]tis Regal. fol. 297. VAXELL[illegible] Pari ſignificatu. Charta an. 13[illegible] ex Tabul. S Victoris Maſſil. V[illegible]SELLVM, eadem notione. Ch[illegible] an. 1392. ex Tabul. S. Vi[illegible] Maſſil.

✝ VASSILIVM, *vaſarium*, ſupel[illegible] in Ch. a. 832

VASSINVM, Grex ouium. V. [illegible]*ſeria.*

VASSIS. Chronicon S. Vincent[illegible] Vulturno pag. 678. de Petro D[illegible]cono Caſinenſi: *Quem Arich[illegible] ſcipiens eum honorifice retinens [illegible] quo palatium infra Beneuentum [illegible] aliud in Salerno conſtructum, [illegible]bus decorari fecit.* Forte leg. [illegible] niſi *vaſſibus* ſcribatur pro *baſſibus.* [illegible] *Vas*, & *Vaſſus* 2.

VASSO, Cujuſdam Gallici [illegible] templum. Gregorius Turon. [illegible] Hiſt. c. 32. *Veniens vero Aruern[illegible] delubrum illud, quod Gallica ling[illegible] Vaſſo Galatae vocant, etc.* Marti[illegible]carum fuiſſe opinatur Ioannes Sa[illegible]ro in Orig. Claromont. Alii *Va[illegible]* templum & aedem ſacram denot[illegible] aiunt, non Deum aliquem a pag[illegible]nis cultum: quippe juxta Cla[illegible]montem locus, vbi olim fuit aed[illegible] ſ. Artemii, adhuc *le Vas* [illegible] [illegible]

Digitized by Google

Artem appellatur, hoc eſt, templum S. Artemii: vt apud Delphinates in pago S. Gisleni (*S. Gilin*) ocus, vbi aedes S. Marcellini fuit, poſtmodum deſtructa, & ad quem pro impetranda pluuia fiunt proceſſiones Eccleſiaſticae, *le champ du Vas* dicitur, vt auctor eſt Claudius Expillius. V. *Vaſa*.

VASSOR, i. q. *Vaſſallus*, in Ch. a. 375.

VASSVS. (1) Pro *Vas*. *Vaſſi de auro et de argento*, in Teſtamento Ramiri Regis Aragoniae aerae 1099. apud Martinezium. (2) VASSVS, & VASSALLVS, iidemne fuerint, ideo controuerti; quae quidem inter eruditos controuerſia, vt facius dirimatur, diſcutienda ſunt, quae de vtrisque habent Scriptores, & Tabulae veteres. VASSOS primitus fuiſſe, quos *familiares* aetas poſterior appellauit, ſeu domeſticos, & qui ex Regia, aut alicujus Principis, familia erant, videtur indicare Lex Alamannorum tit. 79. §. 3. *Si alicujus Seniſcalcus, qui ſeruus eſt, et dominus ejus 12. Vaſſos infra domum habet, occiſus fuerit, etc.* Marculfus lib. 2. form. 17. quae eſt *teſtamenti duarum perſonarum: quicquid exinde facere elegeris, aut pro animae remedio in pauperes diſpenſare, aut ad Vaſſos noſtros, vel benemeritis noſtris abſque repetitione heredum meorum, quod tua decreverit voluntas, faciendi liberam habeas poteſtatem.* Vbi *Vaſſi* non alii ſunt a famulis. Concilium Cabilonenſe II. cap. 63. *Nullus Vaſſus abbatiſſae, nec miniſter aliquis, nec clericus, nec laicus clauſtra ancillarum Dei ingrediatur.* Praeterea Capitula Caroli M. & Capitul. ann. 813. c. 24. ac priora quidem lib. 2. c. 24. *Vaſſi quoque et Vaſſalli noſtri nobis famulantes, volumus, vt condignum apud omnes habeant honorem, ſicut a genitore noſtro et nobis ſaepe monitum eſt.* Agitur hoc loco de *Vaſſis Regalis et Dominicis*. Et lib. 3. c. 73. *De Vaſſis Dominicis, qui adhuc intra caſam ſeruiunt, et tamen beneficia habere noſcuntur, ſtatutum eſt, vt quicunque ex eis cum domno Imperatore domi remanſerit, vaſſallos ſuos caſatos ſecum non retineat; ſed cum Comite, cujus pagenſes ſunt, ire permittat.* Denique lib. 4. cap. 4. *De Vaſſis noſtris, qui ad marcham noſtram conſtituti ſunt cuſtodiendam, aut in longinquis regionibus ſua habent beneficia, vel res proprias, vel etiam nobis aſſidue in palatio noſtro ſeruiunt, etc.* Erant igitur *vaſſi* iidem, qui famuli, quod praeterea videtur indicare vocis origo apud Boxhornium in Lexico Gwallico, ſeu Cambro-Britannico, & Auctorem Catholici Armorici: *Gwas*, vel *Goas*, *ſeruus*, *famulus*. *Antiquis ſignificabat juuenem, adoleſcentem virum.* Quae originario Eccardo potior videtur. Hickeſius in Grammat. Theot. p. 99. hanc vocem acceſſit a Gothico *Fads*, quod in compoſitione ſignificat rei vel negotii procurationem, & reſpondet Anglo-Sax. *fadian*, ordinare, diſpenſare, diſponere: vnde miniſtri & famuli Principum propter commiſſam ſibi bonorum ſeu officiorum curam dicti ſunt *Fadſi*, dein *Faſſi* & *Vaſſi*. Vaſſallus autem, addit ille, eſt quaſi *Fads-ſcalcus*, rerum dominicalium miniſter. Gryphiander de Weichbildis Saxonic. c. 49. a Saxon. *Vaſſen*, ligare, deducit: quia, inquit, per inueſtituram vaſſallus ſolemni ſtipulatione ita alligatur domino, vt illius fiat homo. At Goldaſtus *Vaſſum* a *vade* dictum contendit, *qui vadimonium pro beneficio accepto autori ſuo dedit.* Denique Turnebus lib. 21. Aduerſ. cap. 15. *Vaſallos* appellatos exiſtimauit, quaſi *Vaſarios*, tanquam clientes, qui in nobilium *Vaſario*, ſeu ſupellectile, fuerint. Ita in vocum originationibus ludunt viri eruditi. Iſo Magiſter in Gloſſis: *Clieus*, *minor vaſſus*, *ſeruiens*. *Vaſſi* vero e familia Imperatoris aut Regis, *Vaſſi Regales*, in Capitul. Pipini Regis Italiae an. 793. cap. 36. & in Capitul. 4. Caroli M. incerti anni c. 9. vulgo vero *Vaſſi dominici* appellantur, id eſt, *proprii* Imperatoris aut Principis, & qui ex ejus familia erant.

erant. Apud Eginhart. Epiſt. 27. filius cujuſdam Comitis, *Vaſſus Dominicus* dicitur. *Comites et Vaſſi domeſtici*, in Concilio Ticinenſi an. 855. vbi iidem ſunt, qui *Dominici*. Horum ordo magnus fuit, vt qui poſt Epiſcopos, Abbates, & Comites ſtatim nominentur in Capit. Caroli C. ann. 877. cap. 1. Ita tamen ex familia Regia erant, vt fide & ſacramento Principi obſtricti eſſent. Vnde in Capitul. Caroli C. tit. 23. cap. 4. junguntur *drudis*, id eſt, *fidelibus*: *Sine ſolatio et comitatu drudorum atque vaſſorum nuda et deſolata exibit*. Deinde quicumque Regi eodem fidelitatis ſacramento obſtringerentur, *Vaſſi* omnes appellati, vt qui hocce pacto ex ejus familia eſſe cenſerentur. Annales Franc. an 788. *Vaſſi* iſti *Dominici* extra ordinem interdum mittebantur a Principe in prouincias, vt Comitibus adeſſent in juſtitia adminiſtranda, et cum eo jus dicerent, aliaque reipublicae negotia exſequerentur, quod docent Lex Longob. lib. 2. tit. 2. §. 2. Capit. Caroli C. lib. 5. cap. 133. Neque, opinor, alii ſunt *Vaſſi Comitum* a *Vaſſis Dominicis*, cum ita appellentur, quod iis a Rege, vt collegae darentur in jure dicundo, in Lege Longob. lib. 2. tit. 42. §. 1. lib. 3. tit. 12. §. 1. & in Capitul. Caroli M. lib. 3. cap. 51. Porro qui *vaſſi dominici* appellantur in Capitulis Karlomanni d. tit. 2. c. 4. iidem *Vaſſi* & *Vaſſalli dominici* promiſcue dicuntur d. c. 11. adeo vt *Vaſſalli* non alii ac diuerſi fuerint. *Vaſſorum* deinde & *Vaſſallorum*, vt *Cataneorum*, ſeu *Capitaneorum*, ſub poſtremis Imperatoribus Alemannicis inductus fuit ordo honorarius, qui etiam ad poſteros tranſmittebatur, nulli licet addictus loco, aut gubernationi. Chartam Conradi Regis Burgundiae anni 944. deſcripſit Guichenonus ex Tabulario Cluniacenſi, exaratam coram Epiſcopis & Comitibus in ea nominatis, *Vaſſis dominicis majoribus et minoribus*. Sed & *Vaſſos* & *Vaſſallos* creatos ab Imperatoribus, interdum etiam ipſosmet Auguſtos aliis nobilibus eosdem creandi jus imper-tiiſſe legimus. Exſtat bulla Caroli IV. Imperat. ann. 1355. qua Mila[...] *de Beccharia*, ciui Papienſi, Nota[...]os & Tabelliones creandi, & illegi-timos natalibus reſtituendi faculta-tem impertitur, in qua ſequentia [...]duntur: *Et quod poſſitis, tu et fi[...] tui . . . quoſcunque ſponte volen[...] Vaſſallos facere, ad vaſſalatum [...] inducere auctoritate praedicta, [...]ſtribus Principibus, Ducibus, Com[...]tibus, Baronibus dumtaxat* excep[...] VASSATVS, eadem notione, [...] Charta Alphonſi Reg. Luſitan. [...] 1142. ex Tabul. Clarauall. [...]SVS etiam pro *Vaſſus*, dixit Ch[...] ex Tabulario Caſaurienſi, vt & Ca-pitulare I. Caroli M. an. 802. ca[...] 39. Diploma Ludouici Imp. *Si Co[...]mes aut Baſſi noſtri remanſ[...]* VASATICVM, Clientum & [...]tium agmen, familia. Vita S. Ber[...]wardi apud Leibnit. tom. 1. Scri[...] Brunſvic. pag. 455. VASSATI[...]CVM, Fides, quam praeſtat *V[...]* Domino, vel Principi: pr[...] idem quod *Hominium*. Ann[...] Franc. an. 757. VASSATIC[...] praeterea appellabant praecla[...] in praeliis, vel occaſionibus [...] bellicis facinus, vel animi mag[...]dinem: forte quod *vaſſi* & [...] eſſent viri militares, & iidem, [...] poſtmodum *milites* nude appe[...] ſunt. Hincmarus Remenſis [...] opuſculo 55. Capitulorum cap. [...] *De hoc quoque vitio ſuperbiae [...]dit, quod multi te apud plurim[...] cant de fortitudine et agilita[...] corporis gloriari, et de praeliis, [...]que vt noſtratium lingua dicitur, [...] Vaſſaticis frequenter ac libenter [...]monem habere, etc.* Vbi ſane [...]lim *vaſſaliticis*, tametſi vox [...]*cis* tolerari poſſit, a *vaſſus*. [...]*ſalli*, ſi Marcam audimus lib. 1. H[...] Beneharn. cap. 28. num. 10. [...] *vaſſorum vaſſalli*, ſeu *vaſſi* [...] clientelae obnoxii. Id non [...] verum eſſe patet ex iis, quae [...] attigimus, nobiſque fuſius pro[...]dum incumbit. Conſtat ſane [...]que vocem ejuſdem originis, ſi [...] omnino notionis. *Vaſſus* [...]

tiſſe domeſticos & familiares Principis aut alterius cujusuis, quod etiam de *Vaſſallis* dici poſſe evincunt ſcriptores, praeſertim Hincmarus de Ordine Palatii cap. 28. deſcribens miniſteria, & familiam Principis: *Tertius ordo item erat tam majorum, quam minorum, in pueris vel Vaſſallis, etc.* Vbi pueri ſunt ii, quos *famulos* dicimus. Monachus Sangallenſis lib. 1. de Carolo M. cap. 20. *Scarionem*, ſeu oſtiarium aulae regiae, *vaſſalum* Imperatoris appellat. Cap. 22. de quodam Epiſcopo: *Hic habuit unum Vaſſallum non ignobilem civium ſuorum, valde ſtrenuum et induſtrium: cui tamen ille, ne dicam beneficium aliquod; sed ne ullum quidem aliquando blandum ſermonem impendit.* Denique Adalardus in Statutis Corbeienſibus lib. 1. c. 6. totam familiam monaſticam in ſex ordines diſtribuit: 1. *Panaderum vel matricularium, qui ſemper aequaliter habendi ſunt:* 2. *Fratrum:* 3. *Vaſſallorum:* 4. *Hoſpitum:* 5. *Pulſantium, vel Scholarium:* 6. *Singulorum hinc illincque Praebendariorum.* Meminit enim *caſae Vaſſallorum* cap. 1. (qui inde *Vaſſalli caſati*, i. caſae addicti, dicuntur lib. 3. Capitul. Caroli M. cap. 73.) & *panis vaſſallorum* cap. 2. & 4. De ejuſmodi vaſſallis agit Charta Aldrici Epiſcopi Cenoman. in ejus Vita p. 85. *Et alia* (pars) *detur Vaſſallis et capellanis, ſive ſervientibus, qui domino nobiſque in noſtra manſiuncula militare videntur.* Vt *Vaſſi* Comitibus erant aſſeſſores in judiciis publicis, ita & *Vaſſalli*. Charta Alamannica 95. Goldaſti: *Juſſum eſt Waningo Comiti Ruodperto Vaſſallo Regis inquiſitionem de hac re fieri, etc.* Adde chart. 18. Vetus notitia ſub Karolo Rege anno 4. apud Beſlium pag. 224. Porro qui *vaſſi*, vel *vaſſi dominici* dicuntur, nullo diſcrimine *Vaſſalli* vel *Vaſſalli dominici* appellantur, & cum *Comitibus* junguntur, nulla interdum vaſſorum facta mentione, in Lege Longob. lib. 3. tit. 4. §. 5. in Capitul. Caroli M. an. 807. cap. 3. & lib. 4. cap. 32. lib. 5. cap. 147. & lib. 2. cap. 24. *Vaſſi et Vaſſalli noſtri, etc.* quaſi iidem fuerint. Vt *vaſſis*, ita & *vaſſallis* beneficia a Principe concedebantur. Capitulare Compendienſe ann. 757. cap. 6. *Homo Francus accepit beneficium de ſeniore ſuo, et duxit ſecum ſuum Vaſſallum; et poſtea fuit ibi mortuus ipſe ſenior, et dimiſit ibi ipſum Vaſſallum, et poſt hoc accepit alius homo ipſum beneficium, etc.* *Vaſſalli* praeterea Chartas dominorum ſuorum ſubſcribebant, adjecta hac ipſa *vaſſalli* dignitate. Binas deſcripſit Hemereus Alberti Comitis Viromandenſis; prior an. 954. ita clauditur: *S. Adalberti Comitis, . . . Geraldi, Hildradi, Anſeri Vaſallorum.* Altera an. 959. *S. Guntranni Vaſalli, Anſelmi Vaſalli, Ottadi Vaſalli.* Vbi ita appellantur, qui poſtmodum *Milites* dicti ſunt: quo quidem etiam vocabulo *vaſſallos* ſeu *feudatarios* indigitari in Chartis ſuo loco docuimus. VASSALLVS, pro *Feudatarius*, Subditus, in Vita Walae Abb. Corbeienſis ſaec. 4. Bened. part. 1. pag. 512. VASSALLVS, Miles. Mirac. S. Maioli tom. 2. Maii p. 697. V. ſupra in *Vaſſaticum.* VASSALLVS INDOMINICATVS. Charta Caroli C. Regis Fr. an. 3. ex Tabulario S. Cyrici Niuernenſ. *Sed et concedimus ibidem auctoritate Regia omnes res ejuſdem Eccleſiae, quae quondam fuerunt ab ea abſtractae, et quas modo noſtri Indominicati Vaſſalli tenent, ut quia ipſi nobiſcum dimicaverunt fideliter, in vita ſua tantum, conſenſu ejuſdem ſupradicti Epiſcopi eas teneant.* VASSALLVS SIMPLEX. V. *Signum* 6. VASSALLAGIVS, vt *Vaſſallus*. Charta an. 1238. apud Cenſium inter Rom. Eccl. Cenſus. VASSALLATICVM etiam dixere veteres, vt *vaſſaticum*, pro fidei ſacramento quod *vaſſalli* Domino vel Principi praeſtabant. Capitulare Pipini Regis Italiae cap. 5. *Stetit nobis de illos homines, qui hic intra Italia eorum ſeniores dimittunt, ut nullus eos recipere debeat in Vaſſallatico, ſine comiato ſenioris ſui, etc.* Vbi *vaſſalaticum* non aliud ſonat quam *vaſſaticum.*

ſaticum. Quae quidem vox vſurpata legitur poſterioribus ſeculis pro *hominio*: quod etiam *vaſſalagium* appellatur in Charta an. 1274. *Pro quibus omnibus . . . tenemur vobis homagium facere, et Vaſſallaticum, et fidelitatem iurare.* Speculator lib. 4. part. 3. de Feud. art. 2. §. 5. ait, quod in Italia & alibi vocatur *vaſſalagium*, in Francia *homagium* appellari. VASSALLAGIVM, Vaſſalli conditio. Charta ann. 1314. to. 2. Hiſt. Dalph. pag. 149. col. 1. VASSALLAGIVM, Vaſſalli feudum: item Fidei & obſequii profeſſio quae a Vaſſallo domino praeſtatur. Charta an. 1283. to. 2. Hiſt. ejuſd. pag. 26. col. 1. VASSALLATITIVM, eodem ſignificatu. Litterae Iohannis Reg. Fr. ann. 1354. apud Marten. tom. 1. Ampl. Collect. col. 1470. VASSALLATVS, Pari intellectu. Charta ann. 1338. apud Ludewig. tom. 5. Reliq. MSS. pag. 448. VASSELAMENTVM, Praeſtatio pecuniaria a vaſſallo exſoluenda. Comput. an. 1202. apud D. Bruſſel tom. 2. de Vſu feud. pag. CLXXV. VASSALLITIVM, ſemel atque iterum in Charta Alfonſi Regis Portugalliae an. 1142. apud Brandeonem lib. 10. Monarch. Luſitan. c. 12. pro ſeruitio, quod debet Vaſſallus domino, vſurpatur. VASSALLITIVS, pro *Vaſſallus*. Chronicon Magdeburgenſe MS. ex Bibl. S. Germani Pariſ. an. 952. VASSALLVLVS, Minoris dignitatis vaſſallus. Matth. Paris an. 1244. VASSELERIA. Charta an. 1238. in Regeſto Toloſano camerae Computor. Pariſienſis f. 97. *Videlicet Baronias, et Vaſſelerias, etc.* Neſcio an *Vaſſeleria* idem ſit quod *Bacalaria*, indeque vox haec poſtrema deducatur, vt *vaſſeleria*, feudum fuerit *vaſſalli* inferioris. VASALLES, pro *Vaſſalli*, in Charta Henrici Ducis Sleſiae an. 1337. apud Ludewig. tom. 6. Reliq. MSS. pag. 12. VASSALAGICVS, ad *Vaſſallum* pertinens. Charta Ruperti Comit. Palat. an. 1356. apud eumd. tom. 5. pag. 576. VASSALLOR, & VASALOR, Famulus. Diſpoſitio rei famil. Caroli ... apud Baluz. tom. 5. Miſcell. pag. ... BASSALLVS, pro *Vaſſallus*, in Conſtitut. Ludouici II. Imp. pro ... cieus, edita a Camillo Peregrin... cap. 4. 5. (3) VASSVS, pro *Baſſus*, Minor. Inuentar. an. 1476. ex Tabul. Flamar. *Tam praedictum locum Montiſalvi ... omnimoda juriſdictione ... Vaſſa.*

VASTADVM. Charta Caroli R... ann. 1391. apud Meneſtr. Hiſt. Lugdun. pag. 122. *Et conſuevi ... ſtus bailliuus . . . cognoſcere in ... ſede noſtra Lugdunenſi de omnibus ... ſibus Saluarum gardiarum noſtrarum . . . delationes armorum, Vaſta... vum, ab inteſtato decedentium, ...* V. *Vaſtum* 1.

VASTALAE. Papias: *Inſitae, ... limitulae, vel Vaſtulae, vnde ... rum pollices ligantur.* Leg... vt in MS. Bituric. *Naſtulae*. V. ... hac voce.

† VASTANTER, prorſus, ... t. 7. Collect. Hiſt. Franc. p. 6...

VASTARDVS, pro *Baſtardus*, ... thus. Inuentar. an. 1476. ex Tab... Flamar.

VASTARE. (1) In Pactu Leg. Sal... cae tit. 29. c. 19. edit. Heroldi, ... lactare, ni fallor, vt habent ... editiones. (2) Vide ... in *Vaſtum* 2. (3) † Verbera... conficere, in Lege Sal. tit. ... vbi *laedere* habent alia exemplaria.

VASTATOR. V. in *Vaſtum* 1.

VASTELLVM. (1) Vmbraculum ... videtur, apud Matthaeum Paris ... Vitis Abb. S. Albani pag. 92 ... *Degus*. (2) VASTELLVM, ... STELLVS, Placentae ſpecies. V. ... fra in *Waſtellus*.

VASTI, Titulus Ducum Amalphi... norum; quem a Graeco corrupt... σεβαστοὶ, venerandi, poſt Iul. Ca... ſar. Capecium Hiſt. Neapolit. lib. ... cap. 13. deducit Brencmannus ... Differtat. de Republ. Amalph. p... 19. Aliam originationem aſſign... videtur Cangius infra in vo... *Veſti*.

VASTIDIVM, pro Faſtidium, vt vi... detur, Guido in Prologo ad D... ...

ſiph. Parſenſem: *Cum per univerſum Italiam Chriſti praecepta annullarentur, et velut in Vaſtidie verſarentur*, etc.

.STIMENTVM, pro *Baſtimentum*, Aedificium. V. in hac voce. Inventar. an. 1476. ex Tabul. Flamar. V. *Veſtimentum* 3.

.STINA, VASTINIVM, VASTIᴠVM, VASTITAS, VASTITIES. V. in *Vaſtum* 1.

.STRAPES, in Gloſſis Philoxeni, βιμινάλια. Occurrit haec vox apud Rufinum in verſione Ioſephi lib. 1. Antiq. Iudaic. cap. 11. vbi Ioſephus habet ἀνεζωσμένοι. V. Voſſium lib. 2. de Vitiis ſerm. cap. 19.

.STVM. (1) VASTVM, GASTVM, VASTVM, WASTVM, WASTIᴀᴇ, etc. voces ejuſdem notionis & originis. VASTVM, Deſtructionem ſignificat. Magna Charta: *Cuſtos terrae hujuſmodi haeredis, qui infra aetatem fuerit, non capiat de terra haeredis, non niſi rationabiles exitus, haec ſine deſtructione et Vaſto ...., vel rerum.* VASTVM maxime dicitur de agris, qui non excoluntur. Paulinus Nolanus epiſt. 0. ad Aprum: *Qualem agri tui ſpeciem a villico tuo fieri poſtulas, tam Deo Domino tuo redde culturam, ... intellige, quicquid in agro tuo diſpliceat, aut placet, idem in anima ... placere Chriſto, aut diſplicere. ... Vaſta peccatis quaſi dumis ſordeat, ... aqua Propheticis aut Apoſtolicis imbribus compluatur, in aridam ſolitudinem gratia deſerente damnabitur.* VASTVM ea de cauſa dicitur Terra paſcendis animalibus deſtinata. Charta ann. 1208. apud Kennett. in Antiquit. Ambroſd. pag. 171. *... inquiſitio fiat utrum .... debeat participare de Vaſto manerii de Bruhull ... ratione communae ejuſdem manerii in ... communa nihil habet*, ut dicunt. VASTVM FACERE, Littletoni ſect. 67. *Faire Waſt*, Deſtruere, depopulari. Inqueſta de foriſfacturis Foreſtar. Angl. *Inquiratur etiam, qui fecerint, vel facere conſueverint Vaſtum vel deſtructionem de viridi vel de venatione.* VASTVM, ſeu *Waſtum*, vel *Waſta*, in ſilvis, dicitur praeterea illud, quod planum eſt ſeu abſque arboribus. Charta Edwardi I. Reg. Angl. apud Kennett. in Antiquit. Ambroſd. pag. 350. *Sciatis quod de Vaſtis noſtris in foreſta noſtra de Bernwode in comitatu Buck. dedimus*, etc. Atque ita voces *Waſta*, & *Waſtum* accipiendae in Monaſtico Anglicano tom. 1. pag. 529. tom. 2. pag. 204. WASTINA, eodem ſignificatu. Tabular. Corbeienſe an. 1190. & 1201. Hinc DEVASTARE BOSCVM, pro Siluam caedere, excidere. Charta an. 1563. apud Kennett. in Antiquit. Ambroſd. pag. 498. VASTVM, praeterea apud IC. Anglos, jungitur cum anno & die, & dicitur *Annus, Dies et Vaſtum*. Quae quidem verba jus deſignant, quod Rex habet in domibus & praediis felonum minoris, vt aiunt, proditionis, (*Felons de petite trahiſon*) quae ab alio Domino, quam ab ipſo Rege tenentur in feudum, vel jure dominii. *Cum enim in poteſtate Regis ſit*, inquit Bracton. *proſternendi aedificia, extirpandi gardina, et arandi prata felonum, et quoniam hujuſmodi vergebant in grave damnum dominorum, pro communi vtilitate proviſum fuit, vt hujuſmodi dura et gravia deſiſterent, et Dominus Rex pro his haberet commodum totius terrae illius unum annum et diem, et ſic omnia cum integritate reverterent in manus capitalium dominorum.* Proindeque id juris habebat Rex pro *vaſto*, quod facere poterat in praediis felonum. V. Stanfordium in Placit. Coronae lib. 3. cap. 30. & ſupra in *Condemnare*. QVIETVM ESSE DE VASTO NEMORVM, in Monaſtico Anglic. tom. 1. pag. 922. VASTVM denique, ſeu *Breve de Vaſto*, iiſdem IC. Anglis, dicitur *breve*, quod conceditur contra eos, qui ad vitam ſuam, aut ad vitam alterius, vel in donum, aut per *curialitatem*, vel per *wardam* poſſeſſiones aliquas poſſident, et in iis *vaſtum* fecerunt. V. Raſtallum, et mox *Actio Vaſti*. ACTIO VASTI, qua aliquis ob

vaſtum factum in jus vocatur. Charta apud Madox in Formul. Anglic. pag. 204. VASTINIVM, Ager arenoſus, ſterilis, incultus: hinc in Epiſcopatu Conſtantienſi Monaſterium dictum de *Vaſtino candido*, alias de *Blanca landa*. V. Valeſium in Notitia Gall. pag. 630. & ... VASTINVM, eodem intellectu ... Charta fundat. Monaſt. Montiſpſani an. 836. VASTITAS, Idem quod *Vaſtum*, Planities, apud Bractonum lib. 4. Tract. 1. cap. 41. & in Fleta lib. 4. c. 25. §. 8. Gloſſ. Lat. MS. Reg. *Vaſtitas*, *ſolitudo*, *vel eremus*. Gloſſ. Gr. Lat. *πόρθησις*, *excidium*, *Vaſtitas*, *vaſtatio*. VASTITIES, Pari ſignificatu, in Charta ann. 1207. Hiſt. Codiciac. pag. 166. VASTATORES, Milites, qui agros depopulantur, Gallis, ex Italico, *Gaſtadours*. Occurrit vox haec apud Rolandin. in Chron. lib. 4. cap. 13. lib. 5. c. 10 17. lib. 10. c. 5. Italis *Vaſtatores* nuncupantur Militum genus, foſſores, munitores caſtrenſes, Gall. *Pionniers*. Annal. Placent. ad ann. 1483. apud Murator. to. 20. col. 971. *Circumcirca Placentiam milites armatae militiae* 1200. *caſtra poſuerunt*, *ultra alios levis armaturae ſtipendiarios*, *Vaſtatores*, *ſcorpioniſtas et pilularios*. WASTATORES ex Chron. iam laudato lib. 5. cap. 10. editum apud Murator. tom. 8. col. 280. GASTVM & GVASTVM, pro *Vaſtum*, non ſemel etiam occurrit. Gloſſar. Lat. Gall. *Vaſtus*, *Vain*, *Gaſt Terrae in Gaſtu*, *quae non excoluntur*, in Regeſto Philippi Auguſti Reg. Herouualliano fol. 143. *Guaſtu*, *damna*, *et incendia*, apud Petrum de Vineis lib. 5. epiſt. 112. GVASTARE, Corrumpere, vitiare, Gall. *Gâter*. Iohan. Demuſſis in Chron. Placent. ad an. 1276. apud Murator. to. 16. col. 480. GVASTARE, Agrum, domum *vaſtare*, depopulari. Statuta Aſtenſ. collat. 13. cap. 23. fol. 41. vo. (2) VASTVM, pro *Baſtum*, *Baſt*, Clitellae, ſagma. Hinc *Vaſtare*, *Vaſtum* imponere. Inuentar. ann 1476. ex Tabular. Fleman. *Item plus unum*

... aliam equum ſine vaſtum ... bard Vaſtatum cum ſuo Vaſt ... ſtatum ad valorem ſine ... quatuor ſcutorum auri. V. B... *ſtum* 1.

VASVASSORES, VASVESSORES. V. *Vauaſſores*.

VASVM, VASVS, Vas. Expoſitio ... tiquae Liturg. Gall. apud ... to. 5. Anecd. col. 95.

VASVS. (1) Pro *Vaſſus*. *Vus ... Leopardo et Adalberto Vaſos ... cus*, in Placito an. 867. inter ... bar. tom. 2. nouae Hiſt. Occ... col. 118. V. *Vaſſus* 2. (2) † ... ticulus, in Ch. a. 1038.

VASVVS, pro *Vaſſus*, ni fallor, ... meſticus, familiaris. Charta ... 1033. apud Miraeum tom. 1. p... 351. col. 2. *Si forte contigerit ... humilitas ac manſuetudo monach... a Vaſuis aut ab extraneis pro ... negotio non poſſit juſtitiam ... etc.* V. *Vaſſus* 2.

VATALHA, vt ſupra *Batalia* ... gna, praelium, in Inuentario ... 1476. ex Tabul. Fleman.

VATES, Epiſcopus. Tumulus ... II. PP. apud Baron. an. 535.

VATIA, *Diverſis plantis*. Gloſſ. ... V. *Valgus*.

VATICARE, perperam pro *Va...* Pignori ponere. Diploma He... III. Imper. apud Marten. to... Ampl. Collect. col. 433.

VATICINARE, pro Vaticinari, ... dicere, in Epiſtola Iſidori ... Laudefredum inter Conc. Hiſp. ... 2. pag. 554.

VATICINARI, *Conjectura ... pendere*, in Gl. Gaſp. Barth... Roberti Monachi Hiſt. Palaeſt. ... Ludewig. tom. 3. Reliq. MSS. p... 100.

† VATICINISSA, mulier quae ... ticinatur, ap. Pez. t. 1. Script. Au... p. 787.

VATICINIVM, *Mendacium*, in ... Gloſſar. ex Baldrici Hiſt. Pal... ibid. pag. 190.

VATILLVS, Idem quod *Bacill...* qua voce multa commentatur C... ſaubonus ad Pollionem. Iulius A... canus lib. 9. Hiſt. Apoſt. *Erant ... tem virgines cum lyris cantan...*

Digitized by Google

lii cum tibiis, alii cum Vatillis, et thuribulis. VATILLA vero, Papiae, eſt *pala, qua aqua projicitur e navi.* V. *Batulus.*

TIOLA, Vaſculum. V. *Batiola.*

TROPETES, apud Armenios appellari monachos ſcribit Brocardus edit. Venetae ann. 1519. part. 2. cap. 2. vox efficta ex *Bathrope atae.* V. in hac voce.

VASSORES, VALVASSORES, VASVASSORES, VAVASSORIA, VALVASINI, voces ejuſdem originis. VAVASSORES, vel VALVASSORES, generatim ſunt vaſſalli feudales. Apud Gerardum Nigrum lib. 1. de Feudis tit. 1. alii ſunt *Majores*, alii *Minores*: *Majores* ſunt, qui *Regis*, vel *Regni Valvaſſores* appellantur, iidemque *Capitanei*, qui a Ducibus, Marchionibus, & Comitibus: *Minores* vero, qui a majoribus valvaſſoribus feuda accipiunt. De poſterioribus intelligendus Otto Friſingenſis l. 2. de Geſt. Friderici I. Imp. cap. 13. vbi de Longobardis: *Cumque tres inter eos ordines, i. Capitaneorum, Valvaſſorum, plebis, eſſe noſcantur, etc.* Quos vero Capitaneos vocant, Galli Barones appellant. Ita *Vavaſſorum* duos ordines conſtituit Conradus Imp. in Lege Longob. l. 3. tit. 8. §. 4. *Majorum* ſcilicet, & *Minorum*. Sub *Majorum* appellatione complectitur, quos *Barones* alii vocant: ſub *Minorum* vero, quos vulgo *Vavaſſores* dicunt, vt Leges Henrici I. Regis Angliae *Thaynos minores*, reſpectu *Thaynorum* Majorum, qui Baronibus aequiparantur: quod quidem potiſſimum colligitur ex *relevio minorum Vavaſſorum*, de quo ita Conradus: *Si vero* (minor vavaſſor) *filios non habuerit, et aviaticum ex maſculo filio reliquerit, pari modo beneficium habeat, ſervato uſu majorum Valvaſſorum in dandis equis et armis ſuis ſenioribus.* Ejuſmodi autem releuium obtinuit *in mediocribus Thaynis.* Ac vt de *majoribus Valvaſſoribus* primum agamus, hos intellexiſſe videtur Bracton. lib. 1. cap. 8. §. 2. *In temporalibus ſunt Imperatores, Reges, et Principes, in iis, quae pertinent ad regnum, et ſub eis Duces, Comites, Barones, Magnates, ſive Vavaſores; et Milites, et etiam Liberi et Villani, et diverſae poteſtates ſub Rege conſtitutae.* Et §. 4. *Sunt et alii, qui dicuntur Vavaſores, viri magnae dignitatis. Vavaſor enim nihil melius dici poterit, quam vas ſortitum ad valetudinem.* Charta Friderici Imp. an. 1249. apud Guichenonum in Hiſt. Sabaudiae p. 92. *Marchionibus, Comitibus, Vavaſſoribus, Nobilibus, Poteſtatibus, etc.* Conſuetudines Cataloniae inter Dominos & Vaſſallos MSS. cap. 39. *Barones, ut ſunt Comites, Vicecomites, Vaſvaſſores, et conſimiles, et etiam alii milites ſimplices, qui ſunt Vaſſalli Principis hujus terrae.* Vbi opponuntur *Vavaſores* ſimplicibus *militibus*: *Milites* enim majores, quos *Banneretos* vocant, Baronum praerogatiua gaudent. Proinde ii ſunt, quos pariter *Militibus* opponunt Statuta S. Ludouici Regis Franciae loco mox laudando. Contra, *milites ſimplices* intelliguntur in Charta Anſelmi Comitis S. Pauli ann. 1186. in Hiſtor. Bethunienſi p. 52. *Vavaſſores Minores* erant ii, qui majoribus ſuberant ratione tenementi: vnde recte San - Iulianus lib. 1. Hiſt. Burgund. c. 26. dixit *Vavaſſores*, eſſe *vaſſallos vaſſallorum.* Generatim vero dicebantur, qui feuda minora tenebant, quae inferiori tantum juſtitia, ſeu juriſdictione gaudebant, quod exerte docent Statuta S. Ludouici lib. 1. cap. 31. Quamobrem vulgo Vauaſſores inferioris ordinis ac dignitatis viris adſcribi ſolent. Robertus Bourronus in Hiſt. Merlini MS. *Je ſuis un Chevalier nés de ceſt païs, et eſtrais de Vavaſſours, et de baſſe gens.* Sed & ii cum praediis venibant, quemadmodum *hoſpites*, aliique adſcriptitii, vt hodieque etiamnum vaſſalli, ſeu hominia ipſa. Charta Caroli Comitis Flandriae in Chronico Andrenſi p. 422. Immo praeſtationibus videntur fuiſſe obnoxii. Tabularium Abbat. S. Ioannis Ambian. fol.

fol. 408. Cum ſeruientibus junguntur in Charta Communiae S. Quintini an. 1195. *Si Vavaſſor aut ſerviens Burgenſi catallum debeat*, etc. Cum *gregariis militibus*, apud Wipponem de Vita Chunradi Salici Imp. p. 440. *Vavaſſores* aperte a *Nobilibus* diſtinguuntur in Charta an. 1187. apud Spon. tom. 2. Hiſt. Genev. pag. 47. *Omnes tam Nobiles, quam Vavaſſores*, etc. Statutum Humberti II. an. 1349. tom. 2. Hiſt. Dalph. pag. 586. *Praelati*, . . . *Barones, et Bannereti, Proceres, Nobiles, Valvaſſores et Franchi*, etc. Sed & inter Vavaſſores minores aliquid extitiſſe diſcriminis variaque pro vario gradu ipſis conceſſa fuiſſe priuilegia colligitur ex Charta Ludouici VI. Reg. Franc. ann. 1126. in Tabul. S. Richarii: *Vavaſſores noſtros qui cum armis feodum ſuum deſeruiunt, a praedictis conſuetudinibus, a tallione videlicet, a foſſis, ab excubiis, aſſenſu burgenſium priuauimus.* VAVASSOR, pro *Vavaſſoris* feudum. Charta ann. 1272. ex Chartul. B. M. de Ioſaphat. WAVASSOR, i. q. *Vavaſſor*, in Charta an. 1200. to. 1. Macer. Inſulae Barb. p. 129. VAVASSORIA definitur *minus feudum*, a Bractono lib. 2. c. 39. n. 6 ad diſcrimen Baroniarum, *quae caput habent*. Pro *Medietaria* ſumitur in Tabulario S. Martini Sagienſi albo fol. 135. in Charta ann. 1202. cujus titulus concipitur de *Meteria*. In Chartis vero Conchenſis Monaſterii promiſcue pro *tenementa* vſurpatur. VAVASSERIA, in Monaſtico Anglic. to. 1. p. 775. WAVASARIA, in eod. Monaſt. to. 2. p. 193. & in Chartis aliis apud Seldenum de Titulis honorariis p. 626. 2. edit. Vavaſſoriarum aliae ſunt *villenae*, ſeu tenementis *villanis* accenſentur; aliae ſunt *liberae* ſeu *francae*. *Vavaſſoriatum* prioris generis meminit vetus Conſuetudo Normanniae cap. 26. poſterioris cap. 34. vbi duplicem feudatorum ordinem ſtatuit, quorum primus eorum eſt, quos *Dominos capitales* vocat; alter eorum, qui iſtis ſubſunt. VAVAS-

SORIA FRANCA, ſeu libera, d
quam tenent ii, qui tenent *libera te-*
nementa, de quibus ſupra: *habe*
autem *Vavaſſores*, *qui liberas terr*
tenent, *placita*, *quae ad eorum* [illegible]
weram pertinent ſuper ſuos homi
et in ſuo, *et ſuper aliorum homi*
ſi in forisfaciendo retenti vel gra
fuerint, vt eſt in Legibus Hen
I. Regis Angliae c. 27. in qu
etiam *Curiae vavaſſoris* mentio
cap. 26. VAVASSATORES,
Vavaſſores. Charta an. 1244.
Camera Chartophyl. Atrebat. VA
VESSORES, eadem notione,
Teſtam. Iacobi Reg. Aragon. ap
Acher. to. 9. Spicileg. p. 199. V
VASSVRI, in Charta Rodulfi
an. 1030. VAVASSERII,
Charta Mauritii de Bellavill
Gauſchiae ann. 1265. VAVAS
RES, in Confirmat. Chartae Co
muniae Abbavill. an. 1350. in
Ordinat. Reg. Franc. pag.
WALVASSORES, apud Ar
phum in Geſtis Mediolan. to
Leibnit. Scriptor. Brunſuic. pag.
VALVASINI, Minimi valva
quo nomine, inquit Zaſius in Tr
de Feud. part. 5. §. 28. *intelligun*
tur privatae perſonae, *pagan*
cives, qui in plebe paulo nomina
ſunt. Lib. 2. de Feudis tit. 10.
Capitaneus appellatur, *qui pr*
Valvaſſor major appellabatur;
vero a Capitaneis antiquitus be
cium tenent, *Valvaſores ſunt*.
autem a valvaſoribus feudum,
a Capitaneis tenent, *ſimiliter acq*
rint. *Valvaſini*, *id eſt*, *minores*
vaſores appellantur, *qui antiquo*
dem vſu conſuetudinem feudi
habebant. *Valvaſore enim ſine*
mortuo, *feudum*, *quod valvaſori*
vori dederat, *ad Capitaneum rev*
batur. *Sed hodie eodem jure*
tur in Curia Mediolanenſi, *qu*
valvaſores. V. ibi Cujacium,
caeteros interpretes. VAVASS
RATVS, Vaſſalli ſeruitium. Ch
an. 1189. apud Lobinell. tom.
Hiſt. Britan. col. 167. Iam ve
vnde *vavaſſorum* vox orta, etſi
omnino conſtet, vix tamen pro
tam iſti Bractonis allatam ſupra
tenta

tentiam putem; vt et Zazii, et aliorum, qui ſic dictos volunt, quod ad *valuas* dominorum ſtarent, ad eorum juſſa parati. Certe longe videtur probabilius a *vaſſis* etymon deducendum; vt *vanaſſores* iidem fuerint, qui *vaſſi dominici*, qui non vnius erant ordinis, cum alii majoris eſſent, inferioris alii; quod ſane ipſum ſatis nomen & munus ndicant.

VCA, Vaſis ſpecies. V. *Bauca* 1.

VCHELLVS, Valliculus, ni fallor. Charta an. 1341. ex Bullar. Fontaell. fol. 62. *Fructus decimales creſcentes in omnibus et ſingulis terris exiſtentibus circumquaque dictam eccleſiam, . . . et in quodam Vauchello dicti Iohannis Baſcii, etc.* V. *Vacellus* & *Vancellus.*

VAVLARDIA, locus publicus, vbi merces venum exponuntur, Gall. *Vaulardie.* Ch. a. 1326.

VAVLSVRA, fornix, concameratio, in Comput. a. 1492. V. *Voutio.*

VRA, Ager ſterilis, incultus. Charta an. 1208. apud Marten. tom. 1. Anecd. col. 809. V. *Vaſtum,* & infra *Veara.*

VTRARIVS. V. infra *Veltrarius.*

XA, pro Vacca, in Inuentario an. 1476. ex Tabul. Flamar.

XELLA, VAYCELLA. V. in *Vaſſella.*

XELLVM. V. ſupra *Vaſſellum.*

YLETVS, VAYLLETVS. V. in *Valeti.*

YROLA, VAYRORA. V. *Variola.*

YRVS. V. ſupra in *Vares.*

YSELLVM, vt *Vaſſellum.* V. oi.

YSSELLA, VAYSSELLAMENTA. V. *Vaſſella.*

AYTAE, excubiae, in Stat. Taun.

YVVS. *Vayua res.* V. in *Wayf.*

ZI. Teſtam. an. 1154. inter Proat. tom. 2. nouae Hiſt. Occitan. col. 550. *Haec eſt carta teſtamenti quod Raymundus Trencauellus in ptionem Raymundi Comitis Toloni, . . . teſtamentum, et Vazi eſt tale. Vadium & Gadium,* pro Teſtamentum, dixerunt Scriptores medii aeui.

VBACVM. Tabul. S. Victoris Maſſil. *Item aliam quandam terram ſitam in Vbaco de Bleona.* Septentrionem hic deſignari nobis auctor eſt D. *le Fournier.*

VBAGVM. Charta an 1035. ex eodem Tabul. *Ego Adalgarda dono Vbagum totum de terra Magaſtris.* Leg. forte *Vſagium.*

VBALBALIA, χολλάδες, τὰ ἔντερα, in Gloſſ. Lat. Graec. *Vubalia,* in MSS. Sangerm. Gloſſ. Gr. Lat. ἔντερα, *Inteſtina.*

VBALDINI *ſunt homines certi et ſignanter Clerici vel Canonici terrae vel eccleſiae alicujus . . . Dicitur quod collegium Vbaldinorum non poteſt conſtituere ſyndicum.* Vocabul. Iuris vtriuſque.

VBANTVS. V. *Wantus.*

VBARTILLVS, Menſurae ſpecies. Charta ann. 1177. tom. 2. Monument. ſacrae Antiq. p. 544. *In Domini natale ad feſtiuitatem S. Stephani vnum* [illegible], *et panem, et Vbartillum auenae de villa.*

VBERARE, Fecundum eſſe, vel Vbera praebere, Gall. *Alaiter.* Vita S. Bernardi Menthon. tom. 2. Iun. p. 1078. *Grauidae parturient, ſteriles Vberabunt.* V. *Vbertare.*

VBERE, Abunde. Gloſſ. Lat. Gr. *Vbere,* ἄφθονον, τὸ πολύ. MSS. Sangerm. *Vbertim.*

VBERTARE, *Abundare, vberem ac fecundum eſſe, vbertim habere.* Gemma, apud Voſſium lib. 4. de Vitiis ſerm. cap. 29.

VBERTVOSVS, *Vber, abundans.* Ioan. de Ianua. Hinc *Vbertuoſus, planturenx,* in Gloſſ. Lat. Gall. Sangerman.

VBI FECIT, Formula loquendi, de qua plura in voce *Facere* 1. V. ibi.

VBICADA, f. Modus agri. Charta Leotaldi Comit. Matiſcon. an. 942. ex Chartular. Matiſcon. fol. 166. *Concedimus . . . . ad caſam S. Vincentii res quaſdam ſitas in pago Lugdunenſi in villa Montiſgudini praeter*

ſiluam

ſiluam quam reſeruamus, et de ipſa ſilua damus Vbicadam vnam.

VBIVIS, pro *Vbicunque*, occurrit in Vita S. Anſelmi Epiſcopi Lucenſis pag. 100.

VBLADA, VBLIA. V. *Oblata*.

VCCVS, Clamor inconditus, Gallicis Scriptoribus medii aeui, *Hus*, vnde Galli *Hucher*, Picardi *Huquer* dicunt, pro aliquem majori voce vocare, appellare. Formulae vett. ſecundum Leg. Roman. c. 30. V. *Hucſium*.

VCHA. (1) Charta Willelmi Ducis Aquitan. ex Tabulario S. Cypriani Pictav. *Dono et concedo .... omnes conſuetudines meas, quae erant in obedientia nomine Exoletia, videlicet praepoſituram et bannum, et Vcham, et expallum, et biannum, et friſcingam, et pullos, et anſeres, et annonam, etc.* Praeſtationis ſpecies videtur, ſeu potius Proclamatio vini venalis, aut jus percipiendi tributum ex hac proclamatione ſoluendum. V. ſupra *Hucagium*. (2) Arca, vel ciſtae ſpecies, Picardis aliisque *Huche*. V. *Hucha*. Conſuetud. MSS. Toloſ. fol. 41. *Libros praedictos in locis aſſiſiarum vel bajulorum praedictorum dimittant in certis Vchis et ipſos alibi transferre non praeſumant.*

VCTARE. Charta MS. exarata Papiae anno 1179. *Et non debent Vctare aliquem praedictorum locorum garnitum vel ſcaritum.* Occurrit rurſum infra.

VDARE, Vdum facere. Gloſſ. Lat. Gr. Sangerman. *Vdo, humecto, deluo, madeo, pluo*, Βρέχω. Vtitur Macrobius lib. 7. Saturn. cap. 12.

VDO, Calceamentum laneum, vel ex pilis hircinis, Martiali lib. 14. Epigr. 140. dicitur, quod aliis *Odo*. Donatio Conſtantini M. in lectionibus variis ad Anaſtaſium Biblioth. p. 255. edit. Reg. Eamdem vocem vſurpant Scriptores recentioris aeui, pro aequi ſtragulo coactili. Gloſſae Gr. Lat. ἐμπίλιον, *Vdo*. Bulla Paſchalis II. PP. ann. 1217. apud Vghell. in Papienſ. Epiſcop.

VDWORNYCK, VDWORNICI, us ſeſſionis nobiles: Aulici, et quiddam obligati, inquit Sambuc S. Stephanus Rex Hungariae Decret. cap. 55. *Si quis liber qui vulgo Vdwornyck vocantur, tum commiſerit, lege liberorum dicetur. Wdwornyck*, dicuntur Decretis S. Ladislai Regis Hungar l. 3. c. 5. *Villae liberae et Vdwornicales villae*, in Decretis douici Regis Hungar. cap. 5. ad *Vdwornices* ſpectant.

VEADOR, Hiſpan. *Veedor*, mus. Acta B. Ferdinandi Lusitan. tom. 1. Iunii pag. *Albatas bullas Veadores cum omni denotione.*

VEAGES, Iter, Gall. *Voyage*. an. 1430. apud Calmet. inter bat. to. 3. Hiſt. Lothar. col.

VEAGIVM, vt *Veages*. Litterae wardi III. Reg. Angl. an. apud Rymer. to. 4. pag. *Viagium*.

† VEARIA, Praeſtatio, *riae*, in Ch. a. 1305.

VEBER, Fiber, caſtor, Hiſpan. Gall. *Biévre*. Conc. Dertuſ. inter Hiſp. to. 3. p. 663.

VEBRINVS, Fibrinus. Gloſſ. *Caſtorinum, Vebrinum*, aliis. *Bebrinae pelles*, Schol. Iuuenal. Sat. 11. 106. V. *narus*.

VEBTA, Veſtis ſpecies. 855. in Append. ad Marcam col. 788. *Ob inde et de friſis cum viſtitos et Vebtas* II. *pas* v. *etc*. V. *Vecha*.

VECASSVA, πέταυρον, in Gl. Gr. MSS. Reg.

VECHA, pro *Becha*, Roſtrum, veſtimenti quae in *beccum* men deſinit, vel ſpecies V. *Beca* & *Becha*. Litterae tes Caroli V. Reg. Franc. an. de forma veſtium pro Mont lanis.

VECHIA, VECIA, Vicia, *Veſce*. Charta an. 1199. tul. Pontiſar. *Petrus de ... in Vulcaſſino dedit Martini Pontiſarenſis*

Digitized by Google

gialis avenae et Viciae apud Bo-leium.

ECHTINA. Charta an. 1125. apud Miraeum to. 2. p. 817. col. 2. *Ruſticis et colonis eccleſiae ſive pauperes eſſent, ſive divites, jus illud quod Sach appellatur in ſylua de Bathen-holt conceſſit, Vechtinam autem de porcis hominum ſuorum eccleſia habebit.* An quod pro paſcendis porcis exſoluitur?

ECIA. V. ſupra *Vechia.*

ECIACVM, Praeſtatio ex *vecia.* Locus eſt in *Meſtiuarius.* V. *Meſtiua.*

ECORDIA, Praecordia, Gall. *Entrailles.* Sebaſt. Peruſinus in Vita S. Columbae Reatinae to. 5. Maii p. 378. * Hinc

VECORDIALIS, apud S. Bernardum in Epiſt. 441. *Saepe vero vt placerem hominibus, ſiue mihi, non Deo, mea erat praecordialis, et, vt verius dicam, Vecordialis intentio.* V. *Veſabe.*

† VECTA, tributum pro mercibus, quae vehuntur. Ch. a. 1381.

VECTABVLVM, Vehiculum, vel quo aliquid vehitur. Gellius lib. 20. c. 1.

† VECTAGIVM, ſeruitium, quo vecturas ſuppeditare quis tenetur, in Ch. a. 1164.

† VECTARE, vecte occludere. Gloſſ. Gall. Lat.

VECTARIVS, ad vehendum idoneus, portatilis. Miracula S. Benedicti to. 3. Mart. pag. 313.

VECTICVLARIVS, *Qui vectes vendit. Dicitur etiam rapinoſus, ſicut dicimus aliquem vitam Vecticulariam agere, qui furto et rapinis intendit.* Iohan. de Ianua. Gloſſ. Lat. Gall. Sangerman. *Vecticularius, qui fait verrouls.*

VECTIGALERII, vt mox *Vectigaliarii,* in Charta ann. 1330. tom. 2. Hiſt. Dalphin. pag. 229. col. 2. & 231. col. 1.

VECTIGALIA, Vecturae Gall. *Voitures.* Concilium Bituricenſe an. 1031. c. 15.

VECTIGALIARII, qui vectigalia colligunt, apud Iul. Firmicum l. 3. c. 13. V. *Vectigalerii.*

VECTIGALIVM, Τελώνιον Gloſſ. Lat. Gr. vbi Sangerm. habent *Vectigal.*

VECTIGINAL, pro Vectigal. Charta Conuentionis inter Ludouicum Reg. Siciliae & Arelat. an. 1385. ex Cod. Ms. D. Brunet. Vbi leg. forte VECTIGVAL, vt in Litteris Philippi VI. ann. 1340. to. 3. Ordinat. Reg. Franc. p. 234. V. *Veſtigual.*

VECTIS, Veretrum. Lex Angliorum tit. 5. §. 7. *Si libero* (teſticulos evulſerit) *centum ſol. componat, vel juret vt ſuperius; ſi Vectem, ſimiliter.* Lex Longob. lib. 1. tit. 7. §. 18. habet hoc loco: *ſi virgam abſciderit, etc.* V. *Haſta* 3. & *Virga* 2.

VECTORIVM, *Inſtrumentum, quo aliquid portatur,* Vgutioni. Feretrum, in Vita S. Vrbani Epiſcopi Lingonenſis num. 8. de Feretro S. Vrbani.

VECTVAGIVM, Vectura, Gallice *Transport.* Charta Petri Abbat. Caroliloci an. 1263. ex Tabul. Compend.

VECTVALIA. V. *Victualia* 2.

VECTVARIVS, qui vecturas facit, Gall. *Voiturier.* Litterae Iohannis Reg. Franc. ann. 1353. to. 3. Ordinat. p. 445. VECTVERIVS, eodem ſignificatu. Litterae Caroli V. Reg. Franc. an. 1367. to. 5. earumdem Ordinat. p. 103. *Similis gabella et per modum ſimilem levetur et exigatur in exitibus noſtri Dalphinatus praedicti, a Vectueriis ſeu ſal portantibus per eamdem.* Paulo ante legitur, *Veturerii ſalis, etc.* V. infra *Victerius.*

VECTVRA. (1) In Gloſſ. Lat. Gr. φόρετρον, ναῦλον. Alibi: ναῦλον, *nauis vectura, naulum.* Nempe merces, quae pro vectione datur nauiculario. Ioanni de Ianua: *Naulum, pretium, quod datur pro portatura.* Plautus Moſtell.

Treis minas pro iſtis duobus praeter Vecturam dedi.

(2) *Omne jumentum, nempe equus, camelus, mulus, aſinus, bos,* in Gloſſ. Gaſp. Barthii ex Bartholphi Hiſt. Palaeſt.

Digitized by Google

Palaeſt. apud Ludewig. to. 3. Reliq. MSS. p. 512. V. *Vehiculus*, et *Vehitura*. (3) Seruitium quo vecturas ſuppeditare quis tenetur. Charta an. 1360. ibid. to. 6. pag. 404. V. *Vehitura*. (4) VECTURAS CORPORE SUO FACTITARE, pro Βαστάζειν, dixit Gellius lib. 5. c. 3.

VECTURALIS, Mulio, ex Italico *Vetturale, colui che guida beſtia de ſoma*. Proceſſus de Vita S. Thomae Aquin. n. 9.

VECTURALIS, adject. Vectorius. Statuta Pallauic. lib. 1. cap. 18. fol. 21.

VECTURARE, Vecturam facere: *Vetturinatura*, Vectura, Gall. *Voiture, transport*. Statuta Caſtri Reynaldi lib. 1. fol. 21.

VEDA. Libertates villae de Saluitate ann. 1369. inter Ordinat. Reg. Franc. to. 5. p. 186. *Quod pro fortificatione et aliis neceſſitatibus dicti loci, faciendis et ſupportandis, eis concedetur Vedam ſine bannum .... ſuper victualibus vendendis in dicto loco*. Legendum videtur *Vetum*. V. infra *Vetum vini*.

VEDALARII, e *Vedar*, Hiſp. Vetare, Qui vetatis inuigilant. Obſeruantiae Regni Aragon. lib. 7. tit. de Paſcuis, §. 5.

VEDITUR, pro Videtur, in Charta Childeberti apud Doublet. p. 688. & alibi.

VEDOGIUM. Charta an. circ. 1000. ex Chartular. Matiſcon. fol. 116. *Item* (in) *vata de boſco Volgerio* (damus) *unum Vedogium et ad unum deſtralem et ad 12. porcos ſaginandum*. Neſcio an legendum ſit *Vectogium*. V. ſupra *Vectuagium*.

VEDOTIUM. Vetus Charta exarata an. 23. Caroli C. apud Catellum in Comitibus Toloſanis p. 69. *Villam, cujus vocabulum eſt Vaber, cum omni integritate et Vedotio, ſimiliter biarcio, etc.* Nomen forte loci alicujus proprium.

VEERGARES. V. in *Vares*.

VEERSCHAT. V. ſupra *Gheſcot*.

VEFABA, *Parua faba*. Gloſſ. Iſid. Vbi aduertere eſt particulam *Ve* interdum minuere; quae etiam aliquando in malam partem accipit, vt ſupra *Vecordialis*.

VEGADA. Charta an. circ. 1124. inter Probat. to. 2. nouae Hiſt. Occitan. col. 426. *Et haec ſupraſcripta adjutoria fecerimus tibi per quantas Vegadas tu nos commoneris per te, vel per tuum miſſum*. Hoc eſt quoties nos commonueris, Gall. *Toutes les fois que etc.* ab Hiſpanico *Vegada*, eadem notione.

VEGAE, Hiſpanis Valles, planities commodae, apud Rodericum Tolet. lib. 1. de Rep. Hiſp. c. 5.

VEGARIA, VEGARIUM, idem quod *Vicaria*, Diſtrictus *vicarii*. Tabul. Rothon. V. *Vicarius* et *Vigerius*.

VEGARIS, VIGARIA, vt *Vegaria*. Teſtam. Rogerii Comit. Carcaſſon. an. circ. 1010. inter Inſtrum. tom. 6. Gall. Chriſt. nouae edit. col. [...] Hinc

VEGARIUS, vt *Vigerius*, Vicarius in Charta Pipini Majoris domus inter Notas Bignonii ad vet. formul. cap. 7.

VEGES. (1) Vas vinarium, modicum dolium: Italis *Veggia*. Vita S. Joannis Epiſcopi Tragur. *De* [...] *paucitate uuarum tres majores* [...] *repleuimus Vegetes*. Hinc emendanda Concilia Hiſp. to. 4. p. [...] *Teneantur* (praepoſiti) *praeparare* [...] *habere cellaria, Vegetes et alia neceſſaria ad recondendos fructus praeſiturarum*. Leg. *Vegetes*. VEGIE[...] vt *Veges*, non ſemel in Statutis Placent. lib. 6. fol. 81. vo. VEGELLA, Doliolum, apud eumdem Campum in Regeſto tom. 3. p. [...] *Veziola vini*, apud eumdem lib. [...] p. 76. VEGIOLLA, VEGIOLU[...] Pari ſignificatu. Statuta Placent. lib. 6. fol. 66. vo. VEZOLA, VEZOLUS, Simili acceptione. Johan. Demuſſis in Chron. Placent. [...] an. 1185. apud Murator. to. [...] col. 456. VEGESTIUNCULA, eodem intellectu. Acta S. Dam[...]zani to. 2. Iul. p. 527. VEGITICULUS, eadem notione, in Chronico Anconitano apud Iulianum Saraceaum in Hiſt. Marcae Anconit. pag. 139. VEGITICULUS, eodem ſenſu. Statuta daciaria Ripen[...] c. 11

Digitized by Google

c. 12. fol. 5. (2) Alia notione *Veges* legitur in Memoriali Poteſtat. Regienſ. apud Murator. to. 8. col. 1136. *Mutatum fuit palatium dictum communis Regii vſque ad ſummitatem . . . et facta fuit Veges aurata de Foliano.* V. *Vexia.* Nec magis mihi conſtat quo ſignificatu occurrit in Chron. Parmenſi apud Murator. to. 9. col. 763. *Et quum prope eos veniſſent cum duobus carrociis, ſummo diluculo de caſtris receſſerunt, et Vegetes et multa alia dimiſerunt.* Niſi *Veges* ſit pro vehes, plauſtrum.

GETAMEN, Vegetatio, motus. Occurrit apud Prudentium.

GETARE, Fouere, alere. Concilium Turon. III. c. 36.

GETATIO. Breuiarium Aquenſis Eccleſiae in Prouincia: *B. Maria Magdalena Maximino ſociata tunc iter vſque ad mare direxerunt, aſcendentes nauem proſpero curſu peruenerunt Maſſiliam, ibique Vegetationem nauis relinquentes, Domino annuente, Aquenſem aggreſſi ſunt Ciuitatum.* Forte Subſidium, adminiculum.

GETATOR, qui vegetum reddit. . Orientii Verſus de Trinitate apud Marten. Collect. vett. Script. part. . p. 31.

GETICVLVS. V. in *Veges.*

GETVM. Lex Bajwar. tit. 21. c. 6. *Si vero de minutis ſiluis de Wic, vel quaecunque Kanejo Vegetum reciderit, cum ſolido et ſimili componat.* Editio Heroldi: *Vel quacunque Kanonictum reciderit.* Et cap. ſeq. *Si amplior fuerit numerus Vegetorum, non cogatur componere niſi reſtituere cum ſimil et ſacramento.* Edit. Herold. & Baluz. *Si amplius fuerit numerus Vegitarum, etc.*

GIOLA, VEGIES, VEGIOLLA, EGIOLVS, VEGITICVLVS. V. in *Veges.*

GIVS, VEGIATVRA. Lex Burgund. tit. 16. de Inquirendis animalibus, §. 3. *Si vero Vegius exstiterit, Vegiaturas* (Herold. *vigaturas ias*) *acceperit, et is, cui indicat inuenire non potuerit, furtum, quod perdere mentiebatur, diſſoluat in* . *VI. ſimplum.* Edit. Heroldi: *Furtum, quod prodere mentitur, in ſimplo ſoluat.* Additament. 1. tit. 8. *Quicunque mancipium, caballum, . . . perdiderit, donet Vegio pro mancipio ſolidos 5. pro equa ſol. 2. etc.* Vbi quidam *Vegios*, hariolos, vates, ac diuinos fuiſſe aiunt, quos Saxones *wigilere* vocant; vnde *wiglian*, hariolari. Furto enim ſubreptis mancipiis vel animalibus, hos conſulebant, vt, vbinam eſſent, edocerentur, cujus indicinae pretium *vegiaturam* vocabant. Alii a *weg*, vel *waeg*, Saxonico, quod *viam* ſonat, deducunt, vt *vegii* fuerint, qui pecudum veſtigia indicabant.

VEGLONES, VEGLIONES, ſenes vtriusque ſexus ab Ital. *Veglioni.* Charta Ariberti Archiepiſcopi Mediolanenſis, apud Puricellum in Monumentis Ambroſianae Baſilicae pag. 369. VEGLONI, et VEGLONAE, eodem intellectu. Ordo coronat. Henrici Imp. apud Murator. to. 2. Anecd. p. 328.

VEGRI, Agri inculti, qui Gallis *Varecti*, ſeu *Guerez.* V. *Warectum.* Statuta Patauina Rubr. 36.

VEHARE dicuntur hoedi. V. *Baulare*, & infra *Vehyare.*

VEHATIO, Vectura, in Cod. Theod. tit. 6. de Calcis coctor. leg. 3. V. *Sartatectum.*

VEHEITVRA. V. infra *Vehitura.*

VEHEMENTESCERE, Ingraueſcere. Caelius Aurelianus lib. 1. Chron. c. 2.

VEHEMENTIA, *Stupor*, ἄγημα, in Gl. Lat. Gr.

VEHEMOT, pro *Beemoth*, Diabolus. V. in hac voce. Nigelli Ermoldi Carmen pro Ludov. Imp. apud Murator. to. 2. part. 2. pag. 13.

VEHENDA, f. Specula. Gall. *Vedette.* Charta an. 1351. ex Tabular. Maſſil. *Quod cuſtodes teneri faciant in locis ſolitis nocte et die, et in quolibet dictorum duos qui ad Vehendas nocte et die faciant excubias.*

VEHENVM, Octaua pars, Gall. *Huitiéme*, a vulgari *Vech*, pro *Huit*, octo. Charta Maſſilienſis an. 1522. *Soluere teneantur Vehenum ſiue octauam*

vam partem omnium auerium et animalium.

VEHERIVM, Vehiculum. Inuentarium MS. an. 1366.

VEHERIVS, Idem qui *Vicarius*, vel *Vigerius*. V. in his vocibus. Dalphinatibus *Veherius* maxime dictus, quod *Vehier*, pro *Viguier*, vulgatius vſurpant. Charta an. 1494. tom. 1. Hiſtor. Dalphin. p. 143. col. 2. VEHERIA, Diſtrictus, officium, munus *Veherii*, Gall *Veherie*. Extractum computi ann. 1318. ibid. col. 1. VEYERIA, eadem notione. Charta ann. 1359. ibid. p. 145. col. 2. VEIARIA, Pari intellectu. Chartul. Gratianopolit. fol. 41.

VEHIA, Vehes, onus vehiculi, Gall. *Charretée*. Litterae Henrici VIII. Reg. Angl. an. 1541. apud Rymer. tom. 14. p. 720. V. *Vehiculata*.

VEHICVLA, pro *Vetula*. V. infra in *Vetula*.

VEHICVLARIS, Ad *vehiculum* pertinens, in Digeſt. lib. vlt. tit. 4. l. 1.

VEHICVLARIVS, Structor *vehiculorum*. Capitol. in Maxim. & Balb. Adjectiue vſurpatur a Spartiano in Seuero.

VEHICVLATA, Vehes, onus vehiculi, Gall. *Charretée*. Charta Ludouici Craſſi Reg. Franc. an. 1134. ex Tabul. Monaſt. Montis - Martyrum. V. *Vehia*.

VEHICVLATIO, Suppeditatio cum animalium tum vehiculorum in publicos vſus, inter onera publica recenſetur: hanc Italiae remiſit Nerva, vnde percuſſus nummus exſtat apud Spanhem. de Numiſm. antiq. Diſſert. 13. c. 5. cujus inſcriptio eſt: *Vehiculatione Italiae remiſſa*. V. Spanhem. loco laudato, Iac. Gothofredum in Cod. Theod de Curſu publ. Caſaubon. & Salmaſ. ad Auguſt.

VEHICVLVM, Facultas ducendi currum per ſiluam, pro qua neſcio quid penſitabatur domino ſiluae. Charta fundationis Abbatiae S. Trinitatis Exaquenſis, apud Sammarthanos.

VEHICVLVS, VEHICVLVM, Equus, a vehendo dictus; Gall. *Voiture*. Hiſtoria Translat. S. Fauſtae Virg. n. 7. *Nam Vehiculus, qui eum* [illegible] *re debuerat, cum illis, qui prim*[illegible] *vadum transierant, fortuitu* [illegible] *neminem in dorſo ſuo ferens tranſ*[illegible] *verat.*

VEHIGELORVM, *Genus* [illegible] *nauium apud Gallos* Gloſſ. lat. [illegible] cerpta habent, *Veligebun*: Vu[illegible] nius emendat *Veligerum*. Ne[illegible] Graeuio arridet, qui ibi aliud [illegible] putat.

VEHIGVAI. Ebrardus Betun[illegible] in Graeciſmo cap. 24. de Inte[illegible]ctione:

> *Hocque ſcias nulla voce* [illegible]
> *expoſitam.*
> *Sed quidam dicunt Vehigua*[illegible]
> *las expoſitam*
> *Cum non exponant, tamen* [illegible]
> *fruantur* [illegible]

Vbi Metulinus ait *vehiguai* [illegible] terjectiones blaſphemantis in lin[illegible] Hiſpana.

VEHITARE, Vehere, Gall. *F*[illegible] Acta Murenſis Monaſt. apud [illegible] cardum de Orig. Habsburgo [illegible] col. 221.

VEHITVRA, Vectura Gall. *F*[illegible] Tabularium S. Remigii Rem[illegible] VEHEITVRA, Pari intell[illegible] Charta an. 1302. ex Tabul. [illegible] VEHITVRA, Omne jumentum [illegible] vehendum aptum. Charta an. [illegible] V. *Vectura*.

VEHYARE dicuntur caprae. E[illegible]dus Betun. in Graeciſmo ca[illegible] vbi animalium omnium voces [illegible] cenſet:

> *Drenſat olor, clingit anſer,* [illegible]
> *tat quoque* [illegible]
> *Ac pardus fellit, vultur* [illegible]
> *leo rugit,*
> *Ac onager mugilat, bos* [illegible]
> *rana coaxat,*
> *Vociferans barrit elephas,* [illegible]
> *que minurit*
> *Blatterat ac veſpertilio,* [illegible]
> *nit hirundo,*
> *Balat ouis, Vehyat capra,* [illegible]
> *gallus graci*[illegible]
> *Frendit aper, vulpes quoque* [illegible]
> *nit, rudit aſi*[illegible]
> *Hinnit equus, grunnit porcu*[illegible]
> *pilat quoque* [illegible]

Digitized by Google

Sed catulus latrat, hinc murilegulusque catillat,
Eſt hominumque loqui, quod dicto praeualet omni.
V. *Baulare.*

IARIA, vt *Vicaria.* V. *Veherius.*

ICVLA. V. *Vehiculata.*

IELVS, Vetus, ni ſallor, Gall. *Viel.* Charta an. 1042. ex Tabul. S. Victoris Maſſil. *Donamus vnam raciariam quae dicitur Ventia, et uit de dominica Darna Veiela.*

ILLVS, vt *Veelus.* Iol. Moret. in Antiquit. Nauarr. pag. 516. *Regnante Rex Garſias in Nauarra et in Caſtella Veilia.* V. *Velius.*

IRERIA, Vitriaria fornax, officina, Gall. *Verrerie*, paſſim in Charta Maurini Abb. Vallis-Sanctae dioec. Apt. an. 1509. ex Schedis Pr. *de Mazaugues.*

ISATVRA, pro *Verſatura.* V. *Tremeſium.*

ISSEGVE, Exitus, Maſſilienſibus. Charta an. 1308. ex Tabul. S. Victoris Maſſil. V. *Huiſſerium* et *Veyſſeria.*

VEITVRA, pro vectura, in Ch. a. 1196.

L, ſaepe pro conjunctiua, et, vſurpatur apud Scriptores aeui medii. Fortunatus in Vita S. Germani Pariſ. c. 35. *Debilitatem manuum, Vel pedum incurrit.*

LA. (1) F. pro Tela. V. *Soctuus.* (2) † Pro velum, in Ch. a. 1412.

LABER, *Venditor minutarum rerum*, Papiae. Vgutio addit, *comeſtibilium in tali loco, vel quia eas velat.*

LAMEN *Religionis in ſe ſuſcipere*, pro Monachicam vitam inter Sanctimoniales profiteri, in Leg. Liutprandi apud Murator. tom. 1. part. 2. p. 58. *Velamen S. Dei Genitricis* dicitur velum Sanctimonialium, apud Mabill. tom. 3. Annal. pag. 86.

LARE. (1) Virginem in Monacham veli impoſitione ſuſcipere. Charta apud Madox Formul. Anglic. pag. 386. (2) Velificari, Gall. *Faire voile.* Litterae Edwardi III. an. 1337. apud Rymer. to. 4. p. 44.

VELARIVM, Vgutioni, *Velum et dicitur etiam ſic locus velo obumbratus, vnde ſic dicebatur locus in theatro, quo recipiebantur pueri poſt ludos, quia velum ante deportabant, vt eſſet ſecretior.* Vox Iuuenali nota. Ἐιλάριον, in Inſcriptione Antipolitana 173. 10. Willelmus Tyrius lib. 20. c. 25. *Dependebant ante Conſiſtorium Velaria pretioſae materiae, etc.*

VELARIVS, Velorum confector, in veteri Inſcriptione 599. 10.

VELATI MILITES, f. pro Velites, apud Feſtum praeter quem nemo alius horum meminit.

VELATIO, Benedictio nuptialis, quia ſcilicet pallio velari ſolent matrimonio jungendi. Conc. Liman. an. 1582. inter Hiſp. tom. 4. pag. 266. Pro ſolemni caſtitatis profeſſione occurrit ſupra in *Velare* 1.

VELATOR. Chron. Balduini diaconi to. 2. Monument. ſacrae Antiquit. p. 207. *Nec tamen mirum, erat ſi quidem feruor religionis, columpna ordinis, Velator caſtitatis, etc.* Vbi in margine f. *Zelator.*

VELENSIS, *Tunica, quae affertur ex Inſulis, dicta, quod velis ſit apta,* Papiae. In edito habetur, *ſit nota.*

VELERIVM, Gall. *Voilier*, Malus dicitur, quod vela ad illum alligantur. Charta an. 1309. to. 1. Hiſt. Dalphin. pag. 98. col. 2.

† VELIFICARE, naue piſcatoria vti, VELIFICATIO, ejus vſus, ap. Schwarz. in Hiſt. fin. princip. Rug. p. 223.

VELIGARE, velificari, nauigare, ap. Ludew. t. 9. Reliq. p. 56.

VELIGEBVM. V. *Vehigelorum.*

VELIMENTVM, Velamentum, Laudes Papiae apud Murator. to. 11. col. 27.

VELIVS, Vetus, Gall. *Viel.* Charta vetus apud Mabill. ſaec. 5. Bened. pag. 85. V. *Veillus.*

VELKONES. Ephemerides Mon. S. Galli 16. Kal. Decemb. *Eodem die dantur carnes, piſces, ... ad vnum ferculum dantur cuilibet domino duo Velkones.*

VELLA, pro *Velum.* Guido de Vigevano de Modo expugnandi T. S. V. *Vellus.*

VELLATA, f. *Villoſa*. V. in hac voce. Charta ann. 855. in Append. ad Marcam Hiſpan. col. 788. *Cupterio Siricio* I. *et Vellatas* XI. *et quadincos* XL. *etc.*

VELLATIO, *Titillatio*, γαγγαλισμὸς, in Gloſſ. Lat. Gr. MSS. Sangerm. *Vellicatio* legendum putat Cujacius.

VELLEVS, adject. a *Vellus*. Aſconius in 2. Verrin. *Crumenae Velleae et ſcorteae*.

VELLEIANVM, nude pro Senatusconſultum, quod M. Silano & Velleio Tutore Coſſ. factum eſt: hac lege vxori conceditur jus & priuilegium in bona viri ſui, prae omnibus creditoribus. Conſule lib. 16. Digeſt. tit. 1. Statuta Maſſil. lib. 2. cap. 16. num. 14.

VELLIBAT, pro Volebat, in Charta Clotharii III. ann. circ 658. apud Felibian. Hiſt. Sandionyſ. pag. VII.

VELLONVS, VELLVETVM. V. *Villoſa*.

† VELLVDELLVM, VELLVELLVM, pannus ſericus villoſus, Gall. *Velours* Lit. remiſſ. a. 1351.

VELLVS, pro Velum. Ioh. Demuſſis Chronicon Placent. apud Murator. to. 16. col. 580.

VELLVVIVM. V. *Villoſa*.

VELO, Velum majus. Acta S. Raynerii tom. 3. Iun. pag. 460.

VELOCITARE, Celerare, properare. Hiſt. Cortuſior. lib. 2. apud Murator. tom. 12. col. 809.

VELONVM, Velum. V. *Velo*.

VELOTHYRVM, Velum, & aulaeum, quod foribus praetenditur, quo diducto interior cubiculi pars pateſcit. Vox conflata ex Lat. *velum*, & Gr. θύρα, *porta*. Guillelmus Bibliothecarius in Stephano VI. PP. pag. 237. *Fecit etiam in eadem baſilica egregii Doctoris gentium Belothera quatuor, ex quibus vnum auro textum*. Infra: *Contulit in eadem baſilica Apoſtolorum cortinam lineam vnam, Velothera ſerica tria in circuitu altaris*.

VELOTVM. V. in *Villoſa*.

VELTRAGA, VELTRAHA, VELTRAHVS, VELTRIS, Canis ſeg... V. in *Canis*, col. 89.

VELTRARIVS, VAVTRARIVS, V... tricibus canibus praefectus. L... niger Scaccarii pag. 356. *Veltrar... vnuſquiſque* III. *den. in die*, et II... *hominibus ſuis*.

VELVELLVM, VELVETVM. V. *Villoſa*.

VELVM, quo Principum, vel judic... conſeſſus ac cubiculorum ve... occludebantur, quod duplex ... ait Alamannus, ad Procop. pag. ... I. edit. Primum nempe in p... ipſis & exterioribus cubiculis, ... *Conſiſtorium* vocabatur, a con... multitudine, & Principis aud... praeſtolante; ſecundum vero ... terius cubiculum. Id firmat A... ſtaſius Bibl. in S. Siluerio PP. ... *fecit beatum Siluerium Papam* ... *ad ſe in Palatium Pincis*, ... *primum et ſecundum Velum* ... *omnem clerum*. De velis ... Acta S. Euplii Mart. apud ... an. 303. num. 146. *Cum* ... *Velum Secretarii Euplius* ... *etc.* Acta SS. Claudii & ... Mart. apud eumdem Baron. ... 285. num. 8. *Lyſias* ... *obduxit Velum, poſt exiens* ... *la recitauit ſententiam*. ... cauſas ſubmerſarum nauium ... gnoſci praecipit l. 6. Cod. Th. ... Naufragiis. Contra in ... rum judiciis ἐφέλκοντα τὰ ... τάσματα, vt eſt in Epiſt. ... Baſilii. *Non ſit venale judic... lum*, in l. 1. Cod. Th. de ... Rect. Prov. VELA, dicta ... ſacrarum aulaea, quibus ... parietes ipſi, vel etiam ipſi ... Will. Brito in Vocabul. VEL... inquit Durandus lib. 2. Ration. ... n. 45. aliud eſt *Conuerſionis*, ... *Conſecrationis*, aliud *Profeſſ...* aliud *Ordinationis*, aliud *Prael... nis*. VELVM CONVERSION... accipit illa, quae de ſeculari ... Religionem tranſiens, illud ... De ejuſmodi velis virginum De... catarum agunt S. Auguſtinus E... 179. et alii. VELVM CONSECRA... TIONIS a ſolis Epiſcopis ... ginibus, et ſolum in feſtiuis ...

Digitized by Google

ninicis diebus datur. *Flamineum virginale*, S. Hieronymo in Ep. 8. d Demetriadem. VELVM PRO-ESSIONIS ſuſcipitur a virgine, um continentiam profitetur. Datur ero illud cum benedictione ſolenni t cum litania. V. S. Hieronymum piſt. 48. c. 3. Concil. Turon. III. . 28. Addit. 2. Ludouici Pii c. 12. tc. VELVM ORDINATIONIS, uod olim Diaconiſſae dabatur, ſeu iduae: *Diaconiſſas* enim & *viduas* iſdem eſſe ſuis locis docemus; de uarum velo multa habent Concia, Africanum cap. 89. Triburienſe . 25. VELVM PRAELATIONIS, uod Abbatiſſis imponitur. VELVM IONACHORVM, quo velabantur um benedicebantur. Capitula Theoori Cantuar. Epiſc. c. 2. VELVM i Eccleſia triplex ſuſpenditur, priium, quod ſacra operit, alterum, uod ſacrarium a clero diuidit, terum, quod clerum a populo ſecerit. Ita Durandus lib. 1. Ration. 3. num. 35. De poſtremo velo, acramentarium Gregorii M. p. 156. ELVM QVADRAGESIMALE, uo ſcilicet altaris conſpectus auferır, dum ſacra Liturgia peragitur empore Quadrageſimae. Hiſt Epiſc. utiſſ. cap. 66. circa an. 1300. leitur Petrum de Mornaio Epiſ. Auſſ. dediſſe *Eccleſiae ſuae ſpecioſſimum Velum Quadrageſimale. Extra velum*, mulierum confeſſiones, t in propatulo audiri vetantur in oncilio Sarisberienſi an. 1217. cap. 5. & in Statutis Prouincialib. S. dmundi Archiep. Cantuar. an. 235. cap. 17. In Prouinciali Canarienſi lib. 5. tit. 16. *quantum ad iſum, non quantum ad auditum*. ELVM CIRCI. V. *Mappa* 1. VEVM FACERE, a Gall. *Faire voile*, ela dare. Epiſt. Petri de Condeto pud Acher. to. 2. Spicil. p. 551.

LVONES, Vectigalis genus apud iculos. Vocabulum exſtat in Chara Rogerii Regis Siciliae pro Meſſaenſibus apud Bonfilium Conſtantium in Hiſt. Sicula pag. 188.

LVSVS, VELVTVM, VELLVVIM. V. infra *Villoſa*.

VENA. (1) Menſura liquidorum. Andreas Dandulus in Chronico MS, an. 1282. *Cum annuali cenſu* 50. *Venarum vini, etc.* F. *Vrnarum*. (2) Platea, via. Fori Leirenae: *Incipiens a mari ab occidentali parte, et a parte meridiana per Venam de Alcobaſia, etc.* V. *Venella*. (3) Metalli fodina. Charta Hiſpanica apud Colmenareziuın in Segouia c. 15. §. 6. (4) Pro *Venna*. V. in hac voce. Charta an. 1108. inter Inſtr. tom. 2. Gall. Chriſt. nouae edit. col. 277. *Concedentes etiam paſcua porcorum ingenue, et vaccas* . . . . *De Venis quoque piſcatoriis cum facta fuerint ingenue*. VENA ORGANALIS, Aſpera arteria, ni fallor, apud Lobinell. tom. 2. Hiſt. Britan. col. 565. *Armiger percuſſus fuit tractu cujuſdam baliſtae, adeo quod ſagitta ſeu carellus vocatus Enguegne Gallice intrauit guttur ipſius quaſi per longitudinem dimidii pedis et perforauit Venam organalem colli ejuſdem*. (6) † Series, ordo. Protocoll. vet. in Bibl. reg. (7) † Alueus, canalis, in Ch. a. 835.

VENABVLATOR, nude, in Gloſſ. Arabico-Ital. qui venabulo vtitur. venator.

† VENABVLVM, canis venaticus, in Ch. Hugon. reg. a. 990.

VENALIS, Spiculum venatorium, venabulum. Vita S. Samſonis Epiſc. Dolenſ. lib. 1. c. 16. in Actis SS. Ord. S. Bened. At c. 29. *Triſulca lancea* dicitur.

VENALIS, Adject. (1) *Forum venale*, in quo res venales exponuntur. Conſuet. Pamienſ. an. 1212. apud Marten. tom. 1. Anecd. col. 831. (2) † Venationi idoneus in Ch. a. 1464.

VENALITAS, Venditio, nundinatio, a Gall. *Venalité*. Bulla Martini I. PP. inter Libert. Monaſt. S. Amandi.

VENALITIARIA, Mercatura. *Venalitiariam exercere*, apud Vlpian. Digeſt. lib. 32. tit. 1. leg. 73.

VENALITIARIVS, Συμπέμποςος in Gloſſ. Lat. Gr. Occurrit non ſemel in Digeſt. de Verbor. ſignificat. leg. 207. et lib. 14. tit. 4. leg. 1. etc.

VENAFES, Laena. V. *Galnabis.*

VENARI, pro Piſcari. Charta Roberti Comitis Aruern. an. 1284. apud Baluz. to. 2. Hiſt. Arvern. p. 134.

VENARIA, Animalia, quae in ſiluis venatu capiuntur, ex Gallico *Venerie.* Leges Kanuti Regis cap. 108. et Leges Edwardi Confeſſ. c. 35. VENARIAE AVES, Venaticae. Conc. Aptenſe an. 1365. apud Marten. to. 4. Anecdot. col. 333.

VENATICVM, inter tributa recenſetur, in Charta Lotharii Imper. an. 840. apud Chifflerium in Trenorchio pag. 265.

VENATIO. (1) Ius venandi. Charta Friderici I. Imp. an. 1175. apud Guichenonum in Epiſcopis Bellicenſib. (2) Ferina, ferae ipſae, quae inter venandum capiuntur aut interficiuntur. Charta Ottonis Comitis Viromandenſis, apud Hemeraeum in Auguſta Viromand. an. 1025. (3) VENATIONES, exactiones. Charta Caroli III. Imper. apud Caeleſtinum & Vghellum in Epiſcop. Bergomenſib. Eadem habentur in Charta Ludouici Imper. ann. 901. ibidem. V. *Arbuſtaritiae.* (4) ✝ Auctio, in Ch. a. 1319.

VENATOR. (1) *Venatores* quatuor principales olim fuere in Palatio Regum Francicorum, vt eſt apud Hincmarum de Ordine Palatii c. 16. & 24. Capitul. de villis Caroli M. c. 47. *Vt Venatores noſtri, et falconarii, vel reliqui miniſteriales, qui nobis in palatio aſſidue deſeruiunt, etc.* VENATOR, Miniſter publicus, qui ſcilicet Dominicae venationi praeeſt, cuique eo ipſo procurationes a ſubditis exigere licebat. Charta Rainardi, Senonenſis Comitis an. 1164. ex Tabular. S. Germani Pariſ. (2) ✝ Fera ipſa quae interficitur, in Ch. a. 1313.

✝ VENATORIA, venatus, officium in aula regia, in Ch. a. 134. V. *Veneria.*

VENATORIVM, *Ferratorium, vel ferramentum, vel locus venandi,* Vgutioni, Papias: *Venatorium dicimus ferramentum; venaticum vero canem.* VENATORIVM EXERCITIVM. Eginhardi Annales an. 819. *Venatorio quoque exercitio ... re ſolenni ibidem* (in Arduenn... *exacto, ... reuertitur.* V. Vita Ludouici Pii an. 831. et quae ... tamus in v. *Foreſte.*

VENATVRA, Ius venandi. Charta Roberti Abbatis S. Ioannis Laud... ann. 1230. V. *Venatio.*

VENATVS, Venoſus, venis diſtinct... Gall. *Veineux.* Acta S. Leonis I. ... tom. 2. April. p. 21.

VENDA. (1) VENTA, VENDI... VENDITVRA, etc. Telone... quod praeſtatur pro quibuſuis m... cibus, quae in foris ac nund... venduntur. VENDA. Tabular... Angeriacenſe fol. 62. *Ille ... guerpiuit querimoniam, quam ſ... bat de Venda S. Iohannis. N... prius dicebat debere ſibi reddi ... dam ab omnibus, quicunque et ... cunque veniſſent ad mercatum, ... ad nundinas, etc.* VENTA. Ch... ta Iſenberti Pictauenſis Epiſcop... 1060. apud Chifflerium in ... Trenorchienſi p. 320. *Venti... iam quas Teloneum dicunt, de ... ſis quibuslibet rebus, ſingulis ... cis diebus, a primo ſigno, ... ſpertina diei Sabbati pulſatur ... vſque ad finem ſequentis ... diei, et eo modo per ſingulas ... tri feſtiuitates, et ante feſtiuit... B. Iohannis Baptiſtae, die, quae ... curii nuncupatur, ſupradictis ... chis liberaliter valde conce...* VENTAE REDDITVS, eo ... tellectu, in Charta Communiae C... rimontis an. 1248. inter Ord... Reg. Franc. tom. 5. p. 601. VEN... TA, in Charta an. 1299. ex T... lar. S. Benigni Diuion. VEN... TA. Formulae veteres incerti A... ris c. 45. VENDITVRA, in C... ta Alani Epiſc. Autiſſiodorenſis ... Sammarthanos. VENDITIO, ... Tabulario S. Crucis Talemon... VENTARIVS, VENDAR... qui *ventas* recipit. Charta an. 1... apud Perardum in Burgund... 531. (2) VENDA, VENDI... quod praeſtatur domino feudal... diſtractionis ſeu venditionis ... facultate. Conſuetudines Bell... Pictonibus ex Regeſto Inquiſit...

Di

Debet reddere de nummis illis Vendas domino feudi; ſed mutagium debet eſſe burgenſium. Tabularium Vindocinenſe Thuanum Ch. 20. *Ipſius terrae Vendas ſex ſolidos et 8. denarios Archembaldus Praepoſitus recepit.* VENDITIO, eadem notione. Tabularium Majoris Monaſterii Ch. 12. *Et quia emptio ſua erat, poterat eum dare, cui volebat, ſine vlla contradictione. Sed quia cenſus molini ipſius Nihardi erat, juſtum erat, vt inde Venditiones haberet, quas et in eodem placito recepit.* Ex his aliisque colligitur vocibus *venda* & *venditio* idem ſaepius ſignificari, tametſi aliquando diſtingui videntur, vt in Charta Heruei Trecenſis Epiſcopi an. 1211. ex Chartul. Campan. fol. 70. *Dedit etiam ei octo libratas cenſus . . cum laudibus et ventis et Venditionibus et cum juſtitia pertinente ad cenſum.* VENDIDA. Pactum inter Raimundum Guillelmi Epiſcopum Nemauſenſem, & fratrem ejus Bernardum-Guillelmi ex una parte, & Guillelmum D. Monſpeſſulani ex altera an. 1103. 9. Kl. Febr. *Ab hac die in antea non erit factus furnus in toto Montepeſſulano, nec in domo, nec in terra, in qua dominus Montiſpeſſulani habet cenſum, vel Vendidam ſine conſilio Domini Montiſpeſſulani. Vendedam* edidit D. Bruſſel to. 2. de Vſu feud. p. 728. VENDITA, eodem intellectu, in Charta ann. 1182. ex Chartul. Vallis B. M. dioec. Pariſ. VENTA, Pari ſignificatu. Charta an. 1250. ex Tabul. S. Clodoaldi. (3) VENDA, in re foreſtaria. Charta Henrici Dom. de Soliaco et Elianoris Comitiſſae Drocarum ann. 1240. *Item ſciendum eſt, quod Venda, quam fecit Comitiſſa vxor noſtra, mater dicti Ioannis Odoni Fleuris de nemoribus de Sorel remanet nobis; et Venda, quam ipſa Comitiſſa fecit de hajes de Beu, et Venda, quam fecit Dionyſio de Boſco Regis, et ſociis ſuis remanet nobis ſimiliter libere et quiete. Leuata tamen Venda de Sorel et de Beu, et Venda facta dicto Dionyſio et ſociis ſuis, omnia illa nemora, quae pertinent ad Caſtellaniam de Drocis, nobis et dicto Iohanni communia remanebunt. . . . Poterimus etiam vendere partem dictorum nemorum nos et dictam Comitiſſam contingentem, loco et tempore, quando nobis viderimus expedire, et dictus Iohannes debet laudare Vendam factam a nobis, nec contra ipſum veniet vllo modo.* Vbi *Venda* eſt Venditio ſeu caeſura caeduae ſiluae, Gall. *Vente*, vel *Coupe de bois*, vt *Venta* in Charta an. 1230. ex Chartular. Campan. fol. 360. V. *Vendere.* VENDITIO. Eadem notione. Charta an. 1255. ex Tabul. B. M. de Ioſaphat. (4) † Charta clientelaris profeſſionis, a domino feudi, *vendis* acceptis, approbata. Areſt. Parlam. a. 1331. (5) † Quidquid pecunia emitur, cibaria, quae venduntur. Leg. Alph. III. reg. a. 1251.

VENDAGIAE. V. *Waudangiae.*

VENDAGIUM. (1) Venditio. Charta Theobaldi Comitis Campaniae ann. 1229. *Et quia hoc mouebat de meo feodo, ego illud Vendagium ad preces dicti Milonis volui et laudaui.* (2) Idem quod ſupra *Venda* 2. V. in hac voce. Charta an. 1222. ex Tabular. Bethun. fol. 25. vo. *Pro hoc autem Vendagio excambium habeo apud Herſin quantum ad homagium meum pertinet.* (3) Vindemiarum tempus, Autumnus. Litterae Ricardi II. Reg. Angl. an. 1386. apud Rymer. to. 7. p. 542. V. *Vindagia.*

VENDARIUS, *Vendarum* exactor. V. *Venda* 1.

VENDEDA, vt *Venda* 2. V. in hac voce.

VENDERE. (1) In re foreſtaria eſt Caedere. V. *Venda* 3. Charta Roberti Rotomag. Archiep. an. 1217. tom. 6. Spicil. Acher. pag. 471. *Item conceſſimus ob amorem D. Regis quod quamdiu Vendi faciet groſſum et magnum nemus Nouicaſtri et Luciaci, cum minuto ſub eo exiſtente, cenſarii noſtri de Aliermont non ibunt ad Vendendum nemus apud Nouumcaſtrum.* (2) Locare. Litterae Caroli V. Reg. Fr. an. 1366. to. 4. Ordinat. pag. 678. (3) VENDE-

RES SVB CORONA, apud Eddium in Vita S. Wilfridi ſaec. 4. Bened. part. 1. p. 695. *Cogitans . . . ſodales ſuos omnes ſpoliatos aut in ſervitutem redigere, aut Vendere ſub corona, ſeu rebellantes occidere.* Praetat. ad Chartul. Aganonis ex Tabul. S. Petri Carnot. *In captiuitate ductos ſub irreuocabili corona Vendebat.* Vbi reſpicit ad ritum ſervos venum exponendi, qui tunc ramum geſtabant in capite. V. in *Seruus*, col. 240.

VENDESIA, Piſcis genus, Gall. *Vendoiſe*. Regeſt. *Olim* an. 1273. fol. 195. vo. *Pro ea* (ſergenteria) *tenebatur Regi reddere omnes Vendeſias quas ibi capiebat.*

VENDETA, Forum aut locus vbi merces venduntur. Miracula B. Simonis de Lipnica tom. 4. Iul. p. 563.

VENDICIA, Venditio. Charta an. 1243. ex Tabul. S. Cornelii Compend.

VENDICIVM, Defenſio, vindicatio. Gloſſ. Lat. Graec. *Vendicium*, ἐκδίκησις. *Vindicium*, in Sangerm. V. in hac voce.

VENDICOSI, Vltores, Italis *Vindicaroſi*. Chronicon Foſſae nouae.

VENDIDA, vt *Venda* 2. V. in hac voce.

VENDIER. V. in *Venda* 1.

VENDIMONIARE, pro *Vadimoniare*, Pignori ponere. Charta an. 1113. ex Chartul. Aptenſi.

VENDINIAE, pro Vindemiae, in Tabular. Camalar.

VENDITA, VENDITIO, VENDITVRA. V. ſupra in *Venda* 1. 2. & 3.

VENDOMEISIS. Polyptychus Fiſcamn. an. 1235. *De feodo Hude tenet Beatizia Laurence in maſura tres virgultas ad campartum, et reddit* 18. *denarios et duas Vendomeiſes ad feſtum B. Michaelis.* V. an idem ſit quod *Vendeſia*.

VENDRERIA, Praeſtationis genus: vim & originem nominis docet Charta an. 1497. ex Schedis Praeſ. de *Mazaugues: Dominus de Monte-Meyano dicebat ſe eſſe et praedeceſſores ſuos fuiſſe in poſſeſſione pacifica, ſeu quaſi, exigendi ſingulis ann[is] . . . norrigueriis aueris minuti dicti [. . .] de Monte-Meyano pro ſingulo gr[. . .] ſeruitium perpetuum 4. caſeoru[m . . .] catum las Vendrieros pro 4. di[. . .] Veneris menſis Maii.* Infra: *T[. . .] productus . . . dicit vidiſſe e[. . .] dictas Vendrerias dicto domin[o . . .] licet 4. caſeorum pro quolibet g[. . .] et eſſe in poſſeſſione illud jus accip[. . .] di ſingulis annis.*

VENE. Charta Godebaldi V[. . .] Epiſc. ann. circ. 1122. in [. . .] Sacr. p. 138. *Eandem palud[em . . .] terra adjacente, videlicet Ven[. . .] proprietate, cum cenſu, decimi[s . . .] joribus et minoribus, libere et [. . .] time eidem eccleſiae tradimus.* [. . .] gis *Ven* vel *Venne* eſt locus p[. . .] ſtris & bituminoſus, vel p[. . .] V. *Venna*.

VENEDONES, *Arbuſta*. Gl[. . .] MSS.

VENEDRIA. Charta an. 12[. . .] Tabul. Maimac. *Helias de [. . .] domicellus . . . recognouit ſe [. . .] diſſe . . . vnam Venedriam, [. . .] delicet tertiam partem cuiuſ[. . .] nis et vnam quartam auenae.* [. . .] *Venda*, Praeſtatio pro facult[ate . . .] nundinis vendendi?

VENELANVS. V. *Calcia* 1. & [. . .] *lenus*.

VENELLA. (1) VENELLA [. . .] NVLA, Viculus, angiportus, [. . .] ſtrictior Gallis *Venelle*, quod [. . .] vt *ruga* rugae in corpore [. . .] referat; alii a *venire* deduc[. . .] Fundatio Monaſterii Nouice[. . .] Monaſtico Anglicano to. 1. p. [. . .] *Quae quidem terra S. Michaelis [. . .] pit ad caput cujuſdam Venellae, [. . .] quondam jacuit inter [. . .] . . . . et manſum Fratrum [. . .] rum.* *Venulam* dixit Hugo F[. . .] dus. (2) VENELLA, di[. . .] *Venna*. V. in hac voce. Chart[a . . .] geberti Reg. an. circ. 648. [. . .] Marten. tom. 2. Ampl. Col[. . .] col. 6.

VENENARE, Veneno inficere [. . .] currit apud Notgerum Leod. [. . .] in Praetat. ad Vitam S. Land[. . .]

VENENARIVS, Veneficus, [. . .] fex aut venditor veneni. V[. . .]

Digitized by Google

Suetonius, Optatus, Tertullianus, et alii.

VENENIFLVVS, qui infundit venenum. Vita S. Gothlaci to. 2. April. p. 41.

VENERABILIS, Decens, conſentaneus, Teſtam. Guillelmi dom. Montiſpeſſul. an. 1202. ex Schedis Peireſc. apud Praeſ. de Mazaugues.

VENERABILITER, Decenter, ea ratione vt venerentur. Charta an. circ. 1030. ex Tabul. S. Victoris Maſſil. VENERABILIS LEX, Chriſtiana Religio, in Cod. Th. leg. 7. de Iudaeis & leg. 7. de Praetor. VENERABILIS ORDO, Senatus, ibid. leg. 7. de Decur. & ſilent. lib. 6. tit. 23. VENERABILIS SVBSTANTIA, res priuata Principis, ibid. tit. 5. de Haeret. leg. 54. VENERABILIS VITA, Monaſtica profeſſio; vnde *Venerabilis*, pro Monachus, nude non ſemel occurrit. Audoënus in Vita S. Eligii lib. 1. c. 10. *Buchinus ex gentili conuerſus, poſtea Venerabilis, id eſt Monachus, exſtitit.*

VENERABILITAS. (1) Titulus honorarius Epiſcoporum, qui *Venerabiles* vulgo compellantur, in Collat. 1. Carthag. c. 40. 62. apud S. Auguſtinum Epiſt. 76. 88. 139. etc. Regibus Francorum conceſſus eſt aliquando idem titulus: hinc Philippus I. in Charta an. 1094. apud Mabill. Diplom. p. 589. *Venerandus* nuncupatur: *Signum Philippi Venerandi Regis*. Necrolog. Argentol. pridie Idus Iulii: *Anniuerſarium Venerabilis Philippi Francorum Regis*. V. Mabill. Diplom. lib. 2. c. 6. n. 8. & infra *Venerantia*. (2) ✝ Veneratio, reuerentia, t. 10. Collect. Hiſt. Franc. p. 549.

VENERABILITER. V. in *Venerabilis*.

✝ VENERABILLIMVS, admodum venerandus, t. 10. Collect. Hiſt. Franc. p. 550.

VENERACIA, f. pro *Vineritia*, Vinea, vindemia. V. in hac voce. Charta Hellini Archiep. Treuirenſis an. 1152. apud Marten. to. 7. Ampl. Collect. col. 73. *Apud Girbeſpath medietatem Veneraciarum et queſtus in placitis et auenam recuperauimus.*

VENERALIS, Venereus, libidinoſus. Epiſt. Iohannis de Varennis apud eumdem ibid. col. 574. *Vbi enim ſunt filii eccleſiae, qui a Deo pro ea miſericordiam popoſcant? . . . opera potius ſcelerata in ea committentes, Veneralia carnaliaque nimis planctu digna atque luctu.*

✝ VENERALITAS, i. q. *Venerabilitas* 1. t. 1. Iun. p. 352.

VENERANDOSVS, pro *Venerandus*, in Charta Caroli C. ex Tabular. S. Cyrici Niuern. n. 2.

VENERANTIA, pro *Veneratio*, Abbatum titulus honorarius. Aimoinus de Vita S. Abbonis Floriac. c. 17. *Meque qui haec ſcribo Aimoinum, cum Guillelmo ſuae Venerantiae, juxta Abbatum morem, tum bajulo.* V. Mabillonium ſaec. 6. Bened. part. 1. p. 52. & Annal. Bened. to. 4. p. 171.

VENERARIVM, Caluarius mons, ob ſtatuam Veneris in eo collocatam ſic ab Ambroſio appellatus in Pſal. 47. *Dominus ſecundum coeli tractum in Venerario paſſus eſt.*

VENERATIO, Titulus honorarius Epiſcoporum & aliorum, apud S. Auguſtinum Epiſt. 78. 80. 91. 95. 104. 157. &c. V. ſupra *Venerabilitas*.

VENEREVS, Veneri deditus. Chron. Angl. Th. *Otterbourne* pag. 183. *Obiit etiam* (an. 1394.) *Ducissa Eborum, ſoror Ducissae Lancaſtriae vterina, domina carnalis et delicata mundialis, vt fertur et Venerea.*

✝ VENERIA, venatus, Gall. *Venerie*, in Ch. a. 1410.

✝ VENERINVS DIES, dies Veneris, in Ch. a. 1474.

VENERIPETA, *Luxurioſus*. Gloſſ. Iſid.

VENERIS. Leges foreſtarum Kanuti Regis c. 1. de foreſtarum cuſtodibus: *Sint . . . quatuor . . . qui curam et onus tum viridis tum Veneris ſuſcipiant.* Ita cap. 4. 11. 30. Et cap. 28. *Aper vero quanquam foreſtae ſit, nullatenus tamen animal Veneris haberi eſt aſſuetus.* Vbi Interpres Normannus *Veneris* vocem vſur-

Digitized by Google

vſurpat pro venatione, vt recte obſeruat Spelmannus, qui, ſi bene conjicio, non bene legit in ſuo MS. vbi forte *Veneriae* habetur, nam *Venerie* Galli dicunt venationem; vnde in Regum Gallicorum Palatiis ſunt Officiales, quos *de la Venerie* dicunt. V. *Veneria*.

VENEROSVS, Ἀφροδισιακός, in Gloſſ. Gr. Lat.

VENERVS, perperam pro *Venetus*. V. ibi.

VENESO, Ferina caro, Gall. *Venaiſon*. Acta SS. tom. I. April. pag. 18.. *Omnia genera animalium ferocium et Veneſonum ei nocebant.* V. *Venatio*.

VENETIANI, Monetae Venetorum, in Vita Balduini Lutzemburg. Archiepiſc. Treuirenſ. lib. 2. c. 10. *Venetiales groſſi*, in Chron. Rolandini Patav. apud Murator. to. 8. col. 277

✝ VENETVM, retis ſpecies Gall. *Venet*. Litt. remiſſ. a. 1423.

VENETVRA. (1) Regeſtum Caſtri Lidi f. 32. *Ipſe debet molendinare poſt illum, qui ad molendinum molendinat; et poſt, debet molendinare Veneturas ſuas.* Forte pro *Vannituras*, id eſt, quod ex vano ventilatis ſupereſt. (2) ✝ Mendoſe pro *Vnitura* i. e. *Vnctura*, in Probat. t. 3. Hiſt. Occit. p. 386.

VENETVS COLOR, Caeruleus, Ital. *Venéto*, Gall *Bleu de Veniſe*. Vita S. Chunegundis ſaec. 6 Bened. part. I. pag 454. *Obtulit et ipſe beato Benedicto eodem die planetam optimam Veneti coloris.* Ita etiam legendum eſt in Chron. Romualdi II. ad an. 814. vbi de Carolo Imper. apud Murator. to. 7. col. 155. *Veſtitu patrio, id eſt Francico vtebatur, ad corpus camiſia linea et foeminalibus lineis, tunica vero quae limbo ſerico vtebatur; tibialiis quoque cum faſciolis, crura et pedes calceamentis conſtringebat, amphibalo Veneto amictus et gladio ſemper accinctus.* Vbi perperam editum eſt *Venera*.

VENIA. (1) *Sacroſancta Euchariſtia*, in Gloſſ. Gaſp. Barthii ex Raimundi Agilaei Hiſt. Palaeſt. apud Ludewig. tom. 3. Reliq. MSS. p. 252. (2) ✝ Remiſſio poenitentiae pro peccatis, i. q. *Indulgentia*. Murat. t. 4. Antiq. p. 141. Aliis notionibus. V. in *Feniae*.

VENIABILIS, Culpa leuis, Venia dignus. Sidonius lib. 9. Epiſt. 16. *Sed tamen ſcribis tum quod erraverim Veniabile fore.* VENIALIS, eadem notione, apud Ludewig. to. 6. Reliq. MSS. p. 199. et alibi.

VENIAE. (1) Inclinationes, vel genuflexiones religioſorum, quae Graecis μετάνοιαι, quod vt plurimum in *poenitentiam* injungi ſolerent. Petrus Venerabil. in Statutis Cluniacenſib. cap. 4. *Sed et illa (genuflexio) quae fieri ſolet ab iis, qui portanti Euchariſtiam quolibet in loco occurrunt; atque illis metaneis, quae quotidiano vſu in Capitulo fiunt, et vulgo Veniae nominantur, etc.* Poenitentiale MS. Thuanum: *Qui in Ecclaeſia centies genua flexerit, id eſt, ſi centies Veniam petierit, etc.* Poenitentiale S. Columbani: *Si peccaverit . . . longa Venia in Ecclesia . . . dum 12. Pſalmos ad Duodecimam canunt, proſtratus nullum membrum movens poeniteat.* Vſurpatur etiam pro ſalutatione, quae apud Monachos cum inclinatione vel genuflexione fieri ſolebat. Vita S. Vitalis Siculi num. 4. *Poſtquam ad invicem recognoſcunt, mutuamque ſibi Veniam venerenter impendunt.* Num. 5. *Praemiſſo ſalutationis elogio, conjuncta capitis inclinatione et genu flexo mutuam ſibi venerentiam impenderunt.* V. *Metanoea*. VENIAM NON PETERE *tantum*, i. e. manu ori admota, in Statut. Ord. Praemonſtr. diſt. I. cap. 5. et in Ordinario ejuſdem Ordinis. VENIALITER, ... cta corporis inclinatione. Vita S. Wolfgangi Epiſcopi Ratiſpon. c. 11. (2) VENIAM AETATIS CONCEDERE, Emancipare, litteris ... re quibus alicui bona ſua adminiſtrare conceditur, quas Galli *Lettres de bénéfice d'âge* nuncupant. Charta Ottonis IV. Imper. an. 1212. apud Murator. delle Antic. Eſtenſ. pag. 396. (3) VENIAE, perperam pro *Neniae*, in Gloſſ. Lat. Gr. ...

Digitized by Google

Caſſaniae ann. 1397. *Tenet domum et vercheriam ſuam clauſam Vennarum.* V. *Vanna* 2. (2) † Amniculus, a Gall. *Vanne*, vel *Venne.* Ch. a. 1172.

† VENNELLA, tegulae ſpecies, Gall. *Vennel*, vel *Venneau*, Germ. Pfanne. Comput. a. 1441.

VENNVS, vt *Venna* 1. Tabul. S. Victoris Maſſil.

VENTA. (1) Quae & SVPERVENTA, Augurium, quod captabatur ex venientibus aut ſuperuenientibus hominibus vel auibus, quas *Augurales alites* vocat Martianus Capella lib. 1. pag. 11. aut aliis animalibus. Michaël Scotus de Phyſionomia c. 56. *Auguria ſunt in Canonibus Eccleſiae: Venta tamen dicimus, quod quidam accipiunt pro obuiatione hominis, vel alterius animalis, vel pro auditu vocis.* Mox haec addit: *Auguriorum quaedam poſt, quaedam dextre, quaedam ſiniſtre; et cum diverſa ſint in ſua diſputatione*, (f. diſpoſitione) *quodlibet illorum proprie nominatur, et proprio nomine cognoſcitur interpretandum. Vnde dicimus, quod auguria ſunt numero 12. ad inſtar 12. ſignorum coeli, et ſunt haec: Fernoua, Fernetus, Confert, Emponenth, Scimaſarnoua, Scimaſarvetus, et bene fiunt in dextro latere. In ſiniſtro vero latere ſunt Confernoua, Confernetus, Vinion, Barian, Scaſſarnoua, Scaſſarnetus.* Ibidem: *Vnde ſciendum eſt, quod auguriorum quaedam ſignificant bonum euentum, vt Confert, et Emponenth: quaedam malum euentum, vt Viorum et Harenari: et quaedam medium inter vtrumque, vt Fert, et Confert.* V. Petrum Bleſenſem Epiſt. 65. & ſupra, *Supernenta*, & *Auis S. Martini.* VENTA, alia notione, vide in *Venda* 1. 2. & 3. VENTA, perperam pro *Venta*, in vet. Stilo Parlamenti c. 11. & in Edicto Philippi VI. an. 1344. to. 2 Ordinat. Reg. Franc. pag. 218. V. *Venta.* (2) † Locus vbi merces venum exponuntur, f. tributum ex rebus ibi venditis, Gall. *Vente.* Obituar. eccleſ. Lingon. Mſ.

VENTACVLVM, Flabellum, Muſcarium, cujus vſus in ſacris Liturg. Gall. *Euentail.* Hariulfus lib. 3. c. 2. *Ciborium auro argentoque paratum vnum, candelabra auro argentoque parata ſex, Ventaculum deauratum vnum, fuſcellum deauratum vnum, etc.*

† VENTALIA, clathrus, cancelli, Ceremon. vet. eccleſ. Carnot.

VENTALIVM, VENTALLVM, id quod *Excluſa*, Aquarii canalis valvula, Gallis *Ventail.* Charta an. 1073. ex Tabular. Montis S. Quintini in inſula fol. 14. *Quantum ad elevationem Ventallorum ... excluſae de Ronecourt, quae ... antiquitus vocabatur. Ventales ... ſae*, in Chron. B. M. Bonae Spei p. 213. VENTELIA, eadem notione, Regeſt. *Olim* an. 1310. fol. 119. *Gentes dicti Guillelmi per ſupra ... ros aſcendentes intraverunt ... dem treſdecim Ventelias aquae ... dictae cum impetu defluxerunt ... ximam copiam eorum piſcium ... duxerunt.*

VENTAMVS, Antenna, vt videtur, Gall. *Vergue.* Statuta Cadubrii fol. 51. vo. *Item ordinamus ... quilibet homo et perſona qui ... ſtrictu Cadubrii lignum aliquod ... deris, vel incidi fecerit cauſa ... di Ventamos vel arbores, etc.* ... rumdem Correct. fol. 51. ro. ... *pro qualibet antena vel ... etc.*

VENTARE. Fleta lib. 2. cap. 87. ... de Officio *Caſeatricis*: *Ipſius ... intereſt Ventare, vannare, vel ... re, ignem tegere, et hujuſmodi ... ta opera facere. Venter* Poëtae ... lici, dixerunt pro *Jetter au vent*, ventum ſpargere.

VENTARIA, Ius habendi ... ſeu *excluſam*, vel Praeſtatio ... pro ejuſmodi facultate penſ... Charta an. 1202. apud Chifflet. in Trenorchio p. 455. *... enim nobis acquiſierunt vſagia ... Trenorchienſis, videlicet ... furnos, bichonagium, Ventaria ... molendina, etc.* V. *Ventalium.*

VENIARIVS. (1) V. *Venda* ... (2) † Idem ac *Foreſtarius*, ...

apud Vghellum tom. 1. part. 1. p. 743. *Nemo vero eorum per placita Ventilare, vel inquietare praeſumat.* Legendum forte *ventitare.* (3) VENTILARE CAVSAM, eam agitare, de ea diſputare, diſſerere. Iudicium an. 1037. in Append. ad Marcam Hiſpan. col. 1042. *Cumque diu haec cauſa fuiſſet Ventilata coram jam dictis omnibus, etc.* (4) VENTILARE CORNIBVS. Liber 1. Machabaeorum cap. 7. *Et exierunt de omnibus caſtellis Iudaeae in circuitu, et Ventilabant eos cornibus, et conuertebantur iterum ad eos, et ceciderunt omnes gladio, et non eſt relictus ex eis, nec vnus.* Erchempertus in Hiſt. Langob. *Atque cuneum eorum ſcindens, gladiis Ventilavit.* Infra: *Poſitoque praeſidio pugnatorum in camiſia, viciſſim eos cornibus Ventilabat.* V. Lud. de la Cerda in Aduerſ. c. 80. §. 16. (5) VENTILARE, Vox recepta in re magica, de qua multa Iac. Gothofr. ad l. 5. Cod. Th. de Malefic. & de Mathematic. (6) VENTILARE. Supplex Libellus Monachorum Fuldenſium Carolo M. oblatus §. 15. *Nec mercimonia aliqua ab aliquibus ibi Ventilentur.*

☩ VENTILATIO, tempus quo grana *ventilantur*, in Ch. a. 1174.

VENTILATORIVM, Papiae, *Ventilabrum, a ventilandis paleis.* V. *Ventilamentum.*

VENTILATRIX, Mulier quae frumentum *ventilat.* Comput. an. 1425. apud Kennett. Antiquit. Ambroſd. pag. 57⁵. V. *Ventrix.*

☩ VENTILE, i. q. *Ventellum.* Ch. a. 1359.

☩ VENTILIS. *Molendinum ventile,* quod vento verſatur, in Ch. a. 1490.

VENTILOGIVM, vox ibrida, quaſi *ratio*, vel index *venti*, ἀνεμογνώμων, pinnula verſatilis, quae in aedium culminibus poni ſolet, quae ventum flantem deſignat. Gloſſ. Lat. Gall. MS. ex Biblioth. Thuana: *Ventilogium, Le coichet, qui eſt ſur le moſtier.* Gallus perinde verſatilis, qui in acumine campanilis Eccleſiarum eminet. Radulphus in Vita S. Richardi Ciceſtrenſis Epiſcopi tom. [illegible] *Sicut praeeminet Ventilogium toti fabricae, quod quidem quanto [illegible] erigitur, tanto plus tempeſtatibus [illegible] ruentibus etiam fronte opponitur, etc.* Comput. an. 1425. apud Kennett. Antiquit. Ambroſd. p. 575. *Cum duobus Ventilogiis, videlicet [illegible] Tyn emptis de fabro de Cherlton [illegible] nendis ſuper vtrumque finem [illegible] cti dormitorii, v. ſol. 11. den.*

VENTINVLA. Ordericus Vitalis lib. 4. ex Vita S. Guthlaci pag. 5[illegible] *Feſtucam in Ventinula poſuit, [illegible] auibus nidum in ſua cella [illegible] vit.* Ita in Vita ejuſdem Guthlaci a Felice Gyrwenſi conſcripta [illegible] 25.

VENTIO, Venditio: item, Q[illegible] praeſtatur domino feudali pro [illegible] tractionis ſeu venditionis praedii [illegible] cultare. V. *Venda* 2. Tabul. S. Sergii Andegav. *Factae ſunt [illegible] Ventiones anno ab Incarnatione Domini 1074. etc.* Tabul. S. Vincentii Cenoman. fol. 21. *Capturam [illegible] dimidiam iſtius vineae ac Ven[illegible] dimidias, etc.*

VENTOLIVM, Locus vbi ventilatur frumentum. Charta Ludouici [illegible] ris Reg. Franc. an. 1142. ex Chartul. Maurigniac. V. *Ventilatoria.*

VENTOSA. (1) Cucurbita [illegible] ad eliciendum ſanguinem, Gall. *Ventouſe.* Gloſſ. Lat. Gall. S[illegible] germ. *Ventoſa, Ventouſe, [illegible] a ventoſer.* Vgutio: *Gimia, [illegible] na, vas vitreum, vel cucurbita [illegible] Ventoſa dicitur.* Papias: *Ven[illegible] quae et guna: haec et cucurbita [illegible] tur Latine.* Gloſſ. MSS. ad Alexandrum Iatroſoph. *Ceber, i. [illegible] dicitur Ventoſa.* V. ſupra in G[illegible] (2) ☩ Propugnaculi ſpecies, [illegible] cucurbitae formam refert. Tract. [illegible] de re milit.

VENTOSARE, *Ventoſa*, ſeu cucurbita medica adhibita ſanguinem [illegible] cere. Conſtant. Afer de Elephantia [illegible] *Ventoſandus eſt ſcapula.* Idem [illegible] 2. c. 15. *A parte naris [illegible] Ventoſetur.*

VENTOSITAS, Ventus, flatus. [illegible] ceſſus de B. Petro Luxemburg[illegible]

Digitized by Google

pennae propugnaculorum quatuor ad radicem tecti.

VENVSTARE, Ornare, decorare, comere. Acta S. Franciſcae Rom. to. 2. Mart. p. 168 *. *Vidit animas illarum feminarum quae in vita ſe Venuſtabant.* Ita etiam legendum pro *Venuſtrare* in Litteris Iohannis Reg. Franc. an. 1361. to. 4. Ordinat. p. 393.

VENVTA, Aduentus, Gall. *Venuë.* Comput. Vienn. in Delphin. an. 1318. *Item in expenſis et Venutis domini et gentium ſuarum,* 102. *lib.* 14. *ſol.* 3. *den.* V. *Venura.*

VENVTVS ERAT, pro *Venerat,* ex Gall. *Eſtoit venu.* Vetus Notitia apud Perardum in Burgundicis p. 33. *Ad ipſum placitum Venutus erat.* V. *Ventus* 2.

VEPRA, *Callidus, teſtificator, diuerſipellis.* Gloſſ. Iſid. Leg. *Vafer,* vel *Verſatilis,* ex Graeuio.

VEPROSA, *Vepres,* in Gloſſ. Gaſp. Barthii, ex Baldrici Hiſt. Palaeſt. apud Ludewig. to. 3. Reliq. MSS. p. 206.

VERA. (1) Veru, virga. VERATVS, *vera* obfirmatus. Guido de Vigevano de Modo expugnandi T. S. cap. 2. ex Cod. Colbert. 5080. (2) Bellum, pro *Werra, Guerra.* V. in hac voce. Inuentar. MSS. an. 1366. *Niſi dicta ciuitas* (Bononienſis) *tunc eſſet obceſa vel contra eam actualiter guerra et Vera forſitan moueretur.* V. *Verra.*

VERACITER, Vere. Epiſt. Conc. Francoford. inter Hiſpan. to. 3. p. 105.

VERAGIVM. (1) Macula, a *varius,* de qua voce ſupra. Fleta lib. 2. c. 4. §. 4. de Officio Mareſcalli: *Ejus eſt . . . de omni praeda beſtiarum totum habere Veragium videlicet omnes beſtias maculatas, vel diverſi coloris exiſtentes, etiam pro minima ſtella.* (2) † Ius *veras,* ſ. virgas capiendi in ſilua, in Ch. Phil. Pulcri a. 1300.

VERAGVS, Verax, teſtis fide dignus. Praeceptum Carolomanni Reg. an. 770. apud Marten. to. 1. Ampl. Coll. coll. 33.

† VERANTER, vere, in Act. [illegible] Struv. t. 2. p. 225.

VERARE, Verum dicere, repre[illegible] rare. Gloſſ. Lat. Gr. *Vero,* [illegible] θεύω. Ennius apud Gellium lib. [illegible] cap. 2.

Satin' vates Verant aetate [illegible] *agunda.*

VERATONVS, Sagitta, pili gen[illegible] Proceſſus de Petro Luxemb[illegible] to. 1. Iul. pag. 590. *Et cum* [illegible] *bat baliſtam de torno vel de len[illegible]* *poſuit vnum Veratonum per* [illegible] *ipſius loquentis, ita fortem quod* [illegible] *ſinit galeam ſiue bacinetum ferri* [illegible] *Veretonus.* V. in hac voce.

† VERATRVM, *elleborus,* [illegible] *herba.* Gloſſ. Lat. Gall. Cod. [illegible]

VERATVS. (1) Ratus, confirma[illegible] Gall. *Verifié, approuvé.* Epiſt. [illegible] wichi viri illuſtris apud Marten. [illegible] 1. Ampl. Collect. col. 58. *Et* [illegible] *quid exinde egeris, feceris,* [illegible] *Veratum etenim mandatum* [illegible] *habiturum eſſe cognoſcas.* (2) V. [illegible] notione in *Vera* 1. (3) † Te[illegible] vis et ſpiſſioris genus. Ch. [illegible] 1335.

VERBAGO, Herba ſanando dent[illegible] dolori ſalubris. Vita S. W[illegible] ſaec 3. Bened. part. 2. p. 200. [illegible] *helmo, qui nimium dolorem* [illegible] *ſuorum patiebatur, ...* [illegible] *parens dixit: Herbam quam* [illegible] *tus foris ſepulcrum meum* [illegible] *eam carpe et bibe; et ſanus* [illegible] *Ipſe euigilans, extra exiens,* [illegible] *inuenit, quae Verbago* [illegible] *quae a multis Septemnervia* [illegible] *eamque colligens et in mortario* [illegible] *rens, vino mixto bibit; qui* [illegible] *eam accepit, ab eo dolor rec[illegible]* *molaris in ſuo permanſit loco.*

VERBALITER. (1) Conc. T[illegible] con. an. 1591. inter Hiſp. to. 4. [illegible] 517. *Si clericus* (blaſphem[illegible] *. . . . poena pecuniaria vel corp[illegible]* *li pro prima vice puniatur,* [illegible] *cunda carceribus mancipetur,* [illegible] *tertia Verbaliter degradetur et ad* [illegible] *remes mittatur.* Id eſt, per [illegible] hac in re adhiberi ſolita. (2) [illegible] bo, ore, Gall. *Verbalement,* [illegible]

Digitized by Google

VERBO, Ambo, pulpitum; vnde ad populum verba habentur. Cantatorium MS. S. Huberti fol. 27. *Ecce ſuperueniens Otbertus cum tumultu . . . morae impatiens arrepta ſtola ſacerdotali Verbonem aſcendit, et ſine vlla contractione abbatem abſentem et eos qui ſecum exierant nominatim excommunicauit.*

VERBOCINIVM, Colloquium, ex *verbocinari*. Felix Gyrwenſis Monachus in Vita S. Guthlaci n. 29. *Cum quidam Abbas, vt adſolebat, ad Verbocinium praefati viri deuenire propoſuiſſet, etc.* Adde cap. 30. 31.

VERBOSARE, VERBOSATIO, VERBOSITARE, VERBOSITAS. V. mox in *Verboſus*.

VERBOSVS Gloſſ. Iſid. *Verboſus, nugator, peſſimus.* Vgutio: *Garrulus dicitur, qui Verboſus vulgo appellatur accedente laetitia, nec volens tacere, nec valens.* S. Auguſt. in Pſal. 76. *Garruli enim proprie dicuntur, qui a vulgo Verboſi appellantur.* VERBOSARE. Idem Vgutio, et Ioan. de Ianua: *Verboſare, multum loqui.* Idem Vgutio: *Garrire, verboſare.* Gloſſ. antiquae MSS. *Garrit, iocatur, Verboſatur, aut perſtrepit. Garrulitas, verboſitas.* Mirac. S. Furſei n. 21. *Ceſſa Verboſare, Lentſinda.* VERBOSARI, idem, S. Auguſtinus ſerm. 215. de Tempore. VERBOSITAS, πολυλογία, in Gloſſ. Gr. Lat. Bachiarius de Recipiendis lapſis *Ne offendat te noſtra Verboſitas.* VERBOSITARE, Verba effutire, verbo tenus eloqui Hieronymus Mon. Camaldul. in Vita S. Romualdi num. 74. *Nullius enim meriti eſt ore diuina officia Verboſitare, et miſera mente per phantaſias . . . . vagando circuire.* VERBOSVLVS, diminut. a *Verboſus*. S. Bernardus de Conſid. lib. 4. to. 1. col. 439. edit. 1690. *Verboſulum adoleſcentem et ſtudentem eloquentiae, cum ſapientiae ſit inanis, non aliud quam iuſtitiae hoſtem reputes.*

VERBOTENVS, *Verbigratia*. Gloſſ. Iſid.

VERBVM. (1) Securitas, tuitio. *In verbo Regis eſſe*, hoc eſt, in ejus tutela, in Lege Salica tit. 14. §. 5. et in Lege Ripuar. tit. 35. §. 3. *Ser*[illegible]
tuitionis, apud Marculfum. *Ver*[illegible]
immunitatis, apud Anaſtaſium [illegible]
Gregorio II. PP. p. 67. *Ver*[illegible]
impunitatis, apud Aimoinum [illegible]
Hiſt. Franc. cap. 17. (2) VER-
BVM COMMVNE, Sermo vulga[illegible]
in Libello inquiſitionis quem [illegible]
nom praefixit Baluzius. VER[illegible]
CRVCIS, Expeditio ſacra. G[illegible]
Croiſade. Bulla Innocentii VI. [illegible]
1361. ex Schedis V. Cl. [illegible]
Coram nobis et dictis fratribus [illegible]
et praelatorum ac nobilium [illegible]
dine copioſa proponi fecimus [illegible]
Verbum Crucis. VERBVM [illegible]
GIVM, in *verbo regio* dicere, [illegible]
jurare, Gall. *Jurer en* [illegible]
Roy, vulgaris formula de [illegible]
pollicitis, quorum *verba* [illegible]
ipſis non debent. Ludouicus [illegible]
Epiſt. 57. ex iis, quae habentur [illegible]
Hiſt. Franc. *In pleno Concilio* [illegible]
ram omnibus, in Verbo regio [illegible]
mus, quod pacem hanc infrangi[illegible]
teneremus. IN VERBO SACER[illegible]
TIS, Formula juramenti Sa[illegible]
tum. Charta an. 1472. ex Ta[illegible]
B. M. de Bono nuntio Rom[illegible]
Iuranit (*Curatus*) *coram* [illegible]
Verbo Sacerdotis ad ſancta Dei [illegible]
gelia, etc. Alia ann. 1477. [illegible]
Tabul. *Iurauerunt coram* [illegible]
Verbo Sacerdotum, etc. V. in [illegible]
mentum. IN VERBO ET V[illegible]
TATE IVRARE, dicuntur [illegible]
in Capitulari Pipini Regis c. [illegible]
verbo veritatis, Epiſcopi, apud [illegible]
neum in Libertat. Angl. to. [illegible]
de qua formula quaedam [illegible]
gius in v. *Iuramentum*. (3) [illegible]
BVM PORTARE, alloqui. S. [illegible]
hardus Ep. 129. (4) VER[illegible]
DIRECTVM HABERE, Gall. [illegible]
droit de faire quelque choſe. G[illegible]
rius Turon. lib. 3. Hiſt. c. 7 [illegible]
autem Hermenefredus, [illegible]
pollicitus eſt, feſellit, et [illegible]
adimplere diſſimulat: ecce Ver[illegible]
rectum habemus, eamus cum D[illegible]
iutorio contra eos. Lib. 4. [illegible]
Deſiſtite quaeſo, deſiſtite ab [illegible]
tione, Verbum enim directum
habemus. V. *Directum* 1. (5) [illegible]
ceptum, mandatum. Capitul[illegible]

Digitized by Google

tenſe ann. 756. c. 4. *Qui res Eccleſiaſticas per Verbum domini Regis tenent. etc.* Capitulare ann. 807. c. 3. *Et praecipiat de Verbo noſtro, vt etc.*

RCARIA, Locus *vervecibus* alendis idoneus, alius tamen ab ouili; praedii ſpecies etiam cum certa agri portione. V. *Berbix.* Charta an. 825. inter Inſtr. to. 4. Gall. Chriſt. nouae edit. col. 265. *Ipſam villam cum capella, caſa dominicata et reliquis manſis, ... vineis, Vercariis, campis, pratis, ſyluis, etc.* V. *Vircaria.*

ERCEILLVM, Modus agri, vt videtur: forte herboſus. Inquiſitio an. 1268. ex Schedis Praeſ. de Mazaugues: *Et a dicto dente per vallem majorem foras vſque ad Verceillum de Nagueiſſa juxta montadam per caminum, etc.* Pluries ibi. V. *Verdonum* et *Verſana.*

ERCHERIA, Allobrogibus, Dos, fundus in dotem feminis conceſſus: Aruerni ſuperiores eadem notione *Valcheire*, inferiores *Chancere* dicunt. Charta Amalrici Comitis Montisfort. ann. 1222. apud Guichenon. in Bibl. Sebuſ. cent. 1. cap. 31. *Ego feci fidelitatem V. Bernardo Ebredun. Archiepiſcopo de omnibus illis, quae habeo in Ebredunenſi ciuitate . . . ratione Vercheriae vxoris meae, filiae Comitis Dalfini.* Saepe vſurpatur pro quouis modo agri, eoque praeſertim qui alendis *vervecibus* idoneus eſt. Charta an. 1202. *Vendiderunt . . . vnum caponem in manſo Curreſii in parrochia Periſſei poſito, et Vercheriam, quae tendit a furno vſque ad mareſcum, etc. . . . et 2. Vercherias, et 1. pratum, quae ſunt, etc.* V. *Vercheria* in *Berbix* 1.

ERCOLENVM, pro *Vertolenum.* V. ibi.

ERDEARIVS, Viridarium, pomarium, Gall. *Verger.* Teſtam. Gerſindae Comit. Ruthen. apud Marten. to. 1. Anecd. col. 128. *Illum alodem meum Buzingis, quem adquiſiui de Ademaro cum caput manſo, et vineas, et Verdearios, et terras, etc.* V. *Verdegarius* et *Viridiarium.*

VERDEDENE. Charta ann. 1183. apud Murator. delle Antic. Eſtenſi p. 371. *Perſoluet predictam pecuniam cum proficuo, aut Verdedene, aut cum ſeruitio illato et cum expenſis omnibus.* Vox corrupta videtur; forte ſcriptum fuit in authentico, *Varda den.* vt ſignificaretur fenus debitum ob denarios non redditos. V. *Warda.*

VERDEGARIVS, viridarium, vt ſupra *Verdearius.* Charta an. 2. Lotharii apud Stephanot. to. 1. Antiquit. Bened. Vaſcon. MSS. pag. 427. *Quantum denique in ejuſdem terminis et pertinentiis viſus ſum adhabere, tenere et poſſidere, id eſt kaſas, kaſales, ortos, ortales, Verdegarios, arbores, etc.* V. *Viridiarium.*

VERDERIA, Terra humilis ad littus maris viridi herba fertilis. Charta an. 1181. apud Lobinell. to. 2. Hiſt. Britan. col. 132. *Iurati dixerunt quod . . . . omnes Verderiae quas mare dimittit, ſunt de dominio Archiepiſcopi.* Occurrit rurſum ibid. col. 134.

† VERDESCA, VERDESQVA, ſpecula, in Inquiſit. a. 1363.

VERDETVM inter ſpecies aromaticas recenſetur in Conuent. Saonae an. 1526.

VERDICTVM, vt *Veredictum.* V. ibi.

VERDIGA, Species vitis, de qua Petrus de Creſcentiis lib. 4. cap. 4.

VERDIGARIVS, vt ſupra *Verdegarius.* Charta Stephani Epiſc. Claromont. apud Baluz. tom. 2. Hiſt. Arvern. pag. 34. V. *Veredegarius* et *Viridiarium.*

VERDONA, pro *Ferdo* ſeu *Ferto.* V. in hac voce. Quarta pars marcae. Charta an. 1253. apud Ludewig. to. 7. Reliq. MSS. pag. 497.

VERDONVM, f. Pratum. Charta an. 1258. ex Tabul. S. Victoris Maſſil. *De meridie de dicto Verdono deſcendit vſque ad yſolum in Verdono.* V. ſupra *Verceillum.*

VERDVGARIVS. V. *Verdigarius.*

VERREBIARE, Mutilare. Gloſſ. Lat. Gr. *Verebio*, κολοβῶ. Vbi Cod. Reg. *Brebio:* Sangerm. *Vrebio.* At in Gloſſ. Gr. Lat. κολοβῶ, *Verebio, mutilo.* Κολοβεῖ, *truncat.*

† VERECVM, i. q. *wreckum*, in Ch. a. 1234.

VERECVNDARI, *Timore percelli*, in Gloſſ. Gaſp. Barthii apud Ludewig. to. 3. Reliq. MSS. p. 355. ex Hiſt. Palaeſt. Fulcherii Carnot. *Noſtri tanquam ad certamen bellicum Verecundari ſimulantes, aſtute nec fugere diſpoſuerunt, nec pugnare cum eis diſpoſuerunt.*

VERECVNDIA. (1) Pudendum facinus, turpe, indignum; quomodo Galli *Vergogne* vſurpant. Conſtitutiones Catalaniae inter dominos et vaſallos MSS. c. 51. *Si Miles, qui emit caſtrum, eſt ita honoratus homo, ex quo Caſtlanus poſſit eſſe ſuus homo, ſine Verecundia, et reprehenſione, ſeu blaſma.* (2) † Injuria, contumelia, t. 4. Aug. p. 379.

† VERECVNDIOSVS, turpis. Conſtit. Petri III. Arag. Reg. a. 1359.

VERECVNDIVM, Injuria, contumelia. Vetus Charta Anglica apud Somnerum in Tractatu de Gavelkynd p. 174. *Ea conuentione, vt ipſe Caluellus et haeredes ſui ſingulis annis dent Cellerario 52. ſol. pro omni re, praeter 3. foriſfacturas, id eſt, murdrum et furtum, ſi ipſe Caluellus vel haeredes ſui fecerint, et praeter, ſi Verecundium ipſe vel haeredes ſui fecerint Monachis Eccleſiae vel ſervientibus eorum.*

VEREDA, Vmbraculum foliis aut arborum ramis concinnatum, Gall. in quibuſdam locis Chariot nuncupatum. Charta an. 1344. ex Schedis Cl. V. Lancelot: *Item quod nulla perſona cujuſcumque conditionis exiſtat, ſit auſa facere .... ramadas ſiue Veredas per carrerias, niſi habeant in altitudine duas cannas.* V. aliâ notione in *Veredi*.

VEREDALIS CHARTA, Authentica, vera et genuina. Charta Wernheri Epiſcopi Argent. an. 1005. apud La Guille inter Inſtr. Hiſtor. Alſatiae p. 24. *Quorum omnia jura, et debita, et quantitates, ſicut nos inuenimus, in Veredali carta deſcribi juſſimus.* V. *Veredictum*.

VEREDARIVS. V. in *Veredi*.

VEREDEGARIVS, vt ſupra *Verdegarius*. Charta Adalindae apud Baluz. tom. 2. Hiſtor. Aruern. p. ... *Hortos, hortales, Veredegarius, ... bores pomiferas, vineas, etc.* ... *Verdigarius* et *Viridiarium*.

VEREDI, Equi publico curſui d... nati. Gloſſ. Lat. Gr. *Veredus*, ... λος. Papias: *Veredos antiqui ... runt, quod veherent, i. ducere... das, vel quod vias publicas ... per quas redas ire ſolitum era...* ...ctor lib. 2. Hiſt. de Perſecut. ... dalor. *Dirigit praeceptum, ... iam vniuerſae Africae Veredis ... tibus deſtinauit.* Geſta Con... M. *Qui vt Seuerum per Italiam ... ſiens vitaret, ſumma feſtinatio... ſe truncatis Veredis, Alpes tra... ſus, ad patrem Conſtantium ... apud Bononiam, etc.* VEREDA, ... per quam *veredi* vadunt. Vet... titia Hiſpanica aerae 829. apud ... ton. de Yepez in Chronico O... S. Benedicti to. 4. *Et deſcend... intrat arrogio, quae dicent Rub... in Syle, et conclude per illum ... gium di Rubiſcum, et pergit p... quae exiit in Donati ad illas Ver... de Mamonela, et pergit per ... reda antiqua vſque vadit ad ... Tremu, etc.* VEREDARII, ... qui veredis publicis vtebantur. ... reſponſa vel mandata Principum ... ferebant, qua notione *Veres...* habent lib. 17. et 50. Cod. Th. ... Curſu publico, Senator lib. 2. E... 31. lib. 4. Epiſt. 47. Iulius Fi... cus lib. 3. Math. etc. Papias: ... *redarius, a vehendo dicitur, ... ſtinanter equitando curris, ... pennas in capite, vt intelligat... ſtinatio itineris.*

VEREDICTIO, Probitas, ver... amor. Charta an. 1374. apud ... mer. to. 7. p. 44. *Domini Dec... ejus Concilii veri Cancellarii, ... nae et honeſtae famae, vitae, ... redictionis.*

VEREDICTVM. (1) Teſtimon... 12. juratorum in *jurata*, aut ... in qua vere ſe dixiſſe affirmant: ... *dict* JC. Anglis. Vtuntur paſſim ... glici Scriptores, Statuta David... Regis Scotiae cap. 20. §. 2. Tho... Walſinghamus p. 276. Littleton ... 366. et alii. V. *Jurata* 2. VER...

Digitized by Google

Andreae cum Vergueto et quatuor hoſpiciis. V. *Vergerium.*

VERIALE. (1) F. Locus herbis abundans. Chronic. Farfenſe apud Murator. to. 2. part. 2. col. 511. *Et conceſſerunt in hoc monaſterio, ſicut antea conceſſerant in eccleſia S. Adriani, terram ſementariciam cum Verialibus et padulectis et cryptis in fundo Perſiceta* (2) ✝ Apertura, feneſtra cancellis obducta, Gall. *Verial.* Ch. a. 1254.

VERICHARIA, vt ſupra *Vercheria,* modus agri. V. in hac voce. Charta apud Meneſter. Hiſtor. Lugdun. p. 35. col. 2. *Cum eccleſiis, domibus, aedificiis, curtiferis, Verichariis, hortis, vineis, terris, ſiluis, pratis, etc.*

VERICVLA, Conſpicilla, Gall. *Lunettes.* Miracula MSS. Vrbani V. PP. ex Tabular. S. Victoris Maſſil. *Poteras videre legendo niſi cum Vericulis.*

✝ VERICVM, veru, in Inuent. a. 1218.

VERIDICENTIA. Aeſopus MS. in Vita Alexandri: *Quisque te conſuluerit, Veridicentiae tuae non refragatur.*

VERIDISSIMVS, pro *Veridiciſſimus,* a Veridicus. Fundatio Prioratus S. Petri de Salue ann. 1029. apud Marten. to. 1. Anecdot. col. 150. *Rogamus vt hoc teſtamentum, quod ſcriptum et firmatum eſt a nobis, atque roboratum ab aſſertoribus Veridiſſimis, firmiter a vobis retineretur.*

VERIFICARE, Gall. *Verifier,* Probare. Charta an. 1343. to. 2. Hiſt. Dalph. p. 481. col. 2. *Et eos jurare fecerit tenere et inuiolabiliter obſeruare ipſas donationes, infeudationes, et conuentiones, atque Verificauerit praedicta omnia.*

VERILOQVIVM, ἀκριβολογία, in Gloſſ. Gr. Lat. ἐτυμολογία, in Lat. Gr. V. Quintilianum lib. 1. cap. 10.

VERILVCIVS, Piſcis genus. Limborch. Hiſt. Inquiſit. Toloſ. p. 69. *Item portauit . . . . medium Verilucium coctum pro quodam haeretico.*

VERINVPTVM. Tabularium Monaſt. Moliſmenſis: *Inter H. Presbyterum de Marcenai et Eccleſiam Moliſmenſem . . . . Verinuptum illud, quod ſolet dari pro ferculo nuptiarum, ſi ſit redemptum, ſiue non redemptum, et nummus, ſi offeratur, in viſitatione infirmi, quando recipit viaticum, et nummus ſimiliter, ſi offeratur in ſuſceptione baptiſmi: haec tria ſolummodo erunt ſolius Sacerdotis.* Act. an. 115[illegible] V. *Ferculum* et *Miſſus* 1.

VERINVS, Cochlea, Gall. *Vis,* [illegible] cardis *Verrin.* Inuentar. an. 1[illegible] ex Tabul. Eccleſ. Nouiom. *Caput [illegible] Godebertae deargentatum et deaura[illegible] tum quadam corona coronatum, [illegible] qua deeſt quidam Verinus.*

VERIOLAE, Ψελεια, in Gloſſ. Lat. Gr. Leg. *Viriolae,* ψέλια, ex Gloſſ. Graec. Lat. vbi habetur: Ψέλ[illegible] *Viriola, armilla.*

VERIORA, Ζιζάνιον, in iisdem Gloſſ. Lat. Graec. *Viriola,* in Sang[illegible] Aliae Gr. Lat. ζιζάνιον, *Verion,* [illegible] *lium.*

VERISCVM, vt *Wreckum.* V. in h[illegible] voce.

VERISIMILIS. *A veriſimili,* Probabiliter. Chron. Angl. Th. Otterbourne pag. 8. *E quibus* (Regibus) *a Veriſimili plures vi et armis [illegible] ſanguine ſucceſſerunt.*

VERISMATA, perperam pro *Ba[illegible]riſmata,* in Statutis Eccl. Valent[illegible] inter Conc. Hiſp. to. 3. pag. [illegible] vbi referuntur verſus de jejun[illegible] Quatuor Temporum, quos re[illegible]re licet ex iis qui in voce *Quatuor Tempora* laudantur.

VERITAS. (1) Depoſitio teſtis: [illegible] *redictum* IC. Anglis, *Verité,* in Con[illegible]ſuetud. Inſularum tit. 1. art. 19. [illegible] Libertates vrbis S. Deſiderii in Cam[illegible]pania an. 1228. *Quicunque p[illegible] dederit, vel quicunque haeredita[illegible] ſiue feodum habuerit, licet ad p[illegible]tum venire noluerit, Veritatem [illegible] ſicut praeſens habere debet.* [illegible] *Si Scabini a domino, ſiue [illegible] domini ſubmoniti falſum ſub [illegible]re judicium fecerint, Veritate Sca[illegible]norum de Ypra dominus eos [illegible]cere poterit, etc.* (2) Inquiſi[illegible] judiciaria, Gall. *Enquête;* item, Con[illegible]ſeſſus proborum hominum ad [illegible]piendas quorumlibet querelas. Con[illegible]ſuet. Furnenſes ex Tabul. Aud[illegible]

Digitized by Google

Qui in alterius aqua captus fuerit piſcando, emendabit Comiti tres libras, et debet adduci ad juſtitiam, et retia et omnia inſtrumenta ejus erunt illius qui eum cepit, et inde debet fieri Veritas in communi Veritate de his qui capti non fuerint. Qui viam eccleſiae . . . . foderit vel artaverit, et ſuper hoc convictus fuerit per Veritatem, emendabit Comiti tres libras. Ibidem: *Tres Veritates generales . . . . debent in quolibet anno fieri de omnibus forefactis trium librarum. Praeterea quolibet anno fiet Veritas libera, ſi Comes vult habere, de omnibus forefactis.* (3) Ius, priuilegium; praecipue dicitur de Bonis propriis. Sententia arbitralis inter Aquenſ. Archiepiſc. Capitulumque et Monachos S. Caeſarii an. 1221. ex Schedis Praeſ. de Mazaugues: *Stipulantis ſeruare Veritatem dioceſis in tota cauſa.* Concilium Coyacenſe Hiſpanicum an. 1050 can. 9. *Praecipimus, vt triennium non includat Eccleſiaſticas Veritates: ſed vnaquaeque Eccleſia, ſicut Canones praecipiunt, et ſicut Lex Gothica mandat, omni tempore ſuas Veritates recuperet et poſſideat.*

VERITVS, Verecundus. Vita S. Euſtaſii tom 3. Mart. pag. 786. *Quam cum vidiſſet, ſciſcitatus eſt, vtrum juuenilibus animis ad cultum diuini timoris aſpiraret. Quae affata, vt tenera et Verita aetas, ait ſe paratam eſſe ſacris praeconiis obtemperare.*

VERIVM, idem quod infra *Vieria* 2. V. in hac voce. Charta an. 1227. ex Tabul. Corbeienſi: *Quicumque habuerint molendina et Veria in dictis paſturagiis ad ſtagna facienda de ceſpite poterunt accipere.*

VERJVTVM, a Gall. *Verjus*, Omphax et Omphacium. Statuta Collegii Narbon. ann. 1379. apud Lobinell. to. 5. Hiſt. Pariſ. p. 670. col. 2. *Item nullus . . . agreſtam ſeu Verjutum domus pro priuata neceſſitate capiat . . . Et agreſta ſeu Verjutum conuertantur ad profectum domus, cujus ſumptibus vineae coluntur.*

VERMELATVS, VERMELIVS. V. *Vermiculus.*

VERMELHVM, VERMELLATA. V. mox *Vermellum.*

VERMELLVM, VERMELHVM, Grani ſpecies, Coccum, Gall. *Vermillon*, vel *Graine d'écarlate*. *Grana Vermelli*, pluries in Charta an. 1268. ex Schedis Praeſ. de Mazaugues. Alia ann. 1379. ex iisdem Schedis: *Item habet jura granae Vermelhi, pro quo jure ſoluitur pro qualibet libra vnus denarius, et ipſi homines portant vendere vbi volunt.* V. infra *Vermiculus*. VERMELLATA, Tempus quo *Vermellum* colligitur, in laudata Charta an 1268. *Item dixit quod praeconiſatio fit quolibet anno per Arelatem ex parte curiae tempore Vermellatae, quod colligentes granam in dicto Grano vendant eam.*

VERMELLVS. (1) V. in *Vermiculus*. (2) † Obex, peſſulus, in Comput. a. 1446.

VERMEN, pro Vermis, vſurpatur in Vita B. Margaretae de Cortona n. 89.

VERMESCERE, Vermibus conſumi. Ratherius Epiſc. Veron. lib. 1. Praeloq. apud Marten. to. 9. Ampl. Collect. col. 796.

VERMEVM, *Vermiculum*. Tabulae matrimoniales an. 1468. *Habuiſſe et recepiſſe in pretio duorum clamidum, . . . vnius chopae parui Vermei dictae Aurora, etc.* Id eſt, roſei coloris. V. *Vermiculus*.

VERMICATVS, VERMICVLATVS. V. infra *Vermiculus*.

VERMICVLANS PVLSVS. V. *Formicans*.

VERMICVLVS, VERMICVLVM, VERMICVLATVS. *Vermiculum*, in Gloſſ. MSS. *Lana rubra*. Papias: *Vermiculum rubrum, ſiue coccineum. Eſt enim Vermiculus ex ſiluestribus frondibus, in quo lana tingitur, quae Vermiculum appellatur.* Mox: *Vermiculum, tinctura ſimilitudine vermis.* Alibi: *Rufa, rubra, vermicula.* Gloſſ. Graec. Lat. MSS. *Κόκκος, τὸ βάμμα, Vermicla, hoc coccum.* Editae habent, *Verminculа*, et τὸ abeſt. Alibi: *Rufa, rubra, vermicula.* Geruaſius Tilleberienſis MS. de Otiis Imperial. Deciſ. 3. c. 57. *In Regno Arelat. et confinio maritimo eſt arbor,*

bor, *cujus-ſarcina pretium habet* 12. *nummorum Mergorienſium*: *ejus fructus in flore pretium facit* 50. *librarum*, *ejus cortex ad onus veſtis pretium habet* 5. *ſolidorum*. *Vermiculus hic eſt*, *quo tinguntur pretioſiſſimi Regum panni*, *ſiue ſerici*, *vt examiti*, *ſiue lanei*, *vt ſcarlata*. *Et eſt mirandum*, *quod nulla veſtis linea colorem Vermiculatum recipit*, *ſed ſola veſtis*, *quae ex vino*, *animanteque*, *vel quovis animato decerpitur*. *Vermiculus autem ex arbore ad modum ilicis et quantitatem dumi pungitiua folia habente prodit ad pedem*, *nodulum faciens mollem ad modum ciceris*, *aquoſum*, *et cum exterius colorem habeat nebulae*, *et roris coagulati*, *interius rubet*, *et cum vngue magiſtraliter decerptus*, *nec tenui rupta pellicula humor incluſus effluat*, *poſtquam exſiccatur*, *corio includitur*: *cum enim tempus ſolſtitii aeſtiui aduenerit*, *ex ſe ipſo Vermiculos generat*, *et niſi coriis ſubtiliter conſutis includerentur*, *omnes fugerent*, *aut in nihilum euaneſcerent*. *Hinc eſt*, *quod Vermiculus nominatur*, *propter diſſolutionem*, *quam in vermes facile facit ex natura roris Madialis*, (Maii) *a quo generatur*: *vnde et illo tantum menſe colligitur*, *arbor autem Vermiculum generans vulgo Analis nuncupatur*. V. Ioan. Ruellium l. 2. de Nat. ſtirp. c. 136. VERMILIVM, eadem notione. Charta an. 1073. ex Tabul. S. Victoris Maſſil. VERMICVLATVS, Coccineus, Gallis *Vermeil*. Aimoinus lib. 3. Hiſt. Franc. c. 91. *Tunc ſi placebit*, *ego et tu Vermiculatis adoperti veſtibus inter conferta congrediamur agmina*. Vbi Fredegarius in Chron. c. 25. *Induamur vterque ego et tu veſtibus Vermiolis*, *etc*. Expreſſit Gallicum *Vermeil*. VERMELATVS, in Comput. an. 1244. ex Biblioth. Reg. VERMELIVS, VERMILIVS, in Charta Rudeſindi Epiſc. inter Conc. Hiſpan. to. 3. p. 181. VERMELLVS, in Teſtam. Beatricis de Alboreya ann. 1367. apud Marten. tom. 1. Anecd. col. 1523. VERMICVLATVS, Latinis, quaſi *vermiculis* variatus vel diſtinctus. Will. Brito in Vocab. et Ioan. de Ianua: *Vermiculatus*, *diſtinctus et variatus*: *tractum eſt a vermicu[lis]*, *qui rodentes ligna craticulas ibi [fa]ciunt varias et diſtinctas*, *et q[uaſi ad] modum vineae conducuntur*. Gilbertus Epiſcop. Londinenſis in Ca[n]tica Canticor. cap. 1. n. 10. *Vermi[cu]culatas*, *id eſt*, *more vermium la[bo]ratas*. VERMICATVS. Statu[t.] Ord. Praemonſtrat. diſt. 4. c. 1[…] *Sellis quoque Vermicatis frenis*, *p[e]ctoralibus*, *calcaribus ſuperfluitat[em] habentibus*, *non vtentur*.

VERMILEVS, Rubeus, purpure[us], ex Italico *Vermiglio*, et Gall. *Ve[r]meil*. Chronicon Piſanum ann. 11[…] apud Murator. to. 6. col. 169. [E]t *nota*, *quod Papa*, *quando Piſani [ce]perunt Majoricam*, *ſuis omnibus [Pi]ſanis dedit vexillum Vermileum*. [V.] *Vermiculus*.

VERMILIVM, VERMILIVS. V. [in] *Vermiculus*.

VERMINATVM, σκωληκιάσις, [...] Gloſſ. Lat. Gr. edit. melius in Sangerm. *Vermiculatum*.

VERMINCVLA. V. in *Vermiculus*.

VERMIS-CANIS, Scrofularum [...] taſſis ſpecies aliqua, vel Herpes, [...] Teutonice Haarwurm, id eſt p[ilo]rum vermis dicitur. Ita Bollandi[ſt.] ad Vitam S. Pariſii tom. 2. Iun. p[ag.] 485. *Venetus item alius nobiliſſi[mus] vir cum vxore*, *infirmitate illa [quae] vulgo Vermis-canis dicitur*, *cir[ca] guttura corrodebatur*, *etc*. VERMI[S]-CANIS, eadem notione. Statu[t.] Pallauic. lib. 2. cap. 14. fol. [...] *Statutum eſt et ordinatum eſt*, *[quod] ſi quis dixerit alicui*, *naſcatur [ti]bi Vermus-canis*, *etc*. Italis *Verme* [...] Scabiei ſpecies, Gall. *Farcin*.

VERNA, modus agri; niſi ſit Loc[us] alnis conſitus, a Gall. *Vern*. [...]nus; v. *Vernagium* et *Vern[...]* Tabular. Abbat. Dalonenſis in [...]mouicib. fol. 3. *Totum ex integ[ro] quod habebamus*, *vel requirere p[ote]ramus in Verna de Dalones*. Et fo[l.] 7. *In Verna*, *quae eſt de manſo [...] Vernoil*. Rurſum fol. 19. *Dam[us] etiam eis la Verna de ſtagno [...] terram illam*, *etc*. V. *Vernia*.

VERNACELLVS, *qui ſuſcitat per [...] feſtos*. Gloſſ. Iſidori. Vbi legend[…] [...]

Digitized by Google

terra, *Vernetum in dextra, et in ſiniſtra parte poſitum ad ædificationem domorum habitantium in ſeruitio praedictae Eccleſiae.* Acta Capitularia Eccleſ. Lugdun. an. 1347. fol 126. v. *Item ſuper quodam Verneto, etc.* Charta alia Ermengardis Comitiſſae Cerr. an. 893. in Append. ad Capitul. Baluziana n. 127. *Verdegariis, Vernedis, boſchis, ſiluis, garricis, etc.* Terrag. Bellijoc. *Super quodam Verneto continente ſex bichonatas ſeminis vel circa.* Ibidem: *Iuxta broſſiam ſeu Vernetum Anthonii de Crey.* Teſtam. Stephani II. Aruern. Epiſc. inter Inſtr. tom. 2. Gall. Chriſt. nouae edit. col. 7?. *Cum pratis, cum vineis, cum campis, cum ſiluis, cum farinariis, cum furnis, cum Vernedis, cum aquis, etc.* Vbi *Verneda a vineis* diſtinguuntur.

VERNIA, VERNIARIA, VERNARIA, idem videtur quod *Vernetum*, Alnetum. Charta fundat. Monaſt. S. Hippolyt. Vernienſis in pago Ruthen. an. 943. apud Marten. tom. 1. Anecd. col. 75. *Villa mea quae dicitur illa Vernia.* Infra: *Ad monaſterium conſtruendum in illa Vernia.* V. *Verna.*

† VERNIACUM, i. q. *Vernetum*, in Ch. a. 1340.

VERNICIUM, Liquata juniperi lacryma, Gall. *Vernis.* Vita B. Lidwinae tom 2. April. p. 300. *Sed quaſi oleo vel Vernicio linita fuiſſet, tanto ſplendore et recenti albedine radiabat, ut etc.*

† VERNICUS, vernaculus, familiaris, domeſticus: t. 11. Gall. Chriſt. p. 220.

VERNIFICUS, Vernus. Vita MS. S. Wenwaloei fol. 119. vo. *Floribus Vernificis redoleuerat, etc.* V. *Vernarium.*

VERNULITAS, Famulatus. Vita S. Dunſtani tom. 4. Maii pag. 358. *Quando debitas ſuae Vernulitatis horas, ceterasque Miſſarum celebrationes Chriſto Domino ſoluere cenſuiſſet.* HRoſwitha Monialis in Panegyr. Ottonis M. Imper.

Deuonii L...
Pars Euerhardo Comiti ... famulandi.

Papias: *Verna, ſeruus in do... tus: vernula, ſeruus domi... vel nutritus.* V. *Vernalis.*

VERNUM. (1) Ver, Verni... pus. Regula S. Fructuoſi c... *no vel aeſtate dicta Prima, ... neantur Decani a Praepoſito ... le opus debeant exercere.* ... Magiſtri c. 32. *In Verni t... tempore, etc.* (2) Vas ... rium. Litterae Henrici ... Angl. an. 1405. apud Ry... 8. pag. 384. *Quinque pa... cacabas aereas, quatuor pe... quatuor Verna ferrea, etc.* ... ann. 1476. ex Tabul. Fla... *plus ſex Verna ſiue aſta f...* bique legendum *videtur* ...

† VERNUS, alnus. Gall. ... a. 1377. V. *Verneda.*

VERONES. Aurelius Vict... modo: *Immiti prorſus f... nio, adeo quidem ut gla... cie depugnandi crebro ... cum ipſe ferrum objectum ... plumbeis uteretur.* Vbi l... detur ad *ferrum, etc.* ... rones fuerint ſpecies pe... quo ictus exciperet. V... ras virorum doctorum ... tum. Huc etiam ſpectat ... ric. Philipp. *lib. 10.* ... Nannetica:

Audacesque viri qu... nia ...

Obdere vel leuiter ... gula...

Ejus in occurſum ... rone...

Egreſſi pugnam ca... vite...

Vitioſum *carmen* hic... cum Spelmanno, niſi ... S forte elidatur.

VERONICA, *Romani... bella*, in qua Chriſt... gentis ad Crucis fu...

Digitized by Google

pellae reſici et reparari volumus quotiens opus fuerit. V. *Verrinae* et *Vitrinus*.

VERRERIVS, qui vitra operatur et vendit, Gall. *Verrier*. Charta ann. 1309. tom. 1. Hiſt. Dalph. p. 97. col. 2.

VERRES, Porci maſculi, quos Franci *Verrats* dicunt. Epiſtola Bartholomaei Monachi Fuſniacenſis, qui Epiſcopus Laudunenſis fuerat, ad Conventum Remenſem ann. 1158.

VERRETONVS, VERRETTONVS. V. *Veretonus*.

VERRIA, ſ. Locus vbi verres nutriuntur, vel idem quod *Vernia*, quomodo etiam fortaſſis legendum eſt. Recognit. antiq. ex Regeſto *Probus*. fol. 59. *Petrus Veters tenet de Comite caſale domus ſuae et Verriam, et debet inde* III. *ſolidos cenſuales*.

VERRICVLATOR. Papias MS. Bituric. *Delictus*, *Verriculator*.

VERRIFICATIO. V. *Verrere* 2.

VERRINAE, vt ſupra *Verreriae*. Comput. ann. 1202. apud D. Bruſſel tom. 2. de Vſu feud. pag. CCII. col. 2. *Evrardus capellanus*, *pro Verrinis capellae*, LV. *ſol*.

VERRINVM, Terebellae ſpecies, vt videtur, Gall. *Vrille*; niſi ſit Sagitta, jaculum, *Verrina* quippe Italis ea notione nuncupatur. Ogerii Panis Annal. Genuenſ. apud Murator. tom. 6. col. 402. *Quidam latro venit Iannam . . . et taliter ſe miſit nocte in crates Dominicae crucis*, *cuſtodibus S. Laurentii ignorantibus*, *quod capſam in qua erant repoſitae cruces cum Verrinis perforauit et ipſas cruces de ciuitate portauit*. V. *Verrubius*.

VERROLVS, a Gall. *Verrouil*, Peſſulus. Reperat. factae in Seneſcallia Carcaſſonae an. 1435.

VERRVBIVS. Papias: *Marra*, *terebrum*, *id eſt Verrubius*. V. *Veru*.

VERRVS, pro Verres, porcus maſculus, in Leg. Salica apud Eccardum pag. 145. *Si quis Verrum furauerit, etc.* Tabul. SS. Trinitat. Cadom. fol. 26. vo. *Scrofae* XXIV. *Verri ſex, etc.* Charta Caroli Regentis an. 1358. ex Bibl. Reg. *Item viginti ſolidos annui redditus in quibus domino Regi tenetur quolibet anno in feſto Paſchae abbas de inſula pro* [illegible] *Verro*.

VERSADVRA, Eluuies, [illegible] Prouincialibus. Regeſt. Columb[illegible] Schedis Praeſ. de Mazaugues: [illegible] *ſunt recipere Verſaduras et* [illegible] *resclauſae vel bedalis*.

† VERSAGIVM, i. q. *Vſagium*, vtendi foreſta, ſ. *verſandi* h. e. [illegible] tendi ſ. incidendi arbores. Ch. a. 1404.

VERSALITER. Thwroczius ſub [illegible] 1342. *Hujus mundi decus et gl*[illegible] *. . . ſemper variando Verſaliter que caduce ſe protendens in* [illegible] *tanquam aqua decurrens* [illegible] eſt, Inconſtanter. V. Voſſium [illegible] de Vitiis ſerm. c. 36.

VERSANA. (1) Aruernis, *Fa*[illegible] Terra proſciſſa, ager de nou[illegible] cultum redactus: aliis *Verſa*[illegible] Terra in colle ſita: denique *Ve*[illegible] vocant nonnulli terram Aquilon[illegible] verſam. Tabular. Camalar. [illegible] Anic. *Donauerunt R. Roberti* [illegible] *dam vineam ſitam ſubtus* [illegible] *vnam Verſanam in Cumbas.* [illegible] apud Stephanot. Antiquit. [illegible] part. 1. pag. 704. *Dedit etiam* [illegible] *ſana de gran; . . . . in* [illegible] *pratum del Martinenc.* [illegible] apud Xantones. V. *Verſeria*. [illegible] Tempus, quo agri proſcinde[illegible] Gall. *Varxenne*, *Verſenet*, *Ve*[illegible] Ch. Mſ. a. 1242. (3) † Ager [illegible] ſciſſus et nondum ſatus. Ch. [illegible] Roger. epiſc. Laudun. (4) [illegible] ſurae ſpecies, Gall *Verſane*. Ch. a. 1238.

VERSARE. (1) Gall. *Verſer*, [illegible] tere. Vita S. Bonae tom. 7. [illegible] pag. 163. *Quaedam deuota* [illegible] *vrceolum olei . . . ante ejus* [illegible] *portauit: quem cum clericus* [illegible] *inconſiderate pedibus impulisset*, [illegible] *ribus videntibus eſt vrceolus ip*[illegible] *ſatus ad terram.* (2) Pro Ve[illegible] in Charta S. Rudeſindi inter C[illegible] Hiſpan. tom. 3. pag. 180. *De*[illegible] *reminiſcens ea in quibus ab in*[illegible] *aetate Verſaui.* (3) VERSAR[illegible] num dicitur, quod corrump[illegible] Petro de Creſcentiis lib. 4. cap. [illegible] *Qualiter poſſit prouideri, ne* [illegible] *Verſetur.* Vbi Gallicus Interpres [illegible]

Digitized by Google

ſtur. VERTEVELLA. Ebrardus Betun. in Graeciſmo c. 12.

Eſt vectis ferrum longum pariterque rotundum,
Oſtia quo firmo, dictum ſit a Veho verbo:
At Verteuellas quaedam foramina dicas,
Quod vertuntur in his vectes quocunque feruntur.

Geſta Conſulum Andegau. cap. 3. n. 26. *Fecit praeterea aliam abſidam . . . cum oſtio fuſili, quod gunſis et Vertenellis, et quatuor clauibus firmabatur.* Haec excerpta ex Heherno in Mirac. S. Martini apud Baluz. to. 7. Miſcell. p. 169. paulo aliter leguntur: *Gumphiis, et Virtenellis, et quatuor clauibus firmabatur.* VERTICVLA, *cardines*, Papiae. *Verticulum et verticillum*, σπόνδυλοι, et σφόνδυλος, in Gloſſ. Gr. Lat.

VERTIBILIS. (1) Mutabilis, animo inconſtans. Guibertus in Vita ſua lib. 1. c. 2. *Quamuis momentanea pulcritudo ſit ſanguinum inſtabilitate Vertibilis.* (2) VERTIBILIS EQVVS, Curſor, ſtradiodromus equus, apud eumd. Murator. tom. 2. pag. 429. col. 2. V. *Campitor.*

VERTIBILITAS LINGVAE, Mobilitas, Gall. *Volubilité.* Epiſtola Ioannis de Monſterolio apud Marten. to. 2. Ampl. Collect. col. 1420.

VERTIBVLVM, idem quod *Vertebra*, vel eſt *inſtrumentum, cum quo carbones vertuntur in fornace:* Vgutio. Gloſſ. Lat. Gall. *Vertibulum, Roüable le fornaiſe.* Stephanus Epiſcopus Redonenſis in Vita S. Guillelmi Firmati n. 16. *Tunc ſubito latrunculus veſte nudatus propria, ſiniſtra tunicam, et dextra tenens Vertibulum, ad pedes Firmati prouoluitur.* Supra *baculum* appellauit: *Extractam, qua induebatur, tunicam baculo ſuperpoſuit.* Pro vertebrarum compage occurrit in Mirac. S. Apri apud Marten. to. 3. Anecd. col. 1033. *Nam et Vertibulorum compages immenſum dedere crepitum in reſtaurando ſuis locis.*

VERTICALE. Gloſſae diuinae Hiſt. MSS. *Cytharim*, Cidarim i. *thyara*, *Verticale.*

VERTICILLVM. V. in *Vertibella.*

VERTICINARI. Gloſſ. Gr. Lat. σκοτοῦμαι: *Verticinor, tenebreſco.* V. *Vertiginare.*

VERTICVLA, VERTICVLVM. V. in *Vertibella.*

† VERTIFACERE, verſare. Terreat. Bellijoc.

† VERTIFOLIVM, pluteus, in litt. remiſſ. a. 1364.

VERTIGALIS, et VERTIGINALIS BALEA, quae in orbem *vertitur*, et mouetur. V. *Balea.*

VERTIGILENSIS, Trecorenſis, Gall. *de Treguier*: Trecorium quondam *Vorganium* eſt appellatum. Charta Theobaldi Comitis Bleſenſ. ann. 1186. apud Marten. to. 1. Anecd. col. 627. *Cum in baſilicam S. Lannomari conueniſſemus Vertigilenſis Epiſcopus et ego Aalyps Comitiſſa, etc.*

VERTIGINALIS. V. *Vertigalis.*

VERTIGINARE, circumuertere, apud Tertullianum de Pallio c. 3. Vide *Verticinari.*

VERTIGINOSVS, Vertigine laborans, apud Plinium lib. 23. c. 2. Occurrit praeterea apud Leibnit. tom. 2. Script. Brunſuic. pag. 317. et alios.

† VERTILE, trochlea. Gloſſar. Lat. Gall. Mſ.

† VERTILOGIVM, numella verſatilis. Areſt. a. 1420.

† VERTILVS, verſus, obuerſus. Lit. remiſſ. a. 1386.

VERTIVOLVM. V. *Vertebolum.*

† VERTO, quarta pars librae, in Necrolog. Mſ. Argent. V. *Ferto.*

VERTOLENVM, Inſtrumentum piſcatorium. Prouincialibus *Vertoulen*, quod *Naſſe* exponitur in Dictionario Prouinciali. Inquiſitio an. 1268. ex Schedis Praeſ. de Mazaugues: *Requiſitus cui de Arelate deffenderunt praedictum ſtagnum, dixit quod Ioanni Arquimbaudo quem pignorauerunt de retibus ſuis et Vertolenis. Requiſitus quot retia abſtulerunt ei, dixit quod quatuor ſagittas retium et tres duodenas Vercolenorum.* V. *Vertebolum.*

VER-

Digitized by Google

VERTON. V. in *Verto.*

VERTONICA, κεςὸς, in Gloſſ. Lat. Gr. Salmaſius, cui accedit Rigaltius ad Onoſandrum emendat, *ven. tunica*, id eſt *Veneris tunica:* niſi, inquit idem Rigaltius, legendum ſit *Vettonica*, κεςρὸς, de qua herba ac voce egit Antonius Muſa. Haec in Caſtigat. Gloſſ.

VERTRAGVS, VERTRAHA, Canis ſpecies. V. *Canis Veltris*. col. 89.

VERTVOLVM. V. in *Vertebolum.*

VERTVOSVS, Virtute praeditus. Oratio habita an. 1471. apud Acher. to. 9. Spicil. pag. 329. V. *Virtuoſus.*

VERV, Sipes inſtar ſubulae praeacutus. Vetus Inſcriptio p. 61. HAEC AREA INTRA HANC DEFINITIONEM CIPPORVM CLAVSA VERVBVS. Charta Chrodogangi Epiſcopi Metenſis, apud Meuriſſium p. 169. *Cum palis molendinariis et Verubus, etc.* Eſt etiam VERV, Armorum ſpecies. Apud Smaragdum in Grammatica MS. *Veru*, in Gloſſa ſuperlineari, exponitur *ſagitta.* Will. Brito l. 11. Philippid. pag. 232.

> *Mox haſtas haſtata manus configit in illum,*
> *Quorum cuſpis erat longa, et ſubulae inſtar acuta,*
> *Et nonnulla velut Verubus dentata recurvis,*
> *Cuſpidis in medio vncos emittit acutos.*

Infra:

> *Hic Verubus, cultris alter ſubularibus, arctas*
> *Scrutatur thorace vias.*

Vbi idem videtur *veru*, quod βεςῦτα, in Gloſſ. Gr. Lat. βεςῦτα, εἶδος ἀκοντίϐ, *Canumentum*, vbi forte leg. *cum amento.* Βηςύτται, ξιπτάςια dicuntur Leoni et Mauricio in Tacticis, locis a Rigaltio indicatis in Gloſſ. Ioan. de Ianua: *Verutus, quoddam genus pili.* Papias: *Veruti, gens, vbi ferrum eſt ſolidum et productum, dicti, quod verubus pugnent.* Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm. *Verutatus, armez de haſtes.* Ammianus lib. 19. *Retectisque gladiis et Verutis. Veretioni*, Italis. V. *Vere-* *tonus.* *Viratonus*, in Chronico Pe[tri] IV. Regis Arag. lib. 6. c. 4. *Vi[ra]tons*, Scriptoribus Gallicis, qu[i] et Broches dicuntur.

VERVDATVS, Veru tranſverſo [...] firmatus, clauſus, Gallis, *Ver[...]* S. Auguſtinus Quaeſt. 23. ſuper li[b.] Iudic. *Proinde aut alia clavis [...] eſt, aut tale clauſurae genus [...] quod ſine claui poſſet claudi, [...] claue aperiri. Nam ſunt quaedam [...] lia, ſicut ea, quae Verudata [...]* Malim *Verutata*, vel *Verucla[ta]*, ex MSS. reſtitutum eſt in [...] V. *Verutatus* et *Vera* 1.

VERVECARIVS PASTOR, *Ve[...]* *cum* ſeu ouium cuſtos. Char[ta] Irminae an. circ. 698. apud Mar[...] to. 1. pag. 243. col. 2. V. in [...] *bix* 1.

VERVHIA, Salicetum, vt vide[...] Gall. *Sauſſaïe.* Charta Com[...] Marchiae an. 1406. *Cum [...] ſingulis ipſius manſi .... [...] bus, arboribus, Veruchiis, [...] tiis, etc.* Terrarium Apch[...] 1511. *Plus vnam ſauliam, [...] ruhe ſimul contiguis, etc.*

VERVICARIVS, vt *Verve[ca]r[ius]*. Chron. Noualic. apud Murat[...] 2. part. 2. col. 744. V. Berbi[...]

VERVICVNE, Retis ſpecies, [...] quod *Vervilium.* Charta an. 11[...] ex Tabul. Partiniac. apud S[...] not. to. 2. Antiq. Pictau. MSS. [...] 499. V. *Vertebolum.*

VERVILIVM, Retis ſpecies, [...] mentum piſcatorium, Gall. *Ver[...]* Charta an. 1073. ex Tabular. Mo[na]ſter. S. Quintini in Inſula fol. 1[...] *In poſſeſſione vel quaſi [...] deponendi Vervilia ad alas, et [...] magna ingenia a dicto ponte [...] ſceno, etc.* Infra: *Cum Vervi[lia ad] alas, etc.* Rurſum: *Ad [...] naſſas a foire, ad Vervilia [...] et ad ſaccum tantummodo piſcari [...] runt.* V. *Vertebolum.*

VERVISA, Panni genus, alias [...] *kets* dictum, anno 1. Ricardi [...] Reg. cap. 8. Cowell. et Spelm.

VERVIT, Veritus eſt. Offic. Ma[...] rab. de S. Pelagio to. 5. Ipn. p. [...] *Pro quo nec mori timuit, nec [...] lari Veruit.*

Digitized by Google

Veſpas vocant, *reperit*. Atqui vox Latinis cognita: Plinio praeſertim lib. 11. c. 21. a quo deſcribitur, ſed videtur expreſſiſſe vocem vulgarem Weſpe, vti Germani efferunt, Gall. *Gueſpe*. VESPETVM, Locus, vbi veſpae abundant. Ioan. de Ianua.

VESPER PRIOR, Peruigilium. Carmen apud Mabill. to. 4. Annal. Bened. p. 287. laudatum, vbi de Notkeri obitu:

Veſpere natalis Petri petit aſtra priore.

VESPERAE, vna ex *horis* Eccleſiaſticis, quae ſub veſperam dicitur, quam eamdem eſſe cum *Lucernario* volunt viri docti. Vgutio: *Hae veſperae, ſignificat id temporis, in quo pulſatur illud officium: hi veſperi, ipſum officium. Veſperi ſiquidem cantantur; ſed veſpere pulſantur. Quidam tamen non diſtinguunt inter veſperas et veſperos, quantum ad officium.* Caeremon. MS. B. M. Deauratae Toloſ. *Alia erunt de omnibus ſanctis vsque ad Veſperos.* Infra: *Et poſt Veſperos ſit commemoratio de octaua S. Martini.* VESPERTINALES, Horae ſcilicet. Concilium Aquisgran. II. c. 2. can. 9. *Veſpertinales quoque in vigilia Paſchae melius celebrandae ſunt propter laetitiam Reſurrectionis Domini, quam dimittenda. Veſpertinalis Synaxis*, in Ordine Romano, apud Mabill. Liturg. Gall. pag. 109.

VESPERALIS. Charta an. 1157. apud Thomaſſer. In Biturig. pag. 700. *Promitto enim per fidem meam, quod contra promiſſa vel aliquod promiſſorum per me Veſperalium non veniam in futurum.* Manifeſtus error, pro *vel per alium.*

VESPERATVS, ad veſperam perductus. Acta SS. to. 7. Maii p. 398. *Confeſtim pluuiae apertis nubibus de coelo deſcendentes, ingruunt ſaepe, Veſperato feſto. Die jam Veſperato*, apud Solin. cap. 16. *Veſperare, Aveſprir*, in Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm. *Veſperare*, ἑσπερίζειν, in Gloſſ. Lat. Graec.

VESPERI. V. in *Veſperae*.

VESPERIA, Vltimus, vti voca actus in Vniuerſitatibus ad con quendam *Doctoris* dignitatem, *Diſputatio*, quae a Baccalario pridie quam *Birreto* doctorali da tur, in qua diſputant tres Doct cum eodem Baccalario. Nic Triuettus in Chron an. 1282. *diſputationem*, *quae Veſperiae lantur.* Statuta Facultatis Theo cae in Academia Vienneſi in A tit. 16. *Poſt haec Veſperiae Li tiati ſecundum modum Pariſius tum, quem hic recipimus, ſic quod per aliquot dies, ante decem vel circa, Licentiatus riandus in cappa venit vna cu dellis per domos omnium Ma rum, et Baccalariorum formati portando eis titulum quaeſtionu tuor, quarum duae diſputand in Veſperiis, et duae in aula*

VESPERIANDVS. V. in *Veſp*

VESPERTILIO, *Serotinus.* Iſid. *Veſpertilio*, νυκτερίς, in Lat. Gr.

VESPERTINALIS. V. in *Veſp*

VESPERVGO, Veſper, teneb ſpertinae. Gloſſ. Lat. Gr. *V go*, ἕσπερος. Vita S. Hugon ſcopi Heduenſis apud Mabill. Bened. p. 99.

VESPETVM. V. in *Veſpa.*

VESPILIO, Graſſator noctur Mirac. S. Cunerae to. 2. Iun. *Fuit captiuatus a raptori cis, Veſpilionibus et capti dem ductus in quandam ſi* militum ſpecie occurrit in Aſtenſi apud Murator. to. 264. *Quidam Regis Veſpilio ſoldati, de Aſt exeuntes Saſſellum, et villam intrau omnibus ſpoliauerunt.* VIS eadem notione, apud Rigord 5. p. 51. Vocis origo aperi in *Viſpilio* ſuo ordine.

† VESPRATARE, ſub veſper medere, in Act. Inquiſit. Ca

† VESSA, vicia, in Ch. a. 1

VESSEIL. Ioannes in Arch lib. 2. cap. 10. *De pota ſ*

Digitized by Google

ſuperabundanter non ceſſabant miniſtrare. V. quae de *Veſtiaritis* annotauit Cangius ad Alexiadem pag. 285. et Gloſſ. med. Graecit. in v. Βέςης.

VESTIARIVM. (1) *Erogatio veſtium*, in Gloſſ. Lat. MS. Reg. cod. 1013. in Gloſſis Iſidori, *Erogatorium*. (2) Locus, in quo aſſeruantur veſtes. Kero Monac. *Veſtiario*, *wahthhuſe*, i. domus veſtium. Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm. *Veſtiarium*, *Veſtiaire*. VESTIARIA, apud Ingulfum p. 866. V. Pancirolum ad Notitiam Imperii Oriental. c. 81. (3) Locus, vbi non modo veſtes aſſeruantur, ſed etiam cimelia, atque adeo theſaurus et pecuniae. Heſychius: Βεςιάριον, τόπος ἐν ᾧ τὰ χρήματα τίθενται καὶ τὰ ἱμάτια τῦ κοινῦ. Bulla Ioannis III. PP. apud Baronium an. 559. n. 5. *Inſuper ex ſacro noſtro Veſtiario haec donaria contulimus: videlicet crucem vnam auream penſantem libras ſex, calicem vnum aureum penſantem libras duas, duos argenteos penſantes libras quatuor, veſtes quoque ſericas cum gemmis albis, et auro contextas quatuor, etc.* (4) Veſtis ipſa, vel veſtis genus. Concilium Budenſe an. 1279. c. 61. *Omnes in eodem Monaſterio vel regulari Canonica, et ſub eadem profeſſione morantes indifferenter vno et eodem Veſtiario induantur*. (5) Certa pecuniae alteriusue rei penſio quae ad veſtes emendas erogabatur, Quicquid ad veſtes pertinet. Charta ann. 1136. apud Marten. to. 2. Ampl. Collect. col. 96. *Duae portiones decimationis ad Veſtiarium fratrum noſtrorum pertinebunt*. Tabul. Bituric. *Praeterea concedimus in Veſtiaria et calcearia fratrum monachorum, ſicut fuerat olim, omnes feras annuales mercati*. V. *Veſtitura*.

VESTIARIVS, a veſtibus, qui veſtes curat. Papias: *Veſtiarius, qui veſtibus praeeſt*. Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm. *Veſtiarius, veſteur, c'eſt celui qui veſt*. *A veſte*, in veteribus Inſcriptionibus. Alia: L. AGRIO VESTIARIO TENVIARIO IMP. CAES. ANTONINI PII. *Veſtiarius Tenuarius*, i. e. tenuiſſimorum pannorum artifex, in Inſcript. [...] pulcrali apud D. de Montfaucon [...] 9. Antiq. expl. p. 92. VESTIA[...]RIA, apud eumdem Warnefrid[...] lib. 2. c. 28. *Veſtiaria ancilla*, qu[...] veſtiarii domeſtici curam habe[...] Leg. Alaman. tit. 80. § 1. In [...]naſteriis feminarum: *Veſtiaria* [...]tur, *quae totum, quod ad cura[...] dumentorum ſpectat*, prouide[...] apud Abaelardum p. 157. VESTI[...]ARIVS, Dignitas in Eccleſia Ca[...]drali Magalonenſi, inſtituta a [...]nerio Epiſc. ann. 1247. cujus o[...] incumbebat: *Induere omnes Ca[...]cos et Conuerſos*, exceptis Priv[...] *qui tenentur dare Veſtiario* [...] *annis pro ſingulis Canonicis*, [...] *induere conſueuerunt*, 40. ſ[...] etc. V. *Gariellum*. Obtinuit e[...] dignitas in Eccleſia Nemauſen[...], colligitur ex Charta an. 1303. C[...]tophylacii regii: *Ego Rai[...] Dei gratia Dux Narbon* ... [...]*cedo et laudo tibi Hugoni et L[...]nuno Veſtiario Eccleſiae Nema[...] etc.* VESTIARIVS etiam [...] Monachos dicebatur qui [...] monachici curam habebat. C[...] an. 1358. VESTIARIVS, cu[...] *Veſtiarii* dumtaxat, ſed et *Th[...]* et *Cimeliorum*, cura commi[...] Ita non alius eſt Paudulus *Veſtiar[...]* Deſiderii Longobard. Regis [...] Anaſtaſium Biblioth. in S. Hadr[...] p. 99. *Veſtiarii* Pontificum Ro[...]norum non ſemel occurrunt, [...] eumdem p. 114. 121. quorum [...]nus indicat Ioan. Diaconus lib. [...] V. *Veſtararius*.

VESTIBVLVM. (1) Veſtiarium, [...]*criſtia*. Vita S. Wilhelmi to. 1. Ap[...] p. 626. *Oratione completa Veſti[...]lum ingreditur, et ad Miſſam c[...]brandam ſacris veſtibus indu[...]* (2) Odo in Carm. de varia Ern[...] fortuna apud Marten. tom. 3. An[...] col. 358. vbi de prophano ſacrif[...]

> *ſtatimque ex more Sac[...]*
> *Veſtibulum pateramque gera[...]*
> *thuris acerra[...]*
> *Egreditur, ſanctumque inſe[...]*
> *taribus ignem*

Leg. videtur *Thuribulum*.

VES

Digitized by Google

ESTICEPS, Pubertatis annos ingreſſus, vel etiam emenſus. Vita S. Hugonis Mon. apud Mabill. ſaec. 5. Bened. p. 94. et to. 2. April. p. 764. *Non poſt multum quippe temporis ſpatium effectus Veſticeps, ad Leviticum promotus eſt gradum.* Occurrit apud Tertull. lib. de Anima cap. 56. Feſtus: *Veſticeps puer, qui jam veſtitus eſt pubertate: e contra inveſtis, qui necdum pubertate veſtitus eſt.* V. *Veſtiae.*

ESTIFICINA, Ars veſtes conficiendi, vel ipſa confectio. Tertull. de Pallio cap. 3. *Tantam igitur paraturam materiarum ingenia quoque Veſtificinae proſecuta, etc.* VESTIFICIUM, eadem notione, in Gloſſ. Lat. Gr. ἱματοποιΐα, *Veſtificium.*

ESTIFICUS, VESTIFICA, Veſtium artifex, in vet. Inſcript. 578. 6. 7.

ESTIGABILIS CANIS. V. *Canis*, col. 90.

ESTIGARE dicitur dominus, cui ius competit perſequendi ſuos homines, eum eo inconſulto ad alium dominum tranſierunt. Compoſitio inter Mathildem Teneraemundae dominam et Ioannam Flandr. Comit. an. 1221. apud Miraeum tom. 1. p. 741. col. 1. V. in *Secta* 4.

STIGARIUM. Vita Aldrici Epiſcopi Cenoman. apud Baluz. to. 3. Miſcell. p. 33. *Poſtquam invenit traditiones et precarias, ſive privilegia, et ſtrumenta multarum Chartarum in Veſtigario ſive armario, etc.* Vbi legend. videtur *Veſtiario.* V. in hac voce.

STIGIUM, Pes, Gall. *Pied.* Vita S. Leonis PP. IX. apud Mabill. ſaec. 6. Bened. part. 2. p. 64. *Nec pro illo ſaeculari impedimento quemquam diem omittebat, quin omni mane ipſe per ſe pauperum turbae deſerviret, ac Dominico exemplo, eorum Veſtigia abluendo victum ſufficientem tribueret.* *Ferarum veſtigiis latera perſecare*, i. e. vnguibus, in Cod. Theod. lib. 9. tit. 12. leg. 1. VESTIGIUM MINARE, Veſtigare, veſtigium ſequi, in Decretione Chlotarii II. Regis cap. 16. V. *Hueſium.* VESTIGIA VERITATIS dicuntur argumenta, *teſtes, ſcripturarum conlatio*, in Cod. Theod. lib. 9. tit. 19. leg. 2.

VESTIGVAL, pro Vectigal, in Charta Geruaſii Milit. ex Tabul. Cenoman. V. in *Vectiginal.*

VESTIMEN, Veſtimentum. Vtitur Felix Gyrwenſis in Vita S. Guthlaci n. 16.

VESTIMENTI-CLAVIA, Veſtiarium, Bollandiſtis, ex Teſtam. Bertichramni tom. 1. Iunii pag. 722. Melius apud Mabill. tom. 3. Analect. pag. 131. *Veſtimentum damea,* i. e. *Damaſcena.* V. *Paricla.*

VESTIMENTUM. (1) *In Veſtimento jurare*, in Leg. Friſion. tit. 3. §. 4. V. in *Iuramentum.* (2) Miſſio in poſſeſſionem. V. infra in *Veſtire* 1. (3) Charta Iohannis Reg. Franc. ann. 1361. ex Regeſt. 90. Chartophyl. Reg. ch. 608. *Et quicumque haberet domos, hoſpitia ſeu Veſtimenta prope muros et fortalicium . . . . vbi inimici ſe poſſent includere, etc.* Legendum *Vaſtimentum*, vel *Baſtimentum.* V. in his vocibus. (4) Aulaeum. V. *Veſtis.*

VESTINA, Titulus eccleſiae, in qua feria ſecunda poſt Dominicam 2. Quadrageſimae ſtatio erat, vt legitur in Capitulari Euangeliorum, quod Codici Luxouienſi Euangelia complectenti ſubjicitur; vbi rectius *in Veſtina* habetur quam in Kalendario Frontonis, *inter Veſtina.*

VESTIO. V. mox in *Veſtire* 1.

VESTIPLICA, *femina, quae veſtes plicat.* Papias, et Gloſſae Arabico-Lat. Occurrit apud Quintil. Declamat. 363. *Veſtiplicus*, qui viris idem officium praeſtat, apud Reineſ. Inſcript. 9. 64. et 11. 90. vnde apud Nonium legendum eſt fortaſſis *Veſtiplici* pro *Veſtiſpici*, et *Veſtiplicae* pro *Veſtiſpicae*, apud Plaut. Trinum. Act. 2. ſc. 1. vti praefert Codex MS. Camerarii, auctore Graeuio ad Gloſſ. Iſid. in hac voce.

VESTIRE. (1) Poſſeſſionem conferre rei alicujus, *Inveſtire. Veſtir*, in Conſuetud. Laudunenſi art. 227. Notitia an. 993. apud Marten. to. 1. Ampl. Collect. col. 350. *Abbas nimium credulus promiſſionibus vicecomitis et ſuorum, apprehendens virgam*

Digitized by Google

gam ſuam dixit : . *In tali conuentione, vt locuti eſtis, audiente me, Veſtio vos; et ita Veſtiuit eum, etc.* Occurrit paſſim. VESTITVS, qui de re aliqua inueſtitus eſt, qui rem poſſidet. Charta Caroli C. Regis apud Beſlium pag. 229. *Vnde Coenobium S. Dionyſii Veſtitum fuerat a bonis Deum timentibus hominibus.* MANVM ALICVJVS VESTIRE, Tradere, inueſtire: *Manus veſtita* ejus, cui traditio facta eſt. Lex Bajwar. tit. 17. §. 3. *Mei antecaſſores tenuerunt* (territorium) *et mihi in alodium reliquerunt, et Veſtita eſt illius manus, cui tradidi.* Charta Alamann. Goldaſti 58. *Poſt meum diſceſſum ipſas res ad Monaſterium S. Galloni admelioratas reuertant, absque vlla contradictione vel minuatione, manu Veſtita, partibus meis . . . poſſideant.* VESTITVRA, inquit Vadianus, hoc ipſum eſt, quod *Inveſtitura*, hoc eſt, in poſſeſſionem miſſio, aut poſſeſſionis ſecuritas et confirmatio, quam et *beneficium* illa ſecula, et *feudum*, quod fere a Francis natum et inductum eſt, vocarunt. Et lib. 3. p. 88. *Veſtituram* intelligi ait, *jus poſſeſſionis concedendum, quod Epiſcopi Abbatesue a Principe accepiſſent, niſi videri queat Veſtituram dici, quae lehaen dicitur.* Capitula Caroli M. lib. 4. c. 19. *Et coram eis rerum ſuarum traditionem faciat, et fidejuſſores Veſtiturae donet ei, qui illam traditionem accipit, vt Veſtituram faciat.* IN VESTITVRA, rei alicujus eſſe dicitur, qui hanc poſſidet. Praeceptum Caroli M. pro Hiſpanis, editum a Steph. Baluzio: *Et dixerunt, quod aliqui pagenſes . . . eos exinde expellant contra juſtitiam, et tollant noſtram Veſtituram, quam per 30. annos et amplius Veſtiti fuimus, etc.* Capitula ejusdem Caroli M. lib. 4. c. 34. *Si quis proprium noſtrum, quod in Veſtitura genitoris noſtri fuit, alicui querenti ſine noſtra juſſione reddiderit, etc.* Diſcrimen tamen inter *veſtituram* et *poſſeſſionem* videtur poſuiſſe Ioannes IV. PP. in Epiſtola ad Iſaac. Syracuſa, num. Epiſc. edita ab Holſtenio: *Majus enim fuit poſſeſſionem*

dare quam ſit Veſtituram commo... In eo duntaxat differunt quod hae nudam traditionem. illa vero ſecuram ſtabilemque poſſeſſionem ſignificet. VESTITVS, Beneficium, feudum, quo ab alio quis ... et opponitur acquiſito. Charta ... circ. 1095. ex Tabul. S. Victoris Maſſil. *Nos pariter donamus aliquid de hereditate noſtra quae nobis ... comparationem, vel per Veſtitum ... venit.* VESTITIO, eadem, ... detur, notione. Charta an. ... apud Mabill. tom. 4. Annal. Bened. pag. 176. *Facio hanc donationem . . . de ipſa villa, quam vocant Ca... panias, de ipſa ſcilicet medietate ... quam ego propter Veſtitionis ... ibi habeo, vel habere debeo ... tegritate et absque vlla diminutione.* Niſi tamen *propter veſtitionis* ... intelligas ratione culturae. VESTITVRA. In aliquot Conſuetudinibus municipalibus idem valet, quod *Veſtitura*, aut *inueſtitura*, vt in ... nenſi art. 226. et aliquot aliis ... STIMENTVM, idem quod *Veſtitura*, Miſſio in poſſeſſionem, ... ipſa poſſeſſio. Bractonus ... Tract. 1. c. 1. *Poſſeſſionem* ... quam *Intruſionem* vocat, ... quae *non vallatur aliqua Veſtitura* ... legitima veſtitura. VESTITIO, ... veſtitura. Charta S. Bonifacii ... finibus Fuldenſis Monaſterii, ... Browerum lib. 1. Antiq. Fuld. ... VESTITVDO, eodem ſignificatu. Tradit. Emmeram. c. 45. apud ... zium to. 1. Anecd. part. 3. col. ... *Einhardus et Erhardus Veſtitudinem fecerunt Adalwino Epiſcopo* ... *omnibus quorum hic commem...mus.* Sed leg. forte *Reſtitudinem* ... V. in hac voce. VESTITOR, ... alterum *veſtit*, ſeu in poſſeſſionem mittit. Tradit. Emmeram. ... ibid. col. 204. VESTITVRA, ... ſus, qui quotannis exſoluitur ... ſignum conceſſae *veſtiturae*, ſeu ... ſeſſionis, re tamen ipſa etiam ... dum obtenta, vt ex dicendis ... feſtum fiet. Charta Caroli C. ... 855. in Spicilegio Acheriano ... p. 117. *Eo videlicet modo et ... vt Lambertus fidelis noſter* ...

Digitized by Google

tuo ſuae jamdiſtum Eccleſiam S. Stephani propter Veſtituram ſingulis annis nonam et decimam ex ea perſolvens, ipſam jure beneficiario et vſufructuario interim teneat, etc. Eadem verba habentur in Charta ejuſdem Caroli an. 3. in Tabulario Eccleſ. S. Cyrici Niuernenſis. Vetus Charta in Tabulario Eccleſiae Vienneuſis fol. 16. *Tali itaque tenore, quatenus dum vivo, ex eisdem rebus vſum fructuarium obtineam, et omni anno praedictae Eccleſiae modium vnum vini in Veſtitura perſoluam.* VESTIO, eodem intellectu. Vetus Notitia in Tabul. Abb. Belliloci in Lemouic. *In vnaquaque villa cedimus vnum manſum, et in vnoquoque manſo de tota vicaria ſua damus eis 4. denarios et 1. gallinam, et tertiam partem de omnibus placitis, et de Veſtiutibus ſimiliter.* VESTITIO, eadem notione, in Tabulario Conchenſis Abbatiae in Ruthenis, et in Tabul. Prioratus de Domina in Delphinatu crebrius occurrit. VESTVRA, Pari ſignificatu. Charta an. 1273. ex Chartul. Campan. fol. 449. col. 2. VESTITVRA TESTAMENTI, Cenſus, qui quotannis exſoluitur in ſignum conceſſae *veſtiturae* earum rerum, quae poſt mortem teſtatoris in poſſeſſionem donantur. Tabul. Latiniac. *Pro Veſtitura vero hujus teſtamenti quotannis tres modii vini in nomine ſanctae Trinitatis exhibeo ad elemoſinam.* ADVESTIRE, idem quod *Veſtire*, *Inueſtire*. ADVESTITVRA, in Conſuet. Caſtellaniae Inſulenſis art. 46. Namurcenſi art. 48. 70. 75. REVESTIMENTVM, Iterata miſſio in poſſeſſionem. Charta an. 1242. ex Chartul. Maurigniac. V. *Reueſtire.* (2) Colere, agrum excolere. Notitia an. 993. apud Marten. tom. 1. Ampliſſ. Collect. col. 349. *Igitur cum . . . terra Tolonenſis coepiſſet Veſtiri, et a cultoribus coli . . . . His ita geſtis, venerunt Theodericus et Noe fratres ad Adalardum abbatem, rogantes eum verbis blandis, vt concederet eis Cathedram Veſtire ad medium veſtem, quod et factum eſt. Abbas vero miſſis bobus cepit terram quae eſt ante eccleſiam S. Damiani ambienter excolere, et huc illuc rumpere terram ad faciendas condaminas. Noe vero et Theodericus dixerunt ad alterutrum: Iſti monachi ſemper habebunt totam terram raptam* (ruptam) *et nos qui dicimur Veſtitores, quandoque erimus illuſi, nihil habentes, etc. Domine abba, colligite me in medietatem terrae, et veſtite me in tali conuentione . . . Domine abba, iſti veſtri Veſtitores exhibuerunt vobis vnquam mel vel ceram? Bonaldus debet ipſam terram Veſtire et edificare*, in Charta an. circ. 970. ex majori Chartul. S. Victoris Maſſil. fol. 135. Hinc VESTITVS AGER dicitur, cui fructus inſunt, et *abſo* opponitur, ſeu inculto. Paulinus in Panegyrico pag. 523.

Cernite nulla ſuis emergere ſemina campis,
Ne prius intereant labe ſoluta putri.
Nuda ſeris, Veſtita legis, jacis arida grana,
Atque eadem fructu multiplicata metis.

Colonia veſtita, in Concilio Valentino III. an. 853. c. 9. *Vinea veſtita*, in Chartul. Matiſcon. fol. 57. *Menſura veſtita*, in Tabulario S. Flori in Aruernis: *4. ſextaria et eminae bladi ad menſuram Veſtitam S. Flori.* V. *Abſus*, *Manſus*, col. 240. VESTVS, eodem intellectu. Charta Elizabetae Comit. an. 1224. ex Tabul. Abbat. de Balaneis, nunc *de Valois* dioec. Ambian. VESTITIO, Manſio, domus cum agri culti portione. Charta an. 1153. inter Probat. to. 2. nouae Hiſt. Occitan. col. 548. *Debent in hoc honore ipſi fratres hoſpitalis quinque Veſtitiones cum hominibus ad minus ponere. Si autem ibi plus ponere voluerint, eis licebit vſque ad* XII. *quae Veſtitiones vnaquaeque habebit hortum ſuum vnius ſextariatae ſine quarto et decima: vltra* XII. *quantaſcumque voluerint, dum tamen hortum non habeant . . . . Praeterea ſi aliquibus fortuitis caſibus Veſtitiones ſupradictae deſtructae vel derelictae fuerint, debent eas reaedificare*

ſicare et reformare arbitrio Abbatis S. Guillelmi . . . . Quamdiu autem manſus ſine Veſtitione fuerit, habebunt in eodem manſo jus paſcendi, etc. VESTURA, fructus quilibet agro haerentes. Leges Inae Regis c. 69. *Qui habet 20. hidas, debet committere 12. hidas Veſturae terrae, quando velit abire.* VESTIS, eodem ſignificatu: hinc *ad medium Veſtem veſtire, dare*, eſt pro medietate fructuum agrum colere. *Dederunt ei ad medium Veſtium*, ex Tabul. S. Victoris Maſſil. regnante Rodulpho Reg. Alam. V. ſupra *Veſtire* 2. (3) HAERETICVS VESTITVS, Conuictus. V. *Haeretici.* (4) OBLIGATIO VESTITA, quae *nudae* opponitur apud Brittonem de Legib. Angl. cap. 28. initio, quae ſcilicet veſtitur vel re, vel verbo, vel ſcripto, vel mutuo conſenſu, vel denique firma junctionis, etc. (5) PACTVM VESTITVM, ſeu quod habet *veſtimentum*, opponitur *pacto nudo*, ex quo ſcilicet non naſcitur actio. Contrahitur autem *obligatio ex ſex veſtimentis, quae omnia dicuntur Veſtimenta pactionum et donationum*, quae recenſet Fleta l. 2. cap. 56. §. 3. et ſeqq. (6) Aulaeis ornare. V. in *Veſtis*.

VESTIS. (1) Aulaeum, et maxime ſic appellantur ea quae ſacrarum aedium parietibus appenduntur: vel panni ſacri, et qui altari, aut circa altare, aptantur. Gregorius II. PP. in Epiſt. 2. ad Leonem Iſaurum: *Cum ſanctas Eccleſias fimbriatis Veſtibus conneſtitas et variegatas innueniſſes, eas ornatu priuaſti atque vaſtaſti.* VESTIMENTVM, eadem notione. Teſtamentum Widradi Abbatis Flaviniac. ann. 1. Theodorici Regis: *Vel reliquas fabricaturas, ſeu miniſteria Eccleſiae vel ſtrumenta chartarum, libros vel Veſtimenta Eccleſiae, vel omne praeſidium, quod viuens poſſidere videor, etc. Vaſa et veſtimenta Eccleſiae*, apud Herardum Turonenſem in Capitulis cap. 20. VESTIRE, Aulaeis ornare. Liber Sacramentorum Gregorii M. pag. 156. edit. Menardi: *Poſt haec veſtiatur altare, cum Antiphona: In velamento altarum tuarum, etc.* (2) BEVESTIBVS, *et familia alicujus regum*, apud Continuatorem Chronici Nangiac. an. 1314. V. *Robe.* VESTIS APOSTOLICA, Scapulare monaſticum. V. ſupra *Scapulare.* VESTIS BELLICA, *id eſt, lorica*, in Lege Anglior. tit. 6. §. 5. VESTIS CORDATA, Certa ratione ... Conc. Terracon. an. 1282. apud Marten. to. 1. Ampl. Collect. col. 279. *Statuimus quod clerici ... prouinciae Terraconenſis, ſiue ... ſacris, ſiue in minoribus Ordinibus conſtituti, non portent nec ... camiſias, tunicas, vel alias Veſtes cordatas.* V. *Cordatae Tunicae* et *Cordellatus.* VESTES FERITAE, ... Ex pellibus ferarum. *D... Veſtes feritas quas habebant*, ... Chron. Mutin. Iohan. de B... apud Murator. tom. 15. col. 6... VESTES INNOCENTIAE, ... bus baptizati induuntur. Stat... Eccl. Nannet. apud Marten. to. 4. Anecd. col. 954. VESTIS INORDINATA, Vetita, quae non dec... in Statutis Eccl. Aurel. apud ... Marten. tom. 7. Ampl. Collect. ... 1283. VESTIS SANCTAE ...RIAE, Velum Sanctimonialium ... virginum Deo ſacratarum, in Leg. Longob. lib. 2. tit. 37. §. 1. 2. VESTES PARTITAE. V. *Parti...* VESTES PERFECTIONIS, ... peram pro *Praefectionis*, vel *Praefecturae*, Ornamenta Praefecti ... bis. Caeremon. Rom. MS. fol. ... (3) V. in *Veſtire* 2.

VESTITIO, Actio veſtiendi. Iac. Delayto in Annal. Eſtenſ. ad an. 139... apud Murator. to. 18. col. 9... *Haec equidem ſimulata Veſtitio ... erat in camera quadam ſecreta, ... quam Azzo antequam veſtes ... perituro tranſiuerat.* Aliis notionibus, vide in *Veſtire* 1. et 2.

VESTITOR, idem qui a *Veſte* ... Veſtiarius. *Veſtitores diuinorum ſi... lachrorum*, apud Iulium Firmic... lib. 3. cap. 11. *Deorum veſtit...* c. 14. qui Deorum ſtatuas veſti... exornabant. Inſcriptio Romae ... Exquiliis: *D. Phedimo Veſtitori ...*

Veterana nominatur; et quartam, quam *Lenticulam* vocant.

VETERANI. V. ſupra in *Vavaſſores*.

VETERARE. (1) Corroborari, confirmari ex diuturnitate. Bonincontrus in Chron. Modoet. apud Murator. tom. 12. col. 1101. *In Cremona Veteraverat Guelforum potentia, Gibellinis inde longo tempore expulſis*. V. *Veteratio*. (2) Vetuſtatem induere. *In acceſſionum et deceſſionum vicibus ubi Veteraverunt*, apud Celſum lib. 3. cap. 13. de febribus. Gloſſ. Lat. Gr. *Vetero*, παλαιόω.

VETERARIUS, Veteramentarius, in Gloſſ. Lat. Gr. *Veterarius*, παλαιοράφος.

VETERATIO, Conſuetudo. Mirac. S. Walarici tom. 1. April. pag. 28.

> *Spargebat proprios hiemis Veteratio canos,*
> *Manabant nares, lacrymis pluvialibus orbes:*
> *Hic mos eſt hiemi; fuit illud menſe Novembri.*

✝ VETERATOR, diabolus, in Chartul. S. Vict. Maſſil.

VETERES, Senes, vetuli, in aliquot veteribus Inſcript. apud Meurſium in Exercitat. Crit. part. 1. cap. 3.

VETERINARIA, Ars curandi veterina, Graec. κτηνιατρική. Vetus Interpres S. Irenaei lib. 2. c. 32. *Ab his autem omnem ſpeciem ruſticationis, et Veterinariae, et paſtoralis . . . ediſcere poſſunt*. De ea ſcripſit Vegetius. *Veterinaria medicina*, apud Columell. lib. 7. cap. 3.

VETERIVALLUS. V. ſupra *Satriballum*.

VETERNARE, Abolere, antiquare. Diſput. Benedicti Levitae adv. Felicianos, apud Baluz. to. 5. Miſcell. p. 32. *Et e contra Feliciani infandi adoptivum eum* (Chriſtum) *Veternare contendunt*.

VETERNOSITAS, Pigritia, torpor. Fulgent. Mythol. lib. 1. cap. 4. extr. *Omnis coloratae juventutis igniculus torpidae Veternoſitatis algeſcit favillo*.

VETERNOSUS. (1) Veterator, verſutus. Vitae Patrum Emerit. inter Conc. Hiſp. tom. 2. pag. 647. *In*

omnium corde florebat perfecta [illegible] *tas, . . . ita nimirum ut devicto* [illegible] *tiquiſſimo hoſte ac ſuperato Vetern*[illegible] *dracone, nemo moerore confe*[illegible] *tus, . . . callidi anguis viru*[illegible] *ſtimulis quateretur*. (2) Vetu[illegible] apud S. Bernardum to. 1. Oper[illegible] ejusd. col. 661. edit. 1690. *Fa*[illegible] *neſas omnes (neque enim pauca* [illegible] *veniebantur) abolebat ſuperſtitio*[illegible]

VETERNUM, Vetuſtas. Vita S. Ge[illegible]rardi Epiſc. Tull. apud Mart. tom. 3. Anecd. col. 1063.

✝ VETICULUS, vitulorum et ju[illegible]carum cuſtos. Stat. univerſ. Tol[illegible]

VETOCHETUM. Bulla Innoce[illegible] VIII. PP. ann. 1184. in Co[illegible] Magni Bullar. Rom. pag. 287. col[illegible] *Pulſetur* (Officium Primae) *lo*[illegible] *octava cum duabus modis* (leg. m[illegible]*cis* ſuppl. campanis) *certis Vet*[illegible]*tis intermediis ſecundum qu*[illegible] *conſuetum, etc*. Emendo *Rein*[illegible] et pulſus campanae iteratos in[illegible] Gall. *Tintemens*.

✝ VETOLIA, pro betula, in Ch.[illegible] a. 1212.

VETRARE, pro *Veterare* com[illegible] ſcriptum, in Gloſſ. Lat. Gr. *Fe*[illegible] παλαιῶ. Melius in MSS. Sa[illegible] *Vetero*.

VETRENERE. Monachus Sang[illegible]ſis lib. 1. de Carolo M. c. 21. [illegible] *quidam juvenis cognatus Regis* [illegible] *in quadam feſtivitate caneret Al*[illegible] *dixit Imperator ad eundem E*[illegible]*pum: Bene cantavit modo ille* [illegible] *Clericus. Qui juxta ſtultitiam* [illegible] *jocularitor illa verba ſuſcipiens*, [illegible] *bum Imperatoris cognatum eſ*[illegible] *ſciens, reſpondit: ſic omnes pa*[illegible]*rii poſſunt bubus agricolantibus* [illegible] *tremere*. Vox aſteriſco nota[illegible] incertae notionis, et mendi ſuſp[illegible] Forte more vetuli canere, ha[illegible] cantu languido.

VETULA. S. Audoënus lib. 2. [illegible] S. Eligii cap. 15. *Nullus in K*[illegible]*nuarii nefanda et ridiculoſa, Fa*[illegible] *aut cervulos, aut jotticos facia*[illegible] nitentialis Theodori apud Sp[illegible]num tom. 1. Concilior. Angl[illegible] 33. *De idololatria et ſacrileg*[illegible] *qui Angelos colunt, et maleficos* [illegible] *los, veneficos, et ſortilegos*, [illegible]

Digitized by Google

VEXATICVS, Papiae, *Inergumenus, qui a Daemonio arguitur.* MS. habet *Vexatus.* *Vexaticius*, apud Braulionem in Vita S. Aemiliani c. 28. edit. Biuarii.

VEXATIO, Erogatio, profuſio. Cod. Theod. lib. 12. tit. 1. leg. 27. *Dignitatis infulas foeda familiaris rei Vexatione mercantur.*

VEXATIVVS, Acutus, acer. Conc. Auenion. an. 1209. apud Acher. tom. 2. Spicil. p. 610. *Vulnera quae lenia fomenta non ſentiunt, mordicatiuis, ſeu Vexatiuis remediis curari oportet.* Caelius Aurel. Acut. lib. 2. c. 29. *Vtitur etiam cum his potionibus Vexatiuis, abſinthio infuſo et thymo decoctis . . . Quae omnia . . . ſunt acria, et propterea tumori contraria.*

VEXELAMENTVM, Vaſa, vaſarium, ſupellex. Excerpta ex Inſtr. viſitat. Simonis Archiep. Bituric. an. 1284. apud Mabill. tom. 2. Analect. pag. 621. V. *Veſſella.*

VEXELLVM, Vas vinarium, ni fallor, in majori Chartul. S. Victoris Maſſil. fol. 101. *Dodo et vxor ſua dederunt S. Victori inter alia unum torcular et unum Vexellum.* Tabul. ejusd. Abbat. *In villa Taraſco de duabus Vexillis tertiam partem.* V. ſupra *Vaſſellum* et *Veſſeil.*

VEXENDA. Statuta Montis Regal. pag. 307. *Item ſtatutum eſt quod beſtiae cavallinae portantes Vexendas in dictis alpibus, non teneantur ſoluere dictum alpagium, nec aliqua alia beſtia, quae non ſtaret in dictis alpibus juxta per tres dies.* f. *Vehenda*, onus, ſarcina.

VEXILLAIA, *Impetus fortis verrorum.* Gloſſ. Iſid. Leg. *caſtrorum* ex emendatione Graeuii. Vulcanius edidit *Vexilla.*

VEXILLARIA, Officium, munus, dignitas *Vexillarii.* Bulla Bonifacii VIII. PP. inter Conc. Hiſp. to. 3. p. 536. V. mox *Vexillarius.*

VEXILLARIVS, Vexillifer, in vet. Inſcript. apud I. Spon. to. 3. Itiner. pag. 79. Gruter. 753. 4. et apud S. Cyprianum Epiſt. 30. ſub finem. In Charta an. 1309. Iacobus Rex Aragon. *S. Romanae Eccleſiae Vexillarius, Ammiratus ac Capitaneus generalis* inſcribitur. V. *Vexillum*, *Vexillum*, *Vicedominus.* VEXILLARIVS, Miles *Bannerarius.* V. in hac voce.

VEXILLATIONES, de equitibus proprie dicebantur, vt *legiones* de pedibus, quia per turmas et vexilla diuiſi equites, quomodo etiamnum dicunt *une Cornette de Caualerie*, pro turma equitum. Vegetius lib. 2. cap. 1. *Equitum alae dicuntur, quae nunc Vexillationes vocantur, ab eo, quod velis, hoc eſt, ... malis vtuntur.*

VEXILLATOR, Vexillifer. In Mon. Anglic. tom. 1. pag. 372. Gilbertus Tiſon, *Domini Regis Angliae ſummus Vexillator* inſcribitur in ejusdem Diplomate.

VEXILLIFERATA. V. mox *Vexilliferi.*

VEXILLIFERI HAEREDITARII. Ordericus Vitalis lib. 3. ... pag. 493. *Radulfus de Conchis, Rogerii Toenitis filius, Normannorum ſignifer.* Charta Ludouici Imp. ... 1328. pro Caſtruccio Duce Lucano apud Freherum tom. 1. Rer. Germanic. parte 2. pag. 31. ... *pro te et ſucceſſoribus tuis, ... per lineam maſculinam natis et ... turis in perpetuum ipſius Du... Ducem et Vexilliferum noſtrum ... ſacri Romani Imperii nobiliter ... promouemus.* Id porro munus, ... *Vexilliferata* infra dicitur. VEXILLIFERI MILITES. V. *Bannerarii.* ... VEXILLIFERI REGII dicti ii, ... bus *Auriflammam* deferendam committebant Reges Francorum, ... Scriptores Gallicos paſſim. V. G... landum de Vexillis Franc. pag. ...

VEXILLIFERI, Supremi ... Florentinos, Bononienſes, Lucenſes ... et alios Magiſtratus ſub quibus ... matus coiret populus. Poggius ... Orat. funebri Leonardi Aretini apud Baluz. tom. 2. Miſcell. p. ... VEXILLIFERI, Exercitus Duces, ni fallor, in Chron. Iac. Malvecii apud Murator. tom. 14. col. ... *Igitur Brixiani ſe ad belli certamen praeparantes, militum acies ... inſtituunt. Vexilliferos habuere, ...*

Digitized by Google

Vexillum aſſumptum ab Athelſtano, (*Rege Angl.*) *quo tempore debellavit Scotos.* VEXILLVM S. DIONYSII. V. *Auriflamma.* VEXILLVM S. MARTINI, illud fuit, quod Monaſterii S. Martini Turonenſis proprium erat, et a Comitibus Andegauenſibus, tanquam loci iſtius Advocatis, in bellis Monachorum et Canonicorum deferri ſolebat. Ex quo enim Ingelgerius Comes Defenſor Eccleſiae S. Martini a Monachis et Canonicis conſtitutus eſt, quod exerte traditur in Hiſtoria Andegavenſium Conſulum, et in Chronico S. Martini, Andegauenſes Comites, vt *Aduocati*, ejuſdem Monaſterii Signiferi fuere. *Aduocatorum* enim peculiare id munus fuit. Atque hi quidem non in monaſterii duntaxat, ſed et in priuatis bellis illud efferebant. Rituale S. Martini Turon. *De Comite Andegaviae, ipſe habet Vexillum S. Martini, quoties vadit in bello, praeterquam contra Regem Franciae, quod homines Caſtrinovi ſequuntur, domino de Pruliaco illud ferente.* VEXILLVM S. PETRI, *χρυσοῦν τοῦ ἁγίου* Πέτρου *σημαῖον*, apud Annam Comnenam lib. 10. Alex. *Cruce et clauibus* inſignitum, vt eſt in Epiſtola Innocentii III. PP. ad Ioannitium Bulgarorum Regem in Geſtis ejuſdem Pontificis p. 59. *Vexillum S. Crucis et Eccleſiae* Romanae, apud Philippum Mazerium in Vita S. Petri Thomaſii cap. 4. Illud Pontifex Romanus ad Principes Chriſtianos mittere ſolet, qui in Paganos expeditionem ſuſcipiunt, vel contra Schiſmaticos aut Haereticos. VEXILLVM CILICINVM in ſolemni poenitentium reconciliatione adhibitum, ex Miſſali Eccleſ. Sarisber. apud Marten. de Antiqua Eccleſ. Diſcipl. in diuinis Offic. p. 238. VEXILLA MORTVA, Panni nigri, qui mortuorum aedibus appendi ſolent. Regiam Majeſtatem lib. 1. c. 19. §. 7. VEXILLA HASTARVM. Albertus Aquenſis lib. 4. cap. 6. *Vexilla in haſtis eorum nodis aureis et fimbriis argenteis montes in circuitu nimio lucis decore coruſcare faciunt.* V. *Flammula.* VEXILLVM,

Clamat militaris. Ita porro … latus, quod vexilliſer … praeliis aliisque occaſionibus … clamorem militarem efferre, … caeteri milites ſubſequebantur. … gius in Chronico an. 1351. … *cum illis; neſcio cujus Vexillum intonans, ingreſſus eſt.* V. Sig… pro clamore militari, et … VEXILLVM, pro *Vexillarius*, … *xillifer.* Charta an. 1326. … Dalph. p. 57. col. 1. VEXILLVM FEVDALE. V. in *Feudum.* VEXILLVM, Nota, quomodo … vulgo dicunt Galli. *Vexillum* … *ſtimonium, ſignum*, in Gl. … Barthii ex Baldrici Hiſtor. … apud Ludewig. to. 3. p. 14… dreas Aulae Regiae Capellanus … Amatoriis: *Amans quidem* … *licenter hoc accipere poteſt,* … *ornata capillorum ligamina,* … *gentique coronam, pectoris* … *ſpeculum et cingulum,* … *lateriſque cordulam,* … *ſcula, repoſitoria, Vexilla* … *moriae*, etc. id eſt, quae … dantis memoriam ſervandi … caſionem.

VEYERIA, vt *Vicaria.* V. …

VEYLEIGA, idem fortaſſis … *tatum.* V. in hac voce. Charta … leranni Comitis Mellenti in … rio S. Aegidii Pontis Audom… *nemoribus habebit paſnagium,* … *Veyleiga husbotam et* … *Foreſtarii.* Forte legendum … *tam.* V. *Haga.*

✝ VEYRERIVS, VEYRERIA, … vel quae vaſa vitrea vendit, … *Verrier.* Comput. a. 1334.

VEYRIAE, Feneſtrae vitreae. … ſtam. Bertrandi de Turre an. … apud Baluz. to. 2. Hiſt. Arv… 532. *Legavit dictae eccleſiae* … *ſtres viginti libras ſemel pro* … *dis las Veyrias et pro emendis* … *ceſſibus dictae eccleſiae ab* … *bus ſuis . . . .* … V. … Hinc

VEYRIALIS, Vitreus. Mirac. … Vrbani V. PP. ex Tabul. S. … ris Maſſil. *Vas vitreum* … *ſic appellatum*, etc.

Digitized by Google

VEYRIALE, feneſtra vitrea. Ch. a. 1341.

VEYRIOLA, herbae genus f. Medica in Stat. Carcaſſ. a. 1399.

VEYROLA, Variolorum morbus. Proceſſus de Vita S. Yuonis tom. 4. Maii p. 572. V. *Variola*.

VEYRVS. V. ſupra in *Vares*.

VEYSSELLATA, † i. q. *Vaſſellum*, vas vinarium. Charta an. 1309. to. 1. Hiſt. Dalph. p. 98. col. 1. V. *Vaiſſela*.

VEYSSERIA. *Quodam Veyſſerie medio*, in Recogn. Burgi S. Andeoli ex Schedis Cl. V. Lancelot. V. *Huiſſerium* et *Veiſſegue*.

VEZENDA. Statuta Maſſil. lib. 4. cap. 17. §. 2. *Tertia pars ipſorum marinariorum ad minus ſtet et jaceat qualibet nocte in eadem naue extra buccam portus Maſſiliae, et medietas apud inſulas Maſſiliae, ita tamen quod domini vel ductores illarum nauium teneantur prouidere illis marinariis in cibo et potu quamdiu jacuerint, et moram fecerint pro ſua Vezenda in illis nauibus, tam extra buccam portus quam ad inſulas Maſſiliae.* Et §. 3: *Scriptores dictarum nauium ſpeciali ſacramento teneantur accuſare et manifeſtare . . . . illos marinarios . . . . qui Vezendam ſibi injunctam non fecerint, vt ſuperius eſt expreſſum.* Vbi de iis ſermo eſt qui per noctem in naue excubare debent: vnde *Vezenda* idem ſonat fortaſſis quod Excubiae, ſtatio.

VEZETVS, in Statutis Mediolanenſibus 2. part. cap. 450. Nugae muliebres, ex Ital. *Vezzi*.

VEZIA, Tubus per quem aqua currit, ab Ital. vt videtur, *Veggia*, vas. V. *Veges*. Statuta Mutin. cap. 3. fol. 51. vo. **VEZOLA**, diminut. vt videtur a *Vezia*, in iisdem Statutis fol. 28. vo: *Statutum eſt . . . . quod ſdugarium antiquum . . . debeat cauari hoc modo . . . . habeat caput in fouea fratrum de S. Catharina et ibi in fundo Circae communis ſtans quaedam Vezolae de lapidibus ſiue de ligno.* V. *Viazzola*.

VEZIOLA, Doliolum. V. in *Veges*.

VEZIRVS, Dux exercitus apud Turcas, *Viſir*. Hiſt. pacificat. inter Rodolphum II. Imperat. et Turcarum Imper. apud Ludewig. tom. 6. Reliq. MSS. pag. 304.

VEZOLA, **VEZOLVS**. V. *Veges* et *Vezia*.

VEZOTVM, Vehiculi genus: niſi ſit Onus, ſarcina. Statuta datiaria Riperiae cap. 12. fol. 4. vo. *De quolibet plauſtro ſiue Vezoto tutiae, pro introitu, vel exitu, et ſic pro rata, ſolidi ſex.*

VEZZOLVS, Artemiſia, Gallice *Armoiſe*. Vita S. Francae Abb. to. 3. April. p. 385. *Coquebatur quippe Vezzolus qui et Artemiſia proprie dicitur, vel illius ſemen in vino quod bibebat tunc omni rejecta ſubſtantia.*

VFFESSERIVS, Vas culinarium, ni fallor. Charta ann. 1329. ex Tabular. S. Victoris Maſſil. *Item, vnum colletanum, duos Vffeſerios, etc.* † Leg. *Offertorius*, liber continens *offertoria* miſſarum.

VFFINGI, dicti Reges Orientalium Anglorum, ab Vffa Rege, qui vixit an. 578. Matth. Weſtmonaſt.

VGLATA, vt *Oglata*. V. in hac voce.

VGONENCI DENARII. V. *Hugonenſes* in *Moneta Baronum*.

VIA. (1) Nude, Iter, Gallis *Voie*. Conſuetudo Claromontenſis art. 226. et ſeq. quinque ſpecies viarum conſtituit, Semitam, quam *Sente*, appellat, latam 4. pedes, Carreriam, (*Carriere*) latam 8. pedes: Viam, *voye*, latam 16. ped. *Cheminum* latum 32. ped. et Viam regiam, *Chemin Royal*, latam ped. 64. **VIA AEQVALIS**. Lex Bajwar. tit. 9. §. 13. *Si quis viam publicam, vbi Dux egreditur, vel Viam aequalem alicujus clauſerit contra Legem, etc.* Vbi Capitula Caroli M. lib. 5. c. 201. *Si quis viam publicam aut lithoſtratum, vel Viam communem alicui clauſerit contra legem, etc.* Ita *aequalis*, eſt *communis*. **VIA ALTA, GENERALIS**, eadem quae *Publica*, *Regia* infra. Inqueſta an. 1255. apud Kennett. in Antiqu. Ambroſd. p. 250. **VIAM ANTESTARE**. V. *Anteſtare* et *Obſtare*. **VIA AVRELIA**, ſub Aurelio Imperatore exſtructa, memoratur in Charta ann. 27. Conradi Reg. ex Tabul. S. Victoris Maſ-

Digitized by Google

conſuetudines inſignitas. Hinc idem videtur quod VIA PEDAGIARIA, in qua *pedagium* exigitur. V. in *Pedagium.* VIA AD PEDES, qua pedes vadit, Gall. *Chemin de pied.* Inqueſta an. 1496. in tractu Dombarum. VIA PVBLICA, Regia, Militaris, in Lege Burgund. tit. 27. §. 3. Lex Bajwar. tit. 9. §. 13. VIAE PVBLICAE TRANSITVS, ſeu cognitio vel juſtitia de delictis, quae in viis publicis perpetrantur, apud Hugonem Flauiniac. in Chronico pag. 132. V. *Bannum viae Regiae.* VIA QVADRIGALIS, per quam *quadrigae* vadunt, in Tabulario Leproſariae Pontis Audomari. V. *Carreria.* VIA REGIA, REGALIS. Leges Henrici I. Reg. Angl. c. 80. De Via Regia: *Tanta vero debet eſſe, ut inibi duo carri ſibi poſſint obuiari, et bubulci de longo ſtumbli ſui poſſint aſſimulare, et 16. milites equitare poſſint armati de latere, et Via regia dicitur, quae ſemper aperta eſt, quam nemo concludere poteſt, cum minis ſuis, quae ducit in ciuitatem vel burgum, vel portum Regium.* VIA SANCTORVM, Peregrinatio Hieroſolymitana. Charta Communiae Suiomenſis an. 1181. V. *Via Dei.* VIA SPIRITVS SANCTI. V. *Inſpiratio.* VIA TRIVMPHALIS, quae ducit ad ciuitatem, in Charta Fulconis Comit. Andeg. ann. 1033. pro Monaſt. S. Nicolai Andegau. VIA VIARIA, Trita, Gall. *Chemin paſſant.* Charta ann. 1213. apud Stephanot. in Antiq. Aurel. Bened. MSS. p. 286. VIA VLTRAMARINA, vt ſupra *Via Sanctorum*, Gall. *Voyage d'outremer.* Inuentar. ...ar. ann. 1482. ſub Ludouico ... fo. 1. 13. vo. (2) Modus, ratio, Gall. *Voye, moyen.* Charta an. 1395. apud Acher. to. 6. Spicil. p. 131. *Habita inter nos deliberatione proui... et matura ſuper omnibus Viis et modis, quibus ſchiſma . . . poſſet ... facilius ſedari et extirpari, et ... Eccleſia ad vnionem reduci, Via ...omnis vtriuſque partis, . . . prae ceteris quibuſcumque Viis elegimus et eligimus tanquam breuiorem.* VIA ...LTIONIS DIVINAE, Clerica... VI.

tus, in Cod. Theod. lib. 12. tit. 1. leg. 49. VIA EXECVTIVA, Pignorum ablatio, pigneratio. Statuta Auenion. lib. 1. rubr. 31. art. 2. p. 105. VIA REGARDI. Charta an. 1430. apud Rymer. to. 10. p. 454. *Pro labore et expenſis dictorum Ricardi et Ricardi, centum marcas per Viam regardi.* Alia an. 1432. ibid. p. 514. *Ambaſſiator domini noſtri Papae, nuper per ipſum domino noſtro Regi certis de cauſis miſſus, habeat de dono Regis, per Viam regardi L. Marcas.* Id eſt, beneficii ſeu mercedis titulo. Occurrit rurſum p. 522. et 526. V. *Regardum* 1. VIA REGIA, Titulus libri, cujus mentio eſt in Indice librorum ad calcem antiquiſſimi Pontificalis. (3) † *De qualibet via*, pro qualibet vice; *duabus viabus*, vicibus, in Chartis Mſ.

† VIACVLVM, ſemita, in Lit. remiſſ. a. 1356.

VIACVLVS, ὁδῶν ἐπιμελητὰς, in Gloſſ. Lat. Gr. Leg. *Viocurus.* V. in hac voce.

† VIACVM, locus vacuus aedificandis domibus idoneus. Gall. Chriſt. t. 11. Inſtrum. p. 219.

VIADVCTVS, idem quod in aliis Chartis *Exitus*, *Ingreſſus* dicitur, Reditus annui aliqua terrarum commoda quae exeunt et proueniunt ex aliqua re, fructus praedii. Charta an. 1043. apud Marten. to. 1. Ampl. Collect. col. 407. *Cum Viaductibus, vel reductibus, quae ipſa ſpelunca Dei adquiſiuit in comitatibus omnibus, et cum omnibus terminibus ſuis, etc.* V. *Exitus* 1.

VIAFORA, Clamor publicus. V. *Biafora.*

† VIAGERIA, jurisdictio *viarii*, in Ch. a. 1229.

VIAGERIVS, Vſufructuarius. Areſtum Parlamenti an. 1450. apud Baluz. to. 2. Hiſt. Aruern. p. 400. *Iurando quod bene et rationabiliter dictis terris et dominiis vtetur, . . . et circa haec omnia faciet quae bonus paterfamilias Viagerius facere debet.* VIAGERIVS REDDITVS, Annua penſio quae morte exſtinguitur. Areſtum Parlamenti an. 1499. apud eumd.

Digitized by Google

eumd. Baluz. ibid. p. 465. *Cum quo . . . idem defenſor ad mille ducentas libras Pariſ. annui et Viagerii redditus pro dicta redemptione appunctaverat.* V. *Viagium* 2. *Viarium* et *Vitalitium.*

VIAGIUM. (1) Iter. Hiſtoria fundationis Hoſpitalis S. Leonardi Eboracenſis: *Deinde ad Eboracum declinans, in Eccleſia B. Petri ibidem diu et devote precibus inſiſtens, ſe et Viagium Deo et B. Mariae . . . humiliter commendabat.* (2) VIAGIUM, Itineris terminus. Tabul. S. Victoris Maſſil. *Videns dominus Admiratus non poſſe navigare verſus Viagium ſuum, etc.* (3) Expeditio. Elmham. in Vita Henrici V. Reg. Angl. c. 29. p. 69. *Rex cum exercitu et captivis per medium campi, quo commiſſum erat praelium, tanquam viam ſuo Viagio aptiorem, rediens, etc.* Infra p. 79. *Ducem Bedfordiae hujus Viagii capitaneum conſtituit et praefectum.* (4) Itineris pretium, praeſtatio pro facultate iter faciendi. Charta an. 1368. ex Tabul. S. Victoris Maſſil. *Item quaelibet galea ſolvat pro Viagio quinque renos. Item quaelibet barchia de pallela aut de tymono bayoneſto pro quolibet Viagio 3. groſſos.* V. *Viaticum.* (5) Proceſſio. Obituar. MS. Eccl. Morin. fol. 30. (6) Vita, curſus hujus vitae. V. *Viatores* 2. Hinc (7) Annua penſio ad vitam. Statutum Caroli V. Reg. Franc. an. 1370. to. 5. Ordinat. pag. 363. art. 8. V. *Viagerius* et *Viarium.*

VIALBORA. Anonymus in Annal. Mediolan. apud Murator. to. 16. col. 812. *Bacile unum deauratum cum florenis et Vialboris in orlis et aliis operagiis.* Et col. 813. *Buſſula una argenti laborata ad Vialboras cum pomello uno et uno radio.* V. *Viarbora.*

✝ VIALE, tributum quod a tranſeuntibus per vias exigitur. Ch. a. 1507.

VIAMEN, Ius commeandi. Vita B. Caroli Comit. Flandr. to. 1. Mart. p. 192. *Pacem et Viamen latoribus Sanctorum offerendo, etc.*

VIANDA, Cibaria, iter facienti … ſatia ad victum, Gall. *Viande.* … *Viandare* eſt iter facere. … Maſſil. lib. 1. c. 67. §. 1. V. … 1. et infra *Vivanda.*

VIANS, Viuens, Ital. *Vivente* … ta an. 1164. inter Probat. to. 2 … vae Hiſt. Occitan. col. 603. … *ſit quod ego Raymundus comes … dii cognoſco et confiteor villam … turnini allodium et proprietatem … B. Petri Cluniacenſis: ſed pro … amicitiam quam monachi erga me … habent, et ut per meum … villa ipſa in commercio … magis augeri poſſit, ſtatuimus* …

VIARAM, una e 12. ſpeciebus … riorum, de quibus in verbo … quae ſic deſcribitur a Michaele … de Phyſionomia c. 56. *Viaram … augurium, quando homo vel … itinere vel volatu ante te tran… niens a dextra parte tui, et … in ſiniſtram evaneſcit. Illud … bonum ſignum ſuper negotio.*

VIARBORA inter muliebrium … recenſentur in Statutis Genuae … 2. c. 17. fol. 48. vo. … *eſſe in bonis et de bonis … zonae, corrigiae, cordelae, … ra et alia localia* (l. jocalia) … *cumque bona habuiſſet a … vel a patre, vel ab alio* … *Vialbora.*

VIARE, *Iter facere,* … piae. Onomaſticum vetus: … ὁδεύω. Gloſſar. Gr. Lat. … *Rebio.* MS. *Renio.* S. Ambroſ… 5. Hexaem. c. 10. *Quis … poſitionem Viandi.* Notum … tiliano qui illud inter … reponit lib. 8. c. 6.

✝ VIARESUS, i. q. … Ital. *Viareccio.* Ch. a. 1214

VIARIA. V. mox in *Viarius.*

VIARIUM, Annua penſio … ut videtur. Placitum an. … Murator. to. 2. part. 2. col. … *Et ipſi Liuteri et ipſi … tianimus, ut de omni ipſa … re Candoli de Suriano et R… de Germanis ſuis de … ipſo cambio de Viario* … V. *Viagerius* et *Vitalitium.*

VIARIVS. (1) Dominus feudalis, cui competit *inferior* vel *media juſtitia*, Gall. *Seigneur voier*. Duplex enim eſt Iuſtitia *Viarii*, alia, quam *Baſſe voirie* vocat Conſuetudo Turonenſis tit. 1. art. 1. *Simple voirie*, Andegauenſis art. 1. Cenomanenſis art. 3. et Bleſenſis art. 27. caeterae Conſuetudines *Baſſe juſtice*. Alia, quam *Grande voirie* appellat eadem Turonenſis Conſuetudo art. 39. *Groſſe voirie*, vel certe *la Juſtice du gros Voier*, Bleſenſis art. 21. 22. 23. 24. 26. vbi vtriusque jura recenſentur. Charta Ludouici Iun. an. 1160. ibid. to. 1. p. 536. *Neque pro Praepoſito, ſiue Viario, neque pro alio ſe juſtitiabunt, niſi pro corpore Regis*. Pactum inter Philippum Regem Franc. et Ricardum Regem Angliae menſe Febr. an. 1254. pro juſtitia ſeu Iurisdictione vtriusque in vrbe Turonenſi, ex Regeſto Andegauenſi fol. 43. *Viarii autem Comitis infra ambitum clauſtri nullam habent jurisdictionem*. Ejusmodi *Viarios* vulgo dictos putant plerique, quod eorum jurisdictio potiſſimum ſit in *viis* tenementorum ſuorum; idque eruunt ex aliquot Conſuetudinibus municipalibus, praecipue ex Ambianenſi art. 184. in quo dicuntur Domini omnes feudales, quibus major et media juſtitia competunt, eſtre *Seigneurs Voiers ès frocs, flegards, chemins, et voiries eſtans au devant de leurs tenemens ou heritages, ſoit par eau, ou par terre*. Certe quidquid ſit de *Viariorum* jure in *viis* tenementorum ſuorum, hoc conſtat non in eo praeſertim conſtitiſſe; ſed in aliis quampluribus juribus, quae paſſim recenſent Conſuetudines municipales, vbi de inferiori juſtitia agunt. Quin potius *Viarios* dictos exiſtimo, quaſi *Vicarios*, eoſdemque eſſe cum *Vicariis*, quos Lex Longobard. lib. 2. tit. 52. §. 7. de minoribus cauſis cognoviſſe docet, quique per *pagos conſtituti ſunt*, vt ait Walafridus Strabo. Vnde ejusmodi *Vicarii* non alii ſunt quam iis, quos aetas poſterior *Majores*, et *Villicos villarum* appellauit. Niſi quis malit *Viarios* dictos ex Gallico *Voiers*, ſeu *Vouiers*, id eſt, Aduocatos, cum *Viaria* et *Aduocatio* idem eſſe dicantur in Chartis aliquot mox laudandis. SVBVIARIVS, Vicarius *Viarii*. Charta Henrici Regis Franciae an. 1057. in 8. tomo Spicilegii Acheriani pag. 156. ſubſcribunt prae aliis *Hervaeus Viarius*, et *Herbertus Subuiarius*. V. to. 3. p. 156. VIARIA Iurisdictio ſeu Iuſtitia *Viarii*, Practicis Gall. *Voirie*; interdum quod ratione viariae praeſtatur a tenentibus. *Veherie*, in Conſuetud. locali Caſtellinoui in Biturigib. art. 4. Chronicon Mauriniacenſe l. 1. p. 360. *Mea eſt, aiebat iſte, Viaria*. Pag. 365. *Cenſum plus minus 50. ſolidorum, et dimidietatem Viariae huic Eccleſiae dederunt*. VIARIA, Diſtrictus *Viarii*. Charta an. 1273. apud eumd. Lobinell. ibid. p. 28. col. 1. VIARIA, idem quod *Praepoſitura*, in Charta S. Ludouici Reg. Franc. an. 1230. ex Tabul. Abb. de Pietate Dei, Gall. *l'Eſpau*: *Inſuper addidimus* L. *libras Turon. annui reddituſ percipiendas in noſtro reddito de Cenomanis in Viaria ſiue Praepoſitura ſingulis annis*. VIARIAM, cum *Vicecomitia*, ſeu Vicecomitis jurisdictione confundit Ordericus Vitalis lib. 5. p. 596. *Conceſſerunt ſancto Ebrulfo Vicecomitiam, id eſt, Viariam, quantum habebant in villariis vaſtatis*. Tabularium Henrici Comitis Trecenſis ann. 1159. in eod. Tabular. S. Martini: *Ius Vicecomitatus, ſeu Viariae, quam in villa S. Gemmae ſe habere dicebat, etc.* *Vicecomitatus et Wigaria*, in Charta Henrici Imper. ann. 932. Rurſum VIARIA, idem eſt quod *Aduocatio*, in Charta Stephani Episc. Pariſ. ex Tabul. S. Martini de Campis: *Cujusdam vineae in territorio S. Clodoaldi ſitae Aduocationem, quae vulgo Viaria dicitur, Monachis S. Martini de Campis concedo*. V. *Aduocatio*, col. 103. VOVVRARIA, eadem notione, in Charta Hugonis dom. de Montecorneto an. 1245. ex Tabul. S. Nicaſii Remenſ. VIATVRA, idem quod *Viaria*. Charta Philippi Regis Franc. ann. 1091. pro Compendienſi Eccleſia. VOERIA,

Digitized by Google

RIA, eodem ſignificatu. Regeſt. Campaniae an. 1256. apud D. Bruſſel de Vſu feud. tom. 2. p. 1042. VOVERIA, eodem ſenſu. Charta an. 1236. ex Tabul. S. Auiti Aurel. VIATIO, eadem notione. Tabul. Beccenſe ann. 1080. VIATORIA, Pari intellectu. Charta an. circ. 1133. tom. 2. Hiſt. Eccl. Meld. p. 25. *Comes Theobaudus clamauit quietum quidquid capiebat in tota terra Berceis et Ortolii, ſiue per juſtitiam, ſiue per Viatoriam.* VIATOR, idem qui *Viarius*. Rogeri Epiſcopi Bellovacenſis Epitaphium in Eccleſia Bellouacenſi:

Hic rexit Cathedram, non preſſit, Pontificalem.
Ornamenta domus, ſtatus et poſſeſſio Cleri,
Libertas patriae pulſo Comitatus dominatu,
Atque Viatorum demiſſo gaudia cenſu, etc.

(2) † Carceris cuſtos, cujus officium VIARIA appellabatur. Ch. Mſ. a. 1314.

VIASOS. Conc. Tarracon. an. 1591. inter Hiſp. to. 4. pag. 510. *Nullus beneficiatus ſeu clericus . . . portet lanceam aut ſcutum, vel balliſtam cum ſagittis; nec ad ſonum de Viaſos ſeu rixam, quae aliquando in ciuitatibus, villis ſeu caſtellis ſeu locis fieri contingunt, exeant cum armaturis praedictis.* Leg. *Via fors.* V. in *Biafora* et *Sonus* 2.

VIATICA LITTERA, quae ab Abbate peregre exeunti Monacho datur, apud Ingulfum p. 860.

VIATICARE, *Viatico* inſtruere. Acta S. Cenſurii tom. 2. Iun. pag. 278. *Huic ſi legitimam, vt mos eſt, ſolutionem perexiguae ſegetis indulgeas, tanquam opipare Viaticatus, cum gratiarum actione remeabit.* Gloſſ. Lat. Gr. *Viaticor*, ἐφοδιάζεσθαι.

VIATICARIVS, Viator, ductor. Chron. Domin. de Grauina apud Murator. tom. 12. col. 607.

VIATICI LIBRI, f. Rituales, in quibus de *Viatico* adminiſtrando ſermo eſt; vel Breuiaria viatorum vtilitati accommoda. Diarium belli Huſſit. apud Ludewig. to. 6. Reliq. MS. pag. 191. *Item omnes libri muſic[...] aut cantuales, ſimiliter et [...] libri hymnorum, et omnis ornat[...] veſtes miſſales, . . . haec omnia [...] deſtruenda vel comburenda.*

VIATICVM. (1) Via, iter [...] cum. Charta Othonis Comitis [...] mand. an. 1035. *Diſtrictiones [...] rae exterioris ſituae ac prati [...] molarienſi pertinentium, cum [...] publici banno, etc.* (2) Tribut[...] ab itinerantibus praeſtitum, in C[...] ta Lotharii Reg. Fr. apud Mar[...] in Metrop. Remenſi lib. 4. c. [...] *Ab omni exactione et teloneo [...] tico liberae . . . permaneant.* V[...] *gium* 1. (3) Iter, itineratio, [...] *ge*. Fortunat. l. 6. Poem. 4.

Deducit dulcem per [...]
tica [...]

Charta Iacobi Regis Arag. an. [...] *Pro Viatico, quod fecimus in [...]* (4) Pecunia, *viaticum* ſeu [...] cienti neceſſaria, vel quae [...] dem *viatici* conceditur. Bull[...] nis X. PP. apud Illuſtr. Fonta[...] in Antiq. Hortae pag. 492. *[...] quid vltra quindecim ducatis [...] alias ex antiqua conſuetudine [...] jusmodi viſitatione pro expen[...] Viatico ſuo ſoluere conſueuit [...] ſoluendum pro dictis expenſis [...] tico aſtringi de cetero poſſent.* [...] nia viatica dicitur in Chron. [...] fenſi apud Murator. to. 2. p[...] col. 624. (5) Sacra Euch[...] quae aegris ac morituris [...] Thomas part. 3. quaeſt. 73. [...] *Hoc Sacramentum eſt praefigur[...] fruitionis Dei, quae erit in p[...] et ſecundum hoc dicitur Vi[...] quia hic praebet nobis viam [...] veniendi. Viaticum* dicta etiam [...] munio ſanorum qui eam je[...] piebant. Gerardus in Vita S. [...] rici cap. 3. num. 11. *Cum [...] ab eo accepturi accederent, [...] ori ſuperpoſuit, vt de [...] rent.* Rurſum cap. 4. num. [...] *benedicto, et populo ſacro Vi[...] creato, veſperaque expleta, [...] rium venit chriſma et oleum [...] diſpenſandum.* (6) Subſidiu[...]

villa N. Ex quibus haud male
lligit idem Valeſius *Vicariam et*
ntenam vnam eamdemque rem
e. V. *Centena* 2. Tabul. Montis
Michaelis: *Ego Guthenoccus dedi*
onaſterio S. Michaelis quatuor vil-
, quarum tres ſitae ſunt in Vica-
nuncupata Miniac. quarta vero in
icaria Mochon. Vbi *Vicaria* gene-
rim pro terrae tractu vſurpatur,
VICARIVM, in Tabul. Lande-
nec. *Budic Comes tradidit S. Win-*
aloeo de ſua propria haereditate
atuor villas, ſilua Carrec, duas in
icario Enſter, Caer Bullanc, in
icario Damett, Caer Wenheli. Ibi-
m: *Tradidit . . . de ſua propria*
ereditate, id eſt tria Vicaria, Vve-
c, Luhan, Ruduc S. Winguatoeo.
ICARIA, Iuriſdictio Vicarii, ejus-
m officium, munus. Charta In-
ocentii II. PP. apud Doubletum p.
30. VICARIATVS, eadem no-
one. Charta an. 1219. inter Mace-
as Inſulae Barb. tom. 2. p. 529.
ICARICIA POTESTAS. Charta
aufredi Comitis Andegauor. pro
Ionaſterio S. Albini. Idem quod
ICARIA, Iuſtitia, ſeu jus cogno-
cendi et judicandi de criminibus.
Charta fundationis Monaſt. B. Iohan-
is de Mota, apud Mabill. tom. 3.
nalect. p. 302. * VICARIA, Le-
itima *Vicarii* portio, quod ipſi ex
fficio competit. Charta an. 1103.
pud D. Bruſſel de Vſu feud. tom. 2.
. 726. VICARIA, Exactio, quam
icarius faciebat intra Vicariae ſuae
imites. Tabular. S. Eparchii Iecu-
iſm. fol. 22. ex Teſtamento Hum-
erti Guerillae an. 1107. VICA-
IETAS, eadem notione. Tabu-
arium Vindocinenſe fol. 48. *Emit*
iberum a lege Vicarietatis. Fol. 51.
ICARIATA, vt *Vicaria*, Iuriſdi-
tio, officium *Vicarii*. Notitia an.
irc. 1068. apud Marten. to. 1.
mpl. Collect. col. 473. VICA-
ATIO, Functio *Vicarii*, ſeu ejus,
ui alterius *vices* agit. Epiſt. Aga-
eti PP. ann. 951. in Append. ad
Marcam Hiſp. col. 867. VICARII
CHRISTI nuncupantur Epiſcopi in
Epiſt. Synodi ad Teudonis-villam
inter Capitul. Caroli Calui tit. 2.

VICARII S. PETRI, *et Apoſtolo-*
rum, vel *Apoſtolicae Sedis*, paſſim
dicti Pontifices Romani, quod loco
Petri Chriſti vicem gerant in terris,
inquit Baronius an. 740. n. 5. apud
Gelaſium PP. Epiſt. ad Anaſtaſium
Auguſtum, Symmachum in Apolo-
getico ad eumdem Imperat. in Ro-
mana Synodo an. 800. in Praefat.
ad Concilium Meldenſe an. 845. et
c. 80. etc. Vide, quae annotauit
Baluzius ad Epiſt. 84. Lupi Ferra-
rienſis. VICARIVS SEDIS APO-
STOLICAE, qui alias *Legatus Se-*
dis Apoſtolicae dicitur, cui nempe
vices ſuas in Eccleſiis aut Prouinciis
deſignatis ſummus Pontifex commit-
tit. Hujus dignitatis formula extat
in variis Epiſtolis Gregorii M. Ioan-
nis VIII. PP. et aliorum. VICA-
RIVS ſummi Pontificis *in Spiritua-*
libus Romae, cujus munus quale
ſit, accipe ex Bulla Benedicti XII.
PP. an. 1341. VICARIATVS,
ejuſmodi Vicarii dignitas, officium.
Charta an. 1409. apud Ludewig.
tom. 5. Reliq. MSS. p. 57. VICA-
RII S. DONATI, ita paſſim ſeſe
inſcribunt Aretini Epiſcopi, vt ad
Inſtrumentum an. 1027. obſeruat
Mabillonius ſaec. 6. Bened. part. 1.
p. 277. *Theodaldus S. Donati Vica-*
rius, etc. VICARII EPISCOPO-
RVM nuncupati *Chorepiſcopi*. Vide
ſupra in hac voce. Memorantur
Epiſcoporum Vicarii in Capitul. Lu-
douici Pii ann. 816. cap. 28. et in
Addit. 2. cap. 19. VICARII, dicti
Beneficiati quidam in Eccleſiis Ca-
thedralibus, qui Majoribus Miſſis
decantandis, et officiis Eccleſiaſticis
peragendis potiſſimum addicti erant,
in eoque *vices* Canonicorum pera-
gebant, vnde *Canonici Vicarii* et-
iamnum appellantur: *Canonici, Vi-*
carii, ſeu ſimplices choriales, in Con-
cilio Colonienſi an. 1310. c. 7. VI-
CARII CHORALES, eadem no-
tione, in Teſtam. Rotherami Ebo-
racenſ. Epiſc. an. 1498. ex Lib. nig.
Scaccarii p. 678. VICARIA, ejuſ-
modi Vicarii dignitas ſeu Beneficium,
apud Stephanum Tornac. Epiſt. 193.
VICARIATVS, eodem intellectu.
Obituar. MS. Eccl. Morin. fol. 8.

Digitized by Google

VICARIA, Sacellum reditibus annuis inſtructum a presbytero deſerviendum. Charta Guillelmi II. Epiſc. Vltraject. an. 1301. in Batau. ſacra pag. 173. col. 2. *Superſunt et litterae expiatoriae huius caedis, quo nomine mater Hannonis Comitis Hollandiae fundauit Vicariam vnam alteramque largiter dotatam.* VICARII in Eccleſiis dicuntur, qui vices agunt Parochi, de quibus eſt titulus apud Gregor. IX. et in Sexto. Thomas Walſinghamus p. 275. *Docuit nempe plebem, decimas non eſſe dandas Curato, niſi is, qui daturus eſſet, foret ditior quam Vicarius, qui acciperet, ſiue Rector.* Sic porro appellabantur, Anglis praeſertim, *Vicarii perpetui*, qui in Eccleſiis conſtituuntur, quae Monaſteriis aut Collegiis Canonicorum *appropriatae* ſunt, id eſt, quae ad Monaſteria aut Collegia Canonicorum pertinent. V. *Appropriare.* VICARIA, ejusmodi Vicariorum dignitas ſeu beneficium. Statuta Eccl. Nemauſ. apud Marten. tom. 4. Anecd. col. 1065. VICARIA PRIMAE MISSAE, Reditus aſſignatus pro prima Miſſa. Charta ann. 1380. apud Ludewig. to. 1. Reliq. MSS. p. 401. VICARIORVM REDEMPTIONES. V. *Altarium Redemptiones*, in *Altare*, col. 187. VICARII IMPERII dicti ſunt, quos Imperatores et Reges Romani, cum ipſi per ſe negotiis regni et Imperii ſufficere non poſſent, ex aulae ſuae proceribus conſtituebant, qui vice illorum cognitioni cauſarum praeeſſent; et horum quidem munus, cum perſona, quae eidem praeficiebatur, exſpirabat. Ejusmodi fuerunt, quos in Germaniae Principatibus delegare ſolebant Imperatores, qui ſub dignitate *Comitis Palatii*, vices Imperatorias agebant, et in iis ſupremo jure cauſas dijudicabant. Neque omnino diuerſi ab iis, qui vulgo VICARII GENERALES IMPERII nuncupantur, quibus ſcilicet Imperator, in certis diſtrictibus, *Vicariam* Imperatoriae poteſtatis et dignitatis committit, ſeu ad vitam, ſeu etiam in liberos maſculos translata eadem

dignitate. Quae quidem Vi[...] maxime dari conſueuerat in Italia [...] Gallia, quo rarius accedebant Im[...]peratores. Charta Ottonis I. Imp. an. 962. apud Murator. to. 2a [...] 626. *Creamus dictum Valerium Vi[...]carium Imperialem et primum [...]chionem Mantae.* VICARII p[...]terea *Imperii* appellati, quos Imp[...]rator, extra prouinciam diſcedens, veluti in Italiam proficiſcens, [...] publicae adminiſtratione ſibi [...]tuebat. VICARII, Fidejuſſores apud Leonem et Anthemium [...] omnes. 33. §. in hac C. de Epiſc. [...] Cleric. ex Pancirolo lib. 1. T[...] var. lect. cap. 77. VICARI[...] Campio, pugil, qui pro alio m[...]machiam ſeu duelli, vel quod[...] aliud vulgare judicium, exſequi[...] et experitur. Hincmarus Rem[...] de diuortio Hlotarii, interrog[...] VICARII SERVI, qui vices [...]mini agunt in villis ac praediis, [...]lici *miniſteriales*, in Chronico [...]cherſpergenſi. Tabul. S. Alb[...]degau. *Ego Zacharias filius [...]mundi Vicarii de Credone:* [...] *Villicus Credonenſis*, in alia [...] ejusdem Tabul. dicitur. V. [...] *Vicarii* et *Villicus.* VICA[...] VICI, Major, apud Aimoin[...] 2. Mirac. S. Bened. cap. 3. [...] VICARIVS denique dicitur [...] vice monaſteriorum, aut [...] Religioſorum, vel Eccleſiarum, [...]mino feudali offertur, qui de [...]diis ab iis acquiſitis, neque [...]*tatis*, reſpondent, tam de [...]ris, quam de releuiis. Tab[...] Vindocinenſe Thuan. ch. 123 [...] *ita peractis Odo Rufus, [...] terra vineae ſupradictae [...] dicens eas emptas a nobis [...]nes, inde 15. ſolidos requiſiuit: [...] ſibi paciſcentibus nobis, [...] pro his vineas nobis niſi ſub [...] auctorizare, quo ſcilicet [...] quietas eas haberemus; [...]tem, aut ab Odone, aut ab [...] ſuo releuaremus.* VICARIA[...] In Nouella Iuſtiniani 26.

VICATIM, Alternatim. Diarium [...]ſidionis Varadin. an. 1589. apud [...]dewig. tom. 6. Reliq. MSS. p. [...]

nem civitatis in praeſentia Do Ardoini ejuſdem Eccleſiae venerabilis Archiepiſcopi, et Erluini (Erlulfi) Vicecomitis Miſſi illuſtris Buſonis Comitis, vel judicum, qui ibi aderant, etc. VICECOMES, idem qui *Vicedominus* Epiſcoporum; neque enim alia ratione, ut videtur, *Hugo Decanus et Vicecomes*, quem ſubſequuntur alii Canonici, ſubſcribit poſt Archiepiſcopum Chartam Archembaldi Archiep. Turon. an. 993. ex Tabul. Majoris Monaſterii. V. in *Vicedominus*. VICECOMITES PROVINCIARUM, apud Anglos, ſunt Regis Officiales ad Comitatus gubernationem quotannis conſtituti. Interdum judicis loco funguntur, ad cauſas ſcilicet minores, quae illorum juriſdictioni ſubſunt, interdum etiam Miniſtrorum et mandatariorum Regis officium exſequuntur. Ita Cowellus. Liber Niger Scaccarii: *Vicecomes dicitur, quod vicem Comitis ſupplet in placitis illis, quibus Comes ex ſuae dignitatis ratione participat cum Rege.* Matth. Paris an. 1076. de Walthero Epiſcopo Dunelmenſi: *Et Vicecomitis agens vices laicali ſe foro immiſcuit.* Horum inſtitutum Alvredo Regi Angliae adſcribunt Scriptores Anglici. Ingulfus de eodem Alvredo: *Praefectos vero Provinciarum, qui antea Vicedomini, in duo officia diviſit, i. in judices, quos Juſtitiarios vocamus, et in Vicecomites, qui adhuc nomen retinent. Horum cura et induſtria tanta pax in brevi per totam terram effloruit, ut ſi viator quantamcumque ſummam pecuniae in campis et publicis compitis veſpere dimiſiſſet, mane vel poſt menſem rediens, integram et intactam indubie inveniret.* De ejuſmodi Vicecomitum juriſdictione, vide Regiam Majeſt. l. 1. c. 5. Statuta Roberti III. Regis Scotiae c. 23. 24. 25. 26. et Bracton. l. 3. tr. 2. c. 35. SUBVICECOMES, apud Anglos IC. eſt Officialis, aut Deputatus Vicecomitis. Cowel. In Formul. Angl. Madox pag. 59. Charta iis teſtibus ſubſcribitur *Roberto de Curtenay tunc Vicecomite Devoniae, Willelmo de Nimet tunc Subvicecomite*

... per eundem, etc. ... rici V. Reg. Angl. ann. 1415. ... Rymer. to. 9. p. 253. *Per perſo... lam ſuperruiſſent ... Comitatus*, etc. ... Spelman. in *Vicecomes*. VICECO... MITES in Normannia appella... Judices, qui in minoribus ... jus dicunt, de quibus intelligen... Ordericus Vital. lib. 8. *Hic Orde... Vicecomes et Conſilios fore, in negotiis et placitis ad libitum ... cabat, et pro acceptione ... dicia pervertebat.* Eorum ... munus erat tributa et vectiga... fiſcalia exigere, et de iis ration... exhibere. Ordericus Vitalis lib. ... p. 805. *Praefatus autem Conſ... Mellento, per partem Ypreis ... Municeps erat, et Vicecomes, ... marius Regis, callide ...* lib. 12. p. 841. *Cur inique in ... ſuum operosus fuerit, cur ad ... ejus ter accerſitus non venit, ... de regiis redditibus ad Vicecomi... Argentonii et Oximorum ... pertinentibus, ut Regis Vicecomes ... officialis, rationem non reddid... et de aliis reatibus rationabil... petitus eſt.* Id etiam monent ... Ballivorum ſupra oſtendimus. ... CECOMITES SCACARII ... eadem notione. Literae Phil... Pulcri Reg. Franc. an. 1292. ... Ordinat. pag. 319. *Quod judex ... varumi, qui vocantur Vicecomites Sc... cariorum, amoveantur, ... ponantur ibidem.* VICECOMES interdum idem qui *Caſtellanus*. ... bertus Ardenſis p. 88. *Fland... honoris Comes et Princeps ... cus, inconſulto Gandavenſi, ... Ghiſnenſi Comite Arnoldo, ... venſis burgi Caſtellariam ... Vicecomiti Rogero ad tempus ... et commiſit habendam.* Quem ... Vicecomitem nominat Rogerus, ... ſtellanus fuit Curtracenſis. ... *cecomitiſſam Ypreuſem* vocat ... quae *Caſtellana* dici debuit: ... *ſtellani* pariter appellati Ypreſis ... mini. Vicecomitibus praeterea ... ſtellorum cuſtodiam incubuiſſe ... Willelmus Gemeticenſis lib. 5. c. ... *Robertus Comes Melenti* ...

uſtodiens, Vicecomitis officio in praedicto officio fungebatur: egit itaque aſſiduitate ſolita, vt idem Caſtellum Willelmo de Britolio redderetur. V. D. Bruſſel de Vſu feud. lib. 3. c. 1. et 2. *Vicecomitum* ejusmodi interdum quidam erant infeudati, id eſt, *Vicecomitatus* jure feudali obtinebant, vt indicant Statuta Dauidis II. Regis Scotiae c. 30. §. 3. quorum jurisdictio, *media Iuſtitia* dicitur practicis Gall. *la Juſtice Vicontiere*, in Conſuetudine Ambianenſi art. 191. 246. Eadem et VICECOMITATVS appellatur, et cum *Viaria*, et *Aduocatione* confunditur. Charta Galteri Tirelli an. 1186. in M. Paſtorali Eccl. Pariſ. l. 3. ch. 2. *Cum . . . . teneret a me in feodo medietatem totius Vicecomitatus ſeu viariae, etc.* Charta Theodorici Epiſcopi Ambianenſis an. 1171. ex Tabulario ejusdem Eccleſiae fol. 53. *Cum tandem abſolutionem poſtularent, nec in auro vel argento ad manum habentes, vnde ablata reſtituerent, Vicecomitatum et Aduocationem de Berberiis . . . Ambianenſi Eccleſiae pro obtinenda abſolutione ſua in eleemoſynam donauerunt.* VICECOMITIA, eadem notione. Ordericus Vitalis l. 5. tit. 696. *Conceſſerunt S. Ebrulfo Vicecomitiam, id eſt, viariam, quantum habebat in villariis vaſtatis.* V. *Viare*, *Vicarius*, *Aduocati*. VICECOMITATVS, exactio quam Vicecomes faciebat intra Vicecomitatus limites, († f. Ius Vicecomiti debitum.) Charta ann. 1226. ex Tabul. S. Vrbani: *Ego Hugo miles de Fronuilla . . . aqquitaui eccleſiae S. Vrbani Papae et Martyris quoddam geixtum et Vicecomitatum, et quidquid juris ego et predeceſſores mei in villa de Blehecuria habebamus.* Neque alia notione occurrit VICECOMITALIS PARS, in Charta Engolism. inter Probat. to. 2. Gall. Chriſt. nouae edit. col. 444. *Willelmus Comes beatiſſimo Petro . . . tribuit ante feſtiuitatem S. Iohannis Baptiſtae ſeptem diebus et dimidium duas partes de venda, ſicut olim tertiam partem, id eſt Vicecomitalem ipſe ſedes habere videbatur.* VICECOMES, nomen dignitatis, inductum poſterioribus ſeculis, maxime in Anglia, vbi creari coepere. Aiunt enim Scriptores ſeu Heraldi Anglici, Ioannem *Roberſart*, S. Saluatoris oppidi ſeu Caſtri in Neuſtria Praefectum, *Vicecomitem de Roberſart* creatum ab Henrico V. Deſcripſit Thomas Milles lib. de Nobilitate politica et ciuili p. 63. Litteras Henrici VI. pro erectione *Vicecomitatus de Bellomonte*, pro Ludouico de Bellomonte Milite Ordinis Garteriani. Alii complures ſubinde a Regibus Anglicis creati Vicecomites, quorum ſeriem et ſtemmata exhibent Radulphus Brooke, Vincentius *Rougecroix*, Yorkus aliique Feciales Anglici. Exſtat etiam apud Ruffium in Comitibus Prouinciae p. 147. Charta an. 1225. qua Willelmus Comes Forcalquerii R. de Cadaneto *in perpetuum Vicecomitem facit per eum et ſucceſſores ſuos, et Caſtrum ejus de Cadaneto in Vicecomitatum erigit, cum praerogatiuis, gratiis et honoribus, quibus caeteri ſui Vicecomites eriguntur, etc.* Spuriane ſit an legitima, non disquiro? V. D. Bruſſel de Vſu feud. tom. 2. pag. 693. 694. et 695. VISCOMES, vt *Vicecomes*, in Charta an. 1366. *Ego Perrotus Vichart valletus . . . . confiteor . . . me tenere in feodo et ad homagium liggium a nobili et potente Guidone de Caluiniaco Viſcomite de Brucia ſex jornalia prati et nouem quarteria vineae.* *Viſqueux*, in Litt. ann. 1291. inter Ordinat. Reg. Franc. to. 3. p. 295.

VICECOMITISSA, Vicecomitis vxor, vel quae Vicecomitatum poſſidet. Charta apud Spelman. *Rex conceſſit eccleſiam de Thorncomba abbati de Forda ſicut Adelicia Vicecomitiſſa illud manerium ei dedit.* Occurrit etiam in Tabul. B. M. de Bono-nuntio Rotomag.

† VICECOMITVRA, i. q. *Viaria*, in Ch. Mſ. a. 1115.

VICECONJVX, Concubina, in aliquot Inſcriptionibus, vt monet Cujacius in Paratit. ad tit. Digeſt. *de Concubinis*, et ad Nou. 18. Vnde recte

Digitized by Google

ice dominorum ſuus, velut tutoribus et curatoribus obtemperauerint. *Vicedominus loci*, in Actis S. Eutychetis 15. April. Regula Magiſtri cap. 11. *Sicut in hominis domo, vt ſecurus ſit de omnibus praeparandis, dominus rei ordinat Majores familiae, quos vice domini minores timeant, id eſt, Vicedominum, Villicum, Saltuarium et Majorem domus, etc.* Quibus locis *Vicedominus*, *Villicus*, et *Major domus* iidem videntur. Et certe Gregorius M. l. 9. Epiſt. 66. eum *Major domus* tribuit Vicedomino Eccleſiae: obſeruatque Browerus lib. 8. et 12. Annal. Treuir. p. 474. 669. 671. 1. edit. *Vicedominum* ſeu Aduocatum Treuirenſem, *Majorem domus* interdum vocitari a Scriptoribus. Eſt igitur *Vicedominus* idem qui *Vicarius*, ſeu locum tenens. Chronicon Erford. an. 1015. *Epiſcopus ad nutum Imperatoris, Ludouicum in totam Thuringiam miſit, et ibi Vicedominum, id eſt, Vicarium per totam Thuringiam fecit.* Charta Goſcelini Archiepiſc. Burdegalenſis in Tabulario Burgulienſis Monaſterii: *Simon frater meus Partiniacenſis caſtri mei Vicedominus.* Apud Gregor. M. l. 9. Epiſt. 37. *Petrus vir clariſſimus Vicedominus glorioſae filiae noſtrae Ruſticianae Patriciae, etc.* Adde Alexandrum Abbatem Celeſinum l. 3. c. vlt. Apud Adamum Bremenſem c. 184. et Albertum Stadenſem an. 1068. *Vicedominatum* dicitur poſſidere is, qui poſt Principem in regno *rerum ſummam* obtinet. Quo ſenſu Willelmus Malmesburienſis ſcribit, Odonem Bajocenſem Epiſcopum et Cantiae Comitem, *totius Angliae Vicedominum* ſub Rege Willelmo Notho fuiſſe. Et auctor Hiſtoriae Treuirenſis tom. 12. Spicilegii Acheriani p. 242. Brunonem Archiepiſcopum Treuirenſem defuncto Henrico IV. Imp. *communi conſilio Principum Curiae Regiae Vicedominum effectum eſſe* ſub Henrico V. Iuniore. VICEDOMINVS *Bergenſis pagi*, in Morinis, idem videtur qui *Caſtellanus*, apud Drogonem Monachum in libro Miraculor. S. Winoci c. 5. Nam Bergum paruit Caſtellanis, non Vicecomitibus. VICEDOMINVS, dictus quondam Maſſilienſis Iudex, qui ſub Patricio Prouinciae jus dicebat, a quo ad eumdem Patricium prouocabatur. Ita Guesnaius in Annal. Maſſil. an. 768. ex veteri Notitia Carolo M. imperante confecta, quae integra exſtat apud Sammarthanos in Epiſcopis Maſſilienſibus, apud quos habetur alia exarata ſub Lothario Imp. ibid. num. 17. in qua ejusdem *Vicedomini* Maſſilienſis occurrit mentio. VICEDOMINVS, in Anglia, idem qui *Vicecomes*, vt obſeruat Seldenus lib. de Titul. honor. 2. part. c. 5. §. 20. Atque ita accipitur in Legib. Henrici I. c. 7. vnde Ingulfus dixit, in Anglia *Vicedominos* dictos Praefectos prouinciarum. Charta Alfredi Reg. apud Pillet. Hiſt. Gerbor. pag. 306. *Praefectos vero prouinciarum, qui antea Vicedomini, in duo officia diuiſit.* V. Senatorem lib. 5. Epiſt. 14. et ſupra in *Vicecomes*. VICEDOMINI ECCLESIARVM, aut *Epiſcoporum*, iidem qui Theophani et Scriptoribus Graecis οἰκονόμοι, apud Paulum Diaconum in Hiſtoria Miſcella lib. 23. et 24. pag. 733. 762. editionis Caniſii, Anaſtaſium in Hiſtoria Eccleſiaſtica pag. 160. Paulum Diaconum Neapolitanum in Vita S. Theophili Poenitentis cap. 1. etc. Honorius Auguſtodunenſis lib. 1. cap. 182. *Vicedominus, qui vicem Epiſcopi agit.* Capitul. ann. 802. cap. 13. *Vt Epiſcopi, Abbates, atque Abbatiſſae Aduocatos atque Vicedominos, Centenariosque legem ſcientes pacificosque et manſuetos habeant, etc.* Adde Capit. 2. ejusdem anni c. 21. Concilium Remenſe an. 813. c. 24. *Vt Praepoſiti et Vicedomini ſecundum regulas vel Canones conſtituantur.* Flodoardus lib. 2. Hiſt. Rem. cap. 13. *Contigit . . . dum ad S. Cyricum oratum veniſſet in Culmiſciacum, locutum eum cum Oeconomo Remenſis Eccleſiae, qui aderat, etc.* Mox: *Interea mulier quaedam auferens attulit Vicedomino, etc.* Vbi *Vicedominus* idem eſt, qui ſupra *Oeconomus*: vt et in Hiſtoria Epiſcoporum Auti-

Digitized by Google

Autiſſiodor. cap. 24. *Conſtituit, vt Abbates Presbyteri cum Clero ad ſuprascriptum officium peragendum convenientes ex dominico cellario ab Oeconomo Eccleſiae ſtipendium ſufficiens accipiant: ſi autem tardi occurrerint, aut negligentes apparuerint, 40. dies a vino abſtineant. Vicedominus autem aut Cellarius, ſi quod iure miniſtrare debent, in aliquo ſubtraxerint, retruſi in monaſterium per annum dimidium pane et aqua contenti debitam poenitentiam perſoluant.* Neque opinor de alia dignitate intelligendus Gregorius M. PP. lib. 5. Epiſt. 55. dum ait, Protaſium *Vicedomini curam* geſſiſſe in Eccleſia Arelatenſi, antequam ad Epiſcopatum Aquenſem proueheretur. Apud Innocentium III. lib. 2. Epiſt. p. 448. fit mentio *Hugonis Vicedomini Majoris Eccleſiae Placentinae.* In Charta Petri Epiſcopi Salernitani ſub an. 880. apud Vghellum, *Lupenandus Presbyter et Vicedominus Epiſcopi* dicitur, in qua et memoratur *Rodelgaldus Caſtaldeus et Aduocator Epiſcopi.* Vnde alium fuiſſe *Aduocatum*, alium *Vicedominum* colligitur. In Geſtis Pontificum Cenomanenſium legimus: *Herlemandum Epiſcopum Thimierum Abbatem S. Vincentii, Archidiaconum ſuum Vicedominum per totam dioeceſim eſſe conſtituiſſe.* Habuit etiam *Vicedominos* ſuos Eccleſia Romana, qui a Pontifice Romano ex ordine Cleri, et aliquando ex Epiſcopali conſtituebantur, viri prudentes, et rerum gerendarum peritia inſignes, quibus Epiſcopii vel Palatii Lateranenſis cura et adminiſtratio committebatur, in gubernanda domo, hoſpitibus ſuſcipiendis, et domeſticorum cauſis cognoſcendis. Anaſtaſius Bibl. in Vigilio PP. *Retransmiſit Romam Ampliatum Presbyterum et Vicedominum ſuum et Valentinum Epiſcopum ſanctae Ruſinae ad cuſtodiendum Lateranum, et gubernandum Clerum.* Idem in Conſtantino PP. *Ioannes Patricius . . . veniens Romam jugulauit Saulum Diaconum et Vicedominum.* Rurſum in Vita S. Zachariae PP. meminit *Benedicti Epiſcopi et Vicedomini*; ſcili-

cet Eccleſiae Romanae. Is Pon-
cem equitantem comitari ſolebat
cum Veſtiario, Nomenclatore,
que Sacellario, vt eſt in Ordine R-
mano. Interdum ſummi Pontif-
Vicedominos, ſeu Vicarios ſu-
conſtituebant, qui vice ſua Epi-
pos in Eccleſiis ordinarent, vt e-
apud Gregorium M. lib. 1. Epiſt.
Porro Vicedomini Eccleſiae Rom-
aedes Romae in Palatio Laterane-
erat, eaque VICEDOMINIVM
cebatur, in qua ſcilicet munere ſ-
fungebatur. Anaſtaſius Bibl. in St-
phano IV. *Quem . . . . in Late-*
nenſe Patriarchium introduxerunt
aſcendentes cum eo in Vicedom-
. . . . compulerunt eum, ut
nem Clericatus eidem Conſtantino
bueret. *Vicedominos* etiam ex o-
dine Cleri habuere Abbates, qui
terdum iidem, qui *Aduocati*.
ſemel ii occurrunt apud Scripto-
praeſertim apud Eginhardum Ep-
12. 14. 23. 37. 52. Extat Te-
mentum Leodebodi Abbatis Mo-
ſterii S. Aniani to. 4. Hiſt. Fr-
quod inter caeteros ſubſcribit E-
cius Diaconus et Vicedominus.
CEDOMINI ABBATISSARVM
memorantur etiam in Capit. Ca-
M. lib. 2. c. 38. Atque haec Vi-
dominorum Eccleſiaſticorum dign-
VICEDOMINATVS appe-
apud Gregorium IX. Extra de S-
monia c. 38. *Quicumque Vice-*
natum, vel aliam Eccleſiaſticam
rum adminiſtrationem per pec-
obtinere voluerint, tam emen-
vendentes cum Simone perdan-
etc. Vtitur etiam Adamus Bre-
ſis cap. 148. *Vicedominos ad*
conſtitutos conſtat, vt eſſent, qu-
rum temporalium, ad Eccleſiam p-
tinentium, curam gererent, qu-
Epiſcopi, quorum vices agebant
a quibus erant inſtituti, rebus
ritualibus et diuino officio vacab-
Quia Epiſcopi, et uniuerſi Sacerd-
tes, inquit Lex Longobardorum l.
2. tit. 47. §. 7. *ad ſolam Dei, di-*
norum operum actionem conſtituun-
Eam eſſe praecipuam Vicedomi-
rum inſtitutionis cauſam, vt a A-
vocatorum, diſertius inſinuat Ch-
La-

..udouici VI Regis Franciae ann.
1125. ex Tabulario Eccleſiae Laudu-
ienſis, his verbis: *Notum igitur*
ſſe volumus . . . quod cum in Epi-
copio Laudunenſi Vicedominatus et
Praepoſitura, quae miniſteria a prin-
ipio piae diſpenſationis prouidentia
d hoc fuerant inſtituta, ne quies
Epiſcopalis ab oratione et praedicatio-
is ſtudio ſecularium cauſarum turba-
um tumultibus exturbaretur, cre-
ente ſenſuum prauitate in extermi-
ium terrae, et oppreſſionem paupe-
um Eccleſiae redacta fuiſſent, etc.
Vicedominos eligebant ipſi Epiſcopi,
ui ipſorum res ſtrenue tutarentur,
aſſallorum ſeu clientum Eccleſiae
uae cauſas judicio dirimerent. Gre-
gorius Mag. lib. 9. Epiſt. 66. *Vo-*
umus autem vt memoratus frater no-
ter Paſchaſius et Vicedominum ſibi
rdinet, et Majorem domus; quate-
us poſſit vel hoſpitibus ſuperuenienti-
us, vel cauſis, quae eueniunt, ido-
eus et paratus exiſtere. Si vero et
negligentem eum proſpicis, et ea, quae
iximus, implere differentem: omnis
Clerus ejus adhiberi debet, vt com-
nuni conſilio ipſi eligant quorum per-
onae ad ea, quae praediximus, va-
eant ordinari. Lex Longobard. lib.
1. tit. 47. *de Aduocatis et Vicedomi-*
is, praecipit, *vt tales eligantur, qui*
ciant et velint juſtitiae cauſam di-
cernere. Et §. 3. *Omnibus Epiſco-*
is, Abbatibus, cunctoque Clero prae-
cipit *Vicedominos, Praepoſitos, Ad-*
uocatos, ſiue defenſores bonos habere
non crudeles, nec cupidos, non per-
uros, non falſitatem amantes; ſed
Deum timentes, et in omnibus juſti-
iam facientes, vel diligentes. In
Vicedominis eligendis aderat Comes,
uia cum eo judices ſedere conſue-
erant, vt diſcimus ex Notitia ju-
cati ann. 843. in Append. ad Mar-
m Hiſp. col. 779. *Cum in Dei*
mine reſideret vir inluſter Adalari-
Comes vna cum ſanctiſſimo Gon-
maro ſedis Gerundenſis Epiſcopo,
. . . nec non Aſſemundo et Hemani
Vicedominos, ſeu et judices qui juſſi
unt dirimere cauſas . . . Tunc nos
ſupradicti vaſſi dominici, Vicedomini,
vel judices interrogauimus Seluuane.

Singulis denique Epiſcopis et Abba-
tibus aut Abbatiſſis duos habere
Aduocatos licitum fuit, quorum *al-*
ter cauſam procuraret, alius ſacra-
mentum deduceret, vt eſt in eadem
Lege Longobardorum lib. 2. tit. 47.
§. 8. Nam nec Epiſcopi, nec qui-
vis e Clero, in quacumque contro-
verſia, ſiue criminali, ſiue ciuili,
jusjurandum qualibet ratione ſubire
compelli poterant; ſed *Aduocatis ſuis*
propriis idoneis hoc officium delega-
bant. Ita in §. 11. Ex quibus qui-
dem locis *Aduocatos* et *Vicedominos*
ex Laico ordine ea tempeſtate de-
ſumtos apparet: quod ſane deinceps
obtinuiſſe palam eſt, maxime ex
quo Praelati ac Epiſcopi ratione *Re-*
galium ſuorum, vel bellis, caſtris,
ſeu praeliis Regiis intereſſe, vel bo-
na ſua bello proprio tutari compulſi
ſunt. Tum enim, quod arma ipſi
gerere, vel praelia inire, Canoni-
bus Eccleſiae vetarentur, viros no-
biles in ſui tutelam adſcripſerunt,
qui eorum vice vaſſallos Eccleſiae in
aciem educerent, praeliis intereſſent,
praeterea juſtitiam iis adminiſtra-
rent: quos vt in ſui tuitionem vali-
dius illigarent, bonorum Eccleſia-
ſticorum partem aliquam eis in be-
neficium vltro concedebant, vt reli-
quorum eſſent patroni ac defenſores,
ſi ab hoſtibus ſuis impeterentur. Ea
enim feudorum lex eſt, vt vaſſallus
dominum tueri ac juuare in bellis
ſuis teneatur. Id prae caeteris teſta-
tur Helgaldus Floriacenſis in Vita
Roberti Regis Franc. p. 68. Hinc
paſſim legimus Vicedominos, atque
adeo Aduocatos, pro ejusmodi be-
neficiis jure feudali obnoxios eſſe
Epiſcopis, et ab iis feuda ſua in
qualibet mutatione excipere, ſeu *re-*
leuare. Ita Vicedominus Ambianen-
ſis ſeu Pinconienſis, ratione cliente-
lae obnoxius eſt Epiſcopo Ambia-
nenſi: et Fulco Vicedominus Came-
racenſis inter *Caſatos* Epiſcopi Ge-
rardi Epiſcopi ſubſcribit apud Lin-
danum in Teneraemunda an. 1289.
Gregorius VII. PP. lib. 7. Epiſt. 19.
Super quibusdam perſonis, qui inju-
ſte detinent beneficia praedicti Mona-
ſterii praedeceſſoribus ſuis ſub fideli-
tate

Digitized by Google

Ludewig. tom. 5. Reliq. MSS. pag. 55. *Super preſentatione, inſtitutione et obedientia Vicerectoris ſeu ſubſtituti per prepoſitum in eccleſia parrochiali S. Mauritii.*

ICEREX, Prorex, qui Regis nomine agit, Gall. *Viceroy*, in Chron. Aſtenſi ad an. 1435. apud Murator. tom. 11. col. 273.

CEROSISSIMVS, Dilectiſſimus, intimus, vt viſcera amantiſſimus. Charta an. 1284. tom. 2. Hiſt. Dalph. pag. 118. *Ego Randona Montis-Albani domina, . . . dono et trado tibi Viceroſiſſimo filio meo Ronſolino domino Lunelli filio quondam nobilis viri Gancelini quondam Lunelli domini primi mariti mei.*

CES. (1) Pro Naues, in Charta Ioannae Reginae Caſtellae an. 1257. to. 4. Hiſt. Harcur. pag. 1654. (2) ✝ Dicuntur de animalibus quae matrem ſequuntur. *Centum vaccas cum vicibus ſuis*, in Ch. a. 1160.

CESIMA. V. infra *Vintenum*.

CESIVM. V. *Haeſium*.

CESSOR, qui vices alterius agit. Lex Bajwar. tit. 17. c. 2. Venditor dicit: *Ecce wadium tibi do, quod iſtam terram alteri non do, legem faciendo. Tunc ille alter ſuſcipiat wadium, et donet illum Viceſſoribus ſuis ad legem faciendam.* Ita etiam editio Heroldi.

EVICARIVS, qui *Vicarii* vices agit, in Regim. Paduae ad an. 1328. apud Murator. tom. 8. col. 439. V. *Vicarius*.

HIELLA, Aromatum ſpecies, in monument. ciuitatis Saonae an. 1526.

ICIATIVM, viciae tritura, in Ch. a. 1187.

IBVS, per vices, aliquando, quandoque. Fortunatus Pictau. in vita S. Paterni Epiſcopi Abrincat. 9. *Imperans . . . vt cellulas, quas ſe conſtruxerat, in carro Vicibus ſitaret.* Et lib. 1. Poem. 15.

Aula Dei et paſtor, Vicibus ſibi praemia reddunt.

ICICOLA, incola vici, t. 2. Sept. 628.

INABILIS. V. *Semitarius*, *Terra* *vicinabilis*, et *Via conuicinalis* in *Via* 1. . VI.

VICINAGIVM. V. in *Vicinus*.

VICINALIS. V. *Via conuicinalis* in *Via* 1.

VICINANTIA. V. in *Vicinus*.

VICINARE. (1) VICINARE, VICINARI, Vicinum eſſe, appropinquare. Anonymus de geſtis Manfredi et Conradi Reg. apud Murator. tom. 8. col. 585. *Sed antequam ciuitatis moenibus ejus ſe Vicinaret exercitus, etc.* Nic. de Iamſilla de geſtis Friderici II. Imper. ibid. col. col. 541. *Superiores Apuliae partes, quae magis parti aduerſae Vicinabantur repetere decreuit.* (2) *Vicini boni more agere.* Gemma apud Voſſium lib. 4. de Vitiis ſerm. cap. 29.

VICINATICVM, VICINATVS, etc. V. *Vicinus*.

✝ VICINATVS, ciuitatis, vel burgi diſtrictus et jurisdictio. Ch. Mſ. a. 1340.

✝ VICINIA, vicus, ciuitas, t. 5. Sept. p. 121.

✝ VICINITAS, commodum quod ex vicinia percipi poteſt. Ch. Mſ. a. 1168.

VICINVS. Frontinus: *Cultorum agrorum ſiluae abſunt in montibus, vltra quartum aut quintum forte Vicinum.* Alibi: *Ager, qui a fundo ſuo tertio vel quarto Vicino ſitus eſt.* Nempe *agro*. Charta Conradi Imper. ann. 1033. pro Monaſter. S. Apri Tullenſis: *Silini curtem cum eccleſia, et Grimaldi Vicinum cum appendiciis ſuis, etc.* Hinc VICINITVS, Circum, quaquauerſum, in Cod. Theod. leg. 4. tit. de Oper. publ. *Omnes intra centum pedes Vicinitus, quantum ad horrea pertinet, arceantur.* Vbi nonnulli minus recte, ni fallor, emendant *Vicinitates*. VICINVS, *Affinis*, ἀγχιτέρμων, in Gloſſ. Lat. Gr. Reg. VICINVS, Loci incola, ciuis, Italis et Hiſpanis *Vicino* et *Vezino*. Lex Salica tit. 47. §. 4. *Si autem quis migrauerit in villam alienam, et ei aliquid infra duodecim menſes ſecundum legem conteſtatum non fuerit, ſecurus ibidem conſiſtat ſicut et alii Vicini.* Itiner. Adriani VI. PP. apud Baluz. tom. 3. Miſcell. pag. 451. *Die Mercurii, in aurora egreſſi conceſſimus Viterbium*

Vox ducta ex Normannico *veſiné*,
vel *voiſiné*: *Viſnet*, in vet. Conſuet.
Norman. c. 33. Galli *Voiſinage* di-
cunt *viciniam*. Regiam Majeſtatem
lib. 2. c. 11. §. 11. *Si vero contra-*
licatur ſtatus libertatis eorundem pro-
luctorum, vel de eorum ſtatu dubite-
ur, ad Vicinetum erit de patria re-
urrendum: ita quod per Vicineti ve-
edictum ſciatur, vtrum illi liberi ho-
nines ſint, an non: ſecundum haec
udicabitur. Cap. 43. *Si vero du-*
ium fuerit de haeredis aetate, procul
ubio domini ipſius tam haeredem,
uam haereditatem in cuſtodia habe-
unt, donec aetas rationabiliter pro-
etur per legales homines de Vicineto,
t per eorum juramenta. *Aſſiſa de*
icineto, ibidem lib. 1. c. 1. §. 8.
ICINITAS, eadem notione, in
uoniam attachiam. cap. 82. Neque
liud videtur VICINATICVM, in
ſtaticis Regni Majoric. MSS. *Ponat*
artem ſuam in omni communi vici-
ali ſeu Vicinatico ciuitatis Majoric.
ſt enim *vicinaticum*, juratorum ſeu
icinorum ciuitatis conuentus, *Com-*
unia ipſa. VICINENTIVM, eo-
em intellectu, in Statutis Vercell.
b. 1. fol. 21. vo. *Et facta extima-*
one ſi fuerit probatum damnum, fiat
lea ſecundum ſolidum et libram Vi-
nentiis et nobilibus et caſtellanis ex-
matis in ipſis Vicinentiis vſque ad
antitatem extimi. VICINIVM,
icinitas. Capitulare Pipini Regis
aliae c. 36. *Aut ſi in illo Vicinio*
bitare voluerint, etc. Ordericus
tal. lib. 8. pag. 707. *In tantum*
mit ejus inſania, vt pene omnes
cleſiaſticae poſſeſſiones in Vicinio
s depopularentur inſolentia. Sta-
a Collegii de Dainuilla an. 1380.
d Lobinell. to. 3. Hiſt. Pariſ. p.
. col. 1. *Expellatur ab eadem do-*
noſtra, ſine ſcandalo et rumore in
inio, ſicut melius poterit fieri.
CINATVS, eadem notione.
rium belli Huſſit. apud Lude-
. to. 6. Reliq. MSS. p. 165.
ltitudinem non modicam . . . . .
Vicinatu congregauit. VICINI-
DO, Pari ſignificatu. Litterae
ardi I. Reg. Angl. an. 1307.
d Rymer. to. 2. pag. 1044.

Volunt ſub Vicinitudinis optentu mutuo ſe juuare.

VICIOLVM, dimin. a Vitium. Gloſſ. Lat. Gr. *Viciolum*, ἐλαττωμάτιον.

VICISSERE, per vices agere. Vita S. Samſonis Epiſcopi Dolenſis lib. 1. cap. 16. in Actis SS. Ord S. Bened. *Frater autem ejusdem Presbyteri. Viciſſentibus ſe per ordinem caeteris Monachis, hujus monaſterii piſtor effectus eſt.* V. *Vicibus.* VICISSITVDINARIVS, *qui fait foiées d'autrui*, in Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm. V. *Focata.* VICISSATIM, *Subinde*, *viciſſim*, in Gloſſ. antiq. MSS.

VICISSITVDINARIVS, Reciprocus, alternus. Charta an. 1238. apud Ludewig. tom. 5. Reliq. MSS. pag. 58. *Viciſſitudinaria obſecundatione alterutrum obligemur in eum.* Litterae Caroli Principis Salernit. an. 1289. apud Rymer. tom. 2. p. 443. *Vt ad pacis intentum, Viciſſitudinariis hinc inde tractatibus . . . venire laudabiliter valeamus.* Adde Marten. to. 1. Ampl. Collect. col. 1587. V. *Viciſſere.*

VICISSITVDO AETERNA, Praemium vitae aeternae, in Epiſt. Iohannis V. PP. apud Mabill. to. 2. Annal. Bened. p. 756. *Et quod pia deuotione pro intuitu aeternae vitae Viciſſitudinis cupit, etc.*

VICIVM, *minus*, ἧττον. Gloſſ. Lat. Gr. in Cod. Sangerm. habetur *Parum.*

VICOMERCATVM, nomen loci proprium ex Italico *Vico* et *Mercato*, Vicus vbi *mercatum* ſeu emporium fit. Bonincontrus in Chronico Modoet. apud Murator. tom. 12. col. 1134. *Raynerolus de Pironano dictae contratae nobilis, cuſtos caſtri, mandauit ad Vicomercatum Marco, vt ſine dilatione ei mitteret auxilium, ſine quo mala erat ei defenſio.*

VICONIVM, *et Ciſtifer, nomina metallorum.* Papias.

† VICONTAGIVM, jus vicecomiti debitum, Gall. *Vicontaige.* Ch. Mſ. a. 1317.

VICORIVM, Vicus minor, manſionum vel aedium collectio a majori vico dependens. Charta ann. circ.

Digitized by Google

iae terra ſue nauigio per terram no-
ſtram tranſeant, absque teloneo et
Vienagio et omni exactione, libere
ranſire permittantur.

ENATIVM, VIENATOR, vt *Vie-*
agium: et qui jus illud exigit. V.
n *Guida*.

IERDENCELLA, quadrans, men-
urae ſpecies, in Ch. a. 1279. Germ.
Viertel.

IRE. Inſtrumentum an. 1282. in-
er Ordinat. Reg. Franc. to. 3. p.
60. *Poterunt illi carnifices habere*
rvientes, ad ipſas carnes ſcoriandas,
aturinandas, Viendas, et prout de-
et, praeparandas, et non ad eas
indendas vel vendendas. Ita hunc
ocum diſtinguendum cenſeo: adeo
t *Viere*, purgare, exenterare, Gall.
uider, ſignificet.

IRIA. (1) Vt *Viaria*, ni fallor,
uriſdictio *Viarii*. Charta an. circ.
080, to. 2. Hiſtor. Eccl. Meld. p.
0. *Eblo de Roceiaco caſtro habebat*
uandam conſuetudinem in terra Mo-
iſſarti, quae Vieria vulgo dicitur.
abul. S. Martini Pontiſar. *Odo Co-*
es de Corboilo conceſſit Deo et S.
ermano Pontiſarienſi Vieriam quam
abebat in terra Moriſſarti. V. *Via-*
ias. (2) Charta Henrici Regis
ranc. ann. 1060. pro Monaſt. S.
lartini de Campis: *Cum omnibus*
edditibus atque redhibitionibus ter-
ae, ſiluae, vinearum, atque prato-
um: de redditibus quidem paſtionis,
ieriae, ſiluae, atque leigii, omnem
ecimam. Quid ſit *Vieria* altera hac
otione aperte docet Charta Nicolai
piſc. Camerac. an. 1139. inter Inſtr.
. 4. Gall. Chriſt. nouae edit. col.
5. *Addidit etiam idem Gerardus*
ſcatorias tendiculas quatuor, quas
lgo Vieria nominamus. Vbi haud
bſcurum eſt *Vieria* ſignificari lo-
m in fluuio palorum ſerie coar-
atum piſcium capiendorum gratia,
em proinde eſſe quod Gall. *Gord*
citur. V. *Gordus*. Neque aliud
nat VIERVS, in Charta an. 1197.
Ta bulario Lehunenſi ch. 20. *San-*
us vero Petrus habet Vierum ſuper
olendinum, et intra illud Vierum
molendinum non poteſt habere
raenominatus Iohannes Vierum, aut
ingenium dormiens. . . . Sed D. Iohannes piſtori poteſt ibi cum tramello et ſacco. Et ſciendum, quod Vierus B. Petri tantum habere debet conſuetas clauſuras et aſſuetas paſturas ſupra molendinum, quantum Vierus debet habere in riueta de antiqua conſuetudine. Ejuſdem eſſe intellectus *Vierum* atque *Vieriam* rurſum probare facile eſt. Charta ann. 1260. ex Tabul. Corbeienſi: *Recognouerunt ſe vendidiſſe Iohanni de Fontanis ad vitam ipſius Iohannis pro decem et ſeptem libris Pariſienſibus . . . quidquid habebant in molendino et Viero de Bonnencourt.* Quae Gallice ſic efferuntur in Charta Iohannis Abbat. Corb. ejuſd. anni in eod. Tabul. *Fremin nos maires et nos hom de Bonnencourt eſt venus devant nous et a reconut qu'il a vendu par loial vente à Jehan de Fontaines notre neveu par toute la vie chelui Jehan tous les pourfis qu'il avoit et poeit avoir au moelin de Bonnencourt et eu ſen Vier, les quex coſes il tient de nous.* V. *Verium*. Interdum *Vierus* idem ſignificat quod ſupra *Bedum* et *Bierum*. V. in his vocibus.

† VIERLINGVS, quarta pars librae, Germ. Vierling. Necrol. Argent.

VIERRVM, in Codicibus cenſualibus Dombarum et Calomontis, interprete D. Aubret, eſt Ager incultus et ſterilis. Charta Bellijoc. an. 1460. *Item poſſidet quoddam Vierrum quod fuit alias conſinatum a Margarita Claret.*

VIERSCARA, Belgis *Vierſchare*, Tribunal, vbi de rebus cum ciuilibus, tum criminalibus ſuprema ſententia judicatur: a *Schare*, Belgis turma, collectio, Saxon. *Scaru* . . . . Conſuetud. Furnenſes ex Tabul. Audomar. *Quicumque fur cum pronuntia captus fuerit debet in Vierſcara adduci et ibi debet audiri allegationes.* Ibidem: *Quicumque in Vierſcara bannita tumultum vel clamorem fecerit, emendabit 2. ſol. Quicumque in Vierſcara uni coratori contradixerit, cuilibet coratori ibidem praeſenti emendabit 18 ſol.* Rurſum: *Quicumque clamorem ſuum fecerit ſuper aliquem in Vierſcara et ipſe firmaverit ſe ha-*

biturum auxilium curatorum, et defeceris, emendabit Comiti 3. *libras*. V. *Vircharnia*.

VIERVS. V. *Vieria* 2.

✝ VIETA, diminut. a via, ſemita. Ch. a. 1319.

VIETATIO, Vetitum, interdictum. Charta Bonnae Principiſſae Sabaudiae an. 1424. in Statut. Peruſ. fol. 31. *Non obſtantibus poenis, inhibitionibus, Vietationibus et proclamationibus factis ſeu fiendis quibuscumque*. V. *Vetum*.

VIETOR, *νοιωπλέκτης*, in Gloſſ. Lat. Gr. editis: vnde emendandum eſt *Victor* et *Vitor* in MSS.

✝ VIEZERIA, forum veſtiarii mangonii. Ch. Mſ. a. 1292.

VIGA, VIGVA, pro *Biga*, V. *Biga* 2. Reparat. factae in ſeneſcallia Carcaſſ. an. 1435. ex Schedis Cl. V. Lancelot: *Pro ponendo in dicto molendino plures fuſtes et Vigas* .... *Pro vna Viga quae erat noua, longitudinis quatuor cannarum* ... *Carpentario pro quatuor diebus, quibus vaccauit tam pro ponendo dictas Vigas et fuſtes in dicto molendino* ... *Pro ponendo in domo* ... *vnam Vigam et plures cabirones*. Ibidem: *Pro duabus Viguis reue Narbonne, qualibet longitudine ſex cannarum cum dimidia* ... *Pro duabus Viguis reue de Narbonna continente qualibet ſeptem cannas ex longitudine pro faciendo ab ipſis poſtes Carcaſſone* ... VII. *l*. XV. *ſ*.

VIGAIA. Charta an. 1293. ex Chartul. S. Vandreg. to. 1. p. 805. *Accepi* ... *vnum ortum ſitum intra ortum meum ex vno latere et ſuam Vigaiam ex altero*. Haud ſatis aſſerta eſt lectio, vt vocis notionem aperiam.

✝ VIGANEVM, permutatio, i. q. *Deganeum*. Ch. a. 754. ap. Murat. t. 1. Antiq. Ital. p. 136.

VIGARIA. V. in *Vigerius*.

VIGATVRA. V. ſupra *Vegius*.

VIGENNIVM, Vicennium. *Ante decennium et Vigennium*, in Actis S. Wernheri to. 2. April. p. 724.

VIGERALIS, VIGERARIVS. V. in *Vigerius*.

VIGERE; Adoleſcere, robora[ri], valeſcere, Gr. ἀκμάζειν. Vers[io] [In]terpres S. Irenaei lib. 5. c. 35. *ſicut vere reſurgit, ſic et vere pr[ae]ditabitur incorruptelam, et* ... *et Vigebit in regni tempori*[bus] ... *fiat capax gloriae Patris*.

VIGERIA, VIGERIATA. V. in *Vigerius*.

VIGERIVS, Vicarius, ex Galli[co] *Viguier*. *Vigerius Comitis*, in ... Parenſalibus form. 6. et 7. ... Ludouici VI. Regis Franc. an. ... *Ita vt in toto foro nec in* ... *in praedictis ſolemnitatibus* ... *fer noſter, vel Praepoſitus, vel Vigerius, vel Theloneatius* ... *ferre* .... *praeſumat*. V. *Vi*[...] et *Vicarius*. VIGVERIVS, ... ſignificatu. Litterae ann. 13... Ordinat. Reg. Franc. to. 3. p. ... *Vt nos de caetero juſtitiam* ... *et fieri et ſeruare mandaremus* ... *neſcallos, Viguerios, propo*[...] *alios quoscumque officiales*, ... bertat. villae Figiaci an. 136... p. 264. *Viguerius et judex* ... *ville Figiaci, qui ſoli judices* ... *curiam regalem in dicta villa* ... *exercere et etiam guberna*[re] ...

VIGERII, Viarum Domini ... *Seigneurs Voiers*. *Vigerii* ... in Libertatibus *de Boiſdecené* ... ctonibus an. 1261. V. in *Me*[...]

VIGERIA, Iuſtitia et juriſdi[ctio] ... carii. Charta Gaufridi Comi[tis] ... degau. et Agnetis vxoris pro ... tione Abbat. B. Mariae San[ctonensis] an. 1047. in Reg. 114. Tab[ularii] ... gii ch. 239. *Conſuetudinem* ... *iam, quae Vigeria dicitur*, ... *de homicidio, de furto, rapto*, ... *cendio Deo et B. Mariae* .... *mus*. Alia Ioannis Regis A[ngl.] ibid. *Sed domos, curtes*, ... *ſuas, homines et manſionarios* ... *dem, Vigeriam, altam et baſſam* ... *ſtitiam de furto, de rapto, etc.* ... Mauricii de Bellauilla Dom. ... ſchine, Sept. 1265. pro Liber[tatibus] *de Boiſdecené: Sed ſciendum* ... *lis ſit Vigeria: illa talis eſt*, ... *furtum, murtricia, et* ... *et omne malefactum de* ... *libus, la meslée caminorum* ...

Digitized by Google

tar. S. Capellae Pariſ. ann.
ex Bibl. Reg. *Item, duo alii*
s argenti deaurati et bochiati
ignetas. Βοθεύδια, Graecis re-
ɔribus eadem notione. V. *Vi-*
s.

NOBLVM, vinetum, Gall.
ɔble. Ch. a. 1408.

LA, pro *Viguicola*, Viticola,
eron, apud Cigaltium de Bello.
Caritas me inſtigat ad laborem
e, quia Vignola groſſus.

OR, conſuetudo, vſus, in Li-
Dalph. a. 1349.

ARE, Corroborare, confir-
, vigorem praeſtare. Charta
ici III. Regis ann. 1040. apud
en, tom. 2. Ampl. Collect. col.
Bannique noſtri impoſitione, ne
eps quisquam haec audeat infrin-
, *Vigoramus.* Bulla Leonis IX.
apud Mabill. to. 4. Annal. Be-
pag. 735. col. 1. *Eadem quo-*
irmitate Vigoramus acta et inſti-
Regum Clodouei, Dagoberti,
derici, Theoderici, qui eadem
ceptis ſuis confirmauerunt. Ar-
dus in Roſario MS. lib. 2. cap. 7.
nde Vigora ignem paulatim donec
eat totum aerem igne mixtum.

RARI, Vires acquirere. Ro-
dini Patau. Chron. apud Mura-
. to. 8. col. 322. *Quantum homi-*
in moerore tabeſcunt, tantum in
itia Vigorantur. Adde Marten.
. 8. Ampliſſ. Collect. col. 447.

RATVS. (1) Vigore praedi-
, *Vigoureux.* Dudo lib. 3. de
t. Norman. p. 128. *Cernens eum*
goratum et praecellentem in omni-
factis, etc. (2) Excitatus, ac-
ſus. Charta Balduini Comit. an.
4. inter Inſtr. tom. 3. Gall.
riſt. nouae edit. col. 22. *Dei in-*
atione compunctus et matris prae-
e confortatione Vigoratus, tunc
enſüt, etc.

RES, in Charta Caroli Reg.
gar. ann. 1338. apud Ludewig.
. Reliq. MSS. p. 488. *Salutis*
uis juribus et Vigoribus quoad
es et ſingulos ſuos articulos, etc.

ROSE, Acriter, ſtrenue, Gall.
gouneuſement. Hiſt. Cortuſ. lib. 2.
ad Muratur. to. 12. col. 801. *Cum*
forte quadraginta equitibus qui eum
Vigoroſe ſunt ſequuti, pertranſiuit
pedites praedictos, etc. Vt fidelita-
tem domini ſui Vigoroſius reſumant et
conſeruent, in Charta ann. 1244.
apud Rymer. tom. 1. pag. 271.

VIGRA. Charta an. 1097. apud Mu-
rator. delle Antic. Eſtenſi p. 82. *Has*
autem ſupraſcriptas maſſaritias cum
omnibus earum pertinentiis, cum ca-
ſis, ... terris, Vigris, aratoriis,
vineis, campis, etc. V. infra *Vilaria.*

VIGRINARE, VIGRINVLA. V. *Vir-*
ginare et *Virginula.*

VIGVA. V. ſupra *Viga.*

VIGVERIA, VIGVERIATVS, VI-
GVERIVS. V. in *Vigerius.*

VIGVS, pro Vicus, in Charta Chil-
deberti III. Reg. Fr. an. 710. apud
Felibian. Hiſt. Sandion. p. 18. et in
Bulla Agapeti PP. an. 954. inter
Probat. to. 2. nouae Hiſt. Occitan.
col. 96.

VILAGER. Tabularium Prioratus de
Lewes in Anglia fol. 16. *Et flagella-*
bit praebendam Prioris per vnum
diem cum corredio domini, et habebit
2. panes ad veſperam cum compana-
gio, exceptis illis, qui non dant Vi-
lager. Ibid. fol. 14. *Quicumque in*
villa de Hecham habuerit bouem et
vaccam, dabit 1. den. ad Inuentio-
nem S. Crucis, et pro vitulo vnius
anni obol. Et qui plures habuerit,
tot denarios de Vilager. Et paulo
poſt: *Oſemundus de Stane pro ſuo*
Vilager, etc. . . . dant Vilager cum
ſuo cenſu, etc.

VILAGIVM. (1) V. *Villagium.*
(2) † Pannus laneus, villoſus, in
Pact. a. 1406.

VILANAGIVM, VILANATICVM,
VILANIA. V. infra in *Villenagium.*

† VILANITER, contumelioſe. Inſtr.
a. 1401.

VILANVS, f. pro *Villoſus.* V. *Villoſa.*
Statuta Eccl. Ambian. apud Marten.
to. 7. Ampl. Collect. col. 1226.
Iuppones quoque, houppelandas, Vi-
lanos, et alia veſtimentorum diuerſo-
rum genera . . . non portent (Cle-
rici.) V. alia notione in *Villani,*
Villanicus, et *Villenagium.*

VILARIA, Villula, viculus, ni fal-
lor, idem quod *Villare.* Teſtam.
Guil-

Digitized by Google

Guillelmi D. Montiſpeſſulani an. 1146. apud Acher. to. 9. Spicil. p. 142. *Dimitto ei caſtrum de Monteferrario cum omnibus ſuis pertinentiis, . . . orratas, caminos, boſcos et paſcua, aquas et Vilarias, etc.*

VILARIVM, eadem, vt videtur, notione. Charta an. circ. 1132. inter Probat. to. 2. nouae Hiſt. Occitan. col. 465. *Guillelmus de Montepeſſulo ſimiliter reddat puellae et viro ſuo omnem honorem Melgorienſis Comitatus, qui infra praedictos honores ſupra caminum verſus Montemferrarium eſt, excepto Vilario vetulae Melgorienſis comitiſſae, ſi viua fuerit.* Neque aliud forte ſonet VILARVS, in Charta Odaccaris Epiſc. Lemouic. an. 833. inter Inſtrum. to. 2. Gall. Chriſt. nouae edit. col. 165. *Ipſum ſam dictum manſum vobis cedo . . . . cum eccleſia in honore S. Sebaſtiani martyris, Vilaris. pratis, paſcuis, ſiluis, etc.* V. *Villagium.*

VILARNIPINNIVM. V. in *Viſis.*

VILATGIVM. V. infra *Villagium.*

VILATVS. Expoſitio antiquae Liturg. Gall. apud Marten. tom. 5. Anecd. col. 98. *Membra paruoli ſabana, id eſt candido ac Vilati linteo exterguntur, ne corium ei laedatur.* Leg. *Villoſo.* V. *Villoſa.*

VILEFACERE, *Paruiſacere, Vili habere*, in Gemma.

VILEINAGIVM, VILENAGIVM. V. infra *Villenagium.*

✝ VILENIARE, vulnerare, Gall. ol. *Villener.* Areſt. a. 1306.

VILERE, Vilipendi. Elogium Milonis Monac. apud Mabill. to. 5. Annal. Bened. p. 670. col. 2.

Pronehitur cenſus, Vilet ſine nomine ſenſus.

Vilo, adnihilo, ἐντελίζω, in Gloſſ. Lat. Gr. *Vilio*, in Sangerm. MSS.

VILESCERE, Contemnere, vili habere. Sermo S. Humilit. inter Acta SS to. 7. Maii pag. 834. *Quia qui Vileſcunt eas* (virtutes) *omnia perdunt.* Pro in contemtum adduci, occurrit in Litteris Caroli Iohannis Reg. primogeniti an. 1359. to. 3. Ordinat. p. 395. *Nolens quod humana creatura quam ſue ſimilitudini conformaras, ruditate Vileſceret, etc.*

VILHETA, pro *Billeta*, Schedula, libellus, ſyngraphum. Inuentar. a. 1476. ex Tabul. Flamar. *Item ...* *unum aliud debitum de ſumma ...* *ſex ſcutorum auri . . . m...* *apoca ſiue Vilheta per eundem ...* *lem Stephanum manu ſua propria ...* *ſignata.* V. *Bille* 1.

VILIABVNDVS. Papias MS. ... *Amorreus interpretatur amaru...; de Amorrei filias fuit Comba...* *Viliabundus interpretatur.* In ... vocum hebraicarum ad calcem ... bliorum: *Amorrhaei, amari, ...* *les.* Nihil praeterea ſuccurrit ...

VILIARI, pro *Biliari*, iraſci. ... Lat. Gr. *Vilior*, χολῶ. *Bili...* MSS. Sangerm. V. *Vilere.*

VILICVS. V. infra *Villicus.*

VILIFICARE, Vilem reddere, ... mittere. Auctor Imitat. Chri... 3. cap. 8. *Si autem me Vilifi...* *et ad nihilum redegero, etc.*

VILIPENDIVM, Contemtus. ... tuta Eccleſiae Auenion. an. ... apud Marten. to. 4. Anecd. c... *Item ut excommunicationis ſ...* *quae habetur in hac dioeceſ..., ...rimum, Vilipendio, ...* *amplius timeatur.* Charta Ca... Reg. Franc. apud Meneſtr... Lugdun. p. 123. *Ad ſedem ...* *nenſem euocauit . . . in noſ...* *. . et ipſius curiae noſtrae ...* *dium et contemptum, etc.* ... PENSIO, eodem ſignificat... bertus in Vita ſua lib. 3. c. ... *etiam tantis addici conſiter...* *penſionibus clericos, etc.*

VILITAS, Ignauia, Gall. ... Lanfranci Pignoli Annal. ... ad an. 1266. apud Murator... col. 538. *Quam ſaeuius conſil...* *intrare mare et ſe parare a...* *admiratus tamen ſtupefactus ...* *tate praeditus mutauit conſil...*

VILITER, cum dedecore ... melia. Diarium belli Hu... Ludewig. tom. 6. Reliq. ... 196. *Reliquiae Sanctorum ...* *ſtrantiis et altaribus ſ...* *ad angulos projiciebant.*

VILLA, Ciuitas, Gallis *V...* vſurpaſſe videtur Rutilius ... nus in Itiner. dum oppid...

Digitized by Google

Fleta lib. 6. c. 51. *Inter Manſionem, et Villam, et Manerium eſt differentia; quia Manſio eſſe poterit conſtructa ex vna domo vel pluribus, et ſic dicitur habitatio vna et ſola, cum nulli ſit vicina. Si autem alii manſioni fuerit vicinata, ideo propter hoc erit Villa. Villa vero ex pluribus manſionibus eſt vicinata. et Villeta ex pluribus vicinis; Manerium autem fieri poteſt ex pluribus villis, vel ex vna; plures enim villae eſſe poſſunt in corpore vnius manerii, ſicut et vna, etc.* Ingulfus p. 860. *Quod ſi extra praedictos 20. pedes in ripis exterioribus aquarum veſtrarum, aut extra Villata. quae communia vobiscum vendicant in occidentalibus mariſcis veſtris. etc.* Geruaſius Dorobernenſis ann. 1169. *Et Miſſis ſervientibus ſuis per omnes Villatas Angliae faciant jurare omnes illos, qui ad Comitatus non fuerunt, quod haec mandata cum caeteris tenebunt.* Idem Scriptor. an. 1170. *Inquiratur de Vicecomitibus et Balliuis eorum, quid vel quantum acceperint de ſingulis hominibus, etc.* V. *Villa.*

VILLATICA, Communitas, homines vnius villae. Miracula S. Etheldredae tom. 4. Iunii pag. 574. *Iuraverunt Richardus ſacerdos et tota Villatica Stephani, etc.*

VILLATICVS, Ruſticus, in Legibus Presbyterorum Northunbrenſium c. 51.

VILLATVRIA, *Territoria.* Gloſſ. Iſid.

VILLATVS. (1) Fori Oſcae ſub Iacobo I. Rege Arag. ann. 1247. *Ad conſtructionem et reparationem villae Villatuum, et murorum.* Sed videtur legendum *Vallatuum.* V. Foros Aragon. fol. 145. et ſupra in hac voce. (2) † Villae incola, ruſticus, in Ch. Mſ. Henrici VI. Reg. Angl.

VILLENAGIVM. (1) Conditio villani. Glanuilla lib. 5. c. 1. *Placitum eſt quandoque inter aliquos, quando quis trahit alium a libertate in Villenagium; vel quando aliquis, in Villenagio poſitus, petit libertatem. Cum quis autem petit alium in Villenagio poſitum tanquam natiuum ſuum, habebit breue de natiuis Vice-*

comiti directum, etc. Cap. 5. h
ribus autem modis poteſt in libe
tem aliquis in Villenagio poſitus
duci, etc. Adde Regiam Maje
tem lib. 2. cap. 11. 12. (2)
LENAGIVM, praeterea
Villanum ſeruitium, id eſt,
quod *Villani* praeſtant. Hinc
in Villenagium eſt tenere ſub
villani ſeruitii quod mox expo
Charta an. 1253. ex Tabul.
germ. *Idem Henricus fide praeſti*
manu noſtra corporali quod
mum ipſe et ejus heredes
cauſam habebunt, ab ipſis in Vil
gium tenebant. Quam terram
bat a Monachis in Villenagi
Charta an. 1232. ex Tabul.
de Bono-nuntio Aurelian. (3)
cuitus manerii vel feudi,
adſcribuntur. Chartul. SS. Tri
Cadom. fol. 61. *Si dederit*
ſuam extra Vilenagium
Abbatiſſae. (4) VILLENAG
denique eſt Tenementum
quod *villano* conceſſum eſt
lendum, ſub onere praeſt
cenſus, et operarum;
ejusmodi tenementum poſſid
ſeruitutibus obnoxius ſit,
nus, ſiue *liber.* Nam liberi
etiam tenere villenagia, nec
liber eſt, Villenagium vel
quidquam detrahit libertatis
cton. lib. 1. c. 6. §. 1. cap
Littleton. ſect. 172. Britton
et alii. Fleta lib. 5. c. 5.
lenagium eſt, quod traditur
ad excolendum, et terra
miſſa, quae tempeſtiue, et
tate domini poterit reuocari.
lib. 1. c. 11. §. 1. ait ſeru
natiuos appellari, *qui te*
nagia, et per villana ſerui
certa, qui . . . . villa
conſuetudines, et quidquid
ptum fuerit. Charta Edw.
Angl. *Cum wardis, releuiis*
tis, natiuis et coterellis
rum catallis et ſequelis et
quae quondam quidam nati
reſti de ipſo tenuerunt in
VILANAGIVM, VILLA
eadem notione. Inquiſitio
apud Lobinell. to. 2. H

Digitized by Google

apud Madox Formul. Anglic. pag. 419. *Cum toto claimo ſeruitutis et Villenationis quod ego vel haeredes mei in eis habuimus . . . . Ita tamen quod nec ego Aundrina, nec haeredes mei . . . . aliquid clamii ſeruitutis vel Villenationis in memoratis Agnete et Symone . . . de caetero vindicare nec exigere poterimus.* VILANATICVM, *per vilanaticum tenere*, in Iudicato Conſulum Placentinorum ann. 1153. apud Petrum Mariam Campum in Hiſt. Eccl. Placentin.

VILLICALIS, VILLICANVS, VILLICARE, VILLICARIA, VILLICATIO, VILLICATVRA, VILLICATVS. V. in *Villicus*.

VILLICVS. Gloſſ. Lat. MS. Reg. *Villicus, Actor, Exactor villae penſionum, Inſularius.* Papias ex Iſidoro lib. 9. cap. 4. *Villicus, Diſpenſator vel Gubernator. Proprie villae eſt Gubernator, unde a villa nomen habet. Villicus, Gouverneur de ville*, in Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm. S. Hieronymus Ep. 151. Quaeſt. 6. *Villicus proprie villae gubernator eſt, unde et a villa Villicus nomen accepit: οἰκονόμος autem tam pecuniae quam frugum et omnium, quae dominus poſſidet, diſpenſator eſt; unde et οἰκονομικὸς, Xenophontis pulcherrimus liber eſt, qui non gubernationem villae, ſed diſpenſationem uniuerſae domus, Tullio interprete, ſignificat.* Riculfus Sueſſionenſis Epiſcopus an. 889. c. 15. *Villici, id eſt, prouiſores villarum. Vilicus Aquae Claudiae*, in vet. Inſcript. apud Reyneſ. pag. 565. quem conſule. Paſſim Scriptores Latini veteres, et ex recentioribus Rudolfus Presbyter in Vita Rabani Mauri, Wil. Malmesbur. lib. 1. de Geſt. Anglor. cap. 2. praeterea Lex Wiſigothor. lib. 6. tit. 1. §. 1. lib. 9. tit. 1. §. 8. 9. lib. 11. tit. 1. §. 2. Capitula Caroli Magni lib. 6. cap. 120. etc. Sed poſterioribus ſeculis pro eo accipitur, qui vulgo *Major* villae dicitur, ſeu is ſit ad tempus, vt ſunt *Majores* Scabini in ciuitatibus; ſiue id muneris habeant in praediis ruſticis ratione feudi. Charta Abbatis de Criſta in Tabular. Cam-

pan. Bibl. Regiae fol. 364. ...
sio autem et definitio Villici, ...
majoris et omnium ſeruientium ...
. . . erit in diſpoſitione praeſa...
Regis. Lambertus Ardenſis: ...
tiquo Comites Walteri tempore, ...
dam Villicum, vel Praepoſitum, ...
antiquiora tempora Vaſum ...
pellant, in terra Ghiſnenſi ...
qui de omnibus decimis et ...
culis, quas in eadem terra ...
bant, eis, vt Villicus, ...
reſpondebat, etc. Charta ...
uonis Epiſcopi Metenſis an. ...
Caeterum teſtati ſunt Abbati ...
lici mei eſſe arbitrii, ut ...
libere quicquid libuerit, ſine ...
poſſint placitare de terris, ...
bus, etc. Ioannes de Beka ...
Ex parte ſua Balliuum ſive ...
deputauit. Villici condit...
cleſiaſticos eadem fuiſſe videntur ...
Praepoſiti apud Laicos. Ch...
1206. apud D. Bruſſel to. 1. ...
feud. p. 433. Licet Praep...
tiam exercere in homines D...
Villico; et Villico ſimiliter ...
nes Epiſcopi, ſine Praepoſi...
LICANVS, vt Villicus, in S...
tia Nauarri Epiſc. Conſer. ...
apud Marten. to. 7. Ampl. ...
col. 96. De terris ruſticorum ...
licanorum, quos ſine conſe...
in pignus accipiant, vel ...
cernimus quod de cetero ...
VILLICI MINISTERI...
Charta Conradi Imp. an. ...
Villicos miniſteriales et Sc...
nere vel deponere poterit ...
Marſnenſis ſine Aduocato. D...
bus S. Remigii per Villicum ...
nos placitabit Praepoſitus ...
cato. SVBVILLICVS, qu...
jore, ſeu Villico caeteris vil...
lis praeeſt, apud Stephano...
Fragm. MSS. VILLICA, ...
lici, vel quae tale officium ...
Ioh. de Ianua. VILLICAL...
TES, quae ſubſunt Villicis. ...
Eberhardi Bambergenſis ...
in Chronico Reicherſperg. ...
Tres videlicet curtes Villic...
adjacentibus molendinis, ...
LICANAE CVRTES, ...
tione, in eadem Metrop...

 VILLICARE. Gloſſae
MSS. Regiae: *Villicat*, *villam*
vel colligit. *Villicare*, Gou-
er ville, in Gloſſ. Lat. Gall.
erm. *Villicari*, *coli*, in Gloſſ.
. Barthii apud Ludewig. to. 3.
. MSS. p. 343. ex Hiſt. Paleſt.
herii Carnot. Epiſt. Nicephori
archae CP. apud Baron. an.
n. 81. *Ego autem non eorum,*
poſſunt Villicare et regere haec;
diſpoſitione et regimine indigen-
particeps ſum, etc. VILLI-
rvs, Diſtrictus *villae*. Charta
nnis Abbat. Corbeienſis ex Ta-
ejusd. Monaſt. *Pro quadam ter-*
. . . . *quam ei dederat Comes*
adriae Philippus in Parrochia et
icatu Vſciae, quam terram cum
ore dicebamus noſtri juris eſſe. V.
Villicatio. VILLICATVRA,
nus *Villici*. Lambertus Arden-
Ghiſnenſis Comes factus Sifridus
licaturam, ſive Praepoſituram vil-
et ſuis reliquit haeredibus, a qui-
denuo Ardenſibus usque in ho-
num diem Villicatura ſive Praepo-
ra ſucceſſit dominis. Diploma Lo-
rii Imper. an. 1136. apud Mar-
. to. 2. Ampl. Collect. col. 97.
eſenti privilegio inviolabiliter ſan-
us, ne jure hereditario villici vel
ices fiant, ſed utrumque miniſte-
m, id eſt, Villicaturae et juwe-
e, in poteſtate abbatis et gratia
ſiſtat. VILLICATVS, eodem
nificatu, officium et munus *Vil-*
i, ſeu Majoris villae. Charta Ro-
rti Abbat. Corbeienſ. ex Tabul.
usd. Monaſt. *Nosque Villicatum ei*
feodum conceſſimus, appoſita deter-
inatione infra ſcripta. Igitur de
illicatu conceſſimus ei unam maſu-
m cum curtillo, et duo rupticia,
rro duos ſextarios vini de venditio-
ibus, de banis duos ſextarios; de
ortua manu duos ſextarios, duos de-
rios de donatione terrae, qui dicun-
r de wantibus. VILLICATIO,
dem notione. Charta an. 1140.
ud Miraeum to. 1. pag. 688. *Quod*
iniſteriales ſui curtium ſuarum mini-
eria, id eſt judiciarias poteſtates et
illicationes per feudum et hereditario
ure vellent obtinere. VILLICA-

TIO, Praedium ruſticum, cuj
miniſtratio *Villico* committe
Charta Conradi II. Imp. apu
werum lib. 3. Antiquit. Fu
cap. 17. *Cui primum in ma*
dedimus, ut omnes Villicati
Laicis reciperet, et per Pra
ſuos, viros honeſtos et religioſos
diſpenſando diſponeret. Alia
wardi Abbatis Fuld. ibidem
Nec mirum, nam Laici habeb
ter ſe diverſas Villicationes, et
volebant, retinebant. Hac
occaſione maxima diſtractio p
facta eſt huic Eccleſiae. Na
cunque Laicorum aliquanto t
habebat inter manus Villica
hujus Abbatiae, optimos exi
excepit manſos, eosque pro be
jure in ſuos haereditavit filios,
aliqua Villicatio plures amitte
bas, quam retineret; et Vi
quae debebat ſervire in monaſ
14. dies, vix 7. ſerviret fratri
quae 7. vix tres dies, vel pro
hil ſerviret fratribus. V. Trad
Fuldenſes lib. 3. tradit. 40. V
CATIO, ut infra *Villicaria*
quod *Viaria* ſeu *Vicaria*, Ga
rie. Charta apud Lobinell.
Hiſt. Britan. col. 199. *Per*
enim novem circumjacentes
chias, hoc eſt quantumcumqu
ditur Lupicini Villicatio, qua
vulgari vocabulo Viatura dicitu
bul. S. Vincentii Cenoman.
fit . . . . terram de Paleis qu
dit Robertus filius Frogerii c
licatione et cum decima. VIL
TIO, Parochiae diſtrictus.
an. 1203. ex Tabul. Latiniac
tum facimus quod cum abbas
chi S. Petri Latigniacenſis
medietatem in quodam operat
in Villicatione S. Petri et q
haerebat Eccleſiae S. Furc
VILLICATIONES, Praeſt
quae fiunt Villicis a Ten
Charta Gaufredi Vicecomitis
cenſis an. 1012. pro monaſ
Ambroſii Bituricenſi: *Relinq*
que omnes conſuetudines,
Villicationem, ſtabulationem,
liberum reddo eundem burg
Notitia an. 1190. ex Tabula

Digitized by Google

Necrolog. Eccl. Pariſ. MS. VEL-
NVS, vt *Villoſus*, apud Mabill.
c. 3. Bened. part. I. pag. 102.
porro vocabant terſoria, ſiue
tea villoſa ad tergendos pedes vel
nus. Bonifacius Moguntin. Epi-
p. Ep. 3. *Tranſmitto* . . . .
lloſam ad tergendos pedes Dilectio-
veſtrae. Zacharias PP. Epiſt. I.
eumdem Bonifac. Epiſc. *Interea*
muſcula parua vobis direximus, . .
id eſt, *Villoſam vnam*, *et argenti*
auri tantillum. Alia ejusdem Bo-
facii, quae eſt 8. *Villoſam ad ter-*
ndos pedes . . . *ſeruorum Dei.*
ccurrit praeterea Epiſt. 74. et 95.
ronicon Fontanellenſe: *Lintea ad*
nus tergendas villoſa.

LVLA, ἐποίκιον, in Gloſſ. Lat.
r. *Villula*, *petite ville*, *villette*, in
loſſ. Lat. Gall. Sangerm. Charta
. 1180. apud Baluz. to. 7. Miſcell.
g. 293. *Quicumque ſunt Aurelia-*
s et in ſuburbiis vici et Villulis
us infra quintam leugam exiſtenti-
s, *etc.*

LVM, τὸ οἰνάριον, *Petit vin*, vox
Terentio vſurpata. Petrus Clu-
iacenſ. lib. 2. de Miracul. c. 28.
e Cartuſienſibus: *Inde eſt*, *quod*
ne furfureo ſemper vtuntur, *vino*
leo adaquato, *vt merito magis Vil-*
m, *quam vinum dicatur.* Vtitur
mel alibi.

MIVS, pro Vlmeus, apud Bern.
zium in Praefat. ad tom. I. Anecd.
g. XVIII. *Exemplar fuit ſcriptum*
mpidonae pro libraria ſuper cor-
ce Vilmio caduco in multis paſſibus
etuſtate praeuinia.

NAGIVM, vt *Villenagium*. V. ibi.

TRATVS, pro *Filtratus*, ex fil-
ro ſeu groſſiori et villoſo panno.
Chron. Mellicenſe p. 360. *Qui vo-*
uerit acum cum filo, *duas caligas*,
aos calceos paruos in aeſtate, *duos*
tiam magnos Viltratos in hyeme fac-
os, *etc.* *Viltrum* enim pro *Filtrum*
liquot Scriptores vſurpaſſe ſupra
nonuimus in v. *Feltrum.*

MENA, Vimen, vt videtur, *Vimi-*
ne, Italis. Statuta Vercell. lib. 5.
ol. 127 *Item quod quilibet portona-*
ius vel cuſtos portarum ciuitatis et
ocorum teneatur jurare et bonam ſe-
curitatem praeſtare communi quod non
permitteret portari in ciuitate, *vel*
loco, *vel etiam alio*, *quod ſciat*, *car-*
racias, *rebias*, *Vimenas*, *plantas*,
etc. V. *Vimus.*

VIMICILLVM, Crates, Gall. *Claye*,
quia ex viminibus confecta. Mau-
ritius Chennay Cartuſianus in Hiſt.
Mart. ſub Henrico VIII. Reg. Angl.
cap. 10. *Educti de carcere*, *ſtatim*
dejecti erant ſuper Vimicillum, *vul-*
gariter a Hurdle dictum, *et reſupini*
huic alligati fuerunt toto corpore ex-
tenſo in longum.

VIMPLA, Velum muliebre. V. *Guimpa.*

VIMPVM. Charta Philippi Regis
Franc. an. 1304. ex 12. Regeſto
Chartophylacii Regii n. 195. *Plum-*
bum, *ſtamen*, *ſeu quodcunque metal-*
lum, *cineres*, *Vimpum*, *ſeu grauel-*
lam vinorum, *et quaſcunque merces*
ſeu mercaturas alias, *etc.* Vox eſt
contracte ſcripta pro *Vmiperum*, vt
legitur in eadem Charta edita to. I.
Ordinat. Reg. Franc. pag. 423. vbi
habetur: *Quodcumque metallum*, *ci-*
neres, *viniperum*, *ſeu grauellam vi-*
norum, *etc.* Haud dubie pro *Iuni-*
perus, Gall. *Genévrier*, cujus vſus
frequens apud Medicos.

VIMVS, Vimen, Italis *Vime*, Occita-
nis *Vims* vel *Bims*. Conſuet. Bra-
ger. art. 76. *Item nullus ſit auſus*
extra villam dicti loci et diſtrictus
ejusdem dolia tenellorum vacuorum
transferre, *neque mayramen*, *neque*
Vimos, *neque cedram.* Ceremoniale
vetus B. M. Deauratae Toloſ. *Mona-*
chi ſurgent ad mandatum prioris et
recipient ſcobas ſiue Vimes, *et ferient*
ſuper excommunicatum nudum. *Vi-*
meis Galli eadem notione dixerunt.
V. *Viſmeria.*

VINABLIVM. V. infra *Vinoblium.*

VINACEA, VINACEVM. V. mox
Vinacia.

VINACHERIAE, vt *Vinagerioe* infra.
Teſtam. Iohannis Gasgui Epiſc. Maſ-
ſil. an. 1344. ex Tabul. Eccl. Maſſil.
Item lego . . . *duas Vinacherias*
meas argenteas. V. *Vinagium* I.

VINACIA, στέμφυλα, in Gloſſ. Lat.
Gr. Papias: *Vinacea*, *quae remanent*
in uuis, *quando premuntur a vino.*
Statuta Vercell. lib. 7. fol. 150. vo.
Item

ı de cõmſves ſur vignes, ſi doivent ev à bord de cuves, et ne peut ti- le detenteur ſon vin, ſans avoir emierement paſſé ledit Vinage, etc. isdem *Vinagii* meminit praeterea nſuetudo Remenſis art. 161. et uanectenſis art. 263. Charta Gau- di Comitis Andegavor. pro Ab- tia S. Sergii: *Dono ergo . . . . nagium ex quatuor arpennis vinea- m dominicarum.* Alia ejusdem Co- tis in Hiſt. monaſterii S. Nicolai ıdegav. pag. 10. *Perdonavi quo- e Vinagium omnium vinearum ſua- m, quamdiu ipſi vel Condonati eo- m ipſas coluerint, etc.* Ch. Gau- :di Comitis Andegav. an. 1136. 71. *Vinagium omnium vinearum arum, et foragium omnium terra- m ſuarum eidem Eccleſiae concedo.* lia an. 1162. in Hiſt. Caſtilionea 26. *Septem modios vini de Vinagio eo de Motena ad menſuram Caſtel- nis, et illud vinum jure perpetuo ſſidendum concedo.* Alia an. 1209. nd. pag. 36. *Et ſex modios vini in 'inagiis ejusdem villae.* VINAGI- US. Charta Berlaii de Monſterello x Tabulario Monaſt. Fontis Evraldi ol. 189. *Scilicet vineas, prata, ne- uus, cenſus, Vinagines, vel quas- am alias res, etc.* Ita edidit Mi- hael Coſnierus ad Vitam B. Roberti le Arbreſello pag. 178. ſed vereor, ıe legendum ſit *vinagia.* (3) Idem uod ſupra *Vinada* 1. Charta An- oldi Abbat. Compend. ex Tabul. :jusd. loci: *Quisque equus harum rium villarum ad ſubmonitionem ad- vocati debet Vinagium; et debent ire n Belvacenſi territorio citra Iſaram, ta quod illi qui duxerint carrum vacui edibunt, et alii vinum adducent.* (4) Vox ibrida, ni fallor, ex vi- ıum et ἅγιον, Vinum benedictum, acrum orationibus et Reliquiarum licujus Sancti tactu, apud Totta- ium in Mirac. S. Benedicti cap. 21. t 43. Mirac. S. Petri Mart. to. 3. pril. pag. 719. *Petebant ut ampulla riſtallina, in qua dictae erant Reli- uiae, perfunderetur vino; et biben- es multi ab infirmitatibus ſuis curati ſunt . . . Venit quaedam mulier pe- ens ſibi dictum Vinagium fieri.* Mi- racc. B. Edmundi Cantuar. apud Marten. to. 3. Anecd. col. 1893. *Mulier ab inflammatione nimia ſana- tur ſumto Vinagio. . . . Lijart de Caſtellione ſuper Sequanam caeca illu- minatur, oculis ad portam monaſterii Vinagio lotis.* Extat in Ritualibus antiquis *Benedictio vinagii.* V. *Vina- ticum* 3. (5) VINAGIUM, VI- NAGIUM. Vide ſupra in *Guida.* (6) † Quaelibet praeſtatio, in Ch. a. 1319.

VINAGO, Avis ſpecies. Gloſſ. Lat. Gr. ἡ οἰνάς. V. alia notione in *Vi- nagium* 2.

† VINAGRERIUM, acetabulum. In- vent. a. 1218.

VINAJERIAE, ut *Vinageriae*, in In- ventar. an. 1329. ex Tabul. S. Vi- ctoris Maſſil. niſi legendum ſit *Vi- nateriae.* V. in hac voce.

VINALE. (1) Tabular. Dalonenſis Abbat. fol. 104. *Concedimus in per- petuam eleemoſynam Vinalia manſi Polleuc.* Infra: *Et quod requirere poteramus in predictis Vinalibus.* Idem videtur *Vinale*, quod *Vina- gium* 2. (2) † VINALE, VIN- NALE, vineaticum ſemen. Ch. a. 1308.

VINALIA, πιθοιγία, in Gloſſ. Lat. Gr.

VINARIA, in Gloſſ. Gr. Lat. Οἰνών, ὁ τόπος. Οἰνοφόρος γῆ, *vinifera ter- ra.* ὑπάμπελος γῆ, in jure Graeco- Rom. pag. 152. *Cella ubi vinum re- ponitur*, in Gloſſ. Biblicis MSS. Anonymi. VINARIUM, eadem notione, in Charta Balduini Comi- tis Gisnenſis, quae habetur in Chron. Andrenſi p. 459. *Praeter terram, quae contigua eſt Vinario Mo- nachorum.* Charta an. 1252. ex Char- tul. Campan. fol. 295. vo. col. 1. *Tenet in feodo ab illuſtri domino Theobaldo Dei gratia Rege Navar- rae, ... calceiam et patellam Vi- narii ſui de Lecheriis et quod dictae calceia et patella dicti Vinarii ſunt de juſtitia dom. Regis ſupradicti.* Charta Caroli Regentis an. 1358. ex Bibl. Reg. *Item ſexdecim libras redditus quas quolibet anno percipit dominus Rex ſuper Vinariis de Rogny. Cum . . . . aquis, ſtagnis, Vinariis, viis,*

Digitized by Google

92. *Qui Vinaterias non fuerit per ...orum, vendat vinum ſuum in domo ...ua ſicut voluerit, per veram menſu...am.* V. *Vinator*, et *Vinetarius.* 2) † Qui vinum domini in ejus ...omum vehere tenetur, quod ſer...itium *Vinadam* appellabant. Ch. ...ſſ. a. 1284.

...ATERIAE, Ampullae vinariae, ... quibus vinum reponitur ad ſacri...cium, Gall. *Burettes.* Inuentar. ... 1342. ex Tabular. S. Victoris ...aſſil. *Item duas Vinaterias de ...gno. Duas Vinaterias argenteas, ...l duas canetas*, in alio Inuentario ... eodem Tabulario. V. *Vinageriae* ... *Vinajeriae.* VINATGERIAE, ...idem notione. Inuentar. Eccl. S. ...artial. Lemouic. *Item duae Vinat...riae de argento.*

...INATERIVS, vineis conſitus, in ...h. a. 1460.

...NATICIVM, vt *Vinagium* 2. ...harta an. 1218. in Chartul. S. ...h. Laudun. Ch. 77. *Recognouit* . . . *contuliſſe in elemoſinam praefatae ...leſiae ſex modios Vinaticiorum albi ...ni.* Occurrit iterum ibidem. V. *...inaticum* 2.

...ATICVM. (1) Vini penus, ...ppetiiratio, praebitio, Gall. *Pro...ſion, fourniture de vin.* Charta ...aroli C. apud Mabill. to. 3. Annal. ...ned. pag. 665. *Quapropter ſtatui...ts . . . vt ad eccleſiae luminaria ...commanda et Vinaticum ac oblatio..., iſtas res habeant conceſſas atque ...ditas.* Alia ejusd. Imp. an. 877. ...ud Miraeum to. 1. p. 138. col. 2. ... *Vinaticum ſimiliter de indomini...to, de vino modia* XII. (2) Ea...m notione qua *Vinagium* 2. Charta ... 1150. ex Chartul. Charmenſi ...a Goslenus Epiſcopus Sueſſionen... concedit Eccleſiae de Charmo *...os modios Vinatici apud Ciriacum.* ...ia Niuelonis itidem Sueſſion. Epiſc. ... 1192. ex Tabul. S. Criſpini in ...uea : *Guido de Guni dedit eis* . . *...unum modium Vinatici in vinea ...ſiae S. Criſpini apud Biaumont.* ...ſum alia ejusd. Niuelonis an. ...3. ibid. *Vnum modium vini et ...idium . . . in Vinaticis . . . . annis ſingulis recipiendum.*

V. *Vinaticum.* (3) Vt *Vinagium* 4. in Mirac. S. Richarii to. 2. Annal. Bened. pag. 473.

VINATIO, Gall. *Vinée*, Certa vini quantitas, quam in torculari ſuo percipit dominus feudi ex vindemiis tenentium et hominum ſuorum. Pactum inter Comitiſſam Campan. et Epiſc. Meldenſem an. 1218. in Tabul. Campan. Bibl. Thuan. f. 276. *Comitiſſa Campaniae habet juſtitiam in praedicto clauſo ſalua Vinatione Epiſcopi, et eo ſaluo, quod nullus audet remouere vindemiam, donec Epiſcopus habuerit Vinationem ſuam.* V. *Vinata* 1.

VINATIVM. vt ſupra *Vinacia.* Conſtitut. Frederici Reg. Sicil. cap. 116. *Item quod procurent immunditias ſerrarum, maragmatum et Vinatium deferri et ejici extra ciuitatem praedictam.*

VINATOR, Vini venditor. Iacob. I. Rex Aragon. in Foris Oſcae an. 1247. fol. 30. *Vinatores, tabernarii, qui emunt vinum per villas et caſtella, et ducunt eum per ciuitates, etc.* V. *Vinatarius.*

† VINATVM, i. q. *Vinagium* 2. in Ch. a. 1112.

VINCANVALAGIAE, *Labiorum obtorſiones*, in Gloſſis MSS.

VINCELVNA. Indiculus ſuperſtitionum et paganiarum, in Concilio Liptin. an. 743. *De lunae defectione, quod dicunt Vinceluna.* Disjungendae voces videntur, *Vince Luna*, quia forte, dum Luna deficeret, ſuperſtitioſi clamarent: *Vince Luna*, id eſt, non patere te a Sole ſuperari: idque ex veterum ſuperſtitione, qui Lunae deficienti ac *laboranti* tuendae tinnitum dabant, vt auctor eſt Plutarchus in Aemilio, et Tacitus lib. 1. Annal. Seneca lib. 7. Natural. quaeſt. cap. 1. etc. quod pridem docuere Criticorum filii. S. Eligius, apud Audoenum in ejus Vita lib. 2. c. 15. *Nullus ſi quando Luna obſcuratur, vociferare praeſumat, etc.* S. Maximus Taurin. Homil. de defectu Lunae: *Nam cum ante dies pleroſque de veſtrae auaritiae cupiditate pulſauerim, ipſa die circa veſperam, tanta vociferatio populi extitit, vt irreligioſi-*

Digitized by Google

ribus fructiferis, et infructiferis, etc.
. Vinearium 2.

EARE CAMPUM, Vineis conſe-re, in Pacto an. 1246. inter Tho-un Comitem Sabaudiae et Abbat. iarolenſem: *Habeat et planum npum, quem ſimiliter Vineare poſſit.*

EARIUM. (1) Ampulla vina-, Gall.-*Burette*. Tabul. Monaſt. Theofredi in Velaunis: *Vinearia ınea, id eſt ampullae, vinum et iam continentia, etc.* V. *Vina-ni* 1. (2) Ager vineis conſitus, m quod *Vineale*, Charta Willelmi mir. an. 806. inter Probat. nouae t. Occitan. to. 1. col. 34. *In nte-nigro manſos quinque, cum Vineario, quem vocant Olineto.*

EARIUS. (1) Qui *vineas* ſer-. Magn. Paſtorale Eccl. Pariſ. 21. an. 1259. *Meſſarii autem et nearii in dicta villa ponentur.* arta Philippi IV. Reg. Franc. an. 13. apud Thomaſſer. in Biturig. 65. *Prohibemus etiam, ne dein-s Vinearii ponantur in vineis; gardae reddentur die, quam ſta-rint, in quibus debentur.* (2) Qui eam colit. Tabul. Caſaur. ſub rolo et Pipino Regibus: *Conſtat ... vendidiſſe tibi Aderiſi ſcul-o cartularios et Vinearios in loco dicitur in Vico.*

ATICA, vel VINEATICA ERA, Ager vineis conſitus. Ta-arium Caſaurienſe: *Omnes ipſas genitoris noſtri inter cultam et ultam, et ſiluam modiorum cen-, et terra, quae eſt Vineatica ſo-rum 20. per tremiſſos vites palo-centum.* Alibi: *Et ſunt ipſae ... inter terram cultam, et vi-e et Vineaticae et ſiluae per ſingu-petias exunatae inſimul faciunt iorum quatuor centum.* V. *Vineale Vineatus.*

ATOR, Vgutio: *Vinitor, qui am cuſtodit, quaſi Vineator, etc.* *inetor*, et *Vinearius*. Chroni-Beccenſe ann. 1247. *In eodem ulo elegerunt vnanimi conſenſu Robertum de Clarobecco, tunc Vi-orem Becci in Francia, ... in atem.* Officium fuit apud Mo-hos, cui ſcilicet vinearum vel vini cura demandata erat, vt diſcimus ex Charta an. 1248. in Hiſt. MS. Monaſt. Beccenſis p. 615. *Si quid vero damni dictus Ioannes, vel ejus ſeruientes intulerint occaſione viae quam ſibi liberam per maſuram praefatam voluit reſeruari eundi cauſa ad vineas ſuas, vult et concedit vt ad arbitrium Vineatoris eorumdem Religioſorum qui pro tempore fuerit, debeat emendari.* V. *Vinarius* et *Viniarius.*

VINEATUS. (1) VINEATA TERRA, Ager vineis conſitus. Chron. Farſ. apud Murator. to. 2. part. 2. col. 444. *Dedit in hoc monaſterio vnam petiam terrae Vineatam. Vnam petiam terrae aratiuae et Vineatae*, in Charta an. 1328. inter Probat. familiae de Gondi pag. 87. Statuta crimin. Saonae c. 42. fol. 94. *Nec quisquam poſſit, nec praeſumat in aliquo horto, jardino, viridario, campo, aut aliqua alia terra Vineata incidere, etc.* V. *Vineale* et *Vineatica.* (2) Ad modum vineae acupictus. Viſitatio Theſaur. S. Pauli Londin. ann. 1295. *Caſula Alardi decani de nigro ſameto, dorſali et pectorali optimi aurifrigei Vineati.* V. *Vignetae.*

VINECUM, idem quod *Vinagium* 2. Charta ann. 1131. inter Probat. tom. 2. nouae Hiſt. Occitan. col. 460. *Cenſum de Vineco et de calcheriis, et mortuorum lectos, . . . habeat.* V. *Vinetum.*

VINEOLA, diminut. a Vinea, in Teſtam. Bertichramni Epiſc. Cenoman. apud Mabill. tom. 3. Analect. pag. 112. *Viniola*, ibid. p. 121. et in Charta Ludouici Pii an. 836. apud Marten. to. 1. Ampl. Collect. col. 96.

VINERA, Vinea. Charta Libertatum S. Palladii ex Cod. MS. Coiſlin. *Nullo vero tempore aliquis equitando veniat in Vinera, nec etiam pedes poſtquam Vinerae fuerint foſſae.*

VINERAGIUM, Tributum pro vino, quod in vrbem adducitur; niſi idem ſit quod *Vinagium* 2. In Terrario Inſulae Adami, teſte de Lauriere in Gloſſ. Iur. Gall. dicitur *Vientrage* et *Traiſnage*, quod intelligitur de ea praeſtatione quae domino fit ob vini dolium emtum, quod traha ducitur.

Digitized by Google

Charta Philippi Regis Franc. an. 1308. ex 2. Regeſto ejusdem Regis n. 9. in Tabulario Regio: *Item Vineragium, canagium et rotagium quae habebamus apud Ianui*, etc. VINTRAGIUM in Chartulario S. Cornelii Compend. *Conceſſimus praedicto Petro clerico noſtro jus integrum quod habebamus . . . . in dicta domo, videlicet roagia, foragia, Vintragia, ſalvis et retentis nobis et Eccleſiae noſtrae omnibus juſtitiis altis et baſſis.* Hinc emendanda alia Charta ex eodem Tabulario: *In quacumque ripa a bucca Iſarae uſque ad Eccleſiam de Gellis, dolium vini ſi ejectum fuerit ab aqua obolum debet, et denarium de Witragio, ſi a terra fuerit ejectum.* Vbi legendum videtur, *Vintragio*.

VINERATICA, eadem notione, ſi bene auguror, in veteri Charta Italica apud Vghellum tom. 5. p. 1538. *Vinum pro Vineratica decimatae octo.* Perperam enim editum *vinaritia*. Sed malim leg. *Vineatica*. V. in hac voce.

VINERICIA. Charta Caroli M. in Actis Epiſc. Cenoman. p. 266. *De Vinericiis quoque et perdonato, de paſtionibus et paſcuariis*, etc. Perperam edit. *Vinericiis*, in Vita Aldrici Epiſc. Cenoman. p. 31. et *Vinericia* ibid. p. 144. to. 3. Miſcell. Baluz. Vbi *Vinericia* idem eſſe videtur quod *Vineale*, *Vineatica*. In ſequentibus vero Vindemiam ipſam, id eſt, vindemiarum tempeſtatem ſeu collectionem ſignificat. Codex cenſualis Irminonis Abbat. fol. 40. vo. *Facit Winericiam cum duobus animalibus*. Fol. 41. *Facit curuadas ſicut ceteri et Vinericium cum uno bove.* Fol. 61. *Faciunt dua carra ad Vinericiam et ad magiscam dua carra.* Denique fol. 62. vo. *Solvunt de capite ſuo ſol. III. et denar. III. faciunt angariam ad Vinericiam.* Polyptychus S. Remigii Remenſis: *Facit ad pratum dies 3. . . . facit Vineritiam et carrum, aut donat den. 6.* Alibi: *Et ſolvunt . . . ad ſubſtratum et materiamen car. 10. de Vineritia aut car. 5. aut ſolid. 10.* Polyptychus Floriacenſis. *Solvit unusquisque* (manſus) *de hoſtiliſe, id eſt, pro bove ſolidos 2. et porcos 2.* [...] *4. multones 2. aut ſol. 2.* [...] *Vinericiam et paſcionem de* [...] *6. etc.*

VINERITIA, idem videtur [...] *Vineragium*, niſi forum intelli[...] quo venditur. Regeſt. Ep[...] Niuern. an. 1287. *Epiſcopus* [...] *ciam partem bladeriae et Vine*[...]

VINETA, Vinea. Tabul. S. V[...] Maſſil. *Cujusdam condaminae* [...] *tate ſeducti ob uberrimam* [...] *habundantiam*, etc. V. *Vinea*; [...]

VINETARIUS, Inſtitor va[...] Charta ann. 1226. apud Tho[...] in Biturig. p. 83. *Mercatores* [...] *tarii, Vinetarii, carniſices* [...] *quicumque negotiatores*, etc. [...] *tor vinetarius*, in Litteris He[...] ann. 1420. apud Rymer. to[...] 868. V. *Vinatarius*.

VINETUM, ut *Vinagium* 2. T[...] S. Petri de Cella - froin[...] Engolism. *Dedit Deo et S*[...] *Apoſtolo de Cella fratres* [...] *ſum, ... et dimidium* [...] *vineis, et manſum, et vine*[...] *Vinecum.*

VINGORDUS. Charta Innoc[...] PP. ann. 1140. in Hiſt. Mo[...] naſt. pag. 287. *Apud Rabel*[...] *tres Vingordos. Apud Caſtr*[...] *tem cum vineis.*

VINGTEMIUM, VINGTENI[...] *Vintenum*. V. in hac voce.

VINHALE, V. *Vinale*.

VINHAURIUS, Vini hauſtor, [...] S. Auguſt. lib. 16. contra F[...] c. 31. edit. Latinii: *Ecce* [...] *rax et Vinhaurius.*

VINIALE, ut *Vineale*. V. in h[...]

VINICAMBIA, Praeſtatio [...] permutationibus domino [...] Tabul. S. Victoris Maſſil. D[...] *et concedimus omnem Vinic*[...] *et venditionem de turri que* [...] *Amalcheri. Et habent Monach*[...] *bia de vino*, in majori Chartul[...] dem Monaſt. p. 108.

VINIDEMIA, pro Vindemia. [...] bul. Caſtridunenſi f. 12. vo. [...] eſt in *Vinum*, col. 879.

VINIDRIA, Datio vineae ad [...] vinum. Tabular. Celſinianen[...] *ſi eſt ipſa vinea, . . . in tali* [...]

quamdiu Domino donante vixero, Vinidriam teneam, et annis ſinlis medietatem de vino per vnumemque annum ad Monachos in veura perſoluam. Similia verba ocrrunt in aliis Chartis.

ıFICARE, Vinum producere. ſcriptio apud Cuſſetum Hiſt. Caon. p. 769. *Nunc vites noſtrae nificabunt laetius, arua luxuriaıt vberius, etc.*

ıFORVM, *Bævxis*, in Gloſſario t. Gr. MS. S. Germ. Pariſ. Vas ıarium. Leg. *Viniferum*. V. *Bauca.*

ıGOLIVM. Charta an. 1093. in Probat. to. 2. nouae Hiſt. Occi. col. 332. *Iſtos vero manſos et nines praenominatos ego Bertranr retineo in vita mea cum omnibus ıe modo habent et tenent, et cum nigoliis, et decimis, et primitiis, quartis, etc.* Idem videtur quod nagium 2.

ıOLA, vt *Vineola*. V. in hac voce.

ıPA. Liber Anniuerſariorum Bacae Vaticanae apud Iohannem Ruım in Vita Bonifacii VIII. p. 345. *m tria ſuperpellicia de Vinipa et tina.* Puto legendum *vimpa*, panſ ſcilicet lineus ex quo conficientur *vimpae*, ſeu pepla mulierum. *Guimpa.*

ıPERVM, *Bævxis*. Gloſſ. Lat. MSS. Perperam pro *Viniferum*, et in cod. Reg. vbi *Iuniperum* ;itur. V. *Viniferum.*

ıPERVS, pro Iuniperus. V. *Vimm.*

ıTARIVS. (1) Officium Moſticum, cui vini cura demandata ıt. Iperius in Chron. S. Bertini ud Marten. to. 3. Anecd. col. 757. *artum officium fuit Vinitarii, qui ıidebat de vinis, foenis, lectis, leſterniis et omnia neceſſaria hoſpiv.* V. *Vineator.* (2) Inſtitor viius. Charta ann. 1493. apud dox in Formul. Anglic. p. 438. *Iohannes Porter ciuis et Vinitar ciuitatis London ac liber homo ıdem ciuitatis, etc.* V. *Vinarius Vineator.*

ıTOR, ἀμπελουργός, in Gloſſ. S. nedicti: *Qui vineam cuſtodit, vel i calcat vuas, vel qui cuſtodit vinum.* Ita Vgutio. Vox Latinis Scriptoribus nota. Occurrit in Lege Salica tit. 11. §. 5. Teſtam. S. Irminae an. 698. apud Marten. to. 1. Ampl. Collect. col. 10. *Similiter dono ad jam dicta loca ſanctorum vineae pedeturam vnam in monte Viennenſi cum Vinitore noſtro Aliſhfrido cum omni peculiari ſuo.* Gregorius Turon. lib. 5. cap. 49. *Crucina Pictauenſis inſula vocatur, in qua a fiſcalis Vinitoris ſeruo, Leocadio nomine, naſcitur.* Tabular. S. Remigii Remenſis: *Vineae 19. cum totidem Vinitoribus, vbi poſſunt colligi de Vino mod. 177.*

VINNA. V. *Venna.*

VINNETVM, pro *Vicinetum*, vel *Viſnetum*, *Aſſiſa* vicinorum. V. in *Vicinus*. Charta apud Madox Formul. Anglic. p. 305. *Si vero jam dictus Willelmus de Corſtun vel haeredes ſui arbitrio legalium hominum de Vinneto, aliquo praedictorum modorum infideliter ſe gesſerint, etc.*

VINNOLATA VOX, *eſt lenis et mollis, atque flexibilis. Et Vinnolata dicta a vinno, hoc eſt cincinno, molliter flexo.* Ita Iſidorus lib. 3. Orig. cap. 19.

VINOBLIVM, Vinea, Ager vitibus conſitus, ex Gallico *Vignoble*, in Charta an. 1256. Regeſti Inculismenſis Camerae Comput. Pariſ. pag. 34. *Garenam ſuam, quam habebat in Vinoblio et territorio dictae villae Karoſſenſis, etc. In Vinoblio de Romanis vel territorio abbatiae*, in Charta Humberti II. Dalphin. inter Ordinat. Reg. Franc. to. 3. pag. 280. *Vignon*, in Charta an. 1312. ex Chartul. S. Martini Pontiſar. fol. 30. vo.

VINOBRE, eodem intellectu. Charta an. 1053. apud Marten. to. 1. Anecd. col. 177. *In parochia Mauriago ipſa medietate de ipſo Vinobre, qui vocatur Caizago.*

VINOSITAS, dicitur de nitore lapidis pretioſi, eadem notione qua Galli *Eau* vſurpant. Locus eſt in *Orphanus* 2.

VINTENERII. *Conſilium Vintenariorum*, quod ex viginti Conſiliariis compoſitum eſſet, ſic appellatur.

Digitized by Google

s diſcimus, ac praeſertim ex Litteris
ı. 1248. inter Ordinat. Reg. Franc.
›. 5. p. 601. art. 21. *Sy vero ali-*
ıi alieni in dicta libertate apud Cla-
montem morare (ſic) *venerint,*
ne licebit villico et ſcabinis eos re-
nere, tali modo quod in introitu,
nq ſolæ Pruiuinenſes perſoluent vil-
o pro nobis, et ſextarium vini pro
ſo et ſcabinis; et eciam omnes alios
dditus ſecundum proceſſum tempo-
s, ſicut alii liberi. (2) VINVM-
CETVM, Acetum, Gall. *Vinaigre.*
ges Palat. Iacobi II. Reg. Majoric.
ter Acta SS. to. 3. Iun. p. xxı. *In*
cto reſeruatorio rerum infra ſcripta-
m copia inueniatur, videlicet, . . .
ſeorum, piſcium ſalſorum, Vini-
eti, etc. VINVM AGASATVM,
dem notione. Inuentar. an. 1476.
Tabul. Flamar. *Item plus tres*
pas ex Vino agaſato ſiue poculo ple-
s. Ibidem: *Item vnam pipam ex*
culo ſiue Vino agaſato plenam.
VINVM BASTARDVM, f. mix-
m, in Ch. a. 1320. VINVM BE-
ATVM. Charta Henrici dom. de
liaco an. 1031. *Vinum fecidum vel*
atum non poterit vendere. Le-
ndum videtur *Botatum*, quod vas
narium redolet, *qui ſent le fuſt.*
in *Butta* 3. col. 765. VINVM
E BOCHA, Gall. *Vin de la bou-*
e, quod menſae Principis apponi
let. Ordinat. Humberti II. to. 2.
ſt. Dalph. p. 314. col. 1. *Habean-*
r tria genera vinorum, Vinum vi-
licet de bocha pro perſona noſtra.
Bocha. VINVM BVLLITVM
m ruta, apud Limborch. Inquiſit.
olof. Hiſt. p. 3. *Vidit praedictos*
s haereticos ſimul et portauit pro
ero illorum Vinum album bullitum
m ruta. VINVM CIPRICVM,
arificatum, apud Ducheſn. Hiſt.
mit. Guiſnenſ. inter Probat. p.
9. VINVM CLARETVM, *quod*
turbatiuum cito capitis, in Menoti
rm. p. 156. vo. Gall. *Vin clairet*,
bellum. Ita etiam nuncupatum
iquando vinum conditum, vt in
ontinuat. Chron. Ioh. Iperii apud
arten. tom. 6. Ampliſſ. Collect.
l. 620. *Conuentus quatuor pota*
ini confecti, quod Clare vocant, a

cuſtode eccleſiae de gratia accipit. Hiſp. *Clarea*, Germ. *Claret.* V. *Vinum Expenſabile.* VINVM CLERICI, Gall. *Vin du Clerc*, in Edicto Caroli VIII. an. 1493. art. 107. Quod a litigantibus tabularii forenſis Clericis vltro conceditur. VINVM COCTVM. Capitulare de Villis cap. 34. *Vinum, acetum, moratum, Vinum coctum, garum, ſinapi, etc.* Adde c. 62. Ioh. Demuſſis in Chron. Placent. apud Murator. to. 16. col. 582. *Et poſt praedicta dant piſces lucios aſſatos cum ſalſa de aceto vel ſinapi cum Vino cocto et ſpeciebus.* Gall. *Vin cuit*, vt vinum aruiſium, *Malvoiſie.* VINVM COMITIS, idem quod *Vinagium* 2. V. in hac voce. Charta an. 1278. in Chartul. Latiniac. *Promittimus bona fide reddere et ſoluere . . . octo ſolidos Turonenſes . . . tam pro cenſu quam pro Vinagio, quod dicitur Vinum Comitis.* Alia ann. circ. 1513. ibid. *Hoc etiam ſtatutum eſt quod ille qui collegerit per villam nummos quos debent burgenſes de Vino Comitis, etc. Le reuenu du Vin le Conte vault par an enuiron huyt livres Tournois*, in Charta ann. 1516. ibid. fol. 244. vo. VINVM CONFECTVM. V. *Vinum claretum.* VINVM DECRETI, in Statutis Vercell. Locus eſt in *Malvaxia.* VINVM EXPENSABILE, quotidiani potus in vſus domeſticorum, *Vin de dépenſe*, Gall. *Boite*, vel *Bouvande.* Liber Niger Scaccarii p. 341. *Vnum Sextarium de vino claro, et vnum ſextarium de Vino expenſabili.* † VINVM DE EXPENSA, idem, in Ch. a. 1257. VINVM JAQVESIVM, *Vin de Jaca*, in Inſtr. an. 1527. ex Tabul. Archiep. Auxit. VINVM INACIDVM, pro *Mucidum*, vt emendat Cl. Editor in Charta Humberti Dalphini an. 1348. inter Ordinat. Reg. Fr. tom. 3. pag. 283. *Ita tamen quod dictum Capitulum vinum vendere debeat non corruptum, non acetoſum nec Inacidum:* niſi idem ſit quod *Subacidum.* VINVM ITALICVM, i. *forte.* Ita Gloſſae MSS. ad Alexandrum Iatroſoph. Vide Caelium Aurelian. lib. 4. Chronicon c. 3. VINVM LYMPHA-

Digitized by Google

TVVM, Aqua mixtum, dilutum, in Conſtitut. Siculis l. 3. Elmham. in Vita Henrici V. Reg. Angl. cap. 90. p. 251. *Edicit proclamatione publica, vt nullus Anglicus Vinum non limphatum potare praeſumat.* VINVM MVNDVM, Merum. Chron. Farſ. apud Murator. to. 2. part. 2. col. 473. *Item pro ſolidis* VIII. *in Carboniano ad cenſum reddendum Vini mundi decimatas quinque.* VINVM NVPTIARVM, in oblationibus gratuitis, quae Curionibus fiunt, recenſetur in Charta Guillelmi Epiſcopi Ambian. ann. 1281. in Tabul. Epiſcopi Ambian. fol. 27. v. VINVM PEDE PRESSVM, quod pede tantum calcatur, medium inter vinum ſponte defluens, et illud quod torculari expreſſum eſt; vnde *vinum de preſſoragio* dicitur. Charta Ludouici Comit. Bleſenſ. in Chartul. Caſtridun. fol. 12. vo. *Duos modios Vini pede preſſi in cellario meo Caſtriduni annuatim in vinidimiis capiendos* (concedo.) Charta ann. 1217. ex Tabul. S. Petri Carnot. *Perſoluent . . . . juſtam decimam de vineis ſuis, vnam medietatem de pedepreſſo, et alteram medietatem de preſſoragio.* Chartul. Campan. an. 1190. fol. 525. *Dedit* 50. *modios Vini de prima gutta pede preſſa.* VINVM PIGMENTATVM, apud Duchesnium in Hiſt. Comit. Guisnenſ. inter Probat. pag. 119. V. *Pigmentum* 1. VINVM PIRACEVM, *Vin peiraz*, in Charta an. 1391. ex Chartul. 23. Corb. x. *ſols Pariſ. pour l'aquit de une queue de Vin peiraz.* V. *Piratium.* VINVM PROTROPVM, Caelio Aureliano lib 2. Chron. c. 7. eſt vinum ſponte defluens, antequam vua calcetur; muſtum. VINVM DE PVRA GVTTA, eadem notione, Gall *De mere-goutte.* V. in *Gutta* 7. VINVM QVADRAGESIMAE, Cujus vſus in Quadrageſima. Necrolog. Eccl. Pariſ. Id. Maii. *Dedit nobis tria arpenta vinearum ad Vinum Quadrageſimae. Vinum Quadrageſimale*, ibidem. VINVM ROSATVM. V. ſupra *Roſatum.* VINVM SACRIFICALE, quod Miſſae ſacrificio potiſ-

ſimum addictum eſt, in Metrop… Salisburgenſi to. 3. p. 48. … *Vinum ſacrificale, quod …* *naſterii retroactis temporibus …* *rauerunt, de communi noſtro …* *volumus recipi, etc.* VINVM SIL… LI. V. in *Stalum* 2. VINVM … PERLATIVVM, Generoſum, … mum, Gall. *Excellent.* V. ſupra … *perlatiuus.* VINVM DE TENEL… LO, Familiarium ſeu domeſticorum … qui in *Tenello* comedunt. V. … *lus* 2. *Portent . . .* 12. … *puri de Tenello . . . Vinum …* *nello, etc.* in Ordinat. Humberti … Dalphini to. 2. Hiſt. Dalph. p. … col. 1. VINVM TOLTICI… quod domino in cenſum praeſta… Tabularium Eccleſiae Grati… tanae ſub Hugone Epiſcopo … *Dono Domino Deo et Eccleſiae …* *tianopolitanae et Hugoni Epiſ…* *ſextarios de Vino tolticio, …* *vinea Epiſcopi, quam emit …* *Aldiarde, per vnum quemque …* *ſolitus eram accipere.* VIN… TORNATVM, Vapidum, Gall. … *tourné.* V. ſupra in *Tornare* … NVM TORTIVVM. Caelius … lian. lib. 2. Acut. c. vlt. … *vltimae expreſſionis, …* *vocant, nos abuſiue Tortiuum* … NVM VERMILIVM. V. … *culus.* VINVM VERNACI… *Vernachia.* VINVM VIN… Bonae notae, Gall. *Vineux*, … dic. Salernit. edit. ann. 16… 142. VINVM VIRIDE, … ex viridi vua expreſſum, … *vin verd* dicimus. … in Chronico an. 1258. De … riis vide Onomaſtic. Brunsfel…

VINVS, pro Vinum, in … 873. inter Probat. to. 1. nou… Occitan. col. 125.

VINYOGALARII, Vinearum … des. Martinus Didacus … tia Aragon. l. 3. Obſeruant… Si quadrupes, §. 3. *Vinyogalarii …* *meſſegari tenentur emendare …* *in vineis et meſſibus, ſi ſalarium …* *piunt a domino pro meſſegueria …* *Vinyogaelaria.*

VIOCVRVS, *et ſtatim* … Gloſſ. Iſidori et Arabico-La…

Digitized by Google

tunicam breuem de Violeto obſcuro, V. *Violatus*.

VIOLVS, Anguſtior callis, ſemita, quaſi minor via, Gall. *Viol*, *Sentier*. Inquiſit. ann. 1268. ex Schedis Praeſ. de Mazaugues: *Protenditur recta linea per Violum quo itur a dicto rompeali vſque ad caminum quo itur*, *etc.* Infra: *Protenditur recta linea per caminum S. Petri vſque Violum quo itur ad vallem ſauneriam.* Charta an. 1278. ex Tabul. Maſſil. *Ita quod dictus claperius remanens a parte orientis et dictus Violus in medio dicti claperii*, *etc.* Alia ann. 1447. ex eodem Tabul. *Donauit ortum ſuum confrontantem cum bario ciuitatis et cum Violo quo itur ſuper moenia* V. *Viola* 1. VIOLETVM, VIOLETVS, diminut. a *Violus*, eodem intellectu. Conſuetud. Dombenſes MSS. ann. 1325. *Si ita eſſet quod aliquod iter publicum ſeu Violet iret ſeu tenderet per terram alterius nobilis*, *etc.* Terrarium Caſtellion. Domb. an. 1463. *Violetum tendens de Lurciaco ad portum Bellevillae ex Occidente.*

VIONAGIVM, Praeſtatio quae Domino exſoluitur pro ſecuro tranſitu, vel mercium exportatione per terram illius. Charta Raynaldi Archiep. Rem. an. 1134. tom. 2. Monum. ſacrae Antiq. p. 14. *Vionagium, aut theloneum*, *aut menſuram in rebus propriis emendis*, *aut vendendis exigere*, *aut imponere praeſumat.* Occurrit rurſum in Charta an. 1139. ibid. pag. 18. Charta Radulphi I. ann. 1196. inter Inſtr. Hiſt. Codiciac. pag. 146 *Concedo in eleemoſynam in perpetuum eccleſiae B. Vincentii . . . centum ſolidos communis monetae annuatim . . . . . ad Vionagium meum de Fara recipiendos.* V. in *Guida*.

✝ VIOTTOLA, vox Italica, ſemita, in Ch. a. 1297.

VIPA, VIPPA, Gall. *Rotie*, *ſoupe au vin.* Hermolaus Barbar. lib. 5. c. 65. Corollarii in Dioſcoridem: *Erat veteribus jentaculum buccea ex vino, quod genus Barbari a vino et pane Vippam vocant.* Buſchius de Reformat. Monaſt. lib. 3. c. 31. apud Leibnit. tom. 2. Script. Bruns. 934. *Ad cellarium ſuum* ... *ſumſit*, *vbi Vipam bonam* ... *ctam eum comedere et* ...

VIPIDA. Pactus Legis Salicae ... §. 3. *Si quis hominem in* ... *in Vipida jactauerit*, *et* ... *exiuerit*, *etc* Vbi Lex Salica ... §. 10. habet *in pelagus.* Idem ... ctus §. 13. *Simili modo*, ... *nem in pelagus impinxerit*, ... *euaſerit.* Vnde liquet *Vipidam* ... loco ſonare *pelagus*, ſeu ... gitem, vti hanc vocem ... cuimus; qui Taxandris ... tex; ſicut, inquit Wendelinus ... mina indita duobus fluminibus ... Liram in Brabantia, ... *pede*, quod ſint vorticoſa ... loſiſſima. Ex quibus colligit ... dus *Vipila* legendum eſſe, ... *pida.*

VIRA. (1) Vxor. Formulis ... Baluzianis: *Dum omnipotens* ... *conceſſit jugale conſortium* ... *permiſſum dedit ei in* ... *vnusquisqre cum Vira ſua* ... *conſuetudinem anteriorum* ... *rum*, *etc.* (2) Vt *Viratum* ... hac voce.

VIRAGIVM, vt *Homagium* ab ... ita *Viragium* a vir, pro Cl... profeſſio, Gall. *Hommage*, ... *nium.* V. in hac voce. Ch... 1235. apud Lobinell. tom. ... Britan. col. 283. *Dicunt* ... *Comes non poterat leuare* ... *ab hominibus Baronum* . . . ... *dit quod aliquis Comitum* ... *caperet Viragium* . . . ... *dixit quod aliquis Comes* ... *ipſum cepit.*

VIRAGO. Gloſſ. Lat. Gall. ... *Virago*, *Fort femme.* Iulius ... cus lib. 3. c. 6. *Eunuchos* ... *lieresque Viragines*, *et quae* ... *quam virili coitu conjungen* ... *ſe aliquando viro conjunxerin* ... *quam concepturas*, *vel partur* ... *ras.* Octauius Horatianus ... Rer. medicar. pag. 110. *Si* ... *ſi prior feminini curſus* ... *concedat*, *maſculi ex eo* ... *perueniente ſimilis ſemine.* ... *antecesſerit virile ſemen*, *et* ...

ceciderit, prius ſuperueniente fe-
neo ſemine, feminae naſcuntur.
nc eſt rationi conſentaneum, quod
virili ſemine puellae naſcantur: ex
ineo ſemine pueri naſcantur. Si
que vtrorumque ſemen permixtum,
iando, ſibi in vaſculorum cauitatem
iderit, hos Viragines appellamus.
gulfus, de filiabus Ethelſtani Re-
Angliae pag. 878. Vadunt ad
ota cum Cancellario quatuor Vira-
es, quae caſtitatis honore Dianam
cebant, et corporali pulchritudine
m Helenam ſuperabant. Vide Vi-
na.

ARE. (1) Lex Alamannor. c.
. Et ponat ſignum vbi iſte voluerit,
vbi ille alius voluerit terminum, et
rent ipſam contentionem. Ita ali-
ot codd. praeferre monet Balu-
s, vbi aliae girent habent. Alius
o pro contentionem, praefert ter-
n. Ita girare, vel virare conten-
nem, eſt agrum, de quo lis eſt
picere cum judicibus. Virer, por-
Gallis idem ſonat quod girare.
Viſus. (2) Vertere deorſum
ſum, Gallis Virer. Statuta Eccl.
ffil. an. 1472. Marrelarii non
eant campanas erectas, nec illas
rent, ſub poena denariorum IV.
) † VIRARE SE, ſerpere, di-
ur de morbo, t. 6. Aug. p. 540.

ATIVS, Magnarum virium. No-
s.

ITONVS, Teli ſpecies. V. Vere-
us.

ATVS. (1) Viri officium. Sido-
s l. 7. Epiſt. 9. Bono Viratu ae-
lis ſuis magis prodeſſe cupiens,
m placere. (2) Virilis, fortis,
viro honoratus vel ornatus. Vnde
annes Chryſoſtomus, mulier virata
facile decipitur. Ita Vgutio.
cleſiaſtic. c. 28. 16. Lingua tertia
lieres Viratas ejecit, etc. Edit.
γυναῖκας ἀνδρείας. Vbi Mamo-
ctus: Viratas, id eſt, viriles, vel
ratas de fide thori, vel Viratas,
o haerentes ſemper. Viratus, fors
mes, ſeurs, in Gloſſ. Lat. Gall.
ngeran.

BIVS, Bis vir exiſtens, a Bis et
r: ſeu qui binas habuit vel habet
ores: vel etiam qui bis fecit facta
viro digna: vel qui reſuſcitatus eſt, vt Lazarus et Hippolytus. Ioh. de Ianua. Vnde Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm. Virbius, deux fois hommes. Vita S. Bibiani Sancton. Epiſc. apud Marten. to. 6. Ampl. Collect. col. 769. Sicque in vitalem ſtatum adprime reſtitutus, pedeſtri calle domum rediit Virbius qui ad humandi vltimum obſequium eccleſiae fuerat inlatus.

VIRCARIA, vt ſupra Vercaria Charta an. 1195. apud Stephanot. to. 1. Antiquit. Bened. Occitan. MSS. p. 437. Concedit . . . quatuor molendinos . . . . . cum Vircariis, aquis, aquilibus, etc. Charta an. 9. Conradi Reg. apud eumd. tom. 7. Fragm. Hiſtor. MSS. pag. 357. Curtilum indominicatum cum Vircaria, et vinea, et quidquid ad ipſum curtilum adſpicit Alia ibidem pag. 360. Dedit S. Martino Sauinienſi ſanctoque Iuliano de Sal vnam Vircariam cum manſione et horto ſuo indominicato. Charta Widonis Vicecomit. Aruerniae apud Baluz. tom. 2. Hiſt. Aruern. p. 40. Siluis, aquis, aquarumque decurſibus, viridariis, Vircariis, molendinis, paſcuis, etc.

VIRCHARNIA, pro Vierſcara. V. in hac voce. Charta apud Miraeum tom. 1. pag. 681. col. 1. Comparuimus Brugis in Vircharnia coram domino Guidone Comite Flandriae ſuper dicta controuerſia . . . . . . Actum in Vircharnia Brugenſi anno Domini 1261.

VIRDEGARIVM, Viridarium, Gall. Verger. Inſtr. tom. 2. Gall. Chriſt. nouae edit. col. 328. Anno Domini 936. Ind. 10. ego Tetolo . . . . dicani hanc eccleſiam, et dicamus cum dote, . . . moſnilis, curtiferis, Virdegariis, vineis, etc. Tabul. S. Petri de Cellafroini in pago Engoliſmenſi: Cedo ego et frater meus et vxor mea manſum vnum qui vocatur Huuorſus cum aquis, pratis, vineis, Virdegariis, etc. Occurrit non ſemel. V. Viridiarium.

VIRECTVM, Locus viridium, locus viriditate plenus. Niſi communis vſus obſiſteret, dicerem quod Virectum deberet ſcribi ſine c, ſicut oliuetum, miretum et alnetum. Ita Gloſſae Bibli-

cae

Digitized by Google

rium, Gall. *Verge de peſon*, quo vtuntur ad merces ponderandas: vnde vſurpatur pro Praeſtatione quae pro ponderibus publicis exſolvitur, dum res et merces ponderantur, Gall. *Droit de poisage*. Vide in *Pondus*. Litterae Humberti II. Dalph. an. 1348. inter Ordinat. Reg. Franc. tom. 3. p. 277. *Et etiam Virga ponderis quam tenet nunc ab ipſa Eccleſia cenſualem dom. Catherina de Podio.* Charta ann. 1377. ex Camera Comput. Prouinc. *Vna cum juribus Virgae ponderis, et tractae bladi, et leydarum.* (8) Speculum Saxonicum lib. 3. art. 45. §. 14. *Duae Virgae et vna forpex emenda illorum eſt, qui furando aut ſpoliando juri derogant ſuo.*

VIRGADA, Modus agri. V. *Virga* 6.

† VIRGARETUM, virgetum, in Ch. a. 1048.

VIRGAREUM, VIRGASTRUM, Virgetum. Vetus Charta exarata circa an. 993. apud Vghellum in Archiepiſc. Florentinis to. 3. p. 47. *Terris et vineis, ſiluis, Virgaſtris, pratis, paſcuis, etc.* In alia vero p. 52. *Siluis, olinetis, Virgareis, pratis, etc.* habetur, vt et in Charta Grimoaldi Piſani Epiſcopi ibid. p. 404.

VIRGARIUM, vt *Virgareum*. Tabul. S. Albini Andegau. *Donamus . . . vnum Virgarium cum cuſtodia ſua et vna domo ſupra ripam Sarte.*

VIRGARIUS. (1) *Lictor*, ῥαβδοῦχος, in Gloſſ. Gr. Lat. Exſtat in foris Aragon. lib. 1. pag. 36. titulus *de Virgariis Curiae Iuſtitiae Aragonum*, vbi *Vergueros* dicuntur. Vide *Virgibajulus*. (2) Apparitor. Ceremoniale MS. B. M. Deauratae Toloſ. *Sacerdos vero aliis diebus Dominicis indutus pluuiali vna cum Virgario defferente virgam, etc.* Charta an. 1370. to. 2. Hiſt. Eccl. Meld. pag. 236. *Paruis capellanis, Virgariis, matricularits clericis, qui interfuerunt dictae proceſſioni.* Adde Concil. Hiſp. tom. 4. p. 468. et Calmet. Hiſt. Lotharing. tom. 3. col. 468. V. infra *Virgifer*. (3) VIRGARIUS, apud Camaldulenſis is eſſe videtur qui facultates monaſterii adminiſtrat, vel qui agrorum culturae

inuigilat. Epiſt. 35. Ambroſ
maldul. apud Marten. tom. 3.
Collect. col. 429. Dicas
tri Iohanni Virgario,
nimis agere, qui pecuniam
ceptam reſtituere non curavit
quam debemus creditori. Epi
ibid. col. 430. *Virgarius*
habet Petro de Meggiano
iſto, bubulco noſtro illo loqu

VIRGASTRUM. V. *Virgareum*

VIRGATA, vt infra *Virgatus*
nus virgis quibusdam di
Gall. *Etoſe rayée.* Comput.
1333. ad an. 1336. to. 2. Hiſt
p. 283. *Item, pro inſodera*
garnatiae et capatii pro dom
Dalphino de Virgata quam
portauit de Francia, vi. ib
Vicu. Alia notione vide in

VIRGATORES, qui Angli
tes ad arma, qui virgas
deauratas deferunt ante R
eſt apud Watſium. Matth.
1249. *Quidam vero de ipſ*
tunc praeſentes, dum Regi
res populum ibidem propter
tatem congregatum et comp
troire cogerent, etc. F
cap. 1. §. 15. *Sunt quaedam*
quae reſtitutionem in tripl
damnorum, ſicut . . . de
bus injuſtum feodum
Cap. 38. *In eadem curi*
ſunt Virgatores, populum
grauia feoda petentes. V.
ad arma. Vox *virgator*
apud Plautum in Aſinar
qui *virgis* caedunt. V.
bajulus.

VIRGATUS, Italis, *Verga*
o veſtimento diviſato di
Pannus virgis quibusdam
vel in latum varia ſerie
porrectis diſtinctus, vti
lorum *ſagula*, apud Virgi
interpretatur Turnebus
verſ. cap. 4. Gloſſae Gr.
τὸς, virgeus. Statuta In
PP. pro reformatione Ni
Non adoleſcentes, non a
conſanguineos, nec indu
Virgatis, aut argenteis
tis, vel partitis, vel vari
rubeis, etc. Statuta Ecc

Digitized by Google

1274. apud Marten. to. 8. Ampl.
lect. col. 1469. *Pannis rubeis, vel*
datis, ſeu viridibus, aut Virgatis
icis, etc. Veſtes Virgatas conti-
publice portantes, in Concilio
aricenſi ann. 1280. apud eumdem
1. 4. Anecd. col. 192. *Veſtes par-*
te vel Virgatae, in Statutis Ec-
iae Argentoratenſis ann. 1435.
lem col. 539. Concilium Palen-
um an. 1388. c. 3. *Veſtem ſupe-*
rem non Virgatam, aut biparti-
, etc. Veſtito di vergato, apud
iptores Italos, laudatos a Perga-
io. V. in *Pannus* 2. *Vetatus, Vir-*
1. et *Virgata*.
EIA, Modus vel menſura agri,
ſupra *Virga* 6. Chartul. S. Vin-
tii Cenoman. fol. 34. *Robertus*
Larcamps (dedit) *vnam Virgeiam*
ae. Occurrit rurſum fol 94.
RGELLA, virgula inſtrumentum
ſicum, ſ. fiſtula, t. 4. Iun. p. 410.
ENDEMIA, ξαβδολογία, in
ſſ. Lat. Gr. Nonio ex Varrone,
gindemia, virgarum apparatus,
atio, demtio, vel decerptio.
ERIVM, Gall. *Verger*, Virida-
m. Chartul. majus S. Victoris
ſſil. fol. 58. *Ego Bermundus cle-*
s dono dimidium Virgerii ad S.
Florem. Ibidem: *Ego Ianfredus*
boneſſus dono totam partem haere-
atis meae de vno Virgerio ſimul
manſuario.
EVS SERPENS, Virga Moyſis
ſerpentem conuerſa, apud Gla-
um Rodulphum.
GIBAJVLVS, idem qui *Virgator*,
cium in aula Regum Angliae. V.
rgatores. Charta Edwardi V. Reg.
gl. an. 1483. apud Rymer. to. 12.
183. *Conceſſimus eisdem . . . of-*
um Virgibajuli, alias dictum Vir-
ii ad portandum virgam coram no-
et haeredibus noſtris ad feſtum S.
rgii infra caſtrum noſtrum de
ndſore annuatim. V. mox *Vir-*
r.
IFER, qui fert virgam, appa-
or, in Charta an. 1107. apud Lo-
iell. tom. 2. Hiſt. Britan. col. 266.
Virgarius. VIRGIFER vocatur
recentiori Ceremoniali Eccleſiae
M. Deauratae Toloſanae qui in
proceſſionibus baculum cantoris defert, idem qui *Propheta* in veteri Ceremoniali nuncupatur. V. *Propheta*, et ſupra *Virga* 3.

VIRGILDVM. V. in *Wera*.

VIRGINAL. Vita S. Gerardi ſaec. 5. Bened. pag. 270. *Qui* (Deus) *ſicut expertum legimus Virginal beatae martyris Agathae, vniuerſa curans reſtaurat ſolo ſermone, etc.* Vbi de reſtituta mamma S. Agathae ſermo eſt: alibi *Virginal* idem ſonat quod virginitas. Gloſſ. Iſidori: *Virginal, membra virginis in quo habitat.* Martinius emendat, *Virginal, membrana virginis, in qua habitat*, ſcilicet virginitas ſeu hymen. *Virginal, la partie où eſt faite la conception*, in Gloſſ. Lat. Sangerman. Gloſſae Iſonis Magiſtri, *Virginal, locus in quo deuirginantur virgines. Virginalia*, παρθένια, in Gl. Lat. Gr. παρθένεια, in MSS. VIRGINAL, ſ. Liber officium B. M. Virginis continens. Teſtam. an. 1415. apud Rymer. tom. 9. p. 276. *Et vnum paruum librum vocatum Virginal, coopertum in blodio panno de auro de Cipre.*

VIRGINARE. (1) Παρθενεύειν, in Gloſſ. Gr. Lat. MS. perperam in edito, παρθενύω, *Vigrino.* Vgutio: *Virginare, fricare, et facere, quae poſſunt fieri ſalua virginitate.* V. *Virginula.* (2) *Caſte, more virginum viuere*, in Gemma. Tertull. de Virg. veland. cap. 12. *Virginari volunt ſola capitis nuditate.* (3) Rem cum virgine habere. Lambertus Ardenſis apud Ludewig. to. 8. Reliq. MSS. p. 563. *Poſtea vero idem Balduinus pater meus cum quadam alia eminentis, immo ſupereminentis formae, generoſae nobilitatis iuuencula . . . nomine Natalia Virginabat, et ex ea genuit Simonem.*

† VIRGINIA, de femina conjugata, ap. Murat. t. 3. inſtr. p. 1393.

VIRGINIFICARI, παρθενεύεσθαι, Virginem fieri. Vetus Interpres Origenis, Comment. tract. 32. in Matth. *Virgines ſunt Virginificatae per verbum Dei, qui credere volunt, aut crediderunt.*

VIRGINISSIMVS, Caſtiſſimus, in Serm. S. Humilitatis de S. Ioanne Euang.

Digitized by Google

iam ſcilicet Sarracenorum . . . .
rimere intendat et Viribiliter im-
ɟnare, etc.

DARE, Virere, florere. Gloſſ.
aeco-Lat. ἀνθῶ, *Virido, floreo,*
eſco, vireo, polleo, vigeo.

RIDARIA, officium *viridarii*, in
. a. 1316.

DARIVM. V. *Viridiarium* 1.

DARIVS. V. in *Viride* 1.

IDE. (1) Inquit Watſius, in
gibus Foreſtarum, intelligitur quid-
id frondes fert, aut folia viridia,
de paſcantur, aut vbi tegantur
ui et damae. Vide Skeneum de
rbor. ſignificat. v. *Verd*. Capitula
citorum Coronae Regis apud
uedenum p. 784. *Item praecipit,*
d in qualibet Comitatu, in quo ve-
ionem habet, ponantur 12. *Milites*
cuſtodiendum venationem ſuam, et
ride, in foreſtis ſuis. Infra: *Qui*
em foriſfecerit in foreſta Regis de
ridi, ſiue per culpaturam, ſiue per
rancaturam, ſiue per foditionem
arum, etc. Inquiſitio de foris-
turis foreſtarum: *Inquiratur et-*
, qui fecerint vel facere conſueue-
t vaſtum vel deſtructionem de Vi-
i, vel de venacione in foreſta, etc.
RIDE ET SICCVM. Tabula-
in S. Crucis Talemundenſis fol. 3.
auxi etiam . . . Monachis . . .
ſilua Orbiſterii de Viridi, et de
o, ad omnia neceſſaria officiorum,
lificiorum videlicet ad Eccleſiam, ad
uſtra facienda, atque recuperanda
decciderint, etc. VIRIDARIVS,
ficialis in foreſtis, qui foreſtario
eſt, Gallis *Verdier*, Anglis *Ver-*
. Is autem *viridis*, ſeu ſiluae
duae curam habet, vt et juriſdi-
onem in foriſfacturis foreſtarum
que ad mulctam 60. ſolid. Huic
ſunt *ſeruientes*, et *cuſtodes* fore-
um, *les Sergeants et Gardes de*
. Cognoſcit etiam de mulctis
ſuetudinariis, et ab ejus judiciis
ellatur ad Magiſtrum Aquarum
oreſtarum. *Viridarii* vero fere
per cum *Foreſtariis* junguntur,
qui cum iis Foreſtas curent, in
rta Ioan. Reg. Angl. de Libertat.
eſtae, in Legibus Foreſtarum
VI.

Scoticar. c. 11. §. 5. apud Rogerum
Houedenum p. 784. 785. Madox in
Formul. Anglic. p. 313. in Monaſtico
Anglic. tom. 1. pag. 482. 849. 863.
in Additament. ad Matth. Paris p.
130. etc. (2) VIRIDE, vel VI-
RIDIS, Pellis *varia*, de qua in
Varius. Bractonus lib. 3. tract. de
Corona c. 26. §. 1. *Abſtulit ei vnam*
robam de Viridi talis pretii, etc.
Ita *Viridis pannus*, pro *varius*, ſeu
pellis varia, in Rotulo ann. 1267.
ex Camera Comput. Pariſ. *Pro ſcal-*
latis, tiretana Perſa, et panno Vi-
ridi ad coopertoria, etc VIRIDVM,
eadem notione. Comput. an. 1324.
to. 1. Hiſt. Dalph. p. 133. col. 1.
Pro ſeptem vlnis de Virido, compu-
tata qualibet vlna XXXII. *ſol. valent*
XL *lib.* IIII. *ſol.*

VIRIDERIA, f. vt *Viria* 2. vel *Vi-*
ride 1. V. in his vocibus. Tabular.
Veteris-villae: *Dedi abbatiae Vete-*
ris-villae in Virideria, in terra quae
dicitur Rabies, quatuor acras terrae
ab omni exactione liberas.

VIRIDIARIVM. (1) Seu VIRI-
DIGARIVM, pro *Viridarium*, qua
voce vſus Suetonius. Gloſſae anti-
quae MSS. *Paradiſum, Viridiarium.*
Io. de Ianua: *Viridarium, locus vbi*
ſunt viridia. Gloſſ. Gr. Lat. ἀνθών,
viridarium. Leo Oſt. lib. 2. c. 26.
Viridiarium etiam, quod eſt ad Pon-
tem Caſulini. Viridarium etiam ali-
quoties legi in Pandectis Florentinis
obſeruat Cujacius ad Vlpian. tit. 6.
vnde inquit, et *Viridiarium* alii de-
duxere, *Viridarium* habent plerique.
Tabul. S. Victoris Maſſil. *Viridia-*
rium prope ipſas manſiones eſt poſtea
factum. Vita B. Heldradi Abbat.
Noualicenſis num. 2. *Compoſuit pul-*
cherrimum ibidem Viridarium, ex
quo cuncti venientes habere poſſunt
edulium. Charta an. 1246. *Lauda-*
mus vobis D. Henrico Siſtaricenſi
Epiſcopo totum Viridarium, ſiue hor-
tum ſanctae Siſtaricenſis Eccleſiae.
Chron. S. Trudonis lib. 10. *Sunt*
et atria et porticus ante has vtraſque
cameras, et Viridarium ſpatioſum et
delectabile hoſpitibus cum pluribus
lignis diuerſos fructus ferentibus. VI-
RIDIGARIVM, eadem notione.

Hhh For-

Digitized by Google

Formulae veteres Lindenbrogii n. 79. *Cum . . . vineis arpennorum quatuor, Viridigariis, ſilnis, pratis, etc.* Vbi perperam putauit vir doctus eſſe adjectiuum ſiluae, cum diſtingui verba debeant. VIRIGARIVM, Pari intellectu. Charta an. 1000. in Append. ad Marcam Hiſp. col. 956. *Iterum cedo jure ac ditioni ſupradictarum eccleſiarum . . . Virigario conſito lateribus eorum ſicut habere debent per nota illorum ciminteria.* (2) Coemeterium Monaſterii pro Monachis, ſeu atrium quod cingunt clauſtri porticus in Monaſteriis, Gall. *le Preau.* Tabularium Prioratus de Domina in Delphinatu: *Eo tenore vt eos in ſua reciperent ſocietate, et ſi ad exitum vitae ad tantam egeſtatem deuenerint, vt, quod tribuant, non habuerint, pro hoc dono in Viridiario eos ſepeliant.* Alibi: *Et vt Monachi ſepeliri nos dimittant in Viridario ſuo.* V. *Pratum.* Antiquior eſt hujus vocis ad coemeterium ſignificandum accommodatio. Romanis quippe ita nuncupabatur quaecumque ſubdialis ſepultura, vt obſeruat Raphael Fabretti in Inſcript. antiq. p. 225. quae *Viridiarium* a monumento, tanquam locum apertum ab operto diſtinguunt.

VIRIDISNETVM, f. Omphacium, Gall. *Verjus.* Lobinellus in Gloſſar. ad Hiſt. Pariſ. to. 3. v. *Pointorminum. Vnam caudam vini albi pretio* LX. *ſolid. vnum pointorminum de Viridiſneto pretio* VII. *ſol.*

VIRIDITAS, Color rutilus, qualis eſt auri. Vita S. Lietberti apud Acher. to. 9. Spicil. p. 678. *Cujus dorſi poſteriora in Viriditate auri.* Verba ſunt Pſalmi 67. v. 14. *Et poſteriora dorſi ejus in pallore auri.* Vbi Graecus habet, ἐν χλωρότητι χρυσίου.

VIRIDITENTORIANI, qui et *de Viridi tentorio*, Factioſi apud Leodienſes ſub annum 1466. primum a colubriſſis *Colubriſſarii* appellati, dehinc a viridi vexillo ſeu tentorio, quo vtebantur, dicti *Viriditentoriani.* Adrianus de Veteri-buſco de Reb. Leod. apud Marten. to. 4. Ampl. Collect. col. 1288. *Colubriſſarii dominabantur, nec permittebantur duo*

boni ciues loqui pariter, qui [...] *ſcire de quibus eſſet ſermo. Et ſi* [...] *quis contradixiſſet ipſis, de* [...] *venit domum combuſtam vel* [...] *incenſum. Igitur in hebdomada* [...] *ante Paſcha, domus abſentium* [...] *runt ſpoliari, et illi de Viri-* [...] *torio diſcurrebant per totum Co*[...] *tum Loſſenſem, ſpoliando et* [...] *dendo domos eorum qui perten*[...] *bant cum electo.* Ibidem col. [...] *Tunc temporis coeperunt illi* [...] *di-tentorio iterum ſpoliare* [...] *ſentium.* Rurſum col 1309 [...] *Viridi-tentorio aſſociauerunt* [...] *forum in Haſſelt.*

VIRIDIVM. *Locus viridium* [...] Ioann. de Ianua. *Verdeur*, [...] *de verdeur*, in Gloſſ. La[...] Sangerm.

VIRIDVM, vt *Viride* 2. V. [...] voce.

VIRIGARIVM. V. in *Viridi*[...]

VIRILIS, ἴσον, κατὰ ἀναλ[...] Gloſſ. Lat Gr. Vulcanius [...] *Viritim.* VIRILIA ARM[...] gulum militare quandoqu[...] Scriptoribus aeui Long[...] quod traditio militaris c[...] cooptatio in ordinem milit[...] virum faceret. Rigordus [...] ro: *Philippus in eodem lo*[...] *militem fecit, tradens ei* [...] *Comitatum, qui jure haered*[...] *contingebat. Ante autem* [...] *rum traditionem non liceb*[...] *vnde Arma dicuntur Viri*[...] *virum facientia.* Henricu[...] don. de Stephano Rege: [...] *nepoti ſuo Dauid Rex Scot*[...] *lia tradidit arma. Euſt*[...] *filius Regis Stephani, nam* [...] *dem anno Virilia ſumpſ*[...] *irruit in terras procerum.* [...] I. col. 391. et in *Miles* [...] et ſeqq.

VIRILITER, Pro *virili* p[...] μέρος, ἐν μέρει, vti e[...] Andreas Suenonis Archie[...] ſis lib. 2. Legum Scania[...] *cientibus primi gradus* [...] *mittuntur nepotes et nepot*[...] *liter; ſed in ſtirpes, et* [...] cap. 6. *Inter nouercam* [...] *Virilibus portionibus diui*[...]

Digitized by Google

IRIOLA. V. ſupra *Viria* 1.

IRIOSVS, *Viroſus*. Gloſſ. Gr. Lat. MS. ἀνδρεῖος, *Fortis*, *virilis*, *Vírioſus*. Quae vox poſtrema deeſt in edito. *Virioſi*, *viribus ſubnixi*, in Gloſſar. Sangerm. num. 501. Gloſſ. Iſid. *Virioſus*, *auſterus*. Papias: *Viroſa pectora*, *fortia*, *a viro*. Io. de Ianua: *Viroſus*, *a vires dicitur*, *viribus plenus*. V. *Viroſus*.

IRIPOTENTES, Feminae nubiles, quibus nubere licuit, dicuntur in Synodo Romana an. 826. c. 29. *Feminae vero*, *quae habitum religioſum aut velamen obtentu religioſitatis ſuſceperunt*, *cum eſſent Viripotentes*, *deinceps viro ſociari non permittantur*; *ſed eligentes Monaſteria regulariter viuant*, *aut in domibus ſuſceptum habitum caſte obſeruent*. Hinc emendandae Gloſſae Iſidori: *Virops*, *quae jam opus habeat viro*. Leg. *Viripos*: quod jam viderat Graeuius.

IRISCVM, vt infra *Wreckum*. Leges Norman. apud Ludewig. to. 7. Reliq. MSS. p. 186. *In cujuſcumque terra Viriſcum fuerit applicatum*, *dominus feodi*, *cum ad ejus notitiam perueneri*t, *illud in littore*, *vel juxta*, *prout commodius viderit faciendum*, *ſaluo debet facere cuſtodiri*.

IRISSARE, *Viriliter agere*, *vel viriliter ſuperare*. Io. de Ianua. *Faire vertueuſement*, *ou ſaveir*, in Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm.

RITA, Nupta, viro conjuncta. Guibertus in Vita ſua lib. 1. cap. 13. *Quid virgo ineunte ſub aeuo*, *quid vidua ſtudio jam poſſibiliore peregerit*, *cogitauerit*, *dixerit*, *etc*. Vbi de matre ſua loquitur.

RITANVS, *Viritim diſtributus*, apud Feſtum.

IRITEVM, *Genus potionis*, Papiae, apud Aegyptios ſcilicet vel Alexandrinos, cujus meminit Gregorius M. lib. 6. Epiſt. 37. apud quem *Iuritheum* editum, (locum vide in *Cogmidium*) illud forte, de quo S. Hieronymus de Vita Clericorum, cum *palmarum fructus exprimuntur in liquorem*, *coctiſque frugibus aqua pinguior coloratur*.

RLENDINVM. Charta an. 1054. inter Inſtr. to. 6. Gall. Chriſt. novae edit. col. 177. *De ipſis patuentiis*, *et de ipſis boſcis*, *et Virlendinis*, *et palude*, *et cum ipſis expletiis*, *etc*. Leg. forte *Molendinis*. V. *Virideria*.

VIRLINGOSVS, Loquax. Andreas Aulae Regiae Capellanus in Amatoriis: *De mulieribus Virlingoſis*. *Eſt etiam omnis femina Virlingoſa*, *quia nulla eſt quae nouit ſuam compeſcere linguam*, *etc*. Vox forte formata ex Pſalmo 139. *Vir linguoſus non dirigetur*, *etc*.

† VIRLINGVS, quarta pars ſextarii, Germ. Vierling, in Sent. cur. Argent. a. 1514. V. *Vierlingus*.

† VIRMILIVS, coccineus, V. in *Vermiculus*.

VIRNA. Chron. Vormat. apud Ludewig. to. 2. Reliq. MSS. p. 174. *Alter quidam* (Iudaeus) *cum haberet ſartorem et ſibi fila pretioſa non confideret in ciſtula concluſa*, *ita tamen vt neceſſaria inde ſumeret*, *qui Iudaei intelligens ſimplicitatem*, *tamdiu glomum filorum per Virnam voluit ciſtulae*, *quousque vix aliquid remaneret*. Leg. forte *rimam*.

VIRNELLVS, modus agri. Chron. Andrenſe to. 9. Spicil. Acher. p. 372. *Dedi* . . . *ſex Virnellos terrae quas tenebat Fulboldus*, *et boſcum quem dedit nobis Emma Vicecomitiſſa*. An *Iornellos?* V. *Iornale*.

VIRO, Baro, tanquam a *vir* deducatur vocabulum ipſum *Baro*. Occurrit in Charta Sancii Willelmi Vaſconiae Comitis pro fundatione Monaſterii S. Petri Generenſis apud Marcam in Hiſt. Beneharn. V. *Varo*.

VIROLA, a Gall. *Virole*, Victorius annulus, victoria fibula. Arreſtum Parlamenti an. 1302. ex Regeſto *Olim* fol. 106. *Garnitores pomellorum*, *pandarum*, *capellarum*, *Virolarum*, *etc*. Litterae Humberti II. an. 1347. to. 2. Hiſt. Dalph. pag. 567. col. 1. *Maciae mareſcallorum erunt operatae argento*, *et ſeruientum cum tribus Virolis argenti*.

VIROMANDENSIS MONETA. V. in *Moneta Baronum*.

VIROPS. V. *Viripotentes*.

VIROSVS. (1) Potens, fortis, ἀνδρεῖος. Fridegodus in Vita S. Vuilfridi c. 50.

ILITER. (1) Ex animo. rudon. ad ann. 999. apud n. 7. Spicil. p. 348. *Ade- . . familiam eccleſiae no- rabiliter dicitur dilexiſſe.* dwardi II. Reg. Angl. an. d Rymer. to. 3. p. 12. *Ob affectionem quam ad prae- torem noſtrum et ſuos Vi- habuiſtis.* Vita S. Wol-). 2. April. p. 862. *Spon- erabiliter quod ſi ſpatium r, cuncta quae abſtulerat ex eſtitueret.* V. *Viſceroſus.* intimis viſceribus. Charta Epiſc. Pariſ. apud Marten. ampl. Collect. col. 417. *liuini cultus ſtudio Viſcerali- :ellimur.* VISCERATIM, otione. Teſtam. Caroli Du- egau. Reg. Sicil. an. 1481. obat. Comment. *de Comines* pag. 245. *Pro amore quem iinus Rex noſter teſtator habet ratim gerit erga ipſum* (dom. num.)

:ERALIS, inteſtinus, in Hincmari Rem.

ARI, Intimis viſceribus ſeu rdiis commoueri. Charta Wi- ni Epiſc. Argent. apud La Hiſt. Alſat. inter Inſtr. p. 9. *nos congratulantes hujus viri e deuotioni et illorum glorioſo ſito, Viſcerati caritate et pie- commoti deuotione promptiſſi- . . . vt ad ipſum monaſterium priuilegium conſcribere vel con- re deberemus.*

IRATIO, διανομὴ κρέως, in ſſ. Gr. Lat.

RIVS. Chartam an. 1193. apud cium inter Cenſus Eccl. Rom. cribunt *Petrus de Cencio dom. ae Viſcerius teſtis: Paulus Mala- nenſis dom. Papae Viſcerius: Pe- Roberti ſimiliter Viſcerius teſtis.* a in alia Charta legitur, *Viſe- :.* An pro *Vſſerius?* V. in hac e.

SCEROSE. (1) Ex animo, in n. a. 1382. (2) In intimis viſce- bus, in Lit. remiſſ. a. 1353.

CEROSVS, Intimus, ſincerus, in itteris an. 1394. apud Acher. tom. 6. Spicil. pag. 102. VISCERO- SIVS, ex animo. Charta an. 1418. apud Lobinell. to. 3. Hiſt. Pariſ. p. 477. col. 1. *Ipſosque in ſacrae reli- gionis noſtrae obſeruantia laudabili Viſceroſius conſouere . . . cupien- tes, etc.*

VISCIDE, *Fortiter*, in Gloſſ. MSS. ad Alexandrum Iatroſoph.

VISCIDVS, *Viſcoſus*. Gariopontus lib. 1. c. 6. *Hae cauſae naſcuntur de ſanguine Viſcido*, id eſt, *amaro*. 1. edit. habet *inſcido*. Papias: *Ma- ſteum, medium, viride, Viſcidum. Viſcidum acetum*, apud Theod. Pri- ſcianum lib. 1. c. 2. Compar. *Viſci- diores cibi*, apud eumd. de Diaet. cap. 18.

VISCOSITAS, Viſcus, gluten, Gall. *Viſcoſité*. Arnaldus in Roſario MS. lib. 2. cap. 3. *Propter contritionem et aſſationem ad ignem diuiduntur partes ligatae a Viſcoſitate quae eſt in corporibus.*

VISCOSVS. (1) Fragmentum Pe- tronii p. 15. *Solebat ſic coenare quo- modo Rex apros gauſapatos, opera piſtoria, Viſcocos, piſtores.* Vocem diuidit Schefferus locumque ſic re- ſtituit: *Opera piſtoria, auis, cocos.* Vbi *auis* pro *aues* more haud infre- quenti. Ipſum conſule in Notis ad hunc locum. (2) *Viſto* S. Fiacrii, Gall. *le ſic de S. Fiacre*, laborans. Eſt autem cancri genus, carnoſis partibus adhaerere ſolitus, primo calli inſtar dureſcit: dein callus in pus conuerſus, proximas partes ſen- ſim depaſcitur. Vita S. Fiacrii ſaec. 2. Bened. pag. 600. *Septem peregri- ni de S. Dionyſio venientes, cum non longe eſſent a monaſterio S. Fiacrii, dixerunt quatuor ex illis: Eamus ad S. Fiacrium. Reliqui vero tres dixe- runt: nos Viſcoſi non ſumus, non ha- bemus neceſſe ire ad eum, ipſe non habet peregrinos niſi Viſcoſos . . . . Ite Viſcoſi ad medicum Viſcoſorum.* V. *Vnctuoſus.*

VISER, Hippegus. V. *Huiſſerium.*

VISERIA, a Gall. *Viſière*, Specula locus vnde viſus patet, *Echauguette.* Carta an. 1370. *Pro faciendo et ae- dificando vnum murum cum duobus Viſeriis ſuper barrum vetus.* V. *Vi- ſorium.*

Digitized by Google

vſque ad Creyton ſciſſo per Viſum foreſtariorum noſtrorum. V. *Oſtenſio* et *Viſores* 2. (5) Officium inſpectoris ejusque emolumenta. Inqueſta an. 1289. apud Kennett. in Antiquit. Ambroſd pag. 314. *Certus Viſus valet per annum* II. *ſol. et reddit domino Regi pro praedicta hida et certo Viſu* X. *ſol.* (6) Iudicium, arbitrium. Charta an. 1249. ibid. p. 241. *Rex illas* XVI. *libras et dimidiam marcae ad quas homines . . . in Pydinton . . . nuper talliati fuerant, aſſignavit ponendas per Viſum Hugonis Gargate cuſtodis praedictorum maneriorum in praedictis maneriis inſtaurandum.* (7) VISUS, VISIO, Inſpectio rei, de qua litigatur. Bracton. lib. 4. tr. 1. cap. 16. §. 4. *Neceſſe eſt. quod fiat Viſus de tenemento a juratoribus ut certa res deduci poſſit in judicium, et quod juratores verum et certum facere poſſint ſacramentum, et quod perinde poſſit juſtitiarius juſtum proferre judicium.* VISIO, eadem notione, in Regiam Majeſtatem lib. 1. c. 9. §. 3. Iudicium Scaccarii S. Michaelis an. 1225. apud D. Bruſſel tom. 2. de Vſu feud. pag. 964. *Iudicatum eſt quod duellum vadiatum nullum ſit, ex quo nullus miles fuit ad Viſionem.* Aliud ann. 1236. ibid. *Praeceptum eſt quod Viſio poteſt fieri ſine militibus in omni placito, de quo bellum non poſſit exire.* Chartul. S. Vandreg. to. 2. p. 1904. *Ex parte dom. Regis vobis ſignificamus quatinus presbiteros propinquos et loci vicinos fide dignos et non ſuſpectos per aliquem decanum veſtrum . . . . citari faciatis ad Viſiones et ad aſſiſias.* (8) Recognitio ſcripturae, ut ſupra *Vidimatio.* V. in *Vidimare.* Charta ann. 1294. apud Lobinell. to. 2. Hiſt. Britan. col. 21. *Datum hujus Viſionis factae a nobis Roberto Maclovienſi Epiſcopo, etc.* VISORES, qui ad *viſum* tenementi delecti ſunt, apud Bractonum lib. 5. tract. de Eſſoniis cap. 14. et in Fleta lib. 4. cap. 6. §. 1. *Veeurs*, in Scacario Normannico an. 1497. Vide *Oſtenſio.* (9) VISUS FRANCI PLEGII. V. *Plegius.* (10) † Idem quod *Viſta* 1. in Ch. a. 1358.

VITA. (1) VITA COMMU[...] quam Monachi profitentur, [...] *communi* vivunt, ac ſimul [...] et, ut ait Caſſianus coll. 18. [...] *ex communione conſortia* [...] *cellaeque ac diverſoria* [...] *nobia, vocantur.* S. Auguſt[...] 1. de Morib. Eccl. cap. 31. [...] *illos miretur et praedicet,* [...] *temptis atque deſertis* [...] *illecebris, in communem* [...] *ſtiſſimam ſanctiſſimamque* [...] *ſimul aetatem agunt,* [...] *tionibus, in lectionibus,* etc. [...] ſarius Arelat. ſerm. 17. [...] *quis . . . ire ad commun*[...] *in ſocietate ſanctorum,* etc. [...] VULGARIS, ſcilicet Laicor[...] lib. 1. Capitul. cap. 451. [...] phanus Epiſcopus Tornacenſ[...] 1. de Regula Grandimont[...] *Libellus eorum, qui* [...] *continet, non Regula* [...] *ſed Vita. Inde eſt, quod* [...] *gula quam obſervant* [...] *dicuntur Regulares: ſic etiam* [...] *ceſſe eſt a Vita, quam pro*[...] *cantur Clerici ſeu Laici* [...] (3) VITAE LIBER, Martyr[...] V. in *Liber*, col. 93. (4) [...] in Gloſſ. Gr. Lat. λῶμα, [...] *ta.* Leg. forte λῶζοι, [...] (5) Penſio annua ad vit[...] uſusfructus, ut infra [...] Charta an. 1232. ex Char[...] Corb. fol. 321. *Quem* [...] *modo et poſſidet domina* [...] *ſencourt, ſalva tamen Vita* [...] *Heſſae.* V. *Viagium* 2. et [...] (6) VITE. Teſtam. Iohann[...] Carnot. Epiſc. an. 1390. [...] cutores) *rogo intime* [...] *quas Vite ſoleo appellare,* [...] *mino Petro Solier, et* [...] *dant, quod meae* [...] *tur amplius, quod non* [...] *qui ſtatum habuit in vita.* [...] Geſta, annales.

VITALIA. (1) Corporis par[...] de vita potiſſimum pendet. [...] Specialis de Reb. Sicul. apud [...] tor. tom. 10. col. 943. et i[...] Hiſp. col. 620. *Quam* [...] *cum idem Guillelmus requiren*[...] *gerius telum educens ex* [...]

Digitized by Google

TRVM, Vnica etiam voce opus ſuum inſcripſit Gerardus Frachetus Lemouicenſis Dominicanus, qui vixit circa an. 1263. in quo Sanctorum aut virorum illuſtrium ordinis ſui vitas et elogia deſcripſit. Vide Roſweidum in Prolegomenis ad Vitas Patrum cap. 1.

VITATORIVM, VYTATORIVM, Invitatorium, pſalmus inuitatorius. Ordinar. MS. S. Petri Aureaeuallis: *Dicant* Alleluia, Alleluia, Alleluia: *et poſtea* Venite *ſuo cantu conſueto. Finito Vitatorio inclinent ſe omnes, etc.* Occurrit etiam in vet. Caeremoniali MS. B. M. Deauratae Toloſ. forte pro *Vocatorium*, V. in hac voce.

VITAXA, Perſica vox, Equitum magiſter, apud Ammianum lib. 23. *Sunt autem in omni Perſide hae regiones maximae, quas Vitaxae, id eſt equitum magiſtri, curant.*

VITELLARIVS, qui vendit *victualia*, ex Gallico *Victualier*, quo nomine cenſentur piſtores et braciatores, in Statuto, quod *de piſtoribus, braciatoribus et aliis Vitellariis* inſcribitur.

VITELLATIO, Commeatus, victui neceſſaria, Gall. *Victuailles.* Litterae Henrici V. Reg. an. 1415. apud Rymer. to. 9. p. 251. *Et volentes proinde, pro Vitellatione dominorum et aliorum in comitiua noſtra, verſus partes praedictas profecturorum, in hac parte prouidere, tibi praecipimus firmiter injungentes quod ſtatim, viſis praeſentibus, boues, boniculos et vaccas, vsque ad numerum centum beſtiarum, etc.* Infra: *Pro Vitellatione et ſuſtentatione dominorum, etc.* V. *Victualia* 1. et *Victuaria.*

VITELLATVS, Neceſſariis ad victum inſtructus, Gall. *Avitaillé.* Litterae Henrici IV. Reg. Angl. an. 1402. apud Rymer. to. 8. col. 283. *Ac pro eo quod quam plures naues villae Noui-caſtri ſuper Tynam bene Vitellatae, et ſuper mare armatae, etc.*

VITICVS, *Actor, exactor villae penſionum, inſularius.* Gloſſ. Iſid. Excerpta melius habent: *Villicus.* Vide in hac voce.

VITILIGARE, *Vituperare*, ex vett. Gloſſ. apud Turneb. Aduerſar. lib. 28.

VITINEVS, COLVMNAE VITINEAE, f. Toriles, Gall. ... *torſe*, in modum *Vitis* ... V. in hac voce. Anaſtaſius ... Silueſtro apud Murator. ... pag. 107. col. 1. *Sic ...* ... ſtantinus) *corpus beati P...* *ſtoli, et recondidit, ...* *ex columnis porphyreticis, ...* *columnas Vitineas quas ...* *perduxit.* Eadem habentur ... Romualdi II. Archiepiſc. ... apud eumd. Murator. to. 7. ... V. *Vitium.*

VITIS, Cochlea. V. *Vis* 2.

VITIVM. Anaſtaſius Bibliot. ... Zacharia PP. p. 78. *Hic ...* *nenſi Patriarchio . . .* ... *triclinium, quod diverſis ...* *et Vitio, metallis, atque ...* *pictura ornauit.* Vbi Cod... rin. habet *vitri metallis*: ... *Vitro.* Nihil tamen ... dum puto in edito: ita ... *vitium*, vel potius vnica ... *metallum* appellauit Anaſta... latum opus, in quo exp... quaſi *vites ex metallis*: ... opus inde *Vignettes*, qu... ſeu *viticulas* appellamus. ... ram hanc fulcit Paulus ... in Deſcript. aedis Sophiae ... v. 235. quo loco teſſellat... muſiuum ejusdem aedis ...

. . . . . . μετ' εὐ...
λευθυς.
Κλήμασι χρυσοκόμ...
μος ἀμπε...
Δεσμὸν ἑλιξοπόρ...
ξασα κορ...
Ηρέμα δὲ προνένευ...
γείτονα ...
Βαιὸν ἐπισκιάειν ἑλι...
μασι χ...
Αἴθρης.

Poſt praeclaros iſtos ... *bus auricomis innixa cir...* *tis, tortuoſum nectens ...* *rymbis vinculum: ſenſim ...* *des, donec vicinum lap...* *fulgentium frondium ...* *obumbret.* † VITIVM ... gulae vitium, apud Ba... mon. V. *Morbus.*

VITULI. (1) Willelmus Gemetic. lib. 2. Hiſt. Nouellae extremo: *Sed flexerunt ejus impetum precibus multis Vituli, qui arctiſſimarum neceſſitudinum parentes, quos apud Hamtinam habebant, aerumnis caeterorum inuolui timerent. Genus hominum nauticorum eſt, quos Vitulos vocant.* (2) † VITULI LABIORUM, preces, in Ch. Mſ. a. 1310.

† VITULIANI, hominum nauticorum genus, apud Ludewig. to. 9. Reliq. p. 116.

VITULINIUM, Pellis *vitulina*, ad ſcriptionem idonea et parata, Gall. *Velin*. Teſtamentum Petri de Dene Canonici Eboracenſis ann. 1321. *In primis decreta mea in Vitulinio in corio ligata.*

VITUMEN, ἄσφαλτος, in Gloſſ. Lat. Gr. et Gr. Lat. pro *Bitumen*.

VITUPERABILITAS, Vituperatio. Guibertus in Vita ſua lib. 3. c. 7. *Quod ad maximum ſui detrimentum et Vituperabilitatem, et multorum perniciem redundabat.*

VITUPERATE, Probroſe, in Actis S. Aegidii, tom. 3. April. p. 234. V. *Vituperoſus*.

VITUPERATIO, Vitium, defectus. Teſtam. Iacobi Reg. Aragon. an. 1262. to. 9. Spicileg. Acher. p. 198. vbi de Inſtrumento *non vitiato, nec cancellato, . . . et in ſui figura abſque ſuſpicione et Vituperatione aliqua apparente, etc.*

VITUPERONES Vituperatores, apud Gellium lib. 19. c. 7. Gloſſ. Lat. Gr. *Vituperones*, ψέκται.

VITUPEROSUS, Vituperio dignus, vox Italica, in Hiſt. Cortuſior. lib. 8. c. 13. *Vituperoſe*, turpiter, lib. 7. cap. 15. *Vituperoſamente*, Italis. V. *Vituperate*.

VITUS, Flexura, *Viere* Gallis. Gloſſ. Lat. Graec. κανθὸς τρόχου. In editis perperam *Vrus*, pro *Vitus*. Occurrit apud Marium Victorinum. Vide Scaligerum Epiſt. 333.

VITUTIARII, in l. 2. Cod. Th. de Collegiatis, qui fuerint, pluribus ibi diſquirit Iacobus Gothofredus, quem conſule, ſi lubet.

VITZIA, apud Stephanot. to. 2. Antiq. Bened. Lemouic. MSS. pag. 291. et 363. pro *Iunzia*. Vi[de] hac voce.

VIVA. (1) Tabul. S. Mariae de I[…]
gera apud Ioſ. Moret. in Ann[…]
Nauarrae p. 559. *In Amaſ[…]*
Viuam, quae vocatur Aggeg[…]
cum omnibus quae ad eam per[…]
Leg. forte *Villam*: certe *Vi[…]*
ſpanice *Lugar* vertit Moretus. […]
villam, vicum ſonat. (2) Ch[…]
Hiſt. Monaſt. Gemmet. MS. […]
Subtus geminas aedes, alter[…]
dendis Viuis, alteras cibis […]
dis. V. *Viuanda*.

VIVACITAS, Diuturnitas. C[…]
Roberti Abbatis Maurigna[…]
1218. ex Chartul. ejuſdem M[…]
Quoniam ea quae geruntur […]
Viuacitati committere conſu[…]
antiqui, etc.

VIVAE, vt infra *Viuolae*, Equ[…]
morbus, Gall. *Auiues*, Ger[…]
Geiſel. Mirac. MSS. Vrbani […]
Quidam malus ſuus caſu […]
dit in terra ſemimortuus, […]
quod malum fuiſſet de Viu[…]
troncadis, quod vulgariter […]
pellatur.

VIVALIS. Chron. Balduini D[…]
inter ſacrae Antiquit. Monum[…]
p. 61. *Quod ſuſtinetur ſi […]*
emergenti intelligatur, qu[…]
ſecundo anno, quod de […]
verum eſt, qui a Kalendis […]
computatur. Legendum eſt […]
id eſt, communis. V. in t. […]
col. 295.

VIVANDA, VIVENDA, Italis […]
prie cibus omnis praeter […]
Capitulare 5. Caroli M. […]
c. 2. edit. Baluzii: *Except[…]*
et fodro, quod iter agentibus […]
ria ſunt, etc. Charta an[…]
apud Vghellum in Archiep[…]
vent. *Et quae perſonae conſ[…]*
percipere et habere Viuandas […]
cleſia Beneuentana, etc. An[…]
de exordio S. Ioannis de T[…]
Et recordatus eſt fratrum, […]
in illis locis, et iuit cum […]
nibus videre locum de ſua F[…]
et cum inueniſſet eos paup[…]
uiuentes in tuguribus, etc. G[…]
de expugnat. Alcaçar:

[illegible] *ſcribere, ſibique ſingula, inter ſe congruentes.*

VNANIMITAS, Animi neceſſitudo. Epiſt. Iohannis X. PP. an. 928. ad Aymericum Narbon. Archiep. inter Inſtr. tom. 6. Gall. Chriſt. nouae edit. col. 16. *Litteras ab Vnanimitate tua noſtro directas apoſtolatui, apoſtolica patientia ſuſcepimus.*

VNANIMITVS, Vna mente, vno animo, Gall. *Vnanimement. Alexandro Vnanimitus electo*, in Chron. Waldhuſano tom. 1. Miſcell. R. Duellii p. 57. *Vnanimiter* dixit Vopiſcus in Tacito: vtitur etiam Vulgatus Interpres Act. 12. 14.

VNARE, Vnum efficere, congregare. Tertull. adu. Praxeam c. 27. *Qui vnum eumdemque contendunt Patrem et Filium, incipiunt diuidere illos potius, quam Vnare.*

VNATIM, Simul, vna, in Charta Hiſpanica aerae 988. apud Anton. de Yepez, in Chronico Ord. S. Bened. to. 5. p. 435. *Vnatim mereamur triumphare in coelis*, etc. Vita S. Caretoci 10. 3. Maii p. 586. *Ipſi autem conuenerunt Vnatim.*

VNCA MANV, *Stricta manu*, μυλλῷ. Gloſſ. Iſid. κυλλῇ rectius in Excerptis. Conſtantienſis: *Vnca manu, curua manu, ſtricta. Vncat, curuat.* V. *Vncatus.*

✝ VNCALIS BOMBARDA, V. in *Bombarda.*

VNCARE, Vrſorum clamor proprius. V. Salmaſium ad Hiſt. Aug. p. 168.

VNCATVS, Inſtar vnci factus. Sidonius lib. 4. Epiſt. 20. *Lanceis Vncatis, ſecuribusque miſſilibus dextrae refertae.* Hinc *Syllogiſmi vncati*, apud eumdem lib. 9. Epiſt. 9. V. *Vnca.*

VNCEASEBATH. Leges Inae Regis c. 37. *Qui furem occiderit, licet ei probare iureiurando, quod eum fugientem pro fure occidit, et parentibus ipſius occiſi iuret Vnceaſes ath, i. ſacramentum ſine electione vel nominatione.* Vbi *ath*, pro *as*, emendat Somnerus, aitque, perperam has voces Saxonicas redditas a Bromptono et Lambardo; ſed potius legi debere, vt praefert codex Roffenſis, *Vnceaſſeſath*, i. *cognati vero tranſedit* (furis) *iusiurandum praeſtent*

(... eius) ſi ...
Ceaſt enim Saxon. lis, ...
micitia; cui. vn, ...
cula praepoſita, contrari...

VNCIA. (1) *Vncia auri*, ...
pecuniariis. Lex Wiſigoth. ...
tit. 3. §. 2. *Qui in regno* ...
cognoſcitur, ſi liber eſt, ...
cias reddat, etc. Adde lib. ...
§. 25. Lex Baiwar. tit. 1. c. ...
primis incurrat Dei iudicium, ...
fenſionem ſanctae Eccleſiae, ...
terreno perſoluat auri Vncias ...
Decretale precum quorum...
ſcoporum an. 799. *Et qui* ...
ipſas biduanas voluerit, ...
mites Vncias tres, mediocres ...
et dimidiam, minores ...
V. Pachymeram lib. 11. c. ...
(2) Monetae genus, in ...
Siculos alioſque. Computum ...
1333. ad an. 1336. to. 2. Hiſt. ...
p. 285. *De quo toto* ...
pato collectae ſunt ſumma ...
mationes quae ſequuntur, ...
pecunia recepta in Karolenis ...
et reducta ad Florenos ...
computata qualibet Vncia pro ...
florenis, et quolibet floren...
tarenis, et quolibet tareno ...
Carolenis, et quolibet Carol...
eam granis, etc. Epiſt. Petri ...
dero apud Acher. tom. 2. ...
563. *Promiſit etiam dictus* ...
nis ſe redditurum domino ...
ciae et Baronibus ſuis, ...
in viam factis ducentas et ...
Vncias auri, quarum quaeli...
valet quinquaginta ſolid...
ſes. Charta an. 1384. ...
ciam promiſcue accipit: ...
1284. duas libras cenſuum ...
vncias diuidit. Vtramque ...
Schilterus in Gloſſ. Te...
Vnze. Donatio Anshelmi ...
risham. apud Tolner. in ...
Hiſt. Palat. p. 17. *Bub*...
manſis et prato, ...
binuda XXX. *denariis, et*
dino in Furden v. Vncias
bet. (3) VNCIA, V...
TERRAE, Modus agri, ...
cima pars iugeri, in Chart...
Regis Manniae an. 1055. ...
ſtico Anglic. tom. 2. pag. ...

auri obligatam tenentur. Vide in idem ſit quod

VNDRAMENTVM, Reliquum, quod excedit ſummam. Charta ann. 1230. apud Stephanot. to. 3. Antiquit. Bened. Pictau. MSS. p. 796. *Conceſſum eſt etiam inter partes quod omnium Vndramentorum reſidua habebit abbas dictus et ſui.* Alia ann. 1232. ibid. p. 822. *Eodem modo de decimis, agnorum, vitulorum, ... et denariorum inde prouenientium, et Vndramentorum, ſi quae peruenerint, et vendarum habebit ſeruiens tertiam partem.* V. *Vltragium.*

VNDREDVM, VNDREDVS. Tabular. SS. Trinit. Cadom. fol. 45. vo. *Iſta villa habebat Vndredum, . . . ſed in tempore werrae diſferciatum fuit.* V. *Hundredus.*

VNFRIDMANNVS, *non habens pacem*, in Gloſſ. Saxon. ſub Edw. III. exarato. Vox confecta ex negatiua particula *un*, et *frid*, pax, et *man*, homo. V. *Frithmannus.*

VNGEBENDRO. Leges Ethelredi Regis c. 25. *Et diximus, homo, qui hamſocnam faciet intra portum ſine licentia, et ſummam infracturam agat de placito Vngebendro, vel qui aliquem affligat in via regia, jaceat in vngilda akere.* Hic haeret Somnerus, in Saxonicis aliàs perſpicaciſſimus.

VNGELD, VNGELTA, Foedus Ethelredi Regis cum Analano, etc. c. 3. *Si frithman, i. homo pacis fugiat vel repugnet, et ſe nolit judicare; ſi occidatur, jaceat Vngeld, i. inſolutus.* Et Saxon. Gelð, ſolutio et pecunia, et *un*, particula priuatiua. *Vngeltum, ſeu tributum*, in aliquot Chartis Germanicis, apud Ioan. Noppium in Hiſt. Aquiſgran. lib. 3. n. 2. p. 19. 20. Charta Frideric I. Imper. an. 1189. *Liberi ſint ab omni theloneo et Vngelt, exactione veniendi et redeundi.* Vide Petrum Lambecium in Orig. Hamburg. pag. 84. Charta Caroli IV. an. 1357. inter Inſtrum. to. 5. Gall. Chriſt. nouae edit. col. 526. *Exemptae ab omni ſteura, Vngelto, impoſitione et vexatione quacunque.* *Nullum telonium vel Vngelds*, in Chronic. Wormat. an. 1366.

apud Ludewig. to. 2. … 146. V. *Agild.*

† VNGIANA, annonae ſpecies, … Ch. a. 1373. Forte i. q. *Vngena* …

VNGILD, vt *Vngeld.* V. *Fre*…

VNGVENTARE, *Vngere*, … *inungere*, in Gemma.

VNGVENTARIVS, qui … id eſt *Vnctum*, adipem, vend… tota Eccleſ. Leod. ann. 12… Marten. tom. 4. Anecd. col. … *Nec ſint* (Clerici) *hiſtriones*, … *latores, balliui, foreſtarii* … *goliardi, theloneari, Vngu*… *triparii, etc.*

VNGVENTVM, *Vnctum*, … Charta ann. 1418. ex Char… Auiti Aurelian. *Item tene*… *capicerius tradere et miniſtr*… *guentum pro omnibus campan*… *eccleſiae.*

VNGVEVMPARIS, μυρεψός, … Gloſſ. Lat. Gr. Emendant … cti, *Vnguentarius* vel *Vngu*…

VNGVICVLARIVM, ὀνυχ… Gloſſ. Lat. Gr. Culter … ſimile quo vngues reſecantur.

VNGVINA, pro Inguina. Gel… ſcop. Cenoman. apud Mabil. Analect. p. 313. *Plantas* … *nes, Vnguina, tenera* … *cendo.*

VNGVINARIA, *Inſtitura*, … *pinguedinis*, in Gloſſ. Arabic…

VNGVIVM SCISSVRA, Poena… ris ſpecies apud Anglos, … Fleta lib. 1. c. 26. §. 4.

VNGVLA. (1) Ferramentu… cronatum, quo ſulcatim corp… niabantur et fodiebantur. … *Vngula, genus tormenti, qui* … *vt fides inueniatur.* Papias: … *lae, genus tormentorum, di*… *effodiant, hae et fidiculae.* … prianus de Lapſis: *Iam laſſ*… *nunc flagella ſcinderent, nu*… *tunderent fuſtes, nunc equule*… *deret, nunc Vngula effoderet* … *flamma torreret.* Idem de Lau… tyr. *Non praedurantibus* … *Vngula recurrat in vulnus.*

…LARE, EXVNGVLARE, … ſubjicere, vngularum tor… inferre. Vita S. Potiti Mar… Neapol. c. 6. *Peruntur* …

Digitized by Google

[..]ch. VIII. TP. apud Murator. to. [..] p. 647. et to. 4. Maii p. 465.

Concrepat inde chorus, duplicat
ſua vulnera paſon:
Hic petit Vniſonum, ſtabili ſirmatus in unco.

[..]ISIMVS. S. Bernardus de Conſi[der]at. lib. 5. c. 7. *Tam ſimplex Deus, [..] unus eſt. Eſt autem unus, et modo aliud nihil. Si dici poſſit, [..]iſſimus eſt.*

[..]VSTANTIANI. V. *Hemon[..]i.*

[..]TAS. Charta ann. 1203. MS. *Ta[..] intervenit forma conventionis in[..] Henricum Ducem Lothar. et Ot[..]em Comitem Geiriae. . . . Omne [..], quod idem Comes ſe habere aſſe[..]t in Vnitate totius Campaniae,* [..]ampingne) *quae Vnitas vulgari[..] Enigo dicitur, ipſum Ducem ha[..] permiſit.*

[..]ATVS. (1) Vnitus, conjun[..], Gall. *Uni.* Leges Palat. Ia[..]i II. Reg. Majoric. inter Acta [..] to. 3. Iun. p. LIX. *Candelas [..] diſponimus eſſe tales, quod* XI. *[..]tatae unius librae ponderis vide[..]r.* (2) Planus, nudus, va[..]s, *Vni.* Charta Gaufridi de [..]leio an. 1242. ex Tabul. S. Pe[..] Carnot. *Praeterea idem Gaufri[..] de Cheslesmoines dedit prioratui [..]leemoſinam perpetuam totam vi[..]m ſuam tam plantatam quam Vni[..]m.* Hoc eſt, Agrum vineis plan[..]is idoneum, ſed iis nondum [..]itum.

[..]NA, male pro *Vintena*, in [..]tis Genuenſ. lib. 4. c. 76. fol. [..] vo. *Non (audeant) accipere [..] moltura, niſi Vnitenam partem [..] grani.*

[..]ER. Fortunatus lib. 5. Poem. 4.

Vnius eſtis oves, heu cur non
Uniter itis.

[..] *unum iter.* V. *Vnitim.*

[..]STIS. V. ſupra *Vnicolens.*

[..]M, Una, ſimul, apud Camil[..] Peregrinum in Hiſt. Longobard. §. 2. ubi Muratorius to. 2. p. [..] Commentim edidit. V. *Vniter.*

[..]71.

VNITIO, Conjunctio. Charta Mariae Reginae Prouinciae an. 1390. ex Schedis Peireſc. apud Praeſ. de Mazaugues: *Sicut de Vnitione, incorporatione et annexione conſtare vidimus.*

VNITIVVM, ita ἑνωτικὸν Zenonis reddit non ſemel Liberatus Diacon. c. 17. et ſeqq.

VNITVM, Panni ſpecies, a ſimplici textura ſic dicti. Charta an. 1446. ex Tabul. S. Victoris Maſſil. *Cellerarius tenetur in feſto S. Michaelis ſingulis annis aſſignare pro veſtiariis albis monachorum S. Victoris, ſcilicet . . . de panno appellato Vnitum de Sejan capellani.*

VNIVERSALIS dictus Giſlebertus, de quo mentio eſt in Martyrol. S. Stephani Autiſſ. *Pridie Idus Auguſti obiit venerabilis memoriae Magiſter Giſlebertus veteris et novi Teſtamenti gloſator eximius, qui Vniverſalis merito eſt appellatus, hujus eccleſiae Canonicus, poſtmodum vero Landonienſis factus Epiſcopus.*

† VNIVERSALITAS, juriſdictio univerſa, ap. Glabr. Rodulph.

VNIVERSALITER, Vniuerſe. Lanfrancus Pignolus in Annal. Genuenſ. ad ann. 1266. apud Murator. to. 6. col. 537. *Vniverſaliter ſine praelio et labore aliquo ad ejus mandata devenerunt.*

VNIVERSITAS. (1) Nude pro Incolarum vrbis vel oppidi vniuerſitas, idem quod *Commune* 2. Statuta Arelat. MSS. art. 132. *Prout inter bonae memoriae dominum Barralum quondam patrem noſtrum et inter Conſilium et Vniverſitatem Arelatis hactenus exiſtit incartatum.* Charta an. 1271. tom. 2. Hiſt. Dalph. pag. 92. col. 2. *D Hugo Hacea miles, et Iacobus Martis conſules Vniverſitatis hominum de Vapinco, et ipſa Vniverſitas ibidem praeſens, etc.* (2) † Collegium canonicorum, in Ch. a. 1178.

VNIVERSVM, ὁμοθυμαδὸν, in Gloſſ. Lat. Gr. Vulcanius emendat *Vniverſim.*

VNIVIRA, quae uni nupſit, apud Tertullian. lib. de Monogamia. V. *Vnicuba.*

li Pariſ. 1. Iulii ann. 1401. *Hodie* *rtinus de Toulouſe fecit tria Vota* *ſtantialia. Hodie ſorores Agnes de* *ndres, Ioanna de Riuo de domo* Dei) *Pariſienſi profeſſae ſunt et fe-* *unt tria Vota ſubſtantialia.* V. *Sub-* *ntialis.* Simplicior quondam fuit mula ſolemnis monachismi pro- ionis, vt diſcimus ex antiquiſſimo tificali, vbi legitur: *Promitto* *o ego ill. et Sanctis ejus in quorum* *ore hoc conſecratum eſt oratorium,* *tibi pater ill. conuerſionem morum* *orum, et pro his rationem redden-* *s in die judicii. Qui viuit et re-* *t.*

t 2. Inuentar. an. 1476. ex Ta- . Flamar. *Item plus vnum ſaccum* *i, in quo quidem ſacco Voti erant* *na inſtrumenta in forma publica* *ıcta.*

NDAE, Miſſae votiuae. Sebaſt. ıſinus in Vita B. Columbae Rea- e tom. 5. Maii pag. 378. * *In* *endis frequentius ſuperaddebat,* do in Deum, *et injungebat dua-* *s cordis.*

RIA, VOUUEARIA. Vide in *ius.*

ETVS, idem quod ſupra *Vouga.* : in hac voce. Recenſio apud ſſagniam an. 1511. *Injunctum:* *haſta ſiue vnus Vouget, alias* *io.*

TIO, Votum. Mirac. S. Dio- ſaec. 3. Bened. part. 2. p. 363. *tinuum corporali incuitu caren-* . . . *mulier, Adela nomine* . . . *i venens altarium martyribus,* *in ipſo Vouitionis articulo pridie* *Septembris videntem ablactauit* *t.*

diuerſis notionibus accipitur. Interdum enim pro clamore ıri, *Cry d'armes.* Caeſarius lib. Mirac. c. 39. *Nos hodie dex-* *obis dedimus, uos ſigna veſtra* *ia ibi vidimus, nos Vocem ve-* *bi audiuimus.* De tornea- loquitur Will. Brito lib. 11. pid.

. . . . *Necdum Vox ulla*
ſonabat.

(2) Ius teſtimonii ferendi. Edictum Theoderici Regis Italiae §. 48. *Quia hujuſmodi perſonae* (ſerui et liberti) *neque in ciuilibus neque in criminalibus cauſis contra patronos aut dominos, eorumque liberos, etiamſi pro eis dicant, Vocem poſſunt habere legitimam, etc.* Concilium Francoford. ann. 794. c. 36. al. 34. *De criminoſis, ut non habeant Vocem accuſandi majores natu, aut Epiſcopos ſuos.* Definitio Concilii Duziacenſis de Duda Monacha c. 2. *Quapropter Vocem non habent, ut ſacramento de hoc ſacrilego adulterio ſe . . . . valeat expurgare.* Concilium Pontigonenſe a. 876. *Si poſt quatuor menſes purgare ſe canonice non poterit, nulla ejus Vox penitus audiatur.* Lactantius lib. de mortibus Perſecutor. num. 13. de Chriſtianis: *Non de rebus ablatis agere poſſent, libertatem denique ac Vocem non haberent,* id eſt, jus teſtimonii ferendi. VOCEM NON HABERE, dicitur apud Bractonum lib. 3. tr. 2. cap. 34. §. 3. et in Fleta lib. 1. cap. 34. §. 9. cap. 38. §. 21. ille, qui inter infames habetur, eoque ipſo ad teſtimonium dicendum non admittitur. (3) VOCEM DARE, accuſare, deferre, querelam deponere. Conc. Legion. an. 1012. inter Hiſpan. tom. 3. p. 192. *Si quis vulnerauerit aliquem, et vulneratus dederit Vocem Sayoni regis; ille qui plagam fecerit, perſoluat Sayoni regis cannatellam vini, et componat ſe cum vulnerato.* (4) Ius ſuffragii ferendi in Capitulis, etc. Charta an. 1246. apud Columbum in Epiſcop. Siſtaric. *Concedimus, quod in Capitulo noſtro Vocem tanquam Canonicus habeatis.* Charta fundat. S. Capellae Vicennarum an. 1379. apud Lobinell. to. 5. Hiſt. Pariſ. p. 192. col. 2. *In quo* (capitulo) *theſaurarius primam, dictus vero cantor poſt eundem theſaurarium immediate et ſecundam vocem habeat* . . . *In quo duorum vicariorum Voces pro una Voce dumtaxat computabuntur.* Adde tom. 4. Gall. Chriſt. nouae edit. col. 116. et Hiſt. Mediani monaſt. p. 410. (5) Ius, quod quis habet in rem aliquam. Lex Wiſigoth.

lib.

VRBICUS. (1) Ciuis. Vita S. Ioannis Abb. Parm. to. 5. Maii p. 183. *Cum quidam Vrbicus vltra flumen qui iuxta murum ciuitatis fluit, tranſire voluiſſet*, etc. (2) Publicus. Charta Cornutiana an. 471. apud Mabill. Diplom. lib. 6. Ch. 1. *Quae omnes ſpecies appenſatae habent ad ſtateram Vrbicam argenti pondo quinquaginta quatuor vncias.* (3) Romanus, eadem ratione qua Roma κατ' ἐξοχὴν Vrbs appellatur. S. Paulinus Epiſt. ad Seuerum to. 1. p. 27. *Sed plenius indicare potuerunt conſerui noſtri, . . . quantum nobis gratiae Dominicae detrimentum faciat Vrbici Papae ſuperba diſcretio. Vrbici piſtores*, in Cod. Theod. lib. 13. tit. 5. leg. 2.

VRBOR. Charta Conradi Episc. Ratisbon. ann. 1224. in Metropoli Salisburg. to. 2. pag. 237. et apud Tolner. inter Probat. Hiſt. Palat. p. 148. *Excepimus illam* (*aduocatiam*) *Duci recompenſaturi per feudum, quod vacare ceperit ad aeſtimationem 20. librarum, quarum 10. ſint abſoluti redditus, quod vulgo ſonat Vrbor.* Charta Ottonis Ducis Meraniae an. 1231. ex Schedis Mabill. *Caeterum quia priuilegium eccleſiaſticae libertatis, immunitatem videlicet eccleſiae violari, et in poſſeſſiones familiares quae Vrbor vulgo dicuntur*, etc. Gloſſ. Teuton. Schilteri: *Vrber*, *orbore*, *reditus*, *vſusfructus*, *Belgis orboir*. V. *Vroma*.

VRBS AUREA, Roma. Petrus Diaconus lib. 4. Chron. Caſin. c. 125. de Lothario Imp. *Iuxta auream Vrbem peruenit. Auream Romam* dixit etiam Martialis l. 9. Epigr. 60.

In ſeptis Mamurra diu, multumque vagatus
Hic vbi Roma ſuas Aurea vexat opes.

Iuuencus lib. 1. initio:

Non orbis, non regna hominum, non Aurea Roma.

Et Prudentius in Apotheoſi:

Et venerata Deum percenſet Aurea Roma.

In ſigillis praeterea Imperat... *Auream Romam* dici moris ... lus a Nece. VRBS AETERNA ... AETERNABILIS, eadem ... appellatur, in leg. 3. Cod. Th. de Collat. donat. et in leg. ... Cod. tit. 1. de Operib. publ. ... Praefat. Baluzii in Regino...

VRBS LAPIDUM, Carnot... appellabatur: rationem docet ... in Praefat. ad Libr. Chartar. ... Petri Carnot. *Erat* (vrbs ... tenſis) *ex quadratis immenſ... pidibus conſtructa, altiſque ... munita, et idcirco Vrbs lapi... citata. Vrbs* ſeu Ciuitas, ... ſic Alexandria κατ' ἐξοχὴν d... lata, in Cod. Theod. leg. ... 12. de Legat. et leg. 9. ... Operibus publ. Vide ibi G... dum. *Vrbs* et *Oppidum* ... Valeſio in Praefat. ad Noti... tiarum p. XIII. et ſeq. Vi... dum. *Vrbs* pro *Ciuitas* di... dum ſedes Archiepiſcopi, ... in monetis, vt obſeruat Le... Monet. p. 155. vel 167. ... *ſtrum* et *Ciuitas*.

VRBURA, Ius regium in ... reis, argenteis, etc. ... ros. Decreta Ludouici ... gar. an. 1351. c. 13. *Si ... ipſas minerosas Regie M... concambio habere nollet, ... regale, ſeu Vrburas iuri... nentes recipere ſuo ...* Quale autem fuerit ejusm... in fodinis jus, docet vet... tum *de Vrburis* inſcript... *Hungariae ab eorum mo... ceperunt Vrburas*, hoc e... *lis mineris auri, argen... habuerunt decimam pa...* Thwrocz. in Sigismundo ... gar. c. 15. et Bonfinii ... Vngaric. edit. 1581. p. ...

VRCA, modus agri. Ch... dri IV. PP. an. 1255. ... lum to. 1. Ital. ſacrae ... 1717. *Eccleſiam S. Mar... in quatuor Vrcam*, *et d...* Sed legendum videtur ... hac voce, num. 2.

VRCARE, Lyncum clam... *lare.*

Digitized by Google

VSDVGARIVM, in Addit. Statuta Mutin. c. 27. fol 49. pro *Sdugarium*. V. in hac voce.

✝ VSERIVS, i. q. *Vſſerius*, in Ch. a. 1195.

VSIA. (1) Ioan. Monachus Bertinianus in Vita S. Bernardi Poenitentis n. 8. *Cauſa hujus doloris erat pediculus ovinus, quem Grammatici Vſiam, quaſi ab urendo vocant.* Loquitur de dolore aurium. (2) A Gr. *οὐσία*, natura. Acta S. Caſſiani Mart. apud Illuſtr. Fontanin. ad calcem Antiquit. Hortae pag. 353.

Has tres perſonas unam diſtertas Vſiam
Nomine diſtinctam, ſed majeſtate jugatam.

VSIATICVS, Tributum, praeſtatio quae ex vſu et conſuetudine debetur. Charta an. 1184. inter Inſtr. to. 4. Gall. Chriſt. nouae edit. col. 23. *Conceſſerunt . . . . pedagia et omnes Vſiaticos tam in terra quam in aquis . . Conceſſerunt . . . omnia ſua nemora, aquas et paſtua, et omnes Vſiaticos per totam terram ſuam, . . . et in feudagiis ſuis perpetuam libertatem acquirendi ſine aliqua fraude* (l. laude) *et conſenſu et ſine aliquo Vſiatico et dominio.* Vide *Vſaticum*.

VSIBILIA, ſupellex, vtenſilia. Charta an. 855. in Append. ad Marcam Hiſp. col. 782. *De annona modii XXX. cum omnia Vſibilia ligni et ferri quod neceſſe habet homo in omnibus, etc.*

VSICHERIVS, VSIQERIVS, VSINERIVS, Hippagus. V. in *Vſcerium*.

VSIMENTVM, facultas, quam quis habet vtendi in alieno praedio, rebus non ſuis, eadem notione qua *Aiſementum*. Fundatio Monaſt. de Altaripa apud Marten. tom. 6. Ampl. Collect. col. 312. *Dedit . . . . quidquid habebat in Vnaus, in hominibus videlicet et in campis, pratis, ſilvis, nemoribus, aquis, lapidibus et Vſimentis, inſuper et Vſimentum et paſturam per totam terram ſuam.* Vide ſupra *Vſamentum* in *Vſare*.

VSINA, Vitrina, vel Officina quaevis ad aquas conſtructa. Gall. *Uſine*.

Charta Henrici Comit. Cam[…] an. 1149. in Tabul. S. [...] *Conceſſi quod nullus in poſſ[…] ſtri* (Firmitatis ad Albam) […] *Vſinas aliquas conſtruat […] Prioris et aſſenſu monachorum […] eas quae conſtructae ſunt ibi.*

VSINARE, f. *Vſamentum* […] Charta anni 1240. in T[…] Campan. Bibl. Reg. f. 364. […] *latenus Vſinabant, nec conti[…] mines dictae villae contra […] tem noſtram, ... in quibu[…] vero locis homines dictae villae […] bunt, nos praedicti fratres […] et pecora noſtra, ſi nobis pl[…] omnimodo Vſinabimus, […] quod in nemoribus villae […] boſcum non accipiemus […] modo ad vſum furni.* V. in *F*[…]

VSAS. Epiſtola Baſilii Macedoni[…] ad Hadrian. II. PP. poſt VIII […] dum: *Transmiſimus […] sacti veſtrae . . . et […] adlarnipinnium pro caſula […] unum, Vſim rubeum […] unum, Vſim album […] unum, plumatilia caſtanea […]* ſtra verborum mihi plane in[…]

VSITARE, frequentare. […] Henrici IV. Regis Angl. […] apud Rymer. to. 8. p. 722. […] *placeat, mercatores […] partes de Berne in Norweg[…] tes, quod cum iidem merca[…] mercatores ſocietatis de Han[…] tes praedictas frequentantes, […]* alia notione in *Vſare*.

VSITAFA, Praeſtatio quae […] conſuetudine exigitur. Cha[…] mundi Guillelmi de Agus[…] loni ann. 1224. *Mercatores […] neantur dare antiquam […] tatem, vel vſaticum, […] antiquum.* V. *Vſancia*, […]

VSITATA, ἀπὸ χρῆσις, […] Lat. Gr. MSS.

✝ VSITATVS, decrious, […] p. 145.

VSITATIO. (1) Idem quod […] in Charta an. 1173. inter I[…] 4. Gall. Chriſt. nouae edit. […] qua Guido de Vergiaco conce[…] et S. Mariae Theologi […] *Vſitationem in aquis, in* […]

Digitized by Google

cilia quaevis. Oefel. t. 2. Script. Boic. p. 930.

VTENSILITAS, Vtilitas, vſus. Tertull. de Cultu fem. lib. 1. c. 4. *Quod ſi de qualitate vſus gloria eſt auro et argento: at quin magis ferro et aeri: quorum ita diſpoſita eſt Vtenſilitas, vt et proprias operas plures, et neceſſariores exhibeant rebus humanis . . . jam igitur aeſtimandum eſt vnde obueniat tanta dignitas auro et argento, cum et conſanguineis, quantum ad genus; et potioribus, quantum ad Vtenſilitatem materiis praeferantur.*

VTENSILIVM. (1) Vtenſile, ornatus. Andreas Floriac. in Vita MS. S. Gauzlini Archiep. Bituric. lib. 2. *Ornantes faciem templi oloſericis auleis, et multi generis Vtenſilibus*, etc. (2) † Inſtrumentum, in Ch. a. 1240.

† VTENSIS, VTENSVS, vtilitas, commodum, in Ch. a. 1011.

VTERINVS, Gall. *Uterin: Fratres vterini* vulgo dicuntur qui diuerſo patre, ſed eadem matre geniti ſunt, in Cod. Theod. lib. 9. tit. 42. l. 9. Chron. Angl. Th. Otterbourne p. 183. *Obiit etiam* (an. 1394.) *Duciſſa Eborum, ſoror Duciſſae Lancaſtriae Vterina, etc.* Interdum *Vterini* etiam nuncupantur ex altero connubio procreati, ad diſcrimen duntaxat eorum qui eodem patre, ſed diuerſa matre ex prioribus nuptiis nati ſunt, vt in Charta an. 1277. tom. 2. Hiſt. Dalph. p. 17. col. 1. *Drodonetus aſſignet Guidoni et Guillelmo fratribus ſuis Vterinis, cuilibet viginti libras Viennenſes cenſuales ad vitam eorum tantum . . . Item dicto Aymareto filio meo ex ſecunda vxore, relinquo jure inſtitutionis caſtrum de Pineto, etc. ita tamen quod Aymaretus aſſignet Guillelmeto et Alberto fratribus ſuis Vterinis, cuilibet viginti libras cenſuales Viennenſes ad vitam, etc.* VTERINI appellantur Monachi ejusdem coenobii alumni, apud Andream Floriac. in Praefat. ad lib. 1. Mirac. S. Benedicti ex cod. MS. Vaticano.

VTFANGI, Nouales terrae, videlicet noviter excultae, quae vulgo Uytfangi dicuntur. In Chart. ... dorici Dom. de Auxis, ... reaeum in Donat. Belgic. p. ...

VTHAGIVM. V. in *Hoſtag.*

VTHESIVM. V. in *Hueſium.*

VTI, cum accuſatiuo. ... Diac. in Breu. c. 124. *Vt ... oraria non Vtantur*, etc. ... Romana ſub Zacharia PP. ... c. 3. *Vt Epiſcopus, Presbyter ... tonus ſecularia indumenta ... tur, niſi vt conderet, ... tali.* Alypius ſeu auctor De... orbis c. 2. *Eſcam vero ... omnibus communem.* Vide ... dem lib. 5. de Gramm. ... lere, in vſu eſſe. Litterae ... II. Reg. Angl. an. 1317. ... mer to. 3. pag. 682. *Secun... munem legem, quae Vtitur ... bus illis, ſe ad rationem ... tipliciter inquietari per ...*

VTICA, ciſta. V. *Hutica*

VTIFRVI, Vſumfructum habe... fructuario jure re aliqua vti ... te Alberti Ducis Auſtriae ... apud Ludewig. tom. 5. Reliq. ... p. 444. *Caſtra, ciuitates ... et diſtrictus in omnibus ſupra... meant, et Vtifruantur eis, ... per nos vel ſucceſſores noſtros ... norum Reges vel Imperatores ... Regi Boemiae et heredibus ... praedictis quinquaginta milia ... carum ejusdem ponderis et ... fuerit integre ſatisfactum.*

VTILIS, Probus, bonus, ... fortis; VTILITAS, Probitas ... mi magnitudo. Conſtitutio ... niani de Adjutorib. Quaeſtio ... *ille, qui deficiat non habuit ... Vtilem, jure idoneum ad ... Adjutoris officium, etc.* Reg. ... Benedicti c. 7. *Vt ſollicitus ... cogitationes ſuas peruerſas, ... ſemper Vtilis frater in corde ... Tunc ero immaculatus coram ... obſeruauero me ab iniquitate ...* interpres: *Vtilis frater eſt, ... bus prodeſſe, et nulli deſiderat ... qui nihil ſapit, niſi quod Deo ... cognoſcit, etc. Humilis*, pro ... rectius praeferunt editiones ... Regulae recentiores. Baſina ... gum Childericum, apud Greg. ...

... lib. 2. Hist. c. 12. Nosti, ...
, *Vtilitatem tuam, quod ſis valde ...nus, ideoque veni, vt habitem ...m. Nam noveris, ſi in trans... inis partibus aliquem cognouiſſem ...iorem te, expetiiſſem vtique coha... tionem ejus.*

...ITAS. (1) Probitas, titulus ...orarius, quomodo vſurpatur a ...egorio Turonenſi. Diploma Chil... ici Regis apud Mabillonium: ... *cognoſcat Magnitudo ſeu Vtilitas ...ra, etc.* (2) VTILITATES, ...mmodum, proficuum, item, Ne... ...ia. Gregorius M. lib. 2. Ind. ... Ep. 24. *Admonentes Charitatem ...m, vt ita efficaciter omnes Vtilita... ejus* (Eccleſiae) *exerceat, qua... ...us tui praeſentia proprium ſe, ab... tem habere non ſentiat Sacerdotem.* ...ist. 26. *Praeterea te duximus ad... ...tandum, vt ita cunctis Vtilitati... ...r Eccleſiae tuae pure ac diligenter ...ibeas, etc.* Epiſt. 37. *Sed et Chri... ...ma, vt dicitur, mancipia compara... ..., et ſuis ea obſequiis ac Vtilitati... ...r deputauit.* (3) Vſus, χρεία. ...cero lib. 4. ad Herenn. *Si idoneus ... poteſt ad eas Vtilitates et aptus, ...ae deſiderantur ab equo.* Siculus ...accus: *Ductus aquarum, qui Vtili... ...ibus publicis ſeruierint.* Synodus ...mana an. 826. c. 13. *Per ſollici... ...dinem Epiſcoporum haec quorum ...neceſſe exiſtunt, ad easdem Vtili... ...tes, quibus conſtituta ſunt, ordi... ...ntur, etc.* Vide Ioannem VIII. PP. ...iſtol. 254. 263. 272. etc.

...NGA, Villa, domorum collectio, ...ta S. Treuerii to. 2. Ian. p. 33. *...uo pueruli nomine Radigniſelus et ...ilſuſur de pago Dombenſi, vbi Bri... ...ia dicitur, juxta fluuium Araris, ſiue ...igonnae, de villa, ſiue Vtinga, quae ...x millibus a Priſſianico vico diſtat,* ...c. V. *Huſtingus.*

...NVS, Conſuetus, ſolitus, quo ...timur. Charta Erlebaldi, Abb. ...tabul. ann. 1182. apud Marten. to. ... Ampl. Collect. col. 130. *Pauperi... ...us eleemoſynam de Vtinis cibis anno... ...ae, ad menſuram Stabulenſis oppidi ...tri ſtatui.*

... Guo in Carmine de ... ... neſti Ducis Bauariae fortuna, apud Marten. tom. 3. Anecd. col. 355.

> .... *ſtatimque hinc inde*
> *per omnem*
> *Claſſem currentes, Vtis abſtracta*
> *marinis*
> *Terga ſuperueniunt, etc.*

Legendum videtur *Vncis*, id eſt anchoris.

VTITARI, *ſaepe vti*, in Gloſſ. MSS. apud Voſſium lib. 4. de Vitiis ſerm. cap. 29.

VTLAGA, exlex, extorris, proſcriptus, relegatus; apud Littletonem ſect. 197. *Hors de la Loy, Utlage,* ex Saxonico *Utlaga, extra legem;* ex *ute*, foris, et *laga*, lex. Leges Henrici I. Regis Angliae c. 10. *Qui excommunicatum, vel Vtlagum habet et tenet, etc.* Cap. 53. *Si euaſerit et aufugerit, pro Vtlaga reputetur.* VTLAGVS, in Regiam Majeſtatem lib. 1. c. 18. §. 3. *Vtlagatus*, lib. 4. c. 35. vt et apud Houedenum pag. 654. 655. *Vtlagi*, pag. 550. 774. Matth. Paris p. 423. in Vitis Abbat. S. Albani p. 99. etc. *Vtlage*, in Legibus vernaculis Willelmi Nothi c. 50. VTLAGARE, extra legem ponere, *exlegem* facere, proſcribere. Cum enim quis reus ad judicium vocatus per quinque Comitatus ſeu aſſiſias, non comparet, judex in eum ſententiam ſuam pronunciat, qua eum *extra legem*, et extra protectionem Regis eſſe decernit, omniaque illius bona fiſco addicit. Bracton. lib. 3. tr. 2. cap. 13. §. 1. *Si cum ſit quarto vocatus non comparuerit ... in primis forisfaciat patriam et regnum, et exul efficitur, et talem vocant Anglici Utlaughe, et alio nomine antiquitus ſolent nominari, ſcilicet Frendleſman: et ſic videtur quod forisfacit amicos: et vnde ſi quis talem poſt vtlagariam et expulſionem ſcienter pauerit, receptauerit, vel cum eo ſcienter communicauerit, aliquo modo, vel occultauerit, eadem poena puniri debet, ita quod careat omnibus bonis ſuis et vita, niſi Rex ei parcat de gratia ſua.* Charta Iohannis Reg. Angl. in Lib. nigro Scac-

Digitized by Google

[illegible]
de four. Reparat. factae in Se-
callis Carcaſſonae ann. 1435. *Pro*
endo Kuadam et ſolum dicti furni
terra et lapidibus, *etc.*

ADRVS, nemus, ſilua, i. q.
ldus, ap. Pez. t. 6. Anecd. P. I.
18.

ILVS. Capitula ad Legem Ala-
mnor. cap. 4. *Si* (*coxa*) *non*
it transpuncta, *et neruora teti-*
t, *vt ibi Vuaſilus intrat*, *ſoluat*
3. Et c. 8. *Si neruora tangit*,
'uaſilus intrat, *ſoluat ſol.* 3. Vbi
ſilus. videtur eſſe Flandricum et
licum *Vuaſſe*, limus, lutum,
ium, ſanguis ſcilicet putridus,
ex vulnere oritur. V. *Waſſum.*

E, *Humere*, *pingueſcere*. Gem-
Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm.
re, *amoitir*, *encreſſer*.

NAGIVM, pro *Wionagium.*
in *Guida*. Locus eſt in *Scortio.*

AGIVM. V. in *Wactae.*

ILDVM. V. in *Weregeldum.*

TIVA. V. infra *Vultana.*

A. V. *Wita.*

TIO. Charta Ratchiſi Regis
gobardor. an. 746. apud Vghel-
in Epiſcopis Placentinis to. 2.
50. *Et firmaverat vobis portum*
licitur Cotaleo, *vbi naues milita-*
vſum habebant Vulatione illa de
ieo, *vel iuſtitia*, *quod et inde in*
io noſtro veniebat, *etc.* Vbi le-
um forte *cum inlatione illa*, *etc.*

CATIO, morbus igneus I. in-
natorius. Annal. Victor. Mſ.

AGO. Fulbertus Carnot. Epiſt.
Vulgaginem etiam petiſtis vobis
mus, *quamuis aetatem veſtram*
am vomitu fatigari non ſuade-
ſed eo potius, *ſi opus ſit alle-*
qu i frequenter et ſine periculo
ſſim ex oxymelle et raphanis va-
e, *quod ſeniori magis conduci-*
t [illegible] *antem aluum laxatiuis pi-*
incitari. Aſarum, Gall. *Caba-*
nard ſauvage.

LITER, lingua vulgari, in
ta Ludouici VII. Reg. Fr. ann.
. ex Chartular. Maurigniac. Lit-
Iohannis Reg. Franc. ann. 1351.
Ordinat. pag. 117. *Donamus*
preſentes ad opus dicte domus
l.

omnes forefacturas tam in haereditatibus quam mobilibus, *et omnes eſpavias*, *ſeu Eſpaues Vulgaliter*. V. *Vulgariter.*

VVLGARIA, Sirmondo ad calcem Supplem. Conc. Gall. pag. 345. dicitur id quod eſt commune omnibus villae incolis, videlicet praedia quaedam ſeu prata, queis vtuntur indiuiſim; apud Gall. *les Communes*. Vide *Communia* 2. Leo III. PP. Epiſt. 10. *Vnde et juſſiſtis vt nullus quilibet homo in poſterum conquaſſare*, *aut in judicio promouere praeſumeret*, *tam de Vulgaria*, *quam etiam de manſis*, *quod per veſtrum diſpoſitum Herminus . . . nobis reconſignauit.*

VVLGARIS. (1) *Plebeius*, δημότης, in Gl. Gr. Lat. VVLGARES, Vulgus, plebs. Agobardus Epiſt. ad Nibridium: *Nonnulli ex Vulgaribus et ruſticis abducantur.* Thomas Walſinghamus in Ricardo II. *Quae cum audiſſent reſponſa Vulgares*, *in furorem verſi*, *etc.* Occurrit etiam apud Amulonem, S. Auguſtin. Epiſt. 76. et alibi. V. *Vulgaritas*. (2) Colonus: Decreta S. Stephani Regis Hungar. lib. 2. c. 33. *Si Comes*, *ſi Miles*, *ſi Vulgaris quidem alterius ſui ſimilis manſiunculas inuaſerit*, 5. *iuuencos ſoluat.* Vbi Io. Sambucus: *Vulgaris*, *i. eſt ruſticus liber factus*; *nam ſerui dominos non poſſidebant.*

VVLGARISARE. V. *Vulgarizare* 1.

VVLGARITAS, vulgus, vulgaria mos. Arnulphus in Hiſt. Mediol. apud Murator. to. 4. p. 24. col. 2. *Hos tales caetera Vulgaritas ironice Patarinos appellat.* Iohannes de Monſterolio Epiſt. 7. apud Marten. tom. 2. Ampl. Collect. col. 1329. *Animus fuit . . . cum calamum arriperem tecum jurgari*, *quod tu Vulgaritatem ſectando*, *quam fugere ſummopere philoſophi nos admonent*, *mihi theuromata ſeu tapeta illa miſiſti.* V. *Vulgaris.*

VVLGARITER, lingua vulgari, vernacula. Chron. Mellicenſe p. 329. *Prior autem*, *vt expedire viderit*, *exponat vel literaliter*, *vel Vulgariter quae fuerint dicenda circa materiam.* V. *Vulgaliter.*

Mmm VVLGA-

one, apud Ottonem de S. Blaſio 13. V. *Ericius* 2. (2) Aleae ies, Gallis etiam haud incognita, go, *le Jeu du Renard*. Io. Sariſ-ienſis lib. 1. de Nugis Curialium . 5. *Hinc Teſſera, Calculus, Ta-, Vrio vel Dardana pugna, Tri-s, Senio, Monarchus, Orbiculi, iorchus, Vulpes, quorum artem ius eſt dediſcere, quam docere.*

LPILIATOR, i. q. *Vulpecarius*, Ch. a. 1307.

INOSE, VVLPINOSVS. Vide *ſpecula.*

PIO, Vafer, Veterator, apud uleium in Apologia: *Noſceretur . . etiam cum matri blandirere, en jam tum Vulpionem et impiam Te.*

ELLA, Inſtrumentum ad pilos llendos. Gloſſ. Lat. Cr. *Vulſella*, χολαβὶς, ἀκανθολαβὶς. Eſt etiam id Celſum Inſtrumenti chirurgici ius, quo exſcindendis corruptis nibus vtuntur.

SIO, Surculus, ramus à trunco alſus. S. Irenaei vetus Interpres . 3. c. 11. num. 1. *Ioannes Do-ni diſcipulus, volens per Euangelii nuntiationem auferre eum, qui a rintho inſeminatus erat hominibus, orem, et multo prius ab his qui untur Nicolaitae, qui ſunt Vulſio s, quae falſo cognominatur ſcien-, etc.*

IVS, διάσπασις, in Gloſſ. Lat. . MSS. in Cod. Regio: *Vulſus, ulſio.*

TATICVM, idem quod ſupra *ltaticum*; ex vitioſa pronuntia-e ſcriptum videtur *Vultaticum.* rta Dagoberti Regis Franc. apud ubletum in Hiſt. Sandionyſiana 656. *Teloneos vel nauigios, por-icos, riuaticos, rotaticos, Vulta-os, themonaticos, etc.* WVLTA-CVS, in Charta Caroli M. ibid. 709. Charta ejuſdem Imper. ex ibul. S. Germani Pariſ. *Theloneum rotaticum, ſeu Vultaticum, ceſpi-icum, ripaticum, vel ſalutaticum ipiat.*

TAVA, VVLTIVA, WVLITIVA, atrix; Vulnus in *vultu*, ſeu facie itum, vnde forte vocis etymon. Lex Saxonum tit. 5. §. 3. *Si os fregerit, vel Vultanam fecerit, corpus, vel coxam, vel brachium perforauerit, etc.* Vbi editio Heroldi *Vulitinam*, Tilii *Vultinam*. Lex Friſion. Addit. tit. 3. §. 16. *Si ex percuſſione deformitas faciei illata fuerit, quae de 12. pedum longitudine poſſit agnoſci, quod Wulitinam dicunt, etc.* Edit. Heroldi *Vulitinam*. Lex Anglior. tit. 5. §. 10. vbi de Tranſpunctionibus et membris laeſis: *Vultinam 50. ſol. componat.* Vbi editio Heroldi *Vultiunam* praefert. V. Sibrandum a Sicama.

VVLTIVOLI dicuntur, (verbis vtor Ioannis Sariſber. lib. 1. de Nugis Curial. c. 12.) *qui ad affectus hominum immutandos, in molliori materia, cera forte vel limo, eorum, quos peruertere nituntur, effigies exprimunt.* Eadem verba habet Petrus Bleſenſis, ſeu Auctor libri de praeſtigiis fortunae. Cujus illuſionis in Pharmaceutria Virgilius meminit:

Limus vt hic dureſcit, et haec vt cera liqueſcit,
Vna eodemque igni, ſic noſtro Daphnis amore.

Naſo quoque in libro Heroidum:

Deuouet abſentes, ſimulachraque cerea fingit,
Et miſerum tenues in jecur vrget acus.

Atque inde forte genus ſortilegii, *Defixio*, videtur appellatum, quod ſcilicet ejuſmodi incantatores acus ſubinde *defigerent* in imagines cereas, iis locis, quibus viros ipſos pungere decreuerant, qui puncturas ipſas, ac ſi ipſi pungerentur, perſentiebant. Gloſſ. Lat. Graec. *Defixiones*, νεκρομαντεῖαι. Paulus lib. 5. Sentent. tit. 23. *Qui ſacra impia nocturnaue, vt quem obcantarent, defigerent, obligarent, fecerint, etc.* Apuleius lib. de Virtutib. herbar. c. 7. *Si quis deuotatus defixusque fuerit in ſuis nuptiis, etc.* Vide Cujac. lib. 21. Obſeru. cap. 22. VVLTVARIOS ejuſmodi incantatores appellat Delrius lib. 6. Diſq. magicar. Inde *Invultus*, ipſae vulticulorum praeſti-

cere. Conſuetudines Monaſterii de Bello in Anglia fol. 241. *Tenet* 8. *acras terrae juxta Gorewall, capitant ad praedictam Wallam verſus Northeſt.* WALLIA. Idem Monaſticum p. 334. *Quod ipſi mariſcum praedictum cum pertinentiis aſſewiare, et ſecundum legem mariſci Valliis includere, et in culturam redigere .... poſſint.* WALLARE, vallo, vel muro claudere. Eadem Charta: *Reddendo inde nobis 2. marcas argenti, ... pro omni ſervitio, niſi quod debet Wallare ſecundum quantitatem illius terrae intus et extra, etc.*

WALLACTOR. Lambertus Ardenſis p. 258. *Novaculatores ſive raſores, cum raſoriis, paratores* (ſic enim lego) *quoque et Wallactores, et Denparii, et luatores cum convenientibus et neceſſariis armamentis et inſtrumentis, etc.* Vbi forte *Wallactores,* pro *Wallatores* editum, i. *wallarum,* ſeu vallorum confectores. *Wallatores* edidit Ludewigus to. 8. Reliq. MSS. p. 600. V. *Walla.*

WALLIA. V. *Walla.*

WALLUS, extraneus, Anglo-Saxonib. Silueſter Giraldus in Deſcriptione Cambriae cap. 7. *Saxones occupato regno Britannico, quoniam lingua ſua extraneum quemlibet Wallum vocant, et gentes has ſibi extraneas Wallenſes vocant, et inde uſque in hodiernam barbaram nuncupatione et homines Wallenſes, et terra Wallia vocitatur.*

WALO. Vetus Scheda de S. Aderaldo Trecenſi, apud Camuſatum: *Pater ejus nobilium nobiliſſimus Walo eſt dictus, qui lingua Auſtraſiorum interpretatur Bonus.*

WALPIRE, poſſeſſionem rei alicujus dimittere, idem quod *Guerpire.* V. in hac voce. Charta an. 1107. apud Calmet. inter Probat. tom. 1. Hiſt. Lothar. col. 524. *Eum dictae eccleſiae legitimam facio conceſſionem et inveſtituram, et me exinde foras expulſum Walpini et abſentem me feci.*

WALPOZ. V. in *Walapaus.*

WALVASSORES. V. in *Vavaſſores.*

WALWORET, WALWRST. V. *Walaworf.*

WAMBA, *venter, uterus,* in Gloſſ. Rabani Mauri et in Codice Vlfilae.

Anglo-Saxones *Wamb* et *Wi*
xerunt, vnde Angli *Womb* i
Germani *Wampe*,
Wanſt eodem ſenſu hodie
Vide Notas Eccardi ad
Salicae §. 4. et ſupra in *Gamb*

WAMBASIUM, WAMB
WAMBASARIUS, etc. V. Ga
WANCAPIUM. Charta Hilm
mirissae Strienſis an. 992.
raeum in Diplom. Belgic.
24. *Silvam ad porcos alend*
admodum jacet inter duas
omni jure Wancapio,
lendino, cenſu, pedagio, etc.
terſcapum.

WANCLUGA. Lex Bajwar.
17. *Si quis liberam feminam*
quaſi ad conjugem, et in
miſerit, quod Bajwarii Wan
dant, etc. Editio Heroldi,
praefert. Vox a Germanico
len, vacillare, et *lugen,*
mendacium, vt *Wanclugen,*
dacium vacillantis in nego
monii. Ita Voſſius, quem
lectiones profert Steph. Bal
1017.

WANCSTODAL. Lex Bajw
c. 11. *De ſimulatis, quod*
dal dicunt, editio Heroldi
ſtodal. Vbi Lindenbrogius
Germ. inde *Wancleſtodig*
dubia minimeque ſtabilis

WANDANGIAE, vel VENI
perones ſeu indumenti ge
et pedes operiens. Reinard
Ciſterc. in Inſtitutis Ciſter
c. 85. *Directi in viam,*
Wandangias ad denitand
ſive ad expellendum frigus
tes eis. Idem diſt. 9. c.
giae, quibus in via utimur,
ſant. Definitiones ejuſdem
diſt. 9. c. 3. *In ſotularib*
Vendagiis, ſibalis,
ſtaphis, omnis ſuperfluitas
lis curioſitas evitetur. V.

WANDEGIAE, eadem no
Statutis ejuſd. Ordin.
apud Marten. to. 4. Anec
1285. *Pedules de corio*
no interdicuntur, et de
ſententia ſcripta teneatur.
GIA, in aliis Statutis

Digitized by Google

nur, mais eſpecialement ceſcuns
s l'a en ſa Baronnie, ſe par
:iations ne s'en eſt oſtez. Quod
o *wardae* renuntiauit, ad Re-
continuo illa reuertitur, cui
warda generalis omnium Eccle-
n regni ſui competit: adeo vt
ones in ea ſuo minus recte
ntur officio, ad Regem cuiuis
rere liceat. In Regeſtis Parla-
exſtat Arreſtum O. SS. ann.
quo *praecepit Dominus Rex,*
nis in pleno Parlamento, quod
auoeriae, ſeu Gardae, quas
ei et ſeruientes Domini Regis
unt de hominibus alierum de-
um a 12. *vel* 10. *annis citra,*
ntur, et caſſentur omnino, et
nullis habeantur, nec noue de
o recipiantur. Tabularium Lin-
ſis Eccleſiae anno 1239. *Nos*
us et recognoſcimus, quod idem
ipus et ejus ſucceſſores habent de
n Abbatem, Eccleſiam, villam,
rgenſes Beſuenſes Gardiam et
tum, etc. Infra: *Ratione tamen*
iae et reſſorti non poterit in villa
nſi facere extorſionem quamlibet,
Gardarum Eccleſiaſticarum iſta
ur formula in Tabulario Ab-
fol. 220. *Cunctoſque ad eorum*
ias, molendinum et opera ve-
:s, et in veniendo, et in ma-
', et in redeundo ſub noſtrae
ctionis defenſione ſuſcipimus.
rit ibi non ſemel. Vide *Com-*
ſia: praeterea Chopinum lib.
Domanio tit. 6. n. 1. Bretium
perioritate Regia, et Duches-
in Hiſt. Ducum Burgundiae
. 93. 99. 101. WARDA, cu-
oppidorum, vel caſtellorum,
iam tenentur incolae et *Tenen-*
Item, Tributum quod ab iis
atur, vt ab hac ſeruitute im-
s ſint. *Garde lige*, in Conſue-
Andegauenſi art. 174. vbi Cho-
. Monaſticum Anglic. tom. 2.
812. *Sunt quieti de teloneo et*
gio, . . . et hydagio et Wardis,
ribus caſtellorum, etc. Pag. 16.
Et ſint liberi a . . . . placitis,
lis, et Warda, et warpeni, etc.
DAGIVM, eadem notione.
Monaſticum. tom. 1. p. 378.

Sed ſint quieti in ciuitatibus, burgis, foris, et nundinis per totam Angliam de quolibet telonio, tallagio, paſſagio, pedagio, laſtagio, hydagio, Wardagio, et omnibus geldis, etc. WARDA, praeſtatio pro tutela. Charta an. 1227. apud Kennett. in Antiquit. Ambroſd. p. 203. *Faciemus eidem Radulpho vel haeredibus ſuis competens eſcambium in Wardis, et eſcheatis ad valentiam praedicti manerii.* Charta ann. 1360. apud Lobinell. tom. 2. Hiſt. Britan. col. 503. *Liberis conſuetudinibus, Wardis, maritagiis, etc.* V. in *Probus.* WARDAE in vrbe Londinenſi, et aliquot aliis Angliae oppidis, dicuntur vrbis regiones, quae pro numero Majoris et 24. Aldermannorum, 25. conſtitutae ſunt, praeter *wardam* Burgi Southwarci, ſingulorumque *cuſtodiis* ſingulae diſtributae, vnde nomen. Vide Will. Thorn. an. 1394. et p. 2019. V. praeterea *Guardia, Garda* etc.

WARDAGIVM. V. in *Warda.*

WARDARFIDA. V. *Cadarfreda.*

WARDECOSIA, pars veſtis quae pectus conſtringit, idem quod *Gardacorſium*; vnde legendum videtur *Wardacorſia.* Statuta Eccl. Leod. an. 1360. tom. 2. Monument. ſacrae Antiquit. pag. 452. *Circa vero brachia vsque ad cubitum et non vltra ſaltim notabiliter nodis, ſeu botonibus nodatis, ſeu botonatis vtantur, vel cum illis incedant, nec manicas quicumque circa Wardecoſiam deferat.* Inqueſta ann. 1268. ex Schedis Praeſ. de Mazaugues: *Requiſitus quae pignora abſtulerunt eis, dixit quod tres capas, . . . et tres Gardecorps.* † WARDECOCIVM, in Ch. a. 1310. WARDECORSVM, in Stat. ſynod. Atreb.

WARDEMOTVS, Wardarum Conuentus, ſeu Curia: vox Saxonica confecta, ex *ward*, cuſtodia, et *mote*, Conuentus, Curia. Charta Henrici I. Regis Angl. pro Londonienſibus poſt Caput 2. Legum ejusdem Henrici: *Et Wardemotum, et debita ciuibus meis habere faciam infra ciuitatem, et extra.*

WARDEPENI. V. *Wardpeni.*

ᴛᴇʟʟᴠꜱ, ᴠᴀꜱᴛᴇʟʟᴠꜱ, ɢᴀ-
ᴛᴇʟʟᴠꜱ, panis delicatior, vel
ſentae ſpecies, Gall. *Gaſteau*; eſt
n *waſtellus*, panis in cinere te-
, coctus. Picardi etiamnum
tel, ejusmodi panes vocant, vt
Vaſtelier qui eos conficit. Mona-
um Anglic. to. I. p. 149. *Habere*
us Monachi ſingulos ſiſſuls de gra-
o ad Waſtellos. Ibidem: *Et in*
nis feſtiuitatibus ſingulos ſiſſuls de
tento ad Waſtellos de granario.
is de Vaſtello, in Fleta lib. 2.
9. §. I. ᴠᴀꜱᴛᴇʟʟᴠᴍ, in Iti-
Camerarii Scotici cap. 9. §. 4.
libi. ɢᴠᴀꜱᴛᴇʟʟᴠꜱ. Statuta
aiacenſia: *Duo Guaſtelli de gra-*
o et de meliori vino communis
rii in cappa decenti coram eo aſ-
debet. ɢᴀꜱᴛᴇʟʟᴠꜱ. Con-
udines Floriacenſis Monaſterii:
itanciam de optimo vino a custode
, *et ſero Gaſtellos habere debet.*
i: *Ad coenam Gaſtellos et poma*
re debemus. Charta Communiae
ſis art. 39. *Si quis Gaſtellos,*
flatones, vel hujusmodi, quae
e noceant, fecerit, Major poteſt
ibere, ne amplius fiant.
ɪɴᴀ, ᴡᴀꜱᴛᴠᴍ. V. in *Vaſtum.*
ʀɢᴀɢɪᴀ, vt mox *Watergan-*
Locus eſt in *Inſeteays.*
ᴇʀɢᴀɴɢᴀᴇ, ᴡᴀᴛᴇʀɢᴀɴ-
, aquaeductus et foſſae, per
eliciuntur aquae in paluſtribus
onibus, Flandris *Watterganck*,
ater, aqua, et *Ganc*, ductus.
Spelmannus a Saxonicis voca-
, quae idem ſonant, deducit.
natio Mariſci de Romeney facta
ore Henrici III. Reg. Angl.
d Spelmannum: *Non liceat ali-*
de caetero facere dammas vel for-
, *aut alia impedimenta in aliqui-*
landeis, Watergangiis, foſſatis,
aquagiis communibus, in mariſco
dicto. Monaſticum Anglic. tom.
. 920. *Mando vobis atque praeci-*
quatenus juſticietis meos homines
nargate, vt faciant wallas et Wa-
ngas, et clauſuras wallarum,
debent facere.
ʀꜱᴄᴀᴘᴠᴍ, ᴡᴀʀɪꜱᴄᴀᴘɪᴠᴍ,
ᴅʀɪꜱᴄᴀᴘɪᴠᴍ, ᴡᴀᴅɪꜱᴄᴀ-
ᴍ, aquagium, aquaeductus, ex
VI.

Saxonico *waterſchap*, compoſitum ex *waeter*, aqua, et *ſchap*, ductus. ᴡᴀᴛᴇʀꜱᴄᴀᴘᴠᴍ. Vetus Charta Germanica ann. 793. apud Henſchenium ad Vitam S. Ludgeri Epiſc. Mimigard. *Cum Waterſcapis, peruiis, communiis, paſcuis, etc.* Occurrit praeterea apud Miraeum Donat. Belgic. cap 61. ᴡᴀʀᴅʀɪꜱᴄᴀᴘᴠᴍ. Charta Neuelongi Comitis apud Doubletum p. 724. *Peruiis, Wadriſcapis*, (ſic legendum pro *Wadriſcanis*) *terminis, elidiatis, etc.* Alia an. 808. pro Monaſterio S. Bertini apud Duchesnium in Hiſtoria Guinenſi, et Malbrancum lib. 5. de Morinis cap. 45. *Hoc eſt manſa cum caſa, caſtitiis, pratis, paſcuis, terris, perniis, et Wadriſcapiis.* Hinc emendanda Charta an. 818. apud Meichelbec. to. 2. Hiſtor. Friſing. p. 208. vbi perperam diuiſis vocibus editum, *Wadris, capis.* ᴡᴀᴅʀɪꜱᴄᴀᴍᴘᴠᴍ. Chron. S. Bertini apud Marten. tom. 3. Anecd. col. 522. *Super fluuium Iſara terrae bunaria quinque cum amborum floco parniis et Wadriſcampis, etc.* Perperam diuiſim in Formul. 18. et 20. Lindenbrogii, *Wadris, campis.* ᴡᴀᴛʀɪꜱᴄᴀᴘᴠᴍ. Charta an. 711. apud Marten. to. I. Ampl. Collect. col. 18. *Cum Watriſcapo, et aratoria terra, mobili cum immobili, etc.* ᴡᴀᴛʀɪꜱᴄʜᴀᴘᴠᴍ et ᴡᴀᴛʀɪꜱᴄᴀᴘᴠᴍ, in Chartis an. 709. et 710. ibidem col. 17. ᴡɪᴅʀɪꜱᴄᴀᴘᴠᴍ. Charta an. 722. ibid. col. 24. *Hae ſunt jeſſi cum Widriſcapis, caſis, campis, etc.* ᴡᴀʀᴇꜱᴄᴀᴘɪᴠᴍ, ᴡᴀʀɪꜱᴄᴀᴘɪᴠᴍ. Charta an. 838. pro Sarcinienſi in Leodicenſi Epiſcopatu Abbatia, apud Miraeum in Donat. Belg. lib. 2. cap. 10. *Et manſas ſue veſtitas ad ipſam curtem conſpicientes vel pertinentes, cum peruiis legitimis, Wareſcapiis, pratis, paſcuis, etc.* Chr. Corn. Zantfliet apud Marten. to. 5. Ampl. Collect. col. 183. *Sed et Wareſcapia et paſcua communia, vel loca publica ſibi vſurpabant. Werixhas ou aiſemens, Weriſcaps et aiſemens*, in Charta Gallica ann. 1332. apud Louvrez in Collect Edictorum, et Statutorum tractus Leod.

Nnn pag.

Digitized by Google

pag. 481. vnde patet voce *Wareſcapium* interdum ſignificari loca publica quae incolarum vſibus permittuntur, idem proinde eſſe quod *Aiſantia*, et *Aiſamentum* alibi appellant.

WARICAPIVM. *Cum omni jure, Waricapio, telonio, etc.* in Charta ann. 997. apud Knippenberg. Hiſt. Eccl. Geldriae p. 58. WADISCAPVM. Formulae vett. Pithoei c. 57. *Super ipſo magno poſita ſeu et Wadiſcapo, et inter terra et prato et ſilua bunnaria tanta, et mancipia tanta his nominibus il. et il. boues duas, vacca vna cum vitulo, inter porcos et vernices capita tanta, et ſcapio deinter caſa valentes ſolidos tantos.* Vetus Charta apud Baldricum lib. 1. Chron. Camer. c. 52. *Terras cultas et incultas, pervia, Wadiſcapia, prata, paſcua, etc.* Corrigenda itaque Charta Henrici V. Regis Angl. apud Rymer. to. 10. p. 236. vbi perperam editum *vna diſcapo*, pro *Wadiſcapo*. WADISCABVM, in Charta ann. 828. apud Meichelbec. to. 2. Hiſt. Friſing. p. 273. *Cum domo et curte, curtiferisque et Wadiſcabis, et cum omni aedificio.*

WATSPENDA. Charta 86. inter Alemannicas Goldaſti, et apud Vadianum p. 91. *Denique hanc eandem eccleſiam praebenda pueri vnius de clauſtro noſtro, et vna Watſpenda, et beneficio vnius manſus . . . dotaui.* Vbi *Watſpenda* quibusdam dicitur veſtiaria penſio, Monachis praeſtari ſolita ab Abbate. Nam apud Germanos *wat* veſtem ſignificat, et *watman* dicitur, qui pannos vendit. *Spenda* vero annonam ſignificat.

WAVASARIA, WAVASSORES. V. *Vauaſſores.*

WAVDA, († glaſti ſpecies, Gall. *Waude*, Germ. Waid.) Teloneum S. Vedaſti: *Carethei de waisde 2. den. de warance 2. den. . . . de Wauda 5. ſol.*

† WAVLA, virga, Gall. *Gaule*, ol. *Waule*, in Comput. a. 1370.

WAVLASSVS. Vetus Inquiſitio apud Will. Dugdalum in Antiquitat. Warwicenſis Prouinciae pag. 665. *Et quotiescunque dominus ad venandum venerit, illi cuſtumarii ſolebant fugare*

Waulaſſum, et ſtabilit
ferarum beſtiarum ſecund
tem terrae ſuae, vt ali
runt integram virgatam
dies, et ſic de aliis. Iam
bant amerciari ſimiliter,
rint ad Waulaſſum, quot
ad venandum venerit. Ant
eſt felinum clamorem ede
Miaulor. Porro eo loco
de incondito clamore qu
gandas feras inter ven
ſeruitio edere tenebantur

WAW, menſurae ſpecies. V.

WAWATVS. V. in *Waſſ.*

WAYA. Monaſticum Angl.
Nec non et ſedem molendi
tinentiis ſuper Wayam
meo de Wynfretone cum
lae. Adde p. 51. *Way*
ſonat.

WAYDIA, glaſtum, An
Picardis *Waide*. Pedagi
nae in Chartul. 21. Cor
Waide warance doit II.
rae Edwardi III. an. 13
mer. to. 4. p. 327. *Gra*
lam dilecti mercatoris
de Rydale, de quadam
Williemi capta et detent
bianum. V. *Weſdia.*

WAYERIA, WAIRIA
c. 1. §. 20. *Fit etiam*
. . . . *bercaria, vaccari*
augmentatione curtis, et
lib. 4. cap. 20. §. 6. V.

WAYF, WEIF, WAIV
derelicta, et quae a ne
tur, vt ſua. Brompto
cap. 10. §. 10. *Dicuntur*
lius bonis eſſe, quae hab
derelicto: . . . . item
pro Wayvio habentur,
riis, vbi non apparet
3. tract. 2. c. 11. §.
lib. 1. cap. 27. §. 13. *de*
vium, quod nullus
Conſuetodo Norman.
Gayves ſont, qui ne ſont
à nul uſage de home, et
vées, que nul ne recla
Adde Nouam art. 604
tina: *Vaina, ſicut res*
nullius proprietati
ſeſſionis reclamatione

ſ vayvae, in Charta Ludouici Re-
Franc. et Nauarrae anno 1315.
o Normannis, res derelictae. WAI-
VM, proprie, *eſt pecus vagans,*
od nullus petit, ſequitur, vel aduo-
, vt eſt in Fleta lib. 1. c. 43. §. 2.
ll. Thorn. *Animalia, quae dicun-*
Weif, etc. Leges Baronum Sco-
rum cap. 48. §. 14. *Eſt autem et*
eſcheta de animali inuento Wayff,
territorio alicujus domini. Vbi
naeus vertit, *errans pecus.* Hinc
udandum Monaſticum Anglic.
2. p. 187 *Et omnia animalia ad-*
ſentia fugitiua, Gallice Withe,
Legendum enim *Weif.* Et pag.
l. *Vna cum mineriis, Wayvis,*
niis, et ſtallagiis, etc. Ius au-
weyvii dicitur dominus feudi
ere, cui pecora vaga inuenta in
feodo, et a nullo reclamata aut
rta competunt, in Fleta lib. 1.
17. §. 1. Quod interdum a Re-
us conceſſum Monaſteriis legi-
s, vt apud Ingulfum p. 875.
n omni illo, quod appellatur ſo-
, ſaca, tol, et them, infanthef,
if, et ſtray, etc. WAYVIARE,
nquere, pro derelicto habere,
l. *Abandonner.* Bractonus lib. 2.
7. §. 4. *Feoffatus bene poterit*
yviare feodum ſuum, cum hoc ſit
commodum ſui feoffatoris, et ad
rium incommodum ſuum. Way-
feodum, apud eumdem lib. 2.
5. §. 12. *Wayvare*, infra eod. §.
Fleta lib. 3. c. 10. §. 3. c. 12.
Idem Bractonus lib. 3. tract. 2.
1. §. 2. ait, *foeminam vtlegari*
poſſe, quia non eſt ſub Lege,
ilaughe Anglice, ſcilicet in franco
o, ſine decenna, ſicut maſculus
annorum et vlterius; Wayviari
n poſſe, et pro derelicta haberi,
pro felonia aliqua fugam fecerit,
eperit. In eo autem differt *Vt-*
io a *Weywio*, quod ſi viri ſeu
uli *Vtlagati* capiantur, vel ſe
iderint, eorum vita et mors ſit
anu Regis, femina autem pro
licta habeatur. WAVIARE,
m intellectu, in Charta ann.
). apud Rymer. to. 13. p. 243.
gata, Waniata, etc. Catalla Wa-
et ſtraiata, in alia ibid. p. 788.

Hinc emendanda Charta an. 1526. apud eumdem, to. 14. p. 165 *Nec non catalla vtlagatarum et Wawatarum et catalla qualitercumque confiſcata.* Leg. *Wayuatarum.* WEYVIARI, etiam dicitur femina, quae ſi in judicium appellatur, non comparet; tum quippe pro derelicta habetur. Nam femina proprie vtlagari non poteſt, quia in nullius Decena debet contineri, quo caſu *Weynium* vtlagario aequipollet quoad poenam. *Vtlagatus* et *Weyniata*, capita gerunt lupina, quae ab omnibus impune poterunt amputari; merito enim ſine Lege perire debent, qui ſecundum Legem viuere recuſant. Haec Fleta lib. 1. c. 27. §. 12. 13. Adde Raſtallum verbo *Waine.*

WAYIA, genus ponderis apud Anglos, quibus 12. *Wayiae charrum* conficiunt: et 2. *Wayiae* lanae faciunt vnum *ſaccum* lanae. Vide Fletam lib. 2. c. 12 §. 2. V. *Saccus* 2. et *Waga.*

WAYNVM, hordei ſpecies, Gall. *Vain.* Stat. Mſ. eccl. Tullenſ.

WAYVIVM, WAYWARE. V. *Wayf.*

WAZO, ceſpes, Gall. *Gazon.* Veteres Chartae apud Vghellum to. 3. pag. 49. 61. 415. *Legitimam facio veſtituram per cultellum, feſtucam nodatam, wantonem, et Wazonem terrae, ſeu ramum arboris me ea inde foris expuli, et verpivi, et abſeſitum feci.* Alia vide in v. *Inueſtitura.* WASO, WASSO, eadem notione. Charta inter Probat. to. 3. Gall. Chriſt. novae edit. col. 330. *Praefatam decimam vendidit et per ramum et Waſonem werpivit.* Adde Acta SS. Bened. ſaec. 5. pag. 769. Charta an. 1107. apud Calmet. inter Probat. to. 1. Hiſt. Lothar. col. 524. *Inſuper per cultellum, feſtucam nodatam, wantonem et Waſſonem terrae, atque ramum arboris, jam dictae eccleſiae legitimam facio conceſſionem et inueſtituram. On doit lui livrer terre et Waſſon.*

WEDBEDRIPA, pactum ſeu conuentio dominum inter et tenentem de falcandis pratis, metendis meſſibus, etc. V. in *Bederipes.*

WEDE, pro *Waiſda*, Glaſtum. *Summarius de Wede* 1. *ob* in Teloneo S. Bertini. V. *Guaisdium.*

† WEDIA, aquarium, a Belg. *Wed.* Comput. Mſ. a. 1475.

WEDREDO. Pactus Legis Salicae tit. 76. §. 1. *Et qui admallatur, ſi eo venerit, tunc qui eum admallauit, ſi cauſa minor fuerit, aut minus, quam 35. ſolid. componatur, debet ibi ſextus Wedredo jurare, etc.* Vbi Wendelinus: Compoſitum eſt a *Weder*, quod ſonat *viciſſim*, *contra*, *juxta*, et *Eide*, quod eſt *jusjurandum*, vt ſit *reciprocum juramentum*, *etc.*

WEGORF, WEGORANIT. V. *Oberos.*

WEGSTVRA, Tributum ab itinerantibus ad reparandas vias exſolutum, apud Germanos, ex Weg, via, et Steuer, penſitatio. Ita B. Rhenanus' lib. 2. Rer. Germ. p. 171. V. *Tranſitus.*

WEIDTALA, vaſtatio, inuaſio, ac praeſertim ea quae in agris fit; *Wieden* Belgis eſt euellere. V. *Tala* 1. et *Talare.* Conſuetud. Furnenſes ex Tabul. Audomar. *Quicumque fur cum pronuntia captus fuerit debet in vierſcara adduci, et ibi debet audire allegationes, id eſt tala et Weidtala per manum ipſius qui eum cepit et quatuor bonorum virorum.*

WEIF, WEIFE. V. in *Wayf.*

WEKKVM. Charta Edwardi I. Reg. Angl. ann. 1283. apud Rymer. to. 2. pag. 238. *Conceſſimus Iohanni de Britannia libertatem honoris Richemondiae cum omnibus ad libertatem illam pertinentibus, vt in viſu franciplegii, wayuiis, Wekkis, et omnibus aliis libertatibus conſimilibus.* Legendum videtur *Wrekkis.* V. *Wreckum.*

WEMMINGE. Leges Henrici I. Regis Angliae c. 33. *Injuſte quoque judicio contradici poterit Wemminge majori et ſapientiori, praeſertim ſi in redditione fuerit aduocatum.* Adde cap. 64. 67. Somnerus in Gloſſario Anglo-Saxonico *wem*, *wemme*, labes, macula, menda, vitium. Hinc autem *Wemminga*, alias *Wenunga* in Legibus Henrici I. id eſt cauſae, vel ſententiae fruſtratio appellationis remedio; vel, ſi placet, vitii, erroris, falſitatis, et injuſtitiae decreti, vel ſententiae per inferiorem judicem in prima, vt vocant, inſtantia

latae, coram judice ſuperi...
ſio, et judicii abrogatio ...
judicium.

WENDVS, procinctus ...
plura juga in ſe contin...
bulatio, circuitus, a ...
to wend, i. meare, ...
xonico *wendan*, quod ...
conuertere. Rentale ...
rit de *Wy* p. 31. *Tres ...*
videlicet Downewend, ...
et Brensforwend, et in ...
do ſunt 10. *juga; ...*
Wendis ſunt 30. *juga, ...*
juga et dimidium ...
Infra: *Quilibet Wend...*
aueragia ſemper de tribus ...
in tres, etc.

WENVNGA. V. *Wemminge.*

WEPONA, Anglis *Wepon*, ...
quod *telum* apud Latinos.
V. Cowell. lib. 4. Inſtit. ...
§. 47.

WERA. (1) Specula, ...
Litterae Henrici VII. Reg. ...
1509. apud Rymer. to. ...
Perdonauimus . . . ...
. . . contra formam ...
tutorum, actuum ...
pro ripariis, . . . Weris ...
factis, aedificatis, etc. (2) ...
vox Saxonica, *were*, ...
terea *hominis*, ſeu capitis ...
tio, voce *Geld*, ſubintellecto ...
pretium ſonat. *Pretium* ...
ſeu *Wera*, in Legibus ...
c. 17. Canuti Regis, ...
Regum Angl. vt ſupra ...
voce *Pretium.* *Pretium* ...
nis, in Legibus Edw. ...
12. *Foriſfactura* c. 36. ...
Saxones, et Anglos, ...
iam apud alias nationes ...
nales, vt ex Legibus ...
gitur, foriſfacta irroga...
niebantur mulcta, pro ...
facta fuerat, aeſtimatio...
dignitate et natiuitate ...
eſſet aeſtimatio; nobilis ...
Thaini, aeſtimatio fuit ...
lani centum ſolidorum, ...
Legibus vernaculis Will. ...
Leges Henrici I. c. 12. ...
tis quaedam emendantur ...
dis, quaedam Wera, ...

Digitized by Google

edam non poſſint emendari, etc.
l *Werae* adeo crebra eſt mentio Legibus antiquis Anglorum, vt eruacaneum ſit locos adducere.
ENA WERA, ſolida. Leges nrici I. c. 70. *Si praegnans occi-ur, et puer in ea viuat, vterque na Wera reddatur.* Infra: *Si in-s occidat vel occidatur, ſiue nomen 'eat, ſiue non habeat, plena Wera jectetur.* DIMIDIA WERA, in ;ibus ejusdem Henrici I. c. 51. 75. in Legibus Vernaculis Will. thi c. 13. *demiwere. Wera du-*e, in Legibus Edw. Confeſſ. c. *Dimidium Weregeldum*, in Spe-o Saxonico lib. 3. art 48. §. 1. *dia recompenſa*, in Wichbild gdeburg. art. 17. §. 6. WERAE ACTIO. Leges Inae Regis cap. *Omni homini liceat firmationem Werae fractionem negare, ſi poſſit velit.* Vbi Somnerus emendat *rae factionem affirmare* ex Saxo-a edit. *Onſacon, affirmare.* Prae-ea *factionem* pro *fractionem* repo-, vt *Werae factio*, ſit *faidae*, ini-:itiarum ſcilicet propinqui mei :eptio pro ratione capitis aeſtima-nis, nempe vt eatenus pro eo re-ndeam, et cauſam ejus praeſtem. ;es Inae Regis apud Spelman-n: *Qui Wereſaccionis, id eſt, nicidii fuerit accuſatus, etc.*

EDIF, pro *Weif.* V. *Wayf.*

EFACCIO. V. in *Wera* 2.

EGELDVM, vel WEREGIL-M, idem quod *Wera, verae*, ſeu tii hominis *ſolatio*, id enim *geld* at; proinde idem quod *Wera.* pitulare 3. an. 813. c. 6. *Si quis nes in ſuo Comitatu occiſus fuerit, tres Werigildos, ſicut ſua natiui-eſt, componere facit.* Adde c. 7. nhardus Epiſt. 18. *Duo ſerui de ı Hedabatho . . . fugerunt ad li-na BB. Chriſti Martyrum Marcel-et Petri, pro eo, quod frater eo-s quendam ſocium ſuum occidiſſet; antes, vt eis liceat ſoluere illum regeldum pro fratre ſuo, et vt ei nbra perdonentur.* Charta Henrici udi Imp. apud Browerum lib. 3. tiq. Fuldenſ. c. 15. *Si autem ali-quis occiditur, vel vulneratur, auctor homicidii, vulneris, obtruncationis, Weregeldum illi Eccleſiae, cujus homo eſt occiſus vel truncatus, reſtituet.* WARGILDA, in Capitulis Caroli M. pro partibus Saxoniae an. 797. editis ab Holſtenio c. 4. WERGIL-DVM. Charta an. 1095. apud Cal-met. to. 1. Hiſt. Lothar. inter Pro-bat. col. 501. *Item approbauerunt, vt ſi quis de familia eccleſiae occiſus fuerit, ſi pretium ejus, quod Wer-geldum vulgari locutione vocant, etc.* WERGELT, In Regiam Majeſtat. lib. 3. c. 19. Acta Ioſephi III. Epiſc. Fri-ſing. apud Meichelbec. to. 1. Hiſt. ejusd. Eccl. p. 54. *Et ſciat ſe alienam innaſiſſe et judice terreno ſoluat, vt mos eſt, ſuum Wergels.* WIREGILDVM, in Charta Henrici III. Imper. apud Marten. to. 1. Anecd. col. 434. *Si eccleſiae homo interfectus fuerit, et abbas aut villicus ejus ab homicida Wiregildum exigere poterit, totum ſui juris erit.* WIRGILDVM. Ve-tus Charta apud Catellum in Comi-tib. Toloſanis p. 152. WVIRGIL-DVM. Conc. Berghamſt. an. 697. can. 9. apud Godefridum Hermant Clauis eccleſiaſt. diſcipl. pag. 448. WIDRIGILD. Papias: *Vidrigilth, i. ſecundum quod appretiatus fuerit.* Decretio Childeberti Regis cap. 10. *Suum Widrigildum omnino compo-nat.* GVIDRIGILD, eadem no-tione. Capitulare Arechiſi Princ. Be-neuentani c. 13. de viduis, quae ſub Monaſticae vitae praetextu ad laſciuiam prolabuntur: *Si ſtupri cri-mine detectae fuerint, componat Gui-drigild ſuum in Palatium, Princeps videlicet ejusdem temporis cum ipſo Guidrigild, rebusque propriis retru-dat eas in monaſterium.* Poſtremis his vocibus aliunde etymon accerſit Wendelinus: *Wedrigildum* enim di-ctum putat a Teutonico Weder, i. contra, viciſſim, juxta, et Gelt, i. aeſtimatio, pecunia; ita vt *Wedre-geldum* ſit aeſtimatio, qua caput ali-cujus, vel res quaepiam taxetur. Sed videtur potius a *Veregildum* de-tortas arbitrari. QVIDRIGILD, ſemel et iterum in Legibus Ludouici Auguſti apud Murator. to. 1. part. 2.

Digitized by Google

p. 129. col. 1. et 3. *Weregeldum* et *Widrigildum* diſtinguit Eccardus in Notis ad Leg. Salicam p. 97. illud hominis pretium ſignificat, hoc quamlibet compoſitionem ſeu quodcumque, quo alia res compenſatur. Recte quidem, ſi vocum originationes conſulas: at in vſu promiſcue vtramque vocem vſurpatam fuiſſe docent ſuperius allata.

WERELADA, ad verbum, *Lex werae*; quo loco *Lex* idem valet quod *purgatio*. Eſt igitur *Werelada*, purgatio per tot ſacramentales, quot requirit hominis ſeſe a crimine purgantis pretium vel aeſtimatio, ſeu dignitas. Quippe pro modo cujusque aeſtimationis ſacramentalium numerus exigebatur. Qui pluris enim aeſtimabatur, majori compurgatorum numero ſeſe expurgabat, quam qui minoris cenſebatur. Vnde in Legibus Henrici I. c. 64. *Thayni et Presbyteri de quacunque compellatione capitali vel communi plane jurare dicuntur, congruo numero conſacramentalium, et qualitate parium ſuorum retenta. Quia Thayni jusjurandum contra valet jusjurandum ſex villanorum.* Ita in Speculo Saxonico l. 1. art. 8. §. 3. *Teſtimonium praeconis vice ſtat duorum, vbi teſtimonium ſeptem virorum agetur, id eſt, vbi ſeptem teſtibus probanda venit cauſa.* Eaedem Leges Henrici c. 12. *Homicidium wera ſolvatur, vel Werelada negetur.* Cap. 46. *Si quis de homicidio accuſatur, et idem ſe purgare velit ſecundum natale ſuum, perneget, quae eſt Werelada.* Cap. 75. *Et ſi placitum in accuſatione ſit, Werelada ſicut ipſe dominus natus eſt, abnegabit.* Cap. 66. *Si quis miniſtrum altaris occidat, vtlaga ſit erga Deum et homines, niſi digna ſatisfactione poeniteat, et parentibus illius juſte componat, vel Werilada perneget, etc.*

WERENDARE, defendere. V. in *Warantus*.

WERETHENA, Miniſter, a Saxon. *were*, homo, et *tenian*, miniſter, idem qui *Thainus*. V. in hac voce. Hiſt. MS. Monaſt. Beccenſis p. 142. *Dederunt Beccenſi coenobio vnum tornatorem in foreſta de Conchis et*

paſnagium de dominio ...
vnam fabricam apud Ferm...
apud Achigneum vnum ...
... et in Anglia magnam ...
nam.

WERGELDVM, WERGELT, ... *Weregeldum.*

WERILADA, vt *Werelada*. ...

WERPIRE, abdicare. V. in Gu...

WERPLANDIVM, terra dere... inculta, a Saxon. ..., ... et *land*, terra. Charta ... Flandr. Comit. an. 1197. ... raeum to. 2. p. 1321. col. 1. ... *que menſuras, partim ... tim Werplandii mei apud G... ga ad retia deſiccanda.*

WERRA, WERRARE, WE... WERRINVS. V. ſupra in Gu...

WERVAGIVM, WHARVI... Charta Henrici III. Reg. ... Monaſtico Anglic. tom. 1 p. ... *Cum ſaka et ſokna, tol et ... infangenethef, et cum ... conſuetudinibus, legibus, ... bus ſuis, et Wernagio ... biſtrande, et ſint quieti de ... querelis, etc.* Alia Henrici ... ibidem p. 976. *Quietam de ... do panagio, paſſagio, ... chiminagio, ankeragio, W... et tallagio, etc.* Legendum ... *Wionagium*. V. in *Guida*.

WESDIA, glaſtum, Picardis ... Polyptychus Fiſcamn. an. 12... *eccleſia S. Petri de Vauro ... patronus, et percipit ... garbarum Weſdiae. De ... Stephani eſt ſimiliter patron... cipit quatuor partes garbar... et Weſdiarum.* V. *Weſdi...* DVM, eadem notione. *Sup... mis Weſdorum in terris ... creſcentium reſponſuras*, in Hiſt. ... Monaſt. Beccenſis p. 384. V. ...

WESFELDINGI, Normann... puli ſic dicti, ex ea forte ... gione, quam *Weſterfeldam* ... pant Annales Francor. ... Chronicon Ademari Caban... 843. *Nannetis ciuitas a W... gis capitur.* Chronica ali... *Weſfaldingis*. V. to. 2. Biblio... bei p. 291. 384.

Digitized by Google

zenſis Vladarius Ioannes Cza-

ITER, pro Vulgariter, in
s Caroli V. Reg. Franc. an.
to. 5. Ordinat. pag. 151. V.
liter.

E, dimittere. V. *Guerpire*.

5. Vita S Columbani c. 15.
ienta manuum, quae Galli Wun-
cant. Sed legendum indubie
os. Vide in hac voce.

CH, vt *Wreckum*, V. ibi.

, Deus a populis Septentrio-
is cultus, quem rei militari
ſe credebant. Vide Paulum
efrid. de Geſt. Langob. lib. 1.
). Adamum Bremenſem, Saxo-
Grammat. lib. 6. et quae Lin-
ogius annotat ad Warnefridum,
is lib. 1. de Idololatria cap. 7.
Wormius in Monumentis Da-
lib. 1. c. 4. et alii paſſim. Ab
iam Regum ſuorum originem
bant Angli, vt Auctor eſt Mal-
ır lib. 1. de Geſtis Angl. VO-
VS, apud Ionam in Vita S. Co-
ani ſaec. 2. Bened. p. 26. *Illi*
Deo ſuo Vodano, quem Mercu-
vocant alii ſe velle litare. Ano-
is ibidem in Notis a Mabillonio
tus: *Qui apud eos Vuotant vo*
; *Latini autem Martem illum*
lant. *wothen*, Mercurius, So-
o. WODENIS DIES, Feria
ıglis, Wodano Deo ſacra. Or-
us Vitalis lib. 7. pag. 639. *De*
Woden ortus eſt, a quo Angli
m 6. Wodenis diem nuncupant.
etiam Willel. Malmesbur. de
Regum Anglor. lib. 1. c. 1. et
haeus Weſtmonaſt. pag. 155. 1.

GELDVM, cenſus vel tributum,
ratione nemorum in foreſtis
gitur, a *Wood*, ſilua, et *Gilth*,
gal, tributum. V. *Gildum*. Mo-
cum Anglicanum tom. 2. p. 827.
mnibus Geldis, et Daneldis, et
egeldis, etc. V. Edward. Co-
ad Littleton. ſect. 378.

SPECHES. Monaſticum Angli-
om. 1. p. 722. *Et americamenta*
iorum hominum tenentium et
ntium ſuorum, nos et haeredes

ſeu aſſignatas noſtras tangentia in curiis noſtris, hundredis, ſhiris, halemotis, et Wodeſpeches, infra burgum et extra, etc. Legendum forte *Wodeſpleches*, a *Wood*, ſilua, et *Eſplencha*. Vide in hac voce.

WOGIMOTINZA. Charta an. 1158. apud Ludewig. to. 6. Reliq. MSS. p. 236. *Sed liberi ſint ab omni gravamine et a Wogimotinza, qui cenſus ducis dicitur*.

WOODWARDVS, vox Angl. Siluarius, Viridarius, Saltuarius, proprie *ſiluae cuſtos*, Foreſtarius. Charta ſcripta ſub Edw. I. apud Prynn. tom. 3. Libertat. Angl. pag. 1253. *Conſtabularius de Windeſor nititur omnibus modis compellere Wodewardos noſtros de manerio de Weregraue ad praeſtandum fidelitatis ſacramentum de venatione Domini Regis fideliter conſeruanda, etc*. Vetus Inquiſitio apud W. Dugdalum in Antiquit. Warwici p. 665. *Et ſolebant inter eos habere dimidiam partem feodi Woodwardi de venatione capta*.

WOODWARDIA ſeu WODEWARDIA, ſiluarum cuſtodia, in Charta Edw. III. Reg. Angl. laudata in *Raglorium*.

WORPIRE, Poſſeſſionem rei alicujus dimittere. Charta an. 1125. apud Miraeum to. 2. p. 817. *Worpiuit proprio et totius curiae meae judicio, nihil ſibi juris in his quae donauerat reliquit*. V. *Guerpire*.

WOSTINIA, i. q. *Waſtina*. V. in *Vaſtum*. Charta Caroli Boni Comitis Flandriae an. 1119. apud Miraeum tom. 1. pag. 680. *Condonaui duas partes decimae, id eſt, duas garbas totius ſolitudinis ſeu deſerti, quod Teutonice vocatur utſanc vel Woſtinia*.

WRECKVM, inquit Bracton. lib. 3. tract. de Corona cap. 2. §. 5. *dici poterit, quaſi derelictum, vt ſi quid nauis leuandae cauſa a naue projectum fuerit ab aliquo, ſine animo retinendi, vel repetendi. Id proprie dici poterit Wreckum, cum res projecta habita ſit pro derelicta. . . . Item magis proprie dici poterit Wreckum, ſi nauis frangatur, et de qua nullus*

viuus

rerum ſubmerſus fuerit. Wreccum maris, inter jura Regia deſcribit Bracton. lib. 2. cap. 24. §. 1. lib. 3. tract. de Corona cap. 2. §. 4. 5. et ad ſolum Regem pertinere ait, quidquid ex naufragiis ad littus appellit, niſi quis de *Wrecko habendo ſpeciali gaudeat priuilegio;* cujusmodi exempla aliquot profert Monaſticum Anglic. to. 1. p. 21. 237. 920. etc. Varie autem vox haec ſcribitur: *Wreccum*, et *Wreckum* locis laudatis. *Wrec*, in Monaſtico Angl. to. 1. p. 21. (Vide *Ejectus*.) *Wrectum* et *Wreck*, in Statutis Alexandri II. Regis Scotiae c. 25. *Werech*, in veteri Conſuetud. Norman. *Veriſcum*, in Charta Ludouici Regis Franc. anno 1315. pro Normannis, et in Iurib. et Conſuetudinib. Norman. cap. 17. *Woarech*, in 1. Regeſto Parlamenti Pariſienſis fol. 126. vo. *Vareſcdum*, in Litteris Ioannae Reginae Caſtellae an. 1257. tom. 4. Hiſt. Harcur. p. 1654. *Vereſcq*, in Charta Philippi V. Reg. Franc. an. 1319. *Decima .... totius ejectini, quod in illis finibus dicitur Vereſc. Warec*, in Charta an. 1181. ex Tabul. Eccl. Dolenſis: *Iurati dixerunt quod totum le Warec et magni piſces, ... ſunt de dominio Archiepiſcopi. Verecum*, in Tabul. Monaſt. SS. Trinit. Cadom. *Wreccum*, in Charta Edwardi II. Reg. Angl. apud Rymer. tom. 3. pag. 2. Etymon vulgo arceſſitur a Saxonico *Wraec*, i. *detortum*, *abdicatum*, ſeu, vt Somnerus habet, *Exilium*.

WROTEBOLLA. V. Thrui[...]

WVLITIVA. V. in Vultu[...]

WVLTATICVS. V. Vultu[...]

WYKA, Praedium ruſticu[...] Iula, Angl. *Wick*. Monaſt[...] to. 2. pag. 154. *Et* [...] *cum hominibus*, etc.

WYKETTVM, portula, [...] Anglis et Belgis *Wicke*[...] *Guichet*. Willel. Thorn. [...] *Et cum veniſſet ad port*[...] *praedictae, per quam* [...] *ipſum tranſire ad Eccleſ*[...] *eam clauſam, ita quod* [...] *ingreſſus ad eandem, niſi* [...] *paruum Wykettum*. Vide [...] infra.

WYLISCVS. Leges Ina[...] *Duodecim membrae* [...] 30. *hlutres*. Vbi Spelman[...] *liſcae*, vertit *potentioris* [...] tenuioris. V. eumdem Sp[...] in *Blintres*.

WYTA, vt ſupra *Wita*, [...] cus eſt in *Danegeldum*, [...]

WYTELATA, V. in *Wit*[...]

WYTHERNAMIVM, Repr[...] gnoris captio, Saxon. *Wy*[...] ex *Wyther*, contra, et [...] nam, captio. Fleta lib. [...] §. 10. *Si catalla capiat* [...] *gis de aueriis illius in* [...] *mine Withernamii*, etc. [...] *Withernamium*.

(1) LITERA numeralis, quae decem ſonat. Vnde verſus:

X. duplex denos numero tibi dat retinendos.

vt habet Vgutio;

Duplex X. ſolito decem jam mere putatur.

n literae ſi recta linea ſuperad-
·, decem millia ſignificat. (2) X.
it Notkerus Balbulus opuſc.
*ſingulae literae ſignificent in ſu-
riptione cantilenae: Quamuis La-
verba per ſe inchoet, tamen ex-
re expetit.* V. *A.* (3) X. pro
Inſcriptio nummi Ludouici Pii
:r. XRISTIANA RELIGIO.
nus Xriſtianitatis, in Charta an.
.. apud Perardum. Secundinus
:op. in Hymno Alphabetico in
ıtricium: *XRS. illum ſibi elegit
rris vicarium, etc.* Ioan. de Ia-
: *Xriſtus, quia Graecum eſt, per
ribendum eſt Chriſtus. Sed quia
a X. repraeſentat Ch, jam multi
ni ſcribunt Chriſtus, per Ch.* V.
ı *Xpianus.* (4) X. verſibus
figere ſolent veteres Critici, vt
antiquis Scholiaſtis cognoſcere
cum κατάχρησιν vocisque inſo-
iam indicare volunt. Vide Ca-
ıon. in notis ad Laert. et ejus-
animaduerſiones in Athenaeum
6. cap. 8. (5) X. interdum
S, vel *Sc.* vt videre eſt infra
Xancio, Xantus, Xecus et Xire.
TENSES, Haeretici Valdenſium
:lae et ſectarii. V. *Sabatati.*
:IA. Tabular. Gellonenſe an.
7. *Raimundus de Nant . . . . vſa-
s omnem et Xachiam, quam in ho-
bus et feminis, vel in honore . . . .*
, tradit S. Saluatori Gellonenſi.
ſo rtaſſis *Tachiam.* V. *Taſca.*
INTVRA, cingulum, a Gall.
nture, in Ch. a. 1397.
TVM, Pannus holoſericus. Vide
metum.
MPLVM, i. q. *Exemplum* 2, ager
:ns proſciſſus, in Ch. a. 1198.
:CIO, pro Sanctio, *Conſtitutio
na vallata*, in Vocabulario Iohan.
:bachenſis.

XANTVS, pro *Sanctus.* Commodianus Inſtr. 35.

Xanta Dei lex eſt quae mortuos viuere docet.

XAPHARDVM, Tabulatum, ferale pegma, Gall. *Echafaut.* Adrianus de Veteri-buſco de Reb. Leod. apud Marten. tom. 4. Ampl. Collect. col. 1214. *Requiſierunt ab officiali Leodienſi eum condemnari, et ad manus villici tradi. Quod factum eſt, et facto Xaphardo in medio Moſae, ad vicum tinctorum, decollatus eſt.* Ibidem col. 1308. *Fecerunt fieri vnum Xaphardum quadrum et altum ad decapitandum homines, vt omnes poſſent videre.* Occurrit rurſum col. 1311. et 1321.

XEMPLARE. Charta an. 781. apud Ioan. Petrum Puricellum in Monumentis Ambroſianae Baſilicae Mediolan. p. 13. *Vt acceptet ipſe vorſus pro iſta donatione a Theoperto Cellerario S. Ambroſii camixiam vnam, et bragarum par vnum, valentia ſolido vno, Xemplare vnum, valens tremeſſibus duobus.*

XEMVS, Imperfectus, non plenarius, pro *Semus.* V. in hac voce.

XENIVM, Praeſtatio muneris vice. Teſtamentum S. Remigii Remenſis Archiepiſc. *Incolae loci illius multiplicibus Xeniis grauati, etc.* Capitula Caroli M. lib. 1. cap. 146. *Vt nullus Presbyter ad introitum Eccleſiae Xenia donet.* Id eſt, pro facultate *Intitulationis* ad Eccleſiam. Concilium Nannetenſe cap. 16. *Vt ſi quilibet Presbyterorum defunctus fuerit, vicinus Presbyter apud ſecularem ſeniorem nulla precatione, vel aliquo Xenio Eccleſiam illam obtineat, etc.* Concilium Trosleianum an. 909. c. 6. *Xeniis ac paſtis vel parauredis ſeu caballorum ſaginationibus Presbyteros affligunt.* V. *Exenium, Donum* 2. *Viſitatio*, et Diſſertat. 4. ad Ioinuillam pag. 154. XENIA, ae, eadem notione, in Chron. Farf. apud Muratori. to. 2. part. 2. col. 542. *Et aliam petiam ibi ad quartam et operam vnam et Xeniam vnam.* XENIVM, quidquid alicui in ſubſidium conceditur.

Digitized by Google

raeum to. 1. p. 147. col. 1. *Quatenus benedictione et licentia venerandi abbatis, ſacerdos ibidem Deo pſalmodiae et Miſſarum celebraturus ſacrificia, his Xeniis adjutus, pro ereptione animarum noſtrarum exoret libentius.*

XENODOCHARIUS, XENODOCHARIA, in Gemma, pro *Xenodochii* praefecto, praefectaue. *Xenodochiarius*, eadem notione in Gloſſ. MSS. apud Voſſium lib. 3. de Vitiis ſerm. cap. 56. V. infra *Xenodochus*.

XENODOCHIUM. (1) *Id eſt, Locus venerabilis in quo peregrini ſuſcipiuntur*, in lib. 2. Capitul. c. 29. Occurrit paſſim. (2) Monaſterium. Vita S. Eugendi to. 1. Ian. p. 54. *Deſtructis namque manſionum aediculis, vno cunctos ſecum Xenodochio quieſcere fecit.*

XENODOCHUS, Xenodochii Praefectus, apud Gregorium M. l. 1. Epiſt. 9. lib. 3. Epiſt. 24. V. *Xenodocharius*.

XENODOXIA, vana gloria, a Graeco ξενοδοξία. Vita S. Iohannis Valentin. Epiſc. apud Marten. to. 3. Anecd. col. 1697. *Pauperes ad prandium eorum ſe reficiebat, multos latenter vitans Xenodoxiam, indumentis operiebat.*

XENODOZIOLUM, diminut. a *Xenodochium*. Acta S. Arnulfi Epiſc. *Egenorum etiam et maxime leproſorum miſertus, iis Xenodoxiolum condidit juxta cellulam, ipſiſque quaenis ſolatia, etiam vsque ad viliora ſeſe obſequia demittens, vir beatus impendit.* Gloſſ Lat. Gall. Sangerm. *Xenodociolum, petit hoſpital.*

XENOSTORIUM. Durandus lib. 1. Ration. cap 5. num. 1. *Loca humanae neceſſitati deputata ſunt Xenodochium, Xenoſtorium, quod idem eſt, etc.* Vox, ni fallor, ibrida, ex Gr. ξένος, et *ſtare* Lat. vbi peregrini ſtant.

XENOTROPHIUM, eadem notione, quia ibi nutriuntur peregrini, in Gloſſ. Lat. Gall. Sangerm. *Lieux honorables, c'eſt aſſavoir hoſpital où conuerſent pelerins.* Hinc XENOTROPITA, in iisdem Gloſſis, *Hoſpiteleur de pelerins.*

XERAMPINUS. pro *Xerampelinus*, ex Gr. ξηραμπέλινος, *color inter cocci-*

Iuuenalis Sat. 6. quae ...
eſt apud Scaligerum Exe...
Cardanum. Errant enim Gr...
recentiores, qui xerampe...
veteres et quaſi defloxa ...
tantur, propterea ſorte ...
Iuuenalis *Xerampelinas* ...
rit eadem Sat. Papias ...
Xerampelinae dicuntur ...
et praeſiccae. Gloſſ. Lat. ...
germ. *Xeropelina*, ...
melle Xeropelinus, ...
Adelmannus Scholaſticus ...

Xerapelinos ...
...

Praeſul durus ...

Martenius tom. 4. Anecd. ...
edidit:

Xerampelinos ...
...

Vbi codex Gemblacenſis ...
nae veſtes dicuntur ...
cae, pampineum habentes ...
ponuntur hoc loco pro ...
antiquis veſtibus. χλαιν...
πέλιναι τῷ χρώματι. ...
de Orig. p. 51. edit. M...
dam in Ἀτραβατικοί ...
vero, et *xerampinum*, ...
Notis Tyron. pag. 159.

XERGA, vox Hiſpanica, ...
colaneus, Gall. *Serge*. V. ...
Synodus Limae ann. 1...
Conc. Hiſp. to. 4. p 249...
tem vtantur nigra (*Erem*...
ſi paupertatis cauſa vilior...
velint quem Hiſpanice ...
poterunt facile nigro colore ...

XEROMYRRHA. Sedulius ...
de Chriſto:

Xeromyrrham poſt S...
Quaedam vehebant ...
Quas allocutus Ange...
Viuum, ſepulchro ...

Expreſſit illud Euangeli...
rant, vt vngerent Ieſum. ...
vnctio ex liquidis, an ve...
conſtiterit, incertum. A...
ex ſiccis, *Xeromyra*, pro ...
ham, ſi id pateretur ...
legendum cenſerem, licet ...
ms, occurrat mentio apud ...

ae caeteris apud Alexandrum
anuin lib. II. cap. vlt. extremo:
utem ξηρόμυρον, Aetio lib. 6.
entum ſiccis omnibus et in pul-
a redactis conſtans. Gloſſ. Lat.
Sangerm. *Xeromirum*, *ſec ein-
nt*. Vide Gorreum in Definit.
:. et Cellarium in notis ad Se-
m pag. 110. Ingenioſa omnino
roque ſimillima correctio Fabri
ieſauro ad hanc vocem, vbi re-
ndum cenſet *Xpo myrrham*, id
Chriſto myrrham, ex antiqua
ndi nomen Chriſti ratione, vt
perius dictis animaduertere eſt;
pro *corpori* emendandum *com-*
ex Alcuino et tres Marias deſi-
. Haec fuſius dicta, videſis lo-
:ato.

HAGIA, Gr. ξηροφαγία, Ari-
victus, arida comeſtio. Gloſſ.
Gall. Sangerm. *Xeroſagia*, *ſei-
commeſtion*. Haec tum athletis
bur corporis, tum Chriſtianis
iuendi ſobrietatem et caſtimo-
in vſu fuit. Tertull. de Iejuniis
I. *Arguunt nos quod . . . . Xe-
gias obſeruemus*, *ſiccantes cibum
mni carne*, *et omni jurulentia*,
idioribus quibusque pomis. Idem
vlt. *Saginentur pugiles et pyctae
tpici: illis ambitio corporis com-
, quibus et vires neceſſariae*, *et ta-
lli quoque Xerophagiis inualeſcunt*.

, pro *Sexus*, in Charta Hen-
. Imper. an. 1014. apud Mura-
ielle Antic. Eſtenſi pag. 111.

eſtis ſpecies, (✝ vox Hiſpanica,
m atque *Chia*.) Concil. Tarra-
an. 1591. inter Hiſpan. to. 4. p.
*Exceptis canonicis cathedralium
ſiarum*, . . . *nullus clericus in ſa-
ordinibus conſtitutus vel beneficia-
leferat ſericum cujuscumque qua-
s*, *neque veſtes ſuperiores de ca-
to*, *neque Xias de taſatano*.

VM, Xyli bombix, Gall. *Coton*.
ıta Auenion. rubr. 28. art. I. p.
*Statuimus quod candelae fiant ex
ſeuo*, *et illarum ellichnium ſit
ono Xilino ſeu bombaci*, *poena vi-
i ſolidorum Turonenſium et perdi-
is candelarum*.

XIΛI, ſcil. Iudicium ann. 873. in-
ter Probat. to. I. Hiſt. Occitan. col.
125. *Quia nos jam dicti teſtes Xiſtuſ*,
et bene in veritate notum haiemus,
et vidimus, *etc*.

XISTVS, Tribunal, pulpitum, Vita S.
Dionyſii Mediol. Epiſc. to. 6. Maii
p. 46. *Cumque de Arianorum ſaeuitia
quaedam improbe loqui voluiſſent*, *ita
vt quae illi ſaeuiſſime agerent*, *ita di-
gna putaret*, *et Germinius jam tri-
bunal conſcendens reſideret*; *ingrate
ferentes religioſi viri*, *a Xiſto eum
dejicientes abſtraxerunt cum eunucho*,
et ita eccleſia ſunt ejecti.

XIVS. Leges Palat. Iacobi II. Reg. Ma-
joric. inter Acta SS. to. 3. Iun. p.
XLVIII. *Summe laudabile atque bonum
nec non caritati conſonum judicamus*,
*ut de iis quae in menſa noſtra pro re-
fectione tam nobis quam aliis in eadem
ſedentibus apponuntur*, *partem opti-
mis noſtris Xiis Chriſti pauperibus*,
immo ipſi a quo omnia recipimus, *tri-
buamus*. Ita expreſſe ſcriptum mo-
nent Bollandiſtae, qui vim vocis igno-
rant, niſi ſit idem quod patronus.

XOCA, XOCCA, veſtis genus, i. q.
Socca I. Ricobaldi Ferrar. Hiſt. Imp.
apud Murator. to. 9. col. 128. *Vir-
gines in domibus patrum tunica de
pignolato*, *quae appellatur ſotanum*,
*et paludamento lineo quod dicebant
Xoccam*, *erant contentae*.

XPIANVS, *Creſtien*. *Xriſtus*, *Criſt*, in
Gloſſ. Lat. Gall. Sangerman. Charta
apud Madox in Formul. Anglic. p.
244. *Ricardo Epiſcopo Caſtriae*, *et
omnibus praelatis eccleſiae*, *et omni-
bus hominibus ſuis*, *et omnibus Xpia-
nis Iohannes de Stutewill ſalutem*. Vbi
ſcribendum cum ρ Graeco. V. ſupra.

XVNGIA, vnctum, adeps, Gall. *Sain-
doux*. Statuta Montis Regal. fol. 308.
Item, *pro quolibet rubo olei*, *ſeui
candellarum*, *ſeui et ſalacii Xungiae*,
ſoluat den. octo.

XYSTARCHES, a Gr. ξυστάρχης,
Praeſes certaminis ſeu xyſti. Tertull.
ad Mart. cap. 3. *Bonum agonem ſubi-
turi eſtis*, *in quo agonothetes Deus
viuus eſt*: *Xyſtarches Spiritus ſanctus*.

Y.

Digitized by Google

Z. (1) LITERA numeralis, quae 2000. efficit. Vnde verſus:

Vltima Z. canens finem bis mille tenebit.

Seu vt habet Vgutio:

Vltima Z. quae canit finem bis mille tenere.

Eidem literae, ſi recta linea ſuperaddatur, bis millies mille ſignificat. (2) Z. pro X. crebro. *Zenia*, pro *Xenia*: *Zenodochium*, pro *Xenodochium*, in Gloſſ. Aelfrici p. 62. 79.

ZA. Charta Italica ann. 1154. apud Puricellum in Ambroſiana Baſilica pag. 711 712. *Et hoc fuit ab vndecim annis in Za, et a menſe in la.* Infra: *Et hoc fuit a 40. annis in Za, et a 25. in la.* Vulgare Italicum: Galli dicunt *en çà.*

ZABA, ZAVA, Lorica. Gloſſ. Arabico-Lat. *Lorica*, *Zaba.* Papias: *Zaba*, *munimentum in praelio virorum fortium.* Iulianus Anteceſſor cap. 304. *Zabas*, *ſiue loricas.* Lexicon Gr. MS. Reg. cod. 2062. *Ζάβα, τὸ λωρίκιον. Ζαβαρεῖον, ἐς ᾧ αἱ ζάβαι.* Quod vero ζαβαρεῖον dicitur, *θῆκαι* et *θηκάρια τῶν ζαβῶν* ſunt Leoni in Tact. cap. 6. §. 22. vbi ex corio bubulo eſſe jubentur. Zabarum vero non ſemel meminit idem Leo ibidem c. 6. §. 22. ZAVA, idem quod *Zaba.* Lex Wiſigoth. lib. 9. tit. 2. §. 9. *Partem aliquam Zauis vel loricis munitam.* Eſt igitur *zaua* idem quod *perpunctum*, ſeu *gambaſium.* V. in his vocibus. SABBA, vel SABBVM, pro *Zaba.* Capitula Herardi Archiep. Turon. c. 113. *Clerici . . . ſi armis, ſagis, vel Sabeis vſu fuerint, deponantur.* ZABATVS. Papias: *Criſtatus*, *galeatus*, *i. Zabatus.* Alibi: *Zabatus*, *criſtatus*, *galeatus.* Vbi *zabam* pro galea aut caſſide videtur vſurpaſſe: niſi per *galeam* intelligat *loricam cucullatam*, quae et corpus et caput tegebat, vti legit Meurſius in Gloſſ.

† ZABATERIVS, pro Sab[...] calceorum ſutor, in Sec. [...] 1243.

ZABERNA. Papias: *Zabern[...] veſtes ponuntur, aut qualib[...] Zaberna, arca, vel [...]* Gloſſ. MSS. *Zaberna*, [...] Tabul. Eccl. Audomar. [...] *exiſtentia in ſuperiori parte [...] ſeu Zabernae magnae [...] theſauro. In prima et ſuperi[...] mediae ſeu ſecundae Zaberna[...] mariae, . . . in tertia par[...] dae Zabernae*, etc. Mirac. S[...] rici ſaec. 5. Bened p. 468 [...] *etiam quaeſiuit Zabernas et [...] ta, et non inuenit.* Hariulf[...] Chron. Centul. c. 28. de C[...] qua erat corpus S. Vigoris [...] Bajoc. *Hoſpitem exorat, [...] nam, quae ſanctis oſſibus [...] diligentiſſimae atque fidiſſ[...] cuſtodiae.* Et mox: *Accep[...] Zabernam Bernardus tali lo[...] eam nititur, quem latrones [...] poſſent.* Infra: *Arca appella[...] quiri citius jubet, cujus [...] Zabernam* fortaſſis hoc loco [...] vit Hariulfus pro taberna, [...] aut capſa, ex tabulis lign[...] pacta. *Tabernae* enim [...] doro lib. 15. c. 2. *dictae*, [...] *tabulis ligneis eſſent confect[...]* infra in voce *Zabyra.* TA[...] eodem ſignificatu. Drogo in [...] lat. S. Leuinae to. 5. Iulii p. [...]

ZABOLATICVS, ZABOL[...] ZABVLITICVS. V. mox [...] *bulus.*

ZABVLVM, Sabulum, arena. [...] Henrici VII. Reg. Angl. [...] apud Rymer. to. 12. p. 71[...] *quod in velleribus lanarum [...] petras, fimum, Zabulum, [...] pilos minime ponent aut [...]* ZABVLINVS CAMPVS, [...] ſus, in Inquiſitione an. 119[...] Cencium inter Cenſus Eccle[...] manae.

ZABVLVS, Diabolus. Sic [...] rice aiunt appellari. Dorica [...] lingua ζαβάλλειν, idem eſt [...]

ZAPOLARE. Statuta Caſtri Redaldi lib. 1. fol. 20. vo. *Omnes qui laborant terras, . . . teneantur eas terras arare per quatuor vices congruis temporibus ad minus antequam ſeminent frumento, vel tribus vicibus antequam ſeminent ſpelta, vel hordeo, et ſeminatas Zapelare, et ſi opus fuerit mundare et roncare.* An idem quod *Occare?*

ZAPONUM, pondus quoddam. Statuta Aſt. de intratis portarum: *Aſia ſiue Zaponum de fillo lini ſoluat pro libra ſol. 10. Aſia ſiue Zaponum de fillo canapis ſoluat pro qualibet libra ponderis ſol. 5.*

ZAPONUS, ligo. V. ſupra *Zapa* 1.

ZAPPA, ZAPPARE, ZAPPATOR. V. *Zapa* 2.

ZARABOLLA, Bracae, veſtis qua crura et tibiae teguntur, eadem notione qua *Sarabalia*. Decreta Placent. ad calcem Statut. fol. 97. *Ita quod qui cedit, nudus ſit, diſcalciatus, non habens aliquod veſtimentum, vel velamen, excepta Zarabolla.* ZARABULLA, eodem ſignificatu. Ioh. Demuſſis Chron. Placent. ad an. 1388. apud Murator. to. 16. col. 581. *Et etiam deſubtus habent Zarabullas lineas ſtrictiſſimas.*

ZARABOTANA, machinae jaculatoriae ſpecies. Chalcocond. lib. 7. *Vehebantur bombardae plurimae, quas Zarabotanas nominant.* Statuta criminal. Riperiae cap. 79. fol. 16. *Si quis animo percutiendi ſagittauerit cum baliſta vel arcu, vel Zarabotana aerea, vel ferri cum ſagittis, etc.* ZAROBOTANUS, eodem ſignificatu, apud Gabr. Bareletam in Serm. part. 1. fol. 37. vo. col. 2.

ZARDA. (1) Morbus equorum, *quaedam aeſtuatio ad modum oui, vel major vel minor, quae tam in parte interiori quam exteriori naſcitur in garectis.* Ita Petrus de Creſcentiis lib. 9. de Agricult. c. 10. et 35. *Zardre*, veteri ejus interpreti Gallico. (2) ZARDA, *alienatus*, in Gloſſis MSS.

ZARDENUS, ZARDINUS, hortus, Italis *Zardino*. Charta an. 1388. ex Tabul. Maſſil. *Domibus, furnis, Zardenis, tenementis, etc.* Statuta

Mutin. rub. 371. fol. 7. … *eſt pro cuſtodiendis* … *nis et aliis terris* … *nes ciuitatis Mutinae* … *cuſtodes ſiue ſaltarii.*

ZAROBOTANUS. V. Zarabo…

ZARZAPARILLA, Salſaparil… *Salſepareille*, Italis Zarza… Acta SS. to. 4. Iun. pag. … Canonizat. B. Aloyſii: … *cas horas aegrum* … *exſiccantia medicamenta* … *ſuſcipienda ex ligno* … *parilla, vt mediocrem* … *praeſcripſerat.*

ZATA, ZATTA, nauis ſpec… rec. B. Henrici Baucen. … 387. *Confracti fuerunt* … *bus gubernabatur dicta Zat…* layto in Annal. Eſtenſ. … tor. to. 18. col. 928. … *multis belligeris et cum* … Ibidem col. 982. *Et* … *nauibus et conſtructis* … *de arboribus, etc.*

ZATTA, vt *Zata*. V. in ha…

ZAVA. (1) Hominum … adunatio. Lex Longob… tit. 18. §. 2. *Cogno…* *per ſingulas ciuitates* … *Zanas, id eſt, adunationes* … *dicem ſuum agentes faciant* … ferre tres codices monuit … Baluzius: Editio Boerii … p. 253. *tanas*, Lindenbrog… Boherii denique *ranas*. … ctionem firmat, (vel certe … videtur) Papias, in ordine … *Zanas, id eſt, rixas.* In … cum MSS. Gloſſa inter… bet, *id eſt, rixas.* … (2) Lorica. V. in *Zaba*.

ZAVALMEDINA, ZALM… CALMEDINA, etc. *Prae…* tametſi, vt ait Blanca in E… catoria ad Commentar. de R… gon. non omnino reſponde… neris Praetori vrbano apud … Idem p. 638. *His ergo* … *ſitis Alfonſus Rex nomine* … ſar-Auguſtae) *Magiſtratu…* *praeficiendos curauit, etc.* *Praeterem vrbanum ordinari…* *rum cognitioni praefecit,* … *Arabico nomine recenſeo, Z…*

Digitized by Google

... paſſus eſt. Vitalis Epiſcopus
nſis, apud eumdem p. 728. *Et*
Rici homines in ſibi ciuitatibus
tatis, Zaualmedinas, et in villis
los, quos ſibi placuerint, debent
re. Qui Zaualmedinae et Bajuli
int et regant curias ipſorum loco-
pro Ricis hominibus praelibatis.
pag. 387. *Sunt praeterea offi-*
Domini Regis in praedictorum
um ſingulis conſtituti, qui diuer-
ominibus appellantur. Quidam
Zanalmedinae, id eſt, Vicedo-
ciuitatum: zaual enim idem eſt,
dominus, et medina idem, quod
as, lingua Arabica: a qua hoc
bulum fuit ſumptum. ZAHAL-
INA, in Charta ann. 1165. in
end. ad Marcam Hiſp. col. 1343.
ALMEDINA. Charta Iacobi
Aragon. an. 1232. ex Chartul.
pan. fol. 549. col. 2. SALME-
A appellatur in Charta Alfonſi
egis Aragonum, apud eumdem
cam p. 789. Ex his emendanda
rta Adelfonſi Regis Aragonum
ra Valdenſes: *Baliuis, Iuſtitiis,*
inis et Zafalmerinis, etc. Le-
lum enim *Zafalmetinis.* Aliam
lfonſi Imperatoris Hiſpaniae ae-
1156. apud Anton. de Yepez in
on. Ord. S. Benedicti to. 7. ſub-
bit *Felix Chephalmedina.* Conſue-
nes Barcinonae MSS. *Statuimus,*
. . *quod nullus Leſdarius, Peda-*
ius, Penſator, Senior, Major
us, Repoſitarius, Merinus, Cal-
ina, Iuſtitia, vel Iudex, etc.

ATTERIVS, Veteramentarius
r, Italis *Zavattáro*, Gall. *Save-*
Chron. Petri Azarii apud Mu-
r. to. 16. col. 330. *Non ſolum*
ines Peruſii ſtipendiarii, ſed etiam
ieres et barberii cum Zauatteriis
rrerunt.

CEA, ZAVZEA, via ſtrata, vt
etur, Gall. *Chauſſée.* Statuta
collat. 19. cap. 15. fol. 66. *Te-*
tur Poteſtas ſcouari facere omnes
zeas ſiue ſtrenitas de XX. diebus
XX. diebus. Infra pluries *Zau-*
Cap. 18. fol. 66. *Teneatur Po-*
as quod ſi aliqua eccleſia eſt juxta
uam Zauceam, quod ipſe Poteſtas
eatur fieri facere pro parte ipſius
eccleſiae vel hoſpitalis de bonis ipſius
eccleſiae vel hoſpitalis ipſam Zauceam.

ZAVNORRES. Conc. Legion. ann. 1012. inter Hiſp. to. 3. pag. 192. *Omnes carnizarii cum conſenſu concilii carnem porcinam, hircinam . . . per penſum vendant, et dent prandium concilio vna cum Zaunorres.*

† ZAYNA, vaſis genus, in Inuent. a. 1389. t. 3. Cod. Ital. diplom. p. 365.

ZAZZARA. vox Italica, Caeſaries, Gall. *Chevelure.* Ioh. Demuſſis Chron. Placent apud Murator. tom. 16. col. 581. *Iuuenes portant barbam raſam et collum a mediis auriculis infra et ab inde ſupra portant Zazzaram, ſiue caeſariem capillorum magnam et rotundam.*

ZEBELINVS, ZEBELLINVS, Martes. Henricus Epiſc. Albanenſis in Epiſt ad vniuerſos Praelatos: *Abjiciant varia griſea, Zebelinos, et pelliculas hujusmodi grandis pretii.* V. *Sabelum.*

ZEBVS, pro Diebus, in vet. Inſcrip. apud Mabill. Analect. edit. Pariſ. ann. 1723. p. 572. vt *Zabulus*, pro Diabolus. Vide ſupra.

† ZECCHA, officina monetaria, Ital. *Zecca*, in Stat. ant. Florent.

ZEDA, pro Scheda, apud Bern. de Breydenbach Itin. Hieroſol. p. 230.

ZEDOARIA. Iacobus de Vitriaco in Hiſt. Hieroſol. c. 85. *Sunt et aliae arbores, quarum radices ſunt Zinziber, Galanga, et Zedoaria, quae vulgariter Citouart appellatur.*

ZEIDLARII, junguntur cum *foreſtariis*, in Charta Henrici VII. Imp. anno 1310. et in Conſtitutione Caroli IV. Imp. anno 1358. *De foreſtariis, et Zeidlariis*, apud Goldaſtum tom. 1. Conſtit. Imper. vbi cap. 1. *Inprimis, quod omnes Officiales, Foreſtarii, et Mellicidae, qui Zeidlarii vulgariter nuncupantur, etc.* a Germ. Zeidler, apum ſylueſtrium cuſtos.

ZELARE. (1) ZELARI, expetere, peroptare. Epiſt. S. Ludouici Reg. Franc. apud Acher. to. 2. Spicil. p. 548. *Vt autem ſaepius ad memoriam inducatur, et efficaciter hujusmodi praeceptum noſtrum ſeruetur, ſicut in* corde

Ooo 5

Digitized by Google

arum, vbi carnes coquuntur, vel nentum aut faecem. Apitius lib. de Re culin. cap. 1. Et mittitur Zema, quod eſt decoctum. Cap. 6. bullienti Zema, quod eſt decoctum, a modico ſalis ſubmittetur. Vbi, d eſt decoctum, videtur eſſe gloſſa, abeſtque ab editione Humelgii, qui zymam reponendum cen-, id eſt, ζύμην, quod fermentum Sed aliud eſt zema, aliud ayme. oſſae MSS. Zema, aqua ſaginata, caro coquitur. Zyme, fermentum. yſica ſub nomine Democriti de ngendis purpuris: Εἶτα λαβὼν ὸ τῶ πυρὸς τὸ ζέμα, βάλε εἰς κάνην, προσβαλὼν τὴν πορφύραν, ἐπιχέας τὸ ζέμα τῇ πορφύρᾳ βρέχεσθαι νυχθήμερον ἕν. Vbi od ζέμα dicitur, jus appellat Plis lib. 35. cap. 6. ZEMA, cacas, παρὰ τῶ ζέειν. Seruius in 3. neid. Lebetas, ollas aeneas Graece xit: Zemas enim vulgare eſt, non tinum. Epiſtola Valeriani apud rebell. Pollionem in Claudio: m in caucos, et ſcyphos, et Zemas ndo vndecim. Ita reſtituit Caſaunus, pro zuma.

IBLA, pro Embla, Iumentum ſarnarium, Z addito euphoniae cauſa. ges palat. Iacobi II. Reg. Majoric. ter Acta SS. to. 3. Iun. p. XXVI. Zemblis ſeu ſaumariis noſtris, illis aecipue qui noſtra deferunt ornaenta, cura debetur ſolicita, quam lumus per ſpeciales et certos Zemerios adhiberi. Hinc ZEMBLEIVS dictus Cui cura Zemblarum mmiſſa eſt, ibidem: Ordinamus aque quod in officio iſto quatuor aſſinentur idonei, ad quos noſtris perneat ſaumariis neceſſaria procurare; ajorem Zemblerium ſuper iis excindo, et eos majori Zemblerio ſube volumus. Pluries ibi. V. Embla.

IA[illegible]VM. Comput. ab an. 1333. l an. 1336. to. 2. Hiſt. Dalph. p. 7. Item, pro cannis ſeptem de Zeto pro roba Iohannis medici, taren. XI. Rurſum p. 282. Pro Zenato t ſeta pro robis ejusdem, groſ. VIII. eg. Zendatum, vel Zentatum. Vide nox Zendadum.

ZENDADVM, Italis Zendado, Tela ſubſerica, vel pannus ſericus, idem quod ſupra Cendalum. Vide in hac voce. Vita S. Petri Parentii to. 5. Maii pag. 89. Sepulto itaque domino Petro Parentii, non lapide, ſed cultra Zendadi, coopertum eſt modico tempore monumentum. ZENDALE, eodem ſignificatu. Chron. Eſtenſe apud Murator. tom. 15. col. 337. Cremonenſes dictum carrocium conduxerunt ſuper diſtrictum Parmae . . . cum tribus pariis bobum coopertis purpura et Zendali. V. Zambilottus. ZANDALE, in Anonymi Annal. Mediolan. apud eumd. to. 16. col. 810. ZENDALIVM. Statuta Eccl. argentin. an. 1435. apud Marten. to. 4. Anecd. col. 550. ZENDALLVM, in Chron. Placent. Ioh. Demuſſis apud Murator. to. 16. col. 580. ZEN[illegible]ARDVM, in Conc. Budenſi cap. 3. ZENDATVM. Teſtam. Hugonis Aycelini Card. an. 1297. ZENTATVM, in Computo ab an. 1333. ad an. 1336. to. 2. Hiſt. Dalph. p. 283.

ZENGIALVS, aper, ni fallor, ab Italico Cinghiale, Gall. Sanglier. Ioh. Demuſſis Chron. Placent. apud Murator. to. 16. col. 581. Poſtea dant carnes aſſatas in magna quantitate, ſcilicet capponum, pullorum, faxianorum, perdicum, leporum, Zengialorum, et capriolorum et aliarum carnium.

ZENICVS, pro Scenicus, in Hiſt. Nouient. Monaſt. apud Martenium tom. 3. Anecdot. col. 1127.

ZENOBIVM, pro Coenobium, in Chron. Epiſc. Merſeburg. apud Ludewig. tom. 4. Reliq. MSS. p. 445.

ZENTALA. Petrus de Creſcentiis lib. 9. c. 64. Tenendi ſunt boues in talibus ſtabulis . . . ſtratis et bene clauſis, vt pedes vngulae conſeruentur illaeſi, ac ipſi defendi poſſint a Zentalis, muſcis et tabanis. Vbi vetus Gallicus Interpres: Qu'ils puiſſent eſtre defendus de vers, de mouches, et autres beſtelettes. Italis Zenzara, eſt muſcula, mouſcheron. V. Zinzala.

ZENT-

Digitized by Google

ZENTGRAVIUS quis proprie nuncupatus apud Germanos, videſis Notas Eccardi ad Leg. Salicam p. 87.

✝ **ZENTURA**, cingulum, Gall. *Ceinture*, in Ch. a. 1227.

ZEPELLUS. Statuta Caſtri Redaldi lib. 3. fol 80. *Portet quilibet nuntius . . . mazzam ligneam ſine poena in manu, vt cognoſcatur, nec vadant in Zepellis*. V. *Zipellus*.

ZERBALARIS TERRA, in Bullario Caſinenſi to. 2. Conſtit. 52. 73. pro *herbalaris*, ſeu herbida. Chartae aliae *gerbida* praeferunt, facili ac proclivi lapſu, pro *herbida*.

ZERBIDUM, pro *Herbidum*, locus herboſus. Charta ann. 1033. apud Murator. delle Antic. Eſtenſi p. 88. *De ſiluis, et Zerbidis juges centum*. Infra: *Gerbidis*. V. *Gerba* 1.

ZERBIUM, vt *Zerbidum*. Statuta Vercell. lib. 3. fol. 90. vo. *Poſſint ducere et duci facere per communia et Zerbia locorum et villarum ac territoriorum diſtrictus Vercellarum*. Lib. 5. fol. 119. vo. *Item quod nullus camparius poſſit accuſare in campo ſtipula vel Zerbio, niſi campus fuerit imblavatus, vel aliquo ſemine ſeminatus*. Ibidem fol. 128. *Item quod quaelibet perſona ciuitatis et diſtrictus Vercellarum poſſit . . . ſeminare, ad cultum reducere . . . poſſeſſiones quae appellantur ſeghie, Zerbia, etc.*

✝ **ZERBUS**, i. q. *Zerbidum*, in Ch. a. 1007.

ZERLA, menſurae genus. Statuta datiaria Riperiae cap. 2. fol. 7. *Si aliqua perſona habens bulletam conducendi vel conduci faciendi vinum, reperiretur conducere vltra quantitatem comprehenſam in dicta bulleta vsque ad vnam gerulam ſiue Zerlam, non cadat, nec incidere intelligatur in aliquam poenam, niſi ſolum in amiſſione illius gerulae ſiue Zerlae vini, et ab inde infra*. Italis *Zerlo*, vel *Gerlo* eſt Sporta doſſuaria, Gall. *Hotte*. Hinc

ZERLATOR, in iiſdem Statutis cap. 13. fol. 10. *Quod quilibet Zerlator, ſeu menſurator communitatis praedictae, teneatur et debeat denuntiare ſeu notificare dicto emptori datii praedicti quantitatem vini quod portabit*.

ZERNAE, *Impetigines*,
etiam *Lichenes* appellant
de Virtutibus herbarum:

Zernas et lepras

ZESSUS. B. Odoricus
regr. num. 18.
ſunt albae ficus nix,
Italis *Zeſſo*, pro *Geſſo*,
ciem ſignificat.

ZETA. (1) Coenaculum,
Diaeta, vt pridem docuere
Turnebus, et alii.
Latin. *Diaeta*, τὸ
coenaculum. Papias:
quae ſubtus pedes habent
rum aliae hyemales,
Zetae hyemales ſunt,
cit ſubducta flamma.
les, quas frigidas facit
Zetam hyemalem
vocat Sidon. lib. 2. epiſt.
ricus Vitalis lib. 2. pag.
quinto Zetes hyemales,
tas aeſtiuales. Deſcriptio
letani ex Chartario
Mabill. to. 2. Annal. Bened.
In quinto Zetae hiemales,
merae hiberno tempori
In ſexto Zetae aeſtiuales,
rae aeſtiuo tempori
pius vſurpatur pro quol
cubiculo, vt apud Plin.
epiſt. 7. lib. 6. epiſt. 5.
pellatur locus capax
duabus ſellis, qui velis
reductis modo adjiciebatur
modo auferebatur, cujus
Alcoviae noſtrae hodiernae.
Sebaſtiani c. 4. *Vbi ſunt*
ro puro radiantia, quae
et margaritis habens Ze-
ctas? **ZETARIUM**, Tric-
Actis SS. to. 5. Iun. p.
SS. Petro et Paulo: *Iuxta*
Neronianum in Vaticano
tarium, id eſt triclinium
ZETARIUS. In Martyrol.
tii, et in Actis S. Sebaſt.
n. 69. et in Vita S. Ca
idem S. Caſtulus Marty-
fuiſſe *Zetarius Palatii*, et
ctorum. Quo loco zetarius
pro *Diaetario*, ſeu Am

Digitized by Google

ZOBELLINA PELLIS. V. *Sabelum*.

† ZOCA, i. q. *Zoccus*, in Ch. a. 1243.

ZOCCVS, ſtipes, truncus, Italis *Zocco*. Innocentius III. lib. 13. Epiſt. 95. *Truncos arborum, quos ipſi (Rauennates) Zoccos, vel capitones vocant*, etc. V. *Zuchens*.

ZOCHOLAE, ZOCHVLAE, Calones, crepidae ligneae; ZOCHOLARIVS, earum artifex; voces Italicae, Gallis *Patins*, *galoches*, *ſoques*. Statuta Vercell. lib. 3. fol. 101. vo. *Vannum, corbes, ceppos Zocholarum, ſapas, etc.* Statuta Placent. lib. 6. fol. 82. *Item prouiſum eſt quod Zocholariis et facientes ſeu vendentes Zochulas non poſſint accipere uidelicet de pari Zochularum ab homine ſiue a foemina vltra* xx. *denar.* V. *Zipellus*. ZOCHOLI, eadem notione, in Serm. Gabr. Barelettae part. 1. fol. 34. col. 2.

ZODIACTEVS, ad Zodiacum pertinens. Epiſt. Gunzonis ad Augienſes ann. 969. apud Marten. to. 1. Ampl. Collect. col. 310. *Zodiactea peragratio*. Occurrit etiam apud Mart. Capellam l. 1. p. 3.

ZOETA. Vita S. Iohannis Abb. Reomaenſ. to. 2. Ian. p. 867. *Cum maturiori pulli cantu ad bonum cuſtodiam a Zoeta propria proſilire contingeret, etc.* Ronerius legendum cenſet *Coeta*, lectulo, quaſi a κοίτη: at nihil emendandum eſſe haud male colligitur ex voce *Zetheca* infra.

ZOIA, ex Italico *Zoia*, in Statut. Mediolanenſibus part. 2. cap. 110. idem quod *Iocalia*, Monilia, gemmae, annuli, aliaque id genus precioſa. V. in hac voce.

ZOIELLVS, eodem intellectu, Ital. *Gioiello*. Statuta datiaria Riperiae cap. 13. fol. 5. vo. *Exceptis Zoiellis, lapidibus pretioſis, de quibus nihil ſoluatur.* Anonymus in Annal. Mediolan. apud Murator. to. 16. col. 807. *Zoiellus vnus auri pro ponendo ad viſum cum rubinis* v. *diamantibus* vi.

ZOJOLATVS, Ital. *Gioiellato*, eiuſmodi pretioſis ornatus, inſtructus. Idem Anonymus ibid. col. 808. *Quod praefatus dominus Comes Virtutum pater noſter mittat dictam Valenti-*

nam conſortem noſtram bl
tam, ornatam et joiellatam
etc. Eadem mox repetun
ZOLLENARIVS qui telonium
Zoll exigit, portitor, Ge
ner. Charta Chunradi (?)
Pezium to. 1. Anecd. par. (?)
Pro honore Dei ſoli (?)
concedimus de noſtro jur
partem vectigalium, id eſt
rio Zollenarii ad conciem
naria.

ZOMA, corpus. V. *Soma*.

ZONA. (1) Cingulum,
cerdotalis. Alcuinus lib
diuin. *Sequitur Zona*,
lum dicitur, quo reſtring
etc. Riculfus Epiſcopus
Statut. an. 989. c. 7.
id eſt, ſtolis duabus
nis duabus, id eſt,
mappulis totidem
Durandi Ration. lib. 3.
ROMANA dicitur, quod
Romana zonae vſus in
cleſias profluxerit. Alc
Offic. diuin. *Pro balthe*
norum, quas Romanae
receptus eſt. ZONA
inter veſtes monachic
apud Bedam in Vita
Epiſcopi num. 37. 38.
gia, lorum. Statuta E
ton. apud R. Duellium
ſcell. pag. 23. *Calceus*
Zonis, fibulis et roſtris.
ſacri ſpecies, quae m
nem ambit, cingitque
et ζωστήρ. Scribonius
Facit hoc medicamentum
les, et ad ignem ſacru
nam, quam Graeci
(4) ZONA REGIN
tionis ſpecies. Chron.
ſiet apud Marten. to
Collect. col. 328. *Eo*
1385.) *Rex Francorum*
conjugem filiam ducis
venculam ſpecioſis adm
bus ornatam, quibus p
nari fecit Pariſius, ad
ntione duobus Cardinali
tia Clementis. Et
lium magnam toti regn
Reginae, valens ex

Digitized by Google

ialium Camerae Comput. Pariſ.
atum E. fol. 217. *Zona Reginae*
ı, *la taille du pain et du vin, de*
is annis videlicet 600. *ll. pro an-*
389. Vide in Gloſſar. med. Grae-
. in *Ζώνη*. Huc referenda, quae
et Euſtathius in Iliad. β. p. 258.
. Rom. (5) † Circuitus, am-
s, in Ch. a. 1518.
ıRIA, perperam pro *Tonnaria*,
ırium, piſcaria tynnorum. Vide
naria. Statuta Maſſil. lib. 6. c.
Statuimus quod nemini liceat,
m vel piſces emere in Maſſilia,
ejus diſtrictu de nocte vel de die
a revendendi in Maſſilia, vel in
itorio ejus, niſi eſſent tunni, lo-
ae, ſeu qui caperentur in Zona-
et piſces minuti.
ATOR, zonarum artifex, Germ.
tler, in Lit. remiſſ. a. 1350.
A, ZONCATA, placentae ſpe-
. Ioh. Demuſſis Chron. Placent.
d Murator. to. 16. col. 581.
ea dant turtas et Zoncatas cum
ea zuchari deſupra . . . et aliqui
turtarum et Zoncarum dant in
cipio prandii turtas, quas appel-
turtas factas de ouibus, et caxeo,
acte, et zucharo. ZONCHATA,
i intellectu. Annal. Placent. ad
1447. apud Murator. to. 20. col.
. *Die 3. Iunii duo ex ſtipendia-*
Alexandri de regno Neapolitano
domum de Rocho propter Zoncha-
ad arma venerunt.
LVS. Laur. Byzynius in Diario
i Huſſit. apud Ludewig. to. 6.
iq. MSS. p. 168. *Multotiens enim*
ique aut decem ex Pragenſibus ſo-
Zopulis induti magnam multitu-
m armatorum fugabant.
, ſorbum, Gall. *Corme*. Syno-
Limenſis an. 1604. inter Concil.
an. to. 4. p. 761. *Item reſerua-*
nobis abſolutionem Hiſpanorum
vendiderint chicha ſolius Zorae,
niſtam yuca. V. ſupra *Sora*.
RA, Italis *Gioſtra*, Monomachia
cra, idem quod *Juſta* 1. Vide in
voce. Chron. Andreae Danduli
d Murator. tom. 12. col. 492.
d mandatum fiat domino Pere-
o de Partis et domino Bajamonti

ſtram in hac terra, nec in diſtrictu Venetiarum.

ZOTHECA, atticis Ζωθήκη, quaſi ζωοθήκη, cella, in qua ſaginantur viua animalis, vt turdi, gallinae et alia: ὀρνιθοτροφεῖον. Ita Salmaſius ad Solinum. Vetus Inſcriptio: *S. Sulpitius Trophimus aedem, Zothecam, culinam, pecunia ſua a ſolo reſtituit*, (*K. Decembr. L. Turpilio Dextro M. Maecio Rufo Coſ.* id eſt, anno Chriſti 225.) Poſtea *zothecam* pro quolibet οἰκίσκῳ, et paruo conclaui vſurparunt. ZOTHECVLA, diminut. a *Zotheca*. Sidonius lib. 8. Epiſt. 16. *Per armariola et Zotheculas noſtras non remanſerunt digna prolatu.* Et lib. 9. Epiſt. 11. *Tamdiu potes uti libello, vt eum non amplius Zothecula tua, quam memoria includat.* Vide ibi Notas Sirmondi.

ZVANVS, menſurae ſpecies. Charta Andreae Reg. Hungar. ann. 1233. apud Cencium inter Cenſus Eccleſ. Rom. *Pro ſalibus vero terreſtribus dabimus vnam marcham pro centum Zuanis . . . . Eccleſiae vero retinebunt de ſalibus ſuis ad vſus ſuos hoc modo: abbacia de Egris tres timinos; Praepoſitus Orodienſis cum capitulo ſuo duo millia lapidum, ... monaſterium S. Gothardi duo millia et quingentos Zuanos.*

ZVCARA, Saccharum, Gallice *Sucre*, in Litteris Philippi Pulcri Reg. Franc. an. 1304. to. 1. Ordinat. p. 422. Vita B. Lidwinae to. 2. April. pag. 274. *Interdum ſumebat modicum Zucarae vel cynnamomi.* Limborchius Sent. Inquiſit. Toloſ. p. 173. *Bibebat aquam cum Zucara quam ipſa miniſtrabat.* ZVCCARVM, eadem notione. Comput. ab an. 1333. ad an. 1336. to. 2. Hiſt. Dalph. p. 278. ZVCHAR, ZVCHARVM, pari intellectu. Leges palat. Iacobi II. Reg. Majoric. inter Acta SS. to. 3. Iun. p. xx. V. in *Canamellae*. ZVCARATVS, Saccharo mixtus. Proceſſus de B. Petro de Luxemburgo to. 1. Iul. p. 593.

ZVCCA. Inquiſitio an. 1196. apud Cencium inter Cenſus Eccl. Rom. *Item dixit quod campum zabuli-*

Digitized by Google

num . . . eſt inter viam Clodoenis monaci et Zuccam. Italis *Zucca* eſt cucurbita, Gall. *Citrouille.*

† ZVCCVRA, ſaccharum, t. 7. Sept. p. 584. V. *Zucara.*

ZVCHEVS, ſtipes ſiccus et aridus, Italis ſecca. Charta Edw. III. Reg. an. 4. apud Spelm. *Rex . . . quia non eſt ad damnum, . . . ſi concedamus Ricardo de Sorelly omnes Zucheos aridas, qui Anglice vocantur Stovene, infra hayam noſtram de Breskewade, quae eſt infra foreſtam noſtram de Slirewode, etc.* Vide *Zoccus.* ZVCHVS, ZVCVS, eodem ſenſu. Charta an. 4. Henrici III. Reg. apud Th. Blount in Numolex. *Auxilium faciendum burgenſibus Salop. de veteris Zuchis et de mortuo boſco, etc.* Statuta Montis Regal. fol. 251. *Teneantur auferre omnes trabes et Zucos ibi poſitos in bealeriis praedictis, ſub poena juramenti.*

ZVCRVM, ZVCVRIVM, ſaccharum. Charta an. 1393. apud Rymer. to. 7. pag. 745. *Centum triginta et duas libras de Zucurio, etc.* Locus alter exſtat in *Canamellae.*

ZVCVS, vt *Zucheus.* V. in hac voce.

ZVDA. (1) Caſtellum. Charta Raymundi Comit. Barcinon. et Aragonum Princip. an. 10. Regni Leovici Senioris: *Dono tibi fideli meo Guillelmo Raimundo Dapifero urbem Tortoſam, vt tu teneas ipſam Zudam, et habeas ſenioraticum de ipſa ciuitate et de ipſa villa, etc.* Charta an. 1165. in Append. ad Marcam Hiſpan. col. 1342. *In primis conqueſtus eſt de Guillelmo Raimundi quod ei Zudam Dertoſae non cuſtodiebat ſicut in carta ſuae donationis reſonabat . . . Viſa igitur carta ac perlecta, judicavit Barchinonenſis curia quod ipſam Zudam procul dubio guardare ac cuſtodire debebat . . . . Tenere autem Zudam, hoc eſt poteſtatem de ipſa habere, ita vt per eam poſſit totam ciuitatem diſtringere, et quotieſcumque Comes, qui eam ſibi donauerat, ipſam requiſierit, libere poſſit eam reddere.* (2) † Tribunal, f. quod intra caſtellum ſedebat, in Ch. Ioann. reg. Bohem. a. 1336. Hinc ZVDA-

RIVS, hujus tribunalis iu[...] Caſtellanus, in Ch. Caro[...] a. 1358. V. *Suda.*

ZVFFERANA, crocus, [...] *rano.* Vide *Zaffranum.* Com[...] an. 1333. ad an. 1336. [...] Dalph. p. 284. *Pro libr[...] dio de Zufferano, una libr[...] nioſolio, etc.*

ZVFFVS, ab Italico *Zu[...]* Toupet, cirrus. Ioh. de [...] Chron. Mutin. apud [...] 15. col. 606. *Venit [...] Franciſcus de Caſtro [...] quodam mirabili animali, [...] pellebatur Tuſſi Barbarum[...] bebat . . . . Zuffum a [...] rieri, ad modum barbae capr[...]*

ZVGLARESIVS, ZVGLA[...] ZVGLARISSA, mimus, [...] joculator, vt opinor, [...] *Giullâro.* Statuta Vercell. [...] fol. 84. vo. *Quod bannum [...] bibenti et comedenti duplice[...] vltimum ſonum campanae [...] noctis: exceptis tamen Zu[...] Zuglareſiis, preconizatori[...] perſonis quibus dono datur [...] fraude.* Ibidem fol. 96. [...] *quod nullus de ciuitate F[...] vel diſtrictu Exret aliquem [...] rium, vel aliquem hominem [...] vel Zuglariſſam in aliqua c[...] nuptiis, vel in aliquo conu[...] feſto.* Rurſum lib. 7. fol. 1[...] *quod nullus Zuglarius vel [...] non habens ſalarium a comm[...] cellarum ponatur in extimo [...] Vercellarum nec fodrum, [...] canalariciam perſoluat.*

ZVMALZISIVS, mulus. Vi[...] *mila.*

ZVNFTA, ZVNFFTA, conu[...] ventus ad tractanda negoti[...] Zunfft, idem quod alibi [...] Vide in hac voce. Chron. W[...] ad an. 1424. apud Ludewig[...] Reliq. MSS. p. 152. *Dum[...] ſequenti duo magiſtri ciuium [...] torum Ruperti Regis legum [...] Zunffiis ciuitatis.* Albertus [...] tinenſis in Chron. p. 113. *Be[...] nanis, quod cum vno anno [...] Pſittacum fuiſſet Magiſter ciuium[...]*

Digitized by Google